Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sermones sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minoru[m] de euangelio eterno

https://hdl.handle.net/1874/461494

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

De rerum translatione

¶ De feruore ac feruenti amore diuinorū que ex verbo dei in populis generat. Ca. iij.

Quarto in samarithanis fuit amor bulliens seu feruēs mystice pfigurans feruorē sequentiuz pfox ad verbū dei t ad fidē dñi nostri iesu christi. Et ō h addit. Ex cuitate aūt illa mlti crediderunt in eū samaritanox: et h scz aliq credulitate initiali nondū tamen plena fide. Hoc aūt signāter factū t ab euāgelista narratū est: vt xpi h pdicentis veritas t pscientia discipulis de facto pateret. Lausaz aūt creditionis eox subdit euangelista dicens. Propter mlieris verbū testimoniū phibentis: qz dixit mihi oīa quecunqz feci. Et sequit. Luz venissent ergo ad illū samaritani rogauerūt eū vt ibi maneret Et mansit ibi duobus diebꝫ t mlto plures crediderūt ppter sermonez ei⁹. Per h mistice inuit q aia carnalis p samaritanā signifi cata: adozat qō nelcit qz sūmā felicitatē in rebus caducis t trāsitoziis querit et colit. Sed postqz se sibi clare ingerit xps. tunc relicta hydria tpaliū cupiditatū libere predicat cristuz et illuiatōes et bnficia ei factas ad tps ita vt p eas multi carnales ruerant ad christum. qui tamen ad lumen christi ppius accedentes lōge plura t clariora in ipso christi lumie vidēt quam ex verbis mulieris perceperūt aut percipere potuissent. sicut si aliquis aquaz mundam lucidissimi et abūdissimi fontis ex riuo descendentē bibisset et tandem versus ad fōtem ascenderet: ex quo sitibnudus oze fonti apposito potaret ex ipo fonte redderetur certioz paratioz et hylarioz qz ex ipso riuo. Sequitur t mulieri dicebant quia non iam propter tuam loquelam. scz tm. nec ita principalit credimus. ipi cm audiuimus scz ex eius ppzio oze t scimus. scz. p fidem et intelligentiā ex auditis ab eo. Et fozte ex signis t miraculis ex eo visis quia hic est vere saluatoz mundi nunc per gratiam. et in futuro per glozam Quā nobis pcedere dignet ihs saluatoz.

¶ Sabbato post terciam dñicā in q̄dragesima de origine dñiorum t rerū trāslatiōne Sermo. xxxij.

Unde amplius noli peccare Joh. viij. et i euangelio hodierno. A charitate quidem labitur mundus et p viciozum deficit in eremēta partim ex ignozantia ruens. partim ex fragilitate fluens partimqz ex malicia in cupiditatibꝰ se imergens. Proinde opoztunū censui imo necessariū reputaui de cōtractibus et vsuris in qbꝰ pene totus mūdus periclitat tractatū posteris tradere. non tantū verbo presentibꝰ predicare: vt habeant minus docti t sibi t alis in talibus materiam fideliter ꝓsulendi. put Prouerb. xv. ait. Sermo opoztunus optimꝰ est. Tractaturi igitur de ipis contractibus et vsuris hunc ozdinem obseruare intendimus Sabbato post terciam dñicam in quadragesima de ozigine dñioz primo eīm dicturi sumus vbi tractabimus de varietate contractuum. et vnde ozginem habent: simulqz agemus de multiplici varietate traslationuz atqz pscriptionum. ¶ Sermo. xxxij. dñica. iiij. i q̄dragesima de mane de mercatoribus et artificibus in generali. et de conditionibus licitis t illicitis eozūdē. ¶ Sermo. xxxiij. dñica. iiij. i q̄dragesima infra diem in quibus casibus liceat vendere tempus et quibus non. ¶ Sermo. xxxiij. feria. ij. de emptōibus t venditionibus et quo precio res et obsequia taxanda sūt t qn grauis sit culpa res vendere maculatas sicte ¶ Sermo. xxxv. feria. iij. de vozagine vsuraz. i. quid sit t in quibus cōmittit vsura. t quō quidam vsurarij nituntꝰ defensare vsuram ac rōnes eox quō efficaciter refellantur. ¶ Sermo. xxxvj. feria. iiij. de mutuo et qñ homo obligat dare mutuuz. t quomodo teneꝰ id dare gratis. ¶ Sermo. xxxvij. feria. v. de phibitione vsure et quō ab oī lege pbibeatur. ¶ Sermo. xxxviij. feria. vj. de cōtractibus vsurarijs: t qñ dubium scrupulus p tractum ab vsura excusat: ac de societatibꝰ ac de multiplici cambiozum ac fecuritatū varietate. ¶ Sermo. xxxix. Sabbato de loccidis aialium ac de multiplici varietate eozum ¶ Sermo. xl. Dñica de passione in mane de imp̄stitis seu monte vel locis que frequētant maxīe apud venetios ianuēses t florētinos. ¶ Sermo. xlj. Dñica de passione infra diem de interesse: et qñ liceat accipe vltra sortez. ibi plurimi declarant casus in qbus videt esse vsura et tamen non est. ¶ Sermo. xlij. Feria ij. de impetratibꝰ vsure t q̄tuz aduertet deo: q̄tacq; eius blasphemia sit publicis vsurarijs fenerandi libertatē prestare. ¶ Sermo. xliij. Feria. iij. de duodecim imq̄tatibꝰ ipsius vsure: quibus primo pnitosa est. ¶ Sermo. xliij. Feria. iiij. de nouez prauitatibꝰ quibus p vsuram vsurariꝰ deprauat. ¶ Sermo. xlv.

Sermo XXXII

Licet eīm ꝑm ordinem predictū tractatus h̄ p ordinet: attamē p̄dicator discretus t doctus p̄dictū ordinē variabit anteponēdo interponēdo variando abbreuiādo dilatando aut iuxta ēligitarē t necessitatē auditox congrue adaptādo. Hā t ego ipe q̄ ppter tractat⁹ ꝓnexionē et ꝓtinuatōez ipm taliter ordinaui diuersa occurrēte vtilitate ac necessitate postponā oīa no talē ordinē obseruare eo q. viij. q. c. j. Opet. dicit. Oportet eū qui docet t instruit rudes aias esse talem vt p ingenio discentiū se mentem posset aptare: et verbi ordinē p capacitate audientiū dirigere. Tu igit q̄ p̄ supradicta a via iusticie declinasti: p caritatē ia resipisce iamqz desine pgredi p abrupta. iuxta illō Eccli. xxj. Fili peccasti ne adijcias iteruz. Sz iuxta p̄dictam dñi admonitionē. Tlade t amplius noli peccare: reuertere ad emendā. Et sicut dicit Esa. lviij. Dissolue colligatōes impietatis. solue fasciculos deprimentes: dimitte eos qui confracti sunt liberos. ac omne onus disrumpe. Que vt efficere possis dīce quid i tractibus liceat et quid non. Nam sicut dicit Prouerb. xvij. Qui deuitat discere incidet in mala ac econtra in. ij. c. ait. Si scientia scz bozū animē rue placuerit: consilium custodiet te. et prudētia seruabit te vt eruas l auia mala. A fundamento igit oīm contractuum et oziū assumentes de ozigine dñioz p mo tractandum est. Proinde circa dominia rerum ꝑm Scorum. in. iiij. dist. xv: q. ij. Tria principaliter considerāda sunt. Primo eoz initiatio variata. scdo eoz translatio q̄ sit auctoritate publica: tercio eoz translatio q̄ sit auctoritate priuata.

Articulus primus vnde dominia rerum originē habuerūt.

Primo eīm p̄siderāda est dñioz rex iniciatio uariata. Triplex eīm varietas fuit dñioz temporaliū rerū Prima fuerunt cōiter cōcessa. scda ēligit reuocata: tercio priclariter appropriata.

¶ In statu innocentie oia communia erant. ¶ Ca. j.

Prima quidē varietas dñioz rerū fuit: quia exiterūt cōiter concessa erant. Unde dist. viij. c. j. dicit. Jure nature oia sūt cōia oibus. Et eadem di. c. ij. Augustinus ait. sup Joh. Quo iure defendis villas ecclesie. diuino an humano. Diuinū in diuinis scripturis habem⁹ humanā in legibus regum. vnde q̄sq; possidet q̄d possidet. nōne iure humano. Nam iure diuino. Dñi est terra et plenitudo eius paupes et diuites dñs ḡno limo fecit t paupes t diuites vna terra supportat. Jure ergo hūano dicit. Hec villa est mea. hec domus est mea. Jura hūana iura imperatoz sunt: quia ipa iura humana p imperatores t reges seculi deus distribuit generi humano. Et addit. Tolle iura imperatoris. et q̄s audeat dicere. Hec villa mea est. hic est me⁹ seru⁹. mea est hec dom⁹. Et subdit. Per iura regū possidentꝰ possessiōes. q. j. c. dilectissimis. Item clemens ait. Cōmunis eīm vsus oīm que sunt in h̄ mundo ꝑ oibus esse hoibus debuit. Ad hoc aūt ꝑm Scotū ratio dari potest quare vsus rerum ꝑm rectam rōnem sic hominibus competere debeat: sicut ad pacificam p̄uersationē t necessariā sustentationē congrue necesse est. In statu aūt innocentie cōmunis vsus sine distinctōne dominioz ad vtruncq; istoz amplius valuisset q̄z distinctio dominioz quia nullus tunc occupasset quod alteri necessariū extitisset. Hec inlup fuisset opoztunū illud ab eo p violentiā extoq̄ri sed quibet hoc primo ꝓoccupasset vtiq; occupasset ad necessariū vsum. Sic q̄z ad sustētationez magis sufficiens extitisset q̄z si alicui precluderet alicuius vsus: nec appropriationem illius alteri factam.

¶ Qz preceptuz legis nature de habendo oīa cōmunia post lapsum est reuocatum. t maxie ppter tria. Capi. ij.

Secūda varietas dñioz fuit qz fuerūt generaliter reuocata. Nam ipm legis nature ꝓceptū de habendo oīa cōia post lapsum reuocatū est. Et hoc rōnabiliter ppter tria excludenda. Primo ppt exclusionē negligētie. scdo ppter exclusionē malicie. tercio ppter exclusionem inimicicie. Primo ppt exclusionē negligētie. eo q̄ terre in solitudinē verterent. et p ꝓsequēs esset cōtra necessariam hominū sustentationē. Haz si agri oibus essent cōmunes. sic etiam eēt cōmune agros colere et seminare sed ex patenti ratōne expimentali cernim⁹ q̄ de cōib⁹ q̄si nullus vel modicum curat. Scdo ppter exclusionē malicie eo q̄ aliter via fraudib⁹ atqz malicijs apiret. quia aut oēs simul colerēt et semiarent. et h̄ incōueniens atqz impossibile videt aut tantū alicq. Sz cuz fruct⁹ deberēt eē cōes nullus repiret q̄ cū cōitate fructuū vel-

Cm

Cm

Cm

Cm

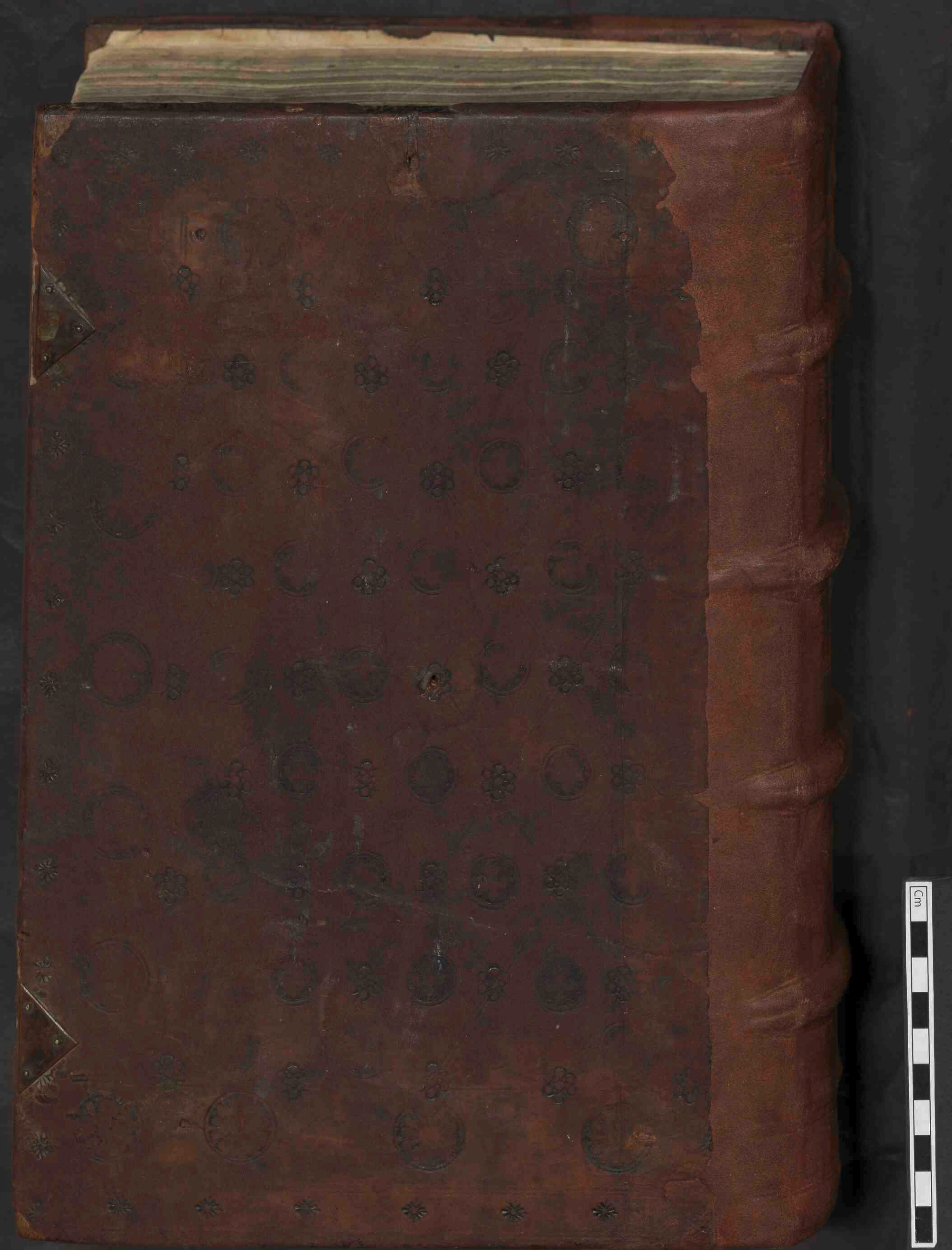
Cm

Theol.
324

Theologia
Folio n°. 324

115. **Bernardinus** Senensis, Sermones de evangelio aeterno. [Bazel, Joh. Amerbach] z. j. 2o. E. 2o. 324

Typen 5, 11, 13, 16 (54 m.M.) — H* 2827. — BMC III p. 752. —.Peddie I p. 96. — Pell. 2079. — Pr. 7631.

Op het titelblad: „Est bibliothece fratrum minorum montis Lucis" (Maastricht). — Uit de Maastrichtsche collectie. — In den catalogus van 1845.

gerestaureerd 22-11-2000

Sermones sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minorū de euangelio eterno

Est bibliothecæ fratrum minorum
montis Luci

Tabula totius operis

Sūmariū breuissimū sermonum de euangelio eterno Bernardini de senis sancti ordis fratrum minorum.

IN prologo cō/tinet mātoti⁹ oper⁹. Et declaratur q̄ sūt, ꝓtues nāles. ꝓsuetudinales: ⁊ diuinales. Et q̄d sit euangeliū eternū ⁊ lex eterna. ac quid est ꝓprie christi euāgelium predicare.

Dñica in q̄nquagesima imane. De origie charitatis. ⁊ q̄tum deus dilexit nos. ac q̄bus modis possum⁹ acq̄rere charitatez et ꝓuersionē ꝑm diuſos hoium status. Sermo primus.

Eadem dñica infra diem. De mirabilibus laudibus charitatis vbi latius declaratur epistola beati pauli de charitate. Ser. ij.

Feria. ij. De excellētia diuini amoris. vbi ponunt. xij. admirabiles excellentie eius Sermo. iij.

Feria. iij. De inflammatis affectib⁹ sancti amoris ⁊ ardētissime charitatis. vbi flāme seu ardentes affectus ad deū. septē ad seipsum. ⁊ septem ad primū gradato ordie ꝓscribuntur. Sermo. iij.

In die cinerum. De mercancia ⁊ thesauro diuini amoris. Et q̄ obseruāde sunt. xij leges in emptione ipsius atq̄ q̄ non alijs pecunijs q̄ peccatis crimib⁹ ⁊ scelerib⁹ nostris emi potest. Sermo. v.

Feria. v. De fide mortua atq̄ viua. Et q̄modo cum opibus ⁊ sine opibus bonis viua ⁊ mortua esse potest Et per que indicia atq̄ signa cognosci potest fides mortua a viua. Sermo. vj.

Feria. vj. De primoꝝ dilectione. Et quo amore diligi debent oēs ⁊ amici ⁊ inimici Atq̄ in q̄bus necessitatib⁹ ex p̄cepto vl̄ cōsilio primis nr̄is ſbuēire debem⁹. Ser. vij

Sabbato De admirāda ꝓuidētia dei per quam p angelos sanctos regit gubernat⁊ tegit humanū genus vt resistere possit inclinatioib⁹ celestiū planetarū ⁊ suggestionibus demonioꝝ. Sermo. viij.

Dñica. j. i q̄dragesima imane. De admirāda virtute ⁊ efficacia verbi dei. Ac de. xij. vtilitatib⁹ seu fructib⁹ eius. Sermo. ix.

Eadem dñica infra diem. De sctificatione sabbati vbi declarat quid est sabbatuz seu dñica dies. Et a quib⁹ homo cessare atq̄ i q̄b⁹ occupare se debet in die festo. Ser. x.

Feria. ij. De iudicio generali. Et que erit occasio finis mūdi: atq̄ per que signa poterit ꝓuideri. Ubi etiam euangeliū de iudicio declarat atq̄ ostēdit in quo statu p⁹ iudicium remanſur⁹ sit mūdus. Et quib⁹ cruciatibus impij damnabunt. Serm. xj.

Feria. iij Quid p. xij. efficacissimas rationes ostendit. Quare ꝓpter tpalem culpā impij eternalit crucientur. Sermo. xij.

Feria. iij. Q̄ dignū sit ꝓbabilem esse fidē Et q̄te ꝓsumptiōis ac varie curiositatis sit querere signa ⁊ miracula ⁊ portēta vel naturales rationes de fide. Sermo. xiij.

Feria. v. De iudicio temerario ꝓsumptuoso ⁊ falso. Et quibus modis ⁊ indicijs possit iudiciū esse verum. Atq̄ de. xij. malis que ex iudicio temerario oriunt. Ser. xiiij

Feria. vj. De horrēdo scelere gomorreoꝝ. Et de corruptela ⁊ moriб⁹ atq̄ punitione obstinatiōe ⁊ reprobo sensu eoꝝ. Ser. xv.

Sabbato de regimie ꝓncipum. Et q̄ta iustitia fulgere debēt populoꝝ rectores. Ac q̄te impietatis sit sub pallio pietatis scelestes et impios dimittere impunitos. Ser. xvj.

Dñica. ij. in q̄dragesima imane. De honore parentū. Et de septem occasionib⁹ quare filij sunt puersi. Atq̄ de remūerationibus filioꝝ bonoꝝ. Necnon ⁊ de septez punitionib⁹ filioꝝ maloꝝ. Sermo. xvij.

Eadem dñica infra diem. De. xij. scelerib⁹ ꝓpter que deus populos. patrias regna atq̄ regentes iudicat exterminat vel flagellat. Sermo. xviij.

Feria. ij. De ꝓsentib⁹ signis p que cognosci potest q̄ ꝓpinqua sunt populis flagella ⁊ iudicia dei. Sermo. xix.

Feria. iij. De multiplici causa quare populi ⁊ dñatores eoꝝ de primo sup eos flagella ⁊ dei iudicia non cognoscūt nec verent. Sermo. xx.

Feria. iiij. De septemplici hominū ignorātia naturali ⁊ septēplici criminali. Atq̄ ō septemplici magno malo q̄ ꝓ ignorantiam generatur. Sermo. xxj.

Feria. v. De supplicijs infernalib⁹ omniū damnatoꝝ. Et maxime quorūcūq̄ scelera totum. Sermo. xxij.

Feria. vj. Per manifestas ratiōes ostenditur quare extra vnicam ⁊ catholicā fidem. nemo saluari potest. Atq̄ illoꝝ intelligentia declaratur qui mirant q̄ multi sunt vocati: pauci vo electi. Sermo. xxiij.

Tabula

Sabbato de sacra religione. Ac de altitudine status ꝛ meriti eius. Necnon designis eoꝝ q̄ recipi vl̄ recipe debent ad religionē Atq; subditur disputatio per dialogū. In qua efficacissime refellunt̄. xx. argumenta per que religionis status a plerisq; minus intelligentib⁹ impugnat̄. Sermo. xxiij.

Dñica. iij. in q̄dragesima imane. Contra pcialitates. diuisiones ꝛ sectas quibus q̄ adheret. corde siue ore Aut opere mortaliter peccat. Sermo. xxv.

Dñica eadem infra diem. Mystica reuelatio pcialitatū cordis oris ꝛ operis. que in chr̄istiano populo futura erant a Johanne euāgelista in apocalypsi miro modo p̄nunciata. Sermo. xxvj.

Feria. ij. De sacra pfessione ꝛ origine eius Atq; de clauiū potestate. Necnon q̄n eam liceat retardare. vel necesse sit eam reiterare. Tandem subinferunt̄. xij. admirandi fructus illius. Sermo. xxvj.

Feria. iij. De correptiōe fraterna. Et quādo ad eam quilibet obligat̄. Atq; de triplici correptione. s. fraternali. filiali. ꝛ paternali. id est. equaliū maioꝝ atq; minorum. Sermo. xxviij.

Feria. iiij. De execranda detractiōe. Et de origine eius. Atq; de septem nequissimis modis illius. necnon ꝛ de peccato eoꝝ qui audiunt detractores. Sermo. xxix.

Feria. v. De detractiōis pditiōe ꝛ pmissione atq; de. xij. remedijs quibus. hi q̄b⁹ detrahitur vti debent. Sermo. xxx.

Feria. vj. De puersione samaritane. Ac de triplici statu amoris. Incipientiū. pficientiū atq; perfecti. Scōm quem tota series illi⁹ euangelij mystice ꝛ morali⁹ declarat̄. Sermo. xxxj.

Sabbato Incipit tractatus de ptractibus et vsuris. Et primo agitur de origine, diuiorum. ꝛ rerum diuisiōe. translatiōe. pscriptione. vsucapione. donatiōe. cōmodato. pmutatione. ꝛ psimilib⁹ vnde omnes ptractus originē sumūt. Sermo. xxxij.

Dñica. iiij. in q̄dragesima imane. De mercatorib⁹ ꝛ artificib⁹ in generali. Et quō sit licita ꝛ illicita mercācia. Atq; de triplici septenario abusionū que in mercatiōib⁹ et artificibus freq̄ntant̄. Sermo. xxxiij.

Eadem dñica infra diem. De licita vel illicita temporis venditiōe. Et ō termino seu dilatione solutionis. Atq; q̄n licet emē ad vitam redditus p̄diales ꝛ p̄diales hereditates. Necnon pecuniarios reddit⁹. Sermo. xxxiiij.

Feria. ij. Quo precio estimari debeāt res venales atq; pductiua obsequia. Et q̄ta culpa sit res vendere maculatas. Ser. xxxv.

Feria. iij. De voragine vsurarū. Et q̄ modo describat vsura. Atq; i quo ptractu cōmitti solet. Necnō ꝛ subinferunt̄. xv. argumenta ad pbandū q̄ licita sit vsura. Et q̄modo refellunt̄. Sermo. xxxvj.

Feria. iiij. Quid sit mutuū. Et q̄n homo obligatur mutuū dare gratis. Atq; de triplici intentione que ptingere potest in mutui datione. Sermo. xxxvij.

Feria. v. Quo lege nature scripture ꝛ gratie phibeatur vsura. Et q̄ leges impiales nō approbant vsuras quēadmodū quidā putant. Atq; q̄ nulla ratione permitti potest. Sermo. xxxviij.

Feria. vj. De ptractib⁹ vsurarijs. Et multiplici modo eoꝝ. Atq; de securitatib⁹ mercanciarū. Necnon ꝛ de multiplici cambio rum varietate. Sermo. xxxix.

Sabbato De soccidis animaliū ꝛ multipli ci varietate illarum. Sermo. xl.

Dñica. v. in q̄dragesima. ꝥ est dñica de passione imane De impstitis venetoꝝ. Et ō ianuensiū locis atq; monte florentinoꝝ et psimilium ciuitatū. Vbi ostendit̄ q̄ coacti mutuū dare discretū emolimentū inde suscipere possunt. Sed q̄ tale ius mime emi potest. Sermo. xlj.

Eadem dñica infra diem. De interesse. Et q̄ in multis casibus licet accipe vltra sortē ratione damni emergentis. lucri cessantis Et debiti postulati. Sermo. xlij.

Feria. ij. Quum vsura aduerset deo. Et q̄ modo vsurariū idolatrare facit Ac q̄ gra uis blasphemia sit. Et fidei sue vsurarijs fenerandi libertatē prestare. Ser. xliij.

Feria. iij. De. xij. iniq̄tatib⁹ quibus vsurarij primis suis nocent. Sermo. xliiij.

Feria. iiij. De. ix. prauitatib⁹ quibus inficitur ꝛ deprauat̄ vsurari⁹ per prauitates vsure. Sermo. xlv.

Finis tractatus de ptractibus ꝛ vsuris.

Feria. v. De puersione sanctissime magdalene. Atq; de septem inflāmatis amoris cordis eius. Necnon ꝛ de septem gradib⁹ amoris illius quibus ab angelis in die septies eleuata celitus pascebat̄. Ser. xlvj.

Feria. vj. De similitudine vanitatis. quei vanis mulierib⁹ regnat. Et quō ad litterā et mystice locustis apocalyp⁹ assimilantur Insup quō septēpliciter aduerset his qui

sunt in celo. Et septemplicitr ipsis mulieribus vanis ac septemplicit alijs proximis Sermo.xlvij.

Sabbato de duodecim laudibus virginis. ac de duodecim mystici domicellis que cū gloriosa virgine morabant. Ser.xlviij.

Dñica oliuarum imane De glorioso nomine iesu christi. Et de septem dignitatibus eius. Ac quomodo radioso soli in duodecim fulgurātib⁹ radijs similatur omni statui ingerēs gras & virtutem .Sermo.xlix.

Eadem dñica infra diem. De pace & concordia inimicoꝝ ac de libera iniuriarū remissione. vbi ad hoc ponunt duodecim inductiua. Sermo.l.

Feria.ij. De virgine benedicta. Et de triplici stat⁹. p festo pceptionis. natiuitatis. et annūciationis illius pro quibus sunt ibi duodecim splendores. q̄ttuor pro quolibz festo. Sermo.lj.

Feria.iij. De pscientia bona & mala. Vbi describitur quid sit pscientia . Et ponunt duodecim ornamenta pscientie bone . Et duodecim deformitates pscientie praue. Sermo.lij.

Feria.iiij. De triplici malo statu pscientie male. Et quō peccatoꝝ sigillis excecat. Et q̄ periculose sūt extremitates illius . Atq; de septem gratijs quibus pscientia ceca illumiat. Quomodo quoq; synderesis multipliciter pscientiā arguit . Insuper addit pscientie erronee initium. periculum & ruina. Necnon & in fine vite cōfusio magna. Sermo.liij.

In cena dñi imane De dñico sacramento. Et quomodo imprimit in anima memoriaz christi passi . Atq; quo modo in eo relucet admirabilis potentia. sapientia. & clementia eius. Ac de multis mirabilib⁹ & vtilitatibus eius. In fine ponit notabilis sequētia de huiusmodi virtutibus sacramenti. Sermo.liiij.

In eadem solennitate infra diem De triplici modo sumendi hoc sacramentū. s. tm̄ sacramentalit. vel tm̄ spūaliter. Aut sacramentalit & spūaliter simul. Ac de multis effectibus & fructibus eius corrsidentibus predictis sumendi modis. Sermo.lv.

Feria.vj. in parasceue De sacratissima passione vbi ostenditur per duodecim duplicatas rationes q incōprehensibilis est mētalis passio christi. Ac per .xxviij. alias rationes ostenditur q nunq; fuit mors tante humilitatis & pfusionis sicut mors eius.

Addit q̄z de mysterijs crucis christi in .xij fructib⁹ ligni vite. Et ponunt due seqntie de sanctissima cruce. Sermo.lvj.

Sabbato sancto Quo mō quilibet ppare se debet ad susceptionē sctissimi sacramenti. Et que ad h̄ necessaria sūt. Sermo.lvij.

Dñica Resurrectiōis nihil composuit. s. hic Sed recurre ad libz de christi. religi. & supple qđ deficit hic per eum.

Feria.ij. p⁹ resurrectionē. Quo mō per dei amorē in mūdo q̄s efficit nou⁹ hō & pegrinus. Et de .xij .pfectiōib⁹ que btō frācisco vel alteri sancto coaptari pūt. Ser.lix.

Feria.iij. p⁹ resurrectionē. De stigmatib⁹ sacris glorioſi pris nri sancti frācisci. Et qđ significāt ex pte christi. Atq; ex pte bti francisci. atq; ex pte nri. Ac de .xij. miracul. Et de .xij .puilegijs sacroꝝ stigmatū Insuper q̄ p q̄ttuor sūmos pōtifices in nouē bullis eoꝝ approbata & confirmata fuerūt. Addit q̄z de pfectiōe euāgelica ad quā btūs franciscus ascendit. Sermo.lx.

Feria.iiij. p⁹ resurrectionē De generalib⁹ situb⁹ & desiderijs aiarū. tā bonis q̄z malis Et de mrimonio & foznicatiōe spūali. Ac ō .xij. modis idolatrādi. Et de septē materiebus sacramentoꝝ. Sermo.lxj.

Feria.v. p⁹ resurrl. De .xij. gdibus pfecti amoris. q̄ btē marie magdal. vel btō ludouico aut alteri sctō pūt approbari. Ser.lxij

Feria.vj. p⁹ resurrl. De scala pctōꝝ. Ubi p .xij. gdus ascendē pūt in celū. Qui gd⁹ sūt .xij. bona ad q̄ valēt opa bona facta in mortali culpa. Sermo.lxiij.

Sabbato in albis .q purgatoriū sit stabilit multiplici rōne & via. Ac triplici pncipali lege. Que materia ventilata atq; determinata fuit tpe pcilij florētini in vnione grecoꝝ cū latinis Anno dñi. M.cccc.xix. f.lxiij.

Dñica in octl. resurrl. De purgādoꝝ penalitate. locūditate atq; necessitate. Et de vtilitate suffragioꝝ q̄ p defunctl fiūt. f.lxv.

Eadem dñica infra diem De fideli dilectione & stabili pseuerātia vsq; a mortem. Ac ō glorioſa corona. Qua in dilectione pseuerantes a deo in glozia coronantur . Sermo.lxvj. et vltl.

Explicit Sūmarium breuissimū sermonum de euāgelio eterno Bernardini de senis sancti ordinis fratrum minoꝝ.

Tabula

Pfatio in tabulam sequentē

Pro intellectu hu

p us tabule sequentis ꝺ tiendū ꝙ hi sermones de euāgelio eterno sancti patris Bernardini de senis ordinis fratrū minoꝝ distinguunt in articulos ⁊ articuli in capitula: dempto sermone i die parasceues qui distinguit in tres partes ꝑncipales ⁊ quelibet pars in ꝯtuoꝝ articulos ⁊ ꝙlibet articulus in capitula. Qñ igit ponit littera sic formata. ꝟ. significat sermonē. numerus ꝛo sequēs. scz. j. ij. iij. ⁊c denotat sermonis numerū in ordine. Littera autem a adiuncta r articulū. numerus sequens. j. ij. iij. iiij. primū scōm tertiuz aut ꝯrtum demōstrant. c. signat capitulū cum numero seqnti videlicet. j. ij. iij. ⁊c capitulū primū secundum vel tertium ⁊c. Cum ꝛo ponitur p. j. p. ij. p. iij. denotat partem articuli primam secundam vel tertiam: quia articuli qñq; in ꝑtes diuidunt raro tamen at vbi ponit ptotum p⁹. ꝟ. vel ar. signum est ꝙ tot⁹ sermo vel articulus de tali loquitur materia. Exempli gratia. Actiue vite septē status ꝟ. lx. ar. j. c. j. tm̄ est septem status actiue vite ponunt sermone sexagesimo articulo ꝑmo capło ꝑmo. Vel purgatoriū ꝓbatur esse ratione culpe. ꝟ. lxv. ar. j. p. j. p. iij. c. hoc est. Sic habet sermone sexagesimoqnto articulo primo parte prima scilicet illius articuli per tria capitula. Vel sic leges diuini amoris. ꝟ. v. ptotum id est. sermone ꝯnto ptotum sermonē illum vel ar. j. ptotum ꝙ est articulo ꝑmo ptotum scilicet articulū. Sed quando ponit in ꝑn. signū est ꝙ talis materia ponitur in principio sermonis ante omnes articulos. Sed i sermone in die parasceues sic passionis christi excessiua humilitas. ꝟ. lvj. p. ij. id est. sermone ꝯquagesimosexto ꝑte secunda scilicet ꝑncipali sic habetur. Vel passionis christi ⁊ mortis magnitudo oꝓprobrij respectu cause efficientis. ꝟ. lvj. p. ij. ar. j. p. vij. c. id est sic habetur. sermone ꝯquagesimosexto. ꝑte secūda scilicet ꝑncipali articulo ꝑmo ꝙ septem capitula. Et sic ex illis modicis carpere poteris intellectū aliox.

Finit prefatio

Tabula abcdaria ꝺm ordinē alphabeti sermonū de euāgelio eterno sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minoꝝ.

Actiua vita eius

a dem vite septem status. sermo lx. ar. j. c. j.

Accipiter ꝓtentant in corde ꝑde sue. sermo. j. ar. j. c. iij.

Adoratio. Adorare bestiam vt in apocalypsi dicitur quid sit. ꝟ. xxij. ar. j. c. j.

Aduersitas. Aduersitatum securitas. sermo. lxij. ar. iij. c. j.

Affectus inflammati amoris. sermone. iiij. in principio.

Affectus inflāmati amoris gradus septem. sermo. iiij. ar. j. c. j.

Affectus timoris filialis feruentis ad deuz. sermo. iiij. ar. j. c. ij.

Affectionis inflāmati amoris duplex zelus sermo. iiij. ar. j. c. ij.

Affectionis inflāmati amoris multiplex regratio. ꝟ. iiij. ar. j. c. iiij.

Affectionis inflāmati amoris duplex laus dei. ꝟ. iiij. ar. j. c. v.

Affectionis inflāmati amoris ꝓmpta obedientia. ꝟ. iiij. ar. j. c. vj.

Affectionis inflāmati amoris crapula seu saturitas atꝙ ebrietas ꝺ deo. ꝟ. iiij. ar. j. c. vij

Affectus ardentis amoris ad seipsum septuplex. sermo. iiij. ar. ij.

Affectus pudorosus qua quis ꝓfundit ꝓpter peccata sua. ꝟ. iij. ar. ij. c. j.

Affectus dolorosus triplex. ꝟ. iij. ar. ij. c. ij.

Affectus hororis suiipsius triplex. sermo. iij. ar. ij. c. iij.

Affectus rigoris triplex. ꝟ. iij. ar. ij. c. iij.

Affectus implacabilis siue turbationis triplex. ꝟ. iij. ar. ij. c. v.

Affectus vigoris triplex. ꝟ. iij. ar. ij. c. vj.

Affectus discretiōis triplex. ꝟ. iij. ar. ij. c. vij

Affectus ardentis amoris ad proximū septuplex. ꝟ. iij. ar. iij.

Affectus pie compassiōis ad proximū triplex. ꝟ. iij. ar. iij. c. j.

Affectus triplex dulcis ꝓgratulationis. sermo. iij. ar. iij. c. ij.

Affectus tranquille supationis proximi triplex. ꝟ. iij. ar. iij. c. iij.

Affectus benigne ꝓuersationis triplex cum proximo. ꝟ. iij. ar. iij. c. iij.

Affectus humilis honoratiōis erga proximū. ꝟ. iij. ar. iij. c. v.

Affectus vnionis cordialis. ꝟ. iij. ar. iij. c. vj

Affectus christiformis ad proximū. sermo. iij. ar. iij. c. vij.

Affectiones quattuor. ꝟ. viij. ar. j. c. iij.

Alphabetica

Ala alę spūales dicūt vtutes theologice .f. pemiali.ar.j.c.iij Ala dextra dr fides ie su ibidē. Ala sinistra mādata dei ibidem
Amor amoris charitatis t dilectiōis dria .f.
Amor dei aiaz do pformat.ser. iij.in pn. iij.ar.j.c.iiij.
Amor dei iduit aiaz pulchritl.f.iij.ar.ij.c.j.
Amor dei regina ē oiuz vtutū.ser.iij.ar.c.ij
Amor di insupabilē vndicq.f.iij.ar.ij.c.iij.
Amor dei reddit seruicia do gta t remūera tōe dig.ser.iij.ar.ij.c.iiij.
Amor dei insatiabilē.ser.iij.ar.iij.c.j.
Amor dei aiaz insepabilit vnit do.ser.iij.ar
Amor dei nāliter ē in mēte oi ti.iij.c.iiij. alia virtute.ser.iij.ar.j.c.j.
Amor ver⁹ pctis t crimib⁹ emit.ser.v.artl.
Amor incipiētiū triplicem habet iij.c.iiij. illuminationē.ser.xxxj.ar.j.p.iij.c.
Amor pficiētiū in septē distinguit flāmas. sermōe .xxxj.ar.ij.p.vij.c.
Amor pfectoz vari⁹ ē in diūsis.ser.xxxj.ar.
Amor ardēs.ser.xxxj.ar.iij.c.j. iij.
Amor cōburēs.ser.xxxj.ar.iij.c.ij.
Amor mcēdēs.ser.xxxj.ar.iij.c.iij.
Amor bulliēs.ser.xxxj.ar.iij.c.iiij.
Amor triplex incipientiū pficientiū t pfectorū.ser.xxxj.in pn.et ser.lx.i pn. Amore dei nihil adeo nccm ē aie.f.xxx.ar.j.c.iij.
Amore ptulit nob⁹ dr suā dinitatē.ser.j.ar. j.c.j. Amore ptulit nob⁹ xp̄s aiaz suā.ser mo.j.ar.j.c.ij Amorē ptulit nob⁹ xp̄s carnē suā.ser.i.ar.i. c. iij. Amori fructū vt mēs pcipiat tria sūt ei nccia.f. liij.ar.i.c.i. circa fi. Amori dini excellētie .xij.mirabiles t pncipales.ser.iij. ptotū. Amori thesaur⁹ seu mercācia.ser.v.ptotum.
Amoris dini suauitas t dulcedo.ser.iij .ar. i.c.ij. Amori dini legef .xij.f.v.p.iij.ar ti.cū eoz.c. Amoris falsi formaces septē ser.v.ar.ij.c.iij. Amori inflāmati affect⁹ ser.iiij.ptotū, Amoris dini gdus septē ser.xlvi.ar.iij. Amoris dini gdus .xij. ser.lxiij.p totū. Amore dei qs efficit nouu⁹ in mūdo t pegrin⁹ hō.ser.lx.
Amare deū valde fructuosuz ē.ser.iij.ar.iij c.ij. Amare deū ars leuis ē.ser.iij. artl. iij.c.iiij. Amor ardētissim⁹ marie mag. ser.xlvi. Amor marie mag .cōmutatus ser.xlvi.ar.i. Amorē magda. inflāmat⁹ ser.xlvi.ar.ij. Amor ad prioz pacē coartās.ser.l.ar.i. Amor ad pacē priorū reducēs.ser.l.ar.ij. Amor ad pacē t cōcordiā prioz adducēs.ser.l.ar.iij. Alide Charitas Dilectio. Aia vt xp̄o glutino gr̄e copulet duo reqrūt.ser.xxij.in pn.
Aie triplex dignitas i gr̄a exīte. ser .xxiij.i pn. Aie fideli ds tria pcipit.ser.lxvij.ar ti.i. Aiaz in purgatorio stat⁹ gaudia et suffragia.ser.lxvi.ptotū .Alide Purgatorium. Angelus a iohanne noluit adorari triplici de cā.ser.xlix.ar.ij.c.i. Angeli in aia refrenāt mūdana gaudia.ser .viij. ar. ij.c.i. Angeli refrenāt ptristātia tēptatos ser.viij.ar.ij.c.ij Angeli in aia pūptuosa t spē stuitā refrenāt.ser. vij. ar.ij .c.iij. Angeli etiā timores mūdanos i aliaz refrenāt.ser.viij.ar.ij.c.iiij. Angeli iustos p tegūt ne ruāt incrimia.ser. viij.ar.iij.c.i. Angeli defensant bonos ne adūsitate frangant.ser.viij.ar.iij.c.ij. Angeli ptēplatius custodiūt.ser.viij.ar.iij.c.iij. Angeli statū iustoz ptegūt t pseruāt.ser.viij.ar ti.iij. Angeli tēptatiōes noxias refrenāt p opositas inspiratiōes.ser.viij.ar.ij.
Ann⁹ āni tres gr̄e.ser. xix. ar. ij. Annus spūaliū donoz.ser.xix.ar.ij.c.i. Annus tpaliū bonoz.ser.xix.ar.ij.c.ij. Annus terribiliū cōminationū.ser.xix.ar. ij.c.iij.
Ann⁹ durarū flagellationū.ser.xix.ar.ij.c. iiij. Ars facilis siue leuis ē amare deuz ser.iij.ar.iij.c.iiij. Artifex siue artifices vbi mercatores Astra qd possint vel nō possint.ser.viij.ar.i.c.ij. Astra hois vōlūtatē nec cogē nec necessitare pūt.ser.viij ar.i.c.ij. Astroz indicia qñq; sunt vera vel falsa ex demonū malicia vel hoiuz culpa.f.viij. ar.i. c.ij. Auctozitas duplex polytica t yconomica.ser. xxxij.ar. i.c.iij.
Aučte publica fit rex t dñioz trāslatio. ser. xxxij.ar.ij. Auis ō nido euecta fit magi domestica ser.pemiali.ar.ij.c.ij.

Beatissima virgo maria.

Btissime xp̄gis marie triplex stat⁹ ser.li. Btissime xp̄ginis marie stat⁹ pceptiōis. ser. li. Btissime xp̄gis marie stat⁹ natiuitatis.ser.li.ar.ij. Btissime xp̄gis marie ānūciatiōis stat⁹.ser. li.ar.iij. Btissi.x̄.ma.gr̄e qb⁹ repleta in pceptōe fuit.f.li.ar.i. Btis.x̄.m.gr̄e qb⁹ fuit repleta i natitate.ser.li.ar.ij. Btissime marie xp̄gis admirāda sctificatio i pceptiōe.ser.li.ar.i.c.i. Btissime xp̄gis marie triplex sctificatio ibidē. Btissime marie virgis trāquillitas carnis sub imperio rōnis.ser.li.ar.i.c.iij. Btissi.x̄.m. pulchritudo mor⁹ libidis etiā in alijs refrenabat t de ei⁹ formositate.ser.li.ar.ij.c.i.
Btissi.ma.x̄.sensus atq; affectiōes q̄tā delectabant suauitate i deo.ser.li. ar.ij. c.iij.
Btissi.x̄.ma.vita admirāda t exēplaris.f.li. ar.ij.c.iiij Btis.ma.x̄. ardores q̄ttu- 4

oꝛ quibus post ꝓceptioneem filij ardebat. ·f.lj.ar.iij.
Beatissime virginis marie noue ⁊ incomprehensibiles gratie quibus in ꝓceptione filij repleta fuit.f.lj.ar.iij.c.j.
Beatissime.v.m. armature contra intrinseca ⁊ extriseca pctā·f.lj·ar.iij.c.ij.
Beatissime virginis marie impeccabilitas f.lj.ar.iij.c.ij.
Beatissime marie virginis.sapoꝛositas.f.lj ar.ij.c.iij.
Beatissime virgis marie claritas .serm̄ .lj. ar.j.c.j.
Beatissime marie virginis.foꝛmositas.f.lj. ar.ij.c.j.
Beatissime virginis marie puritas· f.lj.ar ij.c.ij.
Beatissime marie virginis vnio cū xp̄o per actionem ⁊ ꝓtemplationem.sermo· lj.art. iij .c. iij·
Beatissime virginis marie gaudiū de finali saluatiōe ⁊ glozificatione atq; eius securitate.f.lj·ar. iij. c. iiij.
Beatissime virginis marie excellētie ⁊ alia pulchꝛa plura ser.lj.ar.iij.c·iij.
Beatissime virginis marie puelle mystice duodecim.f.xlviij·ar.ij.
Beatissima virgo c̄ꝫ lumine in vteꝛo mater no fuerit plustrata.f.lj·ar.j·c.ij.
Beatissime virginis ⁊ iob.bap .differentia luis.f.lj.ar.j.c.ij.
Beatissima maria virgo vsum rationis habuit in vteꝛo mr̄no.f.lj.ar.j.c.ij.
Beatissima virgo maria c̄ꝫta charitate ardebat in vteꝛo matris tam ad deuꝫ c̄ꝫ etiam ad ꝓrimū.f.lj.ar.j.c.ij.
Beatissima maria x̄go fuit imaculata ꝓpter tria.ser.lj.ar.ij·c.ij.
Beatissima x̄go maria ꝓsensu conceptiōis plus omnibus creaturis meruit. sermo..lj ar.iij.c.j.
Beatissima maria virgo peccare non potuit ⁊ q̄re.f. lj.ar.iij .c.ij.
Bestia. Bestiam adoꝛare vt dicit Johānes in apocalypsi quomodo vel qualiter intelligat.f.xxij.ar.j.c.j.
Blasphemia. Blasphematio impia dei ⁊ sctōꝝ ⁊ eius pena.f.xviij.c.j.
Charitas est consummatio virtutum.sermo ꝓmiali.arti.iij. c.iij.
Charitas ē radix foꝛma finis vinculum ⁊ complementum perfectionis.sermo.lxj. ar.iij.
Charitas dicit regina.f.ij.ar.j.
Charitas ꝓdest etiam absq; eloquentia ⁊ magna scientia.f.ij.ar.j.c.j.et.ij.
Charitas ꝑ aurum designatur. serm̄.ij.articu.iij.
Charitas ceteris donis durabilioꝛ est. sermo.ij.ar.iij.
Charitas etiam in malis ꝓficit quinq; gradib⁹ f.ij.ar·ij·c.j.
Charitatis triplex status. sermo. lxj .ar.iij.
Charitas triplex actus ibidē.
Charitatis mandatuꝫ excedit potentia ⁊ virtute alia.f.ꝓmiali.ar.iij.c·iij.
Charitatis oꝛigo .f.j. in p̄n.
Charitatis laus.f.ij.in p̄n.
Charitatis necessitas.f.ij. ar.j.
Charitatis varietas.f.lj.ar.ij.
Charitatis gradus quibus ꝓficit in malis f.ij.ar.ij.c.j.et.ij.
Charitatis gradus quo ad ꝓfectuꝫ in bonis.ser.ij.ar.ij.c. iij.
Charitatis excellētie·ser.iij.ptotū.
Charitatis amoꝛis ac dilectionis differentia ser. iij. in p̄n.
Charitatis septem falsi foꝛnaces. sermo .v. ar.ij.c.iij.
Charitatis oꝛigo ⁊ c̄ꝫtum deus dilexit nos ⁊ quibus modis possum⁹ acquirere charitatem ⁊ ꝓuersionē sc̄oꝝ diuersos hoium status.ser.j.ptotum.
Charitatis laudes mirabiles ⁊ ōclaratio charitatis ex epla pauli.j.Coꝛ.xiij.ser.ij.protū
Charitatis duodecim principales excellentie.ser·iij.ptotū.
Charitatis ardentissimi inflammati affectus plures.ser.iij.ptotū.
Charitatis diuine thezaurus ⁊ mercancia ⁊ leges que obseruande sunt in emptione ⁊ q̄ charitas non pecunijs sed peccatis ⁊ criminibus emitur.ser.v.ptotū.
Charitas durabit in patria cum ꝓphie euacuabunt lingue cessabunt scientia destruetur.ser.ij.ar.iij·c.j.et.ij.
Charitas in patria durabit cum cessent dona alia necessaria ad salutem. ser.ij.ar.iij. c·iij. Vide Amoꝛ Dilectio.
Cambium·Cambioꝝ varietas.sermone xxix.ar.iij.
Campsoꝛia ars quomodo sit inuenta. sermo.xxix.ar.iij.c.j.
Campsoꝛia ars quomodo sit necessaria ibidem.
Campsoꝛia ars quomodo sit licita cum suis

dubija.sermo.xxxix.ar.iij.c.j.
Cambia realia quomodo tripliciter variãt. ser.xxxix.ar.iij.c.ij.
Cambia casualia ꝛ fortuita que sicca nuncupantur an sint licita.ser.xxxix.ar.iij.c.iij.
Causa multiplex quare homines iudicia dei et flagella de proximo non cognoscunt.f. xx.arti.j.ij.et.iij.
Cellarium dei quadruplex.ser.xxij.ar.j.c.ij
Circumspectio triplex necessaria ad salutem ad quam quilibet obligatur.sermo.xxiij. ar.j.et trib⁹.c.seqn.
Concordia vide in parcere.
Confidentia. Confidentiam precipit deus.
Cõfidẽtia ex trib⁹ originẽ hz.f.lxvij.ar.j.c.j ser.lxvij.ar.j.c.j.
Confessio eius origo ꝛ potestas clauiũ atq; quando licet eam retardare vel reiterare ꝛ de duodecim fructibus eius admirandis. sermo.xxvij.
Confessio quid sit.ser.xxvij.ar.j.c.j.
Confessio triplex ibidem.
Confessio a triplici auctoritate originẽ sumpsit.ser.xxvij.ar.j.c.ij.
Confessio ꝝre fit vocalit.f.xxvij.ar.j.c.ij.
Confessio non est retardanda.sermo.xxvij ar.ij.c.j.
Confessio differenda non est propter duodecim rationes ibidem.
Confessio in quibus casibus sit reiteranda. ser.xxvij.ar.ij.c.ij.
Confessio mentem illuminat tripliciter.ser. xxvij.ar.iij.c.j.
Confessio quasi curia dei est. sermo.xxvij. ar.iij.c.ij.
Confessio quattuor continet suauitates .sermo.xxvij.ar.iij.c.ij.
Confessio a morte resuscitat. sermo. xxvij. ar.iij.c.iij.
Confessio a demone liberat.sermone.xxvij ar.iij.c.iiij.
Confessio a mortalibus ꝛ venialib⁹ animaz purgat.ser.xxvij.ar.iij.c.v.
Confessio generalis duplex ibidem
Confessio hominem cum deo pacificat. ser. xxvij.ar.iij.c.vj.
Confessio conscientiam alleuiat . sermone. xxvij.ar.iij.c.vij.
Confessio est causa remissionis peccatorum sermo .xxvij.ar.iij. c.ix.
Confessio confusio est diaboli.sermo. xxvij ar.iij.c.viij.
Confessio facit quandoq; de attrito contritum.ser.xxvij.ar.iij.c.ix.
Confessio quomodo etiam sit quandoq; satisfactio.ser.xxvij.ar.iij.c.x.
Confessio est gratie augmentatio .sermone xxvij.ar.iij.c.xj.
Confessio augmentat dei gloriam ꝛ laudez ser.xxvij.ar.iij.c.xij.
Confessoris potestas atq; clauium. sermo. xxvij.ar.j.c.iij.
Confessoris qualis esse debet discretio i examine confitentiũ.ser.xxvij.ar.ij.c.iij.
Confessionis necessitas.ser.xxvij.ar.ij.
Confessionis vtilitas.ser.xxvij.ar.iij.
Confiteri semel in anno quilibet tenetur ꝓpter octo rationes etiã si non habeat mortalia.ser.xxvij.ar.ij.c.j.
Confiteri in quibus casibus quis statim tenetur ibidem.
Cognitio euentuum mysteriox artium liberalium ꝛ diuinorum.ser.ij.ar.j.c.ij.
Cognitionis obligatio triplex necessaria ad salutem.ser.xxiij.ar.ij.
Cognitionis hic ꝛ in patria differentia.ser. ij.ar.iij.c.ij.
Conscientia bona ꝛ mala atq; de duodecim eius ornamentis necnon ꝛ de duodecim deformitatibus ꝓscientie male.f.lij.
Conscientie figuratio vniuersalis . sermo . lij.ar.j.c.j.et.ij.
Conscientia erronea q̃ti sit criminis multipliciter demonstratur.f.lij.ar.ij.c.ij.
Conscientia erronea septem gradibus ruit in ꝓfundum.f.lij.ar.ij.c.iij.
Conscientia mala de peccato cordis a synderesi ꝓfundit.f.lij.ar.iij.c.j.
Conscientia mala a synderesi de peccato oris atq; operis reprehendit.sermo.lij.arti.iij c.ij.et.iij.
Conscientie synderesis ꝛ legis naturalis differentia.f.lij. ar.j.c.ij.
Conscientie descriptio.f.lij.ar.j.c.ij.
Conscientia quadruplicit diffinitur. sermo lij.ar.j.c.iij.
Conscientie decor ꝛ formositas.sermoe.lij. articu.ij.
Conscientie duodecim ornamenta . sermo. lij.ar.ij.et ꝓ.iij.capla.
Conscientie praue turpitudo. sermone. lij. articu.iij.
Conscientie praue duodecim deformitates sermo.lij.ar.iij.ꝓ.iij.c.
Conscientie praue triplex status ꝛ de excecatione illuminatione atq; reformatione ei⁹ sermo.liij.
Conscientie male status triplex.f.lij.ar.j.
Conscientie cecitas ꝛ de septem sigillis quibus anime peccata clauduntur ne ea vide

Tabula

at aut intelligat.f.liij.ar.j.c.j.
Conscientie extremitate scilicet q̄ est nimis larga aut stricta.f.liij.ar.j.c.ij.
Conscientie obcecate septem sigillor̄ apertio per septem gratias op̄positas.sermone liij.ar.j.c.iij.
Conscientie male status reprehensionis.f.liij.arti.ij.
Conscientie error vnde sumit initium. sermo.liij.ar.ij.c.j.
Conscientie nomen vnde habeat originem ibidem.
Conscientie status confusionis. sermo. liij. articu.iij.
Conscientiam erroneam arguit synderesis sermo.liij.ar.ij.c.iij.
Constellatio duplex siue influentia superiorum super naturam humanā nihil tamen agere possunt in anima.f.viij.ar.j.c.ij.
Contemptus temporaliū.f.lxiij.ar.j.c.j.
Contemptus ꝓpriorū operum tanq̄ inutilium.sermo.lxiij.arti.ij.c.ij.
Conuersio.Conuertunt tria genera hominum de amore mundi ad amorem dei.sermo.j.arti.iij.
Conuertunt peccatores tripliciter ad verbum dei.f.j.ar.iij.
Conuertuntur quidam per cognitionē culpe fetentis.f.j.ar.iij.c.j.
Conuertunt quidam per dilectionē diuine misericordie allicientis.sermo.j.ar.iij.c.ij.
Conuertuntur quidam per timorem diuine iusticie.f.j.ar.iij.c.iij.
Conuertunt quidam per reprehensiones et cōminationes ibidem.
Cor in preda accipiter solum requirit. sermo.j.ar.j.c.iij.
Cordis figura t pulchra eius descriptio.sermo.j.ar.j.c.iij.
Cor per thuribulum aureum designatur ibidem.
Cor solum super omnia deus requirit t de hoc exemplum valde notabile.f.j.ar.j.c.iij
Correctio siue correptio fraterna quādo qs ad eam obligatur atq̄ de triplici correctione fraterna filiali t paternali siue maiorum equalium t minor̄.f.xxviij.
Correptio fraterna quid sit t quare dicitur fraterna t non hois.f.xxviij.in pn.
Correptio fraterna vt bene fiat tria requiruntur in corrigente.f.xxviij.ar.j.c.j.
Correptio fraterna vt obliget requiruntur tria in delinquente.f.xxviij.ar.j.c.ij.
Correptio ꝓpter tria obmitti potest. sermo xxviij.ar.j.c.iij.
Correptio triplex.f.xxviij.ar.ij.
Correptio paternalis potest esse triplex.sermo.xxviij.ar.ij.c.iij.
Correptio pūitiua que sit siue ꝓmissiua aut dimissiua.f.xxviij.ar.ij.c.iij.
Correptio emendatiua que sit ibidem.
Correptionis fraterne obligatio. sermone xxviij.ar.j.
Correptionis fraterne triplex esse debet discretio.f.xxviij.ar.j.
Correptionis fraterne modus triplex.
Correptionis fraterne triplex fructus. sermo.xxviij.ar.j.c.j.
Correptionis casus vbi tria ꝯcurrūt ibidē
Corripere quando quis tenetur proximus sermo.xxviij.ar.ij.c.j.
Corripere volens fratrem tria debet ꝯsiderare ibidem.
Corripere quō subdite debent prelatū suum sermo.xxviij.ar.ij.c.ij.
Corripe debet ꝑlatus subditum tripliciter. sermo.xxviij.ar.ij.c.iij.
Corripe siue corrigē aliū cū pctō pctōre pōt qñq̄ mortalit t b ꝓpt tria.f.xxviij.ar.iij.
Corrigens primū quādo non pec= =c.ij.
cet.f.xxviij.ar.iij.c.iij.
Corrigēs ꝑdicator siue corripiēs cū pctō qñ
Corripe tenet hō siue bon⁹ =peccet ibidē.
siue malus ꝓmū ꝓpt tria.f.xxviij.ar.iij
Corrigēti siue corripienti q̄ dor esse =c.j.
cōditio.f.xxviij.ar.iij.
Cōtract⁹. Tractat⁹ de ꝯctib⁹.f.xxxij.t seqn.
Cōtract⁹ ois sumit originē aut ex origie dominor̄ vel rer̄ diuisiōe trāslati ꝑcepti vsurpati donati cōmodati ꝓmutati t ꝓsimilib⁹
Cōtract⁹ vñ oriat.f.xxxij.ar.iij.c.ij. f.32
Contract⁹ quō diffinit ibidem.
Cōtract⁹ triplex siue vari⁹ f.xxxij.ar.iij.c.ij
Contractus trāslatiōis.f.xxxij.ar.ij.
Cōtract⁹ ꝓmutatiōis rer̄.f.xxxij.ar.iij.c.iij
Cōtractuū termin⁹ solutiōis triplex.f.xxxiij
Cōtractuū termin⁹ solutiōis ex gra in pn.
et meritor̄.f.xxxiij.ar.j.
In ꝯctib⁹ qñ vēdi possit tps vel nō.f.xxxiij
In ꝯctib⁹ quō iura rer̄ emi pos= ar.j.c.j.
sint min⁹ p futuro t licite q̄ si pñtialit̄ exhiberent.f.xxxiij.ar.j.c.ij.
In ꝯctib⁹ rē pl⁹ vēdē vel min⁹ emē ꝓpt tps q̄ tūc valeat lz qñ nō ex malicia ꝯbētiū f ex ꝓpa nā ꝯct⁹ ꝓcedit t ponūt ples casus. f. xxxiij.ar.j.c.iij.
Cōtract⁹ termi vite.f.xxxiij.ar.ij.
Cōtract⁹ siue reddit⁹ ꝑdiales ad vitā an sint licite t absq̄ vsura cū suis obiectiōib⁹ ꝯsil
sermo.xxxiij.ar.ij.c.j.
Cōtract⁹ hereditatū ꝓdialiū qualis cē debeat.f.xxxiij.ar.ij.c.ij.

Contractus quadrupliciter vitiatur. sermo xxxiij.ar.ij.c.iij.
Contract⁹ vt sit licitus ꝓsiderare oportet ꝑcium iustificatū ⁊ limitatū ⁊ precium augmentatum siue multiplicatū necnon precij minoratum rei vendibilis. sermo. xxxiij.art. ij.ꝑ.ij.capla.
Contractus rei venalis taxari non debet ꝑm valorem vtilitatis ementiū. ꝑ.xxxv.ar.ij.
Contractus rei venalis ꝑm valorem vtilitatis mentis malus est ⁊ hoc ratione nequitie talis etiam ꝓtractus est contra omne bonum ratione iusticie. ꝑ.xxxv.ar. ij.c.j.et.ij.
Contractus taxari debet ꝑm modum a communitatib⁹ ciuilibus factam. sermo. xxxv. arti.ij.c.iij.
Contractus de occidis animaliū. ꝑ.xl. In ꝓtractu de occidis quedā notāde sunt ꝓsiderationes ibidem in ꝑn.
Contractus de occidis ouiū quattuor casus liciti. ꝑ.xl.ar.j.c.j.
Contractus de occidis ouiū casus tres liciti. sermo.xl.ar.j.c.ij.
Contractus de occidis ouiū tres alij casus liciti. sermo.xl.ar.j.c.iij.
Contractus de occidis boum ⁊ quattuor cas̄ibus licitis. sermo.xl.ar.ij.c.j.
Contractus de occidis boum casus tres liciti ⁊ tres illiciti. ꝑ.xl.ar.ij.c.ij.et.iij.
Contractus de occidis ouiū ⁊ boum vario modo fiunt. ꝑ.xl.ar.iij.
Contractus apud varios noīe vario nominantur. Nam apud florentinos noiantur mons: apud venetos imprestita. sermone xlj.in ꝑn.
Contractus vsurarius an sit in aliquo casu ꝓcessus vel permissus a iure ⁊ an liceat aliquid recipere vltra sortem ratione damni preteriti presentis vel futuri. sermo.xlij.articu.j.per totum.
An in tali ꝓtractu liceat recipere aliquid vltra sortem ratione lucri. sermo.xlij.articu. ij.per totum.
Sed recipere aliquid vltra sortem ratione triplicis debiti non est vsura. sermo. xlij. ar.iij.per totum.
Contractus mutui quomodo sit vsura. ser. xxxvij.ar.j.c.ij.
In contractu mutui non licet aliquid recipere vltra sortem. ꝑ.xxxvij.ar.j.c.iij.
Contractus vsurarij qualem culpam habeant annexā. ꝑ.xxxix.in ꝑn.
Contractus quando ꝓpter dubium vel periculum ab vsura excusetur. ꝑ.xxxix.ar.j.
Contractum quandō periculum capitalis ñ lucri excuset notandi sunt casus quattuor sermo.xxxix.ar.j.c.j.
Contractus securitatis mercanciarū quando sit vsurarius vbi tres sunt notande ꝓsiderationes siue securitates. sermo. xxxix. art.j.c.iij.
Contractus varij quando sint liciti. sermo. xxxix.ar.ij.
Contractus locationis an sit licitus. sermo. xxxix.ar.ij.c.ij.
Contractus emptiōis ⁊ cōmutatiōis si sint liciti. ꝑ.xxxix.ar.ij.c.j.
Contractus societatis an licitus sit. sermōe xxxix.ar.ij.c.iij.
Contractus cōmissionis an possit esse licitus sermo.xxxix.ar.ij.c.iiij. Vide Cambiū Mercantiam Mutuū Vsuram
Cōmunia omnia erant in statu innocentie. sermo.xxxij.ar.j.c.j.
Corona glorie ꝓseuerantiū in bono cū duodecim lapidibus preciosis. sermo.lxvij. arti.iij.per totum.
Credere absq; signis ⁊ euidentijs magni vigoris amoris atq; luminis perfectio est. ꝑ. xij.ar.j.ꝑ tria capla.
Credere tenetur humanus intellectus absq; absq; signis ⁊ ꝓbationib⁹ ⁊ tanq; miles christi ꝓtraria expugnare summāq; deo reuerentiam exhibere. sermo.xij.arti.ij. ꝑ tria capitula.
Credere nolens sine signis ⁊ ꝓbationibus similis est viatori infirmo venditori incredulo atq; pugnatori inualido. sermo .xij. arti.iij.ꝑ tria capla. vide vbi fides.
Crudelitas criminosi fugat misericordiam dei. sermo.xxxiij.in ꝑn.
Crux crucis laudes bñficia vtilitates et fructus. sermo.lvj.par.iij.ꝑncipali per quattuor articulos ⁊ eorum capla.
Culpa mortalis infinite est malicie. sermo. xij.arti.j.c.j.
Culpe ac suplicia permanent in damnatis sermo.xij.ar.j.c.ij.

Damnatio. Dānati eternaliter puniunt ⁊ inconueniens esset deo cos eternalit non punire. sermo.xij.ar.j.c.iij.
Damnati in infinitum obligantur deo ideo in infinitum puniunt ibidem.c.iij.
Damnati in infinitum debent cruciari ꝓpter in infinitas gratias a deo receptas. ꝑ. xij.arti.ij.c.j.

Tabula

Damnati propter infinitatē contumelie ꝺo illate eternaliter cruciari ꝺebent. Sermo. xij.ar.ij.c.ij.

Damnati ratione magnificētie ꝺei eternaliter ꝺebent cruciari. f.xij.ar.ij.c.iij.

Damnati sicut ex iusticia eternaliter cruciātur. Sic iusti ex misericoꝛꝺia eternalit̄ premiantur. f.xij.ar.ij.c.iij.

Damnati sicut naturaliter inclinantur aꝺ eternum bonū sic peccanꝺo eternalit̄ puniuntur. f.xij..ar.iij.c.j.

Damnati penas quibus cruciant vniuersitas rerum iuꝺicat esse eternas. sermo. xij. arti.iij.c.ij.

Damnati cruciantur eternalit̄ ratione vtilitatis electoꝛum. sermo.xij.ar.iij.c.iij.

Damnati ꝺebent cruciari eternalit̄ ratione iocunꝺitatis beatoꝝ. f.xij.ar.ij.c.iij.

Damnatoꝝ pena erit ꝑm ēqualitatem culparū sermo.xxij.ar.j.c.iij.

Damnatoꝝ pene mentales que sint. sermo. xxij.arti.j.

Damnatoꝝ pene coꝛporales que sint. serm. xxij.arti.ij.

Damnatoꝝ cruciatus multiplex. Sermo. xxij.arti.ij.c.j.

Damnatoꝝ multiplex confusio. Sermone xxij.arti.ij.c.ij.

Damnatoꝝ supplicioꝝ cōmunicatio. sermo. xxij.arti.ij.c.iij.

Damnantur impij sine requie ex imprꝺēti stulticia. sermo.xxij.ar.iij.c.j.

Damnari impios in eternū necesse est ꝓpt eoꝝ nequitiam. f.xxij.ar.iij.c.ij.

Damnare impios est ꝺe pulchꝛituꝺine iusticie ꝺei. f.xxij.ar.ij.c.iij Vide Infern⁹

Desiꝺerium per rhete ꝺesignatur. Sermo. lxij.in ꝓncipio.

Desiꝺerium triplex. scilicet naturale virtuale ⁊ criminale. f.lxij.in ꝓn.

Desiꝺerium naturale triplex. f.lxij.ar.j.

Desiꝺerium nature incoꝛrupte. Sermone lxij.arti.j.c.j.

Desiꝺerium nature coꝛrupte. Sermone. lxij.arti.j.c.ij.

Desiꝺerium libere nature. f. lxij.ar.j.c. iij.

Desiꝺerium virtuale. f.lxij.ar.ij.

Desiꝺeriū virtuale in potentia rationali. f. lxij.arti.ij.c.j.

Desiꝺeriū virtuale in potentia ꝓcupiscibili sermo.lxij.arti.ij.c.ij.

Desiꝺerium virtuale in potentia irascibili. sermo.lxij.ar.ij.c.iij.

Desiꝺeriū criminale per ꝙ anima foꝛnicatur criminalit̄ a ꝺeo. f.lxij.ar.iij.

Desiꝺerio criminali foꝛnicat̄ intellect⁹ per curiositatem. f.lxij.ar.iij.c.j.

Desiꝺerio criminali foꝛnicat̄ vis ꝓcupiscibilis per voluptatē. f.lxij.ar.iij.c.ij.

Desiꝺerio criminali foꝛnicat̄ vis irascibilis per iꝺolatriam ibiꝺem.c.iij.

Desiꝺerio criminali mens humanus multipliciter cōmittit iꝺolatriā. f.lxij.ar.iij.c.iij.

Desiꝺerium celestium. f.lxiij.ar.j.c.ij.

Desiꝺerium ꝺissolui ⁊ esse cum chꝛisto. sermo.lxiij.arti.j.c.iiij.

Defunctus vide Anima Infernus Dānatio Purgatoriū.

Detractio execranꝺa ⁊ eius oꝛigine atq; nequissimis moꝺis illius necnon ⁊ ꝺe peccato eoꝝ qui ꝺetractoꝝes auꝺiunt. f.xxix

Detractio quiꝺ sit. f.xxix.in ꝓn.

Detractio habet tres pestilentes ꝓꝺitiones raꝺicales. f.xxix.ar.j.

Detractio ex superbia sumit oꝛiginem ⁊ ꝺe tribus filiabus eius. f.xxix.ar.j.c.ij.

Detractio etiam initiū habet ex crudelitate sermo. xxix.ar.j.c.iij.

Detractio ꝓꝺest iustis nam inꝺe illuminātur. sermo.xxx.ar.ij.c.j.

Detractio bonis qñq; opoꝛtuna est aꝺ humilitatem. ser. xxx.ar.iij.par.iij. eiusꝺem arti.c.j.

Detractio iustoꝝ signum est ꝙ honoꝛanꝺi sunt apuꝺ ꝺeum. sermo.xxx. arti.iij. par. iij.eiusꝺem ar.c.iij.

Detractionis ꝓcessus. f.xxix.ar.j.

Detractionis oꝛtus. f.xxix.ar.j.c.j.

Detractionis successus ibiꝺem.

Detractionis operatio nequissima triplex sermo.xxix.ar.ij.

Detractionis moꝺi septem ibiꝺem.

Detractionis moꝺus occultatiu⁹ quo maliciose occultat bonū alteri⁹. f.xxix. ar.ij.c.j

Detractionis moꝺus negatiuus quo negat bonū alterius ibiꝺem.c.ij.

Detractionis moꝺus ꝺepꝛauatiu⁹ quo bonum alterius in malum ꝓuertit. Sermo. xxix.ar.ij.c.iij.

Detractionis moꝺus venenatiu⁹ siue intoxicatiuus quo mala miscent bonis. sermo xxix.ar.ij.c.iiij.

Detractionis moꝺus publicatiuus quo secreta contra oꝛꝺinem charitatis publicantur. f.xxix.ar.ij.c.v.

Detractionis moꝺus augmētatiu⁹ siue aggrauatiuus ibiꝺem.c.vj.

Detractionis moꝺus inuentiuus falsa cri-

mina imponendo.sermo.xxix.ar.ij.c.vij.
Detractionis auditores in ꝯto sint periculo.sermo.xxix.ar.iij.
Detractionis vitij septem sunt remedia.ser xxix.arti.iij.c.j.
Detractionis auditores adminus in mente ꝓaminant ibidem.c.ij.
Detractionis participatiõe peccat homo tripliciter.sermo.xxix.ar.iij.c.iij.
Detractionis malum inumera parit vitia. ibidem.
Detractiõis conditio ꝛ permissio necnõ reparatio atq; de duodecim remedijs quib⁹ vti debent hi quibus detrahit.serm.xxx.
Detractionis repatio.sermo.xxx.ar.iij.
Detractionis remedia. sermo. xxx.arti.iij. per tres partes eius ꝑncipales.
Detractor assimilatur draconi propter tria.sermo.xxx.arti.j.
Detractor excecatur in intellectu ibidez.c.j.
Detractor extremitate aliena iudicat.serm. xxx.arti.j.c.ij.
Detractoris mentis elatio. ꝑmone. xxx.arti.j.c.ij.
Detractoris duritia ꝛ obstinatio. sermone xxx.arti.j.c.iij.
Detractores rabidis canibus assimilantur ꝓpter nouem.sermo.xxix.ar.j.c.ij.
Detractores vtuntur triplici lingua venosa sermo.xxix.arti.j.c.j.
Detractores ꝓseuerantia iuste viteobmutescere facit.sermo.xxx.ark. iij. prima parte eiusdem arti.c.j.
Detractores scire nolle vel audire ex dei munere est.ibidem.c.iij.
Detractores patienter sunt tolerandi exemplo christi ibidem.c.iiij.
Detractores iustis qñq; sunt necessarij.sermo.xxx.ar.iij.par.iij.eiusdem ar.c.ij.
Detrahere deus permittit iustis ꝓpter tria sermo.xxx.arti.ij.
Detrahere permittit deus iusto vt ampliꝰ in iusticia roboretur ꝛ magis inflammet sermo.xxx ar.ij.c.ij.et.iij.
Detractorib⁹ nulla debet adhiberi credulitas.sermo.xxx.ar.iij.prima par. eiusdem arti.c.ij.
Detractorib⁹ omẽs debent illudere. serm. xxx.arti.iij.
Detractorib⁹ qñq; est resistendũ. ser. xxx. ar.iij.par.ij.eiusdem ar.c.j.
Detractori qñq; cõpatiendũ est ibidẽ.c.iiij.
Detractiões homo innocens exemplo Job mime curare debet.sermo.xxx.ar.iij.par. ij.eiusdem arti.c.ij.
Detractiões mime curat habens testimonium dei ꝛ ꝓscientie ibidem.
Detractiões exemplo christi boni ꝓ nullo reputare debent ibidem.c.iij.
Detractiões oblocutoꝝ magno animo sperneude sunt.sermo.xxx.ar.iij.par.iij.eiusdem arti.c.iiij.
Deus tria sibi reseruat.sermo.l.ar.j.c.ij.
Differentia inter pati sufferre ꝛ sustinere.ꝑ. ij.ar.ij.c.iij.
Dilectio dei.
Dilectionis exemplum.ser.lxvij.in ꝑn.
Dilectionis iter ibidem.
Dilectionis modus ibidem .vide Amor Charitas.
Dilectio proximi.sermo.vij.ꝑ totum.
Dilectio primi quo amore diligi debẽt omnes tam amici ꝯ inimici atq; in quibus necessitatib⁹ ex precepto vel consilio primis subuenire tenemur.sermo.vij.ꝑ totum.
Dilectio proximi duplex.ser.lx.ar.j.c.iiij.
Dilectio proximi debet esse vera iusta sancta.sermo.vij.ar.j.per tria capꝛa.
Dilectio primi specialis qua tenetur omẽs diligere.sermo.vij.ar.ij.
Dilectio siue amor naturalis qualis sit.sermo.vij.ar.j.c.iij.
Dilectio siue amor ciuilis qualis sit ibidem.
Dilectio paternalis vel maternalis. sermo. lx.ar.j.c.iiij.
Dilectio sancta quid requirat. sermõe .vij. arti.j.c.iij.
Dilectione primi quid teneatur quis in necessitate extrema existenti.sermo.vij.ar.ij
Dilectione proximi in spũali necessitate tenetur quis ponere ꝓ primo vitã ꝓpriam ꝓpriam famam ꝛ ꝓpriam substantiam.ꝑ. vij.ar.ij.c.j.
Dilectione primi in necessitate corꝑali tenetur quis ponere ꝓ primo ꝓpriã substantiam vitam ꝓpriam ꝛ ꝓpriam animaz. sermo.vij.arti.ij.c.ij.
Dilectione primi quõ quis eadem tenetur ponẽ ꝓ primo in necessitate temporali.ꝑ. vij.ar.ij.c.iij.
Dilectionis proximi gradus. sermone.vij. arti.iij.per totum.
Diligere inimicũ maioris est meriti ꝯ amicum.sermo.l.ar. c.iiij.
Diligere inimicũ an quis teneatur dilectione affectuali.sermo.vij.ar.iij.
Diuisio vbi Partialitas.
Dñica vbi Sabbatum.

Tabula

Donū lingue cessabit. sermo. ij. ar. iij. c. j.
Donū ꝓphetie euacuabit. ibidem.
Donū scientie destruetur. ibidem.
Donū vinitat' ꝓtulit nob xps. ser. j. ar. j. c. j
Donauit nobis aiam ꝛ carnem suam. sermone. j. ar. j. c. ij. et. iij.
Dona ad salutem non necessaria non ꝓmanebunt in patia. sermo. ij. ar. iij. c. j. et. ij.
Dona spūalia ꝛ tpalia q̄ deus ꝓfert patrūs sermone. xix. ar. ij. c. j. et. ij.
Draco draconi detractor assimilat. f. xxx. ar. j
Draconis capita septē. f. xxix. ar. ij. ꝑ totū.

Elemosyna. Elemosyne ꝓfecte ꝓditiões. iiij. f. j. ar. j. c. iij
Elementū. Elementoꝝ inouatio post iudiciū generale. sermone xj. arti. iij. c. j.
Eloquentia sine charitate non ꝓdest ad salutem. sermo. ij. ar. j. c. j.
Eloquentia requirit tria. ibidem.
Emptio. Emptiõis ꝛ venditiõis termin⁹ solutiõis triplex. sermo. xxxiij. in ꝑn.
Emptiõis ꝛ venditiõis termin⁹ ex gra meritorius. ibidem arti. j. vbi Contractus Mercancia Usura.
Enigma quid sit. sermo. ij. ar. iij. c. ij.
Euentus. Euentuū futuroꝝ cognitio. sermone. ij. ar. j. c. ij.
Euangeliū quid sit. f. pemiali. ar. iij. c. iij.
Euangeliū non dicit historia sed pars hystorie quam partē aplus vocat doctrinam sanam. ibidem.
Euāgelica lex sola dicit integra ꝛ ꝓfecta honesta ꝛ eterna ideo dicit lex honestatis lex eterna euāgeliū eternū mādata eterna. sermo. pemiali. ar. iij. c. iij.
Euangeliū non recipit abrogationē neq; ꝛrogationē neq; exemptionē neq; dispensationē ibidem.
Euangeliū quō vtiliter ꝓdicet ꝛ q̄ christus fuit primus eius ꝓdicator. sermone ꝓmiali. arti. iij. c. iij.
Excecatio. Excecat deus ꝑcōres multiplicit vide flagellatio.
Excecationē hois causant q̄ttuor. sermone xx. ar. ij. ꝑ. iiij. capla.
Excellentia. Excellentie diuini amoris. sermone. iij. ꝑ totum.
Exemplum de quodam astrologo ꝛ ei⁹ mēdacijs. sermo. viij. arti. j. c. ij.
Exemplum de vetula nolenti parcere petēti. sermone. l. ar. iij. c. iiij.
Extermiatio ꝛ flagellatio patriarū q̄si fit. f. xviij. per totum.

Fides que fit viua q̄ mortua ꝛ quō cum opibus ꝛ sine opibus bonis viua ꝛ mortua esse ꝑt ꝛ per que indicia atq; signa cognosci ꝑt fides mortua a fide viua. f. vj. ꝑ totū.
Fides infusa desuper est vna. sermoue ꝓmali. ar. ij. c. iij.
Fides mortua ex triplici inordinato amore. sermo. vj. ar. j. c. j.
Fides mortua ex triplici timore. f. vj. ar. j. c. ij.
Fides etiam q̄ñq; sine opere bono viua dicitur. sermo. vj. arti. j. c. iij.
Fides potest esse viua ꝛ mortua. f. vj. ar. ij.
Fides triplici timore ānullat. f. vj. ar. ij. c. ij.
Fides viua ꝛ sup infusa diuinit⁹ quid operetur. sermo. vj. ar. iij.
Fides viuas noxias tenebras ab anima repellit triplicit. sermo. vj. arti. iij. c. j.
Fides tribus modis dicitur. f. vj. ar. iij. c. ij
Fides viua quas vires ꝓstet in corde ore et ope. sermo. vj. ar. iij. c. iij.
Fides catholica est sola ꝛ vnica sine qua nemo saluari potest q̄ ostendit ꝑ manifestas rationes. sermo. xxiij.
Fides triplex ostendit ibidem in ꝓncipio.
Fidei lumen triplici inordinata dilectiõe extinguitur. sermo. vj. ar. ij. c. j.
Fidei lumine carens meritorie opatur. sermone. vj. ar. ij. c. iij.
Fidei defectus vnde ꝓueniat ibidem.
Fidei viue ꝛ mortue dria. f. vj. ar. iij. c. ij.
Fidei differentia scilicet credere deum deo et in deum ibidem.
Fidei improbabilitas contra ꝓsumptosos ꝛ curiosos quereñ. signa ꝛ miracula. sermone. xiij. per totum.
Fidei triplex circumspectio necessaria ꝛ ad quam quilibet obligatur'. sermone. xxiij. ar. j. et capitulis sequentib⁹.
Fidei triplex obligatio necessaria ad salutez ad quam quilibet tenetur. f. xxiij. in ꝑn.
Fidei cognitio triplex necessaria ad salutez. sermone. xxiij. ar. ij.
Fidei actus est credere non tamen contra fidem. sermo. xxiij. ar. ij. c. j.
Fidei vere tenetur quis adherē. ibidē. c. iij.
Fidei ignorantia non excusat a damnatione. sermo. xxiij. ar. iij. c. j.
Fidei solum attribitur opus miraculorum. sermo. ij. ar. j. c. ij.
Fidem seruare fateri ore atq; adiplere ope est necesse. sermo. vj. arti. iij. c. iij.

Fides qñq; dicitur mortua qñq; ficta qñq; pbata ibidem in fine.
Fidem ꝛ charitatē non habens triplici de cā damnaf.f.xxiij.ar.iij.
Fidem non habens merito eternaliṫ cruciatur ꝛ ꝓpter iusticiam damnat⁹.serm.xxiij.ar.iij.c.j.et.ij.
Filius filij septē de causis sunt mali .serm.xvij.ar.j.p.vij.c.
Filioꝝ bonoꝝ septem felicitates.f.xvij.arf.ij.pvij.c.,
Filioꝝ ex honoratiõe parentū remuneratio sermo.xvij.ar.ij.
Filioꝝ maloꝝ infelicitates septem. sermon. xvij.ar.iij.ptotū.
Filialis timor ad deum.f.iiij.ar.j.c.ij.
Filialis timor triplex ibidem.
Flagella ꝛ iudicia dei de ꝓmo cur hoies non timeant vel cognoscāt.f.xx.
Flagellatiões dei qñ sunt populis ꝓpinq. sermo.xix.
Flagellatio ꝛ extermiatio patriarū quare fit sermo.xviij.ptotū.
Flagellat ꝛ excecat deus impios p viaz subtractionis ꝑmissiõis obfuscatiõis ꝛ impressionis.f.xx.ar.j.p.iiij.c.
Finis mũdi causa seu occasio.f.xj.ar.j.
Fornax. Fornaces septem falsi amoris.ser. v.ar. c.iij.
Franciscus. Francisci sancti status triplex p fectionis.f.lxj.in ꝑn.
Francisci sancti stigmata quid significēt ibidem ar.j.
Francisci sancti stigmata ex parte dei signāt clementiā eligentē.f.lxj.ar.j.c.j.
Francisci sancti stigmata ex ꝑte christi signt sapientiā eligentē ꝛ qualis fuerit sapiētia a deo sibi data.f.lxj.ar.j.c.ij.
Francisci sancti stigmata signant potentiaz impmentē qua impmit adūsarijs timorē ꝛ amorem filijs ibidem.c.iij.
Francisci sancti stigmata quid indicēt ex ꝑte ipsius sancti.f.lxj.ar.ij.
Francisci sancti stigmata indicāt ex parte ipsius sancti ardentissimā charitatē pfectissimam pformitatē ꝛ sublimissimā dignitatē ibidem p.iij.c.
Francisci sancti stigmatū duodecim miracula ꝛ duodecim ꝓuilegia.f.lxj.ar.ij.c.iij.
Francisci sancti stigmata quid ānūcient.f. lxj.ar.iij.
Franciscū sanctū qualiter elegit diuina clementia.f.lxj.ar.j.c.j.
Francisci sancti vel alterius sancti stat⁹ triplices ꝛ xij.pfectiões.f.lx.ptotā.
Fructus verbi dei.f.ix.ptotū.
Fructus misse.f.x.ar.iij.c.iij.
Fructus mali.xij.temerarij iudicij. sermo. xiiij.ar.iij.p.iij.c.
Fulgura designant illuminationes.sermo. j.arti.iij.c.j.

Gaudiū plenū dicit ꝓpter tra.f.xlix.ar.iij.c.iiij.
Gaudia aiarū in purgatorio.ser. lxvj.ar.ij.p totū.
Glozia in bono ꝓseuerātiū corona videlicet cū.xij.lapidib⁹ ꝑciosis.f.lxvij.ar.iij. p to.
Gomozreoꝝ scelus ꝛ punitio.sermo.xv.vide ꝑccatū zodomie.
Gradus diuini amoris septem.sermo.xlvij arti.iij.
Gradus diuini amoris ꝑm triplicē statū hominis sīgti p.xij.lilia.f.lxiij.p totū.
Gradus charitatis.f.ij.ar.j.et.ij.
Gradus mutationuz ānqz. f.xlv. ar.ij.p.j. ꝑncipali ciusdē arti.c.j.
Gradus septem ardētissimi seu inflammati amoris.f.iiij.ar.j.c.j.
Gradus largitatis dei ꝛ quibus largit seipsum nobis.f.liij.p.iij.ar.c.j.
Gratiarūactio multiplex.f.iiij.ar.j.c.iiij.
Gratiarūactio duplex iflāmati affect⁹ ibidē.
Gratia multiplex eoꝝ qui in moztali culpa opa bona faciūt.f.lxiij.p totū.

Hereticus. Heretici non h opātur miracula. sermo.ij.ar.j. c.iij.in fine.
Homo tria mala p cibū vetitum incurrit.f.liij.ar.j.c.iij.
Homo in tribus offendi pōt.f.ij.ar.ij.c.j.
Homo quilibet ciuitas dici pōt āttuoꝝ angulos habens. f.viij.ar.j.c.iij.
Homo nouus ꝛ pegrin⁹ in mundo efficit p amorem dei.f.lx.
Hois status triplex ꝛ cuiuslibet sancti. sermo.lx.in ꝑn.
Hois inouati siue incipiēti ādrup lx pfectio sermo.lx.ar.j.
Hois ꝑficientis ādruplex perfectio.sermo. lx.arti.ij.
Hois perfecti ādraplex pfectio.f.lx.arf.iij.
Hois ꝑficientis ꝓudens discretio ꝛ oculi duo.f.lx.ar.j.c.ij.
Hois ꝑficientis ardēs affectio ibidē.c.iij.
Hois ꝑficientis feruens locutio. sermone lx.arti.j.c.iiij.
Hoium tria genera qui de amore mũdi ad

Tabula

amorem dei puertunt.f.j.ar.iij.
Hoium actus futuri p stellationes cognosci non possunt.ser.viij.ar.j.c.ij.
Hoium quattuor genera charitatē diuersimode habentia.f.lx.ar.ij.c.iij.
Hoium tria genera qui ppter bona opera a deo remunerant.f.lxiij.in pn.
Humanus timor.f.iij.ar.j.c.ij.
Humane nature status duplex.sermo.xxxij ar.j.c.ij.
Humane mentis triplex status. sermo. lx. ar.j.c.ij.
Humana mens multiplicit cōmittit idolatriam.sermo.lxij.ar.iij.c.iij.
Humanor operū tria sunt genera. sermōe xxxiij.in pn.
Hoiem triumphare vsq ad mortem tria faciunt.ser.lxvij.ar.ij.
Honor de honore parentū t quare filij sunt mali atq inobedictes t de remūerationib⁹ atq flagellationibus bonor t malor. sermo.xvij.p totū.

Ignorantia naturalis septuplex t criminalis similiter septuplex necnon septem magna mala que p ignorantiā generantur.ser.xxj.p totū.
Ignorantia hoium multiplex ibidē.
Ignorantia iuris.ser.xxj.ar.ij.
Ignorātia discreta sapiens docta t sancta sermo.xxj.ar.ij.c.j.
Ignorantia inuincibilis.f.xxj.ar.ij.c.ij.
Ignorantia simplex qñ excusat ibidē.c.iij.
Ignorātia difficilis t de lucidis interuallis ser.xxj.ar.ij.c.iiij.
Ignorantia crassa t supina.ibidem.c.v.
Ignorātia affectata.ser.xxj.ar.ij.c.vj.
Ignorātia puersa ibidem.c.vij.
Ignorantia facti quando excusat sermo.xxj arti.ij.c.viij.
Ignorantia generat septem mala.sermone xxj.ar.iij.p.vij.c.
Ignorantia fidei non excusat a damnatiōe. ser.xviij.ar.iij.c.j.
Ignorantia si excusaret multa incōuenientia sequerent ibidem.
Ignorantia necessauē veritatis piculosissima res est.ser.xlvij.in pn.
Ignorantie status naturalis.f.xxj.ar.j.
Ignorantie status generalis.f.xxj.ar.ij.
Ignorantie status criminalis.f.xxj. art.iij.
Ignorat homo que sunt ante se post se iuxta se supra se intra se infra scz vniūsaliter oia sermo.xxj.ar.j.p.vij.c.
Jesus.vide Nomen Jesus
Imperator acta pcilij Nyceni appro bat.sermō. xxxviij.ar.iij.c.iij.
Impius quare eternaliter cruciet.ser.xxj.
Impior corrūpentiū iusticiā.xij. genera.f. xvj.ar.iij.c.j.ij.iij.
Imprestita qñ in eis cōmittat vsura. sermō. xlj.ar.iij.p totū.
Imprestita ad ea ponentes pecunias coacte possunt aliqd recipe vltra sortem t b triplici ratione.f.xlj.ar.j.p.iij.c. Sed ponentes voluntarie debent q̄druplicē intentionem pſiderare ibidem ar.ij.p.iij.c.cū multis obiectionibus t solutiōibus eiusdem ibidem.
Infernus t pene ipsius necnon acerbitas penarum inferni.f.xj.ar.iij.c.iij.
Inferni multiplex penarū differētia t diuersitas ibidem.
Inferni pene q̄ sint eterne patet ex.xij.efficacissimis rationib⁹ t q̄ p culpa tpali merito eternaliter crucient.f.xij.p totū.
Inferni cruciatus mētales t triplici veritate.ser.xxij.ar.j.
Inferni pene erunt fm q̄titatē culparū ibidem.c.iij.
Inferni pene corpales.f.xxij.ar.ij.
Infernalia supplicia que sint t maxime scelerator.ser.xxij.
Infernalū penarū.triplex mysterium ibidem in pn.
Iniuriarū remissio.vide Parcere inimici.
Initialis timor.ser.iiij.ar.j.c.ij.
Inimicus.vide Parcere.
Innouatio elementor.ser.xj.ar.iij.c.j.
Innouatio orbiū t planetarū. ibidem.c.ij.
Innouatio regni celor ibidem.c.iiij.
Intellectus spūalium secretorum.sermone ixiij.ar.j.c.iij.
Jus nature de habēdo oia cōmunia post lapsum est reuocatū ppter tria.sermo.xxxij arti.j.c.ij.
Jus nature t ius ciuile in pscriptiōe pcordant.ser.xxxij.ar.ij.c.ij.
Jus ciuile t canonicū quō pcordent vel nō ibidem.c.iij.
Juris pcessio triplex.f.xxxviij.ar.iij.c.iij
Jure naturali oia sunt cōia.f.xxxij.ar.j.c.j.
Jure humano dicunt ppria ibidem.
Jura humana iura imperator sunt ibidem
Juder t iudicium. Judiciū triplex. sermo. xj.in pn.
Judiciū generale per que signa poterit pre

uideri ꝛ ō statu mūdi post iudiciū atq; cruciatu impioꝝ.f.xj.p totū.
Judicij que erit occasio vel qñ verisimiliter sit futurū.f.xj.ar.j.
Judicij generalis tremēda executio. serm. xj.ar.j.c.iij.
Judicij tempus quib⁹ erit notum vel ignotum.f.xj.ar.j.c.iij.
Judicij signa p̄cedentia.f.xj.ar.j.c.iiij.
Judicij locus vbi erit.ibidē.
Judicij finis erit damnatio impioꝝ ꝛ glorificatio iustoꝝ.f.xj.ar.ij.c.iij.
Judicij varietas ex q̄druplici genere signorum.f.xiij.ar.ij.c.j.
Judicij quadruplex varietas suspicionum sermo.xiij.ar.ij.c.ij.
Judicij varietas ex q̄druplici genere vitiorum ibidem.c.iij.
Judicatur⁹ christus mundū ostendit se habere sapientiam ꝛ potentiā.sermone.xj.articu.j.c.j.et.ij.
Judicatur⁹ christus cum q̄ta veniet gloria et maiestate ꝛ q oēs apparebūt coꝝ eo nec non de remūeratiōe iustoꝝ ꝛ punitiōe malorum.f.xj.ar.ij.p.iij.c.
Judicantis christi p̄ditiones.sermo.xix.ar.ij.p.iiij.c.
Judicio pacto i statu q̄ remanebit totū vniū sum.f.xj.c.iij.
Judicia dei tria generalia.f.xvij.in pn.
Judicia dei qñ sunt ꝓpinqua septē signa.f.xix.ar.iij.c.iij.
Judicia dei ꝛ flagellatiōes de primo cur homines non timeant vel cognoscāt. ser .xx.
Judicia sua deus occultat hoibus ꝓpter q̄t tuoꝝ abyssus.f.xx.ar.iij.p.iiij.c.
Judiciū temerariū ꝛ falsum quid sit .serm. xiiij.p totū.
Judicij temerarij fructus mali. xij. sermo. xiiij.ar.iij.p.iij.c.
Judicari temere non debent que bona vel mala fieri pñt intentiōe simili nec opa talia nec finis cuiuscūq; hois scelestis. serm. xiiij.ar.j.p.iij.c.
Justicia. Justiciā corrūpētes duodecim sūt genera.f.xvj.ar.iij.
Justicie corruptores ibidem.c.j.
Justicie opatores ibidem.c.ij.
Justicie subuersores ibidem.c.iij.

Lapis. Lapides pretiosi duodecim corone glorie hominū pseuerantiū.sermo.lxvij.ar.iij.per totum.

Laus dei duplex affirmatiua ꝛ negatiua.f.iij.ar.j.c.v.
Laudis dei inflāmati affect⁹ ibidem.
Lex quid sit.ser.pemiali in pn.
Lex hebreoꝝ dicit lex dei ꝛ lex moysi ibidē.
Lex populi quid sit ꝛ legl triplex spēs ibidē
Lex eterna vnica est ꝛ sola. sermo.pemiali. arti.iij.c.j.
Lex perfecte honestatis.scilicet charitas vbi sit scripta ibidem.c.ij.
Lex euangelica sola integra est ꝛ pfecta sermo.pemiali.ar.iij.c.iij.
Lex honestatis lex eterna dicit euangelium christi.ibidem.
Lex euangelica non patit dispensationem neq; abrogationē ꝛc.ibidem.
Leges amoris diuini.f.v.p totū.
Lex nature dicit oia cōia.f.xxxij.ar.j.c.j.
Lex nature quō post lapsum fuerit reuocata ꝓpter tria.f.xxxij.ar.j.c.ij.
Lege nature fundāt oia iura ꝛ ab ea q̄libet ius sumit suū officiū.f.xxxviij.ar.iij.c.iij.
Legis nature officium est ꝓhibere oia vitia et peccata ibidem.
Lex impatoris facit rem ꝓpriam. sermone xxxij.ar.j.c.j.
Lege positiua iusta ꝛ auctētica distincta sūt dñia.f.xxxij.ar.j.c.iij.
Leges quomodo licitam faciunt aprop̄riationem rerum ibidem.
Legem quid faciat autenticā.sermōe.xxxij. arti.j.c.iij.

Mandatus charitatis potentia ꝛ virtute oia alia excedit sermo.pemiali.ar.iij.c.iij.
Magnū. Magna scientia absq; charitate non prodest ad salutem. sermōe j.ar.j.c.ij.
Malum duobus decausis pmittit. sermo. xxxviij.ar.iij.c.iij.
Maria virgo. vide Beatissima
Maria magdalena. Magdalene amor ardentissim⁹.s.cōmutatus.inflāmatus.trāsformatus.ser.xlvj.ptotū.
Magdalene amor cōmutatus quo ad triplicem statum.f.xlvj.ar.j.
Magdalene status offensiōis quo ad tria ibidem.c.j.
Magdalene peccatoꝝ magnitudo certitudo multitudo offensio ꝛ causa inductiua ad peccatū.f.xlvj.ar.j.c.j.
Magdalene status p̄fessionis ex triplici dei gratia se ꝓuertentis ad pctōrē ꝛ triplici vn

gento atq; triplici yngento mystico. serm̃. xlvj. ar. j. c. ij.
Magdalene status satisfactiõis quo ad septem & quid fecerit eam plorare & cur ploret atq; de triplici osculo. f. xlvj. ar. j. c. iij.
Magdalene amor inflãmatus & de septem flammis amoris quib⁹ ardebat. sermone xlvj. ar. ij.
Magdalene amor insupabilis insepabil' infatigabilis inuariabilis insatiabilis insociabilis atq; inaccessibilis. sermõe. xlvj. arti. ij. per. vij. c.
Magdalene amor trãsformat⁹ & de cibo septuplici quo pascebat in deserto. sermone xlvj. ar. iij. p. vij. c.
Magdalena inexplicabilẽ sentiebat dei suauitatẽ in ptemplatiõe eleuata ibidẽ. c. j.
Magdalena gustare satagebat insatiabili auiditate dilectum ibidem. c. ij.
Magdalenã amor tanta repleuerat saturitate q; trãsitoria abhorrebat. sermõe. xlvj. articu. iij. c. iij.
Magdalene stupenda amoris ebrietas ibidem. c. iiij.
Magdalene securitas i solitudie ibidẽ. c. v
Magdalena trãquillitate celestiq; pace fruebatur. f. xlvj. ar. iij. c. vj.
Magdalene nihileitas siue ãnihilatio in seipsa ibidem. c. vij.
Magdalene laus & hymni de eadẽ ibidem in fine.
Magdalene ḡdus .xij. dini amoris. serm̃. lxij. per totum.
Mens mentis in deum exultatio. sermone lxij. arti. ij. c. j.
Mercator atq; mercancia. Mercatores q̃modo debent ejicere ancillam & filiũ eius. sermo. xxxij. in pn.
Mercatores triplices reipublice vtiles. sermo. xxxij. ar. ij. c. vj.
Mercator siue artificũ abusiões septẽ verbis & factis ibidem. c. vij.
Mercator siue artificũ abusiones ponder et mensurarũ ꝛc. septẽ ibidẽ. c. viij.
Mercator siue artificũ alie septẽ abusiões ibdem. c. ix.
Mercator siue artificũ malor triplex studium. ser. xxxij. in pn.
Mercator rem defectuosam p nõ defectuosa vendere nõ debet. f. xxv. ar. iij. c. j.
Mercatori rem mixtã p non mixta vendere non licet ibidem. c. ij.
Mercator rem corruptam p non corrupta vendens peccat ibidem. c. iij.
Mercatori ac negociatori ne offendat tria sunt necessaria. f. xxv. in pn.
Mercatio quando sit licita & de eius abusionibus. f. xxxij.
Mercancia triplici via potest esse licita. sermo. xxxij. ar. j.
Mercancia via nature ꝓpter triplicẽ vtilitatem potest esse licita ibidem. c. j.
Mercancia via scripture ꝓbatur licita. ser. xxxij. ar. j. c. ij.
Mercancia via gratie an sit licita ibidẽ. c. iij
Mercancia ex septem fit illicita. s. ex circumstatia pſone cause tpis loci ꝓfortij cõmunis damni modi. f. xxxij. ar. ij. p. vij. c.
Mercancie venales q̃to precio estimari debent atq; ꝓductiua obsequia & q̃ta culpa sit vendere res maculatas. f. xxxv.
Mercancie valor siue preciũ triplicit' innotescit cum multis obiectionib⁹. sermo. xxxv. arti. j. c. ij.
Mercancia qualis esse debeat vt sit licita. f. xxxij. arti. iij.
Mercãciarũ corruptele. f. xxxij. ar. ij. c. vj.
Misericordia sententiã iudicis suspẽdit ad penitentiã reuocat offensas dimittit gratiam offert. f. xix. ar. j. p. iiij. c.
Misericordiã dei fugat crudelitas criminosi. ser. xxxiij. in pn.
Misericodias quattuor porrigit deus peccatorib⁹. f. xix. ar. j.
Missa. misse veneratio audiendi obligatio audiendi modus atq; fructus. sermone. x. arti. iij. c. iij.
Mors mortis triplex genus. f. xix. in pn.
Mortalis culpa infinite est malicie. sermo. xj. ar. j. c. j.
Mortaliũ peccatorũ culpe permanent cum penis ibidem. c. ij.
Motus terre ꝓtritionem significat. sermone j. arti. iij. c. iij.
Mundus mũdi insensibilitas. sermo. lxij. arti. ij. c. iij.
Mundanus timor. f. iiij. ar. j. c. ij.
Mutatio mutationũ triplex gradus. serm̃. liij. ar. ij. p. j. pnci. c. j.
Mulier. mulieri quattuor custodie sunt necessarie. sermo. xlvj. arti. j. c. j. Vide Vanitas.
Mutuũ quid sit & quãdo homo obligatur dare gratis & de triplici intentione que occurrere potest in mutui datione. f. xxxvij.
Mutuũ cõmodum & accõmodum differũt. sermo. xxxvij. ar. j. c. j.
Mutuũ quando quis obligatur proximo

dare gratis ibidem.ar.ij.
Mutuū danti vel postulanti duo sunt ꝑsideranda.ser.xxxvij.ar.ij.
Mutuū tenetur quis dare vltimam necessitatem patienti.ser.xxxvij.ar.ij.c.j.
Mutuū triplex restat ꝑsiderandū ibidem
Mutuū quando quis ex precepto tenet dare.ser.xxxvij.ar.ij.c.ij.
Mutuū quibus quis tenet dare ibidē.c.iij
Mutnū palliatum t vsurariū lucrū esse potest in ꝓtractu locatiōis.ser.xxxix.ar.ij.c.ij
Mutuū palliatum in variis ꝓtractibus potest esse vsura.ser.xxxix.ar.ij.
Mutuū palliatū in ꝓtractu emptionis t cōmutatiōis potest ee vsura t diligent ꝑsiderandi sunt hic sex casus.f.xxxix.ar.ij.c.j.
Mutuū palliatum t vsurariū in contractu societatis quomodo fiat cum suis dubijs.sermo.xxxix.ar.ij.c.iij.
Mutuū palliatum t vsurariū in ꝓtractu cōmissionis.ibidem.c.iij.
Mutui ꝓtractus quando sit vsura t quare in ꝑctu mutui ñ licet sicut in locatione recipere aliquid vltra sortem.sermone.xxxvij arti.j.c.j.et.ij.
Mutui potest triplex esse intentio .s. charitatis tepiditatis siue defectus charitatis et cupiditatis.f.xxxvij.ar.iij.p.ij.c. vide Contractus Vsura Cambiū Mercācia
Naturalis timor. sermone.iij.ar.j.c.ij.
Nyceni concilij acta impator approbat.ser.xxxviij.ar.ij.c.iij.
Nomen iesus glorioſum t septem eius dignitates t quō assūmatur duodecim fulgurantibus radijs solis ac quomodo oi ānatui ingerat gratiam.f.xlix.
Nomen vnde dicit t nomen iesu quomodo interpretat ſm hieronymū t quomodo soluat a peccatis ab inimicis liberet ḡtiam conferat atq; gloriam largiat necnon quomodo fuit p̄noiatum p̄figuratum prophetatum ab angelo nunciatuz a virgine reuelatum ab apostolis predicatū t ab oibus veneratū t adoratum. sermone.xlix. in p̄ncipio.
Nomen iesu est refugiū penitentiū contra triplex malum culpe vexillum preliantiū contra malum pugne remediū infirmantium contra malum p̄cupiscētie t est solatium patientiū contra malum pene.serm̄.xlix.arti.j.p.iij.c.
Nomen iesu est honor credentiū splendor predicantiū meritum opantiū t adiutoriū deficientiū.ser.xlix.ar.ij.p.iij.c.
Nomen iesu est suspirium t memoratiuum meditantiū suffragiū oꝛantiū t postulantium gustus ꝓtemplantiū t gloria triūphāntum.sermo.xlix.ar.iij.p.iij.c.
Nomen iesu deuote meditañ. ḡta dulcedine repleantur.ser.xlix.ar.iij.c.j.
Nomen iesu oleo compatur ibidem.
Nominis iesu quattuoꝛ radij quo ad incipiēs..sermo.xlix.ar.j.
Nominis iesu quattuoꝛ radij quo ad proficiēs.sermo.xlix.ar.ij.
Nominis iesu quattuoꝛ radij quo ad perfectos.sermo.xlix.ar.iij.
Nominis iesu virtute vt quis aliquid impetret quattuoꝛ sunt necessaria.sermōe.xlix.artcu.j.c.iij.
Nominis iesu virtute qui ad hoc afficiunt misericordiā in omni aduersitate adipiscūtur leticiciam.sermo.xlix.arti.j.c.iij.
Nominis iesu virtute predicantes fructificant.sermo.xlix.ar.ij.c.ij.
Nominis iesu virtute tepescentes t spūalit infirmi ad feruidam reducunt charitatem sermo.xlix.ar.ij.c.iij.
Nominis iesu admiranda suauitas.sermone.xlix.ar.ij.c.j.
Nominis iesu imensa suauitas qua ꝓtemplatiui inebriantur.f.xlix.ar.iij.c.ij.
Nomine iesu quicquid debite petitur facilit impetratur.f.xlix.ar.ij.c.ij.
Nomine iesu glorificant beati in celo t nominis huius excellentia.f.xlix.ar.iij.c.iij
Noticia siue scientia rerum quadruplex .f.ij.arti.j.c.ij.
Negociatio vide Mercator Contractus. Vsura Mutuū Cambiū tc.
Negocia que sint que vir sine peccato fieri possunt.ser.xxxiij.ar.j.c.iij.
Obedientia prompta inflammati affectus.sermone.iiij articu.j.c.vj.
Obligatio triplex necessaria ad salutem.sermo.xxij.in p̄n.
Oblocutio vide Detractio
Offensio hominis patet in q̄nq; . sermone ij.arti.ij.c.j.
Opera bona a deo remunerant t merent plures gratias t quomodo remunerant facta in mortali peccato vbi habes.xij.vtilitates bonas.sermone.lxiij.in p̄n.
Opera bona in mortali facta elongat a cri-

minibus habilitant ad virtuosa continuant bona ⁊ sunt satisfactiua. sermone. lxiiij arti. j. per. iiij. c.
Opera bona in mortali facta tempus in bono occupant cum bonis associant penam minuũt temporalẽ ⁊ tempalia bona augmentant ibidem. ar. ij. p. iij. c.
Opera bona i mortali facta adiutoriũ contra diabolum prestant penas purgatorij alleuiant misericordiã dei excitant ⁊ si saluantur ꝓsequunt gloriam. sermone. lxiiij arti. iij. p. iij. c.
Operari bene vel bona q̃tumcunq; sit peccator desistere non debet ibidem in fine
Operum humanoꝝ tria sunt genera. serm̃. xxiij. in p̃n.
Operationem continuã bonorum operuꝫ precipit deus. sermo. lxvij. arti. j. c. iij.
Operationem bonoꝝ operum ad ꝓtinuandam tria deseruiunt genera exemplorum ibidem.
Oratio meritoria est quo ad iustos ⁊ impetratiua quo ad malos omnes autem orare debent pro gr̃a dilectionis. ser. j. ar. ij. c. j.
Oratio populi per meritum christi presentatur nec oratio ecclesie repellitur. ℣ oratio virginis marie alijs est precellẽtior. f. j. articu. ij. c. ij.
Orationes nostre fiunt deo acceptabiles p meritum christi ⁊ orationib⁹ etiam deuoti gratiam merentur optatam. sermone. j. articu. ij. c. iij.
Origo charitatis. sermone. j. in p̃n.

Patientia propter tria est necessaria. ser. lxvij. ar. j. c. ij.
Patientiam precipit deus ibidez
Parcialitas guelfoꝝ ⁊ gebelinoꝝ sermone. xxv. in p̃n.
Parcialitatib⁹ diuisionib⁹ sectis ꝛc adherẽtes peccant mortalit. sermo. xxv. ptotũ.
Parcialitas charitati dei tripliciter aduersatur. sermo. xxv. ar. j. c. j.
Parcialitas etiam charitati christi aduersatur tripliciter ibidem. c. iij.
Parcialitati cuicunq; male ꝓsentire mortale est. sermo. xxv. ar. j.
Parcialitati corde ꝓsentire est contra christum ibidem. c. ij.
Parcialem se dicere mortaliter peccat. sermo. xxv. ar. ij. c. j. et. ij.
Parcialitatez q̃zta sequatur tribulatio ibidem. c. iij.
Parcialem ope se ostendens mortaliter peccat ibidem.
Parciales corde quibus assimamur triplex ꝓsideratio. ser. xxvj. art. j.
Parciales equis assimantur ibidem. c. j.
Parciales a quibus regantur. sermo. xxvj. articu. j. c. ij.
Parciales quibus se inuicem verbis diffamatoriis ⁊ blasphemis lacerant ⁊ vituperant. sermo. xxvj. ar. ij. c. iij.
Parciales quibus nocent ⁊ quibus prosint corde ore ⁊ ope. ser. xxvj. ar. iij. c. j. ij. et. iij.
Parcialitatis mystica reuelatio. ser. xxvj.
Parcialitatl supior tot est demonijs plenus q̃t maloꝝ autor est ⁊ patrator. sermo. xxvj articu. j. c. ij.
Parcialitatl scelus q̃re ex patrijs eradicari non pot̃ ibidem. c. iij.
Parcialitatũ odiosa ⁊ scandalosa verba. f. xxvj. ar. ij. c. j.
Parcialitatũ vana ⁊ iflãmata x̃ba ibidẽ. c. ij
Parentes de parentũ honore ⁊ q̃re filij sũt mali ⁊ inobediẽtes ac de remũeratiõibus atq; flagellatiõib⁹ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. sermo. xvij. ar. j. p. vij. c.
Parcere inimicis debet hõ ꝓpt̃ diuinã obedientiam. sermo. l. ar. j. c. j.
Parcere inimicl ⁊ non se vindicare est deuꝫ honorare ibidem. c. ij.
Parcere debet q̃s inimicl ꝓpt̃ dinã honorificentiã complacentiã iusticiam. sermõe. l. arti. j. ij. iij. et. iiij.
Parcẽ inimicl iusticia dinit⁹ a natura insita nos cogit. ser. l. ar. j. c. iij.
Parcẽ dꝫ q̃s inimicl ꝓpt̃ ꝓpriã vtilitatẽ magnã honestatẽ magnimitatẽ ⁊ ꝓpt̃ excellentiã charitatẽ. ser. l. ar. ij. p. iiij. c.
Parcẽ inimicl siue iniuriãtib⁹ magnimitatl est actus. sermo. l. ar. ij. c. iij.
Parcẽ inimicl ex ardẽtissima charitate ꝓcedit ibidem. c. iij.
Parcẽ inimicl ⁊ eos diligẽ maiozis meriti ẽ q̃z diligẽ amicos ibidem.
Parcẽ inimicl dꝫ q̃s ꝓpt̃ dilectionez primi ad ℔ enim inducit vnio nature ꝓsideratio malignitatl genere bonitas mie ⁊ vtilitas exemplaritatis bone. ser. l. ar. iij. p. iij. c.
Parcẽ inimicl dꝫ q̃s ꝓpt̃ pl̃a mala q̃ ex iniurijs ⁊ dissentiõib⁹ oriunt ⁊ sequunt. serm̃. l. articu. iij. c. ij.
Parcẽ inimicl vt q̃s facili⁹ valeat christum speculetur in cruce. ser. l. ar. iij. c. iiij.
Parcẽ noluit vetula q̃dã vide notabile exẽplum ibidem.
Parcẽtes inimicl deo tanq; veri filij ꝓꝛ-

mantur.sermo.l.ar.j.c.iiij.
Parce inimicis t de remissione iniuriarū ac de pace t pcordia inimicoꝝ.f.l.ptotū.
Passio christi mētalis incōprehēsibilis ē q patet p.xij.duplicatas rōnes nec vnq̄ fuit mors tante hūilitatis t pfusiōis sicut mors christi q patet p.xxviij.rōnes.f.lvj.ptotū.
Passio christi mētalis qd sit incōprehēsibil patet.xij.rōnib⁹ t illā incōprehēsibilitatez tria cāb̄at in rōnali creatura.sermone.lvj. ꝑma parte ꝓncipali.
Passiōis siue crucis xp̄i incōprehēsibilis fuit rōne offensiōis rōne ingratiōis t rōne recessiōis.f.lvj.j.p.ꝓn.ar.j.p.iij.c.
Passiōis siue crucis xp̄i incōprehēsibilis fuit etiā rōne reuberatiōis rōne cōpassiōis t rōne inciſiōis.f.lvj.p.j.ar.ij.p.iij.c.
Passiōis siue crucis xp̄i insup incōprehēsibilitas fuit rōne deformatiōis rōne fornicationis t rōne ꝓtinōis.f.lvj.p.j.ar.iij.per
Passiōis t crucis xp̄i incōprehē- iij.capla. sibilitas fuit rōne ꝓuatiōis rōne obligationis t rōne abbreuiatiōis.f.lvj.p.j.ar. iiij.
Passiōis xp̄i excessiua hūilitas atq̄ p.iij.c. pfusio.f.lvj.p.ij.ꝓncipali.
Passiōis xp̄i t mortis magnitudo oꝑprobrij respectu cause efficientis septē demſrank rōnib⁹.f.lvj.p.ij.ar.j.p.vij.c.
Passiōis t mortis xp̄i oꝑprobrij magnitudo respectu cause mal̄ septē demſrank rōnib⁹. f.lvj.p.ij.ar.ij.p.vij.c.
Passiōis t mortis xp̄i oꝑprobrij magnitudo respectu cause formal̄ septē etiā rōnib⁹ demſrank.f.lvj.p.ij.ar.iij.p.vij.c.
Passiōis t mortis magnitudo oꝑprobrij respectu cause finalis septē alijs demſrantur rōnib⁹.f.lvj.p.ij.ar.iiij.p.vij.c.
Passiōis siue crucis xp̄i tanq̄ ligni vite. xij. admirādi fruct⁹.f.lvj.p.iij.ꝓn.p.iiij.ar.et
Passiōis siue crucis xp̄i due seqn- iꝑoꝝ.c. tie vel hymni ibidem in fine.
Passus cur sit totꝝ tāta suplicia q̄ verbo poterat oīa efficere.f.lvj.in ꝓn.
Patria patriarū flagellatiōes siue extermiationes septē fiant t vñ sit.f.xviij. ptotum.
Pax mētalis.f.lxiij.ar.iij.c.iiij.
Pax t pcordia.sermo.l.vide etiā Parcere
Peccatū zodomie t gomorreoꝝ siue ꝯ naturam t eius reprobo sensu.f.xv.ptotū.
Peccati ꝯ naturā triplex corruptibile.f.xv. ar.j.p.iij.c.
Peccatū ꝓtra naturā facit insanire in scelere.sermone.xv.ar.j.c.j.
Peccati ꝯ uaturā punitio mystica. sermone xv.arti.j.c.iij.
Peccati naturā abominabilis furia malicia et induratio.f.xv.ar.ij.p.iij.c.
Peccati ꝓtra naturā obstinatiōis t reprobationis triplex signū.f.xv.ar.iij.
Peccati ꝓtra naturā malicioſa ꝑtinacia t finalis in penitentia.f.xv.ar.iij.c.j.et.ij.
Peccantes ꝓtra naturam qñ sit diffidendū de coꝝ salute ibidem.c.iij.
Peccata tria ꝓncipalia charitatē dei t proximi extinguētia.s.ſupbia luxuria t auaricia q̄bus nūc totus infectus est mūdus. sermo.xviij.in ꝓn.et ptotum.
Peccata que ex ſupbia oriunt q̄bus patrie et regna ac regnātes puniunt blaſphemia diuinatio ambicio t parcialitas. ſermone xviij.ar.j.p.iiij.c.
Peccata que ex luxuria oriunt q̄bus patrie regna t regnan. puniūt sunt zodomia luxuriosa vita insipien. t iniuſticia.ſer.xviij. ar.ij.p.iiij.c.
Peccata que oriunt ex auaricia quibus patrie regna t regnan. puniunt sunt simoniarū t pcussionū abomiatio rapinarum multiplicatio pauperū oꝑpreſſio t dinoꝝ bſificioꝝ ingratitudo.f.xviij.ar.iij.p.iiij.c
Pena penarū inferni acerbitas t multiplex diuersitas.f.xj.ar.iij.c.iij.
Pene inferni q̄ sint eterne patet ex.xij.efficaciſſimis rationib⁹. f. xij. ptotum. Vide Infernus.
Perfectio pfectiones que sint hoīs incipientis que ꝑficientis t que pfecti. f.lx. ptotū.
Perfectionis triplex dr̄ia.f.lxj.ar.iij.
Perfectiōis euāgelice tres sūt partes ibidē per.iij.c.
Perseuerantia charitatis ex tribus inducitur.ſer.lxvij.in ꝓn.
Perseuerantia perducit hominē ad triumphum.ſer.lxvij.ar.ij.c.ij.
Perseuerantie deſcriptio figuratio cōmendatio exhortatio t an sit in precepto nec ne eius exempla.f.lxvij.ar.ij.c.ij.
Perseuerantis gratie effectus ē victoria ibidem.c.iij.
Perseueranter fugere debemus mala delectari in bono ibidem.
Perseuerantie corona cum duodecim lapidibus precio ſis.ſer.lxvij.ar.iij.ptotum
Planeta planetarum t orbium innouatio. ſermo.xj.ar.iij.c.ij.
Populus omnis orare debet pro gratia dilectionis.ſer.j.ar.ij.c.j.
Predicatio euangelij.f.,pemiali. ar.iij.c.iij

Tabula

Predicandi modus quis sit vtilior ibidem.
Predicator quibus vti debet ad ꝓuertendū hoies.ser.j.ar.iij.
Preceptum precipit deus anime fideli ꝓfidentiā patientiam ⁊ opationē ꝓtinuam.f. lxvij.arti.j.ꝑ totum.
Preceptum triplex de inimicis. sermone.l. arti.j.c.j.
Prescriptiolp̄scriptionis diffinitio .f. xxxij. articu.ij.c.j.
Prescribens mala fide fur dici potest ⁊ raptor ibidem.c.iij.vide Rerū prescriptio Contractus vsura Mutuū.
Principes ꝓncipum regimē ꝯta iusticia fulgere debet in populo⁊ rectores ac ꝯte impietatis sit scelestes ⁊ impios dimittere impunitos.sermo.xvj.
Princeps regendi potestatem acquirere debet per humilitatē.ser.xvj.ar.j.c.j.
Princeps sine vigore iusticie bene dñari nō potest.ser.xvj.ar.j.c.ij.
Princeps vt bene gubernet subditos pietate ac seueritate fulgē debet.f.xvj.ar.j.c.iij
Princeps ꝯto fauore augmētare debet obseruantiam regularem.f.xvj.ar.ij.c.ij.
Princeps refrenare debz iniqua ibidē. c.iij
Principi siue regenti necessaria ē iusticie disciplina triplici ratione.ser.xvj.in ꝑn.
Principi necessaria est iusticia vigorosa.sermone.xvj.ar.j.
Principi siue regenti necessaria est iusticia amorosa.ser.xvj.ar.ij.
Principis ignorantia ⁊ negligēati periculosa sunt.sermo.xvj.ar.iij.
Principes ꝯ reuerentiā exhibere debent diuinis ⁊ sacris.sermo.xvj.ar.ij.c.j.
Principandi iusticia⁊ duodecim genera impiorum corrumpunt.ser.xvj.ar.iij.ꝑ.iij.c.
Prouidentia dei admiranda qua per angelos sanctos regit gubernat ⁊ tegit humanum genus vt resistere possit inclinationibus celestium planetarum ⁊ suggestionibus demonū.sermo.viij.ꝓtotum.
Purgatorium q̄ sit ratione multiplici stabilitur.ser.lxv.
Purgatorium esse probatur ratione culpe. ratione penitentie ratione diuine glorie. sermo.lxv.arti.j.ꝓtotum.
Purgatorium fore probatur firma auctoritate triplici lege.sermone lxv.articu.ij.per totum.
Purgatorium esse probatur clarius experientia vt per testimonia apparitionū reduitorum ⁊ incredulo⁊.sermone.lxv.articu.iij. per totum.
Purgatorij status ⁊ vtilitas triplex. sermone.lxvj.in ꝑn.
Purgatorij status penalitatis.sermone.lxvj.articu.j.
Purgatorij locus multiplex.sermone.lxvj. articu.j.c.j.
Purgatorij subiectum qui scilicet vadant illic.ibidem.c.ij.
Purgatorij supplicium quadruplex.sermone.lxvj.ar.i.c.iij.
Purgatorij status iocunditatis .sermo. lxvj.ar.ij.
Purgatorij status pietatis siue necessitatis sermo.lxvj.arti.iij.
Purgando⁊ gaudium.sermone.lxvj.ar.ij
Purgandorum causalitas gaudij ibidē.c.j.
Purgandorum gaudij quidditas ꝯtitas et quattuor eorum gaudia.sermo.lxvj.ar.ij. c.ij.ct.iij.
Purgandarū animarum quattuor genera suffragiorum.ser.lxvj.ar.iij.c.j.
Purgandis animab⁹ que suffragia sint magis grata vel amplius eis prosint ⁊ a quibus magis sint grata.sermone. lxvj.ar.iij c.ij.ct.iij.

Recognitio. Reconciliatio triplex.ser.lvij.ar.j.c.iij.
Redditus p̄diales an liceat emere ad vitam ⁊ multis aliis mo-

Dijs redditū. vide Contractus
Regraciatio multiplex ⁊ regeneratio inflā=mati affectus duplex. sermo. iiij. ar. j. c. iiij
Regalia dei. sermone. l. ar. j. c. ij.
Regna dei generalia sunt tria. sermõe. viij. articu. j. c. j.
Regni celozum innouatio. sermone. xj. ar=ticu. iij. c. iiij
Regimen. vide Principes.
Religio religionis status altitudo ⁊ meritū et plura notabilia de religione etiaz ꝑ mo=dum dialogi. ser. xxiiij. ptotum.
Religionis meriti magnitudo ⁊ cõmenda=tio duodecim ostenditur rationibus ibidē articu. j.
Religionis magnitudo meriti est ex vouen tis liberalitate largitate ⁊ stabilitate. sermñ. xxiiij. ar. j. ꝑ. iij. c.
Religionis duodecim fructus ibidem.
Religionis status multiplex esse debet di=scretio. sermo. xxiiij. ar. ij.
Religionis discretio obseruanda est circa ingredieñ. recipieñ. dubietates. sermone xxiiij. arti. ij. per tria capla.
Religionem ingredi volentes quattuoz ap titudinis signa ꝓsiderare debent. sermo=ne. xxiiij. ar. ij. c. j.
Religionem recipere volentes vel alios in=ducere quattuoz ꝓsiderare debent. sermo=ne. xxiiij. ar c. ij.
Religionem ingredi volentes ab alijs sepe retrahuntur ꝓpter irrationabiles dubie tates ibidem. c. iij.
Religionis oppositio siue contradictio que a varijs varia patitur. sermo. xxiiij. ar. iij.
Religionis status per viginti argumenta valde notabilia impugnatur per modum dialogi inter discipulum ⁊ magistꝝ. sermñ. xxiiij. ar. iij. ptotum.
Religio dicitur baptisma scõm quia omne purgabile tollit. sermo. lxvj. ar. j. c. ij.
Restitutio restituere quis non tenetur rem prescriptam vt patet triplici ratione. sermñ. xxxij. arti. ij. c. iij.
Remissio iniuriarum. vide Parcere.
Res rerum cõmunitas. vide Jus Lex
Rerum translatio fit auctozitate publica. ſ. xxxij. ar. ij.
Rerum translatio iusta duplex ⁊ regule ge=nerales quando scilicet sit iusta vel iniusta sermone. xxxij. ar. ij.
Rerum translatio auctozitate priuata du=pliciter fieri potest. ser. xxxij. ar. iij.
Rerum translatarū regula cõmunis ibidē.
Rerum prescriptio auctozitatē habet a quo libet iure ⁊ est licita triplici ratione. sermo=ne. xxxij. ar. ij. c. j.
Rerum permutatio iusta vel iniusta. sermo ne. xxxij. arti. iij. c. iij.

Sacramentū eucharistie imprimit in anima memoriam passionis christi ⁊ in eo relucet admirabilis potentia sapientia et clementia eius de multisq; eius mirabi=libus ⁊ vtilitatibus. ser. liij. ptotum.
Sacramentum eucharistie quibus figuris fuit prefiguratum. sermone. liij. in ꝑn.
Sacramentum eucharistie memozabile est dilectionis christi ⁊ passionis eius acerbis=sime necnon ⁊ memozabile nostre saluati=onis. sermone. liij. ar. j. ꝙ. iij. c.
Sacramentum eucharistie quadruplicem habet consideratione. sermone. liij. in principio.
Sacramentum eucharistie restauratiuum est imaginis trinitatis que est anima x̃tus ad omnes eius potentias. scilicet memori am intelligentiam ⁊ voluntatem ibidem
Sacramentum eucharistie est memozie me moziale. sermone. liij. ar. j.
Sacramentum eucharistie est admirabile in consecratione quo ad conuersionez mi=rabilius quo ad extensionem sed mirabi=lissimū quo ad locationem. sermone. liij. arti. ij. ꝑma parte articuli ꝙ tria capitula.
Sacramentum eucharistie est admirabile inx̃tum in eo relucet potentia dei. sermo=ne. liij. articu. ij. parte ꝑma eiusdē articuli
Sacramentum eucharistie est admirabile inx̃tum relucet in eo sapiẽtia diuina quo ad institutionem eius. sermone. liij. ar. ij. parte. ij. eiusdem articuli.
Sacramentum eucharistie datum est homi ni in cibum triplici ratione ibidem. c. j.
Sacramentum eucharistie datur velatum triplici decausa. sermone. liij. arti. ij. par=te. ij. articuli. c. ij.
Sacramentum eucharistie datur occultatū ꝓpter tria ibidem. c. iij.
Sacramentum eucharistie est admirabile i perceptione quia ibi apparz admirãda dei clementia simul ⁊ iusticia quo ad tria. ser=mone liij. ar. ij. in p. iij. articuli.
Sacramentum eucharistie continet magni=tudinem dati ⁊ relucet in eo largitas dei q̃ sua suos ⁊ seipsum largitur nobis ibidem capl'o. j.

Tabula

Sacramentū eucharistie in quo apparet largitas ⁊ benignitas saluatoris ꝯtū ad magnitudinem dantis vbi etiam triplex ꝓsideratur oculus. sermone. liij. arti. ij. parte. iij. arti. c. ij.

Sacramentū eucharistie in quo apparet mirabiliter seuera dei iusticia ꝯtuz ad ingratitudinē recipientis quo ad tria genera hominū ibidem. c. iij.

Sacramentū eucharistie delectabile est voluntati. f. liij. ar. iij.

Sacramentū eucharistie est suauissima esca et delectabilis liberans a triplici malo ꝓficiens in bono ⁊ perficit in optimo. sermo. liij. ar. iij. p. iij. c.

Sacramentū eucharistie varie a diuersis bonis et malis sumitur ⁊ de triplici eius sumptione ac de effectibus ⁊ fructib⁹ eiusdem sermone. lv. in ꝑn.

Sacramentū eucharistie tria genera hominū male sumūt ⁊ quō ad sumendū illud sacramentaliter quattuor req̄runt. f. lv. ar. j

Sacramentū eucharistie sumentes cum mala voluntate tria mala incurruūt ⁊ quare illud dare voluerit iude ratio est multiplex sermo. lv. ar. j. c. j.

Sacramentū eucharistie sumentes hypocrite ⁊ sic̄ati tria mala incurrunt ibidē. c. ij.

Sacramentū eucharistie p̄sumptuosi ⁊ scelerati sumentes tria mala ꝓsequunt. ser. lv. artcu. j. c. iij.

Sacramentū eucharistie quando sit dandū amentibus vel demoniacis ant mente alienatis. sermo. lv. ar. iij. c. j.

Sacramentū eucharistie sumere spūaliter tres quattuor requirunt ⁊ talium sic sumentiū tres sunt gradus ⁊ tales ꝓsiderare debent gustum i quo tria ꝓcurrunt ac triplex seq̄tur eos fructus. ser. lv. ar. ij. p. iij. c.

Sacramentū eucharistie quidam non valēt sumere ibi notabile exemplū. sermone. lv arti. c. j. in fine.

Sacramentū eucharistie volentib⁹ sacramēt aliter ⁊ spūaliter sumere tria sunt necessaria. sermo. lv. ar. iij.

Sacramentū eucharistie sumere volens q̄modo ⁊ qualiter se ꝓpare debz ⁊ que sint necessaria. s. vt sit corde ꝓtritus ore confessus ⁊ ꝓmo reconciliat⁹. f. lxvij. ar. j. per tria capitula.

Sacramentū eucharistie sumere digne volens debet habere triplicem plenam fidez ꝓscientie puritatem ⁊ corporis mūdiciam ac deuotam orationē. ser. lxvij. arti. ij. p tria capitula.

Sacramentū eucharistie digne volens sumere debet ꝓsiderare mystice ritum cultuz et gustum agni paschalis. sermone. lxvij. articu. iij. per tria capitula.

Sacramētū eucharistie institutio formatio et susceptio. sermo. liij. arti. j. c. ij.

Sacramenti eucharistie miracula quattuor quo ad eius extensionem. sermōe. liij. ar. ij. parte ꝓma. articuli. c. ij. Similiter ꝯtuo quo ad localitatem. ibidem. c. iij.

Sacramenti eucharistie fructus triplex ⁊ eius ꝓphetia ac q̄ non semper suas habeat efficacias etiam in iustis atq̄ q̄ sit verissimū corpus. sermo. liij. ar. iij. c. iij.

Sacramenti eucharistie digna sumptio peccata tripliciter destruit bona spūalia augmentat quo ad tria ⁊ est perfecta vnio cuz christo sub triplici similitudine. sermone lv. ar. iij. p tria capitula.

Sacramenti eucharistie dictamen pulcherrimū. sermone. liij. in fine.

Sabbatum de sanctificatiōe eius ⁊ quid sit sabbatum seu dñica dies atq̄ a quibus q̄s cessare vel in quibus occupare se debet in die festo. sermo. x. ptorum.

Sabbato siue dñica vel festo que sint meditanda vel ꝓsideranda. ser. x. ar. j. c. j.

Sabbatū quare in dñicam est mutatum ibidem. c. ij.

Sabbati vel dñice duodecim p̄uilegia ibidem.

Sabbato siue dñice cur alia festa sint addita. sermo. x. ar. j. c. iij.

Sabbato ⁊ diebus festiuis est a peccatis abstinendū ⁊ a quibus. ser. x. ar. ij. c. j.

Sabbato siue festiuis diebus q̄ opera fortune ⁊ nature sint licita vel ꝓhibita. serm. x. ar. ij. c. ij. et. iij.

Sabbato ⁊ diebus festiuis quomodo populus debet ad ecclesiam ꝓuenire orationi intendere officio interesse ⁊ etiam mentaliter orare. f. x. ar. iij. c. j.

Sabbato ⁊ festiuis diebus quare insistendum sit predicationi aut verbo dei ac quibus deuotionib⁹ sit insistendū. sermōe. x. ar. iij. c. ij. et. iij.

Saluandus saluandoz paucitas. sermone xxiij. ar. iij.

Samaritana de eius ꝓuersione. ser. xxxj.

Scala peccatoz per quam in celum ascenditur vel peccatores ascendere possunt. sermone. lxiiij.

Scelera duodecim propter que deus popu

los cõmunitates regna atq; regentes iudicat exterminat atq; flagellat. ser. xviij.
Scientia magna absq; charitate non ꝓdest ad salutem. sermo. ij. arti. j. c. ij.
Scientia siue noticia rerum quadruplex et omnis illa sciẽtia siue noticia nihil ẽ absq; charitate. sermo. ij. ar. j. c. ij.
Secta vide Parcialitas.
Seruus seruilis timor. ser. iiij. ar. j. c. j.
Signa quando populis flagella ꝛ iudicia dei sunt ꝓpinqua. ser. xix. ar. iij. c. iij.
Silentium rationale. ser. lxiij. ar. ij. c. j.
Synderesis quomodo quãdoq; impedit. sermo. ij. ar. j. c. iij.
Spes triplex ꝛ quando dicitur mala. serm. lvij. ar. j. c. j.
Spiritus ad deum subiectio. sermone. lxiij. articu. iij. c. iij.
Status hominis siue humane nature duplex. sermo. xxxij. ar. j. c. ij.
Status innouati hois siue pegrini. ꝟ.
Stabilitas hominẽ perducit ad triumphuz generat in eo firmũ ꝓpositũ ꝛ ꝓsiderare facit exꝑimentum atq; adiuuamentũ. serm. lxvij. ar. ij. c. j.
Suffragia vide Purgatoriũ.
Supplicium de supplicijs damnatoꝝ ꝛ infernalibus vide ser. xj. ser. xij. ꝟ. xxij.
Supplicia eterna vide Infernꝰ Damnatꝰ

Temptatio. Temptare deum quid sit. ser. xiij. in ꝑn.
Temptationũ victoria. sermone lxiij. arti. ij. c. iiij.
Tempus triplex peccatoris. sermone. xix. in ꝓncipio.
Tempus emendationis expectate. sermone. xix. arti. j.
Tempus punitionis ꝓparate. sermo. xix. articulo. ij.
Tempus offensionis consumate. sermone xix. articu. iij.
Timor multiplex. ser. iiij. ar. j. c. ij.
Timor naturalis
Timor humanus
Timor mundanus Ibidem
Timor seruilis
Timor initialis
Timor filialꝫ triplex sepationis offensiõis ꝟ 4 reuẽtialꝫ ar. j. c. ij
Timor triplex inducens ad discussionẽ conscientie. sermo. lvij. ar. j. c. j.
Timor mala dicitur ibidem
Tormentum. Tormentoꝝ siue penaruz infernalium eternitas. ser. xxij. ar. iij.
Tormenta sempiterna qui peccauit ꝛ euadit sapiens ꝛ ꝓdens dicit ibidẽ. c. ij.
Tormenta eterna obseruatores ꝓceptoꝝ dei euadunt. sermone. xxij. ar. iij. c. iij. vide Infernus Damnatus.
Translatio rerum. Vide Res
Thuribulum aureum quid significet. sermone. j. ar. j. c. iij.
Thuribulum quomodo formã cordis ostẽdit ibidem

Vanitas celestibꝰ aduersatur ꝓpter septem eius iniq̃tates. ser. xlvij. ar. iij. c. j.
Vanitas septempliciter est nociua ꝓprio subiecto ibidem. c. ij.
Vanitatis mundane similitudo que mulieribus regnat. ser. xlvij. in ꝑn.
Vanitatis mũdane naturalis similitudo. ꝟ. xlvij. arti. j. c. j.
Vanitatis malignitates sedecim. sermone xlvij. ar. ij. ꝑ. iiij. c.
Vanitatis mũdane atq; vanarum mulierũ imago figuralis. ser. xlvij. ar. ij.
Vane mulieres locustis assimilantur. sermone. xlvij. ar. j. c. j. et. ij.
Vanitatum origo. ser. xlvij. ar. j.
Vanitatum terminus criminalis. sermone xlvij. arti. iij.
Vanitates tripliciter corriguntur. sermone xlvij. arti. iij. c. iij.
Vendicio licita vel illicita. sermone. xxxiij. vide Contractus Mercancia
Verbum dei cur non sit ī ꝓcepto sicut audientia misse. ser. x. ar. ij. c. ij.
Verbum dei dat paruulis intelligentiam ꝛ reddit animam decoram. sermone. ix. arti. j. c. iij. et. iiij.
Verbum dei animas viuificat ꝛ est cibꝰ anime. ser. ix. ar. ij. c. j. et. ij.
Verbum dei corda dura ad contritionẽ ꝓducit ꝛ in aduersitate defendit. sermõe. ix. arti. iij. c. j. et. ij.
Verbum dei animam ad gloriam perducit sermone. ix. ar. iij. c. iiij.
Verbum dei diuersi diuersimode seminãt siue predicant. ser. ix. ar. iij. c. ij.
Verbum dei admirandas habet virtutes vtilitates ꝛ fructus. ser. ix. ꝓtotũ.
Verbi dei fructus ꝑm diuersitatem statuuz sermone. ix. ar. iij. c. iij.
Verbi dei triplex effectus ꝛ comparatio eiꝰ

Tabula

ad missam ac quare necessario sit audiēdū sermo.x.ar.iij.c.ij.

Uerbo dei mens irradiatur virtutes ⁊ vitia cognoscunt.f.ix.ar.j.c.j.et.ij.

Uerbo dei anima consolatur ⁊ inebriatur. ser.ix.ar.ij.c.iij.et.iiij.

Ueritas triplex penarum infernaliū. sermō. xxij.ar.j.

Ueritatis necessarie ignorantia res est periculosissima.f.xlvij.in ꝓn.

Uictoria in tribus consistit ⁊ est effectus ꝓseuerantis gratie atq; perducit hominez ad triumphū.f.lxvij.ar.ij.c.iij.

Uirgo maria.sermone.lj.vide Beatissima virgo.

Uirginitatis laus ⁊ duodecim puelle mystice beatissime virginis marie. sermone. xlviij.ar.ij.ꝓ totum.

Uirginitatis duodecim ꝓconie siue priuilegia ⁊ q̄ triplex est virginitas. sermōe. xlviij.aticu.j.

Uirginitatis status gratie conformantꝫ.sermo.xlviij.ar.ij.

Uirginitatis status glorie premiantis.sermone.xlviij.ar.iij.

Uirginū marie deuotarū status triplex.sermo.xlviij.in ꝓn.

Uirginum beatitudo ⁊ aureole. sermone xlviij.arti.iij.

Uirginitas prefertur mrimonio. sermone xlviij.ar.j.ꝓ.iij.c.

Uirtus siue virtutes naturales dicunt q̄a natura ipsa sunt.sermo.pemiali. ar.j.c.j.

Uirtutum naturaliū perfecno que sit ibidē arti.ij.c.j.

Uirtutes naturales initiū sunt ⁊ fundamētum pfectionis ibidem.

Uirtutes ꝓsuetudinales que dicuntur.sermo.pemiali.ar.j.c.ij.

Uirtutum ꝓsuetudinaliū pfectio in quo cōsistat ibidem.ar.ij.c.ij.

Uirtutes ꝓsuetudinales magnū prestāt auxilium nec tamen sunt naturalib⁹ adequā de ⁊ pauce sunt numero.sermone pemiali.ar.ij.c.ij.

Uirtutes theologice siue diuinales q̄ sint. ser.pemiali.ar.j.c.iij.

Uirturum theologicarū siue diuinaliū perfectio in quo ꝓsistat ibidem.ar.ij.c.ij.

Uirtutes theologice sunt de pfectione legis euangelice ibidem.

Uirtutes habentes theologicas alie ñ sunt necessarie ibidem.

Uirtutum differentia.f.pemiali.ar.ij.

Uirtutum ꝓsumatio est charitas.sermo pemiali.ar.iij.c.j.

Uisio visionis ⁊ cognitiōis hic ⁊ in patria differentia.f.ij.ar.iij.c.ij.

Uita iusta ⁊ eius excellentia in quo ꝓsistant et q̄ vita iusta non ꝓdest ad salutē sine charitate.f.ij.ar.j.c.iij.

Uite actiue status septuplex.f.lx.ar.j.c.j.

Uita triplex scilicet actiua ꝓemplatiua et mixta ibidem.c.ij.

Uita iustā dicitur que in finem pseuerat.sermo.lx.ar.j.c.iij.

Usura an sit licita cum obiectionib⁹ ⁊ solutionib⁹ earū.f.xxxvj.

Usura in quo contractu cōmittit.f.xxxvij.

Usura quomodo in contractu mutui committatur.f.xxxvj.ar.ij.c.j.

Usura in quibus rebus cōmittatur ibidez capitulo.ij.

Usura cōmittit solū in his q̄ ꝓsistunt in numero pondere ⁊ mensura. sermōe. xxxvj. arti.ij.c.iij.

Usura de impzestitis venetoz ianuensium locis monte florentinoz ⁊ ꝓsimiliū ciuitatum.f.xlj.ꝓtotū.

Usura cum sit recipere aliquid vltra sortem ꝓsiderandū est quid sit sors.sermone.xlij. in ꝓncipio.

Usura non cōmittit si ratione debiti aliq̄d vltra sortem recipit.ser.xlij.arti.ij.

Usura aduersatur deo ⁊ facit vsurariū ido latrare ⁊ de magnitudine peccati. sermōe xlij.ꝓtotū.

Usura triplici legi aduersat.sermone.xlij. in ꝓncipio.

Usura facit vsurariū tota anima sua derelinquere deum.f.xlij.ar.ij.

Usura ex intentione cupiditatis in mutuo cōmittitur.f.xxxvij.ar.iij.c.iij.

Usura omni lege phibet.f.xxxviij.

Usura est contra legem nature q̄ declarat duodecim rationibus. sermone .xxxviij. arti.j.ꝓ.xij.c.

Usura lege scripture phibet in nouo ⁊ veteri testamento.f.xxxviij.ar.ij.c.j.

Usura i anima generat blasphemiam contra deum.f.xliij.ar.iij.

Usura quando cōmittat ex securitate mercanciarū ⁊ de triplici securitate. sermone xxxix.ar.j.c.iij.

Usura quando cōmittit absq; periculo capitat vel lucri.f.xxxix.ar.j.c.iiij.

Usura variis modis cōmittit per mutuum palliatum.ser.xxxix.ar.ij.

Calphabetica

Usure descriptio ⁊ contentū in ea. sermone xxxvj.ar.j.p.iij.c.

Usure ꝙndecim defensiones cum eorum solutionibus.ser.xxxvj.ar.iij.p.xv.c.

Usure faciunt idolatrare vsurarium ⁊ cultum sanctissime trinitatꝭ nūmo attribuere

Usuram cōmittunt qui ad imprestita venetorum loca tanuensiū vel montem florentinorū ⁊ consimiliū ciuitatum sponte pecuniam ponunt cum intentione recipiēdi vltra sortem cum multis ꝓclusionibꝰ argumentis ⁊ solutionibꝰ eorundem.sermone xlj.ar.iij.p.iij.c.

Usuram fore licitam iudei volentes ostendere quid opponant. Sed eorum opinio ꝙntuplici soluitur ratione.sermone.xlj.articu.iij.c.ij.et.iij.

Usuram tota detestatur ecclesia auctoritate decretorum sanctorꝫ ꝓciliorꝫ ⁊ summorꝫ pontificum.f.xlj.ar.iij.c.j.

Usuram doctores ecclesie impugnant nec leges impiales aꝓbant.sermone.xlj.articu.iij.c.ij.et.iij.

Usuram nicenū prohibet concilium nec aliq̄ iure pmittitur.ser.xlj.art. iij.c.iij.

Usuram quando perculum capitaꝭ excusetꝫ non lucri vbi notandi sunt casus quatuor ꝓncipales.f.xxxix. ar.j.c.j.

Usuram quando periculum lucri ⁊ non capitaꝭ excusetꝫ ꝓsiderandi sunt casus tres.f.xxxix.ar.j.c.ij.

Usurarius contractus an sit in aliquo casu a iure admissus vel cōcessus. sermōe.xlij. in ꝓncipio.

Usurarius non credit deū: nin deo nō sperat nec deum diligit.sermone.xliij.arti.ij. per tria capla.

Usurarius nūmo attribuit potentiam patris sapientiā filij ⁊ clementiā spiritussancti.f.xliij.ar.iij.p.iij.c.

Usurario tria obstant ne a vitio vsure resurgat.f.xxxviij.in ꝓn.

Usuraria prauitas q̄ cōmunitates vel ciuitates sine vsuris esse non possint ducit homines in multos errores ⁊ in tria maxima damna siue mala contra opinionem prędictam insuper tria sunt a predicta opinione falsa retrahentia.f.xliij.ar.iij.c.j.et.ij.

Usurarum contractus ⁊ eorum multiplex modus ⁊ de securitatibꝰ mercanciarū atq̄ de multiplici cambiorꝫ varietate.f.xxxix.

Usurarum quadruplex culpa.serm.xxxix. in ꝓncipio.

Usurpatioꝰ rerum. vide Jus Res

Xpūs in presenti vita nobis assistit cuncta bona remuneraturus.f.lxiiij.in ꝓn.

Xps diuinitatē ex amore cōtulit nobis.f.j.ar.j.c.j.

Xpi conditiones quattuor.sermone.xix.arti.iij.p.iiij.c.

Xps iudicaturꝰ. vide Judiciū.

Ydolatria per mentē hominis multiplicit cōmittitur.sermone.lxij.ar.iij.c.iij.

ymago vanitatis vide Vanitas.

Zelus duplex inflammati amoris.ser.iiij.ar.j.c.iij.

Finit tabula abcdaria ꝑm ordinē alphabeti sermonū de euangelio eterno sancti Bernardini de Senis ordis fratꝫ minorū

De euãgelio eterno. Ser. proemialis

Incipiũt sermões sancti Bernardini de senis ordinis fratrũ minoꝝ de euangelio eterno.

Non enim veni soluere legẽ sed adimplere Matth. v. c. In ordie sapiẽtialiũ diuinaliũ sciẽtiarũ intelligẽtiã plenitudis legis apprime vtilẽ atq; necessariã esse ꝓsiderans: de ea put desursum suscepim⁹ scribere intendim⁹ ꝛ apire. Hec siq̃dez lex a christo veraciter adimpleta verissima rõne nihil aliud est: q̃ honestas legibilis. i. descripta regulis ꝛ ꝓceptis. iuxta qꝺ dictũ videt. Lex ẽ scriptum addiscẽs honestũ ꝓhibensq; ꝓtrariũ. Proprie eni non oẽ mandatuꝝ honestatẽ lex dicit siue ꝓceptio siue ꝓhibitio sit: ꝛ tñ vsualiter oẽ legis scriptũ legis noie nũcupat. Vt igitur ꝓprie legẽ diffiniam⁹. Lex ẽ honestas integra siue completa legib⁹. i. descꝑta litteris ꝛ obseruãtie impate. Quapꝑ licet tullius ꝛ seneca alijq; q̃plures litteris descripserint honestatẽ. scripta tñ eoꝝ nemo noiat legem. nec lex cuiuscũq; dicit. nisi vel eius qui ad populũ eam tulit. vel eius q̃ ad populum eam impauit. Vnde ꝛ lex hebreoꝝ ꝛ dei dicitur ꝛ moysi. Lex etiã populi nũcupat: q; eisdem videlicet subiect⁹ est ꝛ ad quem lata est. Proinde legẽ a ligãdo nõnulli dictã esse voluerũt: ꝓ eo q; ei ad seruandũ alligati sunt hiꝯbus data est ipsa lex. His igitur sic se habẽtibus pleni⁹ declarem⁹ plenitudinẽ legi christi: de qua eni supius ait. s. Non veni soluere legẽ sed adimplere. Prenotãdũ est q; tres sunt legi species. Prime dicũt naturales. secunde ꝓsuetudiales: tertie theologice vel diuinales: Atq; ỏ his virtutib⁹ tria ꝓsiderãda sunt. Consideremꝰ primo earũ ꝓditiones. secundo eaꝝ pfectionẽ: tertio eaꝝ ꝓsũmationẽ

Articulus primus que sit differentia inter virtutes naturales cõsuetudinales atq; gratuitas: que theologice nuncupant

Primo ꝓsidémꝰ predictarũ virtutuꝝ ꝓditionem. Qꝺ vt meliꝰ patefiat: de natura singularũ breuiter aliqua pstringam⁹.

De virtutib⁹ naturalib⁹ que ab ipsa natura in hoie generant

Capitulum. j.

Prime q̃dẽ virtutes naturales denoiant: qꝝ a natura ipsa sũt. Quales vtiq; dici possunt naturalẽ mãsuetudo. naturalis magnimitas. naturalis verecũdia. naturalis pietas ꝛ ꝓsimilia: ꝛ iste naturaliꝫ hoibus indite sunt. Et malicia vel bonitate complexiõis impediunt vel adiuuant: ꝛ q̃ñq; oẽs. ꝛ q̃ñq; alique. q̃ñq; vna sola ex his aũt impedit aut adiuuat. Et ꝫ manifestũ fit ꝓ opatiões earũ que ꝑm impedimẽtum vel adiuuamentũ complexiõis q̃ a parte corꝑis est aut tardiores aut rariores exeunt: aut freq̃ntiores aut maiores. Et licet ꝓdicte virtutes pfecte fuerint in adã ante peccatum ꝛ indite sint in nobis. tñ in nobis multum sunt lese atq; depresse: ꝛ pene oĩno ꝓsumpte atq; sepulte imersiõe aialitatꝭ siue originalis corruptiõis. Verũ exercitijs ꝛ ꝓsuetudine ꝓgruentib⁹ multũ eas adiuuari atq; pficere ipso sensu experientie manifestũ est.

De virtutib⁹ que exercitio et consuetudie ab hoie acquirunt.

Capitulum. ij.

Secũde ỏ virtutes ꝓsuetudiales denoiant: et he ex frequẽtia opationũ acq̃runt vel ingignunt. Et cum naturales virtutes q̃ si sint pedes. ꝑ pedes lesi multiplicib⁹ occasiõib⁹. nõ solũ malicia complexiõis vt dixim⁹. sed etiam corruptione que pctõ primoꝝ parentũ in totũ genus hũanũ trãsfusa est ꝛ traducta: ideo laudabiliũ operũ exercitio augmẽtant ꝛ roborant. In adam eni pedes isti ꝛ sani ꝛ recti oĩno fuerũt ante pctm̃. ꝛ ꝓpt hoc ꝓ viam moꝝ honestatꝭ naturalẽ. s. hmõi pedib⁹ recte absq; claudicatiõe poterãt ambl'are. ꝛ absq; offensione ꝛ lapsu peccati q̃si ꝓ planuꝝ nature. vt quẽadmodũ gressibiles erãt exteri⁹ ỏ est ꝑm corꝑ ꝓ viam sensibilẽ: sic ꝛ gressibiles essent interius ꝓ viam intelligibilẽ quã dixim⁹ planum honestatꝭ naturalis. Consuetudiales ỏ sicut lignipedes sunt ꝛ alia suppediacula atq; adiuuamẽta: que occasionatis ꝛ lesis pedibus ad adiuuandũ ac quoq; modo pficiendum gressum adhibẽt. Non tñ dubitam⁹ naturaliꝫ mansuetos exercitio eoꝝ que mãsuetudinis sunt in ipsa mãsuetudie augeri. Similiꝫ ꝛ naturaliꝫ pios exercitio eoꝝ que pietatis in ipsa pietate naturali etiã augmẽtari. Qꝺ fit qꝝ ꝑm quosdã liberaꝫ potẽtia ꝛ quasi

detumulat & detegit quasi ab imersione: & ita erupit in opera maiora nullo modo imutata apud se: quēadmodū si hō ligat⁹ diruptis atq; solut vinculis incipiat ambulare. cū virtus eius gressibilis in nullo mutata sit apud se sed liberata tm̄.

De virtutib⁹ theologicis & diuinalib⁹ inq̄tū in pfectione superant virtutes naturales & cōsuetudinales. Cap. iij.

Tertie sūt ⁊tutes q̄ theologice seu diuinales denoiant de qb⁹ Jaco. j. c. ait: Dē datū optimū & oē donū pfectū desursum ē descēdēs a patre luminū. Ex q̄ patet q; iacob⁹ vocat eas dona pfecta & optima descēdēta a pfe luminū. Hos ⁊o vsuali verbo theologicas atq; gratuitas ꝓsueuim⁹ appellare. De qb⁹ j. Cor. xiij. Fides spes charitas tria hec: maior hor ē charitas. Hę siq̄dem sunt sicut ale spūales diuine bonitat⁹ artificio ordinate. & qb⁹ dignationis sue būplacitū fiūt apposite atq; insite advolandū nā solū in ſblime brītudis & glorie sue. verūctiā ad viuendū ita sublimit⁹ ac nobiliter: vt ad hanc vitam honestatis natural⁹ ambulatio ꝫ vere volatus ad illā merito nominet & compet. Vita eni que nihil hz pfectiōis aut decoris nisi a pte virtutū ꝓsuetudinaliū. nec volat⁹ est nec ambulatio recta. sed quedā nugatoria mixta ex aliq̄ pte ambulationis & alteri⁹ mot⁹ lignipedib⁹ ei⁹ aut alijs hmōi supodiaculis non solū nō volat. ſ nec recte etiā ambulat. Et talis fuit vita virtuosor ꝓhor. Ideo ad celestia regna nō puenerūt: q; virtutes eor q̄dāmō būane erant & nō diuine. Sed de būtib⁹ diuinas ⁊tutes qbus volat⁹ ad celū Apoc. xiij. scriptū est. Hec sapientia sctōr qui custodiūt mādata dei & fidē iesu: vt in dei mādatis ala sinistra & in fide iesu ala dextera qbus volatur in celū mystice designatur.

Articulus. ij. vbi magis specifice ponit dña pfectiōis ⁊tutū naturaliū cōsuetudinaliū & dīnaliū

Secōo ꝑsiderem⁹ ꝓfatarū virtutū pfectionem. Piro eni modo he virtutes in aia cōnectunt & pfectiōes sunt viriū naturaliū aie nre: sed fm magis & mīn⁹. De pfectiōib⁹ igit quarūlibet earū per ordinē subiūgam⁹.

De pfectione naturaliū virtutum ex quo sunt aliarū virtutū fundamentū initiale. Cap. j.

Primo eni dicendū est de virtutibus naturalib⁹ & pfectiōe earum. Naturales eni virtutes pfectōes vere sunt atq; complete q̄ ad naturam: hoc est ita vt natura non habeat qō eis adijciat. Verūtamē in compatiōe diuinaliū q̄si materiales sunt: & tanto nobilitates earū distātes. q̄to vt dixim⁹ pedes ab alis distāt. Ab his aūt naturalib⁹ virtutib⁹ tanq̄ a fundamento pfectio initiū sumit. Complementum aūt & pfectio eius decus est virtutū gratuitarū. & he sunt in fine pfectiōis fm speciez dico ñ aūt fm gdū: qm̄ in hac vita ñ inuenit graduū multa diuersitas. Nō eni oēs ḡtuite fides equales sunt. nec oēs qui hmōi fide credūt: qz alij magis alij min⁹ atq; lucidius: alij & alij min⁹ clare. & fm hūc modū res se habet in alijs virtutib⁹ gratuitis.

De cōsuetudinales virtutes licet non sint de necessitate ad honestatis legē: tamen ad illam p̄stant auxiliū magnū. Cap. ij.

Secundo videndū est de virtutib⁹ ꝓsuetudinalib⁹. Et he siq̄dem de necessitate hui⁹ pfectiōis videlicet honestatis nullaten⁹ sunt: sed sūt quedā adiuuamēta. tū nec numero nec nobilitate aut pfectione nunq̄ naturalib⁹ adeq̄nde. Pauce eni nūo sunt ꝓpter paucitatē exercitatiōis aut tpis quib⁹ indigēt ad sui generationē. Vix eni inuenit si tū inuenit qō nō credim⁹ adeo etate grandeu⁹ adeoq̄ robustrēnuus & corpe validus. q̄ in oi actu honesto eousq; se exercuerit vel eā freq̄ntiam habuerit: vt ex eius exercitio virtutez acq̄sierit ꝓgruentē: & hz modo oēs virtutes ꝓsuetudinales tantis & tā varijs obtinuerit exercitijs Si eni essent nēcie he ꝓsuetudiales virtutes ad honestatis pfectionē: impossibile esset vix pfecte honestatis inueniri in hac vita. Quia sicut p̄dictū est. nnnq̄ oēs ꝓsuetudiales in aia vna iueniri possunt: & hz est ꝓpter breuitatē būane vite. & ꝓpter infirmitatē būane nature. Frustra q̄ inditus esset naturalit honestatis appetit⁹ mētib⁹ būanis. si ab eo sunt naturali impossibilitate ꝓhibite: & ita aliq̄d eēt naturalit frustra qō est naturalit impossibile Naturā eni aliq̄d frustra facere etiaz in vno indiuiduo nedū in tota spē non ꝑmittit omnipotentissima sapia dei: qua ipsa regit & administrat. Preterea ex alijs virtutib⁹ ꝑ se hz est

naturalibꝫ ⁊ gratuitꝫ manifestū est pfecte cē honestatū qui eas habz. Licet enī nō tm̄ nec nūo nec nobilitate seu pfectiōe ꝓsuetudinales virtutes naturalibꝫ ⁊ virtutibꝫ compenk: tū expientia multū per eas homo ꝓficere pōt. maxie ī iuuenili etate. Mā etā tenella virgula facile ad rectitudinē flecti pōt: trāsplātata aūt tunc altas radices figit. Paruula q̄z auis ex ipso nido eiecta: magis q̄z alia domestica fieri solet. Proinde in epla ad frēs de monte dei scriptū est. Qis animꝫ malus ꝓiusq̄z induresc̄at malicia īmolliri pōt: sed postq̄z inemuluerit seu indurauerit desperādus est. Preterea ex ꝓuictu formāt mores. Propha q̄z ait: Cum sctō sanctꝫ eris ⁊ cū viro innocēte innocēs eris. Et ad Eph̄. iiij. ad tales consuetudiales hortat apls dicens. Renouami spū mentis vre ⁊ induite nouū hoiem q̄ fm deū creatus ē in iustitia ⁊ sctitate veritatis.

Q in virtutibꝫ theologicis ⁊ diuinalibꝫ cōsistit cōsummatio et pfectio legis euangelice honestatis. Capitulū. iij.

Tertio aūt loco ꝓsiderem⁹ gratuitas virtutes seu theologicas ⁊ diuinales pfectiōes. que q̄dez sunt cōplementū ⁊ adimpletio atq̄z pfectio honestatis: ita vt eas habētibꝫ alie nō sunt necie q̄tū ad necessitatē pfectiōis. Verū sicut diximus adiuuamēta nō modica pstāt volētibꝫ opari Posita enī gratuita fide siue desup infusa: si est necessaria alia credulitas aie nre siue ad pfectionē honestatꝭ: siue ad decorē quo placetur creatori. Manifeste tū verū est. q̄ qui habet hmōi fidei lumē. ⁊ habet tū lumia suasionū siue pbationū cum lumine fidei q̄ ex ipsis expeditior erit ⁊ ad cogitandā fidē h̄ est fi dei articulos ⁊ ad p̄dicādos atq̄z docendos sicut ex vno lumine hz q̄s ad sufficientiaz ad gressus suos regēdos: tū si alia apponanť licet minora ex h̄ expeditior fit in gubnatione gressuū suoꝝ. ita ⁊ hic hīs hmōi fidem h̄ est desup infusam. habz vtq̄z lumē q̄ regat gressus intellectꝫ sui in eis que ptinēt ad fundamentū christiane religiōis. Si tū lumia pbationū q̄ predixim⁹ signoꝝ vel miraculoꝝ addita fuerint huic fidei erit absq̄z dubio adiutus in multo ad regendū hmōi gressus. Diligenť tū aduertēdū est q̄ virtutes naturales et opatiōes earū eisdem noīb⁹ nūcupanť: q̄bus ꝓsu etudiales ⁊ diuinales ⁊ opatiōes earum. Proinde multis visum ē q̄ opationes oīum harū virtutū nō differūt spē vllo modo: sed fm maiꝫ ⁊ minꝫ. Verbi gr̄a. Credere siue sit ex virtute desup infusa h̄ est gratuita vel theologica. siue ex pbatiōe. siue suasiōe. siue ex natura seu ex assuefactiōe vnū est spē verūtamē verius atq̄z nobiliꝫ credit q̄ ex fide gratuita q̄z qui ex alia fide. Nos aūt dicimus lumia descēdentia desup. imo veriꝫ vmbras a rebus creatis dicimꝫ hmōi acquisitas credulitates. ⁊ aliť fm spēm lucere speculum intellectꝫ ex supirradiatiōe vel p̄mi lumis vl alioꝝ luminū que sunt sup̄ ipsam ⁊ sub p̄mo tanq̄z media: aliter ex ascēsu lumiationū que reflectunť a rebꝫ creatis. ⁊ p̄ organa sensuuz infundūt se in speculo intellectꝫ. Sicut aliud est lumē qđ descēdit a sole ⁊ ab alijs celi luminibꝫ q̄z illud qđ ascēdit a multitudine cereorū vel a facibꝫ multis. Preterea fides infusa desup vna est non obstāte q̄cūq̄z credibilium diūsitate sicut ad Eph̄. iiij. scptū est vnus deus vna fides vnū baptisma. Et merito q̄dem est vna qm̄ sequiť veritatē lumis a q̄ super hūanū fluit intellectū. Fides vo que est a rebus ipsis tanq̄z vmbra vel imago ipsaꝝ diuersa est p̄ diuersitate credibiliū. sequiť enīz dispositiōes in idemptitate atq̄z diuersitate tanq̄z causatū ipsoꝝ. Eodē modo de alijs dicimus. Dilectio enī desup infusa ⁊ dilectio a rebus impossibile ē q̄ sint eiusdē spēi ꝓpter eandē causam q̄ ⁊ fides. Et ad hūc modū se habet de alijs. Consideremꝫ igiť hanc virtutum pfectionē que a naturalibꝫ virtutibꝫ initium sumēs ⁊ ꝓsuetudinibꝫ crescēs gratuitis ꝓsummaťur. Quia igiť sine hac vltima pfectione nec volať in sublime btitudinis sempiťne nec sublimiť viuiť. nec deo acceptabiliť manifestū q̄ hec est pfectio oībus modis necessaria atq̄z sufficiēs ad vite decorē. ⁊ ad merituz eterne felicitatꝭ ⁊ de q̄ nō licet aliq̄d detrahi et cui nihil necesse est addi.

Articulus. iij. de vltima consummatiōe oīuz virtutū que est charitas: in qua euāgeliuz eternum ⁊ lex eterna p̄ christū est p̄fectissime adimpleta.

Tertio inq̄z ꝓtemplamur huiꝫ legis honestatis ꝓsūmationē. Ex p̄cedētibꝫ clarescē pōt q̄ lex ꝓtinēs honestatꝭ naturalis ⁊ gr̄uite pfectionē est lex necessarie ⁊ salutaris pfectiōis. Hūc aūt ostendem⁹ quō sit necessarie ꝓsummatiōis qđ vt clarius eluceśc̄at. Tria de ipso ꝓtemplemur. p̄mo eius vnionē. scđo eiꝫ in-

scriptionem. tertio eius plenitudinē.

Triplici ratiōe ꝓbatur q̄ lex eterna vnica est ⁊ sola Cap. j.

Primo inq̄ ꝓtemplemur huiꝰ legi honestatis naturalis ⁊ ḡtuite vni onem qz vnica est ⁊ sola. ⁊ impossibile est aliam esse. Qō pōt ostendi triplici ratione. ꝓmo rōne descriptiōis. secundo rōne p̄ceptiōis. tertio rōne ꝓsecutiōis

Primo inq̄ rōne descriptiōis. Eiusdē siq̄dem honestati impossibile est diuersas esse descriptiōes p regulas ⁊ mādata. Qz si fuerint diuerse regule cū nulla regula honestati aliquid dicaꝯ nisi virtutē illā esse seruandam de q̄ regula illa est. Similiꝫ cum nullo p̄cepto cuiuscq̄ virtutis aliq̄d dicaꝯ seu p̄cipiaꝯ. nisi fieri opus illius virtutis cuiꝰ est: manifestum est regulas illas ⁊ mādata nō esse diuersa. nisi vocēnꝰ. cū res eadem p oia deseruit illis

Secūdo rōne p̄ceptionis. Earundē enī virtutū impossibile est diuersas esse regulas ⁊ mādata cum vnius virtutis non sit nisi vna regula ⁊ vnū mādatū. quo eius opatio p̄cipitur. Sicut ⁊ vniꝰ vitij vna regula q̄ dicitur esse declinandū ⁊ vna ꝓhibitio q̄ ciꝰ opatio ꝓhibeꝯ: sicut patet in decem p̄ceptis que i parte sūt affirmatiua. ⁊ ꝫ quo ad virtutes: ⁊ in parte sunt negatiua. ſ. quo ad vicia et peccata.

Tertio rōne ꝓsecutiōis. sic enī vna virtus ꝓsequiꝯ aliam ad suam regulam et p̄ceptū sicut patet de sctificatiōe sabbati et ꝓsimilibꝰ: sic tota honestas ad totam legem. Quid est enī vna regula ⁊ mādatū ad virtutem suam hec est tota lex ad totā honestatez mādatis ⁊ regulis ꝑscribentis. Quare sicut vnius virtutis nō est nisi regula vna ac p̄ceptum: ita vniꝰ honestatis nō est nisi vna lex ex oibus mādatis ⁊ legibꝰ copulata. Si enī possent esse due vel plures. accideret ista multiplicatio necessario in regulis ⁊ mādatis cū eisdem regulis ⁊ mādatis impossibile sit leges esse diuersas: impossibile ē q̄ accidit ista multiplicatio in ipsa lege. sed tm̄modo i mādatis. Jam igitur ex his certificatū est vnaz esse ⁊ solam legē ⁊ aliā impossibile esse salutarem atq̄ pfectam. sicut vnā ⁊ solam honestatem aggregatā ex oibus virtutibꝰ naturalibus. ſ. ⁊ ḡtuitis sine q̄bus nec recte viuitur nec deo acceptabiliꝯ. ⁊ hec est lex ꝓtinēs regulas naturalis honestati: naturaliaq̄ p̄cepta et ꝓhibitiōes. ⁊ insup regulas ḡtuite honestatis p̄ceptaq̄ ⁊ ꝓhibitiōes ipsiꝰ: vt quēadmodum honestas ipsa tota atq̄ pfecta ex naturali ⁊ gratuita ꝓsistit: sic lex salutaris pfectionis atq̄ pfecte honestatis ex vtriscq̄ regulis ⁊ mādatis hoc est ꝓhibitiōibus ⁊ p̄ceptis ꝓsistere comꝓbatur vt claruit.

Qz lex pfecte honestatis que est charitas in anima est scripta Capitulum. ij.

Secūdo ꝓtemplemur huius legis honestatis naturalis ⁊ ḡtuite inscriptionē. Circa qō tria notāda sunt. Primo q̄ ꝓncipaliꝯ est scripta in intelligentia. scōo q̄ est scripta tm̄ in anima. tertio q̄ ꝓncipaliꝯ est scripta in intelligētia. Primo notādū est q̄ non ē scripta in libro. Unde sicut lex ꝓprie non dicitur liber. i. scriptura visibilis: ita nec scriptura audibilis vt ita loquar. Signū aūt ⁊ veritas siue res nunq̄ vniuoce nomen cōicant. Quia igiꝯ tam scriptura visibilis regularuz honestatis q̄z ipsa lex vt ita dicamꝰ audibilis. i. verba audibilia hmōi regularū honestatis non dicunꝯ vt res vel regule nisi ea figura vel tropo q̄ nomen ipsius rei vel veritatis signo vel imagine eiusdem imponiꝯ sicut imago petri petrꝰ dicitꝯ. ⁊ petrus scribi vel legi dicitꝯ. vbi nomē eius scribiꝯ vel legitur. Res enī sunt que tm̄ modo impanꝯ aut ꝓhibenꝯ. Solarū enī rez est fieri vel non fieri. non autē ꝓprie sermonū vel mādatoꝝ. Qui enī impat currere nō ipsum verbū imperat: sed ipsum cursuz. Sicut igitur ꝓprie res vel fieri vel omitti dicuntur: ita ꝓprie impari vel ꝓhiberi. Quare et ꝓprie impate sunt: figurate ꝝo sermōes p̄cepta. Igitur ⁊ mādata ⁊ lex ꝓrius ⁊ ꝓprie sūt res: nec res ipse ꝓprie sic̄ ⁊ intelliguꝯ. Res enī ꝓprie sunt: quoz ꝓncipio ⁊ ꝓprie intellectus ⁊ cognitio in legis obseruātia querēdꝰ est. Amplius regule huiꝰ legis. ſ. honestati quales sunt deum esse honorandū. deum eē timendū. deum esse honorifice adorandū et similia siue regule iste scripte sint exteriꝰ siue non. tamen vere sunt. ⁊ obseruande. ⁊ obligatus est hō debito honorādi deum. debito timendi deum. siue legat hoc foris scriptū siue non. siue audiat hoc foris siue nō. Et ad hunc modū se habet de alijs que p se debita sunt in hac honestatis lege. Nihilominꝰ verum est. q̄ noticia maioꝝ altitudis ⁊ potentie dei debitum honoris atq̄ timoris ad deum et obligationē augere merito comꝓbaꝯ. Patet igitur q̄ ⁊ hec lex regule honestatis. i. euangelice legis ⁊ debita siue obligationes agendi quedam ⁊ declinādi quedā sunt: etc.

am cessantib⁹ oi sermone atq; scriptura. Et quia ꝓuaricatio atq; pctiꝰ similiꝫ sunt etiam absq; his sequiꝫ q; quedã lex ex necessitate ẽ ꝓter ħ. Secũdo ꝓnotandũ est q; ħ lex. s. tota honestas in quã vita hũane ⁊ moꝝ honesta ẋo vita ⁊ regulata ẽ ⁊ ordinata ⁊ moderata: non aũt est ordinata regulata vel moderata nisi honestate. Quare totũ id qđ ordinat regulat ⁊ decorat hũanã vitã in aia q̃dez est. Est igiꝫ ꝓter sermões ⁊ scripturam cũ illa foris sint. Cũ igiꝫ vere lex sit que ordinat regulat moderat atq; decorat hũanã vitam. Manifestũ est verã hanc honestatem ⁊ euãgelicã legem in aia esse. Quid eni est lex vera: nisi ars q̃dã aut sapia recte honesteq; viuẽdi? Qis aũt ars ⁊ omis sapia in aia est. Quare si vere dictũ est q; lex est ars quedaꝫ atq; sapia recte honesteq; viuẽdi: vere lex est et vera lex in aia. Qbis aũt rõnibus nihil aliud ad pñs astruere volum⁹ nisi q; merito nõ min⁹ ꝓprie imo magis ꝓprie magisq; veraciter lex dicit qđ est in mẽte: q̃ qđ est in scripto vel seu in voce. Tertio ꝓnotandũ est q; hec lex ⁊ regula honestatꝭ oĩs naturaliter sunt apud intellectũ ⁊ quedã naturaliꝫ scripte sunt in eo ꝓcepta ẋor phibitiões partim sunt intellectui ⁊ ptim affectui: ⁊ ħ est qm̃ eo dem iure p oẽz modũ subiecti sunt imperio creatori eodẽq; ꝓsus obedietie debito obligati: nihil eni ꝓuilegij vel exẽptiõis: nihil penitus libtatis habet alteruter eor aduersus creatorẽ: ⁊ ꝓpt ħ sicut eadẽ aucte ꝓceptũ est intellectui credere deo: affectui diligẽ vel timere deũ: sic pari obia debito p oia tenet intellect⁹ credere deo ⁊ affect⁹ eum diligere vel timere.

Q lex cõtinẽs plenissimã honestatẽ est euangelium christi. i. euãgeliũ eternũ qđ consumat in charitate. Capitul. iij

Tertio aũt ꝓtemplemur hui⁹ legis honestatꝭ plenitudinẽ. Q aũt sit ipsa honestas ⁊ pfectio euãgeliuz christi atq; plenitudo legis ⁊ euãgeliũ eternum ⁊ lex eterna iam demõstratiõe non indiget: sed sola enarratiõe. Naturaliter eni honestatẽ solã ꝓtinẽt mãdata legꝭ Moralia oĩa eni illa innata sunt ⁊ naturaliꝫ inscripta hũano cordi dño attestante q; p Hiere. xxxj. ait: Dabo legẽ meã in visceribꝰ eor ⁊ in cordibꝰ eor scribã eaz. Quare igiꝫ euãgelica pfectio naturalẽ nõ euacuauit sed gratuitã addidit: eã seruari voluit ⁊ mãdauit. Euãgelica igiꝫ honestas vtrãq; ꝓtinet nãlem. s. que ẽ veteꝛl legis moralitas: ⁊ gratuitã que ꝓprie est euãgelica supadditio ⁊ cõplementũ. Nã sicut nõ est honestas sed ps honestatꝭ cui ẽst ps maioꝛ honestatꝭ atq; nobilioꝛ: ita nec lex est q̃ partẽ maioꝛẽ ac nobilioꝛẽ regularũ ac mãdatoꝛuz honestatꝭ non ꝓtinet. Quare manifestũ est legẽ moysi nõ legẽ fuisse pfectã. sed legꝭ partem ⁊ illã initialẽ atq; ꝓmariã ⁊ gratuite pfectionis introductoriã pueroꝝ atq; insipientium elemẽtariã: ⁊ ħ ẽ̃tũ ad moralia sola dicimus Moralia inq; dixim⁹ q̃ sunt ꝺ necessitate honestatꝭ: ꝺ gratuita ẋo nihil. Cũ eni ꝓꝭ hebreoꝝ vir alphabetũ nãlis honestatis cape sufficeret: frustra eidẽ gratuite pfectiõis eminentia traderet: ⁊ traditura esset. Quare igitur euãgeliũ ꝓprie lex ẽ sola regulas ⁊ mandata hui⁹ salutaris integreq; pfectionis ꝓtinens. Manifestũ est solũ euãgeliũ esse legẽ integre honestatꝭ. solãq; salutarẽ solãq; pfectã legez sicut Jac. in. j. ca. au. Qui aũt pſperexit in lege pfecte libtatꝭ. Ecclesiastes eni lex impfecta erat sicut oñdim⁹. Et apꝭ attestat⁹ ẽ ad Hebr. vij. dicẽs: Nihil ad pfectũ adduxit lex. Et lex seruitutis erat sicut idem testat ad Rhom. xiij. dicẽs: Nõ accepistis spm̃ seruitutꝭ iterũ in timore. Et in. iiij. c. ad Gal. iterũ ait: Nõ sum⁹ ancille filij sed libere q̃ libtate christ⁹ nos liberauit. Ex his patet q; ħ lex vera ꝓprieq; ⁊ p se lex innateq; lectiõis atq; ligatiõis. quã nõ solui possibile ẽ. nec ꝓtra eam dispẽsari est integra atq; pfecta aggregatio regularũ honestatũ specialiũ iuxta species ẋtutũ ⁊ numeri earũ. Et ħ lex est totũ ius diuinũ ħ est diuina aucte hũano generi impositũ. ⁊ ei⁹ inscriptione q̃si digito suo inscriptũ. Et est ius naturale q; naturaliꝫ ineſt hoib⁹ ⁊ in eis nasciꝫ et naturã hũanã inseparabiliꝫ comitat ⁊ iõ nature lex est: q; lex simpliciꝫ semp ad oẽs est et euãgeliũ vel lex a dño adimpleta. Ex q̃ etiaz patz q; doctrina noui testamẽti ꝓbat seipsaz ꝓtineri in veteri testamẽto sicut rota in medio rote Ezech. j. ⁊ sicut nucleũ in testa ⁊ pullum in ouo ⁊ fructũ in semie vel radice: ⁊ sic lumẽ in lucerna lucẽte i loco caliginoso. Nã nouũ testm̃ se hz ad vet⁹ quẽadmodũ sol ad lucernã. Proinde Esa. xxx. scriptuz est. Erit lux lune sicut lux solis ⁊ lux solis erit septemplicit sicut lux septẽ dierũ in die q̃ alligauerit dñs vuln⁹ populi sui ⁊ pcussurã plage ei⁹ sanauerit. s. p passionẽ filij sui. Et iterum. ij. Cor. iij. apꝭ ait: Q si mĩstratio mortis. i. veteris legꝭ mortẽ ⁊ dãnationẽ p accidẽs indu-

centis fuit in gloria ita vt nō possent filij israel intendere in faciē moysi ꝓpter gloriā vultus eius que euacuaꝝ.i. que tpalis ⁊ trāsiteria est. quō non mīstratio spūs.i. spūalis gre et charitatis in christi euangelio date erit in gloria?

Q Est vere euangeliū christi.

VIde tū ne in noie euāgelij cū ignorantib⁹ erres. Euangeliū enī indum dicīt ipa historia gestoꝝ dñi saluatoris: imo nec historia. ꝑs historie. Non enī sunt scripta nisi ad modicum gesta eius sicut Jo. vlt. c. testaꝝ dicens: Sunt aūt ⁊ alia multa que fecit ihesus. Que si scribanꝝ p singula: nec ipsum arbitror mūdum cape eos q̄ scribēdi sunt libros. Verus insup doctrinā suā euāgeliū vocat paulus. ij ad Timo: ij. dicēs. Memor esto dñm ihesum christū resurrexisse a mortuis ex semine dauid ꝑm euāgeliū in q̄ laboro vsq̄ vincula q̄si male opans: sed verbum dei non est alligatum ⁊c. De regulis enī honestatis ⁊ euāgelice perfectionis nihil omisit qō non doceret. ⁊ pene nihil ꝑtermisit de illis que nō scriberet. Que enī virtus ē vel naturalis vel ḡtuita quā prēmiserit in eplis suis? Ex dictis patet q̄re hec lex euāgelica sola ē integra pfecte honestatis sola sine diminutiōe regias ⁊ p̄cepta siue mādata oia continēs honestatis: et ꝓpter hoc sola est lex veri nois. Quia vero sola est oīus virtutū aggregatio siue tota vera honestas imo ipsa virtus honestatis interne q̄ mētē hūanā vestit atq̄ venustat: māifestū est quia ipsa ē lex ☧tas ⁊ lex veritatis. Lex enī signatiōib⁹ lex sermonū est ⁊ scripturarū hec aūt est que mentē hūanā suaipsa veritate absq̄ medio bñ ordinat atq̄ ꝓstituit. bñq̄ ordinatam atq̄ ꝓstitutā efficit instar ciuitatis que iustissime atq̄ sctissime legis statutis administraꝝ ⁊ regit. Hec etiam est lex cuius obseruantia exterioris decor est ⁊ rectitudo totius vite ⁊ puersatiōis hūane verusq̄ decor atq̄ vera rectitudo: quia oē eius ꝓtrariū verissime prauitas est ⁊ ideo indecēs ac repugnans spūali pulchritudini turpitudo.

Q euangeliū christi est euangelium eternū ⁊ lex eterna.

MErito igitur hec lex honestatis lex est eterna ⁊ euangeliū eternum ⁊ mandata eterna. Qō est facile declarare: Nam per singlas eius regulas videbis eternam veritatē ipsoꝝ ⁊ obligationē seu debitum a quib⁹ neminē vnq̄ fuit possibile absolui vel eximi ꝓtra quaz nec ꝓuilegium nec dispensationē vnq̄ fuit possibile dari. In singulis xō regularū videbis veritatē eternā sicut euidēt apparet in vno quoq̄ istoꝝ videlicet deum esse diligendū. deum esse timendū. deum esse honorandū. deum esse adorandū. omnē hominē esse diligendū. omni hoi esse ꝓsulendū ⁊c. Manifestum tibi est quia nunq̄ possibile fuit aliquem exemptū esse a debito ⁊ obligatiōe alicuius istoꝝ. Nulli enī vnq̄ licere potuit non diligere vel non timere deum ⁊ ita de vnoq̄ aliorum. Hec igitur lex est que nō recipit abrogationē neq̄ derogationē neq̄ exemptionem neq̄ dispēsationē vllo tpe: ⁊ ꝓpter hoc regule eius sunt veritatis eterne. ⁊ mandata eiusdē obligatiōis eterne. Et hec est intentio nostra in eo q̄ eam vocam⁹ euangelium eternū vel mandata eterna. Et de hoc euangelio eterno a christo nob illato Apoc. xiiij. scriptum est. Vidi alterū angelū volantez p mediū celi habentē euāgeliū eternū ad euāgelizandū super terrā ⁊ super oēm gentem ⁊ tribū ⁊ linguam ⁊ populū dicentē voce magna. Timete dñm ⁊ date illi honorē: quia venit hora iudicij eius ⁊ adorate eum qui fecit celum ⁊ terram ⁊ mare ⁊ fontes aq̄ꝝ. Hic sicdem angelus christus est qui eterni pfis secreta mūdo nūciauit. qui ideo p mediū celuz volasse dicīt: qz vt dicīt Baruch. iij. In terris visus est. ⁊ cum hoib⁹ puersatus est cui⁹ apparitio merito volatui compatur. Naz cū esset deus in celis regnans homo in terris apparēs hoibus eternū euangeliū predicauit sicut Joh. j. ait: Unigenit⁹ qui est in sinu patris. ipse enarrauit. s. veritatē ⁊ honestatem eternam quam nemo antea cognouit. Ideo subdīt: Habētē euāgeliū eternū. Euāgeliū qō christus p̄dicauit eternū dicīt. quia eternas veritates atq̄ vtilitates vt dictum ē mūdo annūciauit. ⁊ quia multa secreta eterne vite christus nobis per illud manifestauit et quia illud recipiētes ⁊ obseruātes ad eternā vitam pducit. Ideo dicīt ad Rhoma. j. Virtus deest in salutem oi credenti: iudeo ⁊ primū ⁊ greco. Justicia enim dei in eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptū ē. Proinde credentib⁹ eterno euāgelio subinferꝝ vt euāgelizaret sedentib⁹ super terram. Quicunq̄ enī eterno euāgelio non credūt in mū vanis imersi sunt. Hi xō qui obedienꝝ credunt eterno euāgelio. Super terram vtiq̄ sunt terrenis. s. non imersi. super quos lūm celi radiat per diuine gratie illustrationē si-

cut Job.xxv. scriptū est super quem nō fulget lumen illi⁹ ad quā questionē rñdet apostolus.ij.Cor.iiij.cum ait: Euāgeliū nostr̄ bis qui pereunt opertum est in q̄bus deus huius seculi excecauit mentes infidelitū vt nō fulgeat illuiatio euāgelij t glorie christi. Ex quia multi de varijs gentib⁹ per euangeliū eternū saluandi sunt merito subinfertur. Et super omnem gentem t tribū t linguā t populum. Hoc siquidem euangeliū eternū p̄dixit dñs p̄dicandū in vniuerso mundo sic Matth.xxiiij. ipse ait: Predicabit hoc euangeliū regni in vniuerso orbe in testimonium omnibus gentibus.et tunc veniet consummatio. Sed aduertendum est q̄ sicut christus magnus predicator fuit sic euangeliuz magna voce promulgauit. Ideo Johan. subdit dicens magna voce. Magna voce siquidem predicauit non solum in eo q̄ ō magnis rebus.id est.de euangelio eterno promulgauit.magna verūetiam quia in omnē terram exiuit sonus eor.s.apostolor t viro rum eterne euāgelij p̄dicator.quia p̄m christi preceptū eternū euangeliū predicabāt t p̄ dicare non cessabant. Et ad hoc significāduz christus moriens clamauit voce magna consummatū est.sicut habetur Joh. xix. vt p̄ aperte clarescceret q̄ mgf veritatis t doctor euangelij eterni per vitam doctrinā miracula t mortem eterno euangelio pfectum testimoniū phibeat. In quo quidem euāgelio solum deum timendū t honorandū predicabat. Unde subditur. timete dñm t date illi honorem.

Q charitas est plenitudo et consummatio legis:

Ex p̄cedentib⁹ patet q̄ per christuz dei nūciū t magni consilij angelū Ut dicitur Esa.ix.erudito populo atq̄ puecto suscipiēdeq̄ pfectioni longis et magnis multor̄ seculor̄ eruditiōib⁹ p̄para to legis plenitudo atq̄ perfectio apposita est Cum ipse sit p̄summatio legis ad iusticiam si cut legitur ad Rhoma.iiij. c. et ad Gal. v. apostolus ait: Omnis enim lex in vno sermone implet:diliges proximū tuū sicut teipsum. Ad Rhoma.xiij.iterum ait: Qui diligit proximū legem impleuit. Et iterum ibidem ait: Plenitudo legis est dilectio. Quod verbum potest esse thema maxime in presenti die. Et iterum ait propheta. Omnis consummatiōis vidi finem latum mandatuz tuum nimis. Mandatum quoq̄ de dilectione potentia t virtute omnia alia mandata quodammodo est quonīā sine eo cuncta inutiliter seruantur sicut legitur.j.Corinth.xiij. et in epistola hodierna per totum. Cum ea vero omia acceptabilit̄ meritorieq̄ atq̄ remunerabilit̄ adimplentur. Propter hoc ex eius mandato pendere dicitur tota lex t prophete sicut legitur Matth.xxij. Similiter.j. ad Timoth.j. Finis precepti est charitas quoniam ppter illam aut acquirendā aut nutriendam aut conseruandā aut augendaz aut adimplendā aut consummādā omnia precepta sunt t prohibita que in vtraq̄ continentur lege. Hec igitur erit fundamētalis materia de qua vobis tractaturi erimus in quadragesima occurrenti: hoc est de euangelio eterno seu de charitate.

Congruentia dicendor̄ in p̄senti libro.

Et hec quidem cōgruit diuino honori statui meo atq̄ animarū salu ti. Primo enī congruit diuino honori. Nam sicut ex precedentib⁹ patz nulla predicatio aut sermo tñ glorificat t honorificat imensam bonitatem dei:cui predicatio euangelij eterni quod t ipse domin⁹ predicauit t sanctis apostolis predicare in preceptum dedit. Proinde mihi vel discipulis suis ait:Euntes in mundum vniūsum predicate euangeliū.scilicet eternum omni creature. Illam vtiq̄ predicandi materiam atq̄ formam in se seruauit t apostolis dedit que ad maiorem patris gloriam eterni redundaret. Secundo congruit statui meo qui p̄fessus sum regulam minor̄ fratrum. Unde volens glorioſus franciscus se t suos corde ore t opere dño christo iesu t apostolis eius in fide t moribus esse conformes diuinit⁹ inspiratus in regla sua inquit: Adoneo quoq̄ et exhortor eosdem fratres. vt in predicatione quam faciunt sint examinata t casta eorū eloquia ad vtilitatē t edificationē populi. annunciando eis vitia t virtutes.penam t gloriam.cum breuitate sermonis. id est. q̄ non veniat in nauseam t fastidiū verbum dei. Et licet in presenti opere quosdam prolixos sermones conscripserim.non tamen ea intentione illos posui. vt omnes integre in vno sermone populo proferank.sed vtilitas dicēdorum me prolixum quandoq̄ fecit. quam tamen plixitatē egoipse non semp seruo sed abbreuio dilato añpono.p⁹pono atq̄ vario ꝓ q̄ ē tps cōmoditas et auditor̄ vtilitas h̄ ex

poscunt. idipsum seruandū alijs derelinq̄ns
Nam ꝓsiderato ordine cuiuscūq̄ sermōis p̄-
sentis opis cuilibet nō oino ignaro idipsum
seruare facilimū erit. Et iterū abūdantia di-
uinoꝝ bñficioꝝ absq̄ oibus sitientibꝰ ꝓpina
tur. Talis siq̄dem p̄dicandi materia atq̄ for
ma pspicacit intuenti nihil aliud sunt ꝛ sonāt
q̄ euangeliū eternū qō christꝰ docuit. ꝛ apo-
stolis atq̄ suis imitatoribꝰ p̄dicandū dedit ꝛ
beato francisco inspirauit: atq̄ in regula sua
suis successoribꝰ tradidit p̄dicandū. In his q̄
dem manifeste ostēdit q̄ p̄dicare euangeliuꝫ
eternū sicut ex dictis patet. non est tm̄ p̄dica
re euangelia ꝛ epistolas que in missali ꝑm di
uersa tpa sctissime ordinant: sed ꝛ illa ꝛ totaꝫ
scripturā sacrā tam veteris q̄ noui testamen-
ti iudicat euangeliū esse eternuꝫ. atq̄ de illo
id esse p̄dicandū q̄ ꝑm diuersas gratias a do
mino p̄dicatoribꝰ datas ꝓficiat ad diuinum
honorem ꝛ aiarū salutem. Qui maxime i his
quattuoꝝ que sunt vitia ꝛ vtutes pena ꝛ glo-
ria mānifestissime comphendit. Hunc autem
qui nostris tpibus seruauerūt modū expiē-
tia teste maximū vltra alios p̄dicantes repor
tauerūt animarū ꝓfectū. licet multi p̄dicatio
nis ignari hoc in p̄ncipio non intellexerunt.
sed teste dño Mat. vij. a fructibꝰ eorum co-
gnoscetis eos ꝛ cogniti sunt. Tertio q̄ cō
gruit animarū saluti. Cum enī populi multi
pliciter sint vitijs inuoluti ꝛ a virtutibꝰ alie-
ni. nec expauescāt ꝓpara eis iudicia atq̄ pe
nas. nec inardescant desiderio eternoꝝ: nul-
lus excelsioꝝ modus nulla materia p̄stantioꝝ
nullūq̄ remediū efficaciuꝰ diuersis populis
in hoc seculo q̄ ꝓdicatio sup̄dicta. Qua si-
quidem vsi sunt p̄dicatoꝝ p̄dicatoꝝ christus
et apostoli ꝛ oēs eoꝝ imitatores diuino lu-
mine illustrati. ꝛ hunc modū ꝓ populoꝝ
salute p̄cellētioꝝ ꝛ vtiliorem intelligētia ꝛ ex
perientia cognouerūt. ꝛ zelo salutis anima-
rum toto studio ꝛ animo seruauerūt. ꝛ om-
nia sup̄dicta ad charitatē de qua in tota pre-
senti q̄dragesima deo dante tractaturi sum⁹

Insufficientia ipsi⁹ scriptoris

Care tamen conspicio supra me-
ipsum p̄sumere. ꝛ sup modū pui-
tatis mee imo vt mihi sentire vi-
deoꝝ effundere de vacuo: ꝛ qō nō
habeo dispensare. Difficile q̄dez ꝛ indecens
est loqui de charitate ꝛ de amore qui vim nō
sentit amoris: cum non ab exterioribꝰ ad in-
terioꝛa charitatis amoꝝ suauitatī sue secreta
transponat. sed ab interioribꝰ ad exterioꝛa
transmutaꝫ sicut Mat. xij. dñs amoꝝ ait bo-
nus homo de thesauro bono cordis sui sibi
alijsq̄ charitatē sitientibꝰ debet ministrare.
Sed falloꝝ vtiq̄ si me talē existimē. aderit ta
men legis amoꝝ ꝛ charitatis adimpletoꝝ dñs
iesus christus: qui thesaurū charitatis omni
bus illum sitientibꝰ abundanꝫ effundere cu
piens ꝛ oēs adimplere desideras continue
clamat Joh. vij. Si quis sitit veniat ad me ꝛ
bibat. Aderunt quoq̄ supplices ad amoꝛem
ipsa mater amoris amoꝛosissima mater dei
atq̄ seraphicus amoꝝ btissimi patris nostri
francisci aliorūq̄ sanctoꝝ: quoꝝ meritis ꝛ in
tercessione ad dei charitatē calefiunt gelida
coꝛpoꝛa nostra.

Ordo dicendoꝝ in hebdo-mada occurrenti.

Et totum p̄sens opus de euan-
gelio eterno. hoc est de charitate.
de sanctoꝝ doctoꝝ atq̄ magnorū
theologoꝝ sentētijs stabile suscipiat funda-
mentū: de ipsa charitate seu amore antea dis
serendū est. Et primo agemus de origie cha-
ritatis. id est. per qō mediū qō est christꝰ dei
charitas humanis mentibꝰ infundaꝫ atq̄ do
netur. Hodie infra diem de pfectione ipsius
charitatis dicturi sumus: vbi tm̄ epla pauli
de charitate per ordinem exponeꝫ. Feria. iij
tractabimꝰ de excellentia charitatis ꝛ diuini
amoris erga deū erga seipsuꝫ atq̄ erga pri-
mū suū. In die autem cinerū loq̄mur ō mer
cancia amoris ꝛ quō charitas emi potest: ibi
ostendemꝰ duodecim leges ꝑm quas emi de
bet charitas dei. Feria q̄nta post cinerū de-
clarabimꝰ que sunt differētie inter fidē moꝛ-
tuam absq̄ charitate: atq̄ viuam ꝙ charitatē
Feria. vj. post cinerum tracturi sumus de
proximi ꝛ inimicoꝝ dilectione. Sabbato xo
post cinerum ostendemꝰ quas ꝛ q̄tas impu
gnatiōes ꝛ temptatiōes in p̄senti vita anime
a demonibꝰ patianꝫ ne charitatē adipiscanꝫ
et q̄ miro modo ꝙ sanctos angelos reꝑmun
tur ꝛ coartanꝫ ne per charitatis amissionem
dei electis nocere possint vt sic ꝙ legis pleni-
tudinē hoc est per veram charitatē in p̄senti
seculo dño famulātes ad ipsum amoris ple-
nissimū fontem dñm iesum christum pueni-
re mereamur. Qui cū patre ꝛ spūsancto cō-
summatoꝝ ꝛ plenitudo legis amoris hic per
gratiam ꝛ in futuro per gloriā Amen.

¶ Bñica in quinq̃gesima in mane de origine charitatis seu diuine amoris. ¶ Sermo. j.

IGnem venimittere i terrã ⁊ qd volo nisi vt ardeat? Luc. xij. Christi nẽpe q̃ amoris ⁊ charitatis ẽ origo ⁊ fons verba sũt ista: officiũ suũ ⁊ ãre a patre in mundũ sit missus exp̃mit cũ ait Ignẽ. s. diuini amoris ⁊ charitatis veni mittere in terrã. atq; ardens desideriũ suũ erga nos exp̃mit cũ subdit. ⁊ quid volo nisi vt ardeat. s. oẽs mẽtes? Hoc igne inflãmati erant atq; ardebãt illi duo discipuli eũtes i emaus Lu. xxiiij. qui ⁊ dicebãt. Nõne ⁊ cor nr̃m ardens erat in nob dũ loquerek in via ⁊ apiret nob scripturas? Hũc ignez in terrã. i. in corda terrena venit mittere dñs nr̃ iesus christ⁹ q̃ ideo in mũdũ venit ⁊ carnẽ nr̃am assumpsit. ⁊ q̃tidie gr̃as suas ⁊ amorẽ de corde suo in nos infundit vt inflãmet mẽtes hoium ad ardorem diuini amoris. nec aliud optat nisi vt oẽs diuino amore inebriet. inflãmet. accẽdat. atq; comburat. Et h̃ mystice Apoc. viij. demõstrat vbi in p̃ncipio scriptũ est. Et alius angelus venit ⁊ stetit ante altare habẽs thuribulũ aureũ in mãu sua. ⁊ data sunt ei incẽsa multa vt daret de oronib⁹ sctõr̃ oium sup altare aureũ qđ est ante thronũ dei. Et ascendit fumus incẽsor̃ de oronib⁹ sctõr̃ de mãu angeli cor̃ deo. Et accepit angelus thuribulũ aureũ ⁊ impleuit illud de igne altaris ⁊ misit in terrã: ⁊ facta sunt fulgura ⁊ voces tonitrua ⁊ terremotus magn⁹. In q̃bus verbis triplex mysteriũ declarat. Primũ cordiale dilectiõis. ibi ⁊ angelus ali⁹ venit. scõm cordialis oronis. ibi ⁊ data sunt ei incẽsa multa ⁊c. tertiũ cordialis p̃uersiõis. ibi ⁊ facta sunt fulgura ⁊ voces ⁊c.

¶ Articulus prim⁹ de trib⁹ donis a deo nobis collatis: ex quibus mens inflammari debet ad dei dilectionem.

¶ Primũ mysteriũ est cordialis dilectiõis q̃ ex deus dilexit mũdũ vt. s. filiũ suũ vnigenitum daret. vbi aiadũte dei dilectionẽ q⁹ de⁹ filiũ nõ seruũ suũ nõ alienũ vnigenitũ nõ alium daret nõ p̃staret: nõ vtiq; ad vitã sed ad mortẽ ignominiose crucis. p nr̃a redẽptiõe. In q̃ quidẽ redonatiõe tria nob̃ p̃tulit ad salutẽ. Primo dinitatẽ. scõo spũm rõnalez. tertio corpus suum in carnem.

¶ Quõs ex amore primũ donũ cõtulit nobis. s. suã dinitatem.

¶ Capitulum. j.

PRimo nanq; dinitas xp̃i in throno significat⁹ q⁹ p̃p̃ suã dinitatez tot⁹ xp̃s in throno sedẽ dicit. Unde ps. q̃ide ad Heb. scptũ est. thron⁹ tu⁹ õs i seculũ seculi. Et Apoc. iiij. Fui in spũ ⁊ ecce sedes posita ẽ in celo. Hec erit mãifestatiua sedes in q̃ veniet dñs iudicare viuos ⁊ mortuos bonos ⁊ malos. Jõ Mat. xxv. scriptũ est Cũ venerit filius hoĩs in maiestate sua ⁊ oẽs angeli eius cũ eo ⁊ tũc sedebit sup sedẽ maiestatis sue. q̃ nũc videt ante sedẽ stare p̃ miaz suam: vt innuat⁹ q⁹ christ⁹ q̃ ante deũ nũc stat orans ⁊ supplex. tũc in iudicio apparebit oiuz operum iustissimus iudex.

¶ Quõs ex amore nobis obtulit scõm donũ. s. christi animam benedictam. ¶ Cap̃. ij.

SEcundo spũs rõnalis christi iesu seu p̃p̃ter eius spũm rõnalem tot⁹ christus angelus nũcupat. Unde Job. ait: ⁊ alius angelus venit qui ẽ christus. Ipse nanq; est nũcius eterni patris cũ ipse patrem nũciauerit mũdo sicut Jo. j. ait: Unigenitus qui est in sinu patris ipse nob enarrauit illum. Esa. quoq;. ix. scriptum est. Et vocabit nomen eius magni consilij angelus. Qui p̃p̃terea alius dicit p̃p̃ter alterius mysterij noue gratie date. Ipse nanq; venit per incarnationẽ sed q̃tidie venit per internam p̃dicationem vel aspirationẽ. Stetitq; p acerbissime mortis supportationẽ: necnon quotidie stat per gratie p̃firmationẽ.

¶ Quõs deus nobis tertiũ donum dedit. s. christi innocẽtissimã carnem. ¶ Capitulum. iij.

TErtio quoq; p̃p̃ter corpus rationali spiritu animatũ totus christ⁹ altare aureum nuncupat. Unde subditur ante altare. Ante altare quidem angelus dicitur stare: eo q⁹ christus per rationalem spirituz seipso q̃tum ad carnẽ p̃stã-

De origine charitatis seu diui. amo.

tior est. Ideo Joh. vj. dñs ait: Spūs ē q̄ viuificat caro aūt nō pdest quicq̄. Amore nāq̄ salutis nr̄e carnē hūanaz cuz spū rōnali solamia tractus p nobis assumpsit. Necq̄ hūani tatē nr̄am virtutib⁹ suis implesset ꝛ multiplicibus gratijs redūdasset: nisi eam intus cuacuatam pro nobis assumpsisset. In cui⁹ mysteriū Exo. xxxviij. Preceptuz erat q̄ altare i q̄ ignis dei arderet n̄ solidū ꝫ int⁹ vacuū esset

Recollectio seu dictorū recapitulatio.

Amor igit̄ nobis ostēsus in incarnatiōe filij dei. in q̄ tria p̄dicta erāt. s. diuinitas aīa et corpus iesu christi in corde ei⁹ absc̄ōsus est: ꝛ in thuribulo aureo demōstrat. Uñ cōmode subinferē. hñs thuribulū aureū in māu sua. Lū eni thuribulū formā cordis ostēdit. quid pueniēti⁹ q̄z cor christi demōstrat? Lūq̄ aptū supius sit ꝛ inferi⁹ clausum nō tm̄ ostēdit eū in terra viatorē fuisse. sed ꝛ comphēsorem verūetiā qz clausum erat terrenis aptūq̄ diuinis. Thuribuli ei⁹ carbones ardentia sua desideria erāt. ꝛ maxie cū p nr̄a salute mortē desiderauit pati. Uñ Lu. xij. baptismo habeo baptisari. ꝛ quō coartor vsq̄ dū pficiar. Incēsum q̄dē ardēs in thuribulo feruētissima p nob erat eius oro. Unde ad Hēb. ix. apl's ait Jesum introisse in ipsum celū vt appareat nūc vultui dei p nob. Ecce odoriferū incēsum. Aureū quidē ꝫ thuribulū ōr. non q̄dem deauratū: qz fulgore sapie sue nō fuit sctificatū. sed sctm̄ vtiq̄ factū teste angelo q̄ Lu. j. ait: Ideoq̄ qō nascet ex te sctm̄ vocabitur fili⁹ dei. Hoc thuribulū. i. cor habebat christ⁹ in māu sua: qz opib⁹ suis diuinis caro eius in nullo adūsabat. Uñ Eccl. j. Cor sapientis in dextera eius. Uide g̃ fidelis aīa q̄z chare dñs te redemit. q̄z magnū thesaurū tibi dedit. q̄z imensum amorez tibi porrigit: q̄ oīa in cordis christi thuribulo exp̄munt. Dedit p nr̄a redēptiōe dinitatē ꝛ carnē christi. dedit oīb⁹ amorē christi. cuilibet offert corp⁹ suū christ⁹: amplectere amplectē amplectere illud aīa sponsa christi. ꝛ exultādo iubila cuz pphēta dicēs: Quid retribuā dño p oīb⁹ q̄ retribuit mihi? Uide te attēte deuota aīa q̄d recipias. Uide etiā q̄d tu⁹ dilect⁹ spōsus a te req̄rat in p̄ciū dans dinitatē: spm̄ tuū in cōmutationē req̄rit. dans spm̄ suū corp⁹ tuū a te deposcit. dans corp⁹ suuz: oīa tpalia tua a te req̄rit. Qō quidē optimū foz p te ꝛ utilima cōmutatio ē: si diligent adūtas. Hac cito dilecta aīa hāc cōmutationē. da ei aīam p affectuosaz dilectionē. da etiā corpus p carnis mortificationē. da insup illi oīa tua tpalia bona p mūdi despectionē. que oīa pfecte vtiq̄ dabis ei si cordis thuribulū sicut ipse tibi. sic tuipse sibi largiflua dilectiōe dabis sicut ipse Pro. xxiij. postulat dicēs: Fili p̄be mihi cor tuū. Sufficit eni accipitri volāti si cor habeat sue p̄de. Sic sufficit christo solū hois hr̄e cor p q̄ acq̄rēdo volauit de celo in v̄ginis vterū de vtero in p̄sepiū. de p̄sepio in patibulū. de cruce i sepulchrū necnō ad infernū. de inferno in resurrectiōis gloriā: demūq̄ ad dexteram p̄ris. Uide q̄t volat⁹ fecerit vt cor hois possideret. Cōiurat⁹ demoniac⁹ a sctō q̄dam viro q̄d ampli⁹ bñplacitū esset deo rūdit noua luna. sol. ꝛ manubriū rote. Et iterū adiurat⁹ q̄d ꝫ erat ait: Nōne luna nova hz figuram C O q̄z figurat in sole? R. etiā nōne i rote manubrio significat? Tu g̃ reliq̄ pscrutare. Intellexitq̄ vir sctūs. q̄ erat cor. Hoc ē pmū mysteriū cordialis dilectiōis in q̄ dñs expostulat cor nr̄m sicut suū ipse nobis donauit.

Articulus. ij. de triplici pcessu deuote oratiōis ad impetrandum dilectionis donū.

Secūdū mysteriū est cordialis oronis. impetrāda est gr̄a diuine dilectiōis dicēte dño Lu. xi. Petite ꝛ accipietis q̄rite ꝛ inuenietis pulsate ꝛ apiet vob. Talis nanq̄ oro triplicem debet hr̄e pcessum. Primo eni oz esse a nob multiplicata. scō a christo pūtata. tertio a deo acceptata.

Qz debet populus totus orare ad deū p dilectiōis gratia acquirenda. Capitul. j.

Primo nanq̄ oz esse a nob oibus multiplicata. Licet eni oro sit solū meritoria q̄ ad iustos: tū est etiam impetratiua q̄ ad malos. Quapropt ꝛ iusti ꝛ etiā pctōres debēt p hac pversiōis gr̄a impetranda dño iesu christo porrigē preces suas: vt verificet qō subinferē merito. Et data sūt ei incēsa multa. Quid aūt p incēsum nisi deuote oratiōes intelligunt. Uñ ps̄. Dirigat oro mea sicut incēsum in ꝓspectu tuo? Igit̄ q̄libet vr̄m vel vr̄i filij atq̄ filie cunctusq̄ populus vnīūse ciuitatis saltē p tempe quo hic pnūciabim⁹ verbū dei. dicat q̄libet die tres pater nr̄ ꝛ tres aue maria admin⁹: vt dñs dirigat vocē meā in verbo suo ad gloriā suam et aiarū salutē. Insup vt moueat corda nr̄a ad suū timorē pariter ꝛ amorez. qz teste ps̄. Nisi dñs edificauerit domū in vanū laborauerūt ꝛc̄. Flectetur eni dñs ad pias preces.

multiplicatisq; intercessorib⁹ gratiã largiek: sic adimpleak qđ dictum est ⁊ data sunt ei incensa multa.

Qđ p meritũ christi orationes populi coraz dño deo pſentank.

Capitulum.ij.

Secũdo oratio debet esse pſentata deo. Sicut enī incẽsum anteq; apprimet igni q̃si mortuũ apparet igneq; ptactũ quasi spũale fit ⁊ in altũ ascendit sic meritũ orationũ nfarũ quasi mortuũ est. nihilq; valet. nisi dilectiõis illius igne q̃ christus p nobis meruit in thuribulo cordis ei⁹ viuificek. Tunc nanq; oratiões nfe cũ spiritu dei ascendũt: cum suffragãte merito christi deo patri in eius noie offerunk. Ideo ecclesia sancta cui⁹ ofones mime a deo repellũtur oẽs suas pces in iesu christi noie ꝓcludit dicens p dñm nostrũ iesum christũ filiũ tuũ. Sicut enī ad oia impetrãda nos docuit ⁊ dominus iesus christ⁹. Joh. xvj. Si qđ petieritis patrem in noie meo dabit vobis. Et h̃ est qđ subiũgit Joh. vt daret de oratiõib⁹ sctõz oium sup altare aureũ qđ est ante thronũ dei. Non enī ait vt daret ofones sctõz sed vt daret de ofonib⁹ sctõz: eo q; non omẽs ofones sctõz repũtet christ⁹ deo patri. cuz aliqũ petant qđ nequaq; petendũ est. Sicut patet in paulo ꝺ. ij. Coz. xij. petijt a se carnis stimulũ amoueri. Cui merito dictũ est. Suffic̃ tibi gr̃a mea in qua est salus cũ christ⁹ nequaq; repſentet patri nisi ofones que ptinent ad salutem. Notank etiã dicit sctõz oium non qz si cut supr̃ dictũ est non sint impetratiue orationes maloz: sed vt notet q̃to sint pſtantiores iustoz ofones q̃ pctõz. simulq; vt monstret q̃tũ preces ⁊ merita btõz apud christũ desideria nfa iuuent. Inter hos oẽs pcellentioz et ad impetrandũ efficatioz est glorioſissima virgo maria mat̃ dei. In cui⁹ mysteriuz. iij. Regl. ij. dixit salomon ad mrem suã. i. christus ad virginẽ pete mat̃ mea: neq; eni fas ẽ vt auertã faciem meã. Ideo merito ei imputare possem⁹ si nollet eũ placare nobis. h̃ vere sperandũ est in ofonib⁹ suis alioz̃q; sctõrum oium teste bernardo q̃ ait: Securũ habes homo accessum ad deũ. ibi habes mrez ante filiũ. filiũ ante patrẽ. Mater oñdit filio pectus ⁊ vbera: filius ostendit pr̃i latus suũ et vulnera. nulla g̃ poterit esse repulsa: vbi sunt tot charitatis insignia. Hoc est dare de ofonibus sanctoz oium super altare aureũ quod est ante thronũ dei: quia merito passionis christi quam in corpore suo nobis pertulit sup lignuz. ofones nostre acceptabiles fiunt deo.

Per meritũ christi orationes nostre fiũt acceptabiles coraz dõ

Capitulum.iij.

Tertio oratio nfa debet esse deo acceptа: ⁊ h̃ est qđ Johã. subdit. Et ascendit fum⁹ incensoz de ofonibus sctõz de manu angeli coraz deo. Lachrymose enī oratiõis deuotio p christi mediationem a deo exaudiri merek: cũ solũ p meritũ christi fit acceptabilis deo patri. Hec est enīz angeli man⁹ gratificãtis coraz deo õces nfas qz sine meritis eius nihil valent. Vñ Jo. xv dñs ait: Sine me nihil potestis facere. Jõ. j. Joh. ij. dictũ est. Si quis peccauerit aduocatũ habem⁹ apud pr̃em iesum christũ iustũ et ipse est ꝓpiciatio p pctis nr̃is. non solũ p pctis nostris. sed etiã p pctis totius mundi.

Recollectio. His trib⁹ orationũ nfarũ pcessib⁹ iam ptractis merenk deuoti ⁊ supplices a deo optatã gr̃am impetrare. Sed sicut ofones nfe vt dictũ est p merita christi coraz deo gratificank: sic ⁊ ꝓpiciatio dei pr̃is p magnam dilectiõis ipsi⁹ mediatoris in nos diffundik vel refundik. Ideo merito subinferk Et accepit angelus thuribulũ in manu ⁊ impleuit illud de igne altaris. Impleuit qđ sue passionis meritũ cuz imenso sue dilectionis ardore pfecit: sicut ad Eph. v. dicit. Christus dilexit ecclesiã ⁊ semetipsuz tradidit p ea: vt illam sctificaret. Tunc aũt illã misit in terraz qđ vt dicit Actl. ij. Factus ē repẽte son⁹ de celo tanq; aduenientis spũs vehemẽtis: ⁊ repleuit totã domũ vbi erãt sedẽtes. Pozro qz q̃ti die ecclesiã suam renouat spũalib⁹ bonis cõtra noua demonũ argumẽta: ideo nouũ ignem in terram mittit cum feruoreз ardentis deuotiõis ⁊ ardoꝛ̃ zelantis dilectiõis populis ⁊ p̃dicatoꝛib⁹ tribuit. Vñ. s. dñs ait. Ignem veni mittere in terrã ⁊c. Hunc etiã ignẽ in terrã mittit cũ ecclesiã in nouis coꝛruptionib⁹ vitioz̃ ab huius visitantis dilectiõisq; pticipatione non destituit sicut Mat. vlt. ab eo ꝓmissum est. Ego vobiscũ sum per gratiam oibus diebus vsq; ad ꝓsũmationẽ seculi Quod donũ his tpibus largiri digneꝛ nob vt verificek quod ad Rhom. v. dicitur. Charitas dei diffusa est in coꝛdib⁹ nostris p spiritum sanctũ qui datus est nobis: qui vere sit fructus coꝛdialis vestre ofonis de quo fuit pſens secundũ mysteriũ.

De origine charitatis seu diui. amo.

Articulus. iij. de trib⁹ generibus hoīum: quia mūdi dilectione ad dei amorem conuertunt.

Et tertiū mysteriū est cordialis p̄ūsionis Tria sunt genera pctōr. Quidā sunt naturali sensu acuti t pspicaces. Quidā sunt consanguinei t dulces: sed ī pctis fragiles. Quidam xp̄o p̄ditiōe siue culpa duri t pinaces. Iterū aduertendū q̄ verbū dei iuxta naturaz solis ſm Aug⁹. iij. de doc. chr̄i. habet mētes illumiare. delectari. t flectere. Illumiat rōnē allicit voluntatē. flectitq; facultatē. Propterea discret⁹ t vtilis p̄dicator sepe vtit rōnib⁹ ad intelligētes illuminādū auctib⁹ ad p̄ditionis tractabiliorīs auditores alliciendū: t reph̄ensiōib⁹ ad duriores aias flectēdū t pterēdū. Hinc est q̄ pctōres triplicit p̄ūtūr ad xp̄m dei. Quidā p cognitionē culpe fetētī. q̄dā p dilectionē diuine mie allicietis: q̄daz xp̄o per timorationē diuine iusticie flagellātis. Et de his subiūgitur p ordinē a iohanne.

Q̄ quidaz conuertunt ad dei dilectionē ex intellectu t pspicaci nobilitate. Capitulum. j.

Primo q̄dam p̄uertunt p cognitionem culpe fetentis. Cū eni mens illuminat p verbū dei t intelligit culpas suas: naturalit mītoq; amplius p gr̄am horret t fugit eas. sicut ex natura fortiusq; p gr̄am q̄libet appetit bonum. Unde Hiere. ij. Vide q̄m malū est t amarū te dereliquisse dōm deū. Tales illumiatiōes fulgura hic a iohāne merito nūcupant. Ūñ subdit. Et facta sunt fulgura. i. diuine illuiationes sine q̄bus verbū salutis hoies nō cōph̄endunt: sicut p̄s. testat. Alluxerūt fulgura eius orbi terre. vidit t cōmota est terra. i. hoies terreni qui sicut terra sunt frigidi graues t ceci. quia tales malicias mēs illuminata t pscientia amaricata abhorret. Ūñ Hiere. ij. Arguet te malicia tua: t auersio tua increpabit te. s. ppter fulgura a deo missa. Hec fulgura irradiāt mētē seu intellectū vt homo cognoscat pctōr suoz mltitudinē magnitudinem turpitudinē t ingr̄atitudinē: intelligatq; se gr̄a p̄uatū culpe subiugatū. aie pulchritudine deformatū regno glorie p̄riuatū t eternis cruciatib⁹ obligatum.

Q̄ quidaz conuertunt ad dei dilectionē p dulcedinē siue cōditionis. Capitulum. ij.

Secūdi q̄dē p̄ūtūr p dilectionē diuine mie allicientis. Vocat dōs dulcit pctōres t allicit aias ad se reūti volētes multiplicibusq; blādicijs inuitat eas: t h̄ dicunt voces a vocādo dicte Ūñ p̄s. Deus deoz dōs locut⁹ ē t vocauit terram. Quā Hiere. xxij. attentā facit dicens. Terra terra terra audi sermonē dōi. q̄ dicit Cant. vj. Reūtere reuertē vt intucamur te. Clamatq; dicēs. O aia mea dilecta brachijs in cruce expāsis benignissime te expecto. vlcisci dissilo a multis piculis libero: reuertere cū gaudent te suscipio oēm offensam remitto. gr̄am liberalit tibi dono. t datā multiplico. multiplicatā p̄seruabo. p̄seruatāq; i eternum remunerabo. Ideo vt ōr Hiere. xxxi. In charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miserās tui. Ergo vt dicit Esa. lv. derelinq̄t impius viā suaz. t vir iniqus cogitatiōes suas. t reuertat ad dōm t miserebit eius: q̄m multus est ad ignoscendū. Ūñ p̄s. Misericordia dōi plena est terra: qz miseratiōes ei⁹ super oia opa eius vt idem ait. He vtiq; sunt diuine voces aias ad se dulciter reuocantes Unde Esa. l. Quis ambulauit in tenebris t non est lum̄ē t speret in noīe dōi?

Q̄ quidaz conuertunt ad dei dilectionē p reph̄ensiōes t comminationes. Capitulum. iij.

Tertij p̄uertunt p timorationē diuine iusticie flagellātis t puniēti Quidā nanq; sunt scelerib⁹ inuoluti iniq̄tatib⁹ obstinati. t p̄uersitatib⁹ indurati. insensibiles effecti. t excecati q̄ nec rōnib⁹ nec inspirationib⁹ illuminant: nec insup p̄suasionib⁹ nec bñficijs attrahuntur. Quapropt necessariū ē q̄ increpatiōib⁹ clamoribus cōminatiōib⁹ t rectoribus p̄terant. Hec aūt t p̄similia a iohāne tonitrua nūcupant eo q̄ tonitrua terrere faciunt: vñ ad se redeāt pctōres. Eccl. xxxiij. scriptū est. Vox tonitrui tui verberauit terrā. i. aias in terrenis affectib⁹ inuolutas. Et. j. Reg⁹. ij. additum est dōm formidabūt adūsarij eius: t super ipsos in celis tonabit. Ecce terror iusticie dei. Recollectio His igit tribus exhortatiōib⁹ q̄si per fulgura voces t tonitrua pctōr anime p̄uertant. Et hic est terremot⁹ de q̄ iohānes subdit. Et terremot⁹ magn⁹ factus ē. In terremotu nanq; terra ascēdit. de mūdo q; quiescit. Sic cū aie p̄uertunt ascendūt p amorē diuine mie. t descendūt p timorem diuine iusticie. nec frangunt pusillanimita-

te ī despationē: nec elatione in ꝓsumptionē. Talis ꝑ's dicere pōt cū ps̄. Saluū me fecit lex ꝓdicatio verbi dei a pusillanimitate spūs que ducit in despationē: ⁊ a tempestate q̄ ducit in ꝓsumptionē. Nam sicut tēpestas ī mari naues subūit ⁊ impedit ne ad portū venire possint: sic ꝓsumptio fac̄ alias spūaliť trās formari ⁊ naufragari. Qui ergo nō ꝓsumit nec ōsperat necessario sequiť q̄ bñ sperat: ⁊ hec est post terremotū quies. Vñ ps̄. Terra tremuit. s. amādo mīam ⁊ timēdo iusticiā. et quieuit ꝑ spem verā: cū exurgeret in iudicio deus. i. cū a pctōrib⁹ recognoscit de⁹ iudicare penitētib⁹ dando veniā. impenitētib⁹ ꝩo seuerā iusticiā. Et video iam incipe terremotum. Vñ ps̄. Terra mota ē eteni celi distillauerūt. s. ꝑ inspirātem illumiationē a deo factam: q̄ a facie dei synai. i. a cognitiōe suipsius. Synai aūt interp̄tať amphora oiuz iniq̄tatū ⁊ temptationū. a facie dei israel. i. a cognitiōe dei. Israel interp̄tať vir videns deū. O clemētissime deus. O summa benignitas saluatoris. O infinita bonitas sūmi dei. Cōmouisti iaz q̄si terrā ⁊ ꝓturbasti eā: sana ꝓtritiōes eius q̄ cōmota est sicut ait ps̄. Et idez alibi rōnē ostendit dicēs. Alluxerūt choruscationes tue orbi terre: cōmota est ⁊ ꝓtremuit terra. Et alibi. Cōmota ē. s. ꝑ ꝓterentē timorem ⁊ ꝓtremuit terra ꝑ ꝓfundentē tremorez fundamēta montiū. s. supbie luxurie ⁊ auaricie ꝓturbata sunt. s. ꝑ adnihilantē amorem. Ecce iam vtiq̄ terremor⁹ magn⁹ futur⁹ esse ꝓnunciať quē in hac q̄dragesima sentire et expiri ꝑ veram ꝓuersionē nos faciat fons et origo veri amoris dñs noster iesus christus Qui cum patre ⁊c̄.

¶ Bñica in q̄nq̄gesima infra diem declaratio ep̄le pauli de laudibus charitatis. ¶ Sermo. ij.

Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate ps̄. xliij bñplacita oris mei faciat sibi diuina charitas regina virtutū. dña gr̄arū: et impatrix oium bonoz. Ipsa illuminet intellectū. inflāmet affectū. dirigat stilū. ⁊ de sua dulcedine inspergat eloquiū meuz: vt aliq̄d saltem balbuciēdo fari possim de laudib⁹ ei⁹ Libet ꝓsiderare ꝓphetam ad deum de ipsa charitate loq̄ntem ⁊ illam mira laude extollētem cum ait. Astitit regina a dextris tuis ī vestitu deaurato ⁊c̄. In quibus verbis cum cōcordia apostoli. ī. Coz. xiij. considero q̄ tria mysteria de charitatis laude denotanť. Primo ostendiť charitatis necessitas. scō charitatis varietas. ibi circūdata varietate. tertio charitatis durabilitas. ibi ī vestitu deaurato

¶ Articulus primus de charitatis necessitate. ⁊ q̄ eloq̄ntia. scientia ⁊ vtuosa vita absq̄ charitate in homine esse non possunt

¶ Primū mysteriū est de charitatis necessitate: ideo ps̄ ait. Astitit regina ⁊c̄. Astare enī seruientiū est ideo diciť q̄ charitas astat deo quia ꝑmptū reddit hoiem ad seruitiuz dei. Regina etiā dicta est charitas quia est vniūsalis virtus inq̄tum est forma ceterarū virtutum. ⁊ etiam est virtus ꝑticularis atq̄ ceterarū virtutū regina: quia cuilibet earum imperat operari q̄ sibi placet. Subdiť q̄z a dextris tuis o deus. i. in potiorib⁹ bonis. vel a dextris diciť stare: quia eis qui in die iudicij repienť stare a dextris. i. in charitate dicetur Venite bñdicti patris mei possidete regnuz paratū vobis a ꝓstitutiōe mūdi. Et h̄ est charitatis necessitas. Unde ap̄s in prima parte ep̄le hodierne ait. Si linguis hoium loq̄r et angelorz ⁊c̄. Ad hoz intelligentiā adūtendum est q̄ tria sunt que solent maxime estimari ⁊ crediť a plerisq̄ q̄ illa hūtes q̄si habeant charitatē. Primū est facūda eloq̄ntia. secundū est mag̃ sciētia. tertiū ꝩo est sctā vita. p̄mū ptinet ad sermonē. scōm ad cognitionē tertiū ꝩo ad opationem.

¶ Q̄ eloquētia magna sine charitate ad salutē nō ꝓdest. Ca. j.

Primū quidē qō solet in mag̃ reputatione haberi est facunda eloquentia: que nō potest sine charitate haberi. Tria enī maxime necessaria sunt ad eloq̄ntiam. s. q̄ homo loquatur clare. breuiter ⁊ ornate. Clare vt auditoris intelligētia dicta capiat. breuiter vt eius memoria audita retineat: ornate ꝩo. vt voluntati qō dictum est placeat. In duob⁹ enī taľ eloq̄ntia excitari potest loq̄ndo. p̄mo naturaliť. scō spūaliť. Primo naturaliť. vnde ap̄s ait. Si linguis hoium loquar. i. si loq̄r fm sensibilē rationē dicendi ō his que sensu et experimento humano ꝑcipi possunt. Secūdo spūaliter ⁊ de hoc dicit ⁊ angelorz. i. si loquar de his que non sensu hūano vel experimento ꝫ solo intellectu ⁊ fide ꝑcipi possunt sicut loqui allegorice vel anagorice. Charita-

tem autem non habeā. ſ. que gratificat aiam et qua pōt carere etiam homo talib⁹ linguis: factus ſum velut es ſonans aut cymbalum tinniēs. Pōt autem hec duo duob⁹ reſpondere p̄dictis. Nam ſonus eris qui groſſior ē lingua hois. cymbali vo qui eſt ſublimior vl' ſubtilior manifeſte aparet: lingue angelice adaptant. Apta quipe ſimilitudo hoz inſtrumentoz ad ipſam rem in qua p̄ſideranda ſunt. Nam hec inſtrumēta. Primo ſine impulſu ſonant. ſcō aures audientiū mulcent tertio ſe dū pulſant p̄ſumūt. Sic nanq; huiſmodi eloq̄ntes non p̄ ſe ſed virtute ſpirit⁹ ſancti p̄ferūt ſuple vtilia: ex quo creſcit pulſationis gloria que deus eſt. atq; plurimi ex eis ſuſcipiūt fructū t tñ extinde dicēt ſi abſq; charitate eſt ſequit̄ detrimentū ſicut tali Lu. xix. dñs ait. De ore tuo te iudico ſue nequā.

Abſq; charitate ſcia magna ñ prodeſt. Capitul'. ij.

Quadruplex eſt ſciētia ſeu noticia rerum. Prima eſt euentuū ſeu caſuū futuroz. ſcōa eſt cognitio myſterioz. tertia ē artiū liberaliū. q̄rta eſt cognitio diuinoz. Prima eſt cognitio euentuū ſeu caſuū futuroz. Cū apl's ſubdit t ſi habuero p̄phetiā que eſt donū cognitiōis ſup facultatē humanā. t hanc habuerūt etiā aliqui mali ſicut balaam Nūi. xxiij. et. xxiiij. et de ſaul. j. Reg̃. xiij. vbi ſcriptū eſt q̄ lictozes miſſi a ſaul vt caperēt dauid p̄phetauerūt. p̄phetauit etiā cayphas Joh. xj. Scōa eſt cognitio myſterioz. vñ addit apl's t noueri myſteria oia. i. occulta veteris t noui teſtām̄ti. ſicut etiam nouit iudas. Diabolus etiam noſcit multa myſteria ſicut Ezech. vbi dictū eſt ei. Oē ſecretū nō eſt abſconditū a te. vnde demōes. ſ. ſcientes interp̄tant. Tertia eſt cognitio artiū liḃaliū ſiue theologie atq; ſcia vtriuſq; iuris que ſunt in ptāte nr̄e cognitionis: t de hac ſubdit oēm ſciam. Hanc habuerūt phariſei t ſcribe. q̄bus Lu. xj. dñs ait. Ve vobis legiſpitis q̄ tuliſtis clauē ſcientie ipſi nō introiſtis: t eos q̄ introibāt p̄hibuiſtis. In libro q̄z p̄feſ. recitat Aug⁹. q̄ cū vitā bti anthonij audiſſet ait. Heu indocti rapiūt celū: t nos cū doctrinis demergimur ad infernū. Nā ſi ſcia beatū faceret ſicut ex p̄cedētibus patet: demōes beatiſſimi eſſent. Ideo Aug⁹. admonet dicens. Si non potes ſacre ſcripture legere volumia oia teneas charitatem: quia in hac habes t q̄ latet t q̄ patet Quarta eſt cognitio diuinoz. t de hac ſubditur. t habuero omnē fidem. id eſt. de omni re credēda ad neceſſitatē ſalutis. t ita perfectam vt montes tranſferam ad litterā: vel demones ſupboſ qui per montes ſignificantur virtute fidei a patientib⁹ expellā ſeu trāſferam graues montes temptationū. Charitatē autem ſi non habuero nihil ſum. i. nihil ad meritū mihi p̄deſt ac ſi nihil eſſez. Q̄ autem ex fide tranſferant monteſ p̄miſit ne minus Mat. xvij. dicens. Si habueritis fidē ſicut granū ſynapis dicetis monti huic tranſi hinc t tranſibit: ſed hoc ſine charitate fieri poteſt. Solum autem fidei attribuit miraculoz opus p̄pter oipotentiā eius. Miracula etiam ſunt potentie oſtēſiua t q̄m fides eleuat aiaz ſupra poſſe nature: merito datur ei poſſe ſupra naturam. Talis igitur ſine charitate fides tranſfert montes de merito non condigni ſed congrui ſi forte hoc exigit vtilitas populi.

Non valet ad ſalutē ſine charitate etiam vita iuſta. Ca. iij.

Tertium inſuper q̄ maximū eſtimatur eſt ſancta vita. In duobus ſolet aparere vita iuſtoz. Primo in bene facere. ſecundo in mala pati. Primo inq̄z conſiſtit ſanctitas vite in bene facere in quo ſingulariſſimū exiſtimatur diſtributio omniū p̄priarum facultatum in pauper̄ cibos: quia charitas ad omnia valet. j. Timoth. iiij. quod tamen etiam ſine charitate fieri poteſt. t de hoc apoſtolus ait. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. In quib⁹ verbis quattuoz conditiones perfecte elemoſyne demonſtrant. Prima eſt cautela. ſecūda eſt neceſſitas. tertia eſt largitas ſeu liberalitas. quarta eſt p̄prietas. Prima inq̄z eſt cautela. ſcilicet ex parte dantis: t de hoc dicit t ſi diſtribuero. Unde glo. hec cautela elemoſyne denotatur vt non vni ſed multis detur. ſcilicet ad hoc vt pluribus p̄ſit. Unde p̄s. ait. Diſperſit dedit pauperibus et. ij. Corinth. ix. Qui ſeminat in benedictiōib⁹. id ē. dat elemoſynam multis qui illum actualiter benedicūt: de benedictiōibus t metet. ſcilicet gratie charitatis t regnum eterne felicitatis Semen enim non tm̄ p̄ojcitur in vno loco quia marceſceret t ſic fructum non faceret. Secundo requiritur neceſſitas ex parte eius cui datur. t ō hoc ſubdit. In cibos pauperum glo. id eſt. neceſſaria pauperuz non diuitum qui tibi reddant. Unde Luce. xiij.

Cum facis ꝓuiuiū voca paupes debiles claudos cecos ⁊ btūs eris: qz non habēt vnde retribuant tibi. Tertio reqrit liberalitas seu largitas. ꝓinde subdit oēs facultates. Unde Tob. iiij: Si multū tibi fuerit abundanter tribue. si exiguū illud libenter impiri stude.

Quarto requirit ꝓpzietas ⁊ de hoc subiungit meas. Unde Tob. iiij. De tua substantia fac elemosynā. Et illud Prouerb. iij. Honora deū de tua suba. Nam grauiꝰ malū est male ablata que certa sunt nō creditozi reddere sed paupibꝰ dispēsare cū illa impie auferre: quia sic distribuēdo hō sponte impotentē se reddit ad satisfaciendū. Unde ōz Eccl. xxxiij. Qui offert sacrificiū de suba paupis: q̄si qui victimat filiū in ꝓspectu patris sui. Secundo ꝓsistit excellētia vite in mala pati: ⁊ de hoc subdit. Et si tradidero corpus meum ꝙ̄ dicat. non tm̄ mea sed meipsum detrimentum faciā ꝓpter deū ita vt ardeā. s. sicut fecit beatus laurētius martyr. si charitatē nō habuero nihil mihi ꝓdest. Proinde Lu. xxi. de vidua offerēte duo minuta ait glo. Nō pensat dns q̄tum. sed ex q̄to amore offert ei boni operis munꝰ. nam licet nob videat q̄ munus boni opis illi offeramꝰ ex charitate tam̄ hoc nobis incertū est. aliter falsa eēt ſnia scripture dicentis Eccl. ix. Nescit homo an amore vel odio dignus sit. nec arguit certitudinaliter q̄ hō in charitate sit etiā si traderet ig ni corpus suū iuxta aplī sensum. Ratio autē huius est qz ꝯm Bonauen. in. ij. di. q. ij. q̄ꝫ ꝓpter tenebras obcecatiōis synderesis in aīo impedit ne. s. remurmuret malū ꝓ eo q̄ malū credit esse bonū ⁊ econtra sicut in hereticis patet. Nam mozientes ꝓ pfidia ⁊ impietate errozis sui se mozi credūt ꝓ fidei pietate: ꝓpt̄ hoc non sentiūt remorsum in ꝓsciētia sua. sed magis q̄dā gaudiū aridū ⁊ vanum. Sed hoc admirandū vtiq̄ ē q̄ idem Bonauē. testat in illuiationibus suis: tales nunq̄ miracula openī. eo q̄ deus nollet esse testis impietatī eoꝝ.

Articulus. ij. de quindecim gradibꝰ ⁊ ꝓfectibus: charitatis qui mira varietate circūdant et ornant diuinam charitatem.

Secundū mysteriū est de charitatī varietate qz ꝓpba sbdit circūdata varietate. Quindecim q̄dez sunt ḡdate varietates: ꝓ q̄s ostēdit aplūs charitatē excellentiozē aliis donis. Alia enī dona absq̄ charitate ad meritū ꝓficere non ꝓsit. charitas vo ꝓficit ꝓ seipsam: et hoc ꝓ q̄ndecim gradus. Proficit enī ꝓ arma iustitie a dextris ⁊ a sinistris. ꝑmo ꝓficit i malis. scō ꝓficit in bonis. Primo q̄dem ꝓficit i malis: ⁊ hoc ꝓ decem gradus de q̄bus ꝑmo ponamus q̄nq̄.

Per quinq̄ gradus charitas in malī ꝓficere cōprobat. Ca. j.

Primo enī charitas ꝓficit in malis et hoc ꝑmo ꝓ q̄nq̄ graduſ. Primꝰ gradus est patiētia. scōs benignitas. tertiꝰ electio boni alteriꝰ. q̄rtꝰ intentio recta. q̄ntus hūiliatio de bonis.

Primus ḡdus est patiētia qz charitas patiens est. s. q̄ꝫtū ad habitū patiētie in aia: ⁊ iō non deficit in adūsis. Proinde Jaco. j. ait: Patiētia opus pfectū habet. Sicut enī pcussum aurū dilatat: sic in aduersis ꝓssa charitas auget. Hinc ꝓpheta ait: In tribulatiōe dilatasti mihi. Et iterū idem inq̄t. Dū supbit impius. s. pseq̄ndo incendit pauꝑ. s. ardentius diligēdo. In tribus enī hō pōt offendi.

Primo in cruciatu corpali. Audistis qz dictum est inq̄t dns Mat. v. oculū ꝓ oculo dentem ꝓ dente. Ego aūt dico vob non resistere malo: sed si q̄s te pcussit in dexterā maxillam ꝑbe ei ⁊ alterā. Scō offendit homo i re tpali: ⁊ de hoc dns subdit. Et ei q̄ vult tecum iudicio ꝓtendē ⁊ tunicam tuā tollere: dimitte ei ⁊ palliū. Interlinearī. Tunica q̄dem aia est: quā si q̄s pdere voluerit dimitte ei et palliū. i. corpus ei ad martyriū ꝓbe. Et iterum illa interlinearī ait. Non solū tunicā sine altricatiōe sed etiā temetipsum ꝑbe ei.

Tertio in angaria spūali ⁊ de hoc dns addit Et q̄cūq̄ te angariauerit mille passus vade cum eo. s. alia duo milia. Interlinearī. i. tam pedib⁹ q̄ animo sis paratꝰ mille passus ꝯm glo. hoc est iter sabbati q̄si dicat. si hoc nō est ꝓtra sabbatū pectoris angarias suscipe. vel in millenario pfectionē spūalem significat q̄ in impletiōe huiꝰ ꝓcepti clariꝰ demōstrat. va de inq̄t alia duo milia. i. patienter feras si amplius te ire necesse est. cū millenariꝰ pfectiōis sit nūs. In tribꝰ siq̄dem millenarijs mystice indicari pōt q̄ in tribꝰ pfectio patie comprobatur. s. in corde rōne ⁊ volūtate q̄ꝫ significatur ꝓ alia duo millenaria. Job. j. Erāt ei tria milia camelorꝝ. Camelus vngulā scindit: qz discretio ad onera volūtarie se submittit ⁊ in hoc est opatio ⁊ volūtas. Secūdus ḡdus est benignitas. vnde subdit. Et benigna est: quia iniurias non repēdit. Unde Greg. ait:

¶ Declaratio ep'le pau. de laudib⁹ chari.

Tera patiẽtia est: que ipsum amat quẽ portat. Nam tolerare ꝛ odisse nõ est virtus ꝑ velamen virtutis seu furoris. Hm eni glo. tangit ap'ls hic duas ꝑcipuas virtutes. s. patiẽtiam ꝛ benignitatẽ: qꝛ hec sunt ꝑcipua arma militie christi. Nam patiẽtia mala illata a ꝓximis equanimiꝫ portat. ꝛ benignitas bona sua ꝓximis delectabiliꝫ admistrat. ꝓma est sicut clypeus. scõa vo sicut gladi⁹. Abens q̃ppe sctoꝝ munita patientie clypeo et accincta amoris gladio ad mala ferẽda sumit fortitudinẽ: ꝛ ad bona rependẽda benignitatẽ. Et sicut non est armat⁹ corpaliꝫ qui sumit clypeum ꝛ dimittit gladiũ vel ecõtra: sic spũaliꝫ nõ est bene armatus q̃ simul ista duo nõ habet. Charitas igiꝫ benigna est q̃si bene ignita. s. in relevãdo miseroꝝ alioꝝ pauptatem ad ꝫ hortaꝫ ap'ls ad Eph. iiij. Estote inuicẽ benigni glo. i. largi de facultatib⁹ vr̃is ꝛ hoc maxime vos ꝓsequntib⁹ sicut Mat. v. dñs ait. Diligite inimicos vr̃os bñfacite his q̃ vos oderunt. ꝛ orate ꝑ ꝓsequntib⁹ ꝛ calũniantib⁹ vos vt sitis filij patris vr̃i qui in celis ẽ qui solem oriri facit sup bonos ꝛ malos ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos. ¶ Tertiꝰ g̃dus est electio boni alteri⁹: ꝛ de hoc subdiꝫ. Charitas nõ emulatur glo. i. nõ inuidet: qꝛ eam aliena felicitas nõ ꝓtristat sed alienũ bonũ diligit tanq̃ suũ. Hinc ap'ls ad Gal. vj. hortaꝫ dicẽs. Nõ efficiami inanis glorie cupidi inuicẽ ꝓuocãtes inuicẽ inuidẽtes. Hñ ppba. Particeps sum ego oium timentiũ te: ꝛ custodientium mãdata tua. Hñ Aug⁹. Tolle inuidiã ꝛ tuũ est qd̃ habeo. ¶ Quart⁹ gradus est intentio recta: ꝛ de hac subdit. Non agit ꝑperam. i. puerse. s. ne bona fiant ꝑstando impedimentum. Hñ Eccl. vij. Noli facere mala ꝛ nõ apphendent te. vel non agit ꝑperã. i. rõnẽ operis non deformat sed eam dirigit ad finẽ qui deus est. Hic siq̃dem dexter oculus qui semper dilectũ respicere habꝫ: quia vbi amor ibi oculus. Hñ Cant. iiij. Vulneraſti cor meum in vno oculoꝝ tuoꝝ ictu. i. in dilctiõe. aliꝰ est oculus cognitiõis. ¶ Quint⁹ g̃dus est hũiliatio de bonis: ꝛ de hoc subdiꝫ non inflatur id est. de habito bono nõ extolliꝫ. Maꝝ sicut j. Cor. viij. ap'ls ait. scietia inflat charitas edificat. Et iterũ. v. c. ꝓtra q̃sdã inquit ꝛ vos inflati estis. de talib⁹ inflatis erat ille ꝓtra quez dñs Apoc. iij. ait. Et dicis quia diues sum ꝛ locupletat⁹ ꝛ nulli⁹ egeo ꝛ nescis qꝛ tu es miser ꝛ miserabilis paup ꝛ cecus. Sed audi talium ꝓdignã penã. Dicit eni Sap. iiij. Disrũpet illos deus inflatos sine voce ꝛ cõmouebit illos a fundamenti: ꝛ vsqꝫ ad supremũ desolabuntur.

¶ Per alios quinqꝫ gradus etiam in malis charitas ꝓficere potest. ¶ Capitulum. ij.

Secũdo charitas ꝓficit etiã in malis ꝑ alios q̃nqꝫ gradus. Primꝰ ẽ amor subiectiõis. scõs studiũ cõis boni. tertiꝰ mãsuetudo. q̃rtus innocẽtia. q̃ntus dolor de ꝓximi lapsu. ¶ Primꝰ gradus est amor subiectiõis: ꝛ de hoc subdiꝫ. non est ambitiosa. s. de bono hñdo. qꝛ ꝑesse nõ nitit sed subesse. Hoc eni admonet Eccus. vij. c. dicẽs. Noli q̃rere ab hoie ducatũ: nec a rege cathedrã honoris. Contra qõ agebat iason de quo dicit. ij. Machab. iiij. q̃ sup oẽs ambiebat summũ sacerdotiũ. Et. v. c. de eodem habeꝫ ꝛ ipse inlamẽtat⁹ ꝛ insepultus abijciꝫ a sepultura: nec ꝑegrina vsus nec ꝓno sepulchro ꝓticipãs. ¶ Secũdus g̃dus est studiũ cõis boni: ꝛ de hoc addiꝫ. non querit q̃ sua sunt glo. i. nõ ꝓpriã: sed multoꝝ querit cõmoditatẽ. Sic ap'ls. j. Cor. x. de seipso testatur dicẽs. Non querẽs qõ mihi vtile sit ꝫ qõ multis vt salui fiant. vel ñ querit que sua sunt. i. ablata sibi non repetit intellige ꝓtentiose. Dicit eni dñs Lu. vj. Qui aufert q̃ tua sunt non repetas. Interlinear. Nõ domuz nõ agrũ ꝛ gñaliꝫ quãcũqꝫ pecuniã. vel non q̃rit que sua sunt. s. cũ scandalo alioꝝ Hm glo. ¶ Tertius g̃dus ẽ mãsuetudo: ꝛ ideo addiꝫ Nõ irritaꝫ. ꝛ ꝓpter iniuriã nõ ꝓuocaꝫ ad irã eo q̃ non habet appetitũ vindicãdi. imo virtute operatiõnẽ ꝓuerit in refectiõnẽ: ꝛ plagas in medicinã. Hñ Thren. iij. Dabit ꝓcutienti se maxillã saturabiꝫ obꝓbrijs. Itẽ Job. xxxiij. ait. Quis est vir vt est iob qui subsannatiõnẽ bibit q̃si aquã? Proinde Eccl. vij. hortaꝫ dicẽs. Ne sis velox ad irascendũ: qꝛ ira in sinu stulti requiescit. Et Jacl. j. Ira eni viri iustitiã dei nõ opaꝫ. Et ad Eph. iiij. Sol nõ occidat supra iracundiã vr̃am ꝛ hoc ad litteram. Vel sol. i. ratio illumiosa nõ occidat supra iracundiã vr̃am. i. supra vr̃am irascibilitatem. ¶ Quartus gradus est inocẽtia: ꝛ ꝺ hoc subdiꝫ non cogitat malũ. s. ꝑ studiũ mali. Unde Esa. j. Auferte malum cogitatiõnũ vr̃arũ ab oculis meis. Vel non cogitat malum: qꝛ eam sinistre cogitatiões non fedant. ¶ Quintus g̃dus est dolor de ꝓximi lapsu: et de hoc dicit. Non gaudet sup iniqtatẽ sed potius dolet. Unde Prouerb. xvij. Qui in ruina alterius letaꝫ non erit impunitus. Et

Prouerb. xxiiij. admonet salomon. Cū ceciderit inimic⁹ tuus ne gaudeas: ⁊ in ruina alterius nō exultet cor tuū. Ulī Michee. vij. Ne leteris inimica mea qr cecidi: ꝓsurgā. Et sic patet q vt ōr. j. Pe. iiij. Charitas opit mltitudinē peccatoꝝ.

Qr ꝙ quinqz gradus charitas in bonis ꝓfectū facit. Cap. iij

Tertio ꝓficit charitas in bonis per ḋnqz vltimos ḡdus. Prim⁹ est cōgratulatio. scōs sufferētia. tertius fides ꝓfecta. ḡrtus est expectatio ꝓmissoꝝ. ḋntus longanimitas. Prim⁹ est ꝓgtulatio. s. de alioꝝ ꝓfectu: ⁊ de b inḋt. Cōgaudet aūt veritati. i. cognitioni operū iustitie vel verbis veritatis. qr erroꝛib⁹ nō excecat hinc ⁊ Joh. ij. de se ait. Gauisus sum qr inueni de filijs tuis ambulātes in ẋtute. Secundus ḡdus est sufferētia. s. adūsoꝝ: qr eaz ꝓsecutiōes nō frāgūt. Ulī subdit. Oia suffert. Ulī Cant. vlt. aque multe nō potuerūt extinguere charitatē. Et ad Rho. viij. Quis nos sepabit a charitate christi tribulatio angustia an ꝓsecutio an fames an nuditas an ꝑiculū an gladi⁹? sicut scriptū est Qr ꝓpt te moꝛtificamur tota die: estimati sum⁹ sic oues occisiōis. Tertiꝰ ḡdus est ꝓfecta fides: qr eam pfidia nō indurat. ⁊ de b addit. oia credit. s. que veritas suadet glo. Nō dicit oib⁹: qr nō oibus sed deo q̄ est veritas credit. Exemplū ō abraā Geñ. xv. Credidit abraā deo et reputatū est illi ad iusticiā. Nō inḋt dicit oibus credit qr vt ōr Eccl. xix. Qui cito credit leuis ē coꝛde. Ulī. j. Joh. iiij. Nolite oi spūi credere. Uel oia credit: qr in eo quez diligimus ex efficacia dilectiōis ꝓfidim⁹. ⁊ facilit credere inclinamur ⁊ bona de illo sentimus Quartꝰ ḡdus est expectatio ꝓmissoꝝ: qr eam despatio non absoꝛbet sed ꝓtinue ꝓficit sperādo ꝓmissa summe bonitatis. ideo addit oia sperat. s. que christ⁹ ꝓmisit. Hic ad Rhoma. v. dicit. Spes aūt non ꝓfundit: qr charitas dei diffusa ē in coꝛdib⁹ nr̄is ꝑ spm̄sctm̄ q̄ datus est nobis. Et iterū Soph. iij. Sperabunt in noie dñi reliquie israel. non facient iniqtatē non loquent mendaciū. Magna q̄ dem sperabat Job qui. xiij. de se ait: Etiaz si occiderit me in ipso sperabo. Quint⁹ gradus est longanimitas. Nam qr impletio promissi summe bonitatis adhuc differt: iō charitas ꝓficit longanimit expectādo. Ulī subditur. oia sustinet. i. ꝓmissa patient expectat et per nullam causaz desistit ab inchoato bono. Proinde ꝓbat Eccl. ij. dicens. Coniūgere deo ⁊ sustine: vt crescat in nouissimo vita tua. Et iterū ibidem subdit. Ue his q̄ pdiderunt sustinentiā: qr pdiderūt coꝛonā quā dominus ꝓmittit Apoc. ij. dicens. Esto fidelis vsqz ad moꝛtē: ⁊ dabo tibi coꝛonā vite. Sed aduertendū est q̄ differūt hec tria. s. pati. sufferre. ⁊ sustinere. Nam cū in p̄cedēti. j. c. ꝓsentis articuli loquerer ap̄s de ꝓfectu charitatis in malis inquit. Charitas patiens ē. cū vero insinuaret in ꝑsenti ap̄lo ꝓfectū charitatis in bonis dixit oia suffert. Ultimo vero hic cum sermonē facit de ꝓfectu charitatis q̄ ad bonū vberrimi finis subdit dicēs. oia sustinet. Hunc oꝛdinē sufficiēti⁹ seu ꝓuenienti⁹ seruat. Nam pati est ꝓpzie respectu mali illate pene: sufferre est respectu difficultatis ⁊ mi serie iam ꝓtracte qua difficiles sum⁹ atqz laboꝛiosi ad opa virtuosa: sustinere aūt respectu absentie dilati boni. Conuenient igit respectu mali illati inquit charitas patiēs est: respectu operū virtuosoꝝ que laboꝛiosa sūt ait oia suffert. sed respectu summi boni creditu ⁊ sperati sed dilati inḋt omia sustinet. Et sic ex his patet ꝓfect⁹ charitatis ꝑ ḋndecim ḡdus ꝑ ās ostendit charitatē esse excellēciorem ceteris bonis ⁊ donis: ⁊ q̄ ꝑ se sufficiat vbi cetera sine ipsa sufficere mime possunt.

Articulus. iij. de charitatis durabilitate qr nūq̄z hēbit finē.

Tertiū mysteriū est de charitatis durabilitate: que q̄dem in auro insinuat a ꝓpha cuz dicit. in vestitu deaurato. In vestitu inḋt. i. in ꝓnexu ⁊ oꝛnatu virtutū quarū oium forma charitas est: sicut patet. j. Timoth. j. Finis p̄cepti est charitas: qr oē p̄ceptū refert ad charitatē. Deaurato etiā addit: qr ꝑ aurū charitas designat. Nam sicut aurū inter metalla: sic charitas inter oēs virtutes optima est. Sed qr aurū durabile est: ideo charitati durabilitatē designat. Et de hac durabilitate ap̄s subdit. Charitas nunq̄z excidit. i. nec in ꝑsenti seculo finiet: nec in futuro. Nam licet quedā eius opa cessent vt pote laboꝛiosa. sicut sunt opa misericoꝛdie: nihilomin⁹ interioꝛa opa nō cessabūt. Perficiet eni durabilitate charitas. Unde Esa. xxxi. Uiuit dñs cuius ignis in sion: ⁊ camin⁹ in hieruſalē. Permanēte igit charitate in gloꝛia paradysi cetera dona cessabūt. Et ꝫ monstrare intendit ap̄s in epistole ferie ꝓsequēti vbi tria ostendit. Primo q̄ ibi non ꝓmanebūt dona nō necessaria. scō ꝓbat hoc ꝑ manifesta exempla

tertio dicit q ibi etiam nō pmanebūt necessaria dona.

Q dona nō necessaria ad salutem pmanēte charitate in paradyso nō pmanebūt nec durabunt. Capitulum .j.

PRimo ostēdit apl's q in gloria pmanēte charitate non pmanebūt nec durabūt ibi dona ad salutem nō necessaria: de qbus donis triplicē ponit differētiā. Primo ponit pphetiā. scō liguas tertio scientiā. Primo dicit pphetias euacuari & de hoc dicit siue pphetie euacuabunt. Prophetie enī sunt noticie futuroꝝ. q̄ ppter in gloria qñ oia p̄terita erunt necessario euacuabunt. & licet pphetia sit de p̄teritis & p̄sentib⁹ ignotis. & in gloria padysi oia nota erūt. ideo ibidez oēs pphetie euacuabunt. Secundo dicit linguas cessare. Unde subdit. siue lingue cessabunt. Quid enī aliqd alieni dicet vbi oēs eadem intelligēt ait glo. Isi hiere. xxxi. Non docebit vir vltra proximū suū & vir frēm suum dicens cognosce deū: oēs enī cognoscēt me a mimo vsq ad maximū. Cessabunt igit lingue in regno dei. s. q̄tū ad actū instruēdi: qz oēs ibi eadem scient. non tū q̄tum ad actuz loquēdi. s. laudādi. qz erit ibi vocalis laus sicut dicit sup illud p̄s. Oīs spūs laudet dñm Et iterū: Beati q̄ habitāt in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabūt te. Tertio dicit ibi scientiā destrui. vnde subdit. Siue scientia destruet. Que modo p speculū est: tūc erit p ipsaz rem vt dicit glo. Scientia enī acq̄sita vel scientia que est donū q̄tū ad actū qui est rōcinari vel q̄tū ad discursum q̄ impfectionez dicunt vtiq̄ euacuāda est. Unde Apoc. vi. Non egebūt lumine lucerne qñ dñs deꝰ illuminabit eos. Et iterū in pent. c. ait. Ciuitas non eget sole neq̄ luna vt luceāt in ea: q̄niam claritas dei illumiabit eaz & lucerna eius est agn⁹. Hec tria p̄dicta triplicē imponūt pfectionē: que statui glorie oīno repugnant Prophetia enī qz ponit futurā impfectionez ostendit ex distātia tpali. lingua ponit impfectionē corpalis motus. scientia vō ponit impfectionē distātie cognitiōis p interpositionē medij extranei inter cognitū & cognoscentē qz p speculū est: que tria repugnāt statui glorie btōꝝ. Nam in gloria est p̄sentialitas eternitatis. In ea est quies imutabilitat': in ea q̄s est imediata ptemplatio veritatis. Proinde ibi euacuat pphetia: qz aduenientes p̄sentialitas euacuat futuritionē. Cessat lingua: quia aduenīēte quiete cessat motus. Scientia destruitur que est q̄si media ratio que in p̄senti ptingit scientē & scitū p mediū extraneum qz imediata ptinctio sciētis ad scitū aufert medium sicut exemplo solis patere pōt. Uel si q̄s videt in speculo solem & postea in suo radio vel in sua rota. p̄ma eius visio est media. scōa vō imediata. Quia igit i futura gloria euacuat futuritio. cessat motus. & tollit intercidens mediū inter intellectū & veritatem sibi ppriā: quenient dicit pphetie euacuabunt. lingue cessabūt. & scia destruetur. Predicta aūt dona euacuari nec in gloria pmanere. pbat apl's p rōnem suppositā hac ppositione p se nota. In statu pfectiōis nō pmanet aliqd impfectū. igit cum venerit qđ pfectum est. i. aduenīēte gloria euacuabit qđ ex parte est. siue qđ impfectū est: sed cū dona p̄dicta sint ex pte hoc est habēt impfectionez glorie repugnantē relinquit q mīme in gloria pmanebūt. Qz aūt dona p̄dicta sint ex pte pfecta: ostendit apl's scribēs. Ex pte enī cognoscim⁹: qz impfecte futura p̄dicim⁹. Unde Job. xxxvij. Nos quippe inuoluimur tenebris. Et iterū Sap. ix. Cogitatiōes mortalium timide: & incerte puidentie nre. Et. iiij. Regl. iiij. Helyseus ppheta licet esset magn⁹ ignorauit nihilomin⁹ mortē filij mulieris sunamitis. Qz aūt aduenīēte gloria nō remanebunt ibidē dona impfecta ostendit subdens Cū aūt venerit qđ pfectū est. i. futura brītudo: euacuabit qđ ex pte est. i. qđlibet impfectum. sicut sunt pphetie. lingue & scientie. Nō sic de charitate. qz licet euacuet eius actꝰ sēm actualis eius impfectio: aduenīēte pfectiōe patrie. ipsa tū nō euacuabit neq̄ p̄m actum neq̄ p̄m habitū. Circa qđ aduertēdū est q̄ sunt quedā virtutes essentialit impfecte sicut fides & spes: que sunt de his que nō vident Quis enī credit vel sperat qđ videt: De sicdem p̄m essentiā euacuant ibi. Alie accidentalit impfecte sunt sicut charitati ptingit impfectio quā habet a fide: vt. s. sit de his que videri non p̄nt. Nam de suba dilectiōis est q̄ sit de visis: & si nō euacuet p̄m essentiā. Relinquit igit ex p̄dictis: q̄ p̄dicta dona non pmanebunt in gloria sempiterna.

Q plurib⁹ exemplis pbatur q̄ dona non necessaria ad salutē

durante charitate in gloria paradysi non pmanebūt. Ca. ij.

Secūdo pbat aplʒ p̄dicta dona p manifesta exēpla. Primo exēplo paruuli. scō exēplo videntis. tertio similitudinē ad rem adaptat.

Primo ponit exēplū puuli: iuxta qō exēplum sumit ratio talis. Sicut se habet status impfectiōis pueri ad pfectionē viri: ita se habet status pñtis gr̃e ad statū future glorie. ꝫ sic est q̄ aduenīēte pfectiōe virili euacuāt impfectio puerilis. Relinquit igit q̄ aduenīente pfectiōe glorie: euacuabit status pñs gr̃e. Quapropt cū in p̄dictis donis gr̃e impfectio sit: relinquit q̄ in gloria euacuāda sunt. Exp̄mit aūt puerilē impfectionē q̄tum ad tria. Primo q̄tū ad loquelā. scō q̄tū ad sapiam tertio q̄tū ad cognitionē. Primo q̄tū ad loquelā: vt impfectio loquele rñdeat impfectioni dentis linguarū. Ideo dicit. Cuz essem paruulus loq̄bar vt paruulus. s. impfecte ꝛ balbuciēdo sicut de seipso hiere. j. attestat dicens. Aa a dñe deus nescio loq̄: q̄ puer ego sum. Scō q̄tū ad sapiam: vt impfectio sapie rñdeat dono ꝓphetie. Ait. sapiebam vt puulus. Nā puulis magis sapiūt frīuola vt poma: q̄ magna vt regna. Tertio q̄tū ad cognitionē: vt impfectio cogitat⁹ coz rñdeat sciētie. Unde subdit. Cogitabam vt paruulus. s. ō mimis pñtib⁹. Proinde Esa. xxxij. Stult⁹ fatua loquet. ꝛ sequit. Ipse cogitatiōes ꝓcinnabit ad p̄dendos mites. Principes aūt que digna sunt p̄ncipi cogitabit. In puero nēpe duo sunt. s. impfectio loquele. scō impfectio sciētie. Et ꝫ duplicit. Primo noticia diuinoꝝ que p̄ sapiam designat. Scō noticia hūanoꝝ que p̄ cogitatū signat. Impfectio loq̄le: rñdet dono linguarū. Impfectio sapie: diuinoꝝ rñdet ꝓphetie. Impfectio aūt cogitat⁹: hūanoꝝ sciētie rñdet. Exp̄mit aplʒ ꝓsequēnter euacuationē puerilis impfectiōis aduenīēte pfectiōe virili cū subdit. Cū aūt factus sum vir. s. pfecte etatis: euacuaui. i. deposui oia que erant puuli. Unde j. Coz. xiij. Nolite puuli esse sensib⁹. q̄ maledictus puer centū annoꝝ Esa. vlc. Sic igit exēplo puuli ꝓbat euacuationē predictoꝝ.

Scō ꝓbat ꝫ idem exēplo videntis rem p imaginē siue p speculū in enigmate. Ad hoc aūt sumit ratio talis. Sicut se habet visio rei p speculū ꝛ enigma ad visionē que ē facie ad faciem: ita se habet visio dei siue cognitio p p̄dicta dona ꝓphetie ꝛ sciētie ad visionē glorie. Sed veniēte visione que erit facie ad faciem: euacuabit visio que ē p speculū ꝛ enigmata. Veniēte visiōe glorie euacuabunt p̄dicta dona. Et ꝫ est q̄ dicit. Videm⁹ nunc. q̄ si dicat. Pñs cognitio dei quā p dona p̄dicta habem⁹ est tanq̄ visio que p speculū est ꝛ in enigmate. i. p imaginē rei in obscuritate. Videm⁹ nūc aliq̄s creaturas in q̄bus aliq̄ dei similitudo. ꝛ ꝫ satis obscure ꝛ ideo in enigmate. i. p obscurā allegoriā. Uñ obscurus sermo ꝛ q̄si mirādus sit enigma. verbi gratia ꝑm Alex. de hal. Patrē ꝓgenies occidit matris in aluo? Quā mater genuit gnāuit filia matrē. Proinde q̄ sub noie speculi imaginē significat: ita noie enigmatis similitudinē. q̄uis obscurā. Recte igit noie similitudines notate sunt: que valent ad deū intelligēdum. Distinguere etiā possum⁹ ꝫ modo vt speculū referam⁹ ad creaturā rōnabilē: enigma vo ad creaturā irrōnabilē. Ipsa enim creatura rōnalis que ad imaginē dei ē ꝛ capax dei seu sapie eius: est tanq̄ speculū q̄dam ad videndū deū. Creatura vo irrōnalis que non ē ad imaginē dei sed tñ est vestigium q̄dam ad cognoscendū deū. vt enigma. i. allegoria obscura seu similitudo ad rep̄sentandū deū. Quia vero imago dei in nobis est ꝑm partē intellectiuā qua vtimur vt speculo ad cognoscendū deū: ideo dicit. Videmus nūc p speculū. Quia vo creature irrationales extra nos sunt in q̄bus p̄cipim⁹ aliq̄ vestigiū diuinitat⁹. ideo dicit̄ verius in enigmate. nō p enigma. sicut dicebat verius p speculū non in speculo. tūc autē facie ad faciem: q̄ videbim⁹ eū sicuti est vt dicit. j. Jo. iij. Facies ei⁹ dei sua noticia est. Videbim⁹ igitur eū facie ad faciē. i. cognitiōe ad cognitionē. Si aūt obijciat q̄ paulus vidit eū facie ad faciem sicut ipse testat. ij. Coz. xij. dicēdum est. q̄ tūc aplʒ ꝓprie nō erat viator cuz tunc nō haberet sensuū vsum. Vel dici p̄t q̄ talis visio dei non fuit pmāsiua: sed translatoria. Tertio aūt adaptat aplʒ similitudinē ad rem. ꝛ est sensus. Sicut puer cognoscit in parte ꝛ sicut vidēs p speculū in enigmate ita etiā nūc cognitio ex pte. i. obscure ꝛ impfecte. Hinc. j. Thimoth. vj. idem ait. Habitat lucem inaccessibilē. In cui⁹ mysterū Esa. vj. cherubin duab⁹ alis velabāt faciē suā: ꝛ duabus velabāt pedes suos. Tunc aūt in gloria scz cognoscā sicut ꝛ cognit⁹ sum. Hoc est clare ꝛ pfecte sicut vir cognoscit opationem sui paruuli: ꝛ sicut videns facie ad faciē opationem sicut p speculū intuentis. Notant autem

dicit sicut ⁊ cognit⁹ sum. s. a. deo non q⁊ sicut dicat eq̄litatē cognitiōis nr̄e ad dīnā in gloria: sed similitudinē quandam. Et sicut dr̄is certitudinaliť ⁊ p̄sentialiť sine medio cognoscit me: ita similiť p̄sentialiť ⁊ certitudinaliť cognoscem⁹ eū. Certitudinaliť aūt dico: vt excludať cognitio nuli que nō est certa. Presentialiť aūt dico: vt excludať cognitio videntis p̄ speculū que est p̄ mediū remotū. Proin de Jo. iij. aū. Scim⁹ qm̄ cū apparuerit similes ei erim⁹: qm̄ videbim⁹ eū⁹ sicuti est. Sic igiť ostendit ap̄s dona p̄ter necessaria ad salutem in gloria sempiterna euacuari.

Q⁊ dona etiā necessaria ad salutem p̄manēte charitate cessabunt in gloria p̄adysi. Ca. iij

Tertio aūt ostēdit ap̄s q⁊ in gloria nō p̄manebūt dona etiaz necessaria ad salutē p̄ter charitatē. Cui⁹ virtus rōnis talis est. Hic in p̄senti statu gr̄e manēt. s. fides spes ⁊ charitas: ꝑ in futura gloria nulla nisi sola charitas p̄manebit. Relinquiť igiť q⁊ maio⁹ his est charitas. Primā p̄positionē exp̄mit cū dicit. Nūc aūt manent fides spes charitas tria h̄. Hinc aūt tria que idē tangit. j. Timoth̄. j. dicens. Finis p̄cepti ē charitas de corde puro. q̄tuz ad charitatē. p̄sciētia bona q̄tū ad spem: ⁊ fide nō ficta q̄tū ad fidem. Hec quidem virtutes mirabiliť p̄iūgunť ⁊ annectunť. q⁊ veraciter nō possum⁹ credere nisi p̄missa sperem⁹. nec p̄missa sperare poterim⁹ si deficit fides firma: nec aderit fruct⁹ spei nec firmitas fidei nisi adsit p̄fecta charitas christi que ad fidez adiuuet ⁊ spem in expectatiōe corroboret et p̄foztet. Sed in futuro regno nō p̄manet fides nec spes sed sola charitas p̄seuerat. Hec enī suponit ap̄s p̄ euidēti. Nā cum fidei sit credere q̄ nō videt. spei expectare q̄ nō habet. charitatī vō diligere q̄ iam habet cū in futuro iam clare videať deus ⁊ certitudinaliter habeať: relinquiť q⁊ nō remanebit fides neq̄ spes. sed tm̄ charitas p̄durabit. Ex quo etiā ap̄s subdit. Maio⁹ aūt horū est charitas Glo. Que. s. in decedētib⁹ p̄manebit augm̄tata nō euacuata. Et q⁊ charitas maio⁹ ē monet petrus. j. Pe. iiij. illam ante alias v̄tutes habere dicēs. Ante oia aūt ꝓtinuā in vobismetipsis mutuā charitatē hr̄tes. Et Col. iij. vinculū p̄fectiōis denoiať. Nā cetere virtutes q̄si sunt fesso vehiculū. q̄si vianti viati cū q̄si lucerna caligātib⁹. q̄si arma pugnantib⁹ Ipsa vō charitas est reqes fesso, viatori mansio. lux plena p̄uenientī. p̄fecta corona viatori hic p̄ gr̄am in futuro p̄ gloriā: quā nob̄ largiri dignet⁹ qui est b̄ndict⁹ in secula se. Amen.

Feria. ij. post dn̄icā in q̄nquagesima de excellētia diuini amoris. Sermo. iij.

Fides spes charitas tria h̄: maio⁹ aūt horū est charitas. i. Cor. xiij. Jaz ad cōsiderationē excellētissime charitatī iuxta p̄ordinata trās̄feram⁹ sermonē. Ad dicendoꝝ tm̄ intelligentiā norandū est. q⁊ sm̄ doctores differentia est inter h̄ tria. charitatē. amorē. et dilectionē. Nam charitas est vn̄ū salis virtus in q̄tū est oium aliarū virtutū forma: ⁊ ē virtus p̄ticularī ⁊ impatrix cunctarū virtutū cuilibet virtuti impans. que sibi placita sunt opari. Amor est habit⁹ p̄ticularī in quo realiter req̄escit. Dilectio ē amor p̄mi vt dicať dilectio q̄si duoꝝ ligatio. Sociat enī amantē amato in amore vt. s. mutuo se diligāt. Vel aliter dicit⁹ q⁊ deū amam⁹ p̄pter se. diligimus eū sup oia: sed charitas vtrūq̄ complectitur Sed q⁊ de latitudie charitatis ē sermo. ideo large modo loq̄mur sm̄ p̄suetudinē sc̄ōrū. sumam⁹ charitatē amorē ⁊ dilectionē p̄ eodem in toto p̄sēti tractatu: ⁊ ad p̄sens de excellentia charitatī fit sermo. sicut innuit apostolus in p̄allegato verbo dicēs. Fides spes charitas tria hec vt. s. Fides. s. in rōnali q̄si fundamentū. spes in irascibili q̄si incrementum: charitas in concupiscibili q̄si cōplementū tria h̄ pauca quidē: sed necessaria ad salutez: sed maio⁹ horū ē charitas. p̄ma. i. fides tanq̄ splendor ignis. sc̄da. i. spes tanq̄ flāma ignis tertia. i. charitas est ipsemet ignis. Item xij. sunt excellētie charitatī seu diuini amorī Prima dicit⁹ nālitas. sc̄da delectabilitas. tertia necessitas. q̄rta p̄formitas. Addantur q̄z alie q̄ttuor. Prima dicit⁹ formositas. sc̄da regalitas. tertia insup̄abilitas. q̄rta remunerabilitas. Supaddanť alia q̄ttuor. Prima dicit⁹ insatiabilitas. sc̄da fructuositas. tertia leuitas. q̄rta durabilitas.

Articulus prim⁹ in quo ostēdunť prime q̄ttuor excellētie diuini amoris. Prima excellentia est q⁊ nulla virtus naturalior est in mente q̄z amor dei. Cap. j.

Prima ꝺdez excellẽtia diuini amoris dicit nãlitas. Nullã aliã ꝺdem virtutẽ sonat spũssanct⁹ in corde hũano sic illi ꝓnaturalẽ, sicut amorem ⁊ charitatẽ. Ꝺ quidẽ patere põt: si recta aiadũsione pensem⁹ ꝺd est deus. Vñ. ſ. Jo. iiij. Deus charitas ẽ. ſ. increata infinita et imortal. Ab hac igit charitate ꝓcedit ꝺdã purus ⁊ infinit⁹ actus amoris. Cũ igit deus creauit aiam ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ suã. creauit illã. ſ. ad imaginẽ charitat ⁊ similitudinẽ, ſ. infiniti actus amoris sui. Cũ aũt rõnalis aia puenit ad ipsi⁹ rõnis libex vsum: habet ꝺdem ex ꝓprio esse ãndam aptitudinez ad amandũ. sine q̃ aliq̃ modo esse nõ potest Necesse est eni illi diligere aut bonũ incõmutabile qꝺ est ꝺs: aut bonũ cõmutabile quod mũdus ẽ. ipsa ꝓ libtatẽ arbitrij in medio cõstitura ẽ. Hec aũt aptitudo ad diligendũ est i aia est imago dei. Ab hac aũt aptitudie ꝺdã pluxus velox̃ actus amoris ꝓ quẽ similitudo infiniti act⁹ diuini amoris clari⁹ demonstrat. Restat igit q̃ ita est aie a natura charitas ipsa q̃ nulla virt⁹ ita gnãlis est sue nature sicut ipsa: qꝺ ⁊ ipsa exꝑssio nature demonstrat. Quare aũt hõ naturalit inclinat diligẽ vitam sciam delectationẽ pacẽ felicitatẽ oẽ bonũ. nisi q̃ deus amor ẽ vera vita vera scientia delectatio infinita ⁊ par supans omne bonũ q̃ ab eo cũcta bona ꝓcedunt.

De suauitate ⁊ dulcedine diuini amoris. Capitulum. ij.

Secũda excellẽtia charitat q̃ ipsa ceteras supat virtutes: est suauitas seu delectabilitas. Nulla eni alia virtus tantã delectationez et cõplacentiã in habente expiri facit sicut ista virtus amoris. Nõ solũ aũt facit nos delectari de deo in patria. sed etiã nũc in via: non tm̃ in ipso deo. verũ etiã in ꝓximo. ⁊ in oibus alijs creaturis. In patria ꝺdez delectabimur Vñ ps̃. Delectationes in dextera tua vsq̃ in finẽ. i. sine fine. Et Job. xxij. tũc sup oipotentem delitijs affluẽs. In via ꝺs exꝑmere sufficit ãt dulcedines ⁊ suauitates a sanis gustibus sentiunt in eo est eni suauissimũ manna qꝺ ꝑm diũsas mẽtes dispõnes ⁊ stat⁹ diũsimode gustui aie sapit: sicut ps̃. ꝺ ꝺ ꝓbauerat hortat dicẽs. Delectare in dño ⁊ ipse dabit tibi petitiões cordis tui. Ipse ꝺ̃ sermo ꝺ amore fauoris mentis dulcedie replet. Unde ps̃. Quã dulcia faucib⁹ meis eloquia tua super mel ori meo. id est. super oẽm mũdanaz delectationẽ: quia gustato spũ desipit omis caro. Unde Cant. viij. Si dederit hõ omnẽ substãm domus sue ꝓ dilectiõe: q̃si nihil despiciet eam. Ideo iubilãdo ait Bern̄. ad christum. Quẽ tuus amor inebriat nouit ꝺd iesus sapiat. felix ⁊ vere felix gustus quẽ satiat In ꝓximo ꝺ̃ delectabilissimũ est. Unde ps̃. Ecce ꝺ̃ bonũ ⁊ ꝺ̃ iocundũ habitare ⁊c̃. In oibus etiam creaturis tanto ꝓpter deũ delectatio abũdantior ẽ ꝺ̃to mens ardentiori amore inflãmat in eum. Nam oia que sunt dilecti a diligẽte amant: cum in pulchritudine ⁊ dulcedie creature videat ⁊ gustet dulcedinẽ ⁊ pulchritudinẽ creatoris. Unde Sap̃. xiij. A magnitudie eni spẽi ⁊ creature cognoscibilit poterit creator hor videri. sicut exemplo beati frãcisci in sua legẽda claret.

Q nihil magis necessariũ est anime ꝺ̃ amor dei. Cap̃. iij.

Tertia ꝺ̃ sup ceteras virtutes charitatis eminẽtia est necessitas: q̃ absq̃ ea non ꝓsistit aie vita nec cetere virtutes vita viuũt teste ipso amore qui Jo. xiiij. ait. Ego sum via veritas et vita nec cetere virtutes vita viuũt. Unde ad hunc amorem querendũ ⁊ vitam hortat ꝓpheta dicens. Querite dñm. i. amorẽ ⁊ viuet aia vestra. Quare idem alibi dicit. Vitã id est. charitatẽ petijt a te ⁊ tribuisti ei longitudinẽ in seculũ seculi. Et alibi gaudent inquit. Et aia mea illi viuet. i. ꝓpter amorẽ viuet. Unde Eccl. xxiiij. de se amor ait. In me ois gra vie ⁊ veritat. In me ois spes vite et virtutis. Non solum autẽ sine ea non est vita gratie: sed nec etiã vita glorie. imo qꝺ grauius est absq̃ amore ab hoie incurrit omne malum. ſ. eternam damnationẽ. que quidez in se includit mala acerbissima ꝺ̃tum ad lesionem. ⁊ mirabilia saltem nobis ꝺ̃tum ad multitudinẽ. ⁊ intermiabilia ꝺ̃tum ad durationem.

Q̃tum deo conformat animã diuinus amor. Capitul. iiij.

Quarta amor eminẽtia ẽ ꝓformitas. Nãq̃ sup oẽs v̄tutes aiaz deo ꝓformat: q̃ vt dictũ ẽ ꝺs charitas ẽ ⁊ ꝓ charitatẽ meli⁹ ꝺ̃ ꝓ alia v̄tutẽ tãq̃ ꝓ deo ꝓsiliorẽ aia ꝓformit trãsformat in deũ. cũ oẽ simile pl⁹ ꝓsili ꝺ̃ cũ min⁹ sili ꝓformet. Cũ eni tã ꝺs dilexit nos ꝺd restat nisi vt nos etiã diligam⁹ eũ. Et sic fiet aia deo ꝓformis iuxta illud. Ego dixi dij estis. ſ. ꝓ ꝓformi-

De excellẽtia diuini amoris.

tatẽ ⁊ filij excelsi oẽs qz dilexerit pr̃i⁹ nos. j. Jo. iiij. Diligamus deũqñ ipse pr̃ior dilexit nos. Quẽ si dilexerim⁹ deus erit in nobis ⁊ nos in deo. Et Mat. vj. dñs ait. Vbi thesaurus tuus ibi⁊ coz tuũ. Iterũ. j. Coz. vj. Qui adheret deo spũs est vn⁹. Et cõiter ỏz. Amicus est alter ego. Exprimẽtalit sentim⁹ in nobis q vis p̃cipue amoris ardenti totalit ad ĩnitit inhiat ⁊ gestit: ⁊ non solũ sit intim⁹ ipsi⁹ amati. sed etiã sit q̃dãmodo ipsum amatum. Quare q̃dẽ in dei amore in tñ excedit q incompabilit p̃diligit deus dilectus. q̃ mens ipsum amans seipsam diligat. imo suiipsius obliuiscat. ⁊ sibupsi q̃si ãnihilat p̃ amore dilecti sicut saltẽ in eterna gloria habet esse licet in vita hac non sit ad plenũ.

Articulus. ij. de q̃ttuor secundis excellentijs amoris dei. Et primo de pulchritudie q̃ induit animã diuin⁹ amor. Cap̃. j.

Prima amoris excellẽtia cũctas superãs virtutes ẽ formositas. Qui enĩ deo p amorẽ pformis ẽ quo nõ in aĩa tunc formosus erit cum sit i eo similitudo dei? Hã fm Alex. de hal. ⁊ Nicol. de ly. imago dei in aĩa psistat in nãlib⁹ pprietatib⁹ ⁊ potẽtijs eius. similitudo ỏo in g̃ tuitis. hoc est in virtutib⁹ diuina charitate ⁊ diuina dilectiõe. licet aũt aĩa cũctas habeat virtutes si charitate ṗuat deformis est. Unde. j. Coz. xiij. Et si distribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas. ⁊ si tradidero coz pus meũ ita vt ardeã: charitatẽ autẽ nõ habuero nihil mihi pdest. Est enĩ charitas anime pulchritudo sicut ignis pulchritudo carbonis: qui cũ est ignitus splẽdidus ẽ pulcherrimus igniq̃ similim⁹ est. Ũñ ps. Pecoẽ in duisti amictus lumie sicut vestimẽto. Loquitur de spũ in dei amore feruẽti. Si autẽ ipse carbo extinct⁹ est obscurã nigredinẽ habet: sic etiã aĩa diuino amore extincta in charitatis igne ṗuata tetrã nigredinem induit. Ũñ Thren. iiij. Denigr̃ata est sup carbones facies eoz. Insup Aug⁹. Qualis ẽ dilectio hois talis est hõ. si terrã diligis terra es. si celũ celus es. si aũt diligi deũ nõ audeo dicere q de⁹ sis Sed audi pphetã dicentẽ. Ego dixi dij estis et filij excelsi omnes.

Qz rex oĩus virtutus est amor dei. Capitulum. ij.

Secũda excellẽtia charitat est regalitas seu impiositas. Ũñ fm Richar. Charitas est regina virtutũ. Etiaz põt dici virtutũ impatrix qz ipsa impat oĩb⁹ alijs virtutib⁹ vt. s. dictũ est. Circa qõ sciendũ est q sicut actus pr̃ius fidei quẽ elicit credẽ est et sic de virtutib⁹ cunctis quelibet eni virtus vnicũ solũ actũ habet quẽ elicit: ita ṗpr̃i⁹ charitatis actus quẽ elicit est diligere deũ ⁊ primũ nullusq̃ ab ea alius elicit. Attamẽ charitas hãc supeminẽtiã habet sup̃ oẽs alias virtutes q q̃uis earũ ṗpr̃ios actus nõ eliciat: eliciunt eni ab habitib⁹ ṗpr̃ijs eos tñ impat et ideo ipsa meritorios reddit. vñ ⁊ suo modo eliciat patie actus benignitat ⁊ longanimitatis prudẽtie aliarũq̃ virtutũ: tam alios impat ⁊ a ṗpr̃ijs habitib⁹ elicere facit. Ũñ. j. Coz. xiij. Charitas patiẽs est benigna ẽ. Et ibi clare notat ap̃s q cũ charitate sunt simul alie virtutes ⁊ dona. Qõ patet: qz p ipsam oẽs actus virtuosi vel eliciũt vel ab ipsa virtualiter impant. habẽt eni cũcte virtutes annexitatẽ in charitate. Nam vbi charitas est ibi est patia ⁊ benignitas ⁊ sic de alijs virtutibus oĩbus. Ideo de charitate ps ait. Astitit regina a dextris tuis ⁊c. Ũñ saluator ait Mat. xxij. In his duob⁹ p̃ceptis charitatis tota lex pẽdet ⁊ pphete. Et iterũ ad Rhom. xiij. Plenitudo legi est dilectio. Et. j. Timo. j. Finis p̃cepti est charitas.

Qz insupabilis est undiq̃ dei amor. Capitulũ. iij.

Tertia etiam charitatis excellentia sup cunctas virtutes est insupabilitas. O dei charitas potẽs vtiq̃ et magna virtus que vocas ea que non sunt tanq̃ ea que sunt: que insupabilis pseuerãs superas vniũsa. Sola eni charitas est que i aduersis non deficit. quia patiens est. quam iniuria nõ reprehendit. quia benigna est. quã felicitas aliena non cruciat quia non emulatur: quã pscientia mala non pungit quia nõ agit pperam. que honore non extollit quia non inflatur. que p̃esse non nitit quia nõ est ambitiosa quã cupiditas non coartat quia si querit que sua sunt. quã iniuria non puocat quia non irritat. quã sinistre suspitiões si fedant quia non cogitat malũ. quam aliena mala non letificãt quia non gaudet sup iniquitate. quam errores non excecant quia cõgaudet veritati. quã psecutiões nõ frangũt qz oĩa suffert. quã pusillanimitat nõ pfundit qz oĩa sustinet: quã pfidia nõ indurat qz omnia credit. ⁊ si non oĩbus credat. quã desperatio nõ absorbz qz oĩa sperat. q̃ morte si vin

citur q̄ fortis est vt mors dilectio. imo mor-
tem mori coegit in morte nr̄i amātissimi redē
ptoris. O insuperabilis charitatis amor. q̄ in
superabilē superasti ⁊ cui oia subiecta sunt oibus
q̄dāmodo subiecisti: dū victus amore deus
hūiliauit semetipsum formā serui accipiens
inuētus non solūmodo vt hō sed obprobri
um hoīum ⁊ abiectio pleb. Propter aūt ni-
miam charitatē suā qua dilexit nos ꝓtinere
non potuit in ira sua mias suas q̄min⁹ dile-
ctam aiam suā inimicis ꝑ amicis suis vt mor
tis terrorē pariter tolleret ab amicis ⁊ vigo-
rem ꝓferret ⁊ sī ꝓtra deū fortis fuit q̄tomā-
gis ꝓtra hoīem ꝑualebit? Hinc extūc illa fide
lium intrepida ꝓstantia cordis q̄ supplicia cō
temnētes ⁊ morte supeditātes leti ꝑ medias
fauces mortis ad patriā reuertunt: moriētes
exultāt ⁊ morti insultātes dicūt. Ubi ē mors
stimulus tu⁹? iam nō stimulus sed iubilus dū
ꝑ mediū lacū letūq̄ exitū a miseria iter pan-
dis ad regna. Insup vis vehemētis amoris
rōne non compescit: qr teste apl̄o superminēs
est sciētie charitas. Maiestate nō terrent. qr
fozas mittit timorē vt dicit ī. Joh. iiij. Miseri-
ās non comprimit: qr vt dicit apl̄s in infir-
mitate ꝓficit. Prorsus virtus charitatis om-
nipotēs est que ipsas miserias facit potētes
dū ꝙuertit in adiutoriū que parate sunt ad
nocendū q̄ suffulti milites christi impauidi
certant certi de victoria: mediis ꝑiculis ince-
dunt tutissimi. nec demōes nec hoies metuē
tes sed securus q̄sq̄ inter frendentiū vndiq̄
hostiū fulgurātes hastas ⁊ volitātia spicula
cum charitate dormitat: qr sola potens est vt
dicit apl̄s Ignita nequissimi tela extinguere
Deniq̄ multitudinē pctōr̄ opit ⁊ oppримit et
temptatiōib⁹ multis morientibus ꝑualebit.
Maioris potētie est erectū hostē deijcere: q̄
conantē reprimere. Charitatis aūt est tempta
tiones non reprimere ne insurgāt: sed cū sur-
rexerint sternere ne ꝓcedāt. Tante nempe
fortitudis est charitas vt ipsam oipotentiaz
q̄dāmodo impotentē reddat. Nōne hec est
que Exo. xxxij. in moyse diuine iusticie ⁊ po
tentie obstans ꝑualuit in fortitudie ꝓtra de-
um: dimitte inq̄t me vt irascat furor me⁹ sup
populū istū. Audis dimitte: ⁊ deū ꝓfecto te-
neri nō dubites. Nec aliūde q̄ amoris forti-
tudine. Queris cui⁹? Illius vtiq̄ serui fidel
qui corde tam puro tam feruido aiebat ad
dñm. Ne queso dicant egypcij callide edu-
xit eos de terra egypti vt interficeret in mon
tibus: nec posset introducē in terrā quam ꝓ-
miserat ꝑ qua iurquerat ꝓrib⁹ suis. Sed cui
nanq̄ cessit potentiā cessit iusticia: vt chari-
tas de corde feruido nō tam rogabat q̄ deū
vrgebat. Sola enī charitas est que deū tenē
pōt. Alis amoris est que teneri nō solū se pa
titur: sed qñ non teneat pie ꝙqueritꝰ ꝑ ꝓphaz
Ezech. xxij. ait. Quesiui de eis virū q̄ inter-
poneret se sepē ⁊ staret oppositꝰ ꝓtra me: ꝓ
pterea ne dissiparē eam ⁊ nō inueni. O imē-
sa benignitas dei que querit q̄ se sibi oppo-
nat irato: cui⁹ ꝓfecto ꝓpriū est misereri ⁊ per
egrinū vlcisci. Charitas igit extentā manuz
dei ne feriat sua fortitudine ꝓtinet. sathanaz
suis pedib⁹ ꝓterit. ⁊ sup inimicor̄ capita car
bones ꝓgerit. potēs non solū adūsus carnē
et sanguinē. sed adūsus ꝓncipat⁹ ⁊ ptātes te
nebrarū harū ꝓtra spūalia neqtie in celestī-
bus. in ꝑsperis fortis sed fortior in adūsis.
Solus enī christi amor q̄ pure ⁊ magnimit
ridentis ⁊ irridēti fortitudine blādicias sper
nit ⁊ toto corde ꝓspernit sapidiori dulcedine
delectat⁹: cui⁹ respectu ois dulcedo amara ē
ois iocūditas meror est. oē pulcrū fedū. om-
ne etiā suaue molestum est ⁊c.

Qr sola seruitia que ex amore ꝓcedūt deo sunt grata: ⁊ remu-neratiōe sunt digna. Cap. iiij.

Quarta excellentia est remūerabili
tas. Oē enī obsequiū q̄ deo sum
mo impendit. aut impendit ei ex
vero amore rector puro q̄ est q̄tui
tus. aut impendit ei ex timore reuerētie. s. vt
offēse aut ex timore pene aut ex pudore aut
ex spe venie vel gratie. aut ex spe remunera
tionis. Qr si ex amore. credit igit esse bonuz
qui ei hoc impendit. Nulli enī impendit rec-
tus amor ⁊ purus ab aliquo nec credit illuz
esse bonū ⁊ merito bonitatis sue huī⁹ amo-
rem esse dignum. Seruiciū autem ⁊ cultus
que intuitu solo bonitatis ipsius eidē impen-
dunt sincerissimi atq̄ rectissimi sunt: ⁊ in eis
p̄cipuus ⁊ rectissim⁹ ē amor. Amor inq̄ act⁹
amor enī habit⁹ siue virtus non ꝓprie seruī-
tium: sed magis seruitus licet spōtanea ⁊ io-
cunda at ideo libera dicēda est. Arma enī ar
mor̄ non dicim⁹ seruiciū ex quo quecūq̄ ꝑ-
cedūt seruicia sola gratuita sunt. i. gratis im-
pensa ⁊ ꝓpter sola illa sunt dona ⁊ munera
q̄re solo merito remūeratiōe dig̃. Et q̄ am-
plius est in eis solum locū habet remūeratio
q̄n remūeratio nanq̄ ōr muneris seu mu-
neratiōis. Remuneratio enī est reflexa seu
recipr̄oca in remūeratiōe seu p̄donatiōe re-
muneratio. Qui enī non gratis sed ex neces

De excellētia diuini amoris.

sitate q̄cunq; seruit ex timore siue ex pudore siue ex spe mercedis siue ex pacto siue ex q̄cunq; alio debito: non ppter remūeratione dicēdus est dign⁹. sed magis ei p̄ciū ope sue elocate reddēdus est.

Articulus. iij. de quattuor excellentijs diuini amoris. Et primo q̄ insatiabilis est amor dei.

Capitulum. j.

PRima excellentia amoris est insatiabilitas. Ultra nāq; oēs virtutes insatiabilis est amor dei. Non enī satiari pōt desiderio qui nō nisi desidera re ꝓcupiscit. sicut in ꝑsona talis aīe ait p̄s. Cō cupiuit aīa mea ōsiderare iustificatiōes tuas in oī tpe. Fames enī aīe desideriū est. habet etenī q; aīa deū amās non satiat amore quia ōs amor ē: quē qui amat amorē amat. Amare aūt amorē circulus facit vt nullus debeat esse finis vel mēsura amoris. Itaq; h̄ insatiabilitas oīa vorat q; ex copia facit inopiā dum ex p̄gustatis delitijs dei ampli⁹ in desiderijs inardescit. q; t si denī ad plenitudinē nūq; ad satietatē. Ūñ Eccl. xxiiij. Qui edunt me adhuc esuriēt. O imēsa charitas t pietas dulcedinis dei cū te amare edere sit. quō te amātem sic reficis vt magis esuriāt cū repleti fuerint: nisi q; tu charitas infinita simul cib⁹ es et esuries? Qui te non gustat prorsus te esurire nescit. ad h̄ enīz cibas vt esurire facias. Ūñ Lu. j. ait maria. Esurientes impleuit bonis. Nolo āmodo q̄ras q̄ sint bona charitatis cū illa pfecto existimē de q̄bus. j. Corinth. ij. Oculus nō vidit absq; te deus. nec auris audiuit nec in cor hois ascēdit que p̄parauit deus diligētib⁹ se. Et idem Esa. lxiiij. Audis diligētib⁹ p̄parata vt dilectiōis bona nō ambigas. In hac enī reposita sunt eternitatis delitie rōnis suauitatis celestis paradysi In hac sunt pax patiētia longanimitas gaudium cum spūsancto. In hac deniq; est quic quid iocundū mēti ꝓcipi p̄ test t vltra infinitum. Hoc inq; dulcissime amor ꝑpasti diligentib⁹ te sed abscōdisti timētib⁹ te donec iuxta illud. j. Joh. iiij. Charitas foras mittit timorē velantē: vt videre possit q; mag̃ sit multitudo dulcedis tue que t si repleat nunq; tñ satiat. Nō audeo dicere illos si q̄ sunt secunda stola vestitos. Objicis forte illud p̄s. satiabor cum apparuerit gloria tua. t illud p̄s. Ex adipe frumēti satiat te. Sed satietatē desiderij abūdantiā ibi notari noueris nō desiderij finē. Finis nanq; desiderij satietas est. Qui ꝯo semp esuriūt patet q; satiati nō sunt Sed vere beata esuries que solum esurit qō habet t solū habet qō esurit. Ex iam dicti p̄suasum volum⁹ q; dulcedie diuini amoris i futuro nō poterim⁹ satiari nec etiaz in pātria repleri. De hac impossibilitate semp sit nob⁹ solatiū nullū h̄re solatiū. Patiētiā quidez mihi et vobis oibus opto. sed impatiētes nos eē in hoc magis exopto.

Qr fructuosum est diligere deum. Capitulum. ij.

SEcūda excellētia est fructuositas. Fructificat enī hoi bona tpalia spiritualia t eternalia. Tpalia. vnde Prouerb. iij. Honora deuz de tua suba t de p̄mitijs oium frugū tuarū: t replebunt horrea tua saturitate t torcularia tua vino redū dabūt. Et. xj. c. ait idē. Alij diuidūt ppria et ditiores fiunt. Scdo fructificat bona spūalia. Nā qui habet charitatē oēs virtutes habet. Cū enī charitas sit vltima inter vtutes morales t theologicas q̄ prius sunt morales scz prudentia iusticia fortitudo t tpantia. deinde theologice videlicet fides spes t charitas. Ūñ. j. Cor. xiij. Maior aūt horū est charitas. Sic q̄ habet charitatē habz oēs virtutes p̄cedentes. sicut q̄ habet centū habet decem vel viginti t nō ecōtra eodē modo hūs charitatē habet oēs virtutes q̄s q̄ possidet oīa dona spūalia tenet. Tertio fructificat eternalia dona. Nā qōlibet opus ex charitate factū eterni regni meritoriū est. O q̄tiens possem⁹ lucrari eternū regnū si dilexerimus frēs. Jō ad opa charitatis. j. Cor. xvj. hortat ap̄s dicēs. Oia opa vra in charitate fiant. Jus es qō nō min⁹ est charitas omia bona opa sua facit sicut de se testat ps dicēs. Particeps ego sum oium timentiū te t custodiētium mādata tua. Ūñ Aug⁹. Pensent inuidi q̄ tū bonū est charitas que sine labore nr̄o aliena bona facit nr̄a. Ex dicti patet q; q̄ habet charitatē hz deuz t oīa que in ipso sunt. O charitas magna t incōpabilis thesaur⁹ dei in agro cordis abscōdit⁹: p q̄ emēda vnitissa vēdēda sunt sicut ait dñs Mat. xiij. O diues charitas cuz q̄ ois dives sine q̄ nemo dives: qr q̄ ñ hz caritatē nihil hz. O argumētatorias chartas multe filie congregauerūt diuitias: tu aūt supgressa es vniūsas. vt ōr in fine p̄rōi.

Qr leuis ars ē diligere deum Capitulum. iij.

TErtia excellēta charitatis ē leuitas Nihil leui⁹ q̄z diligere. Qui diligit nō laborat nihil ꝓstat vectura mercācie amoris: imo amor soluit oēs expēsas vecture cūctaq̄ mercāciarū atq̄ laboꝝ. O q̄z leuis amor qui cūcta leuia reddit. Mirari quō sit tam leuis mercācia amoris? Consydera quis eā portat. Volūtas nēpe ipsa libera est ipsa diligere pōt. sola cum amore sata est. fortinseco adiutorio ab amore non eget: absq̄ alteri⁹ opis admiculo exerceri pōt. Si enī ad diligēdū diuitijs opus esset: iustā tūc excusationē haberēt pauperes. Si sciēcia necessaria foret: excusari tunc possent ignorātes a seruitijs se excusarent simplices a laboꝝ imbecilles. Sola enī libera volūtate impleri pōt mandatū amoris. Infra nos est qō ad illud seruandū necessariuꝫ est. Ūñ precipit dñs Deut. vj. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua et ex tota fortitudine tua. Unde Lu. x. additū est ⁊ ex tota mēte tua vt cor referat ad intentionē. mens ad cognitionē. aīa aūt ad affectionem: cū facultas adsit: qua deficiēte: suplet quidem volūtas bona. Vides quō oia h̄ necessaria ad amorē intra nos sunt. Non igit necessario eget vt diligas fulcare maria. ⁊ p celsas ꝓfringere vndas vel sepulchꝝ dñi cum petas non linigas transmeare oras vel syna montis cacumia scandas. Non limina petri querēs italicas ptransire patrias. nec montiū ascendere rupes vt iacobi extrema pquiras. Intra te volūtas hanc q̄rit amor hanc vocat dñs Cant. v. Aperi mihi soror mea amica mea. est enī volūtas amica amoris que p ꝓsensum volūtatis apit ipsi amori hanc etiā pulsat Apoc. iij. Ego sto ad ostium volūtatis. s. dicit amor ⁊ pulso. s. alliciēdo inspirādo p̄dicādo arguēdo increpādo castigando. Si q̄s audierit vocem meā ⁊ aperuerit mihi. s. p ꝓsensum ianuā voluntatis intrabo ad eum. s. p gratiā charitatis. His igit in q̄s intrauerat ipse amor dicebat amor Luc. xvij. Regnū dei intra vos est. Ecce q̄z facilis est hec ars amādi que solū in volūtate ē. Jō Deut. xxx. dñs ait. Mandatū h̄ qō tibi p̄cipio hodie. non sup te est neq̄ pcul positum neq̄ in celo situꝫ sed in te locus dilectionis. Ecce facilitas implēdi. leuitas amādi. possibilitas implendi seu obseruādi quā excusationē de non diligēdo habere poterim⁹ frēs Ideo ꝓfident ad h̄ portabile pondus hortat dñs Abat. xj. dicēs. Tollite iugū meū super vos. iugū enī meū suaue est ⁊ onus meū leue ⁊c. Onus qō oia onera leuia facis ⁊ implesti mādata. Ūñ ad Rho. xiij. Plenitudo legis dilectio. Tu sola facis scandere ad superna Cant. j. Recti diligūt te. Trahe me p⁹ te: currem⁹ in odorē vngentoꝝ tuoꝝ. Tu portas inferna potius enī vere diligēs deū vellet esse cū amore in inferno q̄z sine amore in celo ꝑm Hugl. de arra sponse. Ūñ Cant. viij. Dura sicut mꝭerus emulatio. Ecce igitur q̄ amor sup oia leuis ē: cū ꝗuissima leuia fādit

Qz inseparabiliter cuz deo vnit animā diuinis amor Cap. iiij.

QUarta excellētia amoris ē durabilitas. Adeo nēpe est amoris glutinū tenax: vt non tm̄ iūgere q̄z dicatur vnire. Triplicit enī vnit vinculū charitatis. tibiipsi. primo ⁊ deo. Primo enī p amorē vnus efficit dum intra se recolitur reductisq̄ affectib⁹ a cūctis locis quibus tenebant captiui solū vnū incōmutabilem amat nec amplius in diūsa mutat. Partitus nēpe p amorē in plura nunq̄ sibi repit et idem. sed semp sibi dissimilis est: qz totiēs variari cogit quotiēs varietatē suscipit illud qō ab eo amat. quia enī labēti innitit necessariū est vt cum labēte labat. Ūñ. j. Joh. ij. Trāsit mūdus ⁊ ꝓcupia eius. Et. j. Cor. vij. Preterit enī figura huius mūdi. Sic qui cum mūdo p affectū currit cū mūdo in ꝓfundū ruit. Proximo enī p charitatē hō vnit dum non solū sine querela q̄ztū in ipso est oib⁹ studet affici: sed etiā omnib⁹ succedentib⁹ coaptari gaudere cū gaudētib⁹ ⁊ flere cuz flentib⁹ ꝑm apl̄m. Infirmari cū infirmātib⁹ ⁊ cū scandalizatis vri. Ūñ Apoc. j. Socius in tribulatiōe et regno. De hac vnitate ait ps̄. Ecce q̄z bonū ⁊ q̄z iocundū ⁊c. Unde Act. iiij. Multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ anima vna q̄n nec voluntatū varietas nec actionū deformitas nec marsupioꝝ ꝓprietas amicos diuidebat: sed firmiter astringebat charitas. ⁊ facile coherebat vnitas in spūsancto ⁊ in vinculo pacis dei. heu heu heu ve ve ve mūdo a scandalis. Ue nobis in inferiori seculo dilapsis in quos fines imo feces seculoꝝ deuenerūt totus mūdus nūc vere in maligno positus est. oēs querūt que sua sunt. In h̄ nēpe miserabili euo nostro totam christianitatem tanta diuisiōe tot scissuris totq̄ fracturis dispsam ꝓspicim⁹ vt vix vn⁹ alteri cernatur puenire in vnū. nisi forte aduersus christuꝫ eius vbiq̄ apparēt scissure ciuitatis dauid in q̄m̄q̄ inhiant vt iam vltimā ruinā oino minē

tur. Fateor hic tedet esse exeam⁹ hinc ꝛ ad ꝓ positū redeam⁹. non enī de vitijs loqui loco hoc ꝓpositū est. Tertio deū hoī ꝛ hoiem deo charitas vnit non solū illa ineffabili charitate qua natura nr̄a vnit illi eterno verbo in vnitate ꝑsone: sed etiā illa de qua ait apl's j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spūs est. Profecto vnitas h̄ charitas ē qua hō ꝑm cor dei totis votis supne ꝛ eterne volūtati ꝓformis vnit deo glutino qō non dissipab̄ ꝛ vinculo qō non disrūpit. In his tñ que sic dico nemo me existimet cū illis sentire imo desipere qui charitatē semel habitā asserūt vltra pdi non posse ḡre si ois q̄ habet charitatē ꝑseuerant adheret frustra discipulos suos dominus Jo. xv. monuisset dicēs. Manete in dilectione mea. indubitant ostēdēs charitatem sponte deleri posse non violent auferri offert oī aufert nulli vt nullus nisi suo vicio illa careat est tamen charitas vinculū ꝑfectionis q̄ mēbra artissime sibiinuicē herēt ꝛ suo capiti ꝑ oēs iūcturas ꝓnectunt in vnū corp⁹ in vno ꝓncipio oium bonor̄ vt fident quilibet dicere valeat cū ps̄. Particeps ego sum oium timentiū te ꝛ custodientiū mādata tua De hoc etenī dictū putes Eccs. iiij. Funiculus triplex difficile rumpit. triplex nanq; ór quia vt ꝑfatus sum triplicit ligat. Triplicem funiculū describit apl's j. Timoth. j. dicens Finis ꝓcepti est charitas de corde puro ꝛ cōscientia pura ꝛ recta seu bona ꝛ fide non ficta Solū purū est cor qō ad crimia mādata perfluere nescit. nihil fedat facilius corde mundanis exposito. hoc solū ꝓtinet charitas ne frustra pateat. tunc ꝛo fedat cū in crimia labitur. Conscians ꝛo bonā habet ad oēs q̄ ꝓximi bonū vt suū diligit. Si q̄ min⁹: ꝓincit nō hr̄e illā que nō querit que sua sunt. Fides autem non ficta ea est que per dilectionez in bonis opibus exercetur alioqn non solūmodo fictam sed mortuā Jacobus dicere nō videret seu vereret Et vere iste funiculus difficile rumpit q̄ paulus vinct⁹ ad Rhom̄. viij. audenter ait. Quis nos sepabit a charitate christi: ꝛc. Validū ꝑfecto vinculū est cui nulla violētia ꝑualet insepabilit ꝓtinēs amantē cum amato. sed validius erit in patria: qr vt ór. j. Cor. xiij. Charitas nunq; excidit. Nam si credēdo ꝛ sperādo diligim⁹ qō non videmus nec tenem⁹: ḡto ardenti⁹ eum diligemus quē tūc videbim⁹ sicuti est: vt ór. j. Jo. iij. Cū quo nos regnare faciat amorosus iesus christ⁹ filius dei: qui cuz pr̄e ꝛ spūsancto viuit ꝛ regnat. ꝑ infinita secula seculor̄ Amē

Feria. iij. post dñicaz in quinquagesima de affectib⁹ triplicis inflāmati amoris. s. dei sui ꝛ ꝓximi de quib⁹ verū carnisꝓuium celebratur. Sermo. iiij.

Fides spes charitas tria hec maior aūt hor̄ ē charitas ibi. s. Urget iter charitas de charitate nos loqui vt quā in ꝓcedenti sermōe tam gratā didicim⁹: de excellētia charitat̄ ex eadem diuino munere expiamur hodie vsq; ad famelicā nauseam crapulari. Et ad h̄ hortat apl's in verbo ꝓallegato dicēs. Fides spes charitas tria hec vt. s. Quasi dicere velit. Fides vtiq; atq; spes ad deū cognoscēdū ꝛ querendū illuminant intellectū atq; roborāt facultatē: ꝑ maior hor̄ ē charitas q̄ inflāmat ꝛ pascit imo de pascit hoīs volūtatē. ꝛ aiaz totā satiat iebriat atq; i deū trāsformat. Hec q̄dē amoris crapula nūcupab̄. cū hūan⁹ spūs tuus fiat tanq; potens crapulat⁹ a vino. s. diuini amoris. Crapula aūt ꝛ spūale carnisꝓuiū celebrat mens bona ex triplici ꝛo atq; feruēti amore. ꝓmo amore dei. scō amore sui. tertio amore ꝓximi de q̄bus amorib⁹ ꝓpheta. cxxxij. ps̄ q̄ in pñti materia ē aliud thema inq̄t: Ecce q̄ bonū quo ad amorē dei. ꝛ q̄ iocūdū q̄ ad amorem sui habitare frēs in vnū quo ad amorē ꝓximi.

Articulus prim⁹ de septēplici flāma seu ardenti affectu diuini amoris.

Prim⁹ amor feruēs ꝛ ardēs q̄ mens hūana replet est amor dei. Exercēs enī se in sacri meditatiōib⁹ ꝛ affectiōib⁹ ad obtinēda bona gr̄arū ꝛ virtutū atq; feruētis ꝛ crapulantis amoris dei: septē affectib⁹ inflāmatis exercere debet ad deū. Prim⁹ est amor ardētissim⁹ scōs ē timor reuerētissim⁹. tertī⁹ est zelus cōstantissim⁹. q̄rtus regr̄atio magna. q̄nt⁹ laus imensa. sextus obediētia ꝓmptissima. septimus delectatio seu securitas ebria.

De septē gradib⁹ ꝑ quos ad amorem ardētissimū mens ascēdit. Capitulum. j.

Primus q̄dem inflāmat⁹ affectus amor ardētissim⁹ nūcupat ad quē vtiq; ꝓseq̄ndū hortat sponsus dile-

ctam sponsam Cant. viij. dicens. Pone me vt signaculū sup cor tuū t vt signaculuz sup brachiū tuū qz fortis est vt mors dilectio. dura sicut infern⁹ emulatio. Lampades ei⁹ lāpades ignis atq; flāmarū aque multe nō potuerūt extinguē charitatē. In q̄bus verb̄ septem gradus charitatis p ordinē exp̄munt q̄bus acq̄rit hic ardētissim⁹ amor dei. Prim⁹ est meditatio. scōs imitatio. terti⁹ sepatio. q̄rtus emulatio. q̄nt⁹ inflāmatio. sext⁹ exēplatio. septim⁹ insupatio. ¶ Prim⁹ q̄dem ḡdus pueniēdi ad amorē ardētissimū dei est meditatio. Per hunc eni modū inflāmabat spūs ꝓpheticus cū dixit. In meditatiōe mea exardescit ignis. Et initiū p qđ ad h̄ ascēdit alibi exp̄mit dicēs. Meditatio cordis mei in ꝓspectu tuo semp. Et hūc modū exp̄mit sponsus cū ait. Pone me vt signaculū positū sup cor tuū. Quidq̄ signaculū positū sup cor tuū. nisi meditatio sponsi p quā artissime t amorosissime in corde spōse eius meditatio ei⁹ memoria radicat? Unde ibidē glo. Solem⁹ signū aliqđ cū digito vel brachio alligatū circūferre q̄ admonemur. q̄ illi⁹ rei mēoriā freq̄ntio rē volum⁹ hre. In cui⁹ mysteriū Deut. vj. s. de dei p̄cepti scriptū est. Ligab ea ꝙsi signuz in manu tua eruntq; t mouebunt ante oculos tuos. ¶ Scōs gradus est imitatio vt nō solum dilecta spōsa in interioꝛib⁹ cordis sed etiā in exterioꝛib⁹ verbis t factis amātissimū imitet spōsum. Unde subdit. Et vt signaculuz sup brachiū tuū. p qđ opamur virtutū opera vt in eis christi imitatio designat. Qrtus aūt amoꝛis feruoꝛ in h̄ crescat māifeste ostēdit seraphica ipsa pfectio ad quē p hanc christi imitationē mens glorioſi frācisci pducta ē Ideo in ei⁹ psona ap̄ls ad Gal. vlt. ait. Ego eni stigmata dñi iesu in corde meo porto.

Tertius ḡdus est sepatio vt. s. mēs ab oi qđ a spōso sepet elonget. Unde subdit. Quia fortis est vt mors dilectio. Mors siq̄dem vno trifurcato ictu aiam sepat a mūdi habitatiōe a suoꝛ ꝓsatiōe atq; a carnis vnione ac p h̄ ab oi passiōe hui⁹ seculi nequā. Sic amor dei ab oibus que aiam sepant a dilecto oino illā elongat. ¶ Quart⁹ gradus est emulatio qz scz mens iuxta ap̄lm. j. Cor. xiij. semp emulatur charismata meliora. Unde sponsus ait Dura sicut infern⁹ emulatio. s. esse debz. Sicut eni infern⁹ nemi pcit sic amor in aia spōsa christi tanta dilectiōis emulatiōe obsequit dilecto sponso. vt nulli tpi ꝓditioni vel loco psone infirmitati seu cuiuscūq; resistētie parcatq̄n oia supās innitat dilecto suo. ¶ Quintus gradus est inflāmatio. Exp̄cedentib⁹ siquidem nixus in dei amore inflāmat iō spōsus ait. Lampades eius. i. corda diuina charitate accēsa lampades ignis. i. plēa sunt feruore dilectiōis diuine. Lampas eni est vas clarū intus habet oleū t ignē. Oleum nutrit ignem q̄ dicit feruorē. In lampade cor purū in oleo deuotio: in ignis calore feruor desiderij denotat. Hoc igne ardebāt duo discipuli pgentes in emaus qz Lu. xxiiij. dicebāt Nōne cor nr̄m ardens erat in nob⁹? Sed q̄d faciet in patria? Et iterū p̄s. crapulat⁹ t epulatus t ebriatus de se ait. Inflāmatū est cor meū t renes mei cōmutati sunt: t ego ad nihilū redact⁹ sum. ¶ Sextus gradus est exēplatio ad primū ꝓpter deū exhibita t monstrata. Unde subdit. atq; flāmarū. In flemmis siq̄dem lumiosi splēdoꝛes sancte t edificatorie ꝓuersatiōis pueniēti⁹ denotant sicut Mat. v. dñs ait. Sic luceat lux vr̄a coꝝ hoibus vt videāt vestra opa bona t̄c. ¶ Septimus gradus est insupatio cum. s. mens nullis adūsitatib⁹ supatur. Unde subdit aq̄ multe non potuerūt extinguē charitatē. Per aquas eni tribulationū impet⁹ designant. Unde Esa. viij. Pro eo q̄ abiecerat ap̄ls iste aq̄s siloe q̄ vadunt cū silentio. Et sequit. Propt̄ h̄ ecce adducet dñs sup eos aquas flumis fortes et multas: regem assyrioꝝ t oēm gloriaz eius. Hoc siq̄dem ignita aia qz oia suffert dom⁹ est illa de q̄ Mat. vij. que edificata est supra firmam petrā t descēdit pluuia t venerūt flumina t flauerūt venti t irruerūt in domū illam: t non cecidit. fundata eni erat supra petram. id est. iesum christum.

De feruenti affectu filialis timoris ad deū: qui oēs alios timoꝛes aspernat. ¶ Capitul. ij.

Secūdus q̄dem inflāmat⁹ affectus est timoꝛ reuerētissim⁹. Cū eni sex dicant esse timoꝛes. Prim⁹ naturalis. scōs hūan⁹. terti⁹ mūdanus q̄rtus seruilis. q̄ntus initialis. sextus filialis vel castus. q̄nq; q̄dem poꝛes rēnuit mēs diuina dilectiōe feruescēs t in sexto solūmodo pq̄escit. ¶ Primo eni non timet timoꝛe naturali licet talis timoꝛ nō sit bon⁹ vel malus cū non sit sub lībrate arbitrij ꝓstitut⁹. Et h̄ timore solū habet timere homo timoꝛe ꝓpassiōis sicut fecit christus. Unde Mat. xxvj. cepit iesus tedere t pauere t hoc q̄tum ad ꝓpassionē t ideo dicit cepit. ¶ Scōo nō timet timoꝛe humano q̄ potius elegit peccare q̄ penas i coꝛ-

poze tolerare. Vñ ad talē timētē Esa. v. ait. Quis es tu vt timeas ab homīe mortali. Tertio non timet timoze mūdano q̄ potius elegit cōmittere diuinā offensionē q̄z pdere terrenā possessionē. Vñ Lu. xij. Nolite timere pusillus grex qz cōplacuit patri vestro dare vobis regnū. ¶ Quarto nō timet timore seruili quo. s. timet pena inferni nec amat diuina iusticia. Vñ ad Rho. viij. Nō accepistis spīm seruitutis iterū in timore. ¶ Quinto etiam nō timet timoze initiali de q̄ ps̄. Initium sapie timor dñi. qz licet p̄ncipaliter amet iusticia tñ scōdario timet penam. sed sicut. j. Jo. iiij. scriptū est. Perfecta charitas foras mittit timorē. s. initialē t multa amplius p̄cedētes. ¶ Sextus est timor filialis seu casti⁹. Filialis q̄dem ad patrē. Castus vō ad sponsaz Vñ Job. xxvj. Columne celi p̄tremiscūt t pauent ad nutū eius. t hoc timore timet aīa feruens. Hic q̄dem triplicit variat qz triplex est hmōi timor. Prim⁹ est sepatiōis. scōs offensionis. terti⁹ reuerētialis. ¶ Prim⁹ inq̄z ē timor sepatiōis q̄ sponsa timet separari a sponso. Vñ Eccl. vij. Qui timet deū nihil negligit. s. ne sepetur a deo. ¶ Scōs est timor offēsionis q̄ filialis amor i mimo timet offendere deū. Vñ Salomō Prou. viij. Timor dñi odit malū. s. ne offendat patrē. Terti⁹ est reuerētialis. Vñ Eccl. xxiij. Nihil meli⁹ q̄z timor dei. His trib⁹ timoribꝰ inflāmat desideriosus t succensus in amore affect⁹ atq; pro eos sentiēs q̄z suauis est dñs admirans cuz ppheta clamat. Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe quā abscōdisti timētibus te. solus iste timor in patria manebit. Vñ ps̄. Timor dñi scūs pmanet in seculū seculi.

¶ De feruenti affectu duplicis zeli: quo gloria dei. t salus aīarum sollicite p̄curat. ¶ Cap. iij.

Tertius aūt inflāmat⁹ affect⁹ est zelus p̄stantissim⁹. Est eni zel⁹ amor excādescēs atq; irascēs p̄tra ea q̄ sunt p̄tria suo amato vel suo amori. Cū eni duplex sit amor. s. dei t p̄mi atq; in his duob⁹ mādatis tota lex pendet sicut dicit Mat. xxij. hinc est q̄ in q̄libet inflāmato affectu debet esse duplex zelus. Prim⁹ honoris t glorie dei. Scōs salutis p̄mi. Primus zelus ē honoris dei q̄ mens sctē trascit et excādescit q̄ de⁹ nō cognoscit nō diligitur nō timet nec debitis officijs nec seruicijs honorat exēplo zelotis helie q̄. iij. Regl. xix. ait Zelo zelatus sum p dño deo exercituū quia dereliquerūt pactū dñi filij israel. i. populus christian⁹. ¶ Scōs zelus ē salutis p̄mi. Vñ ps̄. Zelus domus. i. ecclesie tue comedit me id est. p sollicitudinē attenuauit me sicut fecit paulus qui ad Cor. xj. de se ait. Preter illa q̄ extrinsecus sunt instātia mea q̄tidiana que scz nec vna hora remittit p̄m glo. sollicitudo oium ecclesiarū. Quis infirmat t ego nō infirmor. q̄s scandalizat t ego nō vror? Itē necessariū est p istū zelū mentē p̄mo dirigere ad seipsam atq; p̄spicere si in se vel a se seu p se facta sint opa dei honorē t damnū seu scādalū p̄moz. Que cū cepit a seipsa tunc ex charitate in p̄mū dirigat. Et ne q̄s etiam i alios erret notandū est q̄ tūc zelus est diuinus q̄n cū feruore t attentiōe seu excādescentia sue ire est in deū rectus. t p̄m dei instinctum t bñplacitū mēsurat⁹ ita q̄ non ferē cōtra aliquē nisi p christo atq; p̄m deū t solum p q̄to ille est p̄trarius deo. Multa tñ apparent hoibus debitā mēsurā excedere q̄ sunt mēsuratissima apud deū. Ecōtra multi sunt zeli mali sub spē boni Job. xij. de iuda patet q̄ p falso pauperū zelo p̄tra magdalenā ait. Quare lꝫ vngentū non venit trecētis denarijs t datū est egenis? Sed heu qz iam venit tps t nūc est in quo nō repitur p̄prie nec aliarū aiarū zelū habens nec de salute earū curet. vt vere iam dici pōt q̄ zelus dom⁹ dei comedit oēs zelatores suos quia iam nullus supest zelans. Oēs eni que sua sunt querūt q̄libet domus sue nō dei zelū habz iō Aggei j. lamētabilit dicit dñs exercituū dom⁹ mea deserta ē t vos festinatis vnusq̄sq; i domū suā

¶ De multiplici regratione cōmuni t p̄pria inflāmati cordis ad deum. Cap. iiij.

Quartus vō inflāmatus affectus ē regratio magna. Duplex q̄dem ē regratio q̄ vtit mēs diuino amore succensa. Prima aūt est gnālis. scōs speciāl. Prima autē est generāl qua mens diligēs oia que sunt creata t ordinata a deo vt dicit de oibus creaturis laudans creatorē. Unde erigēs totum affectū ad deū ait. ¶ Primo q̄z tias agimus tibi dñe deus noster q̄ es alpha et o p̄ncipiū t finis qz creasti celū t terram et oia que in eis sunt: ponens in eis vestigiuz et imaginē tue scissime trinitatis vt creature p̄ticipes essent supadmirabilis gratie tue Scōo tibi regramur dñe deus noster de homine quem formasti ad imaginē t similitudinem tuā atq; oia subijciēs pedib⁹ suis. cū.

cta ordinasti ad seruiciū eius. casumq; eius misericordit repasti: nec eum in eternū interituz cum demone ꝓdemnasti. Tertio q̄z tibi ḡti as agimus imēsas dulcissime deus q̄ placu it charitati tue post ade casum salutis remedia nobis dare: legē fidem ⁊ spem atq; repationē nr̄am p filij tui incarnationē fiendā: dilectis amicis tuis abraam ysaac ⁊ iacob ⁊ ceteris patrib⁹ ꝓphetis reuelare. Quarto in cessant ḡras agim⁹ tibi dñe deus op̄s de stupenda charitate ⁊ hūilitate que ostendisti in vnione hūanitatis nr̄e ad tuam imēsissimā diuinitatē. Quinto imensas ḡras tibi agimus de tua hūlima natiuitate ⁊ supadmirabili ꝓuersatiōe in mūdo doloꝛib⁹ ⁊ afflictiōibus plena ꝓ nr̄a dilectione. Sexto tibi ḡtias agim⁹ dulcissime iesu christe de tuo corpore p̄cioso q̄ in die sancto cene dedisti nob̄ in viaticū ⁊ refugiū in solaciū atq; i remissionem oium pct̄oꝝ nr̄oꝝ. Septimo o amorosissime sup oia ḡras maximas referimus quia ꝓ nobis vilissimis creaturis atq; ꝓmptissimis ad oēm tuā offensam ⁊ culpā dig̃tus es pati tam crudelez tamq; enormē atq; acerbissimā passionē. O imēsa charitas dei. O bonitas saluatoꝛis. O mia redemptoꝛis Quis recogitare p̄t tanti amoꝛis abyssum et nō admirari atq; diligere te imensum nisi infidelitate laboꝛet? Octauo tibi ḡras agimus infinitas tua de triūphāti ⁊ glorioſa resurrectiōe: p quā resuscitati a miseria huius vite ad gloriā tuā nobis fidem ⁊ spem ꝓtulisti. Nono tibi ḡras agim⁹ de tua admirabili ascensiōe: p quā gen⁹ hūanū in ꝓspectu oium spūum bt̄oꝝ tanto nobilitasti decoꝛe atq; tam glorioso sublimasti honoꝛe. Decimo ḡras referim⁹ tibi dñe iesu christe de sci spūs missione in ap̄los tuos in die pentecostes: p quē tanta foꝛtitudine replesti eos. vt qui ꝓius timebāt verba: postea p te non timerent ꝛbera. toꝛmēta durissima. atq; moꝛtem. Et q̄ ꝓius erant ignari ⁊ idiote: postea facti sunt tanto lumie illustrati ⁊ docti. vt scirent quecūq; necessaria sunt p toti⁹ mundi salute. atq; p eos felicitati nos dignos benignissime deus ad tuā fidem puenire. O miserrimū ⁊ miserabile genus ꝛpianoꝝ. Quid de illis sctissimis athletis iam tibi remāsit. ni si solū auctas ⁊ solū in labijs coꝛporeis fides vt digne de tot iesus christ⁹ lamētabilit̄ dicere valeat illud Mat. xv. Populus hic labijs me honoꝛat: coꝛ autem eoꝛuz longe est a me Sine causa autē colunt me. id est. fruſtra Est eni scḋa regratio dei. s. specialis p quam diuino aꝛdoꝛe inflāmat⁹ affect⁹ ad seipsum reuersus ⁊ tot gratijs se vallatū ꝓspicies: in regratiōis exultationē p̄rupēs. In p̄mis ait Gras tibi ago dñe ō meipso quē ex mera bonitate tua int̄ nobiliores creaturas creare dignatus es. tribuens mihi coꝛpus ⁊ aiam ad imaginē ⁊ similitudinē tuā. atq; imensa bonitate tua sacro baptismat̄ fonte regnātus sum. ⁊ in tua fide instructus atq; nutrit⁹ cuz dignus essem dānatione eterna. Secūdo gratias tibi ago imēsissime deus de tāta patientia: qua sustinuisti iniq̄tatē meā tribuēs mihi spaciū penitēdi. Insup tua bōitate mihi indignissimo ꝓtulisti in te credere i te sperare: te amare atq; obsequi tibi. Confirma h̄ deus qō opatus es in me: ⁊ adauge dulcissime iesu christe. Tertio gras tibi ago q̄ de nihilo creans me tot innūas atq; pulcherrimas creaturas ordinasti ad seruiciū meuz ⁊ ad sustentationē coꝛpalis vite mee Quarto gras tibi ago quia dedisti mihi rōnez sensum ⁊ intellectū multisq; ⁊ innūabilib⁹ gratijs replens aiam meā vt p̄m voluntatē tuaz regere possum illam. Quinto gratias tibi ago imēsissime dñe pater miarū ⁊ deus toti⁹ ꝓsolatiōis: q̄ dona mihi collata omēs meas grarūactiones in infinitū excedūt. Adiuua me tuipse vt tibi dignas reddā gras de oib⁹ būficijs que ꝓtinuo mihi facis fecisti ⁊ facturus es. pfecte recognoscēs humilit̄ ⁊ deuote subijciar tue reuerēdissime maiestati in secula seculoꝛum.

De duplici laude. s. affirmatiua ⁊ negatiua: qua inflāmati affectus laudāt creatoꝛē. Ca. v.

Quintus ꝛdo inflāmat⁹ affectus est laus imensa. Luz eni mens fuerit diuino amoꝛe succēsa tam dulcedine repit deum bonū: vt nunq̄ velit cessare a laude eius. In cui⁹ psona ait ps̄. Benedicam dñm in oi tpe semp ⁊c. in omni tpe. i. tam in adūsitate q̄z in ꝓsperitate. nō sicut quidā qui laudāt deū in ꝓspitate. Unde ps̄. Confitebit̄ tibi cū benefeceris ei. Alij ipsum tm̄ laudāt in adūsitate. Un̄ Esa. xxvi. Dñe in angustia req̄siuerūt te. Insup addit semp laus eius in oꝛe meo. id est. semp aliq̄d loquar vel sentiam vel cogitabo q̄ referat ad laudem summi dei. Unde Cassio. Quicquid ex charitate ex simplicitate ceteriscz virtutibus vel loq̄mur vel mente gestim⁹ viuere: diuinis laudib⁹ applicat. Ipsius eni est p̄ conīū qui donat oꝛe ac coꝛde honesta medi-

De affectib⁹ triplicis inflāmati amoris

tari. Duplici enī laude p̄cipaliter inflāmatus affectus laudat deū. Prima est affirmatiua. scōa vo laus est negatiua. ¶ Prima aūt laude affirmatiua laudat deus cum in eius laudem oia bona ei appropriant. ⁊ de hac tota scriptura referta ē. ⁊ hmōi laude vsi sunt vt plurimū oēs iusti. Nam laudant illū ō iusticia ⁊ fortitudie. Unde p̄s. Deus iudex iustus fortis ⁊ patiens ⁊ longanimis. Laudāt illum de magnitudie. Unde idem ait. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊c. Dicunt etiam illum bonū. Unde p̄s. Laudate dñm q̄niam bon⁹ est. Et alibi. Bonus es tu: ⁊ī bonitate tua doce me ⁊c. Dicunt eū sapientem Unde idem sapiētie ei⁹ nō erit nūs. Nominant illū amorē vel charitatē. ⁊. Joh. iiij. Deus charitas est. Nominat illū pacem. Unde In pace in idipsum ⁊c. Noīat se viam veritatem ⁊ vitam Joh. xiiij. c. Ego sum via veritas ⁊ vita. Noīat illū pulchr. ⁊. Pe. ⁊. In quē desiderant angeli p̄spicere. Noīat illum misericordē. Unde p̄s. Miserator ⁊ misericors dñs. Noīat illum lumē p̄s. In lumie tuo videbim⁹ lumē. Noīat eum suauē p̄s. Gustate ⁊ videte q̄m suauis est dñs. Et cetera multa p̄similia p laudem affirmatiuā deo appropriant in gloria nois sui ¶ Scōa est laus negatiua. Licet aūt laudare modus sit deo glorioſus ⁊ dign⁹. est tū secūdus laudabil⁹ modus. ⁊. negatiu⁹ est ablatiu⁹. sicut faciūt sculpentes p modū p̄dictū incōpabilit dinoscitur supare. Et p hūc modū in ampliorē laudem dei illa negant que p̄ius de deo affirmabant. Unde abbas vercellen⁹ sup. iij. c. de mystica theologia de vtraq; laude ait. q affirmatiua sit p descēsus a supioribus ad extrema. Negatiua vo ecōtra ab inferioribus ad supiora seu ad p̄cipaliora. Q̄n aūt fit descensus a supioribus ad extrema affirmatio parit dilatationē siue verboꝝ multiplicationem. Sic econūso ascensus ab inferioribus ad p̄cipaliora negādo generat p̄tractionem. Hoc aūt ideo p̄tingit. q; ibi de notioribus ad magis nota descēdim⁹: hic vo de cognitis ad incognita negatiue ascēdim⁹. Q̄n ibi multiplicatio. hic aūt sermonis restrictio generat At vbi ascendēdo oia fuerint negata ⁊ negata cuncta fuerint ascēsa. iam nō est nisi vt sermo fileat: sicut a diuina ineffabilitate p̄uict⁹ Verbi gra cum mens illuiata ardenti corde ad sublimia dei p̄templāda sustollit. tāto dei lumine illustrat ad cognoscendū quid sit ipse deus. ⁊ quicqd p̄ius de deo affirmauerat nūc negat tantā intelligit distantiā ipsi⁹ dei ab eo q̄ dici potest de ipso deo vel noīari vt cogitari potest ipse deus. Nam si noīat illus magnū nomē ei apparet paruū. Si iustū nomen ei videt iniustū. Si fortē nomen debile pensat. Si bonū: nomē ei videt malū. Si sapientiā: estimat stulticiā. Si amorē ⁊ charitatem: sonat illi nomē iniq̄tatē. Si pacem: nomen ei apparet guerra. Si via veritas ⁊ vita dicatur: videt ei nomen deuiū ⁊ falsum atq; mortale. Si pulchrū apparet ei deforme. Si misericordē: sonat ei crudelitatē. Si lumen. nomen videt ei obscurū. Si suaue. nomē ei videt amarū ⁊ sic de p̄similib⁹: quia ad longe maiora q̄z fari vel cogitari possit est talis spiritus subleuat⁹ iuxta illud. ⁊. Cor. ij. Q̄ oculus non vidit nec auris audiuit neq; in cor hois ascendit que p̄parauit deus etiā in p̄senti vita diligentib⁹ se. Utraq; tū laude collaudant creatorē affectus talit inflāmati fm varias inflāmatiōes ⁊ eleuatiōes spūs atq; ebrii os anime sensus.

De obediētia p̄mpta inflammati affectus ad deū Ca. vj.

Sextus q̄dem inflāmat⁹ affectus ē obediētia p̄mpta. Igne eteni calefacta defacili flectit cera. Petalla q̄z ab igne liq̄facta facilit recipiunt formaz. Sic etiam corda diuino amore succensa p̄pter deum ad oēm obediētiam et maioris ⁊ equalis ⁊ minoris semp reddunt p̄mpta: Et merito quidez. Nam fm Bern̄. Credentib⁹ nihil impossibile. amātib⁹ nihil difficile. nihil asperū mitibus. nihil humilibus arduū reperit: que omia tales habent. Solent q̄z curruū rote velocius currē si sint vncte. sic tales aie vnctione diuini amoris superinfusa p̄mptissime sunt adimplēda quecunq; p̄cepta. ⁊ corde ore ⁊ ope cū p̄pha decantant. Paratū cor meum deus ⁊c ⁊ q fm Bern̄. paratum ad sublimia. paratū ad humilia. paratū ad oia. ⁊. vsq; ad mortē. Et idē iterū ait. Hec vnctio andreā fecit gaudenter crucem amplecti. Laurentiū irridere carnificem. Stephanū p lapidātib⁹ flectere genua in ore: ⁊ apostolos gaudere in tribulatione. Nec mirū si in talib⁹ obediētia p̄mpta et p̄tradictio nulla. cū eoꝝ spiritib⁹ subiecta sit caro: quia eorum spiritus subiecti sunt deo. Ex quibus duobus perfecta obediētia p̄sūmatur.

De spūali crapula seu saturitate atq; ebrietate: quas de deo

experiunt inflammati affectus.

Capitulum. vij.

Septim⁹ inflāmatus affect⁹ est delectatio seu saturitas ebria q̄ mēs reficit saturat ⁊ inebriat dei dulcissima ⁊ ineffabili suauitate. Tanto enī sapore degustat talis spiritus dulcedinez dei vt q̄tidie ad eius appetitū acrius inardescēs clamet inuitans ad pastū oēs irrōnales creaturas ⁊ dicens. Gustate ⁊ videte qm̄ suauis est dn̄s ⁊c. Solet quilibet nēpe post saturitatem ⁊ crapulā quecūq; apposita fastidire. sic q̄ ad hanc saturitatē puenerit mens deuota manifestissimū signū est quarūlibet corpaliū delitiarū fastidiū: atq; ex intimo affectu exterioz oium verū quendā ⁊ spontaneū habere despectū. Aliud est enī tm̄modo obsistere et repellēdo viriliter accēscere nolle: atq; aliud est quadā nausea saturati affect⁹ medullitus fastidire. Ad veram igit sacietatē ⁊ spūalem crapulā tunc mens hūana deuenit: qm̄ post diuine suauitatis abūdantiā quā interius sentit oium que exterius apponi p̄t. qdam necessariū potius q̄z voluntariū fastidium sentit: nec sine ebrietate tal saturitas venire solet: quā qui incurrit insensibilis fit ad mūdum. Oēs nempe nouerūt q̄ qui plene ebrij sunt irrisiones suas atq; despectiones sepe nec q̄dem aduertūt: atq; picula ⁊ discrimina nec declinare. nec saltē attendere norunt Cum igit videm⁹ multos q̄tidie inter ꝓuicia et obꝓrobria hilarescē ⁊ gaudere inter picula ⁊ tpaliū damna letari: ⁊ q̄d qui hm̄oi sunt debem⁹ nisi ebrios iudicare? Quid enī dixerim tam mentis alienationē nisi spūalē quādam ebriationē? prius est enī vt fastidiamus vana huius mūdi oblectamenta: scdo xo vt despiciam⁹ eius aduersa. Primū quidē efficit spūalis satietas: scm xo spūalis ebrietas Sacietatē igitur ebrietas sequit. vt ex eozuz affectib⁹ compꝛobat. Hac crapula ⁊ ebrietate alterati erant apli qm̄ vt dicit Actū. v. Ibāt gaudentes a ꝓspectu ꝓcilij: qm̄ digni habiti sunt p noie ihesu ꝓtumeliā pati. Eandē etiam ebrietatē passi sunt oēs sancti christi martyres ⁊ ꝓfessoꝛes ꝰclari: quoz sicut dicit aplus ad hēb. xj. Alij quidem ludibria ⁊ verbera expti sunt. insup ⁊ vincula ⁊ cetera que apostolus tangit ibidem.

Articulus. ij. de septemplici affectu ardētis amoꝛis ad scīpm

Secūdus xo pncipalis amoz inflāmat hominez ad bene diligendū seipsum. Et h̄ etiā septemplici feruet affectu. Prim⁹ est affectus pudoꝛis. scds doloꝛis. tert⁹ hoꝛoꝛis. q̄rtus rigoꝛis. q̄ntus ire implacabilis. sext⁹ vigoꝛis septim⁹ est affectus discretiois.

Ex pudoꝛoso affectu ꝓpter sua peccata confundit anima ꝓpter tria

Capitulum. j.

Quicunq; xo ꝓcupiscit semetpsum diligere debet. pmo se exercere in affectu pudoꝛis q̄. s. totus ꝛ vitijs suis atq; defectib⁹ ꝓfundat ⁊ erubescat: ⁊ maxie ꝓsiderādo circa peccata tria. pmo magnitudinē. scdo multitudinē. tertio turpitudinē. Primo ꝓsideret pctōz magnitudinē ⁊ corde ꝓtrito ⁊ humiliato ad deum clamet cū filio ꝓdigo Lu. xv. Pater peccaui in celum ⁊ coram te iam non sum dign⁹ vocari filius tuus: fac me sicut vnū de mercēnarijs tuis. Secūdo suoz pctōz multitudinē cōsideret. ac cū ps̄ dicat. Iniq̄tates mee supergresse sunt caput meū ⁊c. ⁊ cū manasse penitente. ij. Parali. vlt. doleat dicens. Peccaui sup numerū arene maris. multiplicate sunt iniq̄tates mee. Atq; cuz publicano Lu. xviij misericordiā poscat dicēs. Deus ꝓpicius esto mihi peccatoꝛi. Tertio ꝓsideret suoz pctōrum turpitudinē atq; ad seipsam increpatiue aia dicat illud ꝓpheticū. Filia babylonis misera. Et illud Esa. xxiij. Sume cytharā et circui ciuitatē meretrix oblinioni tradit. Et Ihiere. ij. Q̄ vilis facta es nimis iterās vias tuas.

Ex doloꝛe culpaz cruciat anima ꝓpter tria. Capitulū. ij.

Secūdus est affectus doloꝛis vt. s. aīa peccata sua dei offensiua ⁊ suiipsius maculatiua acutissimo doloꝛe plangat. Et hoc ꝓpter tria et ex suis culpis. pmo meruit gehēnā. scdo amisit vitam eternā. tertio incurrit diuinā offensam. Primo enī dolere debet q̄ meruit gehennā cui⁹ tormēta ꝓsideras ⁊ illa mereri cōspiciens. ac q̄si illa ex vehemēti illumiatione pūtia cernens cū ps̄ dicat. Dolores inferni circūdederūt me. Secūdo dolebit q̄ amisit vitam eternā quaz mens infinitis delitijs plenam esse ꝓsideras atq; finem habere non ꝓspicies p eius amissiōe ꝓpetuo lamētari ꝓponens cū Ihiere. xv. dicat. Factus est doloz meus ꝓpetuus. Et cū eodem. xxx. Insatiabilis doloz meus. s. ꝓp magnitudinē damni.

De affectib⁹ triplicis inflāmati amoris

Tertio dolere debet quia incurrit diuinā offensam exemplo dauid qui ait in ps̄. Fuerunt mihi lachrymē mee panes die ac nocte ⁊c̄. Talis inq̄ aīa ploret q̄si altera magdalena ad pedes iesu clamās cum ꝓpheta. Miserere mei deus ⁊c̄ quem tanta malignitate offendi. Ploret hec aīa quia olim amisit deū sed amplius q̄ deus amisit eam.

Qz triplici affectuoso sensu: venit anima in suipsi⁹ horrorē Capitulum. iij.

Tertius est affectus horroris quo scz homo ꝓpter odiū sui seipsum scūlime horret. De quo quidem odio ⁊ horrore Jo. xij. dns ait. Qui odit animam suā in hoc mūdo: in vitam eternaz custodit eam. Talis autē horroris affect⁹ originem habet ex sensu ꝓprie nihileitatis. qz ver⁹ sui amor in hoie opatur q̄ nihil se esse intelligit a seipso. ⁊ nihil boni facere p seipsuz atq̄ in nihilū tendere p seipsum. Unde Job. xxx Redactus sum ad nihilū ⁊ abstulit q̄si ventus. s. spūssancti desideriū meū. i. qđ videbatur mihi videre. Unde ps̄. Inflammatū est coz meū. s. ad amorē mei ⁊ renes mei cōmutati sunt. s. ad horrorē mei ego ad nihilū redactus sum ⁊ nesciui. s. aliq̄d boni in me esse Unde Gregl. Solum sancti bona sua nō vident que alijs videda pbent. Scdo habz originē ex sensu ꝓprie iniq̄tatis cū sentiat se offendisse creatorē suū ⁊ p ꝓsequēs oēs alias creaturas. Unde Gregl. Offenso creatore offendit oīs creatura. Sentit etiam infinitaz suam offensam rōne infiniti dei qui ab eo offensus est. Tertio habet originē ex sensu ꝓprie humilitatis. Unde Anselm⁹ in li. de similitudinib⁹ septē ponit humilitatis gradus Primus est se ꝓtemptibilē ⁊ pctōrē esse cogñscere. scōs ita affectualit sentire. terti⁹ h alijs ꝓfiteri. q̄rtus hoc velle credi. q̄ntus velle ita dici. sextus exultare ⁊ letari vilem ⁊ pctōrez dici. septim⁹ est q̄ amet ⁊ gaudeat se velut cō temptibilē ꝓculcari ⁊ ꝓtemptibilit tractari. Ad hoc etiam addi potest q̄ vt h efficacius fiat hmōi se verbis ⁊ factis ⁊ gestib⁹ cordialiter vilipendit. Predicti autem gradus fm q̄ magis descendūt maiorē horrorē in anima iudicant.

Triplici rigore vtit rigorosus affectus contra omēs occasiones diuinarū offensionū. Cap. iiij

Quartus est affectus rigoris q̄ scilicet homo seueriſſime ⁊ asperrime corpus suū maceret ⁊ macerari aperat tanq̄ peccato fedatum: imo tanq̄ latrinā ⁊ sentinā oiuz feditatum. Triplici nāq̄ rigore vtitur hic affectus. Prim⁹ est ꝓtra cogitatiōes. scōs est ꝓtra locutiones. tertius ꝓtra opationes. Primo enī rigore vtit ꝓtra cogitatiōes deutātes a via dei siue sint eleuātes p supbiā. siue inficiētes per luxuriam: siue demergētes p auariciā. Contra hmōi cogitatiōes homo quigil ⁊ sensat⁹ in vigore compmit pmos motus ne paulatim in aīam ad interitū serpāt: iuxta ꝓsilium ꝓphete dicentis. Beatus q̄ tenebit. s. in rigore mentem p illicita discurrentē ⁊ allidet parvulos suos. id est. pmos motus insurgētes ad petrā qui est christ⁹ iesus. Scdo rigore vtitur ꝓtra locutiōes. s. ne tacēda dicat ⁊ ecōuerso. Unde cū ꝓpheta ait. Dixi custodiam vias meas vt non delinquā in lingua mea ī via. Posui ozi meo custodiā cū ꝓsisteret peccator adūsum me. Monuit enī q̄ salomō Prouerb. xxj. ait. Qui custodit os suū ⁊ linguaz suam custodit ab angustijs aīam suam. Sed Eccl. xxij. ꝓsiderans q̄ difficile sit custodire linguā ait. Quis dabit ozi meo custodiaz et sup labia mea signaculū certum vt non cadā in ipsis ⁊ lingua mea pdat me. Et ꝓpheta intelligēs hoc esse donū singulare diuinit⁹ datum ait in ps̄. Pone dñe custodiā ozi meo et ostiū circūstantie. Ostiū circūstantie dicit si dicit murū vt p ostiū circūstantie comphendatur q̄ est tps loq̄ndi ⁊ tps tacēdi. vt Eccl. iij. Murus aūt labijs ponere q̄si quacūq̄z necessitate seu vtilitate cogēte homo dispositus esset nequaq̄z loq̄. Sed vere vt ōz Jaco. iij. si quis in verbo non offendit vel loq̄ndo tacendū vel tacēdo loq̄ndū vere hic est pfectus vir. Tertio talis affectus vtit rigore ꝓtra opatiōes ⁊ maxime ne p illicita vagentē corpozei sensus p quos ad aīam interit⁹ ingredi solet. Ut hiere. ix. Ascēdit mors p fenestras nr̄as. Hec apls timēs dicit. j. Cor. ix. Castigo corpus meū. i. corpeos sensus et in seruitutē redigo. s. p hunc rigorē: ne forte cū alijs ꝑdicauerim ipse reprobus efficiar.

De triplici sancta ira p zelum accensa contra nostras tres impietates. Capitulū. v

Quintus est affect⁹ ire implacabit ⁊ sancte turbatiōis. Ut duplex ē ira fm gregl. in fine libri q̄nti mo-

raliū. ꝑma est que fit p vitiū ⁊ talis extinguit oculū intellect⁹. Ūñ Job. v. Virū stultū, interficit iracūdia. ¶ Secūda est ira que fit p zelū et hec illumiat oculū. sed ad tps turbat sicut colliriū vt tñ lympidiozē reddat. Et hac turbatiōe turbat⁹ est Job. xvij. qui de se ait. Caligauit oculus me⁹ ad indignationē alię ab indignatiōe oculus me⁹. Unde illud. Irascimini ⁊ nolite peccare. Irascimini inq̄ vobmet ipsis ꝓpter peccata vra ⁊ amplⁱ⁹ nolite peccare. Contra tria siq̄dem debet accēdi ira et indignatio ista. ¶ Primo ꝓtra cōmissas offensiones. scō ꝓtra malas inclinatiōes. tertio ꝓtra impias radicatiōes. ¶ Primo debz accendi hec ira ꝓtra cōmissas offensiōes. i. contra ꝓꝓia pctā. Unde de viro iusto talⁱ irascenti ait ꝓpheta. Ira. s. ista sancta in indignatione eius. s. ꝓtra suas offensiōes: ⁊ vita. s. gratie in volūtate eius. i. oīno irascit ꝓtra vitia sua ne gratiā dei pdat. ¶ Scō irascendū ē ꝓtra malas inclinatiōes ⁊ dicat illō Esa. xliij Perdā babylonis nomē ⁊ reliqas. i. opa mala ⁊ pgeniem ⁊ germē ⁊ oēs impias inclinationes. ¶ Tertio est irascendū ꝓtra impias radicatiōes. Radices aūt cunctarū offensionū quattuoz sunt effectus. s. gaudiū ⁊ doloz spes ⁊ timoz. Qui cum spreto deo terrenis inherēt causa sunt oīum pctōz ꝓtra quos cū irascitoz iis inclinank rōnalis spūs irasci debet fm qō Prouerb. xvj. mystice dicit. Indignatio regis. i. regentⁱ rōne nūcij moztis. i. q̄ttuoz p̄dicti effectus causa sunt q rōnabilis irascit intellect⁹ ⁊ indignat.

¶ De triplici affectuoso vigore per quē homo exercitat in omni opere bono. ¶ Capitulū. vj.

Sextus autē est affectus vigoris p quē human⁹ affectus fit puigil ac strēnuus ⁊ virilis ad oē opus bonum. Per talem autē vigorē tria virilit ⁊ strēnue tenenk. ⁊ vigilank exercitank in nobis. Et primo oēs potentie. scō oēs hūani sensus. tertio oēs hūani ⁊ virtuosi actus. De ꝑmo autē oēs potentie aie. s. intellectus volūtas ⁊ memoria. Nam p talem vigorem intellect⁹ vigilank ⁊ strēnue in opibus fidei captiuak. Ūñ. ij. Cor. x. In captiuitatē redigētes oēm intellectū in obsequiū christi. Volūtas ꝟo strēnue in dilectiōe dei ⁊ primi negociak iuxta illud Cant. viij. Si dederit homo oēm substantiā dom⁹ sue p dilectione quasi nihil despiciet eam. Memoria ꝟo ad expectandū eterna p̄mia motu bonoꝝ opeꝝ subleuak. Unde Esa. xl. Qui sperant in domino mutabūt fortitudinē cuius mutātiōis Sap. iij. assignak ratio cum dicit. Spes immortalitate plena est. ¶ Secūdo p hūc affectum vigoris virilit ⁊ strēnue puigiles tenētur ⁊ exercitank virtuose in nobis oēs hūani sensus. s. tam corpales q̄ etiam spūales. Et primo sensus corpales. sicut cernēdo oculis pulchritudinē creatoris illam mens referat in creatorē oīum ⁊ sic de alijs sensib⁹ corporalib⁹. ¶ Secūdo amplius idem fiat ō spiritualib⁹ sensib⁹ gustus ⁊ visus in dño delectentur. Unde ꝓpheta. Gustate ⁊ videte q̄niam suauis est dñs ⁊c. auditus ad dñm eleuetur exēplo ꝓphete dicentⁱ. Audiā quid loquak in me dñs deus: qñ loquet pacem in plebem suam. Odorat⁹ cum oīb⁹ viribus suis cum sponsa ad sponsum dicat Cant. j. Trahe me post te. Tactusq̄ suauissime adherēs deo, atq̄ vnus spūs factus cū eo cum ꝓpheta decantet. Mihi autē adherere deo bonū est: ponere in dño deo spem meam. ¶ Tertio p hunc affectū vigoris puigil virilis et strēnuus fiat hō ad oēs hūanos ⁊ virtuosos actus iuxta ꝓsiliū Eccl. xxxj. dicentis. In oībus opibus tuis esto velox ⁊ oīs infirmitas sc̄z. tam mentis ⁊ corpis non occurret tibi. Unde ad Rhoma. xij. sollicitudine nō pigri spū feruentes dño seruiētes.

¶ De triplici affectuosa discretione p quā regulak omnis humana vita. ¶ Cap̄. vij.

Septim⁹ aūt est affectus discretiōis quē oia p̄cedentia ⁊ quecunq̄ alia dirigunk ⁊ moderank. vt. s. in oībus discretissime seruet homo mēsurā per modū inferiōrū. ⁊ nō satis nihilq̄ in eo superfluū vel defectiuū nec plus q̄ debet aut minus q̄ debet. In trib⁹ debz homo esse discretus. ꝑmo in ꝓtemplatiōe. scō in deuotione tertio in actione seu exercitatiōe. ¶ Primo inq̄ erit homo discret⁹ in ꝓtemplatiōe. Ibac ení discretiōe debem⁹ ꝓtemplationi insistere et vacare. vt licet ꝓpter ipsius ꝓtemplatiōis gratiā q̄ncq̄ actionē bonam interrūpam⁹ ꝓpter ipsam tamē actionē bonā seu actiuā vitam mens fundet in hūilitate. ⁊ p ꝓtemplatiuam accendak in charitate. Actiua illumiat ad cognitionē sui: ꝓtemplatiua ꝟo ad cognitionē dei. Prima est leua dei. secūda est dextera dei. Unde Cant. ij. ait spōsa. Leua eius sub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabit me. ¶ Secūdo debet homo esse discretus in

De affectib⁹ triplicis inflāmati amoris

deuotione vt.ſ. deuotiõe qua ad deũ afficimur non oino amputem⁹ actionẽ bonã qua fm deũ ꝛ primũ obligamur. In mysterium aũt duarũ ꝓfatarũ discretionũ dicit Leuitl. j. q siue pulli siue colũbe siue turtures deo offerebant debebãt imolari retorto ad ascellas capite ꝛ sic abrupto vulner loco ꝓhibebat caput a corpe separi. Quid enim p pullos colũbe nisi diuine ac mũde ꝓtemplatiõis opera caloꝛe diuine dilectiõis feruẽtia designatur? Hi siqdez bini offerri iubent. qꝛ dilectio dei ꝛ primi i ꝓtemplatiõe vera pficit. Quid p turtures gemitũ p cantu habẽtes nisi diuine dilectiõis opa que deuotã mentẽ iugit in gemitũ excitãt ꝓuenient designant? Nec siqdem ascellas actionũ bonarũ loco ꝛ tpe respicere debent ne.ſ. absq fundamẽto humilitatis qõ ex virtuosis actiõib⁹ generat: sublime ꝓtemplatiõis ruat edificiũ. Tunc etiam caput a corpe non diuidit cũ mens ꝓtemplatiua ab oi actiõis ꝓposito mime separatur.

Tertio debet hõ eẽ discret⁹ in mistratiõe seu actione cũ.ſ. opus actiue vite mistrat primo ꝓpter deũ. Cui siqdem p discretionẽ sic etiaꝫ inseruire debem⁹: ne diuine ꝓtẽplatiõis op⁹ totaliter deseram⁹. Nam facilit errat actio quã non dirigit diuina ꝓtẽplatio. Nebꝫ enim mens hũana p deuotã ꝓtemplationẽ a deo addiscere: qliter p bonã actionẽ ꝓpter deuꝫ debeat primo dispẽsare. In cui⁹ mysteriuꝫ ꝑceptũ est non solũ sabbata custodire verũ etiam decimas oium ꝓpter deũ impendere. Sabbatũ enim deo sctificat q̃ p mentis quietẽ ad deũ ꝓtẽplãdũ vacat. ℔ decimas oium ꝓpt deum impẽdit q̃ in bonis actiõibus suis q̃s primo fac̃ gloriã dei q̃si ꝓncipalẽ finẽ attẽdit

Articulus. iij. ð septẽplici affectu ardentis amoris ad primum suum.

Tertius ẋo ꝓncipalis amoꝛ inflãmat affectum ad deum diligendũ. Deinde primum atq; alio septiformi affectu feruẽs se exercere ad eũ debet. Prim⁹ affect⁹ est pie cõpassionis. Scõs est dulcis ꝓgratulatiõis. Tertius est tranqlle supportatiõis. Quart⁹ est benigne conuersatiõis. Quint⁹ est hũilis honoratiõis. Sextus est coꝛdialis vniõis. Septim⁹ est affectus christiformis p oibus oblatiõis ꝛ passionis.

De triplici affectuosa cõpassione erga omnes primi passiones. Capitulum. j.

Primꝰ inq̃ est affect⁹ pie cõpassionis quo.ſ. mens ita sentit aliozuꝫ mala ꝛ incõmoda sicut sua. Tribus generib⁹ afflictionũ compatitur hic affectus. ꝑmo spũalib⁹. scõo coꝛpalibus. tertio tpalib⁹. Primo inq̃ compatit affectus pie cõpassionis spũalib⁹ afflictionibus exemplo dauid dicentl. Infirmata est i pauptate virtus mea.ſ.p coꝛdialẽ cõpassionem. Locat autẽ pauptatẽ defectũ virtutuꝫ et maxime charitatl qꝛ p eas celestis gꝛia cõparat. cũ fm q̃titatẽ dilectiõis meriti q̃titat recõpenset. Q̃ta cõpassiõe dign⁹ est nunc fere totus mũdus. ꝓsiderata in q̃libet statu pauptate diuine cognitiõis dilectiõis ꝛ timoris. Quis non debet p cõpassionẽ cum ap̃lo infirmari qui de se ait. ij. Coꝛ. xj. Quis infirmatur ꝛ ego nõ infirmoꝛ ꝛc? Ex hac aũt compassione lachrymat⁹ est ihesus Lu. xix. qui videns ciuitatẽ. i. aiam peccatricẽ fleuit sup illam dicẽs. Si cognouisses ꝛ tu ꝛc. Secundo compatit hic affect⁹ afflictiõib⁹ coꝛpalib⁹ exemplo illoꝛ qui. x. ad Heb. ab ap̃lo de cõpassione cõmendant cũ ait vinctis compassi estis. Et. ſ. Coꝛ. xij. ap̃ls ad hoc exemplũ inducens de coꝛpe dicit. Si qd patit vnũ membrũ: compatiunt ei oia mẽbra. Tertio cõpatit hic affect⁹ afflictiõib⁹ tpalib⁹ ꝛ maxime exterminij ꝛ destructiõib⁹ patriaꝫ q̃ ex guerris ꝛ diuisiõib⁹ venire solent exẽplo neemie qui Neemie. ij. ait. Quare nõ mereat vult⁹ meus qꝛ ciuitas domus sepulchroꝛ pꝛis mei deserta ꝛ porte eius cõbuste igni? Similiter compatiendũ est alijs afflictiõib⁹ tpalib⁹ pticulariũ ꝓsonarũ exẽplo sctissimi Job q̃ ℔ pticulari affectu cõmotus in. xxx. c. de se ait. Cõpatiebat aĩa mea pauꝑi. Hũc autẽ pietatis affectũ melius exercere põt abrenũciãs oi ꝑpetati: q̃ quilibet alius. Hinc frãcisc⁹ ait. Cito quis pauperioꝛ est tãto liberalioꝛ esse põt si hanc habeat volũtatẽ. Nam illi volũtas pro facto reputat respectu oium q̃bus cõpatit. et si haberet etiã subueniret. Sed diues omnib⁹ subuenire nõ põt: qꝛ ad hoc nõ sufficit suba eius. Nec q̃diu aliq̃d habet volũtas eius põt reputari p facto qõ est ꝓtra ꝛerrantes dicentes abrenũciationẽ oium ꝓprietatis nõ posse dici virtutis aliq̃d: qꝛ nihil habere vitiosum esse dicũt non intelligẽtes q̃ moraleꝫ medietates vtiq; sunt in aĩa nõ in reb⁹. Hoc sentit Bonauentl. in suis illũtatiõib⁹ visiõe j. et coll. ij. Ad tantã deniq; cõpassionẽ viros

pfectos pducit hic pietatis affectus. vt in oĩs miserias hoĩum trãsformati ita p amorẽ cõpatiant eis: q magis desiderãt eas pati q̃ cõpati. ¶ Oritur autẽ hic pmus pie cõpassiõis affectus ex cognitiõe quã habet homo de ipso pijssimo ac misericordissimo deo. dum sentit sup se effundi multitudinẽ miserationũ suarum: ne hoc q̃ sibi intelligit fieri ex necessitate seu coacte sed volũtarie ad suũ pncipium vbicũq; sentiat illud naturaliter inclinat siue sit illud pncipiũ spũale sicut pater spũalis. siue sit illud pncipiũ corpale sicut patria ppa et dñium sue patrie naturalis. ¶ Et talis pietatis affectus est ppie virtuosus. ¶ Hinc est q magis inclinamur compati vel subuẽire hominib⁹ q̃ bestijs: qz in eis sentim⁹ vnũ pncipiũ cõmune nobiscũ non solũ primũ. s. ipsum deũ. sed etiam ppinquũ. s. patrẽ nr̃m adã q̃ etiam deũ pncipiũ sentim⁹ in eis non possumus non compati eis qñ patiunt̃ preter ordinem instituũ de eis a suo pncipio deo. vt si videã agnũ interfici vt det canibus vel vt edatur a lupo. sed cum patiunt̃ fm ordinem instituũ a deo cõiter non cõpatimur eis vt si agnus occidat̃ vt comedat̃ ab hoĩe. ¶ Cõm aũt pietatẽ magis illis hoibus inclinamur q̃ nobis ab vno pncipio primo ppinq; sunt vt fratrib⁹ nr̃is qui sunt ab vno carnali patre. vel spũali sicut sunt frẽs vni⁹ ordinis seu religionis. ¶ Et similiter de patre tpali vt sunt de vna ciuitate pciues. ¶ Et hic est ille pietatis affectus fm quem sancti q̃dam cõpassi dicũt̃ etiam irrõnabilib⁹ creaturis sicut btũs franciscus agnis ouilib⁹ volucrib⁹ imo q̃ insensibilib⁹ atq; vocasse hmõi frẽs suos: qz speculabat̃ hmõi creaturas secũ ab eodẽ pncipio emanasse. ⁊ ex hac psideratiõe cõpatiebat̃ et honorabat eas: vel potius in eis deũ qui est pncipiũ cõmune oĩum creaturarũ.

¶ De triplici cõgratulatiõe affectuosa erga oẽm primor felicitatem. Capitulum. ij.

Secũdus est affectus dulcis pgratulationis quo. s. homo de alior bono letat̃ sicut de suo. Qõ quidem triplicit̃ habet fieri fm q̃ triplex pgratulatio cõsiderari potest. pma est cordis. scda est oris. tertia est operis. ¶ Prima pgratulatio est cordis qua. s. homo letat̃ de alior pfectu siue spũali siue etiam tpali iuxta qõ aplus ad Rhoma. xij. nos hortat̃ dicens. Gaudere cum gaudentibus. Quod q̃dez exprimẽto intelligẽs beatus franciscus dicere assolebat q̃ qui gratulatur de alterius bonis ac si essent sua sine suo periculo vel labore ⁊ cũ maximi meriti augmẽto delectat̃ de illis bonis. qõ quidez vere est cum gaudentib⁹ gaudere. Unde si quis letatur de imperio qõ obtinet impator tanq̃ si esset suũ ⁊ gaudiũ atq; bene gubernandi imperiũ meritum habet ⁊ culpam vel laborem seu periculũ nullum habet. similiter de papatu ⁊ sic de alijs bonis. ¶ Secunda pgratulatio est oris vt qõ feruẽs affect⁹ amoris interius sentit loco ⁊ tempe exterius pmit: teste dño Matth. xij. Bonus de bono thesauro cordis sui profert bona. ¶ Qõ obseruans moyses Nũi. xj. cum iosue egre ferret q eldab ⁊ medab in populo ppheтauerunt inquit ad eum. Quid igitur emulari p me. Quis mihi tribuat vt omnis populus prophetet ⁊ det eis spiritũ suũ deus? Unde Lu. j. q audierunt vicini ⁊ cognati elisabeth qz magnificauit dñs facere misericordiã suam cum illa ⁊ pgratulabant̃ ei. ¶ Tertia est pgratulatio operis quando p opera siue signa gestus interior de bono complacẽtia demõstratur sicut Tob. xj. fecerũt achior ⁊ nabach cõsobrini tobie qui venerunt gaudentes ⁊ cõgratulãtes ei de omnib⁹ bonis que circa illũ ostenderat deus ⁊ per septem dies epulantes cum gaudio magno gauisi sunt. Ad hoc etiam ponit exemplũ apostolus. j. Cor. xiij. de humano corpore dicens. Si gloriat̃ vnũ membrũ pgaudent ei oĩa membra. sum⁹ eni nos inuicem mẽbra sicut idẽ ait ad Eph. iiij.

¶ Per triplicem supportationẽ seu dimissionẽ affectuosam homo cum omnibus pacifice conuersatur. Capitulum. iij.

Certius est affectus tranquille supportatiõis. Difficile enim est in cõuersatione humana quedam parua vel magna scandala non oriri. tum ex ignorantia. tum ex fragilitate. tum etiam ex malicia. que in presenti seculo regnant. Ille ergo laudãdus atq; magnificandus est qui mores magnanimo atq; tranqllo corde sufferre nouit. cum hoc tanti sit meriti ⁊ virtutis vt in eo omnes leges pendeãt et prophete teste apostolo qui ad Gal. vj. ait. Alter alterius onera portate ⁊ sic adipliebitis legem christi. In hoc manifeste feruere dicitur vel ostendit̃ hic affectus si corde ore ⁊ ope dimittit ⁊ donat h̃ tria. pmo gues iurias

De affectib⁹ triplicis inflãmati amoris

secũdo magnas infamias. tertio mltas sbas
Primo si dimittit graues iniurias exẽplo
christi qui primũ qõ ꝓtulit in cruce verbũ fu
it ꝓ suis crucifixorib⁹ exorare dicens patri.
Pater dimitte illis qr nesciunt qd faciunt vt
patet Lu. xxiij. Unde ad Eph. iiij. Estote
inuicẽ benigni misericordes donãtes inuicẽ
sicut deus in cruce. Scõo si dimittit etiam
magnas infamias qõ etiam christ⁹ in cruce
pendẽs fecit qui insan⁹ dictus est atq; stult⁹
furibũdus. ignar⁹. hereticus. potator vini. t
vorax. seductor ꝓpli. blasphem⁹. transgressor
legis. atq; demoniacus atq; multiplici diffa-
mia diffamat⁹ est. t tamẽ vt nos vermiculos
suos exẽplo suo doceret atq; affectũ nostrũ
gelidũ inflãmaret corde ore t ope oẽs predi-
ctas infamias remisit t ꝓdẽnauit. Jõ Mat.
vj. in oratione dñica hec nos docuit postulare
dicens. Dimitte nob debita nra tc. Et Pro-
uerb. xij. Qui negligit damnũ ꝓpter amicũ
iustus est. ẽgo ergo pfect⁹ est hoc negligere
nec restitutionez fame querẽ ab inimico.
Tertio q; manifeste patet feruere affectum
si dimittit indulget t partit multas substan-
tias. Cũ eni oĩs pfectiõis doctor christ⁹ Mat.
xix. sublimẽ atq; pfectissimã viam ascẽdendi
ad celũ iuuenẽ quendã docerz ait illi. Si vis
pfectus esse vade t vende oĩa que habes tc.
In quo qdem pfectiõis ꝓsilio abdicationem
oĩum rerum ad duo ostẽdisse videt. Primo
ad dilectionẽ dei cũ subdit. Seqre me. Ad h
etiam ptinere videt: qui damnũ ꝓpter dei t
primi feruentẽ dilectionẽ ppeti nõ recusat.
Unde apls ad Heb. x. qsdam de h cõmen-
dans ait. Rapinã bonorz vestrorz cum gau-
dio suscepistis. De q christ⁹ exemplũ dedit
qui his vestibus quib⁹ ꝓtectũ erat sctissimũ
corpus suũ crudeli rapina ꝓuatus nec am-
plius reqsitus sicut de ventre matris exiuit
ita ꝑm Amb. nudus in cruce pependit.

In tribus in cõuersatiõe humana debet affectuosa benignitas conseruari. Cap. iiij.

Quartus q; affect⁹ est benigne cõ-
uersatiõis. Est eni benignitas q-
dam animi dulcor ꝓcludẽs omnẽ
neqtiam. abilitãs hoiem ad interna leticiã t ad beniuolentiã atq; in exterio
ri ꝓuersatiõe reddens hoiem affabilẽ t beni
gnũ t maxime in tribus. ꝓmo in verbis. se-
cundo in factis. tertio in gestib⁹ seu modis.
Primo inq; talis affectus reddit hoiez af-
fabilẽ t benignũ in verbis. cum sit benign⁹
in corde. merito fit benign⁹ in ore. Unde Mat.
xij. Ex abundantia cordis os loquit. Ore
autem sit gratie t virtutis talis benign⁹ ser-
mo ostendit Prouerb. xv. Lingua placabi-
lis lignũ vite. que autẽ imoderata est ꝓteret
spiritũ. Et Prouerb. xxv. Patiẽtia lenietur
ꝓnceps t lingua mollis frangit duriciẽ. Un
de etiã Eccl. vj. Lingua eucharis. id est. gra-
tiosa in bono hoie abũdabit. Et Esa. l. De-
dit mihi dñs linguã eruditã vt sciam eum q
lapsus est sustentare verbo. Secũdo red-
dit talem hoiem affabilẽ t benignũ in factis
Dicunt autẽ benigni quos bon⁹ amoris ig-
nis ad bñfaciendũ primis feruere facit. Ta
lis autem benignitas est in affectu q̃si larga
rerũ bñficiẽtia atq; ꝓmpta. Unde ꝑm glo.
benignitas est largitas rerũ que fiunt cũ dul
cedine animi que bonitas nũcupat sicut. ij.
Cor. ix. ait apls. Hylarẽ datorẽ diligit deus
Tertio talis affectus reddit hoiem affabi
lem t benignũ in gestibus t modis. s. in con
uersatiõe domestica t hũana ac suaui t dul-
ci. Ad qõ hortatur apls ad Eph. iiij. dicens.
Estote inuicem benigni. vra ꝓsatiõe t vita

Propter triplicẽ pticipationem dei qlibet vario ex respectu affectuose ẽ honorãdus. Ca. v.

Quintus affectus est humilis ho-
norationis. vt scilicet homo om-
nes reuereat. omnes sibi ꝓferat
atq; omnib⁹ tanq; dñis suis humi
li corde se subdat. Et vt hoc efficere possit.
Notandũ est q ꝑm Alexan. de hal'in. iij. Ho
nor est prestatio ẽminẽtie in illo qui honor-
atur. Duplex ẽ eni preeminẽtia honore di-
gna. Prima est increata. secũda vo est crea-
ta. Preeminẽtia increata ꝓsiderat tripliciter
Primo respectu ꝓncipij. secũdo respectu sa-
pientie. tertio respectu bonitatis. t talis pre-
eminentia in infinitũ excedit quãlibet ẽmi-
nentiã cuiuslibet creature. Unde est q ei soli
et non alteri debet summ⁹ honor: qui cultus
latrie nũcupat. De quo Deut. vj. et Matth.
iiij. preceptũ est. Dñm deũ tuũ adorabis t il
li soli seruies. Secũda autem ẽminẽtia
creata que ex prima per triplicẽ pticipatio-
nem originem habet. Primo ex pticipatio-
ne ꝓncipij. secũdo ex pticipatiõe sapiẽtie. ter
tio ex pticipatiõe bonitat. Prima autẽ est p-
ticipatio principij. Et ꝑm hec tria sunt gene-
ra hominũ qui participãt principiũ dei. Pri
mi sunt patres corporales. secũdi sunt pa-
tres spirituales. tertij sunt patres tempales

¶ Primi sunt patres corpales qui diuinuz pncipiū pticipāt ad esse naturale filioz suoz ideo Exo.xx. in ārto pcepto dns ait. Honora patrē tuū t mrem tuā vt sis longeu⁹ sup terram. Et Eccl.vij. Honora patrē tuū t gemitū mris tue ne obliuiscar. Memēto qō nisi p illos non fuisses. ¶ Secūdi sunt patres spūales qui diuinū pncipiū pticipāt ad bene esse spūale spūaliū filioz: t hmōi sunt plati et quilibet spūales patres ideo honore sunt digni. Ūñ.i. Timoth.v. Presbyteri duplici honore digni habeant. s. tpali ac spūali maxie qui laborāt in labore t doctrina ad ꝫ nō.xj. q.c.j. sacerdotib⁹ vbi plura de sacerdotū honore habent. ¶ Tertij sunt tpales qui diuinū pncipiū pticipāt ad bene esse tpale subditorum suoz: cuiusmodi sunt reges t oīa dominia mūdi rōne cuius pticipatiōis honorā di sunt quilibet in tpali dñio psidentes. Ūñ j. Pe.ij. Deum timete regē honorificate. ¶ Secūda est pticipatio sapie. quā quidez duo genera hoium pticipare dicunt. Primi sunt viri periti in ācunqz honesta t licita pversatione t facultate. Ideo honorandi sunt viri docti. Unde Leuit. xix. Honora pson̄a senis. s. etatis t sapiētia fm glo. quia vt dicitur Eccl.j. Dis sapiētia a dño deo est. Etiā participātes dei sapientiā sunt viri antiqui: ideo honore sunt digni. Unde Leuit. xix. Coram cano capite psurge. ¶ Tertia est pticipatio bonitatis rōne cuius quilibet iustus honorandus est. Et hec est etiā duplex fm Alexā. de hal. Prima est pticipatio bonitatis fm actum. scōa vo fm potentiā. Scōm pmā cuz videmus aliquē iustum illū honorare debem⁹ nobis illum meliorē existimātes iuxta illud Phil.ij. In hūilitate supiores sibiinuicē arbitrantes. ¶ Secūda vo fm potentiā qua. s. mali effici possunt nobis meliores. Unde. j. Pe.ij. Oēs honorate. t ad Rhoma.xij. Honore inuicē preuenientes. Ex pdictis igitur patet q̄ qlibet est honorādus fm suū respectū.

¶ Ex tribus inter primos cordialis t affectuosa vnitas generatur t conseruat. ¶ Cap̄. vj.

Sextus est affectus cordialis vnionis vt. s. homo ꝫtū ex se est t ꝫtū fm deū potest cū ceteris hoib⁹ sentiat vnū atqz eos sentiat semetipsum t oium rectū velle p suo reputet t ecō trario. Ex trib⁹ siqdem hec cordialis vnitas affectus in aia generat t pseruat. pmo ex humilitate. scōo ex puritate. tertio ex charitate.

¶ Primo inqz generat ex hūilitate. Humilitas enī primo suo fm deū in oibus pdescendit. ḡtitudinē t honorē impendit: t qōlibet humilitat obsequiū pmptissime subministrat. Quis etiā erga primū misericors esse pōt et pius tam in pdonādis iniurijs ꝫ supportandis eoz miserijs t peccatis nisi q̄ se longe reputet viliorem? Hec oīa pdicta requrunt ad cordialis vnionis affectū. Et ad hoc hortat apls ad Rhoma.xij. Non alta sapientes sed humilib⁹ psentiētes. ¶ Secūdo generat ex puritate maxime ex illa de qua Mat.v. dicitur. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi videbūt deum. Hi sunt qui simplici oculo t puro corde intendētes in deū inter imūda mūdi mūdū habentes aspectū. primū in dño amplectuntur. Unde ps̄. Beati imaculati in via t̄c. ¶ Tertio generat ex charitate. Charitas enim que liquet hūana corda cū in cor hois diuinitus sic fuerit pinfusa illudqz inuenit humile ac purū oīa maloz bona in se trāsformat t facit sua. Solum enī liquidū est qō congruit oi forme: qō optime congruit amatoris cordi. Ūñ ps̄. Factum est cor meū tanqz cera liquescens in medio ventris mei. Et Actī.iiij. Credentiū erat cor vnū t anima vna. Nam humilitas eos euacuauerat sensu pprio. Puritas eos mūdauerat mūdano pstagio. t charitas p trāsformationē locauerat i vno amoroso cordis glutino. Hinc Matth.xviij. Ubi sunt duo vel tres pgregati in noie meo: ibi sum in medio eoz. Duo siqdem vel tres in corde in noie dñi pgregati sunt cum ibi sunt humilitas t puritas cū dilectiōe proximi adunate: t tunc vere in eius cordis medio regnat dei amor pariens hūc verū atqz pfectū cordialis vnionis affectū.

¶ Ex triplici ardenti affectu ad primū contingit hoiem pro eo in mortem tradere vitam suam. ¶ Capitulum. vij.

Septimus enīz affectus est christiformis p oibus oblatiōis t passionis vt. s. instar xpi p oiuz salute paratus sit ponē aiam suaz: atqz die noctuqz orare laborare vt oēs christo inuiscerent. et christ⁹ in eis. Primo p ei⁹ vita corpali. scōo p vita eius spūali. tertio p ecclesia gnāli. ¶ Primo p ei⁹ vita corpali t hb nō ē d necīte pceptiꝫ de pfectiōe psilij. Maz iux pceptū dñi Mat.xxij. Diliges primū tuū sic teipm. Nō eni teneī eū pl⁹ diligere ꝫ seipsum imo sicut

seipsuz igitur ꝓius seipsuz diligẽ ꝑt. Si ꝙs igiꝫ vellet ex ꝓximi charitate plus quo ad corpus ꝓmũ diligere ꝙ̃ seipsuz ac potius mallet mori ꝙ̃ illum: perfectionis assumeret ꝓsilium non ꝑceptũ. ¶ Secũdo ꝓ eius vita spũali. Et in hoc distinguẽdũ est. Quia aut iminet manifestũ ꝑiculũ anime ꝓximi. qz abneget fidem si me non oꝑpono cũ manifesto periculo vite tunc de necessitate salutl obligor meã corꝑalem ꝓ ꝓximi spũali ponere vitam. Aut non iminet ꝑiculũ. ⁊ tunc ꝓꝓium corpus morti exponere ꝓ aĩa ꝓximi ꝑfectionis ꝓsiliũ est non tamen ꝑceptũ. Vñ Jo. xv Maiorẽ dilectionẽ nemo habet vt aĩam suã quis ponat ꝓ amicis suis. Sed de his latius in .ij. et .iij. articulo septimi sermonis agem⁹

¶ Tertio ꝓ ecclesia generali sicut btũs thomas cãtuarienſ est passus: eque enĩ euãgelica libertas optanda est sicut⁊ fides. Hinc imperatori theodosio ipse beat⁹ ambrosius ait. Si rapis si deuoras si accepis sustineo. si autem extẽdis manũ ad sctũariũ dei ibi me inuenies sacerdotez que hũtur. xxiij. q. viij. c. ꝙenior vbi multa de his ambrosi⁹ ait. Hic vere celebraſ carniſpriuiũ. i. ꝑuatio carnis ⁊ spũalis crapulatio amorosi vini qz talis fastidius carne corꝑea atꝙ inebriat⁹ diuina sua uitate mortẽ ꝓtemnẽs ⁊ vitã sine fine queres illam ꝓsequiſ cũ sanctis oĩb⁹ in gloria phenniter regnatur⁹. Ad quã nos ꝓducat q̃ sine fine viuit ⁊ regnat Amen.

¶ Feria .iiij. in die cinerum de mercancia diuini amoris.

Sermo. v.

Thesaurisate vobis thesauros in celo Mat. vi. et in euãgelio hodierno. Mag atꝙ desiderabilia de charitate in ꝑcedentib⁹ dicta sunt: sed qua via acq̃ri potest modo dicemus. Necesse igiꝫ est oi qua possum⁹ inuestigare solertia tam admirãdus thesaur⁹: q̃ via ⁊ modo acquiraſ penitus. Circa qõ aduertendũ est. ꝙ cũ hõ ꝙenerit ad arbitrij libertatẽ nulla via nulloꝙ studio deniꝙ nullo modo alio adipisci põt: nisi ꝓ emptiõis cõtractum. Sed quõ posset emi videndus est. Huius mercãcie solus mercator est deus. totusꝙ ꝓ̃s fidelis audientiũ verbũ dei est turba que ad nũdinas ⁊ mercatũ diuini amoris currit. Porro ꝑdicator sensalis merito dici potest q̃ ꝓ̃m exhortaſ ad emendũ diuinam dilectionẽ. Unde dñs in verbo ꝑdicto in ꝑsona ꝑdicatoris q̃si clamãdo dicit. Thesaurisate vobis thesauros in celo. qõ fit ꝓ opa charitatis. ꝓ illam enĩ fit homo locuples⁊ diues ideo emite eam. ¶ Sed anteꝙ ad ꝓtractum huiusmodi emptiõis ꝓueniaſ ꝓnotandus est q̃ duodecim sunt leges que in hac emptione seruãde sunt. Prima dicit lex libertatis scõa generalitatis. tertia ꝓꝓietatis. q̃rta singularitatis. q̃nta ꝑciositatis. sexta nouitatis. septima puritatis. octaua vtilitatis. nona copiositatis. decima facilitatis. vndecima dubietatis duodecima est lex pauꝑtatis. Et primo dicẽtur ꝑme q̃ttuor. scõo secunde q̃ttuor. tertio tertie q̃ttuor. Prime autẽ octo leges habenſ Apoc. xij. in septima lege exꝑmunſ vbi dicitur. Suadeo tibi emere a me aurũ ignitum⁊ ꝓbatum vt locuples fias.

¶ Articulus primus vbi exprimunſ quattuor prime leges diuini amoris. In prima lege aut declaraſ ꝙ omẽs etiam impij ⁊ iniq̃ põt emere charitatẽ. La. j.

Prima lex dicit libtatis. Regalis nanꝙ est iste mercator. neminem violentat hanc mercanciã emere sed illam ante oculos hoium ponit nec simulate abscondit nec insup illam impudenter imponit. Si enĩ illam malicioſe celaret comꝑhenderes charius iusto ꝑcio velle suam vendere mercanciã. Si ꝙ eam quadam importuna ꝓcacitate mõstraret in mercancia suspicio falsitatl argui posset. Ideo in q̃dam medio archane ꝓudẽtie sue statuẽs illam dicit suadeo. Suasio q̃dem nõ coactio sed moderata exhortatio dici potest. Vult enĩ mercator deus voluntatẽ nostrã in libertate arbitrij ꝓmanere dum hic sum⁹ in via: quilibet hanc mercanciã posset emere sicut libet. Hec autem est lex libertatl Eccl. xv. scripta est vbi dicit ꝙ deus ab initio ꝓstituit hominẽ ⁊ reliquit illũ in manu ꝓsilij sui. vt non vi cogẽdo hãc mercationẽ emere vel nõ emere sed solum suadẽdo demõstraret inter misericordiã ad hoc ꝓsensum requirentẽ libertas arbitrij ꝓmanere. Anima ꝙ ꝓsentiẽte hanc emẽ mercanciam deus illam parat⁹ est vẽdere ad bonum forum ⁊ cũrectitudine boni ⁊ veri mercatoris ⁊ osculo pacis. Vñ ꝑs. Misericordia. ecce mercator cum mercãcia. et veritas hic est emptor cum lumine veritatis. Isti nanꝙ cum foro liberi arbitrij quod est mũ-

dus per fidem obuiarunt sibi ⁊ tunc iusticia
ementis ⁊ pax vendentis per mutuū consen
sum osculate sunt. Hec autem mercancia a
mercatore semper placida suasione homini
offertur. Unde. j. Petri. j. Sperate in eam
qui offertur vobis gratiam. hoc est in hanc
mercanciā charitatī. Emptor aūt hmōi mer-
cancie habet se ad ipsam emēdā disponere ⁊
habilitare. Unū Prou. xvj. Hois est animū p
parare qz non dat gra nisi ei q̄ hoc modo se
ad eam habilitet ⁊ disponit. Sicut enī qui os
ad sumendū cibū negligit apire debet talis
merito fame mori: sic q̄ a suadēti mercatore
amoris hanc mercanciā negligit emere eterna egestate debz merito pire. Ideo ait ppheta in pſona dñi. Aperi os tuū ⁊ implebo illō
Tunc enī aperitur: qñ mortalis culpe obstaculum remouet. Adūtenduz est tñ q̄ licet homo p̄paret materialit voluntatē p habilitationē deus nihilomin⁹ eam prepat affectiue
p informationē. ſ. vt bonū velit. Voluntas
enī non pōt bonū velle nisi ipsa sit bona. ⁊ si
pōt esse bona nisi la gra. Unū ad Rhoma. ix.
dicitur. Non est volentis necz currētis sed so-
lius dei miserētis. ſ. q̄ voluntatē p informationē prepat affectiue. Unū oz. iiij. Regl. iiij.
q̄ mulier vidua ad pſiliū helizei multa vasa
accepit mutuo a vicinis suis atcz de modico
oleo qō habebat in lechito pozrigētib⁹ filijs
suis vasa. illa infundebat oleū ⁊ implebant
vasa sed deficientib⁹ vasis oleū amplius nō
creuit. vt mystice innuat q̄ deficiente prepatione deficit gratia.

Q Etiaz hoibus malignis exponitur venalis charitas dei. Capitulum. ij.

Secūda lex pſiderāda in emptione
amoris est lex gnālitatis. Gnālit
eni oibus pponit emēda charitas
dei bonis ⁊ malis pponit piuris. blasphemis. detractorib⁹. pcialibus. mendosis. falsis testibus pditorib⁹. meretricib⁹. ebriosis.
simoniacis. sortilegis. furibus. raptoribus.
vsurarijs. lusorib⁹. sodomitis. iudeis. oibus
sarracenis. hereticis. ceteriscz oibus iniquis
et impijs hoibus. etiā q̄dāmodo demonib⁹
offertur amor. Unū ad Rhoma. ij. Non ē p-
sonarū acceptio apud deū. Et Mat. v. Solem suū facit oriri sup bonos ⁊ malos vt nō
sit qui abscōdat se a calore eius. Ideo subdit
Job. tibi. ſ. peccatori vel iusto. Sicut enī hic
termin⁹ tibi ad q̄scunqz bonos vel malos di
rigi potest: sic charitas dei venalis exposita
est oibus rōnabilib⁹ ⁊ q̄dāmodo irrōnabilibus creaturis. Unde videre signū hui⁹ mercancie amoris. Audi pſ. Suauis est dñs vni
uersis ⁊ miseratiōes eius super oia opa eius
Eccl. cp̄. viij. Peccator ex eo q̄ centies facit
malum ⁊ per patientiā sustentat. Noui q̄ bene erit his qui timēt. Et iterū. j. Timoth. ij. ō
dño apostolus ait. Qui vult oēs hoies saluos fieri. Quod verbū exponēs Damasc.
ait q̄ in deo est duplex volūtas. Non q̄dem
ex parte volentis sed voliti. ſ. volūtas antecedens vel absoluta. ⁊ volūtas pſequēs seu
pditionata. Voluntas autem absoluta est q̄
respicit ordinē nature prout a deo condita ē
et quia a deo omne bonū est volitū ⁊ naturā
intellectualē bonū est obtinere salutez: ideo
cp̄tum ex se est vult oēs hoies saluos fieri qz
ad hoc oēs pueniūt in hūana natura. Volūtas xō pditionata respicit ordinē pſone ex p-
te liberi arbitrij in quo incidit in malū. ⁊ qz
non est bonū oēs hoies saluos fieri nisi sub
pditionib⁹ istis. ſ. vt qui se prepet ⁊ saluari
consentit vult deus saluari per sue gratie largitatem nolentem vero ⁊ sue gratie resistentem deus non vult saluari. quia nec bonum
nec iustum est. Patet exemplo. Licet enī sol
omnes hoies illumiare sit aptus tamen qui
oculū claudit vel se ab eo auertit non illuminatur a sole. Sic deus cp̄tum in se est parat⁹
est omnes saluare ⁊ tamen hoies qui obstaculum ponūt nequacz saluat. Patet etiam ꝫ
idem exemplo regis. Rex enī iustus ad conformitatē nature pſpiciens cp̄tuz in se ē vult
omnes hoes sui regni saluari attamen propter deformitatē culpe maleficos vult damnari. Similiter est in deo. Necesse igit est homiem facere qō suū est. scilicet se disponere
ad salutem quia ex se vult deus omnes salvari. Merito ergo dici potest stultus qui dicit
volo facere quicqd mihi placet: qz si saluari
debeo oīno saluabor. si xō dānari damnabor. ⁊ sic frustra date essent a deo scripture
sacre ⁊ doctrine ⁊ oia sacramēta cunctacz salutis remedia inania forent. Sicut enī stult⁹
esset infirmus qui diceret volo comedere et
bibere qō placet. nam si sanari debeo sanabor. moriar xō si debeo mori ⁊ sic omnes me
dici inutiles essent contra qō Eccl. xxxviij.
scriptum est. Honora medicū ppter necessitatem eteni creauit illū altissim⁹. Nonne insipiens esset q̄ cuz nō cogeret ⁊ pjceret se ō altissima turri dicerz. si debeo morte euadē nō
possuz mori. Accedat isup ad ꝫ exēplū ō via
tore ad sinistrā pgēte cui pdixit speculator q

si per illam incederet incideret in latrones.
Ex dictis patet q hec secūda lex gnālitat ē qz oibus suam mercāciā exponit q quib⁹ hic termin⁹ tibi demōstranue dirigi potest.

Qz charitas nō potest aliquo contractu nisi emptiōe acquiri. Capitulum.iij.

Tertia lex ꝑsideranda in emptione amoris est lex ꝓprietat. Nō enim ꝓijcitur hec mercācia q̄si tardum ad canes. Illam hō furari non pōt nec depdari. non locat. nec cōmodat. nec impignorat nec accipit mutuo: sed solū vendit hec mercācia ideo inq̄t emere. O deus q̄d faciēt paupes saccomāni z ceteri q̄ non habēt vnde emant? Rñsio videant ipsi. Sed nunq̄d necessarij sunt denarij? sunt oino. Et ad manum. Va z recipe. Non recipet mercator a paupcula q̄dam domū suam aut vineā suaz aut paupculā supellectilē suam cū hꝫ denarios non posset z hāc ꝑciosam mercāciā emere ꝓcupiscat? Rñsio non. Heu me infelicē dicat illa qz paup ego sum. Nunq̄d his denarijs posset solui mercator? Quid si homo impignoraret campū vineam vel domū suam nunq̄d his denarijs posset solui mercator? Non. O deus quē modū tenebūt qui pecuniam in marsupio nō habēt. Videant ipsi. Nunq̄d hanc mercāciā ad credentiaz daret mercator si q̄s etiā ꝓpter terminū acceptum supadderet ꝑciū? Ha ha ha. Nunq̄d vsurarium extimabim⁹ deū qui semp in vtraq̄ pagina ꝓdemnat vsuras? Absit hꝫ facin⁹ a diuina bonitate. Sed q̄d si quis furaret denarios ꝓ hac impciabili mercācia emēda. Rñdet apl's ad Rhoma.ij. Non sunt faciēda mala: vt veniant bona. Deus eni ꝓcipit. Nō furtum facies. Facere autē ꝓtra dei ꝑceptuz est peccatū mortale. Presupponam⁹ q̄ aliq̄ viri vel mulieres nūmos mānales non habēt sicut necessarij vident esse. Quid si mulier vana ꝓ hac mercācia daret capillos adulterinos quos tam chare enutriuit vel tanto labore quesiuit. daret etiam ei fucomēta faciei sue q̄bus se quasi venerē depingebat. daret insup sublimes trāpallos. longas caudas. amplas manicas. ꝓscisas frapas. grozucas alatas. deaurata calciamēta. lunulas. tozq̄s mitras. olfactoziola. inaures. specula z si q̄ hmōi ars vana mulieb⁹ habet. Certū si hꝫ solutio mercatori placeat. mihi nequaq̄ est tamen diligent ab eo exquirā. compatior nē pe mulierib⁹ que totū qō habebant in hmōi ꝓsumpserūt z tamē charitatē emere ꝓcupiscunt. habet alt paup adolescens tribularia taxillos naibos siue charticeas ad ludendū ceteraq̄ ꝓsimilia. de intuitu pietatis poscari a mercatore si hec z hmōi sumeret ꝓ solutione amoris req̄ram statim a vobis rñdebo q̄ si conicio q hec oia ꝓ solutiōe assumeret. sed tamen hec lex inuiolabil est q amoris mercācia ematur.

Qz in toto vniuerso non venditur amor. nisi in apotheca sanctissime crucis. Ca.iiij.

Quarta est lex singularitat. Tanta est eni hui⁹ mercācie ꝑciositas singularis q̄ neq̄ in celo neq̄ in toto orbe neq̄ in toto seculo nisi vna apotheca siue statio. z vnus mercator huius mercancie repiri potest ab oibus. Nunquid ad illā possunt currere oēs gentes. Quid facient q̄ in remotis agunt. quō ad illam currēt ceci claudi leprosi aridi languidi decrepite vetule incarcerati grauideq̄ mulieres mēbris ꝑuati ceteriq̄ valitudine destituti. O q̄z felix qui ō ꝓpe illam locatus repiet. Sed vbi est hꝫ apotheca amoris indica mihi vt z ego ante omnes ꝑcurrēs cunctos ne impediar in emptione ꝑueniam. Marsupiū portaui plenū de amore amoris. Indica mihi quez diligit anima mea vbi pascat vbi cubat i meridie amor meus. Vis te doceam repire amoris locuz? optas ꝓ itinere obuiare illi? Vade ad figuram crucis ibidem vendit amor nullibi alias est forum eius. Intra hanc apothecā dilecta anima ꝓtemplare magnitudinē longitudinem latitudinē altitudinē z ꝑfunditatē huius mercancie amoris. Deus charitas est: i cruce cum magdalena anima mea amplectere crucem. ditare cum ea quia ditata est ibidem illa. Comphende cum oibus sanctis q̄ sit huius apothece amoris latitudo longitudo sublimitas z ꝑfundū. Lateza est infinita longeza non compita. largeza sternunata. ꝑfundo ꝑfundato. In questi amorosi abissi li sancti sen semersi dentro e di foza oppressi damore spellagoto. Vnus solus mercator ē huius mercācie in hac sola apotheca amori cercha per larte. Unde subdit a iohanne a me scilicet qui solus sum mercator amori sua deo tibi emere. Et merito. Solus eni habet amorem solum de suo amore possum⁹ dicere illud Joh.j. De plenitudine eius omnes accepimus. scilicet tam angeli q̄z homines g̃ tiam ꝓ gratia. Hinc est q taz feruent ad sua

apothecā vocabat amoris Mat. xj. dicens. Venite [illegible]e oēs q̄ laboratis & onerati estis: et ego reficiam vos. s. refectiōe amoris. Iterū in nouissimo magno die festiuitatis dicit dñs Jo. vij. Si q̄s sitit veniat ad me & bibat. Si quis sitit amorē veniat passib⁹ affectiōis ad me fontem vite indeficiētis. ad me torrentes voluptatis inebriantis. ad me dulcedinē amoris transformātis. Et merito dilecte amor: q̄niam apud te est fons vite & ad te currentes inebriabunt ab vbertate dom⁹ tue & torrēte voluptatis tue potab̄ eos sicut ait ps̄. cum inebriat⁹ fuisset. Quaz magna multitudo dulcedinis tue dñe quā absc̄ondisti timētibus te.

Articulus. ij. in quo declarātur alie q̄ttuor leges diuini amoris. Capitulū. j.

Prima est lex p̄ciositatis. O q̄ p̄ciosus est amor q̄ in ꝓspectu dñi oia p̄ciosa facit: ideo aurū nūc denoiat. Aurū eni oium thesaurox p̄ciū est. Oēs lapides p̄ciosi oia p̄dia cuncte dom⁹ & mercancie & quicq̄d aliud apreciabile ē: precio auri extimabit. Sic cūcte hois cogitatiōes & affectiones cūcti sermōes insup oēs operatiōes amoris p̄cio mensurant. Non eni ponderat dñs ope sed affectu sicut patet. xxiij. q. j. c. odi in fine vbi dicit. Dñs non ea que offerūtur sed volūtates respicit offerentiū. Et idez xxiij. q. v. c. si q̄d vbi dicit dñs interrogat cor non manū. Quāto eni puriori seu feruētiori amore q̄cq̄ placitū deo facim⁹: tanto gr̄iosius deo reddit corā eo. Unde ore dñico Luce. xxj. Laudata ē vidua paupcla que misit i gazophilaciū duo minuta erea: nō q̄ multa et magna fecit. sed q̄ ampla charitate dilexit. Nec solū aurū est amor: sed q̄ mirabili⁹ est aurea reddit quecūq̄ ꝓtingit. plūbūq̄ i aurum p̄ciosum ꝓuertit. Opa nanq̄ licet de genere bonox sint cū autē fiunt ex charitate q̄si aurea & p̄ciosa fiūt. Ideo. iij. Reg. vj. scriptum est. q̄ nihil erat in tēplo q̄ nō auro tegeret: quia bona opa ex charitate facta quasi aurea sunt q̄bus aia iusti exornat. Unde i ps̄. Astitit regina a dextris tuis in ve. deau.

Q̄ ignita p̄ deuotionē debet esse in aia charitas dei. Ca. ij

Secūda est lex nouitatis. In hac eni lege charitas emi debet vt semper nouet opetur magna: nouoq̄ feruore semp iterū renouet sicut charitas illius dilecte aie ad quā ait ps̄. Renouabit vt aquile iuuētus tua. Que nouitas a iohāne mystice subinfert cū ait ignitū. Aurum eni dilectiōis tunc ignitū est: cū feruore dilectiōis plenū est. Item mgr̄alis deuotio diffinit sic. Deuotio est feruor bone volūtatis quē mens cohibere nō valēs certis indicijs manifestat. Que nanq̄ p̄nt esse certiora indicia charitatis: q̄ ꝓtinua renouatio virtuosi opis? Hic est ille ignis de quo Lu. xij. dicit. Ignem veni mittē in terrā & q̄d volo nisi vt ardeat? Ignis eni charitas est que de deuotionis plenitudie tūc in mēte ardet. cū continue in nouitate boni opis feruet. Unde in hui⁹ mysteriū dicit Leuit. vj. Ignis i altari meo semp ardebit quem nutriet sacerdos subijciēs mane ligna p̄ singulos dies. Altare vtiq̄ mens hūana est q̄si alta res. alta res est aia nr̄a que ad dei imaginē & similitudinē est formata vt in deū ascendat. Ysa. ij. Lox. v. Mente excedim⁹ deo. In hac mente diuinus amor semp debet ardere quē illumināta ratio. q̄ est sacerdos tunc nutriēdo ꝓseruat: cum p̄ singulos dies luminū dinox mane hoc est in ipso p̄mordio gr̄arū subijcit lig̃ id est. renūerat bñficia magna que sibi a diuina bonitate collata sunt. In altari vtiq̄ cinis erat. Quid eni cinis erat & ignis in altari nisi charitas in mēte humili? Ignis in cinere melius ꝓseruat & crescit: sic amor in humilitate custodit & iuuenescit. Ad hāc charitatis nouitatē hortamur Lu. xvij. Cū fecerītis oia que p̄cepta sunt vobis: dicite serui inutiles sum⁹. Ecce q̄ dei amor est ignis q̄ semper mouet vt insatiabiliter ardeat in affectiōe nou⁹ & in ope recens. Hoc igne ardebat mēs glorioſi frācisci & corpus qui cū iam stigmata dñi in corpe suo gestaret summūq̄ pfectionis culmē iam ascēdisset ad ꝓfrēs dicere solebat. Incipiam⁹ aliq̄d boni agere. & q̄ incipiem⁹ pniam facere? & ꝓsimilia multa.

De septē fornacib⁹ q̄bus probatur in aia ver⁹ amor. Ca. iij.

Tertia est lex puritatis. Nihil eniz adulterine admixtiōis secum patitur verus amor. Ideo subdit p̄batum. Aurum eni ānihilatū nō nisi sex potest sustinere decoctiōes in septima eni deficit. Sic charitas ficta sex fornaces patitur sed in septima alchimie falsitas patz Primus nanq̄ fornaceus ignis sit in corde. scōs sit in ore. tert⁹ in ope. q̄rt⁹ i inimicox dilectiōe. q̄nt⁹ in eox sbuctiōe. sext⁹ in recta intentiōe vt. s. ppt deū h̄ oia fiāt. septim⁹ in p-

seuerāti ꝓtinuatiõe. Hic sanct⁹ ꝓbat amor: qñ si verus nõ est cito euanescit. Ũñ Mat. x. Qui aũt ꝓseuerauerit vsq; in finẽ hic salu⁹ erit. Tunc enī aurũ charitatis ꝓbatũ est. id ẽ a dño approbatum.

Qr diligentib⁹ deum oĩa conuertunt in lucrum. Cap. iiij.

Quarta est lex vtilitatis. Diues enīz cito efficit: cui oẽs mercancie. oẽs vẽditiões. oẽs emptiões. ceteriq; ꝓtractus lucrosi fiũt. Sic non minus diuites fiũt qbus diligẽtib⁹ deũ oĩa cooperant in bonũ vt dicit ad Rho. viij. Cooperantur enī eis in bonũ ꝓspera adũsa ꝛ mixta siue bona gr̃e. mala culpe. ꝛ mala pene. Unde dicit Job. vt locuples fias. Qui enīz aurũ dei amoris habet vere locuples est: qr oĩa quecũq; opatur in celestis thesauri loculos apud deũ reponit. Tam p̃ciosa est charitas apud deũ q etiã ipsa pctã que de genere pctã essent si hoc solo intuitu fiũt. s. dini amoris ꝛ charitatis: in aie merita ꝓuertit ꝛ lucra. Nõ enī est minor in bono diuina dilectio: q̃z sit in malo diuina offensio. Arrogãti enī bona ꝓuertunt in malũ: qr non ad dei gloriam ꝫ ad suã ꝓpriã opatur teste dño Mat. vj. Si lumen qđ in te est tenebre sunt ipse tenebre q̃nte erunt? Si enī in arrogãti lumẽ bonoruz operũ q̃ ipse ꝛ alij p eũ illumiari deberẽt fiũt tenebre pctõr. i. bonũ qđ facit fit ei peccatuz ipse tenebre. i. opa q̃ de genere suo sunt peccata q̃nta. i. q̃ grauia erũt? Ecce q arrogãtia virtutes ꝓuertit in vitia nõ min⁹ aũtẽ fit a diuina charitate de malo in bonũ sicut patet Osee. j. vbi fornicatio ꝛ adulteriũ in meritũ et obediẽtie p diuinã dispensat dilectionem

Articulus. iij. de q̃ttuor vltimis legibus charitatis dei. Et primo đ copiositate diuini amoris. Capitulum. j.

Prima aũt est lex copiositatis. Multum qđem copiosa est ꝫ mercãcia amoris. Est ei immẽsa que habz in se infinitatẽ. incõprehẽsibilitatẽ. ꝛ eternitatem. Nõne deus charitas est? Qui si ꝓsideretur in se infinit⁹ vtiq; iuenit. Ũñ ps̃. Magnus dñs ꝛ laudabilis nimis ꝛ ẽ. Si ꝓsideretur in compatiõe ad intellectũ sic est incõprehensibilis. Unde apl's ad Rho. xj. O altitudo diuitiarũ sapie ꝛ sciẽtie dei q̃z incõprehensibilia sunt ꝛẽ. Ideo dicit a ps̃. sedere super cherubin. i. sedere sup sciẽtie plenitudinẽ et sup oẽm intellectũ creatũ. Si vo incompatione ad diuturnitatẽ pensẽt: sic inuenit eternus. Ũñ apl's. j. Timoth. j. inquit. Regi seculoz imortali inuisibili soli deo honoz ꝛ gloria in secula seculoz amen. Magna enī ẽ copia huius mercãcie. Nemo aũt dubitet qr et si multi de ea emant: non tamẽ deficiet reliqs Nam ꝛ si oẽs mũdi hoies illam mercarent adhuc infinita eius copia suparet.

Qr facile repiri potest diuin⁹ amor. Capitulum. ij.

Secũda aũtẽ est lex facilitatis. Multa diximꝰ de mercãcia dilectiõis: ꝫ vbi est vt illã inuenire possimus: forte in remotis ptib⁹ est. forte difficile ẽ multis adire illam. Et licet multi eam emere ꝓcupiscant tñ incertitudo loci itineris longitudo eos ab hoc ꝓposito deuiaret. tamẽ dilecti mei non sic. Deus enim qui charitas est vbiq; regnat. vbiq; est. vbiq; imperat. vbiq; maiestas eius. oĩa replet complectit vniũsa faciliter enī hec mercãcia inueniri põt. Nullus qui eam emere nolit excusabil' est. Prope est dñs oĩb⁹ inuocãtib⁹ eum in veritate sicut ait ps̃. ꝛ dñs Lu. xvij. Amor intra nos ẽ

Qtum piculũ sit negligentia in dilectione acq̃renda. Ca. iij

Tertia vo est lex dubietatis. Forte multi ꝓcupiscũt scire nũdinas. dubitant tps hmõi p̃ciosissime mercancie. In volũtate enī mercatoris stat nũdinarũ tps. ps̃. Mortificat ꝛ viuificat deducit ad inferos ꝛ reducit. Qdiu in libertate arbitrij sum⁹ tps est nũdinarũ. p⁹ mortẽ claudit damnatis apotheca amoris. Dubiũ est igit̃ tps emptiõis eius. Et merito hoc facit sapia mercatoris ꝛ puidẽtia eius ꝓpter multa. Primo vt qlibet solert' se ꝓpparet. ꝛ ꝓgruo ꝓuideat tpe de mercãcia amoris Scõo vt oẽs illũ posse pdere vel nõ acq̃rere ptimescãt. Tertio vt reprobi cecitatẽ quã merentur incurrãt. qr enī vt illam emere potuerunt eam aspernati sunt. ꝛ merito q̃n illa indiguerũt iusto dei iudicio ꝓuati sunt. Prudentes aũt querũt illã emere q̃n illã possunt repire. Ũñ Apoc. xiij. Hec est sapia sanctorũ. s. puidere in hac vita de charitate. Quã sapiaz improuide optabat q̃ Deut. xxxij. dicebat vtinã sapent. s. pfectiões ꝛ excellentias charitatis ꝛ intelligerẽt. s. leges diuini amoris. ac nouissima puiderẽt qñ deficient nundine diuine dilectionis. Unde. ij. Cor. vj.

hortamur vos ne i vacuū gr̃am dei recipiatis. Ait enī Esa. xlix. Tempe accepto. s. vite exaudiui te. s. charitatē vendēdo ⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nūc tps acceptabile ad amandū. Ecce nūc dies salutis. s. ad diligendum deum omnipotentē.

Q2 denarij q̄b⁹ emit̄ dei amor sunt peccata ⁊ crimina. Fa. iiij.

QUarta aūt lex est pauptat̄. O q̄d facient paupes q̄ denarios nō habent? Et anteq̄ ad solutionez veniamus p̄mittendū est. q̄ quilibet preparet denarios suos nō alienos nō p̄rimi nō dei. sed qui ꝓprie sunt sui. Stultū foret si q̄s emens pannū p̄ induēda vxore sua post taxatū preciū iamq̄ incisa ipsa p̄cia panni peteret clauē de capsa denariox vendentis. si ipsi vendēti sic soluere vellet emēs mirarē mercator vrbanitateq̄ q̄dam emēti diceret. Amice facile possem totā mercanciā h̄ precio venūdare. Sic in ꝓposito nemo existimet ꝑ hac mercācia ꝺo soluē monetā que ipsius met dei est. De ꝓprio soluat qui intēdit emere charitatē. Oñi enī sunt bona tpalia. corpalia. ⁊ spūalia. Tpalia q̄dem dei sunt. Dei enī sunt diuitie delitie denarij thesauri lapides p̄cios. p̄dia. domus ⁊ oēs mercācie fama virtutū ⁊ vniūsa que terre ambitu ꝓtinentur. Vñ ps. Oñi est terra ⁊ plenitudo eiꝰ rē. Corpalia etiam dei sunt. corpus nr̄m nr̄a iuuentus. pulchritudo. sanitas. filij frēs. et ceteri parentes. Spūalia q̄q̄ dei sunt. s. gratie virtutes dona scientie magnꝰ sensus grādis intelligētia. memoria tenax. volūtas bona. cunctaq̄ spūalia bona. Unde Jac. j. Oē datū optimū rē. Quid enī dabimꝰ deo pro hac p̄ciosissima mercācia? prepate bursas. Ecce nūc tps acceptabile ecce nūc dies salut̄ extrahite marsupia. Quid inq̄ soluemꝰ ꝺo? Quā monetā? Aſraz Quos denarios? Utiq̄ nr̄os. In q̄ marsupio sunt? In corde. Preparate corda vr̄a dño. Quenaz moneta nr̄a est ibi? Qui denarij? Pctā scelera iniq̄tates odia ire rixe auaricia rapina piuria blasphemie detractiōes mēdacia furta vsure ⁊ cetera mala ⁊ abominabilia ⁊ sceleſta. Hi sunt denarij nr̄i: hi thesauri ⁊ monete. Hec acceptat dñs ꝑ p̄ciosissima mercācia amoris. nullūq̄ aliud p̄ciū dñs suscipit nisi q̄ nr̄i ē. Aſra ñ sunt nisi mala: det q̄dem sunt omia bona. In hac enī emptiōe ꝓsidera aia mea q̄d damus: q̄dq̄ recipim⁹. Demus deo humilē cōfessionē ⁊ recognoscam⁹ ⁊ ꝓfiteamur oia mala ex nobis esse: oia ꝺo bona nr̄a ex deo esse Cōfiteamur sacerdoti scelera nr̄a. ipse nēpe recipit denarios dei. sibi soluunt cū peccata illi ꝓfitent pctōres. Peccata igit̄ sunt p̄ciū diuine dilectiōis. Unde ps. Dixi ꝓfitebor aduersum me rē. Ecce p̄ciū q̄ ꝺo dño dat̄. Sed de cōmercio diuine dilectiōis subdit̄. Et tu remisisti impietatē rē. Nō enī fit in aia peccati remissio si in ea non adsit diuina dilectio. O īmensa benignitas dei. O pelagus infiniti amoris. O amplitudo diuine dilectiōis qua ab errore nos reuocās ⁊ in ꝓpetua charitate nos diligens ad te tua charitate nos trahis nr̄i miserās miserator optime. O longitudo patiētie dei q̄ sustines sceleratos dissimulans peccata hoīum ꝓpter pniam. O sublimitas sapiētie dei que oēm supans sensum stultra q̄ dammodo facta es: nūmos scelerū nr̄oꝝ suscipiens ⁊ tuam charitatē nobis ꝓcedēs. O amor in te trāsformās amores nr̄os. hāc veram ⁊ ipse nos de amore huius seculi nequā transfer corda nr̄a in veram tui possessionē. in p̄senti p̄ pseuerantē gr̃am ⁊ in futuro p̄ cōsūmatam gloriā. Qui cū pr̃e ⁊ filio rē.

Feria. v. post cineres de fide viua ⁊ mortua. Sermo. vj.

VIde et sicut credidisti fiat tibi. Matth. viij. ⁊ in euāgelio hodierno. Sūt nēpe pleriq̄ credētes se habere veram atq̄ viuā fidem atq̄ charitatē ꝓfitētes se credere oia necessaria ad salutē. ⁊ q̄nq̄ bona plurima opant̄ ⁊ tñ verā fidem charitate informatā non habēt. Alij q̄q̄ sunt qui etiā sine bonis opib⁹ habere se fidē viuā reputant ꝓtra quos Jac. ij. ait. Fides sine opib⁹ mortua est. Q2 verbū ad p̄sentē materiā pōt eē aliud thema. Ad hoc igit̄ clarā intentionē et oium errox elimiationē. ⁊ ad viue ac mortue fidei necessariā distinctionē triplicē fidez distinguere necesse ē. p̄ma dicit̄ lumiosa. secunda ꝺo opposa. tertia ꝺo grosa. Prima ē lux lum in intellectu. scōa in opatiōe. tertia pficitur ex vtraq̄. Prima pōt esse viua atq̄ mortua. scōa similit̄. tertia ꝺo ꝑ viua cōiter accipi solet. Et q̄libet q̄ fm hanc triplicē fidē fidelis aut infidelis repiet̄ a deo merebit̄ audire vade ⁊ sic credidisti fiat tibi. s. in hora mortis

Articulus prim⁹ q̄ fides sine opib⁹ viua ⁊ mortua esse potest

Pria enī fides ꝺr lumiosa q: solū ꝓsistit in

intellectu. nec tñ p opa cõpabat. Ob quidez ex triplici causa ptingẽ põt. Primo ex amore male inflãmãte. scõo ex timore male humiliante. tertio ex rõne bñ illũiante. Siue aliẽ dicendũ sit ꝛ tñ idem sit dicẽ. s. q̃ ꝫ ptingere põt. pmo ex inordinato amore. scõo ex inordinato timore: tertio ex regĺata rõe. In duobus aũt pmis fides sine opib⁹ mortua est: in tertio vo viua efficit per charitatem.

Qr fides mortua est si ex triplici inordiata dilectiõe bona opera cessant. Cap. j.

Primo igit fides mortua est qñ est soluz in intellectu ꝛ bona cessant: qz credẽs bona nõ opatur. ꝛ ꝫ ex amore male inflãmãte hoc est ex inordinato amore. Triplex aũt põt esse talis amor inordinat⁹. Prim⁹ est dict⁹ amor auar⁹. scõs est amor luxuriosus: tertiꝰ vo amor supbus. Prim⁹ est amor auar⁹. q̃ qui inficit licet intellectualit credat a bono tñ ope cessat: qz ex cupidine tpaliũ rerũ implicat se in iniusti lucri et in ptractib⁹ impijs. in mẽdacijs. piurijs. i duplicitatib⁹. in malicijs ꝛ circũuẽtiõib⁹. in rapinis. in furtis. ꝛ in vsur. mercat in festi et in locis deo dedicat ꝛ in psimilib⁹ multis Tñ talis interrogat⁹ si credat oia q̃ tenet ecclesia credere se fatet. ꝛ q̃ ad intellectũ veruz fatet: ꝛ tñ nõ tñ a bono ope cessat. verũetiaz in multis impietatib⁹ implicat. Taliũ nempe fides est qõdã credẽ generale qõ ecclesia sctã tenet: q̃ in multi ptcularib⁹ errãt ꝛ in huiusmodi fides mortua ẽ. Nã vera fides est et viua quã dei informat gfa nõ tñ gnãliẽ. sed etiã ptcularit ad salutem necessaria credit. ꝛ oia cauẽda euitat. ꝛ opanda implet. Tñ. j. Cor. xiij. Charitas oia credit ꝛ si nõ oib⁹ credat. Sed hi q̃dam credẽda credũt. q̃daz vo credẽda nõ credũt. Sicut aliẽ aptũ libꝫ intelligens videt aliẽ vero qui litteras nescit. licet vtriq; oculos habeãt pspicaces qz intelligẽs vir doct⁹ multa ptcl̃aria recoḡscit ꝛ lras ꝛ dictiones ꝛ sensus ꝛ silĺa: q̃ impit⁹ ignorat. Sic tales q̃dãmodo credũt ꝛ dicũt deũ esse ꝛ iustos remunerãtẽ ꝛ impios punientẽ. credũt alterũ esse seculũ. credũt malũ esse pctñ. credũt bonũ esse virtutes. aiam imortalem ꝛ cetera multa: ꝛ tñ in his psilib⁹ in pticulari multipliciẽ errãt. Quia si viue ꝛ vere intelligerẽt q̃d est deus que ꝛ q̃ta sit gloria padysi. que et q̃ dura sunt supplicia inferni. si intelligerẽt horribilitatẽ pcti. ornamẽta virtutũ ꝛ aie dignitatẽ. potiꝰ eligerẽt milies mori. q̃ i minimo mortaliẽ peccare siue offendẽ creatorẽ Cur igit ꝓtra ꝓceptũ dñi Nõ furtũ facies tãta cupidine flagrãt. nisi qz nõ viuaciẽ ꝫ mortue ꝛ gnãliẽ credũt: Tñ ps. Tales oculos suos statuerũt declinare in terrã. Talem fidez puto habuisse cupidissimũ iudaz: qz ex auaricia vẽdidit ꝛ pdidit saluatorẽ. Nõ enĩ legimus post pditionẽ deũ nouã ei gfam ꝓtulisse. ꝛ tñ adhuc põt lumie fidei pmanẽte. penitens fuit corde. ꝓfitẽs ore. atq; satisfaciẽs opere: licet infructuose. Unde Mat. xxvij. Penitẽtia ductus retulit triginta argẽteos pncipib⁹ sacerdotũ ꝛ senioꝛib⁹ populi dicens. Peccaui: tradẽs sanguinẽ iustũ. Et abiens laqueo se suspẽdit. Et sic cũ tali intellectuali fide ꝛ sine ope eternaliẽ pempt⁹ est cũ q̃ autẽ multi auari ꝛ in mũdialib⁹ implicati vsurarij fures raptoꝛes sceleśti licet cni in fine vite appareãt penitẽ eternaliẽ cruciẽt. Scõs vo inordinat⁹ amor impediẽs ne viua sit fides in intellectu: est amor luxuriosus. Nã licet talis hõ credat sub tali gnãlitate luxuriaz mortalẽ esse culpã tñ ex inordinata dilectiõe sectat luxurias. foznicatiões freq̃ntat. adulteria cumulat. incest⁹ ꝛ sacrilegia patrat. zodomias atq; spurcitias hoꝛrẽdas freq̃ntare nõ cessat. Quere nũc obsecro ab hmõi sceleꝛato si ꝓdicta deo displicẽ atq; dãnabilia esse credat: fatet ꝫ credere ꝛ sentire. Attñ q̃s dubitat licet etiã verũ dicat q̃ fides hmõi mortua sit: Tali itaq; fide ꝓpha dauid. ij. Reg. xj. ex libidine infidelis excecat⁹ nõ solũ cum bersabee adulteriũ ꝓpetrauit: verũ ꝛ virũ suum vziam crudeli nece pemit. Sic etiã ex libidine infatuat⁹ salomõ sapiẽtissim⁹ sicut ꝺz iij. Reg. xj. idola muta ꝛ vana adoꝛauit: licz intellectu fm Aug. crederet deũ. s. fide mortua ꝛ informi. Tertiꝰ vo amor inordinat⁹ dict⁹ est amor supb⁹. Hic q̃ mirabiliẽ p impia opa mortuã reddit fidẽ: licet in intellectu fidei remaneat q̃dã lumẽ. Sectat ille pcialitates ꝛ guerras. ambit dignitates ꝛ mgfatus q̃rit oib⁹ dñari extolliẽ ꝓditiõib⁹. eleuat seditionib⁹. ad id laboꝛat machinatiõib⁹ ꝛ cuz bis oib⁹ pomp fastib⁹ nunq; statuit finẽ. Ecce opa tã iniq̃ ꝛ cũ hac fide itellectualiẽ credit oia eẽ impia ꝛ iniq̃ ꝛ tñ mortuã eẽ in hoie tali fidẽ ipsa opa mãifestãt lz se oia credẽ attestat

Fides mortua ẽ si bona opera cessant ex triplici inordiata timoratione. Cap. ij.

Secũdo q̃z fides põt esse in intellectu. s. qz hõ credit attamẽ bona ci

opa desunt: z ꝫ ex timore hūiliāte. ꝫ ē ex inordinata timoratiōe. Vñ pō. Illic trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Triplex enī timor solet aiam a bonis opib⁹ remouē. p̄m⁹ est timor mūdan⁹. scōs ē timor van⁹: terti⁹ ē timor hūan⁹. Prim⁹ timor q̄ a bonis opibus cessare facit ōr timor mūdan⁹ q̄ poti⁹ eligit dimittē celū ꝙ̄ cenū. poti⁹ eligit amittē eē nū regnū ꝙ̄ pdere mūdū: poti⁹ amittē gr̄am ꝙ̄ substam. poti⁹ amittē aiaz ꝙ̄ ppr̄iā famam. Ex ꝫ enī timore plerīq; p̄iurāt. z peierare tñ nō curāt: ne. s. tpaliť dānent. Cōtra ꝗs dicit Lu. xij. Nolite timere pusillus grex q̄ complacuit p̄ri vr̄o vob dare regnū. s. eternale q̄ si dicat ꝙ̄to ampli⁹ nō p̄mittet vob deficere substam tpalē. Scōs ꝯo dicitur timor van⁹ Qui licet etiā credēda credat i intellectu. potius tñ eligit pdere gr̄am diuinalē: ꝙ̄ gr̄az secularē. Et eiusmodi sunt q̄ poti⁹ parē eligūt p̄ceptī ac statutis iniqs cōitatū z dñoz ꝙ̄ p̄ceptis dei z ꝫ ne amittāt eoz gr̄am officia z fauorē ideo multa impia patrāt. multas iustitias negāt. atq; multī bonis neḡssime aduersanť. Cōtra ꝗs ōr Act. v. obedire oportz ōo magis ꝙ̄ hoib⁹. Inter hos cōputādi sunt qui dam q̄ ne displiceāt occultā retinēt veritatē: maxime cū illā ex debito vel officio teneanť mānifestare. Cōtra ꝗs ōr ad Rho. viij. Nō accepistis spm̄ seruitutī iterū in timore. Itē dicit Bern̄. Nō licet tacere cui ex officio incūbit peccātes arguere. Cōnūande etiaz inter istos sunt q̄dam femie insensate z vane. que tanta formidine timēt nō placē maritis suis q̄ nō verenť p̄ imoderatū ambitū vanitatuz ornatū z pompā vltra ꝙ̄ deceat christianā religionē aias p̄cioso sanguie christi redēptas scādalizare: z eis pditiōis laqueū ꝓpare. Tales enī ꝑm Amb. dū verenť maritale iudiciū pdidere suū. Nec enī adūtūt q̄ sicut vulpes malicia sua decipit gallinā: sic diabolus versucia sua decipit feminā vanā. Solet enī vulpes q̄n videt gallinā ex timore suo in arbore ascēdisse: ꝓcato gressu stipitē arboris satagit circūire. Qua territa. gallina defixo oculo z ex alto ꝓspectās. cerebri vertiginē insperato pant. ex q̄ in arbore mīme se retinē valens ō arbore cadit: statimq; illā vulpes pata rapit atq; comedit z occidit. Sic mulier insensata dum timet non placere viro suo meretricali ornatu se munies z vere rōnis ꝑ spūalē vertiginē iudiciū pdens: in os infernalis vulpis peccādo mortaliť ruit. Terti⁹ aūt ōr timor hūan⁹ q̄ licz etiā intellectualiť credat. tñ ex timore ope ꝓtradicit dū poti⁹ eligit mortē spiritualē ꝙ̄ mortē incurrē corpalē. Hmōi sunt q̄ astricti iuramēto p̄iurāt seu falsē alios z iniuste ꝑ sua liberatiōe accusant. aut ne occidātur ore z ope fidē etiā negāt z nihilomin⁹ fidem veram in corde tenēt. Hoc timore pterritus petrus licet crederet christū filiū dei viui: dū mori timuit fidē negauit. Alij ꝙ̄ discipuli eandē fidem in intellectu seruātes plus tñ seipsos ꝙ̄ dñm diligētes ex ꝫ timore eum dānabiliť reliquerūt. Restat igiť q̄ necessarium est fidē ope ꝓfirmare. Vñ Greg⁹. Tunc veraciť fideles sumus si q̄ verbis p̄mittim⁹ operibus adimplemus.

Qr fides ē viua etiā sine opere bono: si ex triplici rōnabili cā quis cessat ab eo. Ca. iij

Tertio etiā pōt esse fides in intellectu absq; ope bono. z ꝫ ex rōne bene illumināte. Licet enī hō veraciter credat tñ q̄nq; nō exequiť op⁹ bonū q̄ñ scz cōprehēdiť sub p̄cepto affirmatiuo q̄d obligat semp sed nō ad semp: z tñ talis fides absq; ope est iusta z sctā. In triplici q̄dem tēpore pōt hō fidelis z iust⁹ desistere ab aliquo ope bono. Primo q̄ñ nō est necessariū. scōo q̄ñ nō q̄uenit ad opantī statū: tertio q̄ñ oib⁹ cōpensatī op⁹ hr̄e nō pōt bonū finē. Primo enī fidelis hō opus bonū relinq̄re de necessitate salutī tenēať semp esse parat⁹ velle potius mortē subire ꝙ̄ fidem negare cū p̄iculū imineret nō tñ peccat si a sctō ope cessat cum nō imineat p̄iculi casus. Similiť etiā hō iustus et diues nō semp se exercet in elemosynis dispēsandis in visitādis infirmis z incarceratī nec sp frāgit panē esurīēti z potū exhibet sitienti z sic de alijs p̄ceptis affirmatiuis. z tamen absq; tali ope esse pōt in hoie vera fides qr̄ taliū operū hz habitū licet nō habeat actū Scōo ꝙ̄ ab ope bono cessat hō fidelis z iustus. s. q̄ñ id ñ q̄uēit ad statū suū. Verbi gr̄a hō hoiem ex malignitate occidit z cuz iustitia poscat q̄ ꝑ ptātem ꝓdēnet ad mortē: tamē homicida ille impune vadit. z vñ exul eē deberet libere inhabitat ciuitatē. Ecce q̄ in hoc iustitia perit. Nullus tñ absq; auctē hunc ne pereat iustitia interimere pōt. Naz licet mereať mortē nō tñ nisi a debito iudice z debito modo occidi debet. Aliter enī ḡcunq; ad quē nō ptineret vr̄ordinē nō obseruaret eēt crimialiť homicida. Naz z q̄ iustū ꝓdēnat. z q̄ iniustū sine iuris ordine ꝓdēnat vtq; mortaliť peccat: qr nō sufficit bonū agē nisi bene agať. Vñ Deut. xvj. Juste q̄d iustū est ꝑse-

queris. Dolere igit dz q̄ pire iusticiam videt atq; obligat ei fauere ẽ̄ptũ pōt: nō tñ de alterius officio alit impedire se debet. Nō enī licet zelanti religioso occidere furē vel homici dā impune peccātē p iusticia ꝓseruāda cū sit officiū seculare. Tñ. ij. ad Timoth. ij. Nemo militās deo implicat se negocijs secularibus. Similit ecōuerso nequaq; licitū erat iudici vel dño seculari religiosuz vel clericū deliquētē ne iusticia ꝓcat iuris ordie ꝓtermisso punire vel ꝓdēnare: licet p suū supiorē nō corrigat aliter nō esset corrigere malū ꝑ addere malis mala. Nā si impiū est clericū opari scelus: iniquū ẽ̄ est q eius supiorē nō puniri scelus. Nec insup iniqtate caret p illū ad quē nō ptinet castigari scelus, phibente dño Deut. xxiij. Nemo mittat falcē suā in alienā messem. Nō enī p ꝑ iusticia defensat sed iniusticia sup iniusticiā cumulat. Duob⁹ enī malis, s. errāti t nō corrigēti terriū supadiūctuz est. s. iniuste corrigi delinq̄ntem. ¶ Tertio ab ope bono etiā cessat q̄ intellectualit credit qñ oīb⁹ cōpensatl opus habere nō pōt bonū finē licet de sui natura foret bonū. Verbi gr̄a. Veritas in se vtiq; bona t sctā est t tñ ip verū dicere magnū est nephas. Tñ Eccl. iij. Tempus tacēdi t tps loq̄ndi. Loquat aliq̄s ꝓdicās indiscret⁹ in ꝓlari sermōe ꝓtra pñtes dños seu ꝓlatos seu etiā clericos aut religiosos ꝓdicet veritatē omiq; aucte t rōne sua dicta ꝓfirmet. nihilomin⁹ qz ad eū saltē tali mō et in tali casu non ptinet sine fructu scandalum generabit atq; extrema demētia laborabit. Tñ Hiero. Frustra niti t nihil aliud ẽ̄ odiū querere extreme demētie ē. De his igitur trib⁹ breuib⁹ rōnib⁹ ꝫre stāte in aia fide ptingit bonū cessare op⁹. Habem⁹ mānifestuz exemplū ab illa que post christū ois exēplaritatis fuit regula t doctrina. s. glōsa virgo maria. Instat enī dñice passiōis filij sui tpus capit ligat. duris verberib⁹ corp⁹ suū sctissimū lacerat. pūte virgine corā oī ꝓlo caput illud angelis tremebūdum spinis durissimis ostendit laceratū. sibi dñs ad caluarie locuz baiulat crucē durā crucifigit t clauis affixus in cruce leuat t sicut Job. xix. ait stabat iuxta crucē iesu mater eius. Sed cur dilectissima mr eius ꝓ defensiōe innocētl filij tui non currebas ad arma? Cur saltē agnū illū mitissimū q̄ tollit pcā mūdi non excusabas? Cur saltē toto conamie innocētiā ei⁹ t sctitatē nō allegabat. cur illū esse verū filiū dei nō assere bas? Cur nō oīb⁹ viris⁹ mortē eius impedie bas? Nunqd forte eū filium dei t p spm̄ sctm̄ ex te ꝓceptū non credebas. seu aliq̄lit dubitabas? Nunqd sctirat ꝓuersatiōis eius non noueras. t si noueras cur illū non defendebas vel excusabas? Sed forte qz illuz mīme diligebas. Rñdeat ꝓ te recta ratio virgo et mater. Triplici etenī rōne ad nr̄m exemplum ꝫ egit sapiētissima virgo nec ope vel verbo ostēdit qd corde intellectu firmit fide seruabat. Primo qz non erat illud necessariū. secū do qz non ꝓueniebat ad suū statuz. tertio qz oibus cōpensatl finalit extitisset nociuū. Primo inq̄ qz nō erat necessariū sic illū talit defensare imo necessariū erat p nr̄a redemptione illū ꝓpeti passionē. Tñ Luce. xxiij. Oportuit christū pati t sic intrare. s. cū oīuz iustoz cetu in gloriā suā. Nouerat igit sacra virgo maria sic esse ꝑdestinatū fm bñplacitū eterni pr̄is t spūssancti. cū quib⁹ intelligebat oīno filiū ꝓcordare nec ipsa cuz eis in mīmo discordabat: imo cū eis vltra oēs creaturas se ꝓfectissime ꝓformabat. ¶ Scdo ꝺo qz nō ꝓueniebat ad statū suū. cū enī data esset i mū di speculū exēplare atq; in exēpliū tot⁹ hūilitatl. necesse fuit q ex scripturl repirek in defensionē sui filij nō apuisse os suū: vt int alia edoceret alias mulieres etiā in causa ḡui esse debere raciturnas atq; modestas. Tertio añt qz oīb⁹ cōpensatl finalit fuit nociuū. Nouerat enī tanq̄ mens diuino luie illustrata qz mētes ꝓseq̄ntiū christū ei⁹ actuū t verborum capaces non erant: t ideo digne ipsi ex pijs supplicatiōib⁹ suis pot⁹ ꝓtra filiū suum ad crudelioza irritarent. Nouerat ẽ̄ dixisse dñs Mat. vij. Nolite sctū dare canib⁹ nec mittatis margaritas vr̄as ante porcos cuius ꝓfilio volu it oīno obedire. Ex dictis patet q nō est ꝑdicandū in populo ꝓtra clerum.

¶ Articulus. ij. q fides cū operibus potest esse viua t mortua

¶ Secūda aut̄ ꝑncipalis fides ꝺz opposa qz solū ꝓsistit in ope sine luie intellect⁹: t pōt etiam mortua esse atq; viua. Pōt enī carere lumine intellect⁹ ex triplici respectu. Primo ex amore male inflāmāte. scdo ex timore male hūiliante: tertio ex diuina sapia pmittēte.

¶ Qz ex triplici inordinata dilectione in bonis opibus cessat fi dei lumen. Cap. j.

Primo enī pōt eē fides i ope absq; luie interiori ex amore male inflāmante. i. ex inordinata dilectiōe. Triplex ē enī amor q̄ bona opari facit hoiez

non credentē. ¶ Prim⁹ est amor cupiditatis et talis amor multa opaī aparētia bona licz intrinsecus nihil credat: z h̄ ex cupidine tpalium rerū. sicut solent facere q̄dā q̄ elemosynas large dispēsant vt diffusa eox bonitatis fama. Multi p̄fidentī ponāt denarios in manibus suis vnde ample ditentī. Cōtra quos dr Mat. vi. Cū facis elemosynā noli tuba canere z̄ sicut hypocrite faciūt in synagogis vt videantī a doctis. in vicis vt videantī a turbis z vt ab hoīb⁹ acq̄rāt famā. Solent etiā talesī osculari suo ore porcino scrōx facies. atq̄ eorum cōburere pedes vt affectū deuotionis ostēdāt: nihilomin⁹ ppter nūmos vel ex q̄dam deuotiōe insipiēti. Inter hos aūt maximū gradū tenēt nōnulli questores q̄ mēdacijs z fallacijs suis decipiūt mulieres simplices multas missas z alias ofones z bona illi pmittētes z mime obseruātes: nec obseruare volētes. ¶ Quos aūt nō imitarentī multi q̄ clericatū gerūt quox hypocrisis z palliacio pietatis ad pecuniā cumulandā fetet vsq̄ ad nares dñi sabaoth. Sūt nanq̄ plericq̄ q̄ sibi p̄fitentib⁹ imponūt missas vt data occasione aparentī honesta ipsi sint p ipsis missis pecunie receptores. pmittūt se dicere illas z ñ obseruāt. Q̄q̄ eni p sacrificiū altarī aīe liberentī vt poniī. xiij. q. ij. c. aīe nihilominus in fraudē p̄esumiī esse factū. s. vt accepta pecunia p illis missis videantī eos ab onere pnie releuare ad h̄ habeī. ar. xxvj. q. vij. alligant gerit secū spēm mali. j. q. j. emēdari de vi. et ho. cle. cū ab oī. ¶ Scōs est amor carnalitatis Hic etiā extra quedā aparētia bona habz cū iutus tū dei lumē deficiat z fides vera. inter q̄s sunt plericq̄ q̄ p baptismū vel p̄firmatiōis sacratissimū sacramētū cōpatres fieri queīt. vt p h̄ p̄ditiōis velamē securi⁹ z liberi⁹ misceantur carnaliī sanguinē christi in remediuz in tali p̄ditiōe z scelere statuētes. Luz his q̄z numerādi sunt iuuenes q̄ vt p̄sūmarēt pcupiscētiā suā simplices imo fatuas puellas decipiūt illas p verba de p̄ūti clādestine despōsantes z cū illis sub pallio mr̄imonij scti turpiī cōmiscētes. qō q̄ti acq̄z irremediabiliī periculi sit nō est p̄ūtis tpis explicare. Propterea tale mr̄imoniū oīno ab ecclesia p̄hibeī ex̄ de clāde. despon. cū inhibitio. Trāseo q̄s dam q̄ sub sp̄ualitatis p̄textu z sub reuerētia p̄nali nihil aliud q̄z carnalitatē veneranī. Terti⁹ est amor ambiciosus. Q̄t modernis tpibus vt assumanī ad dignitates vel officia p̄seq̄nī opanī exteri⁹ que nō credūt interi⁹? q̄t nūc reputī q̄ vt ascēdere possint p̄tēdūt pellē ouinā z aiam gerūt lupinā vel leoninā. Quot etiā querūt p̄sortes iustox ac remunerani in p̄ūti cū sorte bonox. Ex h̄ eni triplicato amore ois hypocrit generaī z freq̄ntaī

Q̄z ex triplici inordinato timore hō opaī bona cū incredulo intellectu. ¶ Cap. ij.

Secundo p̄tingit in ope esse fidem absq̄ luie intellect⁹ ex timore male humiliāte. h̄ est ex inordinata timoratiōe. Triplex est aūt timor talis. Prim⁹ est timor amittēdi subam. scōs amittēdi famā: terti⁹ amittēdi vitā. ¶ Prim⁹ eteni timor est amittēdi subam. Multi sunt q̄ opanī bona ne detrimentū sube tpalis patianī. nō laborant in festis ne p̄dēnenī in nūmis. Propter h̄ idem plericq̄ a blasphemijs a p̄hibiti ludis a vanitatib⁹ z supfluis pompis z tñ h̄ nō faciūt ppter deū: sed ne recipiāt damnū. Ecce hec z similia opa sunt sine luie vere fidei. ¶ Scōs est timor amittēdi famā. Propt hūc aūt timorē multi visitāt ecclesiā freq̄ntāt missas p̄dicatiōib⁹ insistūt. q̄q̄ etiā p̄fitenī et dñicū suscipiūt sacramentū. Ecce opa bona z tñ intrisec⁹ nihil credūt: sed ista agūt ne deteriores alijs reputenī z p̄dant famaz. Terti⁹ est timor amittēdi vitaz. Multi vtiq̄ hereticib⁹ z errorib⁹ pleni extra tñ in aparentia iusti: q̄ si extra ostēderēt qō intus in corde credūt iuste cōburerenī. Internūandi sunt q̄dā qui lapsi sunt in dānatā heresim de spū libratis. q̄ doctrina ponīī in libro q̄ de anima simplici intitulari solet. quo q̄ vtunī in illam heresim cōiter p̄labunī licet tales q̄ñ tali pestifero morbo infecti sunt ad excusatiōes in pctis z ad impugnādū spñ veritatī dicūt talem libz z statutū nō intelligi ab impugtoribus suis. z sic iudicāt z dānāt ecclesiā q̄ talez doctrinā in sacro p̄silio p̄dēnauit sicut patet ex̄ ō hereti. vnico. c. in clemē. vbi articuli numeranī. His q̄z p̄ūt supaddi multi alij hereticī z scismatici z iudei plures baptizati insuper z secta dulcini hereticī: q̄ in aparētia tenentes honestā vitā intus sunt errorib⁹ pleni. Addaī etiā istis antichristiana secta q̄ nostris tpib⁹ asserētes antichristū iam esse natū ipsi in se errātes plurimos deceperūt z multis erroib⁹ impleuerūt. Et licet ore talia negent si tñ cuiscerarenī in cordib⁹ eox antichrist⁹ repireī. Cōtra q̄s dñs Actl. j. ait. Nō est vr̄m nosse tpa vel momēta q̄ p̄ posuit in sua ptāte. nō in ptāte eox. Oēs aūt p̄dicti et p̄similes eis catholicis opib⁹ p̄formanī ver-

bis atq; gestib⁹ illud idē pretēdūt sīles pueris cū sint in scholis q̄ astāte mgro sunt cōpositi t modesti solūmō timore: sed illo absente tumultib⁹ t stulticijs pleni sūt. Sic hmōi dolis pleni hypocrite t fallaces extra videntur modesti t iusti. intus errorib⁹ imbuti a q̄ruz puersatiōe ne ptamiaremur cauendū cē dñs iesus christ⁹ mōstrauit cū dicat. vij. ait. Attēdite a falsis ppheis q̄ veniūt ad vos in vestimentis ouiū: intrinsec⁹ aūt sunt lupi rapaces A fructib⁹ eoz cognoscetis eos.

¶ Qz ex triplici cā sine fidei luīe hō iuste t meritorie operatur.

¶ Capitulum. iij.

Tertio ptingit in ope esse fidez sine luīe intellect⁹ ex diuina sapia pmittente. Sūt nāq; plerīq; q̄ licz iustissime viuāt tñ horribiles vexatiōes patiunt ō fide. de multis articulis fidei molestant diūsis fantasijs t errorib⁹ molestant t cruciant q̄bus videt q̄q; vel q̄dāmō assentire totalit vel saltē de multis articulis fidei dubitare. dolent nihilomin⁹ cordialit a talib⁹ molestari. corde oīno talib⁹ dicūt p̄ sua liberatiōe supplicit t freq̄nti⁹ deū orāt. t qō meli⁹ est interim cessant multiplicare opa bona. feruētius audiūt verbū dei deuote freq̄ntāt missas ofonib⁹ sollicite instātes sepi⁹ suscipiūt dīnicum sacramētū. hylares ad dandū elemosynam. pmpti seruire infirmis. viriles in ieunijs. hūiles in q̄rēdis p̄silijs. sollicīti in disciplinis cōpuncti in lachrymis. assidui in scripturis. oīq; conatu insistūt supplere p opera bona fidei defectū quē intelligētia patiunt. Proinde si q̄ dñs talib⁹ lumē fidei micorditer restaurare dignet. lucrosum p̄miū ex p̄dictis bonis opib⁹ iam reportāt. Si aūt tale fidei lumē dñs reddere nō dignat indubitabili fide tenēdū est eis in celis palmā martyrij reseruatā: qz hmōi vexatio mētis de duriorib⁹ atq; terribiliorib⁹ afflictiōib⁹ vite pfūl est. Sūmas igit gras agere dz deo qz in talibus tēptatiōib⁹ pstitut⁹ sic impatient patiēs in bonis opib⁹ pseuerat. Fecit eni qō suū est ppauit deo mētē suā. hāc luiosam fidē dñs ex aliq̄ secreto t sctō iudicio ei voluit dispensare: licet dño facere q̄cq̄d vult suū est donū hmōi fides. Vñ ad Eph. ij. Gra eniz saluati estis. s. p fidē t hoc nō ex nob dei eni donū est: nō ex opib⁹ ne q̄s glorietur. ¶ Aduertenduz est tñ q; trib⁹ ex causis solz talib⁹ iudiciū dei euenire. Primo ex natura. scdo ex culpa: tertio ex gra. ¶ Primo q̄dē ex natura solz talis defectus fidei venire. s. ex aliq̄ secreto iudicio dei hō patit in cerebro passionē quaz medici apellare solēt melācoliā. cui post ofones ab his p tali liberatiōe cessā dño freq̄ntata⁹ atq; post nālia remedia medicoz nullū prudentius atq; efficaci⁹ remediū adhiberi pōt q̄ fuga t obliuio p̄dictarū cogitationū. hoc ē nihil curare de eis nec q̄q; pscias sibi formare ō alijs nisi forte t raro atq; gnāliter pfiteri de eis q̄q; etiam sub spē p̄silij rari⁹ loq̄ qz alit nihil aliud est q̄q; ardēti igni adhibere arida ligna vt extinguat. ¶ Scdo hoc solet euenire ex culpa q̄q; eni hō olim in multis sceleribus irretit⁹ ne relicti vitijs iust⁹ sibi t iaz pfect⁹ esse videatur atq; in seipso p̄fidēs a dei p̄fidētia cū suo discrimīe elonget. hoc tēptatiōib⁹ flagellatur. Jō ait Greg⁹. Tēptari pmittit de⁹ vt cum p temptationē hō pcutit imbecillitate sua cognita in deo fort⁹ solidet. ¶ Tertio aūt solz euenire ex gra. Post sublimia q̄dē quibusdā electi cōicata dona ne elati cadāt ab illis q̄ crescat in eis talib⁹ tēptatiōib⁹ sapientissim⁹ deus hūiliat eos sicut de se. ij. Cor. xij. dicit aplus Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angelus satane q̄ me colaphizet. Propt qō ter dñz rogaui vt discederet a me t dixit mihi. Sufficit tibi gra mea. nā virt⁹ in infirmitate pficit. Libenter q̄ gloriabor in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet i me virt⁹ christi. Talis vtiq; fides piscib⁹ compari pōt. Vñ Aug⁹. de verb dñi. Piscis bon⁹ pia fides ē. viuit int fluct⁹. non frangit aut soluit fluctib⁹: viuit int tempestates huius seculi.

¶ Articulus. iij. de fide diuinitus supinfusa t viua t quid in anima operatur.

¶ Tertia fides dr gratiosa vel amorosa que. s. vita charitatī viuēs simul t viuifico radio intellectū illustrat: t se viuere p opa mānifestat. Est eni fides viua q̄dā viuificus radi⁹ in hūanū intellectū q̄tis de fonte vite descēdēs. sic ps. in psona taliū fideliū ait. Signatū est super nos lumē vult⁹ tui dñe te. Et iterū in ps. xv Illuians tu christe nō alius mirabilit a montib⁹ eternis. i. a sctā trinitate. Et q̄libet horum verborum pōt esse thema q̄n solū de hac solo tertio articulo fieret sermo. Hic eni radi⁹ verus in ipsum intellectū q̄ est caput mētis hūane ad tria implēdū officia descēdē cōprobat Primo ad intellectū illuiandū. scdo ad intellectū viuificādū. tertio ad itellectū roborādū t vigorāduz. i. vt sciat velit t possit opari q̄te bo. Varie tñ hic radi⁹ i diuersimētib⁹ talia officia implet sm q̄ a dño varie dispensat iuxta

illud ad Rho.xij. vnicuiq.s. talis radi⁹ p̄dicta tria dispēsat sicut de⁹ diuisit mēsurā fidei Et iterū ad Eph.ij. ait saluati estis p fidē ⁊ hoc nō ex vob donū dei ē nō ex opib⁹ ne ḳs glīet

¶ Q fides viua oēs noxias tenebras ab aīa pellit. ¶ Cap̄.j.

PRimū officiū talis radij ē intellectū illuiare. Et licet fides etiā mortua aliqñ aliq̄ mō illuiet intellectū: aliq̄ tñ illuiat fides viua. Differūt etiā sicut lumē cādele extincte a luie candele accē se qđ ppt̄ sui puitatē insufficiēs ē ad dirigendū hoium gressus ⁊ ad ostēdendū foueas vl laqos ⁊ ad discernēdū qđ formosuz seu deforme. Differt etiā sicut lumē qđ est in nocte ab ipsa lucerna seu a luna vel a stellis ab eo luie qđ est i die a radiāti sole. Cū igit̄ h̄ vnus radi⁹ in intellectū descēdit tres tenebras maxime de aīa pellit. Primo tenebras noxie ignrantie. Scdo tenebras noxie pfidie: tertio tenebras noxie cuiuscunq̄ culpe. Non efficit mortua fides maxie cuz p̄dicta clare nō cernat seu videt illa sic̄ videt̄ ptingit oculū clausis vel velatl ⁊ interdū etiā melī⁹. ¶ Primo repellit ab aīa tenebras noxie ignrātie p̄m varios hoium stat⁹ ⁊ h̄ iuxta qđ est necessarium ad salutē. Que aūt sint illa declarat Tho.xij q.xxvi.di. Oēs cōit obligant scire ea q̄ fidei sūt ⁊ vniūsalia iurl p̄cepta: singuli aūt ea q̄ ad statū eoz vel officiū spectāt. Nā quicūq̄ negligit facē vel bñe ea ad q̄ obligat⁹ ē peccat pctō omissiōis. Ñ ppt̄ negligētiā ignrantia eoz q̄ ḳs scire tenet̄ pctm̄ est. ad h̄ fac̄ ex de iniurl. ⁊ dā.c.si culpa. Hec igit̄ negligentia sciēdoz q̄ ad salutē necessaria sūt luie viue fidei illa sollicite exq̄rēt̄ ab aīa ppulsat̄ sic̄ ppha ad dñm ait. In luie tuo qđ est fides vi debim⁹ lumē. s. vnde tenebre ignrātie expellē tur. Ñ Bern. sup Cant. fides est imerituz intellect⁹ in p̄miū. ¶ Scdo repellit ab aīa tenebras noxie pfidie ⁊ cuiuscūq̄ credulitatis piculose nō timore pūitiōis: ꝫ luie veritatis Uno eni mō luxt̄ diei. alio mō patibulū atq̄ alio mō p̄etoz latrones fugat. Sic nihil phibet fidei lucē quecūq̄ male fidei sunt ab aīa effugare. nō tñ timore pūitiōis ꝫ amore dilectiōis. Proinde. j. Coz. xiij. Charitas omia credit. i. vera ⁊ necessaria ad salutē. Nā erro res ⁊ falsa a luie fidei viue q̄si extra oia alia existētia p nihilo reputāt̄ atq̄ despiciunt̄ et tanq̄ tenebre q̄ palpant̄ hūt̄ horroze ⁊ econtra. Ñ Eccs. xj. Dulce lumē. s. fidei ⁊ delectabile ocul⁹. s. intellect⁹ videt̄ solē. i. p fidē viuā cogscē creatorē cui⁹ splēdore quēadmodū a sole tenebre ita ab eo i aīa oēs effugant̄ errores. Hinc Aug⁹. ḡtū ad obiectū ⁊ p̄mū motiuū viuā fidē diffiniēs ait. Fides ē illuiatio mētl ad sūmā veritatē. s. cogscēdā ⁊ diligendā ⁊ i ea oēm pfidiā abhorrēdā. iō oi falsitati sūme exposita ē. Qui igit̄ tal⁹ viue fidei luie illustrat̄ p nihilo hz oēs alias incātationes supstitiōes obfuatiōes ⁊ psilia. Et econtra q̄ h̄ luie viuo puat⁹ ē facile labit̄ in q̄scūq̄ errores ⁊ deceptiōes. Ñ ppha ait. Erraue rūt i inaq̄so i solitudie. i. i secto pñti viuo puati ⁊ vero luie fidei. Aliaz ciuitatl habitaculi q̄ est fides viua nō inuenerūt ⁊ p̄sequns ad habitaculū ciuitatl glozie sempit̄ne nō puenert Et itez inqt. Btus vir cui⁹ ē nomē dñi spes eius. Nomē dñi ē noticia ei⁹ p fidē. Et seqt̄. Et nō respexit i vānitates ⁊ insanias falsas. Tertio repellit ab aīa fides viua tenebras oīs noxie culpe. ⁊ h̄ a corde ab ore ⁊ ab ope. Qui eni h̄ viuo luie illustrat̄ in corde nō recipit illecebras nō decipulas demōis nec blā dicias mūdi. De illecebris carnis ꝺz Actl. xv fide purificās corda coz. De diabolo ꝺz. j. Pe. v. Adūsarius vr diabolus tanq̄ leo ⁊c. De mūdo ꝺz Esa. xj. Erit fides cinctoziū renū ei⁹. s. ne blādicijs mūdi decipiat̄. Unde p̄ro ū. xv. Per miam ⁊ fidē purgant̄ pcta. s. supdicta licet i eis p longā p̄suetudinē fuerit hō inqnat⁹. Qui insup h̄ splēdore illuiat̄ pij cit a se cūcta crimia opez q̄ fidei adūsant̄: et maxie opa supbie. luxurie ⁊ auaricie. Ñ ad Rho. xiij. Qđ nō est ex fide. s. viua sicut nō sunt predicta tria. pctm̄ est. Ꝺz fides mortua oia h̄ phibē nō pōt eo q̄ min⁹ videt̄ posse ḳs dubitatio. Nā q̄ dubitaret ꝺ alīq̄ cibo vel potu an venenat⁹ eēt. Sola eni dubitatio cohiberet ne sumeret illū. At fides mortua hoies a phibit̄ cohibē nō valet: q̄ tanq̄ venenū interfūt anime mortem.

¶ Quō lumē fidei viue aliter illumiat intellectū q̄z lumen fidei mortue. Et q̄ fides viua a fide mortua differt maxie q̄z mortua pōt credere deū ⁊ deo sed sola viua credit in deum. ¶ Cap̄.ij.

SEcūdū officiū talis radij est intellectum viuificare. Nihil quidē ad salutem predicta illumiatio p̄ficeret intellectui nisi per eundem radium ei vite gratia donaret̄. Quēadmoduz eni scia medicine est qđā lumē ad ostēdendum ipsi egroto que sint ei salubria ⁊ nociua sed tñ ipsum nō erigit neq̄ ad valitudinē ve

ram pducit. nisi illū ꝓfortet ad ꝓficua appetē-da. querēda atq; sumēda. ⁊ ꝓtraria horrēda declinãda. ⁊ fugiēda. Sic de fidei luie ꝓtingē pōt si solū intellectui credēda ostēderet ⁊ vi-uificus mime esset ad illa appetēda q̄rēda et sumēda ⁊ ꝓtraria horrēda ⁊ declināda ⁊ fu-gienda esset. tūc vere silis medicine q̄ scientia mortua ē. Et merito mortua dici pōt. cū sit a mortuis reb⁹ ⁊ nō viuificātib⁹ ⁊ de pellibus mortuoꝝ aialiū aliq̄ accepta. Si enī essz scia vera ⁊ viua nō tm̄ illuiaret medicū ad coḡscē dū corpi suo salubria ⁊ nociua: verūetiā ipaz egritudinē in eo sua viuacitate fugaret. Pa-tet igit̄ q; fides informis tanq̄ scia medicine vere mortua ē. formata vo vita aie cōprobatur. Dicit aūt ꝑm Alex. de hal'in. iij. q; nō ha bet in sociā charitatē q̄ est forma ⁊ eius vita. Proinde iūcta fides cū charitate merito viua nūcupat. Vñ apls ad Rho. j. Just⁹ autē ex fide viuit. Et Abachuc. ij. Just⁹ me⁹ ex fi-de viuit. Differūt etiā mortua ⁊ viua fides si cut lumē tenebre qō est qñq; in vmbra opa-ca ab ipso radio solis. Nā ipsum vmbraculū lumē ⁊ admixtū est tenebris ⁊ frigidum atq; mortuū cōprobat. Sicut arbores in tali vm-bra cōplātate mānifeste ostēdūt ⁊ virtutes her be ⁊ arbores fructifere in loco solari site. Jō or in gl. Joh. vj. Per fidem deo copulamur atq; p intellectū viuificamur. In tm̄ etiaz est viuificus sol iste materialis q; in tali suo splē-dore oēs arbores ⁊ cūcta terre virētia reui-uiscūt in vere. q̄ p solis longationē q̄si mor-tua videbant. ⁊ qō mirabil⁹ ē in ipsa eclipsa tione solis ꝑm q; magl vel min⁹ eclipsari ꝓtin-git in terra semp remanet maior vel mior di-spositio mala vt dicūt naturales. ⁊ addūt q; si p die vnā sup terrā nō orirek sol oīa mūdi viuētia morerenk. Sic q̄dē absente fidei sua viuifica forma ipsa vite gra ab aia sepak.

Ad clariorē intelligētiā predictoꝝ adūtendū est q; doctores ponūt differentiā inē hos ac-tus. s. credere deo. credere deū. ⁊ credere in deū. Vñ sup illud ad Rho. iiij. credēti in eū qui iustificat impiū ⁊c. glo. Augl. ait. Attēde qō ait dicit enī credēti in eū nō ei. Nā aliud est credere ei ⁊ credere eū. ⁊ aliud ē credere i eū. Primū ⁊ secūdū esse pōt fidei viue ⁊ mor-tue. sed solus tert⁹ act⁹ ē fidei viue. Cui⁹ ori-ginis rōnē ponit Alex. de hal'in. ij. di. Q; tri bus modis or fides. Primo mō or fides ha-bitus acq̄sit⁹ ex rōne vel testionio. scōo mo-do or ḡtuit⁹ ⁊ h̄ duob⁹ modis. Primo or ele uans intellectū tm̄ sup̄ se ad assentiēdū pme veritati ꝓpter se. ⁊ h̄ mō q; solū eleuat intel-lectū ⁊ nō mouet affectū p amorē habit⁹ in-formis denoiak. Alio mō or eleuās intellec-tum ad affectū assentiendū summe veritati ⁊ ad amādū ꝓpter se ⁊ h̄ est fides formata ⁊ vi ua. Ad ꝓpositū igit̄ cū fides dicak predictis trib⁹ modis. s. credere deo. in deū. ⁊ deum. Ex fide ꝑmo mō sumpta q̄ est habit⁹ acq̄sit⁹ elici pōt mor⁹ q̄ est credere deo h̄ est dictl ei⁹ adhibere fidē. Ex fide ꝺo scōo mō dicta que est habit⁹ impfect⁹ siue informis nō solū eli-citur credere deo sed etiā deū ꝓut credēdus est trin⁹ ⁊ vn⁹ creator ⁊ redēptor: qō nō pōt elici ab habitu acq̄sito. hāc etiā fidē mali hīt insup ⁊ ipsi demōes infernales vt or in. iij. sniarū di. xxiij. Hinc Jac. ij. or demōes cre-dunt ⁊ ꝓtremiscūt. Ex fide ꝺo tertio mō dicta que est habit⁹ acq̄sit⁹ pfect⁹ ⁊ format⁹ nō tm̄ elicit credere deo vel credere deū. ꝺ etiaz credere in deū. h̄ exponit Aug⁹. Credere in deū. i. credēdo deū amare credēdo in eū ire credēdo ei adherere ⁊ credēdo eius mēbris incorpari. Ad h̄ aūt ꝑm Bonauē. in centilo-quio q; fides pfecte tēdat in deū requirit adiū-ctio charitatis q̄ ordinat ad amorē dei ⁊ sic ē ꝑma differētia. ⁊ ad opationē boni ⁊ sic ē se-cunda. ⁊ ad ppessionē mali ⁊ sic ē tertia. ⁊ ad dilectionē primi ⁊ sic est q̄rta. Hec ille. Et h̄ est vtiq; fides viua. Si aūt querit ratio hui⁹ distinctiōis. s. credere deo. credere deum. et credere in deū dicendū est ꝑm Alex. vbi. s. q; iam patet ex dicta. Ex pte eius qō credit h̄ ē rei credite accipit or dicta h̄ mō. Nā deus credulita te fidei trib⁹ modis accipit. ꝑmo vt veritas. scōo vt ptās. tertio vt bonitas. Scōm ꝑmuz modū est credere deo. s. p compationē ad ve ritatē h̄ est vera esse q̄ dicit. Scōo mō crede-re deū est p compationē ad ptātē. s. oipoten-tem ⁊ creatorē ⁊ hmōi articulos ꝓsequntes. Tertio mō est credere in deū p compationē ad bonitatē in q̄. s. tendit p amorē. ⁊ h̄ est vi-ua sicut dictū est p ꝓdictū radiū diuinit⁹ sup̄ infusa. Anselm⁹ q̄ ait q; fides viua est crede-re in id quod credi debet.

Quas vires i corde ore ⁊ ope prestat hoi fides viua aliter q̄ fi des mortua. Cap. iiij.

Tertiū officium huius radij est in-tellectū ⁊ spiritū roborare vt. s. lu-men ⁊ vitam suam per opera de-monstrare queat. Propterea tres vires tal viuus radius in anima prestat. Primam in corde. scōaz in ore. tertiam in ope. Hoc ē fidē sentire i corde illā fateri ore. eam q̄ ꝓfirmare

opere. Proinde ꝫ tria oia necessaria sunt ad salutē. Primo q̄dē necesse ē fidē seruare atq; habere in corde. Vñ ad Rho. x. Corde enim creditꝫ ad iusticiā. i. vt hō iustificet. Scō est necesse illā fateri ore iō ibidē subdit aplꝰ ore aūt ꝓfessio fit ad salutē q. s. sine ipsa ꝓfessione nō est in aia salus. Tertio necesse ē fidē ope ꝓfirmare. Vñ Aug⁹. Fides appellata est ab eo q̄ fit due syllabe sonāt cū ꝺr fides ꝑma syllaba ē a facto. scōa a dicto. Interrogo igit te vtrū credas. dicis credo. Fac qꝺ dicis & fides ē. Fidē eni sine opib⁹ vt dictum ē habere pūt demōes sicut Jacob. ē. attestat⁹ est Vñ sup illud ad Tyt̄ū. i. ꝓfitent se nosse deū factis aūt negāt. Unde Aug⁹. in gl. Nolite tanq̄ de fide securi esse adiūgite fidei recte factum rectū. vt christū ꝓfiteami verb verū dicendo. & factꝫ vera faciēdo. nam ꝓfiteri verb et nō factꝫ fides talū est demonū. Et itez idē ait. Utinā quō demōes iudicē sic hoies agnoscerēt saluatorē. Ecce demōes viderūt et tremuerūt. hoies viderūt & occiderūt. Fides eteni sine opib⁹ ē illa ficus cui dns maledixit q̄ nō fecerat fructū & arefacta ē Matth. xxj. Hinc Mat. vij. dns ait. Nō ois q̄ dicit mihi dne dne. i. q̄ credit deū corde & euz ꝓfitet ore intrabit in regnū celoz. qua ꝓpt cū dns exēplū viue fidei dare vellet cepit facē & docē vt ꝺr Actꝫ. j. Et iterū Mat. v. ait. Qui fecerit et docuerit ꝫ magn⁹ vocabit in reg̃ celoz. Est eni adūtendū q̄ fides viua tāto facili⁹ & feruē tius & effaci⁹ opat q̄nto ampli⁹ ē lumiosa & viua sicut i martyrib⁹ patet. Vñ ꝓpha de aia viuā fidē hūte ait. Oia opa ei⁹ in fide. Insup est notandū q̄ licet viua fides tria p̄dicta. s. corde ore & ope seruet nihilomin⁹ etiā fides mortua si fides meret dici eadē opari videt et tñ vere mortua est. ꝓpterea adinstar veri hois mortui seu aialis mortui se hz q̄ nec corde nec ore nec ope mouē se vel alios pōt in his ad q̄ se mouet q̄ vere viu⁹ ē. Hō eni viu⁹ naturaliē cogitat corde rōcinando. loq̄t ore efficaciē exeq̄t ope. q̄ mortu⁹ seruare nō pōt. Nō si q̄s dixerit q̄ q̄ncūq; ex fide mouet intellect⁹ ad cogitāda q̄ legūt vel audiunt & q̄cunq; credēda sunt insup & ore fateri illa nec tñ infidelia opat q̄ mortua tūc mīme eē pōt. Dicēdū q̄ licet hūs fidē mortuā moueri possit oīb⁹ modis supdictꝫ non tñ mouet ad eam motu vitali seu viuo quēadmodū in cadaueribꝰ aialiū mortuoz etiā decollatoz vel excoriatoz & pscisoz in frusta ꝓspicit q̄dā motus sicut tremor i ipsa carne coz & palpitatio q̄dā imo q̄liquidē in corde mort⁹ in ore aliq̄ vox & son⁹ in pedib⁹ aliq̄s gressus vel gest⁹. nō tñ cernunt in eis pfecti & viui mot⁹ sicut balat⁹ ambulatio vel volat⁹ &c. q̄ non inueniunt in mortuo aiali. Sic q̄z & i mortuo intellectu p fi dei extinctionē aliq̄s ꝓsiles mot⁹ & gest⁹ repiri ptingit vtputa i corde cogitatio de credendis. i ore ꝓfessio coz q̄ necessario sunt credēda. In ope vt freq̄ntare elemosynā ecclesias orare & ꝓsilia q̄ tñ oia a fide mortua ꝓcedere pūt. Vñ Jacob. in fi. ij. c. ait. Sicut corp⁹ sine spū mortuū est ita & fides sine opib⁹ mortua est. Sūt eni pleriq; sicut Bern̄. ait in qb⁹ fides ē solū fidei nō ꝓradicē. q̄ ꝓsuetudīe viuendi magl q̄z virtute credēdi fideles denominant. In talib⁹ eni credulitas ē ligata & q̄ si somnolēta & torꝑida atq; vndiq; impedita Jō nec lumē talis fides ꝑstare pōt nec vitam influere. nec motū viriū efficē sufficiēs ē ideo nec virtuosa veraciē dici ꝺr ꝙ opinabiē apprehēsio & credibilitas debilis & tenebrosa. Proinde. ij. ad Cor. xiij. ꝺr. Si estis ex fide christi ipsi vos ꝓbate. i. approbate. s. opa ẋtuosa Itē ẏm Bern̄. in q̄dā epla triplicit distingui pōt fides. Prima ē mortua. scōa ē ficta. tertia ē ꝓbata. Prima q̄dē est mortua & h̄ est illa q̄ nō opat ex dilectiōe q̄si nō habeat aiaz scz ipsam dilectionē q̄ vegetet & ad opa moueat. Scōa ē ficta. s. illa q̄ suscepta vita et charitate moueri inchoat ad bñ opandū. ꝙ nō pficit & morit tanq̄z abortiua eo vtiq; sensu dicim⁹ fictā q̄ figuli vasa vocam⁹ fictilia non q̄ nō vtilia sunt q̄ diu durāt: ꝙ q̄ fragilia sūt diu mīme durāt. Talē fidē hūt illi q̄ vt ꝺr Luce. viij. ad tps credūt & in tpe temptatiōis recedūt. Tertia ē fides ꝓbata & h̄ ē que pseuerat i charitate. s. siue sit ꝓfitꝫ solū in intellectu sicut ex p̄cedētib⁹ patet siue sit solū in ope siue sit solū in vtroq; qꝺ melius est. Quā nob miserico rdit largiri dignet christ⁹ filius dei: q̄ cum patre & spūsancto &c.

Feria. vj. post cineres de proximoz dilectione. Sermo. vij

Diligite inimicos vros Mat. v. & i euāgl. hodierno. Satis ꝺ diuina dilectione supi⁹ dictū ē. Jā eam⁹ ad p̄ceptū ꝺ ꝓximi dilectiōe in q̄ etiā solo tota lex dns fuat teste aplo q̄ ad Rho. xiij. ait. Qui diligit ꝓximū legez ipleuit. Que qꝺē lex tota ꝓsistit i charitate Preceptū q̄z ꝺ ūmicoz dilectiōe etiā ꝓphēdit in ꝓmo gnāli p̄cepto qꝺ ponit Lu. x. et Mat. xxij. s. Dil. p. t. ſ. te. qꝺ

pōt esse thema in pūti materia. De hoc enim amore dicit dūs in verbo ꝓallegato diligite inimicos vr̄os. Circa hūc igit amorē qui totam christi dilectionē cōprehēdit tres ꝓncipales amores distinguam⁹. ꝑm⁹ dicit amor generalis. scōs dicit amor special⁹: terti⁹ dicit amor cordialis seu affectualis.

Articulus prim⁹ de generali amore ꝓximi in q̄ includunt bonⁱ t mali insuper t inimici.

Prim⁹ dicit amor general⁹ q̄ qlibet obligatur diligere amicos t inimicos bonos t malos. fideles t infideles t q̄slibet hoies ad imaginē dei factos. Hic amor tres ꝓditiōes habere debet. Primo dz esse ver⁹. scōo debz eē iustus. tertio dz esse sctūs. Nā his ꝓditiōib⁹ naturalit quilibz diligit seipsuz sed qlibz obligatur diligere ꝓximū sicut seipsum etiā inimicum sicut ꝓdictū est.

Qz quilibet tenet diligere oēs hoies amore vero. Cap. j.

PRimo q̄dem talis general amor dz esse ver⁹. Est enī de natura vere dilectiōis seu amoris q̄ homo ei velit bonū quē amat. Cū enī hō naturalit diligit seipsum motus ipsi⁹ amoris in duo tendit. ꝑmo in seipsum cui vult bonū scōo i bonū qō sibiipsi optat. Et q̄uis vtrūq; diligere t amare dicat tñ vero amore diligit seipsum cui optat illud bonū. Bonū vo qō hō optat ad seipsum q̄si ꝑ accidēs diligē cōpbat put ex ꝓsequnti sub actu amoris cadit. Incōueniēs enī est sentire qō illud vere t vero amore amet cui⁹ destructionē aliqs ꝓcupiscit. Multa enī bona sunt que dū homo i vsum suū ꝓtrit destruit t ꝓsumit sicut equus cū exponit pugne. panis cū comedit. vinuz cū bibit. asin⁹ cū laborib⁹ fatigat. Ñ manifeste patet q; cū homo hmōi t ꝓsimilia in vtilitatē t vsum suū vertere ꝓcupiscit vero amore seipsum diligit. Res aūt illas q̄si abusiue et accidentalit amat t nō vere. Sic nempe si qs naturalit amat vt sibiipi naturalit bōa cōcupiscat puta virtutē felicitatē sciam t q̄ ad sustētationē naturalit necessaria sunt seu nature corpali sicut sunt dom⁹ vestes calciamēta panis vinū aq̄ oues boues t cuncta silia. Et h̄ oia cū hō in vsuz suū assumit sicut ex dictis patet nō vero amore diligit illa: sed ꝓpe diligit in illis vero amore seipsum. Precipit igit de⁹ q; qlibet diligat ꝓximū suū sicut seipsum. i. amore vero. nō abusiuo t falso. nō sicut amat panis vinū case⁹ equus t asin⁹ t cetera ꝓsilia. que q̄dē nō diligit hō sicut seipsuz sed ꝓpt seipsum. i. ꝓpter ꝓpriā cōmoditatez et vtilitatē. Sicut enī alias mūdi res assumē pōt hō in vsum suū sic t hoies ipsos. q̄s si diligit hō qz vtiles sibi sūt aut delectabiles manifeste apparet q; eos nō vero amore diligit sicut seipsum sed sicut equū panē t vinū t cetera ꝓsimilia t hec de pe. di. ij. primos. Ubi dicit primos diligim⁹ sicut nos si nō ꝓpter aliqs vtilitates nr̄as. nō ꝓpter sperāda bñficia nō ꝓpt affinitates vel ꝓsanguinitates ꝑ ꝓpter h̄ tñ qz sunt nr̄e nature ptīcipes diligamus. Ex his igit ꝓsideret vir t vxor si alt alterū diligat. qz si delectationē aut vtilitatē ab ipso se sperat habere nō implet h̄ ꝓceptū in cōpare suo: qz nō diligit eū sicut seipsum. Idem iudiciū est de filijs t seruis de amicis et q̄buscūq; ꝓiūctis. Quō igit tales h̄ vero amore suos diligēt inimicos cū quilibet obligat sicut dictū est nullū excludere ab h̄ vero amore? Hec charitas absq; hac vera dilectione in aia esse possit iuxta illud apl̄i. j. ad Timoth. j. Finis ꝓcepti ē charitas de corde puro ꝓscia bonaz fide nō ficta. Et. j. Cor. xiij Charitas nō querit que sua sunt. Et. j. Cor. x. in exēplūse exhibet dicēs. Nō querēs qō mihi vtile sed qō multis vt salui fiāt. Ue igit mūdo qz vt dicit ad Phil. j. oēs enī que sua sunt querunt non que ihesu christi.

De amore iusto cū q̄ quilibet oēs diligere debet hoies. Ca. ij

SEcūdo aūt tal⁹ amor dz eē iustus. Quilibz enī nāliter iusto ordie diligit seipsuz. Justicia nāq; h̄ ō iure reqrit vt miori bono maⁱ⁹ t maiori maximū ꝓponat. Tria sunt in nob ḡdata bona. ꝑmū t supmū est aīa. scōm t mediocre est corp⁹. tertiū t infimū est suba hui⁹ mūdi. hūc ḡdatū amorē hz hō ab ipsa natura: t in qlibet hoie esse inditū natura ipa demōstrat Quis est enī q̄ naturaliter nō malit ꝑuari oculi corpis q̄ oculi mēti t rōnis cū exinde hō fieret amēs? In hui⁹ mysteriū ór Mat. v. Oculū ꝓ oculo. i. oculū mētalē corpali ex ipsa naturali lege ꝓponet. Quis rursus ꝓ corpali vita tuēda vel ꝓseruāda nāliter nō cūcta terrena p⁹ponat? Ñ Job. ij. Pellē ꝑ pelle. i. vitā alterius ꝓo sua seruāda. t cuncta que habz homo. id est. omnē substantiam mūdi dabit ꝓo anima sua. id est ꝓo sua vita ꝓseruāda. Sūt tñ plerīq; q̄ ad supaddita ipsi naturē hunc ordinē dilectiōis pūtūt: qz ꝑpt corpis dilecti

Sermo VII

onē atq; salutē bonū sciētie rennuūt ⁊ virtutis. Rursusq; sunt alij q̄ ꝓpter ꝓq̄renda bona exteriora corpus suū mānifestissimis picuk et laboꝛib⁹ imoderatl exponūt. In q̄b⁹ manifeste patet q̄ ad semetipsos iustus oꝛdo in amoꝛe esse nequaq; pōt. imo vt ampli⁹ dicaꝛ isti seipsos odire mānifeste cōꝛobank. Unde ps. Qui diligit iniq̄tatē odit aiam suā. Cum igīk dictū est diliges ꝓximū tuū sicut teipsuꝛ hic iust⁹ oꝛdo q̄ naturalik vnuscuiusq; diligit se insinuak apte vt. s. eo iustitie oꝛdine bona ꝓximis optet quo in se optare naturalik videt Primo q̄dem bona spūalia. scō bona coꝛporalia. tertio bona tpalia. Sed quia in hoc p̄cepto dictū est diliges ꝓximū tuū ⁊c q̄si ꝓponēdo ⁊ p̄mittēdo teipsum manifeste oak intelligi q̄ in his trib⁹ gradib⁹ semp hō ꝓximo suo p̄ponere debet semetipsum. Unde si ꝓtingat extrem⁹ casus q̄ vel suba mea vel suba tua necessario pire debeat p̄mittē possum pire tuam ne peat mea. Q̄ aūt p̄mittaꝛ pire meā ne peat tua ꝓsiliū pfectiōis est non p̄ceptū. Simile p oīa sciendū est de mea coꝛporali vita ⁊ tua. Aliter tn̄ de aia dicendū est q̄ semp de necessitate salutis est salutem anime mee p̄ponē tue sicut infra patebit in vl. c. p̄sentis sermōis. His igīk declaratis pēsent carnales parētes cū filijs suis furtis ⁊ vsuris et simonijs cumulāt bona tpalia in illoꝛ p̄iudicium aiarū quō sicut seipsos diligant illos q̄s secū odire mānifestissime cōꝛobank cū illos ducant secū in interitū sempiternū. Un Osee. ix. Effraim q̄ crescēs interp̄tak deducens ad interfectionē filios suos. Cōsiderēt etiā insensate mres aut ꝓiuges vel ꝓpinq̄ seu amici quō filios aut sibi ꝓiūctos diligāt sicut seipsos ꝓ q̄bus sanādis ⁊ liberādis oīa demonū ⁊ demoniacarū mulierū atq; virozuꝛ incātamēta ac ludibꝛia p totā patriā pscrutātur. Pensent etiā diligentk insensati p̄fes quō sicut seipsos suos diligūt filios vel filias q̄s ꝓ tpali glozia vel ꝓsolatiōe carnali iūgūt illos vel illas vsurarijs vel raptoꝛib⁹ copula carnali vel maritali. Qui si sibi tam charos atq; ꝓpinq̄s non diligūt sicut naturalik debēt diligere semetipsos quō b̄ iusto amoꝛe diligēt inimicos? Ex his patet q̄ si q̄s ꝓximis suis tpalia bona ꝓpria salutez coꝛpis seu aie optet aut coꝛpalia aut tpalia bona in detrimentuꝛ aie queraꝛ: non eos diligit hoc iusto amoꝛe sicut seipsum.

De amoꝛe sancto q̄ cuncti homines diligēdi sunt. Cap. iij

Tertio hic gnālis amoꝛ dz esse sanctus. Illud enī dicik esse sctm̄ qō ad dei gloziam oꝛdinak. Jō altare sanctū dicik: qꝛ deo dicatū est ⁊ sic de alijs que diuino mysterio mācipank. Cuz enī deus sit fons oium bonoꝛ ad ipsum diligendū tanq̄ ad cōe bonū naturalik quilibet inclinak. quēadmodū naturalik oīa flumina egrediunk a mari ⁊ ad mare rcūtunk. Intelligim⁹ q̄dem q̄ q̄dam naturali instinctu cōe bonū ꝓticulari p̄ferk: ⁊ vnaquecq; ps ad bonum totius naturalik oꝛdinak ⁊ inclinak. Cuius mānifestissimū signū est q̄ homo ꝓcussioni manū exponit vt coꝛ ⁊ caput a piculo ꝓseruenk cū ex eis dependeat hūani coꝛpis vita. Hoc q̄q; naturali instinctu q̄libet semetipsuꝛ oꝛdinat in deū sicut in bītudis fontem sicut ps in bonū totius naturalik oꝛdinak. Perficitur aūt hic charitatl virtute q̄ hō seipsuꝛ diligit ꝓpter deū. Precipit igīk deus hoī suuꝛ diligere ꝓximū sicut seipsum. i. sal utē aie ꝓximi sui querē ⁊ ad deū illū dirigē sicut seipsum. i. sicut ipse ad deū nālik inclinak dirigere dz illū. Et hic ꝓpꝛie dicik amoꝛ sctūs. Un j. Jo. iiij. Hoc mādatū habem⁹ a deo vt q̄ diligit deū diligat ⁊ frēm suū. Sūt nēpe amores q̄dā qui huic ꝓditioni amoꝛis q̄dāmodo silank. amoꝛ naturak ⁊ amoꝛ ciuilis. Amoꝛ naturalis est ink ꝓsanguineos ⁊ frēs ac soꝛores cū se diligūt: qꝛ ex eisdē pentibus genitk sunt. Sed hic amoꝛ nō est sctūs nec sufficiēs ad salutē. Amoꝛ aūt ciuilis dicik esse ink illos q̄ hac sola dilectiōe se diligūt qꝛ sunt eiusdez municipes ciuitatl. vel sub eodē ꝓncipe. atq; qꝛ eisdē legib⁹ gubnank imo fm vnūqōq; negociū seu officiū aliq̄ ꝓuenictia ⁊ amicitia inuenik. sicut ink eos q̄ in scholis insimul studuerūt. vel ink eos q̄ fuerūt socij in negociādo vel militādo fabrili officio aut ꝓfessiōb⁹ vijs hmōi aūt dilectio licet duas p̄cedētes ꝓditiones hmōi amoꝛis in se cōꝛehēdē possit. s. q̄ sit verus ⁊ q̄dāmodo q̄ sit iust⁹ sed nō ꝓtinet in se q̄ libet eoꝛ sit sctūs. cuz nō oꝛdinak in deum. Et de talib⁹ infructuosis amoꝛib⁹ dicik Mat. v. in euāgl. ho. Si enī diligitl eos q̄ vos diligūt quā mercedē habebitl? Nōne et publicani b̄ faciūt? Et si salutaueritl frēs vestros tn̄ q̄d ampli⁹ facitl? Ex dictl patē p̄t q̄ sunt q̄dā gnālia charitatl signa sine q̄bus neq; innotescere potest actus dilectionis interioꝛis etiam illius ad quam omnes generaliter obligantur. quia in eoꝛum oīmoda negatione signum ire ⁊ moꝛtalis odij omnino demonstratur. Huiusmodi autem

signa videnť esse salutatio aut ad aliq̄ interrogata aliq̄lis rūsio aut se nō absentare seu facie auertere ꝓpter ꝑsentiā inimici ꝛ similia Vñ qui oino verbū negat inimico mortalis odij rancorē ꝓeostēdit. nisi hoc ex causa rōnabili fiat vtpote qꝛ est excōicatus. aut aliqō scandalū exinde rōnabiliť acverisimiliť timetur. ꝛ tunc rōnē ꝛ intentionē sui facti ad euitandū malū exemplū intuētibꝰ ꝓpalare debet si pōt facere id bono modo huiꝰ sentētie est. Richᵭ. de me. vil. ꝛ plures alij doctores. Vñ ꝑm Bonauē. in. iij. dimittē rancorē inimico est de necessitate p̄cepti. dimittere autē rancorē ꝛ signa rancoris est de pfectiōe ꝓfectij Vñ ad hoc nō tenet homo nisi in casu. ſ. qñ humiliť ꝛ veraciť venia postulať. Sed ꝺ non est ꝑpl̄o p̄dicandū sed in q̄busdā casibꝰ ꝛ ꝓfectijs circūspectissime ꝛ prudētissime ꝓ aliqua vnitate ꝛ necessitate apiendū. Quidā etiam dicūt q̄ ex iniuria ꝛ dāno dato alicui solēt oriri in eo cui iniuria irrogať hec tria. ꝑmo rancor in affectu. scō signū rancoris in effectu. tertio actio ꝓtra iniuriantē. Primo aūt rancorem in affectu tenet homo statim remittere. i. in corde suo nunq̄ habere. Scō tenetur hō signū rancoris dimittē veniā veraciť postulāti. i. iuxta facultatē suā emēdare parato sicut ꝛ dñs dimittit pato satisfacē. Tertio ꝺo actionē ꝓtra iniuriantē siue emēdam de iniuria sibi facta remittere nō tenet. imo pōt emendā petere de iniuria sibi facta etiaꝫ in iudicio. Ex supdictꝰ patet in q̄sto piculo viuunt q̄ negligūt aiaruꝫ curā a dño sibi commissam sicut parētes ꝛ sacerdotes curati cōfessores p̄dicatores ꝛ ꝓlati q̄ ad ꝺ specialiť a dño ordinanť: cū nō tm̄ ipsi sed quilibet hac sctitate amoris primū diligere obligať ꝓ loco ꝛ tpe ipsum instruēdo corrigēdo adiuuādo ꝛ ad salutis portū sicut seipsum pducēdo In q̄bus oibꝰ includiť q̄libet inimicꝰ. Sed si hoc parētes ꝛ illi ad quos cura ꝑtinet aiarū mādatū non implent in suis. quō hoc obseruabūt in alienis atq̄ inimicis? De talibꝰ autē q̄d sit sentiendū. j. Timoth. v. insinuat apl̄s dicēs. Si q̄s suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curam nō habet fidem negauit ꝛ ē infideli deteriοꝝ. ꝛ de hoc nō. de pe. di. ij. c. pinde.

Articulus. ij. in q̄bus necessitatibꝰ ex p̄cepto tenet hō cuilibet proximo suo subuenire.

Secūdus ꝑncipalis amoꝝ q̄ q̄libet oēs homines diligē obligať dicit specialis ꝛ opalis q̄ solū in necessitatibꝰ obligatꝝ coartat. Duo nempe ꝑtinue in affectu naturaliť gerit homo: atq̄ alia duo cū opus est conaťi effectui mācipare atq̄ executioni mādare. Duo enim ꝓma que in affectu habet hō sunt: qꝛ naturaliter sibi desiderat adesse bonū ꝛ abesse malum. Duo ꝺo reliq̄ cū opus est nitiť opere adimplere: qꝛ ꝓ posse bona sibi ꝓcurat ꝛ cūcta mala toto conatu a se elongat. Proinde cuz p̄cipiť diliges ꝓximū tuuz sicut teipsum hic amoꝝ spālis seu opalis ꝛ affectualis insinuať vt homo nō solū affectu optet cuilibet ꝓximo etiā inimico aduenire bonū ꝛ abesse malum. verūetiā cū necessitas id exposcit opus ꝓ effectū ostēdat. Vñ. j. Jo. iij. Fratres non diligam⁹. ſ. tm̄ verbo neq̄ lingua sed opere et veritate. i. vera ꝛ recta opatiōe. Sed queso q̄ parētibꝰ suis ꝛ amicis in senectute ꝛ infirmitate ac in alijs necessitatibꝰ denegat opa pietatis quō pstabit illa extraneis seu inimicis? Ex his patet q̄ q̄libet ex hoc p̄cepto de necessitate tenet in q̄libet casu necessitati iuxta posse cuilibet ꝛ etiā inimico facto ꝛ ope subuenire. Quecūq̄ sit necessitas illa aliť sicut patet non diligit ꝓximū suuz sicut seipsum. Triplex etiā necessitas ꝑtingē pōt amicis et inimicis. Prima est necessitas spūalis. scōa est corꝑalis: tertia est tꝑalis.

Qꝝ in extremo piculo aie cuiꝰlibet ꝓximi. tenet hō ꝓ salute eius ponere corꝑalē vitaz famā et mūdi substantiā. Cap. j.

Prima est necessitas spūalis. ſ. cuz ꝓximi aia perijt nisi hō illi subueniat auxilio ꝓsilio verbo ꝛ facto. Patet eni sicut supᵭ dixim⁹ q̄ q̄libet diligit seipsum naturaliť amoꝛe iusto. i. ꝑponit bona aie corꝑalibꝰ bonis ꝛē sicut supᵭ. sic tenet diligē ꝓximū suū sicut seipsum. Jō est notandū q̄ in tali extrema necessitate spirituali q̄libz obligať ponere ꝓ aia ꝓximi sui ꝓximo ꝓpriā vitam. scō ꝓpriā famā. tertio ꝓpriā substam. Primo tenet q̄libet ponere ꝓpriā vitam ꝓ illius salute cū extrema eius necessitas incūbit si sine piculo aie sue fieri ꝑt Vñ ꝑm Tho. in li. de pfectiōe vite spūalis. c. xvj. tenet plus diligē aiam ꝓximi ꝛ ꝓ illius salute vitam ꝓpriā exponē si etiā suus foret inimicus ꝛ adūsariꝰ capitaľ. puta si q̄s videret quendā ab infidelibꝰ a fide seduci tenet se mortis piculo exponē vt a tāto malo liberet eū. Idē videť dicendū si seduceret ab hereticis vel ab impijs ꝛ iniq̄s. Sed ponať ca-

sus q̄ in multis ptib⁹ christianoꝝ currit q̄tidie. ꝛ q̄tidie exprimur ꝛ q̄tidie oculis apertis intuemur diuino iudicio corrumpit aer seu alio secreto iudicio q̄dam infirmat pestifero morbo ꝛ qm̄ sicut Mat. xxiiij. dicit abūdauit iniq̄tas multoꝝ. multoꝝ charitas refrigescit ḡuatus ille letali ꝛ pestifero morbo a suis ꝓsanguineis ꝛ amicis. imo ab oib⁹ derelinq̄tur sicut canis. indiget auxilio corpali amplius aūt spūali ꝓsiderat se ab oibus derelinq̄. sitit. calet. clamat. auxiliū postulat q̄libet ab eo fugit etiam parētes canib⁹ seuiores ꝓpriaus carnes ꝛ partus abhorrēt. Ille aūt ḡuatus infirmitate flagellis mentis dissuet⁹ deū diligere ꝛ timere derelict⁹ in extrema necessitate desperat impatient' portat ꝛ sic vitā finiēdo aiam suā damnat nisi charitatiua subuēnio illū ab eterna dānatiōe eripiat. In tali igitur extrema necessitate cū verisimilit' nō tm̄ de illius corpe sed etiā de illius aia q̄libz talē hoiem derelinq̄ntes mortalit' peccare videntur cū talis nō diligit primū suū sicut seipsuz iusto amore: qz timēs ꝓtamiari a morbo ex h timore illū derelinq̄ns corp⁹ ꝓpriū ꝓponit spūi primi sui ꝓtra p̄ceptū dei vt .s. patuit. Proinde si mortalit' peccat illi⁹ inimic⁹ si tūc derelinq̄t eū graui⁹ peccat amicus. sed ḡuissime peccāt ꝓpinq̄ ꝛ maxime genitores. In eandem ḡuissimā culpā ruūt aiarū curā gerentes ꝛ patres spūales. Sed diceret aliquis fugio corpis mortē ex infectiōe satis verisimilr imminentē q̄z in illo q̄si apareat manifesta. Cui dicendū est q nō videt q hec causa eū liberet a mortali peccato cū illi imineat extrema necessitas. sibi aūt nō. statimq̄ talis subuentio cadit in negatiuū ꝓceptū sicut dicit Amb. lxxxvj. di. c. pasce. vbi dicit pasce fame morientē. Quisq̄s enī pascēdo hoiem seruare poteris si nō paueris occidisti. Et in p̄allegato casu simul ꝛ mors corpalis ꝛ spūalis cōtingere pōt. Sed dct q q̄dā extremā necessitatem repiens ex puiso tactuq̄ cordis cōpassione ꝛ zelo salutis eius ne desperat⁹ decedat ad illū ꝓcito gressu ac feruido currit affectu est tamē multis sceleri⁹ irretit⁹ publicus est vsurari⁹ fur latro p̄dicida ꝛ q̄buscūq̄ alijs sceleri⁹ grauib⁹ irretit⁹ tamē diuino lumine illustrat⁹ amore fraterne salutis in casu tante extreme necessitatis scienter ꝛ volenter solū charitatis amore manifesto piculo se exponit accedit hylarit' ad egrotū ꝓsolat' infirmuz ad patiam exhortat' eius necessitatib⁹ instat feruenter ꝛ fideliter seruit. ꝛ oi debita sollertia inuigilat circa eum querēs corpis sanitatem sed magis aie sospitatē. dumq̄ hoc affectuoso feruore fraterne charitati inseruit i inguine q̄si speculo vulnerat' subitoq̄ inualescit morbus tantoq̄ repētino ac violento impulsu grauat' ꝛ alterat' q de pctis suis non habet spaciū cogitare nec aliter ꝓteri minusq̄ dño vel alteri ꝓfiteri. aliam satisfactionē non agit sed in hoc statu decedit. Quid queso de aia eius pensandū est: q̄d de illo credenduz q̄d de ipso sperandū: bene melius optie sperandū puto. Miraris forte si de suis sceleribus pniam nullam facit. aliter ꝓrit⁹ non fuit nec ꝓfessus nec reddit aliena. Mirare potius miam dei ꝛ hui⁹ charitatl excessuz vtiq̄ admiratiōe dignissimū ꝛ intellige in hac feruida charitate ꝓtritionē ꝓfessionē integram et satisfactionē plenissime cōprehēdi iuxta illud. j. Jo. iij. Et christ⁹ p nobis aiam suā posuit ꝛ nos debem⁹ p fratrib⁹ aias ponē. Juxta etiam dñi sniam qui etiam Joh. xv. ait. Maiorē dilectionē hac nemo habet vt aiaz suam quis ponat p amicl suis. Si nemo maiorem igit comphendit in se minorē que est pnia salutaris p verā ꝓtritionē ꝓfessionez et satisfactionē huius aūt peccata non videt iō non iudicat deus. Vñ petr⁹ in canonica sua j. c. iiij. ait. Charitas opit. i. ānihilat corā oculis dei multitudinē pctōꝝ. Unde ad Rho. xiij. Qui diligit primuz legem impleuit.

Scō in tali extrema necessitate spūali quilibet de necessitate tenet ꝓpriam famā ponere p salute aie primi sui. Ob quidē ex se manifeste aparet. Tertio in tali extrema necessitate spūali tenet ponere ꝓpriā subaz p salute aie cuiuslibet primi sui cū hec duo incompabilit' minora sunt q̄z p aia primi ponere vitam suā. Et si ad illā tenet sicut dictū est multomagl ad hec duo necessario obligatur. cum hec duo. s. ponere famā atq̄ substātiam de necessitate teneat homo ponere pro corpali necessitate primi sui ꝛ etiaz inimici sui et saraceni atq̄ iudei sic in seqnti. c. appebit

Que obligat hō facere p subuentiōe corpalis necessitatis p rimi sui. Capitl'. ij.

Secūda est necessitas corpalis. Cōtingit aūt ob subuētionē corpalis necessitatis primi ponē tria. Primo ponere ꝓpriam substantiā. scō vitā. tertio ꝓpriam animā. Primo ꝓtingit ponere ꝓpriam substantiā pro extrema necessitate corpis primi. ꝛ hoc est debitū ex p̄cepto. Ex sicut. s. dictum est statim cadit in p̄ceptū ne-

gatiuꝝ. qꝺ est si non pauisti occidisti aĩr non diligit primꝝ suꝝ sicut seipsum. i. amore iusto. Ulñ. j. Jo. iij. Qui habuerit substãm huiꝰ mũdi ꝛ viderit frẽm suꝝ necessitatẽ habere ꝛ clauserit viscera sua ab eo: quõ charitas dei manet in illo? ¶ Scõo ꝓtingit ponere vitam ꝓpriã ꝓ extrema necessitate corpali primi. ꝛ ꝫ ꝺem non est de necessitate ꝓcepti: sed de pfectiõe ꝓsiliꝝ. Si aũt aliqs poneret se in aliq̃ manifesto ꝑiculo mortis corpalis ꝓpter subuentionẽ necessitatẽ corpalia primi sui non ageret prudenr nec �means legem nature nec insuper �means ꝓceptũ predictũ q̃ precipit ꝙ diligamus primꝝ nr̃m sicut nosipsos. non plus q̃ nos. nec anteq̃ nos sed post ꝛ ad exemplꝝ nr̃i. Aliter sicut ex ꝓcedentib? patet iust? non esset amor. licet si ꝑicula sunt paria in extremo pfectiõis ꝓsiliꝝ sit sue corpali saluti ꝓponere salutẽ corpis primi sui. ¶ Tertio ꝓtingit ponere ꝓpriã aiam ꝓ extrema necessitate corpis primi sui ꝛ hoc nedũ sit in ꝓsiliꝝ ꝙ fiat sed oino ꝓceptũ est ꝙ nõ fiat cuꝝ ꝓtradicat ꝓceptũ naturale amoris iusti q̃ ab ipsa natura ꝓceptũ est vt nemo ꝓ seipso ꝓ extrema necessitate corpis aiam suã dãnet. multominus ꝓ q̃cũq̃ alio ꝓximo suo eam ponere debet.

Que teneꝯ hõ facere ꝓ tpali necessitate ꝓximi sui. Ca. iij.

Tertia ẽ necessitas tpal' ꝓximi nostri ꝓ qua iterũ ꝓtingit ponẽ tria ꝓ? scz ꝓpriã substãm. scõo vitã ꝓpriaꝝ tertio aiam ꝓpriã. ¶ Primo ꝓtingit ꝓ extrema necessitate tpalis ꝓximi ponere ꝓpriã substãm tpalẽ. Et licet ꝫ sit de pfectione ꝓsiliꝝ non tamẽ est de necessitate precepti. Unde si ꝓtingit aliquẽ esse in mari mercib? ꝓpriis ꝛ alienis ꝛ iminẽte valida tẽpestate ꝑ cuasione corpalis vite qui in mari ꝑiciat' ꝓpias merces ex charitate fraterna alienas ꝑseruans pfectiõis ꝓsiliꝝ habet. ꝛ implet ad qõ vtiq̃ de necessitate non teneꝯ. ¶ Secũdo ꝓtingit ꝓ tpali illius necessitate ponere ꝓpriam vitam. ꝛ hoc ꝺem est mortale peccatum qꝛ est ꝓtra legẽ nature que iustũ amorẽ obseruare i se ꝓcipit cuiq̃. ꝛ cũ hoc agere eẽt mortale ꝓ se. multo ampliꝰ ꝓ aliis quibuscunq̃. Ex hoc satis apte patꝫ ꝙ qui ex sola causa stipendij acquirẽdi vadit etiam ad iusta bella non dñoꝝ suoꝝ. vel etiam sui ipsum non cogentis nec reqrentis. nec adest ibidem alia causa motiua nisi solũ stipendiũ qꝛ nescit aliter querere victuꝫ tunc eni mortaliꝫ peccat. Tamen sciendũ est ꝙ si stipendiũ sit causa sine qua non iret ꝛ ꝓpter quam libentiꝰ vadit nullatenꝰ tamen iret nisi sciret ibi esse iusticiam sub qua seruiat deo ꝛ regnuꝝ celoꝝ cum aliis acquirat tunc licet. Uerũtamẽ in ꝫ casu oportet magnã certitudinẽ habere ꝙ illꝫ bellum est iustũ. Non eni sufficit hic q̃liscũq̃ ꝓbabilis ꝑiectura oportet etiam ꝙ eius intẽtio ꝛ affectus ferank nõ ad occisionẽ hostiuꝝ simplicit ꝛ absolute: sed ad defensionẽ iusticie ꝛ partis iuste ꝛ ad repulsionez iniusticie. Unde debet velle ꝙ absq̃ occisiõe hoium ꝫ obtinere posset qꝛ neminẽ occidere velit.

¶ Tertio ꝓtingit ponere ꝓ tpali necessitate ꝓximi ꝓpriam aiam. ꝛ hoc sicut exiam dictꝫ patet quia ꝑ seipso hoc agere oino ꝓhibituꝝ est. sic multomagis ꝓ aliis quibuscũq̃ hoc agere ꝓhibitum est.

¶ Articulus. iij. de affectuali amore q̃ �means christi consiliũ diligendi sunt etiam inimici.

¶ Tertius ꝓncipalis amor dicit' cordial' seu affectualis. Et ad hũc amorẽ nemo obligat'. nec affectu nec effectu de necessitate ꝓcepti. Sed imensitas ꝛ pfectio diuini amoris hoc opatur in illis qui christi pfecta ꝓsilia imitantur. Manifeste eteni claret ꝙ q̃sto aliqd intẽtiõi dilectiõe amak'. tanto ꝓpter ipsum alia facilius ꝓtemnũt'. Ex his ergo que hõ ꝓpter ꝓximi dilectionẽ ꝓtẽnit ꝛ tradit seu facit aptius patet q̃ta sit i eo erga ꝓximũ perfectio charitatis. ¶ Huius pfecte charitat' triplex est gradus licet de his aliqd .s. sermon'. iiij. arti. iij. et. c. iij. et. vij. dictum est. ¶ Contingit aũt ꝓpter ꝓximũ amicũ ꝛ inimicũ tradere ꝓmo substãm tpalem. scõo laborẽ virilem. tertio vitam corpalem.

¶ Qꝛ pfectus amor erga ꝓximum faciliter tradit ꝛ contenit oia tpalia bona. Capitulũ. j.

Prim? gꝺus hui? pfecte charitatis est ꝓpt quẽcũq̃ ꝓximũ ꝓtemnere et dare ꝓpriã substãm tpalẽ. Ulñ et dñs Mat. xix. ad ꝫ sectãda cuidã adolescẽti ꝓsiliꝝ dedit dicẽs. Si vis pfectus esse vade ꝛ vẽde oia q̃ habes ꝛ da tẽ. Unde Aug'. viij. Si dederit hõ oẽm substãm dom? sue ꝑ dilectiõe q̃si nihil despiciet eã. Ulñ ps. ait. Dispsit dedit pauplb?. Ad idẽ q̃z ptinere videꝯ si qs ꝓpt deũ ꝛ ꝓximi dilectionẽ nõ recuset damnũ pati in exteriozib? bonis. Jõ q̃sdam cõmendabat apls ad heb. x. dicens. Rapinã bonoꝝ vestroꝝ cum gaudio susce-

pistis. Ihñ Prou. xij. Qui negligit damnū ꝓpter ꝓximū suū seu amicū iust⁹ est. & iustior esse ꝓbat qui ꝓpter inimicū idē facit. ab hꝭ dilectiōis gradu cū piculo dānatiōis eterne deficiūt ⁊ descēdūt qui de tpalib⁹ bonis q̄ habent ⁊ in q̄bus abūdant ꝓximi necessitatibus nolūt ⁊ negligūt subuenire. Contra q̄s Ambr. xlvij. di. c. sicut hi sic ait. Esuriētiū panis est quē tu detines nudoꝝ indumētū est qđ tu recludis: miseroꝝ redēptio est ⁊ absolutio pecunia quā tu in terrā fodis. Tantoꝝ igit̄ te scias inuadere bona: q̄ctis possis pstare qđ velis. i. velle pstare teneris. Hoc pōderent q̄ tot ⁊ tam pciosis vestib⁹ iocalib⁹ ⁊ suppellectilib⁹ fulciunt̄.

Qꝛ pfect⁹ ad ꝓximū amoꝛ oēz laboꝛe ꝓ illo sustinet ⁊ assumit. Capitulum. ij.

Secūd⁹ gradus pfecte charitat̄ est ꝓpter amoꝛē ꝓximi assumē ac sustinere laboꝛē vilē hoc est seruire paupib⁹ ⁊ infirmis ꝓ carcerat̄ ⁊ alijs necessitatē patientib⁹ laboꝛare circa coꝝ vestes ⁊ cibos affectuosa diligētia insudare. exercitio p̄dicationū ⁊ pfessionū ꝓ aiarū salute cū multis laboꝛib⁹ erūnis ⁊ vigilijs laboꝛare. Hanc igne q̄dem pfectiōis opus est ex charitate coꝛporales laboꝛes sustinē ꝓ coꝛpib⁹ ꝓximoꝝ sed pfectioꝛis charitat̄ est illos sustinē ꝓ illorum aiarū salute. In idē q̄ꝛ referri pōt si q̄s ꝓ p̄dictis laboꝛib⁹ ⁊ erūnis ⁊ alijs causis ꝓpter amoꝛē dei ⁊ ꝓximi psecutiōes ⁊ tribulatiōes mīme suꝓoꝛtare recuset exēplo pauli. qui. ij. Coꝛ. j. ait siue tribulamur ꝓ vr̄a exhoꝛtatiōe ⁊ salute. Iteruꝝ. ij. ad Timoth. ij. ait. Laboꝛo vsq̄ ad vincula q̄si male opans: sed verbū dei nō ē alligatū. Iō oīa sustineo ꝓpter electos vt ⁊ ipsi salutē ꝓseq̄nt̄. Ab hꝭ q̄dem gradu deficiūt imo piculosissime se elōgant qui de supfluis delitijs suis nihil omittere volūt aut quicq̄ incōmodi sustinē ꝓ ꝓximi amoꝛe. Cōtra q̄s dicit Amos. vj. Qui dormitis in lectis eburneis ⁊ lasciuit̄ in stratis vestris q̄ comeditis agnū de grege ⁊ vitulos de medio armēti: qui canitis ad vocem psalteriū. sicut dauid putauer̄t se habere vasa cantici bibētes in phyalis vinū ⁊ optimo vnguēto delibuti ⁊ nihil cōpatiebant̄ super ꝓtritiōe ioseph. In Ezech. q̄ꝛ scriptū est. Nō ascendist̄ ex adūso nec oꝓposuistis vos murum ꝓ domo israel vt staret̄ in p̄lio i die dñi

Qꝛ pfectus ꝓximi amoꝛ ꝓ salute anime eius ponere facit ꝓ ꝓpriam coꝛpalem vitam. Ca. iij.

Tertius q̄ꝛ gradus hui⁹ dilectiōis est ꝓ salute aīe ꝓximi tradere vitā coꝛpalem. Ultra autē hūc gradū dilectio nequaq̄ pōt intendi teste dño Io. xv. Maioꝛem hac dilectionē nemo habet vt aiam suā. s. q̄s ponat ꝓ amicis suis et in hoc dilectiōis amoꝛe pfectio ꝓsūmatur. ideo noster summ⁹ amatoꝛ christ⁹ vt nob exemplū daret ꝓ nobis pctoꝛib⁹ ⁊ aduersarijs suis in cruce moꝛi dignat⁹ est ideoꝛ. j. Io. iij. In hoc agnouim⁹ charitatē dei q̄m ille ꝓ nobis aiam suam posuit ⁊ nos de bem⁹ ꝓ fratrib⁹ aiam ponere. Sed adūtenduꝝ est q̄ duo ad aiam ptinere dicunt̄. vnū fm qđ viuificat a deo aliud fm qđ viuificat coꝛpus Et ꝓmo q̄dem est fm qđ aia viuificat a deo. et q̄tū ad hanc aiam ꝓ fratrib⁹ ponere hō nequaq̄ debet. tūm eni quisq̄ vitā aie amat q̄tū ipsum dūm amat. Plus eni quisq̄ tenet̄ diligere deū q̄ ꝓximū. Non debet igit̄ q̄sq̄ vt ꝓximū saluet aiam suam dānare imo ꝓ toto mūdo saluādo non debet hō velle detrimentū aie sue sustinē. Ihñ dñs Mat. xvj. ait Quid eni ꝓdest hoi si vniūsum mūdū lucretur aie vo sue detrimentū patiat? Secundo ꝓsiderat̄ aia fm q̄ viuificat coꝛp⁹ ⁊ vt est ꝓncipiū hūane vite ⁊ fm hꝭ ꝓ dilectiōe ponere aiam vltra extremitatē necessitat̄ de q̄. s. dictum est ad pfectionē ꝓsilij ptinet non ꝓcepti. de hꝭ. ij. Coꝛ. xij. in exēplū se ponit apl's dicens. Ego aūt libētissime impēdar ⁊ supimpendar ipse ꝓ aiab⁹ vr̄is. Ubi glo. dicit. Perfecta charitas ē vbi q̄s libent̄ pat⁹ sit etiam ꝓ fribus moꝛi. Qđ nob largiri dignet̄ christ⁹ fili⁹ dei. q̄ cū pfe ⁊ spūsctō viuit ⁊ regt in secula seculoꝝ Amen.

Sabbato post cineres de diuina ꝓtectiōe. Et quō a deo per angelos iustoꝝ ciuitas ⁊ aīa ab aduersitatib⁹ custodit̄. Ser. viij

Erat eni ventus ꝓtrarius illis Mar. vj. ⁊ in euāgelio hodierno Multa eni molesta atq̄ temptatiōes insurgūt ne pfectam⁹ in charitate: ita vt q̄nq̄ in despatione fluctuare faciāt nauim mentis. Solet eni elata supbia ⁊ hūana ignoratia sepi⁹ estimare suis astucijs suis vigilācijs suis diuicijs atq̄ potentijs ꝓprias ciuitates ⁊ patrias cu-

stodire. ecce ventus efferēs mētē. Sed audi at quid testat̄ ps. dicēs. Nisi dñs custodierit ciuitatē frustra vigilat q̄ custodit ꝛc. Hāc autem ꝓseruat dñs si illū timēt regētes ꝛ habitantes in ea. Tunc enī ibi adūsitatib⁹ desperare non debēt licet sit ventus ꝓtrarius illis qz hiere. j. 02. Ecce dedi te in ciuitatē munitam. in colūnā ferreā ꝛ in murū ereū. Et seq̄t Et bellabūt adūsum te ꝛ non ꝓualebūt: quia ego tecū sum. Jō q̄z quelibet aia vexatiōib⁹ impugāta sperare debet. Vñ Apoc. vij. Jo. mystice ait. Vidi q̄ttuor angelos stātes sup q̄ttuor angulos terre tenētes q̄ttuor vētos ne flarent sup terrā. neq̄z sup mare neq̄z i vllam arborē. In q̄bus verbis triplex mysteriū reuelat̄. Primū est angelice ordinatiōis ibi. Vidi q̄ttuor angelos stantes sup q̄ttuor angulos terre. scōm est angelice refrenationis. ibi. tenētes q̄ttuor ventos. tertiū est angelice ꝓseruatiōis. ibi. ne flarent sup terrā ꝛc Ista q̄z tria mysteria eodē ordine ponit ps. i ꝛc. ps. ad aiaz vel ad eius ciuitatē similit̄ loquens. Angelis suis mādauit de te. ecce primū mysteriū. vt custodiāt te. eccc scōm. in oībus vijs tuis. ecce tertiū. Nō verbū pōt esse aliud thema in pñti materia. ꝛ maxie ꝓuenit dicī seq̄nti in ꝑma dñica q̄dragesime.

Articulus primus q̄ ad intelligentiā oīum influētiarū super nozum tria prenotanda sunt.

Primū mysteriū est angelice ordinatiōis qz ꝓpheta dicit. Angelis suis ōs mādauit ꝛc Ciuitas dei timoze ornata. Siue moralit adq̄libz iustā aiaz ꝛmo ꝓpheticē dirigat̄ Ad hoz tū intelligētiā tria ꝑ ordinē sūt notāda.

Qz tria sunt regna dñi nostri iesu christi. Capi. j.

PRimo notandū q̄ summi dei ꝛ regis eterni iesu christi tria sunt generalia iesu regā. Primū. s. corporale ꝓsistit in q̄ttuor elemēt̄. s. terra aq̄ aere ꝛ igne. Itē in orbib⁹ siue in celis septē planetarū. s. lune mercurij veneris solis martis iouis ꝛ saturni. Item in trib⁹ celis. s. stellato chrystallino ꝛ empyreo. Scōm regnū eterni regis est spūale ꝛ ꝓsistit in angelis ꝛ aiab⁹ Tertiū est mixtū sicut patet in hoīe q̄ habet corp⁹ ꝛ aiam ꝛ sicut maior mūdus. s. macrocosm⁹ ꝓtinet in se q̄ttuor q̄litates primas scz calidū humidū frigidū ꝛ siccū. sic in hoīe id est. in microcosmo q̄ttū ad corp⁹ sunt q̄ttuor cōplexiōes. s. melācolya fleuma sanguis ꝛ colera. Quātū vo ad animā sunt in eo q̄ttuor affectiones. s. gaudiū. doloz. spes. ꝛ timoz.

De duplici cōstellatiōe ꝛ influentia supnoz sup naturā hūana. ꝛ q̄ cōstellatiōes astrozuz sup animā nihil pñt. Capi. ij.

SEcūdo notandū est q̄ duo priora regna habēt influere sup tertiū regnū qđ est hō. nam sicut ꝑ influentias celoz ꝛ planetaruz inferiora elemēta ꝛ corpa elemētata ꝛ ꝑ ꝓseq̄ns corpa nfa regunt̄ ꝛ gubnant̄ corpalia corpalib⁹ influendo: sic hūani spūs a deo ꝑ angelos spirituales spūalia recipiūt spūalia spūalib⁹ inspirādo vt ꝛ ipsi ministri sint gr̄arū quarum deus est ꝑncipalis dator. Et sicut corpa corruptibilia inter que sunt corpa nfa ꝑ repugnantiā quattuor q̄litatū primarū predictarū corrūpunt̄ sine corpoz celestiū influentia sic ꝛ tempamentū hūani spūs in actiōib⁹ suis ꝑ q̄ttuor passiōes q̄ sunt letitia tristicia ꝑsumptio ꝛ timoz corrūpet̄. nisi diuina gr̄a ꝑ misteria beatoz spūuz mīstrata i ordine bone actionis ꝓseruaret̄. Vñ ps. Bñdicite domino oēs virtutes eius. Et sequit̄. Ministri eius qui facitis voluntatē ei⁹. i. bona inspirando in hoīum volūtates non mentes. Ex his patere pōt q̄ sup tertiū regnū hoc est super hoīes duplex ꝓstellatio opat̄. ꝝm q̄ ipsi ꝓstant ex corpe ꝛ spū. Prima est corpalis. secunda est spūalis. Prima est corpalis. s. a stellis corpalib⁹ que influūt i corpa inferiora virtutē motiuā vegetatiuā sensitiuā ꝛ oīum gnābiliū ꝓductiuā. Et licet careāt q̄litatibus elemētarib⁹ non eni sunt calida frigida humida vel sicca: attū ista inferiorib⁹ influunt. Vñ sup liberū arbitriū nequaq̄z influere pñt nec virtutē hūt hoīs mutādi voluntatē: licet imutēt ꝛ disponāt cōplexionē hoīs. Que q̄dem voluntatē non hūt cogere sed magis ac minus in dūsis hoīb⁹ inclinare. Quare autem celestia corpa in aliqđ incorporeū ẋtuosius ꝛ nobili⁹ est q̄libet corpe sicut etiam Aristotiles ꝓbat alioq̄n nō posset oium corpoz naturas cog̃scere sicut nec oculus posset oēs colores videre si pupilla esset aliquo colore affecta. Impossibile ē igit̄ q̄ celeste corp⁹ imꝑmat in intellectū humanū volūtas etiam in intellectiuā partē est mouet̄q̄z a bono ꝑ intellectū apꝛehenso. Ideo pari rōne celestia corpa in eam nō pñt impmere. Oēs etiā humani actus ꝑncipalit̄ ex hūana volūtate ꝑ-

cedunt. Nō pñt igit̄ p certitudinē futuri hominū actus p̄noſci p celeſtiū corpor̄ inſpectionē: nec p ꝓſeq̄ns hūani rerū euētus. qui vt plurimū ex actib⁹ hūanis dependēt. Jō dicit Hiere. x. A ſignis celi noli metuere q̄ gētes timent. Quare certitudinaliter tenendū eſt q̄ ꝓpter fore circa ea que ab hois volūtate dependent aſtror̄ iudicijs vti. Adūtendum eſt tamē q̄ dicunt q̄dq̄ vera duplici ex cauſa Primo ex demonū malicia. ſcō ex hominū culpa. Primo q̄dē ex demonū malicia. q̄ diabolus vt hoies in errorē trahat opib⁹ eorum qui iudicijs aſtror̄ intendūt ſepi⁹ ſe immiſcet. Vñ Aug⁹. ſup. ij. li. Geñ. ad lr̄am ait Fatendū eſt q̄ñ ab iſtis. ſ. mathematicis vera dicunt inſtinctu q̄dam occultiſſimo diaboli fieri quē neſciētes hūane mētes patiunt. q̄ cum ad decipiēdos hoies ſit ſpūum immūdorum ⁊ ſeductor̄ opatio eſt. Quia igit̄ hō p intellectū ⁊ voluntatē imaginatiōis fantaſmata ⁊ ſenſibilis appetitus affectiones ⁊ paſſiones repmere pōt nulla neceſſitate inducit̄ hō ad agendū. ſed q̄dam inclinatio ſola. quaz quidam ſapiētes moderādo refrenāt. Propter q̄ etiā ptholomeus in cētiloquio ſuo ait. q̄ ſapiens hō dñat aſtris. i. inclinationi que ex aſtror̄ diſpoſitiōe relinquit. Scō dicūt q̄dq̄ vera ex hoīum culpa q⁹ in pcōrib⁹ ſtultis in q̄b⁹ carnalis vita ſpūi dñat aſtror̄ diſpoſitiones magnū habent effectū. eo q⁹ rōne non vtentes parū ab aialib⁹ brutis differūt ſicut ſcriptū eſt. Homo cū in honore eſſet nō intellexit: compar⁹ eſt iumētis ⁊ ſimilis fact⁹ eſt illis. Vñ Eccē. x. Stultor̄ infinit⁹ eſt nūs in q̄b⁹ ratio carni non dñat. in plurib⁹ hoībus celeſtiū corpor̄ inclinatiōes ſortiunt effectum. ꝓpter hō aūt indecꝫ aſtrologi ex inſpectione ſtellarū prenūciāt vera ⁊ precipue circa oēs euentus. deficiūt tū ⁊ ſepi⁹ errant cū de pticularib⁹ agunt. ⁊ hoc ꝓpter rōnem que corpalib⁹ nō eſt ſubiecta. Vñ Caſſio. ſuper pſ. ait. Vbi ſe in aſtrologie ptē babylonis infuderint ⁊ vitas mortaliū de curſu ſtellarū putauerint eligēdas. tūc abominādi tūc potius ceci ſunt cū ſe exiſtimāt p̄uidere que creator nobis decreuit vtilit̄ abſcōdere. Vñ quidam aſtrologus cū quadā die ante dñm ſuū plus ſolito eſſet triſtis a dño interrogatus vnde hoc eſſet licet inuitus tamē numq̄s eſt importunitatib⁹ coact⁹ rñdit hoc eſſe: q⁹ ex diligēti inſpectiōe comperat ipſum dñm infra inſtantē annū oīno morituꝝ. Que audiens dñs ⁊ ſi diligent̄ ⁊ vere hoc compiſſet inquireret illecꝫ ſic dixe futurū aſſereret ſm aſtror̄ influxum timore ⁊ tremore affect⁹ cepit grauiter infirmari. Cunq̄ q̄dam nobilis miles audiuit dñm ſuū grauit̄ infirmatū ⁊ illum ſubito viſitaret. compiſſetq⁹ q⁹ ex relatione aſtrologi ⁊ ex imaginatiōe hec infirmitas dño euenīſſet ad aſtrologū ait. Eſt ne verus veracit̄ ⁊ infallibiliſ te compiſſe infra annum dñm nr̄m moriturū? illo aſſerente ⁊ iterū ꝓfirmante ei inquit. Et tu q̄ſto tpe ſm aſtrologiā tuam victurus es? qui rñdit ei. xiiij. ānis q⁹ et hoc etiā certiſſime compiſſet. Qō audiens ꝺo miles ſtatim exempto gladio interemit illum. Cum ꝺo ad aures dñi hoc fallax aſtrologi p̄ſagiū peueniſſet iocūdo riſu toto exhylaratus aio timoroſa ſuſpitiōe abiecta ſanus de lecto ſurrexit: ⁊ longo poſt tp̄e vixit. Ex hoc patet ex aſtris fieri pticulariū iudiciū vt plurimuz falſum eſſe. Scōa ꝓſtellatio ſeu ſcōs influx⁹ ſup hoies eſt ſpūalis que q̄dem a deo per angelos in aias miſtrat. Vnde ad Heb. j. Oēs ſunt adminiſtratorij ſpūs in miniſteriū miſſi ꝓpter eos qui hereditatē capiūt ſalutis: quia ſemp nobis inſpirāt inducentia ad ſalutem. Ecce q⁹ ꝓſolatio ſpūalis. ſ. angelor̄ ſpūalib⁹ in aiabus mirabilit̄ ſaliq̄s opat̄.

Qz p q̄ttuor affectiōes ingreſſum habent ad aiaz oēs tentationes. ⁊ ad tps habēt acceſſum oēs ſancte inſpiratiōes. Ca. iij.

Tertio q̄z notādū eſt q⁹ quilibz homo ſimilit̄ ois ciuitas eſt quaſi q̄dam ciuitas q̄dra habens q̄ttuor angulos. in quor̄ q̄libet eſt porta vna. Hic angulus dirigit̄ ad orientē. ali⁹ ad occidentē. alius ad meridiē: reliquus ꝺo ad ſeptentrionē. Hē porte ſunt q̄ttuor affectiones. ſ. gaudiū dolor ſpes ⁊ timor. Per has aūt portas vniuſe mūdi temptatiōes demonuz atq⁹ ipſius carnis ad animā intrāt p volūtatis ꝓſenſum. oēſq⁹ diuine inſpiratiōes p eaſdem trāſeūt ad carnē noſtrā a voluntate aie celitus inſpirate. Hinc pugna illa terribil̄ et indefeſſa qua caro ꝓcupiſcit adūſus ſpirituz a demōib⁹ ⁊ mūdialib⁹ roborata: ⁊ ſpūs aduerſus carnē diuinit⁹ ab angelis viſitatus. His q̄ttuor portis ad ingreſſum ⁊ egreſſum liberū arbitriū p portinario datum eſt ſicut Eccl. xv. dicit. deus ab initio ꝓſtituit hoīem et dimiſit eum in manib⁹ ꝓſilij ſui. Ad huius ciuitatis cuſtodiā ⁊ ꝓtra temptatiōes adūſus animā inſurgētes angeli inſtituti ſunt. Vnde Jo. in Apoc. vij. ait. Vidi q̄ttuor ange-

los.i.oēs angelos i hoiuz mysteriū datos q ideo ąttuor eē dicunt ppt misteriuz gre refrenātis qō sup hoiuz mētes exercēt. Hi q̄dē stāt sup ąttuor angulos terre sicut Job. ait. qz officiū hūt refrenādi p̄dictas malas affectiōes a q̄b⁹ ois mala tēptatio p̄surgit ad p̄cipitandū hoies in pctm. Prim⁹ ꝺz angel⁹ orientis. scōs angelus occidēt. tert⁹ angel⁹ meridional: q̄rt⁹ angelus septēntrional. Ecce o felix ciuitas t aia būdicta: q ꝺs sicut ait ps. angelis suis mādauit de te.

Articulus. ij. q mīsterio angelorū oēs noxie temptatiōes p oppositas refrenāt inspiratiōes

Secūduz q̄dē misteriū est angelice custoditiōis seu refrenatiōis de q̄ ps. subdit vt custodiāt te. Custodiunt enī angeli ąttuor bonas affectiōes p̄tra ąttuor diabolicas passiones mētib⁹ inspirādo. Hā angelus orientalis officiū hz repmēdi gaudiū vanū p dolorem fm deū. Angelus aūt occidētalis hz officiuz repmēdi p̄sumptuosaz spem p timorem dei. Angelus q̄dē aq̄lonar officiū hz refrenādi flatū timoris mali p sctām ac dinā spem. Vñ Job. subdit dicēs. tenētes ąttuor ventos. i. ąttuor p̄dictas affectiōes dina gra refrenantes. Sed hāc refrenationē apti⁹ disseramus

Qz angeli refrenāt in aia mūdana gaudia p dolorē t tristiciā fm deum. Capitul. j.

Prim⁹ ē angelus oriental. q quidez a dño ordinat ad custodiaz p̄me porte q̄ est i angulo orient. Hec enī porta ꝺz porta mūdani gaudij. p hāc aūt mūdo t diabolo opante in aiaz ingrediunt oia pctā gaudij hūani t letīcie vane. s. cōmessationes ebrietates luxurie fornicatiōes. adulteria. stup. sacrilegia. incest⁹. sodomie. phibiti ludi. vani cantus. choree. soni lasciui. vanitates iuueniles. necnō t pcatiōes t cetera p̄similia. Hec oia tanq̄ vana gaudia angel⁹ oriental refrenat t retinet p dolorē t tristiciā fm deū sicut Prou. xiij. ꝺz. Risus dolore miscebit t extrema gaudij luct⁹ occupat. Illuminat enī mētē vt cognoscat q gaudia mundi decipiūt fastidiūt t deficiūt. Vñ ps. Mane sicut herba trāseat. mane floreat t trāseat. vespere decidat induret t arescat. Ex his oīb⁹ refulget lumē dei in tabnaculo mēt. vñ orit tremor ad deū iustū. t amor ad deū purum. Hic angelus sp clamat i aia mūdi p̄tēptū. luxurie supbie auaricie despectū t oiuz p̄cupiscentiarū odiū. de q̄ angelo Apoc. xiiij. ꝺz t ali⁹ locut⁹ ē dicēs. Cecidit babylon ciuitas illa magna que vino fornicatiōis sue potauit oēs gētes vbi clamat oia vana t mūdana gaudia p̄tenēda. Prim⁹ auaricia a suba ideo ait cecidit babylon q̄ p̄fusio interp̄tat t signū mūdi facultatē qua mūdani p̄fundunt. Vñ ps. Oculos suos statuerūt declinare in terram. q̄s ad celos ꝺs creauit erectos. hic q̄dē cecidit sicut idē. j. Jo. ij. clamat dicēs. Transit mūdus t ois p̄cupia ei⁹. Bis enī dixit cecidit: qz cadit auari corp⁹ p mortē corpalē. et cadit eius aia p mortē eternā sicut de vtraq̄ morte facta i diuite epulone Lu. xvj. scriptū est. Mortu⁹ est diues. ecce p̄m⁹ casus. t sepultus ē in inferno: ecce scōs casus. Scō clamat angelus ille p̄tenēdā supbiā in mūdana gloria de q̄ subdit. Ciuitas illa magna. Superbia enī magnū se hoies reputare facit: ꝺ deo supbis resistit Jaco. iiij. Vñ ad supbū ꝺz Ihiere. l. Ecce ego ad te supbe dicit dñs exercituum. qz veniet dies tua tps visitatiōis tue t cadet supbus t corruet: t nō erit q̄ suscitet eum. Tertio clamat p̄tenēdā carnis p̄cupiam i fetēti luxuria. Vñ addit q vinō fornicatiōis sue potauit oēs gētes. Vinū enī vltra modū potatū inebriat mētē t alienat: sic aliena potatio in visibili creatura mētē a deo sepat. t ꝺ est turpissima spūalis fornicatio q̄ aia a viro suo. s. deo recedēs creature se sociat p amorem vt eā pl⁹ q̄z creatorē suū p̄cupiscat t diligat. Vñ Osee. iiij. Fornicati sunt t nō cessauerūt qm deū dereliq̄rūt. Ꝺz adūtenduz est q vinū hui⁹ fornicatiōis vinū ire dei ꝺz. Deus nēpe nemi irascit nisi a se aūso q̄. s. creatura p̄ creatore colit. Vñ qz mūdi delectabilia deceperūt stultos ąrū infinit⁹ ē nūs: iō babylonē oēs gētes ꝺ vino potare dicit. His t cō similib⁹ modis angelus oriental p dolorē fm deū compmit mūdanū gaudiū atq̄ vanū

Qz angeli celi refrenāt oēs cō tristātes temptatiōes p gaudia spūalia t diuina. Capitul. ij.

Secūdus angelus temptatiōes refrenās ē occidētal. Hic siq̄dē a ꝺo pstituit in occidētali angulo ciuitat ad custodiā porte q̄ ꝺz doloris scz mūdi. Per hāc mūdo t diabolo instigāte in aiaz ingrediunt oia tristabilia t dolorosa scz ire rixe guerre violētie homicidia odia. p cialitates secte p̄tumelie impatiētie blasphemie detractiōes murmuratiōes susurrationes impie accusatiōes. impugnationes agnite

veritatis. ꝓtentiões maledictiões. inuidētie fraſne dilectiõis ſeu gr̃e. ſemiatiões diſcoꝛdie. ꝑditiones rebelliões. inobediētie filioꝝ et alioꝝ ſubditoꝝ atq; cetera ꝓſilia que oĩa triſtāt mentē ꝑ culpā. repmit angelus occidē talis ꝑ gaudiū ſpūs ſm deū. Hic angelus ad gaudia ſpūalia ſemp mentē incitat cū paulo ad Phil. iiij. Gaudete in dño ſemp iterū dico gaudete. Incitat etiā ad amoꝛē virtutum vel leticiā ꝓſcie ⁊ ꝓtēplationē glozie beatoꝝ. De h̄ angelo Apoc. x. 0ꝛ. Vidi angelū fortē deſcendentē de celo amictū nube ⁊ iris in capite eius ⁊ facies eius erat vt ſol. Ibi oñdit q; hic angelus tria inſpirat. q̄ in adūſis faciūt ſpūalit gaudē. Inſpirat eni ꝓmo magnimitatē. ſcō fidelitatē. tertio iocūditatē. Primā in volūtate. ſcām in intelligētia: et tertiam in ſenſualitate. ¶ Primo eni inſpirat magnimitatē in volūtate. ⁊ h̄ fortificat ꝓtra adūſa que frāgūt ideo ait. Vidi angelū fortē. ab effectu q; roboꝛat mentē aut eni coꝛdi i amaꝛitudine eſtuāti illud Tob. vij. Fozti aio eſto h̄ tñ gaudiū deſurſum ē. ſ. a māu diuine benignitat ideo ſubdit. Deſcēdentē de celo. q; Iac. j. dicit. Oē datuꝝ optimū ⁊c. ¶ Scō inſpirat fidelitatē in intelligētia. ideo ſubdit Veſtitū nube. Nubes eni hic deſignat fidei ſtatū: q; in pñti vita non videt facie ad faciē ſol iuſticie chriſt⁹. ſed tegit fidei nube. ſic ait dñs Ezech. xxxij. Solē nube tegā. Illuiat ei angelus hic de fidei luie ꝑ adūſa ac intelligere facit q; a deo ꝑ ſalute hoīum ꝓmittant. Jō ſubdit. Et iris in capite ei⁹. Iris in capite eſt fides diuinoꝝ iudicioꝝ in mēte ¶ Tertio eti am inſpirat iocūditatē in ſenſualitate. gaudium eni coꝛdis redūdat in gaudiū ⁊ exultationem coꝛpis ⁊ vultus. Jō addit. facies eius erat vt ſol. qui q̄ſi letificat totū mūdū. ſic leticia mentis totū exhylarat coꝛp⁹ ſicut Eccl. xlij. myſtice dicit. Sol illuians ꝑ oĩa reſpexit id eſt. leticia mentis totū coꝛpus letificauit. His gaudijs angelus occidentl ꝑ gaudium ſm deum cōꝓmit doloꝛē ſm mundū.

¶ Q; celeſtes angeli refrenāt in aīa cūcta ꝑſumptuoſa atq; ſtultā mūdanoꝝ ſpem: ꝓ timoꝛem verbi dei. ¶ Capitulū. iij.

Tertio q; angelus temptatiões refrenās meridional' eſt. Hic eni oꝛdinat a deo in angulo meridionali ad cuſtodiā poꝛte ciuitatl q̄ dicit poꝛta ſpei ſcz ꝑſumptuoſe ⁊ ſtulte. Per hanc eni ingrediunt oēs ꝓtempt⁹ ꝓmoꝝ. auaricia. obliuio dei. gloꝛia ſeculoꝝ. pompa. ꝑſumptiões curioſitates. irreuerētia. vana gl̃ia. tactātia hypocriſis. nouitatū ꝑſumptio. ambitio dignitatū. admonitionū ꝓtempt⁹. pctoꝝ defēſio. ſeu malo exēplo ꝓmū coꝛrūpe ⁊ ſcādalizare ⁊ cetera ꝓſimilia. q̄ oĩa in ſpem ſtultaꝛ eleuātia angelus meridional' ꝑ timoꝛē dei refrenat. Hic angelus ſemp ad ōi timoꝛē inducit. Vſi Apoc. xiij. 0ꝛ. Vidi alterū angelu volantē ꝑ mediū celū hñtem euāgelū eternum. ⁊ ſequit dicēs voce mag̃. Timete dñm et date illi honoꝛē: q; venit hoꝛa iudicij eius Triplicē timoꝛē angelus mēti male ſperanti inſpirat. Primo timoꝛē ꝓſcialem. ſcō timorem reuerētialem: tertio timoꝛē iudicialem. ¶ Primo eni illi incutit timoꝛē dei ꝓſcialem dicēs clamoꝛe valido illud Apoc. xv. Mag̃ et mirabilia ſunt opa tua dñe ds oꝑs. Juſte et vere ſunt vie tue dñe rex ſctoꝝ q̄s nō timebit te dñe. ideo ſubdit timete igit dñm. Unde Eccl. xv. Qui timet dñm faciet bona. ¶ Scō inſpirat timoꝛē reuerētialē dicēs. Et date illi honoꝛē. ſ. non vob ꝑ ꝑſumptuoſam ſpem ⁊ gloꝛiā mūdanoꝝ. Hā dicit dñs. j. Regum. ij. Qui honoꝛificauerit me glorificabo eū: q̄ aūt ꝓtemnūt me erūt ignobiles ¶ Tertio mēti incutit timoꝛē iudicialē. Jō ſubdit. Quia venit dies iudicij eius. ſ. gnālis punitionis vel ꝓticular' punitiõis. ſ. patriarū ꝓpter inflatā ſupbiā ſiue ſingl'ar' afflictiõis et moꝛtis: q; q̄ hodie ſtat. ſ. viu⁹. videat ne cadat cras moꝛtu⁹. ſ. Vñ pſ. Judicia dei abyſſus multa. q̄re ⁊ ſi ſtatim nō flagellat de⁹ tamen vt 0ꝛ Job. xxj. In diē ꝑditiõis ſeruabitur malus ⁊ ad diē furoꝛis ducet. Hmõi tremendis iudicijs incutit angelus h̄ aie timoꝛem dei ꝓtra ꝑſumptuoſam ſpem mūdi.

¶ Per angelicū miſteriū refrenant oēs mūdani timoꝛes: ⁊ q̄ cunq; pauidā mentez efficiunt. ¶ Capitulum. iiij.

Quart⁹ eni angelus refrenās temptatiões ē ſeptētrional' q̄. ſ. in ſeptentrionali angulo ciuitatl ꝓſtitutus eſt ad cuſtodiā poꝛte timoꝛis mundani. Per hāc poꝛtā ingrediunt pplexitates. timoꝛes diſplicēdi. verecūdia de ope bono. mendacia. piuria. falſa teſtionia. deſpatiões. puſillanimitates. peſtilētie. crudel timoꝛ dei in cauſa ꝓſecutiõis negatio. tyrānoꝝ miniſ et penis cedere. pauptatl hoꝛroꝛ ⁊ multa his ſi

milia. Hec oia ad inanē timorē inducentia p̄ dinā spem angelus iste refrenat dicēs cū p̄s Spera i deo ⁊ fac bonitatē. ⁊ illō Eccl. ij. Respicite filij nationes hoium ⁊ scitote. q̄ nullus spauit i dño ⁊ confusus ē. Vñ illud p̄s. Beat⁹ vir cui⁹ ē nomē dñi spes ei⁹ ⁊ nō respexit i vanitates ⁊ insanias falsas. Hic ē angelus Vñ Apoc. viij. ōr. Et ali⁹ angelus venit ⁊ stetit ante altare hūs thuribulū aureū in mānu sua et sequit. ⁊ impleuit illud de igne altar ⁊ misit i terrā. Cū eni aq̄lonar ⁊ timor mūdan⁹ ⁊ tremor inuaserit hoiuz mētes ⁊ frigida eorū p̄figerit corda: merito angelus ardēti spei in remediū destinat. Triplicē q̄dē spē in remediū p̄tra hūc timorez offert atq̄ inspirat iste angelus. ¶ Prima ē spes passiōis christi et iō dicit. Et angelus venit ⁊ stetit ante altare id est. añ christū glorificatū in celis q̄ ōr altare q̄si alta res. Tam nēpe res alta ē christus glificat⁹ in celis q̄ ap̄s ad Eph. j. dicit q̄ p̄sti tut⁹ ē ad dexterā dei p̄fis i celestib⁹. sup oēm ptātē ⁊ p̄ncipatū ⁊ v̄tutē ⁊ dñationē: ⁊ oē nomen q̄d noiat nō solū in h̄ seculo sz etiā in futuro. Sz de mag̃ passiōis ei⁹ merito q̄d ō ardentissima ei⁹ dilectiōe p̄cessit subinfert. Habens thuribulū aureū in mānu sua. i. meritū magni ei⁹ amoris igne succēsum q̄d iō ōr aureū q̄z ex dina sapia q̄ p aurū significat ab eterno dispositū est a deo p̄ merito suo: q̄ christus p̄fi recōsiliaret hūanū gen⁹. Vñ Act. ij Jesum diffinito p̄silio ⁊ p̄scia dei traditum. Hoc thuribulū aq̄lonar angelus i mānu sua hz q̄z christ⁹ meriti sui gr̄am p angelos sctōs fidelib⁹ suis dispēsat. ¶ Scōa ōr spes p̄tensionis. i. q̄ ōs p̄uideat hūanis reb⁹ merito passiōis christi. Iō addit ⁊ impleuit illud de igne altar. i. impletū oñdit igne p̄fecte dilectiōis ad oib⁹ nr̄is necessitatib⁹ succurrēduz scz guerris. fame. pestilētijs. ⁊ sic de alijs. ita vt q̄libet dicere posset illud Hiere. xvij. spes mea tu i die afflictiōis mee. ¶ Tertia ē spes dispēsatiōis. i. q̄ a deo tal amor spans p̄cedat. Iō subdit. ⁊ misit i terrā. i. in p̄fm vel i mētē aq̄lonis tremore ⁊ frigore p̄gelatā. q̄si dicēs. Che te vengo el fogo de dio. Quid times? De h̄ igne Lu. xij. ōr. Ignē veni mittē in terrā vt. s. Ecce q̄ p dinā spē succurrit angelus mūdano frigori ⁊ timori. ⁊ sic angelis suis mādauit de te. s. tenens q̄ttuor ventos q̄d est p̄fm mysterium.

¶ Articulus. iij. quō oēm iusto rū statū angeli sancti ptegūt et conseruant.

¶ Tertiū mysteriū est angelice p̄seruatiōis q̄z iusti ab angelis multiplicit p̄seruant. Vñ p̄s. subdit in oib⁹ vijs tuis. Tres nēpe sunt vie in q̄b⁹ angeli boni custodiūt viros sctōs et iustos. Prima ē via p̄spitat. scōa adūsitatis. tertia p̄tēplatiōis. Quasi p̄ma sit incipiētium. scōa p̄ficiētiū. tertia p̄fectoꝝ.

¶ Justi ab angelis in p̄sperita tibus p̄tegunt ne in crimina ruant. ¶ Capitulū. j.

Prima est via p̄spitat. Sūt nanq̄ multi q̄ p̄sperant ⁊ abūdāt in mūdo ⁊ tñ p̄pter p̄spitatē nequaq̄ a deo recedūt sz reb⁹ terrenis ad ei⁹ gloriā angelico misterio auxiliāte moderate vtunt. et hi p terrā significant. Iō subdit. ne flaret super terrā. i. sup iustos qui sunt terra cui bñdixit deus. Vñ Geñ. j. Germiet terra herbā virentē. De q̄b⁹ fuit ille sctūs ioseph de q̄ ōr Geñ. xxxix. Fuit dñs cū ioseph ⁊ erat vir in cūctis p̄spe agēs. Vñ p̄s. Intēde p̄spe pcede ⁊ regn̄. Oō q̄dē quō ⁊ vñ fiat subiūgit p̄pt veritatē ⁊ māsuetudinē ⁊ iusticiā. Hec enim tria sunt necessaria cuilibet volenti bñ regre scz rectitudo māsuetudo ⁊ iusticia ⁊ talis ō q̄ sequit. Et deducet te mirabiliē dextera tua.

¶ Qz iusti ab angelis defensant ne frangant aduersitate. ¶ Ca. ij

Secūda via ē adūsitat. Sūt eni q̄dam iusti q̄ p adūsitates hui⁹ mūdi purgant angelico misterio ⁊ p̄seruant a fordib⁹ pcōr. Hi signātur p mare q̄d cū amarū sit tñ tempestatibus p̄citatū purgat. Proiicit ad litus imūdicias suas nutritq̄ mare pisces magnitudine grandiscete. Sic i mari adūsitatū nutriunt spūs magni sicut fuerunt ap̄li martyres doctores. ⁊ cuilibet taliū dictū est. In mari via tua. Per hāc viā iusti ad patriā gl̄iosaz deducunt. In cui⁹ mysteriū dei p̄s mare rubz trāsiēs siccō pede in desertū puenit Exo. xiiij. c.

¶ Quō p̄fecti ⁊ contēplatiui vt adhuc p̄ficiāt ⁊ nō deficiāt: ab angelis p̄tegunt. ¶ Cap̄. iij.

Tertia q̄dē est via p̄tēplatiōis ⁊ sblimis p̄fectiōis. Tales sunt q̄dam iusti q̄ mēte a terrenis delectabilibus eleuati celestib⁹ meditatiōib⁹ fructificāt deo. Et hi qui p arbores designātur radices habent in terra: q̄z necessaria est eis corpalis vita quia cū ap̄lo ad Phil. iij. di

cere possunt. Vita conuersatio in celis est. Tales enim hñt flores nitide pscientie ad deū. frōdes exteriores vite ad primū: t fructus bonoꝝ operū ad seipsos. De floribꝰ Eccl. xxiiij dicit. Conscientia bona. Flores mei fructꝰ honoris t honestatis. De frondibꝰ Matth. v. Sic luceat lux vestra coram hoibꝰ vt videāt opa vestra bona ⁊c̄. De fructibꝰ dicit Genē. j. cum dixisset germiet terra herbam virentē et facientem semen subdit. Et lignū pomiferum facientē fructum iuxta genus suū: hic p gratiā t in futuro p gloriā. Quam nobis cōcedat florida atq; frondosa t fructifera arbor vite dñs noster iesus christus. Qui cuꝫ patre t spiritu ⁊c̄.

¶ Dñica prima in q̄dragesima imane ordo dicēdoꝝ per totam hebdomadam sequentem.

Non in solo pane viuit hō sed in oi verbo qđ pcedit de ore dei Mat. iiij. et i euangelio hodierno. Jam i pelago intrauim⁹ charitatis ad inuestiganda alia de ipsa charitate stilus pcurrat q̄ten⁹ ad tam digna tanq; vtilia pro vtilitate populi ō thesauris suis misericordiā dispēsare dignetur in dulcedie sua paupi deus. Juuate me fusis precibus apud deum ac pulsate vt mihi pozrigat qđ ad vestrā vtilitatē vobis dispensare queam. Non enī ambiguū est quin pulsantib⁹ libenē aperiat qui nōdum pulsantes hortaī vt pulsent. Ait enī Lu. xi. Ego dico vobis pulsate t apietur vobis. Dis enim qui petit accipit t qui querit inuenit t pulsanti apietur. Ad augmentū igiī charitatī in cordibus nostris isto mane declarabim⁹ q̄n te efficacie t virtutis sit verbū dei necnon et q̄ta faciat charitate feruere. Ubi. xij. virtutes eius per ordinē subdem⁹. Infra diem ō. lctificatiōe sabbati tractaturi sum⁹ t a quibus cessandū est diebus festiuis. atq; quibus vacandum t insistendū est diebus illis. scientes pdicta aptime in populis crescere vel deficere charitatē. ¶ Feria. ij. acturi sumus de tremendo iudicio vniūsali. t an sciri posset q̄ tempore sit futurū. In quo iudicio maxime clarescet q̄ ex defectu charitatis t pietatī impij eternaliter peribunt t damnabunī. ¶ Feria. iij. efficacissimis ostendemus rationibus q̄tum ꝓueniens fuit quemlibet peccatorem p vna sola mortali culpa hoc est pro charitatis defectu in inferno eternalit cruciari: licet tamen peccatum ita breui spacio sit patratuꝫ ¶ Feria. iiij. declarabim⁹ q̄tam ignominiā inferant deo aduersarij charitatis qui credere nolunt ea que fidei sunt: nisi videāt signa atq; miracula euidētissima. ¶ Feria. v. dicemus de iudicio temerario t ad q̄ta mala aduersantia charitati deducat temerarie iudicantes. ¶ Feria. vj. de crudeli humani generis inimico. id est. de horrēdo scelere gomorreoꝝ atq; de illorum tremēda punitione. ¶ Sabbato pro vere charitatis tutela de iustitia que ptinet ad dños t ad regētes dicturi sumus. vbi ostendem⁹ q̄ piculosum atq; q̄ dānabile sit eis sub ficta specie pietatis t falsissime charitatis a iustitia declinare.

¶ Dñica prima in q̄dragesima imane de magna efficacia t fructibus verbi dei. ¶ Sermo .ix.

Non in solo pane viuit homo sed in omni verbo qđ pcedit de ore dei iterum Mat. vt. s̄. Admirāda sunt ei opa dei p ipsum enī vita amoris t charitatis in aīa gnātur t nutrīt t incremētū maximū augmentaī. ¶ Primo q̄dem p illud diuina charitas in aīa gnātur ppīa attestante. Ubi sit verbū snū t sanauit eos de interitionibus eoꝝ. Et illud. j. Pe. j. Renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili pverbū dei ¶ Secō p ipsum charitas in aīa nutrīt t pseruaī. Usi dñs ait Jo. vj. Uerba q̄ ego locut⁹ sum vob spūs t vita sunt. i. sunt spūalis vita ¶ Tertio q̄ p ipsum charitas in aīa augmētaī sicut dñs dicit Esa. lv. Quō descēdit imb et nix de celo t illuc vltra nō reūtīt sed inebriat terram t infundit eam t germinare eam facit t dat semē serenti t panem comedenti sic erit verbū meū qđ egredieī de ore meo si rediet ad me vacuū sed faciet quecunq; volui t psperabiī in his ad que misi illud. Ex istis patet q̄ verbū dei imbri assimilaī ppī suauitatem. Nam sicut imber in terram suauiter cadit sic etiam verbuꝫ dei suauiter illabiī mēti nre. Etiā assimilaī niui ppī sinceritatē eo q̄ nullā hz nigredinē errōris vel falsitatī. Etiam aq̄ terrā infundēti: q̄ saltē dispositiue pter gr̄e infusionē germiare eā faī desiderio rū multiplicatiōe. dat semī serēti i verbi dei annūciatiōe. dat panē cōedēti in bonoꝝ operū multiplicatiōe. Et sequitur sic. i. tale t taliter opans erit t ẏbū meum qđ egredieī de ore meo nō reūtīt ad me vacuū. i. sine fructu ß

faciet q̃cũq; volui ⁊ pſpabit vt. ſ. ſi audito res fidelit ſe ꝓpabũt qz ꝑm ꝓphetã rectũ ẽ verbũ dñi. ſ. ab affectu qz p rectã padyſi viã diriguit mẽtẽ ſi. ſ. addak illud qđ ſeq̃t. Et oia opa ei⁹ in fide. g̃ ꝓpt̃ ꝓncipalit ꝑdicta x̄ba in ꝓpoſito dñs ait. Hõ in ſolo pane viuit hõ ꝫ in oi x̄bo vt. ſ. Ex q̃ ſeq̃t ꝑm Rab. q̃ q̃ non veſcit x̄bo dei ille nõ viuit: qz ſicut corp⁹ hũanũ nõ viuit ſine terreno cibo ita ⁊ aia viuẽ nõ põt ſine x̄bo dino. Procedẽ aũt verbũ ꝺz ab ore dei cũ volũtatẽ ſuã p teſtionia ſcpturarũ reuelat. Ꝺz vt gnãli⁹ ⁊ clari⁹ pateſiat q̃ta ſit virtus ⁊ fruct⁹ verbi dei ipſum ſoli poſſum⁹ aſſimilare. Soli⁹ nẽpe nature ẽ eis q̃ in h̃ ſenſibili mũdo ſunt ordinãte deo corpalit dare vitam illã ꝓſeruare. inſupꝛ augmẽtare. Sic etiam verbũ dei in aia h̃ tria ſpũalit opat. ꝓterea ſolis natura ẽ hñs ſplẽdorẽ calorẽ ⁊ vigorem. Qz ſplẽdz hz tenebras effugaẽ. Qz calet hz trã calefacẽ ⁊ iflãmaẽ. Qz vigz hz cũcta viuẽtia ad fructũ ꝓducẽdũ mouẽ. Nẽpe eo q̃ ſolares radij ꝓgregant ⁊ detinent in terra ſõ in ea tãta varia rerũ germia gnãnt ꝓſeruant ⁊ augmẽtant. Similit ſolaꝛ virt⁹ ⁊ gra verbi dei mũdũ poſitũ in malig. ⁊ aiam poſitam in pctõ illuiat: inflãmat roborat ⁊ foztifi cat. Primo illuiat ad effugandũ tenebras ignrantie. ſcõo inflãmat ad expellẽdũ frig⁹ malicie: tertio foztificat ad extinguẽdũ opa neq̃tie. vt iuxta tres aie nr̃e vires. illuiet intellectum. inflãmet affectũ. ⁊ roboꝛet effectuz ad opa charitat. Vñ Eccl. xlij. Sol illuians per oia reſpexit. i. oẽs aie potẽtias viſitauit. Nõ verbũ põt ẽ aliud thema. Quare aũt ⁊ q̃ſi hõ de neceſſitate teneat audire ꝑdicationẽ dicetur in ſermone ſequenti. ar. iij. c. ij.

¶ Articulus prim⁹ de q̃drupli ci illuiatiõe intellect⁹ quam operatur diuinũ verbum.

¶ Primo eni dei verbũ qz hz ſplẽdorẽ illuminat intellectũ. Quattuoꝛ eni luia oziunt in intellectu p verbũ dei. q̃rũ ꝑmũ ꝺz irradiatiuũ. ſcõm demõſtratiuũ: tertiũ declaratiuũ quartum decoꝛatiuũ.

¶ Qz ex diuino x̄bo mẽtes irradiant ⁊ q̃ ex defectu x̄bi dini ꝓſperabit antichriſt⁹. ¶ Cap. j.

Primũ lumẽ eſt irradiatiuũ qz verbũ dei irradiat intellectũ: ſicut ſol oziẽs mũdũ illuiat vniuſum. Hoc eni luie mẽtes obſcure ⁊ tenebroſe ad veruz lumẽ gr̃e reducunt. deuiãtib⁹ oñdit via ſalutis: errãtib⁹ fit mãifeſta ſemita veritat. Hec oia aꝑopinãnte tpe antichriſti ad defectuz verbi dei de mẽtib⁹ hoiuz diſpibũt. Jõ Apoc. viij. ꝺz Et cũ agn⁹ apuiſſet ſeptimũ ſigillũ factũ eſt ſilẽtiũ in celo q̃ſi media hoza. Septimũ nãq; ſigillũ ſeptimũ eſt iudiciũ dei i eccleſia dãdũ. Quid eni celũ niſi eccleſiã chriſti exp̃mit. cui⁹ eq̃dẽ multitudo p p̃ſionẽ celeſti eẽ deberet? Quid h̃ ſilẽtiũ niſi defectio verbi dei? Nã licet multi appareãt p̃dicare tñ verbũ dei adulterãtes ſeipſos p̃dicãt nõ dominũ ieſum chriſtũ. Ꝺz notant h̃ ſilẽtiũ media hoza fieri ꝺz. Int̃ nãq; pfectionẽ inſtitutiõis chriſti ⁊ ſue radioſe doctrine ⁊ vite ⁊ deformoſitatẽ aũſiõis ⁊ diabolice cecitat q̃ aũtit multitudinẽ chriſtianoꝝ i flagicia ſua varijs modis q̃ſi medi⁹ ſtat⁹ ẽ. cũ lumini veritatis ſilẽtiũ imponit ⁊ vox ig̃rãtie p facti euidentiã incipit exclamare ſicut Geñ. xviij. de zodomitis ⁊ gomoꝛreanis ſcptuz eſt. Clamoꝛ zodomoꝝ ⁊ gomoꝛreoꝝ multiplicat⁹ ẽ. gomoꝛra eni cecitas ẽ zodoma pecus ſilẽs int̃ptat. Ex hac nãq; abyſſo ig̃rãtie dei ⁊ malicie mũdi ſucceſſum accipiet ⁊ pſpabit antichriſtus. Vñ Apoc. xj. beſtia. i. beſtiat ⁊ crudel antichriſt⁹ aſcẽdet de abyſſo ⁊ pſpabit ſucceſſum habebit ex ig̃rãtia mũdi q̃ vere abyſſus poterit appellari: qz mũdus tũc p defectũ verbi dei ig̃rãtia plen⁹ erit in cũctis bonis. Unde Job. xxviij. abyſſus. i. p̃fata ig̃rãtia dũ non eſt i me. ſ. lumẽ aliud neceſſarie veritat.

¶ Qz ex luie verbi dei cognoſcũtur vicia ⁊ v̄tutes: illa vt relinquant. iſta vt adimpleãt. Ca. ij

Ecũdũ aũt lumẽ eſt demõſtratiuuz. Sicut eni p lumẽ demõſtrat albũ et nigrũ: ſic p lumẽ diuini x̄bi demõſtrãt opa bona ⁊ mala. Eſt eni x̄bũ dei q̃ſi ſpeculũ aie in quo relucẽt vitia ⁊ v̄tutes. Vñ eni h̃ cogſcim⁹ niſi p x̄bum dei? Paxie eni p illud mũdana vitia cogſcunt q̃ ſunt luxuria ſupbia ⁊ auarcia. Jõ ꝺz in ps. Eloquia dñi eloquia caſta. argẽtũ igne examinatũ terre ꝓbatũ purgatũ ſeptuplũ. In q̃bus verb̃ ꝓpha ſex eminẽtias oñdit hñs diuinũ x̄bũ: in q̃b⁹ demõſtratiua illuiatio ꝺclarat hz eni dinũ x̄bũ ab effectu. p̃⁹ dignitatẽ. ſecundo caſtitatẽ. tertio ſuauitatẽ. q̃rto charitatẽ. q̃nto ſpũalitatẽ. ſexto puritatẽ. ¶ Primo dignitatẽ qz ſunt eloquia dñi. nõ ariſtotelis vel alicui⁹ poete ꝫ dñi: q̃ doctoꝛ doctoꝝ eſt demõſtrãde veritat. Hiſq; dicit eloquia vt x̄bũ predicatũ ⁊ inſpiratũ oñdit Ezech. ij

ut Apoc. v. in hui⁹ mysteriū liber script⁹ erat intus ⁊ foris. Scō hz castitatē iō ōr eloquia casta. tū qz docēt spūalē castitatē Jac. iij. Que aūt desursum ē sapia ꝑmū q̄dez pudica ē: qz ad spūalē pudicitiā exhortat. Luz qz faciūt aias castas etiam corpali castitate. Unde Hiero. ad rusticū. Ama sciam scripturarū et carnis vitia non amab. Et illud Zach. ix. Quid bonū est ei⁹ ⁊ q̄d pulchꝝ ei⁹ nisi frumentū electū ⁊ vinū germinās virgines. Terrtio hz suauitē. vū addit. argentū. Est eni argentum sup oia metalla dulciſonū: sic etiā verbū dei supat oēs alias melodias. Unde ps. Dulcedo sup mel ⁊ fauū ibi glo. eloquia apta in nouo testamēto dulci⁹ sapiūt palato fidei q̄z faucib⁹ carnis mel. Quarto hz charitatē iō subdit. igne examinatū. Quo eni igne examinat verbū dei nisi igne dini amoris? Unde ps. Ignitū eloquiū tuū vehement ⁊c.

Quinto hz spūalitatē q̄ despicit terrenitatē et cupiditatē Unde subdit. pbatū terre. p a terra, genitiu⁹ p ablatiuo more grecoꝝ. Dicit aūt verbū dei pbatū a terra: qz p̄dicātes tūc a terra sunt pbati qñ a terrenis sunt elongati. Unde Greg⁹. Ignominiosum valde ē sub ei⁹ statu spē glorię mūdi ⁊ diuitias querē: in q̄ debet alios ad ꝓemptū tpaliuz ꝓuocare.

Sexto hz puritatē. Iō subdit. purgatum septuplū h̄ ē p septiformē spm̄. Unde Esa. xi. Requiescet sup eū spūs dñi sapie ⁊ intellect⁹ ⁊c. Per has eni septē ꝑmīnētias verbi ostēditur satis illuminatio demōstratiua illius.

Qz verbū dei declarat illuminat etiā dat parulis intelligētias Capitulum. iij.

Tertiū lumē est declaratiuū. Magnū est eni lumē ꝟbi dei gnāliter irradiāt. maī⁹ ⁊ speciali⁹ aīe veritas demōstrari: ⁊ pfecti⁹ ē ꝓticklarit p verbū dei i intellectu veritas declarari. Iō ps. Declaratio sermonū tuoꝝ illuiat ⁊c. Per lumē eni diuini verbi declarat ꝓticklarl dzia nō solū boni ⁊ mali: ꝫ int bonū meli⁹ ⁊ optimū ⁊ int malū pei⁹ ⁊ pessimū. Unde q̄ discretiuo iudicio dicit apls ad Hebr. v. ⁊ gladiū spūs qđ est ꝟbū dei. Ad Heb. iiij. q̄z ait. Uiu⁹ ē eni sermo dei et efficax ⁊ penetrabilior oi gladio ancipiti et ptingens vsq̄ ad diuisionē aīe ac spūs cōpagū q̄z ac medullarū ⁊ discretor cogitationū ⁊ intētionū cordis. ⁊ nō est vlla creatura inuisibilis in ꝓspectu ei⁹. Nec mirū si tāto lumine declaratū est qz Eccl. j. scp̄. c. Fons sapientie verbū dei i excelsis: ⁊ ingressus illius mandata eterna.

Qz dei verbū animā decorat et decoram reddit. Capi. iiij.

Quartū decoratiuū lumē ōr qz p illud aīa decorat. Quam nāq̄z pulchritudinē q̄tūq̄z decorē ex dino verbo induat intellect⁹ cuz ei⁹ radijs fuerit multiplicit illustrat⁹ q̄s exꝑmere sufficit cū absq̄z luie eius sit tanq̄z oi splēdore ꝓuat⁹. illustrat⁹ ꝟo dino ꝟbo ē tanq̄z dies meridiano fulgore irradiat⁹? Unde ps. Decorem induisti amict⁹ luie sicut vestimēto. Et ad idē Job. xj. Meridian⁹ fulgor ꝓsurget tibi ad vesperam: ⁊ cū te ꝓsumptū putaueri oriens vt lucifer. Duplex q̄dē vestimētū luis induit intellect⁹. vnū luis acq̄siti. Matutinuz ꝟo pfectio luis supinfusi siue scie acq̄site ⁊ scientie infuse. vespa q̄dez dici pōt pfectio luis acq̄siti matutinū ꝟo pfectio luis supinfusi. Qui eni p instātiā ⁊ studiū siue exercitiū verbi dei in intellectu illuiat huic meridian⁹ fulgor ꝓsurgit ad vesperam. Qui ꝟo didicerit p christi gr̄am in hac pfectiōe hūilis ꝓseuerare et sic tanq̄z nihil sciat sentire digne merē p dinā infusionē illuiari vt dicat ei cū te ꝓsumptū putaueri oriri vt. s. Cōsumptū q̄dez se putat hō cū luie iam acq̄sito respectū acq̄rendi nihil existimat. ⁊ h̄ digne vt lucifer oritur cui p dinā gr̄az infusum lumen donat.

Articulus. ij. q̄ dei verbum q̄drupliciter inflāmat audientium corda.

Scō ꝓncipalit dei ꝟbū hz ardorē: qz inflāmat affectū q̄druplicit. Mā informat cordis hūani affectū. ꝑmo viuificādo. scō cibādo. tertio ꝓsolādo. q̄rto inebriādo.

Qz dei verbum viuificat aias mortuas in peccatis. Cap. j.

Primo inflāmat dinū verbū aiam viuificādo. Unde enim aie i mortali pcō defuncte resurgēt ad vitam gr̄e nisi ex viuificāte calore diuini ꝟbi? Hinc ꝓcou. xiij. Lex dei fons vite vt declinet a ruina mortl. Et item ps. Lex dñi immaculata p̄uēs ⁊c. In hui⁹ mysteriū Luce. vij. suscitauit dñs adolescētē dicēs. Adolescēs tibi dico surge Jo. q̄z. xj. in suscitatione lazari voce magna clamauit. Lazare veni foras. ⁊ statim prodijt qui erat mortuus. vt oñdat q̄ in verbo dei aiaz viuificāte ē veritas i voce. charitas i magnitudie. ⁊ ꝓās i clamore. Et sic q̄si

tota trinitas p virtutē verbi illi⁹ i triplici potentia aie i pctō mortue ad suscitationē ei⁹ cō currūt. Sz qz aia nō suscitaf p verbū nisi p libertatis arbitriū verbo paret assensu zideo vocat intelligētiā dicēs. Lazare q̄ interp̄taf adiut⁹ vocat volūtatē dicēs veni dilecta mea vocat facultatē dicēs foras. Quib⁹ potētijs si vocāti dño aia rndet dicēs. Ecce dñe quid me vis facere statim p̄dūt ad vitā gf̄e q̄ mortuus fuit i interitu culpe. Jō dr Jo. v. Venit hora t nūc ē qñ mortui audiēt vocē filij dei. et q̄ audierint viuēt. Atq; hui⁹ veritatis rōnē oñdit dñs Jo. vj. Verba q̄ ego locut⁹ suz vobis spūs t vita. i. spūalis vita sunt. Nonne Actl. ij. ad verbū petri in p̄mo sermo. p⁹ aduentū spūssctī tria milia hoium p̄fessi sunt.

Qz verbū dei anime saluberrime cibus est. Capitul. ij.

Secūdo inflāmat dīnū verbū aiam cibādo. Solet eni nō mortu⁹ ꝫ viuus hō cibari. Signū mortis instātis ē hoiez languidū nō sumē cibū Uñ Aug⁹. Sicut nullū ē mai⁹ signū p̄destinatiōis eterne q̄z verba dei libenē audire: sic nullū pei⁹ signū q̄z illa p̄tēnere. Uñ Joh. viij. Qui ex deo ē verba dei audit. p̄pterea vos nō auditis qz ex deo nō estis. ꝫ ex q̄ sint manifeste subdit. vos ex pfe diabolo estis. Hic ꝫ panis q̄ de celo descendit si q̄s māducauerit ex h̄ pane viuet i eternū dicit dñs Jo. vj. rationē q̄z assignās Abat. ij. j. t i euāg. hodie. inq̄t. Nō in solo pane viuit hō ꝫ in oī vbo q̄ p̄cedit de ore dei.

De delectatiōe q̄ ex verbo dei anima consolaf. Ca. iij.

Tertio inflāmat dīnū verbū delectādo ex gustu. nāq; supdicti cibi delectatio in gustu solet esse. Qđ experiēs dauid t i hac dulcedie absorpt⁹ totus admiratiue clamabat dicēs. Q dulcia fauci bus meis eloq̄a tua sup mel. i. sup oīa tpalia bona ori meo. Uñ Cant. v. ait sponsa. Anima mea liq̄facta ē. s. ex suauitate dulcoris: vt dilect⁹ locut⁹ ē. Uñ ps. Factū est cor meū sicut cera liquescēs tē. s. ex auditiōe verbi dei. Et alibi. Memor fui dei. s. in vbo suo audito et delectat⁹ sum: t defecit in me spūs me⁹. Verbum eni dei hamo sike est qz nisi capiaf non capiſ: sic illud nisi gustef nō sapit. Hac dulcedine inebriabaf magdalena. Uñ Lu. x. Maria sedēs secus pedes dñi audiebat verbum illius. Hac eni dulcedine capti fuerāt illi ministri pontificū t phariseoz q̄ ab eis interrogati Jo. vij. q̄re nō adduxisti illū. rnderunt ministri. Nunq̄z locut⁹ est sic hō. Nec mirū: qz Eccl. xl. scd̄m. ē. Libye t psalteriū suauē faciūt melodiā: t sup vtraq; lingua suauis. id est. iesu christi.

Qz ex dulcedine verbi dei anima spūaliter inebriaf. Cap. iiij.

Quarto inflāmat aiaz inebriando. Ex suauitate sumpti cib⁹ t potus aia inebriaf. Hac nēpe flāma inebriat⁹ ardebat sctissim⁹ ioseph de q̄ dr in ps. Eloquiū dñi inflāmauit eū. t Lu. vltl. dicebāt discipuli i emaus de hierusalem redeūtes t ignitl eloquijs admirātes. Nonne cor nr̄m ardēs erat dū loqueref in via et aperiret nob scripturas? Sz ad h̄ vt caleat in p̄dicāte verbū oris. necesse ē vt i eo p̄us caleat verbū cordis: idē erit verbum cordis t oris. Jō verbū oris nequaq̄z mortuū erit qđ ex viuo corde p̄cedit. nec econtra: attestante dño Mat. xij. dicēte. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis sui pfert bona: t malus hō de malo thesauro cordis sui pfert mala. Optīe eni ista duo q̄ueniūt: cū lingua radices suas habeat fundatas i corde. Uñ Bern̄. Ex igneo corde lingua ignea p̄cedat q̄ possz legē igneam p̄dicare: ob quā cām in igne spūssctūs apparuit vt intus dū essent corda flāmātia verbis t linguis ardētib⁹ legē igneā oib⁹ p̄dicarent. Jō de helia Eccl. xlviij. ait. Surrexit helias q̄si ignis: t verbū ei⁹ q̄si facula ardebat P̄roinde debēt p̄dicatores tā ex materia q̄z ex efficaci mō dicēdi illa p̄lo nūciare q̄ habeant audiētiū corda tangē t mouē: sicut Esa. xl. dñs p̄cipit dicēs. Loq̄mi ad cor hierusalē et aduocate eā. s. ad seipsam. q̄si dormientes atq; torpentē. Expellit eni talis igne⁹ sermo spūale frig⁹ cor hois interdū inuadēs: t illō q̄dā dei violētia ad se rapit. Cui⁹ rō est: quia dei vbo feruide p̄dicato verbū increatū assistit. qđ oia p̄dicta i auditor⁹ cordib⁹ agit dicēte dño Mat. x. Nō eni vos estis q̄ loq̄mi sed spūs tē t ille ē q̄ incēdit auditor⁹ corda t vrit Uñ ps. Inflāmatū est cor meū t renes mei cōmutati sunt. Hoc igne estuabat illa deuota mulier q̄ Lu. xj. dño p̄dicāte dixerat. Beatus venter qui te portauit tē.

Articulus. iij. ō q̄druplici potestate atq; vigore diuini verbi.

Tertio aūt qz verbū dei hz vigorē roborat ad virtutē. Quattuor eni sunt vires seu

vigores dīni verbi. Est enī ꝑmo ꝓfractiuū. scō defensiuū. tertio fructificatiuū: q̄rto est glorificatiuū.

Q̄ verbū dei ad cōtritionē p ducit hoīuz dura cordā. Cap. j.

Primo ē enī ꝓfractiuū. Sepe enīz ad auditū ei⁹ mollitur ⁊ cedit illa odiosa duricia cordis in q̄ hō non sentit se. nec aliū vereꝫ. pietate nō flectiꝫ. nec p̄cib⁹ remoueꝫ. exēplis nō inducitur. minis nō terreꝫ. bñficijs indurat. nō erubescit flagellis: frontosus ad turpia. ꝑn⁹ ad illicita. subdi nesci⁹ nisi cū resistere non p̄ot. Et in oīb⁹ his exēpluz sit tibi pharao cordis duri. Tāta enī est violētia ⁊ virtus verbi dei vt nō sit cor petrinū ⁊ durū q̄ sentiēs vires illius nō ꝓfringaꝫ ⁊ emolescat: nisi oīno maligna audiēdi p̄ūsitas illi⁹ obstet seu obsistat Vñ. Hiere. xxiij. Verba mea sunt q̄si ignis ardēs dicit dñs: ⁊ q̄si malleꝰ ꝑterēs petras. In vitis patrū ait Joh. abbas. Quid duriꝰ lapide. q̄d molliꝰ aq̄? ⁊ tñ gutta sepe cadendo cauat lapidem: non vi. sed sepe cadēdo. Sic verbū dei cor durū apit ad timorez ⁊ ad amorē dei. Vñ ps. Ignis a facie eiꝰ exarsit id est. ardēs a noticia verbi dei descēdit. carbones. i. hoīes in p̄tis excecati succēsi sunt ab eo. s. igne diuini amoris: p quē aīa realscēdit de p̄tō ꝑ pfundo. ad statū ardentissime charitatis.

Q̄ diuinū verbū a multiplici aduersitate defendit. Cap. ij.

Secūdo diuinū verbū est defensiuū. Postq̄z enī dīnū verbū p̄cōrē q̄uerterit ⁊ vēdicauerit sibi: tripliciter defensat eū ab impugnatiōibꝰ demonis mūdi ⁊ carnis. Nā ꝑmo ab oībus impugnatiōibꝰ demōis defensat. Vñ Proū. xxx. Dis sermo dei ignitꝰ: clypeus ē oībus sperantibꝰ in se. In quo clypeo ꝑm aplm ad Eph. vj. extinguunt oīa tela nequissimi hostis Tela enī nequissimi diaboli: sunt oēs modi q̄bus nos temptat. Vñ ps ait. Scuto circundabit te veritas eiꝰ. s. verbi eiꝰ. nō timebis a timore nocturno. A sagitta volāte in die tē. Ibi enī exp̄munt septē modi. i. septē tela q̄bus demones nos impugnāt. q̄ oēs extinguunt p verbū dei: de qb⁹ alibi dicēdū est Secō defensat eū ab impugnatiōibꝰ mūdi ⁊ a p̄ssatiōibꝰ eius ⁊ guerris. Vñ in ps. Si populus meꝰ audisset me israel si in vijs meis ambulasset tē. Vñ Greg⁹. Omis enī q̄ recta ꝑdicat si audiat irā irritati creatoris sup̄ pusillatorē ꝓpm placat. Expiētia nāq̄z certa didici ꝓpos tm̄ a dño flagellari: q̄tuz rebelles inueniunt in v̄bo dei. Tertio etiā liberat a pestilētijs Sap̄. xvj. scp̄. ē Nec herba necq malagma sanauit eos: s tuꝰ dñe ꝑmo q̄ sanat oīa. Liberat etiā ab alijs infirmitatibꝰ carnis Vñ ps. Misit v̄bū suū ⁊ sanauit eos. Jō ꝑpt b oīa: ps. ait. In v̄bo tuo supspaui. Cuiꝰ rō assignat Sap̄. xviij. q⁹ ops sermo tuꝰ dñe. s. q̄ p̄ōt oēs hoīes defensare.

De vario fructu diuini verbi q̄ ꝑm diuersos statꝰ multiplicat. Capitulum. iij.

Tertio v̄bū dei ē fructificatiuū. vñ Lu. viij. Semē est v̄bū dei: q̄ cadit i terrā bonā faē fructū vt dicit Mat. xiij. aliud cētesimū. aliud sexagesimū. aliud tricesimū. In q̄libet enī statu v̄bū dei fructificat cū fideliꝫ audiat. sed amplꝰ cū liberius acceptaꝫ: ⁊ iō nūs cētesimꝰ virginibꝰ cōpetit. sexagesimꝰ viduis. ⁊ tricesimꝰ ꝓiugati. Vñ ad Col. j. apls scribēs de q̄libz horū triū statuū loq̄ intēdēs ait. Audistis in v̄bo veritatis euāgelij q̄ venit ad vos sicut ⁊ vniūso mūdo ē fructificat ⁊ crescit: sicut ⁊ in nob. Et de hmōi fructibꝰ Proū. iij. Honora dñm ꝑmi ⁊ purissimi fructꝰ eiꝰ. Primi q̄dē q̄tū ad gr̄az: s purissimi q̄tū ad gloriam.

Q̄ v̄tute dīni v̄bi aīe ad sempiternā gloriā ꝓducunt. Ca. iiij

Quarto dīnū v̄bū est glificatiuum Vñ Jo. viij: dñs ait. Si q̄s sermonē meū seruauerit: mortē nō videbit in eternū. Fit enī q̄q̄z ex sermone vno mēs fortior ipso helia. ita vt non solū p q̄dragita gdus gdiaꝫ in via dñi cū ꝓposito bono: s etiā p q̄dragita ānos ⁊ āpliꝰ in via pnie pseueret q̄usq̄z perueniat vere ad mōtē dei oreb. i. vsq̄z ad gloriā p̄adysi. Jō. iij Regl. x. inq̄t ad salomonē regina saba. Beati serui tui hi q̄ stāt cor̄ te sp: ⁊ audiūt sapiaz tuā. Qui enī fideliꝫ audit v̄bū dei: vere audit sapiaz salomōis. Jō or in ps. Btūs quē tu erudieris dñe: ⁊ ō lege tua docueris eū. q̄tta igiꝫ fide. deuotione. attētione solerti audire verbū dei necesse est postq̄z ipsum est sol qui illuiat oēm inteliectuz. luie irradiatiuo. demonstratiuo. declaratiuo. ⁊ ornatiuo: affectus inflāmat viuificādo. cibādo. ꝓsolādo. et inebriādo: facultatē roborat vigore ꝓfractiuo. defēsiuo. fructificatiuo. ⁊ glificatiuo. Jō

dicit Jacl.j. In mānsuetudie susciptte instituz verbū: qō pōt saluare aīas vras .s. in gloria sempiterna. Bñ igit illis q audiūt verbum dei t custodiūt illud. Qō nobis pcedat q sine fine viuit t regnat Amen.

¶ Bñica prima in.xl. infra dies de obseruātia sabbati t celebratione festoz. Sermo.x.

DOminū deū tuum adorabis t illi soli seruies Mat.iiij. t in euāgl. hodierno. Tanta nēpe ē neqtia demonū et nocēdi cupiditas. q qcqd a deo p charitate generāda augmētāda t pseruāda institutum est: totū conant auertē in opprobriū diuine dilectiōis t in detrimētū nre salutl. Statuerat nāqz ds sacra solēnitates t dies festos vt cessarem⁹ a vitijs. vacarem⁹ ab opib⁹ mūdanis. t insisterem⁹ diuinis. Jāqz corda nra pgustādo suauitates t plucia eternoz delicata sabbata celebrarēt: sed insidiāte hūani generl inimico qō statutū fuerat ad dei gloriam t nram saluationē. iam vticz pfectum ē ad dei ignominiā t nram dānationē. Proinde Esa.j. de nob pquerit dicēs. Kalēdas vras et solēnitates vras odiuit aīa mea facta sunt mihi molesta. laborauī sustinēs. s. vsqz ad tēpus qō dicēs cū accepo tps ego iusticias iudicabo. Iterū Amos. v.c. Odiui t pieci festiuitates vras: t nō capiā odorē cetuū vrarum. Heu magna pfusio christianoz. Judei tāta diligētia obseruāt sabbatū lrale: t christicole insensati tāta solercia polluūt sabbatū. Unde de christianitate in derisum data iudeis Threni.j. ait dns. Uiderūt eā hostes: t deriserūt sabbata ei⁹. Hoc enī puiderat ps. lxxiij. dū de christianis dixit. Dixerūt in corde suo cognatio eoz simul. q̄escē faciam⁹ oēs dies festos dei a terra: qō est q̄si destruam⁹ diuinū cultū in mūdo. Ac ecōtra dns Exo. xx. in tertio pcepto decalogi ait. Memēto vt die sabbati sctifices. Qō est aliud thema. In q̄ p ordinē tres ponunt mystice admonitiōes. Prima est recordatiōis ibi. Memēto. Secūa est cessatiōis. ibi. vt die sabbati. Tertia ē sctificationis. ibi. sctifices. Primū ptinet ad memoriā. scām ad intelligētiā. tertiū ad volūtatē: vt inuat q tota aīa dieb⁹ festiuis debem⁹ vacare deo. Et hoc idem inuit ppositū verbum qō etiam ponit Deutl. vj. Dñm deum tuum adorabis t illi soli seruies: qō maxime in diebus festiuis obseruādū est. quia ad h pncipalit deo dicati sunt.

¶ Articulus primus de tribus que principaliter considerari debent circa festoz celebritatem.

Capitulum.j.

PRimo psiderem⁹ recordationez: quia ait: Memēto. In nullo qdez aliox pceptox posuit dns h verbum memēto. Et licet possent de h dari plurime rōnes: vnā pono talē. Preuiderat enim deus hūane fragilitatl pditionē t q̄stū i alijs diebus totius hebdomade mūdanox sollicitudines memorias horum occuparēt. intelligentias excederēt. atqz affectiōes t volūtates delectabilit insisterēt: ideo vt aiarū preuideret ruine tutaqz redderet ante casum memēto ait vt diem sabbati sctifices. Dic enī in fronte huius pcepti memēto: q̄ fm Alex. de hal. in.iij. illud suū preceptū vltra lralem sensum qui est de cessatiōe ab opere ciuili habet vlteri⁹ triplicē intellectū. s. tropologycū anagogycū t allegorycū. Ideo hec pma admonitio triplicē req̄rit sensum. s. vt memoriam habeam⁹ triū diuinox bñficiox. Primo creationis. scdo redēptiōis. tertio glorificationis. q̄si nri pncipij. nostri medij. t nri finis. ¶ Primo vt recolam⁹ bñficij creationis Hā tropologyce seu moralit p sabbatū sigt cessatio a pctō. Proinde circa creationē tria psiderāda sunt. Primo q deus vniūsa creauit. scdo q oia ppt hoiem pdidit: tertio q hominē ad sui imaginē formauit. ¶ Primo cōsiderādū est q ds vniūsa creauit. Ne igit huius obliuionē incurrerem⁹ ait. Memento. Preuiderat enī ds q̄sdā futuros eē q̄ ponerēt mūdū esse etnū: eo q p viā nature nō possent intelligē creationē. Opatio enī nature materiā presupponit: creatio aūt cuz sit opatio dei ē de nihilo aliqd pducē p ei⁹ potētiaz infinitā. Cōtra hūc errorez ait Job.j. Qia p ipsum facta sunt rē. Ad hūc igit errorē ab h̄ sec'o eliminādū sctificari sabbatū ordinauit. ¶ Secdo psiderādū est q de⁹ oia ppt hoiez cōdidit. Unde Aug⁹. De⁹ creauit oia ppt hoiem et hoiez ppt se. Unde Sap. ix. Sapia tua pstituisti hoiez vt dñarel creature tue t disponat orbē terrarū in eqtate. Unde ps. Qia sbiecisti sb pedib⁹ ei⁹ rē. ¶ Tertio psiderare oportz q ds hoiez ad imaginē suā formauit sic dicit Gen.j. Faciam⁹ hoiez ad imaginē t sīlitudinē nraz. Unde Eccl. xvij. Dñs creauit hoiez de tra: t fm imaginē suā fecit illū. Jō ne tāti bñficij ēem⁹ obliti ait tropologyce memēto. s. q̄ de

scas ⁊ cesses ab offensiõe tanti bñficij creatoris. Et q̃tum ad hoc ꝑm Bonauẽ. in .iij. .d. xxxvij. istud p̃ceptũ nõ est tm̃ morale. sed etiam q̃dãmodo facit ad alioꝝ mãdatoꝝ moralium integrã implẽtionẽ. qz dum homo vacat sibi ⁊ deo: melius cognoscit q̃d agendum seu faciendũ est. Propt̃ hoc enĩ huic mandato spãliter p̃mittit. memẽto: qz in eius memoratione cetera memorant. Hec ille. Ex istis patet q̃ trãsgressio hui⁹ p̃cepti ẽ causa trãsgressionis oium p̃ceptoꝝ: postq̃ in eius obꝛuatione ⁊ recordatiõe oĩa alia obseruantur.

Scõo instituit dñs sabbatũ vt ꝑm allegoriaz recolam⁹ bñficij nr̃e redemptiõis: ideo ait. Memẽto. Licet enĩ tot ⁊ tãta bñficia nobis desuper collata sunt. tamen ꝓpter peccata ꝑmoꝝ parentũ hũanũ gen⁹ eterne dãnationis obnoxiũ erat: ideo miserẽdo hoĩ de⁹ carnem hũanam assumpsit. laborescq̃ nr̃os atq̃ erũnas absq̃ pctõ ꝑ nr̃a redẽptione expertus est. Et licet christus ab hora ꝓceptionis sue vsq̃ ad mortẽ laborauerit semp ꝑ nostra saluatiõe: tamẽ in vltima septiana pl⁹ q̃ in alijs labores ꝓtulit. Nam dñica oliuarum seu palmarũ licet honorifice recept⁹ esset. tamen cũ p totam diem in p̃dicatiõe atq̃ alijs sctis opib⁹ laborasset. ieiunus ⁊ fessus cũ ad corpis refocillationẽ inuitantẽ neminẽ repe-
risset: bethaniã ad domũ magdalene ⁊ martheꝛ reuersus est. Feria .ij. factũ est ꝓsiliũ contra eum. feria .iij. q̃ morer̃ sanxitũ est. feria .iiij. a iuda ꝑditore extitit venũdat⁹. feria v. fuit ꝑditus atq̃ captus: feria .vj. in crucis patibulo crudelissime ẽ affixus. atq̃ durissima morte sua ꝺ morte nr̃a victoriosissime triumphauit. In sabbato ꝺo req̃uit ab oĩ opere q̃ ꝺ nr̃a redẽptiõe patrarat: sicut ꝓpheta i ꝓsona christi ꝓnũciauit dicẽs. Caro mea req̃escet in spe. Et ꝺ allegorice significabat sabbatũ q̃ ꝺ sctificari dedit dñs in p̃ceptum. Vñ Aug⁹. li. iiij. sup Gen̄. ad lr̃am ait. Prorsus absurdũ videtur dici pot. obseruãdũ sabbatuz iudeis fuisse p̃ceptũ in vmbra futura: que spũalẽ requiẽ figurabat. Cui⁹ quietis ipse dñs ihesus christus q̃ non nisi q̃n voluit passus ẽ in sepultura sua mysteriũ ꝓsũmauit. Ipso q̃pe die sabbati req̃euit in sepulchro ⁊ eam totam diem habuit sctẽ cuiusdã vacatiõis. Tertio aũt instituit dñs ꝺ sabbatũ. vt iuxta anagogycũ intellectũ recolam⁹ bñficij glorificationis. Nã ꝑm hũc intellectũ sabbatũ significat aĩarũ quietẽ in patria. Vñ Aug⁹. in lib. de lapsu mũdi. Tertiũ p̃ceptũ est ꝺ sabbato q̃ iudei carnaliter celebrãt. nos spũaliter observam⁹: in quo dñs req̃euit. Q̃ ꝺ sic dictũ intelligas: vt post bona opa scias te quieturũ. Vñ Exo. xx. Sex dieb⁹ fecit dñs celũ. significans q̃ in p̃fectiõe senarij sunt nobis opa facienda. vt postea requie pfruamur eterna: q̃ ꝑm Bern̄. rõni erit plenitudo lucis. volũtati multitudo pacis memorie cõmutatio eternitatis. Propt̃ eni hũc tertiũ intellectũ ait deus Memento.

Rationes q̃re sabbatũ in dñi cum est mutatũ. Cap. ij.

Secũdo aũt circa ꝑmã mentionez ꝓsiderem⁹ sabbati mutationẽ: qz scz mutatũ est in diem dñicũ. Iudei eni sentiũt q̃ p̃ceptũ ꝺ sctificatione sabbati simpliciter sit morale. Cui⁹ ratio est. qz die illa ab opibus nouis ꝓdendis cessauit q̃re voluit deus ab opib⁹ seruilib⁹ die illa vacare. Sed adũtendũ est ꝑm catholicaz veritatẽ. q̃ sabbatũ ꝓpter tria mutatũ est in diem dñicam. Primo ppt̃ declarationẽ mysterioꝝ. Scõo ꝓpter multitudinẽ ꝓuilegiorũ: tertio ꝓpter exclusionẽ erroꝝ. Primo ppt̃ declarationẽ mysterioꝝ. Circa q̃ ꝺ adũtendũ est. q̃ in p̃cepto de sctificatiõe sabbati tria sũt Primũ q̃dam simpliciter morale. Scõo q̃daz simpliciter cerimoniale: tertio q̃daz ꝑtim morale ⁊ ꝑtim cerimoniale. Nã ꝑm Alex. de hal⁹ in .iij. tria sunt in ꝺ p̃cepto. Primo sctificatio scõo tps assiḡtio: tertio obseruatio. Primo enĩ sctificatio est ipsa q̃ fit ad deũ vacatio oraãdo. colẽdo. meditãdo sicut ait ꝓpheta dicens. Vacate ⁊ videte q̃m suauis ẽ dñs. Et ꝺ ẽ pure morale. Scõo ẽ ibi tps assiḡtio id est. septĩe diei ⁊ ꝺ ẽ pure cerimõiale. Vñ Damas. Sabbatũ q̃dẽ septĩa dies vocat. significat aũt req̃es. hic nũs apud iudeos honorabilis ẽ. deo iubẽte honorari ipm. Et sequit. Nõ simpliciter ꝺ iussit: ꝺ ꝑ q̃sdã a spũalib⁹ viris cãs mystice intellectas. Tertio ãt obseruãtia sabbati ꝑtim moral⁹ ⁊ ꝑtim cerimonial⁹ ẽ: qz si ꝓsideret cã institutiõis inuenit q̃ instituitũ sit ad significãdũ q̃tẽ mẽtis ⁊ aĩaꝝ pacẽ. Vñ Damas. Vacatiõis gr̃a q̃ est ad deũ vel ibi quissimã vite ꝑticulã ei tribuãt et req̃escãt. ⁊ seru⁹ ⁊ subiugale. sabbati obseruatio excogitata ẽ: puut ⁊ sub elemẽti mũdi seruis. Et sequit. Nos adhuc nõ sub lege ꝺ sub gr̃a. nõ adhuc ꝑticulariter seruiẽtes deo i timore: ꝺ ei omne tps offerre debemus. Unde manifestum est q̃ ratione institutionis significãdi cerimonialis est obseruatio sabbati: ratione institutionis operandi est in ali-

quo genere virtus moral. Et sic patet q̄ partim est moralis ⁊ partim cerimonialis. Si aūt queras quare in h̄ p̄cepto sic miscuit p̄fata tria. Dicendū ſm Bonauē. q̄ h̄ egit vt aptius innuat. q̄ quicq̄d latet ⁊ quicq̄d patz ad charitatē reduci debet. Ideo in h̄ p̄cepto h̄ tria p̄miſit: q̄ oīa alia mādata in isto dependent cum sit p̄ceptū spūisctō appropriatū qui scz est amor in diuinis. Nec tū ex hoc q̄ dñicam obseruam⁹ figurat obseruat sicut sabbatum in veteri lege. nam dñica non ē instituta ad significandū q̄d futurū est ſm Alex. de hal' sed q̄d p̄teritū ⁊ p̄ſis est: videlicet resurrectio dñi que facta ē octaua die ⁊ iam in gloria est resurgēt⁹ est p̄sens in regno celorum Vñ de p̄se. di. iij. c. sabbato papa Innocen. ait. Dic̄ dñicū ob venerabilē resurrectionez dñi nr̄i ihesu christi nō solū in pasca celebramus: verūetiā p̄ singulas hebdomadas ipsius diei imaginē freq̄ntam⁹. In christo nēpe resident exemplar ⁊ causalitas resurrectiōis gnālis: ⁊ iam in ipso sicut in capite glorificata reqeuit hūana natura. Vñ Joh. damas. Celebram⁹ resurrecciōis die in q̄ dñs ihesus vite p̄nceps ⁊ saluator hos qui deuz spūaliter colunt in p̄missaz hereditatē introduxit: supple iam in spe p̄cursor noster intrauit. ⁊ resurgens a mortuis aptis ei celestib⁹ portis i dextera p̄tis corpaliter sedet: vbi ⁊ qui spūalez seruāt legem introibūt. Ex his patet q̄ dies dñica non ē instituta ex causa p̄signāte futurū: sed ex causa repūtante p̄teritū. Vñ. lxxv. di. c. q̄ i die dñica leo papa inquit. Dies dñicalis diuinarū dispēsationū mysteriis est cōsecrata. vt quicq̄d a dño est insigne p̄stitutū in hui⁹ diei dignitate sit gestū: ⁊ i hac die mūdus sumpsit exordiū. In hac die p̄ resurrectionē ⁊ moꝛs interitū ⁊ vita accepit p̄ncipiū.

De. xij. priuilegiis diei dñice

Secūdo mutatū est sabbatū in dñicā diez p̄pter multitudinem priuilegioꝝ vltra alios dies. In. xij. eteni dñica dies priuilegiata est. Primū est q̄ fuit p̄ma oium dierū. scōm ē q̄ erit vltim⁹ p̄ntis vite dies. tertiū q̄ illā nulla p̄cessit nox. Quartū q̄ sic̄ infra patebit nulla ei nox sequet. Quintū q̄ in ea creauit celum ⁊ terrā. Sextū q̄ in ea oēs angeli creati sunt ⁊ boni in celo gl̄ificati ⁊ glorificati fuer⁹: et ecōtra ⁊ mali angeli in eodē die peccantes de celis ad inferos expulsi sunt. Septimū q̄ ſm Orosiū in die illa p̄mū p̄cepta sunt data filijs israel. Octauū q̄ in illa die natus est christ⁹. Nam vt testat mgr̄ hist̄oriarū ea die qua deus dixit fiat lux visitauit nos oriēs ex alto ⁊ christ⁹ natus est. In hui⁹ mysteriū ⁊ figuram datum fuit mānа in illo die sicut dic̄ Orig. sup Exo. hoc q̄dem p̄bat q̄ hoc q̄d in hoc. xvj. c. dictū est. Sex dieb⁹ colligetis illud: die aūt sexta duplū colligetis. Patet eniz diem sextū vocari illū qui sabbatū p̄cedebat qui ē feria sexta. Et ex h̄ patet q̄ manna die dñica datū fuit. Si eni sex dieb⁹ p̄tinuis collectū fuit septimo aūt die cessatū est: ⁊ p̄ cōsequēs māne initiū a p̄ma die dñica exordiū assumpsit. Nonū q̄ die dñica christ⁹ destructis inferni claustris captiuā duxit captiuitatem ac sctōꝝ aīas de lymbo eripiēs triūphaliter a mortuis resurrexit: cuius resurrectio nr̄e resurrectiōis exēplar ē. Decimū quia in die dñica erit resurrectio oium mortuoꝝ et reddet christ⁹ vnicuiq̄ ſm opa sua. Undecimū q̄ in dñica spūs paclytus aplis ⁊ discipulis christi oib⁹ datus ē. Duodecimū q̄ in dominica die erit initiū ⁊ p̄tinuatio sine fine laudum dei in gloria sempit̄na. Tertio mutatum est sabbatū in dñicū dic̄ p̄pter exclusionem erroris. Laxauerat eni deus atq̄ statuerat sabbatū vt subueniret p̄lo iudeoꝝ: eo q̄ sciebat illū ad idolatriā p̄nū. Et illū die maxime ordinauit in q̄ mūdi creatio ⁊ vn⁹ creator cognosceret ⁊ remēorar̄ ideo in h̄ solo p̄cepto dicit. Memēto. Quasi dicat. Memēto q̄ vnus ē deus sub nūo senario creator vniūsoꝝ. Eademq̄ rōne sct̄a ecclesia statuit diem dñicū. Nam ſm gēiles dies dñic⁹ p̄mus est: q̄ in exordio illius diei sol qui p̄ncipalis planeta ē incipit dñari. Proinde vocant illū diem solis atq̄ venerabāt solē tāq̄ deum ſm Bonauē. vbi. s. Ex hoc q̄dē mos inoleuit q̄ i ortu solis tales idolatre se vertebant ad solem ac venerabant eum p̄ capitis inclinationē ac reuerentiā corpalē sicut Leo papa in sermo. xxiij. scribit dicēs. De talib⁹ instituit etiā generat illa impietas vt soli in chatiōe diuine lucis exurgēs a q̄busdā insipientioꝝ ab⁹ adoret de locis eminētioꝝ ab⁹: q̄ nōnulli etiā christiani adeo se religiose facere putāt. vt p̄sq̄ ad beati petri basilicā que vni deo vero ⁊ viuo est dedicata puenerint, supatis ḡdib⁹ q̄bus ad suggestionē aeris supioris ascendit, puerso corpe ad nascentē solem flectāt. ⁊ curuatis ceruicib⁹ in honorē se splēdidi orbis inclinēt. Q̄ fieri ptim igr̄atie vicio: ptim paganitat̄ spū multū tabescimus ⁊ dolem⁹. Quare ⁊ sic̄q̄dem forte creatorem potius pulchri luis q̄ ipsum lumē q̄ est creatura venerant: abscidendū tamē est

q̄ ipsa spē huius officij ꝛc ibi. Merito igitur dñica dies instituta ē vt ille ꝓphan⁹ erroꝛ excluderet: ac debita reuerētia in illa die deo exhiberetur.

Quare alia festa vltra diē dominicam addita sunt. Cap. iij.

Tertio ꝺo circa p̄mā monitionē cōsiderem⁹ festoꝝ additionē seu adiunctionē. Plurima q̄dez festa vltra diem dñicā addita sunt ab ecclesia sancta ꝛ ꝓp̄lo christianoꝝ. ꝛ christi ꝛ virginis ꝛ alioꝝ sctōꝝ que obseruāda sunt: tum ꝓpter p̄ceptū ecclesie. tum ꝓpter rememoratione bñficioꝝ que nob a deo in talib⁹ diebꝫ collata sunt. sicut est bñficiū natiuitatis christi ascensiōis ꝛ ꝓsimiliū festiuitatū. In solēnitatibus etiā beate virginis marie ferianduz ē. ꝓpter sūmas pfectiones q̄s in se habuit ꝛ nobis diuino munē inspirāte pticipauit ꝛ ꝓfert Nam oīum gr̄arū que hūano generi descendunt. sicut q̄ deus generalē est dator ꝛ christ⁹ est generalē mediator: sic p̄ glorioſam virginem generaliē dispēsauit. Nam ipsa est collū capitis nr̄i p̄ qd oīa spūalia dona corpi eius mystico cōicant. Ideo Cant. vij. de ipso dicitur. Collū tuū sicut turris eburnea. Solēt q̄dem beate virginis deuoti ꝓpter reuerentiam eius sabbatū ieiunare. eo q̄ in sabbato post dñi passionē tota fides de christi mysterijs remāsit in ea: ꝛ tale ieiunū laudabile ē. si ꝓpter h̄ nō relinq̄nt ieiunia ab ecclesia sancta instituta. Plericq̄ etiā hoza nona diei sabbati a laboꝛicio seu seruili ope cessant a multis delusi q̄bus antichꝛistus ꝛ a q̄busdā ad pñs antiquus hostis p̄dominās effecit eos nuncios antichꝛisti. Contra q̄s dicit Col. ij. Nemo vos seducat in cibo vel potu vel in parte diei festi aut neomenie aut sabbatoꝝ que sūt vmbza futuroꝝ. corpus aūt christi. i. veritas huius vmbre ē christ⁹. Et iterū de ꝓse. di. iij. c. quenit Greg⁹. ait. Peruenit ad me q̄sdam puersi spūs hoies prꝛaua inter vos aliq̄ ꝛ sancte fidei adūsa semiasse: ita vt in die sabbati aliq̄d opari ꝓhiberēt. Quos q̄d aliud nisi p̄ dicationes antichꝛisti dixerim q̄ veniēs diez sabbatū atq̄ dñicū ab oī faciet ope custodiri Quia eni mozi se ꝛ resurgē simulat h̄ri vult in veneratiōe dñicū diem. ꝛ quia populū iudaisare cōpellit vt exteriozē ritū legis reuocz et sibi iudeoꝝ pfidiā subdat: coli vult sabbatum. His aūt tꝑib⁹ nr̄is plericq̄ circa h̄ decipiunt atq̄ decipiūt p̄ q̄ndam ep̄lam quā dicunt de celo ab angelo oblatā in hierusalem super altare beati petri. cū veracit ab inferis de cācellaria sit delata. cū ibi sint multa falsa stulta ac mēdacijs plena: quaꝛꝓpt esse non pñt deo nec beate v̄gini gr̄ta. Proinde ex de de feri. c. licet in glo. hosti. ait. q̄ in sabbato magis q̄z in alio die opari debem⁹ ne iudaisare videamur. sicut patet de p̄all. c. puenit. Cū hoc non est p̄dicandū vbi sabbata male custodiunt. Ceteras ꝺo solēnitates sctōꝝ q̄s statuit sct̄a ecclesia celebrādas obseruare etiam obligamur. eoꝝ certamia recolentes ac martyria eoꝝ. Ipsi nanq̄z simul cū beata virgine nobis impetrāt mias dei. De talib⁹ habetur Apoc. xj. Dabit p̄tātem sup aq̄s. s. g̃tiarū impetrādarū a summo deo. Que autē festa celebrāda sint ꝓ maiori pte ponit de cōse. di. iij. c. j. reqre ibi. vel stato dyocesane cōsuetudini vr̄e. Etiam celebrāde sunt ille festiuitates. q̄s singuli ep̄i cum clero in suis ep̄atibus populo indixerint celebrandas. De h̄ etiam habet ex de feri. c. ꝓquest⁹. Notanduz est tñ q̄ inter celebrādos dies in p̄alleg. c. ex p̄ssos. sunt quidaz q̄ defacto ꝛ cōiter ꝛ tm̄ ad cessationē ab opibus non festant. sed ꝓ ꝓtrariam ꝓsuetudinē abrogati vident. cum i eis habeat locum. eo q̄ non sint ita ꝺ p̄cepto dei sicut dñica dies ꝛ multi cū ea. Illi autē dies. sunt tres dies rogationū. Quidā etiaz non seruant oēs septē dies dñice passiōis nec etiam p̄ totā oct̄. pasce. Sūt ꝛ alia festa p̄ ꝓsuetudinē totius ecclesie introducta sicut sancti nicolai sancti antonij abbatis ꝛ q̄dam alia. q̄ �means ꝓsuetudinē patrie celebrāda sunt.

Articulus. ij. a q̄bus abstinēdum atq̄ cessandū est oīb⁹ diebus festiuis maxie in die dñico

Scda ꝺo mystica admonitio cessatiōis est q̄ subdit. vt diē sabbati. Sabbatū eni reqes interp̄tat eo q̄ in die festo dz hō reqescē non solū ab illicit⁹ verūetiā a multi q̄ licite alijs tē pozib⁹ exercent. i. ab oīb⁹ q̄ seruilia dici pñt sicut Exo. xx. in dicto p̄cepto dñs ait. Die autem septia sabbatū dñi dei tui est. nō facies i eo oē opus. s. seruile. Triplex ē enim seruile opus. Primū est opus culpe. scōm est opus foztunc. tertium est opus nature.

Q ab oī mortali culpa in omnibus diebꝫ festiuis abstinendum est. Capitulū. j.

Primū seruile opus est culpe teste Jo. viij. Qui facit pcīm seruus est pcti. Triplex ē eni culpa ad quam

reducit ois cessatio mūdanoꝝ sicut .s. Jo.ū. dicit. Si quis diligit mūdū non est charitas patris in eo: qm̄ oē qđ est in mūdo ꝓcupiscētia carnis est ⁊ oculoꝝ ⁊ supbia vite. Supbia est in mēte. luxuria in carne. auaricia ē in substantia tpali: que oia ampli⁹ in festi q̄z in ferijs in dei ꝓtumeliā freq̄ntant a quibus omnino abstinendū est.

Contra peccatum superbie.

Primo inq̄z abstinendū est a pctō supbie. Q̄t pompis q̄t vanitatib⁹. q̄t fastuositatib⁹ diebus festiuis honorat corp⁹ ⁊ ꝓfundit spiritus. Tunc qdem felicior ē qui exq̄sitiori excessu bellū ordinat ꝓtra deum. tūc mulieres emulant certatiōe insano studio altera alteram in vanitatib⁹ superare ꝓtendit: tūc pciosiora vestimēta ampliorizq̄z cultu surgūt in pliū ꝓtra christū. Ecce palam vaticinū Esa. iij. ⁊ manifesta supbie signa. Tūc gestant stellas aut lunulas aureas vel argēteas vario fulgore pendētes necnō ⁊ plarū torques cingētes collū. in capite ꝺo crines ornati⁹ q̄z dieb⁹ ceteri discriatib⁹ colligant. Tūc aparēt murenule argēto ꝺmiculate. olfactoria odore flagrācia. atq̄z inaures ⁊ anuli pciosi multiplicant. tūc palliola artus ⁊ specula syndones teristra ⁊ vitte cū chrysp̄ati crine non desunt. De talib⁹ ꝺr Esa. iij. Eleuate sunt filie sion ⁊ ambulauerūt extēto collo. ⁊ nutibus oculoꝝ ibant. ⁊ plaudebāt ⁊ ambulabāt pedib⁹ suis ⁊ cōposito gdu incedebāt. Qta autem fastuosa pompa incedāt maxie pulchriores q̄s valeret exp̄mere vt verificet verbum qđ de talib⁹ dictū est. Fastus est in plures sequit superbiā formā.

Contra peccatum luxurie

Scđo abstinendū est a pctō luxurie. Haz ois luxuria in dnica die ⁊ in alijs p̄cepti festi duplex est pctm̄. Unū Alex. de hal. in. iij. in exp̄sitiōe hui⁹ p̄cepti ait. Qui fornicat die dominico duob⁹ pctis peccat. Hā pctm̄ potest duplicit nūari. s. vel rōne reat⁹ vel rōne act⁹ Verbi gra. In illo q̄ ꝺflorādo xp̄ginē tali modo eam deflorat q̄ interficit eā: talis duplicit peccat vnico actu. s. interficiēdo ⁊ stupr̄ādo. Uñ rōne reat⁹ duo sunt ibi pctā: sed rōne actus est ibi tm̄ vnū. Similit ꝓtingit ꝺ ⁊ in q̄libet mortali culpa que de sui natura etiā extra festiuū diē ꝓtingeret esse mortalē. Scđm etiam q̄sdam cuz ꝺ p̄ceptū affirmatiuū sit qz dicit memēto vt diē sabbati sctifices obligat semper sed non ad semp. Tenet enī homo ex debito die dnico vel semel in hebdomada deo vacare atq̄z deū recognoscē in aliq̄ hora licet non in q̄libet: aliter mortalit peccat. Proinde qui est in mortali culpa ⁊ nō ꝓterit denuo mortalit peccat. quia trāsgredit p̄ceptum dñi qui p̄cipit in die sabbati esse vacandum deo: ⁊ maxie ꝓteri optet ꝓgruis horis. vtputa dum dicit missa vel vespe. Tenet etiam ad ꝓpositū ꝓsitendi ⁊ satisfaciēdi loco et tpe opoꝛtunis: qđ qui omittit nouam incurrit culpam trāsgressiōis p̄cepti de sctificatiōe sabbati atq̄z obdurati̅ōe in priori culpa ⁊ obligatione ꝑmaria. nec quisq̄z excusari potest q̄n in diebus solēnib⁹ missam audire teneat sicut infra circa finem hui⁹ sermōis dicemus. Proinde saltez in eleuatiōe corpis christi pectus tundim⁹: in quo vera ⁊ integra penitentia denotat. Nam in pcussiōe pritio denotatur. in sono ꝓfessio iudicat: sed in manu satisfactio demōstrat. Nec solū ab illicito ꝓcubitu alienarū abstinere necesse est sed etiā ab vxore ꝓpria tali tpe abstinendū est. Uñ. xxxij. q. iij. c. q̄nēscūq̄z. Aug⁹. ait. Quotiēscūq̄z āt dies natalis dñi aut relq̄ festiuitates deuenerint. nō solū ab infidelib⁹ ꝓcubinarū ꝓsortio. sed etiā a ꝓprijs vxorib⁹ abstinete. Et item in c. si causa Amb. ait. Si causa ꝓcreādoꝝ filiorum ducit vxor nō multū tps ꝓcessum videt ad ipsum vsum: qz ⁊ dies festi ⁊ dies ꝓcessionis ⁊ ipsa ratio ꝓcep⁹ ⁊ part⁹ iuxta legē cessare vsum carnis his debere tpib⁹ demonstrāt. Lex illa Leuit. xij. etiā idē repetit. Proinde Alex. de hal. in. ij. ait. q̄ q̄ nulla necessitate duct⁹ sed causa satiāde libidis tpe debito ꝺfoni sicut sunt festiui dies carnalē copulam instant petit nō causa ꝓcreatiōis ꝓlis talis mortalit peccat. Et ꝺr tpe ꝺfonis solēniter ab ecclesia instituto: alr aūt esset. si peterz causa vitāde fornicatiōis in se vel in relq̄ ꝑsona. Sed qđ de reddēte debitū tali tempore? Rñdet Alex. vt. s. q̄ petēs illo tpe peccat sicut ꝓdictū est. sed reddēs p̄t nō peccare si reddit qđ alienū est ⁊ cū animi anxietate ꝓpter id qđ est ibi de morbo ꝓcupie. Sed fm durandū qui causa satiāde libidinis debitū petit. semp mortalit peccat: sed plus in ꝺ dictis dieb⁹. Q̄ execrabile sit talib⁹ diebus vacare lasciuijs. cantib⁹ ⁊ choreis vbi visu. auditu. gustu. tactu mēte⁹ affantiū illaqueantur ⁊ ptaminant quis exp̄mere p̄t? Nō enīz delitijs ⁊ epulis carnalib⁹ diem dñicū deputauit deus: sed magis ipsuz sacris exercitationibus ⁊ sancto ocio ꝓsecrauit. Bñdixit enī deus diei septimo ⁊ sctificauit illum Gen. ij. Non enī exposuit eum carnalib⁹ delitijs uz

spurcitijs polluendū. ¶Proinde de ꝓse. di. iij c. irreligiosa sacrū ꝓciliū ait. Irreligiosa consuetudo est. quā vulgus p sctōꝝ solēnitates agere ꝓsuevit. ¶Populi q̄ debēt ad dīna officia attendere. saltationib⁹ turpib⁹ inuigilant: cantica non solū mala cantātes: sed t religioso officijs pstrepunt. ¶Nec enī vt ab oīb⁹ puincijs depellant sacerdotū t iudicū a ꝓcilio sancte cure cōmittit. ¶Sed ve t iterū dico ve his qui sunt in causa efficaci tantoꝝ malorum p suos lasciuos sonos. quare de oībus malis que occasione pulsationis sue astantib⁹ euenire ꝓtigerit reddent apud iustū iudicez rōnem. quia sicut dicit ex̄ ō iniurl. t dam. c. si culpa. ¶Qui occasionē dāni dat damnū dedisse videt. ¶Quātoꝝ etiam maloꝝ patratores sunt qui diebus festis decubāt in tabnis q̄t ibidem iuramēta atq; piuria. blasphemie ebrietates. t rixe. ꝓtumelie. murmurationes. detractiones. atq; pphani ludi sicut. j. Loꝝ. p dicit sedit ꝓpls māducare t bibere t surrexerunt ludere. Et si opa seruilia ꝓhibent ex̄ togo magis carnalia ꝓhibent. ¶Hoc intelligēs Augusti. in lib. de decē chordis ait. Dicit tibi vt spūalit observes sabbatū non quō iudei observāt. carnali enī ocio vacare volunt ad nugas atq; luxurias suas. ¶Melius enī faceret iudeus si in agro suo aliq̄d vtile semīaret: q̄z in theatro seditiosus exīsteret. Et melius femine coꝝ in die sabbati lanā facerēt: q̄z tota die i neomenijs suis impudice saltarēt. ¶Hoc aūt dicit Aug⁹. non quia nō sit cessanduz in diebus solēnib⁹ a negocijs actuū exteriorū: sed q; ꝓdicta lasciuia nō tm̄ in dieb⁹ festis. ꝑ in oi tpe ꝓhibita sunt. ¶Dira mētoꝝ insania ꝓtotam septimanā laborare p misero corpe et in die festo laborare ꝓ damnatiōe infelicis aie. ¶Admirāda demētia nō velle potiꝰ laborare in seruicio christi stupēda veramina p totam hebdomadā laborare in opibus licitī et diem dñicū polluere t violare ludis t voluptatib⁹ ebrietatib⁹ t chorcis. Sed audiāt quid dñs ait Amos. viij. Cōuertā festiuitates vestras in luctū t oīa cantica vra i plāctū

¶ Contra peccatum auaricie

¶ Tertio abstinēdū est a pctō auarcie. ¶Dira quidez t incōsiderata ē vsurariorū cupiditas. qui ad nūmos tanta cupidie flagrāt. vt nulli solēnitati dei aut virgis marie aut sanctoꝝ parcent: in die festo de quolibz ꝓtractu peccatū suū auaricie duplicātes sicut ex dictī patet. Sūt q̄z pleriq; quos in tantā insaniaz auaricie diabolus demētauit. q; quasi nullū estimant lucrū nisi qō in festiuitatib⁹ cumulant: imo ad paupertē extremaz deuenire se credunt. nisi lucrarent diebus festis. Sepe ei videbis hoiem iam decrepitū. iamq; mutantem gressum t capite tremulū. diuicijs plenū ꝓsanguineis desolatū. pene i habitaculo suo solum: t tamē in diebus festi tantis exercitijs. tot anxietatib⁹. tot sollicitudib⁹ laborare q̄si videret sibi deficere mūdus. ¶De tali homine dicit Eccs. iiij. Unus est t scōm nō habet. non filiū. non frēm. t tamē laborare nō cessat: nec tamē saciant oculi eius diuitijs. nec cogitat dicens. Cui laboro t fraudo aiaz meā cunctis bonis? ¶O miseri t miserabiles potius vultis ꝓ laborez t anxietates in pfiti vita inchoare infernū: q̄z p corꝓalē t mentalē quietem iam incipe paradysum. ¶Potius eligitis portare ponduſ qō est pctm̄ in infernū deprimens: q̄z onus leue qō est amor in ce'ū erigens. ¶Potius ꝓcupiscit cum dānatis sub esse diabolo: q̄z saluatiōe subesse christo. ¶Nō tm̄ ab his ꝑncipalib⁹ culpis in dieb⁹ festis abstinendū est. verūetiā a ceteris diuinis offensis: que licet implicite in pleriscz scripture locis insinuant in multis actib⁹ qui iudeis in die sabbati interdicti erant. ¶Primo videlicet onera portare. scō ignē accēdē. tertio vuas calcare. q̄rto debita repetē. q̄nto cibos emere. sexto cibos coquere. septimo plus q̄z mille passus itinerare. octauo ligna colligē. nono quelibet seruilia opa opari. ¶Moralit enī. ꝑmo onera portat qui diuinis offensionibus non renūciat. Ideo dicit ps̄. xxxvij. Iniqtates mee supgresse sunt caput meū et sicut onus tē. ¶Scō ignē accendit qui iurgia semiat t mala ꝓsilia ꝓmit. Unī Esa. l. Ecce vos accēdentes ignem accincti in flāmis scz estis. ¶Tertio vuas calcat q̄ ꝓtra spūalia bona nauseat. Unī Proū. xxvij. Anima saturata calcabit fauū. ¶Quarto debita repetere est iniurias malo animo ad memoriā reuocare. Unī Eccl. x. ꝑcipit dñs. ¶Nēs iniurias ꝓximi ne meminerī: t nihil agas in operibus iniurie. ¶Quinto cibos emit: q̄ oculos suos in vanitatib⁹ pascit. Ideo petit ps̄. dicens. Auerte oculos meos ne videant vanitatē. ¶Sexto cibos coquit qui ventrē suum q̄si deum ꝑ ingluuiā pascit ꝓhibēte dño Lu. xxj. Attendite aūt vobis ne grauent coꝛda vestra in crapula t ebrietate. ¶Septimo amplius q̄z mille passus vadit: qui ꝑ illicitis opibus hincinde discurrit. Ad talem animā Iere. xxxj. dñs ait. Reuertere virgo israel reuertē ad ciuitates tuas istas vsq̄ delitijs

dissolueris filia vaga. ¶ Octauo ligna colligit qui mūdanis delectatiōib⁹ animū frāgit seu flectit. His dicit illud ps̄. vt q̄d diligitis vanitatē t queritis mendaciū. ¶ Nono xo ille opa seruilia agit: q̄cūq; deū offendit. Pro inde Leuit. xxiij. Dies septim⁹ qz sabbati requies est vocabit sctūs: oē opus nō facies i eo. Amplius eni abstrahit aiam a diuinis quecunq; mortalis culpa: q̄z q̄cūq; exercitium corpale licitum t honestū.

¶ Qz ab oī ope fortune in dieb⁹ festiuis abstinēdū est t in q̄bus casib⁹ talia opa licita sint. Ca. ij

Ecūdo aūt dr op⁹ seruile t culpabilit factū ipsum op⁹ fortune. Et circa hoc ponant aliq casus i duobus q̄ternarijs subdistincti ¶ Primus q̄ternari⁹ t p primo q̄ternario ponatur tex. i. c. ex de feri. vbi sacrū pciliū ait. Omēs dies dñicos a vespa in vespam cū dei veneratiōe decreuim⁹ obseruari t ob oī ope illicito abstinē. vt mercatū in eis mime fiat. neq; placitū. neq; aliq̄s ad mortē vel ad penā iudicet: nec sacramēta nisi p pace vel alia necessitate p̄stent. In hac eteni decretali q̄ttuor ponunt casus. Prim⁹ est de mercato vel foro. Circa quē Rodonens distinguit dicēs q eūtes ad talia mercata aut mercāt ea que necessaria sunt ad festū illius diei sicut pullos carnes vinū t pſimilia. t tūc nō peccant dū tam̄ ppter diuina officia audire non p̄termittāt. Aut mercant alia t tunc aut faciunt ex necessitate. aut ex lucri cupiditate sicut solent facere mercātes q̄ ppter freq̄ntandas nūdinas t mercata vix aut nunq; tali tpe ecclesiā intrāt: t sic a mortali culpa excusari nō p̄nt. Quidā tñ dicunt q mercata q̄ ex q̄dam necessitate fiunt de victualib⁹ t necessarijs ad aliquē vsum vel diē nō credūt esse illicita: dū tñ ppter hoc non se subtrahāt a diuinis. Quidā etiā pbabilit dicunt q tenētes forum die dñico mortalit peccāt. maxie tpe misse vl vespe q̄n deo vacare deberēt atq; excusari n̄ p̄nt nisi duplici rōne. Primo rōne dispēsationis: scdo rōne necessitat. ¶ Primo aūt q n̄ liceat rōne dispēsatiōis clari⁹ p primū. c. de feriis supi⁹ allegatū patet. ¶ Scdo xo q nō liceat rōne necessitat patet: qz necessitas n̄ excusat nisi i aliq̄ casu vel i psona vel i aliq̄ loco vel in aliq̄ tpe. Primo licet in aliq̄ casu vtpote ppe piculū pluuie q̄q̄dē amitteret bladū in aera. vinū in vinea. Hz Alex. in. iij. oportet q sit maxia necessitas ad h q indulgentia detur in dñica die vtpote cum alias nō posset differri vrgēte tali necessitate homes excusantur vt patet ex de feri. c. pquest⁹ in fi. Idē q̄z dicēdū est de feriis. ¶ Scdo i aliq̄ psona vt si alit nō posset acq̄rere victū t necessaria pro necessitate t sustētatiōe nature sue atq; suoz talis eteni excusat qz vt dr. j. q. j. c. remissionē. necessitas nō hz legē sed ipsa facit sibi legem. et ex de obseruā. ieiu. c. pciliū. et extra de regl. iurl. qđ nō est licitū tñ lege necessitate legez facit. ¶ Tertio licet in aliq̄ loco de q̄ patet extra de feri. c. licet ibi Alex. iij. ait. Indulgem⁹ vt liceat parochianis vsis diebus dñicis t alijs dieb⁹ festiuis p̄terq; in maioribus ānis solēnitatib⁹ si alleca se inclinauerūt eoz captione ingruēte necessitate intendere ita q post factā capturā ecclesijs circūpositis et christi paupib⁹ pgruā faciet portionez. Quarto licet i aliq̄ tpe vtputa tpe vindemie seu messis qñ imminet piculū hostiū de q̄ extra de feri. c. pquest⁹ in fi. Sed h pestis q̄ in plerisq; locis inoleuit. s. tenere fora in die dñico vel in alio die festo. in nullo p̄dictoz casuum cadit: q nullo mō ipsum tenē gnālit sicut fit i q̄busdā locis sine mortali culpa fieri p̄t. Si q̄s aūt obstet q p̄ceptū impositū ō feri. in. c. j. ex psuetudie abrogatū est. Dicēdū est q cō suetudo ptra p̄cepta decalogi nō valet: quia abusus ē t corruptela. Vñ. viij. di. c. mala ōr Mala psuetudo nō min⁹ q̄z pnitiosa corruptela abijciēda ē vel vitāda q̄ nisi citius radicitus euellat in p̄uilegioz ius ab impijs assumit: t incipiūt p̄uaricatiōes t varie p̄sumptiōes celerrime non cōpresse p legib⁹ venerari. t p̄uilegioz more ppetuo celebrari. Hā psuetudo ptra naturale ius scriptum nullo modo excusat sicut patet. xxxij. q. vij. c. flagicia et extra de psue. circa finem. ¶ Scdo aūt casus phibit⁹ in p̄dicta pma decretali. extra de feri. est in die dñico placitare. Idem habetur in alijs festis p̄ceptis sicut patet. xv. q. iiij p totum. Et fm glo. in p̄dicto. c. nulla causa ptractari dz in dñico die nisi h pietas suaderet. vt in vlt. c. de feri. patet. Suadet aūt pietas si causa est debiliū vel miserabiliū psonarū. t sicut ibidē patet in talib⁹ dieb⁹ iudiciarius pcessus nō tenet. nisi de psensu ptiū fiat ¶ Tertⁱ casus ponit ibi. s. q nullus ad mortem vel ad penā iudicari p̄t: maxie cum nulla causa tunc tractari debet fm glo. ibidē. Quart⁹ casus ē q sacra. i. iuramēta nisi pro pace vel alia necessitate p̄stari non p̄nt. Pro pace eni iurare oī die p̄t cū sit pietat opus xxij. q. j. oē qđ. Licite p̄t etiā fieri p alia ne-

cessitate fm glo. puta p fide p obedientia p fama extra de elec. c. significasti. Uñ xpus. Pax t fama fides reuerētia cautio damni. Defectus veri sibi poscunt magna caueri.

Secundus q̄ternarius

Addant alij q̄tuor casus. Primus de carnificib⁹ q̄ vendūt in festiuis dieb⁹ carnes crudas. Nā sine necessitate t vendē t emere prohibitū est. nō credunt tñ peccare mortaliter si carnes in festo p̄parēt vt in die seq̄nti vēdāt si p̄us cōmode nō poterāt p̄pare aut prepara seruare. Sz qd fiet qñ sunt tria vel q̄tuor festa imediate subseq̄ntia sibi? Dicendum q̄ tunc prudēti discretiōe vtēdū est semp̄z deferendū solēniori diei. Verbi gra. Erit die sabbati apli festū cui dñica subsequet. seq̄nti q̄z scda feria erit adhuc aliud p̄ceptū festum tunc qdem maxie tpe estiuali licebit i sabbato vendere carnes p seq̄nti dñico die ac p̄ro scda feria vendere suo die. Non sic puto licere hyemali tempe eo q̄ tunc carnes faciliter p̄seruant p aliq̄bus dieb⁹ absq̄ corruptiōe.

Scōs casus est de tabnarijs q̄z abusio ñ sine gñissima culpa ē. s. summo mane in qua cunq̄z mag̃ solēnitate apire tabnas nunq̄z q̄ si audiēdo missas nec intrādi ecclesiā q̄si sint diaboli parochiani ad q̄rū ecclesias. i. tabernas maiorē hñt p̄cursum q̄z habeāt sacerdotes ad ecclesiā christi. Hi siq̄dem sunt arcēdi ne talib⁹ dieb⁹ possint apire tabnas nisi i hora tertiarū vel circa. cū efficacem p̄stent occasionē. vel q̄ multi nō visitāt ecclesias vt audiant diuina sicut debēt: vel q̄ post q̄z biberint q̄ inebriati fuerint in tabnis vadāt ad ecclesiam nō solū sine merito t fructu verūetiā cuz demerito t aie detrimēto. Ceterū qui occasionē dāni dat damnū dedisse videt. c. si culpa. extra de iniurl. t dam. Ex qb⁹ manifeste patet q̄ oium maloz q̄ maxime eo tpe illi patrant q̄s recipiunt in tabnis vel nō audiēdo missam. vel verbū dei vel alia ppetrādo non vrgente necessitate pticipes fiunt t reddituri sunt apud iustū iudicē rōnem. Sz qō p̄ius est eo tpe sicut t alio p̄currūt illuc p̄p̄t ptātes q̄dam vel q̄dam q̄ vendūt aliq̄ gule t potus incitamēta q̄si aut raro vel nunq̄z ecclesiā visitantes q̄rū maloz tabnarū in causa sunt

Tertius casus est de hortulanis q̄ vendūt herbas t q̄scunq̄z fructus atq̄z de q̄b⁹ dicenduz credo q̄ illos fructus atq̄z herbas q̄ dieb⁹ illis cōiter p̄sumunt vendere t emere licet p̄dicatione t missa t alijs diuinis ad que tenent nō p̄termissis. Nā t panem t decoctas carnes t p̄similia p occurrētib⁹ dieb⁹ vendere t emere licet cū p̄ditiōib⁹ tam p̄missis

Quartus casus est de vendētib⁹ q̄sdā merciculas maxime ad mulierū ornamētū t vānitatē. vel ad alliciendū adolescētulos vel pueros ad gule leccacitatē. vñ tam ex mulierib⁹ q̄z adolescentulis t pueris multa enormia subsequunt q̄ oia vēdere solent cōiter in locis sacris talia emere aut vendere nequaq̄z licet: tum p̄pter diem festū. tū q̄z sunt incitamēta luxurie vanitatis t gule. tū etiā q̄z cōit p̄phanāt sacra loca. Ceterū abhorrēda est q̄rūdā p̄suetudo q̄bus vltra p̄dictos non satis ē mercib⁹ suis polluere sacra tpa: sed etiā polluūt sacra templa. Quos p̄fecto cū inuenisset iesus in templo q̄d queso egisset post q̄z tanta seueritate vsus est p̄tra eos q̄ emebāt t vendebāt in eo ea que diuino cultui t sacrificijs dei offerebātur. Nā tanto zelo p̄tra tales accēsus ē vt manibus p̄p̄rijs ad se t sua extra templū p̄iciēda flagellū sumpsit t eos p̄p̄rijs manib⁹ expulit. Qō p̄tra q̄scūq̄z scelestos alios nunq̄z fecisse refert. Proinde. xvj. q. vij. c. et h. Origenes ait. Ejiciēs emētes t vēdētes de templo t mēsas nūmulariox cūtēs t cathedras vendentiū colūbas ad correctionē p̄pli fecit. vt nō mūdanis festiuitates in noie dei celebrent. nec emptiōib⁹ t vendiciōib⁹ vacēt i loco nō competēti. in q̄ nō debēt emere vel vēdere sed oronib⁹ tñ vacare atq̄z congregari q̄si in domo oronis. Uñ p̄tra tales terribiliter intonat. c. decet domū dei sctitudo extra de imu. eccle. li. vj. Proinde oēs q̄ tales ibidem vendere aut emē videt exēplo christi diuino zelo succēsi illos redarguere debēt. t si fas ē expellere a sacris locis si tñ absq̄z scādalo id fieri potest.

Questio

Pro dictis in p̄cedēti. c. ac dicēdis in. c. sequenti merito queri p̄t. quō p̄ceptuz die dñica die ab hoie dispēsari p̄t. cū decalogi sit t morale. Ad qō dicendū fm Alex. de hal in. iij. q̄ morale decalogi duob⁹ modis dicit Uno modo qō est de ipsa essentia decalogi fm p̄mā intentionē. t fm h vacatio fm aliqō tps indefinite ē morale decalogi. Alio modo dicit decalogi morale qō est ad declarandū decalogū. t fm h vacatio diuina dicta est morale decalogi tpe gre sicut septima tpe legis. t istud ē morale discipline. i. morale existimatione diuina in mysteriū ecclesie t in tali ecclesia habet dispēsationē exigēte necessitate. sicut dicit beatus Berñ. in lib. de dispē

satiõe ⁊ p̃cepto. ex auct̃e leonis pape vbi necessitas nõ est nullo modo violenk̃ sc̃tõz patrũ instituta. vbi necessitas fuerit ad vtilitatẽ ecclesie qui ptãtẽ hz ea dispẽset ex necessitate eni fit mutatio legis. Hec ille.

Que opa nature in dieb⁹ festiuis ꝓhibita sunt. Cap̃. iij.

Tertio xo dicik̃ opus seruile opus nature. Et circa hoc q̃nq; ñternarios casuũ declarem⁹. Prim⁹ q̃ternari⁹ ẽ de his qui tenenk̃ dñis vecturas bladoz atq; eis salmas afferunt in dieb⁹ festis. Tales eni ꝼm Guil. non excusantur a culpa: nisi alia necessitas cõpellat eos. Qui eni aliq̃ necessitate cogũk̃ excusari pñt Tñ extra de regl. iurl. c. qõ non est licitũ i lege necessitas licitũ facit. Nam ⁊ sabbatũ custodiri p̃ceptũ est machabei tamẽ sine culpa pugnãt in sabbato. Hec ille ibi. Scõs casus est de his qui compellunk̃ a dñis seu officialib⁹ ciuitatũ atq; terraz i solẽnitatib⁹ laborare. Tales si iustu metu hoc facere cõpellũtur ꝼm Guil. excusabiles sunt vel nõ tenenk̃ parere nisi in licitis reb⁹ ⁊ honestis. Ceteruz qui eis laborare p̃cipiũt si id agũt cogẽte necessitate vel guerra vel alia q̃cunq; iusta causa tũc q̃dem excusabiles p̃cipiẽtes atq; obedientes sunt. Si aũt sine iusta causa in p̃cipiente sed non sine iusto metu in obediẽte id si at tota culpa est p̃cipientis ⁊ nõ obedientis qz vt dicik̃. xxx. q. j. c. ad limina. Inculpabile iudicandũ est qõ necessitas intulit. Tertius casus est de vectoribz merciũ vel plonaz aut alimẽtoz ad remota loca. Tales eni si sine g̃ui incõmodo quiescẽ pñt in festo quiescẽ debent sinaũt excusari pñt ꝓpter necessitatẽ p̃ iura allegata facit ad hoc. j. q. vij. c. qõ pro remedio. vbi sic dr. Qõ p remedio ac necessitate tpis statutũ est ꝓstat p̃mit⁹ nõ fuisse. Qõ xo necessitas nõ repit cessante vtiq; necessitate: debet cessare parik̃ qui vrgebat. Quartus casus est de itinerantib⁹ seu cursoribz ac cunctis ꝓsimilib⁹. Itinerare eni mime licz nisi homo magna necessitate cogak̃. Aggũat eni Guil. sacerdotũ ⁊ regulariũ culpam qui dñicis dieb⁹ q̃drigãt vel equitant ⁊ huiusmodi opantur sine vrgente necessitate: quia malo exemplo eoz ceteri corrũpunk̃. Ex q̃ sequik̃. q ẽpto maiozis fame sunt tales. tãto g̃uius peccãt: quia talis actus eoz magis corrumpit aspitientiũ mẽtes. Sed quid si platus precipit subdito suo q in die dñico seu festo itinerek̃. Dicendũ q si platus vrgẽte necessitate de qua ipse iudex cogit subditũ suũ itinerare neq; ipse neq; subdit⁹ peccat. si xo absq; necessitate: tunc platus ⁊ nõ subdit⁹ peccare videk̃. Si xo platus ob subditi infestationẽ absq; legitima ⁊ vrgente necessitate itinerãdi ei licentiaz prebet tunc mortaliter peccant plati ⁊ subdit⁹ postq; nullũ eorũ necessitas cogit nec legitima causa adesse videtur. Sicut vtiq; q̃dam putãt q pñt licite i die festo itinerare vt possint in die seq̃nti ieiuniũ obseruare cũ ieiuniũ regkariũ sit de iure hũano nisi forsitan ꝓpter votum ⁊ obseruatio dñice sit õ iure diuino. Preterea sicut testak̃ apls ad Rhoma. iij. Non sunt facienda mala. s. sicut est festoz violatio vt veniant bona. s. obseruatio ieiunioz. Nam obseruato die festo si in itinere supuenit necessitas aliquo modo frangẽdi ieiuniũ nõ est trãsgressio ꝓfessiõis sue: cũ ⁊ btus frãciscus in regula sua dicat apte. tpe xo manifeste necessitatis non teneank̃ fratres ieiunio corpali. nec tñ nec tam malũ exemplũ est seculo fragili ⁊ ig̃ranti tpe necessitatis ieiuniũ frãgẽ. sicut die festo maxime die dñico itinerare. Licet nihilominus p sue ⁊ alioz aie edificatiõe atq; salute in die etiam pasce iter facere vtpote p p̃dicando vel audiẽdo verbũ dei p missa dicenda seu audiẽda p pnia sumẽda ⁊ ꝓsimilibus bonis. Ire tñ ad festa ⁊ ad mũdana solacia que fieri solẽt in p̃cipuis festis sacrilegiũ puto

Secundus ñternari⁹

Addam⁹ alios q̃ttuor casus. Prim⁹ est de aromatorijs q̃bus nõ licet laborare seu vendere nisi vrgẽte aliq̃ necessitate. vtputa infirmitate ⁊ sic de alijs q̃b⁹ sine scãdalo nõ subueniri non posset. Nec ideo debẽt tenẽ apothecas aptas sed cum discretiõe ⁊ honestate diei festi verbo xo dei ac missa non p̃termissis. Proinde solẽt aromatarij statuere ac insimul ꝓuenire in ciuitatib⁹ magnis q vicissitudinarie vnus in ꝓtracta necessitatib⁹ occurrentib⁹ habeat subuenire attam aromatarij medicoz in oi tpe necessitatib⁹ languẽtiũ licite subuenire pñt. medici xo ⁊ artem medicine q̃libet die licite exercere ⁊ inde discretũ salariũ acceptare pñt. ⁊ si merẽk̃ q̃libet die pauperib⁹ subuenire multo ampli⁹ merenk̃ i die festo. Nam sicut. s. patuit sicut duplicat̃ reatus in q̃libet mortali actu ꝓpter diem festuz duplex meritũ q̃dãmodo ex quolibet virtutis actu augmẽtari debet in eo: cum nõ min⁹ potest charitas in bonũ apud deum mereri q̃ iniq̃tas demereri. Et sic dicendũ credo de

omnib⁹ opibus bonis actis in die festo. Scōs est de barbitonsoꝛib⁹ ꝛ saguis minutō rib⁹ qui ſm Guil. si in festis artem suam exercent ꝓpter lucrū ꝛ cupiditatē a culpa mīme excusanť: sed si faciant eam ꝓpter necessitatem cozum quib⁹ seruiūt ꝛ preciū recipiūt excusabiles fiunt. Pozro illi qui de talibus requirūt ea non excusanť si aliter poterāt sibi cōmode ꝓuidere. alioqn excusari possunt. Minime nihilomin⁹ excusanť qui in hyeme vel in alio tpe nobiles in sabbato radunt vel in alio festo in nocte vsqꝫ ad matutinū sepi⁹ laboꝛādo. imo qō abominabilius est radūt ꝙs dam īmane magnarū solēnitatū vt sic polyti vadant ꝛ visitent templū dei arātes illa atqꝫ sulcantes ꝛ resulcātes lasciuis mentib⁹ ꝛ pcacibus oculis multarū infeliciū mulierum aias vulnerātes quib⁹ barbitōsoꝛes pstant illoꝛū maloꝫ occasionē. Tertius autez casus est de ferratoꝛib⁹ equoꝫ ꝛ alioꝫ animalium talibus eni laboꝛare non licet nisi cogente necessitate coꝛum quib⁹ seruiūt si hoc non agant ex animi cupiditate. Quart⁹ casus est de sutoꝛib⁹ qui ex ingluuie lucri ꝓmittūt que tpe breuitatis seruare non pūt sine manifesta ꝓcipuarū solēnitatū trāsgressiōe. Ut si ꝓ incisoꝛ vestimētoꝫ expeditiōe ꝛ cōplemēto sutoꝛ cum adiutoꝛib⁹ ꝛ famulis suis ꝙ totam noctem magnarū sepe solēnitatū laboꝛant atqꝫ totum mane sepius occupāt in īduendo nouas vestes vel mulieres ꝛ neduz audient in talibus dieb⁹ ꝑdicationē vel missam: sed sepe in maioꝛib⁹ solēnitatib⁹ nō intrant eccleſiā. Idē ꝙz iudiciū est de cerdonibus ꝛ caligaꝛijs: qm̄ sutoꝫ ꝓticipant iura.

Tertius q̄ternarius

Allium q̄ternariū subiūgam⁹. Cui⁹ ꝓmus casus est de molendinis ad ventum siue ad aquā. Nam si absqꝫ magna opa bois exercētur credit Guil. ꝙsuetudinē regionis obseruandam non ꝓhibitā a ꝓlatis. Sed mihi non placet nec hoc ꝑdicandū est. Molēdina ꝛo que exercenť cum iumētis quiescere debent. Nam Exo. xx. iumēta vacare sabbato iussa sunt quia ſm Alex. de hal'in. iij. irrōnabilia sine ducatu rōnabiliū hoīum laboꝛare non possunt: ideo vt perfecte intelligať inter dicta in solēnitatib⁹ exercitatio coꝛpaľ vtqꝫ interdicit. Et inde sumit ꝙ ducētes q̄drigas in festis sine dispensatiōe sacerdotis peccāt vbi. s. Scōs casus est de his qui lauāt lanam ꝓpter ex cupiditate ꝓuidentes ꝙ in die festo illa extendant ad solem qō quidem nō licet eis nisi ad hoc arcentur magna necessitate. Et idem iudiciū erit de trahentib⁹ in intractoꝛijs pannos. Tertius casus est ō in tingentib⁹ lanā vel pannos ꝛ maxie in tinctoꝛia gualdi. his nempe non facilit regula dari potest. sed ꝓpter piculū magni damni in ꝓditione tincture gualdi. que facilit eueni re potest sicut patet exptis in illa arte. studere nihilomin⁹ debent in die festo non ꝓdere missam ꝛ verbum dei si sine scandalo fieri ꝑt atqꝫ festa q̄tum fas est sine magno incōmodo celebꝛare. Quartus casus est de mercatoꝛib⁹ ꝛ alijs mechanicis qui sepius eligūt solennē diem vel dies vtputa natalis dñi et ꝓsimiliū vt reuideāt rōnes suas societatūqꝫ suarū. ꝛ ibi aponūt totum coꝛ suū oi deuotione ꝛ dei sctificatiōe neglecta. qō quidē fieri non potest sine mortali culpa.

Quartus q̄ternari⁹

Addantur alij q̄ttuoꝛ casus. Primus ē de notarijs quibus in talib⁹ diebus non licz ꝓficere aliqua instrumēta aliaꝝ ꝓtractuū sine magna necessitate vel nisi sua dēte aliqua pietate. Scōs casus est de scriptoꝛib⁹ quibus non licet ꝓ precio scribere aut magnam scripturā facere. Scholarib⁹ tñ licet ſm guilhel. tempate scribere suos sermones ꝛ lectiones ꝛ in lectionib⁹ libꝛos colligere ꝛ similia pua dūmo hec sine precio faciant. Tert⁹ casus est de scholarib⁹ qui non sine magna abusione ꝛ ꝓcepti trāsgressiōe solēnes actus et disputatiōes ordinant īmane solēniū dierum neglecta missa oībusqꝫ diuinis penitus neglectis qō oino non licet. Quartus casus est de his qui faciūt ꝓsilia. i. ꝓgregank in ꝓsilijs ciuitatū atqꝫ terraruz missa atqꝫ alijs diuinis oino neglecti qō sine vrgēte magne cessitate atqꝫ pietate oino non licet.

Quint⁹ casuū q̄ternari⁹ addi ꝑt

Prim⁹ casus ē de rustici q̄ ꝓducūt carnes et sarcinas bladoꝫ vehūt ꝛ ligrū atqꝫ ꝓsiliuz reꝫ onerib⁹ ne hmōi occupēť feriati diebus ciuesqꝫ sui asserūt ꝫ a rustici dieb⁹ talib⁹ postulare ꝓ maiori incōmodo ꝛ dāno illoꝫ. ꝫ mētita ē iniqtas sibi. eo ꝙ sibi ñ illis cōit querūt talē vtilitatē: imo etiaz si ꝓ eoꝫ cōmodo hoc agerēt nisi vrgēte illoꝫ magne necessitate ñ licz. Scōs casus ē de his q̄ ꝓducūt opariosu os ad opa sua īmane dei festi vel soluūt eis ō laboꝛib⁹ suis ꝑterite septiane pauꝛib⁹ operijs dātes occasionē ne suis ꝛ sue faillie necessitatib⁹ ꝓuidē possint. s. emēdi carnes ꝛ ꝓsilia nisi i die festo. ꝫ ꝙs Leuit. xix. 02. Nō mozabiť

opus mercēnarij tui apō tevsqz ad mane
Tertꝰ casus ē de his q̄ sciēt & volūtarie sibi ipsis p̄pant occasiōes laborādi in die festo sicut verbi gr̄a q̄ secāt fenū tali die q̄ necessitas sepius eos cogit laborare i die festo. s. vel cōgregādo fenū ppt̄ pluuias vel ex eadē causa in recōdēdo i domū & ꝓsimilia ꝓsideret in talibꝰ suā intentionē q̄z sicut 8z. xxiij. q. v. c. si q̄d inueniſti deꝰ interrogat cor nō manuz. Debēt igit̄ tales diligent̄ in vigilijs p̄uidere ne ex sua negligētia vel cupiditate illud necesse sit agē in ꝓhibito die festo. vbi 8o necessitas nature cogit i his & ꝓsimilibꝰ excusabiles sunt sicut patet ex dicti in. c. p̄cedē. & stati aliq̄d de h̄ in p̄nti subiūgemꝰ. c Quartus casus ē de faciētibꝰ serta & ꝓsimiles vānitates in die festo. Tales enī vt ait vꝫ. nō sunt excusabiles a pctō. tū q̄z ex h̄ diei festi obseruātia violat: tū ppt̄ piculū taliū vanitatū. q̄z de facili in abusum 8tunt cū sint incitamēta vanitatis & carnalitat. Posset tñ esse exercitiū taz modicū atq; honestū q̄ saltē nō esset iudicādū forte moztalem culpam.

Qñ licet in festo laborare.

Ex p̄cedētibꝰ ꝓcipi pōt q̄ triplex cā excusat hoiem a moztali culpa si laborat i die festo. p̄ma ē necessitas. scōa ē pietas. tertia est opis puitas. Prima ē necessitas & quō necessitas excusat & q̄lit̄ cū sit p̄ceptū mozale patet i fine p̄cedē. c. Sz si q̄rat̄ que sit illa necessitas q̄ excusat. dicēdū q̄ q̄druplex ē. Prima in aliq̄ casu. scōa in aliq̄ ꝓsona. tertia in aliq̄ loco. q̄rta i aliq̄ tpe. De qbꝰ dictū est circa p̄n cipiū p̄cedē. c. Pro q̄sta aūt necessitate liceat laborare nō est regla data nec dāda. sed p̄ dictis q̄ttuor casibꝰ ꝓformare se dz hō & vbi dubiū surgit stādū est ꝓsilio boni viri. & securius ē h̄ facē cū dispēsatiōe illoz q̄bꝰ dispēsatio credita ē. si cōmode fieri pōt. Proinde in die dñico se balneare nisi ppt̄ necessitatē ꝓhibitū est. vñ de ꝓse. di. iij. c. puenit. Grego. ait. Si ꝓ luxuria & voluptate q̄s lauari appetit h̄ fieri nec reliq̄ die ꝓcedimꝰ: si aūt ꝓ necessitate corꝓis h̄ neq; die dñico ꝓhibemꝰ. Taz ꝓfect̄ & religiosis se balneare licet sicut patet xxiij. q. j. c. ois. c Scōa causa excusans a culpa est pietas. Vñ fm Alex. de hal' vbi. s. Si q̄rat de opib' q̄ ex suo genere seruilia sunt & fiūt causa pietat̄ vt portare lapides ad edificandas ecclesias & ꝑstruere hospitalia & domos religiosas q̄ alias vix aut nunq; possent edificari vtq; licita sunt dñica die. dicēdum q̄ dñs ait sabbatū ppt̄ hoiem factū est & nō hō ppt̄ sabbatū Mar. ij. ibi glo. ait. Sabbatuz custodiri p̄ceptū est. vt si necessitas fuerit nō sit reus q̄ violauerit illud. Hoc aūt intelligit̄ in his maxie interueniēte dispēsatiōe illoz q̄ bus dispēsatio credita est sicut. s. dictū erat Hec ille. Guilhel. etiā addit q̄ p̄dicta sunt licita ita tñ q̄ hmōi labor nō sit ad vltimā fatigationē nec ppt̄ h̄ dimittant missa & verbū dei et alia hmōi dīna. labozare licz in agris pauperū & similia p elemosyna pauperuz opari dūmodo h̄ nō fiant in solēnitatibꝰ magnis. nec ppt̄ h̄ a diuinis homies distrahant. nec etiā fiant ppt̄ affectionē carnalez aut spere muneratiōis mūdane: sed tm̄ ppt̄ deuz & q̄ pauptas illius h̄ exigere videat. c Tertia 8o causa a moztali culpa laborante excusans est opis puitas vtputa fm guil. si q̄s in vinea vel agro reparet fracturā sepis & ꝓsilia pua ita q̄ labor tam modicus sit q̄ q̄tē mentis i deo turbari ñ possit. Hec innuūt Exo. xxxi. sup illo verbo q̄cūq; polluit sabbatū glo. ait scz turbādo q̄tē aie morte moriat. Ex q̄ fm q̄dam satis patere pōt q̄ soluſ ille labor qui turbat q̄tē mentl & spūs l̄bratē in h̄ ad mortale ꝑputat crimē. Qrū tñ talibꝰ dieb' hoc modo laborare licitū est standū erit arbitrio periti & boni viri.

Articulus. iij. q̄bus in dieb' festiuis insistendum est.

Tertia mystica admonitio facta in h̄ p̄cepto ē sctificatiōis. q̄z subdit. Sctifices. Sctificare enī sabbatū est illū die ad dei obsequiū ꝓsecrare. Vñ totus christianꝰ ꝑ̄s maxie tribus insistere debet in dieb' festi. Primo oro ni. scōo p̄dicationi: tertio deuotioni.

Quō in die festo debet hō tripliciter oroni vacare. Cap. j.

Primo enī in die festo & maxime i dñica die insistēdū est oroni. Triplici enī oroni vacandū est in diebus illis. Primo oroni vocali. secundo oroni mētali: tertio oroni gnāli.

Q̄ ad orādū debet populus ad ecclesiam conuenire.

Primo enī insistēdū est oroni vocali. Vñ talibꝰ dicb' cōit ad aliquā oronē obligati sumus p̄ceptū ō sabbato sctificādo: & p̄ceptū ō ꝺo colēdo & honorādo. Sine enī oronē nō ꝑt debite ꝺo mēs festare nec ipsuz debite colē et adorare vel ꝺbitat eidē gr̄at agē. Pro inde debet ꝑ̄s ꝓuenire ad ecclesiā q̄ ꝑp̄e locus oronis est teste dño Mat. xxi. Domus

mea dom⁹ oronis vocabit. Vñ christ⁹ fregñ
tus visitabat ecclesiã. Vñ Lu. xix. ỏz. Erat q̃
tidie docens in templo. Et itez. ij. Paral. vij
inquit dñs salomoni. Elegi locũ istũ mihi in
domũ sacrificij. Si clausero celũ z pluuia nõ
fluxerit z mãdauero z ꝑcepo locuste vt deuo
ret terrã. z misero pestilentiã in populũ meũ
Quersus aũt ꝓ̃ls me⁹ sup q̃s inuocatũ est no
men meũ. deꝑcatus me fuerit z exq̃sierit fa
ciem meã z egerit pniam a vijs suis pessimis
et ego exaudiã de celo z ꝓpicius ero peccat
eoz. z sanabo terrã eoz: oculi q̃z mei erũt ap
ti z aures mee erecte ad oronem eius qui in
loco isto ozauerit. Elegi eni z sctificaui locuz
istum vt sit nomẽ meũ ibi in sempiternũ. De
bent eni oẽs ibi ozare sine oi strepitu etiã la
bioz q̃tum fas est etiam ne vox vicinũ ozan
tem vel ꝑsbyterũ celebrantẽ ledat. qz de⁹ pl⁹
affectu q̃z voce pulsandus ẽ. sicut patet. xv.
q. vj. c. j. in fi. Vñ ex̃ de imu. eccle. decet do
mũ dñi. li. vj. ỏz vt cuius in pace factus ẽ lo
cus eius etiam eius cult⁹ sit debita venera
tione pacificus. sit itaq̃ ad ecclesias humilis
et deuotus ingressus. sit in eis deuota ꝓsa
tio deo grata. inspiciẽtib⁹ placida: ꝓsideran
tes n on solũ instruat sed etiam reficiat. Pro
inde oibus necessariũ est maxie mulierib⁹ ibi
dem silentiũ obseruare iuxta ꝑceptũ apli. j.
Coz. xiiij. Mulieres in ecclesia taceãt. Et idẽ
xxxiij. q. v. c. mulierẽ. Amb. ait. Et vt idem
apls. ij. Coz. xi. attestat. Debet mulier vela
tum hre caput ꝓpter angelos. s. q̃ curã aiaz
gerunt z oronib⁹ astant. sicut ꝓpheta ait. Il
lic ꝑncipes ꝓiũcti psallentib⁹ in medio iuuẽ
cularũ tympanistriarũ. Ibidẽ igit̃ ꝓgregat⁹
pls pater noster z aue maria z similia sub si
lentio dicãt z sic purgẽt crimĩa que in dieb⁹
septimane ꝑterite cõmiserũt. Vñ Greg⁹ in re
gistro. Die dñico a laboze terreno cessandũ
est atq̃ oĩno oronib⁹ insistendũ vt si quid ne
gligentie p sex dies agitur p diem resurrecti
onis ꝑcibus expiet. Porro cũ p totam ꝑce
denrẽ septimanã memoria repleta fuerit oc
cupatiõib⁹ mũdanoz: nisi saltẽ die dñico ip
sius dñi recordet obliuiscit oium bonorum
Relinquit deus sempq̃ mũdanis lucris in
hyat z nihil cogitat nisi trãsitoria mũdi. Et ỏ
talibus Piere. ij. c. dñs ꝓquerit di. Duo ma
la fecit ꝓ̃ls me⁹. s. nõ seruãdo dies festiuos
me dereliq̃rũt fontẽ aque viue. Ecce obliuio
dei. Et foderũt. s. p mẽti occupatiões sibi ci
sternas dissipatas. i. lucra dissipãtia mentez
que ꝑtinẽ nõ valet aq̃s. qz insatiabilis ẽ cu
piditas auaroz sicut Eccl. v. c. scriptum est.
Auarus non implebit pecunia.

In ecclesia etiã men taliter hõ ozare debet

Scdo autẽ talib⁹ dieb⁹ insistẽdũ est oroni
mẽtali. ne ỏ illis sint de q̃b⁹ dñs Mat. xv. c.
ait. ꝓ̃ls ỏ labijs me ignozat. coz aũt eoz longe est a me. Vñ Isido. ait. Purgãdus ẽ eni
anim⁹ atq̃ tpaliũ rerũ cogitatiõib⁹ segregã
dus. z pura acies cozdis ad deũ vere z sim
plicit dirigat. Et iterũ idẽ ait. Pura est oro
quã in suo tpe seculi nõ inueniũt cure. Longe ẽ aũt a deo anim⁹: q̃ cogitatiõib⁹ seculi cõ
munib⁹ occupat. Vñ Mat. vj. dicit dñs. Cũ
aũt ozaueris intra cubiculũ tuũ ꝛc. Ille eni cu
biculũ suũ intrat q̃ oẽs hũanos sensus ad in
teriora reuocat. Ille q̃z ostiũ claudit q̃ cozdis
cogitatiões ne extra vagent frenat. Tu aũt
q̃ fructuose ozare desideras: sincerã mẽtem
erige ad deũ tuũ. z varijs cogitatiõib⁹ dei re
plе aiam tuã. Vñ Eccl. xxviij. sm eni lig̃ silue
sic ignis exardescit sic sm diuersas cogitatio
nes q̃ de deo ꝟsant in mẽte diũse gnant af
fectiões. Nã meditationẽ dine iusticie sequit
affectio timoroza. meditationez mie affectio
spei. meditationẽ sapie cũcta nude cernentis
affectio erubescẽtie. meditationẽ excellentie
affectio honoris. meditationẽ bonitatis vel bñ
ficiẽtie affectio gr̃itudis vel amoris. meditatio
nẽ suauitatis dine affectio q̃ est series sanc
ta dici põt z sic sm affectũ mẽtis ꝓsequit effe
ctus fruct⁹ oronis. Hinc Aug⁹ ad ꝓbam ait
Dignioz sequit effect⁹ quẽ feruentioz prece
dit affectus.

Cũ q̃zta deuotiõe populus di uino officio debeat interesse.

Tertio ỏo i dieb⁹ festis oroni gnãli. i. attẽte
seu deuote z cũ oi reuerẽtia dinũ officiũ au
diendũ est z maxie i dñica die. Vñ ỏ ꝑse. di.
iij. c. ieiuniũ. ỏz. Die aũt dñica nihil aliud est
agẽdũ nisi deo vacãdũ nulla opatio i illa sanc
ta die agat. nisi tm̃ hymnis z psalmis z cãti
cis spũalib⁹ dies illa trãsigat. Nemo igit̃ q̃
rere debet audire cant⁹ fractos theatrales z
vanos: qz etiã ipsis cãtorib⁹ illiciti sunt. Vñ
xcij. di. c. cantãtes. Hieron. ait. Cantãtes z
psallẽtes i cozdib⁹ vr̃is audiãt ỹ adolescẽtu
li audiãt etiã hi q̃b⁹ i ecclesia psallẽdi ẽ offici
um deo nõ voce ꝟ cozde cãtãdũ est. nec i tra
gediarũ modũ z fauces medicamie liniende
sunt vt in ecclesia theatrales moduli audiã
tur. Hec ille. Illi vero cantus audiendi sunt
in ecclesia dei q̃ ad deuotionẽ z compũctio-

nem excitant mentes: quia ad hoc cantus inuentus est sic patet p Isido. c. cleros. xxj. di.

Quo & q're in die festo insistendum est pdicatioi & verbo dei.

Capitulum. ij.

Secundo aut in die festo insistenduz est pdicationi & verbo dei. Nec ei minoris deuotionis ac pfectionis debet esse christianox ps q̃s iudeox de qb⁹ dr Actl. xiij. Ignorates voces pphetarū que p oē sabbatū legunt. Et fm Cesariū q̃uis melius sit facere q̃ noscere prius tamē noscē q̃ facere. Audi scripturā dicentē. Maledicet oīs qui nō iusticiā sup veritatē nō faciet. Et itex Zelus apprehendet populū eruditū. Vñ Seneca in puerbijs. Nō est leuis⁹ oīno nescire qd liceat q̃ facere aliqd qd scias non licē. Io de pl'o verbo dei non assueto ait pphā. Nescierūt. s. bñ facere. & nō intellexerūt. s. mala que faciebāt. in tenebris ambulāt. s. nō discernēdo bonū a malo. Vñ ex ignorātia innumerabiles in pl'o multiplicant errores. Ma sicut. xxxviij. di. c. ignorātia. sacrū pciliū ait. Ignorātia mater ē oium errox. Vñ. j. Cox. xiij. Qui ignorat ignorabit. Ignorātia eni pcipitat pl'm in innūabilia pcā & mala. s. taz pene q̃ culpe. Vñ Prou. xvij. Qui cuitat discere: incidit in mala. Vñ Isido. Nihil ignorantia turpi⁹ & ignomiosi⁹. Ignorātia ē mat et nutrix oium vitiox: qd sit damnū culpe nō sentit. insipiēs qtidie peccat & ignorat. Cessante igit pl'o ab auditu verbi dei innūabilia mala multiplicant in eo & sic verificat illō Osee. iiij. Non ē scia dei i terra. Maledictū et mendaciū homicidiū & furtū & adulteriū inundauerūt: & sanguis sanguinē tetigit. pter hoc lugebit terra: & oīs q̃ habitat in ea.

Triplex est effect⁹ verbi dei.

Prorō ꝺ oīa eliminat verbū dei ppt̄ tres virtutes q̃s opat in pl'o christianox licet de his in pceden. sermo. pleni⁹ dictū est. Primo eni illuiat ignorātes. scōo inflāmat frigescentes: tertio purgat delinq̃ntes. Quid eni est fides. Primo eni illuiat ign̄ātes. Quid ei est fides nisi hūane intelligētie lumē: & vñ in ꝺ luie illuiant christiani nisi p verbū dei: Io dr ad Rho. x. Fides ex auditu audit⁹ aūt fit p verbū christi. q̃ si deficeret verbū dei i mundo deficeret fides christi & oē lumē necessarie veritatis. Vñ lumē & fides & stabilitas sacrox nisi ex verbo dei: Vñ fetor vitiox & inferni horror nisi a verbo dei: Vñ amor virtutū et spes ac desideriū eternox nisi p verbuz dei: Vñ id ꝓsideras ppha in pson⁹ totⁱ populi christiani ꝺ pfitet dño dicēs. Lucerna pedibus meis verbū tuū & c. Scōo inflāmat frigescētes. Sicut eni ignis metallū penetrat & inde frigus expellens illud sibi assimilat & in se trāsformat. sic verbū dei ignitū cor hūanum inuadēs illud sibi assimilat & in se trāsformat. et q̃dam dei violentia ad se rapit & ab eodē spirituale frig⁹ expellit atq; duriciē cordis frangit. Vñ Iheremie. xxiij. in pson⁹ dñi ait. Verba mea sunt q̃si ignis & q̃si malleus p̄terēs petras. Ad ꝺ maxie pficiūt exēpla sctox in pdicatione ostēsa. Ideo Bern⁹. in q̃dam sermone ait. Tria sunt que i festiuitatib⁹ sctox maxime ꝓsiderare debem⁹. Auxiliū sancti. exēplū eius. & pfusionē nraz. Auxiliū ei⁹: qz potens fuit in terra. potētior ē in celis ante faciem dei sui. Si eni cū adhuc viueret miser tus est pctōrib⁹ & orauit p eis: nūc tanto ampli⁹ q̃to veri⁹ cognoscit miserias nras orat in duplo plus p nobis patrē. Et illa patria beata charitatē eius non mutauit sed poti⁹ augmētauit: sed sibi poti⁹ induit viscera misericordie cum ante fontē mie p̄sens assistat Debem⁹ etiam scōo attendere exemplū sancti. s. vitam eius: quia q̃diu in terra visus ē et cum hoib⁹ cōuersatus est. nec declinauit ad dexteram neq; ad sinistrā. sed viam regiam tenuit donec venit ad illū qui dicit. Ego suz via veritas & vita. Itē diligentiori intuitu cōfusionē nostram inspiciem⁹. quia homo ille nobis similis fuit passibilis ex eodez luto fuit format⁹ ex quo & nos. Quid igitur est qd non solum difficile sed vere impossibile credimus: vt faciamus opa que ille fecit vt seq̃mur vestigia eius. Hec ille. Talia quidē exēpla sanctox multum inflāmant atq; mouent audientiū mētes: quia plus mouēt exempla q̃ verba. Tertio quoq; verbū dei purgat deliquētes: quia p verbum dei cognita veritate aie a suis scelerib⁹ conuertūt. Unde ps Lex dñi imaculata conuertēs aias eo q̃ dei verbum eū quē repit imaculatū a culpa p̄seruat et quē inuenit inq̃natum purificat & imutat.

Compatio v̄bi dei ad missaz

Quod intelligens Aug⁹. j. q. j. c. interrogo ait sic. Interrogo vos fratres vel sororesdicite mihi quid vobis plus esse videtur corpus christi an verbum christi: Si verū vultis rūdere hoc dicere debetis q̃ nō sit min⁹ v̄bū dei q̃ corp⁹ christi. Et iō q̃ta sollicitudie obseruam⁹ qñ nobis corp⁹ christi mistrat vt nū

ex ipso de manib⁹ nr̄is in terrā cadat: tanta sollicitudine obseruem⁹ ne verbū dei qđ nobis erugat. dū aliud aut cogitam⁹ aut loquimur de puro corde depereat. qz nō min⁹ reꝰ erit qui verbū dei negligenť audierit: q̄ ille qui corpus christi sua negligēti in terrā cadere pmiserit. Hec ille.

Qñ t q̄re ex debito necessarium sit audire diuinū verbum.

Questio aūt esse pōt. an ꝓlis teneat audire verbū dei t p̄dicatiōes sicut t missam ad quā obligat ecclesia vt infra dicet. Videť discendū saluo meliori iudicio q ꝑ loco t tempore ꝓlis t maxie indocti nō min⁹ obligant audire diuinū verbū q̄ missam t maxie ꝓpť tria. Primo ꝓpter necessitatē. scđo ꝓpť vtilitatem: tertio ꝓpť cōmoditatē. Primo inq̄ ꝓpť necessitatē. Hā ad ħ tria videť inducē et artare. Primo naťale desiderū. Uñ cuilibz insertū est a natura eternā desiderare salutē et iusticiā salutarē. Qđ etiā testať p̄s. dicens Cōcupiuit aia mea desiderare iustificatiōes tuas in oi tpe. Sed ħ desiderū maxie ꝑ verbum dei tanq̄ ꝑ ꝓueniētissimū instrumentū effectui mancipať. qđ patet si ꝓsiderent̄ duo decim fructⁿ diuini verbi de q̄bus in p̄cedē. sermone dictum fuit qz eoz finis est gloria sempiterna. Scđo cogit ad hoc diuinū preceptū qđ q̄dem includit in tertio p̄cepto legis qđ est de sabbati sctificatiōe. Nam sicut. s. in ij. arti. t ī. j. c. dictū est homo tenet de ꝓgruo dñico die deū recognoscē in aliq̄ hora aliter mortaliť peccat. Inlup q̄ est in mortali culpa etiñ die dñico non dat opam vt ꝓterať deinuo etiam mortaliť peccat: quia transgrediť hoc ꝑceptū de sabbato sctificādo. Nec aliⁿ videtur ꝓueniētior modus ad acq̄rendā ꝓtritionē q̄ auditio verbi dei. Uñ Hiere. xxiij. Verba mea sunt q̄si ignis ardens dicit dñs vt. s. Nam potissima cā institutiōis diei sabbati est vt parte illa tpis solo diuino cultui ħ est diuinis laudibⁿ t oſonibⁿ atq̄ eruditioni populi vacareť. alioq̄n seruilia opa totum tps habētia dei t ꝓprie salutis diuineq̄ legi sciam t memoriā de medio tollerēt t auferrēt. Tertio ad hoc cogit christi exemplum Nam licet christⁿ mitteret apl̄os suos ꝑ orbē terrarū missas celebrare t fideles cōicare tamen ꝓncipalius misit eos euāgeliū predicare ꝑ qđ innotescūt fides catholica t oia alia ecclesie sacramēta. Uñ Mat. vlť. Ascendēs in celum apl̄is ait. Euntes in mūdū vniuersum ꝛc. Et iterū ad Rhoma. x. Dis quicūq̄ inuocauerit nomē dñi salu⁹ erit. quō iam inuocabūt illum in quē non crediderūt. aut q̄modo credent ei quē non audierūt. quō ergo audient sine p̄dicante quōvero p̄dicabūt nisi mittant̄. Sequiť igiť q fides est ex auditu auditus ꝑ verbū christi. Proinde ꝑceptuz de audiēdo ꝓ loco t tpe verbum dei p̄ceptū p̄ceptoz q̄dāmodo dici pōt inq̄tuz oia p̄cepta ad que q̄libet obligat ꝛtute diuini verbi seruari pñt sicut ex ꝺductiōe aplici verbi patere pōt. Preterea p̄ceptū de audiēdo verbum dei includit in ꝑcepto de audiēdo missam. Hā infra missam curati olim p̄dicabāt et p̄ceptū de audiēdo missam sicut infra patebit obligabat populū toti interesse misse. vsq̄ ad sacerdotⁱ bñdictionez. Ex q̄ patet q ecclesia videť ꝓ loco t tpe nisi obstet impedimentū populū obligare audire diuinū verbum cum p̄dicat in missa t si tūc non p̄dicatur alias audiendū est sicut rōnes dicte atq̄ dicende ostendūt. Scđo obligat ꝓlis nō minus q̄ missas audire ꝓ loco t tpe verbuz dei ꝓpter vtilitatē que maxie triplex est sicut ex p̄cedentibⁿ patet ideo auctoritas in ꝓallegato. c. Augⁿ. j. q. j. c. interrogo vos fratres patent̄ ait. q corpus christi non ē maioris efficacie ad salutem q̄ verbū dei. nec fiat ħ cōparatio nisi q̄ ad nos. Non eni min⁹ ꝓdest p̄dicatio q̄ corpus christi: quia ꝑ p̄dicationez mortalia dimittunť ꝑ corpus aūt christi venialia relaxanť ex q̄ plus ꝓdesse videť. Et licet p̄dicatio corpe christi minor sit dignitate. eam tamē recipientibⁿ maior est efficiēdi potestate: quia sicut ex p̄cedentibⁿ patet. p̄dicatio est q̄ṽ causa correctiōis t ꝑ ꝓsequēs remissiōis. Hec ille. Hanc q̄dem vtilitatē diuini verbi intendēs ecclesia cū excludat a missa t a diuinis officijs inđictos scismaticos excōicatos hereticos infideles alioq̄ ab ecclesia p̄cisos. a p̄dicatione tamen p̄dictoz nō sepat quemq̄ sicut patet de ꝓse. di. j. c. epūs. Preterea stet populus sine p̄dicatiōe triginta annis t ꝓsueto modo non audiat missas. alius q̄ ꝓsimilis populus absq̄ celebratiōe missarū stet etiam ꝑ totidē annos t sepe audiat verbum dei. t licet vtrūq̄ nociuū sit tamen ceteris paribⁿ expientia teste maius incompabiliť sentient in fide t moribus detrimentū absq̄ audientia verbi dei: q̄ sine missarum celebritate. Nōne q̄tidie. exprimur q̄s dei timor vel amor que cognitio diuinoz q̄ est pcioz fetor t horror. q̄ virtutuz cognitio atq̄ amor. q̄ sacroz veneratio atq̄ freq̄ntatio vbi defuerit verbū dei? Sic vtiq̄ est po-

pulus sine diuino verbo licet etiã misse frequentent sicut mundus sine sole. Artius insup q̃z ꝓlis obligat audire verbũ dei curat⁹ et q̃libet religiosus ignarus t q̃cũq̃z hmõi q̃ se ingerũt in ꝓfessiõib⁹ audiẽdis. qz cuz sint ceci ꝓstituũt se cecoꝝ duces cõtra quos dñs Mat. xv. Cecus si ceco ducatũ prestet ambo in foueã cadũt. ¶ Tertio insup obligat ꝓlis nõ minus q̃z missas ꝑ loco t tpe audire verbum dei ꝓpter cõmoditatẽ. Occupat⁹ siq̃dẽ et imersus in mũdanis maxie tpibus istl diuinoꝝ ignorãtiã habet: nec hz doctores neq̃z ductores dirigẽtes ꝑ itinera recta ꝓuenientius q̃z ꝑ eruditionẽ diuini verbi. Nam q̃libz ex eo ꝑ se t familia sua discere põt. quid dimittendũ quidq̃z seq̃ndũ sit ac opandũ. terretur ꝓlis cõminatiõib⁹ verbi dei. illuiak. delectatiõib⁹ mulcek. exhortatiõib⁹ ꝓficitq̃z aliꝰ fructib⁹ bonis sicut in ꝓcedẽ. sermr. dictuz ẽ que cõiter i populo non efficit eruditio misse. Ex dictl patz q̃ nõ min⁹ ꝑ loco t tpe tenek ꝓlis audire diuiuũ verbũ q̃z audire missas.

¶ Questio

¶ Sed queri põt cur non ꝓcepit ecclesia audire diuinũ verbũ sicut missas. Ad hoc dr q̃ ꝓcepit maxie ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter obligationẽ curatoꝝ. Scõo ꝓpter paucitatẽ predicatoꝝ: tertio ꝓpter incõmoditatẽ. ¶ Primo ꝓpter obligationẽ curatoꝝ. Naz qui habet aiarũ curã tenek ꝓlo suo ꝑdicare xxxvj. di. c. q̃ ecclesiastici ibi labia sacerdotis et. xvj. q. j. c. adũcim⁹ xsu Ecce in hoc. Preterea nõ fuit necesse ꝓbyteris ꝓceptũ iterare. ¶ Scõo ꝓpꝫ paucitatẽ predicatoꝝ quia rari sunt t rariores q̃ predicẽt christuz: t multi sunt q̃ celebrãt missas ¶ Tertio ꝓpter incõmoditatẽ. Nam multi sunt rurales t in mõtibus habitãtes t in alijs locis q̃bus difficile extitisset sic audire ꝑdicatiões sicut missas Non tñ excusank hmõi ꝑ loco t tpe addiscere ꝑ aliquã viã que sunt fm statũ suũ eis necessaria ad salutẽ. Nec excusank prelati eoꝝ qui ꝑ ꝑdicationẽ vel alio modo talia non docent eos: quia in vtriscz talis ignorãtia non excusat eos sic infra dicek ser. xxiij. ar. ij. c. v

¶ Quibus deuotiõib⁹ insisten dum est diebus festiuis t ꝺ̃ misse veneratiõe. Capitulũ. iij.

Tertio aũt in die festo insistẽdũ est deuotioni. Tñ Bap. ix. Corp⁹ qꝺ corrũpit aggũat animã. vt in tpalibus aia totalit inclinek t elongek a deo atq̃z obliuiscak dei creatoris sui t ideo insistere debet cordiali deuotioni. Hoc eniz q̃dam faciũt semp. quidaz debẽt facere sepe id est. certis tpibus dieb⁹ vel horis. q̃daz saltem diebus festis. ¶ Primi sunt pfecti. scõi proficientes: tertij sunt incipiẽtes. ¶ Primi q̃dẽ sũt pfecti. s. qui insistũt cordiali deuotioni semp licet rari sint. t hi sunt pfecte ꝓtẽplatiui de q̃bus dicit ps̃. Prouidebam dñm in ꝓspectu meo semp. Et iterũ. Meditatio cordis mei i ꝓspectu tuo semp. hi nẽpe tanto dei amore et dulcore interi⁹ inardescũt: vt interdum eis oia oblectamẽta terrena in fastidiũ vertant Nam sicut materialis ignis reb⁹ suo feruore adustis oẽm pulchritudinẽ aufert reddẽs ea deformia atq̃z nig̃: ita feruor interne deuotiõis pũctis vite dulcorẽ in q̃ndã insipiditatẽ t nauseã põnit. Tñ Bern. sicut Exo. vij serpẽs moysi serpentes magoꝝ vorabat ita dulcor interne deuotiõis oẽm dulcorez vite pũctis tollit t insipida reddit. ¶ Scõo sunt q̃dam. s. pficiẽtes qui licet nõ orent ꝓtinue: tñ ꝺ̃ studeant facere sepe. s. in septẽ horis canonicis. Tñ ps̃. Septies in die laudẽ dixi tibi. Ad has horas canonici seu clerici obligãt diplicit. ¶ Primo ex debito iusticie t ad ꝺ̃ tenent religiosi q̃ ꝺ̃ hñt ex regula in mãdato. Clericis q̃z ꝓpter ꝺ̃ a laicis reddit⁹ t elemosyne date sunt vt ipsi in officio suppleant laicoꝝ vices. ¶ Scõo ex statuto ecclesie. Nã ordinẽ sacrũ nullus ꝓferre dz nisi bñficiato vel ei q̃ ad suũ pmoniũ loco ecclesiasticoꝝ redditũ voluerit ordinari ex ꝺ̃ ꝓben. eps̃. t. c. cũ fm aplm. Jõ quilibz hñs ordinẽ sacrũ tenek ad canonicas horas: qz ecclesia ordinãdo eũ intẽdit illũ ad ꝺ̃ misteriũ obligare. Ex dictl colligi põt fm Bonauẽ. in. iiij. di. xxiij q̃ fm ius cõe clerici in sacris ordinib⁹ ꝓstituti ex officio ad horas canonicas obligantur Infra xxo ordines sacros tenent bñficiati ex bñficio. in sacris ordinib⁹ ꝓstituti t bñficiati ex vtroq̃z tenent. Et ꝺ̃ fm ius canonicũ t diuinũ. ¶ Proinde q̃libet talis si ex industria vel negligẽtia sola omittit aliquã horam mortaliter peccat ex de cel. mis. dolentes in fine.

Tertio xo sunt q̃dam incipiẽtes qui licet q̃libet die teneant aliq̃ horã p orationẽ t deuotionẽ se ꝙuertere ad deũ suũ nihilomin⁹ ꝑ ꝺ̃ cialius atq̃z feruẽtius in die festo id efficere debẽt. Ideo dicit Ezech. xlvj. Hec dicit dñs deus. Porta atrij inferioris que respicit ad orientem erit clausa. s. die⁹ in quib⁹ opus ẽ die autem sabbati apiek. quia coꝝ populi in die festo ad diuina apiendũ est. Multa nem

pe vtutū semia ac ōsideria sctā naturalit hominib⁹ complātata in mēte rōnali latēt: q̄re quedā ex mentis ariditate desiccanť ꝛ pereunt. q̄ oia saluberrimū fructū afferūt. si luse dine cognitiōis ꝛ gr̄e p feruozē deuotiōis fecundarenť sicut exēplo solis patere pōt. q̄ radiis sui splēdozis atq; calozis terrā penetrās semē in terrā defossum mirabilit viuificat et fecūdat: sic etiā p gr̄am dei ꝛ feruozē deuotionis q̄ mens q̄scit i deo vtutū semia in mēte rōnabili q̄scētia vberi⁹ fecundanť. Pozro talis irrigatio ꝛ mētis fecūdatio p deuotā auditionē misse potissime a dño impetratur De q̄ auditiōe ad pñs tria p̄siderem⁹. Primo debitū. scō modū: tertio fructum.

Quomodo quilibet obligatur audire missam.

Primo p̄siderem⁹ debitū. Oēs eni fideles in oi dñica die ꝛ in q̄libet sacra solēnitate teneňť ex p̄cepto audire missam a p̄ncipio vsq; ad finem. s. vsq; ad datā bñdictionē a sacerdote in fine misse vt patet de p̄se. dis. j. c. missas. et. c. se. et. c. oēs fideles. et. c. et b. nisi excusenť magna necessitate et nō. in dicto. c. missas ſm Tho. Scotus x̄o in. iij. di. ix. in fine. ij. arti. ait. q̄ si aliq̄ necessitas excuset ab executiōe hmōi actus quē determiat ecclesia tunc supleak in aliq̄ equalenti necesse est vt saltem diuino cultui specialit deputato habeak aliq̄s in deuz imediate relatū ad reuerentiā eius. Ceterū de p̄se. di. j. c. qui die solenni. sacr̄ p̄ciliū ait. Qui die solēni p̄termisso ecclesie p̄cūtu ad spectacula vadit excōicetur. Igit tunc peccat mortalit ad illa vadēs q̄ excōicatio nō nisi p mortali culpa infligi debet. Nec video quō legitime excusentur a mortali culpa vidue que post mortez mariti q̄si desperate p annū nō intrāt ecclesiā ad audiendū diuina officia nec ad verbū dei. Similiter etiam nec excusabiles videnť retinētes in domo talibus' dieb⁹ nubiles puellas seu famulos ꝛ famulas absq; missa. Nec videnť ex p̄suetudine posse excusari cuz videatur tal⁹ p̄suetudo p̄tra ius nature ꝛ p̄tra ius scripture contra que p̄suetudo iam non tenet sicut. s. ij. arti. et. c. ij. dictum est.

De modo audiēdi missam

Secūdo p̄siderem⁹ circa missam audiēdi modū dicit eni de p̄se. di. j. c. q̄n autem stamus ad orationē fratres dilectissimi in uigilare ꝛ incūbere ad p̄ces toto corde debem⁹ cogitatio hois carnalis ꝛ secularis abscedat nequaq; tunc anim⁹ aliud q̄ id solum cogitet qō p̄catur: ideo ꝛ sacerdos ante orationem p̄fatione p̄missa parat fratrū mētes di. Sursum corda. vt dum rñdet plebs habemus ad dñm admoneak nihil aliud cogitare debere q̄z dñz. Claudak p̄tra adūsariū pectus ꝛ soli deo pateat nec ad se hostem dei tē poze orationis venire patiak. De euāgelio q̄z in. c. aplica in ea. di. habet. Aucte aplica mādamus dum sacra euāgelia in ecclesia legūť vt sacerdotes ꝛ ceteri hoies non sedētes sed venerabilit curui ꝛ in p̄spectu euāgelij stantes dñica verba intente audiāt ꝛ fideliter adozent. Insup ex de imu. eccle. c. decet. lib. vj. dicit. Conueniētes ibidē nomen illud qō est super oē nomē a quo sub celo non est datuz hoibus in quo saluos fieri credētes opozteat. nomen videlicet iesu christi q̄ saluuz facit populū suū a peccatis eoz exhibitiōe reuerētie specialis attollant ꝛ qō gnāliter scribitur. In noie iesu oē genu flectatur celestiū ꝛē singuli singlarit in seipsis implētes p̄cipue duz agunť missarū sacra solēnia. gloziosuz illud nomen q̄cunq; recolit flectant genua cozdis sui vel inclinatiōe testenť. Preterea quilibet christian⁹ p̄curet ad missarū solēnia aliquid deo offerre ꝛ ducere ad memoriā quod deus p moysen dixit Exo. xxiij. Non apparebis in p̄spectu meo vacuus. In eleuatiōe āt sctissimi sacramēti tundendū est pectus ppt causas. s. in. ij. arti. dictas. Inter oia aduertant laici qō dicitur de p̄se. di. ij. c. sacerdotū Nulli laicoz liceat in eo loco i quo sacerdos et reliqui clerici p̄sistūt qō p̄sbyteriū nuncupatur q̄n missa celebrak p̄sistere: vt libere ac honorifice possint sacra officia celebrari. ex⁹ vi. et ho. cle. c. j. dicit et laici. Secus saltare q̄n sacra mysteria celebranť stare vel sedere int clericos non p̄sumāt laici: sed pars illa q̄ cancellis ab altari diuidit. s. chorus. ſm glo. tm̄ psallentib⁹ pateat clericis. ad orandū x̄o et cōicandū laicis ꝛ femis sicut mos est pateāt sancta sctōz. s. solū ad orandū ꝛ cōicandū sed alias stare nō debent ſm glo. Idem q̄z. c. p̄uenit. de p̄se. di. ij. p̄firmak. Sicq̄dez magnū incōueniens est sacerdotū admistrantiū in diuininis p̄sumptuose occupare locuz ac sacra mysteria impedire. Amplius est eni gratum deo stare ad missam alonge pctōrem cū humili reuerētia: q̄z de ppe cum arrogāti iustitia sicut patet exemplū Lu. xviij. de publicano ꝛ phariseo. Et illud. Qui se hūiliat exaltabit. Et ecōtra in hui⁹ mysteriū. j. Reguz vj. dicitur. Pozro bethsamite metebāt triticum: ꝛ eleuātes oculos viderūt arcam. Et ſb

ditur ꝓcussit aũt deus de viris bethsamitib⁹ eo ꝙ vidissent arcã. Idem de oza scribit .ij. Regl .vj. Nemo etiam cũ accipitre ⁊ falcone aut cane ad ecclesiã venire debet: qz dñs dic̃ Lu.xvj. Nemo põt duob⁹ dñis seruire. ſ. falconi ⁊ deo. Idē in q̃buscũq; diuinis. Ideo i ecclesia ordinati sunt ostiarij q̃ ſm Isidorus ostijs ecclesie p̃sint clauesq; ecclesie tenentes oia intus extraq; custodiũt atq; inter bonos et malos hũtes iudiciũ fideles recipiũt infideles respuũt ⁊ excõicatos repellũt. Et in veteri testamẽto etiam ad custodiã templi tales sunt deputati ne ingrederet in illud imũdũ in oi re. i. aliq̃d de oĩb⁹ imũdis reb⁹. Hoc officio dñs vsus est Jo.ij. qñ vendẽtes ⁊ emẽtes de templo eiecit, ⁊ Jo.x. de se ait dicens. Ego sum ostiũ. vbi mystice insinuat ꝙ ꝑ ostium ecclesie ad diuina officia nihil manifeste inq̃natum ingredi debet. Solebãt eni tales ostiarij talia inq̃namẽta ad ecclesiã venientia ꝓhibere ne ingrederent. Qz si ꝓtrariũ aliq̃s attemptasset facto in ostio q̃dam signo oẽs i choro tacebãt: donec rebellis ille ꝓfusus abiret. Sũt etiam pleriq; ignari qui cũ ꝑsbyter celebrat missam cũ iam fuerint in tabna inebriati venientes extra ecclesiã cõmorant. de suis bobus ⁊ mũdanis necnõ ⁊ de turpibus colloq̃ntes. nec intrant ecclesiã nisi cũ eleuat dñicũ sacramẽtũ irreuerẽtissime illud aspicientes capite in toto vel in ꝑte coopto. genubus rigidis parum aut nihil flexis. ⁊ sic cuz strepitu ad videndũ corpus christi partim intra ⁊ ꝑtim extra ecclesiam currũt. ita subito eo vix viso discurrũt: q̃si non christũ sed diabolum vidissent. ꝓtra q̃s dicit de ꝓse. di. j. c. missas cum se. c. et. c. qũ. et. c. qui die. Proinde legit in legẽda scti iohãnis elemosynarij ꝙ cum post sancti euãgelij lectionẽ quidã de populo suo extra ecclesiã starẽt p̃fatus pr̃iarcha sanctus mox ecclesiã egressus atq; foras cum turba sedit oĩbus aũt illis admirãtibus dixit. Filij vbi oues ibi ⁊ pastor. Aut q̃ intra te ecclesiã ⁊ ingrediar ego: aut manete hic et ego vobiscũ manebo. Ego eni ꝓpter vos ad ecclesiã venio. Fecit eni ꝟ semel vel bis emẽdans ⁊ erudiens plebem suam.

De fructu audiendi de uote missam.

Tertio autem ꝓsiderem⁹ ex deuota misse auditiõe fructũ. qui est triplex. Prim⁹ est peccatoz remissio. scõs ab eterna morte saluatio: tertius saluus eterne ꝓcipatio. De quibus plene habet cum agit de ꝟ sctissimo sacramẽto sermo. lv. arti. ij. c. iij. Insup ꝑ totũ articulum illum. Insup vltra oia que supius de festis dicta sunt audi dñm dicentem Esa. lviij. Si auerteris a sabbato pedẽ tuũ facere voluntatẽ tuam i die sancto. ⁊ vocaberis sabbatum delicatũ. i. deo acceptũ delicatũ q̃dez quia ꝓpter opus seruile non vult ledi vel delitijs spũalib⁹ delicatũ ⁊ sanctũ dñi glorioſuz et glorificaueris eũ dum nõ facis vias tuas. i. opera tua mala ⁊ non inuenit voluntas tua vt loq̃ris sermonẽ. i. ſm intellectũ non peccas in sabbato nec volũtate ope nec sermõe: tunc. ſ. cum p̃dicta feceris delectaberis supra dñm quia ꝑ spũalem ꝓsolationẽ cũ dño venieris. Epilogãdo Origl. de christianoz sabbato ait. Relinq̃ntes iudaicũ sabbatũ q̃lis debeat esse christiano sabbati obseruatio videamus. Die sabbati nihil de mũdanis actibus opari oportet. Si nihil mũdanũ geras spũalibus vaces. ad ecclesias venias. ꝟbo dei audiens p̃beas: celestia cogites de futura spe solicitudinẽ geras. Venturũ iudicẽ pre oculis habeas. non respicias ad p̃sentia ⁊ visibilia sed ad inuisibilia ⁊ futura. Hec ẽ sabbati obseruatio christiano. Qõ nobis implere misericorditer largiat sabbati sctificator ⁊ custos atq; p̃miũ ꝓsumatũ: dñs ihesus. Qui cũ pfe.

Feria .ij. post primã dñicã in q̃dragesima de iudicio generali

Sermo. xj.

Hunt hi in supplicium eternũ iusti aut̃ in vitaz eternã Mat. xxv. et in euãgelio hodierno. Hodie dilectissimi frẽs manifeste intelligeti ẽxta sit ꝟtus charitatis ⁊ pietatis quãq; sit vera sñia apli Jac. in canonica. ij. dicentis. Judicium sine mia. ſ. saluãte fiet ei q̃ non facit miam. Tractaturi igitur de vltimo iudicio gnãli triplex iudiciũ distinguam⁹. Primũ est iudiciũ retributiõis scõm est dãnatiõis: tertiũ est discussiõis. Primũ est iudiciũ retributiõis ⁊ hoc ẽ illud ſm q̃ iuxta dei sñiam vnusq̃sq; put meruit receptur⁹ est. Et ſm hoc iudiciũ oẽs gnãliter iudicabunt. Proinde .ij. Cor. v. dr. Oẽs enim nos mãifestari oportet ante tribunal christi vt recipiat vnusq̃sq; ꝓpria corpis ꝓut gessit siue bonũ siue malũ. Et ad Rho. xiiij. Oẽs stabim⁹ ante tribunal christi. Scõm est iudiciũ damnatiõis: ⁊ ꝟ iudicio soli mali iudicabunt. Unde Jo. v. Venit hora in q̃ oẽs q̃ in monumẽtis sunt audient vocem filij dei.

et ꝓcedēt q̄ bona fecerūt in resurrectionē vi te: q̄ ꝯo mala egerūt in resurrectionē iudiciꝫ

Tertiū est iudiciū discussiō is. in q̄ merita et demerita ꝑmia vel supplicia oñdenť. ꝛ hoc iudicio ꝓprie fideles iudicādi sunt de q̄bus in hoc seculo potuit dubitari. Et ꝑm b̄ Jo. iij dñs ait. Qui nō credit iam iudicatus est. Et Jo. xvj. Princeps hui⁹ mūdi iam iudicat⁹ ē. Et .j. Timoth. v. q̄rūdam hoīum manifesta sunt peccata p̄cedētia ad iudiciū: q̄rundā autem subseq̄ntur: similiť aūt ꝛ facta bona manifesta sunt. In p̄senti igiť euāgelio p̄cipaliter de tertio iudicio agiť. Jō angeli ꝛ angelici viri q̄ ꝓpť excessum hūilitatis ꝛ charitatis hic mimi nuncupanť. ponūť q̄si iudices stare seu iudicis assessores. Demōes ꝯo ꝛ q̄libꝫ infideles sunt tam certissime iudicati. Bꝫ q̄ boni mediocres vel infimi solent p opa misericordie facta maxie paupib⁹ sancti supplendo ꝓprios defect⁹ adipisci potiora sibi sctō̄ꝫ merita iuxta illud Lu. xvi. Facite vob amicos de mām̄ona iniq̄tatis: vt cū defecerit recipiant vos in eterna tabnacula. Jō de opib⁹ mie hic specialiť mētio fit ad ꝓuocanduꝫ ad miam oēs. ꝛ ad ostendēdū q̄ ibi mirabiliter superaltabit ac vincet mia iudiciū. ꝛ iusticie sue rigorē. Et ad ostendēdū duos ordines electorum. s. eoꝝ qui ꝑ christo oia dereliquerūt et eoꝝ q̄ ꝑ opa pietatis se illis associarūt: aut ꝑ defectū illoꝝ se ab illis sepauerūt. Nam de his impijs dicit dñs. Ibunt in supplicium eternum: atq̄ de pijs subdit. Justi aūt in vitā eternam. Circa iudiciū eni gnāle tria ad pñs cōsiderem⁹. Primo occasionē anticedentē. scō execution̄ ꝓseqūntem: tertio ꝓclusionē subsequentem.

Articulus prim⁹ que erit occasio iudicij generalis: ꝛ q̄n verisimiliter est futurum.

Primo ꝓsideremꝰ inq̄ circa iudiciū gnāle occasionē antecedentē .i. que erit occasio iudicij gnālis ꝛ finis pñtis seculi. Ad cuius euidentiā notādū est. q̄ mortuo antichristo quē ꝑm ap̄lm. ij. ad Thessal. ij. dñs iesus interficiet spū oris sui. q̄ ꝑm Nico. de ly. ō māndato eius fulmiabiť ꝑ misteriū archāgeli michaelis. q̄ etiā interficiet exercitū eius ꝑm methodiū ab illo tpe vsq̄ ad finē mūdi ꝑm quosdam paruū non debet esse tps ꝑm cōem cursum. Nam videntes iudei se deceptos ab antichristo ꝑ enoch ꝛ heliam ad christū feruide quertenť ꝑm eundē Nicol. ꝓallegatū sup illō Jobel. iij. cū quertero captiuitatē iuda ꝛ hierusalē. Et ex b̄ manifeste patet. q̄ ab illo tpe vsq̄ ad finē mūdi nō spaciū tpis debet interuenire: q̄ totus ꝓpl's israel atq̄ tot⁹ mūdus quertať ad christū sicut Mat. xxiiij. ōr. Predicabiť b̄ euāgeliū regni in vniuerso orbe. i testimoniū oīb⁹ gētib⁹. Nō q̄dem ꝑm ꝓallegatum Nicol. ꝛ glo. in ꝓlūmatiōe seculi fiet: q̄ tunc oēs gētes ꝑ p̄dicationē illā recipiēt fidē christi. Sed ad b̄ necesse ē q̄ tps illud crescat a mane ꝑ ꝓgruos gd̄us: vsq̄ ad meridiē. Deinde ꝑ gd̄us ꝓgruos paulatim decrescat ad tantā vesperā ꝛ noctē iniq̄tatis. q̄ vix fides inueniať in terra: ꝛ q̄ ꝓpter abūdantiā iniq̄tatum christus cōpellať mūdū extermiare atq̄ iudicare. Q̄ aūt sic gd̄atim descēdē debeat ille vitiū⁹ ecclesie stat⁹: triplicit̄ ꝓbať. ꝓmo rōne. scō auc̄te: tertio similitudine. Primo rōne sic. Irrōnabile eni videť credere q̄ misericors ds illam admirandā p̄fectionē eccl'e q̄ erit in p̄sione iudeoꝝ atq̄ tot⁹ orbis mortuo ātichristo nolit durare nisi p. xxx. vel. xl dies aut mēses sicut aliq̄ opinanť: ꝛ q̄ tūc simul cū tempestatib⁹ antichristi facta postea tā plena p̄sione ꝛ nulla subsecuta generali ruina culpe. deus velit iterū subito tempestatē ꝛ exterminiū mūdi ac iudiciū eius indu cere atq̄ statū quē in summa p̄fectiōe de nouo formauerat nihil velit durare. ꝛ debitū cursuꝫ ꝛ occasuꝫ hr̄e Secō ꝓbať idē auc̄te Nam ꝓut stat⁹ ecclesie sumiť in hac vita in fine debet malis pessimis abūdare: q̄ patet Lu. xviij. vbi dr. Verūtamē filius hois veniens. putas inueniet fidem in terra: q̄si dicat. non. ꝑm Bedā. nempe si venerit ad iudicium imediate p⁹ iudeoꝝ p̄sionē atq̄ tot⁹ orbis mortuo antichristo magnā fidem reperiet in toto orbe: ꝛ iam tunc dies dñi ad iudicium nō veniret tanq̄ fur sic dr Mat. xxiiij. Nam tunc oēs parati essent Tertio ꝓbatur similitudie quā ponit dñs Mat. vbi. s. dicens. Sicut eni erāt in dieb⁹ festis noe ante diluuiū comedētes ꝛ bibētes nubentes et nuptui tradentes vsq̄ ad eū diem in quo introiuit in arcam noe. ꝛ nō cognouerunt donec venit diluuiū ꝛ tulit oēs: ita erit aduētus filij hois. Et paulo ante inq̄t. Surgent eniꝫ pseudo christi ꝛ pseudo ꝓphete. ꝛ dabūt sig̃ magna ꝛ ꝓdigia: ita vt in errorem inducanť si fieri potest etiam electi. Et subditur q̄ post tribulationē dierum illoꝝ sol obscurabiť. et luna non dabit lumen suū. ꝛ stelle cadent de celo ꝛ ꝯtutes celoꝝ cōmouebunť: ꝛ tunc apparebit signū filij hois in celo. Ex quo patet q̄ dñs non iudicabit mūdū dum erit in illa

magna ꝓfisiõe. de q̃ dñs ait Jo. x. Erit vnũ ouile ⁊ vn⁹ pastor: sed post ꝓfisionẽ illã ḡdatim descẽdet mũdus ad tantã iniq̃tatẽ sicut ꝓdictũ est. q̃ deus indigbik ꝓtra eũ. ⁊ exterminabit mũdũ ⁊ iudicabit. sicut patet mystice Apoc. xiiij. Et ali⁹ angelus exiuit de templo clamãs magna voce ad sedẽtẽ sup nubẽ Mitte falcẽ tuã ⁊ mete. q̃ venit hora vt metaꝫ: qñ maturauit messis terre. Et misit ille q̃ sedebat sup nubẽ falcẽ suã in terrã: ⁊ messuit terrã. In q̃b⁹ sacratissimis x̃bis q̃ttuor insinuanꝫ. q̃ se hꝫe oñdet christ⁹. ſm q̃ in fine seculi mũdũ iudicatur⁹ ẽ. Primũ est sapia luminosa. scõm ẽ potẽtia vigorosa: tertiũ est iustitia rigorosa: q̃rtũ est executio timorosa.

Qua sapĩa fulgebit christ⁹ iudex oĩum constitut⁹. Cap. j.

PRimo aũt christ⁹ iudicatur⁹ mundũ se hꝫe oñdet sapiam radiosam cũ qua iuxta tps statutũ a pfe sciat iudicare mũdũ: q̃ pfne sapientie ꝓsiliũ noscet. Jõ Jo. ait in Apoc. Et ali⁹ angelus exiuit de tẽplo. Qui eni tẽplũ exiuit: interiora tẽpli ꝓpus clarissime plustrauit. Vñ ⁊ templũ h̃ q̃ solus põtifex intrat pfne mentl archanũ est. Vñ ps. Dñs in tẽplo sancto suo. ipse ẽ dñs ⁊ tẽ sacerdos q̃ singl̃ariter est in h̃ tẽplo. Jõ Jo. xiiij. ad philippũ dicebat. Nõ credis q̃ ego in pfe ⁊ pf in me ẽ? Et hui⁹ sapie ꝓsilio ꝓformat omne iudiciũ suũ. Tũc eni angelus magni ꝓsilij christ⁹ de templo exibit: qñ p facti euidẽtiã mũdo vltimuz iudiciũ nũciabit. Vñ Mar. xiij. de die aũt illo ⁊ hora nemo scit: neq̃ ãgeli dei i celo neq̃ fili⁹ hois nisi pf. Q̃ verbũ exponẽs Hiero. dicit. Cũ oĩa tpa fecerit iesus: h̃ ẽ verbũ dei. oĩa eni p ipsum facta sunt. in oĩb⁹ aũt tpibus cũ dies iudicij sit. que ꝓsequntia eẽ põt ei⁹ ignorare ptẽ: cui⁹ totũ nouit? Hic q̃ dicẽduz est. Quid ei magl ex noticia pfis an filij.? Si maius nouit. quõ ignorare põt q̃b min⁹ est? Nunq̃d deus pf cognitionẽ illi⁹ diei filio denegauit. cũ dicit oĩa tradita mihi sunt a pfe meo: ergo ñ oĩa si ẽ aliq̃d q̃b negaꝫ. Hec ille. Dicitur aũt christ⁹ illũ nescire dẽ ſm Aug̃l. q̃ nõ facit hoies scire. Ex dictl patet q̃ christ⁹ manens in templo. i. in paterna mẽte diem iudicij noscit: tamẽ illum indignis celat. Sed tunc templũ egredieꝫ: qñ q̃b illo die hoibus celatum est. p facti euidentiã declarabit.

De potestate quã habere christus se ostendet: qñ venit iudicare mundum. Cap. ij.

SEcundo vo christus mũdũ iudicaturus habere se ostendet potentiam vigorosam: que in eius clamore mystice designaꝫ. Propterea subditur clamãs voce magna ad sedentẽ sup nubem id est. ad seipsum hoc est ad gloriã suã. Ipse eni p sedentẽ sup nubem etiã designaꝫ. id ẽ. sup hũanitatẽ suã leuẽ a culpa: sicut leuis est nubes. Tacet siq̃dem christus: cũ secreta paterni ꝓsilij indignis pcõrib⁹ celat. tunc aũt clamat: cum paterna ꝓsilia ſm formã paterni ꝓsilij ⁊ imperij ꝓdigno tpe mãifestat. Aus verius. Hic idem christus ſm aliã ⁊ aliã formam ad seipsum clamat: cum secreta dei iudicia de hũanis opibus oĩbus manifestãda esse denũciat. Vñ de talib⁹ occultis iudicijs dicitur Lu. viij. Non est occultũ q̃ nõ manifesteꝫ. nec absconditũ q̃ non cognoscaꝫ ⁊ ꝓpalaz veniat. ⁊ hoc est q̃ hic dicit̃ clamabat significãs q̃ que occulta dixerat. exponẽdo manifestare volebat. Proinde Esa. xlij. mũdo deus cõminaꝫ cum ait. Semp siluit patiens fui. sicut pturiens loq̃r. s. in fine mũdi.

Quibus erit ignotus iudicij tempus: ⁊ quibus poterit esse notum. Capitulũ. iij.

TErtio aũt oñdet se christ⁹ hꝫe iusticiam rigorosaz. Ideo dicit. mitte falcem tuã ⁊ mete. Falx eni iudicium agẽdoꝝ indicat. Vñ Deut. xxiij. phibz dñs dicẽs. Nemo mittat falcẽ in messez alienam. i. nemo temerario iudicio iudicet opa aliena. Hãc aũt falcẽ christ⁹ in mãu tenet: cũ recte rõnis iudicio vltimũ exterminiũ mũdi pcõꝝ expectãdo ꝓfisionẽ p longanimitatez suam patient sustinet. Sz hãc falcẽ suã tũc q̃dem de⁹ in messem mittit. cũ eodẽ recte rõnis iudicio opa hoĩum iuste discutiet: q̃ñ. s. tpe iudicij generaꝫ nõ solũ maligna hoĩum opa. sed etiã inutilia. ⁊ q̃ q̃nq̃ videnꝫ hoibus iusta. premio eterne vite indigna iudicabit. Vñ p ꝓphã dñs dicit. Cũ accepo tps ego iusticias iudicabo. Vñ Greg⁹. Ois nra iusticia ad examẽ dine iusticie deducta iniusticia ẽ. Et sordet in districtiõe iudicl: q̃ñ i examinatiõe fulget opantl. Tũc q̃dẽ iudicio ctẽ dãnatiõis repient dig̃ cũcta opa q̃ inutilia sunt. cuiusmodi terrena eẽ ꝓbanꝫ lucra atq̃ cũcta terrena cõmoda: q̃ ꝓpt deuz non fuerint ab hoĩb⁹ sumpta. Nullũ q̃dẽ illorum operũ põt eẽ dignũ etna vita: q̃ ꝓpt deum

non fuerit factū. sed ꝓpter ꝓpriā vtilitatem Vñ & hec opera messis terre denoiank. de q̄ dicit. Quia venit hora vt metat: qñ maturauit messis terre. De q̄ messe vel opibus. j. Cor. iij. dicit ibi. comparās terrena opa ligno. feno. & stipule. vniuscuiusq̄ iñcti opus manifestū erit. Dies dñi declarabit: quia in igne reuelabit. vniuscuiusq̄ q̄le sit opus ignis ꝓbabit. Et post. cuius opus arserit detrimentū patiet. Ecce iudiciū dānatiōis inutiliū operū: in q̄bus hō quasi totā vitam suam ꝓsumit. Quid etiam p messem terre maturā. nisi terreni hoies q̄ ꝓpt̄ sua scelera ad diuinū iudiciū p dei iusticiā vocant. Sic ecōtra de populis qui parati sunt ad suscipiēdā miam dei licet messis dicant: nō tñ messis terre denoiank. Vñ Jo. iij. dñs ait discipulis suis de samaritano ꝓfo. Videte regiōes q̄ iam albe sunt ad messem. i. ad miam dei p cōuersionē suscipiēdā dispositi & ꝓpati. Ex quo patet q̄ maturatio messis ē dies & hora: quibus iudicādus est mundus.

Questio de tpe iudicij

Circa dicta pōt queri an ex fide hoc sit certum. & an teneri debeat tanq̄ certum. q̄ nullus angelus. nullus hō purus etiā christi mf sciat tps hui⁹ iudicij seu huius messis diē vel horā. Ad q̄ dicēdū est saluo meliori iudicio q̄ tria erūt hoium genera in dieb⁹ illis. Primo erunt q̄dā quib⁹ tps illud erit oīno ignotum. Scō erūt q̄dam quib⁹ q̄dam generali modo erit aliq̄liť notum. Tertio erūt quidā quibus ꝓticularit̄ poterit esse notum.

Q̄ cōmunitati hoium tps iudicij erit oīno ignotum.

Primo autē erūt quidā q̄bus tps & dies iudicij erit oīno ignotū. sicut ex sacris patet scripturis. Et hi erūt cōitas hoium q̄bus talis dies debet abscondi: sicut dies mortis ex multiplici rōne. Primo vt semp timeāt. Scō vt semp se ꝓparēt ad illū diem. tanq̄ de ꝓximo iminētē. Tertio vt tam in hoc q̄ in pleriscq̄ alijs ignorātes se noscāt: qō quidem est putile ad supbiā compmendā. Quarto vt archana diuinor̄ iudicior̄ magi reuereantur. Quinto q̄ nō decet dei secreta indignis et indispositis reuelari. ꝓpter qō etiā plura abscondank aliq̄bus alijs vel idoneis: quia forte nescirēt & celare indignis aut ñ plene idoneis. Sexto ad nō impediēdū opa & tpa ꝓscita vel ꝓordinata a deo. Multa enī veniunt et ventura sunt quor̄ euentū hoies & demones impedirēt: si ꝓscirent ea. Septimo ad excecandū reprobos taliū tempor̄: & ad hoc tale iudicium dei veniet sup eos subito & imꝓuise. Octauo vt in tribulatiōib⁹ taliū temporum fides spes hūilitas patiētia & longanimitas sanctor̄ fortius exerceat & ꝓmiet. Et vt tunc addiscāt deum etiam in suis incertis imobiliť inerrabiliť sequi: & non sue ꝓuidentie sed soli diuine inniti.

Q̄ iustis erit notū tempus iudicij quadam noticia generali

Scō erūt quidā quib⁹ q̄dā generali modo finale iudiciū erit notum. Similiť & multa iudicia quibus q̄tidie flagellank patrie generaliť ab illūiatis mentib⁹ p scripturā sacram qñ imminere debeāt cognoscunť: non tamē in ꝓticulari de tpe ꝓprio. sed solum in generali. Septem ꝛo sunt signa mature messis ꝓque a ꝓdictis finale iudiciū atq̄ q̄tidiana cognosci poterūt & cognoscunť in generali qñ futura sunt. Primū est horribilitas pcōrum multor̄. scōm multitudo peccantiū. tertium impunitas manifestor̄ scelerū. q̄rtum aiaduersio in peccatis. q̄ntum affectio ad scelera sextū studiū peccandi. septimū longa ꝓseuerantia in oibus supdictis: Et hoc erit maturitas messis. Primū signū erit qñ in toto orbe terrarū multa & magna & horrēda peccata fiēt. Nec hoc sufficit: quia si hec a paud patrarenť sufferret patienť deus Secundum signū erit qñ a multitudine hoium dēptis paucis talia enormia crimia ꝓpetrabūť nec insup ꝫ erit satis: quia si occulte fierēt ac inuenti recta iusticia punirenť. adhuc patiēter sufferret deus Tertiū signū erit qñ talia facta aperte inuerecūde atq̄ impune fiēt nec insup hoc satis erit: quia si talia incōsiderate fierent. non adhuc ad iudicandū ꝓturbabiť deus Quartū signū erit qñ talia fient tota mentis aiaduersione seu intentiōe. Nec vtiq̄ sufficiet ꝫ. eo q̄ si ad talia ipsi peccantes non multū applicabūť affectū: adhuc etiam expectabit deus ad iudicādū Quintum signū erit qñ talia facta fient tota cordis affectione. Nec insup sufficiet ꝫ vt deus iudicet mūdū: q̄ si in talib⁹ malis oīno studium totū non adhibebūť adhuc ad seuiendū expectabit deus Sextū signū erit. qñ totus studiū malignor̄ ad talia scelera ꝓuertetur. Nec insup illo satis erit. Pā si aliq̄ casu paruoq̄ tpe hec talia fierēt nō ꝓtinue nec ꝓseueranter: adhuc aliq̄d erit ꝓpt̄ qō deus mūdū non ꝓdēnabit Septimū signū & vltimus iminentis iudicij erit: qñ oia supdicta ꝓtinue

et pseuerāt in mūdo fiēt. tūc enī erit matura messis: ppter qđ dignus tūc erit mūdus generalit iudicari. Q aūt p hec septē signa poterūt mentes illuiate ꝓgnoscere modo ꝑdicto gnālem iudicij diem ꝓpinq̄ntem: maximū nobis prestat argumētū scriptura sacra ad Rhoma. xv. Oia quecūq̄ scripta sūt ad nostram doctrinā scripta sunt: vt p patientiam t ꝓsolationē scripturarū spem habeam⁹ Ex scripturis enī sacris in plerisq̄ locis habetur deū dedisse nunq̄ aliqđ exterminiuꝫ generale neq̄ pticulare: nisi pcesserint predicta signa. De exterminio gnāli patet in diluuio Geñ. vj. vbi dicit. Videns autē deus q̄ multa malicia hoium esset in terra ac cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malū oi tpe peniruit eum q̄ hoiem fecisset in terra. Demūq̄ subdit. q̄ deus p vniū sale diluuiū mūdum extermiauit. In his verō si diligent examinent oia supdicta signa p ordinē repientur. Primo enī in mūdo multa t magna erant peccata t horrēda maxime circa luxuriam etiam circa scelus ꝓtra naturā: qđ ostēdit methodi⁹ historiogꝑhus dicēs. Q mulieres supgresse viris abutebant t etiā q̄ exarserunt hoies in adulteriū. siue in alkutruꝫ coeūtes. Et de hoc signo. s. dicit. Videns autem deus q̄ multa malicia. Nō verbū manifeste ostendit tunc abūdasse horrēdā multitudinem t turpitudinē pctōr. Scō q̄ hoies cōiter talia ꝓpetrabāt. Ideo subdit. hoium ibi peccantiū multitudinē denotat. Tertio insup illa manifeste inuerecūde atq̄ impune fiebāt. ideo addit. esset in terra. i. manifesta erāt t impunita. Quarto etiā fiebant tota mentis aiadūsione. ideo dicit. et cuncta cogitatio. s. non ptim t non diuisim ꝙ in malis integra t ꝓiuncta. Quinto q̄ fiebant tota cordis affectiōe. ideo subdit. cordis. Sexto talia scelera toto studio ꝓpetrabant. ideo dicit. intenta esset ad malum. Septimo qđ oium pessimū erat. quia cuꝫ sex pcedentib⁹ ꝓtinue t longo tpe in illis pseuerarūt. ideo subdit. oi tpe. Ex his patet q̄ tunc messis matura erat: iō generale diluuium mūdū exterminās misit dñs. Nec tm̄ de vltimo iudicio sunt ħ signa t fortia argumēta. verūetiam de q̄libet regno t patria t ciuitate a dño magnis iudicijs flagellādis. mentib⁹ illuiatis t pspicacit intuentib⁹ ante iudicia patebit pcedere ħ signa mature messis. Nō patet exēplo veteris testamēti. Nā cum dñs abrae ꝓmisit extermiationē gentiū que terrā quā ei ꝓmisit incoluerūt dicebat Geñ. xv. Necdū enī implete sunt iniq̄tates amorreoꝝ vsq̄ ad pñs tps. i. nōdū matura ē messis eoꝝ. q̄si dicat. t si semi tuo hāc terrā promitto: tm̄ ante tps cōplemēti iniq̄tatis eoruꝫ et mature messis illos nō extermiabo. Predicta etiam septem mature messis signa pcessisse iudiciū zodome t gomorre t ꝓfiniuꝫ ciuitatū satis patere, potest q̄ ponderat diligenter verba Geñ. xix. que de illo iudicio cōscribunt t sic mēs illuiata atq̄ discreta ad pcauendū picula diuinoꝝ iudicioꝝ in varijs tpibus atq̄ patrijs poterit talia signa prudēter ꝓsiderare: t non ad ꝓsumptuose pdicendum futura. sed t sibi t alijs pcauenda mala futura.

Q tempus vltimi iudicij et dies eius aliqbus perfectis poterunt esse noti.

Tertio q̄ circa tps iudicij pñt esse q̄dam quibus poterit reuelari tps iudicij t dies eius. Nam ex scripturis non possum⁹ certitudinalit arguere q̄ nullus tps iudicij sciat aut scire debeat: qđ etiam incōueniēs est. si non de hoc reuelauerit alicui angeloꝝ aut beatorum t specialit mīt sue. Aliud est enī de nob aliud de beatis. q̄ in nullo a dei volūtate deuiare pñt. Insup est aliud de cōitate hoium. aliud de singularib⁹ sanctis q̄ vnus spūs sūt cum deo. Nam reꝓbi licet nescierūt horaꝫ aduentus diluuij tamē noe cum familia id pscierūt. Vñ Geñ. vij. dicit dñs. Ingredere tu t filij tui in arcam. adhuc enī post dies septem ego pluam sup terrā q̄draginta diebus t noctibus. Et ante in. vj. c. ait illi dñs. Erunt dies eius. s. hois siue hūane gnātionis centum viginti annoꝝ. Per noe t familiam eius pfecti t electi finaliū temporꝝ mystice designant: per reliquos xō reꝓbi eorundem tpoꝝ denotant. Sic abrae t loth hora subūsionis zodomoꝝ predicta fuit Geñ. xviij. et. xix. et tm̄ Lu. xvij. et Mat. xxiiij. videtur seu assikatur occultatio de die iudicij occultationi diei diluuij t horе subūsiōis zodomitarum.

Quadruplex obiectio t responsio ad talia obiecta

Sed obijcit ꝓtra nupꝫime dicta. Dicit ei Mat. xxiiij. de die aūt illa t hora nemo scit neq̄ angeli celoꝝ nisi pater solus. Ad qđ dicendum est q̄ sicut patet ex supdictis ita pñt dici angeli dei nescire. s. ad reuelādū nobis: sicut t filius dei christus. Scō etiā obij-

citur qz dñs ait Mat.xxiiij. Vigilate igit qz nescitis q̄ hora dñs ventur⁹ sit. Ad qđ dicē dum q̄ p̄dictū dñi verbū non hz locū nisi respectu cōitatis hoium. q̄bus talis occultatio q̄uenies est. ¶ Tertio obijcit qz dicit Mat. xxv. Media nocte clamor factꝰ ē ecce sponsus venit. Vbi Augꝰ. ait. Media nocte. id ē nullo sciēte aut sperāte. Ad qđ dicēdū q̄ mirabile esset si saltē p̄ modicū momētū añ nō posset deus reuelare horā illam. ergo respectu cōitatis dicit vēturꝰ media nocte clamor factus ē. Vñ. j. Thessal. v. De tpib⁹ aūt frēs et momētis nō indiget vt scribam⁹ vob. Ip si enī diligent scitis: qz dies dñi sicut fur i nocte ita veniet. atq; distinguēs inter bonos z malos subdit. Vos aūt frēs nō estis in tenebris vt dies illa tanq̄ fur vos cōprehendat. Oēs enī vos filij lucis estis z filij diei. nō sumus noctis neq; tenebrarū. ¶ Quarto obijcitur de xbo Actū. j. vbi dñs aplis ait. Non est vr̄m scire tpa vel momēta q̄ pr̄ posuit i sua ptāte. Cōstat enī q̄ si aliq̄b⁹ hoc reuelatū foret p̄cipue aplis debuit reuelari: p q̄s fides z ecclesia fundāda erat atq; docēda. Ad qđ dicēdum q̄ christꝰ loquit ibidem aplis vt adhuc carnalib⁹. Sicut qñ ait Joh. xvj. Multa habeo vob dicere q̄ nō potest portare mō. Et sicut qñ Mat. xx. ait iacobo z iohāni. Nescitis q̄d petatis. Et addit. Sedē aūt ad dexterā meā vel sinistrā nō est meū dare vob. inq̄tū estis fm carnē cognati mei. aut vob inq̄tuz indispositi estis. Et hoc ibidē christꝰ inuit cum dicit. Sed accipietis vtutē supuenientis spūs sancti in vos zc. Nō igit videt q̄ ex hoc verbo Actū. aplorum posset ita certitudinalit hoc argui sicut aliq̄bus videtur.

Secunda questio

Circa hoc etiā queri pōt q̄re christꝰ discipulis ait Mat. xxiiij. ideoq; z vos estote parati: qz q̄ hora nō putatis filiꝰ hois venturꝰ sit cū nullus illoz tpoz circa horā iudicij viuus repiet. z ipse loquit ad eos ac si iudicium in tpe eoz deberet fieri. Ad qđ triplicit rūdet. Primo fm Aug̃. ad elytū dicēs q̄ in pona eoz loquit oib⁹: qz q̄dāmō ad omnes p̄tinet dies illa. Tunc enī cuiq; veniet dies illa. cuz venerit dies mortis illius: vt talis hinc exeat q̄lis in illo die videndus est. Ille enī dies cū venerit impar⁹ quē inuenit impatū hui⁹ sue vite vltimꝰ dies est. Vñ Mar. xiij. Nō autē vob dico oib⁹ dico vigilate. ¶ Scdo qz mos est scripture sacre loqui de vno aut vni in pona alteri⁹. Vñ. j. ad Thessal. iiij. ait aplꝰ p his sanctis q̄ circa iudiciū repiri debebāt vsui inq̄t. Qz nos q̄ viuim⁹ q̄ residui sum⁹ in aduētu dñi non p̄uenie⁹ eos q̄ dormierūt cū tū ipse nō deberet tūc inueniri viuus. Tertio qz a tpe christi instabat dies cuiusdā magni iudicij. z istud in se mystice p̄tinens. Illud aūt est excecatio z reprobatio iudeoz ac sublimatio fideliū suoz. Vñ ex p̄ma rōne que est Aug⁹. colligi pōt q̄re ō die iudicij sepius est p̄dicandū ac semp cū tremore expectandum.

Qz tremēda erit executio iudicij generalis. Ca. iiij.

Quarto christꝰ mūdū iudicaturus ostendet se hr̄e executionem timoro sam. Vñ Jo. subdit. Et misit q̄ sedebat sup nubē falcē suā in terraz z messuit terrā. Nubes aūt h̄ sup quā sedebit angelus christꝰ: est hūana caro illa⁹. Vñ Esa. xix. Ecce dñs ascēdet sup nubē leuē: z ingredietur egyptum. Sup hāc nubē sedebit mūdū in tranquillitate iudicatur⁹. vñ pctōrib⁹ terribil apparebit. Tunc q̄dem falcē sui seueri iudicij i terrā mittet: qñ p̄pter impioz abusum terram sic dānabit. vt oīno seruitia sua impijs negz q̄ deo h̄ in seipsis negāt. q̄ nō solū ex bñficio creatiōis z christi redēptiōis merito hūt: vel etiā hr̄e p̄nt. Vñ Esa. xxiiij. Ecce dñs nudabit terrā z dissipabit eā. Jō dicit Jo. et messuit terrā. s. impios ab eis tollēdo. s. ne liceat amplius viuē q̄b⁹ semp libet peccare. Hoies nēpe supi⁹ messis notati sunt. Jō de tali messione Esa. xvij. Ablata ē messis i die hereditatis z dolebit grauit. Dies hereditatis ē dies retributiōis q̄ retribuet vnicuiq; fm opa sua cū deus dabit hereditatē timētib⁹ nomē suum. Ez in hac die auferet messis impio: cuz nullus fructꝰ inueniet in labore suo. z ideo grauit dolebit qz etna egestate atq; penalitate cruciabit in eternū. Qta autez sit futura acerbitas illius vltime messiōis: ostendit Chrysostom⁹ dicēs. Si rex terren⁹ p̄tra aliquē p̄cessur⁹ expeditionē mādat in p̄lio. dignitates oēs mouent. exercit⁹ excitant. tota ciuitas feruet. q̄stomagl rege celesti exurgēte iudicare viuos z mortuos angelice vtutes mouebunt terribiles ministri terribilē dñm p̄cedētes. Proinde Sap. v. Armabit creaturaz in vltionē inimicoz z pugnabit p eo orbis terrarū p̄tra insensatos. Tanta vtiq; erit cūctarum creaturarū pugna p̄tra innūos pctōres q̄ sicut Mar. xiij. ōz vtutes celoz mouebuntur. i. horrebūt p magnitudie sig̃z z cladis.

Sicut enī hō manēs in supcilio mōtis videt aliquā absorberi ciuitatē hyatu terre aut incendio cremari: q̄dam nāli instinctu horret licet videat piculū sibi non iminē. Sic angeli atq; beati videtes ptra reprobos pugre vniūsuz mūdū q̄dā nāli horrore cōmouebūt Ūñ pś. Turbabūt q̄ bitāt t̄mios a signis tuis

De q̄ndecim signis precedētib⁹ iudiciū.

Que aūt sint signa tāti terroris illa ostendit Hieron y. q̄ in annalib⁹ iudeoz q̄ndecim terribilissima signa iudiciū precedēta se dicē inuenisse: sed an ptinue siue nō aut an imediate p̄cedēt iudiciū diē se reperisse nō dicit. Ptū aūt credibilia sint. ipsa scriptura z testimonia māifestāt: q̄ cū ipsis signis i robur eoꝝ p ordinē subiūgam⁹. Prima die eriget se mare q̄ndecim cubitis supᵖ mōtes stās imobile in suo loco. Ūñ in pspectu tal altitudis territi hoies fugiēt a facie mar. Ūñ Lu. xxj. Erit in terris pssura gētiū. s. ppt̄ fugā. Ūñ pphēta. Altitudo. s. maris man⁹ suas leuauit: vt inuad q̄ stāte mari i altitudie p̄dicta: in se terribilit fluctuabit. Nō oñdit Bap. v. Lan descet i illos aq̄ maris: z fluia corruēt duriter. Ūñ ppha. In spū furoris tui congregate sūt aq̄. Et de hoib⁹ ait. Ipsi videtes sic admirati sunt pturbati sunt cōmoti sunt tremor apphendit eos. Scda vo die tm̄ descēdet q̄ videri nō poterit: qō intelligi nisi cū terribili strepitu h debē fieri. Ūñ pś. Mare vidit z fugit: iordanis pōrsus ē retrorsum. Et iterū. Dedit abyssus vocē suā. s. in aq̄rū descensu. Et videbit te aq̄ ōs z. Et Lu. xxj. p̄ psusione sonit⁹ maris z fluctuū arescētib⁹ hoib⁹ p timore z. Tertia aūt die marine belue supᵖ mare dabūt rugit⁹ vsq; ad celū. Ūñ Bap. xvij. Rugientiū valida bestiaꝝ vox aut resonās de altissimis mōtib⁹ echo: deficiētes faciebāt id est. facient illos p timore z expectatiōe.

Quarta vo die ardebit mare z aq̄. Nō dñs etiā testat q̄ ppham dicēt. Ignis succēsus est i furore meo z ardebit vsq; ad inferni nouissima. Quinta aūt die herbe z arbores dabūt sanguinē sanguineū z rorē. Ūñ Esa. xxvj. Reuelabit terra sanguinez suū: z non opiet vltra inffectos suos. Ūñ dñs ait Joel ij. Dabo pdigia in celo sursum z i terra deorsum: sanguinē z ignē z vaporē fumi. Sexta insup die ruent oia edificia mūdi q̄ innuit Joel. iij. dicēs. Egypt⁹ in desolatione erit z idumea in desertū pditiōis: p eo q̄ inique egerūt. Septima die petre adinuicez collidenī: teste Esa. xxiiij. Concutient fundamenta terre: pfractiōe pfringet terra z.

Octaua die fiet terremot⁹ gnālis. Nō z pphēta testat dicēs. Terra tremuit z q̄euit cū exurgeret in iudiciū ds. Nona die exibūt hoies de caūnis z ibūt q̄si amētes p timore nō poterūt mutuo loq̄. Ideo Esa. xxvij. ait. Contriti sunt i sion pctōres: possedit tremor hypocritas. Decima die adeq̄bitur terra Ideo Esa. xl. ait. Ois vallis implebit: z ois mōs z collis hūiliabit. Ūñ pś. Mōtes sicut cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi mota est terra. Undecima die egredient atq; psurgent mortuoꝝ ossa z supᵖ sepulchra stabunt. Ūñ Ezech. xxxvij. Factus ē sonit⁹ magn⁹ et ecce cōmotio z accesserūt ossa ad ossa vnum q̄q; ad iūcturā suā. Duodecima die cadent stelle de celo sicut dñs Lu. xxj. testat dicens. Erūt sig̃ in sole z luna z stellis. Et itez Joel. iij. ait. Sol z luna obtenebrati sunt z stelle retraxerūt lumē suū. Et itez in .ij. c. ait Sol q̄uertet in tenebras z luna in sanguinē anteq; veniet dies dñi magn⁹ z horribil. Erit nim oīs q̄cūq; inuocauerit nomē dñi saluus erit. Et Apoc. vj. Stelle de celo ceciderūt supᵖ terrā sicut ficus mittit grossos suos cū a vento magno mouet. z merito h oia fient. Nam sm Chrys. Pfamilias morientē dom⁹ eius turbat. familia plāgit. z nigris vestib⁹ se induit. Sic etiā hūano genere ppt̄ q̄d oia facta sunt circa finē pstituto destruit mūdus luminaria celi lugēt z candore amoto tenebre induent in fine seculi. Tertiadecima die morient hoies tūc viuētes vt cū mortuis resurgāt: q̄z ptra hoiem tot⁹ pturbabit mūdus Nō hui⁹ est sm Bonauē. q̄ hoie labēte cecidit mūdus: tiō in iudicio ppt̄ seueritatē iudicis oñendā necesse erit oium corda terreri. et pctōres maxie q̄ vniūsoz ptemptserūt dñm. vt sic ois creatura diuinū accipiat zelū.: z cō formet creatori suo. Et q̄ nihil intēsi⁹ vel velocius aut horribili⁹ in agēdo z mouēdo inf alia elemēta q̄z ignis ex oi pte pcurret. hinc ē q̄ necesse erit q̄ ipsi⁹ iudicī faciē p̄cedat ignis nō ex vna pte tm̄: sed ex oi pte mūdi. iuxta illud pphete. Ignis añ ipsuz p̄ceder z. Terribilis nēpe erit ille ignis q̄z dīna vtute non tm̄ ignis q̄ pmanet in sphera sua: sed z ignis mūdi purgatorij z inferni ad h simul pcurrent pueniētes faciē iudicātī. Ex his q̄dem q̄ttuor ignib⁹ dīno iudicio fiet vn⁹. q̄ oiuz pdictoꝝ igniū pficiet officiū. eo q̄ ignis terrestris sm Bonauē. purgabit iustos. cruciabit malos, incinerabit corpa. z pſumet cūcta

terre nascētia. ⁊ aialia. Ignis ꝺo elemētalis elemētata subtiliabit: atq; ad inouationē ꝺi sponet. Ignis purgatorij purgabit electos: illos ꝺb⁹ necesse purgari erit. Ex ignis infernj impios iam incipiet cruciare. ¶ Decimaq̄rta die ardebit celum ⁊ terra .i. superficies aeris atq; terre. Pozro q⁹ mūdus iste purgari ꝺz cū hoie purgādo ⁊ hō in fine tpoꝛ ꝺiget expurgari a scoꝛia auaricie ⁊ malicie. sicut in p̄mo tpe a fece luxurie: indiget etiaz purgari velociꝰ intime ⁊ pfecte. Hinc ē q⁹ sic p̄mus mūdus ꝺeleꝛ⁹ est p aquā que ē frigida et purgatiua ꝺra ardoꝛē ⁊ fetoꝛē luxurie q̄ illud seculū inficiebat: sic finalis mūdus p ignem q̄ calidus ē ⁊ p̄sumptiu⁹ finiri ꝺz p̄ toꝛpoꝛē charitatꝭ ⁊ frig⁹ malicie ⁊ cupiditatꝭ: q̄ maxīe regn̄bit in seculi senectute. Et q⁹ illa sūt maxīe adherētia: necesse ē q⁹ purgatio fit actionis intime violente ⁊ accelerate. qō nō cōtingit repiri in aliq̄ elemēto q̄z in igne. Sed actio huj⁹ ignis successiua erit. hūs initiū medīū ⁊ finē: nō tūc elemētarꝭ ignis elemēta sūbtiliabit ⁊ ad inouationē ꝺisponet. sicut testat̄ petr⁹. ij. Pe. iij. ꝺicēs. Veniet ꝺies ꝺn̄i sicut fur. in q̄ celi magno impetu trāsiēt. elemēta ꝺo caloꝛe soluent̄: terra autē ⁊ q̄ in ipsa sunt opa exurent̄. Ex hac eni p̄crematiōe fiet elementoꝛ ab impuritate quā hn̄t ex cōmixtione ad puritatē mutatio. maxīe in terra ⁊ aere ⁊ sic purgatꝭ iustis ⁊ cōbustꝭ repro�mob cessabit moꝛ⁹ celi ⁊ planetaꝝ. ¶ Decimaq̄nta die fiet celū nouū ⁊ terra noua atq; resurrectio moꝛtuoꝝ. Nā sic̄ .j. Thessal. iiij. ait apl's. Ipse ꝺn̄s in iussu ⁊ i voce archāgeli ⁊ i tuba ꝺescēdet ꝺe celo. In iussu q̄ꝺē p̄m Nicol. ꝺe lyra impans moꝛtuis ꝺn̄s ꝺicet Surgite moꝛtui ⁊ venite ad iudiciū. ⁊ voce archāgeli⁹ michaelis q̄ est ecclesie p̄nceps sub q̄ angeli etiam notanꝰ. Nā p̄m Rich. q⁹ h̄ citatio erit mētalis atq; vocal'iō mētaliꝰ ad iudiciū vocabūtur a ꝺeo: ⁊ vocaliꝰ p̄ misteriū angeloꝝ iuxta illud Mat. xxiiij. Mittet angelos suos ⁊ cōgregabit electos suos a quattuoꝛ ventis celi: quia aduersus quattuoꝛ mūdi partes ad mirāda voce clamabūt. Surgite moꝛtui venite ad iudiciū. hi ꝺo angeli mirabiliꝰ intonabūt tanq̄ p̄cones iudicij. Tuba autez ꝺei erit sup̄ꝺicta voꝛ christi q̄ ꝺescēdet ꝺe celo. s. in hūana forma. Et subdit apl's. Et moꝛtui q̄ in christo sunt resurgēt p̄mi. ꝺeinde nos q̄ viuim⁹ q̄ relinq̄mur siꝰ rapiemur cū illis obuiā christo ad iudiciū veniēti i aera

De loco iudicij

De loco autem vbi iudiciū faciet ꝺn̄s sup mundū Johel. iij. scriptuz est q⁹ ꝺeus ꝺicet. Consurgant ⁊ ascendent omnes gentes in valle iosaphat quia ibi sedebo vt iudicē omnes gentes in circūitu. Sedebit eni ꝺeus in eminētissimo loco aeris super montem oliueti vnde in celo ascendit ⁊ oēs sancti cū illo apꝛebūt vnde oēs iudicādi apꝛebunt in valle iosaphat ⁊ circa eam: q⁹ mōti oliueto p pinq̄ est. s. inter ipsum montem ⁊ hierusalez Apꝛebit aūt christ⁹ p̄m Gꝛegl. ibi blād⁹ iustis ⁊ terribiliꝰ impijs. Videbūt eni mali christi hūanitatē vt timeāt: nō tū ꝺiuinitatē ne gaudeāt. Justi ꝺo vtrāq; illi⁹ p̄tēplabunt naturā: vt sil'cū aia ⁊ coꝛpe iā gloꝛiose letent̄.

Articulus. ij. de mō p̄m quez ꝺns exequet iudiciū generale

Secō p̄ncipaliꝰ p̄sidēm⁹ circa iudiciū gnāle executionē p̄seq̄ntē que i euāgelio hodierno patz. Qō q̄ꝺē breuiꝰ exponam⁹: eo q⁹ in q̄ꝺragesima ꝺ religi. chri. lati⁹ ꝺeclaratū ſit. In h̄ igiꝰ euāgelio circa executionem futuri iudicij q̄ttuoꝝ insinuant̄. p̄mū regal' aduēt⁹ scōz gnāl' p̄cursus: tertiū iudicialis p̄cessus. q̄rtum finalis successus.

Cum q̄zta gloꝛia triūphali et maiestate christus veniet iudicare totum mundū. Cap. j.

Primo q̄ꝺem circa executionē ꝺiuini iudicij insinuat̄ christi triumphalis seu regal' aduent⁹. Veniet q̄ꝺem vt hō ⁊ hoc cum tanta altitudine maiestatꝭ ⁊ gloꝛie. q⁹ exp̄sse in ei⁹ coꝛpoꝛe ñ solū iustū: ꝫ etiā impijs celsitudo maiestatis suc mirabiliꝰ refulgebit. Pꝛoinde ꝺn̄s

ait. Cū venerit filius hois qz i forma homis venturus est. in q̄tū tū deus iudex ordinarius. in q̄tū homo iudex delegat⁹. in maiestate sua. eo q̄ apparebit vt dictum est in forma hois. glo. quia p̄mo apparuit in forma passibili z infirma. Vel maiestas ꝺr dinitat⁹ x̄ri Cū Mat. xxiij. Videbūt filiū hois venientem in nubib⁹ celi cū virtute z̄c. Et sequit. et oēs angeli eius cum eo. Tum ꝓpt honorez iudicis. tum ꝓpter executionez iudicij eo q̄ misterio angelor deducent electi ad celum: ac ꝑ alios malos angelos trahēt reprobi ad infernū. Nihilomin⁹ noie angelor etiā intelligunt angelici viri atq; pfecti q̄ cum christo tō in maiestate venire dicunt: qz z ipsi maiestatiue sup inferiorez q̄si iudices. xij. sedib⁹ p̄sidebūt sicut dictū est. Et ꝳ p̄ncipales apostoli in illis sedibus ꝓsessuri anthonomatice exp̄munt. intelligit etiam vltra ꝫ supabundans nūs pfector imitator christi. tūc sedebit sup sedē maiestat⁹ sue. ꝑ hanc sedē significatur iudiciaria ptās que christo hoi data est Cū Apoc. xx. Vidi thronū magnū z candidum z sedentē sup eū a cui⁹ ꝓspectu fugit celum z terra z locus nō est inuēt⁹ ab eis. Per thronū magnū z candidū significat regia et iudiciaria ptās seu maiestas. z gloria dinitatis christi vel celsitudo z candor mundicieet glorie hūanitat⁹ sue: in q̄ eius dinitas significatur sedere sicut in glorioso throno. Aut ꝑ thronū significat tota ecclesia sctor vel ordinū supior luce glorie cādidata: ꝑ quā de⁹ exercebit sua iudicia in dānatis. Addit q̄ a ꝓspectu sedentis fugit celum z terra. tum qz oēs habitātes in celor in terra ꝑ nimio timore furoris eius aut ꝑ summa reuerētia maiestatis eius in ꝓpriā puitatē z nihileitatē resilient. ac si essent sibipsis ānihilati. Jō subditur q̄ locus nō est inuent⁹ ab eis .i. sic facta sunt q̄si nihil ac si nusq̄ essent. tum qz sicut lux candelarū atq; stellarū dispareret in aduentu solis ac si essent ānihilata seu obscurata: sic ad fulgorē glorie christi oia alia respectu eius erunt q̄si nihil. Ideo ꝑs. ait. Deus mānifeste veniet: nō sub nube sicut in p̄mo aduentu. Proinde verificabit qō Apoc. vj. de reprobis ꝺr. Qz dicēt mōtib⁹ z petris cadite sup nos: z absc̄ondite nos a facie sedētis super thronū z ab ira agni. Cū ꝓpha. Pones eos vt clybanū ignis in tpe vult⁹ tui. i. sic ignis ardet in clybano interi⁹ sic x̄mis ꝓscie exuret eos. Cū Osee. vij. Oēs adulterātes q̄ si clyban⁹ succensus a coquente adulterātes vtiq; sunt: q̄cūq; alij q̄ deo se ꝑ amorē inordinate ꝓiūgūt. Coquēs erit diabolus q̄ malas cogitatiōes ꝓscie mistrabit: sic̄ coḡns administrat ligna. z in tpe vult⁹ tui. i. vultuositatis tue. i. supcilia cōmouenti qō est cōminantis signum.

Qz oēs gētes apparebūt coram iudice iusto z ab eo iusti ab impijs sepabunt. Capi. ij.

Secūdo insinuat ad iudiciū generalis ꝓcursus. vñ subdit. Et congregabunt añ eū oēs gētes. i. ois etas et ois sex⁹ fm glo. Nullus enī tūc latere poterit a facie iudicātis. Ex ꝑ angelos bonos iustos z ꝑ malos impios adducent. z separabūt eos abinuicē sicut pastor segregat oues ab hedis. Licet enī ꝫ distinctio ad l̄az localit fiat: fiet nihilomin⁹ ꝑ diūsam q̄litatez glorie atq; pene. Sepabit inq̄ eos merito loco z vocabulo. Merito inq̄ oium merita discutiendo. loco varia loca assignādo: vocabulo varijs noib⁹ appellādo: hos hedos illos x̄o oues. In ouib⁹ denotat innocētia iustor: tum ꝓpt simplicitatē. tū ꝓpt fecūditatem. tū ꝓpt mititatē sicut de se dicūt. Propte mortificamur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisiōis. In hedis impietas malor significat tum ꝓpt feditatē tū ꝓpt peculositatem tū ꝓpter sterilitatē. Et statuet oues a dextris suis: z hedos a sinistris. Per dexteraz stat⁹ glorie significat. ꝑ sinistrā stat⁹ pene etne indicat. Jō Proū. iiij. Clias q̄ a dextis sūt nouit dñs: pūse sunt que a sinistris sunt. De ista diuisione ait ppha ozādo. Dñe a paucis de terra. s. viuētiū diuidis eos i vita eorum. Ait enī. Dñe a paucis. s. ouib⁹ q̄ pauce sūt respectu hedor iuxta illud Job. xxxiij. Cōteret multos z innūrabiles. Cū ppha. Judicabit in natiōib⁹ implebit ruinas. s. angelorum ꝓsabit capita i terra multor qz multi sunt vocati pauci x̄o electi. Diuide inqt eos. merito. loco. z vocabulo. in vita eor. s. vt sic viuentes etnalit crucient. De hac diuisiōe dicitur Job. xxxviij. Lapidē caliginis z vmbrā mortis diuidet torrēs a ꝑgrino pegrināte. Lapidem vocat impios ꝓpt obstinationē. caliginis ꝓpt obcecationē. vmbrā mortis ꝓpt diaboli similitudinē. ꝑgrinātē vocat sanctos. q̄ nō hūt ꝫ ciuitatē manētē: s futurā inqrūt. Ab his diuidet malos torrēs .i. iudiciaria snia que sequet. Et rōnē hui⁹ ꝑs. subdit dicēs. De absc̄oditis tuis adimpletus est vent eor. Absc̄ōdita sunt crimia non ꝓfessa Proū. xxviij. Qui absc̄ondit scelera sua nō

dirigeť.adimpletꝰ est ventꝰ eoꝝ.i.ꝓscia eoꝝ ihiere.iiij.ventrē meū doleo. Sic dicē poterunt in die iudicij hi q̄ p ꝓfessionē suā nō manifestāt peccata sua Lu. xxi. ve prægnantibꝰ diebus illis.

De remuneratiōe iustoꝝ t punitione maloꝝ. Cap. iij.

Tertio insinuať iudiciaľ ꝓcessus i q̄ duo p̄ncipaliť demōstranť. primū est remuneratio iustoꝝ: scōm ꝓdēnatio maloꝝ. Primo q̄dem in remuneratiōe iustoꝝ expmunť duo. Primū ē collatio p̄mij. Alū subdiť. Tunc dicet rex qui a dextris eius erūt. Sup̄ eni chriſtꝰ dictus ē filius hois: hic ꝝo noiať rex. Ad cuiꝰ q̄dē apicem ptinet subditos regē. leges ꝓdere. legis trāsgressoꝝes punire. obseruatoꝝes p̄miare: q̄ tunc clare patebit. Tunc q̄dē non quereť pilatꝰ ĝ rex es tu. Tunc q̄q̄ nō dicēt iudei: nō habemꝰ regem nisi cesarē. Et addiť. Venite bñdicti pr̄is mei possidete paratū vob̄ regnū a ꝓstitutiōe mūdi. In q̄bus verb̄ q̄ttuoꝝ p̄tinenť. p̄mo inuitat ad hereditatē dicēs. Venit. scōo dat bñdictionē cū dicit bñdicti pr̄is mei. tertio ꝓfert possessionē dicēs possidete. q̄rto possessiōis ꝓfirmationē addēs paratū vobis a ꝓstitutiōe mūdi. O dulcissima locutio t vox oi iocūditate plenissima inuitās ad amplexū totiꝰ trinitaťis: t ad q̄etam t eternaz possessionē sue glorie triūphaľ. O q̄ta iocūditas erit cuilibet videre se regez fieri eterni regni: cū ipse sit p̄mogenitꝰ mortuoꝝ t p̄nceps regum terre vt dicit Apoc. j. Scōo subdiť exp̄ssio meriti cū dr̄s ait. Esuriui t dedistis mihi mādūcare. sitiui t dediſti mihi bibere: hospes fui t collegiſti me t sic de alijs opibus mie. Tunc rn̄debūt ei iusti dicentes. Dne q̄n vidimꝰ te esurientē t pauimꝰte. sitiētem t dedimꝰ tibi potū. q̄n te vidimꝰ hospitē et collegimꝰ te. t sic de alijs opibꝰ mie. Tūc rex dicet illis. Amē dico vobis q̄cq̄d feciſtis vni ex mīmis istis. s. de frib̄ istis mihi feciſti

Prima questio

Sed nunq̄d iusti ignorabūt p̄dictoꝝ rōnē vt b̄ queranť? Ad b̄ q̄druplicit rn̄deri p̄t. Primo q̄ b̄ v̄ba p̄nt q̄druplicit legi vt sit sensus: q̄ si illud dicerēt: eis sic a chriſto rn̄deretur. Scōo vt significēt potiꝰ admiratiō nē eoꝝ sup tāta vnitate capitis chriſti t membroꝝ suoꝝ atq̄ plenam illuiationē sup b̄. Tertio vt oñdať q̄ hoc vnq̄ quererēt aut q̄rere possent: nisi p chriſti doctrinā de hoc illuminati essent. Unde fm Diony. ꝓtractantem illud Esa. lxvij. Sed quis est iſte q̄ venit de edom tinctis vestibꝰ rc̄. Et illud p̄s. Quis est iſte rex glorie. Per hmōi questiōes significať defectus nesciētie naturaľ t si non tpaľ precedens desideriū sciētie dei t hāc scientiā recipiēdi a deo. p rn̄siones ꝝo insinuať infusio lūis sup̄dicti. Quarto vt p hoc demōstratiue oñderet dubia ꝓdicio iudicandoꝝ t forte aliqui in ipso exitu mortis q̄ vadāt ad iudiciū in multis ꝓsimilibꝰ dubitant.

Secunda questio

Sed qui sunt illi mīmi de q̄bus hic loquitur chriſtus t quō non ponunť inter iudicādos nec etiam videnť poni inter assessores? Ad q̄ dicendū q̄ illi mīmi sunt viri in hūilitate pfecti. qui ex triplici causa in ipso aduentu iudicis exp̄sse non fuerūt noiati. Primo vt inuatur q̄ sunt q̄dāmodo idem q̄ chriſtꝰ sicut ipse postea dicit: ideo in ipso chriſti aduentu supponunť veniſſe. Scōo vt ostendatur q̄ p tanto in noie angeloꝝ sicut supra dictum est comp̄hensi sunt. Tertio dici potest q̄ mos est sacre scripture plerūq̄ in p̄ncipio aliqua p̄termittē t tandē ac si p̄missa fuiſſent. sic de eis facere mentionē.

Tertia questio

Tertio queri potest que sit causa operuz mie de quibꝰ hic fit mētio? Dicendū q̄ sunt due miserie hois in p̄senti. p̄ma est naturaľ. scōa ꝝo accidentalis. Prima ē miseria naturalis: t hec duplex. Aut coꝝruptiōe interioꝝ t sic est esuries t sitis. sed esuries est a caloꝛe coꝝrūpente siccū: sitis autē a caloꝛe coꝝrumpente humidū. Aut est ex coꝝruptiōe exterioꝝ t sic est indigētia vestimēti t hospicij. Sed vestimentū est ꝓtra imutationē ꝓpinquam. s. aeris coꝝrūpentis ꝓtinue: hospicium ꝝo ꝓtra imutationē distantē coꝝrūpentē inpolate. Scōa est miseria accidētaľ. t b̄ etiā duplex est. Aut ex coꝝruptiōe nature t sic ē infirmitas: aut ex illatiōe violētie t sic est carcer. Nō tñ fit hic mētio de sepultura mortuorum: quia opa mie fiūt p̄mis in q̄ntū mortuus sunt chriſti mēbra. Mortuꝰ aūt inq̄ntū nō est chriſti membꝝ est. nam chriſtus semp viuens est vt dicitur ad Heb. vij.

De punitione maloꝝ

Secundo subditur ꝓdemnatio maloꝝ: q̄ tunc loquiť ad eos in ira sua t in furoꝛe suo ꝓturbabit eos. Alū p̄mo ponitur ꝓdemnatio: scōo subditur ratio. Ponit inq̄ntū p̄mo ꝓdemnatio: q̄ tunc dicet his q̄ a sinistris eiꝰ erunt. Discedite a me maledicti in ignē eter-

nũ: q̃ pat⁹ ẽ diabolo ⁊ angelis ei⁹. Vbi q̃ttuor iesus implicabit ꝯ malos. Primo repellet eos a suo ꝓsortio dicẽs. Discedite a me. tollatur impi⁹ ne videat gl̃iam dei. Scõo maledicet eos dicens maledicti. Tertio ꝓcremabit eos dicẽs i ignẽ ẽt̃nũ. Quarto alligabit eos dicẽs. pat⁹ est diabulo ⁊ angel'is ei⁹. O ẏbum horrẽdũ O ẏbũ tremẽdũ O ẏbũ pauendũ ptinges vsq; ad diuisionẽ aie a fonte oĩum bonor̃ deo. O ẏbũ cõpagũ atq; medullarũ et oĩum interior̃ cordis ⁊ corpis ꝓcussiuum O ös q̃s nouit ptãtẽ ire tue. ⁊ ꝑ timore tuo irã tuã dinũare: O ꝓsortiũ horribile ad imaginãdũ. horribili⁹ ad videndũ. horribilissimũ ad cohabitãdũ. O tribilitas ignis hũs calorem et̃nũ. Vñ Esa. vlti. Ignis eor̃ nõ extinguet̃. hũs obscuritatẽ. Vñ ps̃. Intcidẽt flãmã ignis. ſ. sepando ignis ardorẽ a claritate hũs etiã fetorẽ. Vñ ps̃. Ignis sulphur spũs ꝓcellarũ. hũs ardorez. Deutl. xxxij. Ignis succẽsus est in furore meo: ⁊ ardebit vsq; ad inferni nouissima. hũs irrecuocabilitatẽ. ps̃ Que ꝓcedũt de labijs meis nõ factã irrita.

Quarta questio

Gz q̃re nõ dicit h̃ a ꝓstitutiõe mũdi sic dicẽtibus: Dicẽdũ q; nõ h̃ dixit vt mãifeste pateat q; aliter se hz ös ad miserẽdũ ⁊ aliũ ad puniẽdũ. Ad miserẽdũ se hz ex suo ꝓprio ⁊ eterno ad puniendũ ẏo ex nr̃o tpali vitio ⁊ pctõ. Scõo subdit ꝓdẽnatiõis rõ. Vñ exprobrat̃ ue subiũgit dicẽs. Esuriui eni ⁊ ñ dedisti mihi mãducare. sitiui ⁊ nõ dedisti mihi potũ: et sic de alijs opibus misericordie.

Quinta questio

Quare nõ facit h̃ mẽtionẽ nisi de opibus mie ac de pietat̃ de effectu: Dicẽdũ q; h̃ facit maxime ꝓpt̃ quattuor. Primũ vt nõ solum spe ꝑmij: ꝛ etiã ꝓpt̃ timorẽ supplicij hoies ad opa mie ꝓuocent̃. Scõo ad mõstrãdũ q; nihil ita ꝓuocat deũ ad rigorẽ iusticie ⁊ ad inferendũ penã vt ita dicã crudelẽ: sic ipsa impietas atq; defect⁹ pietat̃. Naz in ei⁹ defectu ẽtumcũq; sola cibi negatio videat impietas includit̃ ibi. Tertio vt oñdat̃ q; nõ solũ ꝓpt̃ mala opa. ꝛ etiã ꝓpt̃ defectũ bonor̃ operuz hõ dãnãdus ẽ. Vñ Mat. vij. Dis arbor q̃ñ facit fructũ bonũ: excidet̃ ⁊ in ignez mittet̃. Et Mat. xxv. Statue ẏgines solũ ꝓpt̃ defectum olei ꝓdẽnabant̃ Quarto vt ſm grego. apte clarescat. q; si tãta pena mulctat̃ qui sua nõ dedisse puincit̃. q̃ pena feriendus ẽ q̃ aliena redarguit̃ abstulisse:

Sexta questio

Gz nunq̃d erit tal' disceptatio de sol'opibus mie: Et ẽ dicẽdũ ſm Rich̃. q; in iudicio erit disceptatio mẽtal' ⁊ vocal'. Prima erit nõ tñ de oib⁹ in spãli ꝛ etiã in gnãli: qz dic̃ Augu. ij. de ciui. dei. c'xiiij. Virtute dina fiet vt cuiuscũq; opa siue bona siue mala cuncta in memoriã reuocent̃. ⁊ mẽtl intuitu mira celeritate cernant̃ vt excuset vel accuset scia ꝓscientiã atq; ita simul vt oẽs ⁊ singuli iudicent̃ Vñ Mat. xij. De oi ẏbo ocioso quod locuti fuerint ⁊c. Vtrũ aũt vocalit̃ de alijs opibus sic opib⁹ mie tal' disceptatio sit futura: nõ est certũ ſm Rich̃. Tũc rñdebũt ei dicẽtes. Domine q̃n te vidim⁹ esurientẽ ⁊ sitientẽ aut hospitẽ aut nudũ ⁊ sic de alijs ⁊ nõ mistrauim⁹ tibi?. Excusare se fatagũt q̃si deum fallẽ possent q̃ hoies ipsos fallent. Gz notant̃ adũtẽdũ est ſm Origl. q; supꝰ iusti imorant̃ in vno q̃z ẏbo. iniusti ãt h̃ nõ ita ꝓ singula ꝛ cursim dicũt: q̃m ꝓpriũ est iustor̃ bũfacta i facie sibi relata diligent̃ ⁊ ꝓ singla refutare cã hũilitatis. malor̃ aũt hoium ẽ culpas suas excusatiõis cã. aut nullas velle oñdere. aut leues et paucas. Tũc rñdebit ill' dicẽs. Amẽ dico vobis q̃diu nõ feciſt vni ð miorib⁹ his: nec mihi feciſtis.

Qz finis generalis iudicij erit dãnatio impior̃ ⁊ gl̃ificatio iustorum. Capitul'. iiij.

Quarto insinuat̃ circa iudiciũ finat̃ successus. q̃ duplex ẽ. ꝑm⁹ ẽ impiorũ: scõs ẏo ẽ iustor̃. Primus aũt impior̃ erit pena et̃na. Nã ſm Bonauentl. Impij ⁊ spũs maligni cũ illo q̃druplici igne in baratrũ intrudent̃. eo q; ignis ille exequtur sniam iudicãtis. Vñ subdit̃. Et ibũt hi in supliciũ et̃nũ. vbi erit dãnũ irrecupabile. dolor dispabit̃. pena inemiabit̃. ꝓfusio intolerabilis. pauptas inexplebit̃. nature ꝓsumptio miserabit̃. rebellio inext̃na ⁊ ext̃nã implicabit̃. O infelix pctõr q̃d actur⁹ es i hora tãti iudicij quo tremore paueſces in auditu futuri supplicij quo latibulo abscõdes te? Supꝰ erit iudex irat⁹. subt⁹ infern⁹ pat⁹. iuxta oẽs sancti sniam iudicl aꝓbãtes. ꝓtra angeli boni ad tartara ꝓpellẽtes: a dextris peccata accusantia. a sinistris ẏo demões ad inferos trahentes. interi⁹ consciẽtia remordẽs. exteri⁹ ignis exurens. Totus eni ille ignis qui ꝓcesserit faciem iudicantis ⁊ ois caliditas eius oẽs dãnatos ꝓglomerãdo inuoluet ⁊ trahet ad inferos pctõres: ⁊ sic p̃cipitant̃ ruẽt i supplicij sempit̃nũ. Tũc eni ſm ps̃. dñs i ira sua

ꝑturbabit eos: ⁊ deuorabit eos ignis ¶ Secūdus ātē successus sequet iustoꝝ. qui. ſ. erit glia sempiterna. Vñ seqt. Justi aūt in vitā eternā Hoie q̄dē vite eternē dat intelligi gliaz eternalē vt ex ipso mō loq̄ndi manifeste oñdat. q̄ illa sola dicēda ē vita. ⁊ oē aliud moꝛs ⁊ miseria sempiterna. ⁊ q̄ nisi ꝑ q̄ꝫto ordinat in illā ꝑ tāto dicat aliquid ꝓcipare de illa.

¶ Articulus. iij. de statu in q̄ re manebit totū vniuersuz post iudicium vniuersale.

¶ Tertio āt ꝓsidēm⁹ circa iudiciū gnāle ꝓdu sionē subseq̄ntē. Hā ꝓsūmato iudicio gene rali stati sequet innouatio mūdi: q̄ nō cō plebit donec i mūdo pteꝛ erit. i. q̄uscz detru dent impij ad infernū. Hā sic ille maxim⁹ ig nis elemēta purgabit cū habeat expulsiuaz vtutē extrīsece fozme: sic mūduz inouabit et in pulchriozē mutabit cū habeat ītriliatiuaz vtutē. Mūdū aūt inouari ꝛbē ⁊ inducē pul chriozē fozmā oñdit triplici rōne. Pria ē. p pter hois glificationē. scōa ꝓpt hois ꝓforma tionē: tertia ꝓpt hois delectationez. ¶ Pri mo āt ꝓpt hōis glificationē. Hā sic dignū fu it q̄ elemēta purgarent ꝑ eo q̄ infecta erant ꝓpt hoiuz culpas: Ita etiā dignū erat vt mū dus renouet ꝓpt hois glificationē. Scōo p pter hois ꝓformationē ꝛb ē vt tot⁹ mūd⁹ put possibile ē glificato hoi ꝓfomet ¶ Tertio p pter hois delectationē. q̄ mūdus iō fact⁹ est vt hō in pūti p speculū creature cognoscerz cre atoꝛē quē nūc i natura sua videt non pōt. Iō in futuro oportz speculū meliozari vt in pur gationē ⁊ pulchritudinē creaturaꝝ āpli⁹ re fulget spūs creatoꝛ. Hoc āt ñ erit ad nēcitatē eo q̄ ōs alit videri ñ possz sic nō: ꝑ ad iocūdi tatē vt. ſ. delectatiōi visiōis intellectual' adda tur delectatio visibilis sensus i aspectu visi bil⁹ mūdi. ¶ Quarto addi ꝑt q̄ id fiet ꝓpter creaturaꝝ remūerationē. i. vt creature q̄dā mō remunerēt ꝑ laboze q̄ hoi seruierūt. Cir ca hāc eni innouationē q̄ttuoꝛ mutatiōes cō tēplemur. Prima elemētoꝝ. scōaz planetaꝝ. tertiā dānatoꝝ: q̄rtā beatorum.

¶ De īnouatiōe elemētoꝝ ⁊ q̄ aliq̄ mō cōformabūt coꝛpibus gloꝛiosis. ¶ Capitul'. j.

Primo āt ꝓtēplemur mutationem elemētoꝝ. ¶ Primo eni terra erit sic chrystallus ⁊ planabit. ⁊ hz ꝛb ꝑ scripturā sacrā nō habeat. ¶ Scōo q̄dē aer erit clarioꝛ nec hēbit impssiōes q̄s patit mō q̄ si eet nubes neq; vēti neq; pluuie neq; ros neq; grando neq; tonitrua neq; fulgura. Tertio ꝛo ignis ⁊ aq̄ eet puriozes ⁊ māebūt etiā nō solū ꝑm sbam. ꝑ etiā ꝑm q̄litates suas q̄s nūc hūt q̄ꝫtū ad habitū. ꝑ nō q̄ꝫtū ad vsuz q̄ cū his duob⁹ elemēt' magi vigeāt q̄litatez actiue. ſ. frigiditas i aq̄ ⁊ caliditas i igne magis sunt gnātionis ⁊ coꝛruptiōis ꝓncipiū. et tales effect⁹ illoꝝ si eet āpli⁹. Et ꝓpt̄ hō interi re dicūt. Vel iō infire dicūt ꝑm alios q̄ dūs incidet i ill' ꝑm Basiliū sup illud ps. vor dñi incidēt flāmā ignis. ita q̄ illud ē calidū vsti uum ⁊ frigidū glaciale inferi⁹ tēdet. Hā ō oi bus elemēt' ꝛgbile tēdet deoꝛsuz sic grossum terrenū ⁊ opacū ⁊ tenebꝛosuz ⁊ hmōi ad cru ciandū dānatos vt verificet illud Paū. v. pu gnabit ꝓ eo ꝛb terraꝝ ꝯ insensatos. ꝓspicu um āt i aq̄ ⁊ lux i igne māebūt: ⁊ ascēdēt sur sum ad letificādū btōs. Vñ Tob. xiij. beatus ero si fuerit relicꝛe semis mei ad videdā clari tatē hierlm. Ex his patz q̄ termiabūt trāsmu tatiōes elemētoꝝ ⁊ gnātiōes aialiū ⁊ plātaꝝ q̄ eē istoꝝ cessabūt. Et ꝓpt̄ hō dicunt interire elemēta: ñ q̄ ad subam: ꝑ q̄ꝫtū ad actionem ⁊ passionē. Scōm eni Rich. in. iij. di. xxvij. ꝓueniēs ē q̄ cū innouabit hō lux etiā in coꝛ poꝛib⁹ celestib⁹ adaugeat. ⁊ ex ꝓsequnti q̄ ele mēta abūdāti⁹ illuient q̄ mō: q̄ a coꝛpib⁹ re cipiēt maioꝛē luis influētiā. Utrū aūt ꝓter il lā claritatē quā a coꝛpib⁹ celestibus recipiēt lux eis alia impmat incertū est. tñ nullū est in cōueniēs si ꝓcedat q̄ sic. ⁊ tūc sic aie electoꝝ p lumē glozie aliā mō angel' ꝓformāt manē te dzia i eētia ⁊ i ꝓprietatib⁹ nālib⁹. sic coꝛ poza inferioza p suā illustrationē aliq̄liť coꝛ poꝛib⁹ celestib⁹ ꝓformabūt salua dzia in eēn tia ⁊ ꝓpetatib⁹ naturalib⁹. Terra tñ nō illu minabit nisi in supficie. Si eni in suo pfūdo illuiaret: impij illud lumē viderēt: q̄ visione oino indigni sunt vt notum est.

¶ Questio circa dicta

¶ Hz nunq̄d oia aialia bruta ⁊ vegetabilia destruent? Dicēdū q̄ ꝑm Rich. vbi. s. q̄ creaturaꝝ q̄dā sūt incoꝛruptibiles ꝑm se totas: si cut sūt angeli boni ⁊ mali ⁊ coꝛpoza celestia. ¶ Quedā sunt coꝛruptibiles ꝑm se totas sicut sunt mineralia vegetabilia ateq; bruta. q̄daz ꝛo sūt coꝛruptibiles ꝑm ptē mi⁹ ꝓncipales et incoꝛruptibiles ꝑm ptē magi ꝓncipales: sic hoies q̄ sunt incoꝛruptibiles ꝑm spm. quedā sunt coꝛruptibiles in pti⁹ ⁊ incoꝛruptibiles in toto nō q̄m eoꝝ natura tota ex pte sua coꝛ ruptibilis ē: sed q̄ ꝓt ordinē mūdi ñ adest

corrūpēs ⁊ tales creature sunt elemēta. Statui incorruptibili ſi ꝙueniūt q̄ ſm ſe tota corruptibilia ſunt ex ſua natura ⁊ ſm ordinem mūdi: ⁊ iō talia nō remanebūt: ſicut ſunt mineralia vegetabilia ⁊ bruta. Omneſ aūt alie creature remanebūt ea q̄ in pte corruptibiles ſunt ſm ſe totas incorruptibiles efficient

De īnouatiōe orbiū ⁊ planetarū ⁊ q̄ꝫto ſplēdore fulgebunt. Capitulum. ij.

Secūdo ptēplemur mutationē planetarū. Orbes eni celeſtes ⁊ ſidera ppt̄ impmixtionē nullā hūt impuritatē ſicut hūt elemēta: ꝫ tm̄ hūt mot⁹ impfectionē. iō innouabunt̄ ꝫ nō purgabunt̄. Innouatio eni in illis duo ꝺ neceſſitate req̄rit. ꝓmo mot⁹ ceſſationē: ſcō ſplēdoris augmentationē. Primo aūt q̄ntū ad mot⁹ ceſſationē notāduz ē. q mot⁹ oiuz corpoꝝ ſupceleſtiū ceſſabit. Vñ Apoc. x. Angelus quē vidi ſtare ſup̄ mare ⁊ ſup̄ terrā leuauit manuz ſuā ad celū ⁊ iurauit p viuētē in ſecla ſeculoꝝ q̄ creauit celū ⁊ ea q̄ in eo ſunt. ⁊ mare ⁊ oia q̄ in eo ſunt: q tps ampli⁹ nō erit. Cōfirmat aūt ꝫ: qz tūc oia erūt in diſpōne pfecta. Vnde melior ē diſpoſitio q̄ntū q̄ꝫ mot⁹. Itē ſol remanebit i oriēte ⁊ luna in occidēte vbi ꝓmo creata ſunt. ⁊ firmamētū ſicut creatuz fuit ſp erit pleniluniū. ſic eni ab antiq̄ſ theologi traditū fuit ppt̄ optimā vniūſi diſpōnē. Secundo aūt q̄ntū ad ſplēdoris augmētationē Adūtēduz ē q lux ſol' erit ſeptuplicit' ſic lux ſeptē dierū. ⁊ lux lune erit ſic lux ſol'. Vnde Eſa. xxx. c. ait. Erit lux lune ſic lux ſol' ⁊ lux ſol' erit ſeptēplicit' ſic lux ſeptē dieꝝ in die qñ alligauerit dñs vuln⁹ pl'i ſui ⁊c. Rō hoꝝ eſt qz corpa ſupioza ad vſuz hois duplicit' facta ſunt. ꝓmo ppt̄ neceſſitatē. ſcō ppt̄ delectationē. Primo ppt̄ neceſſitatē. ſ. corpis videlicet q̄ ad ſtatū gnātiōis ⁊ corruptiōis. et ceſſante illo: ceſſabit mot⁹. Scō ppt̄ delectationē. ſ. ipſi⁹ hois vt delectaret̄ ppt̄ deuz in pulchritudie creature ſic delectabat̄ ps̄. dicēs. Delectaſti me dñe i factura tua ⁊c. In ſup fuerūt creata vt hō p illa aſcēderet i creatoris ſui cognitionē: iō lux eoꝝ nō ceſſabit ꝫ augebit̄ ſicut p̄dictū eſt. Talia q̄dez celeſtia corpa adepta q̄ete ⁊ luie clariori dicunt̄ remūerari vt. ſ. patuit. Verūtm̄ illa q̄ ſic diximus interierūt in hoie ſaluabunt̄. eo q hō ſimilitudinē hz cuz oi genere creature. ⁊ iō in hois īnouatiōe ⁊ glūficatiōe dici p̄ſt oia innouari ⁊ renouari quodāmodo.

De tormētis inferni ⁊ varietate acerbitate ⁊ eternitate pene et p̄ōt de hoc cap'o fieri ſermo. Capitulum. iij.

Tertio ptēplemur mutationē damnatoꝝ. Hēpe dānati q̄ꝫ ⁊ demōes erūt clauſi i inferno ſic in carcē: in tm̄ q inde nunq̄ꝫ egredi p̄ſt licz mō diſcurrē quēāt p hūc aerē caliginoſuz. Vñ. Eſa. xxxiij. Claudent̄ ibi i carcē: qō p̄t eē thema. Vñ impante dño diſcedite a me maledicti i ignē eternū ⁊c. Eis erit parē neceſſe: ⁊ ꝺ obia executōi ſtati mādāda dñs ſbdit dicēs. Ibūt hi in ſupplicīū ⁊c. qō p̄t eē aliud thema. In cruciatib⁹ carceꝝ infernī ⁊ oiuz dānatoꝝ tria erit ꝓmo i cruciatib⁹ varietas. ſcō acerbitas: tertio eternitas. Primo erit ibi i cruciatib⁹ varietas. dignuz ē eni q ibi ſi remaneat dedec⁹ culpe ſine decore iuſticie. Triplex eni erit ibi varietas cruciat⁹. Prima erit p̄uatio lucī. ſecūda ꝑbatio ignis: tertia afflictio vniūſalis. Hēpe hac pena multiplici punient̄ ſm q mltimoda deordiatio ē in q̄libz mortali culpa. In oi eni mortali pctō ꝺ tria inuēiunt̄. ꝓmo deordiata aūſio. ſcō ꝺordiata p̄ūſio: tertio deordiata volūtas ſeu affectio. Prio ē ibi deordiata aūſio. ſ. a ſūma luce ⁊ bōitate ⁊ huic debet̄ p̄uatio lucī. i. carētia dīne viſiōis. de q̄ Job. xxi. Videbūt oculi ei⁹ infectionē ſuam: ⁊ ꝺ furore oipotēt̄ bibet. Qui vidz mortē p̄uat⁹ viſiōe vite ē. Et Mat. xxij. ait dñs Ligat̄ mānib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊c. Que q̄dez tenebre ita dēſe ſūt: q nulla luce penetrari p̄ſt. Vñ Sap. xvij. Ignis q̄dē nulla vis poterat illis lumē p̄bē: nec ſidꝰ lympide flāme illuiare poterāt illā horrēdā noctē. Venerī eni vt ꝺr Job. x. ad terrā tenebroſaz ⁊ optā mortī caligine: vbi vmbra mortī ⁊ nullus ordo ꝫ ſempitern⁹ horror inhabitat. Et ſm Hiero. magis affligit dānatos videˊ q̄ p̄uati ſunt glia: q̄ꝫ cruciari q̄cūq̄ꝫ alia pena ſenſitiua. Erit aūt in inferno aliq̄d obſcuri luis q̄. ſ. dānati videre poſſint vñ doleāt: nō vñ delectent̄. Vñ ps̄. Pctor videbit ⁊ iraſcet̄. dentib⁹ ſuis fremet ⁊ tabeſcet. Videt tm̄ reprobiſq̄ ad diē iudicij q̄ñq̄ btor glia i vniūſali ⁊ ſi in pticulari Videt eni oēs i mag̃ gloria ꝫ non i q̄li: ſicut paupes ex domū cogitāt delectatiōes comedentiū. tm̄ in pticulari neſciunt quid diuites comedāt. De hmōi viſiōe non letant̄ ſed triſtant̄. tum ꝓpter inuidiā aliene felicitat⁹: tuz ꝓpter carentiā ꝓprie bītudis. Poſt iudiciū ꝺo ita ad ꝓprias penas eoꝝ ꝓſideratio flecte

tur: q̄ de sc̄ō q̄ gloria non poterit cogitare. Sed q̄ mali resument corpus deforme atq̄ passibile ⁊ tanta ignominia plenū iō aīa resumens illud stupebit qñ videbit ipsum: ac potius vellet hr̄e tale q̄le erat: qñ dimidiū a vermib⁹ cōmestū fuerat. ¶ Scō est ibi deordinata p̄sio. s. ad cōmutabile bonū ⁊ huic debet afflictiua pena. s. pbatio ignis b̄ est materialis incēdij. De q̄ Job. xx. Deuorabit cū ignis q̄ nō succendit: affliget relictus i tabernaculo suo. Et p̄s. de dño ait. Pluet sup pctōres laqueos ignis sulphur ⁊c̄. Quis āt ille ignis cū sit corpore⁹ nālit agē nō possit in spīm ipsum calefaciēdo: agit tm̄ in ipsuz vt instrumentū diuine iusticie ipsum ledēdo. Et talis dolor maxim⁹ est: tū ꝓpter potentiā diuine maiestatī ignem illū mouentī: tū ꝓpter sensibilitatē patientī. tum ꝓpter imediationem ꝓiūctiōis. ¶ Tertio est ibidē deordinata volūtas seu affectio que cuz libera sit ꝓtra dictamē recte rōnis peccare ꝓsentit ⁊ huic debetur pena. s. afflictio vniūsalis: q̄ ex b̄ q̄dāmodo vniūsa mala oriuz hñt. Ūñ Job. xx. Cū satiatus fuerit. s. delectatiōib⁹ pctōr⁹ arctabit. estuabit. ⁊ ois dolor irruet in eū. Unde p̄s ad dñm ait de dānat̄. In reliquijs tuis ꝓpabis vultū eor. Reliquie q̄dē dñi sunt infern⁹ ⁊ terra. deus eni est lux: ⁊ reliquie lucis tenebre cōprobant. Jō Mat. xxv. de inutili seruo ait dñs. Ejcite eū in tenebras exteriores. Et merito dicunt exteriores: q̄ extra lucē dñi sūt. In his reliquijs siue ad has reliquias ꝓpabit dñs vultū eor. s. pctōr: qñ in die iudicij dicet. Discedite a me maledicti in ignē eternū. dicit eni vultū eor. nec noiat aliquē sensum determiate ꝑ insimul oēs sensus. ad q̄ui⁹ ponderādū ⁊ ad exp̄mēdū sensus corpales ⁊ spūales q̄ insimul in inferno cruciabunt. ¶ Primo eni visus in tenebris erit iuxta illud Esa. lix. Impegim⁹ in meridie q̄si in tenebris in caliginosis q̄si mortui. Insup horrebūt q̄ videbūt facie diaboli. vñ Jobel. ij. A facie ei⁹. s. diaboli cruciabūt ꝓpli ¶ Scō olaudit⁹ erit in clamore horribili iux illud q̄d sequit Esa. lix. Rugiem⁹ q̄si vrsi oēs Et Sophō. i. In die illa dicit dñs vox clamoris a porta pisciū ⁊ vlulat⁹ a secūda. ¶ Tertio odoratus erit in fetore Apoc. xix. Missi sunt in stagnū ignis ⁊ ardentis sulphuris ¶ Quarto gust⁹ in amaritudie maxia hiere. ix. Ego cibabo ꝓplm istū absynthio: ⁊ potuz dabo eis aquā fellis. ¶ Quinto tact⁹ erit in ardore. Esa. xxxiij. Quis habitabit ex vobis cū ardorib⁹ sempiternis? Quis vīm poterit habitare cū igne deuorāte? Et licet oēs p̄dicti sensus corpales ⁊ spūales crucient: ibidē tñ ratio patiet sup oēs sensus. Ūñ p̄s. Conuerter dolor ei⁹ in caput ei⁹. i. in mētē ei⁹ ⁊ in verticē. i. in rōnē ipsi⁹ iniq̄tas ei⁹ descēdet b̄ē et̄n⁹ cruciat⁹ ꝓ iniq̄tate. Merito ei rō q̄ui⁹ punier. q̄. s. duplici pēa. s. igne ⁊ vme. De q̄b⁹ Esa. i fine. vīmis eor ñ morie ⁊ ignis eor ñ extinguet. caro aūt tm̄ in igne. Est eni quasi regula gnāl q̄ maxime maxie punient. Unde Sap. vj. Potētes potenr tormēta patientur. Porro p verticē ratio designt. Dicit eniz xp̄s ꝑm Cassio. eo q̄ capillos dextra leuaq̄ vertet ⁊ notat officiū rōnis q̄d est discernere ꝓprie q̄z ꝺz puerter dolor eius ⁊c̄ q̄ peccatū ab interiori ad exteri⁹ egredit. q̄ ꝑmo a corde Mat. xv. de corde exeūt cogitatiōes male ⁊c̄. Pena aūt ecōtrario ab exteriori ad interius ingredit. Ꝺz cū vertex ⁊ rō sit in summo videt q̄ male dicat. in xp̄ice ipsi⁹ iniq̄tas eius descēdet. Dicēdū q̄ p xp̄icē innuit naturā pctī: eo q̄ in pctō rō cadat: ⁊ se sensualitati submittit. cui preesse deberet.

Penarum acerbitas triplex ē

¶ Scō aūt erit ibi penarū acerbitas. Punient eni pena acerba ꝑm q̄ deordinatio in pctō fuit libidinosa. Esa. xxvij. ait. In mēsuram ꝓtra mēsurā cū abiecta fuerit iudicabit Et iterū. xxviij. dic̄ dñs. Ponā in pondē iudiciū ⁊ iusticiā in mēsura. delectatio eni libidinosa puniri ꝺz p iusticiaz afflictiuā. prima erit abiectio. scōa afflictio: tertia ꝓsumptio. ¶ Prima eni tristicia erit abiectio. Spūs ei rōnalis peccādo p̄sūit se ad amorē ꝓpriuz et ad bonū pticulare libidinose amādū: ⁊ ex b̄ ptēpsit dīnū impiū ⁊ dini amori dñiū. Hinc est q̄ ad b̄ q̄ delectatio illa improba perfecte puniat in q̄ simul ē delectatio cū ptēptu: necesse ē q̄ ad punitionē illius ptēpt⁹ ⁊ delectatiōis pctōr⁹ siue sit spūs siue hō p̄cipitet in locū infimū ⁊ abiectū a statu glorie oīno elōgatū. s. in pfundū inferni. Ūñ Esa. xiiij. Detracta ē ad inferos superbia tua. Necesse ē etiam q̄ ibi exponat affligēdus infime nature ac p b̄ nō a spūali patiat: ꝑ a corpali ⁊ infima. id ē a fecib⁹ corpor⁹ mūdanor⁹ q̄ ab elemētis in die iudicij sicut dictū est in purgatiōe eor in infernū cū reprob⁹ deponent vt in fecibus defigant. vñ ppt̄ imūdiciā infern⁹ ꝺz lac⁹ vbi scz oēs sordes fluūt q̄si in latrinā. Unde p̄s. Cōminuam eos vt puluerem ante faciem venti vt lutum platearum delebo eos: quod collectum in foueam mittitur. Ideo in-

fernus dicitur lacus diuine ire Apoc. xiiij. Vindemiauit angelus vineam terre: ⁊ misit in lacum ire dei magnũ. Per hũc lacum ꝓpe notat infernus qui est lacus miserie in quo ẽ lutum fecis peccatoꝝ sicut dicit ps̃. ¶ Scõa miseria erit afflictio. Oñ enĩ spũs qui p naturam ꝓponit corpi ⁊ in corpus influere habet ⁊ ipsum mouere dignitatẽ nature p culpam puertit: ⁊ se subijcit q̃dãmodo vilitati ⁊ nihileitati peccati. Hinc est q̃ fm ordinẽ iustitie debet ordinari vt tam pcõr q̃ homo igni corporeo alligef. non vt in illuꝫ influat vita sed vt diuino decreto suscipiat penã. cum eni rei quã horret p timoreꝫ diuinit⁹ imissuꝫ et quã sentit p vim naturalis sensus sic inseparabiliter alligatur: necesse est q̃ acriter torq̃tetur. Vñ de talib⁹ afflictiõib⁹ Deut. xxxij. dicit dñs. Congregabo sup eos mala: ⁊ sagittas meas cõplebo in eis. Sagitte dñi sũt septem generales ⁊ naturales pene que primis parẽtib⁹ ꝓpter peccatũ sunt infixe. s. fames. sitis. frigus. estus. infirmitas. lassitudo et mors. Has q̃dem sagittas intendit dñs i arcu cõminatiõis Gen. ij. q̃ñ ait ade. Quocunq̃ die comederis ex eo morte morieris. Et statim cum comedit adaꝫ infixit dñs has sagittas in illo: ⁊ nobis i eo. Vñ ps̃. de se ait Oñ sagitte tue infixe sunt mihi. Nec tñ ait fixe sed infixe. multũ enĩ intime fixe fuerunt que etiam nos in ipso vulnerauerũt. Unde Job. vj. Verba mea doloze sunt plena: q̃ sagitte dñi in me sunt. Vñ ps̃. Arcum suũ tetendit ⁊ parauit illum ⁊ in eo pauit vasa mortis sagittas suas ardentib⁹ effecit que sunt septem ꝑdicte miserie inferni. Arcus etiaꝫ nũc tensus est. s. cõmiatio eterne dãnatiõis. Vasa mortis sunt septem dicte miserie inferni. et has dñs ardentib⁹ effecit: cum igne peccati originalis ⁊ fomitis succendit. Nec tamen in hoc ꝑfatas sagittas adhuc cõpleuit: ꝫ tetendit arcum ꝓtra obstinatos cõminãdo eternam damnationẽ dicens. Sagittas meas cõplebo in eis. Has siq̃dem sagittas in inferno complebit: quia ibi est fames insatiabilis. secundo sitis irrefrigerabilis. tertio frigiditas intolerabilis. q̃rto estus irremediabilis. q̃nto infirmitas miserabilis. sexto lassitudo inq̃etabilis: septimo mors intermiabil. ¶ Primo est ibi fames insatiabilis. Hã Esa. xxxv. dicit dñs. Serui mei bene comedent ⁊ vos esurietis. ps̃. famẽ patient vt canes. q̃ vlulant q̃ñ famescũt: sic vlulabũt ipsi ex fame. et ipsi erunt qui uñc dicunt non possum ieunare ⁊ fingunt ¶ Scõo erit ibi sitis irrefrigerabilis. Vñ Esa. vbi. s. serui mei bibent ⁊ vos sitietis. Unde Lu. xvj. epulo ille diues ardens in lingua guttam aque petijt quã tamen non habuit. ¶ Tertio erit ibi frigiditas intolerabilis Job. xxiiij. Ad nimiũ calorem transeũt ab aquis niuiũ. ¶ Quarto erit tibi estus irremediabilis Apoc. xvj. estuauerũt id est. estuabũt hoies estu magno. Et merito: quia intus ⁊ extra in corpe ⁊ aia incẽsi erit sicut ferrũ ⁊ alia metalla succendunt in igne Ezech. xxij. Oẽs isti es ⁊ stannũ ⁊ ferrum et plũbum in medio fornacis. ¶ Quinto erit ibidem infirmitas miserabilis Esa. xiij. Torsiones eos tenebunt q̃si pturientes. ¶ Sexto erit ibidem lassitudo inq̃etabilis. Erit ei tanq̃ pugil ligatus qui nec se extendere nec ꝓtrahere nec reuoluere possz. Mat. xxij. Ligatis manibus ⁊ pedib⁹ ꝓijcite tẽ. Et iteruꝫ Mat. xiij. Colligite primũ zizania ⁊ alligate ea in fasciculos ad cõburendũ. ¶ Septimo erit ibi mors intermiabilis. Unde Apoc. ij. Qui vicerit non ledet a morte scõa. Mors eni ꝑma sepatio est anime a deo per mortale peccatũ. Mors ẋo scõa ẽ recessus dei ab anima p eternũ supliciũ. Unde ps̃. Mors peccatoꝝ pessima. Nam fm Gregl. xv. moraliũ. Cuius vita mortua fuit in culpa eius mors semp viuit in pena. cruciat ⁊ non extinguit morit ⁊ viuit. deficit ⁊ subsistit. finit semp⁊ fine caret. Hec aũt solo auditu sunt terribilia q̃tomagis passione ¶ Tertia autẽ tristicia erit ꝓsumptio. Quia enĩ illa peccati deordinatio ⁊ reatus fm quã moderat actio ignis in eodẽ. est vniformis ⁊ nunq̃ crescit nec decrescit nec mutat. Hic est q̃ diuino imperio ordinãte ille ignis sic agit. q̃ semp vrit ⁊ non ꝓsumit. semp affligit ⁊ non interimit. q̃ non agit ad sue forme multiplicationẽ: sed ad pacis aie in corpe pturbationẽ. siue ipsi⁹ spirit⁹ in seipso. vñ nõ fit noua adeptio sed adepte pacis pturbatio. vñ sic i eadẽ pena nec acerbitas eternitatẽ nec eternitas tollat acerbitatem. Vñ ps̃. Sicut oues i inferno positi sũt mors depascet eos. s. mors eterna. Sicut ei aialia depascũt herbas q̃ penitus nõ eradicant eas sed remanẽt radices vñ iterũ crescit herba: sic miseri i inferno corrodent a morte sed afflicti iterũ reseruabũt ad penas. Cõsument etiam eos demões. Vñ Deut. xxxij deuorabũt eos aues morsu amarissimo. Et iterum prophet⁹ in persona dñi ait dicens. Dentes bestiarum ĩmittam in eos cum furore trahentium super terram atq̃ serpentiũ.

¶ Eternitas penarum erit ꝓpter tria

¶ Tertio erit ibidē in acerbitate eternitas. Qz eni pctm̄ qō ds cōmittit ⁊ de q̄ nunq̄ penitz tria i hoīe opaī. ꝑmo ppetuo i aīa durat. secūdo a vita ppetua sepat. tertio a volūtate p cedit q̄ vellet ppetuo delectari. ¶ Primo eni pctm̄ ppetuo i aīa durat. Licz eni delectatio pcti in aīa trāsiēs ⁊ momētanea sit. deordiatio tñ ei⁹ tenet rōnē ppetuitatis Jō pena huic rñdēs nō dz hīe carētiā finis: vt sic hō in suo ppetuo nō apposuit finē suo pctō. sic ōs i suo ppetuo ñ desistat puniēdo. Ūñ Apoc. xiiij. de dānato dr. Cruciabit igne ⁊ sulphure in ꝓspectu angelo⁹ sctō⁹ ⁊ in ꝓspectu agni: ⁊ fumus tormēto⁹ ascēdet i secla sclorum. Et Judith. vltī. Dās eni ops iudicabit i eis: ⁊ i die iudicij visitabit illos. dabit eis ignē ⁊ vermes i carnes eo⁹. ⁊ vrent: ⁊ viuēt ⁊ sentiēt vsq̄ in sempiternū. ¶ Scōo a vita ppetua sepat. Unde sic ꝯ infinitū peccauit. sic penā habeat infinitā. Dz qz infinitā ñ pt hīe itēsiōe hēat tūc saltē infinitā duratiōe. Ūñ Esa. vltī. Ignis eo⁹ nō extinguet. Ūñ ps. Laborabit i eternū et adhuc viuet i finē. ¶ Tertio a volūtate p cedit q̄ vellet ppetuo delectari. Proinde sic volūtas p⁹ mortē adhēt malo sine pnie suscepiōe: sic ōs sp aīaz affligit sine fine mutatione. Ūñ Greg⁹. exponēs illud Job. x. vbi vmbra mortis ait. Sit ibi miseria mors sine morte. finis sine fine. defectus sine defectōe: quia mors ibi sp viuit. finis sp incipit. defectus desinere nescit. qz mors pimit ⁊ nō extinguit. dolor excruciat ꝙ nullatenus pauorē fugat. flamma cōburit ꝙ nullatenus tenebras discutit: et ita supplicia ordinē nō hūt q̄ nō suā p oia q̄litatē tenēt. Hec ille. Hec ē ps̄ipij a deo Job xx. Ūñ q̄dā sapiēs i pictura inferni hos duos posuit xp̄us. hic q̄ vita mori q̄ supest omni dolori. Que lex flere licet q̄ cā supbie latet

Jrē de eternitate penarū pleni⁹ in serm̄. seq̄n. dicem⁹. De oib⁹ supdictis tormentis dicit ds Mat. xviij. Jratus dns ei⁹ tradidit eū tortori bus q̄adusq̄ redderet vniūsum debitū. Primo eni ꝙ notat penarū varietas ibi Jratus dns eo q dns irascit ꝓtra oēz mortalē culpā Scōo acerbitas expīmit ibi ⁊ tradidit eū tortorib⁹. Tertio xp̄o eternitas subiungit ibi q̄adusq̄ redderz vniūsum debitū qō q̄dē in eternū nō fiet. Et pt ꝙ eē thema p dnica. xxj. p⁹ pentecosten.

¶ De innouatiōe regni celorum

¶ Capitulum. iiij.

Quarto ꝓtēplemur mutationē beatorum. Nēpe i die iudicij oēs sancti in occē māsiōib⁹ i aīa ⁊ corpe collocabunt. ¶ Prima māsio ꝑm aliquos erit illorum brōr q̄ absq̄ ppris meritis saluati sunt ꝙ solū ex merito dnice passiōis: sic sunt puuli baptizati. Demū ad repandū angelorū ruinā ad quēlibet ordinē angelo⁹ singuli assument ꝑm varios meritor⁹ gdus. Tūc ei verificabit qō dns Esa. lxiij. ait Ann⁹ retributionis mee venit. De q̄ āno ait ps. lxiiij. Benedices corone āni benignitatis tue. hic xp̄o ān⁹ coronā hz .i. itermiabilitatē glie ⁊ honoris i corone rotūditate significatā. Ūñ dr Prou. xxvij. Corona retribuet tibi i gnātiōe ⁊ gnātionē. huic corone tūc dns bñdicz q̄ omne gaudiū ⁊ oēm felicitatē supaddet oib⁹ gliosis. Tūc sic ait ps. Dns bñdicet pl'o suo i pace. Quā nob ꝓcedat initiator mediator ⁊ cōsummator pacis dns iesus christus: q̄ vere rex pacificus i glorioso reg̃ triūphās cum pfē et spūsancto viuit ⁊ regnat in secla seclor⁹. Amen.

¶ Feria. iij. post primā dnicam in q̄dragesima de eternitate infernaliū tormentor⁹. Sermo. xij

Commota est

c vniūsa ciuitas dicēs. Quis est est ꝙ Mat. xxj. et i euāgl. hodie. Cōturbatarū mētiū atq̄ admirantiū verba sunt ista. Ex auditu q̄dē precedentis sermōis multor⁹ carnaliū viscera cōturbata sunt. qz audierunt q̄ ex defectu tñ operū mie hoies eternis supplicijs cruciabunt apud deū impiissimū arbitrātes q̄ creaturā suā absq̄ spe mie velit i eternū tā horribiliter cruciari. Videt etiā eis q̄dāmodo esse ꝯ charitatem ⁊ pietatē etiā iniustū q̄ ex omissiōe taliū operū pietatis. vel p vno solo actu mortali culpe. det illis eternā penā cū eterni ad non eternum nulla ꝓportio ē pōt sic nec finiti ad infinitū pinde cōmota ē vniūsa ciuitas .s. mētis hūane seu forte malor⁹ multor⁹ taliū incredulor⁹ admiratiue dicentiū. Quis ē ꝙ. s. ita terribilis seuer⁹ atq̄ crudelis. q̄ p tā breui atq̄ leuissima culpa q̄ q̄q̄ ppetrat solūmodo p ꝓsensum eternos inferat cruciat⁹? Ad hos errores eliminādū licet in pcedēti sermōe de ꝙ aliq̄d dictū sit. tñ ad claritatē intelligētiā declarare intendim⁹ ꝙ ē quētissimū ⁊ ꝓsonū rōni triplici ex respectu. ꝑmo respectu mali. scōo respectu dei: tertio respectu vniūsi. Ex q̄b⁹ patet palā q̄ sic ꝓpba in ps. cxliij. inq̄t. Justus dns in oib⁹ vijs suis. Qō verbum potest ē

aliud thema in presenti sermone.

Articulus primꝰ qꝫ debẽt dãnati eternaliter cruciari q̃drupli ci ratione respectu mali culpe.

Primo q̃dẽ respecu mali debẽt impij eternaliꝫ cruciari: ꝛ ꝫ q̃druplici rõne. ꝑmo rõne malicie. ſcõo rõne impnie. tertio rõne incõuenientie: quarto rõne corrſidentie.

Qꝛ mortal culpa ẽ infinite malicie ꝓpter q̃ttuor. Capi. j.

Primo eni dãnati debẽt eternaliter cruciari rõne malicie. ſ. culpe q̃ respectu dei q̃ offensus ẽ infinita dici põt. Et ꝫ q̃druplici rõne. ꝑmo rõne offensiõis. ſcõo rõne ꝓuationis. tertio rõne dilatatiõis: q̃rto rõne destructiõis. Primo nãq; mortal culpa ẽ infinite malicie rõne offensiõis. Qnto eni maior ẽ ꝓtra quez ꝓpetrat culpa: tãto culpa gũior reputatur. Nã dare alapã militi gũ ẽ q̃z dare illã rustico: ꝛ multo gũ ẽ illã dare ꝓncipi siue regi. Hũc aũt mortal culpa offendit infinitũ deũ. Qz q̃tus ẽ ſctitate ꝛ bõitate ꝛ oĩmoda nobilitate ꝛ dñatiõis iurisdictiõe atq; amicitie et gr̃e atq; magnificẽtie magnitudie ille q̃ offẽditur: tãto magꝭ ẽ põderãda ei ꝰ offensa. Cuz igit ꝺs i oib ꝰ supdicti sit infinit ꝰ: iõ offensa ꝑ ipsum ẽ q̃dãmõ infinita. Jõ ꝛ ei aliq̃l infinite pena debeꝫ. Pena aũt intẽsiue infinita nõ ꝓt esse. qz nihil creatũ infinitũ sic eẽ ꝓt. Relinquit̃ q; culpe mortali debeꝫ pena infinita duratiõe: ꝛ si nõ intẽsiue. Scõo ẽ infinite malicie rõe ꝓuationis. Priuat eni infinito bono q̃ ẽ ipse ꝺs etn ꝰ. ac etnaliꝫ tenet eũ priuatũ cũ reddat hoiem impossibilẽ ad surgẽdũ et ad reddẽdũ iusticie debita: ac ꝫ cãliꝫ ꝛ q̃tũ ex se ẽ in etnũ duratura. Tertio rõe dilatatiõis. Dilatat eni se mortal culpa ꝓuãdo hoiem bono ꝓterito pñti ꝛ etiã futuro. Preteritũ bonũ est infinitũ meritũ hũanitatis christi. Pñs sunt copiosa merita iustoꝝ pegrinãtiũ in via. Futurũ sunt infinita ꝑmia q̃ beati angeli atq; scti cõicarẽt hoi in patria gloriosa. Quarto rõne destructiõis. q̃to enim culpa maiꝰ bonũ corrũpit. ꝛ q̃to plus vniũsum dãnificat: tãto peioꝝ ẽ. Nec pẽsanda est tm̃mõ ſm dãnũ actualiꝫ datũ: ꝫ etiaz ſm oia dãna. que q̃tũ ex se ẽ dissipat ꝛ subũtit totaz naturã sui subiecti: ꝛ q̃dãmõ est occisio dei ꝛ ꝫ respectu totiꝰ tpis possibiliꝫ futuri. Ex q̃ sequit̃q; q̃tũ ex se culpa mortal occidẽdo deũ aufert eẽ oib ꝰ creaturl. nature hũane aufert esse ꝛ gr̃az nature beate aufert eẽ gr̃az ꝛ gloriam: hũanitati christi aufert esse gr̃am gloriam ꝛ dñitatẽ. Ex q̃ mãifeste patz q; necessitat ꝛ inclinat ad inũabilia mala: ꝛ q̃tuz in se est infinita incõmoda ꝓtingent vel necessario põstat. Quid igit mirũ si iust ꝰ ꝺs ꝓpt oia supdicta culpã punit ꝑ tormẽta ꝑ infinita secula duratura? Ex dictl patet q; nulla impietas ẽ culpã tantã ac talẽ odire ꝛ summã iusticiã eius ꝓportionabiliꝫ punitiuã pfectissime zelare atq; seruare: q̃n poti ꝰ impũssimũ esset talẽ iusticiã odire. maxie cũ ipsa sit ꝑ se summũ bonũ ꝛ vn ꝰ deus. Preterea q̃uis creatura inq̃tũ ab eo bñ condita sit a deo valde amãda tanq̃. ſ. sua ꝛ bona: inq̃tuz est tñ ab eo maliciose aũsa ꝛ sue amicitie ac iusticie ꝓnitiose rebellis. ẽ ab ipso nõ imerito odiẽda atq; exterminãda. Preterea impiũ nequaq̃ est si ipsam vt iam talẽ effectã etnaliꝫ odiat ꝛ affligat: imo poti ꝰ impiũ esset ei ꝰ amare maliciã ꝛ fauorem adhibere ipsi.

De ꝑmanẽtia culpe ac supplicij in dãnatis. Cap. ij.

Secũdo debẽt dãnati etnaliꝫ cruciari rõne impnie. Qz eni pctõr̃ de mortali culpa nõ penitet ante mortẽ ꝫ i ea vsq; mortẽ ꝑdurat: q̃dammõ in suo etno peccat. iõ in etnũ cruciari dz. Nã licet peccati act ꝰ sit ſm essentiã suaz trãsitoriꝰ ꝛ finit ꝰ: eius tñ reat ꝰ in eo apparet et remanet infinit ꝰ. Qd multiplici silitudine patet. Primo xo silitudie vulneratiõis. Perpetratio eni culpe q̃d ẽ nisi q̃dã vulneratio spũal? Quid igit mirz si ex vulnẽ breuissimi tpis vuln ꝰ multe duratiõis aut etiaz moꝛs q̃ q̃tũ in se ẽ ꝑpetuo pseuerat dãnatis hoib ꝰ relinquaꝫ? Scõo ex silitudie casus Perpetratio eni culpe casus ẽ in ꝓfunduz. Ac ꝫ etiã exẽplũ ptz. qz nihil obsistit q̃n casus hmõi breuissimo tpe fieri ꝓt: ꝛ nõ multo tpe vel absq; exitu remanebit in ꝓfundo qui in hũc casum deueniet. Tertio ex silitudine furti. Perpetratio eni pcti sic furtũ est et q̃dã spũal rapina. Vel sic aliud ex fozinsecis maleficijs. Nec mirat q̃sq; q̃n mutilatio siue moꝛs q̃ ꝑ illo iuste ſm leges infligit ꝑpetua sit. cũ nõ sit sanitas i vita ista a mutilatiõe mẽbroꝝ sic nec resurrectio corpis a morte ꝑ viã nature. Quarto ex silitudie vinculatiõis seu ligatiõis ipsi ꝰ peccãti. Vinculatiõis enim natura ẽ vt tãdiu ligatũ teneat: q̃diu vincla ipsa insoluta remaneãt ꝛ indirupta. Quito ex silitudie emptiõis. Peccati ꝑpetratio q̃ si ꝓtract ꝰ est ꝛ emptio infernaliũ tormẽtorũ necnõ ꝛ venditio q̃ precio breuissime volu-

ptaꝫ ſeipſum tã aĩa q̃z cozpe vẽdit pctõz inſa
nus. Cui aũt dubiũ q̃n ex emptiõe ꝛ vẽditio
ne q̃tumcũq̃z breui tpe fiãt. ius ꝑpetuum rei
empte acq̃rat emptozi. ꝛ q̃n trãſferat reſ em
pta ꝑpetua alienatiõe a vẽditoze? Sexto
ex ſilitudie extinctiõis. Pcti eni ꝑpetratio eſt
ſic extinctio lucerne. Lucet eni pctõz anteq̃z
peccet ſalutari cognitiõe ꝛ vitali ardoze ſeu
viuifica dilectiõe altiſſimi ꝓditozis. Dz dũ ſe
in ſpurcitiã mozta' culpe demergit. a p̃dicto
ſplẽdoze ac caloze ſemetipſuz extinguit. Ex
his ſilitudinib⁹ patz nõ ſolũ leuẽ ꝫ intolera
bilis ſtulticie admiratiõnẽ foze i his q̃ nõ cre
dũt. Jõ licet act⁹ pcti trãſeat. tñ ei⁹ habitual'
et radical' affect⁹ in dãnati eternali' ꝑſeuerat. ꝛ
ſuũ appetibile vellet ꝛ vult ſibi nãli' ꝑdurare
Per ſe eni mãifeſte patet. q̃ q̃ ſp ad pctñ ſu
um impniam ſeu ꝓtinuationẽ addit. de iure
etiã penã adiũgit: atq̃z iuſtiſſime q̃tũ dak in
vnoq̃z dei iniuria. in eo tñ dak pena. Oz igi
tur i inferno dãnati ſup crimia ſua impniaz
et ꝓtinuationẽ addũt: nunq̃z penitentes nec
vnq̃z penitẽ volẽtes. Quia etiã ſp durat i eis
dei iniuria. i. pctñ: ſp merito dak eis ꝛ pena
et iure etiã demeritoꝝ ſuoꝝ ꝑpt' additionez
ꝓtumacie addi poſſet eis pena. Durat enim
tãdiu i vnoq̃z iniuria dei. i. pctñ: q̃diu mini
me eidẽ emẽdak. Dz nulla q̃pe emẽdatio p̃t
i eis eſſe ſic p̃s. teſtak dicẽs. In inferno autẽ
q̃s ꝓfitebit tibi? Quaſi dicẽt. Nullus. Et ite
rũ Eſa. xxxviij. Oz nõ infern⁹ ꝓfitebit tibi.
nec moꝛs laudabit te. Nõ expectabũt q̃ de
ſcendũt i lacũ veritatẽ tuam.

Oz deo incõueniẽs eſſet dam natos eternaliter non puniri. Capitulum. iij.

Tertio debẽt dãnati eternali' crucia
ri rõne incõuẽcientie. Quid magi
incõueniẽs q̃z q peccãs i deũ ꝛ cõ
tra ei⁹ iuſtiſſimas leges q̃tũcunq̃z i pctõ mẽ
te obſtinata pſiſtẽt. nunq̃z niſi pena trãſito
ria puniret? Deq̃ret ex h̃. q̃ q̃ rõne tñ de iu
ſticia punitiua ſubtrahit. q̃tũ reſpectu pcti
pena minoꝛ ẽ infinita. eadẽ rõne p̃t ꝛ tota ſb
trahi: ac p ꝓſeq̃ns q̃ vnuſq̃ſq̃z vſq̃z ad eternuz
libere ꝛ impune peccaret. Deq̃ret etiã ex h̃.
q̃ poſtq̃z obſtinato aĩo penã q̃tũcũq̃z finitaz
et trãſitoriã toleraſſet q̃ extũc libere ꝛ impu
ne peccare poſſet. aut q̃ ds cogeret aut q̃ de
beret ex neceſſitate ꝛ teneret gr̃az ſibi infun
dere: p quã a pctõ ceſſaret. Quoꝝ qlibet q̃z
tum ſit incõueniẽs: mẽs diſcreta ꝛ luioſa cõ
ſideret. Quis eni tãte demẽtie ẽ q̃ dicat deo
neceſſe eẽ ſuã gr̃am aliq̃ infundẽ oi pctõri
q̃tũcũq̃z horribili vel q̃tũcũq̃z deo inimicãti
Uſi Eccl. j. ꝺz q̃ ꝺs ſm datũ ſuũ ꝓbet illam
ſcz gr̃am. Et Jacl. iiij. Deꝰ ſupb reſiſtit hũili
bus aũt dat gr̃am. Et ꝓuerb. iij. Illuſores ip
ſe deludet manſueti aũt dabit gr̃am.

Oz ſicut ĩ infinitũ hõ obligak deo ſic dũ peccat debet eternaliter cruciari. Cap. iiij.

Quarto debẽt dãnati eternali' cru
ciari rõne cozrũdẽtie. Obligatio
nes eni ꝛ trãſgreſſiões ſp eq̃li' p
portionabiles ſunt. Quicũq̃z eni eq̃li' tenet
ad aliq̃d eq̃li' peccat nõ faciẽdo illud: ſimili'
et q̃ triplo ꝛ q̃druplo ꝛ ſic i infinitũ. Quapro
pter q̃ eſt ꝓportio gnãli' obligatiõis ad obli
gationẽ: ea ẽ trãſgreſſiõis vel omiſſionis ad
trãſgreſſionẽ vel omiſſionẽ. Similiꝫ etiaꝫ ꝓ
portionabiles ſunt culpe ꝛ pene. ita vt gnãli
ter q̃ eſt ꝓportio culpe ad culpã: ea ſit pene
merite ꝛ debite ad penã meritã Querim⁹
aũt an obligatio q̃ q̃s tenet obedire ꝺo atq̃z
ſeruire ſit finita vel infinita. Ꝺ ſi dixerit q̃s
q̃ ſit finita deſtruit h̃ euidẽtiſſima rõne. Nõ
eni eſt finitũ q̃ intrãſibile ẽ. Debitũ eni trã
ſit ꝛ trãſit ſoluẽdo. Oz igit̃ debitũ ꝛ obligatio de q̃ nũc agit̃ nõ eſt ſoluẽdo h̃ ẽ obedien
do ꝛ ſeruiẽdo trãſibil' ex neceſſitate: ꝓſeq̃ns
eſt vt finitũ eſſe nõ poſſet. Rõ eni finiti trãſi
bilis ẽ ſic ꝛ rõ infiniti intrãſibil'. Oz autẽ im
poſſibile ſit trãſire vel trãſiri hmõi debitũ. in
de mãifeſtiſſimũ eſt: q̃z ſi trãſiret vel trãſiret
in aliq̃ creatura neceſſario pficeret trãſit⁹ ei⁹
in aliq̃ hoza vel in inſtãti. eſſet igit̃ tũc pfecte
trãſitũ hmõi debitũ vel obligatio. Nihil igit̃
reſtaret de illo vel illa. Eſſet igit̃ hmõi debi
tũ pfecte ſolutũ q̃re debitoꝛ ab illo eſſet peni
tus abſolut⁹. Nõ igit̃ eẽt ampli⁹ debitoꝛ in
aliq̃ creatozi nec i obia nec i ſeruitio aliq̃: ex q̃
ꝓtingẽt ſm h̃ aliquã creaturã poſſe liberari
oĩno a ſeruitute creatozis. ꝛ a debito obedi
endi atq̃z ſeruiẽdi eidẽ. Hoc autẽ eẽ mãifeſte
impoſſibile ẽ. vt ſit hõ vel angelus q̃ non te
neak obedire vel ſeruire deo ꝛ q̃ eouſq̃z ſer
uierit ei: vt ampli⁹ ſeruire illi nõ teneak. De
bitũ aũt q̃ vnuſq̃ſq̃z tenet deo eẽ infinituz h̃
mãifeſte patet: ſi intelligas infinitũ ſm ma
gnitudinẽ h̃ eſt ſm ſui vnũſum. Vnũſitas
eni eoꝝ q̃ debent deo abvnoq̃z nr̃m neq̃z nu
meratiõe trãſibil': q̃z inũabilia ſũt q̃ debent
deo ab vnoq̃z nr̃m. Eodẽ mõ infinibil' eſt et
intrãſibilis ſolutiõe ſiue ſoluẽdo ſic dictũ eſt
Uex nõ ꝓpt' h̃ ꝓſeq̃ns ẽ vt ſit infinitũ intẽ
tione. Ex his patet q̃ q̃cũq̃z mozta'lit̃ peccat
totã ſummã debitoꝝ deo in futurũ ſeruitioꝝ

q̄ctū in se aufert illi. Dū enī dei gr̄am in se extinguit si hz. aut si magl elōgat si nō hz: impotentē pculdubio se efficit. aut magl impotentē ad reddēdū deo debita seruitia facit. Seruitia q̄pe q̄ dei gr̄a q̄ta nō efficit: seruitia putāda nō sunt. Cū igit seruitia deo debita ex q̄cūq; tpe in antea infinita sunt ex solutiōe intrāsibilia: māifestū est oēz q̄ mortaliter peccat q̄ctū in se ē in infinitū deū dānificare. ⁊ infinitā rapinā in ipsum cōmittē. Ex q̄ sequit euident ipsum infinitā penā meruisse tū qz deū debito seruitio absq; fine defraudat: tū qz p vnoq; eox vt diximꝰ q̄ deo inq̄ctum in se ē aufert penā aliq̄tā merek. Quēadmodū igit cū hmōi dānā omia ꝓgregata fuerint. summā infinitā ꝓstituēt: sic ⁊ pene p singulis hmōi dānis debite cū aggregate in vnū fuerit. penā vnā ꝓstituēt infinitā. Quēadmodū si q̄s i aliq̄ domo hket ppetuā seruitutē aut ppetuū cēsum q̄ tā irrepabilit destrueret domū: nō solū vniꝰ āni cēsum. ꝫ infinitoz ānoz cēsus eidē aufert. Sic ⁊ q̄ seipsum irrepabilit destruit nō vniꝰ diei seruitiū solū sibi aufert: ꝫ totiꝰ future ppetuitatl ineuūabilia infinitaq; seruitia. Nō enī sola p̄sentl tpis seruitia deo debenk ꝫ etiā futura: q̄ tāto p̄stātioza sunt p̄ūb9 q̄ctū gr̄am gl̄ia antecellit. Nō enī miꝰ delinq̄t in deū q̄ mortaliter peccat. qz irrecupabilk ē ipse pctōz q̄uis repari posset a deo quēadmodū nō miꝰ peccat q̄s i eū cuiꝰ domū destruit vel exurit. qz ipse cuiꝰ domꝰ est pōt eā repare: nihilominꝰ ppk ꝫ aufert ei q̄ctū in eo ē oēm cēsum tam p̄ūtalit q̄ in futuro ex ea pcipiendū.

¶ Articulus. ij. q̄ dānati debēt eternaliter cruciari q̄druplici ratione respectu dei.

¶ Scōo debēt dānati cruciari eknalit respectu dei: ⁊ ꝫ q̄druplici rōne. Primo rōne diuine gr̄e. scōo rōne dine ꝓtumelie. tertio rōne dine magnificētie: q̄rto rōne dine iusticie

¶ Debēt dānati eternaliter cruciari ꝓpter infinitas gr̄as a deo receptas. Cap. j.

Primo q̄dē debēt dānati eknaliter cruciari rōne dine gr̄e. Ponamꝰ enī q̄ alicui dederit ds mille marcas auri tm̄. alteri x̄o dederit milia infinita. Māifestū est enī q̄ obligatio ⁊ debitū gratitudis atq; seruitij eiꝰ q̄ recipit donū infinitū maioꝛ ē p̄m intētionē obligatiōe ⁊ debito q̄ deo tenek ille q̄ p̄noiatū finitū donū solū recepit. cā enī obligatiōis ⁊ debiti cām istiꝰ infinities ꝓtinet. Qz igit ꝓportionales sunt cāe silles ⁊ earū effectꝰ: infinities p̄m intētionē cōtinet effectū nec dubitatione hz qđ diximus Cm̄ igit obligatio q̄ ds tenek deo rōne solius lingue vel oculi i infinitū maioꝛ ē q̄ ꝓdicta. quā māifestū est eē infinitā: nō solū infinita ē ꝫ maioꝛ etiā infinita. Multo igit fortius obligatio q̄ tenek deo totiꝰ coꝛpis rōne ⁊ incōpabilit multo magl infinita ē obligatio q̄ tenek rōne nobilissime aie ad imaginē ⁊ similitudinē dei formate. Cū enī incōpabilit melioꝛ ac p̄cioſioꝛ aīa sit q̄ coꝛpꝰ ⁊ eadē gratuita bonitate vtraq; data incompabilit maioꝛem necesse ē eē obligationē vniuſcuiuſq; ad deum. q̄ rōne aie tenemur eidē q̄ſ sit obligatio q̄ rōne coꝛpis ipsi obligati sumꝰ. Amplius si aīa hūana nō debēt durare seu viuē nisi per diē vnū. obligata nihilominꝰ deo esset. s. rōne diurni esse vel vite aliq̄ta obligatiōe. ⁊ rōne biduane vite duplo maioꝛi. ⁊ rōne q̄triduane in q̄druplo maioꝛi ⁊ sic i infinitū: q̄re rōne ꝓpetue ⁊ infinite vite i infinitū maioꝛi. Māifestū est igit oēm hūanā aīam deo obligatā esse ꝺo rōne exīntie ⁊ infinite vite. Sed māifeste ex p̄dicti patet q̄ eq̄les sunt obligatio ⁊ trāſgressio eiꝰ: q̄re oīs trāſgressio istius obligatiōis ⁊ debiti necessario infinita ē: ⁊ iō pena eiꝰ merito dz eē infinita. Transgressio enī huiꝰ obligatiōis maxie triplex ē. Prima q̄dē ē nō seruire ꝺo. siue ei debitū seruitiū ſbtrahē. Scōa ē debitū ei seruitiū alteri impendere. Tertia deū impugꝛe. In ſbtractiōe āt debiti deo seruitij intelligimꝰ ei gr̄as nō agē de bñficijs ab eo recepti. Est enī ps nō modica dini seruitij actiogr̄ax. Preterimꝰ ceteras gr̄as hoī a deo collatas: de q̄bꝰ mēs discreta faciliter pensare potest.

¶ Propter infinitatē cōtumelie deo illate debet peccatoꝛ eternaliter cruciari. ¶ Cap. ij.

Secūdo debēt dānati eknalit cruciari rōne dine ꝓtumelie quā infert deo. Nā q̄cto minꝰ est bonum qđ deo p̄ferk siue ppk qđ ipse deserik: tāto maioꝛ ei ꝓtumelia irrogak. Qz igit oē qđ ē vel eē pōt i infinitū minꝰ ē ipso bonū q̄cq̄d ei p̄ferk aut p q̄cūq; alio deferak infinita ei ꝓtumelia irrogak. In oi aūt mortali culpa aliq̄d ei p̄ferk ⁊ p illo deserik p̄m qđ Augꝰ. diffiniens pctm̄ mortale aut. Pctm̄ est spreto incōmutabili bono rebꝰ cōmutabilibꝰ adherere Ex q̄ patet q̄ i oi pctō mortali infinita deo cōtumelia irrogak. Hoc paret ex vers ꝓportionibus. Si enī deo p̄ferk bonū in duplo minꝰ

ꝯ ipse ē aliꝯta ei iniuria irrogaꝛ. Si aūt in ꝙdruplo min⁹ bonū ei ꝓferꝛ: duplo maior ei iniuria irrogaꝛ: ⁊ ita in infinitū. Qz igiꝛ nō est repire aliqd qō nō sit ī infinitū min⁹ bonū: māifestū est qz ꝙcqd ei ꝓferaꝛ aut ꝑ quo cunqꝫ alio deseraꝛ infinita ei ꝓtumelia siue iniuria irrogaꝛ. Jā igiꝛ declaratuz est tibi qꝫ oīs moꝛtaliꝛ peccās infinitā ꝓtumeliā vel iniuriā deo irrogat. Infinite aūt iniurie vel cō tumelie. infinita de iure debeꝛ pena. ⁊ hꝫ intelligiꝛ infinita duratiōe: ⁊ sic qō intēdimus declaratū patet. Aut infinita acerbitate: ⁊ sic nihilomin⁹ habem⁹ ꝓpositū nr̄m. Cū enim oīs x̄tus hūana ad agēdū ⁊ patiēdū finita cē videaꝛ: nequaqꝫ videꝛ ei posse infligi infinita acerbitate pena adhiberi. Quapꝛopꝛ infinite duratiōis cōpensabiꝛ ex necessitate acerbitatis infinitas.

Secōm infinitatē magnificentie dei pctō eternaliter cruciaꝛ. Capitulum. iij.

Tertio debēt dānati eꝛnaliꝛ cruciari rōne dine magnificentie. Si qs eni peccaret ī aliquē cālē sibi. ꝑculdubio aliqꝫtulū peccaret ī eū. ⁊ si idē vel simile pctm̄ cōmitteret ī maiorez magl: ⁊ qꝫto maiorē tāto magl. Verbi gr̄a. Si ī sacerdotē peccat magl qꝫ si in eālē. Et itez in archidiaconū gui⁹. ⁊ similiꝛ in archiepm̄ gūius qꝫ in epm̄: ⁊ sic de alijs ḡdib⁹ supioꝛib⁹. Quare patet qz qꝫto ī maiorē peccat tanto magis peccauit. qre si ī infinitū maiorē in infinituz magl. Qz ḡ ōs ī infinitū maiorē ē qcūqꝫ alio: iō in infinitū magl peccaꝛ in deū qꝫ in hoiem eodē genere culpe. Verbi gr̄a. Si occiditur de⁹ ⁊ occidiꝛ hō q nō est ōs ī infinitū maius pctm̄ est occisio dei qꝫ hois. Eodē mō si conspuiꝛ hō ⁊ ꝓspuaꝛ ōs vel ꝑcutiꝛ hō ⁊ ōs. vel sꝓtēniꝛ ōs ⁊ hō vel offendiꝛ ōs ⁊ hō: in infinitū maꝫ pctm̄ est offensa dei vel ꝓtemptus qꝫ offensa vel ꝓtēpt⁹ hois vt patet ex de beat. c. xgēti. Longe gui⁹ ē eꝛnā qꝫ tpalē ledē maiestatē. Qz igiꝛ oī moꝛtali culpa offendiꝛ vel ꝓtēniꝛ ōs. qz ei⁹ mādatū ⁊ ei⁹ volūtas ꝑteriꝛ māifestū est oī pctō moꝛtali ī deū in infinituz peccari vel saltē in infinitū magl qꝫ peccareꝛ in hoiem. si hō offendēꝛ vel ꝓtēnereꝛ. Jdeo peccās ⁊ ꝓtēnēs magnificētiā dei ī eꝛnū cruciari meretur.

Qsicuti iusti debēt a deo ex misericoꝛdia eternaliter ꝑmiari ita ⁊ iniusti ex iusticia eternaliter cruciari. Capitulū. iiij.

Quarto debēt dānati eꝛnaliꝛ cruciari rōne dine iusticie. Cū eni p eūdem modū causandi iusticia dei cā sit ꝑmioꝛ atqꝫ penarū. hꝫ ē p semetipsum. qō est dicē. p hꝫ qꝫ iusticia ē. si p se effectriꝛ ē ꝓpetuitatiꝛ in ꝑmijs: igiꝛ similiꝛ ⁊ ī penis. Vñ ps̄. Justꝰ dñs ⁊ iusticias dilexit: eqtatē vidit vult⁹ ei⁹. Jō mala merita oīno sunt nr̄a. merita x̄o bona fere oīno sunt dei et mimū hūt a ꝓte nr̄a. Magl eni debenꝛ nobis de iusticia maloꝝ meritoꝝ pene qꝫ ꝑmia bonoꝝ: qz de iusticia magl sum⁹ puniēdi ꝓo meritis malꝝ qꝫ ꝑmiādi ꝑ bonis. Si igiꝛ eꝛnaliter ꝑmiādi sum⁹ ꝑ bonis: multo foꝛti⁹ puniendi ꝑ malis. Plericqꝫ eni solaz imēsitatez dine mie ꝓsiderātes: magnitudinē dine iusticie nō attēdūt. cū nec minoꝝ nec min⁹ eꝛna sit dei iusticia qꝫ ei⁹ mia: nec minoꝝ nec min⁹ etern⁹ dꝫ cē ipsi⁹ effect⁹ in dānādos ⁊ puniē dos. qꝫ effect⁹ mie ī saluādos ⁊ btificādos Ampli⁹. Si x̄tus ⁊ vitiū vere ꝯria sunt. igiꝛ et effect⁹ eoꝝ imediati ⁊ ꝑ se ꝯrij sunt. qre remuneratio q̄ debeꝛ vni x̄tuti veri nomis ac rōnis ꝯria erit pene q̄ debeꝛ vitio oꝑposito. Nō est aūt ꝯria pena tpalis btitudini sempiterne. Et ex hꝫ patꝫ māifeste: qꝫ ex iusticia dei vnicuiqꝫ moꝛtali culpe debeꝛ sempiꝛna pena. Qꝫ qdā erronei ⁊ ignari loquunꝛ de misericoꝛdia dei ⁊ iusticia dei. ac si altera illarū vellet ius alteri⁹ vsurpare. ⁊ tanqꝫ mia vellet euacuare iusticiā: cū inꝛ eas sit paꝛ ī vltimo trāquillitatiꝛ. Qꝫ hi tales adūtāt qꝫ nouit dñs misereri salua sꝑ sua iusticia ⁊ illesa: atqꝫ vindicare salua mia. ⁊ vtraqꝫ sine iniuria alteri⁹ vti. Vñ ps̄. Misericoꝛdia ⁊ veritas obuiauerūt sibi iusticia ⁊ paꝛ osculate sunt.

Articulus. iij. qꝫ damnati debent eternaliter cruciari ꝙdrupliciratione respectu vniuersi.

Tertio debēt dānati eꝛnaliter cruciari respectu vniūsi: ⁊ hꝫ ꝙdruplici rōne. Primo rōne inclinabiliꝛ. ſcdo rōne necessitatiꝛ. tertio rōne vtiliꝛ: qrto rōne iocūditatiꝛ.

Qz hō sicut ad eternū bonum naturaliter inclinaꝛ. sic peccādo eternaliter cruciaꝛ. Capi. j.

Primo rōne inclinabiliꝛ. Natura eni rōnalis eo ipso qꝫ naturaliꝛ est oꝛdinata ad summū bonū ⁊ eꝛnū. ita qꝫ nāliꝛ appetit illud tanqꝫ btitudinē suam. ⁊ sic qꝫ electiue nihil pōt appetere nisi ad illud ⁊ ꝓpter illud eo ipso inclinatur ad eternitatē: quia summū bonum est

eternū. Jō etiā op⁹ ē q̄ i his i q̄b⁹ sibi puerse statuit vltimū finē amādo illa q̄si suū bonū summū t ꝑsūmatū bonū/t quasi i illis sit sua btitudo q̄tū ex se ē t ex sua statuitiōe hēat se ad illud tanq̄ ad coeternū. Jgit̄ ei⁹ final⁹ ꝑfusio vel aūsio q̄tū ex se ē ad eternū ordiata ē. Mō ē igit̄ ꝑ sui ordis rōnē q̄ i sua aūsiōe a lapsu eternalit̄ cruciat̄: eo ipso etiā q̄ eternitat⁹ capax ē et q̄ ad finales retributiōes ē p sua electiua opa ordinata vel ordināda. Et vlteri⁹ p̄t addi q̄ b̄ ordo exigit vniūsi. s. q̄ aliq̄s final⁹ stat⁹ imobilit̄ sit sibi a deo p̄fix⁹: ita q̄ finalit̄ oia i loc⁹ t statib⁹ sibi debit⁹ imutabilit̄ t irreuocabilit̄ collocentur.

Q vniuersitas rerum indicat esse eternas penas q̄bus cruciā tur dānati. Capi. ij.

SEcūdo debēt dānati eternalit̄ cruciari rōne necessitat⁹. Cū eni in vniuersitate rerū inuēiat̄ pura t vera felicitas sic in tractatu de reg̃ dei mfatuz ē atq̄ repiat̄ mixta felicitas t nō vera. Mixta inq̄ ex felicitate t miseria q̄lis est p̄ntis vite. Necesse ē vt iueniat̄ etiā pura vera t ꝑsummata miseria. Jn oi eni igit̄ genere ꝓrioz sī inueniat̄ alterū: t amboz mediū necesse ē inueniri nāliter t reliquū. Quare sic est fm veritatē in vniūso pura t vera felicitas: ita necesse ē vt i eo sit pura t vera miseria. Mō est aūt pura t vera felicitas q̄ phēnis t ꝑpetua nō ē. Cū impossibile ē purā t verā esse felicitatez ad quā ptingē pōt defect⁹ t mors. q̄re neq̄ pura neq̄ vera miseria ē quā bonū liberationis siue termiatiōis abscidit. Est eni ps aliqua felicitat⁹ liberatio t imunitas ab ip̄a malis. Jn b̄ aūt notare debes q̄ rō seu ꝓbatio ista validissima eēt t irrefragabilis: si vera et pura quā dixim⁹ felicitas vez hꝫet ꝓriū. Mō aūt hz vez ꝓriū. Et b̄ ē q̄m vera t pura redū dantissimaq̄ bonitas cui⁹ ꝓuctio seu fruitio vera t pura felicitas ē nō hz ꝓriū. Si eni haberet ꝓriū haberet cōpar coequū t coeq̄le. Jā aūt declarauim⁹ tibi impossibilitatē ꝓuenient⁹ isti⁹. Q̄ xo ex hac radice elici pōt ad oēsionē ei⁹ q̄ intēdim⁹. q̄ necesse ē cōpleta eē opa dei in vniūso. Jō necesse ē vt opa iusticie ei⁹ nec diminutionē habeāt nec defectū. Jō necesse ē sic retributiōes seu remūerationes iusticie dei ꝑpetue sunt i bene merit⁹: sic vindictas t penas eiusdē iusticie necesse est esse sempit̄nas. Si eni tpales t sempit̄ne iūe nirent remūeratiōes iusticie dei t solūmodo tpales eiusdē vindicte t pene. nō esset cōpleta vniūsitas operuz iusticie ei⁹ in pte ista neq̄ cōpleta vniūsitas ꝓrietat⁹ isti⁹. videlicet ꝑmioz atq̄ penarū: cū tāt⁹ sit defect⁹ t diminatio ex pte penarū. Nec etiā eqlitas repiretur in hmōi ꝓtrarijs. q̄ reuera ꝓtraria sunt i rōne t noiatione in q̄bus accepim⁹ ea. Jpremia eni t pena inq̄tuz ꝑmia t pene similit̄ remuneratio t vindicta inq̄tū tales ꝓrie sunt.

De fructu q̄ resultat electis de eternis supplicijs damnatorū. Capitulum. iij.

TErtio debēt dānati eternalit̄ cruciari rōne vtilitat⁹. Nobilissim⁹ enim fruct⁹ t vtilitas mag̃ est dinaz scripturarū eternas penas cōminatiū trāsgressoribus sue legi. Ex b̄ eni forti⁹ cauti⁹ t sollicitⁿ nos cohibem⁹ a malis. t deū t ei⁹ iudicia amplius metuim⁹. t hūili⁹ ac timorati⁹ reuerem⁹: atq̄ ei⁹ p̄cepta obediēti⁹ t reuerēti⁹ t sb lectius coherem⁹. Sz deus nihil impiū aut iniustū pōt alicui cōminari. nec falso et mendose pōt aliquā sniam cōminatoriā dare: eo multo min⁹ pōt illā falso p̄bere solēnit̄ in authentici scriptur⁹. Si igit̄ vtilime t veriss̄me eternas penas p̄ sanctas scripturas noui et veteris testamēti cōminat⁹ est reprobis t debuit cōminari: ꝑstat q̄ totā vtilitatē t veritatem p̄dictarū cōminationū tollit. qui dicit deum non debere eternas penas reprobis inferre: quia nihil potest bene t veraciter cōminari q̄ non pōt bene t veracit̄ adimplerī. Nec solum hic erroz p̄dicta excludit. verūeti am in p̄fatis cōminatiōib⁹ astruit esse fallacez duplicem t mendosum: t tunc qua rōne t i istis mendosus t fallax eadē rōne dici potest et credi fallax i oib⁹ suis p̄missis t dictis. Jō erroz iste sub pallio pietatis summā impietatem inducit. atq̄ potius diuini cultus t totius catholice fidei pietatē exterminat t sburit.

De iocunditate quam habēt beati de supplicijs damnatorū. Capitulum. iiij.

QUarto debent dānati eternaliter cruciari ratione iocūditatis. Omnes eni p̄hi excellentes in hoc cōsentiunt q̄ prima causa aliquid non intendit nec aliquid ꝓpter aliud operat̄: nisi p se tm̄ et gratis. Unde ꝓuerb. xvj. dicitur. Uniuersa ꝓpter semetipsum opat⁹ est deus. Q̄ autem intendere gloriā suam t laudem q̄si dicatur non vt opere precium neq̄ emolumentum intentiōis t opationis sue illam intendit: sed vt decens atq̄ decoz t per se debitū. Jn damnatione autem reprobor tanto magis est dei gloria: q̄nto maior multitudo magnitudoq̄ ipsoz. Simili t tanto maior de-

cor iusticie ꝯto magis aparebūt vitia eorū atq; peccata peccatisq; supaddita obduratissima ⁊ nunq; emollibilis ꝓtumacia. Nec eēt cōpleta laus atq; gloria dei. q̄ nihil aliud est q̄ sublimis clara ⁊ lata illi⁹ fama: si nō essz ei ppetua laus ⁊ gloria de iusticia quēadmodū de bonitate ⁊ mia. Cōplebit igit tandē opa iusticie sue sicut ⁊ mie: ⁊ ideo cōplebunt laus et gloria ei⁹ quā dixim⁹ ex vtrisq;. Et quēad modū iuges laudes ⁊ gr̄arūactiōes ꝓtinue resonabūt ei⁹ miam i saluat': sic planct⁹ eius latus ⁊ suspiria rugit⁹ clamores ⁊ vlulat⁹ resonabūt dei iusticiā in dānat'. Jō infernus glorificato⁹ aurib⁹ ineffabili suauitate succi net padyso. Nec eēt iocūda oiq; ex pte pfecta musica' ibi ꝓcent⁹ suauitas: si discār⁹ infernalis a pte iusticie dei resonās cantui deesset mie ei⁹. Ūñ ps̄. dicit. Miam ⁊ iudiciuz cantabo tibi. Nec cōpleta ē ex oib⁹ modis solēnitas q̄ solū cantū hz absq; organo ⁊ discantu. Jgit cū sctis celesti regi cantem⁹ dño glorioſe qz equū ⁊ ascēsorē .i. implos ⁊ demones ꝓiecit in mare infernaliū tormētorū eo q̄ sit iust⁹ dñs i oib⁹ vijs suis ⁊ sctūs in oibus opib⁹ suis. Qui trin⁹ ⁊ vn⁹ iust⁹ pi⁹ magnus ⁊ glorioſus ⁊ i oib⁹ opib⁹ suis bñdicendus ⁊ laudādus per infinita secula.

Feria. iiij. post primā dñicam in q̄dragesima ō fidei improbabilitate cōtra p̄sumptuosos ⁊ curiosos q̄rētes signa miracula ⁊ portēta vel naturales rationes de fide. Ser. xiij.

Magister volumus a te signū videre Mat. xij. et i euāgl. ho. Curioso⁹ ⁊ suppboz ⁊ infideliū scribarū ⁊ phariseo⁹ q̄ charitate dñi vacui erāt ꝟba sunt ista. Cū eni tot ⁊ tāta sig̃ facēt dñs iesus i ꝓspectu eo⁹ plena simul hūilitate pietate charitate ac salubri vtilitate sic mortuos suscitare. demões effugare. cecos illūiare ⁊ silia: q̄ altiori potētie erāt q̄ aliq̄ō signū visibile ō celo emittē. Et q̄d ē q̄ petūt aliud signū nisi qz nō credūt tot sig̃ nam facta. ⁊ curiosi sunt ad expiēdū aliq̄ sig̃ noua ⁊ vana? Nec eni videt q̄ iō peterent vt crederēt: q̄ potu⁹ v eū tēptarēt. Ūñ hiero. Signū postulāt q̄si q̄ viderāt sig̃ nō fuerint. Cupiebāt eni vel i morē helie ignē ō sublimi venire. iiij. Reg. j. vel i silitudinē samuel tpe estiuo ꝑ naturā loci rugire tonitrua. chorruscare fulgura. imbres ruere: q̄si ⁊ illa nō possent calūniari ⁊ dicē ex occulti aeri passiōib⁹ accidisse. Nā q̄ calūniari ea q̄ oculi vides. et māu tenes ⁊ vtilitate senties. q̄d factur⁹ es de his q̄ de celo venirēt? Utriq; dicēs ⁊ magos i egypto multa sig̃ ō celo fecisse. Quid est temptare deū? Est igit talis sig̃ q̄rē deuz temerarie ⁊ p̄sumptuose tēptare. Hoc fecit diabolus Mat. iiij. de p̄cipitio temptās christum cui dñs dixit. Nō temptab⁹ dñm deum tuū. Ad verbū pōt esse aliud thema. Tripliciter eni hō temptat deū. s. ꝓmo ꝟbis. scōo facti exp̄sse: tertio facti interp̄tatiue. Primo q̄dē q̄s temptat deū verbis: cū ab eo aliq̄d petit ea intētiōe vt curiose exploret ei⁹ sciētiā ptātem vel volūtatē. Scōo aūt facti exp̄sse tēptat: qñ p ea q̄ facit intendit curiose exp̄imētū sumē de p̄dictis. Tertio facti interp̄tatiue hō deū temptat. q̄ ⁊ si h̄ nō intendat illud tñ qđ petit ⁊ facit ad nihil aliud vtile ē nisi ad ꝓbandū aliq̄d de p̄dicti. Sic si aliq̄s equū currē faciat absq; aliq̄ vtilitate. hoc nihil aliud esse videt q̄ exp̄imētū sumē ō eq̄ velocitate. Ūñ aūt ppt aliquā necessitatē vl vtilitatē cōmittit se hō in petitiōib⁹ vel opib⁹ suis auxilio dei h̄ nō est deū temptare ꝙ i de um fidelit' spare. Ūñ ꝟo h̄ agit absq; necessitate: tūc ꝟo interp̄tatiue deū tēptat. Jō si q̄s ex sola curiositate petit a deo aliq̄ō signū fieri sic petebāt scribe ⁊ phariſei: tal' vere deum temptat. Ad q̄dē pctm̄ ꝓmo supbie. scōo curiositatis vane. tertio irreuēntie. q̄rto amētie q̄nto diffidētie. sexto improuidētie. septimo stulticie. Primo ē pctm̄ supbie. Qz supbe et p̄sumptuose se ingerit in dīnis ⁊ vltra mēsurā sibi ꝓgruā vel ꝓdignā. Scōo ē pctm̄ vane curiositatis. Qz q̄ h̄ vane ⁊ curiose miracula q̄rit. Tertio ē pctm̄ irreuēntie. Nēpe irreuēntiā in deū cōmittit. Quidā eni ꝓtemp⁹ ꝑsone ē tēptare eā. Quarto ē pctz amētie: qz vult q; ꝺs faciat rē vanam satisfaciēdo sue vane petitiōi. Quito ē pctm̄ diffidētie et infidelitatis. Qz dubitat ō eo sup q̄ deū tēptat. Sexto ē pctm̄ imp̄uidētie. Qz ꝓpaz puidētiā ⁊ discretionē temerarie ⁊ legez dei linquit non querens in hoc gloriam dei. Septio ē pctz stulticie. Cōsūate q̄dē stulticie est sine causa piculo se exponē. Obiectio. Sz obijcit de eo qđ dñs Jo. xx. thome ait qz vidisti me thoma credidisti: beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Ad pōt aliud esse thema. Dixit eni thomas nisi videro i man⁹ ei⁹ fixuram clauoz ⁊ mittā digitū meū in locū clauorum: ⁊ mittā manū meā in lat⁹ eius: nō credam. Ex his eni ad litterā videt q̄ fides thome ex vtilis erat accepta: q̄re non videt gra-

tuita fuisse. Ad h rñdet Alexã. de hal' in .iij. dis. q hec pñctio qz nõ tenet ibidẽ causalit: sed adiũctiue. Vñ dũ dicit qz vidisti me thoma credidisti hec pñctio qz nõ notat causaz vel rõnẽ: sed notat q̃ndã dispositionẽ vel excitationẽ animi ꝓpatoriã ad credẽdũ. Licet enĩ fides nõ habeat cãm vel rõnẽ licet cũ talibus ꝓbatiõib⁹ z suasiõib⁹ multũ ꝓficiat viua z vera fides sicut in ꝓlogo huius libri dictum ẽ arti. .j. c. iij. põt tñ hr̃e ꝓpatoriã dispositionẽ. Hec ille. Multi tñ dubiũ in fide vere similes his phariseis sunt deũ p̃sumptuose temptãtes: sig̃ querũt z miracula desiderãt: q̃si tot⁹ mũdus miracul' nõ fuerit z sit plen⁹. Ad q̃rũ eliminãdũ errorẽ de excellẽtia improbabilis fidei hodie dicẽdũ est. Fides igit quã hic cũ dei adiutorio stabilire intẽdim⁹: verissima rõne certissimaq; diffinitiõe est virtus q̃ ea q̃ ad fundamẽtũ christiane religiõis ptinent absq; hũana ꝓbabilitate recte firmit̃q; credunt. De q̃ tria ꝓtemplemur ad pñs. primo ei⁹ pfectionẽ. scõo ei⁹ obligationẽ: tertio eius compationem.

Articulus prim⁹ de triplici pfectione q̃ cõsistit ī credẽda fide sine miracul' vel signis rõnibus naturalibus siue euidentijs manifestis.

Primo aũt ptẽplemur hui⁹ improbabilis fidei pfectionẽ. Triplex enĩ pfectio ꝓsistit in credẽdo verã fidẽ absq; euidẽtys atq; signis Prima ẽ magni vigoris. scõa magni amor'. tertia magni splẽdoris.

Qz credere sine signis z euidẽtijs magni vigoris perfectio est

Capitulum. j.

Prima ẽ pfectio magni vigor'. Sic nãq; ꝓbabile ẽ ad intellectũ sic lucidũ ad visum. z sicut suaue z vtile ad affectũ: z sicut calidũ z frigidũ ad tactũ Sicut enĩ est insuaue z inutile ad affectũ z tenebrosum nullo; luie supaspsum ad visum sic improbabile ad intellectũ. Sic igit nõ est xtuosum videl lucidũ q̃ nullo mõ pugt contra visum imo oib⁹ modis pugt ad ipsuz: sic nõ est xtuosum credẽ ꝓbabile vel q̃ est manifeste verũ. Sic etiã vigor affect⁹ ẽ amare z appetẽ insuaue seu molestũ: sic affectui amare inutile siue dãnosum. Sic enĩ calẽ ꝯ frigidũ h ẽ repugre frigido xtuel ẽ atq; vigoris: sic amare improbũ z reprobũ. Et iux hunc modũ credẽ improbabile: magne xtuel erit et vigoris. Preterea amare atq; desiderare vtile z suaue aut magnificũ nõ est nisi de immisso z admisso igne calẽ: z h opus ꝓprie est nature. Nõ enĩ est min⁹ nãle igni spũali illõ cui approp̃inquat calefacẽ spũalit: q̃ corpali corpalit. Iuxigit hũc modũ credẽ ꝓbabile vel mãifeste vez: nihil aliud ẽ credẽ q̃ videl lucidũ vel illuiari a lucido. Suauitas enim vtilitas z magnificẽtia tres sunt spẽs spũal' ignis. z tres ī hũanis mẽtib⁹ arsiões seu cõbustiones efficiũt. s. ꝓcupiam carnis oculoz et supbiã vite: vel meli⁹ luxuriã auariciã z supbiã vt 1o. j. Jo. ij. Qẽ qõ est i mũdo ꝓcupiscẽtia carnis ẽ z ꝓcupia oculoz z supbia vite. His aũt trib⁹ spẽb⁹ ignis ita ardẽ atq; exuri innati sum⁹ sic arida lig̃ corpali igne z h naturali corruptiõe seu originali nõ q̃dẽ prima creatiõis institutiõe. Sic igit tres dicte dispositiões ignis sunt ad nr̃m affectuz siue ad nr̃as motiuas vires tã sublimes z nobiles q̃ inferiores z ignobiles inflãmãdis. Sic ꝓbabilitas z euidẽtia luces sunt z luia ad nr̃m intellectũ z etiã ad vires nr̃as apprehẽsiuas tam nobiles q̃ ignobiles ꝓbabilitas tñ tenuis atq; debilis lucl spũalis supaspsio est et ꝓpt̃ h nõ sufficit firmare seu figẽ mẽtl appr̃hensionẽ. Euidẽtia aũt veritatl fortl z penetrãs luciditas seu luiositas ẽ z ppt̃ h figit et firmat certitudie intellectuz. Ex his patet q credẽ impossibilia fortitudis atq; vigoris intellectus nr̃i ẽ: sic amare dãnosa molestat ig̃ minosa fortitudis ẽ atq; vigoris nr̃i affect⁹ Vñ Chryſ. sup ꝑdictũ xbũ Pat. volum⁹ a te signũ videl ait. Aperito. sic sp discẽ vel q̃rere signũ est nunq; posse pficẽ: sic testioniũ sp querẽ. signũ est nunq; velle credere.

Qz absq; euidentijs z signis credere ẽ pfectio magni amoris

Capitulum. ij.

Secũda aũt pfectio i tali mõ credẽdi ẽ magni amoris. Quẽadmodũ enĩ aliud ẽ diligẽ aliquẽ ex meritis suis siue aliud ex suauitate z vtilitate vl vtile diligẽti. aliud ex xtute diligẽtl: sic aliud est credẽ ex ꝓbabilitate seu euidẽtia crediti. aliud ex xtute credẽtl. Sic enĩ ꝓbitas possessoris sui dilectionẽ ingerit z infigit aglscẽtio siue credẽtib⁹ eã. z sic suauitas z vtilitas suauis z vtilis dilectionẽ z desiderũ sui incitat et inflãmat i aglscẽtib⁹ z credẽtib⁹ eas: sic ꝓbabilitas z euidẽtia xtatl fidẽ q̃ndã siue credulitatẽ ꝓbabiliũ z mãifestoz ingerũt z imꝑmũt coglscẽtib⁹ ea. Ac eꝯ cuz q̃s malũ z dilectione indignũ vel inimicũ diligit: h indubie nõ ex meritl ẽ dilecti. h ꝯ merita ei⁹ z ex xtute diligẽtl. Vñ cũ pauptas vel molestia aut cõ-

tumelia vel moꝛs ipsa diligiť sic fecerũt martyres ex ẋtute diligẽti ẽ. nõ ex ipsis cũ nihil i se videanť hꝫe ꝓpť qõ sint diligẽda: sic cũ impbabilia credunť ex ẋtute credẽti ẽ nõ ex ipsis. Amplꝰ. Sic̃ improbitas nõ solũ amoꝛez nõ excitat ꝫ etiã illũ fugat: sic pbabilitas nõ solũ fidẽ nõ facit ꝛ credulitatẽ nõ gnãt. ꝫ etiã aufert ꝛ phibet illã. Ex dictꝭ patet ꝙ sillis virtus ẽ amare improbũ siue reprobũ: ꝛ credẽ improbabile nec miꝛis ẋtuꝭ ẽ credẽ improbabile ꝯ improbũ diligẽ. Vñ Tulliꝰ ꝫ intelligẽs. ij. rhetoꝛice ait. Fides ẽ ꝓceptio veritatis rerum cũ assertiõe sine cãrũ cognitiõe.

¶ Qꝓfectio magni luis ẽ credere sine signis. Capituꝭ. iij.

Tertia ꝓfectio talꝭ credulitatꝭ ẽ magni splẽdoꝛis ac luiosissime atq; tedioſissime cognitiõis. Ea ẋo q̃ ad christiane religiõis ptinẽt fundamentũ aut sunt oĩa pbabilia siue manifeste vera. aut sunt ibi q̃dam improbabilia ꝛ non appentꝭ ẋtuꝭ ſi aũt sunt oĩa mãifesta vera. q̃ niam nulla erit i fide hẽsis. nulla oĩno ꝺdictio. nullaq; dissentio foꝛet. Mãifeste ei verꝭ nemo vtiq; ꝺdicit. Qꝛ igiť in eis ẽ tãta dissentio tãtaq; hẽsum mõstruositas abhoꝛrẽda. tot tãtaq; scismata i ecclesia dei: mãifestũ est q̃dã ex eis eẽ veritatꝭ apparẽtꝭ mime. Credere aũt ea q̃ nõ videnť eẽ vera vel q̃ nõ apparent eẽ vera. Hoc vt dixim⁹ nõ est nisi ẋtuꝭ act⁹ ꝛ nisi ex ẋtute ꝛ splẽdido luĩe ipsi⁹ credẽtis: cũ talia i se cãm credulitatꝭ nõ habeãt sic̃ dictũ est. Jõ necesse ẽ supabũdãti luis ẋtute credi q̃dã ex his q̃ ptinẽt ad fundamẽtũ christiane religiõis. vt radiosa veritas intellect⁹ tenebꝛas improbabilitatꝭ irrũpat seu vincat et luiositate ꝓpꝛia ea q̃ illa abdẽ ptẽdit lucida ꝛ apta hoc est credita reddat.

¶ Articulus. ij. quõ quilibz catholicus absq; signis ꝛ manifestis eidẽtiꝫs credere obligatur tripliciter.

Scẽdo ptẽplemur huiꝰ improbabilis fidei obligationẽ ad quã. s. oẽs gnãliť obligantur. Triplex ẽ enĩ obligatio fidelitatꝭ: quã quilibet erga deũ obligať seruare. ꝓma ẽ fideꝭ obie. scda fideꝭ militie: tertia ẽ fideꝭ reuẽtie

¶ Qꝛ intellectꝰ hũanꝰ absq; ꝓbationibꝰ aut signis credere obligatur. Capituꝭ. j.

Primo enĩ q̃libz obligať deo exhibere fidelẽ obiam. Manifestũ est ei cõitati hoĩum nõ posse satiſſieri ꝓbatiõibꝰ vel suasiõibꝰ de his q̃ credẽda sunt ad deũ accedẽtibꝰ ꝛ sobꝛie ꝛ iuste ꝛ pie i religione christiana viuẽ volẽtibꝰ: vel ꝓpť defectum ꝓbationũ vel suasionũ vel ꝓpť bꝛeuitatẽ intellectꝰ simpliciũ ꝛ vulgariũ hoĩum. Necessario ꝙ credẽda erãt ea sine q̃ꝛ credulitate nemo ad deũ accedẽ põt. Necesse igiť est vt aliavia hꝫ ab hoĩum cõitate credanť: q̃ꝛ ꝓ ꝓbatiões ꝛ suasiões. Nihil aũt ẽ medium q̃n credulitas ois aut suasa sit aut ẋtuꝭ. Necesse ẽ igiť vt talia cõitas hoĩum credat ẋtute. nõ hũana suasiõe: nisi q̃s dubitat in suasionibꝰ ꝛ incredulꝰ q̃ suasiões vel ꝓbationes credẽdoꝛ vel nõ hñt vel nõ capiũt salutarez credulitatẽ eẽ impandã ꝛ ꝫriã credulitatem suꝑlicꝫs extermiandã. Si igiť iusta ẽ ꝓhibitio erroꝛ impietatꝭ: iusta ẽ igiť ꝛ necessario impatio credulitatũ siue creditionũ pietatis hꝫ ẽ vere religiõis. Quare iusta est obĩa ꝛ ex necessitate debita i vtriſq;. Obediẽdũ est igitur ex necessitate i credẽdo. Et obie debitoꝛ est intellectꝰ hũanꝰ ꝯtũ ad opationẽ istã: maxime cũ nullũ apareat ꝑulegiũ exẽptionis sue. Nulla ẽ obĩa intellectus i credẽdo si ex suasiõibꝰ aut ꝓbatiõibꝰ credať: quẽadmodũ nulla ẽ obĩa affectꝰ cũ ex vtilitate vel suauitate ab eo amatur.

¶ Qꝛ q̃libet tanq; fidelis miles christi fidei aduersantia expugnare debet. Capꝫ. ij.

Secũdo aũt obligať q̃libet exhibere deo fidelẽ militiã. Nẽpe credere ea q̃ ptinẽt ad fundamẽtũ christiane religiõis bellũ vtiq; hꝫ ꝯ se gũe. s. disputationũ dissuasionũ ꝺdictionũ ꝛ etiã impbabilitatũ ipsaꝝ. Improbabilitas enĩ directe ꝯ credulitatẽ eoꝝ pugt. Oẽ aũt belluz bellica ẋtute ꝛ foꝛtitudie agẽdũ ꝛ supanduz est: q; sine virtute non ꝓuenit victoꝛia belli. Quã necesse ẽ modis oĩb⁹ ꝓuenire vt moꝛs vtraq; declineť. ꝛ vita vtraq; vel acq̃rať vel acq̃sita cũ dño ꝓseruet. Necessaria igiť est in bello isto ẋtus: q̃ ꝯ dictas q̃ttuoꝛ acies ꝛ mẽte ipsa pugneť ꝛ triũphaliť expugneť. Hec aũt indubie ẽ fides: qm̃ ꝯ eam directe acies ille pugnant ꝛ ipsa acies suas dirigit ꝯ illas. Vñ. j. Jo. v. Hec ẽ victoꝛia q̃ vincit mũdũ fides nr̃a. Vñ. j. ꝓe. v. Adũsarꝰ nr̃ diabolus rugiẽs ꝛc. Et eiusdẽ epl̃e. j. c. Modicũ nũc si cõtristari oꝑtet in varijs temptatiõibus: vt ꝓbatio fidei vestre multo ꝑciosioꝛ sit auro quod per ignem ꝓbatur ꝛc. Ex tã dictꝭ patet ꝙ ꝯ tot iacula piculosa atq; pnitiosa humane mẽti necessaria ẽ armatura. q̃ illa excipiat ꝛ retũdat: ipsam ꝓtegat atq; defendat.

De fidei improbabilitate

Nulla aũt ẽ spũal' alia armatura q̃ ab his iaculis illã ꝓtegat ⁊ ꝫ illã eandem muniat: nisi robusta ⁊ strennua fides. Qđ inde patet. qz oia ista iacula directe trahiciunt in illã ⁊ immediate ꝓcutiunt eam.

Quilibet đ necessitate sine ꝓbatiõib⁹ tenet deo summã reuerentiã exhibere. Ca. iij.

Tertio insup q̃libet obligatur deo summã ac fidelẽ reuerẽtiã exhibẽ Propt̃ qđ dicẽdũ q̃ aut credẽduz est deo absq; suasiõe aliq̃: aut ꝓbatiõe aut ſi. Si sic. ergo crẽdẽdũ est ei ex ẋtute. Q̃ eniz absq; suasiõe ⁊ ꝓbatiõe credit ẋtute credẽti credit. Si q̃s aũt dicat q̃ nõ ei credẽdũ est sine suasiõe vel ꝓbatiõe. Cõtra. Sic enim deo debet dig̃ dilectio ⁊ dig̃ honoratio: sic ei debet dig̃ credulitas siue creditio. Nõ eni ẽ digna creditio q̃ ei ꝑpt̃ suasiões ⁊ ꝓbationes impẽdit: qz nec bono nec mag̃ viro ẽ digna. Nõ igit̃ eẽt ei credẽdũ nisi sic cuiuis alij. cuilibet eni alteri cũ suasiõe ⁊ ꝓbatiõe creditur. Si aũt dicat q̃ credẽdũ est ei absq; suasione et ꝓbatiõe q̃m scit̃ vel credit̃ eẽ verax atq; veridicus nec tal' đ mõ euasit: q̃m nec sine ꝓbatione seu suasiõe đ eẽ ꝓtingit. Habet eni apđ se suasum ⁊ fixũ deũ mẽtiri nolle. ⁊ q̃cũq; dixerit vera eẽ. Per đ igit̃ credit deo. qz credit deũ mẽtiri nolle: ⁊ ita credit ei sic̃ crederetur cuilibet viro bono cui vtiq; ꝑꝑt̃ đ ⁊ ꝑ đ crederet. qz credẽt eũ nõ mẽtiri. Patet igit̃ q̃ ſi credit ei nisi sic̃ alicui bono hõesto viro. Amplius. Hocipsum q̃ credit deũ eẽ veracem ⁊ mẽtiri nolle. aut credit ex veritate fidei. aut ex euidẽtia ẋtatl ipsi⁹ aut ex ꝓbabilitate aut ex suasiõe seu ꝓbatiõe. Si ex euidẽtia veritatis vel ex aliq̃ seq̃ntiũ: in nullo igit̃ honorificat deũ credẽdo đ. De q̃libet eni alio crederz illud idẽ ſi eandẽ cãm credẽdi hket. Credendo đ igit̃ de deo nõ honorificat deũ honorificat q̃dẽ in đ q̃ magnum credit de eo a pte. ſ. crediti nõ aũt a pte credulitatl. Q̃ igit̃ vera religiositas ꝑm quãlibz sui ptẽ dei honoꝛ intendit. imo ei⁹ honoꝛ ẽ cũ ei⁹ credulitas in se dei honoꝛ nõ sit: licet creditũ ei⁹ honoꝛ ipsi⁹ sit. Manifestũ est igit̃ q̃ huius credulitas nec vera religio ẽ: nec ꝑs vere religiõis. Est aũt fides ex necessitate ꝓma ꝑs vere religiõis et fundamẽtũ. Fides igit̃ quã đ intẽdim⁹ ẋtus est quã diximꝰ. Propt̃ đ omia dic̃ Hugo de san. vic. q̃ fides ẽ volũtaria certitudo absentiũ ꝫ opinionũ ⁊ infra sciam ꝓstituta.

Articulus. iij. de triplici similitudine cui assimlant credẽtes ex euidẽtijs ꝓbatiõibꝰ atq; signis

Tertio ꝓcẽplemur huiꝰ improbabilit̃ fidei cõpationẽ. Nẽpe nõ credẽt ex ẋtute ꝑ ex suasiõibꝰ ꝓbatiõibꝰ aut ex signis ꝓt q̃ẽntissime tribꝰ assimlari ⁊ cõpari. Primo viatoꝛi infirmo. scõo mercatoꝛi incredulo: tertio bellatoꝛi inualido seu fesso.

Q̃z q̃ nõ credit sine ꝓbationibus seu euidẽtijs vel signis: similis ẽ viatoꝛi infirmo. Ca. j.

Primo eni assimlat viatoꝛi infirmo Intellect⁹ eni hũan⁹ siue vis intellectiua nr̃a nãlit̃ infirma ẽ in seipsa nõ stãs ꝑ seipsam: ĩõ intrdũ dubietate nutat. Dubitatio eni illi⁹ nihil aliud est: nisi mutatio ei⁹ q̃ nũc i vnã ptẽ ꝓtradictionis. nũc i alterã inclinat. Intrdũ etiaz cadit in tenebꝛis ignoꝛãtie. ⁊ i vacuũ ig̃minie. intrdũ in ipsa falsa ⁊ errores. Fulcit̃ eni q̃si baculo infirmitas illi⁹ intrdũ euidẽtia veritatis plerũq; ꝓbatiõib⁹ aut suasiõibꝰ q̃ñq; signis Et cũ debilis fuerit rõcinatio seu leuis đ est cũ fuerit suasio leuis q̃si subtili arũdini ei ſi innitit̃ ꝓfident: đ q̃dãmõ se retinet timẽs ne ad sustẽtandũ ipsum non sat̃ valida sit atq; foꝛtis. Jõ mãifestũ est q̃ ipse vtit̃ hmõi fulcimentis seu supꝑodiacul' quẽadmodũ baculo debili aut fragili: cui neq; absq; timoꝛe neq; totalit̃ innitit̃ gestãs ipsum. Tales eniz rõcinatiões opinionẽ faciũt solã: q̃ est apꝛehensio alteri⁹ ꝓtis ꝫdictiõis cũ formidine reliq; que. Euidẽtia aũt veritatl ⁊ ꝓbatio demonstratiua foꝛtissima ei⁹ sunt fulcimẽta ⁊ tanq̃ baculi inflexibiles ⁊ infrãgibiles nullaq; ex ꝑte nutãtes. Ex his patz q̃ intellect⁹ nõ quẽrit hmõi fulcimẽta: nisi ex infirmitate ⁊ indebilitate sua. Quapropt̃ intellect⁹ ꝑuans ẽ sic̃ viatoꝛ infirm⁹ ambulãs a ꝓclusiõe i ꝓclusionẽ nõ valẽs ꝓꝑia ẋtute sustinẽ seipsum: sed adiutoꝛio baculi se trãsferẽs ⁊ trãsilit ab vno noto seu ꝓbato i aliud. bacul⁹ãt cui⁹ adiuuaculo ita ambulat ⁊ trãsilit demstratio seu ꝓbatio demstratiua ẽ. Intellect⁹ aũt q̃ ẋtute ꝓꝑia credit nec hmõi fulcimẽta req̃rit nec indiget illis. magl vtiq; foꝛtl ẽ. magisq; firm⁹. qz foꝛtioꝛ ẽ q̃ ꝓꝑia ẋtute ⁊ firmitate initit̃. q̃ qui alieno ammiculo sustentat̃. q̃ꝑopt̃ magl firmit̃ credit q̃ ille. Amplius. Magl credit intellect⁹ ea q̃ credit ꝑ seipsum q̃ ea q̃ ꝑ aliud. q̃re intellect⁹ ẋtute fidei credẽs magl ea q̃ credit ex illa q̃ ea q̃ credit ex suasiõibꝰ vel ex ꝓbatiõibꝰ. Quẽadmodũ magl amat amatuz qui ex virtute ꝓꝑia illud amat q̃ qui ex eo qđ est apud amatũ silr ⁊ rectꝰ amat. Credit

eni intellect⁹ ex suasiõib⁹ ⁊ pbatiõib⁹ quasi inclinat⁹ ⁊ inix⁹ sup eas ⁊ q̃si claudicãs ambulat ambulatiõe q̃ dixim⁹: quẽadmodũ et recte amat solus ille q̃ ex x̃tute amat. Amore aũt curuo seu flexo amat illect⁹ ⁊ attractus ab amato. Per hmõi aũt fidẽ vtiq̃ nõ credit deo. Nã neutr⁹ ẽ trior alteri⁹ receptibile ẽ sic nec calor frigidũ nec frigidus calidũ eẽ põt: q̃re nec x̃tus infirma nec infirmitas x̃tuosa. Nec aũt credulitas infirma est qõ apparet ex supodiaculis ⁊ suffulturis: iõ nec ẽ x̃tus nec virtuosa merito dici potest.

¶ Q̃ nolẽs credere absq̃ euidẽ tĩs ⁊ sig̃nis similis est increduło venditori. ¶ Cap. ij.

Secũdo assimilat̃ mercatori incredulio. Intellect⁹ eni req̃rẽs ea q̃ supra dixim⁹ sic̃ incredulus vẽditor est: q̃ emptori aliẽ nõ credit. nisi pign⁹ seu cautionẽ aut securitatẽ tribuat ei. pbatio eni vl̃ suasio sic̃ pign⁹ ẽ ⁊ cautio securitatis: sine q̃ ñ credit hui⁹ intellect⁹. Et quẽadmodũ venditor nõ aliẽ dat mercẽ nisi sub pignere ⁊ cautione. sic nec hui⁹ intellect⁹ dat credultatẽ suam nisi postq̃ pign⁹ ⁊ cautionẽ quã dixim⁹ accepit. ⁊ sic de mãu tal̃ vẽditoris nõ exeunt merces nisi pus obtinuerit securitatẽ: sic nec de ei⁹ intellectu credulitas exit donec medium pbatiõis q̃si pign⁹ siue cautionẽ pus obtinuerit. Patet eni q̃ exactio pigneris seu alteri⁹ cautiõis nõ est nisi ex putitate seu debilitate credulitatis aut ex defectu ipsi⁹. q̃ mãifestũ est intellectũ exactorẽ hmõi pignerũ ⁊ securitatũ hois pigneris ⁊ securitatẽ videlicet pbationẽ suasionũ ⁊ sig̃noꝝ esse credulitate infirmũ aut incredulũ ⁊ infidũ. Quero nãq̃ a te si q̃s a te mercãciã q̃ndã facẽt ⁊ pẽtionẽ et p̃cio facto illã nolles ei sine pignere dare rogo cui amplio credis pigneri aut illi emptori? Clarũ x̃o ẽ q̃ pigneri: q̃ illi nõ p se credis. q̃ in ℔ plus pign⁹ q̃ emẽtẽ honorat. Sic est ℔. Pignera sunt pbatiões suasiões seu signa. Si igit̃ ds tibi aliq̃d pponit ad credendũ ⁊ tã hui⁹ pignera exigis ab eo: maiorẽ vtiq̃ honorẽ pignerib⁹ exhibes q̃ deo. Q̃ q̃tus incõueniẽs sit p se pz: q̃ i domo venditoris magnitudo pigner⁹ ⁊ multitudo ⁊ si securitatis ipsi faciãt. sig̃ sunt tĩ ⁊ testionia incredulitatis ei⁹. Sic pignera ⁊ securitates sunt pbationũ ac psuasionũ ⁊ sig̃ licet securitate sint intellect⁹ apud quẽ sunt tĩ mãifeste designãt ei⁹ incredulitatẽ ad ea de q̃b⁹ sunt. Sinceritas eni fidei nr̃e i ℔ stat q̃ hõ credat alicui veritati p̃tate ppt̃ auctem p̃cipienti. ⁊ i ℔ illũ glorificat ⁊ honorat: ℔ tal̃ vt sic dicã infida et incredula fides sic̃ tã dictũ est multiplicit̃ cõpbata nõ x̃tus ℔ vitiũ est deovtiq̃ ptumelio sum: ⁊ iõ dãnatiõe supplicioq̃ dignũ. Manifestũ eq̃dem ẽ ptumeliã fieri cuilibet note veritati ⁊ bõitati viro. si ei absq̃ pignere fides adhibita nõ fuerit. ⁊ si cautio securitatis sup his q̃ pmiserit ab eodẽ exacta fuerit. Qto igit̃ fortiꝰ ptumelia irrogat̃ ⁊ iniuria igne et gladio vindicãda. si ab eo pignus pbatiõis exigit̃. ⁊ nõ aliẽ dicti ⁊ pmissiõib⁹ ei⁹ credit̃? Amplio. Nõ est adeo q̃s piurus aut mẽdax cui pbatiõib⁹ aut pignerib⁹ idoneis a q̃libꝫ nõ credat̃. Qui igit̃ nõ aliẽ deo credẽ volũt q̃s pignerib⁹ idoneis ⁊ pbatiõib⁹ certis: mãifestũ est q̃ deũ in pte ista mẽdacib⁹ ⁊ piuris i nullo penit⁹ asponũt. ⁊ illos sibi increditate parificãt ⁊ i fide ⁊ illũ eis adequãt. Hec ẽ apta ptumelia dei nullaten⁹ tollerãda. Hãc eni iudei ⁊ greci dño irrogabãt sic. j. Lox. ſ. testat̃ apls dicẽs. Judei sig̃ querũt. ſ. miracula lox: ℔ greci sapiam. ſ. pbationũ. nec hi nec illi aliẽ credẽ volẽtes q̃si duplici securitate indigẽtes. ſ. pigne⁊ ⁊ fideiussox. ppt̃ qõ patet q̃ nec iudei nec greci hmõi credulitate nec credũt vel nunq̃ crediderũt deo: ℔ signis et sapie tm̃. Ex isti pz q̃ vera fides ẽ digna deo credulitas q̃. ſ. vt dignũ ⁊ iustuꝫ est ei credit̃ scz sine oi pignere ⁊ cautiõe. ſ. g̃ti ⁊ obedienter. ⁊ ñ iõ q̃ verax ẽ aut q̃ vez ẽ qõ ipse loq̃tur sic̃ oi cuiuis hoi crederẽt: ℔ q̃ iubet seu p̃cipit aut vult. Jubet aũt aut p̃cipit p legislatorẽ vel legi expositores. credit̃ ei ex virtute obie. ⁊ ℔ x̃tus obie ipsa fides ẽ p quã obie sue debitũ deo soluit intellect⁹ hũan⁹ sic̃ merito obligat̃. Ex his patet q̃sta infidelitate plenus sit ℔ nr̃ miserabil̃ mũdus. q̃ deo nõ credit a q̃ tot pignera tãtoꝝ miracloꝝ suscepit: ⁊ tot fideiussores. ſ. martyrũ atq̃ luminosoꝝ doctoꝝ tã diu recepit. Nẽpe q̃libet mercator nimis incredulus dicẽt q̃ emẽti credẽ nollet si de merce sibi lucrosa pign⁹ ac fideiussorẽ daret q̃sto igit̃ magis incredulus ille ẽ q̃ christo redemptori emẽti suo p̃ciosissimo sanguie aiaꝝ pctõris ac dãti pignera tot inũabiliũ miraculoꝝ ⁊ fideiussores tãtoꝝ martyꝝ atq̃ tãtoꝝ luminosoꝝ doctoꝝ ⁊ doctrinarũ in infidelitate adhuc impie pseuerat̃? Proinde btũs maximus i sermõe plurimoꝝ martyrũ ait. Noverim⁹ itaq̃ q̃ nõ sine magꝫ discrimie de religiõis veritate disputam⁹: quã tãtoꝝ martyꝝ sanguie p̃firmatã videm⁹. magni piculi res est si post ppbaꝝ oracula. si post apl̃oꝝ testimonia. post martyrũ vulnera veterẽ fidẽ q̃si nouellã discutẽ p̃sumas: ⁊ tã post mãifestos duces i errore pmaneas. ⁊ post moriẽtiũ sudores ociosa disputatiõe p̃tendas.

De iudicio temerario

Q q nō vult credere absq; p batiōib⁹ t euidētijs aut signis: cōpat inualido bellatori. La. iij

Tertio assimilatur inualido seu fesso bellatori. Sicut enī impossibile est q albedo sit nigr̄: sic impossibile ē q xt⁹ sit infirma. Nulla nāq; veritas ē tantumcūq; sit euidēs p qua defendēda q̄sq; se exponeret morti qō q̄tidie fit p catholica fide. Nā fm pbm firmi⁹ t xtuosi⁹ teneť xtuositas xtute: q̄ arte vel scia. Jō q disputat de castitate firmi⁹ veritatē tenet casti⁹ per xtutē. q̄ luxuriosus p sciaz. Similit est de iustitia t alijs xtutib⁹. Nā p sciam teneť veritas q̄dā vmbra velut i spē intelligibiliq; fantasmate accepta visa t cognita sunt. Per virtutē xo habeť sensus illi⁹ veritatī velut q̄dā sapor t odor realit mouēs: t ideo xtuosi⁹ et certi⁹ tenenť que xtute obtinenť. t sic q̄ fide q̄ scia. Ampli⁹. Cū xtus fidei circa difficillima sit hmōi aūt pbationū credulitas nō solū circa facilima ē ꝫ circa ea q̄ vel impossibile vel difficile ē si credē mānifestū ē talē fidē nō esse xtutē impossibile ē enī nō credē mānifeste vera. Difficile aūt ē nō credē pbabilia: t resistere suasiōib⁹ t psilib⁹. Fidei igit fortissima xtus ē q̄. s. violētia fit regn̄ celor̄ dicente dño Mat. xj. Regnū celor̄ vim patit t violēti. i. fideles rapiūt illud. Ex his patet q̄ sit inualidus bellator intellect⁹ hūan⁹ q̄r̄s fulcimēta hūana: t q̄ rō vacillatiōis q̄ est in scia. t firmitatī q̄ est i fide. Cū licet sic supdictū est fides habeat vndiq; gue bellū: tū sic xt⁹ vera fides sine iuuamie oia vincit iuxta illud Mat. ix. Oia possibilia sunt credēti qō nō facit scientia atq; euidētia nē absq; iuuamie rōnis. ergo bellator inualidus ē intellect⁹ hūan⁹ rōes seq̄ns. Hoc patē pōt mystice de dauid q̄. j. Regl. xvij. spreti armis p goliā victoriosius pugnauit fūda t lapide i noīe dñi. Et ad heb. xj. Sancti p fidē vicerūt regn̄ opati sunt iustitiam: q̄ est credē deū credē deo t credē in deum. Et subdit. Adepti sunt pmissiones. i. gloriā sempitnā. Patz etiaz ex dictī q fides ista firma ē necessaria vt intellect⁹ hūan⁹ deo p ipsam seruiat sueq; obie debitū ei reddat. vt et p̄ bella q̄ adūsus ipsuz insurgūt tanq; bellator fortī pugnās vincat: atq; victorie coronā tādē a sūmo rege accipiat. Haz bz. ij. Timoth. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitīe certauerit. Propt̄ b etiā mānifestuz ē q̄ si euidētī veritatī cēnt ea q̄ fide hac credēda sūt vl pbabilia cēnt vl pbationes hrent vel sīg t ppt̄ b solūmō crederēt cessarēt intellect⁹ bella t ppt̄ b etiā t victoria q̄re t victorie corona. Lessa rēt etiā alia bona q̄ tetigim⁹ q̄ nulla eē religio intellect⁹ nulla obia nulla veneratio dei nullū obsequiū nullus din⁹ cult⁹ q̄re remaneret hūan⁹ intellect⁹ iniust⁹ t iniqu⁹ impi⁹ t pctōr. Ex pdict igit patz q̄te pfectiōis sit credere absq; euidētijs atq; signis ac quō ad talem credulitatē ex debito obligamur t qbus alit nō credētes merito silant vt tā decetero nemo fidelis sit q̄ hūanas rōnes seu euidētias aut miracla q̄rat: ꝫ cū mag̃ vigore amore atq; splēdore obedient virilit t reuerent impbabilia vere fidei credat. Qō oib⁹ nob misericordit largiri dignet ille q̄ est testis fidel et ver⁹ dñs ihesus christ⁹ q̄ cū pr̄e t spūsctō pmij vere fidei ē largitor i gloria sempitna in secula seculor̄. Amen.

Feria. v. post primā dñicam i q̄dragesima de iudicio temerario psuptuoso t falso. Ser. xliij

Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demonio vexat Mat. xv. t in euāgl. hodier. Angustiatī atq; miam clamādo postulanti xba sunt ista. Ex doloris angūstia clamat i clamore angustiā atq; miseriā mānifestat: atq; ꝫ miseriā a largitori miaz tota cordis fiducia miaz sibi largiri postulat dicēs. Miserere mei fili dauid tē. Quenā est ista filia q̄ allegat a diabolo male vexati nisi aia q̄ū varijs suspitiōib⁹ atq; impijs cogitatiōib⁹ necnō t iudicijs temerarijs psumptuosis t falsis ac murmuratiōib⁹ t detractiōib⁹ p̄ charitatē christi molestat. pmittit eni q̄ clamauit dicens. Miserere mei tē. Tria xo clamorē inducūt necessitas. charitas et penalitas. Clamat tanq; aia ppt magnā necessitatē. Jō dicit. Miserere mei dñe. Lōtra talia iudicia falsa. Clamat ppt accēsaz charitatē. iō subdit. fili dauid. Fili⁹ bz a filos qō ē amor t dauid māu fortī interptat q̄si dicat. Māu fortī tue dilectiōis libera me dñe iesu. Clamat ppt gue infirmitatē dicēs. filia mea male a dmōio vexat. q̄si dicat. filia mea. ecce subiectum morbi. male. ecce q̄titas morbi. a demonio. ecce gen⁹ morbi vexat. ecce q̄litas morbi. Qō ad pñs totū intelligit de aia que multiplicib⁹ temerarijs t falsis iudicijs i cōscia diabolo instigāte vexat. Cū Mat. vij. Nolite iudicare t nō iudicabimi. Sz q̄ omē pctū a volūtate originē hz: iō vt voluntarie euitem⁹ temerariū iudiciū cordis: dñs Jo. viij. ait. Nolite iudicare fm facie. Scdm Augusti. phibit iudiciū cordis p qō de alijs male opinamur siue credim⁹ vel sentimus. Rō

hui⁹ ē fm ap̄lm .j. Cor. xiij. qz charitas ñ cogitat malū nempe de dilectis male sentimus sicut econtra de non dilectis difficilit̄ bñ. Jō Aug⁹. in glo. sup illud .j. Cor. iij. Nolite ante tps iudicare dicit. Et si suspitiões vitare ñ possum⁹: iudicia tñ et diffinitiuas sñias ꝓtinere debem⁹. Qđ ps̄. obseruare satagebat deus. Amputa oꝓbriū meū qđ suspicatus sum qz iudicia tua iocūda. Qđ x̄bū pōt esse aliud thema i pñti materia. Circa materiā aūt mētalis iudicij adūtendū est q triplex iudiciū distinguit pōt. Primū est iudiciū veritatis. scōm est iudiciū varietatis: tertiū est iudiciū iniqtatis seu temeritatis.

Articulus primus q sunt quedam opa que pñt et debēt iudicari mala: sed tamē cum timore.

Primū est iudiciū veritatis. q̄ qs manifesta pectata potest leuissime iudicare. sicut cōtingit de illis opibus que bono aio fieri nō possunt: sicut est manifesta vsura. negare deum. idolatrare. deū blasphemare. Jdeo inf tales talia opantes ponunt iudei et alij infideles et heretici manifesti de q̄bus oīb⁹. j. Timoth. v. Quoꝝdā pcta manifesta sunt p cedentia ad iudiciū. i. digna iudicari ꝓticula ri iudicio etiā ex debito anteq̄ veniat iudicium generale. Jō dicit Jo. iij. Qui non credit iam iudicat⁹ est. s. a deo ideo ab hoīb⁹ iudicari potest. et non iudicare esse malū pctm̄ est. Unde fm Alex. de hal' qui talia agit malus in corde iudicādus ē. Unde ps̄. Recte iudicate filij hoium. Adūtendū est sicut dicit glo. sup verbo ap̄li ad Rhoma. xiij. qui nō māducat māducantem non spernat. dubia sunt in meliorem ptem interp̄tanda. Proinde notandū q aliquid ex trib⁹ nobis dubiuz est. Primo ex ignorātia p̄ncipij. scōo ex ign̄ātia medij: tertio ex ignorātia termi seu finis.

Qz de his que pñt fieri bona et mala auditione seu intentiōe non licet temere diffinire. Ca. j.

Primo est nobis aliq̄d dubiū ex ign̄rantia p̄ncipij. Nam p̄ncipiū boni vel mali opis est intentio vel voluntas. Unde cum incertū sit quō aio vel q̄ intentiōe opus sit factū: temerariū iudiciū precauere debem⁹ fm Aug⁹. li. ꝓtra manicheos. xij. Qñq̄ op⁹ est malū et voluntas nō est mala sicut cū aliq̄s hoiem inadūtent occidit. Qñq̄ insup op⁹ ē bonū et volūtas ē mala sicut cū q̄s op⁹ mie facit nō p honore dei sed p honore mūdi vt ab hoīb⁹ bonus reputet et laudet. Sicut dicit Haymo super illud verbū ad Rho. ij. dei iudicium est fm veritatem.

Qz non sunt temere iudicāda opa que pñt esse bona et mala. Capitulum. ij.

Secūdo x̄o est nob aliq̄d dubium ex ignorātia medij. Sicut eni operū quedaz sunt mala vt veneficia stupra et ꝓsimilia fm Aug⁹. de sermo. do. in mon. ita sunt opa quedā media et indifferentia de q̄bus iudicare nō possum⁹. an sint bona vel mala. Sicut sunt dare elemosynas ieiunare orare et ꝓsimilia. Nā licet hō tale op⁹ incepit bona vel mala intētiōe: tñ in ipso opere puerti et pūti pōt de bono in malū et econtra Unde Hiere. xvij. Prauū est cor hoīs. s. q̄ad effectum et inscrutabile q̄ ad intellectū. Quis cognoscet illud: q̄si dicat nullus iō nō pōt ō illo quis nisi temere iudicare.

Qz ꝓpter ignorātiā finis etiam sceleste q̄ ad finē iudicādi nō sunt. Capitulum. iij.

Tertio aūt ē aliq̄d nob dubiū ex ign̄rantia finis fm Aug⁹. ꝓtra manicheos lib. ij. Incertū est nob q̄lis futur⁹ sit q̄ nūc vel malus appareat solus ei scit id deus. et iō temerariū est ꝓpt aliq̄s op⁹ p̄sens bonū vel malū de aliq̄ iudicare. Hoc aūt solius ē dei. Unde ad Rho. ij. Scim⁹ qm̄ iudiciū dei est fm veritatē. Et h̄ triplici rōne fm Haymo sup h̄ x̄bo p̄allegt. Primo qz ipse solus corda nouit. scōo qz q̄ sunt eius nouit. tertio qz mercedē iustā retribuit. Judicium enī hūanū inficit et puertit multi modis sed iudiciū dei est fm veritatē. Jdeo sit scelus graue q̄tumcūq̄ velis nō licet de fine cuiuscunq̄ sceleratī temē diffinire. Possumus igit̄ iudicare talia p̄dicta opa scelera esse impietatis et q̄ moriēs in eis dānat oīno: sed q̄ sceleste in illo scelere moritur⁹ sit absolute et determiate temerariū iudiciū est sic. j. ptēbit

Articulus. ij. de triplici varietate signoꝝ suspitionū et indiciorum p que colligi pōt qñ indicium sit pctm̄ mortale vel veniale

Scōm est iudiciū varietatis. In h̄ iudicio triplex varietas pōt ꝓsiderari. Prima est sig rum. scōa est suspicionū: tertia ē indicioꝝ.

De iudicio temerario

De q̃druplici genere signoꝝ ex q̃ oē iudiciū radicale suscipit fundamentū. Cap̃. j.

Prima ẋo iudicū varietas est sig̃x Quattuoꝛ enī sig̃rū gnā distīguī pñt q̃si iudicialis arboꝛis fundamentales radices. Primū est signū violentū scōm est signū ꝓbabile. tertiū est signū leue. q̃rtū est temerariū de q̃bus tangit ex de purga. cano. si q̃s de g̃du in glo. vbi. ¶ Primuꝫ est signū violentū q̃n oīa sig̃ sunt mali ꝛ nulla boni. Scōm ē signū ꝓbabile q̃n plura sig̃ sunt mali: ꝛ pauca boni. Tertiū signū est leue q̃n plā sig̃ sunt boni ꝛ pauca mali. Quartū est signū temerariū q̃n nulla sunt sig̃ mali et oīa sunt sig̃ boni. Adhuc h̄ sig̃ latiꝰ explanemus. ¶ Prima sūt sig̃ violēta. s. q̃n in homine vel in ope oīa sig̃ sunt mali ꝛ nulla boni sicut p̄h̄ sig̃ violēta iudicauit salomon int̄ illas meretrices q̃x vna oꝓpreſſerat filiū dormiendo. iij. Regl. iij. Item de coꝛpe mortuo viri q̃ fuerit ab aliq̃ interfectꝰ. Plā tali coꝛpe frigefacto ꝛ iam sanguīe ꝓgelato si apꝛoximauerit interfectoꝛ sanguinē vulnera fluūt nouit q̃si q̃ voce põt pemptoꝛē suuꝫ natura hūana accusat. Et h̄ forte sacra scriptura exp̃mere intellexit cū Gen̄. iiij. abel interfecto a cayn dñs ait. Vox sanguis frīs tui clamat ad me de terra. Sic etiā si facto furto a rectore plures capiunt q̃ omēs bone fame alacri vultu ꝛ intrepida voce coꝛā iudice suā innocentiā ꝓtestant: solū vnꝰ male fame int̄ oēs pallet tremit obmutescit deficit ꝛ multa sig̃ ꝓsimilia oñdit. De hac forte sig̃x sūt effrons ꝓcatio in dñico tēplo arma distinguētia int̄ partes cū stat mulier adultera in domo adulteri licet iam ambos peniteat atq̃ castitatē obseruēt h̄ h̄ int̄ eos latet in talib⁹ iudicare ñ est moꝛtale ꝑm Alexā. in. ij. ¶ Scōa sig̃ sunt ꝓbabilia. s. q̃n plura sunt sig̃ mali q̃ boni sic cū iuuenis oīno validus ꝛ sanꝰ iamq̃ etate grādeuꝰ ieiunia p̄cepta nō seruat. Itē cum mulier in domo vbi illaꝫ marit⁹ videt absq̃ oꝛnamētis ꝛ inculta ꝓsilī si ex domū in publicis loc̄ q̃si altera venꝰ apparet. In talibus aūt determiate ꝛ ꝓtinacit̄ iudicādo de moꝛtali. i. q̃ mala intentiōe fiat ꝛ asserendo q̃ sit moꝛtale illud qō iudicat temerariū iudiciū ꝛ moꝛtale ꝑm Alex. de hal'in. ij. In his aūt regula locū hz q̃ dicit q̃ dubia sunt i meliozem ptē interp̄tāda. Vñ Hiero. ait. De dubijs ñ diffimias h̄ suspēsam tene sniam. Vñ Gen̄. sapiēs ait. Sapiēs q̃q̃d accidit bñ interp̄tādo leuat. i. alleuiat nō aggꝝuat q̃q̃d dubiuꝫ est ex hūanitate. inclinat licet nō excusabiles sint q̃ materiā scādali p̄stāt sic nō. vj. q. j. c. ex merito. ¶ Tertia sig̃ sunt leuia. s. q̃n sūt plura sig̃ boni ꝛ pauca mali. Vñ Greg. in regl. Graue ē sal ꝛ indeceꝫ vt i re dubia certa dicatur sn̄ia sic cū mulier ꝛ etiā iuuenis attēte et deuote ẋbū dei freq̃ntāt licet aliq̃s deferant vanitates. Itē cū hō pctoꝛ licet multis scelerib⁹ olim fuerit inuolut⁹ ẋbū dei freq̃ntat ꝛ attēte audit ꝛ deuote. Itē cū hō clare fame viteq̃ bone i loco honesto raro ꝛ tpe nō incōgruo cū muliere sal̄ infami ꝓfabulat. Exēplo christi Lu. viij. de magdalena. et Jo. iiij. de samaritana. Jō ait Bern̄. sup Cant. sermo. xij. Si is q̃ in claustro est eū q̃ ẋsū in ꝓpīo int̄ dū minꝰ discrete sese agē deꝑhendit. Verbi gr̄a in ẋbo i somno i risu i iudicio nō ad iudicādū ꝓsiliat ꝓfestim: h̄ meminerit scriptum Eccl. xlij. Melioꝛē iniq̃tas viri q̃ mulier bñ faciēs. Vñ tu q̃ in tui custodiā inuigilas bñ facl̄ h̄ q̃ iuuat multos meliꝰ facit quod suꝑplere nō põt absq̃ aliq̃ iniq̃tate. i. absq̃ q̃dam ineq̃litate vite ꝛ ꝑfectiōis memento qꝛ charitas opit multitudinē pctoꝝ. Hec ille. Hī sunt silēs simie q̃ voluit comedē pomū g̃natū h̄ qꝛ coꝛticē sensit amarū illud a se ꝓiecit. Vñ Isido. in synonymis. Nullū iudices suspitiōis arbitrio aſſ ꝓba ꝛ sic iudica. Nō enī q̃ accusat h̄ q̃ conuincit reꝰ ē. ¶ Quarta sig̃ temeraria dici pñt qꝛ ex temeritate temerarie ferunt ꝛ h̄ q̃ oīa iudicia sunt boni ꝛ nulla mali. Sic videres hoiem ꝓtēnē mūdana castitatē ꝛ hūilitatē sectari: sacꝛa eccl̄iastica frequētare. oīnis parē p̄cepti. fugē ꝓfana maloꝝ ꝛc credas ꝛ dicas hmōi hypocritā temerariū iudiciū est ꝛ moꝛtale. Sile ē si iuuenis vel puella foꝛmosa decoꝛa ꝛ florida opulēta statuq̃ magēs mūdū derelinq̃t vt iudicetur ex pusillanimitate vel ex alia vili causa h̄ agere temerariū iudiciū est ꝛ moꝛtale. Consimiles iudices solent cōmendare iuuenē qui sequit stipendiū ac dissolutam vitam. Contra q̃s nō. illud Esa. v. Ve vobis qui dicitis bonū malū ꝛ ecōtra. Unde quidaꝫ sapiens ait Felices essent artes si de eis soli artifices iudicarent. Tale iudicium ꝑm Alexan. vbi. s. grauius est ceteris ꝛ moꝛtale. Contra quod glo. xiij. ad Rhoma. ait faciem boni videntes gaudeam⁹ coꝛ ẋo deo cōmittamus.

De q̃druplici genere suspitionum quo gradatim alleuiant̄.

¶ Capitulum. ij.

Secūda varietas ē suspitionū. Hec qdruplex eē pōt qz q̄ttuor pūt eē suspitiōes. Prima deliberatiua. s. p diffinitiuā sniaz mentl p quā coz asserit z diffinit b̄ eē vel nō eē. Hi sūt q̄ ex sol suspitiōib⁹ odiētes ceteros z ptēnētes: z sb spē pietatl odiū ppriū exequūt. Scda ē suspicio ḡuis. nō tū delibata. Tertia ē suspicio mediocris nō ḡuis nec delibata. Quarta ē suspicio leuis nō mediocris nō ḡuis nec deliberata que ppie hūana temptatio dr. Unde. j. Loz. x. Temptatio nō vos apprehēdat nisi hūana. Scōm enī Tho. cū quis ex leuibus indicijs de bonitate alicui⁹ incipit dubitare est veniale z leue z ptinet ad temptationē hūanam sicut dictū est. Cū vo ex his leuibus indicijs p certo alteri⁹ malicia estimat. si sit de aliquo graui mortale est. inq̄tum non est sine prīmi sui contemptu.

De qdruplici genere viciorū fm que prim⁹ varie iudicat.

Capitulum .iij.

Tertia est varietas vitioz z b̄ etiaz qdruplex est: qz qdruplex iudiciū fieri ptingit. Primū cum fit iudiciū de mortali nō adūtendo q̄ sit mortale. Scōm cū fit iudiciū de mortali adūtendo q̄ sit mortale. Tertiū cum fit iudiciū de mortali credēdo q̄ sit veniale. Quartū qñ fit iudiciū de veniali credēdo q̄ sit mortale. Rigoz aūt et discretio vera z recta hui⁹ p̄cepti de nō iudicando in his trib⁹ ꝓsistit: vbi cadit mortale si hō iudicat. Primo q̄ nō sint ibi sig̃ violēta sicut patuit. s. Scdo q̄ mēs deliberet p diffinitionē: Tertio q̄ fiat iudiciū de mortali aduertendo q̄ sit mortale. Hā vbi ista tria ꝓcurrunt temerariū iudiciū est z mortale: aliē nō. Reliq̄rū vo ḡuitas fm varias cōbinationes et circūstātias pēsanda est z discrete examinanda. Et in oib⁹ supdictl a iusto iudice parata est pena quā mereī varij iudicij culpa. sicut Mat. vij. In q̄ iudicio iudicaueritis iudicabimi. Et Lu. vj. Eadē mensura qua mē si fueritis rē.

Articulus. iij. de. xij. fructib⁹ malis q̄ oriunt de iudicio temerario z iniquo.

Tertiū est iudiciū inicitatis vel temeritatl De dubijs aūt nedū de bonis malū iudicare. freq̄nter inducit vicia mala z multa: z ei⁹ freq̄ntatio multū agḡuat illa. Jō dicere possumus quia duodecim iniqui fructus hui⁹ arboris hmōi temerarij iudices ꝓsequunt: quoz p̄mus dicit inq̄sitio. scōs vagatio tertius p̄sumptio: q̄rtus supstitio. Addant alij q̄ttuor q̄rū prim⁹ est vsurpatio. scōs p̄cipitatio. terti⁹ malignatio: q̄rtus despectio. Addant z alij q̄ttuor. quoz p̄mus dicit excecatio. scōs detractio. terti⁹ punitio: q̄rtus oblitio. Igit sicut dicit Mat. vij. A fructib⁹ eorum cognoscetl eos. s. iudices temerarios et superbos.

De primis q̄ttuor fructib⁹ temerarij iudicij Capitulū. j.

Prim⁹ fruct⁹ dicit inq̄sitio. s. z inspectio alioz factoz. Facit enī tale iudiciū curiosum hoiem de factis dictis z cogitatiōib⁹ alioz p̄rendis. inuestigādis. diiudicādis. z ꝓdēnandis qō ad litterā phibet dñs dicēs Lu. vj. Nolite iudicare. s. hoies similes vobis z nō iudicabimini. s. a deo. Nolite ꝓdēnare z non ꝓdēnabimini. s. a deo. Cōtra hāc curiosaz inq̄sitionem Bern̄. ait. Noli esse alioz factoz curiosus inq̄sitoz. aut temerarius iudex. Et alibi. Qui sui negligēs alios curiose circūspicit. dum quosdā suspicit supiozes. q̄sdā despicit inferiozes. z in alijs quidem videt qō inuidet: in alijs qō irridet. Jnde fit q̄ p mobilitate oculoz leuigat animꝰ nulla vtiq̄ sui cura agḡuatus. modo p supbiā ad alta se erigat. modo p inuidiā ad yma se demergat. nūc p iracundiā nequit ꝓtabescat. nūc p excellentiam puerilitet hylarescat. in altero neq̄. in altero vanus. in vtroq̄ supbus existit. Quia qō supari se dolet z qō se superare gaudeat: amoz ppie excellentie facit. Has aūt animi vicissitudines nūc pauca z mordacia. nunc multa z inania. nūc risu nūc luctu plena: sp vo irrōnabilia verba indicat. Scōs fruct⁹ est vagatio. s. mētalis z sensual. Ex qb⁹ seq̄tur incircūspectio sui ipsi⁹ z suoz actuū. contra qō Ecc̄. xviij. Ante iudiciū. s. primi inroga teipsum. Et ad Rhoma. xiij. Btūs q̄ non iudicat seipsum in eo qō pbat. i. ꝓtinue de se expitur. Un̄ Hugo. Si teipsum non vides nihil bene vides si in tuo iudicio nō falleris: alieno dirigeris. Quidam vir sctūs cū audisset quendā peccasse amare fleuit dicēs Iste hodie z ego cras Tertius fruct⁹ est p̄sumptio. Qui enī alios iudicāt si se longe inferiozes z peiozes illis q̄s iudicāt existimarēt temerarie eos iudicare nō auderēt. In vitis patrū q̄daz interrogauit senē z ait. Quid est pr̄ qō apl's ait ad Tytū. j. Otia mūda mū-

De iudicio temerario

dis. Ait senex. Qui ꝺ intelligit videt se inferiorē oī creatura. Cui frater. Et quō possum me minorē iudicare. eo q̄ vidi hoīez homicidiū ꝑpetrasse? Rñdit. Iste semel homicidiuz fecit. ego aūt oī hora occido aiam meā. Hec ẽni est sola hois iusticia vt seipsum reꝑhēdat Tunc ẽni iust⁹ est hō cum mens sua pctā cōdemnat. Ūñ Sen. in epīis. Semp quicq̄d dubiū est hūilitas inclinat i melius. Quartus fructus est supstitio. Absq̄ supstitiōe eē non pōt quis qñ reꝑhensibilis in eodē reatu. vel etiā grauioꝛi: aliena peccata iudicat et ꝑdemnat. Nō dici pōt iudiciū recōuentionale: quia posset qui ꝑfert de eodē recōueniri. Ideo apīs ait ad Rho. ij. In q̄ aliū iudicas teipsum ꝑdēnas. Eadē ẽni agis que iudicas. Contra q̄s dñs Mat. vij. ait. Quid vides festucā in oculo frīs tui. t trabē in oculo tuo non vides? Hoc q̄dem p̄cipue ꝓtingit qñ magnus pctōꝛ ꝓmū dure iudicat ō aliquo leui. Aut quō dicis fratri tuo. s. ꝑsumēs de iusticia tua. frater sine eȳciam festucā de oculo tuo. t ecce trabs est in oculo tuo? Hypocrita eȳce trabē ꝓmū de oculo tuo. t tūc videbis eȳcere festucā de oculo frīs tui. Ūñ glo. sup p̄dicto verbo ait. Vix inuenīt aliq̄s ab ꝺ vicio alien⁹. q̄ vnusq̄sq̄ sibi fauēs aliena facile deꝑhendit t aliena ḡuius tolerādo q̄z sua sumit auctem arguēdi. sine exemplo emēdatiōis sue. Ūñ Chryſ. de cōpunctione In alienis delictis seueri t amarissimi iudices residem⁹: nr̄as aūt trabes oculis infixas ꝓꝓrijs nō videm⁹. q̄ aliena etiā mīma sollicite ꝑscrutamur. Hi similes sunt scribis t phariseis accusantib⁹ adulterā cozā christo. q̄bus ꝺz Jo. viij. Qui sine pctō est vīm: ꝓmus in illā lapidem mittat. Item sunt similes phariseo murmurāti de magdalena Lu. vij. Stultuz ẋo est in domo ꝓꝓria hūti mozituū. ad alienū deflendum pergere..

De q̄ttuoꝛ secūdis fructibus iudicij falsi. Cap. ij.

Superaddaī ali⁹ fructuū q̄ternarius. Quintus fructus est vsurpatio. Proīde glo. j. Lozᵉ. iiij. ait. Judicis iniuria est: si ante ei⁹ iudiciū a seruo ꝓcedat snia. Sed notandū est q̄ talis iudicij vsurpatio tāto grauioꝛ est: q̄nto summo iudici iudicādi auctas vsurpaī. Ad quē ait apīs ad Rho. xiiij. Tu q̄s es q̄ iudicas alienū seruum? Suo dño stat aut cadit. Ubi nota q̄ tāgit tria. s. iudicātis nihileitatē dicēs. Tu quis es. i. cui⁹ auctl es. cū nihil a te sis t vis rapere iudiciū a filio dei. cui dedit pī iudiciū facere q̄z filius hois est. vt dicit Jo. v. Scḋo iudicātis rapacitatē vel temeritatē ibi. Qui iudicas alienū seruū Exo. ij. Quis te ꝓstituit ꝑncipem sup nos? Tertio iudicātis auctem dicens. dño suo stat aut cadit. j. Lozᵉ. iiij. Qui aūt me iudicat dñs est. Et supius inq̄z neq̄z meipsum iudico. Quasi dicat. Qto minus tu qui interioza cozdis mei non nosti? Septimus fructus ẽ precipitatio: q̄z snia p̄cipitat ante examiationē t certā discussionē ipsius veritatis. Hec p̄cipitatio fit cū quis iudicat ō dubijs t occultis. siue sint pītia. vt cū iudicas hoīem q̄ apparet bon⁹ esse malū Matth. xij. Si aūt sciretis q̄d est miam volo t nō sacrificiū: nunq̄z ꝓdēnasset innocentes. Siue sint p̄terita. vt cū aliq̄s bonuz iudicat fuisse factum mala intentiōe: qō factū est bona intentione. Nam licet fuerit malus. nūc forte nō est. Ūñ Jacob. ij. Facti estis iudices cogitationū iniq̄rū. Siue sint futura. vt cū iudicat aliq̄ē finalit reꝓbandū. ita q̄ oīno desperas de eius finali pnia t salute. j. Lozᵉ. iiij. Nolite ante tps iudicare. Dixit angelus ad abbatē ysaac. Hoc fac vt quēcunq̄z non ꝑdēnes vsq̄q̄ deus iudicet illū. Ūñ Act. j. Non est vr̄m nosse tpa vel mometa. que pr̄ posuit in sua ptāte. Temerarijs iudicijs his tpibus plena sunt oīa. De q̄ desperamus subito ꝓuertitur t fit optim⁹. De quo multū ꝑsumpseramus deficit t fit malus. Nec timoꝛ nr̄ certus est nec amoꝛ. Quid sit hodie quisq̄z hō vix nouit ipse hō. Ūñ Bern. sup Lu. Duo sunt in q̄bus temerariū iudiciū cauē debem⁹ cuz incertum est q̄ aio sit quid factū: vel cū incertum est q̄d futurū sit q̄ nūc bon⁹ vel malus apparet. Septim⁹ fruct⁹ ẽ maligtio. Videtur eni tales amare malū fraternū. ꝓstat eni q̄ iudiciū q̄ indebite asserūt eos malos ex affectu inclinātes eos trahit ad sentiendū male de eis. Includit igiī t nutrit abscōditū veneñ t odiū. Ūñ ſm Chryſ. pfectū odiū t perfectus amoꝛ rerū iudicia nō cogscit. Videnī tales q̄dāmodo se impinguare de ꝓximi ruina culpa atq̄ infamia. Ūñ Aug⁹. in sermōe dñi in mōte. Maxime hi temere iudicant de meritis alioꝝ t facile reꝑhendūt qui magis amāt t vituparе t dānare q̄z emēdare t cozrigere: qō viciū supbie est vel inuidie Octauus fruct⁹ ẽ despectio. Facit eni hoīem despicere ꝓpinquū licet iustū sicut patet Luc. xviij. de phariseo despiciēte hūilem publicanū qui ait. Gratias tibi ago t̄c. Tale igiī iudiciū est signū incōpassiōis t impietat⁹: q̄ cū

quodam ꝓcēptu talis mordet ⁊ corrodit alio rum vitam. ⁊ eoipso q̄ sic iudicanꝫ eis irre uerentia ⁊ ꝓtumelia irroganꝫ.

¶ De tertijs q̄ttuor fructib⁹ im pij ⁊ falsi iudicij. ¶ Cap̄. iij.

In Onus fruct⁹ est excecatio. Multi enī inuidia ⁊ odio atq̄ oī malicia pleni plerūq̄ nesciūt ō alijs ni si malū iudicare seu sentire teme rarie. Auarus nō pōt credere aliquē nō esse auarū. sic luxuriosus non pōt intelligē aliquem esse castū: similit̄ de superbo ⁊ sic ō alijs vicijs sicut Sap̄. xvij. dicit̄. Semp p̄sumit se ua ꝓturbata ꝓscia. Et vtiq̄ puerbiū est. Cre dit latro q̄ oēs sint frēs eius Eccl. x. Stult⁹ in via ambulās cum sit ipse insipiēs oēs esti mat esse stultos. Et Sen̄. i li. de morib⁹. Hoc aūt habet oīs affectus vt in qō ipse insanit: in idem putat ceteros insanire. Cuius rō est quia sicut qui rectum baculū videt in aq̄ iu dicat illum fractū. ⁊ arbores ibi cūsas videt. ꝓpter auersionē vmbre ⁊ in speculis dexte ra videtur sinistra ⁊c̄. Sic impietas impij p uertit iudiciū suū. Un̄ Chrys. sup Mat. Si cut difficile aliquē suspicat̄ malū qui bonus ita difficile suspicat̄ aliquē bonū qui malus ē. Oculis etiam sanguīe plenis celū ⁊ quecūq̄ alie res vident̄ rubee. Insup pgentib⁹ i na uibus vident̄ montes cum tñ imobiles pse uerāt: sic sepe malicia mentis puertit iudiciū rōnis. ꝓpterea merito tali aie. ij. ad Rhom̄. apl̄s ait. In q̄ enī alterū iudicas teipsum cō demnas. ¶ Decim⁹ fruct⁹ est detractio. Nā tale iudiciū temerariū radix est ⁊ fomētū oīs detractiōis. Un̄ apl̄s ad Rho. j. ait. Detra ctores deo odibiles. Et merito ſm Bern̄. su per Cant̄. dicentē. Nec mirū si sint deo odi biles: cum istud viciū charitatē que ōs ē acri us ceteris impugñre ⁊ pseq̄ videat̄. Qui enīq̄ detrahit ꝓmo se pdit vacuū charitate: dein de inteñdit vt is cui detrahit veniat in odium ferit igit̄ charitatē in oīb⁹ q̄ audiūt linguaq̄ maledicā: ⁊ q̄ntum in se est necat fundit⁹ ⁊ ex tinguit. Hinc Jacob. iij. dicit̄. Qui detrahit fratri aut qui iudicat frēm suū detrahit legi et iudicat legem. Si aūt iudicas legē non es factor legis: sed iudex. vnus est enī legislator et iudex: qui potest pdere ⁊ liberare. Tu aūt quis es qui iudicas ꝓximū tuū? ¶ Undeci mus fructus est punitio. In penā vo peccā ti datur temerarij iudici q̄ ꝓnus fiat ad su bito iudicandū. Nam ſm Alex. in. ij. sicut ali qui ducunt in ꝓsuetudinē iurādi ⁊ p hoc de facili peccant ⁊ piurant ꝓtra illud Eccl. xxiij. Jurationi nō assuescat os tuū: multi enī ca sus in illa: ita ꝓpio motu ducunt̄ in ꝓsuetu dinē temere iudicādi ⁊ suspicādi. ⁊ sic est pec catū ⁊ peccati pena ſm eundē. ¶ Duodeci mus fructus est obliuio. s. sui. Aduersat enī puigili circūspectioni suipsi⁹ ⁊ ꝓfunde re collectioni sui. ad intima cordis sui. Nec facile pñt tales ad se redire vagi ⁊ distracti p alias edes. Et ideo hō obliuiscit̄ suipsius cum assuescit iudicare alios nec seipsum iudicat: et ideo merito a dño iudicat̄. Quia ſm apl̄z j. Cor. xj. si nosmetipsos iudicaremus nō vtiq̄ iudicaremur. Cum ḡs igitur infectus fuerit duodecim his fructib⁹ in hac temeraria ma lignitate ſiam diues ad tantā insaniā venit vt oīa benefacta puertat in malū: sicut fecerunt scribe ⁊ pharisei de bonis opib⁹ christi. Di cunt enī. si quis studet ⁊ vacat hūilitati hypo crita est. si recreatiōi gulosus est. si patientie timidus est. si iusticie impatiēs est. si simpli citati fatuus est. si prudētie malicios⁹ est. si maturitati fleumaticus est. si iocūditati diſ ſolutus est. si religioni singularis est. si societa ti secular̄ est. si silentio ⁊ patie dissimulator ē. si alioq̄ correctioni ꝓsumptuosus est. si instat vigilijs ⁊ oronib⁹ indiscret⁹ est. si cōi dormi tioni somnolētus est. si ꝓdicationi ⁊ aliorum saluti appetitor laudis est: si desistit negligēs est ⁊ remissius ē. si habet grām hoium adu lator est. adulari renuit superbus est. O de⁹ ḡs poterit euadē ab his labijs iḡs ⁊ lingua dolosa: cū ⁊ te dñe iesu christe nō legim⁹ euā sisse? Sed vere tandē euasit iudicat⁹ a malis ventur⁹ in veritate iudicare viuos ⁊ mortu os. Cum quo ⁊ nos euadere faciat patia sua benignitas sua ⁊ charitas sua vincēs semp in bono malū: vt tandem ad dexterā suam collocati euadam⁹ iudiciū vltiōis ⁊ in eter num ꝓfruamur eius gloria sempiterna Amē.

¶ Feria. vj. post primā dñicam in. xl. de peccato contra naturā.

¶ Sermo. xv.

Surge tolle gra batū tuū ⁊ ambula Jo. v. et in euāgelio hodierno. Fetor horridus ⁊ horror iam in sola cogitatiōe repleuit animā meam. Et de quo intendo hodie ꝓdicare: pudet etiam noīare. charitat̄ zelus armatus insurgit ꝓtra hoc scelus ⁊ abomia bilis fetor eius pudorē mentis refellit. tacere non valet amor. loqui non sinit pudor. ar

ma suscipit amor aiarũ salutem. arma suscipit pudor honestat decorem. Inter hec consurgit ꝓcertatio magã. charitatis zelus clamare desiderat: pudicitia vo silẽtiũ impat. Vbi zelus gratis charitatis zelus ꝓtra pudicitiã agit dissidare non valet ea que tam terribilit adũ sanct suo amori. Tandẽ non ꝓtra pudicitiaz imo amore pudicitie excãdescẽs charitati zelus ꝑ diuino amore ꝛ aiarũ salute ꝓtra zodomitas vehemẽti ardore irrũpens clamat dicens. Corrupti sunt ꝛ abominabiles facti sũt in studijs suis: non est q̃ faciat bonũ non est vsq; ad vnũ. vt patet in ps̃. xiij. ꝛ põt esse hic aliud thema. In q̃bus verbis triplicẽ horrorem expmit huius crimis scelerati. Primus est horror corruptiõis ibi corrupti sunt. scõs est horror abominatiõis: ibi. ꝛ abominabiles facti sunt. tertius est horror reprobationis: vñ subdit in studijs suis non est ꝛc. Propt primũ. i. ꝓpter horrorẽ corruptiõis ait dñs in ꝓdicto surge. s. a tanta corruptiõe tam horrẽdum pctm relinq̃ndo. Propt scõm. i. ꝓpter horrorẽ abominatiõis dicit tolle grabatũ tuũ id est delectationẽ tanti sceleris eam in onus amorose pnie pũtendo. Propt tertiũ hoc ẽ ꝓpter horrorẽ reprobatiõis dicit ambula. s. ꝑ virtutũ itinera vsq; in finẽ pseuerãdo. Hic sicdem huius sceleris horror triplex plen9 in ps̃. lvij. ꝓpheta indicat dicẽs. Alienati sũt pctõres a vulua: errauerunt ab vtero locuti sunt falsa. Furor illis sm similitudinẽ serpẽtis sicut aspidis surde obturãtis aures suas que nõ exaudiet voces incantãtiũ ꝛ venefici incantanti sapient.

Articulus primꝰ triplici corruptela q̃ cũcti gomorreani corrupti sunt.

Primus aũt horror est corruptiõis. Ideo ps̃. ait. corrupti sunt. Quas aũt corruptiões hmõi habeant ideo ait vbi. s̃. dicit. Alienati sunt pctõres a vulua vt. s̃. In q̃bus verbis triplex eor corruptio demõstrat. Prima or rabies siue insania dicat. scõa dicit corrupte la: tertia falsitas notatur.

Qr ꝓpter cecitatẽ mentis gomorreani in scelere suo insanire cogũtur. Cap. j.

Prima aũt corruptio rabies siue insania or. iõ ps̃. att. Alienati sunt pctõres a vulua. Pctõres q̃dez ꝑ anthonomasyã hos gomorreanos notat. qr tales oi scelere imbuunt sicut. j. patebit. huiusmodi pctõres exigẽte ignorãtia ꝛ cecitate eor a vulua dicunt alienati: qr sm aplm ad Rhoma. j. tradidit illos deus. s. iusta pmissione in passiões ignominie. Haz femine eor imutauerũt naturalẽ vsum in eũ qui est contra naturã. q̃ est ꝓtra naturalis legis instinctum ordinationẽ ꝛ determiationẽ: vt. s. femine feminas polluerẽt q̃ est ꝓtra naturaz indiuidui q̃ q̃dem ꝑ ꝟ deturbat ꝛ ꝓtra naturam spẽi que ꝑ hoc destruit. Insup ꝓtra naturã generis quia nullũ aliud aial femini ni generi sic opatur. Atq; de masculis subiũgit dicens. Similit aũt ꝛ masculi relicto naturali vsu femie exarserũt in desideriis suis inuicẽ masculi in masculos turpitudinẽ operantes. Consydera verboꝝ sensum ꝛ tria maxime sunt põderãda. Primũ est ardor libidinis qua exarserũt. sm est genꝰ sceleri q̃ ꝟdit masculi in masculos: tertiuz est impletio opis q̃ dicit turpitudinẽ opantes. Hã licet oẽ pctm̃ sit aie turpitudo: tñ ꝟ anthonomatice turpitudo notat. Et addit. Et mercedez quã oportuit erroris sui in semetipsis recipientes ecce rabies seu insania manifesta. De hac insania Ezech. xxiij. or in psona zodomitarũ fornicata ẽ oolla super me ꝛ insaniuit in amatores suos. Et sequit. Propterea tradidi eam in manꝰ amatoꝝ suoꝝ sup q̃rũ insaniuit libidine. Nullũ itaq; crimẽ est q̃ mentẽ in tantã insaniã ducat. sicut ꝟ scelus. Cuiꝰ ratio est sm Alex. de hal: qr ꝟ ꝑ oibus alijs aufert iudiciũ rõnis ac ipsiꝰ rõnis vsum. Proinde gomorra cecitas interpꝛtat. Hoc vo intelligẽs Hiero. ꝓtra iouinianũ li. ij. circa finẽ ꝓtra talem insaniẽ carnalẽ seu carnaliũ ait. Amor forme rõnis obliuio est. ꝛ insanie primus fedũ mimeq; pueniẽs aio sospiti. vicinũ turbat. pellia mutat. altos ꝛ generosos spũs frangit: a magnis cogitatiõibꝰ ad infimas trahit. querulos iracũdos temerarios dure impiosos seruilit blãdos oibus inutiles ipse nouissime amori facit. Hã cũ feruẽti et insatiabili cupidine flagrat: sequit non iudicio ducit sed furore. Et licet de q̃libet insania carnali intelligat: de hoc tñ scelere tanto ꝓprius intelligi põt: q̃tro ꝑ ceteris aufert iudicium rationis.

Qr ex triplici causa in hoc scelere hoies corrumpunt. Ca. ij.

Secũda corruptio ꝟ sceleri or corruptela. Iõ ps̃. subdit Errauerũt ab vtero. Qd triplicit exponi põt Primo q̃dẽ errauerũt ab vtero. i.

filij a ꝓgenitoribꝰ suis. Nam vel coꝝ parentes cos de hoc scelere non coꝛrexerũt. aut ō eo malum exemplū dederũt: seu qō horribile est pensare ad hoc scelus directe vel saltē indirecte filios induxerũt. Vñ hiere. vij. Filij colligũt ligna ⁊ patres succendũt ignē. ⁊ mulieres ꝓspergũt adipem vt faciãt placẽtas regine celi ⁊ libent dijs alienis: ⁊ ad iracũdiaꝫ me ꝓuocent. Quid est enī filios ligna colligere. nisi ꝙ mala ꝓsortia atq; societates vanitates gulositates necnō ⁊ ꝙ alia ad hoc viciū incentiua occasiões ruine querere ⁊ freqnta re: Quid est etiã pꝛes ignem succẽdere. nisi filios malo exemplo seu alijs modis ad ꝯ vicium inflãmare: Vñ Esa. v. Ecce vos parentes accendẽtes ignē. s. hui⁹ sceleꝛ in filijs vestris accincti inflãmis. s. estis etiã vos. Tũc enī mulieres ꝓspergũt adipẽ cum ipsos filios mares in supfluis delitijs nutriẽtes effeminatos efficiũt: ⁊ sic faciũt placẽtas. i. filios ad talia scelera. complacẽteſ regine celi. i. inqtati gomoꝛreoꝝ. Sicut enī celũ dicit a celãdo eo ꝙ plura oculis nr̃is celet: sic etiam iniqtas ista sup oia alia scelera celat malicias suas ne mentalibꝰ oculis agnoscant sicut in pcedenti. c. dictũ est. Ideo merito talꝭ iniqtas regina celi dicit: eo ꝙ vltra oẽs alias impietates celat ꝓ mentis cecitatẽ turpitudinẽ suã Ad quẽ autẽ finẽ hec scelera ꝓpetrent a talibus gom oꝛreis hiermias ōclarat cũ subdit et libent. i. libent sacrificẽt dijs alienis. i. demonibꝰ infernoꝝ. Ex q̃ patet ꝙ oẽs actꝰ gomoꝛreani sacrificia sunt demonioꝝ. q̃bus gomoꝛrei tot filios demonibꝰ libant: q̃t saltem filios ex hoc scelere ꝓdunt. Vñ de eis verificatur illud pſ. immolauerũt demonijs. s. per abusionẽ nature ⁊ non deo qꝛ filios nō genuerũt ad honorẽ dei sed dijs q̃s ignorabãt quia ceci ex hoc scelere erant ex q̃bus oibus deus ad iracundiã ꝓuocat ¶ Scdo modo intelligi potest errauerit ab vtero. i. a patria ipsa hoc scelere ꝓtamiata seu infecta: que q̃dem vterus dici põt hoium qui in hmõi moribus in patria gnãnt. Vñ de virgilio q̃ mãtuanꝰ fuit habet. Mantua me genuit. Uterus igit illa patria est: que ex longa infectione huius sceleris generat filios hac labe coinq̃natos. Siq̃dem q̃dam patrie hoc scelere intiñ sunt infecte ꝓcho nephãdũ scelus vt q̃dammodo publice in aliq̃bus ciuitatibꝰ hoꝛrendũ gygnasiũ ꝓstituerũt ⁊ palestrã in huius sceleꝛ abomiatiõe se exercẽtes. ita vt optimi effeboꝝ in lupanari zodomie ponant sicuti tpe machabeoꝝ hierosolymis legitur Act. xxj. Machab. iiij. Qō flagiciũ vtinam ꝫm leges vltoꝛe gladio punireꝭ. C. de adul. l. cum vir. Quum aũt piculũ sit maxime effe bis ꝓsari in patria infecta hac pestifera labe ostendit Gen. xix. in zodomitꝭ qui videntes angelos iuuẽculos nimio decoꝛe ꝓcipuos atq; apud loth secessisse cũ cognouissent: ad iniuriã eoꝝ pulchritudis sunt ꝓuersi. Vñ anteq̃ cubitũ irent viri ciuitatꝭ vallauerunt domũ eius a puẽro vsq; ad senẽ: ois ꝓꝛs simul vocauerũt loth ⁊ ei dixerũt. Ubi sunt viri qui introierũt ad te nocte? Educ eos huc vt cognoscam⁹ eos ⁊ cetera ibi posita. Proinde ad imitatiõis exemplũ ait loth ad genros suos. Surgite egredimi de loco isto: qꝛ delebit dñs ciuitatẽ istã. necnō ⁊ angeli loth cogentes ad fugã. dixerũt. Salua aiam tuã noli respicere post tergũ tuũ. nec stes in omni circa regione. s. tanq̃ ꝓꝛaua vicinitate infecta: qꝛ ꝓtagiosus est moꝛbus imutãs hois tactum. sed in mõte saluũ te fac. ne ⁊ tu simꝭ pereas ¶ Tertio modo intelligi põt erraue runt ab vtero. i. a ꝓꝛia impietate: que q̃dez vterus est ⁊ coꝛpus malignitatũ oium puerꝝ sicut dicit Esa. lvij. Coꝛ impij q̃si mare feruẽs qō quiescere nõ põt. Vñ Aug⁹. in li. de eccle. dogma. ait. Non omẽs cogitatiões nostre a diabolo excitant sed a ꝓꝛia nostra malicia suplent. Vñ ait dñs p ꝓphetã. Dimisi eos ꝫm desideria coꝛdis coꝝ: ibũt in adinuentiõibꝰ suis. Pctã ꝛo sceleris hui⁹ sunt ꝓꝛie adinuẽtiões coꝛdiũ impioꝝ. Nam licet viciꝝ multoꝝ diabolus inuẽtoꝛ sit has tñ tam degeneres erubescit enoꝛmitates sicut dicit sup illud Ezech. xvj. Dabo te in aias odientiũ te filiarũ palestinarũ. ⁊ stupet ⁊ hoꝛret turpitudinẽ ⁊ abomiationẽ coꝝ atq; admirat ꝙ ab hoib⁹ in' talib⁹ abomiationibus supetur sicut dicit Ezech. xvj. Erubescẽt in via tua sceleꝛata ipsi demones. Hoc tñ fit nõ ꝓpter desideriũ hũane inocẽtie: sed ꝓpt nobilitatẽ coꝝ nature. Proinde ꝯ euenit eis sicut illi q̃ euacuat cloacã ꝓpter maximũ lucꝝ tamen sentit inde feroꝛẽ magnũ. Ad p̃dictorum ꝓfirmationẽ facit ꝙ in pleriſq; scripture locis spũs supbie spũs ire ac etiã spũs foꝛnicatiõis ⁊ ꝓsimiliũ noiari solet: nunq̃ tamẽ spũs zodomie denoiat.

¶ Qꝛ multiplici falsitate verborum gomoꝛrei seducũt fragilem iuuentutem. ¶ Cap. iij.

Tertia ꝛo coꝛruptio hui⁹ sceleꝛ falsitas dici põt. Vñ pſ. subdit. Lo-

cuti sunt falsa a fallẽdo dicta. Quas aũt falsitates huius crimiosi vt decipiãt ipsi loquãt Joh. euãgl. Apoc. ix. mystice insinuat dicẽs De ore ipsoꝝ ꝓcedebat ignis fumus ꝛ sulphur: ꝛ ab his triꝫ plagis occisa ẽ tertia ps hoiũ. In q̃bus verbis ostẽdit Joh. q̃ gomorreani triplicit inficiũt de hoc crimie maxime effebos illos audiẽtes. ꝓmo blãdicijs. scõ ꝓmissis. tertio verbis corruptis. Primo ꝯo decipiũt eos audiẽtes blãdicijs adulatorijs. s. ad ꝫ abominabile scelus illos ignicndo ꝛ incendẽdo. iõ Jo. ait. De ore ipsoꝝ ꝓcedebat ignis. hic siq̃dem ignis est sermo eoꝝ ignitis blãditijs plenus ad cõbustionez fragilis iuuentutis. Quem aũt effectũ habeat talis eoꝝ sermo ignitꝰ Job. xxxi. insinuat dicens. Nephas est ꝛ iniq̃tas maxima ignis vsq̃ ad ꝓsumptionẽ deuorãs. ꝛ oĩa eradicãs germina. Ait eni ꝓmo de hoc scelere loq̃ns. Nephas est ꝛ iniq̃tas maxima. nephas. i. crimen nephandũ nec noiandũ est. Qꝫ quidẽ est verũ. nisi noiet in obiurgationẽ eius. nã pestiferũ est quia solo eius sermõe fedat os inficit aer ꝛ aures audientiũ polluunt sicut xxxij. q. iij. c. in eo hiero. ait. Proide zodoma muta interꝑtat quia nec est noianda sic dixim⁹. Vñ ad Eph. v. Omis imũdicia nec noiet in vobis. Ratio est. qz talis sermo ꝓtaminat audiẽtes. Subdit etiã Job. q̃ tale scelus est iniq̃tas maxima. Et addit ignis est. s. talis sceleris sermo vsq̃ ad ꝓsumptionẽ deuorans. s. castitatẽ ꝛ oĩa eradicãs germia. s. desiderioꝝ pudicitie sancte. Iõ ꝓpheta ait. Juuenes eoꝝ comedit ignis. s. talis incẽdẽs dens ꝛ virgines eoꝝ non sunt lamẽtate: qꝺ est malum vticꝫ signũ. Si aũt tale scelus ardenter ꝛ honeste redarguat: ignis dini verbi cordain tali neq̃tia indurata q̃cq̃ ꝓfringit ꝛ ad cõpunctionẽ inducit. Vñ Hiere. xxiij. verba mea sunt q̃si ignis ardẽs ꝛ q̃si malleus ꝓterens petras. Scõ qz inficiũt seu decipiũt ꝓmissis. Nam pollicent denarios. vestes. ocalia ꝛ multa ꝓsilia ꝛ maiora. Que ꝓmissa licet q̃cq̃ debent qꝺ vticꝫ nõ sit semper sed tñ respectu tanti sceleris si p illa cõmittitur fumus ꝛ vana sunt. Et hic est fum⁹ qui de ore taliũ seductoꝝ egredi noiat. Fum⁹ nẽ pe in altum erigit ꝛ blauiũ colorẽ ꝓfert: sed oculos excecare solet. Sic ꝯo taliũ verba i altum erigũt mentẽ leuem p ꝓmissiones q̃cq̃ officioꝝ honoꝝ ꝛ dignitatũ. Hoꝝ q̃ꝯba blauiũ colorẽ. i. amicitie ac beniuolẽtie apparentiam hñt: sed tandem oculos simpliciũ excecare solent ꝛ ꝓducere ad ruinã. Tertio insuper decipiunt ꝛ ruere faciũt verbis corruptis ꝛ inhonestis que tante infectionis sunt vt fragiles mentes in auditu eoꝝ facile corrumpant. Talia eni feda ꝛ inhonesta huius sceleris verba in sulphure signant qꝺ fetet extra ignem. magis ꝯo in igne: eo q̃ talis sermo abominabilẽ fetorẽ exalat absq̃ ꝓcupiscẽtia talis crimis. multo ꝯo amplius cũ mala voluntas igne talis sceleris accẽsa est. Unde Job. xviij. aspgat in tabnaculo illius sulphur. Tunc q̃dem in tabnaculo talis ꝓaui hois sulphur aspergit: cum os illius verbis huius sceleris ad alios corrũpendũ p expiẽtiam deturpat. Concludẽdo Jo. subdit. Et ab his tribus plagis occisa est tertia ps hominũ. Sunt nempe q̃dam qui hoꝝ verba si audiũt maxime qz taliũ ꝓsationẽ fugiunt ꝛ abhorrent: ideo nõ ꝓtaminant ab eis. Sũt alij qui licet q̃cq̃ casu talia audiãt abhorrẽt illa: nec verbis illoꝝ corrũpunt. tertia ꝯo ps que hac peste in interitũ vadit eq̃dem est illoꝝ qui ex freq̃nti auditu taliũ corrũpunt et pereũt. ꝛ merito. Nã vt dicit. j. Coꝝ. xv. Corrumpũt bonos mores colloquia mala. Qui igitur tribus ꝑdictis modis corruptiui sermonis puerũ impudicũ facere attemptauerit iniuriarũ reus tenet. vñ ô pe. di. j. c. si q̃s impator ait. Si quis tam masculũ q̃ feminã siue ingenuos siue libertinos impudicos facere attemptauerit iniuriarũ tenebit sed si serui pudicicia attẽptata sit iniuriarũ locuꝫ habet. attẽptari pudicitia dicit cum id agit vt ex pudico fiat impudicus. Hec ille.

De mystica punitiõe gomorreorum.

Justius tñ puniti fuerũt a deo hmõi sceslerati q̃ pluit dñs sup zodomã ꝛ gomorrã sulphur ꝛ ignem sicut dicit Geñ. xix. Et merito quidez hac pena extiterũt puniti: vt cui pe rũderet pena. Nam quia hoc scelus ꝓmo ardet feruore vel potius furore ꝓcupie: ideo dñs sup eos pluit ignem. vt ignis ignem superando puniret. Scõ quia fetet abominabili vitate: ideo fetenti sulphure puniunt. Tertio ꝯo qz fumeũ est mentis vmbrositate ꝛ cecitate ideo ex igne ꝛ sulphure. i. ex illo igne sulphureo ascendit faulla q̃si fozmacis in fumũ. Nimirũ sicut dicit glo. Greg⁹. ô pe. di. j. c. sed ꝛ ꝓtinuo. Quinq̃ fuerũt ciuitates quas destruxit dñs iuxta iordanem scilicet zodoma gomorra adame zebon alea le que est bale. segor autem saluata fuit ad ꝑces loth vt saluaret ibi. Unde Greg⁹. ait ge

hemnalis flāma mozas non suistnens zodo-
mozum puenit tollere nationē: t ipsam ter-
ram tante pfusionis consciam psumpsit ig-
nis sulphureus t spūs procellax. Et ibi in hoz
ribile chaos solum oē redactū est. Unde mi
ro iudicio dei factus est ibi lacus qui fm Isi
doz. xiij. li. etymol. c. xx. asfales t mare moz
tuū denoīatur: ppter qō nihil gignit viuum
nihil recipit ex genere viuentiū. Nam neq
pisces habet. neq assuetas aqs t letas mer-
gendi vsu patitur aues. sed t queūq viuē-
tia mergenda temptaueris q̄cunq arte de-
mersa statim resiliūt. t q̄uis vehemēt illisa
pfestim excutiunt. sed neq ventis mouetur
resistente turbinib⁹ bitumine quo aqua om
nis stagnat. neq nauigatiōis patiens est qz
oia vita carentia in pfundū mergunt neq
materiam vllam sustinet nisi que bitumie il-
lustrat lucernam accensam ferūt supnatare
extincto demergi lumine hoc t mare moztu
um dicitur siue lac⁹ asfales .i. bitumis. Hec
Isido. Alij addūt q ingentes globos niger
rimi bituminis ac fetosissimi ad litus aque il
le euomūt non annuatim tamē semp sed biē
nio in bienniū emittūt illud: dūq illud bitu-
men emittit nullis ventis lac⁹ ille agitari po-
test. Insup ex illis aquis sal candidissimū cō
ficitur. ideo a q̄busdā mare salinarū denoīa-
tur de pe. di. j. c. sed t ptinuo ait glo. q illa aq
non est natabilis neq potabilis ibi ferrum
natat t pluma mergitur. Ibi sunt pulcherri
ma poma a parte exteriori. interius vo ple-
na fauillis t cinere. Ibi Archidiaco. ait. Q
aqua luxurie gomozreoz non est natabil qz
illaqueat. non est potabilis quia non recre-
at. Unde Hieron⁹. libido trasacta semp re-
linquit penitudinez nunq satiat t extincta
semp reaccendit. Ferrum ibi natat quia cō-
stans t firmus hoc viciū supat. pluma mer
gitur quia leuis t fragilis supatur. Postea
sunt ibidem pulcherrima poma exteriusꝰ. qz
effebozum iuuenū forma attrahit gomozre-
os. intus vo sunt plena cinere t fauilla. i. ar-
dentissima vilitate. p fauillaz que fm Isido.
est deserta igne scintilla mystice designat. qz
tales gomozrei oino aduersarij sunt igni di-
uini amoris. Mimirū si hoc scelus in patria
illa tanta seueritate punitū est: cum ppt id
ipsum totus mūdus p diluuiū demersus sit
Nam sicut Methodius hystoriogphus ait
tunc mulieres supgresse abutebant viris et
hoies etiam in alterutrū exarserūt. Igit p-
pter hozrozē hui⁹ sceleri t hui⁹ triplicī corru
ptiōis surge o peccator a tā hozrēdo fetoze.

Articulus. ij. de triplici abo-minatiōe sceleatoz gomozreoz

Scōs hozroz huius sceleris est abomīati-
onis. Unde ppheta subdit. abomīabiles fa-
cti sunt. Quas autem abomīatiōes tales ha
beant. ppheta in alio textu subiungit. Furoz
illis fm similitudinē serpentis sicut aspi-
dis surde obturantis aures suas. Et potest
esse thema in pīsenti articulo. In quibus ver
bis tres eozum abomīationes denotat. Pri
ma est furia. scda est malicia: tertia enim du-
ricies dicitur.

De furia abomīabili q̄ vexā-tur hoc scelere laborātes. Ca. j.

Prima autem abomīatio furia no
minat. Ideo ppheta ait. Furoz il
lis. s. inest. Qtus autem crudelis
furoz sit in talibus gomozreis sb-
dit Aug⁹. dicens. Hoc vicio laborātes homi
cide sunt t si non gladio tamen facto. qui di
cunt deo tu fecisti masculū t feminā vt mul-
tiplicarent hoies sicut dicitur Geñ. ix. Cresci
te t multiplicami t replete terram: nos autē
operam damus vt minuat t deficiat genus
humanū femis non pturientib⁹. Ideo hoc
scelus hūana natura horret: quia q̄tum pt
et q̄tum in se est humanū genus pimere ni-
titur. Nam si oēs hoies essent gomozrei q̄s
homo generaret? Certe nullus. Et sic piret
hūana natura. Proinde hmōi sceleratī pha
raone t egyptijs crudeliozes sunt cum illi si-
cut dicitur Exo. j. interficerēt filios tm̄ ma-
sculos hebreozum ex eis feminis reseruatis
hi vero occidunt vtroq. Nec tm̄ sunt homi
cide: sed quod horribili⁹ pensare est filicide
verissime dici debent. Unde de tot filijs co-
ram deo habent reddere rationē: quot cessā
te hoc scelere ozirent. Quod pnidens
Job. xv. ait. Aeditur quasi vinea in primo
flore botrus eius. id est. filius ad nature ma
turitatē venturus. Et iterū ppheta ait. Di-
sperierūt in endoz t facti sunt vt stercus ter-
re. Endoz eni fons gnātionis interptat. In
hoc vero fonte omnes filij generādi dispie-
runt: cum tale scelus diūsimode perpetrat.
Mimirum tales filij in natura non generati
contra parentes quotidie per facti euiden-
tiam clamant illud Apocal. vj. dicētes. Usq
quo dñe sanctus t verus non iudicas t vin
dicas sanguinem nostrum de his qui habi-
tant in terra? O si aperirent aures spūales
pīmoz. de q̄t innūabilib⁹ locis q̄ nūare nō

licet pcipent q̃ multis in patrijs tpib⁹ nostrl clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicat⁹ est voce terribili clamãtiũ ad ignem ad ignẽ Scõm eni Gregl. tante inaudite turpitudines quasi admiratiões ꝛ dubitatiões pariũt in audiẽte. Unde dñs ait Geñ. xviij. q̃si admirans ꝛ dubitãs sup tanto scelere Descendam inq̃t ꝛ videbo vtrũ clamorem qui venit ad me ope cõpleuerint an non est ita vt sciaz Non solum autẽ in marib⁹ verũctiã in feminis ꝛ maxime i sacro mrimonio pstituti hoc scelus est abominabile vñ. xxxij. q. ij. c. adulterij Aug⁹. ait. Adulterij malũ vincit fornicationem, vincit aũt ab incestu, peius est enim cũ matre q̃z cum aliena pcumbere vxore. sed hoꝝ oium pessimũ est qõ ꝓtra naturã fit vt si et vir mẽbro mulieris ad hoc non pcesso vti voluerit. Sequit: sed istud qõ ꝓtra naturam est execrabilit quidem fit i meretrice: sed execrabilius in vxore. Ex his verb Aug. patet q̃ horribili⁹ est abuti ꝓtra naturaz vxore: q̃z adulterari vel fornicari cũ ꝑpria mre. Proinde Bonauẽ. in. iiij. di. xxxvij. ad lram ait Quia fm q̃sdam ꝑpter hoc pctm. s. ꝓtra naturam cum vxore põt mulier dimittẽ ꝛ fugere virũ sed de hoc. j. dicet et. xxxij. q. vij. c. flagicia ait Aug⁹. Flagicia que sunt ꝓtra naturam vbiq̃z ac semp repudiãda atq̃z puniẽda sunt. q̃lia zodomitarũ fuerũt: que si oẽs gẽtes facerẽt eodem crimis reatu lege diuina tenerenẽ. que non sic fecit hoies vt se illo vterenẽ modo. Uiolat eni ipsa societas que cũ deo nobis esse debet: cũ eadem natura cui⁹ ipse est auctor libidinis puersitate polluitur Propter hoc eni scelus fm eundẽ Aug. quia erat in hũana natura filius dei fere desijt incarnari. Insup Hiero. sup illud Esa. ix. habitantib⁹ in regiõe vmbre mortis lux orta ẽ eis dicit q̃ lux illa oẽs illo vicio laborãtes extinxit: ne natura quã assumpserat tanta imũdicia fedareẽ. Et hec põt esse ratio q̃re christ⁹ tm̃ scelus nõ legit arguisse: eo q̃ tam recens memoria illius pctionis i mũdo erat q̃ hominel ab ipso crimie abstinebãt. Etiã in hui⁹ signũ licet demões de alijs crimib⁹ leganẽ tẽptasse hoies etiã visibilit apparẽdo: nullũ tamen in vitis patrũ legitur temptasse de vicio contra naturã. Proch scelus horrẽdũ. Nonne ꝓtumeliã infert christo qui crucẽ factã adsilitudinẽ crucis illius, cui christi caro ꝓuncta fuit i luto fedat? Sic nẽpe christo iniuriatur qui ꝓtra naturã humanã in virili sexu sibi psonalit copulatũ p coinq̃nationẽ in h̃ scelere in carne sua cõmaculat, que ab ipso p baptismũ abluta ẽ ꝛ sanguie suo scificata ꝛ picta

Q ex malicia serpentina gomorrei odiũt mulieres C a. ij.

Secũda abominatio malicia merito dicit vel dici põt. Uñ ꝓpheta ait. Scõm similitudinẽ serpentl. s. est furor ille. Maxime etiã ad litterã est inimicicia inter serpentẽ ꝛ mulierẽ dicente dño Geñ. iij. inimicitias ponã inter te ꝛ mulierẽ ꝛ semẽ tuũ ꝛ semẽ illius. sic vtiq̃z fm silitudinẽ serpentis generat serpẽs antiqu⁹ odium ꝛ abominationẽ int gomorreanos ꝛ mulieres non tm̃ eis delectationẽ in hoc flagicio imũdus spũs submistrat vt multo maiorem cõplacentiã ibi sentiãt q̃ hoc morbo laborant: q̃z in fetore libidinis mulierl sicut audiui a talibus hoc nõ erubescẽtib⁹ pfiteri.

Nunq̃d ꝓpter h̃ scelus põt mulier dimittere virũ suũ? Rñdet glo. xxxij. q. vij. c. oẽs. super verbo zodomita dicit. Uidet q̃ dimitti põt maritũ ꝓpter zodomiticũ opus. xxxij. q vij. c. adulterij ibi eni dicit q̃ illud crimẽ adulterio maius est. Item q̃d dices si ꝓpriã vxorem polluit extra claustrũ pudoris vel scipsum polluit ꝓprijs manib⁹ nunq̃d ob hoc dimitti põt: videt q̃ sic. quia noie mechie ois illicitus pcubit⁹ ꝛ illicit⁹ mẽbroꝝ vsus ꝓtenetur vt. xxxij. q. iij. c. meretrices. et. c. se. qõ Laudenẽ pcedit. Dix credo q̃ ꝓpter aliq̃d istoꝝ posset dimitti vir vt. xxxv. q. iij. eꝛordinaria. Hec glo. Primũ tenet Hug. et Ray. i summa sua rubrica de nũo testũ. Innocẽ. ẽ de diuoꝛ. c. j. Quid dicã ỏ q̃busdã ꝓch nephandũ scelus qui in fomentũ huius sceleris ꝓtiderunt libꝛos diebus nr̃is in odiuz sacrum ꝓiugium exponẽtes? O rectores ỏ dñi ỏ iusticie zelatores, quid dormitis quid statis tota die ociosi? Querite hos scelestos ois honestat ꝛ pudicitie ac totius reipublice coꝛruptoꝛes ac destructoꝛes. Nam quos dei timoꝛ a tanto scelere non reuocat ferro nccẽ est vt abscindanẽ vulnera que fomẽtoꝝ nõ senserint disciplinã vt dicit. lxxxij. di. c. plurimos in fine. Sed quia nec ferro nec igne hoc scelus in doctoꝛes coꝛum nũc punit: timeo q̃ maxime italicis eueniet q̃ alias ꝓpter hoc scelus quibusdã nationib⁹ ꝓtigisse ꝓbatur. Nam. lvj. di. c. si gens anglozuz. sic scribit Bonifaci⁹. iiij. regi angloꝝ. Si gens angloꝝ sicut per istas ꝓuincias diuulgatuz est ꝛ nobis in francia ꝛ in italia imꝛoperat et ab ipsis paganis in imꝛoperium nobis obijcitur, spretis legalibus cõnubijs adul-

terādo ⁊ luxuriādo . ⁊ adinstar zodomitice gentis fedam vitā duxerit. ō tali cōmixtione meretricū estimandū est degeneres ꝓlos et ignobiles ⁊ furētes libidine foze ꝓcreādos: et ad extremū vnūsam plebē ad deteriora ⁊ ignobiliora vergentē . ⁊ nouissime nec bello seculari fortem. nec in fide stabilē. nec honorabilē hoibus. nec deo amabilē esse venturā sicut alijs gentib⁹ hyspanie ⁊ puincie burgō dionū ꝓis ꝓtigit. que sic a ō recedētes fornicati sunt donec vindex taliū criminū vltrices penas ꝓpter ignorantiā legis dei ⁊ saracenos vēire ꝓmiserit ⁊ seuire. Hec ille. Que oia timeo ⁊ valde ptimesco italicis de ꝓximo euenire. Nec aduertūt italici ceci ⁊ infideles q̄ q̄tidie ⁊ maxime ꝓpter hoc scelus flagellātur: qō diuino flamie inspirat⁹ impator testatur in auť. vt non luxurienť ꝓtra naturā circa fi. coll. vi. dicens. q̄ ꝓpter hoc crimen tempestates ⁊ pestilentie inducunť ⁊ fames ⁊ terremotus. Hoc etiam recitat Piero. xxxij. q. iij. c. in eo.

Ad q̄rtam duriciem cordis ex hoc scelere pueniūt gomorrei.

Capitulum. iij.

Tertia abomiatio duricies dicitur Ideo ꝓpheta subdit. Sicut aspidis surde. gomorre⁹ ei aspidi surde assimilatur. Nam sicut aspis surda bonū vl malum non audit: sic ille neq̄ exhortatiões ꝓmissionū. neq̄ cōminatiões punitionū pcipere pōt. Unde Job. xli. de tali hoie inqt. Cor eius indurabiť quasi lapis qui .s. nec vnctione flectiť nec ꝓmissione molliť. Et addiť et stringeť q̄si malleatoris incus. Incus eni q̄nto plus malleo pcutiť tanto ampli⁹ indurať sic cor hois gomorrei cum ad hāc abominabilem duriciē longa ꝓsuetudie pduc⁹ ē vsq̄ ad foueā inemēdabiliť pseuerat sic Ecēs. iij. testatur dicēs. Cor durū male habebit i nouissimo. Ideo ait Bersi. ad Eugeniū lib. .s. describens cor durū sic ait. Cor durū est qō nec compūctione scindiť nec pietate molliť. minis non cedit. flagellis indurať. ingratus est ad būficia. infidum ad ꝓsilia seuū ad iudicia. inuerecūdū ad turpia. impauidū ad pericula. inhūanū ad hūana. temerariū ad diuina: ꝓteritoꝝ obliuiscēs pūtiū negligēs futura nō ꝓuidēs. Ipsum est cui ꝓteritoꝝ pretor solas iniurias oino nihil ꝓterit pūtiū nihil non appetit. futuroꝝ nulla nisi forte ad vlciscendū ꝓspectio seu ꝓpatio est. Et vt in breui cuncta horribilis mali mala cōplectar ipsum est qō nec deū timet nec hoies veretur. Unde Gen. cp. xxxij. hoc viciū pessimū nūcupatur cum dicit q̄ ioseph accusauit frēs suos apud pr̄em suū crimie pessimo. i. ō scelesti vicio qō cum bestijs aut cum alijs exercebant. Ecce q̄ pessimū viciū pessimos hoies efficit atq̄ in corde duros ⁊ vt merito aspidi surde silenť. Igitur ꝓpter errorē huius triplicis abominatiōis tolle grabatū tuū .s. vbi tanto tpe in tanto scelere iacuisti.

Articulus. iij. ō triplici signo reprobatiōis obstinatorum gomorreorum.

Tertius autē huius sceleri horror est reꝓbatiōis. Ideo ꝓpheta subdit. In studijs suis. ñ ē q̄ faciat bonū ñ est vsq̄ ad vnū. Studia ō gomorreoꝝ sunt in adinuētiões i scelere illo. Plus eni dñs abhorret studiosam voluntatē peccādi. q̄ ipsum scelus. Hūc igiť tales studiosi sunt: cum nouos modos adinueniūt in hoc peccato dño ꝓmittēte ⁊ gūitate huius sceleris exigente. Unde de talib⁹ dñs ait p ꝓpheta dicēs. Dimisi eos ꝓm desideria cordis coꝝ ibūt in adinuētiōib⁹ suis. In huius mysteriū Ezech. viij. dicitur. Adhuc vi debis abominatiões maiores. Et sequiť. Et cum fodissem parietē ecce vniūsa idola domus israel depicta erant in pariete ⁊ p totū. Per parietē caro designať que si ꝓfoderet apparent hmōi adinuētiões carnis ⁊ videret ꝓpheta. i. spūalis homo idola depicta in pariete. Idola ō significant adinuētiones in peccato ꝓtra naturam que q̄dem ꝓpter studiositatē depicta dicunť ⁊ ꝓpter nature contrarietatē idola noiant. Idolum eni nihil ē in rerum natura nec inter naturalia aliquid simile habet. Sic talia scelera in rebus naturalibus nullū simile repire valent. Si enim homo luxuriosus est repit etiam aīal luxuriosum. s. asinū canē vel equū. si crudelis. leonem. si rapax lupum. ⁊ sic de alijs. Non sic i scelere isto: sed ait. q̄ talia idola depicta erāt p totum. s. quia non est qui faciat bonū non est vsq̄ ad vnū. Nō quidem exclusiue legēdum est. i. nō est inter illos scelestos qui faciat bonū nec etiam vnus. Ecce horror reꝓbationis. Que aūt signa reꝓbatiōis in ꝓseuerātia huius sceleris habeāt gomorreani ꝓpheta subdit dicens. Obturātis aures suas que non exaudiet vocem incantantiū et venefici incantanti sapienter. Et pōtest esse thema in p̄senti articlo. In q̄b⁹ verb̄ triplex reꝓbatiōis signū insinuať. Primū ē ꝓtinatis

scõm est impnia: tertium est diffidentia.

De maliciosa pertinacia obstinatoꝝ gomorreoꝝ. Cap. j.

Primũ inq̃ reprobatiõis signum gomorreoꝝ dicit ptinacia. Jõ ppheta subdit. obturãtis aures suas. Pro q̃ notandũ est q̃ aliud est naturalit esse surdũ: ꝛ aliud est spõte aures obserare. Per pmũ sicut in pcedẽti. c. dictuꝫ est duricies designat: vñ ppheta ait sicut aspidis surde. s. ex natura. Per scõm vo ptinacia demõstrat: ideo ppheta ait obturãti aures suas. s. ex ptinacia. Tales vtiq̃ sunt gomorrei qui sicut aspis obturat aures suas. Duo vo sunt q̃ aspidis aures obturare probant. Primũ est terra. scõm est cauda. Sic duo sunt que obsurdescẽ faciũt gomorreos Primũ est terra. i. carnis adolescẽtiũ ꝛ effeboꝝ luxuriosus amor. Scõm est cauda. id ẽ vana spes pnie in extremis. Hec duo obturant aures gomorreoꝝ ne audire velint huius sceleris reprehensores. De tali ptinaci ait pñs dicẽs. Noluit intelligere vt bene ageret. Sed audiant tales q̃ dicit Prouũb. xxviij. Qui declinat aures suas nec audiat legem ore eius erit execrabil. maxie in hora mortis.

De finali impenitẽtia gomorreoꝝ ꝛ de triplici causa q̃re fiũt impenitentes. Ca. ij.

Secundũ vo reprobatiõis signuꝫ in eis est impenitẽtia. Jõ ppheta subdit. Que nõ exaudiet vocẽ incantantiũ. i. pdicatoꝝ pdicantiũ ptra hoc vitium. Sed si pdicator h̃ vicio infect⁹ est difficilius corruptorem suscipit. Unde Eccl. xij. Quis medebit incãtatori a serpẽte pcusso? Quare aũt talis non penitcat oñdit ppheta in psona hmõi sceleratꝫ dicẽs. Infix⁹ sum in limo pfundi ꝛ nõ est suba. In q̃bus verb ostendit triplex impediñtũ impenitẽtie sue. Primũ est tenacitas. scõm est obscuritas siue cecitas: tertiũ est debilitas. Primũ est viscosum q̃ inuiscat volũtatẽ: scõm est tenebrosum q̃ obtenebrat cognitionẽ. tertiũ est ruinosum q̃ debilitat facultatẽ: ita vt infelix gomorreanꝰ nolẽdo velit. coḡscẽdo ignoret. ꝛ conãdo nequeat ad statũ vere pnie peruenire. Primũ impedimẽtũ tenacitas ẽ. ideo ait ppheta. Infixus sum in limo pfundi. Hempe in aquã ruẽs sepi⁹ inde egredi pt eundo seu natãdo. at non sic iste gomorreanus q̃ de se ait. Infixus sum in limo. i. in scelere h̃ q̃ simile est limo. Limus eni sterilis ẽ fetens ꝛ tenax: sic etiã h̃ scelus. Primo ẽ sterile q̃ filij q̃ gnãrenť dispeũt: sic ppheta ait. Disperierũt in endor. i. fonte gnãrionis vt dictum est in pcedẽti. c. arti. j. Secõ autez fetens ẽ sic q̃ hoc pctũ h̃ terribili fetore olet Vñ illud Johel. ij. dicit. Ascẽdit fetor eius et ascẽdit putredo eius. Dicit notanť ascendit: quia in altis hoib⁹ regnare h̃ pctũ solet

Tertio vo est tenax. Dicit eni q̃ q̃ semel i illud pctũ cadit difficulter resurgit. Ideo dicitur Ecñ. xiij. q̃ vallis siluestris in q̃ Sodomite cõmorabanť habebat bitumis putcos multos. Bitumẽ eni tenacissimũ glutinũ est Vñ de talib⁹ dicit Esa. xxiij. formido foues et laque⁹ sup te q̃ es habitator terre. Vaz hi qui p tam obscenũ affectũ cõmorabanť in terra supra modũ formidãt mortẽ: ꝛ tamẽ q̃tidie in foueã hui⁹ sceleris dilabunť. ꝛ ita ab eo illaqueũnť. q̃ illud p pniam non euadũt.

Scõm impedimẽtũ dicit obscuritas seu cecitas. Ne q̃dem q̃s credat q̃ luie vel calore vel vere luminis ille lim⁹ fruat subdit pfundi. Quid p hoc pfundũ signat nisi pscia gomorreani in pfunditate hui⁹ sceleris obcecata p carentiã luis radiosi. amaricata p absentiam dulcoris grosi. ꝛ desperata ppter inexperientiã timoris amorosi? De cecitate taliũ dicit ppheta supcecidit ignis. i. h̃ ignitũ sceleꝰ: ꝛ non viderũt solem. i. nõ cognouerunt miam dei patam parcere penitẽti. De amaricata pscia coꝝ dicit Job. xxxviij. Nunq̃d ingressus es pfundũ maris. i. nunq̃ p dulcedinẽ tuã visitare dignat⁹ es pscias amaritudine hui⁹ sceleris cruciatãs? De coꝝ aia desperata dicitur Prouerb. xviij. Impius scilicet talis cum in pfundũ peccatoꝝ scilicet talium venit ptemnit. s. resurgere a peccati tam sceleratis. Tertiũ obstaculũ est debilitas seu fragilitas. Unde subdit. Et non est substantia. s. vt subsistere ꝛ ptinẽ me possim. Quia sicut in pfundo ꝛ fluido limo q̃tidie infigor i hoc scelus. Proinde de talibus ait pñs. Fiat id est. fiet via illoꝝ tenebre ꝛ lubricũ ꝛ angelus dñi psequens eos. Quatorẽ nempe cui h̃ tria ꝛcurrunt non ruere q̃si impossibile est scilicet incedere in tenebris noctis p lubricaꝫ viam psequente grauiter ꝛ impellente aduersario. Hec siq̃dem sunt tres pene huius sceleris inflicte anime infelici. Primo eni incedunt tales p ignorãtie tenebrosam noctem: ideo ppheta ait. Fiat via illoꝝ tenebre sicut idem alibi inquit. Nescierunt neq̃ intellexerunt qui in tenebris ambulant. Secõ per

lubrīcā gradiunt viā: ideo subdit. et lubrīcū
De talib⁹ Hieremias Threñ. iiij. ait. lubrica-
uerūt vestigia vīa in itinere platearū vīarū.
¶ Tertio etiā a diabolo impelluntur. Vñ sub
dit. Et angelus dñi psequens eos. Angelus ve
ro iste diabolus ē qui angelus dñi dicit: qz
velit nolit dño famulat. Vñ Job. iiij. ait. Ec
ce q̄ seruiūt ei non sunt stabiles. Hic q̄dē an-
gelus dño pmittēte psequit gomorreos: vt
impellens. in ꝟ scelus faciat eos ruere. Un-
de Esa. xix. dñs ait. Concurrē dñs faciet egy
ptios adūsus egyptios. i. demones adūsus
gomorreanos: vt lubrīcātes ad inferos tra-
hant eos. Sicut enī pastor solet psequi oues et
opportune impellē vt ad caulas deducat eas:
sic diabolus ad caulas infernales psequitur
gomorreos. Vñ in psona taliū Threñ. iij. ꝟ
Abe minauit t adduxit in tenebras t non in
lucem. Et de his trib⁹ simul dicit Hiere. xxiij
Polluti sunt t in domo mea. inueni malum
eorꝫ dicit dñs: ideo via illorum erit q̄si lubri-
cum in tenebris. impellent t corruēt in ea. i.
impenitent morient in ꝟ crimie nephādo.

Quō t qñ diffidendus sit de gomorreorꝫ saluatiōe ¶ Ca. iij.

Tertiū signū reprobatiōis eorꝫ di-
citur diffidētia: ideo ꝓpheta sub-
dit. Et venefici incantātis sapiēter
nō exaudiet vocē talis gomorre-
ani. veneficus nēpe a veneno pficiendo ꝺr.
habet enī venenū duplex significatuz. vno
modo idem ē qđ virus: alio mō idem est qđ
tinctura iuxta illud ꝟgilianū. Fucat lana ve-
neno. Veneficus enī thrist⁹ est. i. tinctor qui
vestes suas sanguine suo ꝓprio tinxit vt di-
citur Esa. lxiij. Quis est iste q̄ venit ꝺ edom
tinctis vestib⁹ de bosra? Bosra ciuitas est et
interp̄tat angustia vel tribulatio. Dicit etiaz
christus veneficus ab ipso viru qz facit de ip
so veneno tyriacā hoc ē de ipso scelere caute
lam. vt sit homo de ppetrato scelere cautior.
et ꝓtra ipsum fortior ac in amore dei feruen-
tior post ruinā: qđ maxime in teneriori eta-
te ptingere solet. qđ⁹ dñs p ecclesiasticū. xxj.
ait. Fili peccasti ne adūcias iterū. Talis eniz
veneficus christ⁹ sapient incantat: dū mētes
eorꝫ dulcissimis inspiratiōib⁹ allict t ad peni
tentiā reducit dicens. Reūtere sunamitī reū
tere vt intueamur te: qz auerti faciē meaz ne
videre tantam turpitudinē tuā. Sed reūte-
re aia mea quia dulcissime te iuuto. benignis-
sime te expecto. tñ scel⁹ vlcisci dissimlo gau-
denter te suscipio. reūtentē admitto offen-
sam dimitto gram liberalit dono eā tibi mul
tiplicando. demūqz vitā eternā ꝓmitto. Hec
sunt verba christi venefici sapient vtiqz incā-
tantis vt tales de antris t gomorreanis ceci
tatibus t occultis extrahat ad lucē gre irra-
diantis: nec cadant amplius i ꝟ scelus. Un-
de Esa. xj. Sup foramia aspidis t caūna re-
guli qui ablactat⁹ fuit manū suā mittet. non
nocebūt t non occidēt in vniūso monte meo
qz repleta est terra scia dñi. eo q̄ ex auditū ḡ-
uitatem hui⁹ scelerī coḡuerūt ex q̄ in horroꝛē
ipsi⁹ deuenerūt. Sed ecōtra hoies inueterā-
ti t in hoc scelere indurati: non exaudiēt vo-
cē xp̄i, venefici incātātī vtiqz sapiēt. Proīde fi
lij merito diffidētie nūcupant sicut testatur
aplꝰ ad Eph̄. v. dicens. Propt hec. s. scelera
venit ira dei in filios diffidētie. s. qñ subuer-
se sunt zodoma t gomorra. Eodē mō noīan
tur ex̄ de excess. prela. c. clerici. Nempe actiue
et passiue diffidentie dici pñt. Primo q̄dem
actiue sic dicti sunt. qz tale scelus cū in psue-
tudine ductum est ita infelicem aiam rapit.
et tanta violentia tenet t ducit q̄ in desperā-
tionē illam adducit: ita q̄ de eterna vita t de
sua salute diffidat. ¶ Scōo modo filij diffi-
dentie nūcupant passiue eo q̄ ꝼm glo. in pal
legato. c. clerici de salute eorꝫ diffidendū sit.
quia vix vel difficilime reuertunt ad deū ꝼm
Chrys. Tamen q̄uis difficile sit: reuerti pñt
ad gram dei. Vñ. xxxij. q. ij. c. ancillam Leo
papa sic ait. Nemo enī desperandus est duz in
hoc corpe ꝓstitut⁹ est: quia nōnunqz qđ diffi-
dentia eratis differt ꝓsilio maturiore pficit.
Hec eadē verba ponunt de pe. di. vij. c. ne-
mo. Quare aūt talis sceleratus ad veraz pe-
nitentiā puenire nō valet oñdit ꝓpheta q̄ in
ps̄. in psona gomorrei ad dñm ait. Conclusi
sti me. i. pmisisti me ꝓcludi in manibus ini-
mici. id est. in potestate huius sceleris nec ait
clausisti sed ꝓclusisti quia claudere siue clau-
di est ad tempus in peccato tenere vel teneri
concludi ꝺo est impenitenter in eo morari.
De hac ꝓclusiōe ꝺr Threñ. iij. Cōclusit. s. hoc
pctm̄ vias meas lapidib⁹ q̄dris. s. ne ab eo
p penitentiā resilire t euadere possem. Per
lapides enī q̄dros diūsi hui⁹ scelerī gradus
significant. Lapis enī q̄drus sex facies habz
sicut etiam hoc scelus. Prima est ꝓsensus rō
nis. scōa est opatio scelerī. tertia psuetudo ei
us. q̄rta gloriatio de ꝟ pctō. q̄nta defensio il
lius: sexta desperatio seu p̄sūptio ꝺ mia dei q̄ ē
pctm̄ in spm̄sctm̄. De turpitudie hax faciex
ꝺr Hau. ij. Facies oiuz sic nigredo olle. Se-
hx igitur homo q̄ horrēs p̄dictū scelus illius

De regimine pncipū

corruptiões fugit. eius abominatiões sentit. ac etiã ipsius reprobatiõis signa humilit expaueſcit: ꝛ q̃si alter loth ãgelo impante atq; dicente surge tolle grabatũ tuũ ꝛ ambula. i. fuge de tali patria. Patet ꝓinde q nos istorum memoriã horrificã pensata ḡuitate illi⁹ non tam breuitate pstrinxim⁹. q̃ etiaz fugimus ꝛ fugam⁹ ne maioris insanie occasiõnem demus insipiẽtib⁹ ꝛ lasciuis. sed tãto illius horroꝛe oium repleat memoria vt etiaz illius horreat reminiſci in aio. Qõ oibus fidelib⁹ dignet largiri hostis tante impietatis et amatoꝛ mũdissime puritatis ꝛ castitatis dñs noster ihesus christus: Qui cũ pfe ꝛ spũsctõ.

Sabbato post primã dñicaz in. xl. de regimine pncipũ ꝛ q̃rumcũq; regentiũ. Ser. xvj.

Corripite inquietos. j. Thessal. v. et in epsa hodierna. Ad pncipes ciuitatũ ac patriarũ rectoꝛes loquit apls cum ait. Corripite inq̃etos. i. hoies sceleſtos pestilẽtes ac pturbãtes polyticã pacificã ꝛ ciuilem. populi ꝓuersationẽ ꝛ charitatẽ. Sed vt sermo noster circa regimẽ ꝑpoꝛ vtilioꝛ generalioꝛ efficacioꝛ fiat: ostendam⁹ q̃le debeat esse regimen cuiuscũq; regentis: siue dñi corrigentis siue rectoꝛis cuiuscũq;. Qõ vt pfectius fieri possit ad vnũ pncipẽ ꝑ oib⁹ diriga mus sermonẽ. assumẽtes ꝓphetic̃ verbum in ps̃. c. vbi describit regimen vniuscuiusq; iusti pncipis atq; iuste regentis cum ait. Justus dñs ꝛ iusticiã dilexit: eq̃tatem vidit vultus eius. Qõ põt esse aliud thema. Cũ enim pnceps sit publica ptãs dei in terris atq; diuine maiestatis imago: ideo ei necesse ẽ vt ab eo qui cuncta sua dispẽsatiõe gubnat atq; sibi in pncipatu tradidit ptãtẽ. exẽplar ꝛ normam suscipiat gubnandi. Nec hoc q̃dem ꝓpensioꝛi ꝓsilio efficere põt: q̃ ꝑ iusticie disciplinam. Qõ clare patet ex triplici rõne. Primo rõne pfectiõis. scõo rõne distributionis. tertio rõne assiſtatiõis. Primo ꝯo rõne pfectiõis. Justicia enim gñalis est virt⁹ in se cõtinens cunctas moꝝ virtutes. Unde Amb. in hexa. ait. Ubi est prudẽtia ibi interdũ ẽ malicia. vbi fortitudo ibi iracũdia. vbi temperantia ibi impatiẽtia plerũq; inuenit: vbi autez iusticia. ibi ꝛ pcordia aliarũ virtutũ. Jõ pncipes duz iusticiã diligat ceteras virtutes amplexatur: sine quib⁹ nihil aliud est eminẽtia pncipatus q̃ sui atq; suoꝝ ꝑ abrupta piculorum ꝓcepſ cursus. Scõo est necessaria pncipi iusticie disciplina. rationc distributiõis. Nam sicuti Prosper ait. Justicia est quedaz animi nobilitas. suam cuiq; tribuẽs dignitatem. supioꝛib⁹ reuerẽtiã. paribꝰ ꝓcordiã. inferioꝛib⁹ disciplinã. deo obediẽtiã. sibiipsi sciẽtiã. inimico patiam: misero compassionem. Unde Aug⁹. Actus iusticie est scire q̃d debeat reddere. non velle pluſq; possit distribuere. cõtemplationẽ ad solũ deum erigere: eumq; tanq; nihil aliud sola mẽtis acie intueri. Sine hac iusticia nullus pncipis regnare põt. Nam sicut dicit Aug⁹. iiij. li. de ciuita. dei. c. iiij. Amota iusticia. quid sunt reg̃ nisi magna latrocinia? Ideo Sap. j. de iusticia pncipes horta dicẽs. Diligite iusticiã q̃ iudicatis terrã. Tertio est necessaria pncipi iusticie disciplina rõne assiſtatiõis seu ꝓformatiõis. Deus enim in regimie vniuſi iuste cũ potentia clemẽtia atq; sapia cũcta disponit regit: ideo pncipis ex deo suscipiẽs pncipatũ iusto gubnatoꝛi deo toto studio in regimine p iusticiã satagit ꝓformari. sicut in verbo pal legato ps̃ testat dicẽs. Justus dñs tẽ. In q̃bus scitis verbis triplex iusticia pncipi in regimine necessaria demõstrat. Prima est iusticia vigoroſa de q̃ dicit. Justus dñs. Scõa iusticia est amoroſa. de q̃ subdit. iusticiã dilexit. Tertia est iusticia radioſa. Unde subdit. eq̃tatem vidit vultus eius. In q̃bus sacratissimis verbis p iusticiã vigoroſam põt iuste regere. p iusticiã amoroſam vult iusticiã seruare: sed p iusticiã radioſam scit oia cuz iusticia dispẽsare. Unde de his tribus Apoc. xi. Jo. in misterio ait. Datus ẽ mihi calam⁹ silis virge ꝛ dictũ est mihi. Surge metire templuz ꝛ altare ꝛ adoraãtes in eo. atriũ ꝯo q̃ est foris templũ ejice foras.

Articulus prim⁹ in q̃ ostenditur q vt princeps bñ regere possit: sunt ei necessaria que reddũt iusticiam vigoroſam.

Primo enim pncipi necessaria ẽ iusticia vigoroſa q̃. s. possit bñ sibi subditos gubnare. Unde ps̃. ait. Justus dñs. In dño nẽpe potẽtia notat. Nullus enim pnceps a deo ordinat⁹ in terris nisi vt tanq; minister suus vicia cõpmat. scelera obruat. pbos dirigat. ꝛ iustos moꝝ atq; virtutes inserat ꝛ exaltet: nõ ad suã gloriã tpalẽ sed ad gloriã dei. Tres vero sunt virtutũ ḡdus. qui pncipi bene regendi tribuũt potestatẽ. Primus est humilitas. se-

cundus est iusticia: tertio ē mia. Quasi sint tres ptātū ḡdus. De his trib⁹ Apoc. xj. tangit p ordinē dicēs. Datus est mihi ꝛc.

Qz ex munere dei p humilitatem acq̄rat princeps regendi potestatem. Capitul. j.

Primo enī ad ptātem ḡdus ē hūilitas. q̄ fundamētal radix est totius potētie dñandi. Lū enī aplus ad Rhomā. xiij. ait. Dis aia, ptātib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit. Non enī est ptās nisi a deo Ideo p̄ncipi necessariū est ꝫ intelligē ꝫ credere hocq̄ toto corde sentire. vt ex ꝫ se subdere discat impio dei q̄ nō p hūanis meritis sed p sua mia dedit talē hoi ptātem. atq̄ se indignū tanti muneris arbitret. Ūñ in hui⁹ mysteriū in psona p̄ncipis ꝫ implentis Jo. ait. Datus ē mihi calam⁹. Qō iohes q̄ in q̄ ē gra interptat designat. nisi p̄ncipē supna gra irradiatū: Cui ppterea calam⁹ dat vt se tāto dono recognoscat indignū: qō ipsa natura calami notat. Nā vñ a se intus magl vacuus esse cernit. inde magl spū adimplet. atq̄ ex his duob⁹ ad mēlurādū aptior reddit: vt p eū leuior fiat meties man⁹. Primo enī tale oz esse officiū dñandi: vt q̄ illud hz seipsuz vacuū ꝫ inutilē reputet ad tale officiū exercēdū. Nā sic dicit apls. ij. Cor. iij. Nō sum⁹ sufficientes aliq̄d cogitare a nob q̄si ex nob: sed sufficiētia nra ex deo ē. Qtoq̄ erit mior estimatio sui in se: tāto spūal gra ad regendū in tali aia vberior abūdabit. Ūñ Jac. iiij. ait. Deus superbis resistit hūilib⁹ autē dat gram. Ūñ Eccl. iij. Qnto maior es hūilia te in oib⁹ et corā deo inuenies gram. Pute⁹ vo cū iuxta fluuiū sit pfundus cito replet aq̄: sic mens p̄ncipis q̄ toma gl iuxta deū hūiliat. tāto gra vberiori replet. Lū aūt talis dñs fuerit i suis oculis vacuus. ꝫ spūsctō plen⁹. in dño nō in se confidens. iussiōib⁹ dei adherēs. huic nō difficile sed facile ꝫ leue erit suoz pl'oz multitudini p̄uidē. atq̄ illos dirigē ꝫ gubernare. Et patria q̄ prius erat plena blasphemijs homicidijs pcialitatib⁹ ꝫ odijs sacrilegijs rapinis furtis vsuris ludis vanitatib⁹ lasciuijs et sic de alijs: fiet quasi regnū pacis amoris honestatis ꝫ oium bonoz moz. Et de ꝫ calamo verificet illud Esa. xxxv. In cubilibus in quibus prius habitabāt draconesꝫ viroz calami ꝫ iunci orient. Quid enī sunt multitudines populoz sine dño iusto. nisi cubilia infernaliū draconū: Cum vo auster ille spiritus veritatis amorē iusticie in corde principis pflauerit viroz calami. i. boni regiminis pulchritudo in subditis eius populis orief. atq̄ viroz iunci qui a iūgendo dicit merito subsequet. cum in multitudie subditoz morum bonitas quo ad deū ꝫ cordiū vnitas q̄ ad p̄imū aparebit. Unde apls ad Phil. ij. In tali dño optatur deus velle ꝫ pficere p bona volūtate. Et sicut verī p̄dicatoz⁹ Mat. x. dicit. Non enī vos estis qui loq̄mini. sed spūs patris vestri qui loquit in vobis. Sic etiam oia iam dicta non optatur p̄nceps sed spūs dei patris optatur in eo.

Qz sine rigore iusticie princeps bene dñari non potest. Capitulum. ij.

Secūdus gradus ad potētiā dñandi est iusticia: Et hoc notat in virga que corrigit delinq̄ntes. Ideo Job. inq̄t. Similis virge. s. erat calam⁹ mihi datus. In duob⁹ psistit maxime iusticia p̄ncipis. s. in iustarū legum sanctiōe: ꝫ i trāsgressoz punitione. Ideo in psona talis iusti p̄ncipis Zach. xj. dicit. Assumpsi mihi duas virgas. vnam vocaui decus: aliā vocaui funiculū. Decus vo p̄ncipis ē leges iustas sanxire. Virge q̄z funiculū habet: cum trāsgressores iustarū legū p indissolubilē iusticiā punit. Hec enī virga a rectitudie veritatī flecti nō debet. nec retro nec ante: non insup a sinistris neq̄ a dextris. Petro flectitur per timorem ante per spem a sinistris per odiū: a dextris vo per amorem sicut. xj. q. iij. c. ḡttuor Greg⁹. ait. Quattuor modis humanū iudicium puertit. Timore. dum metu potestatis alicuius veritatē loqui ptimescim⁹. Cupiditate dum premio animū alicui⁹ corrumpim⁹ Odio dum contra quemlibet aduersarium molimur. Amore dū amico vel p̄imo p̄stare ptendimus. Sūmope p̄ncipi cauendū est ne sub clementie pallio inhercia induat leuitatis. Nulla in p̄ncipatu bestia seuior: q̄z impunitas delinq̄ndi. Ferro secanda sunt putrida mēbra ne cetera corrumpāt. Nihil tñ regimia potentiū infirmat: q̄tum languor iusticie sub noīe pietatis. Ac econtra p iusticiam omne regimen p̄firmatur ꝫ stabilitur. Unde dicit Prouerb. xvj. Abominabiles regi qui agunt impie quia in iusticia firmabit: solium eius. Ūñ ps. Brachia pcōz conterentur: p̄firmat autem iustos dñs. Quid ei talis falsa pietas q̄ ad p̄ces iniuste supplicantiū impiū dimittit impūes. nisi iusticie iterit⁹ multiplicatio scelez. violatio pad. libtas pec-

tandi. et fractio oīuz pstitutionū sanctarū: Que q̄dez deus sufferre neq̄t: ꝛ ideo regna transfert. aufert ptātes. ꝛ occulto iudicio dominia mutat sicut dicit Eccl. x. Regnū a gente in gentē trāsfert ꝓpt iniusticias. Ūñ ps. ait. Propt iniusticias eni suas hūiliati sunt scz multitudies dñoz. Si eni talis mollicies atq̄ in eis segnities pietas est. q̄d tanto labore ptra trāsgressores instituunt leges. multiplicant codices. ꝛ cumulant pncipū sanxiones: Una sūma ꝛ psūmata pietate puideri pōt tāte impie pietati. Igne cōburant omia iusta instituta legū. Quid paulatim tm̄ bonū hui⁹ pie crudelitati opandū est. vno pietatis impulsu oīs iusticie ꝛ veritati lex impie destruat: vt hec seua mollicies obtineat pncipatū et regnet. Ideo Proū. vij. dicit ad iustum iudicē. Serua legē meā quasi pupillaz oculi. Si igit crimē lese maiestati incurrit q̄ offendit oculū regis. q̄tomagis qui offendit oculum legis?

Qta pietate ac seueritate debz fulgere princeps: vt benevaleat gubernare subditos. Cap. iij

Tertius ḡdus ad potētiā dñandi misericordia nuncupat. Debz eni pnceps rigorē iusticie p fulcimentū mie tempare. vt q̄tūcūq̄ foris riguerit p iusticie seueritatē: intus tñ seruet compassiōis suauitatē. Et licet virgam teneat manu iuste districtiōis: in pectore tñ gerat vbera mr̄ne cōpassionis. Ideo subdit iohannes. Datus est mihi calam⁹ similis virge. Non eni ait datus est mihi virga. sed calamus similis virge: in q̄ cum iusticia mia denotat Ūñ ad talē pncipem ait ps. Dabo tibi gentem in hereditatē tuā. ꝛ possessionē tuaz termios terre: ꝛ reges eos in virga ferrea. Quid eni in ferro nisi sustētatio mie denotatur. Nam sicut Greg⁹. ait. Justicia vel misericodia destituit: si vna sine altera teneat. Ira q̄dem dulcedie ad pncipē afficit pl'os q̄ñ se pspicit cū iusticia ꝛ clementia gubnari. In cui⁹ psona ait ps. Virga tua ꝛ baculus tuus ipsa me psolata sunt. Virga enim ſm Greg. pcutimur: ꝛ baculo sustētamur. Sit igit districtio x̄ge que feriat: sit ꝛ psolatio baculi que sustētat. Sit itaq̄ amor sed nō emolliens: sit rigor ꝑ nō exasperās. Et itez idē ait Sit zelus ꝑ nō imoderate seuiēs:. sit pietas ꝑ nō plus q̄z expedit pcens vt dū se arte regiminis iusticia clemētiaq̄ pmiscet. is q̄ preest corda subditoz terrēdo demulceat. ꝛ tuz ad terroris reuerētiā demulcēdo pstringit. Et sic reget virga ferrea pl'os pnceps pius et iustus. Ūñ Proū. xx. Mia ꝛ veritas custodiunt regem: ꝛ roborabit clemtia thron⁹ ei⁹

Articulus. ij. de triplici officio iusticie amoroſe: in q̄bus se exercere tenetur princeps.

Scō est necessaria pncipi iusticia amorosa. Ūñ ps. Justiciā dilexit. Ad hāc diligēdā hortabat pncipes spūs charitatis cuz Proū. xv. ait. In abūdāti iusticia x̄tus maxia ē. Jō dictū est Josue. vij. Job. x. pncipi in q̄ regt gra dñandi. surge. s. p amorosum affectū ad deū iuste gubnās ad gloriaz dei atq̄ ꝓximi id est. amor dei reflectat ad pl'm tibi subiectum: oēm tibi cōmissum statū amorosa iusticia gubnādo. Tria sunt officia iusticie amoroſe: in q̄bus occupari iubet amabilis princeps. Primū honorare diuina ꝛ sacra. scōm augmētare deuota: tertiū refrenare iniqua Et h̄ est ſm Jo. metire templū ꝛ altare ꝛ adorantes in eo.

De reuerētia quā debēt exhibere principes diuinis ꝛ sacris

Capitulum. j.

Primū q̄dē officiū iusticie amoroſe in pncipe ē honorare diuina ꝛ sacra: iō dictuz est illi. Metire templū. Templū x̄o a ptēplādo oz ꝛ sig̃t diuina et sacra q̄ vt honorent discreta ptēplatiōe pside rāda sunt: ꝛ h̄ est pncipē metiri templum. Licet eni oia q̄ ptinēt ad dinū cultū mag̃ venerationē sint dig̃: tñ tria maxie decēt pncipē venerari. Primo sctissimū sacramentū. scōo diuinū verbū: tertio ecclesiasticū gradum. Primo inq̄z decet pncipē venerari sctissimū sacramētū audiēdo deuote missas ꝛ pmissa vera pfessiōe sepi⁹ ꝛ deuote sumē corp⁹ christi. Qta aūt veneratiōe sit dignū h̄ dinū sacrificiū oñdit de pse. di. ij. c. nihil vbi oz. Nihil in sacrificijs mai⁹ esse pt q̄z corpus ꝛ sanguis christi. nec vlla oblatio hac potioz sed h̄ oēs p̄cellit: q̄ pura pscia dño offerēda ē ꝛ pura mēte sumēda atq̄ ab hoib⁹ venerāda. Et sic potioz ē ceteri ita pot⁹ venerari oz. Unde. j. Regl. ij. dñs ait. Qui honorificauerit me honorificabo eū: q̄ aūt ptēnūt me erūt ig̃biles. Ad h̄ idē referri pōt solertia quā debz habere pnceps vt in dñio suo obseruent festa ab ecclesia ordiata: refrenent pompe ex q̄bus innūabilia sequunt mala ꝛ psimilia q̄bus populi in vitijs ſbmergunt puigili cir-

cumspectione curent. Nam sepe fit iudicio dei ⁊ multiplicati crimib⁹ ꝓp̄ꝺoꝝ dñi cum populis flagellant: qꝝ ꝓpter peccata populi venitunt adūsa. Ideo dicit Sap̄. xviij. Similipena seruus cū dño afflictus est. Deō de cet p̄ncipem venerari dīnū verbū. Plerūq; dñi missas audiant reuerent ecclesias visitēt officia ⁊ suas oīones non p̄termittāt: ꝑ heu de verbo dei parū curant. Sed diligent ad uertant Archidia. in. c. interrogo vos frēs .q.j. q. licet p̄dicatio sit corpe christi mioꝝ dignitate: eam tñ sumētib⁹ maioꝝ est efficiēdi ptāte. Nam p̄ p̄dicationē dimittunt peccata mortalia: p corpus xp̄o christi venialia relaxā tur. Unde Prou. xij. Lex sapientī fons vite: vt declinet a ruina mortis. Unde Act. ij. ad verbū petri circit tria milia hoium ad deum uersi sunt. Unde p̄s. Lex dñi imaculata quer tens aīas. Unde Eccl. xxxij. deuotū p̄ncipem hortat dicēs. Audi tacens ⁊ p reuerētia acce det tibi gra bona. i. remissio pctoꝝ. Ter tio decet p̄ncipē venerari ecclesiasticū ḡdus Magna quippe ac venerāda dignitas est sacerdotis ⁊ ecclesiastici ḡdus. His nēpe ptās desup data est aīas seruare pascere soluere et ligare ⁊ eis regna celestis reserare: dicēte dño Mat. xviij. Amen dico vobis quecūq; ligaueritis sup terrā ⁊c. Ibi ptātem habēt q̄tidie a summis celoꝝ educere dñm angeloꝝ dū missarū solēnia celebrant. Ecclesiastico q̄ gradui ꝓcessa est ptās mistrādi ecclesiastica sacra. Et ꝛ ꝑmi inuciāt discholi ⁊ sceleste tū dum illos sustinet ecclesia dei: honorandi sunt ppt ḡdus sublimitatē dicēte dño Lu. x. Qui vos spernit me spernit. Unde Eccl. vij. Honora deū ex tota aīa tua ⁊ honorifica sacerdotes. Sed vt populi eius meli⁹ gubnentur ⁊ etiam habeat occasionē maioꝝ venerā di eos: semp q̄tum fas ē querat hec clericos et p̄latos timētes deū. Sumāt p̄ncipes exēplum fidelissimi ꝓstantini qui cū sacerdotuꝫ ꝓsiliū in laterāsi. ecclesia ꝓuocasset nec p̄muꝫ locū ausus obtinere est nec se p̄sbyteroꝝ cōmiscere ꝓfessib⁹ sed sedē nouissimā occupauit. Unias xp̄o q̄s ab eis aprobatas audiuit ita veneratus est ac si eas de dīne maiestatis sensisset emanasse iudicio. sed ⁊ libellos inscriptionū q̄s adinuicē ꝓceptos sacerdotuꝫ crimina ptinētes imp̄atori porrexerūt suscepit q̄dem clausosq; reposuit in sinu suo. Luꝫ aūt eosdem ad charitatē ⁊ pcordiā reuocassꝫ dixit sibi tanq̄ hoi ⁊ qui sacerdotuꝫ iudicio subiacebat illicitū esse examiare causas q̄ nisi a solo deo p̄ūt iudicari. Libelloscq; q̄s recē perat non inspectos incēdio dedit patrū veritus crimia vel p̄uicia publicare ⁊ cham filij reprobi maledictionē incurrere qui p̄is verenda non texit. Unde. xcvj. di. c. in scripturis etiam scriptum est ꝓstantinū dixisse vere si oculis ꝓp̄ijs vidissem sacerdotē dei aut aliquez eoꝝ qui monastico habitu circūamicti sunt peccantē chlamydē meam explicarez et coōpirem eum ne ab aliquo videretur. Hac triplici veneratiōe ꝺuoꝝ ⁊ fidelis p̄nceps discrete metitur templum.

Qꝺto feruore debet princeps augmētare obseruantiā regularem. Capitulum. ij.

Secundū officiū iusticie amoroſe i fideli p̄ncipe est augmētare deuota: ⁊ hoc est ꝑm Joh. metiri altare Altare siq̄dem in quo Leuit. vj. p̄ceptū erat semp ardere ignem. statū sīgt deuotoꝝ: in q̄ bus semp debet feruere ignis diuine deuotionis. Hic est ignis ꝺ q̄ Lu. xij. dicit. Ignē veni mittere in terrā vt. s. Tunc xp̄o p̄nceps altare metit: qñ cuꝝ p̄udēti discretiōe deuotioni diūsarū p̄sonarū ⁊ sanctarū religionū multiplicit fauet. vel q̄ in patria sua ꝺ nouo regulares ꝙuentus seruoꝝ dei edificent. vel q̄ edificati iam diu i regulari obseruātia obseruent. aut q̄ iam deniq; relaxati ad disciplinam regule p̄firment. Sunt eni tales oculi patriarū verbo ⁊ exemplo. Ex ipsis enim p̄raui corrigunt atq; virtuosi inserunt mores oīones atq; supplicatiōes p̄ p̄ncipe ⁊ populo porrigunt ad deū. impetrat p̄ illis misericordia placat iusticia amouent flagella fida ⁊ luiosa dant p̄silia: ⁊ ex infernali baratro multiplicit aīe liberant. In hoc vero mari magno hui⁹ seculi nequā in q̄ reptilia q̄rū nō est nūs vbi pegrinantiū multitudo piclitatur: plurimi in statu religiōis q̄si in portu salutis a naufragio reseruant. Ibi eni scōm Bern̄. amplius q̄ in ꝓcelloso mundo viuit homo purius. cadit rarius. resurgit velociꝰ incedit cautius. quiescit securiꝰ. irrogat frequentius. purgat citius. morit p̄fidentius: et in fine a dño copiosiꝰ p̄miat. Oium autem p̄dictoꝝ fructuū bonoꝝ fidelis ⁊ deuotꝰ p̄nceps dum per hunc modum in via ista merit altare ⁊ tante deuotioni fauorabilis reperitur: efficacissima post deū causa pōt dici ac per hoc cumulatissimā multitudinē meritorum ꝙsequit. Discant fideles nostri p̄ncipes exemplar imitari magnoꝝ deuotoꝝ virorum. ꝙspiciant ac legant q̄tas abbacias

et religiosissima monasteria edificauerint et feruētissime fouerint vt fuit fidelissim⁹ imperator karolus magnus. rex q̄z francoꝝ sctissimus ludouicus. ⁊ famosissim⁹ rex robertus et ceteri nobiles p̄ncipes q̄s causa breuitatis omitto.

Contra eos q̄ dñis aut principibus adulant̄: ⁊ q̄bus subditi dñis ⁊ dñi subditis obligati sunt. Capitulū. iij.

Tertiū q̄z officiū iusticie amorose i p̄ncipe virtuoso est refrenare iniqua: ⁊ hoc est ꝑm Jo. metiri adorantes in templo. Quid p templū nisi ecclesia sctā significat? Unde ꝓgregatiōi fideliuz ait apl's. j. Coꝝ. iij. Templum dei sctm̄ est qđ estis vos. Sunt enī plerīq̄ q̄bus solū nomē christianitatis sufficiēs est: totam fidē in labijs suis portāt. Unde Mat. xv. Populus h̄ labijs me honorat: coꝝ aūt eoꝝ longe est a me Et hi sunt q̄ adorāt in templo. s. solo ore: coꝝ de tamen ⁊ ope gentilit viuūt. Tales fidelis p̄nceps metiri debet: atq̄ p eū sunt a malis opibus refrenādi. Sed ad p̄sens ceteri omissis ad eos qui p̄ncipib⁹ q̄tidie astant dirigamus sermonē. cum si bñ p̄ncipis familia et domestici diriganť facilit totus bñ regit p̄ncipatus. nihilq̄ p̄ncipi pniciosus esse p̄ot q̄z domesticus inimicus: hmōi sunt adulatoꝝes et veritatis occultatoꝝes. Solent enī p̄ncipib⁹ magis domestici freq̄nti⁹ adulari. virtutem puertētes in viciū ⁊ ecōtra: ab his iuxta illō ps. laudat pctōr in desideriis aie sue ⁊ iniquus bñdicit. Sup q̄ Aug⁹. Lingue adulantium alligāt aias in pcis nec solitaria serpit adulatio nequā: comites secū plerūq̄ habet ambitionē. fraudem. odiū. simulationē. inuidiam. p̄ditionē. ⁊ notā mēdacij. sequelā seruitutis. ꝛcecationē primi: atq̄ toti⁹ exterminiū honestatis. hi sunt syrene in deliciis voluptatis vt dicit Esa. xiij. Audiat igit̄ p̄nceps ꝓsiliū salomonis Prouerb. j. Fili mi si te lactauerint pctōres ne acq̄escas eis: q̄ vt dicit Prouerb. xxvij. Melioza sunt vulnera diligentis q̄z fraudulēta oscula odientis. et v. q. v. c. non ois. Melius est cum seueritate diligere: q̄z cum lenitate decipe. Hoc oleum abhoꝝrebat rex sctissim⁹ dauid cuj dicebat. Oleum aut̄ pctōris non impinguet caput meum. Simili labe coꝝrumpunt̄ multi p̄ncipes mūdi vt de genere dñantiū reptant̄ rari qui ꝓpter insuetudinē audire sustineāt veritatem. Cum quidam felix dñis i circulo magnatoꝝ gloriant̄ enūaret diuitias delitias filios vxoꝝem familiā p̄ncipatū pulchritudinem sanitatē nobilitatē famulos equos arma famam palacia atq̄ cūcta solacia atq̄ totius sue felicitatis absq̄ defectu gloriā ⁊ magnificentiā singularē: inter alia interrogās circumstantes ait. Quid est qđ mihi deficiat inter multos p̄ncipes mūdi? Cui ex adūso quidam sapiens ait. Dñe nihil tibi deficit nisi q̄ tibi denūciet veritatē. edoctus quidem sūia Senece dicenti. Eis scire quid oia habentibus desit? Qui dicat veritatē. Pro his oib⁹ norent p̄ncipes atq̄ amici ⁊ ꝓsiliarij sui qđ xxij. q. v. c. de forma. dictū est. q̄ qui dño suo fidelitatē seruare tenet̄ ista sex in mēoria sp hbe dz. icolumē tutū honestū facile vtile possibile Incolumē. s. ne sit in damnū dño suo de coꝝpe suo tutum ne sit ei in damnū de secreto suo vel de munitiōib⁹ per quas tutus esse potest. Honestū ne sit ei in damnū de iusticia sua vel de alijs causis que ad honestatem eius ptinere videnť. Utile ne sit ei in dāmum de suis possessiōib⁹. Facile vel possibile ne id bonū qđ dñs suus facere leuiter poterat faciat ei difficile: nec etiam id qđ possibile erat reddat ei impossibile. vt fidelis hec documenta teneat iustū est. Sed q̄z non sufficit abstinere a malo nisi faciat qđ bonuz est. restat vt in eisdem sex supdictis ꝓsiliū ⁊ auxilium dño fidelis p̄stet. si bñficus videri vult et saluus de fidelitate esse quā iurauit dño suo in his oibus fidelem se reddere debet. qđ si non fecerit: merito censebit malefidei sicut il le qui in coꝝ p̄uaricatiōe vel faciēdo vel consentiendo deprehensus fuerit pfidus ⁊ periurus Et de alijs q̄buscūq̄ subditis ad Eph̄. vj. ait Serui obedite dñis carnalib⁹ cum timoze ⁊ tremoze in simplicitate coꝝdis vr̄i sicut christo: non ad oculū seruientes q̄si hoibus placētes. sed vt serui christi: faciētes voluntatē dei ex aio cum bona volūtate seruientes sicut domino ⁊ nō hoibus. Ex q̄bus oib⁹ intelligāt p̄ncipes se locum dei tenere in terris non ad se extollendū: sed ad se ꝓsiderandū ⁊ ad dirigendū suos subditos in gloriam eius q̄ ꝓstituit eos loco sui p̄ncipes sup terram.

Articulus. iij. q̄ti piculi sunt apud p̄ncipes ignorantia ⁊ negligentia in regēdo: et de tribus generib⁹ impioꝝ qui aduersantur iusticie dei.

Tertio est necessaria pncipi iusticia radi sa qua.s. sciat pspicacit intelligẽ qliter valeat bñ sibi subditos gubnare. Et de hac iusticia pñ subdit. Eqtatẽ vidit vult⁹ eius. Vult⁹ nẽ pe q̃ a volẽdo oꝛ tunc in pncipe eqtatẽ videt cñ iuxta illius facultatẽ mens ei⁹ in amoꝛo so zelo inuigilat sup pl'm suñ. vt videat que in suo dñio iuste siue iniuste fiũt. Primi nãq in ꝟ seculo dñantes vel vt qetius fruant mũ do vel vt excusabiles videant pl'o seu aliter opantes peccata alienis oculis vidẽt atq sci enter nesciũt: iniusticias t neqtias que in co rum dñio ppetranẽ non notãtes. Qui crimi nis sit hmõi ignoꝛare his q̃bus incũbit pl'os gubnare? O ignoꝛãtia affectata q̃t iniusticia rũ iniqtatũ atq iniuriarũ in mũdi dñijs es mater t nutrix! Quot reddis scelera impu nita q̃t fidelissimos dños reddis coꝛdialissi mos inimicos! Hanc ignoꝛantiã admirans Eccs. iij. ait. Vidi calũnias que sub sole ge runt t lachꝛymas innocentiũ t pslatoꝛẽ ne minẽ nec posse resistere violẽtie eoꝝ cuncto rum auxilio destitutos: t laudaui magis moꝛ tuos q̃ viuẽtes. Harũ aũt iniqtatũ voluntа ria t affectata ignoꝛãtia pncipis causa ẽ dicẽ te pñ. Noluit intelligẽ vt bñ ageret. Nõ eniz ait non intellexit: sed noluit intelligẽ. Oñ q̃ deum nihil aliud est q̃ q̃dãmodo secrete his oibus iniqtatib⁹ psentire. Vñ. lxxxvj. di. c. facientis oꝛ. Facienti pculdubio culpã habz qui qñ pñt coꝛrigẽ negligit emẽdare. t negli gere cñ possis ꝺturbare puersos. nihil aliud est q̃ fauere. Vñ Sap. vj. pncipes admonẽ tur cñ oꝛ. Diligite lumẽ sapie oẽs q̃ pẽsil po pulis. Ex his vtiq sepe fit vt multiplicati sce lerib⁹ iniusticijs iniqtatib⁹ t alijs innũis ma lis irritata t pturbata iusticia dei sicut prin ceps scienter ignoꝛare voluit coꝛrigẽda: sic sapienter dei iusticia velit illum nescire futu ra sup eũ extermia t flagella sicut oꝛ Eccl. x. Regnũ de gẽte in gentẽ trãsferẽ ppter iniu sticias iniurias t ptumelias t diũsos dolos Inter q̃s dolos ignoꝛãtia pncipis pcupita t affectata sup oẽs alios obtinet pncipatum: imo qñ magis timendũ est q̃libet in q̃cunq officio vel dñio pstitut⁹ oia illa de necessita te tenẽ scire t etiã iuxta posse absq negligẽ tia executioni mãdare que ad suũ officiũ pti nere noscunt. aliter ad satisfaciendũ lesis re manet obligat⁹ sicut patet ex de iniurl. t dã. c. si culpa. Ratio aũt hui⁹ est sicut ibidẽ patz quia talis ignoꝛãtia vel negligẽtia in talibus sunt quedam cause efficaces oium dãnoꝝ q̃ ex his eoꝝ subditis subsequunt. Jõ dicit in eodez. c. Qui occasionẽ damni dat damnũ dedisse videt. Sed ne in hec picula ruat pui dus pnceps attẽdat quid spiritus veritatis p suũ euangelistã pcipiat cum in Apoc. ib dit. Atriũ vero qñ est foꝛis templuz ejice foꝛ ras. Templũ vtiq salomonis mioꝛis men sure erat q̃ atriũ cum esset lx. et. xxx. cubito rum in latitudine vt dicitur. iij. Regl. vj. atri um xo centum cubitoꝝ erat tam in longitu dine q̃ in latitudine vt dicit Exo. xxvij. Et Ezech. xl. Quid igitur per atriũ nisi multi tudo peccantiũ figtur que respectu iustoꝛuz qui dei sunt templũ incoꝛpabilit maioꝛi nũo in q̃libet pncipatu repitur? Hoc nẽpe atriũ foꝛis templũ esse dicit: quia sceleratoꝝ mul titudo tam aliena est a ptemplatiõe seu co gnitione diuina. vt nec diuino amoꝛe inca lescant nec diuino tremoꝛe cõtremescãt nec aliquo modo habeant deum pre oculis eo rum. Hi sunt de quibus Zach. vij. dicitur. Auerterunt scapulas recedentes t aures su as aggrauauerũt ne audirent: posuerunt coꝛ suũ vt adamantẽ ne audirẽt legẽ. Quia igitur pnceps minister iusticie dei est: ideo tales sceleratos hoies qui a se ejciunt deum p iustam punitionẽ ostendere debet electos esse a iusticia dei. Et hoc est atriũ qñ est foꝛis templũ pncipem ejcere foꝛas. Aduertẽ ta men debet discretus pnceps q̃ tria sunt ge nera iniquoꝛum aduersantium iusticie dei qui quasi atrium pmanẽs foꝛis templũ ejci debent per prudentiã eius. Primi sunt iusti cie coꝛruptoꝛes. secũdi iniusticie opatoꝛes. tertij sunt iusticie subũsoꝛes.

De. xij. generib⁹ impioꝝ que coꝛrũpũt iusticiã dñandi. Ca. j.

Primũ itaq impioꝝ gen⁹ q̃ aduer santẽ iusticie dñoꝝ sunt iusticie coꝛ ruptoꝛes. Hi sunt q̃ non tm̃ sibi ꝟ et populo pncipat⁹ reuerentiã pñ cipis anime t coꝛpoꝛi t statui adũsanẽ eccle sie. nec tm̃ ponũt pncipem in odiũ dei: verũ etiam in odium amatoꝝ suoꝝ t totius popu li sui. Hmõi sunt ambicioꝛus in dño. adula toꝛ in palacio. pcialis in populo. accusatoꝛ i thalamo. falsus iudex in psistoꝛio. detractoꝛ in occulto. passionat⁹ in psilio. auarus in of ficio. iniurians clero. pcussoꝛ in territoꝛio. in uidioꝛus in psoꝛtio atq inabilis beneficio et officio: a quibus oibus debet dñs se custodi re quia illud est atrium qñ est foꝛis templuz ejcere foꝛas.

Oꝛa pncipib⁹ coꝛrigẽdi sũt

blasphemi vsurarij lusores ⁊ q̄ cunq; alij sceleratī. ¶ Cap. ij.

Secundū aūt impioꝝ genꝰ sunt iniusticie opatores. Et licet taliū mꝝ titudo sit magna q̄ tm̄ atriū qđ est fozis templū p discretū pncipē puniendi sunt: tamē causa brevitat̄ specialius disseramꝰ de tribus. ¶ Primi sunt blasphematozes neq̄ssimi ⁊ maledici maledicti. Hi vo inter oēs sceleſtoſ obtinēt pncipatū. Unde glo. sup illō Esa. xviij. ad plm terribilē inqt Oē peccatū blasphemie compatū leuius est Jō fm leges impiales vltimo supplicio moztis blasphemꝰ plectendus ē vt patet in auk. vt nō luxu. ptra naturā circa mediū coll. vj. Ideo q̄libet pnceps oium blasphemiarū q̄ fiunt sub eoꝝ dnio ppter negligentiā puniē di seu cozrigēdi indubie pticipes fiūt sic ex p̄cedentibus patet. Horrendū vo putaretur pncipem in terra sua idolatriā sustinere. ⁊ tm̄ horribilꝰ est blasphemos transire impunes cū idolatria debitū cultū aufert deo. blasphemia vo debitū honoꝝ aufert a summo deo et ptumeliā infert. O quot denarios lucrari possent mūdi pncipes ⁊ officiales coꝝ pdēnando blasphemos. q̄ticq; spūalis meriti foret qui hoc faceret zelo dei? Non eni minus potest opari iusticia i bono ope: q̄ opek neq̄cia in ope malo. Nam si tanti demeriti ē iniquis opibus non obuiare sicut dictū est. q̄nti igitur meriti erit talia nequitie opa impedire? ¶ Secūdi sceleſti homines sunt lusozes. Quid eni est ludus nisi fomes iniqtat̄ ⁊ cupiditatis. domestica p̄datio. vsuraria labes. mendacioꝝ atq; nugarū sedula mater. fons diuine negatiōis. crudelis blasphemie pat. cozruptio populoꝝ. scandalū primoꝝ pui cax. inobediētie filiꝰ. amissio tempis. discozdiarū ⁊ homicidioꝝ mꝝtoꝝ ozigo. imane desperatiōis baratrū. idoloꝝ cultus. inerta segnicies. ocij nutrimētū. diffamatiōis titulus atq; multarū stulticiarū ludibriū singulare? Que oia esse vera non tm̄ sentētia sctoꝝ clamat: verūetiam expientia manifestat. Dnoꝝ igitur oino officiū est causam tantoꝝ maloꝝ excidere. ludos phibere. ludētes punire. baratrices extermiare. taxillos ac ceteroꝝ instrumēta ludoꝝ ⁊ illa tenētes p̄dēnare cū oium p̄dictoꝝ scelerū ⁊ maloꝝ apud iustissimū deum habeant reddere rōnē si noluerint vt negligētes fuerint cum potuerint obuiare. Unde ex de homici. c. iij. sicut dignū est. Dicitur. Non careat scrupulo p̄cessiōis occulte qui mānifesto facinozi desinit obuiare. ¶ Certi q̄ sceleſtes ⁊ pnitiosi sunt vsurarij tanq̄ domestici latrones. Sed dimissis que tāgūt vsurariū atq; deū. quid eni aliud quo ad pximū est vsura nisi eradicatio charitat̄. fons ppꝝ amoꝝis. ois vere amicitie cozruptela. mater deceptionū. legale latrociniū. dolosa pietas. pauperū homicida. impia in ppinq̄s pditiosa in primos. inquietus cancer. pstagiosus morbus. dānosa vtilitas populoꝝ demū infernalis laqueꝰ aiarū multarū: sicut de hoc latius patet. j. in sermone. xliij. Et licet multi ex vsurario manifesto illaqueent ⁊ pclitentur: mūdi tamē pncipes dni ⁊ rectores nescio qua insensibili cupiditate mutuādi ad vsurā dum directe vel indirecte phibēt libertatē maioꝝē excōicationē incurrūt sicut manifeste patet in cle. de vsu. c. ex graui. et oēm illam vsurā satisfacere obligant̄ quā eorum licentia vel fauoꝝe vsurarij lucrati sunt si q̄ recipiētes vsuras non fuerit satisfactum In qua snia Sco. et oēs doctoꝝes p̄cordant Ex quo patet pnitiosius esse scelera approbare q̄ scelera ppetrare. Qđ intelligēs ecclesia sancta vsurariū excōicat excōicatiōe minori eum vero qui ei phibet libertatē excōicat excōicatione maioꝝi. Et qđ mirabilioꝝ insania est si vsurarius satisfacē obligat̄ recipit vnde satisfacere si penitet possit, sed si p pncipis libertatem a feneratoꝝe acquirat̄ vsura. sic dictum est pnceps remanet obligatꝰ: ⁊ de suis satisfacere debet nisi vsurariū satisfacē cogat. Sunt vo multi alij sceleratī gladio ⁊ igne oino exterminādi sicut sunt heretici ptinaces. pueroꝝ p̄cubitoꝝes. impij malefici et diuini sacrilegi homicide ⁊ p̄similes omnes

¶ Qđ impium sit non punire vl defensare pestiferos viros: ac septem rōnibus demōstrat̄ quare puniri debent. ¶ Capitulū. iij.

Tertiū vo hoium genꝰ q̄si atriū eiusciendū foras sunt iusticie subuſores. Hi sunt q̄ sub spē pietat̄ veritatem iusticie p̄sequunt̄ nocuos ⁊ obstinatos a penis debitis liberantes seu liberare curātes: ideo eodem supplicio q̄ ⁊ malefactoꝝes merent̄ a deo plecti. Unde .iij. Regū. xx. scptū est q̄ sctus dei ppheta ad achab inqt. Qz dimisisti virū .s. benadab regē syrie dignū morte aia tua erit p aia eiꝰ: ⁊ ppls tuus p pplo eius. Qz aūt sit impiū ⁊ crudele liberare vel defensare hoies pestilētes ⁊ ob-

stinatos. Et sctissimũ sit zelo iusticie illos cõ digna pena punire ꝓbari põt multiplici ratione auctib⁹ ꝛ exẽplis. Primo ne multiplicẽt iniqtates. Scõo ne destruat mũdi pacificus stat⁹ ꝛ vtuosa vita. Tertio q̃t tales pestilentes diaboli zizania nũcupat. Quarto ne ceteri corrumpant ex eox pestifera vita. Quito vt ceteri ꝓtremiscãt. Sexto vt saluet aia pctõris: Septio vt dñi ꝓfrement iustissimo dño deo ¶ Prima rõ est qz tales hoies sceleste puniri debẽt ne multiplicent iniqtates. Si eni scelera trãseũt impunita ꝛ impietatibus laxent frena. qs saluabit in h̃ secl̃o nequã? Sũt eni pleriq; q̃ semp p̃dicãt pietatem ꝛ tñ opant iniqtatẽ: dũ vel facto vel verbo discipline iusticie ꝓtradicũt. Sz querim⁹ ab his impijs pijs an erudiẽdi sunt paruuli et corrigẽdi saltẽ ẽxtiscũq; leuib⁹ flagell. q̃ si ad tantã insaniã deuenerint q̃ dicãt nõ. restat igit vt dimittant oib⁹ vitijs ꝛ insanijs ac p h̃ min⁹ curent q̃s canes ꝛ asini ꝛ eq̃ ꝛ min⁹ etiã curãdi sunt cũ disciplina hmõi adhibenda sit aialib⁹ ꝛ nõ filijs ꝛ meliozatio p disciplinã aljs aialib⁹ querẽda sit. filij ẋo penit⁹ negligẽdi. ꝛ in oẽm deteriozationẽ ꝛ pessimationẽ abire dimittẽdi ꝓtra scripturã ꝓuerb̃. xxix. Puer q̃ dimittit volũtati sue. cõfundet mr̃em suã. Sic vtiq; hoies scelerati ꝛ obstinati rẽpublicã mr̃em eox ꝓfundũt: dũ multiplicant in ea iniqtates scelerib⁹ impunitis ¶ Scõa rõ est ne destruat pacific⁹ mũdi status: atq; ẋtuosa vita cuz tota iniusticia cumulat. Est eni iusticia ẋtus cõis: cũ p eam hõ ozdinat ad deũ ad seipsum ꝛ ad ꝓximuz suũ. Tñ. Raba. de natura rerũ ait. Justicia est habit⁹ animi vnicuiq; tribuẽs ꝓpriaz dignitatẽ. In hac dinitati cult⁹ in hac hũanitatis vita in hac eqtas toti⁹ vite ꝓseruat. Igit cum destructa iusticia nulla in republica virtus. nulla deniq; pax subsistẽ posset: manifeste patet q̃ qui verbo vel opere iusticie aduersat: sbmersionẽ cũctarũ virtutũ ꝛ pacꝭ p curare ꝓtẽdit. Ampli⁹. Cũ hoies aialia etiaz sint. nõ ideo q̃ aialia sunt ex disciplinã eẽ debent: qñ ex hac cã nulli aialiũ esset impẽdẽda disciplina. Sz nunqd qz rõnales sunt disciplina ab eis abjciẽda ẽ? Absit. Nunqd iõ erunt negligẽdi. ꝛ viliozes ẽtũ ad h̃ ceteris aialib⁹ reputãdi qz rõne vtunt? Quis tante insanie est q̃ h̃ affirmet? Ex his patet q̃ quia hoies sunt incõpabilit nobiliozes ceteri aialibus ac pstantiozes ꝛ p̃ciosiozes ꝛ ꝓniozes et magi nociui fiũt ex mala ꝓsuetudie vicioz magisq; ꝓturbãt ciuilẽ pacẽ q̃s alia aialia: nõ maiozi discipline custodia sunt custodiendi seu curãdi ꝛ p iusticiam refrenãdi ¶ Tertia rõ est qz tales hoies pestilẽtes diaboli zizania nũcupant iõ eradicari necesse ẽ. Justicia eni oium ẋtutũ ôz semẽ. Ysi ꝓuerb̃. xj. Seminãti iusticiã merces fidelis. Et h̃ ẽ semen qõ dñs semiat in mũdo q̃si in agro suo. Ysi Mat. xiij. Simile ẽ regnũ celoz hoi q̃ seminat bonũ semẽ in agro suo cũ aũt dormirẽt hoies venit inimic⁹ eius nocte ꝛ supsemiauit zizania i medio tritici. i. viros pestiferos in medio iustoz. Et sequit. q̃ dixerunt serui dño suo. Dñe nõne bonũ semen semiasti in agro tuo? vñ g̃ hz zizania. i. hoies pestilẽtes Et ait. Inimicus hõ. i. diabolus h̃ fecit. Dicitur aũt diabolus hõ a ꝓmo hoie ab eo deuicto. Sz audaci insania objcere solent hmõi falsi misericordes q̃ serui ꝓfamilias dixerunt. Vis eam⁹ ꝛ colligam⁹ ea? Et ait. Non Ne forte colligẽtes eradicet cũ eis triticum: sinite vtraq; crescere vsq; ad messem. Quib⁹ rñdem⁹ qz mãifestũ est illud nõ rñdisse seu p cepisse nisi vt solũmodo tritico ꝑceret. Nullo eni modo ꝑcere voluit zizanijs in detrimẽtum tritici. ideo vbi nõ põt ꝑci eis sine tritici nocumẽto nequaq; voluit ꝑci eis'. Ubi igit impij ꝛ obstinati in ꝓsumptionẽ vel diminutionẽ populi dei crescũt nullaten⁹ crescẽ sinẽ di sunt sed oino eradicãdi: ꝛ h̃ p corpalẽ mortem q̃ñ alias eradicari nõ pũt. Qz si q̃s dixerit q̃ hi q̃ mõ zizania sunt pũt triticuz fieri et ad viã veritatꝭ pũti: vez vtiq; dicit. sed q̃ñ pũ tant in triticũ hmõi ꝓtũaces ꝛ ptinaces. vtiq; non est certũ. Qz aũt p illos illi q̃ triticũ sunt zizania fiãt h̃ euident patet: simplices aũt et ineruditos astucia sua incredibili falsitate sb uertunt. Insup pauca zizania multuz tritici segetẽ facile suffocat ꝛ subũtit. Difficilẽ eniz admodũ atq; rarã videm⁹ obstinatoz hereticoz pũsionẽ: facilimã aũt ꝛ crebrã fidelium subũsionẽ. Qz bonũ pũsiõis hui⁹ erroneum et puũ est ꝛ rarũ atq; difficile ꝛ eousq; incertum vt nihil ꝓpter qõ merito sperare possit apareat. malũ ẋo qõ incessant irrogãt magnũ vtiq; est sicut incẽdium seu pestis facile atq; crebz ꝛ insup euidẽs atq; certissimum. Quis igit nõ videat qz vita adeo pestilens atq; pniciosa paucoz tota festinatiõe de medio sicut incendiũ tollẽda sit. ne dũ vana spe paucis ꝑcit. p eos irrepabilis multitudo perdatur? Hoc est eni ac si diceret. q̃ paucꝭ lupi in medio gregꝭ existẽtib⁹ gregẽq; incessant lacerãtib⁹ ac deuozãtib⁹ ꝑcat: qz forte de⁹ faciet illos oues vel agnos. Etiã idẽ q̃s est ac si

diceret. dimittēdas esse paucas faces ardentes in medio silue lignoꝝ germinātiū ipsam silua inceſſant exurētes: qz forte deus faciat illas arboꝛes fructuoſas. Etiā idem est ac si diceret paucos lepꝛoſos dimittēdos esse in medio sanoꝝ assiduo ꝓtagio ipſos coꝛrūpentes ⁊ inficientes: qz forte deus sanabit illos. Non eni attēdūt q facili⁹ seuiat lupina rabies in gregis ꝓsumptionē q̄ mānsuetudo ouina trāseat in lupi ꝓditionē. ⁊ incendū a facibus ad arboꝛes facili⁹ dissiliat: q̄ fertilitas atq; viroꝝ ab arboꝛib⁹ ad faces. Sic lepꝛe cōtagiū facili⁹ a lepꝛosis diriuat ad sanos: q̄ ab ipsis sanitas ad lepꝛosos. Jō dr. vj. q. j. c. ex merito. Deteꝛioꝛes sunt q̄ vitam moꝛesq; bonoꝝ coꝛrūpūt his q̄ substātias alioꝝ pꝛedaq; diripiunt. ¶ Quarta rō ⁊ depēdēs ex tam dicta est ne ceteri coꝛrūpant ex eoꝝ pestifera vita. Si bestie male videlicet vsi leones lupi ⁊ serpētes atq; dracones ferro ⁊ igne exterminānde sunt ꝓ salute coꝛpoꝝ hūanoꝝ que deuoꝛāt ⁊ occidūt. q̄tomagi bestie spūales ꝓ aiarū salute q̄s seducēdo ⁊ subūtendo spūaliē deuoꝛāt interimūt sepātes eos a deo q̄ vita est oium aiarū oi bello ⁊ gladio exterminānde sunt. Blaspheꝰ incoꝛrigibil⁹ aut inemēdabilis zodomita: sic sunt in republica vt moꝛbide oues in grege ⁊ sicut mēbꝝ cancroſum incurabiliē iugulq; serpēs in humano coꝛpe. Jgit idē est faciendū de eo ꝓ reipublice vtilitate qō faciēdum est de hmōi oue vel mēbꝛo ꝓ salute gregi atq; hūani coꝛporis. Nōne nociu⁹ humoꝛ q̄ coꝛpꝰ hūanuꝫ coꝛrūpit p amarā medicinā eripiē seu ejcit ⁊ purgat. Sic ab impijs ipſis purgari debz ne pereat multitudo. vñ. xxiij. q. iij. c. est. iniusta ait Amb. Innocentē tradit exicio q̄ liberat multoꝝ exicia cogitantē. Et in fi. c. ait. cū vni in dulger indigno ad ꝓplaptiōis ꝓtagiuꝫ ꝓuocat vniuſos. Facilitas eni venie incentiuum tribuit delinq̄ndi. Hec ille. Ez ꝛ̄ videtur qō ponit. xxiij. q. v. c. de occidēdis. et. c. j. vbi petit ecclesia reos non occidi. Ad quod respondet glo. Amb. ibi. ō. loquit de incoꝛrigibilib⁹ sicut in. xxiij. q. v. c. ꝓdest. Et de talibus incoꝛrigibilib⁹ maxime intellige in presenti sermone loqui. Proinde Exo. xxij. precipiēdo dñs ait. Maleficos non patieris viuere ¶ Quinta ratio est vt ceteri ꝓtremiscāt si etiam sint coꝛrupti vel non coꝛrupti. Exēplum eni violente ⁊ manifeste moꝛtis ceteros terret qui ad similia scelera inclinantur. Videmus fm Aug. ferocissimas bestias ꝓpter penas ⁊ verbera constat a maximis delectationib⁹ recedere. Inter multos canes ꝓcusso vno atq; lamentāte reliqui fugere solent: sic etiam vno pcōꝛe punito ceteri expauescūt. ¶ Sexta ratio est vt saluet̄ anima peccatoꝛis dum habet penitudis tps: qz forte obstinatus interiret alias vel i moꝛtali culpa subitanea moꝛte piret. Cum eni dubium non est q̄ moꝛti coꝛpali hoiuꝫ occurrēdū sit etiam eis inuitis ⁊ extrahēdi sunt de aqua et igne ea violentia quā reqrunt ꝓcula ista. et etiam ne in ea se ꝓcipitent ⁊ aliter cadant oī studio auertēdi. Si eni moꝛti coꝛpali bruꝛum tanto ope ꝓsulendū est si tanta soleꝛtia de puteis aut foueis aut alijs ꝓcullis extrahunt vt occurrat eoꝝ coꝛporali neci: q̄to foꝛtius ista faciēda sunt vt occurratur moꝛti hoium coꝛpali incōpabiliē magis spūali. Inter hos maxime puniēdi sunt qui obstinatoꝛum iusticiā faciendā esse denegāt tanq̄ iusticie pessimi subūsoꝛes ⁊ tanq̄ impedientes iusticiā fieri. Ex quo cūcta scelera impediuntur ⁊ coꝛrigunt quos tādē eadē iusticia quā impie ꝓsecuti sunt futuro in seculo seuissime ꝓsequet. ¶ Septima ratio est vt ꝓncipes ac rectoꝛes ꝓfoꝛment iustissimo dño deo cuius vicem in terris gerūt. Cum eniꝫ pcōꝛ in vltimo fine cum culpa moꝛtali repiē a deo inflictibili iusticia ꝓdemnat sicut p ꝓphetā cōminatur dñs dicēs. Cū accepo tps ego iusticias iudicabo. Terribile q̄dē verbū q̄ deus non tm̄ iudicabit pcā: sed etiaz iusticias. i. bonas opa subtili discussiōe examiabit. Et iterū ait. Deus iudex iustus foꝛtis ⁊ patiens nunq̄d irascet̄ ꝓ singulos dies? Justus x̄o est qui p ce vel munere non coꝛrūpi pōt. Unde Proꝛuerb. vj. Zelus ⁊ furoꝛ viri non parcet in die vindicte neq; acq̄escet cuiuscūq; ꝓcibus. nec suscipiet ꝓ redēptiōe dona plurima. Foꝛtis cuius sentētie nullus poterit ꝓtraire Job. ix. Deus cuius ire nemo resistere pōt. Patiens q̄ est: qz nō ex ignoꝛātia sed ex mia ⁊ patientia expectat vsq; ad horā moꝛtis. Jō Eccl. v. pcōꝛem admonet dicēs. Ne dixeris peccaui ⁊ q̄d accidit mihi triste. quasi dicat. Nō cōtemnus patientiā dei nec illum reputes ignoꝛare peccata tua. Et additur. altissim⁹ eni est patiens redditoꝛ. Has igitur tres dei virtutes ꝓncipes imitent̄ nulli vt diximus scelerato parcendo cū deo volente pucnerit ad coꝛrum manus. Nam fructus diuin⁹ est iusticiam recenseri vt dicitur. xxxv. q. ix. c. vlti. Periculosa igitur res est ⁊ iusticie inimica ꝓ impunitate scelerū quoꝛūcunq; assentire pꝛecibus. Simile ꝓsimilia non abhoꝛret. cozuo

nunc extrahit oculum corvus: capto porco dum clamat ceteri porci id sentientes clamãdo in eius auxilium currũt. Capto in scelere obstinato zodomita seu alio crimioso in eius tutelam sub pallio pietatis soleret ꝓsimiles pietatis fundere ꝓces impendere dona. inꝓponere amicos. ꝛ ad subuꝫsiõnẽ iusticie totaꝫ ꝓcutere parentelam. sed dñs circũspect⁹ poterit cognoscere in hoc sceleratos cuꝫ impunitati scelerũ fauent. Et a vera iusticia mime poterit flecti ꝓpt̃ iusticiã vigorosaꝫ quia iustus dñs mime valet flecti ꝓpt̃ iusticiã amorosam quia iusticiã dilexit: nesciet etiam flecti ꝓpter iusticiã radiosam. quia eqtatem vidit vultus eius. Que oia mia summi dei oibus p̃cipibus ꝛ gubnatorib⁹ mũdi largiri dignetur christus iesus. Qui cum patre ꝛc̃.

Bñica. ij. in q̃dragesima de mane ordo eorum que in occurrenti septimana dicenda sunt.

Hic est filius me
b us dilectus in quo mihi bñ cõplacui Mat. xvij. et in euangelio hodierno. Dilatami dilecti simi frẽs dilatami in charitate. Nam facile q̃dem est oia adimplere mãdata dei: cum coꝛ puenerit ad latitudinẽ charitatꝭ teste ꝓpheta dicente. Etiam mãdatoꝛ tuoꝛ cucurri cũ dilatasti coꝛ meum. Nõ quidẽ vt melius ad impleat in vobis isto mane dicem⁹ ꝺ illo mãdato dilectiõis qõ adimplere tenent filij ad parentes. Ad cuius obseruationẽ obligant et inducũt vnũse leges. Hodie aũt infra diẽ tractabim⁹ de. xij. sceleribꝰque in mũdo charitatẽ extiguũt ꝓpt̃ que super ꝓꝓos scelera eos effundunt seuera ꝛ dura dei iudicia.

Feria. ij. declarabim⁹ signa q̃ que sapientes ꝓuidere poterunt ꝛ cognoscẽ qñ ꝓpter talia scelera diuina iudicia futura sint: hoc est ꝓpinquitatẽ eorum. Feria. iij. palam faciemus. xij. mãifestissimas rõnes ꝓpt̃ quas impij ꝛ populi sceleraꝛ ꝛ aduersarij charitatis habentes de primo ꝛ ante oculos talia diuina iudicia prepata: illa non ꝓsiderant nõ intelligunt neq̃ cognoscunt. Feria. iiij. tractaturi sumus de multiplici ignorãtia mundi: ꝛ que sit culpabilis ꝛ que non. ꝛ quot mala ex ignorãtia generent. Feria. v. mãifestabim⁹ asperitatẽ tormentoꝛ infernaliuꝫ q̃ stulti ꝛ improuidi peccatores expientur. Feria. vj. satiffaciem⁹ admirationi quorundam qui mirantur quare multi sunt vocati et etiam pauci sunt electi ꝛ qui finaliꝫ saluandi sunt. Sabbato apertis rationib⁹ ostendemus q̃to ceteris paribus melius sit facere aliquid bonũ ex voto q̃ ex ꝓpria voluntate seu libertate.

Bñica. ij. in q̃dragesima de honore parentum. Ser. xvij

Hic est filius me
b us dilectus in quo mihi bene complacui. Iterum vt. s. Magna virtus reuerẽtia paternalis. Tam magna q̃dem vt eam perfecte vellet implere in semetipso filius dei christus. Tam digna ꝛ necessaria vt oia admiranda que christus inter hoies opabat ad paternã gloriam referebat: tanq̃ grata vt quemlibet huius mandati obseruatoꝛẽ dicat dñs iesus filium suũ cuius dignat per regnãtionis g̃tiam se facere patrem. mystice de tali filio dicens. Hic est filius meus dilectus vt. s. Licet enim de hoc precepto tractauerim⁹ in q̃dragesimali de christiana religione. nihilomin⁹ iterum de eodem scribere non piget: tum ꝓpt̃ eius excellentẽ vtilitatẽ. tum quia vltra illa q̃ inibi scripta sunt plura non minus vtilia ꝺ supaddere ꝓcurauit. Proinde tria de hoc p̃cepto ꝓtemplemur. Primo puerꝰoꝛ filioꝝ occasionem. scõ bonoꝛ filioꝝ remuneratione m: tertio malorum filioꝝ punitionẽ.

Articulus primus de septem occasionib⁹ ex quibus filij fiũt parentibus inobedientes.

Prima ꝓtemplatio est de puerꝰoꝛ filioꝝ occasiõe. Septem ꝺo possunt assignari cause quare filij parentib⁹ sunt impij ꝛ rebelles Prima est filiorum malicia. scõa filioꝝ auaricia. tertia est filioꝝ superbia. quarta est filiorum luxuria. quinta parentũ negligẽtia. sexta diuina iusticia. septima ꝓdigna vindicta

Qz ꝓpria malicia filiorum sepe efficit eos parentibus inobedientes. Capitulum. j.

Prima causa filiorum maloꝝ ꝛ parentibus inobedientiũ est filiorum malicia. In tñ est humana natura corrupta peccatis q̃ omẽs degenerant ab instituta natura: nec tñ obliuiscũtur corporalis patris sed etiam ipsius patris eterni. Hã. ij. q. vij. c. nõ põt ꝺr. Nõ ꝓt erga hoies esse fidelis: qui deo extiterit infidelis.

De honore parentum

Contra q̃s ad Rho.j.02. Plenos iniq̃tate. Et sequit parẽtib⁹ nõ obediẽtes. Sunt enī tales ꝓsimiles vipris. de q̃bus nãles ꝓbi dicunt q̃ gnãtio filioꝝ interemptio est parẽtũ Nam masculus cũ genuerit filiũ cito morit: mater aũt parere nõ põt nisi scisso ventre cũ sui morte filios ꝓducat in lucẽ. Sic etiã multi filij nequã qui ita crudelit parẽtes tractãt: q̃ sepe tam ex dolore q̃ ex ceteꝛ impietatib⁹ filioꝝ parentib⁹ breuiat vita. Ad qõ Jo.baptista Lu.iij.terribilit intonat dicẽs. Senimina vipꝛarũ q̃s ostendit vobis fugere a vẽtura ira?

Q2 auaricia sepe efficit filios erga parẽtes irreuerẽtes. Ca.ij

Secũda causa maloꝝ filioꝝ est eoꝝ auaricia. Inter ỏteriora iuuẽtutis signa future indolis neq̃ auaricia estimat: q2 q̃si ꝓtra naturã est et ꝓfunde malignitatis indiciũ mõstrat. Hic est enī q̃ crescente etate z virtute nõ obsisten te auaricia crescit: totũq̃ virus neq̃tie a filijs effundit in parẽtes. Si in manib⁹ taliũ venerit suba dom⁹ ve miseris z miserabilib⁹ genitoꝛib⁹ suis q̃bus filij denegãt necessaria vite ꝓtinue optãt morte. ꝓtinueq̃ cruciatu molestant eos displicẽtijs malignis. verbis iniuriosis. iniurijs ꝓtumeliosis z modis opꝛobꝛiosis. Usi taliũ filioꝝ parẽtib⁹ ꝓsulit Ecc̃. xxxiij. dicẽs. Filio nõ des ptãtem sup teī vita tua: z ne dederis alijs possessionẽ tuã ne forte te peniteat z depceris ꝑ illis dũ adhuc supes z aspiras. Et sequit. Melius est enim vt filij tui te rogent: q̃ te respicere in manus filioꝝ tuoꝝ. Nam si aliter feceris; vt testatur Esa. xlix. adhuc dicent in auribus tuis filij steꝛilitatis tue. Angust⁹ est mihi locus. s. q2 habeo filios z vxorẽ: z fac mihi spaciũ vt habitem. s. sine te. De his patet exemplũ in absolon dauid filio qui vt 02.ij. Reg̃.xv. expulit de regno pꝛem: impieq̃ ad morte ꝓsecutus est eum ꝓpter auariciã suam.

Q2 qñq̃ supbia filioꝝ parẽtibus efficit eos rebelles. Ca.iij.

Certia causa filioꝝ nequã est eoꝝ supbia. Qui nõdũ aptis oculis imꝓudentes z inexpti parẽtes sapientes z canos despicẽ non verentur. In q̃rũ genitoꝝ ꝓsona gemẽtiũ z dolentium dicit Esa.j. Filios enutriui z exaltaui: ipsi aũt spꝛeuerũt me. De filio ꝓdigo Luce xv. exemplũ patet. q̃ spꝛeta sapia pꝛis sumptaq̃ subꝛe pte patrẽ reliq̃t dissipauit substãtiã vixit luxurioſe: demũq̃ penitẽs miser z miserabilis ad pꝛis canos capillos lachꝛymabiliter reuersus est.

Septus lasciuiaꝫ carnalis vita facit filios parẽtib⁹ inobediẽtes. Capitulum.iiij.

Quarta causa ẽ luxuria eoꝝundez Satis nẽpe manifestũ iudiciũ est q̃ filij z filie philocapti sunt a sapientib⁹ iudicat inobediẽtia ad parẽtes. Cuius ratio est q2 amoꝛ fedus alicubi applicat⁹: a parentib⁹ segregat filioꝝ coꝛda. Inde sepe euenit q̃ iuuenis accepta vxoꝛe si inoꝛdinate diligit eam moleste fert suoꝝ parentũ on⁹. ỏtidieq̃ inter nurũ z socrũ oꝛiunt rixe. augmẽtant discoꝛdie. z multiplicant iniurie. Hinc q̃ ei marit⁹ fauet audaciori conatu infelicẽ socrũ ꝓsequit vsq̃ ad morte. Licet aũt Ben̄.ij. adã dixerit q̃obꝛem. i. ꝓpt vxoꝛẽ relinquet hõ pꝛem suũ z mꝛem suã: nec tñ ait ꝓ sequet pꝛem suũ z mꝛem suã. Licet q̃q̃ in causa sit socrus. q̃bus ad Gal.vj.02. Alt alterius onera poꝛtate z sic adimplebit legẽ xpi

Q2 sepe mala cura parentũ facit filios indisciplinatos. Ca.v

Quinta cã est pꝛna negligẽtia. Qꝛ aliq̃ nõ curãt docẽ instruere vl coꝛ rigere filios suos delinq̃ntes: dimittũt eos volũtati sue sicut ꝓmittit Ꝓuerb.xxix.02. Sicut puer q̃ dimittit volũtati sue ꝓfundet mꝛez suã: q2 ex tali ipia libtate pueri inoꝛdinatos sequunt imper⁹ voluptatis. exinde tales fiũt latrones. lusoꝛes. glutones. ebꝛiosi. blasphemi. piuri. mẽdaces. 3oꝛdomite. pcussoꝛes parẽtũ. ꝓẽptoꝛes. z sepe coꝛrectoꝛes z cruciatoꝛes. Ps. attestãte q̃ait filij merces. s. sunt parẽtib⁹. Ih ẽ tales sunt q̃les merent. Rõnq̃ subdẽs dixit. q2. s. fũt fructꝰ ventris. i. sunt solũ nõ spũales parentes ꝫ carnales. Et itez idẽ ait. Alienati sunt pctoꝛes. s. filij a vulua. errauerũt ab vtero. i. alieni sunt a doꝛ: z errãtes i mal⁹ moꝛib⁹ facti sunt parẽtũ culpa. Et qõ demẽti⁹ ẽ cũ adolescentuli trãsierũt. xiij. vel. xvj. ãnũ cũ lasciuia incipit feruẽti⁹ ebullire. tũc parẽtes dimittũt eis habenas ꝓpe volũtati. tũcq̃ duri⁹ q̃ ꝓximus q̃dictes scelerũ vias habituant in malis. Cõtra q̃s ꝓuerb.xiij. Qui pcit vge odit filiũ suũ: qui aũt diligit eũ instanter erudit. z mal⁹ to amplius. s. q̃si dicẽb⁹ z virib⁹ ꝓualescit. Jõ ad Heb.xij. dicit. Quis ẽ filius. i. filialit dile

ctus quē non corripit pat er. De neglectis filijs exemplū patet .j. Regl. iiij. de filijs hely q̄ male a pfe nutriti dei iudicio extincti sunt Qđ cum audisset pater retrorsuz de sella cadens fractis ceruicib⁹ defunct⁹ est ꝓ neglectis filijs flagellatus. Ad idē exemplū patet de filio a patre nō corrccto q̄ cum ad suspendium duceret pfe cū lachrymis ad osculum euocato dentib⁹ pscidit nasum dicēs ꝙ q̄a patre non fuerat correct⁹ moriebat suspensus Eccl. xlj. De patre impio ꝙquerunt filij: qm̄ ppt illū sunt in opprobriū

¶ Q̄ sepe diuino iudicio fit ꝓpter parentū culpā ꝙ filij parentibus sunt rebelles. ¶ Cap. vj.

Sexta causa filioz malorz est diuina iustitia. Sepe vo accidit q̄ licz parentes studeāt bene filios enutrire, attamē q̄ eos non maritali sed adulterina t inordinata intētiōe genuerunt vel plus debito dilexerūt. seu amplius ꝫ deo spe adheserūt. aut quia lacte pessimarū nutricū educati sunt. vel q̄ forte ppter filiorz amorē ꝙ mala lucra t alias inmoderatas affectiōes aie parentū in eternū pierūt: iusto dei iudicio pmittēte multi filij ad parētes vident demones infernales. Jō humilit̄ dicant pater vel mater illud Esa. xlvj. Ego feci t ego feram t ego portabo t saluabo vt .s. dictum est sermo. xv. arti .ij. c.ij. vbi est tex. decreti. lvj. di. c. si gens anglorz.

¶ Jnvindictā parentū sepe filij parentib⁹ sunt crudeles. Ca. vij

Septima causa puerorz filiorz ē cōdigna vindicta. Digni eni vitiōis iudicio plecti debent q̄ parētibus sunt rebelles. vt qui patri nō obediuit a filijs ꝓtēnat: t qui parētes expulit a filijs expellat. t qui parentū morē optauit eiusdē etiam cū desiderio expectet t qui opprobriosis iniurijs t ꝓtumelijs parētes offendit. a ꝙsimilib⁹ offendet. t q̄ parētes pugnis t calcib⁹ ense vel baculo verberauit eisdem a filijs suis verberet sicut dicit Lu. vj. dicēte dño. Eadem mēsura q̄ mēsi fueritis t̄ Eandem eni salsam filij parentib⁹ reddunt: qualē ipsi parētib⁹ tradiderūt. Quia qualis pater talis filius. Jnterrogat⁹ cancer q̄re sic retrorsum ibat: rndet. q̄ sic didicerat a parēte. Ex obliq̄ riga tortuosa linea subsequetur Exemplū in corfyce villa. Audiui a fidedig q̄ nris dieb⁹ q̄dā cū pfem expulisset de domo multisq̄ alijs offendisset iniurijs: inf alia semel p capillos t barbā pugnis t calcib⁹ p longum spaciū vie p terrā traxit. Cui cū similia demū fili⁹ fecit cūq̄ p terrā eisdē ꝓtumelijs ptraheret puenissetq̄ ad locū vsq̄q̄ traxerat patrē rememorās q̄ sic fecit pri intelligensq̄ iudiciū dei filio cū lachrymosis gemitibus t vlulatib⁹ ait. Non plus non plus fili mi quia hucusq̄ traxi ego pfem meū: t tu fili mi fecisti vindictā eius. Jn alexādria lombardie audiui q̄ accidit tpib⁹ nostris q̄ cum q̄dam impius filius patrē capite traheret deorsum p scalam dom⁹: cui demū filius ei⁹ per eandem scalam hoc idem fecit. Ecce q̄ filij pmittunt esse inīq̄ iudicio dei vt impietates parentū purgent t vt sint alijs in exemplum Jn puersi filij dei iudicia habēt timē.

¶ Articulus. ij. de septē felicitatibus q̄bus remunerant filij parentib⁹ suis debitum honorem exhibentes.

¶ Scda ꝓtemplatio est de bonoz filioz remuneratiōe. Ait eni Exo. xx. Honora patrē tuū t matrē vt sis longeu⁹ sup terrā. Deut. caū. v. dr. Honora pfem tuū t mfem tuā sicut precipit tibi dns deus tuus: vt longo viuas tpe t bene sit tibi in terra. quā dns deus tuus dat⁹ sit tibi.. Jn fm Alex. sit hec additio ibi ꝓpter explanationez. Longeuitas eni in miseria non est apetēda nec pmissio longeuitati simplicit̄ nisi cum successus prosperitatis alliceret ideo preceptū Deut. quedam debet esse explanatio Exo. determinat longeuitatē habentē ꝓiunctam psperitatez esse in pmissione cum dicit. vt longo viuas tempore. Jn quo pmittit diuturna ꝓseruatio esse. t bene sit tibi. in quo pmittit psperitas ad bene esse. Septem nanq̄ ꝓcupiscunt homes ad eoz esse t bene esse que maxie i additione Deut. comphendunt que sunt septem ꝓmia seu felicitates. Prima est longa vita. scda est suba multa. tertia pulchra familia. qrta odorifera fama. qnta bñdictio patna. sexta diuina gratia. septima etna gloria.

¶ Prima felicitas q̄ bonis filijs datur que est longeuitas felicis vite. ¶ Capitulum .j.

Prima felicitas est longa vita Jn Eccl. iij. Qui honorat patrē suuz vita viuet longioze. Et hiero. de honorādis parētes dicit, huma-

nitas talib⁹ oblata ꝓfonis.ſ.parẽtib⁹ viuendi tps extendit: ⁊ morte dilata vicemq; facientibus reddẽs officia nr̃a deo viuenti cõmendat. Congruũ eſt eni ſm Alexã. q; ꝓcuratio ꝓſeruationis vite ꝑncipij mereatur ꝓſeruationem ſui.

¶ Secũda felicitas dictoꝝ filiorum eſt multarũ diuitiarũ incul pabilis magnitudo. ¶ Cap̃.ij.

Secũda felicitas eſt multa ſubſtantia. Concedit eni deus vt q̃ ſe mota auariciaparentib⁹ ſuis eſt benignus: in multis licitis q̃z diuitijs ꝓualeſcat. Vñ Eccl.xlij. Sicut q̃ theſaurizat ita ⁊ q̃ honorificat mr̃em ſuã. Nõ intelligi ꝑt non ſolũ de diuitijs tpalib⁹ que ꝓſiſtũt in denarijs poſſeſſiõib⁹ ⁊ ꝓſimilib⁹: ſed etiã de diuitijs corꝑalib⁹ que ꝓſiſtũt in ſanitate libertate fortitudine ⁊c̃. Inſup de diuitijs ſpũalibus que ꝓſiſtunt in rõne ſenſata in ſciẽtia ac q̃ſita in ſciẽtia inſpirata. ⁊ ſic de alijs.

¶ Tertia felicitas filioꝝ dictoꝝ eſt virtuoſoꝝ filioꝝ multitudo ⁊ gratitudo. ¶ Cap̃.iij.

Tertia felicitas eſt pulchra ſeu grata familia. Que q̃dem eſt tũc gta cum filij ſunt plurimi ⁊ maxie maſculi ſũt q̃z forma decori ꝓſimiles patri corꝑe. ſanitate. ſenſati. morigerati. virtutibus pleni ⁊ ꝓbi. obediẽtes ⁊ reuerẽtes. habẽtes cũ oĩbus pacem: cunctiſq; dilecti et grati. In his ⁊ ꝓſimilib⁹ parẽtes in filijs iocundant. Ideo Eccl.iij. dicit. Qui honorificat ꝑrem ſuũ iocũdabit in filijs. Ps̃. Filij tui ſicut nouelle oliuarũ ⁊c̃. Q̃z q̃ta erit iocũditas de filijs in ꝓdicti ꝓtinuati bonis? Rñſio q̃tũ hõ honorificauerit parẽtes ſuos.

¶ Quarta felicitas coꝝundẽ eſt veridica coꝝ fama. ¶ Cap̃. iiij.

Quarta felicitas eſt odorifera fama. Nõ quidẽ hypocritalis ⁊ falſa cũ radicata ſit in obſeruatione hui⁹ ꝓcepti. Nõ q̃dẽ q̃ ſeruat difficile ẽ q; cetera dei ꝓcepta nõ ſeruet: ex q̃ nẽpe orit bona fama que nõ modicus theſaur⁹ eſt Vñ Prou̇.xxij. Melio⁹ eſt nomẽ bonũ q̃z diuitie multe. Sup argentũ eni ⁊ aurũ gra bona. Hic aũt ex honore parentũ hoi ꝓ ꝑmio etiaz in ſẽ ſeculo dat. Vñ Eccl.iij. Gloria hominis ex honore ꝑris ſui: ⁊ dedecus filij pat̃ ſine honore. ⁊ paulopoſt in die ꝓſecutiõis cõ memorabit tui. q̃ſi dicat. Memorabit illius bona fama cui ſicut in ſereno glacies ſoluũtur pcta ſua. ſ. ſi q̃ cõmiſerit.

¶ Quinta felicitas eſt bñdictio ſuoꝝ parentũ que ad multa bona illis ꝓdeſt: ſicut in bñdictiõe iacob myſtice demõſtrat. Ca.v

Quinta felicitas eſt bñdictio ꝑna q Solẽt enim pij parẽtes maxie in extremo vite bñdicere filios reuerentes. Nõ q̃tũ appreciandum ſit oñdit Eccl.xlj. dicens. Bñdictio ꝑris firmat domos filioꝝ. Et iuſte q̃dẽ vt merito honoratio illi⁹ a q̃ q̃s trahit eſſe mercedez habeat ad bñ eſſe: qõ maxie ꝓſiſtit in firmitate dom⁹ et in multis alijs q̃ notanť in bñdictiõe quã fecit ỹſaac filio ſuo Geñ.xxvij. dicẽs. Det tibi deus de roze celi ⁊c̃. In q̃ bñdictiõe octo ꝓ ordinẽ comꝑhenduntť in myſteriũ aliaruz

¶ Prima eſt gra. Vñ dicit. Det tibi deus de roze celi. Ros eni gra eſt in ſacramẽtis ꝓceꝑta. In cui⁹ myſteriũ Exo.xvj. deſcendente mãna deſcẽdebat parit̃ ⁊ ros in deſerto. Hic eſt ros hermon q̃ deſcẽdit in montẽ ſion ſm ꝓphetã. ¶ Scõa eſt abũdãtia. Vñ ſubdit. et de pinguedine terre frumẽti vini ⁊ olei abũdantiã. Scõm eni mgr̃m ꝑ frumẽtũ cibũ. in vino potũ. in oleo pulmẽtũ ſigt. ⁊ ſic comꝑhendit oẽm terre fertilitatẽ ꝑ quã hoies diuites fiũt. Vñ ps̃. A fructu frumẽti vini ⁊ olei multiplicati ſũt ⁊c̃. Licet etiã moraliť in frumento abũdãtia firmitatť. In vino abũdãtia iocũditatť: ⁊ in oleo abũdãtia pietatť ꝏſignetur ¶ Tertia eſt ſeruitiũ. iõ ſubdit. ſeruiãt tibi ꝓpli. i. ꝓtõres. Populus oꝛ q̃ſi plus pollutus: ⁊ ſigt malos q̃ etiã dina diſpẽſatiõe q̃dã modo cogũť ſeruire iuſti ⁊ bonis. Unde ps̃. Donec ponã inimicos tuos ſcabellũ pedũ tuoꝝ. ¶ Quarta ẽ honoꝛ. Iõ addit. Adorẽt te trib⁹. i. ꝛtuoſi a trib⁹ ꝛtutib⁹ theologicis dicti. Vñ Apoc.iij. Faciã vt veniãt ⁊ adorẽt ſcz reuerẽdo añ pedes tuos ¶ Quinta ẽ honoꝛ. iõ ſubdit. eſto. i. eris fratrũ tuoꝝ dñs: qz q̃ inť filios ampli⁹ pentes honorar. licz ſit maioꝛ etate ceteroꝝ dñs erit dina diſpẽſatiõe et iuſti iudicij ſui aucte ſicut patz Geñ. xlv. ꝺ ioſeph ¶ Sexta ẽ reuerẽtia. Vñ addit. Et incuruenť añ te filij m̃ris tue: qz illũ reuereburnť ceteri ei⁹ frẽs ¶ Septia ẽ vindicta. iõ ꝺr. q̃ maledixerit tibi ſit. i. erit maledict⁹. Si eni maledicit vita iuſti eoipſo maledicentes maledictiõib⁹ replebũť. Inſup q̃ nõ appropi

quat iusto.exempla virtutis atq; iusticie nō reportat: qō q̄dem a maledictiōis cumulum crescit. Octaua est p̄miū. Vñ subdit. Et q̄ bñdixerit tibi bñdictiōib⁹ repleat. Magna siq̄dem bñdictio est bene sentire de rectis: qō q̄dem rectitudis p̄fert signū. Nam sicut recto ligno siue lapidi nisi aliud recte lignū nō coheret: ita recte aīe nisi mens recta p̄cordare non p̄ōt. Ideo ait p̄s. Generatio rectorum bñdicet. Hę sunt bñdictiōes dulcedis q̄bus parentes p̄bi virtuosis filijs in suo fine vltimo bñdicūt. Vñ ad tales parētes ait p̄phęta dicens. Preuenisti eum in bñdictiōib⁹ dulcedinis posuisti in capite eius corōnā de lapide p̄cioso: que istis octo bñdictiōib⁹ ornata ē

Sexta felicitas quā adipiscūtur filij parētibus obediētes est gratia dei. Cap̄. vj.

Sexta felicitas est dina gr̄a. Unde Eccl. iij. Honora p̄rem tuū vt superueniat tibi bñdictio a deo t bñdictio illius. i. gr̄a in nouissimo maneat. s. vsq; in finē p̄seueret. Quid est bñdictio dei: nisi bona facere ei⁹ q; ipse dixit t facta sunt? Cū enī deus aīe bñdicit multa bona m̄ltiplicat ei sicut p̄s. dicit. Bñdixit eis t multiplicati sunt nimis. Sed quia magn⁹ dñs est t laudabilis nimis: cum bñdicit maxima bona facit. Vñ maxima bona sunt que p̄pinq̄ora fini sunt: bona aūt mīma dicunt que maxime a fine distant. Finis enī oium de⁹ est. Sed q; angeli plus q̄z aie p̄pinq̄ sunt deo: ideo meliores dicūt. Celū insup q; p̄pinq̄ores q̄z elementa nobiliores sunt q; inalterabiles t incorruptibiles. Insup quia virtutes ap̄propiquant deo meliores sūt q̄z aie ingr̄tū p̄fectiores t aie p̄pinq̄ores sunt q̄z corpus t corpus plus q̄z res t̄rales. ideo t̄ralia sunt in infimo gradu bonor. Vñ p̄phęta ait. Bñdixit eis et multiplicati sunt nimis. ℔ de gr̄a gratificāte t de virtutib⁹ intelligi debet: que sunt maxima bona. Nonne p fidem cognoscit deus p spem certitudinaliter sperat t p charitatē aīa in eū dulcissime trāsformat. Ecce dulcissima bñdictio dei reuerētib⁹ filijs p̄missa vsq; in finem.

De septima felicitate quā cōsequunt filij honorātes parētes que est glia sempiterna. Ca. vij.

Septima felicitas est eterna gloria Unde. j. Timoth. iiij. Pietas. s. q̄ ad parentes exercet ad oia vtilis est: p̄missionem habens vite que nunc est et future. i. glorie. Hoc idez sentire videtur ad Eph̄. vltī. dicens. Honora patrem tuū t matrem tuam qō est mandatū p̄mū in p̄missione: vt bene sit tibi. s. in p̄senti. t sis longeu⁹ super terram. s. eterne glorie. Vñ p̄s. Credo videre bona dñi in terra viuentiū.

Articulus. iij. de multiplici punitione irreuerētiū filiorum: et de septuplici infelicitate eorum

Tertia p̄emplario est de malor̄ filior̄ punitiōe. Unde septem sunt cōiter punitiones seu infelicitates: quib⁹ filij parentib⁹ inobedientes plectunt a iusticia dei. Prima ē breuitas vite. scōa pauptas magna. tertia infelicitas seu infelix familia. q̄rta mala fama. q̄nta maledictio p̄na. sexta multa culpa. septima eterna pena.

De infelici morte filiorū malorum. Capitulū. j.

Prima infelicitas seu punitio est breuis vita. Solent enī tales violenta t s̄bitanea morte seu improuisa p̄ire. Unde p̄s. Subito defecerūt pleni ppter iniq̄tatem suam. Et super illo verbo Mat. xv. Qui maledixerit p̄ri vl matri morte moriat. ait glo. morte eterne dānatiōis. Nec mirū si reputant indigni eterna vita etiam reputant indigni hac vita penali que eis diuino iudicio repēte subtrahit: cū alijs peccatorib⁹ ad pniam p̄cedatur. Unde Deut. xxj. p̄cepit dñs dicens. Si genuerit homo filium p̄tumacem qui non audiat patris vel matris imperiū: dicent senioribus ciuitatis. Filius noster hic p̄teru⁹ t p̄tumax est comessationib⁹ t luxurijs vacat: lapidib⁹ cum obruet populus. Ex quo patet q̄tus sit reat⁹ trāsgressionis huius p̄cepti: quia p̄tra illud peccantes ob huius peccati detestationē eximūtur a p̄nitia diuine maiestatis seu pietatis. Unde Ezech. xviij. Nolo mortē p̄cōris tē. De istis aūt p̄pter repentinā mortē qua plectūt ecōtrario videt dicendū nolo vitā huius p̄cōris sed vt morte repētina intereat vt p̄eat in eternū vt patet. ij. Regl. xviij. de absalon q̄ q̄m p̄secutus p̄rem suū dauid p̄p̄rijs capill⁹ ad arborē suspēsus t lanceis trāsfossus atq; pempt⁹ est. Iterū stupendū exēplū accidit i cathalonia dieb⁹ nr̄is i ciuitate sui p̄pe valentiā de iuuene q̄si. xviij. ānor̄ q̄ pentib⁹ inobediēs latro t crimiosus effect⁹ ē: p̄pter mala sua opa captus t patibulo ,suspensus

De patrie flagellatione

Jamq; illo defunctor adhuc in patibulo pẽ dente cum esset oino inbarbis. videte ac mirante cuncto ꝓlo paulatim emittit barbam mutat facie. capilli capitis pendẽt gradatim senescẽs ac canens vsq; ad decrepitã senectutem: r q̃si nonaginta annoꝝ etatẽ oñdens cuncto ꝓlo admirabilis factus est. Lucurrit ad miraculũ eps cum vniuso clero. r cuncto q̃si ciuitati ꝓlo: stupent oẽs ignorãt mysterium. expectant eis reuelari secretũ. Surgit in loco eminẽti eps doctus: manuq; silentiũ indicens turbe ait. Viri frẽs r filij mei dilecti nostis iuuenẽ hunc qua culpa q̃ vita qua etiaz etate interijt. ꝑspicite eũ nũc etate senẽ decrepitũ atq; canũ. vt intelligatis hoc patens iudiciũ dei: q huic diuicturo a deo misericordiã ꝓpter sua crimia r parentũ inobedientiã abbreuiata est vita vt verificet illud ps̃. Viri sanguinũ r dolosi nõ dimidiabunt dies suos.

De miserabili impioꝝ filioꝝ paupertate. Cap. ij.

Secũda punitio est pauptas magna. scilicet qñ tales nõ ita subito mori unt vexant pauptate r egestate. Vñ Eccl. xlj. Filioꝝ pctõꝝ piet hereditas et cum semine eoꝝ assiduitas oꝓprobrij. Unde Eccl. v. gnãuit filiũ q̃ in sũma erit egestate.

De infelici familia inobedientium filioꝝ Cap. iij.

Tertia punitio est infelix familia. Nam vel non habẽt filios vel subito pereũt: vel si viuũt in iudiciũ parentũ a dño viuere ꝓmittunt. Nam dant illis filij mõstruosi infirmi. demẽtes r stulti. scelesti. imorigerati. rebelles parẽtib⁹ infelices: r fere oibus odiosi. Vñ Sap. iiij. Ex ini quis eni oẽs filij qui nascunt: tristes sunt nequitie aduersus parẽtes in inꝛrogatiõe sua. Vñ ps̃. Transferant filij eius r mendicẽt: et ejciant de habitatiõib⁹ suis. Vñ Eccl. xlj. ỏ patre impio querunt filij: qñ ꝑ illum sunt in oꝓprobriũ. Mala vita parentũ hoc ꝑ exemplum agente videlicet vt sint filij scelerati: et iusto dei iudicio ꝓmittẽte. vt inde parentes sint angustiati.

De infami vita illoꝝ. Ca. iiij

Quarta punitio ẽ mala fama. Impossibile ẽ quasi q; q̃ preceptũ hoc de honore parentũ non seruat: q; cum bone fame odore viuat. Vñ Eccl. iij. O q̃ male fame est q̃ derelinq̃t pnez nõ q̃dem dei iudicio fit. vt cum talis in veritate sit malus nequaq; valeat apparere bonus: etiã si ad hoc ꝑ hypocrisim oẽ studiũ suũ vertat teste dño Mat. x. Nihil eni optũ qõ si reuelet: r occultũ qõ nõ sciat.

Quã periculosa sit filijs maledictio parentũ suoꝝ. Cap. v.

Quinta punitio est maledictio paterna. Maledicunt eni tales ꝓmo a deo. Unde Deut. xxvij. Maledictus q̃ nõ honorat pnem suum. Et Eccl. iij. Maledictꝰ a deo q̃ exasperat mrem suam. Maledicit eni sepi⁹ a parẽtib⁹. Quũq; nimẽ da sit maledictio talis Eccl. iij. manifestat. Maledictio mris eradicat fundamta domꝰ Vñ Gen. ix. 62 de noe q̃ in ebrietate derisus a filio suo cham cui maledicẽs ait. Maledictus chanaan puer. seruꝰ seruoꝝ erit fribus suis r ecõuerso. Benedictꝰ dñs deus sem sit chanaan seruꝰ eiꝰ dilatet dñs iapheth ꝛc. Vñ etiã Proũ. xxx. Oculũ q̃ subsannat pnem et q̃ despicit partũ mris sue effodiãt eũ corui de torrẽtib⁹: r comedãt filij aqle.

De sceleste vita inobedientiũ filiorum Capitu. vj.

Sexta punitio est multa culpa ac ꝑ uis pena. Est eni trãsgressio oiuslegũ maxime legis nature septuare r gre. canonũ r oium legũ impatoꝝ: qz in oibus his honor parentũ precipit. Vñ Lassio. in q̃dã ait epla. Qui fallere audebit parentes q̃s erit inter ceteros? Et iterum Pe. Raueñ. Auelle a sole solis radios r nõ lucet riuũ a fonte r aresci. ramũ ab arboꝛe r exicatur. mẽbꝝ a coꝛpe r putresci: sepa filiuz a deuotiõe pna r iam nõ est filius. sed frat et collega eoꝝ de q̃bus dicit. Vos ex patre diabolo estis ꝛc.

Quiuste inobedientes filij merẽt eternã dãnationẽ. Ca. vij

Septima punitio est dãnatio eterna q̃ vere digne plectunt. Vñ Mat. xxv. Si deus ita seuer⁹ erit in die iudicij his q̃ exteris pietati emolimenta nõ fecerũt. q̃tomagis his q̃ erga parẽtes impij extiterũt? Dicet eni ꝓmis q̃ a sinistris eius erũt. Discedite a me maledicti in ignez eternũ ꝛc. Esuriui r nõ dedistis mihi mãducare r sic de alijs opib⁹ pietatis. Quãto aũt grauiori furoze ꝓmulgabit sniam ꝓtra q̃sdã filios nequã. quib⁹ indignant r improꝑatiue poterit dicere. In parẽtib⁹ vris esuriui r nõ

tñ q̄ non dedisti mihi mãducare. sed meuz met panem abstulisti mihi. Sitiui7 abstulisti mihi vinũ meũ. In domo eram7 de ꝓpa domo expulistis me. Indut⁹ eram 7 meis ꝓprijs vestib⁹ denudastí me. Infirm⁹ eram et veluti canẽ dereliqstí me. Liber eram 7 i carcere posuistis me vel non extraxistí me? Jõ discedite a me in ignẽ eternũ qui merito paratus est vobis 7 diabolo. Considerẽt g̃ oẽs occasiões deprauationũ filioz impioz ad p̃cauendũ. 7 remũeratiões filioz bonoz ad h̃ p̃ceptũ obseruandũ: atq̄ punitiões filiorum maloz ad expauẽdũ 7 emẽdandũ. Que oia attente ꝓsiderare 7 humilit obseruare p gratiam suam largiri dignet honorator sue dulcissime mr̃is 7 summi pr̃is ihesus christ⁹: q̄ est deus dei filius bñdictus 7 bñdicẽdus in secula seculoz Amen.

Bñica. ij. in q̄dragesima infra diem de duodecim scelerib⁹ ꝓpter que deus patrias sepe flagellat. Ser. xviij.

Vnder est dñs de oibus his. j. Timoth. iij. et in epla hodierna. Tria ẽo sũt p̃ncipalia pcta dei 7 ꝓximi charitatez extinguentia q̄bus totus mũdus infect⁹ est. s. superbia qua offendit deus p corpus: 7 auaricia q̄ de⁹ offendit ꝓ subam tpalẽ. Tñ. j. Jo. ij. Oẽ q̄ ẽ in mũdo ꝓcupia carnis ẽ vel ꝓcupia oculoz aut superbia vite: 7 sic in ꝓposito ẽ apl's ait Vnder est dñs de oibus his. Nam ꝑm hec tria pcta tria sunt gnãlia iudicia dei. Primũ q̄ iam exercuit ꝓtra superbiam superbientes angelos ejiciendo de celis. Tñ. Apoc. xij. Factum est prelij magnũ in celo rẽ. Et seq̄t Et precipitatus est draco ille magnus serpẽs antiquus qui dicit diabolus 7 sathanas qui seducit vniũsum orbem 7 precipitatus est in terraz 7 angeli ei⁹ cũ illo missi sunt. Et paulo añ dic̃ q̄ draco ille magnus trahebat cauda sua tertiam partẽ stellarũ celi: 7 misit eos in terram Secundũ iudiciũ q̄ ẽtiã factũ est. fuit cõtra luxuriã. Tñ Gen. vj. Videns ds q̄ multa malicia hoium esset in terra 7 cũcta cogitatio cordis intenta esset ad malũ oi tpe: penituit eum q̄ hoiem fecisset in terram. Et sequit. quia induxit diluuiũ ad delendã oẽm carnem. Tertiũ iudiciũ q̄ futurũ est. contra auariciã fiet. Unde ps. Ignis ante ipsuz precedet 7 inflãmabit i circũitu inimicos ei⁹ Et merito corrũdent iudicia culpis. Nam superbiẽtes angeli sunt hũiliati. luxuriosi homines aq̄s diluuij sunt submersi: 7 auari q̄ insatiabili igne auaricie incẽsi sunt ipsi 7 eorum sub̃e igne irremediabili comburentur. Hec sunt tria gnãlia iudicia dei. Sed alia habet que licet sint miora: tamen sunt crebriora. Primũ est guerrarũ ad compmenduz et ꝓterendũ 7 ad hũiliandũ elatas aias superborum. Scõm est pestilẽtiarũ ad puniendũ luxuriã lasciuoz. Tertiũ est ꝓsumptiõis subarum p saccomãnos siue p incendia ciuitatis aut p p̃dationes aut p grãdines aut p sterilitates 7 sic de alijs ad ꝓfundendũ aias auaroz. Sed ad refrenandũ hec peccata vnde talia iudicia a iusticia dei exercent. veniens ille spũs veritatis q̄ arguet mũdũ de peccato. 7 de iusticia. 7 iudicio Joh. xvj. menti veri p̃dicatoris dicit. Increpa feras arũdinis ꝓgregatio tauroz 7 in vaccis pl'oz vt excludant eos q̄ pbati sunt argento ps. lxvij. qõ verbum põt esse aliud thema. In his verbis hec tria p̃ncipalia vitia p̃cipit dñs increpari. Primo increpãda est superbia: ideo dicit increpa feras arũdinis. Scõ luxuria: q7 dicit ꝓgregatio tauroz in vaccis pl'oz. Tertio auaricia ideo subdit. vt excludant eos q̄ probati sunt argento.

Articulus prim⁹ de q̄drupliciter iuditio 7 punitiõe quibus flagellant q̄ttuor flagicia superborũ

Primũ vitiũ increpandũ est superbia. Unde dñs p̃cepit increpa feras arũdinis. i. mentes superbas que fere dicunt q7 sunt siluestres ad deũ: 7 fere. i. crudeles ad ꝓximũ. Fereq̄ arũdinis dicunt q7 vacui sunt superbi ad se et steriles q̄ ad ꝓximũ. Ex hac increpãda superbia q̄ttuor vitia oriunt ꝓpter q̄ patrie 7 ciuitates a dño flagellant 7 destruunt. Primus est impia blasphematio. scõm est diuinationũ 7 incantationũ superstitio. tertiũ est arrogãtium elatio: q̄rtum pcialitatũ diuisio. Et de his oibus vinder est dñs.

De iudicijs q̄bus patrie vbi regnant blasphemi 7 maledici flagellantur dure. Capitul. j.

Primũ est impia blasphematio. s. dei 7 sctoz eius 7 periuria multa. Gz audi penã culpe ꝓdignã Esa. j. Dereliqrũt dñm blasphemauerunt sctm̃ israel alienati sunt retrorsum. De

quitur. Terra vestra deserta. ciuitates vre succese sunt igni. regionē vram coraz vobis deuorāt alieni t desolabit sicut in vastitate hostili: t relinquet filia sion vt vmbraculum in vinea. t sicut tuguriū in cucumerario t sicut ciuitas que vastat. Et Josue. ix. Contra nos ira dñi pcitet si pierauēm⁹. Unde ps. O deus inueniat. i. inueniet man⁹ tua. s. vltrix oibus inimicis tuis. s. piuris t blasphematorib⁹: dextera tua. i. asprima vindicta inueniat oēs qui te oderūt. s. sicut faciūt blasphemi. Pones eos vt clibanū ignis in tpe vult⁹ tui. i. in tpe vultuositat. s. cōmouenti supcilia: qđ est signū cōminātis. Dñs in ira sua cō turbabit eos t deuorabit eos ignis vt tunc verificet in eis illud Apoc. vj. Abscōdent se in speluncis montiū t in petris t dicent mōtibus t petris. i. maiorib⁹ t miorib⁹ sanctis cadite sup nos p gratā impetrationē t absco dite nos p intercessionū oronē a facie sedentis sup thronū t ab ira agni qm̄ veniet dies magnus ire ipsoz t qs poterit stare? Et sequitur in de aspera vindicta eoz. Fructū eoz de terra pdes. i. tpalia t semē eoz a filijs hominū. i. corpalia sicut filij nepotes t sic ō alijs. Et subdit rōnē oium dictoz dicens. Qm̄ de linauerūt in te mala. s. blasphemādo.

De flagellis qbus puniunt patrie ppter incantatiōes t alias supstitiones. Ca. ij

Secūdū pctm̄ est dinationū t incātationū supstitio sicut faciūt q vrū tur ossib⁹ mortuoz p qbusdā maleficijs t funib⁹ suspēsoz. dant vel accipiunt hostiā cū supscriptiōe aliq̄ demonū ad pfusionē nois Iesu vel figure crucifixi alij que solent in hostia fieri. pjciūt in aquā plūbū liq factū alter xo non dat ignē extra domū quibusdam diebus anni. In partu obstetrices multa demoniaca opant. simul t parientes adorāt. qdam stulti nouā lunā incantāt. alij ad stellam depditā beluā mittunt. alij sortes cū psalterio faciūt vel alijs sortib⁹ abutunt t incantāt ad furta vel futura repienda. alij cū mortuis sermocionant. alij incantāt in vngulis in speculis ferreis. multi dies egyptiacos tpa vel momēta obseruāt: oisq infirmitas a plāta pedis vsq ad verticē capitis sanari auxilio demonū pcurat. Nō est ciuitas ñ castrū nō patria q phytonib⁹ t phytonissis. incantatorib⁹ incātatricib⁹ dinatorib⁹ t stregis atq stregioib⁹ non sint plene. Quid dicam de horrēdis abusionib⁹ sacramentoz sanctoz sacratissime vnctionis t sacratissimi corpis christi? Prochnephas O scelestū scelus. O horrendū facinus. O tremendus iudiciū sup hmōi scelestissimos t scelestissimas paratū de qbus fari nequeo t tacē nō possum: sed audiant talia opantes t sustinētes t nō corrigētes. Audiant inq̄ dñm dicētem Michee. v. Erit in die illa dicit dñs auferam equos tuos de medio tui t dispdam q̄drigas tuas t pdam ciuitatē terre tue t destruam oēs munitiōes tuas t auferā maleficia de mānu tua t dinatiōes non erūt in te: et pire faciam sculptilia tua t statuas ō medio tui pteram. Unde Deutl. xviij. qñ ingressus fueris terrā quā dñs deus tu⁹ dabit tibi caue ne imitari velis abominatiōes illarū gentium nec inueniat in te q lustret filiū suū aut filiam suā ducēs p ignē: aut qui ariolos scisciteť. obseruet somnia atq auguria ne sit maleficus neq incantator nec phytones cōsulat nec diuinos nec querat a mortuis veritatez. Oia enī ista abominat dñs: t pp̄ istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.

Quibus iudicijs flagellātur patrie ambicioso atq elatoz. Capitulum. iij.

Tertiū peccatū est ambitiosoz elatio de quib⁹ erat ille cui Apoc. iij dictū est. Dicis q diues sum t locupletat⁹ t nulli⁹ egeo: t nescis q tu es miser. miserabilis t pauper cecus t nudus. Et Gen. xj. Dixerūt supbi. Faciam⁹ nobis ciuitatem t turrem cuius culmē ptingat celum: et celebrem⁹ nomen nostrū. Et sequit. t inde dispdet eos dñs sup faciem cunctarū regionū. Unde Jhiere. v. Negauerūt dñm et dixerūt non est ipse neq veniet sup nos malum. gladiū t famē non videbim⁹: pphete fuerūt locuti inuentū t responsum non fuit in eis. Sequit. Hec dicit dñs exercituū. Ecce ego adducā sup vos gentem de longinq demus israel ait dñs gentē robustā. gentem antiquā. gentem cui⁹ ignorab linguā nec intelliges quid loquat. Pharetra eius quasi sepulchr patens. vniūsi fortes: t comedet segetes tuas t panē tuū deuorabit. filios tuos et filias tuas comedet. gregem tuū t armenta tua cōedet. t vineā tuā t ficū tuū t conteret vrbes munitas in qbus tu habes fiduciā in gladio. Verūtamē in diebus illis ait dñs. non faciam vos in psummationē. Et Luce xviij. Qui se exaltat humiliabit. Et Jac. iiij Superbis deus resistit. Et Esa. xlvij. Audi

hec delicata habitãs ꝓsidenk: que dicis i cor de tuo ego sum ⁊ non est ꝓter me. Amplius non sedebo vidua: ⁊ ignorabo sterilitatem Venient hec duo tibi subito in vna die steri litas ⁊ viduitas. Sequik. Et dixisti in corde tuo ego sum ⁊ ꝓeter me non est altera veni et sup te malum ⁊ nescies ortum eius: ⁊ irru et sup te calamitas quã non poteris expiare veniet super te miseria repente quam nescis

De exterminijs diuersaꝝ atq; partialiũ ciuitatũ ⁊ patriarum.

Capitulum.iiij.

Quartũ pcm̃ est pcialitatũ diuisio Ysa.xv. Oẽ regnũ in se diui sum desolabik ⁊ dom⁹ sup domũ cadet. Ysa ad Sak.v. Si inuicẽ mordet ⁊ co meditis videte ne ab inuicẽ ꝓsumami. Hie re.xlvj. Fortis impegit in fortẽ: ⁊ ambo pari ter ceciderk. Et Hiero. Quõ pcordia parue res crescũt: sic discordia maxie dilabunk. Et Osee.x. Diuisum est cor eor: nũc interibũt. Propk hec scelera igik corrigẽda ꝓcipit spũs veritatis ꝓdicatori dicẽs. Increpa feras arũ dinis qz de his oĩb⁹ vindex est deus.

Articulus.ij. de q̃druplici iu dicio ⁊ punitione q̃bus flagel lank ciuitates ⁊ patrie luxuriose

Scõm vitiũ increpandũ est luxuria. Ysa subdit ꝓgregatio tauroꝝ in vaccis ꝓlorum. Lauri sunt indomiti iuuenes ⁊ lasciui viri i suis luxurijs indurati. Vacce ꝓlor sunt ꝓ prie meretrices vel que meretricali habitu ⁊ moꝛib⁹ in popul̃ ꝓsilank: vel sunt iuuẽculi ef febi ateꝝ effemiati qui vacce dicunk ꝓpk eoꝝ fragilem ⁊ debilẽ ꝓditionẽ. Oẽs hmõi sunt increpãdi ⁊ maxie ꝓpter q̃ttuor genera pec catoꝝ. ꝓpter que ciuitates ⁊ patrie exterminã tur: que oĩa i luxuria radicata sunt. Primũ est zodomia. scõm est lasciuia vel luxuriosa vita. tertiũ est insipiẽtia. q̃rtum est iniusticia et de his oĩbus vindex est dñs.

De flagellis q̃bus puniunk patrie gomorreoꝝ. Cap̃.j.

Primũ sunt zodomia ⁊ abomiatio nes vitioꝝ ꝓtra naturã. Ysa.i. Tu ergo noli orare ꝓ ꝓlo hoc: nec assumas ꝓ eis laudem et oronem ⁊ nõ obsistas mihi quia non exau diam te. Nonne vides quid isti faciũt in ciui tatib⁹ iuda ⁊ in plateis hierusalẽ. i. publice? Filij colligunt ligna. i. occasiões peccãdi con tra naturã. ⁊ patres succẽdunt ignẽ. s. ꝓ ma lum exemplũ hmõi peccati. ⁊ mulieres ꝓspgunt adipem hoc est delitijs ⁊ vanitatib⁹ fo mentant pueroꝝ ⁊ adolescentuloꝝ fragilem carnem: vt faciant placẽtas a placẽdo dictas regine celi. i. gomorreano pctõ ⁊ zodomie. Gomorra enĩ cecitas interꝑtat: quia tale vi cium citius excecat mentẽ ⁊ intellectũ q̃ꝑ aliq̃ aliud ꝑm Alex. de hal. Ideo zodomia re gina celi. i. cecitatĩ interꝑtat: quia tale vitiuꝫ citius excecat intellectũ. Et libent dñs alie nis vt me ad iracũdiã ꝓuocẽt. Sequik. Hec dicit dñs deus. Ecce furor meus ⁊ indigñatio mea ꝓflatur sup locum istuꝫ sup viros ⁊ sup iumenta ⁊ sup lignũ regiõis ⁊ sup fruges ter re ⁊ succendek ⁊ non extinguek.

De flagellis q̃bus exterminã tur lasciui populi ⁊ carnales.

Capitulum.ij.

Secundũ pcm̃ est luxuria ⁊ lasci uia. s. lasciuia vita multoꝝ. s. cum ꝓls totus plenus est fornicatiõi bus adulterijs publicis stupris sacrilegijs incestib⁹ carnalib⁹ ornamentĩ maxie in sup fluis ꝓciosis exneis vanis ⁊ monilib⁹ vesti mentis q̃ꝑ q̃q̃ in ciuitate multiplicata sunt si angelus de celo descẽderet vel paulus for te vel christus ⁊ ꝓtra hec talia vestimẽta ⁊ su perflua ꝓdicarent. credo q̃ victoriã non ha berent. tum ꝓpter auariciã quia viri talia de struendo vel vendẽdo optatũ ꝓciũ nõ ha berent: tum qz vanis mulierib⁹ nimis durũ est hec iam habita amouere. tum qz iudiciuꝫ dei excecãs hoc pcm̃ exposcit. Ysa ꝓ talibus amouẽdis cũ multiplicata sunt nullũ reme dium repik sicut in plurib⁹ ciuitatib⁹ exptus sum: nisi dei flagellũ cum q̃ tanta supfluitas ꝑstipendiartos in gyroneis ⁊ alijs exterminijs expurgek. Ysa Joheł.j. Hec filijs vestri narrate ⁊ filij vestri filijs suis: ⁊ filij eoꝝ gene rationi alteri. Residuũ eruce comedit locu sta. ⁊ residuũ locuste comedit bruchus: ⁊ re siduũ bruchi comedit rubigo. Eruce sunt armoꝝ capitanei. locuste sunt viri armoruꝫ bruchi sunt saccomãni: rubigines sunt ru biginosi iuuenculi qui in stabulis gubernãt equos. Sequik. Expgiscimĩ ebrij ⁊ flete ⁊ vlu late oẽs qui vinũ bibitis in dulcedie: qm̃ pe rit. i. periet seu pibit ab ore vestro. Gens enĩ ascendet super terram meam fortis ⁊ innũa bilis. Dentes eius vt dentes leonis. hec est gens equestris. ⁊ molares eius vt catuli leo nis hec est gens pedestris. posuit. i. ponet vi neam meam. i. ciuitatẽ ⁊ patriam in desertũ

De patrie flagellatione

et ficū meam.i. delitiositatē ciuitatis mee decorticauit. Vide multa que ibi sequūt quia mirabilia sunt Hauz.iij. De ciuitati sanguinū .i. carnaliū delectationū. Et sequit. Corruent in corpibus suis ꝓpter multitudinem fornicationum.

Qꝛ ꝓpter defectum vtiliū cōsilioꝝ qnq; patrie flagellantur. Capitulum.iij.

Tertiū pctm̄ est insipiētia.i. defectꝰ vtiliū ꝓsilioꝝ. Naturale ẏo est qꝛ luxuriosa ⁊ lasciua vita obtenebrans intellectū: sapia ⁊ prudis ꝓsilijs ꝓuet Raro vel nunq; repit vt hō carnalis lasciuꝰ aut luxuriosus sani ꝓsilij sit. Ideo multiplicatis alijs pctis iudicio dei fit vt qui iminēti bus piculis puideret: obtusa intelligētia remedia nō cognoscāt. Vñ signo crucis cuꝫ se muniant aut se signare cupiāt in oculū ꝓpzium suo digito inꝑerato impingūt. Vnde Esa.xxvij. Ciuitas eni munita desolata erit spaciosa reliquet ⁊ dimittet q̄si desertū. Ibi pascet vitulus ⁊ ibi accubabit ⁊ ꝓsumet sūmitates eius: in siccitate messis illiꝰ ꝓterent mulieres venietes ⁊ docētes eam. Nō est eni populus sapiēs: ideo nō miserebit eius. Qui fecit eum ⁊ qui formauit cū nō parcet ei. Et i ps̄. Quis sapia coꝛ deuoꝛata ē. s. a multitudine pctoꝝ ⁊ maxime a luxuria. Vñ Eccl.viij. Cū fatuis non habeas ꝓsiliū: non eni poterunt diligere nisi que ipsis placent. Vñ Job xij. In antiqs est sapia. et Proūb. viij. Ego sapientia habito in ꝓsilio ⁊ eruditis intersuꝫ cogitatiōibꝰ.

Qꝛ ꝓpter iniusticias patrie sepe flagellant ⁊ dñia trāsferunt. Capitulum.iiij.

Quartū peccatū est iniusticia ⁊ maxime cum correctiōes deficiūt veterum pctoꝝ. Quia ẏo regimia ciuitatū ⁊ dñioꝝ iusticia ornant defensant et ꝓfirmant. Unde Proū. xvj. Abominabiles regi qui agunt impie: qm̄ iusticia firmat solium eius. Vñ ps̄. Brachia pctoꝝ ꝓterent: cō firmat aūt iustos dñs. Quidā aūt sub spē pietatis iusticie aduersant. nō intelligētes q; si delinquētes impune agunt, iusticia perijt. mala multiplicant: qꝛ alij similia facere audent ⁊ peioꝛa. pax violat ⁊ sanctaꝝ instituti onū frangit fedus. Que mala non sufferēs deus mutat regimia ciuitatū patriarū ⁊ regū rum. Unde Eccl.x. Regnū a gente in gentē trāsfert ꝓpter iniusticias iniurias ⁊ ꝓtumelias ⁊ diuersos dolos: ⁊ maxie quia talia etiam non puniunt. Vñ ps̄. Propt iniusticias eni suas humiliati sunt. Et igit dicit Sap. j. Diligite iusticiā qui iudicatis terrā. Ad hec igitur scelera corrigēda ne dñs habeat patriam flagellare increpāda est ꝓgregatio taurorum in vaccis ꝓploꝝ: qꝛ de his oibus vindex est dñs. s. si non emēdauerint se.

Articulus.iij. de q̄druplici iudicio atq; punitione q̄bus flagellant ciuitates ⁊ patrie ꝓpter scelera auaricie ⁊ cupiditatis.

Tertiū viciū increpanduꝫ est auaricia. s. vt dñi ⁊ regimia ciuitatū excludāt eos qui incorrigibilit ꝓbati sunt argento. i. denarijs encenijs muneribꝰ ⁊ sic de alijs cupiditatibꝰ Quattuoꝛ eni peccata sunt ex auaricia originem sumētia: ꝓpter que deus flagellat ciuitates ⁊ patrias. Primū est symonyarū ⁊ cōcussionū abominatio. Scōm est rapinarū multiplicatio. Tertium est pauperum oꝑssio. Quartū ē bñficioꝝ dinoꝝ ingratitudo: ⁊ ō oibus his vindex est deus.

Qꝛ ꝓ simonias atq; multiplices concussiōes patrie flagellāt Capitulum.j.

Primū est simoniarū ⁊ ꝓcussionū aboiatio. Simonia est in spūalibꝰ ꝓcussio ẏo in ꝛpalibꝰ. Simonia ē studiosa volūtas emēdi vel vendendi aliq̄d spūale vel spūali annexū. Spūale vt est oꝛdo vel aliq̄d sacramentū vel aiaruꝫ cura ⁊c. Spūali annexū est vt iuspatronatꝰ ⁊c de q̄bus creuit fetoꝛ vsq; ad nares dñi sabaoth. Concussiōes ẏo sunt cum quidam in officio ꝓstituti extoꝛquēt a subditis aliq̄d p metum aut cū nolunt facere ad q̄ tenent nisi pecunia data: vel cū officiales vltra stipendia eis data aliq̄d aliq̄ modo extoꝛquēt. Sūt eni q̄dam q̄ vadūt ad furandū occulte cū tremore sicut faciūt fures q̄ occulte domos ingredientes furant que possunt: similit ⁊ p̄donet qui in vys ⁊ siluis aggrediunt ⁊ expoliant transeūtes ⁊ tales siluestres fures vocant. Sunt tñ alij multi q̄ apta fronte sub ꝓtextu et in signū iusticie explicato vexillo noie cōmunis vtilitatis ad officia pgunt ad populum excoriandū: q̄ ẽtas extoꝛsiones euiscerationes circūuentiones malicias fictiones ꝓmissiones indebitos fauoꝛes impios terroꝛes aliasq; iniquas machinatiōes ad pecunias

exhauriẽdas agant nouerũt in ꝗbusdaꝫ patrijs miseri populi. qui talia sunt experti. hi sunt domestici fures tantoꝫ siluestrib⁹ peiores seu pnitiosiores: ꝗto sunt ceteris securiores cum nedũ puniant ꝛ suspendant vt p̃dones ꝛ fures sed etiam a ꝓsulib⁹ defensant laudant ꝛ honorant. fiuntꝫ alter alteri i exemplũ atꝫ tutelam. Sed audiãt dñi ꝛ caues quid dicit. iij. Reg̃. xx. Dixit ꝓpheta. i. p̃dicator ad regem achab. Quia dimisisti virum dignũ morte. s. benadab: aia tua erit p̃ anima eius ꝛ populus tuus p̃ ꝓlo eius. Audiant ꝗd eis dicat ꝓpheta Esa. ix. In ira dñi exercituũ ꝓturbata erit terra: ꝛ erit ꝓpls qua si esca ignis. Vir fratri suo non parcet. ꝛ declinabit ad dexterã ꝛ esuriet: ꝛ comedet. ad sinistram ꝛ non saturabit. Vnuſqſq carnem brachij sui vorabit.

De exterminio ꝗ flagellãt patrie ꝛ ciuitates ꝓpter rapinas ꝛ impie acq̃sita ꝛ cupiditate possessa. Capitulum. ij.

Secundũ p̃tm̃ est rapinarũ multiplicatio. Nullũ violentũ ꝓpetuum tur in locis suis. leuia ꝗdem sursum ꝛ gũia deorsum: si aũt in alienis locis ponunt ad loca sua ꝓpria reũtunt. Sic ꝓtingit de diuitijs mũdi. Si enĩ acq̃runt vsuris rapinis mẽdacijs piurijs falsis ponderib⁹ seu mẽsuris et venditiõe tpis ꝛ termijs. vendẽdo ꝛ emẽdo in locis sacris in dieb⁹ festiuis cum scotis retrãgolis schamacijs vel alijs malicijs fraudibus ꝛ violentijs. Cui dubiũ ꝙ tales diuitie cito ueniũt citiusq recedũt: Vñ ꝓuerb. xiij. Suba festinata minuet: que autem paulatim colligit manu multiplicat. Vñ Habacuc. ij. Ve ei ꝗ multiplicat non sua. Vsqꝗ aggũat ꝓtra se densum lutũ. Nunqd nõ repente resurgent ꝗ mordeant te ꝛ suscitabuntur lacerantes te ꝛ eris in rapinã eis: Quia tu spoliasti gentes multas: spoliabũt te oẽs qui reliqui fuerint de ꝓplis ꝓpter sanguines hois. Sequit. Ve qui congregãt auariciã malam domui sue vt sit in excelso nidus eius et liberari se putat de manu mali ꝛ ꝓsilia multa igitur et Esa. xxxiij. Ve qui p̃daris nõne et ipse p̃daberis: Sequit. Cum ꝓsumaueris p̃dationẽ p̃daberis.

De patrie ꝛ ciuitates maxime flagellant ex oppressiõe pauperum viduarum atq; orphanorũ et pupillor. Cap̃. iij.

Tertũ p̃tm̃ patrie exterminatiuũ est pauperũ oppressio pupillor atq; viduarũ deuoratio: insup ecclesiasticor bonor vsurpatio qui christi paupes sunt. Vñ Eccs. iij. Verti me ad alia ꝛ vidi calũnias que sub sole gerunt ꝛ lachrymas innocentiũ ꝛ neminẽ ꝓsolatorẽ: nec posse resistere eor violentie cunctor auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos oꝫ viuẽtes: Vñ ꝓuerb. xxx. Est gnãtio ꝗ p dentib⁹ gladios hz: ꝛ cum mãdit molarib⁹ suis. vt cõedat inopes de terra. i. rusticos ꝛ paupes ex hoibus hoc est artifices. Et Esa. x. Ve ꝗ condunt leges iniqs. ꝛ scribẽtes iniusticias scripserunt. vt opꝛimerẽt in iudicio paupes. et vim faciant cause humiliũ populi mei: vt essent vidue p̃da eorum ꝛ pupillos diriperẽt Quid facietis in die visitatiõis ꝛ calamitatis de longe venientis: Ad cuius ꝓfugietis auxilium: Et Eccl. xxxv. Nõne lachryme vidue ad maxillam descendũt ꝛ exclamatio ei⁹ sup deducẽtes eas: A maxilla enĩ ascendũt vsqꝫ ad celum: ꝛ dñs exauditor nõ delectabit in illis. s. cũ clamabũt. ꝓuerb. xxiij. Ne attigas pupillor termios: ꝛ agrũ pupillor ne introeas. ꝓpinqu⁹ enĩ illor fortis est: ꝛ ipse iudicabit ꝓtra te causam illor. Et q̃ verum sit Zach̃. xiij. Ecce dies veniũt dicit dñs ꝛ diuident spolia tua in medio tui. Et sequit. Et vastabunt domus ꝛ mulieres violabunt: ꝛ egredietur media pars ciuitatis in captiuitatẽ

De patrie ꝛ ciuitates ꝓpter ingratitudinẽ diuinor bñficior a dño sepius flagellant Ca. iiij

Quartũ p̃tm̃ est dinor bñficiorum ingr̃atitudo que maxie ex ceca malitia ꝛ ignorantia venit. Contra ꝗs hiere. xxxij. dr. Abscondã faciem meam a ciuitate hac ꝓpter oẽm maliciam eorum. O ingr̃ata ciuitas audi dñm vtinam tibi non p̃dicentẽ Lu. xix. qui videns ciuitatẽ fleuit sup illam dicẽs. s. cũ singultu si cognouisses et tu. s. fleres. Et quidẽ in hac die que ad pacẽ tibi: nũc aũt abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te ꝛ circũdabũt te inimici tui vallor circũdabũt te ꝛ coangustabũt te vndiq; ꝛ ad terrã ꝓsternẽt te ꝛ filios qui i te sunt: ꝛ non relinquẽt in te lapidẽ sup lapidem eo ꝗ tu nõ cognoueris tps visitatiõis tue Et Deut. xxviij. Mittet sup te dñs famem et

esuriem ⁊ increpationē in omia opa tua que tu facies. Sequit. Uxorem accipies ⁊ alter dormiet cum ea. domū edificab ⁊ nō habitabis in ea. plantab vineā ⁊ nō vindemiab eaz bos tuus imolabit coram te ⁊ nō comedes ex eo. asinus tuus rapiet in pspectu tuo ⁊ nō reddet tibi. oues tue dabunt inimici tuis et non erit q adiuuet. filij tui ⁊ filie tue tradent alteri populo videntib⁹ oculis tuis ⁊ deficientibus ad pspectū eoz tota die: ⁊ nō erit fortitudo in manu tua. Fructus terre tue ⁊ oēs labores tuos comedet ps̄ls quē ignoras. et cetera similia. Ecce vindicte scelerū. ecce premonitio ꝑfoz: ecce q ppe sunt iudicia pctō-rum. Quare nisi ꝑfi fueritis gladiū suū vibrauit arcum suū tetēdit ⁊ pauit illum ⁊ in eo parauit vasa mortis. i. flagella mortalia ppt duodecim scelera supdicta: qz vindex est dns de his oibus. A qbus oibus ꝑuia vera ꝑuersione ⁊ emēdatiōe eripiat nos ampla mia saluatoris nostri iesu christi cui ppriū est oibus ad se redeuntib⁹ misereri semp ⁊ parcē christus iesus: qui cum patre ⁊ spūsctō vi. ⁊ reg.

Feria. ij. post scām dñicaz in q̄dragesima de signis p que cognosci potest qñ dei iudicia sunt ppinqua. Sermo. xix.

Omnes in peccatis vris Jo. viij. ⁊ in euāgel. hodier. Triplex est gen⁹ mortis. Quidam enī moziunt peccato q̄dam moziūt ppt pctm̄: q̄dam ꝙ in pctō. Primi q̄dem sunt q moziunt pctō ⁊ hec mors desiderabilis est: in qua aīa in charitate resurgit. Unde ad Rhom̄. vj. Qui enī mortuus est pctō iustificat⁹ est a pctō. Secōi sunt qui moziunt ppt pctm̄: ⁊ est mors detestabilis. Unde ps̄. Mors pctōz pessima. Tertij sūt qui moziunt in pctō: ⁊ h̄ est formidabil mors p q̄ effugiēda orabat ps̄. dicens. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiaz in morte. Felix enī est mors ꝑma. infelix scōa. infelicior tertia. sed scōa cum tertia iūcta infelicissima dicit. s. qñ ppter peccata ⁊ in pctis oino a charitate sepate aīe moziunt. De hac sic duplicata morte ꝑra scelestos ꝑfos dns cōminatur dicens. Moziemi in pctis vris. s. qz ppter scelera vestra ad mortē triplicatā. s. corporalem spūalem ⁊ eternalē: mittet dns iudicia seuerā sup vos. Sed q̄daz timorosi aut curiosi forte dubitāt ⁊ cū aplis Mat. xxiiij. a dño interrogāt dicētes. Dic nobis qñ hec erunt ⁊ qō signum aduent⁹ tui. s. ad taliter puniendū. Audiant ipsos demōes mag⁹ desiderio ad flagellandū paratos q dño scelera populi allegātes dicunt. Ips faciēdi dne dissipauerūt legem tuā ps̄. cxviij. qō verbū pōt esse aliud thema. In qb⁹ verbis triplex pctōz tps ostendit. Primū est emēdationis expectate. ibi. Tps. Scōm punitōs ꝑparate ibi. faciendi dne. Tertiū offensiōis ꝑsūmate ibi. dissipauerūt legem tuam.

Articulus primus cum q̄ta patientia ⁊ multimoda misericordia expectat deus pniam ppfoz

Primū quidem tps est emēdatiōis expectate: qz dicit tps. s. antique mie dei pctōrib⁹ demīate. Ipe enī expectatiōis. i. anteq̄ puniet deus ⁊ exerceat sua dura flagella: q̄tuor misericordias porrigit eis de⁹. Primam sniam suspendentē. scōam ad pniaz reuocātem. tertiā offensam remittentē: q̄rtā gr̄am offerentē. Quas mias ostendit iesus crucifixus. Primā in pedib⁹ affixis. scōam i manibus extensis. tertiam in capite inclinato: q̄rtam in latere aperto.

Cum imēsa mia suspēdit dns sniam ne subito vt merent peccatores puniat. Capitulū. ij.

Primā miam. s. sniam suspendentem offert pctōrib⁹ dū pedes crucifixi tenet affixos. Non enī ad executionē snie currit. non festinat irascī: sustinet. dissimulat. expectat. Non q̄dem pius deus irascit p singlos dies. Unde Sap. xj. Misereris oium dne qñ oia potes: ⁊ dissimulas peccata hoium ppter pniam. Et reuera oēs dicē possum⁹ illud Threñ. iij. Abiit dñi q nō sum⁹ ꝑsumpti. Et miror certe si q̄libet in se hoc non mirat. ⁊ cum ipso sustinente mala multiplicant ipso dissimulāte peccata aggḡuant: ipso insup expectante animi indurant. Unde Eccs. viij. Quia nō cito ꝑfertur snia ꝑtra malos absq̄ vllo timore filij hominū ppetrāt mala: iuxta illud ad Rhom̄. ij. Sm duriciā tuā ⁊ impenitēs cor thesaurizas tibi irā in die vindicte. Et paulo ante ad populū duri cordis ait. An diuitias bonitatis eius ⁊ patientie ⁊ longanimitatis ꝑtemnis?

Cum q̄ta mia ⁊ dulcore reuocat ad se dns impios pctōres. Capitulum. ij.

Secundã miam.ſ.ad pniam reuocantẽ pctõrib⁹ offert: dũ man⁹ expandit q̃ſi oẽs pctõres ad pniam vocet ⁊ trahat dicẽs eis illõ Mat. xj. Uenite ad me omẽs q̃ laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiã vos: an ignoras q̃ benignitas dei ad pniaꝫ te adducit o populedei vt dicit ad Rho.ij. Ad vos o pctõres ingrati ſceleſti ⁊ obſtinati vox illa horrẽda chriſti in cruce pendentis. Vocaui ⁊ rẽnuiſtis. extẽdi manũ meã ⁊ nõ fuit q̃ aſpiceret: deſpexiſtis oẽ ꝯſiliũ meũ ⁊ increpatiões meas neglexiſtis. Ego q̃ꝫ in interitu vr̃o ridebo ⁊ ſubſannabo cum vobis q̃ timebat aduenerit. cũ irruerit repentina calamitas ⁊ interit⁹ quaſi tempeſtas ingruerit. Cũ veniet ſup vos tribulatio ⁊ anguſtia. Tunc inuocabũt me ⁊ nõ exaudiam mane ꝯſurgẽt non inuenient me Prouerb.j.

De mia cum q̃ dñs ad ſe redeuntibus pctõrib⁹ pcit. Ca.iij

Tertiã miam videlicet offenſas dimittentem inclinato capite offert chriſtus: q̃ amoroſe patus eſt remittere pctm̃ recipe ⁊ dare oſculũ et inſup offerre pacis vinculũ. Cũ Hiere.iij O aia o patria o multitudo crimib⁹ plena. fornicata es cũ amatoribꝫ plurimis: tñ reũtere ad me ⁊ ego ſuſcipiã te. Ꝛz de multis verificatur illud Hiere.v. Indurauerũt facies ſuas ſup̃ petram ⁊ noluerũt reuerti.

Cum q̃ta dulcedine miſericors deus pctõrib⁹ indulgentiã offert. Capitulũ.iiij.

Quartã miam gr̃am offerentẽ apto latere oñdit: vñ ſanguis nr̃e redemptiõis ⁊ aq̃ nr̃e ablutiõis charitate largiflua defluxerũt. Cũ Eſa.lv. dñs vocat oẽs pctõres dicẽs. Oẽs ſitientes venite ad aq̃s: ⁊ q̃ nõ habet argentum ꝓperate emite ⁊ comedite. Et Jo.vij. ex feruore charitatis ⁊ amoris ad pctõres excitãdos clamabat dicẽs. Si q̃s ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Sed heu q̃dam impij ⁊ multo ampli⁹ inſcij me dereliq̃rũt fontẽ aque viue ⁊ foderũt ſibi ciſternas diſſipatas. Ꝟ ẽ ocupias ⁊ iniq̃tates ſuas aias diſſipãtes: que ꝓtinẽ nõ valẽt aq̃s Conquerit dñs p Hiere.ij. ſed veniet in q̃ tps q̃ñ vexatio dabit intellectũ auditui vt dicit dñs Eſa.xxviij. Ecce ꝓmũ tps. ſ. emendationis expectate.

Articulus.ij. q̃ poſt multiplicatas gratias multiplicata ⁊ nõ emendata ſcelera flagellat deus

Secundũ tps eſt punitiõis ꝓpate de q̃ ps̃ ꝓſequit dicẽs. faciẽdi dñe. ſ. aſperã vindictã durã punitionẽ ſi ſe noluerit pl̃s emẽdare. Cũ Lu.xiij. hãc ſimilitudinẽ ait dñs. Arborẽz fici habebat q̃dã plantatã in vinea ſua: ⁊ venit querẽs fructũ in illa ⁊ nõ inuenit. Dixit aũt ad cultorẽ vinee. Ecce ãni tres ſunt ex q̃ veni querẽs fructũ in ficulnea hac: ⁊ nõ inuenio. Succide igit illam. Ut q̃d etiã terraꝫ occupat? At ille rñdẽs ait illi. Dñe dimitte illam ⁊ hoc anno vſq̃ dũ fodiã circa illam: et mittam ſtercora. Et ſi q̃dem fecerit fructum ſinautẽ in futurũ ſuccides illam. Arbor fici eſt ciuitas iſta gr̃a plnguis ſed culpa ſterilis Vinea in q̃ eſt plantata eſt lombardia ſiue italia tota. Dñs ficulnee atq̃ vinee deus eſt ſed cultor alius eſt chriſt⁹. Uenit autem dñs vinee. ſ. deus p ſuam ſapientẽ ꝓſiderationẽ querens fructũ bonor̃ operũ non folia verbor̃ neq̃ fictam ⁊ vmbraticã honeſtatẽ: ⁊ ait ad cultorem vinee. i. chriſtũ. Ecce anni tres ſunt ex q̃ venio querẽs fructũ i ficulnea hac et nõ inuenio. Tres x̃o anni ſunt tres gratie huic pl̃o tamdiu a deo date. Prim⁹ gratie annus eſt ſpũaliũ donor̃. ſcõs eſt tpaliũ bonor̃: . terti⁹ eſt terribiliũ cõmiationũ. Ꝛz caueat ficulnea iſta q̃rtũ. ſ. duror̃ flagellor̃.

De ſpũalibus donis patrijs datis. Capitulum.j.

Prim⁹ x̃o annus eſt ſpũaliũ donor̃ que multa ꝓtulit nobis deus ſicut patronos ſctõs apud deũ intercedentes. ſctor̃ corpor̃ multas reliquias. ſpirituales pr̃es x̃tuoſos ꝓbos atq̃ pios viros religioſos multos ⁊ bonos in ſua obſeruantia regl̃ari vitã ducẽtes: freq̃ntiã multar̃ p̃dicationũ ⁊ ſctãrum exhortationũ doctores ſctõs ⁊ ſimilia multa.

De bonis tpalib⁹ a deo in patria multiplicatis. Capitul.ij.

Secũdus ẽ ann⁹ tpaliũ bonor̃ ſic ſunt nobilitas ꝓditionis virorꝫ et mulierꝫ diuitie multe pax tpal'am plũ dñiũ. abũdãtia rer̃. nãle ingeniũ ⁊ ſenſativiri nũoſitas pl̃i ⁊ ſimilia.

De prauis cõminatiõib⁹ q̃s flagellandis patrijs miſericor-

¶ De signis propinqui iudicij dei

diter ꝯmittit deus. ¶ Caꝑ. iij.

Tertiꝰ ẽ annꝰ terribiliꝰ cōmiationū q̄ fortɜ b̄ ānο currit sicut in ꝓcedenti sermōe oñsum ẽ ⁊ fortɜ etiā in seq̄ntibꝰ apparebit vt saltē b̄ tertio ānο veniēs vinee dñs inueniat tricesimū sexagesimū cēteſimū fructū opeꝝ bonorum Sinaūt dicit dñs cultori vinee succidite igit illā. i. ciuitatē istā penitꝰ eradica. Tit q̄d occupat terrā fm glo. cur etiā tpali copia vtit. Ex b̄ sumit argumētū q̄ hō pctōr nō ẽ dignꝰ aq̄

¶ De duris afflictiōibꝰ q̄bꝰ misericorditer flagellat deꝰ pctōres

¶ Capitulum. iij.

Quartꝰ ẽ annꝰ durarū flagellationū ⁊ b̄ ẽ annꝰ q̄rtꝰ: quē impetrat vinee cultor christꝰ dicēs dño vinee. Dñe dimitte illā ⁊ b̄ ānο vsq̄dū fodiā ⁊ mittā stercora. In fossione eni mutant glebe et terra q̄ supior erat descēdit: ⁊ q̄ erat inferior eleuat. Tūc ꝝo fodit circa ficulneā christꝰ cū in patrijs ⁊ ciuitatibꝰ reuoluunt status: fiunt in ciuitatibꝰ saccomāni p̄dones atq̄ destructiōes domoꝝ incēdia ⁊ cetera exterminia patriarū. Stercora ꝝo mittit cū p pestilētias et varios morbos ꝓꝓoꝝ crimia punit. Hic ār q̄rtus ānꝰ licet pctōribꝰ apparcat durꝰ: tñ illū impetrat pr̄ pi⁹ q̄ nō vult pctōris etnā mortem ꝑ vt flagell' p̄ñtatur ⁊ viuat dicente dño Apoc. iij. Ego q̄s amo castigo ⁊ arguo. Ad tñ aduentū christi ⁊ passionē deꝰ pctōribus subito aspirā intulit irā. cū illos p bella cateruatim ruere faciebat. Sodomā ⁊ gomorram atq̄ pentapolym cū p̄finib⁹ ciuitatibus igne ⁊ sulphure ꝓfundauit: imo ⁊ totū mundū diluuio exterminauit. Christꝰ aūt naturaz nr̄am assumēs ⁊ p ea mortē sufferēs: hūc q̄rtum dñe patie annū hūano generi impetrauit a deo. Nā licet pctōꝝ sceleratoꝝ abominationes multiplicent tñ ōs pctōres tādiu i sordib⁹ suis suffert. donec multi pctōꝝ sordibꝰ saturati p̄ ꝓfusiōe abominatiōis sue a pctōrū libidine resipiscāt: vel saltē tribulatiōibꝰ concussati dñe correptiōis timore peccādi audaciā p̄dūt sicut Lu. xv. in filio ꝓdigo habet exēplū. Et b̄ est scōm tps punitiōis p̄pate et vtinā nō verificet q̄d Mat. iij. ōr. Jam securis ad radicē arboris posita est.

¶ Tertiū est tps offensiōis ꝓsūmate. Jō sbdit pś. Dissipauerūt legē tuā. Que dissipatio vera est offensio ꝓsūmata. Ex hac ꝓsūmatione ⁊ legis dissipatiōe cognosci potest ꝓpinq̄tas dinoꝝ iudicioꝝ que i terra vel patria supuēturа sunt. In hoc tñ mysteriū clarius Apoc. xiiij. Et alius angelus exiuit de templo clamās voce magꝝ ad sedentē sup nubem. Mitte falcē tuā ⁊ mete q̄r venit hora vt metat: q̄m maturauit messis terre. Et misit ille qui sedebat sup nubē falcē suaz in terra. Hoc q̄dem mysteriū expositū est. ś. sermōe xj. arti. j. p totū de iudicio gnāli. Ex nūc aliq̄liter variando exponat de iudicio priculari alicuꝰ patrie vel ciuitatl. In q̄bꝰ verb̄ q̄ttuor ꝓditiōes christꝰ se ostēdit hr̄e cū iratꝰ mūdum talit punit. Primā splēdoris. scōam vigoris. tertiā rigoris: q̄rtā terroris.

¶ Quō christꝰ p sapiam patris nō scit q̄n patria debet iudicari vel flagellari. ¶ Capitul'. j.

Primā ꝓditionē christꝰ se oñdit habere dum punit. ś. splēdoris. Ipse eni pr̄ne sapie ꝓsiliū nōscit Unde Job. ait. Et aliusꝰ angelus exiuit de templo. Qui ꝝo de tēplo exit p̄us eius interiora clarissime plustrauit. Ubi ⁊ tēplū b̄ est q̄d solus summꝰ pontifex intrat q̄d q̄dem pr̄ne mentis archanū est. Jō pś. dicit. Dñs in tēplo sancto suo. Ipse eni est dñs ⁊ sacerdos q̄ singlariter in b̄ tēplo ẽ. Ubi ad philippū Joh. xiiij. ait. Non credis q⁹ ego in pr̄e ⁊ pr̄ in me est. Et huiꝰ sapie ꝓsilio oē iudiciū suum formal. In b̄ ꝝo tēplo cognscit clare: q̄d de patrijs q̄d de ciuitatibꝰ ad pniam expectādis vel flagellandis in ꝓsilio pr̄ne sapie statuat. Ex tūc de templo exit: cū talia iudicia dina mānifestare intendit. ⁊ p̄cedētia sig̃ ostendit.

¶ Quō christꝰ sua futura iudicia sup patrias diuersimode manifestat. ¶ Capitul'. ij.

Secūda ꝓditio christi iudicātis ẽ vigoris q̄ in eiꝰ clamore demōstrat. Jō subdit. Clamās voce magꝝ ad sedentē sup nubē. Tacet sic̄dē christꝰ cū secreta pr̄na ꝓsilia ceci ⁊ indignis pctōribꝰ celat. Clamat ꝝo cū pr̄na ꝓsilia ⁊ futura flagella p ora p̄dicatoꝝ sceleratis ꝓꝓis mānifestat. vt etiā cū ad sedentē sup nubē clamare dicatur q̄d aliud designat nisi q⁹ idez christꝰ q̄ de tēplo exit ⁊ sup nubē sedēs fm aliā ⁊ aliā formā ad

seipsum clamat dñi secreta dei iudicia de humanis culpis oib⁹ mãifestãda esse denũciat: Vñ de ipso dicit Lu. viij. hoc dicẽs clamabat: significãs q̃ que occulte dixerat exponẽ do mãifestare volebat. Ideo ad pctõres dicitur Esa. xlij. Semp silui t patiens fui sicut pturiens loquar. s. cũ flagellis visitabo iniq̃tates vestras.

¶ De septẽ signis q̃b⁹ cognosci potest q̃ ꝓpinq̃ sunt iudicia dei Capitulum. iij.

Tertia eius ꝯditio est rigoris eo q̃ illa vox clamãs ait. Mitte falcem tuã t mete. Falx eni iudiciũ agendoꝝ denotat. Vñ Deut. xxiij. phibet dominus q̃ nemo mittat falcẽ in messez alienã: ꝫ est nemo temerario iudicio opa iudicet aliena. Hanc falcem chr̃ist⁹ in mãu tenet: cũ recte rõnis iudicio seuera iudicia sua pctõꝝ expectando ꝓpsionẽ ad tpus patient̃ sustinet. Sed tũc falcẽ hãc in messem mittit: cũ eodez recte rõnis iudicio hũana opa discutiẽdo punit. Jõ sceleratl q̃lis cõminat dicẽs illud ꝓphetic̃ũ. Cũ accepo tps ego iustícias iudicabo. Jõ Joh. merito subdit. Quia venit hora vt metat: quoniã maturauit messis terre. Quid eni p messem terre intelligit nisi terreni hoies ad dñi iudiciũ t iustíciã prepati? Sicut ecõtra populi q̃ pati sunt ad misericordiam dei licet messis noient̃ non tñ messis terre dicunt̃. Joh. iiij. Videte regiões q̃ albe sunt iam ad messem. i. ad ꝓpsionẽ t ad misericordiã dei suscipiẽdã. Hic aũt ꝺr q̃ñ maturauit messis terre? Qui ꝺo saltẽ in generali scire desiderat tps q̃ñ dei irati sup̃ plm̃ pteruũ fundũt̃ flagella: ꝑsideret q̃ñ matura ẽ messis. Quia anteq̃z ptra pctõres iracit̃ ꝺs septẽ sunt sig̃ mature messis: t p ꝑseq̃ns contra patriã tps est iudicij ꝓpati de q̃bus. s. sermone. xj. arti. j. c. iij. Hec eadem signa exp̃munt̃ in pticulari p iudicium zodome t gomoꝛre t ꝓfiniũ ciuitatũ. ¶ Primũ q̃ multar horrenda scelera ibi fiebãt. Propterea de zodoma Gen̄. xiij. scriptũ est q̃ hoies zodomite erant pessimi t pctõres coꝝ dño nimis: eo q̃z ꝫ scelus multa alia vitia accedũt t ꝑsequunt̃ t subsequunt̃. ¶ Scõm q̃ tota mẽtis adãdũsione t intentiõe peccabant. Vnde Gen̄. xix. scriptum est. Cum duo angeli ingressi fuissent zodomã t venissent ad domũ loth vespere. id est. hora tarda ꝓpter q̃ꝺ de eoꝝ aduentu non tam cito poterat diffundi fama, nisi tota mentis adaduersione ad hoc scelus inuigilassent: ꝓpterea ibi dicitur q̃ ꝓ uiros̃ angeli irent cubitũ viri ciuitatis vallauerunt domũ loth. ¶ Tertium q̃ cõmunit ab omnib⁹ hoc scelus ꝓpetrabat ideo sequitur vbi. s. q̃ venerunt a puero vsq̃z ad senez omnis populus simul. s. ad domuz loth. Et Gen̄. xviij. ait dñs ad abraam cuz versus zodomam pariter irent cũ cepisset a q̃n̄ginta q̃ si inueniret in zodoma decem iustos toti parceret ciuitati. Ecce q̃ tota ciuitas corrupta erat. ¶ Quartum q̃ aperte inuerecũde et impune fiebat ideo sequit̃ vbi. s. Vocauerunt̃q̃ loth t dixerunt ei. Vbi sunt viri? Ecce q̃ non multum iuuenculi erant. Sequit̃ qui introierunt ad te nocte: Ecce q̃ multum tarde intrauerũt domũ t tamen mox fama diffusa est. Et addunt impudens verbum: Educ illos huc. s. in via vt. s. cognoscam⁹ eos̃ id est. coram oibus abutamur eis. O stupẽdum facinus t inuerecundũ scelus. ¶ Quintum q̃ fiebat tota cordis affectiõe ꝓpterea ꝫ infertur. q̃ resistente eis loth dixerũt ei. Recede illuc. s. insensata bestia. Et rursus ingressus es inq̃ũt vt aduena. Quasi dicãt ad similia ppetranda. Nunquid vt iudices? Quasi dicẽnt. Non. Teipsum magis affligem⁹. s. p zodomiticũ actum tecum peccãdo etiam te inuito q̃z hos. Vimq̃z faciebant loth vehementissime iamq̃z ppe erant vt ꝑfringerent fores. ¶ Sextum q̃ hoc faciebãt toto studio quod ostendit̃ non solum ex plurib⁹ p̃cedẽtibus. sed etiam ex his que ibi sequunt̃ quia angeli ꝑcusserunt eos cecitate a mimo vsq̃z ad maximũ ita vt ostium inuenire non possent. s. q̃uis illud toto studio quereret̃ ¶ Septimũ quia hoc faciebant continue t pseueranter ideo ait dñs Gen̄. xviij. ad abraam. Clamor zodomoꝝ t gomorreoꝝ multiplicatus est: t peccatum eorum aggrauatũ est nimis. Descendaz t videbo vtrum clamorem qui venit ad me compleuerũt opere. Quasi diceret. matura sit messis. Sed quia per predicta p̃cedentia signa vidit messem illam maturam: sequitur. q̃ pluit dñs super zodomã et gomorram sulphur t ignem a dño de celo t subuertit has ciuitates t omnẽ circa regionem vniuersos habitatores vrbium et cuncta terre virentia. Similiter cum dominus abrae extermiatione gentium ꝓmisisset que terram quam ei promisit ꝺtinue incolebant ait. Necdum implete sunt iniquitates eorum. scilicet amorreorum vsq̃z ad presens tempus Gen̄. xv. Quasi diceret. Et semini tuo hanc terram ꝓmitto: tñ ante tps comple

De causa ignorãtie futuri iudicij

menti iniqtatis eoꝝ nõ extermiabo. Ex his que dicta sunt nũc pensẽt qlibet auditoꝝ ãntum hec signa in patria regnãt: ꝛ inde ppinquitatẽ iudicioꝝ dei seu lõginqtatẽ intelligꝫ

Qꝛta seueritate cõtra obstinatos populos executioni mãdet deus iudicia sua. Cap. iiij.

Quarta ꝛ vltima ꝓditio christi iudicia facientẽ est terroris: de q̃ Joh. subdit. Et misit q̃ sedebat sup̃ nubem falcẽ suam in terrã: ꝛ messuit terram. Nubes ꝫ sup quã angelus christ⁹ sedet est eius hũana caro. Vñ Esa. xix. Ecce dñs ascendet sup nubem leuẽ: ꝛ ingredietur egyptũ. Sup hanc nubẽ sedet qꝫ licet pctoꝛibus terribilis appareat in iudicijs suis: oia tñ in trãquillitate iudicat vt dicit Sap. xij. Sed tunc mittet falcẽ suam in terrã ꝛ metet terrã: cũ terrenas ꝓcupias luxurie superbie seu auaricie flagellis guerrarũ pestilentiarũ et famis castigat. Vñ Jhiere. xxj. Disposui faciem meã sup ciuitatẽ istam in malũ ꝛ non in bonũ. Et ante ꝓmiserat ꝛ q̃ derelicti fuerint in ea peste gladio ꝛ fame in mãu querẽtium aiam eoꝝ dabo. Et Esa. xxiiij. Ecce dominus nudabit terrã ꝛ dissipabit eam: ꝛ afflget faciem ei⁹. Tunc vo dñs terrã nudat: cũ vel causas luxurie supbie vel auaricie ab homine aufert. vel ipos hoies ab eis morte seu alias remouet. Vñ Esa. xvij. Ablata ẽ messis in die hereditatꝫ. i. ĩ tpe quo mũdana putabat sine fine hereditare: ꝛ dolebit q̃ik. scꝫ qꝫ ad tpalia afficiebaꝫ affectualiꝫ. Hec pi⁹ deus mĩcordiꝫ egit vt ꝙ flagella euigilent ꝛ resipiscant scelerati: qꝫ ꝙ ꝓspera mũdi ad oium bonoꝝ insensualitatẽ ducti sunt sicut dicit Esa. xxviij. Vexatio dat intellectũ auditui. Vo ad pũssionẽ ꝛ coꝛreptionẽ aũt sua iudicia ꝛ flagella nobis largiri dignet ille q̃ ꝛ dilectione pũsionẽ expectat ex dilectiõe flagellas ex dilectiõe ad pniam vocat atq; ex dilectione gr̃am in pũti donat ꝛ gloriã in futuro dñs: dñs ieſus christ⁹: q̃ cũ pr̃e ꝛ spũsctõ gloriose triũphat in secula seculoꝝ Amen.

Feria. iij. post scdam dñicam in q̃dragesima de multiplici cãre populi sup eos futura dei iudicia non cognoscunt nec verent. Ser. xx.

Qui autem se exaltauerit hũiliabiꝫ Mat. xxiij. ꝛ in euangelio hodierno. Grauis snia ꝛ dura iusticia a dño ꝓtra supbiã merito paꝫ: eo q̃ oium flagellandoꝝ scelerũ q̃ ꝓtra charitatẽ fiũt sit ꝑncipiũ ꝛ oꝛigo sicut ꝛ Eccl. x. Initiũ oĩs peccati ẽ supbia: ꝛ qui tenuerit eaꝫ adimplebiꝫ maledicti. i. iudicijs ꝛ maledictiõib⁹ dei. Vñ Jhiere. i. Ecce ego ad te supbe dicit dñs exercituũ: qꝫ veniet dies tu⁹. tps visitatiõis tue. et cadet supbus ꝛ coꝛruet ꝛ nõ erit q̃ suscipiet eũ. Vñ ps̃. Retribuet abũdanꝫ facientibuꝫ supbiã. i. quecũq; scelera ꝛ pctã: qꝫ in qlibet peccato est supbia ꝛ ꝓmpt⁹ dei. Legaꝫ aũt hec dictio abundanꝫ cũ replicatiõe ꝫ modo. Retribuet abũdanꝫ facientib⁹ supbiã abundanꝫ. Vñ de abũdantia hui⁹ sceleris dicitur Apoc. xviij. Reddite illi sicut illa reddidit vobis ꝛ duplicate duplicia ſm opera eius. Sequitur. Quantum glorificauit se ꝛ in deliciis fuit: date ei toꝛmentũ ꝛ luctum. Hec tamen ĩ illis iudicijs maxime adũtendum. quia q̃to sceleratis populis ꝓpinquioꝛa sunt. tanto illa minus ptimescũt ꝛ minus ea intelligunt seu cognoscunt. Quod non ex alia causa cõtingit: nisi quia cecitas mentis ĩ eis ex superbia gnãta eoꝝ intantũ obtenebꝛat intellectum q̃ suam manifestã ruinam non vident. Ideo dicit Esa. xlij. Educ foras populũ cecum ꝛ oculos habẽtẽ: surdũ ꝛ aures sunt ei. Vnde ps̃. causas talis humiliatiõis ꝛ ignoꝛate ruine oñdit dicens. Veniat illi laqueus quem ignoꝛat ꝛ captio quã abscondit apꝛehendat eũ: ꝛ in laqueũ cadat in ipsum. Et pt esse aliud thema. In qb⁹ triplex causa hui⁹ ignoꝛãtie demſtꝛat. Prima est ex pte dei. ibi. Veniat illi laque⁹ quẽ iḡrat. Scda ex parte mũdi. ibi. ꝛ captio quã abscõdit apꝛehẽdet eum. Tertia ex pte iudicij. ibi. ꝛ in laqueum cadat in ipsum.

Articulus pri⁹ q̃ q̃druplici ter exigẽtib⁹ culpis excecat deus pplos ꝛ magnates ne intelligãt ꝓpinquam eis ruinam.

Prima causa hui⁹ iḡrãtie ẽ ex pte dei. Jo ps̃ ait. Veniat illi laque⁹ quẽ iḡrat. i. veniet patrie vel ciuitati laque⁹ captiuitatꝫ quẽ iḡnoꝛat. s. futurũ esse. Vel laque⁹ ẽ pestꝫ vel fames ĩtẽ. Vñ Pꝛou. xxj. impinget. s. pls a bo ad laqueos moꝛtꝫ. Et Greg⁹. Si ad q̃s impij ꝓperãt penas aspicerẽt: pfecto gressus reflecterẽt. Vñ Esa. xlvij. Veniet sup te malũ ꝛ neſcꝫ oꝛtuꝫ ei⁹: ꝛ irruet sup te calamitas

quã non poteris expiare. Veniet sup te mi-
seria repete quã nesci. Quõ aũt fiat ex parte
dei ostendit alibi pphet̃a pś. ciij. dicens de
egyptijs. Conũtut cor eox vt odirẽt populũ
eius. Ad idem Job in fi. xij. ait. Qui imutat
cor pncipis populi terre: t decipit eos vt fru
stra incedant p inuiũ. Paplpabũt q̃si i tene-
bris: t i luce errare eos faciet q̃si ebrios. Ez
q̃d est hoc dicere? Nunq̃d deus pl'ox t dño
rum corda pũtit vel imutat ad malum? Re-
quaq̃. Absit oino credere q p se vel imedia-
te malicią cordi alicui⁹ infundat: vel aliquaz
inclinationẽ ad malum tribuat: attam alijs
modis põt facẽ t p sequẽs attribuit sibi. Et
ad põens q̃ttuor gnales ponam⁹ vias p q̃s
deus dicit opari hec talia mala. Primo p vi-
am subtractiõis. scõo p viã pmissiõis. tertio
p viã illustratiõis: q̃rto p viam impssionis.

Q2 deus q̃s dignos flagellis nouit excecat eos p gratiarũ sua rum sutractionẽ. Cap̃. j.

Primo p viam subtractiõis. Sub-
trahit enī deus gr̃am iam populo
datã vel cuilibet cõicatam: t h̃ p-
pter demerita pctor. Subtrahit etiã angeli-
cam custodiã t ptectionẽ quã ordinauit per
q̃ttuor angelos sicut patuit. s. sermõe. viij.
Subtrahit enī a pl'o lumẽ veritatl t iudicij
veri t pssij boni tunc. dũ homo crucis sig̃cu
lo signare se putat impingit in oculum suũ.
Abstrahit a pl'o gr̃am vnionis. adiutoriũm
puissiõis. sanitatẽ aeris. Ponderate insuper
pticularit si q̃ttuor dicti angeli temptatiões
cessent refrenare vt ibi dictũ est vel multas si
ue aliquas p̃dictarũ: psiderat bene discreta
mens quid inde sequit. Sicut enī nauis si-
ne gubnaculo. s. absq̃ rhemo remigãtib⁹ et
velo. non põt regularẽ cursum seruare sed
ex sola carentia dictor irregularẽ cursuz fa-
cere necesse est: sic est in pposito nr̃o. Est enī
mens nr̃a sicut nauis in medio maris. Do-
na x̃o gr̃arũ sunt ei p gubnaculo t rhemis
et anchoris t velis. Deus aũt t angeli t ec-
clesie regnũ sunt p ductore hmõi nauis. Jõ
dñs ait Jo. xv. Sine me nihil potestis face-
re t pś. In manib⁹ tuis sortes mee. Ipse est
qui opatur in nobis velle t pficẽ p bona vo-
luntate śm aplm ad Phil. ij.

Q2 deus multipliciter pmittit ruere t piclitari impios pctores. Captulũ. ij.

Secũdo nocet deus p viã pmissio-
nis. Permittit enim dom⁹ populum siue
hominem tripliciter cadere in ruinam di-
mittens eos. Q̃q̃ in ptãte suox vitiox et
passionũ sicut ait pś. Dimisi eos śm deside-
ria cordis eox ibunt in adinuẽtiõib⁹ suis. q̃
male. Immo pessime sicut dicit ad Rho. j.
ideo tradidit illos deus. s. pmissiue in deside
ria cordis eox t in passiones ignominie tẽ.
Q̃q̃ in ptãte demonũ. Unde Apoc. vj.
Cum aperuisset sigillũ quartũ. Sequit. Et
ecce equus pallidus t q̃ sedebat sup eum no
men illi mors t infernus sequebat eu: t da-
ta est illi ptãs sup q̃ttuor partes terre. i. ciui
tatis vel patrie. interficẽ gladio fame morte
et bestijs terre. Unde Job. ix. Tradita est
terra in manus impij. Q̃q̃ i potestate ma-
lorum hoiuz ad malũ multiplicit inferendũ
Vñ Apoc. ix. de fumo putei abyssi. i. de sup
bia exierunt locuste in terrã. i. hoies impij
alios punientes t flagellãtes q̃si manigoldi
de dio. i. spiculatores dei. Sequit. Et data ẽ
illis ptãs sicut hũt scorpiões terre. Scorpio
enī lingua lingit. brachijs stringit: t cauda
pungit. Sic tales hoies q̃bus pmissiue pces-
sa est hec potestas pctoribus nocẽt blandicijs
et malicijs t violentijs. Ait pś. Loquunt pa
cem cum primo suo: mala aũt in cordib⁹ eo-
rum. Et hoc dicit de blãdicijs t malicijs. De
violẽtijs Ezech. xxx. or. Cõfortabo brachia
regis babylonis: dabo q̃ gladiũ meum in
manu sua. Cum enī pmittit populus vel pec
catos esse in manib⁹ vitiox suox demonũ et
malox hoium: necesse est sequi ruinã suam.
Sicut enī nostra natura sub morbis graui-
bus t multiplicib⁹ pstituta aut in medio ig-
nium siue in medio famelicox leonũ posita
pire cito necesse est: sic in pposito nr̃o. Insu-
per sicut auis saxa ad collũ ligata habens et
alas multitudie aquarũ ingurgitatas pe-
desq̃ irretitos oino volare non põt sed bene
in p̃cipiciũ ire: sic ptingit in pposito nostro.

Q2 ppt illustratiões diuinox donox excecant impij ne cogno scant ruinam suam. Cap̃. iij.

Tertio nocet de⁹ t indirecte ad ma
lum inducit per viam illustratio-
nis siue obfuscationis. Operat
enī dñs q̃q̃ opera lucis in pspe-
ctu iniquorum t impiox: que quidez habẽt
lyppos oculos excecare. Hec enim pro im-
pijs dz dimittẽ ds q̃n regat mũdi nãlem cur
suz. t q̃n teneat ordinẽ iusticie tã mal'q̃ bõis
t q̃n donet bona gr̃e electis suis faciẽs i eis

opera misericordie sue illa diuidẽs singulis put vult. Non enim debet sol retinẽ vel retrahere lumen suũ: qz infirmis oculis est nociuus. Superbis humilitas siue in ope siue in sermone placere nõ põt. Eccl. xiij. Abominatio superbo humilitas. Nõ discholus ꝛ superbus ex correptiõe salubri ꝛ iusta fiet durior ꝛ peruicor. Carnalis homo ꝛ aialis mũdicią ꝛ castitatem exemplo vel p̃cepto vel etiã ex necessitate sancte societati suppositas non feret sed fugiet: ex hoc etiam fortius ꝓcupiscẽtie frena laxabit. Unde Eccl. xxj. Audiuit verbuz luxuriosus ꝛ displicebit ei: ꝛ pijciet illud p̃ tergum suũ. Auaris pauptas ꝛ pauptati sermo atq; paupes odibiles sunt: sicut dicitur Eccl. xiij. Execratio diuiti paup Incredulos sicut q̃tidie in iudeis patet veritati altitudo excecat diuinoꝝ mysterioꝝ. In hoꝝ iudiciũ dicit Lu. xvj. q̃ audiebãt hec oia pharisei q̃ erant auari ꝛ deridebãt eum. Et sic intellige qñ de alijs loquebat sicut de humilitate ꝛ castitate ꝛc. Ex his patet q̃ hoies male disciplinati ꝛ maxime sceleratí ex istis gratijs ꝛ virtutib⁹ faciunt damnũ suũ. Insup ex gratijs electoꝝ ad emulationẽ ꝛ ad odiũ ꝓuocant. et sepius qñ malis ꝓpinq̃ sunt iudicia dei ex eoꝝ annũciatiõe non corrigunt: imo ꝓterui unt ꝛ deteriorant. Nam ſm Greg. tumor mentí obstaculũ prebet veritati. Scabiosus rasorem odit. fur lucem. adultera virũ suũ. freneticus manib⁹ ꝛ pedib⁹ impugnat eum qui sibi medet: ꝛ obstinat⁹ atq; reprobatus pctõr ꝛ populus in p̃dicatore radiũ veritatí abhorret.

Qz ex impressiõe diuinaꝝ gratiarũ sepius pctõres excecantur ne intelligãt exterminiũ suum.

Capitulum. iiij.

Quarto etiã indirecte ad malũ inducit deus p̃ viã impssiõis. Misericors enim deus q̃ nõ vult mortẽ pctõris. sed magis vt ꝓuertat ꝛ viuat vt dicit Ezech. xviij. qñq; facit aliqs gratiarũ impssiones cordib⁹ impioꝝ q̃bus impij abutunt ex eoꝝ arbitrij libertate ꝛ durãte eoꝝ malicia. q̃si necesse bñt illas gras retorq̃re ad malum sicut insipiẽs homo male vtit bonis. ꝛ iudas scintilla ꝓscietie licet etiam sathana illũ adiuuante pnia ductus laqueo se suspẽdit Mat. xxvij. Cayphas q̃z instinctũ ꝓpheticũ a deo sibi imissum ad suam malignitatẽ ꝛ suaz ꝓpriam intentionẽ intorsit: qui Jo. xj. ait. Expedit vobis vt vnus moriat̃ p̃ populo ꝛ nõ tota gens pereat. Adulti donũ naturalis ingenij ꝛ intelligẽtie alte in diabolicas ꝛ pniciosissimas malicias vertunt: ꝓpter quod lumine veritatis priuant̃ sicut dicit Hiere. xxxiij. Abscondam faciem meam a ciuitate hac ꝓpter oẽm maliciã eoꝝ. Alij donũ fortitudis corporalis ꝓuertunt ad bella ꝛ ad audacias cer uicosas. Quidam donũ timoris vertunt in pusillanimitates. impetũ mũdane ire ꝛ potentie plus q̃z dei iusticiã formidãtes. Sũt ꝛ alij qui diuitias ꝛ potentias naturales morales ac spũales in arrogantiã ꝓuertũt. Naturales diuitias noiam⁹ in mentalib⁹. vt ingeniũ magnũ ꝛ naturales sensus. In corporalibus vt in mulitudie ꝛ pulchritudine ꝛ populi libtate. In tpalib⁹ vt in denarijs seu pecunijs mercancijs possessionib⁹ edificijs et dñijs in honorib⁹ ꝛ gloriosa secli fama. Morales diuitie sunt prudẽtia iusticia fortitudo et tempantia ꝛ virtutes que ꝓcedunt ex eis Diuitie spũales in fide spe ꝛ charitate ꝛ his que diriuant̃ ab eis comphendunt̃. De his qui talibus diuitijs abutebant̃ erat ille cui Apoc. iij. dicitur. Et dicis q̃ diues sum. s. i diuitijs naturalib⁹ ꝛ locupletat⁹ in moralib⁹ et nullius egeo. s. in diuitijs dinalibus: ꝛ nescis quia tu es miser. s. quo ad primas ꝛ miserabilis q̃ ad scõas. ꝛ pauper ꝛ nudus ꝛ cecus in dinalibus seu spũalib⁹. Et ſm hãc q̃rtam viam dñis similit ꝛ populis ꝓuerb. xxj. dicitur. Cor regis in manu dei: q̃cunq; voluerit inclinabit illud. Ecce quõ ex parte dei venit patrie ꝛ populo laqueus quẽ ignorat.

Articulus. ij. q̃ q̃druplex est causa ex pte mũdi: q̃re populi et magnates nõ intelligunt sua futura iudicia.

Secundo venit ex parte mũdi ignorãtia hec. Ideo ꝓphera subdit. Et captio quã abscondit apprehendit eum siue illum. Quena est hec captio quam peccator abscondit nisi diuinũ iudicium quod sub incõsideratione dei ꝛ sui per ignorantiã sibiipsi peccator abscondit male viuendoq; celat. Hec quidem captio tunc peccatorẽ cecum apprehendit: cũ insperatum nec expectatum dei iudiciuz venit. Ab hac captione timebat apprehendi pñs dicens. A negocio perambulante in tenebris. Ideo alibi orabat dicens. Ab occultis meis munda me dñe ꝛc. Insuper Job. xiij. hoc timens ait. Quas habeo iniquitates

et pctā: ꝛc. Si ille quē de aliquo certo peccato cor in tota vita sua nō reprehendit pctā scelera ꝛ iniqtates se habere timebat ac p̄ dei iudiciū formidabat. ꝯtomagis pctōres ꝛ populi in oi scelere inuoluti in oi iniqtate irreti ti. in oi ignorātia obcecati. p̄ trepidare tenētur: Nō si non fecerit insipiens multitudo: captio quā abscondit apprehēdit eam. Magnū ꝙ piculū est tale iudiciū non videre: qz malū qđ ignorat nequaq̄ timet nec remedium prepat nec exhibet. Sed vñ ex pte mūdi est ignorātia ista. Dicendū ꝙ ꝙdruplex pōt esse causa eī. Prima longa trāquillitas. secunda magꝝ psperitas. tertia apparēs bonitas: ꝙrta existens iniquitas.

Qz longa tranquillitas pacis occultat pctōrib⁹ exterminia sua futura ꝛ ppinq̄. Ca. j.

Prima causa est longa trāquillitas Occultat enī multitudo malor ꝛ magnitudo eor ꝛ dinor iudicior ex longa tpis dilatiōe sicut tpe loth illi picture gnātioni Gen̄. xix. Nam si nō solū ꝙ ꝑlus ille crederet se tali iudicio extermiandū: sed nec generi loth ita insensibiles facti sunt ꝙ cum diceret eis surgite ꝛ egredimini de loco isto qz delebit dñs ciuitatē istam visus ē eis ꝙsi ludēs loqui. Quasi dicerēt. Quō delerz dñs tam pulchrā patriā que br ꝙsi padysus dei. quō aboleret tantā multitudinē ꝑlorz vbi multi puuli ꝛ inocētes q̄ in hac pticulari patria nunꝝ fecerint p̄. cū etiā sum⁹ de ꝑlo dei? Hoc trufaris vt terreas nos ꝛc. Idem similit tpe diluuij factū est ꝙ noe diluuiū predicebat nō solū verbo annūciādo: sed etiā facto arcā fabricādo. Sz qz tūc dñs nō pluerat sup terrā nec aliqđ notabile iudiciū ꝛ exterminiū dederat mūdo longaq̄ mūdana trāquillitate steterat mūdus. carnales hoies tale exterminiū abhorrebāt: ideo p̄ credē nō poterāt nec volebāt. Sic etiā erit tpe iudicij gnāl sicut br Luc̄. xvij. Sicut factū est i dieb⁹ noe ita erit in dieb⁹ filij hois. Edebāt ꝛ bibebant vxorez ducebāt. ꝛ dabant ad nuptias. vsq̄ i diem q̄ intrauit noe in arcā. ꝛ venit diluuiū ꝛ pdidit oēs. Similit sic factū est dieb⁹ loth edebāt ꝛ bibebāt emebāt ꝛ vendebāt plātabant ꝛ edificabāt. q̄ die aūt exijt loth a zodomis: pluit ignē ꝛ sulphur de celo ꝛ oēs pdidit. Sic sepe euenit ciuitatib⁹ ꝛ patrijs q̄ diu absq̄ diuinis flagellis ꝛ maxime guerris in trāquillitate steterūt. Hoc etiā exterminiū iudicior factum est p̄ rhomanos hierosolymitane ciuitati ꝛ patrie qō ꝓuidens dñs Lu. xix. flens sup ciuitatē ait. Si cognouisses ꝛ tu. Et q dem in hac die tua que ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

Qz psperitas magna excecat oculos pctōr ne cognoscat propinquā suam ruinam. Ca. ij.

Secūda causa hui⁹ occultatiōis est magꝝ psperitas. Magnitudo enīz psperitat ꝛ abūdantia bonor tē poralium: mirabilit excecat oculos pl̄or. Qui hz aures audiēdi audiat qđ spiritus dicat huic ciuitati Ezech̄. xvj. Hec fuit iniqtas zodome sororis tue. superbia. saturitas. panis. abūdantia. ꝛ ocium ipsius ꝛ filiarū eius. Vñ Deut̄. xxxij. Dan fluet largit ex basan. Dan causa ꝛ basan pinguedo intrant. Quasi dicat. Causa fluenti ruine est pinguedo. In exemplū ei⁹ ꝑsiderent patrie a deo p̄ exterminia sepi⁹ ꝛ duri⁹ in italia visitare ꝛ abūdantiores repient sicut patet de lombardia apulia bononia ꝛc. Hinc dicitur Hiere. v. Magnificati sunt ꝛ ditati. incrassati sunt ꝛ impinguati: ꝛ pterierūt sermōes meos pessime. Vñ Deut̄. xxxij. Incrassat⁹ est dilectus ꝛ recalcitrauit incrassat⁹ impinguatus dilatat⁹. Vñ Osee. xiij. Adimpleti sunt et saturati sunt: eleuauerūt cor suuz ꝛ obliti sunt mei. Ad idem dicitur Job. xv. Contra oipotentē roborat⁹ est. cucurrit aduersus deum erecto collo: ꝛ pingui ceruice armat⁹ est. Vnde ps̄. Repleti sunt qui obscuratisūt terre domib⁹ iniqtatum. Et Hiere. xxij. dicit dñs ad tales. Locutus sum ad te in abūdantia tua: dixisti non audiam. Hec ē via tua ab adolescentia tua: quia non audisti vocē meā Mira nempe ingtutudo hoium ꝛ ignorātia ceca. cum cetera alia p̄ bñficia domesticantur. sola hūana corda p̄ dei bñficia excecant et indurantur.

Qz bonor apparētia occultat populis dei iudicia. Ca. iij.

Tertia causa huius occultatiōis est quedam apparens bonitas. Sic in plerisq̄ ciuitatibus hospitalia multa ꝛ magna ecclesiarum edificia mira multitudo religionū ꝛ religiosorz Que licet in multis sunt grata deo: attamē multi insipientes quadam insana ꝑfidentia in illis sperant: tum ipsi oia illis ꝓtraria operentur. Nec tamen celare possunt q̄n ostendunt ꝙ talia que agunt sunt aparentia non exitia bona: cū ipsi tuba canāt q̄cūq̄ faciūt de talib⁹ spūalib⁹ bonis. Nō enī p̄ edificarēt hospitale nō ecclesiā nō altare siue capellam non deniq̄ simile quicq̄: nisi nomen suum

De causa ignorãtie futuri iudicij

et arma ibi qñq; supꝫ christũ notabiliter insignirẽt. Qñ etiã p pphetã puisum ẽ cuz dicit Posuerũt sua sig̃. nõ dei sig̃. s. eoꝝ hypocrite intentiõis ꝛ nõ cognouerũt. s. in vita sicut in exitu cognituri sunt sup summũ. s. ponũt nec etiã verenꝫ in sacris calicib⁹ ꝛ pamentis talia opari. Contra ꝙs dñs ait Mat. vj. Cuz facis elemosynã noli tuba canẽ ante te sicut faciũt hypocrite. Vñ Mat. xxiij. Duces ceci excolãtes ꝯculicẽ. s. ne bibaꝫ cũ vino: camelum aũt gluciẽtes. i. mima delicta q̃si expurgantes maxia aũt cõmittẽtes ꝛ incoꝛpantes Apparẽt q̃dam gestu ꝛ incessu modesti ꝛ g̃ues. mulieres etiã alique mature ꝛ honeste et cõiter populi extrinsecus in multis apparent deuoti ac vtuosi: ad quos dicit domin⁹ Mat. xxiij. Mũdaꝫ qñ de foꝛis est calicis ꝛ papsidis: intus aũt pleni estis rapina ꝛ imũdicia. Mũda pꝛius qñ intus est. Et addit. Sile̅s estis sepulchꝛis dealbatis q̃ foꝛis apparent hoib⁹ iusti: intus autẽ pleni estis hypocrisi ꝛ iniq̃tate.

Qꝛ peccata impioꝝ excecant oculos illoꝝ ne sint capaces ruine sue. Capitul. iiij.

Quarta causa est existẽs iniquitas Multiplicata enĩ pctã excecãt ꝓpꝛii intellectũ ne veritatẽ intelligẽ quant. Vñ Sap. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ et nesciert sacra dei. i. ei⁹ occulta. neq; mercedem sperauerũt iusticie. Cũ enĩ aq̃ etiã clara quassaꝫ ꝛ agitaꝫ difficile q̃d in ea lateat videri põt. q̃stomagl in turbida vel in sceno? Sic etiã cum ꝓpꝛius imergit se i pctis sicut sus i volutabꝛo luti. q̃d mirũ si dei flagellãtis futura iudicia non cognoscit. Sed audi vtinã non de ꝓpꝛio isto illud Sap. xvij. o ia s. scelera cõmixta sunt. Sanguis. homicidiũ. furtũ. fictio. coꝛruptio. infidelitas. tmrbatio. piuriũ. tumult⁹. ꝛ bonoꝝ dñi imemoꝛatio. aiarũ inq̃natio nccitatl imutatio. nuptiarũ incõstantia. inoꝛdinatio mechie ꝛ impudicitie. Quid igitur mirũ si in talib⁹ ꝛ g̃uioꝛib⁹ ꝓpꝛii inoluti nõ intelligũt futura sup eos iudicia dei? Vñ dñs Soph. j. cõminaꝫ dicẽs. Tribulabo hoies ꝛ ambulabũt vt ceci: qꝛ dño peccauerũt. Et effundeꝫ sanguis eoꝝ sicut fumus et coꝛpa eoꝝ sicut stercoꝛa. Et hec captio quã abscondit ꝓpꝛius apꝛehendit eam. Et hec sufficiant de scõa causa ex pte mũdi.

Articulus. iij. q̃ ꝓpter q̃dru plicem causam occultat deus iudicia sua.

Tertia causa ignoꝛãtie taliũ iudicioꝝ ẽ ex pte ipsius iudicij. Qñ q̃dem inpscrutabile ẽ ideo dicit ad Rho. xj. exclamatiue. O altitudo diuitiarũ sapie ꝛ scie dei. q̃z incõpꝛehẽsibilia sunt iudicia eius. ꝛ inuestigabiles vie eius. Magna q̃dez abyssus q̃ sepe pctõꝛes dei iudicia ꝛ flagella que maxie hoꝛrent ante oculos teneant nec illa cognoscãt vt merito populo eueniat illud pñ. Et in laqueũ cadat in ipsum. i. insperato cadat in iudicium dei. ideo timeãt populi iudicia dei. Vñ pñ. alibi. Judicia dei abyssus multa. In tali enĩ occultatiõe iudiciꝝ q̃ttuoꝛ latent abyssus que sunt q̃ttuoꝛ cause ꝓpter q̃s hec dei iudicia occulta sunt. Pꝛima est abyssus timoꝛatiõis scõa abyssus hũiliatiõis. tertia abyssus exclusionis: q̃rta est abyssus excecationis.

Qꝛ deus occultat iudicia sua vt semper pctõꝛes habeãt timere atq; pauere. Capitulũ. j.

Prima ẽ abyssus timoꝛatiõis. Occultat enĩ deus futura flagella vt semp pctõꝛes paueãt illa ignoꝛantes q̃s dñs ventur⁹ sit: sicut Apoc. iij. cõminatoꝛie dicit dñs tali ꝓpꝛio. In mẽte habe q̃liter accepis p aurẽ mẽtis ꝛ audieri p aurem coꝛpis ꝛ serua. i. obserua p te audita ꝛ pniam age de ꝓteritis culpis. Si igit nõ euigilaueri tu ꝓpꝛie q̃ litargio somno oꝓpimeris: veniam ad te tanq̃ fur. ꝛ nescies q̃ hoꝛa veniã. Et merito q̃dem. vt q̃ deũ cognoscere diligẽ ꝛ timẽ noluit ꝓpter bñficioꝝ collationem: ipsum intelligat p duroꝝ flagelloꝝ punitionẽ iuxta illud ꝓphete Cognoscet dñs iudicia faciens.

Qꝛ ad humiliandũ elatos occultat deus iudicia sua Ca. ij.

Secũda est abyssus humiliatiõis. Multi plerũq; qui sunt i culmine magꝝ tãte sapie se estimãt eẽ. q̃ oculo mẽti a deo oĩno amoto putant se eẽ sufficiẽtes regẽ totũ mũdũ. Hãc supbiã volẽs cõꝓmẽ ds occultat iudicia sua: ipsq; insperato flagellans humiliat cõfusione cõdig̃. sic Job. xxvj. de dño dꝛ. Prudẽtia ei⁹ percussit supbũ. ꝛ pñ. tu hũiliasti sic vulneratus supbũ in bꝛachio vtutl tue. Et alibi. Dispge id ẽ. dispges illos i vtute tua ꝛ depone. i. depones eos ꝓtectoꝛ me⁹ dñe. Delictl orl eoꝝ sez deponeꝫ ꝛ silr sermonẽ labioꝝ ipoꝝ: ꝛ cõphẽdanꝫ. i. cõꝓhẽdenꝫ in supbia sua ꝙ execratione ꝛ mẽdacio.

Q occultat deus multis iudicia sua ꝓpter illoꝝ indignitatez

Capitulum.iij.

Tertia est abyssus exclusiõis. Non eni decet dei secreta indignis ⁊ indispositis reuelari. Jõ aliqb⁹ sanctis viris alias idoneis pluries abscõdũt iudicia dei: quia forte nescirẽt celare indignis aut forte nõ plene idoneis vt ⁊ iniusti magis aũt scelerati in suspitiõe taliũ iudicio rum semp habeat vigilare. Vñ Apoc. ij. cõminat tali ꝙ̃o saluatoꝛ dicẽs. Pniam age ⁊ ꝑma opa fac. Sinaũt: veniõ tibi ⁊ mouebo candelabꝝ tuũ de loco suo. Candelabꝝ xo qõ lumẽ tenet sed ex se lurnẽ nõ habz regnũ est a deo ꝙ sua gloria ꝓcissum ⁊ẽ que prudẽter dicat predicatoꝛ discretus.

Q occulta sunt iudicia dei ad obcecandũ oculos impioꝝ ne illa effugere possint. Cap. iiij.

Q Uarta ẽ abyssus excecatiõis. Occultat eni õs iudicia sua ad excecãdum reprobos taliũ tpoꝝ: ⁊ ad bꝑpuise. Et licet ꝑmoniti sint tales ꝙ ꝑdicationes ⁊ sig̃: verificaꝁ tñ in eis illud Joh. ix. In iudiciũ veni. s. ꝙ annũciatã veritatẽ in hunc mũdũ vt q̃ nõ vident videant ⁊ q̃ vident cecifiant. Vñ Esa. vj. Audiui vocẽ dñi dicentis quẽ mittã ⁊ quis ibit nob: Et dixi. Ecce ego Mitte me. Et dixit. Vade. Et dices populo huic. Audite audiẽtes ⁊ nolite intelligẽ: ⁊ videte visionez ⁊ nolite cogſcẽ. Excꝛeca coꝛ ꝓpli huius ⁊ aures eiꝰ aggũa ⁊ oculos eius claude: ne forte videat oculis suis ⁊ auribꝰ suis audiat. ⁊ corde suo intelligat ⁊ ꝙuertaꝁ ⁊ sanem eũ. Et sic merito in laqueũ cadat in ipsum q̃ q̃ se exaltaueꝛit hũiliabiꝁ. A q̃ laqueo et a q̃bus piculis ⁊ iudicijs eripiat nos illuminatoꝛ mentiũ dñs noster iesus christꝰ dãs vere penitentib⁹ gr̃am in ꝑnti: ⁊ gloriã in futuro. Qui cũ ꝑre ⁊ spũsancto iudicia sua retinens ⁊ dispẽsans triũphat glorioſus in secula seculoꝝ Amen.

Feria. iiij. post. ij. dñicã in q̃dragesima de multiplici hoĩum ignorantia. Ser. xxj.

In Nescitis quid petatis Mat. xx. et in euãgl. ho. Multum officit charitati ignorantia veritatis. Etenim inde fit q̃ nec bonum amatur nec malum odio habetur. Et quod periculosius est ꝓtingit ex hõ sepe q̃ bonũ respuitur ⁊ malũ eligiꝁ: eo q̃ bonũ veraciꝁ estimeꝁ malũ et malũ bonũ. Qõ intelligẽs sapia dei christus iacobo ⁊ iohãni ex ig̃rantia ing̃ta postulantib⁹ in verbo ꝓpositi rsidet dicens. Nescitis q̃d petatis. Nã ad litterã si querebãt in aliq̃ terreno regno ꝑmatũ in q̃ forte christuꝫ reg̃turũ putabãt. merito dixit eis. Nescitis quid petat: q̃ ab eo nihil terrenũ postulare debebãt. Si xo qõ magl puro postulabãt ꝑmatũ celestis regni etiã ꝙ tanto q̃d peterent ignorabãt: eo q̃ id nõ peterẽt sub ordine debito neq̃ ex puro affectu ⁊ intentiõe. Nõ eni peti oꝫ a nob quies glorie ante passiõis laborem. nec ꝑmiũ ante meritũ. nec coꝛona nisi post triũphalẽ victoriã. nec etiã queri oꝫ eminentioꝛ g̃dus: q̃ iudiciũ supbie ẽ maxie si fiat ex q̃dã priuata ambitiõe honoꝛis ⁊ dignitatis sicut isti petere videbanꝁ. Nõ etiã debꝫ peti ex iure vel ꝓfidẽtia cog̃tiõis carnalis ad christũ siue ad sanctos sicut faciebãt isti. Ex istis patet q̃ꝫta ignorãtia veritati sit in hũana mẽte dũ ignoꝛat q̃d salubꝛiꝁ sit petẽdũ. Pro inde ꝙ hũano genere in ꝑs. lxxxj. merito oꝛ Nescierũt neq̃ intellexeꝛt in tenebꝛis ambulant. In q̃b⁹ xbis triplex statꝰ denotaꝁ. Primus ẽ ig̃rãtie naturalis õ q̃ dic̃ nescierũt. s. ex natura. Scõs ẽ ig̃rãtie gnãlis de q̃ ait neq̃ intellexeꝛt. s. ex gr̃a. Tertiꝰ ẽ ignorantie criminalis ideo dicit in tenebꝛis ambulant. scilicet erroꝛuz ⁊ pctõꝝ. De his q̃ꝫ Luce. xviij. mystice dictũ est. Cecus q̃dã in hꝫ denotaꝁ ig̃rantia naturalis. sedebat secus viã: ⁊ in hꝫ exꝑmiꝁ ignorãtia gnãlis: mẽdicãs ⁊ in hꝫ indicatur ignorãtia crimialis. Et vtrũq̃ verbuz põt esse thema in q̃nq̃gesima vel in alio tpe pro presenti materia.

Articulus primꝰ de septẽplici ignorãtia naturali quã omnes habemus.

Primus status est ignorãtie naturalis. Unde ps̃. ait. Nescierũt. s. cõmuniꝁ omnes quia naturalis ignorãtia est. Et licet ex peccato ꝑmoꝝ parentuz exordium sumpſit: non tamen in hominibus ꝓcatum est. De hac ignorantia loquitur Job. iij. de homine dicens. Circumdedit eum deus tenebꝛis scilicet ignorantie. Ignoꝛat enim septem. Primo que sunt ante se. secundo que sunt

De multiplici hoīum ignorātia

post se. tertio que sunt iuxta se. q̄rto que sūt supra se. q̄nto q̄ sunt intra se. sexto q̄ sunt infra se: septimo ignorat oia. Et de his oibus dicit Job. xxxvij. Nos quippe inuoluimur tenebris. ꝛc̄.

Q̄r naturaliter preterita ignoramus. Capitulū. j.

Primo ignorat hō que sunt añ se. Ūñ Eccs. viij. Multa hois afflictio q̄ ignorat p̄terita. et. x. c. Ignorat homo quid ante se fuerit.

Q̄r naturaliter futura ignoramus. Capitulum. ij.

Secūdo ignorat hō que post se sūt. sicut Eccs. in dicto. viij. c. ait. Futura nullo pōt scire nūcio. et idez x. c. Et q̄d post se illi futurū sit q̄s poterit iudicare? Hinc Jac. iiij. Quid dicit hodie aut crastino ibim⁹ ad illam ciuitatē ꝛ faciem⁹ q̄dem ibi annū ꝛ mercabimur ꝛ lucrū faciem⁹ q̄ ignoratis q̄d sit vobis futurū in crastinū? Prou. xxvij. Ne glorier ignorās q̄d supuēnitura pariat dies. Ūñ Eccs. ix. Nescit homo finem suum.

Q̄r naturaliter ignoram⁹ cor da hominū. Cap. iij.

Tertio ignorat homo que sunt iuxta se. Juxta illud apli. j. Cor. ij. Quis scit hoīum q̄ sunt hois nisi spūs hois qui in ipso est? Et Hiere. xvij. Prauum ē cor hois ꝛ iscrutabile q̄s cognoscet illud?

Q̄r naturaliter ignoram⁹ que superiora sunt nobis. Ca. iiij.

Quarto ignorat hō que sūt supra se. Sicut testat apls. j. Timoth. vltī. Lucē habitat inaccessibilē. s. ōs quā nullus hoīuz vidit nec videre pot. Et iterū pphēta ait. Posuit tenebras latibulū suum.

Q̄r naturaliter ignoram⁹ quid sit in conscientia nostra Cap. v.

Quinto ignorat hō que intra se sūt iuxta illud ps̄. Ab occultis meis mūda me dñe ꝛc̄. Ūñ Job. ix. Etiam si simplex fuero: h̄ ipsuz ignorat aīa mea. Et iterū. j. Cor. iiij. Nihil mihi p̄scius sum sed nō in h̄ iustificat⁹ sum. Unde Eccs. ix. Nescit hō vtrū odio vel amore dignus sit ꝛc̄.

Q̄r naturaliter ignoram⁹ que inferiora nobis sunt. Ca. vj.

Sexto ignorat hō que infra se sunt Ūñ Eccs. j. Cuncte res difficiles nō pōt hō eas explicare sermone. Ūñ Bap. ix. Difficile estimam⁹ q̄ in terra sunt: ꝛ q̄ in p̄spectu sunt inuenimus cū labore. Et Eccl. xj. quō ignoras q̄ sit via spūs ꝛ q̄ rōne compingant ossa in ventre pgnantis: sic nescis opa dei q̄ fabricator ē oiuz

Q̄r a natura omīa vniuersaliter ignoram⁹ Ca. vij.

Septimo ignorat hō naturalit vniuersalit oia iuxta illud Eccs. viij. Intellexi q̄ oium operū dei nullam posset hō inuenire rōnē: ꝛ q̄nto plus laborat tanto min⁹ inuenit. Et iterū Bap. ix. cū dixisset difficile estimam⁹ q̄ in terra sunt et que in p̄spectu sunt inuenim⁹ cum labore addidit. Que in celis sunt q̄s inuestigabit. Ūñ vniūsali ignorātie fidei remedium a dño vel nobis ignorātib⁹ adhibet. Dixerat enim de⁹ ade Gen. ij. q̄cūq̄ eni die comederis morte morieris. Nō quidē nō credēs p̄ceptū dñi p̄tēpsit atq̄ ppter inobiam in p̄dictas ignorantias lapsus ē. Proinde ꝛ illi ꝛ nob salubre remediū recte inopinatū pauit. s. fidem: p quā a pnitiosa cecitate p̄dicte nālis ignorātie hō salubrit adiuuat. Ūñ Aug⁹. in lib. de trini. ait. Mentis hūane acies infirmata in tā excellēti luce non figit: nisi p iusticiam fidei emūdet. Et Bern. sup Cant. Quid nō inuenit fides. Attingit inaccessa. deprehēdit ignota. comprehendit imēsa. apprehēdit nouissima ipsam denicq̄ eternitatē suo illo vastissimo sinu quodāmodo circūcludit.

Articulus. ij. de ignorātia iuris ꝛ de ignorātia facti ꝛ qñ excusabiles sunt ꝛ quando non.

Scōs ignorātie stat⁹ est ignorātie gnālis. Et de hac ps̄. subdit. Neq̄ intellexerūt. s. exp̄a: ꝛ h̄ mediāte eox culpa. Proinde Bern. in epla ad mgr̄m Hugonē ait. Multa sciēda nesciunt aut sciēdi incuria aut discēdi desidia: aut verecūdia inq̄rēdi. Et q̄dē h̄ ignorantia nō hz excusationē. Hec ille. Ūñ Augusti. de verb apli ait. Pessime mīs ignorātie pessime inde due filie sunt. s. falsitas ꝛ dubietas. Illa miserior. ista miserabilior: illa pnitiosior. ista molestior. Ad bñ viuendū igit necesse ē nosse q̄d faciēdū q̄d ve sinendū sit. Ūñ Cesari⁹ in q̄dā sermōe suo. Quis sit melius facē q̄z dinoscē: pus tñ est nosse q̄z facere

Audi scripturā dicentē. Dis q nō didicerit iusticiā sup terram veritatē non faciet. Et iterum. Zelus apprehendit populū ineruditū. Duplex est ignorātia impediens oē bonum vt dicit. j. q. iij. c. vltī. s. ignorātia iuris ⁊ ignorātia facti. Prima est ignorātia iurī ⁊ hec est septuplex quasi septem ignorātie species Dicitur eni ꝑma sapiens siue discreta. scōa inuincibilī. tertia simplex. q̄rta difficilis. q̄nta crassa ⁊ supina. sexta affectata: septima ꝑuersa siue aduersa.

De ignorantia docta ⁊ sancta Capitulum. j.

Prima dicī ignorātia sapiens siue discreta. s. q̄n homo non curat scire que non sunt necessaria sibi ad salutem. maxime q̄n illa non pōt discē absq̄ piculo anime sue. Hinc dns ait Mat. v. Si oculus dexter. i. sciētia scādalizat te erue euz et pjce eum abs te. Expedit eni tibi vt pereat vnū membroꝝ tuoꝝ: q̄ꝫ totū corpus tuuz eat in gehennā. Vñ Aug⁹. de verb apli ait. Melior est fidel ignorātia q̄ꝫ temeraria scia.

De ignorātia iuincibili ⁊ q̄n excusat ⁊ q̄n non. Cap̄. ij.

Secunda ignorātia iuincibilis dicitur. Et est duplex. Prima que introducta est p̄ter culpā: scōa q̄ introducta ē ꝑ culpam. Prima ār que introducta ē ꝑeter culpā sicut patet in pueris in q̄bus simplicit̄ ꝑuat cognitionē iuris: similit̄ ⁊ furiosis qui oīno carent rōnis vsu. ⁊ in decrepito qui nō discernit ⁊ in eo q̄ nascit amēs. Et hec ignorātia ſm Bonauē. in. ij. excusat a toto quia caret rōnis vsu. Scōo autem si talis ignorātia introducta ē ꝑ p̄ambulā culpam. sicut in ebrioso qui se p̄cipitauit ꝑ culpam suam: ⁊ sic non a toto sed a tanto excusat. vñ min⁹ peccat q̄ꝫ si nō fuisz ebrius ar. l. di. sepe. Quidam tamen dicunt q̄ excusat a toto si totaliter ligat. Talib⁹ si sanantur penitētia imponēda est eis ſm canones quia nouam culpam tunc ebrius cōmittit: sicut accidit Geñ. xix. in loth quē dicunt sancti fuisse culpabilē licet excusent eum in parte ⁊ a tāto. Et sic est de amentib⁹ qui ꝓpt luxuriam etiam vxoris amentes facti sunt. Unde Esdre. ix. Multi ꝓpter vxores facti sunt amentes. Similit̄ de alijs qui carēt vsu rationis ex p̄cedenti culpa. Hoc nō. ſm Bonauen. et Alexan. de hal in. ij. Ad hoc facit quod dicitur. xv. q. j. si quis insaniens vbi dicitur. Si quis insaniens aliquem occiderit si ad sanam mentē puenerit: leuioꝛ ei penitentia imponēda est. Scōm glo. istis imponitur penitētia ⁊ tamen nō deliquerūt: ꝙ hoc fit ad cautelam vt nō. l. di. p̄sbyteros. et xxxiij. q. ij. in lectum ⁊ ne disciplina ecclesie deseraꝛ. xxiij. q. v. excōicatoꝛ ⁊c.

De ignorantia simplicitatis et q̄n excusabilis est ⁊ q̄n non. Capitulum. iij.

Tertia est ignorantia simplex ſm Alexan. de hal et Bonauen. s. cū quis nescit q̄ scire tenet: laborat tamen vt sciat. Talis autem duplicit laborare potest aut plene aut semiplene. Si plene laborat vt sciret vt patet de eo qui ignorat q̄ tenetur scire ſm statum suū tū laborat audiē do verbum dei vel legit vel a sapiētib⁹ de ill sollicite querit: ⁊ hec ignorātia vel totalit excusat vel saltem vt non sit pctm̄ dānabile. xj. q. iij. excellentissimis. et. c. se. et. xxvj. q. ij. c. vltī. et. j. q. iij. c. vltī. Si autem laborat vt sciat ꝓdicta sed non plene: excusat a tanto ꝙ non a toto ſm Bonauē. in centiloquio.

De ignorantia q̄n habet intelligentiā per lucida tempa vel interualla. Capitulū. iij.

Quarta autem ignorātia est difficilis ⁊ ſm Bonauē. hec est illa q̄ nō totalit vsum rōnis tollit. que i illis est qui non sunt oīno furiosi ꝙ habent q̄nq̄ interualla lucida. Item simile est in pueris qui iam capaces sunt p̄ceptilicet si plene. Et hec licet excuset a tanto non tamē a toto. Ad hoc nō. xxxij. q. vij. quēadmodū.

De ignorantia crassa ⁊ supina ⁊ ad quoꝛ iurī noticiā homo necessario obligat. Cap̄. v.

Quinta aūt ignorātia est crassa ⁊ supina. Talis eni ſm Alex. de hales est q̄n aliquis negligit scire q̄ tenetur scire nec tam̄ vult se nescire Ignorantia eni crassa ⁊ supina sic dicta est ꝑ metaphorā hois crassi ⁊ supini. qui non videt etiam ea que coram eo sunt. sicut q̄ publica ⁊ manifesta se dicit ignorare vel ignorat habere dicit ꝓsciam crassam. xvj. di. q. di citis. Talis fuit ignorātia pauli ſm Richar. Vñ. j. Timoth. j. inquit. Misericordiaz dei ꝓsecutus suz q̄ ignorās feci. Et talis ignorā tia non habet excusationē. Est nihilominus

De multiplici hoīum ignorātia

adūtendū q̄ diuersa iura diūsimode diūsos obligant ſm Bonauē. Quia alr obligat ius naturale. aliter ius diuinuz. aliter ius ciuile aliter ius ptinens pstitutiões ecclesiasticas t morales. Primo ius nāle oēs obligat et nullum adultū excusat cum sit scriptū in cordibus nr̄is. t habeť. i. q. iiij. c. notādū. Ubi dicitur q̄ ignorātia iuris natural' oīb⁹ adultis damnabil' est. Adultis dico qui hñt vsum rationis ppter furiosos t hmōi. Idem dicit Alexan. de hal'. Scōo ius diuinū ignorare q̄ quidē est lex pphete euangeliū atq̄ apostolice doctrine ſm Bonauē. in centiloquio et Alexan. in. ij. et in. iij. accusat sicut de magno t de mortali delicto plātos t maxie episcopos t metropolytanos: qui tenenť de fide t spe reddere rōnem. Accusat autē sicut de veniali clericos simplices. t illr̄atos q̄ curam non suscipiūt aiarum: qui cum potuer̄t addiscē noluer̄ūt. Laicos v̄o in nullo accusat. quia ad ipsos non ptinet dūmodo non pteminā̄t. Sed ſm Alexan. laici tenenť ad noticiam decalogi t eor̄ que ptinent ad fidē p̄ut ptinetur i symbolo apl'or̄. Ignorātia v̄o quo ad quedā iuris diuini eos excusat simpliciter: q̄tum ad quedā v̄o excusat a tanto et si non a toto. Hec notat Alexan. de halis et Bonauē. Et in hoc apparent culpe calcantium cruces que sup lapides tumulor̄ i plerisq̄ locis irreuerētissime fiūt ptra legē a diuino iure manantē. C. nemi lice. li. j. vbi ōr. Nemini licet signū saluatoris in terra in silice vel in marmoris⁹ humi positis insculpere vel pingere ne pedib⁹ conculcet. Qui autē in terra posuerit vel positum non leuauerit morte mulctet. Sed ptra hoc q̄dam allegāt pſuetudinē: q̄bus rūdendū est illud q̄ dicitur di. viij. c. pſuetudo vbi dicit. Consuetudo sine veritate vetustas est erroris t p̄sequens non excusat. Proīde credo q̄ mortaliter peccant oēs quib⁹ innotescit h̄ si ad eos ptinet t non remouēt eas. Tertiū ius. s. legum solos iudices accusat dicit enī. j. q. iiij. c. vlt. q̄ ius ciuile alīs pmittit ignorare alīs non. Scōm enī Alexan. de hal'. Rusticis enī et mulierib⁹ t in minori etate pstituī pmittitur ignorare que sunt de iure ciuili: maxime in damno vitando. in maleficijs autē nō sic.

Quartū ius ptinens morales pstitutiões et ecclesiasticas ad discernenda pcā accusat sacerdotes t curam aiarū hñtes t pfessores. Ignorātia huius iuris q̄sdam alios excusat et si non a toto tñ a tanto. Non enī oēs clerici tenenť ad noticiā oīum que sunt in iure canonico: t si teneanť ad noticiā quorūdā. Hec dicit Alexan. ad hoc. xxiij. q. j. c. si quis dederit ſm Tho. p̄ma. ij. q. lxxvj. Oēs cōit tenentur scire ea que sunt fidei t vniūsalia iur̄ pcepta. Singuli autē ea que ad statū eor̄ vt officiū spectant. Nam q̄cunq̄ negligit habere vel facere ea ad que tenet: peccat peccato omissionis. Unde ppter negligentiā ignorātia eor̄ que q̄s scire tenet est pctm̄. Hec ille. Ad hoc nō. ex de iniur̄. et dam. c. si culpa Et p̄tra hanc q̄ntam ignorantiā ait aplus. Quicunq̄ stultus est in culpa: sapiens erit i pena. Et illud. j. Cor. xiij. Si q̄s ignorat ignorabit. Facit ad h̄. xxxviij. di. qui ea. Consiederent hoc pfessores ignari t ceci t duces cecorum qua temeritate ista exerceāt vt non adducant in inferos pctores illaqueatos iudicantes que nesciūt t ignorāt. Tñ Hiero. Impericia p̄fidentiā t erudicio timorē creat. Ad dam q̄ q̄ mirabili⁹ est: q̄ q̄to minus intelligunt plus p̄sumūt.

De ignorātia affectata. Ca. vj

Sexta v̄o ē ignorātia affectata. Et hec est cū q̄s affectat ignorare q̄ scire tenet: non tamen determinat apud se q̄ teneat illud scire. Unde Lu. xij. Seruus q̄ cognouit voluntatem dñi sui t nō se p̄parauit t non fecit voluntatē eius: plagis vapulabit multis. Ubi glo. Qui scire nolunt: t pñt non ignātes sed p̄temptores iudicanť Hec ignātia ſm Bonauē. et Richar. et Alexan. in. ij. di. xxij. sic excusat ex vna pte q̄ ex alia pte aggrauat. Excusat inq̄tum ignantia. sed aggūat inq̄tū affectata. De tali ignantia ait Bern̄. de. xij. gdib⁹ humilitatis. Frustra sibi de infirmitate ignātia blandiunť: qui vt liberi⁹ peccēt libenť ignorant vl infirmanť. Tñ Greg⁹. xxv. li. moral. Nescire ignātia est: scire noluisse superbia est. Et Isido. de sum. bo. Nescire simplicit ad ignorantiā ptinet: sed noluisse scire ad p̄tumaciā superbiā. Voluntatē quippe dñi p̄p̄ij velle ne scire. quid aliud est q̄ velle dñz superbiēdo cōtemnere. Tñ glo. sup Hiere. vj. Grādis impietas est ñ solū pctā non cauere sed ne velle intelligē pctā: t nullam h̄e distantiā bonor̄ malorūq̄ operū. Et de hac ignātia ait pphe ta. Noluit intelligē vt bene ageret. Ad talez ignantem p Oseam dñs. c. iiij. cōminat dicēs Quia tu sciam repulisti t ego repellaz te ne sacerdocio fungaris mihi. Circa hoc incidens querunt tria. Primo de sacerdote q̄ accedit ad ordines t non p̄t addiscē canones et ea que sunt necessaria officio suo. Rūdet

Alexan. in. ij. q. in tractatu de ignorantia: q talis peccat in eo cum vult suscipe ordies cū nescit nec addiscē potest. Et fm cum si sacerdos est factus: tenet non suscipe aiarū curā vel non suscipe officiū audiēdi pfessiones et iniūgēdi penitētias. in qbus piculosum ē iudiciū. Sed nunqd excusat illū impotētia sciē di sicut excusat qui cadit i pauptatē p impotentiam dandi si non dat paupi in extrema necessitate? Ad hoc rñdet Alexan. q non est simile. Ille eni se non ingessit in impotētiaz dandi: sed iste se ingessit in impotentiā curā habendi p sciētie defectū. Preterea nemo pt se imittere in impotentiā dandi: quia t si nō habet pecuniā potest dare voluntatē bonaz que amplius placet deo. Non sufficit autem isti sacerdoti curam habēti bonā voluntatē habere de sciēdo vel curando: sed oportet q sciat t curet. Scdo querit qd ō illo cui apparet angelus malus trāsfigurat? in angelum lucis t ipse credit q sit angelus bonus et apponit oēm diligētiā quā potest: t ita adoret cum? Dicendū fm Alexan. q non apponit oēm diligentiā quā potest: quia si apponeret vel p se cognoscēt vel deus ei reuelarz Sed de hoc nota pleni? in sermone. xxij. ar. ij. in fine. Tertio querit de illo qui dubitat de aliquo an sit simonia vel ptractus vsurarius siue non. De hoc dicet. j. sermo. xlj. arti. ij. c. ij. in fine. et. c. seqnti circa pncipiū.

De ignorātia puersa t aduersa que ex malicia bonitati oīno contrariat. Cap. vij.

Septima est ignorātia puersa q ex malicia bonitati oīno ptrariatur. fm qualescentiā. qñ. s. quis nō tm scire non vult. sed etiam habitū t dispositionem ignorātie induit. qz veritatē fugit ꝫ etiā psequit t impugnat. Nō quidem ex industria est peccare: t p psequens est peccatū in spm̄sanctū. Unde Job. xxiij. Ipsi fuerūt rebelles lumini: nescierūt vias eius. Hec ignorantia est. ppie in pscientia erronea t excecata: quia dictat ptra phibitiones t pcepta i quam vtiqz sunt ingressi septem spiritus nequam de quibus Mat. xij. Assumit secū septem spūs nequiores se t intrantes habitāt ibi: t fiunt nouissima huius hois peiora poribus. Et merito quidem. Nam sicut septiformis spirit? christi i totus lucifozmis t spiritualū lumie illustrat? mentem ingrediēs illam totam illuminat t illustrat: ita septē spiritus nequā oīno illi opositi cum in animaz intrant horrendas tenebras afferunt t terribilem cecitatem. In hanc cecitatem pharisei ruerunt. Ideo Mat. xxiij. dñs qnquies illos vocat cecos quasi in qnqz sensib? excecatos anime. Hec autem excecatio est ppie illa de qua Esa. vj. dicitur. Exceca coz populi huius t aures eius aggrauа tē et. c. xliij. ait. Educ foras populum cecum t oculos habētem. Talis ꝺo excecatio in fine cuiuslibet solennis temporis mūdum obtenebrat vniūsum: que tam in summo in fine seculi abūdabit ita vt verificet illud Apoc. vj. Et fact? est sol niger sicut saccus silicinus. De tali cecitate dicitur Lu. xxij. Hec est hora vestra potestas tenebrarū. Et iterum ppheta. Posuisti tenebras t facta est nox: in ipsa ꝑtransibunt oēs bestie silue. i. bestiales t erronei sensus patrie infernalis. Talis eni credulitas ceca et estimatio falsa ex puritate malicie originē habet: per quam mens in bono alterius in tm̄ falso iudicio errat. q de illo qō de se bonum est. nullo modo potest sentire bonum. Unde Sap̄. ij. dicitur. Excecauit eos malicia eorum.

De ignorantia facti quando excusat t qñ non. Cap. viij.

Secunda pncipalis dicitur ignorātia facti. De qua Alexan. de halis in. ij. ait q duplex est ignorātia facti. Prima est eius qō oportuit scire: scda est eius qō non oportuit scire. Prima inqz est eius qō oportuit scire. Si eni necesse fuit scire t fuit ignorātia supina aut affectata vel puersa nō excusat sed grauior est etiam culpa. Si ꝺo fuit eius qō oportuit scire t adhibuit homo diligentiā excusat: t si nō a toto tamen a tanto. Hinc ptra iudeos. j. q. iij. circa finem dicitur q ignorātia facti non excusat iudeos qui non credunt venisse christum. Ratio est: quia talis ignorātia est crassa t supina. Possent eni christum venisse scire tum ex opibus christi. tum ex opibus discipuloz eius: tum ex collatione scripturarū p phetarū. Scda ꝺo ignorantia facti qō nō oportuit scire excusat sicut de idolotito de q. j. Loz. x. apostolus ait. Si quis infideliū vocauerit vos ad cenam t ire vultis: quicquid appositum fuerit vobis comedite nihil interrogantes ppter pscientiā. Iterz fm alios duplex est ignorantia facti. Prima est ignorantia antecedens: scda est ꝺcomitās. Prima ignorantia est antecedēs que. s. est causa agendi ita q si homo sciret illam circūstantiā que in

peccatū trahit non faceret: insuper ⁊ se fecisse doleret. Talis vtiq; ignorātia excusat a toto: si tamen debita diligētia p̄cessit. Si autem p̄missa non fuerit. excusat soluz a tanto

¶ Secunda vo facti ignorātia p̄comitās dicta est. quando. s. etiam si sciret peccati circūstantias nihilomin⁹ oparet illud: ⁊ h neq; excusat. In hoc p̄cordat Tho. Guil. et etiam Petrus de candia.

¶ Articulus. iij. de septuplici malo quod p ignorantiā in anima generatur.

Tertius status est ignorātie criminalis. Unde ꝓpheta ait. In tenebris ambulāt. s. errox ⁊ peccatorū Et merito q̄dem dicit tales in tenebris ambulare. Naz sicut. xxxviij. di. c. ignorātia dicitur. Ignorātia est mater cunctox errorū. Unde Isido. Ignorātia vitiox nutrix ē. Et Richar. in quodam sermo. ait. Porte inferi due sunt que ingredientes ad omne malū inducunt. Una est ignorātia boni: alia est p̄scientia mali. Septem vo sunt piculosa mala. que ex ignorātia in aia generant. Primū est insensibilitas. scōm est captiuitas. tertiuz est pauptas. q̄rtū est cecitas. q̄ntū est bestialitas siue aialitas. sextum est ruina: septimū est mortalitas siue mors sempiterna.

¶ De insensibilitate ad quaz ignorantia ducit. Cap̄. j.

Primū piculosuz malū qō ex ign̄ātia generat est insensibilitas. Nō ens intelligit homo bona que perdit: ⁊ mala que incurrit. Unde de ignorāte dicitur Prouerb. xxiij. Erit sicut dormiēs i medio maris. i. in magis piculis ⁊ quasi sopitus gubnator amisso clauo. At econtra intelligentia aperiens oculos nosc̄it picula in quibus est: ac timere ⁊ dolere facit. Jō Eccs iij. dicit. Qui addit scientiā addit ⁊ dolorem Et Esa. xlviij. Hec dicit dns redemptor tu⁹ sanctus israel. Ego deus tu⁹ docens te vtilia: gubnans te in via qua ambulabas. Utinam attēdisses mādata mea: facta fuisset sic flumen pax tua. ⁊ iusticia tua sicut gurgites maris. Et de talib⁹ dictum est. Utinā saperent ⁊ intelligerēt ac nouissima p̄uiderent. Unde Aug⁹. sup ps̄. Nemo est insanabilior eo qui sanus sibi videtur.

¶ Qz per ignorantiā homo miserabiliter captiuatur ¶ Cap̄. ij.

Secundū piculosum malū qō ex ign̄ātia generat est captiuitas. Cū enī populus seu homo insensibilis factus est facilit in piculis capitur: ⁊ miserabilit captiuat. Hinc Esa. v. dns ait. Captiu⁹ ductus est p̄ls meus. quia non habuit scientiā. At econtra p̄ls ⁊ quilibet ptic̄ularis homo p̄ scientiā ⁊ sapiam ꝓseruatur Ideo dicit Prouerb. ij. Si scientia aie tue placuerit ꝓsiliū custodiet te ⁊ prudentia seruabit te. Immo qui factus est iam captiuus p̄ scientiā ⁊ intelligētiā liberat. Un̄ Prou. xj. Justi liberabunt. s. a magnis piculis scis Liberant autem: quia picula nosc̄ūt atq; declinant. Unde Greg. in moral. Qui lucē videt. scit quid de tenebris estimet. Naz q̄ candorē lucis ign̄at: obscura p̄ lucidis approbat

¶ Ad q̄tam miserabilē pauptatem ignorātia mentem p̄ducit. ¶ Capitulum. iij.

Tertium malū dicit pauptas. Abagne vo sunt diuitie sapie dei. hic Sap̄. viij. Si diuitie appetunt in hac vita quid sapia locupleti⁹? Unde Esa. xxxiij. Diuitie salutis. i. salutares diuitie sapientia ⁊ scientia. Unde dicit Sap̄. xiij. Vanus. i. oi bono vacuus est ois p̄ls in quo n̄ est sciēa dei. Unde Prou. iij. Melior est acquisitio eius negociatiōe auri ⁊ argenti. Ign̄antia autem tali thesauro hoiem p̄uat.

¶ Qz ignorantia excecat oculuz rationis. ¶ Cap̄. iiij.

Quartum malū est cecitas. Excecat enī oculum rōnis: ⁊ sic facit hoiez in aia cecum. De hmōi cecis apostolus ad Eph̄. iiij. ait. Ambulāt in vanitate sensus sui tenebris obscuratū habētes intellectum: alienati a vita dei p̄ ignorantiā. que ē in illis ꝓpter cecitatē cordis eox. Hi sunt virgines fatue que nesc̄iūt deū nec deus nouit eas. Hinc Mat. xxv. ait. Amen dico vobis nescio vos: vt verificet qō. j. Cox. xiiij. dicit Si quis ignorat ign̄rabit. Et licet q̄dam multa sciant seipsos tn̄ nesc̄iūt sicut ait Bern̄. similes sunt oculo qui cetera videt. seipsuz autem non videt. Cōtra q̄s Greg⁹. Eo ipso homo vehementi⁹ desipit: quo seipsum mime recognoscit. Unde Job. xix. Si ign̄raui mecum erat ignorantia mea.

¶ Qz ignorantia facit hominez brutalem atq; bestialē. Cap̄. v.

Quintū ꝯo malū ē bestialitas siue aialitas. Facit eni hoiem brutalē et bestialem. Unde Berñ. ait. Nihil bestialiꝰ hoīe qui ē rōne vigēs et non ratione vtens. Sepe eni tales virtuosis ꝛ virtutibꝰ detrahūt: imo qñq; os ponūt in celum diuina opera blasphemātes: ꝛ ō talibus vt ꝑscriptum est. ij. Pe. ij. Hi velut irrationalia pecora. sequit̄ que ignorāt. blasphemātes. Ad tales ꝓpheta ait. Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus ꝛc̄. Per equū peccātes aperte: ꝛ p mulum peccātes occulte/ex bestialī ignorātia denotant. Equus eni fortis est et luxuriosus supbus vir tenet̄ non discernit sessorem recalcitrat: ꝛ aptissimꝰ ꝛ ꝓmptissimus est ad bellum. p quas ꝓprietates diuersa manifestoꝝ peccatoꝝ genera significant. Mulus eni ex nobili ꝛ ignobili generat̄: et p hunc intelligere possumꝰ hoiem hypocritam ꝛ simulatū. In hoc ꝯo gnātione ꝓueniunt nobile. s. opus de genere bonoꝝ: ꝛ ignobile. s. intentio corrupta. Nam tales semper nobilitatē demonstrant ꝛ ignobilitatē occultant: sicut ꝓbolice de mulo fert̄ qui interrogatus a vulpe de quo genere fuerat respōdet q; ꝓnepos erat magni regis equi hyspanie. Cui vulpes ait. Non quero de matre ꝙ de patre. Mulus autē noluit indicare. Peccantes ꝯo manifeste seu simlare ex ignorantia efficiunt̄ bestiales: sicut equus ꝛ mulus quibus non est intellectus.

Q ignorātia p̄cipitat īnumerabilia mala que interim ignorāt̄

Capitulum. vj.

Sextū ꝯo ignorātie malū ꝺr ruina Nam populū precipitat in īnūmerabilia mala tam culpe q; pene. Unde Prouerb. xvij. Qui cuitat discere incidet in mala. Et Isido. Nihil stulticia peius. nihil insipientia deteriꝰ: nihil ignorātia turpius ꝛ ignominiosius. Ignorātia est mater ꝛ nutrix oium vitioꝝ. Quid sit damnū culpe non sentitur: insipiens q̄tidie peccat ꝛ ignorat. Ideo lamentabiliter Osee. iiij. dicit. Non est sciētia dñi in terra. Maledictū mendaciū homicidium furtum ꝛ adulteriū inūdauerūt: ꝛ sanguis sanguinem tetigit. Propterea lugebit terra: ꝛ infirmabit̄ ois qui habitat in ea.

Q ignorātia ꝓducit ad interitū sempiternū ꝛ ad tenebras exteriores. Ca. vij

Septimū autem malus mortalitas dicitur. Perducit eni ad interitū sempiternus Ideo dicitur Job. iiij. Quia nullus intelligit in eternū peribit. Hec ignorātia est bestia que ascendit de abysso Apoc̄. xj. de q̄ abysso Job. xxviij. Abyssus non est in me. s. lumen sapientie dei. Hinc dicit Prouerb. viij. Qui me oderunt diligunt mortē. ac econtra i eodem. c.. dicit. Qui me inuenerit inueniet vitam ꝛ hauriet salutem a dño in p̄senti p gratiam: ꝛ in futuro p gloriā. Ad quā nos ꝓducat vera sapiētia christus. Qui cum pfe ꝛc̄.

Feria. v. post scām dñicam in q̄dragesima de supplicijs infernalibus oīum damnatoꝝ ꝛ maxime q̄rūdā sceleratoꝝ. Ser. xxij

Motus est dives ꝛsepultꝰ ē in inferno Lu. xvj. et in euangelio hodierno. Licet eni beatꝰ Joh. in. j. cano. sua. c. iiij. dicat. Q timor non est in charitate sed perfecta charitas foras mittit timorē tamen in mente vbi regnat timor humiliās ex sua mia a deo donat̄ amor inflāmans qui timorem illuz expellit. ꝛ dei amorē in regno anime regnare facit. Hec duo req̄runt̄ ad h̄ vt cum deo aia gratie ꝙglutino copulet̄. s. timor ꝛ amor. Unde Augꝰ. li. de ciui. dei. ꝛ habetur de pe. di. ij. hec que ponit exemplum. Q sicut q̄n volumus suere vel duos pānos diuersos iungere. habemꝰ acum ꝛ imponimus serici filum: sicq; suimꝰ pannū. tandem ꝓiuncto insimul panno ipso filo serici remanente remouet̄ acus. Sic ad copulandū animam pctōris cum ipso deo requirit̄ acus. i. timor inferni qui pungat hois mentē ꝛ serici filum. s. amor dei quem introducat ipse timor inferni. Porro his duobus anima cuz deo copulat̄ p gram remanēte serici filo: q; charitas nunq; excidit. ſ. Lor. xiij. Excluso acu timoris inferni. Assumamꝰ ergo hodie acum huius timoris que introducat in nos filum diuini amoris. Plane de ipso Apoc̄. xiiij. Jo. ait. Et tertius angelus secutus est dicens voce magna. Si quis adorauerit bestiam ꝛ imaginē eius. ꝛ accepit characterem in fronte sua aut in manu sua: hic bibet ō vino ire dei. qō mixtum est mero i calice ire ipsius ꝛ cruciabit̄ igne ꝛ sulphure in ꝓspectu angeloꝝ sanctoꝝ. ꝛ ante ꝓspectū agni. ꝛ fumus tormentoꝝ eoruz ascendet in secula seculoꝝ. nec habebūt requiem die ac nocte. q̄-

niam adorauerũt bestiam ⁊ imaginẽ eius. Vel si qs accepit characterẽ nois eius. Hec est sapiẽtia sanctor: qui custodiũt mandata dei ⁊ fidem iesu christi. In quibus verbis ō penis inferni tria mysteria declarant. Primũ est dolor mentaliũ. scōm penarũ corpalium: tertiũ tormentor eternalium. Hec tria mysteria expertus atq; expiet diues iste epulo criminosus de quo dicit in ꝓposito ẋbo. Mortuus est diues ⁊ sepultus est in inferno Ait enī mortuus est diues ecce penas corpales. ⁊ in inferno ecce tormẽta ⁊ cruciat⁹ eternales: sepultus est ecce dolores mẽtales. Dicit enī eum sepultũ vt ostendat eius vndiq; imobilez incarcerationẽ seu alligationẽ. seu oppressionẽ: ⁊ ab vndiq; afflictionẽ totalez ⁊ quasi imersam cooptionẽ ⁊ submersionem. De his tribus mysterijs ⁊ eodem ordine ꝓpheta in pſ. lxxiij. inquit. Calix in mãu dñi vini meri plenus mixto. Ecce primũ. Et inclinauit ex hoc in hoc. ecce scōm. Verũtamẽ fex eius non est exinanita bibent oēs peccatores terre. ecce tertiũ. Et pōt esse aliud thema in presenti materia.

¶ Articulus primus de mentalibus doloribus quibus cruciantur damnati.

Primũ mysteriũ cruciatus est eor dolor mentaliũ. Sequamur mysterium apoc. cuz pcordia dauid et euãgelij hodierni. Triplex ẋo veritas ī hꝫ mysterio ptinetur. Prima est offensiōis. secunda est punitionis: tertia est mẽsuratiōis.

¶ De culpa vniuersali ꝓpter quam damnati cruciant. Ca. j.

Prima est offensiōis. ſ. cuiuscunq; mortalis culpe. Propterea Joh. ait. Et tertius angelus. ſ. reuelãs mysteria dei secutus est dicẽs magna voce. i. clara cognitiõe. Si quis adorauerit bestiam ⁊ imaginẽ eius ⁊ accepit characterem in fronte sua aut in manu sua. Que verba pñt triplicit exponi. Primo ꝓ pcialitate. scōo ꝓ cupiditate: tertio ꝓ infidelitate. Primo exponit ꝓ pcialitate que merito bestia dicitur. Bestia ẋo differt ab animali: qr nomen bestie sonat cum aialitate crudelitatem. Ille autem adorat bestiam: qui pcialitatis amorem suo creatori pponit. Ecce radix totius idolatrie noue. Imago bestie arma ⁊ pcialium insignia sunt: in quibus q̃si idolatria noua demones adorant. Ille ẋo characterem bestie suscipit in fronte: qui pcialitati psentit in mente. In manu ẋo bestie characterem sumit: qui opa pcialia facit. Per manũ enī in scriptura opera designant. Secundo potest exponi de cupiditate. Seua ãt et crudelis bestia est vsura vorax: que tũc adoratur cum improbũ fenus exercet. i. pacto pficitur. Imaginẽ ẋo adorat: qui tenacit immoderatas diuitias amat sicut epulo euangelij hodierni contra lazarũ indigentẽ. Characterem autem huius bestie habere in frõte: est imodesto ꝓtractu ꝓ intentionẽ corruptam vsuram habere in mente. In mãu autem characterẽ habet: qui ope palam vel in occulto vsuram exercet. Tertio exponat de infidelitate incantationũ arliarũ ⁊ quoruncunq; errorum: que bestia impia ⁊ crudelis iaz ꝓ vniũsum orbem adorat cũ incantationuz herbarum ⁊ ceterorum errorum pfidia exaltat. Imagines huius bestie seue sunt oēs incãtatores et incãtatrices siue vetule rincanate ⁊ stregones ⁊ stregonisse. qui oēs vere tunc adorantur cum efficaci⁹ ⁊ leuius ⁊ tenaci⁹ illis ⁊ eorum factis ⁊ verbis q̃ diuinis ⁊ scrõr dictis credulitas adhibet. Characterẽ bestie habẽ in fronte: est eor infidelitatẽ habere in mente. Characterẽ ẋo eius in manu portat: qui superstitiosa breuia ⁊ characteres ⁊ diabolica signa bestialitate impia sup alios ponit. vel sup seipsum gestat. Quarto etiam potest dici hec crudelis bestia zodomia: que adoratur ⁊ colitur ab oibus zodomitis. Cui⁹ imagines iuuenculi ⁊ pueri pñt dici: qui vere ab oibus zodomitis in oi nephãdo opere adorantur. Qui autem hoc scelus ꝓcupiscũt mẽte: characterẽ habent in fronte. Qui ẋo implent opere: in manu characterẽ hñt seu tenent. Et ſm hũc modũ de quolibet crudeli et sceleſto peccato tota hec figura exponi pt.

¶ De q̃druplici cellario dei ⁊ ꝰ amaritudine vini diuine ire: q̃ damnati spũaliter cruciantur. Capitulum. ij.

Secũda autem veritas est punitionis. Unde subdit. Hic bibet ō vino ire dei. Quadruplex ẋo est cellarium dei: vbi diuersa recõdunt vina. Primũ est cellariũ gratie. scōm glorie. tertiũ culpe: q̃rtum pene. Duo horum sunt in pſenti seculo. ſ. cellariũ culpe ⁊ gratie: duo ẋo in tu-

turo.s.glozie ⁊ pene. ¶ Primū est cellarium gratie: qđ est ecclesia saluādoz. Ūñ Cant.ij Introduxit me rex in cellam vinariā.i.in ecclesiam. Huius cellarij vinū gra est. Unde Prouerb.xxxj. Date vinū his q̄ amaro sūt animo.i.ꝑtritis: vt.s.dolentes de culpa letificent ex gratia. Hoc est vinū de quo ps̄. ait. Ūinū letificat coz hoīs. Et sicut vinū habet splendozem vigozem ⁊ dulcozē: sic vinū gratie habet splendozē fidei. vigozē spei ⁊ dulcorem charitat.s.ad Loz.xiij. Fides spes charitas tria hec: maioz autē hoz est charitas. Scōm cellariū est glozie. Unde ps̄. ait. Inebriabunt ab vbertate domus tue: ⁊ torrente voluptatis potabis eos. Hui⁹ cellarij vinum splendidū est: p diuinā visionē .s. Job. xix. Videbim⁹ eum sicuti est. Item habet vigozem p dei possessionē.s.Loz.ix. Sic curre vt comp̄hēdat.s. Suauissimū est p dei fruitionē. Unde Job.xxij. Sup oipotentē deliciis afflues. Qui ei biberit ō p̄mo vino i pñti: etiam de scōo bibet in futuro. ¶ Tertium cellariū est culpe: qđ est synagoga peccantiū et seculū nequā. Huius cellarij vinū est mez sc̄z splendidū p auariciā. potens p superbiam: et suaue vel dulce p luxuriā. Unde .s. Jo.ij. Oē qđ est in mūdo ꝓcupia carnis est ⁊c vt.s. Hoc vino inebriat⁹ fuit diues epulo de q̄ dicitur i euāgelio hodierno homo quidā erat diues: ecce auaricia. Qui induebat purpura ⁊ bysso: ecce superbia. Et epulabat q̄tidie splendide. Ecce luxuria. Hoc est vinū qđ dominus in mysteriū p̄hibuit aaron Leuit.x. Ūinū ⁊ oē qđ inebriare potest.s. de mūdialibus non bibetis tu ⁊ filij tui q̄si intrabit⁊ tabernaculū testimonij.i. mūdana ne diligas si ingredi vultis celum. ¶ Quartum cellarium est pene. Et hoc est infernus: cui⁹ vinū obscurissimū debilitatiuū. ⁊ amarissimū est. Et merito qui in p̄senti bibit de vino culpe: i futuro etiam bibat de vino pene. Et hoc est vinū diuine ire de quo Jo. ait. Hic bibet de vino ire dei. Sed quia iustum est vt culpe respondeat pena: ideo infernale vinū est obscurissimū in intellectu ꝓpter auariciā debilitatiuū vel ꝓfusiuuz in facultate ⁊ memoria ꝓpter superbiam. amarissimū in voluntate ꝓpter luxuriam. Unde per ordinē Job.x. dicitur de cellario infernali ⁊ vino eius. Ubi vmbra mortis. hec de obscuritate. ⁊ nullus ordo hec de debilitate: exercitus eni inordinatus debilis est: sed semp̄iternus horror inhabitat hec de amaritudie dicta sunt. Ecce vinū diuine ire p qđ oia spūalia tormēta etna que ꝓpter tria p̄ncipalia crimia in tribus anime potēt̄ijs damnati sufferūt mystice cōp̄hendunt. Hoc vino potabat iste epulo i inferno. Ūinū cum bibit ad interioza transit: sic spūalis doloz a diuina ira in mentem damnati hoīs diffundit. Unde nihil mente videre nihil cogitare ⁊ ad nihil oino affici p̄t nisi qđ sit illi ad cruciatū vel p̄pniam q̄z qđ si vult est p̄sens vel p absentiā quia oē qđ delectat est absens. Sic isti diuiti cui ignis erat p̄sens ⁊ aqua absens. Ideo Job.xxj. de dānato dicit. Ūidebūt oculi eius interfectionē suam. id est. mortem illam eternam quā sustinebunt ⁊ de furoze oipotentis bibet. Hinc Hiere.xxv. Dñs dānate anime epulonis ait cum illam eternis cruciatib⁹ iungebat. Sume calicem vini huius furozis de mānu mea. Ecce duplex vinū auaroz p̄cialiuz vsurariorum ⁊ zodomitarū ⁊ p̄similiū sceleratorū et aliozum crimiosoz. Primū qđ bibent in presenti cum gaudere delectatione peccati p̄mittuntur in p̄senti sicut epulo sup̄dictus. Aliud quod bibent in futuro: cum oīa quecūq̄z fecerint luent. Primū quidem clarum potēs et dulce videbat per tpalem p̄speritatē: sc̄z turbidum est ꝓpter eternam ⁊ internā adūsitatem. Ideo de hoc peccatoz duplici vino Job. subdit. Quod mixtum est mero. Uerum quidem fuit tempozale: sed mixtuz erit eternale iuxta illud Greg. Tempozale ē qđ delectat eternum ꝙo qđ cruciat.

¶ Oz fm q̄ztitatem culparū: erit in dānatis grauitas tormētoz. Capitulum.iij.

Tertia autem veritas est mensurationis que merito sequitur ad p̄dicta. Quia fm mensuram culpe debet esse asperitas pene. Et de hac Job. ibidit. In calice ire ipsius. Calix nempe dei mēsura districtiōis iudicij est: quo deus permittit fm mensuram sui iudicij in hoc mundo ⁊ pctōres peccare ⁊ ergo eos in eternū punit fm mensuram peccati sicut Esa.xxvij. dicit. In mensura contra mēsuram cum abiecta fuerit iudicabit. Quasi teneat dñs hanc mēsurā in manu sua p̄missiuecq̄z peccatori dicat. Mitte in hunc calicem quicqd tibi placz: homicidia incendia. innocentum oppressiones viduaz cuiscerationes. vsuras. rapias. zodomias. Imple mēsurā iniquitatuz. adde furta. falsas accusatiōes. blasphemias. infamias. falsa testionia piuria mēdacia. Cōple mēsurā di

uine pmissionis: qz vt dicit Deut. xxv. Pro mensura peccati erit z plagaz mod⁹. Dis ãt Esa. xxviij. dicit dñs. Ponam iudiciũ in pondere. z iustitiã in mensura. Ecce q̃ hoi pciali vel alit scelerato euenit: sicut porco q̃ ad suas impinguat expensas. Utrunq; eteni vinũ. s. delectatiõis criminũ qõ est merũ: z punitiõis scelerũ qõ fetulentũ intelligit mixtũ est in calice. id ẽ. mensura diuini iudicij. Ex dictis que dicta sunt breuiter patent tres veritates mysterij primi: que oia pñs. breuibus verbis comphendit cum dicit. Calix in mãu dñi ecce tertia veritas mẽsuratiõis. vini meri inebrians ecce pma veritas trãsgressionis plenus mixto ecce scda veritas punitiõis. Et hec pcludunt primũ mysteriũ: qõ est dolorũ mentaliũ oium damnatoz.

Articulus. ij. de multitudine dolor corpaliũ vl' mentaliũ qui p penas in damnator corpora redundabunt.

Secundũ mysteriũ est penarũ corporaliũ quas patient reprobi p⁹ iudiciũ generale. Et merito. Naz ppzie loquẽdo dolor est in mẽte: pena vero i corpore iudicat. Sicut eni vinũ cum bibitur non solum in corpe suscipit. sed per totũ corpus ad intra diffundit: sic spũalis dolor in damnati mente receptus non solũ mentẽ ipsam per totum penetrat. verũetiã in corpora redundat. Turbari eni solet vultus animo pturbato: z econtra hylarescẽ animo iocundato. In regno ẋo celoz sicut sunt tres anime dotes. s. visio fruitio z tentio: ita i corpore beator q̃ttuor esse credunt. s. claritas impassibilitas. subtilitas. z agilitas. Ex tribus eni dotib⁹ clarificate anime redũdat gloria in glorificatũ corpus. ita q̃ deus p gloriã substantialẽ glorificat eam. s. animã p triplicem eius dotem. z gloria anime cõicata beato corpori p q̃ttuor eius dotes manifestat. sicut patebit. j. sermone vltl. arti. j. et. ij. Sic est in ppõsito in damnatis. Nam dolor mẽtis cum anima fuerit corpori iũcta redundabit in corporis penam: exemplo beator sed illis in gloriã istis ẋo in penam. Pozro vt ẽ clarius eluceat sciendũ est q̃ q̃ttuor erunt damnator in corpibus pncipales pene. Prima est tenebrositas. scda passibilitas. tertia palpabilitas: q̃rta ponderositas. ecõtrario beator. Prima est tenebrositas. Iñ Job x. ad terrã tenebrosam z optam mortis caligine. s. pducent. Ratio ẽ q̃ intellect⁹ homis damnati est horribili tenebra obscurat⁹ sicut dictum est damnato corpi iunct⁹. tñ ei cõicabit obscuritatẽ q̃ impossibile eẽt calamo scribere aut mente pensare. Est eni ignis q̃ damnator anime z corpa comburent nigerrim⁹ obscurus z teter: iuxta illud Mat. xxij. ligatis manib⁹ z pedibus mittite eũ in tenebras exteriores. Si eni fm Aug. li. de ciui. dei ignis iste cum sit formosus oia que lambit cõburit. z lucida decora deturpat z denigrat. q̃tomagis ignis infernalis ita turpis z obscurus cuius dãnati erunt pabulũ sempiternum? Et iterum. si iste ignis deturpat sic nr̃i corpis membra: q̃tomagis ille qui quasi infinitum excedit acerbitate z turpitudie istũ? Ideo Esa. ix. dicit. Erit populus q̃si esca ignis. et. xlij. c. ait. Facies combuste vult⁹ eor

Scda erit passibilitas. Nam memoria oi dolore plena z corpori vnita redũdabit p penam in damnatũ corpus. Sicut eni ferrum candens p oẽs sui partes habet diffusum ignem: sic p totũ damnati corpus diffundent pene. Erunt eni corpora damnator multiplici afflictione corrupta z putrefacta. que ei auferrent eis sicut in p̃senti seculo passibilitatem: sed inestimabilit addent. ita vt si quis eos capitis capillo ptingeret vel q̃litercunq; leuissime tangerent. fortius tũc dolebũt q̃ si in hoc seculo homo in camino ignis⁹ iectus foret. Unde Job. xx. Dis dolor irruet i eũ Qui quidem vndiq; erit. intus z extra. subtus z sup̃. ante z retro. a dextris z a sinistris habebũt eni in oculis ptinuas lachrymas z merores in aurib⁹ horrendũ timorẽ z terrorem. In naribus insupportabilẽ fetorẽ. In gustu inexp̃ssibilẽ amaritudinẽ. In dentib⁹ terribilẽ stridorem. In ore horribilẽ clamorem. In corde incõsummatũ dolorem. In toto corpore ardorẽ z incõfusibilẽ pudorem in quibus oibus sine fine cruciabunt. Tertia erit palpabilitas. Quia eni voluntas dãnati rebellis fuit contra suũ z oium creatorẽ et omni amaritudie plena erat: ideo tam passibilitatẽ corpori suo cõicabit. q̃ ois creatura mima in imensum poterit ei nocere iuxta qõ dicit Sap̃. v. Pugnabit pro eo orbis terrarum contra insensatos. Et pñs. Multa flagella pcõris ẽ. Et Deut. xxxij. ait dñs. Cõgregabo sup eos mala. Quia cruciabunt a btis a celis a sideribus z a planetis a quatuor elemẽti z ab oib⁹ elemẽtati a demõib⁹ z ab alijs dãnatis: z gnãlit ab oib⁹ creaturis. Et sequit. Et sagittas meas cõplebo i eis. Sagit

te he sunt septē pene in p̄senti hoi p peccatū infixe vel inflicte. scilicet fames sitis calor frigus infirmitas lassitudo t mors. que licet in p̄nti a deo hoi multiplicit infligant. tamē in inferno pfectissime complebunt sicut. s. sermone. xj. arti. iij. et. c. iij. pleni⁹ dictum est.

Quarta erit ponderositas. Cum enī aia p=pter peccatū in inferno damnat. pstat q tanta est ḡuitas culpe: q aia cum mortali decedens cogit ad inferos pperare q̄si plumbū in aquis vehementib⁹ vt dicit Exo. xv. Nōne luciferū grauitas culpe a celo ad inferos traxit sicut dicit Esa. xiiij. Quō cecidisti lucifer qui mane oriebar!; Anima igit pondere pctōr p̄ssa. corpiq vnita. corpi tm̄ pondus p̄stabit. q si sup terram esset corpus damnati. terraq adamātina vsq ad inferos fieret ictu oculi corpus illud in infernū demergeret. Tantoq pondere corpus dānati firmabitur in inferno: q nullū cruciatū potēit euitare. Unde Esa. j. damnādis annūciat. Erit fortitudo vestra. s. in tot generib⁹ tormento rū vt fauilla stupe. De his q̄tuor dotib⁹ corporum dānor sil p̄s ait. Pluet. s. dñs super pctōres laqueos hoc est ponderositas. ignis hoc est tenebrositas: quia ignis sile teterrim⁹ est. sulphur hoc est penalitas siue passibilitas. t spūs procellarū hoc est ipsa palpabilitas. Ex his patet q dolor mentl post resurrectionem redūdabit in penam carnis. Jō in verbo ppōsito ait. Et inclinabit ex hoc in hoc. hoc est inclinabit. s. dñs post iudiciū ex b. i. ex mente in hoc. i. in corpus. Et alibi idē ait. Conuertet dolor eius in caput eius. i. in mētem damnati t in verticem ipsi⁹. i. in totum corpus cuius p̄ncipale est vertex partē ponens p toto. iniq̄tas eius. i. pena iniq̄tatis descendet. s. per cōicationē vt dictum est. Ecce vinū diuine ire q̄ doloribus inebriat totuz corpus. Sed simul ad iohānis ppheticā visionem descendam⁹ vbi tres horribiles cruciatus corpor damnator p ordinem ponit. Primus est afflictiōis. scōs pfusiōis: tertius participationis.

De damnator multiplici cruciatu. Capitulum. j.

Primus cruciat⁹ est afflictiōis. Unde subdit t cruciabitur igne t sulphure. Ad has duas penas oēm reduces dānati corpis penam. Sicut enī oē peccatū quo parciales vel vsurarū vel zodomite t q̄libet alū pctōres in p̄senti seculo delectabant offendere deū ad duo reduci potest. s. ad cupiam que ex delectatione inordinata p̄cedit. t ad iram que ex mala tristicia surgit: sic oēs corporales inferni pene ad duas q̄nient reduci p̄nt. s. ad penam sulphuris que rīdet cupiscētie. t ad penā ignis que rīdet ire. Uel omne peccatū potest reduci ad p̄speritatē t aduersitatē teste p̄s. qui de damnatis dño ait. Cadent a latē tuo q̄ est adūsitas mille t decem milia a dextris tuis q̄ est p̄sperita. Contra duo iusticie arma a dextris t a sinistris de q̄bus ap̄s ait. ij Cor. vj. Scōm enī primū intellectū sicut enī cupia mala vult damnati infelicez aiam: sic sulphur affligit miserū corpus. Et sicut ira vexat spiritū damnator: sic ignis cōburens vult corpa cor. Et sicut ignis in sulphure vehemēti⁹ vult t ardet i afflictionē corpor: sic iracundie feruor in cupia ardet p afflictionem spirituū. Quto enī amplius cupiscunt damnati q̄ habere non valent: tanto in eorum animo amplius ira cūdia feruet. nō solum p̄tra deum p̄imū t oēm aliam creaturam sibi inferentem penam. imo amplius et vehementi⁹ p̄tra seipsos turbant. qui sibiipsis causa extiterūt sue damnatiōis. Un̄ p̄s. Pctōr videbit t irascet. dentib⁹ suis fremet et tabescet. Ad alū vo intellectū vt pena cor rīdeat culpe. ois pena quam patiunt damnati ex adūsitate p ignem significat: oisq punitio qua plectunt ex p̄speritate in sulphure designatur. In quib⁹ diū simode peccauerunt pctales auari t zodomite t ceteri peccatores scelerati.

De multiplici confusione dānatorum. Cap̄. ij.

Secundus cruciat⁹ est pfusiōis. Ex q̄n ois damnator culpa p superbiam p̄ū mata ē: ideo merito sicut culpe succedit pena sic superbis pfusio maxia. Tres vo pfusiones patient damnati ab illis qui in celestib⁹ regnant. Primā a sanctis. secundam ab angelis: tertiam a dño iesu christo. Primam patient a sanctis qui vidētes in inferno damnatos p̄templabunt in exēplo damnatiōis eor t turpitudinē culpe et pulchritudinē diuine iusticie. sicut de quolibet sanctor p̄s. ait. Letabit⁹ iustus cum viderit vindictam. s. supra damnatos exercitatā eo q̄ p̄cordat t complaceat atq p̄delectet iusticie dei. t sequit manus suas lauabit in sanguine pctōris. s. puniti. Scōm enī Bonauētu. in. iiij. di. l. bti nūc vidēt t etiā videbūt p⁹ iudiciū i speclo eterno miserias dānator: q⁹ b

erit eis ad augmentū glozie ⁊ ostensionē diuine iusticie. Damnati ꝯo vident nūc gloziā beatoꝝ ⁊ videbūt vsqꝫ ad diez iudicij in vniuersali tamē non in pticulari ꝙlis sit: nec ꝫ q dem erit nisi ad eoꝝ completā desolationem Tristank eni ꝓpter inuidiā aliene felicitatis tristank etiam ꝓpter carentiā sue btitudinis tristank etiaz quia intelligūt se videri a beatis illisqꝫ gaudiū cumulare. ꝓpter que oīa inexpressibili verecūdia ꝓfundunk. Unde ꝓphe ta ait. Erubescāt impij ⁊ deducank in infernum muta fiant labia dolosa. Post iudiciuz ꝯo non videbūt beatoꝝ gloziā nec in vniūsali nec in pticulari sed oīno erunt in parte intellectiua a torments absoꝛpti. Scōaz ꝯo ꝓfusionē patienk ab angelis ꝙs videbūt de eoꝝ damnatiōe exultare cum sanctis. Has duas ꝓfusiões eoꝝ quia ꝙsi oīno i sctis ⁊ beatis angel' cause ꝓsimiles erunt: ideo ꝫ virisqꝫ Job. ait. In ꝓspectu sctoꝝ angeloꝝ inf angelos pnūans sanctos: eo q meritis suis et p angelicā pūsationē ⁊ vitā eoꝝ ad angelicas ascenderūt mansiões. sicut Mat. xxv. eosdē sanctos sub noīe angeloꝝ vocat dicēs. Cum venerit filius hois in maiestate sua ⁊ oēs angeli eius cum eo ⁊c. Tertiā ꝯo ꝓfusionem patienk a christo. Prima eni ꝓfusio erit cum viderint quid christ⁹ p liberatiōe eoꝝ fuerit passus quem ipsi tam viliter ꝓtempserunt ⁊ ꝓculcauerūt eius sanguinē ꝓpter fusum iuꝝ illud ad Heb. x. Nephariꝫs pedib⁹ ꝓculcauerunt. De hac etiam ꝓfusione Job. subdit et ante ꝓspectū agni. s. ꝓfundenk. Si quis autē intelligere cupit ꝙ magꝫ erit ꝓfusio hec pensēt ꝙta erit beatis exultatio glozioſa videre regem ⁊ dīm iesum christū in glozioso decore: ⁊ tunc ecōtrario intelligē poterit ꝙta dānatis ꝓfusio erit christū videre iratuz. Idēqꝫ ꝓtemplari poterit de duab⁹ alijs ꝓfusionib⁹ ꝓius tactis.

Q̄ damnati cōmunicāt sibi inuicem supplicia sempiterna. Capitulum. iij.

Tertiꝰ est cruciat⁹ pticipatiōis. Sci eni beati alt' alterū ꝓspiciētes etiaz in gloria ex mutua charitate ita ꝓgaudent: vt q̄libet eoꝝ de alteri⁹ gloria ꝙtū ꝫ sua letek extēsiue nō tū intēsiue fm Rich. de me. vil. ꝓpt qꝫ inenarrabil' gloria accidētalis in eternū eoꝝ affectib⁹ redūdabit. Unde ps. Ecce ꝙ bonū ⁊ ꝙ iocundū ⁊c. Consimiliť in damnati p oppositū erit. Licet enim q̄libet eoꝝ ꝓpter sua demerita ꝓpriā subalē vt sic dicam damnationē sustineat: alioꝝ tamen tormēta p q̄ndam cōicationē pticipat. Cum eni quilibet p se ꝓpriā damnationez pexpientiā sentiat. ceteri autē illam q̄si q̄dam olfactu qui fit in fumi resolutiōe pticipando cogīscant. vt merito ipsoꝝ accidental' damnatio q̄dammodo dici posset. Ideo Job. subdit. Et fumus tormētoꝝ eoꝝ ascendet in secula seculoꝝ. Ex hoc insup cumulabiť ꝓfusio damnatoꝝ. Nam sicut peccauerūt in cōspectu dei ⁊ angeloꝝ tam bonoꝝ ꝙ malozū imo ꝙtum in eis est in ꝓspectu oīum: ita etiā coram demōib⁹ ⁊ damnatis eoꝝ ꝓfusio crescat. Ideo ps. ait. Ascendet fum⁹ in ira eius hec est dānatio accidental'. ⁊ ignis a facie eius exarsit hec dici potest dānatio subalis. et si pena subalis dici potest. De subali subiungit dicens. carbones succēsi sūt ab eo. Substantialis dānatio est in mente: ꝓsubalis in corpe. ⁊ accidentalis in societate. Et hec sufficiant ꝙtum ad scōm mysteriū qō est penarū corporalium.

Articulus. iij. ō eternitate penarum quas stulti incurrunt.

Tertiū mysteriū est tormētoꝝ infernaliū. Circa qō tres alie veritates a Job̄e subdunk. Prima q ꝫ tormenta stulti incurrunt. scōa q illa sapientes cognīscūt. tertia q ea fideles euadūt

Q̄ ex imprudēti stulticia īpij sine requie dānabunť. Cap. j.

Prima veritas est q hec tormenta stulti incurrūt. Qui eni ad temp⁹ ꝫ tormēta p puidētiā noluerit euitare. necesse habebit illa sine fine incurrē: ⁊ ꝙꝙ stulticie culpa fm tps fuit. tñ stulticie pena sine tpe erit. Unde Job. subdit. Nec hēbūt requiē die ac nocte q adorauerūt bestiā ⁊ imaginē ei⁹: vel si q̄s accepit characterē nois ei⁹. i. notīcie. Die ac nocte notant dicit. nō q dānati sit dies i penis q̄b⁹ nox ꝓpetua erit: ꝫ tūc dies dānati ē q̄dq̄d de penis suis eis māifeste pexpientiā innotescat. Nox aūt dici pōt q̄dq̄d expectāt qō puidē nō pūt. Quasi btūs Job. dicat. Jō requiē hīe non pūt: qz ⁊ si durissima sint q̄ tollerāt. duriora tñ esse suspicank q̄ sibi supuentura expectāt. Unde Job. xx. dicit de dānato. Fugiet arma ferrea ⁊ irruet in arcū creū. Arma ferrea pene durissime dici pūt quibus tunc in pēsenti q̄si a ꝓpinquo damnati ꝓtinue feriunt: et ꝫ quidē eoꝝ est diel. Pene aūt quib⁹ in futuro

ptinue feriendi sunt q̄si arcus ereus ꝛ nox futura merito dici pñt. eo q̄ a remotis nō solum feriunt. sed etiam ꝓfundi⁹ penetrāt imprudentes ab eterna mentis p̄uisione in intimo cordis timore tandemq̄ dū p̄sentes fuerint. etiam corpus ipsuz foris feriūt. Talis autem nox ꝛ dies etiam p exemplū patere potest. Capiaꝫ a iusto iudice multarū ꝓditionū ꝛ iniq̄tatū patratoꝝ ꝛ cautela prudenti dentur ei tormēta vt palam faciat scelera sua dum enī dure torquet grauiq̄ dolet diez q̄si sine requie experiꝫ. Sed quia alia que ingrat se passurū expectat q̄si noctem sine quiete ꝓbat. vt merito denotet q̄ pcialis ꝛ inquietus pctōr. qui in p̄senti sine quiete dei ꝛ proximi sui vixit sine quiete viuens intermiabiliter moriaꝫ. Merito igiꝫ hec tormēta stulti incurrūt: quia viuētes in hoc seculo illa p̄uidere noluerūt. Et ideo diuino iudicio eis inevitabiles fiunt: q̄ cum magꝝ cordis angustia illa sibi nocitura expectāt. Ira quippe stultitia mūdanoꝝ elephas timens precauet murem. leo ignē. lupus lapidē ꝛ compedem ceruus canem. colūba accipitrē. canis baculum. ouis lupum. piscis hamū. laqueū auis latro patibulū qō q̄si momētaneū est tormētum: ꝛ stultus atq̄ insensat⁹ peccator nō timet infernale supplicīū acerbitate durissimū ꝛ supportatiōe q̄uissimū. ꝛ duratiōe ꝑpetuum. Et si non credit hoc improuidus hōr sceleratus eo q̄ talia nondū sit exptus: pēset q̄ stultus est p̄dator ꝛ latro qui antea p̄uidēdo nō timeat furcas q̄ suspēdēdus ducaꝫ ad illas Anteq̄ veniant sapiētes picula ꝓsiderāt: anteq̄ sagitta veniat p̄uidēdo formidāt. Hinc iacula feriūt que p̄uident vt Gregl. ait. Anteq̄ in cinerē versa sit ardenti domui succurrendū est. Quid enī tunc ꝓdest formidare mucronē. q̄ illo vulneratꝰ est homo iam ad mortem? Tarde igitur dānati in diem poterunt p̄uidere. postq̄ hic incōsiderate vixerūt dum adorauerūt bestiā ꝛ imaginē eius ꝛ acceperūt characterē nomis eius sicuti antea dictum est.

Q̄ qui prudens ꝛ sapiens est precauet supplicia sempiterna. Capitulum. ij.

Secūda veritas est q̄ illa picula sapientes p fidem cognoscūt. s. quia ea in p̄senti seculo p̄uidēt. Ideo Job. subdit. Hec est sapia sanctoꝝ. s. p fidem p̄uidendo euadere eternas penas. ꝛ ob hoc demonū illecebras que eis cum crimib⁹ ponunt sapientē euitāt. Vñ ꝓuō. j. dicitur. Frustra iacitur rhete ante oculos pennatoꝝ Diabolus q̄dem aiarū auceps rhetia pctōꝝ ante illas tendit in quib⁹ solūmodo illas capit. que oculos fideles nō habent ad p̄cauēdum. nec pennas nec alas ad alte volandū. Sancti vō ꝛ iusti penas ideo euadūt: q̄r his omnib⁹ muniti sunt.

Q̄ fideles obseruatores diuinoꝝ p̄ceptoꝝ ꝛ fidei dñi iesu euadunt eterna tormenta. Cap. iij.

Tertia veritas ē q̄ fideles hec pericula euadūt. Unde Job. subdit q̄ custodit mandata dei. Hec sūt due ale columbe christi. s. due tabule mandatoꝝ. quib⁹ p obseruantiaz aia iusti ad celum volat. Qō ꝓcupiscens ꝓpheta ait. Quis dabit mihi pēnas sic colūbe ꝛ volabo p obseruātiam. s. mādatoꝝ. ꝛ requiescā. s. in gloria beatoꝝ. Ideo inueni a dño poscēti q̄modo posset ꝓscendere celeste regnū ab eodem Mat. xix. rūsum est. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. Quasi dicat. Assume alas. De oculis vō mentis eoꝝ p lumē fidei illustratis postea subdit. Et fidem iesu. Fidē q̄dem dñi iesu dicit: quia ofidit nobis turpitudinē culparū vt euitenꝫ. ꝛ amaritudinem infernaliū penarū vt p̄caueanꝫ. Et hec duo lumina quasi duo oculi sunt. s. dexter ꝛ sinister aie colūbine: ꝛ ideo q̄si latro velati oculis ad infernale suspendiū ducit. qui hoc lumine in p̄senti pegrinatiōe non vtitur. De his dicit Sophō. j. Ambulabūt vt ceci q̄r dño peccauerūt. hoc dicit in q̄ntum excecati iam si declinant culpam: sed q̄ntum ad penā quam incurrent. subdit. Effundet sanguis eoꝝ ō est infimi erunt in penis sicut hum⁹ in elemētis. ꝛ corpa eoꝝ sicut stercora tam. s. vilia erūt sicut ea se peccati viliter subiecerūt. Vñ ps. subdit. Veruntamē fex eius non est exinanita: bibent oēs pctōres terre. Non enī exinaniet: quia ꝑpetua erit ꝛ illam fecem bibēt oēs terreni pctōres. Unde Ezech. xxiij. dictum est. Potabis vsq̄ ad feces ꝛ fragmēta eius deuorabis. Et Esa. lj. damnato dicitur Bibisti de manu dñi calicez ire eius vsq̄ ad fundum: saporis calicis bibisti ꝛ potasti vsq̄ ad feces. Dicit enī omēs. quia nullus se pōt excusare ab hoc potu. Addit etiam peccatores terre. non tm̄ peccatores celi qui ceciderunt. s. angeli sed etiam hoies mali qui cum illis dñm offenderūt. Unde Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternū ꝛc. A

quoꝝ ꝓfortio nos eripiat mia saluatoris nostri iesu christi in ꝑsenti infundēdo luminosam gratiā: ꝛ in futuro amoꝛosam gloꝛiaz: q̄ cum patre ꝛ spūsancto cruciatoꝛ est impioꝛū et ꝑmiatoꝛ beatoꝝ ꝑ infinita secula seculoꝝ.

Feria. vj. post scām dñicaz i q̄dragesima demonstrat q̄ extra vnicam ꝛ catholicā fidez nemo saluatur. ¶ Sermo. xxiij.

Malos male perdet Mat. xxj. ꝛ in euāgelio hodierno. Triplex pōt distingui fides. s. erronea moꝛtua ꝛ viua. Prima inq̄ est erronea ꝛ hec est oium illoꝛū qui sunt extra sinū sancte rhomane ecclesie: sicut sunt oēs saraceni cuiuscūq̄ secte repiātur. Insup oēs heretici atq̄ scismatici. Et ō oibus supdictis ꝓpheta ait. Errauerūt i solitudine in inaq̄so. s. huius mūdi qui ꝓfecto est sine aqua gr̄e que aiam saluet. Secūda ē fides moꝛtua que q̄dem illoꝝ est. qui intra sinum ecclesie catholice sunt: ꝛ tamē non sunt in charitate. Unde. j. Coꝝ. xiij. Si habuero oēm fidem ita vt montes trāsferā. charitatez aūt non habuero nihil sum. s. q̄tum ad esse gratuitū q̄uis esse retineam nāle. Tertia insup est fides viua quā. s. informat charitas dei. De qua dicit ad Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Nō verbum potest esse aliud thema. Ex q̄ verbo manifestiꝰ patz q̄ oēs quicūq̄ sunt in fide erronea sicut saraceni heretici ꝛ sic de alijs. insup oēs qui licet sint in ecclesie catholice sinu ꝛ absq̄ charitate discedūt in eternū piclitant. quia non ꝑticipando charitatē dei que est fons oīs bonitatis mali verissime dici possunt. De quibus dñs in verbo dicto ait. Malos male perdet Sūt nempe plerīq̄ erronei a sua cecitate decepti. qui occasione diūsaꝝ legum atq̄ sectarum siue ex verbis machomet aut alioꝝ errantiū credunt vnūquēq̄ sua in fide siue secta saluari. dūmodo eam credat esse bonam et a deo vtiq̄ datam. ipsiq̄ placere q̄ facit. Mirant tales q̄ hi debeant damnari qui ꝑ deo faciūt q̄nicq̄d faciunt: arbitrātes in his se obsequiū prestare deo. ꝛ licet male tñ igr̄ater agunt. sicut diūsimode in oꝛbem terraꝝ secte ꝛ inter christianos etiam multi ꝛ multe herbarū incantatiōes ꝛ alios errores seq̄ntes hec tamen ignoranter ꝛ simplicit agāt. Mirantur q̄ potissime de his q̄ ꝑ deo siue ꝓpter deum oē supplicīū non solū patient. sed vt videtur gaudent sustinent. sicut de multis hereticis nr̄is tp̄ibus audiuim⁹ q̄ ignem ꝛ alia toꝛmēta gaudent susceperūt vtiq̄ ꝓpter deum se oia sustinere vel sufferre dicētes ꝛ etiā in coꝛde sicut credimus b̄ habentes. Ex omnes supius dicti mali sunt cum extra vnicaz et catholicā ecclesiā seu fidem ꝛ extra charitatem inuenianť: in eternū ꝑibunt sicut dictuz est teste apl̄o. j. Coꝝ. xiij. Si tradidero coꝛp⁹ meum vt ardeam charitatem autez non habuero nihil mihi ꝓdest. s. ad euadendū pditionē eternam. Ad intelligendū autez q̄ eroꝛ iste damnabilis est nimis ꝛ heresis summa ꝛ iustissima causa dānatiōis oium seq̄ntium eam ꝛ oium moꝛientiū extra vnicā ꝛ catholicam fidem ꝛ charitatē: triplex obligatio ad quam q̄libet obligať aptissime mōstrare potest. Prima est circūspectiōis. scāa cognitionis: tertia est ꝓsideratiōis.

Articulus primꝰ ō triplici circūspectiōe ad quā q̄libz obligať

Prima q̄dem est obligatio circūspectiōis. Tres enī circūspectiōes necessarie sunt ad salutem: in q̄bus si homo negligēs fuerit minime excusať. Prima q̄dem est circūspectio ꝓuisionis. scāa aiadūsiōis: tertia deꝑcatiōis

De ꝓuisione ad quā circa necessaria ad salutem quilibet obligatur. Capitulum. j.

Prima q̄dem cirtūspectio est ꝓuisionis. Hempe diligens circūspectio requirit ꝓuisionē. Si enī volens coꝛpaliť ambulare picula ꝛ discrimia ipsius vie ꝓuidere nollet. videlicet ꝑcipicia offendicula insidias crudeles feras. ꝛ alia que coꝛpoꝛeis oculis ꝓuidere pōt. sed magis inconsiderate clausisq̄ ocul' aut auerſ a via incedere vellet: quicq̄d mali hoc est offensionis et ꝑcipitij ꝛ casus eueniret illi iustissime ipsi imputari posset. Poterat enī ꝑ se hmōi picula declinare. In eo igiť qui ꝑ seipsum imunētia sibi mala in hmōi visibili via ꝛ nosse ꝛ euitare poterit ꝛ non fecit: iustissime atq̄ rectissime diciť vt sibi imputet si i illa inciderit. Et ista est cōis ꝛceptio aioꝝ. Sic est in ꝓposito de via dei: que vtiq̄ fides catholica est si ꝑ impulsionē pereunt non alteri sed merito sibipsis imputent. De talib⁹ dicitur Sopħ. j. Ambulabūt vt ceci: quia dño peccauerūt. i. non ꝓuidendo viam. Similit si quis ire voluerit ad aliquem locum ignoranſ viam que

ducit ad illum :p̄sto autem habeat ducez q̄ viam ei ostendat ⁊ ducatū itineris p̄beat et si neutrū istoz habere velit.i.nec vic ostenso rem.nec itineris ducem.si erret sic itinerās. merito ei imputandū est.Hanc p̄positionez ap̄robat cuiuslibet anim⁹ auditā.Similiter imo multo fortius in via moz̄ se habere necesse est.Q̄to ꝑ plura maiora in via mozū q̄s in hmōi via:tanto magis ⁊ p̄prio visu spirituali ⁊ alieno p̄uidēda sunt ⁊ p̄cauēda .Laueant igit̄ qui insensate ⁊ absq̄ ꝓsideratiōe vite sue viuūt:nec p̄dicatiōes freq̄ntant nec fidelia ꝓsilia querūt.Nam qui nec p̄prio sensu vbi eis suppetit nec alienovbi eis paratus est ꝓsulere spūalia pcula declinare non curant:merito eis imputāda sunt cū inciderit in ea.cum p̄per negligentiā suā decepti sunt q̄re dignam excusationē non habent.De illi ait p̄s.Errauerūt in solitudine vt.s̄.subdit viam habitaculi non inuenerūt.Ex hoc patet q̄ q̄dāmodo magl necesse est ignorāti populo audire verbum dei:q̄s missas.

Q̄rta aīaduersio necessaria est ne in eternū pclitemur Ca.ij.

Secūda circūspectio est aīadūsiōis Non enī potest esse circumspectio vera sine diligēti aīadūsione:que scz semp in itinere pcula iminētia vitet.Si quis enī videt p̄rimū suū errare in ista visibili via tenet̄ de necessitate p̄prie salutis illum aūtere a suo errore ⁊ a piculis q̄ ei ꝓspexerit iminere eidem p̄cauere:alit̄ non diligit p̄rimū sicut seipsum.Longe ampliuſ etiam in via moz̄ sicut dicit̄.lxxxvj.di.c.facientis.Vbi sic dicit̄.Facienti p̄culdubio culpam habet qui q̄ p̄t corrigē negligit emēdare.Non caret scrupulo ꝓsensiōis occulte: qui manifesto facinori ꝛ̄ sinit obuiare.Q̄to igitur longe ampliuſ tenet̄ homo sibiipsi cōsulere q̄s alteri.Qui enī Lu.x.ait.Diliges p̄ximū tuū sicut teipsum cuilibet dedit in p̄cepto saluti aīe p̄rimi p̄ponere salutē suam: q̄d etiam lex dictat nature.Tanto enī culpabilius vnuſq̄sq̄ non aīaduertit ⁊ ꝓsulit sibi de hmōi ad viam p̄tinētib⁹ q̄s alīj: q̄tomagl sibi q̄s alīj in hmōi debito obligat̄.Ex dictis patet q̄ negligētia ista querēdi ⁊ aīaduertēdi de via salutis ⁊ veritatis negligētia culpabilis est:⁊ dānatione dignissima.Unde qui p̄prio sensu ingenioq̄ ⁊ industria discrimina spūalia p̄cauere aut p̄uidere poterūt.siue ex scripturis siue ex doctrina seu ex p̄dicationib⁹ ꝓsiliis aut ex miraculis aut ex his oībus simul iunctis nec tamen hoc fecerūt:iustissima damnatiōe plectunt̄.Conuenit enī eis illud.j.Cor.xiij.Qui ignorat ignorabitur.Et illud p̄s.Noluit intelligē vt bñ agerz

Q̄z quando homo in dubio ē et non habet ex humana ratione q̄d eligendū sit:diuinū auxilium implorare debet Ca.iij.

Tertia circūspectio est dep̄cationis Nec enī vera circūspectio dici debet nisi gerat secuz fidelē ac deuotam dep̄cationē maxime in casu tante necessitat̄.Cum enī ventum est ad illud q̄ō non habeat homo humana rōne q̄d facere vel credere debeat:implorет auxiliuz saluatoris.Verbi gratia.Si seductor sic cōtiget tpe antichristi sub p̄textu veri catholici vericq̄ doctoris alicui simplici ⁊ indocto aliquem p̄dicet errorē impietat̄.⁊ talis aīa simplex pure ⁊ instant̄ postulauerit auxiliū dei: deus cor eius auertet ne illi credat nisi ad h̄ vel negligētia vel alia occulta aut manifesta culpa obstaculū p̄stet.Idemq̄ dicēduz est de illo qui inuenit p̄dicatores sensu ꝓtrarios et aduersos.s.vnū fidelem ⁊ aliū infidelem. vnū aīarū zelatorē alium seipsum p̄dicantē. nec sufficit ex p̄prio sensu vel ex dictis eorū vel vita plene discernē cui magis credē obligetur:non vtiq̄ ab isto requiret deus q̄ adiuuet fidem.Sed quia non habet de hūana ratione quid agat: implorare debet diuinū auxilium vt dicit Aug⁹.⁊ tota instātia dep̄cari vt illuminator aīarū ipse deus ei viam veritatis ostendat ⁊ cor eius ꝓtradictiōis parti applicet salubriori.Et sic dicit̄ Jac.j.Qui indiget sapīa postulet a deo postulet aūt in fide nihil hesitans.Pie vtiq̄ credendū est de dei mia q̄ affectuz petēti donabit.intellectū querenti monstrabit ⁊ instanter p̄ facultate pulsanti apiet itinera veritatis:nisi negligētia querēde veritatis obsistat cor eius aūtet ne piculose ꝓsentiat impietat̄ erroꝛi.Uñ p̄s Prope est dñs oībus inuocantib⁹ eum i veritate.Et hoc optimū remediuz est q̄si multi doctores inueniunt̄ ꝓtrarie opinātes sicut i casu ꝓtractus de impīstitis venetoꝛ locis ianuensiū ⁊ monte florentinoꝛ de quibus dicetur.j.sermone.xl.p totum .Pro quo etiaz vide.j.sermone.xlij.arti.j.c.ij.in fi.Et idem in similib⁹ casibus est obseruandū .Attamē vbi inuincibilis est ignorātia q̄ est vbi nō habet homo de humana ratione quid faciat:

ibi implozet vt dictum est diuinū auxiliū vt non temere se ꝓcipitet. Ibi enī totum ptinet ad deum facere: vbi non habet homo qđ de se faciat. Verbi gratia. Si in eam figurā vel formam se trāsfiguauerit angelus tenebrarum in q̄ nihil apparere potest hoi in quo nō videatur esse christus: solius dei est hoiem custodire. nec aliud ibi relictū est hoi nisi diuinū auxiliū implozare. Nullꝰ autē dubitādum est q̄n ꝓsto sit auxiliator deus pie inuocantibꝰ eum: & etiam non inuocantibus nisi aliqua culpa eoꝝ obsistat. Quare in ꝑdicto casu & similibꝰ dicimꝰ q̄ deus auertet coꝝ hois ab impietate adozatiōis diaboli & impietate erroꝝ quos posuimꝰ. nisi obuiet culpa. Modi autē & vie innūabiles oipotēti ꝺo ꝓsto sunt ad custodiendū q̄s voluerit custodire teste ꝓpheta. Custodit dñs oēs diligentes se: & oēs pctōres disperdet. i. diūsis erroꝛibꝰ ꝑdere ꝓmittit. Unde ꝓuō. ij. Custodiet rectoꝝ salutem: & ꝓteget gdiētes simpliciter. Seruans semitas iusticie: & vias scōrum custodiens. Considera igit̄ que in his tribus capitul' dicta sunt. & videbis oēs errātes a via veritat' & ignozātes eandē culpabiliter & a culpa sua errare. Nullum est enī inuenire in eis qui non sit negligēs in q̄uisiōe in cauēdo ꝓicula & erroꝛes. in aiadūsione in iuestigādo ꝓ semetipsuꝫ veritatē aut in inq̄rendo ab alīs & in ꝑdicatiōe in implozando auxilium dei.

Articulus. ij. de triplici lumine ad qđ quilibet obligatur.

Secūda dicit̄ obligatio cognitiōis ad hoc enī hūanꝰ intellectꝰ creatꝰ est vt veritatē salutarē agnoscat: et ad hoc studiosus & sollicitus eē debet. Triplex est enī actus seu officium ad qđ intellectꝰ quilibet obligat. ꝓzimꝰ est aūsionis. scōs est q̄usionis: tertius est adhesionis. Sicut exempli causa cum in missa eleuatur sanctissimū sacr̄m: quilibet tunc obligat̄ ad tria. ꝓzimo auertere oculos a q̄libet vanitate. scō q̄uertere oculos ad hostiaꝫ ꝓsecratam: tertio tota mente totoq̄ conatu christo in illo sacramēto ꝓ deuotionē totalit̄ adherere. Sic quidem in ꝓposito est.

Qz de necessitate salutis quilibet tenetur non credere contra fidem. Capitulū. j.

Primus aūt actus intellectual' est auersiōis. i. non credere falsum. Sicut enī libere volūtat' est vt ab oi malo volito se auertat. & nec ꝓsensum ad illud se cōuertat: ita est intellectꝰ hūani seu rōnis vt ab oi male credito se auertat. & vt ei nullo modo assentiat. Hoc aūt ex ꝓpzio lumie ei possibile est vel etiam alieno. Ex ꝓpzio q̄dem. s. ꝓ ꝓzie inuestigatiōis. Ex alieno. ꝫ est ex reuelationis vel hūane eruditiōis. Sicut igit̄ hūana volūtas damnabiliꝫ in male volitus ꝓsentit: sic intellectꝰ hūanꝰ damnabiliꝫ in male creditum assentit. Quaꝓpter tenet̄ vel ipse se cozrigere vel cozrectionē suam ꝓ aliquā viarum q̄s dixim⁹ ꝓcurare. Quare non licet in talibus errare: nec etiā talia ignozare. Et hoc etiam apud oēs natiōes receptū est. Ipsi enī idolatre dixerūt q̄ qui dubitat deos esse honozādos: indiget pena. Nostre q̄ fidei sentētia est: q̄ dubius in fide infidelis est

Qz quilibet obligatur cōuertere intellectū ad veram fidem. Capitulum. ij.

Secūdus aūt actus intellectual' est ꝓuersionis. i. credere verū. Sicut enī debitrix est libera volūtas siue affectus sue opatiōis qđ est velle in bonis volendis: sic etiam intellectꝰ sue opatiōis debitoz est in veris credēdis seu cognoscendis. Quaꝓpter sicut non licet affectui vel dānabilia velle vel salutaria nolle: ita non licet intellectui impia & falsa credē vel salutaria vera non credere. Quare nec erroꝛ nec ignorantia credēdoꝝ aliquem excusat vnq̄ a ꝑditione oīno. Qđ intelligēs Job. xix. ait. Si ego rauī. s. errādo mecū erit ignozātia mea. s. in meam ꝑditionem.

Qz quilibet tenetur adherere his que sunt vere fidei. Cap. iij

Tertius ꝺo actus intellectualis est adhesiōis. Si enī nō minꝰ tenetur deo in suis opatiōibꝰ human⁹ intellectus q̄ ipse est affectꝰ: & nūq̄ licet affectui amare ꝓtrariū deo vel ꝓtraria eis que eius sunt. similiꝫ etiam nunq̄ licet ei vel non amare deū vel nō amare ea que eiꝰ sunt. Sic nunq̄ etiam licet intellectui credere ꝓtraria deo vel eis q̄ eiꝰ sunt: similiꝫ nec nō credē ipsi vel ea q̄ ipsiꝰ sunt. Qđ enī est nō amare in affectu: ꝫ est nō credē seu nō intelligere vel nō cogscē in intellectu. Talis q̄dez actus intellectual' est adhesiōis credē in deū Nā sicut. s. sermo. vj. arti. iij. et. c. ij. circa finem Augꝰ. ait. Credē in deū est credēdo de-

um amare credendo in deū ire credendo ei adherere, t credēdo eius mēbris incorpora ri. Et vt ibidem patet fm Bonauē. tal fides ad hoc q in deum tendat q̄tuor de necessita te requirit. s. adiunctionē charitatis que ordinat in amorē dei t hec est pma dria Aug. et opationē boni t sic est scda t ppessionem mali t sic est tertia t dilectionē pximi t sic est quarta. Considera igit oēs qui pereunt t inuenies eos culpabiles t negligētes in prędicto triplici actu. s. aut non aūtendo a falsitate. aut non pūtendo se ad veritatē. aut non faciendo ipsam veritatē. Qui enī negligit facere bonū qđ esse faciendū nouit: merek non accipe noticiā faciēdi id qđ nōdū coḡuit. De vnoq̄ sperandū est si talento intellect⁹ tota diligentia bene fuerit negociat⁹. in quib⁹ p se potuit qđ etiam multiplicek ei vel augeak. vt etiam diuine reuelatiōis seu inspiratiōis munere capiat ampliora. ad que p illum ptingere non valeat: vel etiaz q̄ pdicek ei doctrina vel pdicatio salutaris. Exempli gratia. Si quis seorsum ab hoibus esset, t in talento intellectus sui vellet negociari. ex psideratiōe visibiliū facile esset ei repire creatorē. t multa alia ab ipso. videlicet ipsum esse diligendū honorādū glorificandū ꝛc. Et si inuenīl benc negociarek: adderet ei deus alia vel p inspirationē aut p doctrinā aut p pdicationez quam ipsemet sibi pcuraret. Dino igit credendū est deū neminē velle deserere q̄ ei veraciter studeat adherere: t in b̄ pcordat Alexan. de hal. Preterea vnaquęq̄ virtus ad actum t finem ppriū expeditior atq̄ facilior ē: q̄ ad aliquē alienū. Sicut exēpli causa. Nasus non videt t auris non comedit: nec oculus vadit ppie t sic de alijs. Manifestū est enī q̄ virt⁹ nra intellectiua ad querēdū t inueniendū deum. q̄tinus hic requirit t expedit expedicior est atq̄ facilior q̄, ad querēdū vel ad inueniendū aliq̄d aliud. maxime cum pūto sit deus semp adiuuare ad se conātes et approping̃re approping̃ntib⁹ sibi. Un Jacob. iij. dicit. Approping̃te deo t ipse approping̃bit vobis. Possunt hic p vno sermone tria dubia poni. pmū t scōm est. ē. sermo. r. arti. iij. c. ij. de verbo dei. Et p tertio dubio hunc tertium articulū adde.

Articulus. iij. q̄ ppter triplicem causaz necesse est quemlibet damnari qui ōcedit extra catholicam fidem t charitatem.

Tertia q̄dem obligatio ad quā oēs tenenk est p̄sideratiōis. Porro q̄libet p̄siderare debet q̄ necesse ē illos dānari: qui extra vnicam t catholicam fidem t extra charitatē decedūt. Et hoc ppter triplicē causam. Primo ppk incōueniētiā. scōo ppk neq̄tiā: tertio ppk iusticiā

Quod si ignorātia necessarie veritatis hoīem excusaret ab eterna damnatiōe: multa incōuenientia sequerenk Ca. j.

Primo eni necesse est illos qui inueniunk extra catholicā fidem et extra charitatē in eternū pire ppk incōuenientiā. Eq̄dem ex iam dictis luculenter apparet intellectui imposītā esse legē t limitem in opationib⁹ suis atq̄ limitatū eum esse quid credere t q̄d discredē. t iterū quid non credere vel ignorare liceat ei. Et itex ignorantiam esse damnabilē videlicet in q̄busdā hoīum t in q̄busdā ignoratis. Similk t credulitatē q̄rundā damnabilē esse t impiam t ideo neutrā excusare a tota dānatiōe eos q̄s inuoluerit. Forsitan excusat a tāto. Nō eniz tm̄ peccare videnk qui errank vel ignorank male agunt: q̄tum qui scienk vel q̄ ptra p̄scientiam peccāt. Si eni ignorātia excusaret a toto multa absurda incōueniētia sequerenk de q̄bus ad p̄ns ponank tria. Primū q̄ malum esset excusabile. scōm q̄ malū esset opabile: tertiū q̄ malū esset laudabile t remunerabile. Primū incōueniēs sequerek: quia malum esset excusabile. Cū eni oēs pctōres errent t ignorēt t tanto ampli⁹ q̄to ampli⁹ peccāt: oia pcta t scelera excusabilia eēnt nec non t maiora magl excusabilia essent. q̄niaz maiores errores t tenebras peccātib⁹ ingerunt. Un ad hanc dementiā tandē ex b̄ deuenire oporteat. vt liceat credē vnicuiq̄ vel discredere q̄cq̄d placet, t nullā esse legē intellectui datam. q̄re nec affectui nec insup operi. t ideo nullā legem esse tenendā simplicik: q̄ b̄ p̄ supposito quelibet simplicik teneri pōt et circa q̄libz fieri cū error t ignorātia vbiq̄ excusat. Ex q̄ seqnik nihil esse virtutē vel vitium simplicik: q̄ credēti de virtute q̄ vitiū sit aut etiam ecōuerso erit ꝛtuosum agē fm virtutem vel fm vitiū qđ esset ptra dinam scripturam que Esa. v. ait. Ue q̄ dicit bonū malum t malū bonū: ponētes tenebras lucez t lucē tenebras. ponētes amarū dulce t dulce amaz. Scōm incōueniēs sequerek q̄ ma-

lum esset opabile. Ex pcedenti incõnenienti hoc aliud subsequet q nullus errabit vl credendo vel opando: cum credenduz sit vnicuiq; qõ credit t opandũ qõ opatur ꝑm credulitatem erroris sui. ¶ Tertiũ incõueniẽs sequeret q malum esset laudabile t remunerabile. Scõm eni hunc errorẽ eque coleret deus vitijs sicut virtutib⁹. t eque compositi erunt mozes vitiosi t virtuosi. t de iudicio eque laudabiles qm eque remũerabiles p⁹ q̃ non refert quid vnusq̃q agat vel qualit sed solũmodo quid credat se agere vel intendat. vel qualit. Et q hanc viam eque colenda erunt idola sicut altissim⁹ deus. si credantur equalit esse colenda. t meritozie atq; religiose negabit deus si credat esse negandus et laudãdus erit t etiam remunerãdus qui hec impia ꝓpetrabit. Et sic ꝓpheta ait. Laudabitur pctor in desideriis anime sue: t iniquus bñdicet. que oia q̃ inconueniẽtia sint mens discreta aduertit.

¶ Qz ꝓpter nequitiã impiozuz necesse est eis in eternũ dãnari. Capitulum. ij.

Secundo necesse est eternalit cruciari eos qui extra fidem catholicaz moziunt. Et hoc ꝓpter nequitiaz eozundẽ. Exagitat eni multos atq; ꝓfundit multitudo nũosissima damnãdoz: t paucitas saluãdoz. Dicũt eni pleriq; ad quid tot damnãdos creauit deus? Quibus dicendũ est hoc q certum est quia ex diuitijs sue bonitatis creauit eos. t quia multa bona t magnifica donauit illis. penas vo vel tozmẽta nisi meritas t iustissimas nulli vnq̃ intulit. nec imposterũ illatur⁹ est. Ad hoc tendũ est q duplex est causa damnatiois eoz. s. efficiens et materiat. Causa efficiẽs est infallibilis iusticia dei. qua nulla iustioz excogitari potest vt ait ps. Justus dñs t iusticiã dilexit: equitatem vidit vultus eius. Et alibi. Just⁹ dñs in oibus vijs suis ꝛc. Causa materiat est malicia eoz demeritaz peccata quib⁹ iustissimo iudicio t laudãda in oibus iusticia dei damnatio illa retribuit offensarũ. ¶ Qz autẽ quidam mirant q tot sunt qui damnant t tam pauci qui saluant. similitudinẽ exꝑssam de hoc inuenient in tribus. s. in naturalib⁹ i artificialib⁹ t in moralib⁹. ꝓzimo eni in naturalibus vilium nempe t ignobiliũ semper maioz est multitudo q̃ pciosoz vel nobiliuz. vt ferri vel plumbi q̃ auri vel argenti t lapidũ ignobiliũ q̃ gẽmarũ. similit quercuũ q̃ palmarũ vel cedroz t sic de multis alijs t tamẽ de his nemo turbat seu mirat. In tanta etiam multitudie hoium paucos de his reges et ꝓncipes etiam tempales efficit deus. Nec miraris homo q non oẽs hoies facit ꝓncipes t reges etiam tam modicoz tanq̃ ignobiliũ regnoz vt sunt tempalia: q̃to fozti⁹ mirari non debes si paucis largit ꝓclara atq; nobilissima celoz regna. Scõo in artificialibus sicut patet de sculptoz ib⁹ et pictoz ib⁹ et ꝓsimilibus. Tertio in moralib⁹. Non enim multi mirant q stultoz vti sapiens testatur infinitus est nũs similit t maloz: sapientiuz vo t bonoz pauci inueniunt. Rogo te q de hmõi admirãtib⁹ vnus es cum taz raros videas qui regna celestia querant vel apperãt seu de illis curent. tam multos etiam qui ab eis se auertunt t ꝓtraria toto affectu sectant ꝓpter quid miraris si tam pauci pueniũt et tam multi mine ad illam ptingunt? Amplius videres de centũ partib⁹ generis humani nonagintanouẽ totis studijs ac viribus currentes p viam que ducit ad mortem. vtpote graui lapide ad collum suspẽso ꝓijcere atq; submergere se in mari: paucos vo econtra currentes p viam que ducit ad vitam. nũq̃d miraret si multitudo illa magna tota deueniret in mortem. t sola illa paucitas pueniret ad vitam? Sic est in ꝓposito. Considera totam multitudinẽ pditoz. t videbis eam festinantem ad mortem: econtra vo paucitatem electoz festinantẽ ad vitam. Quid igit mirz si vnusquisq; hoium ad finez puenit ad quẽ totis viribus tendit? Multitudo nanq; hominũ pditoz in via presentis vite: multitudo est fugiens vitam t ꝓcipitans se in mortẽ et in stagnũ ignis t sulphuris se mittẽs atq; in mare t in abyssum eternarũ amaritudinum se demergẽs. Qz in baratrũ infernale vnusquisq; cadat de ponderositate est ꝓprie iniq̃tatis: q vero sursum ad sublime felicitatis eterne aliqui attrahunt de virtute dei oi potentis est. ac sue dulcissime pietatis.

¶ Qz vt appareat pulchritudo iusticie dei in damnatis: malos dñs male perdit. Ca. iij

Tertio necesse est puniri eternalit eos qui extra vnicam t catholicaz fidem t extra charitatẽ decedunt et hoc ꝓpter iusticiã. Dicunt pleriq; vt quid stragem tantã hoium quos creauit sustinet bonitas diuina? An delectet eum tanta carnificina infernaliũ tozmentoz? an ꝓuenit di-

uitijs bonitatis eius ⁊ imensitati misericor-
die sue eos creasse. quos vtiq; saluari pote-
rat a flammis infernalib⁹ depascẽdos dere-
linquere? Quid aliud creando eos voluisse
facere videri potest q̃ igni infernali de ipsis
pabulũ ministrare? Quibus merito respon
demus. q ⁊ de⁹ ⁊ angeli ⁊ sancti de ipsis dã-
natis gaudebunt. Primo gaudebit deus ſ
q ppie aliquid delectet eum extra seipsum
Placent autem ei tormẽta malor. Primo q
bona sunt vtpote vt creature eius. scõ ppt
pulchritudinẽ iusticie que in eis inestimabi-
liter miranda est ⁊ laudãda. Unde Prou. j.
Ego q̃ i interitu vestro gaudebo. Magna
quidem laude digna est diuina bonitas in b
q malis ⁊ reprobis preter esse ⁊ vitam alia
q̃ naturalia bona etiam inũabilia gratuita
et tempalia elargitur. Q autem amplioza
eisdem non pstet. non ideo hoc est quia ipse
manũ sue retrahat largitatis: sed q ipsi ma-
nus suas occupant alijs aut quo min⁹ reci-
piant auertunt. sicut q lumen solis sup mul
tos cadat ⁊ non eos illuminat. non ex eo est
q sol radios suos retrahat: sed quia ipsi a lu
mine suo se auertunt. Deniq; non nisi dimi-
diam suam bonitatẽ ostenderet dñs: si iusti-
ciam in malos non exerceret. Quasi eni due
partes diuine bonitatis sunt si partes ibi co-
gitare fas est mia ⁊ iusticia videlicet fm effe-
ctum tm̃ cum bonitas diuina imptibilis sit
fm se in vltimo imptibilitatis. Ex qno patet q
si p̃dicto modo non puniret damnatos: aut
esset apud deum ociosa iusticia aut enormit̃
diminuta. Sancti xo ⁊ angeli in patria glo-
riosi hanc diuine iusticie pulchritudinẽ con-
templantes. tanto delectabili⁹ intuebunt̃.
q̃ hic eam cogitent ⁊ audiant. q̃to ibi crit in
eis q̃ hic ⁊ diuine iusticie maior cognitio et
maior delectatio. ⁊ q̃to maior videbit̃ ipsa
diuina iusticie magnitudo ⁊ pulchritudo. Ex
quibus p locum a pportione ex necessitate
psequitur magis gaudium esse futurum de
aspectu seu intuitu pulchritudis diuine iusticie
que ibi lucidissime pspicet: q̃ esset gaudium
de omnib⁹ gaudijs mũdi huius si pflarent̃
in vnũ. Et de hmõi gaudio ait ps. Letabit̃
iustus cum viderit vindictã: manus suas la
uabit in sanguine pctoris. Patet igitur qua
re multi sunt vocati. s. ad fidem vel ad glorĩã
vel ad gratiã. sed pauci sũt electi. s. respectu
multitudinis vocatorum. Licet eni granũ aree
sit multum: tamen paucum est respectu mul
titudinis aristarum ⁊ palearum que signifi-
cant malos quos dñs male perdet. Ex hac
nempe ppositione docet Anselmus in qua-
dam epistola q qui vult esse securus an sit ō
electis. debet conari vt non sit eius vita de
numero multorum sed paucorum. Sed si vult eẽ
certissim⁹ debet facere vt sit de numero pau
cissimorum. De quorum numero elegans miseri-
cordia saluatoris nos faciat. Qui cum pa-
tre ⁊ spũsancto electos vocat. vocatos saluat
saluatos glorificat in secula seculorum Amen.
¶ Adde hic de sermone. xij. c. viij.

¶ Sabbato post scãm dñicam in q̃dragesima de sacra religione ⁊ q melius est bonũ facere ex voto q̃ ex libera voluntate.

¶ Sermo. xxiiij.

FIli tu semper mecum es ⁊ oia mea tua sunt Lu. xv. et in euangelio hodierno Ad desiderabilẽ charitatem iterũ atq; iterum totum intellectũ ⁊ desideriũ subleuem⁹ Ipsa eni est radix forma finis ⁊ complementum ⁊ vinculũ pfectionis: ad quam mgr̃ omnium christus legem pphetas ⁊ p̃ psequens vniuersa dei documenta reducit. Ipsa sola est que animã gratificat coram deo: ⁊ in omni dignitate admirãda exaltat. Porro triplex est dignitas anime in charitate ⁊ in dei gratia pstitute. Prima est filiationis. scãa est vnionis: tertia est cõmunionis ¶ Prima eni dignitas est filiationis. quia non est tm̃ ad imaginem ⁊ similitudinẽ dei formata: sed i morte ipsius filij dei spũaliter reformata. Ideo dicitur Joh. j. Quotquot autem receperũt eum dedit eis potestatẽ filios dei fieri: his q̃ credunt in noie ei⁹. Et ps̃. ait ad tales. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes. Ideo talem animã in charitate ⁊ in gratia pstitutam dñs filium in pposito verbo vocat dicens. Fili. Unde filius dicitur a philos quod ẽ amor. Quasi dicat. Amor meus. O suauissimũ et dulcissimũ etern patris verbum. vt dignet̃ ex gratia sua hominẽ filium facere ⁊ vocare: qui ex seipso nihil aliud q̃ miserabilis ⁊ miseranda miseria est. Scãa eius dignitas est vnionis ⁊ trãsformationis: que quidẽ p amorem fit. Tanta eni est vis diuini amoris vt amantem in amatum deum tranferat ⁊ trãsformet: ⁊ faciat esse in ipso ⁊ idipsum sic dñs

Matth. vj. ait. Ubi est thesaurus tuus ibi ē et cor tuū. Et. j. Corinth. vj. Qui adherz dō vnus spiritus est. Ideo dñs ad talem animam ait in ꝓallegato verbo. Tu semper mecum es. s. per gratiam vnientem. Tertia eius dignitas est cōmunionis. Quia oīa q̄ dei sunt dici possunt anime existenti in gratia charitatis. Unde si amicus est alter ego: anima p ꝓticipationē est alter deus. Cuncte igitur creature ꝓfectius sunt in deo. atq; ipsius dei q̄ sint in seipsis aut q̄ ipsemet sint sue: quia cuncta que facta sunt in deo sunt. z absq; pena z gloria in differētia sua. In deo igitur sūt creature insensibiles sensibiles rationales spūales penose z gloriose: z extra deum impossibile est aliquid inueniri. Proinde si oīa sint in deo z sunt dei z deus est in anima: oīa que sunt in deo z ipsius dei z in ipsa anima z ipsius anime sunt. Ideo Joh. xiij. dicitur. Vos autem me videbitis qz ego viuo z vos viuetis: in illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo z vos in me z ego in vobis. Ecce q̄ anime ꝓstitute in charitate deus se cōicando oīa sua cōmunicat. Ideo dñs in verbo ꝓpositi illi ait. Et oīa mea tua sunt. Licet autem p̄dicta verba ꝓueniāt cuilibet anime que in gratia est z in statu diuine dilectionis: tamen p anthonomasyā dirigūtur ad quemlibet regularē. qui vt charitatem acquirat z in charitate crescat atq; in charitate finiat vitam suaz. cuncta tempalia spernit. z nudus nudū crucifixū p votuz religionis amorosissime amplexat: cui merito dñs singulariter ait. Sili tu semp mecum es. z Circa igitur statum religionis tria p̄ncipaliter ꝓsideremus. Primo eius cōmendationē. secundo ei⁹ discretionē: tertio eius oppositionē

Articulus primus de duodecim rationibus per quas ipsius status religiōis magnitudo meriti demonstratur.

Primo ꝓsiderem⁹ ipsius status religionis cōmendationē z pfectionem. De hac enī Bern⁹. in lib. de ꝑcepto z dispensatiōe ait. Audire vult a me vnde inter tanta penitētie instituta monasterialis disciplina meruit hanc ꝓrogatiuam vt ꝑm baptisma nuncupet. Arbitror ob perfectam mundi abrenūciationē ac singularez excellentiā vite spūalis que ꝑeminens vniūsis vite humane generib⁹ hmōi ꝓuersatiōis pfessores z amatores suos angelis similes dissimiles hoibus facit: imo diuinā in homine reformat imaginē. ꝓfigurans christo instar baptismi. duz per id qō mortificam⁹ membra nostra que sunt sup terram rursus christum induim⁹ complātati similitudini mortis eius. Hec ille. Ex his ratio sumpta est q̄ religionem intrantib⁹ de ꝑteritis culpis nō est penitētia iniūgenda sicut patet de pe. di. j. §. his auctoritatib⁹ et ex de voto. c. scripture. Ubi de hoc glo. non enī de peccatis commissis post ingressum imponi debet ex de regulari. z transeunti. ad religi. c. vltī. et ex de senten. excō. c. cum illoz. Proinde etiam no tandū est q̄ ceteris paribus votum z opus factum ex voto supaddit ad simplex ꝓpositum. z ad opus ex simplici ꝓposito factum q̄ndam meriti infirmitatē: maxime in votis perpetuis z sup oīa in votis que sunt de substantia sacre religiōis. z hoc maxime si ꝓsiderentur tria in ipso vouente. Primo libertas scō largitas: tertio stabilitas.

Qz ex q̄druplici ratione appareret ex libertate magnitudo meriti in vouente. Capitulum. j.

Primo ꝓsideret in vouente libtas magna nempe est in hoie dignitas libertatis ita vt quidam sit ausus dicere versus. Non bene pro toto libertas vendit auro. Ideo apparē potest magnitudo meriti in vouente ex q̄druplici ratione. Primo ratione donatiōis. secūdo ratione estimatiōis. tertio ratione adiunctionis: q̄rto ratione approbatiōis Primo apparet magnitudo meriti in vouente ratione donationis. Tanta ēt res est humani animi libertas vt Bernar. in quadam epistola dicat. Voluntati nec leges impant nec ꝓncipes dñant. Cui enī aliquid magis naturaliter diligit: tanto pfectius donat christo: Nihil enī hoi amabili⁹ libtate ꝓprie voluntatis. Per hanc enī homo est alioz dñis. p hanc etiam alijs vti z frui potest. per hāc i suis actionib⁹ dñat. Nihil est qō homo naturali affectu magis refugiat: q̄ seruitutē et vltimo mortem. Proinde si attente aspiciamus hoc quidem qō p votum deo datur et reddit repiemus q̄ ꝓ ipsum votum non solum datur ipsum bonū opus dum est: ꝑ etiā tota libertas nostra z totum dñium voluntatis nostre respectu tal⁹ opis. Nempe absq; voto datur tm̄ opus dum fit non autē ple-

num p tempe p quo erat anteq̄ fiat: nec datur libertas z dñium voluntatis respectu talis operis. Cū igitur votum ꝓponderat sub ꝓa simplex ꝓpositum: q̄tam valet libertas et dñium voluntatis z hoc respectu totius futuri temp̄is. Hoc autem nullo modo p aliq̄d huius vite posset apreciari neq̄ recōpensari. Unde Hierony. ait. Voluit dñs rationabilem creaturā voluntarij boni munere et liberi arbitrij potestate dotare: vt boni aut mali capax vtrūq̄ naturalit posset z ad alterum voluntate deflecteret. Licet quippe nō eligere refutare ꝓbare respuere: nec aliud ē in quo magis rationalis creatura ceteris ꝓferatur. Vide igitur q̄ta sit magnitudo oblationis: z intelliges q̄ta sit apud deum gratitudo acceptatiōis. Proinde Aug⁹. in epla ad polentinū ait. Ea sunt in officijs nostris gratioza: que cum licerēt nobis etiam nō impendere. causa dilectiōis impendim⁹. ¶ Secundo ratione estimatiōis. Cū eni dñs apreciatur oē a nobis sibi datum q̄tum ē nobis dilectum z charum: z q̄tum ipsa donatio est supra naturā voluntatis nostre. Ex nichil sub deo est nobis ita dilectum z charū sicut libertas z dñium voluntatis nostre. Hoc eni infinite apreciamur. apreciamur eni illud plus q̄ oia que deus facere posset que infinita sunt: z plus q̄ aliquid q̄ō sit in nob et istius p votum donatio est sup̄ oia supra naturam z q̄dāmodo ꝓtra naturā voluntatis nostre. Per hoc eni volūtas nostra funditus seipsam abnegat z obliuiscit z a seipsa q̄dāmodo sepatur totalit ac p hoc seipsam totaliter subiugādo z se plenissime deo dando sup se totalit z altissime tota in deum fertur. Igitur istud donū sup omne aliud a nob datum vel dabile ꝓponderat i infinitū. Cū bene compat beatus Anselm⁹ in lib. de similitudinib⁹ hanc donationē illi que est finis voto ei qui dat alicuius arboris sue fruct⁹ annuatim solum p tpe pro quo sunt: non autē ipsam arborem ad eum qui dat arborem totam z vsus fructuū ac dñium eius totaliter a se transfert. ¶ Tertio ratione adiūctionis. Oblibet eni finitum bonū adiūctione alteri us boni fit melius. Quis eni dubitare pōt q̄ ipsa pmissio boni non sit aliq̄ bonū? Nō ne qui boi aliquid pmittit: bonū aliquid iaz illi impendit: in cuius signū cui aliquid promittitur gratias agit. Votum quidem est q̄dam pmissio deo facta sicut patz Eccl. v. vbi dicitur. Si quid vouistis deo ne morari reddere. Displicet eni ei infidel z stulta pmissio. Infidelis est que non obseruatur. Item stulta est que stulte pmittit z stultius obseruat: sicut qui vouerūt de capite non comedere. non filare seu laborare in sabbato post nonā et ꝓsimilia de quibus plenus est totus mundus. Item consiliū nō datur nisi de perfecto sed de meliori ꝺm Hierony. ad demetriadem: quia ꝓsilium respicit opera superogationis: sed in scriptura sacra datur nobis a deo consiliū de voto faciendo. Unde ꝓpheta. Vouete z reddite dño deo vro. ¶ Quarto apparet magnitudo meriti in vouente ratione aprobatiōis. Hec siquidē libertas qō mirabilius est. non soluz datur in hora qua ipsum votum emittit. sed etiam in oi tempore quo sibi vouisse placet. z in quo cum hac complacentia votum implet. Si eui votum in sua emissione addebat q̄ndam valoris et meriti infinitatē. z hoc per totum tempus sequens replicat z multiplicat. ergo votū continuatū supaddit multiplicez infinitatē. Tale quidem votum z vota iam facta in sancta religione alacriter aprobare est illud sacerdotale officium oium ꝓfectoꝝ in quo non ē distinctio iudei z greci. maris z femine. serui z liberi: quia oibus volentib⁹ esse ꝓfectos ꝓuenit illud. j. Pe. ij. Vos estis genus electum gēs sancta regale sacerdotiū. ꝓls acq̄sitionis. vt virtutes eius annūcietis. qui de tenebris vos vocauit i admirabile lum̄ suū.

¶ Magnitudo meriti in vouente apparet ex q̄druplici ratione largitatis eius. ¶ Capitulū. ij.

Secundo aparet magnitudo meriti ipsius vouentis: si ꝓsideretur in vouente largitas. Ex q̄druplici eni ratione aparet maxima largitas in vonente. Primo ratione p̄figuratiōnis. secūdo ratione subiectionis: tertio ratione intentionis. quarto ratione ꝓiunctionis. ¶ Primo ratione p̄figuratiōis. Scōm eni Greg⁹. super ezechielem. hoc inter sacrificium est z holocaustū quia omne holocaustum sacrificiū est. sed non omne sacrificium holocaustum. In sacrificio eni parz pecudis in holocausto ℥o totum pecus offerri ꝓsueuerat. Cum igitur aliquis aliquid suū deo vouet z aliquid non vouet sacrificium est. Cum eni omne quod habet omne quod viuit omne quod sapit oipotenti deo vouerit: holocaustum est: quod quidem impletur p

tria religionis vota. Per sacrificij enī oblationem fm antique legis mandatum p peccatis satisfacere oportebat sicut Leuitī. preceptum erat. Unde pī. cum dixisset que dicitis in cordibus vestris t in cubilib⁹ vestris compungimini. statim de satisfactiōe subdit dicēs. Sacrificate sacrificiū iusti cie. id est. facite opera iusta post penitētie lamēta sicut exponit glosa. Sicut igitur holocaustū sacrificium est perfectū: ita per hec tria sanctissima vota anima pfecte se sanctificat deo cui t de exterioribus rebus t de corpore ppio t ppo spiritu medullosuz holocaustū offert. Sicq; astrictio hec non solum ō pfectione non minuit sed culmen pfectionis inducit: quia de nostro facit dñium dum non solum actum ꝫ etiam voluntatē dedicans deo totum illud quod est offert t redigit sub iure t dñio dei. Secūdo ratione subiectiōis. Nam q̄to i modo dandi t opandi deum amplius honoramus t deo nos magis subijcim⁹: tātomagis donū t obsequiū sibi placet. Sed incompabiliter magis honorat qui qō dat deo dat sibi sicut dño. t in ipsa datione oñdit se dei seruum t totaliter deo obnoxiū: q̄z qui dat deo sicut liber t dñs. t sicut non in hoc deo plene obnoxius. Sed qui dat t reddit aliq̄d ex voto famulat deo fm primū modū: qui autem sine voto fm secūdū modū. ergo incompabiliter magis honorat deum dans ex voto q̄z dās sine voto. Unde Aug⁹. tractās illud psalmi sicut iurauit dño votum vouit deo iacob ait. Quid vouem⁹ dño nisi vt simus templum dei? Nihil enī gratius possumus deo offerre: q̄z q dicamus illud esaie posside nos. hec ille. Tertio ratione intētionis seu volitionis. Ppto enī opus est magis voluntariū t a maiori voluntate t virtute pcedens: tantomagis meritoziū est t deo magis acceptum. sed ceteris paribus tanto voluntas ac volentis t dantis virtus ē maior. q̄tomaius t altius est quod datur. ergo q̄tomagis est quod p votū q̄z id qō sine voto datur. tanto ceteris parib⁹ maior est virt⁹ et voluntas dantis. ergo ipsa q̄dāmodo erit in infinitum maior. Preterea nullus effect⁹ maior est sua causa. Virtus igitur erit effect⁹ admin⁹. tanta erit t causa: ergo q̄ta erit donatio t actus donatiōis. tanta erit virtus et voluntas ipsius dantis. Ideo .j. Regl. xv. Samuel obedientiā in qua vota cetera comprehendunt omnibus sacrificijs pretulit dicens. Melior est obediētia. s. voti q̄z victime Filius enī aut filia vel pecus aut prediū extra nos est: semetipsum offerre deo nec alieno labore sed ppio placere pfectius t eminentius est omnib⁹ votis. Quarto ratione ꝓiunctiōis seu astrictiōis. Nempe tanto aliquid maius volum⁹: q̄to ab illo mīn⁹ separari volumus. t q̄tomagis displicet nobis ipsa sepatio. Sed qui ita vult aliquid qō nullo modo vult licere sibi sepationē qua possit separi ab illo. sed vult oīno sibi ipsaz esse illicitam: incompabilit maius vult t diligit illā q̄z ille qui ipsam sepationē vult sibi licere. et nullo modo sibi esse illicitam. Sic autem se habent adinuicem ex voto aliquid volens t operans vel faciens vel volēs illud sine voto. id est. fm ppriam voluntatē: t talis astrictio facit de temporali eternū. dum nunq̄ licet resilire a voto.

Ex vouentis stabilitate apparet magnitudo meriti propter quattuor rationes.

Capitulum. iij.

Tertio apparet magnitudo meriti ipsius vouentis si ꝓsideret vouētis stabilitas. Stabilit enim amplius in via dei t in bono pseuerātie vouēs q̄z non vouens: q̄druplici ratione. Primo ratione firmatiōis. secundo ratione adhesionis. tertio ratione ꝓfusionis: quarto ratione subuentiōis. Primo respectu sui. secundo respectu rei. tertio respectu primi: quarto respecu dei. Primo ratione firmatiōis Ex voto enim t voti actione sequit in vouēte firmitas maior. Ad laudē igitur boni operis pertinet q voluntas firmetur in bono: sicut vtiq; ad grauitatē pertinet culpe q volūtas sit obstinata in malo. Patet enim q qui aliquid vouet voluntatē suam firmat ad id qō vouet: t sic cū implet quod vouerat op⁹ bonum ex firmata voluntate procedit. Sic enim ad grauamen pertinet culpe q ex firmato ppposito aliquis ppetret malum. est ei ex ppria malicia peccare. id est. peccare in spiritūsanctū: sic ad cumulum meriti crescit. q homo bonū opus operatur ex voto. Amplius. Quia voluntas humana imutabilis est. Ad hoc q verbis hois fides adhibeatur necessaria inoleuit ꝓsuetudo: vt ꝝ quod aliquis vult alteri facere pmissiōe confirmet. t vlterius pmissionē roboret firmissimis iuramentis atq; legitimis. Plus autē debet vn⁹

quisq; sibi/ꝙ̄ proximo suo: precipue in his q̄ pertinent ad salutem anime credere ⁊ miserei iuxta illud Eccl. xxx. Miserē anime tue placens deo. Potest igitur ppter voluntatis mutabilitatē ꝓmittere illud quod ꝓposuit pro sua spūali salute: sicut ⁊ ꝓmittit p alteritus cōmercio tempali. Si igitur aliquis vtiliter puidet proximo vallando ꝓmissionē sua. iuramēto. fideiussione. pignere: multo magis vtiliter ⁊ laudabilit puidet sibi. si bonum ꝓpositum qđ concepit vel voto vel iuramento. vel quoq; alio modo studuerit confirmari. Proinde. j. Corinth. xv. dicitur. stabiles estote ac imobiles. Nam in detestationem pignerum dicitur Prouerb. xiij. Vult et non vult piger. Secundo ratione adhesionis. Ex quadam enī adhesione in voente etiam in bono maior firmitas generatur. Nam desperatio habēdi aliquam rem magis adherere facit ꝓposito suo: quia multū minuit ⁊ tollit ꝓcupiscentiā illius rei. ppter quod auferre sibi spem alicuius delectabil multum minuit ꝓcupiscētiā eius. Certum ē q̄ spes ⁊ facultas adipiscēdi aliquid facit illi amplius adherere ⁊ auget ꝓcupiscentiā eius Voluntas autem aut non fertur aut exilit fertur circa impossibilia ⁊ desperata. Ex homo ꝙ votum auferēdo sibi licentiā habendi illud quod ꝙ votum relinquit seu relinq̄ndi illud quod ppter votum datur. aufert sibi q̄ dammodo spem illoꝝ ſm sententiā augustini. Et ex hac ꝓsuppositione finis. s. si vult venire ad vitam ⁊ gloriā sempiternā: facit sibi illa impossibilia. Vnde Aug⁹. in lib. de pro fes. viduitatis. Plus inquit in ardentē ferūt libidinē que desperāt eiusdem voluptatem. Que autem innuptarū vouent castitatē ipsam spem subtrahunt que fomes amoris est Vnde facilius ꝓcupia refrenat: que nulla expectatione succendit. Preterea q̄to mēs eius qui est in gratia horret mortalē culpaz et id qđ aufert sibi spem eterne vite q̄ id qđ est indifferens ⁊ non illicitum: tātomagis et tanto firmi⁹ conat in oppositum suū. Sed id qđ ante votum licitum erat ꝙ votum fit illicitum ⁊ mortale igitur plus incompabilit habebit horrere illud post ipsum votum q̄ ante votum. ⁊ tanto amplius in oppositū conari et ei adherere facit. Preterea q̄to voluntas magis applicat se ad aliquid ⁊ q̄tomagi fortificat ⁊ accendit se ad inseparabilit adherēdū ei. ⁊ q̄tomagis fugit oppositum eius ⁊ separat se ab illo: tāto firmior reddit ad pseuerandū indefectibilit in illo. ⁊ tanto fortior ad resistēdum omni temptationi impellenti ad ꝓtrarium eius. Per votum autem hec oīa eueniunt. s. maior desperatio ⁊ maior applicatio et inflammatio voluntatis ⁊ maior a ꝓtrario fuga ⁊ elongatio: ⁊ p ꝓsequēs maior firmitas in bono ꝓposito necessario habet sequi. Tertio ratione ꝓfusionis. Illud enī qđ sine magna nostra confusione pficere ⁊ implere non possum⁹ minus aggredi ꝓpiscim⁹ et minus aggredimur q̄ illō qđ sine nostra confusione implere valemus. Sed per voti transgressionē maior coram alijs confusio ē q̄ si fieret ante votum: saltem quando est publicum vel solenne. Habet enī humana mēs quasi quidam fluuius duplicez ripam: vnaz intra. aliam extra. Interior est timor dei: exterior vō verecundia mundi. His vō duabus ripis retinetur anima: ne ex alueo rationis ꝓfluat i peccato. Ambe he ripe sunt terminus de quo ꝓpheta ait. Terminū posuisti quem non transgredient. Per primam ripam ꝓuidemus bona coram deo: per secundam vō coram oibus homibus. Per vnam amatur deus: per alteram proximus. vt in his duobus tota lex dñi impleatur ⁊ ꝓphetaruz. Vna alteri adiutoriū prestat: nec vna sine altera pseuerat. He siquidem sunt due manus quibus sponsam suam dñs dilectaz amplexatur. vt merito letanter dicat. Leua eius sub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabitur me Cant. ij. Quarto ratione sbuentionis. Etomagi in aliquo opere adest nobis diuinū adiutoriū ⁊ spes ⁊ confidentia maior de illo: tanto firmius ⁊ cum maiori securitate id opamur ⁊ possum⁹ operari. Sed per votum ista vtiq; augentur ⁊ amplificant sicut. s. per Aug. et ansel. patet ⁊ sicut etiaz ratio dictat. Nam q̄to nos amplius deo damus aut subijcimus. ⁊ q̄to amplius euz honoramus ⁊ ipsi in eius seruitio nos applicamus: tanto diuinū adiutoriū familiarius nobis adest. ⁊ tanto securiores nos possumus ⁊ debemus esse de ꝓsentia ⁊ adiutorio eius. Habet enim se ad eos qui vouerūt maxime vota perfectionis se religionis non solum sicut ad alios: sed sicut ad charos filios ⁊ spirituales seruos. tam ad conferendū eisdem tanquam filijs dona q̄ ad remittendum peccata. Nam quando redeunt a peccatis suscipit eos ad gratiā suam sicut filios ſm Anſel. lib. de similitudinib⁹ Quia licz tales qui peccant plus offendant: tamen qui pe

nitent deus iudicat eos sicut suos amicos. alios vo sicut alienos. Ex dictis patet q facere aliquid ex voto non solum est melius t magis meritoriū. sed etiam vtilius est t expedientius q̄ illud idem facē sine voto. Ob q illuminatā diuinā rationē ac expientiam certaz deuotus Bern. intelligēs ait. Bonū est nos hic esse. s. in statu religiōis. Quare? Quia homo ibi viuit puri⁹. cadit rari⁹. resurgit velocius. incedit cautius. quiescit securius. irrozat frequnti⁹. purgat citius. moritur ꝓfidentius: t premiat copiosi⁹. In quibus sacris verbis exprimit nouē rationes q̄ re sit melius facere bonū in statu religionis q̄ extra religionē: t maxime i seculari statu.

De. xij. fructib⁹ votoz religiōis

Ex his. xij. rationib⁹ que in p̄senti articulo dicte sunt ad p̄dicandū fozmari possunt xij. fructus votoz sancte religionis: q̄si votum sit lignū vite in medio paradysi. s. ecclesie seu religionis Geñ. ij. Et Apoc. vlt. dicitur. ex vtraq̄ parte flumis lignū vite afferēs fructus. xij. p singulos menses reddēs fructum suū. qō potest esse aliud thema. Primi q̄ttuoz fructus sunt hi. Primus dicit donatio. scōs adiunctio. tertus estimatio. quart⁹ approbatio. Secūdi q̄ttuoz sunt hi. Primus dicitur p̄figuratio. scōs subiectio. tertius intentio: q̄rtus ꝓiūctio. Tertij q̄ttuoz sunt hij. Primus dicit firmatio. scōs adhesio. tertius ꝓfusionis timoz atio: q̄rtus diuina subuētio

Articulus. ij. de multiplici discretione: que obseruāda est ab his qui assumunt & recipiuntur ad statum religionis.

Secūdo ꝓsiderem⁹ ipsius status religionis discretionē. Licet enī aliquid facere ex voto semp sit meli⁹ de se t q̄tum est de se semp expedienti⁹ videatur: tamen ꝓpter humanā infirmitatē et multoz indispositionē non semp magis expediens est. Tunc quidem euident est expediens: qñ oibus circūstantijs sufficient pensatis manifeste apparet non iminere piculuz pnicioſe trāsgressiōis. In veteri enī lege oē sacrificiū qō deo offerebat sine sale ingratū erat. Unde ad Rho. xij. Rationabile sit obsequiū vestrum. Qō insinuare dñs volens Lu. xiiij. cum prius dixisset si quis venit ad me t non odit patrem suum t matrem t vxorem t filios t fratres adhuc autem t animā suam t qui non baiulat crucez suam t venit post me non potest esse meus discipulus: statim subnectit dicens. Quis enī ex vobis volens turrem edificare. nonne prius cōputat sumptus qui necessarij sunt si habeat ad pficiendū. vt postea q̄ posuerit fundamentuz et non poterit pficere. omnes qui vident incipiant ei illudere dicentes. quia hic homo incepit edificare t non potuit ꝓsumare? Qō exponens Greg⁹. in omelia ait. Quia sublimia mandata seu precepta data sunt. ptinus compatio edificāde sublimitati adiungit cuz dicitur. Quis ex vobis volens tē. Et p⁹ pauca subdit. Istos sumptus diues habere nō potuit. qui cum precepta relinq̄ndi oia audisset: tristis abscessit. Et post pabolaz de turri p̄dictā dñs subdit. Bonū est sal. Si autez sal euanuerit in quo condiet? Neq̄ in terra neq̄ in sterq̄linio vtile est: sed foras mittetur Qui habet aures audiat. hec dñs ibi. s. Ut ex oibus dictis insinuare velit q talis status assumptio. debet sale discretiōis ꝓdiri. Proinde circa inductionē t receptionez ad religionem discretio triplex necessaria est. Prima circa aduenientes. scōa circa recipientes: tertia circa dubietates.

Q̄ q̄ttuoz aptitudinis signa maxime considerāda sunt in volentibus intrare religionē sctās

Capitulum. j.

Prima discretio obseruāda est circa volentes intrare religionē. In quibus q̄ttuoz signa seu indicia bona maxime ꝓsiderāda sunt. Primū est voluntas bona. scōm honesta vita. tertū natura sensata: q̄rtum etas discreta. Primū signū est voluntas bona. i. si a pristina mūdi ꝓuersatione apparet mentem aduenientis multum esse mutatā aut non. Nam voluntas tepida t remissa cōmunit ad religiōis statum assumi non debet. Ideo omnes ad religionem inducētes seu recipiētes ad Rhom. xij. āmonet apostolus dicens. Probetis. s. i. intrare volentib⁹ que sit dei volūtas bona beneplacens t perfecta. Nam primo in talib⁹ ꝓbatur voluntas dei bona in pauptate. id ē q̄ libenter relinquūt oia tpalia mundi. Secundo ꝓbatur in illis volūtas dei bñplacēs in castitate. i. cū q̄ta cōplacētia ꝓponūt castitatē seruare. Tertio āt ꝓbat in eis volūtas dei pfecta. s. inobedientia pfecta t in abne-

gatione ꝓpꝛij sensus ꝛ ꝓpꝛie voluntatis. Pꝛima ꝓbatio est bona. scõa est melioꝛ: teꝛtia est perfecta. Vel euidentiꝰ ꝓbat voluntas bona beneplacẽs ꝛ ꝓfecta ꝙ oꝛdinem in tribus signis de quibus dicit. j. arti. vltl. in xv. argu. Scõm signum ꝓsiderandũ est ꝑ terita vita. id est. si fuit homo moꝛigeratꝰ vl bonus vel deuius vel sceleꝛatꝰ. Nam licꝫ chꝛistus dixerit phariseis Matth. xi. Publicani et meretrices precedent vos in regnũ dei: ñ tamen dixit ꝙ passim omnes publicani ꝛ meꝛetrices ad regna celoꝝ venirent. Proinde turpiter errant qui ꝑdones ꝛ saccomãnos publicanos ꝛ meretrices ꝛ de agris ꝛ sepibꝰ ꝙgregantes illos repente veste religiosa induunt. ꝛ quasi in regulari collegio cum sanctis viris ꝛ virtuosis iuuenibꝰ atꝙ virginibus dedicant: ita ꝙ fere moꝝ ab oibꝰ tractãtur vt sancti nullis aut modicis ꝑeuntibꝰ digne penitẽtie signis: cum tamen etiam ỏ his qui ꝓma facie sancti ꝛ periti esse videnꝰ. j. canone. sua. c. iiij. Job. ammonet dicens. Nolite oi spiritui credere. sed ꝓbate spũs si ex deo sunt sequẽs in hoc chꝛistum Matth. vij. dicentem. Attendite. id est. attente vobis caue ꝛe a falsis ꝓphetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouiũ: intrinsecuꝰ autẽ sunt lupi raꝑaces. Nam expientia teste quidam ad religionem venientes in ꝓncipio videnꝰ agni: ꝛ modico elapso tempoꝛe repiunꝰ lupi. Non eni sine magna expientia ꝛ lumine dei regule sanctoꝝ patꝝ pꝛudẽtissime statuerũt ꝙ ad religionẽ venientes antea ꝓbarenꝰ: an ad talem apti sũt ꝛ idonei. Quis enĩ edificatoꝛ domus vel nauis materiaꝫ non sollerter et pꝛouide pscrutaꝫ ligna ꝛ lapides ꝛ diu cum multis scissuris ꝛ tonsionibꝰ parat anteꝙ in edificio ponatur? Nec ad hoc ąscunꝙ accipit sed solum solidos ꝛ suo artificio aptos. ꝗtomagis in spũalium religionũ edificio hꝫ seruari necesse est? Igitur sicut nullus est a penitẽtia aut a spe venie reijciẽdus si penitet at vere: sic nullus est ad firma seu intima sanctoꝝ vel sanctarũ collegia ad firmam vel familiarẽ societatẽ recipiẽdus. nisi pꝛius eiꝰ idoneitas ꝙ signa sufficiẽtia fuerit compꝛobata. Qꝫ in ąbusdam indiget tempoꝛe longo. Unde Greg. xxxj. moꝛaꝫ. Quia terreni ꝓncipes magna se deo hũilitate substernũt. ꝓꝛaui hoies nunc ad fraudis argumẽta vertuntur. Quia eni illos ad religionẽ reuereri ꝑspiciunt. ipsi cultuꝫ religiõis assumũt: ꝛ boꝝ vitam sub despectis vestibꝰ iniquis operibus pꝛemũt. Hundi quippe dilectoꝛes sunt. qui in hoc in se qꝫ hoies venerantꝰ oñdunt: atꝙ eis qui vere se despiciũt non mente sed veste copulantꝰ. ꝛ quia ꝑsentem gloꝛiã amantes consequi non possunt: quasi despicientes sequuntur. Honoꝛes enim fugiunt vt honoꝛibꝰ obuiẽt. Facileni est ꝓuersio ꝑsonarum naturaliter leuiũ ꝛ mobiliũ ꝛ inconstantium seu stolidoꝝ aut bꝛutaliũ ꝛ bꝛutali moꝛe semper nutritaꝝ. Non est statim habẽda ꝓ firma ꝛ rata ꝙn potius vix vnꝙ est firma: ꝛ ideo nunꝙ est tuta. Tertiũ signum est natura sensata. Quĩꝙ enim repiunꝰ maxiꝑ pctõꝛes ꝛ peccatrices in naturalibꝰ optime dotati ꝛ instituti qui qñ perfecte ꝓuertuntur ad deum. sunt valde ꝓstantes ꝛ omni moꝛum honestate ac grauitate optime et cito imbuiles. Et de talium numero estimo fuisse magdalenã. tamen ꝓpter aliquos vel aliquas tales non debet vniũsaliter ꝛ in omnem euentum ꝓseq̃ntia trahi ad quoscunꝙ pctõꝛes ꝛ peccatrices passim ad sanctoꝝ familiarem ꝓiunctum esse recipiendos: quia de talibus rari repiuntur. Sed si quando tales occurrunt verificaꝫ in eis sentẽtia pauli ad Rhoma. v. Ubi abundauit delictũ supabundabit ꝛ gratia. Quia tales sicut fuerꝫ sapientes vt facerent mala: ita diuina gratia in eis mirabiliꝫ opante sapientes fiunt vt faciant bona. Quartum signũ est etas discreta. In vario tamen religiõis statu varia competit etas. Multiplici ratione determinari non potest ad pꝛesens in qua etate ad religionẽ quilibet inducẽdus seu recipiendus sit: ꝛ maxime ꝓpter varios religiõis status. Nam quedaꝫ religio requirit etate maturos. ratione discretos ꝛ sanctitate ꝑcipuos. Quedaꝫ vo in teneꝛioꝛi etate suscipe potest. Sed circa hoc sufficit obseruare in quolibet statu religionis qꝫ sancti antiqui ꝛ experti patres sanxerunt atꝙ statuerũt in regulis suis. quas qui despicit indies fructus expietur. Et interim ẽ signũ ꝑsumptuose temeritatis. Pleroscꝙ enĩ tempoꝛibꝰ nostris sub pallio charitatis vel potius vanitatis deceptos vidi. passim ꝛ inconsiderate oẽs ad religionem recipientes quoꝝ operũ finis et fructus fuit fumus ꝛ fetoꝛ. ꝛ impediꝑiuũ obstaculum eoꝝ qui cũ dei honoꝛe ꝛ sui ac ꝓximoꝝ salute ingressi fuissent religionem. Pudet eni ꝛ iuste. pꝛudentẽ virũ assumere religionem ꝛ statum. in quo ante se pꝛecedere videt multos homines infames ꝛ sceleratos

et tandem in breui tempore apostatates et deteriores effectos. Tales siquidem arietes fumo vanitatis imbuti z obcecati z duces consimilium cecorum effecti: non considerant illud Ecclesiastici. xvj. Ne iocunderis i filijs impijs si multiplicentur. Et sequitur. Melius est enim vnus timens deuz q̄z mille filij impij. Et vtile est mori sine filijs: q̄z relinquere filios impios. Sumūt tales exemplum ecclesie militātl que multos recipit ad ordines sacros solēne castitatl votum coannexum habētes. cū eor q̄plurimi sepe trāsgredi comprobent. z tamen ecclesia ꝓptera psimiles recipe non omittit: non intelligentes q̄ ab his que in ecclesia irregl'arit fiūt non est trahendū argumentū z exemplū sed solum ab his que in dei ecclesia autētice z regulariter statuunt. Stragem enī clerical'status seu aliorū religiosor z p̄sumptuosam ac temerariā z puersam assumptionē hmōi statuum nemo sapiens asserit bonam seu assumendā z imitandā. Preterea pspicacit intuēti manifeste videbit. q̄ peius plerūq̄ est mltos malos hr̄e mīstros: q̄z paucos ac nullos

¶ Volens intrare religionem aut aliquem inducere ad eam q̄t tuor circa eum recipiētes considerare debent. ¶ Capitul'. ij.

Secunda vo discretio obseruāda est circa recipiētes. Quattuor vo signa p̄siderare debet ad religionem inducens vel religionē assumens: que ad pseuerantiā i bono ꝓposito et in sua pfessione z vocatiōe maximū auxiliū prestant. Primū signū est societas bona. secundū est p̄latorū diligens cura. tertiū est loci seu ꝓuentus z monasterij ꝓueniētia. q̄rtū regularis vita. ¶ Primū signū est societas bona. Nam dum bonū addit bono totū fit magis bonū: atq̄ dum virtus virtuti addit ex vnione magis corroborat. Quippe in societate bonor melius cognoscit veritas. ferventius diligit bonitas: z efficacius bonus opere adimplet. Nemo sibi satis est. eget ois amicus amico. iuncti accensi carbones melius seruant ignem: plurimiq̄ equi simul singulis gressum faciliorē prestant. Ideo Ambro. in sermone de moribꝰ z vita honesta ait Socios tibi bonos z honestos ꝓiunge: quia si fueris socius p̄ssatiōis eor eris z virtutis illor. Unde. xvj. q. j. c. si clericatus. ad rusticum monachū hiero. ait. Primū enī tractādum est vtrū solus aut cum alijs in monasterio viuere debeas. Si tibi placet vt habeas sanctor ꝓtubernū: nec ipse te doceas et absq̄ ductore gradiarl viam quam nunq̄ ingressus es. Unde ꝓpheta. Cum sctō sanctus eris. Si igitur multitudo ꝓgregatiōis aut status licet de se meliorīs non obseruat cōmunit statum suū. ita q̄ ex hoc oi intranti iminet notabile piculum illum statum minime obseruādi sed potius sequēdi cōmunes transgressiōes illius: tunc talis introitus est potius dissuadēdus q̄z ꝓsulēdus. etiaz si ad tales voluisset intrare. Melius est enī q̄ votum impleat in alia religione: q̄z se cōmittere piculo tanti casus. Facilius enī inficimur ex societate malor: q̄z corrigimur ex societate bonor. Et plus inficit vnus malus: q̄z alicui ꝓficiant multi boni. Unde Eccl. vij. Discede ab iniq̄ z deficient mala abs te. Et Grego. sup Ezech. ix. Infirmi debent p̄uidere societatē declinare: ne mala que freq̄nter aspiciunt z corrigere non valent. imitari delectentur. Et addit exemplū q̄ p longam p̄ssationem leprosi fit homo leprosus. Un Eccl. xiij. dicitur. Qui cōmūicat superbo induit superbiam. Et Prouerb. xiij. Qui cum sapientibus gradit sapiens erit: amicus stultor efficietur similis. Et Bern. Corrūpunt bonos mores non solum colloquia praua sed etiaz p̄sortia praua. Apostolus petrus tpe passionis factas socius puersor. negauit christuz et in negatiōe pseuerauit: tandem vo egressus foras ab eis segregat⁹ duz penitere et fleuit amare. Bene igitur dicit cum puerso puerteris quia ex quictu generant mores boni aut mali. ¶ Secundū signū est prelatorū diligens cura. que pficit multū religionē intrantib⁹. Et econtra qñ sunt erga subditos negligētes seu pnitiosi. Proinde qñ de h̄ volente ingredi ordinem aut de illo in singulari z determiate pensatis alijs circūstantijs z maxime iminentiū temptationū z defectus gubernantiū auxilior notabilit ꝓbabil⁹ est istum esse casurū q̄z pseueraturū. non debet p tali tempore ad altiorem statum recipi vel induci: quia q̄les sunt prelati tales efficiunt subditi cum sint maxime nouiter aduenientibus p̄maria forma. ¶ Tertiū signū est loci aut p̄uētus z monasterij ꝓueniētia. s. ad seruitium dei. Scōm enī paladiū vbicūq̄ gnāt echo nō mellificāt apes nec habitāt: vt mystice inuak q̄ loca tumultuosa z vlt sue pfessiōis

vocationē mūdanis negocijs implicata fructui atq; deuotioni seruoꝝ dei magnū ꝓstāt impedimētū. Vñ .ij. ad Timoth. ij. Nemo militās deo implicat se negocijs secularibus. Hꝛtñ adūtēdū est ſm Gregl. sup Ezech. q si desit spūs nō adiuuat locus. Quartū signū est regulari vita. s. ſm ꝓfessionē suā: quia tunc religio ingredientiū magnam ꝓstat vtilitatē. Unde Hugo de clau. ani. Abundans est pauperi religio. mediocri sufficiēs. tolerabil diuiti. infirmis larga. delicatis cōpatiens. fortioꝝ moderata. penitentibus misericors. peruersis seuera: bonis optima. Hec sunt beneficia religiōis. Hec ille Aduertendū est tamē ſm Berñ. in lib. de precepto et dispen. q qui ſm regulam viuere statuūt. et si non ad vnguem vt dicit totam custodiunt. et si qua ꝓ sui claustri ritu mutāt vel pretermittūt a regulari tamen ꝓfessiōe non discedunt: dum tamen sobrie iuste et pie ꝓ moribus viuere non desistunt.

Quidam ex q̄druplici irrationabili dubietate a religione retrahūt multos. Ca. iij

Certa discretio obseruāda est circa dubietates. Sunt enī plerīq; q a religionis ingressu retrahunt ꝓpter q̄sdam indebitas dubietates. necnon et quidam ꝓpter easdē causas alios inducē retardant. imo et multi qō deteriꝰ est volentes intrare religionē ex erronea ꝓsciētia retrahunt eos: moti ex q̄druplici cōmuni hoīum signo. Primū est fragilitas. scōm est lībtas. tertiū est exēplaritas: q̄rtum est paucitas.

Primū signū est fragilitas. Ubi adūtenduꝫ est q si ex cōmuni hoīuꝫ fragilitate timeť casus huic vel illic est homo nihilominꝰ inducendus. Cuius ratio est qꝛ talis cōmunis fragilitas non facit in ꝫ hoie vel in illo maiozez ꝓbabilitatē ꝓ casu. q̄n potiusꝫ ꝓpositū bonū illius ad talem statum cum assistētia gr̄e dei qui iam illud sanctū ꝓpositū dedit et cum auxilio regulari status et bone societatis et regiminis sancti eius ꝓponderat ad ꝓsumendū talem esse ꝓseueraturū potius q̄ casuꝝ. Preterea non oēs cadētes semp ꝓseuerāt in casu Unde ꝓpter casum ad hoꝛaꝫ postmodū reparandū non debꝫ receptio ad ordinē omitti. quia q̄uis apostoli in hoꝛa mortis christi coꝛruerūt: attamē et eis et ecclesie dei vtiliꝰ fuit eos fuisse ad discipulatū vocatos et tandē reparatos. q̄ si nunq̄ intrassent et ab assumpto statu ruissent. Preterea q̄n eidem hoī ad altiorē statum nō intranti imineret fortioꝛ casus atq; fortius et grauiꝰ et certius q̄ si intraret. tunc ꝓpter timoꝛē casus ingressus minime est omittēdus exēplo christi plures discipulos facientis q̄q̄ sciret qō Joh. vj. ait q multi ex eis abierūt retro nec ambulabāt cū illo. Nam si non intrassent ad christi discipulatum cum ceteris iudeis grauius et irrepabilius coꝛruissent. Et idem est de pluriꝰ q̄ in statu penitētie quibusdā temptatiōiꝰ infirmant. qui si in statu laxioꝛi cum ceteris remansissent. grauius et desperabiliꝰ infirmarentur. et maxime quia in penitētie statu frequenter ꝓmittit deus quosdā temptationuꝫ languoꝛes et moꝛbidos lapsus ad medicinale emplastrū et experimentū inferēs ad ꝓuentum gratie ampliozis. et ad augmentū hūilitatis et noticie suiipsius. atq; ad cautelam in posterū ꝓsimiliū. vel alioꝝ casuū vitandoꝝ.

Scōm signū est lībtas. Considerāt enī q̄dam lībtatem hūani arbitrij ꝓiunctam hūane fragilitati. et inde eliciūt valde esse periculosum hoiem assumere regularem statum: nec aduertūt q ſm hoc nullus vocādus esset ad altioꝛem statum. Sunt enī in oībus hoībus ista duo. s. cōmunis fragilitas: et ad bonū vt ad malum voluntatis lībtas. Sed ad quid oꝛdinasset christus hec tria sancte religiōis vota? Nonne sciebat in hoie esse humanā fragilitatem: an nesciebat dedisse hoī liberam voluntatē? Preterea. Si hoc verum esset. seq̄retur q similis ratio esset de accessu ad fidem et fidei sacramēta cum .ij. Pe. ij. dicit. Melius enī erat eis non agnoscē viam iusticie: q̄ ꝓ agnitam retroꝛsum ꝓuerti. Et ſm apl̄m ad Heb. x. Peioꝛa merent supplicia. qui filiuꝫ dei ꝓculcauerit. et sanguinē testamēti pollutum duxerit in quo sctificat̄ est et spūi gratie ꝓtumeliam fecerit. Non esset etiam passim ad iusticie opera ꝓcedendū: quia Eccl. xxvj dicit. Qui transgredit de iusticia in peccatū deus parauit eum ad rumpheā. Tertiuꝫ signum est exemplaritas. Plerīq; etiam ꝓsiderant suis tpibus a sacra religiōe retrogradasse et cecidisse multos: quoꝝ exemplo indiscrete scandalizant. Nam si solum generaliter et indetermiate timeť pluriū casus ꝓpt̄ sola exempla multoꝝ cadentiū. non ꝓpt̄ ꝫ dimittenda est assumptio talis status. eo q ex taliū ꝓterito casu non iminet intrantibus ruendi piculū: imo occasio potius p̄cauendi ꝓsimilē casuꝫ. Preterea ruine illoꝝ q̄ cecideꝛt potiꝰ ꝓueneꝛt ex maligꝫ defectu liberi ꝓsensus coꝝ. q̄ ex defectu assumpti status aut

gratie dei ad illos illuminãdos: aut ex aliq̃ ꝓpria stoliditate vel ieuitate eorum. Ex his nequaq̃ ꝓbabile fit alios carentes defectib⁹ illis casuros fore: q̃uis ex his plus debeat casus ꝓsimilis formidari. Attamẽ tal' timor potius ꝓtra casum auxilio ꝓstat q̃ inducat ad casum: nisi sit oino desperatiu⁹ & fragilis mentis ꝓsternatiu⁹. Si enĩ ꝓpter aliquorũ casus deberet qs se retrahere a religiõe, seq̃retur q̃ daret occasio oia hũana studia ꝑmittendi. iuxta illud Eccl. xj. Qui obseruat ventũ nõ seminat: & qui ꝓsiderat nubes nũq̃ meret. Et ꝓuerb. xxvj. dicit. Dicit piger leo est in via. leena in itinerib⁹. vbi glo. ait. Multi cum verba exhortatiõis audiũt dicunt se velle viam iusticie incipe. sed a sathana retrahunt ne ꝓficiant. Quartũ signũ est pauci tas quia. s. multi non ꝓseuerãt. Porro ꝓpt ꝑcedentiũ casus non debet homo se retrahere nouas inserẽ plantas qñ potius tãto plus est religio nouo semine ꝓpagãda: q̃to ꝑ plurĩũ seminũ ac plantarũ euulsionẽ est ampli⁹ dinuta. iuxta illud Eccl. xj. Mane semina semen tuũ. & vespe non cesset man⁹ tua: qz nescis quid magis oriat hoc an illud. Sũt enĩ pleriq̃ qui absq̃ compassiua charitate & pietate & in detrimentũ non modicuz ꝓscie sue ex vno religioso aliqõ scãdalũ ꝓpetrãte. aut ordinẽ relinq̃nte. aut sceleſtioze alĩs secularibus facto. matrẽ que est relicta ꝓgregatio et religio eius detractiõib⁹ & murmuratiõibus mordent & lacerãt. atq̃ ꝓtra innocentes impie latrant. totãq̃ reliquã multitudinem seruoꝝ dei illius ꝓgregatiõis iniusta ac seua sentẽtia dãnãt: qui si vere pie discreteq̃ sentirent. manifeste cognoscerẽt. q̃ mare se purgans putrida ad litora vomit. necnõ & corpora nostra sana ꝓsumpta ciboꝝ digestione putrida q̃q̃ a se reiiciũt. nec tamen odio habetur. nec despicit ipsum mare. nec insuper nostrũ corpus. Licet etiam religio pia mal' inter se infirmos foueat & ignaros non eiiciat. te p̃idos & desides non repellat: non tam̃ tota debet despici & ptemni: In cui⁹ mysterium Deut. xxij. dicit. Si ambulãs ꝑ viam in arbore vel in terra nidũ auis inueneris & matrem pullis vel ouis desup incubantẽ: nõ tenebis eam cuz filiis. sed abire patieris captos tenens filios. vt bñ sit tibi & longo viuas tẽpore. Quis tam durus & in iudicio temerario seuus. qui ap'los iudicet ꝓpt iudam seu etiam christũ. qui talem scient' elegit discipulum. Nec cum ignorant' elegit dñs ihesus christus audi quid Jo. vj. dicat. Nonne ego qui vos duodecim elegi. et vnus ex vobis diabolus ẽ? Ecce q̃ iudã quez elegerat diabolũ vocat. In oi statu & ꝓditione ꝑm hiero. boni simul repiunt' & mali. Et Aug⁹. in epistola ad vincentiũ donatistã ait. Mihi arrogare non audeo. vt domus mea melior sit, q̃ arca noe. vbi tamen inter tot homines vnus reꝓb⁹ inuentus est: aut melior sit q̃ dom⁹ abrae. cui dictum est. eiice ancillam & filium eius. aut melior sit q̃ domus ysaac. cui de duob⁹ gemis dictum est: iacob dilexi esau autem odio habui. Simplicit' autem fateor exq̃ deo seruire cepi. q̃ sicut difficile expertus sum meliores q̃ qui in monasterio ꝓfecerunt: ita peiores non sum expertus q̃ qui in monasterio defecerũt. Hec ille.

Articulus. iij. vbi ꝓ viginti argumenta impugnat' status religionis & cuilibet statui subiũgitur refragatio eius.

Certio ꝓsiderem⁹ circa statum religionis oꝓsitionẽ. Multam qui dem oꝓsitionẽ & ꝓtradictionẽ a varijs & ex varijs causis sacra religio ꝓpessa est. Sed tales quicũq̃ sint audiãt Bern. qui in q̃dam sermõe ait. Si quid religiõis oritur quicũq̃ resistit quicũq̃ repugnat. plane cuz egyptijs Exo. j. puulos israelitici generis necare conat': imo cum herode Mat. ij. nascẽtem ꝓsequit' saluatorẽ. Unde plurima argumenta cudeſt nõnulli vt eã elimiarẽt. Que q̃te sint falsitat' atq̃ errorib⁹ & ignorãtia plena: ꝓ sequentia patebit. Et vt hec clari⁹ eluce scant inducã discipulũ & magistrũ. discipulũ dubitantẽ & interrogantẽ: & magistrũ declarantem & rñdentem. Loquit' igitur discipulus ad magistrũ dicẽs. Discipulus Patientiam obsecro pater habe in me. dubius et nutans ad te venio: de puritate veritat' declarari desiderãs. Nam nup ex munẽ suo tetigit dñs deus coz meum. vt viam salutarez ac tutam recipe ac capescẽ vellem: qua meli⁹ placerem deo meo. Audiui sepius hoies regularis vite ꝓsilium popposci ab eis de salute anime: & inter eos non reperi solidam i consulendo ꝓformitatem. Quidaz ex eis qui reputantur periti ac ꝓbi atq̃ timentes deuz hortantur ad religionis ingressuz: quidam vo alij an meliores vel deteriores sint nescio oino dissuadent idipsum dicentes & asserentes se penitẽ intrasse religionẽ. Addam⁹ q̃ se pius visitaui alios seruos dei absq̃ religio-

nis voto libere dño seruiẽtes. fama odoriferos ꝓ̃fatione decoros honestateq̃ ꝑcipuos ꝓtuli cum potioribꝫ de ꝓposito ⁊ desiderio meo. Suaserũt quidam mihi timorẽ dei. seruare diuina ꝑcepta: derelinq̃re oino ꝓsortia mala ac multa ꝓsimilia vite iuste. Votuz vo religionis assumere oino dissuaserunt. Ego vo ex diuersis ⁊ aduersis in dubio ꝓstitutus quid eligam ignoro. Dumq̃ fidele ꝓsiliuz a diuersis quero tepesco. ⁊ fidem pdo: timens ne oĩes querant que sua sunt non q̃ ieſu christi. Proinde cum diu iam sensissem de reuerentia vestra oino statui in corde meo venire ad vos. ⁊ totum meũ apire cor ⁊ dubia q̃dam ponere ad reuerentiã vestrã. expectãs fidele ꝓsiliũ. oino nudatum inordiata affectione ⁊ passione. De hoc quidem toto corde orauí deum hoc enim inspirauit in animaz meam: cum hoc determinato ⁊ firmo ꝓposito vos adiui. Magister Letor fili mi de tanto munere desiꝝ tibi dato: hortor ne in vacuũ gratiã dei recipias. Hoc donũ non oĩbus datuz est. Sed queso aperi fideliꝫ animũ tuũ: vt tibi valeam porrigẽ ꝓsiliũ bonũ.

Argumentũ primũ Biscip.

Hempe aperiã vobis totũ cor meũ fideliꝫ tanq̃ deo. Ut mihi vtiq̃ videbaꝫ ex inspiratione diuina intrauerat cor meũ relinq̃re mũdum: et assumẽ statũ religionis. Video atq̃ experientia didici q̃ difficile sit inter mũdana innocentẽ in bono ꝓposito ꝑseuerare. Sepi⁹ a bono ꝓposito elapsus sum. alios mihi similes vidi aliq̃diu vt mihi videbaꝫ in seculo ꝑseuerare: sed tandẽ alijs deteriores effecti sunt. Proinde ꝓsiderãs fragilitatẽ meam aspirabã ad statum religionis regularĩ. Demũ ꝑsuasionib⁹ aliquoz ꝓsideraui. q̃ intrare periculum mortis spũalis seu mortaĩ culpe est melius ⁊ vtilius: q̃ se exponere tali periculo. Sed qui religionẽ ingrediꝫ p votum exponit se periculo trãsgressiõis ipsi⁹ voti: q̃propter nollem incidere in illam cupiens vitare caribdim. Hoc est in graui⁹ pricula incidere q̃ vitare periculũ mũdi. Non paruaz apparentiã veri habet fili mi cogitatio tua. Sed intellige q̃ qui prudenter vouet iuxta monita que in p̃cedenti articulo posita sunt mime trãsgressiõis piculo se exponit: imo p votum p̃dictũ vitat pricula multa. Nam aliud est trãsgrediẽdi possibilitas: atq̃ aliud ẽ trãsgrediẽdi periculum. Adam eni habuit trãsgrediendi possibilitatẽ: periculum autẽ nunq̃ Vouens igitur habet possibilitatẽ banc: periculum vero non. Et tamen melius est euz habere voti ꝓfectionẽ atq̃ vtilitatẽ cum tali possibilitate: q̃ non habere cum carentia talis possibilitatis. Sicut vtiq̃ melius fuit patri nostro adam habere intellectũ ⁊ voluntatem cum possibilitate peccãdi. q̃ esse sic animal brutuz cũ carentia talis possibilitatĩ. Et idem est de ingressu religiõis christiane p̃ sacrum baptismũ cum possibilitate generĩ peccandi q̃ prius. Nunc video q̃ ante nõ cognoscebã. Hi qui sentiũt q̃ etiam cũ ꝓditionibus a te tactis piculum sit assumere statũ religionis satis apte asserũt. licet forte hoc non ꝓsiderant. q̃ piculum sit assumere sacrũ baptisma: cum illud assumẽdo ex necessitate se quaꝫ possibilitas ruendi grauí⁹ in peccatuz q̃ ante assumptã fidem. Capacẽ te video veritatis: sed ꝑpera apire reliq̃ que gerĩ in corde tuo.

Argumentum. ij. Biscip.

Arcius q̃dem vt verũ fatear me vrget: q̃ ipse christus ꝓpter vitandũ trãsgressiõis periculum qõ iminet in iurãdo nos ꝓhibuit ñ iurare. Unde legi Aug̃. qui ait. Q̃ longe nos voluit esse a trãsgressiõe piurij: qui ꝓhibuit nos oino non iurare. Igiꝫ cum vbi ẽ eadem ratio: ibi idem ius ꝑpter piculum trãsgressionis voti nihil videꝫ essevouendum.

Munitus ⁊ armatus venisti: vti clare cerno. Tantoq̃ libenti⁹ tecum loq̃r: q̃to maiori intelligẽtia p̃ditum te ꝓspicio. Non igiꝫ te tedeat audire: quia non tedebit me dicere Si eni ꝓsideꝛeꝫ diligenꝫ dñicum verbũ etiaz ſm sententiã Aug̃. christus oino non ꝓhibuit iuramentũ: aliter peccasset apl's sepius in scriptura iurãdo. Sed iurare ꝓhibuit ex leui causa: non necessaria vel vtili. ⁊ ꝓsuetudinem vel assiduitatẽ iurandi. Et respectu istoz dicit Aug⁹. q̃ ꝑpter trãsgressiõis piculum ꝓhibuit nos oino non iurare. Proinde Aug⁹. ꝓtra faustũ circa mediũ ait. Quia p̃iurare graue peccatũ est: iurare autem sicut iurare verum. nullum peccatũ est. Sed longe remotus est a falso iuramẽto qui nec iurare ꝓsueuit: q̃ qui verum iurare ꝓcliuis est Maluit dñs nos non iurãtes recedere a vero: q̃ vez iurãtes aꝓpinq̃re piurio. Itaq̃ et apl's i sermõib⁹ q̃s habuisse narraꝫ. nũq̃ iurauit: ne iurãdi ꝓsuetudine in periculum piurij laberetur. aut si aliq̃ iurauit nescimus. In scripturis autẽ vbi est ꝓsideratio ꝓpensior ⁊ maior plurib⁹ locis apl's iurasse inueniꝫ ne q̃sq̃ putaret etiã vez iurãdo peccare.

hec Aug⁹. Preterea si verba dñi Mat. v. bene ꝑsiderent aliquo modo ꝓmissoria sunt Ait enī. Ego autem dico vobis non iurare oīno. i. nolite iurare in ꝙlibet casu. Ergo in aliquo casu licet. Nam talis ꝓhibitiōis modus vnūsalis non est. sed ꝓticular: si ferat illud non ante hoc aduerbiū oīno. Ex his t ex verbis Aug⁹. patet q freq̄ntationē iurandi ꝓhibuit ꝓpter ꝓiculū trāsgressiōis. Et fm hoc in ꝓsimilibus non est vouendū etiam ꝓpter ꝓiculū fractiōis voti: ꝓtra ꝙsdam insipientes t leues qui ꝓ quacūq; parua occasiōe emittūt aliqđ votum. Sed notanđ te aduertere volo. q non est simile de voto t iuramēto. Nam ꝑ se votum vtiq; bonū est: t per se vtiq; desiderandū. Iuramentū autē non: ꝑ solū ꝓpt aliud ad ꝓfirmādū t certificādū credulitatē alteri⁹ sup eo sup ꝙ iurat. Vñ Augusti. in lib. ꝓtra mēdaciū. Preceptū de ꝓhibitione iuramēti ad hoc positū est. vt q̄tum in te est non affectes: nec q̄si ꝓ bono cū aliq̄ delectatione appetas iusiurandū. Et in li. de sermone dñi in monte. Qui intelligit nō in bonis. i. ꝑ se appetēdis. sed in necessarijs iurationē refrenat q̄tuz potest. vt oīno cauea tur: nisi necessitas cogat. Iuramentū ꝙdam modo est idem cū voto. vt qñ cum iuramēto aliquid deo ꝓmittim⁹ vel vouem⁹. illud qđ ꝑ se est bonū. semp q̄tum est de se bonuz est facere. Qđ autem solum est bonū ꝓpter aliud semp non bonū est facere: nisi qñ ratio finis ꝫ exigit t put exigit. ℟. Assentire ꝑdictis que verepma facie mira sunt: t ipsa ratio veritatī t auctas augustini me cogit. Tamen si te audire non tedet addam tertiū qđ multos retinet ab ingressu religiōis: t mihi quoq; nō pax prestat impedimentū. ℣. Aperi queso quid illud sit. Nam t docilitas tua libenť t audire t rñdere me cogit.

Argumentum. iij. Discip.

Videtur enī q q̄to opus est magis voluntariū ceteris paribꝰ tanto melius sit: sed opꝰ qđ fit sine voto est magis voluntariū q̄ idez factum ex voto. qñ votum inducit faciendi necessitatē t illud qđ fit ex necessitate non fit ex tanta libtate sicut illud qđ fit absq; necessitate. ℣. Noui puteū vñ hanc aquā traxisti t aliam q̄z scaturire non cessat: vtinā quererent sanitatē ꝑ ꝓsilia sana. Addaz q̄z t ego eiusdem putei aquam ad robur argumētationis tuet. ij. ad Cor. ix. dicit. Unusquisq; put destinauit in corde suo non ex tristicia aut ex necessitate. Hylarem enī datorē diligit deus. Iterū Prosper li. ij. de vita ꝓtemplatiua ait. Sic abstinere vel ieiunare debemus vt non nos necessitati ieiunādi subdamus ne iam non deuoti sed inuiti rem salutarem faciam⁹. Audi etiam fili mi t diligenter attēde q duplex necessitas reꝑitur. vna que libertatē vel voluntatē t voluntarij rōnem non minuit t talis non est necessitas que fit ꝓ votum. Alia est necessitas que libertatez et voluntarij rationē adauget t talis est necessitas voti fm Anſel. Cur deus homo. Unde Aug⁹. loquens ad Aurelianū et paulinū de voto ait. Felix necessitas que ad meliora cōpellit. Et paulo ante dicit. Priusq; esses voti reus liberū fuit q esses inferior q̄uis non sit gratulanda libtas qua fit ut non debeať qđ non lucro reddiť. Votum etiam nō inducit necessitatē absolutā. sed solum necessitatē q̄ est ex ꝓditione t ꝑsuppositiōe finis: vt si volo habere vitam eternā necesse est me votū implere. Preterea multi ꝙdem sunt qui ea que vouerāt tam ardenti t ꝓmpta volūtate faciunt: vt etiam si non vouissent non facerēt solum sed vouerent. Amplius. Detur aliqđ opus bonū qđ quis ex voto vel obediētia fecit simpliciť ꝓsideratū. sit ei non voluntariū sed tamen solum facit illud ex voti vel obedientie necessitate. quā oīno ꝓterire non vult: et adhuc de hoc opere amplius mereť. q̄z si ꝓmpta voluntate illud idem faceret sine voto. Nam t si non habeat voluntatē ꝓmptaz illud faciēdi. puta ieiunādi t cetera: habz tamen voluntatē ꝓmptam votum implēdi vt obediendi. Qđ quidem laudabiliꝰ est atq; amplius meritoziū: q̄z ieiunare sine voto: Nam tanto voluntas votum implendi vel obediendi ꝓmptioz iudicať. q̄to id qđ aliq̄s facit ꝓpter obedientiā seu votum in se ꝓsideratum magis voluntati ꝓtrariū est. Ex quo patet q ad merituz boni opis ꝑtinet q aliq̄s ea que ꝓpter seipsa non vellet: faciat ꝓpt deum: aut etiam patiať. inueniť voluntas ꝓmptioz diuini amoris q̄tomagis ea que ꝓpt ipsam facim⁹ aut patimur volūtati nostre repugnant. Ideo martyres amplius cōmendantur: q̄to ḡuioza sustinuerūt ꝓpter diuinū amorem ꝓtra voluntatē humanā. Auctoritates autē apostoli t ꝑsperi loquunť ō necessitate humana cum aliquis. s. ex pudore vel timore humano facit qđ vouit: t non loquunť de necessitate que est ex fine dilectionis dine. Quod ꝙdez patet ex verbis apostoli ait enī non ex tristicia aut ex necessitate Necessitas enī hūana tristiciā inducit. Re-

cessitas vo diuine dilectiõis tristiciam tollit. Prosper etiam ait non indeuoti licet inuiti rem voluntariã faciam⁹. Non eni necessitas que ex diuina necessitate pcedit minuit dilectionem: sed auget sicut ex dictis patet.

Argumentum .iiij. Discr.

Postq̃ tu vobis est gratũ tu mihi non parua sentio venire vtilitatẽ. addam tu q̃rtum qõ sepe mentẽ meam retrahendo cõmouit. Sum eni de illis qui multum vellem mereri absq̃ magno labore. Ideo cogitaui q̃ magl gratũ tu meritoriũ est dare ppriũ q̃ reddere alienũ. Sed qui reddit qõ deo vouit alienũ reddit: quia tam suũ nõ erat sed dei eo q̃ votum fuerat deo oblatũ ac datũ. Qui aũt facit sine voto aliqd dat deo ppriũ: tu qõ erat iam sui iuris. Igitur licet vouens in actu vouendi forte melius egerit: tñ in ptinua eius redditione videt min⁹ bñ facere tu min⁹ mereri. q̃ in faciẽdo ptinue qõ non vouit. Si te auditrẽt qui min⁹ intelligũt vacillarent fortassis a solida veritate. Sed pspicacit̃ intuenti manifesti⁹ apparebit. q̃ donatio facta deo q̃ votũ non aufert nobis libertatẽ illam quã iam habem⁹: eo q̃ naturalit̃ dñi sum⁹ ac tuũ nfox tu oiam coz que subiacẽt facultati liberi arbitrij nri. Donatio etiam ipsa q̃ votum ab initio datum fuit qõ erat ppriũ iuris in eo quidem cui votum placet semp replicatur tu semp manet. Sic etiam reddere alienũ sicut q̃ votum reddit magis est meritoriũ: q̃ dare vt ppriũ. Quia ex tali modo redditionis deus ampli⁹ honorat. tu homo deo magis subijcit tu humiliat. ideo ppositio tua pma veritatẽ non habet: nisi in eo qõ ex se alienum erat. tu non in eo qõ factũ est alienuz. q̃ dantis seu reddentis donationẽ tu voluntatem. Nam sicut dicit Anselm. in lib Cur deus homo. Magis debem⁹ deo eẽ grati qñ dat qõ firmiter pmisit. q̃ si daret absq̃ p̃cedenti pmissiõe: eo q̃ maiorẽ ostendit in hoc nobis voluntatẽ dandi. Ideo q̃ tot pphetas tu totiens in eisdẽ pmisit nobis aduentum suum.

Argumentum. v. Discip.

Dum vnũ quero inuenio plura. Nunq̃ venerat in mentẽ meam ratio hec q̃re deus tam sepe in veteri testamẽto aduentũ suum spopõderat sed in pposito stem⁹. Item q̃tum dubiũ sepe venit in coz meũ tu videt mihi q̃ se obligare ad semp dandũ id de q̃ non est certum an semp id habebit. stultũ est tu temerariũ est. Sed nullus est cert⁹ de voluntate futura: maxime vsq̃ ad mortẽ. Per votum autẽ hõ obligat se ad voluntatez futuram tu vsq̃ ad vltimũ vite sue. Ubi fili mi piscatus es h̃ rhetiaculum boni ppositi? Ex pelagio pluriũ qui vident timere deum. Potius ex ppria voluntati sinu vbi ratio pdit lumen. Sed ne cũ errantibus erres disce q̃ quilibet est cert⁹ p tanto de voluntate futura tu de ope faciẽdo durãte possibilitate faciẽdi: quia nunq̃ põt non eẽ certus nisi voluntarie recedat a pozi pposito tu p tanto est voluntas imobilis. qz nullus potest eam ipsa nolente mutare. Quia igit̃ oia hec sunt in plena ptãte sua tu certus est ista se habere: recte potest oia hec dare atq̃ vouere maxime cũ dando sibi obliget deũ vt specialem habeat curam de obseruãdo eum in tenẽdo voto tu occasiões multas seruãdi ex hoc p̃sequit̃. Nullus eni vouet se esse certuz q̃ ita faciet: sed se facturũ p̃mittit. Et certus est q̃ ipse potest hoc verificare in tñ q̃ ipso volente non potest falsificari.

Argumentum .vj. Discip.

Addam fertũ vt pfecte sicut cepistis eluci deris intelligentiã meã. Videt mihi obligare se ad imobilitatẽ eius qõ semp instabile tu mobile est. nec p virtutẽ ppriã imobile põt reddi est ad impossibile se obligare tu ligare. Sed vouere non est aliud q̃ se obligare ad voluntatẽ imobilitatẽ que semp mobilis est: nec p virtutẽ ppriã immobilis reddi potest. Ad hoc quidẽ facile declarat si p̃sideret. q̃ nullus se obligat ad imobilitatẽ voluntatis simplicit̃ tu absolute necessariã: sed ad illã tñ quam volũtas habere põt si vult nec potest sibi violenter per alium auferri.

Argumentum. vij. Discip.

Nolo pterire septimuz qõ videt multos mouere. Videt autem q̃ id qõ auget p̃cupiscentiam ad malũ est malum aut saltem minus vtile tu minus bonũ. Sed phibitio p̃cupiscentiã auget: quia naturalit̃ nitimur i vetitum. Et fm Augl. p̃cupia semp magis i vetitum tendit. Ideo ad Rhoma. v. dicit̃ q̃ lex subintrauit vt abũdaret delictũ tu q̃ occasione accepta peccatũ p mandatũ opatuz est in me oẽm p̃cupiscẽtiã. Sed q̃ votũ fit nobis phibitũ id qõ antea licitũ erat: ergo votũ auget p̃cupiam tu igitur est malũ seu inexpediens tu min⁹ bonũ. Valida q̃dem videtur ratio tua tu munita p̃sidio scripturaꝝ. Sz diligent̃ aduerte q̃ aliud est de lege que tota liter posita est ab extra nec p̃supponit voluntatem faciendi. nec aplicat eũ ad volenduz

seu faciendū: sed solum ostendit qd sit faciē-dum ⁊ ad illud obligat. Aliud est devoto qđ est ab intra. ⁊ ꝓsupponit voluntatē: ⁊ ipsuz ē pfecta applicatio voluntatis ad volendū ⁊ ope randū. Unde si votū se haberet ad volunta tem nostrā oino sicut lex ⁊ p̄ceptū exteri⁹ da-tum: tunc simule esset. nūc aūt nō est sic. Vo-luntas autē tendit in id qđ est veritum p̄mo modo: non autē in id qđ est veritū scđo mo-do. Qz etiam solū p accidēs ⁊ nullo modo p se auget ꝓcupiam non oportet q̄ sit malum: sicut de lege patz que sancta est iusta ⁊ bona

D Pira distinctiōe vsus estis. nec a multis excogitata que mihi aperuit intellectū ad id qđ antea non pensabā. Sed si patienť audie ritis: addam ⁊ octauū qđ me sepe molestauit

A Statui tibi ꝑps accōmodare. Audacter et ꝓfidenť age. Ad dei honorē aiaz̄ saluti de-dicatus sum: si te lucrať ero nō feceri parū.

¶ Argumentum. viij. ¶ Disci.

¶ Deo gratias ago q̄ me misit ad vos. Ut video nos seculares multa ignorātia labora mus: ⁊ cum aliqđ legerim⁹ impares nobis oēs religiosos putam⁹. Uestra diligēs cha-ritas excitauit intelligētiā meam: ⁊ qđ antea cogitaui nūc efficaci⁹ ponderaui. Apparz igi tur mihi q̄ fm ordinē rectū ꝓius soluenduz est debitū: q̄z aliud superogandū. Sed q̄tū-cunqz aliquis talis totis viribꝰ conet atqz la borat: non pōt sufficienť p̄cepta implere ad que ex debito obligať. Igitur nunq̄z debet aliqđ p votū superogare: aut non adminus vsqz̄ impleuerit p̄cepta dei. Haz ꝑus opor tet hoiem se exercitare in p̄ceptis: anteq̄z eat ad observantiā ꝓsiliorz̄.

D Oh. oh. Hec est temptatio que in seculo me vexauit: ⁊ pe-ne in p̄cipitiū dedit. Sed diligenť attende. Non enī hoc ego in seculo adūtebā: q̄ ꝓius naturali ordine soluendū est debitū. Nō au tem ꝓius tpe vbi superogatio in nullo im-pedit solutionē ipsi⁹ debiti: sed potiꝰ ad ip-sam faciendā iuuat atqz pficiendaz̄. Et talia sunt superogatiōis vota ⁊ maxime ꝓsiliorz̄ euāgelij. qne inq̄ztum disponūt ⁊ iuuant ad simplicit tenendū p̄cepta sunt q̄dāmodo executione ꝓora: ⁊ si non in intentiōe. Sicut dispositio ꝓior est forma: ⁊ id qđ est ad finē suo fine. Finis enī ꝓior est in intentiōe: sed posterior in executiōe. Inq̄ztum vo dispo-nit ad pficiendū complete p̄cepta sunt ꝓio-ra fm modū predictū: q̄z ipsa impletio p̄ce-ptorz̄. Ideo duplex est modus seruādi p̄ce-pta. s. pfectus ⁊ impfect⁹. Nō necesse est q̄ du plex sit exercitiū preceptorz̄. Unū q̄ aliquis exercitať in pfecta observātia mādatorz̄ ⁊ fit p ꝓsilia. Aliud est exercitiū ex impfecta obs-uantia p̄ceptorz̄: ⁊ h̄ est qđ fit in vita seculari absq̄z ꝓsilijs. Cum igiť dicis q̄ oportet ꝓius aliquē exercitari in p̄ceptis q̄z trāseat ad ꝓsi-liorz̄ pfectionē. Idem est ac si dicať. q̄ opor-tet ꝓius hoiem exercitari in impfecta obser uantia p̄ceptorz̄. q̄z in pfecta observātia eor̄. Qđ satis inepte videť dictū. Quis enī ita in sanus q̄ aliquē volentē pfecte diligē deum ⁊ ꝓximū retrahat eum. cogēs illū ꝓius diligē impfecte? Nōne hic forme dilectiōis aptius ꝓtradicit que nob tradita est in p̄cepto chari tatis dīne cum Lu. x. dicit. Diliges dīm de um tuū ex toto corde tuo? Nunqđ timendū aut magnū ꝑiculū est ne hō nimis cito inci-piat diligē deū pfecte. q̄si possit in diligendo deum p̄terire modū? Audi qđ ecclesiasticus ait. xliij. c. Glorificātes deū q̄tumcūq̄z pote-rimus supualebit adhuc. Et iterū. j. Cor. ix. dicit. Sic currite vt comp̄hēdatis. Et ad He-breos. iiij. Festinem⁹ ingredi in illam requiē Nam q̄tūcūq̄z homo tempestiue pfectionis viam accipiat. semp sibi remanet quo pfice-re posset: q̄usq̄z vltimā pfectionē in patria cō sequať. Insup si ad ipsa exercicia respiciam⁹ maioz q̄z absurditas apparebit. Quis enī di cat ꝓtinentiā aut virginitatē seruare volenti vt ꝑus in mr̄imonio iūct⁹ caste viuat? Quis etiā dicat pauptatē p̄ christo subire volenti. vt ꝑus in diuit ijs iuste viuat? q̄si p diuitias ad pauptatē anim⁹ p̄pareť. ⁊ non pot⁹ pau-pertatis ꝓpositū impedire ꝓbenť. sicut ma-nifeste patet Mat. xix. de adolescēte. qui de mandatis dñi ait. Hec oīa seruaui a iuuētu-te mea? De quo Hiero. sup Mat. ait. Mi-ratur adolescēs. Si enī qđ ꝓpositū est in mā-datis diliges ꝓximū tuū sicut teipsum ope-re compleuisset. quō postea audiēs vade et vende oīa que habes ⁊ da paupib⁹ tristis re cessit? Et Origl. sup Mat. narrat q̄ scribť in euāgelio fm heb. q̄ cū dñs dixisset et va-de ⁊ vēde oīa que habes. cepit diues scalpe-re caput suū. Et ait dñs ad eū. Quō dicis se ri legē ⁊ ꝓphetas? Scriptū est enī in lege. Di liges ꝓximū tuū sicut teipsum. Et ecce mul-ti fratres tui filij abrae amicti sunt stercore. morientes fame: ⁊ dom⁹ tua plena multis bo nis. ⁊ nō egredit aliqđ oino ex ea ad eos.

D Vere nunq̄z circa h̄ talē distictionē atq̄z solutionē expectassem.

A Postq̄z tps ha bemus si quid aliud excogitasti non pigeat aperire.

¶ Argumentum. ix. Discip.

¶ Dicam ꝓfidenᵗ postꝫ vra charitas mihi audientiã ꝓestat. Hoc enī pluries mihi simi les seculares ⁊ pitᵉ ego cū eis pensamᵒ: q id qꝺ fit ex voto aut ẽ faciliᵒ facᵉ ⁊ implere ꝫ id qꝺ fit sine voto aut difficiliᵒ. Si faciliᵒ tūc mi nus meritoriū est cum difficultas adaugeat meritū. Si difficiliᵒ tunc minᵒ vtile ⁊ expedi ens. Inducᵉ enī in nob̄ aḡẽdi difficulta tem apꝛime piculosum ⁊ expediẽs est. ¶ Fateor ꝛo q vouere ẽ maiozis difficulta tis ꝫ nō vouẽ. vel ꝫ tñ simplicit ꝓponẽ: et tamen vouẽti ⁊ ei cui votū placet faciliᵒ ẽ idẽ opus ꝓseueranᵗ facᵉ q ei q̄ nō vouit vel q̄ so lum simplicit ꝓposuit. Utrūꝫ aūt ⁊ difficul tas que ẽ in vouẽdo ⁊ facilitas q̄ ex ꝫ ꝓue nit ad implendū facit ad meriti incrementū Est enī duplex difficultas. Prima q̄ ꝓuenit ex arduitate opis. ⁊ hec auget meritū: ⁊ talᵉ vtiꝫ est in voto ⁊ in eo qꝺ vouᵉt. Scꝺa est difficultas que ꝓuenit ex infirmitate ⁊ vitio opantis: vt auaro rone vitij sui difficilius ẽ dare vnū solidū ꝫ liberali vnū ducatū. Et ꝫ diminuit meritū. Proinde minᵒ mereᵗ aua rus in elemosyne datione ꝫ hō largus. Est etiã duplex facilitas. Prima ꝓuenit ex opis leuitate ⁊ inferiozitate: ⁊ talᵉ meritū minuit. Scꝺa est facilitas q̄ ꝓuenit ex opantis virtu te ⁊ ꝓfectione: vt casto faciliᵒ est seruare casti tatem ꝫ viro luxurioso. Et viro ꝓfecto ꝫto opus ꝓfectius ⁊ magis arduū est tāto ei plᵒ placet: ⁊ talis facilitas auget meritū q⁹ ꝫto opus est magis voluntariū ⁊ a ꝓfectiori vo luntate ꝓcedēs tanto magᵎ ẽ meritoriū. Vñ ij. ad Cor. ix. c. dicit q hylarẽ datorẽ diligit deus. Et talis est facilitas q̄ ex voto ꝓuenit in voti cōpletiõe. Difficultas etiã seu labor ꝓ se non faciũt ad meritū sed solū arduitas ob iecti: ex q̄ aliqñ ꝓuenit aut ꝓfectio opantis quã supponit. Nemo enī cōiter aggredit dif ficilia ⁊ laboriosa nec ꝓsistit in eis: nisi forte virtuose volens. Vñ si arduū opus vel ob iectum esset de se magᵎ delectabile ⁊ magis placitū ac ꝓ ꝓseqūs magis facile ꝫ opᵒ minᵒ arduū: nihilominᵒ esset magᵎ meritoriū. Et angelo ⁊ ade erat delectabile sup oia ⁊ ꝓpt se diligẽ deū ⁊ tamẽ sup̄ oia erat meritoriū. Non etiã vex est qꝺ dicis q si est magᵎ difficile q magis sit ideo piculosum: si cū difficul tate afferat magᵎ ꝓfectio ⁊ magᵎ vtilitas. Et tñ si cū istis esset adhuc aliq̄ mō piculosum: nihilominᵒ tñ ꝓpt ista esset adhuc amplᵒ eli gendū ꝫ ꝓpter piculū esset relinq̄ndum. ni si esset notabilit graue ⁊ magnum.

¶ Argumentum. x. Discip.

¶ Nescio qs inficere posset has distinctas ⁊ lucidas veritates. Sed decimū in admira tione atꝫ dubietate posuit mentẽ meã. Con sidero enī q deus p̄cepit nob̄ q̄cq̄d melius ẽ nobis fuisse p̄ceptū. Sed q̄cq̄d meliᵒ est face re ex debito meliᵒ est facere ex p̄cepto: cū ni hil sit debitū nisi q⁹ p̄ceptū est. Q⁹ aūt meliᵒ sit facere ex voto meliᵒ est facere ex debito: cū id quod fit ex voto ex debito ipso fit. ¶ Oh. oh. Hec facile declarant. Deus etiã ꝓce pit nob̄ q̄cq̄d est melius fuisse p̄ceptū: ⁊ eo modo q̄ meliᵒ erat. Melius aūt erat nob̄ ali qua p̄cipi interuenẽte volũtate nr̄a: ꝫ sine ea. Et hoc modo est in p̄cepto id qꝺ voto fir matū est. Nō etiã cadūt sub p̄cepto ꝓ se sed ꝓ accidẽs: in ꝫtū ꝓvoluntatẽ nr̄am posita sūt sub ꝓcepto de reddẽdo voto.

¶ Argumentum. xj. Discip.

¶ Admirari ⁊ dubitare desisto ꝓtẽplãs has lucidas veritates. Sed cum vnum dubium fugit aliud subito subinsurgit. Cōsidero enī q si simplicit melius sit atꝫ vtiliᵒ aliq̄d face re ex voto ꝫ sine voto. ergo qꝺcūꝫ bonum est facere. bonū erit ⁊ vtile illa vouẽ. Hoc au tem certum est esse piculosissimū: ⁊ q̄dāmo do occasio nos inducẽs ad multiplicᵉ voto rū trāsgressionẽ. ¶ Sciuit erraret q̄ hoc sentiret. Nam nō sequit q si simplicit meliᵒ est aliq̄d vouẽ vel facere: q ꝓpter ꝫ sit meliᵒ in oi casu. Aliq̄d enī est meliᵒ in suo genere: cuius tñ opositū est meliᵒ in casu rone diū sarū circūstantiarū. Insup non oẽ qꝺ est me lius simplicit: est meliᵒ alicui. Quapt licet vouere simplicit melius sit: non tñ in oi casu et cuilibet.

¶ Argumentum. xij. Discip.

¶ Uestre viue rōni succūbere necesse ẽ. Attamẽ iam vnū diu ꝓsideraui in mẽte mea qꝺ etiã sine magᵎ admiratiõe reuocare nō possū ad memoriã. Licet enī in mioꝛ etate mea ar denti desiderio atꝫ affectu studuerim secu laria pagana ⁊ vana. imo leuis ⁊ lasciue ado lescentie infectiua ⁊ corruptiua: tñ a q̄dã tpe citra in scripturᵎ sacris ⁊ in antiqꝫ doctoꝛi bus ⁊ qñqꝫ in nouis apꝛime delectatᵒ sum. Uetus ⁊ nouū testamentū plegi atꝫ nō pa rum miratᵒ sum q in toto euãgelio sacro: nō reperi p̄ceptū nec ꝓsiliū q aliq̄d sit vouendū Ex q̄ mihi videᵗ q vouẽ nō sit opᵒ ꝓfectiõis: cū in euãgelio oīs ꝓfectio vite instituaᵗ. Nescio si bñ ac diligenᵗ legi. Ego aūt ibi ꝓsiliuꝫ

vel ꝑceptū de vouēdo nō legi vel potꝰ non ꝑcepi. ℣ Fatere veritatē a temetipso ꝟ dicis. an alij tibi dixerūt? ℟ Fateor veritatē cozā deo ꝛ vob: qz de ꝟ ex alio nunq̄ audiui verbū. nec cū alio de ꝟ verbū feci. ℣ Nec tale verbū cū ignaris ꝛ sectātibꝰ spm̄ libertatis apiendū est: qz vt ꝑsisterēt in errore suo atq̄ ꝓsimiles. i. socios discipulos ꝛ seq̄ces firmꝰ retinerēt ꝑ sua ꝑiculose opiniōis tutele nō curarēt de ꝟ veritatē inuestigare. ꝓtenti solū de lra q̄ occidit: relinq̄ntes spiritū qui vitā tribuit. Lu aūt q̄ vere ꝛ pure noticiā veritatꝭ queꝛ fideliꝫ disce: q̄ vbi christꝰ consulit ꝛ commendat assumptionē euāgelicoz ꝓsilioz ꝓpter ꝑfectiōis amoꝛē semp intelligit ꝛ satis inuit illa assumēda esse sub voto. Nam ℣at. xix. dans ꝓsiliū de pauptate ait. Si vis ꝑfectꝰ esse vade ꝛ vende oia q̄ habes ꝛ da paupibꝰ: ꝛ habeb thesaurū in celo et veni seq̄re me. Nō enī ꝑfecte reliq̄t oia q̄ sibi retinuit licentiā reacq̄rēdi illa qō satꝭ apte patet. Item iterū ℣at. xix. tribuēs ꝓsiliū de castitate ait. Sūt eunuchi q̄ se castraueꝛt ꝓpter regnū celoz. Sed manifeste patet q̄ nō se ꝑfecte castrauit: q̄ sibi retinuit facultatem nubēdi. ℣at. cx. xvj. dans ꝓsiliū de ꝑfecta obia ait. Qui vult venire post me: abneget semetipsum ꝛ tollat crucē suaz ꝛ sequaꝫ me. Quis dubitat q̄ qui q̄tū potuit libꝛatī sue ñ renūciauerit: q̄ ꝑfecte libꝛatē suā nō abnegauit. Hec insup ꝑfecte sequiꝫ christū qui hanc sequelam seu subiectionē ac discipulatū voto non est ꝑfessus. Jō sicut ex ꝟbo virginis q̄ñ Lu. j. ait angelo q̄ñ virū nō cog̃sco. Augu. et alij scti arguūt eā virginitatē vouisse ita ex ꝟbo illo petri ℣at. xix. ecce reliq̄mus oia accipit aug⁹. xvij. de ciui. dei. c. iij. apl̄os pauptatē vouisse dicēs q̄ ꝟ votuz potētissime vouerāt potētes illi. Apl̄s aūt. j. Timo. v. loq̄ns de ꝓsilio ꝟginitatꝭ qō christꝰ dedit. māifeste ostēdit illud intelligi debere sub voto. Loq̄ns enī de ꝟginibꝰ q̄ virginitatē reliq̄rūt dicit: q̄ hūt dānationē qz ꝑmā fidē irritā fecerūt. Si enī sub voto ꝟginitatē nō assum̄ psissent ex eo q̄ eam reliq̄rāt dānationē nullam hꝫent: nec vere ꝑmā fidē irritā fecissent. Fides enī nō pōt ibi ꝓprie ꝑ alio sumi: nisi ꝑ fideli ꝓmissiōe ꝛ sponsiōe. Insup christꝰ ñ ꝑcepisset apl̄is q̄ñ misit eos ad ꝑdicādū. formā viuēdi ꝛ eūdi in pauptate sic patet ℣at. vj. nisi ꝓius christo volūtatē suā ꝑ ꝑfectam obiam subiecissent. Ad ꝓsilia autem nemo ꝑ ꝑceptū astringiꝫ: nisi ꝓius ipse vouerit ea. Ñ Aug⁹. de ꝓsensu euāgelistarū ait. Qz sicut dicit ℣at. iiij. et ℣ar. j. Petrus ꝛ andreas nō subductis ad terrā nauibꝰ tanq̄ cā redeūdi. secuti sunt dñz: sed tanq̄ iubentez vt sequerenꝫ se. ℟ Non admirari nō possum q̄ñ mihi aperiunꝫ tam alta mysteria sapientie christi ꝛ vt ꝑcipio nos seculares etiaz aliq̄liter litterati ꝑnetrare nō sufficimꝰ intima mysteria scripture sacre. Nā ꝛ qō in euāgelio mihi nō videbaꝫ dictū: ꝛ in euāgelio ꝛ in apl̄o repiꝫ scriptū. ℣ Parua sunt ꝟ respectu eoz q̄ deo dante ꝑcipies in scripturis

¶ Argumentum. xiij. ¶ Discipulus.

De vno aūtē qō paulo ante dixistis mihi dubiū exoztum est. nā ꝑfectꝰ ē cui nihil ꝑfectionis deest. Sed sicut supꝫ vosipse testatus estis christꝰ dixit esse ꝑfectū eū q̄ renūciaret oibꝰ ꝛ seq̄reꝫ se. videꝫ igiꝫ q̄ tali nihil ꝑfectionis deest. Sed ꝟ vtiq̄ sine voto impleri pōt. Nā ꝛ abꝛaam diuitias possidēs ꝑfectus fuit ℣ Non enī dñs ea rōne tale ꝓsiliuz dedit q̄si diuites ꝑfecti esse nō ꝑnt aut intrare regnū celoz: sed quia difficili non ꝑnt. ℣ag̃ igiꝫ virtus fuit abꝛae q̄ etiaz diuitias possidens a diuitijs liberā habuerit mentē. sicut magna virtus fuit sampsonis. qz absq̄ munitiōe armoz cū sola mādibula asine hostes multos ꝑstrauit. Nec tamē inutiliꝫ militi ꝑcedenti ad bellū ꝓsiliū daꝫ sumere secū militie arma. Preterea ille actus ē magis meritozius q̄ offerꝫ deo a ꝑsona magis g̃ta. Unde Gen̄. iij. Respexit dñs ad abel ꝑmo ꝛ ad munera eius scdo. Sed ꝑsona cū voto ceteris paribꝰ est amplioꝰ deo g̃ta. igiꝫ magis mereꝫ ꝓpꝫ illud votū. Preterea iam dixi tibi ꝙ an non intelligis aut nō recolis. Non enī ꝑfecte ac totū ꝓsiliū implet qui ex voto oia non dimittit. vel q̄ etiā licētiā reacq̄rēdi ñ relinq̄t Qō est vnū de nūo oium q̄ relinq̄nda sunt.

¶ Argumentum. xiij. ¶ Discipulus.

Aliud q̄z dubiū addaz. Videꝫ enī q̄ ꝙto opus ē magis debitū fieri: tanto ē minꝰ gratū et meritoziū. Magis enī grata est donatio nihil debiti habēs: q̄z illa q̄ debita ē. Et opera superogationis magis meritozia sunt: q̄z opa ꝑceptoz. Sz vouens tenēꝫ facere id qō vouit. nō aūt nō vouēs. ℣ Breui districtione ꝟ facile declaraꝫ. Nā duplex ē debitū Unū quidē ꝓueniēs ex volūtate debentis. ꝛ talis solutio ē magis g̃ta: q̄z si ꝑ illā viā nō eēt debitū factū. Scōm est debitū ꝓueniens ex ratione bñficij suscepti vel cōmissi illati. ꝛ huiusmodi solutio minꝰ g̃tuita est: q̄z si sit non esset debita.

Argumentum.xv. Discip.

Unū q̄dē occurrit in mentē meā q̄ō oino ꝓterire nolo. Et inde multi de q̄plurimis religiosis scandalū sumūt. Sepe enī occurrit q̄ pater paup̄ t antiqu⁹ filiū hz. quem sperat esse baculū senectutis sue: t statim seductꝰ aut diuinit⁹ inspirat⁹ nescio q̄d dicā relicto pfe intrat religionē. Et videt illicitū esse. Cū hoc pfis intelligat in corpali exhibitiōe cum tps adest. s. indigētie pfis. Si enī tūc ñ sbuenit facit ꝓtra p̄ceptū. sed intrādo religionem ponit se in statu nō subueniēdi. Igit̄ peccat nec hoc cogitāt frēs. ℣ hoc est vnuz q̄ō vt asseris multos scandalizat. Sed vt intelligas q̄ñ iuste aut iniuste scandalū sumāt dicā tibi q̄ magni doctores sentiāt. maxime Alexan. de hal' q̄ ait. Q̄ talis iuuenis aut pōt secure manere in seculo absq̄ detrimēto salutis. Et in tali casu dicunt q̄ religionē non dz intrare. sed mīstrare fidelit̄ patri suo. Aut vidēt sibi iminere pīculū salutis t lapsum i peccatis: t in tali casu remanē cum pfe nō obligatur. Unde ℣ar. ij. Que est mī mea t q̄ sunt frēs mei glo. Non recusat obsequī matri qui dicit honora pfem. sed ostendit se plus debere pīnis mīsterijs q̄ mīnis affectibus. Et ideo exemplo mōstrauit q̄ō verbo ait. Qui amat patrē aut mīrem plus q̄ me: non ē me dignus. Si igit̄ religiōis ingressus ptinet ad pīnū mīsteriū. non est dimittēdus ꝓp̄ paternū affectū. Et iterū glo. ibidē ait. Opus spirituale p̄fert cognationi. docēs meliorē esse copulā cordiū q̄ corpor̄. Alij ℣o dicūt q̄ q̄ñ iuuenis spū dei ducit̄ non tenet̄ stare in seculo. vt necessaria parentib⁹ admīstret. Signū aūt q̄ ducat̄ spū dei triplex est. Primū est iocūditas mentis ex affectiōe ꝓsiderate religionis. Scōm est ꝓpositū cauēdi circūstantias pctōr: Tertiū est ꝓpositū ꝓficiēdi i melius. Dicūt igit̄ q̄ aut habet tpalia de q̄bus posset sustētare. aut non habet. Si habz potest patri dimittē ea ad sustētationē nature. Si ℣o nō habet non tenet̄ sibi mīstrare. sed cum trāffert se totalit̄ ad seruitiū liberalissimi donatoris pīs celestis pōt cōmēdare ipsi curam patris q̄ dat escaz oī carni. q̄ pascit volucres celi ℣at. vj. cui ō oīb⁹ cura ē. Sic melioz̄ puisoz̄ dimittit̄ pf aut mater: q̄ñ sit filius eor̄. ℣ Durus multū videt̄ h̄ sermo ℣ Ut verū fatear q̄ñ vltima opinio p̄fectior videat tamen ꝑma magis pia t forte potius obseruāda. Est tñ tenendū. q̄ cū honor patris ꝓsistat in plurib⁹ sicut alibi patet. et oia intelligant̄ cū dicit̄ honora pfem tuū non soluit̄ obligatio exhibitiōis honoris p religionis ingressum: licet soluat̄ obligatio quo ad debitū sustentatiōis. Quia q̄ ad illā solutionē mort̄ q̄ñ mūdo mort̄. Sed exhibitio spūalis in reuerēdo in ꝓsolādo in orando non soluit̄. imo sub obia ampli⁹ augetur Ex hoc patet ꝓfectio p̄cepti honoris patris. Non enī pficit̄ exhibitiōe corpali que exhibetur patri rōne ꝓformitatis ad deū p̄ncipiū sed rōne indigētie. Propterea pficit̄ in exhibitione spūali. maxime in qua est ꝓformatio ad deum.

Argumentum.xvj. Discip.

Dicam vnū q̄ō t ego t etiam plures alij timētes deum his tpib⁹ opati sum⁹. Fuerūt siquidem iuuenes q̄dam q̄s putabam⁹ blādicijs ac malicijs a fratrib⁹ eē deceptos. Nō autem ptinet h̄ ad ord'nē vestrū. Qui deliberauerāt intrare q̄ndam religionē vtiq̄ viror̄ reprobor̄ ac non timentiū deum. Nos et blanditijs t malicijs atq̄ improperijs q̄tum valuim⁹ retraxim⁹ eos ꝓsanguineis et amicis suis fauorē t benuolentiā. Nō q̄ bonum ꝓpositz eor̄ eneruare vellem⁹: sed si eor̄ vocatio an a deo esset expiremur. Scimus enī in actibus apl'or̄ scriptū esse. q̄ñ si est ex hoib⁹ ꝓsiliū hoc. aut opus dissoluetur Si ℣o ex deo. non possem⁹ dissoluē eos. Et tandem ab illo ꝓposito resilierūt. Unde patenter claruit q̄ nō erant vocati a deo. t ō h̄ ego nunq̄ ꝓfessus sum: quia hoc cum bona et sancta intentiōe cum alijs egi. Quidā etiam de nostris multis violentijs vsi sunt. tamen non ego sed tñ sum vsus verbis. ℣ O ignorans demētia t vesana stulticia. Et ō hoc nunq̄ confessus es? ℣ Nunq̄. ℣ Quare? ℣ Immo post hoc pluries suscepi sctissimū sacramētū. ℣ Et h̄ etiā deterius est. Magna quidem in spūalib⁹ etiam vos qui estimatis timere deum ignorātia laboratis. Tecū loquar qui pīs es. An ignoras q̄ ex verbo p̄dicto gamalie'. v. Actū. q̄ nō recte intellexerūt in errorē lapsi sunt dicentes q̄ si quis gr̄am t charitatē a deo habet amittere illā non pōt? Ex h̄ q̄dem heretico intellectu dicere poterim⁹ q̄ q̄ diabolus peccauit t cecidit. opus dei non fuit. Si iudas lapsus est a cetu apl'or̄ eius electio a deo non fuit. si simon mag⁹ post baptismū in heresim cecidit. a deo nō fuit. Sic vt video putatis ei⁹ q̄ religionē sumere ꝓposuerat aut firmauerat seu iam habitū sumpserat aut pro-

fessionē fecerat. si blādicijs aut versucijs impperijs aut ꝓsimilib⁹ modis i bono ꝓposito retrocesserit nō fuisse dinā vocationē. Ac temeraria ꝛ erronea ꝓscia temptat dēū: conātes extinguē in aiab⁹ spū dei viui. O infelices erronei ꝛ decepti hoies. Quis vos fascinauit vt in tantā veniret dementiā? Hic quidem error vigilancij heretici ē. q̄ vt testatur Aug⁹. li. j. ꝯ vigilantiū asserebat. q̄ non pōt mala radix in eo in q̄ donū dei ē locari. Nos asserim⁹ q̄ dei ꝓsiliū nunq̄ dissoluit iuxta illud Esa. xlvj. vbi dñs ait. Consiliū meū stabit: ꝛ oīs volūtas mea fiet. Ex hꝫ tñ ꝓsilio etiam imutabili sicut dat rebus corruptibilib⁹ esse tpale q̄bus sempiternitatē nō attribuit: ita q̄busdā dat iusticiā in tpe. q̄b⁹ ex secreto suo iudicio nō dat pseuerātie donū. sicut sentit Aug⁹. in li. de pseuerātia. Nam ꝛ eterno dei ꝓsilio corruptibilia instituunt vt tpaliter sint: sic ex imobili dei ꝓsilio q̄busdā dat ꝓpositus in religione intrādi. q̄bus in ea pseuerandi gr̄a non donat. Sed ve illis q̄ librati arbitrij taliū retrocedētiū auxiliū prestant. aut cure negligentiā seu mali exēpli scandalū administrant. D Errassem denuo nisi mediante charitate vr̄a ōs mihi ꝓtulisset hꝫ lumē. A Oh in opib⁹ dei fili mi magna cautio adhibenda est.

Argumentum. xvij. Disci.

Oibus quecūq̄ mihi dixisti adhibeo plenam fidē. Nō tamē ex oib⁹ q̄ dicta sunt elicē possum q̄ si q̄s religionē intrare inspirat⁹ ē debet hꝫ pficere: nisi antea ꝓbet si inspiratio sua ex deo ē dicēte iohāne i cano. sua. c. iij. Nolite oi spūi credere: sed ꝓbate spūs si ex deo sunt. Nō maxime in religiōis assumptione obseruandū est. A Oh q̄d est legere et recte nō intelligē. Hoc verbū ad ꝓpositu⁹ non est. Ibi enī ꝓbatio necessaria ē: vbi certitudo apparere non pōt. Vñ sup illud. j. Ti moth⁹. vltī. Oia ꝓbate gl. ait. Certa nō egēt discussiōe Incertū enī esse pōt his q̄ aliū ad religionē suscipe debent. seu recipiēdi officium incumbit. q̄ spū tales ad religionē inducti sunt. vtrū desiderio spūalis ꝓfect⁹. an etiam sicut q̄nq̄ accidit ad furandū seu ad aliud malū faciendū. vel an ad statū religionis sue sint idonei seu apti. Hec q̄dem q̄ dubia sunt prudēti discussiōe examianda sunt. Nō sicut q̄dam q̄ incōsiderate recipiūt oēs: q̄ruz fructus est infamia ꝛ scandalū sue religiōis. Proinde indicit eis tam p̄ ecclesie sanctiones q̄ p̄ regularia instituta: q̄ sint recipiendi seu spernēdi. Sed his q̄ ꝓpositu⁹ gerunt assumende religionis mime dubiū esse pōt qua intentione id agant. Propterea enī⁹ longa deliberatiōis necessitas non incūbit: p̄cipue si de suis corpalib⁹ viris non diffidunt. Ad quas q̄s examinādas religionē intrātib⁹ cōceditur annus ꝓbationis.

Argumentū. xvij. Disci.

Sed queso reuerēde pater q̄ inspiratur a deo assumere statū religiōis nōne debet de tanta re diu deliberare? videt enī necessariū esse oino q̄ quidē ex voti diffinitiōe patet. Dicit enī votū sponsio melioris boni cū deliberatiōe firmata. Igit ex deliberatiōe dependet ipsa firmitas voti. Sed votū religionis firmissimū est. vtpote q̄ nullo supueniēte casu infringi pōt: ideo req̄rit grauī ꝛ examinata delibatiōe fieri atq̄ ꝓsilio. A Diffinitio voti q̄ fortit muniri putas: nō facit ad ꝓpositū tuū. Talis enī deliberatio ꝓsistit in ꝓposito interiori: q̄ aliq̄s eligit maius bonū cui vouēdo se obligare intēdit. Oē autē q̄d ex electione agit. deliberatiōe atq̄ ꝓsilio agitur. Quia sicut dicit. iij. ethicoꝝ electio ē appetitus p̄consiliatiu⁹. Proinde sicut a spiritusancto q̄ est spūs fortitudis ꝛ pietat⁹ hꝫ sanctū ꝓpositū hoi inspirat: ita q̄z ab eodē ꝓsiliū atq̄ scie spū deliberatio interi⁹ demſatur.

Argumentū. xix. Discip.

Porro oino videt ꝓsiliū req̄rendū vbi deceptiōis piculū imminē ꝓbat. Hoc q̄dem cōtingit in religiōis ingressu eo q̄. ij. Cor. xi. dicit q̄ ipse sathanas se trāsfigurat in angelum lucis. Vñ sub specie boni incautos decipit. ideo oportet cū multis deliberatiōe diligentissime exq̄sita religionē intrare. mihi oino sic videt. A Tibi oino sic videt mihi aūt nō sic D Apiros reuerēde pr̄ q̄ sine multoꝝ ꝓsilio stat⁹ religiōis debeat assumi: cum Proū. xxxj. dicit fili sine ꝓsilio nihil facias ꝛ post factū non peniteb. A Auscultа fidelit fili mi: ꝛ nudā pcipies veritatē. vtiq̄z hꝫ verū est q̄ sathanas q̄nq̄z se trāsfigurat in angelū lucis: cū bona suggerit intentiōe fallendi. Sed sicut ibidē glo. ait q̄nq̄z diabolus sensum corpis fallit: mentem tñ nō mouet a vera ꝛ recta snīa qua q̄sq̄ fidelē vitaz gessit. Nullū igit in religiōis assumptiōe piculum est: vel cū se bonū angelū fingēs ea facit vel dicit q̄ ꝓgruūt angelis bonis. Insup si credatur angelus bon⁹: nō est error piculosus siue morbidus. Cū ꝛo post hꝫ aliq̄ alia a sua ꝓma ꝛ bona inspiratiōe incipit suadere. ne

hō gradiaf post eū :maxima vigilantia op⁹ est. Hec fm glo. ibi. s. Dec ꝙ ꝙ diabolus inci tet ad religiōis ingressum. Hoc siqdem bo nū est opus vtiqꝫ ꝓgruū bonis angelis dei: ideo nō est ꝑiculū si aliqs in h ꝓsentiat. Sed solerf ⁊ attēte inuigilandū est vt illi toto co namine resistaf: cū ad aliqd vitiū incepit in clinare vel inspirare. Sepe vo ꝓtingit ꝙ sa pientia dei vtiq malitia demonū in electoꝝ ꝓfectū: atqꝫ extra eoꝝ intentiōes electi repe riunt se ꝑpasse atqꝫ fabricasse ꝑmioꝝ cozonaf eo ꝙ de⁹ etiā ꝓmiat bona q̄ diabolica inspi ratiōe iusti opati sunt. cū ad finē redacta sūt Et tūc verificaf qd de h ait ꝓpheta dicens. Draco iste quē formasti ad illudendū ei. Sci endū est tñ ꝙ si cui a diabolo vel ab hoie sug geraf religionis ingressus ꝑ quē hō accedit ad imitandū christū: talis suggestio nō habz effectū nisi interi⁹ attrahaf a deo. Unde Aug⁹ de p̄destinatiōe sc̄oꝝ ait ꝙ oēs sunt docibiles dei: non qz ad christū oēs veniūt. sed qz ne mo aliter venit. Et sic religiōis ꝓpositū a q̄ cunqꝫ suggeraf: a deo ē. Ex q̄ patet ꝙ nō est necessariū ꝓsiliū hois: ex q̄ est ex ꝓsilio dei.

Argumentum. xx. Biscip.

Profecto h nōdū itelligē possuz: ꝙ absqꝫ multoꝝ ꝓsilio h debeat fieri. Proh h. enī. xj. oz erit salus vbi multa ꝓsilia sunt. hic autez agit de salute. quō igit sine ꝓsilio fiet? Prz terea in arduis ⁊ ad totā vitā ptinētib⁹ ma xime sunt a plurib⁹ ꝓsilia req̄rēda. Nihil enī magl videf esse arduū atqꝫ difficile in hūa nis reb⁹. q̄ semetipsum abnegare. mūdum deserere: ⁊ religionē intrare in q̄ necesse sit totam termīare vitā. ℟ Ut video pl⁹ oi bus p̄cedentib⁹ h asseri esse seruādū. ⁊ in tā to ope ꝓsiliū esse q̄rendū. sed h facili⁹ oibus alīs p̄cedentib⁹ dissipaf. Haz vtiqꝫ verū est ꝙ in arduis ⁊ difficilib⁹ sunt maxie ꝓsilia re q̄rēda: ⁊ h vbi veritas nō est mānifesta sed q̄ id qd melius altioꝝ ꝓsilio ē diffinitū: iniurio sum est illud in dubio reuocare. s. iterato ꝓsi lia req̄rēdo. Uerba enī que in scp̄turl sacris dicunt accipe obligamur: ac si ipa dñico oze audirem⁹. Jō dicit Mat. xiij. qd vob dico oīb⁹ dico. Uigilate. Et iterū ad Rhom. xvj. Quecūqꝫ scp̄ta sunt ad nr̄am doctrinā scri pta sunt. Un ꝓsiliū qd Mat. xix. dñs adole scenti dedit dicēs. Si vis ꝑfect⁹ esse vt. s. oi bus dedit: qd patet ex seq̄ntib⁹. Nā cū petr⁹ dixisset ecce nos reliq̄m⁹ oīa ⁊ secuti sum⁹ te vnū saltē p̄miū statuit oībus dicens. Dis qui reliquerit domū vel frēs vel sozores pa trem aut matrē vel filios aut vxozē ꝛc̄ ꝓpter nomen meū: centuplū accipiet ⁊ vitam eternā possidebit. Non igitur min⁹ sequi debet h ꝓsilium vnuſqſqꝫ q̄ si vnicuiqꝫ singularit ex ipsius dñico oze nūc p̄tialit ꝑferref. Unde hiero. ad paulinū p̄sbyterū ait. Tu audi ta sentētia saluatoris si vis ꝑfectus esse vt. s. verba verte in opa: ⁊ nudam crucez nudus sequaris. Nec solū verba sacre scripture sic accipēda sunt quasi solum ꝑ ea dñs loquaf nobis. Est ⁊ alius modus quo dñs interius hoī loquit: iuxta illud ꝓphete. Audiā quid loquaf in me dñs deus. Si igitur sicut ex di ctis patet ꝓditoꝝ voci ꝓplate exterius. stati obediendū esset: multomagis interiori locu tioni qua spūssanctus mentem īmutat nul lus resistere debet. sed absqꝫ dubitatiōe illi⁹ iussioni parere. Unde Esa. l. ꝓpha ait. Do minus deus aperuit mihi aurē. s. interi⁹ in spirādo. ego autem non ꝓtradico. retroꝝsuz non abij. Quasi posterioꝝ oblitus ad anterioza me extendo vt dicit ad Phil. iij. Apo stolus quoqꝫ ad Rhoma. viij. ait. Qui spiri tu dei aguntf hi filij dei sunt. Ubi glo. Aug⁹. ait. Non quia nihil agunt: sed quia impetu gratie aguntf. Non quidem impetu agit spi ritus. s. qui tali vocationi resistit vel tardat. Est enī ꝓpriū filioꝝ dei vt impetu gratie agā tur ad melioza: mine ꝓsilio expectato. hunc etiam impetū spirit⁹ sequi debere ad Gal. v. apls docet dicens spiritu ambulate. Et itez si spū viuim⁹ spiritu ⁊ ambulem⁹. Unde ꝑ magna culpa Actl. vij. beatus stephan⁹ im ꝑperat iudeis dicens. Uos semp spirituisco restitistis. Et iterū apostolus. i. Thessal. v. ait. Spiritū nolite extinguere. Ubi glo. ait. Si cui spūs ad hoza aliqd reuelet: nolite ꝓ hibere illū loq̄. Spūs enī sctūs nō solū reue lat docēdo qd hō debeat loq̄: h etiā suggerē do qd debeat opari. Unde Jo. xiij. paclyt⁹ autem spūssanct⁹ ille vos docebit oīa ⁊ sug geret vobis oīa quecunqꝫ dixero vobis. Cū igit hō instinctu spūssancti mouef ad religiōis ingressum nō est vtiqꝫ differēdū vt hūanuz ꝓsiliū req̄raf: sed statim impetū spūssancti de bet seq̄. Narrat enī Aug⁹. viij. li. ꝓfes. ō duo bus militibus. quoꝝ vnus cum legisset bea ti anthonij acta: subito sancto amoze replet⁹ ait amico suo. Ego deo seruire statui: ⁊ ex hac hoza in hoc loco aggredioꝝ. Te si piget imitari noli aduersari. Respondet ille se so cio suo adherere: ⁊ ambo omnia relinqnunt et christū secuti sunt. Et ī eodē libꝛo se btūs Aug⁹. reꝑhendit de hoc ꝙ tardauerat suam

ꝓuersionē: vbi dicit. Rñdebā verba lenta et somnolēta: sine mō. sine paululū. Sz mō et mō nō hz modū: ꝛ sine paululū inlōgū ibat. Et in eodē libro ait idē. Erubesco q̄nugarū murmur. ſ. secularīū ꝛ carnaliū adhuc audiebam ꝛc. Ex q̄ apparet nō esse laudabile imo oino vitupabile post vocationē exteriorē vl interiorē: vel ꝑ verba aut ex sacra scriptura factā differre ꝛ q̄si in dubijs ꝓsiliū postulare hoc ꝫo ad interioris inspiratiōis efficaciaz ptinere ꝓbat. vt homies inspirati subito ad maiora ꝓuehant. Nō Actl. ij. c. mystice designat qñ discipul' ꝓgregati in vnū repēte spiritussctūs veniēs sup eos. fecit dei magnalia loqui. Uñ ſm Amb. nescit tarda molimina spiritussancti gr̄a. Et Eccl. xj. Facile ē in oculis dei subito honestare paupem. Hāc q̄z efficaciam inspiratiōis interioris oñdit Aug⁹. i libro de p̄destinatiōe sctōz inducēs illud Jo. vj. Omis q̄ audiuit a pr̄e ꝛ didicit. vēit ad me Ualde inq̄t remote ē a sensib⁹ carnis ꝫ schola. in q̄ pater audit ꝛ docet vt veniat ad filiū nec agit ꝫ cū carnis aure sed cordis. Igitur spiritussancti ꝫtutē vel ignorare vel ei resistē compbat: q̄ a spūsctō motum diuturnitate ꝓsilij detinere ꝓtēdit. Audi etiā paganū Aristotl. in libro de bona fortuna vbi ait. Q̄z aūt queritur q̄d est mot⁹ p̄ncipij in aīa. palā quidem in toto. de⁹ rōnis. Nam p̄ncipiū nō est ratio sed aliq̄d melio⁹. Quid igit melio⁹ erit scientiaꝛ intellectu nisi deus? Et postea subdit de his q̄ a deo mouent q̄ ꝓsiliari nō expedit eis. habent enī p̄ncipiū tale qō est melio⁹ intellectu ꝛ ꝓsilio. Erubescat igit qui se dicit catholicū ꝛ ad hūana trāsmittit ꝓsilia dinit⁹ inspiratos. q̄bus eos pbs ethnicus asserit ſi egere. D Victus sum talia audiēdo. Nunq̄z talia expectassem. Uicerūt me efficaces rōnes ꝛ sanctoꝝ auctes: ꝛ maxie stupefact⁹ sum de pbi verbo ꝛ sensu. O imēsa mia dei q̄ta ē multitudo dulcedis tue q̄ ꝛ nos glorifices ꝛ nō pdas. fidelib⁹ ꝛ infidelib⁹ circūuallas totus i corde estuo cū seq̄ nō pigeat. Agn̄ mi q̄ i pfundū demergebar inferni. nisi ad vos veniſſem. Ab Docilitas tua ꝛ fides dei gratia opante hui⁹ boni causa sunt. Sz postq̄z te audire delectat atq̄ edificat seq̄r vt cepi. ꝓtemplare fili mi petrū ꝛ andreā. Nam sicut dicit Abat. xij. ꝓtinue vocati a dño relicti rhetib⁹ secuti sunt eū. In q̄rū cōmēdatiōe Chrisosto. ait. In medijs opatiōib⁹ exūtes audientes iubentē nō distulerūt. sed nec dixerūt reūtentes domū loq̄mur amici sed oia dimittētes secuti sūt eū. Et sequit. Talē enī obiaz dñs querit a nob: vt neq̄z in instāti tpe remoremur. Deinde sequit de iacobo ꝛ iohanne q̄ vocati a dño statim relictis rhetib⁹ ac patre secuti sunt eū. Et sicut Hylari⁹ sup Mat. ait Ecce artē ꝛ patriā ꝛ domū relinq̄ntib⁹ docemur christū secturi ꝛ secularī vite sollicitudine ꝛ pr̄ne dom⁹ ꝓsuetudie nō teneri. Mat. q̄z. ix. dicit de matheo q̄ ad vocationem dñi surgēs secut⁹ est eum. Ubi Chryſ. ait. Discevocati obiam. Neq̄z resistit. neq̄z domū adire rogauit. ꝛ suis ꝫ cōicare. Hūana etiā piacula q̄ ei a p̄ncipib⁹ accidere poterāt puipendit dum. ſ. rōnes officij impfectas reliq̄t fm Remigiū. Ex qb⁹ oib⁹ patet q̄ nihil hūanū debet nos retardare a seruitio dei. Rursus Mat. viij. et Lu. ix. dicit q̄ q̄dam discipul⁹ christi dixit ad eū. Dñe pmitte me ire primū et sepelire pr̄em meū. Cui dñs rñdit. Seq̄re me ꝛ dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nō exponens Chryſ. sup Mat. ait. Hoc dicit non iubēs ꝓtemnē honorē q̄ est ad parentes: sed mōstrās qm̄ nihil celestib⁹ negocijs nobis necessariū magis esse oportet. ꝛ q̄niam toto studio his iūgi debem⁹. vt nec parū tardare etiam si valde ineuitabilia incitātia fuerint que attrahūt. Quid enī magis necessariū q̄z sepelire pr̄em? Quid etiā facilius Neq̄z enī multū tps ꝓsumendū erat. sed diabolus instat attenti⁹ volēs aliquē aditū inuenire: ꝛ si modicā sumat negligentiaz magnā coopatur pusillanimitatē. Propt̄ qō dicitur Eccl. v. Non tardas ꝓuerti ad dñm: et ne differas de die in diez. Nihil enī aliud in de docemur. nisi q̄ nec mimū tps frustra ducere decet ꝛ dissimlare cogentia. imo p̄ferre spūalia cunctis et admodum necessarijs. Et iterū Aug⁹. de verb dñi ait. Uocat te oriens et tu accedis ad occidentē. Oriens ꝫo christ⁹ est iuxta illud Zach. vj. Ecce vir oriēs nomē eius. Occidēs ꝫo est q̄libet homo in mortē cadēs ꝛ in tenebras peccati. Igit iniuriā facit christo in q̄ sunt oēs thesauri sapie absconditi: si eius audito ꝓsilio adhuc mortalis hominis ꝓsiliū estimat aliq̄s reprendū. Ad q̄d queso ꝓsilio indigeāt hi qbus est sacrū religionis ꝓpositū inspiratū? Haz dubitare an id qō christ⁹ ꝓsuluit melio⁹ sit sacrilegiū ē. Dubitaie ꝫo an ꝓpt̄ ꝓtristationē amicoꝝ vel qō cunctꝫ tpaliū detrimentū hō dz religiōis ꝓpositū ptermittere. est vticz ai adhuc carnali amore multiplicit irretiti. Uñ Hiero. in epistola ad Heliodoꝝ inq̄t. Licet puul⁹ ex collo pēdeat nepos. Licz sparso crine ꝛ scissis vestib⁹ vbera qb⁹ te nutrierat mater ostendat

Licet in limie pater iaceat.p calcatū pge patrē p calcatā pge mrem ⁊ siccl oculis ad vexillū crucl euola soluz pietatl gen⁹ est in hac re esse crudelē. Et subdit. Gladiū tenet hostl vt me pimat. ⁊ ego de pris lachrymis cogitabo ppter pfez militiā differā cui sepulturā christi cā nō debeo? Sed forte aliqs inducet ad ꝓsiliū reqrendū an posset implē qđ seruare ꝓponit. Et in ꝫ casu etiā qnqz est cauēdū ab his q̄ vident timere deū. Nam sunt plerīqz q̄ nō vident posse sue religiōi fauere. nisi alicui alteri religioni habeāt derogare. Nec id qdem qnqz directe pficē satagūt: ꝫ sub laudis et magnificatiōis atqz exaltatiōis figmēto i tm aliquā religionē extollūt. q̄ vltra padyssum trāsuehūt ⁊ trāsmittūt. i. tantā pfectionem inobseruabilē dicūt. Caue ab istis quia qnqz nō verent ⁊ deū talē regłam instituentem. ⁊ sctm illā tradentē. ⁊ sanctā mrem ecclesiam illā approbātē impie blasphemare. Manifestissimū signū est q̄ affectiōe ꝓpria excecati querūt q̄ sua sunt nō que iesu christi. Et a talib⁹ nō habeꝫ ꝓsiliū sanū. Oz vbi regnat affectio: perit oē iudiciū. Denuo sume ꝓsiliū ab augl. ⁊ de ꝓsimilib⁹ q̄ ait in lib. viij. pfes. de seipso q̄ ꝓsiliū ꝓtinētie assumere formidabat dicēs. Apiebat ab ea pte q̄ intendebam facie ⁊ q̄ trāsire trepidabā casta dignitas cōtinentie. serena. ⁊ nō dissolute hylaris honeste blandiēs vt venirē neqz dubitarē. ⁊ extē dens ad me suscipiendū ⁊ amplectendū pias matr⁹ plenas gregib⁹ exēploz bonoruz. Ibi tot pueri. tot puelle. ibi iuuēt⁹ multa. et ois etas. graues vidue. ⁊ virgines auus. et in oīb⁹ ipsa ꝓtinētia nequaqz sterilis: sed fecunda mater filioz gaudioz ꝺ marito te domine. Et irridebat me irrisione exhortatoria: q̄si diceret. Tu nō poteris qđ isti ⁊ iste? an ꝺo isti ⁊ iste in semetipsis pñt ⁊ nō in dño deo suo? dns de⁹ eoz me dedit eis. Quid in te stas ⁊ nō stas? pjce te secur⁹ in eum ⁊ noli metuere: nō se subtrahet vt cadas. pjce te sene multa vident dura ⁊ aspa q̄ nihilominus curuus ⁊ eripiet te: ⁊ sanabit te. Et in religiotum ex auxilio dei. tū ex sctō ꝓsortio primi. tū ex assuefactiōe boni opis: leuia imo facilima cōprobant. ¶ Sed nunqd ingressurus religionē oīa exponēda p eū absqz ꝓsilio pficē dz? ¶ De hoc ipso qđ postulas ꝓposuerā tibi loq. Duo q̄dem sunt de qbus hō potest ꝓsiliū postulare. Unū est ꝺ modo intrādi religionē. Aliud ē si spāle impedimēntuz habeat ppter qđ impediat a religiōis ingressu. Puta si sit seru⁹ vel mrimonio iunct⁹ et cetera ꝓsimilia. Sed ab ꝫ ꝓsilio ꝑmo amouendi sunt carnis ppinq. Unde ꝺz Prouē. xxv. Causam tuā tracta cū amico tuo ⁊ secretum tuū exneo ne reueles. Carne nanqz ppinq in hoc ꝓposito amici mime sunt imo inimici iuxta illud Mat. x. Inimici hois domestici eius. Ideo in ꝫ casu vitāda sunt ꝓsilia carnaliū ppinqrū. Un Gregl. iij moral. Callidus adūsari⁹ cū a bonoz cordib⁹ repelli se ꝓspicit. eos q̄ ab eis diligunt exqrit. ⁊ p eoz verba blandiēs loquit p eos q̄ plus ceteris amant. vt dū vis amoris cor pforat facile psuasiōis eius gladius ad intime rectitudinis munimia irrūpat. Hinc est q̄ btūs bñdictus sicut in. ij. dialogl. Gregl. refert nutricē suā occulte fugiēs deserti loci secessum petijt. sed rhomano monacho ꝓpositū suuz aperuit: qui eius desiderū ⁊ secretū tenuit ⁊ adiutoriū impēdit. Ab ꝫ q̄z ꝓsilio oino procul debent fieri hoies sensuales ⁊ carnales. apud q̄s dei sapia stultitia est. Un Eccl. xxxvij. pronice ⁊ derisorie dicit. Cū viro irreligioso tracta de sctitate ⁊ cū iniusto de iustitia. Et postea subdit. Non attēdas his in oi ꝓsilio: sed cū viro sancto assiduus esto a quo querendū est ꝓsiliū. si de aliqb⁹ in hoc casu ꝺ necessitate querēdū sit. ¶ Ista spūali cōsolatione ⁊ lumie sim replet⁹ qs potest exprimere. Deo gras deo gras ⁊ iterū deo gras: qui me misit ad vos. Ibam p abrupta fantasiarū deceptus ⁊ seduct⁹ ab erroīb⁹ ⁊ deceptionib⁹ multis. Errabam seqns errores cōfusi vulgi ac multoz vt putabā timentiū deum. Aperta est mihi via ⁊ ianua padysi. Lecus eram ⁊ illumiasti me. Infirm⁹ eraz et roborastis me. Uacillans ⁊ instabilis erā: ⁊ stabilistis me. Tumidus ⁊ verbosus erā ⁊ reuocastis me ⁊ assecurasti me. Insipidus erā et discretiōis sale ꝓdidisti me. Judex temerarius erā ⁊ humiliasti me. Fantasticus eraz et supportasti me. Errabūdus eram ⁊ reduxistis me. In via piculi eram ⁊ eripuistis me. Nunc apte intelligo qđ agendū est. Abun⁹ ac talentū gratie qđ mihi dns p vos ꝓtulit ñ abscōdā. Cōfidā in dño iesu christo ⁊ i sctissimis ꝓsilijs suis meliorē ꝓsultorē iā nō qro. pfectionē ⁊ soliditatē religiōis iā intelligo. picula mūdi cogsco. pfectū inꝺtutib⁹ ꝓcupisco Alacri corde ⁊ mira iocūditate ad religionē anhelo: q̄ añ verebar nūc despicio derideo atqz spno. Noui q̄ndā sctām ꝓgregationem cniusdā pfecte religiōis ad quā inspirat⁹ suz ꝓbaui eos incedētes recte i obꝺuācia regłari ⁊ in mādatl dei. atqz a me ꝓjciā pfem ma-

¶ De pcialitatib⁹ extiguẽ. chari.

trẽ frẽs sozozes atq; totã pgeniẽ amicos sodales ⁊ notos insalutatos relinq;. vocãtẽ petrũ et andreã iacobũ ⁊ iohannẽ vocare me sentio nõ posse in ꝺ decipi mãifeste intelligo ❡ Cõgaudeo gr̃e tue an sic statuisti i cozde tuo. ❡ Hoc iuraui ⁊ statui custodire. ❡ Reputaberi stult⁹ insanus ⁊ leuis. ❡ Ego aũt non tñ insan⁹ ⁊ stult⁹ reputari expecto: verũetiã oẽm laborẽ aliũ subire ꝓcupisco. ❡ Ex q̃ te video diuinit⁹ euocatus gr̃as ago dño deo meo q̃ te sic dig̃t⁹ est inspirare. Referã tibi qꝺ Eccl. ij. ait. Fili accedẽs ad seruitutẽ dei sta in iusticia ⁊ timore prepara aiam tuam ad temptationẽ. Multa insurgent adũsum te ⁊ ꝓtra ipp̃ata ampli⁹ tunc dimicabũt. Time picula q̃ expectabas ꝙ amplius time picula q̃ ig̃ras. ❡ Cõfido in adiutorio altissimi ⁊ in ꝓtectiõe dei celi cõmoraboz ⁊ de me diffido. cũ sim fragilis ⁊ infirm⁹ Cõfido oronib⁹ ⁊ exẽplis ⁊ doctrinis coꝝ: i q̃rũ manib⁹ me cõmẽdo. ❡ Unũ ad vltimũ ad mentẽ tuã reduco. Perseuera pseuera pseuera. Nã nõ cozonabit nisi q̃ legitime certauerit. Ille ꝺo legitime certat q̃ vsq; i finem in sctõ ꝓposito pseuerat quia teste dño Nõ qui incepit sed q̃ pseuerauerit vsq; in finem ꝟ salu⁹ erit. ❡ Valete mg̃ mi ⁊ oro memẽtote mei in oronib⁹ vr̃is vt vsq; in finem pseuerẽ ❡ Et tu etiã sis mei memor ad deũ. Vale bñdict⁹ ⁊ bñdicibil'a pr̃e dño nr̃o iesu christo. Qui cũ pr̃e ⁊ spũsctõ in eternũ bñdict⁹ ⁊ bñdicibil cũcta bñdicibilia bñdicit ꝓ infinita secula seculoꝝ Amen.

¶ Õnica. ij. in q̃dragesima inmane ordo dicẽdoꝝ ꝙ totã septimanam sequentem.

O Rne regnũ in se diuisum desolabit ⁊ dom⁹ supra domũ cadet Lu. xj. ⁊ i euãgelio h. Copiosus ẽ sermo ois de charitate: qr copiosa ẽ ipsa charitas. Q̃ta sit copiosa ipsa charitas audi nõ me sed ex ipsa charitate dilectũ ⁊ diligentẽ. j. Jo. iij. Deꝰ charitas est. Quo igit termio ꝓcludit deus audi Job xx. dicentẽ. Forsitan vestigia dei cõprehendes ⁊ vsq; ad pfectũ oipotentẽ repies excelsior celo est ⁊ qꝺ facies? Profundior inferno et vñ cogsces? Longior terra mẽsura eius: ⁊ latior mari. Sic vtiq; inexplicabil ⁊ interminabilis ẽ ipsa charitas atq; charitati sermo. Proinde seq̃ntes tractatũ de charitate. isto mane de pcialitatib⁹ ⁊ diuisionib⁹ in popul' extinguentib⁹ imo eradicãtib⁹ charitatẽ dicturi sum⁹. ostendẽtes q̃ti crimis atq; periculi sit corde aut ore aut ope sequi diuisiões. ¶ Hodie infra diem declarabim⁹ ꝓpheticã visionẽ que de pcialitatib⁹ maxime de guelfis ⁊ gebelinis iohãni euangeliste in apocl. mystice reuelata sint siue declarata ¶ Feria ij. tractabim⁹ de vera ꝓfessiõe. ꝙ qua amissa charitas reformat. declarãtes quid est ⁊ vnde originẽ sumpsit. atq; de admirãdis fructibus eius. ¶ Feria. iij. dicturi sum⁹ de correctione fraterna que est opus maxime charitatis. Ubi ostendem⁹ qñ obligat homo ad correptionẽ fraternã. simulq; palam faciemus de correptiõe maioꝝ atq; minoꝝ ⁊ qñ homo peccat corripiẽdo ¶ Feria. iiij. agem⁹ de aduersaria charitati .i. de detractiõe ⁊ origine eius atq; de septẽplici detrahẽdi modo et q̃ piculosum sit audire oblocuciões ¶ Feria. v. ostendem⁹ ꝓditiões oblocutiõis subdentes vtilia remedia ꝓtra detractiões ne ꝓpeas charitas amittat. ¶ Feria. vj. exponemus textum euãgelij samaritane illuz ad litteram. ⁊ mystice declarãtes vbi admirãda ꝺ charitate ⁊ feruore deuote anime apparebũt ¶ Sabbato iaciemus gnãle fundamentuz ac tractatũ gnãlem ꝺ ꝓtractib⁹ ⁊ vsuris que maxime charitati inimicant.

¶ Õnica. ij. in q̃dragesima inmane contra pcialitates cordis oris ⁊ operis. ⁊ maxime contra guelfos ⁊ gebelinos extinguẽtes charitatez. Sermo. xxv.

O Rne regnũ in se diuisuz desolabit ⁊ dom⁹ supra domũ cadet vt. ꝛ. Ecce adman⁹ ẽ expiẽtia teste odibil' horribil atq; morbosa ⁊ pestilens pcialitas: ⁊ ea maxie q̃ ꝺr guelfoꝝ ⁊ gebelinoꝝ. Ecce q̃ta mala q̃t crudelitates q̃ta scelera facta aguimus dieb⁹ nr̃is vt nedũ fraꝛna charitas inꝛ exneos nõ sit seruata. verũetiã inꝛ ꝙsanguineos ⁊ cogtos: imo etiam inꝛ vterinos frẽs stupẽde scuicie ⁊ crudelitates patrate sint. Et vt ꝓtream⁹ spũalia ⁊ corpalia dãna. que ab insanis modicũ põderanꝛ: extẽdam⁹ oculos ⁊ mẽtales ⁊ etiã corpales ad ũsus italie ꝙ tes. ⁊ attẽte ꝓsidẽm⁹ q̃t ville ꝓsupte sũt. q̃t ciuitates et castra destructe ⁊ cõbuste sũt. q̃t ꝺ litiose patrie deserte sunt vt ꝟ oia apte testificenꝛ q̃ vera sit ſnia christi dicẽs. Oẽ regnũ

in se diuisum desolabit ⁊c. Proinde ꝓphe-
ta ait. Mirabiles elationes maris ⁊c. i. pcia
lium supboꝝ ⁊ auaroꝝ. Mirabilis in alt̃ do
minus. s. pmittẽs supbos alterutr humilia-
re ⁊ castigare. Testimonia tua. i. facta crude
lia testificãtia. verba tua oia esse vera credi-
bilia facta sunt nimis. i. vltra expectatũ ⁊ ex-
cogitatũ modũ. Merito igit̃ Apoc. viij. c. ỏ
talib⁹ patrũs ac ptib⁹ Jo. ait. Vidi ⁊ audi-
ui vocem vni⁹ aĝle volanti p mediũ celi di-
centis voce magna. Ue ve ve habitãtibus i
terra. Alti igit̃ iohãnis euãgeliste ꝓtra ąslĩ-
bet pciales terrifico clamore cõminãtis spũa
lis tpalis ⁊ eternalis damnatiõis sniam verba
sunt ista. Ad ąrũ plenius intelligentiã tri-
plex vera ꝓclusio pmittit. Et licet ad guelfos
et gebelinos sermo noster ꝑncipaliter dirigat
intendim⁹ tamẽ ad ąslibet pciales dirigere
stilum. ¶ Prima ꝓclusio est. Qz ḉunq; solũ
corde ꝓsentit esse guelfum vel gebelinũ mor
taliter peccat. ⁊ p ꝓseq̃ns si in hoc moriatur
eternis cruciatib⁹ damnat⁹ ẽ. ¶ Scõa ꝓclu-
sio est. q; si quis ꝓfitet verbo se esse guelfum
vel gebelinũ mortalit̃ peccat. ¶ Tertia ꝓclu
sio est q; ąlibet seq̃ns pcialitatẽ opa in ąlibet
pcialitatis ope mortalit̃ peccat. Igit̃ p his tri
bus culpis. s. cordis oris ⁊ operis pcialitatis
euãgelista ait. Audiui vocẽ vni⁹ aĝle vt supr̃.
Ue ve ve habitãtib⁹ in terra. s. diuisa ⁊ pcia-
li. Primo ve ꝓpter peccatũ cordis. scõo ve p
ter peccatũ oris: tertio ve ꝓpt̃ peccatũ ope
ris nequissime pcialitatis.

¶ Articulus prim⁹ q; corde cõ-sentire cuicũq; parcialitati mor-tale peccatum est.

Prima ꝓclusio est q; ḉũq; solũ cor
de ꝓsentit esse gebelinũ vel guel-
fum mortalit̃ peccat. Qđ põt tri-
pliciter ꝓbari. Primo ratione dei. scõo rati-
one christi: tertio ratione ꝓximi.

¶ Qz qui corde pcialitati cõsen-tit: charitati dei tripliciter ad-uersatur. ¶ Cap̃. j.

Primo ỏo q; corde pcialitati ꝓsen-
tit rõne dei mortalit̃ peccat. Nam
diuina charitas triplicẽ hz effectum
pcialitati ꝓtrariũ. Primo mortua viuificat.
scõo viuificata ꝓgregat: tertio ꝓgregata mł-
tiplicat. ¶ Primus q̃dẽ charitatl effect⁹ ẽ q;
mortua viuificat. Nã mortuos p culpã viui-
ficat p gr̃am de pe. di. vij. c. nullus dicit scri-
ptum est neminẽ sine charitate saluũ esse et
j. Pe. iiij. Charitas opit multitudinẽ pctõrũ
Parcialitas ỏo cordis ecõtra viuos mortifi-
cat: qz viuos p gr̃am mortificat p culpã. Haz
sicut sepationi aie ⁊ corpis sequit̃ mors cor-
poralis: ita diuisioni pciali sequit̃ ab aia se-
patio fraterne charitatl que est ei⁹ vita spũalis
Nã qui nõ hz charitatẽ nihil hz. i. pcĩm qỏ
vere est nihil. ¶ Scõs charitatl effect⁹ est qz
ꝓgregat viuificata: sicut patet in ꝑmitiua ec-
clesia cũ charitas diffusa erat in cordib⁹ cre-
dentiũ. quos infusus amor dei de multis fe-
cerat vnũ. Vñ Actl. iiij. Multitudis credẽ-
tium erat cor vnũ ⁊ aia vna. Parcialitas ỏo
cordis mortificata sepat. Nã cum corda mor
tua fuerint p absentiã charitatl dei: ątidie cõ
ualescũt in sepatiõe charitate ꝓximi. Ideo
hortat apls ad Col. iij. dicens sup oia autẽ
charitatẽ habete: que est vinculũ pfectiõis.
qz sine ea hoium corda abinuicẽ sepant̃.
Tert⁹ effectus charitatl est qz ꝓgregata mł-
tiplicat. j. Cor. viij. Charitas edificat: pciali-
tas aũt cordis sepata dissipat. Unde thema
Lu. xj. Oẽ regnũ in se diuisum desolabit ⁊c
Qỏ exponẽs Hiero. in omelia ait. Quõ cõ-
cordia. i. ꝓcordi charitate pue res crescũt: ita
discordia maxime dilabunt. Unde Osee. x.
Diuisum ẽ cor eoꝝ nũc interibũt. Ex his pa
tet q; mortali cordis ꝓtradictiõe pars guelfa
et gebelina charitati diuine ꝓtrariet̃.

¶ Parcialitati consentiẽs cor-de christo tripliciter aduersari⁹ ẽ ¶ Capitulum. ij.

Secũdo apparet in pcialitatl ꝓsensu
culpa mortal: rõne christi q̃ nr̃m ẽ
caput. Nã sic dñs nob̃ dedit ꝓce-
ptũ de dilectiõe dina: sic christ⁹ dedit nobis
mãdatũ de dilectiõe fraterna. Vñ Jo. xv. Hoc
est ꝓceptũ meũ vt diligatl inuicẽ. Meũ dicit
p anthonomasyã h̃ ẽ p excellẽtiã: qz vt dilige
rem⁹ inuicẽ singlariter nob̃ ꝓceptũ dedit. q̃q̃
fm Bernũ nec ꝓxim⁹ sine deo: nec dõs sine ꝓxi-
mo diligi põt. Seq̃ aũt ꝓceptũ christi tria sin
gularia bona opat̃ in nob̃: qb⁹ oino adũsat̃
pcialitatl ꝓsensus. Primũ est cũ christo ꝓfor-
mitas. scõm est cũ christo vnitas: tertiũ est cũ
christo exẽplaritas. ¶ Primũ bonũ est cum
christo ꝓformitas. Haz fraternal⁹ dilectio facit
hoiem mẽbr̃ christi. Unde ad Eph̃. iiij. q̃n
sumus inuicẽ mẽbra. Ac ecõtra cordial⁹ di-
uisio facit hoiem mẽbr̃ diaboli ad q̃s Joh̃.
viij. dñs ait vos ex patre diabolo estis.
Scõm bonũ ẽ cũ christo vnitas. Qz fraternal⁹
dilectio p trãsformationẽ cuz christo vnit se:

ꝓgaudens se esse mẽbꝝ cũ christi membris. Unde pẽ. ait. Ecce q̃ bonũ ꝛ q̃ iocundũ habitare fratres in vnũ. i. fraternali dilectione pseuerare ⁊ transformari in dñz iesum christũ Sed pcialis diuisio p nequissimã trãsformationẽ cũ diabolo corda ꝓsentanea iũgit subiectaq; impio suo: pum non credũt q̃ solum ꝓsentire pti peccatũ sit diabolus i sua insensibili pace custodit. Unde Lu. xj. Luz fortis armatus custodit atriũ suũ in pace sunt oia que possidet. Quis aũt hic fortis nisi pcialitatis diabolus: de q̃ Job. xlj. Non est ptãs sup terrã que competur ei. Qui q̃dem armatus pcialiũ nequitijs vt in sequnti sermõe patebit custodit atriũ cordis sui p ꝓsensuz vtiq; factũ suũ: ꝛ tunc vtiq; ea que possidet sunt i pace. cum neq; p ꝓdicatores. neq; p ꝓfessores. neq; p ꝓscientie remorsus gladio verbo dei vel sancta compũctione pcialiũ corda aliqualit molestant. cum credant q̃ solũ pcialitati corde ꝓsentire non sit peccatũ. ¶ Tertium bonũ est cum christo exemplaritas. Sed quia vt dicit Mat. xij. Bonus homo de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona: ꝛ malus homo ỽ malo thesauro cordis sui ꝓfert mala. bonus nẽpe thesaur⁹ fraterne dilectiõis in corde abscondit⁹ ꝓfert bonũ exemplũ discipulat⁹ christi dicẽte dño Jo. xiij. In hỽ cog̃scant oẽs q̃ discipuli mei estis: si dilectionez habueritis adinuicẽ. Nam eni sancti ꝛ veri exempli est dilectio ꝛ vnio fraternalis. q̃ nõ solũ deo ꝛ celestib⁹ ciuib⁹ est grata: verũetiam a terrestrib⁹ hoib⁹ pconizat ꝛ cõmendat sancta. Unde Eccl. xxv. In tribus placitũ ẽ spiritui meo que sunt ꝓbata. i. approbata coraz deo ꝛ hoibus. ꝓcordia fratrẽ. amor ꝓximorum ꝛ vir ꝛ mulier sibi bene non male ꝓsentientes. Que oia in cordiũ vnione ꝛ fraterna dilectione ꝓsistunt. Et econtra pcialitatis cõsensus siquidem malus thesaur⁹ est in malꝫ hois corpe: p iniquitatẽ exemplũ ꝓbat pcialem esse discipulũ diaboli. Cui ꝛ vere diabolus dicere potest. In hoc cognoscẽt omnes quia discipuli mei estis: si oderitis inuicem. De hoc ꝓsentiente corde Eccl. ij. scriptũ est. Ue duplici corde. hoc est coꝛ de quo idem xxj. ait. Coꝛ fatui quasi vas ꝓfractũ. ſ. p diuisionis ꝓsensum. Unde Prouerb. xvij. Qui puersi cordis est nõ inueniet bonũ. ſ. triplex iam dictum: videlicet ꝓsormitatẽ vnitatẽ ꝛ exemplaritatis.

¶ Qz consentire pcialitati dilectioni ꝓximi tripliciter contrarium est. ¶ Cap. iij.

Tertio apparet in pcialitatis ꝓsensu mortalis culpa ratiõe ꝓximi. Quilibet eni tenet diligẽ ꝓximũ sicut semetipsum ꝓcipiẽte dño Lu. x. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipsum. Naturalit eni nemo amat in se diuisionẽ neq; spũalem neq; corporalem neq; etiam tpalem: sed semp deside rat insepabilem vnionẽ. Primo eni nullus in se amat naturalit spũalẽ diuisionẽ. Quis eni est qui naturalit ꝓcupiscat separi i eo memoriam ab intellectu ꝛ voluntatez etiam ab vtroq; aut intelligentiã ab intellectu vel vele a voluntate seu posse a facultate? Hoc eni homo naturalit abhorret. Sicut etiaz qõ ex pientia patet nullus naturalit cupit aiam a corpe separi: cum mori etiam christ⁹ abhorruerit factus in agonia sudoꝛ sanguine⁹ pauorem mortis ostendit. Et si qñ ꝓtingat aliquos se suspẽdere laqueo vel alio modo necare: hoc non ꝓtingit ex appetitu nature ex malicia culpe teste pẽ. dicẽte Qui diligit iniquitatẽ odit aiam suam. Uñ Paul⁹ ad Philip̃. j. ait. Cupio dissolui ꝛ esse cũ christo: qõ q̃ dem vt patet non erat ex affectu nature sed ex abundantia gratie ꝛ virtute amoris.

¶ Scõo etiaz nullus amat naturalit in se diuisionẽ corpalem. Quis eni ita insanit q̃ naturalit optet p ꝑcisionẽ caput a corpe ꝛ pedẽ a crure ꝛ crus a corpe ꝛ sic de alijs separi sic dicit ad Eph. v. Nemo carnẽ suã vnq; odio habuit. ſ. ex natura: sed nutrit ꝛ fouet eaz Certo q̃z neminẽ naturalit ꝓcupiscẽ repim⁹ diuisionẽ in tpalib⁹: nisi ex accidẽti casu. Pl⁹ eni diligit homo suos denarios simul: q̃z varijs locis longe dispsos. Sic cõiter homo diligit ruralia simul iũcta. domos. filios. parẽtes ꝛ liberos ꝛ sic de cũctis similib⁹. Cum igit̃ tur nullus diligat naturalit vel inclinat affectu ad aliquã istarũ triũ diuisionũ: Pãsecte igit patet q̃ nullus ꝓximũ suũ sicut seipsum diligit qui se p pcialitatẽ ꝓsensum a ꝓximo suo seiũgit cũ oia ista clamẽt ꝛ ꝓdicent inter ꝓximos esse necessariã vnionẽ. Immo q̃ mirabilius est oia corpalia nos docẽt exemplo sui hãc ꝓcupiscẽ vnionẽ. Lapides arbores terra aq̃ ꝛ oia elemẽta que cũ scindũtur q̃dãmodo dolẽt dũ clamãt. Nõne ad nubium scissionẽ tonitrua generant? ecce q̃ pcialis infelix ad vnionẽ inducit ab oib⁹ etiã irrõnabilib⁹ creaturis: ꝛ tñ q̃ sup oia irrõnabilia rõne dotat. min⁹ vtit rõne q̃z q̃ rõnem bñt. Argumentũ. j. Sed obstãt q̃dam

dicentes. Primo q talis pcialitati solū corde psentiens ii ptrarie pti nō intēdit nocē. moz taliter non videt peccare: cum ista cordialis diuisio primo non videat esse nociua. Cui bus rūdet. Q si tales non intēdant actuali ter nocere primo: intendūt tñ habitualit. Et dato q effectu non noceat talis illi: attamen nocet sibiipsi. Nam cū se a primo p psensuz ptis diuidit t pscindit. semetipsum spūaliter interimit t pscindit. sicut dicit. j. Jo. iij. Qui odit fratrē suū homicida est. s. suimet. Licet eni talis psensus vti sepe ptingat ad tempus inplurima non pūpatt crudelissima nocumenta. Sitq radix t fundamentū oium scelerū que in furibūdis pcialitatib⁹ fiunt. Nec eni oēs radices que duras pducant spinas oibus anni mensib⁹ retinēt duras sed hyeme. Vix folia hñtes vere pullulāt. estate et autūno indurant t pungūt. Sic qñ dei iudicia silent. vix apparēt folia. i. verba que nominant ptes. Sed vere luxu mūdanarū delitiarū crescēte t caloze estiuo criminosarū psperitatū multiplicāte radicales psensus dei iudicio pmittēte emittūt verboz folia. reuiuiscūt sicut herbe ptes incipiūt apparere tenelle spine iniuriarū: vsq; pluentib⁹ iudicijs dei in nephādas t incredibiles crudelitates pūpant. Et hic est fruct⁹ radicalis cōsensus. De talit psentientib⁹ dicit Mat. vij. Attēdite a falsis ppheti q veniūt ad vos in vestimentis ouiū. intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. s. ppter psensus pcialitati. Et sequitur. A fructib⁹ eoz q sunt exterminia ciuitatum cognoscetis eos. Nunqd colligūt de spinis psensuū abscōsoz vuas pseuerantī vnionis et pacis. aut de tribulis odioz abscōditoz ficus dulces fratne dilectiōis? Sic ois arboz bona fratnalis vnionis. fruct⁹ bonos facit ptuose t trāquille pūsatiōis. Mala autē arboz pcialis psensus fruct⁹ malos facit flebil destructiōis. Non pōt arboz bona. i. cordial pax t vnio cordiū fruct⁹ malos facē extermiñ patriarū. Neq arboz mala voluntati diuise fruct⁹ bonos facē trāquille t ptuose vite. Ois arboz. i. ois volūtas que nō facit fructum bonū amoris t vnionis excidet in horra moztis t in ignem mittet eterne damnationis. Et vt ad aiaūsionē fructuū qui ex bis sequunt rōnales mētes euigilēt subdit igit pclusiue qsi dicat. Quid plura? A fructibus eoz cognoscetis eoz. De qbus maxie in fine huius sermonis aget.

¶ Argumentū. ij.

Scdo obijcere qdā solēt. Q aliquis talit cōsentiēs nō tñ ptrarie parti non intendit nocere. verūctiā in aliq casu pdesse. Ad qō dicendū q bonū qō intēdit est bonū accidētale. sed malū cui psentit est malū ēntiale: nec euacuat illud magnū malū t essentiale p illud puū accidētale bonū. Nam licet talis videat hre intentionē bonaz. habet tñ habitu occultatā voluntatē t intentionē malā. In q etiam multi pbi viri sub specie boni t pia intentione decipiunt. De q trepidās ppba ait Ab occultis meis mūda me dñe tc. Talis eni sub velamine pietatis absconditū odiū gerit erga oēs ptrarie ptis ptra puos t magnos. ptra longinqs t ppinqs. ptra cognitos t incognitos. ptra pteritos t futuros: imo etiaz aliqñ ptra parētes t primos psanguineos et affines.

¶ Argumētū. iij.

Tertio obijciunt qdā dicētes q antiqt⁹ pdecessoz sui fuerūt guelfi t gebelini vel alteri⁹ ptis qōq ex eisdē originē trahūt. qsi pcludē intendentes. q esse non pūt nisi illius ptis: t q sic ab alijs reputant. Quib⁹ dicendū est. Q licet corpaliter a pcialib⁹ parētib⁹ originē ducūt corpalem. tñ a deo creāte t christo redimēte et reformāte traxerūt originē spūalē q vtiq nō sunt pciales. Preterea. Sue origini pciali in sacro fonte baptismali abrenūciauerūt. et si pdecessoz sui baptisati t confirmati fuerunt t pciales vixerūt dedecus qdem parētum est apostatasse a fide. nec qz minuit ex filioz seqla. Filioz qdem verecūdia est tales habuisse parētes. Sed t adhuc etiā maioz talium esse seqces. Vñ Eccl. iij. Ne glozieris i ptumelia pris tui. Non eni tibi est gloria: s confusio. Gloria eni hois ex honoze pris sui: t dedecus filij sine honoze pr̄. Quib⁹ Mat. xxiij. dicit. Itaq testimonio estis vobmetipsis qz filij estis eoz. Et sequit. Et vos implete mēsurā patrū vr̄oz. Serpētes genimina viperaz quō fugietis a iudicio gehēne? Si autem quisq ppter pdecessoz suos parētes pcialis esse putat. ipse xo nec psentit corde nec fatet ore. nec exercet ope. nec insup mōstrat pcialitatī sig armis aut vexillis: sicut alibi dictum est. tūc licet talis estimatio t opinio eoz seu alioz non puū piculū prestēt. propter maloz occasiōes. attñ nō est sibi ad culpam. licet ē sibi ad penā. Nemo eni ex alioz opinione saluat vel pdēnat. s ex ppzijs meritis vl offensis. Vñ Mat. xvj. Reddet vnicuiq sm opa sua. Et Ezech. xviij. filius non portabit iniqtatē pris. s. in inferno nisi. s. ipse sit pticeps eius culpe.

¶ Argumētum. iiij

Quarto etiā nequaq obstat si qs dicat q tota patria ciuitas vel dñiū b obseruat siue

ad iurandũ cogat. qꝺcꝫ antiq̃ ꝓsuetudo sit. Quibus facile rñdet. q cũ hoc sit ꝓtra dei et ꝓximi charitatẽ sicut in ꝑcedentib⁹ patet: nõ est hec ꝓsuetudo obseruãda. ℔ velut abusio abhoꝛrẽda. Vñ. xxxij. q. vij. flagicia dicitur flagitia que sunt ꝓtra naturã vbicꝫ ac semꝑ repudiãda ⁊ puniẽda sunt. Immo ꝓsuetudo puersa ex diuturnitate nõ leuigat crimẽ sed grauat. xxiij. q. j. scisma. ex desimo. non satis. ex de ꝓsue. c. vlt. Unde Eccl. vij. Noli peccare in multitudie ciuitat: quia nõ min⁹ ardet qui cũ multis vrit. Si quis autẽ pcialitatem aut ꝑ pcialitate officiũ iurat non solũ iuramentũ non est seruandũ. sed q̃ ℔ iurauit piurus est. vt patet. xxij. q. iij. c. in malis vbi Isido. ait. In malis ꝓmissis rescinde fidem: in turpi voto muta decretũ. Et iterum ad hoc facit illud. xxij. q. iij. c. j. et. ij. et. iij.

Argumentũ. v. Quinto mendax insania apparet q se in pcialitate tenent ad suũ statũ seruandũ. qꝺ q̃tum sapiat impietatꝫ mens sensata ꝓsiderat. Nam sicut expientia docet tales tyrannidẽ callide abhoꝛrẽtes ⁊ deteſtãtes verbo totis viriḃ⁹ exercẽt facto. tyrannidicꝫ ipingũt q̃q̃d ceteri ⁊ ipsi rapiũt. Quis enĩ ita inscius est. qui credat sibi licere recuperare amissa vel adepta possidere atcꝫ tueri siue noua adipisci titulo ꝓtis. cũ diuisio sit ꝓtra dei ꝓceptũ? Aꝑs q̃ ad Rho. ij. c. dicit. Non sunt faciẽda malaꝛ veniãt bona. Abalum q̃dem aptum est ꝓfundere oꝛdinẽ charitatis: eternocꝫ deo ꝑponere tempalia bona. Quidã insup necꝫ in ciuitatib⁹ vel terris seminãt ptes vel nutriũt semiatas. vt in eisdẽ liberius vel securi⁹ tyrãnidem exercẽ queãt cum ecõtra iusticia sit que ciuitates ⁊ regna seruat. Unde de iusto rege dicit Ꝓuerbiorũ. xvi. Abominabile est regi qui agunt impie. i. pcialit quia iusticia firmat solium. Et. c. xxv. Auferimpietatẽ. i. pcialitatem de vultu regis: ⁊ firmabitur iusticia thꝛonus eius. Et ꝑs. Om̃ brachia pctoꝝ. i. ambe partes ꝓterent: ꝓfirmat autem iustos dñs. Seminãtes autẽ vel nutrientes diuisiões ⁊ ptes. qꝛ partẽ diligũt particꝫ plus q̃ deo inherent. ab eo qui ptãtem valet exercẽ in eos pti putridi asini. id ẽ caude solennit̃ preferẽdi erant ceteriꝫ dñio expoliãdi: vt qui ptem amat ptem habeat q̃ vticꝫ cauda asini merito dici potest Argumentũ. vj. Sexto insup nequaq̃ obstat q q̃dam dicant se in ciuitate vel terra non esse diuisos: quia oẽs ciusdẽ sunt ptis ⁊ voluntatis. Ob Tales licet non habeãt ptem. infeliciorẽ quodãmodo possident statum. qꝛ ipsi sunt pars. Occultioꝛicꝫ iudicio vel periculo possidet eos diabolus cum sint eius synagoga peculiaꝛ vt dicit Eccl. iij. Synagoge supboꝝ non erit sanitas. Non enĩ tm̃ suis ciuibus ⁊ cõpatrioti. sed etiã oĩbus hoiḃ⁹ debẽt quilibet iungi mutua charitate eosꝫ sicut se ipsos amare. Argumentũ. vij. Septio etiam nihil valet qꝺ q̃dam dicũt. ego optarẽ q nulla diuisio aut pars esset in terra nostra si demũ q̃tumcũcꝫ occasione coꝛde oꝛe vel opere pcialitatib⁹ se imiscẽt: cum nulla ratione ꝓtra ꝓximi charitatẽ agendũ sit. Insup si ceteri sunt pciales atcꝫ vt dñi creature sint coꝛdialit̃ diligẽdi: tamẽ fm Aug̃. ita diligendi sunt hoies vt eoꝝ non diligant errores. Ex his septẽ argumẽtatiõib⁹ ⁊ rñsionib⁹ satis patet mltoꝝ ꝺceptoꝝ insania credẽtiũ. q̃ solum ꝓsentire coꝛde pciali diuisioni nõ sit peccatum. Unde Mat. xv. dicit. De coꝛde exeunt cogitatiões male. Ecce igit̃ primũ ve vbi qꝺ aquila volans clamitat in terra habitantibus cum pcialitatib⁹ coꝛdis. Jam ad secũdum ve dirigam⁹ sermonẽ qꝺ est ꝺ ptialitatibus oris ꝓfessione.

Articulus. ij. q dicere se guelfum vel gebelinũ vel aliter parcialem mortalis culpa est.

Secũda ꝓclusio est. Q si quis verbo vel scripto ꝓfitetur se esse guelfum vel gebelinũ vel etiam aliit̃ pcialem mortalit̃ peccat. Qꝺ potest ratione ⁊ auctoꝛitate ꝓbari.

Ratione ꝓbatur q dicere se parcialem mortalis culpa est.

Capitulum. j.

Primo ꝺo rõne ꝓbat rõnabilit̃ distinguẽdo. Nã talis vel dicit verũ vel falsum. Si aũt verũ ℔ mãifestando dicat iam̃ ex ꝑdictis patet q mortalit̃ peccat. Si aũt mẽdaciũ dicit sic asserẽdo iterum distiuguendũ est: qꝛ vel ℔ asserit ex timoꝛe vel adulatione vel ex ioco. Primo enĩ si mẽdaciũ dicit ex timoꝛe vtputa cũ insonat rumoꝛ vel clamoꝛ q̃s viuat q̃s viuat vna pte acclamãte viuant guelfi vel viuãt gebelini. Tũc si q̃s timoꝛe mortĩ vel alteri⁹ piculo oꝛe mentit̃ se esse pcialẽ mortalit̃ peccat: qꝛ mendaciũ dic̃ pnitiosuꝫ ꝓtra dei ꝓceptuꝫ ⁊ ꝓximi charitatẽ. Unde Aug⁹. xxij. q. ij. ꝓmũ. et de ℔ ꝑs. pdes oẽs q̃ loquunt mẽdaciũ. Et Sap. j. Os qꝺ mẽtit occidit aiaꝫ. Sc̃do si mendaciũ dicit ex adulatiõe qꝛ tale mẽdaciũ ma-

lum exemplū hz ꝓtra ꝓximi charitatē ꝛ dei p ceptū. etiam mortale pctū est vt oñdit aug⁹ in dicto. c. ꝑmū. xxj. q. ij ¶ Tertio si ꝙs mē daciū dicit ex ioco vbi ex h̄ piculi scandalum sit nulli dubiū ꝙn mortale pctū est. qz licz ta le mēdaciū ex sui natura sit iocosum: tū acci dentaliť ꝓpť ꝓximi scandaluz est pnitiosum ſm sniam Alex. de hal. Uñ Mat. xviij. Qui scandalizauerit vnū de pusillis istis q̄ in me credūt. expedit ei vt suspēdať mola asinaria in collo eius. i. pcialitaſ culpa. ꝛ demergať in ꝓfundū maris. i. in inferno. De his duo bus vltimis mēdacijs. s. adulatorio ꝛ iocoso q̄ ꝑdicto mō mortalia pctā sint. pōt dari exē plū de pulcherrima muliere iuuene que sur gens coram ꝙlo multo adulatorie vel ioco se fateť se corde ꝓcupiscē rem agere cum tali pulcherrimo adolescēte. Qđ qz multis cre dibile est ꝛ in scandalū aiarū nō eni pōt ꝓspi ci intentio eius licet etiā mēdaciū dicat tamē mortaliť peccat. qz mēdaciuz iocosum vt di ctum est accidentaliť pnitiosum fit. ꝛ ꝓtra ꝓ ximi charitatem.

Auctoritate ꝓbať ꝙ dicere se parcialem mortalis culpa est.

Capitulum. ij.

Auctoritate oia p̄dicta ꝓbanť Uñ ps̄. lviij. Ecce loquiť in ore suo et gladi⁹ in labijs suis qm̄ ꝙs. i. ali quis audiuit vñ scādalizať⁹ ē. Et subdiť. Et tu dñe irrideb̄ eos. qz sic effronte se ꝓfitenť esse diaboli pciales ad nihilū deduces omēs gentes. i. diuisas. Ecce scōm ve qđ sup pcia les clamat aq̄la volās. Ad tertiū ve dirigať sermo nr̄ qđ est ꝓtra opa pcialia.

Articulus. iij. q̄ta terribilia opera ex parcialitate sequunť.

Tertia ꝓclusio est ꝙ q̄libet sequens opa ptis in q̄libet ope mortaliť pec cat. sed qz ē ꝓclusio ꝑ se nota ꝓbatione nō eget. attñ si ꝙs circa h̄ in aliq̄ dubitaret ꝓsideret pcialitaſ opa sigilla tim que sunt ꝓhibitioes. ꝓditiones homicidia incēdia tyrānides discordiarū semiationes innocentū oppressiones impie diffamationes. rācores odia accusationes false. iniusticie offi cia indignis data. diuisio amicoꝝ ꝓsanguí neoꝝ compatrū parentū ꝛ filioꝝ. Inde se quunť diuisiones castroꝝ ciuitatū terraꝝ vi larū dñoꝝ regū religiosoꝝ sacerdotū ꝑlato rū ecclesie ꝛ imperiū violať. ꝛ demū occidun tur mulieres mactanť pueri hoies ꝓpaginā tur in stercore. viui suffocanť in aq̄s. cōbu runť dom⁹ hoib⁹ pueris ac mulieribus plene suspendunť ꝑ vnū pedē. viri assanť viui. p̄gnantes mulieres scindunť medie. ad ma cellū vendunť carnes sicut boū vel capraꝝ comedūt q̄dā carnē coctā vel crudā inimico rū suoꝝ sicut suinas carnes. sicut pecudes vendunť hoies. saccomanť ville ciuitates et castra ꝛ finaliť desolanť ꝛ cōburunť dom⁹ q̄ꝑ sup̄ domū cadit. ex ptib⁹ eni destruunť mer cancie. artes. scie. religiōes. ecclesiastic⁹ cult⁹ ecclesie ꝓcremanť. vxor ꝑ pcialitate marituz ꝓdit. mulieres se inuicē occidūt iuuāt viros in alioꝝ destructionē ꝛ necē. nullus pcialita tis labem in diuisa patria euadē pōt. q̄libet malicia vel violētia veritate vel opinione p̄ cialis efficiť. Cōtinuē sctām simul sumūt intē tione ꝓdendi: qđ si valēt ope complēt. Se getes incendunť. ꝓsumunť armēta. destru unť iugera. deflorant v̄gines ꝛ i moniales sacrilegiū exerceť. vageq̄ trahunť meretri ces ꝑ mūdū. Adolescētes bonoꝝ inscīꝛ a sti pendarijs nutriti in scelerib⁹ multū ducūt in malū dies suos. ꝛ demū morte subitanea su spensi vel interfecti in pūcto ad inferna des cendūt. O q̄s posset enarrare mala ꝛ scelera et neq̄tias. que ex pcialitate originē ac fomē tum atq̄ horrēdū ꝛ detestabilē finē hñt? Uñ glo. sup. j. Cor. xj. ꝓclusionaliť ait. Ex dissen sione oia mala oriunť. Ubi eni dissentio est nihil rectū est. Qui ígiť pcialitaſ opa nescit: h̄ ꝛ his similia penset. q̄ fere oia imo etiā plu ra ꝛ horribiliora docēte experiētia in lombar dia ꝛ in ceteris italie ptib⁹ ex pcialitatib⁹ mul tis tpib⁹ nr̄is didicim⁹ esse facta. ꝛ aptissime mōstrať ad lr̄am ꝛ ꝑ opa mānifesta q̄ꝑ vera sit sn̄ia christi dicēti. Oē regnū in se diuisuz de solabiť ꝛc. Ex hac aūt triplici ꝓclusione vtile corelariū seq̄ pōt. s. ꝙ q̄libet pcialiť in officio ꝓstitut⁹. nō solū mortaliť peccat pcialiť offici um assumēdo: verūetiā in q̄libet actu pciali ter exercēdo. Cui⁹ vera rō ex iaz dicti patet. Uñ cū pcialiť officia ordinanť. ꝛ eoꝝ scriptu re vel cedule ponunť in capsa vt ad tpa certa sortialiť extrahanť demū ptis i eadē dor mit stertitq̄ cū officia ꝑ cedulas extrahanť. Uñ Job. xl. sub vmbra dormit in secreto ca lami in loc⁹ humētib⁹. Ex supi⁹ dictis patet de pcialitate triplex ꝓclusio vera. s. ꝙ esse pcialē aut corde aut ore aut ope pctū mortale ē. qz diligē ꝓximū suū corde ore ꝛ ope q̄libet obli gať iussioe dīna Jō sup̄ pcepti hmōi trāsgres sores volās aq̄la clamat ve ve ve habitātib⁹ in terra vtiq̄ pciali. Qz ve ibi nascēti. ve na-

to seu viuenti. ve morieti pciali'. Uñ idem i versu dicit. Ue tibi nascẽti ve nato ve morie ti, Ue tpalib⁹ ve corpalib⁹ ve aiabus. Ue facientib⁹ ve psentientib⁹ ve negligẽtib⁹. A q̃bus oib⁹ nos eruat rex pacificus ⁊ amator vnionis ⁊ pacis christi⁹ esus. Qui cũ pfe ⁊c.

Bñica. iij. in q̃dragesima infra diẽ de pphetia que beato Iohanni reuelata est in apocalypsi de eisdẽ pcialitatib⁹ cordis oris et operis. Sermo. xxvj.

ORne regnũ in se diuisum desolabit' ⁊ dom⁹ supra domũ cadet Iterum ibi. s. Licet sati euidẽt pbate sint tres pclusiões pcialitatũ cordis oris ⁊ operis esse ẽmias charitati dei ⁊ primi. tñ ob idẽ cõtemplemur visionẽ pphetica euãgeliste Jo. c. ix. pcedẽtes pcialitates ⁊ maxime guelfe ⁊ gebeline ad patriarũ destructionẽ in dei ecclesia fuisse vẽturas. vt ostendat' q̃ sit verus dñi verbũ q̃ ait. Oẽ regnũ in se diuisus vt. s Ait igit euãgelista iohẽs Apoc. ix. Vidi eq̃s in visiõe ⁊ q̃ sedebãt sup eos habebãt lorical' igneas hyacynctineas ⁊ sulphureas. ⁊ capita eq̃rũ erãt tanq̃ capita leonũ ⁊ de ore eor̃ pcedebãt ignis fum⁹ ⁊ sulphur. Et ab his tribus plagi occisa ẽ tertia ps hoium. de igne ⁊ de fumo ⁊ de sulphure q̃ pcedebant de ore ipsor̃. Ptãs enĩ eq̃rũ in ore eor̃ est ⁊ in cauda eor̃. Haz caude eor̃ siles serpẽtibus hñtes capita ⁊ in his nocẽt. Hec euãgl. Jo. In q̃b⁹ q̃dem sacratissimis v̈bis triplex predicta pcialitas demfatur. Prima cordis. ibi. Vidi eq̃s in visiõe. scõa oris. ibi. capita eor̃ erãt ⁊c. tertia opis. ibi. ⁊ ab his trib⁹ plagis. ppter q̃s pcialitates clamat aq̃la volãs ve ve ve habitãtib⁹ in terra. s. pciali' diuisa. Quasi dicat. Ue ppt diuisionẽ cordis. ve ppt diuisionẽ oris. ve ppt diuisionẽ opis. Rõnẽ autem hui⁹ assign ppba in ps. lxxij. Cogitauerũt ecce pcialitas cordis. ⁊ locuti sunt neq̃tiã ecce pcialitatẽ oris. iniq̃tatẽ in excelso. s. opati sunt ecce pcialitas opis. Oõ verbũ põt cẽ aliud thema in psenti materia.

Articulus primus de naturis eor̃ qui pciales sunt corde.

Prima ẽ pcialitas cordis. Pro qua triplex psideratio ẽ distinguẽda. in q̃b⁹ gdatim exprimit' neq̃tia pcialis cordis semp in deteriora tendẽti. Prima psideratio q̃b⁹ pciales corde assiliant'. ibi. Vidi eq̃s in visiõe ⁊c. scõa a q̃b⁹ in corde pdñantur q⁹ diaboli eq̃tãt sup eos ibi ⁊ q̃ sedebant sup eos. tertia de q̃ eor̃ assessores armant'. ibi habebãt loricas igneas.

Qr pciales corde equis assimilant' multiplici rõne. Ca. j.

Prima psideratio ẽ q̃b⁹ pciales assiliant' q⁹ equis. Uñ Jo. ait. Vidi eq̃s in visiõe. Equ⁹ enĩ aial ẽ supbũ ⁊ crudele: quẽ assessor p volũtate sua stimulat ⁊ gubnat. Sic nẽpe tales hoies eq̃ ⁊ bestiales ⁊ supbi sunt ⁊ crudeles. Quib⁹ vo eor̃ eq̃tes demões psidẽt: ⁊ p cor in oẽ flagiciũ precipites fiũt. Uñ vq̃ ⁊ equites ⁊ eq̃ pgrue figurant p exercitũ pharaonis pseq̃ntis filios israel vt dicit Exo. xiiij. et xv. vbi de pcialib⁹ sic dicit sicut de pharaone et pplo dicit. Dixit inimic⁹ pcialis pseq̃r. expellẽdo ptrariã ptem ⁊ comphendã. s. subaz et psonas. diuidã spolia. i. eor̃ tpalia. implebitur aia mea ambiciosa fame. euaginabo gladiũ meũ. interficiet eos man⁹ mea. sed sepe euanescũt in cogitatiõib⁹ suis. Nã credẽtes alios occidere occidunt'. ⁊ alios depdari putãtes sepe dissipant' eor̃ bona. Uñ subditur flabit spũs tuus. i. iudiciũ tuũ auferens eis sensum ⁊ sapiam. ⁊ operuit eos mare tribulatiõis ⁊ sanguinis occisor̃ q̃si submersorũ in mari rubro. Descenderũt in pfundũ inferni q̃si lapis in pfundũ maris. O insensata rabies o cecca crudelitas o impia duricies insensatax mentiũ. q̃s vos fascinauit. q̃s vos excecauit. q̃s denicp vos tanta bestialitate decepit. Redite ad cor̃ puaricatores legis. Reũtimini diabolici equi. apropinq̃te deo ⁊ ipse apropinq̃bit vob. clamate cũ ps dicẽte. Miserẽ mei deus ⁊c expectat enim vos vocãdo Mat. xj. Uenite ad me oẽs q̃ laboratis tot piculis. s. ⁊ penis. ⁊ onerati estis iniq̃tatib⁹ ⁊ ego reficiã vos bonis tpalibus et eternis.

Qr q̃ caput ẽ ptis tot demoñjs plenus est q̃t impietatũ est auctor ⁊ patrator. Cap. ij.

Secũda psideratio ẽ a q̃b⁹ regant in corde r dñant. iõ subdit. Et q̃s debãt sup eos. Cũ enĩ cetera vitia vnũ demonẽ habeãt sibi platum. pcialiũ supba crudelitas sola a multis demonib⁹ possidet. sicut in mysterio Mar. v. dicit

q̄ dño exeunte de naui occurrit ei de monumento homo in spiritu imūdo. qui domicilium habebat i monumētis. ⁊ neq̄ catenis iā quisq̄ poterat eū ligare qui sepe compedib⁹ et catenis vinctus dirupisset compedes ⁊ catenas cōminuisset. ⁊ nemo poterat eū domare. ⁊ semp nocte ⁊ die in monumentis ⁊ montibus erat. clamans ⁊ p̄cidens se lapidibus. Videns autē iesum a longe cucurrit ⁊ adorauit eum. ⁊ voce magna clamans ait. Quid mihi ⁊ tibi iesu fili dei summi. adiuro te p̄ deum ne me torqueas. Dicebat enī illi. exi spiritus imūde ab hoīe. ⁊ interrogabat. q̄ tibi nomen est? Qui ait. Legio nomē mihi quia multi sum⁹ ⁊c̄ que patent ibidē. Ecce mysterium vobis dico. Tales enī sunt ptiū p̄ncipales ⁊ capita alioꝝ. Nam qui partis est caput homicidijs monumetū replet. rationū catenis mime ligari p̄ot. compedib⁹ charitatiue affectiōis dei ⁊ p̄rimi retineri non valet. nō domāt diuino timore. nō fraternali correptione. non etiam flagellāti tribulatiōe. Clamat nocte ⁊ die. i. clanculo p̄ p̄ditiōes ⁊ palam p̄ aptas violentias mumitiōes fortilicia in mōtib⁹ querēs. Talis enī tot demōes secum habet: q̄t iniq̄tatū ac scelerū seu crudelitatū est fautor ⁊ patrator. Sūt nempe q̄daꝫ ita impij ⁊ ita nequā. q̄ nō solum vnā legionem secum hūt. verūetiā decē vel centū. imo q̄nq̄ mille demonū legiōes. p̄pter totidē scelera que p̄ eosdem fiunt.

Quare p̄cialitatis scelus ex patrijs eradicari nō p̄ot. Ca. iij

Tertia p̄sideratio ē de quo eoꝝ assessores armant. Ideo subdit Et habebāt lozicas igneas ⁊ hyacynctinas ⁊ sulphureas. Quid enī p̄ lozicam clarius q̄ p̄cialiū colligatio ac p̄catenatio designat? Sicut enī lozica est rotūdoꝝ anuloꝝ aplicatio ⁊ p̄iunctio q̄dam quā homo induēs ea munit: sic in vna ciuitate vel terra hoies p̄ciales q̄si anuli rotūdi p̄p̄ inēminabilē p̄auitatē insimul colligant ⁊ p̄iūgunt ad malum diabolo seipsos p̄stituētes lozicam. Facile nempe p̄cialitatis demōes de cordib⁹ p̄ploꝝ gladio v̄bi dei expelli possent nisi hac lozica muniti essent. Unde de aq̄lone. i. p̄cialitatis demone a q̄ pandit oē malū Eccl. xliij. dicit. Sup oēm congregationē aq̄ꝝ requiescit: ⁊ sicut lozica induit se aquis. Aq̄rum siquidem congregatio sup quā infernalis aquilo req̄escit multitudo p̄cialiū est. q̄ velut aque in p̄cialitatū foueas dilabunt. nec facile p̄ p̄niam reuertunt ad dīm. In illis autē p̄pter obstinatā vitam malign⁹ spūs nō solum requiescit verūetiā p̄stituens eos sibi loricam illa se induit: cum efficit eos oium p̄cialitatū ⁊ scelerū defensores. Securus enīꝫ diabolus dormire p̄ot: cum eū quilibet p̄cialis mutua p̄aue societatis p̄iūctione q̄si lozica defenset atq̄ tuet. Hec tamē defensio diaboli ne pelli posset de patrijs vbi regnat: triplici genere maloꝝ operū in p̄cialiū p̄sumat corde. Primo in p̄cto iracūdie. scdo in p̄cto supbie: tertio in p̄cto mūdane p̄cupie. Primo in peccato iracūdie ⁊ crudelitatis quibus eoꝝ anime p̄cremant. ideo dictū est q̄ habēt lozicas igneas. Ignis v̄o feruorē significat ire. Unde Deut. xxxij. de ira dei sic ōr. Ignis succensus est in furore meo. Ira igit et odium quibus p̄ p̄cialitates diabolus defensatur p̄uenient lozica ignea dicit. Scdo in peccato supbie q̄ vtiq̄ in p̄cialib⁹ defensionē diabolus optatur. Et hec lozica dicit hyacynctina. Hyacynctus enī celestis est color: p̄ quem supbie apparētia designat. nitit enim supbia apparere celestis: que sola celestibus adūsat. Unde Job. xx. ōr de capite ptis. Si ascēderit vsq̄ ad celū supbia ei⁹ ⁊ caput eius nubes tetigerit: q̄si sterq̄liniū i fine p̄det Tertio in peccato mūdane p̄cupie. Talis enī diaboli defensio lozica sulphurea ōr. Sulphur aūt est terra ardens vel vrens. Quid enim magis vrit p̄cialium corda. q̄ p̄cupia carnis suc? Que vere tunc vrit cum optati diuitijs et delitijs ptis aduerse fruit. ita vt fetor deflorataꝝ virginū stupra incestus adulteria et p̄similia mala in p̄cialiū patria vndiq̄ exalant. Unde de impio p̄ciali dicit Esa. xxxiij. Conuertent torrentes eius in picem. ⁊ humus eius in sulphur. Quid p torrētes significatur nisi torride ptialiū mentes. que fluida cogitatione semp fluūt ad inferna. hi torrentes in picem p̄uertunt. q̄si taliuꝫ mentes crimiosa p̄tagione fucant. Tunc eius hum⁹ in sulphur p̄uertit: cum eoꝝ carnales affectiones ex malis p̄cupiscētijs abomiabilit inflammant. Has igit tres lozicas īmūdi spiritus habere dicunt. q̄ se in sua ptāte quā in p̄ciales hoies hūt: hac triplici pctōꝝ varietate tuentur.

Articulus. ij. de culpa eoꝝ q̄ ore se partiales fatentur.

Secūda ē p̄cialitas oris. q̄ est vtiq̄ illoꝝ q̄ p̄cialiatē ore fatent. Unde subdit. Et capita eoꝝ erant tanq̄

capita leonũ. Leo enĩ terribilis est aspectu. Et quid aspectui mentis ꝛ corpis terribilius est. cũ quilibet pcialis qui cum furioso rumore clamat. viuat viuat. ꝛ talis pars moriat. Hos tali clamore furentes cum simplex homo innocensq; mulier vel quelibet ouicula christi pcialitatẽ non sectans sed pacem desiderãs ꝓspicit terrore ꝓcutitur atq; tremore nec quasi hoiem sed vere diabolũ in homine intuetur. Unde dicit Ezech. xiij. Leo factus est ꝛ didicit rapere prædã ꝛ comedẽ homines. Sicut enĩ dicunt equi ꝓ superbiaz mẽtalem. sic ꝛ leones aspectu ꝓ terribilẽ effigiẽ corpalem. Describens Johs terribilẽ eorũz affatum subdit. Et de ore eorum ꝓcedebat ignis fumus ꝛ sulphur. Tria sqdem ex ore eoꝝ ꝓcedunt. Primũ est ignis. scõm est fumus: tertium est sulphur.

De verbis parcialiũ odiosis et scandalosis. Ca. j.

Primo egredit ignis. i. cõminationes ignite ꝛ iracundie seu verba odiosa ꝛ scãdalosa ad dissentionẽ inflãmantia corda. Ex quo qñq; accidit ꝙ tribulationũ ignis reuertit sup eos sicut dicit Esa. l. Ecce vos accẽdẽtes ignem accincti in flammis. Ignem qdem accendunt qui suis verbis odiosis inter hoies scandalũ ponũt. Accinctiq; sunt in flãmis. qui semp pati sunt in odijs semiandis. Sicut enĩ scintilla parua magnus accendit ignis: sic vnius pcialis ignita eloquia ad odiũ ꝛ dissentionẽ accendunt qñq; totam vnam ciuitatẽ vel patriaz.

De vanis ꝛ inflammatis verbis parcialiũ superboꝝ. Ca. ij.

Secundo ex ore eoꝝ ꝓcedit fumus Quid enĩ ꝙ fumũ nisi vana ꝛ iactantia verba fumo superbie plena? Hic eteni fumus q̃si idem exprimere habet qđ supra hyacynctus in lorica. Unde quidam habent ꝓ loricis hyacynctinis loricas fumeas. Fumus enĩ aspicientib⁹ blauium colorem offert vel ꝓfert. ex quo apparentia poterit iudicari ꝓsurgensq; in altum cito euanescit. quia iactãtia verba qbus pcialis se iactat mirabilia nocumẽta suis adũsarijs ẽsse daturũ reuertunt in fumũ. imo sepi⁹ sustinent damna que alijs minabant.

De diffamationib⁹ ꝛ blasphemijs quibus se inuicem vituperant pciales. Capitulũ. iij.

Tertio ꝓcedit de ore eoꝝ sulphur hoc est fetide ꝛ abominabiles infamie mendacia susurratiões detractiones ꝛ cetera quib⁹ sepe de pdictionib⁹ diffamãt ꝛ accusant adũsarios suos Cunq; eos expulerint ꝛ depdati fuerint seu etiam occiderint. illis titulũ christianitatis imponunt: dicẽtes ꝙ expulsi vel interfecti pditionem ordinarũt ꝓtra eos. O fetor sulphureus de taliũ ore ꝓgrediens. ąt mentes audientiũ venenasti ąt innocentib⁹ maculam imposuisti. quot deniq; patrias destruxisti? Hec est lingua tertia de qua Eccl. xxviij. dicitur. Lingua tertia multos cõmouit ꝛ dispsit illos de gente in gentez. Ciuitates muratas diuitum destruxit: ꝛ domos magnatoꝝ effodit. Virtutes ꝓpꝝ ꝓcidit: ꝛ gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres viritas eiecit. ꝛ priuauit illas laborib⁹ suis. Qui respicit illam non habebit requiem: nec habebit amicum in quo requiescat.

Articulus. iij. de tribus nocumentis quibus parciales vniuersaliter pernitiosi sunt.

Tertia pcialitas est opis. Jõ merito vt oñdat cũ sint ope pciales pnitiosi Johãnes subdit tria nocumẽta coꝝ. Primũ est cordis. scõm est oris: tertium est operis.

Quib⁹ noceant ꝛ qbus ꝓsint corda ꝛ machinatiões pcialiũ.

Capitulum. j.

Primũ vo nocumentũ est cordis q̃ ipsi pciales ꝓ pctã diuisionũ sibiipsis ꝛ etiã alijs nociui sunt. Jõ Johs subdit. Et ab his tribus plagi occisa ẽ tertia ps hoium. Quasi dicat. Nõ oẽs homines hac peste mortui sũt: sed tm̃ tertia ps hoium. Sũt enĩ iusti qdã qui nunq; fuerũt pciales. ꝛ licet pauci sint etiã si vn⁹ tm̃ in toto seculo esset attamen vna ps ꝓuenientius dici posset. Sũt etiã penitẽtes q̃ ꝛ si qñ fuerũt pciales vel dino amore allecti seu luminosa ratione ꝓuicti. aut dino timore correpti pcialiatib⁹ alijsq; criminib⁹ ꝓ pniam renũciauerunt. Et hi etiã ab his tribus plagis merito non pibunt. Sola aũt tertia ps. i. pciales impenitẽtes eternis cruciatib⁹ pibũt cũ finalis impnia pctm̃ sit i spm̃sctm̃. Nõ vt ꝺr Adat. xij. nõ remittit in ꝺ seculo neq; i futuro. Ecce tertia ps hoium occisa ẽ de igne fumo et sulphure q̃ ꝓcedebãt ex ore ipsoꝝ. Si autem

aliter. hanc occisionē ſm aliū ſenſum accipe maluerim⁹ ꝓintelligendū nobis erit q ꝙtuꝫ ad mortem qua ꝺs peccato morīt vt iuſt ſententiā beati petri in canoñ. ſua. c. ij. Juſticia viuat. vna pars hoium inuenit. ſ. iuſti q iaꝫ actu peccati mortui ſunt. Quib⁹ apls Col. iij. ait. Mortui eni eſtis t vita veſtra abſcondita eſt cum chriſto in deo. Eſt t alia ps. ſ. eorum qui ſic pctō viuūt vt morte gehenne in eternū morituri ſunt. Uſq; ps. Mors pctōꝝ peſſima. Tertia ps ꝙꝫ eoꝝ eſt qui t ſi peccati et pcialitatib⁹ viuāt tñ ꝺina gra opante peccatis t pcialitatib⁹ morituri ſunt. Jō de⁹ varias tribulatiōeſ pcialitatū ſuſcitari pmittit. vt in talib⁹ vitam qua male peccato viuunt occidat. Hec igit eſt tertia ps hoium. qui licz pctōres ſint nō tñ in pctō ſic obſtinati ſunt. vt p pniam ꝓfringi nequeāt. Qui q̄dem tribus plagis occidunt. cū quilibet eoꝝ velꝫ turpitudinis ſue vel aliene pudet t hi moriunt ſulphure. vel vanitatis t fraudis tedet t hi moriunt fumo. vel crudelitatis aliene pena ſic afficit q peccati delectatio in eis refrigeſcit: t hi moriunt igne. Uſq; Ezech. ix. in excidio ciuitatī hieruſalē ſignari iubent ſigno thau viri gemētes t dolētes ſup abomiationib⁹ que fiebāt in medio eius. Uerūetiā ꝺſquis ſup abomiatiōib⁹ ꝓpꝛijs vel alienis doluerit: ſignū ꝺne gre iam habet quo nō peribit in eternū. Et ideo multe abomiationes iniq̄tatū t aliox ſcelerū ꝺiuino iudicio pmittente his nouiſſimis tpib⁹ emergūt. vt p hoc turpitudo pctōꝝ t impie crudelitates partium diſpliceāt q̄bus nō aliter diſplicerēt. In huius aūt myſteriū Lu. xiij. ſcriptū eſt. Arborem fici q̄dam habebat plantatā in vinea ſua. t venit querēs fructū in illa t non inuenit. Dicit autem ad cultorē vinee. Ecce anni tres ſunt ex q̄ veni querēs fructū in ficulnea hac t nō inuenio. Succide ergo illā. Ut q̄d etiā terrā occupat. At ille rñdēſ dicit illi. Domine dimitte illam t ꝟ anno vſq; dū fodiaꝫ circa illam t mittā ſtercora. Et ſiq̄dem fecerit fructū ſinaūt in futurū ſuccideſ illā. Ficulnea aūt infructuoſa ē gen⁹ hūanū vel etiam quelibet ciuitas nō timēs deū opiſq; boni ſi ferens fructū ad quē deus ordinauerat illā Tres aūt anni gfarū quib⁹ deus illaꝫ infructuoſam ſuſtinet ſunt bona exhortatio. bñficioꝝ dei receptio: t diuini iudicij cōminatio Quartū aūt annū patientie dei. Cuſtos vinee. qui chriſt⁹ ē humano generi t ſingulis pſonis t ciuitatib⁹ terris t patrijs a dño acquiſiuit. Ante eni aduentum chriſti t eius ſacratiſſimā paſſionē de⁹ pctōꝛib⁹ ſubito inferebat iram. cū p bella cateruatim ruere faciebat pentapolym ſodomā t gomorrā t ciuitates ꝓfines ſulphureo igne ſubūtit: imo et totum mūdū diluuio pdidit. Chriſt⁹ vero humanā naturā aſſumēs t morte ꝓ ea ſuffe rens. Hunc q̄rtū ꝺne patiētie annū ei meruit. vt q̄uis abomiatiōes pctōꝝ multiplicaret. deus tñ pctōres in ſordib⁹ ſuis tādiu ſuf ferret: donec multi pctōꝝ ſordib⁹ ſaturati ꝓ ꝓfuſione ſue abomiatiōis a peccati libidine reſilirēt ſicut Lu. x. patet ō magdalena. Uel ſaltē tribulatiōib⁹ attriti ꝺne correptiōis timore peccare nō auderēt: ſicut Lu. xv. de filio ꝓdigo ſcriptū eſt. Circa vineaꝫ aūt hanc cuſtos vinee tunc fodit. cū deſtructiōes ciuitatū ſaccomānos incēdia peſtes tribulationes t duras adūſitates ſtatuū; reuolutiōes et mutatiōes ꝓ pctōꝝ emendatione imittit. Stercora vō circa eius radicē ingerit. cum abomiatiōes pctōꝝ in hūano genere multiplicari pmittit: vt ſaltē nūc peccati abomination reſipiſcat. Et ſic hec eſt tertia ps hoium: que ab his trib⁹ plagī occiſa eſt.

¶ Quib⁹ modis venenoſis linguis ſuis pnitioſi ſunt homineſ parciales. Cap. ij.

Secundū nocumentū q̄ hi pciales inferūt eſt q nocēt ore t ſibi t alijs pnitioſi ſunt. Uſq; Jobs ſubdit. Ptās eq̄rū in ore ipſoꝝ eſt. Et hi diaboli equi trib⁹ modis linguis nocē ſolēt. ſ. malicijs blādicijs t minis. ſeu cauillatiōib⁹ pꝛomiſſionib⁹ t cōminatiōib⁹. Primo eni vtuntur cauillatiōib⁹ t verbis malicioſis. Uſq; ps linguis ſuis doloſe agebāt. Jō in pſona deceptoꝝ ab his ait ps. Locuti ſunt adūſum me lingua doloſa t ſermōib⁹ odij circūdederūt me. Scō vtunt blāditijs t pmiſſionib⁹ Loquunt placētia pmittūt pulchra: ſed ſapiens cum ꝓpha ait. Oleū aūt pctōris non impinguet caput meū. Tertio vō vtunt cōminatiōib⁹ Uſq; ps. Ecce loquunt in ore ſuo et gladi⁹ in labijs eoꝝ. Loquunt nanq; labijs ſuis falſa pmittēdo: t tñ gladiū hūt i labijs mortē t cetera mala cōminādo.

¶ Quētū gladijs noceāt furentes et impij parciales. Cap. iij.

Tertiū nocumētū q̄ inferūt pciales ē opis q. ſ. nocēt ope. Uſq; Jo. ſubdit. Et i caudis eoꝝ. Caudas eni q̄s eiſ natura tulit: malicia ꝺia

boli q̄si deū em̄edās impie applicauit. Sicut eni aculeata reptilia pfidūt in aculeati caudis sic etiā isti in gladijs z quitijs. Q̄q̄ gladi⁹ eoꝝ in cauda notaꝫ. scd̄m lra iobis manifestat. Vñ subdit. Et caude eoꝝ sil̄es serpētibus hñtib⁹ capita: z in his nocēt. Sicut eniz serpēs figure longe ē qui i cuspidē surgit sic et gladi⁹ hui⁹ figure exīs acumine suo ledit q̄ capillos vice capitl̄ hīs tāto ampliozē fiduciam stulti p̄bet q̄nto int̄ cetera arma patioz ē vt alijs noccat. Jō dr Proū. xxij. Armat gladij in via supbi: custos aūt aie sue longe recedit ab ipsis. Licet enim via pñt̄l vite hominū ptialiū z supboꝝ q̄ flagellū ceterozū a deo pati z traditi sunt sit i eoꝝ armis z gladijs: tñ nequaq̄ nocē pñt his q̄ aias suas bene ab offensiōe seruāt. Ecce q̄ māifeste z p̄prie ppheticꝰ sermo p̄nūciat ea que nr̄is tpibus expimēto certo nouimꝰ esse cōpleta. Ecce q̄ iam palā fecimꝰ q̄sti sit piculi spūal. corporal. z tpal. psentire corde. fateri ore. z adimplere ope ptialitatl impietates. vt corde ore z ope oia p̄dicta detestent fugiāt z abominent q̄ nāli p̄diti sensu sunt: trāquilla charitate z fraena dilectiōe oēs nos z tota ciuitas imo oēs de patria occurrāt inuicē in amplexū amoris z osculū pad. Hoc p̄stāte amorosissimo iesu christo. Qui cuz p̄re z spūsctō inhabitat vnitoꝝ z pacificoꝝ corda hic p gratiā z in futuro p gloriā p infinita secl̄oꝝ Amē

Feria. ij. post tertiā dñicaz in q̄dragesima de sacra confessiōe et fructibus eius. Ser. xxvij.

Clausum est celum ānis trib⁹ Lu. iiij. et in cuā gelio ho. Nec mirum si deficit charitas in mēte christianoruz cū ipsi largitoꝝ charitatl q̄ est christꝰ z ōs mūtitudinē pctōꝝ obicē ponāt z i cordib⁹ obstinati impenitent viuant vt merito dicamus. Clausum ē celū vt. s. i. celestl influētia gr̄aꝝ ānis trib⁹: qz repugnātib⁹ culpl nō daꝫ hoibus gr̄a ptritiōis. nec gr̄a pfessiōis. nec gratia satisfactiōis ac pnie salutarl. Obstat igit celi aptioni z dīne influētie gr̄arū ipsa mala volūtas: z ppositū mūdane ac vitiose vite q̄ q̄ a se abiecerit. merito poterit dicē cū ppha Misit de summo z accepit me: z assumpsit me de aq̄s multl. Ait eni. Misit de sūmo. s. gr̄as antedictas: iuxt illud Jac. j. Oē datuz optimū z oē donū pfectū desurſuz est descēdens a pr̄e luminū. Et accepit me. s. ad pentl tentiā salutarē. Sicut Osee. xj. de talib⁹ dicitur. Ego q̄si nutriti⁹ effraim portabā eos in brachijs meis. Et assūpsit me. i. extraxit me p pniam veram: de aquis multis. i. de multitudine pctōꝝ. Vñ Gen. xlix. mystice dr ruben. Effusus es sicut aq̄ nō creſcas. i. nō p̄ueras in culpis. Porro cū ppheta ait misit de summo: notat gr̄am p̄uenientē. cū addit et accepit me: indicat gr̄am pseq̄ntem. Cum xo subdit z assumpsit me de aq̄s multl: notat gr̄am subseq̄ntē. Que q̄dem gr̄e apto celo q̄ p̄rius clausuz erat a deo micordit̄ dantur in pnia vera. i. in ptritiōe pfessiōe z satisfactione. Dimissis igit̄ ad pñs que dici pñt de ptritiōe z satisfactiōe: hic de pfessiōe aliq̄ pstringam⁹. Pro q̄ assumē possum⁹ ppheti cum verbū in ps. xxxj. Dixi pfiteboꝝ aduersum me iniusticiā meā dño tē. Et pōt esse aliud thema in p̄ti. In q̄bus sacratissimis verbis tria mysteria de vera pfessiōe manifestātur. Primū dicit pfessionis auctas: q̄ dixit dixi dño. Scām pfessiōis necessitas: q̄ dicit pfiteboꝝ adūsum me iniusticiā meā. Tertiuz pfessiōis vtilitas: q̄ subdit. Et tu remisisti impietatem peccati mei.

Articulus primꝰ q̄d est confessio z vñ sacramētal confessio auctoritatē z originē sumpsit.

Primū mysteriū est d̄ pfessiōis auctoritate. Jō dicit ps. dixi dño. i. deo. Pro q̄ mysterio declarando tria ad p̄s de pfessiōe p̄sideremꝰ Primo eius q̄ditatē. scd̄o eiꝰ dignitatē: tertio eius potestatem.

Quid est confessio ām diffinitionem z de triplici varia confessione. Cap. j.

Primo p̄sideremꝰ pfessiōis q̄ditatē. Scām eni Augl. Cōfessio est p quā moꝛb⁹ latens sub spe venie aperitur. Pro cuiꝰ noticia adūtendū est: q triplex pfessio distingui pōt. Quarū prima fit in foro p̄scie. scd̄a in foro iusticie: tertia in foro pnie. Prima xo pfessio fit in foro cōscientie: quā ois hō rōnal vel actu vel habitu facē tenet. Hec aūt pfessio est deo oia appriare bona: z sibi oia mala dicēdo. Non nob̄ dñe nō nobis tē. Et illud ps. De⁹ meꝰ annūciaui tibi vitā meā. Hec aūt pfessio pertinet ad xtutē latrie z oponit blasphemie q̄si bi ap̄propriat bona: deo autem mala. Unde

in ps̄. Fructum eoꝝ de terra perdes ⁊ semē eoꝝ a filijs hoiuz: qm̄ declinauerūt in te mala. Hanc ꝓfessionē fecerūt angeli Apoc. vij. cum dixerunt. Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapientia ⁊ gr̄arumactio honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo deo nostro in secula seculoꝝ amen. Talꝫ ꝓfessio figurata fuit in ligno vite: sed econtra blasphemia in ligno sciētie boni ⁊ mali. In huius mysteriū dicit Gen̄. ij. ade de oi ligno paradysi comede. i. recognosce a me oia bona: de ligno aūt scientie boni ⁊ mali. i. de p̄dicta blasphemia ne comedas. Quocūqꝫ ei die comederis morte morieris. Sed eua suggestione serpentis de vetito pomo comedēs et viro suo porrigens mortē introduxit i orbem terrarū. Et Gen̄. iij. post culpā cum vocasset dñs adam et euam ad ꝓfessionē. non solum ꝓfessi nō sunt: sed etiā multiplici blasphemia grauius ceciderūt. ideo amplioꝫ ꝓ blasphemia q̄ꝫ ꝓ inobediētia de terrestri paradyso electi sunt. Hanc aūt ꝓfessionē faciebant sancti veteris testamēti. Vñ ps̄. Confitemi dño qm̄ bonus ⁊c̄. De hac ꝓfessiōe nō intelligit Aug⁹. quia in ea peccatū non apiebatur quia semp coram deo aptū est. ¶ Secunda ꝓfessio fit in foro iusticie. s. cum pctōr a iudice examiat. Et talis ꝓfessio differt a sacramētali ꝓfessione. Nam in mūdana curia qui foro factū suū ꝓfitet ꝓ puicto habet. xv. q. v. p̄sbyter ⁊ subito ꝓdemnat. Sed in hac curia dei ꝓtrariū fit. Nam qui foro factū suū ꝓfitetur totaliter liberat. Ideo de foro iusticie non intelligit Aug⁹. Quia licet ibidem peccatum manifestet non tamen sub spe venie aperitur. ¶ Tertia ꝓfessio fit in foro pnie. s. coram vicario christi. Et de hac loquit Augu. quia in ea morbus latens sub spe venie aperitur.

De triplici origine sacre confessionis. Capitul. ij.

Secūdo ꝓsiderem⁹ ꝓfessiōis dignitatē. i. a quo originē sumpsit. Circa qō notandū est q ꝓfessio a triplici aūcte originē sumpsit. Primo auctoritate euangelica. scōo auctoritate aplica: tertio aūcte ecclesiastica. ¶ Primo ꝯo auctoritate euangelica. Circa qō adūtendū ſm Alexan. de hal' q duo respiciūt ꝓfessionē: vnum materiale aliud formale. Primū est materiale. s. detectio culpe hoc nō lucide sed insinuatiue dñs ordinauit Matth. iij. Penitentiaz agite. Per qō intelligit digna satisfactio pro peccatis; que fieri debet arbitrio sacerdotis ad quod necessario requirit confessio sicut. j patebit. Scōm est formale ⁊ pncipale. s. absolutio ⁊ potestas absoluendi ⁊ q̄ꝫ ad hanc instituta fuit in collatione potestatis clauiū penes quam residet virtus ipsius sacramenti formaliter. Proinde post resurrectionem dñs in discipulos suos insufflauit dicēs. Accipite spiritū sanctū in vobis quoꝝ remiseritis peccata remittunt eis ⁊ quoꝝ retinueritis retenta sunt. Sicut dicit Jo. xx. et Mat. xviij. iterum ait. Amen dico vobis quecūqꝫ ligaueritis super terram. Hoc nō ſm Alex. de hal' cum autem ait. Quecunqꝫ ligaueritis id est. non absolueritis. Hoc autem ptinet ad preceptum negatiuū ſm Landulphū in. iiij. di. xvij. Ex quo patet q hec auctoritas ⁊ potestas remittendi peccata apostolis data est et in eis omnibus p̄sbyteris. Sed certum est q non pncipaliter qz est hoc ꝓpriuz dei: ergo misterialiter ⁊ arbitrarie sed mānifestū est q nō possunt arbitrari in ignota causa ergo manifestāda est eis causa in qua debent arbitrari. Hec autem manifestatio est ꝓfessio ergo ex hac collatione potestatis arbitrarie facta presbyteris obligant peccatores ad accusandū se eis tanqꝫ arbitris quod est confiteri. Qz autem ad hoc teneantur sic declarat. Quicunqꝫ amisit primā gratiam tenetur ex necessitate duplicis precepti q̄ꝫ in se ē illam recupare. Primū est preceptum scriptu re dñi dicentis Matth. xxij. Diliges dñz deum tuū ⁊c̄. Scōm nature que cuilibet precepit diligere seipsum. Sed iste peccatoz mortali peccato gratiam primam amisit ⁊ potest eam recuperare ab hoc arbitrio suscipiende sacramentum penitentie sicut dictum est Johan. xx. Quoꝝ remiseritis vt. s̄. Et sic cōcluditur ex his tribus necessitas precepti confessionis quasi ex tribus quodāmodo legibus scripture nature ⁊ gratie. Si autem dicatur q per hoc non probatur q hec via sit precepta ad recuperandū primam gratiam. Arguitur q sic sicut patet Matth. iij. Penitentiam agite. Amplius. Quilibet tenetur recuperare gratiam per viam faciliorem et certiorem alias videtur contemnere propriam salutem: sed hec via est certioz ⁊ facilioz. scilicet recuperādi per sacramenta penitentie. quia hic non requiritur aliud nisi q homo non ponat obicem gratie quod est multominus q̄ꝫ attritionē habere. que per modum meriti de congruo sufficiat ad iustificationem. Potest tamen aliquis esse certioz q non ponat obicez. s. actualiter peccādo

q̄ q habeat talem attritionē igitur quilibet tenetur ad hanc viam.

Quare confessio fit vocaliter

Fuit autez vocalis ꝓfessio instituta tempore gratie ꝓpter tria ſm Alexan. de halis. Primo ꝓpter suauitatē regis. ſcō o ꝓpter bonitatem legis: tertio ꝓpter vtilitatē peccatoris. Primo ꝓpter suauitatez regis christi scilicet qui sic puidit hoi infirmanti prestando sibi fiduciam reuelādi mala sua ⁊ ꝓfidentiam plenam de illoꝝ remissiōe. Fiducialius enī reuelat aliquis facta sua familiari suo: q̄ alteri ⁊ magis ꝓfidit de eius subuētiōe. Unde hugo. Propter hoc deus factus est homo vt se ꝓfabulādo hoi primū ac familiarē exhiberet. ⁊ in vna eademq̄ ꝑsona ⁊ suum genus homo inueniret cui infirmitatē suaz reuelaret fiducialiꝰ: ⁊ supᵖ hoiem deum credens de accepta ab illo remissōe peccatoruz suoꝝ non diffideret. Deinde vt dispensationis gratia largius multiplicareꝰ. deus homo hoies qui puri erant ꝑticipes fecit potestatis sue. vt officiū suū implerēt penitentiū ꝓfessionē suscipiendo: ⁊ potestatē eius exercerent penitētibᵒ ⁊ ꝓfitentibᵒ peccata remittendo. Accipite inq̄t spiritū sctm Jo. xx. Hec hugo. Scō o ꝓpter bonitatē legis. ſ. gratie que ad similitudinē legislatoris .i. christi ostendebat humilitatē exercendā cum subditis legis. iuxta illud Mat. xj. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Maioꝝ autem humilitas est ꝓfiteri hoi q̄ deo. Unde hugo. Plus facit qui seruo humiliaꝰ ꝓpter dm: q̄ qui ipsi dño humiliaꝰ ꝓpter dm. Tertio ꝓpter vtilitatē peccatoris. qz multiplex fructᵘ. i. duodecim saltem ex vocali cōfessione sequunꝰ sicut. j. patebit.

Secūdo instituta est ꝓfessio aūcte apostolica. Licet enī ꝓfessio sit de iure diuino vt dictum est adhuc ad illius declarationē ⁊ robur est dicendū ſm Sco. in. iiij. di. xvij. q̄ est de iure diuino ꝓmulgata ꝑ christum apostolis ⁊ ꝑ apostolos ecclesie ꝑmitiue sine oi scriptura. sed ꝓsuetudie longa generali ⁊ ꝑ apostolos ꝑ vniūsum orbem ore ꝓpio diuulgata ⁊ aꝓprobata. Nec solū hoc sed ⁊ multa alia tenet ecclesia ꝑ illos ꝓmulgata exᵗ ō cele. mis. cum marthe. Et Jo. vltᵒ. Multa q̄dem alia signa fecit ihesus in ꝓspectu discipuloꝝ suoꝝ que non sunt scripta in libro hoc. Propᵗ hᵒ verbuz Sco. ait. q̄ multa tenet ecclesia ore tenus sibi ꝑ apostolos ꝓmulgata sine aliq̄ scriptura. Si quis autem dicat q̄ Jac. v. dicitur. Confitemi alterutrū peccata vestra et ibi sacramētalē ꝓfessionē ꝓmlgauit ſm Sco. in. iiij. di. xvij. non bene aduertit q̄ ibidē nō dicit magis ꝓfitendū esse ꝓsbytero q̄ alteri Unde per illud non intellexit sacramētalez ꝓfessionem ꝓmulgare. sed vt simus insimul humiles apud ꝓximos nos ꝑcōres accusando persuadere. Sicut etiam his tempibᵒ inter deuotos religiosos ⁊ maxime in eorum capitul'obseruaꝰ. Unde ſm Bonauent. in iiij. di. xvij. Tale est opus virtutis directiue hypocrisi se opponens in quo homo seipsuz accusat. ne alius q̄ sit appareat. Vel etiam aperit mala sua ad morbi inuestigandā curationē. Et hoc modo ꝓfessio cuilibet potest fieri qui adiuuare potest orando vel instruēdo de quo ille ꝑt erubescē vel humiliari. Et ille exemplo humiliatiōis meliorari. nō peccatoꝝ cognitione deteriorari. Unde Bern. super Cant. Vir perfectus tm̄ est veritatis amatoꝛ. q̄ vellet oēs noscere sua mala: dum tamen eis non esset occasio mali sed boni

Tertio ꝛō instituta est ꝓfessio auctoritate ecclesiastica. Nam frigescēte inter christicolas charitate ⁊ fide. multi ꝓfessionē ⁊ cōmunionem diutius differebāt. Ideo Innocentius iij. de pc. et re. c. oīs vtriusq̄ sexus statuit q̄ omnes christifideles qui puenerūt ad ānos discretiōis teneanꝰ saltem semel in anno cōfiteri oīa peccata sua. ⁊ accipe sanctū sacramētum. ⁊ qui hoc non seruauerit carere deberet viuens ecclesie ingressu. ⁊ in morte ecclesiastica sepultura. Ex dictis patet q̄ quilibet habens vsum rationis ⁊ cognoscens peccatum suū ⁊ iustum ⁊ iniustum circa legem dei ſm Sco. cuiuscūq̄ etatis sit semel i anno cōfiteri tenetur. Nam ſm glo. in. c. omnis. Innocentii discretiōis sunt in puero dum doli capax est. Et hmōi signū est quando interrogatus dat ordinatas rūsiones circa iustum ⁊ iniustum diuine legis.

De sacerdotis ⁊ clauiū potestate sub triplici questione discutienda. Capitulū. iij.

Tertio ꝓsideremus ꝓfessoris potestatem. Circa hoc autem ꝓsideranꝫ tria. Prima questio discutienda. Primo queritur quid dimittat sacerdos hoi penitenti cum per solam ordis ꝓtritionem ante confessionem criminis crimina deleantur. Ubi sūt claues ecclesie q̄s dns ꝓtulit petro ⁊ successoribᵒ suis? Quō ei liget sacerdos penitētē palā ē. a q̄ autem eū

absoluat non claret. Ante ꝓfessionē ꝙ dē maculā culpe ꝑ cordis ꝓtritionē cum ꝓpositō ꝓfitendi tersit: ⁊ debitum eterne mortis relaxauit. Qui enī ꝓtendunt deum maculaz ⁊ ꝓtagium peccati dimittē ante ꝓfessionez. sacerdotem ꝙ in ꝓfessione debitū eterne mortis relaxare. audiēdi non sunt. Sed potiꝰ ipse deus merito sanguinis christi ab vtroq; absoluit penitentem. Abundat enim a criminali ⁊ statim charitatē qui fuerat peccator habet, quare statim dignus eterna gloria iudicandus est. Sane ad p̄dictā questionē dicitur ſm quosdā. q; sacerdos peccata dimittit sicut sacerdos baptizare eēdem dicit cuz solus deus baptizādi atq; peccata purgādi ꝓpter christi meritū habeat potestatē. aliter enī remittit pctā ipse deus aliter sacerdos. Deus enī remittit peccatū cum ad mortē nō imputat: sacerdos ꝙ cum dimissuz est peccatum ꝑ auctem. i. ꝑ christi meritū ostendit ⁊ indicat. qui etiam sub eodem sensu soluē dicitur. i. solutū ostendere sicut ⁊ ligare dicitur cum ligatum' oñdit. Hec est enī clauiū sacerdotaliū potestas ligādos vel soluēdos discernere: ac deinde soluere vel ligare merito iesu christi. Hę claues non corpales sed spūales due sunt ſm quosdā antiq̄s. s. discernendi scia. qua quidē plurimi sacerdotes ꝓfessores carent. Ideo eoꝝ ꝓfessio ⁊ absolutio nulla est: sed qui talib' ꝓfiteꝝ teneꝝ illa pctā ꝑto ꝓfessori iterum ꝓfiteri. Alia clauis est potentia ⁊ auctas ipsa ligādi ⁊ soluēdi quā gnāliꝫ habent oēs sacerdotes tam boni ⁊ mali. quā tamen mali sacerdotes exercent illicite ⁊ indigne. Tamē ꝑ oēs sacerdotes tam dignos q̄z indignos digne poscentib' deus gr̄az sue b̄dictiōis infundit: ⁊ meritū passiōis christi distribuit. Illud vo qđ ait dñs Malach. ij. de malis sacerdotib' loq̄ns. Maledicā benedictiōib' vestris: de hereticis ⁊ manifestis ꝑ sensis intelligi debet. ¶ Scōa questio ¶ Secundo autē ꝑticulari' potest queri que sunt iste claues que in ecclesia sacerdotib' collate sunt. Dicendū ꝙ sicut clauis materialis amouet obstaculū introeūdi i domū ꝙ ipsuz ostium: sic potestas que ecclesie sacerdotib' data est a christo ꝙ cōicationē meriti ei' amouet obstaculū introeūdi in gloriā padysi et hoc ꝙ fidem christi ⁊ sacramēta sua. Obstaculum q̄dem pctm̄ est. Cum igit Mat. xviij et Jo. xx. christus mistris ecclesie hanc potestatē tradidisse legaꝫ. sicut in p̄cedēti. ij. c. dictum est: patet ꝙ ecclesia habet claues apiendi ⁊ introducēdi in regnū celoꝝ. Jō iste claues nihil aliud sunt q̄z potestas ⁊ iurisdictio a christo ecclesie tradita seu eius p̄ncipalib' ministris qui sacerdotes sunt. s. vt cōicent meritum suū in inferioꝛib' ⁊ hoc per sacramenta ab ipso p̄ordinata. Quēadmodū enī aliquis dñs tradit mistris suis post se dispēsationē sue domus atq; eoꝝ que cōmittit dispensationi ipsoꝝ tradit eis claues: ⁊ hoc in signū ꝙ potestatē habēt dispēsandi illa. Sic spūaliter potestas misterialꝫ apostolis data ē a christo in ꝑsona ecclesie ꝑ se ⁊ suis successoribus. vt vsq; ad finem seculi merituz christi dispensare debeant per sacramēta. ⁊ venientibus ad fidem christi aut existentibus in ea aperire regnū celoꝝ. Non autem claudit clauis ista ponēdo obstaculū culpe. sed claudere dicit qñ ꝓpter subiecti repugnātiam ⁊ indispositionē obstaculū non ammouet. aut etiam ꝓpter ꝓpriā culpā se homo excludit ⁊ sepat exterius a cōmunione sacramētoꝝ. s. cum se sepauerit a merito christi. ⁊ ab accidētali ꝑticipatione illius. ¶ Tertia q̄z questio. ¶ Tertio querit an ecclesia habeat vnā vel plures claues. Dicendū ꝙ vna est gnālis potestas. ⁊ ꝑ ꝓsequens tm̄ vna clauis saltem circa admistrationē illoꝝ que spectant ad ꝓsciētie forum circa christi meritū dispensanduz. Una enī auctē sacerdotali potest sacerdos admittere vel non admittē ad ꝑticipandum merititū iesu christi et admissos misterialiter ꝓseruare ꝑ applicationē meriti christi factam in sacramētis. ⁊ ea que subsistūt facultati sue in foro ꝓsciētie ꝓgrue dispēsare. Quia vero ad hanc dispensationē debite faciendā ꝓcurrit potestas discernēdi circa merita vel demerita qua sacerdos tanq̄z spūalis iudex discutere ac discernere potest. ac varia merita vel demerita aduertē ⁊ ponderare. vt adūtendo ⁊ discernendo sciat cui ⁊ qualiter habeat christi meritum dispensare. Ideo ponitur clauis scientie ad discernendū. ⁊ clauis auctoritatꝫ vel potētie ad exeq̄ndum seu sententiandū: que ꝓprie ad ligandū ⁊ soluendum potentia est. Hę vo ſm reiueritatē non sunt due potestates vel claues ſm se ⁊ in cōpatione ad subiectum. sed vna plena auctoritas ⁊ potestas ad duos actus vel officia ordinata. s. ad discernendū ⁊ ad liganduz atq; soluendum in conscientie foro. Horum actuum vnus est ꝓncipalis. s. vltimus. qui est soluere ⁊ ligare: alter vero ꝓpatiuus ad ipsum. ¶ Q; autem non sunt due potestates patet multiplici ratione. ¶ Primo' quia vna potestas sacerdotalis includit vtrunq;. Nō

enim quando ordinant conferuntur sacerdoti potestates diuerse. Secundo quia actus discernendi non est actus vltimat⁹ t ꝓpter se intentus: sicut est actus potestatis vt clauis sed solum ꝓpter alium. Tertio qz discernere non est ꝓprie apire vel claudere qui sunt veri actus clauis. Quarto qz licet in hūanis qlibz detur ptās solū ad discernēdū et inqrendū. tamen hoc nō fit in foro ꝓsciē tie ꝙ ad diuina. Unde vna sine altera nō est possibilis in diuinis. Nulli enī dat ptās aperiendi vel absoluēdi ꝑm deum. nisi cum adū tentia t discretione. Nec discussio circa ꝓsciē tiarū secreta nisi absoluēdi habeat ptātem: dicunt igit a christo pluraliter claues ꝓpter varios actus t officia hmōi ptāt t non ꝓpter potestates diuersas in foro ꝓsciētie.

Articulus. ij. ō necessitate cōfessionis.

Secūdo ꝓsiderem⁹ ꝓfessiōis necessitatem. Unde pūs. ait. Confitebor aduersum me iniusticiā meā dño. Qō qdem facere semel in āno necessariū est ad salutē vt. s. patuit in. c. ois vtriusqz sexus vbi diligenter illud. c. declarandū est. Circa tñ ꝓfessionis necessitatē triplicē necessitatem ꝓsiderem⁹. Prima qz nō est retardāda. scōa qñ est retardāda: tertia est quō ē honestāda

Triplex opinio qñ liceat retardare cōfessionē. Cap. j.

Prima necessitas ꝓsiderāda est qz ꝓfessio nō ē retardanda. Nam tāte est obligatiōis ꝑm Sco. in. iiij. qz etiā non ꝓponēs abstinē a mortali culpa ꝓfiteri tenet semel in anno. t est ei pnīa iniūgēda tñ absolui nō debet: sed vt abstineat admonēdus ē ex de pe. et re. qz qdaz Circa ꝫ aūt querit. Nunqd statim qs tenetur ꝓfiteri de mortali? Dicendū ꝑm Sco. qz in plurib⁹ casib⁹ tenet hō. si est in mortali statim ꝓfiteri. Primo qñ est i articulo mortis: qñ iminet iudiciū damnatiōis vel salutiōis dz hō se ꝓparе ad miam. Scōo qñcunqz hō se exponit piculo mortis seu actui piculoso: sicut bello naufragio t ꝓsimilib⁹ Tertio qñ vult cōicare. qz sicut ipse dicit i. ix di. in. iiij. hō qui dz eucharistiā sumē dispositus esse dz. Et ad idē facit ex de pe. et re. c. ois vtriusqz sex⁹ ꝓallegt Quarto quotiēscunqz aliqs mistrare dz sacramētū aliquod Nam peccaret mortaliter sacramētis se imiscēdo sine ꝓfessione. Quinto qtienscūqz facaliquē actum solennē in ecclesia dei puta lecturus euāgeliū christi solēniter: quia ꝓco christi imūdus esse non debet. Sexto si habet copiā ꝓfessoꝝ t sperat vnū saltē qz postea qui possz absoluē ō talib⁹ casib⁹ ñ habebit copiā hec ꝑm Sco. et Landulphū. Ubi aūt predicti casus non occurrūt maxime i secularib⁹ nō tenent ꝓfiteri statim: sed sufficit qz semel ꝓfiteant in anno qñ melius apparebit. Nec tñ remouet ꝓpter ꝫ qn posset aliqs veraciter conteri: quia ptritio pōt esse vera. t erat anteqz ꝓfessio a christo instituerēt ergo t modo potest esse sine ꝓfessiōe. licet ꝓfessio sit signū ptritionis. Septimo aliqui dicūt qz ꝓter añdictos casus statim tenent ꝓfiteri: qb⁹ cōscientia dictat qz pluries ꝓfiteri debēt. Octauo alij addunt qz etiam ad hoc tenent religiosi: quia habita copia ꝓfessoris. t impedimento sublato: si non ꝓfiteant remanent in peccato ꝫtumcūqz ꝑterant. Quia pctm̄ nō tollit ꝑ attritionē nisi ꝓfessio subsequat. alit autem non est ꝓtritus sed attritus: t attritio non nisi ꝑ ꝓfessionē t absolutionē fit contrito. Si enī vere eēt ꝓtritus statim ꝓfiteret pctm̄ suū ꝫtē. Preterea si alicui dz dimitti cōmissa culpa: oportet qz habeat ꝓfessionem in facto vel in desiderio t in voluntate. Sed talis nullum impedimētū habens t copiā confessoris: nullo modo ꝓtritionē habet nisi ꝓfiteatur ergo ꝛc. Prima opinio cōior est. scōa multū ꝓbabilis esse videt. t hoc quo ad religiosos: cum totum tempus hui⁹ vite sit eis penitētie tps. Scōa opinio Henric⁹ de gandauo in ꝙlibeto suo distinguit circa ea que ꝓdicta sunt dicens: penitens hīs copiaz sacerdotis si instat ei tps in quo sibi posset ꝑcludi confitendi actus sicut si ingressur⁹ est mare aut crudele bellum vel aliquid huiusmodi: tunc statim ꝓfiteri tenetur. Si etiā nō instat. tunc etiam distinguēdū est. quia aut expectat tempus amplius oportunū t hoc licite potest: non tamen debet transgredi tēpus ab ecclesia institutū vt. s. patuit in. c. ois Si autem non expectat tempus ampli⁹ oportunū t melius est modo ꝫ post. ex quo habz maiorem vel equalem oportunitatē: expectare non potest qn ꝓtemnat maius bonum qō non est absqz mortali culpa. t ideo tenet statim ꝓfiteri in tali casu. Hec ille.

De eadē questione tertia opinio scilicet qz confessio differenda nō est ꝓpter duodecim rōes

Dicunt autem qdam qz qlibet tenet semp

esse sine mortali culpa ergo qui cecidit i mor tale ad sufficientem contritionem que secu habeat ꝓpositum confitendi obligatus ē. Aliter absq; mortali esse non potest. Ꝓpo situm autem ꝓfitendi necesse est q sit ꝑ loco et tpe oportuno. Tunc ẏo largi⁹ locus ⁊ tē pus est oportunū qñ talis ꝓpatio est oiu illorum. que ad hꝫ rōnabilit exigunt. q illa ap tiorē non expectat aliter non est ꝓpositū ve rum. nec vera ꝓfessio habet in voto ⁊ ꝑ ꝓse quens nec iustificatio ipsa. que ꝙdem veraci ter nō habet: nisi ꝑ ꝓfessionē habitā actu vel voto. Ex quo patet ex hac obligatiōe q̄ quili bet tenet esse sine culpa mortali in quaz iam lapsus est: tenet statim post pctm̄ de illo ꝓte ri cū ꝓposito ꝓfitēdi. Insup obligatione alia ꝑter illam ad hꝫ obligat dñica die vel saltem semel in hebdomada: qz ꝑ ꝓceptū de celebrā do tunc tenet ad se redire ⁊ ad ꝓsciam ꝓpri am ꝓscrutandā atq; vacare ab extrinsecl di stractiōib⁹ seruitutl. Ad actualē ẏo ꝓfessionē ꝙlibz obligat q̄ cecidit i mortali ſm Bona. in. iiij. di. xvij. qñ habet ꝓmptitudinē tā cō fessoris discreti. cꝫ tpis ac loci: cꝫ etiā alioz q̄ ad hꝫ merito exigunt. Nec expectare pōt vt ꝙdam leuit fabulant vsq; q̄dragesimaz vel vsq; ad pīculū mortis absq; pīculo aīe sue: ⁊ maxime qñ tantā habet oportunitatē ac oi um ꝑpationē que ad hꝫ merito exigunt: q illa non expectat maiorē. Qz pōt ꝓbari mul tiplici ratione. Primo qz aliter vere nō est ꝓtritus nisi qñ ois oportunitas exeq̄t actū eoz q̄ ad iustificationē exigunt. int que ꝓfes sio ꝑncipalioz ē. Scō si veraciter in voto ꝓfessionē haberet qñ plena oportunitas ad est suū ꝓpositū oñderet ꝑ effectū: sicut dicit de ceteris ꝑceptis affirmatiuis. Tertio qz scienter exponit se pīculo nunq; ampli⁹ ꝓfitē di. ex q̄ habet oēm oportunitatē. ⁊ venit ad actū: sic cꝫ dimittē poterit qñ iterū se offerrz et sic imposterū ꝓtelabit aut possibile erit q nunq; tal oportunitas ei occurrēt. Quar to qz ꝓtemnit extūc sacramētalē ꝓfessionem actualē atq; oēm illā oportunitatē sibi a do mino ꝓpatam. Contempt⁹ ẏo talis esse nō po test sine ḡui culpa. cū ꝓfessio sit sacramentū necessitatl. Quinto qz ex diuino ꝓcepto atq; christi ordinatiōe ac ex firmo statuto sl cut. s. tactum est ad ꝓfessionē tenet qui cecidit in mortale actuale. Aliter ⁊ papa ⁊ eccle sia posset absoluere a mortali absq; ꝓfessio ne aliq̄ē qui ꝓfiteri posset necnon ⁊ statue re q nullus vnq; ꝓfiteri obligaret: qđ dicere valde erroneū est. Demū ꝙdem ꝑceptū affir matiuū obligat ꝑ loco ⁊ tpe oportuno: atq; extunc homo in transgressionē cadit nisi im pleat illud. Sexto quia nulla ratio est q̄ re extunc debeat expectare. ex quo maiorez oportunitatē non expectat. igitur hoc facit ex sola leuitate aut ꝓtemptu: que quidez nō est sine graui culpa. Septimo quia si sic i ꝓfessus hmōi moriat. qđ vtiq; ꝓtingē potest nulla excusatio sibi patet: imo de manifesto ꝓtemptu ⁊ negligētia iuste poterit rep̄hendi Octauo quia cum sacramēta vel peniten tia solum sit remediū ꝓtra mortale actuale. cuius pars p̄ncipalis ⁊ formalis est ꝓfessio ordinata ad absolutionē. si plena oportuni tas ꝓfitendi adsit: patet q talis ꝓtemnit re mediū sue salutis ⁊ penitētie sacramentū qđ est sacramentū necessitatl. ac ꝑ hoc mortalez culpam incurrit. Nono quia cuilibet cer tum est q ꝓfessio p̄ncipalis pars est sacramē ti penitētie. non eq̄dem certum est q posset extunc ampli⁹ ꝓtelari: ex quo se offert oportunitas plena. Igitur talis saltem aīe sue pi culoso dubio se exponit. Decimo quia p̄ ter eccleſie ordinationē q̄ sanctiuit q semel in anno quilibet ꝓfiteat ꝓfiteri tenetur q̄ habet mortalem culpam: nec q̄dem hoc potest ecclesia mutare sicut ex p̄cedenti satis patet dicto. Igitur cꝫuis papa vel ecclesia sic sta tuerit. nihilomin⁹ non absoluit talis q̄n alter teneatur sicut tenetur exire de culpa. Undecimo quia freq̄nter timet a formidolo sis piculum mortis qñ non est timendū ⁊ ab animosis non timet qñ vere timendum est. Igitur ꝑmus obligat vbi nullum est pīculū scōs vbi vere piculum est non remanet obli gatus. si ꝓfessio tardari licite potest. donec i mineat piculum mortis. Duodecimo qz mors subito ⁊ insperato freq̄nter euenire cō tingit vel casualit interfici homo. Igitur ta lis in mortali culpa absq; penitētia moriet: quia se non lauit ꝑ penitētie sacramentū er go damnatus erit. quia ſm istos non tenet ꝓpriam culpam recognoscē nec de ipsa con teri. donec imineat piculum mortis. Ꝓte terea notandū est q ecclesia non statuit om nes semel in anno debere ꝓfiteri cōmuniter quia ex hoc obligatio ꝑma que erat ex vi sa cramenti ad ꝓfitendū quando adest oportu nitas vera licite posset vsq; ad tempus illud tardari. sed illa obligatiōe prioi in suo ro bore ꝑmanente adiūxit ꝓceptū illud quod habetur ex̄ de pe. et remis. c. omis. Nō vtiq; ad aliq̄s relaxādū. sed vere ad restringēdū. vt nullus ex negligētia aut ꝓtemptu posset

vlteri⁹ retardare absq; ecclīastica p̄cepti trās gressione. Insup est notanduz q; talis hanc opoztunitatē captare debet. z ad hanc p viribus fidelit labozare: alias salutē aīe sue cō temnit z puipendit. Ea siq̄dem habita dila tio parua que non puenit ex ptemptu non causaret moztalē culpā. Sed qñ notabil est in notabilē negligentiā vergens aut in ptēptu sacramētalis pfessiōis. tūc quidem moztale est ergo non tenet statim z vniūsalit p⁹ moztale ad actualē pfessionē. q̄uis sani⁹ atq; vtilius ac salubzi⁹ psiliū sit subito pfiteri. immo expectare pōt opoztunitatē rōnabilē ac sibi magis vtilem z necessariā pfessoris discreti seu loci vel tpis magis puenienti z psimilium. dum tñ hoc faciat non ex negligentia aut ptemptu: sed ex vera intētiōe anime sue salubzius puidendi.

Qz etiam qui est in culpa venialī ex p̄cepto ecclesie semel in anno confiteri tenetur ppter octo rationes.

Sed nunq̄d q̄ absq; moztali culpa se sentit teneat ad hoc ecclesie p̄ceptū? Dicendū q; sic multiplici rōne. Primo qz sicut ōz Eccl ix. Nescit hō an dignus sit odio vel amoze. i. an sit absq; moztali pctō sicut etiā nec certus est an sit in charitate. Preterea p̄dictū eccle sie p̄ceptū extendit se ad q̄scūq;. nec iudicio meo sufficit quēadmodū quidā dicunt. q; sapientes qui non hūt psciam de moztali sufficienter satisfaciūt ecclesie p̄cepto solū q; p̄sentent se sacerdoti dicētes se examiasse suā psci entiam atq; in ea moztalē culpā non repisse. Scōo qz p̄ceptū non implet cū talis nō cōfiteat vt verba exp̄sse sonāt. Tertio qz nimis videt p̄sumere de seipso. si infra totum annū nō repit se i dubio moztal culpe: z maxime homo secularī. Quarto qz tal nō videtur pensare offensaz dei vt decet: nec vitā suam vere examiasse. Nam q̄toq̄scq; sanctior est: tanto est timoziosioz de ppzia culpa et vita. Quinto qz sapiens nō videtur: si ad cautelā nō purgat se de vita sua totius anni sicut pōt p illud remediū p qō sūme purgare se pōt. Sexto addi pōt fm Bonauen. in. iiij. di. xvij. vbi dicit q; q̄ de aliq̄ pctō suo dubitat an sit veniale aut moztale: si nō penitet sicut de moztali discrimi se exponit. Proinde de illo pfiteri debet sicut in pscia sua iacet. z iudicio sacerdotī relinq̄re an sit moztale vel veniale. Septimo qz licet plura alia remedia ad delendū venialia possum⁹ continue freq̄ntare ac p hoc non sit de necessitate salutis illa pfiteri: tñ ad ipsa purgāda nullū efficacius repitur. Octauo qz maioz hūiliatio sui fit p pfessionē q̄z p quecūq; alia remedia venialiū pctōz: ac p pseq̄ns maioz corundem purgatio.

In quibus confessio iteranda est. Capitulū. ij.

Secunda necessitas psiderāda ē qñ et in q̄bus casib⁹ pfessio est iteranda. Circa hꝫ queri pōt si in aliq̄ casu necesse sit reiterare pfessionē. Ad hꝫ dicē dum fm Bonauentl. in. iiij. di. xvij. sup litteram circa finem. Quattuoz sunt casus p̄ncipales in q̄b⁹ oportet reiterare pfessionē: et in his oēs doctozes pcordāt. Primus casus est ppter impotentiā. s. qñ sacerdos nō potuit absoluē. Qꝫ pōt ptingere. xij. modis Primo ppter enozmitatē sceleris ppt quā quā opoztet pctōzem ad supiozē remitti. qui pfessionē remissi audire dz atq; absoluē: nisi forte malit alteri cōmittē pfessoi. Scōo p pter tituli defectū. vt cū q̄s recipit bñficiuz a publice excōicato vel suspēso ab administratione vel officio: vel qz p̄fat⁹ fuit patrono publice excōicato. Tertio ppt defectū irregularitatis. Quarto ppt defectū etatis. Qz si collatū est bñficiū cū cura ei q̄ nō attingit vicesimūquintū annū. tūc talis collatio nullas obtinet vires. nec ipse pōt absoluē vel ligare. Quinto ppt defectū ordinis. Qz si iste cui collatū est bñficiū cū aiarū cura nō fuerit ordinat⁹ infra annū sine monitiōe tūc puat⁹ est bñficio ipso iure: nec pōt absoluē vel ligare. De his duob⁹ casib⁹ habet ex de elec. c. licet. li. vj. hodie tñ epi aliq̄ mō p̄nt dispensare sicut patet ex de elec. cū ex eodē. li. vj. Sexto ppt defectū natalīū. Qz nec pōt cum eis eps dispēsare in bñficio cū cura: p tñ in minoribus ordinib⁹ z in simplici bñficio. ex de etate. q̄li. is q̄. li. vj. Septio ppt receptionem bñficij cū cura. Nā qui hz bñficiū cū cura. et postea aliud recipit etiā cū cura. statim ipsā pdit cū adept⁹ est possessionē pacificā z plenariā secūdi. nec fructus p̄mi pcipe pōt. nec pōt p̄mos subditos soluē ac ligare ex de elec. duū. et de fil. p̄sby. si tibi. Octauo ppter excōicationē. Nono ppt depositionē. Decimo ppt scisma. Undecimo ppt hereſim. Duodecimo ppter suspensionem ab officio. Nam talis non potest sacerdotale officium exercere: siue sit suspensus a iure

sue a iudice. Sed multos hoz. xij. casuũ nõ semp est necesse ꝓdicare populo. Scõs casus in quo est ꝓfessio iterãda euenit ppt ignrantiã ꝓfessoris. s. qñ ꝓfessor ignarus ẽ. quia tunc querẽdus est sacerdos q̃ sciat soluẽ z ligare sicut dicit de pe. di. vj. qui vult. Et tali cum licentia ppꝛij sacerdotis vel aucte superioris est iterũ ꝓfitendũ. Alij addũt q̃ si sacerdos fuerit simplex z insciꝰ q̃ non discernit inter peccata. s. que sunt leuia que sunt gꝛia vel nescit a quo posset absoluẽ z a quo non. debet etiã ꝓfessio iterari. Si aũt bene nouit a quo possit absoluẽ z a quo nõ sed ignorat criminũ grauitatẽ atq; aggꝛuatiões eoz. q̃ uis discernere sciat mortale a veniali. habenti pctã grauia tutũ est iterare ꝓfessionez ppt dubiũ qđ in ea cadere põt. Si autẽ absoluerit q̃ absoluere nõ poterat absolutio illa nõ valet ꝑm aluarũ eni in li. de planctu ecclesie. Sunt q̃dem pleriq; ꝓfessores q̃ absoluũt z ligant qđ ipsi nesciũt z ignorãt. in se q̃dem ceci atq; cecoz duces. Tales eni imponũt penitentias nũc leuissimas nũc austeras sicut in eoz cadit fantasia igꝛantia plena. Sepe insup rñdent de casib⁹ difficilimis pctõz et vix ante non intelligũt factũ neduz turis reis est ꝓiculosissime decipiũt pctores. qđ est vnũ de gꝛuioꝛib⁹ ꝓiculis que ipsi hñt. Sed ip si miseri z ignari vix hoc intelligẽ aut credere põt: decepti q̃dez sub pallio charitat. Ad b facit illud. xxxviij. di. Que ipsis. et. xxiij. di. Qñ. et. xx. di. c. j. ibi in altera dans sibi scientiam discernẽdi inter lepꝛã z lepꝛã. xj. q. iij quõ. xxvj. q. vij. alligãt. xlv. di. sunt nãq; nõnulli. eꝛ de eta. z q̃li. ordi. cum sit qui fi. sũt legi. p venerabilẽ. §. rõnibus. eꝛ de pe. et re. c. ois vtriusq; sexus. §. sacerdos. z de electi. c. dudũ et. §. j. ibi. Eedem aie sunt dãnabiliter decepte. Que ois dicta capꝛa a dicto doctore ꝓalegi. ꝓsiderẽt z notẽt ꝓfessores ignari.

Terti⁹ casus est ppter maliciam fictiõis in ꝓfitente. vt si accessit cum volũtate peccandi: aut scienter retinuit aliq̃ pctũ in coꝛde.

Quartus casus est ppter negligentiã qz. s. negligit vel ꝓtemnit facere penitentiã sibi iniuncta. Intelligant hi duo vltimi casus qñ mutat ꝓfessoꝛez. Si eni reũtit ad eundẽ tũc distinguendũ est. Quia aut recent ꝓfessus ẽ aut iam de sacerdotis memoꝛia sunt elapsa. In ꝓmo casu non tenet. In scõo vo sic. In his casib⁹ cõmunit ꝓcoꝛdãt oẽs ꝓfessionẽ eã reiterandã ꝑm Bonauent. vbi. s. Si enim ꝓtempsit vel neglexit satisfacere z oblitus ẽ iniũctam penitentiã: tunc tenet iterum ꝓfiteri. Si autem eam sciret z eam implere vellet non opoꝛteret tunc reiterare ꝓfessionez.

Quintus casus est qđ quidam addunt. s. si penitentiã iniũctam non compleuit in charitate. quia ante completionẽ illius cecidit in mortale. Tamen aliq̃ videt z verius q̃ nõ teneat iterare talem ꝓfessionẽ: qđ ꝓbãt multiplici ratione. Prima est qui in ꝓcedenti ꝓfessione de ꝓterita culpa fuit veraciꝰ absolutus: ergo post absolutionẽ ad illam nõ remanet obligatus. Scõa quia meritũ christi sibi in absolutiõe applicatũ z cõicatũ de toto reatu z ꝓterita culpa deo plenarie satisfecit. z in eius applicatione atq; virtute deleta est seu a deo non imputata: ergo penitentia sibi iniũcta non est necessaria ad imputationem illius culpe. ac q̃ hoc nec ad eius remissionẽ vel necessariã satisfactionẽ sine quo remitti nõ põt. Tertia quia sacramẽtal' gratia que in penitẽtia datur delet mortalẽ culpam: gratia xo illa est cõicatio meriti christi. Quarta quia fuit antea absolutus q̃ sibi penitẽtia ponereꝰ: ergo in ipsa talis penitentia non fuit nec est de essentia sacramẽti. Ordo tñ absoluẽdi est vt primo audiat. scõo penitentia imponat tertio absolutio fiat. vt sic absolutionẽ pcedat cordis ꝓtritio. oris ꝓfessio. et opis satisfactio. saltem in desiderio et affectu ꝑm Jo. an. eꝛ de sepult. c. dudũ. sup verbo audire. cle. Quinta quia ille qui in vltimo vite sue ꝓterit z veraciꝰ ꝓfitetur atq; absoluit vtiq; moꝛiẽdo saluat. etiam si nullam penitentiã agat de peccatis suis in hac vita: alias nemo penitere posset in vltimo vite sue. Sexta quia penitẽtia sicut cetera sacramẽta totam efficaciaz suam habet ab ipso merito christi: non ergo a ꝓpꝛia pena vel actu. ergo talis penitẽtia nõ est ꝺ eẽntia sacramenti. Septima quia ecclesia nõ posset facere iniũctarũ pniarum remissionẽ si sunt de essentia sacramẽti sicut etiã dispẽsare nõ põt q̃ nõ teneat aliq̃s ꝓfiteri. Octaua hmõi pnie arbitrarie sunt. Qđ autem est cum sacramẽto essentiale ab hoie mutari nõ põt: nec dependet a libero arbitrio etiam pape. Nona quia talis pnia non est satisfactoꝛia apud deũ nec sibi accepta nisi ꝓe intellecta ꝓticipatione meriti christi in tali ꝓsona. Participatio aũt meriti christi non fit nisi ab eo qui est actu in charitate z sine moꝛtali culpa: ergo tota pꝛioꝛ culpa deleta ẽ in tali ante impositã pniam ergo nõ ẽ satiffactoꝛia respectu pꝛioꝛis culpe. Decima qz si talis

moziaꝫ ⁊ nihil de pnia egerit vtiqꝫ nō damnaꝫ. ergo satisfactio talis non est de essentia sacramēti. Propterea videꝫ dicenduꝫ qꝫ illa satisfactio est de essentia sacramēti. q̄ fit deo p meritū christi huic applicatū: in cui⁹ virtute peccata delenꝫ seu non imputanꝫ. Penitētia ꝯo a pfessore imposita p modū p̄cepti datur. ⁊ hoc in q̄ndam recompensationē pgruam seu vltionē ppie pſone que offendit. et nō tanꝫ satisfactoria deo de priori culpa tali. ſ. satisfactiōe sine qua eam dīs nō indulgeret q̄ꝫ de tpali pena que aliq̄n debeꝫ preterite culpe fm gradū qui solū notus est deo diminuat vel mitiget. que nisi hic fieret i purgatorio recipeꝫ. Et q̄tū ad hꝫ satisfactoria dici potest. Et ideo dūmodo talis legitime sit pfessus ⁊ absolutus ⁊ in ppōsito habuerit sacerdotali p̄cepto ⁊ pnie obedire. nō tenetur de necessitate vt credo iterare pfessionē: etiā si pniam illam ex aliquo euētu non impleat. vel etiam si impleat in mortali exīs. Hāz tal⁹ pnia sicut credo non ē de essentia sacramenti: sed q̄dam annexū p modū p̄cepti congrue ⁊ rōnabiliꝫ dati. Nec enī habeꝫ ex aliq̄ decreto vel ecclesiastica sanxiōe qꝫ sit de eēntia sacramēti: sed bene habeꝫ mandatū ⁊ ecclesie institutū qꝫ tales pnie imponanꝫ. Nec dicit qꝫ penitens nō sit absolut⁹ nisi illā in ḡtia impleat: quia tū in his q̄ꝫ plura fiūt bona. tanto meli⁹ ⁊ securi⁹ est. Licet ex hoc nō sit veritati aliq̄liꝫ derogandū bonū est expediens ⁊ securū. qꝫ si pniam in gr̄a nō expleuit imponaꝫ ei vt iteret illam vel aliā loco illius: q̄us vt credo non sit necesse si eam quocunqꝫ modo impleuit. Ad cautelā autē vtile esset si pctōrib⁹ imponereꝫ aliq̄ pnia p breui tpe. ⁊ hoc p p̄teritis culpis quā faciliꝫ in gr̄a complere possent. ⁊ aliaꝫ diuturnā p modū p̄cepti ⁊ ordinatiōis honeste ad emēdationem p̄terite vite sue. Relinquiꝫ ḡ qꝫ soluꝫ in quattuor casib⁹ supdictis pfessio reiteranda est: vñ versus. Si neglig̃ peccare cupl̃ spernis q̄ꝫ penā. Inscius es vel posse carēs bis pfitearis. Cum p̄dict̃ pcordat Sco. i. iiij. di. xv. q. j. circa fi. Et de hꝫ etiā vide. j. sermo. lxiiij. arti. j. c. iiij. Et hꝫ opinio videꝫ magis pia

Q̄ta discretiōe debet vti confessor in examiatiōe penitentiuꝫ et maxie mulier. Ca. iij

Tertia necessitas est p̄sideranda quō pfessio est honestāda. Queriꝫ autem circa hoc an pfessor teneaꝫ diligenꝫ p̄scrutari ⁊ examiare pscias pctōr⁹ Dicendū qꝫ triplex pōt esse talis examiatio. Prima est negligēs. ſcōa inficiens seu nocēs tertia diligēs. Prima est negligēs q̄n. ſ. pfessor nō curat examiare diligenꝫ pscias cōfitentis. Qđ q̄dem necessariū est ⁊ pfessori ⁊ penitenti: ⁊ maxime ppt̄ tria. Primo ppt̄ ignorantiā eo qꝫ pctōres ignorāt que dei sūt. Vñ si pfessor audiuit aliq̄d de penitente vel sciuit p aliquā pbabilē p̄iectūrā id debet penitenti ad memoriā reducē: qz pōt timere qꝫ penitens ignoret i gr̄antia crassa que non excusat fm Guil. Vel qz forte non intelligit illud esse pctm̄. Nam fm Ysido. ignorās quotidie peccat ⁊ ignorat. Scōo ppt̄ negligētiam qz. ſ. penitēs sicut sepe accidit si bñ examinauit pscias suā: qđ q̄dē p̄sueuit euacuare fructū pfessiōis. Et tales si bono modo fieri posset audiēdi nō essent: nisi seipsos p̄ius diligenꝫ examiassent ⁊ obſuarēt illud Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs ānos meos ⁊c. In q̄ si deficiūt a puido pfessore adiuuandi sunt. Tertio ppter verecundiā. Nam sūt pleriqꝫ qui pot⁹ dimitterēt pfiteri q̄ꝫ ore p̄prio mānifestare pctm̄. Qđ q̄dem ex superbia ⁊ hypocrisi originē sumit. Contra q̄s Beri⁹. Pudet ablui ⁊ nō pudet inq̄nari. Et de pe. vj. c. j. Aug⁹. ait. Diligēs inq̄sitor ⁊ subtilis inuestigator sapienꝫ ⁊ astute interrogz a peccatore: qđ forsitan ignorat vel verecūdia velit occultare. Debet enī pfessor discret⁹ a penitente ingenioſe oēm noxam verecundiaz remouē. Proinde non statim debet ei exponere magnitudinē culpe cum. ſ. pfiteaꝫ cā: sed in fine debet hꝫ facere de pe. di. v. c. j. ppe fi.

Secūda examiatio est inficiēs seu nocēs Sūt enī plura q̄ pfessor in spāli mīme quere re debet: ⁊ maxime ppt̄ tria. Primo ppt̄ curiositatē qđ fit cū pfessor non puenientia nec ptinētia inq̄rit. sed aliena a statu ⁊ moribus penitenti req̄rit que in talib⁹ repiri non solent: quia q̄libet examiari debet fm statuz et p̄ditionē suā. Contra q̄s ait pē. Scrutati sunt inq̄tates: defecerūt scrutātes scrutinio

Scōo ppter fragilitatē. Sunt enī quedā que nō dz pfessor inq̄rere i speciali: sicut sūt incōsueta scelera. ⁊ enormia p̄tra naturam. Ratio est: qz sepe addiscit penitēs que nō nouit. Et ptingit sepi⁹ ipsum pfitentē in talibus peccati ⁊ sepius inq̄nari. Vñ Prouerb. xj. Inuestigator maloz opprimeꝫ ab eis. Ideo non debet talia querere nisi in cōmuni ⁊ de longi quo p q̄sdam circūlocutiōes vt si fecit q̄ pfite tur intelligat: ⁊ si non fecit nō discat. Tertio ppter improbitatē. ſ. indecentez. Unde

Quere vltra

Judith. viij. dicit q iudith sacerdotib⁹ ait. Vos aũt nolo vt scrutemi actum meũ. Judith vo pfessio interpꝛtat. in qua mystice designat q improba inqsitio pctoꝝ est in sacerdotib⁹ necessario repmenda. Insup eodẽ mysterio pcepit dns Deut. xxiij. Cũ repetes a primo tuo rem aliquã quã tibi debet. nõ ingredieris domũ eius vt pign⁹ auferas ꝑ stabis foris: ꝛ ille tibi pferꝛ qõ habet. Tertia est examiatio diligẽs que sicut ex dicti patet vitare debet in examiando extremitates: q̃ sunt inter nimiũ ꝛ non satis. Et hoc pfessor de necessitate obseruare debet maxie ppter tria. Primo ppter auctem. Naꝛ absq; dubio oportet pfessorẽ diligentẽ esse in vestigãdo. maxie faciẽdo cuilibet penitẽti q̃sdaꝛ interrogatiões generales. s. an pterito ãno cõfessus sit. ꝛ an integraliꝛ fuit pfessus. ꝛ an cõpleuerit pniam. ꝛ si dicit q non. tunc querat an pniam sibi impositã sciat. Si sic. tunc dicat q eam adhuc expleat. ꝛ tunc nõ oportet eum itetare pfessionẽ. Si vo oblitus est: tũc iterabit pfessionẽ pteriti ãni. Deinde querat an postq̃ ad ãnos discretiõis puenit singulis annis pfessus sit ꝛ pcepit sctissimũ sacramentũ: ꝛ an vnq̃ eucharistiã suscepit in mortali culpa. Postea querat de trãsgressione decem pceptoꝝ ꝛ septẽ capitaliũ vitiorũ. gnãliũ ecclesie mãdatoꝝ: ꝛ de abusiõe q̃nq; sensuũ. Contra q̃sdam q̃ dicunt ꝛ credũt nõ esse obligatos ad interrogandũ ꝛ examiandum eos quos in pfessiõe audiũt: tenenꝫ ei ad oia supdicta. Cui⁹ ratio est qꝛ pfessor est tunc iudex. Sed iudex debet necessario inq̃rere cause veritatẽ: maxime qũ dubia surgunt exẽplo sctissimi Job qui de se. xxix. c. mystice ait. Causam quã nesciebã diligẽtissime inuestigabã. ad hoc facit de pe. di. vj. c. q̃ vult circa pncipiũ. ꝛ optime vltra mediũ. et ex de pe. et re. c. ois. §. sacerdos. Secõ ppter charitatẽ. s. qua tenet pfessor diligẽ proximũ sicut seipsum: imo penitentem iuuare tanq̃ filium. In cui⁹ mysteriũ Exo. xxiij. pcepit dns dicens. Si videris asinũ odientis te iacere sub onere: non ptrãsibis sed subleuabis eum. Qꝛomagis est subleuãdus filius spũalis qui a pfessore in sanguine christi regenerat. Ideo dicit Pꝛouerb. xvij. Justus in pncipio accusatoꝛ est sui: venit amic⁹ eius ꝛ inuestigabit eum. Tertio ppt vtilitatem. Si eni pfessor fuerit diligens inquisitoꝛ ꝛ pꝛudens penitentꝫ examiatoꝛ. sepius absq; scandalo ꝛ cũ fructu mario quasi a longinquo querens. liberabit ꝛ saluabit ab ignotis ꝛ occultꝫ criminib⁹ aiam ei⁹ Job. xxvj Obstricãte mãu. i. a pfessoꝛe pudo ꝛ discreto eductus est coluber tortuosus. Ex dictis patet q̃sta pꝛudentia atq; discretio sit necessaria pfessori. Unde Pꝛouerb. xxviij. Sapiens sibi videtur vir diues: pauper autẽ pꝛudens scrutabit eum. Cum his pcordat Bonauentꝫ. in. iij. di. xix. circa finem.

Articulus. iij. de duodecim fructib⁹ seu vtilitatib⁹ cõfessiõis

Tertio subdit a ppheta vtilitas ipsius pfessionis. Unde ait. Et tu remisisti impietatẽ peccati mei. Ex hac vo peccatoꝝ remissiõe hominí multa bona psequunt. que ad duodecim reduci possunt. Que quidez duodecim fructus pfessionis possunt denoiari. Pꝛim⁹ fructus est mentis illumiatio. scõs mie impetratio. tertiꝰ a morte suscitatio. q̃rtus a diabolo liberatio. q̃ntus anime purgatio. sextus cuz deo anime pacificatio. septim⁹ pscientie alleuiatio. octau⁹ diaboli pfusio. non⁹ pctoꝝ remissio. decim⁹ p peccati satisfactio. vndecimus gratie augmẽtatio. duodecim⁹ dei glorificatio. Horꝝ fructuũ magꝝ pars i Alexan. de hal' in. iij.

Qꝛ per veram confessionem mens tripliciter illuminatur.

Capitulum. j.

Primus fructus pfessiõis est mẽtis illumiatio. Illumiatur eni intellectus p pfessionẽ maxime ppt tria. Primo ppt psiderationẽ. s. sui ꝛ peccatoꝝ suoꝝ. Unde ad tales dicit Hiere. iij. Leua in directũ oculos tuos: ꝛ vide vbi nũc pstrata sis. Et Apoc. iij. Unge collirio oculos tuos: vt videas. Collirĩ qõ ex certa aq̃ et puluere pficit ꝛ purgat oculoꝝ carnosos humoꝛes pfessionẽ designat: p quam pulueꝛe ppꝛie cognitionis. ꝛ aqua lachrymose cõpunctiõis intellect⁹ illumiatur. Unde dicit in ps̃. Delictum meum cognitũ tibi feci: vbi Aug⁹. si homo agnoscit. deꝰ ignoscit. Secundo illumiatur p humiliationẽ qua pctoꝛ sacerdoti humiliat ppter deum: qua ppt illuminat intellectꝰ ad cognitionẽ dei ꝛ suiipsius. Unde ps̃. Notus in iudea deus. Et ceco nato mystice Jo. ix. dicit. Qui de se in psona pctoꝛis ait. Abij laui ꝛ vidi. i. cognoui meipsum. Tertio illuminat p instructionem discreti pfessoꝛis. Unde Deut. xvij. dicit dns penitenti. Ascende ad locũ quez ele-

gerit deus tuus. veniesq; ad sacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudices qui fuerint illo tē pore quereseq; ab his qui indicabūt tibi iudicij veritatē: ⁊ facies qcunq; dixerint qui p̄sint loco quez elegerit dñs ⁊ docuerint te iuxta legem eius. Tenek enī sacerdos peccatorem instruere. Qñq; enī aliquis credit veniale esse mortale ⁊ econtra: ideo necessaria est confessio vt instruak ſm Alexan. de halis et Bonauentl. in. iiij. di. xvij.

¶ Qz per confessionē a deo misericordia impetrak. Cap̄. ij.

Secundus fructus est mie impetratio. Quid enim confessio est q̄ curia mie dei. Cum enī mia dei sit superoia opa eius ſm p̄s: ideo curia misericordie dei est sup curiā iusticie dei. Unde si quis ꝑspicit se grauari in curia iusticie dei secure appellare potest ad istam: ⁊ necesse habet iusticia huic appellationi cedere patienter. Unde Jacob. ij. Superexaltat mia iudicium. Huius qdem iudicij forma dulcedis plena est. Habet enī inter cetera q̄ttuor suauitates. ¶ Prima est suauitas ꝓfirmitatis: quia in hoc iudicio iudex ponik reo familiaris plurimūq; fauorabilis. vbi districto iure media ꝑsona deberet poni: sicut in iudicio vtiq; fiet cum christ⁹ deus ⁊ homo in humana forma seculū iudicabit. sicut Jo. v. dicik. q̄ pater dedit filio oē iudiciū facere q̄ filius hoīs est. ¶ Scōam suauitatē ostēdit credulitat). s. quia credik in hac curia dei factuz suum narranti. nec ibi adducik qui suppleat defectum suū. nec testis qui ꝓbet ⁊trariū. Nec etiam ibi locum habet qđ dicik Jo. viij. Tu de teipso testimoniū phibes testimoniū tuū non est verū. ¶ Tertiā suauitatē pretendit scz libratis: quia in hoc iudicio non ferunk sentētie nisi absolutiōis. licz homo fuerit sceleratissim⁹ peccator. Absoluik enī reus quasi latro a quo aufertur funis de collo: qui ad suspendiū paratus erat. Sed qui non ꝓfitetur sicut dicik Soph. j. Ambulabūt. s. ad inferni furcas vt ceci: q̄ dño peccauerunt. Quartam etiam suauitatē eterne felicitatis ostendit. Nam cum ille qui venit ad hoc iudicium dignus sit infernali patibulo remunerabik eterno regno. Unde Proū. xxviij. Qui abscondit scelera sua non dirigek. qui autem ꝓfessus fuerit ⁊ reliquerit ea misericordiam ꝓsequek.

¶ Qz per veram confessionē animā a morte culpe ad vitam gratie suscitatur. ¶ Cap̄. iij.

Tertius fructus est a morte suscitatio. Suscitat enim confessio a morte culpe. ¶ Circa qđ sciendū est ſm Tho. q̄ pnia inq̄tū est sacramentū ꝑcipitur ꝑ papue in confessione: q̄ p eam ministris ecclesie se subdit. qui sunt sacramētoz dispēsatores. Contritio autē votum confessiōis annexū habet: ⁊ satisfactio p iudicio sacerdotis cui fit cōfessio taxatur ⁊ mēsurak. q̄ in sacramēto penitentie gr̄a infundik p quā peccata remittūtur sicut in baptismo. Et ideo eodem modo confessio ex vi absolutiōis priūcte. culpā remittit sicut baptism⁹. Et sicut baptism⁹ liberat a peccati morte. non tm̄ ſm q̄ actu ꝑcipitur: etiam ſm q̄ in voto habek sicut patet in illis qui iam iustificati ad baptismū accedūt. Et si quis obicez non p̄staret ex ipsa ꝓceptiōe baptismi gratiā ꝓsequerek pctā remittentē: si p̄us non fuissent dimissa. Similik dicendū est de confessione adiuncta absolutiōe: q̄ ſm q̄ in voto penitentis p̄cessit a culpa liberabit. postea xo in actu confessiōis ⁊ absolutiōis gratia augek. ⁊ etiam peccata remittunk. si p̄cedēs dolor ad ꝓtritionē sufficiens non fuisset ⁊ ipse tunc obicem gratie non ꝑberet. Et iō sicut de baptismo dicik q̄ liberat a morte: ita etiaz de confessione dici potest. Patet igik q̄ cum in confessione os aperitur mors egredik ⁊ vita ingredik. Unde Proū. x. Os iusti vena vite. Os iusti operit iniq̄tatem. sed mens impia et obstinata que se confiteri non disponit: mortem a se exire non sinit. huius aūt resurrectionis a culpa p confessionē sepius signū patet cum videm⁹ peccātes quasi mortuos ad cōfessionē venire nihil sentientes vulnera sceleru eoz: sed dum confitenk accedik eis dolor q̄ vtiq; vite gr̄e attestak. Nēbr nēpe mortuū sensum non habet. Ecce q̄ vomitus petroz p veram confessionē ad vitam pducit. In huiꝰ modi mysteriū Mat. ix. eiecta turba archisynagogi filia suscitak.

¶ Qz per veram confessionē liberatur homo ab ore demonis Capitulum. iiij.

Quartus fructus est a demone liberatio. Existē enī in mortali culpa in ore demonis est: qđ qdem intranti latissimū est. volenti aūt inde exire artissimū reperitur. Unde Job. xxxvj. Saluabit te. s. dñs p confessionē: ex ore angusto latis-

Memoriū tuū fulget
sume corde obsc⁹

sime. Vide obsecro a tanto piculo facilē libe
rationis modū: quez ipsa simplicissima ouis
te docet dum existens in ore lupi sepius cla
mat. Vade ⁊ tu pc̄or ⁊ fac similit̄ ⁊ clamoro-
so cordis affectu. sed sub missa voce manife-
sta scelera tua.

Q̄ facilit̄ purgant ⁊ ornāt aiam̄ confessio penitentialis ⁊ generalis. Cap̄. v.

Hodant̄ q̄z alij q̄ttuor fruct⁹ quoz
p̄mus est aie purgatio. Purgat̄
aut̄ homo p illam a mortalib⁹
et venialib⁹ culpis. ¶ Primo q̄dem aduer-
te feditatē atq̄ deformitatē mortalis culpe:
facilitatē medicine ⁊ formositatē reformate
anime. Est enī mortalis culpa spūalis lepra
deterior q̄z corpalis q̄ntum distat mortale cor
pus a spū immortali ad imaginē ⁊ similitu-
dinē dei formato. Illa eijcit a p̄sortio hoium
hec autē a p̄sortio dei ⁊ oīum sc̄oz ⁊ angelo
rum illa eijcit a ciuitate: hec aūt non solū pri
uat a celesti regno atq̄ p̄senti seculo: sed etiā
locat hoīem in hospitali infernali cum infini
ta penalitate. Sed vide facilitatē remedij hu
ius spūalis lepre: que in curatione naaman
syri. iiij. Reg̃. v. p̄figurata fuit. Vit enim illi
heliseus. Vade ⁊ lauare septies in iordane:
et recipies sanitatē caro tua atq̄ mūdaberis
Et sequit̄. Descendit ⁊ laut septies in iorda
ne iuxta sermonē viri dei: ⁊ restituta est caro
eius sicut pueri puuli ⁊ mūdat⁹ est. Hanc fa
cilitatē ostendit etiam p̄s. dicens. Dixi p̄fite-
boz vt. s̄. De pulchritudie anime quaz ex cō
fessione quis p̄sequit̄ etiā ait. Cōfessio ⁊ pul
chritudo in p̄spectu eius. Et iterum ait. Con
fessionē ⁊ decorem induisti. Si aūt de secun
do. s. de peccat̄ venialib⁹ pensare velimus ⁊
queratur si p̄fessio generalis valeat ad eoz̄
purgationē dicendū p̄m Tho. in. iiij. di. xxj.
q̄ dupler est p̄fessio generalis. s. sacrament̄al
et non sacrament̄al. ¶ Prima est sacrament̄al
que. s. fit in secreto sacerdoti de generib⁹ sin
guloz ⁊ non de singulis generū. Et valet ex
q̄ttuor ad remissionē venialiū q̄ntum ad cul-
pam ⁊ etiam q̄ntum ad penā vel in p̄te vel in
toto. Primo ex p̄tritiōe p̄fitentis. sc̄o ex hu
militate p̄fessiōis: tertio ex oratiōe sacerdot̄
in q̄ntum est quedaz p̄sona p̄uata: q̄rto ex vi
clauiū. ¶ Sc̄o est quedā p̄fessio non sacra-
mentalis que. s. fit publice coram multi et cū
multis in ecclesia: ⁊ tunc efficax est ex tribus
primis ⁊ non ex q̄rto. Et ideo non subiūgit̄
in p̄ma ⁊ cōpletoria absolutio nec satisfactio
nis iniūctio: s̄ tm̄ oratio. s. Miserear vr̄i ⁊c̄.
Concordat cum hoc p̄e.

Q̄ ex vera confessione pax inter deum ⁊ animam generatur. Capitulum. vj.

Secundus est cum deo pacificatio.
Existēs vtiq̄ in mortali inimicitia
m ⁊ terribilē guerrā habet cū oī-
potenti deo. Nec ponderat insensat⁹ homo
q̄nti discrimis sit inimicitia ista. Vide rogo
q̄ facilis sit pacificatiōis modus. Non enim
necesse tibi est mactare vitulos aut oues an-
tiquoz more. Verba humilis p̄fessiōis a do
mino p vitulis acceptant̄. Sicut Osee vlt̄.
dicit̄. Reddem⁹ vitulos labioz nr̄oz̄m. Et
Esa. lvij. dn̄s ait. Creaui fructū labioz pacē
hoc est ex nihilo humilitat̄: feci fructū labi-
oz̄m esse pacem. Ideo talis p̄fessio humilis
maxime figurata est in ramo illo oliue quez
colūba illa ad vesp̄am in arca tulit Gen̄. viij.
Ramus vo oliue signū pacis est. Sic ⁊ p̄fes-
sio humilis inter nos ⁊ deum causa est ⁊ sig-
nū pacis ⁊ culparū remissiōis. Hunc ramū
oliue ad vesp̄ā colūba detulit cum spūssan
ctus qui p columbā sigt̄ur in fine tempoz cō
fessionē in ecclesia ordinauit. Nos sum⁹ enī
in quos fines seculoz deuenerūt: sicut dicit̄
j. Cor. x. Siue colūba dei ecclesiā dei desigt
iuxta illud Cant̄. vj. Una est columba mea
Columba igitur in ore ramū portat quia ec-
clesia oris p̄fessionē habet i signū pac cū d̄o

Q̄rta in conscientia alleuiatio et leticia seq̄t̄ ex vera cōfessione Capitulum. vij.

Tertius est p̄scientie alleuiatio seu
assecuratio. Grauat̄ enī p̄scientia
pc̄oris ex p̄petratis culpis. Un-
de p̄s. Iniq̄tates mee supgresse sunt caput
meuz ⁊c̄. Et Job. vij. Posuisti. i. p̄misisti me
poni p̄trariū tibi: ⁊ factus sum mihimetipsi
grauis. Verū cum pc̄or magn⁹ plene ⁊ dili
genter p̄fessus fuerit peccata sua ⁊ plenarie
absolutus videt̄ sibi q̄ sit ita alleuiat⁹ quasi
amota fuerit de corde eius ḡuissima mola: ⁊
q̄nq̄ mirabili leticia supfundit̄ dum se spe-
rat suscepisse veniam de cōmissis. Vñ Prou-
erb̄. xv. Secura mens quasi iuge p̄uiuiū.
Unde p̄s. In voce exultatiōis ⁊ p̄fessiōis so
nus epulant̄. Nō quidē magnū est cum sit
quasi paradysi arra. Vñ. ij. ad Cor. j. Gloria
nostra hec, est testimonium conscientie
nostre.

Confundit diabolus in vera confessione. Cap. viij

Quartus est diaboli ꝓfusio. Confundit vo diabolus cum intelligit se deꝑhensum more sꝯdē furis qui ꝓfusione repletꝰ dum in furto deprehendit. Proinde nō ita secure suggerit mala sicut antea faciebat: cum timeat sua reuelari secreta sciēs q Eccl. xxvij. dicit. Qui denudat archana amici fidem pdit: ⁊ non inuenit amicū ad animū suū.

Qr in confessione qnqz ex attrito fit homo vere contritus.

Capitulum. ix.

Quattuor alij fructꝰ addantꝰ. quorum ꝑmꝰ est pctōꝝ remissio. Scōz eni Alexan. de halꝰ qnqz accidit q hō accedit ad ꝓfessionē non sufficienꝰ ꝓtritꝰ et tñ p ꝓfessiōis humilitatē micordit infundit deus ei gram plene ꝓtritiōis. Proinde ps. ait. Veritas de terra orta est: ⁊ iustitia ō celo pspexit hec est. vera ꝓfessio procedit ab hoie qui de terra est quā suscipiēs dns hominem iustificat a peccatl. Ūñ glo. verbum ꝓphete exponens ait. Confessio de homine pctōre nata est: vt se accuset. cinerē ⁊ terram se esse cognoscat. Cui dicit Gen. iij. Puluis es ⁊ in puluerē reūterl. Et sic iustitia de celo pspexit sicut patet Lu. xviij. de publicano q p ꝓfessionē iustificatꝰ ad ꝓpria est reuersus. Ūlij Augꝰ. Laboret mens patiēdo erubescentiā. Etqñ verecūdia magna est pena: q erubescit p christo sit dignus venia. Ūñ. ij. Regl. xij. dixit dauid ad nathan. Peccaui dño. Et statim dixit ei nathan. Dns trāstulit pctm̄ tuū a te. Glo. Qui humiliꝫ ꝓfitet: veniam ꝓsequit. Ūñ Augꝰ. sup illud ps. Non absorbeat me ꝓfundū nec vrgeat sup me puteus os suū inqt. Puteus est ꝓfunditas iniquitatis. In quā si ecciderl non claudet sup te puteꝰ os suū si tu nō clauserl sup te os tuum. Ūñ thema dixi confitebor vt. s. Scōm Bonauentl. Si ꝓpositū tm̄ valet: qz to amplius valebit opus.

Qr in confessione tam ex auctoritate clauiū qz ex erubescentia peccatoꝝ ꝓuenit satisfactio magna. Cap. x.

Secūdus est p pctis satisfactio. Fit aūt h̄ satisfactio i ꝓfessiōe ꝑm Alexan. de halꝰ maxime ꝓpter duo. Primo ꝓpter auctem clauiū. Ūñ Jo. xx. Quorū remiserit pctā ⁊c. Et Mat. xviij. Quodcunqz ligaverl ⁊c. Pōt eni sacerdos aliquid pene debite relaxare licet non oēm penā. Scōo ꝓpter verecūdiā pctōris. Verecūdia eni est magna ps satisfactiōis: cū sit q̄ pallium p̄ciosum opiens pctm̄. Ūñ ps. Cōfusio faciei mee coopuit me. Eccl. iij. Est cōfusio adducens gloriā ⁊ gram. Ūñ Augꝰ. li. ō pe. Qui p vos peccastl p vos erubescatl. Erubescentia eni ipsa ptem habet remissiōis. Ex mia eni hoc p̄cepit dns vt nemo peniteret i occulto. In h̄ eni q p seipsum dicit sacerdoti ⁊ erubescentiā vincit timore dñi offensl: fit venia crimis. Fit eni veniale p ꝓfessionē q̄ō crimiale erat p opationē. Hec Augꝰ. Et idez alibi ait. Multū satisfactiōis attulit qui erubescentie dñans nihil eoꝝ que cōmisit nuncio dei denegauit. Hinc est ꝑm Tho. q q̄to aliqs pluries vel pluribꝰ de pctō ꝓfitet: tanto ei magis purgatorij pena minuit.

Qr p cōfessionē gratia tam in contritione accepta augmentat

Capitulum. xj.

Tertius est gre augmētatio. Unde Alex. de halis. Sepe in ꝓfessione deuota dns augmentat gram in ꝓtritiōe collatam. Ō nōt Esa. xxxviij. i ezechia a quo egrotāte ad mortē dns nō solum remouit infirmitatē postqz se pūtit ad parietem ⁊ ad fletū: sed addidit vite q̄ndecim annos. Maxie vo auget hūilitatē. Ūñ sup illud ps. hec me ꝓsolata est in humilitate mea glo. dicit. Hūilitatē quā sibi q̄sqz facit ꝓfitendo sua pctā: nō sibi arrogādo iusticiā. Ex h̄ qpe gre augmēto atqz vera ⁊ fundata hūilitate mēs in temptatiōibꝰ fluctuās p̄seruat. qz subito ꝓfitet ꝓnitates suas. Jō ad h̄ hortat Augꝰ. dicēs. Si cepisti fluctuare ꝓfitearl motū ne plāgas ruinā. Extrahimꝰ nanqz dētem putridū ne p eum alij putrescāt.

Qr p confessionē accrescit gloria omnipotētis dei. Cap. xij.

Quartus ē dei glorificatio. Quisei ꝓfitet pctā sua se ꝓfitet iniustū: et deū iustū. Hā ꝓfessio fit ad laudē dei. Ūñ sup illud ps. Cōfitemi domino q̄m bonꝰ glo. ait. s. ꝓfessiōe pctī ⁊ laudis: cū nō sit pia ꝓfessio pctōꝝ sine laude. Jō Josue. vij. in ꝑsona sacerdotl q̄ ꝓfessiōes auscultat ōr. Da gloriā dño deo israel ⁊ ꝓfitere atqz indica mihi q̄d fecerl. Pro his aūt duo-

decim fructib⁹ adipiscēdis ꝓsiderēt ꝓfesso-
res cū ꝯta ꝓcia atq; diligētia debēt instrue
re penitētes: sciētes q ꝓfessor nesciēs discer-
nere in peritēte inter lepꝝ & lepꝝ. i. qd dz iu-
dicare: absoluere nō pōt. qz munē scie caret
id est. claue q̄ sciat soluere & ligare. Et peni-
tens ꝫ intelligēs teneꝫ iterū ꝓfiteri. Ūñ dñs
Mat. xv. Cecus si ceco ducatū prestet: am-
bo in foueam cadūt. Ꝓuide ps. āmonet cō
fessores dicēs. Erudimi qui iudicati terram
id est. q̄ accipiti iudiciū facē de his q̄ in culpi
terreno⁹ ꝓlapsi sunt. Unde Aug⁹. in serm.
xxxij. ad heremitas ait. Decet igit sacerdo-
tes esse tales vt cognoscāt & sciant quā qua-
lem & ꝯtā infirmitat⁹ exhibere debeāt medi
cinā. Ūñ Bonauentl. in. iij. di. xviij. vltl. q.
sup lram ait. Qz ille q̄ soluit & ligat ꝑm volū-
tatem non ꝑm scie & iuris regulā: errat & de-
cipit. Ꝓuide sacerdos & religiosus inexpe-
tus audiat simplices pueros & rusticos. nō
aūt eos qui hñt pplexos & intricatos casus.
Qui si audierit tales cū nō intellexerint eo-
rum casus oportet ꝓfitētes iteꝝ ꝓfiteri: sicut
ꝫ. dictū est arti. ij. Ut aūt ex vera ꝓfessiōe fiat
in aia ꝓsecutio fructuū predict⁹ ꝑm Sco. i
iij. di. xvij. p̄cedē dz diligēs examiatio pctō
ruz: ꝑm possibilitatē fragilitatl hūane. Et in
telligo tantā inq̄sitionē fieri debere: q̄ꝯtā q̄s
ponere potest circa aliq̄s multum arduū q̄
cordi suo essz multū charū. Hec ꝑm Sco. Ex
dictis patet quid sit ꝓfessio sacrat. & vñ origi-
nem sumpsit: qz ex ore dñi nr̄i iesu christi ac
apl⁹ eius. Et ꝯ admirabiles fruct⁹ ei⁹ ꝓse-
quant⁹ p eam veraciꝫ penitētes vt integra fi-
de. spe firma atq; feruēti charitate p̄cedente
p̄patiōe atq; examiatiōe ꝓdigna curratl ad
sacramentū ꝓfessiōis q̄si ad ꝓscie illumiatio
nē. ad mie fontē: ad aie alleuiationē. ad gr̄e
augmētationē. & tandem ad dei glorificatio-
nem. Hoc largiēte dño nr̄o iesu christo & cō-
fessiōis institutore. & gr̄e largitore. Qui glo-
riosus in patria & dines in mia cū pr̄e & spū
sancto viuit & regnat in secula seculo⁹.

Feria. iij. post tertiā dñicam i q̄dragesima de correctiōe frater na. Sermo. xxviij.

Si peccauerit in te frat⁹ tu⁹ vade & corripe eum inter te & ipsum solum. Mat. xviij. & in euāgl. ho. Si
eni vim hui⁹ termini corripe voluerim⁹ pō-
derare nihil aliud iudicare videtur: nisi cor
pctōis a malo ad bonū subito rapiēdo mu-
tare. Dicunt eni rapi que subito auferunt.
sicut si ignitus carbo sup ꝓpriā vel ꝓximi ce
cidisset vestē rape eum & illū subito auferre.
Hecnō & syllaba dr corripi que subito & rap-
tim ꝓnūciat. Cito nēpe cor fris a malo ad
bonū trāsfert: cū ei turpitudo sue culpe et
pulchritudo dine gr̄e dulcit demōstrat. qō
in fraterna correctiōe euenire ꝓtingit. Proin-
de fraterna correptio sic diffiniri solet. Cor-
reptio est admonitio fris de emēdatiōe pec-
cator⁹: ex charitate fraterna ꝓcedēs. Plane no
men fris ois hō etiam pctōr intelligi dz. siue
eq̄lis siue minor siue etiā maior sit ille: qz ex
vno pr̄e deo creati. qz ex vno pr̄e adā gnāti.
atq; ex vno pr̄e christo regnāti & redempti
sum⁹. Ponit ñ poti⁹ nomē fris q̄ hois aut
pctōris. eo q̄ frater nomē est amoris & chari
tatis: qz ex vno pr̄e creati⁹ regnāti sum⁹. Jō
correptio fris ex radice dz ꝓcedē charitatis.
De hac igit fraterna correptiōe tria ꝓncipalit
ꝓsiderem⁹. Primo ei⁹ obligationē. scōo or-
dinationē: tertio eius ꝓditionē.

Articulus primus qñ homo obligat vel nō corrigere proximum suum.

Primo ꝓsiderem⁹ hui⁹ fraterne correptiōis obligationē. Ait eni dñs
Si peccauerit in te frat⁹ tu⁹ vade vt. ꝫ. qō est p̄ceptū affirmatiuū. Sed ꝓsiderandū est sicut p̄cepta legl negatiua ꝓhibēt actus pctōr: ita p̄cepta affirmatiua inducūt actus ⁊tutū. Actus siq̄dem pctōr ꝑm se sem per sunt mali ac etiā nullo mō nec insup aliq̄ tpe pōt bñ fieri: qz ex se oino sūt mali vt dicit Jsido. ij. ethymol. Jō negatiua p̄cepta obli gant semp & ad semp. nisi ꝓtrariū pcipet re uelatiōe dina: qz dr. xxij. q. v. c. iij. dixit dñs. Nec israelite furtū fecerūt asportādo egypti orū vasa: sed deo iubēte misteriū tribuerūt. Actus aūt virtutū nō q̄libet mō fieri debēt: sed debetis circūstantijs obseruatl. Que q̄dem req̄runt ad ꝫ q̄ actus sit ⁊tuosus. ſ. vt fiat vbi debet. & ꝑm q̄ dz. Et qz dispositio eo-
rum q̄ sunt ad finē attēdit ꝑm rōnē finis. Jō in istis circūstātijs ⁊tuosi act⁹ maxie attēdē-
da est ratio finis: q̄ quidē est bonū virtutis. Si igit aliq̄ tal circūstātia omittat circa ⁊tuo sum actū q̄ totalit tollat ⁊tutl bonū: hoc q̄dē p̄cepto ꝫriat. Si aūt defect⁹ alicui⁹ circūstan tie q̄ totalit virtutē nō tollit. licet nō pfecte at tingat ⁊tutl bonū nō dr cē ꝫ p̄ceptū. Jō. ij. ethicor dr. Qz si parū a medio discedat nō est ꝓ virtu: ē. ꝫ si multū discedat corrūpit ⁊t⁹

De correctione fraterna

in suo actu. Ad intelligendū aūt qñ hō obligaf ad hāc correptionē vel qñ nō. tres discretiones ꝓsiderāde sunt. Prima circa corrigētē scōa circa delinqntē: tertia circa omittētē

Circa reqrunf ex pte corrigentis ad hoc q obligef corrigere primū suū. Capitul. j.

Prima discretio ꝓsiderāda ē circa corrigētē. Vbi notāduz q ad hoc q hō corrigē obligef: tria reqrunf ex pte ipsi⁹ corrigēti alit nō obligetur. Primū est certitudo. scōm ē māsuetudo tertiū est aptitudo. Primū est certitudo. i. q sciat certe primi sui culpā. Vnde Eccl. xj. Priusq̄z interroges. s. de veritate rei nō vituperes quēq̄z vt cū interrogaueri corripe iuste id est. scm ordinē inferi⁹ ānotatū. nec tū sufficit hō certitudo apud se. Nā si crimialit agit timet defect⁹ ꝓbatiōis et obligat actor ad tationē si in ꝓbatiōe deficiat: tūc hō primum accusare nō obligat. Idē forte dicēdū est qñ in moralib⁹ sunt varie doctoz opiniōes et ē piculū in plo scandalū suscitare tenēdo vnā opinionē tūc credo nō ē necesse plm circa talia redarguere nisi valde tpate. Scōm ē māsuetudo. s. in corripiēdo. Oz corripiēs cū turbatiōe ira magi ad malū puocat q̄z ad bonū. Vñ apls. ij. ad Thessal. iij. Nolite q̄si inimicū existimare illū. s. delinqntē sed corripite vt frēm. s. cū māsuetudie. Nō idē intelligēs necessariū. s. ad Coz. iij. ait. Quid vultis. in vga veniā ad vos an in charitate et spiritu māsuetudis: Et merito talis bon⁹ mod⁹ obseruādus ē. Nā Proū. xxv. oz. Lingua mollis ꝓfringet duriciē. Et itez. c. xv. ait. lingua placabilis lignū vite. Que aūt imoderata ē pteret spīm. Vñ ppha ait. Supuenit māsuetudo et corripiemur. Vñ Aug⁹. super epam ad Gal. Quicqd lacerato alio dixeris punienti est imper⁹ nō charitas corrigētis. Dilige et dic qcqd voles. Hec ille. Iterū in. ij li. de sermo. do. in mon. ait idē. Raro et magna necessitate obiurgatiōes adhibēde sunt ita tñ vt i his et ipsis non nob deo seruiat instem⁹. Tertiū est aptitudo. s. ad corrigē dū q. s. in alio nō sit tāta sicut i eo. Nā si ipsum peccātē videāt alij eq̄ boni. sicut tu vel forte meliozes et illi forte magis familiares. aut plat⁹ su⁹: ꝓbabiliter suponere sic possis q aliqs istoz in qb⁹ ē debitū et aptitudo corrigendi illū corripiet eū. Et apls ad Heb. xij. dicat. Quis ē fili⁹ quē nō corripiet pr̄. Et iterū. iij. Regl. xx. plat⁹ oz. Custodi virū istū q si lapsus fuerit erit aīa tua p aīa illi⁹. Vnde nō debeo credē q plat⁹ su⁹ sit īmemor saluti sue qō esset. si negligeret corripe illū. Si aūt certū esset q oēs negligerēt corripe illū: tunc cū alijs ꝓditiōib⁹ ꝓcurrētib⁹ teneret. Hec fz hallēsem vel guallēsem in qonib⁹ disputat

Circa reqrunf ex pte delinquentis ad hoc q qs corripe obligef primū suū. Cap. ij.

Secūda vo discretio obseruāda ē circa delinqntē. Nā ad hoc q aliqs teneaf corripe delinqntē etiā tria reqrunf in eo. Primū est spes verisimil. scōm culpa moral: tertiū oportunitas tpis. Primū qō in delinqnte reqrif ē spes verisilis et ꝓbabilis. s. de futura correctiōe. Oz cū correptio instituta ē ppt emendationē fris sicut patet i euāgl. ho. si hō non speraf q peiozatio timeaf: tūc correptio non deberet fieri cū eēt dare culpe noue occasionem et pctm̄ esset testāte dño Proū. ix. Noli arguere derisorē ne oderit te. s. non ppt te q ppt se ne deterior fiat. Et paulo aū dic. Qui erudit derisorē ipse sibi facit iniuriā: et q arguit impiū sibi maculā gnāt. Vñ Hieron⁹. Frustra niti et nihil aliud q̄z arguēdo odiuz queré extreme demētie ē. Scōo reqrif q sit culpa moral. Nā correptio fit ad lucrandū frēm amissum p pctm̄: qz oz in euāgl. ho. Si aūt te audierit lucrat⁹ es frēm tuū. Non eni amittif aīa frīs nisi p moralē culpā. Ex q patet q corripe frēm est qñ peccat moralit pceptū. Vñ Eccl. xvij. Vnicuiq̄z mandauit dñs o proximo suo. s. corripiēdo. Corripe vo qñ venialit peccat est ꝓsiliū. Tertiū vo qō reqrif est oportunitas tpis. i. q sit spes q nō habeat maiorē opoztunitatē tpis ad corripiendū frēm. Vñ Aug⁹. de ciui. dei lib. j. c. ix. dicit. Si qs ppt ea obiurgādis corripiēdis q male agentib⁹ pcit qz tps oportunū querit. Sequit. Nō videf occasio cupiditatis ꝓsilium charitatis. Ex dicti patet q cū corripe fratrez sit pceptū affirmatiuū: obligat ad sui executionē tpe necessitatis. Tūc aūt vere necessitas ē. qñ pdicta sex q̄ in b et in pcedēti. c. dicta sunt ocurrūt simul: ita q si nō occurrūt licet hō b pcepto ligef. nō tñ obligaf ad exeq̄ndum illud. i. ad corripiēdū sed differre pōt sine pctō q̄uis b sex simul ocurrūt. Predicta aūt sex de plato nō intelligunf de q non est sermo ad pñs. Qñ aūt oia sex ocurrunt tūc tenef hō ppt tria corripe frēm Primo ppt pceptionē de q̄. s. dictū est. Facit ad b

ex de verbo. sig. c. in his vbi dr qđ pcipiť im-
patur ⁊ qđ impak necesse est fieri. xxiij. q. j
c. vltl. dicit Aug⁹. Quisqs pceptl nō obtem-
perat: reus ē ⁊ debitor pene Scđo ppter
detestationē. vñ. lxxxiij. di. c. error dr. Error
cui non resistit approbat. Et subdit. Negli-
gere quippe cū possis pturbare pūsos: nihil
aliud ē q3 fouere. Ad idē. lxxxvj. di. c. facien-
tis. ex de homici. c. sicut dignū. Tertio p-
pter subuētionē. Quia q pōt iuuare primū
et nō iuuat quincit summū nō amare pasto
rem vt patet. lxxx. q. j. c. in scriptur. Sed
nunqđ tenet hō ppt hoc pceptū inqrere cor
reptiōe egētes? Dicenduz q illud qđ debet
aut debet psone certe aut incerte. Primo
aūt si hō debet alqđ psone certe ⁊ determinate
siue illud sit bonū tpale siue spūale. necesse ē
q illud ei impēdam⁹ nō expectātes q nobis
occurrat imo tenemur eū querē ne dū in de
bito tpali sed multomagl in debito spūali: si
cut in illo q habet alteri⁹ curā qz debet eum
querē ⁊ corrigē de pctō. xliij. di. ephesijs.
Scđo autē illa būficia que non debent cer-
te psone sed cōiter oīb⁹ psonis. siue sint tpa-
lia siue spūalia: non oportet nos querē qui-
bus impēdam⁹ sed sufficit q illis impēdam⁹
q nob occurrunt. Hoc eni p qđam sorte ha
bendū est ſm Augl. in li. de doc. In li. q3 de
verbis dñi ait. Ammonet nos dñs nr q nō
negligam⁹ pctā nra nō querēdo qđ reprehen-
das sed vidēdo qđ corrigas. alioqn efficere
mur vite eor exploratores ptra illud qđ di-
citur Prou. xxiij. Non insidieris ⁊ queras
impietatē in domo iusti nec vastes requiez
eius. ar. ad b. vj. q. j. c. ex merito in fi.

Triplici ex causa dimittit homo corrigere peccatorē vel bene vel male. Cap. iij.

Tertia aūt discretio ꝑsideranda est
circa omittentē. s. correptionē ſm
Rich. in. iij. di. xix. fratra corre-
ptio triplicit omitti pt. Primo ppt charitatē
scđo ppt sensualitatē: tertio ppt tepiditatē.
Primū est vtuale. scđm veniale: tertiū mor-
tale. Primo ppt charitatē ⁊ b est vtuale.
Vñ Aug⁹. j. de ciui. dei. c. ix. Si qs ppterea
obiurgādis ⁊ corripiēdis male agētib⁹ pcit
qz oportunū tps inqrit vel de eisdē ipsis me
tuit ne deteriores ex b efficiant vel ad bonā
vitā ⁊ piam erudiēdos impediāt alioqz in-
firmos pmant atqz aūtant a fide. nō videtur
cupiditatl occasio ꝑ ꝑsiliū charitatl. Similit
dicendū est si omittit. qz nō habet ꝓcupiens
locus. Scđo ppt sensualitatē. ⁊ hoc ē ve-
niale vtpote qñ ppt tpale cōdū habēdū vel
incōmodū vitandū efficit hō tardior ad cor-
reptionē: non tamē in tm qn si sibi ꝑstaret q
posset cū extrahere a mortali culpa hoc non
omitteret ppt cōmodū tpale. Et de hoc scđo
modo in primo de ciui. dei. c. ix. circa pncī.
Aug⁹. ait. Aliqñ corripiēdis frib⁹ desistunt
hoies vel ppter laborē vel ppter verecūdiā
vel ppter vitationē nocumēti tpalis: q3 quis
tamen displiceat malū eor. Hec incidunt in
illam damnationē que post hāc vitaz talib⁹
ꝓpatur. Tertio mō omittit corrēptio ppt
tepiditatē ⁊ hoc est mortale. Unde qñ homo
ꝓbabilit sperat ⁊ credit q posset frem suum
retrahere a peccato ⁊ hoc omittit facere ppt
aliqđ cōmodū tpale vtputa qz timet iudiciū
vulgi ⁊ cruciatū carnis siue pemptionē. duz
tamen hec in alio ita dñent q ꝓponant cha-
ritati fratne. Tunc eni ordinē charitatl puer
tit pl⁹ diligēdo cōmodū tpale q3 aiam primi
et honorē dei. Vñ Aug⁹. vbi. s. Pterisq3 ab
eis cōmonēdis obiurgādis ⁊ corripiēdis ma
le dissilak. ne vel eos offendam⁹ vel eor inimicitias deuitem⁹. ne impediāt ⁊ noceāt in
istis tpalib⁹ rebus q3 adipisci adhuc appetit
nostra crudelitas: siue quas amittere formi
dat infirmitas. Hec ille. Unde glo. sup illud
Eccl. xvij. Unicuiq3 mādauit dñs de primo
suo dicit. Ita peccat q frē3 suū peccare videt
et tacet: sicut q peccanti nō indulget.

Articul⁹. ij. ō triplici correptione. s. fraternali filiali ⁊ paternali

Secūdo ꝑsidēm⁹ correptiōis ordi-
s nationē seu modificationē. Scđz
ei Cassi. li. iij. epl'ax. Egrl si vna cā
salutl ē Alē cib reficit: alē pabstinē
tie būfitia attenuak. Hic lauacra mollia. ille
ferz q3 rit ad vulnēa. Et variū remediū poscit
diūsa q3litas passionū. Proide triplicē distin
guam⁹ correptionē. Pria ē fratnal. scđa ē fi-
lial: tertia ē pfnal de qb⁹ p ordinē ps. cxl. ait
Corripiet me iustus in mia ⁊ increpabit me.
Prima ē fratnal eq3lis ad eq3lē. Et de hac di-
cit. Corripiet me iust⁹. Scđa ē filial. i. miozis
ad maiorē. Et de hac subdit in mia. tertia ē
fratnal. i. maiozis ad miorē: ⁊ de hac subin-
fertur ⁊ increpabit me. Nō verbum potest
esse ꝑsentis articuli aliud thema.

Qñ hō tenet corrigere primū suū: ⁊ quō ⁊ quē fructū cōsequak homo ex eo. Cap. j.

De correctione fraterna

Prima est correptio fraternalis. id ē equalis ad eqlē. Vñ pō. ait. Corripiet me iustus. i. qui vult esse iust⁹ Circa quā tria i textu hodier. euā. ꝓsiderāda sunt. s. fraṫne correptiōis. Primo casus. scō modus: tertio fruct⁹ ¶ Primo ꝓsiderandus ē fraṫne correptiōis casus. qui talis est ꝛ a dño ponit cū ait. Si peccauerit i te frater tuus. Vbi ponit tria q̄ ꝯcurrūt ad fraṫnā correptionē. Primū est mortal' culpa scōm noticia certa: tertium amicitia vera. ¶ Primū est q̄ sit mortal' culpa. Vñ dñs ait. Si peccauerit. s. mortaliṫ aut ē in apto ꝛ grā dī piculo ruēdi in illud ꝑm q̄sdā q̄ ꝛ sal' rōnabile videṫ sicut in p̄cedenti arti. dictuz est c. ij ¶ Scōm est q̄ sit noticia certa. Jō subdit. in te. Q̄ tripliciṫ exponi potest. ¶ Primo in te. i. te ꝓuocāte te fauēte te inducente te ꝓsiliāte: tūc digne debes satisfacē ꝛ penitē ¶ Scō si peccauerit in te. i. te patiēte: ꝛ tūc debes indulgē. Vñ Mat. xviij. Nōne oportuit ꝛ te misereri ꝓserui tui sicut ꝛ tui misertus sum? Et Eccl. xxxj. Intellige que sunt ꝓximi tui ex teipso. Et Chryſ. ait. Si graue videtur dānū. afficē debet lucrū. Si graue videṫ ꝓceptū cogita p̄miū. Si graue sit remittere ei qui te ꝓtristauit: hoc est graui⁹ incidere in gehennam. ¶ Tertio modo sic. Si peccauerit frater tuus in te. i. te solo sciente: tunc in secreto corripe eum sicut. j. patebit. ¶ Tertiū q̄ requiriṫ in correptiōe est amicitia vera. Jō subdit. Frat⁹. i. ex fraṫna charitate a te dilectus. ¶ Scō ꝓsiderādus est correptiōis modus. Qui triplex est. Prim⁹ est modus amoroſus. scōs est modus timoroſus: tertius est modus pudoroſus. ¶ Primus est amoroſus. Et de hō dñs ait. Vade ꝛ corripe eum inṫ te ꝛ ipsum solum. Vbi ostēdit q̄ tria debet hāe ad hoc q̄ sit amoroſus. Primo ſollicitudinē. scō necessitudinē. tertio rectitudinē. ¶ Primo ſollicitudinē ideo ait. Vade. s. ne pigriter. i. vade p ſollicitam diligentiā. Vade etiam ad ſram instar diligentis pastoris. qui vadit querē ꝑditā ouez vt ex hac humili pietate ille citi⁹ reducaṫ ad bonū. Jdeo dicit Chryſ. Pctōr ira ꝛ verecūdia detineṫ ebrius factus q̄ſi graui ſomno Vñ oportet te qui sanus es ad illuz ire sicut medicus ad egrotū. ¶ Scō debet hāe necessitudinē. i. debes ex charitate ꝓsiderare q̄tum illi ꝛ tibi necessariū est eripe eum ō statu damnatiōis. Jdeo dñs ait. Et corripe eū id est. cor eius rape de statu dānatiōis vel ꝑditionis. Contrariū multi agunt. Nam qui dam cum laudant. quidam dissimulāt. q̄dā exaſperāt. quidam negligūt. quidā occidūt. Contra hos oēs p̄mo ait Corripe. Non dic lauda adulādo. q̄m vt ꝓpheta ait. Laudaṫ pctōr in desideriis aie sue: ꝛ iniquus bñdicitur. Scō inquit Corripe. nec ait dissimula. subticendo. Vñ Aug⁹. de verbis dñi ait. Si neglexeri ꝑior eo fact⁹ es. Ille iniuriā fecit graui vulnere seipsum ꝑcussit. Tu vuln⁹ fratris ꝓtemniſ ꝑiores tacēdo: q̄ ille ꝓuiciādo Tertio dicit Corripe non dicit exaſpera obiurgādo: Nam fraterna correptio sicut in p̄mo. c. p̄mi arti. dictum est mansuete fieri debet. Vnde ad Gal. vj. Vos qui ſpūales estis instruite hmōi in ſpū lenitatis. Vnde Aug⁹. sup eandem ep'lam ait. Nihil ꝓbat ſpūalem virum sicut peccati alieni tractatio: cum libe rationē eius potiusq̄ eius auxilia q̄ ꝓuicia meditaṫ. Quarto ait. Corripe non dicit differas negligēdo ꝛ pigritādo. Vnde. lxxxvj. di. c. facientis dicit. Facienti ꝑculdubio culpam habet: qui q̄ pōt corrigē negligit emēdare. Vnde Cassio. li. j. ep'arū ait. Succurrendū est ne tractu tempis impunita mala ꝓualescāt. Malum enī cum ꝓfecerat augeṫ et remediabile bonū est peccato accelerata correptio. Quinto etiam ait Corripe. Non dicit occidas ꝓuiciādo. Nam dei voluntas cui nos in oīb⁹ ꝓformare debem⁹ est: q̄ nullus ꝑeat eo attestante qui Ezech. xviij. ait. Nolo mortē ꝑctōris ꝛc ¶ Tertio ꝺo vt modus correptiōis sit modus amoroſus debz habere rectitudinē. Jdeo subdit inter te et ipsum solum. Et hic q̄dem est rectiſſim⁹ modus corrigendi fratrem. Vnde Orig'. sup Lcuit'. Non vult te dñs si forte videris peccatum fratris tui ꝓtinuo volare ad publicū et clamare passim ꝛ diuulgare aliena peccata: quod esset vtiq̄ non corrigenti sed potiꝰ diffamantis officū. Si videris fratrem tuū non recta agentē argue eum inter te ꝛ ipsuz inquit. Solus vidiſti. solus inter te ꝛ ipsum corri pe vbi enī sibi miſteriū seruari videṫ: seruabit ipse emendatiōis pudorem. Si ꝺo ipsum diffamari videat ilico ad negandā impudentia ꝓuertet. ꝛ non solum non emendabis peccatū: sed etiam duplicaḃ. Vñ Augusti. in ſermo. dñi in monte exponens dictum verbum ait Corripe inter te ꝛ ipsum solum. Studens correptioni parcens pudori. Forte enī ꝓe verecundia incipiet defendere peccatū suū. Et quem vis facere meliorez facis peiorē. ¶ Adūtendū est tū q̄ pctm̄ p̄mi pōt triplicit variari. Nā aliud ē publicuz

aliud ꝓnitiosum: aliud ꝯo est occultū. ¶ Primo enī est peccatū publicū ꝛ vergit in multitudinis damnū. vtputa hereſis incendiū et sic de alijs. Unde. j. Timoth. v. Peccātes coram oībus argue vt ꝛ alij timorem habeant Et ad idem facit. xlv. di. sed illud. Ratio est quia tunc non tm̄ in se verū etiam in alios p malus exemplū peccat. xj. q. iij. ꝓcipue. Et iterū Isido. de sum. bo. li. iij. c. xlvj. ait. Manifesta peccata non sunt occulta correptiōe purganda. Malus enī sunt arguēda que palam nocent. vt dum illa apta obiurgatiōe sanantur: ві qui eos imitādo deliquerāt corrigant. Dum enī vnus corrigit plurimi emēdantur. Melius est enī vt ꝓ iustor saluatione vnus damnet: ꝙ ꝙ ꝓ vnius licentiā multi ꝓclitent. ¶ Scō est pctm̄ ꝓnitiosum ꝛ pestiferū qō licet occultū sit, tamē potest multis inferre maximū nocumentū: sicut sunt hereses ꝛ pditiōes. Proinde cum tales in alios piculosissime peccent. statim absq; monitione p̄missa denūciandi sunt: nisi homo sciret et firmit estimaret. ꝙ ad eius secretā monitionem statim posset talia mala impedire. ¶ Tertio est pctm̄ occultū. Malus peccatū qđ est solum in malum peccantē. ꝛ eius in quē peccatur. vel quia ledit ab eo vel saltem ex sola noticia eius: tunc debet hō si potest sic emendare fratrē suū vt fama eius ꝓseruet. Et sic est de necessitate p̄cepti. vt secreta admonitio publicā denūciationē p̄cedat. Talis aūt secreta ammonitio debet aut semel aut pluries fieri: q̄diu spes de correctiōe ꝓbabiliter haberi potest. Propt tria enī talis correptio debet fieri occulte. Primo vt pctor a malo revocetur. scō ne alij infament: tertio ne ad pctm̄ alij ꝓuocent. ¶ Primo vt pctor a malo reuocet. Unde Hiero. Corripiēdus ē seipsum peccator: ne si semel publice correptus verecundiā aut pudorē amiserit ꝑmaneat in peccato. Unde sup̄ ꝓdicto verbo Si tē peccauerit ꝛc. Aug⁹. de verbis dñi ait. Quia ei secretum fuit qđ in te peccauit secretū quere cum corrigis q̄ peccauit. Nam si tu solus nosti quia in te peccauit ꝛ eum vis coram oib⁹ arguere: non es corrector sed pditor. Plerīq; enī a peccatis timore infamie retrahuntur. Cum autem se sentiūt infamatos: liberius atq; licenti⁹ peccant atq; in ꝓfundum peccatoꝝ se mergūt ꝑm ꝙ dicit Prou. xviij. Peccator nanq; cum in ꝓfundū peccatorum deuenerit ꝓtemnit. Idez dicit di. xvij. c. nec licuit. et ex de iudi. cum non ab hoie. ¶ Secundo ꝯo debz correptio occulte fieri ne alij infamēt. Unde Aug⁹. in epla ad plebē hyponensem ait. Cum de aliquib⁹ qui sanctuz nomen ꝓfitent aliquid crimis vel falsi sonuerit vel veri patuerit: instant. satagunt. ambiunt vt de his oībus hoc credat. Hec ille. Hic tamen tempib⁹ multū necesse ē occultū peccatum clerici vel religiosi occulte corrigē: qz cum aliqō peccatū illoꝝ publicat aut publice castigatur. statim ceteri infamant vt dicitur ab insano vulgo. Nulla pditio in mundo fit. vbi non sit aliquis religiosus siue sacerdos ꝛ cetera similia. ¶ Tertio ꝯo dz correptio fieri occulte ne ad peccandū ꝓuocentur ceteri ꝑm ꝙ dicit ad Rhom. xiij. Ne ponatis offendiculū fratri vel scandalū: qō maxime a p̄dicatorib⁹ seruandū est. Nam peccata multū enormia ꝛ secreta maxime carnalia non sunt ꝙlo ppalanda. eo ꝙ fragiles ex tali auditu instigante hūani generi inimico facile ad ꝓsimilia ꝓlabunt. Nec tamen hi q̄ in talia corruerūt emendant. sed potiꝰ credētes in talib⁹ se non esse solos. amplius ꝓfirmant ꝛ indurant. Uerū a dño subinfert Si te audierit lucrat⁹ eris fratrē tuū. s. deo sibi ꝛ tibi. Et ꝑm Chryſ. innuat ꝙ inimicitie cōmune est damnū. Et ideo non dixit ꝙ ille lucratus erit seipsum: sed ꝙ tu lucrat⁹ es eū. Unde Hiero. ꝓ salutem alteri⁹ nobis q̄z acquiritur salus. ¶ Scō aūt in corrigēdo tenendus est modus timorosus. Nempe de vno extremo ad aliud extremū ꝓ mediū ꝓuenienter itur. Voluit enī dñs in correptiōe fraterna ꝙ ꝓncipiū esset occultū duz frater corripit fratrē inter se ꝛ ipsum solum: finem ꝯo publicū voluit esse. s. vt ecclesie denūciaret. Ideo inductio testium in medio ꝓuenienter ponit. vt primo crimen fratris a paucis indicet qui. s. possint ꝓdesse ꝛ nō obesse: vt saltem sic sine multitudinis infamia eius correptio fiat. Ideo subdit dñs dicens. Si te nō audierit adhibe tecum adhuc vnum vel duos. vt in ore duoꝝ. s. si assumpseris vnuz vel trium testium si assumpseris duos: stet omne verbum. id est. stabile fiat ꝛ stabile sentiatur. ¶ Item hec testium inductio fit ꝓpter tria. Primo ꝓpter declarationē. scō ꝓpter testificationē: tertio ꝓpter ꝓfusionē. ¶ Primo ꝓpter declarationē. id est. vt corripiens oñdat ꝙ delinqns pctm̄ cōmisit ꝑm Hiero. Uſi Eccl. xix. Corripe amicū tuū ne forte nō intellexerit ꝛ dicat ñ feci. aut si fecerit ne iterū addat facere. ¶ Scō ꝓpt testificationez. i. ad testificādū ꝙ āmonēs feē qō in se fuit ꝑm Chryſ. ¶ Tertio ꝓpt ꝓfusionē. ꝫ ē ad ꝓuicē

dñ delinquẽtem de accusatione si actus iteretur ſm Aug⁹. Predicta aũt inductio testiũ sicut dictum est fieri debet: nisi forte timeat q̃ ꝓpter hoc peccator deterior fieret. q̃ tunc desistendũ esset. ¶ Tertio ꝺo in correpiẽdo tenendus est modus pudorosus. Unde dominus subdit. Et si non audierit eos. s. & tecum eis dic ecclesie vt inuat manifeste: quia ꝓsciẽtia fame pferẽda est. Unde dñs maluit q̃ potius cũ dispẽdio fame sue corrigeretur pctor p publicam denũciationez. q̃ q̃ fama seruata aia spũaliť moreret. Unde Chryso. ait. Sicut medicus cum viderit morbũ piculosum non desistit sed tunc magis ꝑpatur ad curam: sic etiam q̃to pctor inuerecũdior & pᵗinatior fuerit. tanto min⁹ ad iram & odium sed ad medicinã nos studere oportz. Unde vltimũ remediũ adhibens dicit. Dic ecclesie qꝺ triplicit põt exponi. ¶ Primo dic ecclesie. i. multitudini ſm Hiero. Et qui paucor pudore saluari nõ potuit: multor saluet op pbrijs. ¶ Scꝺo modo dic ecclesie. i. ei qui p̃sidet ſm Chryſ. vt p prelatos ecclesie excõicatio fiat: & sic maiorẽ erubescentiã patiat ¶ Tertio modo dic ecclesie. i. coraz ꝑlato ꝓincipibus. Si ꝺo p obiurgationẽ prelati nõ correxerit se: eum tanq̃ ptinacẽ hereticuz et excõicatũ deuita. Unde Sen. ꝺ clemẽtia ad neronẽ ait. In iudicãdo siue corripiẽdo lex hec tria secuta est que p̃ncipes q̃ seq̃ debent vt aut eum quẽ punit emẽdet. aut pena eius reddet ceteros meliores. aut sublatis malis securiores ceteri q̃ viuant. ¶ Tertio ꝺo ꝑsiderandus est fraterne correptiõis fructus: qui q̃dem triplex est. Prim⁹ est lucrũ vnius anime. scꝺs infusio gratie: terti⁹ est adeptio glorie ¶ Prim⁹ est lucrũ vni⁹ anime. s. primi correpti qui se emẽdat. Quia dñs ait si te audierit lucrat⁹ es frẽm tuũ. ¶ Scꝺo eius fructus est infusio gratie. Unde Prouerb. xxviij. Qui corripit hoiem gr̃am postea inueniet. Proinde. xxiij. c. idem ait. Erue eos q̃ ducunť ad mortẽ: & qui trahunť ad interitũ liberare non cesses. Expositor. Quidaz ꝺo ducunť ad mortẽ mortalis culpe voluntate ꝑsentiente peccato. Tales ergo eruc. s. ꝑsulẽ do docendo monẽdo & corripiẽdo. Quidaz ꝺo ꝓpter patratã culpã trahunť ad interitũ sempiternũ. s. vel temptatiõib⁹ demoniorũ aut suggestionib⁹ impiorũz. aut fallacijs et versutijs hereticor: & hos similiť iuuare necesse est. ¶ Tertius ꝺo fruct⁹ est adeptio glorie. Unde Jac. in fine canonice sue ait. Si q̃s ex vobis errauerit a veritate. & ꝓuerterit q̃s euz: scire debet q̃m qui ꝓuerti fecerit peccatorem ab errore vie sue saluabit aiam eius a morte & opit multitudinẽ pctor.

Q̃n & quõ subditi p̃latum et dñm delinquentẽ corripe p̃nt.

Capitulum. ij.

Scꝺa ꝺo est correptio filialis. i. minoris ad maiorẽ. Et de hac p̃s subdit in mia. quia mira mia debet fieri correptio ista. Proinde notanduz ẽ q̃ p̃lati dñi & parẽtes indigẽt magno auxilio subditor. Unde Aug⁹. Qto quisq̃ superiori ꝑstitut⁹ est loco: tanto maiori versat piculo. Unde Amb. in suo pastorl. ait. Sic est leuius de plano corruere: sic graui⁹ est q̃ de sublimi ceciderit dignitate. q̃ ruina que de alto fit grauiori casu collidit. Honor q̃ppe ẽpalis coram oib⁹ p̃clarus est: sed si ruinam sustineat dolor magn⁹ est. nec ꝑstat tãtam gloriã sequi post victoriã: q̃tam ignominiam post ruinã. Et ideo micordit succurrẽdum est statui p̃latorz & dñorz. Considerandum tñ est q̃ & si p̃latus est frater nature cõsortmitate: est tñ pater amore & charitate. & ẽ supior ex officij ptãte. si tñ peccat vilis ꝺitionis efficit. Unde Isido. de sum. bo. Qto splendoris honore quisq̃ celsior est: tanto si delinquat pctor maiorẽ. Si igit subditus p̃latum peccantẽ corrigit. non ꝓtra eum loq̃t sed p eo: atq̃ ei tanq̃ frater adiutorij p̃stat. Unde Prouerb. xviij. Frater qui iuuat a fratre tanq̃ ciuitas firma. Triplicit aũt corrigi debet a subdito dñs aut p̃lat⁹. Primo humiliť absq̃ p̃sumptiõe. scꝺo secrete absq̃ diffamatiõe: tertio modeste absq̃ obiurgatione. ¶ Primo humiliť absq̃ p̃sumptione Unde Greg⁹. in pastoral. c. xxviij. ait. Ammonendi sunt subditi ne dum culpas ꝓstrorum ꝑsiderant. ꝓtra eos audaciores fiant Sed si qua eor sunt valde praua sic apud se diiudicent: vt cum dei timore ꝑstricti ferre sub eis iugum reuerẽtie non recusent. Hec ille. Si p̃sumptuose obiurgatur peccatũ est. Unde Exo. xix. mystice dicit bestia que mõtem tetigerit lapidabiť. Unde. ij. Regl. vj. dicit q̃ osa pcussus ẽ a dño & statim interijt: quia p̃sumptuose tetigit arcam p quam prelatus mystice designat. Si autem absq̃ p̃sumptione quis corrigat eum meritorij est. Nam & asina balaam reꝑhendit Nũi. xxij. & ij. Pe. ij. et. ij. q. vij. c. secuti sunt. et. c. nos. §. cum balaam. ¶ Scꝺo debet corrigi secrete absq̃ diffamatiõe sicut i. c. p̃ce. vltra mediũ.

Et de hoc melius dictuz est in q̃dragesimali de christia. religi. sermo. xx. arti. iij. p totum. ¶ Tertio debent corripi modeste absq; obiurgatione. ¶roinde. j. Timoth. v. Seniorē ne increpaueris sed obsecra vt patrem. Ubi Aug⁹. ait. Seniorē. s. etate z moriḃ⁹ vel officio ne increpaueris ppter etatis honorez vel dignitatē: ne indigne ferens se a iuniore correptum magis exaspet q̃ pficiat. Sed sequitur obsecra vt patrē vt facili⁹ suscipiat admonitionē. Senior tñ stultus sicut Greg⁹. dicit vehementer increpādus est. non debet tamen inferior se intromittē minutatim facta plati diiudicare in malū: z maxime ppter leuia signa quia hoc esset temeritatis. Nec etiā inquirendo discutē: qz hoc esset supiorꝭ potestatis. Sed qñ est euidētia facti cui resistere nō potest. nec sup hoc rōnabiliter dubitare: tunc debet corripe platum sicut. s. dictum est. Ex his patet q̃ p correptionē que est actus vindicatiue iusticie. inferiores non debent corrigere supiores nisi manifeste errarēt in fide. Tunc q̃dem si non adessent supiores qui punirent aut vindicare nollent: tūc p inferiores puniri possent. Quia heresis reddit platuz catholico inferiorē: non tm̃ in foro interiori verūetiam in exteriori.

De triplici correptiōe qua plati atq; maiores tenēt suos corripere subditos. Ca. iij.

Tertia est correptio pīnalis. i. maioris ad minorē. Jō ps̄. ait. Et increpabit me. quia vt plurimū egz increpatiōe. Hec q̃dem correptio triplex est. Prima est emēdatiua. scḋa est punitiua: tertia est pmissiua. ¶ Prima ē emēdatiua. Unde. xxiij. q. iij. c. duo ista. Aug⁹. dicit. Duo ista noia cum dicim⁹ homo pctōr non vtiq; frustra dicunt. qz pctōr est corripe: z qz homo est miserē. Nec oīno liberab hoiem nisi cum pcutus fueris pctōrem. Huic officio nois inuigilet disciplina sicut vtiq; regenti apta z accōmodata est. non solum epō regē ti plebem suam: sed etiam paupi regenti domū suam. diuiti regenti familiā suam. marito regenti uxorem suam. patri regēti plem suam. iudici regenti puinciā suam. regi regenti gentem suam. Item. xxiij. q. v. c. non putes. Aug⁹. ait. Non putes te tunc amare seruū tuū. quando eū non cedis. Aut tunc amare filium tuū quādo non das disciplinā ei. Aut tunc amare vicinū tuū quando non corrigis eum. Non est ista charitas sed languor. Feruear charitas ad emendandū z ad corrigendū. Si sunt boni mores delectēt te. Si autem mali corrigent aut emēdent. Jō ¶rouerb. vj. plato dicit. Discurre festina sascita amicū tuū. In hoc verbo exhortat prelatum ad triplicit exercendū officiū suū. ¶rimo gnāliter. scḋo celeriter: tertio veraciter. ¶ ¶rimo generaliter. ideo dicit. Discurre. s. modo ad hunc locum. modo ad illum locum. iux illud ad Rhoma. xij. Qui preest in sollicitudine. Et illud ¶rouerb. xxvij. Diligenter agnosce vultum pecoris tui. tuosq; greges ꝓsidera. ¶ Secūdo celeriter. Jdeo dicit. festina. s. ppter periculū morose dilatiōis. cū vita tua z subditi tui sit incerta: sicut dicit Jaco. v. Ecce iudex ante ianuā tuam assistit. ¶ Tertio veraciter. Jdeo addit suscita amicuz tuū. s. in peccato iam mortuū. Sed vtiq; mirum est de aliquib⁹ platis qui remoti multū a subditis volunt p ministros suscitare in peccatis mortuos. cum nec heliseus p giezi potuerit suscitare mortuū. iij. Reg. iij. Nec legitur insup dñs nisi psens aliquē suscitasse. Magna igit dementia patris qñ quadā falsa clemētia filium delinq̃ntem non corripit Minorēq; pietatis affectum habere videt erga filium. q̃ erga iumentū. Nam si pspexerit iumentū suū in puteū lapsum. statim occurrit. coadiutores vocat. clamoriḃ⁹ instat stimulis pungit flagellis cedit iniectis funibus trahit. nec ab inceptis fames vel somn⁹ retrahit: donec iumentū suū a puteo extraxit. Hic idem vidit filiū suū lapsum in pfundissimū puteum peccatoz: nec tamen illum vllis adminiculis inde extrahē nitit nec flagellis. Sed audiant illud ¶roū. xij. Qui parcit virge odit filiū suū: qui autem diligit illū instanter erudit eum. Sunt tamen pleriq; maioz suoz correptionē non sustinētes. qō quidem scelerate mentis indiciū est. sicut dicitur Eccl. xxxij. Peccator homo vitabit correptionē z fm voluntatez suam inueniet cōparationem. Unde Greg⁹. in pastorali. ait. Qui praua studet agere z tamē adhuc ceteros vult tacere: ipse sibimet testis est qz plus veritate se appetit diligi. q̃ vtra se vult ōfendi. Et ¶rouerb. xv. dicit. Non amat pestilens eum qui se corripit: nec ad sapiētes graditur. Sed audiant tales illud ¶roū. xxix. vbi dicit. Uiro qui corripientē se dura cervice ꝓtemnit repentin⁹ ei supueniet interit⁹ et eum sanitas non sequetur. Ac econtra de viro prudente Eccl. x. dicitur. Uir prudens et disciplinatus non murmurabit corrept⁹.

De correctione fraterna

Predictā autē correptionē emēdatiuā que ppie charitat̄ est actus: non iuste dimittere debet homo, nisi finaliť viderit eū deteriorem efficē pctōrem. Nam ea que sunt ad finem regulari debent fm q exigit ratio finis vt patet. xxiij. q. v. c. pdest seueritas vbi finē Aug⁹. ait. Et plectēdo ꝛ ignoscēdo ꝫ solum bene agitur: vt vita hoiuz corrigať. Q si tanta est puersitas ꝛ impietas vt corrigende rei nec disciplīe nec venie remedia suffraganť. ab omni tū intentiōe atq; pscientia quā deus cernit siue seueritate siue leuitate non nisi officiū dilectiōis impleať. Hec ille. Et iterū Prou. ix. dicit. Noli arguere derisorem ne oderit te vbi glo. ait. Non est timēdum ne tibi derisor cum arguit molestias ingerat vel ptumelias inferat: sed ꝫ puidēdū est ne tractus ad odiū inde deterior fiat.

Scōa xo est correptio punitiua. Que q̄dez virtus iustīcie est in qua agit de cōi bono et ptinet ad plātos dños ꝛ rectores. q̄ puidentes multitudis bono delinq̄ntes puniūt q̄z uis ipsi non emēdanť: sicut medicus manū vel mēbꝝ amputat ac abscidit infectū ppter totius corpis sanitatē. Sed de hac iustīcia plenius est dictū. s. sermōe. xvj. p totū ꝛ maxime arti. iij. Talis q̄dem correptio non est obmittenda ppter timorē eius q̄ corrigit ne deterior fiat: imo iudex ptra eum pcedē debet. Vñ di. iiij. c. facte. Isido. ait. Facte sunt leges vt earū metu hūana coherceať audacia: tutaq; sit inť improbos innocētia ꝛ in ipsis improbis formidato supplicio refrenetur audacia ꝛ nocēdi facultas. Et. xxiij. q. v. c. lex eterna. Hiero. ait. Lex eterna ita medio quodā loco posuit aliqua, vt in eis vsurpandis merito reprehendať audacia: ꝛ in exeq̄ndis iure laudeť obediētia. Abraā si spontaneus in occidendo filio motus fuisset Gen. xxij. execrabilis habereť at iubenti deo obsecundās famulat⁹ est. Hec ille. Ratio q̄dez eterna est diuine sapie ratio qua tota vniūsi cōitas gubnať. put est directiua oīum actuū et mocionū que inueniunť in singulť creaturis. Et iterū in. c. non est. Aug⁹. ait. Non est innocētie pcendo sinere ire vt in malū grauius incidať. Pertinet ergo ad innocentis. s. ad rectoris officiū. non solū nemi maluz inferre: verūetiam cohibere a pctō vel punire peccatū. vt aut ipse qui prius odio habebatur corrigať exp̄imento. s. pene. aut alij terreantur exemplo. Et iterum in. c. qui vitijs idem ait. Qui vitijs nutriendis parcit ꝛ fauet ne ꝓtristet peccantiū voluntatē, tam nō est micors q̄z qui non vult cultellum rapere puero ne audiat ipsuz plorantē ꝛ non timet ne vulneratū doleat vel extinctū. Et in. c. nō est crudelis Hiero. ait. Non est crudelis qui crudeles iugulat. Sed crudelis ideo vocať: qz crudelis patientib⁹ esse videť. Nam latro suspensus patibulo crudelē iudicem putat. Et in. c. qui malos idem ait. Qui malos pcutit in eo q̄ mali sunt ꝛ habet vasa. i. causaz interfectiōis vt occidat pessimos: miser est dñi. Item in. c. cum homo Aug⁹. ait. Cū homo iuste occidit lex eum occidit non tu. s. minister legis. Tertia autem correptio pmissiua q̄dāmodo dici potest seu etiam dimissiua. Triplicit enī prelatus ecclesiastic⁹ dimittit correptionē. Primo venialiť. scōo mortaliter: tertio vtiliť ꝛ virtualiť. Primo enim venialiť q̄n timor facit plātū tardiorē ad corrigendū. Si tamen pstaret sibi q̄ posset peccatorē retrahere a peccato cupiditati ꝛ timori pponeret charitatē. qō interdū faciūt etiā sancti hoies. Scōo omittit mortaliť. s. q̄n scit pctōrem retrahere a peccato: ꝛ tamen dimittit ppter iudiciū vulgi ꝛ carnis cruciationem seu pemptionem. Tertio xo omittit vtiliter ꝛ virtualiť ꝛ hoc duob⁹ modis. Primo q̄n tempus oportunū querit. scōo q̄n timet ne ꝑ⁹ vel pctōr correptiēdus deterior fiat. sicut patet p exemplū Gregī. iiij. di. c. denicq; de quo plenius dicet sermone. xxxviij. arti. iij. c. iij. circa pn. in pmo notabili. Item xliij. di. c. comestatiōes in vltī. glo. super verbo cum multitudie dicit q̄ ppter multitudinem detrahendū est aliquid seueritati vt. l. di. vt pstituereť. et. j. q. vij. Quotiēs. et. xxiij. q. iiij. ipsa. et. c. non potest. Q̄nq; etiā cuz paucitate mitius agendū est cum timeť scandalum. xxiij. q. iiij. cū quisq;. Hec glo.

Articulus. iij. vbi declaratur q̄n peccator peccat vel non peccat corripiēdo vel predicando.

Tertio psideremꝰ correptionis seu corrigentis pditionē. i. si est peccator vel iustus qui corrigit. Et ō hꝫ tria sunt videnda. Nam est aliud corrigē ex debito. aliud est corrigē cum peccato: aliud sine peccato.

Qz tam iustus q̄z peccator propter tria ad fraternalē correptionem tenetur. Cap. j.

Primo videndū est quid est corrigere ex debito. Circa qō aduē

dum est q̄ non tm̄ iustus sed q̄libet pct̄or debet corripe delinq̄ntē. Nam ad obligationez correptiōis tria faciūt: que etiā pūt esse i peccatore. Primū p̄cepti inūctio. scōz est peccati cognitio: tertiū p̄imi dilectio. ¶ Primū est p̄cepti inūctio. Nam sicut. s. dictum est Mat. xviij. Si peccauerit in te frat tuus vade & corripe eum: p̄cipit indistincte tam peccatori q̄z etiā iusto. Unde pct̄m nō absoluit hoiem ab obseruatiōe p̄cepti: q̄r delinq̄ns tm̄ debet esse melioris p̄ditiōis q̄z nō delinq̄ns xvj. q. j. c. legi. ex de do. et p̄tu. p̄tingit. ¶ Secundū est peccati cognitio. Correptio etenim delinq̄ntis p̄tinet ad aliquē inq̄tū regnat i eo rectū iudiciū rōnis. Peccatū aūt nō tollit totū bonū nature. q̄n in p̄tate remaneat aliquid de recto iudicio rōnis hūane. Et fm̄ h̄ potest sibi competē corrigere delinq̄ntem. Nam mirabilit excecat mens in hoie peccatore: vt aliena pct̄a plus cognoscat q̄z p̄pria sua. ¶ Tertiū est p̄imi dilectio. Licet enim in pct̄ore non sit charitas amor respectu peccantis fratris: est tamē in eo amor naturalis vel amicitie. q̄ quidē moueri pōt vt corrigendo subueniat illi. Et sic p̄pter peccatū a correptione non excusat.

¶ Propter tria q̄libet peccator mortaliter peccat corrigēdo p̄imū suū. ¶ Capitulum. ij.

Secūdo videndū est corrigere cuz pct̄o. Ubi notandū est q̄ in corrigente peccatū eius p̄cedēs p̄pter tria in correptiōe p̄stat ei impedimentū. Primo p̄pter neq̄tiā. scōo p̄pt malitiam: tertio p̄pt superbiā. ¶ Prio p̄pt neq̄tiā reddit pct̄or indign⁹ corripe peccantē. Nō fit q̄n̄ quis maius pct̄m cōmisit & minora reprehendit. Unde sup illud Mat. vij. Quid videst festucā in oculo fris tui rē. glo. ait hiero. de his loquit qui cū mortali crimie detinentur obnoxij: minora pct̄a frib⁹ nō p̄cedūt. Et h̄ p trabem & festucā p̄grue designat. ¶ Scōo p̄pter malitiā. Nā q̄nto corrigenti pct̄m est g̃uius. tanto magis pōt inde scādalus imminē cū non videat p̄imū cū charitate corrigere: sed magis semetipsum simulatorie ostētare atq̄ pct̄m suuz palliare ac maliciose celare. Unde sup illud Mat. vij. Quō dices fri tuo frater sine ejiciam festucam de oculo tuo rē. Chrys. ait. Uis igit̄ non alios saluare. sed p bonā doctrinā tuā malos actus celare: & sanctitatis laudē ab oib⁹ querē. Unde di. xl. c. multi. Chrys. ait. Si bene docueris & male vixeris: tui solius p̄demnator eris. Et sequit. Bene autē docēdo & male viuēdo deuz instruis quō te debeat p̄dēnare. Unde ad Rhoma. ij. In q̄ alium iudicas teipsum p̄dēnas si eadem agis que iudicas. Et. xxxij. q. vj. c. j. Gfranus ait. Cum iudei adulterā accusarent Jo. viij. equitatē sniam a dño accepert. Quicunq̄z vestrū sine pct̄o est. p̄mus in illā lapidē mittat. Et. iij. q. vij. c q̄ sine. Greg⁹. in moral. dicit. Qui sine pct̄o est vīm p̄mus in illam lapidē mittat. Ad aliena quippe peccata punienda ibant: & sua reliquerāt. Reuocētur itaq̄z intus ad p̄sciam vt p̄ius p̄pria corrigant: & tūc aliena reprehēdāt. Hinc est q̄ Judicū. xix. et. xx. cum trib⁹ beniamin in carnis scelē. i. in vitio p̄ra naturā fuisset obrutā: collectus ois israel vlcisci iniq̄tatē voluit sed tamen semel & iterū in belli certamie & ipse p̄stratus est. Cōsulto eni dño si ad vlciscēdum ire debuissent. iussum est vt irent q̄ iuxta diuine vocis imp̄ium p̄cessit & semel & secundo p̄didit & tunc demū peccatricē tribuz valde feriens pene fundit⁹ extinxit. Quid est q̄ō in vltione sceleris inflāmat & tñ p̄ius ipse p̄sternit. nisi q̄ p̄ius purgādi sunt p q̄s alioz culpe feriunt. vt ipsi iam mūdi p̄pter vltionē veniant. qui aliorum vitia corrigere festināt: Hec ille. ¶ Tertio p̄pter superbiā. s. corrigenti q̄ō fit q̄n̄ q̄s peccata p̄pria puipēdens seipsum p̄imo p̄fert seuera austeritate diiudicās alioz crimia cum illud notādū est q̄ō dicit. xj. q. iij. c. in concil. Proinde Augusti. in sermone dñi in mōte ait. Accusare vitia officiū bonū est. q̄ō cuz mali faciūt alienas p̄tes agunt. Hec ille.

¶ Q̄ p̄pter duo pct̄or non peccat p̄imū corrigendo: & quando peccat p̄dicator p̄dicans in peccato. ¶ Cap̄. iij.

Tertio q̄z videndū est q̄d est corrigere sine pct̄o. Ubi notādū est q̄ pct̄or corrigēs duplicit pōt habere pct̄m. Primo q̄n̄ peccatū suū est occultum & aliū corripit ex naturali amore vl amicitia. Bonū est eni q̄ō facit & q̄ō intēdit. nec h̄ faciēdo aliquē scādalizat & iō fm̄ Guallensem vel gallensem nō peccat. ¶ Scōo autez q̄n̄ peccatū suū est notoriū & mānifestū & corrigens aliū peccantē ingemiscit & dolet atq̄ se ipsum accusat: tūc h̄o corrigēdo nō peccat. Unde Aug⁹. de sermo. do. in mon. serm̄. xvj. ait. Cogitem⁹ cū aliquez reprehēdē necessitas

De odibili detractione

nos coegerit vtrū tale sit vitiū qō nunq̄ habuerim⁹. ꝛ tūc cogitem⁹ vel nos hoies esse et habere potuisse. vel tale qō habuim⁹ ꝛ iā non habem⁹: ꝛ tunc tangat memoriā cōmunis fragilitas vt illam correptionē non odium sed mia p̄cedat. Si aūt inuenim⁹ nos in eodē vitio esse non obiurgem⁹ ꝑ ingemiscamus: ꝛ inuitem⁹ ad eq̄lē penitēdū. Et sic patet q̄ p̄tor humilit correptēdo non peccat

Sed qr officiū p̄dicatoris ē corrigē delinq̄ntes pōt etiā queri si peccat in mortali p̄dicando. Rñdet Alex. de hal' sup Lu. dicēs. Quidam circa hō distinguūt dicētes q̄ est aliq̄s q̄ docet qr tenet ex officio q̄si ex necessitate: et alius q̄ docet q̄si ex volūtate. Similit q̄ distinguūt q̄ est p̄tm notoriū ꝛ est p̄tm occultum. Existēs igit in p̄tō notorio peccat qui cunq̄ p̄dicat siue ex necessitate officij siue ex volūtate bñplaciti p̄dicet. Dicūt vo illū peccare q̄ est in p̄tō occulto si p̄dicet ex volūtate ꝛ hō rōne ꝓtempt⁹. Sed non illū qui predicat ex officio dū tū cum timore id faciat: ꝛ q̄si coactus ex officij necessitate. Simplicit tamē videt dicendū q̄ in cathedra docēs ꝛ p̄dicās in p̄tō si non studeat compūgi ex dicto suo atq̄ dolere de p̄tō simplicit videt ꝓtemnere. Et ideo peccare siue occultū sit p̄tm siue manifestū. Nec obstat q̄ docē sit de opibus spūalib⁹ mie ꝛ q̄ opa mie nō interdicunt existenti etiā in mortali culpa vt facere elemosynam ꝛ hmōi: ꝛ q̄ ideo doctrina nec p̄dicatio p̄dicatorib⁹ interdici debet. Nā non est simile de opib⁹ mie corpalib⁹: qr in hō casu ꝓscientia aggūat ꝛ ꝓtemptus. Hec ille. Bonū est q̄ p̄dictis modis corrigē ꝓximū suū. Nam ꝛ si correptio nō ꝓficit saltē ꝓdest correptēti: duz et p̄tm effugit ꝛ meritū sibi acq̄rit. Proinde xxij. moral. c. xx. Greg. ait. Charitati zelus mala que corrigē non valet increpare nō desinit: ne se ꝑticipem delinq̄ntiū ex ꝓsensu taciturnitati adiūciat. Iō sm Aug. de correptione et g̃. sine despatiōe corripiam⁹ qr si filius est pacis quē corripim⁹ requiescet sup eū pax nra. Sinaūt ad nos reuertet: cuz merito cōuallate gre ꝛ glorie sempiterne. Quā nob ꝓcedat oium correptor vitior ꝛ informator omniū virtutū ꝛ grarū dns ihesus christ⁹ qui innocens ꝛ imaculat⁹ amorosus ꝛ gloriosus cum patre ꝛ spūsancto ꝛc.

Feria. iiij. post tertiā dnicam in q̄dragesima de odibili ꝛ execrabili detractione. Ser. xxix.

Quod procedit ex ore h̄ coinq̄nat hoiez Mat. xv. et in euāgl. ho. Miro modo ꝓtra charitatē militat ꝓuitas hūani cordis. Proinde dicit Hiere. xvij Prauū est cor hois. Nō si fuerit plenū affectione iniqua in verba iniq̄tat ꝓrūpit. Unde Mat. xij. ad phariseos dns ait. Quō potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abūdātia enī cordis os loquit. Inter oia enim illa que a corde exeūt ꝛ de ore ꝓcedūt hominem imo totū mundū inq̄nantia sunt execrande detractiones. Ut igit meli⁹ capiant̄ que in sequentib⁹ de detractiōe dicturi sum⁹. Primo videndū est quid est detractio. Scōm enim Alex. de hal. Detractio est aliene fame p occulta verba denigratio. Et iterū Hugo ō. l. victo. ait. Detractio ē locutio ex inuidia ꝓcedens. bona alior onigrās. Et idē detractor est qui bona ꝓximi inq̄tum pōt minuit. Ex his diffinitiōib⁹ patet q̄tum frāne charitati crudelis detractio adūsat. Execrādā igitur detractionē Apoc. xij. a iohe euāgl. mystice descriptā inspiciam⁹ ait enī. Visus est aliud signū in celo. Draco magn⁹ ꝛ rufus hīs capita septē ꝛ cornua decē ꝛ in capitib⁹ suis septem diademata ꝛ cauda ei⁹ trahebat tertiā partē stellarū celi et misit eas in terrā. In q̄bus q̄dem sacratissimis verbis tria mysteria declarant. In ꝓmo detractiōis pestifera cōditio. ibi. visus ē aliud signū in celo draco rē In scōo detractiōis pestifera opatio. ibi. habens capita septē ꝛ cornua decē rē. In tertio detractiōis pestifera ꝓtamiatio. ibi. ꝛ cauda eius trahebat tertiā ptē stellarū celi rē.

Articulus prim⁹ de origine detractionis: ac de triplici radicali causa detractor.

In ꝓmo vo mysterio declarat detractiōis pestifera ꝓditio. Unde si bñ ꝓsiderēt nihil tm nocuit ecclesie dei ab initio seculi: sicut pestifera ꝓditio detractor. Nō ihōs mystice demōstrat dicens. Visum ē aliud signū in celo. i. in spūali visiōe. Primū vo signū fuit sicut ex isa Joha. apoc. xij. patet signuz militātis ecclesie. Tm or ibidē. Signū magnū apparuit in celo mulier amicta sole. ꝛ luna sub pedes eius et in capite eius corona stellarū duodecim. Signū vo draconis ōino aliud. i. adūsariū et ꝓtrariū mulieri: hoc est ecclesie spōse christi designat. Que ꝓtrarietas non tm appa-

ret in mysticis factis verūetiā in lr̄alib⁹ verbis. Quia verba cū suo significato recto ordine retrogādo describunt̄ ꝓtra ecclesiā christi. Primo enī in ꝑmo signo ōr amicta sole, Quia sancta ecclesia amicta sole dine dilectionis ⁊ spūs leuitat̄ in muliere mystice demonstrat̄. Detractio ꝛ̄o in draconis rufo colore manifestat̄. Color eteni rufus sanguineus est ⁊ crudelitatē designat: atq; hoc colore elephātes succēsi aiant̄ ad bellū. Scō ō muliere ōr. Et luna. i. mūdana gloria ꝫ pedibus eius designās eius humilitatē. Detractiōis ꝛ̄o supbia in draconis magnitudine denotat̄. Tertio ꝛ̄o ecclesia sancta. xij. stellis describit̄ coronata: ad designandū q̄ diuina sapia abūdātissime illustrat̄. Detractio ꝛ̄o ꝓpt̄ suā malicia draconi malicioſissimo serpēti assimilat̄. Tres igit̄ pestilētes ꝓditiones ⁊ radicales habet detractio venenosa Primo malicia ideo dicit̄ draco. scō supbia ideo dicit̄ magn⁹: tertio crudelitatē ideo ōr rufus. Hę tres radices in corde hois radicā tesigñt oēm cogitationē detractiōis.

De prima causa radicali ōtractoꝝ que ē malicia: ⁊ de origine et ꝓcessu ⁊ successu detractiōis.

Capitulum. j.

Prima eni radicalis ⁊ pestilēs ꝓditio detractiōis est malicia. Ideo merito draconi compat̄ qui est aial astutissimū ⁊ ꝓditiosum. Ad dicēdoꝝ autez intelligētia tria notāda sunt. Primo detractionis ortus. scō detractiōis ꝓcessus: tertio detractiōis successus. Primū fuit in celo empyreo. scōm in terrestri padyso: tertiū in vniuſo mūdo. Notandū est igit̄ primo de ortu detractiōis. Q̄z origo ⁊ causa detractionis fuit inuidia diaboli quaz habuit in celo empyreo ad dei filiū incarnādū. Unde ſm Bern̄. Vidit ⁊ inuidit ⁊ inuidia diaboli introiuit mors in orbē terrarū. Quō aūt viderit ⁊ inuiderit dicet̄. j. sermo. lvj. arti. iij. c. j. et in q̄dragesimali de christi. religi. sermo. lix. arti. ij. Et ꝑ illo ſm anagogicū intellectū declarat̄ mysteriū iam ꝓpositū q̄ draco magnus ⁊ rufus. i. sathanas qui ꝓpter suā maliciosam supbiā ⁊ crudelitatē detractionū quā fecit christo draco magn⁹ ⁊ rufus denotatur. Et subdit q̄ cauda sua traxit tertiā ꝑtem stellarū celi ⁊ misit eas in terrā. Quid eni ꝑ caudam nisi circūuētiua ei⁹ malicia in detrahēdo dei filio incarnādo sigñtur? Cui vna pars angeloꝝ rebellis oīno fuit. Scōa aut̄ titubauit sed demū ei⁹ detractioni resistit. Tertia ꝛ̄o ꝑs fuit illa angeloꝝ ꝓtamiata caterua que detractori sathane adherēdo ꝓsensit. et hanc detrahēdo ad terrā misit: cū ad terrenam obscuritatē frigiditatē ⁊ grauitatē ꝓpt̄ eius detractionē ꝓlapsi sunt.

Detractionis ꝓcessus

Secūdo ꝓsiderādus est detractiōis ꝓcessus in terrestri padyso. Nec eni suffecit pestifero detractori detractionē diffundē contra christū in celo in natura angelica: insup sue detractiōis virus conat⁹ est effundē in terrā in natura hūana. vt dedigñet̄ dñs de hūano genere carnē assumē. Unde Gen̄. iij. ōr. Serpens erat callidior cunctis aiantib⁹ terre qui accessit ad euā'iam a dño creatā ⁊ in padyso locatam detrahēdoq; dño illi ait. Cur ꝑcepit vobis deus vt non comederet̄ ex oi ligno padysi? Cui⁹ venenū iam sentiēs iāq; in fide vacillās mulier detractori ait. Ne forte moriamur. Ad quā serpēs pestiferū vir⁹ ore in eam diffundens ait. Nequaq; morte moriemi. Scit eni deus q̄ in q̄cunq; die comederitis ex eo apient̄ oculi vestri: ⁊ eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū. Triplici eni lingua ꝑ detractionē venenauit eam. Prima ꝛ̄o lingua fuit malicioſa intētio fallēdi illam atq; cū illa locut⁹ est ei dicēs. Cur ꝑcepit vobis deus vt nō comederet̄ ex oi ligno padysi. Scōa ꝛ̄o mēdaciū extitit cum subdit. Nequaq; morte moriemi. Tertia ꝛ̄o qua illam oino intoxicauit fuit aparētia boni cū subdit. Scit eni deus q̄ in q̄cunq; die comederitis ex eo apient̄ oculi vestri. ⁊ eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū. Cui⁹ detractiōi eua cōsentiens ruit. ꝓsortēq; suū atq; cū illo totum genus hūanū in eternū interitū ꝓfundauit

Detractionis successus

Tertio q̄z ꝓsiderādus ē ōtractiōis successus in vniūſo mūdo. Nec etiā in ꝫ antiquus serpēs quieuit sed ꝓtra mulierē sole amictaz id est. ꝓtra sanctā ecclesiā ab ipso nr̄oꝝ parētum casu vsq; nūc ⁊ vsq; in finē seculi sue detractiōis venena diffundit. Nō cernētes angeli affuturū cōpatiēdo hūano generi ꝑ detractiōes multiplicit̄ ruituro in demonū casu lamētabilit̄ ꝓclamabāt Apoc. xij. dicētes Ue mari ⁊ terre. i. hūano generi in ꝓsperis et aduersis. quia diabolus angeloꝝ atq; hominū ꝑ detractionē damnatoꝝ descendit ad vos vt. s. ꝑ detractionē totum genus humanū perdat. Quid ei ois demonū temptatio

nisi quedam detractio est: Sed ceteris crimi nib⁹ que eox fiunt suggestiōib⁹ ꝑtermissis. ad ea que diabolo instigante maxime p detractores patrañ deueniam⁹. Propter hoc ení maxime Jad. iij. suo. c. ait. Jn lingua ei ista vniūsitas iniq̄tatis. Eadē ení triplici lingua qua serpens antiqu⁹ corrupit euā p detractionē quasi totū corrūpit mūdū. Vtunt enim oēs impij detractores illa triplici lingua serpētina. Prima intentiōe fallēdi. scōa sermone mēdacij: tertia apparētia boni. Et i his tribus linguis draconis atq̄ serpētis malicia imitañ. ⁊ sic verificaꝭ illud Apoc. xij Draco ille magn⁹ serpēs antiqu⁹ seducit. s. p detractores vniūsum orbem. Prima detractox lingua ꝓsistit in intentiōe fallēdi. Cū ení fecerit hoi deus linguā corde ligatā atq̄ ꝓiunctā: p hoc manifeste indicare voluit nobis. q̄ non aliud loq̄ndū est ore: q̄ sit radicatum in corde. Et ecōtra detractor aliud dicit ore atq̄ aliud iniquū tenet in corde sicut dicit ps̄. Labia dolosa in corde locuti sunt. Et alibi loquunt pacem cū ꝓximo suo: mala aūt in cordib⁹ eox. Et iterū ad detractorē in ꝓsona dñi ait. Sedens adūsus frēm tuū loḡbaris: ⁊ adūsus filium mris tue ponebas scandalum. Hec feciſti ⁊ tacui. s. emēdationē expectans. Et alibi. Lingua tua ꝓcinnabat. i. ꝓtinue ac malicioſe ꝓnūciabat dolos: q̄r interiora tua plena sunt dolo Eccl. xix. Hec est que ꝑm q̄ alibi ps̄ ait sedet in insidijs cū diuitibus in occulto. vt interficiat. s. auditox mītibus innocentē. similiſq̄ porco qui insidiatur stercori pucrox. Jnsidiaꝭ ení in abscondito. s. cordis q̄si leo in spelūca sua. Sic etiā alibi ps̄. ait. Vnde Amb. li. de padyso. Bilinguis serpens habeꝭ atq̄ letalis eo q̄ diaboli ministeꝛ aliud loquaꝭ aliud corde meditetur. Scōa detractox lingua ꝓsistit i sermone mēdacij. Confingit detractor mala cōtra ꝓximū vt illū diffamet: sciens tamen q̄ mentiaꝭ. Unde Esa. x. dicit. Cor eius nō ita estimabit sed ad ꝓterendū erit cor eius ⁊ ad interemptionē gentiū nō paucarū. Porro hmōi sunt oēs qui cum bona opa i alijs cernunt. statim in detractionē ꝓrumpūt cuncta bona opa ⁊ exempla in hypocrisim referentes. Nō si verum esset nec vir bon⁹ ⁊ rectus esset in mūdo. nec insup a christo vsq̄ hodie extitisset: cum nullus etiā sctox extiterit cui multipliciter detractum non fuerit. nec ipse dñs has mendaces atq̄ mordaces linguas euasit. sicut patebit in seq̄nti sermōe arti. ij. c. vj. Et q̄ mirabili⁹ est hi qui fructib⁹ neq̄tie ⁊ sceleriб⁹ pleni sunt vocant eni hypocritas seruos dei. nō intelligētes q̄ cōtra eos dñs Mat. vij. ait. Dis arbox bona fructus bonos facit ⁊c. tandem ꝓcludit. Igiꝭ a fructibus eox cognoscetis eos. Profecto insinuans eos esse vere hypocritas ⁊ fallaces: qui nomen christianitatis. i. sctitatis habētes, adū sanꝭ etiam publice q̄ deterius est opibus sanctitatis. Vñ. vj. q. j. c. deteriores anacleꝭ ait. Deteriores sunt qui doctox vitam moresq̄ corrūpūt his: qui subas alioꝝ ꝑdiaq̄ diripiūt. Jpsi ení ea que extra nos sunt licet nostra sunt auferūt: nostri q̄z detractores et moxr corruptores siue q̄ adūsus nos armāt ꝓprie nosipsos decipiunt. Jnsup. xj. q. iij. c. nemo. Aug⁹. dic. Neo pitox aut prudētiū putet. q̄ min⁹ sit piculū in verbis lingua mētiendo q̄z manib⁹ sanguinē fundēdo. Et iterum glo. Aug⁹. sup illud ps̄. Pro eo vt me diligerent detrahebāt mihi ait. Plus nocēt in mēbris detrahētes christo: q̄ alias credentium creditox inficiunt q̄z qui eius carnem moxr resurrecturā pemerūt. Hi sunt de q̄b⁹ Bernā. in sermōe ait. Si paup es vilum ⁊ abiectum reputāt. Si diues ambitiosum ⁊ cupidū. si affabilis dissolutū. si ꝑdicator ⁊ doctor honoris ⁊ hūani fauoris quesitorez. si tacens inutilem. si ieiunās hypocritam. si comedas vorator. Tales ꝯo serpenti regulo merito compantur: qui veneno suo inficit fontem quem tangit. Unde de tali detractore dicit Prouerb. xxiij. Sicut regulus venena effundet. Tertia lingua detractox in apparentia boni. Unde Bernā. super Cant. sermone. xxxvij. Detractores quodam sibi sermone. xxxvij. Detractores quodam sibi ira cundie succo ꝓceptā maliciam quam retinere non possunt adumbrare conant vt debis a detractore alta ꝑmitti suspiria, sicq̄ cum quadam ḡuitate ⁊ tarditate vultu i ecto dimissis supcilijs ⁊ voce plangenti egredi maledictionē. Et quidem tanto pſuasibiliorem q̄to credik ab his qui audiūr non corde inuido sed magis ꝓdolentis affectu q̄z malicioſe ꝓferri. Doleo inquit vehemēt eo q̄ diligo eum satis ⁊ nunq̄ potui de hac re corrigere eum. Et alias mihi quidem bene compertum fuerat ō istud: sed per me nunq̄ innotuisset ⁊ qm̄ p alterū patefacta est res veritatem negare non possum reuera ita ē. Hec ille. Tales ꝯo similes sunt scorpioni q̄ aſiq̄ venena effundit lingua lingit: sed demū venenosa causa pungit. De talib⁹ ꝓpheta ait. Acuerunt linguas suas sicut serpētes. Tūc eni detractor acuit linguam suā q̄m sub spe-

cie boni verbis excogitat: ac sō placido vultu venenū detractiōis effundit. Deinde subdit venenū aspidum sub labijs eor. i. in corde. Et bene merito assimilat serpenti. Serpēs eni primo pditiosum animal est. scōo in silētio mordet: tertio tortuose incedit. Sic etiaz facit detractor. pmo quoq; pditor est. eo q; illos mordet retro quos dum sunt pīntes simulat se amare. Unde pō. Pro eo vt me diligerent. i. diligere se monstrarēt detrahebant mihi. Scōo silentio detrahit. Qz tunc idlagit qñ de silentio z taciturnitate confidit Ideo Eccl. x. dicit. Si mordeat serpens i silentio. nihil eo minus habet qui occulte detrahit. Tertio tortuose incedit cum a laude illius exordiū sumit cui detrahere cupit. tandemq; subnectit tamen que est piūctio attenuatiua. vel sed que est piunctio aduersatiua ac rectitudinē sue intentiōis imprimit dicens. Non dico hoc animo detrahēdi deus est mihi testis. Hi sunt serpentes de quibus hiere. viij. dicit. Ecce ego mittam vobis serpentes pessimos quib⁹ non est incantatio: qz detractiōib⁹ assueti difficile corrigunt p verbum dei.

Q detractio ex superbia originem sumit. Cap. ij.

Secunda radical pditio detractionis supbia est. Ideo Job. dixit. Magn⁹. s. tumore superbie. Hā superbi magni sunt in oculis suis eo q; seipsos sapiant: ac magnos estimēt ceteroscq; vilipendūt. Et hec est ratio magna vnde elati in detractionē prumpūt. Unde Ezech. xxix Draco magnus qui cubas in medio fluminū tuor z dicis meus est fluuius. Tres enīz sunt tumētes superbie filie qne in detractionem prumpe faciunt detractorē. Prima filia est temeritas. Magnū est iudicare prior occulta. i. qua intentiōe operentur bona Unī Bern⁹. Noli esse aliene vite aut temerarius iudex: aut curiosus explorator. Unde ad Rhoma. viij. Tu quis es qui iudicas alienum seruū: suo dño stat aut cadit. Scōa filia supbie in detractionē prumpēs est stulticia. Propriū eni stulticie est aliena vitia cernere: z suor oblīuisci. Unde Hylarius. iiij. lib. de trinitate ait. Non est ambiguū omnē humani eloquij sermonē pditioni obnoxiū semper fuisse: quia dissentientib⁹ voluntatū motibus dissentiēs quoq; fit motus animorum. aut ptra veritatem aut non intellectaz aut offendentē stulte voluntatis error obnitur. Lassiodo. super q dixi custodiā vias z ait. Quis hominū sic caut⁹ est vt si inf emulos loquat nullum verbū eius incurrat aliquas questiōes? Raz menti furore ebrie oē quod rectum dicit puersum videt. Sepe vero accidit qō Aug⁹. dicit in epla ad hyponēses dicens. Cum ipsi scripture veritatē criminare aut obscurare non possint hos per quos pdicatur inducunt in odiū: de quibus effingere quicqd in mentem venerit possūt. Merito igitur detractores noctuis silentur quarū oculos lux obtenebrat z nox tetra illustrat. Tertia supbie filia in detractore ē rabies canina. Per canes eni zelantes pdicatores signtur sicut dicit pō. Conūtenī ad vesperam z famē patient vt canes z circūibunt ciuitates. s. ad effugandū lupos z fures latratu suo. i. pdicationib⁹ suis. Per canes q; detractores signtur. Unde pō in pso na dñi ait. Circūdederūt me canes multi. i. iudei p detractionē oblatrātes atq; mordentes. Et possunt ppie detractores rabidis canibus compari. Rabidus eni canis primo os gestat apertum. scōo abscondit linguam tertio os habet sanguinolentuz. q̄rto os et dentes habet venenosos. qnto est mordax. sexto non latrat: septimo semp inquiet⁹ et in motu est. octauo pditorie mordet. nono domesticos fugit. Primo detractor ad detractionem anhelans tanq; rabidus canis os portat apertum semp paratū ad detrahendum. Unde ppheta ait. Sepulchrū patens est guttur eor. Scōo abscondit linguam dum rabidus est: quia illam tunc habet venenosam ac econtra dum sanus est linguaz suam ostendit que tunc medicinalis: sic detractor linguā suam abscōdit maliciose vsq; ad tempus. Unde pō. ait. Linguis suis dolose agebāt. Sana vō non rabida pscientia medetur primo obseruās illud Eccl. xj. priusq; interroges non vitupes quemq;. Et cū interrogaueri corripe iuste. i. inter te z ipsuz solum vt. s. in pcedenti sermōe dictū est. Tertio os sanguinolentū habet eo q; detrahendo comedat cum sanguine carnes crudas contra pceptum dñi Deut. xij. Caue ne sanguinē comedas. Quarto ost dentes habet venenosos. Ait eni Plin⁹ lib. iij. q; canis rabidus vt plurimū habet sub lingua eius vermiculū quendā qui linguaz eius pūgit z pungēdo colerā magnā in cerebro et⁹ accendit. propter qō in furiam eum puertit. Qō si vermiculus a lingua canis extraheretur: canis a rabie curaret. Sic etiam accidit

hoi detractori qui vermiculū vel odij vel inuidie aut rancoris sub lingua. i. in corde habet. Unde ps. Sub lingua eius labor ⁊ dolor. qui si de corde extrahit detractor ptinus liberatur. ¶ Quinto est mordax. Unde ad Eph. iij. Videte canes videte malos operarios. Quasi dicat. Cauete a talib⁹ canibus fm glo. ¶ Sexto non latrat quia nō palam audet loqui. Unū Bern. in lib. de psideratione ait. Oēm qui palam verē dicere qō in aure loquitur suspectū habeas. Qō si cora te indicare ille renuit: delatorē iudices non accusatorē hi sunt Un Isa. lvj. dicit. Canes muti non valētes latrare. ¶ Septimo inquetus et semp in motu est eo q nisi euomat delationis venenū qō gestat in corde: semp mēs ei⁹ inquieta est. Un Eccl. xix. mystice dicit. Sagitta infixa est femori canis sic verbū in corde stulti. Canis quidem hūs infixam in femore sagittā nunq̄ quiescit donec remouerit eam. Sic delator stultus quiescē mime nō pōt: donec verbū malum qō de primo audiuit. aut ex maticia sua pcepit fecerit manifestū. Et añ ecclīastic⁹ p̄misit. Audisti verbū adūsus primū tuū cōmorē in te fidens qm te non disrūpet. ¶ Octauo pditorie mordz Sic isti detrahūt pditiose. Contra q̄s dicit illud Deut. xxvij. Maledict⁹ qui pcusserit clam primū suū: ⁊ dicet ois pl's amē. Unde ps. Detrahentē secreto primo suo hunc psequebar. ¶ Nono domesticos fugit. i. ne noceat eis. Sed pnitiosior est ōtractor q̄ nec extraneis neq̄ ppinq̄s neq̄ domestic⁹ pcit. Unde Hiero. xj. q. iij. c. nolite sanctum dare canib⁹. Hi sunt illi canes. Un dns ait Mat. vij. Nolite sctm̄ dare cāib⁹ neq̄ mittatis margaritas vestras ante porcos. ne forte pculcent eas pedib⁹ suis: ⁊ quersi disrūpant vos Q⁹ etiam delatores sint p̄dicti canes patz ex de simo. c. ex diligēti. §. si pra latrantium

Q⁹ ex crudelitate ōtractio habet initium. Capitulum. iij.

Tertia radicalis pditio detractōis dicit crudelitas. Ideo draco p̄dictus dicit rufus q̄si sanguinolentus. eo q ferus sit ōlator atq̄ crudelis. Un Hiere. vj. Crudelis est ⁊ non miserebit: quia crudelior feris merito cōprobat Porro leo leoni parcit. lupus lupum nō comedit: ⁊ quasi oēs fere crudeles alijs feris generis sui parcunt. Solus autem detractor sibi similes satagit deuorare. Un Hiero. ait. Lingua detractoris bestias ferocitate volucres velocitate. ⁊ serpentes virulentia pcellit. Ira autem sit crudelitas hic ostenditur ratione. Nam qōlibet morale op⁹ tanto in crudelitate excedit q̄nto plures in eo debite circūstantie omittunt. Que sunt. Quis quibus. quid. q̄tum. quō. quare. q̄n. Cum igitur detractor nullam circūstantiarū predictarū recte loq̄ndo obseruet: aperte patere potest crudelitas cordis eius. Nam nō attendit quis loquit. i. seipsum: qui cum sit impius obloquitur sepius contra iustos. Nō attendit quibus obloquitur: qui. scilicz. ex verbis suis pensare. Nec ponderat q̄d loquat cum sunt pnitiosa vel mēdosa. Nec etiam q̄tum: quia amplificat mala. Nec quō quia silate. Nec quare: quia ex inuidia ⁊ liuore. Nec q̄n: quia tpe quo plus inficiat vel noceat primis suis. Solum ad hoc conari videtur: vt pcepram in corde euomat iniqtatem. Porro lingua delatoris sagitta lancea et gladius est ad primū vulnerandū. Unde ps. Filij hoium. i. demonū dentes eorum arma ⁊ sagitte ⁊ lingua eor⁹ gladius acutus Per arma impugnant de ppe stantes. per sagittas de longe stantes: quia tales inuidi detrahunt tam ppinquis q̄ remotis domesticis ⁊ sic de alijs oibus. Un Job pen. Per gyrum dentiū eius formido. Quasi dicat. Oēs timere habent a detractiōe illius: quia nullis parcit. Et subdit. Et lingua eor⁹ gladius acutus. Unde alibi idem ps. postulat a dño dicens. Dne libera aiam meā a labijs iniquis: ⁊ a lingua dolosa. Tres enī vulnerat vno ictu maledicta lingua. Primo seipsum. scō audiētes detractionē: tertio illos quibus detrahit. Unde Bern. exponēs illud ad Rhoma. j. Detractores deo odibiles inquit. Nec mirū si sunt deo odibiles. cum istud vitiū charitatē que deus est acrius ceteris psequit. Qui enī detrahit pmo se prodit vacuū charitate: ⁊ deinde intendit vt is cui detrahit veniat i odiū ⁊ ptemptū. Ferit etiam charitatē in oibus qui audiūt linguaz maledictā: ⁊ q̄tum in se est necat funditus ⁊ extinguit. Et iterum idem ait. Nunq̄d non vipera est lingua detractoris ferocissima? Plane nimiz que tam letalē inficit flatu vno Nunquid non lancea est lingua ista? pfecto acutissima: q̄ tres penetrat vno ictu. Et iterū alibi idem admirabile verbū protulit dicens. Gladius triceps lingua detractoris: nec huiusmodi linguam mucrone illo quo dñicum latus pfossum est crudeliorē dicere verearis Fodit hic corpus christi hec nō iam exaie fo-

dit: sed exale facit. Ipsis etiam clauis t spinis nocentior est. quos ei vides infixos. Nisi enī corpis sui vite ptulisset vitam illius corporis. nunq̄ illud p isto mortis iniurie tradidisset. Nec tm̄ vulnerāt t sanguinez funduntsed etiam sanguinē bibūt. Ideo sanguisuge merito compank: eo q demonū sanguisuge sunt bibentes sanguinem viuor et qsiq̄ mortuor. Pro pcedēti articulo pōt sumi p themate pdictū apoc. verbum. s. visuz est aliud signū in celo. s. draco magn⁹ t ruf⁹ t p vno sermone sufficere potest.

Articulus. ij. de duob⁹ detrahendi modis: quibus detractores vtunt ad derogādū

Si secūdo mysterio inducak ōtractionis pestifera opatio. Proinde subdit de dracone pfato. Habens capita septē t cornua decē: t in capitibus suis septē diademata. In qbus verbis triplex detractiōis opatio neqssima demonstratur. Prima est opatio offensiōis. scōa est trāsgressiōis: tertia gloriatiōis. Prima opatio nequā est offensiōis. Porro septem sunt offensiones atq offendēdi t detrahēdi modi quibus detractores vtunt: qui dici pūt septem capita venenosa dracōis. i. pessimi detractoris. He sunt septē neqtie in corde dolosi. i. detrahētis vt dr Proū. xvi. Prim⁹ modus est occultatiu⁹. scōs negatiu⁹. tertiꝰ depauatiu⁹. qrtus venenatiu⁹. qntus est publicatiu⁹. sextus est aggūatiu⁹. septimus est inflāmatiu⁹ seu inuentiu⁹. Primi qttuor pti nent ad destructionē bonor. reliq̄ vo tres ad augmentū malor.

Qr detractiōis species: est malicīose occultare alterius bonuz

Capitulum. j.

Primū caput draconis est modus detrahēdi occultatiu⁹. Detractionis quidem species est t prima cū homo qñ t vbi non debet malicīose bonū p ximi sui tacet: qñ illud manifestando ad dei honorē t primi edificationē fozet. Sicut fecerunt milites qui resurrectionē christi nouerunt t tamē illam ppter acceptā pecuniā tacuerūt vt patet Mat. vlti. c. Hinc Hylbertus ait. Grauis rapacitas cum veram alteri⁹ gloriā t si mēdacio non corrūpis silentio pteris. Liuor enī priuatā excellentiā semp cogitans alienam obscurat.

De modo detrahēdi quo qs negat alterius bonū. Cap. ij.

Secundū vo draconis caput ē modus negatiu⁹. Qui vtiq̄ fit cū qs negat alteri⁹ bonū. Vñ glo. que incipit detractiones de pe. di. j. c. homicidior ait. Detrahere est bona q̄ sunt a deo collata alicui inūtere vel negare. vt si quis dicat sapientē sapiam non habere. vel castam non castam: vel ea que bono zelo fiunt pūtendo ac dicēdo malo zelo vel malo spū fieri. sicut iudei dixerūt christū in beelzebub pncipe demoniox ejicere ōmonia Lu. xj. Et quidez peccatū in spm̄sanctū est: quia qō est spūssancti maligno spūi attribuunt. Idemq̄ patet Jo. ix. de miraculo cecī nati. hmōi enī non tm̄ ptra pximū sed etiam cōtra deū peccant duz eos qui ex parte dei sūt diaboli dicunt esse cum illos asserūt esse malos: t sic detrahunt parti dei t partē diaboli augent. Tales vo peiores sunt fure qui tpales subas depredak. Unde Amb. Tolerabiliores sunt fures qui vestes t alia bona diripiunt: q̄ fures qui lacerāt nfam famā. Unde. vj. q. j. ex merito scriptū est. Deteriores sunt qui vitam mozesq̄ bonox corrūpūt his qui subas alioꝝ pdiaq̄ diripiūt. Quid ē ei aliud benefacta alteri⁹ denegare. q̄ ex inuidia fraterne gratie dei opa impugnare. atq̄ ad eox destructionē elaborare? Vñ ps. ait. Qm̄ quē pfecisti. i. pfecte fecisti destruxerūt ideo merito assikank velpis que mel qō pficere nesciūt ab apib⁹ iam pfectum deuorant t discerpunt. Ad talem negatiuū detractorez ps. lj. duo annūciat. Primo grauē culpam. scōo pdignā penā. Primo grauē culpā dicēs Tota die in iusticiā. i. bonox factox negationē cogitauit lingua tua. i. statim nata cogitatione nequā enomit p detractionē lingua tua Eccl. xix. A facie verbi pturit fatu⁹. s. detractor. Et subdit ppheta dicēs. Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Nouacla radit superfluos pilos: sic detractor aufert iusti causam inanis glorie de opibus bonis. dum denegat eos illa fecisse. Proinde totā trinitatē offendit. Vñ subdit. Dilexisti maliciā. i. bonox denegationē sup benignitatez. i. super opa que ex benignitate dei p aliquē iustū facta sunt. Ecce pctm̄ in spm̄scm̄. Hā vt dr ad Gal. ij. fruct⁹ spūs est benignitas. Iniqtatē id est. denegationē bonox magis q̄ loq̄ eqtatē opationū iustarū. Ecce pctm̄ in filiū qui verbū t eqtas dr. Vñ Job. xxiij. Eqtatē po

net ꝫ me. ſ. chriſtū. Dilexiſti oia ẏba ꝑcipitationis lingua doloſa. Et hoc eſt vtiq; ꝫ pfez qui verbū genuit ſtabile ⁊ eternū: ſicut alibi ait ps̄. Et tu in ꝓncipio dñe terraz fundaſti. Dicunt autē tales detractiões verba ꝑcipitatiõis q; ꝑcipitāt illa audiētes ⁊ bonos quibus detrahit ⁊ ipſum etiam detrahētē. Unde Eſa. ix. dicit. Emuſqſq; brachiuz fris ſui vorabit. i. bonū opus p detractionē ꝓſumet

Scdo q; terribilē ⁊ ꝓdignam penam ps̄. talibus detractoꝛib⁹ annũciat dicēs. Propterea. i. ꝓpter oia ꝑdicta deus deſtruet te in finem. i. irreuocabiliṫ: ⁊ ꝓ quia ꝓſtruxiſti negando amabile ⁊ laudabile bonū. Et in hoc denotaṫ deſtructio eternaṫ que ſine fine erit Atq; de tpalib⁹ exẽminũjs addit dicēs. Euellet te. ſ. de ſtatu in q̄ ſtare videris radicatus ⁊ firmus. De ꝓ enī Job. v. ait. Vidiſti ſtultuz ſcz detractorē firma radice q̄ſi diceret. Expecta modicū. ⁊ videꝓ ⁊ emigꝫbit te. i. emigꝛe faciet te miſerabiliṫ ex hac vita p miſerabilez ⁊ ſubitaneā mortē de tabnaculo tuo. i. de palatio vel domo tua Prou. xxvij. Sicut auis trāſmigrās de nido: ſic vir q̄ relinq̄t domuz ſuam. Auis enī relinq̄ns nidū ſuū totā quā in compoſitiõe illius poſuerat depdit penā ſic detractoꝛ moriẽs iuxta illud Job. xviij. Auellaṫ de tabnaculo ſuo fiducia eius. Inſup addit ps̄. dicēs. Et radicē tuā ꝓ terra viuentiū. Hec autē radix eſt impia detractoꝛi voluntas: que cū detractoꝛe in eternū pibit.

De modo quo quis detrahē do depꝛauat alterius bona. Capitulum. iij.

Tertiū draconis caput eſt modus depꝛauatiu⁹. ſ. cū detractoꝛ alterius bonum inuertit vel in malum conuertit. ſcilicet. dicendo q; tali bono illius ſecuta ſunt mala: vel q; intentione mala ſit factum. ſ. ad vanam gloziam acquirendam vl̄ gradū ⁊ ꝓſimilia. Unde Oroſi⁹ ait. Ita obliquat inuidia vt rectū natura nō videat. De talib⁹ excecaṫ Chryſ. ait. Sūt quidā homines puerſi ſimiles phariſeis qui de oi qꝺ vident malū iudicāt ſi q̄s vacat hūilitati hypocrita eſt. ſi recreationi guloſus eſt. ſi patiẽtie timidus eſt. ſi iuſticie impatiẽs eſt: ſi ſimplicitati fatuus eſt: ſi ꝓudẽtie malicioſus ẽ. ſi maturitati fleugmatic⁹ eſt ſeu fantaſticus. ſi iocūditati diſſolutus eſt. ſi religioni ſingularis eſt. ſi ſocietati ſecularis eſt. ſi ſilentio et paci diſſilatoꝛ eſt. ſi alioq; coꝛreptiõi ꝓſumptuoſus eſt. ſi vigilꝫs ⁊ oꝛonib⁹ indiſcretus eſt. ſi cõmuni doꝛmitiõi ſomnolent⁹ eſt. ſi ꝑdicationi ⁊ alioq; ſaluti aꝑtitoꝛ laudis eſt: ſi deſiſtat negligẽs ⁊ remiſſus eſt. ſi hz gratiam hoium adulatoꝛ ſi adulari renuit ſuꝑbus eſt. Hec ille. O dñe deus q̄s detractoꝛũ dentib⁹ euadet. q; nihil de illis curabit: hi ſunt q; in ſcꝛypo inueniũt nodũ. in redolẽte fetoꝛem. in imaculato ſoꝛdẽ: in rotũdo angulũ. in ſplendido tenebꝛoſum. Hec ſiq̄dem eſt peſtis hypocritarũ: moꝛſus iudeoq;: inq; natio phariſeoq;. Hoc nequã hoium gen⁹ aut get culpam. minuit gloziam. dubia in deteꝛiozem ꝓtem ꝓuertit. nulli parcit. errat in ꝓfundũ. peccat in deũ: atq; cũcta bona opera depꝛauat. Tales enī puerſozes pamon figurank. ij. Regl. x. qui nũcjs dauid barbas dimidias raſit: atq; illoq; veſtes ꝓtrũcauit vſq; ad nates. Dauid eteni nũcjs. i. q̄buſlibz vꝛis iuſtis dimidiã barbã radit detractoꝛ vel potius eradicat. Et verius loquar dũ virili tatis medietatē. i. intentiõis rectitudinē detrahẽdo puertit. cũ dicit bonū ſicut dictum eſt mala intentiõe a iuſto hoie factū. Veſtes q̄ detruncat eis vſq; ad nates. cum ꝛ eis detegit ſi q̄d fuerit pudibundũ. Contra q̄s ꝺ Eccl. xj. bona enī in mala ꝓuertẽs inſidiaꝛ: et in electis ponit maculã. Et iterũ de talibus dicit Ezech. ij. Subũſozes ſunt tecũ: et cũ ſcoꝛpionib⁹ habitas. O crudelis detractoꝛ. non q̄dem ideo iuſt⁹ es ⁊ ſi laceras cunctos. Poꝛro ſi detractiõib⁹ tuis alios moꝛdes non eſt ꝓ vitia emẽdare: ſed tuis paſſionibus ſatiſfacere: ac virus tuum euomere nequiter vbiq;.

De modo detrahẽdi quo q̄s immiſcet mala bonis. Ca. iiij.

Quartũ detractiõis caput eſt modus venenatiu⁹ vel intoxicatiuus cũ mala imiſcent bonis vel bona cum malis. Solent venena occulte ꝓdiciꝫ ꝓpinari. Sic detractoꝛ vt fides ſibi adhibeaṫ. ꝓmo in aliquo cõmendat cum cui detrahere cupit. vel manifeſtat defectuz ꝓpꝛium: vt honeſtius ⁊ ſecurius ꝓtra alium obloqui poſſet. ⁊ ſic ex nocẽdi cupidine ſeip̄ſum diffamare non curat. vt alterius famã denigret ac diſcolozare queat. Hi ſunt ſimiles cyconjs que paſcunt ⁊ impinguant de venenatis: ⁊ ſimiles diabolo qui impingua tur de malo.

De modo detrahēdi quo ꝙs ad confundendū ꝓximū publicat eius occulta mala. Ca. v.

Quintū detractiōis caput est modus publicatiōis. cū occulta ꝓximoꝝ mala ꝓtra charitatē ordinez ꝓpalant. De ꝙ ordine ōr Mat. xviij. Si peccauerit in te frat tuus vt. s. in ꝑcedenti sermone dictū est. Vñ Proū. xj. dicitur. Qui ambulat fraudulent reuelat arcana. Qui autē fidelis ē celat amici cōmissum id est. offensionē. Et Eccl. xxvij. Qui denudat archana amici ꝑdit fidē. De moriḃ⁹ talium ꝓpheta ait ps̄. xl. Et si ingrediebat vt videret vana loquebat. cor eius congregauit iniquitatez sibi. Egrediebat foras et loquebat in idipsum. Ō verbū exponēs Hugo de sancto victo. Curiosus inquit quisq; tunc q̄si ad videndū ingredit q̄n alienū secretuz sagaci studio pscrutatur. Tunc loquitur q̄n vt minus posset esse suspect⁹ eos a quib⁹ caueri sibi vult se diligē fingit. deide iniquitatē congregat: q̄n libere admissus quicq̄d reprehēsibile videt in corde coaceruat. Et subdit. Egrediebat foras. Nam qui ingressus est ad explorādū egredit ad detrahendū. Ō enī in corde cōgregauit: de malo alteri⁹ tacere nō pōt. Vñ Mat. xij. dicit. Ex abūdantia cordis os loquitur. Vñ subdit. et loquebat in idipsum. i. ꝓtra illud ipsum q̄ laudauerit intus. obloquit cū alijs detrahēdo. Et subdit a ps̄. Adūsuz me susurrabāt inimici mei. adūsum me cogitabāt mala mihi. Propriū enī detractor est susurrare. Vñ ad Rho. x. Susurrones detractores deo odibiles. Vñ Eccl. xxviij. Susurro et bilinguis maledict⁹. Ō aūt sequit Cogitabāt mala mihi. ꝑcedū susurriū. Pri⁹ enī est mala cogitare: et postea susurrare: ꝑ q̄ ꝓposterū ordinez cor pūsitas denotat. Vñ Aug⁹. diffinit detractionē dicēs. Detractio est mordacior q̄ veracior reprehensio. Et sup l. c. ad Rho. glo ait. Detractio ē alteri⁹ vituperiū cū mānifestatiōe ꝓprij vitij. In ꝑsona taliū Job. xxxij. dicit. En vent me⁹ q̄si mustum absq; spiraculo: q̄ lanḡūculas nouas dirumpit. Tales similes sunt pgnanti que cū doloze conat ad emissionē pari⁹. Unde Eccl. xix. A facie verbi. s. auditi et male interpreti pturit fatuus. Hi sunt vrceoli diaboli aqua maledicta pleni. atq; eoꝝ lingua ōmotalis aspersoriū est. Ue illis qui asperguntur tali maledicta aqua. si adhibent fidem dictis

Unde Seneca in puerbijs. Difficilem oportet habere aurem ad crimina. Cum ergo huiusmodi detractores possunt aliquem inuenire in aliqua culpa seu defectu et maxime si sacerdos aut religiosus vl̄ predicator sit. O q̄to replentur gaudio cum q̄ta letitia et cuz q̄ta cordis et corporis exultatiōe hylaritate et iocūditate in plateis in logijs et i locis publicis manifestant ea cum q̄ta complacētia has feces et sordes inuoluūt in ore suo? Jō sunt similes porcis qui si intrauerint hortū et si sint ibi rose et feces dimissis intactis rosis ad feces festinant. nec parcunt lingue sue facientes rotabulū fecis vt derogent ꝓximo suo. Contra quos Sap̄. j. dicitur. A detractione parcite lingue: saltem si non vultis parcere ꝓximo tuo. Quasi dicat. Nō tractatis illam per lutum sicut porci. Sunt et similes scabreis qui nunq; flores vel rosas adeunt. nec thesauros aut lapides ꝑciosos: ꝑ tm̄ ad stercora in publicis vijs currunt. atq; reuolutis deorsum capitibus et posterioriḃ⁹ sursum stercora rotant atq; reuoluunt. Sic etiam detractores impij scaberi si in aliquo fuerint virtutum thesauri atq; gratiarū flores et rose: illis ꝑtermissis solum si reperire possunt in hominē stercus. id est. aliquē defectum seu culpam potius ꝑsentientes et ꝓdiligentes vitiorum fetorē. q̄ virtutum gratiarum odorem. ad illos curzunt et volant et eos rodunt et vorant. Denicq; tante vilitatis sunt detractores. vt non tm̄ a deo sed etiam a diabolo despiciāt. Eo ꝙ qui ꝓmissiue aut operatiue lingue eoruz fiant abstersoria sordium electorum. sicut Proueb. xj. scriptum est. Qui stultus est seruiet sapienti. Magna igitur cautio est adhibenda ne crimen reueletur ei: cui vel quando aut quomodo reuelari non debet.

De modo detractionis quo quis dilatat et valde amplificat alterius mala. Capitulū. vj.

Sextum caput detractionis est modus augmentatiu⁹ seu aggrauatiuus. Hi vero aggrauant et exaggerant mala que vel audierint vl̄ cognouerint aut addendo aut ex modo loquendi talia aggrauando. Ideo fideles atq; zelotes thesaurarij diaboli dici possunt: eo ꝙ etiaz thesauros eius accrescant et

augmentant. Ideo silant tafano que grauis est musca ⁊ sub cauda iumenti requiescens dum pungendo ⁊ sanguinem suggendo pascit. carnē intumescē facit. Sic detractores dilatant mala: quibus pnitiose pascūt Vñ Eccl. xj. Ab vna scintilla auget ignis: ⁊ a doloso auget sanguis. O detractor infelix que te malicia excecauit? Nōne aiadūtis q̄ p hoc inuidiam tuā atq; liuorē tuū predicas animi tui malignitatē denudas. atq; pximū tuū seue iugulas? Sed ve tibi. quia iudicans pximū tuū iniuste. a deo iudicaberis iuste. Audi illud Leuit. xix. Non maledices surdo. nec coram ceco pones offendiculū: ⁊ timebis dñm deum tuū. Surdo q̄dem male dicit. qui absenti maligne detrahit. Nec nō coram ceco offendiculū ponit: qui ignoranti et pno ad credēdū auditū malū detractiōis et oblocutiōis dicit. Serua igitur q̄ subiūgit. Sed timebis dñm deū tuū. s. ⁊ nunq̄ oblocutor eris.

De multiplici modo quo q̄s nequiter imponit alicui crimia falsa. Capitulum. vij.

Septimū detractiōis caput est modus inuentiuꝰ. i. falsa crimia imponēdo. Et hoc q̄nq̄ verbis cōibus. q̄nq̄ verbis apertis. q̄nq̄ derisionibꝰ q̄nq̄ nocturnis sibulis. q̄nq̄ silatis atq; mutatis vocibus ⁊ loquelis. q̄nq̄ nutibꝰ et signis. q̄nq̄ libellis famosis ⁊ scriptis hincinde dispsis. seu in muro seu in lapide aut alibi scriptis: q̄nq̄ cantilenis. q̄nq̄ libris aut epistolis ⁊ psimilibꝰ modis. Contra q̄s dicitur Leuit. xix. Non sis criminator. i. criminū impositor seu inuentor. Hi sunt similes ranis qui absente boue vociferāt ⁊ alte clamāt: eo vo psente silent. Sunt q̄q; diaboli falsi testes. qui nec rogati nec examinati testimoniū phibent eo absente cōtra quē testimoniū ferunt. Proinde in psona innocēti ps̄. ait. Insurrexerūt i me testes iniq; que ignorabā interrogabāt me. Sed nunq̄d detrahē pctm̄ mortale est? Dicendū sm Alex. de halis in. ij. di. j. q̄ detractio q̄nq̄ est pctm̄ mortale q̄nq̄ veniale. Nomē tñ detractiōis sonat amplꝰ in mortale: sicut reputur in scriptura sacra. Est siq̄dem veniale dū de alio vor malū ex leuitate: nec est ibi nocēdi volūtas. nec etiā ex circumstantijs aggḡuat. Si autē in pximi nocumentū ex deliberatiōe diutina rōis fiat: mortale ē. Scōm etiā Tho. Detractio sm sui rōnem ordinat ad denigrandū alicuius famā Auferre aūt alicui famā valde vtiq; gue est eo q̄ inter res tpales p̄ciosior vor esse fama bona. Unde Prou. xxij. Melius est nomē bonū q̄ diuitie multe. Nam p eius defectū homo impedit in multis bonis agēdis. Ideo Eccl. xli. dicit. Curam habe de bono nomine. Hoc eni magis pmanebit tibi: q̄ mille thesauri magni ⁊ p̄cioſi. Ideo detractio sm se loq̄ndo mortalissimū est peccatuꝫ hoc sm Tho. Utrum autem sit guitas huius culpe etiam rōne pbari potest. Nam tñ est damnū rei amisse p q̄to redimeret ab amittente et ad tanti restitutionē tenet auferēs amittenti in q̄tum possibile. Sed fama denigrata pdictis modis infamatiuis redimeret ab homine infamato si posset multo auro ⁊ argēto: imo q̄nq̄ sanguine pprio. Ergo i pscientie foro detractor ad restitutionem remanet obligatus. Unde dicit ex de regl. iu. in li. vj Non dimittit peccatum nisi rē. De fame restitutione ⁊ q̄ graue sit latius patet in q̄dragesimali de regl. chri. sermone. xlvj. arti. iij per totum. Deniq; valde detestabile est hoc scelus: quia non tñ remediū sibi ptrariū pficit q̄tum sua malicia officit. Amplius enim lingua detrabētis potest nocē: q̄ excusatoria seu laudatoria posset pficere. maxie cum hoies pniores sint ad credendū ⁊ ad memorie cōmendandū mala q̄ bona. Sit quidem qui malum dicat. pfecto in pmptu est q̄ illō credat. Venenū semel hibitū plus grauat q̄ tyriaca pluries sumpta remedium daret. Sagitta q̄q; humano corpi infixa vulnerat in momēto: sed medicamia illi non pſunt nisi longo exprimento. Contra eos q̄ pficiūt libellos famosos ⁊ ptra illos inuenientes ⁊ nō statim destruētes. sed dolose publicātes: penegūissime instituē sunt sm canones. s. flagellatio ⁊ excōicatio vt patet. v. q. j. qui in alterius. et. c. hi qui. Et si pstat qui fecerit pōt accusari atq; deponi. cū gue pctm̄ sit atq; accusatione ⁊ pdemnatiōe dignissimū. xxvj. di. §. nunc autem. Scōm vo ciuiles leges pena taliū decapitatio est. c. ō famo. libel. l. vnica. v. q. j. Si quis famosum libellū. Et quilibet de pl'o potest accusare hos tales. Quādo etiam accusatori pcium pstituit p modo accusate psone vel si est seruus in libertatez pducitur. ff. de iniur. §. fi. Et li. fa. lex. §. fi. et. C. c. l. vnica. Ex dictis patet q̄ detractio ē secreta bona occultare. occulta bona denigrare. bona i mala inūtē. bonis mala miscē. occulta mala mānifestare audita mala augmentare: atq; crimia falsa ponē q̄ sūt septez dracō

nis.i.detractionis capita. De quibus Job. ait habens capita septem. ¶ Scōa est operatio transgressiōis: quia p hos septez detrahendi modos offendit oia p̄cepta dei. tā tria prima p̄me tabule que ptinent ad deū: q̄z septem secūde tabule que ptinēt ad primum. Quia ex his septem detrahendi modis: sequunt̄ p̄uaricatiōes decē p̄ceptoꝝ dei. Unde subditur. Et cornua decem. ¶ Tertia vero opatio est gloriatiōis. quia talis detractor de septuplici modo detrahēdi cum p̄summatus fuerit in malicia gloriat. Ob quidez crimina irremissibilia facit. Unde subdit. Et i capitib⁹ suis septē diademata. i. gloria de septuplici detrahendi modo. p quē primo infamatur. Cui p̄s. ait. Quid gloriari in malicia tē. Sicut enī p̄fusio de peccato initiū est salutis: sic de malicia gloriari est p̄summatio p̄ditionis eterne. Et hoc est p̄cm̄ p̄summatum q̄ generat mortem Jac. i.

Articulus. iij. de his qui auditis detractiōibus in eternum periclitantur.

In tertio mysterio apitur ipsi⁹ detractiōis pestifera p̄tamiatio. Et de hoc subdit. Et cauda eius trahebat tertiam p̄tem stellarū celi: ⁊ misit eas i terram. Porro cauda draconis circūuentiua malicia est aie detrahētis seu lingua eius putiosa: cum qua detrahēdo tertiā partem audientiū illam piclitari facit. Ideo subdit. Trahebat tertiā partez stellarū celi. Quid p stellas celi nisi christiani viri q̄ celestis p̄uersationis esse deberēt: Unde de illis iustis Baruch. iij. dicit. Stelle dederūt lumen i custodijs suis. Tria sunt hoium genera qui audiunt detractores. Primi p̄seruant. scōi defendant: tertij p̄taminant ⁊ piclitant.

De septēplici remedio ne homo ex auditu detractionū contaminet ⁊ corrumpat. Cap. j.

Primo ꝛo sunt quidam audiētes detractiōes. qui a p̄tamiatiōibus loquentiū p̄seruant: ⁊ detractionibus non credunt. Et licet audiunt corpe: ob audiunt tamē mente. Ad q̄ faciendū septēplici remedio vtendū est. Primū dicit p̄tristatio. scōm elōgatio. tertiū rep̄hensio. q̄rtum humiliatio. q̄ntum recordatio. sextum stabilitio: septimū compassio. ¶ Primū remediū p̄tristatio denotat. Debet enī homo cū audit detrahentē tristem ostendere vultum. Unde. vj. q. j. c. ex merito dicitur. Nemo inuito auditori libenter refert. Et Prou. xxv. Uentus aq̄lo dissipat pluuias: ⁊ facies tristis linguā detrahentem. Ubi glo. Si hylari vultu detractorē audieri: tu illi das fomitem detrahēdi. Si autem tristi discit libenter non dicē: q̄ dicerit non libenter audiri. Unde Hiero. ad Rusticū monachuz ait. Sicut sagitta si mittat̄ p̄tra durā materiam nō nunq̄z immittētē reuertit̄ ⁊ vulnerat vulnerantē: ita detractor cum tristem faciē viderit audientī imo non audientī. sed obturantis aures suas ne audiat iudiciū sanguis: illico p̄tice scit. pallet vultus. herēt labia. saliua siccatur. ⁊ p̄ q̄ p̄seq̄ns a detractione desistit. ¶ Scōm ꝛo remediū est elongatio. s. a p̄spectu detrahentis se elongare: ⁊ si sine magno periculo fieri p̄t statim abire. iuxta illud Prouerb. iiij. Detrahētia labia p̄cul sint a te Unde Hiero. Si deest auditor deest ⁊ detractor Et alibi q̄ ait. Nō min⁹ aurib⁹ q̄z lingua fugias detractionē. Nam detractor duz videt te non libenter audire: non facile p̄t detrahē. ¶ Tertiū remediū est discreta rep̄hensio vt obiurgatio. Exemplo christi Jo. xij. qui cōtra iudā ⁊ p̄tra alios discipulos p̄tamiatos p iudā ac detrahētes. p̄tra magdalenā eo q̄ fudisset̄ supam vngēti nardi pistici p̄cioſi ait iesus. Sinite illam tē. Ite p̄p̄t eandē causaz eisdem ait Matth. xxvj. Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonū opata est in me. Exemplo quoq̄z dauid qui de se ait. Detrahentem secreto p̄timo suo hunc p̄sequebar. Exemplo etiam Job qui in. c. xxix. de se ait. Conterebam molas iniqui. id est. detractoris ⁊ de dentibus illius auferebam p̄dam. ¶ Quartum remediū est hūiliatio. p quam homo recurrat ad archana p̄scientie sue. atq̄z remiscat̄ quia multa cōmisit ex quibus ex gratia dei infamiā nō incurrit: vt ex p̄sideratione p̄prioꝝ peccatoꝝ que tangunt eum. ⁊ pungunt p̄scientiā suam. peccata nō ponderet nec p̄sideret aliena. Quis vnq̄z foret qui si acutis spinis in auribus pungeretur attenderet detrahēti. Grauius enī debēt mentem pungere patrate culpe: q̄z carnem pungentes spine. Unde per ecclesiasticum xxviij. precepit dñs dicens. Sepi aures tuas spinis. id est. p̄scientie tue stimulis ⁊ noli audire linguam nequam. ¶ Quintum remedium est recordatio. s. q̄ de alio vel de te multa mala fuerint dicta. de quo certissim⁹ es quod erat oīno oppositum vel incompabiliter fuit minus malum. Sic pensandum

est q in hoc casu simile esse potest. Non enī parui crimis est prava sentire de rectis. Jō j. Cor. iij. dicit. charitas non cogitat malum.

Sextum remediū est stabilitio. s. ne de facili hō credat. Nam Eccl. xix. dicit. Qui cito credit: leuis ē corde. Unde Hiero. Si essz i nobis diligentia ne passim detractoribꝰ crederemꝰ: iam oēs timerēt detrahē. Ūñ Isid. iij. li. ō summo bo. ait. Non solū ille reꝰ est q falsum de alio pfert: sed is qui cito aurē criminibꝰ prebet. Septimū remediū est compassio. qua. s. homo compatit his q̄bus detrahitur iniuste: imo si homo esset certus de malis de quibꝰ primus infamat compatiēdum est ei. ac p hoc hō induit viscera pietatis ne scandalizet ex primo⁊ malis. Exemplo quidem mēbro⁊ primis compatiendum est. Unde. j. Cor. xij. Si q̄d patit vnū membrum compatiunt ei oia mēbra. Ūñ. j. Pe. iij. Estote inuicē compatiētes fraternitatī amatores ⁊c.

De his qui ⁊ si non mortaliter saltem venialiter ex detractionibus in mente contaminant.

Capitulum. ij.

Secūdo ꝺo sunt q̄dam qui a detractionibꝰ defensant. Hi sunt q̄ licz detractoribꝰ nihil determinate credant: tñ aliquo modo in fide vacillant ⁊ aliqualit infirmant ergā illos quibꝰ detrahere audierūt. non tamen omo credēdo iudicāt illos. aliqua tamē de illis suspicio mentē illorum ingredit. Hinc ꝟm glo. sup illud. j. Cor. iiij. Nolite ante tps iudicare. ⁊ si suspitiones vitare⁊ non possumꝰ q⁊ homines sumꝰ. iudicia tamen. i. sniās diffinitiuas ptinere debemꝰ. atq cū suspicto ppulsauerit mentem: orandum est cum ps̄. qui ait. Amputa opprobriū meum q̄ suspicaꝰ sum: quia iudicia tua iocunda. licet autez homo non credat que audit mala. peccatū est tamen: saltem veniale: et graue libenter accōmodare aures ad audiendū de primo suo malum. potest etiam q̄ñq esse mortale. tanta detractiōe complacentia esse posset ⁊ saltem semp magnuz periculū est. tamen vbi non ꝓcurrit mortal culpa in hoc scō genere hoium nūari potest.

Q̄ in pticipatiōe detractiōis homo tripliciter peccat. ⁊ q̄ ex detractiōe innūera oriūt mala.

Capitulum. iij.

Tertio sunt quidaz q̄ ex detractionibꝰ ptaminant ⁊ pereūt. Scōm Alexan. de halis. Triplicit peccare potest audiens detractionē. primo si taceat. scō si delectat: tertio si inducat.

Primo si taceat. Potest tamē ptingē q̄ homo taceat ex triplici vario respectu. Primo ex timore. scō ex negligētia: tertio ex verecundia. Propt has enī causas non reprimere detrahentē peccatū est: nihilominꝰ multominus q̄ detrahē. Et plerumq est veniale. Potest etiam hoc esse crimiale maxie ꝓpter tria. Primo quia alicui incūbit ex officio seu gradu corrigere detrahentem: nec hoc facit. Contra quos Bern̄. Non licz tacere cui ex officio incūbit vitia redarguere. Scō ꝓpter piculū q̄ ex illa detractiōe sequi potest. Tertio ꝓpter radicē qua timor hūanꝰ q̄ñq potest esse mortale peccatū sicut alibi patet. Propt hec tria dicit. lxxxvj. di. c. faciēti. Nō caret scrupulo ꝓcessiōis occulte: qui manifesto facinori desinit obuiare. Scō peccat homo si delectat. s. audire detractionez ⁊ h ꝓpter odiū eius cui detrahit. Et talis nō minus peccat q̄ ipse detractor: sed q̄ñq magis ꝓpter maiorē ōlectationē. Ūñ Bern̄. ad eugeniū. Uelle audire ⁊ detrahere quod horribili damnabiliꝰ sit non facile est diffinire. Et iterum idem ait. Detractor ⁊ detractoris libenter auditor vtriq diabolū habz. Ille i lingua: iste ꝺo in aure. Ex quo patet q̄ ât detractiones audis tot in auribꝰ demones recipis. Unde Aug⁹. Non accōmodes aures tuas ad ꝓcipiendū verba detrahētis: ne accipias mortē in aia tua. Detrahēti enī ⁊ audiēti aie vtriq esca mortis est detractio. Ūñ. xj. q. iij. c. nō solū ꝺz. Nō solū ille reus ē. q falsum de alio pfert: sed etiam is q̄ aurē ciro criminibꝰ p alio pbet. Ūñ Hiero. Nō licet tibi vituperationē alteriꝰ libenter audire: q⁊ nec ab alijs optas recipi tuā. Alius q̄ ait. Quez delectat audire turpia loqui prouocat. Unde Hieron⁹. ad Nepocianū ait. Caue ne linguā vel aurē habeas pruriētes aut alijs detrahas: aut alios audias detrahētes. Tertio q̄ peccat homo si ad detractionē inducat. Et tal amplio⁹ q̄ detractor offendit: q̄ñ ꝺ ex maiori malignitate pcedit. Et tal oium maloꝝ q̄ ex cā ab eo data pcedūt corā deo debet reddē rōnez. Ūñ ex de iniurl. et dā. ꝺz. Qui occasionē dāni dat: dānū dedisse videt. Oēs igitur qui mortaliter ⁊ impenitenter ex auditis detractionibus peccant. tertia pars sunt de qua hic Job. ait. q̄ draco cauda sue trahebat tertiaz

partem stellarū celi ⁊c. Quia detractio p cir cummentiuā maliciam detractorum stellarū celi. id est. mentiū que veluti stelle p firmita tem spei debent esse fixe i celo. p ꝓsensuz mor talis culpe tertiā ptē .i. dānabilit corruptos obstinate ad terrā trahit. Porro ei h plaga muscarū hoies corrūpēs. De q̄ dr Exo. viij. Venit musca gr̄uissima i domo pharaonis ⁊ seruoꝝ ei⁹ ⁊ in oēm terrā egypti: corruptaq̄ est terra ab hmōi musc: qz hoies terrena sa pientes corrūpunt ex auditiōe oblocutoꝝ q̄ sunt veluti pūgētes muſce. Qta aūt sit h ter tia ps oñdit glo. sup illud Prou. xxiij. De tractorib⁹ ne cōmiscear] qm̄ repēte surget p ditio eoꝝ. Vñ ait. Hoc specialit vitio piclitat torū quasi gen⁹ hūanū. Hec ē illa tertia ma ledicta lingua: de q̄ Ecd. xxviij. dr. Lingua tertia. s. detractiōis q̄ tertia dr nō tm̄ ppt cās in illo. c. dictas: sed etiā qz tertia ē ab illo cui loquit ⁊ cui detrahit. multos cōmouit. s. ad credulitatē auditoꝝ maloꝝ. Et dispsit illos de gēte in gentē ciuitates muratas diuituz destruxit. ⁊ domos magtoꝝ effodit virtutes ꝓpꝛoꝝ. s. ei credentiū ꝓcidit. s. vinculū chari tatis soluēdo. ⁊ gentes fortes dissoluit. s. ab ōbia supioꝝ suoꝝ. lingua tertia mulieres ve ritas. i. verecūdas. Et dr verit⁹ ta. tū. a vere or. eris. q̄si verecūdia timēs. Alij libri habēt viratas eiecit. s. de domib⁹ viroꝝ suoꝝ. ⁊ pri uauit illas laborib⁹ suis. q̄ respicit illam. s. ei credēdo nō habebit reqem: nec amicuz in q̄ reqescat. flagelli plaga liuorē facit. s. exteri⁹: plaga aūt lingue cōminuet ossa. i. virtutes qz vulnerāt mētē interi⁹. Scōm eni rectū iu dicū rōnis q̄ bñ ꝓsiderat oia mūdi scelera. oēs iniqtates ⁊ q̄si oēs hereses. scismata et impietates: ex tertia lingua hūt originē. O igit lingua nequā lingua tertia detractor]. O crudelitas infernal. O impia odij ⁊ inuidie ples. O pestifera lepra. Tu es q̄ discordia se minas tu sola ꝓculcas bonos. diffamas iu stos. paris scādala. piuria. falsa testimonia. accusatiōes iniqs. multiplicare nō cessas. tu lingua seua punis insontes. inter ꝓiuges scā dala ponis: infamas viduas. fallis ⁊ defloꝛ ras virgines. Tu pias ⁊ sacras religiōes cō fundis: simplices ꝓscias turbas. Tu rācoꝛes tu iurgia. tu liuoꝛes. iras ⁊ ꝓtentiones. rixas ꝓtumelias ⁊ scissuras suscitare nō cessas. di uisiones ⁊ ptialitates nutris ⁊ lactas. Tu so la pditiones gnās incēdia foues: homicidia patras. Tu fricidia pficidia mficidia ⁊ cete ras crudelitates. virulēta impietate cōmitt]. Tu sola federa frang]. in ꝓiuratiōib⁹ occu paris: separas amicos. multiplicas inimicos Tu sola dissipas ciuitates. destruis reg̃: cō foues tyrānos. Tu charitatē extinguis. de pmis iustos. magnificas impios: fidem de struis. spem q̄z ꝓfring]. ceteras virtutes im pia crudelitate pseque]. Tu oia scelera viui ficas ⁊ extollis. Quid plura? Tu angelos in demones ꝓuertisti. atq̄ de celoꝝ regno in eꝛ na suplicia deiecisti. ⁊ pfundasti pos paren tes nros: ac cū eo totum genus humanū de paradyso delitiarū ad tpales ⁊ eternales mise rias destinasti. Demū dei filiū tu sola in cru cis patibulo ꝓfixisti. Sed lapidē christū quē reprobauerūt p detractionē edificātes scri be ⁊ pharisei hic velint nolint factus est in ca put anguli. i. super oēm gloria sempiterna Cum quo ꝓregnare nos faciat ipse benedi ctus deus trinus ⁊ vnus. Qui viuit ⁊c.

Feria. v. post tertiam dñicam in q̄dragesima de detractione et remediis contra eam. Ser. xxx.

Stans super il lam impauit febr̄ ⁊ dimisit illā Lu. iij. et in euangelio hodierno. Satis habūdeq̄ ex p̄ceden ti sermone patet q̄tum sit opposita ⁊ aduer saria charitati iniqtas detractoꝝ: ac q̄te cō tagiōis sit audire eos. Jam igitur eamus ad explicāda remedia ꝓtra eos: cum non tm̄ pe reant detrahētes atq̄ vt plurimuz in puidi audiētes. verūetiā multi quibus detrahitur si. inde impatiētes fiunt. ⁊ febr̄icitāt veluti si monis socrus. Porro si diligent ꝓtra detrac toꝛes oponant remedia. de quibus dictu ri sumus. Stans dñs super illam. s. animaz patientē detractionē. impauit febr̄i. i. impio so adiutoꝛio suo ppulsabit detractionē. ⁊ di mittet illam. s. incolumē ⁊ quietaz. Pro eoꝝ q̄ solamine in ps. ciij. ppha ait. Draco iste quem formasti ad illudendū ei. In quibus verbis tria circa detractionē ꝓsiderāda sunt Primū est detractiōis pditio. ibi. draco iste. scōm est detractiōis pmissio. ibi. quem foꝛ masti: tertiū est detractiōis repatio. ibi. ad il ludendū ei. Et potest hic esse aliud thema.

Articulus primus q̄ oblocu toꝛ ppter tria draconi assimilatur.

Primo ꝓsideremus oblocutoꝛis cō ditionē de q̄ ps. ait. Draco iste. i. detractoꝛ iniqu⁹ ⁊ infernal q̄ dra coni merito cōpar: ⁊ maxie ppter

De remedijs cõtra detractiões

tria. Primo enī draco habitat i obscurī. scõo in aera se leuat volãdo: tertio libẽtissime habitat in spelũcī. Primũ in detractore designat intellectꝰ obcecationẽ. scõm mẽtī elationẽ: tertiũ volũtatī obstinationẽ.

Qd detractor ī detrahẽdo excecaꝫ in intellectu practico ꝛ si ñ in speculatiuo. Ca. j.

Primo xo sicut draco habitat i obscurī: sic detractoris intelligentia excecaꝫ. Ad cuiꝰ intelligẽtiam fm Alex. de hal'in. ij. Notãdũ est ꝙ duplex ẽ aiene lumẽ. Primũ est speculatiue cognitiõis. Secũdũ est lumẽ cognitiõis practice. q. s. hõ alteri vult bonũ: in altero sibi placet ꝛ displicet malũ. ꝑ detractionẽ aũt licet nõ ꝑueꝫ intelligẽtia detractiõis lumie cognitiõis speculatiue: ꝑuaꝫ tñ lumie cognitiõis practice. Nõ enī minꝰ a detractore cognoscitꝫ veritas speculatiua cognitiõe ꝙ magī illi displicet veritas bonitatī abomiatiõe: ac ei magī placet falsitas i malicie dilectiõe. Excecaꝫ igiꝫ in eo oculus practice rõnis cui nõ sapit qđ sapiendũ est: atq; sapit ei qđ nõ est sapiẽdũ: Idem vtiq; ẽ in re visus ꝛ gustꝰ: licet differãt ratione. Hic nẽpe ẽ oculus ille neq; de q̃ Mat. vj dñs ait. Si oculus tuꝰ neq; fuerit: totũ corpus tuũ tenebrosum erit. Hic ẽ etiã gustꝰ hominis egri: cui amarũ videꝫ dulce ꝛ ecõtra. Nec vtiq; mirũ si excecaꝫ: cũ ꝓtinue festucas seu spinas. i. hoium culpas querit qbꝰ sibiꝑ si oculos detrahẽdo eruat. Vñ. xj. q. ij. c. inter verba Greg. ait. Quid aliud detrahentes faciũt. nisi in puluerẽ sufflãt ꝛ i oculos suos puluerẽ excitant. vt vñ plus xba detractiõis pflant: inde magī nihil veritatī videãt Talibꝰ enī Esa. v. i ꝑsona dñi ait. Ve vobis qꝫ detractoribꝰ q̃ dicitī bonũ malũ. ꝛ ecõtra ponẽtes tenebras lucem ꝛc.

Qd detractor ex temeritate iudicat aliena. Cap. ij.

Secũdo xo draco i aere volãdo se leuat. Et ꝫ designãt i detractore mẽtis elationẽ. q̃ temerarie iudicando detrahit vniũsos. Vñ Chryſ. in sermõe. ad ꝓtemnẽdũ ceteros oẽ vite nr̃e ꝑsumimꝰ tps. Aq̃ vitio nec seculi hoiem nec mõchum facile ẽ liberũ inuenire. Cõtra qs Esa. xxxiij dicitꝫ. Ve q̃ spernis nõne ꝛ ipse spernerīs? et cũ fatigatꝰ fuerī ꝓtẽnẽ ꝓtenerī. Jo Jacī. iiij. dr. Nolite detrahẽ alt'utꝫ frẽs mei: q̃ detrahit fratri aut iudicat frẽm detrahit legi aut iudicat legem.

De duricia cordis oblocutoris. Capitulum. iij.

Tertio xo draco i spelũcī morat libenter: ꝛ designãt i detractore volũtatis obstinationẽ. Vñ Raba. sup Leuitī. ait. Detractio pessimꝰ morbꝰ ẽ: ꝛ aspꝛimũ vulnꝰ. Nullo enī medicamie facile medicari põt. Hi sunt illi pũsi hoies ỏ qbꝰ Eccs j. c. dr. Perũsi difficile corrigunt.

Articulus. ij. q̃ ꝑ tria ꝑmittit dñs iustis aduersari oblocutores.

Secũdo ꝓsideremꝰ delatoris pmissionẽ. Vñ pñs. subdit. Quem formasti. s. tu deꝰ. i. formari ꝛ esse detractorẽ pmisisti. Propt̃ tria vtiq; pmittit deꝰ detractores detrahẽ innocẽtibꝰ atq; iustis. Primo ꝓpt̃ eoꝝ maiorẽ illũiationẽ. scõo propter eoꝝ maiorẽ roborationẽ: tertio ꝓpt̃ eorum maiorẽ inflãmationẽ.

Permittit deus oblocutores contra iustos vt ampliꝰ illuminentur. Capitulũ. j.

Primo inq̃ ꝓpt̃ eoꝝ maiorẽ illuminationẽ. ꝫ ẽ vt melīꝰ cogñscãt bonitatẽ dei inicitatẽ sui: ꝛ malignitatẽ mũdi. Qđ ꝓsideras dauid. ij. Regī. xvj cũ sibi maledicẽt semei ait. Dñs ꝑcedit semei vt maledicẽt dauid Et qz ista sunt occulta iudicia imo i electī singlaris bñficia dei: iõ subiũxit dauid. Et ꝗs ẽ qui audeat dicẽ quare sic fecit? Dimitte vt maledicat iuꝫ ꝑceptũ domini. Et licet dñs ñ iubeat detractori voluntatẽ pũsam: iubet tñ eiꝰ volũtatī effectũ vt. s. maiori luie aia illustret. Jõ inẽ bonos pmittit deꝰ regre malos: vt ꝑ detractionẽ eruditi ꝛ iustos. In hmõi mysteriũ Judicũ. iij. dr. he sunt gẽtes. s. detractoresī qs dimisit dñs in terra pmissiõis. i. in ꝑsenti vita: vt erudiret in eis israelem. i. populũ electuz. huiusmodi enī detractores euigilare faciũt ꝛ aperiunt intellectum iuxta illud Esa. xxviij. Sola vexatio. s. detractoꝝ dabit intellectum auditui. Hinc sancti doctores tanto lumie fuerunt radiati: quia semp passi sunt vndiq; detractores. vt patet ex eoꝝ scriptis.

Qd pmittit deus detractores aduersari iustis vt amplius in iusticia roborẽt. Cap. ij.

Secūdo ꝙ pmittit deus detractores insurgē ꝓtra iustos ꝓpter eorum roborationē maiorē. hmōi exemplū ponit Gen̄.li.de puidē tia dicens. Non est arbor magna neq; fortis: nisi quā frequēs ventꝰ incursat. ipsa enī vexatione ꝓstringit: ꝛ radices celsius figit. Ysa.vj.q.j.c. sunt plurimi, Greg⁹. ait. Sunt plerīq; qui vitam bonoꝝ fortassis amplꝰ q̄ debent laudant. ꝛ ne aliqua elatio de laude ꝓpat: pmittit deus malos in obtrectationē et obiurgationē ꝓrumpe. vt si qua culpa ab ore laudantiū in corde nascitur: ab ore vituperantiū suffocet. hec ille. Diligēdi sunt ergo ꝛ amplectāndi qui nos blasphemāt: q̄ ne ruamus vtiq; nos sustentāt.

Q̄ deus pmittit oblocutores contra iustos: vt amplius inflā mentur. Capitul. iij.

Tertio ꝙ pmittit deꝰ obtrectatores insurgē ꝓtra iustos ꝓpter eorum maiorē inflāmationē. Experimento ꝙ certissimo comprobat q̄ sicut ignis non tactus nec aliq̄ vento pulsatus cito deficit in seipso: sic vtiq; ignis ardentis dilectiōis i iustoꝝ cordib⁹ euanescit. nisi detractionib⁹ molestet. Unde Greg⁹. ait. Electorū desideria dum deꝑmunt adūsitate. s. detractoꝝ crescūt: sicut ignis flatu ꝑmit vt pualescat. ꝛ vnde extingui credit roborat.

Articulus. iij. ꝙ duodecim remedijs contra oblocutores.

Tertio ꝓsiderem⁹ detractiōis reparationē. De quo ps̄ subdit. Ad illudendū ei. Porro detractoribus oēs illudere debēt tam audientes detractiones q̄ etiam hi q̄s mordent detractores. De septē illusiōib⁹ ꝛ remedijs quib⁹ vti debent audiētes ipsas detractiōes dictū est in p̄cedenti sermōe arti.iij.c.j.

Pars prima articuli tertij de q̄ttuor primis remedijs contra oblocutores.

Primo ꝓsiderem⁹ q̄ttuor ꝑma remedia ꝓtra oblocutores. Primus remediū est pseuerātia in bona ꝛ recta vita. Scōm est nulla credulitas vel adherentia. tertū est ignorātia. q̄rtum est patientia.

Q̄ pseuerare in vita iusta obmutescere facit obtrectatores. Capitulum. j.

Primū remediū est pseuerātia i recta vita. h q̄dē obmutescē fac obtrectatores. Qꝺ ps exēplo Nasi. c.vi. ad regē. Da mihi ptātē vt interficiā draconē absq; gladio ꝛ fuste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picē ꝛ adipē et pilos ꝛ coxit parit fecitq; massas ꝛ dedit in os draconis ꝛ dirupt⁹ est draco. Per picem eni luxuria significat. Un̄ Eccl.xiij.ꝺ. Qui tetigerit picē coinq̄nabit in ea. Per adipem significat supbia. Un̄ ps̄. Prodijt q̄si ex adipe. i. ex supbia iniq̄tas eoꝝ. Et Job.xv. ait. Incurrit adūsus deū erecto collo: ꝛ pingui ceruice armat⁹ est. Per pilos auaricia denotatur. Jō Nūi.viij. leuit̄ ꝓceptū erat vt raderent oēs pilos carnis sue. maxime q̄ recrescunt: ꝛ similit̄ redditus tpales. Hec igit̄ tria igne feruēti dilectiōis coq̄nda sunt vt p bonoꝝ operū veritatē. i. p honestatē ꝓtra luxuriam. p hūilitatē ꝓtra supbiā. p ꝓtemptū tpalium ꝓtra auariciā: obturent oꝛa oium detractoꝝ. Un̄. j. Pe.ij. Sic ē volūtas dei: vt bñ facientes obmutescē faciat imprudentiū hominū ignorātiā. Per hūc modū ſm q̄ dicit in ps̄. laudabunt oēs q̄ iurāti eo q̄ obstructum est os loq̄ntiū iniq̄. Ait eni laudabunt scz in fine. i. laudabiles apparebūt: oēs q̄ iuranti eo. i. q̄ firmit̄ ꝓponūt obseruare ꝛ seruant mādata dei. Sicut de se ps̄. ait. Juraui ꝛ statui custodire iudicia iusticie tue q̄ obstructū est os loq̄ntiū iniq̄. i. detractoꝝ. Sic alibi ps̄. ait. Qis iniq̄tas opilabit os suum. Un̄. j. Regl.ij. Impij in tenebris ꝓticescunt. Per hūc modū dirūpit draco. i. draconina nequitia detractoꝝ.

Q̄ ex munere dei sit q̄ nisi ex leuib⁹ ꝛ insanis: detractoribꝰ nō adhibetur fides. Ca.ij.

Secūdū remediū est nulla credulitas vl̄ adherētia. Facit eni ex mia ꝺs ad ꝓsolationē electoꝝ suoꝝ q̄ detractoribꝰ nō credat: nisi a leuib⁹ ꝛ insanis licet vndiq; euomāt ꝛ seminēt virꝰ detractiōis sue ingerit ꝺs mētib⁹ auditoꝝ illud. j. Jo.iij. Nolite oi spūi credē. Hoc q̄dē remediū ꝓseuerātib⁹ i iusticia ps̄. ꝑmittit dicens. Deꝰ ꝓter et dētes eoꝝ i ore ipsoꝝ: molas leonū ꝓfringet dñs. In q̄b⁹ q̄dē verb̄ duo exp̄munt gn̄a detractoꝝ. Unū eoꝝ q̄ ponūt scis mata int̄ bonos. Et hi dētes merito dicunt. Nam sicut dētibus p̄sciditur cibus: ita per hmōi detractores iusti qui sunt cibus christi ab inuicez seperantur. Contra quos dicitur

Eccl. xviij. Susurro et biliguis maledict⁹. mlt̃os enī turbauit pacẽ habẽtes. Scõm autez detractoꝝ gen⁹ eoꝝ est qui iustoꝝ minuunt bona. Et hi dicunt molares. Nam sicut per molares molat̃ et minuit̃ cibus: sic p huiusmõi detractores iustoꝝ minuũt̃ bona opa. De talib⁹ aũt dicit̃ Eccl. xxviij. Plaga ãt lingue cõminuet ossa. i. fortia opa electoꝝ: que sunt virtutes. Hos igit̃ dẽtes et molares tũc deus pterit et pfringit: cuz gra sua fit q detractorib⁹ non credat̃. et maxime quia a iustis hominib⁹ excusant̃ sicut Job. xxix. fecisse testatur dicẽs. Conterebã molas iniqui. i. detractoris. s. p reprehensionẽ: et de dentib⁹ illi⁹ auferebã predam. s. p defensionẽ et excusationẽ

¶ Qz remediũ contra delatores est nescire ac nolle scire eorũ detractiones. ¶ Capitulum. iij.

Tertiũ remediũ est ignorãtia. s. cũ ex munere dei fit q homo nesciat detrahi sibi vel q virtuosi⁹ est referentes detractiões de se factas renuit audire. ¶ Noui quẽdam pdicatorez non mime fame. qui cum in q̃dam ciuitate pcurrẽte mag̃ pl'o dum pdicaret q̃dam ali⁹ pdicator iuuenis et ignarus licet videret sibi sciolus ad acq̃rendũ sibi nomen q cũ cessare ausus esset pugnare q̃tidie ptra pdicti predicatoris snias firmas detrahẽ non cessabat ¶ cum audiẽs ille pdicator exptus videsq̃ q detractori a discretis et cõiter a toto populo in oblocutiõib⁹ nulla adhibeat fidel. qõq in veritatis tuitione retondẽ illius detractiones nil aliud esset q̃ p̃m de pdicatori impatientia scandalizare seipsuz vilificare et cõturbare atq illum apud inscios et malignos extollere i excelsis: oĩb⁹ auditoribus suis atq deuotis auẽte q̃ valuit districte prohibuit vt nullus verbo vel scripto sibi aut socijs modo aliquo annũciaret aliq̃d de his que contra sanam doctrinã suã ille populi scãdalizator obloquerel. De qua prudẽtia tanti populi edificatio secuta est: q oẽs detractiones illius sup caput suũ retorquebãt. Et qõ mirabilius est trãsacta. Contra. in q̃dam solenni pcessione coram oi populo suadentibus hoc q̃busdã famosis viris detractor ille genuflectẽs exteriori saltẽ signo de pdicti oblocutionib⁹ ab illo veniam postulabat. Ex q̃ q̃dem prudentia in psimilib⁹ exemplũ multe edificatiõis et pacis sumendũ est. Nam teste Esa. xxxiij. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinẽ. et claudit oculos suos ne videat malum: ille in excelsis habitabit. Qõ fecit dicens. Factus sum sicut homo nõ audiens ꝛc.

¶ Quãdo a nobis patienter tolerandi sunt obtractatores. ¶ Capitulum. iiij.

Quartũ remediũ dicit̃ patientia. Scõm xo Alex. de hal̃ in. ij. Debet homo excidere causas detractoꝝ tm q scandalũ est dictũ vel factũ minus rectum pbens occasionẽ ruine. Si xo non potest oino in ipsis occasio subtrahi detrahendi: audiẽtib⁹ satisfaciendũ est tm psilius christi qui dicentib⁹ ei aplis Mat. xv. Scio quia pharisei audito hoc verbo scãdalizati sunt. Ait eni. Sinite illos ceci sunt: et duces cecoꝝ. Qõ etiam psiderat aplus. i. Cor. iij. ait. Mihi autẽ p mimo est vt a vobis iudicer. aut ab hũano die.: neq meipsuz iudico Nihil mihi pscius sum sed non in hoc iustificatus sum. Qui autẽ me iudicat dñs ẽ. Sed si repelli non possunt patienꝫ tolerãdi sunt. Ũñ Greg⁹. super Ezech. Cum lingue derogantiũ corrigi nequeũt eẽ animꝫ sunt p omia tolerande. nec obtrectatiõis sermo timẽdus est: nedũ vitupatio puersoꝝ metuit̃ vita recti opis deserat̃. et hoc seruari debet q̃n talis detractio non multũ nocet generãdo scandalum in cordib⁹ auditoꝝ. Proinde diligenti aliadũ sione psiderare debent maxime q̃libz famosi pdicatores. qui defacili detractiones plurimas patiunt̃: quõ questiõib⁹ inutilib⁹ atq vanis etiam solatij causa seu detractorie introductis. p patientiã satisfacẽ queant. Nam inutilẽ questionẽ p silentiũ solue prudentia est: duab⁹ xo reliquis p vultus hylaritatem et benignitatẽ non alit̃ p verba rñdere etiam si inde aliqui pturbent̃ p quib⁹ ramen orare debent vt deus corda eoꝝ illuminet et trãquillet. Aliter eni ex ptentiõe graue in se recipent detrimentũ in diminutiõe humilitatis et pacis et patie mit̃ et in primo scãdalum vt plurimũ generabũt vel nullũ fructum. Sumãt exemplũ a christo qui tempore passionis in examinatiõib⁹ suis ter et coraz tribus legit̃ siluisse. ¶ Primo coraz summo pontifice. Ũñ Mat. xxvj. dicit̃ surgẽs princeps sacerdotũ ait illi. Nihil rñdes ad ea que isti adũsum te testificãt̃. Et subdit. Jesus autem tacebat. ¶ Scõo siluit coraz herode. Unde Lu. xxiij. dicit̃ q herodes sperabat ab eo signũ aliqd videre fieri. Interrogabat autẽ eum multis sermonib⁹. At ille nihil rñdit ei.

Tertio etiam pilato. vñ Jo. xix. dicit enīz ibi q̄ interrogāte eū pilato ac dicēte. Unde es tu. Jesus autē rēsponsum non dedit ei. In p̄mo nos docuit silere inter p̄tumelias testium falsoz. In scō ẋo silere inter q̄stiones vanas ꝛ vane glozioſas curioſozuz. In tertio ẋo silere veritatem p̄priarū laudum. Unde fm Augl. vbi non rūdebat sicut ouis silebat dans nobis exempluz mititati. ꝛ vbi rūdebat sicut pastoz docebat ꝛc.

¶ Pars secūda tertij articuli de alijs q̄ttuoz remedijs contra obloquutozes.

Secūdo p̄siderem⁹ q̄ttuoz alia remedia p̄tra oblocutozes. Primuz est defensio. scōm est testificatio. tertiū est exēplatio: q̄rtū est compassio.

¶ Quando licet se ab obtrectatozibus defensare. ¶ Cap. j.

Primū remediū defensio dicit. Licet enī cozdis patiētia semp seruāda sit sicut dictū est: tamē q̄n imminet piculū aut necessitas vl̄ma supioris debent doctozes ꝛ p̄dicātes māsuete p̄meditate p̄udenť ꝛ humiliť rūdere: nō alto clamoze nec arrogāti vociferatiōe q̄z ex hoc scandalizari solent. ꝛ ne tū sub pallio inepte humilitatis extincto veritatis zelo ī arduis negocijs quidam subꝛepāt inercie tozpoz hereticoz detractiōib⁹. ꝛ graue scandalum ponentib⁹ in p̄spō dei. virili animo resistendum est. Unde Aug⁹. li. ij. de trini. Gratanť sūscipit oculū colūbinū pulcherrima ꝛ modestissima charitas. Dentem autem caninū vl̄ euitat castissima tutissimaq̄ humilitas: vel retondit solidissima veritas. Nō. s. fieri debet non amoze p̄uate glozie ꝛ p̄prie cōmodi tatis: sed respectu cōmunis vtilitatis. Jō fm Greg. in pastoꝛl. dicit. Qui p̄ua studet agere ꝛ tamen ad hoc ceteros vult tacere: ipse sibimet testis est quia plus veritate se appetit diligi q̄z contra se non vult defendi. Ita q̄z econtra dici potest q̄ plus se diligit q̄z veritatem que deus est: qui veritatis adūsarijs nō resistit vt sibi. s. pacem querat aut alijs non displiceat. Quia vt dicit ex de homi. c. sicut dignū. Non caret scrupulo p̄cessiōis occulte: q̄ manifesto facinoꝛi desinit obuiare. Unde Greg⁹. sup Ezech. omel. q̄ ait. Linguas detrahentiū sicut nro studio non debem⁹ excitare ne ipsi pereāt. ita p̄ sui malicia excitatos debemus vnanimiť tolerare vt nobis meritum crescat. Aliqn autē compescē ne dum ō nobis mala disseminat eoꝛ que audire nos ad bona poterāt cozda innocentiū cozrumpant. Item idem. s. ait. Ubi quoꝛ vita in exēplo imitatiōis est posita debent si possint detrahentiū verba compescē: ne eoꝛ p̄dicationem non audiāt qui audire poterāt. ꝛ p̄uis moꝛibus renitētes bñ viuere p̄temnāt. Unde fm Augl. in epla ad hyponēses. Detractozes cum ipsa scripture veritatē criminari aut at obscurare non possunt. hoſ q̄ quos p̄dicatur inducunt in odium: de q̄bus effingere q̄cquid in mente euenerit p̄nt. Uñ iam aplice p̄phetie tps videť instare. ij. Timoth. iiij. Erit eni cum sanam doctrinā non sustinebunt. Hec ille. Sic eteni christ⁹ phariseoꝛ maliciam publice ꝛ instātissime p̄futabat. sic etiaz apl's p̄tra pseudo apl'os acerrime ꝛ publice inuehit. Sicť veri p̄phete p̄tra pseudo p̄phetas viriliť pugnauerūt. Et Hiero. ī biblie p̄logis ac in epl'is suis idem fecisse apertissime demſtrat. Idem q̄z alij doctozes sancti p̄ loco ꝛ tpe mānifestissime apparet. Sicut Greg⁹. nazā. et beatus Bern̄. in suis apologijs fecisse p̄banť. Hoc aūt oibus p̄dicti expediens erat. ꝛ p̄similib⁹ necessariū est: ꝛ maxime q̄druplici ex respectu. ¶ Primo respectu detractoꝛ p̄tra quos inuehiť. vt eoꝛ malicia retondať ꝛ comp̄mať ꝛ fozte curetur. Scō respectu adherentiū vt ab'eoꝛ piculosa retrahanť sequela. ¶ Tertio respectu veritatis discipuloꝛ vt veritati ꝛ doctozib⁹ veritatis firmius inhereāt: aut ne a veritate vacillent. aut ne in illoꝛ inducanť errozes. ¶ Quarto respectu eoꝛ que sic detractozibus p̄tradicunt. quia ex hmōi vexatiōib⁹ fortius inflāmanť illumianť acuunť ꝛ solidanť ad veritatis amplexū ꝛ ad detestationē falsitatis atq̄ virtutis ꝛ vitioꝛ p̄tra que inuehunt: et armanť atq̄ pugnant. Fateoꝛ tū q̄ etiam p̄fati in hmōi zelo aliq̄n aliquid patiunť hūanū ꝛ veniale. difficile eni est vel modicum in his non excedere: ꝛ mediū sobꝛietatis tenere.

¶ Oꝛ contra obtrectatozes magnum remediū sunt testimoniū dei ꝛ conscientie nostre. ¶ Cap. ij.

Secundū remediū est testificatio. Cum eni cuiq̄z detrahiť p̄tra iudicium veritatis semp recurrere debz ad iudiciū dei q̄ ō in tñ est verum vt nec fallere velit nec valeat falli atq̄ cū coram deo viderit puram p̄scientiā suam ō fal

sis ⁊ temerarijs iudicijs detractoꝝ ⁊ credentium eie mime curare debet..exemplo Job qui.xvi.c.de seipso ait. Ecce enī in celo est testis meus ⁊ pscius meus in excelsis Ubi ait Greg⁹. Qui testem in celo habet si ab hoīb⁹ reprehendī non curet. Unī.xj.q.iij.c.inī verba idem ait. Inter verba laudantiū seu vituperantiū ad mentē semp recurrendū est: ⁊ si in ea non inuenīt bonū qđ de nobis dicīt magnam tristiciā in ea gnāre debet. Et rursum Si in ea non inuenīt malū qđ de nob loquūtur hoies in magnā debemus leticiā pslire Quid enī si non oēs laudant ⁊ pscia nos liberos esse demōstrat habem⁹ paulū dicentem. Gloria nra hec est testimoniū pscie nre. Job xo dicit. Ecce in celo testis meus. Si igitur nobis testis est in celo ⁊ testis in corde. dimittam⁹ stultos foris loq quod volūt. hec ille. Bern̄. quoq exponēs illud Cant.j. Recti diligunt te ait. Profecto bona psolatio ē cū blasphemamur bñfacientes a malis: si recti diligūt nos: oīno sufficit adūsus os loqntium iniqua. opinio bonoꝝ cum testimonio pscientie. Non veniat aīa mea i psilio detrahentiū qm̄ deus odit eos. Dicente apostolo. Detractores deo odibiles. hec ille.

¶ Qz exēplo dñi nostri iesu christi cui multipliciter detractū fuit tolerare debem⁹ patienter obtrectatores. ¶ Cap̄. iij.

Tertiū qz remediū est exemplatio. Scōm xo Sen̄. in epla ad Lucillum. Nulla tam modesta malicia vt malignitatis dentes vitare possit. Unde Chrys. sup illud Mat. xij. Indigñti quēadmodū si colūna erecta fuerit accepto pondere amplius pfirmaī. Si aūt modice obliquata fuerit non solum nō pfirmaī sed ampliusvadit ad latus. Sic ⁊ coz hois si rectū fuerit videns opa viri iusti audiens doctrinā sapientie eius etiam amplius pfirmaī. Sz si coz puersum fuerit non solum non pfirmaī sed magis ad inuidiā excitatur ⁊ magis puertī Quis etenī tam iustus ⁊ prudens. tantaq innocētia ⁊ modestia imo oīum decore virtutum exornat⁹. sicut benedictus dñs iesus christus: ⁊ tamen ąt detractiões ąt oblocutiones quot etiam sensit contra se vipereos dentes iudeoꝝ scribarū ⁊ phariseoꝝ: Inter ceteras xo detractiões triplicit detraxerunt Primo eius sapientie. Scō eius innocentie: tertio ei⁹ sequele. ¶ Primo ei⁹ sapiētie. Et h̄ tripliciter. Primo eius sapie naturali. Insde Jo.x. Demoniū habet ⁊ insanit. Quid enī auditis? Et Mar.iij. dicebāt. Quoniam in furorem versus est. Secūdo eius sapientie litterali ac legali dicētes Jo.vij. Quō hic litteras scit qm̄ non didicerit. Et qꝝ talis admiratio de despectiõe pcederet oīndit Mat. xiij. cum dicīt qꝝ scandalizabant̄ in illo. Tertio eius sapiētie spiritali reputantes eū hereticū Jo.viij. Samaritanū. i. diuino cultu hereticū vel saltem dubiū. Unde Jo. ix. dicunt. Nos scimus qꝝ moysi locut⁹ est deus: hunc aūt vnde sit nescim⁹. Ubi glo. Quod moyses docuit a deo accepit. hic aūt vñ acceperit nescim⁹. ¶ Scō detraxerūt eius innocentie. Et hoc etiam q̄nq modis. Primo asserunt illū peccatorē respectu sui dicētes Jo.ix. Nos scimus qm̄ hic homo peccator est. Et Mat.xj. Ecce homo vorax ⁊ potator vini. Secūdo dicunt illū seductorē respectu populi dicētes Jo.vij. Seducit turbas. Et Mat.xxvij. Recordati sum⁹ quia seductor ille dixit adhuc viuens. post tres dies resurgam. Et Lu.xxiij. Hunc inuenimus subūtentē gentem nostram ⁊ phibentē tributa dari cesari. Tertio asserūt euz blasphematorez respectu dei dicētes Jo.x. De bono ope non lapidam⁹ te: sed de blasphemia. quia cum tu homo sis facis te deum. Quarto dicunt eum transgressorē respectu legis dicentes Jo.ix. Non est hic homo a deo qđ sabbatum non custodit. Quinto dicūt euz operatorē in virtute diaboli. Unī Lu.xj. Et Mat. xij. In beelzebub pncipe demonioꝝ ejicit dēmonia. Et Jo.vij.et.viij. dicitur ei. demonium habes. ¶ Tertio detraxerūt eius sequele. Et hoc triplicit. Primo de vilitate discipulorꝝ dicentes. Nōne fratres sui sunt iacobus et iohānes? Secūdo de simplicitate ei credētiū dicētes Jo.vij. Nunqd aliquis ex pncipibus credit in euz aut ex phariseis? Sz turba hec que non nouit legem maledicti sunt. Tertio de vitiositate amicoꝝ suoꝝ dicentes Mat.ix. Quare cum pctōrib⁹ ⁊ publicanis manducat mgr̄ vester. Et Lu.xv. Erant appinquātes ad iesum publicani ⁊ peccatores vt audirent eum. Et murmurabāt scribe ⁊ pharisei dicentes quia hic pctōres recipit ⁊ manducat cum illis. Et Lu. xix. de zacheo murmurabāt dicētes qꝝ ad hoiem pctōrem diuertisset. Quid igitur miramur egre ferentes detractiões nos? pediculi miserabiles ⁊ miserandi? Qua insania dedigñmur. q̄ deniq stulticia, De mente ,elabī nīi salua-

toris exemplū audiam⁹ eū Jo. xv. nob annunciantē. Si mūdus vos odit scitote quia me priorem vobis odio habuit. si de mūdo fuissetis mūdus qđ suū erat diligeret. Et sequitur. Non est seru⁹ maior dño suo. si pse cuti sunt me ⁊ vos psequent. si sermonē meum seruauerūt ⁊ vestrū seruabūt. Exemplū etiam ad hoc aptissimū patet quia nunq̄ fuit ab initio seculi vsq̄ nūc. nec etiam in posterum erit aliquis iustus cui diūsimode non fuerit detractum. Nōne etiam ad tantā insaniam deuenerūt multi q̄ ipsi q̄ sūmo opifici deo q̄tidie detrahere non verent? Quid ergo mirū si de nobis vilissimis creaturis ali qui obloquunt?

Q Multum compatiendū est inuido cordi oblocutor. Ca. iiij

QUartum remediū est compassio. Compatiendū vtiq̄ est cruciatibus detractor. qui vtiq̄ fm eorū iudicium satis magni apparent. cum ex inuidia oriantur. Habent fm Alexan. in sua radice penam. Unde fm Augu. Amasti bene agentem. vixisti bono odore: inuidisti bene agenti. Imortuus es bono odore. Et Sen̄. Utinā inuidus in oīb⁹ locis oculos ⁊ aures haberet vt de oībus pfectibus quib⁹ inuidet torqueret. Diogl. pbus cum ei nūciasset amicus te amici cuncti vituperant. Oportet inq̄t sapiam ab insipientibus ferri. esse ei meliorē iudicat lingua mala q̄ carpit. Et Hiero. ad demetriadē. Hominū vilium satis est ⁊ suam laudem querē tium alios viles facere. Et iter ū Sen̄. Qui alienis malis sicut suis bonis letant. diuites sunt alienis iacturis: locupletes calamitatibus funerib⁹ imortales. Ex hoc enim discant p̄dicantes compati laniantib⁹ atq̄ eis detrahentib⁹: cum reprehendunt de sceleribus suis. quia necesse est medicū sapientē patiēter ferre infirmor fetores lamētatiōes atq̄ atq̄ clamores. Aliter similes sunt medico insipienti. qui dum egroti apostema nouacula frangit vult eum fleri. Qui potest dicere merito. aut pmittat me ex meo dolore clamare dum carnes meas inciditis: aut pmitte me incidē carnes vras ⁊ vos clamate. De p̄dictis duobus oportet vos alterū eligē.

Pars tertia tertij articuli de vltimis q̄ttuor remedijs contra oblocutores.

TErtio p̄siderem⁹ q̄ttuor vltima remedia contra derogatores. Primū est oportunitas. scōm est necessitas. tertium est honorabilitas: q̄rtū ē magnimitas.

Q Opportunū est cōtra iustos esse oblocutores. Cap. j.

PRimū autem remediū est oportunitas. Primus nempe oportuna est oblocutio detractori. Ut patz vj. q. j. c. oues. in fi. vbi dicitur q̄ iusto dei iudicio non nunq̄ adūsus bonos detractio excitat: vt quos vl domestica adulatio vel alioz fauor in altum extulerat detractio humiliet. Cuius ratio fm Alexā. de hal est. Quia sicut per adulationez mentis oculi claudunt ⁊ excecant: ita p detractionē aperiunt ⁊ illuminant. Cum enī homo videt sibi detrahi si stulticia in eo non laborat puertit se ad p̄sideratiōnē infirmitatis sue. querens ac pquirens si quid sit reprehensibile in eo ⁊ sic humiliat ⁊ emendat. Un̄ Greg. Qui per laudes a se exire potuit: ptumelijs compulsus ad se redit. Hinc dicit apostolus Per arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris. per gloriam ⁊ ignobilitatē: p infamiam ⁊ bonaz famam. vt seductores ⁊ veraces: sicut q̄ ignoti ⁊ cogniti. quasi morientes ⁊ ecce viuimus: vt castigati ⁊ non mortificati. quasi tristes semper autem gaudentes.

Q Quotum iustis necessarij sunt derogatores. Capitulum. ij.

SEcundū remediū est necessitas. Debet enī mēs illumiata pensare q̄ deus micos de necessitate permittit detractores insurgē contra iustos: vt p viam virtutū cautius incedant. Un̄. j. Pe. ij. dicit. Conūsationē vestram inter gentes habētes bonā vt in eo qđ detractant de vobis tanq̄ de malefactoribus: ex bonis opibus vos p̄siderantes glorificēt deum in tpe visitatiōis. i. qñ a deo illuminabūtur. Unde Cant. ij. Sicut lilium inter spinarū compūctioib⁹ tacto merito compat cum dicit. sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Liliū nempe spinis plus redolet punctū. Jam xo attractū ⁊ attritū seu pfractum fetet. Sic vtiq̄ iustus linguis detrahentiū punctus plus redolet: si equanimiter portat. Si xo impatiēs est atq̄ pfract⁹ et ab inceptis desistit fetet. Hinc Pe. raucū. ait. Utrum fortem excitat ad virtutis exercitium alieni laboris aculeus: nec mentī oculo torpore pmittit inuidia detractor. Jacob

qui in baculo suo iordanẽ trãsierat non rediſſet cum duabus turmis: niſi euꝫ inuidia eſau agitaſſet. Joſeph enī non impaſſet egyptijs niſi ipſum fratrẽ inuidia vendidiſſet. Scriptum quippe eſt. Abel eſſe non poteſt: quem cayn malicia non exercet. Unde Seneca. Inuidiã ferre aut fortis aut felix põt.

Qꝛ ſignũ eſt qꝫ honorãdi ſunt iuſti qñ detrahit eis. Cap. xij

Tertiũ remediũ eſt honorabilitas magnũ vero iuſtoꝝ teſtimoniuꝫ eſt qꝫ honorãdi atq; laudãdi ſunt etiam ab ipſo deo cum ipſe vituperarꝫ a mal. Unde glo. Hũi. xij. ait. Magnũ eteni beneficiũ conferunt detractores. Nunq; enī inuenim⁹ dñm tñ laudaſſe moyſen: q̃tum tunc cum detraherẽt ei ab aaron et maria. Unde dixit de moyſe Hũi. xij. In oi domo mea fidelisſim⁹ eſt. Ore enim ad os loquor ei palam: ꝛ non per enigmata ꝛ figuras deum videt. vide qd ſibi pene obtrectãtes ꝓtulerint. Quid autẽ laudis ſibi turpitudinẽ. illi ſplendorẽ. ſibi lepꝛam. illi gloriã. Unde Rich. ſuper Apoc. ait. Valoꝝ eſt ſp odioſa vita bonoꝝ ꝛ quẽ deus cõmẽdat ꝓꝛa uoꝝ ſermo blaſphemat. Inſup Greg⁹. ſup Ezech. ait. Qui autꝫ incredulꝫ ꝛ ſubũſores ſunt in ſuis ſermõibus derogãtes timẽdi ſi ſunt: quia valde ſtultũ eſt ſi illis placere querimus q̃s non placere dño ſcim⁹. Debẽt autem haberi in metu ꝛ in reuerẽtia iudicia iuſtoꝝ: quia mẽbꝛa oipotentis dei ſunt: ꝛ ꝫ ipſi in terra reꝓhendũt qꝫ dñs redarguit i celo. Nam puerſoꝝ derogatio vite noſtre appbatio eſt. Quia iam oñdit nos aliq̃d iuſticie habere: ſi illis diſplicẽ incipimuſ qui deo non placent. Nemo enī poteſt i vna eadẽq; re oipotenti deo atq; eius hoſtib⁹ gratꝫ exiſtere. Nam deo ſe amicũ ỏnegat: q̃ ei⁹ placꝫ inimico. Et inimicis veritatꝫ adũſabit q̃ eidem veritati in mente ſubiugaꝫ. Unde ſancti vir in voce libere increpatiõis ſuccẽſi eos ad ſua odia excitare non metuũt quos deũ non diligere cognoſcũt. Qꝫ ꝓpheta arden ter exhibens creatori oĩuꝫ: quaſi in munere obtulit dicens. Nõne q̃ oderũt te dñe oderã illos: ꝛ mei ĩimici facti ſunt mihi. Quaſi dicat. Penſa q̃tum te diligo quia tuoꝝ hoſtiũ excitare ꝓꝛa me inimicitias non ꝓmeſco. Hinc iterum dicit. Qui retribuũt mihi mala ꝓ bonis detrahebãt mihi quoniã ſubſecutus ſum iuſticiam. Bonũ valde eſt qꝫ iuſt⁹ tribuit: quando male agentib⁹ libera voce ꝓtradicit. ſed puerſi mala ꝓo bonis tribuũt cum iſtis derogant quia contra eos iuſticie defenſionẽ ſeruant. Non enī iuſti humana iudicia ſed eterni iudicis examen aſpicunt: et ideo derogãtiũ verba ꝓtemnũt. Hinc paulus chorintheis derogantib⁹ ait. Mihi autem ꝓ mĩmo eſt vt a vobis iudicer ꝛc̃.

Qꝛ animo magno ſpernendi ſunt oblocutores. Cap. xiij.

Quartum remediũ eſt magnanimitas. Grandi quidem animo vilipendẽde atq; nihili pendẽde ac oĩno deſpiciende ſunt detractoꝝ oblocutiões ꝛ derogatiões: nec etiaꝫ niſi in magna neceſſitate ſicut p̃dixim⁹ retundẽde. Unde Eccl. xxviij. Scõm enī ligna ſilue id eſt. ſm populi varietatẽ ſic ignis exardeſcit. i. ſicut ꝓualet ignita lingua oblocutoris: eo qꝫ mali derogantib⁹ faciliter cedunt. iuſti x̃o ꝓmanent incõcuſſi. Et ſubdit dicẽs Si ſufflaueris. ſ. ꝓtra dicẽdo quaſi ignis exardeſcit: quia multo amplius derogabunt. Et ſi expueris ſuper illam. ſ. oblocutionẽ videlicet vilipendẽdo atq; deſpiciẽdo illam: vt forte illam ad litterã ꝛ deſpectionẽ ſpuendo in terram quaſi ſup detractionẽ extinguerẽ. Et ſubdit dicens. Utraq; .ſ. ſaliua ꝛ detractio ex ore ꝓficiſcunt: quaſi ſaliua oblocutionis remediũ ſit. Saliua enī ieiuni ſtomachi ꝓtra venenũ ſerpentꝫ valere dicit: vt myſtice innuat q̃ ꝓtra draconinã detractionẽ ad illudendũ ei. ſpuicio ſuper terrã ꝛ quecunq; eius vera deſpectio optimo tyriaco merito comꝓbat. Per hec. xij. remedia verificat qꝫ ꝓpheta ad dñm ait. Tu ꝓfirmaſti in virtute tua mare: ꝓtribulaſti capita draconũ in aquis. Quid ꝑ mare niſi anime iuſte. quib⁹ oblocutores detrahere amaritudis cauſas ꝓeſtant: ſed virtute diuine gratie ꝓfirmant ne ꝑ impatientiã picliteꝛ. Tunc qꝫ ꝓtribuꝫ lat capita draconũ in aquis: qñ tribuit dñs multiplicatiões gratiarũ his quibus detrahebat. Et ſubdit etiam ꝓpheta dicens. Tu ꝓfregiſti capita draconũ. De quibus in. ij. arti. ꝓcedentis ſermõis dictuꝫ eſt. Que ſic ꝓfringit qñ ſupdicta remedia ſua benignitate opere adimpleri ꝓcedit. Hec q̃dẽ ſũt defenſiua remedia ꝓtra oblocutores ꝛ detractores. quibus cum dei adiutorio ꝓtegi poterimus: ꝛ cum eis ꝓtra delatores imaculati tranſire. Quod nobis largiri dignet dñs noſter ieſus chriſtus contra oões oblocutores ꝛ detractores magnificꝫ ꝛ glorioſus tri

umphator. Qui cum patre et spiritusancto viuit et regnat deus ⁊c.

Feria. vj. post terciam dñicaz in q̃dragesima de cõuersione samaritane. Expositio euangelij ꝑm mysticum sensum. Ser. xxxj

DA mihi bibere Joh. iiij. et in euangelio hodierno. Maria quippe et admirãda sapienta saluatoris: in hoc q̃ sepe animam ex amore querentem illuz et toto desiderio inardescentẽ ad eum fugere et obdurescere paret. Ac qñ aliam aiam vel eandem insectari videt. que suis inspiratoĩb⁹ ac vocationib⁹ quasi toto conamine ꝓtradicit. Videas Math. xv. q̃ mulier chananea affectione feruens. sollicitudine querens. clamoꝛib⁹ petens filiam. i. animam suam saluari deposcit Et nihilomin⁹ ihesus fugit obmutescit. ⁊ spreuit velud canem. ⁊ eam q̃dãmodo abhoꝛrere apparet. Et econtra hanc samaritanã isectari videt etiam suis inspirationib⁹ renitentez. Ait em̃ illi. Da mihi bibere. Ad literã. Quasi dicat. Fatigat⁹ sum ex itinere. quiesco lassus expectans. q̃ ad hunc fontez quisq̃z hauriturus accedat. tu me hic sedente primo mulier aduenisti. Sitio. Ꝛo da mihi bibere. Que salutis auidus dñs ihesus christus. fidem magis q̃z aquam bibere cupiebat. Et in hoc mystice designat q̃ talia nos derelinq̃re petit: quo ad pfectos: vt largiter dispẽsare quo ad alios vt per hoc possemus sua spũalia suscipere temporaliũ amore sublato. Felix mercatio christo dare nostra vicia et peccata: et eius accipere gratias ei virtutes. Felicioꝛ possidere celestia ꝓ terrenis. Felicissima christum possidere ꝓ nobis. Ad hunc finem samaritanam et q̃libet aiam dñs ducere concupiscit ideo subdit postulat dicendo Da mihi bibere. Triplicem amoris statum in anima sitiendo desiderat dominus ihesus christus: qui in serie presentis euangelij p ordinem mystice descriptus est. Primus est amoris incipientiz scds ẽ amoꝛ pficiẽtis: tercius est amoris pfecti. De quibus in pſona samaritane ꝓpheta i ps̃. xvj. ad dominum dicit. Probasti coꝛ meum ⁊ visitasti nocte. Ecce primũ. Igne me examinasti et non est inuenta in me iniquitas: ecce secũdũ. Ut non loquaꝛ os meũ opa hominũ: ecce tercium. Q̃ verbũ potest esse thema in euangelio occurrenti.

Articulus primus de amoꝛe incipienti et de triplici illuminatione eius.

PRimus est status amoris incipientis. Ũñ ꝓpheta ait. Probasti coꝛ meum ⁊ visitasti nocte. Triplici illuminatione fidei probando ⁊ visitando illuminat dominus noster ihesus christus noctez tenebrosam humani coꝛdis. Prima est christi incarnatio. secunda christi conuersatio. tercia christi ꝓsũmatio; que in serie euangelij mistice declarãtur.

Qꝛ lux fidei incarnati verbi humanum illuminat intellectuz

Capitulum. j.

PRima illuminatio est christi incarnatio: quia p suam incarnatiõem lux in tenebris lucet. De quo Joh. iiij. in euangelio hodierno mystice ait. Venit ihesus in ciuitatẽ samarie. i. in territoꝛio eius. que sez ciuitas samarie dicit sychar. Scõm ei Jerony. lib. j. hebraicarum questio. vicioſe eꝛoꝛ inoleuit vt legit sychar: dicit em̃ hebraice sychen. Juxta vo grecã et latinã consuetudinem sychima declinata est. ⁊ est nunc nõ sb dit metropolis samaritanoꝛum. Venit inq̃z iuxta prediũ quod dedit Jacob filio suo Joseph: Ge. xlviij. in fine. Et ꝑm Jerony. ⁊ alios doctoꝛes h̃ ꝓdiuz fuit tota ciuitas Mystice sychar interpretat humerus siue laboꝛ. ad hanc aũt ciuitatẽ venit ihesus qñ verbum caro factũ ẽ et habitauit in nobis. Tũc em̃ suppoſuit humerum suũ laboꝛibus miserie nostre. Prediũ ergo quod dedit Jacob Joseph filio suo est incarnatõis mysteriũ. qõ Jacob futurũ ꝓ nunciauit esse in christo in oi gr̃a ⁊ gloꝛia preoibus incõpabiliꝛ aucto. Joseph autẽ interp̃tat auctus. Erat aũt ibi fons Jacob et puteus. Ad literam aũt dictus est fons Jacob: tũ quia ipse foderat. tum quia fuerat dominus eius. longo em̃ tpe stetit circa sychen sicut colligit ex Ge. xxxiij. Nam dina facta est nubilis etatis que tamen vixerat triẽnis vel q̃driẽnis qñ Jacob venit in sychen sicut ex precedẽtibus q̃nq̃z capitlis colligit. Mystice ad puteum terrenoꝛum christus aduenit: cũ carne assumpta sustentãdi il'ã curam habuit: ꝓpter qõ sic. j. patebit aquã petijt vt meꝺ cus.

Qꝛ radiosa christi conuersatõ si fideli oculo consideret illuminat coꝛ humanũ. Capitulũ. ij

De conuersione samaritane

Secūda illuiatio illuminās cor hūanū est xpi puersatio. Quia ois eius actus et vbuz admirandum est lumē ad effundendū tenebras intellectus: iuxta illud ois xpi actio nra est instructio. Et de hac Joh. in mysteriū subdit dicēs Jesus igit fatigatus ex itinere. Quid em fuit tota xpi vita nisi via regalis pueniendi ad vitaz eternā: sicut ipe Joh. xiiij testat dicens. Ego suz via veritas et vita. Qstripliciter exponi pt Primo modo ego via nō errās. Naz de omibus q nō secuti sūt nec sequunt xpm prophetā ait. Errauerūt in solitudine inaquosa viam ciuitatis habitaculi nō inuenerunt. Ego sum veritas nō fallens. vnde ps. Fidelis de in oibus verbis suis: et sctūs in oib opibus suis. Ego sum vita indeficiens. Proinde Lu. x. dr. Maria optimā partem elegit: que non auferet ab ea Scdo modo expoit sic. Ego via ducēs. vñ Prouerb. iiij. Ducaz te p semitas equitatis. Ego sū veritas lucens. vñ Abdalach. vlt. Oriet vobis timētib nomē meū sol iusticie: et sanitas in pēnis ei. Ego sū vita pascens. ego sū ostiū rē. Joh. x. Per me si qs introierit saluabit. et ingrediet. scz ad pemplationē mee diuinitatis: et egrediet. scz ad pemplationē mee hūanitat et pascua scz glie inueniet. vicz in vtroqz Tercio modo exponi pt Ego sum via in exemplo. vñ Joh. xiij. ipe ait Exēplū em dedivobvt qdmodū ego feci ita et vos faciat. Ego suz veritas in promisso. vñ ipe p prophetam ait. Que procedunt de labiis meis non faciam irrita. Ego sum vita in pmio. Unde aplus ad Ro. vj. Stipendia enim pcti mors: gratia autem dei vita eterna in cristo iesu domino nostro. Ecce q dominus iesus vt oīa nobis efficeret ex itinere sue pegrinationis fatigatus est.

Q p contēplationē passionis christi oculi nostre mentis illuminantur. Capitu. iij.

Tercia illuiatio q illuiat cor hūanuz est cristi pfūmatio scz p amorosissimā passionē crucis. Et de hac subdit Sedebat sic. i. simplr sup fontē. Ad litteram cōpassiue loquit. Ecce vox dñi sup aqs. Quesrōnales aucupaturus aduenerat in rhetibus verbi sui: in quibus vna prior capta et exceca ta iudex ad capiēdas alias fiat. Sed stulti vt conquerit dominus Jhere. ij. Me dereliqrt fontē aque viue scz q sum fons a q et nō aliūde aq viua emanat Mystice vo fons iste sup quā ascēdit dñs nr ihesus christus est sctā crux. Ipe em fons ē oim grāz q cūctis electis cōicāde sunt. Sicut pm mysteriū. Genesi. ij. dr. Fons ascendebat e terza irrigans vniuersam superficiē terre. Sup hūc fontē sedebat dñs q passione et morte sūma mētis tranquillitate posuit. nec a misterio vacat qd euāgelista cōmemorat dicens. Sedebat sic sup fontē. i. eleuatus et expansus in cruce: vt ostendat q talis modus expāsionis pueniētissim vtiq fuit ad oia ipetrāda a pietate pfna: ad oia diffundenda in electos filios charitate largiflua ad oia ad se trahēda virtute mirifica: ad oia amplectanda remissiōe plenaria et ad oia trāsfor manda vnione pacifica. Sup hūc igit fontez sedet q vult aquas mortuas mutare i vivas Ad qs oēs sitientes p vocem pphēticam iuitant. Cū. Esa. lv. ait Omēs sitiētes venite ad aquas: et qui habetis argēteū pperate et emite et comedite. Qto aūt caritati amore xpus p nra redēptōne sederit in cruce manifestat euāgelista dicēs. Hora erat quasi sexta. i. summo caritatis ac dilectionis ardore. et in summo estu passiōis et mortis. scz pro nobis se posuit filius dei christus.

Articulus. ij. de pficiēti amore in septē flāmis distinctis cum qbus a christo cor samaritane inflammatum est.

Secūdus est stat amoris pficientis aīa pdicti illuiatōib illustrata i desiderio dine dilectōnis excitat et igniculo qdāz qsi insensibili modo attrahit a mūdano amore dulcedinē dei. Vñ subdit Venit mulier de samaria. i. de regione samarie. Erat em de vrbe sychen sicut pz ex sequētibus haurire aquaz. Quid mulier significat nisi animā carnalem et sensualē que quodam modo paulatim ad spūalia sensualit trahit vt tandem omni carnalitate et sensualitate relicta pfecte in dinū amorē transformet et resoluat. Venit igit mlier qsi sitibūda auis hurire. scz hydria pcupie: aquā scz delectatōis humane nesci aia mea q hauritura es aquaz in gaudio de fontib saluatoris. Ja abijce sensualē delectationē et carnalē sensum. Talē animā christo miro artificio septē flammis seu ardoribus vulnerat et inflāmat et pficere facit ita vt in septimo ictu hydria pcupie orelicta moriat peccato et vita grē reuiuiscat christo. Et licet sex primis flāmis xpo aliquo modo resistat et paulatim semp in suo malo deficiat et in cristi bono pficiat ac pcedat tñ in pncipio quas-

si hostem alloquit cristus. tñ sic artificiose cõtra eã pugnat q illã oino expugñt: p has vicz septẽ amoꝛ flãmas. Prima est flãma amoꝛis sitiẽtis. scda est flãma amoꝛis largiẽtis. tercia amoꝛis desiderãtis. qrta amoꝛis euocantis. qnta amoꝛis reuelantis. sexta amoꝛis irradiantis. septima amoꝛis transformantis.

Prima flãma q̃ christus sitim z desiderñ ostendit anime peccatricis. Capitulũ. j.

Prima vo flãma est amoꝛis sitientis. Unde dicit ei ihesus. Da mihi bibere. Jam incipit sibulus aure tenuis. Preuenit em eam iesus vt cũ ppheta dicere possit. Psalmo. Psalmo eius pueniet me. Hy sitce aũt xps nõ mente sed coꝛpoꝛe fatigatus in cruce sitio pclamauit. Hũc aũt petit qa cõsensum mentis z opa mũda querit: atq; puta de suam gratiam repꝛomittit. Cristus igit pe tens obsequiũ experit coꝛ humanũ dicẽs Da mihi fili mi coꝛ tuũ. Sed euãgelista iterũ subdit. Discipuli aũt ei⁹ interim abierãt in ciuitatẽ vt cibos emerent. remãsit aũt iesus. Ad literã forte ppter coꝛpis lassitudinẽ. et etiã nõ sic erat condecens q ipe in persona ppꝛia cibos emeret. Samaritana aũt porum ei negauit: z q̃si emulũ et hostẽ iudeum dñm appellauit. Tñ subiungit. Dixit igit ei illa mulier samaritana: q̃si aspiciẽdo euz distoꝛte. Quõ tu iudeus cũ sis bibere a me poscis que suz mulier samaritana? Loquerat em iudeuz tam ex aliq̃ differentia lingue. q̃ ex christi habitu: q̃ etiã ex gestu z aspectu illi⁹. Non tñ loquit de eo edificata: sed pori⁹ ppter rẽ insolitaz admirata. Ideo addit. Non em coutuntur iudei samaritanis.

Quõ sub spe doni dñs aiam allicit atq; miro artificio ad se eam trahit. Capi. ij.

Secũda est flãma amoꝛis donantis Nã vt eam alliciat iaz aperit ei donuz suũ magnũ. Tñ subdit. Rñdit iesus scz nõ ad interrogata sed interꝛogãda et ait ei. Si scires donuz dei. Nec dicit q̃le dei donũ. sed absolute z gnãliter dei donũ. Et maxie ppt duo. Primo qz loquit de illo supmo dono. scz de spũsctõ qõ solũ simpliter et absolute dicẽdũ est donũ: respectu cui⁹ sunt nihil oia alia dona. et absq; ipso oia sunt inutilia vt dãnosa. Scõo qz nonduz vult mulieri se dare et explicare sed solũ ad aliqd valde arduũ mẽtẽ illi⁹ excitare et leuare: et b ad astruendus subdit. Et qs est qui dicit tibi Da mihi bibere. Per hũc qdẽ loqndi modũ ingeniose excitat eã ad eũ estimandũ aliquẽ magnũ vt potentẽ in donis dei: tu forte petisses ab eo Mõ em b dicit q̃si dubitãs an ipa petisset b si duo pdicta intellexisset: b triplici ex cã sic locutus ẽ. Primo ad ostẽdendũ libertatẽ arbitrij nri z ptingẽtia actuũ ei⁹. Scõo ad instruẽdũ in hmõi dubijs seu pfundis sobrie loq. Tercio ad forti⁹ affirmandũ qõ dicẽ intẽdebat. qz min⁹ dicẽdo sepe ampli⁹ significam⁹. Sepe ei p dubitatiuũ aduerbiũ forti⁹ intendim⁹ affirmare. Juxt qõ. j. ad Coꝛ. vij. oñdit. Puto q̃z ego spm dei habeã. Nec inqt. Puto q̃ dubitans: b potius cũ sobrioꝛi mõ loquẽdi intẽdit forti⁹ astruere. qõ ipse sup ibi premisso virginitatis pfilio hz plene sensum z spm dei. Et addit dñs dicens. Et dedisset tibi aquam viuam. sm em Augusti. Solum illa aqua dicitur vulgalit viua: q̃ de fonte egrediẽs non discontinuat a fonte. Proinde cisterna: is z piualis aq̃. vel aqua vasis vel lacus iam pꝛius sumpta õ fonte non dicit aq̃ viua. Et sumit hoc ab actu vite continue egredientis a coꝛde tanq̃ a fonte manante et quasi pꝛtinue scaturiente. Per talem em aquam gratia gratũ faciens designatur que sola sue coꝛig. n. id est spiritui sancto iuncta est. Hoc est donum dei: qõ nunq̃ sine spũsancto est: imo sine tota trinitate esse non potest. sed cuz aqua illi⁹ putei seu fontis hoc modo non esset viua si mulier intelligens extitisset: merito aduertere potuisset. q̃ christus loquebat de aliquo genere aque viue. Ipsa autem intellexit q̃ vel christus loquerek de aqua viua illius putei: aut de aliqua alia eiusdez generis longe ampli⁹ meliore: iam tñ incipiẽs delectari ex aq̃ scaturitione tota in sensibus sistit tota. ex naturali moꝛe atq; arte argumẽtum rñdẽdi cudit: nec displicent mlieri dulcia verba christi sed de aqua viua ne dare possz vndiq; cõglobatiz sibi ptraria argumenta occurrunt. Ideo dicit ei mulier. iam in reuerentiam eius transiens Pñe. Ecce tam eum dñm vocat. Nec in quo hauries habes. et puteus altus est. Vere hydriam cõcupiscentie non habebat ihesus. z puteus voraginis voluptatis altus. i. pꝛofundus: et longe erat ab eo. Unde igitur habes aquam viuam? Jam seculũ hoc nequam penitus illa caret. Nonne tu maioꝛ es pfe nro Jacob. sm Bedam vocat eũ patrẽ qz sb lege Moysi viuebat. Uz sm Chryſ. ppbas ñ acceptarent. z vrbẽ sychẽ quã iacob filio suo dederat: in singulare donũ ipi possidebant. qui

dedit nobis puteū. i. fodit ⁊ fecit. Et sic tādez eius bñficio ad nostrum vsū puenit: et ipe ex eo bibit. scz ꝓpter bonitatez ei⁹ ⁊ filij ei⁹ et pecora scilz ꝓpter affluentiā eius.

Artificioso modo trahit deus animam ad desiderium eternoꝝ Capitulum tercium.

Tercia est flāma amoris desideran-tis eo ꝙ ad noiatū ⁊ q̄dāmodo oñ-tum donū incendit desiderū eius Et ex hoc illam inflāmās. Respon dit iesus dicens. Dis qui biberit ex hac aqua sitiet iterū. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei non sitiet ineternū. ꝫ aqua quaz ego dabo ei fiet in eo fons aque saliētis in vitam eternam. Aduertendū est ꝙ tres ꝓprietates atq; notabiles naturas attribuit xp̄s huic aq̄ sue: que est idē ꝙ spiritus suus ⁊ gratia. Pri ma est sacietas. secūda est fontalitas: tercia ē potestas Prima est sacietas oēz sitim ⁊ cau-sam sitis excludens: quia non sitiet ineternū Quasi dicat. Non de puteo isto aut de alio fonte talis aqua haurienda est: ꝫ fonte ꝓce-dit eterno. infunditur nō haurit. supinato ñ in terram euerso bibit oze. Hec non potat in vase sed in eterno fonte quoniā apud deum fons vite est. Questio prima. Sed quo modo bibens hanc aquā. gratie nō sitiet inet nū: Dicendū ꝙ hoc pluribus modis verifica tur. Primo pro q̄to extinguit mortalē culpā ⁊ ꝓcupiscentiam terrenorū. Secūdo pro q̄to spe certa et infallibili q̄dāmodo iam bibat fu tura glia btoꝝ. Tercio vt sit sensus non sitiet ineternū. i. ꝓducet ad statum in quo sitire nō poterit. Quarto quasi dicat licet ad presens sitiat non tamen sitiat in eternū. Quinto aūt potest esse sensus. Qui aūt biberit ex hac aq̄. quam ego dabo ei. biberit inq̄ habunde ple ne. et vsq; ad summū scz sicut qui biberit in statu glorie: non sitiet ineternum. Qui autem bibentes hoc sitirent: nō est ex defectu aque. i. spūssancti sed potius ex modicitate bibendi. Questio secunda. Sed nūquit beati de siderant semper bibere dei suauitatem: et sic p ꝓsequens semp sitiunt. Ad hoc dicendum ꝙ sumit hic sitire ꝓut sonat defectum penalē Unde ꝓprie sitire est desiderium cum angu stia quadam: sicut etiam esurire. Sentit enim aia sui corpis internā exhaustionem et ꝓsum ptionē tanq; sibi penalez: ex hoc naturali im pulsu cogit vehemētissime inhyare ad extrin secum potum quez intra se non habet. Desi derū em̄ diuine glorie in beatis nō est ad rez absentē vel distantē: ꝫ potius ad rem intimā et in plena facultate fruendi ꝓ tota in futurū eternitate possessa. Hec puenit ex aliqua in teriori consumptōne: sed potius ex optimaz ꝙ vniformi dispositione. Et ideo nihil habet penale sed semper iocundissimā satietatem q̄ tñ sacietas fastidiū nō generat: et ideo semp i vniformi accensione amantis desiderium te net. Secūda ꝓprietas xp̄i aque est fontali tas scz radicalis. Unde subdit. sed aqua quā ego dabo fiet in eo fons aque. Nam deus in timaꝫ menti quā glorificat. et ita radicaꝫ in ip sa. ꝙ ad instar fontis quotidie scaturientis ꝙ in aia viget: et gloriā scaturisat in ea. et ꝓ eam gloria scaturisat et redundat in corpus Et de hoc rationem assignat ꝓpheta dicens. Quo niam apud te est fons vite: quia deus dat vi taz glie anime. et aia sua redundat in corpus Tercia aque ꝓprietas est potestas. Potē tissima em̄ et rapidissima seu agil ma est trans latio seu ascensio eius. scz ad vltimū terminū atq; finem in quo consistit summa quies seu possessio omnis boni ⁊ in ea repausatio ꝓfū mata. Unō subdit. Iaculantī. i. salire facientis in vitā eternam. Quasi dicat. Non fluuius nec riuulus qui ex natura semp ad inferiora loca labunt. Sup oēm em̄ intellectū vsum ra tionē et artem hec aqua suū ꝓuehit potatorē Sursum agunt dona xp̄i: que tanq; hamo pi scantis dei mentē attrahūt ad supna. Deniq; hec mulier christū totū liberalē attendens: tā postulat gratie donū. Unde subdens ad euz mulier dicit. Dñe da mihi hanc aquā vt nō si tiam ne veniam huc haurire. Iam oblita ē il lius aq̄ quā haurire venerat. Ad huc tamē ꝓ cozpe querit hanc aquā ꝓ breui tempore q̄ vi ctura erat: non ꝓ ipa eternitate quā necdum credebat. nec adhuc carnalis capiebat spūa lia dona. adhuc in ea erat seculi amoz ideo ad spūs libertatē cā intēdebat inducere i. sus ert stus. Apta tñ petitio cū ait. Dñe da mihi hāc aquā. Nescia tñ necessaria petit. Sed et tu aia mea pete a iesu tuo saluatori hāc aquā viuaz spūssancti: vt nō sitias voluptatū lutū et tuarū concupiscentiā haurire festina. Et addit cau-sam dicens. Ut nō sitiā nec veniā huc hauri re aquā. Ex verbis em̄ suis videt ꝫ mulier in tellexisse ꝙ christus ei ꝓmitteret quandā coz pozalem aquaz mirabil efficacie quo ad tria Primo q̄ ad satietatē. scō quo ad iocūditatē tercio quo ad ꝓpetuitatem ⁊ durabilitatem. Primo quo ad sacietatez. id est ꝙ haberet virtutem quo ad sitim et eius causam in eter num tollenduz. Scō q̄ ad iocūditatē. i. ꝙ

tantam sanitatē ⁊ agilitatē ac exaltationē da ret ac si esset fons semper in altum scaturiēs et saliens cum admirāda iocūditate. Scō quo ad ꝑpetuitatē ⁊ durabilitatē hoc ē q̄ tm̄ robur esset in ea q̄ vitam in eternū ꝑpetua ret: sicut forte in lege moysi audierat q̄ ī adā lignū fecisset. si de ligno vetito non gustassz

Quomodo excitat dō mentem ad spiritualiū cognitionem et ad veritatis confessionem.

Capitulum. iiij.

Q Uarta est flāma amoris euocantis Quia eni hec mulier nōdum intellexit christum loqui de aq̄ spūali cum ex modo dictis ab eo eum intellexisse deberet. ⁊ vtiq̄ intellexisset si virilem rationem ⁊ intelligētiā habuisset. Ideo euigilantiori flāma incendēs eam dixit ei iesus. Vade voca virum tuū. ⁊ veni huc. Quasi dicat Quia femineū ⁊ debilem intellectum ad me capiendū habes: fac q̄ vir tuus sit tecū. vbi ille tanq̄ virilis intellect⁹ capiat verba mea ⁊ tu tandem ꝑ eum ⁊ cum eo. igitur voca virū tuū. i. intellectū illuminatū ꝑm Augl. Hic ei vir est anime nr̄e quia porcio superior significatur ꝑ virum. Hoc autem dicit vt ipsa in eo aliq̄d insigne cognosceret: ⁊ quia plusq̄ hō ēet et homo supra hoiem ab ipsa cognoscerē ⁊ sic fidem prestaret dictis. Et veni huc. s. cum eo iam in veritate ꝑficiens. Rndit mulier. Nō habeo virum. Hanc ꝓfessionē exhrebat iesus anteq̄ sibi diuina bñficia largirē. Hystice autē iubet vocari virum suū: quia rectā intentionē ⁊ intellectū ad recte ⁊ sane intelligendū ⁊ desiderandū christi donū ꝑcipuum mime habet. ⁊ se non hr̄e fatet dicit. Nō habeo virū. s. ad sensum ꝓprie cecitatis miserie ⁊ impudentie. Rectus eni instinct⁹ ꝑscientie remordentis cogit mentē apud se ꝓfiteri se talem non habere virū.

Qm̄ra arte sapiētia dei trahit animā ad spiritualiū desiderium atq̄ sensum. Cap̄. v.

Q Uinta est flāma amoris reuelantis. Artificiose quidē semia ⁊ post grana dei verbi allitiēdo ad rhetē hanc aiam reuelat ⁊ iactat christus: ⁊ paulatim attrahit ⁊ finaliē in predam ducit. Proinde subiūgit. Dicit ei iesus. Bene dixisti. quia non habeo virū. Quinq̄ eni viros habuisti: ⁊ hunc quē habes non est: vir. Sui facinoris non bene ꝑscia antea cum audacia petiuit aquam: sed dīs eā paulatim ad sui cognitionē adduxit. Considera tamen quō christ⁹ sub rōnabilib⁹ occasiōib⁹ et absq̄ oi spē vanitatis oñdit se nosse totuz huius mulieris statum. s. ꝑteritū ⁊ ꝓsentē Nam reuelat hoc tanq̄ ex vna parte veritatem verbi sui approbās ⁊ cōmendās: ⁊ ex altera parte tanq̄ ingeniose rep̄hendēs ⁊ arguens. de ꝑsenti pcto adulteri sui. Reuelat insuper prius sibi de q̄nq̄ viris q̄ de adulterio suo: ⁊ maxime ꝑpter duo. Primo quia ante alij fuerāt eius viri q̄ iste esset su⁹ adulter. Scō quia prius noluit dicē id ne ipsa haberet horrorē: q̄ id qđ magnū pudorē sibi haberet incutere. Sicut cyrurgicus prudens qui ad inscissurā prepans carnē sanaz ꝑmo leniter palpat vt sic cum minori horrore infirmi carnē putridā repēte inscidat. nec tamen exprobrādo sed rememorādo dicit. q̄nq̄ viros habuisti: ⁊ hunc ꝑ hic antithesis est quem habes non est tu⁹ vir. Et iteruz ne indignet in ea veritatē cōmēdat dicēs. Hoc vere dixisti. Sed cur iesus sibi dixit de q̄nq̄ viris cū ad factū sui adulterij non spectaret Dicendū q̄ imo spectabat ꝑ q̄to vigebat ī maximā exaggerationē adulterij sui ⁊ maxime ꝑpter q̄nq̄. Primo rōne carnalitatis. secundo rōne maturitatis. tertio rōne satietatis q̄rto rōne honestatis: q̄nto rōne moralitatis.

Primo rōne carnalitatis. Haz habuisse eā ꝑ successionē q̄nq̄ viros signū erat assidue incōtinētie seu ꝓcupie. ex quo non solū eius adulteriū: sed et oē eius priugiū videbat ex nimia flāma ꝓcupie pueniss̄e. Scō rōne maturitatis: qz iam post q̄nq̄ viros habitos ꝑtinētioz ⁊ maturioz esse debebat Tertio ratione satietatis: qz in q̄nq̄ viris habiti satis debuerat esse sattata ꝓcupia sua Quarto rōne honestatis. Nam in sua iunioz etate adulteriū cauerat: potiꝰ q̄ adultos eligens viros. Proinde satis ei pudendū erat q̄ p⁹ tm̄ tpis in adulteriū incidisset Quinto ratione moralitatis. Nam valuit ꝺ moralit̄ ad apiendū carnal'ꝓcupie naturale vitiuz atq̄ malū: q̄ ex pluriū delectabiliū obiectoz ⁊ actuum submistratiōe non extinguit̄ nec minuit̄. q̄n potiꝰ accendit̄. ⁊ sic q̄ tandē ꝑsilit extra termios ⁊ sepes legis. Instar. s. ignis ex lignoz incēsiōe multiplici oia deuorantis. Jam samaritana suam iniq̄tatem cognoscens incipit magnificare iesum ꝑpt̄ ꝓphetie donū. Unde q̄si admiratiue dicit ei. mulier. Dñe vt video ꝓpheta es tu. Nec ex

auditis malis suis turbationem sed conuersionem accepit: iamq; incipiens vocare vix illum quem ꝓpheta vocauit de salubri questione ꝓpulsat. s. de loco oratiõis. Ideo subdit. Patres nostri. s. abraam ⁊ iacob in monte hoc adorauerũt quia. s. ibidez patriarche coluerunt deum. ⁊ vos dicitis quia hierosolymis locus est vbi adorare oportet. Scõm ℣o Orig. iste est mons garizym de quo habetur Deut. xxvij. Et idem sentit Hieron. in q̃dam epistola ad paulinũ dicens. Singuli quiq; credentiũ non locoꝝ diũsitatib⁹ sed fidei merito ponderant. ⁊ inde adoratores nec in hierosolymis nec in monte garizym adorant patrẽ. Et pauloante ait. Non hierosolymis fuisse sed hierosolymis bñ vixisse laudandũ est. Et. j. Et de hierosolymis et de britania equaliꝫ patet aula celesti. Regnum enĩ dei intra nos est.

Q Cum anima iam incipit experiri sensum spiritualiũ veritatum deus paulatim ei altius cõmunicat ⁊ revelat. Cap. vj.

Sexta est flãma amoris irradianti. Quia enĩ questio alta fuerat: altiori erat rñsione soluenda. Sed quia mulieris intelligẽtia ad hoc inualida erat ⁊ nõ poterat hoc qõ quesierat naturali ratione ostẽdi: ideo anteq; quesitũ enodet eam ad fidem inuitat. Vñ subditur. Et dixit ei ihesus. Crede mihi. s. qui sum via veritas ⁊ vita Jo. xiiij. Igiꝫ crede mihi. scilicet vie dirigẽti. Crede mihi. s. veritati illustranti. Crede mihi. s. vite ꝓsummãti. Monuerat enĩ dictum Esa. vij. Nisi credideritis non intelligetis. ad diuina fide opus. Aliter enĩ alta mysteria dei hũanus intellect⁹ vsurpare non potest. Et addit quia venit hora. id est. iminet hora: qñ nec in monte hoc. s. garizym nec hierosolymis adorabit⁹ pr̃em. s. deum qui pr̃ est oium. Vos adoratis qõ nescitis hoc dicebat. qz verũ deũ multis erroribus in trinsecis colebãt ⁊ adorabãt: qz forte nec de sua summa imẽsitate vel spũali intellectualitate. aut de eius p̃destinatiua charitate ac prouidentia iniustos: ⁊ de eternali punitione aut punitiua iusticia in reprobos ⁊ sic de multis alijs recte ⁊ catholice sentiebãt. Et de iudeorum ꝓpo subdit dicens. Nos adoramus qõ scimus. s. deũ verũ p legẽ ostensum. Loquitur ad cõitatẽ de scia que est p fidẽ rectã veram seu firmã: cuius inq̃tũ hõ deũ adorare et sciret p visionẽ aptam ⁊ clarã. Licet autez multi iudeoꝝ vt saducei ⁊ ꝓsimiles eẽnt tũc errantes. quia tamẽ cõmunitas ⁊ iudeorum ꝑncipalior pars adhuc recte colebat: ideo p illis loquit. Aut saltem ſm Aug. loquit. p se ⁊ sibi adherentib⁹: quales fuerũt apostoli ⁊ ꝓphete. Et additur. Quia salus. s. mundi. i. saluator ⁊ salus mũdi p eum fienda est ex iudeis. i. ex genere ⁊ pfessione ⁊ cultu iudeorum ventura est. Deniq; de vera adoratione ⁊ deo grata subdit dñs dicens. Sz venit hora. s. gratie ⁊ nũc est. qñ veri adoratores adorabũt patrem in spiritu ⁊ veritate. In quibus verbis triplicẽ respectuz habuit christ⁹. Primũ ad cultũ legis. scõm ad ꝓphetas diuinas. tertiũ ad actus mentis. Primo quia in ea erant sacrificia carnalia ⁊ multa localia ⁊ corpalia multum in lege pfecta. In localitate etiam samaritani errabãt sicut ex verbis mulieris patet. Ideo ꝓtra hoc dicit in spiritu. Scõo quia erãt in lege multa figuralia implicita ⁊ obscura seu ymbrosa. Ideo ꝓtra hoc dicit: ⁊ veritate. Ex his patet q̃ quasi dicere velit q̃ non in locis corpalibus nec sacrificijs carnalib⁹ adorabãt deus sed in spiritu. i. in veritate aut in corde spũali ⁊ spũalib⁹ sacrificijs ꝓtriti ⁊ deuoti cordis. Nec adorabũt eum in figuris ⁊ verbis nec in fide nimis implicita: sed in virtute explicita et aperta. Scõm respectũ habuit christus in hoc verbo ad ꝓsonas dinitatis. i. ad duas ꝓsonas dinitatis seu diuinas emanãtes a patre: ⁊ nos reducẽtes ad patrem tanq; hamo ducens piscem ad piscatorẽ. Quarũ prima est spiritus. scõa est verbum in quo est ꝑma ratio veritatis sumendo veritatem pro verissima expressione ⁊ adeq̃tione seu pro similitudine in nullo deficiente ab eo cuius est imago seu simlitudo. Sicut autem veritas verbi ducit nos ad suum fontem paternuz a quo exit: sic spiritus. scilicet veritatis ducit nos ad veritatem verbi a quo exit: ⁊ eoipso ad patrez. Et ideo primo dixit in spiritu postea ⁊ veritate. Tertium respectum habuit christus in hoc verbo ad actus mentis. scilicet quos exerceret in sua eterna adoratione. Quoꝝ primus est ꝑncipalior in affectu charitate. Et ideo dicit in spiritu. id est. in actu feruentis amoris seu in plena ꝓfectione voluntatis ad ipsum deum. Quia vt dicitur. j. Corinth. vj. Qui adheret deo vn⁹ spiritus est. Secundus actus est in fide ⁊ cognitione. Et ideo dicit. Et veritate. i. in illuiata rõne vt nunq; dubitet ipm sp facẽ qõ meli⁹ẽ

Sicut Jacl.ſ. dicit. Postulet ī fide nihil hesitans. Et de tali adoratiõe rationẽ assignat dñs dicẽs. Nam pater tales.ſ. veros ⁊ impmixtos adoratores querit qui adorẽt eum. Aliam quoq; rationẽ supaddit dicẽs. Spũs est deus: ⁊ eos qui adorãt eum in spũ ⁊ veritate oportet adorare. Quasi dicat. Ex to aliquid est deo simili⁹ tanto pfectius ⁊ sibi ppi quius ⁊ amabili⁹ est: sed deus est pur⁹ spũs igitur illa adoratio que spũalior est ⁊ spũalitati diuine veritati ⁊ pformior est pfectior et amabilior deo. Jam hec mulier sursum tendens in christũ noiat christũ. Unde subdit. Dixit ei mulier. Scio qz messyas venit q̃ dicitur christus.ſ. finis legis ⁊ pphetarũ. Sed vnde ℔ sciebat cum non esset iudea? Potest dici q ex multa vicinitate quã samaritani ad iudeos habebãt: ⁊ ex lege moysi quã samaritani habebãt multa poterat ad hoc audisse. vputa de aduentu magoz aperte querẽtium ⁊ dicentiũ. Ubi est q̃ natus est rex iudeoz. Et de tota familia christi p iohãnẽ baptistam ⁊ eius baptismũ inducta ⁊ sic ꝺ multis alijs. Tandem ſm Chryſ. mulier eoz q̃ dicta sunt altitudine fatigata obstupuit: ⁊ iõ remittit se ad messyã venturũ quẽ sperabat oẽs questiões dei cultus ⁊ oia ad dinũ cultũ spectantia plenissime declaraturũ. Jõ subdit. Cum ergo veniret ille nobis annũciabit omnia.

¶ Qz cum anima digne deo se parat illi christ⁹ miro modo eaz in se transformat. ¶ Capũ. vij.

Septima est flãma amoris trãsformantis. Et ꝺ hoc subdit. Dixit ei iesus eam in se totalit trãsformando. Ego suz q̃ loquor tecũ. O immensa dignio saluatoris: qui ad vni⁹ mulierculę meretricis se in noticiã dedit. Quid g̃ est homo quia innotuisti ei aut filius hois qñ reputas eum? Cõfundant ergo supbe ꝺ deo querẽtes ꝓcionãtes ⁊ disputãtes: qñ cũ simplicib⁹ est sermocinatio eius. Duo magnalia eidem se manifestat. Primo se dicit deũ. secundo se dicit hoiem. Deũ se dic cũ ait. Ego sum Jo. vij. Anteq̃ abraã fieret ego sum. ſ. fastigiũ celi. gaudiũ mũdi. ⁊ supliciũ inferni. Hoiem se dicit cum inqt qui loquor tecũ scz vt doctor vt veritas ⁊ vt vita. Ad heb. j. Locut⁹ est nobis in filio p quẽ fecit ⁊ secula. Sed quõ ⁊ se sic mulieri manifestat? Dicendum q non solum pie ⁊ salubr̃ sed etiã valde rõnabilr̃ quo ad dispositiões mẽtis illi⁹ p ipsam iam mãifestatas. Nam licet eẽt carne peccatrix. tamen multa bona in se habebat. Primo eni ad sanctos pr̃iarchas vel reuerens erat. Scõ quoq; erat sollicita ꝺ querenda ⁊ scienda veritate diuini cultus. Tertio in sup magnã fidem ⁊ spem in christũ vẽturum illam habere p sua expressa eloqa apparebat. ⁊ cum nullã haberet mẽtiẽdi occasionẽ satis cuidens est q̃ mente pura ⁊ simplici talia dixit. Cum igit ipsa iam credẽt sic ꝓpinquũ esse messye aduentũ ac speraret se et suos p illum pleni⁹ erudiri bene ꝓdecens fuit q ipse messyas hoc audiens se sibi clare et sine velamine reuelaret. Et sequit in textu. Et ꝓtinuo venerũt discipuli eius. ſ. cũ ethis emptis. Sed quõ iohãnes scripsit hoc si non fuit ꝑsens ⁊ audiuit eam? Dicendũ q fortespũssanct⁹ hoc docuit eũ vel forte quidaz discipuloz remãserũt cum iesu ⁊ hoc esse potuit q illi fuerũt petrus iacobus ⁊ iohãnes Signanter autẽ dicit. Et ꝓtinuo venerũt discipuli eius. Ad insinuandũ mirũ ⁊ occultũ ordinẽ ꝓuidentie dei: quia ante christi circa fidem mulieris finalẽ intentũ nec morosius post hoc intentũ discipuli redierũt. Non eni expediebat eos amplius stare. maxie ꝓpter duo. Primo quia mulier christi verbo audito pfecte in eum credit: sicut patet ex seqntibus. Scõ quia reuerẽtialis ⁊ admiratiu⁹ stupor quo in auditu verbi christi fuit vehementer attonita ⁊ stupefacta simul ⁊ exhylarata ⁊ inflãmata extitit in suo ꝓmordio seu nouitate fortioz q̃ ſm cõmunẽ vsuz seu cursum esset post diuturnã horam. Feruor aũt sui stuporis eam festinatiorẽ reddidit ad gẽtem suam incitandam vt crederent ⁊ venirent ad christum. Additur ꝺo in textu. Et mirabant quia cũ muliere loquebat. Scõz ꝺo Chryſosto. mirabant christi humilitatez scilicet q ipse tam sapiens ⁊ tam perspicuus mulieri inopi ⁊ samaritane sic dignaret loqui. Et ſm Aug̃l. bonũ mirabant non malum suspicabant. vel mirabant de re valde insolita christo. Sed nunquid indecens fuit christum cum muliere sola sic stare ⁊ loqui? Dicendũ q non solum nihil fuit ſm exteriorem speciem indecens: verumetiã omni decentia fuit plenum si ꝑsiderent octo. Primo ꝑsiderato loco qui erat publicus ꝓ aqua hauriendo puersus. Secundo ꝑsiderato tẽpore. scilicet hora clara meridiei ⁊ ante ctbũ sumptũ. Tertio ꝑsiderata cã aduẽt⁹ ipsi⁹ mulier̃.ſ. p aq̃ hauriẽda. Quarto ꝑsiderata ei⁹ etate q̃ post q̃nq; viros iam habitos: ꝓsesu-

mitur fuisse grãdeua. Quinto ꝓsiderata ꝑsona christi. Sexto ꝓsiderato aduentu christi ad puteũ. Septimo ꝓsiderata celeris reditꝰ expectatiõe discipulorꝫ. Octauo cõsiderata materia verborꝫ christi cum muliere. Proinde subdit. Nemo tamen dixit qd queri aut quid loqueris cum muliere ꝛ hoc ppt reuerentiam ꝑm Chryſ. Et quia ad eos non ptinebat. qõ autem alibi ꝓsidentꝫ cum interrogabant: in cã erat quia ad se ptinẽtia ab eo q̃rebant. Ecce q̃ vere dicere poterat mulier ꝺ christo. Igne me examinasti. ſ. septẽ flammis et non est inuenta i me iniq̃tas. i. ꝓtradictio infidelis.

Articulus. iij. de q̃druplici amore qui in varijs varius repertus est.

Tertius est status amoris ꝓfecti q̃ vt in serie sacri euãgelij eluceſcat fuisse in mysterio samaritane q̃tuor amores ibi ꝓsiderem⁹. Primo in samaritana fuit amor ardens. ſcõ in christo fuit amor cõburens: tertio in aplis fuit amor incendens: q̃rto in samaritanis fuit amor bulliens seu feruens. Primꝰ fuit q̃si flãma. ſcõs quasi ignis. tertius q̃si faces mũdũ incendẽtes: q̃rtus q̃si aq̃ feruẽs. Quia aque multe populi vt dicit Apoc. xvij.

De ardenti amore anime iaz ꝓfecte que mũdanorꝫ oblita annunciat regnũ dei. Cap. j.

Primo quidẽ fuit in samaritana amor ardens qui. ſ. ꝓcessit ex septem ꝓcedentibꝰ flãmis ignis christi. Et de ꝺ dicit euãgelista. Reliquit ergo mulier hydriã suã. Stupor enim et feruor deuotiõis obũbrauit ac inflãmauit ac trãsformauit eam ꝛ fecit illã hydrie obliuiſci vt mystice inuak q̃ ardẽs amor tpaliũ rerum parit obliuionẽ. Ignitiſſimꝰ enim amor ieſu ꝑ bonitatẽ suã in ipſam se impmẽs eam trãsformãdo totaliter reliq̃t. ac statim mulier in se ipsa deficiens ꝛ tota in ipsum trãsiẽs in figurã mũdi ꝓtemptꝰ sitim nõ curauit. puteũ despexit. ac hydriã reliquit. Non igit hausit ꝺ mulier aquã aliã e celo suscepat: ñ hausit corꝑl aquã mẽte portare erat. Mirl eteni modis agit in aia christꝰ: q̃ tã cito cũtit a seculo ꝛ in rerũ inuisibiliũ trãsformat amorẽ. ꝓtit impios ꝛ ñ sunt. Est enim in diogerũ ſ natura ardẽti amoris: amatũ ꝛ eiꝰ amorẽ alijs ꝑ posse cõicare sicut flãma cõicat ignẽ. Proinde capta ꝺ auis in rhetibꝰ saluatoris ſe irretita gaudẽs: festine alias inuitat ad laqueum. Tñ subdit. Et abijt in ciuitatẽ. ſ. inuitare cẽs alios. Proinde subdit Chryſ. Sicut apli vocati deserũt rhetia: sic hydriã dimisit ista ꝛ euãgelicũ opus fecit. non vnũ tñ vocans sed integrã ciuitatẽ. Denicq̃ facta aplã ieſu christi: vide q̃ prudenter ꝛ ingenioſe eos induxit ad christũ. Nõ enim ait. Ego vidi christũ quẽ sic ꝛ sic christũ esse ꝑbaui credite ergo in eum: sed eos potius traxit ad videndum eũ subdẽdo vnũ valde arduũ ꝛ mirabile qõ de ipso i se ꝛ seipsa expta fuerat. Tñ subdit. Et dixit illis hoibꝰ. ſ. illius vrbis. Venite. ſ. festinanter. ecce inuitatoriũ christi. ꝛ videte. ſ. exprimẽtalit hoiem qui dixit mihi. ſcz veraciter. oia quecũq̃ feci. ſ. integraliter. Intellexit nẽpe q̃ hoies facilius excitant ad talia mira videnda q̃ mox ad illa credenda: ꝛ q̃ plus ꝓficerẽt ex ꝑsentia christi ꝛ visiõe: q̃ ex aliquo qõ dicere posset eis. Est tñ intelligendũ q̃ specificauit eis illa ꝛ si non oẽs singulares actus: tñ oia notabiliora in q̃bus totus status suus ꝓncipaliꝰ decurrebat. Sed ille euãgelista causa breuitatis narrat in summa non tamen assertiue. sed interrogatiue ipsũ insinuat esse christũ subdẽs. Nunq̃d ipse est christus. dubiũ verbũ nõ ex dubia mẽte ꝓcessit. Quasi dicat. Ex his que mihi reuelauit ꝛ dixit: esse videt christus. Attracti igitur et feruidi ex verbis eius effecti: exierũt igit de ciuitate ꝛ venerũt ad eum ꝛc.

Qto ardẽti desiderio flagrabat christus ad oium animarũ salutem. Capitul. ij.

Secũdo xo fuit in christo amor cõburẽs q̃si ignis qui inflãmauit samaritanã: ꝛ in pentecostes inflãmescere fecit aplos ad aiarũ salutẽ. Ad quẽ ostendendũ ponit euãgelista occasionẽ vnde patefactꝰ est dices. Interea rogabãt eum discipuli eius dicẽtes. Rabbi manduca. Ex hoc patet q̃ christꝰ iuxta puteũ mãducare decreuerat. ex q̃ etiam patet q̃ in mira paupertate ac simplicitate ꝛ hũilitate ꝓfabat cũctis discipulis suis. Et subdit. Ille autẽ dixit illis. Ego cibũ habeo mãducare quẽ vos nescitis. O inestimabil nr̃i saluatoris amor flagrãs in corde amoroſi ieſu. nam lassatꝰ ex itinere estu feruẽte ieiunꝰ ꝛ sitibũdus: iam hora sexta instante sitiens vehementer non videt bibisse nisi mulieris fidem. ꝛ quasi ex eius ꝓfessione refrigeratꝰ in animo sitis sui corꝑis ñ

curat angustias. ꝙ et nūc ex cōpassione discre
ta ed lassatuꝫ mgfm rogantibꝰ discipulis rñ=
det se desiderare ꝓ cibo ꝓpꝛoꝝ ꝙuersionez: ꝙs
mulier trahebat ad eū. fm eñ Theophilū ne
sciērūt discipuli q salutē hoīm vocaret cibuꝫ
sibi edendū: vel nesciebāt q samarithani iam
essent venturi ad christū ꝛ credituri in euꝫ. et
sic q christus iam haberet eos q̄s cibuꝫ incoꝛ
porare. Credo aūt q christus de vtroq̄ eoꝝ
hic loqui intendebat: de samaritanis quidez
specialiꝰ de oībus aūt generaliꝰ. In pūti autē
ꝙuersiōe samaritanoꝝ ꝓsagiebāt ꝛ prefigura
bat vniuersal ꝙuersio gentiū nescientes dice
bant igit discipli ei⁹ admuicē. Nō fm Chry�sᵒ.
assuetā reuerētiā ꝛ honoꝛē mgfo in eo q non
sibi ꝙadmuicē q̄s secreto hoc dicebāt. Hūcd
aliqs attulit ei manducare. Augᵒ. Quid mi=
rū si mulier illa nō intelligebat aquā: si disci=
puli nō intelligebant escam. Patis eñ ex suo
modo loquendi poterūt aduertere: q ō spi=
rituali loquerer cibo. Dixit eñ iesus. Meus
cibus est vt faciā voluntatē eius qui me misit
vt pficiam opus eius. Vide quō gradatim lo
quitur dicens meus cibus ꝛc. Et postea sub=
dit. vt perficiam opus eius: quia principalis
christi intentio et perfectio fuit seruare volū=
tatē dei. s. viuēdo in altissima pfectione virtu
tum. Et ex hoc consecutiue intendebat opus
dei pficere redimēdo genus humanū. Potest
etiam dici opus dei ꝓ antonomasyaz et excel
lentiam misericoꝛdie eius: qua nos errabun
dos ad se reduxit. Proinde propheta ait. Mi
sericoꝛdia eius sup oīa opera eius. sed quia hꝫ
est pfidem iesu christi. Joh. vj. ipe dixit. Opᵒ
dei est vt credatis in eum qui misit me. Dicit
autem opus eius potius q̄ opus meum tri=
plici ratione. Primo vt se docear omni refer=
re ad patrem tanq̄ ad paternum principiuꝫ
persone sue. Secundo vt ostendat q ipse in=
q̄tum homo principalis opatoꝝ nō est ꝙ coo=
peratoꝝ. Tercio vt in nostris operibus doce
at nos plus amare ꝛ sape que dei sunt. q̄ que
sunt ꝓpria nostra.

De incenso desiderio ad verbum dei apl̄oꝝ et euangelicoꝝuꝫ virōꝝ qui missi sunt ꝓ salute animarū. Capi. iij

Tercio fuit in apostolis amoꝝ incē=
dens qui in die penthecostes aper
tius et pfectius inflammauit eos.
Unde dñs subdit. Nonne vos dicitis q ad
huc q̄tuoꝝ menses sunt et messis venit. ita q
hinc ad q̄tuoꝝ menses inclusiue messium tem
pus erit. Ecce dico vobis leuate oculos ve=
stros ꝛ videte regiōes que albe sunt iā ad mes
sem. Quasi dicat. soli illi qui oculos mētis le=
uant sicut ꝛ vos leuabitis. maxime in die pen
thecostes ꝓpꝛoꝝ messez lumine spūali atq̄ di
scretōnis albescere recognoscūt. ꝛ ꝓ p̄dicatio
nis fructū discreto tpe in hoꝛreū celeste recō=
dūt. Sicut eñ messis q̄n albescere incipit ma
turationē ꝓmonstrant et ꝓpe est vt in hoꝛre=
um recondaꝫ: sic et ꝓpꝛoꝝ sollicitus accessus
cū deuotione ꝛ attentione ad diuinū verbuꝫ
audiendū manifesta sunt signa magne ꝙuer
sionis ad deū. ꝙ heu. q messis quidem multi
oparij aūt pauci. Rogate ergo dñm messis vt
mittat opariosꝫ suos in messem suam. Et sub
ditur Et qui metit sez animas mercedē accipi
et sez in futuro. et quo ad aliquid in presenti.
et ꝓgregat fructū sez aiaꝝ in vitam eternam.
sez tanq̄ in hoꝛreum mansionis celestis. Et hꝫ
ita. vt qui seminat simul gaudeat. ꝛ qui metit
sez sic ꝓphete q̄ p̄dicauerūt cristi aduentū in
ꝓphetijs suis et gaudent cum apostolis q̄ in
christo iesu receperunt promissa. nec semiñā
tes ꝓphete vel patriarche aut metentes apo
stoli sunt optata mercede ꝓuati. Et iterū ꝙ
dit. In hoc eñ ēverbū. i. prouerbiū veruꝫ. q
alius est qui metet alius qui seminat. q alius
fuit status patriarcharum et alius apl̄oꝝ: li
cet eoꝝ idem sit premiū. Hoc quidem pro=
uerbium fuit oꝛtum ex illo verbo Leuit. xxvj
Frustra seritis sementem: quia ab hostibus
deuoꝛabit. Sed vt sciant se ad hoc nō ex pro
ꝓijs meritis sed ex sola christi gratia constitu
tos: ergo subdit. Ego misi vos. i. iam mitten=
dos prefixi atq̄ elegi metere q vos non labo
rastis. i. non prius agriculturastis. Alij autē
laboꝛauerunt. i. cum multo laboꝛe agricultu=
rauerunt et seminauerū. sicut prophete et pa
triarche et vos in laboꝛes eoꝝ introisti quod
quidem magne felicitatis est et gratie specia=
lis: ex ꝓꝓijs eñ meritis et virtute nequaq̄
ꝓuenientis. Rꝛtum ad ꝙuertēduꝫ de iudeis
et samaritanis qui legem Moysi licet differē
ter acceperant ꝙ q̄ dictum est. sed hoc q̄mo
do verum est q̄tū ad ceteras mundi gentes.
Ad hoc dicendum q tota ꝓphetia et lex et to
tus precedens dei cultus innuit ad fidem in
gentibus ꝓpagandā nutriendā et roboꝛādā
Ideo ꝓ q̄to patres ex intentione saluatoꝛis
mūdi bona sua fecerunt et ꝓ q̄to bona eoꝝ
desideria et merita ad salutem oīm ꝓfuerūt,
verbum p̄dictum pfecte verificatur de quibꝰ
cunq̄ alijs gentibus q̄ crediture erant.

¶ De feruore ac feruenti amore diuinorū que ex verbo dei in populis generat. Ca. iiij.

Quarto in samarithanis fuit amor bulliens seu feruēs mystice pfigurans feruorē sequentiuz pl'oz ad verbū dei z ad fidē dñi nostri iesu christi. Et ō h addit. Ex ciuitate aūt illa mlti crediderunt in eū samaritanoz: et h scz aliq credulitate in itiali nondū tamen plena fide. Hoc aūt signāter factū z ab euāgelista narratū est: vt xpi h pdicentis veritas z pscientia discipulis de facto pateret. Causaz aūt creditionis eoz subdit euangelista dicens. Propter mlieris verbū testimoniū phibentis: qz dixit mihi oīa quecunqz feci. Et sequit. Luz venissent ergo ad illū samaritani rogauerūt eū vt ibi maneret Et mansit ibi duobus dieb⁹. z mlto plures crediderūt ppter sermonez ei⁹. Per h mistice innuit qz aia carnalis p samaritanā significata: adorat qd nescit qz sūmā felicitatē in rebus caducis z trāsitoriis querit et colit. Sed postqz se sibi clare ingerit xps. tunc relicta hydria tpaliū cupiditatū libere predicat cristuz et illuiatões et bificia ei factas ad tps ita vt p eas multi carnales ruerant ad christum. qui tamen ad lumen christi ppius accedentes lōge plura z clariora in ipso christi lumie vidēt quam ex verbis mulieris perceperūt aut percipere potuissent. sicut si aliquis aquaz mundam lucidissimi et abūdissimi fontis ex riuo descendentē bibisset et tandem versus ad fōtem ascenderet: ex quo sitibnudus ore fonti apposito potaret ex ipo fonte redderetur certioz paratioz et hylarioz qz ex ipso riuo. Sequitur z mulieri dicebant quia non iam propter tuam loquetam. scz tm. nec ita principaliter credimus. ipi cm audiuimus scz ex eius p prio ore z scimus. scz. p fidem et intelligentiā ex auditis ab eo. Et forte ex signis z miraculis ex eo visis quia hic est vere saluator mundi nunc per gratiam. et in futuro per glozam Quā nobis pcedere dignet ihs saluator.

¶ Sabbato post terciam dñicā in q̄drageſima de origine dñiorum z rerū trāslatiōne Sermo. xxxij.

Jde amplius noli peccare Joh. viij. et i euangelio hodierno. A charitate quidem labitur mundus et p viciozum deficit incremēta partim ex ignorantia ruens. partim ex fragilitate fluens partimqz ex malicia in cupiditatib⁹ se imergens. Proinde opportunū censui imo necessariū reputaui de cōtractibus et vsuris in qb⁹ pene totus mūdus periclitat tractatū posteris tradere. non tantū verbo presentib⁹ predicare: vt habeant minus docti z sibi z alios in talibus materiam fideliter pfulendi. put Prouerb. xv. ait. Sermo opportunus optim⁹ est. Tracturi igitur de ipis contractibus et vsuris hunc ordinem obseruare intendimus. Sabbato post terciam dñicam in quadragesima de origine dñioz primo eīm dicturi sumus vbi tractabimus de varietate contractuum. et vnde originem habent: simulqz agemus de multiplici varietate translationuz atqz pscriptionum. ¶ Sermo. xxxij. dñica. iiij. i q̄dragesima de mane de mercatoribus et artificibus in generali. et de conditionibus licitis z illicitis eorūdē. ¶ Sermo. xxxiij. dñica. iiij. i q̄dragesima infra diem in quibus casibus liceat vendere tempus et quibus non. ¶ Sermo. xxxiiij. feria. ij. de emptoribus z vendinonibus et quo precio res et obsequia tarandā sūt z q̄z grauis sit culpa res vendere maculatas ficte ¶ Sermo. xxxv. Feria. iij. de vsuragine vsuraz. i. quid sit z in quibus cōmittit vsura. z quō quidam vsurarij nitunt defensare vsuram ac rōnes eoz quō efficaciter refellantur. ¶ Sermo. xxxvj. Feria. iiij. de mutuo et qñ homo obligat dare mutuuz. z quomodo teneat id dare gratis. ¶ Sermo. xxxvij. Feria. v. de pphibitione vsure et quō ab omi lege phibeatur. ¶ Sermo. xxxviij. Feria. vj. de cōtractibus vsurarijs: z qñ dubium scrupulus ptractum ab vsura excusat: ac de societatib⁹ ac de multiplici cambiorum ac securitatū varietate. ¶ Sermo. xxxix. Sabbato de soccidis aialium ac de multiplici varietate eorum ¶ Sermo. xl. Dñica de passione in mane pe impstitis seu monte vel locis que frequētant maxīe apud venetios ianuēses z florētinos. ¶ Sermo. xlj. Dñica de passione infra diem de interesse: et qñ liceat accipe vltra sortez. ibi plurimi declarant casus in qbus videt esse vsura et tamen non est. ¶ Sermo. xlij. Feria ij. de impietatib⁹ vsure z q̄tuz aduerset deo: q̄taqz eius blasphemia sit publicis vsurarijs fenerandi libertatē prestare. ¶ Sermo. xliij. Feria. iij. de duodecim iniqtatib⁹ ipsius vsure: quibus primo pniciosa est. ¶ Sermo. xliiij. Feria. iiij. de nouez prauitatib⁹ quibus p vsuram vsurari⁹ deprauat. ¶ Sermo. xlv.

Licet em̃ ſm ordinem predictũ tractatus b̃ p ordinẽ: attamẽ ꝓdicator discretus ⁊ doctus ꝓdictũ ordinẽ variabit anteponẽdo interpo nẽdo variando abbreuiãdo dilatando aut iu xta q̃litatẽ ⁊ necessitatẽ auditoꝝ congrue adaptãdo. Hã ⁊ egoip̃e q̃ ꝓpter tractat⁹ ꝓnexio nẽ et ꝓsecutiuatõez ip̃m taliter ordinaui diuersa occurrẽte vtilitate ac necessitate postponã oino talẽ ordinẽ obseruare eo q̃. viij. q. c. j. oportet. dicit. Oportet eũ qui docet ⁊ instruit rudes aĩas esse talem vt ꝓ ingenio discentiũ ſe metip̃m posset aptare: et verbi ordinẽ ꝓ capacitate audientiũ dirigere. Tu igit q̃ ꝓ supradicta a via iusticie declinasti: ꝓ caritatẽ iã resipisce iamq̃ desine ꝓgredi ꝓ abrupta. iuxta illõ Eccli. xxj. Fili peccasti ne adijcias iteruz. Sz iuxta ꝓdictam dñi admonitionẽ. Vade ⁊ amplius noli peccare: reuertere ad emendã. Et sicut dicit Esa. lviij. Dissolue colligatões impietatis. solue fasculos deprimentes: dimitte eos qui confracti sunt liberos. ac omne onus disrumpe. Que vt efficere possis discе quid i ꝓtractibus liceat et quid non. Nam sicut dicit Prouerb. xvij. Qui deuitat discere incidet in mala ac econtra in. ij. c. ait. Si scientia sz hoꝛũ anime tue placuerit: consilium custodiet te.: et prudẽtia seruabit te vt eruari avia mala. A fundamento igit oim contractuum exordium assumentes de origine dñioꝛum ꝓmo tractandum est. Proinde circa dominia rerum ſm Scotum. in. iiij. dist. xv: q. ij. Tria ꝓncipaliter consideranda sunt. Primo eoꝛuz iniciatio variata. scõo eoꝝ translatio q̃ fit auctoꝛitate publica: tercio eoꝛuz translatio q̃ fit auctoꝛitate priuata.

Articulus primus vnde dominia rerum originẽ habuerũt.

Primo em̃ ꝓsiderãda est dñioꝝ rex iniciatio uariata. Triplex em̃ varietas fuit dñioꝝ temporalium rerũ Prima fuerunt cõiter cõcessa. scõa gnãl⁹ reuocata: tercio ptic⁹lariter approꝑata.

Q in statu innocentie oĩa communia erant. Ca. j.

Prima quidẽ varietas dñioꝝ rerũ fuit: quia extiterũt cõiter concessa Nam in statu innocentie oĩa cõia erant. Unde dist. viij. c. j. dicit. Jure nature oĩa sũt cõia oĩbus. Et eadem di. c. ij. Augustinus ait. sup Joh. Quo iure defendis villas ecclesie. diuino an humano. Diuinũ in diuinis scripturis habem⁹ humanã in legibus regum. vnde q̃sq̃ possidet q̃ possidet, nõne iure humano. Nam iure diuino. Dñi est terra et plenitudo eius paupes et diuites dñs ỏ vno limo fecit ⁊ paupes ⁊ diuites vna terra supportat. Jure ergo hũano dicit. Hec villa est mea. hec domus est mea. Jura hũana iura imꝑatoꝝ sunt: quia ip̃a iura humana ꝓ imperatoꝛes ⁊ reges seculi deus distribuit genero humano. Et addit. Tolle iura imꝑatoris. et q̃s audeat dicere. Hec villa mea est. hic est me⁹ seru⁹. mea est hec dom⁹. Et subdit. Per iura regũ possident possessiões. q. j. c. dilectissimis. Itez clemens ait. Cõmunis em̃ vsus oim que sunt in h̃ mundo/oĩbus esse hoĩbus debuit. Ad hoc aũt ſm Scotũ ratio dari potest quare vsus rerum ſm rectam rõnem sic hominibus competere debeat: sicut ad pacificam ꝓuersationẽ ⁊ necessariã sustentationẽ congrue necesse est. In statu autẽ innocentie cõmunis vsus sine distinctõne dominioꝛum ad vtrunq̃ istoꝝ amplius valuisset q̃z distinctio dominioꝝ quia nullus tunc occupasset quod alteri necessariũ extitisset. Nec insup fuisset opoꝛtunũ illud ab eo ꝓ violentiã extoꝛq̃ri sed quibet hoc primo ꝓoccupasset vtiq̃ occupasset ad necessariũ vsum. Sic q̃z ad sustẽtationez magis sufficiens extitisset q̃z si alicui precluderet alicuius vsus: nec appꝛopriationem illius alteri factam.

Q ꝓceptuz legis nature de habendo omĩa cõmunia post lapsum est reuocatum. ⁊ maxie ꝓpter tria. Capi. ij.

Secũda varietas dñioꝝ fuit q̃ fuerũt generaliꝛ reuocata. Nam ip̃m legis nature ꝓceptũ de. habendo oĩa cõia post lapsum reuocatũ est. Et hoc rõnabiliter ꝓpter tria excludenda. Primo ꝓpt exclusionẽ negligẽtie. scõo ꝓpter exclusionẽ malicie. tercio ꝓpter exclusionem inimicicie. Primo ꝓpt exclusionẽ negligẽtie. eo q̃ terre in solitudinẽ verterent. et ꝓ sequẽs esset cõtra necessariam hominũ sustentationẽ. Naz si agri oĩbus essent cõmunes. sic etiam eẽt cõmune agros colere et seminare sed ex patenti ratõne expimentali cernim⁹ q̃ de cõib⁹ q̃si nullus vel modicum curat. Scõo ꝓpter exclusionẽ malicie eo q̃ aliter via fraudib⁹ atq̃ malicijs apirẽt. quia aut oẽs simul colerẽt et semiarent. et h̃ incõueniens atq̃ impossibile videt aut tantũ alicꝙ. Sz cuz fruct⁹ deberẽt eẽ cões nullus repiret q̃ cũ cõitate fructuũ vel-

let sibi appropriare laborē. Proinde fortiores plus debito de bonis cōib⁹ occuparēt. Mali cioſi ꝙz astuti puniri nō possent cū allegarēt se nō accipe alienū atq; se talibus idigere. Ex his sequeret ꝙ sp mali haberēt melius z boni peius: qz mali multa supflua sibi ꝓgregarent z boni nō nisi accipe vellent necessaria. Tercio ꝓpter exclusionē inimicicie. qō sequit ex ꝓdictis qz esset efficax occasio ꝙ pax nunq; inter hoies haberet. Nā sepe ꝓtingeret ꝙ eadē re eodē equo. eadē domo. eodez agro. etiam plures vellēt sil vti ß cū quilibet fungeret eq̄li iure cū res essent cōes ꝯlibet obtinere velit Avalus ꝯz z cupidus occuparet vltra ea que sibi necessaria essent: et ꝭ violentiā inferēdo his qui vellent secū rebus coībus vti ad solā necessitatē. Sic Hen. x. Et. vij. di. c. j. legit de Nemroth. vbi dr. Cepit Nemroth esse robustus venator. i. hominū oppressor atq; extinctor coram dño. i. pmittēte dño fm Scotum et glo. Ex his patz ꝙ talis cōitas nullo mō expedit reipublice ꝓinde Polytia Arl. ij. Poly. ꝙ nō sint oia cōmunia ꝓ republica ꝓestanti or est ꝯz polytia socratis z platonis. quā Aristo. reprehēdit de coībus oibus. Unde. viij. di. c. j. dicit. Apud platonē illa ciuitas iustissime ordinata tradit: in qua quisq; nescit ꝓprios affectus quia scz oia cōmunia sunt. qō in republica ꝓpter ꝓdicta reprehensibile est. scz in statu nature lapse Circa ꝭ Henric⁹ de Gandauo in. viij. ꝙlibeto. q. ij. distinguit dicēs duplicē fuisse statū hominis in ꝓncipio. z triplicem modū possidēdi bona que ptinēt ad hominis vsum. Primus fuit status humane nature institute in innocentia z iusticia originali. scdo est status nature humane ꝓ peccatum lapse. z ab originali iusticia obliquate. Et ire rū Prio q̄dā possessio bonoz cōis. siue in cōmuni nihil oino q̄ ad vsum z possessionē quocunq; modo appropriando. scdo ē q̄dam possessio ꝑuata oia sibi appropriando. et nihil in cōem vsum deducēdo. Tercio est quedā media aliqua scz fm vsum habēdo ꝓpria sed ea fm ꝙ ratio dictat ꝓ loco z tpe cōi vsui exponēdo. Prima possessio est inutilis: qz nō est māsiua. Scda est iniqua qz scz est solitaria z ꝓpa z ideo neutra ciuitati bene disposite congrua est. Tercia vo est rationalis z inf vtranq; media q̄ ciuitati bñ institute idonea merito reputat qz ex instinctu recte rōnis ꝓuenit q̄ q̄daz modo natura dicit z ideo dicit eē de iure nature sicut ptz infra. di. j. ca. ius. naturale. vbi dicit ꝙ ius naturale cōmune est omi nationi. eo ꝙ vbiq; instinctu nature non ꝓstitutiōe al qua habet vt viri et femine cōiunctio. liberoꝝ successio. et puerorꝝ educatio cōmunis omniū possessio z oim vna libertas acquisitio eorum que celo mari terraq; capiant.

De rerum diuisione et ꝙ p legem positiuā iustam et autenticam distincta sunt dñia rerū vt hoc de iure sit meū. z illud tuus

Capitulum. iij.

Tercia ꝯz varietas dñioꝝ tpaliū rerū extitit qz fuerūt particulariter appropriata vt hoc dicat meū z illud tuū. Hoc em ē fundamētū ois iniusticie i cōtractando rē alienā. z ꝓsequens ois iusticie in restituēdo eam. Circa ꝭ aduertēdum est ꝙ in tria fecerūt licitā hanc appropriationem. Primo lex positiua. scdo lex iusta. tercio lex autētica. Primo lex positiua qō ꝭ modo ꝓbat Nam remoto ꝭ ꝓcepto legis nature de habēdo oia cōmunia. z ꝓsequēs ꝓcessa licētia appropriandi et distinguēdi cōmunia. nō fiebat actualis distinctio z appropriatio ꝑ legem nature. nec ꝑ legē diuinā. Non ꝓmo ꝑ legez nature. quod ꝓbabile est videre. non em appparet ꝙ illa determinet ad opposita. ipa vo determinauit in natura hūana ꝙ oia cōia essent Hec dicit ꝙ illa ꝓpositio instituta de rerū diuisiōe. §. vere bestie vbi dicit ꝙ nullius est occupāti ꝓcedit sit de lege nature. Et licet q̄ ista tim post naturalē apphensionē de ꝭ ꝙ est rel esse diuidendas occurrat ista tanq; ꝓbabilis valde z manifesta. tamē rōnabili⁹ poterit dici ꝙ ipa fi sit de lege nature ß positiua. Secūdo nō ꝑ legem diuinā. quod ptz per illud Aug⁹. supꝛapositum in ꝓn. ꝓmi. c. vbi dicit quo iure tē. Per locuz igit a diuisione ex quo dñia sunt distincta z ptz ꝙ nō iure nature nec diuino. sequit ꝙ a lege positiua facta est. Prima distinctio et appropriatio dñioꝝ. Secūdo aūt vt talis appropriatio licita esse dicat videre necesse est quō tal lex positiua sit iusta. Talis aūt lex tunc equidē iusta est qñ in legislatore maxime sunt ista duo. scz prudentia autoritas. Primo prudētia. vt scz fm rectā rōnem practicam dictet q̄d faciendū vel statuendū sit ꝑ ipa cōitate. Scdo auctas qz lex dr aligando. ß nō quecūq; sententia prudēti ligat cōitatez. nec aliquē si nulla ꝓsideat. Quomodo aūt prudentia in se vel in consiliarijs suis ꝓdentibus leges possit haberi ad cogitandas leges iustas ex se satis aperte patet. Sed de auctē nūc dicendū est. Tercio aūt requa

licitam esse appropriationē lex autentica id ē auctas. Circa hꝫ aduertēdū ē ſm Aristo. in .j. polyt. q̄ duplex est p̄ncipatus seu duplex auctoritas dici potest. Prima est yconomica seu paterna. ſcōa ē polytica ¶ Pria ē p̄na t hȳe ro iusta est ex lege natur q̄ filij tenent pentib⁹ obedire quia q̄ dedit naturale esse videt habe re in ipis naturalē auctē in ipis ꝓpagatis. nc etiā auctas hec p legē aliquaz positiuā mosay cā vel euangelicā reuocata est ⁊ magis ampli us p̄firmata. ¶ Secūda auctas ē polytica q̄ sup extraneos ē. Et hec dicit esse duplex. Pri ma residet in vna ꝑsona vt in rege francoruz Scōa in vna cōitate residet vt ptz in ytalia vbi ciuitates vt plurimū p̄ncipant: sicut ptz in ve netis in florentia in senis. Et potest vtraq; es se iusta ex cōmuni ꝓsensu et electōe ipi⁹ cōita tis. ¶ Prima sic̄ dē auctas respicit naturalē descensum scz filioz a patre q̄q; sint ciuiliter cohabitantes. ¶ Secūda vo respicit cohabi tantes q̄tumcunq; sibi nulla ꝓsanguinitate vel ꝓpinquitate ꝓiunctos vtpote si ad alicꝫ ci uitatē edificandā aut inhabitandaz aliqui ex tranei concurrant qui ꝓsiderantes se bene ñ posse regi absq; aliq̄ autoritate supioris pos sunt ꝓcoꝛditer cōuenire vt vel vni ꝑsone aut cōmunitati cōmitterēt illam autoritatē t vni vel ꝑ se tm̄ et successoꝛ eligeret sicut et ipe fu it in republica rhomanoꝛ vel ꝑ se et sua tota posteritate. Utraq; aūt ista autoritas polyti ca merito iusta est. qz potest iuste quis se sub mittere dño alicui⁹ singl'aris ꝑsone. vel alicu ius cōitatis in his que nō sunt ꝓtra diuinam legē in quibus melius pōt dirigi ꝑ illū cui se cōmittit q̄ ꝑ seipsum. Justū equidē est vt q̄ se bene regere nesciūt vel nō possunt: sine dire ctione vel auxilio alicuius ꝑsone siue alicuius cōmunitatis q̄ illi se subijciāt quo ad regimē tempoꝛale. Ex dictis habet plene quomodo licite ista tempoꝛalia dñia a lege positiua a le iusta t a lege autentica fuerūt appropꝛiata. Pz etiam q̄ talis diuisio prima dñioꝛ fuit iusta a lege positiua. Justa qz fuit vel a patre diuidē te. sicut forte post diluuiū fecit Noe filijs suis qui eis distinxit teras quas singli occuparēt ꝑ se t filijs suis et posteris. aut ipi de cōmu ni cōcoꝛdia inter se diuiserūt. Vel fuit a ꝓnci pe hoc statuente in quez cōmunis consensus populi transtuleruut hoi potestatē. vel fuit a cōmuni cōsensu coꝛ q̄ cōmuniter possidebāt sicut Gen. xiij. dicit de Loth et de Abraaz qa abraam vedit electionē ipi Loth quam ptem eligē vellet et ipse reliquam possideret. Vl po test dici aliter q̄ ipsa lex ab ipso Noe promul gata fuit. aut ab aliquo electo a filijs suis in p̄ncipem eoꝛum vel aliqua cōmunitate cui ipsamet cōmunitas hanc auctoꝛitatem cōmi sit Que inq̄ lex fuit vt potuit esse q̄ res tūc oc cupata esset primo occupantis causa Et sic p. hoc diuiserunt se super faciem oꝛbis terza rum: et tunc vnus occupauit vnam et alter aliam plagam Hec ſm Scotum in .iij. distin. xv. q. ij.

¶ Articulus. ij. de rerum translatione que fit auctoꝛitate publi ca scz p̄ncipis seu legis vbi etiam dicenduz est de prescriptione et vsucapione.

Secūdo ꝓsequenter ꝓsiderandum est rex trāslatio q̄ fit auctoꝛitate pu blica. Nempe post p̄dictā dñioꝛuz diuisionē ꝓpter varias causas occurrētes tā in vita q̄ in hominū moꝛte: necesse fuit dñio rum rerū translationem fieri. Preterea quō licite potuit fieri et nunc possit breuiter subiū gamus. Dup lex est em̄ ſm Scotum vbi s. iu sta translatio rex. Prima q̄tum ad dñium. se cūda q̄tū ad vsum. Primo fit q̄tum ad dñi um vt si res a dño vnius in dñium alterius transeat. Secundo aūt fit q̄ ad vsum siue ius vtendi tamen apud eundem tradentem do minio remanente. Et de hac scōa translatiōe ad ꝑs tm̄ hanc regulā generalē scire suffici at que talis est. ¶ Regula. ¶ Justicia vel in iusticia translation⁹ vsus dñij casdē reglas habet iuste translatōnis dñij. De prima autē ad ꝑs hꝫ est de ipsa translatione dñij lati⁹ dis seramus. hoc aūt dupliciter fieri potest. Pri mo auctoꝛitate publica. scōo auctoꝛitate ꝓua ta. De ꝓma aūt que fit auctoꝛitate publica scz p̄ncipis seu legis tm̄ in. v. arti. tractandū est. De q̄ talis regula est notanda. ¶ Regula ¶ Translatio dñij aucte legis iuste iusta ē. Hec regula patet. Nam si lex iusta potuit iuste de terminare dñia prima sicut in p̄cedenti capi lo dictuz est. Et non minoꝛ est auctoꝛitas p̄n cipis siue legis qō hic habeo ꝑ eodē post dñi oꝛ diuisionē sicut ante. Igit̄ ꝓpter eandem causam atq; eundem finem dñium iuste trās ferri potest postq̄ alicui fuerat appropꝛiatuz Ex hac regula sequit̄ q̄ prescriptio in mobili bus iusta translatio est. Prescriptio quidē in īmobilibus est vt in domo in agro in vinea t in similibus rebus. Insup in coꝛpalib⁹ rebus habet locum vt in seruitutibus electōib⁹ t ac tionibus et hmōi. ex de p̄script. c. j. et de cau:

posſ.et ꝓprie.cum ecclia.xvj.q.iij.c.placuit.§. quas actiones. Vſucapio ẋo in mobilib⁹ est. His igit iam ꝓmissis tria ad pñs de ꝓscriptione ꝓsideremus reliq derelinquẽtes in iure pitis. Primo ꝓsiderem⁹ circa ꝓscriptionem iurium auctoritatem. secunda iurium conformitatem. tercio iurium varietatem.

Qꝛ ab omni iure ꝓscriptio et vſucaptio originẽ habent et hoc triplici ratione. Ca.j

PRimo circa ipaz ꝓscriptionẽ consideremus iuriũ auctoritatẽ. Hz em ꝓscriptio auctoritatez a q̃libet iure scilz a iure naturali t a iure ciuili insup a iure canonico et fideli. Proinde ſm Scotũ vbi s. Triplici rõne ꝓscriptio licita est. Primo rõne pacifice ꝙuersatõis. scõo rõe publice offẽsiõis tercio rõne auctẽtice iurisdictionis. Prio ratione pacifice ꝙuersationis. Juste quidem statui potest a legislatoze qõ necessariũ est ad subditoz̃ pacificam ꝙuersationẽ. Sed dominium neglecte rei sicut ꝓtigit esse in ꝓscriptione t vſucaptõne trãsferri in occupantẽ necessariũ est ad pacificam ꝙuersationem ciuium. Nam si nõ transferret dñium in occupantez ꝫ apud ꝑmũ post ꝯtumcũq tempus ꝓtinue remaneret oziren̄ inde mortales lites eo q posset ille q̃ rẽ neglexit vel ei⁹ heres post ꝯtũ cunq tps repere rem illã nelectã ab alio vl ab alijs ꝯtocũq tpe occupatã ac pl̃ tales oziri tur lites q impossibile esset decidere eas qz ꝑ bationẽ sufficientẽ habere nõ possent. atq ex talibus litibus ꝑpetuis oziren̄ ꝓtentiones at q rixe t odia int̄ ipos litigantes. t sic necessario esset tota paz reipublice ꝓturbari. Secũdo ẋo licita est rõne publice offensiõis Nã legislatoz iuste ꝙ legẽ punire põt etiam corpali pena quẽlibet transgressozem. cuius transgressio vergit in detrimentũ reipublice: multo amplius pecuniaria pena. et l̃ illam applicando fisco. ergo pari rõne potest eum tali pena punire applicando illud in q̃ punit̄ alicui q̃ in hoc est minister legis. Sed negligens tanto tpe rem suam transgredit̄. ita q transgressio eius est in reipublice detrimentũ. cũ impediat pacem ergo iuste potest lex sic rem neglectam applicare fisco t sic ad maiorẽ pacẽ trãsferre eam in eum qui tanto tpe occupauit eaz scz tanq̃ in ministeriũ legis sicut p̃dictum est. Ex hoc patz quõ intelligi debet illa p̃sũptio legis seu iuris t de iure contra quã probatio nõ admittit̄ in contrariũ vt qñ mulier dat dotem quod p̃sumitur virum stipulatum de ea reddenda et obligasse bona in casu restitutiõis li.j.c.de rei vxo.actio. Et ex̄ de spõsat. is qui fidez in tex. t glo. sic etiam ꝓsumit̄ q sic negligẽs rem suaz ꝓ derelicta habuerit. Et si hoc etiam nõ sit verũ in re: attamẽ legislator punit eũ ac si eam habuisset ꝓ derelicta. t illõ in quo derelinquẽti assimilat iuste requirit simile penã. Tercio insup licita esse videt rõne autentice iurisdictõnis. Naz si quilibet ꝓpone testi suũ dñiuz transferze in aliũ. tota cõmunitas ꝑt cuilibet dñiuz de cõitate trãsferre i quẽlibet: qz in facta cõitatis ꝓsensũ cuiuslibet ꝓsuppono includi. Igit̄ cõitas illa hñs istũ cõsensũ quasi iam obligatũ in hoc q quilibet cõsentit in leges iustas condendas a cõmunitate vel a principe: potest ꝙ legẽ iustã in quemlibet cuiuslibet transferre dñium. Ex his ꝑz ſm Gerarduz obdoneñ. q possidens aliquid iure ꝓscriptõnis iuste possidet. quia auctoritate legis iuste. Propterea rem legittime ꝑscriptam vel vſucaptaz restituere. potius ẽ ꝓfectionis et superogatõnis. q̃ debite necessitatis et obligatõis. Ex dictis patet q ꝓscriptõ optime sic describit̄ a magistro Gerardo ẽ de nis ordinis heremitaꝝ. Prescriptio est quod dam ius ex tempore congruens. auctoritate legũ vim capiens inferens negligentibus penam. et litibus finem imponẽs. In hac aũt ꝓscriptõnis diffinitõe ponunt tria. Primo cõgruũ tempus lege vtiq̃ limitatum sine qua limitatione negligentia inexcusabilis non fuisset. Scõo legũ auctas ex tali negligẽtia ꝓscriptiõnẽ inducens. Tercio causa finalis tangit ꝓpter quã ꝓscriptio est inuenta. scz vt penam negligentibus inferret et litibus finem imponeret quẽadmodũ t vſucaptio. ff. de vſuca. li.j. Dicit̄ em̄ ibi q vſucaptio introducta ẽ ꝓ bono publico. scz ne quoz̃daz rerũ dñia diu t fere semp incerta essent. Hec descriptio concordat cũ declaratõne papie qui ꝓscriptionez declarat dicens q ꝓscribere est p̃dicere cõtradicere et diffinire. Predicit em̄ cum tempus statuit. Contradicit repetenti qõ ꝓscriptum est. Diffinit denicq̃ lites. Et sic tria que dicit correspondent rebus tribus que in prefata descriptione posita sunt.

Quõ et in quo concordant in ꝓscriptõe et vſucaptõne ius nature et ius ciule. Capitu.ij.

SEcũdo ꝓsideremus circa ꝓscriptionẽ iurium conformitatem. Prio em̄ modo ꝓcordant in ꝓscriptõe ista tria iura. scz ius nature. ius ciui. et

et canonicū ius. Primo ꝙo ostendem⁹ in pre-
senti capi. quō in eo ꝓcordāt ius nature ꝛ ius
ciuile. Scdo monstrabim⁹ in capit. sequēti q̄-
modo et in q̄ in ea ꝓcordant atq; discordant
ius canonicū et ius ciuile. ¶ Primo inq̄ osten-
damus ꝓcordiam iuris nature et iuris ciuilis
Non vtiq; est talis p̄scriptio ꝓtra ius nature
quē admodū dicere videt in g. ff. de vsucapt.
li. j. Et. xxvj. q. iij. in glo. Ad cui⁹ intelligentiā
notandū ꝑm Gerardū de senis ordinis here-
mitaꝝ sicut recitat Joh. an. in mercurialibus
in regula possessoris q̄ duo sunt circa hec cō-
sideranda. Primo quid sit ius nature. secun-
do quid sit ius legale. Ideo notandum est q̄
q̄libet ius ꝓsistit in rectitudine quadaꝝ ergo
ius dictū est vt dicit disti. j. c. ius generale qa
iustum est. Justicia aūt nihil aliud est q̄ que-
dam rectitudo. Omne ergo ius siue natura-
le siue legale in quadaꝝ rectitudine consistere
habet. Et licet ius naturale et ius legale disti
cta sint. non tamen eoꝝ rectitudo diuersa est
sed eadem. aliter ꝛ aliter tamen sumpta. Naz
ius legale nō addit sup ius naturale aliam re
ctitudinē sed eandem specificat ita vt verū sit
dicere q̄ ius legale sit quedam specificatio et
expressio naturalis rectitudinis. et hoc tripli
ci modo. quandoq; determinādo quandoq;
applicando. quandoq; declarādo. Primo mo
do scz determinādo ꝑ ꝓgruos modos. Verbi
gratia. Naturale ius vult delinquentē pu
niri sed punitōnis nō determinat modos qō
quidē facit legale ius. vtendo rectitudine na
turalis iuris scz puniendo ꝑm qualitatem de
licti. Scdo modo specificat scz applicando va-
rios actus. Verbi gra. Rectitudo naturalis
iuris vult nemini subtrahi qō suum est. Jus
Ro legale distinguit actus ab illa rectitudine
deuiantes. scz actum furandi rapiendi ꝛ fene
randi ꝛ similes. Ultra hoc ostēdit quō vnus
illoꝝ actuum plus q̄ alius deuiat a rectitudi
ne naturalis iuris. Et ꝑm istud instituit maio
res vel minores penas ac ꝑ penarum metuz
ꝑseruat in hominibus rectitudinem iuris na
turalis. Ex quo patet q̄ nō addit rectitudinē
ꝑ illam specificat ꝛ declarat. Tercio modo spe
cificat declarando scz ꝑ quosdā euent⁹ Verbi
gra. A iure naturale sumit quod rectū est scz
locupletari non debet quis cuz alterius iniu
ria vel iactura. que est regula iuris in lib. vj.
Non tamen potest haberi a dicto iure natu-
re an possibilis sit aliquis casus vel euēt⁹ in q̄
quis locupletari posset ꝛ sine iniuria alterius
Proinde specificat p̄dicte regule intellectū in
quibusdā casibus in q̄bus hō locupletari po
test cū alterius detrimento ꝛ sine iniuria eius
sicut ptz in p̄scriptōe ꝛ vsucaptōne eo q̄ in eis
infert alicui damnū. et tñ iniuria illi nō irro-
gat. Patet em̄ licet ille ꝓtra quē p̄scriptio cur
rit damnū patiat. nō tamē patit iniuriam: qz
ipe ꝓpter negligentiā suam illud meret dam
nū. Ex his ptz q̄ licz in tali casu recedi videat
ab intellectu quē ꝑm lr̄am regula sonat nō tñ
recedit ab intellectu quē in seipsa regula poz
tat. Nam si ea in omni casu ad lr̄am seruaret
a duobus alijs que sunt de iure nature exp̄s-
se recederet. Et q̄ ita sit patet. Non em̄ regu
la antedicta potest in quolibet casu obseruā-
ri ad literā nisi vsucaptio ꝛ p̄scriptio de me
dio auferant. quod si sit peccatū negligentie
quod est ꝓtra bonū publicū vtiq; non punit.
et p ꝓsequens est recedendū ab illa regula na
tura lis iuris que dicit q̄ rectū est peccatū pu
niri. et maxime peccatū contra publicum bo-
num. qō scz dat materiā litiū ꝛ rixaꝝ. Et ideo
si p̄scriptio ꝛ vsucaptio tollerent recederetur
ab illa regula naturalis iuris que dicit q̄ bo-
nū publicū et cōmune cuicūq; bono ꝓprio et
speciali p̄ferendū est. Jure aūt p̄scriptōnis et
vsucaptionis totū contrariū fit cuz p̄eeligat
bonū ꝓpriū illius qui negligit repetere sua ꝛ
dat materiaz litiū et rixarum. Et p ꝓsequens
postponit cōmune bonū quod ꝓsistit in paci-
fico cōmunitatis quietū. Ideo aduertenduz
est q̄ naturale ius diuersas regulas habet q̄
tamen sic semper intelligende sunt q̄ vna al-
teri si aduerset: atq; ita seruande sunt q̄ cum
seruat vna contra aliam nō eatur. Possūt q̄z
vltra p̄dicta alia adduci exempla Constat em̄
q̄ de iure nature rectū est q̄ depositū reddat
sicut ptz dist. j. c. ius naturale. Et tamē gladi
us furioso reddi nō debet quia ꝑ hoc viciare
tur regula de nō occidendo et de pace int ho
mines ꝓseruanda: quoꝝ vtrunq; ex gladij re
stitutione in seipo atq; in alio posset vtiq; vio
lari. xxij. q. ij. ne quis arbitret. Ex quo patet
q̄ ꝓpter rectitudinē legis nature recedit a li-
tera naturalis iuris quā sequēdo incideret i
culdam. et hoc supueniens circūstantia facit.
Ex dictis ptz q̄ ius legale non addit sup ius
naturale aliquam rectitudinem specialē ꝛ no
uam: ꝑ specificat illam ꝑ quosdaz speciales ca
sus: in quibus et si nō seruet rectitudo iuris
naturalis ꝑm vnam regulam seruatur tamē
ꝑm aliam sicut dictum est. Vel etiam dict po-
test. q̄ in talibus casibus licet nō seruetur sen
sus quez litera sonat: seruat tñ sensus quem
eadem regula seruat et portat ꝑm intelligen-
tiam veram. Claret etiam ex dictis q̄ recti tu-

do naturalis iuris atz legalis nō est alia7 alia ꝑ vna 7 eadē aliter 7 aliter sumpta.

In quo et quare in ꝓscriptione et vsucaptione discordant ius canonicum et ius ciuile Ca. iij

Tercio circa ipam ꝓscriptionez ꝑsiderem⁹ iurū varietatē. Ad intelligenduz aūt q̄re ꝓscriptio canonici iuris distincta sit a ꝓscriptione iuris ciuile. notāt aduertenduz est: q̄ circa ea q̄ dicunt in ꝑncipio capi. aliquid est certū. aliquid ꝯo dubiū. Primo equidē certū est q̄ ꝓscꝑtio que currit ꝑm ius canonicū in ꝓscribente bonam fidem requirit: sicut patet ex de regl. iuris li. vj. possessor. vbi dicit q̄ possessor male fidei vllo tpe si ꝓscribit cū ꝓcordātijs suis. Et simlr ptz q̄ ꝓscriptio q̄ currit ꝑm ciuile ius non requirit bonam fidem in ꝓscribente sicut ptz. c. de ꝓscrip. xxx. vel. xl. anno. li. j. oēs. et. l. cū notissimi. Scdo aūt est dubium scz an ipa ꝓscriptionis diuersitas inter ꝓdicta iura rationabilis sit censenda. Haz si ꝓscriptio male fidei cōcordat equitati naturalis iuris videtur q̄ statuendo ambo predicta iura debuerūt in eam simul concordare. Si vera dicta ꝓscriptio est iniqua et contra equitatem naturalis iuris: videt q̄ nullū legale ius debuerit illam statuere. Sed aduertendū est q̄ predicta ꝓscriptio ꝓsiderata mente ciuilis iuris illam statuentis iusta utiq̄ est et equa. quia concordat equitati naturalis iuris. Sed alio modo cōsiderata mente prescribentis profecto iniqua iudicanda est. quia a iuris naturalis equitate recedit Et q̄ ita sit ptz. Nam ciuile ius ꝓ ꝓscriptionez male fidei duplicem finem intēdit. Primo negligentes punire. Scdo ꝯo litibus finē dare Et vterq̄ finiū predictoꝝ corresp̄det iuri naturali: sicut in. j. c. presentis artic. dicebat. Ex hac igit parte talis ꝓscriptio iusta 7 equa merito dici potest. Sed quia ipse prescribens ꝑ eandem prescriptionez intendit vsurpare alienam rem. ideo ex hac parte merito iniusta 7 iniqua dicenda est quia discordet ab illa regula naturalis iuris que ait. Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris. Insti. de iusti. et in re. ff. iurl p̄cepta. Et ex ꝫ maifeste ptz q̄ causa fuit q̄ prescriptio male fidei a iure ciuili introducta fuit Attamen adhuc remanet dubium quare canonicum ius in prefata prescriptione a ciuili iure discordat. Quapropter aduertendū est. q̄ prescriptio male fidei partim est a iure ciuili inducta sicut predictum est. et partim ꝑmissa scz ꝓsiderata prescribentis iniquitate: q̄ respectu est iniusta sicut etiam dictum est. Hec sic quidem est ꝑm illud a ciuili iure inducta ꝑ tantū permissa: quia ius ciuile et quodlibz aliud ius licet non valeat aliquod iniustū aūt iniquum inducere. potest tamen illud q̄cq̄ permittere ꝓpter aliquod bonū 7 iustū qđ elicit inde ad quod tale ius magis spectat. sic ꝑ infra sermo. xxxviij. c. iij. arti. iij. in ꝓn. Sic in ꝓposito quidem est. Haz ꝑmittit q̄ ꝓscriptio illius ex mala fide et iniquitate procedat: vt ꝑ eam duplicē ꝑfatū finem eliciat. Hoc autem ideo facit quia cum ius ciuile intendat ꝑ vltimo fine conseruare ciuilem societatem. cui fini decernit maxime necesse est negligētes punire et litigia terminare. et ideo magis intendere debet ad hoc quasi ad cōmune bonuz q̄ vt iniquitatem remoueat vel corrigat prescribentis. cū sit bonū ꝑticulare. Nempe magis ad ipm spectat illius duplicis finis equitas ꝑ sequenda q̄ ipsius prescribētis iniquitas corrigenda. Et sic ptz quare in ꝓscriptōne male fidei ius canonicū a ciuili iure discordat. Amplius em̄ cum duo illa iura fundata sint super eodez naturali iure: mutuo sibi subuenire conueniens est. Nam si vnū alteri nō subueniret sequerek q̄ vnū eoꝝ in oibus sufficiens esset ꝑ ꝓsequens alterum supfluuz foret. Sepe ꝯo accidit q̄ ad vnum 7 eundē affectū vnū coꝝ sine altero minime sufficere potest Verbi gratia. In puniendo clericū aut eundez mozti iuste tradendū absq̄ iure canonico non sufficit ius ciuile quia eū degradare non potest. Nec ius canonicum sine iure ciuile sufficies est: quia canonicus iudex illum minime occidere potest. ideo predicta iura mutuo sibi subueniunt in dicto casu: quia quodlibet coꝝ ex equit q̄ ad eum ꝑtinere videt. Sic suo modo igit in ꝓscriptione male fidei euenit. Nam in ea est aliquod iustum ad ꝓsequendum et aliquid iniustū persequendū. que quidem duo ex supiozibus patēt. Hec siquidem duo ꝑ idē ius minime fieri possunt ideo necesse est q̄ sit aliquod ius quod dictam prescriptionē ꝓpter ꝓdictum duplicem finem istituat 7 aliud ius quod eandem prescriptionē ꝓpter malā fidem ꝓscribentis ꝓhibeat: 7 hoc modo predicta iura sibi mutuo subuenire probāt Nec ꝙdem ꝓtradictio est inter ea sic dicit infra sermone. xx. xviij. ca. vl. Ubi ꝓbabit q̄ vnū ius potest alteri obuiare non ꝑ ꝓtradictionem sed tm̄ ꝑ omissionē quia id quod omittit ab vno sepe ab altero sumi solet sicut est in ꝓposito nostro. Nam q̄ mala fides debeat ꝓscriptionem infringere hoc a ciuili iure omittit quia

ꝓpter causam antedictam ad eū non ſpectat infringere eam. Sed a canonico iure aſſumit quia ad eum merito ſpectat infringere eam. Nec tamē eſt ꝓtradictio ſi ciuile ius dicit talē ꝓſcriptionē equam ac iuſtam ⁊ ꝓ conſequens inſtituendā. ius vo canonicū dicit illam ꝓſcriptionē eſſe iniquā ⁊ iniuſtā ac ꝓ ſequens prohibendam: qz ſic dicendo non attendunt ad eandē cauſam nec ad eundē finem. Vbi autē vera ꝓtradictio erit neceſſe eſt qꝫ ſm eundē reſpectū accipiant termini. Preterea ciuile ius intendit ſeruare iuſticiam ꝓpter litigia terminare. Canonicum vo ius intendit terminare litigia ꝓpter iuſticiam ꝓſeruare. Nam ꝓncipalis finis iuris ciuilis eſt ꝓſeruare ciuilem ſocietatem: que minime conſeruat niſi litigia terminent. Juris aūt canonici finis principalis eſt animas ordinare in deum: et in euangelicam legem: vt ſcz homo eternam gloriam ꝓſequat. Hic quidē ordo in dño haberi non poteſt niſi ꝓſeruet iuſticia: vt ſcz ꝓ eam interiorem actus quo ordinat in deum ſm iuſticiā regulet. Proinde extra de reg. iur. ſ. c. qui ſcandalizauerit dicit. Vtilius ſcandalū naſci permittitur: qꝫ veritas relinquat. Preterea canonicū ius ſequit euangelicam legem et ei ſubalternatur: que lex euangelica a ciuili iure diſcordat in rectificando actū interiorez. Sicut ꝓz Matth. v. Qui viderit mulierē ad concupiſcendum eam. iam mechatus eſt eam i corde ſuo. Jus aūt ciuile ſoluz mittit rectificare actum exteriorē: qui eſt adulterium: ꝓ quod poſſet ciuilis ſocietas impediri.. Ex quo ꝓz qꝫ canonicum ius in ꝓſcriptionē malefidei debet penitus ꝓhibere. ꝓ quam actus interior obliquatur: et ſic i hoc a ciuili iure diſcordare neceſſe eſt. ¶ Queſtio Sed queri poteſt an ille qui completa ꝓſcriptione ſeu vſucaptione incipit habere malam fidem: rem poſſeſſaz reſtituere teneat. Ad hoc dicendū ꝫm iuriſtas qꝫ non. Et hoc triplici rōne. Primo rōne auctoritatis. ſcdo rōne ꝓprietatis. tercio rōne iculpabilitatis. ¶ Primo ratōne auctoritatis. Nā ſi bona fide durante ꝓſcriptio ⁊ vſucaptio cōpleatur tutus videtur eſſe preſcribens nō tā tum ſm ciuile ius: ſed etiam ſm ſacros canones extra de preſcrip. c. quarta. et. c. ad aures. xvi. q. iij. c. ſ. ij. iij. et. c. dilectio. et extra eo. ti. li. vj. Preterea iura faciunt hoc meum illud tuū. diſtin. viij. quo iure ¶ Secundo ratiōe ꝓprietatis. Nam ſi preſcriptio compleat durante bona fide iam factum eſt tuum vtriuſqz iuris auctoritate quod erat ante alienum: nō obſtante quacunqz mala fide poſtea ſubſeqn te ꝓpter quod talis reſtituere non tenetur.

¶ Tercio ratione inculpabilitatis. quia nullus ſtituere tenet illud quod iuſte bene poſſidere probatur. Sed talis preſcribens poſſidet rem preſcriptā iuſte bene ſi obſtante mala fide ſupueniente. ergo eam reſtituere nō tenetur. Maior eſt euidens. minor probatur. Nam illud quod de iure habet: iuſte et bene ex parte iuris vtiqꝫ poſſidet: et ꝓ ꝫns alienuz non eſt: ſicut patet. xiij. q. iij. c. quid dicam. Dicit enī ibi certe alienum non eſt quod iure poſſidet. Hoc autem iure quod iuſte: et hoc iuſte quod bene. hec ibi. Ipſe enī preſcribēs habet ⁊ poſſidet rem preſcriptam de iure: ergo. et iuſte et ſi iuſte ergo et bene. Et ſic nō videtur poſſidere rem alienam ſed ſuam et per conſequens reſtituere non tenetur. Quidaz tamen dicunt talem ad reſtitutionem teneri. Sed hanc opinionē Hoſtien. deridet nihilominus tamen tenet qꝫ ſi de hoc conſcientia remorderet nec conſilio ꝓtorum reformari valeret: ſequenda eſt licet erronea ſit extra de ſen. ex com. inquiſitioni. et de ſymo. c. per tuas. ij. Aſſerit tamen talem ſcrupuloſam conſcientiam eſſe. ac timere vbi non eſt timendū extra de ſymo. ⁊ ſi queſtiōes cum concordantijs. Dicitqꝫ ſe in hoc non eſſe de illis penſato qꝫ preſcribens iuris auctoritate dñium adeptus eſt. Hui⁹ ſnie videt fuiſſe Scot. ſic ex dictis in. ſ. arti. et in ſequentibus. ꝓz. Itē Tho. in. xiij. q̄tlibeto. arti. xj. licet de hac breuiter dicat. Idez tenet Joh. glo. xiij. q. vj. ſi res Idē Tan. ⁊ Vin. xxxiij. q. ij. c. vigilāti. ⁊ infra. c. vlt. de ꝓſcript. ⁊ Goff. Hos ſequit Joh. and. in mercurialibus in regula poſſeſſoris vbi in fine illius regule ait. Q ad roborationē p̄dictoꝝ notanduz eſt. qꝫ modi acq̄rendi dñia de iure poſitiuo ſunt et ſi dñia ſint de iure nāli vl gentium. Cū igit iſte modus ſit vnus tranſferendi dñium ſcz ꝓ preſcriptionē licit⁹ eſt ex q̄ fit bona fide. Quare igit qui preſcripſerit ſic et qui emerit non erit tutus. Si enim per ius poſitiuū ille tutus eſt quare non ſimiliter etiam iſte. Ex his patet qꝫ expreſſe concordat cū Scoto. et hec eſt cōmunis ſententia turiſtarum. ¶ Queſtio. Secundo circa preſcriptionem queri poteſt que dici culpa poſſet cōmitti ab illo qui mala fide poſſidens rem preſcribit. Dicendum qꝫ licet ꝓprie et directe non poteſt dici fur vel raptor. interpretatiue tamen et indirecte poteſt et debet cū vtro qꝫ cenſeri: eo qꝫ tanqꝫ fur vſurpat rem alienaz et tanqꝫ raptor eam publice rapit. Preterea ſi rempublicam non ledat fur vel raptor q̄tuz

ad actū exteriorem: tamē ꝓscientiaz suaz non minus inficit coz̄ deo. naz veraciter fur est et raptor q̄tū ad interiorē affectū: licet nō q̄tum ad exteriorem actū. Et ſm hūc ſenſum loqui videt. c. illud. xiij. q. v. c. ſi quid. Ibi em̄ dicit Si quid inueniſti z nō reddidiſti rapuiſti z̄c: Ille nempe qui rem alienā repperit et eaz nō reddit licet nō ſit raptor directe z ꝓprie q̄tuz ad actum exteriorem. quia alienam rem non videt p violentiam uſurpare: tamē interpretatiue et indirecte eſt raptor q̄tū ad actum interiorē. quia rem alienam ad modū raptoris z furis ſibi appetit vendicare. Ideo coraz deo infectam ꝓſcientiam habet. ſicut fur z raptor cum deus plus reſpiciat ad affectū q̄ ad actū Et de hoc eſt quod dicit in. iij. c. Qui alienū negat: ſi poſſet etiā tolleret. Deꝰ em̄ coz interrogat non manum. Ex his patet q mala fide preſcribens q̄tum ad conſcientie culpam eq pollet raptori et furi: ac per conſequens indiget conſcientiam ſuam purgare. atq rectificare ſicut z illi. Sed predicti nō poſſunt h̄ agere niſi p condignā reſtitutionem iuxta regulam iuris li. vj. Non tollit peccatum niſi reſtituatur ablatum. ergo eodem modo p̄ſcribēs mala fide non poterit coſcientiam ſuam purgare et rectificare niſi p condignā reſtitutōez ſicut fur vel raptor.

Articulus. iij. de rerum tranſlatione q̄ fit auctoritate priuata.

Tercio etiā tractādū ē de tranſlatōe rerum que fit auctoritate priuata. id eſt p actum ꝓſone priuate imediate habentis dñium rei. Hoc autē vbi s. ſm. Scotū dupliciter fieri poteſt. Primo p actū mere liberalē. ſcō p actū ſm qd liberalem. Primꝰ eſt qñ transferens nullam expectat redditōnē Scōs vo eſt quādo p eo qō transfert expectat aliquid ſibi reddi.

De reruz tranſlatione que fit in donatōe et cōmodato. Ca. j.

Prima quidem trāſlatio fit auctoritate priuata p actū mere liberalem in qua tranſferens nullā expectat redditionem ſicut in donatōe z cōmodato. Pro h̄ aūt talis regula dat. Regula Dñis alicuꝰ rei niſi prohibeat a iure vl̄a ſuo ſuperiore a cuiꝰ voluntate dependet in dando: donare poteſt rem ſuā alij volēti accipe eam. Hec probat qz ex quo per actum voluntatis ſue fuit dominus. igitur per voluntatem ceſſare poteſt eſſe dñs et alius vult incipe eē dominus et non prohibet alia cauſa ſuperior iſtum deſinere et illuz incipe eē dñm. ergo p talē donationē tranſlatio dñij fit vere et iuſte. Et ex hoc patz q de rōne liberalis donatōnis ſunt tria. Primū ſcz liberalis z voluntaria tranſlatio ex parte donantis Scōm eſt voluntas recipiendi et ex parte illius cui dat. Terciuz eſt libertas amboꝝ. huius donādi et illiꝰ recipiēdi. i. q nulla lege ſuperiori prohibeatur iſte donare vel ille accipe. nec p actū alterius a quo dependent in iſta tranſlatione. Ex quo patet q monachus vel filiusfamilias. non poteſt aliquid dare ſine aſſenſu vel ſaltem conſenſu expreſſo ſeu interpretatiuo abbatis vel patris. Cuiꝰ ratio eſt quia donare prohibiti ſunt a lege ſuperiore. Item quia donatio eoruz dependet a ꝓſenſu expreſſo vel interpretatiuo abbatis vel patris. Similiter clericus donare non poteſt in aliquo caſu ſine voluntate vel ſaltē contra voluntatem pape. extra de cenſi. c. Romana. li. vj. vbi precipit q viſitantes a viſitatis nulla recipiant munuſcula et ſi receperint teneant reſtituere duplū vel non abſoluantur a maledictōne quam ipo facto meruerūt. Aduertendū eſt q in donatione iuſticia minime eſſe poteſt ſi donans nō liberaliter donat: vel ꝓtra voluntatē alicuiꝰ a quo dependet in donando donat. Sicut patet in caſu qui ponit extra de cenſi. c. exigit. li. vj. vbi p̄cipit viſitantibus munera nō recipe que ſi receperint duplum eius qđ receptum fuit eccleſie a qua receperint infra menſem reddere teneant et talia non ſeruantibus ibidem graues pene ſ̄ dunt Non inſup mere liberaliter donat ſi deceptus vel quaſi neceſſitate coactus aliqđ donat: quia ignorantia z aliqualis coactio excludit voluntarium ſicut ptz. iij. ethicoꝝ. Et ex h̄ ſequit q decepto de eo cui donat q̄tū ad illaz rōnē ꝓpter quā donat nō ſimpl̄r donat z ideo ſi alicui tanq̄ ꝓpinquo donat qui tamē non eſt ꝓpinquus non ſimpliciter donat. Simil̄ ſi alicui egeno qui non eſt egenus. Ideo viuant illi trufatores ſi qui diuites exiſtentes tanq̄ egeni recipiunt elemoſinas. nec iniuſte oia huiuſmodi recipiant: quia non eſt ibi in dante voluntariū ꝓpter conditionis ignorantiā quam in dando recipit donās. Idem q̄ ſi ſtatus aliqua neceſſitate vt in vſuris dandis vel dimittendis et indulgendis non eſt mere donatio liberalis. Hec ſm Scotuz vbi ſupra Sed de hoc plenius in tractatu de reſtitutionibus in quadrageſimali de chriſtiana religione ſermone. xl. articulo. ij. c. iij. dictum eſt Inſup ꝓpter quandam ſimilitudinem z coz-

respondentiam ipius translationis liberalis vsus q̄ fit in cōmodato cum illa scz que fit per actum mere liberalez i donatione de ipso cō-modato nunc aliquid disseramus. Habet em̄ similes leges cōmodatum cum translatione liberalis vsus: ad hoc scilicz quod sit iustum. Nam primo requirit in cōmodante liberam voluntatem. Secundo requirit in recipiente q̄rem cōmodatā recipere velit ad suum vsuz Tercio q̄ nō sit aliqua volūtas legis seu p̄n-cipis obsistens cōmodationi. Est etiaz aduer tenduz q̄ in cōmodato simili modo iniusticia cadit sicut in donatōne de qua dictum est. li-cet in cōmodato non sit equalis effect⁹ ꝓpter equalem vicīū: qz translatio vsus ad tempus nō inquirit tantā liberalitatē q̄ntam trāslatio dñij liberalis. Hec fm Scotū vbi s̄.

Unde contractus originem habent et de multiplici distinctione ⁊ varietate eoz. Capi. ij.

Secūdo ꝺo trāslatio rerū fit p actuz fm q̄d liberalem: qñ p eo q̄ quis transfert aliq̄d sibi reddi expectat equiualens ei qō transferk et talis trāslatio ꝓprie ꝓtractus noiak: qz ibi trahunk partiū volūtates. Trahik em̄ iste ad trāfferen dū in illū a cōmodo qō expectat ab illo. Pro-inde a quibusdā diffinik. Contractus est duo rum vel plurium in idem ꝓsensus. Contra-ctus ꝺo in q̄bus dñia transferunk sunt in tri plici differentia. Primus dicik rerum pmuta tio. scōs emptio ⁊ venditio. tercius mutui da tio et acceptio. Primo sunt quidā contra-ctus reivtilis p re vtili imediate sicut p blado oleum p frumento ⁊ similia. Et talis cōtract⁹ dicik rerū pmutatio: ꝺo vt des. vel ꝺo si das. Et infra. c. ij. subiungem⁹. Secūdo sūt q̄-dam ꝓtractus rei vtilis p nūmositate vel ecō tra. qz ei qñq̄ difficile erat res vsuales cōmu tare imediate ideo remediū repertū est p qō talis cōmutatio faciliter fieri posset. Qō vo-cak nūmisma li. j. ff. de ꝓtrahen. emp. Et tunc commutatio nūmismatis p re vtili vel vsuali emptio dicik. Econtra ꝺo venditio dicta est. Et de his dicemus in sermone. xxxiij. ⁊. xxxv Tercio ꝺo sunt alij ꝓtractus. scz nūmisma tas p nūmismate. Et talis contractus mu-tuū noiak. i. mutui datio ⁊ acceptio. Et de h in sermone. xxxvij. dicturi sumus. Et iterum de hoc aliquid dicik in sermone. xxxix. artic. ij. Insup aduertendū est q̄ sex sunt contra-ctus in quibus transferk dominium. Prim⁹ est liberalis donatio. scōs rerū pmutatio. ter cius emptio. quartus venditio. quintus mu tui datio. sextus mutui acceptio. Sunt et alij ꝓtractus in quibus transferk vsus vel ius vtē di retento dñio. Et his cozrespondēt sex mo di translationis dñij. Primo em̄ liberali do-nationi dñij cozrespōdet vsus rei cōmutatio. Scōo rerū pmutatōi cozrespōdet mutua vel pmutua cūmodatio. Tercio emptōi cozrespō det ꝓductio. Quarto locatōni venditio Qui to aūt mutui acceptioni non cozrespōdet ali-quid ꝓprie in trasłatione vsus rei. Ex dictis ptz quibus modis possunt rerum dominia atq̄ vsus earum transferri in multiplici con-tractu. Aduertendū est q̄ iuxta primā regulā positam in principio p̄cedentis art. contract⁹ in quibus transferk vsus vel ius vtendi retē to dñio regulariter iusti sunt vel iniusti iuxta regulas translationis dominij. Hec fm Sco tum notanda vbi supra.

De rerum pmutatione ⁊ que requirunk ad hoc q̄ iusta sit. Capitulum. iij.

Tercio ꝺo addi potest translatio q̄ dam ꝓticularis que ad presens sit de rerū pmutatōne qz de ea in. c. p̄ cedenti in di. i. posita est. Unde fm Scotū ibi supra circa iustā rerū pmutatōnē talis regula dak. Dñi rerum iuste eas pmittā: si sine frau de seruent equalitatem valoris in cōmutatis fm rectam rōnem. Circa quam regulam no-tandum est q̄ vltra conditiones que necessa-rie sunt ad iustam donationem de quibus di ctum est s̄. arti. ij. c. ij. Tres etiam alie in p̄e-dicta regula describunk que ꝓprie sunt ad iu stam pmutationē. Primo em̄ dicit sine frau-de. Un̄ triplicē fraudē ꝓuenienter excludit. Primā in ſba. scōam in q̄titate. terciā in q̄lita te. Prima inq̄ in substantia vt nō cōmutetur aurichalcū p̄o auro. nec aqua p̄o vino. scz in vino lympharo. Scōam in q̄titate. vt si q̄-titas mensurek per virgam siue per pondus seu per alium modum sextarium et huiusmo di siue in liquidis siue in aridis iustum pon-dus et iusta mensura seruek. Terciam in q̄li-tate q̄ non cōmutek vinū cozruptum p̄o vi-no puro et sano. Hec oia ꝓbank ex de iniurl. et dam. c. si culpa. vbi dicitur q̄ qui occasio-nem damni dat damnuz dedisse videtur. Si defraudans in substantia illum qui pmutan do putat accipere aliaz substantiā vel in q̄ti-tate qui putat accipere aliud q̄tum. vel in q̄-litate qui putat accipere aliud quale dat dam ni occasionem: qz non pmutaret nisi crederet

aliam substantiā. aliam q̄titatem et aliaz qualitatem accipe. ergo videtur de presumptōne iuris z fm veritatem dedisse damnū. Si autē inaduertenter aliquis predictoz defectuum in revendenda repertus est: venditor nō peccat. tamen cum quenerit ad uoticiam eius recompensare tenet damnū emptori illatū. Et hoc etiam vide in sermone. xxxv. arti. iij. p totum. Secūdo regula dicit q̄ seruent equalitatem valoris incōmutatis. Quod patz p Augūst. xiij. de trintta. c. iij. d. Vile velle emere et chare velle vendere reuera vicium est. Ō intelligit de re vili et chara q̄tum ad vsum. Vaz frequēter res q̄ in se nobilioz est in eē natūre vsui hoīm minus vtilis est. ac p hoc minus est preciosa. sicut ptz p Aug⁹. li. de ciuit. dei dicentē. Quod melioz est in domo panis q̄z mus cū tamen omne viuū nobilius est simpliciter ipso nō viuo. Sed de hoc dicet plenius sermone. xxxv. arti. j. Tercio q̄z preter predicta addit fm rectā rōnem attendentē. scilicet naturā rei in compatōe ad humanū vsum ppter quē ista pmutatio fit. Talis eq̄litas fm rectam rōnem nō consistit in indiuisibili medio imo in tali medio quod respicit ipsa iustitia cōmutatiua. Magna est latitudo et intra illā latitudinē non attingendo indiuisibilem punctū equiualentie ei z rei. z q̄ ad h impossibile esset cōmutātes attingē in q̄cūq̄z gdu circa extrema fiat sic vtiq̄z iuste. Que sit aūt ista latitudo z q̄tū se extendit qz idē est in pmutationib⁹ sicut in emptōib⁹ z venditiōibus ideo dicet infra sermone. xxxv. arti. j. et. ij. Et etiā plura alia ad pmutationē ptinentia ibidē ponunt. vltra ea que dicta sunt. Notanter adūtendum est q̄ cū istis contractib⁹ p̄dictis scilz donationū pmutationū emptionū et venditionū sicut dictū est. ꝓueniūt mutua cōmutatio ꝓductio et locatio. ideo q̄tum ad ꝓductiones de illis suprapositas seruāda est in eis iusticia ꝓsideranda in his ad vsum sicut in illis ad dñium. Iniusticia aūt ex pmutatōe ptz ex tribus causis. Primo ex deceptōne. scō i voluntario. tertio ex phibitōne supioris cui permutās subest in pmutādo sicut lati⁹ s. arti. ij. et. c. ij. de donationibus dictuz est. Et ex hoc dici potest iniusta pmutatio q̄ fit in aleaz ludis z hmōi iuxta illud. ff. de aleatis. l. vlti. Et ex de vi. z bone. cle. c. clerici officia. hec Sco. Ceterū quia quā putabamus longius fuit sermo. si multa que vlterius in pñti materia occūrūt explozare vellemus verendū ne aut fmo grata breuitate careret aut larga excellenscz materies ex festinantia. debita diligētia fraudaret. Pausem⁹ ꝓinde hodie iā si placet ac tā q̄z aialia mūda ruminem⁹ q̄ hodierno sermone tota auiditate glutiuim⁹ atq̄z ꝑparem⁹ vigiles mentes nostras ad ea que de hac materia dicenda suut z hoc maxime die crastina ad dirigendū mercantes et artifices in viam rectā ne in opibus et mercimonijs amplius peccare velint h̄ misericorditer largiente agno mūdo et imaculato dño nostro ihesu xp̄o. Qui cū patre z spiritusancto zc.

Dñica. iij. in q̄dragesima ī mane de mercatoribus z artificib⁹ in generali. Sermo. xxxij.

Sicce ācillā et filiuz ei⁹ ad Gal. iiij. et in epistola hodierna dictū est in sermone p̄cedenti de origine dñioz atq̄z ō rerum diuisione translatōne z ō ꝓtractuū distinctōne. necnō ꝑticularit subiūctū est de permutatione rerū. nūc aūt dicendū est de mercatorib⁹ et artificis in generali. cum pñs materia magna sit ianua ad multa que in sequētibus tractanda sunt. Ad hoz igit intelligentiam notandum est fm Alexādrū de halis q̄tria sunt genera opm humanoz. Primo em sunt quedā que minime possunt esse mala. secūdo sunt aliq̄ q̄ non possunt esse bona. tercō q̄z alia repire ꝓtingit que possunt esse bona et mala. Primo inq̄z sunt quedā opa que mala esse nō possunt. Sicut diligere deū ex toto corde et ex tota aia. atq̄z diligere ꝓxim sup iuxta sententiam saluatoris Math. xxij. Secūdo q̄z sunt opa alia q̄ minime pñt bñ fieri cuz ex ipa actus in ordiuatōe fm se oīno mala eē phibeant. hmōi sunt blasphemare deum odire primū. vsura. fornicari. et cetera similia. Tercio sunt insup quedā alia opa que possunt et bene z male fieri sicut dare elemosinā. ieiunare: orare et similia inter que mercatio computatur: quia nō de se mala est sed ex circūstantia tpis et loci et similiū potest licite exerceri. Proinde Aug⁹. in li. de questionibus noui z veteris testamenti sic ait. Fornicari hominibus semp nō licet. Negociari aūt aliqñ nō licz. sicut si emant merces in dei templis q̄ abhorrere se ondit dñs Math. xxi. Qñ. dei zelo armatus intrauit et eiciebat oīnes vendentes et ementes de templo. vt mystice demonstraret q̄ in venditionibus et emptiōibus de corde homis quod est templū dei auaricia q̄z eiici debet q̄ est ancilla. Teste apl̄o ad Col. iij. Auaricia q̄ est idoloz seruit⁹. Ipa em seruit

thasauris ꝯgregandis. qz scz seruire facit nũ mis cũ filijs suis qui sũt oẽs contractus illici ti. Sed quid dicit scriptura diuinitus inspira ta. Eijce ancillam. i. auariciã antedictã. ꝛ filiũ eiꝰ scz principalẽ qui est amoꝛ ꝛpalium rerum Plaz si in mercantijs et artibꝰ ancillã talẽ dñs ri contingit: mercatoꝛ et artifex relictis diui tijs cõgregatis ineternum pibit: Ideo dicit Prouer. xxx. Per tria mouet terra ꝛ quartũ sustinere nõ põt. p seruũ cũ regnauerit. p stul tũ cũ saturatus fuerit cibo. p odiosã mulierẽ cum in matrimonio fuerit assumpta. ꝛ p an cillam cũ fuerit heres dñe sue. Seruꝰ ꝛgnãs est coꝛpus spũi põdominãs. Stultus saturatꝰ cibo est affectus repletus carnali desiderio. Mulier odiosa in matrimonio cõiuncta est mens elata odiosa deo et demoni copulata. Ancilla heres dñe sue est intelligentia sol ter renis ac transitoꝛijs diuitijs dedicata cui ca ro dñaꝫ de terra foꝛmata ꝛ in puluerẽ reuer sura. cuiꝰ tunc terrena intelligentia efficit he res cum ad tantã puenit cecitatẽ q ineternũ non credit relinquere diuitias congregatas hi sunt vñ pꝫ. ait. Oculos suos statuerũt de clinare in terram. Et hoc est quartũ qõ terra sustinere nõ potest. qz sicut pꝫ alibi inqt. doꝛ mierũt somnũ suũ et nihil inuenerũt omnes viri diuitiaꝫ in manibus suis. Eijce ergo tu mercatoꝛ et artifex hanc ancillam ꝛ filium eiꝰ de coꝛde tuo. ꝙs tũc illos eijcies. cum fm recti tudinẽ et iusticiã illa pficies. ne tibi contingat qõ ꝓpheta ait pꝫ. lj. Tota die iniusticiam co gitauit lingua tua sicut nouacula acuta feci sti dolum. Ubi ostendit triplex studiũ iniu sti mercantis ꝛ artificis ad iniusticias exercẽ das. Primũ est studiũ coꝛdis ibi. Tota die in iusticiã cogitauit. scõm est studiũ oꝛis ibi lin gua tua. terciũ est studiũ opis. ibi. sicut noua cula acuta fecisti dolum. Et potest esse aliud thema in pñti sermone. Et latiꝰ exponet fmo ne. xliij. arti. j. c. iij. Agit de mercatoꝛibꝰ ꝛ ar tificialibus ꝛ ꝙbuscũq emptoꝛibꝰ et venditoꝛi bus gnãlẽ et vtilẽ doctrinaꝫ tradere cupiẽs. tria ad pñs ꝓsideremꝰ scz. Primo eoꝝ licitam exercitationẽ. scõ eoꝝ impiaꝫ abusionẽ: ter cio eoꝝ debitam reformationẽ.

Articulus primus q triplici via ostendit licitam esse mercationem.

Primaꝫ cõsideratio circa mercationẽ est de eius licita exercitatione. Tripliciter enim via põt ostendi q mercãtia licite põt exerceri. Primo via nature. scõo via scripture. terciovia gratie seu san cte ecclesie.

Q ex lege nature oñdit licitã esse mercationẽ et maxime pro pter tria. Capitulũ. j.

Primo qdẽ pbat via nature licitã esse mercationẽ. Quod nempe de monstrari põt ex triplici vtilitate que sequi solet ex illa. Prima est vtilitas generalis. scõa ẽ vtilitas specialis. tercia est vtilitas particularis. Prima inqz est vtilitas generalis quod fm Scotũ in. iiij. di. xv. q. ij. ptz ex manifesti necessitatibꝰ ꝛ cõmodis pueniennbus cõitati hoim ex officio et exercitio ipo mercandi. Cõstat enim q multa desunt vni patrie seu vrbi q in altera supabundãt. Illi qz q in colẽdis agris et in ceteri artibꝰ mechanici occupant aut regimini reipulice seu iuste militie opam pstant cõmode et opoꝛtune adire non pñt terras ad res ꝙbus egẽt emendas et deferẽdas nec in sup ad hꝰ oẽs industriã et pitiã hñt. ppt qõ rei publice expedit q huic officio aliq ad hꝰ idonei mãcipẽt ꝙbꝰ. vtiqz merito aliqõ lucri emo limentũ debeꝫ iuxta illud apli. j. Toꝛ. ix. nemo militat suis stipendijs vnqz. nec repirent q absqz lucro huic opi inseruire vellẽt. Et merito quidẽ cũ dñs Matth. x. dicat. Dignus ẽ mercẽnariꝰ mercede sua. Insup aduertẽduz est q in mercatõe ꝛcurrũt multa ꝓ reipublice seruitio ꝛ vtilitate que iuste põmuz ꝓmerenꝫ. Primo ꝛcurrit mercatoꝝ industria. secũdo sollicitudo. tercio laboꝛes. et qrto pícla Primo enim ꝛcurrit industria. Nam si mercatoꝛes nõ essent industrij in rerũ valoꝛibus ꝛ põdꝰ expẽsis piculis et cõmoditatibus subtiliter estimãdis: pfecto ad hꝰ idonei nequaqz essent. Scõo ꝛcurrit vigilantia atqz sollicitudo circa põdicta q in tali exercitio plurimũ necessaria est. Tercio concurrũt laboꝛes. Sepius enim tales multis laboꝛibus hoc exercent mare ꝛ aridã circũeũtes et in illis sepe multa incommoda sustinentes. Quarto in talibus concurrunt picula multa dum suas pecunias atqz merces ex illis emptas necnon ꝛ ꝓpꝛias personas multis periculis contingenter exponunt. Quinto insuper addi potest q cum antedictis periculis et laboꝛibus non semper lucrosis hoc exercent. et quia ex his oñibꝰ reipublice sunt vtiles et opoꝛtuni ptz q merito lucrum ꝓdictis circũstantijs cõpetens et discretum inde pñt et debent rationabiliter reportare. Ulterius sequitur q vsqz ad aliquã mensuram cõmodã et discretaꝫ

possunt iusto modo mertiũ suarũ preciũ augere. ¶ Scõa vtilitas ex mercatõe puenienſ ꝺz ſpecialis. Omẽs nempe a qb⁹ mercatozes emũt ꝛ qb⁹ itez reuẽdunt ſaluo coz rõnabili lucro pñt ſpecialr lucrũ cõpetẽs inde habere ſicut aſſidua docemur expientia. Quia qꝺ in vna terra eſt habãdans et vile. ꝺ idem in alia terza vel patria eſt neceſſariũ rarum et charũ Sed poſtq̃ agricole atq̃ artifices de ſuis artificijs vendendo lucrũ cõgruũ habuerunt: poſſunt etiaz mercantes cum aliez cõmodis inde competẽs habere lucrũ. ¶ Tercia vtilitas ex mercatõne puenies eſt pticularis. Nã ſitut induſtria artificis ſibi licite fit lucroſa ſic etiam induſtria mercatozis in reruz precio et valoze prudenti⁹ examiando ꝛ ad ſubtiliozes minutias iuſtum preciũ pducẽdo poteſt ſibi particulariter licite valere ad lucrũ et mazie cum in hoc ſalua latitudine iuſti precij cõmuniter pſit: cũ p hoc etiã diſcant ſubtilius penſare rerũ precia et valozes. Preterea ex hoc varie opoztunitates ꝛ occaſiones ad res cõmodius vendẽdas atq̃ emendas habent in tpalibus et ciuilibus locũ ſuũ qꝺ quidem manat ab ozdine pꝛuidentie dei ſicut et cetera tẽ pozalia bona. Proinde ſi p ꝺ mercatozes lucrank ex dono dei puenit potius q̃ ex malo dũmodo ipſarum mercationũ lucrum menſuram debitam non excedat ac debitis modis et circũſtantijs fiat:

¶ Qz mercatio ſcripture teſtimonio licita compzobat. Ca. ij.

Secũdo xo via ſcripture ſacre pzobat licitam eſſe mercationez. Qꝺ ſic patere poteſt. Nã ſi ꝺ de ſe. i. de ſui natura eſſet pctũ ſaltẽ moztale exp̃ſſe ipſa ſacra ſcriptura in aliq̃ loco pꝛhibuiſſet et maxime cuz fere totus hic mundus ſicut expientia patet in hoc ſemp et publice occupek. hoc aũt nunq̃ fecit niſi ſolũ aliqñ rõe circũſtantie vicioſe. ſicut eſt mercari in ſabbato vel in templo in q̃ actũ ip̃m in ſe videk contemnere. Proinde Neemievlti. dicik q̃ null⁹ inferret onus in die ſabbati ꝛ q̃ negociatores nõ venderẽt venalia in ſabbato. Nñ ſuponere et concedere videk q̃ ceteris diebus hebdomade hec eis licerent.

¶ Per gratie ſtatũ etiã oñditur mercationẽ eſſe licitam. Ca. iij.

Tercio q̃z oñdik eẽ licitaz mercationẽ via gr̃e. Nã tpe gr̃evniuerſal ecclesia mercatozes ſꝺ ꝓgrua mẽſura lucrãtes nũq̃ dãnat. imo in ſtatu ſaluti iudicat. niſi alia crimina ſꝺſint. Ad ꝺ ex de do. inẽ vi. ꝛ vxo. c. p nrãs. Qz ꝝ pdicta ſatiſfacere videk Crik. ſuplillõ Matꝺ. xxj. et eijciebat ieſus oẽs emẽtes ꝛ vẽdẽtes de templo Et ponik. lxxxviij. di. c. eijciens. licet plericq̃ decretoz text⁹. c. illud nõ habeant qz palea eſt. Ibi em̃ Crik. aut q̃ p ꝺ xp̃s deſignauit q̃ mercatoz nunq̃ pt deo placere ꝛ ideo nullus chriſtian⁹ debet eſſe mercatoz aut ſi voluerit eſſe pijcia tur de eccleſia. Et paulopoſt. Qui emit ꝛ vendit ſine piurio eẽ nõ pt. Ad qꝺ dicẽdũ q̃ Chriſoſt. exaggratiue ꝺ locut⁹ eſt. Pro eo q̃ pauci ſk mercatozes q̃ debitã mẽſurã iuſticie intendant in ſuis mercatõnibus ꝛ obſeruẽt. ꝛ q̃ in multis alijs vicijs in ꝺ nõ peccent. aut abſq̃ dubio nõ eſt in ꝺ dicto ſequẽdus cũ nulla habeat p ſe rõnem cogentez ſeu ſacre ſcripture auctoritatẽ. Nam ex illo ſacre ſcripture loco non poteſt trahi qz xp̃s ibi irruit gnãl⁹ cõtra oẽs ementes ac vẽdentes in tẽplo. Non enĩ oportet oẽs fuiſſe mercantes loquẽdo de eis iuxta cõmunẽ formã. De quo ĩ mercatoze p ꝓie Chriſ. ibi loquik. patebit in vlti. c. arti. lequẽtis. Aduertendũ ẽ aũt q̃ ſunt negocia q̃dam que vix pñt abſq̃ pctõ fieri ſicut patz de pe. di. v. c. negociũ. Et a doctozibus nnmerãtur. Primũ eſt cura rei familiaris. ſcõm ẽ milicia. terciũ eſt pcuratio. quartum eſt adminiſtratio. quintũ eſt mercatio. de quo de pe. di. v. falſas. et in. c. qualitas dicik. Qualitas lucri negociantẽ aut accuſat. aut arguit. qz aut eſt honeſtus queſtus aut turpis. Verũtamẽ penitenti vtilius eſt diſpendia pati q̃ piculis negotiatõis aſtringi. qz difficile eſt inter emẽtis vendentiſq̃ cõmertiũ nõ inꝛuenire peccatum. Hec quinq̃ picula poſuit Ray. Sextus q̃ piculoſius his omibus eſt aduocatio. Secũ aũt non omittas. ſcz epatus officium quo nihil miſerabili⁹ ꝛ piculoſi⁹ eſt ſi pfuncto rie res agak ſicut patet. xl. di. ante omia. Hec duo vltima addit Hoſtien. Et ſimiltr habek in c. negocium. ea diſt. quia vt dicit glo. in dicto c. qualitas. Naturale eſt contrahentibus ad inuicem ſe decipere.

¶ Articulus. ij. de ſeptẽ circumſtancijs ex quibus mercatio illicita efficitur.

Secũda aũt ꝓſideratio circa mercationem eſt ex eius impia abuſione Licz aũt ex iã dictis pz q̃ mercantia põt licite exerceri: tñ plurimuz difficile eſt. Ideo dicik Eccli. xxvij. Qui querit locuple-

tari auertit oculum. scz a iusticia ⁊ a deo q̄ declarans subdit dicens. Quia sic in medio cōpaginis lapidū palus figit. sic etiā inter mediuz emptōis ⁊ venditōis angustiabit peccatis q̄ querit locupletari. Itē ex septēplici circūstantia fit mercātia illicita. Primo ex circūstantia psone. scō ex circumstantia cause. tercio ex circūstantia tpis. q̄rto ex circūstantia loci. q̄nto ex circūstantia psortij. sexto ex circunstantia cōmunis damni: septimo ex circūstantia modi. Sexta circumstantia est Scoti reliq̄ Alexand. de halis.

Q̄ non licet ecclesiasticis viris se mercatōnibus implicare. Capitulum. j.

Primo ꝛo fit mercatio illicita ex circumstantia psone. Minime eñ lz clericis ⁊ ecclīasticis viris mercationi vacare. Ideo dicit ad Thimo. ij. Nemo militans deo ip̄licat se negocijs secularib⁹. lxx xvij. di. c. negociatorē clericū. Jeron. att. Negociatorē clericū et ex inope diuitem ⁊ ex ignobili gloriosū q̄ q̄ndā pestē fuge. Et Aug⁹ in sequēti. c. ait. Inteḡ ecclīastic⁹ q̄s sit lz ei negociari: facto iam nō licz. ex ne cle. vel mo. secul. negl. se imis. p totū. Pena aūt clericoz q̄ secularib⁹ negocijs imiscent tē q̄ si se nō cozrexerint deponi debēt. xcj. di. cleric⁹. ex ne cle. vel mo. tē. c. sed nec. Ita tñ q̄ religiosi districti⁹ q̄z alij puniant. vt ptz in dicto. c. ꝑ nec. Naz decz clericis sancte viuere ⁊ nō cupiditatib⁹ seu mercatōibus vel lucris ꝑ deo adherere qui summū bonū est. Unde Greg. in expositōe. xlvij di. c. bonoz. vbi dz. Bonoz opm inherere nō aliter valeamus nisi cupiditatē a nobis q̄ oim̄ malorz radix est abscindamus. Radix eī oim̄ malorz est cupiditas. j. ad Thimo. vj. Et de pe. di. ij. si ḡs semel. ꝯ. q̄ radix. Et est text. Augst. omelia. viij.

Q̄ nisi ex necessitate ⁊ pietate nō licet etiā secularib⁹ exercere mercationē. Ca. ij.

Secūdo fit illicita mercātia ex circūstantia cause. fm ꝛo Alexan. de halis etiā laico mercari nō licet nisi ꝓpter duo scz vel ꝓpter necessitatē vl̄ ꝓpter pietatē. Prio inq̄z ꝓpt necessitatē vt scz satisfacē posset sibi et familie sue fm̄ ꝓdecentiam statꝰ sui. Scō ꝓpter pietatē vt scz lucret ad distribuendū paupibus ⁊ in alias pias causas p̄di cū lucrū. Ut puta fm Tho. ij. ij. q. lxxvij. incidit aliq̄s negotiatōi ꝓpter publicā vtilitatē ne scz res necesse ad vitam patrie desint ⁊ lucrū petit nō quasi ꝓ fine ꝯ q̄ stipendiū sui laboris. ⁊ h̄ etiā mō licz q̄ pietas dici p̄t. Sed illicita est fm Tho. rei mercādi finē p̄ncipaliter in lucro ponere. Mercari ꝛo ꝓpter substātias cumulādas ⁊ ꝓpter improbā diuitiaz cupiditatē ⁊ curiositatē seu ꝓpter aliuz malū finē illicitū ē ⁊ culpa mortalis. ⁊ h̄ phibita sūt oib⁹ vtz di. xlvij. c. omnes. et. c. sicut hi. His cō cordat Ray. Ex his apti⁹ ptz q̄ mercari vt ex lucro cumulent̄ secli vanitates ⁊ pompe i se. aut in vxore ⁊ in familia sua illicitissimū est et ad culpam culpa. Tales vtiq̄z expense īmoderate insatiabilis sunt abyssus: q̄ insatiabilem requirūt abyssum lucroz etiā iniquoz. Ut̄ ps̄. Abyssus abyssuz inuocat. Ex his pz q̄ mercās licet plurīū nihilq̄ aliud iniustum quod cōmittere solet h̄ hoim gen⁹ in mercationibus suis cōmittat: nihilomin⁹ nō eximit a mortali. si ꝓpter iniustā causaz licet als iuste exerceat mercantias. De hmōi eñ Eccli. iij. dicit. vnus est ⁊ scōm̄ non habet. nō filiū nō fratrē. et tamen laborare nō cessat in mercātijs. nec satiant̄ oculi ei⁹ diuitijs nec cogitat. dicēdo cui laboro et fraudo aiam meā bonis Sed et hoc mirabile est q̄ cum plurimi tales reperiant̄. nullus qui de hoc pscientiā sibi faciat inuenit̄. Proinde fm fratrem aluaz in libro de planctu ecclie. Vendere charī⁹ q̄z emātur cupiditatis causa est peccatū et turpe lucrum. xiij. q. iij. c. quicunq̄z. Ideo tale lucrū est paupibus dispensandū. Et iterū turpe lucrum a doctoribus reputat̄ sine necessitate emere res tpe q̄ min⁹ valent et seruare ad tēpus charioris fori vt tunc vendant̄ et ad hoc facit. c. p̄dictum quicunq̄z vbi de hoc in textu palam habetur.

Q̄ diebus festiuis mercari nō licet. Capitulum. iij.

Tercio fit illicita mercātia ex circūstantia tpis scz cū fit diebus festiuis oroni et deuotōi atq̄z sacris exercitijs deputatis. sic̄ ptz de mercatorib⁹ q̄ vadūt ad nūdinas ⁊ mercata atq̄z vēdūt et emūt in eis: et cōit̄ dimissis officijs sacris et ꝛbo dei. et nulla in tali die audita missa insaciabilit̄ inhyant ad ip̄alia lucra. ergo insensibiles effecti ad spūalia et eterna nulla eis sapiunt nisi transitoria. Unde Baruch. iij. de talibus dicitur. Exquisierūt prudentiā que ꝯ terra est negociatores terre themam. Thema vero interp̄tatur auster. Est eñ auster ventus meridionalis qui est humidus et calidus: et signifi-

cat cupiditatem ⁊ auariciam. que quidē differunt inter se. Naz cupiditas īmoderate cōcupiscit non habita: ꝫ auaricia retinet iniuste ac q̄sita. Primū ẏo in humiditate. scōum ẏo in calliditate significat. Contra tales clamat tercium preceptum dñi dices Exod. xx. Memēto o mercator vt diem sabbati sanctifices. id ē sanctis opibus non mercatōibus vaces. Itē in eodem libro et loco dicit. Sex diebus operaberis etiam opa tua. Leuit. xxxiij. dicit. Omne opus seruile nō facies.

¶ Qn in locis deo dicatis et sacratis illicitū ē mercari. Ca. iiij.

Quarto illicite mercatio exercet ex circūstantia loci scz cū fit in loco diuino et dei cultui dicato. Cōtra tales Math. xxj. dñs ardentissimū zelum ostendit intrans templū dei eiiciebat omēs vendentes et ementes ⁊c. In quo quidem actu feruido zeli aduertendū est q̄ non tantū vendētes ꝫ etiā ementes in rēplo eiecit eo q̄ in vēdētibus mali p̄stabāt occasionē n⁹ nō et ꝫ faciebāt in indebito loco: atq̄ modo pturbatiuo ozōnis et diuini cultus. Ꝟta aut ē veneratōne ⁊ reuerētia sint digna tēpla dī ⁊ loca deo dicata oñdit. ex de īmu. eccle. li. vj decet. Decet domū dñi sctitudo decet vt cui⁹ factus est in pace locus et⁹ cultus sit debita veneratōne pacificus. sitq̄ ad ecclias humilis ⁊ deuotus ingressus sit in eis quieta ꝓuersatio deo grata inspicientibus placida. q̄ ꝓsiderāt nō solū instruat ꝫ et reficiat ꝓuenientes ibidē Quia dicit text⁹. lxxxviij. di. in. c. ꝓsequens. Dom⁹ mea domus ozōnis est ⁊c. Item i eccle sia nihil inhonestum nihilq̄ incongruū fieri debet. xlij. di. c. nō oportet. ⁊ duobus capitulis sequētibus. Et. xvj. q. vij. c. et hoc. Prohibet q̄ in sacro loco vbi ozatōnibus vacandū est mercatōnes non fient.

¶ Non licet chari⁹ vendere merces forensibus et pegrinis q̄z vēdant ciuibus in communi foro. Capitulum. v.

Quinto nō libet mercari ꝓsiderata circūstantia ꝓsonij. s. cum res venditi charius trāseūtib⁹ q̄z mercatoribus atq̄ māsur ⁊ discretis aut plus rusticis ⁊ ignarl q̄z ciuib⁹ exptis: aut plus simplicib⁹ q̄z astutis. Cōtra qō ex de em. ⁊ vendi. c. placuit statuit ꝓcilū sacrū q̄ presbyteri moneant plebes suas vt hospitales sint atq̄ nō chari⁹ trāseuntib⁹ vendant q̄z in mercato vendere possint. Et ſm Bern. in palleg. c. placuit. Adhꝫ q excōicationē cōpelli possunt. xij. di. §. hinc est am. Qō verū est ſm Inno. si hoc notoziū est ⁊ moniti emendare se nollent.

¶ Qn mercari nō licet cū reipublice dāno ⁊ quō condemnant et multis rōmb⁹ refellunt retrāgulaz seu scramazoz contractus. Capitulum. vj.

Exto ē illicita mercātia ex circūstātia cōis dāni. Ad hui⁹ intelligentiā notandū ē ſm Scotū. in. iij. di. xv q̄ tria sunt hoīm genera q̄ cū vtilitate ⁊ cōmodo reipūblice in mercatōibus exercent. Primi sunt mercātiaz apportatores. scōi sūt mercantiaz ꝓseruatores. tercij mercantiaz īmutatores seu meliozatores. ¶ Primi inq̄ſ sit mercantiaz apportatores. q̄z portant illas ō patria que illis abundāt ad patriam cui ille vtilia et necessarie sunt. Ex quo sequit q̄ mercator talis qui affert res de patria vbi abundāt et transfert ad patriā q̄ indiget illis. hz actuz vtiq̄z reipublice vtilē et honestū. ¶ Secūdi sit mercantiarū ꝓseruatores. qui quidē q̄titatē q̄ñq̄z magnā mercantiaz emūt vt ap⁹ suo tēpoze ab emptoribus mercātie reptant venales nempe mercantias de longinq̄ portātes non sine graui incōmodo possent spvendere illas. nec insup q̄libet indigens eis posset statim currere ad emendū eas. Ex his pz q̄ tales mercantiaz ꝓseruatores sunt ad magnaz reipublice vtilitatem. ¶ Tercij sūt mercātiarū īmutatores seu meliozatores. qui scz industria sua labore et arte aut tpis varietate quia scz res charioz facta ē apportatas ⁊ ꝓseruatas mercantias varie meliozāt. Sic faciēdo de lana pannū. de corio scarpas. de cera candelas et ꝓsimilia. Et tales reipublice etiā vtiles iudicant. Omēs ḡ supradicti q̄z reipublice vtiles sunt ꝓsideratis q̄nq̄z q̄ in. c. j. primi artic. pūctis sermonis dicta sūt lucrū cōmodum q̄ merito respondeat ad q̄nq̄z q̄ dicta sūt reportare licite pūt. His em casib⁹ videt lucruz q̄sitū ex ope ⁊ artificio q̄ licitū est. xcj. di. c. clericus. Tamē ſm Sco. ibi s. in translatōne. In trāslatōe hmōi negociatiua tūc siq̄des iniustitia ē cū officit reipublice actus eius vel si immoderate recipit a republica vltra industriā diligentiā sollicitudinē ⁊ picula. His igit̄ pmissis tam clarescere pōt qui sunt reipublice mercatozes vtiles aut pnitiosi ẏo et hominibus meritā odiosi scilz qui sicut dictum est nec mer-

cantias transferũt nec ꝓseruãt nec labore eorum et industria eorum res venales meliorã tur. hmõi quidem sunt pnitiosissimos cõtractus frequentantes: quos contractus quidã nominant schatos quia multos impia crudelitate transfigunt. ab alijs nominant strama sij: eo ꝙ retrorsũ ruere faciũt. diuitias aliorũ a quibusdam lustrati quia bis deuorando substantias aliorum iniuste trahũt. a quibusdaz dicunt retrangole eo ꝙ substantias aliorum retrotrahendo plures impie strangulant. ab alijs ꝯo baractola dicunt eo ꝙ consumũt more baratrie. Et forte hec sunt nomina demoniorum quibus hmõi contractus reperti sũt vt dicit extra de ꝯbo. sig. c. intelligentia. Intelligentia verboꝝ ex causis est assumenda dicendi ꝙ nõ sermoni res sed rei est sermo subiectus. ꝙ dispositio nõ cognoscat ex nomine sed ex affectu patz. in. l. precario. ff. de preca.

Qtum aũt tales reipublice pnitiosi sunt ptz ex tribus ꝑm Scotũ. que tres corruptele dici possunt. ¶ Prima corruptela est precij incerti. Tales em̃ predones vt verius dicã ꝙ mercatores contractibus supradictis efficiunt qõ simplices certificari non possunt de ipo valore rei emende. quia modo emunt z sine predictis ꝓborum mercatorum conditionibus vendũt. Modo etiam vendũt vt simili modo emant. Tales quidẽ regratiers gallice noiantur. eo ꝙ prohibeãt imediatã cõmutationem volentiũ iconomice cõmutare ¶ Scõa corruptela est ꝑcij iniusti. qz hi ppter cõmodũ proprijũ atq; lucrũ faciũt qlibet venale vl vsuale charius ementi z vilio vẽdẽti ꝙ id iusticiaz rõ postulant. ex ꝙ dãnificant vtranq; partẽ et ꝑ ꝓsequens toti reipublice pnitiosi sunt ¶ Tercia corruptela est piculosi ꝑcij. Nã ppter corruptelas ꝓdictas ꝙsi cogunt mercãtes si non cauti et timentes deum vel in piculo animas suas ponere si ꝑm has corruptelas lucrarivo lucrent aut si se saluare desiderãt in licito modo mercandi ad pauperiẽ paupem deuenire Ex quibus omnibus clare patz ꝙ reipublice magnũ sequit damnũ. Proinde contra tales loquit Chrys. lxxxvij. di. c. ejiciens z in arti. ꝓceden. c. iij. dictum est. Tales qdem ꝑm Criso. et Sco. deberent de patria exterminari ac expelli z in exilium dari quia duo vel tres tales in ciuitate magna. corrumpunt totaz ciuitatem ac multitudinẽ mercatoꝝ. nec tamẽ alij mercatores in corruptelis ꝓdictis excusari possunt. maxime si antedictis malicijs ꝓ prudentes ꝓuisiones atq; statuta obuiare negligunt z obstare.

¶ Quod aũt remediũ contra supradictos sit dandũ mercãtibus qui aĩas saluare volunt patebit infra circa finẽ sermonis sequentis de multis illicitis modis et abusionibus ꝙbus vtunt pleriq; mercãtes atq; artifices ꝙ ĩ tres septenarios abusionuz distincti sunt qõ in tres particulas diuisum est. ¶ Capitu. vij.

Septimo mercari non licet ex circũstantia modi. Multi em̃ illicitis et iniustis modis plericq; mercationes et artes exercent ꝙs ꝓ tres abusionum septenarios distinguemus. licet plures alij modi addi possunt.

¶ Prima particula huius capitu li continet septem abusiões artificum atq; mercatorum.

¶ Primũ abusionũ septenariũ subiũgamus Nempe plericq; exercẽt mercationes et artes his septem modis. Primo mendacijs. scõo ꝓ iurijs. tercio duplicitatibus. q̃rto sophisticis verbis. qnto malicijs circumuentõibus. sexto sĩlatis occultatõibus: septimo dãnosis misturis. ¶ Primo ꝯo quidam mercantes aut artifices vendũt z emunt mendacijs multis. qõ nihil aliud est ꝙ more iude christum vendere ꝓ pecunia. sicut patet. xj. q. iij. ca. abijt. Tanta em̃ ink emẽtes z vẽdẽtes iuceterata abusio regnat ꝙ nec emere nec vẽdere sciũt sine deceptõne mẽdatioꝝ. vbi dicit textus ꝓfecto q veritatẽ ꝓ pecunia negãt deũ ꝓ pecunia vẽdũt. Qsi de talibus pñs. ait. Non est in ore eorum veritas linguis suis dolose agebant et continue agunt. scz vendentes. Unde ꝯ emptoribꝰ Prouerb. xx. dicit. Malũ est dicit omnis emptor et cum recesserit gloriabit tunc. s. ꝓmũ suum decepisse. nempe tam instare videtur tempus pessimi antichristi Apoca. xiij. Qz faciet ne quis posset vendere vel emere nisi habeat in dextra vel in fronte charactarem nominis bestie. Per hunc characterẽ mendaciũ designat. eo ꝙ antichristus homo mẽ dax erit z incarnate oĩno aduersabit veritati z caritati eiq; omnes qui corde ore z ope mendaces erunt vniuersaliter adherebũt qõ in charactere frontis z dextre denotat Unde Esa. v. dicit dñs. Ue vobis scz qui mendaciter dicũt bonũ malum z malũ bonum scz in vẽdẽdo atq;

De mercatoribus ĩ generali

emendo. Aduertant igit tales q̃ fm Tho. et Richar. de me. vil. qui scienter et cũ intentione decipiendi ꝓximũ mentiunt mortalit pec cant quia fm Aug⁹. tale ẽ mendaciũ pnitiosũ sic idẽ ait. xxij. q. ij. c. j. ⁊ vltra b̃ etiã si ōcipiũt p predicta mendacia restituere obligant Si autem nocere ꝓximo suo non intendunt sed se seruare indemnes. tunc fm eos veniale mẽ dacium est nisi hoc ex assiduitate ⁊ mala con suetudine fiat: quia tunc fm Hostiẽ. mortale peccatum est sicut ebrietas que cuz assidua est mortalis ẽculpa. vt patz. xxv. di. §. als. Jo dicit Eccli. xx. Potior est fur q̃z assiduitas viri mendacis ¶ Secũdo vendũt piurijs et mł tiplicibus iuramentis. Unde. lxxxviij. di. c. eijciens. Chryſ. ait. Mercator sine piurio et mẽdatio esse nõ põt. i. difficulter eẽ pt. Mag nẽpe iuris abusio est nescire vẽdere minutaz cuiuslibet vilis merci absq̃z mł tiplib⁹ iuramẽ tis imo ⁊ piurijs multi. Aiũt ei freq̃nti⁹ p fidẽ meã tm̃ ꝓstitit mihi. p deũ tm̃ de b̃ hre potui: ita de⁹ saluet aiaz meã sicut vxoratez dico p cor pus christi. tm̃ de b̃ ꝓsti⁹ venditũ ẽ. Et ꝓsimi lia piuria mł q̃ idco ab aliq̃bus freq̃ntant. q̃z sicut ppha ait. nõ est timor dei ante oc̃los eo rũ. O insana rabies mũdane cupiditatis absq̃z aliq̃ lucro qõ sepe ꝓtingit totiẽs nequit pec care. Contra tales mercãtes. lxxxviij. di. c. q̃d aliũ. Cassiodo. ait. Negociatores illi abhomi biles estimant q̃ iusticiã dei mime ꝓsiderãtes p̃ moderatũ pecunie ambitũ polluunt mer ces suas plus piurijs onerãdo q̃z pcijs. Tale xo piuriũ fm Tho. et Ricb. si fiat intentione fallendi ꝓximũ vt dictũ est mortale crimen ẽ. Si etiã ñ decipiendi causa ꝑ ex ꝓsuetudis cor ruptela homo piurat Idẽ q̃z dicẽdũ Merito q̃ ꝓsis antiq̃ssimũ fuit vt filios suos xa dicẽ as suefacerent fore mercature nõ quidẽ apud ip sos esse instituerũt qm̃ menciẽdi et piurandi locũ sibi esse ꝓsuasissent. ¶ Tertio q̃z sũt mul ti q̃ vẽdũt cuz duplicitatibus vtputa oñdẽdo res sanas ⁊ tribuũt corruptas. oñdẽtes res bonas et tribunt malas vel salẽ min⁹ bonas. ⁊ ꝓsilia. Sicut ptz i vendẽtibus pannos inte gros in quibus semper caput seu p̃ncipium poti⁹. b̃ q̃z vicio duplicatis plurimũ labozare solent ipi mercatoz ꝓsone te seu sensales q̃ p̃ pter lucrũ ꝓtra iusticiã vtriq̃z pti. scz ementiũ ⁊ vendentiũ placere ꝓcupiscẽtes q̃ñq̃z ementẽ et q̃ñq̃z vẽdẽtẽ q̃ñq̃z vtrũq̃z decipe nõ xen tur sic accidit cuidã sensali q̃ vt emẽtibus vel vendẽtibus vel saltẽ vni eoz pti mendaciter se redderet gratũ ꝓ firmando p̃cio inter eos ꝓsonaliter astans clã ictu oculi vel pedis emẽ ti vel vendenti piter innuebat vt mercatuz in ter eos concluderet tandemq̃z post ꝓfirmatũ inter eos emptionem si alter eozum de chara emptione seu vili venditõne lamentabat re spondere solebat ideo clam innuebam tibi. ¶ Quarto mercat sophisticis verbis. Sunt em plericq̃z qui tam astute in mercando sua ꝑ ba ornant ⁊ componũt. q̃ ad plures etiã con trarios sensus applicari possunt. Hmõi em ex perientia teste. non tantũ coram deo ꝙ etiam hominibus odibiles fiũt. Unde Eccli. xxxvij. Qui sophistice loquit odibilis est. ¶ Quin to quidam mercant circũuentionibus mali cioſis et inuolutionibus piculosis. Videbis nempe aliquos qui de apotheca sua maxime simplicibus hominibus insidiant sicut insidi ant aranea muscis in foramina muri. Contra quos. j. Thessa. iiij. dr. Nemo circũueniat in negocio fratrez suum q̃m vindex est dñs. Et Osee. xj. dr in ꝓsona decepti. Circũuenit me effraym in negotiatõne sua. et in dolo dom⁹ sue. Effraym crescẽs interpretat̃ sigt impios mercatores q̃ p malicioſas circũuentõel in di uitijs malicioſis crescũt sed iusto dei iudicio sepe euenit eis. qõ Ambr. j. dñs ait. De mer cede meretricis. i. auaricie sue rapine vel usu re ꝓgregata sunt. ⁊ vsq̃z ad mercedem mere tricis reuertent. Inter hos q̃z circũuentores ꝓnumerãdi maxie sunt oẽs mercãtes q̃ inter se ꝙuentõnes dolosas et pnitiosas efficiũt in ter se statuẽdo q̃ nullus de tali mercantia vẽ dat vel emat nisi tantũ tales seu insil paciscũ tur vt vno p̃cio vendant vt inde amplius lu crari possint. Et tales monopoli nuncupant Aduertendũ est tamen q̃ repitur monopo lon in neutro genere et monopolus i masculino genere. Monopolon em̃ mercatio ẽ q̃m aliqui soli ex dicto exercent et impetrant q̃ ipi soli emere vel vendere possent aut docere Et dicit monopolon a monos q̃ est vnus et polon q̃ est venditor quasi vnus venditor. vt dicit a polos qõ est ciuitas q̃si vnus in ciuita te sic vendens. Monopolus xo est ille q̃ im petrauit q̃ sibi soli liceat vendere certas mer ces et habet penultimã longam. Qui em̃ hoc exercẽt perpetuo exilio condemnent bonis ꝓpr̃ijs ꝑspoliatis. c. de monopolis. l. vnica. ¶ Sexto mercant quidam occultationib⁹ si mulatis vtputa occultando defectũ equi vel nauis vel cuiuscunq̃z alterius rei. Ideo meri to queri potest an peccent hi qui vendendo eq̃s ꝓsueuerit dicere ipi emptori. Ego vendo tibi hũc equũ ꝓ vmbroso ꝓstrumoso. ꝓ infir mo ⁊ sic de ꝓsimilibus defectib⁹ q̃ solent esse i equis. modo equus suus venalis habet vñ

de defectibus illis quē si vere sciret emptor si daret illi⁹ pcij medietatē. nunqd tal⁹ vēditor excusaꝫ eo q in genere dixit defectū equi. Dicēdum q talis venditor teneꝫ ei talē defectū dicere in speciali qz als rem maculatā vēdit cū detrimēto primi sui qō quidē ꝓtra charitatē est. Et licet vēditor expresserit talē defectuz in generali nō sufficit tñ q sic dicendo dicit plura mēdacia dicēdo q equus habebat multos defectus ꝙs tñ non habebat. Proinde talis ꝓsuetudo i fraudē fieri solet ne scz emptores credant defectū esse in equo de his qui a venditore denoiaꝫ. Idem quoq; de illis mercatoribus dicendū est qui vendūt pannos vel alias res in quibus defectus ē talis q si emptor sciret nō emeret eas. ideo tales venditores nō excusaꝫ in tali casu dicēs. Respice rē diligenter oculus pascat te. quia hec oia fraudulēta sunt verba cuz ipse sciat certitudinaliter defectū vendende rei. Ex hmōi eñ questionibus sepe contingit z incurrit grande piculuz ipse emptor. tamen grauis⁹ piculum imineꝫ venditori cum is in anima falsitatis crimine maculeꝫ et ad omne damnū restituendū qō exide incurrit emptor. venditor obligaꝫ de iure. z vam. c. si culpa vbi dicit. Qui occasionē dāni dat dānū dedisse videꝫ. Idē q̄z est qñ res p⁹ iusto ꝓcio vēdit. ppē latētē ꝺfectū et si talē ꝺfectū ignorauerit ipe vēdēs: eo q emptor dānificari nō dz ex ignorantia venditoris.

Septimo ꝺo mercaꝫ quidā cum damnosis mixturis vt miscendo aquā vino z ꝓsimilia que rei valorē minuūt: z oino sī ꝓtra cōes z ꝓpias intentōes emptoꝝ. Contra tales dicit Esa. j. Argentū tuū versum est in scoriam scz ꝑmixtione stagni aut plūbi. vinū tuū mixtū est aqua. Alia litera habet ibi Caupones tui et tabernarij tui miscent vinū aqua. Ꝺo paulopost subdit. Et coquā scoriā tuam z auferam omne stagnum.

Secūda ꝑticula continens septem alias abusiones vendentium et ementium. Capi. viij.

Secūdū abusionū septenariū ꝏdamus. Primo sunt qui variant ponderа et mesuras. scō quidaz vendunt cp̄s nō suū. tercio quidaz nō soluunt termino ꝓstituto. q̄rto sunt quidā ꝑmissam frangentes fidem. q̄nto sūt quidaz q̄ minus debito emunt z charius debito vēdūt. sexto q̄dam diffamāt aliox merces: septimo sunt quidam q̄ humectant mercātias. Primo eñ quidam sunt qui ponderа variant et mensuras. Contra quos extra de emp. z vēdi. c. ꝑmo. vt mensure. Questio Circa hꝫ queri potest an vtens coꝛruptis ponderibus vel mensuris nō ꝑ supioꝛē sed plebeios in tota vbe cōmuniter introductis mortaliꝫ peccet. Ad hoc dicendū ꝑm quosdaz q si ex hmōi coꝛruptiōe aliqui iusto precio fraudaꝫ ꝑ eo q credūt mensuras z pondera esse veras z iustas sicuti prius erant tunc hmōi fraudatoꝛ peccat mortaliter z damnū fraudis restituere obligatur. Si vo iusto precio non fraudātur nec vtens eis vtiꝫ ad fraudem iusti precij non teneꝫ aliquid restituere cuius peccet non reuelando mensure coꝛruptionem his quos credit eam latere. sed forte nō mortaliter peccat qñ coꝛruptio est cōmunis qui satis ex hoc data est ratio q hmōi coꝛruptōnibus innotescat. Si aūt oēs tam domestici q̄z forenses cōmuniter sciunt pondereñ. q̄ntitatem z mensurarum que nūc post factā coꝛruptionē vtunꝫ tunc nō cadat falsitas siue fraus in ꝓdictī mēsuris: sed sic se habet sicut prius duplū vocareꝫ libra. nūc aūt mediū vl quarta pars libra denoiaꝫ. Si tñ coꝛruptio talis esset q vnā mēsuram ad emendū tenerēt z alterā ad vendēdū tūc nisi alter cū quo mercaꝫ sciat hoc ē semper mortalis culpa. Prohibeꝫ eñ hꝫ Deuter. xxv. Non habebis in sacculo tuo diuersa pōdera maiusz minus nec erit in domo tua modius maioꝛ et minoꝛ. pondus habebis iustū et verū z modius equalis z verus erit tibi. hꝫ tñ nō sunt ꝓpo multū ꝓdicanda ꝙ ꝑ ꝓsilijs dādis z confessionibus audiēdis valde necessaria sūt. Ad hꝫ etiā facit qō habeꝫ. xxiij. q. j. c. non afferamus. ꝑm autez Tho. Mensuras venalium rerū necesse est esse diuersas in diuersis locis ꝓpter diuersitatē copie vl inopie rerū: quia vbi res abundant maioꝛes mensure sunt seu esse ꝓsueuerūt et ecōuerso. In q̄libet tamē loco rectoꝛes ciuitatis vel loci ōterminare debent que erunt mensure iuste venalium pensatis conditionibus locoꝝ et rerꝝ venaliū. Proinde has mensuras publica auctoꝛitate vl antiqua ꝓsuetudine approbatas ꝓterire non licet. Et idem videꝫ de ponderibus iudicandū. Scō quidam vendunt tempus non suū sed ꝓpter dilationē solutionis in mercibus precij augmētātes qō oino ꝓhibeꝫ ex de vsur. c. cōsuluit. Qz autē sit ibi vsura patet rōne. Fiūt eñ ibi duo ꝓtract⁹. scz venditōnis. et rōne hui⁹ non cadit ibi vsura. Scō est ibi mutuuz. qz ex termio dato i mercantia preciuz augeꝫ qō nihil aliud est q̄z ipsi ementi mutuare precium mercantie iam em

pte atq; ex tali mutuo accipe lucrũ. Sed de hꝫ latius dicet in sermone sequẽti. arti. iij. ca. ij. Est nihilominus aduertendũ q; si absq; omi dilatione et expectatõne solutõnis homo alicui venderet rez p̃ pcio adhuc ampliori q̃z fuerit precium principale cũ supadiuncta vsura non esset ibi peccatum vsure. sed solum iniusti precij seu iniuste venditionis culpa. Tercio quidã non soluũt in termino cõstituto ad quod obligarunt se scriptura vel p̃missione q̃q; iuramento. Contra quos est textus. c. significãte. ex̃ de pign. Quõ aũt tales obligẽtur ad interesse dicet in sermone. xlij. arti. j. ꝛ c. j. Quidam quoq; expectant maliciose monete mutationẽ. Et ideo in termino sibi dato non soluunt. ideo ex hac malicia siue ex quacunq; alia sua culpa debitor creditori nõ soluendo in termino sibi dato p̃stat damni occasionẽ oĩno ad p̃dignã satisfactionẽ obligatus est. vt patz extra de iniuſ. ꝛ dam. c. si culpa.

Quarto quidam frangũt p̃missaz fidem ꝛ p̃stita iuramenta que fecerũt in societatib⁹ suis. vñ q̃dãmodo nec eis seruãda est. extra de iureiuſ. c. iij. Quinto quidã min⁹ obito emũt aut minus debito charius vẽdũt. Et circa hꝫ ponamus aliquos casus. Prim⁹ casus est Pone q; quidam simplex habet lapidem pretiosum quem vitrum esse credit. Lapidarius vo cognoscens eum emit illũ p̃ vili pcio quid iuris. Dicendũ q; illicitũ est qz scienter decipit primũ suum qui de illo p̃fisus est. vnde ad iustũ precium restituere obligat. Secus aũt si ille qui emit credebat etiam vitrũ esse qz tunc fm q̃sdam restituere nõ tenet eo q; p̃ emptionem bona fide factam lapidẽ acquisiuit. Sed p̃sulendũ est ei q; de lapidis lucro p̃uideat vẽditori plus vel minus fm indigentiã suam.

Secundus casus idem q̃z dicendũ est de illo qui vendit campsori aurũ p̃ metallo et argentum p̃ stagno. ꝛ de p̃similib⁹. Tercius casus. Pone etiã q; quidam vendens thesaurum in agro meo venit ad me ꝛ emit agrũ illum pro precio qõ valebat si sine illo thesauro extitisset quid iuris. Dicendũ q; emptor restituere obligatur quia dolose agit. Propterea rem magni precij emit scienter p̃ modico precio ꝛ hoc venditore ignorante ergo decipit eum. Si aũt emptor tunc nihil de hoc sciuisset licite retinere posset.

Qz decipere non liceat etiam citra dimidiũ iusti precij.

Circa hꝫ tamẽ notandũ est q; licet ciuili iure cautum sit q; si emptor seu venditor vltra medietatem iusti precij defraudet p̃tract⁹ sit nullus ꝛ sic p̃ iudicẽ irritandus. nihilominus in p̃scientie foro licet fraudatio minor sit si pcedat ex vno vel ex plurib⁹ istor⁹ q̃tuor p̃digna restitutio fieri debet. verbi gratia. Si pcedat ex ignorantia aut ex mentis leuitate apta siue p̃sumpta siue q̃cunq; magna egestate vel necessitate ad hoc compellẽte. Ex q̃bus comprehendi p̃t q; talis p̃tractus non pcedit ex mere grata ꝛ gratuita voluntate. talis ẽ fraudatio in minus emendo aut plus vendẽdo nõ solum p̃tra iusticiaz est sed etiã contra charitatem ꝛ p̃tra naturalẽ hois pietatem. licet ex vtrisq; p̃tis p̃sensu talis cõtractus pcedere videat. Nam etiam fm Aristo. iij. Eth. Ignorantia ꝛ aliqualis coactio excludit voluntarium. De hoc tamẽ pleni⁹ dicet sermone seq̃nti arti. ij. c. ij. Inter hos tales tenent p̃cipatum q̃ stecharũ seu bistractor aut stramazorũ siue retrangulaz ꝛ p̃silium p̃tract⁹ efficiunt

Questio. Si aũt querat q̃d sit iustũ precium rei vendite seu emẽde. Dicendum est q; tustũ precium est qõ est fm estimationẽ fori occurrentis fm q; tũc res que vendit in loco illo cõmuniter valere potest. Quia fm Hostiẽsem ꝛ Ray. Justũ precium p̃siderat respectu tpis contractus. neq; debet attendi q; pluri plus offerat. Sed de hoc dicet pleni⁹ in sermone. xxxv. arti. j. c. ij. Itẽ q̃ri ꝛ quõ quis intelligat decipi vltra dimidiũ iusti precij etiaz dicet in sermone sequenti arti. ij. ca. j. Et dictis ptz q; licite quis lucrari valet transferendo merces de vno loco ad alium. vendendo tanto precio q̃nto in illo cõmuniter estimat ꝛ si ibi nõ sint tales res debet inde sumi moderatum lucrum pẽsatis sumptibus. industria sollicitudine. piculis ꝛ labore. Sexto q̃daz iniuste diffamãt alior⁹ merces vt suas charius vendant. quod quidẽ p̃nitiosum mendaciũ est ac mortale. xxij. q. ij. c. j. Et tales de illato damno satisfacere tenent ex̃ de iniur. ꝛ dam c. si culpa. Septimo q̃z sunt quidam qui ad decipiendũ humectant mercãtias suas sicut q̃q; fit in pipere. xxx. chroco. lana caseor p̃similibus que pondere mensurant ꝛ hi etiam tale damnũ restituere obligant.

Tercia p̃ticula septimi capitu li cõtinẽs alias septẽ abusiones clementium et vendentium.

Capitulum nonum.

Terci⁹ abusiõis septenarius subiũ-

gatur. Primo quidem sunt q̄ in longinquis ptibus sine vxore longā trahūt moraz. Secūdo sunt quidā q̄ missas audire negligūt atq; talia sacra. Tercio q̄dā sunt primi pditores Quarto sūt quidā falsi cōputatores. Quinto sūt quidam monete diminutores. Sexto sūt quidā malicioſe nocentes. Septimo primi pemptores. ¶ Primo inq; sūt plericq; q̄ in longinquis ptibus sine vxore longā trahunt moraz: t qñq; int infideles nationes. Tales ãt ꝓtis carnalitatibus atq; spurcitijs. taz cuz fidelibus q̄ cū infidelibus inquinent quis exprimere posset. Item q̄ pprijs vxoribus violandi. sacrū matrimoniū causas multiplices pstant. Sed ad hoc facit illud qđ habet extra de spon. in pu. Ideo. xxvij. q. ij. c. j. §. j. p descriptōne matrimonij dictū est. Matrimonium est viri mulierisq; ꝓiunctio indiuiduā vitę ꝓsuetudinē retinēs. Quia ſm Goff. hac intentione in matrimonio iungi debent vt ꝓpetuo simul remaneant. cuius post ꝓtractuz matrimoniū t ante carnalem copulam possz alter inuito altero religionē intrare ſ post cōsumationē matrimonij nō nisi volente et plerūq; non nisi similr quertente vt ptz ex de cōuersio ꝓiug. c. vxoratus. Et hr ex de ꝓscrip. illud q̄. Ideo vn⁹ alteri obligat. Preterea ad Cor. vij. Mulier ptātē sui corpis nō habet ſ vir. Th extra de ꝓiug. lepro. c. j. dicit textus. Cū vir t vxor vna caro sint nō debet alter sine altero esse diuin⁹. ¶ Secūdo sunt quidā q̄ vt amplius lucrent missas negligūt t alia sacra. O deus q̄t inter fideles atq; infideles lōgam trahentes morā tantūmodo tpalibus inhyantes lucris tanq; alia viuūt absq; pfessione t cōmunione t absq; aliq̄ signo xp̄ianitatis. Proinde. lxxxviij. di. c. Cū nō cognoui Aug⁹. ait. Certo dictū est negotium q̄ negat ociū: qđ malū est nō querit verā quietē q̄ est deus. t Eccli. xxvj. Difficulter exuit negotians a negligentia. scilz diuinoz. t caupo a peccatis labioz. ¶ Tercio sunt quidā vendē tes ꝓimi pditores. Sunt nanq; plericq; fidi bone possessores q̄ tanta qñq; fiducia ꝓfidūt de venditore cuz aliqñ sit bone fame t q̄ mercis precū et istius pondera et mensuras ponunt in iudicio et arbitrio eius. at ille nō veret nequiter decipe eos Ideo rationabilit dicere potest q̄ si venditor talis estimationis sit aut fame in pplo aut tam pfecti status q̄ verbo eius plus stat aut non minus q̄ iuramento alioz tunc vir est qui mortaliter peccet rei venalis precium mendaciter in alterādo aut mēdose dicendo tñ ꝓstitit mihi. aut tñ potui habere de illo qz pinde est ac si emptor cōmitteret se fidei vēditoris t h venditor acceptarz et tandē ꝓtra fidē acceptā ac dataz infidelit vēderet ei sua. In q̄ quidē casu fraudē restituere obligat. t vltra h mortaliter peccat tanq; ꝓtra pactū date fidei agens. ¶ Quarto sunt quidā falsi cōputatores t maxime cū rusticis t simplicibus plonis denarios numerāt. Sicut ꝓtigit cuidā rustico diebus nostr. cui cuz campsor nūeraret florenī monetā cepit nūerando dicē almoie ō dio t ō ly sci sey t setc. e. viij. et. ix. z. tc. vsq; in finem. Rusticus autez dū abiret suspicans deceptionē p seipm item numerauit inuētaq; fraude rediens cū idem campsor iterū numeraret. o. almonie de dyo de ly scti sey t octo tc. Et item sicut ante mēdaciter repiret ait rusticus ille numera etiam de vno t nō noies deū neq; sctōs qui cū coact⁹ egisset falsitas numeri cū rubore detecta est campsoris. ¶ Quinto sunt quidā monete diminutores seu electores. Sūt nēpe plericq; q̄ grossos argenteos vltra debitum grauiores diminuūt vsq; ad iusti ponderis q̄titatē aut maiori precio alienāt. Circa qđ notandū ē ſm Tho. q̄ si talis summatim emisset grossos et aliqui deficerent a debito pondere vel mensura tunc quidem illicitū esset peiores cōmuni precio et meliores maiori precio alienare. Nam qđ deficit peioribus in melioribus supabundat: ideo ementes peiores iniuste damnificant quia nō habent debitā suaz mensuram. Si tamē deteriores grossi iusti ponderi sunt piculū nō videt si campsor de grauioribus et melioribus lucrarē quod tamen timeo raro accidere. ¶ Sexto sunt quidā malicioſe nocentes sicut accidit cauponi cuidaz qui fingens sollicite ministrare in suoz hospitum mensa tam venditum vinum in vase vt illi iterum aliud emerent malicioſe fundebat atq; fingens h casualiter factum et talē fortuitam vini effusionem futuri abundantiam figurare alta voce effuso vino clamabat. abundantia. abundantia. abundantia. Denicq; cuius cōmentum cum quidam hospes intellexisset caupone i alijs occupato evegete extracta cauella totū vinum vegetis illius effudit. Tunc caupo a ceteris hospitibus quereret qs id egisset qui sic effunderat vinū. clamere cepit vt prius ter abūdantia. denicq; accusat⁹ a caupone cum officiali apiret cōmentum pditionis eius imunis euasit non cum multo cauponis rubore. ¶ Septimo sunt quidā ꝓximi pemptores corrupta sanis ex auaricia pcio venundantes. vtputa carnes pisces oua

et ꝓsimilia cruda vel cocta. ab hac corruptiõe fũt imunes q̃ vẽdunt carnes q̃ a carnificibus decoriank auxilio corrupti flat⁹ maxim q̃z imi net aromatarijs ꝛ pigmentarijs illis q̃ in syropis ꝛ medicinis imponunt ea q̃ sciũt corrupta eẽ seu nociua vl nõ ꝓficua cũ ꝓpter vetustatẽ iam ꝓdiderũt virtutẽ suã. Et hoc necessario habet sequi vel grauior egri infirmitas vl q̃q̃z et sepe mors atq; ꝓ hoc medici infamiaz atq; culpam si in talibus debitam aũauersionẽ negligit adhibere. Omibus g̃ ementibus atq; vendentibus qui predictis tribus septenarijs abusionum aut aliqua eoz vtunk: vti q̃z ꝓtingit q̃ Chrys. lxxxviij. di. c. eũciens ait. Quẽadmodũ eñ triticũ aut aliquid tale teras in cribro duz huc et illuc iactak oñia grana paulatim deorsum cadunt et tandẽ in cribro remanet nisi stercus. Sic de substãtia negociatorum nouissime nil remanet nisi soluz peccatũ. Hec ille. Pro ꝓclusiõe oim predictorum Esa. xxiiij. c. inquit. Erit sicut ꝓ̃s sic sacerdos ꝛ sicut seruus sic dñs eius. sicut ancilla sic dña eius. sicut emens sic ille qui vendit. sicut fenerator sic ille qui mutuum accipit. sicut qui repetit sic qui debet scilicet quia cõmuniter omnes tales ꝓdicantur.

Articulus. iij. de moribus ac vita recti ꝛ veri mercatoris.

Tercia ꝯo ꝓsideratio circa mercationẽ est de ei⁹ debita reformatõne. Qui eñ desiderat esse mercator rectus et verus toto conamine nitak ꝓdictas septẽ circũstantias repensare: atq; q̃ si septẽ specula ꝓtemplari vt oino sciat velit ꝛ conek abstinere ab illis. Primo p inde ꝓsideret si tunc est in clericali statu aut in futurũ esse intendit. Secũdo videat ne in mercationibus occupek nisi tm̃ ex sui et suoz necessitate aut quacũq; honesta seu miserabili pietate et nõ ex effrenata ꝛ insatiabili cupiditate. Tercio caueat atq; oino desistat in festiuis diebꝰ a q̃cũq; mercandi actu vt nũq̃z tunc ad mercata accedat. Quarto oino abstineat in locis sacris atq; deo dicatis vtpote in ecclesijs cimiterijs et ꝓsilibꝰ q̃cunq; mõ mercari ꝛ q̃cũq; secularia opari. Quinto videat q̃ iuste vendat tã transeũtibus q̃z cõmorantibus. tã ignorantibꝰ simplicibus q̃z intelligẽtibꝰ ꝛ discretis. Sexto mercari abhorreat cũ dãno reipublice nl lo mõ sibi suũ ꝓpriũ cõmodũ ꝓponendo ꝛ ꝯ freq̃ntates stramazos aut retrãgulas siue bistractos et ꝓsimiles fenerarticos cõtractus tã q̃z reipublice destructores toto conamine suo insurgãt agendo fideliter et opando efficaciꝫ iuxta posse suũ ne hmõi ꝓtractꝰ in ciuitate vel patria freq̃ntenk. Septimo q̃z studeat i mercatõnibus suis nullo vti mendatio nec etiaz iuramento: abhorreat oĩa piuria nulla duplicitate vtak. nec etiam duplicibus aut sophisticis verbis. Sit deniq; verbũ suũ verũ ꝛ fctuz in ore suo non circũueniat quẽ aliquo modo nec q̃z mercantiarũ suaꝝ ꝓnitio se occulter vicium suum vel defectuz. nullam falsitatis mixturam in venalibꝰ suis imponat. vendendo atq; emendo vtak iustis ponderibus ꝛ mẽsuris. nõ vendat rẽ suã charius ꝓpter solutõis ꝓcij concessuz tps: studeat oino seruare ꝓmissa et soluere tpe instituto. cum socijs suis nõ faciat irritam fidem. Seruat etiaz prestita iuramẽta in plꝰ vendẽdo et minꝰ emẽdo ꝫ iusticiã nõ excedat. mercantias alienas nõ diffamet ꝓtra ꝓximi charitatem. nõ falsificet merces suas quocũq; modo ablq; vroze ꝓpria si diu mozek. tpe debito nõ dimittat frequentare ecclesias audire missas ꝛ auscultare deuote atq; attente diuina officia ꝛ maxie verbuz dei. adminus semel in anno confessori pito accumente deo ꝓuio ꝓscientie sue examine integre ꝓfiteak peccata sua atq; cũ preparõe mgre ꝓfiteak peccata sua atq; cũ preparõe mgre ꝓfiteak peccata sua atq; cũ preparõe mg

endaz ꝑdictam ancillã et filiũ eius vt in ꝑsenti ꝑseruent ꝓscientiã purã ꝛ vitam imaculatam ꝛ in futuro ꝓseq̃nt gl̃iaz sempiternã. Quam nobis oĩbus largiat triumphator mortis dominus noster ihs christus ꝛc.

Dñica.iiij.in q̃dragesima infra diem de temporis venditione. Sermo.xxxiiij.

Egressus iesus Johan.vj.ꝛ in euãgelio ho. Nihil tñ ꝓpellit ꝛ effugiat miscõiam dei q̃tũ crudelitas criminosi Ideo ꝺr Proũ. xv. Longe est dñs ab impijs: nõ tñ vicz in futuro ꝙ etiam in pñti. Ac econtra de pietate. j. Thimo.iiij. apls ait. Pietas ad oĩa valet. ꝓmissionẽ habens vite que nũc est et etiã future. Leterũ cũ diuina pietas ꝓpter pietatẽ ad nos miscõiter reuertat. Teste dño Matth.v. Beati miscões: qm̃ ipi miscõiam ꝓsequentur ad pietatẽ que erga indigentes in mercatõnibus exercenda est dirigam⁹ sermonẽ ne dictũ euãgelicũ verbũ inter mercãtes verificet q̃ irrevocabiliter ab eis abijt iesus Eiso in precedẽnbus de mercantijs ꝛ artib⁹ in generali videndũ est nũc de eis aliquid in speciali. Oz q̃ sepe ꝓtingere solet ꝙ dat impie in talibus ꝓtractib⁹ termin⁹ solutõis. ideo de ipo termino ꝛ venditõe ei⁹ aliq̃d disseram⁹. ꝛ ꝓ hũ clari⁹ innotescet ꝙ vere ait iesus Quia pietas ei⁹ erga primũ recessit vt ipse ꝓximũ hoĩs sibijpsis in mercantijs ꝛ cupiditate vendat in solutionis termino sibi dato. Nobrẽ opus est q̃ circa hoc triplicem terminũ distinguamus. Primus dicit termin⁹ gratie. scõs termin⁹ vite. tertius termin⁹ culpe seu neq̃tie ꝛ auaricie. Prohis q̃ tribꝰ tẽmis ꝓpha ait in ps. ciij. Terminũ posuisti ꝛ hꝫ q̃ ad ꝓmũ. quẽ nõ transgredient ꝛ hꝫ q̃ ad scõm. nec ꝓuertẽt opire terrã hꝫ quo ad tertiũ. Quod verbũ potest esse aliud thema in presenti sermone.

Articul⁹ primus de termino seu dilatõne solutõis ex grã cõcessa indigenti emptori. ꝛ ꝙ hoc tripliciter virtuosus est et in quib⁹ liceat vendere tempus ꝓ triplicẽ regulam demonstrat.

Primus termin⁹ dicit gratie oz ex ipsa lege gratie originẽ habet. Et de hꝫ ꝓpha ad dñm ait. Terminus posuisti. i. poni constituisti. Talis termin⁹ fit cum expectatio solutõis rei empte vsq̃ ad certũ tempus ꝓ grãm venditoris libere ꝓcedit ipsi emptori. Et hic termin⁹ nõ, solũ offm crimine caret; verũetiam est opus. Prio piũ: scõo iustũ. tercio meritoriũ. Primo inq̃z predicto modo terminum solutõnis dare est opus piũ. scz cũ fit indigenti qui statim soluere difficulter vl̃ minime potest. Tradit cñ ipi emptori nõ tantũ ipa res empta verũetiã eidem de mutuo subuenit. Naz ꝓ tpe illo dato dilatõis ad solutionẽ q̃dãmodo mutuat venditor ipi emptori ꝑciũ mercãtie qõ ꝓ eodẽ est ac si venditor ibi exbursaret denarios illos ꝛ mutuaret emptori: vt idem ꝓuidere possz ne cessitatib⁹ seu indigentijs suis. Nempe opus magne pietatis ꝛ artificij indigenti qui nõ habet vnde artẽ exerceat et familiã suam nutriat vendẽ atz trahe mercãtiã atq̃ beigne expectare solutionẽ. Est certe hoc quasi totam familiam suam pascere et sustentare ꝛ q̃si ꝙ elemosynã nutrire: ac quodãmodo plura misericordie opa exercere Quia vestit nudos. alit famelicos: potat sitibundos: visitat egrotos suscipit vagos. educit incarceratos ꝛ iuuenes ꝛ puellas sepe sustinet ruituras. ac ꝓ hꝫ ꝑiuz facere dici pñt qui terminũ vendunt sicut patet in. c. ꝓsuluit. et in. c. in ciuitate extra ꝺ vsuris. Secũdo est opus institũ ꝑm iustam naturã legem quam delucidat dñs Luce. vj. dicens. Quecunq̃ vultis vt faciant vobis homines ꝛ vos eadem facite illis. Et habet ad hoc tex. di. j. c. j. Ex qua quidem lege tenetur homo non ꝑm facultatem suam solum ac iuxta ementis indigentiam ꝓ loco et tempore per dilationem solutionis mutuũ dare: vel etiã principalr mutuare licz idigẽs nihil emeret ab eo sicut latius patebit infra sermone. xxxvij. articulo. ij. Et sic verificabitur verbũ prophete dicentis. Terminum posuisti scilicet tu summe deus in lege nature: quandoq̃ esse necessarium dandum, scilicet indigenti.

Tercio quoq̃ ꝓ ꝓsequẽs est opus meritorium iuxta vendentis et terminũ facientis intentionem et charitatem. Juxta quod dicit. xv. q. j. §. ex eo. in fine vbi dicitur ꝙ quilibet ꝓ suorum actuum voluntate ꝛ qualitate recipiet aut penam aut gloriam. Adhunc quoq̃ intellectum exponi potest illud verbũ pñs. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo aut quis requiescet ꝛc. Et sequitur. Qui pecuniam suam non dedit ad vsuram scilicz sed dedit terminũ solutionis gratis Ezech. xviij dicitur. Vir si ad vsuram non accõmodauerit et amplius non acceperit scz ꝑ ꝓcessum

tempus solutõnis: vita viuet' & non morietur .i. premiũ sempiternum recipiet. Et hoc maius vel min⁹ fm latitudinẽ charitatis & sinceritatẽ intentõis & affectõnis que a deo mensurant in corde: sicut pꝛz Lu. xxij. de vidua q̃ mittens in oblationem deo duo era minuta plusq̃ oĉs alij misit. Et ad h̃ facit. c. si quid in uenisti. xiij. q. v. vbi dicit q deus intuetur cor. scz principaliter non mnaũ. Est etiam aduertendũ q in aliquibus casibus terminus seu tempus solutõnis licz non sit modo p̃dicto meritoriũ tamẽ iculpabiliter põt vendi: & vt hec veritas clarius pateſiat tres vere regule sunt circa hoc notande.

Quando ꝓprium venditoris tempus licite potest vendi & qñ non. Capitulum. j.

Prima regula hec est tempus ꝓprium vẽditoris ab eo licite potest vẽdi q̃ qñ tpalem vtilitatẽ tẽpali p̃cio appreciabilẽ in se includit. Ad cui⁹ regule declarationẽ notandũ est fm Gerardũ obdonẽ q tps dupl'r põt ꝓsiderari. Primo mõ vt ẽ quedam duratio q̃ ꝓsequit ꝓmũ motũ. Et h̃ modo tempus est qd cõe oim & nullo mõ vẽdi potest. Cui⁹ ratio ponit' in. c. Qui manumittit'. xij. q. ij. vbi dicit'. Quod cõe est nõ est pticulariter singulor. Secũdo mõ vt est q̃dam duratio applicabilis alicui rei que dura tio atq̃ vsus est alicui cõcessus ad ei⁹ opa exercenda & h̃ mõ tps est ꝓprium alicui⁹ sicut ãnus equi mihi accõmodati dicit' esse me⁹. & hmõi tps licite vendi potest. Ex his pꝛz q licet tps currens ꝓ receptõne mutui. i. tps mutuationis non posset vendi ipi⁹ mutui receptori q̃n a vendente cõmittat' ibi vsura ꝓ eo q ex natura mutui tps illud nõ est pstitoris ꝫ potius receptoris. Ex hoc tñ non sequit' q nullũ tẽpus licite posset sine vsura vendi q̃nimo p locum ab oppositis sequit' poti⁹ regula supradicta scz q tempus ꝓprium venditoris vt supra. Pateat iterũ pfata regula p exemplũ sic. Qui tibi soluẽ debet post triginta aliter tres annos. c. ducatos ita q antea tibi minime obligat' potest tibi vendere illud tps pactscendo tecum q mox tribuat tibi. lxxxv. ac ppter intercurrens tempus triũ annor. xij. sibi retineat et acquirat cum tres anni pecunie quaz ille tibi tenet sint q̃ ad h̃ sui iuris ꝓpter qõ p̃t vendere valorem illius facit ad hoc. l. si pstã. ·§· quotiens. ff. solu. matrimonio. Quod tñ est intelligendũ ỏ debito facto ex mutuo gratisdato. Si eñ tempus illud nihil valeret nõ amplius esset teneri ad mox soluendũ q̃ teneri ad soluendum post tres annos et nõ ante

Duo obiecta Si aũt obijcias. Primo q qua ratione pecunia mutuata nihil vltra sue valoris vendibilis habet. eadem ratione nec pecunia ad tres annos soluenda. et ideo vẽdere tempus eius. xv. florenis videtur vsura Dicendum q hic non venditur pecunia sed ipius solutionis tempus. quod vtiq̃ vt supꝛ patuit est vendentis at econtra tempus pecunie mutuate non est prestitoris sed receptoris vsq̃ ad terminũ sibi prefixum. ideo sibi vendi non potest q̃n cõmittatur vsura. Si ꝺo is qui post tres annos tenet soluere. c. mutuaret tibi. lxxxv. et hoc vellet sibi relinqui vl'dari. xv. tunc indubie vsura foret. eo q venderet tibi tempus pecunie mutuate. cuius enis pecunia ex se nõ valeat plus seipsa: tamen ex vtentis industria & facultate aliquem valorẽ acquirit. ideo ille vsus siue facultas vẽdi potest ab eo cui⁹ ille vsus est legitime vendi.

Si iterũ secũdo obstes q cuz habens centũ florenos facultatẽ hẽat vtendi eis & possidendi eos non solũ ꝓ tribus annis verumetiã ꝓ toto tpe futuro ergo bene eque poterit vẽdere hanc facultatez futuri tpis sicut pfatus debitor facit qui nõ tenetur eos soluere ante tres annos. Ad h̃ dicendũ q hic et ibi nõ ẽ eadem ratio neq̃ ꝓsimilis. Nam habens pecuniam non potest eam inq̃tũ ratõne precij habet seu nũmismatis vti nisi mutuando vel ꝑ re altera cõmutando vtrobiq̃ aũt currit futurum tps non ꝓ eo qui pecuniam tradit sed ꝓ eo cui mutuat' vel in emendo cõmutat' seu apꝛeciat' vltra simplicem vsum precij sui. ꝫ debitor pꝛefatus nihil mutuat duz soluit. lxxxv sed potius debitum suũ soluit. Et de hoc qõ ante tempus debitum soluit vt aliquod precium qõ quidem mutui precij minime dici potest cũ vt patet nihil mutuet ꝫ solum dici potest precium anteriorationis ipsius solutõis. Sed quia anteriozatio h̃ precio estimabilis ẽ ideo licite vendi potest.

Quia rerum ꝓ futuro tẽpe possunt licite min⁹ emi q̃ si omnes ille res emptori presentialr traderent. Capitu. ij.

Secũga regula talẽ. Jus rez ꝓ futuro tpe potest licite minus emi q̃ si oĉs ille res emptori pfitialr traderent. Et fm hãc regl'az q̃ro ius futuroꝝ ꝓtendit' in lõgioza tpa tãto ceteri pib⁹ põt minori

pretio emi. Ratio hui⁹ est qz in his in quibus ius rei seu sup rem differt ab ipa re ab actuali possessiõe ipi⁹ rei põt ipm ius emi q̃uis res ipsa nõ sit aut actualit̃ non tradat. Sicut exẽpli gratia pz de iure molendinoꝝ t pedagioꝝ t ꝓsimilium fructuũ futuroꝝ: quod equidem emi potest non empto agro nec fructibus ei⁹ adhuc existentibus actu. Constat autẽ q ius actualis possessio rei pñtis ceteris parib⁹ amplius valet q̃ solũ ius rei future aut q̃ solum ius absq; actuali possessione non statim tradita vel tradenda. Tutius est em incũbere pignori q̃ agere in psonã. Insup securi⁹ est rem habere t possidere q̃ solũ ius rei. Nam certitudo rei pñtis t pñtialis eius possessionis equidez maioz est et pstantioz q̃ certitudo rei future aut q̃ certitudo future possessionis rei pñtis. Proinde nõ imerito potest pma plus vendi t secunda licite minus emi Sed aduertendũ q pretiũ debet esse rei vendite iuste ꝓportionatuz. Talis aũt iusticia attendi debet a tpe ꝓtractus vt scz tantũ detur q̃tum res valet tpe ꝓtractus. nõ aũt q̃tuz valitura est toto tpe subsequenti. Tunc regl̃ariter res ẽm q valet tpe ꝓtractus debeat estimari vt patet in fine. xxxvij. sermonis latius aparebit Ex quo pz q licet plus ꝑticipat emens tpe ꝓsequenti q̃ dederit: tñ illud qõ recipit ẽ de sorte ꝓpter venditionẽ t iuste factã tpe ipius ꝓtract⁹. Ut ciũ esm t vsura ẽ qñ minus preciuz dat q̃ res valeat tpe ꝓtract⁹. a q̃ tpe iustũ pretiũ iudicãdum est. Non aũt est viciũ si minus p̃ciuz detur q̃ in futuro daret. Et hinc est q emẽs annuos redditus mille ducatoꝝ ad decẽ annos pro septingentis ducatis mox soluendis non est ex absoluta vi ꝓtractus vsurarius. Et nihilominus esset si nũc mutuaret septingẽtos ducatos vsq; ad decem annos sic q q̃libet anno redderent sibi centũ aut q vltimo ãno rederentur sibi mꝫtiplicati hoc est mille ducati. Hmõi aũt ratio est qz in primo casu nõ est cõtractus mutui sed emptionis qua vere tunc emit et tradit ius futuroꝝ redditꝫ decẽnalium. ideo nõ est ibi anteriozatio solutõis habens mutui rationem sed potius est actualis solutio rei seu iurisdictionis actualiter empte et tradite. In hmõi autẽ ꝓtractu q̃tum est de absoluta vi et forma contractus non plus est ibi vsura q̃ in eo q̃ emit equũ vel agr̃ cẽtũ ducatoꝝ ꝑ centum ducatis quos etiam cõfestim recipit agrum vel equũ. Nec insup est peccatũ iniusti precij si puentus redditꝫ certi non sunt oino ꝑbabiliter possunt ꝑticulari sicut vtiq; puentus et fructus agroꝝ. imo etiam posito q sint certi eo modo q̃ esse possunt futuri redditus certioꝛes adhuc esse possunt intantũ minori precio emi q̃ suis redditꝫ mille ducatoꝝ primo anno habendoꝝ. q̃tum plus valet ius ꝑ primoꝝ redditꝫ mille ducatoꝝ q̃uis remotorum. his ꝓcordat Joh̃. an. in additionib⁹ ad speculũ. Nec obstat. c. in ciuitate tua. t. c. nauiganti. extra de vsur̃ vbi õz q qui plus vendit merces suas q̃ vẽditurus fuerat tpe contractus ꝓpter tpis expectationẽ ex eo q non statim soluit precium peccat. Et q eodez modo videt peccare q̃ minus precium soluit q̃ sit pecunia recipiẽda in termino ptaxato ꝓpter tẽporis expectationẽ quia in casu p̃dictarũ decretaliũ non ius ꝑ res ipsa vendit que statim traditur t precium differt. In hoc aũt casu statim tradit precium t ius recupandi rem ipsam et non ipa res datur et stat ipa pecunia periculo emptoris iuriũ predictoꝝ. Est nihilominus aduertendendũ q si hac intentõne vsura fieret t in fraudẽ vsurarum esset ibi nõ ex vi ꝓtractus sed ratione talis intentõnis vsura esset. hmõi aũt fraus inesse p̃sumit ꝓpter tria signa ¶ Primũ signũ est qñ hmõi redditus etiam sub forma p̃fata venduntur longe minori precio q̃ deberent aut q̃ venderent si iustus emptor et iusti precij repentinus solutor repiretur et maxime qñ redditus iuriũ p̃dictoꝝ quasi sine piculo sunt. ¶ Presumit eiz tunc q non solũ fit ratione iniusti precij. ꝑ etiam q ibi sit mutuũ indirectuz. t quedaz fraudulenta intentio quasi anteriozatõis solutionis venditori egenti. vt ex hoc longe ꝓ minori precio habeant q̃ als haberentur ad hoc facit. c. ad nostram. extra de empti. et vendi. ¶ Scõm q̃ signum est t hoc maxim⁹ quãdo talis emptor solitus est exercere vsuras. aut ꝓtractus impios et iniustos. extra de pigno. c. illo nos. ¶ Pro tercio signo dici potest q si iste emit tantum min⁹ q̃tum vere est interesse suũ cõmuniter estimandũ siue timendum ne illi debitos soluat aut q̃uis illi futurus labor retrahendi non est vsura aliter sic. Si õo alias vult diminuere precium solum ꝓpter hoc q nunc soluit sed in futuro retrahet: plus manifesta vsura est. Insuper est notandum q talis emptio iurium p̃sertim quando de hoc immineat litigiũ scz pro minori precio fiat n⁹ valet ꝓtractus ne iste emptor poterit plus petere ab illo debitore q̃ in veritate soluerit. etiaz si residuum sit ei donatum. C. manda. ꝓ diuũsas. et. l. ab anastasio. q ꝓ cõmuni sanxitum est ne litigia emerentur et mouerent. Circa

De temporis venditione

ꝓdictaꝫ regulã ꝓsequent queri potest: si casus ꝓtingat q̃ q̃daꝫ ciuitas ex guerra multuꝫ angustiata vendat redditus suos. ⁊ q̃dam ꝑ vili precio emat ⁊ demũ facta pace emptor ꝺ fꝺ ditibus illis lucrat̃ dec̃ ꝑ vno queritꝫ an qd restituere obligeꝫ. Dicendũ q̃ nõ ⁊ ꝟ rõe dubij ac piculi. ꝓsulendũ ẽ tñ illi q̃ largas elemosinas faciat de redditibus illis.

Q̃ licet ꝓpter tempus rẽ plus vendere vel minꝰ emere q̃ tunc valeat qñ non ex malicia contrahentiũ sed ex ꝓpria natura contractus id ꝓcedat et de hoc ponunt aliqui casus. Ca. iij.

Tercia regula est ꝟ. Licet ꝓpter tẽpus rẽ plus vendere ⁊ minꝰ emeꝛ q̃ tunc valeat qñ nõ ex malicia cõtrahentiũ sed ex ꝓpria natura contractus id ꝓcedat. Et ꝑ huiꝰ regule declaratione ponunt aliq̃ casus. Primꝰ casus ẽ qñ ꝺs ex gꝛa ſpeciali ꝑstat vel vendit vinũ vꝛbladã in tpe q̃ cõiter minꝰ valet qꝺ tñ ꝓponebat firmiter seruare ⁊ vendere in tpe cõi ⁊ ꝓbabiliter magꝭ charo. Põt idẽ ꝑciuꝫ exigere qꝺ in hoꝛa ꝑstatõis vel venditõnis ꝓbabilit̃ credit̃ affuturũ in illo tẽpe magis charo: sic tñ q̃ aliquẽ certũ diẽ illius tpis ꝺterminate ꝑfigat qꝛ ipe nõ erat illꝺ vẽditurꝰ nisi in aliq̃ vno die. Et etiã qꝛ si ipe de vno mẽse vel hebdomada poſset ex post facta sibi eligere diẽ in q̃ plꝰ valuisset nimis pinguis fieret sors illius. alꝭ taxandũ erit p̃cium ꝑm quod diutius et cõmuniꝰ valuit in mense illo aut ꝑcio mediocri inter charius et minus charũ illius mensis. Hoc autẽ modo ꝓprie loquẽdo nõ ꝓpter tꝑus accipit illud plus ꝺ ꝓpter naturã rei que plus valet vno tpe q̃ alio. Causa aũt q̃re sub tali precio põt vendere illud vel cõmutare duplex ẽ. Prima qꝛ is cui prestat vel vẽdit tenet sibi ad ꝓbabile equalens seu ad ꝑseruandũ eũ a damno ꝓbabilis lucri. Scꝺa est qꝛ illud qꝺ infixo ꝓposito dñi sui est ordinatũ ad aliquod ꝓbabile lucrũ non solũ habet rõnẽ simplicis ꝓpecunie siue rei. sed etiam vltra hoc q̃ndã seminalem rõnẽ lucrosi quã cõiter capitale vocamus. ideo nõ solũ reddi habet simplex valoꝛ ipsius sed etiam valoꝛ supadiunctus. Supra dictus etiã casus habet extra de vsuris. c. i ciuitate tua. ⁊ c. nauiganti. Cũ ꝟ ꝓcordat Alexan. de halis. Scotus aũt in. iij. in ꝟ casu distinguit dicens. Festuꝫ beati Johis baptiste dicaꝫ a. festũ ꝛo natiuitatis xꝑi dicaꝫ b. tũc si ipse vendens frumentũ vel pelicias tradit eas in a. tunc distinguendum est quia aut erat tunc rem suam venditurus aut non. sed in b. Si ꝓmo mõ tunc aut determinat sibi qꝺ tunc curzit ꝑ a. miscꝺiam facit q̃ ꝓrimi sui indigẽtiam supplet anteq̃ teneaꝫ supplere eã et insup solutõis tꝑs vsq̃ ad b. expectat. Aut statuit preciũ magis q̃ sit iustũ ꝑ a. et tũc vsurarius est. eo qꝺ vẽdit tꝑs qꝺ est cõtra. c. consuluit. ex̃ de vsuris. Si aũt venditurus nõ erat i a. ꝺ alꝭ qñ scz ꝑm tpis sui cursum res melioꝛ vẽdibilis esset ⁊ amplius lucrari posset. vꝛputa in b. ⁊ tunc aut qñ vendit ponit preciũ certuꝫ non ꝺ in suspenso dimittit certificationẽ precij pendentẽ ex aliquo futuro. Si ꝓmo modo scilz si ponit preciũ ꝑm q̃ res valet certũ est q̃ etiam miscꝺiam facit. Si ꝛo plus q̃ tunc valeat nõ tamen ita imoderatum preciũ qñ tempoꝛe solutõis verisimilit̃ qñq̃ fiꝛ plus qñq̃ minus res vendita valeat tũc rõne dubij excusat̃ vt ptz in. c. in ciuitate tua. et in. c. nauiganti. extra de vsuris. Si ꝛo obijciat̃ ꝓra ꝺ illud. c. in ciuitate tua. extra ꝺ vsuris. Dicẽdũ qꝺ ibidem continet monitio vtilitatis non ꝓceptũ necessitatis. Si aũt determinationem precij ex futuro valoꝛe pendere relinq̃t. Aut igit̃ ꝑ tpe determinato solutionis aut in aliq̃ in quo non consueuit res plus valere regulariter alꝭ q̃ tpe solutionis etiam miscꝺiam facit. verbi gratia. Concedo tibi has pelicias ꝓ precio quod valebũt in ꝟ vel in alio tpe citra. cũ tamẽ in b. ꝓsueuerint plus valere q̃ i alio tpe citra b. Si aũt velit preciũ determinatuꝫ ponere ꝑ tpe in determinato ꝟ mꝺo vt ponat se in lucro tuto vt i plurib⁹ ꝓtingẽ solet. ⁊ aliũ in dãno. puta volo q̃ tñ soluas mihi ꝓ pelicis istis q̃tũ valebũt in q̃cũq̃ tpe vsq̃ ad b. qñ charioꝛ vendent̃ tũc vsura ẽ. Cuiꝰ rõ euidenter ptz qꝛ ponit se vel ptem suam vt in plurib⁹ contingit in tuto et illuꝫ cum quo contrahit vt in pluribus in piculo damni. ⁊ tũc ꝑ se habet illud quod euenit in pluribus et contra se illꝺ quod euenit in pautioꝛibus. Est etiaꝫ ibi alia iniusticia quia si suam rem de ꝟ vendere vellet oporteret aliquo tempoꝛe ꝺterminato eũ exponere ad vendendum illam et non in aliquo tempoꝛe particulari vago et hoc modo contingere potest q̃ minus charum vendeꝫ q̃ in die charissimo inter a et b. et ꝓsequẽs i tali pacto facit se certum de lucro vltra quod humana industria ꝓtingere posset. Cum his concoꝛdat Hostien. et Joh. an. et Archidya: in. c. vsura. xxiij. q. iij. Scꝺus casus est ꝺ eo qui venditurꝰ nõ erat merces suas in loco il-

lo vtputa erant poma granata que ḋs habu it in riparia ianuensi vbi multū abūdāt ꝓpo posuerat eñ ea vēdere parisius vbi sat̄ cha re vendūt. fm eñ Innocen. et alios ḋ in b̄ se quunt eū licet illa vendere tm̄ ḋctuz parisius vendere intēdebat. qz ḋ iure vendere pōt cha rius ꝓpter tpis dubietatē sic̄ ptz extra de vsu ris. c. in ciuitate tua: t. c. si eodē iure illud pos se videt ꝓpter dubiū loci. Cōtrarie tñ opinio nis est Hostien. reprobās b̄ sīle dicēs q̄ verisi mile nō est q̄ aliquis talē emptionē faceret ni si ex indigentia multa. Ex ḋ ptz q̄ fm talē opi nionē approbarent quodāmodo vsuraz ba ractarie t pararet vlurarijs via figmenti. Ad dit ḋs q̄ expēsaz laboz t piculoz itineris ratō est habēda extra de vo. c. magne. t. c. ḋcto. de diuor.. hanc aūt opinionē Innocen. sequit Ray. in. c. de vsuris. sed Joh. an. hanc ꝓtra rietatē ꝓcordat. Dicens q̄ si statiz ille emptor ꝑcium soluit putat opinionē Inno. verā. Sz si solutio ꝑcij differat vt forte intellexit: tūc videt ꝓcedere ratio Hostien. quia in dubio tpis potest venditori t emptori cōmodū pue nire sed hic nullum cōmodū fit emptori. hāc distinctionē approbat Joh. calda. extra ō vsu ris. c. fi. et. xvij. q. Iste tamē casus non ē mul tū ꝓdicabilis ne lata via pareat vsurarijs.

Tercius casus est econuerso a ꝑmo vtpu ta si res minus emit ḋs valeat tpe emptōis re cipiēda tamē in aliq̄ tpe in q̄ potest verisīr du bitari vtz plus vel minus valitura sit ḋs tpe q̄ empta nō cōmittit ibi vsura. verbi gratia. In mense may q̄n frumentū est chaz eo q̄ min̄ de illo repiat tpe illo. Emit eñ modiū frumē ti tribus florenis cum tamē tunc valeat qua tuor florenos recepturus. nihilominus fru mentum in augusto quando frumēti solet es se copia magna t sperat q̄ tunc tres florenos valebit. Talis casus reputat vsura vtz in. c. nauiganti. ex̄ de vsur. Et rō hui⁹ē. qz rō hui⁹ dubij ponit estimationē in rebus ex ipa natu ra rerū que in tali tpe minus valere pōt sicut in pallega. c. patet. Unde nō min⁹ dat causa tpis sed ꝓpter naturam rei que minus valet vno tpe ḋs alio. Et sic dicendū est econuerso i casu ꝑmo. Et cum hoc ꝓcordat Alex. de hal t Hostien. Sed quid si res emit minus ꝓpter tpis ꝓuentionē. Uerbi gratia. Emit frumen tū in herba p q̄nḋs qō tempe messis valebat octo. Dicendū q̄ talis vsurari⁹ est vt ptz in. c in ciuitate. ex̄ de vsur. Tamē fm Bern. c. de vsuris. l. j. Dicendū q̄ aut p̄sens numeratio est causa damni ipius vendentis t tūc est vsu ra aut sola ꝓuentio est causa damni. qz de pñ ti nō solui⁹ ꝑcium t tūc ꝑctus licitus est. Aut neutrū est causa dāni qz frumētū qō est i her ba nō plus valet tpe ꝑctus t sīlr t tūc ꝓtract⁹ nō est vsurari⁹ vt ptz. ff. de ꝑben. emp. l. fistu las. §. frumēta. t. l. si debitor. §. verisīlr. et. ff. de ꝛb. obli. l. inter stipulantē. §. sacram Que rit etiā an ne cōmittit vsuraz ḋ in vendēdo cō cedat terminū vt trahat melius emptores ad suā apothecā non tamen res ꝓpter b̄ chari⁹ vendit. Dicūt quidam q̄ si emptores ex b̄ in currūt aliquod damnū puta ratione qualita tis mercis qz non habet tā bonas merces cō mittit vsuram et restituē obligat. extra de vsu ris. c. consuluit. In quibus aūt casibus ratio dubij vel piculi excuset vsuram dicet infra fmone. xxxix. arti. j. p totum. vbi rō dictoz in ꝑsenti. c. diffusius tractanda est.

Artitulus. ij. de tribus casibus dubijs circa emptiones ad tempus. i. ad hominis vitam.

Ecūdus termin⁹ denominari pt ter minus vite Unde ps subdit. Quē nō transgredient. scz diu se viuē ar bitrātes. Quia eñ in ꝓceden. ar. dictuz est de venditōne temporis ex ptevenditoris merito etiam tractandū est de emptione ipsius tpis ex pte emptoris. Proinde circa tractat⁹ emptionū ad vitam ꝑ triplici capitulo ad ꝓsens querant tria.

Qñ et quō licet emere ad vitam redditus p̄diales t consimiles contractus in iure. Capi. j.

Primo aūt queri pōt an absq̄ vsure vicio licitū sit emere ad vitā redditus prediales. Ad quod dicēdū fm Alexan. lombar. q̄ talis ꝑctus licite fieri potest t hoc triplici rōne. Primo ratione veri dñij. secūdo rōne dubij seu piculi. tercio rōne iusti ꝓcij. Primo ꝛo hoc licz rō ne dñij. Nam qui dñs est alicui⁹ rei etiam do minus est vsus illius Manifestū ē eñ q̄ dñs alicui⁹ rei verus sicut rem in alterū simpliciter transferre potest. sic etiaz transferre pt vsum fructū retenta sibi ꝓprietate. Sicut ptz manifeste in locati. Uidet insup ꝓbari posse ex dominio vero q̄ sicut dñs rei trāsferre pōt simpliciter dando vel vendendo eam vl retinendo ꝓprietatē rei et trāsferendo vsum: sic pōt dare vel vēdere ḋ ad terminatū tps seu particlare. Ex ḋ ptz q̄ licite vendi pñt atq̄ emi fd dit⁹ ipi ad vitā rōne dñij veri. Secūdo etiaz licet rōne dubij seu piculi. Nam sicut patz

ñ.c. nauiganti. extra de vsur. Si quis pānū vinū oleum ꝛ silia vendit vt amplius ꝙ valeant in certo termino recipiat si tamen eo tempore ꝓtractus nō fuerat venditurus rōne dubij qui plus accipit ꝙ dedit excusaꝯ in tali casu sicut plenius dictū est supꝝ sermone. xxxiij. arti. ij. c. iij. Sed si in emptione vel venditione reddituū ad vitam dubiuz est vtrum vendens plus dat ꝙ accipiet quia. scz emens cito potest mori ꝛ nō ꝓcepta sorte ꝛ vtrum emens plus accipiat ꝙ det quia potest multum viuere ꝛ cito mori. Patet igiꝫ ꝙ talis casus ratione dubij qō quidē ꝓuenit ex ꝑte emētis atq; vendentis licitus est vtiq; censendus. ¶ Tercio talis ꝓtractus licitus est rōne iusti ꝓcij. Debet eñ seruari in tali ꝓtractu eq̄tas naturalis iuris scz inter ementē ꝛ vendētem ad hoc ꝙ licitus sit. Qō tunc fit si ꝑciū qō daꝯ ab ipo emēte ꝓportionaꝯ rei date ab ipo vendente. Unde qñ est in eo excessus q̄ corrūpat hāc ꝓportionē siue ex ꝑte ementis siue ex ꝑte vendentis: tunc quidem ꝓtractus tanq; illicitus rescindi potest. Puta si ꝑciū notabiliter excedat rem vel res ꝑciū eius. Notabiliter dico ꝓpter paruū excessum ꝓcij vltra rem vl rei vltra ꝑciū talis ꝓtractus non viciaꝯ. sed ꝓpter excessum notabilem atq; clarum. Jō statutū est extra de emp. ꝛ ven. c. cū causa. ꝙ si ꝙs deceptus ē vltra dimidiū iusti ꝑcij. ꝑt recedere a ꝓtractu vel pōt agere ad ꝑcij supplementū. In q̄. c. glo. ait. ꝙ dimidia ꝑs iusti ꝑcij sic habet intelligi. vbi gña. Res valet decē ꝛ ꝓ quatuor daꝯ. In hoc apparet ꝙ vēdens in sex deceptus est. Quia ꝙ sex sunt plus ꝙ quatuor. ꝑz ergo ꝙ vltra dimidiū iusti ꝑcij venditor deceptus est. ꝑz etiā ista deceptio ex ꝑte emētis. verbi gña. Pono ꝙ res valeat decem et emptor soluit sedecim ergo deceptus est in sex que sunt plus ꝙ ꝑs dimidia que est q̄nq;. et ideo pōt agere ad recupandū ꝑciū quod plus dimidio iusti ꝑcij dederat. quia vltra dimidiū iusti ꝑcij deceptus est. Nō autē sic si tantū in q̄nq; deceptus esset. quia qui ꝙ ipsum dimidiū sunt. ideo contra actorē nō potest agere in foro iudiciali De hac materia etiam dicetur sermone. xxxv. artic. j. c. ij. Ex his ꝑz ꝙ si in ꝑfato casu inter ementē ꝛ vendentez equalitas obseruet licitus est contractus de natura sui. Dico aūt de natura sui qz ex parte contrahentis potest esse viciū in cōtractu ꝓpter eius intentionē corruptam. Puta si quis diues ad sufficientiam habens. nō ꝓpter vite necessitatem sed auaricia ductus vt ditior fiat tales redditus emit. tunc eñ ex parte contrahentis est turpe lucrum. Si autem querat q̄ equalitas in hoc contractu seruanda sit. Dicendum ꝙ tunc equalitas obseruatur quando ꝑciū tante ꝙntitatis ē ꝙ pensata etate ementis. et sanitate eiusdem ac periculis circa fructus possessionis solicitudine ꝛ laboze. non aparet quis notabiliter habeat meliozem partē. an scz ipe emens vel vendēs Si aūt talis equalitas notabiliter corrumpatur certum est ꝙ contractus tunc oino est censendus illicitus. Cum his ꝓcordat Bal. c. de vsuris. l. si ea pactione. Et idem sentit Petr⁹ Sed ꝓtra predicta quidam tripliciꝫ obstant. ¶ Primo quidam dicunt ꝙ hoc non licet ꝙa intentio plus accipiendi vsurariū facit extra de vsuris. c. consuluit. Sed iste qui tales redditus emit, facit hoc intentōne plus accipiendi credens tantū viuere ꝙ accipiet plus ꝙ dedit. Ad hoc dicendū ꝙ hoc nō agiꝫ de vicio ex ꝑte ꝓtrahentis. sed de vicio contractus in se scz an ex forma sua sit vicios⁹ vel non. Et dictū est supꝝ ꝙ vicios⁹ nō est si inter ementem ꝛ vendentem equalitas obseruet. qua seruata etiā si ꝓtingat emētē accipe plꝰ ꝙ dedit. fit vtiq; suū. ꝛ hoc ex nā ꝓtractꝰ. Ad cuius pleniozez intelligentiam notandū est ꝙ est triplex ꝓtractꝰ in q̄ differentia magna est. Primo est contractus mutui. scdo cōtractus cōmodati. tercio ꝓctus emptōis et vēditōis. ¶ Primo ē ꝓtractus mutui ꝛ in hoc tantū debet pensari ibi rei ꝛ ipius valoz et non vsus vel fructus eo ꝙ rōne vsus non licet ex mutuo accipe vltra sortem ꝑ sufficit ꝙ tantū mutuanti valoz rei redditem daꝯ ꝛ nō eadem res numero reddi debet. cū in mutuo sicut ꝓdictū est pluriesꝫ dñiuz trāsferaꝯ ¶ Secundo aūt in cōmodato eadē res numero reddi debet: quia in eo dñiuum nō transferꝫ. sed ꝓ vsu illius nihil recipi debet alꝫ accōmodatū in locatum trāsiret. ¶ Tercio in emptōne ꝛ venditōne pensaꝯ substantia et vsus rei Jdeo si emptor iusto ꝑcio emit ꝛ ꝓtingit ꝙ ꝓpter possessiōis fructus ꝑcipiat plus ꝙ dedit fit iuste suū et totum de sorte est Nam in emptōne et venditōe si plus accipiē seu accipi sperat ꝙ datum sit vicios⁹ non ē cum totum de sorte sit. Et hoc verificatur tam in emptione et venditione que simpliciter fit ꝙ in ista que fit ad tempus seu ad vitam. Hā eo iure quo quis recipit aliquid plus ꝙ dedit et fit iuste suum in possessionibus simpliciter emptis eodem iure accipit aliquid plus ꝙ dedit in possessionibus vl redditibus ad vitam suam eo ꝙ sicut dictum est totum quod plus accipitur est de sorte cum ista rei atq; vsum

et fructus illius emat. Scdo xo obstant q-dam inter ds fuit Goffr. in. c. de vsuris. q ait q qui pecuniã dant ecclesijs et recipiunt ab eis certas possessiones tenendas toto tpe vite sue vt post mortẽ eox possessiões ad ecciaz reuertant. pecuniã etiã apud ecclesias remanẽte ptract9 illicit9. eo q homes hodie mlt tũ viuere sperãt et eo q taliter cõtrahẽtes se credũt ampli9 pcepturos de fructibus dictarũ possessionũ q̃ sit pecunia quã dederũt. cũ sicut dictũ est sola intentione mẽtali vsura cõmitti potest. Ad h dicendũ q verũ est sola spes vsurariũ facit in cõtractu mutu veri seu interpretati. sicut ptz extra de vsuris. c. psulu it. quia ibi sperat aliquid qđ nõ est de sorte ꝫ nõ sic ptingit hic vbi vera venditio est. In h cõtractu potest etiã dubitari t queri q̃ iure vẽdens ad vitam puta possessionẽ pcium eius retinere potest quando emens post emptionem supuixerit parum. Ad qđ dicendũ q iusd a venditore licite retineri potest rõne vel tutulo emptionis iuste. Nam sicut dictũ est talis contractus est licitus qui indicit piculum et dubiũ ex vtraq̃ parte. Qñ em̃ iste emit ad tempus dubiũ est vtrũ debeat supuiuere pl9 vel minus: ideo talis incertitudo tpis facit q-litatẽ in vtraq̃ pte. Cuz em̃ quis possessionẽ suam vendit ad vitam ementis. vendit tempus incertum quia ignorat q̃tum debeat superuiuere emens. et cum indeterminatio temporis pendeat a natura et nõ ab hoie ideo est pter hois intentionẽ. Ex natura ergo contractus vere transfert res in ementẽ. t qñ moritur licet vixerit pax ex natura eiusdẽ ptractus reuertitur ad vendentẽ. Nec videt hic difficultas maior q̃ in his q ue simpliciter venduntur. Nam si quis emeret equũ et pro eo solueret centum libras. constat q si predictus equus incrastinũ moritur nihilominus vendens centũ libras iuste retineret sibi q̃uis ex re empta nullam vtilitatẽ consecutus fuisset emptor. h quidem contingit eo q ipse vendens rem suam iuste trastulit in ementem. talis ergo trãslatio iusta statim facit precium vendentis.

Tercio q̃ obijciunt quidaz dicentes q q̃n do in contractu tam vnus q̃ alius habet pozem partẽ. tunc contractus est illicit9. Sic videt esse in proposito. Nam sepe accidit q vir et mulieres. xxv. annox redditus emũt ad vitam pro tam paruo precio q infra octo annos recipiunt totam sortem. et licet mori possent infra octo annos predictos. probabiliuꝰ tamen est q in duplo supuiuere possint. Ex q̃ patet q emens habet id in fauorem suum qo frequẽtius accidit. t qđ pbabili9ẽ: t vẽdẽs i suũ fauorẽ q raro euenire ptingit. t sic ptz q̃ est ineq̃litas i ꝯctu et ideo illicit9 esse videtur. Ad qđ dicẽdũ q solutio ptz ex dicti. q ꝯctus iste nõ dz illicit9 iudicari nisi qñ int emẽtẽ t vẽdentẽ iuris naturalis equitas nõ seruat. In pposito autem casu talis equitas non seruari videtur ppter ementis etatem: quia verisimile est q tm̃ supuenire debeat q multum lucrabit et q infra modicũ tempus recipiet sortem et sic potior est pditio ementis q̃ ipi9 vendentis. nisi forte iuuenis siue emens tot piculis et et infirmitatibus expositus esset q non videret apte qđ istox esset pbabili9 aut ementẽ viuere p tm̃ tps q ipe vendẽs ledere. notabiliter in ptractu. aut ipm mori infra octo pctos annos. Debet igitur in tali contractu vt licitus sit ementis etas et infirmitas compensari. Sed quidam contradicũt dicentes q nõ licet alicui piculo se exponere sed talis est huiusmodi q̃ tẽ. Quia multi sicut dictum est dicunt ptractum esse illicitum. Ad hoc dicendũ fm Landul. in. iiij. t. xv. di. q talis emens nõ exponit se piculo dãnoso ppter ptroversias doctox. Unde si quis habet intentionem q nollet aliquid facere contra deuz t aliquid facit de quo est ptroversia inter doctores. dato q id quod facit sit malum et ptrariũ bonum creditur non peccet. Hec ille. Hec aũt opinio non multum videtur tuta: sed securior videretur et verior illa de qua dictũ est supra sermone. xxiij. art. j. in fine. Sed opinio Landi. nullo modo est predicanda.

Qñ t quo liceat emere hereditarie pdiales hereditates.

Capitulum secundum.

Secundo queri an liceat hereditarie pdiales scz hereditates emere. dicendũ fm ds dã q sic. dũmodo naturalis iuris equitas obseruet. qđ vere fit q̃ndo in tali ptractu tanta equalitas obseruat quod nõ ppter aliqđ apparet ds ptrahentiũ habeat meliorẽ partem. Si xo apparet q precium minus sit respectu rei iam empte. tunc ex parte ementis est corruptio equitatis. t tenet emens aliud iusti precij supplementũ t si eet preciũ ita paruũ q esset minus dimidietate iusti precij: posset vendens in foro iudiciali recedere a cõtractu. Si xo res empti parui valoris est precium ita magnũ q notabiliter rem venditam superexcedit. tunc ex pte vendentis equitas corrupta est et in foro cõscientie tenetur predictus vẽdens restituere qđ ac

cepit vltra iustū ꝓciū ⁊ si etiam excessus esset vltra dimidiū iusti precij: potest emens recedere a ꝓtractu. hoc aūt aliter viciū esse potest puta sic̄s decipiēs semetipm crederet q̄ redditus hereditarie ꝑ taz paruo precio haberi posset sicut q̄ emit ad vitā. Si em̄ sic̄ supra i ꝓcedenti. c. dictū est q̄ redditus emunt ad vitam ꝓpter ꝓciū paruitatē illicitus ē ꝓtractus. Multo ampl⁹ quādo hereditarie emunt. fm em̄ Alexan. lomb. q̄ venditio a paupe facta est ꝓpter artam necessitatē: tūc emptio mutuationis locū tenet: ideo iniusta est ꝓpter necessitatē vendentis et maliciam ipsius ementis. qua ꝓpter q̄ plus accipit iustuz titulum non habet possessionis. ¶ Proinde aduertendum est q̄ quādo quis emit possessionē simpliciter vel ad tempus. et hoc causa lucri q̄ tantū ex natura tempis expectatur nō ex natura possessi rei: q̄ tunc viciū est in contractu et ita in iure dicit turpe lucrum. Si vo hmōi possessio ematur causa lucri et talis emptio ꝓpt vendentis necessitatē fuerit minus iusta cuz ei tenent ex charitate subuenire gratis: tunc in tali ꝓtractu vsure viciuz est. non ꝓpter se ꝑ ꝓpter equipollentiam rei quia lucrum quod ex talili ꝓtractu dinoscit ꝓuenire militat contra charitatem. Si vo possessionem q̄s emat non causa lucri primo ⁊ p se sed ad sui ⁊ suoꝝ vite vtilitatē atq̄ necessitatez. dūmodo in emptione seruat equitas naturalis iuris. si accrescat ꝓcessu temporis pluſq̄ dat: iuste fit illud ementis. q̄ illud accipit tanq̄ suū ꝓpter ꝓtractus ipius naturā: ⁊ nō rōne tpis nisi valde p accidens. Si quis vo obstet q̄ si emunt redditus hereditarie p̄dicto modo necessarie ꝓtingit excessū fieri notabilē sup̄ sortez ꝓpter hereditariaz successionez: quod videt iniustū Ad hoc dicendū est q̄ nec naturale ius n⁹ positiuum ius dictant. quia iste qui hereditarie emit rem teneatur tantū dare ꝑ ea q̄tū ꝓbabile est q̄ debeat recipe ipe per vitaz suam ⁊ filij eius et nepotes et tota posteritas eius. q̄a fm hoc res que hereditarie emit minime sub iusta estimatione cadere posset. Sed quando taxatur precium iustum sufficit q̄ habeat respectus ad illum qui emit et ad eius posteritatem vsq̄ ad certum graduz puta vsq̄ ad filium ad nepotes non autē oportet q̄ habeat respectum ad omnes qui ei succedere possūt vsq̄ ad omne tempus quia sic res que venditur estimari non posset.

¶ In quo casu liceat emere pecuniarios redditus hereditarie seu ad vitam. Ca. iij.

Tercio querit̄ an liceat emere pecuniarios reddit⁹ hereditarie seu ad vitā. Ad h̄ dicendū fm Alexan. de hal̄ q̄ talis ꝓtractus licitus esse potest. Ad cuius intelligentiā notādū est q̄ quadrupl̄ potest esse viciū in ꝓtractu. Primo ex causa materiali. scōo ex causa efficienti. tercio ex causa formali. quarto ex causa finali. ¶ Primo ex causa materiali. i. ex parte rei que emit̄ vl̄ vēditur. puta quia res minime vendibilis ē. vt homo liber qui vendi nō potest. nec spūalia vendi possunt. nec vendi potest aliena res. Et fm hunc moduz contractus hmōi fm aliquos viciat̄ quia pecunia non potest vendi. Et intantū fm eos talis contractus viciatur q̄ ab actu emptōnis declinat ⁊ ꝓtractum mutui intrat ex quo non licz spectare lucrū vt ꝑ extra de vsur. c. ꝓsuluit. Sed tñ potest respōderi ad h̄ q̄ in rebus nr̄is tria habemus bōa. Primo mobilia. scōo imobilia. tercio iusvtri vſuſq̄. Et sic̄ distinguit̄ mobile ⁊ imobile ⁊ iusvſuſq̄. ita ip̄m ius vendi p̄t sicut mobilia et etiaz imobilia. Non ergo vendit̄ ipsa pecūia sed ius percipiendi redditus ipsos pecuniales. ¶ Quis aūt pecunia vendi nō posset tamē cum vendito iure vendi vel emi valet. Videcum vendito iure vendi vel emi valet. Videtur em̄ aliq̄d quod emi non p̄t ⁊ tñ cū aliq̄ alio trās̄it q̄ de iure emi vel vēdi valeat. Sic̄ iuspatronatus quod spirituali annexum est et tamen transit cum venditione ville seu feudi que de iure vtiq̄ vendi possunt. Sic in casu proposito cōtingit. Vendit̄ em̄ ius quo vendito pecunia transit. Jus em̄ percipiendi quolibet anno talem pecunie quantitatez super bonis alicuius vendentis siue hereditarie siue ad vitam ipsius ementis non est pecunia. sed distinguitur vnum ab alio. Verum est tamen q̄ alia ratione non potest vendi pecunia cuius patronatus. Pecunia em̄ nō potest vendi quia medium est in venditōne. Jus ius patronatus vendi nnn potest quia ex spirituali annexū. ¶ Secundo potest esse viciū in contractu ex causa efficienti. i. ex parte contrahentis. sicut est q̄n quis fingit se emere id q̄d in pignus intendit accipe: et tunc a vicio vsure non excusat̄. ar. ad hoc. ex̄ de pigñ. illonos. Et hoc modo posset aliquis dicere q̄ h̄ vicium est. q̄ tātūdem est sic contrahere sicut mutuare c. ꝓo. x. Ita q̄ sic cōtrahēs mutuat indirecte et emptionē fingens mutuuz facit. Posset autem dici q̄ argumētum non valet. quia in tali ꝓtractu non est mutuuz directuz

nec indirectū. Nam vbi mutuū est mutuat⁹ ipsi mutuāti in precio obligat. sed in tali cōtractu preciū transit ⁊ ius pcipiēdo⁊ reddituū stat in lucro ⁊ piculo ipsius emptoris. Posset tamen in hoc ptractu incidere vitiu⁊ ex parte ptrahētis ppter cupiditatē ⁊ auariam eius: sed hoc non accidit ptractui ex natura ipsius ptractus. Tertio potest eē vitium in ptractu ex causa formali .i. ex parte pacti apositi rei que trāsigit hoc est qū apponitur pactum qđ repugnat rei que trāsigit. ita ꝙ ipsa res non patit apponi tale pactum et hoc modo ptingit esse vitium in simonia. Alio modo qū pactum repugnat ptractui. Hoc autem est qū ptractus est gratuit⁹ ⁊ tale vitiū facit esse vsuram. Vsura siqdem est in hoc ꝙ aliqd exigitur ex pacto rōne rei mutuate. Tale autē vitiū nō in p̄dicto ptractu est. cum ibi non mutuū sed vera venditio sit. Quarto pōt in ptractu esse vitiū ex causa finali. i. ex pte precij ⁊ tale vitiū excludit ab isto ptractu qū ꝓportionat precium iuri qđ vendit. Regulare siqdem est ꝙ ptract⁹ emptionis ⁊ venditiōis illicit⁹ est cum in eo iurl naturalis eqtas non seruat. Sed cum talis seruat equitas ita ꝙ non est notabilis excessus precij supra rem venditā nec econuerso tunc licitus est ptract⁹. Non ergo negat ꝙ talis ptractus irritari non posset ex parte p̄cij: sed tamen sicut patet vitiari potest ⁊ ita ratificari. Alio q̄ modo ꝓbant aliqui hunc ptractum licitum esse quia licite potest quis emere prediū emptū ꝓ centū lib. ⁊ p̄diū emptum posset hereditarie alicui ꝓ se ⁊ ꝓ heredibus suis emi hoc. s. pacto ꝙ recipiens predium obligaret ꝓ se ⁊ ꝓ suis heredib⁹ dare quolibet anno centū solidos danti precium ꝓ se ⁊ heredib⁹ ⁊ sic mediāte emptione ⁊ vēditione precij talis habet ꝓ. c. lib. c. solidos i quolibet anno ⁊ nihil differt in ꝓspectu dei vtrū hoc habeat mediate vel imediate. ptractus ergo licitus esse videt. Fateor tū ꝙ nō est honestus nec decēs sicut est ptractus q̄ emunt reddit⁹ p̄dialeſ. Sed ptra dicta arguunt q̄dam dicētes hoc iō nō licere qz pecunia ad, hoc inuēta est vt mediū sit int ementem ⁊ vendentē. ⁊ non vt emat ⁊ vendat. ꝓpter qđ emens vel vendens pecuniā vtit ea ad finem ad quē non est. inuēta ⁊ ideo peccat. Et maxie qz talis ptract⁹ non videt reduci posse nisi ad ptractū mutui. Ratio huius est quia cū pecunia nō potest emi vel vēdi cum sit non extremū emptiōis vel venditionis sed mediū: sequit ꝙ non potest ptractus iste reduci ad emptionē vel venditionē Certum eni est ꝙ locatio non pōt dici nec etiam cōmodatū ergo ad ptractū mutui necesse est eum reduci. Sed in illo vt. s. patuit si licet sperare lucrū. Ad h̄ dicendū vt dictum est ꝓus ꝙ hic nō emit pecunia sed ipsuz ius ideo mutuū dici non potest. Iterū q̄s opponunt d. ꝙ hic videt accessus lucri ad sortem Talis aūt successus seu accessus aut simul factus ptractum variare non potest qz vtrobiq; vtitur ipsa vsura cum vsura sit q̄cq̄d accidit sorti vt patet. xiiij. q. iij. c. plericq;. Sed si fiat accessus simul puta si quis dat. c. libras vt recipiat. xx. in vno anno vsura est. Eodē modo si q̄s dat decem vt recipiat viginti in duob⁹ vel tribus annis vsura est. Hoc q̄s cōtingit qū emunt pecuniales reddit⁹ in certl annis lucrū non solū equat sorti sed etiā excedit sortem. ⁊ q̄uis talis excessus p successiuam pceptionē redditū fiat: tū hoc ptractū non ratificat sed ꝑdemnat. quia non differt vtrū talis excrescentia simul vl successiue recipiat. Ad qđ dicendū ꝙ hic non est excessus lucri ad sortem: qz in venditiōe sicut p̄dictuz est totum de sorte est.

Articulus. iij. de iniusta et vsuraria venditiōe tempis ⁊ ꝺ triplici precio mercantiarū.

Tertius est termin⁹ culpe. Et de h̄ ps̄. ait. Neq; puertent opire terrā scz iusti. videlicet vt faciūt q̄ insatiabili cupidine flagrant: vt sine termino eoꝝ diuitie cumulent vendētes terminū ipsi emptori qui non potest statim soluere preciū mercātie. Ad intelligentiā dicēdo⁊ potest in re vendēda triplex preciū ꝓsiderari. Primū dicit iustificatū. scōm ꝺo augmentatū: tertiū ꝺo preciū dicit minoratū.

De triplici precio iusto rei vēdibilis iustificato ⁊ limitato ꝓ dilatione solutionis. Cap. 1.

Primū preciū vēdibil rei ꝺz iustificatū ⁊ limitatū. Et circa h̄ ꝓnotandū est ꝑm Sco. in. iij. dis. xv. q. ij. Et etiā ponit in sermōe. xxxij. circa finē. Et lati⁹ in sermone seq̄nti arti. j. c. ij. pensatio valoris vsualiū reruz vix aut nūq; pōt a nobis fieri nisi ꝑm ꝓiecturalē seu ꝓbabilem opinionē. Et h̄ qdem non punctualit seu sub ratione ⁊ mēsura indiuisibili i plus et minus sed sub aliqua latitudie competenti circa quam etiam diūsa hoium capita ⁊ iu

De temporis venditione

dicia in estimatiõe ꝓbank differre. iõ varios ḡdus ⁊ modicã certitudinẽ multũq; ambiguitatẽ iuxta opinabiliũ modũ in se includit licet ꝺdam plus ⁊ ꝺdam min⁹. Concordat i hoc Tho. Vñ adũtendũ est ꝙ hmõi ꝑmi ꝑcij. s. iustificati ⁊ limitati põt etiam distingui triplex limitat⁹ ḡdus etiã iust⁹. Prim⁹ põt nominari pius. scõs discret⁹: terti⁹ vo rigidus Prim⁹ est ꝑcij miozis. scõs est mediocris: tertius est maioris. Verbi gꝝa. Sint decẽ pecie pãni eiusdẽ bonitatis ⁊ artificij ⁊ expẽse hanꝫ tñ decẽ peciarũ ꝓpter varia capita ⁊ diũsas sñias circa illas a varijs varia estimatio fiat et tandẽ repient ipsi estimatores circa illas variari vtputa ꝺdam estimabũt quãlibz illarum ꝑcij ꝺnq̃ginta ducatoꝝ: ⁊ hꝫ dici põt ꝑcij limes ⁊ ḡdus pius. alij ꝺnq̃ginta cũ dimidio ⁊ talis dici põt limes ⁊ ḡdus discret⁹. Quidam vo alij ꝺnq̃gintouno ⁊ hꝫ oꝝ limes aut ḡdus rigidus ⁊ seuer⁹. Propt varietatẽ ergo emptoꝝ ⁊ venditoꝝ aliq̃ istarũ peciarũ panni ꝓ pecunia nũata vendent. l. ducatis. alique. l. cũ dimidio. ⁊ aliq̃ dabunt ꝓ. ij. Hũc aliqs venit ꝙ nõ habet denarios vñ ꝑsentialit soluat dilationẽ solutiõis poscit. Si igit venditor tunc nõ statim soluẽdus ꝓpt hmõi expectationẽ precij augeat non tñ vltra vltimũ limitẽ iusti ꝑcij sed stat in summo j. et. ij. Ita ꝙ ẽtũcunq; solutionez ampliozi tpe gratis seu ex pacto expectaret nunq; ob hꝫ vltra illum limitẽ iusti ꝑcij aliq̃d accipet ñ est ibi ex vi ꝓtract⁹ vsura fm sñiam magnorum doctoꝝ. Ratio hui⁹ est qz talis nõ vendit terminũ nec ꝓpt expectationẽ accipit vltra iustũ precij rei quã vendit: ẽtuis non faciat gꝝam' remissiõis ꝑcij descendẽdo ad. l. Quod ꝺdem libent facẽt si ille statim solueret. Nam aliud est nõ facẽ gꝝam aliam ꝓ eo qꝺ facit gꝝam expectatiõis. Aliud est ꝓpter expectationẽ simplicit excedẽ iustũ precium Stat igit talis in limite rigidi ḡdus ꝺ adhuc est iust⁹. sed si ille soluẽt statim ꝺdescẽderet vsq; ad limitẽ graduꝫ ꝑij. i. vsq; ad ꝺnq̃gita

De precio augmẽtato ꝓpter dilationez solutionis precij rei empte. Capitulũ. ij.

Secundũ precij rei vendite ꝺz augmentatũ seu multiplicatũ. Qꝺ ꝺdem fit cũ a vẽditore qz emptor de re empta ꝑcij non soluit statim sed termiñ petit vltra terminũ iusticie augmẽtatum Verbi gꝝa. Vult ꝓpter terminũ. s. sex mensiũ de q̃libet pecia predicti pãni. liij. vel. lv. ducatos ⁊ qñq; vltra qꝺ manifesta vsura est vt patet ex de vsur. c. ꝓsuluit. Qꝺ est vez fz Bal. qñ res que emit aut vendit ꝓsistit i numero pondẽ ⁊ mẽsura quia solũ in his vsura cõmittit. Secus si vendat dom⁹ vel ꝺpira ꝑtim tñ cum emptor interim percipit rei empte vtilitatẽ vt patet. c. de actio. empti. l. curabit. Sed hũc theologi nõ sequãt vbi ꝑcium rei vendite sit taxatũ fm frã. maronis qua rõne est ibi vsura dictũ est in ꝑcedẽti sermone arti. ij. et in. ij. pticula. c. vij. Sed quia mercãtes iniusti ad excusandas excusatiões ꝑ in peccatis ꝓ se hꝫ conant quasdã in hꝫ defensiões. ideo de eis cum rñsiõib⁹ suis aliq̃s subiũgam⁹. Primo vo dicũt ꝙ mercatori licet ex q̃ ꝓ cõi vtilitate laboꝝib⁹ ⁊ expẽsis ⁊ multis piculis se exponit vt. s. in pn. ꝑcedentis sermõis dictũ erat. Quia iustũ est vt inde repoꝝtet competẽs lucrũ officio suo. Sed hoc facẽ non põt nisi vendẽdo merces suas sic precium taxet ꝙ pensatis oib⁹ laboribus piculis ⁊ expẽsis circa merces suas factis vel fiendis lucret decẽ vel ꝺndecim pro centenario. hoc ẽz agere non põt nisi ꝓ expectatione solutiõis vsq; ad hoc augeat ꝑcium solutiõis merciũ suarũ vt. s. pẽsata huiꝰ modi expectatiõe cũ ceteris circũstantijs lucret finalit ipsa decẽ vel ꝺndecim. Ad qꝺ triplicit rñdet. Primo dicendũ est ꝙ licet mercator sicut dictum est ꝓpt dictas causas lucrari possit non tñ modo illicito sicut ꝓtigit vendẽdo terminũ ⁊ obseruãdo alios illicitos modos. Item scõ patet intuẽtib⁹ predicta ꝙ seq̃ret dato ꝙ mercator merces valoris. c. ducatoꝝ ꝓ mille ducatis emisset tũc fm ꝑfatam positionẽ posset ꝓ quẽcũq; illicitum ꝓtractum eas licite vẽdẽ sic ꝙ vltra mille ducatos lucraret decẽ vel ꝺndecim ꝓ centenario qꝺ patent irrõnabile est. Item seq̃retur tertio ꝙ si in terra vel tpe maxime charistie merces suas maꝝ precio emisset posset ꝓpter hꝫ in loco vel tempe in quo merces ille essent viles vendere illas precio maioꝝ ẽz emisset saltẽ ꝓpt expectationẽ solutionis qꝺ manifeste absurdũ patet atq; iniustũ. Secũdo etiã dicunt ꝙ non intendũt merces suas charius vendere ꝓpter temp⁹ sed ꝓpter recupandũ damnũ qꝺ ex dilatiõe solutiõis incurrunt qz si ꝺdictos denarios statim post mercium venditionẽ haberẽt possent cũ illi multum lucrari qꝺ facere non possunt quia statim non soluunt. Ad qꝺ etiam tripliciter rñdetur. Primo dicit ꝙ si talis venditor inde lucrari posset possibile etiam foꝝet nõ lu-

crari. insup ⁊ pdere capitale. Hūc aūt q̄ nō stat in ꝑiculo talis dāni nō pōt stare in certitudine talis lucri. Insup scdo q̄ hꝫ lucꝝ ō re non sua. ſ. de mutuo dato in emptione. Tertio mercator non pōt in pactū deducere recōpensationē dāni qđ ꝓsiderat ex hoc q̄ sua pecunia nō lucret. cum nō pōt vendē qđ nōdū est: ⁊ pōt ab hūdo multiplicit impediri fm Tho. ¶ Tertio q̄ dicūt hoc facē q̄ sepe apparet q̄ debitores nō soluūt in termio assignato: ⁊ circa req̄sitionē taliū denarioꝝ oportet eos facē expēsas magnas. Ad hoc duplici iter rñdet. Primo ꝺr q̄ licet multi q̄b⁹ terminꝰ ꝓcessus ē in termio nō soluūt: multi tñ sunt q̄ in termio assignato soluūt: ⁊ tñ ꝑcuz qđ ꝓpt̄ tps mercatꝰ additū est nō minuit ab his q̄ in dato termio soluūt q̄re eqdem vendere vtriq̄ terminū ineq̄litas ⁊ iniusticia ē. ¶ Scdo dicendū q̄ ꝓcedit ex doe fideiuſ. c. p. uenit. Ex rōne interesse si debitor nō soluit in termio sibi dato q̄ creditor tūc seruari debz indemnis: nec tunc est ibidē vsura. cū vsura est q̄n rōne mutui sperat lucrū. hic aūt talis excrescētia nō recipit nisi rōne dāni vitādi si lucri habēdi. ¶ Quarto dicūt ꝓpter impotentiā ⁊ inopiam hoc facere ipsoꝝ emptorū. Nam si vellent vendē absq̄ p̄dicti termi dilatione ꝓpter denarioꝝ indigentiā ⁊ paupertatem multoꝝ raros possent repire emptores. Ad qđ dicendū q̄ dolosa est mia ista q̄ sub spē pietat̄ ac subsidij charitat̄ ꝓtra pri mū indigentē crudelit serpit. Et ibi fingit se intendē pietatē p̄ncipalit solum querit ⁊ intendit ꝓpriū lucrū ⁊ cōmoditatē. ¶ Secundo dicendū q̄ non est hic pietas sed impia crudelitas sub spē pietat̄ addere indigentiam indigenti: q̄ est ei qui non pōt statim solvere operā dare p precij augmētū qđ tardius et difficilius posset soluere qđ teneꝫ. ¶ Tertio dicendū q̄ tūc nempe opus piū erit ⁊ dicetur q̄n absq̄ spe precij augmēto solutioni ꝑstaret dilationē sicut in ꝓncipio p̄tis fuit nis dictū est. Quinto dicunt q̄ hoc faciunt vt ꝓseruent se in tali mercatione. cum multi sunt qui etiam post datā dilationē nunq̄ p̄cium soluūt. Illis dicendū est q̄ eoꝝ ꝓscientia vtiq̄ bene potest stare merito inq̄eta: cuz de tali termino dato culpam habeāt ⁊ aiam cum substātia perdant. hoc solum bonū sibi vltimo reseruātes: q̄ non primo de sua substantia sed diabolo de sua aīa satisfacē obligantur. Notandū est q̄ si quis intelligere velit q̄n in quolibet mutuo vero vel interp̄tato vsura sit: semp recurrendū est ad ipsum tempus in quo ꝓtractus est. ⁊ vsuraria mutuatio facta est ꝓut refert ad tempus solutionis ꝑ quo facta est. Verbi gratia. Tradidi tibi modium frumēti in natali fm q̄ valebit in pentecostes quia traditiōis tpe creditꝫ ꝓbabilit in pentecostes ampliꝰ valiturū tūc quicq̄d plus vsurario modo accepero satisfacere teneor ⁊ non plus nec minꝰ q̄q̄ in penteco. valuerit ⁊ sic de ꝓsimilib⁹.

¶ De impijs mercatorib⁹ imo destructorib⁹ ciuitatū qui vendunt merces q̄s statim ꝑ minori precio recepturi sunt. ⁊ de remedijs dandis artificib⁹ vt cuz salute anime non obstantib⁹ ill̄ iuste lucrari possint. ¶ Cap. iij.

Tertio ꝺo p̄ciū rei vendēde dicitur miorat̄. Sicut patet in vendēdo pannū vel equū ꝑ centū florenis ei q̄ mox est sibi reuēditurꝰ. ꝛc. Primus enī dñs panni vel eq̄ tradidit illis ꝛc. florī. et q̄q̄. lxxx. Ille ꝺo q̄ ꝑmo emit nihil tunc soluit ꝑmo dño rei. Patet igit q̄ iō scds reuēdidit ꝑmo vendēti ꝑ precio sat̄ mi nori q̄ sub q̄dam mutui rōne potiꝰ q̄q̄ ſb rea li veritate solutionis tradidit ille sibi. ꝛc. vel lxxx. ab eodem debēs rehabere centū quas q̄dem ipse ꝑmo vendēti nō soluit. Jō tal' contractus vsurariꝰ est: ⁊ oium malignitate ac duplicitate plenus. Et talis ꝓtractus est ille de q̄. ſ. in sermo. p̄ce. in fi. ij. c. dicebat lat̄. ¶ Adūtendū est tamē q̄ si q̄s absq̄ intētiōe reemēdi rem a se vendēdū absq̄ fraude vē didisset equū ꝑ. c. florenis. ⁊ tñ ab emptore simili cuicūq̄ emē volenti reemeret illū eūdem equū ꝑ miori p̄cio nō esset vsura posset tñ esse pctm̄ iniusti p̄cij. Posset etiā hoc reemptio talit circūstantionari q̄ nō esset ibidem peccatū mioratiōis iniuste. tamen talis ꝓtractus fieri solet in fraudē vsurarū. ideo hoc vltimū nō est vtile p̄dicare nisi cū ista additione. Ex cū predicti emētes p̄cio miorato sint artiū ⁊ legitimarū mercationū ⁊ ciuitatū ꝑ cōmodo ꝓprio destructores. qđ remedium dabit lanificib⁹ ⁊ alijs mercatorib⁹ q̄ ob illō p̄cium vltra iusticiā mioratū nequeūt vendere pānos aut merces suas. q̄n multū amittant de capitali. si ad terminū plus vendere volūt dictas merces q̄q̄ etiā nisi vendāt ad terminū non p̄sit repire emptorē. Insup tal' est in ciuitate q̄q̄ ꝓsuetudo ꝑ cōi bono iuz

longo tpe introducta. Ad ꝟ aũt dicendũ est ꝙ si talis ꝓsuetudo de solutiõis dilatiõe introducta sit ꝓ cõi bono ⁊ nõ in fraudẽ vsurarũ sed ꝓ expeditiõe mercãtiarũ. tũc distinguendũ est. Qz aut mercator vẽdit merces suas ad terminũ vltra ꝯtitatẽ iusti ꝑcij ꝑpẽ ipsam expectationẽ aut ꝑm iusti ꝑcij ꝯtitatẽ Si ꝑmo modo non est dubiũ ꝙn ꝓtract⁹ vt ꝟ. dictũ est vsurari⁹ sit cũ in eo expectatio tẽ pozis sub ꝑcio iniusto cadat. ꝟ. c. ꝓsuluit. eẽ de vsur⁹. Si ꝟo scõo mõ ꝙ ꝑm ꝯtitatez iusti ꝑcij vẽdit licet terminũ tradat ⁊ ꝑ termio ꝑcio maiozi vẽdẽ videaẽ non tñ est ibi vsura. Hec obstat si ꝑ miozi ꝑcio daret si statim pecunia solueret. Qõ ꝙdem põt ꝓ simile i aliꝭ debit⁹ apparẽ. quẽadmodũ si alicui aliꝙd debeaẽ ad certũ terminũ. qñ de eo ꝙ ẽ sibi debitum aliꝙd dimitteret si reliquũ citi⁹ solueret. Constat nẽpe ꝙ ille dimittẽ sibi posset. ⁊ tñ ab vsura imunis esset ꝓcozd. Gerar. ob. Ideo dicendũ ꝙ licet plus sit vsura accipe ꝓpter tpis dilationẽ sicut dictũ est nõ tam̃ est vsura qñ creditoz ꝑcũ minuit si statim ei soluit ꝓpter tpis bzeuitatẽ. Hec scõo etiam obstat si ꝙs dicat ad denarios nũatos illa mercantia tm̃ nõ posset vendi ꝯtuz cum ꝑdicto termio assiꝫto ⁊ ꝙ res tm̃ valet ꝯtũ vẽdi ꝑt ff. trebell. l. j. §. si ꝟ res. Itẽ ꝙ licet plus ꝑstiterit si cũ tali termio plus vẽdaẽ ꝯ cũ denarijs nũatis posset vẽdi illud plus recipiẽ vltra sortẽ. Ad ꝟ dicendũ ꝙ si ꝑsupponit⁹ prius dictis ꝙ nõ ex natura ꝓtract⁹ etiã mercãtie. si ex malignoꝝ mercatoꝝ malicia in vẽdendo illicito mõ terminũ ⁊ miozãdo iustũ ꝓcium licet obseruẽ iuste mercatiõis via. tam̃ iustis mercatorib⁹ relinquiẽ semita ꝯuis obumbrata ⁊ arta ꝙ licite mercari ꝑũt eodem modo. Proinde reb⁹ sic ꝑstãtib⁹ si lanifex et mercator tm̃ vẽdit pãnos ⁊ merces suas ad terminũ ꝑ ꝯto venderet ad denarios nũatos si ꝑdicte impietates cessarẽt nõ sibi edificat ad gehennã. Et cũ ꝟz ꝙ tm̃ res valet ꝯtũ vẽdi põt. Dicendũ ꝙ verũ est si ꝑ tanto ꝯtũ valet ꝑmittaẽ vendi ⁊ nõ obstent malicie ꝓdicte. His ꝓcozdat Tho. in ꝙdã sua rñsione cũ sozet de hac materia reqsit⁹. Denicz ante tps tpis bzeuitate placeat bzeuiare sermonẽ vt famelici die crastina ꝓueniam⁹ tempestiue ad multa ꝓsiderãda ꝙ de emptiõib⁹ ⁊ vẽditionib⁹ vltime tractãda sunt. Hoc ꝑstante dño iesu christo. ꝙ veritatũ hñs clauẽ apit̃et nemo claudit. claudit ⁊ nemo apit. Cui cum patre ⁊ spũsancto sit honoz ⁊ gloria in secula seculoꝝ.

¶ Feria. ij. post ꝙrtam dñicam in ꝙdragesima ꝙ ꝓcio examinari debeãt res venales ⁊ de culpa vendentiũ res maculatas.

¶ Sermo. xxxv.

Inuenit in templo vẽdẽtes Jo. ij. ⁊ in euãgl. ho. Pozro ad ea ꝙ de mercationib⁹ dicta sunt alia ꝙdã occurrũt ꝙ ꝓteriri nõ debẽt. Nõ ꝙ ꝓterãda sunt ꝙ dicta sunt ne fastidiũ generent. qõ absit ꝙ ꝑferunt ꝑ aiarũ salute: ꝟ qz materia mercãciarũ ampla ⁊ vtilima est plura sup̃ intacta tractare necesse ẽ. Letex sumope cauẽdũ est ne iueniat dñs vẽdẽtes ⁊ emẽtes in tẽplo: sicut in ꝟbo ꝓposito de iudeis trãsgressoꝛib⁹ Job. ait. Nẽpe in tẽplo vẽdẽ vel emẽ: ꝓhib⁹ est. Vẽdẽ mystice designaẽ qõ in tẽplo ecclesie dei cũ dei offensiõe mime mercãdum sit. Hui⁹ ꝙdem difficultatẽ rei ꝓpheta adũtens in ps. vij. ait. Qm̃ nõ coĝui negociationes introibo in potẽtias dñi. dñe mẽozabor iusticie tue soli⁹. Qõ põt esse aliud thema in ꝑsenti sermõe. vbi ꝓpheta oñdit tria necessaria esse mercãti atqz negociãti: vt ꝑ offendat in tẽplo ꝑscie sue aut in templo ecclesie dei. Primũ est intelligẽtia clara. scõm est intẽtio recta: tertiũ memoria sana. ¶ Primũ est intelligẽtia clara. Jõ dicit. Qm̃ nõ coĝui negociationẽ. ꝟ lra ẽ Cassio. Lex⁹ aũt; nr̃ habet. Qm̃ nõ coĝui lr̃aturã. Nõ coĝscẽ autez lr̃aturã seu negociationẽ est non tm̃ intellectum hr̃e in negociatiõib⁹ implicatuz ꝙ sic fieri solet itelligẽtia sit i eis oi no obzuta atqz submersa ⁊ a luie vere fidei aliena. ¶ Scõo ei necessaria ẽ intẽtio recta. ſ. ad deũ. Qm̃ ꝟ dit. Introibo in potẽtias dñi. ꝙ. ſ. sunt potẽtie eccl̃ales nõ deficiẽtie tpales. ¶ Tertio est ibi necessaria mẽoria sana. Jõ ait ps. Memozabor iusticie tue soli⁹. i. vltimi iudicij qm̃ de iustitia miam comitẽ nõ hẽbit qm̃ impleꝛ biẽ ꝙ ipse ꝑ ꝓphã ait. Cũ accepo tps. ſ. iudicij ego iustitias iudicabo. Sz ꝙd actur⁹ ẽ deus ꝟ neqtias. qm̃ ipse iustitias iudicabit. Hec tria negociatoz obseruans in tẽplo dei mime offendit. Ad ꝟ ꝙdẽ seruãdũ circa venditionũ ⁊ emptionũ ꝓtractus tal̃ regla ꝑm Sco. vbi. ꝟ. aꝰ oia ꝓnotãda ẽ. ¶ Regula Dñi rerũ iuste eas vendunt vel emũt si sine fraude seruẽt eqlitatẽ valoris i vẽditi ⁊ emptis ꝑm rectã rõnẽ. Que regla hz exponi in

emptiõib⁹ ⁊ vẽditiõib⁹ ſſc.ſ. in ſerm̃. xxxij. c.vlt̃. de ꝓmutatiõib⁹ expoſita ẽ ꝫ vltra ꝑdicta ꝓ hui⁹ regl'a declaratiõe ⁊ ꝓ triplici arti. ꝑt̃ ſerm̃. ꝑ ordinẽ querank tria.

Articulus ꝓm⁹ ſub titulo q̃ ſtionis vbi q̃rit̃ vtꝝ res pluſq̃ valeãt licite vẽdi poſſint ſeu etiam minus emi.

Primo q̃rak an res plus q̃ valeãt licite poſſint vẽdi ſeu etiã minus emi. Ad cui⁹ q̃ſtiõis intelligẽtiaꝫ ꝓmo tria neceſſario ꝓnotãda ſũt. ſcõo xo q̃ſtioni rñdẽdũ eſt: tertio rñdem⁹ ad ea q̃ dici poſſent nobis circa hec.

Quad ſolutionem queſtiõis tria añ oĩa ꝓnotãda ſunt. Ca. j.

Primo inq̃ tria ꝑ ordinẽ ꝓnotanda ſunt. Primo notãduz ẽ q̃ valoꝛ rei duplicit̃ ſumi ꝑt ſm Sco. i iij. di. xv. q. iij. Primꝰ ẽ valoꝛ naturalis. ſcõs ẽ vſual'. Primꝰ inq̃ valoꝛ ẽ naturak i. ſm bonitatẽ nature a deo i re creata et ꝫ mõ mus fozmica vel pulex plus valꝫ q̃ panis. q̃ bñt vitã aiam ⁊ ſenſum ꝫ nõ panis Scõs valoꝛ ꝺꝛ vſual'q̃. ſ. ſumit̃ in reſpectu ad vſum nr̃m. ⁊ ꝫ mõ q̃to aliq̃ ſunt vſib⁹ noſtris vtiliora tãto ampli⁹ valẽt. ⁊ ſm ꝫ pãis plus valet q̃ mus vel bufo. Quꝛ aũt emendi vel vẽdẽdi act⁹ ad vſus hũane vite merito ordinant̃. Inſup ſunt q̃dã vſus hũane vite. iõ in eis valoꝛ venaliũ rer̃. ſcõo mõ ſumit̃ et non ꝓmo mõ. Scõo q̃ ꝓnotãduz ẽ q̃ hmõi valoꝛ vel vſus venaliũ rer̃ etiã triplicit̃ conſiderari ꝑt. Pẽſak enĩ in re venali ꝓmo ei⁹ virtuoſitas. ſcõo ei⁹ raritas: tertio ei⁹ cõplacibilitas. Primo inq̃ pẽſak ei⁹ ꝛtuoſitas. videlꝫ ſm q̃ res ex ſuis realib⁹ ꝛtutib⁹ ⁊ ꝓpetatib⁹ eſt nr̃is vtilitatib⁹ ꝛtuoſioꝛ ⁊ efficacioꝛ ⁊ hoc mõ optim⁹ panis tritice⁹ plus valet ad nr̃m vſum q̃ hoꝛdeaci⁹. ⁊ foꝛti equ⁹ ad victoꝛiam vel bellũ plus q̃ aſin⁹ vel rõſin⁹. Scõo pẽſatur rei venak raritas. i. ſm q̃ res ex ſue inuẽtiõis raritate ⁊ difficultate magi nob neceſſarie ſunt: ꝓ q̃to videlicet ex earuz penuria maioꝛẽ ipſarũ indigẽtiã ⁊ mioꝛẽ facultatem bñdi ⁊ vtẽdi habem⁹. Et ſm ꝫ idẽ bladũ pl⁹ valet tpe charitie ⁊ penurie ſeu famis. q̃ tẽpoze q̃ multũ apud oẽs abũdãt. Sic q̃ ãrtu oꝛ elemẽta apud nos p̃cij vilioris eſtimãt̃ ꝓpter eoꝛ copiã q̃ auꝛ ⁊ balſamũ q̃uis illa ꝺ ſe magi ſint neceſſaria nr̃e vite. Tertio pẽſatur rei venak cõplacibilitas. i. ſm q̃ magi vel min⁹ bñ placita ẽ volũtati nr̃e in hñdo illã ⁊ vti illa. Vlti enĩ ꝓut ꝫ ſumit̃ eſt rẽ in volũtatẽ facultat̃ aſſumẽ vel hr̃e. ⁊ iõ non modica ꝑs valoris vtibiliũ rer̃ ex bñplacito volũtatis pẽſak ſiue plus ſiue min⁹ cõplacẽti i vſu hui⁹ vel illi⁹ rei ad illã hñdã ad nutũ iuꝛ q̃ vn⁹ equ⁹ q̃tioꝛ ẽ vni ⁊ ali⁹ alteri. ⁊ ꝫ mõ vn⁹ rẽ alteri meliorẽ multũ appreciak ⁊ ſibi reputat p̃cioſam ⁊ charã ⁊ ecõtra. Tertio ꝓnotãdũ eſt q̃ hmõi pẽſatio valoris vſualiũ rer̃ ſi cut patuit. ſ. ſerm̃. xxxij. arti. iij. c. iij. Et etiã in ꝑcedẽ. ſerm̃. arti. iij. et. c. j. patet. Elix aut nunq̃ ꝑt a nob fieri niſi ꝓ ſpecturalẽ ⁊ ꝓbabilẽ opinionẽ ⁊ ꝫ nõ pũctaliter ſeu ſub indiuiſibili rõne ac mẽſura in plus ⁊ min⁹ ꝫ ſub aliq̃ latitudie cõpetẽti reſpectu tpm locoꝛ et ꝑſonarũ. circa quã vt dictũ eſt diuerſi diuerſimode eſtimant res.

Quid rñdẽdũ eſt ad ꝑſuppoſitã qneſtionẽ. ⁊ q̃ valoꝛ rer̃ tripliciter innoteſcit. Caꝑ. ij.

Secũdo xo q̃ſtioni rñdẽdũ eſt ad quã ſaluo meliori ĵudicio ꝓnotati ꝑcedẽtib⁹ rñdem⁹ q̃ res nõ ꝑñt licite vẽdi plus q̃ valeãt nec etiam min⁹ emi pẽſato eoꝛ valoꝛe in reſpectu ad vſum nr̃m ⁊ ad ꝓbabile iudiciũ hũane eſtimatiõis mẽſurãti valoꝛẽ rei infra limites latitudis cõpetẽti. Que aũt ſit latitudo iſta. et ad q̃d ſe extẽdat triplicit̃ innoteſcit ꝓmo iure. ſcõo ꝓſuetudie: tertio diſcretiõe. Primo inq̃ innoteſcit iure. Jura enĩ ꝓtractũ reſcindũt q̃ emptoꝛ vel vẽditoꝛ vltra dimidiũ iuſti p̃cij defraudak. q̃ tũc ꝓtract⁹ ẽ nullus ⁊ ẽ ꝑ iudices irritãdus nihilomin⁹ ſi infra illud appareat notabil̃ fraus ẽ coꝛrñdẽs reſtitutio faciẽda. ſm Sco. vbi. ſ. in. iij. di. xv. q. ij Et habek ſerm̃. xxxij. c. vlt̃. Hoc aũt intelligo ſi defraudat⁹ hmõi exceſſum ig̃ret. q̃ ſi ſciat ⁊ adũtẽs q̃titatẽ exceſſus libẽ conſentit i tale p̃ciũ ⁊ ꝓtractũ. iã nõ eſt defraudat⁹ q̃ ꝑt rẽ ſuã abſq̃ oi precio dare. ſic ſm bñplacitũ ſuũ põt etiã eã ꝓ ſua cẽteſima ꝑte iuſti p̃cij ꝺonare. nec in ꝫ fit ei aliq̃ iniuſticia niſi forte ꝓſenſus ei⁹ fieret ex aliq̃ q̃ttuoꝛ cãuſ. de q̃bus. ſ. ſerm̃. xxxij. arti. ij. et. iij. ptickla. iij. c. dictũ eſt ad fi. De hac etiã materia habek. x. q. glo. ij. ꝫ ius. vbi ꝺꝛ q̃ ſi i vẽditiõe pl⁹ offerak q̃ res valeat. eccleſia recipe non põt nec ꝺꝛ ꝫ tm̃ iuſtũ p̃ciũ. Si p̃dicta glo. recte intelligak ſm Archiẽ. in. c. ꝑallegi. Et fꝛ Bal. in. l. i cãe. §. ꝑponim⁹. ff. de miozib⁹. licz ler dicat q̃ ꝓhẽtes ſeinuicẽ ꝑñt decipe illud tam̃ ſeruare ꝺꝛ. Eccleſia i ſuis ꝓcib⁹ nõ ꝺꝛ do tũ facẽ ex de dona. ꝓ tuas. Rõ xo q̃re lexto-

De examiatiõe rerũ venaliũ

talit hãc ineq̃litatẽ non ꝓhibz ẽ qz ſm Tho. lex dar ꝓlo i q̃ ſunt mlti a vtute deficientes. Tñ ſolũmõ ꝓhibz ea q̃ õſtruũt hũanũ ꝓuictũ. Alia ãt q̃dãmõ ꝓmittẽ videt. qz ñ punit ea. Pũit. n. tm̃mõ exceſſus magis qñ q̃s õceptus ẽ vltra dimidiũ iuſti p̃cij. tũc q̃dẽ ad reſtitutionẽ cogit. Dex ẽ vbi abſq; ſcãdalo puniri ꝑt alʒ ñ tolerat eni eccl̃ia crimẽ ꝓpt̃ ſcandalũ. vt pz. iij. di. deniq;. et. vij. q. j. q̃tiẽs. et ix. q. j. ordiatiões. et. xxiij. q. iij. ipſa pietas et. c. nõ põt. Sicr rõne mlitudis vt pz. l. diſ. vt ꝓſtituẽt ⁊ i oib⁹. c. ꝓall. Sz lex dina q̃ non ſolũ dat ꝓlo ꝑ etiã vtuoſ nihil impũitũ relinq̃t. qđ ꝓpriũ eſt vtuti Jõ ſm dinã legẽ illicituz reputat ſi emẽdo vel vẽdẽdo eq̃litas ñ ſuet Tñ tenet q̃ plus recipit ei recõpẽſare q̃ dãnificat⁹ ẽ ſi ſit nõbile dãnũ. Parua q̃dẽ additio vel dinutio eq̃litatẽ iuſticie tollẽ nõ videt Hec nõ. ſm Tho. Jnſup ẽ notãdum q̃ ſi res min⁹ dimidia ꝑte iuſti p̃cij cõpar: i ꝑtẽ emptor ẽ ſupplẽ p̃ciũ iuſtũ vel recedẽ a ꝓcu. ex ō emp. ⁊ vẽ. c. cũ dilecti. De hac materia hẽt ſerm̃. xl. arti. ij. c. j. Scõm q̃z Sco. vbi. ſ. huiuſmõi latitudo ꝓſuetudie inoteſcit. Nã ſic q̃ expiẽtia pz ꝓſuetudie relinq̃t ipſ̃ ꝓmutãtib⁹ q̃ pẽſata mutua nccitate reputent ſe mutuo dare eq̃alẽs ⁊ hic ⁊ inde recipe. Dux q̃dez videt inẽ hoies ꝓct⁹ cẽ in q̃ ꝓhẽtes nõ intendãt aliq̃d ō rigore iudiciali ſibi mutuo relaxare vt ꝑ tãto oẽz ꝓctũ cõmutet aliq̃ donatio xa. Et ſi iſte ẽ modus cõmutãtiũ fundat q̃ſi ſup legẽ nature dicẽtẽ. Jta ꝫ alteri q̃ tibi vis fieri. Dat igit ꝓbabile ẽ q̃ nõ q̃ñ ꝓhẽtes mutuo ſũt ꝓtẽti ſibi mutuo remittẽ volũt ſi aliq̃ mõ ñ tñ enormi deficiũt a iuſticia iſta.

// Tertio q̃z pz diſcretiõe ſm Tho. ſcõa. ij. q lxxvij. charit⁹ vẽdẽ ⁊ vili⁹ emẽ rẽ q̃z valeat ẽ illicitũ ⁊ iniuſtũ niſi res q̃ vẽdit in detrimtũ cederet vẽditor| q̃ ō illa re magnã indigẽtiam hz. ꝓuide i tali cãu iuſtũ p̃ciũ erit. ſi ñ ſoluz reſpiciat ad rẽ q̃ vẽdit. ſ etiã ad dãnũ qđ vẽditoz ex vẽditiõe incurrit ⁊ ſic licite ꝑt rẽ vẽdere pluſq̃z valeat ipſi vẽditori. Adũtẽduz ẽ tñ q̃ lz multũ iuuet emptoz ex re quã emit ſi vẽditoz ñ dãnificat ex caritia ei⁹. nõ tñ ꝑt ꝓpter ꝫ p̃ciũ augeri qz vtilitas q̃ ſupuẽit emptori nõ ẽ ex ꝓditiõe vẽdẽt| ſ emẽt|. Eſt q̃dẽ iniuſtũ alteri vẽdẽ qđ ñ ẽ ſuũ ſeu vẽdẽ emẽti qđ ẽ emẽt|. ꝓcz. Sco. vbi. ſ. addẽs q̃ idẽ dicendũ ẽ ō ꝓmutatiõib⁹. Põt etiã addi illõ de q̃. ſ. ſerm̃. xxxiij. ar. ij. ⁊ i. iij. ꝓticla. ij. c. Dia ãt ſupdicta ō ꝓmutatiõib⁹ ſic ō emptiõib⁹ et vẽditiõib⁹ intelligẽda ſũt ⁊ econ uſo ſic ꝓz in ſerm̃. xxxij. arti. iij. c. iij.

¶ Rñdet ad tria obiecta q̃ fieri

Tpñt ꝫ ꝑdicta. // Cap. iij

Tertio q̃z ad tria q̃ obij̃ci pñt rñdeam⁹. q̃rebat eni in ꝓpoſita q̃ſtiõe an res licite poſſent pl⁹ vendi q̃z valeãt vl̃ etiã min⁹ emi. Et ꝓmo obij̃cit ꝫ q̃ſtionẽ q̃ ſic. Nã licitũ mihi ẽ rei mee ſtatuẽ ꝑ ciũ qđ ego volo. nec aliq̃ ius cõpellit me dare vl̃ cõmutare rẽ meã abſq; ꝑcio mihi placito ⁊ a me ꝓtaxato. Sic ecõtra nullus cogit rẽ alteri⁹ emẽ vltra p̃ciũ bũ placitũ ei ſi igit ꝫct⁹ emẽdi ⁊ vẽdẽdi mere volũtari⁹ ẽ. Jgit taxatio p̃cij venalũ rez mere volũtaria erit: ⁊ ꝓ ſeq̃ns ſortiet ius ⁊ foz mere volũtariũ iuſt illud vulgare ac legale dictũ. tñ res valet q̃ tũ vẽdi ꝑt. Ad ꝫ dicẽdũ q̃ lz de iure ñ cogar rẽ meã vẽdẽ: cogoz tñ in actu ⁊ ꝫctu vẽdẽdi fozmã ⁊ reglam iurl ⁊ iuſticie. ⁊ eq̃tatl debite ſeruare. ⁊ ſõ in effectu vẽdẽdi ñ lz mihi rem ee iniuſtũ p̃ciũ ponẽ ⁊ accipe. qz tũc ſi impono vt ſimplicit mee. ſ vt i alterẽ cõmutãde hmõi ãt impoſitio efficacit ſeu cõmutatiue includit acceptionẽ p̃cij ꝑualẽt|. Accipe ãt ꝑualẽs ẽ iniuſtũ qz ineq̃litatẽ includit. Jõ ſm Hoſtien. lz aliq̃s ab initio cogi ñ poſſz rẽ ſuã vẽdẽ vel alienã emẽ. vt pz ex ō ꝫhẽ. empti. l. dudũ. Si tñ exposuerit rẽ venalẽ ⁊ p̃ciũ offerat ſi ꝑ iuſto p̃cio dare ñ vult cogi ꝑt ꝑ iudicem q̃ iuſto p̃cio vẽdat. ff. ō offi. ꝑfec. l. j. §. cura charl⁹. // Scõo xo obij̃cit ſi res ñ pñt plus vẽdi q̃z valeãt vel min⁹ emi fere tota cõmunitas vẽdẽtiũ ꝫ iuſticiam peccaret: qz q̃ſt oẽs volũt chare vẽdẽ ⁊ vile emẽ. Dicẽdũ q̃ ꝫ nõ eſt vez ō cõitate iuſtoz: ſ ō ſola cõitate iniuſtoz ⁊ cupidoz. qz iuſt⁹ ñ vult ꝫ iuſtum p̃ciñ vẽdẽ vel emẽ inq̃tũ iuſt⁹. ſecus ō iniuſto q̃ oia vult lz iniuſta. // Tertio obij̃cit q̃ ſm ordinẽ iurl ⁊ iuſticie ⁊ charitatl cõe bonũ ꝓferri dz ꝓuato vt pz i. c. cõia. et i. c. bonc. ex ō poſtul. ꝑlato. ſ cõi ſaluti hoiuz p⁹lapſuz expedit q̃ taxatio p̃cij venaliũ rez ñ ſit pũctual⁹ nec ſm abſolutũ rez valorẽ ſ poti⁹ ex cõi cõſenſu vtriuſq; ptl vẽdẽtiũ. ſ. ⁊ emẽtiũ ꝓtaxet libẽ. Hec eni mioza picla pcti fraudũ includit illud xo vix ꝑt fieri ſine pcto. qz pũctual⁹ abſolut⁹ valoz rez vix poſſet fieri ſeu alicui certitudialit pz ad plenũ q̃ vt dictũ eſt expedit ꝫ taxatio tẽ. Et ō ꝫ. ſ. dicebat ſermone xxxij. c. vltl. Ad ꝫ etiã dicẽdũ ẽ q̃ ſi ꝑſenſus vtriuſq; ptl i tale p̃ciũ vel taxationẽ nõ ꝑt cẽſeri inuolũtari⁹ rõne igr̃atie ⁊ impericie aut rõne leuitatl mẽtl apte vel ꝑſumpte aut rõne cuiuſcũq; magne egeſtatl. aut rõne neceſſitatl ad ꝫ cõpellẽtl tũc rõ dicta bene ꝓcedit vtrũq; tũc ꝓcludit aliq̃ nõ. Licz eni eſtimatio nr̃a i taxãdo rei p̃ciũ ſeu valorẽ ñ ſit pũctual⁹

nihilomin⁹ ꝑt ⁊ dz illud sb ꝓgruis limitibus mẽsurari alias excedẽt ꝓgruã ⁊ ꝓbabilẽ mẽsurã ⁊ etiã regulam rationis.

Articulus. ij. sub titulo secũde q̃stiõis in q̃ queritꝝ quis valor ī reb⁹ seu q̃ obsequij vtilitas in contractib⁹ taxari debet.

PRo scdo articulo q̃ri ꝑt. an ꝑm valorẽ vtilitatẽ emẽtiũ vel qõcũqꝫ obsequiũ morẽ ꝺuctiõis recipiẽtiũ possꝫ ꝑciũ taxari vtputa si potio vel herba medicinalis valeat me liberare a morte ⁊ restituere impciabilẽ sanitatem andans iuste posset a me exigẽ ꝑciũ sanatiõi eq̃ualẽs vel impciabile. Dicẽdũ q̃ si ꝑciũ reruꝫ nr̃e vite necessariũ taxaret ꝑm eq̃alẽtiã ei⁹ ad qõ ptic̃ari ꝓferꝝ nob qõlibꝫ taliũ ꝑciũ q̃ si impciabile eẽt. Nã cyph⁹ aq̃ hoi sitiẽti aq̃ carẽti morituro valꝫ in cãu isto infinitã sbaz auri ⁊ lõge ampli⁹. Nõ g̃ debẽt res b̃ mõ taxari qõ ꝓbari ꝑt triplici rõne. Primo rõne neq̃tie. scdo rõe iusticie: tertio rõne eminẽtie

Qz ꝓpter tria neq̃tia eẽt taxare ꝑciũ rex ꝑm vtilitatẽ quã conferũt illis q̃ eis vtunt Cap. j.

PRimo inq̃ ꝑciũ venaliũ rex nõ ẽ taxãdũ ꝓdicto mõ rõne nequitie. Tria enī mala ex b̃ supuenirẽt. ꝑmũ qz b̃ hr̃et ineq̃litatẽ. scdz qz inducẽt importabilẽ difficultatẽ: tertiũ qz euacuaret oẽz pietatẽ. Prio qz hr̃ent ineq̃litatẽ. Cũ enī in ꝯtib⁹ ciuilib⁹ ⁊ hũanis finaꝫ rõ sit cõe bonũ idcirco taxatiõis ꝑciox eq̃tas fuit ⁊ ẽ mẽsurãda ꝑ respectũ ad cõe bonũ ⁊ ꝑ ut expedit cõi bono qz nihil iniq⁹ ẽ q̃ꝫ ꝑ particularib⁹ ⁊ ꝓuat cõmodis: cõi ⁊ vniũsali bono ꝑiudicare qõ vticꝫ fieret si res dicto mõ taxarẽt. Preterea qõcũqꝫ cõmodũ qõ ex empta re ꝓsequit emptor oino ex ipm vẽdẽtẽ est. et illud cõmodũ qõ ꝓsequit emptor oino ꝓsequitur vt ex re sua. Preterea si vẽditor ex b̃ ꝓsequit aliã maiorẽ vtilitatẽ ꝓsequit ex re oino ñ sua: qõ vticꝫ ineq̃litas eẽt atqꝫ iniustũ Scdo insup eẽt malũ qz inducẽt importabilẽ difficultatẽ. nã in b̃ ipo ptic̃ari dissolutio fozti⁹ ⁊ difficili⁹ ꝓtinet ⁊ ipoztabile on⁹: qõ ⁊ i ꝓpposito ꝑtis⁹ declarari ꝑt. Verbi gr̃a. Si ꝑ pugillo aq̃ vr̃ignis mihi sũme nccij. teneoꝝ tibi dare ꝗtũ valꝫ vita mea ad quã mihi ꝓfert: tũc eadẽ rõne i ꝓstũ cãu tu ꝑ pugillo aq̃ tibi sit̃ necessarie tñdem tenebar mihi dare. qõ vticꝫ iniquũ ⁊ intolerabile on⁹ eẽt. Tertio maliũ eẽt: qz euacuarꝫ oẽz pietatẽ. nã tale eq̃tati gen⁹ miro mõ ois pietati atqꝫ hũanitati eneruatio ⁊ eradicatio eẽt ꝑcipue i casib⁹ ipi⁹ ncc̃itati maiozi hũanitate ⁊ pietate idigẽtib⁹. Ab sit ãt q̃ vtuosa ⁊ va eq̃tas pietati ⁊ hũane socialitati sic impie aduersek.

Qz eẽt iiustũ ⁊ ꝺ coẽ bonũ taxare res ⁊ obsequia ꝑꝫ vtilitatẽ quã cõferẽt ⁊ ꝑm quẽ modũ ꝓdicta taxanda sunt. Cap. ij.

SEcũdo q̃ꝫ ꝑciũ rex si ẽ taxãdũ ꝓdicto mõ rõne iusticie. Qz ei ꝑciũ rerũ ⁊ obsequioꝝ sic ꝓdictũ ẽ: est taxãdũ ad ordinẽ cõis bõi. Cõ in hmõi ꝓmoꝝ ꝓncipalit̃ attẽdẽda ẽ cõis taxatio ⁊ estiatio a cõitatib⁹ ciuilib⁹ fcã cõit̃ q̃ cdẽ in hmõi cõpbat̃ tres circũstãtias obsuare. Primo ei obsuat q̃ndã lr̃alẽ ordinẽ vtibiliũ rex. scdo obsuãt q̃ndã cõez cursuz copie ⁊ inopie: tertio obsuat piculũ ⁊ laborẽ ⁊ idustriã adducẽs rerũ seu obsequioꝝ. Prio ei obsuat q̃ndã nãlẽ ordinẽ vtiliũ rex. nã sũt q̃dã que vsui nr̃o ꝓmo sũt meliora seu vtiliora. scdo sũt q̃dã durabiliora: tertio sũt q̃dã ꝺlectabiliora. Prio ei sũt q̃dã q̃ nr̃o vsui sũt meliora seu vtiliora. Raz sũt q̃dã q̃ sũt q̃si mat̃ia ⁊ mat̃ialia alioꝝ vt sũt elemẽta respcũ mixtoꝝ sic etiã ⁊ coꝝ vsus est in nob mat̃ialioꝝ q̃ꝫ sit suoꝝ nobiliũ mixtorũ sic ꝑ i vsu aq̃ respcũ vini. ⁊ in vsu r̃e respcũ pãis vl̃ tritici. Scdo sũt q̃dã nr̃o vsui durabiliora. Sũt ei q̃dã q̃ ꝑm sui nãz alỹs, corrupti biliora sũt ⁊ i nr̃i vsib⁹ cito corrũpũt. imo q̃rũdã vsus coꝝ ẽ ꝓsũptio sic ꝑ i vsu pãis ⁊ vini cibiꝝ pot⁹. q̃dã ãt durabiliora sũt i vsu suo sic equ⁹ auꝝ ⁊ sil̃ia. Tertio sũt q̃dã vsui nr̃o ꝺlectabiliora qz sũt nãlit̃ alỹs pulcriora ⁊ gr̃ciosa. iõ vsui nr̃e voluntati nr̃isqꝫ sensib⁹ cõit placabiliora sũt sic ꝑ i coloꝛib⁹ tincturaꝝ, vestiũ et gẽmaꝝ ⁊ i odore arõtũ. ⁊ i diũs sonis musicaliũ istr̃oꝝ qz igit̃ i eis cõis ordo nãe cõ curit cũ cõi ordie nr̃i vsus. Hic ẽ q̃ cõis estiatio i ꝑcỹs ꝓfert vltia ꝑmis ⁊ tal̃ estiatio seq̃nda. Scdo q̃dẽ obsuat i b̃ cõez cursuz copie et inopie seu paucitati ⁊ abũdantie. qz cõe est ꝯbũ q̃ oẽ raꝝ chaꝝ ẽ vñ nimia familiaritas ⁊ abũdãtia parit ꝓtẽptũ. Rto enī rari⁹ ⁊ difficili⁹ rẽ adire possum⁹ ⁊ hr̃e tãto supꝫ nr̃az facultatẽ alti⁹ ⁊ mirabili⁹ estimam⁹. Ardua ei nob ⁊ insolita admiramur. Et iõ vbi auꝝ vl̃ tritici mltũ cõit abũdat ñ tãti ꝑcij estiat. sic q̃si grãdis cõit inopia ẽ ipoꝝ. Et idẽ ẽ vbi est mag̃ copia vl̃ inopia medicoꝝ seu aduocatorũ aut pugilũ vl̃ fossoꝝ qz vbi taliũ ẽ penuria ꝑsit charꝝ locare opa sua Tertio isup obsuat laborẽ ac piculũ ⁊ idustriã traditiõis re

De examinatiõe rerũ venaliũ

rum vel obsequioꝝ. Hã merces seu obsequia opposa que cũ maiori labore ꝛ piculo cõit̃ ducunt vel fiũt plus in pcio ceteris paribꝫ põderant vñ in terris q̃ cõit̃ plus distãt a mercibus frãcie vel vltra marinis ipse merces sũt cõit̃ chariores. Que etiã maiorẽ industriaz exigũt ceteris paribꝫ maioris pcij cõit̃ estimãtur. Hinc ẽ q̃plus dat aduocato seu medico q̃ fossori seu scissori lapidũ q̃ plus corpore laborãti minꝫ pciũ dat sicut architecto ri q̃ cũ maiori pitia ꝛ industria fossori seu scissori pcipit ꝛ agẽda demfat ppt̃ hoc etiã bladũ est maioris pcij q̃ herbe siluestres i medicinalibꝫ efficaciores qz nõ tãto ꝛ diutino labore ꝛ industria excolunt̃. nec cũ tanto expẽsis eoꝝ sufficiẽtia cõit̃ obtinet.

Quõ pcia rerũ taxanda sunt ꝑm variã rõnẽ. iuxta modũ estimationis a cõitatibꝫ ciuilibꝫ communiter facte. Capũ. iij.

Tertio aũt pciũ rerũ nõ est taxãduz pdicto mõ rõne eminẽtie. Hã sic ex pcedẽtibꝫ patet pꝰ q̃ attẽdẽda est pncipaliter in rebꝫ taxatio ꝛ estimatio pcij a cõitatibꝫ ciuilibꝫ cõit̃ facta eodẽ mõ ipa obseruat cẽz gdũ ꝛ ordinẽ officioꝝ ꝛ dignitatũ eis ãnexarũ. vñ maiora stipẽdia dant̃ duci q̃ militi ꝛ militi q̃ scutifero vel pedit̃. Cuiꝰ rõ est triplex. Primo rõne singlaritatis. nã sicut ex dictis patz si ad altiora officia debite exeq̃nda exigit̃ maior pitia ꝛ industria. ꝛ amplior sollicitudo mẽtis ac etiã multo atq̃ diuturno studio atq̃ expiẽtia ꝛ labore mltisq̃ piculis ꝛ expẽsis acq̃rit̃ pitia ꝛ industria talis et etiã qz pauci sunt ꝛ ad hoc rari idonei ideo i maiori pcio extimant̃. Scõo rõne dignitatis ad honorẽ eni ꝛ vtilitatẽ ciuilis cõitatis facit q̃ superiores reuerẽtiꝰ ꝛ cumulatiꝰ in q̃dã sensibili superioritate ꝛ dignitate seruent̃. licet ipsi superiores ꝛ maxie si sunt in pfectionis statu. In seipsis exẽplar ꝛ opa hũilitatis ꝛ sctitatis debẽt exhibẽ potiꝰ q̃ cultꝰ tpalitatis. Tertio q̃ rõne necessitatis ꝛ eq̃tatis. nã officia superiora vt sepiꝰ egẽt pluribꝫ sumptibꝫ. dux eni exercitꝰ ad totũ exercitũ ꝛ diuꝰ oꝝ pliozꝝ decursum debite gubnãdũ pluribꝫ eget q̃ q̃cunq̃ inferiozꝝ circũstãtijs igit̃ in pcedẽ. c. ꝛ i isto cõit̃ obseruatis taxant̃ ꝛ taxãda sunt rõnabiliter pcia. iuxꝝ qõ toterabiliꝫ ꝛ salubriꝫ cõitati expedit oibꝫ hinc inde ꝛ ex oi pte pẽsatis. Singuli aũt i singul suis seu singlaribꝫ ꝛctibꝫ vl exactionibꝫ sumptuũ seq̃ debẽt formã ꝛ regulam cõium estimationũ ꝛ taxationũ ne ps turpit̃ ꝛ irregularit̃ inobedient atq̃ indecent dissonet a suo toto. ne q̃libet ꝑ libito suo ꝑiudicet cõitati ac cõi vtilitati ac ꝑ sequens cõmuni iusticie ꝛ pietati.

Articulus. iij. etiã sub titulo questionis in q̃ queritur an sit culpa mortalis rem vẽdere maculatã ꝛ de triplici macula que in re vendibili esse posset.

Pro tertio articulo q̃rit̃ ꝑt an sit culpa mortal rẽ vẽdẽ in q̃ sit aliq̃ macula q̃ nõ a vẽdẽte ipsi emẽti mini me ppalat̃. Ad qõ dicẽdũ q̃ triplicit̃ in re vẽdẽda macula eẽ põt. Primo defectiõe. scõo admixtiõe: tertio corruptiõe.

De triplici defectu q̃ in re vẽdibili põt esse ꝗd dicẽdũ sit de vtẽtibꝫ corruptis ponderibꝫ vl mensuris. Capũ. j.

Primo i re vẽdẽda ꝑt eẽ macla defectiõe. Unde ꝑm Tho. scõa. ij. q. lxxvij. Et Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. Sciẽdũ est q̃ circa rẽ vẽdẽdã triplex defectꝰ ꝓsiderari põt. Primꝰ ꝑm subam. scõs ꝑm q̃titatẽ: tertiꝰ ꝑm q̃litatẽ. De his dictũ est. ꝛ. sermo. xxxiij. arti. iij. c. iij. qz sic ꝛtingit i pmutatiõe sic in emptiõe ꝛ vẽditiõe. ꝛ ex his q̃ allegata sunt ibidẽ ꝑz q̃ licitũ nõ est vẽdẽ ꝑ ꝛo auro alchimicũ aux ꝛ argẽtũ qz nõ est adeo purũ ꝛ pfectũ nec ealdẽ ꝓpetates hz sic vex Nõ eni hz ꝓpetatẽ letificãdi aut ꝛtutẽ ꝫ certas infirmitates aut hmõi quã hz aux verũ imo venenosuz ẽ vt ꝛz. Si ꝛo ꝑ alchimiã fieret vex aurũ nõ esset illicitũ vẽdẽ illud ꝑ vero qz nihil ꝓhibz artẽ vti i aliq̃b⁹ cauꝫ nãlibus ad ꝓducẽdũ veros ꝛ nãles effect⁹. quẽadmodũ ait Aug⁹. in li. de trini. de his q̃ fiunt arte demõioꝝ. Insup qõ dictũ est ꝛ vendituꝛe intelligẽdũ est de ipso emptoꝛe vtputa qñ vẽditoꝛ credẽt rẽ suã minꝰ pciosaz esse q̃ eẽt. Verbi cã. Uẽdit aux ꝑ pcio satis mioꝝ q̃ putat id esse aurichalcũ aut aĝal sanum qõ credit eẽ infirmũ q̃ si emptoꝛ cognscit ꝛ in iuste emit ꝛ iustũ precium satisfacẽ obligat vt pleni⁹ patuit sermõ. xxxiij. ar. ij. c. vij. in particula. ij.

Quid dicendũ sit de his qui in rebus vendibilibꝫ vtuntur. mixturis falsis. Capitulũ. ij.

Secũdo q̃ in re vẽdẽda põt eẽ defectꝰ admixtiõe. ſ. falsas mixturas aut cõpositiões occul. e addẽdo sicut faciunt q̃dã aromatarij vel ar

tifices i artib⁹ suis. Circa qđ notādū est q si tales ꝑpt hmōi cōmixtiōes vltra extremos limites iusti ꝓcij vēdūt totū illud qđ ē sup̄ iustū ꝓciū satisfacē obligant. Si vo ꝑ b̄ non intēdūt nisi iustū ꝓciū citi⁹ aut fortⁿ extorquere: tūc ad satisfactionē non obligant. Si tñ certitudinaliť aut multū ꝑbabiliť sciūt iustū ꝓciū nō excessisse. si tñ dubitāt tūc ędez tenent ꝑ eo q fraude sua certi sunt. Notandū aūt q qdā sunt additiōes ficticie que q̄si i nullo mutāt valorē venal' rei. Nec augēt et qdē in talib⁹ nō peccāt si fiat sola intētiōe forbiţū iustū ꝓciū iuste extorq̄ndi. Alie vero admixtiōes q̄ virtutē rei ţ valorē nōbiliť minuūt: ţ sunt oino ꝓ̄ ꝑpas ţ cōes intētiones emptoris ille oino illicite sunt q̄uis tñ nihil vltra iustū ꝓciū hret. Et puto q taliū vsus saltē in freq̄ntatione sua mortalis sit culpa. Sicut patet in illis qui in vino nebilum miscēt vt flauior in eo eluceſcat color cū tñ vt dicitur tale nebilum in vino mirabiliter capiti et stomacho sit nociuū. Si tñ ꝟtutī minutio modica sit ţ ꝓciū iustū tñ tūc fi puto nisi peccatū veniale. Sz instāt vēditores vini ţ plures alij dicētes. Quilibz ꝑt miscē rei sue qđ vult saltē anteq̄z eā venalē exponat nō autē post vini ꝓconizationez. Sz ꝓ hos ē q ꝑstat dicis oiex ţ ꝑsuetudo cōitatī ē q vēdat vinuz purū aut q eis cōmixtio publice exp̄matur. Intētio etiā credulitas oium emētiū est emē vinū purū ţ similia g̃ ꝓ vtrūq̄z hoc fraudulenť incedūt: cū etiā eoꝝ intētio corrupta sit auaricia. licet aūt in sua re cōmiscē de se licitū sit nō tñ cū intētiōe ţ affectu illā alijs ꝓtra cōe ius ţ ꝓ eoꝝ intētionē vēdēdi. alias in vino suo vēdēdo toxicū licite miscē possunt.

¶ Quid dicēdū est de his q̄ vēdūt res corruptas ţ maculatas

Capitulum. iij.

Tertio i re vēdēda ꝑt ecē macla corruptiōe ꝓro q̄ notādū est q vēditor corruptiōes defectⁿ illos ex q̄ret. tenet sibi pādē. si tñ nouit eos vel de eis verisimiliť opinat. aliť ex h̄ ipso dat occasionē duplicit. Primo dāni. scđo ꝓiculi. Primo dāni si ꝑpt h̄ res sat' ꝓcij fit miozis ţ ipse tñ ꝑpt h̄ ꝓciū nō minuit. Scđo ꝓiculi vtpote si nauis quā vēdit tale vitiū hz ex q̄ emptor cū ea nauigatur⁹ piciteť ţ ꝓiculū incurrē possz. Idē ęs de defectu eq ex q̄ miles illū emēs in fluuio seu in bello ruere statiz ac piciťari haberet. Idē est de defectu syropoꝝ ţ medicinaliū ꝑfectionū, q̄s apothecarij seu pigmentarij vēdūt tūc vēditor tenet restituere omē damnū inde ꝓtigēs iux. c. ex de iniur. ţ dā. in. c. si culpa. Scꝑtū ē. Qui occasionē dāni dat dānū dedisse videť. vbi vo ista q̄ttuor cōcurrāt. s. q nullū ꝓiculū immineat emptori. Nec in vēdēdo iustū ꝓciū aut saltē nō nimis nōbiliť excedat. ţ emptor cēseat in emēdo sat' industri⁹. ţ res venal' ꝑ libito sibi examināda exponi diligent. tūc vēditor nō tenet defect⁹ illos māifestare ţ maxie vbi eos nō celat nisi solū vt de re habeat iustū ꝓciū suū. Nec etiā tenet māifestare vitiū manifestum puta cū equ⁹ monoculus ē. vel cū vsus rei q̄ si nō cōpetat vni pōt tñ competē alteri et vēditor ꝑ hmōi vitio de ꝓcio subtrahat q̄ntum oportet. q̄ si manifestaret vitiū rei emptor forte nollet ꝓciū iustū sibi dare. In fine notandū est q oia que ponunť. s. in sermone. xxxij. de donatiōib⁹ in arti. ij. c. ij. Etiam intelligēda sunt de emptiōib⁹ ţ vēditiōibus Ex ꝓcedentib⁹ patet regla sup̄dicta. s. q dñi rerū iuste eas emūt vel vendūt si sine fraude seruēt eq̄litatē valoris i emptiōe ţ venditione ſm rectā rōnē. Qđ oib⁹ nob micordiť largiri dignet iust⁹ q̄ iusticias dilexit ţ eq̄tatem vidit vult⁹ ei⁹ dñs nr̄ ihesus christ⁹. q̄ cuz pr̄e ţ spū sc̄tō viuit ţ regt in vnitate spiritus sancti deus. Per oia secula seculoꝝ. Amen

¶ Feria. iij. post q̄rtam dñicam in q̄dragesima de voragine vsurarum vbi declarať qđ sit vsura in q̄bus cōmitti pōt ţ q̄s excusatiōes assumūt q̄ defendere volunt vsuram. ¶ Sermo. xxxvj.

Nolite iudicare

n ſm faciē s̄ ſm iustū iudiciū iudicate Io. vij. ţ in euāg. hod. Dis q̄ꝑe iniuria tāto capitalioꝝ ē q̄nto q̄ fallit maiozis amicitie siľat veritatē. Ecce vsurarij charitas siľata ţ crudelitas palliata: dū seruire se ꝑpt mutuū ꝑtēdit substantiam proximi deuozare intendit. Hinc illud Abac. v. volēti mutuare a te ne aūtarī. Chryſ. ait. Simiľ est pecunia vsurarū morsui aspidis. Percussus eni ab aspide q̄si delectaⁿ vadit in somnū. ꝑ suauitatez sopozis moriť: q̄ tūc venenū latenť ꝑ oia mēbra currit. Sic q̄ sub vsura accipit sub tpe q̄si b̄ficium sentit: sed vsura ꝑ oēs ei⁹ facultates decurrit. ţ totū ꝓtrit in debitū. Ecce q exit⁹ manifestat qđ antea celabať. seruire oñdebat ţ deuozare intēdebat. Proinde vsurari⁹ simi

lis est scorpioni q̄ lingua suauit̄ lingit: z cauda mortifere pūgit. Jō de talib⁹ in x̄bo ppo sito dñs nos admonet dicēs Nolite iudicare fm faciē. i. fm apparētē amicitiā: s iustū iudiciū. i. vez iudiciū iudicate. Nec q̄dē fallūtur in h̄ iudicio solū mutuū recipiētes sed in compabilit̄ amplio⁹ int̄dū ipsi ⁊ insup mutuantes. Hā decepti inde decipiētes seipsos pauperi z inopi seruire se iudicāt: dū eoz subaz vsq; ad ꝓsumptionē deuozāt. nō intelligentes neq; intelligē volentes q̄ dñs Mat. x. diuitib⁹ ꝓcipit dicēs. Gratis accepistis gr̄a date Quasi dicat gr̄a accepistis diuitiarū donū iō gratis date indigēti mutuū. iux illud Lu. vi. Mutuū date nihil inde sperātes. Sicut ō h̄ lati⁹ in sermo. seq̄n. dicet. Et q̄ō hz p̄dictum christi vez pōt eē thema in p̄nti sermo. Int̄ hos q̄s male diiudicātes p̄nūari pōt q̄dam hoium gen⁹ q̄ z si nō sunt vsurarij mānifesti. mutuātes tū aliq̄d inde sperāt. Hi nēpe manifesti vsurarij coz̄ deo licet occulti sūt mūdo: palā faciūt corruptā suā intētionē. q̄n si nō remūerant̄ ad libitū: estumāt z dicūt eos ingratos. Ad iudicādū igit̄ fm iustū iudicium de vsura ne q̄libet p̄dictoz fallat̄ de ipsa ad p̄ns tria diligent̄ ꝓsiderem⁹. Primo eius descriptionē. scō ei⁹ cōmissionē: tertio eius excusationē. hoc ē quō describat̄ in q̄ committatur. z a q̄busdā quō excusat̄.

Articulus primus de triplici descriptione vsure.

Primo x̄o ꝓsiderem⁹ vsure descriptionē. Triplicit̄ eni describat ad p̄ns. Prima aūt descriptio ambrosij. scda Hostiēsis: tertia x̄o sit mḡalis.

Prima descriptio Ambrosij. Capitulum. j.

Primo vsura describit̄ ab Amb. xiiij. q. c. iij. plerisq; vbi oz q̄cūq; sorti accedit vsura ē. Et cū hac descriptione cōcordat. c. pmū z vltī. q. eiusdē. Et i hac descriptione tāgunt tria. Primū cuz dic q̄ vsura ē q̄cūq;. Hā sicut patet i dicto. c. plerisq; vñ h̄ descriptio sumpta ē Amb. sniali⁹ ait Q̄z siue sit pecunia siue sit spēs vel fruct⁹ vl ligna. vel q̄cūq; aliud sit si accedit sorti vsura ē.. Scōm tāgit cū subdit sorti. Licet enim sors dicat signū distinctiuū rerū sicut patet Prou. xvj. Ubi oz sortes mittūt in sinū. Hilomin⁹ sumit h̄ sors p re iuste possessa diuisiōe aliq̄rū rez siue possessionū z h̄ mō in sacra pagina possessiōes filioz israel sortes dicunt̄. h̄ etiā mō sumit h̄ sors res. s. iuste possessa. Vel alit̄ fm legistas sors ē debita q̄titas mutuate rei in materia occurrēti. Tertiū subdit accedit q̄ō q̄dē sicut in seq̄nti arti. c. j. patebit vsura solum in mutuo cadit Goff. huic descriptioni supaddit dicēs. Usura ē q̄cūq; accedit sorti intētiōe p̄cedēte vel pacto et licet Goff. addidit. Hoc tñ tenēduz est q̄ō etiā Amb. z alij in p̄dicti. c. pallegt, ei⁹dem sn̄ie extiterūt cū nosc̄et dñm Lu. vi. p̄cepisse dicēs. Date mutuū nihil inde sperātes scz intētione. Quasi dicēs mun⁹ etiaz paciscentes in vsure clara exp̄ssiōe z pactione.

Secundo describit̄ vsura ab Hostiensi. Cap. ij.

Scūdo vsura sic describit̄ ab hostiēse. Usura ē q̄cūq; solutiōi rei mutuate accedit ipsi⁹ rei vsus gratia pactiōe inꝑposita. vel hac intētiōe habita in ꝓtractu vel ex actione habita ex p⁹ facto. In q̄ quidē descriptiōe sex p ordinē tāgit. Primo dicit q̄cūq; sicut. s. expositū ē. Secūdo subdit solutiōi rei mutuate accedit q̄ō iō dicit qz vsura sicut. s. patuit solū in ꝓctu mutui veri vel interp̄tati locū hz. Tertio addit ipsi⁹ rei vsus gr̄a. q̄ō iō addit qz si non vsus ipsi⁹ gr̄a. i. gr̄a ꝓsumptiōis. s loco pone apponerek z absq; fraude fieret secus eēt ex de arbi. c. dilecti. xij. q. ij. fraternitas. Quarto ibi nectit pactiōe inꝑposita. i. intueniēte exp̄ssa ꝓueniētia pacti. qz tūc exp̄ssa vsura ē. Quinto subdit vel hac intētiōe habita i ꝓtractu. qz sicut. j. patebit si p̄ncipal intētio i ꝓtractu fuit velle remūerari vsura est. Sexto addit ex actiōe habita ex post facto. nā si vltra p̄dicta exactio nō est habita ex post facto. z debitoz vere gr̄a aliq̄d offerat. licite recipi pōt. Ñ cū p̄ditiōib⁹ q̄. j. sermo. xxxvij. arti. ij. q. iij. ponent̄. De p̄dicta aūt diffinitione dant̄ versus. Quicq̄d adest sorti rōne rei mutuate. Si petat exigat intēdat fit sp vsura. xiiij. q. iij. c. vsura.

Tertio vsura describit̄ a magistris. Capitulū. iij.

Tertio vsura sic describit̄ a mḡis Usura ē lucz ex mutuo p̄ncipaliter intētū. In q̄ descriptiōe ponūtur tria. Primū ē q vsura ē lucz. Lucz ei ꝓprie sp abūdātia nūcupat siue illud incremētū q̄ō q̄s hz ex volūtaria cōmutatiōe vltra ea que p⁹ erant sua. z vtiq; gen⁹ est qz ois vsura est lucrū. sed nō ꝑuertit. qz nō oē lucz est vsura. Primū equidē patz. Haz si q̄s tm̄ recipit q̄tū dedit z nō plus. tunc sicut non re-

cipit lucrū sic neq; vsurā. Rursus si qs plus recipiat q̄ mutuauerat. ⁊ tale receptū nō sit ei lucrū. quia. s. alias erat ipsi⁹ recipiēti non est vsura. Verbi gra. Depositari⁹ raptor vel alias debitor mutuanti mutuo ꝓius recepto reddit cum mutuo depositū vel rem receptam vel alias debitā ⁊ nisi ille mutuasset non aliter redditur⁹ non pōt dici vsuram recipere. Ad h̄ facit ex̄ de vsur. c. j. in fi. cū his que notant ibidē in glo. fi. Scōm etiā patet q̄ in ꝓtractu locatiōis venditiōis ꝓductiōis et similib⁹ est dare lucrū nec tū ibi est vsura.

¶ Scōo in descriptiōe dicit ex mutuo qō ē tanq; dra distinguēs vsurā a lucris que nō ex mutuo acq̄runt. Nam illa ꝓprie non dicunt vsure iuxta nō in. c. in ciuitate ex̄ ō vsuris. in ciuitate.

¶ Tertio in descriptiōe additur p̄cipalit intentū: q̄ si hoc p̄cipalit nō intendit sed scōario ⁊ debitor aliqd mere g̃tis offerret sicut. j. patebit non est vsura. Dicitur aūt vsura ab vsu rei. Viel dicit q̄si vsus eris. i. pecunie. Item q̄re vsura solū in ꝓtractu mutui cōmittat in p̄mo arti. ⁊ in. ij. c. sequentis sermōis patebit.

Articulus. ij. vbi declarat in quo contractu ⁊ in qbus rebus committat vsura.

Secūdo ꝓsiderem⁹ vsure cōmissionem. Circa qō tres fundamētales circa dicēda notificem⁹ p ordinez sitates sub ordine triplici questiōis. Primo queri in quo ꝓtractu cōmittit vsura. scōo i quibus reb⁹: tertio q̄re solū cōmitti solet in tribus generib⁹ rerum.

¶ Q2 vsura non solum in cōtractu mutui cōmittat. Cap. j.

Primo queritur in quo ꝓtractu committitur vsura. Dicendum fm oēs doctores q̄ ꝓprie non cōmittit nisi in ꝓtractu mutui. Mutuū dicit q2 aliqd meū: fit p aliqō tps tuum. Circa qō adūtendū est q̄ sicut in p̄mo. c. p̄cedentis arti. patuit vsura ē q̄ qd accedit sorti hoc aūt solū in mutuo cadit. sicut pleni⁹ dicet in seq̄nti sermōe. ij. c. p̄mi arti.

¶ Q2 vsura solū cōmittit in his que consistunt in numero ponderе ⁊ mensura. Ca. ij

Secūdo queri in qb⁹ reb⁹ cōmittat vsura. Dicēdū q̄ ꝓsupposito sicut p̄dictū est q̄ vsura solū in mutuo cōmittat necesse ē q̄ in illis reb⁹ qb⁹ mutuū inuenire pōt. in eis solū ⁊ nō in alijs cōmittat vsura. Hec qdē fm Alex. de halis in triplici genere distinguūt. Nā quedā mutuant sub certo nūo sicut pecunia. Quedaz sb certo pondē sicut aurū ⁊ argētū ⁊c. Quedā sub certa mēsura vt ḡnū vinū oleū ⁊ similia Et in his solū ꝓprie cōmittit vsura. Rō huius est q2 sole ille res circa q̄s ꝓsistit mutuū hūt a natura vel arte sibi ꝓstitutuz valorem quē trāscendē mime pūt: nisi p̄ naturāvel artem vitiose agat. Cū igit vsura trāscēdē faciat rem mutuatā vltra suū valorē relinq̄t: q̄ i eis solū sit possibilis fieri. Res enim que habent determiatū valorē a nā sunt q̄ ponderant vt aurū ⁊ argentū. ⁊ que mēsurant vt vinū oleum ⁊ frumentū. Res aūt que habēt determiatū valorē ab arte sunt q̄ nūant ⁊ in his solis cōmitti pōt vsura. sicut lati⁹ dicet in sermōe. xxxviij. c. j. arti. j. et de h̄ habet textus. in sti. qb⁹ mo. recōtra. obligl. Sauf. tū obiciēs ꝓtra Ray. q̄ p̄dicti ꝓsentit ait. Vsuram posse cōmitti etiā in alijs reb⁹ vtputa si p pecunia mutuata recipiā vnū equū vel p̄dium aut sortē ⁊ simili vltra sortē vsura est patet. xiij. q. ij. c. pleriq;. Hec tū obiectio leuit tolli pōt. Cui rndendū est q̄ distinctio fieri oz inter vsuram que ab vsurario exigit et rem illā in q̄ predicta vsura cōmittit. Nam vsura q̄ ab vsurario exigit ꝓprie loq̄ndo est illud lucrū qō exigit vltra sortē seu vltra mutuū datū. Res xo in q̄ dicta vsura cōmittit est ipsum mutuū de q̄ gignit ipsum lucrum. Quis ḡ q̄libz ps feneratori accedē pōt tāq; vsurariū lucr̄ dictū. tū lucr̄ nō gignit nisi ō solis illis trib⁹ generib⁹ rer̄. Propterea recte oz q̄ vsura in illis solis trib⁹ reb⁹ habeat ꝓpetrari. pōt q̄z idē breui⁹ ⁊ clari⁹ dici videlicet si pōderat p̄miū qō dat illud pōt eē aliud a p̄dicti. Si xo pōderat id qō mutuo datur cui ꝓprie ⁊ vere vsura accedit illud semper ꝓsistit in p̄dicti trib⁹.

Rōne oñdit q̄re solū in his q̄ cōsistūt i nūero pōdere ⁊ mēsura cōmittit vsura. Cap. iij.

Tertio q̄z q̄ri pt q̄re solū in trib⁹ p̄dictis generib⁹ rer̄ vsurariū mutuū cōmitti habeat ⁊ nō in alijs. Ad qō dicēdū q̄ in mutuo debitor rē mutuatā sb eadē ideptitate restituē si tenet̄ sb certitudie eiusdē valoris siue eq̄l valoris si fuari oz xa iusticia int mutuātē et illū cui mutuū datur. Certitudo aūt equalis valoris ex natura rei non repitur nisi in rebus illis quarū valor pēsat ex nūo pondere aut

mensura. Quappter ratio mutui solū ꝓsistere debet in rebus que ad habendā certitudinē sui valoris possunt vel nūari vel pōderari vel mēsurari. ⁊ hoc reptur in trib⁹ generib⁹ rerum p̄dictis. ideo solum in illis cadit vsura. Vel fm Alex. lomb. Ratio ārē in his tribus generib⁹ rerum solū cōmittit vsura est. Quia vsura est quedam supabūdantia illicita ꝓueniens ex vsu alicui⁹ rei. Supabundantia autē est quedam excrescētia respectu alicui⁹ iniusti lucri. Sicut igitur lucꝝ et equum rōne cuius tollit supabundātia talis termiat ⁊ certificat ita abūdantia ista sed eq̄tas ⁊ iusticia in rebus que venerit in hominū vsum his tribus certificari p̄t. s. nūo pondere ⁊ mēsura. Hā res vel sunt actū distincte ⁊ in talib⁹ cognoscit eq̄litas vel ineq̄litas in ipso nūo. Nam nūs est ratio prime discretiōis. Et ideo in discret eq̄litas ⁊ ineq̄litas p nūos cog̃sci potest. Vel res sunt indistincte ⁊ in talib⁹ eq̄litas ⁊ ineq̄litas cog̃sci non potest nisi duobus modis. Primus p mensurā aliquā determiatā in re que habet q̄titatē facilit diuisibilē sicut vinū frumentū oleum ⁊ similia. Scō p certū ⁊ determiatū pondus sicut in his que non sunt facilit diuisibilia ⁊ quoꝝ eq̄litas ꝓsistit in pondē q̄lia sunt aurū argentū ⁊ similia. Sicut igitur in his equū ⁊ iustū ⁊ determiatum: ita tria ista sunt materia supabūdantie quā vocam⁹ vsuram quia extremoꝝ ⁊ medij vna materia eē debet.

Articulus. iij. de q̄ndecim excusationib⁹ seu defensatiōibus q̄bus quidam nitunt excusare vsuram ⁊ de solutiōib⁹ efficacissimis earundem.

Tertio ꝓsidēm⁹ vsure excusationē .i. argumēta ⁊ rōnes quas ad excusandas excusatiōes in peccatis p defensiōe sua vsurarij assumē solent seipsos miro modo decipiētes ⁊ malicias suas ⁊ cupiditates pallātes. Et vt sensibili⁹ ⁊ clarius argumēta sua intelligam⁹ in q̄decim defensiua scuta p ordinē distinguam⁹. Ad q̄rū destructionē ꝓfractionē ⁊ ꝓtractionē rationes lucidas ⁊ ignitas q̄si iacula scuto. i. cuilibet rationi eoꝝ subito oꝑonem⁹. vt verificetur qđ mystice de hoc p̄s. ait. Et scuta cōburet igni ꝓlucidus ⁊ feruidus predicator.

Defensio ꝓma ipsius vsure et solutio eius. Capitulū. j.

Primū sumūt scutū dicētes. Constat nēpe q mutuatio atq̄ res q̄ mutuo dat aliquā cōmoditatez ⁊ vtilitatē ꝓfert illi cui p̄stat ⁊ mutuat. Ergo fm nālē eq̄tatē p̄t hmōi cōmoditas ⁊ vtilitas p̄cio estimari ⁊ merito cōpensari. Ad qđ scutū cōburēdū ⁊ ꝓfringēduz dicēdū est. q sicut latius in sermone .xxxviij. arti. j. c. iij. et. vij. dicet. Res mutuata nō cōfert ei cui facta ē aliquā vtilitatē aut cōmoditatē differētē a rei ꝓsumptiōe vel alienatiōe et iō nō est vēdibil alio p̄cio vltra p̄ciū mutuate rei. Preterea cōmoditas ei⁹ est ex sola rōne ei⁹ opatiōis cui mutuū datū est: aut ex eius industria vel suoꝝ. Et iō nō dz illā emere q̄si nō suā cū mānifesta iniusticia sit suā ꝓpriā rem precio compare.

Defensio. ij. vsure ⁊ eius solutio. Capitulū. ij.

Secundū vo scutū eoꝝ tale ē. Licz vnicuiq̄ in ꝓtractib⁹ se seruare indemnē. ⁊ b̄ maxime si ab illo cui mutuū dat p̄cib⁹ inducat. Qđ q̄dē facē non pōt nisi accipiēdo aliq̄d vltra sortē ⁊ b̄ ex pacto alias esset incertū. Similit dās volūtarie dat: qz nullus eū ad b̄ cogit sed volūtate sua accipit pecuniā ⁊ reddit vltra sortē: ⁊ sic p̄stitum pōt trāsferre in aliū. g trāsfert g alius. s. vsurari⁹ alienū nō dz. Dicūt etiā iustū q̄dez et equū est q dānū creditoris seu p̄stitori recompensēt sibi a sui mutui receptore: ꝑ p̄stitoz ꝓct subtam pecunie mutuate sibi subtrahit pecunie p̄stite aliquē vsum q̄ esset vel sal tem posset ēē lucrosus: g vltra subam mutuate dz aliq̄ alio discrete recōpēsari. Ad ꝓmū dicēdū fm Sco. in. iij. di. xv. q. ū. q si vult dānificari. pecuniā ei necessariā rēpuet sibi qz nullus eū necessitat ad faciendū talez miam ꝓmo suo. Dz si miam facē vult. necessitat ex dina lege q ea nō faciat vitiatam. Ad scōm idē ait. Qz ⁊ si dñiū trāsferat dñiū ⁊ tñ debitor tenet tñdez recipiēs restituere obligat: sicut i mutui datione trāsfert dñiū ⁊ tñ debitor tenet tñdez restituere creditori. Hec Sco. Ad tertiuz dicendū q si p̄stitor erat ꝓpus ex pecunia p̄sta mercatur⁹ aut aliq̄s lucruz ex ea solucdo vel emēdo acq̄situr⁹. aut dānū aliq̄s imminēs licite saluatur⁹: ⁊ tñ b̄ sola pietate fraterne necessitat ⁊ istātia p̄cū iduct⁹ tradidit suā pecuniam sb tali ꝓditiōe q mutuū recipiēs tenetur sibi ad interesse p̄fati lucri ⁊ dāni: tūc licite accipit ⁊ exigit aliq̄d vltra pecuniā mutuatā. Nō tñ aliq̄d ꝓualēs p̄fate pecūie inq̄tū tā q̄si hēbat i se vim ⁊ valorē interē p̄fati: ꝑ q̄ñ ꝓ

tactis ꝓditoib⁹ exclusis aliq̃d mutuaꝭ tũc non ꝑt dici q̃ ꝑstitor ex rõne mutui se damnificet i aliquo ꝑualenti simplici ⁊ absoluto ꝓcio pecu nie mutuate. Ideo ꝫ ampli⁹ minime exigere potest. Ex dictis ꝑtz q̃ duz emere velles mer ces ⁊ quidam amicus tuus instanter te rogz q̃ sibi mutues denarios cũ quibus emptur⁹ eras illas. ⁊ tu ex precibus eius cessas ab illa mercatõne ex sola pietate ei predictam pecu niam mutuando licite quidẽ ei dicere potes volo q̃ mihi reddas tantũ quantũ habitur⁹ essem in tali loco de mercibus illis si illuc de ferrem eas: dũmodo recipias in te periculuz quod concurrit. Quod quidez ideo licet �means Ray. ⁊ hostien. ꝗa tanq̃ interesse recipis in de lucrum. Idẽ quoq̃ dicendũ esset �means ho stien. si volebas emere terzam vel vineaz seu domũ valentẽ singulis annis. flor. decem et ad instantiaz amici tui cessasti a tali emptõne ⁊ mutuasti ei et dicens ei. volo q̃ mihi soluas tantũ q̃tũ expedite redderet illa terra vel do mus deducti sũptib⁹ ⁊ labore ⁊ etiã pictio si qõ essz licite ergo ꝫ modo rõne interesse als nõ sed de hoc plenius in sermone .xliij. articulo ij. capitulo. ij. agetur

Tercia defensio vsure cuz sua solutione. Capi. iij.

Erciũ ẋo scutũ ẽ hoc equũ ⁊ licituz esse videꝭ seruitium ꝓ seruitio ⁊ gratiaz ꝓ gratia reddi. ac q̃ ꝑs equũ. i. iustũ ⁊ licituz est sub hoc certo pacto firmari q̃ ille teneaꝭ prestitori ad ꝓsimilẽ mu tuationẽ aut seruitiũ vel bñficiũ equiualens mutuo dato vt ptz in. c. cum officijs extra ỏ testa. er. ff. de peti. here. sed ⁊ si lege consulu neraueris. xiij. q. ij. in glo. fi. q̃ ꝓ grã mutui impensa nõ ꝑt iuste exigi amplioz gratia. aut aliud q̃ gratia. Nam si ex debito iusticie grã exigaꝭ. iam grã non est grã. sed potius gratie venditio. vel gratie cõmutatio dici debet. li cet ergo ꝑstitor possit cum postea eguerit cõ similem mutui grãm exigere potius per mo dũ gratie ⁊ gratitudinis. q̃ ꝓ modũ venaꝭ iu sticie: nõ tamẽ sequiꝭ ex hoc q̃ de re mutuata aliqõ ꝑciũ supabũdans exigẽ posset. Quare ergo ad consimilez mutuationẽ ꝑstitori ſ̃ pa cto astringi derogat grẽ que cõpetit mutuo ex sua specie. Ideo dicũt ꝗdã talem ꝓtractuz illicitũ esse. Scõm enim Alexan. de hal. qñ mu tuans põt sperare illud ad qõ accipiens obli gatur qz in ꝓsimili casu. s. necessitati tenetꝭ ac cipiens mutuũ illi q̃ ei dedit dare, simil⁹ etiã si non dedisset prius. ideo põt mutuans hoc sperare a recipiente. nõ tũ ex vi mutui. sed ex caritate recipienti mutuuz. Mutua enim bñfi cia accendũt caritatẽ. Et quia etiã ex ꝓcepto dei debet indigenti mutuũ dare bene igiꝭ cõ cedi põt q̃ mutuans valeat mutuuz sperare ab eo q̃ recipit in cõsimili casu: qz ad ꝫ ali⁹ ob ligaꝭ. Tamẽ si hac intẽtione mutuũ sibi tra dit nõ est sibi meritoriũ qz non ponit deuz fi nem mutui. Ideo dicit Luce. vj. Mutuũ da te nihil inde sperantes scz ab hoie. sed a deo sperare retributionẽ. Hec Alex. de halis. ꝺm ẋo Bal. de pusio obligatio vsurarũ ideo ꝓ hibita est. qz talis obligatio aut dicimus q̃ cõ trahit re aut consensu. Si dicimus q̃ contra hit re hoc est falsum. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. Si ẋo dicimus q̃ contrahit consensu hoc est iniustũ. Quia omnis obligatio relati ua requirit extremũ eq̃pollẽs. Nõ sic ꝓbaꝭ Debitor qui ꝓmisit vsuras hz dominiũ vsus qz vsura nõ ꝓsistit nisi in reb⁹ mutualib⁹ in q̃ bus vsus rei non distingit a dñio rei. ⁊ sic in debite fit. Et si dicaꝭ q̃ nõ ꝓstat eam ꝓ re ſ̃ ꝓ beneficio. Rñdeꝭ q̃ remuneratio benefi cij hmõi a iure naturali nõ est taxata. nec ab aliq̃ rõne intellecta. q̃ ꝓpter deducere volun tatez ad necessitatẽ ⁊ obligatioẽ informẽ non est ꝺm metas iusticie naturalis: licet sit ex de bito amicitie non est tamẽ ex debito iusticie. Ex q̃ nõ inducit necessitas sed spontaneavo luntas ꝺm Tho. Ad ꝫ facit extra de vsur. c. ꝓsuluit. vbi dicit q̃ ois vsura et supabũdãtia ꝓhibet. nõ est tantũ ꝓtra charitatẽ q̃ ẽ virtus ſ̃ etiam ꝓtra tpantiã que est virtus moral. Et ideo ꝙ Arist. vsure dicunt oñe nãl⁹ ꝓhibitũ lucrũ. Hec Bal. de. c. de vsur. l. j. Hui⁹ qdem sententie fuit. Tho. scõa. ij. q. xvij. Ubi ait. q̃ ꝓ pecunia mutuata nihil expectandum vel exigendum est nisi beniuolentie affectus qui sub estimatione pecunie minime cadit. Ex illo enim spontanea mutuatio procedere potest repugnat ei nihilominus obligatõ ad faciendum imposterum qz obligatio taꝫ pos set pecunia estimari. Et ideo lucrũ est qõ mu tuanti sibi simiiit remutueꝭ sed non licet ei ꝙ pactum obligare debitorem ad mutuum im posterum faciendũ. Concordat cũ ꝫ etiã Iho stien. ꝺm predicta etiã dici ꝑt q̃ nõ licet solum recõpensationem muti ſ̃ certo pacto firmare verumetiã nec spẽ de hoc ꝑncipaliter habere q̃n hoc esset contra illud Lu. vj. Mutuũ da te nihil inde sperantes. Si tamẽ ꝑncipalis in tentio esset ex charitate. et tamen secundario hõ aliq̃d inde sperare et minueret debituz sed

non esse peccatum saltem mortale. Scom autem Tho. potest homo ex mutuo sperare rez cuius vsus sine precio inter amicos cocedi solet sic mutuatur liber sed non domus. Ex his patet q expectare possum iniurie remissionē Verbi gratia. Intuli inturias guilhelmo ex quo me plequit vindictā querens: subeo Ex hoc ad mei tutelā expensas multas mutuuz ei do: mihi vt parcat. Licet vtiq mihi fm ꝗdam quia licet cuicunq vexationē suam redimere extra si modo dilecti. r. c. ad aures. Si quis aūt obstet q edicto causaz dedi ꝓpter vexationē non redimo ar. extra de etat. r qualor. c. j. Dicendum q si ego peccaui iniuriando et ille etiam petat vindictam desiderando atq querendo. ꝓterea hic nullum lucrum paiscendo prosequor seu ꝓsequor siue spero. ꝟ tamē damnū euito meū. Credo tamē q ꝟ tutius fieret si post penitentiam offensionis cōmisse et quesito ab offenso humilē remissionez p mutuū talis pax seu remissio queret si aliter fieri non posset. De his etiā latius dicetur sermo. sequēti ar. iij. c. j. in fine.

Quarta vsure defensio et illius plenaria solutio. Ca. iiij.

Quarto scuto vtunt dicentes. Receptio bñficij nō admit receptori potestatē dandi. nec pstitori licentiam recipiēdi. imo potius augere videt. ꝟ ante mutuū datum licebat mutuanti sperare r recipe aliqd ab altero: multomagis licebit post mutuū datum. Ad hoc dicenduz est q aliud est recipe amplius p modum mere gratie et absq aliqua fraude et impuritate vsure: et aliud est recipe illud p modū debiti et cū prauitate vsure. Vtū ad primū nō fit homo impotentior ex mutuo pstito immo potentior q̄ prius esset qō dns insinuat Luce. vj. dicens. Mutuū dat. vtq. Nec simpliciter dicit nihil sperantes sed nihil inde. id ē ex ipso contractu mutui: vt scilz nulla vsuraria spes nullūq vsurariū pactū vere r interpretatiue seu expresse vel tacite ibi inueniat q quō q autē posset homo recipe tali libero modo etiā post predictam sententiam xpi hī ar. ad hoc. xiiij. q. iij. vsura. di. xviij. de eulogijs di. lxxvij. in singulis. dis. lix. si officia. et dist. lxj. quis ꝓderit. Vtum aūt ad scom fit impotentior. quia potest talis receptio ex triplici respectu effici viciosa. Primo respectu mutuātis. scdo respectu recipientis: tercio respectu circumstantis. Primo respectu mutuanti Nam q recipiūt amplius aut se pparāt recepturos de facili in suis lucris incidūt intentionē vsurarij lucri r p ꝓsequēs in causā vsure. Ad tale igit vsure piculū penit pcauendū plus tenentur vitare receptores munusculorum post mutuū datum. q̄ si nuq talibus aliquid pstitisset. Et licet hoc verū sit et securū si tñ pura intentōe aliquid suscipit mutuans ab illo qui illud mere gratis offert non peccat Nam sicut dicitur. j. q. ij. c. sicut. Nulla enim oblatio suscipienti culpe maculam ingerit: q̄ non exambientis petitione processit. Secūdo respectu suscipientis. scz mutuum illud Nam presumit q non mere gratis amplius reddat. sed vt mutuū sibi datū tpe longiori retineat. vel vt itez in futuro ꝓsimile mutuum eguerit sibi fiat ab illo seu quia vere mutuātis offensam. scz ne reputet eū ingratū si sibi vltra redditionē mutui nihil impendat. Lamen fm Guilhel. Creditor tali mō aliquid recipiens bona fide nō tenet de bona fide ꝓsumptis nec etiā de extantibus si q̄dui ꝓbabilit credidit q ex sola dilectōne dederat ei. Insup fm quosdam qñ debitor non gratis dat licet creditor gratis mutuum tribuat. Si debitor aliquid habet de bonis creditoris et p retentionem intentionē sibi ꝓsulat de vsura quam illi dedit in foro penitētiali compelli non debet ad restitutionē. Tercio respectu circūstanti quia habet speciē mali exempli r incurru hō faciliter piculū ppie infamie. Nam pstitoram plius recipiēs diffacili credit esse vsurarius Et sic in amplius recipiendo alios decdificat et seipsum infamat.

Quinta defensio vsure cū sua solutione. Capitulum. v.

Quintū scutū assumūt dicētes. Eq̄dem dare pro grē mutui sibi facti modica munuscula vel enchema q̄ si in nullo ledit ipsum dantem r est opus r signū etiā gratitudinis et ꝓuocat mutuantē et alios ad gratiā mutui libenti faciēdam et exercendam ergo videt q saltez talia recipe licet ꝓpter mutuū datū. Ad ꝟ quidez ex precedētib satis rñsum esse videt. Quidam autem dicunt q dare hmōi munuscula ꝓuocat pstitorem ad vtiliorē gratiā iterum libentius mutuandi potius posset dici q prouocat cuz ad talem gratiam corrūpendā inducendo intentionē vsure nō tñ negandū est quin si gratis et pure possint dari et recipi q̄ viciū vsure non sit ibi.

Sexta defensio vsure et eius

Solutio. Capitulu. vj.

Sextum scutū insup assumūt dicētes qua rōne licet locare equum vel domū sic q vltra rem locatā recipiaz aliqd pcciū p ipsa locatiōe eadem ratione vt videt licet locare vinū bladum et pecuniā vt aliqd pcciū vltra ipsum recipere valeā. Ad ḃ dicendum q in re locata siue ꝺducta differt eius vsus ⁊ fructꝰ a rei aliena tione siue ꝓsumptiōe. sicut patet in vectura siue eqtatiōe equi. aut in habitatiōe domus ꝺducte. Preterea vtilitas talis vsus nō pue nit ex solo actu ⁊ industria ipsiꝰ vtentis. ꝑ etiam ⁊ ꝑncipaliꝰ ex virtuali efficacia rei vtilis Vñ si in mutuatis rebus vera rō locatiōis detur ⁊ ꝓsimilis vsus locate rei. tūc vtiq vltra ipsam licite exigi ampliꝰ pōt. Vñ si ꝙs pecuniam in saccis sigillatis alicui locet. vt ab ipsis visitantibꝰ credat diues ⁊ ampliꝰ honoret ⁊ timeat. aut sola ꝑsitatiōe eius aliqd vel detrimentū euiter: tunc vltra ipsam aliqd recipit pcciū siue locatiōis. q talis locatio non fuit mutuatio nec eius vsus fuit ꝓsumptio nec alienatio eius. Concor. in hoc Tho. et hostien. ⁊ habet. ff. cōmo. l. iij. §. fi. et. l. seqnti. Et. xiij. q. iij. c. si fenerauerit. in glo. Sed de hac differētia inter locatū ⁊ mutuatū dicet latius in. j. arti. c. iij. sequentis sermonis.

Septima defensio vsure cum eius solutione. Ca. vij

Septimū scutū est cum ducūt q malū culpe ꝑmittit a deo tanq̄ bonū ⁊ fenerari. i. ad vsurā prestare i dei ꝑmissiōibꝰ positū est. Vñ Deut. xxiij. ḃo. Būdicet cunctis opibꝰ manuum tuarū ⁊ fenerabis gentibꝰ multis ⁊ ipse fenus a nullo accipies. Ad ḃ dicendū q i hac ꝑmissiōe sumit fenerari generaliter ꝑ mutuare. Et hoc potius vt sonat etiā habitū seu protestatē mutuādi q̄ ꝑut sonat in actū. Est enī huius verbi sensus q intīm abūdab q oibus poteris mutuū dare ⁊ nō egebis q tibi mutuū tribuat. Vel ꝑm Alex. de hal' in ꝓalleg'. Deut. verbo ponit ꝓsequens ꝑ ancedēti. Est enī sensus. Tantā habeb abūdantiā q poteris multis gentibꝰ si volueris fenerari. Non est ergo hec intētio dei ꝑmittē fenerationez sed abūdantiā tm̄ ad quā posset ⁊ solet fenerationē ꝓsequi. Ad ḃ q̄ faciūt multa que i sermone dicunt. xxxviij. et maxie circa finem.

Octaua vsure defensio ⁊ eius solutio. Capitulum. viij.

Octauū scutū est ḃ. Naturale iniustū nullivtiq̄ ꝺz fieri ꝑ Deut. xxiij. ꝓcedit fenerari alieno. Dicitur enī non fenerabis fri tuo ad vsurā pecuniā nec fruges nec q̄libet aliam rem sed alieno. Ergo ḃ nō est naturale iniustum seu ꝺ ius naturale. Ad ḃ etiā facit verbum Ambrosij qd habet. xiij. q. iij. c. ab illo. vbi ꝺz. Ab illo exige vsurā cui nocere merito desideras. cui iure inferant arma huic legitime auferunt vsure. Et tandem infert. Vbi ius belli ibi ius vsure. Constat autez q iure belli non licet facere ꝺ ius nature ḡ ⁊c. Ad ḃ dicendū ꝑm Alex. de hal' ⁊ alios theologos licet alij aliter dicāt q nō fenerari fratri est ibi positū ꝓceptorie tanq̄ iustū naturale. qd ꝺo subdit sed alieno est ꝑmissio compatiua ⁊ est ibi positū ꝑmissorie ea. s. rōne qua ꝑmittunt miora vitia ne fiāt peiora. Juxta qd Deut. xxiij. ꝑmissa fuit in lege repudiatio vxoris. s. dato libello repudij fieri diuortiū ⁊ ad vitandū vxoricidiū. Insup cū essent auaricie ne. s. essent fures aut in suos frēs, vsurarij: ꝑmissuz ē eis posse vsuras exigere ab alienis. vel tam ad hoc q̄ ad seqns verbū Ambrosij dici pōt. q aliud est sub exteriori spē vsure nō aliena sed ꝓpria exigere ⁊ q̄si redimē atq̄ debitā iusticiā aucte debita exercere: ⁊ aliud ē realiter pactū vsure facere. Lex enī potuit iudeis ꝑmiū iustū ꝓcedere de illis solū gētilibꝰ quoꝝ terra fuerat iudeis a deo data. aut de q̄buscūq̄ alijs q̄s iuste ⁊ fm̄ deū poterat expignerare depauperare ⁊ extermiare. Hoc enī poterāt vsuris sicut alijs iustis opprimē. ⁊ ꝓsimiliter hodie fieri posset fm̄ aliq̄s. Vñ si ꝙs tua ꝝ iniuste vsurpat ⁊ nō potes illa rehire nisi sub forma vsure licet tibi fm̄ iura canonica sic ex dicto Ambrosij patet sub tali forma recupare tua nisi ex tali spē actiuū scandalū aliqbus mistres. Hā multa de se licita sunt ꝓpter tale scandalū euitāda. Hoc q̄dē ex illa lra Deut. trahi pōt nā cū ait nō fenerabis fri tuo ꝑ alieno ⁊c. p alienū q̄dē nō significat quēcūq̄ hoīez alienigenā sed eos alienos tm̄ q terrā iudeis vt ꝓdictū est a deo datā detinebāt iniuste. Alta lib' eni sicut poterāt iudei ea q̄ possidebant sicut ꝓdixim' etiā armis auferre bellū iustū hītes ꝺ eos sic etiā iuste poterāt vsuras accipere vt sic sua recuparēt ab illis q̄ iniuste possidebāt. Sic etiā hodie fieri pōt in similibus casib' nisi cā supdicta obstaret. Alex. ꝺo ait si placet exponat sic dictū Ambrosij ab illo exige vsuras ⁊ q̄slibet exactiōes. Hoc enim

licet facē ꝫ paganos. Terra enī quaz possi-dent nr̄a esse dz. Jō iuste possum⁹ eā exige-re ab eis qb⁹ in se nocē desideram⁹. Jnīup idem Alex. addidit q aliꝫ istud ad hꝛaz intel-ligunt eē dictū. qz ex q̄ iustū bellū mouet. ex edicto ꝓncipl ab hostib⁹ licite vsura exigit. Dū tū nō fiat cupiditatl vitio sed charitatis zelo. s. vt sic macerent vsurl q̄nō! pūt mace-rari armis. Nā cū eos possum⁹ occidē t oia bona eoꝝ nr̄a facē. s. iure belli valem⁹. t hec videt fuisse intētio Ambrosij. Vsi p⁹ ꝓdictū verbū statim seqt. Quē bello vincē non po tes ab hꝫ vsurā exige. quē nō sit crimē occide re. Tū ꝓprie loq̄ndo in hꝫ sensu nomē vsure trahit a ꝓpria significatiōe q̄ nō est vsurpa-tio aliene rei. hec Alex. de halis.

Nona defensio cū sua solutio ne. Capitulum. ix.

Nonū supaddūt scutū dicētes. Nō eni ꝓtra charitatē est vsura cuz. s. vertat se i vtilitatez vtriusq; ꝑtis. Ad qđ dicendū q licet q̄lcz nō sit ꝫ charita-tē tamē aliqđ inutile. est tū ꝓtra eā tamē ali qđ inhonestū vitiosum: t malo admixtum. Nā sicut in ꝓcedēti casu tactū est t in sermōe xxxviij. arti. j. ꝑ totū plene dicet vsurari⁹ cō-tractus ē oino ꝫ legē nature. Ex q̄ manife-ste ꝓcludit q oino ē ꝓtra charitatē t aliud es se nō potest.

Decima defensio vsure t eius solutio. Capitulum. x.

Decimū scutū subdat. Dicūt enim licet accipe lucrum de re sua. Res aūt mutuata est ipsi⁹ mutuantis. Nā q̄uis trāsferat eā q̄tū ad subam retinet tū sibi possessionē q̄tū ad valorē. Ad hꝫ dicē dū q vnusq̄sq; licite pōt recipe lucrum de re sua dūmō res illa sit apta nata lucrificare ex sui natura. Res aūt mutuata non est ex sui natura apta nata lucrificare imo q lucri fa-ciat est oino ꝫ naturā suā. Sicut patebit ser-mone. xxxviij. arti. j. c. ij.

Undecima defensio vsure cū sua solutione. Cap. xj.

Vndecimū scutū sumūt q̄dā dicen tes. Dom⁹ est qđā artificiale nec ex sui natura ē apta nata facē do-mū. Et tū experiētia teste apparet q ꝑ licitū cō-tractū vna dom⁹ posset facē plures domos Nā posset aliqs ꝑ pēsiōe dom⁹ vsq; ad cer-tū tps recipe aliā domū t iterū vsq; ad tpus aliā. t sic de multl. Et sic vna domus faceret plures domos & eodez mō ex pecunia fieri posset t ꝑ ꝓseqūns ꝫct⁹ vsurari⁹ t illicit⁹ non videt. Ad hꝫ dicendū est q cā quare pecunia nō parit pecuniā nō est q sit artificiale aliqđ sed qz hꝫ sibi ꝑstitū t determinatū valorē ab ip-sa arte sicut latiꝰ in sermōe. xxxviij. art. j. c. j. patebit. Jō mime crescē pōt in suo valore ta liter q ex ea recipiat vltra sortē nisi ex cupi-dine mutuātl. Nō aūt sic dici pōt de domo: qz licet sit qđ artificiale nō tū hꝫ sibi ꝑstitus t determinatū valorē ab ipsa arte q̄ppt excrescē pōt in suo valore ita q sine aliq̄ vitio ꝑ ea re cipi posset lucrum.

Duodecima defensio vsure t eius solutio. Cap. xij.

Duodecimū scutū sumūt dicētes. si ꝫct⁹ malus ē ex respectu ꝑstito-ris erit etiā malus respectu mu-tui receptoris t mutue ꝓpt duo. Primo q̄ tota vis ꝫct⁹ ex vtriusq; ꝓcordi ꝓsensu ꝓce-dit. ac ꝑ ꝓseqūns t malicia ei⁹ i. Secō q velle q aliꝫ mortaliꝫ peccet vt ipse indigentiā suaz corꝑalē supplē posset aut tꝑalē vtilitatē cum illi⁹ culpa reportet est prauū t impiū t ma-xime si ad hꝫ illū suis ꝓcibus instant inducat. Ad hꝫ dicendū q licet eadem actio respectu agētl pōt esse mala t respectu patiētl vel ꝓsu lentl bona t meritoria q̄n. s. ille nō ꝓsulit eaz nisi solū inq̄tū bonā t ꝓpt bonū. Sic recipe mutuū ad vsurā pōt esse licitū licet sic ꝑstare sit malū. qz recipiētl pōt ꝑ se t absolute dis-plicē illā vsurā. t pōt ꝓsentire i solā eius red ditionē absq; hꝫ q ꝓsentiat in acceptionē vsu re inq̄tū. s. vitiosa ē t tūc licz ꝫct⁹ mutui vsu rari⁹ sit ex vtriusq; ꝓsensu nō est tīla ꝓsensu isti⁹ inq̄tū est vitiosus nisi ꝑ accidens. Nec dat vsurario occasionē vsuras accipiēdi sed mutuādi. Nec placet ei vsuraꝝ acceptio sed mutuatio q̄ est bona qz ē subuētio sue neces-sitatl. Secūm aūt Aug⁹. aliud est bñ vti malo aliud male vti bono. Nā bñ vti malo nō est malū sed bonū. Et iō bñ vti malo vsurariꝫ bonū est. Utiꝫ eni ille bñ q̄ ꝑ sua necessitate mutuū q̄ret t absq; vsurū hr̄e nō valēs dat illā nō tū ei⁹ vitio delectat⁹ sed sola ꝓpria ne cessitate cōpulsus seu induct⁹. Est tū notan-dū q mutuū recipiēs i duob⁹ casib⁹ morta-liter peccat. Primo q̄n absq; rōnabili neces-sitate hꝫ agit eo q tūc malo alteri⁹ male vtat Secō q̄n aliquē nolentez simpliciꝫ dare nec etiā sub vsura tamē deū timentem hō ꝑ sua necessitate ad ꝑstandū sub vsūra inducit q: tūc talꝫ nō bñ vtiꝫ malo illi⁹ in eo peꝛtite sed

potiº eũ incitat ꝛ inducit ad malũ qõ nõduz habebat. Prius eni oz se ꝓmittẽ mozi ꝯ aliquẽ ad deũ moztaliꝫ offendẽdum incitare. Preterea aliud ẽ in sua necessitate ad vsurã accipe ab eo q̃ ad ꝟ volũtariº ẽ vel ẽ ad vsuram mutuaturº: ꝛ aliud ẽ illã suscipe q̃ illam inducẽdos ẽ sicut aliud ẽ recipe iuramẽtuz ꝙ idolũ factũ ab idolatria aliꝫ nolẽte iurare aut aliud iuramentũ firmũ nõ reputãte ꝛ aliud est inducẽ eũ nõ solũ vt iuret sed etiã vt ꝙ idolq̃ iuret. hoc vtiq̃ crimiosum ẽ Primum nõ ꝑm Aug⁹. in epla ad plebiculã licitum est de his tñ latiº dictũ est in lib. de chri. reꝛ. sermone. xxxv. circa ꝓncipiũ.

Decimatertia defensio ẽ vsure cũ sua solutiõe. Cap. xiij.

Decimũtertiũ scutũ assumũt dicẽtes ꝙ q̃ mutuũ recipit ab vsurario põt scit ꝛ vult rem suã vsurario dare. Dicq̃ ei. ego do tibi hãc pecuniã ꝓꝛ sortẽ ꝙ supabũdãtia ista ꝓꝓij vsurarij ẽ ꝛ iuste qz ex dono illiº est q̃ hz ius dandi. Ergo vsurariº nõ sibi vsurpat rẽ alie nã. Ad ꝟ dicẽdũ ꝑm Alex. de hal' q̃ ille q̃ accepit mutuũ nõ hz ius dãdi vsurario qz dñs ẽdicit Lu. vj. dicẽs mutuuz dare nihil inde sperãtes. Sicut si aliqs hꝫet feuduz ab aliq̃ dño tpali nõ posset trãsferre dñiũ illiº feudi dño ẽdicẽte. Cũ igiꝫ dñs oium ẽdicat nulliº põt vsurario dare supabũdãtiã ꝓꝓꝛ sortem

Decimaq̃rta defensio vsuret eius solutio. Ca. xiiij.

Tce scutũ decimũquartũ. Esto q̃ sic fiat ẽctº mutuo tibi pecuniam istã vt des mihi tm̃ ꝓꝓꝛ sortẽ. Ergo ꝑm hãc formã supabũdãtia quam accipit vsurariº data ẽ sibi ꝙ ẽ sua. Ad ꝟ Alexan. de hal' rñdit dicẽs q̃ qbuscũq̃ verbis ẽctº mutuet nihil in ẽctu mutaꝫ. Hã sp est pũsa intẽtio fenerãtis: q̃ cupit rẽ alienã manentẽ alienã facẽ suã. Jo si qs timore q̃ posset cadẽ in ꝓstantẽ virũ diceret nõ ꝓsentiẽs aio accipio te in vxorẽ indicaret ꝛmrimoniũ nullũ esse. Similiꝫ cũ iste necessitate coactus dicat ego do tibi tm̃ ꝓꝓꝛ sortẽ ꝛ aio dissentirz iudicabitur donatio nulla esse. Ergo vsuraro nihil ẽ datũ detinet ꝙ rem alienã inuito dño.

Decimaq̃nta defensio vsure cũ sua solutioẽ. Ca. xv

Scutũ decimũquintũ sumũt dicẽtes Apaiº pcm̃ est homicidiuz ꝯ ad vsurã mutuũ dare. sed in aliq̃ casu nõ solũ occidẽ licet verũetiã qñq̃ meritoziũ est vt patet in iusto iudice q̃ maleficum iuste dãnat ad moztẽ. ergo similiter dare ad vsurã in aliq̃ casu licitũ erit. Ad qõ respondet Alex. de hal' q̃ ꝯuis occidẽ sit pcm̃ in se nõ tñ ꝑm se. qz qñq̃ licet. Dare aũt ꝑm vsurã est pcm̃ in se ꝛ ꝑm se. qz nunq̃ in aliq̃ casu licet sicut patebit sermõe. xxxviij. arti. j. ꝙ totum. Preterea nõ est silẽ. Ex dicꝫ patet quõ vsura mgfaliꝫ describiꝫ in qbº etiã cõmittiꝫ et quõ fallaciꝫ excusaꝫ vt cognita veritate tã resipiscãt q̃ circa vsurã tã erronee deliraueruũt qõ eis misericordiꝫ largiaꝫ mia pijssimi saluatoris q̃ cũ ꝑre ꝛ spũsctõ regnat gloriosus. Amen.

Feria. iiij. post q̃rtã dñicaz in q̃dragesima de mutuo ꝛ quõ et qñ q̃libet teneatur mutuũ dare gratis. Sermo. xxxvij.

Clamdiu i mũdo sum lux sum mũdi Joh. v. et in ꝓcuãgl. ho. vt ꝓcedẽti ꝑmo seq̃ns cohereat tenet dictũ superiº ex descriptiõe vsure soluz in ẽctu mutui inuenire vsurã. Proinde necessariũ est de ipso mutuo spãlẽ exhibẽ sermonẽ. Cum de hac materia sumẽtes ab illo q̃ in vero ꝓpposito de se ait. Cdiu in mundo sum vt. s. hãc ẽo lucẽ nob admistrauit cum Lu. vj. c. ait. Mutuũ date nil inde sperãtes. Cõ verbũ põt esse aliud thema in pñti sermo. In q̃ sacratissimo verbo tripiex mysteriũ demꝫat Primũ recte mutuatiõis. ibi. Mutuũ. Secundũ debite obligatiõis. ibi. date. Tertiuz gẽte ꝛ pure intẽtiõis. ibi. nihil inde sperãtes

Articulus pmº in quo circa mutuũ queruntẽ tria.

Primũ mysteriũ qõ ꝓtinet in ꝟ sacratissimo verbo est recte mutuatiõis qz dñs ait Mutuũ. Ad materiẽ intelligẽtiã eoꝝ que de mutuo dicenda sunt queruntur tria.

Quid ẽ mutuũ ꝛ vñ dicatur. Capitulum. j.

Primo eni querit q̃d sit mutuum Et dicendũ ꝙ mutuũ oz q̃si meuz tuũ Cz id qõ a me tibi mutuo datur ex meo fit tu ũ ehymologia ẽ. Res eteni mutuata illiº vtiq̃ fit cui mutuo erogaꝫ. ff. ỏ re. tre. et si cer. pe. l. mutuũ apellata. Est eti-

am adūtendū q̄ repit̄ mutuo as are actiuū verbū. ꝛ mutuor aris verbū deponēs. Differūt tñ q̄ mutuo as dant̄ est mutuū. Unde mutuare ꝺr q̄si mutuo dare vt mutuo denarios tibi. i. mutuo do tibi. Ꝟ mutuor ari est recipient̄. q̄si mutuo recipe. Ulñ mutuor denarios a te. i. mutuo recipio denarios a te. Hinc ps̄. ait. Mutuabit̄ pct̄or ꝛ nō soluet Et Exo. xij. ꝓcepit dñs filijs israel vt mutuarent̄ vasa a vicinis suis ꝛ expoliarēt egyptū. q̄libet ꝑ caueat abuti his verb̄. Iter̄ mutuor cōmodo ꝛ accōmodo differūt. q̄ cōmodamus vel accōmodam⁹ illas res q̄ in eodem esse debent reddi. ſ. que nō trāseūt in possessionē recipient̄ vt equū mantellū ⁊c̄. Ꝟ illas res mutuam⁹ que trāseūt in dñiū recipientis vt denarios. Ulñ accōmodo vel cōmodo tibi equū. i. nō ad ꝓprietatē. sed ad commodū seu ad vtilitatē ꝛ ad ꝓsitem vsum ad quē ego habeo do tibi. i. ad eq̄tandū. nō vt sit tuus. Ulñ cōmodare ꝺr. q̄si cū mō tpis ad aliū trāsferre ꝛ dare. ꝛ ethymologia ē. Sed mutuo denarios cū sint mei: dādo fiūt tui. Ex his patet q̄ sit differētia int̄ mutuū ꝛ cōmodatū. De differētia aūt istor̄ verbor̄ tales dant̄ versus. Mutuo vult dantē. ꝑ mutuor recipientē. Et iterū. Mutuo tradentis est ꝑ mutuor recipiētis Hec sn̄ia ē Catholicon

Q̄ solū in cōtractu mutui veri ꝛ interp̄tati cōmittit̄ vsura.

Capitulum. ij.

Ecūdo incipi q̄ri pōt in q̄ ꝛctu cōmittit̄ vsura. Dicendū ꝑm omēs doctores q̄ vsura nō pōt cōmitti nisi in mutuo vero vel int̄pretato sicut in ꝓcedē. serm̄. arti. j. ꝑ totū satis patuit. Quare aūt solū in ꝛctu mutui cōmittitur vsura ratio ē ꝑm Alex. lomb. q̄ cū vsura sit vitiū ꝛ pct̄m. necesse ē q̄ sit in aliq̄ ꝛctu vitiū sortiente. qō q̄dē vitiū sit aliq̄d recipe vltra sortē. sicut in p̄mo arti. ꝓcedent̄ sermōis patuit. Tale aūt vitiū cadē nō pōt p̄mo in ꝛctu emptiōis. nec venditiōis. nec in ꝛctu locationis nec in ꝛctu cōmodati. Primo vsura cadere nō pōt in ꝛctu emptiōis ꝛ venditiōis. q̄ in tali ꝛctu nō accipit̄ aliq̄d qō accedit sorti. Nā si q̄s ꝑ. c. emat agrū ac in fine āni fructus inde ꝓcepti valeāt. x. talis excrescētia ꝺ sorte est. Eodē mō si q̄s merces q̄ in vno loco abūdāt ꝑ minor̄ ꝓcio. ꝛ aliq̄d lucrat̄ dū vēdit eas in alio loco vbi deficiūt lucrū est de sorte ꝛ iō licitū est. Ex his patet q̄ in ꝛctu emptiōis ꝛ venditiōis lucrū nō accedit sorti ꝑ ē de sorte. Scō nō cadit vsura in ꝛctu locationis ꝛ h̄ ꝓpt̄ eandē causam. Proinde id qō dat̄ ꝑ re locata est vtiq̄ merces non vsura. Tertio q̄ꝛ nō pōt esse vsura in cōmodato. q̄ si ꝑ re cōmodata aliq̄d dat̄ cōmodatū tūc in locatū trāsit vt iam vere dicat̄ locatū nō cōmodatū. Ex his patet q̄ vsura ē vitiū alicuius ꝛctus. sed vt patet non emptiōis nec venditiōis. nec locatiōis. nec cōmodati. necesse est ꝑ q̄ sit mutui. Hāc rōnē sequit̄ quedam glo. xliij. q. iij. c. q̄ aūt. q̄ ait q̄ sunt duo ꝛct⁹ q̄ de natura sui gratuiti sunt. ſ. mutuū ꝛ cōmodatū. Mutuū aūt si nō gratuitū non est iam mutuū sed vsura. Cōmodatū ꝺr si non est ḡtuitū nō est vsura: sed tūc desinit esse cōmodatū ꝛ trāsit in locatū. Illud ꝺr qō accipitur ꝑ cōmodato aut accipit̄ ꝑ illa aut ꝓ vsu illi⁹ rei. Iterū si ꝑ re ipsa aliq̄d accipitur aut ē pecunia aut alia res Si pecunia iam si est cōmodatū sed emptio ꝛ venditio dici ꝺr. Si aūt est alia res tūc ꝓmutatio denoiat̄ Si aūt accipit̄ ꝑ vsu⁹ rei aut ē pecunia: ꝛ tūc ē locatio. Si aūt erit alia res erit ꝛctus inoiatus scilicet do vt des.

Q̄ triplici rōne in locatione et nō in mutuo pōt hō aliq̄d accipere vltra sortem. Cap. iij.

Tertio querit̄ q̄re plus in locationis ꝛctu q̄ꝛ in mutuo pōt hō accipere vltra sortē. Licet h̄ dubiū tactum fuit in ꝓcedenti sermo. arti. vltī. c. vj. tñ adhuc dici pōt. q̄ mutuū a locatione differt triplici ex respectu seu rōne. Primo rōne charitat̄. scō rōne ꝓpetat̄: tertio rōne vtilitat̄. Primo q̄dē differt locatum a mutuo rōne charitat̄. nā ꝑm Alex. lombar. in mutuo ē ꝛctus gr̄e seu charitat̄. In locato ꝺr est ꝛctus iusticie ꝛ eq̄tat̄. Mutuum ergo de sui natura ꝺr esse ḡtuitū alias venderit charitas ꝛ gr̄a que i mutuo cōicat̄. Que quidem vēditio nihil aliud ē nisi abusio charitatis ꝛ gr̄e corruptela. In locato vero non sic. Ulñ sicut. ꝺ. in ꝓcedēti sermo. dictū est. c. vj. arti. iij. Si mutuat̄ reb⁹ vera rō locationis ꝛ ꝓsilis vsus rei locate dat̄: tūc vltra ipsam licite ampli⁹ exigi pōt. vtpote si florenī aurei ex sua inspectiōe vel deportatiōe valerent aliq̄b⁹ morb̄ vt faciūt aliq̄ gēme. aut si absq̄ sui ꝓsumptiōe aliq̄b⁹ obsequijs vtiles essent. vt sunt aurei ꝛ argētei cyphi. tūc vtiq̄ possūt licite locari ꝛ cū ipsis ꝓciū locatiōis recipi. Probant̄ h̄. xliij. q. iij. si fenerauer̄. vbi i glo. Posset q̄ꝛ in locato cōmitti vsura sic pa-

tet.j.serm̃.xxxix.arti.ij.c.ij. Scdo differt mutuū a locato rōne ꝓprietat. Scōm enim Jo.an. ex de vsura circa fi. in locato remanz ꝓprietas rei locate apud locantē. ff. loca. l. fi. eni. Proide si ad eū t nō ad aliū rei ꝓprie p-uenit lucrū eqdē iustū est: cuz nullus cogat de ꝓprio bñficiū facere. x. q. ij. c. pcarie. in fi. In mutuo xo mutuās nō retinet dñiū mutuate rei sed sicut patet ex p̄cedētib⁹: trāsfert in eū cui mutuū dat. Propterea mime iustū est q res fructificet ei cui⁹ nō est. i. mutuāti t nō fructū sed dānū faciat ei ꝓpt̄ piculū dico eius in cui⁹ dñiū trāslata ē. Jō apta qdē iustitia ē q tibi vendā rē tuā t p tpe q̄ iaz apte est tua: q aptissime in mutuo ꝓtingit. Justicia igit̄ h̄ exposcit q vsus rei tibi a me mutuate t ois vtilitas ex ea pueniēs p toto tpe p q̄ tibi a me mutuata ē sit oino tua: nō mea Cū h̄ p̄cordat Sco. ¶ Tertio differt mutuum a locato rōne vtilitat. qz ō locato hō suscipit fructū. Ūñ Chryſ. lxxxviij. di. c. ejici. ait. hñs agrū arādo accipit ex eo fructū. habens domū vsum mās̄ois capit ex ea. Et iō q locat domū vel agrū vsum suū dare videt et q̄dāmō videt mutuare cū lucro: lucrū ex pecunia reposita nullū vsum capis. Hec ille Sed obijcit: nōne hō ampli⁹ lucrat. t maiorem fructū suscipit ex denarijs q̄z cū agro et domo. Dicenduz q de denarijs hō suscipit fructū. nā si ex vsu denarioꝝ hō suscipit fructum nō ꝓuenit ꝓncipaliť ex denarijs si ex ingenio vtentiū eis. Ac econūso hō de domo vel agro nā licet fruct⁹ p ingeniū homis capiant ex eis ꝓncipaliť tñ fruct⁹ atq vtilitas ex illis cū ingenio hois originē h̄ñt. Preterea dānū t piculū mutabiliū rerum nō ad mutuū dantē sed ad mutuū recipiētē: t econtra in q̄buscūq locatiōib⁹ euenire ꝓbatur. Nā oēs dānū t piculū t quecūq deteriozatio rei locate iminet si ex culpa ei⁹ q̄ locatione accepit nō supuenit ad locantē deuoluť qz locat⁹ equus aut dom⁹ veterascūt t consumunť atq p vsum deteriozāť. Accidit equ⁹ ruit vel cōburit dom⁹ q̄ oia ptinēt ad locantis dānū t detrimētū. Cōtrariū xo in mutuo ex sui natura ꝓtingit qz oia p̄dicta pertinent ad mutui receptoꝛez: nec iminet aliq̄ piculū de pecunia illa in mutuū data nti sed tā tū recipiēti. q ꝓpt̄ cui iminet piculū rei iuste eius fruct⁹ ꝓtingit t nō econūso. xliij. q. iij. c. si fenerauer. cū ibidē notat. Iniustū eq̄ dem est q ad eū spectet cōmodū ad quē non spectat piculū vt. c. j. de cēsi. in cle. et. l. fz natura. ff. de reg. iur. Hui⁹ sñie ē Jo. an. Ho-stien. Goff. et doctoꝛes oēs h̄ cōiť tenēt Preterea fm Alex. de halis mutuū ꝓprie nō deteriozatur put pecunia. sed locatum vt domus vel equus. Sic ad hoc facit. c. ejiciens xxviij. di.

¶ Articulus. ij. quando quilibet obligatur ꝓximo suo mutuum dare gratis.

Secundū mysteriū qō ptinet verbum christi est debite obligatiōis q̄z p̄ceptoꝛie subdit. Date. Ad cuius p̄cepti intelligentiā aduertenduz est. qō Prov. v. precipit dñs dicens volenti a te mutuari ne auertaris. Jō naturalis lex obligat et p̄cipit diligē ꝓximū sicut seipsum. t h̄ nō tñ affectu sed etiā pro loco t tpe: cum ope et effectu. Proinde Lu. vj. ꝓprie ꝓpositū verbum hanc naturalē legem expressit dicens. Prout vultis vt faciant vobis hoies: t vos facite illis similit. Nēpe ad ꝓximuz dici nequaq̄ pōt verus affect⁹ vbi vel nisi p loco et tpe ꝓdign⁹ subsequat effect⁹. Hinc. j. Jo. iij. dicit ꝓ aplm sanctū. Filioli non diligamus verbo neq̄ lingua. s. tñ sed ope t veritate. i. veraci opatiōe atq̄ effectu. t. vij. q. v. c. ois dicit. Qui negāt miam faciendā indigentibus t necessitatē patientib⁹ ipsum christum negāt: qui est mia summa. Sed qz hoc vere p̄ceptū de quo hic loquit̄ xp̄s est affirmatiuū obligat semp. sed non ad semp: sed p loco t p tpe occurrēti. Jō in debito mutuādi duo ꝓncipaliť ꝓsiderāda sunt. Primo facultas subam habentis: scdo indigētia mutuū postulantis. Primo inq̄ ꝓsiderāda est facultas subam habentis. Et circa h̄ tria genera hoium repire ꝓtingit. Primo eni sunt q̄daz qui h̄ñt facultatū penuriā. Scdo repiunť q̄dam qui h̄ñt facultatū sufficiētiā. Tertio reperiunť qui h̄ñt facultatū abūdantiā. ¶ Secundo ꝓsiderāda ē indigētia mutuū postulātis. Et circa h̄ tria genera hoium repiuntur Primo eni sunt quidā h̄ntes necessitatē vltimam aut extremā. Scdo sunt alij q̄ h̄ñt necessitatē artam sed non extremā t vltimam. Tertio q̄z qui h̄ñt necessitatē cōem. s. non artam nec extremā sed mediā quodāmodo. Ad repiendā igitur veram mutui obligationem. i. qñ cui t quō q̄libet obligeť mutuum dare. oia p̄dicta genera hoium q̄dam ingeniosa discretiōe t arte vario mō computanda sunt vt bene de hoc veritas posset reperiri. Et de hoc subdatur exempli causa. mod⁹ cui p̄cordat Alex. de halis.

De datione mutui

Quibus tenetur mutuū dare qui facultatū penuriaz seu indigentiā habet. Cap. j.

PRimo sunt qui hñt facultatū penuriam seu indigentiā non tamē extremā. Et tales si ipsi vel sui nō sunt in extrema necessitate tenenť dare mutuū solūmodo primis id eis q̄ sunt in necessitate extrema clara ꝛ manifesta. Cuiꝰ ratio ē quia ꝛ si ipsi penuriā patiunť: nō tñ deficiūt neq̄ moriunť. Hi vō qui sunt in necessitate extrema mānifesta ꝛ arta iam moriunť nisi eis subueniať statim. Sed q̄ in extrema necessitate oia cōia sunt illi tanq̄ de suo subuenire debet. xlvij. di. sicut patet. xij. q. j. c. dilectissimis. Sed q̄d si hi q̄ habent facultatū penuriam non hñt aliq̄d corpale q̄ pueniat subuentioni illoꝝ qui sunt in necessitate extrema nunq̄d a subuētiōe mutui liberati sunt? Dicendū q̄ nō. Quia adhuc aliq̄d eis mutuo cōicare tenenť. Nam vltra datū seu mutuatū a manu. hñt aliq̄d aliud mutuandum q̄ triplex mutuū licet im̄ppzie noīari, potest. Primū est mutuū opis. scōm est mutuū oris tertiū est mutuū cordis. Quoꝝ q̄libet p loco ꝛ tpe homo cōicare teneť. si nō pōt de numero denarioꝝ aliť subuenire. Primū q̄dez mutuū cōicandū est opis. i. obsequij. Qz etiam inimico in extremitate degēti obsequiū pstare debemꝰ. In cui⁹ mysteriū. xxiij. Exo. pceptū est. Si videris asinū odientis te iacere sub onere: nō ptransib sed subleuab cuz eo. Quis inq̄ asinꝰ te odientis nisi corpus inimici tui? q̄ tunc q̄dē sub onere iacet: q̄ in extrema necessitate manet. Q̄ vtiq̄ pcipiēte dño ita insensibiliť non ptrāsire debemꝰ q̄n iuxta posse mutuū talis subuētiōis charitatiū quincemꝰ. Scōm est mutuū oris q̄ est dulce verbū, psolatio verbi suauitas oris. Q̄ quidē etiā p loco ꝛ tpe in tali corpis extremitate egentib⁹ impēdere obligamur dū verisimile est q̄ etiā tali imineat extremū periculū aīe. oīno tale mutuū oris cōicare tenemur. sicut sepe ptingē solet his q̄ ex oīno et hūano iudicio ducunť ad mortē vel ppinq̄ sunt morti. Audi ad hoc ecclīasticū. c. xviij. dicentem. Nōne ardorē refrigerabit ros: sic ꝛ verbū meli⁹ q̄ datū. Tertiū est mutuum cordis nam ꝛ si ei qui in extremis est nec opere nec ore mutuū prestare vales: adhuc aliquid tibi est q̄ ei mutuo cōicare teneris. Habes cor. habes affectū. habes vel saltē habere teneris animū piū, cordis compassionem teneritudinē mentis ꝛ mutuū prebe cordis Da ei cor p compassionē. euiscera temetipsum. recolens apli verbū. j. ad Timoth. iiij. pietas ad oīa valet pmissionē hñs vite que nunc est ꝛ future. Et iterū Mat. v. ōz. Beati misericordes: qm̄ ipsi miam psequenť. Et iterū dicit Esa. lviij. cum effuderis esurienti aiaz tuam. s. p cordis compassionē. ecce mutuū cordis ꝛ aiam afflictā repleueris. s. compassiua pietate. tunc orieť in tenebris. s. etiā pctōrus tuoꝝ lux tua. i. gratia tua ad veram puersionē illuminās mentē. Pro q̄bꝰ oibꝰ Mat. v. glo. ait. Si deest facultas da affectū obsequiū vel verbū.

Quibus obliganť mutuum dare qui habent sufficientiā facultatum. Capitulū. ij

SEcūdo sunt q̄dam q̄ hñt facultatum sufficientiā: ꝛ hi duobꝰ generibus hoium ex pcepto mutuum iuxta posse pstare teneneť. Videlicet his qui necessitatē hñt artam ꝛ si nō extremaz: ꝛ his q̄ hñt necessitatē extremā. Q̄ sic intelligendum est. s. q̄ si pdictus hñs facultatū sufficiētiam habet aliq̄d q̄ non sit necessariū sustentationi nature sue. nec etiam illoꝝ q̄bꝰ putare teneť. vt sunt filij vxor familia seruiet ceteri psimiles. ꝛ tanta sit notabil necessitas ex pte duoꝝ generū hoium. s. eoꝝ q̄ habent necessitatē extremā q̄ imineāt pbabilia sig̃ extreme necessitat. nec in pmptu appareat q̄ subueniat ꝛ mutuū prestet. tunc hmōi habens facultatū sufficientiā ex necessitate precepti tali indigenti subuenire ꝛ mutuū prestare teneť. nec est expectāda extremitas vltima: q̄ forte nō posset iuuari natura: iaz fame vel siti vel frigore seu q̄cunq̄ alio cruciatu consumpta.

Quibus tenētur dare mutuum qui abūdant ī facultatibus huius mundi. Cap. iij

TErtio sunt q̄dā qui habent facultatis abūdantiaz. Et hi tenenť ex pcepto mutuū dare oībus pdictis trib⁹ hominū generib⁹. videlicet eoꝝ q̄ hñt necessitatem extremā artam ꝛ cōem. Q̄ q̄dem habet sic intelligi. s. q̄ hmōi in facultatib⁹ abūdantes q̄cquid supfluū hñt sustentationi nature sue ꝛ illoꝝ quib⁹ puidere tenenť sicut s. dictum est ꝛ q̄cq̄d habent supfluū decentie sui statꝰ tenenť illud prestare mutuo cuilibet. s. pdictoꝝ necessitatē patienti siue necel-

sitas sit extrema. siue arta. siue cõis. Qõ q= dem si talis non facit nec ꝓponit bona sua melius dispẽsare vel eque bñ: mortalit pec= cat. Et sic intelligit illud .j. Jo. iij. qui habue rit substãm huj⁹ mũdi ⁊ viderit frẽm suũ ne= cessitatẽ habentẽ ⁊ clauserit viscera sua ab eo quõ charitas dei manet in eo. Et iterũ. lxvij. di. c. sicut hi. Amb. ait. non miozis est crimi= nis habẽti tollere q̃ cũ possis ⁊ abũdans sis indigentib⁹ denegare. Si aũt multitudo in digentiũ occurrat q̃bus oibus subuenire ñ posset. tenet homo ceteris paribus subuenire plus indigenti. nec tamen ꝓsiderare opoꝛtz oẽs euentus q̃ possunt accidere in futurum qz ẽ esset in crastinũ ꝓuidere. qõ Mat. phi bet dñs dicens. Nolite solliciti esse in crasti= nũ. Ad qõ ꝓceptũ etiam quilibet secularis obligat. hoc autẽ necessariũ atq; supfluũ di= iudicari debet ꝑm ea que ꝓbabilit ⁊ vt in plu rib⁹ accidere solent. Sed q̃dã obũciũt dicen centes. Hec suba ⁊ ẽ diuitie mee sunt ego ꝓ se sudoꝛib⁹ ⁊ sollicitudinib⁹ meis mihi illas coadunaui: ⁊ ego mihi illas acq̃siui. Qua= re qõ meũ est alijs debeo erogare: si diuitijs egent multi. sic damnũ eoꝝ acq̃rant sibi la= boꝛib⁹ multis sicut ⁊ ego feci. Talib⁹ dicen= dũ est q̃ supfluũ sustentationi eoꝝ ac si illoꝝ sit ꝓpriũ q̃tum ad suc nature sustentationẽ seu auctrem mistrandi: tamẽ q̃tum ad vsuz illoꝝ est in q̃bus sunt signa ꝓbabilia talj ne= cessitatis extreme nisi subueniat eisdẽ. A silj q̃ aliq̃ modo dico de supfluitate decẽtie sui status respectu indigentiũ citra ꝓdictã ne= cessitatẽ extremã. Contra illos autẽ q̃ de su= perfluo ꝓdictis modis nolunt indigentibus subuenire ac sua dicunt eẽ que bñt di. xlvij. c. sicẽ hi. Amb. ait in ꝑsona eoꝝ dicẽs. Quid iniustũ est si aliena nõ inuadam ꝓpria dili= gentius seruo. Et exclamãdo subdit. O im= pudens. dic tu q̃ ꝓpria dicis quę ⁊ q̃bus re= conditis in hũc mũdũ intulisti: qñ in hãc in= gressus es luie qñ de ventre mris tue existi quibus queso facultatib⁹ quibus subsidijs stipatus ingressus es? Et post ꝓpauca. Pro= prium nemo dicat quod cõmune est. Et ad= dit esurientiũ panis est quẽ tu detines. Nu doꝝ indumentũ est quod tu recludis. Mi= seroꝝ redemptio ẽ ⁊ absolutio pecunia quã tu in terra fodis. Tantoꝝ te igitur scias in= uadere bona q̃tis posses prestare qõ velis solũmodo ꝓ teipso. Et licet transgressoꝛes huius ꝓcepti non semper lege puniantur humana: puniant nihilomin⁹ lege diuina. Nam ꝑm Aug̃l. de libꝛo ar. multa impunita iuste relinquunt a lege humana: que tamẽ iuste iudicant lege diuina. Ex his patet in q̃ casu intelligit esse ꝓceptum ꝺ mutuo dan= do ⁊ in quo non. Quia dñs Lu. vj. ait. Mu tuum date ⁊ẽ.

Articulus. iij. de triplici inten tione que interuenire potest in mutui datione.

Tertium quoq; mysteriũ ꝓtinetur in verbo christi quod est pure seu grate intentiõis. Vñ subdit. Nihil inde sperantes. ꝓpter qõ talis regula notanda est ꝑm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ad iu ste ꝓbendũ mutuũ oportet seruare equali= tatem in nũo pondere ⁊ mẽsura exceptis ca= sibus de quibus patet in sermone. xlij. Ait enũ dñs nihil inde sperãtes. s. q̃ cõmuniter posset pecunia estimari. qz. s. intentio in mu tuo dando debet solum ex charitate move= ri. Potest tamen distingui ꝑm glo. exꝺ vsu= ris. c. ꝓsuluit. Intentio triplex in mutuo dã do. ꝓma. s. charitatis. scõa cupiditatis: ter= tia cupiditatis. In ꝓma charitas est causa mutui. In scõa mutuũ est causa spei. In ter tia vo spes est causa mutui ꝑm Bal. ꝺ qusio

De mutuo dato ex charitate circa quod inçidenter plura que runtur. Capitulũ. j.

Prima ẽ intẽtio charitatis in q̃ cha ritas ẽ cã mutui. Hoc ꝯdez ẽ qñ i mutuo dãdo hõ solũ ex charitate mouet. nec ex eo intẽdit hre aliquã tpalem vtilitatẽ sed ex mera gra ⁊ absq; impuritate vsure mutuat egẽti. Circa ꝺ aũt q̃rant plu= ra. Primo querit an ꝓ mutuo tali intẽtione tradito ac inde recepto liceat recipe postea aliqꝺ donũ. Ad qõ dicẽdũ q̃ si ꝓbabilit ꝑsu meret dare illud q̃tis ex amicitia ꝓpt bñficiũ ꝓterite mutuatiõs ꝓcta tũc licite recipi põt. Si vo ꝑsumit q̃ solũ fit q̃si in ꝑciũ mutuatio nis tũc recipi nõ ꝺz imo si receptũ ꝺz ipsi dã ti restitui. Si aũt q̃ ipsum mutuũ recipit ex= ꝑsse dicẽt q̃ nõ dat illud rõne mutui facti vl fiẽdi siue spari tũc sat ꝑsumi pt q̃ illud q̃tis dat nisi obstãt aliq̃ circũstãtie ꝑus tacte in ꝓ= cedẽ. sermõ. arti. iij. c. iiij. Scõo q̃rit an ꝓ de= posito pecũie absq; intẽtiõe lucri inde bñdi tradito ac inde recepto liceat p⁹ modũ ab eo apud quẽ fuit depositũ accipe ꝓ hac deposi tiõe aliqꝺ donũ puta. c. lib. Ad ꝺ dicẽdũ est q̃ cũ receptoꝛ ⁊ custoditoꝛ depositi fuiat i ꝺ ipsi depositario potiꝰ q̃ ecõnũso non videt

q rõne depositi inẽtũ depositi intẽdat sibi dare aliqđ donũ. Ulñ videt q̃ fiat qz ille deposito vt mutuo vsus ẽ. Si tñ ꝓcurrẽnt i tali dono ꝓditiões que in p̃cedẽti questione posite sunt z vltra h̃ depositi custoditoz dicerẽt expresse q nõ dat illud rõne mutui vel depositi facti vel fiendi nec sperati. nec ẽ vsus illo vt mutuo nec fit vti talib⁹ depositi ꝓsueuit tũc p̃sumẽdũ est si z multũ fidedign⁹ z hõ verax z rect⁹ q dat gratis subsequns donuz. cõiter tñ res suspecta ẽ. z habet spẽm mali.

¶ Tertiũ q̃ dubiũ subiũgam⁹. Pone q debitoz vsurarij socio suo pecuniã mutuauit. eo.s. pacto q ipse ꝓstitueret vsurario sortem et vsuras inde currẽtes. Querit ne si talis mutuãs vsurari⁹ dici posset. Joh.cal.in sua repetitiõe circa fi. ex de vsur. in h̃ casu distinguit dicẽs. Q aut talis suo mutuãs socio sb dicto pacto oino intẽdebat tũc satisfacẽ vsurario creditori suo de pecunia illa sic scõ dicto suo socio mutuata aut nõ. In ꝑmo casu nec vsurari⁹ ẽ nec etiã peccat qz h̃ nõ fit stipulatio vt vsurarũ sed vt euitet dãnũ. nec si bi aliqđ crescit. xliij. q. iij. si q̃s oblit⁹ ibi aliq̃ incremẽta. z. c. qñ ibi ad questũ. nõ enĩ tenebat cũ suo dãno socio subuenire. xliij. q. v. c. si nõ licet. ff. de ꝓscrip. nec. l. q̃ seruãdoz Talis enĩ solũ dãnũ euitat qđ poterat licite euitare. nec in ea pecunia germiare videtur et sic in eo deficiũt rõnes ꝓhibitiõis vsure. Preterea satis incõueniens videret q p⁹ q̃ vsurari⁹ q̃ recipit vsuras inde currentes ad restitutionẽ tenet q iste etiaz teneret q̃ facit id solũ vt socio ꝓsit z sine q̃cũq̃ vtilitate vt dictũ est. In scõo aũt casu qñ tũc nõ intẽdebat hic scõo mutuãs satisfacẽ dicto suo vsurario creditori ꝑmit⁹ mutuãti cum tñ cessent rõnes iam dicte talis peccabit. Et si a socio vsuras recipit tenet restituere eas ꝑm Joh. p̃dictũ. Et h̃ distinctio mihi placet, cũ eqtate sit plena. ¶ Quarto queri põt an liceat mutuũ dare ad captãdũ amorẽ z benuolẽtiaz debitoris dicendũ q sic vbi spes ꝓncipalis nõ ꝓtendit vlteri⁹. Nã si vltra ꝓncipale mutuans intẽderet lucrũ essz vsura. Verbi causa. Mutuo pape vel impatori vel alteri vt captata benuolẽtia p̃dictoz possim ꝓsequi aliqđ bñficiũ siue castrũ vel similia. Tũc vsura vticq̃ fozet ꝑm Jo cal. ibi. s. De his q̃ faciunt ad hũc casum dicet. j. de interesse serm. xliij. c. vlti. de interesse.

¶ Qz tepiditas siue defect⁹ charitatis licet nõ sit mortale minuit tamen meritũ in mutuo dato.

¶ Capitulum. ij.

Secũdo in mutuo dato põt eẽ intẽtio tepiditatis in q̃ mutuũ est causa spei. qđ ꝓtingit cũ mutuãs licet ꝓncipaliter moueat ex caritate: scõario tñ mouet ꝓpter aliquã tpalez vtilitatẽ. Ita tñ q si illa cessaret nihilomin⁹ mutuasse vellet. Hec talis intẽtio nõ tollit sed minuit plus vel minus ꝑm maiorẽ vel minorẽ respectũ ad cõmodũ tpale. Hui⁹ ꝛnie sunt Ber. et Alanus sup. c. ꝓsuluit. ex de vsur. Receptio tñ hmõi tpalis ꝓpter mutuũ data magis apta ẽ cozrumpere hãc intẽtionẽ tepiditatis: q̃ illaz que est charitatis. Et tõ ex se patet q fortis⁹ obstaculũ hz. Ex his patet q sperare aliqđ scõario nõ est mortale z forte q̃cq̃ nec veniale ar. ad h̃ lxj. di. qđ ꝓderit. et. lix. di. si officia. Silr nec etiã ex tali scõaria spe aliqđ recipe aliẽ videt esse ꝓtm̃. q̃ ꝑm qđ fuit in intẽtiõe mutuum datũ. ar. j. q. ij. q̃ ꝓio. Et nihilomin⁹ adũtẽdũ est q si ille q̃ mutuũ dedit cũ intẽtiõe charitatis obseruare dz de oblatis sibi gratis in cũstãtias de qb⁹ in p̃cedẽ. c. fecim⁹ mẽtionẽ q̃tomagis ille q̃ mutuũ dedit cum tepiditate cũ ipse ꝓpinquoz sit cozruptiõi cupiditatis q̃ ille sicut p̃dictũ est.

¶ Qz intẽtio cupiditatis etiã sine expresso pacto remuneratiõis in mutuo facit vsurariũ. z hoc tripliciter contingere põt. Ca. iij.

Tertia q̃ intẽtio cupiditatis est. scz cũ sola spe lucri vel ꝓncipaliter ꝓpter aliqđ lucrũ q̃s mutuũ ꝓstat. licz nõ inueniat pactũ z tũc ꝓncipaliter spes ẽ causa mutui. Talis inq̃ in iudicio aia rũ ꝓfecto vsurari⁹ ẽ cõdemnandus. Sicut expresse est casus ex de vsur. c. ꝓsuluit. qđ. c. sup dñi cum verbũ fundat. Mutuũ date nihil inde sperãtes Lu. vj. Et ibidẽ subdit. Si mutuũ datis eis a qb⁹ sperati q̃ est vob gra? Et hec vsura ẽ piculosioz q̃ que fit cũ pactiõe expsa: qz h̃ in fozo cõi mime repeti põt. Põt etiã de h̃ rõ dari. Nã sicut datũ qđ tradit ex intẽtione donãdi fortit verã rõnẽ doni z amittit verã rõnẽ mutui. sic si mutuũ dat ex spe et intẽtiõe lucri eoipso rõnẽ mutui amittit q̃ tuiti z fortitur rationem mutui vsurarij z sic sola intentio z voluntas faciendi vsuras facit peccatum vsure in cozde. Sicut intentio vsuraria exteriori operi iuncta facit

hoiem extrinsecus vsurariũ ope qõ patet at tendenti naturã vsurarum ꝑm diffinitiones datas vel positas in precedenti sermone et maxime in .iij. c. arti. primi. Scõm ei Alex. õ halis in .iij. cũ diũse scie diũsas hñt ꝓsidera tiões a diũsis scietib⁹ idẽ diũsimode ꝓside rant. Hinc ẽ q ꝑm leges hũanas volũtas so la nõ facit vsurariũ qz lex hũana cohibet ma nũ nõ aium. Scõm xo legẽ dinã que aium cohibet: sola volũtas vsurariũ facit. Ad hãc materiã faciũt dicta in pcedẽti sermõ. arti. iij. c. iij. Sz vtpleni⁹ hui⁹ intẽtiõis vsurarie ve ritas patefiat q̃dã querank. Primo querit q̃ cupiditas intẽtio vsuraria dici valeat. Et di cendũ q ralis cupiditas intẽtio in ꝟctu tripli citer ꝓtingẽ põt. Nã qñq̃ añcedẽs qñq̃ subs seq̃ns z qñq̃ ꝓseq̃ns. Primo eni qñq̃ est añ cedẽs vtpote anteq̃ mutuũ det seu qñ dak mutuũ: z tũc in ꝟctu cadit vsura sicut patet exꝓñico verbo Mutuũ date zc vt. s. Sz q̃d si mutuas ꝓ⁹ mutuũ datũ se recg̃scẽs mutat ꝓpositũ z intẽtionẽ rectificat ꝑm regl'am cha ritas nunq̃t libẽ z spõte donata restituẽ obli gak? Dicendũ ꝑm q̃sdã q̃ licet ab initio ha buerit intẽtionẽ coꝛruptã: postq̃ eaz muta uit in bonũ potest libere z ex mera gr̃a ob latũ recipe sine culpa. Scõm tñ ea q̃ dctã sũt in sermõe pcedẽte arti. iij. c. iij. et .c. iiij. De restitutiõe añt intẽtionalis vsure satis diximꝰ in q̃dragesimali de christia. rel. in tractatu õ restitutiõib⁹ serm. xxxvij. arti. ij. c. iiij. Scõo añt h cupiditas ẽ intẽtio subseq̃ns. Que tũc ꝓtingit cũ q̃s mutuat ꝓtius g̃tis z absq̃ ali qua intẽtiõe lucri pcipiẽdi tñ lapsu tꝑis cupi dine pualẽte nõ tm exigit sortẽ verũ etiã vult in mẽte z ofidit oze vel ope ꝓpt mutuũ factũ aliq̃d sibi dari. Et talis nõ tm cõmittit vsurã et restituere obligak verũ etiã q̃cũq̃ in ius ta lis mutui succedit mutuãti sicut filius heres ꝑis z ꝓsiles alij. Et h ẽ snia Archiõ. xxij. q. iij. c. j. Tertio cupiditas intẽtio qñq̃ est ꝓse quẽs seu ꝓcomitãs qz. s. ꝓsequit seu ꝓcomi tak qñ exhibeꝭ lucrũ. Verbi cã. mutuãs nul lum intẽdebat lucrũ ex mutuo qõ ꝑstabat. Deniq̃ ꝓpt mutuũ sibi factũ debitoꝛ mutu anti aliq̃d. ꝑmiũ donat in recõpensatiõe mu tui iam accepti. Idq̃ creditoꝛ ꝓpt eandem causam libent acceptat. Hoc eq̃dẽ casu cupi ditas intẽtio ꝓseq̃ns z ꝓcomitãs est z cõmit tit tunc vsura. Qz añt talis intẽtio ꝓcomitãs de ꝑnti vsurariũ facit pbak. Oz si talis intẽ tio facit vsurariũ ꝓ futuro: g̃ z simul ꝓ ꝑnti. Nẽpe ꝓsilis culpa pbak esse velle hre lucrũ de mutuo qõ nũc facit ꝓ vsu ei⁹ futuro sicut velle hre cras lucrũ de mutuo ꝓ ei⁹ vsu ꝑte rito. i. q̃ heri vel añ fecit. Utrũq̃ eni velle est velle iniuste ꝓcomitatiõis. s. q̃ acceptũ pua let dato: siue in q̃ ꝓ miozi q̃ dak maiꝰ. vel ꝓ pauciozi ampliꝰ acceptak. Cõfirmak'aũt hoc qz ois rõ qua pbak mutuationẽ vsurariã de se esse malã similit pbat siue pcedat siue ꝟsuc cedat seu etiã ꝓcomitet intẽtio lucri: sicut cla re patet diligent h ꝓsideranti. Itẽ cũ exteriozi actio nõ req̃rak ad rõnẽ vsurarie culpe. q̃n imo absq̃ oi pactiõe exteriozi ꝓ solã intẽtio nẽ vsurariã quis ꝟbit culpã sicut ꝓus patuit sequit q̃ ꝓ solã intẽtionẽ pñtẽ z si nulla talis pcessit iudicabit mutuãs vsurariꝰ in iudicio aiarũ. Sequit etiã h ex dicto Ray. q̃ ait. q̃ si creditoꝛ tm̃ mõ ꝓpt deũ z oino sine lucri in tentiõe mutuũ tradit debitoꝛ tñ ꝓpt mutuũ acceptũ vel vlteriꝰ retinẽdã ei aliq̃d dederit: ipse creditoꝛ satisfacẽ obligak. Constat nẽpe q̃ si ad h tenek nec illud obseruat. pctm̃ in curritz h nõ ꝓpt aliud nisi qz iam intẽdit ha bere lucrũ illud ꝓ mutuo a se facto: sicut z ꝓ pter mutuũ illud debitoꝛ lucrũ dedit g̃ non solũ lucrũ illud ex mutuo vsura est qõ extitit ꝓintentũ ꝓpt expectationẽ z volitionẽ pñtẽ ꝑm ꝓmissum modũ. Hec q̃z snia roborari vi dek ex verbo hieronymi q. xiij. q. iij. c. pu tant in q̃t. Scripturã appellare vsurã oẽz sup abundantiã ꝓpt mutuũ susceptũ q̃cq̃d sit il lud. Hec ꝑm Gzegl. de arumuo in. q. de mo. circa diffinitionẽ vsure. Insup q̃ri põt an sit vsura qñ mutuãs recipit eandẽ rem in gene re nũo pondẽ z mẽsura. sumpto genere ꝓ ut sumit a iurist z ꝓtingit q̃ solutiõis tempe res maioris estimatiõis est q̃z esset tẽpe ꝟcti mutui. Dicendũ ꝑm Hugl. et Archi. Hostiẽ. xiij. q. iij. c. si q̃s clericꝰ. q̃ nõ est vsura ꝓ q̃ facit lex q̃ dicit q̃ restitui dz res eiusdẽ boni tatis in q̃litate. s. intrinseca. ff. si tibi pe. l. cuz q̃d. Sz necesse nõ est q̃ sit eiusdẽ estimatiõis imo si actũ fuerit q̃ tpe redderet illiꝰ tꝑis rõ haberi dz q̃ ad estimationẽ ei⁹ alias haberetur rõ tꝑis q̃ petita fuit. vt. eo. ti. l. vinuz. Et no. glo. in dicto. c. si q̃s clericꝰ. Si g̃ creditoꝛ tenek recipe eã si vilioꝛ facta esset q̃ ad estima tionẽ: g̃ nõ peccabit recipiẽdo ꝓciosioꝛẽ ꝑm eũ. Scõm tñ Hugonẽ si h intentio mutuãt ꝓtaua esset tũc pctm̃ foꝛet. Quidã tñ circa h mg̃falit distinguẽ solẽt dicẽtes. Qz autẽ ve risimile q̃ ipsa mutuata res ꝓciosioꝛ nõ erit tꝑe solutiõis: aut ꝓbabilit dubitak. z tunc in his duob⁹ casib⁹ nullũ vitiũ est. Qz ꝓbak in c. fi. exꝑ de vsur. aut verisimile est q̃ peioꝛ erit. z tũc aut creditoꝛ ñ erat pecuniaz seruaturus

sed interim ꝓsumptur⁹: ꝛ tunc ē vsura. Aut erat seruatur⁹. ꝛ tūc aut creditor debitori aufert libertatem liberandi se: ꝛ tunc etiam est vsura: In his enī casibus exonerare se voluit ꝛ onerare debitorē aut talem libertatē aufert debitori ꝛ tunc non est vsura q̄nīmo mereri nō posset si bona intētiōe req̄rēt debitorē an ipsum tm̄ vt soluat ne oneret. Ꝫz si hꝫet intētionē corruptā qz dicēt sibi. i. posset q̄ vsq; ad t̄minū t̄tinē ꝛ se fleuarz a dāno licet ei nō auferat facultatē se liberādi. tūc et si vsura nō foret nihilomin⁹ pctm̄ esset. talis distinctio magne initik eḡtati maxie in foro ꝓscie p̄m q̄ no. Jo. cal. in repetitiōe. c. fi. ex̄ de vsur. Tertio insup q̄ri ꝓtrū si dñi mutuāt pecuniā rustici vt possessiōes eoꝝ colāt nihilomin⁹ de fructib⁹ possessionū earūdē iuste eisdē colonib⁹ satisfaciētes vel aliūde iustuz p̄ciū suarū oparū tribuētes in ꝓscie foro vsurarij sunt cēsendi. Dicēdū p̄m Hzegl. de arauio in q̄one de impstit venetiaꝝ q̄ duplex pōt esse satisfactio erga p̄dictoꝝ dñoꝝ colonos ppt̄ mutuū exhibita a colonis. Prima fit ex iusticia. scōo ex neḡtia. Primo q̄dē ex iusticia fit. Nā ꝛ si sic mutuātib⁹ dñis exhibeatur a colonis opa ille tm̄ nō sunt eis ad lucꝝ cū eas iusto p̄cio emāt sicut ponit in p̄dicto casu. iō nō est vsura. Pateat hꝫ rōne exēplo et aucte. Primo pateat p exēplū. Naz videt q̄ dñs ꝓducat colonū ad certū tps ꝓ p̄cio iusto ꝛ p̄ciū tradit anḡ colonus incipiat opari dicatq; colon⁹ demū se mīme laboraturꝝ seu opaturū nisi dñs ei mutuet certaz summā at dñs ei mutuat vt ipse opet alꝫ ei nō mutuaret nisi colon⁹ opas ꝓ q̄b⁹ ei solutū ꝓus fuerat impēderet. In hꝫ cāu dñs nō cōmittit vsuram cū de mutuo nō recipiat lucrū eo q̄ nō recipiat nisi suū ꝛ id q̄ etiā nō inueniēte mutuo sibi debitū erat Ulī sic mutuādo nō peccat q̄n poti⁹ si pctm̄ in casu ex aliq̄ pte cōmittit. peccat colon⁹ q̄ debitas opas dño suo detractat ꝛ iniuste illī g̃uat vt mutuet. Secundo pateat rōne. Nā si i cāu p̄dicti dubij mutuās vsurā recipet teneret eā restituē sīc oia iura clamāt. Ꝫz hꝫ nullus sanemēti sentiret: q̄ tūc colon⁹ duplu⁹ iusti p̄cij recipet: ꝛ dñs duplo iusto p̄cio emēt opas ei⁹ qō vtiꝫ impiū esset. Tertio hꝫ idē clarescat aucte. Si ei talis mutuās vsurari⁹ eēt ꝛ p ꝓseq̄ns ad restitutionē obligat⁹. tūc nō licēt alicui mutuare iniuste detineti suā possessionē aliquā pecunie q̄titatē ꝛ ipsam possessionē in pignus accipe nō cōputādo fruct⁹ in sortē: qō tī est falsum vt pz ex̄ de vsur. c. j. Alij q̄ addūt q̄ huic ē simile. Uerbi gr̄a. Occupasti rē meā vel p potētiā vim fac in reb⁹ meis aut mihi nō restituis rem quā tibi mutuō dedi vel locaui vel cōmodaui. aut mihi soluis ō opib⁹ cū q̄b⁹ tibi seruiui ꝛ desistē nō vis ab iniuria nec vis mihi restituere mea. nisi tibi mutuē mille q̄ facto desisti iniuriari ꝛ restituis mihi mea etiā hꝫ q̄z ex pte mea. Profecto nō ē vsura cū nihil lucrer. imo poti⁹ pdā lucꝝ q̄ forte habuissem ex illis mille. Redimo enī vexationē meā ꝛ meū recupo. me q̄z defendo qō licet ad hꝫ ex̄ de simo. c. dilect⁹. Scōa q̄dez satisfactio dño exhibita a colonis fit ex neḡtia. s. dñi satiffactionē ex mutuo recipientis Nā si ex mutuo aliq̄d dñs detrahēt a colonis de iusto p̄cio oparū eoꝝ aut si ppt̄ opas iuste emptas q̄dā alia ab eis exigēt ꝛ coloni impēdēt: tūc q̄dē nūq̄z vsura eēt. Hec sīnia p̄. Quidā etiā dicūt q̄ si ciuis mutuat ciuitati ꝛ cōitati seu dño vt ex hꝫ euitet collectas iniustas nō cōmittit vsurā. Secus si hꝫ agit vt effugiat iustas. qz in p̄ma mutuans dānū euitat. i. scōa mutuās lucꝝ captat. Similit nō cōmittit vsurā si q̄s ppt̄ mutuuz ꝓsequit vt sibi soluat debitū a q̄ debitor iniuste fuerat absolut⁹: aut ne a se petat illō ō q̄ iniuste fuerat ꝓdēnat⁹: seu illud qō p fictū instrm̄ soluē tenebat. Ex supdict⁹ luculent apparet intētio christi p̄cipienti mutuū date nihil inde sperātes. Qō seruare nob largiri dignet hui⁹ p̄cepti dator ꝛ illustrator dñs iesus christ⁹ q̄ cū p̄re ꝛ spūsctō regit Amen.

Feria. v. post q̄rtā dñicā in q̄ dragesima q̄ lege nature scripture ꝛ sancte ecclesie ꝓhibetur vsura. Ser. xxxviij

Adolescens tibi dico surge ꝛ resedit q̄ erat mortuus ꝛ dedit illū mr̄i sue Luce vij. ꝛ in euāg. ho. Uidete ꝓcessum luis dīe tionisq; dīne. adūtite g̃dus. Precessit die sterno lumē fidei ad ea q̄ de mutuo dicta sūt intelligēdū. Hodie merito subsequit spiraculū vite ad resurgēdū a mortali vsura qō ꝓsicere maxie cōpbat in hoie añq; senescat pusq; terrenoꝝ cupido oīno absorbuerit mētē in senectute: añq; fiat hō inueterat⁹ dierū malorū. Hi maxie parēt dño impāti ac dicēti Adolescēs tibi dico surge ꝛ resedit. s. viu⁹ q̄ erat mortu⁹. qz resurgit ꝓ alienarū satisfactionē ꝛ vite emēdationē q̄ erat ante mortuus

p vsurariā prauitatē: iam incipit loq̄ per veram ꝓfessionē. Pozro tria sunt q̄ obsunt ne a culpa maxie vsure hō resurgat. s. si sit pseuerant seu ꝓsuetudiarie publice ⁊ studiose ⁊ de his trib⁹ p ordinē q̄si aliud thema in ps. liij. ppbaiait. Hō defecit: ecce pmū. De plateis ei⁹: ecce secūdū. vsura: ecce tertiū. Est ei vsura ꝓsūmatū studiū cupiditatis. Per pmū fit ne hō resurgē possit. Per scōm ne velit. p tertiū ne sciat. Per pmū tal⁹ vsurari⁹ despicit legē nāe. p̄scōz legē scꝑture. p tertiū legē ecclesie. Que q̄dē leges oēs militāt ꝯ vsuram. Hzc q̄ ꝓdicta tria nō hz facilī⁹ scit vult ⁊ ꝑt resurgē ab eadē. Hō in resurrectiōe hui⁹ adolescentī mystice designat. Primo ꝯ ꝓseuerātia est adolescētia. Scōo ꝯ publicatione inuerecūdā ꝓfessio pura ⁊ vera q̄ cepit loqui. Tertio ꝯ studiū dat⁹ ē mīstī sue q̄ est ecclesia. Ad hāc ḡ spūalē resurrectionē hoies h̄ tria inducūt. p que phibet vsura. Primo precepta nature. scōo p̄cepta scꝑture. tertio precepta ecclesie.

Articulus primꝰ vbi p duodecim rōnes oñdit q̄ vsura est contra legem nature.

Primo q̄dē phibet vsura ꝑceptis nature q̄ oñdūt. xij. rōnes p q̄s aptissime inotescit vsurā esse ꝯ legē nature. Et ē pctīm ñ tīm in se sed etiaz ꝑm se. Prime aūt q̄tuor rōnes sunt mgr̄i gerardi de senis ordis hēmitarū q̄s recitat abbreuiate Jo. an. in suis mercurialib⁹ in regula.

Q̄ vsura ē cōtra legez nature q̄ facit rē naturalē super valere nature sue ⁊ rem artificialez sue arti. Capitulum. j.

Primo enī vsura est ꝯ legē nature rōne excessus. Facit enī rē nālē superualē nature ⁊ rē artificialē sue arti supualē. Hō q̄dē est ꝯ legē nature. Ad cui⁹ intelligētiā adūtēdū est q̄ sicut. s. sermō. xxxvj. arti. ij. c. ij. tactū est rex illarū in q̄bus vsura cōmitti pōt q̄dā sunt nāles q̄dā artificiales. Naturales sunt aurū argētum q̄ mutuo dant sub certo pōdē. Vel mēsura vt ḡ nū oleū ⁊ vinū. Artificiales ho sunt ille q̄ sb certo nūo nūant. Usura igit in his duob⁹ cōmittit. s. in nālib⁹ ⁊ artificialib⁹ q̄ fac q̄ res nāles supualeāt sue nature ⁊ artificiales sue arti. Primo q̄dē cōmittit vsura in reb⁹ nālibus. Hō patet. Q̄z natura dedit ꝑtī nālibus q̄ndā dēmiatū atq̄ taxādū valorē ꝑz q̄ certitudialit coḡsci possz eaz valor. Pōdera lib⁹ q̄dē sicut ē auz vel argētū dedit ōs nām q̄ earū valor in spē sua ex solo pōdere pēsari pōt ita q̄ diu sub eodē pondē manēt sb eodem ꝑcio pseuerāt. nec in suo valore quōlibet minuunt. sicut pr⁹ dictū est nisi in suo pondē adimant. Et licet q̄līcz augeri vel minui videant h̄ nō ꝓtingit ex augmēto vl diminutiōe valoris q̄ sit in eis ꝑz tm̄ ꝑꝑ augmēto seu diminutiōe valoris aliarū rerum q̄b⁹ cōmutāde sunt. Et sicut dicim⁹ de rebus q̄ ꝓsueuerūt pōderari ita suo mō dicendū est de reb⁹ q̄ ꝓsueuerūt mēsurari vt frumentū oleū ⁊ vinū ⁊ silia. Hñt enī a natura hmōi dēmiatū valorē in spē sua ꝑm quā valorē earū ex sua mēsuratiōe pensat. Et h̄ talit q̄ q̄diu manēt in eadē mēsura manēt in eodem valore nec eadē mēsura augent vl minuunt nisi ex mō q̄ de pōderalib⁹ dictū est. Q̄z aūt dixi de ꝑfatis reb⁹ de q̄buscūq̄z naturalib⁹ alijs mime dici nō pōt eo q̄ ī sui natura nō hñt aliq̄d dēmiatū ex q̄ posset earū valor pēsari ⁊ certitudinalit coḡsci: cū valor earū non pensēt aliq̄ intrinseco necessario sed ex diūsis intrinsecis causis ⁊ ꝓtingētibus Verbi gra. Valor hui⁹ vince vel agri q̄līcz pensat ex loco q̄līcz ex tpe q̄līcz ex ꝑditiōib⁹ ꝑsonaz. q̄līcz ex alijs circūstātijs q̄ pōt multipliciter variari iuxta augmētū ⁊ diminutionē. Et sic de q̄buscūq̄z naturalib⁹ reb⁹ q̄ nō ponderant nec mēsurant. Hoc q̄dē nō ꝓtingit q̄ ōs ⁊ natura nō dēmināt nec taxāt talibus reb⁹ valorē: sed volunt ipsum multipliciter variari ꝑm augmētū ⁊ diminutionē valoris q̄ est in alijs reb⁹ ꝑm diūsas circūstantias extrinsecas ⁊ varie ꝓtingētes. Patz ergo ad ꝓpositū ex p̄missis q̄ ꝯct⁹ vsurari⁹ cōmittit in reb⁹ naturalib⁹: q̄ facit res naturales q̄ ponderant supualē sue nature seu suo valori quē a natura hñt dēmiatuz atq̄ taxatū ꝑm certū pondus ⁊ ꝑm certā mēsurā Hēpe p dictū ꝯctūs fenerat vltra pondus et vltra mēsurā ipsi⁹ mutuate rei ac p ꝓsequens facit q̄ dicte res in valorē suū pōdus ⁊ suaz mēsurā trāscēdūt: q̄ q̄dē vt patet ꝯ naturā est. cū de⁹ p naturā ꝓcesserit valorē tali mutuate rei iuxta suū pōdus q̄ pōderant ⁊ iuxta suā mēsurā qua mēsurant. Scōo cōmittit vsura in reb⁹ artificialib⁹ q̄ nūant sic pecunia cui⁹ valor in nūo cōpensat. leo q̄ aras suo mō denarijs artificialib⁹ adinuēt valorē pstitit iuxt nūationē eoz Proide sic ꝯct⁹ vitiosus ē ⁊ ꝯ nāz. eo q̄ facit p̄fatas res nāles

transcēdere valorē suū quē hūt a natura ꝛz certū pondus atq; mēsurā: sic etiaz in artificialib⁹ sicut in denarijs vitiosus erit eo ꝙ facit eos trāscendere valorē quē hūt sibi prestitum ab ipsa arte.

Qz vsura est contra legē nature qz facit ꝙ res mutuata que ñ generat fructum faciat lucrum.

Capitulum.ij.

Secūdo qdē vsura ē ꝓtra legē nature rōne fruct⁹ facit enī vsura ꝙ res mutuata que non generat fructū faciat lucrū qd etiam est ꝫ naturā. In ḡcunq; enī re b̄ qdē vniūsale est qd nō generat lucrū nisi qd faciat fructū ānimo nō videtur aliud esse ḡ fruct⁹ ipsi⁹ rei p fructum aliqd acqsitū. Qz autē usura faciat rem non generantē fructū generare lucrū manifeste apparet. Nam sicut ex p̄cedenti.c. patet res mutuales in qbus vsura cōmitti solet: hūt a natura vel arte sibi determiatū valorē. ac p ꝓsequēs in eo mīme excrescē p̄t. neq; ex hocipso fructuz generare valent. Naturale vtiq; est ꝙ res que generat fructū sp crescat in valore cū ipso fructu. atq; maioris ē valoris cū est sub fructu ḡ qū pmanet sine fructu. Cū igit vsura res hūtes determiatū valorem t p ꝓseqns nō fructificātes. facit excrescere in valore: relinquit ꝙ faciat rē nō generantē fructū generare lucr. Proinde scōm p̄hm. j. pol'. c. vj. vsura ꝺr a cathos qd ē ptus qz ꝫ naturā rei. s. mutuabil' t pecunie. Vult vsurari⁹ ꝙ pecunia pariat. s. lucr vbi nō generat fructū. Hoc tū miraculum facit vsura qz p eam aurū nascit ex argēto vt ponit di. xlvij. c. sicut. Ex hac qdem rōne ꝫm p̄dictuz gerardū colligi p̄t quedā ratio quam assignant plerīq doctores p quā ꝓbare nituntꝫ vsura est ꝫ legē nature dicētes. Qz in cōtractu vsurario fenerator acqrit lucr de re nō sua eo ꝙ exigit lucr de mutuo. Qd qdez mutuū transit in dñium debitoris. qz mutuū est ꝙ de meo fit tuū. vt patet. ff. de rebus tre. et si cer. peta. l. mutuū ꝫ appellata ē. Hec qdem rō licet videat pulcherrima atq; apparens tū p̄fato doctori dubia reputat. Nam licet p̄positio maior verissima sit. mior tū videt oīno falsa in aliq̄ pte. Cū enī ꝺr ꝙ fenerator lucr acqrit de re nō sua. dici p̄t ꝙ b̄ falsum est in mīore. qz pecunia quaz ipse mutuo tradit ḡtuis trāseat in dñiū debitoris ḡtum ad ydemptitatē sue eo ꝙ debitor non tenet restituere eandē pecuniā ꝫm subaz. remanet tū dicta pecunia in dñio fenerātoris ḡtū ad idemptitatē siue eqlitatē valoris t b̄ videt sufficē. Nempe ipse fenerator ꝺ pecunia quā mutuat nō exigit lucr inḡtū talis ē suba ꝫm quē modū ad eū nō ptinet nec eam repetē p̄t sed exigit lucr de ea inḡtū tanti valoris est ꝫm quē modū ad eū ptinet: quia remāet in dñio suo t sp licite p̄t repetē eam Cōtra b̄ tū t bñ Jo.an. in mercurialib⁹ i regula. Peccatū inqt hic doctor nō adūtit ꝙ si debitor hꝫet vnū scrinīū ducatorꝫ nō est dare ꝙ creditor sit dñs vni⁹ ex illis. Habet aūt psonalē actionē ꝫ debitorē. Hec ille. Quap ter dictus modus dicēdi ꝫm eū nihil valet Vel si aliqd valere debet b̄ mō oportet coripe p̄dictā rōnē. Nō eqdē dici p̄t ꝙ vsura ꝫ naturalē legē sit qz vsurari⁹ in ea acqrit lucrū de eo qd nō est suū. sed qz acqrit lucr de eo qd nō est aptū natū generare lucrū eo qd nō generat fructū. Qui aūt p̄fata rōne vtuntur ꝓfirmāt illā dicētes ꝙ pecunia mutuata cū suo piculo trāsit in debitorē. Jō videt iustū ꝙ de pluri vltra sortē grauet. Sed nec ꝓfirmatio ista valere videt t maxie ppt duo Primo qz sepe ꝓingit ꝙ nō tū res mutuata sed etiā res cōmodata qñq; stat ad piculū illi⁹ cui cōmodat sicut patet de eq accōmodato. Qui qdē remanet ad piculū illi⁹ cui cōmodat. Idē ḡ est de pecunia accōmodata ad ostētationē q̄ remanet ad piculuz illi⁹ cui accōmodata ē t b̄ nō obstāte p̄cedit ꝙ licite exigat lucrū de reb⁹ accōmodat. Cōtra b̄ t bñ Jo.an. ibi. ꝫ. ait. Hoc etiā non bñ adūtit qz p cōmodato ꝙ sui natura oportet esse gratuitū recipi nō merces tūc enī locatio cēt vt patet ex̄ de vsuris ꝓquest⁹ in glo vltra medium. Scōo qz dici posset ꝙ ille q̄ pecuniā mutuo suscipit de ea p̄t licite grauari ḡtuz ad duo p̄mo ḡtū ad piculū. scōo ḡtū ad reddē dū lucr t ppter b̄ aliā t aliā causam vtputa grauadit de piculo inḡtū efficit ꝓseruator pecunie ad suū pfectū. Grauabit etiā de lucro inḡtū mutuās ab eo exigē p̄t bñficium ꝓ seruitio sibi impēso in diūsis grauamibus nec tū b̄ erit ꝫ iusticie eqtatē. Attū Job. ay. vbi. ꝫ. ait Videt meo inseparabilia separ t facit quod sequitur.

Qz vsura ē ꝫ legem nature qz vsus q̄ vēdit in vsura nō differt in valore ab ipsa re mutuata.

Capitulum.iij.

Tertio est vsura ꝓtra legem nature rōne vsus qui. s. i valore ñ differt ab ipsa re mutuata. Qz vsura facit q̄ illa que hñt eundē valorem vnū eoz ꝑ alterū in valore excrescat qđ est ꝓtra naturā. Patet enī q̄ qñ aliqua duo sic se hñt q̄ vnū ꝑ alterū in valore se excrescit necesse est qlibet illoz habere distinctū suū valorem. Qđ quidē ex duob⁹ patē pōt. Primo qz vnū eoz sine altero ꝓcedi seu alienari non potest. Secūdo quia vnum eorum sine altero consumi non valet: imo eadem alienatione alienantur t eadem consumptione consumuntur. sicut patet discurrendo ꝑ singulas res mutuabiles t earum vsus. Hoc q̄dem dici non pōt de alijs locabilibus rebus in quib⁹ vsus rei t ipse res distinctuz valorem ꝑm suam naturā hñt: ꝓpter qđ alienari potest vnū eoz altero nō alienato sicut patet in domo vel equo t ꝓsimilib⁹ rebus. Quia ꝙ vsura facit q̄ res mutuata excrescit in valore ꝑ vsum cum tū habeat oīno eūdē valorem cū suo vsu: relinquit ꝺ faciat habētia eundē valorē vnū excrescē in valore ꝑ alterū qđ ꝓtra naturā est. Alij aūt dicunt q̄ iō vsura est ꝓtra naturā qz vendit sepatim ab ipsa re vsus mutuate rei: qui tū nō differt a rei vtilis ꝓsumptiōe vel alienatiōe: qz sic est inseparabilis a suba rei qđ idē est dare vel vēdere earū vsum t econūso. Sed vsus pecunie vel nūmoz inēztū taliū t vsus bladi vel olei t ꝓsimiliū que ꝓsistūt in nūo pondē vel mēsura est idē q̄ eoz alienatio vel ꝓsumptō Ergo idē est hmōi res dare vel vēdere q̄ dare vel vendere earū vsuz t ecōuerso. Hec tū rō vidē meo q̄ ad aliqđ videt falsa. Vera est enī cū dicit q̄ vsus mutuate rei inseparabil est ab ipsa re qz hz eundē valorē cū ea. Nec pōt ꝓcedi vel ꝓsumi seu alienari sine ea sicut in ꝓcedēti rōne ostensum ē. Sed q̄ ad aliqđ videtur falsa cū ꝺz q̄ in ꝛctu vsurario vendat vsus sepatim ab ipsa re.. Nā eoipso q̄ habēt eundē valorē t inseparabilē non pōt vnū sine altero alienari seu ꝓcedi. Qua ꝓpt dicendū nō est q̄ in ꝛctu vsurario vsus alienat sine ipsa re: sed q̄ ꝛctus vsurari⁹ facit q̄ vsus addit ad valorē mutuate rei. cū tū non habeat ab ea distinctū valorē sicut ꝓcedēs ratio demonstrat.

Qz vsura cōtra legē nature ē. qz facit q̄ res mutuata ad aliqđ finale ꝑ abusum trahat: ad qđ nec principaliter nec cōiter ē ordinata. Capitulum. xiij.

Quarto inſup est vsura ꝓtra legez nature rōne finalis effectus. s. ad quē trahit ꝓtra ipsam nature legem. Facit enī vsura q̄ res mutuata ad aliqđ finale ꝑ abusum trahat ad qđ nec ꝓncipaliter nec cōiter est ordinata qđ ē cōtra naturā. Ad cuius intelligētiā est notandū q̄ res que ab aliq̄ est possessa absq̄ aliq̄ vitō ordinari pōt ad aliquē vsum duplicē. Primo ad ꝓpriū t ꝓncipalē qui ipsi cōpetit possidenti ꝓpter necessitatē vel vtilitatē. Scōo ad aliū scōariū vsum sicut de calciamēto poni posset exemplū. qđ q̄dem ꝑm suā formaz ꝓmo ordinat tanq̄z in ꝓpriū finem in ipsam calciationē. Scōo ordinat tanq̄z in secūdariam finē in cōmutationez alicuius rei que ipsi possidenti ꝓgruētioz ē q̄z ipsum calciamentum vel ꝓpt subleuādam eius necessitatem aut subleuādā eius honestatē. Ad quecūq̄z igit dictoz vsuū seu finiū ordinet: ipsum calciamentū fit sine vitio t abusu. Sed si qs ꝓpter malicia seu cupiditatē ipsum ordinaret in aliquē aliū vsum vtpote qz cū eo capet vel let aial alienum vt furaret illud: tūc eo abuteret t agēt vitiose. Sic in ꝓposito in ꝓtractu vsurario res in q̄bus cōmittit vsura nec ordinat in suū ꝓncipalē vsum qui eis debet ꝑm ꝓpriā formā. nec etiā in aliquē scōarium vsum q̄ debent eis ꝓpt subleuandā ipsius possidentis necessitatē. Vel ꝓpter ꝓseruandaz eius debitā honestatē imo distrahūt in q̄ndam aliū vsum qui ꝓprie est abusus cū originem habeat ex cupidine t malicia possidētis. Et q̄ ita sit patet si discurram⁹ ꝑ singula genera rerum in q̄bus cōmitti ꝓsuevit vsura. s. ꝓsiderādo ꝓmo illa que mēsurant. secūdo ea que ponderant: tertio ea que nūant. Prio q̄dem ꝓsiderem⁹ ꝺ in rebus que ꝓsueruñt mēsurari sicut frumētū vinū t oleum qlibet enī licite ordinari pōt i duplicē vsuz scz in eū qui ei cōpetit ꝓpter subleuandā ei⁹ necessitatē vel eius ꝓseruandā honestatē. s. ipsi⁹ possidenti. Verbi gra. Vinū ordinat tanq̄z in ꝓpriū t ꝓncipalē finē. s. in potuz qz talis vsus cōpetit ei ꝑm naturā. Pōt etiā ordinari in cōmutationē alteri⁹ rei que magis necessaria ē q̄z est illud vinū vel ꝓpt subleuādam eius necessitatē vel ꝓpt ꝓseruandā ei⁹ honestatē. Si qs igit ordinat vinū in aliuz vsum ꝓpt suā malicia seu cupiditatem: eo is abutit t ꝓtra naturā vini agit. Sed ꝺ vsurarius facit qz ad mutuū ordinat vinū vt de il

lo recipiat vltra sortem q̄ quidem vsus vino accidit ppt̄ vsurarij cupiditatē ⁊ ideo est abusus. ¶ Scōo idem dicendū est de rebus q̄ solent ponderari sicut aurū ⁊ argentū q̄busl homo vti pōt ad ꝓstruendū vasa ad ipsi⁹ domus decorem vel ad ecclesie ornamentū. Et hic videt eox ꝑmus vsus. pōt q̄z q̄libet eox vti ad cōmutandū in alias res que necessarie sunt ad vitam ⁊ hic est eox scōs vsus qui est licitus ⁊ honest⁹. Sed si q̄s dictis metall⁹ vtit̄ ad mutuū dandū vt ꝓ eis recipiat vltra sortem sicut facit vsurari⁹ oīno abutit̄ eis.

Tertio q̄z ad idem dici pōt de rebus que numerari solent sicut sunt denarij. Potest enī quis vti denarijs ad cōmutādū in alias res que sunt necessarie hūane vite: ⁊ hic videtur ꝓprius eox vsus. q̄ ꝓpter tales cōmutationes inuenti sunt. Pōt etiam illis vti ad cōmutatiōes faciēdas in denarios alios q̄ magis ꝓgruunt regioni in qua est vel ad quam ire intendit. Et hic videt eox scōs vsus. qui sicut. j. patebit serm̄. xxxix. arti. iij. c. j. et. ij. ꝓuenienter ꝑmissus ē. pōt enī in eo eq̄tas iusticie ꝓseruari. Sed si quis denarijs vtit̄ ad mutuū cum ista intentiōe. s. q̄ de eis vel ꝓ eis recipiat vltra sortem sicut vsurari⁹ facit: abutit̄ ipsis quia facit q̄ denarij pariāt denarios. Nō quidem non cōpetit eis nec in hoc ꝓsistit eox vsus ⁊ hec videt extitisse intentio Aristotel. i. pol. vj. vbi vocat vsuram sicut. s. patuit q̄si de denarioꝝ ptū. ppt̄ qō dicit eam maxie pret̄ naturaz. q̄ iō est q̄z nec a natura nec etiam ab arte denarijs competit talis vsus ⁊ talis ꝓtus. Sed ꝓpria homis cupiditas ⁊ malicia adinuenit vtens eis ad qō non sunt ordinati ꝓtra illud qō habetur xxij. q. ij. is aūt. Et iterū in clem̄. de religi. do. q̄z ꝓtingit. Iō ꝑm ꝑhm ibi. s. pecunia inuenta est vt ꝓ eam cōmutatio fiat inter emētem ⁊ vendentē ꝓpter necessaria vite ⁊ non vt pecunia augeat pecuniā. ideo q̄ intendit pecunie augmentū vt facit vsurari⁹ ꝯ naturam peccat. Pōt etiā ꝑm ꝑhm duplex pecunia a nob̄ distingui. Prima ōr ꝙconomica ⁊ nccia. scōa ōr trāslatiua ⁊ ipia ꝓprima est ꝙconomica ⁊ necessaria q̄ ex terre fructib⁹ ⁊ alatib⁹ ꝓcuratur. hac vtit̄ ꝙconomic⁹ ꝓpter necessaria vite ⁊ q̄dem laudabil̄ est q̄z debituz habet finē. In hac pecunia ꝙconomic⁹ finez ponit desiderio suo q̄z eam non ꝓcupiscit nisi ꝓ necessarijs vite. nec in infinitū apetit eā q̄z ea q̄ sunt ad finē apetunt finite. Scōa ōr pecunia est trāslatiua ⁊ impia q̄ vt dictū est attēdit pecunie ptū ⁊ merito ꝓdemnat: eo q̄ apetat pecuniā in infinitū. Ea ōr que sunt ad finem apetunt finite. Sed finis appetitur in infinitū vñ ⁊ sanitas sed non potio in infinitum desiderat. q̄z potio nō desiderat nisi in q̄ntum est vtilis sanitati. Proide ꝑhs ait. q̄ hec pecunia iuste vitupat̄ q̄z nō est fm naturā ⁊ rōnabilissime odio habet ⁊ nō est ad debitum finē cū pecunia inuēta sit ꝓpt̄ necessaria vite sed trāslatiua est vtiq̄ ad illū finem quē intēdit auaritia insatiabil̄ cupido hinc est q̄ ꝑhs ibi. s. ait q̄ obolestita ē odiosa q̄z ex nūmismate oboles statuit. Dicit etiam obolestita q̄si obolus. i. puū pondus ꝓ alio eiusdē generis dat̄ ad augmētū ipsius hec q̄dem oīa que ꝑhs dicit declarat q̄ non ex alio instinctu sentire videt nisi ex rōe naturalis equitatis in ipsa commutatione seruande.

¶ Vsura ē cōtra legē nature q̄z facit q̄ pecunia plus vendat q̄ ꝙ appreciabilis sit. Ca. v.

Quinto insup vsura ē ꝓtra legē nature rōne appreciatiōis. Constat enī q̄ pecunia inq̄tū est pciū venaliū rerū nullus vendit vel cābit nisi iuxta pciū qō illa hz. Utpote nullus vēdit centuz ducatos nouos ꝓ centū ducati nouis. Insup cū quis soluit alicui centū ducatos ex illo q̄dem solutiōis actu nihil debet̄ soluēti. ergo q̄ rōne in actu vendēdi ac soluēdi plus seipsa nō valet. eadē rōne nec in actu mutuandi: ⁊ maxie cū vsuraria mutuatio q̄si sit q̄dam venditio et⁹. Sume ḡ q̄ hoz duoz voluer̄is aut q̄ mutuatio sit simplex donatio sic tū qō pfixo tpe reddet̄ eq̄alēs et⁹: aut q̄z sit venditio ⁊ neutro mō habeb̄ q̄n sit aperte iniustū ex ea accipe plusq̄ ipsam.

¶ Vsura ē cōtra legē nature q̄z facit q̄ de dubia re ⁊ incerta sumatur securū ⁊ certū. Ca. vj.

Sexto insup vsura ē ꝓtra legē nature rōne dubitatōis. De lucro q̄ndem dubio atq̄ incerto ⁊ varie cōtingente cū futuro ipiculo, cuiuscunq̄ pditiōis exigē certū lucrū sine oi periculo cuiuscūq̄ pditiōis vel dāni apte iniuste et ꝯ legē nature est ꝑsertim q̄si lucrū illud ꝓ se nō ꝓuenit ex re tradita ꝓ lucro illo. sed h̄ fuit in vsurario ꝯctu. Proide vsura vocat̄ lucrū vltra sortē. xiiij. q. iij. c. pleriq̄z q̄z est vltra capitale ⁊ vltra dubiā ⁊ fortuitā sortem mercatorij lucri.

Q vsura ē cōtra legē nature qz vendit ꝓmo id qđ ꝓprie suū est ⁊ qz gratis ei naꝯa dedit

Capitulum.vij.

Septio est ꝫ legē nature rōne appropriationis. Qđ enī gratī nā pōum illi dedit ꝙ mutuat mutuans sibi vendit. Vendit enī illi ꝓpriaz ei⁹ industriam ac ꝓrios ei⁹ actus. Qđ qdē inustuz est ⁊ ꝫ nām nālis approꝑatiōis ꝙ dedit viro industri qz ꝓpria industria illi ꝓsit. Constat enī qz pecunia ingtū est pciū venaliū rerum nullū ꝓfert lucrū nisi ꝑ industriā illi⁹ mercātis seu illa vtenti. Hāc vo nō recipit hō cum pecunia ab eo qui eū mutuū ꝓbet. sed vēdere vtilitatē puenientē ex pecunia ꝑ solaz mercatiuā industriā eius cui mutuata ē nihil aliud ē qz vendē sibi ꝓpriā industriā ⁊ actus suos qđ est ꝫ naturā. Et hāc rōnez tangit Sco. in. iij. di. xvij. q. ij. ⁊ addit qz est rōnāre ꝑ oppositū fructi⁹ pignerū germiantium computanꝯ in sortem. s. qz nō sunt ex inductria recipienti sed ex naꝯa germiantiū rerū

Vsura ē cōtra legē nature qz est inuito dño accipe ⁊ cōtrecta re rem alienam inuito dño.

Capitulum.viij.

Octauo est ꝫ legē nature rōne dñationis. Est enī vsura ꝓtractio rei aliene manenti aliene ⁊ ꝫ inuito dño vt ꝓbet volūtas absoluta nō ꝓdit. onata seu compata. Debitor enī simplicit nolet aliqđ dare vltra sortē. magī tñ vult aliqđ vltra sortē dare qz pecunia illa carere. Sic enī scient cogīscē aliena vxorē manentē alienam est malū in se ⁊ ꝑm se: sic ex mutuo accipe rē aliena manentē alenā ⁊ eam ꝓtrectare vt suam ꝫ ius nāle ē qz rapinā facit. vt patz. xiij. q. iij. c. si qs vbi Amb. ait. Si qs vsurā accipit rapinā facit. Iniquū ꝙ est qz ille ꝙ nō est dñs rei lucrū recipiat scient de re aliena. Et hec rō Alex. de hal. et Sco. i. iij. atqz Rich. de me. vil. ꝙ tenēt qz id qđ accipit vltra sortē ex vi mutui nō trāseat in dñiū creditoris recipienti. Quā etiā opinionem Bonauē. et Sco. in. iij. di. Hugo ⁊ Raymū. in titu. ō de cānis tenēt ꝓdicta tū rō nihil valet apud illos ꝙ tenēt qz dñiū vsure in vsurariū trāsit.

Vsura ē cōtra legē nature qz ꝑ eqli plus exigit qz equale.

Capitulum.ix.

Nono est ꝫ legē nature rōne eqtatis. Eqtas qppe nature dictat qz ꝑ eqli nō exigat amplī⁹ eqle aut qđ cunqz equalens. sed ꝑ vsurā plus exigit qz ꝓstat qz nulla res valet plus seipsa: cū sibi in augmētatiōe ⁊ diminutiōe sit dno eqlis: ergo ex qđ ꝑ sextario tritici tanti ꝑcij reddit mihi sextari⁹ eqlis ꝑcij ⁊ mēsure: nō pōt exigi absqz apta eqtati ⁊ eqlitati lesura. Et idē est de oib⁹ in qb⁹ mēsura ꝑcij ⁊ appreciatiōis ꝓfixa est. qđ regularit pungit in reb⁹ in qbus vsura cōmitti solet. que sicut ex dictis patet ꝓsistūt in nūo pondē ⁊ mēsura.

Cōtra legē nature ē vsura qz ꝙ potēs ē mutuū dare gratis homini indigēti: non vult dare sicut obligat nisi sub spe mercedis

Capitulum.x.

Decimo e ꝫ legē nature rōne vnitatis. Scōm enī Sco. in suo tractatu de ꝫctib⁹ ⁊ vsuris si qs habeat pecuniā ꝑ aliqđ tpe inutilē sibi si ꝓxim⁹ indigens ē ⁊ mutuo petit illā si nō mutuat ei illam ⁊ sine oi spe vsurarij lucri mortaliter peccat: qz ꝫ ꝓceptū nature facit. Sicut enī naturaliter in corpe hūano patē pōt stomachus de alimēto nō suscipit ꝓter illud qđ ē sibi necessariū: reliquū vo cōicat alijs mēbris. Sic cū oēs sum⁹ vnū corp⁹ in xpo iesu christianus hūs pecuniā sibi inutilē tenet illā; de necessitate ꝓximo cōicare ꝙ pōt sibi facē aliquā vtilitatē. Et ex b colligit qz vsura est ꝫ legez nature. Eqdem ꝫ naturā ptiū nālis corporis est qz vn⁹ cōicet alteri cum spe alicui⁹ retributiōis vltra sortē cū dicat apls ad Rhom. xij. multi vnū corp⁹ sum⁹ i christo iesu. Hec ille. Ex his patet qz maxie in b casu intelligit esse ꝓceptū verbū christi dicēs Lu. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. Proīde multū in ꝓfessiōib⁹ gūade sunt ꝓscie qrūdā cupidorū ⁊ auaroz mortuos detinētiū denarios i capsa aut sub terra abscōdētiū eos. Contra qs Amb. xlvij. di. c. sicut hi ait. Miseroz redemptio ⁊ absolutio ē pecunia quā tu in terra defodis. i. fodiēdo abscōdis. Sz de b sermone. xxxvij. artī. ij. p totū lati⁹ dictū est.

Vsura cōtra legē nature ē qz ꝑ eaz liberalitas ⁊ grā venundat. Capitul. xj.

Vndecio est ꝫ legē nature rōne li-

beralitatī. Est enī vsura libalitatī ꝛ gre venditiua. cū enī mutuū dare sit ex spē sua gre atq; libalitatī op⁹. sicut ꝛ ipsimplex donatio: ꝓstat q in vsura mutui gra venūdat ꝛ p vendendi freqntiā vsum ꝛ officiū atq; negociū vtiq; puertit in abusum: ꝛ sic nature libalitatis ꝛ gre adūsat. Qto ḡ vēditio gre magis ꝛria ē magisq; gre ꝛ libalitatī ꝓēptiua: tāto dedicare se illi maiorē ac duriorē obicē liberalitatī ꝛ gre impmit in abutentī affectu ꝛ vita. hic ḡ originē hz q tm̄ irreuocabilit ꝛ impenitent obdurant corda dedicantiū se vsuris. Sicut pleni⁹ patebit. j. ser. xlv. ar. iij. c. ū

Qz vsura ē cōtra legē nature qz cōtra p̄ceptū est fraternal' dilectiōis: p qđ q̄libet obligat subuenire ꝓxīo indigēti Cap. xij.

Diffinitio ꝛ vltio est ꝺ legē nature rone fratne charitatī. Ex lege enī nature q̄libet obligat indigēti ꝓximo subuenire quēadmodū velet sibi subuenire. ac tāto amplius quidē illi tenet q̄to ꝓxim⁹ indigētior ē. Jō gue petm̄ est si velit sibi vēdē qđ ei obligat libalit erogare. sed vsurari⁹ nedū nō subuenit ꝓxīo indigēti q̄nimo ꝓximū iam penuria ꝛ paupertate oppressum p vsurā gūiori ꝓdēl premit. Unī merito Exo. xxij. vsura oppressio ꝓximi nūcupat. Jō ꝺr ibidē si pecuniā mutuā dederī pꝛo meo paupi q̄ habitat tecū nō vrgebis eū q̄si exactor nec vsurī opprimes. A ꝓpheta q̄z ꝺr de messya. Ex vsurī ꝛ iniqtate redimet aīas eoꝝ. s. tanq̄z ab oppressiōib⁹ impijs ꝛ iniustī. Cōstat enim q impia oppressio paupis legi nature vndiq; adūsat: cū etiam solū ei⁹ necessitati nō subuenire sit ꝺ ordinē nālis legī ꝛ fratne dilectiōis. hinc. j. Jo. iij. ꝺr. q frēm suū viderit necessitatē patiētem ꝛ clauserit viscera sua ab eo quō charitas dei manet in eo.

Articulus. ij. q vsura p̄ceptis sacre scripture ꝓhibita ē ꝛ q̄dā soluunt opiniōes q̄ a iudeis fieri solent.

Secūdo phibet vsura sacre scripture p̄cepti. Et circa hūc articulū tria ad pīas ꝓsidēm⁹. Pꝛio phibitionē. scdo oppositionē: tertio solutionē seu declarationem.

Qz i multis scripture locis tā veteris q̄z noui testamēti phibet vsura. Capitulum. j.

Primo ꝓsidēm⁹ vsure phibitionē Pꝛio phibet in veteri testō. Unī Ezech. xviij. pnūat vsura int hoz renda ꝛ detestāda scelera ei⁹ morte i futuro puniēda. Ubi ꝑmo multī scelerib⁹ gūibus nūatī subiūgit ibi. ad vsurā nō accommodauerit ꝛ amplī⁹ nō accepit. Demū etiaz subinfert. Si vir iust⁹ genuerit latronem et ad vsurā dantē ꝛ amplī⁹ nō accipiētē ꝛ homicidā ꝛ adulterātē ꝛ idolatrā nunq̄d viuet nō viuet. Cū vniūsa detestāda fecerit morte morietī ꝛ sāguis ei⁹ in ipso erit. Propha q̄z ait in ps. liij. Elidi iniqtatē ꝛ ꝺdictionē in ciuitate ꝛ labor i medio ei⁹ ꝛ iniusticia ꝛ nō defecit de plateis ei⁹ vsura ꝛ dolus. Et itez in ps. Dñe q̄s habitabit in tabnaculo tuo aut q̄s requiescet in mōte scō tuo? Et subdit. qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. Et itez Pꝛo uerb. xxviij. Qui ꝓgregat diuitias de vsurī et fenore liberali in paupes. i. viro micordi ꝓgregat eas. Itez Leuitī. xxv. habet nō accipias a frē tuo vsuras nec amplī⁹ q̄z dedisti. Et paulop⁹ pecuniā tuā non dabis ei ad vsurā: ꝛ frugū supabūdātiā nō exiges. Unī Necmie. v. Increpaui mgrt⁹ ꝛ optiates et diri eis vsuras ne exigat a frib⁹ vīs. Et sequit. cētesimā pecuniaz frumenti vini ꝛ olei quā exigē solet ab eis date illis. Scdo phibet in nouo testō. Unī Lu. vj. vnico verbo oēm vsurā dīs phibuit dicēs. Mutuū date nihil inde spantes. Nō patuit latius sermone. xxxvij. p totum.

Qz iudei opponūt vsurā non esse phibitā eis ī lege nisi soluz illam accipe a frib⁹ suis. Ca. ij.

Secūdo ꝓsidēm⁹ oppositiōes. A q̄busdā enī ꝺ opponit ꝛ maxie a iudeis dicētib⁹ q accipe vsurā non phibet in lege nisi solū a frib⁹ suis. i. a iudeis imo de alijs ꝓcedit Unī Deut. xxiij. ꝺr. Nō fenerauerī frī tuo ad vsurā sed alieno. Ad qđ ꝟbū licet i seqn. c. rūsuri sim⁹ tū. s. serm̄. xxxvj. arti. iij. c. viij. satis inde dictum fuit.

Quintuplici rōne p̄dicta oppositio opinio iudeoꝝ soluitur. Capitulum. iij.

Tertio ꝓsidēm⁹ solutionē illi⁹ ꝟbi Deut. xxiij. supdicti. Quicq; enim

ronib⁹ solui pōt oppositio ꝓdicta. Prima est qz in plurib⁹ autozitatib⁹ supꝛacti in.j.c. pñti ar. absq; aliq; determiatiōe z absolute imꝓbā tur vsure sīe patet i verb Ezech. pō. z salo monis z alioꝝ. Scōa ē qz aut p se sunt male aut nō. Prio xo si per se sunt male tunc sp z vbiq; sunt male. Scōo si nō sunt p se male: tñ qñq; mutuū recipiēti aliq; mō ꝓfules esse pñt. tūc phibet sola vtilitas fris. z maxie cū pauci reperiant faciles ad mutuādū absq; spe cōmodi tpal. Tertia rō qz nālis ꝓximitas et fraternitas ad hoies oēs ē: z b multiplici ex respectu. Prio ex respectu cōis rōnis. scōo respectu dine imagis. tertio respectu vnice spei hois vel hoi. qrto respectu ꝓpagatio nis ex eodē ꝑmo parēte ādā. qnto respectu euāgelij christi luce in parabola samaritani Quarta rō est. qz aut ꝺctus vsurari⁹ ꝓtinet in se absolute inicitatē aut eqtatē. Si inicta tē g p se z vbiq; apud oēs ē malus. Si eqta tē g nō deberet phiberi a frē. Quinta rō qz b ꝓceptū ē cerimoniale. Cerimoniale eqdē est qcqd i se nihil hz boni seu vtil vel dānosi: g solū hz aliqd ad sīlitudinē sīgnionē vl ad de terminationē z obfuationē aliq̄rū mozaliuum Cōstat aūt qd i mutuo vsurario z i vsurario est inuenire p se bonū vel malum.

Articulus. iij. in q̄ ostendit qd tota scta ecclia detestat vsuram.

Tertio phibet vsura ꝓcepti ecclie. habet eni ecclia catholica tres p hibitiones qb⁹ psequit crimia z pec cata z maxie vsurariā prauitatez. Prīa ē decretoꝝ. scōa doctoꝝ: tertia legum. Et oēs suo mō psequunt vsuram.

Qd decreta vsurā impugnāt Capitulum. j.

Prīmā aūt phibitionē freqntat ec clesia ꝯ vsurā z b ē auctas decre toꝝ. s. sctoꝝ ꝯcilioꝝ z sūmoꝝ pon tificū. Tñ. xliij. q. iij. c. nec b. Leo papa ait. Nec b qs ptermittēdū duxim⁹ eē q̄sdā lucri turpi cupiditate captos q vsurariā exercent pecuniā. z a fenore volunt diteſcē. Qd nos vt nō dicam⁹ in eos q̄ sunt i clericali ordine ꝓstituti: g etiā in laicos cedē q xpianos se di ci cupiūt ꝺdolem⁹: qd vēdicari acri⁹ i eos qui fuerūt ꝓfutati. i. ꝓiūcti decernim⁹ vt ois pec candi oportunitas adimat. Et iterum ex de vsur. c. qz i oib⁹ Alex. iij. ait. Qz i oib⁹ fere loci ita crimē vsurarū inualuit vt multi alijs negocijs ptermissis q̄si licite vsuras exerce ant: z q̄lit vtriusq; testamti pagina ꝓdenēt nequaq; attēdūt. iō ꝓstituimus vt vsurarij mānifesti. nec ad cōionē admittant altar nec xpiana si i b pcto discesserint accipiāt sepul turā. nec oblationes accipiat q̄sq; ꝛc. vt ibi. Et itez i.c. sup eo. idē ait. Cū vsurarū crimē vtriusq; testamēti pagina detestet sup b di spēsationē aliquā posse fieri non videm⁹: qz cū scpta sacra ꝓhibeat p alteri⁹ vita mēturi multomagl phibēdus ē quis: ne etiā p re dimēda vita captiui vsurario crimie inuolua tur. et. c. ꝓsuluit. Urban⁹. iij. ait. Querenti an i iudicio aiaꝝ ille cēsendus sit vsurari⁹ q̄ ex ꝓposito ampli⁹ accipiēdi absq; tñ ꝓuentione mutuat aut q̄ ꝓpt data dilationē solu tionis ampli⁹ vēdit merces suas. Rñdet il le. Quicqd i his casib⁹ tenēdū sit ex euāge lio luce māifeste cog̃scit in q̄ dz. Mutuū da te nihil inde sperātes. Et iō ad talit recepta restituēda in aiarū iudicio sunt efficacit in ducendi.

Qz eccle doctores taz noui q̄z antiq impugnāt vsurā. Cap. ij.

Secūdā phibitionē vsure freqntat ecclia p doctores etiā in decretis ponunt. Tñ. xliij. q. iij. Si fenera ueris Aug⁹. ait. Si fenerauerl hō minē. id ē si mutuū dederl alicui pecuniā tu am a q̄ plusq; dediſti expectes accipe: nō pe cuniā solū g aliud aliqd plusq; dediſti expe ctes accipe fenatoꝝ es z in b imꝓbādus nō laudādus. Et i.c. putāt. Hiero. ait. Pu tant qdā vsuras tñ esse i pecunia. qō ꝓui dens diuina scptura oīs rei aufert abūdātiaꝝ vt plusq; dediſti nō recipias. Itē alij p pe cunia fenerata solēt munuscla diūsi generl accipe: z nō intelligūt scpturā vsurā appella re supabūdantiā. Et qcqd illud ē si ab eo qō dederint: plus accepint. Et i.c. plerice Am bro. ait. Plerice refugiētes ꝓcepta legl cum dederint pecuniā negociatoꝛib⁹ nō in pecu nia vsuras exigūt: g de mercibus eoꝝ tanq; vsurarū emolumēta accipiūt. Jō audiāt qd lex dicat. Necq; inqt vsurā escarum accipies necq; oium rerū. Et iterū. xliij. q. iij. c. qd di cam. Aug⁹. ad macedoniū ait. Quid dicaꝝ de vsurl qs z leges z iudices reddi iubent: an crudeliꝰ ē q̄ subtrahit aliqd vel eripit di uitī q̄z q̄ trocidat pauꝛez fenore? Et i.c. si qs Amb. ait. Si qs vsurā accipit rapinā facit: vita nō viuit. Et. xliij. q. v. c. nolite Aug⁹. de verbis domini ait. Nolite elemosynam face re de vsuris z fenore.

De prohibitione vsure

Q2 leges impiales nō appro bant vsuras eo mō q̄ q̄dā putāt et q̄ rōne lex ciuilis vsurarios punire non curat. Cap. iij.

TErtiā phibitionē q̄dāmō hz eccle sia ꝫ vsurā saltē nō dādo vsure vt q̄dā putāt fauorē videlz impiales leges. Ad intelligētiā tū in h. c. di cendoꝝ q̄ttuor notāda sunt. Prio notandū est q̄ oia iura i lege naturali fundata reperi untur ab ipsa lege nature q̄libet ius sumit officiū suū. Prio cū ipsi⁹ legis nature officiū est phibē oia vitia ⁊ pcta p solā eoꝝ cogniti onē ⁊ detestationē: q2 docet via cōgscē ⁊ ad illa detestāda inclinat. Scdo aūt ius diuinū officiū hz a lege nature. Tertio ius canoni cū a lege nature officiū hz dirigē in cōe bo num: ſm q̄ ꝓgruit societati hūane: q̄ nō solū ciuilit sed etiā regnarit viuat ſm fidē in deuz tendēdo ⁊ vitā aliā expectādo. Nā cum ius canonicū quedā sit explicatio diuini iuris: nccē est q̄ idē termin⁹ ab eisdē finalit intēdat. ta le q̄dē cōe bonū h mō acceptū nō pōt nutri ri ꝓseruari ⁊ ꝓmoueri nisi p q̄ndā celestem amicitiā quā charitatē vocam⁹ sine q̄ impos sibile ē tēdē quēq̄ in vltimū finem. s. deum. Quarto insup ius ciuile officiū hz a lege na ture dirigē in cōe bonū ſm q̄ ꝓgruit hūane societati ciuilit viuēti: ſm quē modū cōe bo nū hz nutriri ꝓseruari ⁊ ꝓmoueri p legalez iusticiā ⁊ p ciuilē amicitiā ⁊ h solū officiū suf ficit ei. Scdo notādū est ſm mgr̄m Heradū de senis ordis hēmitaꝝ quē recitat Jo. an. in mer. in regla pctm̄. q̄ malū duab⁹ decau sis ꝓmitti pōt. Prio ppt bonū q̄ inde orit. scdo ppt mai⁹ malū q̄ inde vitat. Ut autē mai⁹ malū vitet trib⁹ modis ꝓmittit malū. Prio vt vitet malū spūale i aia q̄ ē mai⁹ p malū corpale in corpe q̄ est min⁹. Scdo vt vitet vnū malū spūale q̄ est mai⁹ p minus malū spūale sicut sepe ꝓmittit min⁹ pctm̄ vt scz vitet mai⁹. Tertio vt vitet vnū malū cor pozale mai⁹ p aliud corpale q̄ est min⁹. Et de his no. ne cle. vel mo. c. iij. in glo. Ter tio notandū est q̄ triplex ꝓcessio iuris distin gui pōt ſm dictū mgr̄m Gerarduz de senis ibi. s. Prima ē ꝓcessio remouēs punitionem. scda ē addēs phibitionē: tertia ē subdēs ſb uentionē atq̄ fauorē. Prima q̄dē ē ꝓcessio remouēs punitionē. s. ⁊ dimittēs penā. ſm quē modū btūs Greg⁹. scribēs anglox ep̄o de obseruātia ieiunij q̄dragesime ꝓmisit in ord natū esum carniū in dieb⁹ dñicis q̄dra gesime sic dicit. iij. c. denicq̄ patet. Ad ibidem ait. Da ipsa xo die, dñica hesitam⁹ q̄d nā di cendū sit cū oēs laici ⁊ seculares ipsa die mo re solito ⁊ ceteri dieb⁹ accurati⁹ cibos carni um appetāt ⁊ nisi noua q̄dam auiditate vsq̄ ad medias noctes se ingurgitēt nō alit se hu ius sct̄i tpis obseruationē suscipe putāt. q̄ si vticq̄ rōni ꝑ voluptati imo cuidā cecitati mē tis ascribēdū est. Ad nec a tali ꝓsuetudie ali ti pūr. ⁊ iō cū venia suo ingenio relinquēdi sunt ne forte peiores existāt si a tali ꝓsuetu dine phibeant vt salomon ait q̄ multū emū git elicit sibi sanguinē. Hec aūt indulgentia ſm glo. in p̄dicto. c. fuit simplex ꝓmissio p so lam indulgētiā pene nec loquit ibi de venia culpe. Hoc q̄dē mō p simplicē ꝓmissionē ꝓce dit ius ciuile ꝯctū vsurariū q2 nō punit eum et h videt fuisse intētio Aug⁹. in. ij. ō libero arbitrio dicēs. Videt mihi legē istā que po pulo regēdo scribit recte ita ꝓmittē ⁊ divinaz puidentiā vindicare. Sz ꝯ Justinian⁹ ꝓmit tit vsuras cēteſimas ⁊ sexagesimas vt patet Ad h dicēdū ſm Alex. de hal. q̄ iustinian⁹ p misit compatiua ꝓmissiōe vsuras leuissimas q2 vidit hoies impij fut esse ꝓnos ad dādū ad vsurā. Ad ꝓmisit min⁹ malū ſz q̄ scdo notabili hui⁹ capli dictū est. Ex his patet q̄ ius ciuile phibē hz ꝓmo ⁊ p se ⁊ p pe ne cōminationē vitia illa q̄ pūt domestica et ciuilē amicitiā impedire. Sz q2 in ꝯctu vsu rario a mutuo recipiēti voluntas licet non absoluta tū ꝑditionata ⁊ ex h nō apparz cui denq̄ predictā amicitiā impediri iō p aliā ꝓ hibitionē ⁊ penā tali ꝯctui ō̄sinit obuiare cū relinq̄ns diuino iudicio puniēdū. Ad Aug⁹. li. j. de lib. arb. ait Lex ista q̄ regēdis ciuitati bus ferē multa ꝓcedit atq̄ impunita relinq̄t q̄ p diuinā puidētiā vindicanē. Actio tū talis ꝯctus iure canōico phibet. eo q̄ ex fine quē intēdit hz nccio diuino vitia phibē: q2 omnis mortal⁹ culpa obuiat charitati p quā fidelū mētes dirigunt in deū. Hic ē q̄ oē pctm̄ q̄ phibet a ciuili iure: q̄ manat a iure nāli et phibet a canonico iure. Scda aūt ē ꝓces sio addēs phibitionē que idē est q̄ ꝓmissio tollēs impedimētū. ſm quē modū iudei in nos habitātes i suis rit⁹ obseruātia ab eccle sia ꝓmittunt. Ad Greg⁹. xlv. di. de ipsis iu deis i. c. q̄ sinceras circa finē sic ait. Oēs fe stiuitates feriasq̄ suas sic hacten⁹ taz ipsi q̄z parētes ipsoꝝ p longa colētes retro tpa re nuerūt liberā habeāt obseruādiq̄ licētiā. h aūt ꝓmissio q̄ nis glo. sentiat q̄ sit sillis ꝓme

alijs tñ ꝛ nõ indoctꝰ videt ꝙ nõ sit sisis illi qꝛ non videt ita simplex ꝓhibitio sicut illa imo se habet ꝑ additionẽ ad eã. Nam illa ꝓcessio ꝓmittebat malũ ꝑ solam indulgentiã pene. eo ꝙ nõ fuerat facta ꝓhibitio dicti mali ꝑ cõ :minationẽ alicuiꝰ pene: sed hec ꝓmissio scõa plus facit: qꝛ nõ solũ ꝓmittit ꝑdictum malũ sed obseruantiã ritus iudeoꝝ subtrahendo cõminationẽ vel inflictionẽ pene sicut in ꝑma: sed etiã remouẽdo impedimẽta christia noꝝ qui impedire vellent obseruantiã dicti ritus. hanc ꝯo scõam ꝓcessionẽ non ꝓhibet vsurario ꝓtractui ius ciuile: qꝛ tunc tolleret impedimẽta a volentib⁹ facere vsurã quod falsum est. ꝙnimo sicut ꝓmittit fieri ꝑdictum ꝓtractum ita ꝙ ꝓmittit ꝑstare illa impedimẽta que facit ius cononicũ vel statuta ciuitatum aut dñoꝝ ꝓtra predictum turpẽ ꝓtractum. Tertia est ꝓcessio ꝑstans fauorem et subuẽtionem atq; iuuamẽ fm quem modum ꝓmittit ecclesia clericũ a seculari ptãte qñq; occidi: ꝛ hec ꝓcessio se habet ꝑ additionem ad ꝑcedentẽ regulã quẽadmodũ secũda ad primã. Naz in ista ꝓcessiõe non tñ cõtrahit cõminatio pene sicut in ꝑma: sed vltra hoc tollit impedimentũ ꝙ qõ occisio clerici posset impediri sicut accidit in regula ꝑcedenti ꝑdicta. ꝛ vltra ꝑstat iuuamẽ in ista tertia regula qõ non fiebat in aliq̃ regulaꝝ ꝓe dictarũ. Nam clericũ qui dign⁹ ẽ morte degradat ꝛ punit ecclesia ꝛ ipsum tradit in manibus iudicis secularꝭ vt occidat. iuxta illõ .l. Loꝝ. v. Ego iudicaui tradẽ hmõi hoiez sathane in interitũ carnis: vt spũs saluus sit in die dñi nostri iesu christi. Hec ꝑdicta patent ex de vsuris nouim⁹. ꝛ de pen. i. c. ij. li. vj. nec ꝙ hanc ꝓcessionez dat vsurarijs ius ciuile: quia iuuamẽ vel auxiliũ mime ꝑstat eis. Si enĩ ciuile ꝓmitteret vel ꝓcederet ꝓtractũ vsurarũ scõo mõ. s. subtrahẽdo impedimẽta ꝙ que impediri potest: vel etiã tertio mõ videri posset: necessario sequeret ꝙ predictũ ius naturali iuri ac iuri canonico ꝓtrariet. qõ oino esset incõueniẽs cum ꝑdictuz ciuile ius et canonicũ sicut dixim⁹ in iure naturali fundata sint: ideo iure naturali ꝓtrariari nõ ꝑt. nec etiam sibi inuicẽ adũsari. Nec etiã ius ciuile adũsaꝭ diuino iuri ꝙ talem ꝓmissionem nõ puniẽdo: cum ꝓmissio talis nõ sit ꝙ omissionẽ sed ꝙ omissionẽ quia reliquit talẽ cõtractum ꝓhibendũ ꝛ puniendũ iuri canonico ꝛ diuino sicut supi⁹ dictũ est illis enĩ magis incũbere videtur. ¶ Quarto est notandum ꝙ impator mãdauit seruari ea que in Niceno ꝓcilio ꝓhibita sunt inter que est vsura vt patet di. xlvij. c. qñ a iure ciuili ꝓmissa sunt ꝑ duas vltimas ꝓcessiões. s. ꝙ amotionem alicuius impedimẽti vel ꝙ ꝓcessionem alicuiꝰ auxilij non tamen ideo intendit ꝙ ꝙcunq; ꝓhibita sunt a ciuili iure ꝑ pene cõminationẽ. vel potest dici ꝙ impator mãdauit illa seruari ꝙ aꝓrobationẽ; qꝛ illa aꝓrobauit tanq; rite ordinata. Non autẽ mãdauit seruari quecũq; ibidẽ sunt ꝙ pene; cõminationem: quia hoc ꝓprie ptinebat non ad eum sicut supius dictũ est quia lex nature statuz secularẽ non artat ad tam spũalia opa sic̃ statum spũalẽ dũmodo ipsis opibus spũalib⁹ non aduersẽt ꝛ maxime ꝙ duas vltimas cõcessiones. Si autẽ ꝓtingẽt ꝙ ius ciuile in aliquo casu vel aliq̃ tpe de futuro ꝙ pene cõminationẽ ꝓtractũ vsurariũ ꝓhiberet: ꝫ facerz in obsequiũ canonici iuris. vtputa qꝛ pena ꝙ ius canonicũ cõminata non sufficẽt vel qꝛ nõ posset ꝙ ecclesiasticũ iudicẽ sufficiens execution mãdari. Ex dictꝭ patet ꝙ ꝓtroũsla q̃ inter aliquoz iuristas ẽ de ꝓmissiõe ꝓtractus vsurarũ rõnabilis non videt: qꝛ vtraq; ps potest dicẽ verum. Nam q̃ dicunt ꝙ talis cõtractus est ꝓmissus ꝛ debet ꝓmitti a iure ciuili intelligũt ꝙ ꝓmissus sit simplici ꝓmissione: non cõminate neq; in fligente penam. ꝛ verum dicunt si ꝯo intelligũt ꝙ ꝓmissa sit ꝓmissione aliqua duarũ vltimarũ ꝓcessionuz id est. tollẽte impedimentũ a facientib⁹ vsuras: vel ꝓmissiõe ꝑstante iuuamẽ eis falsum est. Eodẽ mõ dicẽdũ est de alijs ꝓtraric partis. Nã sicut dicit glo. ibi. c. de vsur. supꝛ ꝛ illi q̃ eam sequunt ꝙ ꝓtract⁹ vsurari⁹ nõ est ꝓmissus in ciuili iure si intelligũt de mõ secũdo vel tertio ꝓmissiõis verũ dicũt. Si ꝯo intelligũt ꝙ nõ sit ꝓmissus fm primũ modum ꝓcessiõis falsum dicũt. Hec nõt mgr Gerardus de senis ꝑallegat. Sed obijcit ꝙ lex iustiniani ꝓmittit vsuras cẽtesimas ꝛ sexagesimas ꝛ supponẽdũ est ꝙ ꝓmisit bñ. Ad ꝫ rñdet Alex. de hal. in. iij. ꝙ ꝓmisit compatiua ꝑ missiõe vsuras leuissimas exigi ne accideret peius qꝛ tũc ꝓni erant hoies ad vsurariũ lucrũ. iudicãs igit̃ min⁹ malũ sustineri leues vsuras q̃s gues: ꝓcessit illud sicut. s. de libello repudij. serm. xxxvj. arti. iij. et. c. vtj. dictum ẽ. Hec Alex. q̃ ꝓcordat cũ his q̃. s. i pñti. c. dicta sunt. Et licet pleriq; doctores iurꝭ ciuilis dicãt ꝙ fm leges vsura ꝓmissa ẽ. tamẽ hodie ꝑ certam cle. de vsuris. c. ex graui. §. fi. hoc teneri ꝓhibitum est vbi habetur ꝙ te-

nens q̃ dare ad vsurã nõ sit pcm̃ tanq̃ ỹ here ſſi iudicari poteſt ſm Antho. de butr:o.ſ. Rub. de vſuris in fine.

Epylogatio oĩum ſupradictorum in preſenti ſermone.

Ex oĩb⁹ que in pñti ſermõe dicta ſunt cõcludẽdo colligi põt ſm p̃dictũ Gerar. de ſenis q̃ nullo iure pmitti põt vſura: nec ꝓpter aliq̃ bonũ q̃ inde oriat: nec ꝓpt aliq̃ mai⁹ malũ q̃ inde euitet. Prio enĩ ius nãle nõ põt ꝓcedẽ ꝓtractũ vſurariũ: qz illud q̃ ẽ ſimplicit ꝓtra iuſ nullo mõ ꝓcedi põt ab eodẽ iure. alioq̃n ſimul eſſet ỹ ipm t nõ ꝓtra ipſum inq̃tũ ab ipſo ꝓceſſum. Sed ſicut ex .xij. rõnibus .ſ. in .j. arti. patet ỹctus vſurari⁹ ſimplicit ꝓtra nãle ius ẽ. Scõo ius dinũ ꝓtractum vſurariũ mime ꝓcedẽ põt. nã ſicut dictum ẽ cũ ſit ſimplicit ꝓtra ius nãle. relinquitur vlteri⁹ q̃ ſit ỹ ius dinũ. qz ius dinũ a nãli iure diriuatũ eſt. q̃ dcq̃d ẽ ꝓtra ius naturale neceſſario ẽ ꝓtra ius dinũ t h̃ mãifeſtãt ſcripturaq̃ phibitiões. q̃. ſ. in .ij. arti. dicte ſunt. Tertio ius canonicũ ꝓpter p̃dicta nõ põt p̃dictũ ꝓtractũ ꝓcedẽ: qz ꝓcedẽt vt ſit ỹ vetuſ et nouũ teſtm̃. ex eo. ti. c. ſup eo. Nã vt ibidẽ dicit ſacra ſcr̃ptura phibet p alteri⁹ vita mẽtiri. vt patet .xxij. q. ij. ne ds q̃. multomagis cut ꝓcludit ibidẽ. phibẽdus ẽ quilibet ne p redimẽda vita captiui vſurarũ crimie imuoluatur. cũ tñ illud videat potiſſimũ bonũ q̃ ex vſuris ꝓuenire põt. Alteri⁹ etiã nõ poteſt dici q̃ in dicto ỹctu diſpẽſatio cadat ꝓpt ipſum mai⁹ malũ ſpũale q̃ ſit aliud malũ q̃ incurrit in ꝓtractu p̃dicto. Nã malũ q̃ incurrit vſurari⁹ p pfatũ ꝓtractũ q̃ malũ ſit patebit. j. ſerm̃. xliij. xliiij. et. xlv. p totũ. ppt̃ que oĩa qz terribilia ſunt ꝓcludẽdũ q̃ ius canonicum nullo mõ ꝓcedẽ vel pmittẽ dz ỹctũ vſurariũ ppt̃ mai⁹ malũ vitandũ. qz regl̃ariter q̃ndo nõa apparet aliq̃⁹ mai⁹ ipſo q̃ ꝑ ipſuz valeat euitari. Quarto aũt ius ciuile põt ꝓcedẽt ꝓcedit pfatũ ꝓtractũ ꝓceſſiõe accepta in pñti. c. pmo mõ: q̃ eſt idẽ q̃ ſimpler promiſſio p indulgẽtiã pene. ſcõo vo vel tertio genere pmiſſiõis ius ciuile nõ pmittit vſuras: qz nõ phibet impedimẽta fieri volentibus fenerari nec fenerãtib⁹ dat aliq̃ iuuamẽta. Jo. an. h̃ addit dicẽs h̃ dictum nõ video poſſe defendi. niſi dicat leges vetẽs p antea eſſe corruptas. Nã certũ eſt leges ſtatuẽ mo dũ vſurarũ vt. C. de vſur. pmittũt. illas peti in iudicio pmittũt p illis nõ ſtipulari pigra retineri. q̃ plus ẽ ſtatuũt certi caſib⁹ illas ex mora deberi t his ſimilia. Et ſ̃ ꝓcludo ex oĩbus ſup̃dictis q̃ vſura oĩ lege merito phibẽt. Vñ ſm Inno. Hoſti. Jo. an. ſi nõ oĩ lege phibereẽ vſura t fenerari liceret: fere inge phibereẽ vſura t fenerari liceret: fere inde ſequerent innũabilia mala. Nã hoĩes nõ intenderent agriculture niſi forte q̃ñ aliud agere nõ valerẽt. Proide tanta charitia ſurgeret q̃ oẽs paupes fame pirent. nam et ſi terrã hb̃ent ad colendũ aĩalia t alia inſtrumenta neceſſaria hb̃e neſcirẽt. qz a ſe paupes nõ valerent habere nec inſup a diuitib⁹ haberent illa qz diuites ppt̃ ſecuritatẽ t maius lucrũ potius ponerẽt pecuniã ad vſuraz q̃ ad miora t min⁹ ad tanta lucra. Inſup q̃ aliquis diues aliq̃d in talib⁹ poneret: tñ victualia eẽnt ita chara q̃ paupes nõ hb̃ent vñ viuere poſſent: ex q̃ fidelib⁹ max: mũ ꝑiculum ĩmineret. Patet igit̃ ex ſup̃dicti ſicut dicitur Eccẽs. x. auaro. ſ. vſurario. nihil ẽ ſceleſti⁹. A q̃ ſcelẽ eruat oẽs vſurarios micoz t miſe rato: dñs illuians eos luĩe veritatĩ: t inunges eos oleo pietatĩ. attrahẽs eos munere ptãĩ. t demũ cũ eis oẽs nos in dño gloziemur. Qui in trinitate ꝑfecta gloziosus t laudabilis viuit t regnat in ſecla ſeclo⁹ Amen

Feria. vj. poſt q̃rtam dñicaz in q̃drageſima de contractibus vſurarijs t de ſecuritatib⁹ mercanciarũ t ꝺ varietate multiplici cambiorum. Ser. xxxix.

Jam fetet quatriduan⁹ ẽ Jo. xi. t in euangl. ho. Quadruplex nẽpe culpa h̃ tpe in ỹctib⁹ vſurarijs committi ſolet. Prĩa in eoz ꝓſenſu. ſcõa in eorũ opatione. tertia in eoz ꝓtinuatiõe. q̃rta i eorũ pſeuerãtia. Sz h̃ q̃rta ẽ que p fame corruptionẽ ſeu diffamationez in hoĩe cupido et auaro iam fetet qz q̃triduan⁹ ẽ. Ad compzmendũ aũt hũc fetorẽ circa hãc ꝓtractuum materiã tria ordinate ꝓſidẽm⁹. Prio q̃ñ in ỹctu ab vſura excuſat dubiũ vel piculũ. ſecũdo q̃ñ eſt mutuũ palliatũ. tertio q̃ñ lz cãbiũ.

Articulus primus vbi oſtenditur q̃ñ in contractu dubiũ vel periculum ab vſura excuſat.

Primo ꝓſidẽm⁹ q̃ñ in ꝓtractu ab vſura excuſat dubiũ vel periculũ et q̃ñ non. Ad cuius intelligẽnaz ante oĩa notãde ſunt tres regule.

Prima est hec. In mutuis veris vel interp̃tatis spe lucri p̃ncipaliter factis dubiũ seu periculũ a fenore nõ excusat. Ad cuius regule t duarũ sequentiũ regularũ intelligentiã pre notandũ est. q nulla p̃ditio seu circũstantia aliquẽ actum ex natura sua vitiosum excusare valet: nisi p̃m q ab eo rõnem vitiositatis remouẽ potest. Verbi gra. Osee .j. ait dñs ad oseam. Vade sume tibi vxorẽ fornicariã et fac tibi filios fornicationũ q fornicãs fornicabit terra a dño. Ecce licite ppheta fornicatur: nec ob aliã causam sibi licebat nisi q ex p̃cepto dñi fornicat⁹ est. Et iterũ cum hebrei in expoliatiõe egyptior̃ Exo. xij. excusant a furto: ex alia causa nõ est nisi q ex p̃cepto dñi. i. dei qui est dñs vniũsalis seu generalis vniũsor̃: res nõ suc facte sunt sue. sic in ꝓposito si dubiũ seu periculũ excusare debz crimen vsure vere vel interp̃tate h̃ non põt esse nisi qñ dubiũ vel periculũ virtutẽ haberet tollendi rõnem vsure vere vel interpretate. Sz q qñ in mutuis veris vel interp̃tatis sit p̃ncipaliter fiũt spe lucri vitiũ annexũ est: tõ dubiũ t periculum de sui natura a tali mutuo vitiositatẽ nõ tollunt vt patet ex de vsur. .c. nauigãti in p̃n. Secũda regula est dubiũ vel periculũ a fenore nõ excusat nisi apud lucrantẽ includat dñiũ atq; vsus rei piclitantis cum qua lucrat. Primo q̃dez dñiũ quia ex re sua hõ lucrari dz. Scõo vsum q vsus rei ex q̃ lucrũ puenit debet mediatim ad lucrantẽ ptinere. Qñq; igitur in mercãdi lucrandi actu piculũ merciũ vel pecunie nullo modo respectu actus mercãdi spectat ad ipsum p̃mũ mercantẽ siue tradentẽ sed solũ cu res tradite sunt tunc eoipso earum vsus et dñium quo ad actum illum mercãdi spectat ad solum illum cui⁹ piculo currunt. res eni perdit dño suo. Tertia regula ẽ h̃. periculum seu dubiũ a fenore nõ excusat nisi in ꝓtractu causa tpis non ꝓrij aliquid pl⁹ speratur. Huius regule rõ est q vbi semp p̃sumitur esse mutuũ verum seu interp̃tatũ cuz sit spe lucri ꝓpter incurrens tempus. Hec etiam regula satis ex p̃cedentib⁹ regulis patet: t etiã ex regula supposita in sermõe. xxx iij. arti. j. c. j. Igitur his p̃missis aduertẽdũ est q in ꝓtractu t in mutuo vero t interp̃tato q̃druplex dubiũ seu periculũ ptingere põt. Primũ est capitalis t non lucri. Scõm ẽ lucri t non capitalis. tertiũ nec capitalis nec lucri: ꝝrum capitalis t lucri.

Quando in contractu potest contingere periculum capitalis et non lucri: t quando est vsura et circa hoc ponũt q̃ttuor casus

Capitulum. j.

Primũ dubium seu periculum in ꝓtractu ptingere potest. s. capitalis t non lucri. Et de hoc ponamus q̃ttuor casus. Primus casus est si q̃s mercatori nauigaturo per mare tradat centum ducatos sic q si nauis cum capitali periclitetur non teneat sibi reddere capitale: si tamen in mercando amiserit semp sibi totuz capitale reddat. t si lucrat⁹ fuerit habeat p̃tem lucri t hec est vsura sicut ad litterã habetur hic casus ex de vsuris. c. nauiganti. Ratio autem quare ibi est vsura quia est ꝓtra p̃mam t scõam regulas. Nam licet capitale currat ad periculum tradentis q̃diu est i itinere vel in mari t sic p̃ illo tempore currat vt suũ: in actu tamen t vsu mercandi t commutandi currit solum ad piculum mercatoris cui traditum est t ideo respectu illius actus t vsus est ipsius mercantis. Ideo p talem actum ipsi lucrat sicut t soli ipsi perdit. In hoc etiam casu vt sepius alia ratio vsure ptingere solet. Nam prim⁹ pecunie tradit or non acciperet super se periculum maris aut itineris nisi pbabiliter p̃sumeret partez suam etiam cum hoc toto periculo tutiorem atq; vtiliorẽ sibi q̃ mercatori eo q rarius in mari vel in itinere amittunt q̃ per vsum cõmutandi t mercandi. Secũdo addamus alium casum. Verbi gra. Mutuat quis i venetijs centum vt inde centum t viginti recipiat in cypro hac p̃ditione adiũcta. q si i mari vel in terra denarij vel mercationes inde empte piclitentur debitor non tenetur reddere vltra medietatẽ. si vo non patiatur impedimentũ teneatur ad totum. Ad hoc dicẽdum p̃m hostiẽ. q talis ꝓtractus vsurari⁹ est. quia p̃m eum aut recipiens non expendit pecuniam illam t sic impium est q creditor ab eo exigit quod non habuit. aut expẽdit t sic p̃sumitur pecunia t efficitur alterius res eniz empta de pecunia illa efficitur debitoris quia pecunia sibi mutuata efficitur sua. ideo non debet creditor lucrum exigere de re debitoris qua vsus est t inde lucratus. Si vo quis obstet q hoc licitum videt q creditor in se periculum assumpsit. Dicẽdum q sibi imputetur quia susceptio talis periculi in nullo cum excusat. sicut supra in

p̄ma ⁊ in ſcḋa regulis patuit. Cōcor. Ray. et adhoc facit. c. nauigāti de vſuris. Addam⁹ tertium caſum. Verbi gr̄a. Recipit q̄s pecuniā vltra mare vehendā ⁊ ibidē reddendam p certo ſibi p̄tio ſibi p̄ſtituto nunq̄d cōmittit vſuras? Dicendū ꝑm Inno. ex de vſuris circa finē. q̄ nō cōmittit vſurā ſiue in ſe recipiat piculū qui portat eā ſiue nō: q̄ opari ſeu cuſtodire locatio ē. Idē ſentit Hoſti. nec eſt ꝯ aliquā regl'az ſup̄dictaz. q̄ nul'ū eſt lucrū Ait nihilomin⁹ Innocēti⁹ q̄ ibi nō accipit p̄ ciū tm̄ vt portet ꝫ negociator mutuo dat illā vt cū ea negocietᵏ tūc eſſet vſura: q̄ pecunie nullus ē fructᵘ ſi teneaᵏ in arca nec deterioraᵏ in vſu. lxxxviij. di. eijcies. Quart⁹ caſus addi p̄t puta i mercando capitale currit ad piculū tradēti: ita q̄ q̄quid mercādo vel alio inculpabili mō p̄daᵏ p̄dit̄ tradit̄ori ipſi⁹ capitaᵏ. lucrū aūt fixū eſt ⁊ i tali caſu certū eſt q̄ mercator cui capitale traditū eſt emit totū futurū lucrū capitalis p̄dicti tāto p̄cio q̄tuz p̄babilitas futuri lucri cum vtilitate p̄pria poſſet rōnabiliᵗ eſtiari. Talis q̄dē p̄tract⁹ ꝫ q̄ſdā illicit⁹ ē tū ꝫ Gerar. abdonēſeꝫ licite fieri p̄t ⁊ ꝫ multiplici rōne. Prio rōne piculi. ſcḋo rōne lucri. tertio rōne vitādi dāni. Primo rōne piculi. Nā in tota mercatiōe fienda ex ꝫ capitali capitale ad piculū tradēti currit. Scḋo rōne lucri. q̄ totū lucrū p̄uenturū eſtimeᵗ p̄babiliᵗ aliquē valorē ꝫ q̄ p̄t aliq̄ p̄cio iuſto eſtiari. ⁊ p ꝓſeq̄ns etiā iuſte vendi Tertio rōne vitādi dāni. q̄ iſte q̄ dat ſuū p̄p̄ um capitale iuſte p̄t inde exigē intereſſe. Idez patet a ſimili. Deᵗ enī q̄ aliq̄s tradit equū ſuū ad ſeptimanā ſub p̄cio cōpetēti ⁊ p̄ducat eum i p̄lijs ⁊ alijs ſibi neceſſarijs. tādē ille cui equ⁹ tradit⁹ ē emit totū futuꝝ lucꝝ annue p̄ducti onis eq̄. ſicut enī ꝫ licite emi p̄t ita ⁊ ibi. Credo igit̄ q̄ rōne ꝯct⁹ ꝫ nulla cōmittaᵗ vſura: niſi ꝫ fieret i fraudē vſuraꝝ. ita q̄ illud capitale nō eſſet vere ꝑm rē traditū p capitali: ꝫ poti⁹ p mutuo ⁊ ad vſurariū lucrū. Qz tūc eſſet ꝯ primā regl'am'cū eſſet ibi mutuū inēptatū ⁊ p ꝓſeq̄ns eſſet ꝯ ſcḋam regl'am quia apud lucrātē p̄ueniret lucrū de re cui⁹ non hꝫ dñiū nec vſum.

Qz q̄nq̄ nō in cōtractu cadit piculū ſeu dubiū lucri ⁊ nō capitalis ⁊ q̄nq̄ ibi ē vſura. Cap. ij

Ecūdū dubiū ſeu piculū in ꝯctu ē lucri ⁊ nō capitaᵗ. Vñ q̄ncūq̄ capitale alicui traditū eſt ipſi tradēti certū ita q̄ i oēm euētū totū ſibi reddēdū ſit. tūc q̄dē non ſufficit incertitudo lucri. Et de ꝫ ponim⁹ tres caſus. Prim⁹ caſus ē. ſi dicat trado tibi cētum ducatos mihi oīno reddēdos ⁊ ſi inde lucrat⁹ fueri tantuz daᵇ mihi de lucro vel q̄tū tibi placebit. Si vo nil lucrat⁹ fueri nihil mihi daᵇ niſi capitale receptur⁹. Rō eſt q̄ capitale non currit ad piculū primi tradēti: q̄ ē ꝯ duas primas regl'as. ſi talis q̄dq̄ p̄cipit de lucro ꝫ Bal. exiſtimat ſortē. non eſt eni ꝫ ſocietas nec ex forma ꝯctus nec ex nā. nō ex forma q̄ ē p̄tractus mutui. nec ē ex nā: q̄ ꝯ naturā ſocietatis q̄ vn⁹ caput ſaluū ⁊ ali⁹ caput fractū. ff. p ſocio. l. min⁹. Et id q̄ legiᵗ ex de dona. inter vi. et vx. c. p vſas. Debet intelligi q̄n pecunia daᵗ ad p̄tē lucri ⁊ dāni: q̄ tūc ꝯct⁹ licitus ē. Hec ille. Scōm etiā glo. in. c. plerīq⁹. xiij. q. iij. talis ꝯctus vſurari⁹ ē. Quidā autē dicūt eſſe licitū ⁊ ꝫ ex vi pacti. q̄ ꝯct⁹ ex legꝫuētionē recipiūt ex de regl. iuſ. ꝯct⁹ lib. vj. Azo. Sñ ⁊ Accurſi⁹ ⁊ multi doctores et meli⁹ ꝯriū tenēt in. l. ſi nō fuit. ff. p ſocio. q̄ talis nō eſt vſura ſocietas cū ſit ꝯ ei⁹ nām. ſocietas eni vt. j. patebit q̄dā fraternitas ē. ff. p ſocio. l. vex. j. Rub. Quare ſequiᵗ q̄ tale pactū nō ſit p̄ter ꝫ ꝯ nām ꝯct⁹ Vñ non valet ex de p̄ca. c. vltī. eo p̄cario cū ſocietas ſit q̄daz ius fraternitaᵗ vt in p̄allegl. l. vex. Et ꝫ eſt rō ſpālis q̄re ex vi pacti talis ſocietas valē non p̄t: q̄uis in alijs ꝯctib⁹ pactū oppoſitū teneat. Scōm eni Hoſti. licet nō de iure ſocietatī ſed ex vi pacti talis ꝯct⁹ licit⁹ dici p̄t: nihilomin⁹ nec ē oīno equ⁹. iō in aiarū iudicio cōſulit q̄ ſi is q̄ pecuniā recipit ipſam fortuito caſu amittēt is q̄ illi dedit ei remittat. Inſup ſcḋs caſus ponaᵗ: vtputa vidua q̄dā credit mercatori cētū ducatos cū inſtō q̄ reddat ſibi dimidiū vel duas p̄tes lucri abſq̄ oī piculo capitaᵗ: inrēdit tū firmiᵗ apud ſe q̄ q̄uic q̄d de capitali debito mō mercādo p̄deret ſibi ⁊ nō mercatori p̄deᵗ. ſed ne ꝺcipiaᵗ a mercatore ꝫ illi nō mānifeſtat. Queriᵗ nūc an talis vidua vſuraria dici poſſet ⁊ an ſatiſfacē teneaᵗ q̄cq̄d inde lucrata ē. Ad cui⁹ q̄onis riſionē tria p̄notāda ſunt. Prio notāduz eſt q̄ talis vidua tradēs capitale ſibi ſub tali forma mortaliᵗ peccat. Qꝺ patet triplici rōne. Pria ē q̄ ſeipſam cozā illo mercatore diffamat: ⁊ etiā cozā oīb⁹ ſcientib⁹ ꝫ factū. ⁊ eoipſo dat eis occaſionē ſcādali vel exēplū ſcādalizandi q̄ꝺ eſt ꝯ illud apli. j. Timoth. v. Ab oī ſpē mala abſtinete vos. Scḋa q̄ facᵗ op⁹ ex ſuo genē criale ſaltē q̄ ad ꝫ q̄ expōit illū piculo p̄dēdi ⁊ reſtituēdi ipz capitale. ſic eni ex

ponere aliquē piculo mortis vel pcipitij īten-
dēdo ipsum pseruare ab ipsa morte vel
a pcipitio: nihilomin⁹ grauiter peccat. sic eti
am est in proposito. Tertia quia dat occasio
nem si ipsa puenta insperata vel subitanea
morte decederet q̄ sui heredes vel q̄ talis
ctus i robore suo manerz. q̄ si pderēt totū
vel ps capital nollēt nec pcipere tale dānuz.
Scdo ē notādū q̄ tal mulier saluo sp melio
ri iudicio restituē nō tenet cōpetēs lucrū in
de acceptū. qđ sic pbat. nā act⁹ morales to-
tā rōnē sui mortis hūt a volūtate actu a q̄. s.
causant. Ita si idē act⁹ a bestia fieret seu ab
amēte vel a q̄cūq̄ nō hūte vsuz rōnis nihil
penit⁹ hret de rone morali. qz ḡ exterioz tra
ditio istoz cētū ducatoz manat a ctia volū-
tate interiori forme ct⁹. qz vult firmit̄ q̄ ca-
pitale illud currat i mercatiōib⁹ ad dānū su-
um sic ad suum lucz. cuius exteriori ctu ad
cautelā exp̄mat ctiū ne. s. mercator ille ficte
vel indebite pdat sibi debitū capitale. iō tra-
ditio exterioz vt ex tali volūtate pcedēs rea-
lit̄ a vitio vsure segregat illā z capitale sic tra
ditū realit̄ currit ad piculū vidue q̄ dedit ad
illud z iō realit̄ currit vt suū. Tertio p̄notā-
dū est q̄ illa mulier pcauē tenet ne ex sua re-
pētina morte seu subtractione mercator ille
dāmificet. ppt̄ pactū vel instm̄ p̄mo pfectuz
et ne etiā p⁹ casualē z inspatā mortē tal ctus
aparcat i scādalū hūt sciētiū. Ad cui⁹ casus
intelligētiā fac distinctio posita i scd̄n. arti. c.
i. in. iij. cāu z etiā alia distictio posita. s. ser-
mo. xxxvij. arti. iij. c. iij. Tertius q̄z hūdat
casus. Verbi gra Rolādus tradidit ipi guil
helmo cētū florēos ad fidelit̄ opādū i tali ar-
te seu i tali mercatiōe z hūt vsq̄ ad ānū cū tali
adiecta pditiōe. q̄ i fine āni si q̄d lucrat⁹ fuerit
totā sortē ac triplicē lucri sortē ipi rolādo de
beat pstāre. Si vo supuenerit dānū ipse ro-
landus dānū triū ptiū z ipse guilhelm⁹ dā-
nū quarte ptis debeat sustinē q̄d iurī. Dicen-
dum q̄ talis ctus illicit⁹ ē. Cui⁹ rō est. Quia
si ptingat talē pecuniā seu illa q̄ ex ipso sunt
empta dīno iudicio ꝑciliari. ipse guilhelm⁹
debitor q̄rte ptis sentiet dānū qz q̄cq̄d ptigat
q̄rtā ps sortis ipsi rolādo creditori reddēda ē
iō q̄cq̄d ipse rolādus psequit̄ de lucro de il-
la q̄rta pte q̄ nō hūbet piculo ei⁹ vsurariū ē
Qđ aūt recipit de triplici pte z q̄ ptinēt ad ei
us piculū licitū est. Erit aūt tal ptract⁹ licitus
si addat in pacto q̄ si ad dānū siue piculū il-
lius aut nūcū sui culpa eucnerit q̄ ad ipsum
rolādū integlit̄ ptinebit. nihilomin⁹ tale dā-
nū rolādus a dicto guilhelmo nō tenebit ac
ceptare nisi rolād⁹ p tres fideles vel alit̄ ꝑm
regl̄as iurīs de hūt tū p-
dicta itelligi ꝑm debitū eq̄tatis. nā q̄ deductis
estimatiōib⁹ laboris ipsi⁹ debitoris z expeñ. fa
ctis de bonis eiusdē in illa mercatiōe vel ar-
te facta diligēti examiatiōe z computatione
supesse repit̄ illud diuidendū est.

Qz in ctu q̄ñcz uō cadit du-
biū seu piculū capitalnec etiā lu
cri z de securitatib⁹ q̄ fieri solēt
in mercanciis depositis. Ca. iij

Tertiū dubiū seu piculū est in ctu
nec capitalnec etiā lucri. Sic ptin
gīt i mālfestī vsurī. Insup q̄dām ō
ptingē solet bis q̄ se curāt mercā-
cias suas z in depositī. Et circa hūt dubiū seu
piculū distingui pñt q̄ttuor varie securitatesī
Prima est tolerabil. scda ē culpabil. tertia
est variabil: q̄rta ē execrabil. Pria ē securi-
tas tolerabil z vt clari⁹ de hūt casu rei casus i-
notescat. sciendū q̄ i facto tal occurrit casus
Mercator q̄dā mittit p mare seu p terrā ali-
q̄s mercācias z nolēs se piculo totalit̄ expo-
nere q̄rit aliquē qui de pdict̄ mercib⁹ factat
ei fidelē securitatē. videlz q̄ si ali q̄ peāt de p̄-
dictis oib⁹ satisfaciat. hmōi aūt suscipiēs in
se piculū tale cū mercatore conuenit māualiter
recipe certas pecunias p q̄libz cētenario va
loris ipsarū mercāciaz. Vertit nūc in dubi-
um an talis securās posset inde licite suscipe
tale lucrū. Et saluo meliori iudicio videt di-
cendū q̄ sic z hūt maxie ppt̄ tria. Pzio ppter
pditionē locatiōis. scdo ppt̄ cessationē sortis.
tertio ppt̄ exp̄imētationē cōis vtilitatis.
Pzio q̄dē ppt̄ pditionē locatiōis. Pla videt
esse ctus locatiōis q̄si illi securatori locet cō-
ductionē dictarū merciū vsq̄ ad talē locum
suo piculo z cū eq̄ mercede. z q̄cq̄d dat p lo-
cato merces ē nō vsura. Sz obiciūt q̄dā di.
c. nauigāti ex de vsurī. Rñdeo qz id cū hūt ca-
su effectualit̄ idē esse videt. Videor enī q̄ ti-
bi mercāti p̄dictas mutuā merces z p eo q̄
suscipio i me piculū pcipio aliq̄d vltra sortez
Ex q̄ videt q̄ hūt sicut ibi cōmittit vsura. Ad
hūt dicēdū. q̄ p̄dictū. c. nauigāti. loquit̄ in ca-
su multū diūso. nā receptū vltra sortē de q̄
oz ibidē mutuo directe decernit in q̄ oīno su
perabūdātia phibet. vt. xiij. q. iij. c. si qs
oblitus. z. c. sequenti. sed in casu isto nō sic.
Non enim propter mutuum quod ibi non
est sed ppter factū. i. propt̄ securitatē quā fe
cit de mercib⁹ aūdict̄ recipit tale lucrū. Se-

cūdo talis ꝓct⁹ licit⁹ ē ꝑ ꝑt̄ cessationem sortis. Non est contra primam ⁊ secundam regulas. quia nō est ibi mutuum cum non sit ibi sors. ꝙ nō pōt dici q assecurās lucrū recipiat vltra sortē sine fundam̄to nullū edificium durat. j. q. j. cum paulus. Ad esse enī vsure oportet intuenire sortē ⁊ ampli⁹ vltra sortez vt patz. ē. serm̄. xxxiij. arti. j. c. j. Sic ad esse cuiuslibet entis duo sunt nccia. s. suba ⁊ forma. ex de spō. tua nos. Tertio videt eē licitus talis ꝓct⁹ ꝑt̄ exp̄imētationē cōis vtilitatis. eo q inde sequit reipublice cōe bonū et vtilitas mercatoꝝ. Multe ei mercatiōes fieri pñt ⁊ fiūt q̄ cessarēt si nō reperirent tales assecurātes. Scōa ē illicita securitas culpabilis. qz illicita ē. Hec tali mō ꝓsueuit fieri. tu mutuū suscipis ab alīq̄ aliquā pecuniā quā tu eges ⁊ ego satisfacio ꝓ te vel ad h̄ scptā securitatē facio creditori tuo cum h̄. i. pacto q ego habeā a te vnū vel duos florenos ꝑ cētenario de tali securitate quā ꝑ te facio. Talis q̄dem ꝓctus duplici rōne illicit⁹ esse videtur. Primo qz ē ibi mutuū indirectū. scōo qz ibi cessat piculū. Primo qz ibi cadit mutuū indirectū eo q assecurās stat ibi loco mutuātis et fit ꝑ duas ꝑdictas ꝑmas regulas. Preterea assecurās ē ibi ac si mutuādo ad certū tps cū additiōe duoꝝ vel triū ꝑ cētenario suā pecuniā rehꝫet. paria enī videret creditori satisfacere aliq̄d ꝑ h̄ recipiēdo a creditore ⁊ mutuare recipiēdo aliq̄d vltra sortē Scōo h̄ licet qz ibi cessat piculū eo q fit sine piculo assecurātis. nam si me ꝓstituo debitorē creditoris tui ꝑ h̄ accipiēdo vnū vel duos florenos et ꝓtingat me tuo soluē creditori tu mihi restituere obligaris tanc̄ me⁹ debitor vere sortis. Et sic patz q sum secur⁹ ꝑ regulas in ꝑncipio huius sermōis declaratas. Iō qō pl⁹ das vsura videt eē. Qz vt dictū est idē effectualit esse videt ac si tibi antea mutuassem cum pacto recipiēdi ꝑdictū lucrū. Sz si h̄ ꝓcedit cū ꝑ te tuo creditori solui c̄ꝫto ampli⁹ si ei si soluo Nēpe effectualit eo q si tu debitori solvis liberas me. Qō nēpe iō est ac si mihi soluenti restituisses ꝑ eo mihi dedisses vnū vl duos florenos. nec rō dictat q meliōris debeam eē ꝑditiōis cū nō soluo c̄ꝫ cū soluo sic ꝑdictū est. Sz obstāt q̄dā dicētes q istud lucrū nō recipit mutui rōne sed tal ꝓctus ē potius vēditio crediti mei ad qō acq̄rēdū ⁊ cōseruandū subij ac subeo multas expēsas sic in mercantib⁹ q̄tidie pz qz ⁊ si ꝑ te creditori tuo nō soluo nihilomin⁹ teneri mihi ad ea. Ad qō dicendū q talis vēditio crediti cum hmōi lucro nō pōt fieri cū actu illicito. i. cum mutuo indirecto sic in ꝑdicto cāu ꝓtingit fieri. Est igit talis i foro ꝓscie sibi⁹ ⁊ fic⁹ satisfacto⁹ ⁊ ictor. ⁊ ad satisfaciendū singlariter obligat⁹ ⁊ i foro eccl̄ie posset ad satisfactionē cōpelli p̄z q̄dā. si fic⁹ satisfactor ⁊ ver⁹ creditor ꝓbare tur. Tertia ē securitas variabilis sic̄ patz in deposito. Tū pone. Qz deposui pecuniā apud camp sorē sine aliq̄ pacto Tal aūt cam psor negociat cū pecunia mea ac reddet mihi decē ꝑ centū q̄d iust. Dicunt q̄dam q aut ego deposui cū spe lucri ⁊ tūc est vsura. aut ꝑncipaliter sine tali spe ⁊ tūc secus ē. ⁊ tūc stat dicto meo qz h̄ q̄o de ꝓscia est. Sz ꝑm Bal. de parusio dicēdū est q aut deposui cū spe tūc qz illicite vsus ē pecunia mea deposita ei tō oē lucrū inde ꝓueniēs mihi restituē obligat: qz ex re mea locupletior fact⁹ ē ar. ff. de negl. gest. l. q̄ sine vsuris. Aut vsus ē licite qz deposuerā ad nūm ⁊ tūc aut dat ex libalitate aut ex eq̄tate aut ex nccitate. Primo si dat ex libalitate sciēs se nō teneri retribuere mihi aliq̄d ⁊ tūc si a ꝑncipio nō habui animū fenerādi licite possum recipe ⁊ retinē qz mera donatio ē. Scōo si soluit credēs ex se q̄dam eq̄tate teneri q̄ sepe ad restituēdū mercātes mouerit ⁊ tūc ē idē dicēdū. Tertio si ex nccitate qz. s. credebat se vsurarie obligari cū nō obligaret tūc etiā licite recipe possum si etiā a ꝑncipio nō habui animū fenerādi alias illicitū esset recipe q̄c̄ꝫ. Nā obligatio antihidotoꝝ iustā pat receptionē ꝑ errorē soluti. vt. ff. de fideiuss. l. si testis. §. j. nisi eēt error facti vt qz putabat ꝑ suū ꝓcuratorē esse ꝑmissum cū tū nō esset: qz tūc nec de iure iudiciali nec de iure ꝓsciētiali illud restituē possum Sz de deposito aliq̄d dicet in. iij. seq̄n. arti. c. ij. Quarta aūt securitas execrabilis dici pōt qz scilicet cū eā etiā ois mānifesta vsura execrabilit freq̄ntat. Vtputa si q̄s mutuās centū ducatos velit inde aliq̄d vltra sortem hre qz nō ibi iuta securi sunt sic si illos hret in arca: imo mutuādo multi picul' amittēdi exponit eos nō excusat ꝑ tale piculū ab vsura. Sic q̄dē h̄ cāu nihil a rōne ⁊ natura mutui differt vel saltem sic sibi inseparabilit ꝓnexum ē q nō plus habeat de rōne vēdibil' c̄ꝫ habeat mutuū in c̄ꝫtum mutuū. Idē pinde est ex piculo hoc lucrari sicut lucrari ex solo mutui actu. Nam ⁊ si mutuās tante dem̄tie esset q absq̄ oi securitate pigneri vel testimonij aut scpture mutuū daret cum exp̄ssa pactione vsure ⁊ si de rehabēdo sortē nō tm̄ vltra sortem in piculo remanet ⁊ tamen tale

piculum eum ab vsura nō excusaret: qz agit ꝓtra ꝓceptū dñi Lu. vj. dicēs: Mutuū date nihil inde sperātes. Preterea p̄ piculū nō tollit ius idemptitatī ipi pstitoꝛi: qz receptoꝛ tenet sibi ad oīmodā idemptitatē ꝛ ad restituendū plene eqle. Iniquū aūt est ipsuz ad reddendū obligari. Item manifeste patet qꝫ est ꝓtra duas regulas in p̄ncipio huius sermonis posītas.

¶ Qꝫ in cōtractu cadit qñqꝫ p̄piculū seu dubiū capitalī ꝛ lucri et etiam pōt esse in casu ibi vsura.

¶ Capitulum. iij.

Quartū dubiū ꝛ piculū est capitalī et lucri. ꝛ tū potest ibi esse vsura. Verbi gꝛa cum quis mutuat centum ad decem ānos ita qꝫ si infra decēnium moꝛtuꝰ fuerit alter ipsoꝝ liberatꝰ sit q̄ debitum accepit a debito ꝛ mutuo. Si ꝛo supuixerit quilibet illoꝝ dabit qui mutuū accepit cc. ei qui mutuū dedit in tali casu vsura ē. qz tale piculum ſm Alex. lomb. nō excusat. nā talis ꝓtractꝰ non tendit ad eqlitatē iusticie: cum hec supabūdantia nec ex laboꝛe. nec ex vsu rei ꝓprie nec recōpensatiōe alterius rei reducit ad eqlitatē iusticie. Periculū autem nō excusat vbi causa tpis aliqd plus accipit. Sed vbi nō causa tpis supabūdantia accipitur tūc rōne dubij vel piculi excusare nō pōt sez qñ incidit dubiū ex natura rei. Qñ autē excusat dubiū satis dictū est. ſ. ſerñ. xxxiij arti. j. q̄ſi p totū in trib⁹ regulis. Et melius in p̄ti arti. in alijs tribus regulis. ¶ Scōs casus talis ē. Statuit ciuitas p cōmunitatī vtilitate qꝫ q̄cūqꝫ ciuis hūs vel habituꝰ est filiā si infra annū natiuitatī ipsi⁹ ꝓducte tradit cōmunitati. lxx. ducatos cuz filia ꝓuenerit ad annū. xv. rehabeat a dicta cōitate q̄ngentos ducatos vt nuptui filiam tradat. Si ꝛo filia ante. xv. annū defuncta fuerit p̄dictus ciuis antedictos. lxx. ducatos amittat. Querit an rōne talis piculi seu dubij licitus sit ꝓtractꝰ Dicendū qꝫ non. Quia est ꝓtra iusticie eqtatem. Qđ patet triplici rōne. Primo qz sicut supius dictum est in mutuis veris vel interp̄tatiuis spe lucri p̄ncipalit factī dubium seu piculū a fenoꝛe non excusat sicut patet ex de vsu. in. c. nauigāti. et i. c. in ciuitate tua. Itē ſm doc. Usura est lucrū ex mutuo p̄ncipaliter intentū. Et iterū. xiiij. q. iij. i. c. plericqꝫ dictū est. Usura est quicqd sorti accidit. Qđ q̄dē sicut manifeste apꝛaret ꝓtingit in p̄dicto casu. Preterea si talis mutuasset tali intentiōe et pacto alicui pticulari psone vsurā vtercqꝫ cōmisisset. Multo fortiꝰ vsura cōmittit talit mutuādo cōitati: cū magis teneat subuenire ei in necessitatibꝰ suis q̄ꝫ alteri singlari psone. Nā cōe bonū p̄ferēdū est bono pticulari. vnde Augꝰ. ait. Cōia ꝓprijs ꝛ nō ꝓpria cōibꝰ anꝑponas. Et in aut. res qui. cōia de legi. Et exī de postul. p̄la. c. bone. Scōo qz apud tradentem p̄dictos denarios nō remanet ipsoꝝ dñiū neqꝫ vsus vñ iuste lucrari possit. Nam sicut ex dicti in p̄ncipio p̄sentis sermōis patet dubium aut piculū a fenoꝛe nō excusat: nisi apud lucrantē includat dñium atqꝫ vsus rei piclitāti cum qua lucratur. Nempe ex re sua non ex aliena hō lucrari debet. Insup vsus rei ex quo ꝓuenit lucrū debet mediate vel imediate ptinē ad ipsum lucrantē: que duo nō ꝛcurrūt in p̄fato casu. Nam dñium ꝛ vsus dictoꝝ denariorum transierūt in cōitatem. Tertio qz causa tempis non ꝓpriꝫ aliqd plus speraī. Naz sicut ex p̄cedentibꝰ patet piculū seu dubiū ibi ꝛcurrens: non ꝓuenit ex natura rei sed ex tpe tm̄ qđ non est tradentis sed ipsi⁹ cōitatis. Preterea tale lucrū non ꝓuenit ipsi tradenti ex ipsius industria aut ex eius laboꝛe nec insup ex eius solertia ꝛ solicitudie eius aut ex recompēsatiōe alteri⁹ rei. Uñ tale lucruz possit reduci ad iusticie equitatē: sed tm̄ ꝓuenit ex tpe qđ est ipsius cōitatī ꝓpterea talī ꝓtractus vsurariꝰ est.

¶ Articulus. ij. qꝫ in varijs cōtractibꝰ p mutuū palliatū vsura committi solet.

Secūdo ꝓsidēmꝰ qñ est in ꝺctu vsura p mutuū palliatū. Pōt aūt vsurariū mutuū q̄druplicit palliari. Prio in ꝺctu emptiōis. ſcōo in ꝺctu locationis. tertio in ꝺctu societatī: q̄rto in ꝺctu cōmissiōis. Et in oibꝰ his ꝺctibꝰ cadere potest vsurarium crimen.

¶ Qꝫ in ꝺctu emptiōis ꝛ cōmutatiōis p mutuū palliatū cadere potest vsura. ¶ Cap̄. j.

Primo ꝛo pōt esse mutuū palliatū ꝛ vsurariū in ꝺctu emptiōis et cōmutatiōis cū. ſ. fit in fraudē vsurarum. Circa quod ꝓsideremus ad presens sex casus. Primus casus est de emptione ad redimendū. Verbi gꝛa. Emit quis agrum satis mineꝛi p̄cio q̄ꝫ valeat sub tali conditio-

ne q̄ post q̄nq̄ vel sex annos siue q̄cunq̄ placuerit venditori pro eodē precio reddat ei illum agrum. Circa hunc casum tenēduz est q̄ emptor sub specie emptiōis p̄cij agri mutuare intēdit: ꝛ ꝓpter tale mutuū lucrifacere ānuos fructꝰ agri vsura est. licet ab ecclesia ꝑm Arch. ex hꝭ ꝓdemnarij nō pōt. Sed si hoc nō facit in fraudē licitꝰ est ꝓtractꝰ scōz eundē. De hmōi enī dolosa intentiōe p̄sumi pōt q̄ tria sig̃. Primū signū est q̄ precij q̄ tūc datur modicum est respectu valoris rei. Scōm est q̄ aliq̄d soluit vltra receptā summam, puta res fuit vēdita p centū florenis ꝛ ponit in pacto q̄ si venditio rescindat solui tur. xxx. Tertiū signū est q̄ emptor solet exercere vsuras ꝛ vsurarios p̄ctus: ꝛ maxime ꝓsimiles vsurarij emptores. Probant autē hec ex de emp. ꝛ vendi. ad nr̄am. de pigñ. illo nos. Quartū signū pōt addi. s. q̄ fit contractꝰ emptiōis cū pacto de reuerēdo infra decēniū annū ita tñ q̄ infra q̄nquenniū instrumentū reuēditiōis nequaq̄ facē teneat Scōm Hostien. et Jo. an. in nouel. talis cōtractus vsurarꝰ estimat. Quidā tñ dicūt q̄ pauciora sig̃ requirunt ad hꝭ in foro iudicali. Est nihilominꝰ adūtēdū q̄ si emptor agri simplici intentiōe illū emit ꝛ p̄cio iusto semp paratus illū restituere si venditor voluerit redimere agrū non est ibi vsura: q̄ nulla interuenit ratio mutui sed sola emptio pura ꝛ simplex. p ꝓtrarias ꝯo circūstantias atq̄ sig̃ de simplici intentiōe p̄sumi pōt. In iudicio aūt aie standū est in his ꝓscientie ꝓfitentis se puram ꝛ simplicē intentionē habuisse. Secūdus casus ē cum fit ꝓtractus vēditiōis hꝭ pacto de redimēdo infra decēniū ita tam q̄ q̄ñ q̄nquēniū instrumentū reuēditiōis nequaq̄ facere teneat. In hoc casu ꝑm Hosti. eoipso detegit ipsa fraus vt ipse nōt ꝛ pꝰ eū Jo. an. in. c. ad nr̄am. ex de emp. et vendi. in nouel. Et sic patet q̄ est vsura. Tertiꝰ casus pōt addi. Verbi gra. Emēs equū aut bladū aut fructꝰ agri tam seminati miori p̄cio q̄ ꝓbabilit valeat vel q̄ aliter tunc esset empturus vel habitur⁹. p eo q̄ soluit p̄cium p̄sq̄ recipiat rem emptā: cōmittit vsurā. Rō huius est q̄ emptor p q̄ndam rationez mutui credit precū venditori ante rei empte receptionem. Constat autem q̄ ex natura emptionis seu cōmutatiōis non tenet precū rei empte tradere anteq̄ rem emptaz recipiat. Nam oēs cōmutatiōes, sibi inuicē pariter ꝛ ad paria obligant. Quia ergo ꝓpter mutui rationē ibidem intercedentē quasi pro precio mutui accipit seu ꝓtinet aliquam partez debiti precij rei empte. Quartꝰ casus ē cū quis sub specie cōmutatiōis bladi p blado ante messes tradit alteri bladum vetus vt messibus recipiat nouū: ꝛ prevalens vsurā cōmittit. ꝑm Goff. Ideo dico p̄ualens q̄ illud vetus seruatum vsq̄ ad messes tñ, pha biliter valuisset q̄tum nouū pro illo receptum: non est ibidem vsura sed potius equalitas dici potest etiam q̄uis prestitor reperaret ex hoc aliquā vtilitatē renouatiōis sui bladi ob quam causam posset diuti⁹ ꝓseruari. Et hoc quidem est iustum. Nam si ego sine tuo damno ꝛ p̄iudicio aliquā ꝓsequor vtilitatem: non ex hoc sum tibi inustus aut iniurioſus. Si tamen ante messem venditur⁹ erat illud vetus sed mutauit alteri ad p̄ces tunc debet ꝛ potest inde habere eq̄alens p̄cium quod tunc inde habuisset si illud tunc vendidisset. Ad habendā autem intelligentiam discretam in dicto casu et in ꝓsimilib⁹ ei distinguendū est. Quia aut est verisimile q̄ res mutuata non erit p̄cioſior tempore solutionis aut hoc probabilit dubitatur. Si ꝓmo modo tunc aut mutuās seruatur⁹ non erat rem quam mutuo tradit sed interim cōsumptur⁹: aut erat seruatur⁹. ꝛ tunc creditor aut aufert debitori libertatē liberādi: et tunc est vera vsura. In his enī casibus lex onerare voluit: ꝛ onerare debitorē. Aut tale libertatē non aufert debitori ꝛ tunc nō est vsura: imo mereri potest si bona intentione ante termini debitorē requirit vt soluat ne. s. grauius onerēt. Si enī habet intentionem corruptā ꝛ dicit debitori q̄ potest vsq̄ ad tempus mutuū retinere vt se a dāno releuet. Licet enī non auferat facultatē se liberandi tunc: ꝛ si non cōmittat in hoc vsuram nihilominꝰ peccat. Si autem scōo mō tunc ibi nullum mutuū erit vt patet in. c. fi. ex de vsuris. Talis distinctioꝰ maxime in foro penitentie, innitit equitati. Ad hoc facit alia distinctio Scoti que copioſior est ꝛ potior. ē. sermone. xxxiij. arti. j. c. iij. Quintus casus est de eo qui vendit frumentū vel vinum pro precio q̄d in instanti currit: cum hoc q̄ si plus valeat vsq̄ ad pascha vult q̄d illud plus sibi detur. Si ꝯo valebit minus non iō vult q̄ precium suum minuat. Scōm enī Hosti. talis vsurarius est. C. de sol. l. penl. ff. ō dā. infec. l. que bon. §. si quis. Et hoc nōt Arch. xxiij. q. iij. §. j. ꝛc. Sextꝰ casus est de eo qui tpe messiū vel vindemiarū emit frumentum vel vinum vt tot mēsure pascali tpe sibi

reddant. Talis enī ℞ctus vsurari⁹ est. xliij. q.iij.c.vsura. Scōm enī cursum regionis et cōem opinionē tūc tp̄is talia charioza sunt. Talis aūt opīno estimāda ⁊ ponderāda est ex de sepul.certificati.ff.ó flūi.l.j.in p̄n. Nec obstat q̄ q̄nq̄ ꝓtrariū accidit q̄ ad ꝫ nō aptantur iura.ff.de leg⁹.l.nam ad ea. Et.xliij. di.erit aūt lex. Qui ꝓtrafecerit in foro p̄sciētie ad satiffactionē inducēdus est. ex de vsu. p̄suluit.et in.c.in ciuitate. Clericis aūt talis ꝓtract⁹ oīno illiciti sunt.lxxxviij.di. p totum ex nē cle.vel mo.tē.c.j.et.c. scōm institutā.⁊ ex de vi.et ho.cle.cū ab oi. Hec notat Hosti. ex de vsur⁹.c.vlt⁹.

Qui in ℞ctu locatiōis interuenire p̄t mutuuz palliatum ⁊ vsurariū lucrū. Capitul. ij.

Secūdo etiā p̄t esse mutuū palliatum ⁊ vsurariū lucrū in ℞ctu locationis. Vtputa si locator estimat valorē rei locare ⁊ locat eā hac cōditione adiūcta q̄ q̄litercūq̄ p̄dak vel deteriorek vult eiusdē p̄cij rem suam recupare hoc q̄dem fit in fraudē vsurarū q̄ res estimata intercidit loco pecunie .nec vera locatio ē quia locator rem suo p̄iculo tradit ꝓ qua cōstituik sibi merces. Dicik enī locator q̄ rebus suis p̄mittit aliquē vti interueniēte mercede competēti aut p̄uenīēti. vnde si p̄mitto te vti domo mea mercede p̄uenīēti: tunc ego dicor locator ⁊ tu p̄ductor ex de loca.et p̄du.c. j.et.c.ꝓterea. Est nihilomin⁹ adūtendū q̄ locatio aliq̄n dicik firma.ex de loca.et p̄du.nostra noū. Fit q̄nq̄ impetuū aliq̄n ad certuz tp̄s ⁊ si moriak p̄ductor infra certū tp̄s ei succedit heres. Secus aūt est in vsufructu qui q̄dem p̄sonalis est ⁊ morik cuz p̄sona. Est insup alius ℞ctus q̄ fm glo. ex de loca.et p̄du. c.potuit est medi⁹ ink locationē ⁊ venditionem q̄ emphyteoſ noiak.de q̄ habek in dcō c.potuit. Talis ℞ctus in ꝫ accedit ad venditionē.q⁹ q̄n celebrak aliq̄d dak quēadmodū in venditiōe datur p̄ciū.sed nihilomin⁹ differt ab ea q⁹ p venditionē dūiū ipsum transferk:sed in hoc ℞ctu dūs retinet sibi dūiū.q̄pter magis videk accedere ad naturā locationis q⁹ sicut locator sibi dūiū retinet ⁊ annis singulis aliq̄d recipit:ita ⁊ hic q⁹ emphyteota in singulis p̄uentū canonez.i. censum soluit. Emphyteoſ est nomē grecū ⁊ est idē q̄ meliorario in locato. Nā antiq̄tus sterilia tūi p hun c ꝓtractū p̄cedebant ⁊ meliorationes receptoꝝ erant. Demū p̄missum est fieri de sterilib⁹ ⁊ fructuosis. p̄sistunt autē tm̄ in rebus solis. Quidā hunc ℞ctum vocant datio ad liuellū bellū. Sciendū est enī q⁹ possessio certe ecclesie in emphyteosim de nouo ꝓpetuū non potest dari ex de re.ec.nō alie. c.nulli. Si tamen possessio ipsa p⁹ emphyteotica erat ⁊ libere ad ecclesiā p̄uenit poterit etiam alteri impetuuz in emphyteosim dari hoc tamen cum grano salis,p̄ut habek in.c.ex parte ex de feu.

Q⁹ in contractu societatis p̄t interuenire mutuū palliatū et vsurariū ⁊ q⁹ talis contractus p̄t tripliciter variari. Ca. iij

Tertio quoq̄ p̄t esse mutuū palliatum ⁊ vsurariū in ꝓtractu societatis. Est enī societas fraternitas q̄dam.ff.p socio.l.verū. Proinde impiū est q⁹ cōmittak ibi vsura vel turpe lucrum. Nō quidem fit q̄n inter socios eq̄tas non seruak. Est aūt circa ꝫ aduertendū fm Tho.sc̄da.ij.q.lxxviij.q⁹ ille qui in societate cōmittit pecuniā suam artifici vel mercatori pecunie dūiū non trāsferk in illum sicut contigit in mutuo.sed remanet eius q̄ dedit illā ita q⁹ cum p̄iculo illius mercator cū illa negociatur vel atifex opatur.ideo licite recipe potest inde partem lucri p̄uenientis videlicet tanq̄ de re sua. Hec ille. Insup est notandū q⁹ ꝓtractus societatis triplicik p̄t variari. Primo modo fit q̄n sunt duo quoꝝ vnus ponit pecuniā tm̄ ⁊ alter opam cozpalem.ff. p socio.l.v.§.j. Scōo modo fieri solet q̄n vnus ponit pecuniā ⁊ opam ⁊ alius tm̄ opam vel tm̄ pecuniā. Tertio aūt mō fit q̄n ambo i societatem pecuniā ⁊ opam ponūt:⁊ in his oībus eq̄tas est seruāda ne aliq̄d fiat in fraudem vsurarū. Quia fm Hoff. lucra ⁊ dam. na cōia esse debēt. Concor.in ꝫ Hostien. Et nota.xliij.q.iij.c.plericq̄. Proinde tale pactum fieri potest. videlicet q⁹ accipem q̄rtam lucri ⁊ tu alias tres vel econūso tu q̄rtām et ego tertiam. fm q⁹ p̄ueniem⁹ q⁹ tua vel mea industria estimari deberet.vt patet insti.de societate.§.j. Et similik q⁹ fm rata diuidatur damnū. Posset insup fieri exp̄ssa p̄dicta estimatiōe p̄sone.sed cōmittēdo discretioni ei⁹ qui pecuniā recipit vt assignet p̄tem lucri et dāni in q̄ctū. s. sibi videk iustū. Et tādē si eēt aliquis excessus aut defectus p̄cordik inuicem remitterēt sibi. Ex notādū est q⁹ q̄n vtq̄ ponit pecuniam ⁊ opam ⁊ alter eoꝝ plus de

pecunia vel ope vel de vtroq; ponit tūc ꝑm Nicolaū de mach. lucrum eoꝝ debet esse equale: non equalitate q̄titatis sed ꝓportionis si nihil aliud expressum erat. Qz aūt cōtractus societatis in vsurarū fraudē fieri possit ponunt aliqui casus. Primus casus est talis. Quidam ponit in societate opam tm̄. alius ponit triginta florenos ad tertiaz partem lucri ꝛ dāni hoc est ad lucrū ꝛ damnū decem florenoꝝ viginti florenis semp remanentib⁹ saluis. In tali enī casu nisi ille q̄ opam ponit mercedē recipiat laboris quem sustinet ꝑ cōmertio decem florenoꝝ q̄z lucr̄ et damnū spectat ad illuz qui pecuniā dedit talis q̄ dedit eam vsurari⁹ est. Rō huius est qz viginti florenos mutuauit mercāti ꝑ cōmertio decē florenoꝝ ptinentiū ad lucruz et ad damnū eius q̄ pecuniā dedit cū recepturus sit. xx. florenos q̄ non stant piculo suo sicut ꝛ illius q̄ opam gerit. ḡ eque bñ deberēt stare triginta ad lucrū illius q̄ opam ponit. Nam ꝓueniēs est ꝙ habeat emolumētū qui habet ꝛ onus. Jō si iste q̄ opam gerit nihil habeat ꝑ mercede laboris exhibiti in lucro q̄ accedit illi q̄ pecuniā dedit: vsurā cōmittit. Quia posito hoc casu is qui pecuniaz dedit ꝑ viginti florenis nihil hꝫ debet ad sūtudinē mutuātis: q̄ sicut. s. sermōe. xxxvij. ar. iij. c. iij. latius dictū est rōne mutui vltra sortez nihil recipe pōt. Cū ergo ꝯhiat societas ita ꝙ vnus ponit pecuniā alius opam sicut dictū est licitū est: dum tm̄ seruet eq̄tas socialis. Hz hoc non est in ꝓposito casu. Nā si mercator recipiens pecuniā ꝛ ponens opam. Postq̄ merces emit eas ꝑderet: amitteret vtiq; xx. florenos ꝛ opam corpalem. Collator aūt pecunie nihil pdit nisi tm̄mō decē florenos ꝛ ñ opam corpalem. Casus ḡ nequaq; licit⁹ est ꝑ fit in fraudem vsurarū. Scōs casus est ō eo q̄ credit mercatori. c. ducatos. sic ꝙ medietas currat ad piculū mercatoris ꝛ alia ad piculum tradentis: ꝛ tandem ambe equaliter lucrentur ꝛ perdantur. Tūc enī pinde ē ac si medietatē currentē ad piculū mercatoris sibi mutuasset ꝛ rōne tal' mutui mercator nullum salariū habeat de industria sua ꝛ opere q̄ reliquā medietatē ꝑ tradente in mercationes deducit. Et ideo pinde est ac si mercatori cui q̄nq̄ginta libras mutuasꝫ. Dicēt. Trado tibi alia q̄nq̄ginta ꝛ ꝓpt̄ mutuū qđ ego feci tibi deduc mihi eas absq; alio stipendio cum tm̄ talibus ꝑ stipendio q̄rta pars lucri solet assignari absq; hoc ꝙ in capital' pditione absq; culpa sua facta nihilomino perdat Jō talis ꝯctus est illicit⁹. Tertius casus est de eo q̄ in societatē dat pecuniā mercatori et ꝓuenit secū ꝙ det sibi certam ptem de lucro et nihil dicit de dāno. In hꝫ casu distinguendum est qz si intendit hꝫe lucrū ꝛ nō damnū vsura est ex̄ de vsur. c. ꝓsuluit. Si aūt intendit ꝓticipare lucrū ꝛ damnū licet de damno nihil dicat tunc ꝓtractus licit⁹ est. ꝛ licet de damno nō exp̄mat tm̄ intelligi habet de illo sicut de lucro vt patet insti. de societate. §. illud tē. Sed pone ꝙ negociator q̄ recipit pecuniam ad mercandū paciscit cū eo q̄ illam sibi tradit dicens. Volo in fine ꝑ industria mea ꝛ labore meo hꝫe. xx. flor. nolens ꝙ eis sentire aliq̄ damnū. Nunq̄d licet? Dicēdū ꝙ sic. Sed iste est ꝯctus locatiōis nō societatis qz talis negociator ꝑ tali ꝑcio opas suas locat. Et hꝫ modo nihil etiam sentit de lucro posset q̄z pacisci ꝙ non solū deberet hꝫe illa viginti sine aliq̄ damno sed etiā talem ꝛ talē partem de lucro atq; nullā de dāno. Sepe enī ꝓtingit ꝙ tanta est industria socij vt plus ꝑferat societati q̄z ipsa pecunia. Vtputa si ipse solus nauigaret vel solus ꝑegrinaret. ff. eo. ti. si nō fuerūt. §. j. Et tūc ex pacto partē non sentiret damni ꝛ tm̄ ꝓticiparet in lucro. Sed in reiueritate tunc illa reciperet vt non socius sed ratione salarij sui. Ad materiā societatis faciunt oia que. s. in ꝑsenti arti. dicta sunt ꝛ etiam que dicent in sermone seq̄nti ꝙ totū: vbi de soccidis dicturi sum⁹. Insuꝑ ꝛ in seq̄nti. c. dicent. Circa hoc quer̄tur tria. Sed nunq̄d qui debet ponere operam. s. nauigādo ꝛ circūcirca negociādo debet eam ponere sumptib⁹ suis. an societatis Dicendū ꝑm Bal. de paruſio et Ja. de cre. ꝙ q̄m ꝑficiscit causa societatis debz habere expensas de corpe societatis exceptis his quas fecisset domi. ar. ff. de peti. here. l. sed si lege. §. quod autem. quia non dicit lucrum nisi deductis expensis. ff. ꝓ socio. l. mutuis. hꝫ etiam tenet Cyprianus. Scōo queri posset an in diuisiōe societatis que q̄nq̄ post̄ lonḡa tempora fit multisq; laborib⁹ ac sudoribus ꝑcedentib⁹ si non inueniat nisi tm̄ capitale saluū. debeat habere ille qui posuit illud an debeat equalit̄ diuidi. Circa hoc diuersi diuersa sentiūt. Glo. in li. j. C. ꝓ socio dicit. ꝙ debet equaliter diuidi nisi aliud actum sit et hoc ꝓpter tres rationes. Primo rationē cōionis. Scōo rōne opatiōis: tertio rationē amissiōis. Pria respicit ꝯct⁹ ꝓncipiū Scōa. medium: tertia terminū. Prio aūt rōne cōionis. Qz tale capitale videt a ꝓncipio cōicatū

sicut dicimus in societate omniū bonorum q̄ vnusquisq; videt alteri cōmunicasse qō p̄mo ꝓpriū erat de ꝓprio in cōmune transit. ff. pro socio. l. ij. Secūdo rōne opatōis: q̄ ille qui posuit opam intelligit̄ preciū opere posuisse: qō quidē p̄ciū lex assimat et coequat pecūie posite ex altera pte. vnde pinde est si vnus ponit decē et alius operam ac si vterq; poneret decē. ß tūc certū equidē est q̄ si diuisiōis tempore nō reperirent̄ nisi decē quilibet deberet habere quinq; ꝯ ita in ꝓposito est. Tercio rōne amissionis: quia si ille qui operam ponit perdit operā: ergo qui posuit pecuniā pro parte perdet pecuniā: alis sequeret̄ absurdum scz q̄ vnus p totū pderet et alius nihil. Et hanc partem tenet glo. de iure. De ꝓsuetudine autem dicit q̄ capitale debet esse saluum: et si est ita cōsuetū intelligit̄ etiam tacite hoc actum: q̄ consuetudo in tacitum pactū deduci videtur. ff. lo. l. licet. Sed quidam dicūt q̄ consuetudo illa nō valet silr nec pactum eo q̄ per tale pactū contractus contraheretur ad naturam vsure. Nā sicut in vsura est periculum debitoris ita nihilomin⁹ creditor vsuras recipit: ita hoc esset piculum receptoris: piculum inq; perditiōis operatū et nihilominus si opere aliquem artulissent fructum: lucr̄ cōmune esset. Ad hoc respondent quidam dicentes q̄ nō est verum q̄ et hoc ad naturam fenor̄ trahant̄ sic p̄z in sequēti questiōe: et notat̄. ff. e. l. cuz duob⁹. §. Itē ex facto. Tuxo dic p̄m Jaco. de are. q̄ nō solum de ꝓsuetudine sed etiaz de iure est q̄ capitale sit saluū. quare cūm socius meus debet habere pecuniā. Et si dicis q̄ ponit operam. Respondeo q̄ p̄ciū opere intelligit̄ esse correspondens inter luxoriō pecunie: non aūt ipsi sorti. ideo si vn⁹ ponit cōmoditatez ope equidem alter ponit cōmoditatē pecunie nō autē ꝓprietatē. Finge aūt q̄ vnus ponat in societate. M. milia. alter operam tantū: tūc hic nulla potest esse ꝓportio nisi de cōmodis opere et cōmodis pecunie: nō de ipsa totali sorte per ex vna pte puta pec⁹: et ex alia parte opa pastoralis. q̄ sola damna aut cōmoda in obuētōnibus cōia sunt. non aūt ipm pecus. vt p̄z i. §. si coeūda ff. pro socio. l. si duobus. Et dicam⁹ q̄ in dubio potius intelligatur in societate positus vsus rei q̄ ipsa res: et hoc facit ad questiōnē soccide ouiū q̄ fetus lane lac et hmōi sūt cōia: sed non oues soccide date. Terū est etiam q̄ licet capita principalia mortua sunt tamen societas in feribus durat. ff. p socio. l. si illud quod. ff. de pigno. l. grege. i p̄nci. Et qō dico q̄ oues in socitatem date non sint cōmunes: intellige q̄ capitale meū nō est cōe ß melioramentū et deterioramentū est cōe. verbi gratia. dedi agnos in soccidam tūc quatin⁹ tunc valebant agni tanq; capitale meū ante oīa detraham illud: qō aūt crescit puta q̄ agni castrones effecti sunt aut ꝓcelli porci tractu tēporis illud diuidet̄ tanq; inter socios. et si dedi equam in soccidam et tractu temporis deteriorata est. facta inter nos estimatōne p me dietate deteriorātiōis piculū et damnū ad me ptinet: p alia xo medietate ptinet ad te: nam hec est natura societatis: que natura tanq; qōdam intrinsecum omnibus contractibus inest. quia nihil aliud est q̄ dispositio quedam quā lex vel consuetudo statuit sup contractū. vt. ff. de pact. l. si vnus. §. pactus. x. quod est in spē dotis. Tercio querit̄ si ipm capitale pditum est seu diminutum varia supueniēte fortuna. nunquid ille qui operam ponit tenetur aliquid ꝓferre ei qui pecuniā dedit. verbi gratia. In diminutione ponamus q̄ in societate posuerant viginti et tu operam solaz et de istis. xx. sunt perditi. x. nunquid tu teneres mihi reficere quinq;? Et videtur q̄ sic. qa dānū dz esse cōmune vtz in pallegat̄. l. si non fuerint. nā si totū damnū esset meū foret hoc tūc ꝓtra naturā societatis. sed ꝓtrariuz determinauit glo. in dicta. l. si nō fuerint. §. j. super verbo solus. q̄ ille qui ponit operam solā nū q̄ se obligasse videt̄ ad damnū sortis. sufficit eīm damnū perditar̄ operarum: et ꝫ ꝓbat dicens q̄ correlatiuor̄ eadē est natura. vnde dicit si de capitali nihil lucrat̄ ponens operā ita etiā de capitali nihil damnificetur. Si aūt lucrareť ita damnificari deberet quia de cōtrarijs eedem dant̄ regule. C. de fur. l. manifestissimi. §. sed cuz in regula. in textu ibi vbi eīm est piculū ibi et lucrum. Sed Petrus dicit q̄ aut pecunia est statim perdita et tūc damnuz debet esse cōmune: aut post operas ꝓhabitās et tunc sufficit operar̄ dānū. et hanc opi. dicit Cy. esse equiorem. sed Ja. de are. inquit indistincte q̄ damnū debet esse cōe. vt in. l. cū duobus. §. quidam. et. l. si id qō. §. Itē celsus Tuxo dic q̄ quatenus est cōmune lucrū eatenus debet esse cōe damnū et non aliter vt p̄dixi. et ideo primā opinionē tene. Hec omnia Bal.

Ad p̄dictā materiam faciunt plura q̄ infra dicent̄ in sermo. sequenti arti. j. et. c. ij. vnde si ꝓtracta est societas ad partez dāni et ad partem lucri qui perdit operam terciam opinionem tenet: nec potest ꝓqueri qui perdit operas naz etiaz alter perdit interluxuriuz ꝓpus

Sed si nõ apparet qualiter ꝓtracta sit societas intelligit ꝓtracta ꝑm ꝓsuetudinẽ regiõis ⁊ inter mercatores ꝑm ꝓsuetudines mercatorũ: vt in auct. de fideiuss. §. fi. et. ff. de edi. edict. in. l. qõ si nolit. §. quia assidua ⁊. C. de fideiuss. l. fi. hec tres supradictas questiones sunt ꝑm Bal. de pusio in. l. j. in. c. ꝓ socio.

¶ Qñ cõtractus cõmissionis sit licitus aut non. Capitu. iiij.

Quarto qꝛ potest esse mutũ paliatũ ⁊ vsurariũ in ꝓtractu cõmissionis licet etiaz quedaz societas dici posset. Ad cuius intelligentiã queri põt an cõmittẽs pecuniã bone fidei cuidã mercãti vt inde iuste lucret et habeat partẽ in lucro licite agat. i. an talis ꝓtractus sit licitus: Ad ꝟ dicendũ qꝛ pecunie cõmissio potest fieri duobus modis. ¶ Primo modo cum translatione dominij. secundo sine translatione dominij. ¶ Primo mõ cũ traslatõne dñij in toto vel in pte vtpote si fiat translatio pecunie seu rei cõmisse in dñiuz illius cui cõmittit: et tunc ꝑ pecunia sic cõmissa aliquid sperare nõ licet alicui: sicut sperare nõ licet lucrum de re non sua: qz mutuũ ẽ ac ꝑ ꝓseqns inde spare nõ licet aliqd ꝓhibẽte dño Luce. vj. Mutuũ date nihil inde sperantes. et ad hoc faciũt oia que dicta sunt in sermone. xxxvj. ⁊. xxxvij. ꝑ totum et extra de vsuris. ca. ꝓsuluit. // Scõo sine traslatõne dñij talis cõmissio potest fieri scz qñ tota res cõmissa remanet in dñio committentis: et taliter quodo cõmittens potest sperare lucꝛ sic de re sua: quia pecunia vel alia res cõmissa est sicut cõmittit aliquid seruo vel ministro q̃ negocietur de rebus dñi ad eiusdẽ vtilitatẽ. ac ꝑ ꝓsequẽs qõ excrescit sorti sicut rei ꝑpe iusto titulo possidet Nec est simile de mutuo et cõmisso quia in mutuo pecunia stat piculo illius q̃ cã accepit: nõ sic aũt de pecunia que cõmissa est que stat piculo cõmittentis. ideo de tali pecunia potest licite sperare lucrum. optet tñ qꝛ tota pecunia sit cõmissa: qz si ptim cõmissa esset et ptim mutuo data posset ibi esse vsure vicium Si eñ quis cõmittit centũ alicui vt sibi mutuet medietatez et aliã retinet dñio suo ita qꝛ iste cui cõmittit debeat de illa aliquod lucrum negociari. tunc tale lucrũ vsure vicium habet: qz nõ sperat solũ ex re cõmissa ꝟ etiaz ex mutuo dato: ideo ex mutui adiectiõe in toto ꝓtractu vicium generat. sicut eñ in logica locutio iudicat falsa ꝓpter falsi adiectõnem licet directe significet veritatem sicut diceñ. homo volãs ẽ aial. ita in moralibus iudicat actio viciosa: qñ vicio cõmiscetur: sic est in ꝓposito. Si q̃s obiciat qꝛ si in cõmissiõe aliaꝛ rez q̃ de se pariunt fructũ sicut sunt ager vel vinea pot aliqd sperare: ẽ in cõmissiõe pecunie que de se nullus fructũ parit nõ videt aliquiquid sperare posse. Nec speratũ si accipit videt posse iusto titulo retineri. qz gratis nõ dat nec laborat ꝓpter reddit. nec ꝑ aliã rem ꝓpriaz recõpensat. Ad ꝟ dicendũ qꝛ in tali cõmissione pecunia nõ parit pecuniã imediate. ꝟ magis ex hoc ꝓpingit qꝛ quis negociat emẽdo vt vẽdẽdo: ⁊ ideo talis excrescẽtia lucri magis est de rebus q̃ per cõmissam pecuniam iusta cõmutatõne acquisita sunt q̃ sit ex parte pecunie iam cõmisse. ꝟ notat Alexan. lon.

¶ Articulus tercius de cambijs et de varietate eorum.

Tercio ꝓsideremꝰ qñ licz cambiũ. i. qñ ars cãpsoria licita sit. Circa qõ notandũ est qꝛ triplicia sunt genera cambiorꝫ. Primo sũt quedã artificialia. scõo sũt q̃dã realia. tertio sunt quedam casualia de qbꝰ ꝑ ordinẽ nũc videbimus.

¶ De cambijs artificialibꝰ et de arte campsoria et quõ est iuenta ¶ Capitulum. j.

Primo quidẽ sunt quedaz cambia artificialia. de qbus tria ꝓsideremꝰ Primo quõ sunt inuẽta. scõo quõ sunt necessaria. tercio q̃modo sũt licita // Primo ꝓsideremus quõ sũt inuẽta. Ars eñ cambio ꝓsoria ꝑm pĥm. j. Poly. casu et fortuna forte ꝑmitus iuenta est. sed demũ ꝑ experientiam artificialis est facta. Solet eñ nũmisma in regione ꝓpria q̃ in alia plus valere. accidit q̃ forte aliquos quedam habere nũmismata q̃ nõ te aliquos quedam habere nũmismata q̃ nõ multũ apreciabantur in regiõe sua: eo qꝛ ꝓpria nõ essent regiũi illi. Illis ergo casu venientibus cũ eis ad alias regiones in quibꝰ ꝓpria erant accidit eos ꝑ nũmismatibus pĩre cipe q̃ valeret in regione sua. et videntes inde habere lucrum arte campsoria vsi sunt. et tali modo hec ars originẽ sumpsit. Demũ cõsiderantes homines q̃ nũmismata in aliquibus partibus plus valerẽt vt melius expenderent ꝓpter lucrum inde iuentũ mittebat portabãt illa: et sic ꝓpter ꝓsuetudinẽ in artificiale exercitiũ hoc conuersum est. // Secũdo ꝓsideremus quõ ars campsoria est necessaria necesse est eñ esse campsores in diuersis regionibꝰ. Primo ꝓpter nũmismatũ diuersitatẽ. scõo ꝓpter pegrinantes ⁊ circũeuntes diuersas regiones. tercio ꝓpter cõmutõnes rerũ sine quibus stare nõ pot humana vita. ꝟ ꝺo

cõmodo fieri nõ potest ꝓeter cõmutationem rerum siue nũmismatũ vsu cũ in diuersa loca remota res. ꝛ qñq; etiã denarij sine piculo ad ꝓmutationẽ faciendã portari nõ ꝑñt sed campsor ꝓ cambium tali necessitati suplere potest. Tercio ꝓsideremus quõ licita est ꝓmutatio ẽm campsorie artẽ ꝓpter quatuor maxime licita est. Primo qz non habet mutui rationem eo q; ꝓpter dilationẽ tpis non sperat lucrum. Secũdo quia campsorij in specie vel numero non redditur sors eadem eo q; tribuit monetam eiusdẽ generis et tribuit ei aut ꝛcipit monetã alteri⁹ generis puta dat grossos ꝛ recipit florenos ꝛ sic de alijs. Tercio isup ꝑm Archi. xliij. q. iij. c. j. in glo. Non potest dici emptio vel venditio ꝓprie loquendo. qa emptio vel venditio ꝓprie ꝓsistit in emptialibus reb⁹ quaꝝ ꝓcia in nũmismate mẽsurant. Sed hꝰ genus fit in sola ꝓmutatõne nũmismatis diu sorꝝ generuz. ideo non ẽ emptio vel venditio. sed simplex ꝓmutatio dici potest et licita nisi cambientes de diuersis generibus nũmismatũ caristiam inducere intendant. Quarto insup ꝛ non indocte putant quidam hoc licere rõnem interesse. scz ꝓpter labores et expẽsas salariorꝝ pensionũ ꝛ similiũ que campsor habet ꝓpter hanc artẽ qua ꝓpter ex ea viuere ꝑt. vñ apls ait. j. Corinth. ix. Nemo militat suis stipendijs vnq;. Licita g̃ sunt cambia ita dũmodo debite fiant cum moderamine ꝛ discretum inde sulcipiat lucꝝ. Circa igit hꝰ cambia ponunt aliqui dubitabiles casus. Primus casus est de illo qui dat marcã argenti ꝓ alia marca argenti certo tpe et termino soluẽda aut recipiẽda dubitat aũt nũc an hꝰ sit vsura. Dicen dũ q; ad hũc et silles casus rñderi ꝑt ꝑm distinctionẽ supꝛapositã in sermone. xxx. arti. j. c. iij. vbi est tercia regula. Et idem iudiciũ est bñ dat spẽs ꝓ specie puta frumẽti ꝓ frumẽto vinũ ꝓ vino oleũ ꝓ oleo ꝛ sic de alijs. Secũdus casus est de eo qui habet pecuniaꝫ ipãlẽ quã timet futuro tpe suo ꝓcio minorari iuxta dñoꝝ ordinatões aut ciuitatũ ac regionũ sanctiões. Proinde ꝓpter hũc timorez nõ vult dare mutuo pecuniã suã nisi ineꝗli ꝓcio sibi restituat in quo est cũ ei mutuo datur vbi gratia. qdã habet argenteos grossos qui nũc valent. v. solidos cuz dimidio et timet q; futuro tpe auctoritate maiorꝝ reducent ad qn q;. Qua ꝓpter facto et diminuto ꝓcio tpe et termino ꝓsequenti nõ vult recipere numero tot grossos quot mutui tpe ipse dedit. Quidam busdã videt q; talis cõmittat vsuram quibusdam alijs verius videt iudicio meo hũc casũ licitũ esse qõ triplici rõne probãt. Prima qz aliud est in mutuo sperare lucrũ atq; aliud ẽ vitare damnũ suũ. primũ quidẽ nõ põt fieri sine iniuria dei q; tale lucruz ꝓhibuit Luce. vi. Nec etiã sine iniuria primi cui mutuũ debuit gratis dare. Qui aũt suũ euitat dãnũ nec ꝺo iniuriaꝫ cũ hꝰ nulla lege ꝓhibitũ sit: nec etiam primo fit iniuria cũ non ledit primũ qui suũ euitat damnũ. in ꝓposito igit casu magꝭ querit vitare damnũ q̃ lucrum habere. Secũda rõ est qz debitor nõ mi⁹ recipit mutuationis tpe q̃ reddere teneaꝫ eo q; tpe quo ab eo mutuũ receptũ est tantum valebit q̃tum reddere nuncientur. Nec etiam verisimile erat grossos minus valituros q̃ valent tempore quo mutuo dati sunt cum minoratio talis pecunie nõ accedit dilatõne temporis sed ex voluntate ipsi⁹ legislatoris. Tercia rõ est q; debitor pecuniã nõ accipit vt seruaret eaz vsq; ad tempus q̃ verisimiliꝛ tãtũ valitura erat hꝰ vt ea vteretur vel saltem vti posset tẽpore isto quo habeat valorem suum.

De cambijs realibus et quomodo tripliciter variaꝫ vbi de depositio quedã tangũtur. Ca. ij

Secũdo sunt quedã cambia que realia dici ꝑñt qz vt plurimũ realiter deducunt. Ad q̃z intelligentiã nõ tandũ est q; sicut patere põt ꝓ ea q̃ dicta sunt supꝛa sermone. xxxvj. arti. ij. ꝓ totũ vbi nulla interuenerit rõ mutui nulla põt ibi esse vsura. ideo si ibi aliqꝺ vicii est erit aliud ab vsura. vnꝺ ꝓ generali regula tenendũ ẽ q; q̃cũq; ab altero aliq̃d recipit nihil sibi dãdo nisi tpe solutõis vel redditõnis accepti nõ cõmittit vsurã aliq̃d lucrando ratione illius talis accepti. Pro hac regula declaranda notandũ est q; in his cãbijs naturalib⁹ tripliciter potest interuenire lucruz. Primo rõne custodie. secõ rõne patrie. tercio ratõne monete.

Primo rõne custodie seu depositi: vt puta si absq; piculo et labore deportationis ꝺ vna terra in aliam reddat mercator cum ꝓpꝛio lucro depositũ vel eius equiualẽs: vt cũ eps ꝓgens Romã deponit in quinione. ⁊ꝺ. ducatos alicui mercatori hñti tabulã pecunie Rome. ille mercator accipit ab epo ducatos. x. vt prefatos mille ducatos reddat sibi Rome indemnes: in tali casu lz ibi nõ est vsura. tñ ꝑm quosdam ibi est turpe et indecens lucꝝ: ꝛ maxime ꝓpter duo. Primo qz mercator ille absq; periculo et absq; expensis et etiã sine ꝺ portatõis labore facit eos epo in roma dari

¶ Secũdo q3 anteꝯ reddat eos põt ex traditis sibi ducatos i Auinione lucrari 7 mercari nõ tñvt põdixim9 est ibi vsura cũ ip̃o nihil mutuauerit ep̃o: nec ad restitutionẽ illoꝝ. x. ducatoꝝ ꝑm ꝗsdaꝫ obligatus est: q3 vere seruiuit ep̃o in aliq̃ equalẽti ꝯuis hõ faceret absq̃ suo piculo 7 labore. hõ indecentia talis lucri nõ ꝓtinet simpliciter indecentiam vel iniusticiam. imo potius quandã equalitatẽ. ¶ Credo autẽ saluo meliori iudicio qñ tali cambienti q̃ de hõ facit artẽ iminerent circa hanc artem expense pensionũ operaꝝ solariorꝝ factorꝝ 7 discipulorũ insup circa periculaꝫ labores sicut plerũq̃ talibus ꝓtingere solet q̃ ex his, cambijs p̃t sumere moderatũ lucrũ 7 maxime rõne interesse sicut de cambijs p̃cedentibus dictũ est. Secus aũt de eo qui hanc exerceant artem: nec ꝓpt hoc opus iminent sibi picula nec habet inde labores neq̃ expensas: ex quo rõne interesse posset inde habere lucrũ 7 ꝑm hoc ꝓsentiendũ est ꝓxime opinioni. ꝑm eñ Bal. extra de plus pe. c. j. ¶ Pone casuꝫ q̃ numero campsoꝝ pusij L. p. lxxxx. que mihi pisius dari facit. talis q̃dem ꝓtractus licitus est iure gentiũ et necessarius et inuentus naturali rõne eo q̃ campsoꝝ subijt picula maris et damna nunciorꝝ vt ptz ff. de nau. feno. l. periculi. 7. ff. de ac. et obli. l. traiecticie. §. de illo. et. ff. de ꝟbo obli. l. qui rome. §. calũnieris. et si aliq̃d plus lucraꝝ ipe cãpsoꝝ ex iusticia quidez et licite lucrũ sumit. q̃a industria accedit rei licite vt ptz. ff. ad. l. fal. l. si herꝫ. ¶ Preterea licitũ est numeranti. x. pacisci q̃ reddanꝫ nouem tñ: q3 minuere foꝛtez nõ ẽ peccatũ: augere aũt sic. et ẽ tex. notabilis ff. si cer. pe. l. roga. §. si tibi. ¶ Secũdo in talibus cambijs potest interuenire lucꝝ rõne patrie. de quo duos casus ponamus in quo potest p̃mo ꝓuenire lucrũ ex ꝑte dantis. scõo ex ꝑte recipientis. ¶ Primo ex ꝑte dantis. verbi gratia. plus eñ valet florenus senensis senis ꝯ alibi: similiter florentinus. sic̃ ducatus venetijs: et romanus rome. 7 sic de ꝓsimilibus ideo si pura et sola rõne cambij ꝓpter monetam plus valentẽ in ꝓpria patria ꝯ in aliena interueniat lucrum nõ credaꝫ ibi vsura. verbi gratia. siquis vltramontanus. A. ducatos venetos venetas intendebat ferre et ibi cambire seu expendere eos et inueniens campsorem in patria sua habentem tabulã cambij in ciuitate venetiaꝝ: sibi tradit eos tanꝯ cambiens eos in venetijs ac p cõsequens ad foꝛum cambij venetiaꝝ: tunc si nihil aliud hic intendit nõ est ibi vsura. licet plus p̃dicti ducati veneti valeant venetijs ꝯ alibi vbi eos tradit ve
runtamẽ si ex hoc q̃ p̃dictos ducatos p̃us tradidit vltra montes ꝯ recipiat in venetijs cambium eoꝝ intendit aliquod lucrũ acquirẽ. tũc
p̃ioꝛ traditio induit mutuũ rõnem 7 ẽ ibi vsura. ¶ Secũdo p̃t ꝓuenire lucrum ex ꝑte recipientis: et tunc fieri solet tale cambium alio
ecõuerso modo. et dicit cambiũ p̃ literas. ver
bi gratia. Jn florentia existens indigeo pecunia venetijs do tibi in florentia. L. vij. vel. L. vj. florenos et tu in venetijs per literas tuas
facias mihi ꝓsignare. L. ducatos venetos. licet eñ tu inde lucreris tamẽ talis contractus licitus est. tum quia est quedã ꝑmutatio nũmismatis ad nũmismata: nõ rõne pecunie quede se fructum nõ parit sed ratione patrie supuenit lucrum. tum quia est ad vtilitatẽ vtriusq̃ partis. neq̃ eñ sine tali cambio mercantie exerceri possent. tum rõne interesse sicut ꝺ expensis ratione custodie dictũ est. ¶ Tercio q̃
ꝯ in predictis cambijs lucrũ interuenire poꝛ
test ratione monete. sunt nempe monete siue nũmismata quedam que nõ tantuꝫ in ꝓpria patria: sed quasi vbiq̃ maioꝛem habent valorẽ seu cursũ ꝯ alie multe monete: sicut ptz de ducatis venetiaꝝ de Boloninis antiquis et silibus. Jnsup eadem numismata que in tali maioꝛi p̃cio sunt adhuc magis in vna patria
q̃ in alia currunt et carius estimantur. Si q̃s igit̃ tradat. A. florenos florẽtinos alicui vltra montes vt sibi citra montes reddaꝫ pecunia p̃ualentioꝛ aut totidem florentini florenti interra vbi plus valent vsuram cõmittit. Sed pone q̃ aliquis pecuniaꝫ mutuet ad certum tempus recepturus alterius generis monetam aut aurum vel argentũ aut aliam speciem nunquid cõmittit vsuram? Ad hoc dicẽdum ꝑm Hoff. 7 Hostien. q̃ si nõ facit hoc vt ꝺ estimatõne lucreꝫ vsurarius est sicut hi qui ꝺ nundinis in nundinas mutuare solent. hanc vsuram omnibus execrabilem omibus indicat Hosti. vñ q̃cunq̃ sub specie venditõis vel cõmutatõnis vel alterius liciti contractus veletur et subornet leuetur cum excedant centesimam vsurã: 7 qõcunq̃ nomẽ imponaꝫ ei ex quo fraudulenter 7 mala intentõne fiat aliq̃d
soꝛti accedit vsura est. extra de vsuris ꝓpuit. xliij. q. iij. c. pleriq̃. ꝑm etiam Alexan. Iom. di
cendum est. q̃ ille qui mutuat pecuniã alteri ꝯ generis ad certum terminũ. peccat si ratione termini dati vult habere pecuniam quam p̃babiliter credit amplius valituram in termio dato q̃ sit pecunia quã ipe dederat. Operaꝫ eñ excrescentiam ꝓpter dilationem temporis. ¶ Potest etiam fieri circa hec distinctio que

suprapositā est sermone. xxxvij. c. vl. in. q. ij. Pone etiam casum q Petrus existens ianue emit a rolando turonēses recipiēdos in francia talibus nūdinis: queritur an ne liceat. Dicendū fm Alexan. lom. q si emēs plus vel minus dat ppter tpis dilationē: vel qz plus vel min⁹ dimittit pecuniā suam vendēti vel ꝓmittenti dare Turoneñ. in francia vtpote si vsq; ad nūdinas sunt tres menses et minus ōdit emens ꝓ liberis turonensium. quaz si essent tantū duo ꝓtractus tunc nō videt licit⁹ z maxime ppter duo. Primo si pecuniaz in termino recepturus plus valiturā ꝓbabiliter crederetur. vel si sic emēs cōiter lucraret hoc autē positū videtur mutuum esse positum indirectum: vtputa si quis dat probabiliter min⁹ recepturus in termino plus. Sed si esset dubium ꝓbabiliter vel cōmuniter accidentis cōtractus excusaretur.

De cambijs casualibus et foꝛtuitis. que cambia sicca solent a quibusdam nuncupari.

Tercio sunt quedam cambia quē casualia solent noiari: ta quibuldā tñ denominant cambia grossoꝛ. Celebrant aūt tali modo: nam cuz in digeam in florentia decem libras grossoꝛ ibi recipio ꝓ illis a campsoꝛe. C. et sex florenos plus vel minus fm q tunc florentie talia cambia currūt. id est fm q ibi valent decem libre grossoꝛum. demum inde ad vnum mēsem teneoꝛ sibi restituere tantū quantū infra decez dies computādos a die celebrati cōtractus valebunt decem libri grossoꝛuz in ciuitate venetiaꝛ: que quidem aliquando valent plus: aliqñ ꝑo minus: ideo campsoꝛ aliqñ pdit aliquando lucrat. licet cōiter inde suscipiat lucꝛ nūmi. ideo cambia ista exercent atq; frequentant. talis autem contractus oīno illicitus est Primo quia est contractus mutui. secūdo qa speraī lucrum nūmi. tercio quia est cuz damno ꝓximi. Primo quia est contractus mutui cuz intentione recipiendi vltra sortē hinc ad mensem. quod prohibitū est sicut lati⁹ sermone. xxxvij. arti. j. c. ij. dictum est. Nec obstat q predicte libere grossoꝛuz quandoq; valeāt minus. quia intentio mutuantis est ex tali mutuo lucrum habere. Preterea dubia z ꝓ nicula in vsura non excusant: sicut ptz extra de vsuris. c. nauiganti. Sꝛdō est illicitus qz speꝛat lucrū nūmi de quo nullum potest egredi lucꝛ vtz. lxxxviij. di. c. ejiciens. Tercio est illicitus qz est cū damno ꝓximi scz recipienti pecuniā cambij: cū experientia teste que magistra est oīm i. c. q̄ sit. li. vj. eodē titu. talia cambia sint hodiernis tpib⁹ submersio et destructio oīm ciuiū q talia cambia frequētare ꝓbant. Ex ꝓdictis satis ptz qñ in ꝓtractu ab vsura excusat damnū piculū vel dubiū. z qñ est mutuum palliatū necnō qñ liceat cambiū vt a fetore impioꝛū ꝓtractuū cū Lazaro resurgamus atq; resurgāt q in eis olim coꝛrupti erāt. h ill ꝑstante dño nostro ihu: q moꝛtuis dat vitam impijs dat gratiā z iustis solū dat gliaz sempiternā. Quā nobis ipse ꝓcedat qui cum patre et spiritusancto glorioſus in secula seculoꝛuz viuit et regnat. Amen.

Sabbato post quartam dñicam in. xl. de soccidis animalium. Sermo. xl.

Ego sum lux mūdi Joh. viij. et in euangelio hodierno. Nemo quippevere hoc verbū dicere valeat dñs Jesus xp̄s qui in q̄ctuz deus z in q̄ctum homo solus potest tenebraz de anima effugare. vnde ibi supra subdit dicens. Qui sequitur me nō ambulat in tenebris scz ignoꝛātie vel culpe: et ꝓ ꝓsequēs nō veniet ad penas gehēne q̄ termi nus sunt p̄dictaꝛ tenebrarum: vnde Math. viij. ait dñs q peccātes ejicientur in tenebraſ exteꝛioꝛes id est in vltimas tenebras. Sed p xp̄m facta est veritas cōtra tenebras ignoꝛantie. et gratia ppter tenebras culpe et gloriam in fine misericoꝛditer largiet contra tenebras gehēne. Ad illuminandū ergo tenebras ig̃rātie nostre ne in alias incidamus ad ꝓsens ambulemus in lumine sua in materia contractuum soccidarum. Ad intelligentiam igit soccidarum et aliozum contractuum qui inter se varie cōmiscent ante oīa tria primo notāda sūt.

Primo est notandū q q̄ñq; in soccida z in alijs ꝓtractibus mutui rō cōmiscet si ratione ipius mutui fiat in his potioꝛ conditio prestitoꝛis q̄ mutuantis ab illo semper ꝓ tanto ē ibi vsura ꝓ q̄cto ob rationē mutui veri vel intpretati veri fit potioꝛ cōditio prestitoꝛis. z ex hoc ptz lata ianua ad multos casus vsurariꝛos tam soccidarum q̄ aliozum cōtractuuz discernēdos: et ad coꝛum intricationes ppter variam cōmixtionē ipoꝛum cū ceteris cōtractibus dissoluendas et euadādos. Secundo aūt p̄notandū est q in soccida que est q̄dā societas in cōtractu alaliū duo ocurrūt scz societas z locatio qz ex his duob⁹ soccida cōpo

sita est. Ideo qui discernere vult qñ soccida licita sit vel nō duo debet ꝓsiderare. ¶ Primo id qđ est formale in vera societate pecunie apposite. qz scz ille q̄ mutuat pecuniā mercatori ad veram societatē: tenetur in se piculū fortuitū retinere. ¶ Scđo debet ꝓsiderare id qđ ē formale in locatione. quia locans retinet i se piculū casuale ipsius rei locate. si ergo in soccida apud eam dantem remaneat fortuitum periculum: tūc ibi nō est vsura. licet sicut infra patebit posset esse iniusticia ex vtraq; parte maxime ex parte soccidam dantis. ¶ Tercio est notandū q̄ quando cōmuniter nō ꝓcipiē et ꝓbabiliter dubitatur an illi⁹ vel istius deterior ꝓditio sit in forma ꝓtractus et pacti adhibiti in soccida seu in quacunq; alia societate: tunc ibi nō est peccatū. vbi aūt conditio alterius notabiliter deterior apparet ad arbitriuz boni viri peccatū est ex pte p̄ualentis si b̄ sciēter facit: z talis p̄ualens totū qđ vltra debitū iusticie recipit ipsi decepto obligat restituere cum id perpendit. Insup aduertendum q̄ locator dicitur ille qui domū seu animalia tradit alteri qui illa vtatur seu conducat. vnđ ſm Catholicon locare dicitur in respectu ad conducere. nam cōducit hospicium qui ꝓ eo dat precium. Conducere igiē est simul ducere aliquibus ducatuz prebere. et mercede ꝓstituta aliquid dicere. vnde ꝫsus. Conducat p̄cium tradens prebenscq; ducatū. Qui capit ille locat conducit qui precium dat.

¶ Articulus primus de soccidis ouium et aliorum animaliuz minutorum.

PRimo ponamus casus de ouibus z alijs aialibus ꝓsilibus minutis: de quibus tractemus tria capitl'a Primū erit de q̄tuor casib⁹ licitl'. secūdū erit de trib⁹ casib⁹ illicitl'. terciū de trib⁹ casibus licitis licet oēs variari possent scz a licito ad illicitū: et econuerso.

¶ De quatuor casibus licitis in soccidis ouium. ¶ Capitu. j.

PRimū capl'm de quatuor licitis casibus. ¶ Prim⁹ casus est cū fit societas b̄ modo vicz qñ quis habens xx. capita ouiū. iuxt societatē cum alio habente totidē et cōicant ad inuicē ipsas oues z eaz piculū et emolumentū et expēsas circa pastū eaz: z vltra b̄ qñq; paciscūtur simil q̄ de eaz fetibus capita morientia reparentur vel de eaz velleribus et pellibus emant alia ad augmentū gregis. In hoc ꝫo casu q̄ nulla interuenit ratio mutui nō potest esse vsura q̄uis si in hmōi pactis alteri ꝓditio potior esset vel deterior. tunc ibi viciū iniusti p̄cij eē posset. ¶ Scđs casus est cū Petrus tradit in soccidā iohi. x. oues. z ipe iohes ponit alias. x. oues z iterū petr⁹ addit alias. x. oues ꝫ opera et expēsas q̄s facit ipe iohes in alendis pecoribꝫ: demū in fine eas anni equaliter diuidunt etiā talis ꝓtractus licitus est. ¶ Tercius casus addaē z pone q̄ petrus dat iohi in soccidā centū oues paciscens secū sibi satisfacere de labore et expensis quas faciet ꝓ predictis ouibus custodiendis. hoc addito q̄ predict⁹ iohes de p̄dictis ouibus soluet terciā partem et stet ad terciam partem lucri et dāni: talis ei ꝓtractus licitus est. quia petr⁹ satisfacit iohāni de labore suo Ex q̄ ptz q̄ iohes nihil ponit in soccida nec opas nec quicq; aliud: ꝫ ꝓpter factū seu lucrū obligat se ad soluendū terciaz partē ouiū p̄dictaz. et hoc licitū est. Quartus potest addi casus qui talis est. petr⁹ tradit in soccidam iohāni centū oues paciscens secum q̄ predictus iohānes de oibus habeat medietatē i ꝓncipio i medio in fine et talis ꝓtractus licitus est dūmo petrus fortuitū sibi retineat periculum.

¶ De tribus casibus illicitis in soccidam ouium. ¶ Capitulū. ij

SEcūdū capl'm subiungaē de trib⁹ casibus illicitis in soccidis ouium ¶ Primus casus est cū quis certa capita ouiū tradit in soccidā certo ꝓcio estimata. cū hoc scz pacto q̄ de puentibus recipiat totū p̄cium anteq; alius aliqđ de ipis puentibus recepturus sit: aut etiam sub tali pacto q̄ de fetibus reparenē capita quolibet casu moritura anteq; alius aliquid de puentibus recipere debeat: qđ est quasi oues tradere imortales. talis ꝫo ꝓtract⁹ impi⁹ z vsurarius est. Si tū post p̄dictam estimationē p̄cij ouium aut cū reparōne eaz de fetibus cōtractis societatis sic fieret. q̄ quantū leuat ouiuz pastus z custodia pastoralis tanto melior fieret portio societatis in recipiēte z custodiēte ac pascente oues. tunc ꝫo nō est ibi vsura nec p̄tm iniusti p̄cij. ¶ Scđs casus est cū q̄s b̄ns xx. oues tradat alicui eas estimatas. xx. libz. b̄ scz pacto q̄ sibi teneaē reddere medietatez s. x. libras q̄cq̄d ꝓtingat postea de ouibus. tūc quidē perinde est ac si creditor dedisset debitori mutuo. x. libras per quas emptis decem capitibus ꝓtraxisset societatē cū ipo debitore

habent alia decez capita ita q̄ fiant cõia ꝛ ipſi ſint ſocij in piculo ꝛ ꝓuentibus: tunc ꝑ quã to ex ꝓtẽplatõib⁹ mutui grauat debitorẽ creditor in ꝓtractu ꝑfate ſoccide ꝑ tanto eſt ibi vſura. Terci⁹ caſus ẽ de eo q̄ emit oues a paupib⁹ vel non paupib⁹ q̃s mime bñt et ſcit ve credit eas nõ habere ac ꝑ tali emptõe dat aliquã pecunie q̃ntitatẽ. et q̃ſi tam a venditore illa aialia accepiſſet locat illa vendẽte ꝑ certa annua penſione. talis quidẽ ꝓtractus vſurarius eſt ꝛ fit in fraudẽ vſurarũ vbi talis prestitor aliq̄d lucrari debeat vltra ſortem ſcz vltra pecuniã quam ꝓius dedit. Si autem credit illa illum habere et ſine fraude emit tunc non eſt vſura: ſi ſcz capitale ſtat ad piculũ ei⁹. quia tũc eſt vera locatio.

De tribus alijs caſibus etiã licitis in ſoccidis ouiũ. Capi. iij.

Terciũ capitulũ addak etiã de trib⁹ caſibus ouiũ q̄ licite ꝓñt et ſolẽt fieri. Prim⁹ caſus ẽ q̃ quidaz tradit oues cuidã monaſterio ſub tali cõuẽtõne ne q̄ dẽ q̃libet oue fcipiat annuatim duos ſolidos cũ longe plus valeãt fructus earũ puta q̃uor vel q̃nq̄ ſolidos annuatiz. Sz addit q̄ etiã oẽs ꝓdicte oues moziank vult ꝓdictũ fructũ inſup ſi multũ multiplicenk oes ipſius monaſterij ſint. Inſup q̄ poſt mortez tradentis etiam ſi centuplarenk ad ipm monaſteriũ veniant. ſm enim Hoſtien. talis contractus licitus eſt: nec põt etiam petere reſtituẽm ex quo in ipſa traditione non fuit leſa q̃uis mortalitas ouium ſequerek: niſi iam oues vtiq̄ infecte eſſent ꝛ ad mortez pate ꝛ h̃ monaſterũ ignozauerit ne ꝓſpexerit mortalitatẽ venire poſſe. ff. de mino. l. vex. §. ſi locupleti. Conſulo tamen tradenti in hoc caſu q̄ inſpecto lucro de ouibus a monaſterio habito q̄ forte fuit paruũ et longo tempore ſolidum habuit lucrum nõ exigat. aut remittat partem: et ſic ſentiat partez damni nec cũ iactura monaſterij locupletari velit. extra de re. iu. locupletari. li. vj. Caueat igit̄ inſup talis tradens q̄ niſi in hoc contractu ꝓuẽt⁹ conſentiat nõ tenek ꝓuentus de ouibus abbati vl cellario vel hmõi cum predicto pacto datis extra de depo. c. j. hec ſm Hoſtien. Secũdus caſus eſt talis. pono q̄ Petrus tradit viginti oues iohanni vſq̄ ad duos annos tali conditione q̄ ipſe iohãnes teneatur eas et earũ fructus et fetus cum diligentia paſcere et ſeruare ſcz ſuis expenſis. fetuum ꝯo et fructuũ eaz medietatẽ ipſi petro fideliter ꝓſignare et dare atq̄ in fine termini eaſdẽ oues vel alias que eis occaſione extabũt ipſi eidẽ aſſignare: ſi tñ ipſe vel aliqua eaz aut ipſarũ fet⁹ vl fructus culpa aut dolo ipius iohannis vel eius nuncij pierint vel deuaſtati fuerint ad damnum ipſius iohannis ſpectat. Si ꝯo diuino iudicio vel caſu fortuito h̃ euenerit ad Petrũ habet ptinere: dũmodo iohannes ꝓdicto petro de hmõi faciat plenã fidem. talis quidem contractus licitus eſſe videtur: quia ſatis videk eſſe equa et bona conditio vtriuſq̄. Tercius caſus eſt ſm Bal. de puſto in li. j. ca. p ſocio. vbi grã. dedi oues in ſoccidam ad q̃nquennũ. et de conſuetudine eſt q̄ in fine quinquennij diuidank oues et fructus earũ oues interim naturaliter perierũt nunq̄d ruſticus ad aliquid obligat⁹ ẽ mihi. Dicendũ q̄ in tali caſu põt ꝓtingere damnuz triplex. Primo ex natura. ſecũdo ex fortuna. tercio ex culpa.

Primo quidem in tali caſu põt interuenire damnũ ex natura ꝛ hoc caſu q̄ fuiſſent ꝓ iture etiã penes me. ideo reſtituere nõ tenek etiã ſi fuiſſent extimate: nam in contractibus non ordinatis ad dñium tranſferendum eſtimatio emptionẽ nõ facit. vt. ff. ꝑ ſocio. l. cum duobus. §. dam. ff. locati. l. iij. et h̃ ꝓpter regulam traditam. ff. de ꝓtract. em. l. cũ manuſata. §. nemo. Secũdo põt ꝓtingere tale oãnũ ex fortuna: vnde ſi pierũt fortuito caſu cui reſiſti non potuit vt tex. dicit in ꝓallegatis. l. §. damna. q̄ piculũ eſt cõmune. pinde ſi oues eſtimate erant. xx. lib. tunc ruſticus tenek mihi reſtituere decem. naz ſi nihil reſtitueret totũ damnũ fozet vtiq̄ meũ: qõ eſſet ꝓtra illuz textũ in. §. damna. qui dicit q̄ damnũ eſt cõmune. Et h̃ ptz q̄ aliter iudicam⁹ de caſu fortuito: et aliter de caſu naturali. Tercio ꝯo ꝓtingere poteſt ex culpa. vnde ſi culpa ruſtici damnũ illud ſupueniret ipſe ad emendam tenetur tot⁹ ſcz quantitatẽ. q̄ ante tps diuiden de ſocietatis oẽs oues erant mee licet eſtimate tradite fuerint ſicut ꝓdictuz eſt. Ad hoc fac. c. de pac. l. ſi paſcenda pecora. et etiam in ꝓdicto. §. dãna. in. l. cum duobus. ff. ꝑ ſocio. Si ꝯo poſtq̄ oues equaliter partiri debebãt damnum interuenerit ruſtici culpa tunc nõ tenek mihi niſi ad dimidij precij partẽ quia ꝛ plus me nõ damnificauit. Ex dictis iam patz ſm Bald. q̄ ſi predictũ damnũ interuenit ex natura periet ad tradentẽ. Si ꝯo ex fortuna tũc ptinet ad vtrunq̄. Si ex culpa ptinet tantũ ad recipientez: plura que ptinent ad hanc materiam dicta ſunt in ſermone nuper prece denti articulo. ij. ca. iij.

Articulus secūdus de soccidis boum et animaliū grossorum.

Secūdo ponamus casus ad boues et alia animalia generis grossiozis de quibus etiam tractabimus tria capla. Primū erit de quatuoz casibus licitis. scōm de trib⁹ casib⁹ nō licitis. terciū iteꝝ de trib⁹ alijs casibus licitis ꝛ oēs a licito ad illicitum ꝛ ecōuerso ab illicito ad licitū pōt multiplicit variari.

De quatuoz casib⁹ licitis circa soccidas boum. Capitu. j.

Primū capl'm fit de quatuoz casib⁹ licitis in soccidis boum. Primo casus est talis Petrus tradit iohānī bouē et uitulum nutriēdos ad annū. hac scz puentōne q in fine vendat ꝛ petrus ante oīa suum extrahat capitale deinde diuiditur lucrum. In hoc casu duo necessaria sunt ad hoc q licitus sit. Primo q Petrus retineat in se periculū foztuitum capitalis: alias illicitus esset cōtractus. Scōm est q si animalia minus venderent cꝫ fuerint empta. nō tamē ex hoc iohānes tenet ipsi Petro ad supplendū p capitali deficienti quia tunc esset capitale saluū. quod est ꝓtra ea que dicta sūt supra sermone p̄cedenti arti. j. c. ij. ex quo patz q talis ꝓtractus esset vsurarius. Secūdus casus talis est. pone q Petrus locat iohanni duos boues volens quolibet mense duas minas seu duos sextarios frumenti et retinet si bi p̄dictoꝝ boum piculum. q̄d iuris. Dicēdū q talis locatio sit licita dūmodo tm̄ sit lucruz quod respōdeat vtilitati que potest haberi de bobus alias illicita esset. nam si nulla de bobus vtilitas aduenireꝫ nihil dare deberet alit meteret vbi nō seminauit. quod vticz illicitū est atqz iniustū. Tercius casus addat ꝛ pone q petrus locat Johanni duos boues estimatos cum hac pditione scz q iohannes labozet sibi cū dictis bobus in anno. xij. bubulcas id est mensuratas terze ꝛ in fine anni boues vēdi debeant atqz p totū suuz capitale ꝓius retrahere debet et Johannes debet habere medietatē lucri dictoꝝ boum quid iuris. Dicendū q talis contractus licitus est. si ipe petrus obseruat duo. Primo q retineat sibi piculuz dictoꝝ boum. scōo q ꝑmittat ipsi iohanni se satisfacere de labore quē sustinebat in laborā do terras: et hoc ad arbitrium boni viri. que satisfactio cōputetur in hoc q dat sibi medietatem boum. Sed si nullum lucrum fieret de bobus tunc petrus recōpensare videt debere p expensis factis a iohāne de ipa scz bouz sorte. vno p̄dictoꝝ duorum deficiente contra ctus illicit⁹ ē. Quartus casus addat iterū nam eodē modo licitū est boues locare ad laborandū ad quartam partem lucri et damni dūmodo locans boues laborāti ꝑmittat cōpetenter se satisfacturū p labore quē sustinet siue fiet satisfactio de expensis factis ex parte dantis siue de sorte bouz si ibi nō fuerit lucrū alioqn ꝓtractus illicitus esset.

De tribus casibus non licitis in soccidis boum. Capitu. ij.

Secūdū capitulū est de tribus casibus nō licitis in soccidis boū. Primus casus est qñ quis locat boues ad medietatē scz p certis sextarijs bladi eo scz pacto q si morianꝫ vel deteriorentꝫ conductoz subeat periculi medietatem si aūt meliorentꝫ habeat medietatem cōmodi In hoc eñ casu q tradens boues sub specie locationis quasi mutuat seu cōmodat boues suos. ideo in tali locatōne dat potioz conditio locatoꝝ et deterioz conductoꝝ: qz vir aut nunqz pōt habere ꝓductoz tātū cōmoduz de meliozatōne boū qtum potest habere damnū de morte ipsoꝝ nisi sextaria que p conductōne dimidij bouis darentur sufficienter eq ualerent ꝓductōni q̄rte partis id est dimidij bouis puta si bos ad arandū p anno sufficiēter p quatuoz sextarijs conducat q dentur duo sextaria p dimidio bouis p̄dictoꝝ. rō est qz in hoc ꝓcurrit duplex ꝓtractus. vnus scilz emptōnis medietatis bouis ꝑpter qō medietas talis ꝓcurrit ad piculū susceptoris. Secūdus ꝓtractus ē ꝓductōis. scz alterius medietatis. si igitur p expectatione solutionis p̄cij emptōnis ꝓme medietatis nō vltra iustum p̄cij ꝓductōnis scōe medi t t s grauet nulla est ibi vsura nec etiam iniustum p̄cium. Si vo locatoz apponit p̄dictū pactum quia timet q ꝓductoz nimis grauaret bouez. Si de huiusmodi pacti periculo nō timeret firmitꝫ ꝓponeret q si bos sine ꝓductoꝝ culpa aut nuncij eius pereat nihil de illo piculo exiget ab eodem. tunc nō est illicitū ex hoc respectu sed quia ꝓtractus in forma vsurarius videt Primo ꝑpter scandalum mortaliter peccant eo q hoc scientes qz rectam eius intentionez non vident scandalum inde sumūt. Scōo qz eius heredes etiam nescientes eius intentionez possent repetere capitale. Si quis obstet in p̄fato casu nō esse vsuram qz ꝓductoz in se suscipere pōt periculū ꝛ fortuitos casus rei cō

ducte quantū est de natura ꝓtractus. Dicendū q̄ in p̄fato casu sūt duo ꝓtractus. vn⁹ ē locatōis ⁊ conductōnis: ⁊ alius est societatis. s. in piculo ac meliozatōne et deteriozatōne bouis. Contractus quidem societatis de sui natura exigit equalitatem ꝓportionis sicut patet in p̄cedenti sermone arti. ij. ca. iij. vñ ēt̄ ego in societate dovel facio tantū ꝓportionabiliter inde recipiam. Si aūt ꝓpter mutuum mihi factuz ps societatis mee deteriozatur ꝓ tanto est ibi vsura. Secūdus casus est talis. Petrus tradit iohanni duos boues extimatos. xx. florenis vt scz cuz eis laborare ad annū tali pacto q̄ ipe Johānes teneaē eos fideliter enutrire expensis suis atq̄ in fine anni p̄dictos boues vel extimatiōē predictam cum quarta parte lucri si inde lucratus fuerit vel tñ minus ipa estimatōne quantū portat ꝗrta ps dāni si inde supuenerit damnū tunc teneaē ipi Petro dare vel ꝓsignare nūquid talis ꝓtractus licitus erit. Dicendū q̄ iste casus est similis illi de quo in precedenti sermone dictum est arti. j. ca. ij. in ca. Tercio ꝓinde videē hic dicendū sicut ibi dicebaē scz q̄ est illicitus. Esset aūt licitus talis casus si adderet in pacto q̄ si damnū aliq̄ sine culpa ipius Johīs aut nūcij eius interuenerint qđ ad ipsum Petrū integre ptineret. nihilomin⁹ tale damnū Petrus a predicto Johe nō tenetur acceptare nisi ipe Johannes per tres testes fideles de hꝫ faceret plenam fidē. Aduertēdū est semp q̄ predicta debēt intelligi ſm debitū equitatis. nam q̄ deductis estimationib⁹ operū et laboꝝ ipius debitozis expensis factis ꝺ bonis eiusdem. et in bubus etiā in opatōne eoꝝ facta diligenti et fideli examinatiōe si qđ supereſſe reperiē id siquidem estimanduz ac diuidendum est. Tercius casus addatur ⁊ pone q̄ Petrus tradit Johanni vnam vaccam q̄nq̄ libris estimatā cum tali scz pacto q̄ ipse Johannes teneatur eam et omēm eius fructum cū diligentia seruare et custodire sūptibus suis fructūq̄ ei. et fetum nō alienare sine ſnia petri atq̄ de fructib⁹ eius ⁊ fetib⁹ prioꝝ ib⁹ tñ petro dare ⁊ ꝓsignare donec sit sibi de p̄dicto p̄cio satisfactū integre. deinde assignare sibi dimidiū in futuro de fructib⁹ ⁊ fetibus talis vacce: si tamē vacca vel eius fructus ⁊ fetus culpa ipsi⁹ Johānis aut nūcij eius quocunq̄ modo perierint. ipse Johannes integre restituere teneatur Si aūt diuino iudicio aut fortuito casu superuenit vindicta pertineat damnū ad ipm Petrū: queritur quid iuris. Dicendū q̄ talis ꝓtractus licitus esse videē ſm quosdā. nā licet petrus pri⁹ sortē suaz recipiat. tñ incōueniens nō videē cuz in se suscipiat piculuz fortuitu casu⁹ ⁊ diuini iudicij. Sed verioꝝ ſnia tenet q̄ talis ꝓtractus illicit⁹ est. nā euidēt apparet q̄ potioꝝ ē ꝓditio locatoꝝis q̄ conductoꝝis. qz poterit euenire q̄ p⁹ q̄ petrus suaz sortē receperit vacta cū oī fetu et fructu pibit. ⁊ sic de omnibus expensis ⁊ laboꝝibus habitis circa vaccam ipse Johannes nihil habebit. quod iniustum esse videtur. ꝺ verius dicendum est q̄ talis contractus illicitus est.

De tribus casibus iterum licitis in soccidis boum. Capit. iij.

Tercīū capitulū est de tribus casib⁹ licitis in soccidis boum. Primus casus est iste locat Petrus Johanni duos boues estimatos. xx. florenis cum tali pacto q̄ vbi consuetuz est dare ꝓ duobus bobus duodecim frumenti sextaria det sibi ipe Johānes octoꝝita tñ q̄ stet ad piculum tercie partis boum. nunquid licitus est contractus. Dicendū q̄ sic si tñ petrus satisfacit Johanni de suo laboze et tunc licitū ē q̄ iohannes obligat se ad periculū tercie partis boum alꝫ non. Secundus casus est cum petrus locat Johanni duos boues paciscēs secum q̄ det sibi sextarium frumēti quolibet mense nec de periculo mentionem facit. In hoc casu aduertendum est q̄ si petrus vult capitale habere firmum tunc quidem vsura est sed si intendit fortuitum periculuz in se suscipere. tunc casus licitus est. Sic quidē eodem modo hoc licitum est in vectura equi si tūc in super moꝛientur boues per iohannis incuriam satisfacere teneretur. Tercius casus est. emit petrus duas vaccas et eas tradit iohanni sub hoc pacto q̄ illas pascat et cum eis terram colat ita tamen q̄ ipse petrus de primis fructibus illarum recipiat medietatem precij earū: quo recepto medietas agricole atz alia medietas sit petro ⁊ eq̄liter diuidant fructus hūc addito q̄ agricola deo quolibet ānovnū sextariū tritici ipsi emptoꝝi scz petro q̄ terram colit cū ipsis vaccis. et si moꝛiantur vacce eq̄liter cōmunicent damnum. nūquid licet. Dicendum q̄ contractus licitus est: sed magis ē contractus locationis societatis. quia locat vnam vaccam que est sua pro vno sextario tritici annuatim et pro pastu vacce. et fetus ē eius fructus. ē de alia nihil recipit. quia non sua sed agricole est.

De impreſtitis venetorum

Articulus tercius de ſoccidis que poſſunt fieri vario modo de ouibus et etiam de bobus.

Tercio ſubdam⁹ caſus ptinẽtes ſit ad oues et ad boues licet multi p̃dictoꝝ caſuũ ad ꝟ duplex genus aialiũ aplicari poſſint ꝛ de hoc ponunt tantũmodo duos caſus. Prim⁹ ẽ cũ ꝯs locat aialia ꝑ certa ꝯtitate frumenti ſeu ꝑ q̃cunq; annua re. talis q̃dem ꝓtractus licitus ẽ dũmodo ꝓductor non grauet ex im oderata mercede. licitũ q̃z eſt in tali contractu apponere pactũ q̃ damnũ ꝛ lucrũ rei locate cõmune ſit: ſed nõ licet paciſci q̃ ſolũ ſit ꝓductoris: niſi de eo qõ ꝓcedit ex culpa ſua. Scõs caſus ẽ talis: habet quis. xx. capita et tradit illa paſcẽda ꝛ cuſtodiẽda ſub certa mercede pecunievꝫ ꝓticipatõne ꝓuentuũ gregis. ſic tñ q̃ dñs retinet ſibi piculũ capitũ p̃dictoꝝ: in tali quidez ꝓtractu nõ eſt vſura quia in eo nulla interuenit rõ mutui. ſecus aũt eſt ſi dñs ſibi piculum nõ retineret. ſed conductori imputaret quia tunc contractus eſſet illicitus. Sed vt auidi⁹ et attentius mane diei ſequentis capiatl materiam impreſtitoꝝ ſeu locoꝝ ſeu montis que ampliſſima et difficillima atq; vtilima et neceſſariſſima nobis eſt p̃monitos eſſe volo ac ad audiendũ ſollicitos eẽ gratiam veritatẽ hui⁹ rei aperiendi et nobis ſeruandi p̃ſtante domino noſtro ieſu chriſto qui cum patre et ſpũſancto in vnitate gl̃oſus triumphat et viuit in ſecula ſeculoꝝ amen.

Dominica quinta in quadrageſima que eſt dñica in paſſione de mane de impſtitis venetorũ ꝛ de mõte florentinoꝝ ac de ianuenſium alĩs locis que idez in ſubiecto ſunt. Sermo. xlj.

Repromiſſionẽ accipiant qui vocate ſunt eterne hereditatis in xp̃o ihu dño nſo ad hẽb. ix. ꝛ in epla hodierna. Eſt autem heſterne ꝓmiſſioni fidelis locuturus de mã impſtitoꝝ locoꝝ ꝛ montil quã vſq; ad hunc diẽ diſtuli eo q̃ eius dignitas ferialis diei nõ patiebat moleſta breuitate arta ri. Repromiſſionẽ g̃ recipiãt cũ apl̃o vobiſ loquor qui vocati ſũt eterne hereditatis. hoc eſt ꝑ repromiſſiõs obſeruationẽ quaz vobis vocatis feci in p̃cedenti die ꝓpter obſeruantiam eoꝝ que dicenꝫ ꝓſequãtur gloziam ſempiternam: quã oẽs iuſti hereditabunt in criſto ihesu dño nſo Res eñ quã p̃ manibus habemus appẽme grauis eſt atq; dubia ꝛ magnuz vndiq; piculũ ꝓfert. Nõ ſũ ego ꝓfundi ſẽſus nec adeo ꝓſpicati ingenij vt noui q̃piã i hac mã ex me ad inuenire queã. Sz ẽ fons indeficiens ſapiẽtie dei q̃ fidelib⁹ atq; doctoꝛib⁹ ſuis ptz: de quoꝝ riuis haurire intendo: ex me nõ audens in tanta de re tanq; dubia aliq̃d temerarie diffinire. vnũ tñ fidenter dico q̃ ſiẽ ꝓuer. xj. Salomon dicit. Qui timet laqueum ſecurus erit. et ps. de hoie iuſto inq̃t. Poſuiſti firmamentũ eius formidie ſcz in mã ocurrẽti: et q̃libet p̃dictoꝝ põt eſſe thema in p̃ſenti ſermone. Ad rẽ deniq; veniam⁹ ꝛba ſtatuti ciuitatis florentie circa materã montis.

Ad intelligentiã igit̃ dicendoꝝ notãdũ eſt q̃ mõtis de florẽtia caſus ſeries talis eſt. Cõitas florentina pecunia egẽs imponit quedaz onera ciuibus ſuis q̃ vulgariter p̃ſtantie nũcupanꝫ. et ad has ſoluendas oẽs ciues ſuos cõpellit. Statuit q̃z vſq; q̃ reſtituat ſortẽ ipſis creditoꝛibus dari vltra ipam ſortẽ q̃nq; p cẽtenario q̃libet anno. ex hoc eñ q̃nq; ꝓungit q̃ p̃dictis creditoꝛibus vel ab eis iura habentib⁹ tantũ rñſum fuit de acceſſiõe p̃dicta atq; p tantũ tempus aliq̃ acceſſio adequata ẽ ſorti: aliq̃ nõ in totũ: aliq̃ inſup ipſam excedit ſortẽ. Ceterũ ad ꝓſcientiaꝫ exonerationẽ ſtatuit ipſa ciuitas q̃ quicq̃d ꝓuiſum eſt p ordinationẽ p̃dicti cõis dari debere talib⁹ mutuantibus ꝑ dono dãni et intereſſe ſeu ꝓuiſiõe vel merito dictoꝝ creditoꝝ intelligitur debere dari et recipi et detur et recipiatur et peti et recipi poſſet ꝓ ſpontaneo liberoꝝ mero dono et donatõis titulo et taliter recipiat ꝛ recipere intelligatur quilibet talis creditoꝛ a cõitate p̃dicta et hoc p damnis ꝛ intereſſez ꝑ aliqua remuneratione diſcreta atq; ita ꝛ taliter illud totum recipiat vnuſquiſq; creditoꝝ ꝓe dictoꝝ ſicq; petere et exigere valeat q̃ nullo modo quo ad ꝓſciam nec quo ad mundũ reſtituere obligetur Statuit q̃z illud ſic ꝛceptuz abſq; vlla alia liberatione: vel fine per dictaz ciuitatem fiendam ſine vllo ꝓſcie ſcrupulo vt ſibi vere donatũ impetuuz valeat gaudere ſeu retinere. Supaddidit etiam q̃ preſens ꝓuiſio ꝛ oia ꝛ ſingla in ea ꝓtẽta in p̃dictoꝝ creditoꝝ fauoꝛez ſingulis diebus ꝓ futuro tempoꝛe donec per ciuitatem predictam fuerit renouata intelligatur ſingulis dieb⁹ ꝛ horis ſingulozum dierum de nouo condi et renouari et de nouo condita et renouata: ꝛ ſic

effectū suum singulis dictis horis ꝛ temporibus sortiaꝫ atq; lex pñs loquaꝫ ac si singulis vicibus ꝛ tpibus cōdita esset extēdendo etiaꝫ eas adꝯtitates in ꝓteritū iam receptas: per quoscūq; creditores ciuitatꝭ ꝑdicte scz ex causis memoratis. Item q sibi soli vendicet locū in ciuibus ciuitatis ꝑdicte ꝛ districtualibꝫ suis ita tñ q̄ hoc nō ꝓiudicet ciuitati ꝑdicte; in aliquo iure sibi quesito seu querendo in posterū vigore alicuiꝰ vltime volūtatis facte vl̄ fiende. Insup ciuitas ꝑmemorata sanxiuit huiusmodi credita cū iure ꝓcipiendi tales accessiones ꝛ fructus in alios posse alienari cuz ꝟ nihilominꝰ pacto q̄ ciuitati liceat redimere dicū debitū creditori soluēdū ꝑ ꝓciores ꝺēptōe dicti iuris ad rōez. xxviij. vel. xxz. cē. p. l. et q̄ talis creditor teneaꝫ ad dictam rōnem reuendere dicto cōmuni ad oēm voluntatē eius remanenti venditori ꝑdicto lucro facto vsq; ad tempus dicte venditionis. et ad hoc sepe lepius statuit vel ꝓstituit supradictū ad liberādū et per illum liberantur oēs. hec licet taliter qualiter dicta sint verbis statuti morem gessi ꝓsimiles q̄ ꝓtractus in tanua etiam in venetijs frequentantur additur q̄z in venetijs qa eius status securior est q̄ multi dñi diuites et magnates dubitantes de instabilitate sui status voluntarie ponunt ad impstita pecunias multas: ex hoc ꝓuidere volentes sibijpsis et suis filijs in statu in quo statu ꝑdūt aut eis ꝓsimilia aduersa venirent. Quidam q̄z licet videaꝫ cogi ꝑdictas pecunias soluere. non tñ ex ciuitatꝭ charitate ꝟ ex ipsa cupiditate pocūt eas q̄sq; ꝓpter magnitudinē lucri. quia q̄sq; daꝫ decem vel octo ꝑ centum. variantur tñ noia horum contractuū in ciuitatibus ꝓdictis. nam in florentia vocaꝫ mons. in venetijs ꝝo impstita noiantur. Tria igit̄ hominū gnā hos ꝓtractus freq̄ntant sicut ꝓ expientiam pz. Primi sunt coacti soluētes. icōi sponte ponentes. tercij ꝝo libere ementes: ꝛ de his tribus tres conclusiones per ordinez subiungamus.

Articulus primus in quo ꝺ̄ditur quare mutuare coactus licite exigere potest interesse damni ꝛ probabilis lucri.

Primo quidē tractandū est de his q̄ coacte soluūt de quo sit cōclusio talis: pstare coactus licite pōt exigere inter esse damni et ꝓbabilis lucri. Ex hac q̄dē ꝓclone talis veritas seu corelariū ad ꝓpositū elici potest q̄ coacti pvenetos ianuenses vel ꝑ florētinos pstare cōtracti pecunias licite pñt ꝑ suo interesse aliq̄d recipe vltra sortē. et ꝟ ex triplici rōne. Primo rōne dñij cōpellentis. scōo rōne dāni emergentis. tercio rōne lucri cessantis. q̄rto insup ſbiūgam⁹ in q̄b⁹ casib⁹ ius ꝑdictoꝝ ōnarioꝝ sic coacte solutoꝝ licite trasferri possit.

Q coactio voluntatis in mutuo fctā excusat accipe aliquid vltra sortem. Capitulum. j.

Primo quidē ꝑdictis ciuibus licet aliquid accipe vltra sortē rōne dñij cōpellentis. Pñt q̄dē ꝑdicte ciuitates rōnabili cā requirente ꝛ maxie ꝓ reipublice defensiōe vti ꝓnis subditoruz suoꝝ: multo fortius pecunijs eoꝝ. nam ꝛ si ad generalē collectam camere fiscali applicandā nemo imponere possit sine ꝓncipis ꝓmissione. vt. l. j. c. de exac. tribu. ꝛ. l. x. et. e. l. de executione. et. l. placet. tamen collectam specialē vnaquecq; ciuitas et vniuersitas ꝓ necessitate sibi incumbente indicere potest vt. l. añs. ꝛ c. de ope pub. de quo est dare notabilez glo. in. l. §. q̄ si nemo superverbo ꝓconsul. ff. q̄ cuiusq; ciuitatis nomine: etiam hoc legitime tenent. Ex dictis atq; experientia demonstrante patere potest q̄ tales ciues ad talia soluenda onera et possunt cogi ꝛ de facto cogunt ꝟ quidē coactio et violentatio de ratione mutui multū aufert intantum q̄ veriꝰ dici posset dñatiua coactio vel tyrannica rapina q̄z solutio ciuium voluntaria. Dominatiua coactio quidem quando cōmunitas seu rex ex iusta causa cogit ciues ad prestandum pecuniā: seu bladum et similia. Tyrānica ꝝo merito tūc dici pōt q̄n hoc fit ex causa irrōnabili et iniusta hec rō videre meo multū ponderanda ē quā tñ multi nō ponderantes deuiant a ꝝitate iuris grauantes q̄ minime grauandū est: cum enim de natura vsure sit q̄ fiat in mutuo voluntario et non in coacto et in facto hic cogūtur ciues. Sequitur q̄ tale violentum mutuum non vicium vsure sapiat: sed mutuantem ad posse interesse recipere iuste disponat. preterea qua lege ꝓhibente nō pōt ciuitas licite suadente ratione iusticia et honestate releuare suos ciues sicut cōprimere et grauare: pōt grauare et releuare: voluntarie grauat: voluntarie releuat: ei licet ciues suos grauare: quare non liceat etiam relevare cuz generali licite possit ciues suos releuare potiꝰ q̄z grauare. ꝝbi gratia. si eos vt faciant iniustū bel-

lum grauat: iniuſte grauat ꝛ tñ taliter coctos ſi de iuſto lucro ꝑmiat iuſte remunerat. Ex q̃ ptz q̃ grauare qñcz licet qñcz nõ licet remũ rare generali⁹ licet. Preterea tanta eſt in tali cõitate et in grauãdo et in releuando voluntas liba q̃ pecunia habita i tali coctõne nᶜ repeti põt nec ex ea ſp idem preciuz dak: ß qñcz maius qñcz min⁹ ꝑm meliozes vel deteriozes ciuitatis ꝓditões. Ex hoc ptz tales ciues coacti aliquid recipe pñt a tali cõitate q̃ coactio excuſat eos. facit ad ℔ extra de re. iurĩ. q̃ nõ vbi dicit q̃ nõ eſt licitũ in lege neceſſitas licitũ facit. Et hoc ptz de con. v. c. diſcipulos. ꝛ. ij q. j. c. ſicut eadẽ cauſa. vbi dicit. Neceſſitas legem nõ habet: nec tales ℔ modo grauati pñt de ſuo dãno aliter ꝓuidere niſi accipiẽdo qõ a cõitate volũtarie offert ſeu vendẽdo: qõ ẽdem inſup eſt damnoſuz cũ. c. vendant qñcz ꝑ. xxvij. qñcz aũt plus qñcz ℔o min⁹ preſentem tñ rõnem nõ pondero multũ: licet a pleriſcz in tali caſu ſoleat aſſignari cũ etiam adduci poſſet ꝑ libero mutuante. Nec obſtat ſi quis obijciat q̃ talis modus a cõitate ordinatus inuitat hoies ad peccandũ eo q̃ inducat ciues ad ſperandũ et ad recipiendũ pluſcz ꝺderũt et vltra ſortẽ. Ad hoc dicendũ q̃ ℔ tũc verũ eſſet qñ ſoluẽs ſpe lucri ꝓncipaliter moueret. ß tales ſoluẽtes nõ principaliter ſpe lucri mouenť. ß ſecũdaria ſpe moueri pñt. que quidẽ ſpes nõ facit vſurariũ iuxta notata per glo. in. c. ꝓſuluit extra de vſuris. Inſup idez declaratũ eſt plenius ſupza ſermone. xxxvij. arti. iij. c. ij. Et quis queſo expientia teſte que magiſtra oim extra de electõe. q̃ ſcit li. vj. ds inq̃cz primaria ductus intentõne q̃cz ꝑ centenario cõitati voluntarie mutuarẽt ꝓſiderato q̃ longe plus lucrareť exponendo eos in alios vſus licitos et honeſtos vbi haberet denarios ſuos etiam tutiozes. Cum etiam ſi vel let vendere centum mutuata cõmunitati nõ centũ ſed. xxv. vel. xxx. tantũ poterit rehabere cũ ſi emeret. C. poſſeſſionũ vel domũ cõit tantundẽ reuendere pñt. nec inſup obſtat q̃ coacta ꝛ inuita cõitas ſoluit vt dicunt quidã cũ mime cogi poſſet a ſubditis ſuis. ſoluit ei voluntarie iuſta rõnabili et honeſta cã regulata ſicut in ꝓncipio hui⁹ ſermonis patet. Inſup ſi ſolueret et inuite nõ cõſtat creditozibuſ ſuis maxime cũ reformatione ſua ſicut ſupza in principio ptz contrariũ cõmunitas aſſueuerat. et non in certis ſed in dubijs locus ſit coniecturis. ff. de verbo. obli. l. continuus. §. cum ita concoꝛ. ſuis. Notandũ eſt tamen ſm Fredericũ de ſenis q̃ ſi poſt coactionem quo uis caſu contentať quis eſſe creditoꝛ alicuⁱ vt ſcz gratia mutui recipiat vltra ſortẽ vſurarius fit. qñ ſola ſpe ſeu intẽtõne aliquid recipiendi vltra ſortẽ gratia mutui vſurariuz facit. tñ ſi tales recipiunt quincz velut gratuitũ donũ ſperantes recipe illa nõ ꝓpter mutuuz q̃uis mutuum inꝯcauſa ſit ex parte cõitatis ß illa ſperant tanq̃ a perſona grata ꝓ ſeruitio ſibi facto minime vſurarij dicere pñt. concoꝛ. cum hoc Tho. ij. ij. q. lxxvij. arti. ij. facit ad hec que dicta ſunt ſupza ſermone. xxxvj. arti. iij. c. iiij. de intentione. Inſuper addi poſſunt ad ſententiã Frederici que de intentione antecedẽte et ſubſequẽte ꝛ conſeq̃nte dicta ſunt ſermone. xxxvij. c. vlt. Ex his patet q̃ predicti ciues ſic coacti poſſunt predctã recipere vltra ſortem. pateat hoc etiam ꝑ exemplũ. pone q̃ quis vult vti pecunijs ſuis in mercantia nec illa ꝓpoſuerat mutuare. de nicz ab amico requiſitus inſtanter q̃ vſcz ad certum tempus ſibi mutuet pecuniam ſuam illam et ex charitate ſibi libere mutuat eam abſcz omni fraude vſurarum: addito tamen q̃ predictus ſi in termino ſtatuto non ſoluat tantum teneatur ſoluere vltra ſortem. Tali vticz caſu elapſo termino et mutuo non ſoluto poteſt mutuans exigere et recipe ꝓdictam penã a creditoꝛe rõne ſui intereſſe: ſi vt predictum eſt pena nõ ſit appoſita in fraudez vſurarium ex arbi. c. dilecti. et. xij. q. ij. fraternitas. ſed de hoc latius in ſequenti ſermone articulo tercio capitulo primo dicetur. Et ſi in predicto caſu licet vbi non multa violentia patet niſi detentio rei vltra terminum conſtitutum contra domini voluntatem quãto magis licebit cui rõne intereſſe ſumere antedctã cũ pecunia ſua et contra voluntatem ſuã aſſerť et detinetur quaſi ſemper non tantuz ꝑ aliquot tempus ſicut in prefato caſu detinere videtur. Aliud quocz exemplum ſimile ſibi iungamus. creditoꝛe damnificato ex longa moꝛa ſolutionis ratione damni poteſt aliquid accipere vltra ſortem. extra de fideiuſſ. ca. peruenit. ergo et mutuare coctus tali coactione q̃ nunquaz redditur ei capitale. et ex his non parum damnificatus poteſt recipere vltra ſortem. conſequentia patet. Nempe ſi quis iſtoꝛum crimen vſurariuz deberet incurreꝛe: is quidem qui voluntarie mutuaſſet potius incurreret illud crimen q̃ qui mutuaſſet inuite. eo q̃ ſicut dictuz eſt nullus vſurarius effici poteſt niſi volens dare mutuuz ad vſuram. quemadmodum Luce. vj. capitulo dominica verba ſonant. Mutuuz date

nihil inde sperãtes. Assecurat ꝯ plurimuz a cõmunitate tale premiũ recipientiuz mentes q̃ tale lucrum ab illa donatur sponte. nam vt dicit can on oblatio nulla culpe maculã ingerit. q̃ non ex ambientis petitõne ꝓcessit vt dicatur. j. q. ij. c. sicut eꝑm. et e. cã. ij. q. j. ⁊. q. vij c. quam pio. ⁊. xiij. q. ij. questa.

Q2 coacti mutua dare ratione emergẽtis dãni pñt licite aliquid recipere vltra sortem. ¶ Capi. ij

Secũdo quidem ciuibus antedicti licet aliquid recipere vltra sortem rõne dãni emergentis qõ videlicz supuenit eis ex solutõe pstantiarũ hanc nempe rõnẽ intantũ experientia monstrat q̃ oino negari nõ potest̃ etenim ciues antedictarum ciuitatum ꝓpter onera pdictarũ pstantiaꝝ intellexim⁹ sua mobilia et imobilia distraxisse quot ditissimos ad pauptatem imo qñq̃ ad mendicitatẽ deuenisse: quot orphanos viduas et pupillos totã suam expo fuisse substantiã. Proinde mirũ nõ est. sed pdicte ciuitates taliter statuerũt ꝓ habito rspectu ad q̃titatẽ pecunie mutuate aliqua quota talibus soluentibus detur in euitationem emergentis damni. Preterea a pdictis cõmunitatibus tali modo mutuare coacti ⁊ ex hoc dãnificati sue vtiq̃ indẽnitati ꝓuidere nõ possent si nõ liceret eis aliquid recipe vltra sortẽ Insup q̃ sine peccato suo sed artatus a suo supiore qui vt supra patuit eum artare potest homo non habeat viam iuris vnde sibi satisfaciat ⁊ satisfacere posset de dãno suo: nimis vtiq̃ videt durũ nec alius modus est nec magis ꝓportionat iuri ⁊ rõni q̃ q̃ ipa cõitas cuius causa ciuis talis damnificatus est satisfaciat competenter: et nõ hoc ex solo habito capitali q̃nti adhuc remaneret damnũ. ꝑ id qõ vltra capitale fit: ad hoc aũt de iure tenet. facit ad hõ extra de fideius. c. quenit. Amplius nõ ob aliam causam in alijs ꝓtractibus ꝓcedit q̃ quis posset recipere vltra sortẽ nisi rõne interesse id est euitandi dãni sicut in sequenti sermone plenius apparebit. igit sic in ꝓposito fieri licz Pateat hoc etiam ꝓ exemplũ. verbi gratia. si potentẽ dñm ⁊ supiorez meũ aut ꝓ inuasores stratarũ aut ꝓ predones me dãnificari ꝓtingat licet nõ possum facere q̃ seruer indẽnis de facto. nihilomin⁹ habeo ius ex q̃ habeo restitui ꝓ damno meo: et si restituit licite recipere possim qõ mihi restitui debet. Sic vtiq̃ i casu nostro ꝓtingit q̃ puidet ciui a cõmunitate ꝓ dãno suo. Itẽ talis cõitas ꝓ experientiã clare itelligens talibus pstantijs damnificari ciues suos ne ꝓ defectum membroꝝ peat totũ corpus dictante ipa lege nature q̃ corpus subueniat membris sicut et corpori ipa mẽbra. sponte ⁊ libere tanq̃ pia et discreta suoꝝ ciuiũ mat. ꝓuidet emergẽti dãno ciuiũ suoꝝ statuendo q̃ qlibet ciuis ꝓ centũ annuati habeant q̃nq̃ et suo labore disponere põt. igit ⁊ ciues pñt illa recipe hoc modo: nec videt ad hoc sufficiens impugnatio ꝓ pdicta. ꝙ hec rõ ꝓcederet ꝺ mõ ꝓ dante ciuitati mutua etiã sponte Itẽ coitas ꝓ libito disponẽ potest minime ꝓ diuinã legẽ sicut plenius in sequẽti articulo apparebit. q̃re hoc assũpt̃ vt hic assumptũ posset esse dubium vniuersaliter sumptum.

Q2 mutuare coacti licite possũt aliquid accipe vltra sortẽ ratõne cessantis lucri. ¶ Capitulũ. iij.

Tercio ꝺo ciuibus supradictis licet aliquid accipe vltra sortẽ ratione cessantis lucri. ponatur sic. nempe ex retẽtõne debiti vel mutui vltra legitimũ tempus a dño pcõcessi impediti a lucro qõ licite negociando vel alio modo licite lucrati fuissent. licite exigere. seu recipere pñt recõpensationẽ sui damni et cessantis lucri fm discretũ iudiciũ prudentis viri considerantis si vel quantum eo tempore alij similez negotionem vel artem exercentes cũ equali pecunia lucrati essẽt. Insup arbitrari ꝺberẽt an isti fuissent nõ mutuãdo ꝙ aliq̃d iuste agendo lucrati vel nõ. Non tũ dico q̃ talis retinẽs obligẽt satisfacere totũ lucrũ qõ ex tunc illis ꝓbabiliter ꝓueniss̃et si eam habuissẽt: imo tãtũ inde subtrahi deberet quantũ perditionũ dubietas in mercationibus vel emptionibus ꝓtingentiũ: pensanda esset et ꝓitoꝝ iudicio ꝓbabiliter estimanda. hec est cõmunis sentẽtia ꝓitoꝝ sicut latius dicẽt sermone sequenti articu. ij. c. iij. Preterea amissio talis lucri quedaz damnificatio est hmõi prestitoris: et ideo eo ipso q̃ mutuans potest iuste exigere interesse emergentis damni sicut in precedenti. c. ostẽsum est potest iuste exigere damnuz equiualens damnificationis predicte cessantis lucri Si igitur in hoc casu cuilibet licet aliquid dicto modo accipere vltra sortem. eadem vtiq̃ rõne predictis ciuibus licituz esse euidenter apparet. ꝓbo etiam q̃ eis magis liceat q̃ ꝓ dictis: nam discreta ratio dictat q̃ in ꝓposito casu postquam capitale violenter detentum non potuit ipsi prestitori vel mutuanti perdi vel periclitari: sicut poterat in mercando vel

negociando. Ideo tñ debet ſibi ſubtrahi de rõnabili ꝓbabili lucro q̃tú ꝓponderat in certitudini certitudo ꝓfata. Sed ciuiꝫ antedicti nõ tñ auferẽt ꝛ retinẽt: ꝫ etiã nunq̃ reddẽt capitale coꝛ: qua ꝓpter pinguiorẽ remuneratiõnẽ q̃ ꝓfati merito ſuſcipe poſſunt. Si quiſ aũt obijciat q̃ pecunia quã cõitas debet non valet niſi ſeipã nec ex ſeipſa põt fieri lucroſa Dicendũ q̃ pecunia illa dño ſuo veriſimiliter valuiſſet pluſq̃ ſeipam ꝓpter induſtriã qua illa fuiſſet vſus: nõ ſolũ ad ꝓcauenda dãna que ſibi ex eius abſentia ꝓtigerũt: ſed etiam ad lucra ꝓmercationũ induſtriam cumutandaꝫ et nõ ideo habuiſſet ex ſe ſed ex induſtria dñi ſui: et ideo receptoꝛ pecunie non ſolum ꝓiuat dominũ ſuũ pecunia ſua: ſed etiam ex toto vſu fructu exercitande induſtrie in illa ſeu q̃ illaꝫ Siquis ſcõo obijciat q̃ pecunia illa cõitate ſic ablata atq̃ retenta nõ habet aliquã mutui rõnem: nõ eñ habet rõnẽ capitalis ſeu depoſiti ꝫ ex mutuo nullũ lucrũ creditoꝛ ſortiri põt q̃n vſurariũ eſſet ac ꝓſequẽs ꝛ indebitũ. igr̃ ꝛc. Rñderi põt q̃ licet pecunia illa nõ habeat realiter vim capitalis. hz tñ interp̃tatiue ſeu ablatiue: quia ex quo dñs vſus fuiſſet illa vt capitali ſuo cõitas nõ abſtulit ſibi ſolã ſiplicẽ pecunie rõnẽ: ſed ꝛ rõnem capitalis ꝛ ideo ſibi tenẽt tanq̃ de capitali ex tali rõne cõitas ſatisfacit cuibus ſuis. De hac materia plus dicẽt in ſequenti ſermone art. ij. ꝛ. iij. Nec inſuper obſtat ſi quis tercio obijciat q̃ non videt eſſe intentio cõmunitatis remunerare ciues ratione intereſſe damni emergentis aut lucri ceſſantis. nã ſi predicta intentio eſſet remunerare eũ qui magis damnificatus eſſet ampli⁹ remuneraret q̃ minus. cui⁹ vere ꝓtrariũ manifeſte apparet. Ad ꝫ dicit q̃ ſi ꝫ poſſibile eẽt equũ vtiq̃ foꝛet: ſed cũ hoc impoſſibile ſit de quolibet particulariter ad cõmunitatis noticiam puenire. Inſup ſi de quibuſdaꝫ noticia foꝛet ne iuidie liuoꝛes et ſcandala in pl̃o oꝛirentur de impietate ſolutõnis ꝛ ſatiſfactõnis deo p cõmuni bono ſanxiuit q̃ pari ſatiſfactõne remunerenẽt et hoc vtiq̃ bonũ eſt ar. extra de ꝓſti. cũ oẽs ibi nota. v. diſtin. vt ꝓſtituere. Ad q̃ nota de regulis iuris qui ſcandalizauerit. in glo. Simile quidẽ videm⁹ in collegio magiſtroꝝ ꝛ ordinatoꝝ. vt qui prioꝛ eſt in tempoꝛe prioꝛ eſt in ſede. Quotiens igit̃ p experientiã videm⁹ magiſtrũ vel doctoꝛẽ precedere alios plures q̃ vtiq̃ dignus nõ eſſet ſoluere coꝛrigiam calciamentoꝛum illoꝛum. hec ꝓbant ex de maio. ꝛ obe. c. ſt. c. a. ſtatuim⁹ vt vtrobiq̃ cũ ſuis ꝓcoꝛdantijs multis.

Articulus ſcõs q̃ illicitũ ẽ aliquid accipe vltra ſortem his qui ad dicta impſtita denarios voluntarie ponunt.

Secũdo tractandũ eſt de his qui in dicto mõte ſem impreſtitis ſiue in locis ſpõte denarios ponũt ꝫ talis modus rari⁹ obſeruet. nam cõiter volentes talẽ ꝓtractũ facere emunt ab hiſ qui tales denarios ibi habẽt ꝛ vendere volunt et de his ꝛ circa ꝫ ponere habent vel a cõitate tanq̃ ab aliꝭ ſolent emi qõ idez eſt q̃ ſponte ponere. Et de ꝫ talẽ ponam⁹ concluſionem vicz ſponte ponẽtes pecuniã ſuam ſup impſtita ꝛ loca ꝛ ſup florentie montem et ex pacto vltra ſortẽ aliquid recipiẽtes vſurariꝭ ſũt: ꝛ reſtituere obligant. Pro hac concluſione lucidius declaranda circa eam quadruplicẽ intentiõem conſideremus. Prima eſt intentio charitatis. ſecũda eſt intẽtio cupiditatis. tercia eſt intentio ꝓtrarietatis. q̃rta ẽ intentio veritatis.

Q⁹ in ferentis charitatis intentione ſponte mutuat ſue communitati libere ſibi oblata ab ea etiã vltra ſortẽ licite recipe põt.

Capitulum primũ.

Prima eſt intentio charitatis. Circa hoc aduertẽdũ eſt q̃ põt eẽ q̃dã ꝫ heu rari veri reipublice amatoꝛes qui videntes iminẽtes neceſſitatẽ ac picula ciuitatis ſue ſpõte ex charitate ſaltẽ ꝓncipaliter mouent ſuã pecuniã mutuare cõitati ſue: ꝛ de talib⁹ nõ loquit̃ ꝓcõ antedicta. Hã tales licite recipe põt q̃ ſpõte eis a cõitate offert ſi cut ꝛ de quib⁹ dictũ eſt in ca. ꝓceden. Nam nõ minus ꝓmiari mereẽt voluntaria charitas q̃ coacta neceſſitas eo q̃ nõ minoꝛ rõ eſſe poſſit et dãni emergentis ꝛ lucri ceſſantis in voluntaria charitate q̃ in coacta neceſſitate. vnõ. ij. ad Choꝛ. ix. apls ait. Hilarẽ datoꝛem diligit deus. Et habẽt etiã ꝫ. xxviij. q. j. ſic eñ vbi ꝫ hoc latus textus poſitus eſt. Si tamẽ ſponte mutuanſ credit ſuã cõitatẽ aut dñm ꝓpter exercendam iniuſtã guerrã aut aliã iniuſticiam cauſam tali pecunia indigere tunc ſponte talibus pecuniaꝫ mutuare eſt omnibus malis inde ſequẽtib⁹ efficacẽ cauſam miniſtrare: et tũc nõ ſolũ nõ põt licite aliquã remunerationẽ accipere verumetiam omnibus damnis ꝛ malis que ſine ſuo tali fauoꝛe data nõ fuiſſet nec facta iuxta poſſe ſatiſfacere obligat iuxta

illud extra de iniur. ⁊ dāno. c. si culpa. vbi dicitur. Qui occasionē dāni dat dānum dedisse videt. Sed incidit dubiū circa p̄dicta qđ ꝺ facto quotidie accidit. pone q̄ imponit impōstātie onus cum incremento consueto vel p̄decēti p illas percipiendo dūtaxat qui soluerint infra certū tempus: nunquid infra dictū certum tempus soluentes qui alīs infra illud tēpus vtiq̄ non soluissent peccent intantū q̄ p̄cepta restituere obligent. Similiter pone q̄ etiam quotidie ꝓtingit fieri de mense nouembris. in dicit onus atq̄ statuit p̄ro his qui soluerint infra mensem q̄ in kal. ianuarij incipiat lucr̄ dictū. qui ꝯo soluerint post dictum mensem incipit in kal. septēbris: peccant ne ita soluentes qui aliter infra illū mensem nō soluissent. Dicendum ꝓm quosdam q̄ ex quo mutuum quod est in hoc casu principale fundamentum atq̄ subiectū nō est ex intentione corruptum quia tales ex charitate mouent. vel saltez nō primaria intentione lucri: aut fuerint coacti sicut patuit in articulo p̄cedenti ideo non corrumpit edificiū superedificatū seu qualitas subsequēs inde: q̄ē vt p̄cipiat vel citi⁹ accipiat p̄dictū lucr̄: ppter ea nō potest dici ibi cē vsura ꝑhaſ inq̄. Nam ex hoc tale lucr̄ licitū est ꝺo non est licitū illud desiderare: quod quidez p se intelligi potest ꝯbi causa: ꝺonat mihi cōitas. A. si infra mensem ad exercitū vado aliter non: aut mihi etiam ꝺonat. A. recipiendo infra sex menses si infra mensem ad exercitum pergo. si aūt post mensam quingenta tantū sed. A. infra annū percipienda. Nēpe si vt illa citius consequar seu vt illa alīs nō secuturus acquiram migrauero infra mensē tunc cōmitto vsuram seu pctm̄. Hec obstat si dicat hoc nō esse mutuū sicut in casu nostro: q̄ ex quo sicut dictū est licitum est lucrū rōne dūij cōpellentis et dāni emergēntis et lucri cessantis. ideo inter hūc casum ⁊ illum in p̄cipali radice nulla est rō diuersitatis. igit ⁊ nulla alteratio in dispositione iuris.

¶ Multiplici argumento ꝑhaſ q̄ sponte ponens denarios ad p̄stita ex intentione cupiditatis nihil inde recipe pōt. ¶ Capitu. ij

Secūda intentio est cupiditatis. Circa hoc notandū est q̄ spōte ponētes denarios super montes sperātes aliq̄d accipe vltra sortem vsura rij sunt. et hoc quidem ꝓbaſ multiplici argumento vel rōne. Primo rōne intentōis. secūdo ratione particularitatis. tercio rationē translationis. quarto rōne infructuositatis. q̄nto rōne ꝓhibitiōis. sexto rōne similitudinis. septio rōne dubitatōis. ¶ Primo inq̄ rōne intentōis cupiditatis. quam qui habet dans sponte mutuū cōitati scz cū intentōe p̄ncipali remuneratōis vsurari⁹ est cē. si nulla pactio ꝺ hoc exteri⁹ interuenit. sicut ꝓz extra de vsuris. c. ꝓsuluit. Et quicq̄d ex mutuo illo receperit: restituere obligaſ si pōt: et si nō pōt mortaliſ peccat si satisfacere cū poterit nō ꝓponit et h̄ siue intentio supdicta sit mutuū antecedēs siue subsequens siue ꝓsequēs sicut supra sermone. xxxvij. arti. iij. et. c. iij. plenius dictum est. Nam oīe mutuū ex lucro p̄ncipaliter intentuz vsura ē. sicut latius ꝓz supra in sermone. xxxvj. arti. j. c. iij. in descriptōne vsure: sed illud lucrum est ex mutuo principaliter intentuz. ergo est vsura. ¶ Scōo ꝓbaſ rōne particularitatis. nam p̄dicta vendicant sibi lucrū. cū persona particularis atq̄ priuata mutuat alteri ꝓsone priuate. ergo multo fortior de illo qui mutuat cōitati qñ magis peccare videt qui fenerat cōitati cui amplius obligaſ q̄ qui fenerat singulari persone. Proinde Auguſt. ait. Charitas cōia ꝓprijs et nō ꝓpria cōibus anteponit. ⁊ in. c. bone. i. de postu. ꝓla. Magis em̄ intendēdū est bono cōitatis q̄ ꝓsone particularis. ac q̄ ꝓsequēs magis tenet hō gratis mutuare ⁊ benefacere cōitati ceteris paribus q̄ singulari ꝓsone. ergo ꝓtrariū facere maius peccatū est. ¶ Tercio ꝓbaſ hoc rōne translationis. quia talis mutuās in cōmunitate dūium pecunie illius transfert. et per consequēs pecunia illa non remanet sua vt in. l. ff. si certe. ex quo sequitur q̄ si ꝓ pecunia illa aliq̄d recipit vltra sortem. recipit de non suo. ideo vsurarius est. hec quidez ꝓsequentia ꝓz q̄m supra in sermone. xxxviij. arti. j. per totū ē plene monstratum per. xij. rōnes quare etiam i lege nature vsura prohibita fuit. inter quas in viij. c. ratio assignaſ q̄ ꝓhibita est eo q̄ mutuans antedictus recipit fructum de qđ non est suum quod vtiq̄ facit mutuans antedict⁹ ideo vsurarius censendus. ¶ Quarto ꝓbatur idem rōne infructuositatis. pecunia quidem non est apta nata facere fructum ergo talis q̄rit fructum vt ponit Innocenti⁹ in rubrica de vsuris. Ex quo sequitur q̄ iste qui non coactus libere ponit vsurarius est consequentia tenet ex precedenti motiuo: hoc quoq̄ argumentum roborari potest per ꝺicta in sermone. xxxviij. articulo. j. cap̄. ij. vbi ponitur secunda ratio quare vsura est contra

legez nature. ¶ Quinto ꝯz ꝓbaꝝ id idē ratione ꝓhibitionis Luce.vj.eñ ꝑcepit dñs. Mutuū date nihil inde ſperantes. ¶ mutuās obligaꝝ nihil inde ſperare ſeu recipe vltra ſortem ex quo ẏbo ortū habuit.c.conſuluit.extra de vſuris.et ibi allegaꝝ ꝑdictū dñicū ẏbū. ¶ Secto inſup ꝓbaꝝ rōne ſilitudinis:nā ſi quis ſuꝑ vnam vineam ſiue agrū libere ꝑſtaret.c. ex quo deductis expēſis mutuans annuatim recipet.x.lapſis decez annis teneꝝ reſtituere agrū.quoniā ex fructibus ſoꝛs mutui extincta eſt.ꝓbaꝝ hoc extra de pigno.c.illo vos.ꝛ.l.i. C.de pig.ac.ergo ſi iſte libere mutuauit.c. et ſingulis annis recipiat decē.elapſis decē annis ſoꝛs erit extincta et ꝙ ꝓſequens vlteriꝰ recipere nō licebit.eadem eñ ratio in vtroqꝫ ē: vt manifeſte aparet.nam in tali caſu ponitur pecunia loco agri vel domus ¶ Septimo ꝯz ꝓbaꝝ idem ratōne dubitatōis querit eñ Alexan.de halis. Quid de illo qui dubitat de ali quo an ſit ſymonia vel ꝓtractus vſurariꝰ ſiue non:eo ꝙ quidā legiſ ꝑiti eſſe dicūt ſymoniam vel vſurā quidā nō.quid igiꝝ faciendū cū hoc ignoret:et huic dubitatōni reſpondit dicens ꝙ talis ab hmōi contractu abſtinere debet ne diſcrimini ſe cōmittat. Melius eſt eñ vt incidat in tpale damnū ꝯz in damnū ſpūale.i. minus maluz eſt: ꝙ iſte caſus eſt talis.ergo hoc agens diſcrimini ſe cōmittit:et ſicut in ſequenti.c.aparebit talis peccat moꝛtaliter. Sed cōtra hoc quod hic dicit Alexan.et contra illud quod ſicut dictū eſt in ſequenti.iiij.c.videtur ꝙ dictum eſt ſupꝛa ſermone.xxxiij.articulo. ij.c.j.in fine. Que contrarietas ſm aliquos ſolui poteſt ꝙ id quod dictuz eſt ſupꝛa ſermone.xxxiij.articulo.ij.in fine:

De multiplici argumēto quo quidā ꝓbare conaꝝ ꝙ ſpōte ponentes denarios ad impſtita ſupradicta pñt aliquid recipe vltra ſortem et de improbatione eorūdem. ¶ Capitulum.iij.

Tercia eſt intentio cōtrarietatis eo ꝙ pleriqꝫ ſeptem ꝓtrarijs argumētis ſeu rōnibus impugnāt ꝑdictaz ſcōam intentionē. Dicūt eñ ꝓdictū ꝓtractū licere.ꝓmo rōne indēnitatis.ſecūdo ratōne donatōnis.tercio rōne cōis vtilitatis. quarto rōne liberalitatis. ꝗnto ratōne poſſeſſiōis.ſexto rōe nobilitatis.ſeptimo rōe pmiſſiōis. ¶ Pꝛio in ꝙ dicunt hoc licere rōne indēnitatis.vñ ſic arguūt. Ponens libere ad impꝛeſtita ſeu ſuꝑ montē ꝛc.pecuniā ſuā poteſt ſe licite ſeruare indēnem ergo et aliquid vltra ſoꝛtē. Antecedens patet. cōcedit eñ ꝙ coactꝰ rōne intereſſe poteſt aliq̄d accipe vltra ſoꝛtē.ergo in ꝓpoſito caſu quia iſte aliter pateret damnū. Ad qō rñdeo ꝙ cōcedo antecedēs et nego conſequētiā.qm̄ ſi vult ſeruari indēnis nō mutuet cōitati pecuniā ſuā ſ ſibi retineat ꝛ ſic ſe ſeruabit indēnē. Ez ſi mutuat libere mutuet ꝛ nihil recipiet vltra ſoꝛtē:ꝙ aliꝫ agit ꝓtra dictū ꝛpi Luce.vj. Mutuū date ꝛc.ergo ¶ Scdo dicūt ſ licere rōne donatōis.vnde ſic arguūt. Accipiens mutuū pōt libere donare de ſuo ſibi mutuo danti et tranſferre dñium quod in re ſua habet in ipm mutuantez et facere mutuuz rei ſue:et ꝙ ꝓſequens mutuans pōt recipe illam rē tanꝯz rez ſuā non obſtante ꝙ ſit vltra ſoꝛtē:hoc aūt fit in ciuitatibꝰ antedictis libere ponētibus ad impꝛeſtita ſua pecunias ſuas.ergo licitū eſt. ¶ Ad hoc rñdeo ꝓcedēs añcedēs et ꝓſequētiā nego et totū vſz ad illā partē:hoc aūt fit in ciuitatibus añdictis qm̄ nō libere donāt ſ ꝙ pecunia iam recepta ideo minime illud recipere licet. Ad ſ vide ſupꝛa ſermōe.xxxvj.arti.iij.c.xiij.hoc q̄ꝫ ꝙ ex emplū patet. Nam ſm Bonauen.in.iij.dis. xxj.et ſm Alexan.de halis.et Scotuz.in.iij. di.xxj.q.j.ꝓfeſſoꝛ nō ꝓt maifeſtare peccatū et ꝙ ꝓfeſſionē manifeſtatum etiā de licētia ꝓfētis:eo ꝙ confeſſoꝛ ligatus nō tantū ex iure petentis.ſed etiam ex iure eccleſiaſtico et diuino ſuper quo non poteſt talis penitens diſpēſare.extra de pe.ꝛ re.omis.et de pe.dis.vj.c. ſacerdos ita et in ꝓpoſito noſtro.non enīz ligatur vſurarius aut quilibet alius ad non recipiendum aliquid vltra ſoꝛtē ex mutuo dato ex ſolo iure ſingularis ꝓſone.ſ ex ꝑcepto diuino ſupꝛa q̄ dispenſari nō poteſt recipiens mutuū.ideo ſz huic mutuāti de ſuo licite pōt dare.nō tñ ſic pōt ſibi libere dare ꝙ mutuans licite recipere poſſet.ꝙ pecunia quam illi mutuauit aliquid vltra ſoꝛtē:poſt ꝓciliū vtiqꝫ eſt mandatū.ait eñ dñs. Mutuū date.ecce concilū.ſz ſit qñqꝫ ꝑceptū ſicut ꝓtz ſupꝛa ſermōe xxxv.arti.ij. Et additur.nihil inde ſperantes ecce ꝑceptum q̄ obligat ſemper ꝛ ad ſemper ꝓpterea ſi q̄d recipit hoc modo reſtituere debet.ꝛ ſi poſtea ille donauerit libere recipere pōt:nihilominus additis cōditionibus que ponunt ſermone.xxxvj.arti.iij.c.iij. ¶ Tercio quoqꝫ hoc licere dicūt rōne cōis vtilitatis vnde ſic arguunt. Quilibet de ſuo in quo plenū ius et dñium habet diſponere pōt in licitis et honeſtis ꝙ ſuo libito voluntatis.vt ꝓtz i.l.

iure.c.mandati.ergo et tota cõitas hoc põt. ꝓña ꝓz qñ in ꝓsensu tot⁹ cõitatis intelligit cõ sensus singlariũ ꝓsonaꝝ ꝑm Scotũ in.iij.Li cita quidẽ et honesta sũt q̃ in cõmodũ ꝛ salutẽ reipublice fiũt: q̃ ꝓpter ille cõitates potuerũt sic disponẽ de reb⁹ suis q̃ ponẽs tantam pecunie q̃titatẽ tantũ recipiat cũ modis supnotatis. ꝛ ꝓ ꝓns ali⁹ recipe põt. ꝓña ꝓz qñ ad ꝟ qñ illa mutua facta sũt sc̃z ad cõmodũ ꝛ salutẽ ciuitatũ illaꝝ. Ad ꝟ dicẽdũ est q̃ ꝓcedendũ ẽ añs ꝛ ꝓ ꝓns ꝛ ꝓña ꝑma. Insuꝑ ꝛ assũptũ dũmodo nõ sit ꝓtra legẽ iuste ꝑncipanti ꝛ signant ipius dei: ꝓtra cui⁹ legẽ vident posita talia imꝑstita ꝛ supradicti ꝓtractus in ciuitatibus ꝑdictis nam bonũ cõmodi habet distingui ꝓtra bonũ honesti. Nempe aie salus salutis corꝑis ꝛ rerũ tpaliũ ꝑferẽda ẽ. xij. q. v. c. ꝑcipim⁹ ꝛ ad hoc vide glo. in. c. ille. xxij. q. v. vbi glo. ait q̃ maior dãnũ est in amissiõe vni⁹ aie q̃ mille corꝑm. Quarto q̃ ꝟ dicũt eẽ licitũ rõe liberalitatis. Nempe ideo arguũt dicẽtes Petrus de eo qõ suũ est libere et plenarie potest dare Martino. vt ꝓz. l. j. ff. de dona. et in. ca. q̃ periculosum. et ex hoc Martin⁹ recipe. ergo et tota cõmunitas potest de suo ipi Martino libere ꝓuidere ꝛ sic ipe põt illud licite accepta re. ꝓsequẽtia ꝓz qñ pleni⁹ius habet cõmunitas tota q̃ quodlibet mẽbrũ ipius ciuitatis. et q̃ aliqua singularis ꝓsona supra suũ ꝓprium. Nam põt ꝓfiscare et põt restituere quod nõ potest singularis ꝓsona eo q̃ nõ posset p⁹ destructionẽ recupare. vt ꝓz. ff. q̃ cuiusq̃ vniuersitatis nomine. l. Itẽ eoꝝ. et sic ꝑ ꝓsequns potest in cõmunitatis vtilitatẽ ꝓuidere. et signanter illis quoꝝ interest. Respondeo cõcedendo assumptũ dũmodo supior lex non sit in oppositũ sicẽ supra dictũ est in sermone ꝑdicti in responsione. Ad argumentũ secũdum Nempe singularis ꝓsona aliquid libẽ de suo non posset dare ꝑ pecunia sibi mutuo data. ita q̃ mutuans licite illud recipe posset cuz sicẽ supadictũ est sit ꝟ ꝓceptũ superioꝛ iuste ꝑncipãtis mãdãtis. mutuũ date nihil inde sperãtes. vt patz Luce. vj. ꝛ. c. ꝓsuluit. extra de vsur⁹. Quinto etiã licitũ esse dicũt rõne possessionis ex q̃ sic arguũt. Ista que ponunt ad imꝑstita supradicta montes et loca nõ sunt mutua sed possessiones. ergo põt homines ex illis tanq̃ ex possessionibus recipe annuatim fructũ sicut fit de possessiõe. ꝓz vtiq̃ añs eo q̃ pecunia illa nunq̃ restituẽda ẽ. nec repeti põt ꝑ tanq̃ possessio põt vẽdi: nũc carius nũc vili⁹ ꝑm ꝓditionẽ ꝛ statũ ciuitatũ antedictarũ sicut etiã de possessionibus ꝓtingere solet. ꝓña ꝓz qñ eundẽ locũ tenet pecunia in hoc ꝓtractu quã teneret si ex ipa emisset annuũ fructũ tãti precij. Rñdeo et ideo nego assũptũ cum q̃d sit in ꝟitate ꝟ ꝓtractus vocabulũ manifestaret. Haz in venetijs nõ possessiões ꝑ imꝑsti ta. i. mutua noiant. nec a ꝓprio significato vocabuloꝝ est regulariter recedendũ. ff. de lega. ij. l. j. nec sũt sicut ager ꝑ sicut mutua: sed alio q̃ cõi mõ cũ rehaberi nõ posset nec sicut possessiones qñ impignoratã possessionẽ ad me reuocare possũ. possũ etiã vẽdere iusto ꝓcio ꝑ imꝑstita illa nõ qñ nõ põt vẽdi. c. p. c. ꝑ lõge minoꝛi ꝓcio qõ satis videt absurdũ sc̃z q̃ de. c florenis nõ habent. c. florẽi. Cõcesso aũt antecedente nego ꝓsequentiã. ꝛ rõ est. qz pecunia nullũ aliũ vsũ habet ꝓter exposit⁹ez. ex agro aũt habent fruct⁹ ex laboꝛe humano. Est enim ager apt⁹ nat⁹ fructificare: pecunia aũt nõ Insuꝑ ager est me⁹ ꝛ si de eo recipio fructũ vtiq̃ de re mea accipio fructũ. Pecunia autẽ a me libe mutuata vtiq̃ nõ est mea. ideo nõ sic licite possuz ex ea ꝓcipe fructũ sicut ex agro meo nec etiã verũ est qõ assumit sc̃z q̃ eundẽ locũ teneat ubi pecunia posita quẽ teneret si emissz annuũ fructũ. qñ ibi vera venditio esset. hic ꝟo mutuũ est. sicẽ ꝓz infra in. iij. arti. ca. ij. atz in. xiij. arg. Sexto insuꝑ asserũt ꝟ licere rõne nobilitatis ꝛ singlaritatis. ideo arguũt. d. ꝑdicte sunt notabiles ciuitates in tota italia imo in tota xꝑianitate in quib⁹ hmõi ꝓtractus exercent. magni dñi ponũt sponte ad imꝑstita antedicta. Itẽ religiosi inter quos sũt valẽtes viri et in sacra theologia doctoꝛes. Insuꝑ et deuoti religiosi ac timẽtes deũ. imo deuoti ciues et deuotissime mulieres ponũt et emũt de quib⁹ nõ de facili desp̃adũ q̃ sint ꝓtoꝛes aiaꝝ suaꝝ. nec corꝛupte fame. j. ꝛ. vij. c. sanxim⁹. q̃re tenendũ est tales cõtractos licitos esse. Respondeo ꝓcedẽdo ꝓmã ꝑtẽ antecedẽti: ꝛ q̃tũ ad scdam ꝑtẽ nego ꝓña z. Nempe in italia sunt alie ab istis spectabiles ciuitates vt roma mediolanũ bononia senis pusiũ neapolis et alie plures extra italiã pisius londonie brugis colonia gandauũ anwerpia in q̃bus nullaten⁹ exercent tales ꝓtractus que ciuitates libenter ꝓuiderẽt cõmodis suis sicut tres iste ꝓnoiate si salua ꝓscia ꝟ facere possẽt Ad. forte reperent in tota xꝑianitate in quib⁹ exercitarent tales ꝓtractus vel saltẽ tantũ q̃tũ freq̃ntant in ciuitatib⁹ antedictis. Secũdo dico q̃ in illis ciuitatibus antedictis non ꝓsenserũt oẽs sicẽ ego ꝑ experientiã noui. licz tamen habeant ibidẽ in dictis imꝑstitis ỏnarios nõ spõte positos ꝑ ex coactione ciuitatis

ſicut ꝓdictū est et si sūt ibidem quidaꝫ sponte minime mirū est: qm̄ et mlti absq; aliq̄ rubore publice mutuāt ad vsurā. Nec insup est admirandū q magni dñi ponūt pecunias suas ad impſtita illa. qm̄ t magni ꝓncipes vsurarij aliqñ sūt t diu extiterūt insupt ꝓdones alicti etiā dñi nō bñ informati an licent b̄ dubitātes de statu suo sicut ꝓdictū est vt totā sbaz suaz subito pdere nō valeant ponūt ibi pecunias eoꝝ. Q; aūt religiosi de talib⁹ impſtitis repiāt fructus nō deducit illa mutua licita esse. Ipsi em̄ cōiter nec ponūt in prestātijs pecunias nec etiā emunt mutua illa. ꝫ modus eoꝝ cōmuniter talis est. Nam quidā habentes pecunias ad mutua illa. q̄s scz coacte soluerunt aut alꝫ in ꝓdictis impzestitis licito modo adepti sunt in vltimis volūtatib⁹ suis ꝓ elemosyna dimittūt ꝓdictis religiosis pecunias illas seu redditus illos: vel ꝓt̄ illoꝝ vt ꝓt̄ hanc ꝫputati ꝓ dñium venetoꝝ vtputa ꝓcuratores scti Marci mittāt ꝓdicti religiosis. illā aūt ꝓt̄ ꝓ elemosyna recipe pūt dūmodo libere largitur. Si vo antedicti religiosi dictā elemosinā aut tales redditus habere sollicitāt t ꝓtēdunt ius habere in illis videant ꝓsciētias suas. nā licet quidam sicut supza monstratū est pūt ex illis impſtitis aliq̄d recipe vltra sortē. nō tamē ad quos deueniūt ipsa ipſtita sicut ex precedētibus ptz. Proinde si de fenebri pecunia aliquid dar puta q denarij montis relicti religiosi fuerunt a testatoze empti vel sponte i mōte positi: non coacti soluti. tunc quidem completa sorte a receptione taliū abstinendus est. possunt quandoq; etā predicti religiosi aliter legitime excusari. Constat ei q nullus efficit vsurarius nisi volens aliquid recipe vltra sortem sicut ex precedentibus patet. Si igit̄ predicti religiosi nō recipiunt illas pecunias seu elemosinas ab ipis impſtitis ꝓ pecunia quaz ibi libere posuerunt. vel quā sponte emerunt modis antedictis vsurarij nō videnť sed apparet q recipiant elemosinas iure ipoꝝ qui illas iuridice illis reliq̄runt. et q̄ b̄ potuerūt etiaz et ius suū in illos legitime trāstulerūt. licet nō qualecunq; iuxta ea q̄ in p̄cedentibus circa materiā istam dicta sunt. Septimo q̄z credunt quidam putantes hoc licitum esse ratione pmissionis t taciturnitatis. pinde arguūt dicentes ecclia papa cardinales t pleriq; alij plati istos ꝓtractus frequētari intellexerūt in ciuitatibus antedictis. nec tñ aliquid attemptauerūt contra eos ꝓ āmonitiones reprobationes aut ꝓ excōicatōnes. qua ꝓpter de negligentia argui possent. scz q tantū piculum in ecclesia pmiserūt regnare in animaꝝ discrimine eis non: puidendo de aliquo remedio salutari. quare igit̄ his contractibus nō pu derunt sed eos ꝓtranseunt sic intactos videt eos tanq; licitos quodāmodo approbare. Cō firmat hec rō. quia ciuitates ꝓfate hos cōtractus frequentāt tanq; iustos t eos foze licitos asserūt. ꝫ si contractus vsurarij sunt. tenent t approbant et affirmant saltē implicite. ex consequenti licitum esse dare mutuum vsurā q̄s est contra dñicum verbum Luc. vj. Mutuū date nichil inde sperantes. Ex quo sequit̄ manifeste q errant in fide. qua ꝓpter sic per ecclias ꝓcedendū esset contra ꝓdictas ciuitatū cōmunitates sic̄ contra hereticos. Nec tamen circa hoc puidit. et longa tempoza ab oztu illoꝝ contractuum iam fluxerunt. ergo verisimile nō videt hos contractus vsurarios esse vel aliquo modo iustos. Responsio ad predicta: t primo negando scām partē assumpti quoniam puisiones cōmunis iuris et decretales facte contra vsuras contra istos contractus sunt. et oñes sbditos ligant nisi exempti et priuilegiati sunt. Sed q ex mutuo aliquis intendere possz aliquid accipe vltra sortē ex priuilegio pape absurdissimū atq; falsissimū est. Tum qz est contra legem nature sicut supza sermone. xxxviij arti. j. ꝓ totū plene monstratū fuit. Tum quia est contra legem scripture sicut patebit ibi supza arti. ij. et maxime contra legem gratie b̄ē contra verbū christi Luce. vj. dicens. Mutuum date nihil inde sperantes. Tum qz est cōtra determinationē ecclesie vt ptz in. c. consuluit. et in. c. sup eo. extra de vsuris. Alexāder xxx ix. ait. Cū vsurarū crimen vtriusq; pagine testamenti, de testeť sup b̄ dispensat onē aliq; posse fieri nō videmus: quia cū scriptura sacra phibeat ꝓ alterius vita mentiri. Merito plus phibendus est quis ne etiam ꝓ redimē da vita captiui vsurarū crimē inuoluatur. b̄ ille. Ex bis verbis colligit̄ primo q nō est aliqua dispensatio posita vsura in secundo q̄z colligit̄ q neq; pro sustentatione viduarum pupilloꝝ vl quozūcūq; alioꝝ dare mutuū ad vsurā aliquo modo licitum sit: sicut falsissime fabulant pro quo facit. c. non est putanda. j. q. j. xxxij. q. viij. c. vnico. et maxime cuz pensato q nec liceat b̄ pro redemptione captiui: sicut nec licitum est pro alterius vita mentiri Cum fm aplm ad Ro. iij. non sunt facienda mala vt veniant bona. Si quis forte miretur q contra tales ecclia non procedit ꝓpter q b̄ videtur permittere tanq; licitum. Ad hoc poteſt dici q ecclesia etiam hunc contractū pmit

ñt eo scz modo pmissiõis de quo supra sermone. xxxviij. artic. iij. c. iij. de prima pmissione pticularum ⁊ bene declaratũ fuit. pmittit. i. nõ punit. Ad confirmationẽ etiã dico q̃ dubito antecedens ⁊ nego ꝯsequentiaz ꝑ negatõne antecedentis ⁊ si ad ptem aliq̃ declinarẽ potius negarẽ illam: qm̃ spectabiles viri de materia ista sepe dubitant et inquirunt. sic manifeste apparuit florentie in nro capitu. generali bidez celebrato anno dñi. Mccliij. ad qõ vnq̃ ꝓuenerũt multi valẽtes viri inter quos fuit mgr Guilhelmus ẽ cremona. qui postea vnq̃ fuit epus papien. vir ingentis scientie ⁊ mage fame. ⁊ tũc quidẽ ad generalez ordinis nñi missi fũt quidam ciuis ex pte cõmunitatis instantissime pozantes vt materiã istoz nuozũ ptractarent et declarare vellẽt ꝑ serenitate ꝓscientiaz suaz an ꝓtractus ꝑfati essent liciti an non. Interzogant aũt q̃tidie de ẽ particulares ꝓsone p̃dictaz ciuitatũ. sicut ptz pius religiosis qui inibi ꝓuersant Ideo contra tales ibidem tpe nostro extitit sepius predicatum hoc sustinuit dominium et populus pacienter sustulit sicut ego ipse ꝑ experientiam vidi. Quomodo igit dicendũ est illos tenere firmiter licita illa esse. ꝯsequentia etiam nihil valet quoniaz cuz hoc q̃ aliquis teneret illa cambia licita esse staret q̃ non teneret licitas esse vsuras. Oporteret eñ sic ipm arguere. Iste tenet hec mutua esse licita. et iste tenet ẽ mutua esse vsuras. ergo iste tenet vsuras esse licitas: sed tunc minoz est neganda vel ꝓclusio sequeret ordine debito. forte eñ q̃ aliqui vsurarij credunt vsuras esse licitas sicut ego q̃sdam cognoui. licet tales ne tanq̃ heretici puniant hoc nõ manifestant ꝑ qõ soluit qõ obijcitur ad illic contenta.

Confirmatio secũde conclusionis scz q̃ de impstitis spõte positis non licet aliquid accipere vltra sortem. Capitulũ. iiij.

Quarta est intentio veritatis. Proborationẽ aũt hmõi scõe cõclusionis. et huiꝰ secũdi articuli sic efficacissime arguí potest. Iste cõmunitates ⁊ spectabiliozes eaz dubitant vtrum hi ptractus sint liciti an vsure sicut p̃dictuz ẽ. ergo in hoc dubio se predictis ptractibus exponentes exponunt se piculo mortalis culpe quare sicut contemptozes se mortaliter peccant. Secũdo sic isti dubitant an isti p̃fati contractus sint vsure ergo se exponentes i hoc dubio scienter se exponũt piculo vsuraz quare videñ saltem in mente vsurarius esse nam non dimittunt ꝑ hoc q̃ potest esse: q̃ ex ptractu sit vsurarij. Tercio sic isti dubitant an isti contractus sint vsurarij. ergo consentientes de hoc dubitant an restituere obligentur. et per consequens tenendo et retinendo cum ista opinione continuo stant in periculo ⁊ discrimine et se exponunt mortaliter culpe et sic continuant mortalem culpam vel restituunt. et sic per consequens sic se habent ac si vsurarij extitissent. nec alius modus appareret quã per ipsam restitutionẽ q̃ possint avinculo mortalis peccati absolui. sicut etiam de ceteris vsurarijs diceremus. igit in talibus dubijs dicit textus. q̃ est tutius abstinere vt in. c. in ciuitate extra de vsuris. q̃ quidẽ directe loquit in contractu dubio vsuraz. ad idẽ facit. l. adoptiuus. §. seruilis. ff. de ritu. nup. ibi in re dubia ⁊c. et extra de spon. c. iuuenis et de pe. di. vij. c. baptisatus in fine. Itez pro salute anime est semper via tutioz eligenda vt patet in. c. illud extra de cle. exini. et in. ca. ad eius. dist. v. volentibus igit saluare animas suas hec est tutioz via scz a talibus contractibus abstinere. q̃ in tanta peritozum dubitatione alteram partem eligere nunq̃ tutã. Est quidem graue in re dubia certam terze sentẽtiam. j. q. iij. c. grauẽ. et. xxx. q. viti. c. Judicãtem. et hoc maxime in causa seu in facto proprio sicut est istud emere vel nõ emere. Nempe in re propria sicut iudex neq̃ testis neq̃ arbiter quis esse potest. c. nc quis in sua cau. l. vna. et. l. nullus. ff. de test. et. l. penul. ff. de arbi. Nam amoz et cupiditas que versantur in proprio facto peruertunt humanum iudicium vt in. c. iiij. j. q. iij. Si ergo periti in hoc dubio dissidant inter se et opinio illa que habet q̃ contractus iste et articuli subsequẽtes sint liciti non sit tuta ꝑ animarum salute. Sequitur q̃ ab ista spontanea denarioz positione et ipsozum emptõne debeat quilibet abstinere donec apostolicũ tanq̃ papam non tanq̃ particularis homo sed tanq̃ vicarius dei ad quem spectant dubia que de nouo emergunt decidere consulant vt patet in. c. per venerabilem. §. rationes. extra qui fi. sunt le. et in. l. de cũ nouo. C. de. le. q̃ autez per pa. nõ licet non per bullam declaratum sit sic referam mihi constant. Legi enim in quarto sup sententias magistri Guilhelmi de cremona. episcopi papien. q̃ cum quidam vir p̃diues et in pecunijs potens predicto modo intenderet ponere quandam magham pecun ẽ q̃

De mpreſtitis venetorum

ritatem in vna predictaꝝ ciuitatū p̄ elemoſynis imppetuū diſpēlandis pauꝑibus habito a p̄dicto dño Guilhelmo ob cauſam illi⁹ de hꝫ pſilio pitoꝝ factaꝫ de p̄dicta mā mōtis et impſtitoꝝ in florenti ſtudio papien. diligenti cōcuſſiōe cū materia ꝓpter ꝓtrarias opiniones adhuc dubia remaneret occurr̄ētib⁹ aliꝫs cauſis miſſus eſt antedict⁹ dñs Guilhelm⁹ ambaſſator ad papā Urbanuꝫ. vj. ſūc in ianua cōmorantē. Rogauit ergo euꝫ prefatus diues inſtanter ꝙ de prefata materia ꝓſuleret papā etiaꝫ de ſua intentōne circa poſitionem p̄dicte pecunie in elemoſinis diſpenſandū ꝓpoſituꝫ reuelaret. Cui tandē papa reſpondit ꝙ bene fecerat. de tali caſu eū ꝓſulēdo eo ꝙ caſus arduus eſſet. aſſeruitꝫ illū vſurariū eſſe. p̄dicta aūt ego legi in libro ꝓpꝛio. quē ille prefatus eps papien. cōpoſuit et in morte reliquit. Cū igit papa p̄dictus eſſet pitiſſimus hō. ſati pōderāda eſt reſponſio atꝫ ſententia ſua. Que ſnia ſeq̄nda ſit in ꝫria opinione dictoꝝ vide i ſequēti ſermone arti. j. c. ij. in fine.

Articulus terci⁹ ꝙ ſponte emētes impſtita ſupradicta cū intentione recipiēdi aliquid vltra ſortem vſurarij ſunt

Tercio inſup tractandū eſt de his q̄ in dicto mōte impſtitis ſeu locatꝫ iuris libere emunt. Et de hoc dat talis ꝓcluſio. Libere emēs impſtita illa ꝓponēs aliq̄d recipe vltra ſortē vſurari⁹ eſt et lucrū inde habitū reſtituere obligat. Et ad declarāōez hui⁹ ꝓcl̄onis triplex veritas ſubiungitur. Prima eſt ꝓbationis. Secūda eſt defenonis. Tercia eſt confirmatōnis.

Triplici argumēto ꝓbat q̄d emētes talia impſtita cū lucri intentōne illicite agūt. Ca. j.

Prima veritas ē ꝓbanda. Hꝫ ꝓbat p̄dicta cōcluſio triplici modo Primo rōne. ſcō declaratōe. tercio ꝓcluſione. Primo rōne et hꝫ tripliciter. Primo ſic. Vera eſt predicta ꝓcluſio cū talis libere emēs ſe ponit in eodē ſtatu in q̄ vtiq̄ foret ſi libere tantā pecuniā poſuiſſet. ꝑ cū hō ponens vſurari⁹ ſit ꝑ ſequit etiaꝫ ꝙ iſte aſſūptū ptꝫ. Si cū libere emo centū florenos q̄ ſunt ad impſtita ſupradita ſperās quolibet anno me recepturuꝫ quinq̄ in illo ſtatu pono me in quo me ponere ſi libere ponerez C. recepturus quinq̄ in q̄nolibet anno imppetuum ꝑ ꝛc̄. Confirmo rōnem ex ſola voluntate: vel principaliter quis vſurari⁹ ſit vt patꝫ in. c. ꝓſuluit extra de vſuris. xiij. q. iij. c. quoniam multi. Cū igit iſte volūtarie velit et indat accipe vltra ſortem ſequit ꝙ vſurari⁹ ſit mentalis et actualis. et p conſequēs reſtituere obligat: quod receperit vltra ſortē. Sc̄ō ſic. ſi iſte emens. C. p ipſis recepturus quinq̄ ꝑ ſingulo anno poneret libere. C. et ſingulo anno recipet. v. ſeu poneret. hic nēpe eſſet vſurari⁹ et quod vltra ſortē recepiſſet reſtituere tenet. ergo a fortiori ſi iſte ſolum libere ponat. xxxij. ſeu. xxv. ꝓponēs ſp recipe quinq̄ equidē magn⁹ eſſet cenſend⁹ vſurarius aſcendit eīm ad. xv. et ad. xx. p centenario lucrum et ex ꝓpoſito et ex certa ſcientia: et his temporibus in florentia ſatis ad minus pretium p̄dicti denarij montis puenerūt ſeu deuenerunt. Tercio q̄ ꝓbat ſic mutuare coacti non excuſant recipe vltra ſortem niſi rōne intereſſe ſi damni emergentis et lucri ceſſantis. ſic ſupra in primo arti. dictū eſt. Igit cū iſti nullū incōmodū ex hoc incurrant ſequit ꝙ ſatisfactio ꝑ ſorte minime vlterius licite ꝑ recipe poſſunt. Omia inſup argumēta q̄ ſupra in p̄cedenti arti. et in. ij. c. facta ſunt hic cōmode appꝛopriari poſſunt. Secūdo ꝓbat cōcluſio ſupradicta declaratōne. Igit ad declarandū et ad robozandū veritatē predictam ponā ꝙ de hoc ſentit ꝓſiliozū dator Fredericus de ſennis in. xxxij. ꝓſilio ſuo dicens ꝓ declaratione hui⁹ dubij breuiſſime quedaz alia dubia declarabo. Primo quid ſit vendere. ſcō q̄d ſit vendi. tercio quid i hoc ꝓtractu vēdat. q̄rto q̄ ſit intentio actoꝛis in p̄fato cōtractu. quarto ꝑ quem intentionē ſuam in hoc facto bzeuit cōcludam. Primo videndū eſt q̄d ſit vendere ꝑ quo aduertendū eſt ꝙ ois actus ꝑ quem tranſfert dñiuꝫ vendite rei alienatio eſt. Hūc aūt trāſfert dñium vendite rei ꝑ ipſo ſoluto p̄cio. vt notat Hoſti. in ſūma de rer. ꝑmutatione. ꝟ. ex ſupradictis. ꝑ vendito eſt alienatio quedā qua dñium vendite rei trāfert ꝑ ipſo ſoluto ꝓtio. Dominiū aūt alicui⁹ rei nullo iure in aliū tranſferre pōt niſi ſit dñs et⁹ vt ꝓꝑ Scotū ſup̄ ſermone. xxxij. arti. iij. c. ij. ꝛ. iij. Et dico notanter de iure q̄ rem alienaz quis vendere pōt ꝑ non ſine p̄iudicio dñi ſui. ff. de ꝓtra. emp. l. j. Solus igit dñs eius tranſferre poteſt ſeu vendere. Secundo conſideranda eſt quid ſit vendi ꝑ quo nota ꝙ tam corporalia ꝙ incorporalia vendi poſſunt. C. de here. vel. l. actione vendita. l. ex nobis. ꝛ. ꝟ. e. l. nomina. Sic notat Hoſtien. in ſumma de ven-

ditione ⁊ emptione. §. de qbus. Ergo iura ⁊ obligationes incorpaliū rex que incorpabilia sunt. insti. de corpa. ⁊ incorpa. §. incorpales vticz vēdi pñt. Tertio ꝓsiderandū est qd in hoc ꝓtractu vēdat. Pro qdadūtendū est q licet vulgari sermōe dicat cōiter vēdo tibi cētum florenos qs mutuaui cōitati tñ in reiuritate nō est sic: qz eoipso qd mutuaui. c. ipsi cōitati transtuli dñiū eoz in ipsaz cōitatē sic patet insti. q. mo. retrahit ob. in pn. in xbo vti etiā. Nō pōt igit creditor vēdere ista. c. s. cū nō sit dñs eoz. nā solus dñs rei vēdere pt de iure sicut pdictū est. ppt qd videt q in hoc ꝓtractu nō vendant nisi iura creditoris que insurgūt ex mutuo ⁊ ex ipsa obligatiōe cōitatis. Quarto etiā videdū est q sit intētio actoris in pfato ꝓtractu. Ad hoc eteni dico q pncipalis eius intētio ē vt sbintret ⁊ teneat locū pmi creditoris videlz qd ad hoc q ipe creditor sit creditor cōitati i sorte q. vēditor recipit qnqz ꝑ qlibet cētenario ānuatim donec recipiat totā sortē. ppt qd colligit mānifeste q sb velamie emptiōis emptor fit liber ⁊ volūtarius creditor cōitati: vt vltra sortē gra mutui recipiat annuatim. Quinto fm suam intentionē in hoc facto ꝓcludo ⁊ qd de hoc facto sentiā iudicabo. Sz qz nō oēs casus i lege reperiunt nō semp dz rcári ius expssum: qm plura sunt negocia qz vocabula. ff. de pscp. verb. l. rei. iō cū tal casus nō repiat expssus aliqb⁹ rōnib⁹ ⁊ etiā auctib⁹ vt potero ꝓfirmabo. Dico igit q rō q relpmi creditores nō sūt vsurarij ē: qz ad mutuandū coacti sunt. mō q nō est licitū in lege ncēitas licitū facit ee de reg. iur. c. qd nō est licitū ⁊ sine aliq spe vel mala intētiōe pmaria recipiendi aliqd vltra sortē. gra mutui mutuāt cōitati: ꝓterea licitū est aliqd recipe vltra sortē. Nā sicut dz. j. q. ij. ca. sicut ep̄m. Nulla eni macula ꝓblatio suscipiētis ingerit q nō ex ambiēti petitiōe ꝓcedit. Igit ꝑ locū ab oppositū. iste q libere ē voluntarie cū spe ⁊ intētiōe p̄malicia recipiēdi vltra sortē gra mutui mutuat cōitati vsurarius ē. xliij. q. iij. vsura. ⁊. c. plericz. ⁊. c. si fenerauerit. ⁊ ex de vsura. c. ꝓsuluit. Preterea ille i iudicio aie vsurari⁹ ē cēsendus q eo pposito pecuniā mutuat ⁊ credit licz ꝓcētioē cessante vt plus inde recipiat. vt ptz ex de vsu. c. ꝓsuluit. et. xliij. q. iij. c. si. fenerauerit. Sed talis emptor efficit creditor ⁊ eo ppposito pecuniā mutuat vt lz oīs ꝓditiōe cessante seu cōuentiōe recipiat vltra sortē nec alis mutuaret sic ex ei⁹ intētiōe iā ptz ꝑ tal in iudicio aie vsurarius est. ꝑ qcūqz alteri tradit qui median te ꝓtractu ⁊ plus sorte ꝛcipiat vsurari⁹ re aliena est. sicut ptz. xliij. q. iij. c. vsura. et. c. plericz. Sz tal emptor hmōi ē sic ꝓxpi intentiōe ei⁹ et affectu. ꝑ vsurari⁹ ē cēsendus. Confirmat si tal emptor simplr ⁊ absqz velamie aliq fieret creditor cōitati ⁊ reciperet vltra sortē vsurari⁹ eet. Sz iste sub emptiōis velamie eque sit creditor ac si simplicit tradidisset cōitati: ꝑ vsurari⁹ ē. Tertio pbat ꝓclusio adicta multiplici alia ꝓclusiōe q ex dicti colligunt. Prīa ꝓclusio ē. Prim⁹ creditor nunqz ponere pt ꝓdictū emptorē in loco suo cū oibus illis circūstātijs cū qb⁹ ē ipse cū ipse violenter creditor sit. Scda ꝓclusio ē. q si tal emptor cogeret emere a cōitate sicut extitit pm⁹. ab vsura esset excusat⁹ vbi pncipalit nō esset cōtent⁹ vltra sortē accipe rōne mutui sicut supdictū est. Tertia ꝓclusio ē. Si tal emptor daret. c. p illis. c. animo si daz etiā vltra nō min⁹ vsurari⁹ esset: ex q sola intētio recipiendi vltra sortē gra mutui hoiem vsurariū facit. Quarta ꝓclusio ē q primū non solum coactio sed intentio excusat: q si placeret cogi illicitū foret eo qcoactio trāsiret in voluntariū. Quinta ē nō tō qz libere emit ⁊ creditor volūtari⁹ sit emptor: iste vsurari⁹ ē: sed qz indedit recipere vltra sortē. Hec ē snia frederici de senis de verbo ad verbum.

De multis argumentis qbus quidam probare conant qd licz emere dicta impōsita cū spe lucri ⁊ quo oīa cū rōnibus efficacibus refellunt. Capitulū. ij.

Secūdo ē videndū de defensiōis. Multi nēpe argumēti nituntur qda impugare opiōnē que in pce. c. posita est. ꝓponem⁹ igit illa. ⁊ ad qlibet intendim⁹ rūdere. Primū argumētū est hoc. habens ius ⁊ liberū dñiū in aliqua rē in alterū illud trāsferre pōt: ⁊ p ꝓsequēs alius licite pōt acceptare: ergo cū mutuare coact⁹ habeat ius intentū sequit q licite ⁊ libere pt ipsum in alterū trāsferre: ⁊ sic alteri licite vendere. Insup ⁊ alius licite emē. qd vticz ē pbandū. Cōfirmo rōnē qz aliq rō est ppt quā possum rem meā alteri vendere vel donare ⁊ ipsius ius in alterū trāsmutare. Nec qdē videt alia rō nisi qz ad me pleno iure dñium eius spectat. ergo ⁊ in ꝓposito possum licite vendere illud ius quod habeo in redditib⁹ illis. Ad hoc respōdeo ⁊ concedo antecedens sed nego ꝓsequentiā illam. scz igit cuz mutuare

coactus ꝛc. Antecedēs quidē ꝓcedendū est. Cū enī nō est ꝓhibitio sup̄ oris. nec est in sup̄ indi ꝓpositio ex ꝑte recipientī vel danti. ꝛ libe rū est ex ꝑte danti sicut etiā ex ꝑte recipientī tunc quidē trāslatio possibilis est ꝑm Scotū in. iij. di. xv. q. ij. vt pleni⁹ dictum est. s. ser mone. xxxij. ar. iij. c. j. et. iij. Verbi gra. ego enī sum liber dūs agri mei a nullo hoīe in b dependens ꝛ alius est susceptur⁹ ꝛ non ꝓ hibitus tunc q̄dem possum ius q̄ in illo ha beo trāsmutare in talē hoīem. Sic nēpe ꝓce dūt donatiōes sicut venditiōes. ꝛ etiā in ali quibus ab ipso p̄ncipe subiectiōes. Sic enīz ptz. s. sermo. xxxij. arti. j. c. iij. Licet ꝑm Sco tum prim⁹ inter hoīes patern⁹ fuit p̄ncipa tus q̄ videlicet p̄ naturalē filio p̄ncipabat ꝓsecut⁹ est ꝛ poīlicitus q̄ huic potuit cē ānē xus multi ab eodē ꝑe a q̄ illi descēderāt ha buerūt initiū q̄b⁹ alter poterat ciuilē donari. ꝛ dicēdo ius inē eos. Sz ꝛ vna cōitas ō al terius poētia ꝛ sagacitate ꝓfidēs ꝛ de se dif fidens potuit illi alteri libere se subijcē ꝛ tūc altra ius habere in illā cōitatē. vel si vna ciui tas ꝓsideret de prudētia vni⁹ ꝓsone se illi sb mittere posset ꝛ in b casu ille haberet ius i il lam ciuitatē. Ex q̄ ptz q̄ nō intēdo negare q̄ vn⁹ bns ius in aliquā rem nō posset illud in aliū trāsferre. Sz dico q̄ nō q̄libet ꝓsideratī ꝓditionib⁹ ꝓiuersoz ꝑm q̄b in arguēdo pro ꝓclusiōe apparet. Consequntiā aūt nego q̄m ꝑmus rōne in esse sicut supra in. j. ar. pz pōt recipe vltra sortē. sed in scō nō est interesse seu vitatio damni. ī cessat cā q̄ repit in ꝑmo ꝓpter quā recipe pōt. facit ad b casus ex de appel. cū cessan. vbi text⁹ habet q̄ cessante cā cessat effectus. ꝛ idē habet. j. q. vij. c. ꝓ reme dio. ex de pen. ꝛ remiss. cum infirmitas. vbi hoc idē ōz. q̄ ꝓpter mirū nō est si nō pōt ꝑi mus tale ius in scōm trāsferre. Et nihilomi nus adūtendū est q̄ sicut in pce. c. dictū est si scōs cogerēt accipe mutuū ꝑmi. ꝛ eadē for ma q̄ prim⁹: tūc etiā ipse rōne sui in esse pos set recipe sicut primus. Scōm enī q̄ volenti ꝓsiderare euidenter poterit apparere q̄ hui⁹ modi emptiōes fiūt in fraudē vsuraz sic sta tim. j. patebit. Quis vtiq; alīs audiuit tale forz q̄ emā centū florenos ꝓ. xxx. aut ꝓ. xxv florenis. Si enī emerē librū aut rem aliaz q̄ ꝓstitisset centū florenos ꝛ nūc emerē ꝓ. xxx. tolerabile esset. Sed q̄ nūc ego emā vnū flo renū ꝓ tertio floreno iste est vnus ꝓtractus extra oēs ꝓtract⁹ mūdi. Ad ꝓfirmationē vo ꝓcedo assumptū cū tū ad primā ptē. ꝑ nego scōam. qm̄ vt patet ꝑm Scotū vbi. s. sermo. xxxij. c. j. Requirit etiā aptitudo ad recipiē dum ex ꝑte passi. actus enī actuoz sunt i pa tiente bn̄ dispositō. vt ait Aristo. ij. ō aīa Re quirit etiā q̄ nō sit ꝓtra ꝓhitionē superioz sicut de hoc. s. in rñsione p̄cedentī arguēti dictum est. Scōm argumentū est hoc. pe trus qui coacte mutuauit cōitati ꝛ annuati recipit decē. tenet martino annuatim in de cem. assignat petrus martio suū annū red ditum quē q̄dē recipit ex mutuo facto. ꝛ tūc semp martin⁹ ꝓstitut⁹ ē in loco petri. vel er go martin⁹ ablatꝰ petrō recipit ista decē aut nō. Sī ꝓmū q̄ potuit petrus ius ꝛ dūm q̄ habebat licite in aliū trāsferre: ꝛ sic habetur intentū. Si nō q̄ nec petrus cū b recipiat no mine suo ꝛ loco petri martin⁹ ꝓstitut⁹ sit. Jō si petr⁹ recepisset illa decē martin⁹ licite ab ip so petro recipe posset. ꝛ q̄ illā libē dabat ꝛ si bi etiā tenebat. q̄ etiā a dāt⁹ petro potuit martin⁹ licite recipe in casu nr̄o. Conseqn tia tenet q̄m eadē est pecunia ꝛ eadem rō q̄ tia tenet q̄m eadē est pecunia ꝛ eadem rō q̄ volūtaī petri ē ad eundē finē. Quare respō deo ꝛ admitto casum. ꝛ cū querit si martin⁹ peccat recipiēdo illa decē ꝛc. Dico q̄ vī mar tinus recipit ista decē noīe petri vel noīe ip sius martini. Si ꝓmū nō q̄dē ex b peccat. nā accipit solutionē a petro ꝛ ñ agit iure sui ſ b casu ꝑ iure petri. vbi gra: petr⁹ tenet mar tino i decē ꝛ dicit vade ad ꝓcuratores sancti marci ꝛ ibi accipias ꝓ me decē q̄ ibi hr̄e de beo. tūc martin⁹ accipit a ꝓcuratorib⁹ afidi ctis illa decē sicut accipet ali⁹ ꝓcurator petri et b mō licitū est. Si aūt accipit noīe suo illa decē q̄ accepit ius illi⁹ mutui in solutū ac de illo mutuo agit sicut de moze suo: tūc adhuc distinguo. q̄ vel petrus aliūde habebat vn de satisfacēt ipsi martino ad q̄ poterat se re ducere ꝓ satisfactiōe sua aut nō ꝛ b scienter Si ꝓmū tūc dico q̄ martin⁹ cōpleta sorte ca pitalis petri vltra recipe nihil pōt: nullū enī interesse ad b allegare pōt: q̄m ad alia se re ducere poterat ꝛ imputet sibi si ex b ꝓsequi tur damnū. Si dē scōm. s. q̄ non erat aliq̄d aliud ad q̄ martin⁹ rōne sui in esse se redu cere posset: tunc sic q̄dē licet. Sicut enī dāmſi catus fuerat petrus ita in illa coactione mar tinus q̄ ius habebat in rebus petri. Ter tio arguunt quidaz ex illa regula iuris que habetur extra de regulis iuris libro. vj. vbi dicitur q̄ nemo potest plus iuris transferre in alium q̄z sibi competere dinoscatur. ista ē regula textus. Ex qua quidem regula vi-

detur sequi q̄ ẽtum iuris quis habet in al i quam rem tm̄ in alium tranſferre poteſt .er go ſequitur qō prius illatum fuit. Ad quod reſpondeo ꝓcedendo aſſumptum ꝛ conſequens. Sed ſi conſequens vniuerſaliť accipiatur tunc nego ꝓſequentiam. Antecedēs eſt nemo pōt plus niſi quia non habet plus iuris tranſferre. que vna negatiua eſt ex q̄ ſi ſequitur q̄ in quēlibet quodlibet ſuum ius tranſferre pōt. Ideo norandū eſt qō argumentū a contrario ſenſu colligi non pōt nec debet quando in iure reſultaret abſonus intellectus vt patet in glo. c. ſignificaſti. de ſo. competen. ꝛ in. l. cū patrū. C. de con. de incertis. ¶ Quarto q̄ſ sic argui poteſt illa q̄ ſūt in mutuis poſſeſſiōes ſunt igiť ita libere vēdi poſſunt ſicut ꝛ cetere poſſeſſiones hoc argumentū. ſ. in. ij. arti. c. iij. eſt deductum in ꝓbando precedentes concluſiones. Similiter ſextum ꝛ ſeptimū cum ſuis confirmationibus etiaz hic poſſunt adduci. ſed quia ibi dem diſtincte poſita ſunt ea hic rurſum replicare non eſt neceſſe. ¶ Ad ꝟ quartū argumentū rſideo ꝛ nego aſſumptū. Nam vere non ſunt mutua. Vel ſi vis vocare poſſeſſiones omē quod poſſidet ꝛ ius ꝛ alia vt dicit textus Auguſtini. j. q. iij. ca. totū. et. l. regulare. ff. de peti. here. ꝓcedo antecedens et nego ꝓſequentiā. Pro cuius rei declaratione notandū q̄ ſi mutuo petro centuz florenos ita q̄ eos teneat ad libitū ſuū ꝛ tamē ſingulis annis quibus qui tenebit illos dabit mihi decem ſaluo nihilomiꝰ capitali cōſtat vſurarius ſum. Nunquid talis poſſit dici ꝓtractus venditionis vt iſta ſit poſſeſſio ꝛ non potius ꝓtractus mutui. In hoc ſiquidem caſu de capitali nil petere poſſum cū in petri poteſtate ſit pro libito retinere. Si q̄ſ contingit petro retinere capitale nihil amplius recipiam de dicta vtilitate. ſicut in vnecijs ꝛ in alijs predictis locis ꝓtingere ſolet. Si enī cōmunitas veneciarū reſtituereret illis qui ibi poſuerunt pecunias ſuas nihil amplius daretur illis. Nūc ꝺo ponamus q̄ cogar ad mutuandū petro illos centum florenos ꝛ darentur mihi decem quolibet anno. ſi alius emit etiam ius quod in illis habeo libere quis dubitabit hoc fieri in fraudē vſurarū ſub pretextu ꝛ pallio venditionis. ſic q̄ſ in fraudē vſurarū fieri ſolent venditiones ad redimendū. de quibus. ſ. ſermone xxix. arti. ij. et. c. j. dictum eſt. Talis enim ſeponit in ea conditione qua foret ſi primo libere poneret pecuniam illam. Inſuper ei manifeſtioz eſt vſura cum iſte emat. c. p. xxx Quis enim non ſuſpicareť hoc fieri in fraudem vſurarum cum accipiat tunc tantuz vť plus pro. xxx. q̄ſ acciperet pro centum ſi primo poſuiſſet centū vt fit quotidie venecijs ꝛ florentie. ¶ Quinto arguunt quidā dicentes q̄ pdicti ꝓtractꝰ liciti ſunt oium predicte ciuitates aut cōmunitates ſe poſſunt conſtituere cenſuales eoꝝ qui predictas pecunias ponunt ad predictos contractus. Cenſus enī liciti ſunt ergo ꝛc. Et quia ſemper in meliozem partem declinandum eſt maxime vbi ſunt directores tot ſpectabiles viri quot ſunt in ciuitatibus antedictis. Videtur tenēdum q̄ iſti agunt non ſicut reſpondētes vſurarijs de vſuris ſed ſicut de cenſibus dominijs predictoꝝ. quia in dubio preſumendum eſt de vno quoq̄ bonum niſi expreſſe contrarium videatur vt in. c. vnico ex̄ de ꝑſcriptionibus in textu ꝛ in gloſa ꝛ in capitulo. Dudum de preſumptionibus. ꝛ in. l. cuz pater. §. rogo. ff. de legatis. ¶ Secundo cōfirmo rationem iſtam quia licet alicui vendere rem ſuam ꝛ poſtea de illa facere cenſuz emptori cum voluntate emptoris vel facere vnum cenſuale de re ſua ergo ꝛ predictis ciuitatibus videtur ſimile licere facere de rebus ſuis. ꝛ ſic ipſos feciſſe credendum eſt et per conſequens abſq̄ peccato. Ex quibus ſequitur illa licite poſſe vendi ꝛ licite emi ꝛ ſic licite de vno in aliꝫ tranſferri ꝛ tranſmutari. ¶ Ad predicta duo argumenta rſideo ſimul ꝛ dico caſus poſſibiles eſſe ſed non ſic eſt in ꝓtractib⁹ predictarū ciuitatum: quoniam nec ſe ꝓſtituunt cenſuales nec de ſuo aliquid vendunt. ¶ Quod quidem poteſt tripliciter apparere. Primo quoniaz nec ciuitas: nec domus nec ager vel prouincia eſt de q̄ talis cenſus reddatur neq̄ vendatur ¶ Tertio quia de his fructibus predicte ciuitatis diſponunt ad libitum ſuum quandoq̄ pluſ quandoq̄ minus. quandoq̄ etiam nihil de talibus prouidendo. ꝛ hoc abſq̄ conſenſu illoꝝ ad quos pertinere deberet ſi foret veri cenſus aut vere venditiones. Preterea p̄dicti emptores aut dñi nullum recurſuz habere poſſunt ad predicta in nullo caſu ſed ipſe cōitates diſponūt p libito de eiſdem ac ſi nulli alij ius aliq̄ hrent in eis. ¶ Tertio ex q̄ fuerunt inchoati iſti ꝓtractꝰ ſi facti fuiſſent vere venditiones vtiq̄ p emptoreſ iſtaz cōitatū oia fuiſſent aſſumpta. patz qm̄ ſummā

maximā pecuniarum singulis annis teneā-
tur creditorib⁹ suis quasi imaginabiles florē-
noz milliones vtiq; recepissent ad cui⁹ q̄titā
tis valorē vna cōitatū illarū mime forsan se
extendere possent. Proinde ꝛ si q̄dem dice-
re vellēt q; hmōi ꝓtract⁹ formaliꝫ ꝛ expresse
vsurarū nō possent dici nihilomin⁹ negare
nō ꝑnt q; nō sapiāt vsurariā ꝑuitatē. Vel q;
sint vsurarij aut fiāt in fraudem vsurax. vel
melī⁹ dici ꝑt q; census ē scriptura q̄ q̄s ꝓfitet
se possidere tributarios agros. ff. de cēsi. l.
forma. et. ff. de pba. l. census. ꝛ fit cēsus i si-
gnū supioritatis seu cognitiōis. l. cōparuit. C
de ꝓscrip. xxx. vel. xl. an. ideo q; censum ꝓba
tur subiectio eꝝ de cen. c. ois aia. Que oīa
sicut apte; ꝓz sunt exꝑpositū nr̄m in fraudē
vsurarū. Sexto arguūt dicētes si petrus
mutuat iohi. c. libras hac ꝓditione q; si nō re
stituerit vsq; ad duos menses soluat postea
c. et decē. Elapso siq̄dem termio nec facta oī
um solutiōe oī fraude vsurax deducta tene
tur iohēs petro in. c. x. Has aūt rōnes ꝛ iura
poterit petr⁹ cuidā alteri credere. s. germa-
no aut nepoti q; ꝛ vēdere vel saltē in alteriꝰ
ius trāsferre. Ad quōs pōt ꝓbari q; ea q̄ di-
cenē in seq̄n. sermo. ar. iij. c. j. Et q̄tū ad aliā
ptē ꝓz q̄m de ꝟ facere pōt enchetū cui vo
luerit. s. tanq̄ de re sua ad ꝟ facit qđ habet
in. §. ex ꝓditionali institutiōe de ꝟbo. obli.
vbi ꝺr q; in obligatiōe ꝓditionali ꝓsā eueniuz
ꝓditionis sola spes ē in obliga. ꝓcor. tex. in
l. cedere diē. ff. de ꝟbo. sig. Ad ꝟ rñdeo ꝛ cō
cedo assumptū primū ꝛ scōm. qm̄. c. et. x. ter
mino iam elapso facta sup capitale. Sz si ter
minus elapsus nō esset secus vtiq; foret qm̄
tunc nullū posset dici esse ius. nec etiā inesse
ex pte alicui⁹ istoz. Nō enī apud iohānē ha
benē nisi. c. et ipsa. c. martino pōt donare ꝟ
non illa alia. x. Et q; rōne inesse fuit absq;
fraude vsurarū adiecta pena vbi nō sequit
inesse martini nō aderit causa ꝓpter quā re
cipe habet vltra sortem. sed si seq̄ret martini
damnū etiā si nō inuenisset de ꝟ aliqō pa-
ctū teneret de facto mutuo bona fide marti-
no satisfacere fm q; in seq̄n. sermo. ar. j. c. ij.
patebit. Septio insuq; arguūt q̄dā dicen-
tes. Pono casum q; vēdā ꝑcio iusto meā pos
sessionē petro āmota oī fraude vsurax ꝛ po
stea emo de fructib⁹ illi⁹ possessiōis tm̄ q̄tū
possem hre ꝑ illa pecunia ꝛ nō plus cōi estia
tione ꝛ ad ꝓpetuū mihi. vt heredibus meis
et hoc ab emptore ꝑ se ꝛ heredibus suis tūc
siquidem contractus iste licit⁹ est. Igit̄ pos-
sum eodem modo ꝓstituere pecuniam me-
am. Antecedens habet Innocenti. exꝰ vsu
ris in. c. in ciuitate tua sup illo verbo ex sor
ma. Vbi Innocen. post ꝓncipium glose siue
de verbo ad verbum sic ait. Alijs videtur et
forte melius. q; si quis emit redditū custodi
tum ante ꝓtractum vel venditam actionem
siue ꝓstitutus fuerit in re puta an domo vel
possessione vel in alijs rebus hmōi siue in ꝑ
sona vt puta serui liberi vel rustici vel actio
vel nomen. Item siue certus sit redditus puꝰ
ta quia reddit decem siue incertus vtputa
q; reddit quartā fructuū qui ꝓcipiunt ō ali
qua domo vel de operis alicui⁹ ꝑsone. Itez
siue sit perpetuus ꝓtractus puta quia exten
ditur ad heredes vtriusq; ꝓtrahentiū: siue
sit ad vitam hois siue sit ad certum tempus
vsq; ad q̄ndā annos. Item non refert si red
ditus sit in pecunia vel in alijs rebus siue in
facto: semp in omnibus ꝑmissis reputant eō
tractus licitos. quia est ibi purus ꝛ licitus cō
tractus venditionis. Nam ibi est ꝓcium. s.
certe pecunie q̄titas. Item ibi est merces. s.
certus redditus vel causa vel annona. C. de
sacro. et. l. iubemus. in ꝓncipio. ꝛ in aucto
ritate de non alie. re. ꝛ col. ij. §. ab Anasta-
sio. ꝛ. C. de heredi. vel act. vendi. per totum
Et in summa Innocen. subdit ibi. Nec ob-
stat q; impetuū sit ꝛ q; ex eo infra certū tem
ꝑus plus recipiatur q̄ fuerit ꝓcium quo-
niam ex quacunq; possessione iusto ꝓcio
empta plus recipietur infra breue tempus
q̄ fuerit ꝓcium emptionis. Et addens ra-
tionem inquit. quoniam hic non est mutui
sed mera venditio rei. Additur etiam si dek
in emphyteosim tunc erit ꝓciū certum nec
erunt expense: ꝛ tamē forte ꝑ⁹ recipiet iste
in. xx. annis q̄ antea tribuisset. Ad hoc re-
spondeo negando ꝓsequentiam dato ante-
cedente. In primo enī ꝓtractu vera vendi-
tio est. In hoc ſcōa nec est venditio nec loca-
tio nisi esset sicut infra dicet in sermōe. xiij.
arti. iij. c. iij. ad fi. ad ostentationē sed merū
mutuū est. ac si dicerem mutuo tibi. c. ita q;
mihi decem singulo anno des sicut ꝑaulo ꝰ
ante ꝓtactum est. primus enī ꝓtractus lici
tus apparet in iuribus ecclesiasticis. Quidā
enim reddunt annuū redditum in frumen-
to ꝛ vnum modium alius duos alius ꝟ de
cem florenos alius viginti. ꝛ sic ō alijs. Hoc
potest etiaz apud laicos fieri qui possunt vē
dere iste iura ꝛ libere: ꝛ sic possent emi in pe
cunia annui fructus ꝛ reī im in alia re esset
venditio vera. Sed q; constituatur pecunia
et ꝓ ipsa aliquid recipiatur non potest in

uelligi quō licitū sit. Nam in casu p̄dicti argumenti. quo. in. q. de mōte seu de imp̄stitī male vtit̄ pe. de ancharano inde longam p̄sequtiam falsę trahens neq; vendit̄ pecunia neq; emit̄ pecunia neq; fructus habet̄ ex pecunia vt p̄spicaciter p̄z intuēti. Sz in pecunia t̄ b̄ lz Nec mirū si licet qz debitas habet circūstantias ꝑm argu. Innocen. seu dictū Octauo quidā arguūt dicentes. Talis p̄t facere elemosynas de introitib⁹ illis & ꝛc. Assūptū p̄z do sic. qm̄ illa sunt sua ex q̄ sequit̄ q; illa in alium tranſferre p̄t et debite. Non em̄ videt̄ q̄ mō magis debito aliq̄ ius tranſferri posset q̄ in elemosynaꝝ largitōne. Ad b̄ rñdeo q; sp loquēdo de coacto p̄cedo antecedens. dūmodo redditus illi⁹ anni sint sui ita q; habeat eos vel trāsierit termin⁹ habendi eos ꝑ quo facit qđ habet̄ in. l. actionē. ff. de re. tur. Ubi dicit q̄ actionē habet: rem habere videt̄. ß nō in casu iq̄ nō sint sui ß ō capitaliter q̄ p̄t de fructu aūt nō nisi sint sui qm̄ sine licētia veri dñi de alieno facere elemosinā nō potest. Nā elemosina de malis acquisit̄ fieri nō debet. xiij. q. v. ꝑ totū. t. j. q. j. c. non est. Ex b̄ p̄z q; complera sorte illi q̄bus b̄ legata sūt nisi sunt filij t alij heredes qui participarent in damno recipe nō possunt fructū. Possent etiā oia ante dicta de qb⁹ facta est mentio licite vendi t nō licite emi ꝑm quendā modū loquendi. qm̄ q̄si emptores modis supius declaratis non p̄nt esse idonei. Possunt etiā licite vendi et emi ß nō vt accipiat aliq̄d vltra sortem. Nono q̄ dā arguūt dicētes forma ꝓtractus equidē inspicit̄ ad b̄ vt quis vsurari⁹ censeat̄. extra de vsuris. c. in ciuitate in glosa. ij. Sed qz forma ꝓtractus emptionis t venditionis de se licita est. sequit̄ q; ex tali emptōne nō debet emtor vsurari⁹ reputari. Ad b̄ dicendū q; forma ꝓtractus inspicit̄ ad b̄ vt qs vsurari⁹ censeat̄ in iudicio ecclesie. vt p̄z in. c. ad nostraz extra de emp. et ven. Sed q̄ ad deū t iudicio aie, nō forma ꝓtractus inspicit̄. sed intētio cōtrahentis p̄sideratur. vt habet̄ extra de vsuris c. p̄suluit. in tex. t in glo. Ex q̄ p̄z q; talis emptor nō ex forma ꝓtractus vsurarius est que de se est licita: sed ex intentōne quā h̄z. Decimo arguūt quidā dicentes. Differentia int̄ emptorē et venditorē est q; semp periculū ad emptorē spectat et emolumētū. ff. de act. emti. t vendi. l. ꝑm naturā. et ideo fructus t partus rei empte ad ip̄m emptorē spectant. vt. C. de act. emptionis t venditionis. l. fructus et l. penult. Ergo ad ip̄m emptorē ex vi ꝓtract⁹ iciti spectant ista quinq; que ꝑmutit t dat cōmunitas annuatim cum sint fructus rei empte ergo potest ista licite acceptare Ad hoc dicendū q; vtiq; verum ꝓcluderet. si illud interesse esset fructus rei empte sicut argumentū supponit sed hoc est falsum. Non em̄ ē fructus ip̄oꝝ centum florenoꝝ. quia nullus ex pecunia fructus est. vtz. lxxxvij. di. c. cūcieni multomagis nō sunt ip̄oꝝ iurium. Ex q̄ patet q; argumentum ex falsa imaginatione ꝓcedit. Undecimo q̄z quidaz arguūt dicentes. q; vsura in mutuo solū locū habet cuz in nullo alio ꝓtractu cōtrahi seu cōmitti potest vt notat Hostien. in sūma de vsuris. §. j. de b̄ etiaz plenius dictū est supra sermone. xxxvij arti. j. c. ij. vnde diuina pagina vsura tantū i mutuo ꝓhibet. Juxta illud Luce. vj. Mutuum date nihil inde sperantes. sed in casu nostro nō est contractus mutui sed emptōnis t venditionis. ergo in eo nulla potest cōmitti vsura. Dicendū est ad hoc q; verum est: q; in solo contractu mutui directe t ꝑ se vsura habet cōmitti. ß indirecte t ꝑ accidens in cōtractu emptōnis et venditōnis cōmitti potest cū fit in fraudē vsurarū extra de emptōne t vēditōne. c. ad nostrā t etiā extra de pigno. ca. illo nos. Et sic est in ꝓposito nro. Duodecimo quidā arguūt dicētes. q; picula t dubia q̄bus se mercatores exponūt in mercātijs suis licite deceis lucrari possint ex quo a sūl̄ ptz q; in casu predicto liceat ip̄i Martino emptori recipe p̄dicta quinq; cū in emēdo talia verisimiliť mltis piculis se exponat vtputa ꝓpter tyrannū aut ꝓpter aduersitates cōitatis quibus coacta est cōitas statuere nō solū dare. v annuatim. ß sortem nūq; restituet q̄cq; cū sit b̄ i ꝓpria sua libertate Ad hoc aūt dico q; dubia t picula vsuraꝝ nllo mō excusāt sic ptz ex ō vsuris. c. nauiganti. Ideo etiā tale piculū nō excusat cū sit ꝫ tres regulas positas sup̄ ꝑmōe xxxix. circa p̄ncipiū vide ibi diligent. Et ideo dico ad argumētū q; nō solū ꝓpter picula et dubia lz mercatorib⁹ de mercātijs suis aliq̄d lucrari sed quia mercantie exercent̄ mediantib⁹ illis reb⁹ de qb⁹ potest fructꝰ aliqs ꝓuenire. quod nō ꝓtingit de hmōi venditōne. naz talis emens mediāte pecunia cuius sicut dictū est nullus potest esse fructus sub emptionis velamine fieret creditor et reperiet vltra sortē. Decimotercio arguūt et dicūt q; talis contractus tunc vsurarius esset int̄ p̄mū. s. Petrū t int̄ scōm. s. iohannē. Quia vel talis ꝓct⁹ vsurari⁹. Vel int̄ scōm scz iohannē et cōmunitatē qz nō cōmittit̄ vsura nisi int̄ vsurarie cōtrahētes. ß inter scōm t cōitatē null⁹ est

ꝓtractus vel ſaltem nullus ꝓtractus mutui.& nullus eſt ibi ꝓtractus vſurari⁹. ꝙſequentia ptz ex tã dictis. Antecedẽs ꝓbo.qz mutuũ nõ ꝓficit niſi qñ de meo fit tuũ.ℏ addito q tandẽ mihi reddat et in eodẽ genere ꝓfirmat.qz cõ tractus qui fit inter ꝑmũ ⁊ ſcõm poſſet fieri de iure etiã ignorante cõmunitate. ¶ Ad ℏ dicẽ dũ q qñ debet q ille ꝓtractus eſt vſurari⁹ vel inter ꝑmũ ſcz petrũ et ſcõm ſcz iobem vl inter ſcõm ſcz Jobem ⁊ cõmunitatẽ. Dico q talis ꝓtractus eſt vſurari⁹ tã inter ꝑmũ ⁊ ſcõm q̃z inter ſcõm et cõmunitatẽ ſed diuerſimode Pro q̃ aduertendũ eſt.q talis contractus poteſt dupliciter ꝓſiderari ſcz vel ex forma ꝓtractus vel ex ꝓtrahentis intẽtione. Hec quidez diſtinctio habet extra de vſuris.c. conſuluit in textu et in glo. Si igit ꝓſideret ꝑmo modo ꝓtractus iſte ſi ꝓtrahit inter ꝑmũ et ſcõm tñ nõ eſt vſurarius. Si vo ſcõo mõ ꝓſideret iſte ꝓtractus tũcquidẽ inter ſcõm et cõmunitatẽ q̃z inter ꝑmũ ⁊ ſcõm.vtrobiq̃z vſurariuſ eſt diuerſimode tamẽ.nã ꝑmo cũ mẽte ꝓtrahit inter ꝑmũ et ſcõm. Secũdario etiã cũ mente ꝓtrahit inter tertiũ et cõmunitatẽ. Nam ſecundus ꝑmo et in mẽte intẽdit et ſic facit q intrat locũ ꝑmũ vt ſi fiat creditor cõmunitatis ad ℏ vt recipiat vltra ſortẽ.ꝑ talis intẽtio vſuraria eſt ſicut ptz ex precedẽtibus.et hanc habet.ſcõus etiã cũ ꝑmo.nam mediante forma ꝓtractus ſecũdus intẽdit q cõmunitas ſibi remaneat obligata ad dandũ ſibi ſortez ſic q̃z ipſa ℏebat ꝑmo. Ex q̃ ꝓz q ſcõs vſurarie ꝓtrahit nõ ꝓpter formã ꝑ ꝓpter maculatã intentionẽ.nam quicqd agunt hoies intentio iudicat oẽs. Secũdario etiã mediante cõtractu facto cũ ꝑmo ꝓtrahit.ſcõs licet nõ explicite cũ cõmunitate vſurarie ex intentiõe ⁊ effectu.cũ igit dicit q inter ſcõm ⁊ cõmunitatẽ nullus ꝓtractus eſt. Dico q hoc eſt falſuz.eſt eñ ꝓtractus mutui inter eos tectus ſub velamine emptõis imo ꝓtrahit mediãte emptõis ꝓtractu ℏ eñ manifeſte ꝓbat: Mediãte enim hoc ꝓtractu emptor habet actionẽ exempto. ſup cõitatẽ.inſti. de emptõne et venditõne.§. ꝑciũ ꝑ cõitas obligat iſti emptori et eſt debitrix ipius ſicut ante erat ꝑmi.ꝑ ipſe emptor eſt creditor cõitatis ſic et ꝑmus.⁊ ℏ non niſi mediante hui⁹ emptõis et venditõnis ꝓtractu.ꝓtrahit mutuũ inter emptorẽ ⁊ cõitatem aliter emptor non eſſet creditor cõitatis ⁊ cõmunitas non eſſet debitrix eius. Eſt ei⁹ igit ꝓtractus mutui qđ erat ꝓbandũ. Sed tñ dato ꝓ falſo q nullus eſſet contractus mutui inter ſcõm et cõitatem.adhuc non valet ꝙſeqntia antedicta. quia etiã ꝓtractus venditõnis et emptõnis vſurarius poteſt eſſe.ex de empti.⁊ vendi.c.ad noſtrã.⁊ extra de pigno illo nos.⁊ de ℏ habet ſupra ſermo.xxxix.arti.ij. c.j.latius dictũ eſt. Per ℏ ꝓz ad ꝓfirmationẽ argu. Nam licet talis ꝓtractus fieri poſſet de iure etiã ignorante cõitate nõ tñ ꝓpter ℏ tollit ꝑmi ſcõus ꝓtrahat cũ cõitate modo quo dictũ eſt ſcz cũ intentõne.ꝑ quo facit qđ habet.l.j.ꝑ totũ.c.plus val.quod agit et extra c.j.quod metus cau.⁊ etiã in.c.humane aures.xxij.q.v.vbi tex.ait q ſp ad intentionem recurrendũ eſt.qz intentio non debet deſeruire vbis ſed verba intentioni. Itẽ hec quinq̃ argumẽta ſupradicta et ſolutões eoꝝ ſepefati Frederici de ſenis ſũt. Nõnulli plurimũ admirant q̃ prefate ciuitates vbi hmõi ꝓtractus quotidie frequentant noluerunt an negligentes fuerũt habere de hac materia veritatẽ determinatã.⁊ irrefragabilẽ ab aliq̃ generali ꝓcilio.cũ in italia ⁊ extra italiam noſtri tpibus plura ꝓcilia celebrata ſunt. Preterea poteſt etiã ſic dici ꝑm legiſtas q iſti emptori cõpetunt actiones vtiles ex mutuo que directe ꝓpetebant ipi ꝑmo creditori ꝓtra ipam cõitatem.vtz.l.j.⁊.ij.C. de acti.⁊ obli.ibi debet ceſſionari⁹ creditor ꝑmi debitoris ꝓpter creditor in materia ſtatutoꝝ ꝑm Bald.in.l.per diuerſas.C.mandati. Et ita inficiari non ꝑt q emptor nõ ſit debitor cõitatis.nec mirũ qz etiaz in pleriſq̃ ꝓtibus iuris inter ignozãtes q̃i ℏbit puta in additõne hereditatis.⁊ q̃tẽs ig̃ratis negotia gerunt vtilr. Itẽ vbicunq̃ lex dat actões vtiles ex equitate.

¶ Qz nõ liceat emere talia impſtita cũ lucris intentõne multiplici ſilitudine cõprobat. ¶ Ca.iij

Tercia eſt veritas ꝓfirmatõis.nam argumẽta ꝓcedẽtis.c.q̃militãt aduerſus ſeu ꝓtra hãc tertiã ꝙcluſionẽ.licet ſint ſufficienter ſoluta.tñ ꝑ maiori firmitate ꝑdicte ꝙcluſõis ⁊ ꝑ maiori infirmitate ꝑdictoꝝ argumentoꝝ ponam⁹ vnam aliã concluſionẽ que talis eſt. Põt hõ aliq̃d ius in aliq̃z rem.qđ ius in quẽlibet aliũ nõ poteſt trãſferre.qđ multiplr ꝓbari põt.⁊ loquor de ipo habẽte ius ita q nõ eſt ptãs ad hoc ex ꝑte ipi⁹ habentis ius hoc ꝓbo ꝑmo i papa.nam papa habet ius in papatũ nec tñ põt illud in aliũ trãſmutare.ergo nõ quilibet habens ius aliq̃d in aliq̃z rem poteſt illud in aliũ trãſferre Añs ꝓz qñ volẽti ſibi obijcẽ opponẽt ius papt⁹ ⁊ q̃cqd facẽt ex decretalibus

Sermo XLI.

vel decretis ꝛ alijs magnis excepta cõsecrati one ex iure papatus facit. ¶ Scõa ps pz qm̃ p cardinales eligit papa vtz plene ex de electõne.c.vbi li.vj.g ꝛc. Idem argumentũ est de imparoze q̃ ad officiũ suũ. Scõo idem pro bo de sacerdote.habens em̃ sacerdos ius ab absoluendi subditũ suũ a peccatis suis.tamẽ ius illud transferri nõ põt in quẽlibet aliũ g ꝛc qm̃ in facto sacerdotij illud ius ꝛ ptãs pferr et g ꝛc. Scõa ps pz qz nõ põt illõ in laycũ transferre. ¶ Tercio ptz idẽ de vasallo. Ipse enim vasallus ius habet in feudũ: ꝛ tñ illud in quẽlibet aliũ transferre non põt q̃tũ scz ex aucte sua est g ꝛc. ¶ Assumptũ q̃ ad primã ptẽ ptz qm̃ ex iure quod habet in feudũ si i feudo vel tarek defendet feudũ. Scõa ps ptz qm̃ si auctozitate ppria illõ in aliũ trãsferret.ꝛ signãt de exceptis sine licẽtia dñi pncipalis a feudo caderet ꝛ a iure qõ pr̃i illo feudo possidebat g nõ in quẽlibet põt trãsferre ius illõ. Quarto pbo sic.nã det pnceps castr̃ rolando ꝛ successorib⁹ suis ex tpo oscẽdẽtib⁹ ita tñ q nõ posset illud alienare.casus est possibilis ꝛ qñq̃ cõtingit. Et sequit q Roland⁹ habet ius in predicto castro et tamẽ nõ põt ius illud in aliũ trãsmutare Assũptũ ptz. qm̃ ꝓtra quẽcũq̃ aliũ se tueret ex iure qõ habet in illo castr̃ ne pderet Itẽ ptz. Et secũda ptz ex casu.imo addak i casu q si ipm castrũ quousq̃ attemptaret alienare cadat a quocunq̃ iure qõ habet in eo. Quinto etiam pbo sic.nam pnceps iuste pncipans faciat decretũ q nullus subditus su⁹ det aliq̃d officiali suo.qõ si oare attemptauerit sit illud fisci.sequit q nullus subditus pncipis antedicti sit qui dñiuz vel ius qõ habet in aliq̃ rem in quẽlibet officialẽ trãsferre posset id.possibile est antecedẽs ꝛ sepe accidit q̃tũ ad primã ptẽ ꝛ potest fieri scõa codẽ modo Sexto q̃ sic pbo et tango potentiam suscipientis.iudex in casu iuridice põt occidere Petrũ qz vicz homicida est ꝛ p cõsequens habet ius occidendi petrũ nec tñ potest illud in quẽlibet aliũ trãsferre g ꝛc. Assumptũ satis clarũ est q̃tũ ad primã ptẽ et q̃tũ ad scõam. qm̃ nõ potest illõ ius transferre in ipum Petrũ occidendũ g nõ in q̃libet. ps quẽtia ptz et assumptũ qm̃ nõ põt aliq̃ iure humano petrus nec alius hõ occidere seipm. de q̃ habek ter.in.c. si nõ licz.xxiij.q.v. Septio q̃ sic pbak. quidã habet ius in pecunia sua.quod ius transferre nõ potest in minozẽ fratrẽ.ergo nõ in quẽlibet ꝛc. Assumptũ patet quoniam frater minoz in pecunia nõ põt habere ius.quapter alius non potest illud transferre in eum.consequẽtia tenet.quoniam q̃tumcunq̃ frigiditas esset frigifactiua simpliciter nõ tamen esset frigifactiua non susceptiui frigiditat.nõ esset em̃ frigifactiua ipsius celi nec etiaz ignis ergo si frater minoz non est susceptiuus in se iuris pecunie nullus potest eum in fratrem minozem transferre.et antecedens apparet quoniam ex professione regule sue inabilis ẽ Nam iuxta preceptum regule sue non potest recipere pecuniam p se vel interpositam personam.non tamen hoc est de populo predicandum. Octauo facit etiam princeps decretum q nullus su⁹ officialis recipiat aliq̃d ab ab aliq̃ subdito suo.q si aliquid aliud officialis attẽptauerit in oppositum sit illud fisci. Et sequit sicut supius arguebak q nulli⁹ subditus dñi ius quod habet in aliquã rem posset i alium officialẽ suũ trãsferre.ꝓsequẽtia pz ex ipso arguendi modo facto in p̃cedenti. Nonus argumentũ fieri potest ꝓtra dantẽ et recipiẽtem. verbi gratia. Habet vir ius in corp⁹ vxoris sue quo ad carnis cõmixtionẽ.nec tamen potest illud trãsferre in alium.nec etiam alius posset acceptare ergo ꝛc. Assumptum quidem est apostoli.j.Cor.vij.et mulier nõ habet potestatem sui corporis sed vir.scõa pars etiã p z quo iaz talia adulteria essent. ¶ Decimo q̃ addit. facit pnceps decretũ q nullus suus officialis aliquid recipiat ab aliquo subdito suo: nec aliquis subditus suus det aliq̃d officiali suo.quod si secus factũ fuerit sit fisci et sequit. nullum subditum quem habet princeps posse transferre ius quod habet in aliq̃ rem in officialem dicti principis patet mod⁹ arguendi supius ¶ Undecimo argui potest deus habet ius vniuersale super omnia creata.sed nõ potest illud in aliquẽ aliuz transferre et de hoc ptranseo. ¶ Duodecimo beneficium elemosinam facientis.caritatiue et deuote missam celebrantis.deuoteq̃ pro altero exorantis.de iure debitũ facienti elemosinam celebranti ꝛ deuote oranti.non potest q libet predictorum in alterum trãsfere.et se illo expoliare quin istud habeat et etiam plus ergo ꝛc.consequentia patet et similiter antecedens.quoniam vel peccaret et sic non in se nec in alterum transferre posset.vel meretur et tunc maius premium deberet. Preterea i casu in quo proponens sic transferre nõ peccaret haberet actum procedentẽ ex caritate ꝛ diuina dilectione.p quem sic transferre proponerent.et ex dilectione proximi in quem atenderẽt sic tranferre.et p ꝓsequens meritoriũ quare augmentũ gratie foret p̃cea tunc

posset existens in charitate ⁊ in vtute ſm dei legē ius in alterū trāſmutare. ⁊ ꝺ mō ſe totaliter expoliare. qꝺ nō est vticꝫ bñdictū. Item ſi qs acquisiuit ex suis opibus magnā famaꝫ in quā vticꝫ habet ius. nō tñ posset illud trāſferre in aliū. ꝯ tē. ꝓsequētia ptz ⁊ assūptū apparet de btō petro Paulo Francisco ⁊ sic de alijs sctis Insup de Alexan. magno scipione Julio cesare. et sic de alijs ꝯ pluriꝫ. vex sermo in lōgū ꝓcessit qñ locus ampliꝰ est ⁊ grādia ꝓtinens ⁊ paucis minime explicandus. ꝺ saluo meliori iudicio sentio esse vera. que si vera sunt vel quecuncꝫ certa hec sint alia veriora clarificet et aperiet veritas veritatum et illustratoꝛ mentiū dominus ihesus christus qui cum patre ⁊ spūsancto.

Item eadē dominica de passione infra diē de interesse et in q̄bus casibus et quare liceat accipere vltra sortem. Sermo. xlij.

Siquis sermonē meū seruauerit mortē nō videbit ineternū. Joh. viij. c. ⁊ in euangl. hodierno. dulce ẋbū amabiꝫ vox ac snia oñi aiaduersiōe ꝓdigna ait eñ dñs. Si quis sermonē meū seruauerit mortē non videbit ineternū. Seruare siquidem verbuꝫ dei est corde ore et opere illud cum pseuerantia custodire. nam teste apl̄o ad Ro. x. Corde creditꝫ ad iusticiam ore aūt fit ꝓfessio ad salutē. Et de ope ꝓpheta ait. Memores sūt mandatoꝝ eius ad faciendum ea. Talis inꝯ verbū christi obseruans mortem non videbit in eternum. Beata eñ vita in visione ⁊ in fruitione dei consistit. et ideo ꝓ exclusionez mortis gehenne que huic visioni opposita est ꝓsecutio beatitudinis denotatur. ideo ait. mortem non videbit in eternum ideo non experietur. sumiꝫ eñ ſm Augusti. hic videre pro experiri: eo modo et genere lōquendi quo videre plerumqꝫ sumitur ꝓ fortiri: certa experientia omniū sensuum exteriorum et interioruꝫ sicut sumitur Exod. xx. quando aliqñ domino cum Moyse in monte sinay ac mandata precipiente cunctus populus vt ibi dicit audiebat voces. qꝺ aūt seruans verbum christi in eternū non visurus sit mortē ratio esse potest. qz semen est verbum dei vt dicit Lu. vj. Vita siquidē sempiterna in ẋbo dei ꝓsistit sicut in q̄dam ꝓncipio seminādi. qz si finaliter ꝓducat ad beatā vitā sicut vtute seminis ꝓducit fructus. Et ideo sicut ille qui seruat semen a coꝛruptōe puenit demū ad fructuꝫ: sic seruans diuinū verbū puenit ad beatitudinis statum. Sed quia sicut supra semone. xxxvij patuit dñs ꝓceperat Luc. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. ad illucidēdū q̄sdā casus in quibꝰ videt esse vsura ⁊ nō est ne indebite qs morte incurrere videat de casibus de quibꝰ licet accipere vltra sortē differenduꝫ est. Sed ꝓmo ꝓsiderandū est quid ꝓsiderandū est qꝺ sit sors. ſm eñ Alexan. lomb. l. iij. Sors accipitur duobus modis. Primo modo sumit ꝓ signo disiunctiuo rerum sicut Prouerbio. xvj. in fine ait Salomon. sortes mittunt in sinum. Et Numeri. xxxiij. Dedi vobis terraꝫ in possessionem quam diuidens sorte. Et iterum ꝓpheta ait. Et super vestem meam miserunt sortem. Secundo modo accipit sors ꝓ re iuste possessa in diuisione. scz aliquarum possessionum. et hoc modo Numeri. xxxiij. vocant possessiones filioꝝ israhel. Ex quo ptz q̄ res iuste possessa sors merito appellat vnō versus. Sors notat euentum. signat q̄ sors capitale ſm Catholicon. Tercio modo et magis ꝓprie potest dici sors q̄ꝛtitas mutuo data explicite vel implicite. vel sors est capitale creditoris expſſi vel palliati. quia vsura non pōt cōmitti nisi circa sortem et capitale rerum mutabilium. accipiendo igit sortem hoc modo in contractu contingit esse vsuram vel nō ex hoc q̄ aliquid accedit sorti vel est de sorte. nam si aliquid accidit sorti vsura est. ẋbi gratia si aliquis possedit aliquā domū vel feudū fructus inde excrescens de sorte est non accedit sorti. vnde si quis iusto pcio emat aliquaꝫ rem ipsa secū portat sortez suā. et si qua excrescentia inde ꝓuenit est idez de sorte. Eodēq; modo in locatōne ꝓtingit. cōmodatū ẋo si remanet in natura sua: nō recipit excrescentiaꝫ sortis sed magis in alios contractus trāsit sicut supra sermone. xxxvij. articu. j. c. ij. patuit ⁊ sic transeundo lucrū inde habitū fit de sorte. iō ibi nō cadit vsura. In mutuo aūt ſm per excrescentia ē extra sortem ꝓinde quia accedit sorti minime licitū est aliquā excrescēnā rōne mutui acceptare cum nō liceat accipe rōne sortis nisi qꝺ est de sorte. Ex hoc aūt oꝛtuꝫ habet q̄ in repignoꝛata fructus debent computari i sortē. als eēt ibi vsura. In re āt vēdita ñ ē sic. q̄ āt hō teneat ꝓputare fructꝰ i sortē qñ data pecūia fcipit rē titl̄o pigꝛis clare ptz ex de vsur. c. j. ⁊. ij. de vsur. et. c. ꝓquestꝰ. Et ex ꝺ ptz q̄ qz in mutuo lucꝝ accidit sorti. iō nō licz accipe excrescentiā ipsiꝰ mutui rōne ergo

ones doctores in hoc ꝓcordant q̄ in mutuo nō licet aliq̄d accipe vltra sortē. et q̄ solū in cō tractu mutui veri vel interpretati et nō i alio cadit vsura sicut supra dictū est ꝑmo. xvij. articulo ꝑmo. capitulo secundo.

Questio.

His igit̄ ꝓnotatis merito queri pōt vtruz in aliq̄ casu de facto ꝛ accipe vltra sortē id est vtr̄ ꝓtractus vsurari⁹ sit in aliq̄ casu ꝓcessus vel ꝑmissus a iure. Ad qđ dicenduz simplicit̄ q̄ nō nisi forte loq̄mur de ꝑmissione ꝑmo dicta supꝛ ꝑmōe. xxxviij. arti. iij. ca. vlt. ꝑm quaz ꝑmissionē ius ciuile ꝑmittit vsuram. sicut ibi dē lacius dictū est. Habet em̄ se ius ciuile vni formit̄ affirmatiue ad oēs vsure casus: quia in omni casu ꝑm illam ꝑmissionē vsurā ꝑmittit. Jus vo naturale diuinū et canonicum se hñt vniformiter negatiue ad oēs vsurarios casus: q̄z in nullo casu aliq̄ triū modoꝝ ꝑmissionis in ꝑmōe isto ꝓdicto ꝛ ea ꝓdicta vsuraz ꝑmittit.. Nam pari rōne in vno casu ita in q̄libet ꝓhiberi debet cū de sui natura sit mala. Proinde pari rōne qua eā ꝓcederent in vno casu deberent eā ꝓcedere vel ꝑmittere in q̄libet casu. qđ apparet esse falsuz ex dictis supꝛa ꝑmo. xxxviij. p totū. Ex his igit̄ ptz q̄ impro-ꝓrie dici soleat q̄ in tali aut in tali casu aut in tali terra in tali ꝓtractu ꝑmittit vsura: q̄z i nullo casu breuit̄ est ꝑmissa. vñ quādo aliqui casus ab vsura a doctorib⁹ eximunt̄. nō est intelligendū q̄ in illis casib⁹ cōmittit vsura sed q̄ i eis ꝑma facie aliq̄d sile ꝓcurrat vsure sicut in ꝓcessu pūtis sermonis in mltis casibus diffusius patebit. Hui⁹modi est Joh. an. i mercur. in regla pctm̄. articulo. iiij. Et in h̄ etiā cōcordant cōiter oēs doctores. Et est circa h̄ notandū q̄ ꝑm Alexand. li. iij. cuz vsura de se sit q̄d malū sicut supꝛ ptz ꝑmone. xxxviij. p totū ibo ipa remanente sub rōne illicita et mala nullo modo in ea cadit dispensatio sicut pz clare ex tra de vsuris. c. sup eo. vbi Alexan. iij. ait. Cū vsurarū crimē vtriusq; testamēti pagina detestet sup h̄ dispensationē aliq̄ posse fieri nullo modo videm⁹. Quia cū scriptura sacra ꝓ hibeat ꝓ alteri⁹ vita mentiri: multomagis ꝓ hibendus est q̄s ne ꝓ redimēta vita captiui vsuraz crimine iuoluat̄. Posset tū aliq̄ circūstantia in ꝓtractu a tali vsure excrescētia tollere vicij rōez: ita q̄ mutuanti tale mutui incrementū licite fieri posset. et h̄ potest cōtingere triplici rōne. Primo rōne damni emergentis seu occurrentis. Secō ratōne lucri cessantis Tercio rōne debiti postulātis vel requirentis

Articul⁹ primus q̄ rōne interesse id est damni euitādi licet in varijs casib⁹ accipe vltra sortem

Primo quidē tollit̄ vltra sortē vsurarie excrescentie. viciuz rōne dāni emergentis rōe interesse. Est em̄ interesse quedā euitatio damni ꝑz Thomā secūda secūde. q. lxxviij. arti. ij. Itē interesse est recōpēsatio damni in auct. in apparatu de senten. excōmūicati. c. sacro inc̄ q̄ interesse est estimatio dāni qđ idem est. Et circa h̄ queri potest an ꝓ interesse. i. ꝓ occurenti dāno euitando paciscī liceat aliq̄d vltra sortem

Dicendū q̄ hō potest paciscī ꝓ interesse dāni emergētis. Et h̄ quidē triplicit̄ Primo ꝓ dāmno de ꝓterito. Secō ꝓ damno de p̄senti Tercio ꝓ damno de futuro.

Plures casus sūt in qb⁹ nō potest paciscī pro interesse damni emergentis de ꝓterito. Ca. j.

Primo quidem pōt hō paciscī ꝓ interesse dāni emergentis de ꝓterito. et de h̄ ponent̄ sex cas⁹. Prim⁹ casus est cū fideiussor ꝓ debitoris defectu cōpulsus est forte q̄z iurauit soluere creditori vsurā et capitale: tūc quidē a debitore repetet eam et oia debita que occasione debiti habuit repetere potest a debitore. qa seruari debet in dēpnis. extra de fideiuss. j. c. et. ij. et extra de foro cōpe. c. fi. li. vj. Quia totū h̄ interesse est creditoris. ff. manda. si fideiussor. et. ff. de adminis. rerū ad ci. pti. l. ij. c. vlt. cōcordāt Tho. Ray. et Alexan. de halis. Sed de hoc casu diligentissime atq; doctissime tractat Joh. an. mercu. i regla pctm̄ ō. re. iuris li. vj. Sed ꝑm alexan. de hal' recte adūti in tali casu nō est vsura: q̄z nō attēdit fideiussor accipe vltra sortē. Secūs casus est quando numerans siue mutuās incurrit damnuz ex hoc q̄ iste qui accipit mutuū nō reddidit i termino assignato extra de fideiuss. quenit ō bet em̄ mutuans seruari indemnis sed de h̄ lacius dicet infra arti. ij. ca. ij. Tercius q̄z casus est ꝑm aliq̄s rōne more vt si debeas mihi centū ad terminū certū et in termino soluere noluisti. ex quo oportuit me pecunias recipe sub vsuris teneris mihi soluere vsuras illas si solui eas. Quidā tamē dicūt h̄ verum esse si primo obseruent̄ hec duo. Primo q̄ si bi dicere ōbeo. Si mihi meū nō reddis oportebit me recipe ad vsurā. q̄z als non teneatur Secō non possum aliter mutuo inuenire ni-

De acceptione vltra sortē

sī p vsurā. Si vo nō solui nō teneris me libe-
rare ab obligatōe p̄dicta. ꝓm eñ Alex. Ostien. Innocen. et Ray. Ad ħ et tā facit. c. queīt eꝫ de fideiuſ. et. c. ꝓstitut⁹. Nec est in ħ inꝛesse causa lucri captādi. ħ causa damni vitādi ꝓm Bal. c. de vsuris. l. vsuras. Pone q̄ emi a petro lapides vel ligna et sīr res ex quib⁹ na turalr nō p̄cipiē aliquis fruct⁹ et vt soluerē p̄ ciū accepi illud mutuo sub vsuris ac venden ti solui. sed ipe nō tradidit mihi lapides seu li gna sed fuit in mora nunq̄d teneē reddere il-las vsuras. Dicendū q̄ sic: tanq̄ interesse. et ad ħ habeē notabilis tex. ff. de act. emp. l. Lu ci⁹ tici⁹ ꝓm vnā lecturā. Et idē dicē dū est in si milib⁹ ꝓtractibus puta in locatōnib⁹ et ꝓduc tōibus. Hec ille. Quartus casus ē cū ven do ꝛtibi p̄diū et trado tibi illud et inde p̄cipis fruct⁹. et tñ ad terminū p̄ciū, mihi nō soluis. ħ supposito potero elapso termino repetē vsu rā: cū fruct⁹ rei vendite facias tuas. et tū mihi nō soluisti. Hūc casuz ponit glo. extra de vsu ris. c. ꝓquest⁹ et ait q̄ ħ nō accipiē aliq̄d sicut i vsura ħ sicut interesse. xiij. q. iij. qñ. Et quā do ōr q̄ vsura ē q̄quid accedit sorti intelligi habet in mutuo. et qñ aliq̄d exigiē in fraudē vsuraꝛ aut qñ ex pacto aliq̄d exigiē vel fit cā lucri et nō causa damni vitādi. q̄ si p̄cise fiat cā damni nō vtiq̄ est vsura. Et si res etiā pign⁹ dareē. mihi possez inde recipe fructus etiā si trāscendent q̄titatē interesse. Nā licet talis ires a venditore nō posset peti tū fructus eius p-cipe posset postq̄ ꝓtra volūtatē suā res vēdi ta teneē. Quintū casū ponit eadē glo. vbi cā si vendo tibi p̄diū, tali pacto q̄ q̄cunq̄ solu-ero tibi p̄ciū agri q̄ mihi das ager reuertaē ad me. facit ad ħ. ca. de pact. inter emptorem ꝛ vēditorē li. ij. In tali casu emēs lucrabiē fru-ctus si sit p̄ciū iustū. qñ aūt sit iustū vel nō la-cius de eo dictū ē. s. sermo. xxxix. arti. ij. ca. j Abolēē aūt in ħ casu vsure viciū ꝓpter vēdi tionē rectā ad equitatē iuris natural: seu ꝓ-pter equitatē seruatā inter ementē et vendē-tē. Sextus casus ē in ꝓtractu locatōis in q̄ lici te p̄cipit hō aliq̄d vltra sortē. i. vltra ħ qō daē et q̄re ħ in mutuo fieri nō pōt dictū ē supꝛ ser mone. xxxvij. arti. ij. ca. iij.

Q hō licite paciſci pōt p interesse dāni emergētis de p̄nti vbi oñdiē quare pign⁹ dotis vxoris marito non computatur in sortē

Capitulum. ij.

Secūdo pōt homo paciſci p interesse dāni de p̄nti q̄dāmodo emergentl et de hoc ponaē casus eꝫ de vsuris c. salubriter. vbi ōr sane generum ad fructus possessionū q̄ sibi a socero sūt ꝓ-numerata dote pignori obligate cōputādos in sortē nō credim⁹ cōpellendū ꝛ de ħ assignl causā subdit. cū frequenē dotis fruct⁹ nō suf-ficiant ad onera mrimonij supportāda. tūc et traditio illoꝛ reddituū nō ħz rōnem mutui ħ poti⁹ q̄ndā cōpēsationē subleuationū oneris ꝓiugalis q̄ ꝓueniret ex dote soluta: vñ interi stat vicez q̄si ꝓ dote vt sic fruct⁹ dotis marito cedāt ꝓpter mrimonij onera supportāda. L. de iuris dotis ꝓ oneribus. Sed ad ħ q̄ mari tus lucreē fruct⁹ rei dotalis req̄riē q̄ sustine-at onera mrimonij. ff. de excep. doli. pr i p̄n. Itē oportet q̄ possessio rei dotalis tradita sit ff. sol. ma. l. de diuisiōe. Nā fruct⁹ q̄ ante mri-monij recepti sūt restituunē mulieri. nec lu-cra marito reddūr. C. de vsuris. l. videamus ·§· añ. Alia q̄z causa ō ħ casu assignaē ab osti. scz vt dos salua maneat mlieri. Itē ꝓm q̄sdaz si fructus supant onera mrimonij nō pōt ma ritus recipe nisi q̄tū sē extrēdit mrimonij on⁹ q̄ cessante cā cessat et effectus. extra de appel. c. cū cessante. alr ꝓtingereē eā ꝓsumi: et sic mr tū in ħ res publica lederēē. Sed aduertēduz est q̄ in ħ casu nō iō abolereē vsura q̄ fruct⁹ illius possessiōis a genero p̄cipiunē ituitu pe cunie a socero suo deēto. Sed q̄ gener one ra mrimonij portat q̄ satis inuit in pall. ōcr. salubriē. ideo dici pōt q̄ dicti fructus a gene-ro p̄cipiunē in dāni sui recōpensatōez: qō in-de sequiē ꝓpter pecuniā dotalē q̄ sibi soluen da differē. Circa hūc casum resurgūt dubia quedam. Primo pone q̄ gener nō recipit pi gnus sed cautionē de numerāda dote certa die. et interim ex pacto suscipit certos dena-rios ꝓ libra. nunq̄d cōmittit vsurā? videē q̄ nō vt in palleg. c. salubriē. tamē contrariū ibi dem firmat Joh. an. ad tex. illū respondens. q̄ loquiē de fructu submisso iudicio deū: ꝛ ad rōnē tex. dicit responderi p. c. ꝓ nostras in fi ne extra de donatōne. inter virū et vxorem. ꝓ quo bene facit q̄ ibi legiē in vltima glosa Secūdo pone q̄ gener possessionem sibi scit obligatam cum iure qō ibi habet concedit al teri sūmā pecunie que ei p̄missa fuerat, p̄ o te ab eo recepta: nunquid talis recipiens ta-lem possessionez poterit lucri facere p̄ceptos fructus sicut poterat gener vsq̄ dum soluta fuerit ei pecunia antedicta. Dicendū ꝑm Ro doneñ. q̄ si gener animo donandi trāsferto

tū ius quod habet in pignore in talez nō ꝓpt ꝓtractuz pecunie quaz accepit ab eo sed ꝓpt amicitiā et affinitatē. vel qz aliter sibi ꝓiunct⁹ est et iste numerat sibi pecuniā ꝓpter grāz et dilectionē et nō ꝓpter lucri faciendas fruct⁹ tūc quidē non essz vsura qz vera rō mutui nō est ibi. Abolet̄ em̄ tunc in ꝫ casu vsure viciū. qz gener gratis sibi cōcessit ius quod in possessione habebat: et p cōsequens sibi condonat fructus quos quidē ipe pcipe potest. Si tamē in pactū sit dictū q gener numerāti pecuniā illā reddere teneat̄ si ipe voluit vsura est: si numerans pecuniam vellet lucrifacere fruct⁹ et ꝓpterea mutuauit. ¶ Tercio q̄z pone q vir vendat alicui illos redditus p pcio totius dotis mox sibi soluēdo sic q si pat̄ spō se det post longū tempus emptori redditruz pfatam dotem non cōputando emptori reditus pceptos in sortē: tunc videbit̄ emptori etiā vsuram cōmittere. qz nō potest dici tunc q ꝓpter subleuationem oneris ꝓiugalis pcepit redditus illos sicut dici potest de marito sponse: posset tamē dici q si ex amicitia sponse z absq; fraude vsure emit redditus illos pdicto modo. q vltra. Ab. libras ꝓius in emptione datas poterit inde tm̄ pcipere q̄tum ius et possessio. Ab. libraz̄ datar̄ ꝑualet iuri futuroz̄ reddituū p plures annos ascendentium vsq; ad. Ab. libras iuxta formā et regulam superius datā de emptione iuris annuoz̄ redditu futuroz̄ decē annoz̄ de q̄ sup̄ sermo. xxxiij. art. ij. ca. ij. dictū est. ¶ Quarto insup̄ potest queri nunqd heredes mariti habebūt ꝑuilegiū mariti de q̄ in ꝑmo casu supra dictū est videlicet q nō teneant̄ cōputare fructus in sortē de possessione quā socer obligauit genero suo p dote filie sue. sicut non tenebat̄ maritus et ꝫ q̄diu relictā alr̄ obligantur. cū nō teneant̄ restituere dotē vsq; ad annum post mortē mariti sui. C. de re vxo. ac. l. vna. Dicendū q Joh. an. post ostien. in pal. le. c. salubriter rōnez illam que reddit de one re ꝓiugali arguit q sic demū ꝓtrariū determinat quia in ꝫ casu rō est diuersa ab illo. Nam heredes se statim pūt expedire de mliere reddendo ei pignus vel rem obligatam. qō q̄dez non potest maritus. Et qz soluto matrimonio desinit esse dos. et sm Bal. mutuatōe psone mutuat̄ ꝓtuilegiū quotiens imediata causa est ipsi⁹ ꝓtuilegij vt. C. de ipo. luc. dos. l. j. l. licitatio. §. fi. ff. de publi ¶ Quinta q̄z addetur questio talis. det̄ q soluto mrimonio mariti heredes obligant mulieri pfatā seu aliaz possessionē pro dote sua. qz nō habent vnde soluat nunqd fructus cōputabunt̄ in sortez? Dicendū q sic. ff. de solu. l. ticia et imputet sibi mulier qz nō recepit insolutū. nō est em̄ eadē ratio in ꝑmo z in secō casu et idco non est idem ius qz maritus sustinet onera matrimonij et non vxor. ꝫ notat Bart. Innoc. z ostien. et Anthoni⁹ de butrio in. c. salubriter. Sit ergo cauta mulier ne recipiat rē in obligationez sz faciat distrahi eam vel recipiat insolutū. ff: de re. iu. l. adiuo. Alioq̄n sicut dictū est fructus sunt cōputandi in sortē. forte etiā posset dici. si mulier nō est sufficiēs talē cautelam habere et non sit sibi soluta dos post interpellationē legalē: debeāt alligata suscepta p mulierē cōputari in interesse nō solute dotis suo die. et nō in sortē maxime si ipa mulier aliūde nō habet bona cōiter ꝓtingere solet. Cogitabis quia hui⁹ opinionis quidā reperiunt.

¶ Incidens q̄stio circa varias opiniones plīmorū doctorū.

RAtiōe hui⁹ z aliaz̄ variarū opinionū merito queri pōt. an doctoribus ꝓtrariantibus circa aliqō agi ꝫbiliū et agere sm vnā opinionē sit absq; ꝑiculo mortalis culpe. Agere ꝙ sm aliam sit in dubio. si quis agat scōm ptē dubiaz mortaliter peccat. Alicui videt̄ q sic: iuxta illud Eccli. iij. qui amat ꝑiculū in illo ꝑibit. Cōtra qz tunc multi essent in dubio mortalis culpe et eterne damnatōis. Dicendū sm Henricū de gandauo in qōlibeto suo q ꝑmo considerandus est doctoz̄ status. sz quales iuenti sunt in determinatōnib⁹ suis: vtrū mendaces vel veraces sunt dubij sm maius et min⁹ qualis vite. sz si veritatē amant facto vl̄ verbo. qualiter instructi sunt de eis que determinant. qua affectione mouent̄. qualia etiā alias determinauerūt vel causas eoz̄. Qualia concilia dederūt in cōmentis suis in consilij casu ¶ Secundo videnda sunt fundamenta eoz̄ et rationes in sententiando in tali casu. quorum sunt efficaciores et expressiores auctoritates ¶ Tercio cōsideranda auditoruum cōditio. vtrū. sz sic sint literati q possint discernere et cōpare determinatōnes eoruz. vel an sint simplices quos oportet fidem alteri adhibere. et vtrū vtraq; pars doctoz̄ sit eis equaliter nota vel altera tm̄. Si auditor ergo ē ꝑitus et nouit statuz doctoris qui sententiauit contra partem ꝑiculosaz habere omnes bonas conditiones iam dictas vel plures q̄ alius et rationes eius efficaciores et auctoritates expressiores. si se exponit ꝑiculo mortali-

ter peccat qz ꝓtra dictamē rationis agere cō
probāt. Sed ꝺo auditor est simplex et non po
test discernere inter doctores et credit fide di
gnos illos qui dicūt dubiam ꝑtem talis sic se
exponens piculo illi nō peccat mortaliꝫ qz nō
reputat illud piculū licet sit in rei veritate ni
si esset tale quod foret de naturali iure vel re
gula fidei quod scire quilibet obligat: qz tūc
simplicitas vel ignorantia nisi sit inuincibilis
nō excusat. Et ꝑ hoc ꝓz ad primū et secūduz
qꝫ nō sunt in piculo mortalis culpe nisi piculo
ꝓtra ꝺscientiā se exponāt. Hec ille.

Qz hō pacisci pt ꝑ interesse dāni emergentis de futuro ꝺ quo plu res ponunt casus. Ca. iij.

Tercio pōt qs pacisci pro interesse
damni emergentis de futuro. et ꝺ
hoc ponunt aliqui notabiles casꝰ.
Primꝰ casus ē qñ aliquis emit fru
ctus alicuiꝰ castri vel ville quia licet satis plus
ꝑcipiat de fructibꝰ nō tenet inde aliquid ꝛstar
ture: et hoc in rectitudinis rōne. ff. de hered.
vel act. ven. l. cū hereditatē. et. l. se. ꝛm Hosti.
et archi. tres alios casus ad ꝫ capitulū ꝑtinē
tes vide supᵃ. sermo. xxxiij. arti. j. ca. iij. Itez
in ꝑcedenti sermone ꝑ totū articulo primo po
nitur casus de impzestitis venetorum et locꝫ
tanuensium et monte florentinoꝝ.

Articulus scꝺus qñ licet accꝫ pere vltra sortē rōe lucri cessātis

Secundo qꝫ tollit vltra sortē vsura
rie excrescentie vicium rōne lucri ces
santis quod est etiā interesse ꝛ eui
tatio ꝺamni. Ad huiꝰ tamē pleniorē intelligentiā ꝑtribꝰ capitulis querāt tria

Querit an sit vsura tradē. C. du catos sub pacto qꝫ sicut consules c. ducati apud vnū mercatorem fidelē lucrant vel ꝑdent sic isti lu crantur vel ꝑdant Ca. j.

Primo queritur eꝝ an ꝓtractus ille
vsurariꝰ ꝺici pt ꝑ q qs tradz. C. du
catos mox in suis domestici neces
sitatibus expendēdos. Tradit in
qꝫ sub hoc pacto. qꝫ sicut ꝓsiles centuz ducati
apud iohem mercatorē legalē lucrabunt vel
perdent sic isti lucrent vel perdant. Dicendū
est qꝫ a magnis doctoribꝰ casus iste valde du
bius reputat. et maxime ꝓpter tria. Primo
qz talis hoc pactū in fraudē vsuraꝫ adiuenis
se videt. Scꝺo qz sicut ꝓz. lxxxviij. ꝺist. c.
eijciens pecuniā exᵗ se sola minime ē lucrosa.
nec valet nisi seipsaz ꝫ exᵗ industria mercātū
fit ꝓpter eoꝝ negotiatōnes aliqñ lucrosa. sed
nihil est hoc tale. Tercio qꝺ efficatius ē qz
de tribus est vnū in ꝫ ꝓtractu. Nā aut illa pe
cunia est tradita ꝑ modū mutui aut ꝑ moduz
depositi. aut ꝑ modū capitalis. vt. ſ. in ꝑsona
tradentis emptionibꝰ et mercationibus ꝓpu
tet. Primo si ꝑ modū mutui tunc est ibi mani
festa vsura. qz mutuū sicut ex ꝑcedētibus ꝓz
cedit in dominiū eius cui mutuū factū est. vt
nō debet lucrari neqꝫ ꝑdere nisi sibi. Secūdo
ꝺo si ꝑ modū depositi tūc etiaz sola ipa reddi
debet absqꝫ omi lucro qñ potius ille qui tale
depositum seruauit remunerandus est: et ſm
ex forma ꝑmissi casus ꝓz qꝫ nō est tradita per
modū depositi. Tercio insup nō est tradita ꝑ
modū capitalis qz tunc in pacto esset qꝫ ille te
neret eā solis mercationibus fideli deputa
re. Hec quidē vltima rō fortiter ꝑbare videt
qꝫ pecunia sic tradita nō pōt habere nisi rōnē
mutui. Ex quo quibusdā et nō indocte talis
ꝓtractus illicitus esse videt. et huiꝰ sententie
est Innocen. extra de vsuris. c. fi. et ibidē. Jo
han. an. idem dicit.

Queritᵉ an sit vsurariꝰ qꝫ rogatus ex pietate tradit cētū ducatos ex qbus mercaturꝰ erat inde aliqꝺ nolens nisi solū illꝺ qꝺ mercādo ꝑbabiliᵗ ꝓuenissent. Ca. ij.

Secundo queritᵉ an cōmittit vsurā
is qui tradit centū ducatos ex qui
bus erat ꝑ se aut ꝑ aliū mercaturꝰ
aut aliq̄ quecunqꝫ lucrosa emptu
rus. et sola pietate et necessitate ac instāti ami
ci sui prece eos sibi aliqꝺ tradidit. inde aliqꝺ
nolens nisi id qꝺ sibi inde ꝑbabiliter ꝓuenis
set. et hac sola de causa sub forma ꝓcedentis
ꝓtractus ꝓtrahit pactū secū. nō quidē ad spē
ad aliquid rōnale tps. Ad quod dicenduz
ſm magnos doctores. qꝫ talis ꝓtractus licitꝰ
esse videt ꝑ eo qꝫ nō tradit sibi solaz simplicis
pecunie rationē. sed etiā tradit sibi capitale su
um ideo merito potest et debet et sibi renet
tanqꝫ de capitali. ꝺ hoc qꝫ licitus sit contractꝰ
triplex ratio dari potest. Primo eꝝ licet ꝫ ra
tione equitatis. scꝺo ratōne indēnitatis. ter
cio ratione vtilitatis. Primo ꝺo licet ꝫ ra
tione equitatis et pietatis. Nam equū et piū
est in necessitate seruire amico. Insup nō est
iniquū si ratio capitalis quā iste tam in exꝑ
sa intentione et quasi in facto habebat sibi ser

ūre indemnis. Scō ꝙ licet rōne indemnitatis. Maz sicut in sequēti art. ca. j. patebit rectoꝛ mutui vltra p̄fixū tp̄s dño obligat q̄ illo fuisset vsus tanq̄ capitali suo. Ita q̄ respectu talis assumit extunc rōnem capitalis. q̄z uis nullus i ex mutuo illo mercet. Tercio q̄z licet rōne vtilitatis. Nā ex de vsuris in. c. naui ganti dicit. q̄ qui pannū vel granū aut alias merces vendit vt amplius q̄z valeant i certo termino recipiat p eisdem. si tñ ea tpe contractus nō fuerat venditur⁹ vsurari⁹ nō reputat si verisimr creditur q̄ tpe solutōnis p̄taxato tm̄ sint valitura. Ecce q̄ hic notanter dicit si tpe ꝓtractus nō fuerat venditurus illa que ꝓditio hac sola ponit rat̄one. qui si tunc fuerat illa venditurus tunc ꝓ futuro tpe p̄taxato apud eū vendibilis non habuisset rōnem. Quia ergo p illo tpe futuro habuit apud eū rationē vendibilis: ideo nō licite illa vendit fm valoꝛē illius futuri tp̄is ꝓbabiliter creditū ergo ꝓsimili rōne dubito si q̄s fm p̄tē dubiam q̄ mortaliter peccet. Alicui ꝙ sic iux Eccli. ij. qui amat periculū in illo peribit. Contra qz multi essent in dubio mortalis damnationis eterne. Dicendū fm Henricū de gandauo in suo q̄libeto q̄ p̄mo ꝓsiderādū doctoꝛ stat⁹ scz q̄les iuēti sunt in determinatōib⁹ suis vtz errātes vel mēdaces seu dubij fm maiꝰ z minꝰ z q̄lis vite. si veritatē amauit factoꝛ verbo. q̄lit instructe sūt de eis q̄ determināt q̄ affectōe mouent qualia etiā als determinauerit. vel amici suis q̄lia ꝓsilia dederūt aut ꝓuncil suis in sili casu. Scō videda sūt fundamēta eoꝝ z rōnes in sentētiādo in tali casu. q̄z sūt efficatioꝛes z exp̄ssioꝛes auctoꝛitates. Tercio ꝓsiderāda est ꝓditio auditoꝝ vtz sic sint habituati q̄ possent discernere z ꝓpare determinatiōes eoꝝ: vl̄ sic sint simplices q̄s oportet fidē alteri adhibere. Et vtrū vtraq̄ ps doctoꝝ sit eis eq̄lr nota vel altera tm̄. Si igit auditoꝛ ē pitus z nouit statū doctoꝛis q̄ sentiebat ꝛ ptē piculosā hꝫ oēs bonas ꝓditiōes ia dictas vl̄ plēs q̄z alicuꝰ z rōnes eiꝰ efficatōres z auctoꝛitates exp̄ssioꝛes. si se expoit piculo mortalr pec cat qz ꝛ dictamē recte rōis agere cōprobatur Si ꝙ auditoꝛ ē simplex nec p̄t discernere int doctoꝛes z credit dignos fide illos q̄ dicūt dubiā p̄tē talis sic se exponēs piculo illi non peccat mortalr. q̄ nō reputat illud piculū licz sit in rei veritate: nisi esset q̄ tale q̄ fozet de naturali iure vl̄ reali fidei q̄ scire q̄libet obligatur z tūc simplicitas vel ignozātia nisi sit iuincibilis nō excusat. Et p hꝫ ptz ad p̄mū. Ad secūdū nulli sunt in piculo mortalis culpe: nisi piculo ꝓtra ꝓscientiam se exponant. Hec ille: q̄ iste in sua pecunia ia habet rōnē capitalis p̄t ex ea rōne sui capitalitatis exigere in p̄fata Si em̄ excepto casu necessitatis et pietatis et instātis p̄cis amici hꝫ faciat tūc eoipo ꝓuincit q̄ plus vult vti vt vsurario mutuo q̄z in mercatōnib⁹. aut in lucrosis emp̄tōibus. vt capitali ꝙ z ideo ex tūc de ꝓtractu vsurario nullaten⁹ excusat. Si etiā hō alicui mutuaret pecuniā ad certū tp̄s q̄ credit q̄ ille tūc nō solueret et si ex tunc tenet ad interesse ꝓbabilis lucri: ꝓstat q̄ talis vsurari⁹ esset. et q̄q̄d ino vltra sozteꝛ accipet vsura fozet. q̄ patēs ē q̄ nō tradit eā fidelr vt simplex ḡtuitū mutuū ꝫ potius vt vsurariū: et ideo trāslatio p̄fati termini iustā rōnē capitalis sibi mime p̄t dare. ḡ sic est in ꝓposito casu si p̄ncipalis tradēdi intentio sit. q̄ pelegit p hāc lucrū plusq̄z ipam viaz mercādi illicitū est: p̄dicta aūt credo esse vera nisi q̄ tale mutuū recipit in tali necessitate cōstitut⁹ sit: q̄ ille q̄ ei mutuū tribuit ex vi illi⁹ p̄cepti qō hr̄ Luc. vj. mutuū. s. date nihil inde spantes necessario obligaret illi mutuū dare iuxta distinctinctōez supraposita fmo. xxxvij art. ij. p totū. nā qñ vt ibi dicit hō tenet ex illa nēcitate mutuū ꝓximo suo dare. ꝓpt duo nō inde suscipe lucrū. Prio q̄ est ꝓtra p̄ceptū de mutuo dando ōq q̄modo venderet caritatez Nā si est obligatus ex caritate recipiēdo p̄mū est ei vendere caritatē: qō est vsura. Secūdo q̄ si recipiēs mutuū in p̄dicta necessitate est. impiū esse videt q̄ p acceptōez hmōi lucri ad maiozē necessitatē ꝺuenire cogat. Si tñ mutuans ex illo mutuo ad maiozē vel ꝓsimilē necessitatē veniret: aut ex mutuo illi dato nō p̄ū damnū incurreret: tūc rōne damni emergentis int̄esse recipe p̄t. Juxta ea q̄ in p̄cedenti arti. dicta sūt cū hꝫ etiā ꝓcordat Anthonius de butrio.

Querit an tenēs mutuū vl̄ debitū vltra tp̄s legitimū a dño p̄cōcessuz teneat restituere interesse dāni: z etiā lucri qō inde ꝓbabiliter ꝓuenisset. Ca. iij.

Tercio querit an tenēs mutuū vel debitū vltra tp̄s legitimū a dño p̄ concessū teneat restituere totū int̄esse damni: et etiā lucri qō inde ꝓbabilr ꝓuenisset. Ad hꝫ dicēdū q̄ oēs piti cōiter in hꝫ ꝓsennūt: q̄ ex tūc tenet ad totū interesse damni ex tūc creditoꝛi ex hꝫ puenientis. Et hꝫ itelligo vbi ex culpa sua ꝓueniat defect⁹

ipse soluendi. quia vbi absq; omni culpa sua sit impotens ad soluendū. nō sic stricte est loquendū. nō tamē tenet ad totuz lucrū quod extūc illi ꝓbabiliter ꝓueniſſet si eam habuiſſet. imo tantū subtrahi debet quantū ꝑditionū dubietas in mercatōnibus vel emptionibus contingentiū pensanda est et ꝓitoꝝ iudicio ꝓbabiliter estimanda. cū hoc concoꝛ. tho. scōa scōe. q. lxxviij. Nam fauozabilioꝛ ē causa damnū vitantis q̄ lucrū captantis. Inde est q̄ qui pecuniā mutuat si occasione illi⁹ mutui ſlaboꝛes ſustinuit ſorte itineris als de re pignoꝛata: potest tantū recipe fructū quantū sibi ſsatis fiat ſm Antho. de butrio. extra de vsuris ca. cōquestus. Et ex ꝫ casu alij consimiles colligi possunt qō notabile est. hec tamē non sunt ꝓpter piculum qd̄ ꝑdicanda. Est nihilominus aduertenduz. q̄ si creditoꝛ ex illa pecunia nihil feciſſet nec facturus fuiſſe supponit. vnde lucrum aliquod consequi posset vtpote qz ꝓ certo supponit q̄ eaz simpliciter expendiſſet seu in archa seruaſſet tūc ad nullū interesse lucri obligatus est. Sed q̄dam ab hoc casu excipiunt debitū vsurarum hoc est id q̄ quis ex vsuris lucratus est. Et ꝫ ex triplici rōne. Primo rōne voluntarij. secūdo rōne dominij. tercio ratōne ꝓsueti modi. Primo inq̄ ratōne voluntarij quia licet pactum de danda vsura sit de se et absolute involuntarium ex parte mutuū accipientis: ē nihilominus voluntariū ex occurrenti conditione. et ideo nō simpliciter ab vsurario accipit et tenet contra voluntatem illius. ideo ad nullum damnū sibi inde ꝓueniens ꝑterq̄ ad solam vsuram reddendam ſm eos tenetur. Secūdo rōne dominij. Nam vt dicunt dominum vsurariaq̄ rerum vere vsurarij est. vnde nō tenet ad idē numero satisfaciendū: sed ad equiualens solū. fur vō vel raptoꝛ aut mutui retentoꝛ ex quo transit tēpus sibi concessum. nō habet dominiū in re quā debet et tenet inuito domino. et ideo tenetur ad interesse. quia dominū verū damnificat in re sua et in cōmoditatibus quas ex re sua traxiſſet. Tercio rōne consueti modi. scz qui cōmuniter obseruat in vsurarū satisfactione. qz nunq̄ videmus aut legimus vsurarios compulsos aut inductos ad restituendū: nisi solum in incrementū vsure. Sz nunquid qui recipit domū in pignus ꝓ centum mutuatis vsq; ad annū hoc. s. pacto q̄ si non soluat in termino cadat debitū in cōmissum et pignoratio cadat in venditionem potest tenere domū sibi pignoze obligatam eo q̄ debitoꝛ non soluit in termino cū dom⁹ ualeat satis plus. Dicendū q̄ valoꝛ domus pensari debet et quantū excedit ꝑcium et computari debet: etiam si creditoꝛ recipit vsufructū de domo illa. Nam si recipit tūc iudicari nō potest q̄ in aliquo damnificatus sit. vnō ſm aliquoꝝ non tantū nō potest retinere seu recipe domū. verū etiā vsufructū ſstituere' obligatur vel ipm cōputare in sorte. Si tamē dānificaret de ꝓpecunia sua: tunc sicut ex ꝓcedētibus ꝓz posset petere interesse. Si vō creditor nō recipit vsufructū domus cum illa superfluitas domus valoꝛis cadat in debitoꝛis penam sup posita vtriusq; bona fide quando cōtractus mutui celebratus fuit. Tunc dicēduz est ſm q̄ ſequēti ca. dicet de tercia pena q̄ cōuentionalis ibi denominat. et hoc sicut dictū est nisi factū sit in fraudem vsuraꝝ. Est̄ insup notandū. q̄ si a ꝑstitoꝛe mutui sub alia ꝑcio seu lucro talis vltra terminū detentio cōcedat: tūc eo ipso cōmittit vsura qz ex tali concessione sortitur potius rationem voluntarij mutui q̄ iuste detentionis. ad hoc facit. c. cōsuluit extra de vsuris. plura que dicta sunt ſ ꝑcedēti ſmo. art. j. c. iij. ꝓ pñti materia facit

Articul⁹ tertius q̄ propter triplex debitum ꝑt hō accipe vltra sortē nec est ibi vsura.

Tercio q̄ tollit vltra sortē vsurarie excrescentie vicium: rōne debiti postulantis. In multis em̄ casib⁹ vltra eos qui in ꝓsenti sermone numerantur ex debito requirenti potest vltra sortem excrescentia recipi sine culpa. et maxime propter triplex debitum. Primo propter debitū seueritatis. scōo ꝓpter debitū equitatis. tercio ꝓpter debitū caritatis.

Q̄n licz exigere penā appositā in cōtractu vl' quācūq; aliā penā a iure vel a iudice illata et an liceat acquirere ab hostibus per vsuram. Ca. j.

Primo em̄ potest accipe vltra sortē ꝓpter debitū seueritatis. scz qz seueritas iusticie ꝫ exigit. et circa ꝫ querant plura. Primo querit an sit vsura in contractu mutui si interposita sit pena detentori vltra terminū prefixuz sibi. et an iuste exigi possit illa pena. Dicendū ſm Scotū in ꝓ ta distin. xv. q. ij. q̄ si talis pena apposita est. absq; dolosa intentione vsurarij ꝓcij seu lu

cri: tunc petitor eaz potest exigere. verbi gratia ſm eundem ibi ſupra. Ego indigeo pecunia mea ad mercandū a te rogatus concedo tibi eam vſq; ad certum diem adiiciens penā conditionalem q; niſi tali die ſoluas quia mlt̄um damnificabor. ſoluas poſtea tantū vltra ſortē pena aūt licita eſt quia licet me ſeruare indemnē premonēdo illuz cum quo contraho. Signuz autem quod non ſit in fraudem vſurarum eſt quando creditor magis vellet pecuniam ſuam ſibi ſolui in certo prefixo die q; in craſtino cum adiecta pena. Et per oppoſitum in fraudē vſurarū eſt quando vult diem illum tranſire potius q; pecuniam de illo ſibi ſolui. Ad quoq; ſignū addi poteſt et non licet tunc exigere illam conuentionalē penaz ſi preſtitor ꝓbabiliter credit et ſperat q; recepz mutui penā illam incurrit. Alexan. aūt lombar. diſtinguit triplicem penam. Prima dicitur pena canonica ſeu legalis. ſcōa vo dicitur iudicialis. tercia vo dicitur conuentionalis. Prima eñ dicitur pena ſiue vſura canonica aut legalis. De qua dicit. xij. q. ij. c. in legibus. De qua verbi gratia ponat caſus ō quinq; p centū que ex vi ſtatuti dat tutor pupillo que non tanq; vſuram ſed tanq; penaz legalem tutor pupillo ſoluit argumentuz in ꝓallegato capitulo in legibus. fit autem hoc ne tutores aut negligentia ſeu malicia infidi pupillis fiant. Nam de pecunia emere debuit poſſeſſiones pupillo vel quinq; pro centenario. hoc nihilominus firmū tenet q; pupilli pecuniam non poteſt credere tutor ad rationem. v. pro alterius q̄titatis anteriozis vl̄ vlteriozis pro centenario quia cūno vſurarius eſſet et ad ſatiſfaciendū ipſe obligaret. Secūda pena eſt iudicialis. i. impoſita a iudice ꝓpter puniendam contumaciā debitoris. et ꝺ poteſt exigi vt pz. xxxiij. di. ca. ij. q̄q̄. in fine. Secundo circa hoc querit an quidem recipere poteſt pecuniam ab aliquo qui ē impotens ad ſoluendū vnde ei⁹ poſſeſſionez recipit in ſolutum ſm ſententiam cōmunitatis que tamen valet plus q; ſit ipm debitū tenea tur reſtituere ſuperfluū valoris ipſius poſſeſſionis an ſit abſolutus. quia auctoritate communitatis poſſidet eam. Dicendū q; ſi creditor non percipit aliquam vtilitatem de dicta poſſeſſione non tenetur reſtituere illud quod plus poſſeſſio valet. nec eſt peioris conditionis q; quelibet alia priuata perſona. que niſi de pignore percipit emolumentum valoris rei excedentem debitum reſtituere non tenetur. quando ſcz ex pacto mutuuz cadit in cōmiſſum potiſſime in hoc caſu quia talem poſſeſſionē tenent ex iudicato cōmunitatis. vnō ſi debitor damnificat maxime ex culpa ſua iputet ſibi quia a cōmunitate non damnificatur niſi p accidens: cum dicta cōmunitas nō poſuerit creditorē in illam poſſeſſionē ad inferendam iniuriam. ſed ad obſeruandā iuſtitiam. Et hoc intelligi debet quando bona fides interuenit ex parte creditoris: qui ex cōmunitate conſequitur ꝓprietatem poſſeſſionis. Si autem creditor fraudem cōmiſiſſet in ipſam rem. ſcz vilificando eam dicens q; poſſeſſio tantūmodo valet. L. et nihilominus valet. Ad. et in ſolutū accipit eam: tunc totum illud quod valet vltra q; fuerit debitū creditor in foro conſcientie reſtituere obligatur. eo q; illitite egit cōmittendo dolum et fraudē. Aduertendum eſt tamen q; ſi debitor qui ſub pena infra certum tempus promiſit debitū ſoluere impeditur paupertate. ſeu alia iuſta neceſſitate non tenetur penam ſoluere vltra ſortem. nec licite poteſt ab eo peti ſi in iudicio ꝺ ꝓbari poteſt. extra de ſolu. c. odardus. Tercia vo eſt pena conuentionalis. id eſt de conſenſu partiū apoſita vt ſaltem pene metu debitū certo die ſoluat. et hanc etiaz licet exigere. extra de arbi. c. dilecti. xij. q. ij. c. Fraternitas. Apponit eñ talis pena vt pacta ſeruent. extra de pe. conſtitutus. dum tamē intio ſit recta. Quia vt prediximus ſi creditor ea intentōne det mutuuz quia credit aut ſperat penam eſſe ſoluendam tunc non abolet vicium vſure cum ipſe mutuet cauſa lucri: et cum ipſe ſperat lucrari penam. que quidem ſpes deſtruit eius liberalitatem et gratuituz mutuum. Predictis concordat hoſti. et addit q; conuentionalis pena preſumit eſſe vſura. quando ſcz talis ſolet exercere vſuras aut ſtipulat penas imenſes aut p ſingulos anos in auc. vt null⁹ mutuās agricol. coll. iiij. poſita. L. de vſuris. auct. ad hec. De intereſſe aūt lucri talis detentōnis ſm quoſdam tenendū eſt idem quod in p̄cedenti capitulo dictuz eſt tamen in omni euentu petere penam non videt honeſtum imo nec licitum. quando ſcilicet ſine ſua culpa factus eſt impotēs ad ſoluendum vel ad promiſſa ſeruanduz qua puniri non debet. vnde ſi abſq; dolo et fraude in contractu pena apoſita fuit q; ſi in tali termino ſeu loco nō ponit merces ſubeat talem penam. ſi ex eo q; non habuit merces damnificatus eſt. Videt quibuſdam q; poſſet petere ſaltē vſq; ad intereſſe niſi ille fuiſſet legitie excuſatus: quia tunc eum non licceret graua

De acceptione vltra sortē

re. Tercio querit an statutum vel ꝓsuetudo ꝑm ꝓscientiā valeat qua ordinat q̄ missus in possessionē lucret fructus ad rōnez de q̄n q̄ ꝑ centenario. Dicendū q̄ Bal. in. l. accepta. c. de vsuris. q. xviij. terminant q̄ sic. cū talis lucret illos ratōne etiā nominis interesse q̄ etiam dicit no. in auct. de exhi. re. col. c. si vo. in glo. que incipit q̄ leges. que glo. ꝑm eundē singularis est. Nec miruz cū ꝓpter nimiam ꝓtumaciam auctoritas prętoris facere posset. vt. l. fulcimus. §. fi. ff. ex quibus cau. in poss. causat. Sciendū tamē q̄ Barto. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. ad fi. inq̄t. q̄ licet glo. in auct. supdicta id dicat. scz q̄ de ꝓsuetudine īmissus lucret fructus: tamē consuetudo illa non est iusta ꝑm eum cū sit cōtra ius diuinū in fraudē vsurarū: quare dic eos esse computandos in sortem. Alij vo circa hꝫ distinguūt dicentes. q̄ si ꝓsupponat in fraudē esse factū tūc Bart. verū dicit. hꝫ si nō q̄ in locum penalis legis aut attrahat ad satisfaciendū vel loco interesse. scz ꝓpter moram statutam vel consuetudo emanasse videt tūc ꝑ cedit glo. et dictū Bal. quod tamen verū intelligo in eo qui iuste missus est: nō tamen ex ordine sed ex causa. Si enī in veritate creditor nō foret seu iusta causa non subesset. si cōscientia recta seu capitalis seu sortē retinere non posset sic nec fructus nomine interesse.

Quarto quoq̄ querit an licet ab hostibus exigere vel recipe vsuras. hꝫ quero ꝓpter verbū Ambrosij quod ponit. xiij. q. iij. c. ab illo vbi dicit ab illo exige vsurā cui nocere merito ōsideras. cum iure inferunt arma huic legitime auferunt vsure quē bello vincere nō potes ab hoc vsurā exige. quē non sit crimē occidere. sine ferzo dimicat qui vsuras exigit sine gladio se de hoste vlciscat qui fuerit vsurarius exactor inimici. ergo vbi ius belli ibi ius vsure. Hec ambro. Ad quod dicenduz q̄ hic est triplex opinio doctoꝝ ꝑm Alexandrū lombar. Prima est q̄ licitū hoc est. et huiꝰ sententie est Hostien. allegās illud Deuter. xxiij. Non feneraberis fratri tuo ad vsurā sed alieno. huic etiā sententie adherere videt Joh. an. Hoc etiā ꝓprie sonare vident. Verba illius capi. ab illo si diligenter examinent. huiꝰ sententie est Brez⁹. de armino in. q. de impiis tiis venetoꝝ. et hec opinio videt mihi eē vera. et tūc abolet vsure vicium. quia solus deꝰ verus est dominus omniū rerū et bona tēporalia dant hominibus ad colendū verū deū z ꝺn̄z vniuersi. vbi igit cultus dei nō est sic ab inimicis dei. vsure legitime exigunt. Quare quia hoc nō fit causa lucri sed causa dei et fraterne dilectōnis rōne. vt scz inimici debilitentur et reuertantur ad deum. Insup quia bona que habent non sunt eoꝝ ex quo vera fidei sunt rebelles. ideo ad catholicos reuoluē tur. Proinde exꝑdicto decreto dixerunt quidam q̄ ab hostibus licite possumus accipere vsuras. nā omnia eoꝝ bona possum⁹ auferre vt ptz. xxiij. q. vij. c. ij. et quibus. unq̄z insidijs contra illos vti. scz occultando ab eis illa per que eos possemus expugnare. q̄ ꝓpositum nostrū non tenemur aperire eis. xxiij. q. ij. dñs. Ex hoc etiā dixerūt q̄ xpianus potest accipere vsuras a iudeis siue a saracenis sicut a ceteris hostibus catholice fidei. de hoc etiā aliquid dictū est supra sermone. xxxvj. arti. iij. ca. viij. Secūda vo opinio est eoꝝ qui dixerūt q̄ dictū decretū non intelligitur de aliquibꝰ infidelibus: sed solumꝫ de rei publice inimicis. quibus licitū est aperte et ꝑ insidias nocere. a ceteris aūt qui seruire parati sunt non licet accipe vt ptz. xxiij. q. viij. c. dispar. vbi Alexan. papa ait. Dispar nimirū est iudeoꝝ et saracenoꝝ causa. in illos em̄ qui christianos prosequuntur et ex verbis et ꝓprijs sedibus pellunt: iuste pugnat hi vbiq̄z seruire parati sint. Tercia vo est opinio glose que sup ꝑfato decreto inquit q̄ verbū Ambrosij negatiue intelligi habet. ait em̄ ab illo exige vsuras cui merito nocere desideras. quasi dicat nulli ō bes desiderare nocere ergo a nllo vsuras exigere debes. et ꝑm hunc intellectum a nullo licet vsuras exigere. nec scz a christiano nec ideo nec a pagano. Archid. aūt in pallegz. c. ab illo recitat opi. hꝫ qui post plurima. licz nō se firmet tamen sentire videt q̄ nullo casu licet vsuras recipe nec etiam hostibus cum generaliter ꝓhibite sunt. et idez dixit in. c. si qs ea. vij. questione. ij.

De triplici casu in quo licet accipe vltra sortez rōne equitatis.

Capitulū. ij.

Ecūdo q̄z ꝑt hō recipe vltra sortez ꝓpter debitū equitatis. quē scilicz equitas in hꝫ requirit. et de hꝫ ponamus tres casus. Primus casus ē q̄n ecclesia recipit a suo vasallo in pignus feudū qđ ab eo tenet. tunc em̄ ex eq̄tate ecclia nō tenet fructus cōputare in sortē. et de hꝫ hꝫ texꝰ extra de vsuris ca. conquestus. vbi dicit q̄ monasterium detinēs terrā titulo pignoris: debet cōputare fructus i sortē et recepta ex fructibꝰ sorte terra debitori restitui ꝺz hꝫ nisi terra sit

de feudo monasterij. tūc em̄ ſm glo. eccl'a nō teneť fructus cōputare in ſortē. Interim tñ nō dz recipe ſeruitiū a vaſallo. nec tunc ē vſura ꝙ ſi dicere velit ꝙ iō caſus iſte licit⁹ eſt qz ab eo viciū vſure auferetur: eo ꝙ eccl'a rōne feudi nō dz recipe alienū. acciper em̄ alienū ſi interim vaſall⁹ ad ꝫ ſeruitiū teneť. tollit ꝙ in ꝫ caſu viciū vſure rōne feudi. qz talē excreſcentiā feudū ſub licito ponit. ꝫ idē hť ex de feu. c.j. vbi determinať ꝙ in tali caſu fruct⁹ debēt cōputari in ſortē. Ita tñ ꝙ vaſallus interi nō teneť ad ſeruitiū. Sed ex ꝫ caſu dubium ſurgit an in feudo ꝫ ſolū eccl'a hēeat locuz cū ꝫ nō ſit ꝓuilegiū eccl'ie qđ apparet ex de feu. c.j. vbi ad ꝓſultatōem factā papa rñdet. Preterea ſi eſſet vſura. papa nō poſſz aliquē ꝓuilegiare ꝛ̄ ꝓceptū dei. xxv. q.j. ſūt quidā. ſed eſt intē tñ qz nō recipit ſeruitiū a vaſallo vt ſuꝑ dictū eſt. Dicendū ſm Berñ. ꝙ ꝫ idē licet i ꝗcūq; feudo laycali: qz ibi ē eadē rō. ꝙ eſt idē ius extra de ꝓſti. tranſlato. Nā licz reſpectu laico execrabilis ſit vſura. execrabilioꝛ tñ ē reſpectu clericoꝛ ex de vſuris. c.j. et. ij. qz multa licent laycis q̄ clerici ꝓhibenť. lxxxviij. d. c. foꝛnicari. extra ne cleri. vel mo. ſe neg. ſe in. c.j. Sed quid ſi vaſallus eccl'ie. vt dño ſeruire velit pignoꝛatione durāte ꝓdicta nunqd ſi velit cōputare ac recipe fructus licitū erit ei. Dicendū ꝙ ſi in ꝫ ꝓueniāt debēt cōpūtari ex de pact. c.j. ſi ꝛo in hoc nō cōueniāt cōputari nō debent. vt no. ber. et Hoſtien. extra de feu. c.j. qz res de facili reuertiť ad id ꝙ ſibi ius ꝛ natura ab initio ꝓceſſit. ff. de pact. l. ſi vn⁹. §. pactus et. §. ſc. extra de officio del. ſup. §. poꝛro. videť tamē dicendū ꝙ ibi eſſet notabil' diſꝓꝓoꝛtio inť fructus feudi et ſeruitiū vaſalli vel etiā ꝙ vaſallū nō ſtaret q̄ min⁹ ſeruitium exhiberet tūc eccl'a nō faceret fruct⁹ ſuos. qđ ſentit Anthoni⁹. de but. extra de feu. c.j. vbi dñs dicit maxime ſi ſeruitiū fructibus diſꝓꝓoꝛtionať. Ratio igiť quare in ꝫ caſu abolet⁹ vſura quia vaſallus nō eſt dñs feudi ꝗ̄ uis in eo habeat vtile dñium et ſm aliq̄s nō eſt maioꝛ dño. Preſumiť etiā velle dare qz ad anthidota eſt naturaliter obligatus. Ex his ꝓtz ꝙ eq̄tatē ꝓtinet iſte caſus. Scōs caſus eq̄ tatē continēs ſubiungať q̄ talis eſt. qñ eccl'e ſie poſſeſſio clerico in bñficio eſt alligata et laycus tenet eā iniuſte et violenter ſm Alexan. de halis pōt tūc clericus huⁱ⁹ beneficij fruct⁹ ꝓcipe vltra ſortē. vt ꝓtz extra de vſuris. ca.j. vbi mandať ꝙ fructus cōputenť in ſortē qñ poſſeſſio loco pignoꝛis obligata eſt niſi forte beneficium eccl'e fuerit quod redimi debz de manu layci. Sed hoc ſm Alexandrum de halis non fit lucri cauſa. ſed vt res eccl'e eo modo de manu layci redimantur: ſicut in ꝓdicta decretali patet. tunc quidez eccl'ia ſeu clericus fructus taliter receptos retinere poteſt nec eſt ibi vſura cum ſuum tantū recipiat. Idez quoq; eſſet de layco quia hoc modo licet redimere poſſeſſionem de manu detentoꝛis iniuſti. Si aūt licite quis res eccl'e haberet in feudū tunc ſiquidem in ſortem computandi eſſent fructus ſm Berñ. Innocēn. et Hoſtien. extra de vſuris ca.j. Abolet autē vſure viciū in hoc caſu ſm Rich. quia hoc fit non cauſa lucri ſed vt res eccl'e de manu layci redimanť. Hec etiā decretalis ꝓdicta dicit. Sic̄ quoq; habetur de decimis ſm Ray. nā ſic̄s decimas tenet iniuſte nec pōt eccl'ias illas recuꝑare: poſſunt redimi de manu illius abſq; piculo ſymonie. dū tamen ꝫ de auctoꝛitate epi fiat qz in talibus iudicis auctas multū excuſat. ex de reꝛ ꝑmuta. queſitū. ꝑſt etiā recipi in pign⁹ ſicut quelibet alia poſſeſſio quam miles detinet violenter atq; iniuſte nec teneť ſic recipiens fructus computare in ſortē. dum tamen nō ꝓtineant tales decime ad eccl'eſias alienas quas recuꝑare ñ debet. extra de deci. c. interdicimus. Idē ꝗ̄ dicit intelligendū de omnibus poſſeſſionib⁹ emptis et de illis fructibus iniuſte ꝓcepti. q̄a ſcz tales poſſeſſiones in pignus recipi poſſūt fructibus nō recōputatis in ſortē. Terciū eti az caſū equitatē in ſe continentē ſubiūgam⁹ de eo qui pecuniā preſtat ad pompā ꝓt etiaz talis recipe vltra ſortē ſicut ſupza ꝑmo. xxxvj. arti. iij. ca. vj. dictū eſt. Etiam Scotus i q̄rto di. xv. q. ij. ait. ꝙ pecunia habet aliquē vſum vtilē ex ꝓpria natura vtpote ad videndū vel oꝛnandum tanq̄ diuitez poſſidentem. et ad iſtum finem locari poteſt ſicut equ⁹ vel aliq̄d aliud locabile et ꝓ tali vſu retēto dominio ꝓciū recipi poteſt. et ex toto ꝓtractus locationis eſt vel venditōis. Abolet autē vſure viciū in hoc caſu. qz nō eſt ibi mutuū ſed locatō et in locatione licet aliquid accipe vltra ſortē ſicut ſuꝑ in ꝑ allegato ſermone. c. ij. ꝓtz. qz ꝫ talis pecunia. et a conductoꝛe locanti eadem numero reddi debet. ideo ibi non eſt vſura. In tali quidē pecunia nō tranſferť dñum in mercatoꝛē nec ſtat piculo eius. ſed piculo cōmodantis ſicut ſi locarentur argentea vaſa. Idem ſentit Hoſtien. et habeť. ff. cōmodati. l. iij. §. fi. z. l. ſe. Addit etiā Scotus ꝙ idē i numero deberet reſtitui niſi forte ſufficiat locāti equale in pondere et valoꝛe.

De impietatibus vsure

In quibus casibus vltra sortem datum ex caritate recipe licz

Capitulum. iij.

Tercio potest homo recipere vltra sortem ꝓpter debitū equitatis aut charitatis et hoc in casu scz quādo absq; omni intentione vel pacto datur aliqd vltra sortē. Sed limitandus est casus iste ſm illa que supza dicta sunt sermone. xxxvij. arti. iij. ca. iiij. Abolet in hoc casu vsure vicium qz vsura ideo illicita est. quia corrūpit liberalitatem et gratuitum quod in mutuo esse debet. gratuitū aūt nō destruit gratuitū. sz magis ad auget illud: ideo in tali casu recipe licz Est nihilomin⁹ ad uertendū ſm duranduz qꝝ si mutuanti intentio corrupta fuerit ita qꝝ mutuum non dedisset nisi ſnb spe lucri tunc nihil recipere potest et receptum restituere obligatur. licet illud debitor dederit ex charitate siue ex quacunq; alia causa. Si tamē debitor ex sola dilectione dat aliquid creditori nō potest illud repetere nec potest restitutionez sibi consulere: nisi forte habeat aliquid de ipius creditoris bonis. Item ſm Tho. in questionibus de malo. q. xiij. arti. iiij. ad pn. sic creditor licite potest minus recipere sua propria voluntate sic etiaz sua ꝓpria voluntate potest amplius dare debitor et ille cui dat licite id recipe potest. Ex ꝓdictis patet qꝝ in multis casibus prima fronte apparet qꝝ concurrat vsura: et tamen liciti sunt contractus. Assit igit ex dei munere ipa caritas p quā quilibet vestrū euadere potest vsurariā prauitatē Idipsuz ꝓstante dño nostro ihu cristo. q̄ cuz patre et spiritusctō regnat in gloria triūpha-li per infinita secula.

Feria secūda post dñicam de passione quantū vsura aduersetur deo et vsurariū idolatrare facit. Sermo. xliij.

Si quis sitit veniat ad me et bibat Joh. vij. et in euangel. hodierno. Constat nempe esse duplicē sitim. vnā quaz generat amor dei. aliam quā generat amor sui. p primā desiderant eterna: per secundā ꝙo concupiscuntur terrēa. Una scz ꝑma finē habet deū. scda vero mundū. Pria ꝙo ꝑmanens expectat: alia ꝙo transiens et deficiēs cōprobat. Impossibile quidem est aiam libertate preditam vna istarum carere: sicut etiaz impossibile ē vtrā qꝝ in simul possideri. dño attestante. Matthei vj. Nō potestis deo seruire et māmone. Pro inde eternoꝝ sitis p̄eligenda est. Hec et illa q̄ satiat: illa ꝙo cruciat: ista reficit altera quidez deficit teste ap'lo. j. Corinth. xiij. dicente. Charitas nunq̄ excidit. De scda ꝙo. j. Joh. ij. dr Transit mundus t ꝙcupiscētia ei⁹. Ad ꝑmā igit iuuat nos dñs in ꝓpositi ꝙbo dicēs. Si q̄s sitit veniat ad me vt̄s. Ad scdaz trahit mūdus t ꝙcupia ei⁹. Hec scdacuz plene captiuauit mētē. ꝓrumpe facit in vsurariā prauitatez q̄ cū creuerit maiorē sitim cupiditis gignit: sicut pleni⁹ in sermone. xlv. cap. j. apparebit. Cū aūt vsura occupauerit hoiem infelicez facit eū impiū contra deū seuū et iniquuz cōtra ꝑimū atq; neḡ et prauū contra seipm. de illo primo agemus in pñti sermone. de reliqs ꝙo in sequentibus dicturi sumus. deniqz ad sitim diuinoꝝ nos vocat dñs sicut in ps. xlix ꝓpheta testatur dicens. Deus deoꝝ domin⁹ locutus est et vocauit terrā: a solis ortu vsq; ad occasuz. qō verbū potest esse aliud thema in pñti sermone. In quibus ꝙbis triplex vocatio insinuat. Prima ē psonalis. scda est naturalis. tercia est spūalis. Prima ꝙo est psonalis. et de hac ait. deus deoꝝ dñs locutus est. scz carnē assūpsit et contemptū terzenoꝝ p̄di cauit. Proinde Joh. xv. Si nō venisset et locutus fuisset eis. s. de contēptu mundi. vltra contra vsurā: peccatū nō haberent. Secūda est vocatio naturalis. et de hac subdit. vocauit terrā. id est terrenos et auaros. Tales aūt Jhere. xxij. āmonens dicit. Terza terza terza audi sermonem dñi. Ecce terna citatio. Prima est corruptio naturalis. scda est infirmitas accidentalis. tercia est ꝑemptoria citatio et finalis scz ipa mors. tercia ē vocatio spiritualis: et de hac subdit a solis ortu. id est ab infantia in qua oritur eis sol gratie per baptismū vsq; ad occasum id est vsq; mortem in qua occidit eis sol. id est omnis spes gratie t venie. Sed quid eueniet talibus contemptoribus diuinoꝝ et dilectoribus mūdanoꝝ considerationes vsurarū p vsure considerationez intelligamus. Facit nempe vsura aduersariū dei. non solū quia facit aduersari triplici legi eius scilicet nāe scripte et gratie. verū etiam quia tres abhoiatōes seu abhoiabiles impietates gnānt ꝯ deū i aia. ꝑmo eīm facit deū ōrelinq̄re scō facit idolatrare. tercio facit deū impugnare.

Articul⁹ prim⁹ qꝝ vsura facit vsurariū i tota aīa sua dēliq̄re deuz.

Primo cñ vsura generat i anima vsurarij primam impietatez quia facit eũ derelinquere deũ: ⁊ hoc q̃ ad oñes tres anime vires. Hã vere cũ intellectu in deũ non credit: nec cũ memoria in deum sperat. ⁊ cũ volũtate deũ nõ amat.

Q vsurari⁹ in intellectu deuz non credit. Ca. j.

Primo eñ cũ intellectu deum non credit. q̃to eñ corpore⁹ oculus sit ꝓpinquior terre. tanto min⁹ ac minora videt. Sic nempe oculus nostre mentis q̃to ꝓpinquius affigit terrenis et transitorijs reb⁹: tanto amplius lumẽ fidei pdit p qđ deus cognoscit et videtur: et omnia que dei sunt clarius cognoscunt. Proinde vsurarij ceci ex terrenis effecti vsurã nõ credunt esse peccatũ nec pcipe valent qua rõne debeat eẽ malum. q⁹ sicut ꝓpheta ait. Oculos suos statuerunt declinare in terrã. Tres eñ cecitates seu infidelitates p vsuram in vsurarij anima generant. nã ꝑmo nõ obhorret infernũ. secũdo non desiderat paradisum. tercio in veritate nõ venerat aliqđ ecclesie sacramentuz. Pria vo cecitas in vsurarij aĩa generat. q⁹ non abhorret infernũ. Cũ eñ vsurã nõ credit eẽ peccatũ: mĩme veret se suppliciũ sempiternuz p illa et p alijs sceleribus subiturum. Ideo oẽm iniquitatẽ oẽm iniusticiã oẽz denicq̃ impietatẽ ꝓpetraret et in infernalẽ voraginem oẽz scelerũ atq̃ flagitiorũ se p̃cipitaret: nisi forsitan tiore seculari pena a talib⁹ abstineret. q⁹ sicut dr Eccl. x. albescat et auaricia nihil ẽ sceleſtius. ꝫ aũt nõ solũ rõne colligimus. sed et q̃tidie exꝑimentis assiduis doletes nimiũ ex pimur. Scda cecitas est q⁹ nõ desiderat paradisũ cũ nullũ aliud credat eẽ nisi seculũ ꝑsẽs rario ceco nõ sufficit deus: cũ ipm nõ querat ad diuitias sempiternas. Proinde de talib⁹ Jheremie. ij. lamẽtabilit dñs ꝓquerit dicens Populus me⁹. i. vsurariorum ꝓgeries mutauit gloriã suã in ydolũ. i. in nũmũ quẽ pluſ diligit q̃ gloriam paradisi. Tercia vo cecitas est q⁹ nõ venerant in veritate aliqđ ecclie sacramẽtum. Et licet missas quãdoq̃ audiant aut diuina non tamen illa audiunt quasi sancta et vera. sed ne dño populo abhominabiles fiant. Denicq̃ quia omnino de diuinis ceci et ignari sunt. ridiculosa quedam frequentant osculantur deturpando depictas imagines sanctorum in pariete manibus impudicis illorum vultus contrectant: vultuiq̃ suo deinde confricant. et si quando in alto loco fuerit imago depicta capitergium seu birretum ad vultum eius proijciunt et illud demũ insipide osculantes et consimilia que non a vera deuotione procedunt. sed stulticiam hypocrisiz et manifestam simulationẽ ostendunt. Licet aũt quãdoq̃ in ecclesijs genuflectant ad imaginez crucifixi tamen minime illi credũt. proinde effecti sunt similes cuidam furioso q̃ coactus a suis custodibus ante crucifixum flectere vt patrocinium impetraret. alta voce ad crucifixum ait. ihesu criſte ego te adoro ꝫ non tibi credo. Hempe si cristo crucifixo vsurari⁹ crederet. proculdubio abvsura cessaret. ⁊ male acquisita satisfaceret diligenter.

Q vsurari⁹ sperãs in mundo desperat de deo. Ca. ij.

Secundo cuz memoria in deo non sperat. Hinc Aug⁹. ait de deo desperare est spez posuisse in creaturis. In tantũ eñ talium mens rapitur ad terrena q̃ obliuiscunt dei creatoris sui. vnde de eis lamentatur dominus p prophetam dicens. Obliuioni datus sum tanq̃ mortuus a corde. Vere mortuus est in talium corde. cum totus vigor et spes illorum sit in his caducis rebus. Derelicta igitur spe et cõfidentia quam in deo tenent habere. in trib⁹ ponunt talem spem et fiduciam suam. Primo in suis malicijs. scõ o in suis diuitijs. tercio in suis consanguineis. Primo eñ confidunt et sperant in suis malicijs. considerant multa se accumulasse astutijs: cautelis et circumuentionibus suis delectant egisse gloriãtur fecisse cõfidunt similia et forte maiora ad huc perpetrasse posse. quos prophetа dire increpat dicens Quid gloriaris in malicia qui potens es in iniquitate. Audiant hmõi infelices quid illa sancta Judith. vj. ait. Non derelinquis ꝑsumentes de te domine. et presumẽtes de se ⁊ de sua virtute gloriantes humilitas. Et iterũ Jheremie. iij. dicit. Sapiẽtes sunt vt faciant mala: bene autem facere nescierũt. Secũdo cõfidunt in diuitijs suis quos considerantes illuminare et timorate mentes ad miratiua compassione: et intellectiua derisione stupent q̃ tota illorum spes sint diuitie transitorie et fallaces. Proinde prophetа ait. Videbunt iusti et timebuut et super eum ridebunt ⁊ dicent. Ecce homo qui nõ posuit deũ adiutorem suum. ꝫ sperauit in mlutitudine diuitiaꝝ suaꝝ et preualebunt in vanitate sua. verba sunt sacra et miro sensu ⁊ lu-

mine plena ideo saporanda et magno pōde re pscrutāda sūt. Ait eīm. Videbūt iusti. s. homine supdictū. Est q̄ quidē visione fiūt iusti prudentiores. sic̄ puerbio. xxj. ōr. Multato pestilente sapiētior erit puulus. ex illo q̄z fiunt cautiores etc tiā humiliores. ideo subdit et timebūt. Felix quē faciūt aliena picula cautū. Insup intelligūt malos irrisione dignos et ideo infert sup eū ridebūt. q̄ dare cognoscūt deū deridere tales. vñ ppha ait. Qui habitat in celis irridebit eos. ⁊ dicēt. scz ipi iusti ecce demōstratiue ad pfusiōis exaggerationē. hō ab humo q̄ ex cupidine q̄ terrena dilexit tot⁹ terren⁹ effectus ē. q̄ nō posuit deum adiutorē suū. scz sperādo in eo. q̄ vere sic̄ ait ps̄. ptector est oīm sperantiū in se. sed sperauit in multitudine diuitiar⁹ suar⁹. scz nō cōsiderando q̄ Sophonie. j. scriptū est. Argentū et aurū eor⁹ nō poterūt eos liberare in die furoris dñi. i. in die mortis q̄n furor mortis discutiet illos. et pualuit in vanitate sua. i. in acquirēdo diuicias et vana tpalia. Ad hoc aiaduertēs ap̄s. j. Thimo. vj. ait. Diuitib⁹ huius seculi pcipe nō sublime sapere: neq̄ spare in incerto diuitiarum sed in deo viuo qui prestat nobis oia habūde. Terci⁹ hīmōi hoies confidūt in suis pentibus seu pentelis et psangueis: nesciētes q̄ hi sepe amplius q̄z alij cum desiderio expectant eor⁹ mortē. nec plus diligēt illos in rstituēdo q̄z illi dilexerūt semetipsos in fine nihil faciēdo. vt veniat sup illos illa maledictōis imp̄catio de q̄ Hiere. xvij. ōr. Maledictus hō q̄ pfidit in hoie ⁊ ponit carnē brachiū suū. i. pfidit in pentib⁹ quibus bona sua reliquit q̄ extrahent eū de pfundo lacu inferni. Et sequit būdictus vir q̄ confidit in dño et erit dñs fiducia ei⁹. scz dū in vita ipse ppie satisfaciet aliena.

Q̄ vsurari⁹ cū volūtate non diligit deum. Ca. iij.

Tercio cū voluntate deuz nō amat q̄z totū suū affectū effūdit ad transitoria mūdi. Unō Aug⁹. sup ep̄la ad Phil. ait. Hoc ab hoie colit: q̄ p̄ ceteris diligit. Cōtingit aūt h̄ fieri maxie triplici rōne vel modo. Primo p affectualem concupiscentiam. Secūdo p affectualem complacentiam Tercio p affectualem leticiam. Primo p affectualem concupiscentiam. Concupiscunt eīm anime vsurariorum desiderare possessiones mundi in omni tempore. nec aduertunt q̄ p prophetam hoc prohibet dominus dicens. rapinas nolite cōcupiscere. vbi a rapina vsure non tm̄ prohibet manū sed etiam animus Nempe diuitie vsurarū ideo rapine dicunt nō tantū quia rapiuntur iniuste. verū etiam quia per ardentem concupiscentiam rapiūt mentes. quod dns Mathei. vi. insinuat revolens ait. Ubi est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor tuum. Job quoq̄z in. xx. ca. in pson̄a vsurarij ait. Iccirco. id est propter hanc imprōbā cupidinē rerum cogitationes mee varie succedunt sibi et mens mea per diuersa rapitur Ideo quidam ait. Non credas quecunq̄z audis nec dicas quecunq̄z nosti. nec concupiscas quecunq̄z vides. Secundo effundūt se per affectualem cōplacentiam. Proinde et de talibus erat diues ille quem Apocal. iij. spiritus veritatis dure increpat dicens. et dicis quia diues sum et locupletatus. et nullī⁹ egeo: et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et cecus et nudus. Et iterū per prophetaz amonet dicens. Diuitie. scz iuste etiam acquisite si affluant nolite cor apponere. Ille nempe cor diuitijs apponit qui illis p affectualem complacentiam toto corde adheret sicut in pson̄a talium ait propheta. Adhesit pauimento anima mea. Tercio effundunt se per affectualez leticiam exultantes in diuitijs suis. de quorum numero erat diues ille qui Luce. xij. dicebat. Exultā do anima mea habes multa bona. Ecce sapida atq̄z saporosa concupiscentia temporaliū rerum qua cumulauerat multa reposita. Ecce diligētia custodie in annos plurimos. Ecce spes vana. quia nunq̄z credit se derelicturum illa. Req̄esce: ecce ignauia ociosa et pigra. Comede ecce inhians gula. Bibe: ecce ebrietas! demencia: Et epulare: ecce vita luxuriosa. Ubi notari possunt septem gaudia seu septem exultationes quibus de diuitijs vsurarij et auari loco dei fruuntur in hac presenti vita. Sz atten de quid sequitur. et vide finem illorum Dixit autē illi deus: O tu qui tibi longa tempora modo in diuitiarum leticia sponde bas. hac nocte repetent animam tuam a te. scilicet demones exactores quibus illam seruasti. fm Glosam. Que autem parasti cuius erunt: scilicet an filiorum vel consanguineorum aut alioꝝ. illa cum inhianti fame expectantium deuorare. vt non sepe sed semper verificetur de eis quod propheta ait. Relinquent alienis diuitias suas et sepulcra illorum domus illorum in eternum. Tunc nempe relinquunt alienis que in diuitijs cumularunt qui remanent his qui ab eis alieni fuerūt corde et caritate. licet fm carnē carioꝝ pro-

pinqui sunt.

Articulus scōs q vsure faciūt vsurariū ydolatrare attribuēdo nūmo cultū sctissime trinitatis.

Secundā abhoiabilē impietatē generat in aia vsura ꝓtra deū: qz facit alias idolatrare. Nam p ipam vsurarij attribuunt ipi creature qđ solū cōpetit ipi creatori. Hinc ait aplus ad eph. v. Auaricia q est idoloꝝ seruitus. qz sic idolatrie subdūt se idolo ita auari subdūt se nummo. vñ sup ꝓdictū verbū Apli glo. ait. Auari deꝰ est nūmus. Attribuūt em auari et vsurarij nūmo. ꝑmo potentiā ptis. scōo sapientiā filij. tercio clementiā spūssci.

Qz vsurarius attribuit nūmo potentiam patris. Ca. j.

Primo attribuūt nūmo potentiaz patris dū p opa demōstrāt q plus pōt in eis nūmꝰ q deus. vñ. xlvij. dist. c. oēs. Greg⁹. ait. Oēs hꝰ in celestib⁹ ꝺo debiles. Nā p tpali glā vsq ad mortē desudare appetūt. et p spe ppetua nec paz quidē in laboze subsistunt. p terrenis lucris qualescūq iniurias tollerant et p celesti mercede vl tenuissimi ꝺbi ferre ꝓtumelias recusant. Ereno iudici tota etiā die assistē fortes sūt: in oꝛōne ꝺo coꝛā dño vel vni⁹ hoze momē tolassant. Sepe nuditatē deiectionē famē ꝓ acquirēdis diuitijs tollerant atq honoꝛib⁹ t eaz rez se p abstinētiā cruciant ad q̄s adipiscēdas festināt. Supna aūt querere tantomagis dissimulāt. q̄tomagis ea tribui tardius putant. Hec ille.

Qz vsurari⁹ attribuit nummo sapientiam filij dei. Ca. ij.

Secūdo attribuūt nūmo sapientiā filij dei. tanta em fuit sapiētia filij dei q postq̄ carnē nām assūpsit p discipulos suos p vniuersū oꝛbez oēm idolatriā extirpauit. Hz auaricia impia inē xp̄ianos idolatriā innouauit ac multiplicauit. In hmōi mysteriū Osee. x. dicit. Em mltitudinē fructus sui isrl. i. xp̄iana gens. multiplicauit sibi altaria. s. ad vsurā pata iuxta ber tatē terze sue exuberauit sil'achal suis. Et hieronym⁹ in epla ad rusticū monachū ait. Estimato moze pōdē pctoꝝ leui⁹ videt alicui peccare auar⁹ q̄ idolatra. s nō mediocrit errat. Nō em gul⁹ peccat q duo grana thuris ꝓiicit sup altare mercurij. q̄ q pecuniā auari cupidē t iutilit seruat t ꝓgregat. Ridiculuz videt q aliqs iudicet idolatra qz duo g̃na thuris offert creature q̄ debuit deo offerre: et ille non iudicet idolatra q totū fortiū suū vite sue offert creature.

Attribuit vsurarius nūmo clementiā spūssctī aut saluatoris. Capitulū. iij.

Tercio aūt attribuūt nūmo clementiā spūssctī: dū p opa mōstrant ampli⁹ trāsformare posse mētis eoꝛuz amoꝛ nūmi q̄ amoꝛ dei. Hz nūm⁹ auaroꝝ et vsurarioꝝ deus quēadmodū spūssctūs suos spūales stat⁹ hz visiones hz extasin. hz q̄z oronē. Proinde in dist. xlvij. c. sic Ambroſ. ait. sic hi q p ysamā mēte trāslati sūt nō tā res: dys ꝑ passiōis sue fantasias videt ita et mēs auari sel vinculis cupiditatis astricta. sp aurū sp argētū videt. sp reddit⁹ cōputat. ecce visiones ꝺi nūmi. Et seq̄t g̃ri⁹ aurū. q̄ solē intuet. t h̄ est extasis nūmi. Et addit ipa em oꝛō t supplicatio ad dñm auꝝ q̄rit. ecce ipi⁹ nūmi oꝛō maiꝛe stavl ꝺici p̄t q vsura aduersat toti sctissime trinitati. Prio ptāti ꝓis. qz vēdit tps qđ soli⁹ est dei t g̃ri ad vitā hois ē ꝓcessū. vñ Actu. j. dñs ait. nō est vestꝝ nosse tpa vl momēta q̄ pr̄ posuit i sua ptāte. Si igit nō est nostꝝ nosse tpa mltomi⁹ est nr̄m illō vēdere. Proide dñs matthei. x. ait. gratis accepistis gratis date. Secōo aduersat veritati filij. qz fac mēdacē xp̄m. qui Job. xij. ait. nisi g̃nū frūmēti cadens in terza moꝛtuū fuerit ipm solū manet. Et idē. j. Coꝛ. xv: apls ait.. Insipiēs tu qđ seminas nō viuificat nisi pus moꝛiat. s vsura mltiplicat g̃nū t denariū absq̄ eoꝝ moꝛte. Tercio aduersat bonitati spūssctī q̄ q̄dē oia g̃tis donat. sic matthei. vj. dñs ait. Solē suū oꝛiri fac sup bonos et malos pluit sup iustos t iniustos. s vsura g̃tias vēdit. Nā mutuare ex sua spē opꝰ gre est qđ vsura venale fddit. ꝺ q̄s Luc. vj. dñs ait. si mutuū dat⁹ eis a q̄b⁹ sperat q̄ est vobis gra quasi dicat nulla.

Articul⁹ terci⁹ q vsura generat in aia seuā blaspemiā cōtra deū t cōtra errorē coꝝ q̄ dicūt cītatē stare nō bene posse sine vsurario manifesto.

Tercia abhoiabilez impietatē imo crudelitatē vsura i aia gnāt ꝺ deū q̄ fac eū blaspheman cōtra tres ꝓpheta ait i. ij. ps. Fructum eoꝝ de terza pdes t semē eoꝝ a filijs hoim quoniā ꝺ-

clinauerũt in te mala. Et põt esse thema ī pñti arti. Vbi nota q triplex est blasphemia. ꝑma affirmatiua. scõa negatiua. tercia vsurpatia. de quib⁹ in q̃dragesimali de xp̃iana religiõe sermon. j. in p̃ncipio. Hic aũt de prima agit. Quot hodie inter xp̃icolos mẽtes demẽtes repiunt que credũt q̃n poti⁹ manifeste asserunt pp̃lm sine aliq̃ manifesto vsurario non posse stare. Ecce ꝑmo terribilis blasphemia ꝓtra deũ dũ sibi opponit impossibilia p̃cepisse. cum in multis locis scriptura sicut ꝓz sup̃ ꝑmone. xxxviij. arti. ij. ca. j. et. iij. oĩno et absolute ꝓhibuerit vsurariã prauitatẽ. Scõo etiam blasphemat xp̃s q̃ sicut Luc. vj. dr̃ p̃cepit mutuũ gratis dari: ꝓtra q̃s blasphemos ait. Ih ieronim⁹ dicẽs. Anathema sit q̃ dixerit cristũ p̃cepisse aliq̃d impossibile. Tercio quo q̃ blasphemat eccl̃ia sctã que tã acerrime i sacris canonibus ex decretis vsurã p̃sequit et impugnat atq̃ dicẽtes vsurã nõ esse peccatũ tanq̃ hereticos esse puniẽdos decernit. sicut ꝓz extra de vsuris. c. ex graui in fi. in cle. vbi dr̃ sane. si quis in errorẽ inciderit t ꝓtinaciter affirmare p̃sumat exercere vsuras nõ eẽ peccatũ decernim⁹ velud hereticũ puniẽdũ loco rũ nihilomin⁹ ordinarijs et hereticę prauitatis inq̃sitor⁹ districtius iungentes. vt ꝓtra eos q̃s de hmõi errore diffamatos iueniunt aut suspectos tãq̃ diffamatos aut suspectos de heresi ꝓcedere nõ omittãt. Quarto blasphemant oẽs sctĩ doctores atq̃ mendaces estimant dũ vsura quã ipi cõdemnãt in p̃lis necessariã esse temerarie affirmãt. Et ꝓz quilibet xp̃ian⁹ qui nõ vult ruere in tot blasphemias firmiter credere obliget maxie q̃ est hũano generi et cuilibz pp̃lo absq̃ manifesto vsurario stare. Nihilomin⁹ ħ fides vera valet lucide ipis fidelib⁹ rõnibus declarari si ꝓsidere mus tria. Primo ea que ad hãc falsaz opinionẽ inducũt. Scõo que ab illa retrahũt. Tercio que huic false opinioni nõ credere cogũt.

Tria inducũt pp̃lm in errorẽ illũ quo dicũt ciuitatẽ nõ posse stare absq̃ vsurario manifesto t publico. Capitulũ. j.

Primo quidẽ ꝓsiderem⁹ q̃ pp̃los sic opinari inducũt. Circa q̃ aduertendũ ẽ. q ad ħ sic credendũ tria inducunt eos. Primũ ẽ necessitas. scõm est cõmoditas. tercĩ est vtilitas. Primũ q̃dẽ ad ħ inducit necessitas que triplex assignat ꝓma q̃ rarus iuenit mutuator. scõa q̃ rarus inuenit emptor. tercia q̃ rar⁹ iuenit iustus ap̃cia tor. Prima inq̃ nĉitas ẽ q̃ rar⁹ iuenit mutuatorz q̃ gratis mutuare velit. q̃ ꝓpter inĉitatẽ egenoꝝ vt dicũt nĉe est posse hr̃e recursuz ad aliquẽ sub vsuris publice mutuantẽ. Quib⁹ dõm ẽ. q ꝓz ħ ꝓ xo supponi p̃t. s. q rar⁹ q̃ gr̃is mutuare velit repiat in indagãda ẽ rõ vnõ ħ ꝓuenire ꝓtingat. q̃ q̃dẽ maxie est dissuetudo mutua grat̃ dãdi. et q̃ ioleunt abusio ħ lucro fenoris mutuãdi. ħ igit nĉitas q̃ ex vicio originẽ hz in eis q̃ ei cãm p̃stant nõ excusat culpã ß aggrauat noxã: cũ ex impia ꝓsuetudine originez sumat. Scõa nĉitas ad ħ impellens est q rarus inuenit emptor. nã licet q̃s hẽat aliq̃d q̃ posset pignori dari: nõ tã cito repiri p̃t cui valeat vendi et interiz q̃ indigẽs ẽ plura incõmoda ꝓtat. his q̃z rñderi põt q sic fra dicet cõis vtilitat⁹ ꝓticulari ꝓponẽda ẽ. vñ Aug⁹. caritas cõia ꝓp̃ijs t nõ ꝓp̃ria cõibus anteponit. t in auct. res q̃. L. cõia. de. l. et ex. de postu. ꝓla. c. bone. ß ve infelici mũdo q vt ait Aplꝰ ad phil. ij. Scõo ei oẽs q̃ sua sẽ q̃rt t nõ q̃ xp̃i ihu. Tercia xo vt aiũt. nĉitas est q̃a rarus inuenit iustus appreciator. qui. s. rem iusto precio emere velit. Dicendũ q malum spirituale nunq̃z ꝓpetrari neq̃z ꝓmitti debet ꝓpter aliquod cõmodum temporale. Secũdo inducit populũ ad sic credendũ ipa cõmoditas. Nam vt dicunt ꝓpter facilitatem quã presto⁹ habent mutuuz habẽdi a publico vsurario: subuenit indigentijs et necessitatibus suis. Quibus rẽsponderi potest: q si veritas bene pensetur duplex hominũ genus mutuuz accipit sub vsuris. q̃dã ꝓpter necessitatẽ. q̃dã ꝓpt̃ inĉitatẽ. q̃daz ꝓpt̃ cupiditatẽ. Prio cãu quidã accipiũt ꝓpter necessitatẽ. q̃ scz ad ħ aliq̃ necessitate cõpulsi sunt. nec aliũde sibi ipis subuenire valent. Ad q̃ dicendũ est q cõmoditas ħ et necessitas in re publica non est attendenda. qũ cõiter in ea inde sequitur maius damnũ q̃z sit ipsum cõmoduz. runcinacut infra lacius patebit. Hic cadat damnosa vtilitas et pernicios⁹ cõmoditas q̃ cõmune bonũ. Ideo si suscipiens tale mutuum pauper est et in pauptate sua indiget adiuuari et subueniri per hunc modum de paupere pauperior fit et inde amplius oppr̃imitur et grauatur vnde subleuari videt. Ex his igit̃ patz q necessitas ħ ꝓmi quã quidam inaduertent aduertũt p̃m rei veritatẽ hr̃e publicũ vsurariũ nõ excusat. ß ampli⁹ aggrauat ꝓdemnat

Scõo sũt q̃dã qui mutuũ sub vsuris acciꝑiũt. ꝓpt̃ iniquitatez. s. vt ludere possent seu vt sectent melius luxurias eorum. Amplius

gulaz atq; alias voluptates in se et in suis p libito voluntatis sue sectenť. et forte taliū q̄z p̄cedentiuz nō minoz est numer⁹ et p talibus publicos vsurarios ordinare ꝛ sustentare ni hil aliud est q̄z fauere iniq̄tati et aperire vias impietati. pinde cuilibet taliter fauenti ꝓphe ta ait. Si videbas furē. id est vsurariū curre bas cū eo. et cū adulteris portionē tuam po: nebas. scz dum publice vsurario fauebas.

Tercio xo sunt quidā qui mutuū accipiūt sb vsuris ꝓpter cupiditatē. sicut facere solent q̄ dam artifices et mercantes qui viduaruz do tes sub vsurario mutuo recipiētes. querunt nō sue necessitati parere sed sue insaciabili cu piditati diuicias cumulare. Sūt insup q̄dam qui a publico vsurario p minozi vsura mu tua querūt vt ea alijs p maiozi dispēsent ple roſq; etiā repire ꝓtingit qui verecūdātes aut timētes in vita seu in morte reputari vsura rij dant ad ptē vsurarij lucri vsurario manifesto et hi sunt qui maxime eos defensant et eis faucnt. Tercio q̄z inducit pupillos ad sic credendū vtilitas scz quā sibi putāt inde eue nire. Nempe multi sūt q̄ p̄o paruo tpe dena rijs indigentes mutuū sub vsuris accipiunt sperantes paucis in diebus tale on⁹ depone re quum inde incōmodū reportare. Nā si rem quā p pignore ponūt vendere vellēt vel emptorē tā cito non reperent aut satis p mio p̄cio q̄z poscat iusticia darent. Insup qñq; rem venditā iterū emere necesse haberēt. Ex tribus oibus grau⁹ q̄z de vsura aiunt incom modū reportarēt. et aliū de sue indigentie p uidere nō possunt. Ad hꝫ quidem respondendū est: q̄ qz tales ptiuuū mellitū vsure vene num sensibiliť nō aduertūt dū traijciūt illud ideo nō pōderāt dampnum: ꝙ experientia teste paulatim insensibiliť labēte tpe vt plīmū ſpe riūt se in fine deceptos ꝛ in rebus ꝓsumptos et diuersimode deuoratos ꝛ fm ꝓpositū suū rarissime euenire. Insup si alicui cuenire cō tingat atramē cōi vtilitati q̄ pticulari pferenda est pticiosū esse ꝓbať. Itē forti⁹ pſuppo nať q̄ p p̄dictā ꝓcessionē multa vitarenť ma la vtpoze damnū in rebus piculū in psonis. Itē si ꝓpter hꝫ plīma sequerenť bona. ſ. pau pez sustētatio mercantiaz ſaluatio et filia ni hilomin⁹ nō debet talis libertas dari neq; ta lis cōtractus fieri. Nam mala que vitari pos sunt p dictam concessionē vt ptz sunt tempo ralia et corporalia. sed nullū malū debet cō mitti spirituale nec etiā pmitti ꝓpter aliquod malum temporale seu corporale vitandum. nec ꝓpter quodcūq; tale bonū adipiscenduz

Adhuc fortius addam quia dato q̄ talem cō cessionem ac p contractum vsurarium in ali quo casu aliquod spirituale malum euitaret regulariter tñ nō videť il lud posse esse mai⁹ q̄z peccatū illud quod cōmittiť in tali contractu si bene ꝓsiderentur ea que iam dicta sunt in presenti sermone et que dicenť in duobus alijs que nūc sequentur ideo nō debz homo transgredi dei p̄ceptū ꝓpter quodcunq; bonū pticulare quod sibi vel alteri ꝓuenire po test. ad hoc faciunt que dicta sunt supra ser mone. xxxviij. articulo. iij. capitulo. iij et ma xime in. ij. notabili.

Qz tria sunt que trahere a p̄dicta fallaci opinione possunt. Capitulum .ij.

Secundo ꝓsiderem⁹ que ab ista falsa opinione q̄ in pplo sit necessarius publicus vsurari⁹ retrahunt q̄ triplex vtilitas est. Prima gnāl. scz cūda tpalis. tercia xo spūal. Pria ē vtilitas gnālis. Haz si nō habeť vsurari⁹ manifestus hi quibus pecunia opus est quando demuz nō inuenirent aliū subuentorem res suas venales exponerent. ex quo sequereť cōmunis practica atq; cōe cōmerciū et transitio mercā cie et vtbiliū rerum. hāc quidē vtilitatem triplex hoim genus pticipare noscunť. scz. pauperes. et diuites. et mediocres. Primo pauperes quia. scz venderent res suas p necessitatibus suis. et ꝛ nō sp venderent illas p̄cio iusto: tamē omibus circūstātijs hinc inde pē satis cōiter ad min⁹ damnū pauperibus p̄o ueniret taliter vendere q̄z p mutuo pignori dare sicut lacius infra patebit. Secundo xo hanc vtilitatem pticiparent diuites vel q̄n q̄z emētes q̄ p cōmodo suo seu p reuendēdo emerent res illas venales: et sic possent exercere artē suam. Tercio q̄z hanc vtilitatem pticiparent hoies mediocres atq; cōmunes a p̄ mis emptoribus p loco et tpe reemētes: duz recipe possent presto qō querūt. atq; verisiliť p meliozi foro repire debēt. Scōa vtilitas inde veniens dicit tpalis seu ciuilis. quia triplex conseruatio inde ꝓsequiť. Prima est conseruatio ciuiliū rerū: quia ciuū substātia remanet iter eos ac ecōtra si ī manib⁹ vsurarij pscribunť talia pignora iaz p̄scripta. trāsmittere solēt ad alias ptes vbi charius vendantur. Scōa est ꝓseruatio denarioꝝ. nā siue res ille emanť siue vendanť semper denarij remanent inter ciues: nec omnes in vno irreplebili et insatiabili sacco vsurarij con.

gregank ꝛ ꝓcludunk. Tercia ē ꝓseruatio ciui
uitatis atq; terraꝝ. Tū qz ex ꝑcedentib⁹ ꝓser
uationibus iminētibus piculis ac guerris ci-
uitas vel terra meli⁹ habet vñ posset in ciuib⁹
suis obuiare ꝑssuris. tū qz cessante fenore po
puli nō tā dure flagellank a deo sicut in seqn
ti ca. pleni⁹ dissereꝝ. Tercia q̄z vtilitas inde ꝓ
ueniens est spūalis. Tria em̄ bona spūalia in
de sequunk. Primū est pcōꝝ diminutio scōz
est dilectōis gnātio. tercīū est caritatis augmē
tatio et obseruatio. Primū bonū est peccato
rū diminutio. Nam ex tali vsurario manife-
sto inumerabilia pctā multiplicank: incredi-
biles mercatōnes oziunk. et grauissime excōi
cationes et ad satisfaciendū obligatōnes im-
portabiles acquirūk. sicut in q̄dragesimali ō
xp̄iana religiōe sermone. xxxv. p totū et ma-
xime in fi. ptz. et de h̄ aliquid in sequēti ca. di
cek. Scōm bonū est dilectōnis generatio. nā
mutua dilectio q̄ ex dissuetudine alterutꝝ ꝭ-
ueniendi extincta fuerat ink ciues: viuificak
ꝓpter mutua seruitia facta et acceptata: do-
mesticank sik et intrinsecank silueſtria cozda.
efficik vera ciuitas que est dicta ciuiū vnitas
Tercīū bonū est caritatis augmentatio et cō
seruatio. Nam sicut ex dissuetudine sibi mu-
tuo seruiendi nascik ruditas ꝛ asperitas cor-
diū ink ciues. ꝛ ex aspitate faciliter iniurie ozi
unk. ex quib⁹ rixe dissentiones diuisiōes secte
et etiā guerre sumūt oziginē et fomentū. Ita
ex multis seruitijs generata caritas inter ci-
ues crescit ꝙualescit et mirabiliter ꝓseruak.

Tria malozū genera q̄ ex maī festis vsuris veire solēt. retrahē solēt a p̄fata mala ꝛ falsa opīone

Tercio ꝓsideremꝰ que ꝑdicte false et
heretice opinioni nō cogūt crede-
re. Proinde ꝓsiderēt ppli q̄ ḡuio
ra dāna supueniāt eis ex publico
vsurario q̄z ex vēditōe suaꝝ rez. Circa qō ad
uertendū ē q ꝛria sūt gnā maloꝝ ḡuissimoꝝ.
que ꝓsueuerūt supuenire in ꝓpīs ex vsuraria
ꝓauitate: maxie si publica sit. ꝑma sūt ꝛpalia
scōa sunt spūalia. tercia sūt carnalia. Prima
quidē sunt ꝛpalia et hec mala seu damna ad
q̄tuoz reduci ꝑūt. Primū est pignoꝝ destru-
ctio. scōm iꝑoꝝ ꝑscꝑtio. tercīū denarioꝝ cōsū
ptio. quartū eoꝝ ad vnū locū reductio. Pri-
mū qdem damnosū malū est pignoꝝ destru
ctio. Nam mlta pignora que publico vsura-
rio dank sicut sūt lanee et linee vestes et alia
suppellectilia a tineis ꝓsumunk seu a murib⁹
rodunk: et vario modo destrunk. Scōum
malum est pignoꝝ ꝑscꝑtio. Sepe nanq; cō
tingit q ꝓ mutuo pign⁹ ponēs sperat in pau
cis dieb⁹ recolligere illud tū non cessat transi
re tp̄s de die in diē ꝑstolabik ann⁹ ꝛ dū spera
bat illud recolligē in pauc dieb⁹ supuenienti
bus impedimētis nō recolligit mltis mēsib⁹
ita vt demū id in ꝑscptōnē transire necesse sit
Et qz tales publici vsurarij cōiter volūt q ꝓ
duplo vel etiā in triplo valeat pign⁹ q̄ꝑ mutu
um suū: et transacto anno totū cōiter pdik pi
gnus. Ideo ꝓsidereꝝ q̄tū sit damnū supue-
niens h̄ modo a publico vsurario volentib⁹
mutuare. Tercīū quidē damnū est denario-
rū ꝓsūptio. Nā paulatim denarij in ꝑpl'o mi
nuunk dū quotidie atq; ꝓtinue die noctuq;
vsura vt cancer serpit: et q̄si insensibilit ꝭbam
ciuiū rodit atq; ꝓsumit. Q̄ q h̄ clare intellige
re cupit: multiplicet lucruꝝ vni⁹ florēti. q ab
vsurario mutuo dek ꝓ .l. annis ad p̄miuz
vni⁹ bologini ꝓ mēse: h̄ addito pacto q nūq̄
soluak vsure meritū nisi in fine q̄ngesimi an-
ni sp oi anno fenus de fenore multiplicando
Et si bñ nozit artē m̄tiplicādi. discz q tñ ascē
det vsura. et ad numeꝝ florenoꝝ q nulla ciui
tas in italia repik nec̄ forte in toto mundo q̄
posset cōmode soluere tale fenus. Quartuz
damnū est iꝑoꝝ denarioꝝ ac diuitiarum ad
vnū locū reductio. Regulare vtiq; est q q̄tū
cunq; diuitie ac denarij ad pauciores ac pau
ciora marsupia reducunk peiozis status ciui
tatis et terre iudiciū est. q̄admodū deficien-
tis nature aptissimū signū ē hois moziturꝰ i
breui cū naturalis calor extremitatib⁹ vere li-
ctis solū ad coꝝ et ad interioza ipsa reduci vi
dek. et si hec ad paucos reductio diuiciaꝝ pi-
culosa ꝛ statui ciuitatis multograui⁹ pericu-
lū imineꝝ cū reducunk et coadunank he diui
tie et denarij in manib⁹ iudeoꝝ qz tūc natura
lis ciuitatis calor q eius diuitie dici ꝑt nō feur
rat ad coꝝ neq; subuenit ei. ꝭ p fluxū pestifeꝝ
currit ad apostema. Et cū oēs iudei et maxi-
me fenerantes sint capitales inimici oīm cri
stianoꝝ. miroꝝ ꝙ nō paꝝ et admiratōe cessa
re nō valeo quō in xp̄icolis tanta regnet insa
nia tanta vecozdia dñek: et tanta ignozantia
imo cecitas obtenebrauerit cos: q nō aduer
tunt cōsūmatā ꝛ cogitatā maliciam iudeoꝝ q̄
vtunk cū ꝙuersank ink xp̄ianos. Cū em̄ xp̄i-
cole sint oēs regenerati in sanguine et q est
ꝑmogenitus moztuoꝝ et ꝑnceps regū terre.
Apoc. j. tanq; veri reges iusto dño hūt diui
tias suas a quibus iudei dei iusto iudicio ꝑ.
uati sunt ꝓpter incredulitatez et duricien
cordis sui. Habēt inq; xp̄iani diuitias ꝛpales

corpales et etiã spũales: has quidez quia nõ valent iudei violentia auferre surripe nitunt malicia ⁊ varia cautela. semp saltẽ diminuere mõluunt diuitias tpales xpicolaz publicis vsuris extorquẽt vt ptz. diuitias corpales. s. sanitatẽ et vitam auferre conant: dũ ꝓtra oĩa ecclĩastica instituta corpoz medicos oĩno eẽ ꝓcurant quib⁹ ⁊ ignorãtissimis et rusticanis mira infamia poti⁹ multi xpiani adherẽt atq; de sanitate et vita sua in eis totã fiduciaz ponunt: q̃ impiissimis medicis xpianoz. Quot aũt xpicolas vel ignorãtia vel malicia nocent nouit deus. Diuitias etiã spũales scz fidez et ecclĩasticoz p̃ceptoz obedientiã cũ ceteris spiritualibus thesauris veroz xpicolaz suis blãdicijs venenatis ⁊ amicicijs exquisitis ⁊ munenibus toxicatis ⁊ puersatõnib⁹ siłatis et pditionibus excogitatis: et libertatib⁹ ac fauoribus acq̃sitis rape dispgere ꝓsumere deuorare ⁊ dissipare nõ cessant: secũ ad inferos xpianoz insensatoz trahentes aias infelices. Secũda ẋo malicia q̃ supuenit ꝓpłis ex vsurario manifesto sunt mala spũalia q̃ ad q̃tuoz ignã reduci possunt. Primũ sũt mortales offensiones, scõm maiores excõicationes. tertiũ grauissime obligatõnes. q̃rtũ difficilime mercationes. Primũ gen⁹ maloz spũaliũ inde veniens sũt mortales offensiones. Hã quicũq; sine legitima cã. i. sine necessitate ab vsurario etiã manifesto sub vsura mutuũ suscepit mortaliter peccant: sicut ptz supra sermo. xxxviij arti. iij. ca. vlt. lati⁹ dictũ est. Eodẽ etiã modo peccat qui eoz recipit obligatõnes. vtz extra de vsuris qui in oib⁹ siłi mõ peccant oẽs scientes eoz elynas recipiẽtes. vbi faciãt illos imꝓtentes ad satisfaciẽdum male ablata certa. peccãt in q̃ nisi aliq̃ legitima causa excusant. peccãt q̃ grauissime q̃cũq; locãt vel alio titulo ꝓcedũt aliq̃ domũ ad exercenduz vsuras et oĩm pctoz q̃ ex illo fenore patrant ꝓticipes fiũt. Insup vltra ꝑ si sint patriarche archiepi vel epi incurrũt ipo facto suspensionẽ si sunt clerici ⁊ miores excõicatõez. si est collegiũ vel vniuersitas interdictũ incurrũt. Et si talẽ sententiã p mensez sustinuerint: extũc interdicte sũt terre eoz q̃diu p̃dicti vsurarij ibidẽ commorank. Si ẋo laici sunt ecclĩastica censura p ordinarios cõpelli debent: vt ptz extra ꝺ vsuris vsuraz li. vj. Multe etiã alie offensiones veniũt in ꝓpłis ꝓpter vsurarios manifestos q̃s causa breuitatis omitto. etiã satis copiose colligi pñt in q̃dragesimali de xpiana religione serm. xxxv. p totũ. Scõm aũt malũ ex manifesto vsurario veniens sũt maiores excõicationes. qz mlti incurrũt maiorẽ excõicatiõnẽ ꝓpter indebitũ fauorẽ talib⁹ datũ. Haz si cut ptz extra de vsur. c. ex graui. in cle excõicati sũt excõicatõne p̃dicta oẽs ptates capitanei rectores ꝓsules iudices et ꝓsiliarij ⁊ quilibet alij officiales q̃ delinquũt in casib⁹ infrascriptis ⁊ ponunk ibi sex excõicatões. Prima ẽ si statutũ de cetero facere scribere vel dictare ꝓsumpserint: q; vsure ab vsurarijs exigi possint. Scõda est si ad soluendum vsuras debitores cõpellunt. Tercia si qs iudex iudicauerit q; vsurarijs soluank vsure. Quarta q̃z est. si q̃s de supradictis opaz dederit. q; vsure olim solute nõ reputank. Quinta est si statuta hactenus edita in vsuraz fauorẽ q̃ hoc facere possunt infra tres menses nõ deleuerint de libris cõitatũ. Sexta insup est si ipa statuta vel consuetudines effectũ vsuraz habẽtes ꝓsupserit obseruare. Omnes igit supdicti ꝓpter fauorẽ ꝓcessũ vni vsurario manifesto p̃dicto mõ excõicati sunt. Sed queri potest an statuẽtes q; subditi sui nõ pñt recipe ꝓ vsuris in anno vltra duos solidos ꝓ libra ⁊ ꝺ sub pena. nõ tñ dicũt q; vsuras faciũt. ꝺ si fecerit vltra sũmaz p̃dictã nunq̃z incidũt in sniaz p̃dictã excoicationis. Et videk q; sic: eũ q̃dãmodo colorẽ ⁊ audaciã pstãt saltẽ indirecte ad exercendas vsuras extra de vsuris. c. ex graui in cle. ibi diũsis colorib⁹ ⁊c. ⁊ qz denegãdo de maiori indirecte: videk tacite ꝓcedere de minori arti. C. ꝺ ꝓcur. marit⁹. xxv. dist. c. q̃lis. extra de testa. c. si pater. li. vj. ⁊ extra de ꝓsum. c. nõne. Nõ verũ est si in fraudẽ ꝺ fieret vt p ꝺ si possent exercere vsuras: secus in nllo intẽderẽt ꝓcedere. jet sint indigene. extra de vsuris vsurariorũ li. vj. Licet illud pmitterẽt vt mai⁹ malum euitarek: sic nõ solũ de maiori sũma sed etiã ꝺ duob⁹ solidis denegare videnk. xiiij. dist. c. j. xxxj. c. j. q. j. hac rõe. ꝓcordat Joh. an. ⁊ Guilhel. Tercũ q̃z malũ ex eo veniẽs sunt grauissime obligatões. Nam oẽs supradicti fauentes vsurario manifesto sicut dictũ est obligati inde remanẽt satisfacere insolidũ oẽs illas vsuras q̃s suo fauore ⁊ auxilio vsurarij adepti sunt: nisi ipi vsurarij restituãt eas. sicut ꝺ hoc plenius dictũ est in q̃dragesimali de xpiana religiõe. sermo. xxxiiij. c. j. circa fi. ⁊ etiam sermo. xxxv. arti. ij. c. ij. §. iij. Quartũ genus spũaliũ maloz inde veniẽs sũt difficillime intricationes ⁊ pplexitates: q̃bus ex vno manifesto vsurario repiunt se intricatos ⁊ in arduissimis pplexitatib⁹ collocatos. Tercia ẋo mala q̃ ex pritate vsure ꝓueniũt ⁊ maxie ex vsurario manifesto sunt mala corporalia

quatuoꝝ q̄ quidem flagella ⁊ mala solēt pue-
re ꝓpter eos sup̄ xp̄ianoꝝ corpa ꝑmittit deꝰ.
¶Primū sūt homicidia. scōm fames. terciū pe
stes. q̄rtū crudelitas bestiaꝝ. ⁊ de his manife
ste agit Job. in Apoc. vj. in aptione q̄rti sigil
li vidisse se dicit sedentē sup̄ equū pallidū. id
est dyabolū auaricie et vsuraꝝ māmona no-
minatū ¶Mā māmona diuitie interp̄tat. equꝰ
aūt pallidus sup̄ quē sedebat sūt diuitie. ¶Nē
pe pallor ꝓprie auri color est: ⁊ iō merito au-
rū designat. Sic ꝓpha ait. Et posterioza doꝝ
si eiꝰ in palloze auri. qz vsurariꝰ totus aureꝰ ē
crede. Et sequit ibidē in textu Job. Et data
est illi scz diabolo: ptās. i. auctas ꝑmissa ē sup̄
q̄tuoꝝ ptes terze. scz vbi regnat vsura ⁊ maxi
me manifesta. i. ad orientē occidentē meridi
em septētrionē: interficere gladio fame moꝛ-
te ⁊ bestijs terre. Ecce q̄tuoꝝ p̄dicta flagella h̄
p ordinē numerāt. ¶Primū quidē flagellū sūt
homicida. Mā deficiēte caritate q̄ maxime de
ficit ex manifesta vsura sic in sequēti sermone
ꝑtino ca. ij. ca. dicet: gnānt odio diuisiones se
cte ꝓcialitates et guerre ex q̄bus oīb⁹ homici
da sequunt. Ideo Job. ait. Interficere gladio
Scōm flagellū est fames. scz ꝓpter terraꝝ ste
rilitatē. scz ꝓpter guerras aut ꝓpter grandi-
nes aut desiccatōes seu ex inundatōe pluuia
rū aut ꝓpter mures rodētes blada seu ꝓpter
ordinata frigoza aut calozes et ꝓsiles famis
occasiones. vñ Job. subdit et fame. Tercium
flagellū sūt pestes ꝓpter corruptōnem aeris
seu aque vel terre morbos alios gnantes fe-
briū fluxuū tussiū inguinū apostematū et oiz
ꝓsimiz tam crebre q̄si oēs patrias ꝓsumētes
Et de h̄ Job. ait. et morte. ¶Quartū flagel
lū est crudelitas bestiarum vtpote lupoꝝ aut
vrsoꝝ deuozantiū hoīes seu rabidoꝝ canuꝫ
venenato morsu toxicantiū eos et sibilum be-
stiaꝝ. Vñ Job. ait. et bestijs terre. A quibus
in ꝓsona iustoꝝ ꝓpha postulabat liberari di
cens. Ne trades bestijs aias confitentiū tibi. A
q̄b⁹ oīb⁹ nos liberare dignet̄ xp̄s dei filiꝰ amē

¶ Feria tercia post dñicaz ỏ pas sione dñi quantū ⁊ quot impijs modis vsura proximo sit nociua

Sermo. xlviij.

NEmo quippe i occulto q̄cq̄ facit ⁊ querit ipse i palam esse. Job. vij. ⁊ in euan-
gel. hodierno. Scōm em̄ ysido. ij. De sūmo
bono maioris ē culpe manifeste q̄z occulte pec
care. Duplr em̄ reꝰ est q̄ apte delinq̄t qz agit ⁊
docet. Et si h̄ vera sentētia sit nō minoꝝ culpa
credenda est q̄ iō occulte agit̄ vt impune ac li
berius et nequiꝰ ꝓpetret. Hoc q̄dē solet occul
tis vsurarijs ꝓuenire q̄ nō minꝰ offendūt dū
occulte peccāt: ⁊ ptractus similatos frequen-
tant. Sed ne cōprehendant̄ in malicia sua qz
regulare ꝓuerbiū est qō ꝑmisimꝰ. s. q̄ nemo
in occulto q̄cq̄ agit ⁊ querit ipe in palaz esse
sed tanta est malicia huiꝰ culpe vt nequeat ali
quo pallio seu aliq̄ versutia occultari. Flam ⁊
si hoc tacebūt lingue hoīm idipm palaz faci-
unt lapides parietū teste dño. Luc. xij. Nihil
optū qō nō reueleb̄. Clamāt vtiq̄ coꝛda pau-
peꝝ deuoratoꝝ ꝓ impietatē vsure. sic in. xxx.
ps. dñs ꝓ ꝓpha ait. Audiui vituperōez mł
toꝝ cōmorantiā in circūitu. Nō xbū ꝑt cē ali
ud thema ī pñti sermo. In q̄ oñdit triplex of
fensio q̄ ex vsura in aia vsurarij gnāt. Pria ē
offensio ꝓximi ibi. Audiui vituperōez mł to-
rū. Scōa ē offēsio sui. ibi cōmorantiū Tercia
est offensio dei. ibi. In circūitu. ¶Prima est of-
fensio ꝓximi. Ait em̄. Audiui vituperōez mł
toꝝ. Passiue legāt qz multi vituparāt ex mlti
plicatōe vsure publice vel occulte. Scōa ē of-
fensio sui. qz ait cōmorātiū scz nō trāseuntiū
sic faciūt iusti q̄ de tpalibꝰ tm̄ nēcia sumūt ⁊ ad
celestia trāseūt. vsurarijs xo ꝓmorant̄ i eis coꝛ
de oze et ope. Prio q̄tū ad coꝛ ꝓpha ỏ eis ait
Oculos suos statuerūt declinare in terrā. s. ꝓ
desiderij ardoꝛē inextinguibilē. Scōo q̄tuꝫ
ad os ait. Esa. xxix. De ꝛra mussitat eloquiū
coꝝ. Et itez illō. Qui de terra ē de terza loq̄t
Tercio xo q̄tū ad opus. oia faciūt vt ditent̄
Tercia est offensio dei. qz inq̄t in circūitu. et
vere in circūitu hmōi hoīes cōmorant̄ qz nō
appꝛopinquāt ad centꝝ. scz ad xp̄m. q̄ in me-
dio eccl̄ie cōmorat̄. Ideo. ſ. Reg. xxvj. misti-
ce ỏr Aia inimicoꝝ dō rotabit̄ q̄i impetu ⁊ cir
culo funde. Sꝫ qz de offensiōe quā facit vsu-
rariꝰ deo sibijp̄i dictū ē i p̄cedēti ſmo. ⁊ in se-
quenti dicet. nec insup̄ primꝰ pōt offendi q̄n
offendat hō deū et semetipm. Ideo q̄tū vsu-
rariꝰ offendat ꝓximū ad pñs tātūmodo ostē
damus. ideo in q̄tū pnicioſa est ꝓximo ⁊ eū mł
tipliciter offendit vsura sic describi p̄t. vsura
est eradicatio caritatꝫ seu extinctio fraterne di-
lectōis: fons ꝓprij amoꝛis. et oēs vere amici
cie coꝛruptela. mater illegalitatis et decepti o
nū. legalis p̄ditio. ⁊ domesticū furtū doloſa.
pietas. paupeꝝ homicida. impia in ꝓpinq̄s.
p̄ditioſa in ꝓximos. destructio patriarū. in-
quietus cancer. morbus contagioſus. et inu
merabiliū animaꝝ p̄ditio. In quibus verbiſ
duodecim notant̄ iniquitates quibꝰ vsurarij

primis suis nocent. & has in tribus articulis declaremus.

Articulus primus de quatuor iniquitatibus quibus usurarius proximo suo semper nocet.

Primo describamus quatuor iniquitates crudeles usure: et ꝑtū nociuū efficiat usurariū ꝓtra ꝓximum suū aperiamus. Prima et⁹ iniquitas malaꝫ. scōa pioꝛ. tercia ꝯo pessima. ꝙrta aūt nequissima esse cōprobaꝫ.

Qꝛ usurā in primo eradicaꝫ charitas & extinguiꝫ amoꝛ fine dilectionis. Ca. j.

Prima usure iniquitas reperiꝫ. ꝙa est eradicatio caritatis seu extinctio fraterne dilectionis. Scōm enī augustī. de fide ad Pe. Cupiditas venenū ē caritatis. sic etiā in gradu maximo usura dici ꝑt. Hoc lumiosa ratio dictat auctoꝛitas firmat & dare experientia monstrat. Primo quidē lumiosa ratio dictat. Constat enī ꝙ ex mꝫis actibus virtuosis bonus habitus generaꝫ: & generatus ad hec ex bonis actibus dilataꝫ atq; eo dilatato animus in eis actibus delectatur. Insup ex tali delectatiōe actuum frequentatoꝛ pficiꝫ bonū opus. Ex quo ꝑz ꝙ mutuuꝫ liberale atq; gratuitū actus est caritatis & fraterne dilectōnis. Ex tali nempe actu in proximum frequentato qꝛ fm Alexan. de halis. mutua beneficia accendūt caritatē. Ideo fraterne dilectōnis habitus vel generaꝫ si aberat vel si aderat dilataꝫ: deinde delectaꝫ homo mutuū dare gratis: demū delectatur tale mutuū frequentare. hec aūt frequentatio dilatat et firmat habitū fraterne dilectōnis q̄ firmato dilectio inter ꝓximos firmiter ꝓseuerat. Ac econtra si actus dandi mutuū nō ex caritate sed ex cupiditate et ex �spe lucri ab homine frequēꝫetur talis cupidinis actu iaꝫ generato generaliter cupiditas et creſcit et dilatatur: atq; in tantā complacentiam terrenoꝝ aīm blanda quadam violentia trahit ꝙ in voraginē insatiabilis appetitus pecunie mergit sicut Eccls. v. testaꝫ dicens. Auarus non implebiꝫ pecunia. Si quis etiam cū potest mutuum gratis dare negat: etiā si in tantā cupidinis voraginez non labatur non tamen ab hac auaricie macula ꝛmunis est. cum gratis dare mutuū in multis casibus sit ꝓceptū. sicut patuit supꝝ sermo. xxxvij. arti. ij. ꝓ totuz. His nempe duobus modis et non dando mutuum gratis aut nullo modo illud cōicando ē̄ si non pariter inter ciues eradicaꝫ & extinguitur amoꝛ fraterne dilectōnis ē̄ mutue caritatis. quia inter eos non ꝓcticaꝫ actus dilectionis qui in eos habeat ligare et vnire coꝛda mutua caritate. vt iaꝫ verificeꝫ qō. ij. Thimo. iij. apls ait. In nouissimis diebus instabunt tēpa ꝓiculosa et erunt homines seipos amantes cupidi. Secūdo hoc idē firmat auctoꝛitas. ait enī aplus. j. ad Thim. vj. Radix oīm maloꝝ est cupiditas. qꝛ fere omnia mala oriunꝫ ex illa. sicut econtra de caritate contingit. quia omnia bona ex amoꝛe oꝛiginem habent: eo ꝙ radix et forma oīm virtutum atq; bonoꝝ caritas esse dicatur. ad h extra de vsuris ca. voraginē. li. vj. vbi dicit: ꝙ nullus ꝛmprobioꝛ fur vel raptoꝛ q̄ usurari⁹. qꝛ animaſ deūoꝛat et hominuz facultates exhaurit. Ex dictis igiꝫ ꝑz quare modernis tpibus tm̄ extraneū et quodāmodo hoꝛridū apparet indigentibus mutuū dare gratis: quia iam verificaꝫ ꝙ dns Matḥ. xxiiij. ait. Quoniam habundabit iniquitas et refrigeſcet caritas mꝫtoꝛum. Et quid conuenientius dici potest in iquitas q̄ usura. quia non equitatē sonat. et verā ꝓtra ꝓmū iniquitatē impoꝛtat. Tercio quoq; istud idem clare experientia monstrat. Didici nempe experientia teste ꝙ qui alicui coꝛde assueſcit elemosynas dispēsare semper ad amplius largiendū dilataꝫ coꝛ eius. & qō mirabile est illius substantia ex hoc nō minuitur. sed quodam quasi in cōprehensibili modo creſcit. vt experientia ipa veridicus testis sit scripture que ait. puerb. xj. Alij diuident ꝓpria et ditioꝛes fiunt. Alij rapiunt aliena et semp in egestate sunt. Et iterū dicit Luce. vj. Date et dabiꝫ vobis. Ex ꝓdictis ꝑz ꝙ sicut ex ipo actu mutui ꝓmo gratis dati. siue ex elemosynaꝝ frequentatione caritas inter ꝓximos generaꝫ et conualeſcit: sic ex defectu earum eradicatur caritas et extinguiꝫ inter ꝓximos vera fraternalis dilectio.

Qꝛ usura est fons et fomentū amoꝛis ꝓpꝛij seu particularis. Capitulū. ij.

Secūda iniqtas eſt fons ꝓꝓꝛij amoris et oīs vere amicitie coꝛruptela vt cm̄ Augᵒ testaꝫ et supꝛa positus est. caritas cōia ꝓꝓꝛijs et nō ꝓꝓꝛia coibᵒ anteponit. Usurari⁹ aūt oppositū facit. Nā sicut experientia ꝑz. ꝙlibet hō exercitio suo et arte reipublice vtilis ē̄: agricole sutoꝛes fabꝛi sculptoꝛes pictoꝛes milites & ꝙsiles oēs. ꝑ solᵒ usu

rarius sibi vtilis ⁊ nulli alteri nisi sibi soli lucrat. iō miluo ꝓpand⁹ est ꝙ sēp clamat. Vyo myo myo. ꝑ in b deteriꝰ vsurari⁹ ē q̄ milu⁹. qz milu⁹ b solū clamat oze. vbi vsurari⁹ b cupido cozde. impio ope ⁊ neq̄ssimo oze clamare nō cessat. tāta denicq̄ vsurarius ꝓpꝛij amoris cupidine flagrat ꝙ inq̄tū talis neminē diligit nulli se associat: nisi causa ꝓpꝛij lucri atq̄ cōmodi sui ꝓ eo ꝙ miro modo vsura gnāt corruptōez ois amicitie: ⁊ ois ciuilis societatis Proinde ꝓpꝛissime de talib⁹ ad Philip. ij. ait apl's dicēs. Oēs scz nr̄i vsurarij q̄ sua sūt q̄rūt nō q̄ ihu xp̄i. iō qz solus soli sibi ꝓdest et alijs obest. de morte illi⁹ magl letant oēs etiā ꝓsanguinei ei⁹ q̄ de alio cuiuscūq̄ generl pctōrū. Cui⁹ rō ē. qz dū viuit cōit auar⁹ ⁊ tenax ē. nec de bonis suis ꝑticipāt ꝓsanguinei vel amici: nō paupes vel vicini. q̄nimo tota familia dom⁹ sue ex auaricia sua cū illo i anguſtia viuit. sic pleni⁹ sermo. sequēnti patebit ꝓmo art. ij. c. j. Cū xo talis vsurari⁹ defūct⁹ ē si dimisit ꝙ restituant male ablata certa. iocundant cūcti q̄ ei soluerūt vsuras. Si etiā dimisit ꝙ restituerent. incerta letant. paupes ⁊ mēdici ⁊ cōit oēs audita vsurarij nece gaudēt. et maxie hi q̄ ō bonis illi⁹ q̄ ante poterāt ꝑticipare sperāt. vñ talis merito assilat pozco. q̄ dū viuit nulla hr̄ inde vtilitas ꝑ mult⁹ labor: eo xo mozuo de eo qui ⁊ magni ꝓsanguinei ⁊ q̄ñq̄ vicini participant et letant.

Qz vsura mater est illegalitatis ⁊ deceptionū. Ca. iij

Tercia iniq̄tas ē mat illegalitat⁊ ō ceptionū. nā subtilissimos ꝓtract⁹ et dolos studiosissime excogitat vt ex mltiplicib⁹ vicijs fen⁹ exerceat⁊ luc adauge at et rapias acq̄rat. qō cū fecisse se ꝓspicit letā ter gl̄iat se sapient egisse: ⁊ mltos alios taz in diuitijs q̄ in malicijs supasse. Ad quē increpatiue ait ꝓpha dicēs. Quid gl̄iaris in malicia. i. in pecunia male acq̄sita q̄ potēs es in iniq̄tate. i. vsuraria pecunia nequit possessa tota die iniusticiā cogitauit. et lingua tua sic nouacula acuta fecisti dolū. nēpe cū ait tota die pseuerātē sollicitudinē in malicia nōt. cū aūt addit iniusticiā. iniustū ꝓtractū et lucrū ꝏmōstrat. Et qz talia cū malicia cozdis ozis ⁊ opis ꝓpetrauit: recte subdit cogitauit. Ecce coz neq̄ malicia tua lingua ꝓgnās nō dei. potēs eiz in malicia ꝓbat cē: q̄ absq̄ labore iniusticiaz nō cessat cogitare et loq̄ ecce malicia ozis. Sz cū lingue nō sit cogitare ꝑ loq̄: quare ꝓpheta ait cogitauit lingua tua nisi vt i hoc duoꝝ cō iūctiōe exp̄mat impij lucri excogitatio velox cū prompta ac pata platōe verboꝝ. eo q̄ ꝓmpte nouit ad lucra formare verba iuꝝ cupiditē nouit cordis. et vt oñdat ꝙ silē op⁹ dictis duob⁹ oīno ꝓformis sit merito ībdit sic nouacula acuta fecisti dolū. i. ope ꝓfecisti dolosuz lucrū. vide q̄ apte barbitonsoꝛi vsurariū cōpat: ⁊ nouacule linguā ei⁹. Tria in nouacula cēm ꝓsiderari p̄nt. Primo xo occultat aciē suā in scipa. sic etiā vsurari⁹ occultā suā malicia abdit i corde suo. Ideo de taliū cozde Jeremie. xvij. ōz Prauū est coz hois et inscrutabile. Scō attecq̄ radat acuit. nouacula sup lapidē oleovnctuz: sic etiā adulatio maliciosa vsurariū ꝓtractū p̄cedit. et de tali ꝓpha ait. Molliti sūt sermones ei⁹ sup oleū et ipi sūt iacula. scz feriēti um hoim cozda ita scz efficacit ⁊ recte videlo qui. Tercio xo cū ea abradunt pili. i. paulati auferunt bona tpalia. vñ Ezechiel. vij. Permisiue ad vsurariū dns ait. Sume tibi gladium acutū radentē pilos. et subdit ꝓpha. Dilexisti malicia. i. malicioſū ꝓtractū: sup benignitatē. i. plusq̄ mutuū dare grat⁊.

Qz vsura est q̄dā legalis ꝓditio et domesticū furtū

Quarta iniq̄tas est legalis ꝓditio ⁊ domesticū furtū. Legal⁊ q̄dē ꝓditio ē qz vsurari⁹ potissime manifestus p̄dicit ꝙ lucrari intēdit: vñ ꝓditio dici debet. qz sub pallio pietatis atq̄ seruitij aliena p̄dat. Est etiā domesticū furtū. qz vsurari⁹ facit ꝓtra ꝓceptū dñi. Exo. xx. vbi ōz nō furtū facies. In cui⁹ mysteriū Math. xxi. ōz ꝙ intrauit ihs in tēplū dei ⁊ eiecit oēs vendētes ⁊ emētes in tēplo ⁊ mēses nūmulariox ⁊ cathedras. i. sedilia vēdentiū colūbas euertit ⁊ dixit eis. Scr̄ptū ē Esa. lvj. Dom⁹ mea domus ozōnis vocabit. vos aūt fecistis illā spelunca latronū. Spelūca aūt latronū ōz cē locus vbi q̄ rapiunt spolia congregant. Ecce q̄ latrones dns vocat nūmularios q̄ q̄dē ꝑ munsculis fructuū ⁊ ꝓsiliū pecuniā mutuo dabant vt offerent in tēplo. deteriozes em̄ sunt nō simpliciter ꝑ aliq̄ mō vsurarij q̄ raptozes et fures. Et b q̄druplici rōne. Prio rōe ꝓfilitatis. scō rōne assiduitatis. tercio rōne sagacitatis. q̄rto rōne securitat⁊. Prio rone familiaritatis. Nā raptozes ⁊ fures dici p̄nt latrones siluestres. ipi xo vsurarij latrones domestici approbant. Latro nēpe siluestris antdito clamoze manifestante illū stati accipit fugā. Hic xo centies si ad latronis clamet. tāq̄ domesticus latro nō fugit. qō q̄dē certa experientia ꝓbari p̄t. ⁊ iō piculosioꝛ est q̄ latro siluestris. cū nlla sit efficatioꝛ ad nocendū pcss: q̄

familiaris inimicus. Scdo rone assiduitatis eo q magis cõe ab eis qz a ceteris furib⁹ duo rent cũ fur et raptor expoliãt aliq tpe determinato ꝫ vsurari⁹ sp die noctuq hoies expoliat in quolibet die festo. scz pasce pasceue et tẽpe missaꝝ et sic de alijs tribus. Tercio rone sagacitatis. nã vsurari⁹ cũ maiori malicia rẽ alienã vsurpat qz fur vel raptor: eo q cõpellat voluntatẽ ei⁹ q mutuũ recipit ad ꝓsentiendũ in talez rapinam: atq ꝑ hoc sibi fiat ꝓximo suo aliq iniusticiã nõ inferre. Quarto rone securitatis. tũ qz vsurari⁹ rẽ alienã vsurpat sine timore ꝓsecutõis. tũ etiã qz detinet eam sine timore repetitõis. cũ habeat libertatẽ et securitatẽ id agere si publicus est. vel qz vsurarios ꝓtractus tanta malicia circũuoluit et celat. q in eis vsuraria labes apparere nõ põt. fur ꝛo et raptor hoc duplici timore mime ꝓuati sũt.

Articul⁹ scõs de quatuor alijs iniqtatib⁹ ꝑ quas vsurari⁹ ꝓximo suo est nociuus.

Hoc damus alias quatuor iniqtates vsure ꝑ qs manifeste clarescãt huius scereleris nocumẽta: qb⁹ gradatim vsurari⁹ proximo suo multum nocet.

Qz vsura est quedã pietas apparens dolis et deceptionibus plena. Ca.j..

Prima iniqtas addi habet q est dolosa pietas eo q sub specie pietatis et subsidij caritatis paulatim et a ꝓncipio quasi insensibiliter serpit et serpẽdo vsq ad talem deuotionẽ tpalis substantie ꝓximoꝝ absq pietate ptingit: put multiplex experientia docet. q si eñ mutuuz qõ ab vsurario paupi dat dici põt q dormiens insopore vt insensibiliter de illa modica sulba sua euiscerẽ atq ꝓuẽ. Preterea tanta cupiditatis affectione eruit sibi ꝓprios oculos mẽtis. vt seipm decipiẽs credat atq dicat se ꝓximi intendere pietatẽ. vbi solũ aut ꝓncipaliter intẽdit ꝓprium lucrũ atq comoditatẽ. ecce dolosa pietas et hypocrisis sibata. ꝓtra qõ Deut. xv. dicit. Non ages quippiã callide in ffinis necessitatibus subleuandis. hac quidẽ de causa in quibusdã ytalie ciuitatibus clpiatoso ꝑ antifrasim vsurari⁹ noiat. vicz cũ sit impi⁹ et crudelis. Qua etiã rone hic impius potest intendere aut pretẽdere pietatẽ oñ paperẽ et egenũ indigentẽ aliquo mutuo gratis dato vel alio iuuamine subleuari iuuat pauperẽ fieri. et illa modica substantia q non sufficit et quadã crudeli pietati ꝓuari. O seua pietas ꝛ crudelissima fera. qua audacia quaq temeritate. q deniq fronte dicis te ex pietate mouerí aut in hoc agere opus ꝑfectũ? vere vtiq vera est sententia illa que ait. mille sũt occultiores insidie qz que officij similitudine latent.

Qz per vsurã pauperes valde crucidantur. Ca.ij.

Secũda iniqtas est pauperũ homicida. nã paupi aufert vestimentũ calciamentũ domũ agrũ lectuz cibũ potum. et oñe victũ et ꝓñs aufert ei vitã. Ideo Eccl. xxxiiij. ꝛo. Panis egentiũ vita pauperꝝ est. et q defraudat illũ hõ sanguinis est. Qui aufert in sudore panez: qsi q occidit primũ suũ. Oñis nẽpe natura rez sibi uenit hois indigentie gratis: et qz tũ in se est cõicat illi dona sua. sidera sol et luna hoi lucẽ ꝓstãt. ether rorẽ: nubes pluuiã: ignis calorem: aer flatũ. aqua potũ et lauacrũ: terra ꝛo multiplicẽ fructũ: vñ Aug⁹. Indiciũ ꝑmaxime diuine bonitatis est. q qlibet res cogit dare seipam et tũ hec oia hoi nõ sua beneficia vendũt. sic vsurari⁹ neq ꝫ gratis illa impẽdunt. Preterea si in die iudicij vt ꝛo Math. xxiiij. dñs dicet his qui indigẽtibus nõ fecerint de bonis suis pietatẽ. Discedite a me maledicti in ignez eternũ qui patus est dyabolo et angelis eius Esuriui et nõ dedistis mihi mandcare. Sitiui ꝛ nõ dedistis mihi bibere. hospes erã ꝛ nõ collegistis me. nudus fui ꝛ nõ coopuistis me Infirm⁹. ꝛ in carcere nõ visitastis me. Quid obsecro vsurarijs dicturus est qui tanta impia pietate et similata nequitia rapuit aliena Auferũt eñ panẽ de manib⁹ famelicoꝝ ꝛ puerorꝝ. et potũ de manibus sitibundoꝝ: hospitiũ et domiciliũ ab errantib⁹ circũquaq ꝛ vagis. Indumentũ de dorso nudoꝝ. ex penuria infirmari faciũt sanos. in carcere trudũt ꝛ cruciant liberos: ꝛ tanq lupi rapaces ꝛ carnibus miseroꝝ se satagũt satiare.

Qz vsura facit hoiem crudelẽ ꝛ seuũ nõ tm in extraneos ꝫ etiã in ꝓpinquos. Ca.iij.

Tercia iniqtas est impia in ꝓpinqs facit eñ vsura hoiez seuũ ꝛ impiũ nõ tantũ in alienos ꝫ etiã in ꝓpinquos filios et in alios ꝓsanguineos. impitatẽ et nequitiã fundere facit. dũ spiritualr interimunt ꝑ eaz. Hinc Ozee. ix dicit Effrayin deducit ad interfectorẽ filios suos.

De iniquitatibus vsure

Effraim nanq; crescēs inter ꝓ-etaꝫ. ⁊ merito vsurariū q̄ ꝑ vsurā in diuitijs creuit signat. Ḥ ꝯo tūc ad dyabolū interfectorē aīaꝝ filios suos deducit: cū ꝓpr̄ijs filijs suis diuitias suas male acq̄sitas relinq̄t. Ex q̄ ptz q; nō tantū se ꝑ etiā oēs ꝓsanguineos suos q̄b⁹ in vita vl in morte vsurari⁹ cōptiē vsurā: demonijs imolare ꝓbaē. Hinc ꝓpha ait Jmmolauerūt filios suos et filias suas demonijs. ꝯo in inferno pater ⁊ filij inuicē maledicent. Dicet nempe pater filio cū eo insil⁹ damnato. Maledictus tu sis fili mi q; ꝓpter te crucior his tormentis. fui eñ vsurari⁹ ne tu esses egen⁹. ꝓpter carnē tuā ꝑdidi aīaꝝ meā. q; iniuste te diligui me iuste dānaui. vt tu esses in mūdana ꝓsolatōne suꝫ ego in eterna dānatōe. O maledicte fili vt q̄d vnq̄ te genui? vtinā nūq̄ fuisses in mūdo ne ego essem in h̄ tormēto. Rñ debit fili⁹ patri imo. Maledict⁹ sis tu pat̄ mi. q; nisi me implicasses in tuis impijs lucris nūc nō essez in his eternis tormentis. q; pl⁹ amasti me dānasti me ⁊ te: q; nō timuisti deū ꝑ te q; tu nō timuisti deū ꝑ me. ideo iuste damnauit te et me. vt verificet. qđ Ecci. xli. ꝯz. de pfe impio querunt filij. qñ ꝑ illū sūt in obꝓbrium Jdē faciēt vxores vsurariox maritis suis quibuscūq; ꝓpinqs: et ecōtra. si iniuste principauerint impia lucra vsure.

Q̄z vsura facit hoiez ꝯ ꝓximos suos ꝓditorē. Ca. iij.

Quarta iniq̄tas est ꝑdicios̄a in ꝓximos suos. q; aūt vsurari⁹ ꝑditorez in ꝓximos suos agat. iſa expientia manifestat. sepi⁹ eñ ꝓtingit q; ꝓspiciens ꝑ ꝓtiū vterinū fratrē aut aliū attinentē sibi pulcram hre domū vel aliq̄ aliam possessionem plurimū gratā. tractus ꝓcupiscentia oculoꝝ subuenire nititr illi aliq̄ mutuo: vbi ꝑ pignore posset hre qđ ꝓcupiscit. q̄ quidē inito ꝓtractu paulatim crescere ꝑmittit fen⁹. Cunq; fenus excreuerit qđ cernit fratrē nō posse r̄colligere pign⁹: accepta occasiōe occulta cautela ⁊ q̄dā iusticia sīlata. Juridice domū vl possessionē ingredit̄ et sic quasi inaduertent fratrē suū illis possessionib⁹ ꝑuat. Ecce ꝑditio impia ī ꝓpinquos. In alienos aūt h̄ ꝑditio clari⁹ ptz. nā comedendo et bibēdo cū eis intēdit ab illis ꝑ vsurā suā rape bona sua more ꝑditoris iudc. q̄ cū cristo comedēs et bibēs inimicis suis ꝑdidit eū. Similis igit̄ est pce qui nulli parcit. Sed in h̄ deterior est quia illa pcutit semel. hi aūt semp vel saltē sepe.

Articul⁹ tercius de vltimis quatuor iniq̄tatib⁹ quibus vsurarij suis ꝓximis nocent.

Quadam⁹ alias quatuor iniquitates vsure: vt pleni⁹ innotescat q̄ tū ꝓtra ꝓximū nociua sit ⁊ crudel.

Q̄z vsuraria prauitatē patrie mltipliciter destruunt. Ca. j.

Prima iniq̄tas est destructio patrie. Tria q̄dez sunt gnālia mala q̄ ex vsuraria ꝑuitate lupuenire consueuerūt in felicib⁹ patrijs xp̄ianorū. ꝑima sūt mala tpalia. scōa sunt mala spiritualia. tercia sūt mala corpalia. De quib⁹ in ꝑcedēti sermone. capi. vlti. dictū est.

Q̄z vsura est tanquā inquiet⁹ cancer: q; sp paupez substantias rodit. Ca. ij.

Secūda iniq̄tas est inquietus cācer q̄libet eñ tpe et oi die q̄libet horaꝫ q̄libet pūcto et momēto pauperū substantiā fen⁹ vsurarij rodit. et qđ mirabil⁹ est cūcta illi⁹ bona dentes vident hre. Tum mi et eñ ei⁹ dentes habēt. silr frumentū illius qđ vt ab hoibus comedaē a dño factū ⁊ collatū et habent dentes. et cūcta illi⁹ bona dētes habent tales q; comedūt egenoz dom⁹ vineas vestes denarios segetes aruꝫ et cūcta illorum bona ꝓsumit. imo qđ horribil⁹ est comedunt paupez xp̄ianoz carnes et ossa. Proinde solet a q̄busdā paupibus lamētabiliter dici heu me q; habeo ab vsurario centuz ducatos mutuo q̄ mihi q̄tidie rodūt ossa. Ecce sine intermissione crudelis rosura. vñ Job. iij. iu ꝓsona talis paupis ait. q̄ me comedūt non dormiūt. Hinc a quibusdā vsura merito nūcupaē cozrosura. q; ꝓtinuo mordēdo ꝓsumit substantiā egenoz. Nec est mirū si mordēdo ꝓpuenit ad infernū cui⁹q; ceteri pctōres. q; cōtinue die noctuq; incessanter currit ad eū: dū in q̄libet momēto ꝓuocat ad iracundiā deuꝫ ꝑ Esa. lxv. dñs ō talib⁹ ait. Ppls. scz vsurarius ad iracūdiā me ꝓuocās: aūt faciē meā sp.

Est vsura tāquā pestilēs ⁊ contagiosus morbus. Ca. iij.

Tercia iniq̄tas ē ptagiosus morb⁹ q̄ue ꝯo piculū reputaē cū lepr̄osis diu ꝑuersari. Gz incōpabilr piculosi⁹ ē ꝑuersari cū vsurarijs aut q̄cūq; acceptare ab eis: cū illō cozpale h̄ꝯo spūale periculū sit. vñ ait Hiero. cauēdū ē nob maxime ne ab his accipiam⁹ mūera. q̄s nouim⁹ viuer

ō lacrimis paupuz. ne dicaſ nob̄ ſi videbaſ fu
rē currebas cū eo. Proide legiſ i vita. b. Ful
ci q̄ cū mortuº cēt ſtati dyabolº obiecit ei q̄ ve
ſtē a q̄dā vſurario ſcepiſſet. qō intelligēs deº
miſeratº illiº aie ex veſte illa piclitāti pſtie vite
eū ſtituit. vt culpā quā i vita cōmiſerat añ ſi
nē ſuū vltimū emēdaret. aſtñ i cº ſignuz dño
pmittēte diabolº ſic gūſ pcuſſit eū. q̄ p totā eº
vitā pcuſſiōis i eo aliq̄ veſtigiū appuit. De
niq̄ q̄ ꝓtagioſū ſit fenº expientia docz atz pa
ret. qñ vſq̄ ad tpa nſa tñ iā excreuerit vſura
ria labes q̄ iā nilſ de ea ruboꝛ nilſ de ea tioꝛ
nilſ denicq̄ gūitatſ eiº ſiſpecº inſ xp̄ianos re
māſiſſe videſ. tñ eñ vbicq̄ h̄ ꝓtagio creuit q̄
ſic vbi oēs fetēt ſupueniēs/aliº fetēs eº nō ſen
tiſ feroꝛ. Sic itātū dilatata ē h̄ ipia peſtl. q̄ ne
dū viros imo etiā mlieres infecit. atq̄ nūcve
riſicaſ illō. Hiere. vj. A maioꝛe vſq̄ ad mioꝛē
oēs auaricie ſtudēt atq̄ mlto lacriabiliº ē qō
ſbinferē a ꝓpba. A ꝓpba vſq̄ ad ſacerdotez
cūcti faciūt dolū. i. vſurā doloſā. dū. ſ. mlt̄ipli
ces ꝛciº vſurarios ſiſara calliditate freq̄ntāt.
oli eñ i vna tō magꝝ ciuitate vixvnº feneratoꝛ
repꝛº cēt ſic qñ etiā ō tali viridica fama diuul
gabaſ oīa bō ſua diaboli dicebanſ. Si q̄s do
mū eiº aſpiciebat aut vineā vl agꝝ alīs circū
ſtāntbº execratīe demōſtrādo dicebat. ecce do
mū vl agrū dyaboli. ſic ō ceſis eiº bonis. nēo
ſupſiſſz ō domo illiº ignē nemo i eccīa ab illo
ſupſiſſz neq̄ ei dediſſz oſculū pacī pueri q̄ ad
occurſū eº expaueſcebāt z iuſtē illū digito de
mōſtrabāt. Nūc pchdoloꝛ ē amēcia deploꝛā
da tales ab oībº bonoꝛanſ. oēs illis nūc aſſur
gūt ponūt nūc i officijſ eſtimāſ i pſilijs. comi
tatiua magꝝ ſociaſ i plateis. copulāſ i ꝓiugio
cū nobilibº pentel: z q̄ō execrabiliº ē ñ ſtituē
tes. ſ q̄ſq̄ ſtituē ſiſantes i cimiterijs. i eccl̄ijſ
etiaz ꝓfecratſ cū ſolēnioꝛibº q̄ exeq̄is q̄ ceteri
cumſanſ. q̄ iā q̄ſi vbicq̄ ſcelº aſſūpſit faciē hōe
ſtatſ z pietatſ. fugienda imo oino abhoꝛrēda
ē ꝓtagioſa ꝓſatio illoꝝ. Nec cū eis ꝓuerſan
dū nec comedēdū nec etiā bibēdū ē exēplo il
liº q̄ ſm coꝛ dei repꝛº ſe ait. Supbo ocło z iſa
tiabili coꝛde cū h̄ nō edebā. Et itez. j. Coꝝ. v.
apls ait. Si is q̄ ff̄ noiaſ ē foznicatoꝛ aut auaꝛ
aut idol ſeruiēs aut maledicº aut ebrioſus
aut rapax: cū hmōi nec liez cibū ſumere.

De īnūerabili mlt̄itudīe aiaꝝ q̄ exvſura ſeu occaſiōe vſure ſepiſſime periclitanſ. Ca. iiij.

Quarta iniq̄tas ē illaq̄atio inūera
biliū aiaꝝ. Duſis nāq̄ cauſ rōibº
atq̄ modis inūerabiles aie ex hac
labe vſuraria illaq̄anſ. atq̄ ꝓclitāſ: z qō do
lēdū ē pauciſſimi ō hac ſe aūtūt Inſ hos ꝓnu
merari pñt plūi abſq̄ legitia cā ſb vſurl mu
tuū accipiētes. vt notarij q̄ ō vſurl ſciēt ꝓfici
ciūt iſtrumētū. teſtes q̄ z ſēſuales ſeu i hmōi
mediatoꝛes ſocij vſurarioꝝ atq̄ factoꝛes illo
rū fui atz ꝓcuratōes ad vſāz iducētes aduo
cat pōcinātes. pbētes talibº libratē exercēdi
fenº ſic ptātes alijq̄ capitāei ſcīreti atz baliui
fctōes pſules iudices pſiliarij i fauōez vſārij
ſtatuta pficiētes p̄fati vl pſiles ſciēt ius fā dē
tes de vſurl. Silr oēs pdicti ſtatuta i fauoꝛez
vſurarioꝝ fctā ſuſtinētes vl obſuātes. ſeu eti
az nō delētes. Nec ab his picul ſt imūes pu
pilloꝝ tutoꝛes z curatoꝛes. dū p eis ꝛcº pfi
ciāt vſurarios vl iā pfectōes executionē reac
q̄rēdo fenº ſupficiūt. his ꝓnūerari poſſent vi
due matres ad ipm coopātes rectoꝛes hoſpi
taliū atq̄ ſpūaliū domoꝝ fctoꝛeſ ac gubnato
res iniuſti vſurarioꝝ hedes. nec nō teſtamē
toꝝ vſurarioꝝ iniq̄ executoꝛes p̄ncipes atq̄
dñi oīa iudeoꝝ vl xp̄ianoꝝ fenoꝛa ſuſtinētes
vꝛoꝛes vſurarioꝝ filij z filie. Sui ꝓſāguinei et
affines amici z q̄cūq̄ alij in culpa vſure pticī
pātes vſurarioꝝ generi ō fenoꝛe vꝛoꝝ ſuarū
dotes recipiētes. Itē his ꝓnūerādi ſūt oēs q̄
locāt vl vēdūt vſurarijs ad exercēdū fenº do
mos vl apothecas. necnō z denarios vt me
liº fenerari poſſit vſurarijs mutuātes Inſup
z plati atq̄ curati q̄ vſz ad mortē pmittūt vſu
larios h̄ impia cumulare luc: ꝓfeſſoꝛes q̄ ꝛ
iura i vita ſeu i morte vſurarios z q̄ſcūq̄ ſup
cōmemoꝛatos abſoluētes. ſeu vt veriº dicam
decipiētes: vſurarios maifeſtos ſepelientes
ſeu ſepelire fingētes. elemoſinas iniuſte ō fe
noꝛe recipiētes: z quōcūq̄ ad nō ſatiſfaciēdū
certas vſuras occaſiōes pſtātes. hoꝝ tñ oim
pticulares aſſignre rōnes z auctes non ē tpis
pñtl cū ō his pleniº dicū ſit ī q̄drageſimali ō
xp̄iana religiōe ſmo. xxxv. p totū. Sufficiat
igſ ad pñs oīa ſupdicta p ſniaz aplicā ꝓfirma
re ad Rō. j. vbi aplus ait ō oībº ſupdictl non
itellexeſt q̄ q̄ talia agūt digni ſt morte. ñ ſolū
q̄ ea faciūt ſ etiā q̄ conſentiūt facientib. A q̄bº oī
bº nos īmūes faciat z pſuet director oim dñs
noſter ihesus xp̄s. Qui cū pſe z ſpūſcto viuit

Ser. xiij. pº dñicā ō paſſiōe quot
puritatibº deprauet hō ōprauita
tē vſure. Sermo. xlv.

Si mihi nō vul
tis credere opibº credite. Joh.
v. z in euangel. hodier. Mira

rabilia sunt opera viciorum: z inter cetera tera maxime cupidinis viciū mētales oculos eruit. Ideo .in.xxxviij.pſ. ppha ait de tali cupido. thesaurizat et ignorat cui congregabit ea qđ xbū pt esse aliud thema in materia pñti. vq; oñdit cupidi et vsurarij triplex conditio pncipalis. Prima est insatiabilis cupiditas: qz thesaurisat. Scda est culpabilis cecitas qz ignorat. Tercia est miserabilis felicitas. qz nescit cui congregabit ea. Primū ptinet ad cupiditatē effect⁹. scom ad cecitatē intellectus. terciū ad possibilitatē seu facultatē effect⁹. Et iterū qđ pt esse aliud in pñti materia thema. idē ppha ait pſ. xlviij. Relinquēt alienis ec ce terciū. diuitias suas. ecce pmū .et sepulcra illoz domus eoz ecce scom. Sz infra. ij. c. exponet pleni⁹ hꝫ xbū. Ad h tria miro mō disposuit vsura: eo q totū hoiez et vitā ei⁹ depuat nō tantū contra deū z ꝺ primū: sic in duobus sermonib⁹ pcedētibus patz. ꝑ etiā ptra seipm stupēdā prauitatē generare p manifesta opa manifestat. Proinde vsura sic describi pt. Vsura est terreno⁹ in extinguibilis sitis. cecitas mētis. seruitus miserāda. angustia cordis. obprobriū vite. illaqueatio dyabeli. certitudo dānatōis. inpenitēs malū. et horribilitas mortis. In q̄ qđē descriptōe vsure nouē ꝓuitates vsure sub triplici arti. ōclarant. Prime tres sūt male. scde peiores. tercie pessime ostēdūt. et si mihi nō vultis credere opib⁹ credite sic ꝺicit dñs in ꝓposito xbo.

Articul⁹ primus tripliciter ōpra uat hō vsurari⁹ p ꝓuitatē vsure.

Primo ponunt tres ꝓme ꝓuitates vsure quib⁹ q̄ ad seipsum vsurari⁹ depravat. et he quidem tres. prime male sunt.

De insatiabili cupidine tpalium rez q̄ pvsurā in anima hominis generat: Ca. j.

Prima aūt ei⁹ ꝓuitas ē terreno⁹ i extinguibil' appetit⁹ gnāt em̄ vsura auaritie et q̄st⁹ infinitū ardorē z insatialem sitim. z ꝫ triplici rōne. Prio rōne desiderij. scdo rōne modi. tercio rōne ꝫmini. Prio rōe desiderij. Nā q̄to pl⁹ vsurari⁹ hz: tanto plus silīa ꝓcupiscit. vñ Prouer. xxx. Ignis nūq̄ dicit sufficit. ignis em̄ nō extinguit ex appositōne lignoz siccoz ꝫ augeꝫ Crescit amor nūmi q̄tū ipa pecunia crescit. Rō h⁹ē. qz potus pecunie nō ibi ē nec ibi ponit vbi sitī auari. vñ sic vinū in dolio nō sedat corpalē simti. sic pecunia in archa sitī mētis sedare nō pt. Et tomaqđ igr̄ h ꝓcupia crescit: tāto z min⁹ hz qđ ei sufficere possit. Talr̄ q̄z i sufficiētia rerū maiorē esuriē z maiorē amorē rez tpaliū gignit Ex⁹q̄ seqt maifeste q auari cupiditas diuitez vsurariū in sūmo egenū facit. iō idropico sitat⁹ q̄ q̄to pl⁹ bibit tāto pl⁹ sitit. Sic etiā vsurari⁹ cupid⁹ q̄to pl⁹ lucrat tāto ampli⁹ lucrari desiderat. iō Berñ. ait. Auar⁹ terrēa esurit vt mēdic⁹. fidel' ꝓmpnit vt dñs. Scdo rōe modi q̄to em̄ mod⁹ augēdi pecūias ē facilior: certior atq̄ securior. z lucr⁹ mai⁹. tāto inhyāti ad cremētū illi⁹ delectabilior z suauior fit nisi a tali excessu mētis virtute hō cohibeat. Sz ipe modus augēdi pecūias p vsurā ē facilior, certior z securior. z p ceteri hz ꝑdictas q̄tuor ꝓditōes z ꝓ pñs lucr⁹ ei⁹ ē maius. iō ad affectū succēdēdū. ad cupiditatē efficacissime opat. hinc Eccl'si. xiij. ōr. Insatiabil' oculus cupidi. In pīe iniq̄tat' nō satiabit': donec ꝓsumēt iniusticiā arefaciēs aiaz suā. Talr̄ sāguisuge assilari pt: q̄ mēbro tātūmō delectabil'r applicata sanguinē infectū insatiabil'r sugit Et dū isirmū mēbr⁹ a putredie sua sanat: sibiꝫ pī necē sugēdo procurat. Sic insatiabil' fenerator dū venenosā pecuniā insatiabil'r bibit. semetipm icōsiderate occidit. Sepe q̄z ptingit qđ ꝺr Eccl'. iiij. vn⁹ ē z secūdū nō hz. nō filiū nō frēz: z tñ laborare nō cessat. nec tñ saciank' ocl'i ei⁹ diuitijs. nec recogitat dicēs cui laboro z fraudo aiam meā bonis: Tercio rōne termini. ꝫm em̄ Ethm li. j. pol'. c. vj. Finis vsurarij ē augmētatio pecunie. Appetitus autem finis ꝫm euz ibi supra ē infinit⁹ ꝓpter beatitudinē appetim⁹ maiorē q̄tū in infinitum possumus excogitare: z q̄to fortius et intentius nos valemus. et hinc est vt ipse ait q pecunie amatores toram suā substantiam et industriam z potentiam ordinant ad pecunie lucrū Preterea rōnalis aia ad imaginē dei facta creaturis omnib⁹ occupari potest. repleri aūt nō pt. qz capacez deiq̄d deo min⁹ est: implere non valet. Infuz nullū corp⁹ i spūali loco ptineri ē possibile. nā sic sapia nō pt replere archa: sic nec pecunia potest repleri anima. Vñ Berñ. nō pl⁹ facit⁹ corꝫ hois auro q̄z corp⁹ aura. Hec igr̄ ꝑsiderans gloriosa virgo maria Luc. ij. iubilando ait Esurientes implent bonis. scilicz eternis. et diuites scz p affectum dimisit inanes. Ideo ꝺr Eccl'i. v. Auar⁹ nō implebit' pecūia Quidam cū proposuisset cū vsura archā implere deinde ab vsura cessare cepit parce vivere. atq̄ ad arche impletionem multiplici fenore laborare. Lunq̄ nunduꝫ archaz im-

plesset: timēs dyabolus ne archa ꝓpleta amit
teret eū taliter ei guttur ꝓstrinxit q̄ dcēz non
poterat deglutire. Deniqz allatis varijs cibis
cepit eger clamare dicēs. crucioz crutioz mo
rioz fame. ꝑ q̄ dyabolo strangulor manduca
re nō possū. q̄ dicto cū dyabolo spīm exalauit
vñ verificet qđ ꝺr Eccli. v. qui amat diuitias
fructū nō capiet ex eis.

Quantuz ꝑ vsuram mens ho minis excecat. Ca. ij.

Secūda prauitas est cecitas mentis
Hempe q̄tomagis corpalis ocu
lus ad infima inclinat. terreqz ꝓ
pinquioz fit tantomagis restringit corpore⁹
visus. Et ecōtra ad supioza leuat. ita o si oculi
vni⁹ hois essent in celo tota terra q̄ nobis taz
imensa videt q̄si breuissim⁹ punctus appareret
eis. Sic nēpe corda diuino amore succēso at
qz ꝓiuncto cūcta terrena nihil eē vident. sed
ab his q̄ spūales oculos suos statuerūt decli
nare in terrā. et ab amatoribus mūdi huius
magna estimant. qz luie spūali ꝑuati sūt. vñ
de hmōi ꝓpha ait. nō videbit interitū cuz vi
derit sapiētes morientes sil'r insipiēs z stultus
pibūt. z relinqnt alienis diuitias suas z sepul
chra eoz dom⁹ illoz in eternū. In qbus ꝺbis
ꝓpha in tali hoie tres cecitates int'al's oñdit
Prīa est damnatōis. scōa'ē derelictōis. tercia
est habitatōis. Prima talis hois cecitas ē dā
natōis. Cōsiderat em̄ vsurari⁹ q̄ sic paupes
iusti sicut z vsurarij morīūt. et excecatus pul
uere terreno⁹ alīā vitā nō credit: ac ꝑ hanc dam
natōez suā nō videt. et de hac ꝓpha ait. non vi
debit. scz oculo fidei intertitū. scz suū eternū
z causā hui⁹ subdit dicēs. cū viderit sapiētes
.i. iustos paupes morīētes. Hinc Eccl. ij. ait.
Sapiētis oculi in capite e⁹. i. oculi mentales
paupis sapientis sunt eleuati atqz locati i ca
pite suo xpo. nō in hijs trāsitorijs bonis. Et
sequit stultus. scz vsurari⁹ in tenebris ambu
lat. i. ꝑ tenebrosā viā gradit. imo curzit ad in
teritū sempiternū. et addit z dixi q̄ vn⁹ vtri
usqz esset interitus. scz fm carnē: quē vsurari
us videt nō fm spīm quē nō videt. Et subdit
ꝓpha dicēs. Simul insipiens z stult⁹ pibunt
Insipiens quippe est qui futura nō intelligit
nec credit. Stultus ꝺo qui negligit illa scire.
vtrunqz ꝺo vsurari⁹ hz. ꝓpterea tales simꝫ p
ibunt: quia corpore et anima simul morient z
damnabunt. Secūda ꝺo cecitas est derē
lictionis. quia relinquēt alienis diuitias suas
nec secuz apportabunt. teste Job. xxvij. dicēs
Diues cū dormierit nihil secum affert. Ape
rit oculos. scz quos ante per infidelitatem te
nebat clausos: et nihil inueniet. Nec vticqz mi
rū. qz totum thesaurū suum in terrā dimisit.
vnde inuitus recessit. Sepe quoqz hoc ad li
teram ꝓtingere solet. q̄ alienis relinquunt di
uitias suas. vnde Eccl. vj. Est aliud malū qđ
vidi sub sole. et quidez frequens apud hoies
Vir cui dedit deus diuitias. scz ꝑmissiue. et
substantiam et honorez. et nihil deest aīe ei⁹
ex oībus que desiderat nec tribuit ei ptātem
vt comedat ex ea. scz dña auaricia ꝓhibente
sed hō extrane⁹ vorabit illud. Insup ꝓsangui
nei et ꝓpinqui sepius alieni sūt. dū vsurarij
mortē desiderant et expectant vt habeāt illi⁹
bona. qđ et dñs Matth. x. insinuare volēs ait
Inimici hominis domestici eius. et vere inimi
mici illius sunt cū sepe contingat q̄ filij et ce
teri ꝓsanguinei ne vsurarius restituat aliena
malicia aut violentia impediunt confici testa
menta et cautiones debitas fieri. sicut ō plu
ribus mihi constat euenisse tempibus nostri
quod quidē iusto dei iudicio ꝓtingit illis vt
non possint cum velint. q̄n cū poterāt nolue
rant. Tercia cecitas est habitatōis. qz qua
si opinari tales vident q̄ i sepulchris suis ha
bitare debeāt semper. scz ita fastuose exornāt
ea: et in locis sacris colligūt illa. z de hac ꝓphe
ta subdit et sepulchra eoz dom⁹ illoz in eternū.
Proinde ad talē p Esa. xxij. ꝺr. quid tu h. s.
in ecclia: aut q̄s h. qz excidisti tibi h sepul
chz excidisti in excelso memoriale diligent in
petra tibi tabernaculū. Ecce dñs asportari te
faciet: sic asportat gallus gallinaz⁹.

Qz vsurari⁹ non dñs diuitiaz sz seruus dici debet. Ca. iij.

Tercia prauitas est seruitus mise
randa vsurarius em̄ seruus diui
tiarū est. quod manifeste declarat
ꝓpheta dicens. Dormierūt somā
nū suum et nihil inuenerūt oēs viri diuitia
rum in manibus suis. Ordo quidē ꝓgruus
est. q̄n diuitie sūt viroz nō aūt q̄n viri sunt di
uitiarū. Sed hunc ordinē puertit auaritia et
vsura vt viri diuitiaz sint et n̄ econuerso. Tri
plex em̄ fuile officiū hꝫ dñis diuitiaz vsura
rij hūt. Primū officiū est obediēdi. scōm cu
stodiēdi. terciū ꝓformādi vnū aliud seq̄t cō
seq̄nt. Primū ponet ad nūmos multiplicādū.
scōz ad eos ꝓseruādū. terciū ad cū ill' ꝓformā
dū. Primū illi⁹ seruile officiū ē obediēdi tā
to ꝺo flagrāti desiderio atqz voto. tātoqz ser
uitudine ac abiectōe cordis oris opis dedica
tus ē vsurari⁹ obediētie nūmi maxie ad ipm
multiplicandū. q̄ ad ꝑceptum illi⁹ cogitat im
pia et iniqua in corde eius frequēter versant

studiose cogitationes. pate ad decipiendum circūueniendū fallendū. fabricant cauillationes iusticie. fictos. calliditates. puersitates malicie. machinatões duplicitates ꝓditiões et fictia. ad iussionē illi⁹ multiplicat vsurarius mẽdacia periuria. sophistica verba. frangit promissa et his fictia. ꝓcipiẽte illo abstinet a delicatis cibis et vestibus ꝑciosis. a solatijs⁹ a q̃ete. a somnoq̃. Illo q̃z impante patrat crudelitates. iniusticias. nequitias ⁊ fictia. Insuper ad imperiū ei⁹ exponit se laborib⁹ ⁊ erumnis itineribus sepe piculis fluminū. piculis latronū. piculis ex genere. piculis ex gẽtib⁹. pic' in ciuitate. piculis in solitudine. piculis mari piculis guerrarū infame ⁊ sitī in frigore. ⁊ nuditate in calore et estu. in morte frequenter et qđ mirabili⁹ est cogit p obedientiā eū nūm⁹ dare aiaz suā in manibus demonū qđ ⁊ ipse pficit ⁊ letant. vt verificet illud Eccli. x. Pecunie obediūt oia scz q̃ in vsurario hoie sūt oēs scz⁹ cogitatões ei⁹ et locutões et opatões. Secūdū seruile officiū eius est custodiēdi. scz q̃ tam male acquisita sunt. vñ glo. sup illud Luce. xvj. Nō potestis deo seruire et mammõe. Seruit diuitijs q̃ custodit ea vt seru⁹. Sed q̃ seruitutis iugū excussit distribuit vt dñs in ꝫ aūt manifestū signū est q̃ ipe usurari⁹ non sit diuitiaz dñs neq̃ possessor ꝫ tantū custos. qz de eis nō pōt facere q̃cquid vult. etiā bonum qđ iudicat esse faciēdū. vñ Bern⁹. sup Canti. ait. quere a q̃uis eoz q̃ lucris tpalib⁹ inhiant insatiabili corde: q̃d sentiāt de illis q̃ sua vendentes ⁊ paupibus erogātes regnū celoz ꝑ terrena substātia mercant. sapiēter ne agāt. Rñdebit ꝑculdubio sapiēter. Quere iteruz cur qđ approbat nō facit. non possū mḋt. q̃re qz ꝑ fctō dña auaricia nō ꝑmittit. nō ē igf vsurari⁹ dñs eoz q̃ bñe videt. nisi forte eo mō lo q̃ndi q̃ qs ē dñs cōpedū qb⁹ cōpedit⁹ tenet q̃ poti⁹ illi dñant q̃z serutāt ei. ⁊ dū qđāmō videtur custodire eos custodit ab eis. Sic nempe vsurari⁹ neq̃z dū ipos denarios custodire videat. māmone iussu i custodia retinet ab eis demū in pūcto mortī tradēd⁹ i man⁹ dmonū Tertiū ei⁹ seruile officiū ē ꝓformādi. s. marsubio suo. siue i pspis siue i adūsis. vñ Ber. sup Cañ. loq̃t auari dicēs. Cōformari burse tue. tanq̃z seru⁹ dñe sue. dū q̃z illa nūcio ꝓgaudet illi gaudēti ꝓdolet dolēti. tu q̃z crescēte marsubio tuo cresc piter et aio. ⁊ decrescēte piter ꝺ cresc. nā ꝓberi tristicia cū illō extenuat ⁊ soluezis letcia aut certe iflari ſuphia cū illō iplet

Articul⁹ scōs ꝺ alijs trib⁹ prauitatibus deterioribus quas generat vsura in aīa cupidi.

Secundo addant alie tres prauitates vsure que deteriorem efficiunt vsurariū. q̃z tres prime ꝑdite.

Quantā angustiam cordis ifert auaro parit vsura. La. j.

Prima ꝑuitas ē āgustia cordis. Immira q̃dē angustia viuit cor vsurarij cupidi et auari. vt dicere posset illō Dañ. xiij. Angustie mihi sūt vndiq̃z. Triplicē angustiā dolorosā expit vsurari⁹ miser circa diuitias tpales. Primā i acq̃rendo eas. scōaz i eas expēdēdo. tcīā i eas amittēdo. Prima q̃dē angustia expit in ōitijs acq̃rēdo. Hā nocte ac die q̃tē recipe nō pt. Sero q̃dē ante q̃z inq̃rā q̃tē dormitōis sumat pgit ꝓuidere denarios suos illos numerat atq̃ renūerat. oculat. cōtēplat ⁊ amplexat: ⁊ tanq̃z aie sue medelā eā apponit suo cordi. O q̃ speculatē clā gestus mod⁹ act⁹ ⁊ ẏba q̃s circa denarios sol⁹ i secreto seruat. nō absq̃ admiratõe ꝓplere risu. deniq̃z p⁹locatos denarios i loco tuto: reliq̃z circuit domū scrutat minima rimat cūcta reuidet reliq̃ ꝓsiderat cetera ⁊ nihil de tota suppellectili dom⁹ sue iexamiatū ⁊ indiscussū relinq̃t. tādē dormitū pgens sobrio seu pco sōno illo q̃ dormit somniat qđ ꝓcupiscat vel timet. Hūc appet ei se recepisse thesauruz magnū. Hūc mar⁹ ei fuisse ablatū ⁊ extūc letatur iocūdat ⁊ dormiēdo exultando ridet. Et ex alio tristat lamentat plorat ⁊ clamat dolet ꝓrit ⁊ suspirat: ⁊ vix absq̃ ꝓsili sōno trāsit sōnū. Qua ligua exꝑmi possz ẽcta mestitia ob ruit: cū euigilādo defraudatū se reppit ꝺ thesauro nūc in sōno tā certo ꝓpto: penit⁹ amisso Ꝓuide ꝓtingit eis sic ꝺr Esa. xxix Sic somniat at esuriēs ⁊ comedit: cum aūt fuerit expergef⁹ vana est aia ei⁹. ⁊ sic somniat sitiens ⁊ bibit et postq̃z fuerit expgefact⁹ lassus adhuc sitit. et aia ei⁹ vacua ē sic etiam ꝓtingit hmōi auaris. Quis etiā deꝓmere posset letitiā cordis ei⁹ cum comperit expgefactus non extitisse vere q̃ ablatū fuisset ei thesaurum quēadmodum somniauerat pauloante. De die etiam minorem quietem habet. Nam summo mane deꝓmum egrediens plateas et loca publica visitat. animo inquieto circūiens ⁊ querēs quez deuozet anima eius. et tanq̃z leo egressus de antro nō reuertitur domuz donec apprehēsa preda escam catulis. id est natis suis ferat. vt dicitur Ezechiel. xiij. Rugiens capiensq̃z predam deuozat animam pauperis:

Secundā quidē angustiam expīt in diuitias expēdēdo. tanta eīm miseria pmīt tanta auaricia atq; tenacitate pstringīt q; qñcūq; ō sua substantia vnū denariū diminui cernit oculū sibi cecidisse videt. Ex hō quidē totam famiāliam suam in amaritudine tenet. Subtilissime eīm discutit et numerat expensas panis vini olei carniū ouoq; gallinaq; t q̄rūcūq; minutaq; rerū. figit terminū artissimū expensaruz t si quid vltra diminutū in domo recepit defraudatū se dicit gulositate ebrietate atq; latrocinio omēs de familia sua monet ad abstinētiaz pcamq; vitā hortat eos obseruat t numerat oēs comedentiū bolos ac potuū vites Continuo interim amaritudine vīt t turbatur. Sepe pquerīt dicēs in domo hac nō sūt nisi latrones et lupi. ac lamentabiliter sepius ait. Clos roditis mihi ossa. ex pprijs vbis testimoniū reddens q; ipe semp est pmuz fercu luz mense suc. Ex his t silibus claresce pōt q; nec ipe in ppria domo aliq; tpe pacē habet neq; familia ei⁹ cū eo quietē repire valeat. vt verificet q; de talib⁹. Esa. xlviij. ō2. Non est pax impijs dicit dñs. Et itez Prouer. xv. Cō turbat domū suā q̄ sectat auariciā. ideo similis est cani qui palcas sup q̄s cubat t dormit nec ipe comedit nec illas asportari permittit. imo si q̄s vellet eas inde asportare se mōstrat latrare nō cessat t qñq; mordere. Sic tal' miserabilis hō: nec vtīt diuitijs q̄bus pīest nec alios sine latratu t canino morsu pmittit vti. vt etiā i hac verificet illud Eccl. v. Qui amat diuitias fructū nō accipiet ex eis. Terciā angustiā talis expīt in mūdanas diuitias amittēdo. ¶ Que ligua dicere posset q̄to dolore torquet. q̄ta amaritudine cruciat. q̄toq; merore afficiat. qñ aliquid de substantia sua casu amittit aut in mari piclitat aut preda seu furto seu alio modo diripit t fraudat. Hinc Eccl. v. dicit. Est et alia infirmitas pessima quā vidi sub sole. Diuitie pseruate in malum domini sui. Pereunt eīm in afflictiōe pessima admiranda est igitur in hoc sapiētia saluatoris qui vidēs q; cupidinis via duceret ad hospitium infernale si eam dimitteret planam pulcram et gratam. fecit sicut agricola pudens qui viam per quam neminez vult transire fossatis prescidit ac palis in terra confixis applicatis pūgentibus spinis illam obstruit atq; munit. Sic nempe sapientia dei in itinere diuitiaruz posuit angustias multas in eas acquirēdo sollicitudines et timores in eas cō seruando. et dolores plurimos in eas amittendo: vt sic saltem impedirent homines per talem viam turmatim currere ad infernum. Ideo Ozee. ij. dicitur ad eum qui temporales diuitias tam auide concupiscit loquit̄ do minus dicens. Sepiam viam tuam spinis. i. angustijs supradictis. scilicet ne anima tua periclitetur.

¶ Qz obprobriosam t infamem viam reddit vsura. */ Ca. ij.

Secunda prauitas est obprobrium vite. tantis nempe vsurarij vita obprobrijs plena est. Tria inter alia sunt obprobria vite eius. Primuz est inertia. scōm est malicia. terciuz est infamia. Primū obprobrium vite eius est inertia Per vsuram eīm tollit sibi vsurari⁹ operositatem omis debiti modi pcurandi. sibi licita et salubria lucra. et pro tanto efficit desidiosus accidiosus et ociosus. ex hoc etiam vsura necessitat hominē ad indebitos modos lucrandi contra legem quam dedit dominus Gen. iij. dicens. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Sed tales sicut ait prophcta. In labore hominū non sunt. et cū hominibus nō flagellabunt. scz quandoq; invita. sed post mortem cum demonibus semp flagellandi sunt. Scōm obprobriū est eius malicia que sequit ex p̄cedenti inertia. Raz sicut dicit Eccli. xxx iij. Multā maliciaz docuit ociositas. i. iners vita ad tantam maliciā sceleſtum. talis auaricia hominem ducit q; animam suam p quolibet vili numulo venalem prebet. Maximū vtiq; scelus est animā in tāta sublimitate creatam. id est ad imaginem dei factam: tanto p̄cio. id est sanguine ihesu cristi redemptam: t ad tantam gloriam ordinatam p tam vili p̄cio venundare. Hinc dicit Eccli. x. Auaro nihil est scelestius habet eīm animam suā venalem. Ex quo manifeste videt q; p nūmo talis precipitaret se in infernalem voraginem omniū scelerū et flagitiozum: nisi forte aliq̄ mundano timore refrenaretur. Terciuz eius obprobriuz est infamia. ita infamem reddit hominem vsure scelus: q; nullus nisi oīno diffides eam audeat publice exercere. Hi quidez sunt illi de quibus dicit Prou erb. ij. qui relinquunt iter rectum. et ambulant p vias tenebrosas. qui letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis. quorum vie puerse et infames gressus eorum t̄c.

¶ Qz dyabolo stupendo modo p vsurā aīa illaqueat / Ca. iij.

De prauitatibus vsurariorũ

Tercia prauitas est illaqueatio dyaboli. tãta est em̃ ptãs quã exigente ꝫ scelere ꝫ dño ꝓmittente suscipit dyabolus sup tales: ꝙ eo opante vsurari⁹ primo se illaqueat. scõdo se intricat. tercio pſũptuose sperat. Prio se illaqueat. vñ Job. xviij. baldach decupido loquit dicens Immisit in rethe. pedes suos. et in macul' ei⁹ scz demonis ambulat. tenebit planta ei⁹ laqo plantã em̃ extremitatẽ vite auari vocat. Ecce em̃ cupidus finivite sue ꝓpinquior sit: tanto maiori cupidine mardescit. Hinc Jhero. ait. Cũ alia vicia insenescant sola auaricia iuenescit. Ti. j. Thimo. vj. Qui volunt diuites fieri incidũt in tẽptationẽ ꝫ in laqueũ dyaboli. Ideo ꝙto hõ in auaricia senior fit: tanto difficili⁹ ab ea dissoluit se. Scõdo se intrinsecat. Cũ em̃ auis volãdo in rethe ceciderit' tanto ampli⁹ se intrinsecat. ꝙto ampli⁹ se extrinsecare ꝓtendit. Sic vsurario sepe cõtingit ꝙ dũ ꝑ aliqõ tps vt ditet intẽdit vacare vsuris et demũ cessare ab eis: oĩ die mense et anno ampli⁹ se reperit intricatũ. atq; a ꝓposito cessandi ab vsuris ampli⁹ elongatũ. Hinc ꝺr ꝓuerb. v. Iniquitates sue capiũt impiũ: ꝫ funibus pcto ꝙ ꝓstringit. vñ Jeremie. j. ad aiam vsurarij a dyabolo dictũ est. Illaqueaui te et capta es babylon ꝫ nesciebas. Tercio ꝓsumptuose sperat: ꝙa credit se penitere in fine et restituere aliena ꝫ ignorat miser ꝙ dñs Math. xxiij. cõminat⁹ est dicẽs. qui em̃ habet dabit ei ꝫ habũdabit. q̃ aũt nõ habet id qõ videt hꝫ auferet ab eo. Habet nempe ille thesaurũ magnũ q̃ tps ei ꝓcessum virtuose expẽdit: ꝫ ideo multa merita cumulauit. huic dabit. scz in finẽ vite sue tps se etiam meli⁹ disponẽdi ꝫ prepandi. vñ tũc etiã maiori grã habũ dabit. Qui aũt nõ hz scz in ꝑterito tpe merita cumulata: ꝙ sẽp male vixit id qõ videtur hꝫ penitẽtie tps in fine auferet ab eo scz iusto dei iudicio eo qõ in illo pſumptuose cõfisus est. Qõ euenisse ꝺr cuidã vsurario. q̃ i pũcto mortis clamauit alte dicẽs. O penitẽtia vbi es. Quo verbo dicto spm̃ exalauit. vt ex eius verbo apte daresceret. ꝙ ꝙ qm̃ illã repire poterat nõ quesiuit merito eaz repire non potuit cũ voluit. eo ꝙ non debito mõ vellet. vñ de talibus Job ait. Inuolute sunt semite gressuũ eoz ambulabũt in vanũ ꝫ pibũt. Et ubi ꝺe tali vsurario in extremis ageti i. xviij c. ait. Artabunt gressus virtutis ei⁹: et precipitabit eũ cõsiliũ suũ. qõ fuit sperare pſumptuose in fine vite. ꝫ sic merito ei tps auferet sum qui vendidit alienũ. Contingit em̃ illi sic rapaci aui: que ab aucupe hincinde pmittit auolare ad predaz. q̃ capta alligat ad pdam vbi ei minime mistrat pastus quẽ cupit. Sic dũ vsurari⁹ viuit a dyabolo minat ad pdam sed in fine ligabit cõpedibus gehẽne. vbi nõ tantũ nõ saciabit ꝙcupitis. verũ etiã vt dicit Job. xx. Diuitias quas deuorauit euomet. et de ventre eius extrahit eas deus.

Articul⁹ terci⁹ de trib⁹ vltimis prauitatib⁹ pessimis vsuraꝝ: et quõ ponũt aiaz suaz in extremo piculo eterne damnationis.

Tercio subiũgam⁹ tres alias prauitates que pessime extendunt. atq; vsuariũ in statu damnatõnis collocant et dimittunt.

De certitudine dãnatõis eterne quã parit vsura. Ca. j.

Prima prauitas est certitudo damnatõis. Siro nẽpe modo inter alia scelera pctõꝝ certificat vsurari⁹ ꝙ vsurã de sua eterna dãnatõe. Hã tria ad lꝫ habet testimonia credibilia facta nimis: vt in ore duoꝝ vel triũ stet hui⁹ veritatis verbũ. Primũ testimoniũ sũt euãgelia. scõm ꝓuilegia. terciũ manifesta iudicia. Primũ vo testimoniũ sunt euãgelia Luc. vj. dñs ait. Ea dẽ quippe mẽsura q̃ mensi fueritis: remetietur vobis. Cũ vo vsurari⁹ non det aliquid: nisi recipiat amplius ex lꝫ certificat semetipm̃ ꝺ dãnatõe eterna. Quia si vellet acquirere paradisum a iusto iudice. q̃ ꝑscriptã ꝓstituit legẽ nõ dabit ei nisi det aliq̃d ampli⁹ ꝙ meli⁹ paradiso. Sed ꝙ hoc nũq; poterit obseruare: necessario sequit ꝙ nunq; poterit acq̃rere gloriã sempiternã. Scõm testimoniũ sunt ꝓuilegia et auctentica instrumẽta. Nullũ quidem crimen est ꝙ tantũ patent ꝫ apte deferat ifas eterne mortis sicut facit vsura. Nam in quolibet instrumẽto ꝫ pticula librorꝝ in quib⁹ ꝓtractus vsurarij ꝓscribunt pticulare ꝓuilegium vsurari⁹ habet ꝙ obligat eũ ad supplicia eterna. Ex q̃ ptz ꝙ de hoc tot priuilegia habet ꝗt vsurarios ꝓtractus fecit. Ideo multũ certificatus est de damnatione eterna. Verũtamẽ si restituerit aliena abradunt ꝫ cassant ꝓuilegia supradicta. Nec credit eis sicut nec creditur cassato libro ꝫ abrasis seu insciis cartis in iudicio seculari. Terciũ vero testimoniũ sũt iudicia manifesta. et inter altavnũ potissimũ est ꝙ vsurario ꝓtractu fit fenerator ꝓsocio⁹ demonis infernalis. Fieri etem̃ cõsueuit ꝙ qñ

mercator facit forꝫ cū venditore arranſcꝫ ſoluit de re empta et ſupueniens alius aponat vnū denariū dicēs. In hac mercātia volo eē pticeps ⁊ ille annuat. tūc facti ſūt ſocij i lucro piter et in dāno. Sic ꝓtingere habꝫ vſurario ⁊ demoni infernali. nā inꝭ iuſta lucra feneratoꝫ apoit dyabol⁹ aliq̄d impie acq̄ſitū et dic̄ ſe eſſe ſociū ſuū: ptēcꝫ bn̄e in illa mercatiōe. Hꝫ ꝓbet Greg⁹. in li. dyalogoꝝ. vbi eq̄dē refert. q̄ quidā ꝑdiues hō magnā habebat pecunie ſūmā licite acq̄ſitā: inter quā aposuit duos denarios q̄s fenore adeptus erat. ⁊ totā illā pecuniā collocauit in archa. Cūcꝫ ꝯo altera die apiret archā reperit dyaboluꝫ ſup denarios ſedentem. q̄ ꝓhibuit ei ne attingeret eos niſi expendere vellet eos cuꝫ ꝓſenſu ſuo: eo q̄ ſo cij ſimꝫ eſſent in pecunia illa. ¶ Ex his ptꝫ q̄ manifeſtū iudiciū ē vſurarios eē damnādos niſi reſtituāt. eo q̄ ſicut ſꝫ in pūtu vita ſocij pecatoꝝ ita erūt in futuro ſocij tormētoruꝫ. Ex hac igit̄ ꝓtractus ſocietate intātū cū dyabolo vſurari⁹ ꝓfederat tātūcꝫ in demonez trāſformat. qō q̄dāmodo induit ſimilitudinē ei⁹. Haꝫ ſicut dyabol⁹ ꝑcti nūmū quē ſub ſpe lucrat mutuat pcōri nūcꝫ p pniaꝫ ſibi reſtitui vellet vt demū illi⁹ corp⁹ ⁊ aiaꝫ lucrari valeat. Sic et vſurari⁹ illatū mutuum ſibi reſtitui nollet. vt poſſit totā ſubſtātiā paupis deuorare. Ideo de tali cupido Job. xx. ad lr̄am ſcriptū ē. iuxta mſtitudinē adinuētionū ſuaꝝ. ſic ⁊ ſuſtinebit. qn̄ ꝓfringēs nudauit domū paupis. domū rapuit et nō edificauit eā nec eſt ſaciat⁹ vēter eius. ⁊ cū habuerit qō cupiebat poſſidere non potuit qz ſcꝫ vel rapiet ei in vita. aut ſaltem relinquet illud in morte ſua.

¶ Q vſura miro modo ducit ad impenitentiam. ¶ Ca. ij

Ecūda ꝑuitas eſt impenitēs malū Triplex em̄ cauſa ē quare vſurari⁹ raro ⁊ cū grādi difficultate ad veram penitētiam reduci ꝑt. Prima ē indiſpoſitio. ſcōa cā eſt induratio. tercia eſt obſtinatio vt ſint hn̄ tres gradus ad deſcenſū dānatōis eterne. Prima igit̄ cā eſt indiſpoſitio. Indiſpoſitus eſt em̄ vſurari⁹ veraciter penitē. Hā aut eſt ꝑdigus aut ē auarus. Si ꝑdig⁹ nō hꝫ vn̄ reddat. Si auar⁹ reddere nō vult. piculoſiorꝫ tn̄ eſt ꝑditio nolle q̄ꝫ non poſſe reſtituere aliena. cū illō ex malicia: hꝫ ꝯo ex impotentia. tn̄ cū culpa mixta originē habet. Denicꝫ ad i poſſibile nemo tenet̄. Hā in anis ē actio q̄ꝫ excludit inopia debitoꝝ. extra de reſt. ſpoli. c. ij Auarus ꝯo rariſſime niſi in mortl articulo ſatiſfacere vult. ſilis vaſculo illo terreno i q̄ pueri denarios ponūt: cū iā cupido nūmi icipit blandiri eis de q̄ vaſe niſi rūpat extrahi non pūt. Sic vſurari⁹ nō reſtituit niſi i mortis articulo q̄n denarios illos ſecū deferre nō ꝑt. vt verificet̄ qō Eccl. xxix. ꝺz. Multi q̄ſi inuētionē. i. ex ingenio adinuentū nō a natura ꝓhibitū eſtimauerūt fen⁹ ⁊ ꝑſtiterūt moleſtiā his q̄ ſe adiuuerūt donec accipiant. oſculant̄ manus dant̄ ⁊ in ꝓmiſſiōib⁹ humiliauit vocē ſuaz: ⁊ in tpe redditōis poſtulabit tp̄us et loq̄t̄ ꝯba tedij et murmuratōis ⁊ tp̄s cauſabit̄ ſolidi. vix reddet dimidiū et cōputabit illud q̄i inuentionē. Que aūt vſurario ꝓdigo reqr̄ātur ad hꝫ q̄ eū reddat excuſatū impoſſibilitas ſua tacta ſunt i q̄drageſimali de xp̄iana religione. ſmo. xxxviij. p totū. Scōa cauſa eſt induratio. cū em̄ vſurari⁹ conſiderat ad ſtatū ſalutl nō poſſe venire niſi p poſſe ſuo reſtituat aliena: ac p ꝑis niſi ſe et filios et filias ⁊ alios heredes ſuos in mlta pauptate ⁊ in inhonorabilitate relinq̄t. ideo hꝫ abhorrēs q̄ fidē non intelligēs ſtatū ſuū piculoſuꝫ poti⁹ deliberat in pctō ſuo ꝑſeuerare q̄ꝫ debito mō ſe emendare. ſic diu ꝑſeuerādo indurat̄ cor ei⁹. Et licet hui⁹ vicij ꝑdicatōes aliq̄ſ audiat. et licet aliq̄ſ timēs deū eū ad pniam inducat. licet etiā exhortatōes ad hꝫ et obiurgatōes de hꝫ ſepe ſentiat. nihilomin⁹ tn̄ ſp cor ei⁹ ampli⁹ indurat̄ ſi cut de eo Job. xlj. ꝺz. Cor ei⁹ indurabit̄ q̄ſi lapis et ſtringet̄ q̄ſi malleatoris incus. qui q̄to plus malleo ferit̄ tāto durior fieri ſolz ¶ Tercia cā impenitētie eſt obſtinatio. Signū q̄ꝫ manifeſte obſtinationis vſurarij ē ꝓtēpt⁹ diuini ꝯbi. et exhortationū ac reꝓbensionū ſceleris ſui. ideo Salomon ait puer. xviij. Peccatoꝝ cū in ꝓfundū pctōꝝ venerit ꝓtemnit. ſi reſurgē p penitētiā. Dira em̄ eſt obſtinatio vſurarij ꝓtēptoris ⁊ q̄dāmodo excedere videtur obſtinationē iude. Primo em̄ iudā penituit de ſcelere ꝑpetrato lz nō debito mō. ideo ait. peccaui. Scōo peccatū ſuū ꝓfeſſus eſt dicēs. tradens ſanguinē iuſtū. Tercio ſatiſfecit ſeu reſtituit. Preciū q̄ accepat p xp̄i ꝑditione veniā tn̄ non meruit cum illaz nō req̄ſiuit Sed quid dicere poſſem⁹ de vſurario obſtinato quē ꝓmo nō penitet de vſura niſi forte i q̄ modicū lucratus ſit. Scōo ſi penitet aliqualiter tn̄ nō ꝓfitet̄ ſcz ne a ꝓfeſſore ad ſatiſfactionē cogat̄. Tercio q̄ꝫ ſi ꝓfitet̄ q̄rit aliquē ꝓfeſſorē q̄ nō hꝫ ꝓſciētiā neq̄ ſciētiā: ne p cautionē debitā ſatiſfacere cogat̄. ℔ ſimplici ꝯbo ꝑmittit confeſſori ignaro ſatiſfacere ſiqua habet aliena. Quarto etiā ſi hꝫ in ꝓfeſſione proee

mittit ꝓmissum nō seruat cū tamen dicit extra de re.iur.li.vj. Non dimittit peccatū nisi restituat ablatū.

¶ De horrēdis signis t iuditijs q̄ supuenire solēt vsurarijs in eo rū morte. ¶ Ca.liij.

Crcia t vltima ꝓuitas est horribilis mors int̄ cūcta scelera q̄ diuino iudicio impijs finē solet ponere ꝑ horribilē mortē ē vsura. Nā cū vsura de maioribus est sceleribꝰ ideo mirabilia et terribilia signa sepe apparēt in vsurarioꝝ fine. Ꝫ q̄dē accidere solet triplici signo vl triplici rōe Primo rōne derelictionis. scdo rōne despationis. tercio rōe ꝓsecutōis. ¶ Primo q̄dē accidit rōe delictōis. Cū em vsurariꝰ nō lucri cessz in q̄libet sacro die. nō diei pasce parcit. nō diei dñico. nō diei sctissime xp̄i passiōis. In q̄libet solēnitate sacratissime x̄gis nō cessat a tali lucro. nec in diebꝰ apl̄oꝝ. nec in diebꝰ martirū et ꝓfessoꝝ. x̄ginū t etiā angeloꝝ. Insup ñ eximit a lucro vsure die oīm sctoꝝ. merito ergo nō solū adeo verūetiā a btā virgine ab angelis vniuersis. et ab oi multitudine btoꝝ iusto dei iudicio in vltimo fine vite sue ita derelinqui merek. q̄ nec deū habeat donatorē g̃tic: nec aliquē btūm inuenit grē a deo impetratorē. seu etiā ꝑ illo misero aliquē setm ō celo suplicatorē. vñ Michee.iij. de talibꝰ sc̄ptū est. Ibi cōdet dñs facie suā ab eis. in die illo. scz extremo. sicut neqūter egerūt inadinuētionibus suis. ¶ Scdo xo accidit eis Ꝫ rōne desperatōis. q̄n em infelix pctōr a deo t a tota celestiꝫ curia derelictꝰ ē. facile demonibꝰ est cū imbaratꝝ desperatōis p̄cipitare. q̄ q̄dē libertate eis ꝓcessa ope cōplēt ostēdēdo ei multitudinē sceleꝝ suoꝝ: et oblitā esse illiꝰ dei misericordiaz. sicut dr Job.xxiij. Obliuiscat illiꝰ misericordia. Et itez ait. Auferat ab eo ois spes fiducie. scz venie gr̄e t glōie. vñ t ipe in tali desperatōe vltima sic derelictus ait illō Job.vij Desperaui nequaq̄z vltra iā viuā. scz nec vita corpali nec vita spūali nec etiā vita etnali. Legit de vsurario quodam. q̄ nocte q̄dā pꝰ splendidā cenā cū dormiret in lecto suo cū vxore sua subito expgefactꝰ exiliuit de lecto suo. cū autē ab vxore sua q̄d haberet iterrogarek. ait mō rapiꝰ fui ad iudiciū dei vbi tot et taz terribilia sūt posita contra me. q̄ nō sciui nec potui rōndere. Cūq̄z fuerim diu ad pniaz expectatꝰ nec ducusq̄z voluī diuinis ꝓceptis t bonis inspirationibꝰ obedire. Audiui nūc iudicē Ꝫ me sententiā ptulisse mecq̄z datū audiui i ptāte ōmnioꝝ q̄ me hodie ad eterna supplicia asportare debēt. q̄ dicto de ptica vili veste assūpta domū rabido cursu egressus ē. quē sui vicinō q̄rētes in q̄dā monasterio monachoꝝ matutinū cātantiū inuenerūt: cūctis igr̄ eū ad penitētā inducēt̄ꝰ nec ꝑficere valēt̄ꝰ rōe aut ex hortatōe vl ꝑce custoditꝰ ē diligent vsq̄z ad sextā horā. deniq̄z cū eiꝰ ꝓsanguinei ad domus illūr reducere vellēt t ad quēdā fluuiū sup cuius pontē transituri erant puenirēt. viderūt quandā nauim rapido cursu ascēdentē a nlo vt videbat̄ ꝓductā: ꝫ ab vsurario plena demonibꝰ visa ē. q̄ vt ait ido veniebāt vt euz ad eterna supplicia asportarēt. q̄ dicto statim violenter de manibꝰ eoꝝ a demonibꝰ rapit̄ nauim ꝓiciē t cursu rapido retracto subito dispuit cū demōibꝰ t ꝑda ꝑfata uauis ¶ Tercio rōne ꝓsecutōis cū. cm vsurariꝰ sic ex supioribꝰ ꝓz nō solū offenderit deū quēadmodū ceteri pcōres: verūetiā cū vendiderit ips q̄ est cōe cūctaꝝ creaturaꝝ offenderit oēs creaturas q̄cūq̄z creata sūt. audita eiꝰ dānatōis sētentia plata a dño Ꝫ cū q̄dām ō ad eū ꝓsequēdū armant̄. ideo oēs bti et oēs angeli padisi tūc clamāt ꝓtra eū dicētes. Ad infernū ad infernū ad infernū. etiā celi cū lūtaribus suis q̄ dām ō voce ꝓclamāt dicētes. Ad ignē ad ignē ad ignē. plāete etiā clamāt. d. Ad ꝓfundū ad ꝓfundū ad ꝓfundū. Elemēta etiā seruūt Ꝫ illū dicētes ad tormēta eterna ter. Dom̄ q̄z in q̄ iacet infirmꝰ vsurariꝰ atq̄z pietes t ligna ptra illū vindictā clamare nō cessant. vñ Baruch.iij.dr. Lapis de piete clamabit t lignuz q̄ int̄ iūcturas est rūdebit dicēs. fiat fiat. vt ꝫ oibꝰ verificet̄ illō Sapiēn. v. Pugnabit ꝓ eo orbis terraꝝ Ꝫ insensatos. t accipiet armatura zelus illiꝰ: et armabit creaturā ad vlionez inimicoꝝ. A q̄ tremēdo dei iudicio misericordia nos eripiat imensa pietas saluatoris. Qui cum ꝓtē et spū glōsus et triumphatoz mortis regnat in secula scdoꝝ amē. Et Ꝫ modo terminatur tractatus de ꝓtractibus.

¶ Feria q̄nta pꝰ dñicā d passiōe de ardentissimo amore sctissime magdalene. Sermo.xlvj.

Dixit multum

Luce.vij.ca. Magna nēpe est vis amoris t ad manū est fortitudo illius cui nō facile q̄sq̄z resistere posset: oia vincit oia sibi subiicit oia suis ꝓfectibꝰ fuire cogit. Qđ ꝑ expientiā sentiēs maria mag. cū ppha ait ps.lxxij. Inflā

matū est cor meū scz ignē diuini amoris ⁊ renes mei id est volūtates mee cōmutate sūt. qz gustato spū desipit ois caro. ⁊ ego ad nihilū redacta sū. qđ verbū pt eē in pñti materia ali ud thema. In qbus sacratissimis xbis amor triplex hui⁹ sctissime magdalene spāl⁹ demōstrat. Prim⁹ oz amor cōmutat⁹. ibi renes mei cōmutati sūt. scđs amor inflāmatus. ibi inflāmatū est cor meū. tertius amor trāsformat⁹. ibi et ego ad nihilū redacta sum. pinde nō imerito de ipa dñs ait dilexit multū.

Articul⁹ prim⁹ de triplici statu sctissime Magdalene.

Prim⁹ aūt amor dicit cōmutat⁹. scz ab amore carnali ⁊ mundano: ad amorē celestē et diuinū. Ideo dic renes mei cōmutati sūt. Quid em̄ p renes nisi volūtates hūane ꝓuenēti⁹ denotant. cum potissime ille dedicande sint deo. In cui⁹ xo mysteriū Leuit. iij. ꝓceptū fuit. vt remiculi in sacrificiū deo offerant. Renes em̄ naturaliter cor pus sunt. Si aūt ponerent ex p mala cōmutatio fieret. vt p hō aperti⁹ demōstret q voluptates et delectatōes hūane neq; eē ō bent de exteriorib⁹ ꝑ dc intrinsecis ⁊ spūalib⁹ rebus. sicut Eccl. xxx. oz. Non est oblectamē sup cordis gaudiū ⁊ iocūditas mētis. h est vita hois. Debent q; hū renes in calida pigue dine. i. in feruēti deuotione aie residere. sicut ps orabat dicēs. Sicut adipe et pinguedine repleat aia mea. et labijs exultatōnis laudabit os meū. Talis renū cōmutatio facta est in sctissima magdalena. de q nūc distinguamus triplicē statū. Prim⁹ fuit status offensionis. scđs uersiōis. tercius satisfactōnis.

De septē in qb⁹ offederat maria magdalē a varia doctor opinione hec de illa Ca. j.

Prim⁹ ing; status in magdalena fuit offensionis. Scribit em̄ Lu. vij. Rogabat ihm qdam pharise⁹. vt manducaret cū eo: ⁊ ingressus domū discubuit. Et subdit. Ecce mulier q erat in citate peccatrix ⁊c. describēs hui⁹ peccatricis statū principalit q ad tria. Osidit em̄ fuisse in illa. Prio ꝓtōr magnitudinē. scđo ꝓtōr certitudinez tercio ꝓtōr multitudinē. Primo em̄ in illa ostendit fuisse ꝓtōr magnitudinē. ⁊ hoc i illo aduerbio demōstratiuo. ecce. Ait em̄. Et ecce mulier. qđ denotat admiratōis excessum Solet em̄ dici cū supuenerit notabilis mulier turpit diffamata. ecce mulier. Ecce vere i admiratōez magdalēa posuerat nō solū hoies verūetiā ip; dñs. vñ Esa. xxj. dñs ait. Babylon dilecta mea posita ē mihi i miraculū. Babylon em̄ ꝓfusio interꝑtat: et signat magdalenā que ꝓtōr ꝓfusionib⁹ plena erat. Secūdo osidit in illa fuisse ꝓtōr certitudinē q; toti innotuerat ciuitati. ideo subdit q̄ erat i ciuitate peccatrix. Grauis siquidē culpa ē qua in occultis offendit deus: sed longe grauior est si idē in manifesto fiat. Nam in ꝑma offēdit deus tantū. in scđa xo deus ⁊ ꝓxim⁹ iniuriā paciūt. vñ ad tales sic Bernā. ait. Nec deū timent nec hoies reuerent. In hanc culpam ceciderat magdalena quia p totam ciuitatez extiterat diffamata. vñ ad ip̄az. Esa. xxiij. domin⁹ exprobratiue ait. Sume cy. harā circui ciuitatē meretrix obliuioni data. bene cane frequēta cāticū vt memoria sit tui. Tercio osidit in ea ꝓtōr multitudinē fuisse: idō subdit peccatrix. est em̄ h vocabulū peccatrix xbus diffamatiuū atq; ostensiuū multitudinis peccatoz. vñ in septē offenderat creatorē. Prio i delitiaz cultu. scđo i infectiuis oris osculis ⁊ affatu. tercio in vano capillor ornatu. q̄rto i lasciuo oculoz aspectu ⁊ respectu. qnto in supbo totius corpis incessu ⁊ gestu. sexto i inuerecundo luxurie actu. qz peccatrix fuit sic sacrū ꝓsiliū attestat. j. q. vij. ca. si qs oēm. Ex q textu qdā argumētū sumūt q etiaz meretrix fuit. septimo in peccandi ꝓposito et conatu. Ad talia qdē triplicē habuit cām inductiuaz que plurimū alliciētem ad peccandū. Prima scz corpis pulchritudo. scđa tpaliū plenitudo tercio dñij et libertatis relaxatio. nā pulchra fuit. diues fuit ⁊ sub nulli⁹ ptāte virit. qđ est piculosius mulieribus inter oia supradicta Si mulieri addat quartū qđ est leuitas ⁊ fatuitas mentis: adiuuet illā deus. Nam vt dicit Prouerb. xi. Circulus aureus in naribus suis. i. porce. mulier pulcra et fatua assimilat. sicut em̄ sus habens circulū aureū in naribus suis ꝓpus illū in luto q; pedē ponit. Sic etiam talis prius in luxuriā ruit q; vt sic dicam ꝓpēdere posset. hm Aug⁹. in li. de. x. cord mulieri quatuor custodie adhibēde sunt. Prima ē timor dei. scđa est custodia viri. tercia est verecūdia et cōfusio mūdi. Nam post; sua culpa infamis est. ad nihilum valet vltra nisi vt mittat foras. et conculcetur ab hominibus vt dicitur Math. v. quarta est lignuz et temporalis iudicij terror. que scz leges vxores fornicantes ad mortem condemnant et dotibus suis ꝓuant sicut ptz C. de adulte. l. q̄uis Et auct. sed hodie. Et de cōuer. cōiug. c. gaudemus. Ad custodiā aūt viri sicut Aug⁹. ibidem ait duo necessaria sunt. Primū est timor

dei. Secundū est ipa virilitas sua. Magnuz quidē ai virīl signū est excepto sci mīmonij vsu qui a tali vilitate excusat se qui ꝓcupiscentiaz mulierū cum coz talis insensati viri inhabitet ibi vbi sua dilectio requiescit dicēte dño Math. vj. Vbi est thesaurus tuus ibi et coz tuū. Itē licet plericꝫ doctozes tā latini ꝙꝫ greci opinent hanc magdalenā nō fuisse Lazari sozozē. Aug⁹. aūt de ꝓsensu euāgelistaꝝ ē opinio fuisse eandē. q ꝓ textū. Joh. xj. ꝓbat vbi Jolēs de sozore Lazari ait. Maria erat que vnxerat dūm vnguēto et extersit capillis suis cui⁹ frater Lazarus infirmabat. vnde manifeste clarescit q similis actus ei quē Lu. vij tangit cōmemozat. Marci ꝙꝫ vlti. scriptū est q primo xp̄s apparuit marie magdalene de qua ejecerat septē demonia: hui⁹ sententie est Greg⁹. atꝙ tota romana eccl̄ia tenet: q euangeliū hui⁹ peccatricis in festo marie magdalene sozozis Lazari legit. Preterea in ꝟ magis credendū latinis ꝙꝫ grecis, cū apud eos in regione marsilie ꝓdicauit et ibidē. xxx. annis i spelūca pmansit atꝙ sacerdoti sctō se manifestans mariā illam peccatricē se dicit. coz⁹ ꝙꝫ eius iam diu ibi honorifice requieuit. Insup in regione eadē sozozē suam legit stetisse martham et multa ibidē miracula ꝓpetrasse. atꝙ p mozte trāseūdo ad vitā coz⁹ fugisse ibidem

De triplici grā p quā cōuersa e maria magdalena La. ij.

Secūdus magdalene status fuit cōuersiōis vt ait q renes mei cōmutati sūt. scz de malo ad bonū: de tenebris ad lucē. ꝛ de amoze carnali ad amozē totaliter spūalē atꝙ diuinuz. Per triplicē eī grāz et donū se ꝙuertit ad se de⁹ ai mā cuiūlibet pctōris. Primo p splendozē veritatis in intellectu. scō p ardozem caritatis in affectu. tercio p vigozē strennuitatis in conatu. Et hec tria dona seu gratias in sua conuersione obtinuit magdalena. sicut Luc. euāgelista ostendit. ¶ Primo eī habuit splēdorem veritatis in intellectu. ꝛ ideo Luc. subdit vt cognouit q ihesus accubuit in domo pharisei. ait eī vt cognouit. Verito quidē postꝫ cognouit vbi ihesus erat venit ad eum. nam si nō cognouisset iesum. non quesiuisset eū nec venisset ad eum nec inuenisset eū nec misericozdiā iu venisset p eum. Misericozdiā igitur cōsecuta est quia eum inuenit. Inuenit aūt illum quia iuenit ad illum. Venit ad illuz quia quesiuit illū. illū ꝝo quesiuit vt cognouit q ihesus accubuit in domo pharisei. Sed quō hoc cognouit? nempe vt puto dissoluta et vagavt solita erat opante interius xp̄o ad templum adijt. casu ꝙꝫ ꝓdicantē xp̄m audiuit. paulatz intellectū ad audita conuertit. coz illius ꝝbū dñi penetrauit. Quis eī dubitare queat ip sam sapientiam dei xp̄m qui illius abscondita ꝓterita et futura cernebat. Verba tali sensu fozmare. et mentē illius tali radio illustrare. vt coz illius cōpungeret et molliret. et ītm q op⁹ erat pleni⁹ illustraret. Ingredere mēs magdalene deuota eius penetralia cozdis et vide et senti qō illa sentit. et audi qō intibi cristus dixit. O anima mea dilecta quid tibi et huic vano et labili mūdo? cur tot delicijs dissoluer is? cur os et linguā tuam in tot offensiones creatozis tui inquinas? Cur tam vano capillo ꝛ ornatu deciperis. Cur tot animas a deo tuo, p celesti regno creatas iaculis oculorum tuozum inficis. et ad tartarea regna rure facis. Cur tanto fastu ꝛ pompa coz⁹pus tuum vermibus cozrodendū deo tuo infinito bono, ꝓponis? cur tu misera et miserabilis valde ex nobili, ꝑsapia orta cozpe tam fozmosa naturali sapientia illustrata. in tantam turpitudinē demersa es vt tanꝫ sus in voluta-bzo luti in oēm carnis spurcitiā abscꝫ rubore delapsa es? Quid frustra quid frustra deciperis anima mea statuens has tuas delicias atꝙ lasciuias sine termino possidere? bona que negligis sunt eterna. bona tu diligis transitozia sunt. illa sunt cōmunia beātīs ista ꝝo sūt cōmunia angelis Illa sūt terrena ista ꝝo diuina. illa sūt molesta. ista ꝝo tranquilla illa sunt dubia ista sūt certa. illa ad eternā damnationē conducunt. ista ad eternā felicitatē perducūt. reuertere igit reuertere sunamitis reuertere reuertere vt intueamur te. Reuertere anima mea dilecta reuertere: q iam longo tēpe te expecto dulcissime te inuito. vlciscī dissimulo a mīltis periculis te ꝑseruo. reuertere. te amplectoz cum gaudio. omnes tuas offensas tibi dimitto. gratiam tibi liberaliter dono. datam tibi multiplico multiplicatam ꝑseruo. ꝑseruatuz ineternū tibi remunero. Que mente ꝓcipiēs magdalena iam illustrata luīne veritatis sermone cōpleto, mutato ꝓposito tota alienata reuertit domū. mente ꝓcepta bene reuolues de sua ꝓterita vita dolens et plozans. et que in remedium ꝓteritoꝝ sit factura mente compuncta ptractans. affectat p misc̄ōia recurrere ad iesum. quē p fidei lumē intellexit deum verū. erubescit illū adire sola spes mentem illus erigit. sed timoz deprimit doloz angustiat

amor inflāmat. deniq; in dño confisa intra se ait. surgā et ibo ad deū meū ad pedes magistri mei ad lumē aie mee ad fontē miscōie vt lauer a maculis meis. Nō repelli pfidit ania mea. ab eo miscōiaz postulabo: illi⁹ pedib⁹ ad hēbo corde et lacris iuocabo. t spero q̄ miaz ipetrabo. loq̄ nō potero ex dolore: nouit oia pcā mea dixit mihi oia scelera mea. alabastr̄ vngenti ferā. cor meū illo ostēdam: illud dño offerā et miscōiam petā. Surgēs igit egredi tur domū: t q̄i ebriat lacrimās deū i⁹m que rit. Interrogat quos in via reperit dicens. Nunq̄d quez diligit aia mea vidistis? q̄ abijt dilect⁹ me⁹ mgr̄ me⁹ et de⁹ me⁹ heu me vbi re quirā illū vbi illū inueniā? circuibo ciuitatē q̄ rēs quē diligit aia mea. nō dabo somnū ocu lis meis: nec corpus meū assumet cibū vl̄ po tū: donec inueniaz dilectū aie mee. Indicate dilecto meo q̄ amore langueo. Cūq; diu q̄sis set illū didicit tandē q̄ in domo pharisei accū bebat. Proinde vt cognouit q̄ iesus accubu it in domo pharisei i dño pfortata: pcito gres su venit ad locū vbi morabat dilect⁹ e⁹. Se cūdo habuit ardorē caritatl in affectu in ala bastro vnguēti mystice denotatū. Alabastrū em̄ fm ysiō. est lapis candid⁹ et varijs colori bus intertinct⁹: ex q̄ vas vnguēti factū erat. Dicit aūt valere ad victoriā obtinēdā t ami ciciā generat t pseruat. Quid igit p̄ h̄ vas ni si magdalene lapideū. i. firmissimū cor candi dū p̄ appositū innocentis vite: varijs colorib⁹ intertinctū, ppter dolentē memoriā meā pte ritaz culpaz. valuit nēpe ad victoriā obtinē dā de carne dyabolo atq; mundo: et in eo ad xp̄m admirabilis amicicia generata t pserua ta est. h̄ alabastrū plenū erat vnguēto ama rissime penitētie et merorīs. et istud ē vnguē tū q̄ fm Bern̄. sup Can̄. semo. x. et. xij. Con ficit aia mea t multis irretita crimib⁹ scz cū inci pit cogitare vias suas. colligat congregat et pte rat in mortariolo sciētie multas et varias spe cies pctōz suoz. et in estuātis pectoris ollā sil oia coquat igne pnie et doloris. vt posset di cere cū ppha. Cōcaluit cor meū intra me t in meditatōne mea exardescit ignis. h̄ ē vnguē ti q̄ dauid trib⁹ vicib⁹ ē inunctus. Prio in be thleē in domo patris sui. j. Reguz. xvj. scōo i e bron sup iudā. ij. Reg. ij. tercio itez in ebron sup oēs trib⁹. ij. Reg. v. Quid p dauid q̄ ma nu fortl interpt̄at. ꝓuenienti⁹ significari pōt. nisi spūs fortis magdalene q̄ quidē vnguen to feruētis pnie tripliciter inunctus fuit? Pri mo in domo patris sui. i. in corde. scz qui ei grā contritionis cū spe venie supinfusa est. Jdeo cuz Job. xij. ait. Deus molliuit cor meū. Et itez cum ps̄. Factū est cor meū tanq̄ cera liq̄ scens in medio cordis mei. Scōo in ebron su per iudā qui confessio interpretat. i. qui lacri mis ad pedes i⁹u pfessa ē scelera sua. ideo cū ps̄ dicit. Fuerūt mihi lacrime mee panes die ac nocte cū dicit mihi q̄tidie vbi est deus tu⁹. scz in pscientia: quā scz ppt̄ scelera tua rapuisti a re. Tercio sup omēs tribus quando oia membra suavt infra patebit ad satisfaciendū sibiecit p̄ peccatis sequens illud ap̄li ad Ro. vj. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immundicie et iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete mēbra vestra seruire iusticie in sanctificationem. Tercio xo habuit vigorē strēnuitatis in conatu. qz videlicet venies attulit scz predictū alabastrū vnguenti. nec curat. qz non fuerat a pharisco illo ad prandium inuitata qz fuerat a xp̄o vocata. dum clamans in templo ait. Si quis sitit, veniat ad me t bibat Joo sicut auis sitibūda ad fontem currit. non vincitur mūdano rubore nō pternat mundāo timore. qz deuicta t tracta erat a diuino amore et etiā a peccatorū dolore. nec curat prandium turbare lacrimis: qz iam nouerat gaudium p̄stare angelis. O miscōia dei. O pietas saluatoris. O imēsa dulcedo diuine bonitatis. cōmouisti terram et pturbasti eam: sana contritiones eius qz cōmota est.

De septēplici satisfactōe magdal. cōtra septēplicem eius offensionem. Capi. iij.

Tercius aūt status hui⁹ sanctissime peccatricis dicit satisfatōnis. ver⁹ nempe instinctus in luine dei cuz afflauerit ad penitentiā pctōrē. licet ad omia bona animū eius flectat. potissime tñ ad ea q̄ opposita pteritis culpis sollicitat t sūt. incliat In septē em̄ offenderat ista peccatrix vt sup nup patuit. et sic septē opositas adducit satisfactiones. et q̄t in se habebat oblectamēta cul parū: tot de se obtulit sacrificia satiffactionū. Et de his septē satisfactōibus Lucas subdit dicens: Et stans retro secus pedes ei⁹ lacris cepit rigare pedes ei⁹ t capillis capitis sui t̄gebat t osculabat pedes e⁹. t vnguēto vngebat Prima aūt satiffactio in ea dicit fuisse vigor inentalis ibi stans. scda pudor virtualis. ibi retro. tercia reuerētialis timor et humilis ibi secus pedes eius. q̄rto est dolor cordialis ibi lacrimis cepit rigare pedes eius. q̄nta splendor intellectualis. ibi et capillis capitis sui tergebat. sexto ardor affectualis. ibi et osculaba

tur pedes eius. septia rigor corpalis. ibi ꝛ vn gento vngebat. Aduertendū est insup q non tantū apponit satisfactōnes oppositas culpis verūetiaz retrogradū supaddit. p grauioribus satisfacere initiū sumēs. ¶ Primo eñ p p peccādi pposito et conatu qō vltimuz erat satisfecit p vigorē mentalē. Ideo ór Et stans .i. nō vltra in malis pgrediēs. qz pposuerat carnalē ducere vitā in luxurijs ꝛ delitijs gaudere. est eñ natura vicij carnis: ꝛ licet alia vicia in alijs piculosiora sint: in ꝫ tamē piculosius ē qz hoiez citi⁹ ad finalē penitētiaz trahit Vñ. ij. Petri. ij. ait. Nouit dñs pios de tēptatione eripe: iniqs vo in diē iudicij cruciādos reseruare: magis aūt eos q̄ p⁹ carnē in cōcupiscentias imūdicie ambulant dominationē ptemnūt. Magis etiā cruciādos dicit carnalit offendētes eo q ceteris alie culpe pniaz saltē aliqz adducē solēt: carnalē vo pctm̄ ppt originalē ꝫdā suauitatē maxie si inolitū sit penitētiā salutarē excludit. atqz cū eo tanto citi⁹ concordat: ꝫto nature pueniēti⁹ ꝛ suaui⁹ esse videt. et iō tanto vili⁹ maiestatē dei cōtemnūt ꝫto ab eis peccatū carnis imūdius ppetrat. ac ꝫto qō virtuti peligit: rōni amplius adūsat. ꝫ igit intelligit magdalena vigorē mētalē p satisfactōis remedio sumpsisse. vñ subdit et stans. scz in tanto castitatī et honestatis pposito firma q poti⁹ eligēt milies mori q amplius ruere in lapsuz carnis q̄i cū ppha i corde dicendo firmaret. Jurauī: et statui custodire iudicia iusticie tue. ¶ Scḋa satisfactio p iuerecūdo luxurie actu plene satisfecit p pudorē virtualē: maximā verecūdiā pcti sumēs ideo ór retro. vñ nec p verecūdia audebat respicere in faciē xpi iesu. ꝫ retro accessit vt que post tergū in ope inhonesto ꝓiecerat deuz iā in humilitate assūpta posterioza quereret dei sicut ór Luc. xviij. humilis publican⁹ q̄ cum p superbiā elongauerat se a deo. ideo p confessionē humilem ppinqui⁹ factus est deo. duz stans alonge nō audebat oculos ad celuz leuare. sed pcutiebat pect⁹ suū dicēs. Deus ppiti⁹ esto mihi pctōri. Sic ꝛ. ij. Paralip. vltio. Peccator penitēs manasses humilr ait. Nō sum dign⁹ uidere altitudinē celi p multitudie iniquitatis mee ¶ Tercia satisfactio p superbo toti⁹ corpis incessu et gestu satisfecit p timorē reuerentialem et humilem. nā sup terram toto corpe se pstrauit. et totū corpus ad pedes dñi inclinauit. ideo ór secus pedes eius. que eñ diu fastuose ac superbe ambulauerat: vestigia recta et humilia requirebat. ꝛ vbi ex illo superbo incessu magnā inuenerat offensiones obcecationē ꝛ afflictionē. ad vestigia iesu xpi repperit remissionē. illūinatōez. ꝛ pfolati onē. Nam primo ibi repperit remissionē. vnō Luce. vij. dicit dñs. Remittunt tibi pcta tua Ideo ait. Inueni quē diligit aīa mea tenui eū nec dimittā. Scḋo repperit ibi illūinatōez et totius vita sue directionē. vñ Luc. x. dicit q maria stabat secus pedes dñi et audiebat verbum illi⁹. et merito quidē. qz sicut ór Deuteronomij. xxxiij. Qui appropinqnt pedib⁹ ei⁹ accipiēt de doctrina illi⁹. Tercio ꝫ repperit ibi consolationē. scz in amplexu pedū iesu: resurrectōnis gaudio iam preuiso. Nam sicut Math vlti. ór. Magdalena et due alie marie tenuerūt pedes eius. O ꝫto gaudio repleta est illi⁹ aīa cum pedes ihesu resurrexisse sciret. amplexata et osculata est et in eoz osculis et ꝓtactu tota inebriata et liquefacta est. O pijssime domine ihu xpe. ꝫ bonus es his qui recto corde adherēt pedibus tuis et imitant vestigia tua. vere exēpla hui⁹ peccatricis ꝫ manifeste ostendūt ¶ Quarta satisfactio p lasciuo oculoz aspectu satisfecit p dolorē cordialē in fletu imolans xpo suos oculos impudicos. ꝫ subdit lacrimis cepit rigare pedes ei⁹. Quis eñ exprimere queat cordis sui dolorem cum tantus sit vt rogat rigare dñicos pedes lacrimis. recolebat q̄ fecerat. plorabat qō fecerat. pensiderabat cur fecerat. et maluz esse videbat qō fecerat. videbat pctōz suoz multitudinē. cernebat turpidinē. ponderabat magnitudinē. sentiebat ingratitudinē. ideo lacrimis cepit rigare pedes ei⁹. in illa voce loquit nec exprimit. q̄d querat cur plorat q̄d expectat q̄d petat. cur tantū ad dñz clamat. Atqz lacrimis exprimit affectū suū: dolorē suū: amorē suum. et oñe desideriū suū. ideo lacrimis cepit rigare pedes eius. dolor fecit eam plorare. amor vrgebat corde clamare. rubor nō sinebat vultum leuare. feruor cogebat instāter psequi. Quere. Quid ploras mulier quē queris? Quero quē diligit anima mea. inueni eū nec dimittā Quid igit ploras? heu me q̄d ploro. Ploro qz tantū offendi deū meū. creatorē meuz. redemptorē meū pdidi spūm meū. inquinaui corpus meum. Ploro peccatū meum. Dimitte ergo vt plangam paululū dolorem meum O anima mea o vanitas mea. o carnalitas mea. o vita mea ppbana: habundans in vicijs nutrita in delitijs. profundata in vicijs submersa i malicijs. o lingua mea pnitiosi amarum multaz. et os meū inquinatuz fedis lasciuijs. O capilli mei pditio aie mee. Lacci spiritus mei occupatio cordis mei vanitas mentis mee. quot offensiones et scandala dimistis animab⁹ multoz? O oculi mei incessan-

flete aias vestris iaculis vulneratas purgate lacrimis lasciuias vras et erubescite vnq̄ eri gi in faciē saluatoris. O cor meū et corp⁹ meū supbū. O gressus mei inflati: hūiliami ad pedes imo si fas ē sub pedib⁹ saluatoris. esto caput meū scabellū pedu⁹ suor. vt de hūilitate sua suscipiat remissionez supbia tua. O feditas luxurie mee. O nobilitas corpis mei i q̄tam ignominiā deuenisti. O dignitas aime mee. O miscōia saluatoris miserere stulticie mee. miserē intētioni mee. misere. Obsecro i pie volōtati mee. q̄ hāc vanā et fallacē vitam statuerā felicitatē meā. te nō nouerā te nō q̄si erā amor me⁹ creator me⁹. de te nō curabā saluator meus: tu me vocasti tu me illustrasti tu cor meū vulnerasti. sana cor meū de⁹ me⁹ saluator me⁹ dilector meus sana aiam meam qa peccaui tibi. Miserere mei miserere mei qm i te confidit aia mea. Miserere mei de⁹ fm magnā miscōiam tuam. imo fm maximaz misericordiam tuam. ne me repellas spes aie mee qr solum in te confidit anima mea. Nunq̄ te dimittam nisi a te miscōiam inueniat aia mea

¶ Quinta satisfactio p vano capillor ornatu satisfecit p splendorē intellectualem. vnde subdit. et capillis capitis sui tergabat. Licz ei ad literā satisfecit tūc pedib⁹ iesu xpi p obsequium capillor. Inq̄tum tamē capilli capitis sūt ornamēta ab ipso capite emanātes subtiles et longi et q̄bus mulieres caput exornant ideo nō imerito designāt exquisitas cogitationes et ptemptationes subtiles et meditatōnes superfluas que caput deuote mentis exornāt. et ab ipsa mēte p influxum gratie oriunt imo vtverius dicā a capite nostro ihesu ortum habent in capite mentis nostre. quia vt ait aplus. i. Cor. iij. Nō q̄ simus sufficientes aliq̄d cogitare a nobis tanq̄ ex nobis tc. et hos mentales capillos p vano capillor ornatu. xpo domino efficatius obtulit magdalena. hi sūt capilli qui vt dicit Numeri. vj. Enutriri a naza reo p̄cipiunt. et toto tempe satisfactionis sue nouacula. i. distractio mentis impediēs cogitatus contemplatiois nō debet descendere sup caput eius. ¶ Sexta satisfactio p infectis oris osculis et affatu satisfecit p ardorez affectualem qui in osculo denotat. vñ subdit et osculabat pedes eius. Triplex est em̄ osculū fm Bern. Primū est pedū. scōm est manū tertiū vo oris. Osculū pedū cōpetit incipientibus. sed osculū manuū p̄ficientibus. terciuz vo sola expit et rara p̄fectio. Prio aūt ad pedes plozem⁹ et p̄cidam⁹ corazq̄ dño q̄ fecit nos ea que fecimus nos. Sed scōo manū quera-

mus subleuantis et genua soluta roborantis. Vltimo cum ista multis precibus et lacrimis obtinuerim⁹: tunc demū habemus ad ipz osculū caput attollere. Pauēs et tremens dicēdo nō solū speculandū sed etiā osculandū cū adherentes deo vnus spūs efficiunt cum eo Primū em̄ dicit osculū reconciliatiōis. scōm pfectionis. terciū vo transformatōnis. h̄ tria oscula p amorē affectualem obtinuit magdalenā. ¶ Primū fuit reconciliatōis. Est enim osculū signū pacis. et pius Jesus nūc eaz recepit ad pacē que est in penitētie p̄cipio desertionis mali et p̄secutōnis ois boni. et ideo osculabat pedes ei⁹. Vñ Bern. sup Cañ. ait sermo. iij. Non tibi o quecūq̄ es aia locus ille vilis atq̄ despicabilis videat. vbi sctā peccatrix pctā deposuit et induit sctitatē. ibi etbi opissa mutauit pellē. et in nouū restituta candorē iam fiducialiter respondebat exprobrātibus sibi vbum nigra sum s fozmosa. ¶ Secūdū fuit pfectionis anim⁹ em̄ nobilis et generosus atq̄ in domino crescens mime cōtentus est ad deum cōi incedere via. sed ad opa pfectionis assurgit. vt imitet xpi concilia sancta. et ad hoc osculū magdalena recepta est: quando post aduentū spūssancti pfecte omnia pro christo sua dereliquit. ¶ Tercium fuit transformationis. Ebulliens em̄ amor minime contentus est q̄tacunq̄ pfectione operis virtuosi. nisi transformet in intima sui dilecti. pterea desiderans osculum oris cum sponsa clamat dicens. Osculetur me osculo oris sui. et ad hoc osculum magdalena exaltata erat in deserto: quando septies in die ab angelis eleuata amoris ebrietate tranformabatur in cristum. ¶ Septima satiffactio pro deliciarū supfluo cultu. satisfecit p rigorē penitentialem. qui per effusionē et abiectionez vnguenti et vnctionez pedū mystice designatur. ideo subditur. Et vnguento vngebat. h̄ vnguentū de herbis amaris confectum est. quas maria in suo ortulo adinuenit. cum recogitauerat omnes iniquitates suas. has autem herbas cum mirra et aloe ad ignem ferventis amoris vt vngeret pedes iesu miscuit magdalena. sicut Cantic. iiij. dicit. Mirra et Aloes cum omnibus primis vnguentis. vtrunq̄ autem amarissimum est. et pro reseruandis corruptibilibus aptum et duplicem amaritudinem significat. Prima est amaritudo mortis: cum incertitudine hore. Secūda est certitudo iudicij. cum intentione sententie ex quibus amarum conficitur et purgatiuum vnguentū. Nec tibi videat vile h̄ pecca

tricis vnguentū: cum domus ecclesie sctē impleta sit ex odore ei⁹. vt dicit Johis. xij. imo odor pnie spirauit vsq; ad sup celestes mansiones spirituū btōr. sicut Luc. xv. dicit. Gaudiū est in celis sup vno pctōre pniam agente. qr igit maria magdalena dilexit multuz fuit angelis gaudiū ad exultationē. sed hominibus est exemplū ad veram correptionē.

Articul⁹ scūs de septē amoribus inflāmātibus mētes q̄bus inflāmatū erat cor magdalene.

Secūdo xo in magdalena amor p̄r fuisse inflāmat⁹. et de h̄ in psona e⁹ subdit ps̄. dicens. Inflāmatū est cor meū. scz igne diuini amoris. h̄ modo inflāmatū erat cor duor discipulorum euntiū in emaus dicentiū de ihu Luc. xxiij. Nōne cor nostr ardēs erat dū loq̄ret nobis in via. Septē nēpe amor inflāmis seu amorib⁹ inflāmatis. ardebat cor sctissime magdalene. Primus⁹ or amor insupabilis. scūs amor insepabilis. tercius⁹ amor infatigabilis. q̄rtus amor iuariabilis. q̄ntus amor insatiabilis. sextus amor insotiabilis. septim⁹ amor inaccessibilis.

De amore insupabili qui oia mundana vincit. Ca. j

Primus em̄ amor q̄ inflāmatū extitit cor magdalene insupabilis dicitur. Hic aūt amor tante fortitudinis est. vt nemo sibi resistere possit oia sibi subijcit. oia suis pfectibus seruire cogit. inimicos amando supat. et sibi amicos efficit vel iniq̄s nā si non habeat emulos inimicos: omino triūphare nō pot est. hic nēpe fuit ille in magdalena insupabilis amor. qui supauit phariseū qui dicebat eam imundā. Luc. vij. Hic supauit sororē suam Marthaz. que illam dicebat ociosam. Luc. x. Hic supauit iudaz. qui dicebat illam pdigam. Job. xij. Dixerat em̄ magdalena mgrō suo Jesu xp̄o illud Job. xvij. Pone me iuxta te: et cui⁹vis manus pugnet ctra me. Hic nempe amor tante fortitudinis fuit in ea. vt superaret etiā amorez xp̄i cū Joh. xj. ad suscitationē Lazari ob amorē magdalene euz compulit lacrimari. O insupabilis amor magdalene. qui ob magnitudinē fortitudinis. tue etiam ip̄m insupabilem supasti. nec mirū. nam sicut dicit Canti. viij. Fortis est vt mors dilectio. scz magdalene. dura sicut infernus. qui nemini pcit emulatio. scz ei⁹. lampades eius. lampades ignis scz diuini amoris quo ad se. atq; flāmarū q̄ ad primū. aque multe scz aduersitates nō potuerūt. scz eius extinguere caritatem: sed magis illam accenderūt atq; sepe inflā mauerūt.

De amore insepabili qui aiaz cū deo insepabiliter vnit. Ca. ij

Secūdo inflāmauit cor illi⁹ amor insepabilis. ait em̄ ap̄ls. j. Cor. vj. q̄ adheret deo vnus est spūs cuz eo quod intelligens magdalena cuz pphēta ait. Mihi aūt adherere deo bonum est ponere in domino deo spez meā. ideo hic amor semp in ea insepabiliter pmansit. Pxio in cōuersione. scō in puersatione. tercio in locutione. q̄rto in passione. q̄nto in resurrectione. sexto in ptēplatione. septimo xo in glorificatione. Primo inq̄ in puersione. Luc. vij. sicut dictū est tota christi pedibus adherebat dū stans retro secus pedes eius r capillis capitis sui tergebat r osculabat. pedes eius et vngento vngebat. Vbi aduerrēter notandū est q̄ ista xp̄i pedibus adherebat osculis oculis capillis et vnguctis. vt innuat q̄ in xp̄m erat tota anima ei⁹ transformata. Scō xo in puersatōne qr nesciuit separi ab eo. ideo eius hospita facta fuit Tercio in locutōe. naz sicut Luce. x. attestat. Maria stabat secus pedes ei⁹ et audiebat xbū illi⁹. Quarto i passiōe sic Joh. xix. dicit. Stans iux crucez Jesu maria magdalene. scz vultū suuz balneans sanguine ihu xp̄i. amplectēs et osculans iesu christi sanctissimā crucē sanguine rubricatā. Quintō in resurrectōne dū amplexu dulcissimo tenuit pedes eius. sicut dicit Matth. vi. Sexto in ptēplatōne. quia sicut infra patebit. septiesin die tota transformabat in deū. ideo de illa dns Luc. x. ait. Maria optimā p̄tē elegit. q̄ fuit eius ptemplatio pfecta. Septimo vero nūc et semp in glificatōne et fruitōne diuina. Quia sic ibidē dns ait. pars contemplatōis diuine quaz sibi in pūti elegit nunq̄ auferet ab ea s pficiet. imo pfecta est i ea p gl̄iam sempiternam.

De amore infatigabili q̄ reddit omnia leuia. Ca. iij.

Tercio aūt inflāmauit cor ei⁹ amor infatigabilis. ip̄e em̄ amator hoiz deus ē cui ois figura confitet et dicit de⁹ me⁹ es tu. q̄m bonor meor nō eges. h̄ solū de⁹ reqrit ab hoie. qō nulli pstat esse difficile. Solus etem̄ amor sicut Aug⁹. ait nomen difficultatis ignorat. q̄ cū multa ip̄ederit amico pauca vl nulla se indicat impēdisse. hinc est q̄ Gen. xxix. illa multitudo ānor iacob. dies pauci p amoris magnitudine videbant. ver⁹ eū

amas q̄cquid patiꝫ ꝓ amato pre amoris magnitudine viꝝ ꝓpendit vel sentit. dū sic totus amori impendiꝫ. vt p̄ter dilectum nihil pene cogitare sinaꝫ. quē sicut signaculū gerit. sup̄ cor suū. et sup̄ brachiū iuxta ꝓsiliū. Can. viij. Sic magdalena tota se impenderat ad cristi dilectōnē. ō ifatigabilr. illū audiebat ifatigabiliter. in vita et in morte illum secuta est. infatigabilr vnguenta p̄parauit corpi suo iam defuncto. Ibat ad sepulchꝝ sanctū atq; rediebat. et in defessa q̄rebat quē diligebat aīa eī. in his oībus ꝓ dilecto nihil estimās se fecisse dicerat em̄ sequi q̄ dñs ait Luc. xvij. Dicite seruī inutiles sum⁹. ꝓpter hunc igr infatigabilē amorem. apl'oꝝ apl'a facta est.

De amore inuariabili q̄ omnibus visibilibus dilectū diligit. Capitulū. iiij.

Quarto q̄z inflāmauit cor illi⁹ amor inuariabilis. q̄ etem̄ cā siue q̄ pte variari poterat cor illius a diuina dilectōne. que p̄ter illos radios in circūscp̄tiuis p̄ter illos riuos incorrupte dulcedinis quos ineffabiliter deus in illius animā influebat in rebus etiam visibilibus amplectebaꝫ in ꝓtemplatōe dilectū. Integra quippe amatrix cristi maxime postq̄z abiit in desertū vbi cū q̄z etiā corpali oculo se vertebat familiarez habebat āmonitionē amoris. rebus his pro speculis vtebaꝫ. atq; oīne q̄d cernebat in sui amatoris memoria resultabat. aspiciebat cūcta que ꝓdidit et quo fine condidit cūcta opifex sūmus deus. et cū his taz admirabilis q̄z amabilis sibi vndiq; occurrebat. atq; ex arra dulcedinis quā gustabat quanta in gloria reseruauit in dotē sapienter didicit estimare Castus ꝓfecto t colūbinus oculus erat illius amor. qui in rebus humanis in nulla libidine figebaꝫ. ꝝ in trāsitoriis p̄teplabaꝫ eternuz Erat in ea oculus iste rectus oculus ver⁹ deter et pur⁹. quē nulla auertebat sinistra intētio. nulla decorsū flectebat terrena affectio. oculus ꝺo simplex et prudens quē nulla cōcutiebat incerta suspicio. nulla detinebat curiosa sollicitudo. illū incessanter intuēs quē angeli ꝓspicere ꝺcupiscūt. Amor em̄ vehemēs vt dicit Aug⁹. nō p̄t nō videre quē amat: q̄z amor oculus est. t amare videre est. oculo ꝝ vulnerauit et i p̄m amorē deū. ō ꝺr ad illam Can. iiij. Vulnerasti cor meū soror mea sponsa vulnerasti cor meū: in vno oculoꝝ ictu.

De amore insatiabili qui semper se pascens semp esurit. Ca. v

Quinto q̄z inflāmauit cor illi⁹ amor insatiabilis. habebat em̄ dilectrix dñi magdalena in p̄templatōe potissime dū morabaꝫ. in hemo corpis corruptone deiecta crebrā de dei visitatōne. leticiā. ꝝ nullā copiā dū nec plena sinebaꝫ esse nec q̄ntū desiderabat morosa. vñ q̄dā iocoso ioco ludebat xp̄s cū ea. a q̄ dum teneri putabaꝫ e brachijs euolabat: insecratus p̄hendi se patiebaꝫ. et disparēs rursum nō videbaꝫ: donec denuo lacrīs et p̄cib⁹ ꝺuocabaꝫ. Et licz eā visitatio delectaret. vicissitudo nihilomin⁹ molestabat. ꝝ q̄nto putas stupore illius aīa diuina sbtracta dulcedine ad laq̄os suoꝝ sensuum captiua reducebaꝫ. dū de p̄ria spūalium pulsa in vallē corporꝝ terrenoꝝ t aliud q̄ddā sibi ignotū seculū cecidisse videbaꝫ. merebat tūc et alta suspiria trahēs recolebat vñ venerat: vbi vitā celibē actitabat. et q̄ gratiora fuerat expta eo molesti⁹ ferebat ea esse sibi subtracta. Subtractio em̄ rei amate augmentū desideriꝫ p̄stat. t q̄ ardēti⁹ aīa optat illo molestius atq; egri⁹ caret. Hinc angelis sepe dicebat illud Can. v. Nūciate dilecto meo quia amore e⁹ langueo Job. Languesco pio amore dñi iesū meo redēptore: se ꝺo nō sento el. suo dulcore tuta q̄nto de linguisco. Lāguor iste amoris nihil aliꝺ erat. nisi tediū ipacienti desideriꝫ sui. q̄ necesse erat ei⁹ affici mentē vehement amantē absente dilecto. O p̄ns absētia. t absens p̄ntia dilecti tui aīa bñdicta: q̄ sit ꝺebaꝫ et habebaꝫ: non em̄ poterat satiari ꝺ siderio. que nō nisi desiderare ꝺcupiscebat. fames em̄ aīe desiderū est. Et hinc est q̄ vere ei⁹ aīa deū amans nō satiabaꝫ amore. q̄a deus amor est: quē qui amat amorem amat. Amare igiꝫ amorē circulū facit. vt nullus debeat esse finis vel mensura diuini amoris. O insatiabilis magdalene amor o mīa vorans q̄ ex copia inopiā generabas: dū p̄gustās ꝺi delicijs amplius in desiderijs ardebas. q̄z si tibi ꝺabātur ad plenitudinē: nunq̄z tū ad satietatem. sicut Eccl. xxiiij. dominus ait. Qui edūt me adhuc esurient. O bone deus quez amare edere est. quomodo amātes te sic reficis vt magis esuriāt nisi quia tu simul es cibus et esuries. ideo qui te non gustauerit. te p̄rsus esurire nescit. ad hoc em̄ cibas. vt esurire facias. Esurientes autē beata virgo impleuit bonis. impleuit dicit: nō saciauit. amoris etem̄ bona eo minus satiant. quo amplius replent.

De amore insatiabili q̄ gusta

De amore sctissime magda-

to spū dei in oībus alīs creaturis delectari renuit. Ca. vj.

Extro inflāmauit coz illi⁹ amoz insatiabilis. Frustra eñ ni falloz eius famescentis aie et languētis atq; dolentis q̄cūq; conatus fuisz mitigare dolorē. aut tpare merozē. seu robozare lāguozē: cū oportēt diuinit⁹ curari debere illi⁹ vuln⁹ amoris. nllo ꝓinde hūano solatio mitigaf secreti doloris sacra amaritudo. cū sublato interi⁹ dulcoris gustu. neq; ant in exterioꝛib⁹ ꝓsolari. imo iuxta sniaz bti Job. xvj Oēs ꝓsolatōes reputat onerosas. sentiebat ꝫ postea spūs magdalene q̄ cū ꝓpha ait Pre terea rēnuit ꝓsolari aia mea memoz fui dei ⁊ delectata sū. ꝓpterea gio nō posso nedere' creatura al creatoze trida tuta mēte checielo e terra nō me da dolz ma ꝓ xpo amoze tuto me fetente luce di sole. Si me pare obscura rēdendo quella luce resplēdēte cherubin son mente padegiare. seraphin p amare. qñ nego le signoze ⁊c. Felix amaritudo q̄ nō de creatura ꝫ de creatoze ꝓcipiebaf. q̄ nulla pēnis vite lugebat icōmoda dignū plane erat vt deū toti⁹ ꝓsolatōis ꝓsolatozē hzēt. q̄ oim creaturaꝝ q̄z talibet affluētia ꝓsolari penit⁹ rennuebat. nō erat igif citra deū vñ solatiū cape posset. q̄ p ter eū didicerat nil amare. sol⁹ erat ꝓsolatoz q̄ erat inhabitatoz caritas ipa de⁹. q̄ ⁊ si iusti nunq; desit ad meritū: plm tū ad solatiū abē. abesse aūt ōi ad mai⁹ē meritū: adesse xo ad copiosius est solatiū. In ꝓmo de⁹ in aia delectaf. In scdo xo aia delectaf in deo. Primū est vtili⁹. scm est iocūdi⁹. habebat' aūt ista ꝫ latebat' dū minime sensū cordis ei⁹ tangebat illa suauitas habita ꝫ abdita: mozā aūt faciēte desideraverat sponso iā nō cuz illis fatuis vginib⁹ dormitabat vel dormiebat. ꝫ crebris succensa suspirijs et gemitib⁹ excitata. dolorē suū vltra dissimulare nō poterat. nec ignē abscondere q̄ in coz ei⁹ ardebat nec q̄dē rōnem ꝓsilez valebat qz modū et ordinē ignozabat. iam oino et solūmodo satagebat aio quō rediret ꝑterita de dilecto dulcedo. cui⁹ q̄tamlibet festinationē tarditatē putabat.

De amoze inaccessibili ad quē nisi aia tracta sit ad eius secreta celestia nō cōsurgit. Ca. vij.

Septio aūt inflāmat⁹ amoz inaccessibilis nūcupaf. tanto nēpe ardoze p⁹cedentē languozē ⁊ insatiabilē caritatē seipaz ei⁹ aia pstringebat: vt nō iā accessorijs gradib⁹ vel passib⁹ vteref. ꝫ iopinati raptib⁹ septies i die angeloꝝ auxilio volās ꝑ vadēs i illa sblimia secreta celestia ad amozē iaccessibilē capiebaf. vñ ⁊ Paul⁹ nō ascēdisse in terciū celū vbi ē iaccessibilis amoz. ꝫ raptꝰ fuisse. ij. Coꝝ. xij. phibef. vere igif dilexit mīt̄ū. Sic nēpe illa ardēs aia ad spōsū afficiebat vt q̄ deificaref i eo. dū anim⁹ ei⁹ dino iebriat⁹ atq; resolut⁹ amoze oīz obliuiscēs tot⁹ pgebat in deū. gustās id qd̄ scribit' Apoc. xij. Nemo scit nisi q̄ accipit ꝗtiēs illā felicitatē pcipiebat istā miseriā nesciebat. qz vtiq; sic talia stare ꝑ pūt. Adhūc tū grad⁹ amozis ⁊ si ei septies i die pueníre daref. diu tū stare in eo phibebaf. donec coꝛruptibilibus exuta miserijs. q̄ mozē libe euasit i libtatē glie filioꝝ dei. sterat⁹ nihilomin⁹ tract⁹ ille sepi⁹: et si suauē q̄dem i ea violētiā indicaret magī tū mozalē ipotē tiā denotabat. q̄ mole ḡuata aia sua suovolatu i die septies deridebat. iuxt̄ q̄ ōz Prouer. xxiij. Septies i die cadit iust⁹ scz ab illo scissimo raptu atq; altissimo: et resurgebat. qz ffurgebat qñ itez atq; itez atq; itez retrahebaf ab illo q̄ exaltat⁹ a tra oia trahit ad seipm.

Articul⁹ terci⁹ de septēplici cibo celi q̄ septies in die in deserto pascebaf sctissima magdal'.

Terci⁹ atq; pncipal' amoz sctissime magdal'. oz trāsformat⁹. iō ꝓpha i ei⁹ ꝓsona subdit. et ego ad nihilu⁹ redacta sū. scz ppt ꝓsūmatā trāsformatōez. Septē eñ sūt gd⁹ diuini amoris. ꝗs in deū aia trāsformaf. hi siq̄dē dici pōt septēplicibi q̄b⁹ septies i die magdal' a tris eleuata misterio angloꝝ. absq; alio coꝛpali cibo pascebaf oīnit⁹ i deserto. Prim⁹ cib⁹ oz suauitas scōs auiditas. terci⁹ ē saturitas. q̄rt⁹ ebrietas q̄nt⁹ securitas. sext⁹ trāq̄llitas. septi⁹ nihileitas.

De inexplicabili suauitate dei quā sentiebat magdal'. in contēplatione leuata Ca. j.

Prim⁹ aūt ei⁹ cib⁹ erat suauitas. cū eñ a terris coꝛp⁹ ⁊ i celū spūs diuinit⁹ leuaref. ille celesti spōsus spōse sue caritati amplexib⁹ iūgebaf et ad e⁹ osculū flectebaf. atq; ad tactū e⁹ sbito celesti q̄dā dulcedie ꝑfūdebaf al⁹ magd. quā q̄dē expiri poterat explicare xo mīme potuisz. Ille igif diuinoꝝ labioꝝ fau⁹ distillās labijs ei⁹ fix⁹ foztit⁹ imꝑfus: stillabat dulcedinem et emanabat suauitatem. influens ꝓtius et replens interioza sponse. postmodū crescens incipie-

bat vsq; ad os effluere tandē vo habūdādo exuberans. necesse erat p labia emanare intā tū: vt a spōso suo statim audire mereret illud Cantic. iiij. Fauus distillās labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua. Nā vt ōr Matb. xij Ex habundantia cordis os loquit.

Quāta īsatiabili auiditate Maria satagebat gustare dilectū suum. Ca. ij.

Secūdus vo cibus ei⁹ erat auiditas qō em̄ gustata suauitas auiditatez exacuat et accendit q̄s ignorat: q̄ntis aīmū acrius ad e⁹ appetitū accendit. tanta em̄ gustata dulcedine dilecti sui auiditas mē tē suā repleuerat. vt licet in vita pñti illo pfecte frui nō posset atq; nō posse noscet. tñ īsatiabiliter sp esuriebat euz ad impossibile per amorē extaticū se extenderet et exclamās illō Job. vij. Suspendiū elegit aia mea. et mortē ossa mea. Et illud Ps̄. quēadmodū desidēat ceruⁱ ad fontē aquaz ꝛc. Et h̄ mō verificatur Augustini sentētia dicētis. Amor dei nō capit de impossibilitate solatiū. oīe em̄ desideriū tūc rōne assolet mitigari cū desideratum impossibile sit hri amoris tñ violentia ex habundantia experimentati dulcoris in magdalena nulla impossibilitate poterat refrenari. Intellexerat em̄ sīle quoddā dīz quodāmodo p̄cepisse Deutero. vj. Diliges dīm deuz tuū ex toto corde tuo ꝛc. Nō tñ in hac mortali vita vel potiⁱ⁹ vitali morte. sicut a nemie cōstat posse impleri: ita ab omi hoie debet optari. vñ et in iusti descriptōe dictū est. In mandatis eius volet nimis. Quid est aūt velle nimis: nisi velle ampliⁱ⁹ q̄ posse: q̄ sensu dictum puto illud Cañ. j. Adolescentule dilexerūt te nimis. qz igit infinitⁱ⁹ et imensus est deus in quē amor marie tēdebat. ideo nullā volebat esse mensurā vel finē amoris. Amabat igitur maria amans: et si non minus posse suo. minus nihilominⁱ⁹ velle suo: nec de hac impossibilitate solaciū capiebat. sed desideriū potius suscipiebat incrementuz: ideo ad dīm dicit. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempore.

Qz tanta saturitate dei amor repleuerat magdalenā. q; omīa trānsitoria abhorrebat. Ca. iij.

Tercius ei⁹ cibus erat saturitas p culdubio em̄ pstat q; q̄ auidiⁱ⁹ manducā⁹, eo citiⁱ⁹ ad desidatā saturitatem venīmus. in hūc aūt modū in gl̄osa maria et suauitatē auiditas: ꝛ auiditatem saturitas sequebat. Scimus em̄ q; q̄cunq; post saturitatē ad comedendū puenīt. quelibet apposita vel oblata fastidiūt fercula. Nō igitur hmōi saturitatē quā in maria fuisse dicimus quid inq; aliō fuisse pensamⁱ⁹ qō q; quoddā quarūlibet cordiū deliciaz fastidiū. et ex intimo affectu oīm exterioz qō daz verū et spontaneū despectū. Aliud est em̄ blandienti temptatōni resistere et violenter repellēdo nolle acquiescere: atq; aliud est spontaneo quodā intimi affectus intuitu fastidire ꝛ q̄slibet interim carnis blandicias sibi sape nō posse. sed potiⁱ⁹ oia talia abhorrē. Ad hanc igr̄ verā saturitatis plenitudinez puenerat magdalena: qz post illius suauitatis habundantiā quam interius senserat: omi que exteriⁱ⁹ potuissent apponi quoddā necessariū potius q; voluntariū fastidiū incurrisset. Propterea abiectis oībus mundi delicijs et quibuscunq; sensibilibus oblectamentis. in spelunca in vasta illa solitudine soli deo vacabat p. xxx. annos. diuinis delicijs īsatiabiliter saturata. hanc autem vere satietatis suauitatē sentire non possunt. qui exterioribns delitijs affluunt. Haz hmōi suauitas vt dicit Job. xxviij. Non iuenit in terra suauiter viuentiū. nec sapere possunt inter tot oblectamēta delitiaz: et taz varia condimenta ciborum. Sed sicut ps̄. ait. Edent paupes et saturabunt. Paupes inq; et non diuites. qz diuites dimisit inanes. diuites tamē affectu potius q; effectu.

De stupenda ebrietate. quam ex diuino amore incurrerat magdalena. Ca. iiij.

Quartus aūt cibⁱ⁹ erat ebrietas. q̄ q̄ dē ex saturitate seq; solet. Ebrietas em̄ vera in h̄ pfistit q; q̄s tāto amore ferueat in ipm deū. vt nō solū fastidiat creature solatiū. s̄ etiā delectet ꝛ q̄rat iuenire tormentū p solatio reputās oēz penā ob pbriū ꝛ flagellum vt pfigēt ꝛ sīlitudini ꝛ morti e⁹ quē diligit aia sua. Scimⁱ⁹ āt oēs qm̄ q; plene ebriī sūt irrisiōes sepe suas. nec q̄dē adūtūt. atq; p tcula q̄ eis circūstāt nec decliare n̄ c attēdē volūt. se denudāt sine pudore. et sustinēt plagas sn̄ dolore. Cū ei psidēm⁹ hāc btissimā magd̄. i tāta solitudie feraz; socīā. oīb⁹ icognitā vestib⁹ būanis exutā. lz pprijs capillis optā ossib⁹ cuti berētibus: nō h̄re cibū hūanū thalamuz h̄re celū. lectū habere himnū: obliuione quadā dereliquisse totū pñs seculū. Quid ppt̄ h̄

De amore sctissime magda-

dicem⁹ nisi eā q̄dā spūalē ac stupendam ebri etatē mētis eā pfectissime incurisse

Cū q̄sta securitate maria in tali solitudine tanto tpe solitaria p manebat. Capi. v.

Quintus xo eius cib⁹ erat securitas. q̄ ex ebrietate sequi solet. Ebrius in oi⁹ piculo stat securus. Ex hō em̄ q̄ ata sentit se tantū deū amare q̄ libenter ppter ip̄m sustinet oīe obprobriū: oīe flagellū et oīe damnū iam foras mittit timor t tantā spē fidem et caritatē concipit. de adiutorio deivt nullo mō estimet se posse separari ab eo: ecce in hac securitate in tā horrendo loco in tanti piculis pstituta erat magdalena: t intantū illustrata erat sctissima ista magdalena fidei splēdole tantū roborata spei vigore: tantūq̄ inflāmata diuino amore. vt cū ppheta dicere posset. Dūs illuiatio mea. ecce fides et salus mea. ecce spes quē timebo. Dūs pte ctor vite mee a q̄ trepidabo? ecce ardētissim⁹ amor: cū q̄ nō poterat trepidare. Ideo cum apl'o ad Ro. viij. dicere potuit spūs ei⁹. Certus sum em̄ quia neq̄ mors neq̄ vita neq̄ angeli neq̄ p̄ncipatus neq̄ ptātes neq̄ virtutes neq̄ instantia neq̄ futura neq̄ fortitudo neq̄ altitudo neq̄ pfundū neq̄ creatura alia poterit me separe a charitate dei q̄ est in xp̄o ih̄u dño nr̄o. seruo nō fo. nō lapo partire nō se diuide cossa tantovnita pena ne morte la non po salire a quela altema dorresta et apita maria cū sera salita a possedere tal bene ieſu da cui taueme possedi cū dulcore.

De celesti trāquillitate t pace qua fruebat magdal'. trāsformata in deū corpe. Ca. vj.

Sextus ei⁹ cibus erat trāquillitas q̄ ex securitate necessario sequebat. Hec aūt trāquillitas est illa pax q̄ mentē ad interioza rapit. pax q̄ exteriorū oīz memoriā intercipit. q̄ ingenij acumē exupat. q̄ rōis lumē reuerberat. q̄ cordis desideriū implet. q̄ oēm intellectū absorbet. quā null⁹ cupiditatis stimul⁹ inq̄etat. quā nullus timoris acule⁹ exagitat. Hac igit̄ pasceba tur pace sctissima magdalena. iō cū ppha ait dicēs. In pace in idip̄m dormiā t requiescaz Cōsidera queso q̄d dicat. cū dicit dormiā: cogita q̄d faciat somn⁹ exterior circa hoiez exteriorē: Est em̄ somn⁹ corpore⁹ sup̄ corporeum sensuz. Aufert em̄ officiū oculoz officiū narium. officiū auriū. officiū ceteroz q̄ sensuum atq̄ mēbroz. sicut igit̄ p sompnū exteriorem oēs sensus corpales sopiūt. Sic p hunc de q̄ loq̄mur interiorē magdalene somnū exupabant oēs ei⁹ aie sensus. sit absorbebat em̄ cogitationē imaginationē memoriā et intelligētiā. et hec ē pax q̄ sicut apl's ad Phil. iiij. attestat dicēs. exupat oēm sensuz. Hūc etem̄ sōnū maria intra veri sponsi amplexus q̄tidie capiebat. h̄ q̄tidie sopozabat q̄tidie igit̄ quiescebat cū sponso. vñ Can. ij. dicit. Leua eius sub capite meo t dextera illi⁹ amplexabit me.

De pfecta nichileitate ad quā puenit maria p cōsūmatā trāsfor mationē. Cap. vij.

Septim⁹ eius cibus erat nihileitas q̄ ex pfecta habet nasci tranquillitate. quēadmodū aque stilla multo cōfusa vino deficere a se tota videt. sū alteri⁹ sapozē induit. vigozē parit t colozē. sic illi pij et crebri marie affect⁹. imo pfect⁹ transformati in deū de se in se nihil sentiebāt. nisi q̄ in cristo ih̄u sicut p̄dixerat dūs Matth. vj vbi est thesaurus tu⁹ tē. Et iterū p̄s ait. Abyssus abyssū inuocat. abyssus em̄ diuine immēsitatis p trāsformationē: abyssum inuocat hūanc nihileitatis. ē em̄ natura ardētis amoris. et ad h̄ nitit̄ inhiat t gestit: vt nō soluz sit in intimis amati. sed etiam ip̄m quodāmodo sit amatū. atq̄ in h̄ tantū excedit q̄ incōparabiliter prediligit̄ dilectus deus. q̄ mens ipsuz amans diligat semetip̄m: immo suip̄i⁹ obliuiscit̄ et sibūp̄i annihilat̄ p amore dilecti. h̄ tamen in mortali vita hac nō plene compleri potest. sed tantum in glozia sempiterna. Ad hanc nihileitatē ascenderat Job q̄. xxx. c. de se ait. Redactus sū in nihilū abstulit q̄si ventus scz sp̄us tranformantis et annichilantis desideriū meū. Ad hūc statum ascenderat p pheta cum ait. Defecit in salutare tuum anima mea. Ecce vltimus cibus sanctissime peccatricis. ecce omnis pfectionis sue vltim⁹ status: ecce omnis sue perfecte consumationis perfectissimus finis vt merito dicat. et ego ad nihilum redacta sum deo cum ipso deo per participationem. tranformationem et annihilationem iam factam. poterat ideo bene dicere cuz ppha. Defecit coz meū et caro mea. deus cordis mei et pars mea deus in eternum. Vere igit̄ dilexit multū. O igit̄ femina ab oībus benedicta. quis te digne laudare queat? quis exprimere posset laudes tuas. quis enarzare valeret magnalia tua? tu speculum peccatorum. tu gaudium angelorum. tu pnie

forma: tu castitatis exemplū. tu mulieruz penitentiū fortitudo. tu discipula veritatis. tu sapientie stola. tu apl'oz apostola tu solitaria rum securitas: tu contemplantiuz titulus. tu diuini amoris fornax. tu leticia deuotoz̄. tu diuinoz sensuū apotheca: tu arrariū carissima tū diuinoz. tu templū dei. tu habitaculū spūs scī. et vere q̄cq̄d pōt lingua enarrari minus est a laude tua et gl'ia tua cū qua nunc regnas magistro ꝛ spōso tuo dño nr̄o iesu xp̄o cū quo regnare nobis p̄stent auxiliū merita et intercessio tua. vt tecum vno corde et ore i eternū laudem⁹ et fruamur ip̄m gl'oso deus qui in trinitate p̄fecta viuit et r̄gnat in euo.

Hymn⁹ de scissima magdal'. in p̄mis viis.

Pange lingua magdalene lacrias ꝛ gaudium. sonēt voces laude plene de p̄ceptu cordiū. vt concordet philomene turturl' suspiriū. Jesuz querēs p̄uiuaz turbas nō erubuit. pedes vnxit lacrimaz fluuio q̄ abluit. crine tersit ꝛ cultu paz lauacrū p̄meruit. Suū lauit mūdatorez riuo fons imaduit piū fudit fons liq̄rē et ip sū flozuit. celū terre dedit rozē. terra celū p̄plu it. In p̄dulci mixtione narduz ferēs pisticuz in vngēti fusione tipū gessit mysticū.. vt sane tur vnctōne sanat egra medicū. Die xp̄s hāc respexit spāli grā. qz mlr̄ū hūc dilexit dimittū tur crimina. xp̄i qū resurrexit facta est p̄nuncia. Gl'ia ꝛ honoz deo q̄ paschalis hostia. agn⁹ morte. pugna leo. victor die tercia resurrexit tū tropheo mortis ferens spolia.

Ad nocturnū hymn⁹

Extenauit oztulanū ꝛ b̄ sane credidit. seminauit ei granū q̄ō in mente cecidit. linguā mouit et nō manū lingua ibm indidit. Nō agnouit figurali latentē imagine mētis agrū spiritali excolentē semie. sed cū eā speciali designauit noie.. Hec a ihu ih̄z querit sublatū p̄querit. ibm int⁹ mēte gerit ie sus corde q̄rit. mentē colit mentē serit ihesus nec p̄cipit. Jesu bone ihu pie q̄d're mōstrans latitas. q̄d occultas te marie mentē cui⁹ hūtas intus veritas plena nescit x̄bi veritas. O q̄z mire ihu ludis a q̄b⁹ diligeris. qū ludis non illudis nō fallis nec fallerl'. sic includis q̄ exclu dis nor⁹ nō agnoscens. O maria noli flere iā nō q̄ras aliū: oztulan⁹ hic ē vere ꝛ colon⁹ mentiū. intra mentl' oztū q̄re mētis opariū. Unō planctus et lamētū in mētē cur nō erigl'. cū re uoluis monumētū tecū ē quē diligl'. ibm q̄res ꝛ inuētū habes nec itelligis. Unō gemis vñ plozas vex̄ habes gaudium. latz certe q̄ō ignozas dolozis solatiū. intus habes q̄r̄ as dolozis remediū. Jaz nō miroz si nescisti mgrīm dū seminat. semē q̄ō ē x̄bū xp̄i te magis illuiat. ꝛ raboni rñdisti mariaz dū noiat. Pedes xp̄i q̄ lauisti fonte lota gr̄e. quā ab ipso recepisti funde rozē venie. resurgētē quez vidisti fac p̄sortē glie. Gl'ia ꝛ honoz deo cui⁹ p̄ stet grā. inuitati phariseo marie suspiria. cenā vite q̄ dat reo grē post prandia.

Ad laudes.

Gaude pia magdalena spes salutis vite vena lapsoz fiducia. Gaude dulcis aduocata resurgēdi forma data miseris p⁹ vicia. Gaude felix deo grata cui dimissa sunt pcta spāli grā. Gaude lotrix pedū xp̄i a q̄ tanta meruisti amoris insignia. Gaude p̄ma digna fruivisu redēptoris tui surgētis in gl'ia. Gaude q̄ septēnis horis es ab antro vecta foris sūmi regis filia. Gaude q̄ nūc sublimaris. et cuz xp̄o gl'iaris in celesti curia. fac nos tecū penitere. vt post mortē lucis vere sorciamur gaudia. Amen.

Feria sexta post dnicā de passione descriptio silitudis vanitatis mūdane que in vanis mulieribus regnat. Sermo. xlvij.

Vos nescitis q̄cq̄z nec cogitatis. Jo. xj. ca. ti euāgel'. hodier. Pericl'osissima res est ignorātia necessarie veritatis. Mā sic dic̄ ysiō. de sūmo bo. Ignorās q̄ tidie peccat. ꝛ ingrat ex q̄b⁹ x̄bis inuit q̄ multi peccātes lz se peccare nesciāt: nō tñ in p̄spectū dñi excusant. qz negligūt discē q̄ō tenēt scire q̄ō ē hr̄e ignorātiā crassā ꝛ supinam. Unū sm Bern̄. Frustra sibi ō ignorātia blādiūt. q̄ vt liberi⁹ peccēt ignorāt. hmōi q̄dē sūt p̄cepz mlieres vane. nihil em̄ tñ p̄uat mlieres diuina dilectōe. q̄z tū dilectio vanitatis. Talib⁹ igit̄ merito dici possz. vos nescitis q̄cq̄z nec cogitatis. s. q̄nta sit offensio ꝛ malicia vanitatū. q. d. si mūdi vanitatē cogīsceretis. forte nō tñ ita libē peccaretis. Ad effugādā hāc ignorātiā pniciosam quid sit mundi vanitas que plūmq̄z decipit mlieres p̄siderādū ē. pinde p̄pba i pō⁹ cxliij. de vanis mlierib⁹ ait. hō vanitati silis fact⁹ē q̄ō x̄bū p̄t eē aliō thēa i p̄ñti fmo. Ait em̄ hō .i. mlier vanitati silis facta ē. quō aūt mūdi vanitas cui mulieres vane assimilantur deformiter sit formata mystice demonstrat. Apocal'. ix. vbi dicitur de fumo putei abyssi exierunt locuste in terram. et data est illis po-

testas sicut habent potestatē scorpiones terre. Et p̄ceptū est ne lederēt fenum terre neq; omne viride neq; omnē arborem. nisi tantū homines qui nō habēt signuz dei in frontib⁹ suis. et p̄ceptum est illis ne occiderēt: sed cruciarēt eos mensibus quinq; et cruciatus earū quasi cruciatus scorpij cuz percutit hominē. et in diebus illis querent homines mortem et nō inuenient eam. et desiderabūt homines mori et fugiet mors ab eis. et similitudines locustaz siles equis paris in p̄liuz. et supapita eaz corone tanq; similes auro. et facies earum sicut facies hominum. et habebāt capillos sicut capillos mulierū. z dentes earum sicut dentes leonum et habebant lorizcas sicut lorizcas ferreas. vox aūt alarum earum sicut vox curruū et equoz multorū currētiū in beilū. et hēbāt caudas scorpionū: siē caudas scorpionū et aculei in caudis earum et potestas earum nocere hominibus mensibus quinq;. et habebant sup se angelū abyssi cui nomē hebraice Abbadon: grece autem apoleon: et latine nomen habēs exterminās ve vnū abijt: et ecce alia duo ve veniunt post hec. In quibus sctissimis verbis ostenditur per tria mysteria malignitas vanitatis mundane. p primū ostendit eius origo naturalis p secundū eius ymago figuralis p terciuz et⁹ conclusio seu terminus criminalis.

Articul⁹ primus de naturali similitudine locustarū que signant vanas mulieres

In primo mysterio ostenditur vanitatum origo naturalis. Naturalis ẋo origo omniū mundialium vanitatum. est superba, psperitas mūdi. Hāing rati homines abutentes vana, psperitate mundi. impie in superbiam erigunt et extollunt. et hoc est qđ Joh. ait. De fumo putei abyssi exierūt locuste in terram. Quid em̄ est fumis putei abyssi nisi elatio et superbia q̄ō puteo abyssi ideo exire dicuntur: qz ex incendio demonū temptantiū p prospera mundi originē habent. de fumo igit putei abyssi in terram locuste egrediunt. quia femine vane que locuste hic nominate sunt de supba mūdi, psperitate et habundantia in mundo multiplicantur. ideo quidam ait. luxuriant animi rebus plerunq; secūdis: et Ozee. xiij. dominus ait. adimpleti sunt et saturati eleuauerunt coz suum et obliti sunt mei. Sed vt clarius mysteriū capiatur. naturales conditiones locustarum considerentur.

Naturalis similitudo mundane vanitatis z qy mulieres vane p locustas designant. Ca. j.

Naturaliter enim locuste primo in estate apparēt. scōo flante austro generant. tercio tunc cantant z saliunt. quarto habent alas. quinto maior pars est in ventre. sexto insaturabiles sunt. septimo omne viride consumunt. octauo in hyeme silent. nono flante aquilone cōmuniter omnes moriūtur. Sic vanitas mulierum et mulieres vane. Primo in estate temporalis pacis apparent. Secūdo inflante austro p̄speritatis et habundantie diuitiarum vanitates mulierū multiplicant. tercio in psperitatis successum fiunt choree cantus lasciui et iocosi. quarto tunc dilatant ale mamillarum et aliarū pompaz. quinto maior pars est in ventre: quia sunt cōmuniter carnales z sensuales ip̄arūq; deus venter est. fm ap̄m ad Phil. iij. Sexto insaturabiles sunt in vanitatibus suis. Septimo omne viride consumunt qz omnē viriditatē gratiarum et virtutū de mentibus hominū exterminant vbi habundant. Octauo in aduersitatum hyeme. scz guerraz pestilentiaz. z aliaz tribulatōnū vanitates silēt. Nono flāte aq̄lone. i. spe vltimi finis et mortis: velint nolint rales feie vanitatū moriunt. ſ oia h̄ cā brevitatis leuit trāseamus: qz de istis infra magis dicem⁹.

Articul⁹ secūs de imagine vanitatis mūdane in locustis figuraliter demonstrata.

In scōo mysterio oñdit vanitatuz atq; vana mulieꝝ imago figuralis in q̄ figura ostēdunt sedecim malignitates vanitatū et sequētiū eas q̄ in q̄tuor quaternarijs subiungatur.

De quatuor primis malignitatibus vanitatis. Ca. j

Primo vide quatuor vanitatis malignitates. Prima dicit improuidentia. secūda debilitas. tercia tumiditas. quarta fragilitas. Prima igit ē improuidentia. In hoc em̄ h̄ vanitas ceteris deterior est vicijs. qz nocumentū suū in fine prependit cum ad improuisa mala pducant. est enim sicut promissor malus qui tunc potissime fallit. cum quis in eo melius confidit. vnde Johannes subdit. et data est illis p̄tās sicut habent potestatez scorpiones terre. Scor-

pio siquidem lingua lingit et brachijs stringit. ꝑ demũ cũ cuda pungit. Sic vanitas mũdi blandit delicijs stringit habitibus ⁊ cõsuetudinibus malis demũq; cauda cõclusionis extreme supplicio eterne damnationis infelicem animam pũgit. et hec est ptãs quam habent scorpiones terre. id est vane mulieres vite pñtis. Scõa est debilitas. Tanta nempe est debilitas vanitatis. vt duobus remedijs facile posset vinci. Primuz est delectatio in diuinis. secũdũ est ꝓsideratio finis. ¶ Primũ remediũ est delectatio in diuinis. q̃ mẽs que naturaliter sine delectatione esse nõ potest: facile trahit a terrenis. quia sicut dicit Eccles. v. Deus occupauit cor illi⁹ in delicijs scz spiritualibus. Scõm remediũ est consideratio finis. Unde Hieron⁹. aut. Facile contemnit omnia: qui semp cogitat se moriturũ. hec duo remedia vane mentes non habent. ꝑ iusti ⁊ incipientes atq; ꝓficientes seu pfecti. et ideo illis vanitas nocere non potest. Et de hꝭ subdit. et preceptum est illis ne lederẽt fenuz terre neq; omne viride neq; omnẽ arborem Quia vanitas nocere nõ potest incipientib⁹ id est his qui p penitentiã mercent a flore carnalis vite. qui tempe antichristi erunt pabulum vehemoth: sicut dicit Job. xl. Fenuz quasi bos comedet. Et Matth. xxiiij. ve pregnantibus et nutrientibus in illis diebus qz vel qui solo bono ꝓposito et desiderio fuerit pregnãs. aut adhuc lactauerit pregnans bonum opus: in tribulatõibus illis deficiet. neq; nocere potest vanitas proficientibus. qui virescunt p teneram adhuc quasi herbe iusticiam. de quibus Prouerb. xxvij. Aperta sunt prata et aparuerũt herbe virẽtes. Neq; nocere potest pfectis. q̃ florẽt sibi q̃si p arbores p puritatẽ frondẽt. prio p explaritatez. ⁊ fructificãt deo p mltiplicẽ ꝛrutẽ. de qb⁹ trib⁹ Eccl. xxiiij. in psona mlieris iuste nõ vane dicũ ẽ. Flores mei fructus honoris ⁊ honestatis. ꝑ tm̃ ledere pñt hoiem: q̃ nõ hñt signũ dei i frõtib⁹ suis. hi sũt collocãdi ad sinistraz dei. qz signũ pseruãtis grẽ in mẽtibus suis vanis nõ hñt. sicut in psona iustoꝝ. ij. Cor. i. aplus ait Signauit nos de⁹. ⁊ dedit spũs pign⁹ in cordibus nris. Signũ aũt reprobatõnis ẽ vanitas: siẽ saluatõis honestas. vñ Greg⁹. Euidẽtissimũ signuz reprobor̃ supbia est: sicut humilitas elector̃. ¶ Tercia ẽ timiditas. sũt nẽpe plereq; mulieres. vane que licet velint immo desiderent concupisci atq; sunt mẽte corrupte. tamen operibus carnis amatoribus suis nequaq; consentire intendunt. ꝓpter timorem vite et fame. quia tamen cupiunt ad se trahere viros illosq; ad sui cõcupiscentiaz inflãmare. gestus et modos tenẽt p quos illi carnalis amoris stimulis crucient. Et de hꝭ Jobes subdit. et ꝑceptum est illis p frenationẽ ne occiderent eos. s. eis in carnis ope cõsentiendo. Licet eñ cor p ꝓsensũ ꝓcupiscẽtie gr̃e moriat dicẽte dño. Matth. v. Qui viderit mulierẽ ad ꝓcupiscendã eam hꝭ iaz mechatus est eã in corde suo. ⁊ mlti homines⁹ pleni⁹ occidit opus luxurie consũmatum fm eñ Alexãdrum de halis. Solus peccati mortalis consensus priuat animam gratijs gratificante: sed vel õ ꝓsensũ additũ opus priuat gracijs gratisdatis. Et hoc insinuat Jobes dicens. Ne occiderent eos. scz p opus plenarie occidendo ⁊ gr̃a gratificante ⁊ gratia gratisdata priuando. quasi diceret. refrenat illas deus misericordia sua ꝓverecũdiã mũdi. et p timorẽ pene. qz si hec duo a mlieribus amouerent̃ nouit dñs quõ facta irent. atq; ꝓmissiue adiũgit ꝑ cruciarẽt mensib⁹ q̃nq;. Mensis eñ dicitur a mene qđ est defect⁹. q̃nq; eteñ mẽses sũt q̃nq; corpis sensus. q̃ sẽp in defectu vtiq; currũt. tũc eñ tales vane mulieres hoies q̃nq; mensibus cruciãt: cũ illis in q̃nq; sensibus ꝓdescendũt. in choreis p tactũ. in cantilenis p auditus. in procationibus p visũ. in musto ⁊ odoriferis p olfactũ. de ceteris transeamus. ¶ Quarta est fragilitas. licet eñ vt dictũ est mulier timiditate plena sit et fragilis ex natura. ideo subditur et cruciatus earum vt cruciatus scorpij cum percutit hominẽ. Cuz nẽpe homo fuerit ꝓcussus a scorpiõe: non subito mortẽ incurrit. sed diutius languore sensim approprinquat ad mortem. Sic cum homo de vana ⁊ lasciua muliere ardenti cupidine vulnerat: licet vt dictum est p consensum concupiscentie moriatur. nõ tamen moritur ad opa grãꝝ gratisdatarꝝ. nisi consensus per opa ꝑtã dicto modo pficiat. paulatim itaq; cupidinis languore excrescente. et dyabolo cor hominis inflãmante. atq; lasciue femine fragilitate finaliter permittẽte cruciatus et languor terminat in carnalis opis mortem. ⁊ hꝭ indicat Johãnes dicẽs. Et cruciatus eaꝝ vt cruciatus scorpij cum percutit hominem. Ipse vtiq; sunt scorpiones. homines p luxurie cõcupiscentiam cruciantes. sed demũ quando eꝝ se et alios p carnalia opera valde pimẽtes

¶ De quatuor secũdis malignitatib⁹ vanitatis mũdane. Ca. ij.

De vanis mulieribus

Secūdo subdunt alie quatuor malignitates. Prima ōr insaciabilitas. scōa turbulētia. tercia malicia. qrta falsitas. Prima est insatiabilis. Licet em̄ natura homis bona. nequaq̄ pcti malicia. t turpitudine delectet. tm̄ carnal' gaudij suauitate. t respsa. ad illā īsatiabiliter inflāmat. Cū em̄ mulier carnalis et vana sēl' mecho psenserit in opus mortale carnis: sīl' t virus mortiferū porrigit. t illi insatietatē pabuli submīstrat. Sīc tali mecho Micheas p̄nūciat. vj. c. dicēs. Tu comedes. t nō saturabis. t de h̄ subdit a Jobe. Et in dieb' illis querēt hoies mortē. t nō īuenīēt eā. Et desiderabūt hoies mori. t fugiet mors ab illis. Suauitate nāq̄ carnalis opis allecti miseri pctōres: psūmatē mortē aie pcupiscūt. h̄ tm̄ ab eis quodā modo fugit. tū in tali pctō sacietatē ¦ null' nisi p sctimoniā castitatis. t fugiēdo īuenit. Jōo ad hui' pcti fugā hortabat apl's. j. Thor. dicēs. Fugite fornicationē. Scōa est turbulentia seu iracūdia. Nā quidē lasciue mentis est vt q̄to pmptior est ad carnalē delectationez tanto ampli' dispōsita sit ad furorē. t turbationē. post lasciuos. t insatiabiles amores indignatio atz turbatio inf carnales oriri solet in hui' mysteriū. Eccli. xxxj. ōr. Vinū multū potatū irritationē. t irā. t ruinas mltas facit. Et lz de vino sit ad lfaz. verūtamē de inebrianti luxurie vino spūal'r dictū est. Pe q̄ vino. t ira Apoc. xiiij. ōr. Babylon ciuitas illa magna. i. mulier carnalis atq̄ supba. q̄ vino fornicatōis sue potauit oēs gentes. Tercia ē malicia. Triplex siq̄dē pōsiderari potest sapia scz diuina humana. t mūdana. Pria aūt ē diuina q̄ cognoscit ipe de'. in corona aurea designata. de q̄ Apoc. iiij. ōr. Viginti q̄tuor seniores pcidebant ante sedentē in throno. t adorabāt viuentē in secula scl'oz. t mittebāt coronas suas aū thronū. qz sapia diuina eis cōmunicata regratiabant deo indignos illa se existimātes. Scōa sapia est humana p quaz manuducimur in diuinoz cognitionē. de q̄ apl's ait ad Rō. j. Inuisibilia em̄ dei a creatura mūdi p ea q̄ facta sūt intellecta pspiciūtur. Tercia est sapiētia mūdana. q̄ ppie malicia dicit. Jere. xiiij. Sapiētes sūt vt faciāt mala bene aūt facere nescierūt. et de hac subdit. et sup capita eoz corone tanq̄ sīles auro. Corona quidē aurea in hūana mente est sapia diuina. Corona aūt sīlis auro est sapiētia hūana. Sed corona nō dico aurea nec sīlis auro ſ tanq̄ sīlis auro. est sapiētia mūdana. i. malicia q̄ quidez sapia vana atq̄ pniciosa. et de hac mentē imbuit vanitas mūdi. ideo de tali mliere ōr Eccli. xxv. Breuis ois malicia super malicia mlieris scz in talib' vanitatib' enutrite. Quarta est falsitas. Solz em̄ malicia simulata inhūanitate ne pateat vel vt posz ōcipe palliari. ideo dns dicit Math. vij. Attendite a falsis pphetis q̄ veniūt ad vos in vestimētis ouiū intrinsecus aūt sūt lupi rapaces. a fructib' em̄ eoz cognoscetis eos. False q̄dez pphete sūt femie vane q̄ iuitāt ad gaudiuz et ducūt ad interitū. signa hūanitatis ostendūt et opa malignitatis abscōdūt: ſ ab eoz fructibus cognoscunt. cū inumerabilia mala q̄ ex vanitate pueniūt intelligant. sicut patere pt et sermone. xlvj. de xpiana religione p totuz et hāc cautelā esse habendā circa eas demonstrat Joh. dicēs. et facies eaz sīc facies hoiz. Facies nēpe apparētiā dicit. hō ẋo mansuetudinē signat. Est em̄ hō natural'r aial mansuetū atq̄ ciuile. qz igit fozis in incessu. fmone et gestu māsuetudinē sīlatā ostēdūt. eaz facies q̄ hoies phibent. Gz caueat sibi agricol' simplex. et audiat psiliū Salonis puerb. ij. dicētis. Si intrauerit sapiētia coz tuū. et scientia aie tue placuerit: consiliū custodiet te. t prudentia seruabit te. Et sequit vt eruaris a mliere aliena. t extranea q̄ molit fmones suos

De tercio quaternario malignitatū que pcedūt ex vanitate

Capitulum. iij.

Tercio q̄z alie q̄tuor malignitates vanitatū supaddunt. Prima dicit carnalitas. scōa mordacitas. tercia necessitas. q̄rta est leuitas. Pria em̄ est carnalitas. qz em̄ mens hūana lasciuis cogitatōnibus plena est. ideo lasciuā atq̄ luxuriosaz vitā hr̄e oportet. t h̄ indicat Joh. cū subdit dicēs et habebāt capillos mulierū. capilli etem̄ mliebres cogitatiōes signāt lasciuia plenas. In hui' mysteriū mlieres lasciue et vane. nō tm̄ capillos suos mira diligentia. t medela alibos seu aureos reddūt: verūetiā alienos mira arte pfectos ad ornatū capitis sui vsurpāt. q̄ q̄ti criminis sit in sermone. xlvij. de religione xpiana arti. j. patere pōt. Scōa ē mordacitas. Naturale vtiq̄ est vt lasciuus in vita dissimiles sibi pestifero mordeat dēte detra-

ctionis. vocans illos vel illas ypocritas. et gabadeos. ō de talibus subdit dicēs et dentes eaꝝ sicut dentes leonū erāt. Solēt enī tales et p̄dicatores q̄cūq; lasciue, vite eaꝝ q vane reprehēsores dura detractione mordere. indiscretos illos iudicādo et duros. Leo enī supbū aial est. habet os fetens mordaces dētes et voraces. p quez merito denotat mens carnalis et impatiēs. vana et supba cuiꝰ os fetens est. ppter alioꝝ diffamatōes: dēteſ mordaces habet. ppter murmuratōnes. voraceſ ppter impias q crudeles detractiones. vocat enī qñq; in. 4ō. vnū p̄fessorē: q nō p̄sentit vanitatibꝰ suis. vel vnū p̄dicatorē: qui reprehendit scelera eoꝝ. ō de tali spū detractōnis dicitur Ezech. xix. Leo factus est didicit rapere preda q comedere homines. Tercia est necessitas naturale siquidē ē homiez assuescere his que sibi placēt. qz enī vanitas in mūdi delectationibꝰ p̄uersat. ideo q̄si ineuitabilē p̄suetudinē atq; necessitatē induit mundanoꝝ. sicut testatur ps dicens. Fiat ei sicut vestimentū q opit et sicut zona q sp̄ p̄cingit. et de ḥ etiaz addit in figura. et habebāt lozicas sicut lozicas ferreas. Multitudo enī mulieꝝ vanaꝝ q seipsas ineuitabiles induunt vanitates: et se et alios ad inferos trahūt in lozicis ferreis designantur. difficillimū q̄dē est mulierē in vanitatibus enutritā exuere vanitates: ꝗ nunq; corrigitur multitudo eaꝝ. nā altera alteraz retinet ne vanitates relinquat: sic anuli ferrei se retinēt in lozica: vñ multitudo mulieꝝ vanaꝝ dicit p̄t lorica. diaboli vanitatū. sicut de illo Ecci. xliij. oz. Requiescit sup oēm p̄gregationē aquarū et induit se aquis sicut lozica. Quid enī defluentes aque denotāt. nisi fragiles pp̄los in q̄s libet vanitates q lasciuias defluctes: sic Apoca. xvij. oz. Aque multe ꝓpl̄i multi. Sup has igr aquas vanitatis diabolꝰ requiescit: cū taliuz generalē emēdationē difficillimā p̄spicit: scienſq; induit se aquis quasi lozica. qz altera alterā ad hāc p̄suetudinem trahit et tenet. ideo Eccls. j. oz. Peruersi difficillimū corrigunt. Ratio est. qz alioꝝ exemploꝝ in talibꝰ excecātur nec ad pcti cognitōez et detestationē sinū tur p̄uenire. Vñ Bern̄. Voluptas habita libenter repetit. repetita blandit. p̄suetudo ligat. et rō conſopit. ꝗ quō talia corrigunt i sermonis p̄fatis fine patebit. Quarta est leuitas et in p̄stantia. Vanitas enī mentē facit leuem. et in oi ope suo in cōstantem. dū ad q̄libet mutationē rerū quasi varijs flatibus racedentē. naz mens que difficilis est in bono. ꝓmptissima est ad malū. Est enī sicut peluis in aqua. vel sicut molendinū ad ventū. aut sicut nauicula in mari sine remige aut sine velo. aut sicut puluis ante faciez venti. sicut ait ps̄. Erit tanq; puluis quē p̄cit ventus a facie terre. Et de ḥ subdit. et vox alaꝝ eaꝝ sicut vox curruū equoꝝ mltoꝝ currentiū in bello. Ad vnā enī vocem et voce velocius ad fenestras q vana spectacula curzūt. atq; manicaꝝ seu opeꝝ alis in varios mutanť effectus. nūc hilares nūc tristes. nūc placate nūc irate. nūc p̄sumētes nūc ẋo despantes. hodie sequunť vnā vanitatē cras adinueniūt aliam. imo q̄ñ q; in die vna q; plures. vt merito p̄silles passiones et vanitates volubilitate curruum currentium denotentur.

De q̄rto quaternario malignitatū quē producit vanitas mundi. Capitulū. iiij.

Quarto alie quatuoz malignitates subinferunť. Prima oz bestialitas scda crudelitas. tercia insensibilitas. q̄rta est seruilitas. Prima est bestialitas. cū enī deꝰ sine cauda eē phibeať. formās hoiem de limo terre ad imaginē suā et ad similitudinē x̄pi formauit illuz. vt oz Geñ. j. Dyabolus aūt cū sit caudatus sicut Apoc. xij. dicitur. eo q cauda sua traxit tercia partē stellaꝝ celi sup terzā ideo sibi hoiem et mulierē nitiť toto corde sibi p̄formare. Nō iam fecit homi ensem p cauda atq; mlieri in veste caudā elōgando. sicut sermo. xlvij. ō religione x̄piana. arti. j. p totū dictū est. vt verificeť qō de ḥ p̄pheta ait. hō cū in honore esset nō intellexit cē. Et subdit. et habebāt caudas. Sed qz de tali bestiali vanitate nō ppendūt vane mulieres: nisi in pūcto mortis. q̄ñ in plerisq; taliuz est penitētia sine fructu: ideo subinferť. sicut caudas scorpionū. de cuiꝰ punctura vix hō p pendit: nisi q̄ñ hō incurrit piculū irremediabilis necis. Quid p caudā q̄ scorpionis est, finis. nisi hois vltimus finis: quē dyabolus infernalis scorpio sp p suo libito cōcupiscit q rit. Juxta qō dñs Geñ. iij. de serpēte ac mulicre ait. et ipe insidiabiť calcaneo tuo. i. finivite tue. Secūda est crudelitas. Tanta est enī i cōsiderata seuitia vanitatis. vt vnō. i. ex quo lucro veniūt caude et cetera corpis ornamenta nō pensat. solū id cogitat ad ḥ afficiť: in ḥ sollicitudinē suam ponit. vt sit oī decori ornata. ꝗ qz plerūq; de impio lucro talia fiunt. Jō Job. subdit. et aculei in caudis eaꝝ qz de aculeatis. et pungentibus lucris coiter talia va-

na fiunt ¶ Tertia est insensibilitas. q̄nq; em̄ sensus humane mentis: in q̄bus aia etiā in p̄senti vita debet in dño delectari. scz gustus ⁊ visus de quib⁹ ps̄. ait. Gustate ⁊ videte quoniā suauis est dñs. Audiā etiam de q̄ ps̄. ait. Audit⁹ q̄d loquat̄ in me ⁊c̄. Odorat⁹ de q̄ Cañ. j. 6z q; sponsa ad spōsum ait. Trahe me post te curremꝰ in odorē vngentoꝝ tuoꝝ. Et tactus de q̄ iteꝝ ps̄. ait. Mihi aūt adherē do bonū est. Sed q; hi sensus in vanis mlieribꝰ et in illas diligētibꝰ p'mūdi vanitates a q̄nq; corpis sensibꝰ absorbent. ideo ad oia spūalia; atq; diuina insensibiles fiūt. atq; deficit in eis ois sensus ad qō vtiq; facti sūt. scz diuinꝰ sensus. Et h̄ est qō Job. subdit Et ptās earuꝫ nocere hoibꝰ mēsibus quinq;. q̄nq; em̄ mensibus nocent. quādo cū vanitatibus mlieres nō tantū sibimetipis obsunt: sed etiā in se et i alijs in hmōi vanitatibus cōplacētibꝰ oēz diuinū sensū obruunt ⁊ pfundūt. atq; ad oia q̄ dei sunt insensibiles reddunt. sicut 6z Sapie iij. in pstantia pcupiscētie. transuertit sensū et cap̄. iij. de vanis mulieribꝰ ait. Mulieres eoꝝ insensate sunt. q; scz nullū gustū seu intellectū de deo habēt. nulli⁹ x̄rutis et grē odorē pcipiūt. nulli vocatōi diuine porrigūt aures Tales xo sunt vñ ps̄. ait. Oculos habēt ⁊ nō videbūt ⁊c̄. Et iteꝝ apls. j. Coꝝ. ij. Animalis hō nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei Stultitia em̄ est illi ¶ Quarta est seruilitas. Per hanc em̄ vanitatis pestē dyabol⁹ in vana muliere oēs exterminat gras et virtutes. pīpam nēpe vanitatē mētē ipius sibi clausā pmo aperit. vt per eam in ipaz iaz sibi aptā libere possit ingredi ideo talis vanitas mulieris ⁊ cōplacētia eius caput est serpētis antiqui. q̄d Esa. iij. cōteri pceptū est. nā vt primū absq; impedimēto in mentē mulieris fuerit introductū totū corpꝰ et⁹ illabit̄: cū non sentit̄. sicut dicit Greg⁹. Et ideo de talib⁹ mētib⁹ in q̄bus iā dyabolus triumphalit̄ regnat subdit̄ in figura. ⁊ habebāt in se regē angelū abyssi. i. dyabolū q̄ tales aimas regit. ꝫ quē effectū in talib⁹ mittēte dño habeat subinficit̄ cū dicit. cui nomē hebraice Abbadon grece apolyon. latine habens nomē exterminās: q; ppter vanitatū crimia mlta spūalia corpalia ⁊ tpalia bona exterminantur in multis talibus.

¶ Articulus tercius de multitudie offensionū ⁊ flagellorū q̄ sequuntur ex hmōi vanitate.

In tercio q̄dē misterio oñdit̄ iparū vanitatū terminꝰ criminalis. ē em̄ talis vanitas. Primo iniq; ptra celū. scdo iniq; ptra ppriū subiectū. tercio pximā ptra primū. Proinde h̄ psiderans ps̄. iiij. ait. admiratiue tales aias interrogando. Filij hoim vsq;quo graui corde. ⁊ h̄ ppter p̄mū. vt quid diligitis vanitatē et h̄ ppter tercīū cūdū. et querinis mendatiū et h̄ ppter tercīū Qō verbū potest esse aliud thema.

¶ Qd vanitas propter septē eiꝰ iniq̄tates. omnibus celestibus est aduersaria. ¶ Ca. j.

Prima em̄ vanitas iniq; est ptra p̄mū celū. Celū surſū et terraz decorum. i. mens vana. vñ ps̄ increpatiue atq; admiratiue querit. Filij hoim vsq;q̄ graui corde. dicit em̄ filij hoim. scz rōnabilū Ideo magis culpādi estis q̄ pctis taz grauit ptra celū. seu filij hoim. scz pmoꝝ pentum. i. imitatores coꝝ. nō dei. vsq;q̄ graui corde scz pseuerātes eritis? Septē nanq; iniq̄tates ḡuant vanū coꝝ ptra celū ex vanitatibus suis. Prima iniq̄tas dicit emendatōnis seu correctionis. scda inflāmatōis. tercio lenocinatōis seu fornicatōis. q̄rta pfusionis. q̄nta derisionis. sexta afflictōnis. septia ītransgressionis. ¶ Prima em̄ iniq̄tas coꝝ vanuz ḡuans ptra celū est emēdatōis. Mulier nempe vana deum q̄ creauit eā q̄si nō bñfecerit eā ptendit sum eis vanitatibus emēdare: q̄si dño p opum eui dentiā diceret. Dñe tu creasti me in gratia: et ego faciā me albā: tu me rudā. et ego politaz tu troceā et ego rubeā. tu artaz frontē et ego latā. tu paruū caput et ego magnū. tu capillos dedisti mihi paucos. et ego supaddā mlos dedisti mihi nigros. et ego mihi faciā altos. dedisti mihi nigros. et ego mihi faciā albos. tu breues et ego longos. fecisti me puaz et ego faciā me magnā. tu macilētam et ego bombice fulcitā. creasti me sine alis et caudā. tu ego me deformabo alatā et caudatā. O ſtu pba temeritas vani cordis audi Esa. xlv. clamā tē. Ue q̄ ꝺicit creatori suo. Nōne mētiri q̄cūq; ordādo dño dicī. Fiat voluntas tua sicut i celo et in terra: dic nōne ope corrigi creatorē ⁊ facturā suā emēdas? O pſumptio vane mētis. Audi Cyprianū vt refert Aug⁹. in. iij. li. de doctrina xp̄iana. si q̄s pingēdi artifex vultū alicui⁹ et spēz et corpis q̄litatē emulo colore signasſz. ⁊ signato iā psūmatoq; simulachro alius man⁹ inferret. vt tā formata tā picta q̄ pitior reformaret. grauis horis artifici inuria et iusta indignatio uideret. tu te estimas impune laturā tā imꝑbe temeritatis audaciam dei artifici offensā. vt. i. et. si em̄ ipudica circa hoies et icesta fuci lenocinātib⁹ ñ sis corrupti violatisq; que dei sunt peior adultera deline

ris. q̄ ornari putas q̄ putas comi. impugnatio ista ē diuinū opis: puaricatio est veritatis et ibidē allegat Aug⁹. ⁊ Ambro. dicentē. Hic illa nascunt incētiua vicioꝝ et q̄stis ora pingant dū viris displicere formidāt et de adulterio vult⁹ meditēt adulterium castitati p̄ q̄s etiā ait Jerony. q̄ fiducia erigit ad celos vultus q̄s p̄ditor nō cognoscit. vñ fatuis ꝰginib⁹ q̄ foris gliam mūdi q̄sierūt Math. xxv. dictuꝫ est cū q̄rerēt a dño gliaꝫ padisi. Amē dico vobis nescio vos. sic etiā testat p̄s. dicens. Dñe in ciuitate tua imaginem ipoꝝ ad nihilū rediges. q̄ nō apparebūt in celis. ¶ Secūda vanitas iniq̄ cordis est inflāmatio. nā inflāmāt p tales mulieres vanas tēpla dei q̄ sunt aie ⁊ corpa xp̄ianoꝝ: Paulo attestāte. q̄. j. Coꝝ. iij. ait. Templū dei scm̄ est qđ estis vos. vbi glosa dicit q̄ q̄libet fidelis tēplū est spūsci in baptismo dicatū. vñ plus diligit de⁹ vnū tale tēplū spūale: q̄ oia corpalia tēpla mūdi. cū proꝑibus mūdi tēpli repandis incarnat⁹ pegrin⁹ et passus nō fuisset xp̄s. q̄ oia ꝑm doctores. p solo vna redimēda aia pfecisset. vñ p̄s. in spū ptemplās pñs tps in q̄ carnales ⁊ vane mulieres cū meretricis ornamētis accedūt ad sacratissima loca ⁊ incēdūt spūalia tēpla dei. i. aias atq̄ materialia tēpla ꝓphanāt clamore spūali has apud dñm accusabat dicēs. p̄s. lxxiij. Incenderūt igni sctūariū tuū in terra. i. aias iuuenū illas in ecclīs insipientiū. polluerūt tabernaculū nois tui. i. eccl̄az ꝓsecratā qđ est tabernaculū nois dei vbi iuocat̄ ōina salus. i. nomē dñi nr̄i ihu xp̄i. qđ quidē tabernaculū polluerūt: cū tot fornicatōes in tali ꝓsecrata eccl̄ia coꝝ deo ⁊ btā ꝰgine ⁊ sctis ei⁹ opent q̄ ꝓcupiscēdi se causas p̄stēt iuuenib⁹. sic̄ pt ex de iniurijs ⁊ dānis. c. si culpa. vbi ꝺr q̄ occasionē damni dat dānuꝫ dedisse videt. ⁊. ij. Esdre. iij. Tēplum incēderūt ydumei. i. sanguinei. h̄ ē mulieres carnales ⁊ luxuriosi affectus in sanguine designati. nā tales mulieres vane sic̄ ad luxuriā accēdūt mares: ita q̄ accendunt semeipas. vñ ad tales. Esa. l. ait. Ecce vos accēdentes ignē alioꝝ. accincti in flammis sez luxurie estis. Sed p̄ceptꝫ eaꝝ dicēt se nō habere hanc maculatā intētionē. ad quas ego dico. nec gladi⁹ coꝝruptam habet intentionem quando cū illo necat quisq̄. ꝑ solūmodo vtens eo. Sic in ꝓposito demon est qui ad animas pimendū quasi venenato mucrone uana vnt̄ muliere. Sed amplius dicam. licet em̄ in hoc nulla concurrit intentio mala. cum tamē ex hoc multaꝝ animaꝝ ꝓditio subsequat̄. qui tantoꝝ malorū p̄stat occasionē eterna morte dignus merito reputat̄. sicut i ꝓallegato ca. si culpa monstratū est. In hui⁹ mysteriū. Exod. xxij. ꝺr. Si egressus ignis inuenerit spicas et apprehenderit aceruos frugum siue stantes segetes in agris rdddent dā nū qui ignē succenderint. Tūc nempe ignis egredit cū effrenate vanitatis occasione concupiscentie causa dat̄. tūc quipe apprehēdit spicas vel aceruos frugū. q̄n ex data ꝓcasione anime igne ꝓcupiscētie succendunt̄. Unde sicut supra dictū est ad satisfactionē meritō obligant̄. ¶ Tercia iniq̄tas vani cordis ē fornicatio. cū em̄ cristus sit legitim⁹ aiaꝝ spōsus: quot animaꝝ vanitas mulieꝝ causa ē ruine: tot spūaliū fornicationū talis mulier potest dici rufiana. totq̄ sponsas fornicatrices alienat a legitimo spōso xp̄o. Si quis magnificus imperator vilissimā iuuenculā de stercore erigeret. et in sponsam despon saret legitimā atq̄ eam imperiali sublimitate ditaret. et hanc quedā mulier vt peccaret cū altero seducere conaret. cum ad noticiā impialis maiestatis id veniret q̄sto supplicio iuberet illaz damnari: et tu vana mulier estimas impune transire q̄ quotidie tuo lenocinio vanitatis. non vnam tantū ꝑ multitudinē aiaꝝ legitimo tuo sponso xp̄o in multiplicē fornicationē seduc quas sponsas cristus suo p̄ciosissimo sanguine redemit. et elegit eas de stercore originalis peccati erexit: et gratijs multiplicibus sublimauit. Sed sup has omēs impias mulieres nequiores sunt ille que ad monasteria sacrarū sponsaꝝ xp̄i cum hmōi vanitatibus et lasciuijs cū cōmessationibus ⁊ choreis atq̄ carnalibus cantinellis accedūt. et cuz in talibus monialibus sit fragilitas carnalis ⁊ paucitas sepe spūs. imo q̄ñq̄ carnis rabidus appetit⁹ quantaꝝ ruinaꝝ illuc taliter accedētes occasiones p̄stent. honestius est tacere q̄ id seculo ꝓpalare. O impie et insensate mulieres. O impie et insensate matres. O sorores o cogte o taliū monialium fratres et consanguinei tota que p̄dictaꝝ scelerataꝝ dissolutionū in locis sacris. et sepe in tpe sancto psonis sacris et deo dicatis occasio sepissime estis. Nō ne carnis vestre et deo legitime desponsate horrendos lenones vos ꝓsideratis vbi vigiles deberetis esse custodes. ¶ Quarta iniq̄tas vani cordis est confusio sez quā vane mulieres in ecclesijs coꝝ beata virgine operant̄ Cum em̄ sepe eccl̄ie sint ad honorē btē marie virginis consecrate vl̄ dedicate vl̄ ad minus in qualibet eccl̄ia sint imagines marie ꝰginis venerate. qua temeritate o mulier va-

na ꝑsumis coꝝ illa cū tot carnalibus et la sciuis vanitatib⁹ apte cōpere: q audacia illi approximare. q stulta ꝑsumptōne audes ad illam ꝑces fundere. cū tibi ipcatōibus maledicat ꝗt vanitatibus impijs ꝛ passibus iniqs et aiabus a te pempt. et a filio suo ablat. sue ecclesie vel imagini appropinq̄ns: qū etiā i mūdo viuēs/ oīno carnalis vanitatis tanq̄ pudicissima ꝛ honestissima xp̄go fuerit inimica. ꝛ b et talia ꝓprie in ꝓfusionē sue honestatis sācissime agē videar. Audi q̄d ō te Ecci. xxxv ait. In spē mlieris vane ira ꝛ irreuerentia. et ꝓfusio magna scz xp̄ginis matris dei. Hō igf mirū si illi tam terribilr maledicat ¶ Quinta iniq̄tas ē deriſio. s. bt̄oꝝ apl̄oꝝ et alioꝝ sācoꝝ atq̄ sctāꝝ: q̄ tanto zelo oīa vana mundi et carnalia despexerūt. vt mortē poti⁹ eligēnt q̄ talib⁹ adherere. O gl̄iosa Katherina o agnes btā. o Lucia o Margaretha ꝛ Barbara ceteriq̄ sci et sctē dei cuz hec tales aspectu ꝛ habitu meretrices. in vestr solēnitatibus ad eunt tēpla vestra cū tot offensionib⁹ spōsi cristi ꝛ dei. cū tanta ꝓnicie aiaꝝ. cuz aduersario vestre vite ꝓēptu: quā illis grāz impetratis. quā cōplacētiā de accessu illaꝝ habetis. imo q̄tū odiū erga illas. et q̄ta abhoīatio vob̄ sit videre vanitates eaꝝ facile q̄s intelliget ꝛ aduertet si vestrā honestatē pudicitiā odiū vanitatū atq̄ hūilē mūdi ꝓēptū. et haꝝ elataꝝ atq̄ effrenataꝝ carnalē affectū atq̄ aspectū ꝛ dñi sui et sctōꝝ et⁹ despectū pense: licz quidā pictores carnales ac vana gloriosis mūdani et auari vos sepius pingāt atq̄ plerieq̄ sculpent falsissime veluti meretrices: ꝑ veniet vti q̄ tp̄us q̄ verificabit q̄ Sap̄. ō. q tales gemētes p̄ angustia spūs dicēt intra se penitentiā agentes. hi sunt q̄s aliq̄n habuim⁹ in derisuz et in sīlitudinē improperij ¶ Sexta iniq̄tas afflictio scz sctōꝝ angl̄oꝝ ō. sic teste. xp̄o Luc. xv. Gaudiū est angelis dei sup vno peccatore pniaz agēte. sic ꝛ illis tristicia ac dolor de aie iuste auersione. Cū em̄ ex mulieris vanitate tantū mltiplicet culpa. exaltet supbia annihilet gr̄a. vilipēdat xp̄i passio acerba. ō struat eccl̄ia. ineffic̄ fiat eoꝝ custodia. pdat gl̄ia ꝛ acquirat eterna pena. q̄tū putas illos sctissimos angelos de oīb⁹ ꝓristari. ac p ꝓsequēs oēs tales mlieres et eaꝝ vanitates horrere. q̄ puidēs in spū. Esa. xxxiij. ait. Angeli pacis amare flebāt. ideo. j. Loꝝ. xj. apl̄s ait. Debet mulier velamē h̄re sup caput suū. ppt angelos. i. ne aie illis cōmisse ꝓtaminent ꝛ ipi ꝓtra tales mlieres acrit̄ ꝓturbent ¶ Septia iniquitas dicit transgressio sctārū ꝛ iustaꝝ. legum. Solent em̄ iusta dña puidere. ꝙ leges ac statuta ne tanta vanitatū et supfluaꝝ expē saꝝ in suis patrijs abusio ivalescat. intelligētes q̄ nō solū in offensionē et in detrimentū aiaꝝ: verūetiā q̄ ex causis mltis in graue dispendiū veniat ciuitatū et patriaꝝ. vñ q̄ tanta rū sctāꝝ ꝓstitutionū statutaꝝ et legum fuerit transgressor et fractor ꝑm Alexandꝝ de hal. in. iij. ꝛ ꝑm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxxxvj. mortaliter peccat. ix. dist. c. quicūq̄. cū hmōi leges vim habeāt a lege eterna a q̄ dirivat. sic ipamet sapia dei ꝓuerb̄. viij. ait. ꝙ me ſges regnāt et legū ꝓditores iusta decernunt. imo si ad q̄s ptinet ꝙ leges ꝛ statuta ac ꝙ obseruātias eaꝝ negligūt puidere: rei in ꝓscientia apō dñm oīm illoꝝ iniq̄tatū recto dei iudicio reputant. sic ō. lxxxvj. di. c. facietis. non caret scrupulo ꝓcessionis occulte. qui manifesto facinori desinit obuiare. hec ibidem.

De septē nocumētis per que probat talis vanitas esse nociua

In ꝓpria ꝑsone. ¶ Ca. ij.

Secūdo talis vanitas est nociua ꝓprio sbiecto. vñ admiratiue et icrepatiue tales vanas feias interrogat p̄s. dicens. Et q̄d diligitis vanitatē. scz q̄ vobis nociua est. Septē nempe nocumēta opat vanitas ꝓtra ꝓpriā p̄sonā illa scz aburēte. Primū ō. elatio. scōm vagatio. tercio abhoīatio. q̄rtū obligatio. q̄ntū molestatio. sextū ruinatio. septimū diffamatio ¶ Primus inq̄ nocumētū quod operat vanitas cōtra p̄sonā vanā elatio est. cum em̄ ex supbia vanitas oriat. necesse est vt ex vanitate elatio sub sequat. Superbia em̄ est interius in affectu: sed elatio est exterius in effectu. sicut de quibusdam exp̄mit apl̄s ad Rom. j. dicens. Supbos elatos. vanitas igit̄ duplex officiū habet in mente vana. Primū est supbiā demonstrare. Scōm est elationē a supbia generataꝝ enutrire. Primo em̄ vanitas habet intrinsecam cordis supbiam demonstrare sicut habet xiij. attestat. tu scis dñe quia abhominer signū superbie et uanitates. ergo quelibet vana mulier est supba. Audi igitur o mulier vana et superba. q̄d Ecci. x. dicit. Initium omis peccati est superbia: et qui tenebit illam repletur maledictis id est peccatis. Ex quo p̄z q̄ mulier supba et vana omnibus vicijs adimplet. Nonne desiderat videre pulchraz: ecce vana gloria. nōne cruciat siqua pulchrior vt sibi similis reputet. Ecce inuidia. dolensq̄ ꝑ inuidia irascit contra illā quā pulchriorē vel

consimilē sibi videt: ecce iracūdia. Cūq; illaz in pulchritudinē supare nō possit. nascit inde accidia. mens autē eius tristis et accidia plena cū diuina dulcedine sit ꝓuata ꝓsolari que rit p temporalia bona: ecce insatiabilis auaricia. Cū aūt pulchritudinē conseruare vel augmētare desideret, qz vñ habet corpus p gulam fouet. ecce gula. Cunq; gula delitijs enutrit. necesse est in fetidam luxuriā ruinare. ec ce iam verificatū est. qđ Luc: xiiij. 6z. Qui se exaltauerit scz p superbiam. humiliabit scz p luxuriā. Hui⁹ sententie est Greg⁹. xxj. Mozal.

Secūdo ꝓsideremus quomodo vanitas habet elationē a supbia generatam nutriret damonstrare. Audi Esa. iij. Qui de quibus dam vanis et elatis mulieribus ait. Eleuate sunt filie syon et ambulauerunt extento collo: et nutibus oculoz ibant z gaudebāt z ambulabant pedibus suis. nō modesto composito gradu incedebat quē ofa elationis manifesta sunt signa. Felix ergo qui cū tali mulie re elata et supba poterit cuersari. vnde xp̄us Fastus est in pulchris sequit supbia formam

Scōm xo nocumentū est vagatio et tēpis pditio. tāta nēpe mētis vanitate aia talis mlie ris repletur. vt apud ꝓpriā domū ꝓsistere ne quaq; possit. nisi vt ibi ornet et decoret et suā pulchritudinē itez atq; itez imo septies ante domus sue exitū speculet. dumq; ibi corpore manet vaga mēte in nullo occupat nisi vel q vacat ocio de fenestris seu ostijs se leccatoribus suis ostēdēdo: vel se ornat fucis. Quis aūt exprimere posset tēpus quo vel ornat caput vel corpus aut faciē suam in speculo arte cōponit. ibi contēplās qualiter formet oculos longos z graues qua oculi pte pspicien di sunt iuuenes amorosi: q̄ lubrica gesticulatione detrahendi: quis faciē suam deceat risus vel corpis gressus. O si tanta diligētia solertia atq; tanto tpe studerēt placere deo q̄ ta student placere mūdo: tanta sanctitate polerent q quodāmodo multas sctās virgines suparent. Demū compta vt silitudo templi. imo vt verius dicam quasi meretrix pstibuli egredit ista demū adit dei templum. q̄rit spectacula cuncta. instabilis dissoluta et vagabunda. De quo Prouerb. v. dicit. Pedes eiꝰ ascendūt ad mortē et ad inferos gressus illiꝰ penetrant p semitā vite non ambulant. vagi sunt gressus illiꝰ et inuestigabiles. Et capitulo vij. idē iterū de illa ait. vaga garrula quietis impatiens: nec valens in domo cōsistere cum pedibus suis: nunc foris: nunc in platis nūc iuxta angulos insidians. Ad quā Jeremie. xxxj. dicit. Usq; quo delicijs solueris filia vaga. Quidā de fetis patribus cū vidisset cuiusdam mulieris vage ornatū flens alta voce ad dñm ait. Ignosce mihi oipotēs deus qz in hac muliere vni⁹ diei ornatus: totius vite mee supauit industrie ornamēta. Et iterum abbas pambo videns in alexandria mulierē ornatā ad quā dñs presens in heremo descendebat amare fleuit et causam fletus interrogantibus aperiēs ait. duo me mouent ad fletū: vnum perditio eius. scio qz non tā tum studeo placere deo: q̄tū ista studet placere mūdo. Item hic transeo de elemosynis ac pijs opibus. quibus tales vanitates amātes sepe aduersant: nā que induta erit sericis vestibus atq; deauratis fulcita lapidibus p̄ciosis ornata. vanitatibus multis et aureis z argenteis. et alijs care emptis rebus si videret in transitu suo magna necessitate egentē non daret ei obulū. Ad missam raro vel nun q̄ accendit lumen. tantūq; dū ornata incedit vel dum in ecclesia cōmorat raptuz est; cor eiꝰ cernentibus complacere, vt sepe dum est in missa ne dū uideat si sibi deficit lumē: verūetiam nō aduertit cum eleuatur dñicum sacramentum quomodo q̄ pauperem perpendit egere in via. Et quod demētius est si quādo talis mulier vana casu venit ad mortē tūc etiam abutitur pietate. nam vestes cuz quibus multas spurcicias et peccata et scelera in ecclesia et alibi pluries ppetrauit quas horrere deberet; sacris altaribus inducēdis seu ad faciendū planetas aut ad alia ecclīastica pamenta relinquit. quasi a sacrato suo corpore non liceat nisi ad sacra mysteria transferri. et in signum q̄ velit illa abuti post mortez sicut abusa fuit in vita. statuit ibi sua arma appēdi. imo quandoq; in testamento relinquit q̄ de suis crimibus derelictis cōficiat corda ecclesiastice nole. vnde dicit Ecclesiastes quoniam quomodo verum dicis. Vanitas vanitatum et omnia vanitas.

Terciū mulierl vane nocumentū est abhominatio. Abhomiat enī deus omnes orōnes et supplicationes z postulationes suas. vnde apls. j. ad Thimotheū. ij. ait. Volo mulieres orare in habitu ornato cū verecūdia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut auro aut margaritis aut veste p̄ciosa. sed q̄ decet mulieres p̄mittentes pietatem p bona opera. Super q̄bus verbis glo. ait Superbus habitus non impetrat. Sed nōne egent hmōi vane femie plus q̄ alie gratias impetrare cum tot crimi nibus sunt irretite: qua tamen via gratiam

et remissionē suox peccaminū poterunt obti
nere cū in eccl̃a vbi solēt gratie impetrari in
pfitia dñici sacramēti ac aliax multax reliqui
ax.et cozā ghosa virgine et angelox dei san-
ctozuz suis lasciuijs ꝛ vanitatibus perimunt
iuuenū aias xpi sanguine pciosissimo redem-
ptas.O si in ciuitate hac esset mulier quedaz
que in nulla solennitate eccl̃am introiret.nū
qd heretica putaret.min⁹ vticz malū fozet si
vana mulier nunqz ad eccl̃am iret.qz si in do
mo absqz vanitate maneret.Sed q̄ excusati-
one falerata se munient matres q̄ nubiles fi-
lias in festiuis diebus qñ pceptū est audire
ōina retinēt clausas:ꝛ tanqz aialia solū cozpe
ipinganda absqz nullo dei timoze vel sensu
in domo nutriūt illas.ꝛ si quando eas ad ec
clesiaz ducūt veluti meretriculas illas oznā-
tes in templi sedibus statuūt eas: q̄si bestia-
las in fozo venales.Peccāt nempe qñ dieb⁹
debitis ad ecclesiā non ducūt illas:sed graui
us vticz pditoz̄ offendūt cū ad ecclesiam du
cunt eas quasi meretrices. ¶ Quartū nocu-
mentū vane mꝫieres est obligatio. scz ad re-
stitutionē damni .cui⁹ occasio est. deturqz q̄
maritus talis vane mulieris habeat multa ō
male acquisitis.Vel que de iure ad satisfacti
onē sint obligata:tūc si mulier nō psiderans
vnde talis substantia venerit.aut q̄ tendere
sit necesse sit vltra dotis subuentionē .multa
in oznatu suo psumēs.et sic reddit viruz im-
potētē ad satisfactēdū.ipa sic nō tm̄ peccat in
talia psumēdo.verūetiam de suis dotib⁹ aut
de alijs que licite acqrere pōt satisfacere obli
gat.Dedit em̄ efficacē occasionē illi⁹ damni.
ē vt dicit extra de iniur.ꝛ dā.c.si culpa. ¶ Qui
occasionē damni dat damnū dedisse videtur
nec al's absolui seu saluari posset. iuxta illud
extra de re.iur:li.vj.Nō dimittit peccatū ni-
si restituat ablatū.hoc nō psiderāt nec aduer-
tunt mulieres vane et insensate.nec etiā mul
ti pfessoꝛes eax.sed deus cuncta iusto iudica
bit iudicio. ¶ Quintū ei⁹ nocumentū est mo
lestatio.tantis denicz mulier vanitatū phale
rib⁹ ad oznata cū leccatoꝛib⁹ se exhibeat pm-
ptā cito adamat.difficile custodit.q plurimi
cupiunt.nec facile tutū est in q̄ multox vota
suspirant.ali⁹ forma.alius malicia.ali⁹ faceci
is.ali⁹ liberalitate molestat.Facile em̄ expu-
gnat qō vndicz lasceslit.Arguūt nēpe vena
lem equū signa venalitatis in fronte:atqz ta-
bernā indicat circulus ante domū. scandalū
videntibus pstas.tuipe causa es molestie tue.
adiuuet te saluatoꝛ:timeo casum .caue caue
iterū dico caue,fragilis es.et mundi atqz de-
monū versutiax atqz pditionū ignara.amoꝛ
quē tibi leccatoꝛ tu⁹ ostēdit:scandalū tuuz est
infamia tua.vituperiū tuū:pfusio tua occa-
sio mortis tue.nō solum spiritualis sed fozte
etiam cozpalis leccatoꝛ tuus sicut ps̄.testat.
Insidiat vt rapiat scz tibi oia supzadicta ra-
pere pauperē iuuenculā et insipientem duz
attrahit eam scz multipl̄ alliciendo. ¶ Sex-
tū nocumentū est ruinatio.nūc aūt ꝓphetia
de te verificat.qua dicit Apoca.xviij.Cecidit
cecidit babylon ciuitas illa magna:que vino
ire sue foznicatōis potauit oīes gētes.Ba-
bylon pfusio interpzetat.et mꝫierem que se-
ducta ꝓpter vanitates suas cecidit in fedum
luxurie opus manifeste designat.qz ex ḃ om
ni pfusione digna est.Bisqz cecidit clamat p
pter duplicē eius ruinā scz ꝓpter mentis con
sensum:ꝛ cozpis p luxurie opus. vel qz pmo
cecidit a gl̃ia dei.scdo cecidit a gloria et fama
mūdi.qz licet videat occultū non est tū.qz sic
dicit dns.Mathꝫ.xij.Nihil opertū q̄ non re
uelet.Ciuitas ideo magna nomiat ꝓpter ex
cellentiam elatiōis et supbie suc hec aūt vino
ire foznicatōis sue oīes gentes potabat.qñ
inebriantibus vanitatibus ꝛ lasciuijs suis al
picientes ad luxurie insaniā deducebat.vi-
numqz ire merito nuncupat ꝓpter mꝫta ma
la iam dicta:et insup dicenda.que ad indig-
nā iam dicta:et insup dicenda.que ad indig-
onem et iram ꝓtra illam vanā inebriatā mulie-
tozem.vnde ad talem vanā inebriatā mulie-
rem aspicietes a dño dicit Jere.xxv.Sume
calicem vini feruoris hui⁹ scz lasciuiax vani-
tatū et ꝓpinabis de illo cūctis gentibus ꝛ bi-
bent.scz p concupiscentie desideriū:et turbabū
tur scz vt pficient opus.et insaniet.scz p⁹ ope
ris cōplemētū.Jōo ad te Babylon carnalis
et vana.q̄ a vanis leccatoꝛib⁹ in lutū fetide lu
xurie demersa es.Ad te inqz sermonē suum
dirigit.xxxviij.c.Jheremias dicens.Sedu-
xerunt te et pualuerunt aduersum te viri pa-
cifici tui.hoc est amoꝛosi tui demerserunt tei
ceno.scz in luxurie fede:et in lubrico pedes
tuos.scz ad iterum ruinandum nisi precaue
as in futurum. ¶ Septimū nocumentū mu-
lieris vane est diffamatio.Maxima quidem
etiam apud mundū mulieris diffamatio esti
mabitur.cum in muliere pdita honestatis fa
ma nihilum remanet pcioseuz.Licet em̄ vir
de luxuria diffametur et in hoc eius anima
si vera sunt que dicunt detrimentum maxi-
mum paciatur:apud seculum tamen ad mul
ta vtilis esse potest.scilicet ad mercantias ad
artes a pzie cautelam ad iura et ad multa cō-
similia .At mulier cum veridice fuerit diffa-

mata ad nihilum vltra nisi vt mittat foras et conculcetur ab hominibus. Matth. v. Qua tuor tamen cause esse possunt quare mulier siue vir diffamationē incurrit. Prima est p̄p̄ria impudentia. scōa est diuina iusticia. tercia est dyaboli astutia. q̄rta est dei misericordia. Prima diffamatōnis causa eē pōt p̄p̄ria impudentia mlieris qō palam ostendit. Jere. iij. Frons meretricis mulieris facta est tibi noluisti erubescere. ideo scz diffamari. vnde Eccli. xvj. Fornicatio mulieris in extollentia oculoꝝ. et in palpebris eius agnoscit: Secunda causa est diuina iusticia qua fit vt peccatoꝝ in presenti et etiā in futuro seculo p̄funditur p̄pter scelera sua: vñ Jere. xvij. dicit. Duplici p̄tritione contere eos dñe deus noster. Et iterū Psalm. iij. Reuelabo pudenda tua in facie tua. Tercia causa esse potest demonis astutia: qui q̄cq̄ crimen in publicuꝝ deducit vt mens peccatoris desperet. ideo Jeremias in p̄sona talis desperantis in. ij. c. ait. Desperauī nequaq̄ faciā. adamaui quippe alienos et sequar causa. quomodo confundit fur q̄n cōprehendit. sic confusi sunt scz tales. Quarta causa eē potest diuina misericordia qua fit vt q̄cq̄ peccatū alicuius manifestet: vt confusus ad dñm conuertat. sicut scriptū est. Implе facies eoꝝ ignominia et querent nomen tuū dñe. Et alibi ipe ait dicens. Dixit dominus ex basan p̄uertam. Basan p̄fusio interp̄retat. conuertam in p̄profundū maris. id ē cordis per penitentiā amaricati. Et iterū ad talē mulierē vanaz atq̄ p̄fusaz Michee. iij. ait. Veniēs vsq̄ babylonem que confusio interp̄retat. et ibi liberaberis et ibi redimet te de manibus inimicoꝝ tuoꝝ. id est demoniorum et amasioꝝ tuoꝝ. Ex hac eadem misericordia deus aliquando p̄mittit vt mulier vana licet contra veritatē de turpitudinis opere diffamet. vt suas vanitates deponat p̄propter quas fuit maxime diffamata. et merito quidem. vnde. j. ad Thimo. ij. sup illo verbo nō in tortis crinibus ꝛc. Glo. ait. Superbox habitus nō recta facit de se credi. Addat q̄z q̄ carnalis iuuenis qui de muliere vagat vana desiderat id sperat: q̄ aūt sperat id credit: ergo credit et sperat assequi q̄ de vana mulicre animo ꝓcupiscit ardenti. id etiā cuz socijs manifestat: desiderij implendi iudicia certitudinis monstrat: de illo se iactat. alter alteri palā facit. Interea simplex et vana mulier vt se corrigat ne cadat: ex dei misericordia diffamat. Ergo p̄sideratis his septē malis et nocumentis que vobis faciunt vanitates. vt quid dili gitis vanitatem.

Q̄z vanitates mulierum et etiam aliorum tripliciter corrigunt. Capitulū. iij.

Tercio talis vanitas est pernitiosa p̄tra p̄rimū nisi p̄ penitentiaz corrigat: Decipit em̄ p̄rimū. Ideo p̄pheta illam mendaciū vocat dicens. Et queritis mendacium. scz quo decipiatis et decipiamini. Proinde talis vanitas correptione indiget. Tria em̄ sunt genera corrigentiū hominū vanitates. Primū est conscientiale. secundū ē iusticiale. terciū est iudiciale. ¶ Primū igit̄ genꝰ corrigentiū vanitates est conscientiale. In quo genere sunt omēs qui reducūt ad p̄scientiaz vanitatibus occupatos: inter q̄s sunt veraces p̄dicatores. recti p̄fessores. alij quicunq̄ iusti p̄rimi morum suorum dilectores et correctores. quibus oibus diuerſimo de tamē a dño. Matth. xviij. p̄ceptū est dicēs Si peccauerit in te frater tuus vade et corripe eū ꝛc. Talis vo correptio aliq̄d p̄dest licz parū: quia pauci hoc fideliter agunt. Insup illis paucis pauciores p̄seueranter obediūt. quia in populis abijt timor dñi. vnde p̄s. ait Non est timor dei ante oculos eoꝝ. ¶ Secūdum genus eoꝝ qui corrigunt vanitates ē iusticiale. In quo genere sunt p̄ncipes et dñi seculares seu quecunq̄ regimina secularia rectores et officiales ciuitatū atq̄ terraꝝ q̄ omnes p̄ leges atq̄ statuta p̄uidere tenent̄ tot vanis superfluitatibus populorum ex quibus tot sequunt̄ mala sicut dictū est. aliter nō caret scrupulo concessionis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. vt p̄tz. lxxxvj. di. c. Faciētis. imo officiales p̄iuri sunt nō faciētes iuxt̄ posse seruare statuta ꝛ leges que p̄tra talia ordinant̄. qū ad hoc p̄ iuramentū fuerit obligati. Talis correptio multū imo in summo p̄dest. quia p̄ plus amplius q̄ p̄scientias custodiunt bursas. Miror satis de dñis et rectoribus qui cum dei magno honore ꝛ sui atq̄ cū omni lucro tpali ꝛ etiā spūali alioꝝ ꝛ suo cū possint p̄uidere ñ curāt. ¶ Terciū genꝰ corrigentium vanitates est iudiciale. q̄ licet vt. s. p̄s. testatur. Deus sit iudex iustus et pacies nec irascitur p̄ singulos dies. tamen hodierno tempore per multa grauia iudicia aliter inemēdatas corrigit vanitates. p̄p̄ea sepe patimur pestes guerras grandines et alias aduersitates sicut in fine. xlvij. sermonis de religione xp̄iana dictum est plenius. et de hoc correptionis genere Job. subdit. ve vnum

abijt. et ecce adhuc alia duo veniũt post hec. Tria siquidẽ clamat aqla volans p celũ Apoca. xix. Ue ve ve habitantib⁹ in terra. scz vanitatibus plena. q̃ ve sũt guerre pestes ⁊ alia exterminãtia fubam tpalẽ. De his trib⁹ ve iã abỹt vnũ scz guerra vel pestis seu reuolutio status ⁊c. consimilia applica ad beneplacituz sed q̃ ptemptoribus deus semp addit grauiora flagella: ideo vno ve abeunte semp duo succedere facit. ideo subdit. Et ecce alia duo ve veniunt post hoc. Grauioribus em̃ grauiores succedunt pene eo q̃ post graues graviores p̃cesserũt culpe. q̃to nempe grauior cõmittit culpa cũ meus ad ptemptum fuerit indurata: tanto fm diuinã iusticiaz necesse ẽ vt etiã grauior supueniat pena. nõ que mentez obstinatam flectat q̃ se deo inflexibilẽ reddit sed que duritiã ei⁹ frangat sicut ait tanq̃ vas figuli confringes eos. Mens nanq̃ pctõr deo rebellis q̃ leuiores penas ptẽnit. ỹ condigne mereꝛ vt tanta succedat pena: q̃ta ad ipaz cõfringendam exigit sue duricie culpa. Ex dictis iam ptz vñ mũdana vanitas originez sũpsit et quomodo eam diuinus spũs prefigurauit et in q̃tam culpã et penã mentes vanas adducit. A quib⁹ omibus eruat et liberet veritatis amator formositatis donator. ⁊ ad se redeuntibus pius susceptor dñs ihus xp̃us qui cũ patre et spũsctõ formosus p̃ filijs hominũ sup oia glorioſus et benedictus viuit ⁊ regnat in secula Amen.

Sabbato p⁹ dñicã de passiõe de laudib⁹ virgitatis. ⁊ duodecĩ doicellab⁹ mris di. Ser. xlviij

Volumus ihesũ videre Joh. xij. et in euangelio hodierno. Multitudinis duo tax viginũ charitate ardentiũ et sponsũ suũ desiderantiũ atq̃ postulantiũ. xp̃m verba sunt ista. Aiunt em̃. Volum⁹ ihesum videre: nec vticq̃ mirũ cuz iuxta pphete verbũ ipe sit speciosus forma p̃ filijs hoim. ⁊ in quẽ desiderant angeli pspicere. j. Petri. j. Ad hanc igit visionẽ in pñti p fidem et in futuro p spem nemo puenienti⁹ puenire põt. q̃ mediante vginis deuotione atq̃ affectione. Nam q̃to qs humiliter se sentit deuotiorez: familiariorẽ ad matrẽ christi. tanto maiorez spem habet in ea. ac p̃ p̃sequens in xp̃o. Huius spei maioritas extitat atq̃ inflammat ad magis xp̃m amandũ et desiderandum. ⁊ ad magis etiã diligendũ omnia que sunt christi Sancta igit vgo mater est que cũ sit celi porta ad oia magnalia xp̃i animas sibi deuotas admiranda gratia inducit. Proinde pphe ta in ps. xliij. ait. Adducent regi vgines p eam. Qd verbũ potest esse aliud thema in p̃senti materia. In quibus sacratissimis vbis tres status sctar virginũ beate virgini deuotax p ordinẽ describunt. Primus nature. secund⁹ gratie. terci⁹ glie. Primus est status nature p̃parantis: ibi virgines. Scd⁹ est status gratie pformantis. ibi post eam. Terci⁹ ẽ status glie premiantis. ibi adducent regi. i. domino ihesu xp̃o qui est rex regũ et domin⁹ dominantiũ vt dicit Apoca. xix. Per duos priores itaq̃ status pueniꝛ ad terciũ: qui in verbo p̃posito a virginibus postulaꝛ cum aiũt. Volumus ihesum videre.

Articul⁹. j. de triplici virgitate ⁊ de. xij. p̃conijs virgitatis et q̃tũ virgitas mrimonio p̃ferat.

Primo circa p̃coniũ vginitatis cõsider'andus est status nature p̃parantis. q̃ pphet a ait vgines. virginitas nẽpe p̃parat aiam ad videndum in p̃nti Jesum sponsuz p fidem. et in futuro p gloriam sempiternã. Triplex tñ virginitas distingui põt. Prima est corpalis: scda est mentalis tm̃. terci⁹ est mẽtalis et corpalis. Prima est tm̃ corpalis de qua. xxxij. q. v. c. sicut em̃ Crisо. sup Matth. ait. Multi em̃ corpe quidem castitati studẽt adulteriũ quidẽ cõmittunt voluntate cũ dñs dicat. Qui viderit mulierẽ ad p̃cupiscendũ eaz iã mechat⁹ ẽ in corde suo. ergo voluntas sine ope frequẽter peccat. Et Jerony. vbi supra in ca. si paulus ait. cõtingit tñ fm Tho. scda scde. q. xv. qñq̃ ex actu mentis cogitantis de corruptione carnis et intenderetis expiri delectatione carnis q̃ calor excitet. et semen distillet ⁊ tũc absq̃ dubio virginitas amissa est. Si autem corruptio consistat in actu mentis consentiẽtis. amittit virginitas fm illud formale quod habet in mente. nõ tamen rõne eius qõ in ipsa materiale est. vnde talis nõ potest dici virgo nisi materiale tm̃. et talis amissio vginitatis repari potest nõ aũt illa in qua etiaz illud quod est materiale subtrahit. Scda est virginitas tm̃ mentalis vñ. xxxij. q. v. c. j. dicit Q aũt pudicitia mentis violenter eripi nõ posset multoꝛ auctoritatibus cõprobat. Est em̃ virtus ai que violentiam non sentit corpori namq̃ vis infertur non animo. vnde q̃us corpus violenter corrũpat. si pudicitia mẽ

tis seruat illesa: tamē castitas duplicat. sīc fertur brāz Luciaz dixisse pascasio. si me inuitaz feceris violari castitas mihi duplicabit ad coronam. non enī inquinat corpus nisi de consensu mentis. hec ibi. Tales tamen virgines licet virginitatem et virginitatis aureolā nō amittant. tamē psecrari nō debent. Cuiº ratō est. quia difficile est in illo actu ita reniti q̄ voluptas nō alliciat ad aliquē consensum. vnō cū de pleno dissensu ecclie constare nō potest ideo statutū est. q̄ tales a consecratōne debēt humilr abstinere. sicut ptz. xxxij. q. ij. ca. Ille aūt famule. & xv. q. j. Si quis non iratus. hº sententie est thomas in. iiij. di. xxxiij. & secūda scē. ſ52. Idem Albertus et Bonauentura. Sed qd de occulte corrupta cuiº psecratio non pōt sine scandalo intermitti? Dicendum fm Tho. ibi s. q̄ occulte corrupte siue a viris siue a alioq̄cunq̄ modo velari nō debēt. qz propter scandalū nō oz ecclia sacramētalia variare. Et sīc quidē dicūt pōt ad vitādū scandalū adhiberi aliq̄ cautela scz q̄ illa q̄ nō sunt de substantia x̄ginalis veli fiant: sicut est accēsio cādelarū et hmōi occulte vitatis illis que de substantia sunt vtputa x̄a q̄ dicunt in impositione veli. et nomē virginitatis in nomē castitatis mutet: et huic sentētie pcor. Goffr. et Ho

¶ Tercia ē x̄ginitas mentalis & corpalis que vicz in cōtaminato corpe atq̄ mente inx̄giali pudicitia pseuerat. vñ. xxxij. q. v. sīc enī Crisost. sup Matth. ait. Illa est gloriosa continentia quā non transgredi potest necessitas debilitatis corpis: sed quaz complectitur voluntas sancti ppositi. ¶ Scōa et tercia virginitas cōmendabilis est et magno pconio extollanda atq̄ sancto matrimonio pponenda est. Non tamē ppt arrogantiaz in priugio positi vituperari debent. quia hoc phibetur. di. xxx. si quis. ppter deum. potest tamē virginitas nō tanq̄ pceptum dari. sed tanq̄ cōsiliū suaderi. vñ. xxxij. q. j. c. integritas corporis. Ambro. ait. Sola est enī virginitas que suaderi potest. imperari non pt. res est magis voti q̄ pcepti. Hec x̄ginitas per Ambrosiuz in lib. de virginitate sic diffinit. virginitas ē expers contagionis integritas. Et per Augustinū in libro de nup. et pcupiscentia diffinit sic. Virginitas est in carne corruptibili: perpetua incorruptionis meditatio. Duodecim quipe preconijs seu priuilegijs virginitas matrimonio prefertur: que sunt duodeciz rationes quare est melioz status virginalis q̄ matrimonij coniugalis. et possunt dici quasi duodecim stelle. i. corona alicui⁹ virginis vel duodecim lapides pciosi. ponant ꝑme q̄ tuor Prio ppter priozitatē. scōo ppter societatē. tercio ppter localitatē. q̄rto ppter antiq̄tatem. Addantur alie quatuor. Primo ppter saluationem. scōo ppter significationez tercio ppter benedictionē. q̄rto ppter contēplationē. Subdant alie q̄tuor rōnes. Prio ppter assiduitatē. scōo ppter raritatem. tercio propter durabilitatem. quarto propter fructuositatem.

De quatuor rationibus quare virginitas matrimonio pferat. Capitulū. j.

Ponam⁹ pmas q̄tuor rōnes q̄re x̄ginitas mrimonio pferat. Pria ē ppt̄ pozitatē. nā x̄gitas in statu innocētie a deo ordiata ē. Nēpe x̄go adā ō terra x̄gine pnūciat creatus. vñ Gen. ij. oz. formauit igit dñs de⁹ hoiem de limo terre. & spiraculū vite spirauit i faciē ei⁹. Eua q̄z de x̄gine Adā formata ē. vñ Gen. ij. oz Adā nō inueniebat adiutoz silis sibi Immisit ḡ dñs de⁹ sopore i Adā. cūq̄z obdormisset tulit vnā de costis ei⁹: et repleuit carnē p ea. & edificauit dñs ds costā quā tulerat de adā in mulierē. & adduxit eā ad Adā. De mrimonio xo p⁹ x̄gitatē secuto Gen. i. dñs ait. Crescite & mltiplicami et replete terrā. Nō q̄dē fm mgrm hystoriarū sine priūctōe eoz fieri nō potuit. & sic de⁹ priugiū viri & mlieris fieri instituit. ō pus etiā a xo formata x̄gitas pcessit. ¶ Scōa aūt rō ē ppt̄ societatē. nā de⁹ x̄gitatē fecit i celo i ordie angeloz: qz oēs angeli x̄gines & incōtaminati dici pūt. vñ Jerony. in primo. de assūptōne ait p facto i carne prez carnē viuē nō erena vita est: ō celestis. vñ i carne angelicā gliaz acq̄rere ē maioris meriti q̄z hrē. Esse enī angelū felicitatis est: eē xo x̄ginē x̄tus est. dū ꝺ obtinē viribus nitit cū grā. qō hz angel⁹ ex natura. ꝺ ille. Mrimoniū xo int̄ hoies institutū ē scz int̄ adā et euā. sīc ex pcedētib⁹ pz. Et Ambro. in li. de viduis ait. Supgredit x̄ginitas conditionē humane nature. p quā homies angelis assimilant. Maioz tñ est victoria virginū q̄z angeloz. Angeli enī sine carne viuunt virgines aūt in carne triumphant. Item Cyprianus de virginitate. Virginitas inquit ē soror angeloz: victoria libidinum: regina x̄tutū. possessio oim bonoz. ¶ Tercia aūt rō ē ppter localitatē. nā nuptie institute sūt in paradiso terrestri et tpali. x̄ginitas xo in paradiso mystico et spirituali. scz in eccia sctā. imo ipa x̄ginitas paradisus merito dici potest. pinde

dicit Cyprian⁹ in li. de ẋginitate ait. Flos est em̃ ẋginitas ecclesiastici germinis. decus atq; ornamẽtum gr̃e spũalis. illustrior porcio gregis xp̃i. Quarto. rõ est ꝓpter antiquitatẽ. Nã ẋginitas nõ solũ fuit prior q̃ matrimoniũ. sic p̃dictũ est. ꝑ etiã qr prius est mlier virgo q̃ mater. ideo si peccatũ nõ fuisset sem per ẋginitas ꝓmansisset. eo q nũq̃ in mẽbris illis corruptio extitisset. Nã taliter vsi fuissẽt talib⁹ membris sic manu et oculo vtebant. et absq; corruptõne t tpe debito fuissent clausa et aperta. sicẽ nũc oculus et manus absq; vlla lesione a nobis claudit t aperit. Proinde Augusti. xiij. de ciui. dei ait. q in statu inocẽtie potuisset vir vxorẽ cognoscere salua pudoris integritate. Et itẽ de fide ad Petr̃ idẽ ait si hõ non peccasset. mulier peret sine doloze. et etiam virgo permaneret.

De alijs quatuor rationibus q̃re virginitas coniugio p̃ferat. Capitulũ. ij.

Hdant alie quatuor rõnes quare virginitas matrimonio p̃ferenda est. Primo ꝓpter saluationẽ. Matrimoniũ liberauit a gnãli diluuio. ẋginitas liberat a pctõ. ꝓpter qõ diluuiũ est factũ. Nã Gen̄. vj. 0r. Omnis quippe caro corrupat viã suã sup terrã. matrimoniuz saluauit corpa. ẋginitas aias. illud libauit a morte corpali. ẋ aliud a morte eternali. Sic igit salus aie preferr̃ saluti corpis: sic ẋginitas mrimonio anteferr̃. Proinde. xxxij. q. j. c. nuptie. Ambro si⁹ ait. Nuptie terrã replent ẋginitas padisũ vñ Esa. v. ad ẋginẽ honestã et pudicã ait. Letare sterilis q̃ nõ paris. Scõo ꝓpter significationẽ. Nã matrimoniũ significat ꝓiunctionẽ xp̃i et ecclie: seu dei et aie. Proinde apls dicit ad Eph̃. v. Viri diligite vxores vras sicut xp̃s dilexit ecclĩaz: et semetip̃m tradidit p ea vt illã sctificaret. et sequit, in fine capituli. Sacramentũ h̃. i. sacrũ signũ. magnũ ẽ. ego aũt dico in xp̃o et in eccl̃ia. Sed ẋginitas nõ est signũ ẋ signatũ in ordine recto. ideo tantũ p̃cellit ẋginitas mrimoniũ q̃tũ signatũ signũ p̃cellit. Proinde. iij. di. c. h̃ scp̃sim⁹. facz ꝓsiliũ ait. Nos aũt t ẋginitatem cũ hũilitate amittamur et ꝓtinẽtiã cũ castitate t religiõe deo acceptissimã dicim⁹. et renũciationẽ seculariũ negociorz atq; actuũ cũ hũilitate approbãdo laudam⁹: t nuptiarũ vinculũ qõ fm castitatẽ pdurat honoram⁹. Et itẽ Leo papa ait. xp̃s ẋginitatis ẽ filius. vex sup oĩa q̃ dici p̃t hãc vtutẽ cõmẽdabilẽ reddit. q ipe saluator hũanũ genus de mũdissima ẋgine nasci sibi placuit. t qõ ipe ẋgo i se pmãsit. et q p̃ ceteros discipulũ amauit quẽ ẋginẽ de nuptijs carnis abstraxit. Intantũ em̃ ei ẋgitas placuit. spãli hospitio vtez ẋginalẽ accepit. i q sibi no ture assũpte nuptias celebrauit. h̃ ille. Certicio ꝓpter hũ dictõez. hũdicẽ de em̃ sũt nuptie añ cernalẽ ꝓiunctionẽ. Iz ẋgo ꝓtrahat cũ viro q̃ habuit aliã vxorẽ fm Tho. qd aũt ꝓpter hũdictõez agere hũt q hũdicẽ di sũt. ptz. xxij. di. c. sponsus. Ubi 0r sponsus t spõsa cũ benedicẽ di sũt a sacerdote a pentib⁹ suis vl a pronubis. i. ab ancill̃ fm Glo. offerant. Qui cũ hũdictõez accepint: eadẽ nocte p reuerentia hũdictõis in ẋginitate pmanẽt. aliter ñ ponit. xxx. q. ij. al̃r. Dicit em̃ ibi de biduo vl triduo. ẋ qõlibet p̃dictoz capl̃oz ꝓsiliũ ẽ fm glo. Talis aũt hũdictio ad mltiplicatõez filiorũ valet. maxie si ad p̃dictoz ꝓsiliorz deuote et fidelit̃ obseruet. ꝓtra q̃sdã carnales t bestiales q̃ velut aialia bruta aut canes facta dispensatõez antea aliq̃n ad carnalẽ copulã currũt. h̃ etiã assentientibus parentibus insatis: falsissime opinãtes tanq̃ a dyabolo illusi atq; decepti dicẽtes q ꝓsũmata copula carnali seu ꝓiugali facturi t alijs incantatõnib⁹ nõ p̃t circa carnalẽ copulã impediri. Ex his ptz q hũdictio ꝓiugalis valet ad filiorz multiplicationẽ. ẋ hũdictio et cõsecratio ẋginalis valet ad crescendũ in gratijs et opibus bonis. Vñ fm Tho. in. iij. dist. xxxij. in consecratõne ẋginũ sicut et in vnctõne regũ t hucusmodi alijs hũdictõnibus gr̃a daf: nisi aliud sit impedimentũ ex pte accipientis. nõ tamen sacramẽta dicunt. quia instituta nõ sunt ad curationẽ morbi peccati sicut sunt sacramenta hmõi. Virgines in eccl̃i benedicunt z ꝓsecrantur et eis anulus daf: qr fiũt sponse xp̃i. ẋ in matrimonio fuerit sponse hois. pinde ait beata agnes Anulo suo subarrauit me. ideo ipa rennuit tpalẽ sponsum p̃fecti filiuz: ei p̃ferens sponsum xp̃m. Qua igit audatia quadam scelesti. cuz talibus christi sponsis sacrilegium ppetrare. considerent qõ scriptũ est. Horiẽ arreptus monacha quicunq; potiẽ. Quarto ꝓpter contemplationẽ. ordinat em̃ virginitas ad aie bonũ. fm vitam cõtemplatiuam quod est cogitare que dei sunt contugiũ 2o ordinat ad vitam actiuam. idẽ ad humani generis cõtemplationẽ. qz vir t mulier in matrimonio ꝓstituti necessario habẽt cogitare que sunt mũdi. vñ. j. Corinthio. vij. apls ait. Mulier innupta t virgo cogitat

que sunt dei .i. habet aptitudinē cogitādi de bonis spūalib⁹ et eternis: vt sit sctā. i. intacta corpe et spū. i. volūtate. q̄ aūt nupta est cogitat que sunt mūdi quō placet viro.

De quatuor vltimis rōnibus quare virginitas matrimonio p̄ferenda est. ¶ Ca. iij.

Subdant vltime q̄tuor rōnes quare v̄ginitas matrimonio ē p̄ferenda. Prio ppter assiduitatē. Nam xps fuit in mūdi nuptijs sel. scz ut matrimonū approbaret pūtia sua et sue sctissime mris vñ Joh. ij. scriptū est. Nuptie facte sūt i chana galilee: et erat mr̄ ihu ibi: vocat⁹ ē aūt ihūs et discipuli ei⁹ ad nuptias. In nuptijs v̄o virginitatis ē sp q̄si castissim⁹ virginū sponsus. vñ Apoc. c. xiiij. dr virgines em̄ sūt et sequūt agnū q̄cūq; ierit. Sic em̄ ex p̄cedētib⁹ ptz p̄n-cipalior ps in v̄ginitate ē puritas et mūdicia mētis: q̄ ipa integritas corpis. et de h̄ intelligi pōt. qđ Eccli. ij. dr. Cōcupiscētia spadonis deuirginauit iuuēculā. Spado q̄dē dr q̄ ad coitū ineptus est. vñ et solo corpe mūdū signi ficare pōt q̄ iuuēculā. i. aiaz suā p̄ cupiscētiā ex malis cogitatōnib⁹ p̄deūtē corrūpit. Jō apls. j. Cor. vij. sic dictū est ait. Mulier inupta et virgo cogitat. i. cogitare dz q̄ sūt dei. vt sit sctā corpe et spū. Nec etiā h̄ duo sola sufficere p̄nt. scz mūdicia carnis et sps nisi etiā terciū assit. scz q̄ h̄ mūdicia nō ppt mūdi gliam. sed cū vera hūilitate ad xpi gliaz habeat. Sic em̄ v̄ginitas ē imunitas a pollutōe hoim. sic humilitas est imunitas a pollutōe demonuz Sic em̄ demones miscent aiabus et eas corrūpūt p̄ superbiā: sic hoies miscent corpibus et eas dē corrūpūt p̄ luxuriā. Qui igit veri et hūiles v̄gines cē volūt: cū eis cōmorat xps q̄ ipm sequunt. sic Joh. subdit. Hi sequunt agnū q̄ cūq; ierit. i. Sic agn⁹ xpi mūd⁹ p̄cessit nō solū a p̄tagiōe hūana p mētis et corpis v̄ginitatez s etiā a p̄tagione dyabolica p maximā hūilitatē. Sic q̄ hāc gr̄az a deo meritis xpi p̄secuti sunt. sequunt xpm in spūs hūilitate. et aie et corpis integritate et v̄ginitate. ¶ Scdo ppt rarit atē. Nā oē rar car. et oē carū p̄ciosum Pauciores em̄ sūt lapides p̄cioſi q̄ nō p̄cioſi et arbores domestice q̄ siluestres. pauci v̄ginitatē appetūt vel p̄seruāt sic Math. xx. dicit Multi sunt vocati scz ad virginitatē s pauci sūt electi. nec imerito q̄dē cū virginitas sit in p̄silio p̄fectōnis: matrimoniū v̄o sit in mō p̄missōis. vñ. xxxij. q. j. c. integritas. Ambr̄osius ait. Integritas corpis a nobis expectanda est quā ego p̄ consilio suadeo: non p̄ imperio p̄cipio. Ambr̄o⁹ Proinde Greg⁹ lup illud Gen. xix. cū angelus in zodoma Loth loquit dicēs. In mōte saluū te fac. merito ait. Virginitas altus mons est ad quē angelus hortat. s quē videt se nō posse ascendere maneat in segor. i. in legitimo mrimonio. qz meli⁹ est vti mediocri bono: q̄ p̄ arrupta libidinū p̄cipitari. Est tñ aduertēdū q̄ licet matrimoniū est in terra: cōius v̄ginitas tñ cōior est in glia sempitna. vñ Math. xxij. dñs ait. cū em̄ a mortuis resurrexerint nec nubēt nec nubētur. sm Aug̃. Nubere ppie mlieres dicunt et viri ducere. s nos simplr intelligam⁹ qz nec nubēt viri nec nubēt mlieres. Et sequit. Sz sunt sic angeli in celis. Ratio p̄dictor est. qa p̄nubia ppter filios et filias fiūt. filij aūt p̄ropter successionē: successio ppter mortem. vbi igit non erit mors nec cōnubia subsequent et sic tanq̄ angeli hoies virgines erūt in sempiternū. ¶ Tercio ppter durabilitatē. Naz nuptie in fine seculi destruent. v̄ginitas aūt ineternū p̄seuerabit. sicut ex p̄cedenti rōne luculent apparet. sed qđ p̄manētius est meli⁹ vti q̄ est. ¶ Quarto p̄ropter fructuositatem. superat em̄ virginitatis fructus non tantuz super fructū matrimonij: sed etiam sup fructū viduitatis ideo Math. xiij. domin⁹ ait. alia. s. semina ceciderunt in terram bonaz et dabāt fructum aliud centesimū aliud sexagesimuz et tricesimū. In quibus quidē verbis distinguit triplicem fructū in meritorum gradum Primus est status cōiugalis per quē vitatur illicitus concubitus: licito tamen retento in actu matrimonialt ¶ Secundus est castitas vidualis. p quē de cetero ois p̄cubit⁹ euitat. vt animus liberius deo seruire posset. licet posset se matrimonio copulare ¶ Terci⁹ g̃d⁹ est castitas virginalis. que istis duobus p̄dictis supior est p quā oīnis p̄cubitus simpliciter euitat. vt scz ipa mens soli deo suo legitimo sponso p amorē spiritualiter copuletur dicente apl'o. j. Cor. vij. Virgo cogitat que dei sunt. vt sit sancta et corpe et spiritu. Hec nota sm Nicol'. de lyra. Tricesimus numer⁹ pertinet ad coniugatos. quia tria bona seruauerunt matrimonij fructus que sunt fidei ples et sacramentū. et h̄ ppter ternarium .i. ppt remunerationē futurā vel tricenari⁹ cōsurgit ex denario ducto p trinariuz et signat decalogi obseruantiam: cum trinitatis fide quod quidez obseruant in cōiugio copulati. Sexagenari⁹ numer⁹ p̄surgit ex ductu denarij p senariū et ecōuerso. et signat obfuātiaz

decalogꝝ cū sex opibus pietatis. de quibus. j Thimo. v. scriptū est. vidua eligat. et sequit in opibus bonis testimoniū habens: si filios educauit si paupes recepit: si sctōꝝ pedes lauit. si tribulationem mentibus subministrauit. si oīe opus bonū ꝓsecuta est: hec sex sūt q̄ ptinēt ad statū viduitatis. ¶ Centenarius ꝙo surgit ex ductu denarij in seipm: ꝛ signat pfectā deductionē legis euāgelij ꝛ ecōtra per eoꝝ plenā obseruatōz: qō ꝙgines ipe seruāt et de taliū fructu ꝺr Eccli. xxiij. Flores mei fructus bonoris ꝛ honestatis. Hec dicit de seipa ꝙginitas btā. vñ Jeronym⁹ ꝓtra Jouinianū. et nuptias recipim⁹. ß ꝙginitatē q̄ de nuptijs nascit pferim⁹: sicut ramo pferunt poma et fructus. Vere igit vt ꝺr Sapie. iij. Felix sterilis ꝛ nō coinq̄nata ꝛ que nesciuit thorū in delicto habebit fructū in respectōe aiarū sanctaꝝ. scz fructū centesimum.

¶ Articulus scōs de duodecim domicellis virgis mris dei cū q̄ b⁹ angelo nūciante sociata erat.

Secūdus est status gre ꝓformāt ō quo dicit ppha post eā. i. exemplo virginis q̄ grām virginitatis cuz duodecim ꝙtutib⁹ adoznauit. que dici pñt duodecim ei⁹ angelice domicelle. q̄cunq̄ ieret vel staret sp̄cū illa mozātes ꝛ illaz associantes. Primo aūt pme q̄tuoꝝ domicelle ponant. Prima dicit dña clausura. scda dña audiētia. tercia dña verecūda. q̄rta dña prudentia. Scdo addant alie q̄tuoꝝ. Prima dicitur dña timorosa. secūda dña honesta. tercia dña diligentia. q̄rta dña prudentia. Tercio addant relique quatuoꝝ. Pria dicit dña obedientia. scda dña ancilla. tercia dña desideriosa. q̄rta dña credētia. He oīes dñe tangūt in euangelio. Luc. j. de anūciatōne ꝙginis: cū quib⁹ oibus ꝓdicti dñab⁹ angelus reperit ꝙginē mariā sociatam.

¶ De clausura quā exemplo beate marie virgines seruare debēt

Capitulū. j.

Prima domicella dicebat domina clausura. Hec aūt erat portinaria btē virginis nullūq̄ in domū eius sine illi⁹ licētia admittebat. vñ cū missus esset angelus Gabriel in ciuitatem galilee cui nomē nazaret ad virginē desponsataz viro cui nomen erat Joseph ō domo dauid et nomē virginis maria. Sicut Lucas ait ad domūq̄ virginis cū pueniſſet ad ostiū illi⁹ pulsauit dicens illud Cañ. v. Aperi mihi soꝛoꝛ mea sponsa natura: sponsa scz eterni pris. statim domina clausura aspiciens p̄ fenestras ꝓspiciens p̄ cancellos angelū dei domestica angelozuz subitoq̄ ꝙgini nūciauit dicens. angelus dñi ostiū pulsat ex pte dei postulans a te ingressum: statimq̄ dña ait. Aperi illi dilecta mea. quia vocē archāgeli gabrielis agnoui. ppe rat domicella ianuasq̄ dom⁹ pandit. et tunc sic Lucas ait. Ingressus angel⁹ ad eā iuenit illā non vagam: nō discurrētē p̄ platea. ꝛ p̄ vicos circuientē p̄ alienas edes. ß in domo ꝓstentē clausam ꝛ quietā. Jn hꝭ virgines ꝛ mulieres et potissime spūales: spūsctūs edoctis nō circūcursare p̄ alienas domos: nō hinc inde ad spectacula mūdi circūuagari. ß in secretis thalamis atq̄ monasterijs imozari ad cōseruandā virginitatē necesse est. ideo ꝺr Eccli xxij. Ubi man⁹ multe sūt claude: q̄ vtiq̄ thesaurū sctē virginitatis amittere querit. q̄ illū in publico frequēter gerit. Sic vtiq̄ Esa. xxiij. de Dina exēplū ptz. que egressa vt videret mlieres nō dicit viros regionis illius. rapta est a sichem filio emoꝛ et dormiuit cuz ea vi oppzimēs ꝙginē. ideo ad talē virginē vagam ꝺr Jhiere. xxxj. Reuertere ad ciuitates tuas istas: que vicz sunt ꝓsciētia. ppria secreta camera. secreta cella atq̄ supna irrim q̄ edita camera. secreta cella atq̄ supna irrim q̄ edificat vt ciuitas. Et subdit ibidē. Vsq̄quo dilaberis filia vaga. vñ. xij. q. j. c. ait sacrū ꝓsiliū soluer filia vaga. vñ. xij. q. j. c. ait sacrū ꝓsiliū tholetanū. Oīnis etas ab adolescētia in malū ꝓna. Nihil em incerti⁹ q̄ vita adolescentis ob hꝭ ꝓsistere oportet. q̄ igit etas illa ex natura auida atq̄ inexpta est ad quecūq̄ obiecta patulos ꝛ sitibūdos ꝓparat sensus. atq̄ sic q̄si piscina quinq̄ porticus habens. vt ꝺr Jo. v. Jn qua iacet multitudo magna languētium. scz fragiliū desideriozꝝ et motuū carnaliū. cecoꝝ q̄ sunt absq̄ luie rōnis. claudozuz q̄ in talibus regnat mor⁹ siue regula iusticie iordiati aridozūq̄ ōne sanitatis pinguedine carent. Ideo ad quecunq̄ mala facile inclinant.

¶ Q̄ virgines exemplo virgis matris diuinis et nō vanis debent esse attente. Ca. ij.

Secūda domicella ꝺr dña audiētia que oēz ambiſſatā missaz virgini auscultabat attente. Et de hac subdit Lucas dicēs. Q̄ angelus virgi ait. Aue gratia plena benedicta tu in mulierib⁹. q̄cuz audisset. Ecce dña audientia pñs est. q̄ attentissime audiuit virgo btā nuncium sūmi dei. ponderans quodlibet ꝙbū tante salutatiōis

alis inaudite. In hoc oibus mulieribꝰ ꝛ maxime xginibus relinquēs exemplū: ꝙ nō de mūdanis atq; obstinis debent aud re sermones: cū .j. Cor. v. dicat apls Corrūpunt bonos mores colloquia prava. ß de mūdicia et puritate xtutū et gratijs diuinaꝝ donoꝝ. atq; de dei pītia in oibus opibus suis. Est em iuuenilis etas virtutū et grāꝝ ignara. et nisi adolescētibus sit pīs dña audiētia. ß est nisi audiāt doctrinā atq; salutis verbuz: p abrupta viciorꝝ citiꝰ dilabunt. Ideo dñm supplicit exorare debēt: atq; angelicū instructorē cuz ps. dicētes. Da mihi intellectū ꝛ scrutaboꝛ legem tuā et custodiā illā in toto corde meo. ꝙ vt idem alibi ait. Declaratio sermonū tuoꝝ illuiat et intellectū dat puulis. vñ si quis postulauerit in fide nihil hesitās a dño merebit effectualr audire. Intellectū tibi dabo et instruā te. scz p doctorē vel p inspirationē, aut p lectionē. in via hac q̄ gradieris firmabo iu per te oculos meos. i. grām meā in te solidabo. Ideo dicat in te dña audiētia. Audiaz q̄d loquat in me dñs deus: qz vtiq; loquet pacē in plebē sctāꝝ tuaꝝ affectionū. In ß nempe culpabiles sūt insipide mres. q̄ clausas in domibus retinēt filias: nec p̄dicationes nec missas nec etiā lectōes. vt aliq̄d boi curāt illas discere vel docere vel audire. ß tm̄ cantinellas carnales et vanas chorcas ducere. et se ornare atq; fucare se toto conatu discere illas procurant. exq̄ fit sepiꝰ vt illas nuptui tradant oi no dinoꝝ ignaras. et tanq; bestialas ꝛ carnales: et oi vanitate ꝛ luxuria plenas. O infelices viri q̄bus tales idocte puellule pugio traditę sunt. O infeliciores filij tali matre indocta nutriti. O inq; infelicissime socrus. q̄z edes ingresse fuerūt tales nurus. cum q̄bus pacē nunq; neq; requiem habiture sunt.

De verecūdia quā virgines ī beata virgine imitari debent: et ō viroꝝ cōsortio fugiēdo. Ca. iij

Tercia domicella dicit dña verecūdia. Hec edocebat xginez tenere oculos depressos atq; modestos. nullūq; in faciē eiꝰ respicere virum parūq; respicere mlieres. erubescere nō tantū in pītia cuiuslibet viri: ß etiā ad vocē cuiuslibet venusto rubore pfundi. Ideo euāgelizz de virgine subdit q̄ turbata est ī sermone eiꝰ Quid nempe hec turbatio nisi mentis ꝛ corporis subita iuitatio quedā: alterata est enim mens eius excelsitudine inaudite laudis. corpus ī facie verecūdiā rubore demōstrauit ex auditu virilis voc: putas ne ꝙ incaute se cōmittat colloquijs hoim que turbat ꝛ erubuit in sermonibus angeloꝝ In ß em̄ edocuit be ata xgo xgines ac iuuenes mlieres hāc sctāz verecūdiā imitari. puersationē viroꝝ effugē suspectūq; hre oēm virilē sexū. Insolitū em̄ verecūdiā gignit. Hinc etem̄ est q̄ iuuēcule nō sūt psuete cū hoibus puersari verecundiores fiūt. ac ecōtra q̄ cū hoibꝰ mltū puersantur familiariores et domestice fiūt. Nam alia domestica pmittūt se tangi atq; palpari. Siluestria xo expauescūt hoim aspectū et vocē. O pudice xgines fugite viros. fugite vxōrū fratrū psortia. fugite p̄sanguineos ꝛ cognatos: fugite confratres etiā vterinos. qz oim p̄dictoꝝ incauta puersatio: ignominiosā ruinā attulit mltis. Nōne. ij. Reg. xiij. legit de thamar ꝙ ingressa ea thalamū ffris sui amodo ab eodē fuit violata: q̄d q̄so si ingressa fuerit thalamū alie nūc: Cauete igit oēm virilē sexū. etiā quodāmodo patrū psortū. qz vt dicit Eccli. xviij. Homo sapiens in oibus metuit.

Quātū taciturnitas ꝛ in sermone examinatas ōceat esse virgines. exemplo btē virginis palam eis demōstrat. Ca. iiij

Quarta domicella dꝛ eē dña prudētia. Hec erat psiliaria xgis gliose oiaq; cū hac domicella tractabat. hāc p̄sulebat. hanc nusq; a se sepabat: nullūq; cogitatū verbū vel actū absq; eiꝰ psilio attēptabat. Ideo ab omi culpa cordis oris ꝛ opis imunis fuerit. vñ euāgelista ō ipa dña nra subdit dicēs. ꝙ cogitabat qualis eēt ista salutatio. vñ nanq; cogitatio ß examinās et psiderās q̄lis esset salutatio ista nisi ex suadenti prudētia: q̄ nō subito fidē dedit. sciens ꝙ Eccli. xix. scriptū ē. q̄ cito credit leuis ē corde. Nec insup angelū dei abiecit: ß mittētē et annūciantē atq; opis magnitudinē añ rūsū prudenter examinauit. In ß instrūēs omēs ꝛ marie iuuenes mlieres xba sua examinare. linguā custodire. ꝛ oino loq̄citatē horrē. vnō cū pphā dicere dz. Dixi custodiā vias meas vt nō delinq̄m in lingua mea. Hoc em̄ et recta rō dictat: et debita iusticia expostulat. ꝛ flagitat sermo examinatꝰ. nā vbi ē maiꝰ piculū ex defectu. ibi cautiꝰ est agēdū: nō em̄ cōiter viget in mlīere rō sīc in viro. Ideo cū lingua sit instaumētū rōnis hūane: vbi minor est rō ibi incautiora sūt verba. Hinc ē ꝙ de facili, prūpunt mlieres in xba fatua ꝛ incōsiderata. In

de loquacitas et multiloquiū ortuz habēt. ex his generaf ꝓcupiscētia litigandi. et qz rō abest: ideo deficit refrenatio rōnis. vñ ꝓrētiose: garrulose ꝛ tumultuose i domo ꝛ in cōuiuiis ꝯtuꝫ importabiles et in festo vtriscꝫ ppriis: si nupte fuerint licet sint forma ꝺcora plmꝫ ex mlriloquio odiose. Huiꝰ aūt rō est. qz ꝑm philosophū Rethoricoꝝ. ij. Corpis cōcupiscētia est rei q̄ abest. ideo qñ aliquid possibile est adhabendū: magis videf arduū magisꝫ inaccessibile. ꝛ amplꝰ eius ꝓcupiscētia augef Sic igif mlier si fuerit loquax nimis familiarl fd dif viro suo. ideo q̄dā fastidiēte vilipensione ꝓcēnif: ac ecōtra si fuerit taciturna: magis inaccessibilis estimabif: ac ꝑ ꝑcipsioni dilectione amaf et qz naturale vtiꝫ ē q̄ oē qđ diligif videf pulchꝝ. iō etiā si ñ sit ꝝor magna formositate decora amabilis reddif. viro suo si fuerit taciturna ꝛ prudens.

De sctō timore q̄ exēplo virginis in puellis vigere debet ne ex securitate pclitēf. Ca. ij.

Addanf alie q̄tuor domicelle q̄ꝝ ꝑma dicif dña timorosa. ꝟ dña, cōtinue instruebat in oibꝰ timere deū sic ꝓuerb. xxviij. ꝺr. Btūs homo qui semp est pauidus. Et iterꝝ ps. ait. Q magna mlitudo dulcedis tue dñe: quam abscondisti timētibꝰ te. et de hac subdit euāgelista q̄ ait angelus dei ꝺgini gllose. Ne timeas maria. Timebat nāqꝫ btā virgo non timore seruili ꝑ timore reuerētiali: ex ꝓsideratōe sue nihileitatis et diuine imēsitatis. Timebat eīm illo timore de q̄ ꝓpheta ait. Timor dñi sctūs pmanēs in sclm scli. dū tū timebat ex se ꝓfortabaf ex deo dicente sibi angelo ad cor illiꝰ in dño erigendū. Ne timeas. q̄si dicat. et si habeas ex te timorē debes tū in dño spez habere. sic dicit Esa. iij. Qui sperabūt in dño mutabūt fortitudinē. In ꝟ aūt timore docuit beata ꝺgo puellas nras ꝛ q̄slibet alias mlieres de sua fragilitate timere: occasiōes carnalitatū et oim aliorꝝ pctorꝝ effugere. temerariāqꝫ audaciā oino horrere sciēs. qđ Eccli. xxij. ꝺr. filia ꝓdēs hereditas viro suo sequif. ꝓfez et virū ꝓfūdit audar. Sūt nanqꝫ plerꝫq̄ q̄dā temeraria spe nō in dño ꝑ de se ꝓfitentes ꝑsumūt de ꝓstantia sua. atqꝫ volūtatis sinceritate: q̄s sepiꝰ vt seipas agnoscāt in ignominiosā ruinā dñs iusto suo iudicio derelinquit. q̄s apls. j. Corꝝ. x. admonet dicēs. Qui se existimat stare videat ne cadat. Siq̄ aūt vere sperat in dño nec ꝺderit ruine sue occasionē. etiaz instigante dyabolo et aliq̄ hoste maligno ꝓcurante: reperit se in dissrimie sue sctē pudicitie amittēdo tūc: sicut Susanna Dañ. xiij. Totū cor suū erigat. et oculos leuet ad consūmatū auxiliū saluatoris potꝰ sustinēs oēz obprobriosā ꝓfusionē in ꝓspectu mūdi. q̄ꝫ declinare in ꝓspectu dei cuz ipa sctā Susanna et pudica dicat. Melꝰ est mihi absq̄ ope incidere in manꝰ vras q̄ꝫ peccare i ꝓspectu dei. Abiitq̄ illi dñs auxiliū de sctō. sic scriptū ē Eccli. ij. Respicite filij nationes hoim ꝛ scitote q̄ nullus sperauit in dño ꝛ ꝓfusus ē. ꝓmansit imāndatis eius et derelictus est.

Quāta honestate fulgere debēt virgines exemplo btē virginis clarescere potest. Ca. vj.

Eccūda domicella ꝺr dña honestas ꝟ domicella docebat ꝺginē fgulā honestatis corpis ornamenta ꝓtemnere: gēmis ꝺrutū ꝛ grāꝫ decorare: nullo habitu sine gestu nec aliq̄ actu pcupiscētie alijs ꝑstare. imo sctissime honestatis exemplo cūctis eā cernentibꝰ motus ꝓcupiscentie refrenare. sic Eccli. xxvj. ꝓncipaliter ō ipa ꝺgine dictū est. Gratia sup grām mulier sctā et pudorata. grā q̄dē fuit in illa sctissime pudicitie honestate nullū il se ꝓcupiscētie motū sentire. ꝑ grā sup graz fuit in ipaz videntibus ꝓcupiscētie motus sedare. ꝑm Alexan. ō halis. ideo angelus ibi subdit dicēs. Inueni sti eīm gfaz apud dñm: nō tantū apud celū et mūdū. In ꝟ aūt btā ꝺgo instruit mlieres iuuenes exēplo suo sūma cū diligēna honestatē seruare: cū custos ꝺginū sit honestas. hec eīm pudicitia seruat. corpus, et aiaz oi venustate decorat. famā multiplicat. ꝛ grām corā deo, ꝛ hoibus augmentat. sic de pudicissima atqꝫ honestissima loquif. ij. c. scriptum est. q cū in reginā eligēda esset ꝓreto vastuoso ornatu quē solerti cultu exqueserāt alie mulieres vt placerent Assuero ſgi: ducta est ad cubiculū regis et adamauit eā rex plusq̄ omēs mlieres habuit gfaz ꝛ miscōiaz cū eo supomēs mulieres: posuitqꝫ dyadema regni in capite eius. erat eīm formosa valde ꝛ incredibili pulchritudine. oim oculis gratiosa: et amabilis videbaf scz ex honestatis ornatu. Est eīm honestas ꝑpetuus honor. q̄si honoris statꝰ Est eīm honestas ꝑm Isidoꝝ que nihil turpitudinis habet. vnde. ſ. Corꝝ. xix. apls ait. Omnia honeste et ꝑm ordinem fiant in vobis. quod verbum virgines maxim seruare debent.

De circūspecta diligēcia quā

in oĩbus dictis vel factis exemplo btẽ marie virginis adolescẽtule seruare debent. Ca. vij.

Tercia domicella ꝺr dña diligentia hec eñ dña gerebat diligẽtẽ curã toti⁹ dom⁹ sciẽtie virginalis quõ placeret deo inocens eẽt mũdo. et aio imunis seruaret ab omni pctõ. ℔ sollicita erat cũ oi diligẽtia toti⁹ corpis ⁊ spũalis necessitatis virgis ⁊ famꝫie sue nihilq; sinebat trãsire inordinatũ i tota illa celesti domo. vñ cuz angelus exp̃meret grãm quã btã ẋgo iuenerat apud deũ dicẽs. ecce ꝯcipies in vtero tuo et paries filiũ ⁊ vocabis nomẽ ei⁹ iesuz ℔ erit magn⁹ apud deũ ⁊ fili⁹ altissimi vocabit. ⁊ dabit illi dñs sedẽ dauid patris sui. ⁊ regnabit i domo iacob in eternũ ⁊ regni ei⁹ nõ erit finis Tũc dña diligẽtia suggerẽte et illa instruẽte dixit maria ad angelũ. Quõ fiet istud: ecce q̃ modo diligent interrogat de fiẽdi mõ q̃si dicat. scio q̃dẽ deũ hr̃ẽ multos modos q̃b⁹ hoc ad impleri ꝑt. Quis igit erit iste mod⁹? ⁊ in ℔ btã ẋgo instruit mlieres nr̃as. suũ ꝓpriũ spiritũ atq; corp⁹ cũ oi diligẽtia custodire. idẽq; in ꝓprio viro atq; in tota sua familia obs̃uare. ℔ diligẽtia facit mlierẽ de simplici diligentẽ sapiẽtẽ. ⁊ de inherti vtilẽ. de odibili gratã et de viro ei⁹ ignobili gliosũ. sic ꝓuerb. xij ꝺr. Mulier diligẽs corona est viro suo.

De pudicitia virginali q̃ puelle exẽplo beate virginis fulgere debent. Ca. vij.

Quarta doicella ꝺr dña pudicitia. ℔ eñ tota solertia satagebat beatã mariã cũ ẋginitate hr̃ẽ pudorẽ. ℔ ꝑsuluit angelo respõdere illõ ẋbũ. qñ virũz nõ cognosco. q̃si angelo dicat. intantũ diligo pudicitiã virginalẽ. tñq; oblꝫ abhorreo copulã maritalẽ. cũ deo inspirãte et edocẽte ẋginitatis emiserz votũ qꝺ etiã ꝯcipẽ si deũ oi no nolo cognoscẽ virũ carnalr. vide q̃so q̃to zelo pudicitiã seruat in aia ẋginalẽ: qñ nõ solũ oderit corp⁹ et spũs corruptelã. ꝫ etiã oẽm actũ vicios̃ũ. quocũq; etiaz fieret sine offensa dei. sic ꝯiugalis actus vtiq; fieri ꝑt ⁊ maxime si ad diuiuã gliam ꝓles fuerit ordinat⁹. et tamẽ etiã hũc q̃tum ex se erat absolute ẋgo sic odio habuit vt ex ℔ dixerat ℔ ẋbũ p̃dictum. Vnde merito pẽsandũ est q; ℔ fuerat ꝯcipua cã q̃re mod⁹ ꝯcipiẽdi filiũ iã a deo p̃fixus nõ fuerat sibi diuinit⁹ reuelat⁹. vt ẋbo apto ẋgo hanc pudicitiã p̃mõstraret pfectã. ⁊ in ℔ edocet btã ẋgo ẋgines ⁊ alias q̃scũq; mlieres s̃i tñ fama et noie: ꝫ etiã mẽte ⁊ corpe querẽ pudicitiã ẋginalẽ. sic dicit apls. j. Cor. vij. Mulier inupta ⁊ ẋgo cogitat q̃ sũt dei. vt sãcta sit corpe et spũi. vt sctãm pudicitiã in vtroq; homie seruet: nõ sic ille ẋgines fatue de q̃b⁹ ait dñs Math. xxv. Que nõ cogitarũt quõper verã pudicitiã placerẽt deo. ꝫ quõ p solũ nomẽ virgitatis placerẽt mũdo. dũ de sua ẋginitate gliaz foris expetũt: in vasis suis oleuz vere pudicitie hr̃ẽ noluerũt ideo ad eternaz nuptiaz p ingressu ostiũ ꝓpulsantes digne audire merentur. nescio vos.

De admiranda obediẽtia beate virginis quã virgines imitari debent. Ca. ix

Hodank reliq̃ q̃tuor domicelle. q̃z ꝑma ꝺr dña obediẽtia. sic eñ ex inobia ꝑme nr̃e pentis sum⁹ ꝓdẽnati: ta p obiaz marie ẋgis sum⁹ a morte p emptoria liberati. ideo ℔ obia ab eua reiecta a maria gratanr accepta ꝓtinue virgini suadebat optare salutẽ mũdi. ideo diuine volũtate s̃bdi et oino sub diuino imperio ei⁹ voluntatez ãnihilari: vñ audita dñi volũtate de ꝯceptu filij sui volenter atq; letãter etiã velocr angelo ait. Ecce: q̃si dicat. ecce volẽti corde: letanti facie. atq; veloci ope adimpleo q̃cq̃d diuie fuerit bñplacitũ volũtati. Et i ℔ btã ẋgo maria docet esse obediẽtes. ꝓprio volenr. i. volẽti corde. Debet eñ maiori iusta p̃cipiẽti rñdere qꝺ apls ait: Dñe q̃d me vis facere. q̃z vt ꝺr Eccls. xxx. Melior est obia q̃z stultoz victime q̃z ℔ mactar volũtas ꝓpria: ibi ẋo caro aliẽa Scõo debẽt obedire letanr. i. leta facie. Vnõ Bern. Hylaritas in vultu dulcedo in ꝓmõe: multũ decorãt obediẽtiã subsequentis. nubilosa ẋo corpis cõpositio et facies tenebrr obscurata. ꝺuotionẽ ab aia fcessisse signat. Tercio debẽt obedire ꝓmpte ℔ ẽ ꝓmpto ope. sic ps̃. ait. In auditu auris obediuit mihi. Et alibi. Viã mãdatoz tuoz cucurri: cũ dila. c. m.

De seruili humilitate virgis benedicte quãvere virgines imitari debent. Ca. x.

Secũda domicella ꝺr ancilla. ℔ erat coꝯnaria gliose ẋgis marie atz familie sue. ipa parapsides abluebat domũ scobebat. elynã paupib⁹ mistrabat. toti⁹q; dom⁹ hũilitati officia pagebat. ℔ cũ ẋgo legẽt illõ Esa. vij.. Ecce ẋgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊c. itelligẽs ex declatõe ẋgis q; talis ẋgo

de q̃ loquebat̃ ꝓpha erat futura filij dei mat̃ Anxio desiderio postulabat tali scissime virgini obseq̃ et famulari:illã alloq̃ et ꝓtẽplari vsaltẽ illi in aliq̃ hũilimo officio ministrare. Et dũ in hmõi desideriis sctã virgo flãmasceret angelo nũciãte:se illã esse virginẽ de q̃ p Esa. spũssctũs ꝓphetauit.audita dñi volũtate humilr se obtpare pans.cũ fieret mat̃ dei atq; regina celi et mũdi.nõ glie altitudinis sed infime hũilitatis assũpsit nomẽ dicens.Ecce ancilla dñi.q.d. Neq̃q̃ mereor dici dei sponsa mat̃:ꝫ in oi abiectõe ancilla Videte q̃so o stulte et indomite ẋgines hũilitatẽ Marie q̃ta abiectõne se deijcit.cũ ad altissima subleuat. Ipa se vilificat:vt de illaz exaltat. Vũq; amplius a dño exaltat̃:magis in spũ humiliat̃. ampliusq; de illa dñs iamorat̃.vñ Bern. Sine hũilitate audeo dicere marie ẋginitas ꝺo nõ placuisset.et in ꝫ discant virgines deo q̃te in oi abiectõe et hũilitate imitari btaz mariaz:nõ se extollere de virginitat̃ munere.sic fecit quedã supba ẋgo q̃ de sua ẋginitate tãto tumore elata fuit:q; diceret se nolle esse magdalenã in celo.ꝓpter quã supbã a dño derelicta pⁿ quendã virũ egressa meretrix facta ẽ in pstibuli ceno. Sed vt habeant ẋginitatez valeãt ꝓseruare sp se debẽt in aliq̃ bono ope. et maxie in humilitat̃ obsequijs exercere.et licet ꝫ status altitudie fulgeat et nobilitate generis sint dicate.nõ tñ nobilitate ẋgis cõpantur.q̃ in oi famulatu hũili domũ suã regebat Romani q̃z imperatozes filias ꝓprias lanaz et linũ et ꝓsilia hũilitat̃ opa exercere iubebant. Nescit eñ ocia mẽs huana si circa honesta et licita occupat̃:ꝓseruant̃ ẋtutes et grẽ.et continue suscipiũt incrementũ. Si aũt honestuz opus nescit ꝑ abzupta vicioꝝ vagat̃.sic. Eccli.xxiij.scriptũ est. Multã malicã docuit ociositas.ope q̃dẽ honesto illicita sollicitudo vitat̃ obliuiscit̃ et nescit postea mlr idecent̃ hoiz aspectui apere nescit a pctozib⁹ molestari Naturale equidẽ est hoiez in suis opib⁹ delectari.ideo dũ in licitis occupate ad honesta affici unt̃ inhonesta vitant̃.et sic imaculata vita atq; ẋginitas ꝓseruant̃.inde nõ tñ honeste ꝫ in q̃cũq; statu vtiles fiũt et amabiles mundo inoxie sibi et deo in oi decoze ẋtutũ grate.

De admirãdo ꝺsiderio btẽ virginis quod adolescentule sequi debent. Ca.xj.

Tercia domicella dña desideriosa vocat̃.ꝫ ẋgines ad deũ suspirare docebat,et ꝓtinue dicere cũ ps.q̃ admodũ desiderat ceruus ad fontes aq̃ꝝ ita desiderat aia mea ad te deⁿ me⁹. Et alibi.dñe ante te oẽ desideriũ.et q̃ꝫ angelum sentit se in dei matrẽ et sponsã fuisse electã:ideo i gloriã sũmi dei et inꝑsalutẽ oim saluãdoꝝ quã sp anxio desiderio affectabat ẋbũ affectanti desiderij plenũ angelo subdit. fiat mihi. Videte aũt q̃te ptãtis ẋgis desideriũ fuerat̃ apꝺ deuz. Quia q̃cq̃d p prima fiat a dño factũ ẽ ipo dicẽte Gen.j. Fiat.nũc in btẽ ẋgis dicẽti ꝑfico ẋbo fiat:reddit reformatũ.vt nõ tñ potuerit Eua in pomi ꝓcupiscẽtia deformare q̃tũ btã ẋgo in õne obie desiderio reformare. Et at inq̃ mihi in corde p fidẽ.in ore p ꝓfessionẽ in vẽtre p incarnatõez.in manu p ꝓtractõez. in brachijs p ablactatõez. In his aũt oibus discere hũt ẋgines inocẽtes et totⁿ femineⁿ sexus ardẽti desiderio affectare sibi innocentiaz primo beneficẽtiã.et deo seruitutẽ feruidaz et deuotã.sic Prouerb.xj.ꝺz. Desiderium iustoꝝ bonũ. Omne aũt distribuit ꝫ omia sint illa tria teste Mich.vj. Indicabo tibi o hõ q̃d sit bonũ.et q̃d dñs q̃rat a te.vtiq; facere iudicium.ecce pmũ. Judiciũ nẽpe hois in cõfessionem et ꝓtritõe se iudicantis a pctõ ꝓsciam purgat.sic Prouer.xx.ꝺz. Rex.i.rõnalis intellectus q̃ sedet in solio iudicij:intuitu suo dissipat oẽ malũ:et diligẽ misctiaz scz ad primũ Ecce scõm. Et sollicite cũ deo tuo ambulare. Ecce tercium. Hec tria omnia in anima efficit desiderium sanctum.

De prudẽtissima ac pfectissima btẽ virgis fide quã habuit i conceptu filij dei quã debent virgines sequi. Ca.xij.

Quarta domicella dña credẽtia ꝺz. Hec ẋginẽ ꝓtinue instigabat insistere sapiẽtie fidei ꝓtinue mentẽ leuare a sensibilib⁹ ad insensibilia.de spũalib⁹ meditari.vera a falsis discernere. delectari i deo et ꝺescere in cõplacẽtia ei⁹.et sic tota mẽs ei⁹ sup admirabile lume fidei sup vestiri haberet atq; illuiari.q̃ cũcta cũ pfecisset et vniuersalia fundamẽta fidei nr̃e nũciante angelo pfectissime credidisset angelo.in fine ꝓclusit dicẽs.scõm ẋbũ ruũ. Tũc ꝺo in illa charitas fuit ꝓsũmata.de q̃ apl's.j.Coz.xiij. ꝓpriissime dicit.Charitas oia credit. Tũc eñ pfecte ꝺo assensit.tũc vt digne mat̃ filij dei fieret.ꝺño arridẽti volũtate cõplacuit atq; p excessuz diuine amor̃ et sui ẋtute fidei filiũ generauit acq; genuit. Ideo nõ imerito Luc.j.illa sctã sterilis grauidata scz Elyzabeth de actu fidei illã cõ-

mendans sibi ait. btā que credisti qm̄ pficien
tur in te que dicta sunt tibi a dño. Et in hoc
mlieres ꝛ maxie xgies edocenk in veritate et
puritate fidei xginē imitari: oia credere ꝫ nō
oīb⁹ credere. sic̄. j. Joh. iiij. admonet dicens.
Nolite oi spūi credere: ꝫ ꝓbate spūs si ex deo
sūt. qz q̄ spūalr nutrita est: noscit decipulas
hoim. q̄ aūt absq; spūali luīe ꝛ doctrina nutri
ta ē: facilr a iuuenib⁹ decipulis irretik.

Articul⁹ tercius de gl̄ia virginū beatarū ꝛ de earum aureolis gloriosis.

Tercⁱ⁹ pncipalis status ē gl̄ie pmiā
tis et btificātis. de q̄ pmio aureole
xginū sufficiat ad pñs qđ dictuz ē
lxiij. arti. j. ꝛ. c. ij. Talis stat⁹ bñ pcedēti suc-
cedit. qz sic̄ btā virgo cuz his domicellis tota
amabilis tota desiderabilis atq; tota lauda-
bilis reddik suo eterno spōso: ita eā imitātes
et cū illa se ꝓformātes ꝛ has domicellas toto
conatu secū ducētes atq; tenētes. Adducenk
regi regnature cū illo. nūc p grāz ꝛ inek̄nū p
gl̄iam sempiternā. ad quā nos ꝓducat ipe ai
marū amorosus et gl̄iosus spōsus dñs ihesus
xp̄s. Qui cū patre et spūsancto viuit ꝛ regnat
in secula seculoz amen.

Bñica palmaz in mane ordo dicendoz̄ p totā septimanā sequentem. Sermo. xlix.

In nomine ihe
su omē genu flectat celestium
terrestriū et infernoz. ad Phi
lip̄. ij.. Et in epla hodierna pa
grata. iā parte maxia pagrata hui⁹ sacri tēpis
pnialis pngne. p gustū ꝛ adiutoziū caritatis.
ꝛ palmā amoris feruido iā desiderio currā⁹ ꝛ
et hui⁹ septimane sctōs dies oi q̄ possimus ō
uotione celebrem⁹. Ꝫ qđē ē tps victorie triū-
phalis tot⁹ pli xp̄ianoz. in Ꝫ fruct⁹ totius pe
nitētie salutar. In Ꝫ diēq; mystice ꝓcludit sa
lus nostra ꝛ ꝓsūmatio caritatis. Nā teste dño
Matꝫ. x. Qui pseuerauerit vsq; in finem Ꝫ
salu⁹ erit. Ad hāc igr̄ sequēdā salutē Ꝫ mane
erigem⁹ triūphale vexillū gl̄iosi nois ihesu xp̄i
vt in noīe ei⁹ victorioši spernam⁹ oēs insurgē
tes i nobis. palamq; faciam⁹ admirādas gti
as et xtutes ei⁹. Hodie infra diē patefaciē⁹
q̄s admirabile q̄s desiderabile sit bonū carita
tiue pacl et vnionis discordātiū aioz. q̄q; ne
cessariū et meritoziū atq; magnanimū sit ini-
micis et se ledentib⁹ indulgere. obsecrās oēs
dilectores pacis ꝛ vnitatis p viscera miscdie
dei nr̄i: vt q̄scūq; nouerint ink̄ se aliq̄ mō dis-
cordātes aut inimicicias obseruātes. oi inge
nio solicitudie ꝛ conatu q̄ pūt ꝓducāt eos ad
sermonē hodiernū q̄ erit de pace et vniōe. vt
digne possim⁹ Ꝫ sacq; pasca oēs in grā sctē cō-
munionis ꝛ vnionis pacifice celebrare. Se-
cunda feria qz sepe ꝓtingit festū annūciatōis
cadere his diebus. ideoꝫ xgine gl̄iosa dictu
ri sum⁹ declarātes triplices ei⁹ stat⁹. scz ꝓcep-
tionis natiuitat̄ ꝛ annūciatōis. sūmā pfectio
nē et caritatē: vt ampli⁹ pficere possem⁹ i amo
re et deuotōe illi⁹. feria tercia vt digni⁹ posset
se q̄libet examinare ꝛ disponere ad sctissimū
sacramētū dicem⁹ de ꝓscia bona et mala. ostē
dētes q̄d sit ꝓsciētia ꝑm nām ꝑm caritatē ꝛ g̃-
tiā atq; ꝑm culpā. feria q̄rta aperiem⁹ errores
q̄bus ꝓsciētia mala decipi et ꝑuari solet cari-
tate ꝛ ꝫ remedijs ꝓtra illos. feria. v. in mane
ostendem⁹ seu agem⁹ de stupēdis et mirabili
bus sctissime sacramēti: et quō p illud oēs aie
potētie refozmāk̄. sik̄q; apiem⁹ quō in eo relu
cet admirāda potētia sapiētia et clemēcia dei
et q̄ fructiferū sit digne suscipiētib⁹ illud. in
ipa dñica cena infra diē dicturi sum⁹ de trib⁹
generibus hoim̄ male et bñ. i. i caritate ꝛ abs
q; caritate sumētiū Ꝫ sctissimū sacramentum
feria. vj. in pascecuen patefaciem⁹ imensū ꝛ cō
sūmatū amoz̄. quē nobis oñdit dñs nr̄ ihs
xp̄s moriendo in cruce p nostra saluatōe. de
clarātes abyssū penaz ei⁹ necnō etiā manife-
stis rōnibus oꝛtendem⁹ q; nunq̄ fuit nec esse
potest ob ꝓbriosioz mozs q̄ ipa mozs ihu cri
sti. Demū manifestabim⁹ admirāda misteria
crucis ꝛ mozis ei⁹. Sabbato sctō vt q̄libet se
digne prepare meli⁹ posset ad suscipiendū in
die sctō pasche sanctissimū sacramentum eu
charistie. ostendem⁹ quibus amorosis mo-
dis quilibet prepare se debet ad illuz amoro-
sū cibū deuote atq; digne vt op⁹ ē suscipiēdū

Bñica palmarū in mane de gl̄ioso noīe dñi nr̄i ihesu xp̄i. ser. xlix

In nomine ihe
su omne genu flectat celestiuz
terrestriū et infernoz ad Phi
lip̄. ij. et in epla hodierna vtꝫ.
patuit. Deficit sensus: heret palato lingua. ꝛ
ois arescit sermo cū de noīe ihu ac de laudi-
bus ei⁹ mens hūana ꝓsiderat. pnūciare ꝑmo-
nē. Est nēpe tā amplū tanq̄ profundum pe-

lagus nomē eius. vt ad plenā explanationē illi⁹ nullus hūan⁹ intellect⁹ exp̄mere queat. vñ Iſido. ait. q̄ nomē dictū est q̄ſi notamē eo q̄ nobis res notas efficit. De natura eñ noīs est notificare illū cui⁹ est nomē. ita ⁊ nomē ieſu incōp̄hēſibilē nobis notat. Quis eñ incōp̄hensibilē explicare queat? q̄s posset exp̄mere infinitū. aut q̄s deū et hoīez poterit coartare ſermone. Propheta ;eñ ad dñm ait. Scōm nomē tuū de⁹ ſic ⁊ laus tua. i. ſm rem n̄ois tui laudabilis es tu dñe. ꝫ q̄s rē nois e⁹ explicare poterit vt laudet ip̄m deū p eā et p pter eā. Quis ē igit tāte gr̄e ⁊ tante x̄rutis q̄ ad laudis ei⁹ p̄coniū aliq̄ modo repiat idoneus. nemo p̄ſus niſi fuerit labijs circūciſus. Proinde Eſa. vj. in p̄templatiōe ſubuect⁹ ad regis gl̄ie viſionē. anteq̄ de ihesu quē vocat emanuel ⁊ de p̄ceptōe x̄ginis ordinat ſmonē ſe p̄fitet pollutū: ſeraphicū expiat miſteriū: carbonē in labijs ſentit ignitū: ⁊ ſic purgatus et ſpūal⁹ circūciſus x̄gineū p̄ceptū annūciat et filij nomē in vtroq̄ declarans fidei venerabile ſacramentū. Veni igit dñe Jeſu x̄pe q̄ miniſter es n̄re ſpūalis circūciſiōis ⁊ labia mea tangas. iniq̄tatē auferas. meū p̄ri ges affectū. illuieſ intellectū. pficias imp̄fectū linguā ām̄oueas affatum et actum vt ad tui n̄ois gl̄iam tue caritatis ardor ēmiſſus pietatis euapōrat flāmā. Et de tanta ſuauitate nomis tui. nō labijs tm̄ exteriorib⁹: ꝫ ſenſib⁹ interiorib⁹ refectionē captam⁹ ⁊ guſtū. Sic eñ aqua fontis exigui leuiter euapōrans in ſui ſcaturigine p̄mitus anguſtat. ⁊ q̄dam ſuaui murmure delectabiliq̄ ſuſurro diriuata. p⁹ modū latius manās in fluuios multiplices ⁊ habūdantiſſimos laticeſ ampliat. Sic nomē ieſu breue ſillabis. leue p̄latōe ſermonis. ḡue ſententijs. ſupeffluit et redūdat ineffabilibus ſacramētis. Om̄ia q̄cūq̄ deus p ſalute hūana ordinauit in Jeſu noīe cōp̄hendūtur. Interp̄tat eñ ſm Jeron⁹. ſaluator. ſal⁹. ſalutaris. ſalutare. q̄ ;ſaluat a peccatis. libat ab inimicis. ;fert gr̄az. et largit gl̄iam. Prio eñ q̄ a pctis ſaluat. ſaluator uūcupat. Unō angel⁹ ſctiſſimo Joſeph Math. ij. ait. Vocabis nomē ei⁹ ieſū. Ip̄e eñ ſaluū facit populū ſuū a pctis eor̄ Scōo x̄o q̄ ab inimici liberat q̄bus ſubiecti eram⁹ ſalus dictus est: ſic zacharias dicit Luc. j. Salutē ex inimicis n̄ris et de manu om̄ium q̄ oderūt nos. Tercio x̄o q̄ ḡtiam ;fert: q̄ ;fectio ſalutaris denominat. ideo ſalutaris ōr iuxta illud p̄s. Redde mihi leticiā ſalutaris tui eo q̄ peccādo amiſerat eā Quarto quidez q̄ largit gl̄iam: ōr ſalutare. Proinde Geñ. xlix. ait Jacob. Salutare tuū expectabo dñe. i. gl̄iam iā ;miſſam. ꝫ quidē oia tā alta tam magna tamq̄ imenſa in ꝫ benedicto noīe myſtice cōp̄hēdunt. ſcz ieſus q̄ inſinuare volēs ap̄ls ad Rō. ix. c. recitās Si fuerit numer⁹ filioꝝ iſrael tanq̄ arena maris. reliquie ſalue fient: x̄bū eñ ;ſumās ⁊ abbreuiās in equitate q̄ verbū abbreuiatū faciet dñs ſup oēm terrā. ;pter ſuā igit excellētiā ꝫ nomē ;mo fuit a p̄rē ;noiatum. ſcōo p multa tp̄a ;fante p̄figuratū. Tercio ante ;phetatū. q̄rto ab angelo nūciatū. q̄nto a virgine reuelatū. ſexto ab ap̄ls p̄dicatū. ſeptio ab oībus veneratū ⁊ adorātū. Prio igit fuit a patre ;noiatū. imo a tota trinitate in p̄ncipio libri vite eternal⁹ fuit ſcriptuꝫ. q̄s eñ auderet eterno x̄bo imponere nomē niſi deus pater incipet. Ille nēpe qui eternal⁹ verbū dicit ꝫ nomē ihs noiatū p̄ceſſit. vñ p Eſa. xlv. ca. ait ego dñs qui voco nomē tuū. Et in eodem. c. ait ego uocaui te noīe tuo. Et ite⁊ lxij. ca. ait Vocabit tibi nomē nouū q̄ os dñi noiauit Hoc quidē nomē imposuit illi dñs ab eterno q̄ñ p̄deſtinat⁹ est filius dei in x̄tute: ſic ap̄ls ad Ro. j. ait. Proide eſa. lxiij. ait. Dñe a ſcō nomē tuū. Et ite⁊ ;pheta ait. Sit nomen e⁹ benedictū in ſcla ante ſolem ;manet nomen ei⁹. ab eterno. Inſup ſcripſit de⁹ ꝫ nomē in libro vite. de q̄ Exod. xxxij. Moyſes ait. Aut dimitte pplo hanc noxam. aut ſi nō facis de le me de libro vite quē ſcripſiſti. Et ite⁊ Lu. x. dñs ap̄ls ait. Gaudete q⁊ nomina veſtra ſcripta ſunt in celis. Dan. q̄z. xij. vidit Dañ. q⁊ libri ſunt in celis. Dañ. q̄z. xij. vidit Dañ. q⁊ libri ber vite in quo erant ſcripti oēs electi in iudicio apertus est. In capite hui⁹ libri tanq̄ caput oīm ſaluādor⁊ poſitū est ꝫ nomen ieſus. ſicut ;pheta in p̄ſona eius ait. In capite libri ſcriptū est de me. Scōo fuit ꝫ nomē ihesus q̄ multa tp̄a ante p̄figuratū. Habuit nempe iu dea quoſdā. Jeſus ſicut ait Berñ. antecedē tes iſtum: quoꝝ vacuis vocabulis gl̄iat. Illa eñ nec lucent nec paſcūt. nec medent. ibo ſynagoga in tenebris est vſq̄ adhuc. fame. et infirmitate laborās. nec ſanabit nec ſatiabit donec ſciat ieſum dñari Jacob et finiū terre. Triplicē eñ Jeſum legimus fuiſſe in ea Primo eñ habuit ieſum naue: qui fuit Joſue. et hic dicit ſaluaſſe ab exilio et pegrinatōne de ſerti. quia diuiſit terram ;miſſionis Joſue xviij. Scōo habuit ieſū filiū ioſedech: et iſte dicit ſaluare quia fuit ſacerdos ſanctiſſimus et reedificauit templū vbi egit ſuū ſacerdotium: et de ꝫ dicit zach. iij. Oſtend ⁊ mihi dñs ſacerdotem magnum Jeſum. Tercio habu-

it iesum filium syrach. hic fuit ꝓpheta sacerdos et sapientissim⁹ doctor. vñ de eo Eccli. v dicit. q ipe renouauit sapiaz de corde suo. ꝙ valde magna dꝛa est int pfigurates et pfiguratũ ihm: Naz pm⁹ ihs. i. iosue ꝓfractis et dissipatis septẽ regnis chananeoꝝ introduxit filios isrl in terrã ꝓmissionis. Sz nr ihs ꝓfractis regnis inferoꝝ introduxit omẽs sctos in sempiternã glĩaz. Scos ihs. i. fili⁹ iosedech cõstruxit tẽplũ qđ gl̃iosi⁹ fuit ꝙ pmũ qđ edificatũ fuit a salomone. vt dicit Aggei. ij. qz in eo xps pntat⁹ fuit. Sed nr vuld ihs tẽplũ reedificauit gr̃e et veritatis. i se ruinosã. imo ruinatã reedificãdo naturã. In quo quidem obtulit sui corꝺis et corꝑis holocaustum medullatũ. Terci⁹ iesus fuit ꝓpheta sacerdos; renouãs sapientiã de corde suo: nõ tñ virtute sua. Insup ꝓphetauit in multe obscuritatis sermone. et docuit in figuris veteris testamẽti. Sed noster amoꝛosus ihs fuit etiã ꝓpheta magn⁹ in ope ⁊ sermone. figuras explicãs et vmbras clarificãs: ac sapientiã noui testamenti inouãs de spũsctõ docẽs in doctria ꝺi sicut ptãtem habens et nõ sicut scribe et pharisei. fuit; itaq sacerdotũ sacerdos sicut; ꝓpheta ait dicens. Tu es sacerdos ineternuz ꝑm ordinẽ melchisedech: videtis ergo nũc palam q illi nõ fuerũt veri ihs. nec predicamus de illoꝝ noie cum annunciamus et extollim⁹ nomẽ iesu. sed ꝑdicam⁹ ihesũ xp̃m filũ dei vi-ui qui est verus saluator mũdi. Precedit eñ lucifer solem. tenebra lucem. nuncij regẽ ⁊ figura mystica veritatẽ. Predicti eñ ihs ꝑmiss si sunt tanq baculus helizei ꝓphetã ꝓuentens ad mortuũ suscitandũ. iiij. Reg. iiij. Nec potuerũt illi noia sua interptari. qz vacua q-dẽ erant a vera salute. Suppositus est enim mortuo baculus et nõ erat vox nec sensus eo q baculus erat. ꝙ descendit qui baculũ misit. quia verus iesus qui ꝑmiserat eos nostram assumpsit naturam: et mox probans se eẽ verum iesum. saluũ fecit populũ suũ a pctis eorum. et est vox et sensus nõ instar priozũ vacuus est a salute. Sed audi quid fecit vñ vox est et sensus viraq redijt sicut Bern̄. ait. Nã vir ille ꝓpheta potẽs in ope et sermone ꝺ excelso monte descendens quasi alter helyse⁹ de monte carmelo mortuũ hoiem visitare dignatus est cũ sit puluis et cinis dignatus se inclinare iacenti contrahi et coequari paruo ceco imptiri lumẽ oculoꝝ suoꝝ et os mutuz oris ꝓprio osculo soluere. debilesq manus suaꝝ roborare contractu. et flatum q exierat sua inspiratõne refundere. suauiter rumino ista et replent viscera mea et iteriora mea spirituali dulcedine saginant. atq oia ossa germinãt laudem. Sequit q puer septies ossitauit: q in resuscitata eccl̃a cernim⁹ adimpleri: dũ septies in die laudes iubilat saluatori. ossitabis etiã septis et tu pctõr. Si q̃q sensus exteriores; et duos interiores inspirationi ꝓphetie iesu ter facte interius conformes. reddas et iubilando atq cantando dicas. cor meum et caro mea exultauerũt; in deuz viuum. Tercio fuit ante ꝓphetatũ. vñ Abachuc. iij. Ego aũt in dño gaudebo et exultabo in dño iesu meo. In Esdra quoq. iij. Qđ nõ sit in canone dñs ait. et erit p⁹ annos hos. et morietur filius meus ihesus. et quiescet seculũ. ꝙ ⁊ Sibilla eriterea h̃ nomẽ iesus miro mõ pronũciauit vñ Aug⁹ de ciuitate dei li. xviij. ca. xxiij. ponẽs versus Sibille maxime de fine mũdi dicit eos fuisse trãslatos de greco in latinũ. ꝙ quia trãslator nõ potuit ꝓpter mensuras versuũ seruare lras ꝓncipioꝝ illoꝝ non ꝓsonant oino in latino sic in greco. nã in greco cõiunctis omnibus ꝑmis lris oim versuũ h̃ verba cõprehendũt. ihs cristus filius dei ⁊ saluator. Quarto q̃q fuit nomẽ iesus ab angelo nũciatum. vñ Luc. i. ait angelus Gabrieli marie. Ne timeas maria inuenisti gratiaz apud dñm. scz quã pdiderat Eua. ecce concipies in vtero. i. totũ accipies in te ⁊ ex te ⁊ paries filiũ et vocabis nomẽ eius iesũ. Ex q̃ ptz q iesus est ꝓpriũ nomen eius: et xps appellatiuum. q. ꝺ. tu es illa aia tanta gr̃a plena q tibi a deo ꝓcessum est vt mundo tribuas saluatorem. et prima oim hoim vel mulier saluificum et gloriosum nomen ihm annuncies toto mundo. Et iterum Luc. ij. vocatum est nomen eius iesus quod vocatũ est ab angelo priusq in vtero ꝓcipetur. quod verbuz potest esse thema in die sacrate circũcisionis iesu. Quinto fuit a virgine reuelatum. Insup et a sctissimo spõso suo ioseph. Naz ipis duobus a deo tantũ p angelum hoc officiuz cõmissum est. vt nominarent xp̃m iesum filiũ dei. de virgine supra patuit. De ioseph vero Matth. ij. ait angelus Joseph. Noli timere accipe mariã ꝓmugẽ tuã qđ eñ in ea natum ẽ de spũsctũ est. Pariet aũt filiuz et vocabis nomen eius Jesum. hi ambo Joseph et maria prius in die circũcisionis reuelauerũt iaz natum esse iesum. i. saluatorem mundi. De huiusmodi nominis impositione dicit. Esa. lv. Erit dñs nominatus in signũ eternuz quod non auferet. scz a credentibus in eum. Sexto fuit ab aplis p vniuersum orbez ꝑdicatũ

¶ De glorioso noīe ieſu criſti

Inceperūt etenī a iudea. ¶Proinde Act. v. de aplīs ſcriptū eſt. Oīm die nō ceſſabāt in tem plo et circa domos docētes et euāgelizantes ieſum xp̄m. Unde cū dulce euāgelīū xp̄us vn ctus Jeſus ſalus oīne tulit peccatū q̄ miſcuit vtile. Dulci denicq; a iudea puenerūt ad gre cos et finalit ad latinos. et ſic myſtice impletū eſt q̄ ¶Pylatus poſuit in tytulo triūphali. qō ſcriptū erat hebraice grece t latine Jeſus na zarenꝰ rex iudeoꝝ. qz p oēs līguas p aplos p̄ dicari debebat glīa noīs Jeſu xp̄i. ſicut pphe ta ait. In oēm terrā exiuit ſouꝰ eoꝝ t̄c. ſ. p̄dica tionū ꝟ nomē. Sup oēs alios tū uas electio nis Paulus tanq̄ candelabrum ſctm̄ ſnp qō nomē Jeſus fuit ſicut lucerna ſplēdens. ſuo fulgore illuians vniuerſū mūdū. ſicut Act. ix dns ait. Uas electionis eſt mihi iſte. vt portz nomē meū coram gentib⁹ ex regibus t filīs iſ rael. Sic cq̄ gloriabat iōe. j. Loꝝ. ij. dicēs. nō em̄ iudicaui me aliq̄d ſcire int̄ vos niſi xp̄m ie ſum et hūc crucifixū. Septimo ꝺo eſt ab oīb⁹ adoratū t veneratū. An nō oīs creatura fle ctit genu noī eius. cū in creatura etiaz q̄tidie fiant mirabilia in noīe eius, pinde Origen. ait. Nomē ihu nomē glioſuz et omi cultu di gniſſimū. vñ ſalua verita nō imerito pōt dici ac pia deuotōe credi: q̄ cū ¶Paulus raptus fu it in paradiſū ſicut ipemet teſtat. ij. Loꝝ. xij. Et audiuit archana verba q̄ non licet hoi loqui. q̄ tūc pfecte didicit nomē ieſuz ab oībus ado randū. Nempe in raptu idem eſt audire qō t videre. Ad cuiꝰ euidentiā aduertenduz eſt q̄ triplex eſt cognitio dei. ¶Prima p naturā. ſcḋa p grām. tercia p glīam. ¶Prima ē p naturaz Pōt em̄ itellectus humanꝰ cognoſcere deū p naturā. ſic̄ et ¶Phi cognouerūt. Hāc fm Boe tiū oibꝰ hoibꝰ cognitio dei nāl̄r inſita ē. ¶Se cūda eſt p gr̄az. i. p fidē formatā ſiue informē ſicut eū cognoſcūt fideles in hac vita. ¶Ter cia eſt p glīam qō eſt videre deū p eſſentiā. ſi cut eū bti vidēt in patria. et ad hunc gradum impoſſibile ē fm ſtatū vie ptingere: niſi diui na virtute ſup naturā mirabil̄r opante et ele uāte. vſq; ad hūc gradū fuit aīa bti ¶Pauli ele uata: et ꝟ eſt tertiū celū ad qō ¶Paulꝰ raptus fuit q̄ vidit diuinā eſſentiā. vñ fm Aug. in li. de videndo deū. Et audiuit archana verba q̄ fuit illuīatus t inſtructus de tā altis myſte rijs q̄ de eis nō licet hoi loqui: tū q̄ explica ri non habent humana lingua. tū q̄ animal hō non percipit ea q̄ ſūt ſpūs ōi. In p̄fata au tē viſione pie poſſim⁹ meditari q̄ ipe vidit glī oſum dnm qui p̄ſtitutus erat in glīa dei p̄ſis in celeſtibus ſup oēm p̄ncipatū poteſtatē vir turem et dnationē. et ſup omē nomē qō noīa tur non ſolū in ꝟ ſeculo ſ etiā in futuro. et q̄ pater oīa ſubiecit ſub pedibus eiꝰ ſicut ipe ait ad Eph̄. j. Cum igit̄ cerneret illuz in tāta glīa ſublimatū. q̄dā ſpūali clamore inflāmatus to tus ex amore illiꝰ exclamauit dicens. Jheſus amor meus. Ad cuius noīatōez et ꝯclamorez oēs ciues bti genuflexerunt adorantes Jhe ſum in noīatōne illius. in endē nomīe intelle xit q̄ in noīatōe ieſu genuflectebāt ſe oēs ſpi ritus infernales: ac ſic debere facere. oēs ſpi ritus viatores. ¶Proinde a celo rediens ac p̄ dicta recolens in ſpū dei p̄cipiēs vniuerſis ſcripſit v̄bum ppoſitum dicens. In noīe Je ſu oē genu flectat̄ celeſtiū: terreſtriū et infer nox. Celeſtes p glīam. terreſtres p gr̄az. infernales p iuſticiā ſempiternā. plane effuſuz eſt tanq̄ oleū nomē ieſu: qñ nō ſolū celū ter raſq; pfudit. ſ etiam inferos ſup aſperſit. hoc aūt eccl̄ia volens ab omnibus impleri ſtatu it extra de imu. eccle. Decet domū dñi ſancti tudo li. vj. dicens. Conuenientes in eccleſia nomē quod eſt ſup oīne nomē: a q̄ aliud ꝟ ce lo nō eſt datum hominibus in q̄ fieri creden tes ſaluos oporteat. nomē videlicet Jeſu cri ſti qui ſaluū facit pp̄lm ſuū a peccatis coꝝ. ex hibitione ſp̄alis reuerentie attollāt. et qō ge neraliter ſcribitur vt in nomine ieſu oīne ge nu flectat̄ ſinguli ſingulariter in ſeipis imple tes p̄cipue dū agunt̄ miſſarū ſacra myſteria gloriоſum illud nomē quando cū q; recolitur flectant genu coꝛdis ſui. qō vel capitis inclīa tione teſtent̄. vt igit̄ hoc feruentius et deuo tius obſeruetur: vtilitates ac p̄fectus quoꝰ nobis conferat hoc nomē Jheſu diligentius p̄ſideremus. Eſt em̄ ſimilimū ſoli. ſicut ei ſo iſte materialis ſuo vigore ſplendore ac calo re viuificat augmentat atq; ſeruat cūcta ter re viuentia. Sic nomen Jeſu cunctis in ꝟ ſe culo pegrinis vitam gratie p̄eſtat et incipiē tibus et pficientibus. ¶Proinde zach. vj. ait. Oriens nomen eius. i. ſicut ſol refulgens i oriente. Et iterū p̄s. ait. In ſole poſuit taber naculum ſuum. i. fecit ſolem myſticū qui eſt radioſa fides tabernaculum nominis ſui. oi ſtinguamus igitur fulgorem huius ſacri no minis in duodeciz ſplendidos radios. vt ha bundantia radioſe fidei nominis Jeſu criſti in duodecim articulis per duodecim apoſto los per totum vniuerſum radioſe diffuſa mi ſtice deſignet̄. ſicut Eccl̄i. xlij. dicitur ſol illu minans per omnia reſpexit.

Articulꝰ p̄imꝰ de quatuoꝛ ra diis ac virtutib⁹ noīs nr̄i dñi ie ſu xp̄i p̄tinētib⁹ ad incipientes.

PRo incipientibus eñ q̃tuor radios seu radiosas virtutes habz nomen domini Jesu: ꝑm q̃ quatuor malaꝑ aduersant eis. Est eñ eis aduersaria. Primo culpa. secundo pugna. tercio concupiscentia. quarto etiã pena. Cõtra hec quatuor est nomẽ iesu. Primo refugium penitentium. secũdo vexillum ꝓliantium. tercio remediũ infirmantiũ. quarto solatium pacientium.

Primꝰ radiꝰ noĩs iesu in q̃ oñdit q̃nta miscõia erga pctõres ī hoc noĩe demonstrat. ¶ Ca. j.

PRimo xo nomẽ iesu est refugium penitentiũ. scz contra malum culpe. Quis eñ peccator non timeat nomen diuine ire. aut quẽ non terreat nomen furoris dei. aut cum noiari audit oñm vltionũ: sed ecce nomen iesu dulce refugium in quo exinanitur potestas seu maiestas dulcescit pietas et dei magna misericordia demõstratur. Oliz xo in veteri testamẽto in lege timoris erat terribile nomẽ dei. vnde Esa. xxx dicitur Ecce nomẽ dñi de longinquo venit: ardens furor eius et grauis ad portandum. Vide q̃ terribile est nomen dei: vbi ardor furor et pondus vtiq̃ ad comburendum ad seuiendũ ad obruendum. sed hec oĩa cõtemperata sunt in fonte miscõie et pietatis. i. in vtero virginali ꝓ iesum xp̃m amorosum nostrũ Nam ibi ardor redactus est ad temperiẽ furor ad mansuetudinem. et pondus ad leuitatem. vnde iam filius a philos quod est amor denominat: ac ꝓ hoc dei amor immensus ad nos peccatores manifestius palam fiat. Prouinde Luce. j. ait angelus ad mariam. Spiritussanctus supueniet i te et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq̃ qd ex te nascet sanctũ vocabit filius dei. O igit amorosissimũ t q̃ti ossimũ nomẽ. O nomen sanctũ o nomẽ pium et oñi dulcedine plenu. hoc quidem est illud sanctissimum nomẽ. quod fuit tantum ab antiquis patribus desideratũ. tanti anxietatibus expectatũ: tantis languoribus ꝓlõgatum: tantis suspirijs inuocatũ: tanti lacrimis postulatũ. sed tempore gratie misericorditer donatũ. hoc quidem desiderabat ꝓpheta cum ait. Dic anime mee salus tua ego sum. q. d. o dñe satis diusti. hec dicit dñs exercituum deus vltionũ et dñs iustus noster absconde queso nomen potentie: non audiatur nomen vindicte taceatur nomen iusticie da nobis nomen misericordie sonet nomẽ iesu in auribus meis. qz tunc vere vox tua dulcis: t facies tua decora. Ecce dulce refrigeriu nomen iesu: sine quo tam patres antiqui q̃ etiã hoies noui testamenti inuacuum ꝓperauert habere salutem. ideo dicit Matth. ij. ait angelus ad Joseph. Vocabis nomẽ eius Jhesum. ipe eñ saluum faciet populum suum a peccatis eox. Et iterum Actu. x. ait Petrus huic pphete omẽs testimoniũ phibent. remissionem peccatorum accipe per nomen eius. omnes qui credent in eum. scz fide opante p dilectionem. et. j. Joh. ij. ait. Scribo vobis filioli mei quia remittunt vobis peccata vestra per nomen eius. et iterum Act. iiij. Petrus ait. Non eñ aliud nomen est hominib sub celo datum in quo oporteat nos saluos fieri. Et iterum paulo ante de eodem nomine ait. Non est in aliquo alio salus. Hoc quidez nomen iesus Exo. xxviij. Per nomen dñi tetragramaton prefiguratũ est. Scõm eñ Nicolaum de lyra sup Exod. xxviij. Sextum ornamentũ summi sacerdotis erat lamina aurea pendens in fronte eius. ligata cũ mitra filis iacinctinis: in quo erat nomen dñi tetragramaton scriptum. hec autem ad modum corone erat formata. vnde et corona impfecta denominabatur. quia solum ꝓtendebat ab aure ad aurem transiens sup frontem ꝑm Josephum et Rabanum. Salonẽ. ita q̃ ipsa cũ semicirculo quod erat ex parte posteriori capitis faciebat quasi coronam pfectam. Vaz circa finez predicti capituli dñs ad Moysen ait Facies et lamina de auro purissimo in q̃ sculpes ope celatoris sanctum domino. i. nomẽ dei tetragramaton ꝑm predictũ Nycolaũ de lyra. Et idem in questione cõtra iudeos sup illo verbo Jeremie. xxiij. circa finem. ꝓ virtutis dei viuẽtis dñi exercituum inqt. Ubi nos habem dñi in hebreo ponit nomẽ dñi tetragramaton qd signat diuinã naturã ꝑm suas ꝓprietates intrinsecas: absq̃ respectu ad ex. Ꝟ siqdẽ nomẽ in lamia aurea scptũ portabat pontifex in frõte scriptũ qñ ingrediebat sctãsanctox: vt mystice designaret. q nulla aia introibit in tẽplũ regni celox ad sacrificandũ deo sacrificiũ laudis: nisi nomẽ iesu portet scptũ in fronte sua. t sic sacrificabis tũc deo sacrificiũ laudis. Scribit eñ ꝓmo in aie fronte ꝓ baptismi sacm. Ꝟ abolet ꝓ pctm mortale. Et itez scribit ex pnia xtuali. sic Apoc. iij. 62. et scribã sup eũ nomẽ dei mei. Ꝟ siqdẽ solũvere nomina. cui natura xe ꝓ nomẽ exprimitur Unó Gen. ij. Adã res oes nomiauit. qz oĩm rerũ naturas nouit. Nomẽ igit tũc sup pec-

catoꝛē ſcribit qñ p verā ꝓtritionē ꝫ meruit vt
p eam ad veram ieſu noticiā eleueť. Et iterū
de hac ſcriptura. ij. Coꝛ. iij. apl's ait. epiſtola
xp̄i vos eſtis ſcripta in tabulis coꝛdis carna
libus. Ex dictis elici pōt q̄ quicunq; etiā ſce-
leratus in fine vltimo poſitus nō valens alr
de pctis p̄teritis ſe iuuare niſi p contritionez
coꝛdis. tūc ſi vere coꝛde iuocat ꝫ nomē ieſus
fmiſſionē cōſequiť oīm pctoꝝ ſuoꝝ. teſte Jo
hele: ij. c. dicente. Oīs quicunq; inuocauerit
nomē dñi hic ſaluus erit. Jnuocauerit ſcz p-
fecto et deuoto coꝛde nō aūt oꝛe polluto. ve-
ra eīm inuocatio. verā includit contritionez.
Et licet vera ꝯtritio ad ſalutē ſufficiens ſit
nō tamē abſq; maxima cauſa ꝓpheta ait. p̄-
dictū verbū. nā ieſu inuocatio facta coꝛde et
ꝓfatio facta oꝛe et iuocanti et circūſtanti ma
gnū p̄ſtant augmentū ſaluatōis. Sed q; ſe-
pe contingūt caſus inopinati et piculoſi. ideo
neceſſe eſt nomē ieſus ſepius frequentare.
vt ex hac frequētatione habitus generet. at
q; in habitu tali ſemp in q̄libet fortuito caſu
coꝛdi et oꝛi nomen ieſu qđ ē nomē ſalutis oc
currat ad ꝫ inducere volēs apl's ad Coll. iij.
ait. Oīa quecūq; facitis in verbo aut in ope.
oīa in noīe dñi ihu xp̄i facite et agite. Teſte
eīm expientia ptz q̄ aſſuetus noīare dyabolū
ex malo coꝛde in oī inopinato et ſbito caſu di
abolū inuocat oꝛe. Sic ꝓtingit de aſſueto no
minare ꝫ nomē ieſus idip̄m in omni ſubito
caſu ꝓnunciabit. teſte eīm dño qui ait Mat.
xij. Ex abundantia eīm coꝛdis os loquiť z bo
nus hō de bono theſauro ꝓfert bona. et ma-
lus homo de malo theſauro ꝓfert mala. lege
totā ſcp̄turā ſacrā: et in tota ſilua euāgelica
nullū reperies inuocātē ꝫ nomē ihs. rece
piſſe vnq; repulſaz. ſequiť ſcōs radius.

Secundus radius q̄ nomen ihesu in qualibet pugna facit ſibi ꝺuotū hoīez triūphare. Ca. ij

Secūdo aūt dñi ieſu nomē eſt vexil
lū p̄liantiū. et ꝫ ſcz ꝓtra malū pu-
gne. nā ſi contēpt⁹ Pharao ꝓſurgit ad ſcandala adhuc recurrēdū
eſt ad nomē ieſu. q; ipe eſt pugnantibus i p̄ſidiū. ſbiecit eīm nobis oēm feritatē inimicoꝝ
noſtroꝝ. Tria nēpe tunc aduerſanť nobis. ſ
dyabolus caro z mundus. Primo eīm diabo
lus aduerſať. ꝓſuetū equidē eſt vt cū quis cu
pit et querit derelinquere prauā vitā z in no
uuz hoiem ſe mutare. q; dyabolus ſuis ver-
ſutijs et toto conamine ſe oꝑponat. Proinde
Eccli. ij. ait. Fili accedens ad ſeruitutem dei
ſta in iuſticia et in timoꝛe. et prepa aīam tuaz
ad tēptatioē. Et iterū Gregoꝛi⁹ ait. Jp̄opi-
quāte ſaluatoꝛe appꝛopinq̄t temptatio. lucē
rectitudinis ſequiť vmbra temptationis. p-
inde ſi ꝓſurgit dyabolus ꝓtra te ne timeas. ſ
erige ꝓtra eū vexillū ſalutis qđ eſt ieſus inuo-
cando illū. Audi qđ de te credentibus ait do
min⁹ Math. vlt. Jn noīe meo demonia eīci
ent. Hanc aūt poteſtatē dedit dñs diſcipulis
dicēs. Math. x. Eīcite demonia qđ expien-
tes. lxxij. vt ꝺꝛ Luc. x. Reuerſi ſūt cum gau-
dio dicentes. Dñe etiā in noīe tuo nobis ſbj
ciunť demonia. Sed aiaduerte rñſum ei⁹. ait
eīm Videbā ſathanaz ſicut fulgur de celo ca-
dentē. quaſi dicat. nolite mirari ſi nomē meū
dyaboli expaueſcant et eos ab hoīe pellit. cū
virtute eius ſathanas cū oībus angelis ſuis
de celo expulſus ceciderit ſicut fulgur. Unde
Apoc. xij. Poſt prelium factū in celo a Mi-
chaele cū ꝺꝛacone et ab eo de illa victoꝛia iaz
obtenta electoq; illo in ſupplicia ſempiterna
exultantes clamauerunt angeli iam beati iā
dicentes. Facta ſalus eſt et virtus. id eſt ex
noīe Jeſu ſaluifica virtus et poteſtas xp̄i
eius. ſicut latius dictū eſt in quadꝛageſima-
li de religione criſtiana ſermone. vj. arti. ij.
Nec mirum ſi p hoc nomen demones expel-
luntť. cum eius fortitudinem et terꝛoꝛem ſu-
ſtinere non poſſint. vnde Jere. x. ſcriptū eſt
Magnus tu ſcz dñe Jeſu et magnum nomē
tuum in fortitudine. Et iterum ꝓpheta ait
Sanctū et terribile nomē eius. ſanctū quidē
angelis bonis et hoībus iuſtis ſ terꝛibile eſt
demonibus et viris impijs. pateat hoc etiaz
per exemplū. Cum eīm beatus Bernardus.
Papiam de mediolano veniſſet. quidā ꝺꝛo-
mam ſuam demoniacā ad illum adduxit. tūc
diabolus p os eius dicere cepit. nō me ꝺ hac
auicula mea hiſpoꝛrulos edens z bꝛaſcas ꝺ
uorans pellet. Cui ſeruus dei reſpondit. nō
Bernardus te ſ dñs noſter ihs xp̄s. Mox
aūt vt ille oꝛōnē effudit. ſpūs neq̄ dixit. ſ li-
benter egrederer de hac auicula grauiť mo-
leſtatus in ea quam libenter egrederer ſ nū
poſſum. Non vult enim magnus dñs cui ſā
ctus. Et quis eſt dñs magnus. Cui ille. Ihe
ſus nazarenꝰ. Ad quē vir dei. Vidiſti ne vn
q̄ eum. Quo reſpondente. Etiā. Cui iteꝛ ait
Ubi vidiſti eum? Et ille ait. in glia. Et ſctūs.
Et tu in glia fuiſti? Quo reſpōdente vtiq; ait
Quō inde exiſti. Et ille ait cū lucifero miſi ce
cidimus. Hec quidem oīa voce lugubꝛi p

os vetule omibus audientibus loquebaℓ ait illi vir dei. nunqd in illā gliam redire velles. ac ille miro mō cachinans ait tarde est tūc autē ozāte vir dei de mliere egressus est. ℔ cum btūs Berñ. inde abiret eo iam elōgato. itez dyabolus fuasit eā. vir aūt ei⁹ post illū cucurrit qd acciderat idicauit: ac ille p̄cepit collo e⁹ cartulā alīgari in qua hec x̄ba p̄scripta erant In noīe dñi ihesu xp̄i percipio tibi demon ne hanc mliērē iā contingere p̄sumas: qō cū factū fuisset. postea ad eandē accedere nequaq̄ ausus fuerat. Scō aūt ptraria ē nobis caro: omni spurcitia et malicia plena. vñ berñ. ſmone. xv. sup Cañ. ait: tristaℓ aliqs nostruz veniat in cor ihesus et inde saltat in os: et ecce ad exortū nois lumē nubulum oñe diffugit atq̄ serenū reddat. labiℓ quis in crimē cuzrit insup ad laqueū mortis desperando. nōne si inuocet nomē vite p̄festim respirabit ad vitam? cui aliqñ stetit ante faciē salutaris nois duricia vt assolet cordis ignauie. torpor rancor alīguor accidit. cui tons forte siccatus lacrimaz̄ inuocato ihesu nō ptinuo erupit vberior. fluxit fluuior. et paulopost etiā inquit. nihil ita ire impetū cohibet supbie tumorē cedat. sanat liuoris vuln⁹. restringit luxurie fluxū. extinguit libidinis flāmā. sitiz tēperat auaricie. et totius indecoris fugat pruriginē. sicdem cum nomio ihesum hoiem mihi ꝓpono mitē humilē corde. benignū. sobriū. castū mi sericordez. et oi deniq̄ honestate ac sanctitate ꝓspicuū. Eū deniq̄ ipm deū oipotentē qui suo me exemplo sanet et roboret adiutorio ℔ oia mihi sil sonant. cū insonuerit ihesus. sumo itaq̄ mihi exēpla de hoīe et auxiliū a potēte. illa tanq̄ pigmētaria spēs. ℔ tanq̄ vnde acuam eas z faciā ꝓfectionē cui silem medicoruz nemo facere posset. ℔ tibi electuariū habes. O aia mea ꝓditū in vasculo vocabuli huius qd est ihesus salutiferū certe: qōq̄ nulli vnq̄ pesti tue iueniaℓ inefficax. Tercio q̄ nobis aduersaℓ mundus et iudicio dei. naufragarī in mari aut in curris in picula ei⁹ ocurrūt plācula fluminū insultus inimicoz̄. traditionesq̄ ditionū: terror tonitruoz̄. z fulgoz̄ ruinosi casus aut lapidū aut domoz̄ aut ignis inopinati euentus z silia. Inuoca salutis nomen cor et os subito clamet ihesus. speret in adiutorio altissimi. ipe eñ ait clamabit ad me et ego exaudiaz̄ eum. cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum. Et iterum per prophetam promittit dicens: protegam eum: quoniam cognouit nomen meum. nēpe sicut Prouerb. xviij. dicitur. Turris fortissima nomen domini: ad ipm recurrit iust⁹ et exaltatur. scz ne predicta possint peruenire ad eum et nocere illi.

Terci⁹ radius q̄ deuotio nominis ihesu cum debitis circūstātijs infirmantibus impetrat sanitatem. Capitulū. iij.

Tercio nomē ihesu est remedium infirmantium. hoc est ꝓtra malū cōcupiscentie. Nā dānata morte culpe et homine a piculis liberato. remanet in nobis cōcupiscentie morbus z egritudinis languoz. ideo recurrendū est ad hoc nomen ihesu. quia sicut Petrus rauēnas ait. hoc est nomen quod dedit cecis visum. surdis auditum claudis gressum ac cursum. sermonem mutis. vitamq̄ mortuis et etiam totam dyaboli potestatem de obsessis corporibus effugauit. Proide siqua infirmitas tibi vel tuis occurrat non respreto remedio corporali aut naturali: recurre ad inuocationē nominis ihesu. Sepe quoq̄ ptingit q̄ nō possunt infirmantibus remedia naturalia adhiberi. vel ꝓpter eorum carentiam vel propter morbi aut infirmitatis ignorantiam: seu qa est quasi irremediabile malum: p ipsaz̄ naturę viam: ideo currendū est ad remedium. qō fidelibus suis Bath. vlt. dñs derelinquit iuper terram dicens. signa autē eos qui crediderint hec sequentur in noīe meo demonia eijcient. linguis loquentur nouis serpentes tollent et si mortiferum quid biberint nō eis nocebit. sup egros manus imponēt et bene se habebunt. Nec recurrendum est ad fatuos insanas et omino erroneas incantationes q̄rundā: q̄ credūt se inuocare nomē dñi. et iuocant nomē dyaboli incātatōnibus suis eo q̄ sepe noia ignota ibi cōmisceant. ac semper in eis mendacia interponant. licet sepe pater noster et aue maria ad coopimentū addant et licet p tales insanias apareant aliq liberari. tamen pmittente iudicio dei. demon qui ex versutia sua facit hominē vel puerum egrotari eo inuocato p impiam incantatōez aufert languorem et infirmitatem a corpore per infidelitatem et errorem infigens mortalem culpam in anima et in corde sicut in legēda beati Bartholomei euidentius patet. Proinde propheta hoc preuidens ait. beatus vir cuius est nomen dñi spes eius. et nō respexit in vanitates et insanias falsas. De pluribus vero fide digno testimonio nostri temporibus audiui: quia iuxta x̄bū dñi im-

poſita manu ſuper egrotātes ad inuocatio-
nem huius ſanctiſſimi noīs ieſu.liberati ſūt.
Nam ſicut effuſum vnguentū miſtrat grām
cozpib⁹:ſic nomē ieſu dat ſaluti gr̄az aiabus
vñ ꝓpheta ait. Saluauit eos ꝓpt̄ nomē ſuū
vt notā faceret potentiā ſuā:et qō mirabili⁹ē
etiā pctōzes et infideles ad iuocationē huius
gl̄oſi noīs feciſſe miracula ꝛ ſanaſſe egrotoſ
manifeſte cōpzobat̄.vñ de btō Dionyſio ar-
riopagita narrat̄.q'dā cū btō Paulo diſce-
ptaret ꝑ viā añ eos qdā cecus trāſibat.ac ſta-
tim Dionyſi⁹ apl'o ait.ſi dixeris huic ceco in
noīe dei tui vide ꝛ videbit.ſtatim credā:ꝫ ne
vtaris magicis x̄bis.ego tibi ꝓſcribā fozmā
verboꝝ dicēs. In noīe ihū xp̄i de virgine na
ti crucifixi ꝛ moztui q̄ reſurzexit ꝛ aſcendit in
celū,vide. Et rñdēs paulus ad h̄ vt oīs ſuſpi
tio tolleret̄ volo vt verba cadē tu ipe ꝓferas
et in eadē fozma x̄boꝝ Dionyſi⁹ dixit ceco vt
videret et ſtati vidit. ꝛ ꝓfeſſus eſt Dionyſius
ſe credē i xp̄m ihm̄,dñz nr̄m. Ex his ꝑz q̄ cuz
Dionyſi⁹ adhuc eēt pctōz et infidelis ad iuo-
cationē hui⁹ noīs cecū illuiauit.et ſic pleriq;
h̄ idē in ſe et in alijs nr̄is tpib⁹ expti ſūt. Licet
eſſent pctōzes vt verificet̄ q̄ de h̄ ꝓdictū ē in
ps̄.cij. Saluauit eos ꝓpter nomē ſuū vt no-
tā faceret potētiā ſuā. Eſt aūt aduertēduz q̄
q̄tuoz neceſſaria ſūt ad h̄ vt hō impetret i vir
tute ſcti hui⁹ noīs. Primo q̄ ꝓ ſe petat. ſcō q̄
petat neceſſariū ad ſalutē. tercio q̄ petat pie.
q̄rto q̄ petat ꝑſeuerāter. His q̄tuoz ꝓcurren
tib⁹ ſp impetrat̄ qō petit̄. Primo inq̄z exaudi
tur ſi petat ꝓ ſe.nō pōt enī hō vitā eternā ex
condigno alteri ꝓmereri. nec ꝓ ꝓñs ea que ꝑ
tinēt ad vitā eternā alteri mereri pōt. Proin
de nō ſp hō ꝓ altero petēs exaudit̄.vñ Jero
nym⁹ ſup Jerem. Fruſtra rogat dē ꝓ alio cū
ille demerek ꝓ q̄ oret̄. Et itez Aug⁹ ſup Joh.
Exaudiunt̄ oēs ſcti ꝓ ſeipis.nō aūt ꝓ oībus
amicis ꝛ inimicis.qz nō ad vtrūq; dictuz ē a
dño Joh.xvj. Si q̄d petieritis patrē in noīe
meo dabit:ꝫ addit dabit vobis. Et ad h̄ facit
qō Jere.vij.dñs ait dicēs.noli oꝛare ꝓ ꝓplo h̄
nec aſſumas ꝓ eo laudē et oꝛōnē ꝛ non obſi-
ſtas mihi:qz nō exaudiam te vbi glo. dicit' q̄
duo ſūt que oꝛōnib⁹ ne exaudiant̄ a dño con
tradicūt. Primū eſt erꝛoꝛ incoꝛreptus ꝛ per-
manēs.ſcōm eſt finalis impenitētia ſeu coꝛ i-
penitēs. Scō ſi petit neceſſariū ad ſalutem.
vñ Joh.ibi ſup̄ ait dñs. Si q̄d petieritis pa-
trē in noīe meo dabit vobis. Proinde Raba
n⁹ ſup Math̄ ait. q̄tienſcunq; petētes nō au
dimur.ide fit quia illa contra auxiliū nr̄e ſa-
lutis petim⁹.vel in futurū petitionis differt
effectus vt deſideria creſcāt.et perfectius ca
piātur gaudia que reſeruant̄. Tercio ſi pent
pie.in quo x̄o omnes conditōnes que requi
runt̄ ex parte oꝛantis inq̄ntum oꝛans pleni-
us comprehenduntur ſcz q̄ oꝛet fideliter hu-
militer et feruēter. Primo oꝛet fideliter et cō
fitenter.ſicut beatus Jacobus pmo ſuo cap.
ait. Poſtulet in fide nihil heſitans. Secundo
q̄ oꝛet humiliter.vnde ps̄ ait. Reſpexit i oſo
nem humilium et non ſpꝛeuit pꝛecem.eoꝝ.
Tercio q̄ oꝛet frequenter.vnde Auguſt.ait.
Dignioꝛ ſequet̄ effectus :quanto feruentioꝛ
pꝛecedit affectus. Quarto ſi petit ꝑſeueran-
ter. Unde Luc.xj.dñs ait. Quis veſtrū ha-
bebit et ibit ad illum media nocte et dicet illi
Amice accomoda mihi tꝛes panes quoniaz
amicus meus venit de via ad me:et non ha-
beo quid ponā ante illum. Et ille deintus re
ſpondēs. Noli mihi moleſt⁹ eē iā oſtiū meuz
clauſū eſt et pueri mei mecū ſunt in cubili.nō
poſſum ſurgere et dare tibi.et ille ſi ꝑſeuera-
uerit pulſans.dico vobis et ſi non dabit illi
ſurgens eo q̄ amicus ſit.ꝑpter impoꝛtunita
tem tamen eius ſurget et dabit illi quotquot
habet neceſſarios.et ego dico vobis petite ꝛ
dabit̄ vobis.querite ꝛ inuenietis :pulſate et
aperiet̄ vobis. Omnis enī q̄ petit accipit ꝛ q̄
querit inuenit.et pulſanti aperiet̄.

Quartus radi⁹ mirā letici ā et exultationez adipiſ cūk in oi ad uerſitate q̄ deuotōe afficiunt̄ ad nomen ieſu. Ca. iiij.

Quarto x̄o nomē Jeſu eſt ſolatiuz
patientiū.cū ꝓtra malū pene. q̄-
uis e mī de⁹ ſeruos ſuos in tēptati
one ſuccumbere nō ꝑmittat nihilomin⁹ tamē
ꝑmittit eos ſuſtinere afflictōes:ꝫ deſperādū
non eſt nec obliuiſcendū dulcis noīs ieſu. ꝫ
tamen maxime iuocandū. Proinde conſolan-
do patiētes Math̄.v. dñs ait. Bene eſtis cū
maledixerint vobis hoīes et dixerint omne
malū aduerſū vos mentiētes ꝓpter me. gau
dete in illa die et exultate: qm̄ merces vꝛa co
pioſa eſt i cel̄. imo mēti inflāmate amori Jeſu
ineſtimabilis leticia eſt. ꝑ noīe ieſu pati ſolū
eſt in exebꝛiatione ſui amoꝛis et in appetitu ſi
militudis coꝛdis ei⁹ nullo alio ꝓmio expecta-
to. Nōne ſep⁹ eſt hoī gaudiū pati ꝓ amico
moꝛtali etiam cum neſcit ille ꝑ quo talis paſ-
ſio ſuſtinet̄:q̄ntomagis ꝓ deo imoꝛtali qui
omnia cernit.et ꝓ dño ihesu qui tāta ꝑ no
bis lete perpeſſus eſt:hoc cōſiderans Pau-

ius Act. xxj. ait. Ego aũt nõ solũ allegari ꝑ et mori i irlm patus sũ ꝓpter nomẽ ihu xpi. Et Act. v. iterũ de aplis ait. Ibant apli gaudentes a ꝓspectu ꝓsilij. qm̃ digni habiti sũt ꝓ nomine ihu ꝓtumeliã pati. Auguſt. eteñ ait. Dat magnã audaciã nomẽ dñi. scriptũ in cordib⁹ iustoꝝ ꝓtra impetum maloꝝ: vt pacient tolerent et ꝓdent euitent. vñ btã Agatha iudici sibi tormẽta aspa cõminãti. iuncto ꝗo sibi rñdet dicẽs. Si feras mihi ꝓmittas audito xpi noie mãsuescũt. si ignẽ adhibeas. rorẽ salunficũ de celo mihi angeli mistrabunt. ꝓpt virtutem hui⁹ nominis sancti martyres i tormentis suis omnibus triũphãt. vnde ꝓphe-
ta in ꝑsona eorum dixit. In noie tuo ꝑcernemus insurgentes in nobis. Et iterũ adiutoriũ nostrũ in noie domini. qui fecit celum et terram. scz quod maius fuit ꝗm nobis ꝓ consolationẽ assistere in tormẽtis. nec mirũ si cũ tanto gaudio tanta martyres sustulerũt. ꝗa ipe erat ꝗ in eis omnia suꝑportabat tormenta. sicut apls ait ad Phil. ij. Operat in nobis velle et ꝑficere ꝓ bona voluntate. Unõ Apocal. ij. Anime paciẽti ꝓpter nomen suũ dñs ait. pacientiam habes ⁊ sustinuisti ꝓpter nomẽ meum. et non defecisti. Ille nempe ꝓpter nomẽ dñi ihesu sustinet. qui passione sua clarificat nomẽ cristi. et non ꝓpter nepharia opa sed ꝓpter sacra instituta virtutum; religionis cristiane ꝑsecutiones sustinet pacienter. sicut et btũs Petrus ca. iiij. Nemo nostr̃ patiat̃ quasi fur vel homicida aut maledicus. aut alienoꝝ appetitor. Si aũt vt xpian⁹ ñ erubescat: glorificet aũt deũ in isto nomie. ꝙ quo niam virtus paciẽtie premiũ non merebat. nec virtus eñ dici potest. nisi ꝑseueret vsqꝫ in finem: ideo Job. subdit. et nõ defecisti. A iusticia quidem deficere comꝓbat. ꝗ vl difficultate exercitij vel interna passione animi ⁊ importunitate ꝑsequentis inimici resilit a cepto ꝓpositi iusti. et tõ Leuit. iij. aialis cũ cauda ꝑ cipit̃ imolari. in quo mystice insinuat. q⁹ op⁹ deo placere nõ potest. si nõ ꝑseueret vsqꝫ i finem ꝙ in animalis cauda designat.

Articul⁹ scõus de alijs ꝗtuor radijs seu virtutib⁹ noĩs iesu ꝓtinentibus ad ꝓficientes.

Secũdo aũt ꝓ ipis ꝓficientib⁹ alios ꝗtuor radios distinguam⁹ de admirando noie ihu xpi. Nam sicut incipientibus ꝓficit contra maluꝝ ita ꝓficientibus ꝓdest erga bonum. In qua tuor nempe ꝓficere debent ipsi ꝓficientes. Primo corde. secundo ore. tercio opere. ꝗrto continuatione. Proinde nomen ihesu est primo honor credentiũ. secundo splendor ꝑdicantium. tercio meritũ operantium. quarto adiutorium deficientium.

Quint⁹ radi⁹ noĩs iesu de admirãda gl̃ia ⁊ honore quem sequunt omẽs vere credẽtes i nomine eius scz iesu cristi. Ca. j.

Primo aũt respectu cordis nomen iesu est honor credentiũ. Facit eñ nomẽ iesu in corde plantatum ꝓ fidem dilectissimũ dei filiũ. sic Joh. j. testat̃ dicens. Dedit ei prãtez filios dei fieri his ꝙ credũt i noie ei⁹. Maxim⁹ qdẽ ẽ honor esse filios dei. Hã teste Paulo ad Rõ. viij. Si filij et heredes: heredes quidem dei coheredes aũt xpi. Magnũ igit̃ fidei fundamentuꝝ nomẽ iesu efficiens filios dei. qõ quidem in imo positũ ꝑncipaliter sustinet edificium. qõ ꝓ colũnas erectũ. dum ad alta cõscendit manet in fastigio consũmatũ. edificiũ aũt fundamenti huius sunt membra xpi. fastigium x̃o beatitudo eterni regni. Proinde de fundamento. j. Corꝝ. iij. aplus ait. Fundamentum aliud nemo potest ponere nisi quod positus est Jesus cristus. Fides eñ catholice religionis consistit in noticia iesu xpi et luie ꝙ est lumen anime. ostiũ vite: fundamẽtũ salut̃ eterne. Hanc sic̃s nõ habuerit aut relinquit velud sine luie ꝓ vmbras noctis et clausis oculis ꝓ discrimina precipitanter incedit. et ꝗtũcunqꝫ eminentia rõnis fulgeat ducem sequetur cecum. dum ad intelligenda secreta celestia ꝓprium sequit̃ intellectũ. aut fundamento neglecto ꝑstruere nitit̃ domũ. aut ostio ꝑ termisso intrare vult ꝓtectũ. fundamẽtũ igit̃ istud iesus est lumen et ostiũ qui se viaz mõstraturus errãtibus: fidei lumẽ exhibuit oĩb⁹ ꝙ quã posset de⁹ igt̃ reqri: ꝗsitus credi: ⁊ creditur⁹ iueniri. Fũdamẽtũ h̃ sustẽtat ecclesiã i noie ihu fabricatã. Maxim⁹ igit̃ honor ẽ ꝓ fidẽ noĩs ihu: filiũ dei fieri atqꝫ heredẽ. Qõ itelligẽs angel⁹ Apoc. xix. a Johe nõ sustinuit adorari: ait eñ Johes Cecidi ad pedes angeli vt adorarẽ eũ. ⁊ dixit mihi. vide ne feceris conseruus eñ tuus sum et fratrum tuorum habentiũ testimoniũ iesu. deum adora. Ait enim cecidi ad pedes eius vt adorarem eum non tamen sicut creatura creatorem deum sed sicut seruus vehementer ac cum seruili subiectione honorat dominũ suum creatũ

De glorioso noīe ieſu criſti

Nempe angelus in veteri teſtamēto ſit ſe ab hominibus adozari nunc ſuſtinet qō tñ non ſuſtiet hic imo manifeſte ꝓhiberi videt. iō ſb dit. et dixit mihi. vide ſcz ne feceris talem reuerentiā dicens mihi: cui⁹ cauſā ſubdit dicēs Cōſerv⁹ tu⁹ ſū. i. tecū ⁊ ſic tu ſum ſeru⁹ eius dē dei et dñi nſri ihu xpi. et ne credat q reſpectu ſoli⁹ Johis ꝓpter ſingularē reuerētiā excellentiā vel ꝑcellentiā ei⁹ b diceret et non de oi bus hoibus q xpi ſūt ſerui. ideo ſubdit et fratrū tuoꝝ habentiū teſtimoniū ihu. i. q pfecto corde ꝓfitent ⁊ teſtificant ihm eſſe deū ⁊ dñz vniuerſoꝝ atq hoim redēptorē ⁊ ſaluatorez Triplici eñ ex cauſa ſe a Johe noluit angel⁹ adozari. Primo ꝓpter dignitatē. ſcdo ꝓpt veritatē. tercio ꝓpt hūilitatē. Prio inq ꝓpt dignitatē. ſcz demōſtrādā gnātōis hūane quā in exaltatōe xpi hoies acceperūt. ac ſi apte diceret: qz iā ſup nos in ſede diuine maieſtatis xpm hoiem video ⁊ adozo ideo me ab hoie i xpo credēte adozari āmodo non ꝑmitto. Secūdo ꝓpter veritatē declarandā vicz q qñ angeli ꝑmittebāt ſe ab hoie adozari in veteri teſtamento nō ꝑmittebāt b de illa q latria nuncupant q cōpetit ſoli deo. ſic vtiq ipi demones ꝑmittūt atq inſtantia magna exq̄rūt. et hanc cauſā ſtatim ſubdit cū ait deum adoza. Tercio ꝓpter hūilitatē. ſcz inſinuādā eoꝝ ſcz q in eccliaſtica dignitate ſublimati ſūt. q licet a ſubditis ſeruiliter honorent. nō tñ debent ſe habere ad eos vt dñi ſ ꝙdāmodo vt miſtri et ſerui iuꝝ illud Luc. xxij. Reges gentiū dominant eoꝝ ⁊ q ptātē habēt ſup eos benefici vocant: vos aūt nō ſic. ſ q maioꝝ eſt in vobis fiat ſic minoꝝ: ⁊ q ꝑceſſor eſt: ſic miſtratoꝝ. Nā q̄s maioꝝ ē q recūbit aut q miſtrat. nōne q recūbit. ego aūt in medio veſtꝝ ſū ſic q miſtrat ⁊ hinc eſt q Petrus ꝓnceps apl̄oꝝ et iſſūmus eccl̄ie pontifex nō ꝑmiſit ſe Actu. x. A cornelio flexis genib⁹ honorari ſeruiliter imo ipm eleuabat dicēs: et ego ipe hō ſum ſic et tu. ⁊ b egit. ſcz vt hāc humilitatē inſinuaret eſſe ſeruandam et cetera.

Sextus radi⁹ q ſolū ꝑdicantes nomē ieſu. i. aiaꝝ ſalutē fructificāt in verbo dei. Ca. ij.

Secūdo reſpectu ozis nomē ihu eſt ſplēdoꝝ ꝑdicantiū eo q luioſo ſplēdoze annūciare et audire faciat v̄bū ſuū. vñ Bern̄. et vñ putas i toto ozbe tanta et tā ſubita atq feruēs dei luꝝ niſi de ꝑdicato ihu noie: et hui⁹ nois luce ac ſapoze de⁹ nos vocauit in admirabile lumen ſuuz q̄bus illuiatis et in lumine iſto videntibus lumē apl̄s ad Eph̄. v. Eratis aliq̄n tenebre nūc aūt lux in dño. vt filij lucis ambulate Proinde hoc nomē declarari debet vt luceat nec latere. nec in ꝑdicatione proferre debet corde ſordido vel ore polluto. ſ in vaſe recōdendū et ꝓferendū electo vnde Act. ix. domin⁹ ait. Vas electionis mihi eſt iſte. vt portet nomē meum coram gentibus et regibus et filijs iſrael: Vas inquit electōis: vbi liq̄r dulciſſimus venalis expoſitus. vt ꝓuocet ad bibendū dum rutilat et ſplēdeſcit in vaſis electis. vt portet inquit nomē meū ⁊c Vaz ſicut igne ſuccēſo purgatis agris conſumit aridi tas et inutilitas vepriū et ſpinaꝝ. et ſicut ortu ſolarium radiozum pulſis tenebzis latitāt fures nocti vagiq foſſozeſq domoꝝ: ſic lingua Pauli populis predicante velut magno tonitruo ꝑſtrepente: velud igne vehementius irruente. velut ſole clari⁹ irruēte conſumebatur infidelitas. diſperibat falſitas. eluceſcebat veritas. ad inſtar cere vehemētis ignis liquefacte. nomen eñ ieſu circūferebat verbis epiſtolis miraculis et exemplis. Laudabat eñ nomen ihu aſſidue et collaudabat in confeſſione. hoc inſup nomē coram regibus et gentibus et filijs iſrahel portabat apoſtolus tanq̄ lumen: et illuminabat patrias et clamabat vbiq illud ad Ro. xiij. Nox precеſſit dies autem appropinquat: abijciamus igitur opera tenebzarum et induam̄ armа lucis ſicut in die honeſte ambulemus. et monſtrabit omnibus lucernam ardentez atq lucentem ſup candelabzū. annuncians in omni loco ihēſum et hūc crucifixum. quomodo lux illa reſplenduit et ꝑſtrinxit cunctoruz intuentium oculos. quando Actu. iij. de ore petri tanq̄ fulgoꝝ egrediens claudi coꝛpales plantas ſolidauit et baſes. multoſq ſpūales cecos illuminauit. nunquid non ignē ſparſit cum ait. In nomine Jheſu chriſti ſurge et ambula. Hec ꝑm Bern̄. ibi ſupza de apoſtolis quoq Marc̄. in fine dicit q profecti predicauerunt vbiq. ſcz nomen ihēſu dño cooperante et ſermonem ꝓfirmante ſequentib⁹ ſignis que reuera fiebant in nomie ihēſu criſti deniq q miraculis confirmauit in perſecutione tyrannoꝝ. confirmauit poſtmodum illuſtrationibus luminoſis declarantibus ſcripturas contra doctrinas falſas hereticoꝝ. Inſuper et quotidie confirmat nūc dulcoꝝoſis refectionibus et copioſis illuminationibns electoꝝ. Proinde eccl̄ia xpi ſponſa ſp⁹ ſc⁹ teſtimonio fulta iubilat cū ꝑ. dicēs

dñe docuisti me a iuuentute mea et vsq; nũc
pnũciabo mirabilia tua scz semp. ppheta q;
ad ℔ exhortaf dicẽs. Cantate dño t bñdicite
noi ei⁹ annũciate de die in diẽ salutare ei⁹. id
est ihesum saluatorem.

¶ Septim⁹ radi⁹ q; virtute nois
iesu xpi in operib⁹ bonis merita
cumulanf Ca. iij.

Tercio respectu opis nomẽ ihesu ẽ
meritũ opantiũ. Nã ẋtute huius
nois merita t grẽ cumulanf. teste
apl̃o qui ait. j. ad Cor. xij. Nemo põt dicere
dñs iesus nisi in spũsctõ. qõ de triplici dictio
ne fm Alexan. de halis intelligenduz est. ℔ ẽ
nemo põt dicere. scz corde ore t ope dñs iesus
nisi in ẋtute spũssancti. nullus eñ pdicto mõ
põt digne pferre ℔ scissimũ nomẽ: q; illa pla
tione efficiaf dign⁹ vita t gl̃ia sempit̃na. Haz
oẽs actus q; eliciunf a spũsctõ. meritozij sunt
gl̃ie sempiterne. ¶ Magni igif thesauri t diui
tie recondũf in ℔ nomẽ ihs. bi sicdẽ thesau-
ri atq; secretoz archana tunc tanb⁹ cõicanf.
cũ nomẽ ihesu feruẽti deuotõe ac dulcore cõ
tinue laudaf et gl̃ificaf: qõ intelligẽs Eccl̃ia.
lj. ad dñz ihm ait dicẽs. Laudabo nomẽ tuũ
assidue. t collaudabo illõ in pfessiõe. Proide
Crisõ. ait. Quo nomẽ dñi diligif pfundius
iuocaf frequẽti⁹ eo exaltat in deũ alti⁹. scz p
cumulũ meritoz et etiã gratiaz.

¶ Octau⁹ radi⁹ q; tepescentes t
spũaliʳ infirmãtes p nomen iesu
reducunf itez ad feruidã charis-
tatem. Capi. iiij.

Quarto aũt respectu ptinuationis
nomẽ iesu est adiutoziũ deficienti
um. vñ Bern. ibi sup ait. An non
toties pfortaris q̃tiẽs nois iesu recordaris:
qd eq̃ mẽtẽ cogitãti ipinguat. qd ita exercita-
tos repat sensus. ẋtutes roboraf. vegetat bo
nos mores: atq; honestos. castas fouet affe-
ctiones. Si eñ p mẽti pigriciẽ atq; torporez
sedes: sanat te iesus excitãdo feruorez. vnde
Bern. itez ibi sup inqt. Nomẽ iesu sp in sinu
nbi sit: sp in manu. q; tui oẽs in ihm t sentʳ di-
rigaf t actʳ. Bene; Cas. viij. a iesu iuuaf
cũ ait. Pone me vt signaculũ sup coz tuũ vt si
gnaculũ sup brachiũ tuũ nũc eñ habes vñ t
lento brachio tuo t tepido tuo cordi medea-
ris: habes in; noie ihu vñ actʳ tuos vl̃ pra
uos corrigas: vl̃ nimis pfectos impleas. Itẽ
q; vñ tuos sensus aut fucs ne corrũpanf aut
si corrũpanf sanes. Hec fm Bern. Freq̃ntʳ
frẽs lrm̃i exprimur in nobis q; subito sepi⁹ re-
plemur tedio et languore mestic̃ie p̃mimur.
aridi reddimur: horret cella: lectio displicet:
vagaf anim⁹: tepor t rigor i toto sentiũ affe-
ctu: q̃tũcũq; plongef ozõ magis tepiditate
grauaf. q̃ suauitatis dulcedine nec regni de
siderio nec gehẽne supplicio somn⁹ ille letar-
gic⁹ aut soluif aut fugaf. et facto modico ipi
intuallo ex intimo cordis affectu iuocato hu
dñi solitarij residemus. Subit alacritas gau-
dij tã imẽsi q; lingua nõ loquiʳ nec võbuli ozõ
ne pferʳ. ℔ angustia sensus hũani trãscendiʳ
t sensib⁹ pglobatis mẽs cuiusdã luis ifusiõe
irradiata. atq; cuiusdã liq̃ris ebrietate pora-
ta. tãta replef leticia velut i momento tpis. si
tñ tpis vt nihil̃ ẽferat vl̃ pferat tãti delicijs. tã
tisq; bonis atq; tantis suauitatib⁹ sapororis.
puto eñ q; illa tristicia ex secretis causis dñi
ihu manifestauit ab sentiã. atq; nomẽ ihu ex-
intimo desiderio hũiliʳ iuocatũ secretoq; silẽ-
tio reuocauit cũ ihu reuersiõe leticiã: nõ ade
rat ihs mozif Lazarus: mestic̃ia replef dom⁹
℔ ecce ihs domũ ingredif. sororez ex sua pũ-
tia psolanf: t lazarus resuscitaf. Hinc et ipa
maria tpe passiõis xpi p⁹ multiplices sallugies
amaritudinũ pgredif. ad dñi sepulchz: que
rens vt ait angel⁹ Math. xvj. Jesũ nazarenũ
crucifixũ. ihs aũt salus nazaren⁹ florid⁹ inter
pretaf crucifixũ addif. vt sil̃ habeas salutem
florẽ et crucẽ et in oib⁹ psolationẽ. Crux te-
re ctificat in opatõe: flos te letificat in affectõne
ihs te certificat õ saluatione. ideo dñica crux
fuit figure ppẽdicularis: ponif; vt signũ in
biuijs. Flos aũt iocũd⁹ oculis spez fruct⁹ an-
nũciat subseq̃ntis. ihs aũt ipe est bñdict⁹ t be
nedicibil̃ fruct⁹ ẋginei vẽtr̃i. Fruct⁹ in; bris
speciosissim⁹ ad videndũ: suauissim⁹ ad odo-
randũ. sapidissim⁹ ad gustandũ: pciosissim⁹
ad habẽdũ. ppter qõ sponsa distribuẽs dile
ctũ suũ Cañ. v. ait Guttʳ ei⁹ suauissimũ t tot⁹
desiderabilis. trahit eñ i se ihs oñe desideri
uz: et oẽm satiat apetitũ. Et qõ mirabili⁹ atz
desiderabili⁹ ẽ sicut radix arboris q̃tomag
figifi pfũdo tãto fruct⁹ e⁹ apli⁹ expandiʳ in ex
celsũ. sic nomẽ iesu in intimo cordis fixum at
q; solidi⁹ radicatũ: fragare facit vberius ha-
bundantiam gratiarum.

¶ Articul⁹ tercius de alijs qua-
tuor radijs et virtutibus nomis
iesu cristi ptinentib⁹ ad pfectos.

De glorioso noīe ieſu criſti

Tercio ꝓncipaliter ꝓ factis a'ios q̄tuor radios diſtinguam⁹. ſm q̄ q̄tuor ꝙueniūt aiabus ꝓtemplatiuis atq; ꝓfectis. Primo memorari medicando. ſcō postulare orando. tercio expiri guſtando. q̄rto p̄miari ex hoc ſeculo tranſmigrando. Proinde nomen ieſu eſt p̄mo ſuſpiriū meditantiū. et ſcō ſuffragiū orantiuz tercio guſtus ꝓtēplātiū. q̄rto gl'ia triūphātiū

Non⁹ radius quāta dulcedīe repleanť deuote meditantes nomen ieſu. Ca. j.

OPrimo quidē nomē Jeſu eſt ſuſpiriū meditantiuz ⁊ memorantium Proinde Caſi. j. dicit. Oleū effuſum nomē tuū: ideo adoleſcentule dilexerūt te nimis. Qđ exponēs Origeñ. dicit. Planū eſt q̄ ad effuſionē olei ſequit̄ loci impinguatio. in q̄ facta eſt olei infuſio. Sic etiā neceſſariū eſt vt in cordibus i quib⁹ fuerit nomē dñi frequentatū· pinguis deuotio ſubſequať. q̄ adoleſcētulas. i. nouas animas in pnie labore ad currendū poſt dilectū ardētiſſime excitet in amore. ſcz vt iubilent cuz dulcore illud Berñ. Dulcis Jeſu memoria dans vera cordis gaudia: ꝙ ſup mel et oīa dulcis ieſu p̄ſentia nil camť ſuauiꝰ: audiť nil iocundiꝰ: nil ;cogitať dulcius q̄ ihesus dei filiꝰ ⁊c. que in rigmo ſillo ſequunť. Merito igit̄ Eſaias. xxvj. ait. Dñe nomē et memoriale tuum in deſiderio aīe. ideo Berñ. ſup Caſi. ait. Non tm̄ eſt lux nomē ieſu: ſed cibus eſt. an nō toties cōfortaris q̄ties ieſu recordaris? Oleuz eſt nomē ieſu. aridus eſt aīe cibus niſi ꝺ oleo ꝑdiatur. O q̄ta dulcedo diſtillare videť e labijs paruuli inocentis: qñ doctus a deuota mťe nō valens adhuc adipiſcere pater noſt̄ ⁊ aue maria cū reuerentia noīat nomē ieſus. Maz nomē ieſus eſt mel in ore: et melos in aure. Merito⁹ g Apoc. ij. 02. Vincēti dabo manna abſconditū et dabo ei calculū candidū aliter lucidū: et in calculo nomē nouū ſcriptū. qđ nemo nouit niſi qui accipit. Abſcondituz quidē manna guſtū diuine ſapiētie notat. indignis vtiq; occultatū. Sicut em̄ manna de ſup veniēs oēm ſuauitatis ſapozē in ſe habebat: ſic intelligentia myſterioꝝ ihesu xp̄i oim mentis ſuauitate redundat. Ipe eſt em̄ de q̄ ſubdiť. Et dabo ei calculū candiduz ſeu lucidum: hoc eſt carbunculū lucidū et ſplendidū vel ad literā calculus leuis et lucidus lapill⁹ ē vt hec oīa q̄tum ad humanitatē xp̄i myſtice aliquid ſignificare habeant. Hā in māna veritas in calculo maſuetudo: et in candoze iuſticia denotať. q̄ p̄cipue hoīs xp̄i virtutes ſūt de q̄bus p̄s. inquit. Propter manſuetudinē et iuſticiā. Sed qm̄ hūanitati diuinitas iūcta eſt: cui⁹ intelligentia ſapozoſa p ihesu xp̄i nomen et noticiā obtineť. ideo ſubdiť. Et in calculo nomē nouū ſcriptū. hoc ſiquidē nomē nouū ſcriptū in aſſumpto hoīe deus ē: q̄ ſol⁹ ſaluare pōt. cui⁹ amoꝛoſa noticia oēs qui q̄ veritatē noīs ihu xp̄i ad eum ꝙueniūt: admiranda ſuauitate inouat. etiā ſtupendū deo rē transformat. hanc aūt lucidā claritatem et ſapidā bonitatē q̄ nemo eſtimare poteſt niſi ille q̄ expťt. ideo ſubinferť. Qz nemo nouit niſi ille qui accipit. a xp̄o ſiquidē dei ſuauis notitia accipiť. cū p ſapientiā et grām a xp̄o mēti cōicatam ad illius ſuauitatis expientiā ꝙueniť. Criſtus em̄ huiꝰ theſauri diſpenſatoz eſt ſicut dicť Eſa. xlv. c. a patre ad ip̄m. Dabo tibi theſauros abſcōditos et archā ſecretoꝝ ſcz vt hec oīa diſpenſes oībus mēbris. et electis tuis. ſicut ꝓpheta p̄s. cij. ait. Sicut vnguentū ſcz talis grā eſt qđ deſcēdit in barbā .i. in animas ꝑfectas et viriles. qđ clarius ex primens ſubdit. Barbā aaron. Aaron autē mons fortitudinis interp̄tať. et ſignat aīas viriles et magnas: ſic fuerūt apli et ꝓphete. atq; p̄cipales dei electi· in q̄s habūdantiſſime xp̄i grā diffuſa eſt. Sed mox de minoribus ſctis merito ſubinferť. qđ deſcendit i oꝛa veſtimenti eius. i. vſq; ad vltimū dei electus et hoc quidē q̄tum ad aīam et q̄tum ad corpus: qz ex tali infuſione grē corpus cū aīa delectať. vñ de ꝺ ſilitudinē de roze ſubdit dicēs Sicut ros hermon q̄ scz idē deſcendit in mōtē ſyon. hermon anathema merozis interp̄tať. et ſignat corpus originali culpa contaminatū. Syon x̄o ſpecula vel ſemē eius interp̄tať. et ſignat aīaz eo q̄ apta ſit ſpeculari ſupna: cū ſit ſemen. i. imago ſctiſſime trinitatis. vt hoc apertius innuať q̄ anima et corpus talium hac gratia irrozantur:

Decimus radi⁹ q̄ q̄cūq; petiť in noīe ieſu debitis circūſtantijs obſeruatis infallibiliť impetrať.

Capitulū. ij.

Secūdo aūt gl'ioſuz nomē ihesu eſt ſuffragiū orantiū et poſtulantiuz Vis em̄ audire virtutē huiꝰ nominis in poſtulandis? audiť dñm Joh. xvj. dicē tē. Si quid petieritis patrem in noīe meo dabit vobis. Ait em̄. ſi quid. i. ſi aliquid: q̄ qđ

qđ malũ ẽ nõ est aliquid. Si quid petierit pa trẽ in noie meo qđ est iesus q̃ interp̃tat salus .i. q̃ ptineat ad salutẽ: dabit vobis. vñ Aug. sup Joh. ait. Petim⁹ in nomie saluatoris: qđ petim⁹ ad ratõz salutis. Sed vis hui⁹ nois q̃ salutẽ petẽtib⁹ nõ aduersat. vñ Aug⁹. ibidez ait. Nõ petit in noie saluatoris qđ petit ꝓtra rõnẽ salutis. Proinde sctã mater nr̃a eccia q̃ sp salutaria petit in oibus petitõib⁹ suis exau dit: qz in eis sp adiũgit. i. in officijs sacrl p do minũ nostr̃ ihm xp̃m. et ꝓsilia q̃ ꝓsueuit põe re eccliã in fine ozõnũ. Et iteruz Ambroſ. ait Nemo se dicat esse paupez in deo vel apđ de um. petat patrez in noie filij. z accipiet dona dei. sic đo fiet diues in dño q̃ deuotus extite rit e⁹ noi gl̃oso. Que aũt requirũt ad đ q̃ hõ impetret q̃cq̃d petit dictũ est. viij. arti. j. c. iij. circa mediũ q̃ maxie ꝓueniẽtia sunt huic ca. Sũt em̃ pleriq̃ q̃ in necessitatib⁹ suis solũ cõ fidũt in bonis tpalib⁹: ꝑ iusti in iuocatiõe dñi nr̃i iesu cristi. vñ ꝓpheta de talib⁹ ait. Hi i cur ribus z hi in eq̃s: nos aũt in noie dñi nr̃i iesu xp̃i iuocabim⁹. đ tñ ꝓnomẽ hi nõ demõstra tiue ꝑ q̃ ptitiue ponit a ꝓpha. sic etiã Matđ xxv. eodẽ sensu dñs ait. Ibũt hi in suppliciuz eternũ: iusti aũt in vitã eternã. Ait g̃. hi. i. qui dã in currib⁹. i. iuolubili et murabili succesſu tpaliũ et supbie ꝓfidũt. et hi. i. alij in equis. i. in sequela et statu et fastu et potẽtia mũdi et ideo ꝓfidũt in nihil. Nos aũt cũ pondere hic legat. Nos inq̃. scz deuoti nois iesu xp̃i. i no mie dñi dei nr̃i iuocabim⁹ petẽtes a pr̃ẽ i no mie dilecti filij sui ihu xp̃i q̃ nobis nccia sunt

Undecim⁹ radi⁹ de imẽsa sua uitate q̃ cõtemplatiui inebriant in gustu nois iesu. Ca. iij.

Tercio est nomẽ iesu gust⁹ ptẽplan tiũ. nõmẽ em̃ ihu cibat z reficit ra befactũ spũali fame. Nã terra quã spũs noster inhabitat est terra pe nurie atq̃ famis: ideo in spe cũ patiẽtia ꝓsti tuti saluatorẽ expectam⁹ dñm nr̃m ihm xp̃m q̃ reformabit corp⁹ hũilitatis nr̃ẽ ꝓfiguratum corpi claritatl sue et interiz spe saluamur qñ pungẽs ad interioza velamis odorẽ tenuem de fructib⁹ paradisi nobis p̃libat. q̃ fm pegrina tõis et vie in ꝓtemplatõe fruimur z cibamur ꝫ est illud manna mellifluũ. panis vitq̃ descẽ dens de celo: q̃ vestit ne deficiat isrl in deser to. Ad hui⁹ igit fruitõis eduliũ habes nomẽ iesu. qđ ptinet oẽm saporẽ et ois dulcedinis suauitatẽ. cui⁹ p̃libatio dispẽsatoria cũ pegri hamur in via ptẽplãdo speram⁹ in eo sentir. Sed cũ fuerit spes euacuata pfecte rẽ nois te nebimus z fruemur. Nã fm ꝓphetã tũc in Je su coz nostr̃ pfecte letabit. qm̃ in noie sctõ e⁹ sperauimus. Fiat g̃ miscõia tua illa dñe ma gna sup nos. quẽadmodũ sperauim⁹ in te. p inde gustando suauitatẽ nois iesu dicat vn⁹ q̃sq̃ nostr̃ illõ ꝓpheticũ: ꝓfitebimur noi tuo qm̃ bonũ est. sup q̃ Aug⁹ dicit. Nomẽ dñi bo nũ qm̃ ipe bon⁹. q̃ boni sum⁹ si ipm diligam⁹ z totũ coz ponam⁹ ad eũ amandũ et laudan dũ q̃ nos facit ad se fruendũ. Et itez. Bersi. ait p nomẽ dñi pueniẽt ad rẽ nois. qz p cogni tionẽ sui nois: pueniẽt ad dilectionẽ et fruiti onẽ sui nois. Aperito igit Prouerb. xviij. đz Ad aliũ intellectũ q̃z supzapositũ sit turrl fortissima nomẽ dñi: ad ipaz currit iustos z exal tat. qđ exponẽs Jeronym⁹ ait. Nõ sine cau sa đz nomẽ dñi turris fortissima: qm̃ in ea est virtus fortissima et maxima. nõ solũ euaden di insultus inimicoz z flux⁹ vicioz. ꝫ etiaz ex alto ptẽplãdi mlitudinẽ eternoz gaudioz. z itez Crisost. ait. Quo nomẽ dei diligit pfun di⁹ etiã inuocat frequẽti⁹. eo exaltat in deum alti⁹. Hoc quidẽ btus Egidi⁹ socius bti Fran cisci p experientiã sentiebat. Nam ex q̃ dñs Je sus sibi apparuit ppe locũ montis cetone q̃ti die secũ diutius cõmorando a natiuitate vsq̃ ad festũ epi. tãta dulcedine ei⁹ repletus est. vt sepius postea qñ audiebat nomẽ Jhe su nominari: statiz supza se illi⁹ dulcedine tra ctus in extasim rapiebat: et sepi⁹ a terra ele uabat: qđ et pater papa expiri volens illum in secreto thalamo secũ habẽs: cuz int cetera sermonis xba ex industrio noiaret iesũ stati frater Egidius Eleuatus a terra in extasim raptus est. O vtinã ex illi⁹ vbertate gr̃e ex il lius voluptate gl̃ie qua fruunt padisicole: z q̃si q̃dãmodo part c pant in alta ꝓẽplatione subuecti vna vice vnica scintilla vel stilla de scenderet in aridã mentẽ meã. vt iesum cogi tem. gustẽ. diligã toto coꝛde. inaccessibilis es dñe nobis assistentib⁹ foꝛtis. felle carnis ine bꝛiatis: mlitudo dulcedinis tue quã reser uasti dilectis filijs tuis. nobis iter agentib⁹ sufficit spiramentum vt iu odoꝛe curramus vnguentoz tuoꝛuz. Supgredit em̃ suauitas ista delitias quoniã odoꝛ tuus dñe ꝓcupiscẽ tias parit eternas: hi sũt de quibus ꝓpheta ait. Dñe in lumine vultus tui videbimus lu men. Et al's. Ambulabũt gentes in lumine tuo et in noie tu exultabũt tota die. inter q̃s cum anumeratus fuero cum Abachuc .iij. In domino gaudebo et exultabo in deo ihe su meo z cetera.

De glorioso noīe iesu cristi

Duodecim⁹ radi⁹ q̄ in nomine ihesu oēs bti glificanť in celo eternaliter. Ca. xiij.

Quarto aūt nomē Jesu est glia triumphantiū. erit em in p̄ma imagi nis reformatio p̄sūmata. Ubi nullus obliuionis locus viuentib⁹ in eternitate. nulla erroris subreptio fruentib⁹ veritate. nulla cupidinis impulsio absortis diuina caritate. nā oīm̄ibus diligentibus nomē iesu. in intellectu erit visio clara supsplēdidissime veritatis ꝓpter meritū fidei: in memoria erit tentio seu possessio sempiterna imensissime maiestatis. ꝓpter meritū spei. In volūtate erit dilectio seu fruitio suauissime bonitatis. ꝓpt meritū dilectōis nomis iesu. sicut ꝓpheta ait Gloriabunť in te oēs q̄ diligūt nomē tuum. Et sic ꝓpter nomē Jesu tota ania viuet. tota dotata: atq; btā erit. atq; in trib⁹ viribus deo trino ⁊ vno tota erat ꝓfigurata. tota vnita tota illustrata: tota quietata. quia in statu oīm bonoꝝ aggregatione pfecte eternaliť viuet. p̄m de ꝓpheta ad dōm ihm ait. Spūs tuus bon⁹ deducet me in terrā rectā: ꝓpt nomē tuū ⁊c. ℔ quidē plenū est illud gaudiū. de q̄ Joh. xvj. dōs ait. Usq; mō non petistis q̄q̄ in nomie meo. et ℔ scz quia virtus nois mei fuit vobis ignota. ß nūc cognita eius virtute petite ⁊ accipietis. vt gaudiū vestrū sit plenū: Petite inquit et accipietis. scz in virtute nois mei. vbi Crisost. ait. q̄ in hoc ostendit virtutē nomis sui. qz nō visus nō rogatus sed noiatus soluz apud patrē facit mirabilia. Et sequiť vt gaudiū vestrū plenuz sit: qō erit gloria sempiterna. qō quidē ꝓpter tria plenū gaudiū noiať

Primo quia adimplebit totū animi appetitū. de q̄ ꝓpha ait. Ad implebis me leticia cū vultu tuo: qō potest exponi sicut patebit sermone vltimo ca. vlti.

Scō qz ꝓsistit in visione fruitione et possessione plenissimi et cōsūmati boni: qō est deus trinus et vnus. sic̄ p̄dictū est. Et de ℔ bono Exod. xxxiij. 02. Ego ostendam tibi oīm̄e bonū.

Tercio quia tale et tantū gaudiū oīno inamissibile erit. Usi Joh. xvj. dicit discipulis suis. Et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. In ℔ igiť noien erit gl'a oīm beatoꝝ. vñ Apoc. xiiij. Joh. ait. Vidi ⁊ ecce agnus stabat supra montez syon. et cū eo centū quadraginta q̄tuor milia habentes nomē eius. et nomē patris ei⁹ scriptuz in frontibus suis. Mons syon altā ēminētiam lucis patrie indicat: cū syon speculū interp̄tatur. Sup hūc montē stat agnus dei filius Jesus xp̄s: qui sup oēs q̄tum homo eminet in glorie visione. et de hac oēs beati ptic̄ipes fiunt vñ subdiť. et cum illo. C. 44. milia. scilicet agni. Nam subscripta noia adiecta ꝛ numeralia videnť trahere suū subiectū a p̄missio agno. p hunc siquidem numerū sicut alibi ptz oēs glorificandi signanť. nam p quatuor centenariū xp̄us p quadragenariū: exercitiū virtutū p centenariū oblectatio x̄tutis. q̄ p exercitium virtutū acquiriť. p millenariū scientia seu sapientia q̄ virtutē pficit denotať. quia p hoc deo tribuiť gloria sempiterna. de qua subdit habentes nomen eius. p nomen famosa notitia designať. quia respectu dei nō reputať nisi fuerit amatiua. talis quidē est in beatis: seu aliter dici potest q̄ nomē iesu. i. res nois iesu est ipe deus in qua cōicat deo patri et spiritusancto in diuitatis vnitate. sicut Joh. testať. j. c. dicens. Et deus erat verbū. qō enz verbū est psonali distinctōe a patre: deus est cōicatione vnius nature cum patre. Proinō de psonali distinctōe in deitatis vnitate merito subinferť. Et nomen patris eius scriptū in frontibus suis. pater sine dubio oīm̄⁹ gloriosis dat intelligere filiuz respectu cuius est pater. qui ergo nomē patris scriptū in frontibus. i. in mētibus suis habent: nomen filij ignorare non possunt. Usi luc. xix. filius ait. Qui me recipit scz in gratia. aut in glia. recipit illum qui me misit. Scriptura aūt ℔ quā nomen et patris ⁊ filij in beatoꝝ mentib⁹ scriptū est facte est digito dei viui qui est spiritus sanctus. quo etiam tabule vtriusq; testamenti conscripte sunt. sicut ptz Exod. xxxij. p vtrq; eiñ testamētū puenimus in gloria ad vnū nomē cognitionis triū p̄sonaꝝ in quibus cōsistit gloria btōrum. Unde Bern. in sermōe vij. sup Cāt. ait. Qui sequunť agnū dicunť habere nomen eius et nomē patris eius scriptum in frontibus suis. quod est de vtriusq; notitia scz patris et filij gloriari. O nomē glīosum. O nomē gratiosum. O nomē amoꝛosum ⁊ virtuosum. p te crimina relaxanť. p te aduersarij supantur. p te infirmi liberantur. p te pacientes in aduersitatibus roborant et iocundāť. tu credentium honoꝛ: tu p̄dicantium doctoꝛ: tu opantiū roboratoꝛ: tu deficientium sustentatoꝛ. igneo feruoꝛe et caloꝛe tuo desideria mardescunt. postulata suffragia impetrantur: inebriantur anime contemplātes. atq; p te glorificāť in celesti gloria triumphantes. cum quibus dulcissime Jesu p hoc tuum sacratissimū nnmē pregnare nos faciat. Qui cum patre et spiritusancto in trini-

tate ⁊ vnitate pfecta oium beatoꝝ glorificatoꝝ ⁊ gloriosus triumphas ⁊ regnas .p omia secula seculoꝝ Amen.

Bñica palmarū infra die de pace ⁊ cōcordia inimicoꝝ ac de remissione iniuriarū. Ser. l.

Cedebāt ramos de arboribꝫ ⁊ sternebant in via Mat. xxi. ⁊ i euāgelio hodierno. Jam i h̄ sacro tpe ad illud desiderabile bonū. i. ad pacem ⁊ ciuilē pcordiam mentis oculos eleuem⁹. cū ex ipa charitas ⁊ fraterna dilectio genere nutriat ⁊ cōseruet. ⁊ vsq; in finez vltimū interminabilit pseueret. Proinde Aug⁹. de ciui. dei ait. Tale bonū est bonū pacis. vt i rebus creatis nil gratiosꝰ solet audiri: nil delectabilꝰ cōcupisci. ⁊ nil vtilꝰ possideri: nec imerito h̄ asserit cū idē de verbis dñi dicat. Pax est serenitas mentis. trāquillitas animi. simplicitas cordis vinculū amoris. pfectiū charitatis. hec ē que similitates tollit. bella cōpescit iras cōprimit superbos calcat humiles amat. discordes cedat inimicos pcordat. cūcti ē placida. nescit extolli nescit inflāmari. hāc qui accipit teneat. q̄ pdidit repetat: q̄ amisit exq̄rat. quoniā qui in eadem nō erit inuentꝰ a patre. abdicatur a spūsancto. alienus efficit nec ad hereditatē dñi poterit puenire qui testimonium pacis noluerit obseruare. hec ille. Ex verbꝭ ḡ Aug⁹ luculent apparet q̄ tū generale gaudium p pacē ⁊ primoꝝ pcordiam generet. qđ mystice verba p̄posita p̄figurāt cū dr. Ledebant ramos de arboribꝫ. s. cū gaudio ⁊ exultatione: ⁊ sternebāt i via. s. in signū iocūdita tis ⁊ festi: q̄ rex pacificus venit in hierusalē sup asinā māsuetꝰ Proide merito subinfert est. ppositū verbū. Turbe aūt que p̄cedebāt id est. scti pres veteris testamēti: ⁊ q̄ sequebāt id est. pres noui testamēti clamabāt affectu cordis dicentes. Osanna .i. obsecro salua nos. q̄ p pacē a christo generalit int deum ⁊ hoiem generatā saluati sum⁹. necnō ⁊ p concordiā ⁊ pacē discordantiū animoꝝ ab eternis supplicijs q̄tidie liberamur. h̄ pacis gaudium ppheta pisderās ⁊ quasi padysi pticipationē arram ciuilē ⁊ primoꝝ pcordiā cernens quasi de inuēto thesauro pgratulans et exultās ait. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū: habitare fratres i vnū ps. cxxxij. quod pōt esse aliud thema in pfti serm̄. In q̄bus sacrissimis verbis ppheta ostēdit q̄ necessaria sit pax ⁊ pcordia int ciues triplici ex respectu. Primo ex respectu dei. ideo dicit ecce q̄ bonū. scō respectu sui. addit ⁊ q̄ iocundū. tertio respectu proximi. vñ addit habitare fratres in vnū. vt sic sint tres amores ad pacez ciuiū coartantes. Primus est amor dei. secū dus amor sui. tertius est amor primi.

Articulus primꝰ q̄ ppter q̄druplicē rōnem respectu dei debent pacificare seinuicē amici.

Et primꝰ q̄dez amor ad pximoꝝ pacem cohortās est amor dei vñ meritō ppheta ait. Ecce q̄ bonū. s. respectu diuini amoris liberalit pcere oibus inimicis ⁊ se pacificare ⁊ pacifice insimul omnes puersari cunctos sibiinuicē aduersantes. ⁊ maxime bonū est ex quadruplici rōne. Primo ppter diuinā obedientiā scō ppter diuinā honorificentiā. tertio propter dinā iusticiā. q̄rto ppt dinā cōplacētiā

Q parcēdū est inimicis q̄ p cipit hoc deus. Cap̄. j.

Primo quidē debet homo parcere inimicis suis ppter diuinā obedientiā. p̄cipit eni hoc deꝰ Mat. v. dicens. Diligite inimicos vestros benefacite his q̄ vos oderūt. ⁊ orate p pseq̄ntibꝰ et calūniantibꝰ vos. In quibꝰ verbis circa inimicū dñs triplex p̄ceptū dedit. Primū est ō diligentia. scōm est de beneficētia. tertiū ē ō beniuolentia. Primo inq̄ p̄cepit dñs erga inimicos nos habere dilectionez. iō ait. Diligite inimicos vestros. In hoc eni p̄cipit inimicoꝝ dilectionē seu amationē qua quis alterum habet diligere vt se ⁊ ad h̄ obligat vnūquēq; qđ est amare primū inimicū triplici amore. s. vero. iusto: ⁊ amoroso. de qbꝰ dictuz est. s. sermone. vij. arti. j. per totum. Qui ẽ odium erga primū in corde habet et illi nocere desiderat ꝑm Aug⁹. similis ē illi qui gladio sese transfodit vt inimici sui tunicam scindat. vnde. j. Joh. iij. dicit. Qui odit fratrē suū homicida est. s. suipsius. Et de talibus ppheta ait. Gladius eoꝝ intret in cordibus eoꝝ. Scō p̄cepit dñs beneficētiā dicens. Bñfacite his q̄ oderūt vos. Qđ vtiq; seruamꝰ cū eis ex corde parcimꝰ. ⁊ eis ore familiaritatē ostendimꝰ: necnon ⁊ illis opere in necessitatibus eoꝝ liberaliter subuenimꝰ q̄ ad h̄ q̄libet p loco ⁊ tpe obligat. Tertiuz p̄ceptū subdit dñs de beniuolētia optatiua atq; incessiua. Verus eni amor bonū ami-

eo optat. ꝛ qñ p se nō pōt ab alio ꝫ impetrat iuxta posse. ideo dñs subdit dicēs. Et orate p plecāntib⁹ ꝛ calūniantib⁹ vos. Ait eni p plecāntib⁹ vos. s. facto ꝛ calūniantib⁹ vos. s. verbo vel dicto. Et de his trib⁹ p̄cepti obseruandis q̄ ad ei⁹ pfectionē dicēt. j. arti. ij. c. iiij. Et ante liceat abstinē a sermone ꝛ a salutatione inimicoꝝ dictū ē. s. sermo. vij. arti. j. c. iij. et ſ pñti sermōe. c. ij. et. iij. circa medium etiaꝫ dicturi sumus.

Honorat deum q̄ suis inimicis parcit: atq; illi grauiter iniuriatur q̄ vindicare se q̄rit. Ca. ij.

Secūdo debet hō pcere inimicis p̄pter diuinā honorificentiā nā grauit iniuriat deo ꝛ turpit inhonorat illū: si hō aufert sibi aliq̄d qđ sibi soli reseruat de⁹. Tria q̄dē sūt q̄ sibi soli reſuat de⁹. Prio gl̄az. scđo iudiciū. tertio vindictam. Prio q̄dē reseruat sibi gl̄az. sicut Esa. xlij. ipe dñs ait. Gloziā meā alteri nō dabo. Scđo reseruat sibi iudiciū. ꝫ ē finaliť iudicare. vñ Joh. v. 02. Pat dedit oē iudicium filio: qz filiꝰ hoīs ē. i. qz deus ꝛ hō est. Jō j. Coꝝ. iiij. apl's ait. Nolite añ tps iudicare. q̄ aduscq; veniet dñs q̄ iudicatur⁹ ē viuos et mortuos. Tertio sibi reseruat vindictam iō ad Rho. xij. Da mihi vindictā ꝛ ego retribuā. Qui q̄ de inimico suo se vidicare p̄tē dit. rapinā ppetrat ꝫ deū. Ex q̄ pz q̄ ei ḡuiſſime iniuriat. Vñ Leuit. xix. dñs p̄cepit dicēs Nō q̄ras vltionē nec mēoz eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Vñ etiā Proū. xx. 02. Ne reddas malū p malo. expecta dñm ꝛ liberabit te. Et iterū ppheta ait. Faciet miam ꝛ iudiciū oībus iniuriā patientib⁹. Nā facit miam de offenſ et ipſi iniuriā patienti. si cozde bono realiť p̄cit. Et iuſtū iudiciū offendēti si eū nō penitz et ab offenſo veniā nō petit. Jtē p roboze p̄dictoꝝ ait Hug. de clau. ani. li. j. qđ q̄dā philoſoph⁹ ait. Q̄ viro bono q̄ttuoꝛ sunt necessaria. Prio vt oēs sibi amicos faciat. scđo vt si nō pōt oēs sibi amicos facere: saltē nō faciat inimicos. tertio vt si illud nō supetit discedat. quarto xo vt si q̄s discedētē pſequiť nō vindicet se hec aūt q̄ttuoꝛ in vnica aucte ad Rho. xij. apl's comphēdit dicēs. Si fieri pōt q̄ttū ex vobis cū oībus hoīb⁹ pacē habētes. Si ꝫ nō pōt fieri nō discordias faciat. Jōq; ait. Nō vos defendentes charissimi. Tertio xo vt discedam⁹ tangit cū subdit dicēs. ꝫ da te locum ire. Quartū vt vindictā deo cōmittam⁹ tangit cū ait. da mihi vindictā ꝛ ego retribuā. ſ. tibi me in hoc honorantī.

Qz iusticia que diuinitus est insita a natura cogit nos iniuriantibus indulgere. Cap. iij.

Tertio debet indulgere inimicis ꝓpter diuinā iusticiā. Sic enim a diuina iusticia institutū est. vt q̄ſtū vult hō deū pcere sibi. tm̄ ꝛ ipse pcat ꝓxio suo. i huiꝰ mysteriū Mat. xviij. q̄ accessit ad iesum petr⁹ dicēs. Quotiēs pcabit in me frat me⁹ dimittā ei vsq; septies. Dixit illi iesus. ſi dico tibi vsq; septies ꝫ vsq; septuagiesſepties. qđ exponens Hieron⁹. sup Mat. ait. nō vsq; septies. ꝫ vsq; septuagiesſepties. i. q̄dringēti nonaginta vicib⁹. i. vt totiēs peccāti fratri dimitteret in die. q̄tiens ipse peccare ñ posset. Et itez Aug⁹. de xbis dñi tractāſ illud apli ad Colo. iij. Donātes vobiſmetipſ ſic ꝛ christ⁹ donauit vob ait Audiſti indulgendi formā si septuagiesſepties christ⁹ tibi pctā dimittit. Si huculq; ignouit ꝛ vltra negauit: pone tu limitē vltri⁹ noli ignoscē. Et idē sup illud pſ. Justicia ꝛ pax oſculate sūt inquit due sunt amice iusticia et pax tu forte vnā vis ꝛ alterā nō facī. Nemo eni est q̄ nō velit pacē: ꝫ nō oēs volunt opari iusticiā. Jnkroga oēs hoies. vis pacez? vno ore oēs rſidēt. opto cupio amo volo. Itma iusticiā qz due amice sunt iusticia ꝛ pax. ipse se oſculanť. si amicā paci ñ amauerī. non te amabit ipsa pax nec veniet ad te. ꝛ stati in ꝓdicto Mat. xviij. papolā ſbdit de rege benigno ꝛ suo neq;. Qui a benigno rege dimiſſū ē debitū decē miliū talēt oꝝ. suo aūt neq; nolēti dimittē ꝓ suo denarios cētū. ait dñs Serue neq; oē debitū dimiſi tibi qm̄ rogasti me. Nōne ꝫ oportuit te misereri ꝓ fui tui sic ꝛ ego tui miſert⁹ ſū? Et irat⁹ dñs ei⁹ tradidit eū tortoꝛib⁹ q̄ aduscq; reddēt vniūſuz debitum. Sic ꝛ pf vr celeſtī faciet vobis si nō remiſeritis vnuſq;q; fri suo de cozdib⁹ vestris.

Debem⁹ pcere inimicis. qz in hoc dilecti a deo ei tanq; veri filij conformamur. Cap. iiij.

Quarto debz parcere inimicis ꝓpt diuinā complacentiā. Vñ multa cō placētia ē in pentib⁹ filioꝝ suoꝝ si militudo. Sic nr̄o celo pr̄i ꝛo maxime bñplacitū est si sue pierati ac dulcedini ꝓformemur. iō Chryſ. ait. nihil ita ꝛo assimilat sic iuriā tibi facientib⁹ idulgē. ꝫ sic idē ait. carnales filij si sic culpabiles si pntib⁹ si sic filles q̄

nō est in potestate eoꝝ suū figurare corpus. Sed spūales filij nisi deo ꝓsilces fuerit eoꝝ ē culpa q̄ patris sīlitudinē pdiderunt. fecit enīz deꝰ hoīez ad imaginē ⁊ sīlitudinē suam ꝫ ille Ad hāc dei complacētiā ꝑpt inimicoꝝ dilectionē hortat dñs Mat. v. Hā cū prīꝰ dixisſz diligite inimicos vestros bñfacite his q̄ vos oderūt: statim subdit dicēs. vt sīt filij patris vestri q̄ in celis ē: qui solez suū oriri facit sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos In q̄bus vbis ostendit finalē sublimitatē. q̄ est vt hō in honorē a deo tanq̄ filiꝰ erigat: ⁊ q̄si in oībus iura filij in paternitate eternalit ꝓsequat. ꝫ aūt ipm ad q̄ntam brītudinē pacificoꝝ christꝰ apposuit cū Mat. v. ait. Bti pacifici q̄m filij dei vocabunt. Cuiꝰ rō est q̄ q̄ diligat maxios inimicos fieri nō pōt ee sine mag̃ ⁊ ineffabili exuberātia dine pietatis. Notō ter insup adūtendū est q̄ ad ꝫ inducendum duplex exēplū ponit. s. solis ⁊ pluuie. ⁊ maxime q̄ ꝫ duo aptiora sunt ad designandum a ⁊ cōiora bñficia dī. Hā sol mysticie mō strat missionē filij dei in mūdū. cuz ipse sit sol iusticie christꝰ dns nr. Pluuia vo designat diffusionē ⁊ irrigationē stillicidij spūaliū gratiarū ⁊ charismatū spūssancti. que nō tm̄ fluunt in bonos insup ⁊ in malos q̄s deꝰ ad se pūit ex oībꝰ ipijs q̄tū ex se ē ssaltē exhibz ea.

Articulus. ij. Q̄ quattuoꝝ sūt rōnes ꝓpter q̄s respectu suiipsius debet hō iniurias dimittere

Decūdus pncipal amoꝝ ad priozū pacē reducēs ē amoꝝ sui. ⁊ ꝫ ꝫ ꝓpheta ait. et q̄ exhilarauit iocūditatē. Mag̃ q̄dē ai leticia atq̄ iocūditas coꝝdis ē: cū hō se sentit de inimicitiaꝝ duricia trāslatū ad dulcedinē amoris inimicoꝝ ⁊ de seuicia vindicādi ad molliciē indulgēdi. q̄ quidez diuini muneris ē vtiq̄ dati eis q̄ se disponūt suscipe illud talis cū Job. xxxiij. dicere pōt. Deꝰ emoliuit mihi coꝝ ad remittēdas iniurias mihi illatas: ꝫ coꝝdis mollicies cū hō ad pacē cū inimico reductꝰ ē mirā parit iocūditatē. de q̄ Sap. iij. ꝛ. Hō est oblectatio sup coꝝdis gaudiū. Itē q̄ttuoꝝ sunt rōnes ꝓpter q̄s vir hō gaudiū ꝓsequat ꝛ pcē inimici Prīmo ꝓpt ꝓpria vtilitatē. scō ꝓpt magnā honestatē. tertio ꝓpt magnimitatē merā: q̄rto ꝓpter excessiuam charitatem.

Q̄tam homo cōsequatur vtilitatem cum sibi iniuriantibus parcit. Capitulum. j.

PRimo vo debet homo pcē inimicis ꝓpter ꝓpriā vtilitatem. Mag̃ quippe vtilitas supuenit suis idulgentibus inimicis. q̄z dimittēti dimittunt pcā sua. Vñ Pe. rauē. in quodam sermone exponēs illud dimitte nobis debita nra sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus ait O homo si sine pcō esse nō potes ⁊ vis semper tibi dimitti totū dimitte sp q̄tū vis dimitti tibi tm̄ dimitte. imo q̄z vis totū tibi dimitti: totū dimitte. ꝫ intellige q̄z remittendo alij tibi veniā tu dedisti. Hec ille. Rō aūt ꝓdictoꝝ ē. q̄z tenet dñs ꝫ ꝓgruo debita nra dimittē: si alteri dimittim⁹ nos. Ideo Cesarius ait. Qui captiuos redimere ⁊ pauperes pascere vel vestire nō ꝑualet: ꝓtra nullū odium in coꝝde reseruet ⁊ inimicis suis nō solū maluz ꝑ malo reddat. sed etiam diligat ⁊ ꝑ eis orare nō desinat certus ꝓmissione ⁊ misericordia dñi sui. libera ꝓscientia ante tribunal dicere posset. dimitte q̄z dimisi. Hec ille. Cōfirmat etiā ꝫ ꝑ sententiā christi Lu. vj. dicente Dimittite ⁊ dimittemini. Sūt tñ plerīq̄ q̄ ꝓpzie salutis oblīti ad indulgendū inimici diuersimode male se habēt. Hā sm Aug̃. i sermōne de. xl. negligētes inimicitias finire obliuiscunt. ꝓtinax nō vult veniam ꝓcedere cū rogat. Superbus verecūdus veniam petere dedignat: his tribus inimicis viuunt hoīes sed animas in quibus nō moriunt occidunt vigilet ꝓtra negligentiā memoria: ꝓtra ptinaciam mia. ꝓtra superbiā verecundia sub dimissa prudētia. Hec ille. Ex hac sententia aug̃. patet magne superbie esse offendētē ab offenso veniam mīme postulare: ꝫ nō minoris stulticie est ꝓpter verecūdiā indulgentiā postulantibus nō ꝓbere. Sepe enī suggerit adūsarius noster q̄ nisi vindicem⁹ de nr̄oꝝ ⁊ nostris illatis iniurijs veluti viles ac vecoꝝdes reputabimur a plerisq̄. Audi q̄d Prouerb. xiij. dicit. Detestant stulti eos q̄ fugiunt mala. Nonne insanissim⁹ esses si domo super te ruente ꝓpter alioꝝ derisionē a ruina ⁊ mortis ꝑiculo aufugere nolles. Longe q̄dē maioꝝ laboras insania: si ex verecūdia detinerīs ꝓcere inimici: cū euadas nō tm̄ supplicia eterna verūetiā multa talia damna. Insup ꝓsequaris dīnā grām ⁊ glorīā sine fine māsurā. Sm tñ Bern. sup Cant. sunt q̄dā sic donātes iniuriā. vt nō vlciscant tñ sepiꝰ improperāt. Sūt etiā alij q̄ licet ꝓsileant manet tñ odiū alta mēte repositū: ⁊ rancoꝝ tenēt in aio. quarū neutra plena indulgētia est. longe ab his oībus benignissima deitatis natura liberali

ter ignoscit plenarie. Et sequit tam liberalit dns oēm donat iniuriā: vt iā nec damnet vl ciscēdo. nec pfūdet improperādo. nec min⁹ diligat cōminādo ⁊ sic nos pcere obtāmur Cōclude igit ex Aug⁹. q pecuniā aliqñ repetere pcedit. Ex debitū petōr petentiū veniā nunq̄ iuste negatur.

Honesta vindicta sit parcere inimicis. Cap. ij.

Ecūdo debet hō parcere inimicis suis ppter magnā honestatē. nulla eni honestior vindicta de hoste sumi pōt q̄ indulgētia liberalis. Proinde etiam pagan⁹ Seneca ō q̄ttuor vtutib⁹ ait. Scito eni magnū vindicte esse gen⁹: posse ignoscē. Triplex offense gen⁹ pōt hoi irrogari. s. cordis oris ⁊ opis. Corde. s. odiēdo mala desiderādo ⁊ pcilia. Ore detrahēdo murmurādo susurrādo infamādo accusando blasphemādo hmōi. Ope. s. offendēdo aiam pson̄ substantiā in se ⁊ in suis. Vis igit de oibus supdictis honestissimā sumere vidictā. vis q nihil relinq̄t multū. Ignosce liberaliter corde ore ⁊ ope. si odit te corde dilige cū amoroso corde. si nocuit tibi ore: in his in quib⁹ licitū est lauda illū. ore deuotā orationē ad deū p eo funde. si vo ope te aut tuos plurimū lesit aliqō seruitiū vel bñficiū illi impēde. O vindicatio bñdicta ⁊ oī pietate ⁊ honestate pcipua ⁊ sibi bñ pscia primo pacifica atq̄ deo sūmo grata. Ideo Prosper ait. Horib⁹ in scis pulchra ē pcordia pax. hac etiā honesta vindicta docuit nos vidicare hōestissim⁹ dns ihesus christ⁹ qñ Mat. v. ait. Diligite inimicos vros ⁊ docet vindictā cordis. bñfacite his q vos oderūt. ⁊ docet vindictā opis. Et orate p plentib⁹ ⁊ calūniātib⁹ vos: ⁊ docet vindictā oris. vis insup hōestiorē ⁊ glosiosiorē de aduersarijs vris sumere vindictā. indulge illis sic pdictū ē oia q̄ ab eis pcta te ⁊ tuos facta sunt in pterito: pfiti vel i futuro fienda cum signaculo crucis. In noie pris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti amen. ⁊ dicat ois pls fiat.

Vere magnanimitatis est actus parcere sibi iniuriāti. Ca. iij.

Certio vo tenet hō parcē inimicis suis ppter magnanimitatē. Est ei actus magni ⁊ generosi cordis iniurie obliuisci. vnde etiā pagan⁹ Aristo. iiij. ethic. ait q magnanim⁹ nō ē memor mali recepti. Insup ⁊ Seneca de quattuor vtutib⁹ ait. si magnim⁹ fueris nunq̄ inuenies tibi pcumeliā fieri de inimico dices. non nocuit mihi ꝑ alīm nocēdi habuit: ⁊ cuj illū in potestate tua v̄ deris vindictā putabis vindicare potuisse. vñ Amb. de obitu theodosij imperatoris inquit Beneficiū se putabit accepisse anguste memorie. Theodosi⁹ cū rogarēt ignoscē. ⁊ tūc ppior erat venie cū fuisset cōmotio maior ira cūdie. ⁊ optabat in eo qō timebat in alijs vt irascerēt. ꝑ erat: remediū reor qñ cū haberet sup oēs potestatē. q̄ si parens postulari malebat. q̄ ꝙsi iudex punire equitatis iudex nō pene arbiter neq̄ q̄ vnq̄ veniā postulāti negauit. Et vt ad exempla transeam etiaz paganor in ānta epla ad Marcellinū de iulio cesare recitat Aug⁹. q nihil solitus erat obliuisci nisi iniuriarū. Lucanus q̄ refert q cū quedā pson̄a vilis ei se opponeret importune ptra eū irasci contemnens ait. Dignū te cesar ira nullius honor facit. Vespasian⁹ etiā imperator sic narrat hystoria rhomanor iniuriarū immēor factus nunq̄ extitit vindicator. nā ⁊ vitelli inimici sui q cū pcesserat in impio: ⁊ oēm eius domum incēdio ⁊ morti tradiderat filiā q ex illo superstes erat alte maritauit alteq̄ dotauit. Demū q̄ alexādro etiā scriptura refert q cum q̄dā gnāt eū offendit nec pcib⁹ aliq̄rū aliq̄ rō reconciliari potuit: accessit ad illū Aristo. preceptor eius dicens. Magnifice ⁊ illustrissime impator: quis est qui omnes mūdi potēmet impator: quis est qui omnes mūdi potētias suo potētatu sbiugauit nisi cor tuū magnificū: quis oēs reges terre sue ditioni sbiecit nisi mens magnifica tua. quis eni mūdi regna sua potentia supauit: nisi nobilissim⁹ et strēnuissim⁹ animⁱ tuus: attamen docebo te psequi altiorē triūphū atq̄ dñiū oibus pdictis: si sequi volueris pfiliū meū. Cui alexander. pfecto sequar pfiliū tuū. tūc Aristi. ait illi. vince illustrissime impator cor tuū vincaim tuū: vince teipsum tūc oīa habebi illi cui ius impio tor⁹ mūdus subiect⁹ ē. Qui eni in se bi suadet de iniuria vindicare. tuus animus est victor vtiq̄ alior: qui si te vicerit nō erit victor ꝑ victus. quē si viceris glosiosior victoria oibus alijs triūphabis. q̄ supabis cum q̄ totū supat mūdū. Ad que verba alexāder parcēdo tibi iniuriāti placat⁹ est. Et hoc q̄ scriptura sacra asserit Prouerb. xvj. Melior est vir patiens viro forti: ⁊ qui dñator animo suo expugnatore vrbiū. Nam illa est victoria cordis. hec aūt est victoria corpis. Illa fit viribus pprijs: hec aūt fit viribus alienis. Exemplū quoq̄ animaliū nos accusant Leo nō capit mures nec aūa muscas. Sūt tiranq̄ plerīq̄ homies vilcs ac pusilli cordis

qui tanto pondere grauant qlibet vile atq; omne mimū verbum. vt illius nec obliuiſci poſſint nec remittere velint. cum ſepe etiam aliqd magnū fit ex ignorātia atq; ex fragilitate ſeu ex neceſſitate id factuz eſſe ꝓbat. ſed ait ille non ſed ex malicia ꝓpria mihi iniuriatus eſt. cui merito eſt reſpōdendū q licet etiam verum ſit. tunc ei etiam amplius compatiendum eſt cum infirmus t inſanus ſit. Cōtra tales Auguſtinus ait. Magna duricies eſt non compati inſanis nec amare infirmos quos antea diligebam⁹ ſanos. Et Boetius etiā ait. Bonos qs niſi ſtultus oderit: malos odiſſe etiā rōne carz. vñ Peñ. ait. Si magnanim⁹ fueris. nunq; tibi iniuriā fieri iudicabis. Magna veniq; gloria honor ſit homini et eſt hac magnanimitate iniuriantes t iniurias ſupare: contentiones t lites deuincere. guerras t inimicitias anima nobili ſuperare Prouerb. ij. Salomone teſtāte atq; dicente. honor eſt homini qui ſeperat a contētionib⁹. t econtrario. Dedecus eſt homini qui ſe contentionib⁹ immiſcet. vix abſq; ſūptibus tuis noſcere cui liberalit ſeruire velis cum a te ſeruitium poſtulatur: ne videlicet per ingratitudinem ſimul ſeruitium cuz amico amittas: atq; cui ſeruitium impendiſti tibi inimicū reperire contingat. Conſidera hominē ſibi iniurianti facile dimittentez magnanimus quidem eſt. omni tali poſcenti te tribue ſemper reperies: de ſeruitio gratum nō parcit ille iniuriā. Vilis animi atq; pditionis eſt t in quolibet ſeruitio ingratus erit. Nā immēores ſunt gratie qui memores ſunt offenſe. Merito ergo vinarijs colatorijs ſimulari poſſint. in quib⁹ feces vini ponunt que in fundo vegetis remanſerunt. vt inde vinū clarū colet. ipſa ſola fece i fūdo colatorij remanente. Sic huiuſmodi homines viles per obliuioſam ingratitudinē effluentis beneficiorum vinū. iniuriaruz feces tantum p remiſcentiā nō indulgētes tenent.

¶ Quex pfectiſſima t ardētiſſima charitate tenetnr hō iocūdo corde ꝓcere inimico ſuo. Ca. iiij

Quarto quidem tenetur ꝓcere inimicis ꝓpter exceſſiuam charitatē a noſtra natura corrupta ita incēditur homo ad iram atq; vindictā q luminoſa ratione ex fide t ardenti charitate noſtra iraſcibilitas atq; vlciſcendi libido refrenetur. ſemper concupiſcimus illatas nobis [illegible] affectionem inimicorum nos induceret ſaluator noſter Mat. v. ait. Diligite inimicos veſtros benefacite his qui oderūt vos t orate pro p ſequentibus t calumniantib⁹ vos. Et licet ſupra arti. j. c. j. declarata ſunt hec tria ꝓcepta inq̄ntum ſcilicet ad ea de neceſſitate tenemur. tamen hic iterum declarantur inq̄ntuz ad illa per perfectionē conſilij a domino exhortamur. nam in primo exhortatur ad affectuoſam cordis dilectionez. In ſecūdo ad affectuoſam operis exhibitionē. In tertio ad affectuoſam oris locutionem. In primo ꝓceptor hortatur nos ad affectuoſam cordis dilectionē cum ait. Diligite inimicos veſtros Circa qō aduertendū eſt q ceteris paribus diligere immicū magis meritorium eſt: q; diligere amicū. t h triplici ratione. Primo ppt maiorem charitatez. ſcōo ꝓpter maiorē liberalitatem. tertio ꝓpter maiorē difficultatem

¶ Primo ꝓpter maiorem charitatem. Naz ſicut precedentibus patet inimicoz dilectio eſt ex motu gratie nō nature. Vnde niſi adſit gra qua vincat natura: valde difficile eſt diligere inimicos. Proide gloſa ſup p̄dicto verbo merito ait. hec eſt latitudo cōſumate charitatis. ¶ Secūdo ꝓpter maiorē liberalitatem: qr nō ex debito meriti p̄cedentis. iō diligere inimicuz accedit ad perfectionē virtutis: maioris enī virtutis t etiam pfectiōis eſt: quia gratuitū cōprobatur. ¶ Tertio propter maiorem difficultatez t arduitatem. qr ad diligendū inimicū agens inuenit maiorē difficultatē ex parte ſua: qr oportet eum ſup gredi ſuas naturales inclinatiōes. nec p̄t in hunc actū exire ſine forti t magno conatu. nec habet motiuuz cui innitat niſi tm̄modo deū. Preterea iſte actus in ordine naturali p̄ſuponit amicoz dilectionē. t vltra h etiaz addit. Voluntas enīz que negligit vel odit amicum: mime apta eſt aſſurgere ad dilectionem inimicoz. In actū ꝰo dilectiōis amicorū de facili ꝰo hō egredi p̄t. qr opoſitū ē q̄ſi repugnās nature. vñ t habet ibi hō mltiplr motiuū t auxiliū preter deuz. Hinc Berñ. ait amare amātē nature ē: non amātē ꝰo beneficij cogere ad amorē inimici pfectionis ē chriſti. In ſcōo ꝰo p̄cepto hortat dñs ad affectuoſam operis exhibitionē cū ſubdit bñfacite his qui vos oderūt. i. nō tm̄ bñfaciat⁹ et ſubueniat⁹ inimici vr̄is cū ſint ꝓſtituti in magna neceſſitate. verumetiam ex charitat⁹ feruore t ex ardenti affectione eis ſeruatis. q̄ſi non ſunt i tali neceſſitate t maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter nature conformitatem

De pace et cõcordia inimicorũ

scõo ppt ppriã vtilitatẽ. tertio ppt diuinaz charitatẽ. Primo inqz ppter nature pformitatẽ. vnde Esa. lvij. Carnẽ tuã ne despexeris Secũdo ppter ppriã vtilitatẽ. nam Chrysostomus ait. Si bñfeceris inimico tuo amplius fecisti iqz oportuit obligatus esses. Tertio ppter diuinaz charitatẽ vñ Greg⁹. in pastorali. ait. Virtus est coram hoibus inimicos tolerare. sed maior virtus coram deo est eos diligere. qz hoc solum sacrificium deus accipit: quod añ oculos eius in altari boni operis charitatis flãma incendit. In tertio precepto hortat nos dñs ad affectuosam oris locutionẽ ideo subdit. et orate p persequentib⁹ et calumniantibus vos. q̃tum sit apud deum vtra generalem orationẽ affectuosam in speciali oratione. Orare p inimicis ostendit Greg⁹ dicẽs in moral. conditoris auribus illa maxia oratio cõmendat. qua pro inimicis quoqz intercedere nitimur. Talis etiam oratio vt idem ait etiam in nris alijs operibus mixta exaudibilis reddit. Quid est enim qõ moyses samuel et helias in postulatione alijs proferũtur: nisi q isti tantũ in serie veteris testamenti pro inimicis orasse legunt. Moyses a populo lapidibus impetitur: et pro lapidantibus deprecat. Samuel a principatu eijcitur et ait. Absit a me vt cessem orare pro vobis. i. Reg. xij. Helias etiam orauit pro achab inimico suo. Cũ tũ grata sit deo talis erga inimicos excessiua charitas: patet exemplo bti Berñ. primi socij bti francisci. de quo legit q cum ppe obitum esset. raptus est supra se ipsum in extasim: tandemqz ad se reuersus ad frẽs ait. Deo gras mecũ agite frẽs: quia micoz dñs a pena purgatorij me absoluit. nec vere dicere possum quia fuerim frat minor nisi in vno tm̃. Cumqz qõ esset illud vnũ fratres interrogarent ait. illud vnum est q nunqz offendit me homo quin specialis quidem amor mihi nasceret in corde ad illũ amplius diligendũ q̃ ante. vis autẽ audire huius feruentissime charitatis sublimẽ gradũ et feruentissimũ actum. Audi Chryso. qui ait Queris si tibi iniuriatum est a fratre vtruz debeas eius amicitiã querere. et respondeo q sic vt duplicem gloriam consequeris. s. q iniuriã passus es et indulsisti et qz pro rogasti

Articulus. iij. q ppter dilectionẽ primi dz ho ꝓcere inimicis ex q̃druplici ratione

Tertius principalis amor ad pacem et concordiam proximoz perducẽs est amor proximi et de hoc subdit propheta dicens. habitare fratres i vnũ. sm qõd Mat. xviij. dñs ait. vbi enim sunt duo vel tres cõgregati in nomie meo ibi ego sum in medio eorum. In noie quidez iesu qui salus interpretatur. Duo vel tres aut mille vel decem milia ẽ. tunc congregati sunt: quãdo inter proximos et in multitudine populoz pax et concordia salutifera habetur et possidet ad talem pacem et concordiam acquirendam et possidendam quattuor rationes inducere debent. Nam debet homo parcẽ inimicis. Primo ppter vnitatẽ nature. scõo ppter q̃. vtilitatem guerre. tertio ppter bonitatem misericordie. quarto ppter vtilitatem exemplaritatis bone.

Quinto ipsa nature inducit ꝓcere inimicis. Capitulum. j.

Primo debent proximi se inuicez pacificare ppter vnitatez nature sm enim aplm christus est caput nostrũ: nosqz mẽbra eius. qõ et apostolus monstrat cum ad Eph̃. iij. ait. Quoniam sum⁹ inuicẽ membra: atqz mutuam cõpassionẽ esse naturaliter int̃ membra. j. Corinth̃. xij. ostendit aplꝰ dicens. Si quid patiturvnũ compatiunt ei omnia membra: sicut patenter experientia docet: nam si pes casu offenditur statim subuenit ei manus. si ẽo caput fuerit lesum: manꝰ statim succurrit illi Similiter si manus vel dens linguam leserit. oẽs sibiinuicẽ parcunt compatiunt. et solertes subuenire non cessant. Quis enim tam demens vt si masticando dens momorderit linguam ad vindictam lingue extrahat sibi dẽtem: aut si manus scindendo panẽ alteram vulnerauit manũ. manus lesa de ledente vindictã sumat: aut si pes pedem leserit: atqz pedem flagellet. profecto sancta et veritissima est sententia. Aug⁹. de ciuitate dei ait. spiritus enĩ humanꝰ nunqz viuificat mẽbra nisi fuerint vnita. Sic spũssanctus nunqz viuificat ecclesie membra nisi fuerint in pace vnita et lium corda pacifica et vnita sunt. que in aruis ncãtatib⁹ et angustijs ꝓpter gras et diuinas ꝓmissiões impetrẽt apud deũ. Proide hylarius sup. Mat. ait. intrãtũ hũane pacis xps pcordie studuit vt vnitati merito oia q̃ a deo pcãda sit impetrãda eẽ confirmet et vbi duo vel tres pari spũ et volũtate collecti sint ibi se mediũ eorũ polliceat futuꝝ. Mira res aues si passẽs galline grues et ceteri volucres celi aialia et cũcte bestie tres iz qnqz i gnẽ suo nãlit pugnent

et altera alteri adūsek. tamen statim pacifice simul ad pastum atq; ad potuz currūt simul pacifice cōmozantur t viuūt. t ad oēz familiaritatē ꝓueniūt. solus hō ferocissim⁹ bestiaꝝ et in b cūctis crudelioz aiantib⁹ terre: ad pacē redire ñ pt. Disce infelix mlr q̄ iniuriāti tibi parcē nō potes. disce inq̄ a gallina tua et tu infelix homo ab animantib⁹ tuis iniuriaz obliuisci: redire ad pacē. dimittē offendenti membzum vnius capitis christi tecum ē cui indulgere non potes: imo vt verius dicam non vis: frater tuus est: de quo vindictā sumere cupis. imago dei tecum est quam trucidare desideras t expectas. Et qō mirabilius est impij pctōzes in malis sunt ꝓcordes t ꝓcues t q̄q; vterini frēs: t ꝓsanguinei mlti sunt in bonis discordes. vñ Hiero. ait. Infelix ꝑs dei nō pōt in bono tantā hre ꝓcordiā: cūtā mali hūt i malo. nec intelligunt qō ait Boeti⁹. Hosti ne igit q oē qō est tamdiu manere atq; subsistere ꝑt q̄diu sit vnū: b interire atq; dissolui pit q̄ vnū eē ōstitēit. Proiō d talib⁹ osee. x. dz. diuisū ē coz eoz nc ītibūt.

Consideratio malignitatis guerre cogit parcere inimicis. Capitulum. ij.

Secūdo debēt hoies se sit pacificare ꝓpter ꝑuitatē t malignitatem guerre. s. inimiciciaz t diuisionū plericq; insipiētes nō ꝓsiderāt q mala spūalia cozpalia t tpalia oriunt ex discordia diuisiōe t ex guerra. Qō exprmēt volēs spūs vnitatē t pad. Apoc. xiij. p Job ez ap'm mystice scribit vbi dz. Vidi bestiā ascendētē de mari habētē capita septē t cozna decē. t sup cozna eiꝰ dyademata decē. t sup capita eiꝰ nomina blasphemie. b siqdē bestia ꝑm tropologicū intellectū est seuū atq; crudele odium qō inimicoz cozdibꝰ ex iracūdia t cozdis amaritudie generat: bestia qdē ab aīali differt. qz bestia t ñ aīal crudele ē. Vñ merito p eaz crudele odiū d sigt. tal bestia d mari tūc vere ascēdit: cū d corde amaricato odiū p superbiā ꝓualescit. sic dz Esa. lvij. Coz impij q̄si mare feruēs. s. p turbationē t irā: qō q̄escē nō pōt qz ad vindictā ꝓtinue ꝓcitat t incalescit. hec bestia septē hz capita: qz ex tali crudeli odio oīb⁹ decē ꝓceptū impie aduersat. nec tamē erubescit de impietatib⁹. imo potiꝰ generat i eis. sic dz Proū. ij. Letāt cū malefecerint et exultant in rebus pessimis. ꝑpt qō Job. ibidit. t sup cozna eiꝰ decē dyademata. Dyadema ē signū glie. vt mystice inuak q de ꝓpe tratis malicijs t vindicti impie glient. Vñ merito eis dici pōt q̄d glīari i malicia q̄ potēs es i iniq̄tate. b qz felicia q̄ sibi dīna mia ex pietate dispēsat ꝓmittēdo: sue ꝓuidētie arrogat imꝓzudent. t infoztunia sentit ex diuina impietate vēire q̄ sūt blasphemie impissime ꝺ deū ideo subdit t sup capita eiꝰ noīa blasphemie. Sed de talibꝰ ꝓpheta ait. Fructuz eoz de terra ꝓdes t semē eoz a filijs hoium qñ declinauerūt i te mala. talis aūt odij bestia de cozdis amaritudie surgēs p pacē t in imicoz ꝓcordiam extinguit t necat. qz sicut amotiōe ligꝝ extinguit ignis t ex additiōe illoz magl ꝓualescit: sic ex mltiplicatiōe iniuriarū t vindictaꝝ atq; ex idulgētia t remissiōe eoz odia t aioz charitas t trāquillitas susci piūt incremētū t b. nō tm in offenso b i offendēte. Proide ad Rho. xij. i fine apls ait. Noli vinci a malo b vince i bono malū. Ille qdē a malo vincit. q ab odio t vindicādi desiderio supat. Ille qz vincit i bono malū. q cū ꝓximo se pacificādo vincit aim suū. t malū de sideriū cozdis sui. Sūt tñ pleriq; q̄ se dicunt pcē inimicī suis nec velle eis nocē: tñ nō posse eos vidē. nec insup volūt cuz eis loq̄. ꝓtra qs Chrys. in li. de cōpūctiōe cozdis tractās illud dimitte nobis debita nra ait. si tm̄modo nō ledeas eū q̄ lesit te. auertī te tam ab co ne libent eū videas: manet sine dubio vulnꝰ i pectoze t doloz augescit in cozde. qō si ē: nō dū vtiq; qō chriſtꝰ mādauit expleꝝ: nūqd tu ita vis ꝓpiciū tibi deū fieri. vt nō qdez ledat auertat tñ se a te: t peccatoz tuoz memoriā teneat: t videre te nolit. Igit qualē vis erga te deū esse cū delictoz veniā poscis: talē te exhibere te debes his q̄ delinquūt in te: de b tñ plenitñ. s. sermo. vij. arti. j. c. ij. dictum est. Sūt etiam qdā alij hoies duplices t sīlati. ō qbus ꝓpheta ait. Loquunt pacē cū ꝓximo suo mala aūt i cozdibꝰ eoz. ꝺ qs etiā Augꝰ ō verbis dñi ait. Ne dicas i lingua igīsco: t coz de differas. nouit eni cui dicas. Dimitte nobis debita nostra tc. vocē tuaz hō audiuit. b ꝓscientiā tuā deus inspicit. Abelꝰ ē cum clamas oze t dimittis corde q̄ q sis blādus oze et crudelis corde. nec tñ imprudent agas sic quidā insipiētes q̄ in recōciliatiōe quā faciunt cū adūsarijs occulta tūc t scādalosa crimina māifestāt. seqre ꝓsiliū Job. chrys. q̄ super Mat. ait. Si cogitatu offendisti: cogitatu recōciliare si ꝟb ꝟbo. si factis factis. Nisi eni quē factis lesisti factis placaueris: sine cā oras ad deū. sine cā clynas facis de rebus quibus

aliqs expoliasti. Quid ei pdest si vn⁹ ad deum ꝓ te oret: et alⁱ⁹ adũsum te deũ inꝑpellat iuxta illud Eccl. xxxiiij. Dona iniquorũ nõ approbat altissimus.

Si consideretur qꝫta sit misericordie bonitas quilibet indulgebit inimicis. Capitulũ. iij

Tertio aũt tenet quilibet ꝑcere inimicis ꝓpter bonitatẽ mie. s. et bonitatis. Tanta est eni bonitas pietatis vt sicut ex discordia et guerra inumerabilia sequunt mala. Ita ex eius corõ pietate inestimabilia sequunt bona. ꝓ inde. j. Timoth. iiij. apl's ait. Pietas ad oia valet, ꝓmissionẽ habẽs vite que nũc est et future. Itẽ duo sunt genera pietatis. vnũ corꝓale et aliud spũale. Corꝓale qdẽ in septẽ misericordie opa distingui hz. que sunt pascere esurientes: potare sitientes: colligẽ hospites vestire nudos: visitare infirmos: visitare incarceratos. Que qdẽ tante virtutis sunt. qꝫ talia exercentes vt õr Mat. xxv. audire in die iudicij a dño merebunt. Venite bñdicti patris mei possidete patũ vobis regnũ a ꝓstitutione mũdi. Esuriui et dedisti mihi mãducare. sitiui et dedisti mihi potũ. hospes erã et collegisti me. nudꝰ erã et coopuisti me. Infirmus erã et visitasti me. In carcere et venistis ad me. His aũt qꝫ talia opa nõ exercuerũt dabũt vt pareꝫ supplicia sempiterna. De mortuorum sepultura nõ fit ibi mentio: qr mie opa primis fiũt inꝫtũ sũt mẽbra christi. sed mortuus inꝫtũ mortuus nõ ẽ mẽbr xpi. nã christus sꝑ viuẽs ẽ. vt õr Mat. vij. c. ad heb. sed de sepultura fit mentio Tob. ij. Altex pietatis genⁿ ẽ spũale. et in septẽ opib⁹ spũalib⁹ habet distingui. s. docere ignorantem consulere dubitanti corrigere delinquentẽ. ꝓsolari tristẽ. portare onerosos. orare ꝓ oib⁹ et remittẽ offendẽti. Ad oia supdicta opa reducunt cetera opa pietatis et corꝓalia et spũalia. Magna xo dra est inter ista duo genera pietatis. videlicz qꝫtũ aia a corꝓe distat. Haz si tantũ bonũ est pascẽ esurientẽ: qꝫto melⁱ⁹ est docere ignorãtẽ Si tantũ bonũ est potare sitientẽ. qꝫtũ melⁱ⁹ ẽ dubitãti ꝓsulẽ et sic de alijs Igit si facientes talia corꝓalia opa pietatis merent ꝓsequi ꝑmia regni eterni: qꝫtomagis hi q spũalia opa impẽderũt. vñ Cassiodo. ait. Si qs odiũ dimiserit et ꝓ inimicⁱ orauerit. añ tribunal christi audaci dicẽ poterit ꝓscientia libera dñe dimitte qr dimisi. Et merito qdẽ ꝓpter iniuriaꝝ dimissionẽ et ꝓcordiã fratꝝ celestia dona donant. cũ Aug⁹ dicit in enchiri. Multa sunt genera elemosynarũ q cũ facimus adiuuamur vt noꝝ dimittãt pcta ꝑ ea nihil maⁱ⁹ẽ. qꝫ cũ corde dimittim⁹ pcta. Horũ tandũ etiã qꝫ Greg⁹ in moral. ait. q dimittit nõ dat: et si plene opat⁹ nõ ẽ. melioꝛ tñ pietatis tenuit. qui xo dat et mẽme dimittit: oino nullã mlaz facẽ. qr ab oĩpotẽti deo, munus ex mãu ñ accipit. qõ obligato corde i malicia ꝑ ferat. Ex dicl clarescẽ ꝓt qꝫ q ꝑcepit: pcã plequet remissionẽ. teste apl'o q. ij. Cor. ix. ait, Qui ꝑce semiat ꝑce et metet. et q semiat i bñdictiõib⁹ õ bñdictiõib⁹ et metet. Et itex Esa. xxvij. õr In mẽsura ꝫ mẽsurã cũ abiecta fuerit iudicabit. Fac igit tibi õ mẽsura mie dei optimã ꝓportionẽ. nã sic ait Aug⁹ Cũ⁹ qlẽq talẽ idulgẽtiã acceptur⁹ẽ a õo qlẽ ipe dederit ꝓximo. Et itex Eccl. xxviij. õr. Relinq primo nocẽti tibi. et tũc depcãti tibi pcta dissoluent hõ hoi fuat irã. et a deo qrit medelã. In hominẽ sil'ez sibi ñ hz miaz. et õ pctis depcat venã. Ipe cũ caro sit fuat irã: et depcationẽ qꝫrit a õo. Quis ei exorabit ꝓ delicⁱ illi⁹. meãto nouissimoꝝ et desine inimicari. Et iterũ Mat. vij. dũ ait. Si dimiseritⁱ hoib⁹ pcta eorũ: dimittet et vob pf vr ẽlicta vra. Si aũt ñ dimiseritⁱ homib⁹ nec pf vr celestⁱ dimittz vob pcta vra. vñ añ ꝑdicta xba orare nos docẽs ait. Dimitte nob õbita nra ꝛc. qõ exponens Aug⁹. ait. Si ñ dimitⁱ iuriã q tibi facta ẽ nõ ofonẽ ꝓ te facⁱ ꝑ maledictionẽ sup te inducẽ cũ dicⁱ dimit. no. ꝛc. Rõ eoꝝ ẽ. qr q alteri ledẽti ñ pcit. charitatẽ se ñ hre ostendit. sine q ñ ẽ hoi salⁿ sic pz ꝓ Aug⁹. de pe. di. vij. c. nullⁿ.

Miranda exemplaritas orte ex libera dimissione iniuriarum. Capitulum. iiij.

Quarto dz hõ ꝑcere inimicⁱ ꝓpter vtilitatẽ exẽplaritatⁱ bone. Mirã de edificatiõis ẽ exẽplũ libere remittẽ inimicⁱ qõ qdẽ ñ tñ deo ꝑ eniã hoib⁹ q̃ tũ est. iõ Eccl. xxv. scptũ ẽ In trib⁹ placitũ ẽ spiritui meo q̃ sunt ꝓbata coꝝ ipo õo et hoibus ꝓcordia fratꝝ: amor ꝓximꝝ: et vir et mlr bus sibi ꝓsent ẽtes. Altra ei gr̃a sũt õo ꝑ ñ hoibus. sic hũilitas patia castitas paupꝛtas obia et silia. Altra qꝫ sũt gr̃a hoib⁹ ꝑ ñ õo: vt auaricia luxuria supbia cũ silib⁹. Hz et mlia deo simul et hoib⁹ gr̃a eẽ ꝓbãt. sic pz i his trib⁹ õ qb⁹ dicⁱ Eccl. ibi. s. Primũ xo est ꝓcordia fratꝝ q maxie ꝓsistit i aiox ꝓsẽtu. Quictu vnitate fidelitate. iuxta laboꝝ atq bonoꝝ distributionẽ. necnõ et charitatiua subuentione.

Q ꝯ angelica vita et exemplaritas hominibus bona videre aliquos fratres ſpūales vt corpales atq; carnales: quando minores honorant et in omib⁹ ꝓponūt maiores: et maiores minoribus dulciter ꝯdescendūt. fideliter regunt atq; equales insup et omnes inuicez ſe supportant in caritate et in vinculo pacis. Tales quidez in terra iam angelice ꝓuersantur. ad quod Cassiodor⁹ sup Psalmam hortat dicens. Habeatis vnitate spūs in vinculo pacis: nec inueniri potest forma exprssior angelice conuersatōis: ꝙ vnitas socialis. Secundū est amor ꝓximorum. qui quidem inter ciues luculenter esse apparet. cū vnus alterū onerat & honorat. Juxta illō apli. ad Rō. xij. Honore inuicem ꝓuenientes. Item cū ciues ciuez supportant et non iniuria eos grauant ſm etiā apl̄z ad Eph̄. iiij. vbi ait. Supportātes inuicē in caritate. Insup cū ciuis ciui offensaz donat. sicut hortat aplūs ad Eph̄. v. dicens. Estote inuicem benigni misericordes. donātes inuicē sicut xp̄s donauit vobis. Tercium est vir et mulier. i. maritus z vxor sibi bene ꝓsentientes. nō male in bono aut in malo sed bene in bono: nō aūt in malo. non in carnalitatibus et lasciuijs: non in vanitatib⁹ corruptiuis: nō in aliis offensionibus damnatis. sed in his que decent matrimonū pudicum affectū verbum et obsequium piū et ōne deuotū. Sed si contra ꝓdicta tria contrariuz videat: non tm̄ deo et omibus superis ingratum et odiosum erit. verūctiaz iusti ei iniusti inde scandalizabunt. De hoc referam exemplū notabile qō contigit diebus nostris videlicet in anno dñi. Mcccc. xix. in caluario mōte iuxta dominicū sepulcruz ſm relata fide digni fatris tunc Guardiani in cōuentu montis syon. atq; huic stupendo miraculo assistētes. Venit eñ tunc temporis Hyspanie partibus galea quedaz pegrinor⁹ dñicum sepulchrum visitare: ceteraq; loca terre sancte. cūq; in itinere essent in galea sāctis constricti. vetula quedam volens de loco in locum trāsire casu impegit pede in cuiusdā adolescentuli pedem. ex quo cecidit leui equidē casu corporeq; illeso. ex inde tāta indignatōe et odio contra illum adolescentē repleta est. q cum p uenisset cū ceteris pegrinis ad locū nostre redemptionis. i. ad caluarie montē adolescentē ab ea humiliter veniā postulante illi talem leuē offensam parcere noluit: ac vt moris est cōuenientibus alijs pegrinis ad humilē ac ō uotā ꝓfessionē atq; ad sacrā cōionē anteq; visitent illa sacra loca. Inter alios accessit ad cōfessionē adolescentulus ille qui inaduertenter leserat mulierem. hic narrauit confessori narrauit scandalum quod de eo innocenter sūpserat vetula illa. statim mittit a ꝓfessore ad vetulam illā postulaturus veniā et innocentiam nihilominus ostensurus qō quidē hūiliter in p̄sentia multitudinis pegrinor⁹ implēte et illa exhortantibus ad h̄ eaz alijs pegrinis remittere denegāte ad confessorē reuertit adolescens indicans duriciez mulieris remittit bis et tercio. ad candez genibus flexis et brachijs cancellatis cūctis pegrinis ad indulgēduz adolescentuli innocēti exhortātib⁹ et exorantibus eam. Illa vo indignata et a dyabolo iaz obsessa oblita aie sue labor⁹ atq; discriminū ꝓteriti itineris. oblita sacrati loci sanguinez saluatoris. oblita illius qui in cruce ibidem pendens non tantuz large pepercit verūetiaz ardenti caritate patrem ꝓ suis crucifixoribus exorauit oblita diuine misericordie atq; iusticie dei tantū memor iniurie ad indulgendū adolescentuli nullomodo potuit incliari. O iudiciū sūmi dei. o tremēda iusticia diuine seueritatis dum iuuenis ille cum ceteris pegrinis susscepit dñicum sacramentū. vetula illa a demone iam arrepta in cysternaz que quasi p viginti passus distabat abiens veloci se impetu p̄cipitauit. et qō mirabile est multis circa cysternaz existentibus vt haurirent aquā satis de paruo cysterne ore nullus de eius p̄cepit p̄cipicio aut casu. nisi q ex strepitu aque et ex varijs argumentis illaz esse autumantes velociter ad remedia cucurrerunt. atq; inde eam anima et corpore mortuam extrahebant. quā visa stupentes ac rememorātes seuitie eius timuerūt iudicia dei. Discant igit hic omnes aie duri cordis ac nolētes ꝓcere inimicis. q sic Jacobus scriptū est. Judiciū sine misericordia fiet ei q nō fecit misericordiā. Intuere rōnalis aia in speculū exemplor⁹ dñm nostr⁹ iesum cristū in cruce pendentem: et considera hec tria que lapides nedum corda hominū mouere atq; confringere debent. affectum cordis. verbū oris et actum operis. Primo contemplare affectum cordis tanta quidē flāma dilectiōis ardebat cor suū vt non tantū p omnib⁹ pctōribus. imo p toto humano genere voluntarie se obtulit morti. verūetiā ꝓ suis crucifixoribus singulariter dignatus est vt voluit mori licet in mīl exigēte cor⁹ culpa fruct⁹ passiōis non fuerit subsecut⁹. nā i tāta dilectōe maior fuit caritatis ardor atz excess⁹ mōti se tradē p suis crucifixoribus⁹: ꝙ p alijs offerētib⁹ bū q ma-

nifeste ptz cū primū verbum qđ in cruce ptu lit p̄ncipaliter p suis crucifixoribus exorauit quia sīc idē dñs Math.xij. ait. Ex habundā tia cordis os loquit. Bon⁹ hō de bono the sauro cordis sui pfert bona. Scđo pticularius ptemplare verbū oris. O inestimabilis dignatio redemptoris. O incōprehēsibilis latitudo sui amoris. O inc̄ inestimabilis dulcedo sui cordis et oris. q̄ sicut Bernū. sup Lāti. ait. Flagellis cesus. spinis coronatus. clauis pfossus. patibulo affixus. obprobrijs saturatus. oīm tū doloz imemor inqt. Pat ig̃sce illis qz nesciūt qđ faciūt. ait em̄. Pat dulcissime. pf amātissime pf desiderantissime. a paterno noie amoz⁹ filio cepit: et suo blādiens genitori tali filio nihil ōbere negari cōcludit. denicz efficacissime petit dicens. Ig̃sce. Nec ait. Examina pfidera pondera. ſ ig̃sce inqt. vt nostras doceat offensas non examinare nō ponderare: nec etiā cōsiderare. ſ obliuioni oīno tradere. et toto corde t pleno oze atcz efficaci ope indulgere. Insup et viscera cordialis cōpassionis sup crucifigentes eū effundēs ait illis. q. d. qz sunt ceci: sunt infirmi. sunt corrupti. nec nō ex infectiōe nature ad malum pni. quasi dicere velit. Non p maneat pater spūs indignatōnis tue in illis cū non sint spūs separati. qui ex impia malignitate offendant: ſ expondere sue infecte carnis his sceleribus imergunt. Demūcz subdit. qz nesciūt. scz creationis beneficiū amori mei infinitissimū bonū: redemptiōis mee inestimabile p̄ciū. eterne glie interminabile p̄mium. sui sceleris incōsiderabile malū. necz eterni supplicij infinitū tormentū. ideo nesciunt qđ faciūt. Tercio contemplare actū opis. qa omnes actus cristi pendētis in cruce clamāt pietatē et misericordiam. Vide o fidelis anima in brachioz extensione amplā. a pietate paterne impetrationem. receptarū iniuriarū largā remissionē. oīm cordium piā attractionē. oīm affectionū miram transformationē. oīm animoz duroz confractionē et ligfactionē. Vide caput inclinatū ad osculandū manus pforatas ad largiendū. latus apertū ad diligendū: pedes confixos ad tecū cōmorandū. totū corpus extensum ad totū largiēdū. vt ex tu q̄ iniurias passus es discas amore sui tibi iniuriantibus liberalissime indulgere. qui amore tui dignatus est mori. Surgat⁹ igit vnusquisc̄ et quilibet iniurians humilit genuflectēs ab offenso deposcat amore offensus offensi xp̄i offensas corde et ope dimittat. et qđ meriti et pfectiōis sūme magnū est signū. offensus p̄uenies offendentē non tm̄ libere sibi indulgeat. Verūctiā veniā t indulgentiam dulciter et humiliter poscat. et luentibus oīb⁹: oīb⁹ corā deo et christo Jesu cū lacrimis cū clamore cordis et oris pacez t misc̄diam postulantib⁹ imutuis amoris amplexibus et osculo pacis indulgentiā t remissionē mutuam misc̄iter facientes misericordiam impetretis a patre misc̄iaz et dño nostro iesu cristo. Qui cū patre et spūsancto glīosus viuit et regnat in secula scl̄oz. Amen.

Feria scđa post dn̄icam oliuarū t etiā in festiuitatib⁹ btē virginis: t maxime natiuitatis cōceptōis et annūciatōis. ser. lj.

Sicut sol oriēs mūdo Eccli. xxvij. Sacramētū gl̄iose virginis matris dei sublimissimū ad reuerendū. deuotissimū ad tractandū dulcissimū ad contēplādū hodie dilectissimi p̄poīt nobis. gl̄iosa equidez dies ista q̄ iubar solaris lumis nobis affert: dū conceptā vel natam seu annūciatā nobis p̄nunciat dei matrē. Eleuem⁹ igit oēm pietatis affectū: efferamus oēm nostruz conatū: erigam⁹ et illustremus cunctis viribus intellectū: ad illā que vigore dulcore atz splendore suo cūctas pias mentes inflāmat inflāmatas illuminat. illumiatas roborat. vt sciāt velint t possint filij sui vestigia imitari. qz sicut sup̄ Eccli. testat ipa spūaliter est sic sol oriens in mundo. In qbus ꝟbis sapiētia dei describit triplicē gratiosū beate virginis statum. Primū p̄ceptōis. scđm natiuitatis. tertium. Primū p̄ceptōis. scđm natiuitatis. tertiū annūciatōis. Primū scz ei⁹ p̄ceptionē dicit esse. sicut solē: quasi cū est post mōtes in aurora. qz adhuc clausa erat in vtero matris sue in tpe sue p̄ceptionis et de illo statu virginis Lañt. vj. angeli dicūt. que est ista q̄ pgredit quasi aurora p̄surgēs. Scđm ei⁹ statū. scz natiuitatē dicit orientē solē. scz cum ascēdit a montibus oriētis ac irradiat mundū in ortu suo. et de p̄dictis duobus ppheta ait dicens Tu fabricatus es auroram et solem. i. beatam virginem in conceptione eius et natiuitate. Terciū eius statū. scz annunciationē t obumbrationē spūssancti dicit esse q̄si solē i mūdo. i. in altitudine celi. cum ascendit supernū nostrum in sūmo calozis estu. Sic fuit beata virgo in conceptione filij dei.

Articulus p̄m⁹ de quatuor ad

mirandis gratijs: quibus reple
ta fuit btā virgo ī sua cōceptiōe

Primus istatus beate virginis fu-
it sue ꝓceptiōis. & tūc fuit btā vir-
go sicut sol in auroꝛa ꝓsurgēs. In
hoc statu ꝓtemplemur inter alios
ḡtuoꝛ eius splēdoꝛes. Prim⁹ dicit sanctitas
scōs claritas seu luminositas. tertius charitas
ḡrtus tranquillitas.

De triplici sctificatiōe sctifi-
catoꝝ: & de admirāda sctificatio
ne beate virginis in sua conce-
ptione. Capitulū. j.

Primus splendoꝛ eius sctitas dici
potest. Dimissis autē scholasticis
bellis circa virginalē ꝓceptū: tri-
plicem sctificationē ad pñs discutiam⁹. Pri-
ma est generalis. scōa spālis dicit. tertia mar-
nalis dicit. Prima est sctificatio generalis. Et
hec q̄dem in illa qua sctificant hoies p eccle-
siastica sacrā: qō fit maxie p baptismū. & talis
sctificatio duo bona in hoie opat. Prīo enim
remouet culpā. scōo ꝓfert gr̄am. tertio vero
non remouet sed remanet. s. peccati fomes
et pnitas ad peccandū: qz & venialiter & moꝛ-
taliter taliter sctificatus peccare pōt. Scōa ē
sctificatio ꝑspecialis. & talis p gr̄am spūssancti
ꝓdonat. ponit aūt hec sctitas aiam ī statu iu
stīcie ꝓsūmate. Et opat in ea tria. Primo re-
mouet culpā. scōo ꝓfert gr̄am: tertio remo-
uet pnitatē. ne posset facilē homo moꝛtaliter
inq̄nari. Cum igit oēs in iniq̄tatib⁹ ꝓcipian
tur: neminē vnq̄ moꝛtaliū inter mr̄na viscē
ra legim⁹ sctificatū. ꝓterq̄ hieremiā & bea-
tum iohēm baptistā. q̄q̄ de btā virgine nul
la sit ambiguitas sicut dicet. j. longe tū ma-
ioꝛ sctificatiōe hieremie fuit sctificatio iohis
baptiste. Ille quidē in matris vtero sctifica-
tus fuit sicut legit Iere. j. vbi ꝺꝛ. Priusq̄
te formarē in vtero noui te: & anteq̄ exires
de vulua sctificaui te. Iohs ꝺo spūscō reple
tus annūciat. Tū Lu. j. ait de iohe angelus
zacharie. Spūsctō replebit adhuc ex vtero
mr̄is sue. Multo q̄pe excellentiō ē spūsan-
cto repleri: q̄ a spūsancto sctificari. Ibi enim
sctificatio emūdationē: hic repletio vltra hāc
gr̄e emūdationē designat. Deniq̄ apli q̄ ma-
nibus suis tractauerūt de verbo vite cuz vt
dicit Jo. xx. spūsctū iam de' saluatoꝛis ac-
cepissent afflatu tandē q̄nq̄gesimo a resur-
rectiōis die ad illū gradū ascenderūt. vt Ac
tuū. ij. de eis diceret. Repleti sunt oēs spū-
sancto. Et licet spūsctus largioꝛi tunc munē
credentiū coꝛda repleuerit: hoc tū iohes in
vtero legit assecut⁹. qō aplica celsitudo lar-
gioꝛi ꝓmissiōe meruit obtinē. q̄q̄ etiā apli
tunc fuerint tanta spūs copiositate firmati:
vt oē moꝛtale pctū facilē potuerūt vitare. &
etiam freq̄ntiam venaliū. nō tam̄ credo eos
foze factos impossibiles ad peccandū. atq̄ si
deliter credo' esse tenendū qz illi duodeci ath
lete veri mūdi expugnatoꝛes tanta tunc gr̄a su
peruestiti fuerint: q̄ difficilimuz fuisset eos
ruere in moꝛtalē culpam. tamē firmit asserē-
dum est: q̄ nunq̄ moꝛtaliter peccauerūt. Ter
tia ꝺo fuit sctificatio mr̄nalis. Et hec remo-
uet culpam oꝛiginalē: & ꝓfert gr̄am. & h̄ etiā
remouet ꝓnitatē ad peccandū tam venialiter
q̄ moꝛtaliter. Et hec fuit in btā virgine maria
matre dei. sane deus ipse etern⁹ sicut mira
sua sapiētia creauit oīa. sic illam bñdictā ma
trem suam talem ꝓdidit & sctificauit in tem-
poze: qualem eam sctām elegit in sua eternita-
te. Et talem tam nobilitate nature q̄ ꝑfectio
ne gr̄e ꝓdidit mr̄em: qualē eam decebat hr̄e
suam gloꝛiosissimā maiestatē. qz in ea & de ea
debeat sumere qō in eternū sibi erat vnituz
vnitate ꝑsone de q̄ exiret p̄cium totius libe-
rationis iustificatiōis & btificatiōis humane
Et de hac ꝓceptiōe Anselm⁹ in lib. de conce-
ptu virginali sic ait. Decebat vt illi⁹ ꝓceptio
de matre purissima fieret: ea puritate q̄ pu-
ritate maioꝛ sub deo nequit intelligi, Atq̄
de hoc rōnem subiūgens ait. Cui deus pat
vnicū filiū quē de coꝛde suo genuit equalez
sibi ita dare disponebat vt naturaliter eēt vn⁹
eidēq̄ cōis dei patris & virginis filius: quaz
et subalit filius sibi matrē facere eligebat. et
de qua spūsctus opatus est vt de ea ꝓciper
et nasceret ille ō quo ipse ꝓcedebat. & ꝑ hoc
decebat vt illius hois. s. christi ꝓceptio ō ma
tre fieret qua puritate nulla maioꝛ posset in-
telligi sub deo.

Qō to lumine illustrata fuerit
beata virgo in vtero matris sue
Capitulum. ij.

Ecūdus virginis splendoꝛ ꝺꝛ cla-
ritas seu luminositas. Nam in p̄ma
sctificatiōe q̄tū ad rōrem & intel-
lectū. Tanta enī sapie claritas a deo supin-
fusa est cum maria interp̄tet illuiata q̄ h̄ sep-
tem ꝑfecte intelligebat p̄m q̄sdam. Primo
naturā creatā irrōnabilē. scōo naturā crea-
tam rōnabilem. tertio naturā creatā spūalē
q̄rto naturā increatā diuinalē. q̄nto omia q̄

erant fugiēda ⁊ aspernēda. sexto oia q̄ erāt seq̄nda ⁊ amplectēda. septimo p quē modū et ad q̄tum q̄dum oia essent odiēda vel diligenda. Hec q̄dem distinctio comphendit in se distinctionē creatoris ⁊ oium creatoꝝ nec non ⁊ cunctoꝝ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. A q̄rta q̄pe que erat cognitio creatoris ⁊ tres p̄sequētes et tres p̄cedētes habebāt originē sicut ꝓphe ta testat dicens. In luie tuo videbim⁹ lumē Nam ⁊ de trib⁹ seq̄ntib⁹ exprimur etiam in his que hūt magnū habitū diuine sapie i vltimo gradu. Ex dictis sequit q̄ beata virgo etiam dū erat in vtero matris habuit vsum lib. arb. atq; lumē pfectū in intellectu ⁊ rōne Proinde fm q̄sdam fuit tunc in sublimiori ꝓtemplatiōis statu: q̄ vnq; fuerit aliq̄ creatura hūana in pfecta etate. Et licet in vtero mris sue sicut ⁊ ceteri infantes dormiret. attamen somnus q̄ abyssat ⁊ sepelit in nob rationis et li. arb. actus ⁊ p p̄seq̄ns actum merendi. nō credo q̄ talia in ipsa fuerit opatus sed aia sua libere ac meritorio actu tunc tendebat in deū. Vñ illo tpe erat pfectior ꝓtemplatrix: q̄ vnq; fuerit aliqs alius dū vigilauit. Vñ et Cant. v. ipsa ait. Ego dormio et cor meū vigilat. s. in ꝓtemplatiōe perfecta a nulla actiōe debilitata. Hoc tñ fm alios fuit post scām sctificationē: qđ forte verius est. Nec mirek quisq̄ si mr dei ante debitā etatē habuit vsum li. arb. ⁊ fulsit tanto luie rōnis. cum ⁊ pleriq; alij sancti in puericia eoꝝ ante debitā etatē habuerūt virtutē gr̄am atq; lumen. De virtute in sctō Nicolao repit exemplū: q̄ in q̄rta sexta ferijs semel tm̄ sugebat māmas. Et de gr̄a in sctō Bñdicto exēpluz patet: q̄ in puericia sua cepit miraculis choruscare. De luie vo in sctō Johāne clarissime cōprobat. Vñ Amb. ait. Vere Johānes nouit christū: non natura sed gr̄a. Et super Lucā etiā ait idem. Nec eni vllā sensit infantie etatē: q̄ sup̄ naturā sup̄ etatē in vtero sit⁹ mris a mēsura cepit etatis pfecte plenitudinis christi. Hec siqdem nullo mō essent vera si infantilitas corpalis impedisset vsum liberū rōnis. Qđ insup ait q̄ a mēsura cepit etatis ꝓfecte plenitudis christi verificat non de corpis facultate pfectiōe atq; vigore. q̄ tūc paruulus erat: sed q̄tū ad plenitudinē meriti ⁊ p actum ⁊ vsum li. arb. vt in b assistarek xp̄o ipsuz sctificāti q̄ tūc in vtero virgis plenius vsu li. arb. merebak. Ex verb igit Ambrosij elici pōt. q̄ nō solū ptūc nō sensit impedimēta infantie in ipso rōnis vsu: verum etiā q̄ nunq; senserit postea. qđ satis rōnabile esse videk. Qz mīcors deus datas gr̄as hoi non subtrahit sine culpa. Hoc q̄dem ex opibus iob. manifeste apparet cū de eo legit Q̄ in etate q̄nq; annoꝝ aufugit mūdum et intrauit desertū. Nec pensandū est q̄ absq; p̄uia ꝓsideratiōe illic iuerit diutius moraturus. Si igit de beato Johāne talia credēda sunt: q̄to etiam maiora de virgine mr̄e christi sentire necesse est.

Q̄ta charitate ardebat ad deum ⁊ ad proximuz virgo beata cum adhuc esset in vtero matris sue. Capitulum. iij.

Tertius virginis splendor fuit charitas. s. q̄tum ad volūtatē in q̄ in tanta plenitudie diuin⁹ amor infusus est. q̄ nihil eligē vellet nisi q̄ dei sapia p̄monstrabat. Proinde hac sapia illustrata tm̄ deū diligebat: q̄tū ad se diligendū illum intelligebat. Quis igit exprimere posset q̄to ardore diligebat eū ex toto corde. i. sup oia tpalia mūdi: ex tota aia. i. sup corpus ⁊ carnem suam: ⁊ ex oi mēte sua hoc est sup omia supiora. s. spūalia ⁊ celestia. Vñ in psona illius ps̄. ait. Inflāmatū est cor meū ⁊ renes mei cōmutati sunt. s. p trāsformationē oīni amoris. Ex charitat q̄ ardore etiam hūane saluatiōis toto affectu desiderabat incarnationē filij dei. Nam ⁊ totus imper⁹ prime sctificatiōis mentē hui⁹ sacratissime virginis impellebat ad b desiderandū p salute oiuz electoꝝ. Proinde oēs virtutes eius ardentissime mentis in id qđ postea factū fuit ea toto conamine inflāmabāt aiam eius. Ipsa siqdem fuit felix clausula toti⁹ expectatiōis et desiderij ac postulatiōis aduent⁹ filij dei i qua sicut in cono. i. in angulo oia desideria p̄cedētiū electoꝝ atq; sctoꝝ ꝓsummata ⁊ terminata fuerūt. iō nobis inexpressibile est illō feruidū desideriū ⁊ languētl oronis suspiriū q̄ supirabat ad deū: vt filiū suū mitte dignarek ad nraz assumēdā naturā. Nec tam credendū est q̄ ad recipiendū eum in carne sua existimaret se dignā. Nam gr̄a sctificationis p̄dicte que eam oi virtute repleuit. sic a principio mentē eius in abyssō hūilitatl submersit: q̄ sicut nulla post filiū dei creatura tantum ascendit in gr̄e dignitatē: sic nec tm̄ descendit in abyssum hūilitatl pfunde. Nec in sup alicui pure creature in hoc seculo est datum tm̄ gustare nihilum creature. nec tm̄ se humiliare ⁊ anihilare sub volito maiestatis

diuine: sicut ipsi virgini būdicte. Merito ergo Bernū, in q̄dam sermōe inq̄t ad beatā virginem. Sicut ad mediū ⁊ sicut ad archanū dei sicut ad rerum causam. sicut ad negociū seculoꝝ respiciūt qui in celo sunt. ⁊ qui in inferno habitāt. ⁊ qui nos p̄cesserūt. ⁊ nos q̄ sumus. ⁊ qui sequenꝫ ⁊ nati natoꝝ. ⁊ qui nascentur ab illis. Illi qui sunt in celo vt restauremꝫ. ⁊ qui sunt in inferno vt erripiamꝫ. ⁊ q̄ p̄cesserūt vt ꝓphete fideles inueniamꝫ. ⁊ qui sequenꝫ vt glorificemꝫ. hec ille. Et iterū idez ait. Quis mie tue o būdicta longitudinē latitudinē ꝓfunditatē sublimitatē queat inuestigare. Nam longitudo eius vsq̄ ad nouissimū diem inuocantib⁹ eam subuenit vniuersis. Latitudo eius replet orbem terrarū: vt tua mia plena sit ois terra. Sic ⁊ sublimitas eius ciuitatis supne inuenit restaurationez et ꝓfundū eius sedentib⁹ in tenebris ⁊ i vmbra mortis obtinet redemptionē. Insuper idem ait. Maria oia oibus facta est sapientibus ⁊ insipientib⁹ copiosissima charitate debitricē se fecit. oibus mie sinū aperit: vt ō plenitudine eius capiant vniūsi. s. captiuus redemptionē. eger curationē. peccatoꝝ veniam. tusti gr̄am. angelus leticiā. demū tota trinitas gloriā filij dei ꝓsona būane carnis subam. vt non sit qui se abscondat a calore illius.

De tranquillitate carnis beate virginis sub impio rationis.

Capitulum. iiij.

Quartus splēdor beate virgis fuit trāquillitas. Que q̄dem sequit ex p̄dictis. Nam inpotētijs appehensiuis ⁊ sensituis illius tanta trāquillitas erat: q̄tū in eo tria p̄cedētia abūdabāt. Et cum amoti sunt motus fantasmatū delusiui ex q̄ sensitiu⁹ appetit⁹ in tanta dūij plenitudine sub voluntatl imperio subdebaꝫ: qō in obiectum aliq̄d fieri non poterat ꝓtra imperiū voluntatl ⁊ rōnis. nec nisi modo q̄ volūtas ⁊ ratio impabat: in seq̄ndo ⁊ fugiēdo. Ꝟ sic̄dem etiam apparet iniustis. fm q̄ iustitie sūt amplius vel min⁹ videlicet q̄ sensitiuū appetitū refrenant. ⁊ hoc intm̄ q̄ hoies qui in ratione sic refrenat illum: q̄ impossibile illis est saltem p q̄to sunt in ꝓtemplatiōe tam alta q̄ ꝓpter ipsum ad casum modo aliq̄ inclinētur. Et de hoc statu ⁊ de illo tpe loquit liber de aia simplici: atq̄ de aia libera. licet in libro illo multa nugatoria ⁊ plurimū decepti ua atq̄ piculosa ⁊ erronea ꝓtineant. sic̄ patet ex de here. c. vnico in cle. Hoc sic̄dē modo fieri potuit in virgine būdicta in ꝑma ei⁹ sanctificatiōe intm̄: q̄ poterat p talem sapiaz et amorē vitare oēm actualem culpam. tam mortalē q̄z venialē. ita q̄ ipsa gr̄a pmanente impossibilis fuit reddita ad peccandū. ⁊ sic q̄tum ad appetitus p̄dictos plena ꝓcordia erat: ac inferior appetitus erat in plena ꝓcordia ad appetitū supiorem. ⁊ supior in plena obediētia ad ipsum deū. ex q̄ factus erat in pace locus eius. ⁊ habitatio ei⁹ in sion. Preterea q⁹ veniale p̄ctm̄ q̄nq̄z ex surreptiōe cōtingit: ex hoc videlicet q̄ aliq̄s inordinatus appetitus aut ꝓcupiscētie mot⁹ insurgit. aut alterius passiōis p̄ueniens rationē rōne cuius primi motus peccata esse dicunt. consequens est q̄ beata virgo maria nunq̄z venialiter lapsa est cum inordinatos motus non senserit passionū. Contingūt aūt hmōi motus inordinati ex hoc q̄ appetitus sensitiuus qui est harū passionū subiectū. non sic subijcitur rōni q̄n interdū ad aliquā rōnis inordinationē moueat. ⁊ q̄nq̄z etiam ꝓtra rōnez in quo ꝓsistit peccati motus. Sed in btā virgine sic fuit sensitiu⁹ appetitus rōni subiect⁹ p gr̄am sctificantē: q̄ nunq̄z ꝓtra rōnem mouere se poterat. poterat tamen fm Tho. aliquos habere subitos motus non p̄ordinatos a rōne. Porro in dño iesu christo aliq̄d amplius fuit. Nam sic inferior appetit⁹ in eo rōni subiectus erat: q̄ nihil mouebaꝫ nisi ex rōnis ordinē. Hoc est fm q̄ ratio ordinabat vel pmittebat appetitū inferiorem moueri a ꝓprio motu. Hoc eni videt ad primi status ptinuisse integritatē: vt inferiores vires subderentur totalit rationi. Que q̄dem subiectio q̄ peccatū primi parentis sublata est. et non tm̄ in ipso sed etiam in alijs ꝓtrahūt ab eo peccatū originale. In quib⁹ etiam postq̄z nudanꝫ a culpa q̄ gratie sacramentū: remanet rebellio vel inobediētia viriū inferiorum ad rationem que dicit fomes peccati. q̄ nullo modo in christo fuit. sed in beata virgine non erāt inferiores vires totalit rationi sbiecte: vt. s. nullum motū haberēt a ratione si p̄ordinatū. Tamen sic p virtutē gratie cohibebanꝫ: q̄ nullo modo moueri poterāt ꝓtra imperiū rōnis. Propt hoc dici solet q̄ i beata virgine post primā sctificationē remansit fomes fm subam: sed ligatus. hec Tho.

Articulus .ij. de alijs q̄ttuor gratijs de quibus repleta ē beata virgo a sua natiuitate vsq̄ ad

De festiuitatib⁹ .b. marie virgis

De conceptione filij dei.

Ecūdus status beate virginis fuit sue natiuitatis ⁊ puersationis. Et tūc fuit vere sol oriēs in mūdo. A quo ꝯtuor radij inter alios in mūdo egressi sunt ad mentes illuiandū ⁊ irradiandum. Primus aūt est formositas. scōs puritas vl' imunitas. tertius saporositas: ꝗrtus exemplaritas.

Q̄ virgo maria cū admirāda pulchritudine refulgeret: nō ꝙ ad lasciuiā puocaret: verūetiaz in alijs motus libidis refrenabat. Capitulum. j.

Primus q̄dem radius formositas dictus ē. Proinde Cant. .iij. ad eam loquit' sponsus dicēs. Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula .s. corpalis vel spūalis non est in te. Scōm Alex. de hal' in. iij. Prima sctificatio remouit a virgie oē qđ esse poterat inclinatiuū ad peccandū: et ꝗscunq; carnales motus .q̄ velut serpētes i carne humana serpūt. Hec siq̄dem sctificatio tanta fuit vt etiam ad alios extēderet virtutes suas: ⁊ extinguēt in alijs oēm pcupiaz carnis. Proinde Eccl. .xxiiij. ipsa ait. Quasi cedrus exaltata sum in lybano. Q̄z sicut cedrus interficit serpētes odore suo: ita prima sctificatio eius in alios irradiabat atq; extinguebat in eis oēs carnales pcupie motus in carne serpētes. Ex hoc ꝯ assilat myrrhe. sicut Eccl. .xxiiij. patz vbi ipsa inqt. Ego sicut myrrha electa dedi suauitatē odoris. Nam sicut myrrha interficit vermes: ita sctitas ei⁹ interficiebat vermes pcupie carnis. Narrāt ꝑm Bonauentl. etiā iudei q̄ virgo btā pulcherrima fuit: ⁊ tñ a nullo potuit pcupisci. Et ratio hui⁹ erat quia virtus sue castitatis et sanctitatis in alijs aspicientib⁹ eam extinguebat oēs carnales motus. Et hanc q̄dem prerogatiuā habuit beata virgo p̄ oibus sctificatis ⁊ virginib⁹ sctis. quia sctitas illoz non extinguebat in alijs pcupias atq; mot⁹: nec ad alios hoc modo trāsfundebat. Ultra autem antedicta sicut ex verbis beati Bernardi elici' pōt: ex ꝗttuor causis vel ex aliqua earundem hoc potuit euenire. Primo ppt impressionē. scōo ppter pūsationē. tertio ppt occultationē: ꝗrto ppter irradiationem. Primo potuit hoc fieri p impssionē. qui omnibus qui inclinati erant ad pcupiscendum eam vt carnalit' pcupiscibilis non aparebat sicut ⁊ mulier valde pulchra ppter aliqđ maleficiū factum viro suo: non potest ei vt pcupiscibilis aparere. sic deus in bonum a parte gratie potuit opari. Scōo aut̄ potuit hoc fieri ppt puersationē. que vtiq; admirabilē potestatē. ⁊ moz atq; gestium gratuitatē in facie ⁊ in toto corpe eam pduentib⁹ ostendebat: intm̄ q̄ p extrinseca signa aparebat aptius q̄ nullaten⁹ posset ad fedū aliqđ inclinari. Immo q̄ erat tota dedicata et singlarissimū habitaculū dei facta. Sicut cōtingeret de sctissima muliere que esse ptinuerat quasi rapta. Tertio ppter occultationez scz pulchritudis sue oi qui eam pcupiscē posset. sicut ⁊ claritas corpis christi post resurrectionē discipulis celabat. Quarto ppter irradiationē. Scōm enī Bern̄. ppter claritatem ⁊ irradiationē pcedentē a facie ei⁹ Ioseph ausus non erat illam in facie respicere Glo. q̄z Abat. j. ait. q̄ ioseph mariā facie ad faciez videre nō poterat: quā spūs a pceptione penitus repleuerat. Et ideo non agnoscebat eam facie ad faciē: quaz sponsauerat donec illius vterus euacuaret.

Q̄ta puritate atq; imunitate post primā sctificationē ab omni culpa fulgebat beata virgo maria. Capitulū. ij.

Ecūdus radius est puritas seu imunitas noīat'. Fuit enī beata virgo p gr̄am p̄seruatiōis atq; sctificatiōis p̄seruata ab oi actuali culpa tam veniali q̄z mortali. alit' in ea fomes non fuisset popitus: seu ꝑm alios pfecte ligat⁹. Unī Augu. in lib. de natura ⁊ gr̄a ait de sctā maria virgine. dum de peccat' agit' ppter honorē dñi nullā prsus volo habere questionē. Propter primā enī sctificationē sicut fuit inteme rata carne sic etiam fuit imaculata mēte ab oi culpa tam veniali q̄z mortali. Et hoc maxime ppter tria. Primo ppter gr̄e inclinationem. scōo ppter fomit' repssionē: tertio ppter dine gr̄e pseruationē. Primo inq̄z ppter gr̄e inclinationē. Tāta enī gr̄a erat illustrata q̄ licet li. arb. nōdum esz in ea in fine vltimo stabilitū: tñ eam semp ordinabat ad bonū sicut .j. patebit. Scōo ppt fomitis repssionē. Sic enī fuit in ea in p̄ma sctificatione fomes repressus q̄ penitus ad nullū incitabat malū. Tertio ppt dine gr̄e pser uationē. Diuina enī puidētia sicut in statu inocentie hoiem ptexisset: sic etiā beatā vir-

ginem ab oi actuali pregebat culpa. Unde Bern. ad lugdun. Puto q copiosi⁹ munus gre in eam descenderit: que eius nō solū sc̄i fi caret ortum: sed eam deinceps ab oi pctō cu stodiret imunē. Preterea de nulla alia anima dici pōt illud Cant. iiij. Tota pulcra es amica mea t macula non est in te ꝓgruenti⁹ q̄ de virgine bñdicta. Ubi enī macula ē vel culpa actualis vel venial' aut mortalis hoc verbū prealleg̃tū mime dici pōt. Q aūt sic esset imaculata ppter tria fm Bonauentu. in. iij. di. iij. ꝓgruū erat. Primo ppt diaboli ꝓfusionē. scō ppter nr̄am intercessionē: ter tio ppter diuinā desponsationē. Primo inq̄ ppter diaboli ꝓfusionē. Congruū quidem erat q beata virgo maria posteq̄ auferebat nobis opprobrium superaret t vinceret etiam diabolū: ita q nec ei succūberet etiam ad momentū. Ideo exponūt tam Aug⁹. q̄ Bern. illud Gen. iij. ipsa ꝓteret caput tuum Si igit suggestio ē caput diaboli: nulla suggestio in mente virginis ingressum habuit. et sic tam a mortali q̄ a venial' i munis fuit. Scō xo ꝓgruū fuit ppter nr̄am intercessionem. Congruebat enī aduocatā hūani generis tanta puritate fulgē. vt nullū peccatū haberet qō eius ꝓsciam remorderet. Tertio q̄ ꝓgruū fuit ppter diuinā desponsationem. Utiq̄ ꝓgruebat vt illa que placuit altissimo deo. ita vt fieret illius sponsa t mat vnigeniti filij sui: sic esset imaculata mēte sicut fuit intemerata carne. Cm igit glorio sa virgo maria aduocata est pctōr glōria et corona iustor sponsa dei. t totius trinitatis triclinij. t spālissimū filij dei declinatorium hinc est q spāli gr̄a dei nullū in ea peccatum habuit locum.

Qta suauitate delectabant in deo omnes spūales beate virginis sensus atq affectiones.

Capitulum. iij.

Tertius radius amorose virginis marie soporositas nuncupatur. Quinq nanq sensus in aia hominis sunt sicut etiam in corpe eius: q oēs i beata virgine mūdo t oibus noxijs clausi erant: t apti atq parati deo. Sicut econtra mūdani apti sunt mūdo: t clausi deo. Primo enī patēs deo erat audit⁹: vt pmptissime acceptaret oē spiraculū eius. Proide p pheta in psona illius dicebat. Audiā qd loq tur in me dñs deus me⁹. Scō pcebat ei illius gustus ad saporādū admirabiles dulcedines eius: qñ expientia illius dicebat inebriata. Q dulcia faucib⁹ meis eloqa tua sup mel ori meo. Tertio q̄ patebat illi oīs oculus eius t capacitas intellect⁹: qñ tam p expientiā in affectū t intellectum deo plena alios ad talia inuitabat dicēs. Gustate t videte qñ suauis est dñs rē. Quarto patebat aie virginis odoratus. qñ Cant. i. dñm suplicit exorabat dicens. Trahe me post te currem⁹ in odorē vngentor tuor. Quinto q̄ patebat tactus. vt stricte ac dulcit amplecteret dñm illam sepi⁹ visitantes. Qō qr ꝓtinue faciebat cū ppheta dicebat. Mihi āt adherere deo bonū est: t ponere i dño deo spem meā. De his q̄nq portis ait pphēta dicens. Diligit dñs portas sion sup oia tabernacula iacob. Sion enī locus erat in hierusalem eminētissim⁹ atq tutissim⁹. Sic etiam beata virgo p virtutū eminentiam altissima atq a vitijs tutissima erat. Diligit igit dñs portas sion. i. qñq sensus beate virgis marie sup oia tabnacula iacob. i. plusq corpora oia aliarū virginū. Corpa enī tabnacula nuncupant: sicut. j. Pe. j. ipse testat dicens. Uelox est depositio tabnaculi mei. Uirgies enī merito dicunt esse iacob: qr luctate sunt et supplantauerūt fomitē. qui in beata virgine in prima sctificatiōe fuit ligat⁹ atq ꝓsopitus. Quattuor etiā sunt elemēta. ex qb⁹ humanū corpus nō tm̄ compositū est: sed etiā p. q̄nq sensus de eis pascit t nutrit. Sic etiam q̄ttuor hūani affectus nutriūt animaz p q̄nq suos spūales sensus sicut Mat. iiij. do minus ait. Nō in solo pane viuit hō sed de oi verbo qō pcedit de ore dei. His enī q̄ttuor affectiōib⁹ nutriunt pctōres alias suas in trāsitorijs t mūdanis. Justi aūt in celestib⁹ et diuinis. Nonnulli etiam repiunt nūc in q bus mētales t corpales virtutes diuti⁹ atq cumulati⁹ habituate sunt: atq in eis pfecti status mentis p solēnissimas ꝓtemplatiōes fuerūt iam ꝓsūmati. necnō t sublimiū sensuum spūs certam t longā expientiā habuerit p diuinū influxū. admirādos affectus multiplicit ex illis pturiētes. exprimunt qñq suauissimos atq cruciātes feruores. qñq ex admirāda spūs ebrietate. distillant lachrymas amorosas. aliqñ languedo de corde mire p rumpunt voces. Stātes q̄dam spūali somno insomnes a corpe q̄dāmodo alienant mēte. qñq insup mētales sensus dum partim alienati sunt aia ppt aliqō spūale obiectum a corpe q̄dāmō abstrahit. aliqñ etiam totuz

humanū esse in extasim eleuat aia resoluta in diuino amore. Interdū ꝙ occurrūt subiti atq; plixi raptus: ex ꝗbus tota aia trāsfertur in deum. Contingit insup aliqñ .q aia p penetrātes alteratiōes amoris ingredit tha lamū celestiū secretoꝝ: infundunt qñq; inspiratiōes multiplices mirabiliū veritatū p spūalem ꝓsolationē aiam excitādo. Occurrunt insup aliqñ in dino splendore reuelatiōes clarissime ⁊ aperte: visiōes ꝙ altissime non desunt: in quib⁹ gustat aia se esse in pfundo ⁊ infinito abysso dei fere trāslatam. Contigit ꝙ q ꝗdāmodo incōsiderabili atq; fer uētissimo amoris actu i breui glorioſe cū christo spūale mrimoniū ꝓsumat. Tanta ac talis est realis aie nobilitas que p spūalē delectationē quasi facta est glorioſa: q non licet hoi loqui. Si igit hec tanta alta tantaq; sublimia facta ꝓspicim⁹ in vilib⁹ ⁊ ꝗdammō in indignis ꝓsonis: ꝗto sublimiora ⁊ digniora ac nobis oino incōprehēsibilia facta eē credēda sunt illi que iam gratia' erat plena. ab eterno dei mater p̄destinata: electa ex milibus. sublimata ex oībus etiam sup oēs angelos exaltanda.

De admirāda ⁊ exemplari vita virginis matris dei. Ca. iij.

Quartus radius ē exemplaritas. Nam tota conuersatio ei⁹ ⁊ vita omni refulgebat gr̄a ⁊ virtute. Unde Amb. ij. lib. de virginitate ait. Quid nobili⁹ dei mr̄e: ꝗd splendidi⁹ ea ꝙ splendor elegit: quid casti⁹ ea que corp⁹ sine ꝓtagione corpis generauit: ⁊ vt de ceteris ei⁹ virtutib⁹ taceam. Virgo erat non solū corpore sed ⁊ mente. Corde humilis. verb⁹ ꝗuis animo prudens. loq̄ndi pcior. legēdi studiosior. non in incerto diuitiarū: sed in ꝑce pauperū spem reponens. intēta aperi verecunda sermone. arbitrū mentis non hoiem. sed deum querens. Nullū ledere oībus bñ velle. maiorib⁹ assurgere. equalib⁹ non inuidē iactantiā fugere. rationē sequi. virtutē amare. Qñ illa fastidiuit humilē. qñ risit de bilē. qñ vitauit inopem: nihil in oculis tozuū. nihil in verbis pcax. nihil in actu inuerecūdū non gestus fractior. non incessus solutior. ñ vox petulantior. vt ipsa corpis species simulachꝝ fuerit mentis figura ꝓbitat⁹ Talē hāc euangelistā demonstrat: talem agnus reperit. talem spūssanct⁹ elegit. Quid enī in singulis' mozer: que digna fuit ex qua dei filius nasceret. Et iterū Hiero. ait. Si diligenti attendis nihil est virtutis. nihil splendoris. nihil gr̄e. nihil candoris: qđ non resplendeat in virgie glorioſa. Ad ipsam igit virginē tāq; ad speculū ⁊ exemplar christiane vite semp respicere debēt: q cuz christo regnare volūt Proinde Bern̄. ait. Oportet oēs christolas inter fluctus hui⁹ seculi nauigātes attendē hanc maris stellam: que supino cardini. id'ē deo ꝓxima est. Et respectu exempli ei⁹ cursum vite dirigē. qđ qui fecerit non iactabit vane glorie vento. nec frangit scrupul⁹ aduersoꝝ: nec absorbebit sillea vorazine voluptatum: sed ꝓsper veniet ad portum quietis eterne. Insup idem ait. Si criminū immanitate turbat⁹. si ꝓscie feditate ꝓfusus. si iudicij horroze pterrit⁹: si baratro desperatiōis absorpt⁹. mariā cogita. mariā inuoca. non recedat a corde nec ab ore. Nam ipsam cogitans nō erras. ipsamq; rogās non desperas. ipsam seq̄ns non deuias. ipsa tenente non corruis. ipsa ꝓtegēte non metuis. ipsa duce nō fatigaris. ipsa ꝓpitia ad portū puenis. ⁊ sic in teipso expiri poteris: ꝙ merito dictum sit nomē virginis maria. i. mari stella. ideo merito in li. ij. de virginitate Amb. ait. Talis fuit maria: vt eius solius vita sit oīum disciplina.

Articulus. iij. de ꝗttuor ardoribus charitatis ꝗbus post filij sui conceptionē mr̄ dei ardebat

Certius ꝛo status beate virginis erat sue annūciatiōis: in quo q̄si meridian⁹ fulgor ⁊ ardor hic sol lucēs ꝗttuor a se fulgurabat ardores. Prim⁹ ꝛo largitas. scōs ē impeccabilitas. tertius est vnitas: q̄rt⁹ ꝛo est securitas.

Qz beata virgo in conceptione filij dei nouis ⁊ incōprehēsibilibus virtutibus ⁊ gratijs repleta est. Capitulū. j.

Prim⁹ eni ardor largitas ꝛ. Nēpe in illa spūssancti obūbratione qua btā virgo ꝓceperit filium dei tantā largitatē ⁊ copiā spūssancti accepit: ꝙ tum pōt creatura viatrix recipe nō deo vnita vnitate ꝓsone. Nam ſm Hiero. in sermone assumptiōe. tota gr̄e plenitudo que ē in christo in mariā venit: ꝙ aliter. ⁊ merito q̄ deum. qz in christo sicut in hoie ꝓsonalit deitas incarnato. In maria sicut i tēplo christi verbo singulariter dedicato. In christo vt in capite in-

fluente: ⁊ in maria vt in collo corpi eccleſie trāſfundēte. In chriſto fuit vt in ſuppoſito ſubſiſtēte ac ex vnūſali fonte oīs boni lum gr̄e influente. In maria ſicut felicius ħ oīa tam mente q̄ carne recipiente. ℳ quis poſſet ſufficient̄ intelligē quale fuit illud e celo emiſſum incendiū. collatū refrigeriū. infuſum ſolatiū tam in ſacratiſſime virginis mēte q̄ carne. Ipſa quippe tunc facta eſt mulier amicta ſole vt dicit̄ Apoc. xij. Quia ipſa illa diuina ſapia qua deus ab eterno mūdū ſibi recōſiliare diſpoſuit plēiſſima fuit. quaz non ſolum p diuinā reuelationez p̄ſciuit: verū ⁊ cūcta que ad incarnati verbi dei myſteria ꝑtinebant certo experimento cognouit. Propter qō ⁊ luna ſub pedib⁹ eius eſſe narratur. quia non ſolum trāſitoria ſanctorum ſuoz̄ pedum veſtigia ſubiecit: imo ⁊ omniū creaturarū cognitioni in compatiōe ad ſup eminentē chriſti ſcientiā puipēdit. vnde ⁊ corona duodecim ſtellaz̄ non imerito coronatur. Oz oīum virtutū ⁊ gr̄arū merita ſuper oēs rōnales ⁊ ſpūales creaturas ſingl̄ariſſimi generi ꝓuilegio ſuperexceſſit. Quo ſiq̄dez factum eſt vt non ſolum p fidem ⁊ dilectionem chriſtū ꝓcipet corde: verūetiam ⁊ carnē illius ex puriſſimis ſanguinib⁹ eius diuini amoris ſuperexceſſiu⁹ ardoz in virgineo vtero ſine virili conſortio formaret generaret. Merito igitur ſicut ſerpēs ꝑſtrauit hūanū genus mediāte peccato eue inclinante adā ad vetitū cibum. ⁊ ꝓſūmatio fuit in eſu ade: ſic p meritum virgis inclinātis ad ſe deum vt aſſumeret carnem nr̄am ꝓculcatio ſathane ⁊ repatio noſtra inchoata eſt ⁊ p deuz incarnatū exhibit ꝓſūmata. Tunc xo ꝓprie fuit arca dei ad Heb. ix. intra ſe ꝓtinens totaz legem in duabus tabulis ſolidis digito dei ſcriptam: hoc eſt in duab⁹ naturis filij ſui: q̄rum primā accepit a mr̄e. ſcōam a tota ſctiſſima trinitate. Si quis autem ꝓſiderat virginei ꝓſenſus ad tm̄ myſteriū finalē terminuz clare intelliget: q̄ oīs dignitas ⁊ pfectio incluſa in hoc qō eſt eſſe matrē dei. tam mente q̄ carne comꝑhendat̄ in eo qō q̄dem trāſcendit imerito in infinitū quicq̄d aliud ſub deo homine cogitari vel dici poteſt. Si igit̄ termin⁹ tam ineffabilis fuit ſuo merito ꝓzionatus: oportz̄ q̄ meritoria pfectio huius ꝓſenſus fuerit pfectioni ſui termini comꝓzionata. Ex his igitur colligi pōt q̄ virgo beata in ꝓceptiōis filij dei ꝓſenſu pl⁹ meruit q̄ oēs creature: tam angeli q̄ hoīes in cunctis actibus motibus ⁊ cogitatiōib⁹ ſuis

Hempe omnes qui meruer̄t nihil aliud pōtuerūt mereri niſi ſm varios ſtatus ⁊ q̄dus gloriam ſempiternā. Hec autem virgo i illo admirando ꝓſenſu meruit totalem fomitis extinctionem: dōniū ⁊ p̄matum totius orbis plenitudinē oīum gr̄arum. oīum virtutum omniuz donoꝛum. omnium beatitudinum oīum fructuū ſpiritus. cunctarū ſcientiarū interp̄tationes ſermonū. ſpiritus ꝓphetie. diſcretionis ſpirituū. operatiōis virtutum. Meruit fecunditatē in virginitate. materni tatem filij dei. Meruit q̄ ſit ſtella maris porta celi. ⁊ ſuper oīa q̄ regina mie nuncupet̄ ac talis noīs ꝓſequatur effectum. Unde merito ℙrouerb̄. viij. de ipſa beata virgine ſalomon ait. Multe filie congregauerūt diuitias tu ſupgreſſa es vniuerſas. Denicq̄ ſicut Bernardus ait in ſermone d̄ natiuitate virginis redemptur⁹ deus humanū genus: p̄cium vniuerſum ꝓtulit in maria. Intuemi igitur q̄ſto deuotionis affectu eam a nobis voluit honorari: qui totius boni plenitudinem poſuit in maria. Ut ſi quid ſpei in nobis eſt: ſi quid gratie ſi quid ſaluti: ab ea noueri mus redūdare. Hec ille. Tanta igit̄ fuit pfectio eius: vt ſoli deo cognoſcēda reſeruetur. iuxta illud Eccl. j. Ipſe creauit illam in ſpiritu ſancto vidit dinūauit ⁊ menſus eſt. ſ. ipſe ſolus deus. Sciendū eſt tamen q̄ licet habuit oīa genera gr̄arū ſicut dictum eſt: ñ tamen habuit illa ad quēcunq̄ vſuz. ſed ad vſum altiozem ⁊ nobiliorē ⁊ qui mulieri merito ꝓgruebat. Sicut verbi gr̄a. Habuit donū ſapientie non ad vſum publice docendi vel p̄dicandi iuxta apoſtoluz. j. Timoth̄. ij. Mulierem autem docere non p̄mitto: ſ̄ habuit ipſa ea ad altiozem vſum. ſ. ad diuina guſtandū ⁊ ꝓtemplandū. Et ſic licz̄ ad quoſcunq̄ vſus aliqua dona non habuerit: habuit tamen ea ad altiozem ⁊ nobiliorē actuz

¶ De multiplici cauſa ⁊ armatura quare beata virgo peccare non poterat. ¶ Cap̄. ij.

Solo xo huius virgis ardoz impeccabilitas nuncupat̄. Licet enī ſic ex p̄cedenti patet beata virgo i ſua ꝓceptione per gratiam adepta fuerit tāta fomitis reſtrictionē q̄ nō poſſet in aliqō peccatum adduci: remanſit tamen fomes in ea ſm eſſentiam. Sed ſctificatio hec ſecunda in ꝓceptione filij dei ſupaddidit in ea oīmodam fomitis reſtrictionē eradicationem et extinctionē: ⁊ in bono p̄firmationē. ita vt

que ꝓius poterat peccare:iam peccare non posset. Hec duo expressit angelus Lu.j. Luz ait. Spūssanctus supueniet in te.ꝛ hoc ẽ tū ad ꝓimū. Et de scō subiungit dicēs.ꝛ virtus altissimi obumbrabit tibi. Scōm Bonauentl.in.iij.di.iij.fomes peccati radicatur i carne ꝛ ascendit vsq; ad mentem. In prima igitur sctificatione virginis tanta gratia'pfectionis ei collata est:q; in ei⁹ sensualitate tm gratia redundaret vt fomitem a deo reprimeret q; nullum aliquando affectum vel incitamentū haberet. In secunda ꝯo sctificatione in qua spūssanctus non tm descendit i mentem.sed etiam in ipsam carnem.ꝛ ō carne operatus mirabilit est carnem eam sine macula fabricando:reliquit ipsius carnem imaculatam exstirpādo in ea ꝛ fomitē ꝛ oēz ꝓcupiscentiam.ita q; peccare non posset. Et hoc sentit Bernardus ꝛ mgr sententiarū et Damas. Nempe si virgo beata post filij dei ꝓceptionem potuisset peccare:plura incōuenientia sequerent. Primo redundaret in cō tumeliam ꝓlis:quia eius mater esset peccatrix. Secundo esset in detrimentū matris quia sic damnari potuisset. Tertio in damnum humani generis. Quarto in ꝓemptū totius diuini intenti:quia incarnatiōis op⁹ suspectum non imerito reddi posset. Proinde oīno asserendū est q;in ꝓceptione filij dei sicut predictū est taliter extitit ꝓfirmata q;voluntas eius postea non potuit ꝓuerti ad malum.non tamen ꝓpter liberi arbitrij ablationem.nec alicuius potentie amissionē: sed ꝓpter liberi arbitrij per gratiam completionem. Quomodo autem hoc potuit fieri difficile est videre. Intelligendū est tamē q; voluntas humana semper libera est ꝛ semp in bonū ꝛ in malum in meliuꝰ ꝛ in peiusꝰ in optimū ꝛ in pessimū libere posset fieri:nisi ei tale intimetur obiectum in quo omnē rationē reperiat boni delectabilis ꝛ degustabilis:eo q; nihil appetitur nisi sub ratione boni ꝛ delectabilis. Hoc autem solum in beatis fit.q; omne obiectum delectabilis eis delectabiliter intimatur.quare in ꝓtrarium mime possunt. Hoc autem in beata virgine maria eē non potuit eo q; beata non erat. Qua ꝓpt ad hoc q; essz plenarie ꝓfirmata.q;nq; ei erāt necessaria:que erant dispositiua interi⁹. q̄si q;nq; intrinseca arma ꝛ q;nq; protectiua exterius quasi q;nq; extrinseca arma.q;nq; scuta interioza. Primo fuerunt q;nq; intrinseca arma. Primo ardoz charitatis.secūdo mortificatio sensualitatis.tertio sensus maternitatis.q̄rto obiectum diuinitatis.q;nto aspectus nihileitatis. ¶ Primo affuit ardoz charitatis:eo modo q; mens illius in ardore dilectionis ꝓtinue tenebatur. Nam deus eius menti mirabilissime se intimabat:atq; omēs potentias illi⁹ inferiozes tenebat subditas sub imperio rationis:q̄q̄ aliter q̄ in beatis Proinde in ꝑsona illi⁹ ꝓpha ait. Inflammatum est coz meum:ꝛ renes mei cōmutati sūt. ¶ Secūdo affuit mortificatio sensualitatis.nā in appetitu sensuali illius facta erat modificatio ꝛ coaptatio ad partez supiozem q; mortem sensualis affectionis ꝛ modificatiōis ad carnem. Vnde in persona corporis eius ad partem supiozem rationis dicebat. Ut iumentum factus sum apud te ꝛ ego semper tecuz ¶ Tertio fuit sensus maternitatis. Habuit nē pe actualem ꝛ expimētabilē sensum filiationis dei intime cogitādo ꝛ sapozādo: q̄ti finis dei erat mater.ꝛ q̄tum ei obligata erat.quia illam pre ceteris elegisset sibi matrez. Sicut merito faceret quedam paupcula vilis quā sibi potens rex eligeret in ꝓlugem vel i matrem ¶ Quarto affuit ei obiectum diuinitatis:eo q; semper habuit ꝓtinuū aspectum ad ei beneplacitū ꝓmptumq; ꝓsensum semper gerebat in mēte diuina beneplacita adimplere. Proinde in persona illius ait ꝓpheta. Prouidebam dñz in conspectu meo semper. In singulis enim rebus legebat ꝥ deo beneplacitum est atq; a me acceptandū hoc non placet ei ꝛ ꝓpterea dimittendum. ¶ Quinto ꝯo affuit ei aspectus sue ꝓprie nihileitatis eo q; ꝓtinue habebat actualem relationem ad diuinam maiestatē:ꝛ ad suā nihileitatē. Proinde in persona intellectus sui ꝓpheta dicebat. Ad nihilū redactus sūz ¶ Quinq; scuta exteriora ¶ Secundo ꝯ ad eius defensionem habuit alia q;nq; arma exteriora. Affuit enī ei primo angelozum protectio.secōo demonū repulsio.tertio virtutum exercitatio.quarto peccatoꝝ abominatio:q;nto mūdialium despectio ¶ Primo ꝯo affuit ei angelozum protectio. Assistebāt enim illi inūabiles multitudines angelozum in eius protectionē. Et de hoc ꝓpheta ad virginem ait. Angelis suis deus mandauit de te:vt custodiant te in oib⁹ vīs tuis. Pie etenim credo q; plurimas legiones habuit angelozum ad custodiam ꝛ protectionem sue am:cum ꝛ helizeus vt legitur. iiij. Regl.vi. Angeloꝝ multitudinē habuit ad sui defensionem. ¶ Secundo affuit ei demoniū repulsio. Sicut enim man⁹ ignis effugat mul

cas: sic a sua ardentissima mente ꝛ inflammatissima charitate demones effugabantur et pellebantur in tm̃ ꝙ solum in modico nō erant ausi respicere mentem eius: nec ō mag̃ spacio illi appropinquare. Si enim hoc legimus de aliquibus sanctis saltez post aliquē de demonibus intemptatiōib⁹ acquisitum triumphum: ꝯtomagis de matre domini nostri credendum est: que semp contra omnes demones triumphauit. ¶ Tertio affuit illi virtutum exercitatio. Nam omnia mala exteriora atq; aduersa eo modo ꝛ non aliter ei inferebant. ſm ꝙ sunt materia exercēde virtutis. Si enim sicut ad Rhoma. viij. apostolus ait diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. scilicet et pspera ꝛ aduersa: ꝯtomagis igitur illi que deum super omnes alios diligebat: ¶ Quarto affuit ei peccatoꝝ abominatio: eo ꝙ omnia delectabilia ſm sensum ꝛ a deo retrahentia ei auferebantur. tanq̃ deo odibilia cuius voluntati satagebat se totis viribꝫ conformare. In diuino quoq; plenissime cognouit quomodo mortalis culpa a deo eternaliter separat. animā ab imagine dei deformat. eterna gloria priuat. atq; infernalibꝫ supplicijs obligat in eternum ¶ Quinto affuit ei mūdialiuꝫ despectio. Quecunq; eni illi offerebant nisi ei diuina offerrent ꝯtum erant in se electiua: tanq̃ despictia respuebat. Sicut ꝛ mulier multum pulchra per opus alicuius maleficij semper vt displicēs occurrit viro. sed si hoc potest in malum diabolus: ꝯto fortius in ea in bonum potuit hoc dns operari? Istis igitur stantibus impossibile eam erat peccare. Et idem esset de quocunq; vsq; quo ista in eo pseuerarēt. Sed forte obstabit aliquis dicens. Q̃ omnis habitus gratie ꝯtū cunq; magnus est in libertate existens. sed quod est ī libertate sicut libere retinetur ita libere dimitti potest. Sed quod dimitti potest aliquem īmobilitate non valet ex quo ipse mobilis est. Ad quod dicendū est ꝙ verum est ꝙ talis impeccabilitas in virgine nō potuit per habitum ꝯtumcūq; magnū: potuit tamen fieri per modum qui dictus est. Si quis etiam īstet secūdo ꝙ potestas que non potest in vtrunq; oppositoꝝ non est libera. vt dicitur. j. de interptatione potestates x̄o rationales sunt ad oppositā sed si essꝫ pfirmata non possent in oppositā ergo non esset rationalis neq; libera ¶ Ad quod dicendum ꝙ volūtas non dicitur libera quia possit in malum: sed quia libere elicit suum actum. Nam ꝛ in beatis angelis plena perseuerat libertas in voluntate eorū ¶ Adūtendum est tamen ꝙ licet deus perfecta dispositione disposuerit matrem suam absq; omni culpa seruauerit eam: nihilomin⁹ tamen cuncte passiones ille que naturam sine peccato sequūt que scilicet sūt materia. exercende virtutis in ea plenius remanserūt. tā respectu sui ꝯ respectu filij. Unde in ea fuit amor timor honor admiratio ꝛ huiusmodi ſm ꝙ in aliq̃ sine peccato esse possunt. Proinde credo ꝙ magnum honorem sibi reputabat ꝙ tanti filij mater esset. Credo insuper ꝙ volebat ꝙ sciretur ꝛ ꝑsimilia ꝛ tamen omnia hec absq; peccato in illa semper fuerunt

¶ Qtum beata virgo per contemplationem ꝛ actionem cum christo vnita fuit. ¶ Cap. tij.

Tertius virginis ardor vnitas dictus est ꝛ de hoc Cāt. iiij. eternus sponsus sue sanctissime hoc̃ beate virgini. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: vulnerasti cor meum in vno oculoꝝ tuorum ꝛ ī vno crine colli tui. Ubi glo. ait. Pro amore tuo carnem sumpsi: ꝛ vulneribus primis in cruce vulnerasti cor meum. Nam p̄mogēita redemptoris filij sui iesu fuit beata virgo. Et plus pro ipsa redimenda venit ꝯ pro omni alia creatura. ꝛ ad ostendendā admirabilem vnitatē quam cum ea habebat dicit se vulneratum fuisse ab ea in vno oculorum suorum ꝛ ī vno crine colli sui. Ubi ostendit eaz duplicē vnitatem habuisse cum ea. Prima fuit vnitas contemplationis. secunda fuit vnitas actionis ¶ Prima fuit vnitas ꝓtemplatiōis que prior fuit ꝯ actio in maria: eo ꝙ in vtero matris perfecta eius contemplatio incepit. Sicut supra articulo primo. capto secundo dictum est. De hoc statu contemplationis spōsus ait. Vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum. id est. in lucidissima contemplatione. in tm̃ mecū vnita es ꝓpt vnitiuaz attentionem omniū tuorum aspectuum cōtemplatiuoꝝ quo mecum per amorem coniuncta es: tibi negare ñ possum quod postulasti atq; decreueris orare pro remissiōe scelerum quorumcūq;. Unde Lu. x. quando premittitur atq; mystice scriptum est. Intrauit iesus in qōdā castellū ꝛ mulier q̃dā martha nōie accepit illū ī do. su. Ad castelli vnū

membrū duo requirunt. Primo mur⁹ exterior.s.virginitas corporis.scdo turris interior.s.hūilitas cordis. Ad eius q̄z custodiā duo etiam req̄runt. Primo specīator vt ꝑtē pletur.scdo ppugnator vt opet. Proinde i castello marie due sorores habitabant que castellum solerter t bene semper custodierunt scz martha t maria. Martha quipe laborabat t opatur ne castellū capiat p negligentiam. Maria vo quiescit t ptemplat: ne castellum capiatur p ignorantiā: Unde ignorantia gignit cordis errorē:sed negligentia parit torporē corpis. Per errorem cordis deliquimus in credendis:per torporē vo corpis delinq̄mus in agendis. Contēplatio marie Et subdit beate virginis ptēplatio cōsummata t summa:cum de magdalena ad litteram sed de beata virgine mystice subinfertur.q̄ marthe soror erat noie maria :que etiam sedens secus pedes dñi audiebat verbum illius. In q̄bus verbis q̄tuor demonstrant in q̄bus perfecta ptemplatio btē virginis insinuat. Primū est trāquillitas. scdz est hūilitas.tertium est capacitas: q̄rtuz vo sublimitas dici potest. Primū est trāquillitas. Et de hoc etiam subdit. Que etiam sedens. Ubi ostendit trāquillissima quietatio totius virginei status. Sed in quo hec tranquillitas requiescat sequēs virginis virtus ostendit. Scōm vo est hūilitas. Ubi subditur. Secus pedes dñi. Ab hac enī humilitate t pfundissima annihilatiōe sui sub pedibus iesu christi causabat trāquillitas antecedens:eo q̄ summe gaudebat se subīci filio suo t sibi filiū suū suponi. Tertium ē capacitas que ex duob⁹ p̄cedentib⁹ sequens est. Nam sicut nulla creatura viatrix vnq̄z tantam habuit mentis trāquillitatē.nec tante hūilitatis abyssum:sic nulla vnq̄z ita attente audiuit verbum dei p ptemplatiōis tranquillum. nec sic sublimiter intellexit ipsum verbum.ꝓterea subdit t audiebat verbuz illius. Quartū est sublimitas. Nam hanc ptemplationē marie dñs suplatiue exp̄mere volens. Post pauca subdit. Maria optimā partem elegit. Nempe optimū est sup q̄ nihil est melius. t in pura creatura sup̄ beatā virginem non est factibilis status. Et q̄ talis status beate virgini honorabilit datus ē ideo fuit ante collatū sibi copiosissimū donuz vnde hunc sublimē statum mereri posset ac sibi eligere sicut vellet. Proinde volens dñs exp̄imere talē dignitatē etiā ex merito suo potius inq̄t elegit sibi maria:quam data est sibi. Et vere elegit sibi optimaz partem oēs alias supantem claritate visionis. qualitate fruitionis vicinitate locationis. sublimitate honorationis vnitū salitate possessiōis t copiositate largitionis. Que quidē non auferuntur ab ea in sempiternū. Marie actio Secūda vo vnio virginis cum sponso t filio suo christo fuit vnitas actionis.eo q̄ sicut nulla vnq̄z fuit similis ꝓtemplatrix: sic nūq̄z fuit ei similis mistratrix. Qō multiplicit ostēdi potest. Nam primo alij induūt paupes de lana louis.ipsa vo induit suū diuitez de purissimis sanguib⁹ suis. Scdo alij induunt de panno:ipsa vo de corpore suo. Tertio alij pascunt paupem pane extrinsec:ipsa vo pauit humanarū deū de lacte ꝓprio. Quarto alij suscipiunt paupem hominem in tugurio:ipsa vo suscepit imensum deum in corde t corpore suo.cui in terris pegrinanti facta est hospitiuz amoroſum. Quinto alij ꝓpter deum admistrant infirmo:sed maria ipsi iesu deo in paupculo corpore infirmato officiosissime mistrauit. ipsum lauando.ipsum fasciando.ipsum in p̄sepio reclinando.atq̄z in brachijs baiulando. Sexto alij ꝓsolant plorantes homines:maria autem paruulū deum plorantē et ipsa cum iesu paruulo corde cōpassionato affectuosissime plorans illum dulcissime ꝓsolatur.atq̄z dulci ac suaui locutione blandit. Septimo alij solliciti sunt ne aliq̄d deficiat inopi:sed maria sollicita mistratrix fuit t manibus suis laborauit vt subueniret deo hoi pro salute oīm dei indigēti Octauo alij incarceratos t vulneratos homines visitant t eis compatiunt.dum viuunt atq̄z mortuos sepeliūt: Maria autē deo homini iesu christo pro nobis capto atq̄z ligato ac dura carceratiōe ligno crucis affixo.et vulneribus dilaniato:tanto' dolore compassa est.vt inexp̄ssibile sit etiā angelice lingue. In oibus sup̄dictis maria figurata fuit in martha que interp̄tatur ꝓuocans. vel irritans seu dominās . Quia sua strenuissima actione diabolum ꝓuocauit ad bellum.trritauit ad scandalum:ac sibi dñata est ad triumphum. Ut merito subdat a Luca. Martha autem satagebat circa frequens misterium. Nono autem quia stetit iuxta crucē in dolorīs fortitudine. t nunq̄z per impatiētiam lapsa est. Ideo subditur que stetit t ait Decimo quia ptemplatio deitatis nihil sibi de dolorib⁹ ademit vel minuit s ap̄li⁹ mltiplicauit: idcirco introducit lamentabilit

Dñe non est tibi cure q̄ soror mea reliquit me solam mīstrare. Undecīo q̄ sollicita remuneratiōe oīum passiōnū iesu ⁊ eorum que circa eum fiebāt erat tota dolorib⁹ sauciata. Qđ optime cognouit iesus. ideo hoc recognoscēs ḡtissime ait sibi. Martha martha sollicita es ⁊ turbaris erga plurima. Hoc quidem solus iesus dicere potuit q̄ solus mat nos potuit mēsurare dolores. Quodecīmo ꝓcludit. Porro vnū est necessariū ait. videlicet me filiū tuū mori atrociter a te matre mea cōmori similit̄ ac mūdū redimi similiter hoc est liberalit̄.

De gaudio quod mater iesu habebat de sua finali saluatiōe atq̄ glorificatione. Cap. tiij.

Quartus marie ardor securitas dici pōt. Minime ſquidem dubitandum est q̄n beata virgo certissima fuerit de sua pseuerātia ⁊ salute. Porro de tua salute certificat⁹ est petrus cum Jo. vltō. ait. Cum esses iunior cingebas te ⁊ ambulabas vbi volebas: cum aūt senueris extendes manꝰ tuas ⁊ alius te cinget et ducet te q̄ tu non vis. Hoc aūt dixit significans qua morte esset clarificatur⁹ deū. Silr et Joh. euāg. cui etiam Joh. vltō. ait dñs. Sic eum volo manere donec veniā. Item tenendū est de beata maria magdal. De qua Lu. x. dñs ait. Maria optimā ptem elegit q̄ non auferet ab ea. Quomodo hoc asserendum de virgine bñdicta. que expimentalit certificata erat de sctificatiōe sua in vtero matris sue: ⁊ ō sctificatiōe aduenīēte spūsancto in ꝓceptiōe filij dei: necnō in sctificatiōe tertia que facta est aduenīēte spūsancto in filij dei mansiōe in vtero eius mensib⁹ nouem. Quo gaudio putas pfundebat aīa eius q̄n ꝓtemplabat p fidem gloriā quā ad dexteraz filij p spem sup oēs angelos possessurā se certissime expectabat? Magna igit̄ extitit gratia ⁊ virtus virgis mris dei. Tam vtiq̄ magna vt cum hieronymo ⁊ multo amplius q̄ hieronym⁹ dicere possum⁹. Quid nos tantilli quid nos actione pusilli quid in laudib⁹ eius referam⁹? cum etiam si oīum nrm mēbra verterent̄ in linguas: eam laudare non sufficēnt. Altior enī est celo de qua loq̄mur virgo. abysso pfundior cuius laudes dicere cōnamur. si celum inq̄ te vocem altiores. si ꝺo matrem gentiū precedis. si formaz dei te appellem: digna extitis. si dñam angelorū p oia esse pbaris. Quid igit̄ digne de te dicam? Aug⁹. q̄z de ipsa ait. Maria est flos et ianua paradysi. gloria generis humani. thronus ⁊ camera regis eterni: charitas dei lucerna mūdi. scala celi. regina angelor. terror demonū. refugiū pctor. imago ⁊ speculum puritatis. exemplū ⁊ regula honestat̄. fons ⁊ taberna gratiarū. mons ⁊ scala virtutū. arca celestiū thesauror. ꝓsolatio pauperum. refrenatio diuitum. recreatio humilium. pfusio supborum. solatium electorum. ꝺuctrix pegrinor. portus naufragantiū. murus obsessor. requies tribulator. mater orphanor. tutela viduarum. scutum pugnatorum. dulcedo ꝓtemplatiuor. mgra p̄dicatorum. fortitudo laborantiū. aduocata penitentiū. medicina egrotantiū. forma iustorū. spes ⁊ laus credentiū. ⁊ titulus catholicorū Ex predictis patet q̄ in prima sua sctificatione virgo beata pgrediebāt quasi aurora cōsurgens sicut dicitur Cant. vj. quia effugauit tenebras horrende mortis originalis infectionis: ⁊ carnalis societatis humani generis. ac totius glorie sensibil̄ mundi. In sua ꝺo puersatione facta est pulchra vt luna illi⁹ celestis solis lumine plena. Licet adhuc aliquid naturalis tenebre esset in ea: sicut etiaz est in luna. In tertia ꝺo sua pfectiōe ꝓpt incarnationē filij dei ad tantam lucem veritatis ⁊ ardorem charitatis ascendit: q̄ fuit electa vt sol: ⁊ tunc oibus hostib⁹ facta summe fuit terribilis vt castror acies ordiata. Et h̄ verbum potest esse thema in p̄senti solennitate. Ideo de ea ecclesia digne canit. cūctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo. qui. s. totam veritatem dei sic ꝓcepit: q̄ eēt ipsius genitrix veritatis. Et vt deuot⁹ Anselmi vtar eloquio. Gloriosa virgo ⁊ mater misericordie. regina ⁊ fons totius dulcedis et pietatis quid dicemus? quasi organo vocis vel quo iubilo cordis exprimem⁹ q̄ntum tibi debemus? quicq̄d ptulerimus minus est. et quasi nihil ad ea que tibi exequio debemus tu ante omnē creaturam in mente dei ꝓordinata fuisti: vt oīum feminārū castissima deum ipsum hoiem verum ex tua carne pcreares. vt pre oibus post filium regina celorum effecta gloriosa regnares. vt perdito mūdo recuperares aditum. ⁊ vite phennis emolumentum pparares. tu genus humanū eternitat̄ gloria nudatū. per tuū virgineū partum in pristinū statum deduxisti. tu ꝓncipem mortis euertisti. p te ad etnā gloriā q̄cūq̄ puenturi sum⁹ pueniem⁹. ⁊ p te ē. si q̄d boni sumus siue possum⁹ siue hēm⁹. tu p⁹ deū sūma ac sīt

gularis ꝓsolatio nostra. tu ad regna celoꝝ duc ac subuẽtio nr̃a. Tu quesum⁹ esto i ipso btitudinis regno susceptrix ac ꝑpetua exaltatio nostra que cũ christo iesu dulcissimo filio tuo gloriosa ꝓregnans regina celi domina mũdi ꝑ infinita seculoꝝ secula Amen.

Feria. iij. post dn̄icam in ramispalmarũ. de conscientia bona ⁊ mala. Sermo. liij.

Domine dilexi decoꝛem dom⁹ tue ⁊ locũ habitatiõis glorie tue. ne ꝑdas cuꝝ impijs deus aiaꝫ meã. ps. xxv

Jam ad sacros dies aꝑꝛopinãntes necesse est diligẽtissima discussiõe p̃pare ꝓscientias nr̃as ad illud sacratissimũ sacr̃m: ꝑ qõ in ei⁹ ꝓdigna assumptiõe aia reformaꝛ ⁊ deiforma tur. Necesse est tamẽ illud assumẽ in statu salutis ⁊ charitat̃. i. cũ ꝓscia mũda. ⁊ charitas esse nõ potest absq; ꝓscia bona teste apostolo. ꝯ. j. ad Timoth̃. j. ait. Finis p̃cepti est charitas de coꝛde puro ꝓscia bona ⁊ fide non ficta. Verũetiã si absq; ꝓscie exaiatiõe atq; cõ digna p̃patiõe. p̃sumat hõ accedẽ ad sacraꝫ cõionem: ꝑculdubio ꝼm ap̃lm. j. Coꝛ. xj. iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit: nõ diiudicãs coꝛpus dn̄i. Ne igit nr̃m aliquis hanc noxam incurrat. ⁊ ꝑ tm̃ sacr̃m ꝑmat ꝓsciam suã: conemur vt vere dn̄o dicẽ valeam⁹ cũ ꝓpheta ꝓpositũ verbũ. Dn̄e dilexi decoꝛẽ dom⁹ tue ⁊c. In q̃bus sacratissimis verb̃ ꝓpheta ostẽdit tria de ipsa ꝓscia. Primo ꝓscie q̃dditatez ibi. Dn̄e dilexi locũ habitationis glorie tue. Scõo ꝓscie formositatẽ. ibi. dilexi decoꝛem domus tue. Tertio ꝓscie deformitatem. ibi. ne ꝑdas cum impijs deus aiam meam.

Articulus p̃m⁹ vbi vide q̃d sit synderis: ⁊ conscia multipliciter demonstratur.

Primo ostendit ꝓpheta ꝓscientie q̃dditatẽ dicens. Dn̄e dilexi locũ habitatiõis glorie tue. Locus q̃dem habitatiõis glorie dei est ipsa ꝓscientia quã ideo quilibet amare debet vt in illa habitet gloria summi dei. sicut alibi ꝓpheta ait dicens. Non nobis dn̄e nõ nobis: sed nomini tuo da gloriã. Et tamen magis ꝑticulariter q̃dditatẽ ipsius ꝓscientie declarem⁹: tria ad p̃sideꝛem⁹. Primo eius figurationẽ vniũsalem. scõo eius descriptionẽ ꝑticularẽ tertio eius diffinitionẽ generalem.

Quo conscientia in q̃ttuoꝛ aialibus ezechielis mystice designatur. Capitulum. j.

Primo inq; p̃sideꝛem⁹ ipsius conscientie figurationẽ vniũsalez. Et de hac Ezech̃. j. dicit. Similitudo aut̃ vultus q̃ttuoꝛ aialiũ facies bouis et facies leonis a dextris eoꝝ q̃ttuoꝛ: facies aũt bouis a sinistris ipsoꝝ: ⁊ facies aquile desuper ipsoꝝ q̃ttuoꝛ. Per boiem q̃dez ꝼm hieꝛo. rõnalis vis sig̃tur: ꝑ leonẽ irascibil̃. ꝑ vitulum ꝓcupiscibilis. ꝑ aq̃lam ꝯo synderisis notaꝛ. Que est supꝛioꝛ ps rõnis quam greci synderisim vocant. sed apud nos scintilla ꝓscie noiatur. Quia sicut scintilla ẽst modicum q̃d ex igne euolans: ita hec virtus est q̃dam modica ꝑticipatio intellectualitat̃ respectu eius q̃ de intellectualitate in ãgelo repit̃ur. Propt̃ hoc etiam pars supꝛioꝛ rõnis scintilla dicit̃: qꝛ in rõnali creatura suprem̃ est. Ideo aq̃le a beato hieꝛo. assiꝛaꝛ. que ceteꝛa aialia in volatu ⁊ in visu trãscendit ita h̃ virtus rõnalem trãscendit que ꝑ boiem designaꝛ. Similit̃ ⁊ trãscendit irascibilẽ ⁊ ꝓcupiscibilẽ que ꝑ leonẽ ⁊ vitulũ denotanꝛ. Hi ꝛ q̃sdã differũt synderes ꝓscia ⁊ lex naturalis. Nã synderes dicit habitũ respectu boni et mali in generali. Sꝛ ꝓscia dicit habitũ respectu boni ⁊ mali in ꝑticulari. Sed lex naturalis indifferenꝛ se habet ad vtrũq;.

De synderesi ⁊ conscia ⁊ que sit differẽtia inter eos ⁊ de descriptionibus eoꝝdẽ. Ca. ij.

Secũdo ꝓsideꝛem⁹ ꝓscie descriptionẽ ꝑticularẽ. Circa qõ adũtendũ ꝙ ꝓscia q̃libz noiaꝛ ipa scintilla cõ scie seu synderes: que nihil aliud est q̃z vis alẽ motiua q̃ nata ẽ in supꝛioꝛib⁹ figi sp̃nãliꝛ monẽs ⁊ stilerãs ad bonũ. atq; abhoꝛrẽs malũ. Et i isti nũq; errat neq; ꝼm synderesim ẽ peccare vt. j. dicit̃. Scõm igitur ꝙ synderesis h̃ mõ ꝓscia noiaꝛ q̃druplicit̃ põt describi. Et ꝓmo sic a Basilio. Cõscia est nãle iudicatoꝛiũ faciẽdi vel nõ faciẽdi. Differunt tm̃ ꝼm rõnem synderes ⁊ ꝓscia. Nã conscia iudicat faciendũ. i. debitũ fieri: sed synderesis iudicat faciendũ. i. dignũ fieri. Secũdo iuxta p̃dictũ modũ diffinit̃ a Damas. Conscia est lex intellectus nr̃i. nãlis oꝑosita pctõ. Et etiã ꝼm h̃ ꝓscia nunq; errat. ⁊ ꝑ legẽ nãlẽ mẽti a deo insitã añ legẽ sc̃ptam iusti et deo placentes reꝛerunt se. Que conscientia

ab apostolo notatur. Atq; ad Rhomañ. ij. ait. Cum enī gentes que legem non hñt naturaliť ea que legis sunt faciunt: cuiusmodi legem non hñtes ipsi sibi sunt lex. Qui ostē dunt opus legis scriptū in cordib⁹ suis: testimoniū illis reddēte pscia ipsoz. Ex q̄ patz q̄ fm hanc pscīam t modū pscīētia est habit⁹ naturalis dictādi bonū vel malū. Tertio q̄ describi potest fm fratrē aluarū in lib. de planctu ecclesie. Consciētia est diuine scientie motus t opatio: cum nostra t in nra scia. Inde pscīētia dicta est q̄si cum scīētia. s. naturali diuina pscpta pfirmata t pformata. Est enī talis pscia tanq̄ candela accēsa quaz posuit dñs in medio cordis nri: vt pateant ea q̄ in eo sunt prenta. Unde ps̄. ait. Signatuz ē super nos lumē vultus tui dñe: dedisti letici am in corde meo. Quarto describi potest fm eundē fratrē aluarū ibi. s. Consciētia est scintilla diuini luis in hoie pdito subsemiata a pncipio quasi quedā cogitatio feruētioz t illustratiua verbū seu rōnem lucis in se ptinens: t ostendens ei bonū a malo. Et hec vocatur pscientia t lex naturalť. Unde pscia Exo. xxiij. p lapideas tabulas mystice designať. Nam legē scriptam indubitabiliť in se tenet Jō nullus excusari pōt q̄ leges t scripturas ignorat: cum scripturā in corde suo habeat fm quam viuere debet. In hui⁹ mysterium sicut decem mādata in tabulis erant t tabule in arca t arca in tabnaculo. vt ad Heb. ix. et. x. Sic lex naturalť est in pscīētia. pscia vo i aia. t aia est in corpe locata. Sed q̄ ppť peccatum lex pscie obscurata est: mīcordiť a deo datum est ei lumē p legē scriptā que delucidauit legem nature. Sed q̄ etiam non sufficiebat lumē legis scpte ppť mīltitudinē pctō rum que adhuc intellectū obtenebrabant: p dñm iesum chriſtū lex data est que delucidet legem scriptā. vt sit rota in medio rote Eze chiel. x. Et iterū Jo. j. scriptuz est lex p moysen data est gfa t veritas. i. gīosa veritas p iesum chriſtū facta est. Unī ad Heb. viij. apostolus in psona dñi ait. Dabo leges meas in mentes eoz: t in corde eoz supscribaz eos. Per legē enī scriptā cognitio peccati Rho. iij. c. Consciā enī est illa lex de q̄ ad Rho. vij in fine. c. apls ait. Condelectoz enīz legi dei fm hoiem interiorē. Uideo aūt aliā legez in membris meis repugnantē legi mentis mee: et captiuāte me i lege peccati. Ad idem. xxxij. q. v. c. si paulus.

Quomodo consciētia q̄dru-pliciter diffinitur. Cap. iij.

Certio pslderem⁹ pscie diffinitionem. Quadruplicit enī pscientia diffinit. Primo sic. Conscia est opinio habita de agēdis vel non agēdis cū deliberatiōe firmata. Nā si absq̄ animi delibatiōe t intermiata est non ppzie pscia: sed timoz pscie dici pōt sicut. j. patebit De pscīa autē pmo mō sumpta. j. Coz. viij. apls ait. Quidā aūt cuz pscia idoli vsq̄ nūc q̄si idolaticū māducāt: t pscia ipsoz cū sit infirma polluit. Et iterū Rhoñ. xiiij. Oē aūt qđ non est ex fide pctm̄ est. Glo. i. oē qđ est ptra pscīam. Hoc mō pscia est habit⁹ acqsit⁹ et freq̄nter errone⁹ in iudicādo ad faciēduz esse qđ nō est faciendū t ecōtra. Et simiľ in alijs tribus seq̄ntib⁹ diffinitiōib⁹ pscie cadere pōt erroz. Scō mgr̄aliť sic diffinitur. Consciā est habit⁹ mentis boni t mali discussiu⁹. Tertio insup sic diffinit a Bonauentl. Consciā est pgregata vel coadunata p acqsitionē cognitio agēdoz. Quarto sic fm Hugo. lib. ij. de aia. c. ix. sic diffinit. Consciētia est cordis scia. Coz aūt nouit se sua scientia t multa alia. Si aūt se nouit tūc pscia apellať. qñ autē ppter se nouit alia scientia tunc notatur.

Articulus. ij. de formositate et pulchritudie consciētie mūde et de duodecim ornamentis ei⁹

Secundo ostendit pphēta pscientie formositatē cū ait. Dñe dilexi decorē dom⁹ tue. Ubi domuz dei vocat pscīam pprīā. Ubi alibi idē in psona dñi ait Perābulabā in inocētia coz dis mei. s. p gr̄am. i medio dom⁹ mee. i. pscientie mee. Hui⁹ dom⁹ decorē diligit ppť d o minū q̄sq̄ iust⁹. Hic siq̄dē decor i duob⁹ pstitit. s. i remotiōe pctōz. t i ornatu vtutū. De his Zach. xi. 02. Assumpsi mihi duas vgas vnā vocaui decorē t alterā funiculū. Primū aūt fit p pniaz. scōm p iusticiā. De q̄b⁹ Esa. j. 02. Lauami mūdi estote. q̄escite agē pūse discite bñ facere. Et Job. xl. Circūda tibi decorem: t speciosis induere vestib⁹. De hoc ornatu atq̄ decore pphēta alibi ait. Paratum coz meū ds paratū coz meū. Bis ait patum. Nā t templū pmo pať cū scobis t pala. s. removendo sordes. Scō ponunť coztine. et spergunť flozes. Consciam igiť taliť exornatā atq̄ patā describit Hugo i li. ij. d aia. c. ix. dicens. Consciā mūda titulus ē religiōis. tē

plū salomōis: ager bñdictiōis: hort⁹ ōlitiaꝝ: aureum reclinatoriū. gaudiū angeloꝝ. arca federis. thesaur⁹ regis. aula dei. habitaculū spūssancti. liber clausus ꝛ signat⁹. ꝛ in die iudicij apiendus. In qbus verbis xij. ornamenta mūde ꝛ decorate pscīētie exp̄munt. ¶ Que quidē in triplicē quadrariū distinguem⁹.

¶ De primis q̄ttuor ornamentis conscientie bone ꝛ munde.

¶ Capitulum. j.

Primo ponam⁹ q̄ttuor ornamēta pscīētie mūde. ¶ Primū ornamētum ¶ Unde p̄mo pscīētia est titulus religiōis. Titulus eni ꝑm Catholicon triplicē habet significationē. Primo eni titulus dicit a titan qđ est sol vel illustrās: quasi tita nus vel illuians. qz sicut sol illuiat mundum: ita ꝛ titulus illumiat libꝝ ꝛ que ptinentur in eo. Scđo dicit titulus nota que dictionibus causa breuitat⁹ apponit. Tertio dicit titulus inscriptio vel signū laudis aut honoris siue etiā laus: qz in imaginib⁹ laudes nobiliū intitulant. Religio aūt ꝑm eundez triplicit dicta est. Primo eni religio a religo as are dicit eo q̄ nos religet addit seruitiū atq; cultū. Scđo pōt dici a relego releges qz religiosi religūt atq; retractāt illa que dei sunt. Tertio religio est virtus que supiori nature quā dinam vocam⁹ cultū cerimoniāq; pfert vt ex oibus his claresçat q̄ pscia mūda est titulus religiōis. i. lumē breuit annotās laudes aie sctē: que sponso suo deo religata est et in dei luie de q̄dianis defectib⁹ examinata atq; ipsi summo deo totalit pfecrata. per p̄mū volūtas deo copulat. p scđm intelligētia illustrat. p tertiū mēoria sctificat. In religatione amor incipiēs. in relegatione amor pficiens. sed in cultus pfectiōe amor pficiēs denotat. De tali mūda pscīētia ait Isido. de sum. bo. ¶ Conscīa mūda est que nec de p̄terito iuste accusat. nec de p̄sti iniuste delectat. nec tñ coram deo talis pscīētia mūda est sed etiam coram oib⁹ hoibus. Ūñ. ij. Cor. viij. apls in psona taliū pscīarū ait. Prouidem⁹ eni bona nō solum coram deo. sed etiā coram oibus hoibus. Et de tali lucēti ꝛ exēplari vita. Mat. v. ait dñs. Sic luceat lux vra coram hoibus vt videāt opa vestra bona ꝛ glorificent patrē vestrū qui in celis est. Porro ex scie puritate talis vita relucet. Nā sicut splēdor egredit de luce: sic etiā honesta puersatio de pscīētie puritate. Ex his patet q̄ talis mūda pscientia cum deo ꝛ hoib⁹ p dilectionem ligata est. ¶ Secundū ornamentū. Scđo ꝛo pscia mūda ē templum salomōis. Fuit eni templū salomōis mystice dispositū et ornatū: sic ꝛ pscia mūda. Nam ibi erāt parietes. i. fuga occasionū offendēdi deū. Ibi firme ꝛ erecte colūne sctorum ppositoꝝ. ibi q̄nq; porte spūaliū sensuū ꝛ gustuū oinoꝝ. Fenestre multe sunt p fidem illuiatiōes diuine. Tectū ptegēs ꝛ spes firma in deū erigēs. Et sicut dicit. iij. Regl. vj. nihil erat in templo qđ non auro tegeret: sic talis pscia charitate dei ꝛ primi plena atq; exornata ē. In hoc templo est sctāsctorum que est in oib⁹ intētio recta ad gloriā dei. Ibi sacrificia offerūtur in leticia ꝛ exultatiōe adducent in templum. s. cum pmptitudie volūtat⁹. Ex q̄bus oibus mire intellect⁹ illuiatur. In cui⁹ mysteriū Ezech. xlvj. est. Cū fecerit pnceps spōtaneū holocaustuz apiet porta que respicit ad orientē. Princeps in aie regno est intellectus rōnalis. Holocaustū vo qđ totū in igne cremat: est ardens affectus qui in dei amorē totaliter trāsformat. Et hoc est spontaneum holocaustū qđ equidem q̄n fit apiet pncipi porta orientalis: quia ex hoc intellect⁹ diuinis splendoribus illustrat. Et qđ his oibus maius est sicut in edificatiōe templi malleus et securis ꝛ oē ferramētū non sunt audita in domo dei vt dicit. iij. Regl. vj. Sic in pscientia mūda non est remorsus mortalis culpe admin⁹. O q̄s felix atq; beatus: qui cū Job xxvij. dicere poterit. Nec eni me reprehendit cor meū. i. pscia mea in oi vita mea. ¶ Tertium ornamentū ¶ Tertio pscientia munda est ager benedictiōis. Ipsa eniz est terra cui benedixit deus. De hac terra ꝛ agro pphēta ait. Bñdixisti dñe terram tuam. Ūñ terra dñi quam ipse colit est pscientia munda: quam cum affert fructum bonū bñdixit deus. Unde ad Heb. vj. dicitur. Terra eni sepe venientem super se bibens imbrem. et generans herbam oportunā illis: a quibus colitur accipit bñdictionē a deo. Talis benedictio est gratie multiplicatio in p̄senti aut glozie in futuro. seu talis bñdictio est illa ḡtia: per quam pscīētie bona oia coopantur in fructum. Nam ad litteraz illa potest dici terra benedicta: que ꝛ bonū semen atq; infectum conuertit in bonū fructum. Sic tal⁹ conscientia a dño benedicta prospera ꝛ aduersa: peccata p̄terita ꝛ opera sancta conuersa: cedit in bonum. iuxta illud ad Rhomañ. viij. Diligentibus deum oia coopantur in bonū Merito ergo pphēta subdit. Auertisti ca-

ptuitatē iacob.i.pscientias mūdas luctantes ptra inq̄namenta peccati .seruasti ne ducerent in captiuitatē illius. Quartum ornamentū Quarto talis pscia mūda ē hortus delitiarū.i.paradysus terrestris. Paradysus autē est locus in orientib⁹ partib⁹ cōstitutus. Et dicit paradysus grece hortus latine.edon hebraice q̄ latine delitie interpretatur.piuncta autē hec duo sonant hortum delitiarū. Scōm Catholicon ethymoloisat paradysus quasi parās dei visum.vel quasi pacis dans visum ꝟ ethymologia est ꝟz Huguit. Hec q̄dem paradysus sīgt pscientiā mūdam que pollet affluētia gfarū.ꝛ fluit in deliciis suauissimis supnor. In q̄bus delectat sicut in oibus diuitijs. Et sicut in illa paradyso plantatū est lignū vite:sic in tali pscientia complanatū est p amorē vitale lignū iesus christus. Et sicut Gen.ij.or. Fons ascendebat de terra irrigās vniūsam supficiē terre.sic naturale desideriū atq̄ delectatio virtutum in ea scaturire dinoscunt. De ꝟ fonte q̄ttuor flumia dicunt pdire irrigātia terraz vt mystice intelligat:q̄ ex naturali delectatione virtutū q̄ttuor virtutes morales pcedunt.s. prudentia .fortitudo .temperantia desiderior.ꝛ iusticia iudicior.vt i aduersis fortitudo expellat pusillanimitatē.in psperis tempantia refrenet lasciuiā.in agendis iusticia repellat iniq̄tatē .in dubijs prudentia instruat ignorantiā. Et vt dicit Gen.ij. Produxit dñs de humo terre oē lignū pulchrū visu ꝛ adescendū suaue: sic sunt delectationes in dextera eius.i. in pscientia bona vsq̄ in finem.s.vltimū btōr. De paradyso etiā delitiarū Damas.li.ij.c.xj.ait. Paradysus i oriente positus est. oi terra celsior. tempato tenuissimo atq̄ purissimo aere fulgens plātis.semp floridis exornat⁹. bono odore plenus lumine replet⁹.dulcis regio ꝛ digna ei⁹ qui fm imaginē eius fuerat pūsatio.in q̄ nullus irrōnabiliū inhabitat:sed solus hō diuinarū manuū plasma. Hec ille q̄ oia ad mundam pscientiam aplicari possunt.

De secundis q̄ttuor ornamētis conscientie mūde. Cap.ij.

Secūdo addant q̄ttuor alia ornamenta pscientie mūde. Quintū ornamentū Primo pscia munda est aureū reclinatoriū. ꝛ dicit reclinatoriū a reclino as are:q̄ est locus aptus ad reclinandū . Vel est locus sup quem reclinam⁹. Et merito pscia mundā sīgt unqua sponsus cum sponsa . id est. deus cum anima quasi in lecto ornatissimo q̄tissimo. atq̄ deliciosissimo castissimis amplexib⁹ requiescit. Ro quidem aureū dicit ꝓpter dei et primi charitatē. O q̄ta pax. q̄tū gaudiū q̄ta trāquillitas. q̄ta securitas . q̄ta denicq̄ psolatio est vbi pscientie puritas repit. nihil timet exterius q̄ interius est secur⁹. Hec est que nec adulatiōib⁹ maculat:nec detractiōibus irritat.quia fm Gregl.eam nec damnare pōt iniuria:nec coinq̄nare laus falsa. Proinde Hug.li.ij.de aia.c.ix.ait. Trāquilla cōscientia oibus dulcis ē:nulli grauis. vtens amico ad gfam inimico ad patiētiā. cūct⁹ ad beniuolentiā quibus pōt ad bñficientiā.cui deus nec peccata sua imputat:quia non fec. nec aliena:q̄ nō approbauit.nec negligentiam:quia nō tacuit.nec supbiā: q̄ in vanitate non pmansit. Aug⁹. q̄ de cathezisandis rud. ait. Tu q̄ veram requiem que post hāc vitam christianis pmittit queris: etiam eaz hic inter amarissimas vite huius molestias suauit degustab:si eius q̄ eam pmisit precepta dilexeris.cito senties dulciores eius fructus iusticie:q̄ iniq̄tatis.ꝛ verius atq̄ iocundius gaudē de bona pscia inter molestias: q̄ de mala inter delitias. Tanta denicq̄ ē ei⁹ gfa apud deū:vt oia impetret que apud eū rogabit. Jō.j. Jo.iij.or. Charissimi si cor nr̄m nō reprehēderit nos:fiduciā habem⁹ ad deum vt quicqd petierim⁹ accipiem⁹ ab eo. Sextum ornamentū Scōo pscia est gaudium angelor. Sicut enī charitas ē de dei offensa ꝛ primi scandalo dolere ꝛ vri. iuxta illud ij.Corinth.xj. Quis scandalizatur ꝛ ego nō vror:sic letari ꝛ refici de alieno pfectu ꝛ lucro. Et sicut hoc ptingit in hoibus mundi q̄z tomagis:in angelis dei. Vnde Bernardus in q̄dam epistola ait . Duo precipue sunt q̄ bonam pscientiā reddūt.s. de malis penitere ꝛ a malis abstinere. Hor neutrū solū sufficit.que pfici in pscia bona cernentes angeli gaudent ꝛ letant:sicut dicit Lu.xv. Angelis est gaudiū sup vno pctore penitētiā agente. Gaudent q̄dem q̄ de his duobus pspiciunt bonā pscia gaudē:corpisq̄ vultum in tali hoie iocūdari. Jō Lassiodo.ij. lib.epl̄ar ait:Arbore quam florere vides quā summa pspicis viriditate letari. snb terraneo succo fecūditatē aiat.reddēs in supficie q̄ ptinet in radice. Hois q̄z vultus magna hylaritate decorat:si viscerib⁹ sanis nullius grauamen sentiet lesionis. Et iterum Seneca in quadaz epl̄a ait. Nunq̄ sapiēs sine gaudio

gaudiū autē non nascit nisi ex virtutū ꝓsciē tia. Et iterū Ysido. lib. ij. solilocoꝝ. Vis autem nunq̄ eē trist: bene viue. Secura mēs tristiciā leuiter sustinet. bona vita gaudiuz semp habet. Et iterū idem alibi ait. Si igit semp vis esse letus: semp bene viue. ¶ Septimū ornamentū. ¶ Tertio bona ꝓscia est arca federis. Arca vo dicit ab arceo es ere. quia arcet ꝛ phibet visum ꝛ manū ꝛ aspiratione caret ꝑm catholicon. ꝛ merito ꝓscienti am iudicat: qz nullū ꝓuenienti⁹ vas ad thesaurū recondēdū q̄ ꝓscia quicq̄d in ea posueris. securus es q̄ non pdes. viuo reseruabit: moztuoq̄ fidelit resignabit. q̄cunq̄ ibis te sequet: secum depositū deferens qđ saluandū accepit. Nec in eo quisq̄ angelus siue homo aliquid recondere potest: necinde aliq̄d auferre. nisi q tuipse ꝓsentiēdo velis arbitrio tuo. claudit ꝛ apitur pūcit ꝛ custoditur ipsa q̄ fidelissim⁹ custos est. qui nihil depire pmittit: eoꝝ que cōmendaueris ei. vide igitur q̄lia ei cōmendes: qz talia tibi bona vel mala in mozte tua restituet. ¶ Octauum ornamentū ¶ Quarto ꝓscia mūda. est thesaurus regis. Tum qz nihil in mūdo p̄ciosius est deo q̄ ꝓscia mūda: tum qz eā charius extimare debem⁹. Vñ mystice Matth. xiij. dicit. Regnuz celoꝝ simile est thesauro abscondito in agro. quē qui inuenit homo abscondit: ꝛ pre gaudio illius vadit ꝛ vendit vniūsa que habet ꝛ emit agrū illū. Thesaurus hic est ꝓsciētia mūda. que quidem p multas insidias ꝛ picula absc̄ōdendus est. Vnde Greg⁹. ait. Inuentus thesaurus absconditur ne pdatur. Fatuus q̄dem esset q̄ hret candelā accensam: ꝛ oporteret eum ire in obscura nocte ꝓtra ventum. si eam nō occultaret ne extingueret a vento. Jn infinitū fatuus magis esset q̄ thesaurū ꝓscientie mū de a vento temptationū non custodiret. Appreciatio aūt tanti thesauri subinferet cū dicitur. q oīa sua vendidit ꝛ emit agrum illuz quia compatiōe ꝓsciētie bone cuncta transitoria p nihilo sunt habēda. Proinde Cassio dozus lib. iij. epl'arum epl'a. viij. ait. Quid acquiri putat vbi ꝓsciētia bona perdit? aut in qua parte credit homo ꝓficere: si innocentiam ꝓbatus fuerit amisisse? Vnde Bernardus ait. Magne diuitie ꝓsciētia bona. Et reuera quid dultius quid in terra quieti⁹ atq̄ securius ꝓsciētia bona? Damna rerum non metuit neq̄ corpis cruciatus: quipe ꝛ que morte ipsa magis erigitur q̄ deiicit. Vnde pagan⁹ Seneca ait. Nemo videtur mihi pl⁹ estimare virtutem. nemo illo magis esse deuotus: q̄ qui boni viri famā pdidit. ne ꝓscientiam pderet. Vnde glo. sup Hieremiam. Felix ꝓsciētia que ꝓpter deū patit opprobrium. Hunc q̄dem thesaurū ꝓsciētie bone ne pderent oēs sancti martyres: non tm̄ sua ꝙ et corpus ꝛ vitam mozti ꝛ oibus cruciatibus tradiderūt. Proīde ait dns Mar. vi. Quid pdest hoi si vniūsuz mūdū lucretur: anime sue vo detrimentū patiat? Aut quam cōmutationē dabit homo pro aia sua. i. pro bona conscientia sua?

De tertijs ꝛ vltimis q̄ttuor ornamentis conscientie bone.

Capitulum. iij.

Tertio ꝛ vltimo subdemus q̄ttuor ornamēta vltima ꝓsciētie munde Monū ornamētū ¶ Prio inq̄ est aula dei. Aula aule ꝑm Catholicon est regia domus siue spaciosum habitaculū porticib⁹ q̄ttuor pclusum. Sic ꝓsciētia munda atq̄ virtutib⁹ exornata est regia dom⁹ ꝛ taz spaciosum habitaculū vt ꝓtineat in se deum Proinde regnū dei illaz dns appellauit Lu. xvij. dicens. Regnū dei. i. ꝓsciētia bona per quā de⁹ ꝙ gr̄az regnat intra vos est. Jn hac aula magna spūalia ꝓuisia fiūt: sicut dicitur Prouerb. xv. Oēs dies paupis mali. quia qui paup est virtutib⁹ ꝛ habet ꝓsciētiā lesaz semp in amaritudine est. vt. j. dicetur. Et ib̄ ditur. Secura mens quasi iuge ꝓuisiū. id ē assiduū ꝓtinuū ꝛ pseuerās ꝓuisiū expitur: quia semp in ꝓtinua' ꝓsolatione ꝛ leticia ē. sicut in p̄ce. c. patet. Jn hac q̄z aula ir: exp̄ssibi les tubilatiōes ꝛ exultatiōes sunt. Vñ glo. sup p̄s. pure ꝓscie comes est exultatio. Jn ea q̄z spaciatū sursum atq̄ deorsum deambulat deus: dum ꝓsciam inflāmat ad sui ipsi⁹ cognitionem. ꝛ humiliat ad sui ipsi⁹ cognitionem. Decimū ornamentū Scdo est habitaculū spūssancti. Vñ Bern. in q̄dam sermone ait. Bonū habitaculū parat deo. cui⁹ nec ratio decepta. nec volūtas pūsa. nec memoria fuit inq̄nata. que oīa facit ꝓscia munda. Merito igit in ea habitat spūs dei: qz sc ptem spūs dei dona sicut Esa. xi. ait. requiescit sup eum spūs dñi. spūs sapie ꝛ intellect⁹ spūs ꝓsilij ꝛ fortitudis. spūs scie ꝛ pietatis ꝛ replebit eum spūs timoris dñi. Porro ꝓscia mūda habet spm̄ sapie in diligēdo. spm̄ intellectus in cogscēdo. spm̄ ꝓsilij in docendo spm̄ fortitudis in resistēdo. spm̄ scie in quer sando. spm̄ pietatis in compatiēdo. ꝛ spm̄ ti-

moris in reuerendo. Efficit ꝓsciētia munda habitaculū illius spūs. de quo dñs Jo. xiiij. ait. Paraclytus autem spūs. s. quem mittet pater in noīe meo ille vos docebit oīa: ⁊ suggeret oīa quecunq; dixero vobis. In quib⁹ verbis ponunt septem missiones spūssancti seu opationes ad quas opandum venit spiritus in discipulos christi: ⁊ ad pticipanduz easdem opatiōes facit sibi habitaculū ꝓsciētiam mūdam. Primo enī venit ad ꝓsolandū mestos qđ notat cum dicit paraclytus: qđ idem est q ꝓsolator qui ꝓsolatur nos in omni tribulatiōe nra. ij. Cor. j. Scđo ad viuificandos mortuos: qđ notatur cum dicit spiritus. Nam vt dicit Jo. vj. spūs est qui viuificat. Tertio ad sctificandū imūdos: qđ notatur cum dicit sanctus. quia sctificat: Unde sanctus idē est q mūdus. Quarto ad cōfirmandū amorē inter discordes ⁊ odiosos qđ notatur in hoc q pater denoiat. Dicitur enī pater eo q naturalit diligit nos: sicut filium pater. Quinto ad saluādū iustos: quia subditur in noīe meo qđ est iesus: qui salus interpretat. Ipse enī saluū facit populū suū a peccatis eor. vt dicit Mat. ij. In noīe igitur iesu. i. salutis misit pr̄ spūmsctū: vt ostenderet quia venit ad saluādos gentes. Sexto ad docendū ignaros. Unde subdit. ille vos docebit oīa. Sicut. j. Jo. ij. scriptum est vnctio eius docebit vos de oībus. Septio ad rememorandū obliuiosos. vnde de hoc subditur. ⁊ suggeret vobis. i. ad memoriam reducet oīa quecūq; dixero vobis. Hec tm̄ spiritūsanctū mansurū in bone ꝓscie habitaculo repromisit: verūetiam ⁊ totam trinitatem apud illam māsurā spopondit cum in eodē. xiiij. c. Jo. idem dñs ait. Si quis diligit me sermonē meū seruabit. ⁊ pater meus diliget eum: ⁊ ad eum veniem⁹ ⁊ māsionem apud eum faciem⁹. ¶ Undecimū ornamentum ¶ Tertio est liber clausus ⁊ signat⁹. Sicut enī liber diuersa folia seu mēbranas habet. ⁊ aliquis plures ⁊ quidam pauciores. Et iterum ptinet diūsas distinctiones diūsa capitula diuersas ocones dictiōes atq; pūctuatiōes. Et aliquis liber agit de virtutib⁹ aliusq; de vitijs. Unus de penis inferni alius de glozia paradysi. Atq; alius de negocijs mūdi. ⁊ oīa signant atq; claudunt sub tabulis cooptis vel cooptozijs. Sic etiā conscientia nostra iuxta tpis annor̄ pluralitatē vel paucitatē folia ꝑ annis habet. atq; sm diuersos status gentium sunt varie distinctiones mor̄. in ea etiam sunt capla diūsar̄ opinionū. ocones sensuū varior̄. dictiones syllabe atq; puctatiōes sensuū voluntatum et motuū distinctor̄. vna ꝓscia scriptur̄ id ē virtutib⁹ plena est: altera vo vitijs est circūscripta. hec est quasi celestialis: alia infernal atq; altera lucris est plena mūdi. Et hec oīa et similia sub duabus tabulis vel coopertis vel cooptozijs. i. sub ꝓterito ⁊ futuro tpe vsq; ad diem iudicij latent: ita q de cōi lege etiam ipsis iustis in pñti vita quid est coraz deo in eorum ꝓscis ignotum sit. Unde Job ix. de seipso ait. Etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit aīa mea. Dauid q̄ ꝑ se ora uit dñm dicens. Ab occultis meis mūda me dñe: ⁊ ab alienis parce seruo tuo. Et iterum ad hoc idem Eccl. ix. ait. Nescit enī hō vtrū odio vel amore dignus sit. Et iterū apls de se. j. Cor. iiij. ait. nihil mihi ꝓscius sum sed nō in hoc iustificat⁹ sum. Ex quo patet quō cōscientie liber est clausus ⁊ signatus. Et q si ꝓscia non accusat: non tamē assecurat. Poro hanc ꝓsciam clausam ordinauit sapia dei sicut ⁊ finem hoīs vt finem mūdi: que cōiter ignorant. Qđ ⁊ maxime fecit dñs ppt̄ tria. Primo vt quilibet etiam iustus sit semp i timore atq; tremore. s. ne ꝓscia iniusta sit i oculis dei: que maxima firmitas est iustor̄ sicut ꝓpheta ait. Posuisti firmamētū eius formidinem. Scđo vt semp curēt atq; solliciti sint purgare atq; purificare ꝓsciam suam: cuz et ipsi sancti hoc idem egerunt. sicut ex p̄cedētibus patet. Tertio vt tam in hoc q̄ in pleriscq; alijs recognoscāt se ignaros seu ignorantes: qđ non modicū vtile est ad hūanaz supbiam compmendā. ¶ Duodecimū ornamentū ¶ Quarto talis liber ꝓscie est in die iudicij apiendus: ideo scribēdus est aureo calamo meritor̄ bonor̄. Et cum sit liber indelibilis scripture vide q̄lia i eo scribas: qz sm illum libr̄ i die iudicij iudicādus es. Jō Dañ. vij. dicit iudiciū sedit ⁊ libri aperti sūt id est. ꝓsciētie singulor̄ oib⁹ patefient. Et h̄ diuina virtute seu in luie glozie iesu. christi. Unde Apoc. xiiij. scriptū est. Et vidit ecce rubem candidā: ⁊ sup nubē sedentē similē filio hoīs. Nubes siq̄dem hec hūanitas iesu christi est. Qz sicut nubes leuis est ⁊ supioza petit: sic ⁊ christi caro nō peccato ḡuata oi carne supior fuit. nec tm̄ leuis dicit. verūetiam candida noīat: eo q virtuosor̄ exēplor̄ iubare genus humanū illuxit seu illuminauit vnde ⁊ ꝑ eandem carnē ꝑ quam adhuc passibilem in mūdo apparuit ad hoīes sua veritate illuminādos: apparebit in iudicio iam glo

rificata ad hoīes abscondita pscientiarū api
endo ꝛ illuminādo iudicandos .ꝛ tunc i lu
mine ihesu christi cuiuslibet pscientia oībus pa
tefiet. ¶Proinde.j.Lor.iiij.cum apls pmissi
set nihil mihi pscius sum sed non in hoc iu
stificatus sum.qui autē me iudicat dns est:
statim subiūgit dicens. Itaqꝫ nolite ante tē
pus iudicare:ꝙadusqꝫ veniat ad iudiciū.s.
qui etiam illuiabit abscondita tenebrarū.et
manifestabit psilia cordium.ꝛ tunc laus erit
vnicuiqꝫ a deo.

¶Articulus. iij. ō turpitudine praue conscientie :ꝛ ō duodecim deformitatibus.

QUartio vo ostendit ppheta pscien
tie deformitatē cum subdit:ne p
das cum impijs deus aiam meā
Impij siqdem sunt:qui pietate bone pscien
tie carent. Ui timens ppheta ne eo instio
habeat coram deo pscientiā malā:orabat do
minū dicens. Ne perdas.s.p eternā damna
tionē cum impijs deus aiam meam. Quaꝫ
quidem deus pderet:si infectā mortali cul
pa illam coram oculis suis repiret licet ipsaꝫ
pscientiā hoc lateret. ¶Vta etiā sit turpitu
do pscientie praue:patere pōt p oppositā de
scriptionē illius que in pcedenti articulo po
sita est. ¶Proinde sic describi pōt. Conscientia
praua est titulus irreligiōis seu dissolutiōis
templū pfusionis.ager maledictiōis .hort⁹
maliciarū.reclinatoriū anxietatū ꝛ amaritu
dinū.gaudiū demonioꝝ.arca fraudis.the
saurus regis babylonis.aula sathane.babi
taculū spūs neqꝝ.liber clausus ꝛ signat⁹
plenus vitijs ꝛ in die iudicij apiēdus ad sū
mam pfusionem.

¶De quattuor primis deformitatibus conscientie praue. Ca.j.

PRimo ponam⁹ qttuor deformi
tates pscie praue. ¶Prima defor
mitas ¶Primo pscia praua ē ti
tulus irreligiōis seu dissolutiōis
In tm eni pstia mala dissoluit interi⁹ aiam:
vt etiam p signa extrinseca patefiat. Unde
hieronym⁹ sup Ezech. ait. Vultu ꝛ oculo
dissimilari non pōt pscia dura.ꝛ lasciua. Hēs
lucet in facie:ꝛ secreta cordis motu corporis
et gestibus iudicant. Et Eccl.xxvj.lōr. Fornī
catio mulieris in extollentia oculoꝝ:ꝛ in
palpebris illius agnoscet. Et idē in fine ait.
Ex visu cognoscit vir:ꝛ ab occursu faciei co
gnoscit sensat⁹. Amictus corpis ꝛ risus den
tium.ꝛ ingressus hois enūciant de illo. Nō
tamen aliquis debet esse pmptus ad teme
re iudicandū cum non liceat iudicare nisi q̄
patent. Non autem ea que latent dicēre do
mino Mat.vij. Nolite iudicare ꝛ non iudi
cabimi. In quo eni iudicio iudicaueri⁹ iu
dicabimini. ¶Scōa deformitas ¶Scōo ē
templū pfusionis. Cor eni impenitēs.ꝛ psci
entia neqꝫ qua audacia qua temeritate qua
deniqꝫ impudētia leuare poterit faciem suā
ante faciem dei:quō non erubescet pfusio
ne plena:Si tamen pfusio ex pnia ortum su
mit non obliuiscet miserere⁹. De hac du
plici pfusione Eccl.iiij.ait. Est pfusio addu
cens peccatū:ꝛ est pfusio que adducit gīam
et gloriā. De hac vltima Job.xj.ait. Si iniq
tatem que est in manu tua abstuleris a te.ꝛ
non pmanserit in tabnaculo tuo iniusticia:
tunc leuare poteris faciem tuam absqꝫ ma
cula. Tabernaculū nr̄m est cor nr̄m. Sicut
ppheta ait. Sanctificauit tabnaculū suū al
tissim⁹. In quo si pmanserit in iusticia :ē tē
plum ꝛ tabnaculū pfusiōis. Si eni iniqtatē
que est in manu nr̄a abstulerim⁹ a nobis et
nō pmanserit i tabnaculo nr̄o iniusticia:tūc
leuare poterimus faciem ad deum sine ma
cula. Quid per faciem nisi pscia denotatur.
sicut ppheta ait. Arguam te ꝛ statuam ꝑa
faciem tuam. Sicut eni macule deformāt fa
ciem corpalem:sic etiam crimia ꝛ peccata de
formant faciem coraꝫ amoroſissimo sponso
deo. Proinde sponsam suam maxime in fa
cie examinat christus. Jō Cant.ij.ait. Ostē
de mihi faciem tuam.i.pscīam tuam. Et ite
rum cōmendās pscīam bonā subdit. Et faci
es tua decora. Porro sicut sponse in cubicu
lis examināt facies suas vt maculas purgēt
sic ꝛ fideles anime hoc spūaliē seruare debēt
In huius mysteriū Exo.xxxviij.dicit q̄ ma
re ereum factum est de speculis mulier⁹.xxx
vj.di.§. ecce ad finem. Macule quidem in
speculis vise in mari penitētie lachrymaruꝫ
lauande sunt. Unde Mat.vj.ait dns. Faci
em tuam.id est.pscientiā tuam laua. Specu
la quidem verba diuina sunt. Unde Jac.j.
dicitur. Si quis auditor est verbi ꝛ non fa
ctor:hic compatur viro psideranti vultū na
tiuitatis sue in speculo. Consideravit eni se
et abijt ꝛ statim oblitus est qualis fuerit. Et
iterū Orig. ait. Scriptura sacra mentī ocu
lis quasi quoddā speculum opponit:vt inē
na nostra facies videatur .ibi enim feda ibi
pulchra nostra cognoscim⁹. ¶Tertia defor
mitas ¶Tertio est ager maledictiōis. Haꝫ

bona ⁊ mala in eo conuertunt ad malum.
¶ Prima quidē mala etiam si occulta sunt et a nemine visa molestant: ⁊ maculant conscientiam prauā. Und Amb. in epistola ad constantium ait. Unusquisq; non intermittat opus ꝓbabile: siue a pluribus videatur siue sine arbitrio sit. Abundat enī sibi locuples conscientia testis. fugiat homo mala et opprobria etiam si se crediderit non posse cōuinci. Nam si clausus parietibus sit ⁊ cooptus tenebris siue conscientē teste fuerit habet tamen suū arbitrum quē nihil fallit. ad quē facta clamant omia. Denicq; clamauit ⁊ vox sanguinis. Seipsum vnusq̄sq; ad animū suum seuerum iudicem sui vltorem sceleris et vindicem habet. Et ideo Socrates ait. Fallere poteris famam: conscientiā nunq̄. Un de Isido. lib. ij. de sum. bo. ait. Omnia fugere potest homo preter cor suū: Non enī potest a se quisq; recedere: vbicunq; ierit: conscientia reatus sui illum non derelinquit q̄uis humana iudicia subterfugiat qui male agit: iudicium tamen ꝓscientie sue effugere non potest. Nam ⁊ si alijs celat qđ agit: sibiipsi celare non potest qui nouit qđ gessit. Duplex autem in eo fit iudiciū: quia ⁊ hic cōscientie sue reatu punit. ⁊ illic perpetua pena damnat. Unde dicitur. Abyssus abyssum invocat in voce cataractarū tuarū. Abyssum invocare abyssum: est de iudicio ꝓscientie ire ad iudicium perpetue damnatiōis: i voce cataractarū. id est. in ꝑdicatione sanctorum. ¶ Secūdo quoq; bona: q̄ fieri possunt. s. animo bono ⁊ malo ꝓsciētie male etiam ꝓuertuntur in malum. sicut sunt oratones elemosyne ⁊ similia: quando quis operatur illa peruersa intentiōe. Et ideo ad tales Mat. vj. dns ait. Si lumen qđ in vobis est tenebre sunt: q̄ste erunt ipse tenebre. hoc est si bona que agitis mala intentione male ꝓscientie mala sunt: q̄ tomagis ea que perūa conscientia agetis impia erunt? Vide igit quid in hoc agro semiaueritis: quia que homo hic semiauerit illa ⁊ metet. ſm apostolus ad Gal. vj. Nam qui seminat in carne. id est conscientia carnali: de carne metet corruptionem. id est. eternam dānationē. Ex omnib⁹ predictis cum snia ꝓcludere possum⁹: q̄ totum vitiosum geritur vbi conscientie puritas non habet. ¶ Quarta deformitas ¶ Quarto est hortus maliciarū in quo plantata est arbor scientie boni ⁊ mali. id est. ꝓprius siue priuatus amor a quo cuncte malicie ⁊ mala originem sortiuntur. sicut dicit apostolus. j. ad Timo. vj. Radix oium malorū est cupiditas. Ibi fons descēdēs de terra amor mūdi in q̄tuor flumina diuisus. id est. in q̄tuor affectiones inordinatas diffluctus. s. imūdanorū gaudia ⁊ merores: ⁊ in mūdanorum spē atq; timorem. que more fluctuātiū ⁊ fluentium fluminorū vexant ⁊ agitant in multas malicias malas conscientias. Proinde Prouerb. xij. dicitur est qui ꝓmittit: ⁊ quasi gladio pungitur conscientie. ꝓmittit securā ⁊ dat dubia. ꝓmittit fidelitatē ⁊ dat prodītionem. ꝓmittit gloriam: ⁊ dat ignominiā Unde Esa. xxx. Erit fiducia vmbre egypti i ignominiā. Ex quibus omnibus pungitur anima: ⁊ conscientia molestat. De talib⁹ cōscientijs Job. xxx. ait. esse subsentibus delitijs computabant.

De secundis quattuor deformitatibus conscientie prave.

Capitulum. ij.

Secundo addamus alias q̄tuor deformitates. Primo conscientia est reclinatoriū anxietatū ⁊ amaritudinū. Scōm vo⁹ Bern. conscientia quadrupliciter distingui potest. Prima est tranquilla ⁊ non bona. scōa est bona ⁊ non tranquilla. tertia est nec bona nec tranquilla: q̄rta est bona ⁊ tranquilla ¶ Quinta deformitas ¶ Prima in q̄ est tranquilla ⁊ non bona: vt eorum qui in spe peccant: ⁊ i corde eorum dicunt q̄ deus non requiret. Et talis ē maxime adolescentiū. De hac cōscientia Seneca ait. Mala conscientia sepe tuta est: secura vo nunq̄. Est enim hec tranq̄llitas insensibilitas quedam. omi vitio peior ꝑz Augustinū. Immo ⁊ talis conscientia mortua dici potest. Unde Bernardus in quodam sermone ait. Quis magis mortuus est eo: q̄ portat ignem nec expauescit: ¶ Secūda autem est bona ⁊ non tranquilla: vt eor q̄ iam conuersi ad dñm recogitant annos suos in amaritudie anime sue. Et ō hac Esa. xxxviij in persona penitentis ait. Ecce in pace amaritudo mea amarissima ¶ Tertia est nec bona nec tranquilla: vt eorum qui in multitudine peccatorū desperant. ⁊ in scelerib⁹ suis perseuerant. De tali conscientia Amb. in ls. de officijs ait. Nulla pena grauior q̄ interioris vulnus conscientie male. Hoc magis fugiendum q̄ mors. q̄ dispendiū. q̄ exilium. q̄ debilitatis dolor. Et iterum Isidorus. ij. lib. soliloquiorū ait. Nulla pena grauior pena conscientie. Tis nunq̄ esse tristis: bene

De conscientia bona et mala

viue. Secura mens tristiciam leuiter sustinet Bona vita gaudiū semper habet. Conscientia autem rei semper in pena est. Nūq̄ securus est anim⁹ reus. Pens enī mala cōscientie ꝓprie agitatur stimulis. Denicq̄ omnes in peccato iacentes. quod durius est ad caput habent: mollius ꝯo ad pedes. Ratio enī ⁊ ꝓsciētia que sunt anime caput ex culpa affliguntur ⁊ cruciant: Et sensualitas que ē pedes impie delectat. Quod est contra consuetudinē oium excubantiū ⁊ dormientiū: qui mollius ad caput ponūt. ¶ Quarta ꝯo est bona ⁊ trāquilla: vt eozū qui spiritui carnem subdiderūt qui cum his qui oderūt pacem erant pacifici. De tali ꝓscientia ꝓpheta ait. Factus est in pace locus eius. De hac etiam Eccl. xliij. ait in ꝓncipio. Beatus vir q̄ non est stimulat⁹ in tristicia delicti. Felix qui non habuit tristiciā animi sui. O beata gēs cui⁹ dñs est deus eius: populus quem elegit in hereditatē sibi. ¶ Sexta deformitas. ¶ Secūdo est gaudiū demonioz. Quod intelligens ꝓpheta de semetipso ait. Qui tribulant me exultabūt si motus fuero. Sicut enī gaudiū est angelis super vno peccatore penitentiā agente sicut ex p̄cedentib⁹ patet: sic gaudiū est demonib⁹ super vna anima p̄ mortalem culpam ꝓscientiā inquināte. Ut verificet illud poeticū nunq̄ risus adest nisi quem fecere dolores. De eozum quoq̄ leticia Prouerb. ij. dicitur. Letantur. s. demones cum malefecerint: ⁊ exultant in reb⁹ pessimis. In huius quoq̄ mysteriū. ij. Reg. j. dauid ait. Nolite annūciare in geth. Et sequitur. Ne forte exultēt philistijm. id est demones. quia nō tm̄ demon ille qui peccatū suggerit alicui menti gaudet si ꝓscientia maculatur sed insuper omnes alij demones gaudent ⁊ letent. Proinde Eccl. xviij. de carne inquit. Si p̄stiteris anime tue ꝓcupiscentias eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis qui demones sunt. Rationē quoq̄ subdens ꝓpheta ait. Si motus fuero a loco meo ꝓprio. Locus enī ꝓprius ad quem anima est creata ⁊ in baptismate collocat est ꝓseuerātia in ꝓsciētia pura. Unde Eccēs. x. ammonet dicens. Si spiritus potestatē habentis ascenderit super te. i. superbia diaboli aliquo modo p̄ualuerit contra te: locum tuū ne dimiseris. id est. vide ne per mortalem culpaz inquines ꝓscientiā tuam. Sed quia a nobis ipsis talem ꝓscientiā seruare non possumus Ideo subdit ꝓpheta dicens. Ego autem in misericordia tua speraui. s. non in potestate mea que nulla est contra diabolum. Unde Job. xlj. dicitur. Non est potestas que comparetur ei. ¶ Septima deformitas ¶ Tertia deformitas est arca fraudis. Hanc arcaz id est ꝓscientiā malam ⁊ sceleriū plenam vocat ꝓpheta ventrem. Proinde ꝓpheta ps. xvi. ait ad dñm in persona taliuz. De absconditis tuis adimpletus est venter eoz. Peccata quidem que non ꝓfessa in ꝓscientia manent deo quodāmodo abscondunt: ⁊ hec q̄ si non videre se fingit deus. vsq̄ ad horam mortis. Et de talibus Prouerb. xxviij. dicitur. Qui abscondit scelera sua. s. in ꝓscientia sua ad deum non dirigēt. Et subdit adimpletus est venter eozum. id est. ꝓsciētia eorum. De cruciatu talis ꝓscientie seu ventris dicitur Hiere. iij. Uentrem meū doleo ventrem meū doleo. Unde bis replicat hoc verbum: ꝓpter illius cruciatum in morte: si magis ꝓ die iudicij. Proinde Bernū. in quadam epistola ait. Non est tutum labijs hominū cōmittere gloriam tuam. arte vtiq̄ simine clauet sine sera nullicq̄ oīmode clausione cere volenti. Non tutuz plane sed stultū ibi thesaurū tuū recondere: vnde resumere nō valeas cū volueris. Sanū vas ⁊ incōcussuz est ꝓscientia. ⁊ secretis seruandis idoneum nullis patens insidijs. nulli violentie cedēs nulli oculo vel manibus accessibil. excepto dumtaxat spiritui q̄ scrutatur etiaz alta dei quicquid in ea posuero securus sum q⁹ nō perdam seruabit viuo: defuncto restituet. Ille. Consciа igitur est fidelissim⁹ custos: qui nihil perire permittit eozum que cōmendaueris ei. Uide igit q̄lia ei cōmēdes: ne forte cōmēdas ei mortē tuā. s. ipsaz mortalē culpam: q⁹ in vltio vite tue tibi restituet eaz in tui p̄itionē Octaua deformitas ¶ Quarto est thesaurari⁹ regis babylonis. Portro tres ciuitates habet iste rex babylonis in regno suo: ex quibus cōgregat thesauros suos recondēdos in gazophylatio ꝓsciētie p̄prie. Que mystice signate sunt. per tres puellas ciuitates quas edificauerūt pharaonitū israel. videlicet phyton ⁊ ramasse. sic scriptū est Exo. j. Et tertia fuit on que interpretatur solis ciuitas: vt ibidem dicit. sm translationem. lxx. Ite tres ciuitates que tributū reddunt babylonie regi sunt auaricia luxuria ⁊ superbia. De quib⁹. s. Joh. ij. dicitur. Omne quod est i mūdo. ꝓcupiscētia carnis est. vel ꝓcupiscētia oculoz. aut superbia vite. ¶ Prima igitur ciuitas dicitur phyton. Et et interpretat os abyssi. vel os ꝓfundū. Et

hec est cupiditas que impleri nō pōt. Proin de Eccl. xl. ij. dicitur. Insatiabilis est oculus cupidi. Et Eccēs. v. c. ait. Auarus non implebitur pecunia. Et hec ciuitas reddit regi tributa magna. s. impietates rapinaz furtorum vsurarū z oīum ptractuū sīlatorū et iniquoz deceptionū. Secūda ciuitas vocatur ramasse. que interpretatur cōmotio tynee. Per tyneā eni que ō veste nascit z illaz consumit designatur illecebra carnis: que ō carne nascitur. z illam consumit non tm̄ i futuro per gehennam. sed etiam in presenti p multiplicem culpam z penam. De culpa. s. Corinth. vj. ait apostolus. Qui fornicatur i corpus suū peccat. De pena Bernardus ait Malus vermis luxuria: quo nullus alius nocentior. Ingredit eni blandiēdo. mordet ridendo: transformat delectādo: perimit cōsentiendo. Unde Prouerb. xxiij. Ingredit blande sed in nouissimo mordebit vt coluber z vt regulus venena diffundet. Unde hieronymus in quadam epistola ait. Libido transacta semper sui relinquit penitudinem: z nunq̄ satiatur z extincta reaccendit. vsu crescit z deficit. nec rationi paret que impetu ducitur. Hec etiam ciuitas reddit tributa maxima suo regi. s. fornicatiōes virginuz defloratiōes. adulteria. sacrilegia. stupra. incestus. peccata contra naturam z similia.

Tertia ciuitas dititur ciuitas solis per quaz superbia designatur. que semper appetit lucere z apparere. Hec quoq̄ maxima tributa reddit p̄fato regi. s. ambitiōes. pcialitates vanitates. fastus. pōpas. elationes z psimilia. Denicq̄ omnia tributa predictarum ciuitatum recondit babylonis rex in gazophylatio pscientie prave. Tam charum diabolus habet thesaurū pscientie male: vt omia que cunq̄ in mūdo sunt preter illud pro nihilo spernat. In cuius mysteriū Gen. xiiij. rex sodomoz ad abraam dixit. Da mihi animas: cetera tolle tibi.

De tertijs z vltimis quattuor deformitatibus conscientie male. Capitulum. iij

Tertio subiūgamus vltimas quatuor deformitates pscientie prave. Prima deformitas Prio nanq̄ est aula sathane. In hac eni aula omnia sue impietatis officia exercere facit atq̄ p suos officiales z satellites frequētare. Que autem officia in hac pscientie aula exercenda dispensat: ostendit petrus rauennas exponens illud Mat. iiij. Ductus est iesus in desertum dicens. Diabolus malī auctor ne quitie origo. rerum hostis. corruptor seculi hominis semper inimicus. ille laqueos tendit lapsus parat. foueam fodit. aptat ruinas stimulat corpora. pungit animas. cogitationes suggerit immittit iras. dat virtutes odio vitia quoq̄ reddit amori. errores serit. discordiam nutrit. pacem perturbat. affectus dissipat. humana violat. temptat diuina. Hec enim oīa per satellites suos in aula pscientie male toto conamine frequētare contendit. De hac quoq̄ aula z demonū officijs ibi frequentatis etiam Cyprianus ait. Lata z spaciosa itinera vite letalis illic illecebre z morti fere voluptates illic diabolus blanditur vt fallat: arridet vt noceat: allicit vt offendat

Decima deformitas z de septem spiritibus nequā. Secundo est habitaculū spiritus nequioris. Porro sunt pscientie quedam q̄ relicto seculari statu saltem apparentie exteriori demū recidiuatione seu repeditate pro labunt in nequiora vitia. Et de tali pscientia dicitur Matth. xij. Cum imundus spiritus exierit ab homine. id est. a pscientia seculari: ambulat per loca arida. id est. secularia et mundana querens requiem z non inuenit: s. iuxta maliciam z desiderij suū. Tunc dicit reuertar in domū meam. id est. in pscientiam vnde exiui. Et veniens inuenit vacātem. id est. ociosam: scopis mundatā. id est. a vili spurcitia seculari alienam z ornataz. s. apparentiam regulari. Et vt ostendat christ⁹ q̄ prefata tepiditas. z sīlatio bonitatis sunt radices spiritualiū peccatoz z q̄ aperiūt hostium spiritibus nequam ideo subdit. Tūc vadit z assumit secum alios septem spiritus nequiores se. Quia de temptatione carnali et seculari vertit se ad temptandū de spiritualibus culpis. Vel quia recurrit ad aliquos spiritus suptiores qui maius officium z maiorem astutiam habent ad decipiendū in nequioribus z spiritualibus malis. Qui septē dicuntur ad designandum vniuersitatem z multiplicitatez spiritualiū peccatoz. Vel q̄ cōmuniter ad septem p̄ncipalia z spiritualia de quibus statim dicemus reduci possunt. Et sequitur. Et intrantes habitant ibi scilicz in pscientia per effectum. z pformitatem malicie sue. Et fiunt tunc nouissima hominis illius peiora prioribus. scilicet z quo ad culpam z quo ad penam. Sed qui sunt hi sep-

tem nequiores spiritus distinguamus. Primus est spiritus ꝑsumptionis. Ideo est spiritus ambitionis. Tertius est spiritus incompassionis. Quartꝰ est spiritus fraterne inuidiationis. Quintꝰ est hypocrisis spiritus ⁊ sil'ationis. Sextus est spiritus obstinatiõis: Septimus est spiritus maligne impugnatiõis. Hi dicuntur septem spiritus nequiores. quia talia peccata spũalia plus de nequitia ⁊ malicia habent: q̃ carnalia. licz illa quo ad aliqd sint viliora ⁊ turpiora. Et hi omnes fuerunt in pharisæis: sed ⁊ nunc reperiuntur in phariz̃aicis viris. ¶ Primus inq̃ est spiritus ꝑsumptiõis. s. de bonitate sctitate ⁊ religiositate. De talibꝰ erat ille pharizeus de q̃ Luce xv ij. dñs ait. Q̃ stãs hec apud se orabat dicens. Deus gratias ago tibi quia nõ sum sic ceteri hominũ: raptores. iniusti. adulteri. vel ut hic publicanus. Jeiuno bis in sabbato: decimas do omniũ que possideo. Similiter et ille qui Lu. vij. temere iudicabat christum et magdalenã. ¶ Secundus vo est spiritus ambitiõis ⁊ inanis glorie. De talibꝰ Mat. xxiij. dñs ait. Omnia opera sua faciunt vt videantur ab hoibus. Amãt enim primos accubitus in cenis. ⁊ primas cathedras in synagogis: ⁊ salutationes in foro: ⁊ vocari ab hominibꝰ rabbi. ¶ Tertiꝰ est spiritus incõpassiõis: ⁊ incompassiue cupiditatis. Unde Luce. xvj. cõsulente christo fieri amicos de mãmona iniquitatis subditur. Audiebãt hec omnia pharisæi qui erant auari ⁊ deridebãt eum. ¶ Quartus est spiritus fraterne inuidiationis. De quo Mat. xxvij. de pilato dicitur ⁊ de christo. Sciebat enim q̃ per inuidiam tradidissent eum. ¶ Quintus est hypocrisis ⁊ sil'ationis. Contra quem christus inuehit Mat. xxiij. vbi octies cõminatur ve hypocritis ⁊ sil'atis dicens: q̃ similes sunt sepulchris dealbatis ⁊ q̃ mũdant solum qõ ꝺ foris est calicis ⁊ parapsidis: atq̃ ꝯnquies vocat cecos: vt mystice iudicet eos in ꝓscientia ⁊ in oium diuinoꝝ sensu obcecatos ⁊ tenebrosos. ¶ Sextus est spiritus obstinationis. Contra quem agit dñs Mat. xxj. dicẽs in parabola duoꝝ filioꝝ q̃rũ vnꝰ dicit se facturum iussa patris ⁊ non fecit. Et subdit q̃ publicani ⁊ pctõres precedent vos in regno dei. Quia illi verbo iohãnis crediderint: ipsi vo hoc videntes nec penitentiã postea habuerunt. ¶ Septimus est spiritus maligne impugnatiõis. De quo Mat. xxiij. dñs ait. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis crucifigẽtes. ⁊ flagellabitis in synagogis vestris: ⁊ ꝑsequemini de ciuitate in ciuitatẽ. ¶ Undecima deformitas. ¶ Tercio vo est liber clausus ⁊ signatus. Qui qñ scribit de meritis malis tũc stilo ferreo describitur. Sicut Hieremie. xvij. c. scripsum ẽ. Pctũ iude scriptũ est cum stilo ferreo. ⁊ vngue adamãtino. i. in corde ⁊ ꝓscientia obstinata. Indelibilis hec ẽ igit scꝑtura. Vide igit qualiter in ea scribis: q: ꝑm hũc libꝝ ꝓscietiae iudicandus es. Sicut enim estiuo tempe nudus in arbore ꝓpter folia non videtur. sed in hyeme defluẽtibꝰ ab arboribꝰ foliis circũstantibus patet sic dum pdurat estas ꝑsentis vite apparere nequeunt ꝓscie mala seu vitia nidusq̃ diaboli q̃ in nra ꝓscia hospitat. Sed aduenĩẽte hyeme. i. qñ venit iudicij dies: tũc apparebunt peccannũ nidi ⁊ patefient ꝓscietie male. Tunc sicut dicit Esa. j. Erubescetis super hortos quos eligeratis: cum fueritis velut quercus defluentibꝰ foliis. ¶ Quode cima deformitas est apertio libroꝝ. Quarto hic ꝓscientie liber est in die iudicij apiendus. Nam tunc singulis aderit vis diuina sicut in fine ꝑcedentis arti. dictũ est: ⁊ tũc hac virtute fiet vt oia merita vel demerita sibiipsis ⁊ ceteris innotescãt. Prio enim sibiipsis ꝓpria innotescãt vt in ꝓmptu habeant singuli cogitatiões ⁊ accusantes vel etiam defendentes. Reducenť enim ad memoriã singulorũ cogitatiões. affectiões. opatiões. atq̃ intentiones ad ostensionẽ dine iusticie ꝑm statum illũ. Et ad ostensionẽ dine mie ꝑm statum ꝑteritũ vel trãsactũ. Ad ostẽsionẽ dine iustitie in retribuẽdo singulis: ad memoriaz reducenť bona ⁊ mala in quibus finaliť ꝓmanserunt: quia illa sola retributione eterna dignę sunt. Ad ostensionẽ dine mie. de pctõ remorabunť mala bonoꝝ a quibus sunt misericordiť liberati: ⁊ bona maloꝝ q̃ in eis deus misericordiť opatus est. Scõo aũt innotescẽt oibus alijs singula singuloꝝ. ⁊ gesta ⁊ cogitata bona ⁊ mala. Et extunc nota erunt oibus et apta. ⁊ hoc ad certam liberationẽ meritorum: que scienter in oi bonoꝝ ⁊ maloꝝ actionũ recognitione erit vt singuli ꝺ singulis meritis alioꝝ valeãt iudicare. Ostensio quippe maloꝝ in bonis erit ad manifestationẽ mie ꝓius facte. Ostensio verbo bonoꝝ i eis erit ad manifestationẽ iusticie qua digne a dño premiantur. Ostensio vo bonoꝝ in malis erit ad ostensionẽ mie in ꝓsenti seculo sibi facte. Ostensio enim maloꝝ eisdẽ erit ad ma-

nifestationē iusticie: qua ꝓdigne a dño ꝓdemnantur. De his Ozigl. ait. Nudabit peccatoris nostri ꝓscientia ⁊ aperto corde videbūtur littere peccatoꝝ que stilo ferreo ⁊ vngue adamātino scripte sunt atq; vniuersa scrutātium multitudo leget in pectore nostro sigtas imagines peccatoꝝ. Aperietur nihilominus alius liber qui dicit liber vite: cuius virtute omnia ista fient. qui in forma diuinitatis non videbit nisi ꝑ bonis. In forma vero humanitatꝭ in qua sententiā ꝓmulgabit: videbitur tam a bonis q̄ a malis: licet in eadē forma terribilis reprobis blandusq; videbitur a iustis. O felix ꝓscientia que tunc coram districto iudice se repiet innocentē ⁊ mūdam habentem testimoniū dei ⁊ oium iudicādorum quietem in se lucidam coram vniuerso mundo. Talis erit deo placita. angelis grata. oibus sanctis gratiosa ⁊ amorosa. Ipsa erit mensura premij. plenitudo gaudij. solacium celi. O q̄to gaudio replebit. dum intellectus satiabit lumine plenissime veritatꝭ memoria certitudine imēsissime maiestatis, voluntas dulcedine suauissime bonitatꝭ. tm̄ equidem omnes beate ꝓscietie gaudebunt. q̄tum amabunt: tm̄q; amabunt q̄tū cognoscent. Oramus te dñe illumina ꝓscietias nostras mūda ab omnibus inq̄nationib⁹ eas. in oculis tuis gratifica illas. spūaliū gaudio reple illas. hic per gratiam. vt tandem ꝑ gaudium sempiternū atq; gloriam: gaudiū eaꝝ plenū sit. Tu qui ꝓscientiarū mūdarum es amator: ⁊ speciosus glorificator: ꝫ premium viuens cum patre ⁊ spūsancto glorios⁹ et amorosus. per infinita seculoꝝ secula Amē.

Feria. iiij. post dñicam palmarum. de triplici statu consciētie male ⁊ illuminatiōe ⁊ reformatione eiusdem. Ser. liij.

EXistimasti inique q̄ essem tui silis: arguam te et statuam contra faciem tuam ps. xlix. Scōm eni Ozigl. li. ij. super epistolam ad Rhoma. Consciētia ē spiritus qui anime velut pedagogus quidam sociatus est ⁊ rector: vt eam vel de meliorib⁹ moneat. vel de occultis castiget ⁊ arguat. de hoc eni. j. Corinth̄. ij. apostolus ait. Quis enim scit hominū que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est? Et iterum ad Rho. vij. idem ait. Ipse eni testimoniū reddit spiritui nostro: quia sumus filij dei. Verū ꝫm quosdam sumit hic spiritus ꝑ spūali quadā operatione seu ꝓ quodam spirituali dono id est. ꝓ sydereſi. sicut in. j. arti. precedentis sermonis patuit: nec sumitur ꝑ natura anime. Predicto igitur modo sumendo spiritum ipse est in mysterio qui anime rationi inferiori in criminibus inuolute inquit. Existimasti inique. id est. nequiter q̄ ero tui similis. Arguam te ⁊ statuam contra faciem tuā In quibus mysticis verbis tres status conscientie male describunt. Primus est status deceptiōis. ibi. Existimasti inique q̄ ero tui similis. Scōs est status reprehensionis. ibi arguam te. Tertius est status confusionis: ibi. ⁊ statuam contra faciem tuam.

Articulus primus de multiplici excecatione. ⁊ extremitate consciētie male ⁊ illuiatiōe illi⁹.

PRimus est status deceptiōis. Ait eni sydereſis seu ipsa ꝓscietie scintilla ad rationē inferiorē: in q̄ cadit deceptio seu error. Existimasti inique q̄ ero tui similis. id est. q̄ recipiam sicut ⁊ tu errores ⁊ deceptiones. Non enim sicut dicit. j. arti. iij. c. j. in ea cadere potest error seu deceptio quedam: quēadmodū ratione inferiori sicut etiam ibidē patebit. De hoc igitur statu deceptiōis tria ad ꝓsens cōsideremus. Primo ꝓscientie cecitatē. secundo ꝓscientie extremitatē: tertio ꝓscientie serenitatē seu claritatē.

De septem sigillis quib⁹ anime claudunt pctā sua: ne videat aut intelligat ea. Capitul'. j.

PRimo inq̄ ꝓsidem⁹ ꝓscie cecitatē Porro nō tm̄ ꝓscie liber siue sit cōscia bōa siue mala clausus ē ꝑ naturā verūetiā opante maligⁿ spiritu ꝓscie inimico obserat⁹ ⁊ clausus eē pōt ꝑ multiplicē culpā. Job Apoc. v. iobi mystice demſtatū est. Jō ait. Vidi i dextera sedētis super thronū libꝝ scptū int⁹ ⁊ foris: sigtū sigillis septē. hic lib̄ ſm tropologicū intellectū ꝓscientiā ē. q̄ in dextra dei sedētis sup thronū iō eē dr: qz ois ꝓscia patet oculis dei summi. Pro inde Esa. xlix. dñs ad ꝓsciaz ait. In mānibus meis descripsi te. glo. vt sp videā te. Job q̄dez b clari⁹ a iobe subiferē cū subdit. Scptuz intus ⁊ foris. Quia interiora ⁊ etiam exterio-

De statu conscientie male

ra patent oculis summi dei. Sicut ad Heb. iiij. apostolus ait. Omnia autem nuda ⁊ apta sunt oculis eius. Unde Eccl. xxxix. dicit. Nec quicq̄ absconditū est ab oculis eius. ꝑ quia illa que de mala ꝓscientia patent coraz deo: animę peccatoris ⁊ iusti septius occulta sunt. Ideo ō libro predicto merito subditur. signatū sigillis septem. Propter septem causas quare secreto iudicio dei ꝓscientie excecantur: nec videre nec intelligere possunt a semetipsis maculas suas. Quod quidem timens ꝓpheta ait. Ab occultis meis munda me dñe. Hec autem septem sigilla breuit distinguam⁹. Primū est negligentia. secūdū superbia. tertiū singularitas. q̄rtum pusillanimitas. q̄ntum ignorantia. sextum affectio ꝓpria: septimū perplexitas. ¶ Primū sigillum est negligētia. Porro sepe ꝓtingere solet vt in ꝓscientia mortalis sit culpa: imo qñq̄ in ea multa sunt crimina lapsa: que ꝓpt inq̄sitionis negligentiam ignorant. Q̄ q̄t sunt hodie qui negligunt vel nesciūt quia nō curant discutere ꝓscientiā suam: atq̄ a peritioribus inquirere prętermittūt: ⁊ cum tali conscientia indiscussa ⁊ inq̄nata presumūt accedere ad sacram cōmunionē. Hoc autem q̄nti periculi atq̄ discriminis sit ostendit Rich. ō me. vii. in. iiij. di. c. ix. dicens. Q̄ ignorans esse in mortali culpa cum tamen in ea sit: et sacraz eucharistiā sumit duplici ex causa potest hoc ignorare. Primo ex insufficientia. scō ex negligētia. ¶ Primo inq̄ ex insufficientia non ex omissione debite negligentie quam per se ⁊ ꝓsilia peritorum tenet homo diligentius adhibere. Sed quia de lege cōmuni certus esse non potest vtrum peniteat digne sicut Eccs. ix. ait. nescit homo vtrū amore vel odio dignus sit. Et talis sic accedens ad sanctam cōmunionē mime mortaliter peccat. Sed quattuor bona ex tali cōmunione consequi potest si ꝺuote sumpserit eā Primo quia meretur sic cōicādo. scō quia ex hoc potest fieri de attrito contritus. tertio quia ꝼm Aug. virtus sacramēti deuote sumpti peccatū reducit ad memoriā penitentis. De quo potest ⁊ debet postea penitere ⁊ particulariter confiteri. q̄rto quia si nunq̄ de tali culpa memoriam habet virtute huius sacramenti sibi dimittit. Proinde ꝼm Tho. ō sacramentū ablutio scelerū nō iatur. Vel qz illa scelera impedit: vel quia virtute illius sacramenti deus illa que non sunt in hominis ꝓscientia vel que sunt oblita dimittit. Aliter quicunq̄ hoc susciperet sacramentū exponeret se periculo mortis culpe quod faluz est. ¶ Secūdo autez ꝓtingit hoc ex negligētia omittendo debitam diligentiam in se examinare ⁊ debita consilia postulare. Forte etiam fuit negligens in audiendo verbum dei: vnde illuminari poterat quid sit malum ex debito fugiendū: ⁊ quid sit bonū ex debito opandum. omisit quoq̄ ⁊ negligens fuit querere confessorē peritum ⁊ diligentē: qui cum diligenter dirigeret ⁊ instrueret in prędictis. Negligens quoq̄ fuit in captare tempus conuenientis ad diligentē ꝓfessionē: sed ꝓlongauit eam vsq̄ ad q̄dragesime finem. ⁊ etiā tunc impparatus ⁊ inexaminatus. atq̄ inconsideratꝰ ad illam accessit ex ꝓsuetudine potiꝰq̄ ex virtute. Propter hec oīa ⁊ consimilia non recolit nec illum penitet integre ꝺ commissis. Propterea cōmunicādo peccat mortaliter. quia ꝼm Sco. talis est ignorātia crassa ⁊ supina: que est contra apostolum. i. Cor. xi. dicens. Probet autem seipsum homo: ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. q̄ enim manducat ⁊ bibit indigne: iudicium sibi manducat ⁊ bibit non diiudicans corpus dñi. ¶ Secundū sigillum est superbia: qua fit vt nolit humiliare homo intelligentiā suā ad credendū melioribus ⁊ sapientioribus se iuxta illud apostoli. ij. Corinth. x. In captiuitatem redigētes omnē intellectū in obsequium christi. Et iterum de talibus ad Rhom. i. dicitur. Obscuratum est insipiens cor eoz et dicentes se sapientes esse stulti facti sunt. Hic est fumus de quo Apoc. ix. Jo. ait. Ascendit fumus de puteo abyssi. sicut fumꝰ fornacis magne: ⁊ obscuratus est sol ⁊ aer ō fumo putei abyssi. In quacunq̄ enī mente superbia diaboli viget: radios solis diuine sapientie ab ea prescidit ⁊ puritatē eius q̄ sicut aer puia debet esse radijs sapientie dei obnebrabat seu obscurabat. Diabolus enī sic corpus terrestre atq̄ opacum terrena videns licet non celesti sapientia plenꝰ radios eius sapientie a se repellit: ⁊ se membris imitatorum suorum obijciens. vmbram superbie sue illis impzimit vt plus sibi q̄ fidei aut pꝰ sibiq̄ peritioribꝰ se credere velit. Unde merito tales in ꝓsciētia decipiunt. Et huiusmodi erat ille de quo dicitur Hiere. xlix. Arrogantia tua decepit te: ⁊ superbia cordis tui extulit te. Unde Augustinus. Superbia meretur iudi. ¶ Tertium ꝺo sigillum est singularitas dici potest. quia. s. homo sequēs suum

ppzium sensum se alijs non conformat: nec
cões bonoz atqz pitozum vias imitari dign̄
Et de tali ꝓscientia ppheta ait. Extermina-
uit eam aper de silua: singularis ferus depa
stus est eam. Ait eni extermiauit eam. id est.
extra terminos cōmunes posuit eam. aper
de silua. id est. singularitas mentis. Ac econ
tra de mente humili Gen̄. xlix. scriptum est
mystice. Isachar asinus fortis accubans in-
ter terminos. Isachar eni dñm memorans
interp̄tatur: z sign̄t humilem imitatorē chri-
sti: qui memor est humilitatis christi dicenti
ad patrem suū Lu. xxij. Pater si vis trāsfer
calicem hunc a me. veruntamē non mea vo
luntas fiat: sed tua. Hic est asinus fortis dei
voluntatem: non in suo sed in alioz iudicio
ferens. Propterea accubat z requiescit i ter-
mino z iudicio peritoz z maioz suoz. Atqz
de singulari subiungit. Et singularis ferus
depastus est eam. Quia talis singularitas
consumit omne lumen z iudiciū ꝓscientie bo
ne. Sicut cuenit phariseo Lu. xviij. de quo
dñs ait. Phariseus stans apud se orabat di
cens. Gratias tibi ago deus quia non sum si
cut ceteri hoium. raptozes. iniusti. adulteri.
velut etiam hic publican⁹. Jeiuno bis i sab-
bato: decimas do oium que possideo. Et pu
blicanus alonge stans nolebat nec oculos
suos ad celum leuare: sed pcutiebat pectus
suū dicens. Deus ppitius esto mihi pecca-
tori. Et que sit differētia inter iudiciū singu-
laritatis z iudiciū humilitatis: subiungit dñs
dicens. Amen amen dico vobis: descendit
hic iustificatus in domū suam ab illo. id est.
et non ille. ¶ Quartum sigillū est pusillani-
mitas. qua. s. homo ꝑm iudicium rationis ſ
timenda timet: z ex pusillanimitate errante
iudicio rationis iudicat esse timenda que ti-
meri non debent. Et de talibus ppheta ait.
Illuc trepidauerūt: timore vbi non erat ti-
mor. Sed quia tales aiatiua exhortatiōe in-
digent. Ideo Esa. xxxv. ꝺuersantes cum ta
libus admonet dicens. Dicite. s. talibus pu-
sillanimes confortami z nolite timere. s. hoc
inani timore: qui ad deceptionē ꝓscientie dia
bolo operante anime dñatur. Aduertendū
tamen est q̄ sicut ex p̄cedenti sermone arti.
j. c. iij. patere potest. Aliud est ꝓscientia z ali-
ud est ꝓscientie timor. Similiter aliud est qō
ex pusillanimitate homo animo deliberato
credat q̄ spuere in ecclesia sit mortale: atqz
aliud est quod de hoc timeat nec tamen fir-
miter illud credat. Nam in primo casu sicut
j. dicetur qui contra ꝓscientiā ageret morta-
liter peccaret. In scō vō casu non. Quia ſ
est a diffinitiua sentētia rationis: nec tamen
hmōi omitteret quicquid sciret diuine bene
placitum voluntati. ¶ Quintū sigillū igno-
rantia est. Magni eni periculi status est ig-
norantia. Et vt quidam de sanctis patribus
ait. Nullum maiorem amicū diabolus hab3
in presenti seculo nequā: q̄ ignorantiā. Hoc
quidem sigillo claudūtur z decipiunt oium
infideliū mentes: saracenoz thurcoz iudeo
rum hereticoz z inūabilis multitudo christi
anoz. Proinde Rich̄. in quodam sermone
ait. Porte inferi due sunt: vna ē ignorantia
boni: alia vō ē ꝓcupiscētia mali. Et ideo. xxx
viij. di. c. ignorantia scriptū est. Ignorantia
mater est cunctoz erroz. Unde Isidor⁹ ait.
Ignorantia mater vitioz z nutrix est. Igno
rans quotidie peccat z ignorat. Unde Gre-
gorius in moral. ait. Qui candorez lucis ig-
norat: etiam obscura pro lucidis approbat.
Unde Aug⁹. super ps̄. Nemo est insanabi
lioz eo: qui sibi sanus videtur. Quare in q̄li
bet statu in ecclesia dei: z in quolibet repies
innūabilem multitudinē ignorare que illis
sunt necessaria ad salutem ꝑm statum suum
que ignorātia a culpa mortali ſ liberat neqz
excusat. Sicut habetur ex̄ de iniurl. et dam.
da. c. si culpa. Et de talibus ad Eph̄. iiij. ait
apostolus. Ambulant in vanitate sensus
sui tenebris obscuratum habentes intelle-
ctum alienati a vita dei per ignorantiā que ē
in illis. Sed audiant omnes tales quid dici-
tur. j. Corinth̄. xiiij. Si quis ignorat ignora
bitur. Hec sunt virgines que ignorātes z ne
scientes deum ignorant ab eo. Quibus vt
dicitur Mat. xxv. dicet dñs. Amen dico vo
bis. Nescio vos. Et quod mirabili⁹ ē. Mul
ti multa sciunt. ꝑm Bern̄. sed seipsos nesciūt
Similes oculo qui multa videt: sed seipsum
non videt. Contra quos Greg⁹. ait. Coipso
vehementi⁹ decipit q̄ seipsum nescit. Quot
insuper sunt qui credunt incantatiōib⁹. ario
lis. augurijs somnijs breuibus tpm obser-
uationib⁹ diebus egyptiac. encenijs muni-
tionib⁹ rerum. sortibus. artibus notorie. et
pleriscz similib⁹. In quibus tm̄ est excecata
ꝓscientia eorum: vt nedum a seipsis credant
se decipi z errare: verumetiam predicatori-
bus ꝓfessoribus atqz doctoribus impugnā-
tibus supradicta oino rebelles fiant. Hō cre
dentes se hoc modo errare: nec volentes de
preterito intelligere se errasse. Et ō talib⁹. ij.
Pe. ij. scptū est. Hi velut irrōnabilia pecora
sequunt in his que ignorant blasphemant

tes in corruptione sua pibunt. hmõi p elymam magum designantur. De quo Actuũ xiij. dicit. Q volẽte paulo p̃dicare: elymas resistebat ei. paulus autem repletus spiritu sancto intuens in eum dixit. O plene oi dolo t oi fallacia. fili diaboli. inimice omis iustic̃ie. non desinis subuertere vias dñi rectas Et nunc ecce manus dñi super te: t eris cecus t non videns solem vsq; ad tempus. Et pfestim cecidit i eo caligo t tenebre. Elymas xo qui excecatus erat maleficiũ interptatur vt mystice inuat q; diuino iudicio pscie in talibus excecantur. Sextum sigillum est affectio ppria t pprius amor. Cui sicut .j. patebit pscientia faciliter se inclinat. demũq; iudicat qõ affectat. Jõ Seneca ait. Perijt omne iudicium: cum res transit in affectũ. Et licet omnis inordinata affectio a priuato t ppio amore sumat originem: necnon faciliter ad suũ sensum pscientiam trahat: nihilominus amor triplex ipsam pscientiã excecat Primo amor tempalis substãtie. scõo amor carnalis pcupiscẽtie: tertio amor mũdial' excellentie. Primo excecat pscientiaz amor tempalis substãtie. O quot vsurarij ab ipsa cupiditate in pscientia excecati. fm pscientiaz suam lucrũ iniuste recipiunt de vsuris: atq; ingratos reputant mutua suscipiẽtes si de illis non remunerãt eos. Quot etiam hodie pficiunt vsurarios ptractus. Vendunt tempus t̃ similia opank vt illis videt cũ cõscientia bona. Hec igitur tpalia sunt in mysterio calida stercora: que tobie. ij. excecauerunt tobiam. Scõo xo excecat amor carnalis pcupiscẽtie. De qua Chrys. loquens de ppheta dauid ait. Concupiscẽtia excecauit eum. Hec est dalila que situla interptata iAue Judicl. xvj. sampsonez que interptat sol pdidit: t eius excecatiõis causa fuit.

Tertio xo multum excecat amor mũdial' excellentie. Sicut patet Apoc. iij. de illo cui dictum est. Et dicis quia diues sum t locupletatus: t nullius egeo. Et nesc quia tu es miser t miserabilis t pauper t cecus t nudus. Hoc quidem vicio excecant in pscientia parciales. Et maxime guelfi t gybelini qui cum sint corde ore t ope pciales. vel saltez aliquẽ illoz trium modoz nullam faciũt sibi pscias nec in pfessiõe nec in vita nec in morte esse i tali statu. Et sic excecati in eternũ piclitant. sicut. s. sermone. xxv. et. xxvj. plenius dictũ est. t sic de multis alijs criminib⁹ dici potest

Septimũ xo sigillum est pplexitas. Scõz enim Bonauent. in. ij. di. xxix. Conscientie triplex dictamen est. Aliquando dictat. quod est fm legem dei. aliquando aliquid. quod est pter legem dei. aliquando aliqd quod est ptra legem dei. Et loquitur hic de dictamine per modũ preceptiõis vel phibitionis non per modũ consilij vel pfuasiõis Primo ergo pscientia dictat quod est fz legẽ dei. tunc simplicit ligat pro eo qõ ad illa homo ligatus est per ipsam diuinã legem t cõscientiã que illi pcordat ligatam ostendit. Secundo xo si dictat aliquid quod sit pter legem dei. tunc etiam ligat q̃diu manet. vt de vel tenetur homo ad quod pscientia dictat implere. vtpote si dictat quod necessariũ sit ad salutem festucam leuare vel pscientiã deponere obligatur. Quia agentes contra cõscientiam diuinã offensam incurrunt. ex de elec. c. perpetue. lib. vj. xxviij. q. j. §. ex his. ex de resti. spol'. c. litteras. et de pscrip. c. vlt.

Tertio autem si dictat illud quod sit contra legem dei: vt occidere patrem fornicarie similia. Tunc est triplex modus dicẽdi. Primus fm Bonauent. vbi. s. qui ait. q; talis conscientia non ligat ad faciendum vel non faciendũ: sed ligat ad se deponendum pro eo q; talis conscientia erronea sit. repugnans diuine legi: t necessario q̃diu manet ponit hominem extra statum salutis. Et iõ ipsam deponere necesse est. Quia siue homo facit quod sibi conscientia dictat: siue oppositum eius moztaliter peccat. Unde si dictat conscientia q; homo debeat fornicari vel non. Si fornicetur moztalit peccat. tũc si fornicatur stante tali conscientia: moztaliter peccat. Non quidem ratione operis quod non facit: sed quia deum contemnit dum credit sibi dictante conscientia q; illud nephas opus deo placet. quod tamen sibi non placet. Et de hoc patet exemplum Gen. xix. de duab⁹ filiabus loth: credentes benefacere si cũ patre suo dormirent: cum etiam non liceret tẽpore illo patrem cum filia: vel etiam filiũ cũ ppria matre pcumbere. Secundus autẽ modus dicendi est. fm Petrum de candia qui ait. Q erronea conscientia etiam in his que sunt contra deum dictans ligat ad faciendum: sed per accedens t fm quid: non p se t simpliciter sicut conscientia recta. Per accidens inq̃. Quia non ligat ad faciendũ inq̃tum erronea: sed inq̃tum creditur esse iusta t recta. Scõm quid inq̃. Quia non ligat semper: t in omnem euentum: sed q̃diu habenti ei creditur esse recta. Ad deponendum autem etiam eam se non obligat

quia nec hoc dictat. Tertius ẏo dicẽdi modus est ſm qualenſem q̃ vtranq; opinionez ꝓcordat dicens. Q̃ erronea ꝓſcientia duo includit. ſ. errorem ⁊ ꝓſcientiã. Ratione ꝑmi ligat ad deponendã eam: vinculo diuini ꝓcepti. Unde apoſtolus ad Eph̃. iiij. ait. Deponite vos ſm priſtinam cõuſationẽ veterez hominẽ: qui corrumpit ſm deſideria erroris. Ratione ẏo ſecũdi ligat vinculo ꝓſcie ad faciendũ id qđ dictat. Nec tamẽ eſt ſimpliciter talis homo pplexus: quia põt ⁊ debet deponere illam. ⁊ illo ſimplicit ligat ⁊ ꝑprius et magis ad deponendũ q̃ ad faciendũ. Et ſi de illa p ſe iudicare neſcit debet conſulere pitiores. ⁊ vbi ſibi deeſt hũanũ conſiliũ: debet ſe proponem ad deũ conuertere. Hanc queſtionez inter queſtiões ſuas optime atq; pleniſſime ꝓtractat ꝓfatus qualenſ de pplexitate. etiaz vide di. xiij. c. ſ. et. ij. ⁊ di. xiiij. ꝑ totum.

De duplici conſciẽtie extremitate. ſ. de conſciẽtia nimis larga ⁊ nimis ſtricta. Cap. ij.

Secũdo ẏo conſiderem⁹ ꝓſcie extremitatẽ. Duplex eſt enim conſciẽtie extremitas. Prima q̃ eſt nimis larga. ſcda q̃ eſt nimis ſtricta. Prima q̃ eſt nimis larga. Et hec ꝓſcia generat in aia peccatũ in ſpm̃ ſanctũ. ſ. ꝑ ꝓſumptionem de dei miſa. Cõtra tales ꝓſumẽtes Eccl. v. dicit. Ne dixeris peccaui ⁊ qđ mihi accidit triſte. altiſſim⁹ eſt enim patiens redditor. De ꝓpiciatu pctõr noli eſſe ſine metu: nec adiũcias pctm̃ ſuꝑ peccatũ. Et ne dicas. Multa miſericordia dei magna eſt: multitudis pctõrum miſerebit. Et tunc ſubdit ibidem. Et non tardes conuerti ad dm̃: ⁊ ne differas de die in diez. Subito enim veniet ira illius: ⁊ in tpe vindicte diſperdet te. Et iterum ẏo Eccl. viij. Eteni quia nõ cito ꝓfert ſnia ꝓtra malos: filij hoium ꝓpetrant mala abſq; vllo timore. Scda ẏo ꝓſcia ẽ nimis ſtricta ⁊ h̃ generat aliud pctm̃ i ſpm̃ ſctm̃. ſ. deſpationem. Scdm ẏo Sco. in. iiij. ſuo diabolus pctõribus in vita ſua peccãdo facit ſpare i miã dei. In fine autẽ vite eoz oſtẽdendo multitudinem magnitudinẽ ĩgnitudinẽ ⁊ turpitudinem pctõr in deſperationẽ inducit eos atq; compellit: ita q̃ oino reſurgẽ a malo ꝓtemnant. Et de tali deſpato ẏr Prou. xviij. Impius cũ in ꝓfundũ pctõr deuenerit ꝓtemnit. ⁊ ſequit eum ignominia ⁊ oprobriũ in ſempiternũ. Sic deſpauit cayn Geñ. iiij. dicens. Maior eſt iniqtas mea q̃ vt veniã merear. Sic etiam deſpauit iudas: qui vt dicit Mat. xxvij. abiẽs deſperat⁹ laqueo ſe ſuſpẽdit. Contra igitur vtrãq; ꝓſciam ⁊ ꝓſumentem ꝑꝑ latitudinẽ ⁊ deſperantẽ ꝑꝑ artitudinẽ Eccl. v. ait. Dia enim ⁊ ira ab illo cito aꝓximãt. Ait enim. Dia. ſ. in volẽtes deſperare licet pctõres fuerit ⁊ voluerint peniteri. Et ira. ſ. in volẽtes ꝓſumẽ ab illo. ſcz deo cito aꝓximãt. Et ſubdit. ⁊ in pctõres ſcz vtroq; modo predicto extremos ira illi⁹. Et iterũ. xvj. c. ait. Dia enim ⁊ ira eſt cum illo. Dia. ſ. in volentes deſpare. ⁊ ira. ſ. in volẽtes ꝓſumere. Et ſequit. Potens eſt exoratio et effundens iram: quia potens eſt apũ deũ exoratio pctõris ⁊ deſperare volentis. Et. ſ. potẽs eſt deus. effundens iram. ſ. ꝓtra audaciam de ſua miã preſumenti. Et ſubdit ũ. vtraq; ſm miam ſuam ſic ⁊ correctio illi⁹ hominem ſm opera ſua. ſ. ꝓſumptuoſa vel deſperata iudicabit. Hec igitur duplices ꝓſciẽtie extreme puerſitates Mat. xij. eſſe dicuntur irremiſſibiles in pñti ſeculo ⁊ in futuro. Non quia dimitti non poſſunt: ſed ꝑꝑ q̃tuor dimittunt. Primo quia nunq; aut raro dimittunt in hoc ſeculo. q̃tum ad culpaz et modicum. Et quaſi nihil dimittit eis i futurum q̃tum ad penam. Secũdo quia non legitur alicui fuiſſe dimiſſa: ꝑꝑ quod dicuntur irremiſſibilia. Sicut etiam melchiſedech dicitur fuiſſe ſine patre: quia non legitur de eius patre. Tertio quia aduerſat fonti charitatis: qui eſt ſpũſanct⁹. Quarto ꝓpter hois impotentiam. Quia vix poteſt ſe homo prepare ad talem gratiã: quem tantorum ſcelerum moles premit ad damnationem eternam. Itez preter ea preſumptio facit dicere malum bonũ: deſperatio autẽ bonum malum. Unde vtraq; irremiſſiõis maledictione meretur plecti. De qua Eſa. v. dicitur. Ve qui dicitis malum bonũ: ⁊ bonum malum. Malum eſt ꝓſumptio quam illi aſſumunt: bonum eſt ſpes quam deſperati reſpuunt. Et de eiſdem ſubdit. Ponentes tenebras lucem: ⁊ lucem tenebras. Ponentes amarũ in dulce: ⁊ dulce in amarum. Que eodem ſenſu ⁊ ordine exponi habent. Notandum eſt tamen q̃ ſi in vtraq; ꝓſcientie extremitate imineat graue periculum. ⁊ vtraq; extremitas fugienda ⁊ abhorrenda ſit: larga tamen periculoſior eſt ſicuti naturali exemplo patet. Aſſerunt enim naturales q̃ quedã aialia latas habent venas: ⁊ quedã ſtrictas. Illa q̃ hñt latas citi⁹ veneno in timũ: atq; ĩ ſic velociter ea q̃ ſtrictas hñt venas eo q̃ ar-

titudo venarū meatū ad cor habeat retarda re. ne ad illud venenū taz cito decurrat. Sic etiam ptingit moralit de pscia largaz stricta et de veneno mortalis culpe.

De apertione septem sigillorum conscie tenebrose z obcecate: z quō per septem gratias illustratur. Cap. iij.

TErtio psideremus pscie serenitatem vel claritatē. ex qua. s. vndicz illiustrat z reformat. Primo enim illustrat cecitas. scdo reformat extremitas. Primo eni videam⁹ quō illustrat cecitas. ō hoc eni Apoc. x. in pncipio dicit. Vidi angelum fortem descendentē de celo amictuz nube: z iris in capite eius. facies eius erat vt sol: z pedes eius tanqz colūna ignis. z habebat in manu sua libellū apertū. Et posuit pedem suū dexterū sup mare: sinistrū aūt sup terram. In qbus sacratissimis verbis septē gratie exprimunt oppositē septē sigillis pdictis p quas tenebrose pscie illustrant: z p effectū in hoc angelo denotant. Prima ē gratia strenuitat. scda hūilitat. tertia cōitatis. qrta magnimitat. qnta luiositat. sexta amorositat: septima claritat. Prima gratia Primo qdem pter negligētiā datur gra strenuitat. De q Jo. ō. ait. Vidi angelū fortem Quis est hic angelus nisi angelica gra a ō angelorz misterio ad illuiationē hūane pscie tie dispōsata? hic enī dicit fortis ab effectu: eo q pueniens gra ad negligētiā ppulsandam mentē excitas. strenuitatē inspirat: vt homo diligent discutiat pscia suā. Et hic ē ille spūs veritat: de quo Jo. xvj. scriptū est. Cū venerit ille spūs veritat arguet mundū id est. mūdanā aiaz de pctō. s. negligētie: qz videlicet in exaiando z discutiēdo inqnatā pscia suam negligēs fuit. Scda gra. Scdo pter supbiā datur gra hūilitat. Unde ō ea subdit Jo. ibi. ō. descendētē de celo Quia talis gra non solū de summis celorū datur: verūetiam qz altitudinē spūs z mentis supbiā ad suipsi⁹ pside rationē inclinat Et ō ppter pcedentē strenuā sui pside rationem a dño dispēsat. Proinde Jac. iij. dicit Supbis de⁹ resistit: humilib⁹ aūt dat gram scz sue cognitiōis. Et iterū Apoc. iij. ad talem humilē christus ait. Ecce dedi coram te ostium. s. pscie tue apertū: vt. s. possis examinare teipsum. Et subdit. Quia modicaz habes virtutē. i. habes hūilitatē: que facit hominem seipsum paruū z modicū reputare.

Tertia gra Tertio pter singularitatez datur gratia cōitat. Nam ingressus homo ad seipsum vbi se singularē extimabat modicitatē nihileitatē z culpabilitatē pfiderās singularē se repit in peccat atqz cōitati bene viuentiū se pformet. Et de hoc Jo. subdit. amictū nube. Nubes eni densa est. z cōiter pluit. In cui⁹ densitate densitas tenebrose densē pscie denotat. In cui⁹ psona ppha ait Comphenderūt me iniqtates mee: z nō potui vt viderē. s. pscia meā densam z tenebrosam. In pluuia ō denotat compūctio lachrymosa. Nam pscia recoḡscēs seipsam: resoluit in pluuiā lachrymose compūctiōis Unde de se ppheta ait. Fuerūt mihi lachrime mee panes die ac nocte: dū dicit mihi qtidie. i. pscie mee. vbi est deus tuus. s. quem tm offendisti In pluuia cōiter facta qz pluit dns sup iustos z iustos: vt ō Mat. v. Cōis pūsatio cū pscie puritate cū bonis z malis merito iudicat. iuxta illud apli ad Rhoma. xij Non alta sapientes sed hūilib⁹ psentiētes. s. i his que sunt pter deū. Quarta gratia. Quarto pter pusillanimitatē infundit gratia magnimitat: que ex descendēte pluuia lachrymaz ppter exhortationē pscie ortum habet. Ideo Joh. subdit. Et iris in capite eius. Iris eni timorē dei sigt. Ad cui⁹ intelligentiā est notandū q cū noe exptus fuisz ex terminiū mūdi p diluuiū generale. tot⁹ tremefactus ne iterū diluuiū inūdaret qtidiem Joseph ū orauit deū ne ḃ fieret. Propterea motus dns cū eo pepigit fedus: q nō vltra fieret diluuiū sup terraz. Unde Gen. ix. dns dixit ad noe z ad filios suos. Arcū meū ponā in nubib⁹ celi: z erit signū federi inter me z inter terrā. Ex quo qdem comphendi potest: q iris est signū duoz iudicioz Primo iudicij facti p aquā: sed iam nō vlter⁹ faciendi ne timeatur. Scdo iudicij futuri p ignem: vt expectet z timeat. In hoz misteriū duos colores iris pncipalit habet. s. ceruleū qui aqueus est z est exterior que pterit: et rubrū ineſt igneus z est interior quia est futurus. s. in vltimo iudicio mūdi. Et in ḃ iris prefigurat timorē. Caput igitur angeli. nec supra iridem leuabat nec ad terrā viliter et pusillanimit inclinabat: vt magnimitas mystice pfiguret. que inter psumptionē z pusillanimitatē in medio pstituta. Ab iride. i. a timore comprimit ne presumat: z ā terra erigitur ne in pusillanimitatē ruat. Ex quo patet q magnimitas est spontanea rerum dif-

ficilium aggressio inter psumptionē ⁊ pusillanimitatē diuinit⁹ pstitura. ⁊ hec est que a pscientia pusillanimitatē excludit. ¶ Quinta gratia Quinto contra ignorantiā lumio sitatis a deo datur. Unde de hoc Job. subdit. Et facies eius erat vt sol. Quid p faciez sm Greg⁹. nisi noticia designat? Per faciem eni maxime hoies se inuicem recognoscunt sol quoq; indicat lumen dei. Facies igit hu ius angeli dicit esse vt sol: quia ptra pscientie ignorantiā. diuinū lumen eius celit⁹ infundit vt in tali lumine intelligat ⁊ cognoscat peccata sua que antea sibi occulta erant Ut verificet qđ ppheta inquit. In lumine tuo videbim⁹ lumen. s. in pscientia nra. Pro hoc lumine ps. orabat dñm dicens. Faciem tuam illumina super seruū tuū. Et iterū ait Illumina oculos meos ne vnq; obdormiaz in morte. s. mortalis culpe. Et in psona talis illumiati. atq; de tali dono deo regnāti Eccli. dicit. In sapientia eius luxit anima mea id est. pscientia mea: ⁊ ignorātias meas illuiauit. Sexta gratia Sexto cōtra affectionem ppriam seu contra ppriū amorē. est gratia amorositatis siue etiam ardentis charitatis. Et de hac Job. ait. Et pedes ei⁹ tāq; columna ignis. In pedibus eni affectiones notantur: quibus anima de statu ad statum pficit quasi de loco ad locum. Hi sunt pedes quos Job. xxix. optabat lauari butyro. qs mihi inquit tribuat vt sim iuxta menses primos. Et sequit. Quando lauabaz pedes meos butyro Petro tūc pedes butyro lauātur: cum affectiōes deuotiōis vbertate impinguant. Hi siquidem pedes tunc sunt sic colūna ignis: cum in eis simul cum pstantia et rectitudine ad ipsum deū est ardor diuini amoris. per quem extinguit pprius amor q pscientie excecant. ¶ Septima gratia Septimo contra pplexitatē est gratia claritatis Et de hac Job. subdit dicens. Et habebat i manu libellum apertum. Triplex est eni pplexitas. vt oēm pplexitatem iudicem⁹ hāc claritatis gratiam declarare. ¶ Prima xo pplexitas est intelligentie verboz sacre scripture: que qñq; vident sibiinuicē repugnare hanc pplexitatē docet soluere hec gratia p distinctionē ⁊ psiderationē causarum dicendi vtrunq;. ¶ Secunda pplexitas faciēdoz De qua apostolus ait ad Rhom. viij. Quid oremus sicut opoz nescim⁹. hanc q; doc soluere hec gratia per spiritus sancti inspirationem qui est vnctio docens de oibus per theritū ofonis. Unde dicit Jacl. j. Si qs āt vestrum indiget sapiētia postulet a deo qui dat omnibus affluenter ⁊ non improperat et dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hesitans. Et iterum. ij. Paral. xx. Cum ignoremus quid facere debeam⁹: hoc solum habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te dñe. ¶ Tertia xo pplexitas est ineuitabilitas peccandi. De qua in precedēti dictuz est. Et hanc pplexitatē hec gratia docet soluere per depositionē erronee pscientie.

De extreme cōscie reformatiōe.

¶ Secūdo videamus quō extrema pscientia reformat. Due eni bone affectiōes pnci paliter pscientiā extremam reformāt. s. spes et timor. Unde spes reformat desperationem: ⁊ timor reformat psumptionez. Et de his duobus dicitur a Johāne. Et posuit pedem suū dextrum super mare: ⁊ sinistrū super terram. Duo siquidem huius angeli pedes due predicte reformatiōes affectionis sunt: quibus in pscientijs extremis angelica gratia pficit ad reformationē earū. Pes dexter est mia dei: qua relinquentes pscientie artitudinē ⁊ desperationē pmouemur i bonum. Et hunc pedem posuit angelus super mare. Mare eni agitat per turbines ⁊ procellas: ⁊ amarū est cum potat. Et per hoc stricte pscientie amaritudo ⁊ vexatio signata est. Ad quam Hieremias Threñ. ij. ait. Magna ē velut mare contritio tua. Pes xo sinister ē timor de iusticia dei: quo relinqntes pscientie largitatem atq; psumptionez retrahimur a mortalibus culpis. Et hūc pedem posuit angelus super terram. id est. super largam cōscientiā ⁊ terrenā: compescens p timorē suā psumptionē. De his duobus pedibus spiritualit ppha vtriq; pscientie extreme ait. Spera in dño o pscientia arta: ⁊ fac bonitatem o pscientia larga. Pro hac gratia pscientiam extremam reformāte acquirēda ⁊ impetrāda Mat. xxiij. docebat orare nos dñs dicens. Orate ne fiat fuga vestra hyeme: vel sabbato. Hyeme eni fugiunt a facie dei. id ē se fugere arbitrant. quilibet de dei mia desperantes propter pscientiā artam. Sabbato xo fugiunt. s. de iusticia dei. de dei mia psumentes: qui quiescere in peccatis eligūt. falsē psumentes de mia eius. Cum igitur pscientie extreme hoc quadruplici modo reformate dicere poterunt cum ps. Adorabim⁹ i loco vbi steterunt pedes eius. Locus siqdem pedum christi luminosa atq; reformata pscientia est. Que ex vna parte cauens artitu-

dinem ꝛ desperationē. sperat in mia dei ꝛ ex alia parte cauens largitatē ꝛ p̄sumptionem timet iusticiam eius. Et in hoc solūmodo vere adoratur dñs: quando cum tali ꝓscientia illuminata ꝛ reformata honorat

Articulus. ij. quomodo synderesis conscientiam erroneam tripliciter arguere solet.

Secundus vō male ꝓscientie stat⁹ est reꝓhensionis. Quia ait synderesis ad ꝓscientiā erroneam arguam te. s. de erroribus tuis. Synderesis enī est aduersari⁹ ille de quo dat. v. dñs ammonēs ꝓscientiā dicit ei. Esto consentiens adūsario tuo. id est. synderesi: dux es in via cum eo. id est. dum peregrina es i p̄senti vita fac fm eius instinctum. ne forte tradat te aduersari⁹ tuus iudici. s. iusto q̄ est deus. ꝛ ne iudex tradat te ministro. id ē. demoni infernali. ꝛ in carcerē. s. inferni mittaris. Amen dico tibi nō exibis inde donec reddas nouissimū quadrantē. Quasi dicat Sed quia nunq̄ reddes. ideo inde nunq̄ egredieris. Porro tunc ꝓscientia predicto modo suo aduersario ꝓsentit: cum se ab omniū offensione dei custodit. Hoc est cum cōseruat ad deum fidem spem ꝛ charitatē obedientiam atq̄ oium mādator̄ impletionem ad seipsum sensuū mortificationē. custodiā cordis ꝛ oris: ꝛ odium carnis ꝛ ꝓprie voluntatis. Ad proximū fraternalē dilectionē pietatem patientiā atq̄ humilitatez. Ad vsum mūdanarū rerum tempantiam ꝛ sobrietate Ad omnia sacra custodiam reuerentiā ꝛ humilem seruitutē ꝛ cetera ꝓsimilia. Arguit tamen talis aduersari⁹ ꝓscientiā erroneā maxime quo ad tria. Primo vō arguit eam q̄ ad suū p̄incipiū. secūdo quo ad suū processum: tertio arguit eam quo ad suū terminū

Unde error conscientie initiū sumit ꝛ vnde non conscientie originem habet. Capitulū. j.

Primo quidem synderesis arguit p erroneam ꝓscientiā quo ad suuz p̄incipium. Ad cuius intelligentiā aduertendū est q̄ fm Aristot. vij ethic. ratio in eligēdis ac fugiendis quibusdam vtitur vt dicitur sylogismus. In sylogismo āt tria ꝓsiderant fm tres ꝓpositiōes: ex q̄rum duabus tertia cōcludit. Sic est etiam in ꝓposito dum ratio in opandis ex vniuersalib⁹ p̄incipijs circa particularia iudicium assumit. ꝛ vniuersalia p̄incipia iuris ad synderesim spectant. Rōnes autem magis appropriate ad opus ad habitus pertinent. ideo synderesis in hoc sylogismo quasi maiorem ministrat. cuius ꝓsideratio est actus synderesis. Sed ratio superior vel inferior ministrat minorē: quia eius ꝓsideratio ē ei⁹ actus. Sed ꝓsideratio ꝓclusiōis elicite ipsi⁹ ꝓscientie ꝓsideratio est. Verbi gratia. Synderesis hanc maiorem ꝓponit. omne malū vitandū est. tunc ratio superior hanc subsumit. Adulteriū est malum quia diuina lege ꝓhibitū. siue ratio inferior assumit istam q̄ est malū cum sit iniustum ꝛ inhonestū. Conclusio autem est hec. adulteriū ideo esse vitandum. ꝛ hec ad ꝓscientiā ptinet. Pertinet autem hoc indifferenter ad ꝓscientiā: siue sit ō preterito siue de p̄senti. ꝛ precauet ō futuro. Preterita quoq̄ respicit vt q̄ ꝓscientia mē tem de hoc q̄ sibi ꝓscientia est reprehendit Sicut est de malo cōmisso vel de bono omisso. Presentia vō respicit: ꝓtradicēdo ei cui⁹ per ꝓscientiā habemus oppositum. Futura quoq̄ precauet ꝛ respicit: vt quando instruit vel stimulat mentem ad ea faciendavel vitanda ad que ꝓscientia iudicat nos teneri. Q⁹ autem ꝓscientia extendat se ad hec tria tempora: satis palaz colligi potest ex descriptionib⁹ ꝛ diffinitiōib⁹ synderesis ꝛ ꝓscientie. De quibus in sermone p̄cedenti. arti. j. ij. et. iij. dicebak. Ex his igitur patere potest q̄ hoc nomen ꝓscientia componit ex hac p̄positione con. ꝛ hoc noie scientia. Unde cōscientia dicit duo. Primo scientiaz ꝛ fm hoc ꝓscientia est habitus naturalis non solū cognitiuus: sed etiam motiuus. Inclinat enī animam ad ꝓsecutionē boni: ꝛ fugam mali Sicut supra patere potuit in p̄mo arti. p̄cedentis sermonis. Secūdo ꝓscientia dicit acceptionem ex parte rationis quod notat in hac p̄positione con.. Primo igitur modo prout ꝓscientia scientiam in se includat. habet se sicut supius ꝛ ꝓiungitur synderesi et semper est recta. Secundo magis ꝓiungitur rationi ꝛ sic se habet sicut inferius: ꝛ hoc modo recipit errorem ꝛ ꝓturbationē. In scientia autem ex parte inferiori bñ potest contingere error. Nam ratio cui ꝓscientia iungitur ex parte inferiori sicut predictum ē habet versari circa ꝓticularia in quibus ꝓtingit sepe errare. Ex his patet q̄ non ex synderesi contingit ꝓscientiam errare: sed per errorem rationis. Sicut patet in heretico cui dictat ꝓscientia q̄ ꝓmittat se potius combus-

ri q̄ q̄ iuret: quia ratio supior peruersa est i hoc q̄ credit iuramentū simpliciter phibitū ꝓpter hec oīa synderesis considerato prīcipio erroris ꝓscientie ait illi. Arguam te .s. a ꝓncipio tui erroris.

¶ Q̄ti criminis sit erronea conscientia multipliciter demōstratur. ¶ Capitulum. ij.

Secundo synderesis arguit erroneam ꝓscientiā quo ad suū ꝓcessum. Scōm eni qualensem in q̄stionibus disputatis. Quia eni errare in ꝓscientia peccatū est cum erronea ꝓscīētia sit lex iniqua. ideo suū ꝓditorē non excusat a culpa. iuxta illud Esa. x. Ve qui condunt leges iniquas. Conscīētia eni erronea lex est iniq: ideo simpliciter non excusat. sed magis peccatū aggrauat aut facit. Ad huius tamen intelligentiā notandū est: q̄ ꝓscientia triplicit errat. Primo in differētia: indicans esse ꝓhibita vel precepta. Scōo econūso ꝓhibita vel precepta: iudicat esse in differētia. Tertio iudicans esse phibitiōes p̄cepta: vel ecōuerso: In primo casu non excusat: sed illaq̄at t ꝓdemnat. In scōo vo t tertio casib⁹ ꝓsiderandū est q̄ ꝓscīētia erronea icludit duo. Primo ꝓscientiā putatiuā. scōo errorē. Ex ꝓmo vo excusat peccatū pro tanto q̄ minus ꝓtemnit qñ putat fornicari non esse peccatū et ideo fornicat. Sed p tanto aggrauat: q̄ libidinosus t securus peccat. Et de talibus dicitur Hiere. iij. Sapiētes sunt vt faciant mala. Quo ad scōm distinguendū est. Cuz eni omnis errans sit ignorans vt dicit Augu. in enchir. .xvij. Triplex error est sic etiā est triplex est ignorātia. Prima est eni ignorantia negatiōis. scōa est priuatiōis: tertia est dispositiōis. ¶ Prima inq̄ est ignorātia negationis que dicit simplex nescīētia mandatoꝝ. Et de hac ait Aug⁹. in libro de gra et libero arbitrio q̄ excusat: sed non sic excusat vt sempiterno igne non ardeat. si iō non credidit quia non audiuit: sed forte vt min⁹ ardeat. Et sic patet q̄ non excusat a mortali culpa: sed forte vt minus sit t vt minus puniatur. Forte dicit licet min⁹ ꝓtemnat ꝓpt ꝓscientiā: tamen libidinos⁹ t securius ex hō te vna q̄tum excusat ex parte altera. ¶ Secunda est ignorantia ꝓuationis. quia. s. priuat cognitionē eorum que scire necesse est. Et hec est illorum qui scire nolunt. Et talis ignorantia non excusat: sed accusat. Unde super illud Lu. xij. Seru⁹ qui cognouit voluntatem dñi sui. t non se ꝓparauit t nō fecerit voluntatē eius: plagis vapulabit multis. Ibi glo. ait. Qui. s. scire nolunt t possūt non ignorātes sed ꝓtemptores iudicant. Tertia est ignorātia dispositiōis. s. q̄ quis non tm̄ nescit nec scire vult. sed etiam dispositionē vel habitum nesciēdi induit. qua veritatem impugnat. Et de talib⁹ Job. xxiij. ait. Ipsi fuerūt rebelles lumini nescierūt vias eius: nec reuersi sunt per semitas eius .s. q̄ tales raro illuminant exigente eorum culpa Et hec ignorantia est ꝓprie i ꝓscientia erronea: quia dictat contra ꝓhibitiōes t precepta. Hec autem est illa ignorātia .de qua .j. Corinth. xiij. apostolus ait. Scribo vobis dñi mandata. Si quis autem ignorat ignorabit. Glo.. id est. reꝓbabit. Et hec ignorantia minus excusat t plus aggrauat. Et ideo ꝓscientia erronea simplicit non excusat sed in aliquibus magis aggrauat. s. quo ad ꝓemptum discendi. t libidinē delectandi. De malicia etiam tertie ignorātie latius dictum est. s. sermone. xxj. artij. c. vij. p totum. Incidenter ꝓpter supius dicta merito queri potest vtrū erronea ꝓscientia plus liget q̄ preceptū prelati de indifferentib⁹ que precipe potest. Dicendū fm qualensem vbi s. Q̄ obediens prelato contra ꝓscientiā aut captiuat ꝓscientie iudiciū. affectum vel effectum. vt subdens se prelati precepto aut facit contra ꝓscientiā t affectum voluntatis. obediens prelato timore animi vel amore ꝓordinato. In primo casu faciēdo ꝓtra ꝓscīētiam non peccat sed meretur: licet ꝓscientiā deponere non posset vel non deponat. Sicut non valens respondere rationibus ꝓtra fidem catholicam illatis: captiuās tamen voluntatem ille obediens deo meretur. iuxta illud apostoli. ij. Cor. x. In captiuitatē redigens omnē intellectū in obsequiū christi. In scōo vo casu peccat. sed minus q̄ si faceret contra preceptū prelati. Primo q̄ agēs contra preceptū prelati magis ꝓtemnēt deū quia ꝓtemnens prelatum. non autem ꝓtemnens ꝓscientiā erroneam ꝓtemnit deū. Unde Bern̄. de precep. et dispen. c. ix. ait. De⁹ sibi coequari quodāmodo reputat prelatorum reuentiā t ꝓtemptum: ꝓtestans eis qui vos audit me audit: t qui vos spernit me spernit. Si autem dicat q̄ hoc est verum q̄ ꝓscientia subditi scit preceptū prelati esse fm deum: quod nescit errans. Rñdet Bern̄. Quicquid homo vice dei precepit quod nō

sit certum deo displicē: haut secus oīno accipiendū est q̄ si deus precipet. Secūdo q̄ talē prelatum imo totum collegiū magis offendit ⁊ scandalizat q̄ si contra ꝓpriam ꝓscientiam faceret. Tertio quia se magis ad malū disponere solet ⁊ ad inobedientiā: ⁊ ad rebellionē ⁊ ad sequendū ꝓprium. ⁊ ad quertendū veritatis iudiciū. De quo dicit Esa. v. Ue qui sapientes estis in oculis vestris: et coram vobismetipsis prudentes. hec qualēs.

¶ Qz per septem gradus in profundum peccatoꝝ erronea conscientia ruit. Capitulum. iij.

Tertio quoq; ipsa synderesis ipaz ꝓscientiā arguit quo ad suū terminum: qui q̄dem est peccatoꝝ profundū. De q̄ Prouerb. xviij. dicit Peccator cum in ꝓfundū pctōꝝ venerit: cōtemnit. Septem eni sunt ḡdus p quos erronea ꝓscientia ruit in ꝓfundū pctōꝝ atq; errorum. Est eni peccatū erronee ꝓsciētie. Primo importabile. scōo graue. tertio leue. q̄rto insensibile. q̄nto delectabile. sexto desiderabile: et septimo defensabile. ¶ Primo inq̄ est peccatū ꝓsciētie importabile. Dē eni insueta peccatis ⁊ maxīe si q̄nq; assueta fuit in bonis. cū grauiter peccat apparet illi adeo importabile onus: vt viuēs in infernuz sibi descendere videat. De talibus ait ps̄. Descendāt in infernū viuētes Esa. xxxviij. in p̄sona illius qui ꝓsenserit mortali culpe inq̄t. Ego dixi in dimidio dierum meoꝝ: vadam ad portas inferi. Ad portas q̄dem inferi vadit: qui delectat citra ꝓsensum. In illas quidem ingredit: qui ꝓsentiēdo ꝓtra deum peccat. ¶ Secundo fit pctm̄ ꝓscie graue. Nam lapsu tpis non iam importabile reputatur: sed tamen graue. Et ad hoc inquit ꝓphetice cum illud. Iniquitates mee supgresse sunt caput meū: ⁊ sicut onus graue grauate sunt super me. Tali quidez bene ꝓsulit Esa. lviij vbi dicit. Solue fasciculos deprimētes. s. ne ad deteriora descēdas. ¶ Tertio ꝺo fit leue Nam aliquo tpe in crīminib⁹ ꝓseuerās iam leue reputat: qō ꝓius graue extimabat. De hoc ponit exemplū Salomō Prouerb. xxx. dicens. Talis est via mulieris adultere: que cum comedit tergit os suū dicens non sum opata malum. ¶ Quarto autē fit insensibile: eo q̄ iam onus peccati amplius nō sentit Et de talib⁹ Hiere. v. ad dīm ait. Percussisti eos. s. p̄dicationis verbo seu flagellor nō doluerunt: attriuisti eos. s. p graues infirmitates ⁊ rēnuerūt accipe disciplinaz. s. neq; ad penitentiā ꝙuerti voluut. ¶ Quinto ꝺo fit delectabile p assuefactionē peccādi. Et in talium persona Hiere. ij. dicitur. Desperaui nequaq; faciam. s. q̄ me separem a tanta delectatione. Adamaui quippe alienos. id ē res transitorias ⁊ mūdanas: ⁊ post eas ambulabo. s. tractus a delectatiōe earū. ¶ Sexto ꝺo efficit desiderabile. Ad talem ꝓscientiam Esa. lvij. dicitur. Misisti legatos tuos procul. id est. desideria tua ad diuersa ꝓuisibilia mūdi: ⁊ humiliata es vsq; ad inferos. id est. vsq; ad vilissima ⁊ turpissima que cruciant. In multitudie vie tue. s. male laborasti: nec dixisti. Quiescam. s. talia desidera re: quod omni predictoꝝ deterius est. ¶ Septimo vltimo est defensabile. s. tanq; bonū et iustum. Et de talibus ps̄. ait ad dīm. Appone. id est. ꝓmittes apponi iniquitatez super iniquitatem quod fit per iniquitatis defensionem ⁊ excusationē: ⁊ non intrent in iusticiam tuam. Deleant de libro viuentiū ⁊ cum iustis non scribant. Quod timens ps̄ ait dicens ad dīm. Non declines. id est. non declinari ꝓmittes cor meum in verba malicie: ad excusandas excusatiōes in peccatis. Hi sunt de quibus apostolus ait ad Eph̄. Tenebris obscuratū habentes intellectū. alienati a vita seu a vita p ignorantiā que est in illꝰ ꝓpter cecitatem cordis ipsoꝝ. qui desperantes semetipsos tradiderūt impudicitie in operationem imūdicie omnis in auaricia. Tales ꝓscientie sunt putei qui mystice signati sunt in puteis iacob: quos repleuerūt philistīm Philistīm interp̄tat ceciderūt seu cadentes potione seu ruina duplex. Eo q̄ tales potione inebriant. seu inebriate culparū duplicit ceciderūt. s. a dei timore: ⁊ a mundi pudore. q̄ nec deum timēt nec hoies reuerent.

¶ Articulus. iij. de multiplici confusione quam in morte ⁊ in generali iudicio a synderesi conscientie male patient.

Secūdus quoq; male ꝓsciētie status dici potest status ꝓfusionis. Quia synderesis ait ad ꝓscientiā multiplicit ingnatam: ⁊ statuam te contra faciem tuam. Tibi alia littera habet. Et ponaz ante oculos tuos. Quasi dicat. Non solum arguam te. sed faciam etiam te argui ō peccatis tuis que ponam ante oculos tuos: vt quasi quedam persone arguant ⁊ ꝓfundāt

te. Et ad talem ꝓscientiam dicitur hiere. ij. Arguet te malicia tua ⁊ auersio tua increpabit te. Et Eccl. xxxij. ait. Suis insectatiõibus arguetur. Dñs quoq; per hiere. xiij. talí cõscientie ait. Ego nudaui femora tua contra faciem tuam. ⁊ apparuit ignominia tua: adulteria tua ⁊ hynnitus tuus. scelus fornicationis tue. Dõ saltem in puncto mortis ⁊ in die iudicij adimplendũ est. Ait ergo synderesis ad ꝓscientiã criminosam. Et statuã cõtra faciem tuam. Contra eni faciem ꝓscientie statuet tria genera peccatoꝝ maxime in pũcto mortis ⁊ in iudicio generali. Primo peccata cordis. scõo peccata oris: tertio peccata operis.

De peccatis cordis a synderesi male conscientie confundent.

Capitulum. j.

Primo inq; synderesis statuet cõtra ꝓscientiã malam peccata cordis. s. omnes impias delectationes cogitationes ⁊ ꝓsensus. omia desideria mala. voluntates puersas infidelitates ꝓsumptiones. desperationes. timores. male humiliantes. ⁊ amores male inflãmantes. oẽs suspitiões. inuidias. iras. rixas. odia. exultationes de aduersis primi ꝓtemptꝰ pauperum amicoꝝ. ꝓsonarũ acceptiões. omnes pfidias. ineptas leticias. seculi tristicias. impatientias. auaricias. supbias. obstinatiões malas. accidias. incõstantias. hypocrisias. omnes amores placẽdi. timores displicẽdi. verecundias de operibus bonis. omnes ꝓuatos amores singularitates ꝓprij sensus. dignitatũ ambitiões. ꝓtemptus ammonitionũ. impietates atq; crudelitates. ⁊ ꝓsimilia peccata cordis. Tunc quidez ꝓfundetur ꝓscientia cauteriata. De qua habek. lxxiij. di. In noie patris. Unde etiam ait apostolus. j. Timoth. iij. Cauteriatã habentiũ cõscientiam. Est eni cauteriũ ferrum quoddã a cauãdo dictum: quo corrumpik cutis ⁊ vritur caro. Per ferri duriciem in malo obstinatio designatur: atq; per eius igneitatẽ ardoꝝ malignitaꝫ ⁊ ꝓcupiscẽtie iudicak. Cauteriata igitur ꝓscientia est que inuenik corrupta ꝓaua cogitationes ⁊ adusta igne male ꝓcupiscẽtie. ⁊ obstinata duricia malicie ꝛ glosam ⁊ Nicol. de ly.

Confusionem patienk a synderesi conscientie male de peccato oris.

Capitulum. ij.

Secũdo ꝺo statuet synderesis cõtra ꝓscientiã malam suam peccata oris. Videlicet crebras iurationes. piuria. blasphemias. veritatum impugnatiões. contra deum murmurationes. adulatiões. mẽdacia. maledictiões. infamatiões. impugnatiões agnite veritatis. atq; fraterne gre charitatꝫ. oẽs discordie seminatiões. ꝓditiones. falsa testimonia. mala consilia. derisiões. puersiones factoꝝ bonorum. oia vaniloquia. multiloquia. stultiloquia. turpiloquia. oia verba supflua. curiosa. iactantia. oẽs peccatoꝝ defensiões vel excusatiões. cantus lasciuos componere vl canere. cõmendationes malorꝝ. aduocationes in iniustis causis. oẽs calũnias. ⁊ libellorum famosoꝝ editiones. O quid tunc actura est ꝓscientia. impudica que in ꝓsenti seculo plus timebat deprehendi de culpa q̃ timeret culpam. Minus timebat dei offensaz q̃ peccati infamiã. Sed veniet inq; tempus quando iuxta ꝓpheticũ verbũ recognoscet dñs iudicia faciẽs i opib⁹ manuũ suaꝝ comꝑhensus. i. comꝑhẽdet pctoꝛ. Et iuxta dictũ Ezech. vij. In omni facie ꝓfusio. s. erit. que videlicet semper duratura erit sicut dicitur Eccl. xx. Confusio eorum cum ipsis sine intermissione.

De peccatis operis synderesis cõfundet conscietias malas

Capitulum. iij.

Tertio ꝺo ꝓta ipsam malam ꝓscietiam synderesis statuet pctã opis scz oẽs gulositates. ebrietates. luxurias. imũdicias. spurcitias. incestus. stupoẽs simonias. sortilegia. incãtatiões. ariolas solenniũ dicrũ. violatiões. indignas cõfi cationes. votoꝝ fractiões. apostasias. omia scandala ꝓmoꝝ. oẽs vsuras. furta. rapinas. tpis venditiões. ludos iniustos. deceptiones. iusticie venditiões. oẽs vanitates supfluitates. curiositates. nouitatũ inuentiones. oẽs rebelliões ꝓta maiores. oppssiones supmiores. oẽs q̃q; sensuũ abusiones ⁊ corruptiões. oia homicidia. sacrilegia. veneficia. incẽdia. maleficia. oẽs iniq̃tates iniustarũ guerrarũ. pcialitatũ atq; sectarũ. oẽs taxillorꝝ ⁊ merciũ ꝓhibitarũ vẽditiones. opatiões ⁊ cõicatiões. oẽs executoꝝ infidelitates. ꝓta parẽtes rebelliones. oẽs spurcitias ꝓiugũ. ⁊ abusiões iniustas votoꝝ fractiões ⁊ sentẽtias iniustas. Periito igit Apoc. iij. suadet ꝓscie spũs veritatis

dicentis. Vestimenti albis induaris: vt nō appareat ꝓfusio nuditati tue. Vestimēta q̄ dem non tm̄ corpus ipsum exornāt: verum etiam & calorē naturalē in hūano corpe fouent. Sic etiam vita iusta & habituat & hoiez honestate ornat: & calorem dilectiōis in quo spūalis vita ꝓsistit fouet. Hec vestimēta tūc merito sunt alba: cum ꝓscia bona luce ignorē tie fuerit irradiata. Et tunc ſi apparebit i hora mortis vel in iudicio ꝓfusio nuditati sue: quia nec coram deo ꝓfundet qz fecit q̄ placere deo nouit. Nec coraz vnūſo mūdo erubescere potuit: qz nulla inhonestate aſpectū ꝓximoz offendit. nec aliqua enormitate seipsam ledit: que etiam volūtatē deo in oib⁹ suis opibus attendit. & ſciētie puritatē seruauit. Quam nobis micordiā largire dignetur in ꝑsenti per gr̄am & in futuro ꝑ gloriaz mūdarū ꝓscientiarū ſponſus & amatoz atq; ꝑmiatoz. Qui cum patre & spūſancto trium phat glorioſus in celis ꝑ infinita ſeculoz ſecula Amen.

Feria. v. in cena dñi de corpe christi & de mirabilib⁹ eius que contingunt circa hoc sacramētū

Sermo. liij.

Memoriam fecit mirabiliū suoz micors & miseratoz dñs: eſcam dedit timentibus ſe. ps̄. cx. Cū amoroſus ieſus christus totus amore flagrabat inter oia ſtupēda sue feruide charitati āmirabilis ptātis & largiflue liberalitati fuit inſtitutio huius ſuauiſſimi ſacramēti. videlicet ꝑcioſiſſimi corpis et ſanguinis ſui. Nam nō ſolū aplis ſuis ſeipſum dedit in cibū: Sed etiā inſtituit & ptātez dedit veris ſacerdotib⁹ apl̄oz ſucceſſoribus ſq; iſtud venerabile ſacramentū ꝓficerent et vſq; ad mūdi finem bſent verū ſacrificiū. cibum & viaticū ac memoriale digniſſimū ſue ſacratiſſime paſſiōis & mortis. Hoc ſiq̄dem ſacramentū ꝓpter altiſſimā ſuam dignitatē fuit virtuoſiſſimis actib⁹ figuratū. ſacrificijſ myſticis ꝑmſatum: & ſignis multiplicib⁹ reſeratū. Primo q̄dem virtuoſiſſimis actib⁹ ꝑfiguratū fuit ſicut i oblatiōe abel Geñ. iiij. et in ſacrificio melch. ſedech Geñ. xiiij. Naz ſicut ille cū eſſet ſacerdos dei altiſſimi offerebat dño panē & vinū: ſic & chriſt⁹ cū ſpēb⁹ panis & vini hoc inſtituit ſalutare ſacramentū teſte ꝓpha q̄ ad chriſtū ait. Tu es ſacerdos in eternū: ſm ordinē melchiſedech. Ad hoc idē de ꝓſe. di. ij. c. accipite. Similit in oblatione fidelisſimi & obediētiſſimi abrae quā fecit de filio ſuo yſaac Geñ. xxij. ꝺ ſacramentū patet. Scōo fuit ſacrificijs myſtici ꝑmonſtratū: ſicut in imolatiōe agni paſcal Exo. xij. Nam ſicut ille agn⁹ extitit ꝑ ſalute populi imolatus: ſic etiam agn⁹ dei chriſt⁹ ꝓ ſalute populi chriſtiani q̄tidie imolat in cruce. ꝺ eſt in altari q̄ ſignificat crucē. Similiter oia que offerebant in lege veteri. ꝺ ſacrificiū ꝓmſabāt. Tertio fuit ſignis multiplicib⁹ reſeratū: ſicut in māna q̄ in deſerto nutriti ſunt filij iſrael Exo. xvi. et. xvij. Naz ſicut ille cibus abominabilis fuit indignis delectib⁹. Ita nr̄a nauſeat ſup cibo iſto leniſſimo & dignis ſumme delectabilis, bñs oē delectamentū & oēm ſaporē ſuauitati. Sic dicitur Sap̄. xvi. Sic & ille cibus eſt ſumme noxius indignis. & ſumme ꝓficuus digniſ. Fuit inſup reſeratū in aqua q̄ Mūi. xx. & Exo. xvij. de petra fluxit: & in melle quo illuminati ſunt oculi ionathe. j. Regl. xiiij. Inſup adūtendū eſt q̄ ſicut ex p̄cedentib⁹ patere pōt figura hmōi venerabiliſſimi ſacrāti p̄ceſſit Primo tpe legis naturalis in ſacrificio melchiſedech: q̄ ſicut fit adhuc i ſacramēto deo obtulit panē. Scōo tpe legis ſcripte agnus paſcalis tenuit huj⁹ typū & māna: quo a do filij iſrael in deſerto paſti ſunt. Tertio tpe legis gr̄e ꝑm mgr̄m ſniarū in. iij. di. ſanguis qui fluxit de latere chriſti. In hoc aūt ſacramento pōt homo ꝓſiderare. Primo ſignuz viſibile. ſcōo effectū gr̄e. tertio remiſſaz q̄ē chriſt⁹. quarto modum offerēdi. & virt⁹ quā repūtat: & a qua ipſa depēdeat. Primo ſi ꝓſiderem⁹ ſignū viſibile & ſic typū eius tenuit ſacrificiū melchiſedech. Scōo ſi effectū gr̄e et ſic in māna p̄figuratū fuit. Tertio ſi remet ſacramenti que chriſt⁹ eſt: qui ꝓpie dicitur agnus in agno paſcali p̄figuratū. Quarto ſi modū offerēdi & virtutē quam repūtat. et a q̄ ipſa depēdet in cruci oblatiōe & ſanguinis effuſione. Et ſicut tūc ſanguis eius i cruce oblat⁹ eſt deo: ſic & hic in eius oblatione. Oēs .x. alie figure que ad ꝺ ſacr̄m applicari pōt: ad aliquem iſtoz modoz reduci poſſūt Iſte tñ quattuor tanq̄ magl ꝓprie antonomathice ſumunt. Dauid q̄ de ꝺ ſacro, diuinitus illuſtrat⁹ breui verbo ſed mag̃ myſterio eius ſublimitatē nouit dicēs. Memoriam fecit mirabiliū suoz ꝛc̄. In q̄bus ſacratiſſimis verbis oſtēdit ꝓpheta hoc ſacramentū eſſe reſt ituatiuū imaginis trinitati que anima

est et hoc ꝯtum ad oēs potentias eius que sunt memoria intelligentia ⁊ voluntas. Primo est memoriale. scō admirabile: tertio ē delectabile. Primo est memorie memoriale quia memoriā fecit. Secundo est intelligentie admirabile: quia mirabiliū suoꝝ. Tertio est voluntati delectabile: quia micos ⁊ miseratoꝝ dns. escam dedit timentibꝰ se. Primū quidem in testimoniū amoris. scōm i velamentū stuporis: tertiū in alimētū dulcoꝛ.

Articulꝰ primꝰ qꝫ ppter tria est hoc sacramentum nostre memorie reformatiuum.

PRimo quidem hoc sacramentuz est memoriale. s. memorie qꝫ memoriam fecit. ⁊ maxime memoria le est triuz. Primo christi dilectiōis. scō sue passionis: tertio nostre sanatiōis.

Qꝫ hoc sacramentū est memoriale sue dilectionis qua christꝰ dilexit nos. Cap. j.

PRimo inq̄ hoc sacramentū ē memoriale sue dilectiōis: quia dilexit nos ⁊ lauit nos in sanguie suo a peccatis nostris Apoc. j. Solet vtiq̄ homo cum est in magno amoris feruoꝛe ex vehementia dilectiōis facere magna. Quia ꝑm Hzegl. charitas opaꝫ magna si est magꝫ. Et ꝗto maioꝛ est tanto maioza saragit operari. Sicut etiam in carnalibꝰ amatoꝛibꝰ patet. Ꝛromagis in filocapto iesu. Nam sic Jo. xiij. ait. Sciens iesus quia venit eius hoza vt transeat de hoc mūdo ad patrem. cū dilexisset suos qui erant in mūdo in finem dilexit eos. i. maioza signa dilectiōis ostēdit eis moze. s. veri amantis ⁊ amici coꝛdialis. Naz que in fine mutuoꝝ recessuū inter amicos. ꝛ signum perpetue amicitie ac memorie celebꝛantur: foꝛtius ⁊ firmius memorie imꝓmuntur ⁊ chaꝛioza tenenꝫ atq̄ seruāꝫ. Adhe insuper amoꝛosi patris: qui in suo fine testamentū heꝛeditatis bonoꝝ condit ⁊ relinquit filijs suis. Insuper ⁊ quasdā singulaꝛes informationes tradit: quasi quoddā memoriale dilectiōis. Sed notanter in accusatiuo casu Job. inquit in finem dilexit: vt ex hoc modo loquendi inuat manifeste qꝫ non ad hanc vitam hic statuendā. se ad pducendum eos per hoc sacramentū in finem eterne vite dilexit eos. In illo feruoꝛis excessu quando paratus eat pro nobis in moꝛtem tradere vitam suam: ab excessu amoris magnus opus agere coactus est. ꝗ vnq̄ operatꝰ fuit ab oꝛigine mundi dare nobis coꝛpus i cibum ⁊ sanguinē suum in potum. Ideo in persona christi ad dnm ꝓpheta ait dicens. Zelus domus tue comedit me. id est. īmensus animaꝝ zelus ⁊ zelans amoꝛ me cōmestibilem fecit. Ut igitur mens percipiat fructum tanti amoris: tria ei necessaria sunt. Primū est vigilantia que mentem sollicitet ad ꝓsideratiōnē tanti amoris: vt dicere valeat cum ps. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Secundū est ꝓcupiscētia: que mētem inflammet ad amoꝛem tante dilectiōis. Et cum ps. dicat. Quemadmodū desideꝛat ceruus ad fontes aquaꝝ. Et illud. Sitiuit anima mea ad deum fontem viuū: quādo veniam ⁊ apaꝛebo ante faciē dei. Et omnibus creaturis dicat illud Cant. v. Nunciate dilecto quia amoꝛe langueo. Tertiū est complacentia que mentem delectet acquietet in amoꝛe amantis: vt dicere valeat illud Cant. ij. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi ꝙ pascitur inter lilia: donec aspiret dies ⁊ inclinētur vmbꝛe. Et iterum in eodez ait. Sub vmbꝛa illius quem desideꝛauerā sedi: ⁊ fructus eius dulcis gutturi meo. O ꝗ viscerosa charitas christi iesu. O ardēs amoꝛ foꝛnace coꝛdis sui. O admirāda īmensitas tante dilectionis. O inq̄ latitudo incomꝓhensibilis tante dignationis: vt tanto amoris ardoꝛe erga nostram paruitatē flagraret. qꝫ suā carnem in cibum ⁊ suū sanguinē in potum nobis tam largiflue largireꝫ.

Per dnicum sacramentū continue recolitur ⁊ innouaꝫ memoria passionis christi. Cap. ij.

SEcūdo hoc sacramentū est mēoriale acerbissime christi passionis Maxime si ꝓsideremus tria in hō sacramento. Primo institutionē. scō reformationē: tertio susceptionē. Primo si ꝓsideremus eius institutionē. quia in memoriam passiōis eius instituit illud christus. Dō etiam ostendit ipse Lu. xxij. dicēs hoc facite in meam cōmemoꝛationē. hoc ē mee passionis reꝓsentationē. Et iterum. j. Coꝛinthō. xj. apls patenꝫ ait. Quotiēscunq̄ eni manducabitis panem hunc ⁊ calicem bibetis: moꝛtem dni annūciabitis donec veniat. In quibus verbis apostolus ponit tria de hoc sanctissimo sacramto. Primo vsum scō signum: tertio terminū. Primo inq̄ ponit vsum cum ait. Quotienscūq̄ eni mā-

ducabitis panem hunc ⁊ calicem bibetis. Licet eni in cibo ⁊ potu recolat passio ieſu xp̃i magis tamen exprimit passio eius in pſecratione sanguinis. q̃ in pſecratione corpis aut panis. Nam eoipſe q̃ per ſe pſecrat ſanguis effuſionem eius a corpore manifeſte demõſtrat. Effuſio ſanguinis quia penale eſt: penam indicat. Propterea ponit vas recollectionis. ſ. calix ſignãs chriſti paſſionẽ. Secundo ponit ſignum cum ait. mortẽ dñi annunciabitis. Non eni tñ beneficiũ tradi debet obliuioni. Proide Ecc. xxix. ãmonet dicens. Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſcaris. Tertio addit terminũ. ſ. donec veniat. ſ. ad iudicium dñs. Sic etiam exponit de pſe. di. ij. c. iteratur. Uſq; tunc eni duraturꝰ eſt hoc ſacramentũ ſicut ipſe dñs ait Mat. vl. Ego vobiſcũ ſum omnib⁹ diebus vſq; ad pſummationẽ ſeculi. Tunc eni terminus eius erit quia non ſub velamine accidentiũ. ſed facie ad faciem tunc ptemplabimur deũ. Ex his patet q̃ ad hoc iſtud ſacramentũ pficitur. vt ex freq̃ntatione ipſius intuẽtes ptinuo chriſti ſanguinẽ effuſum ſic: de chriſto paſſo noſtra memoria repleat q̃ noſtro ſemper fixus ſit in corde qui ſemel pro nobis fixus fuit in cruce. In hoc etiam dat nobis quaſi plenaꝫ poſſeſſionẽ ſue paſſionis ⁊ mortis. vt quotidie delinquentes lauemur ptinuo i ſuo ſanguine: ⁊ quotidie reficiamur in ſuo ſctõ corpore. quaſi non ſuffecerit amoroſo ieſu ad inebriari ſui amoris oſtenſionẽ q̃ ſemel ſanguinem ſuũ ſacrum pro nobis realiter effudit in ligno: niſi in nobis quotidie effundat ſub ſacramento. ⁊ iterum quodãmodo moriatur. Unde de pſe. di. ij. c. quid ſit dicitur. Chriſtus in ſeipſo imortalit ⁊ incorruptibiliter viuens. iterum in hoc myſterio morit: q̃ ſeꝫ mors eius repſentatur. Forma ſacramenti Secundo pſiderem⁹ huius ſacramẽti formationẽ. ſ. qua pficitur. Nempe omia clamant chriſti paſſionẽ. Nam ⁊ nũs dictionum que ponunt in pſecrationis forma q̃narius eſt: ſicut patet in pſeratiõe calicis ſeu vini. Nam ſicut per q̃nq; vulnera chriſti ſanguis ꝓncipaliter emanauit: ſic etiam p q̃nq; verba perfict pſecratio iſta. Que quidem ſunt hec. Hic eſt calix ſanguis mei. Reliqua xo verba pſecrationis calicis ſm aliq̃s magnos doctores etiaꝫ ſunt de pſecratiõis forma. Unde in talibus verbis pars tutiſſima eſt: intentionẽ ſuam intentioni eccleſie conformare atq; applicare ſm Sco. i. iij. di. viij. Forma autem tota in aliqno euangeliſtarũ non reperitur: ſed a beato petro iſta qua eccleſia vtitur tradita perhibet. In forma autem pſecrationis hoſtie etiam numer⁹ quodammodo quinarius eſt: licet forte hec dictio eni non ſit de ſubſtantia forme ſed copulatio ad predictas locutiões. Inſuper ⁊ ipſe formandi hoſtiam modus: qui inter ferrea ignita pſtringitur ⁊ decoquitur: chriſti paſſi memoriam exprimit. Nam ferrum igneum fuit ipſa crudelitas iudeoꝝ ꝓtrario chriſto. Ferrum inſuper plus ignitum fuit imobilis charitas chriſti: que flagrabat pro nob mori tradere ſemetipſum. Primi ferri figura in xp̃i corpore relicta ẽ. dũ vulnerat⁹ clauis cõfoſſus ſpinis turpatus ſputis. ligatus vinculis velatuſq; oculis atq; plenus iniurijs non remanſit in eo ſpecies neq; decor. Secundi ferri quodãmodo non remanſit figura dum mortem noſtram moriẽdo deſtruxit ⁊ vitam reſurgendo repauit. Suſceptio ſacramenti Tertio pſideremus huius ſacramenti ſuſceptionẽ. id eſt. modum quo ſuſcipitur: ⁊ intelliges ei⁹ paſſiõis amaritudinẽ memorari. Nam ipſa hoſtia p manus ſacerdotis frangitur. per dentes teritq; atq; in ſtomachum mittit occuläda. Per hi enim myſtice figuratur fractio ⁊ attritio corporis ieſu chriſti atq; in morte pſummatio et occultatio in ſepulchro. Et ad idem habetur de pſe. di. ij. c. dum frangitur. Per omnia igitur ſupradicta clamet ieſus in mente ſua illud Threñ. iij. Recordare pauptatis ⁊ tranſgreſſionis mee. ⁊ abſinthij ⁊ fellis. Et tu anima mea reſpõde dilecto tuo ieſu chriſto illud Threñ. iij. Memoria memor ero: ⁊ tabeſcet in me anima mea.

Q Dñicum ſacramentũ datũ eſt nobis in medicinã noſtre ſpiritualis infirmitatis. Ca. iij.

Tertio hoc ſacramentũ eſt memoriale noſtre ſanationis. Tanta infirmitas ꝓpter pomi mortiferi corruptionem p primos noſtros parentes humano generi diffuſa eſt. vt incurabilis eſſet: niſi ei optima medicina ſubueniretur. quaꝫ facere non poterat niſi prudentis ſaluatoris. Unde Ecc. xxxviij. Altiſſimus de terra. id eſt. de virginis carne creauit medicinam. ⁊ vir prudens non abhorrebit illam. Nempe hoſtis antiquus per venenum cibi vetiti tria mala in homine operatus eſt. Primo in anima tenebras ignorantie. Secundo in corpore morbum ꝓcipiſcẽ

tle. Tertio mortem eternam in vtroq; Contra hec tria instituta est corporis christi medicina. Proinde assimilatur triplici dulci cibo medicinali. scilicet melli ppter primum. ficui ppter secundū. vue ppter tertium. ¶ Prima sanatio ¶ Primo enim ad sanandū cordis oculos t ad expellendū tenebras ignorantie: dedit dns hoc venerabile sacramentum figuratum in melle. Unde Prouerb. xxiij. Comede fili mi mel quoniā bonū est. Mel siquidem dulce: corpus christi significat. quod vtiq; bonū est: quia tenebras nostre mentis ppulsat: t eam lumie diuino illustrat. In cui⁹ mysterium .j. Regl. xiiij. Ionathas ait. Vidistis quia illuminati sunt oculi mei: quia gustaui paululū de melle. Et iterum Esa. vij. dicitur. Butyrum t mel cōmedet: vt sciat reprobare malum t eligere bonum. Propterea sicut ait pphet̄a. Accedite ad eum t illuminamini. ¶ Secunda sanatio. ¶ Secundo ad sanandū in corpore morbū pcupiscentie: dns dedit hoc sacramētū figuratum in ficu. Unde Iere. xxiiij. Videō ficus bonas valde. Quia dulce corpus christi dei t hominis per eas sīgtur. Hē bis bone sunt valde: quia mentem t corpus a morbo pcupiscentie prauе sanant. Ūñ. iiij. Regum. xx. et Esa. xxxviij. Esaias offerri iussit ficuum massam. quam cum posuisset super vlcera regis: vlcus regis sanatum est. Uic⁹ nempe regis pcupiscētia est carnis. Sed ficuum massa corpus est dñi nostri iesu christi ptinens oium bonoꝝ suauitatē. s. ad medicinam desideriorꝝ malorum. ¶ Tertia sanatio ¶ Tertio ad sanādū mortē in vtroq; dedit dns hoc sacramentū figuratum i vua Unde Lu. j. Benedictus fructus ventri tui qui est corpus christi. Quod fructus est vite t vitis valens ad destructionem mortis eterne t ad acquisitionē vite sempiterne. Sicut Prouerb. iij. dicitur. Lignum vite ē his qui aprehenderit eam: t qui tenuerit eam beatus est. Unde Hylarius. Accepta carne dñi t hausto sanguie. id perficit seu efficitur vt nos in ipso t ipse in nobis sit. Hec igitur est causa vite nostre. que in nobis carnalib⁹ per carnem christum qui nobis vera vita ē manentem: habeamus per eum victuri ea pditio ne qua viuit ipse per patrem qui i eo est. Igitur comedite amici mei t bibite: t inebriamini charissimi vt dicitur Cant. v. c.

¶ Articulus .ij. de mirabilibus dñici sacramenti. Et diuiditur iste articulus in tres partes.

Secundo hoc sacramentū est admirabile. s. intelligentie. Unde p pheta subdit. Mirabiliū suoꝝ Tripliciter enim mirabile ē. Primo in pfecratione. scō in institutione: tertio in perceptione. In primo enī relucet mirabilis dei potentia. In secundo mirabilis dei sapientia. In tertio mirabilis dei clemētia t beniuolentia.

¶ Prima pars articuli secundi de tribus mirabilib⁹ in quibus apparet admiranda dei potentia in institutione sacri huius.

Primo q̄dez est admirabile intelligentie hoc sacramentū in consecratione. Et in hoc relucet admirabilis potētia dei t maxime quo ad tria. Primo quo ad transubstationem seu puersionem. secundo mirabilius quo ad extensionem: tertio mirabilissimū quo ad locationem.

¶ Quadruplici ratione probatur possibile esse conuersionem substantie panis in corp⁹ xp̄i.

¶ Capitulum. j.

Primo inq̄z mirabile est ēstū ad cōuersionē seu trāsubstationē: qz panis t vinū mutant fm suā totam naturā t subam t fm suā totā formā manēs solū fm sua accidētia. Sz qz h̄ vna de pcipuis veritatib⁹ nre fidei t summe nccia ad credendū: qz i ea pfistit pncipalissimū fundamētū catholice fidei. t ecclesie sctē. ac dini cult⁹ et gre: idcirco fide indubitabili ē tenēda ac deuotiōe celebri ac alacri amplectēda. Et lz catholica fides nō indigeat rōnib⁹ nris nec i hmōi rōnib⁹ fundet. sed pot⁹ ipsam rōnem stabiliet eleuet t illustret: nihilomin⁹ ad cecitatē infideliū puincēdā. t ad pseruādū aciez intelligētie nre. atq; ad veritatē intelligibiliter ptēplādā. necnō ad fideliū ac deuotorū solamē afferre nitimur q̄druplicez rōnem. Prima ē rō māuductiua. scōa est rō compatiua. tertia est rō seq̄stratiua: q̄rta est rō distātiua. Pria inq̄z rō ē māuductiua ex cuidētia noue ptātl q̄ tal est. Impossibile q̄dez ē creaturā min⁹ assimilari deo i his q̄ sunt maioris nobilitatl t vtutl t i his ad q̄ ōs totam vtutē nature intētionē inclinat t ducit. Sz nihil in creatura nobilius repit q̄z rō t dig-

nitas causalitatis ⁊ effectiue virtutis. Prō-
inde Dionisius. iij. de angelica hierarchia
ait. Q; diuini⁹ omniū est deo cooperari. Dñs
enī fere totam naturā ⁊ fere omēs causales
virtutes miro modo inclinat ⁊ ducit ad op⁹
alicuius ꝓuersionis: ⁊ hoc quasi per ꝗsdam
gradus semper in altius ꝓcedentes. ⁊ ꝓuer-
sioni totali magis ac magis ꝙximantes
Quintuplex gradus. Initiū igit mutatio-
nū sumēdo a loco inferiori. Primus ḡdus
est naturalis seu artificialis alteratio. scōs i
focatio. tertius generatio. q̄rtus incorpatio
q̄ntus trāsformatio. ¶ Primus mutationū
gradus est naturalis seu artificialis. altera-
tio: per quā subiectū de vno accidēte in ali-
ud vertitur ⁊ mutat. ¶ Scōs gradus est ig
nitio vel infocatio: q̄lis in ferro est seu in cā
dente ere. seu in in auro liquefacto. Hoc sic
dem amplius importare videt. q̄ solam al-
terationē accidētalē. ¶ Tertius gradus est
generatio ꝑ quam aliq̄ modo de vna suba
fit alia: ꝑ hoc q̄ materia vertit ab vna forma
substātiali in aliam. Sicut patet de gallina ꝑ
cubationē ꝓuertēte ouū in pullū. ¶ Quar-
tus est incorpatio. Qualis fit ꝑ vim nutriti-
uam ⁊ augmentatiuā: ꝑ quas cibus ꝓuertit
non solum in aliam formā sed etiam aliquo
modo ꝓut est possibile creature in ꝓiorem
partem corpis seu carnis. ¶ Quint⁹ ḡdus
est transformatio. quia ꝑ amorem amās sic
transformat in ipsum amatū qō quasi i ipso
est ⁊ idipsum. Unde ⁊ a christo Mat. vj. dic-
tum est. Ubi ē thesaur⁹ tuus: ibi est ⁊ cor tu
um. Et. j. ad Cor. vj. Qui adheret deo vn⁹
spūs est cum eo. Et alibi dicit q̄ amicus ē alt
ego. Nempe i nobis ipsis sentim⁹ q̄ ipse vis
amoris ⁊ ꝑcipue ardentis. totalit ad hoc ni-
titur inhyat ⁊ gestit: vt non solum sit in intī-
mis ipsius amati. sed etiam ꝗdāmodo fit ip-
sum amatū. Nō quidē in diuino amore tm̄
excedit q̄ incompabilit diligit deus dilectus
q̄ mens ipsum amans diligat semetipsam.
imo suiipsius obliuiscit: ⁊ sibiipsi quasi an-
nihilat amore sui dilecti. Sicut saltem futu-
rum in gloria sempiterna est. imo iam in beati
est: ⁊ si in pīti vita non sit ad plenū. Hic sic
dem amor in tm̄ ascendit in aia christi q̄ sup
positū amoris est ipse deus reflectens in se
ipsum amorem illum tanq̄ seipsum. Igitur
oia supradicta. tam ꝑ rōnem dine similitudis
in seipsis ꝑticipare: q̄ ꝑ totale conatū ⁊ intē-
tionem nature ad opa ꝓuersionis a deo vni
uersalit inclinate. q̄ per ordinē predicte asce
sionis gradate: aptissime ⁊ fortissime clamāt
q̄ opus totalis ꝓuersionis est opus altissi-
mū. ⁊ q̄ eius causalis ptās pfectissime est in
deo. atq̄ oia supradicta hec manifestissime
ꝓtestantur ⁊ clamant cū ps̄. Potens es dñe
scz in hoc sacramēto talia operari: ⁊ veritas
tua in circūitu tuo. ¶ Scōa ratio est compa
tiua. Constat enī q̄ opus soli deo possibile ē
et esse debet incompabilit altius ⁊ ꝓfundi⁹
et incomp̄hensibili⁹: q̄ aliquod opus alicui
creature cōmunicabile seu cōicatū. Sed in
predictis ꝓuersionib⁹ que vtiq̄ cōmunicate
sunt agenti creato est altitudo ⁊ etiam ꝓfun
ditas incomp̄hensibilis ⁊ inscrutabilis no
bis. igitur tota eorum altitudo ⁊ etiam incō
p̄hensibilitas clamat q̄ deus posset aliquod
opus ꝓuersionis operari ⁊ facere incompa-
biliter altius ⁊ incomp̄hensibili⁹. Sed nihil
videtur supra illa esse. nisi ꝓuersio de tota in
totum aut aliquid ei simile ⁊ eq̄lens: igit
⁊c. ¶ Tertia ratio est distantiua. Plus enīs
distant ens ⁊ non ens: q̄ abinuicem distent
duo entia. ꝓm distantiā essentialē. Sed deus
potest de nihilo facere: multo amplius vnū
ens ex q̄cunq̄ alio ente. Nonne per dei po-
tentiam de costa viri subito mulier facta est.
Nonne etiam moysi virga ex diuina poten-
tia mutata subito fuit in serpentē. Sicut pa-
tet Exo. iiij. et. vij. Multa quoq̄ similia ere-
pla apponit hic Amb. de pse. di. ij. c. reuera.
Et. c. in quibus in fine dicitur. Quid hic q̄r
nature ordinem in christi corpore cum pre-
ter naturam sit ipse christi partus ex virgine
Et iterum Amb. ait. De totius mūdi opib⁹
legitur q̄ ipse dixit ⁊ facta sunt. Sermo igit
qui potuit facere ex nihilo que non erant ꝓt
etiam ea que sunt mutare in id qō non erat.
Non enī minus est dare nouas q̄ mutare
rebus naturas. Et sic q̄ erat panis ante con
secrationē iam corpus christi veraciter factū
est post ꝓsecrationē. Quia ꝓmo mutat creā-
turā. Et ita irrōnalis creatura ⁊ inanimata
scz panis mutatur in melius. s. in corp⁹ chri-
sti virtute verbi dei. Miruz est igitur q̄ pec
cator non mutatur. nec verbis nec bñficiis
nec minis nec ꝓmissis potest conuerti ō ma
la sua vita in bonam. ¶ Quarta ratio ē
sequestratiua. Patet enī q̄ intellectus mul-
ta sequestrare potest que tamen sensus sēa-
strare non potest: eo q̄ intellectus magis i-
materialis potentia est atq̄ longe igit magi
spūalis. sed potentia dei incomparabiliter
magis immaterialis est q̄ intellectus seu
intelligentia nostra. Propterea est magis
sequestratiua: vt possit illa ab inuicem seque

strare. Ad idem hylarius in lib. de trin. ait q deus plura facere potest: q̄ videtur intelligere intellectus. Preterea cum intellect⁹ intelligere posset accidēs sine subiecto: imo etiam sensus accidens videt nunq̄ in vidēdo subiectū: ergo multo fortius diuina virtus poterit in hoc sacramēto vnū ab altero sequestrare. Et sic ex q̄druplici ratione ꝑ veritas euidenter patet. Hanc quidem puersionem ꝓphetice postulabat Eccl. xxxvj. dicens inoua signa. imuta mirabilia. Glorifica manū t brachium dextr̄. Legimus enī que dam signa vetera: quedam ꝛo noua legim⁹ et alia signa alio ordine imutata. Et hoc cē potest ſm q̄druplicē varietatē. Pria est quā do manet substantia: t accidens puertit in substantiā aliam. Scōa est quando mutat substantia t accidens. Tertia est quādo manet subiectū: t accidētia alterant. Quarta ē quando transit subiectū t remanēt accidentia. ¶ Prima mutatio est quādo manet subiectum t accidens puertit in substantiā aliā Et hanc mutationē fecit deus quādo Exo. xvij. et Mūi. xx. Mutauit petram in stagna aquarū. ¶ Secūda est quando mutat substantia t accidens. vt substātia aque t accidens aque in substantiā vini. Sicut patz q̄ xp̄s mutauit aquā in vinū Joh. ij. ¶ Tertia autem est quando manet subiectū t alteratur accidētia. Sicut patet in mutatiōe q̄ mutauit deus aquam fluuij marath in dulcedine. que pri⁹ amara erat. Sicut habet Exo. xv. ¶ Quarta ꝛo mutatio est quādo transit subiectum t remanent accidentia. Sicut cōtingit in hoc venerabilissimo atq̄ sanctissimo sacramēto: tam in pane q̄ in vino. Unde Amb. ait. Ubi ꝛo accessit ꝓsecratio de pane fit corpus christi post ꝓsecrationē. Et vinum in calice mixtū fit sanguis christi. Hec ille. Ex his t ꝓsimilib⁹ patet q̄ in hoc sacramento ſm eccl. est inouatio signoꝝ. t imutatio mirabiliū: quibus manus t brachiū dei dexterū in potentia iesu christi glorificatur. Nec insuper a miraculo vacat q̄ sepe corporis t sanguis sacramentū aut ꝓpter dubitātes. aut certe ꝓpter ardentius diligētes in visibili specie vt agni vl pueri forma. aut in sanguinis t carnis colore monstrata sunt. Ut quod latebat a mysterio: pateſceret i miraculo.

¶ De q̄ttuor mirabilib⁹ que interueniūt in hoc sacramēto circa eius extensionē: t quomodo possibilia sunt. ¶ Capitulū .ij.

Secūdo quidem mirabili⁹ est ꝟ sacramentū. q̄tum ad extensionem Et circa hoc inter alia q̄ttuor mirabilia apparent in hoc sacramento: que ignorātib⁹ impossibilia estimant.

Primū mirabile est q̄ christi corpus t sanguis non auget ex transubatione: nec minuitur ex ꝓceptione. Proinde ō ꝓse. di. ij. c. inuitat Aug⁹. ait. Quando christ⁹ manducatur vita mānducat sed occidit vt mānducet. Sed mortuos viuificat. qñ manducat reficit sed non deficit. Manducat christus viuit manducat⁹ q̄ surrexit occisus. Et subditur Per ꝓtes manducat in sacramēto. manet integer totus in celo: manz integer totus i corde tuo. Hec ibi. Unde sicut homo cū comeditur a leone anima eius non ꝓsumit ꝟ tm̄ corpus: sic dum hostia sumit a sacerdote nō ꝓsumit corpus christi. sed tm̄ panis species. Et sicut corrupto bois corpore anima integra sepat: sic facta corruptiōe circa spēs panis desinit esse corpus christi in loco. Unde dixit beatus andreas egee. Agnus iste p⁹ q̄ a fidelib⁹ est cōmestus: integer remanet atq̄ viuit. Sicut enī gemma virtutē suam effundit. t tamen non minuit: sic etiam corp⁹ nos pascēdo non minorat. Hoc idem patet in luce t in sciētia: que cōicate non deficiunt. Huius nempe figura precessit in manna Exo. xvj. quando nec qui plus parauerat de illo amplius adinuenit. non repit minus q̄ minus pauerat. Sic nempe est in hoc venerabili sacramento. vt patet de ꝓse. di. ij. c. vbi. Nam nec qui ꝓsecrat hostias multas inuenit amplius: nec qui ꝓsecrat vnam solam reperit minus ¶ Secundū mirabile est. q̄ corpus christi tam magnū posset in tam parua hostia contineri: cum imaginatio nr̄a mīme intelligere posset maius infra min⁹ corpus totalit̄ ꝓtineri. Ad qō intelligendū manuducit sentētia Aug⁹. de q̄ntitate anime. Qui ꝓbat animā maiorē esse q̄ corpus. eo q̄ intra se cogitare potest totam magnitudinē mundi: t sic intra se ꝓtinere eam. Similiter anima cum sit maior q̄ corpus: tota in corpore ꝓtinetur. Consimili etiā modo cum corpus christi ipsa hostia maius sit: nihilomin⁹ tam̄ infra tam paruam hostiā ꝓtinetur. non tam̄ ꝓtractum: sed ita magnū atq̄ perfectū sicut i celo ē. Qō q̄dē in oculo patē pōt. Nā visio cuz i pua pupilla oculi sit: tū cū ea maxi cernunt mōtes. t i puo speculo fiēt i mag̃ imago

expresse ⁊ integre cerni potest. Unde cū p-
pheta ait. Dominus in sion magnus. Sion
ni speculū interpretat ꝑm Aug⁹. et papias.
Magnus ergo in sion dñs esse dicit: q⁹ ver
corpus christi tam integralit ⁊ sub qua spe-
cie: sicut sub magna credit esse. Unde q̄tū
cunq; parua sit illa species panis. tamen ibi
est totum corpus christi. ꝓ quersionem san-
guinis. ꝓ connexionē anima. ꝓ diunctionē di-
uinitas integra per vnionē. ¶ Tertiū mira
bile est q; cum hostia frangit: tamen corpus
christi infra eam existens mime frangi po-
test. Sicut ad cuiuslibet operis diuisionem:
manifeste sequit separatio virtutis sue. Ad h̄
tamē intelligēdū manuducit sentētia Aug⁹.
in li. de spiritu ⁊ anima: vbi manifeste ꝓbat
q; anima in q̄libet parte tota est. nec diuidit
licet diuidat corpus. Eodem etiam mō cuz
corpus christi in q̄libet particula hostie totū
sit. ea in plures partes diuisa non tñ corpus
christi diuidi potest: sed in qualibet particu-
la manet totū. Nō q̄dē in speculo patere po
test. q; cum vnica sola imago cernatur in eo:
tamē q̄tumcūq; frangat non diuidit ima-
go. sed integra in qualibet particula pseue-
rat. Sic cum hostia in plures partes diuidi-
tur. s. vt inde cōmunicent fideles quilibz. su
scipit totum corpus christi. Huius re mira-
bilis ratio: est ineffabilis vnio. s. hois ⁊ dei
carnis ⁊ verbi. Unde sicut verbum dei totū
vbiq; est ac totum replet celum ⁊ mūdū in-
diuisum manens: sic dedit corpori q̄ assum
psit. ⁊ sibi in vnitate persone vniuit eē posse
in multis locis ⁊ in se diunctū manere. Di-
uiditur igitur in partes in sacramēto: q̄ to-
tus manet integer in seipso. ¶ Quartū mi-
rabile est q̄ aliquid quertat in suppositum
preexistens: sic corpus christi preexistit huic
quersioni. Ad hoc declarādum manudu-
cit dictum Aug⁹. in lib. ꝓfes. qui in persona
dñi ait. Manducabis me ⁊ ego non muta-
bor in te. sed tu mutaberis in me. In quersi
one eni nutrimēti corpalis sic ꝓtingit q; q̄ñ
cibus quertitur equidem quertit in suppos
tum ꝑexistens. Ideo non est mirum si in h̄
sacramēto ex diuina virtute ibidem ꝑexistēs
quersio fiat sicut. s. in. ij. arti. c. j. dicebatur.

¶ Quomodo q̄ttuor mirabilia circa localitatē huius sacramenti possibilia sunt. ¶ Cap̄. iij.

Tertio quoq; mirabilissimū est h̄
sacramentū quo ad locationem.
Circa quod inter alia q̄ttuor mi-
randa sunt. ¶ Primum mirabile est q; idē
corpus numero posset esse sub sacramento
in diuersis locis. Ad cuius intelligentiam
notandū est q; triplex differens reperitur na
tura. Prima est natura corpea nō vnita. se-
cunda est natura spūalis corpori vnita: ter-
tia est natura creata diuinitati vnita. ¶ Pri-
ma inq̄ est natura corporea non vnita: sicut
lignū lapis terra aqua ⁊ ꝓsimilia. Et hec ita
artatur q; est in loco tota in toto: ⁊ pars in p
te. ¶ Secūda est natura spūalis corpi vnita: si
cut est anima rōnalis. Et hec nō tñ artatur
q̄tum natura corpalis. quia ꝑt esse tota i to-
to: ⁊ tota in qualibet parte. vbi partes sunt
ipsi toti vnite. ¶ Tertia ē natura creata vni
ta diuinitati: sicut ⁊ in hoc sacramēto. ⁊ in hac
minor artatio est. quia totus christ⁹ est in q̄li
bet parte hostie: siue sint partes vnite siue n̄
Proinde dicitur de ꝓse. di. ij. c. quid sit. Sic
diuinitas verbi dei vita est que totuz implet
mundū. Ita licet multis locis ⁊ innūabilib⁹
diebus illud corpus ꝓsecratur non sunt ta-
men multa corpora christi: nec multi calices
sed vnū corpus christi ⁊ vnus sanguis cum
illo quod assumpsit in vtero virginis ⁊ q̄ de-
dit suis apostolis. Diuinitas eni verbi im
plet id quod vbiq; est: ⁊ diungit ac facit. vt si
cut ipsa est vna. ita vnū eius corpus sit i ve-
ritate. Unde aduertendū est q; siue plus si-
ue minus quis inde ꝓciat: oēs equaliter cor
pus christi integerrime sumūt: ⁊ generaliter
omnes ⁊ specialiter vnusq̄sq;. Hoc idem ait
Greg⁹. ibidem. Et idez habetur in. ea. di. c.
singuli. Et. c. in christo. Ueruntū in hoc sac-
mento est artatio quedam. Nam non potest
corpus christi sub sacramento esse in aliqua
parte vniuersi: nisi ꝑm aliquam speciem quā
scilicet virtus determinat ꝓsecrantis. Predi
cta autem veritas clamat congruentia diui-
sarum altissimarū sensuū. Putat illam admi
rabilem presentiā qua omnia beatis presen
tantur in verbo ⁊ qua omnes beati in ipso
verbo supintellectualiter sunt ibi ꝑsentes et
illam qua deus est omnia in oībus: ⁊ illam
qua pauperes euangelici reiectis mūdanis
per charitatis incendiū in idipsum conuer-
si omnia loca ⁊ lata mundi spacia quasi pro
puncto habent. ⁊ quasi nihil respiciunt. ⁊ sic
de ꝓsimilibus. Q̄z autem idem corp⁹ in nu-
mero posset esse sub sacramēto in diuersis lo
cis: in figura precessit Exo. xx. vbi precepit
domin⁹ dicens. Altare de terra facies mihi
⁊ offeretis sup eo holocausta ⁊ pacifica vra
oues vras ⁊ boues i loco i q̄ mēoria erit nois

mei. Ubi mystice denotat per terram terrenum elementū. s. panis ⁊ vinū. Altare siquidem dñicum corpus est: quasi alta res. hoc de terra fit. id est. de triticeo pane: qui quidē est terra. ¶ Omnis autem locus omne altare significat in quo fit memoria nois dei. s. ꝯtū ad formā sacrāti institutionē Hugl. ō san. vic. in libro de sacramentis: de supdicto admirando miraculo rationē assignat dicens. ¶ Q̄ō in natura idē corp⁹ non pōt eē in diuīsis locis: quia deus nature conditor talē corporibus dedit legem. Propterea cum quilibet legislator posset dispensare in lege quaz ipse statuit imo oppositū ordinare. Ita pōt deus hoc ordinare in toto: qō pdidit in vniuerso. Hoc etiam ostendit ratio manifesta q̄ est q̄ filius hois potentiā participat filij dei ppter persone vnitatē. Unde Ambō. Sicut i vnam personam: ita ⁊ in vnam potentiam conueniunt dei ⁊ hois filius. vnde sicut deo filius est essentialiē in omnibus rebus: ita dedit filio hois vt corpus eius sacramētaliē posset esse in pluribus locis. ¶ Secundū vero mirabile est q̄ duo corpora possunt simul eē in eodem loco: ita q̄ corpus christi sit infra hostie diuisiones. ⁊ non ponat in aliqua eius pcauitate. Sed Damas. in sentētijs ad hoc intelligendū ponit exemplum de igne q̄ intimatur ferro: cuz ignis corpus subtile sit et ferrum sit adeo durū. Sic corpus christi cum per dotem subtilitatis resurrectiōis sue sit subtilius igne: potest melius talibus intimari nec tamen est in aliqua hostie concauitate. sicut nec in pcauitatib⁹ humani corporis est anima intellectiua. ¶ Tertiū vero mirabile est q̄ in hoc sacramēto christus de celo descendit: nec tamen inde recessit. Sed hoc esse possibile declarat Origl. sup Mat. dicens. Q̄ dei filius veniens in virgine totus totus remansit apud deum patrem. ⁊ ñ dimidius apud eum ⁊ dimidius apud virginem erat. Sicut ⁊ veritas quam mente cōcipim⁹ cum eam docem⁹: tota remanet apō nos ac tota ad discentē transit. Sic igitur ē de corpe christi in sacramēto sicut est de veritate in anima nra. ¶ Quartū mirabile ē q̄ tam in breui momēto sicut dum pferunt cōsecratiōis verba: posset trāsire ipūs christus de celo empyreo ad altare q̄ inextimabiliter ab eo distat. Hoc autem possibile esse declarat Aug⁹. sup Gen. ad litterā dicēs. Q̄ sicut oculus noster cum subito aperitur visibile q̄ tumcūq̄ distans transitu velocissimo vsq̄ ad oculum transit: nec citius cernunt sidera proxima q̄ distantia. Propterea nō est mirandū si corpus christi virtute diuina i tanta distantia tam subito transit: cum sol in instanti transmittit radios suos ab oriente in occidentē ⁊ econuerso. Cum etiaz agēs q̄ro maioris virtutis sit tanto velocius opat: atq̄ mouere potest. Quod enī pceditur de natura: negari non debet ab auctore ipsius nature.

¶ Secunda pars. ij. articuli de tribus mirabilib⁹ in quib⁹ miranda appareret sapientia dei ⁊ in institutione huius sacramēti

Secundo hoc est mirabile intelligentie in institutiōe. Et in hoc relucet admirabilis sapiētia dei: et maxime quo ad tria. Primo quia dedit corpus suū in cibum. scō quia dedit sic sub accidentib⁹ velatum: tertio quia dedit sic occultum ⁊ velatum.

¶ Ut appareat admirāda sapientia dei ppter tria dedit corp⁹ suū venerabile in alimentum.

Capitulum. j.

Primo inq̄ in huī sacramēti institutione apparet admirabilis sapientia dei: quia dedit corpus suuz in cibum ⁊ alimentū. Quod impossibile esti mantes iudei adinuicem litigabāt dicentes Jo. vj. Quomodo potest hic carnem suam dare ad manducandū? Fecit autē hoc ppter triplicē rationē. Primo quia hoc exigebat humane nature corruptio. Scō quia hoc exigebat humane nature pditio: Tertio q̄ hoc exigebat hūane nature defectio. ¶ Primo quia hoc exigebat humane nature corruptio. Sicut enī initiū humane corruptionis ⁊ mortis cepit ab esca in vetito ligno vt patet Gen. iij. sic restitutio humane iustificationis ⁊ vite debz esse esca vel cibus ligni vite que est sapientia dei in carne. Sicut dicit Prouerb. iij. Lignū vite est his qui apprehēderint eam: ⁊ qui tenuerit eam beatus. vt sicut antiquus hostis per escaz corrumpit genus humanū malicia sua sic deus per cibuz sanet humanū genus sapiētia sua. De quo iubilando ⁊ exultando canit ecclesia dicens hoc opus nostre salutis ordo depoposcerat. multiformis proditoris ars vt artez falleret: ⁊ medelam ferret inde hostis vnde leserat. ¶ Secundo quia exigebat huma-

ne nature ꝓditio: que quidem rōnalis condita est: Creature enī rationalis sicut dictuꝫ est cibus ⁊ alimonia verbum dei eternū ⁊ sapientia patris vtiqꝫ comꝓbabat. Quia igit humana natura per ꝓditionē corpe est a bō ḡuata ⁊ angelica incorporea est creata. hic est q̄ ꝑm ꝓditionē vtriuſqꝫ nature idem alimentum ſpūale qō est ſapientia dei vtriſqꝫ debuit exhiberi vt verbum increatuꝫ ꝑm ſe ſit cibus ſpirituū ſupnoꝝ qui incorporei ſūt et verbū quod caro factum est, ſit cibus hominū qui corporei dinoſcunt. Tertio ꝫ exigebat humane nature defectiō. ſ. vt dare tur in cibum. Sic enī condita est hūana natura: vt non ſolum indigeat alimonia corpali ſed etiam ſpūali teſte dño qui Mat. iiij. ait Non in ſolo pane viuit homo. ſed de omni verbo qō ꝓcedit de ore dei. Proīde ſicut ne ceſſe eſt ſubtracta cibo corpali corpus deficere ⁊ languere: ſic animā ſubtracta alimonia ſpūali delinq̄re ⁊ peccare. quēadmodū pro pheta ait. Percuſſus ſic̄ ſum fenū: q̄ oblit⁹ ſum comedere panem meū. Ex his patet q̄ neceſſe fuit q̄ daret hoc ſacramētū. id est. ꝫ ſacramētale viaticū. ſ. in cibum anime pegrine. Proinde docuit nos ieſus Lu. viij. a patre celeſti quotidie ⁊ poſtulare ⁊ dicere. Panem noſtrū quotidianū da nob hodie. In miniſterio autem huius Mar. viij. dñs ait. Miſereor ſuper turbā: quia ecce iaꝫ triduo ſuſtinent me. nec habent qō māducēt. Et ſi dimiſero eos ieiunos deficient in via. Tria ſiq̄dem tpa quaſi tres dies antecesserāt hui⁹ ſacramēti inſtitutionē. ſ. tēpūs legis ſcripte: ⁊ tempus viſitatiōis ꝓphetice. Poſt ꝫ autem tempus noluit pius ieſus nos dimittere ieiunos: ſed tempe gratie euchariſtiaꝫ dedit que. j. q. j. in. c. multi bona gratia interpretat nobis contulit ne deficiam⁹ i hac via.

Ut admiranda appareret ſapientia dei ꝓpter tria dedit corpus ſuū ſub accidentib⁹ velatū.

Capitulum. ij.

Secundū quoꝫ in hui⁹ ſacramenti inſtitutiōe apparet mirabilis ſapientia dei q̄ dedit corpus ſuuꝫ ſub accidentib⁹ ſic velatū. Sicut Apoc. ij. ipſe ait. Dabo illi mānā abſconditū q̄ſi cibū velatum. Hinc eſt q̄ human⁹ heſitauit ſenſus. ſ. q̄ non attingit ꝓfunditatē velaminis huius ſacramēti: ⁊ ideo mirat quō poſſibile ſit q̄ hic viſibilis panis ſit ſacramentū ſacratiſſimū corpus chriſti. Quod Exo. xvj. myſtice figuratū est in filijs iſrael. Qui cum viſſent manna admiratiōe dicebāt Manhu hoc est quid est hoc. Ignorabāt aūt quid illud eſſet. Apparebat enī eis viſibilis forma que naturaliē videbat q̄ſi ſimilitudo pluuie et latebat eos inuiſibilis eius virtus que exhibebat oīs ſuauitatī ſaporem. ⁊ omne delectamentū. Modo ſimili ꝓtingit in hoc venenerabili ſacramēto. Quia alia est forma et ſpecies que apparet: atqꝫ alia est virtus et veritas que latet. Unde de ꝑſe. di. ij. c. quia corpus dicitur. Vere vnica ⁊ perfecta hoſtia fide eſtimāda non ſpecie. nec exteriori cenſanda viſu: ſed interiori affectu. Unde ce leſtī ꝓfirmat auctoritas. ſ. Joh. vi. quia caro mea vere eſt cibus: ⁊ ſanguis meus vere eſt potus. Recedat igitur omne infidelitatī ambiguū. qm̄quidē qui auctor est munerū ipſe eſt teſtis veritatis. ſ. in ſupdicto Joh. v hoc idem dicit in. c. ſpecies. ⁊ in. c. nos aūt. Ubi Aug⁹. ait. Nos autem in ſpecie panis et vini quam videm⁹: res inuiſibiles. id est. carnem ⁊ ſanguinē honorem⁹. Nec ſimiliē comꝑhendim⁹ has ſolas ſpecies quēadmodum ante ꝓſecrationē comꝑhendebam⁹: cū fideliter fateamur ante ꝓſecrationē eſſe panem ⁊ vinū qō natura formatū. poſt ꝓſecrationem vō eſſe carnem chriſti ⁊ ſanguinē qō benedictiō ꝓſecrauit. Idem in. c. nō hoc corpus. Fecit autem hoc corpus ꝓpter triplicē rationē. Primo ꝓpter vtilitatē. quō ad homnos. Secundo ꝓpter indignitatē: q̄ ad maloſ. Tertio ꝓpter imbecillitatē: q̄ ad oēs. Primo ꝓpter vtilitatē. i. ꝓpter meritū fidei q̄ ad bonos. Et ꝫ triplicit. Primo ꝓpter fidei fūdationē. ſcō ꝓpter fidei edificationē: tertio ꝓpter fidei ꝓuocationē. Primo ꝓpter fidei fūdationē. Hā teſte Greg⁹. fides nō hz meritum: vbi rō hūana ꝑbet exꝑimētū. Cū enī demeritū hūani generis cepit a credulitate q̄ eua credidit falſo teſtimonio diaboli ſuadenti de cibo mortis. ſ. de ligno ſcientie boni ⁊ mali. ac dicenti nequaqꝫ moriemi. ſed eritis ſicut dij ſcientes bonum ⁊ malum: Idcō conueniens fuit vt meritum hominis a credulitate initium ſumeret. qua credat homo vero teſtimonio ieſu chriſti ſuadentis de cibo vite ac dicentis Joh. vi. Qui manducat meaꝫ carnem ⁊ bibit meum ſanguinem in me manet ⁊ ego in eo. Et ſicut demeritum culpe cepit in hoīe ex auditu diabolici verbi mor⁹ pabulū ſuggerētis: ita vita gre i hūano genere reformetur per verbum chriſti vite cibū ve-

raciter ꝓponentis. Et sic formata fides fiat ex auditu: auditus autem per verbum christi. sicut ait apostolus ad Rhoma. x. Secundo ꝓpter fidei edificationē. Nā ſm Alexandrū in. iiij. fecit hoc deus vt edificaret fides ad credendū ea que sunt supra naturā. Unde Hug. de sanc. victo. Diuina sapientia carnez christi sub ꝓncipalis edulij spē velauit. ꝛ sic sumendā ꝓposuit: vt sensus i vno foueret. ꝛ fides in alio edificaret. Tertio ꝓpter fidei ꝓuocationē. id est. vt ꝓuocarentur hoies ad credendū ea que sunt supra intellectum. In hoc enī sacramēto multa sunt supra naturam ꝛ intellectū nostrū. Placuit ergo diuine dispēsationi vt intellectus in hō sacramento exteriori ꝓsideraret aliquid supra naturam. vt sic magis expediret ad cognoscendū per fidem in re sacramēti quod ē supra intellectum. Unde ꝓsideratio speciei sine subiecto quod est supra naturā quodammodo manuducit ad intelligendū multa in re interiori que supra ipsum intellectū sunt. Hec Alexan. de halis ibidem. Hec autē mystice figurata sunt Gen. xxvij. in velatiōe iacob. ꝛ in pia deceptione ysaac atq; in caligine eiusdem. Porro ipse iacob huius sacramenti mysticū gerit typum: atq; esau sensibilis forme. Ysaac autem humani sensus figuram gerit. Omnes nempe sensus preter auditum defecerūt in ysaac: solus auditus immunis fuit. Caligauerūt oculi eius ꝛ videre non poterat. Gustus in esu hedij deceptꝰ est. Et decipiebat etiam tactus eius: quia cōtingens manus ꝛ collum iacob pellibꝰ coopertū. esau forte estimabat dicens. Ecce odor filij mi sicut odor agri pleni. Solus auditus a deceptione liber euasit. Unde ꝛ ait. Vox quidem iacob est: manus autem sunt esau. Sic ꝛ in hoc sacramēto preter auditū omnis humanus fallitur in hoc sacramēto sensus.

Secūdo autem fecit hoc ꝓpter indignitatem: quo ad malos. Exigit nanq; malox indignitas q̄ velatur: sicut indiget eger oculꝰ vt sibi sol ꝛ quodlibet lumen tegat in hoc erga peccatores micorditer agens saluatoris benignitas. Nisi enī accidentibꝰ velaretur. ac nudum aspiceret corpus iesu christi ex hō forte aspectu perirent. Quod. j. Reg. vj. in bethsamitis mystice figurat qui percussi et interfecti sunt eo q̄ arcam dñi ꝓspexissent. q̄ sacramentuz corporis dñici mystice prefigurabat. Tertio facit ꝓpter imbecillitatez q̄ ad omnes. Nempe hoc indigebat imbecillitas nostra. Quia claritatē dñici corporis nullus vnq; posset sustinere aspectus: ideo vt velaretur necessariū fuit. Hoc vo Exo. xxxiij. in claritate vultus moysi mystice figuratum est. Qui ꝓpter radiox chorruscationez videbatur cornutus: intm̄ q̄ filij israel claritatem eius vultus sustinere non poterant. Unde posuit moyses velamen super faciez suam. Sic amoxosus vel radiosus iesus faciem suam omnibus micorditer velat. Ex su prādictis patet quomodo admirāda sapientia dei corpꝰ suū sanctissimū sic velatū dedit

Insuper vt appareret admiranda dei sapientia ꝓpter tria dedit corpus suum ita occultatum. Capitulum. iij.

Tertio insuper in institutiōe huius sacramēti apparet admirabilis sapientia christi: quia tradidit corpus suū sic occultum atq; excelsum. In hoc enī demonstrat excellentia diuine sapientie et virtutis maxime ꝓpter tria. Primo quia operatur supra naturā insensibilē. Secundo quia opatur supra naturā sensibilē. Tertio quia opatur supra naturā rationalē.

Primo autem in hoc demonstrat excellentia diuine sapientie ꝛ virtutis: quia in hoc sacramento deus opatur supra naturā insensibilem. Scōm enī hanc naturam accidentia non possunt esse absq; subiecto. Earum enī esse est in esse ſm phm. vij. metaphꝫ. id est esse in alio. Hec accidentia sunt essentia nisi in q̄tum sunt entis. Sed diuina virtus que non coartatur ad mensurā insensibilis nature: facit in hoc sacramento q̄ accidentia p se sunt que ſm naturam habent esse quod ē in esse. Quia ſm apostolum ad Rhoma. iiij vocat eam que non sunt: tanq̄ ea que sunt. Ea enī que non sunt ꝓprie sed insunt accidentia sunt. que ipse facit esse ꝓter subiectum atq; per se subsistere: tanq̄ ea que per se sunt. s. subiectiue. Potest autem hec diuina virtus efficere: quia causa prima plus influit in causatum esse q̄ causa secūda. Causa enī accidentiū prima. deus est: sed causa secunda est substantia. Sublata igitur influētia substantie. respectu existentie accidentiū remanet influēta cause prime. Preterea ſm Alexandruz de halis in. iiij. in hoc apparet completa ordinatio diuinarū opationum in hoc sacramento: quod est facꝰ sacramentū In pane enim ante transubationē est reperire corpus corruptibile ꝛ accidentia naturali-

ter inherētia. Virtute autez diuina trāsmutatur in corpus christi spūale ⁊ incorruptibile quod est vltimus gradus ascensiōis ex parte corpis. Ut igitur esset completa ordinatio diuinarū operationū fecit deꝰ vt illa que erāt i alio p naturā. s. accidētia: virtute diuina stabilirent ineſſe ſine aliquo ſubiecto. qō ē vltimus gradus aſcenſiōis ex parte accidentiū Utraq; eni opatio ponit vltimū gradū aſcēſionis. ¶ Scōo hōc idem patet quia deus i hoc ſacramēto opatur ſupza naturā ſenſibilem. nam accidētia ſentiri poſſunt in eo ſine ſubiecto eo ꝙ accidentia que ſunt in ſubiecto imaginatio abſtrahit a ſubiecto. Quia omne obiectū ſenſus eſt accidēs. ſed nō poteſt hec naturalit virtus ſenſitiua efficere vt accidentia ſine ſubiecto ſenſitiuo ſint: nec accidentia ꝓſtituere poteſt imaginatio ſine ſubiecto in rerum natura. Sed diuina virtus i hoc ſacramēto imagines accidentiū p ſe objicit oculis nris. Qō myſtice figuratū fuit in verbis eliphas Job. iiij. Pozro ad me dictū eſt verbum abſconditū ⁊ quaſi furtiue ſuſcepit auris mea venas ſuſurrij eius. in horroze viſionis nocturne qñ ſolet ſopor occupare homies pauor tenuit me. ⁊ horror tremor ⁊ oia oſſa mea pterrita ſunt. Et cū ſpūs me p̄ſente tranſiret: inhorruerūt pili carnis mee. Stetit quidā cuius non cognoſcebam vultum. imago coram oculis meis: ⁊ vocez quaſi aure leuis audiui. Nocturna ſiqdem viſio huius ſacramēti ꝓtemplatio eſt. Stat aūt in ſacramēto quidā cuiꝰ non cognoſcit vultus: quia in hoc ſacramēto ſub inuiſibili forma eſt chriſtus. Sed ideo coram oculi ſiſtitur: quia imagines accidentiū ſenſibꝰ p̄ſentat. Suauis aūt vox quaſi aure leuis auditur: cum verba ſacramēti cum q̄bus. ſ. ipſum ꝓſecratur in ꝓſecratiōe p̄cipiuntur Tertio inſup in hoc ſacro demōſtratur ſapientie diuine excellētia ⁊ virtus: quia in eo opatur deus ſup̄ naturā rationalē. Uix eni intelligētia capit ſeu intelligit accidētia ſine ſb̄iecto. ſ. q̄ntitatem figuram colorē odorē ſaporem ⁊ ſic de alijs. Sed non poteſt vis intellectiua p opationē quod poteſt p ꝓſiderationē. Sed diuina virtus poteſt p opationē quicq̄d natura rōnalis poteſt p ꝓſiderationem. Proinde i ps̄. dicit. Accedit homo ad cor altum ⁊ exaltabit deus. Quia q̄tūcūq; exaltetur cor hois p ꝓſiderationē: adhuc amplius exaltabit deus. Ex dictis patet q̄re chriſtus corpus ſuū dedit in alimentū. quare velatum accidentibꝰ: ⁊ quare tam occultuz. ſ. p̄ter ſubiectum deferens.

De triplici perutili practica.

Ex ſup̄ dictis elici poſſunt tres practice et vtiles veritates circa hoc ſacramētū. Primo circa eius adorationē. ſcōo circa eius portationē: tertio circa eius interrogationē.

Prima veritas ¶ Nempe de ꝓſe. di. ij. c. q̄d ſit Greg⁹. inquit. Qz i hoc ſacramēto aliud videtur ⁊ aliud intelligat Et idem habet ex de cel. miſ. c. cum marthe. Nam aliud cernitur oculis corpis: ⁊ aliud creditur oculis mentis. Proinde in adoratiōe illius hec vtilis veritas eligenda eſt. q̄ qñ hoc ſacramētum adoratur a nobis oratio non eſt dirigēda ad id qō cernitur ſed ad id qō ibi eſſe creditur. Nam quia ſolum illud adoratiōe eſt dignū. Nam illa que oculis corpis ꝓſpiciunt accidentia ſunt. quibus non ꝓuenit adoratio latrie: qz non ſunt in corpe ieſu chriſti ſicut in ſubiecto. ſed corpus chriſti qō ſub illis accidentibꝰ latere dicitur atq; indubitant creditur ſolū adoratione latrie dignū eſt. Ex hoc igit ꝓſequens eſt quia ꝓſecrationis verba ſecrete p ferunt a ſacerdote ſup hoſtiam. Ppterea ante elevationē illius non debet a populo hoſtia adorari: ppter piculū idolatrie. Et hoc ideo qz nonduz ꝓſtat ibi eſſe corpus chriſti. Intelligendū eſt tamē q̄ licet in illis accidentibus ꝓprie non videatur chriſtus: non tamen errant fideles qui dicunt ſe vidiſſe chriſtum in manibus ſacerdotibꝰ. Quia nullus errat cuius verba verificari poſſunt eo modo quo verificat ſacra ſcriptura: in qua in plerisq; locis ⁊ ſepius repitur q̄ aliqui viderunt deuz corporali oculo. Sicut patz Exo. iij. Moyſes vidit deum corporali oculo cernendo rubum. non ibi videret diuinitatem ſed q̄ diuinitas aſſiſtebat illi rubo. Similit corpus chriſti illis ſpeciebus aſſiſtit: que q̄dem in hoc ſacramēto cernunt. Et ꝓz Sco. in. iiij. di. xj. ſimplices non errant quia adorant in fide eccleſie: ⁊ hoc eis ſufficit ad ſalutem. Paiores autem adorant contētuz nō ſignum. Et hoc ſiue continēt ſignū accidēs ſit tñ: ſiue ſubſtantia panis cum accidente. Et ideo hoc non eſt multum p̄dicandum

Secunda veritas Secundo vtilis veritas ex predictis elici poteſt circa huius ſacramēti portationem. Nam ſm q̄ notat hoſtien. ex de cele. miſ. c. ſane. Quando ſacerdos vadit ab cōicandum infirmū duas hoſtias ꝓſecratas portare debet: ⁊ cum vna infirmū cōicet ⁊ alterā ſecum honorifice reportet. Nam

si vasculū vbi ꝫ sctissimū sacramentum delatū fuit ad egrotū indigne reportet ad domū indecēs videret: cum forte remanserūt in eo alique pue reliquie dñici sacramenti. Si aūt honorifice reportet p̄dictus vas absq; hostia p̄secrata decipit tūc pplꝫ: qui adorat tūc vas tm̄: et ꝫ sentētia hostien̄. ronabilis est ꝛ prudens. Tercia insup vtilis veritas ex p̄dicti elici p̄t circa interrogationē. Nā qñ sacerdos cōicaturus infirmū interroget eū p̄ꝛ dicens Credis ꝫ eē corp⁹ dñi natū de maria virgine et in cruce p nobis oibus passus: ꝛ sic ō alijs articulis fidei. Et si infirm⁹ rñdet q sic: tunc ꝛ sacerdos interrogans fidelis affirmas suam intentionē dirigere debet ad id quod credit ꝛ nō ad id quod cernit: qz als error esset sicut dictū est. Proinde nisi instruant simplices p ni sunt ad dirigendū intentionē suaz ad illa que corporeis oculis cernunt ab eis. ideo tutius videt dicendū. Credis hic esse corp⁹ xp̄i. ꝛ tūc ferri pōt intētio ad id quod cernit. qz i speciebus illis q̄s cernimus est veraciter corpus xp̄i. Si q̄s tñ suā intentōez dirigit ad sāctē ecclie fidem: tūc nullū videt piculū imminere circa p̄dicta.

Tercia ps scōi articuli de triplicib⁹ mirabilib⁹ in qb⁹ admirāda apparet clemētia saluatoris i pceptione hui⁹ sacramenti.

Tercio ꝫ sacramentū est mirabile intelligentie in pceptōe: et in ꝫ admiranda dei clementia sīl et iustitia manifestant: ꝛ maxime quo ad tria. Primo q̄tum ad magnitudinē dati. secūdo q̄tū ad magnitudinē dantis. tercio q̄tū ad ingratitudinē recipiētis.

Quātū admiranda appareat largitas dei: si in hoc consideremus magnitudinē dati.

Capitulum. j.

Primo in q̄ apparet hic diuina largitas mirabilis q̄tū ad magnitudinē dati. ꝛ ꝫ qz largitor oim bonoꝝ in ꝫ sacramēto seipm. nā dat corpus suū in cibū: et sanguinē suū in potū. dicēs Matꝫ xxvj. Accipite ꝛ comedite ꝫ ē corpus meum. et ꝫ est vltim⁹ et supmus gradus largitatis diuine. Nā prim⁹ ē q largit sua. scōs grad⁹ quo largit suos. tercio q largit seipm. Prim⁹ in q̄ gradus est q largit sua. vñ ps. Omia subiecisti sub pedibus eius oues ꝛ boues vniuersas. volucres celi et pisces maris q̄ p ambulāt semitas maris. Scōs gradus est q largit suos .i. angelos iuxta illud apli ad Heb. j. Omēs administratores spūs sūt. in misterū missi ppt eos q hereditatē salutis capiūt. Nota octo modis dedit xp̄s seipm nobis. Terci⁹ grad⁹ q largit se nobis. vñ largitus est se nob mltis modis. Primo in filiū. scō in sociū. tercio in magistrū. qrto in patrē. quito in lucē. sexto i fratrē sororē et matrē. septio dedit se nob i holocaustū medullatū. octauo se ōdit nob i cibū ꝛ potū. Primo inq̄ ōdit se nobis in filiū. p nr̄e carnis assūptionē. vñ Esa. iubilādo ait. Parvulus natus ē nobis: ꝛ filius datus ē nob. Secūdo dedit se nobis in sociū: p nature ꝓfirmationē. Vñ apls ad Phil. ij. ait. In silitudinē hoim facti⁹: et habitu inuētus vt hō. Tercio dedit se nobis in magistrū. ppter doctrine p dicatōez. vñ Joh. xiij. ait discipl̄is suis. Vos vocatis me mgr̄ et dñe. et bñ dicitis. sū etenim. Quarto se nobis dedit in patrē p grē gnātionē. Sic ōr Joh. j. Quotq̄t aūt receperūt eos ōdit eis ptātē filios dei fieri his q̄ credūt i nomie ei⁹. Quinto se nobis dedit in lucē ppt exempli opatōnez. vñ discipulis suis Joh. xiij. ait. Exemplū enim do vobis. vt quēadmoduz ego feci: ita et vos faciatis. Sexto se dedit nobis in fratrē sororē et matrē. p volūtatis ꝓformationē. vñ Matth. xij. ipe ait. Quicūq̄ fecerit volūtatē p̄tis mei q̄ in celis ē: ipe me⁹ frat et soror ꝛ mater est. Septimo dedit se nobis i holocaustum medullatum per dilectionem ꝛ passionem. vnō. j. Cor. vj. Empti enim estis p̄cio magno gl̄ificate deū in corpe vr̄o. Octauus aūt et vltim⁹ grad⁹ amoris ē cū xp̄s se dedit nobis in cibū. qz ōdit se nobis ad oimodā vnionē et transformationē. Nā in septē supiorib⁹ gradib⁹ ꝛ p̄cedentibus beneficijs. xp̄s nobis factus ē vniformis. ꝫ in ꝫ sacramēto dat nobis. vt hō fiat deiformis. Naz sīc cibus ꝛ cibat̄ inuicē vniūtur. sic digne illū suscipiēs in ipm p ardentissimū amorē totalr transformat. et dei formis efficit. ideo Joh. vj. ipe ait. Caro mea vere est cibus et sanguis me⁹ vere est potus. nō quidē puertend⁹ in naturā cibati q̄ ē infecta misera ꝛ peccatrix. ꝫ puersurus cibatū in naturā sui. q̄ est spūalis sctissima et diuina. Siquidē in alijs cibis ꝓuersio fit cibi i mādicantē: eo q mādicans sit validior et nobilior q̄ ipe cibus. ꝫ in ꝫ ecōtrario ꝓtingit. propter sublimitatē atq̄ virtutem cibi q̄ xp̄us est. Ideo hūc cibū digne mādicans trāsformat in xp̄m et nō xp̄s in ipm. Unde Aug⁹ Cibus sum grandium crede ꝛ manducabis me. sed

tamē ego nō mutabor in te: ꝫ tu mutaberis i me. Fit aūt h trāsformatio in hoc sacramēto p virtutē amoris. Amor aūt fm Hug. de sctō victo, est vis mutatiua et trāsformatiua ipius amantis in spm amatū. Ideo dns ait Joh. vi. Qui manducat meā carnez et bibit meū sanguinē: in me manet z ego in eo. Et vt emphatice et explicabiliter vnionē sui ad nos efficatius aperiret: Joh. xvj. alloquit patrē dicēs Tu in me z ego in eis. assimulās modū q ipe in nobis est: modo quō pater in ipo est. et dilectionez sui in nos assikat dilectōni paterne dicens. Sicut dilexit me pat: et ego dilexivos O q̄z sapidus q̄z amabilis. z q̄z desiderabilis est cibus iste. qui hoiem facit deū: z nos a vita nostra que vere est moꝛs funditus eradicādo occidit: vere dicere nobis potest dulcis iesus. Quid vltra tibi aīa mea potui facere z nō feci. scilz q tui coꝛdis duriciem emolliret. q̄si dicat nihil.

Apparet admirāda dei clemētia in hoc sacramēto si magnitudo dantis cōsideret. Ca. ij.

Secūdo vo apparet in hoc sacramēto mirabilis ōina benignitas z largitas saluatoꝛis: q̄tū ad magnitudinem dantis. Dat em se xps non tantū dignis: ꝫ etiā indignis. Nā qui se pmisit malignoꝝ manibus crucifigi sp se pmittit manibus sceleratoꝝ ptractari. Quia solez sum facit oꝛiri sup bonos et malos vt dicatur Math. v. c. Claritatem sue pītie in hoc sacramento exhibet bonis et bonis. non tamē impartiē oīibus illuminatōis sue effectus. Nā triplex oculus repit. scz cecus. eger et sanus. Primꝰ est oculus cecus q̄ absens repit a luce cum tū ei sit pns. z hic est coꝛ infidele qō suscipit hoc sacramentū ad effectū excecationis: quia nō credit in hoc qō est lux increata et incarnata. licet appareat ei presens. tū absens est. lumen ei abscondens. sicut ipemet cristus Joh. ix. ait. In iudiciū ego in hūc mundum veni. vt scz p hoc sacramentū qui non vident videant. et qui vidēt ceci fiant. Secūdus est oculus eger qui pcipit lumē q̄tuz ad effectuz pturbatōis. et hoc est coꝛ maliuolū. qō quidē pturbat in huius sacramenti pceptione. naz sicut dicit aplꝰ. j. Coꝛ. ij. Qui manducat z bibit indigne: iudiciū. i. damnationē sibi manducat z bibit: nō dijudicans coꝛpꝰ dnī. i. non discernēs illud ab alijs cibis. vñ ait August. Contemptū nō vult ipe cibus sicut nec manna fastidium. Unde Job. xx. dicit. Panis ei in vtero illius vertet in fel aspidū intrinsecꝰ. Tercius est oculus sanus. qui percipit lucez ad effectū delectatōis. et hoc est coꝛ fidele. qō quidē hoc sacramentum suscipit sacramentaliter et spūaliter ad augmentū virtutis z gratie. Nam digne suscipiens illud in anima deiformat. hanc quidem deiformationē. et conuersionē aliti z alentis pphetauit Ozee. xiiij. dicens. Cōuertentes sedentes in vmbza eiꝰ vivificabunt triticū. i. in dnici coꝛpis sacramento: quod quidem sacramentum vmbza denominat. quia sepe prebet dns in secreto mysterio sub accidentiū velamie occultatus in quo sedentibꝰ q̄si ad mēsaz pponit triticū celestis pais: et ipi cibati puertunt in cibum: hoc est in xpm. Fit aūt talis vnio p sapoꝛositatē amoris: dicente Hugo. de sancto victo. Scio in quit aīa mea: quia dum aliquid viligis in eius similitudinem transformaris.

Quāta seueritas sit dei cōtra tria genera hoīm indigne recipientiū coꝛpus xpi. Ca. iij.

Tercio apparet in hoc sacramento mirabiliter seuera dei iusticia. q̄tum ad ingratitudinē recipientis. Qui em fugit dexteram diuine benignitatis: incidit in sinistrā diuine seueritatis. Soꝛtis. Sed audi aplm ad Heb. ij. dicentē. Horrendū est em incidere in manus dei viuentis. Tribus em generibus hoīm deus in h sacramento mirabiliter est seuerus. Primo curiosis. scō psumptuosis. tercio maliciosis. quisimo em est seuerus mirabiliter curiosis: quibus vita vertit in interitū. In cuiꝰ mysterius Exod. ix. dns ait ad Moysen. Descende z cōtestare pplm. ne forte velint transcendere terminos ad videndum dnm. et pear ex eis multitudo plurima. nempe curiosi sunt qui trāsgredi satagunt terminos fidei in inquisitiōe huius sacramēti. Ideo vita gratie que confertur in eo: vertit eis in moꝛtem. sed de hoc pleniꝰ dicet infra sermone. lvij. articu. ij. c. j. Secūdo vo mirabiliter est seuerus psumptuosis: quibus absolutio vertitur in obligatiōnē Proide. i. Coꝛ. xj. oꝛ. Cōueniētibꝰ vobis in vnū. i. i ecclia ad suscipiēdū dnicū sacm. iaz nō est dnicam cenā māducare scz sacramētaliter. qz nō ē ibi māducatio spūalis sine q̄ sacramentalis nō pdest. imo potiꝰ obest. Unusqisq; ei pīsumit suā cenā ad māducādū. Et sic q̄ em pīsumit suā cenā ad māducādū. Et sicq̄ em pīsumit suā cenā ad māducādū. Et sicq̄ em pīsumit suā cenā ad māducādū. Et sicq

dit manū suā Oza ad archaz dei. tenuitqz eā qñ calcitrabant boues et declinauerūt eam Iratusqz est dñs indignatōne dñs ptra Ozā et pcussit eū sup temeritate. q̄ mortuꝰ ē ibi iuxta archā dñi. Sic nēpe ptingit his: q̄ presumūt in mortali culpa suscipe b̄ venerabile sacramentū. Preterea apls post p̄cedentia verba subdit. Probet aūt seipm homo. i. a tanta cōione examinet oēs anglos pscientie sue p diligentē psiderationē: et sic ō pane illo edat et de calice bibat. Ad literā aūt est notanduz q̄ hec p̄positio de q̄ videt notare quandā ptionē nō debet referri ad corpus xp̄i. nec ad sanguinē eius. quia nō ptes sumunt, sed totuz corpus et totus sanguis xp̄i suscipit a sumente. Ideo referri habet ad ipas species q̄ ptitiue sumunt. Naz ille species que ab vno sumunt et ab alio nō sumuntur. et tamē sub vtrisqz est totus xp̄s. Et subdit apls. Qui ei māducat z bibit ydigne: iudiciū sibi māducat z bibit. i. manducādo et bibēdo acq̄rit iudicium: nō dijudicans corpus dñi. Proinde de con. di. ij. c. Qui scelerate. Isidorus ait. Qui scelerate viuūt in eccl̄ia. et cōicare nō desinūt putātes se tali cōione mūdari: distāt nihil ad emendationē pficere. sibi dicēte ppheta Jere. xj. Quid est q̄ dilectus meus fecit in domo mea scelera mlta. nunq̄d carnes sctē auferēt a te malicias tuas. q. d. nō. ꝺ̄ potiꝰ inquinabūt te. Et in. iij. d. c. q̄ discordat. Augꝰ. ait Qui discordat a xp̄o nō māducat carnē eius nec eius sanguinē bibit. z si tāte rei sacramētū ad iudicū sue pditōis q̄tidie accipit. Idem dicit in ca. sctā. z in ca. sic iudas. Et in ca. q̄tidie. Ptz igit ex dictis q̄ indigne b̄ sacramentū manducās peccat mortal̄r. et b̄ maxie propter tria. Primo q̄ ficte z sil̄ate ostendit se eē xp̄i membz: cū sit fictus falsus et sil̄atus. Secūdo q̄ irreuerentiā horridaz atqz p̄temptū cōmittit ptra hoc sacramentū. Tercio q̄ abutit sacramēto quod institutū ē ad pstanduz spūalem refectionē viuis in gratia tantūmodo pstitutis. Alexan. de hal. in. iij. etiaz inq̄t q̄ ppter presentiā saluatoris fcordationē humane redēptionis exp̄ssionē diuine caritat̄. remediū humane infirmitatis. que in hui⁹ sacramenti sumptōne p̄currūt. non pōt sumi a peccatore sine magna ingratitudine et contēptu: ideo taliter grauit̄ peccat. Tercio ꝺ̄o est seuerus maliciosis: quibus emollitio vertitur in obdurationē. Nempe hui⁹ sacramēti natura est indurare corda illoz qui illud si suscipiūt. et illoz q̄ illud male suscipiūt. Prio aūt q̄ induret corda illoz qui illud nō suscipiunt ptz. lxxxij. di. i. c. p̄sbr circa medi̇ū. Secūdo q̄ induret corda illoz̄ qui illud male suscipiunt. ptz Nume. xiij. Sap̄. vj. et Exoꝺ. xvj vbi hoc mystice figuratū est in manna. quod ꝑ ꝺ̄o suo dñs pluit in deserto. qꝺ p̄denlabak et indurabak ad ignē. Ignis em̄ cum habeat corruptiuū et mortificatiuuz calorem signat amorē libidinosuz ac male volūtatis desiderium: cui celeste māna. i. hoc sacramentū obdurationez vertit tudicio dei. Sol ꝺ̄o cuz habeat calorē viuificum et saluificum diuinum amorem designat. qui cū calefit in corde recipientis dñicum hoc sacramentū: mens p deuotionem incalescit liquescit et resoluit atqz efficitur deiformis. Ex omnibus aūt in hoc p̄ncipali articulo dictis palam ptz: q̄ hoc sacramentū est miraculū miraculorum: sacramentū sacramentorum. et signū signorum. ineffabiliter repzesentans dei potentiā et ei⁹ archanam sapientiam. atqz viscerosam clementiaz oim fideliū et deuotaz mentium refectiuam

Articuꝰ tercius q̄ p triplicē delectationem hoc sacramentū reformat volūtatē humanam.

Tercio p̄ncipaliter hoc sacramentū est delectabile scz volūtati: q̄ misericors et miserator dñs escā dedit timentibus se. Triplicit̄ em̄ est voluntati delectabile hoc sacramentuz et hmōi esca. Primo q̄ liberat a malo. scꝺ̄o q̄ pficit i bono. tercio. q̄ pficit in optimo.

Q̄ ꝺ̄electatio huiꝰ venerabilissimi sacramēti liberat volūtatez sumētis a triplici malo. Ca. j.

Primo hec suauissima esca q̄ liberat a malo est volūtati delectabil̄. et hoc triplicit̄. Primo em̄ q̄ liberat a malo p̄terito scꝺ̄o a malo presenti. tercio a malo futuro. Primo malum p̄teritū purgat. vñ de con. di. ij. ante bñdictionē Ambrosiꝰ ait. Qui māducauerit b̄ corpus fiet ei remissio pctōz scz venialiū: et etiā mortaliū fm glo. Joh̄. ad hoc facit etiā. c. cū omē et. c. species. e. di. quod intelligit̄ de mortalibus oblitis ex insufficientia humane fragilitatis fm Scotū z Richardū. Ad predicta autem ꝺ̄ saluator noster instituens hoc sacramentum post p̄secrationis formā subiunxit. In remissionem peccatorum. Hoc aūt mystice figuratum fuit in sacrificio panis. et in craticula. Leuit. ij. Ubi dicit̄. q̄ sacerdos qui obtulerit eum. tollet memoriale de sacrificio: et adolebit sup altare in odorem suauitatis domino. Nempe panis in craticula xp̄s i cruce

est. Memoriale sacrificij: est in sacramẽto memoria passionis xpi: altare fides: adolicio deuotio, odor suauitatis grã ⁊ recõciliatõis. ac pctõz remissionis. Secũdo malũ pñs euacuat. Fit aũt ꝗtidiana pditio in aiabus ex ardore fomitis ꝓcupiscentialis: sic̃ est ꝗtidiana depditio in hũanis corpibus ex ardore naturalis caloris. Valet igit̃ oñicũ sacramentum ad restaurandũ depditũ. vnde de con. di. ij. c. iterat̃ Paschasi⁹ ait. Quia eñ ꝗtidie peccamus: saltẽ pctis illis sine qbus mortalis infirmitas viuere nõ põt: qz licet oia pctã donata sunt in baptismo: infirmitas tñ pcti adhuc in carne nra remanet. vñ pñ. Benedic aia mea dño. q̃ ppiciat̃ oibus iniq̃tatibus tuis: qui sanat oẽs iniq̃tates tuas. Et ideo qz ꝗtidie labimur. ideo xps p nobis ꝗtidie mistice imolat̃ et passio xpi nobis in mysteriũ tradit̃: et q̃ sel̃ moriẽdo mortẽ vicerat: ꝗtidie recidiua delictoz p hec sacramenta corpis xpi ⁊ sanguinis pctã relaxet. Vnde oram⁹ dicentes. Dimitte nobis debita nra. qz si dixerim⁹ peccatũ non habem⁹ ipi nos seducimus: et veritas in nob nõ est. ℔ ille. Idem etiã dicit̃ ab Aug⁹. in ca. vtrũ. e. di. Propt̃ eandez cz causam panẽ nostrũ ꝗtidianũ da nobis hodie nos docuit cristus postulare Math. vj. Ad hui⁹ sacramenti susceptionẽ hortat̃ dñs Cañ. v. Aperi mihi sozor mea amica mea colũba mea imaculata mea: qz caput meũ plenuz roze est: ⁊ cincinni mei guttis noctiũ. Ait eñ. Aperi mihi. i. suscipe me deuote. qz caput meũ. i. diuinitas plenũ est roze vberi misc̃oia. scz ad refrenanduz pctã. et cicini. i. hũaitas guttis noctiũ. i. effusione sanguis. Lacrimaz sudoruz et passionuz ad reprimendũ concupiscẽtiã fomitis. Tercio xo a malo futuro mentẽ pseruat: ℔ quidẽ mystice figuratũ fuerat Judi. vij. in Gedeonis visione. in q̃ vidit q sub cineriti⁹ panis ꝛ uertebat castra madian. Nempe madian cõtradicẽtes interp̃tat̃. Per hunc eñ carnalia desideria designant̃ q̃ fm illud. j. Pe. ij. militant ꝓtra aiam. Castra igit̃ madian. maloz ꝛ sideriozz prauitates sũt: que subuertit subcinerici⁹ panis. i hoc sacramentũ qui panis est vite. ℔ subcineriti⁹ p memoriã subcinericie humilitatis passionis xpi. Natura siquidẽ rerũ ẽ q nihil ꝓfuat̃ ex̃ pꝓz locũ. Mã et pisces ex̃ aquã putrescũt: aqua extra flumẽ seu fontez corrũpit̃. arbores atq herbe extra terrã arescunt: et sic de singulis. ℔ cũ locus aie sit ꝑ ipse deus. ptz q in solo deo quiescit ⁊ ꝓseruatur. Sicut econtra de pctore Esa. lvij. ℞ Cor impij quasi mare feruẽs quod quiescere nõ potest. Sed in sacramento eucharistie deus vtiq̃ est: ppterea merito digne sumẽtes illõ ab eo ꝓseruant̃ et ꝓseuerant.

In triplici virtute thelogica huius sacramenti delectatio ꝓficere facit. Capitulũ. ij.

Secũdo hec suauissima esca est delectabilis voluntati: quia ꝓficit i bono. nã p eã fidei meritũ auget. spei fiducia subleuat̃ et caritatis deuotio inflãmat̃. Fides. Primo eñ p ℔ sacramentũ fidei meritũ augmentat̃: dũ scz creditq humana rõ nullaten⁹ capit. ideo sicut supdictũ est velatũ dat̃ sub accidentib⁹. ibo Gre⁹ ait. Fides nõ habet meritũ. cui rõ hũana pbet experimentũ. Insup. xxiij. q. j. ca. non turbat̃ Ambrosi⁹ ait Licet humana mens nequeat plene rõnis inuestigatõe cõprehendere: fidei tñ plenitudo cõplectit̃. Fides eñ i ℔ sacramẽto ipos sensus et sensibilia vincit dum mat asserit ⁊ oñdit visus in ℔ sacro solũ eẽ panẽ materialẽ. Silr ad ipz clamãt asserit et ostẽdũt oia accidentia visibilia: qõ facit tactus et tangibilia. Idẽ auditus et audibilia. gustus et gustibilia: olfactus et olfactibilia: ℔ aũt oia sensus scz cz sensibilia luia sunt intellect⁹ nostri: quibus in mũdo isto sensibili et videre et illuiari habet. naturaliter aũt fidei lumẽ oia lumina intantũ obfuscat atq obtenebrat q sola virtus sacramẽti pura et integra sit in corde credentis. ita vt nihil falsitatis aut inpictatis in illud ingerere seu impingere possit. Spes. Secũdo p ℔ sacramentũ spei fiducia subleuat̃. dũ eñ ꝑ ℔ deo pri offert ihesum qui in cruce p nobis oblatus est: nullo mõdo diffidere habet homo de aliquo non exaudiri ab eo. vnde cum pñ. potest dicere. Domine deus virtutũ exaudi oratione meam. auribus percipe deus iacob. Protector noster aspice deus: et respice in faciẽ xpi tui. Charitas. Tercio xo per hoc sacramentũ caritatis deuotio inflãmat̃. Sicut eñ ad ignis presentiam fugatur frigus: sic etiaz i anima dignez spiritualiter ꝓparata ad presentiam corporis cristi expellitur torpor mentis. cõtemplando et mentis oculis conspiciendo dñm suũ i cruce pro sua dilectõne tam aspera insup et etiã mortẽ sustinuisse. Proinde de con. di. ij. cap. iterat̃ Aug⁹. ait i fine. Semp scz in hoc sacramento mors christi p vita seculi est posteris nunciada. vt discãt qua caritate dilexit sunos qui pro eis mori dignatus est cui omnes vicem debemus rependere caritas. quia ad

hoc nos prior dilexit cum essemus gehenne filij. vt diligeremus eū a morte iam liberati.

Nota q̄ tripliciter acquiritur memoria cristi passi p̄ nobis

Qui velit igit̄ p̄ hoc sacramentū inflāmari. fm Bonaueñ. in. iiij. di. xij. necesse habet ad ipsum puerti t dirigi tanq̄ ad memoriale dñice passionis. Tripliciter em̄ acquirim⁹ memoriam x̄pi passi. Primo in scripto. secūdo in verbo. tercio in sacramento. Primo quidem in scripto. vt q̄ū x̄pi passio calamo conscribit: et hoc est memoriale quasi mortuum. et habet ferri ad visum que apprehendit magis a longinquo. Secundo in verbo vtpote cum aliquis verbotenus narrat x̄pi passionem. et illud ptim est viuū et partim est mortuum. Viuū in corde bonor̄ p̄dicatorum: t mortuum in corde tepidor̄ atq̄ malor̄. vel viuū in corde et cogitatōne: nō viuum in voce. et hoc est audientium. Auditus aūt non ita bene apprehendit de longinquo. Tercio in sacramēto ē memoriale cum ip̄m corpus x̄pi signatur et ptinetur i specie panis et sanguis sub specie vini. et hoc est memoriale viuū: q̄ ip̄e cristus ibi seip̄m prebet offerens nobis illud suū corpus quod p̄ nobis occisum fuit: et sanguinē qui p̄ nobis fuit effusus in crucis ara. et hoc quidem ad gustum est qui de ppinquo apprehendit. vt iam non quasi speculatione: sed q̄dam experientia passionis eius memores sumus. Si igit̄ accendit affectum nostrum. passio descripta et amplius frequenter predicata: multomagis inflāmare et afficere debet in h̄ sacramento expressa et hoc absq̄ dubitatione facit si quis sensum hunc et illum puertat ad hoc sacramentū. Ille igit̄ est qui ex hoc sacramento efficatiam reportat. qui se cōvertit. Ille siquidem missam audit nō qui tantū verba dicit et audit sine deuotione. sed q̄ ad hoc memoriale totam mentis intentionē puertit. h̄ ille. Idem etiam dicit q̄ caro x̄pi ē sicut carbo ignitus. sed carbonis ignitj est expellere frigus et incendere calorez. ergo hoc sacramentum reprimit motus frigidos culpe. et incendit motus viuos gratie: ergo delet et auget. Quomodo aūt per hoc sacramē tum augeant̄ virtutes. Est igit̄ ad hoc notādum fm Alexan. in quarto q̄ ex hoc sacramēto augentur virtutes: nec ex hoc sequitur q̄ contingat peruenire ad summū gradum virtutis in via ex frequenti huj⁹ sacramenti sūptiōe, licet ex eo virtutes augeant̄, quia hoc sacramentū datur in robur in medicinā et in remedium: magis fit hec augmentatio ad robur ne succumbat temptatione aduersitatis et in remediū ne succumbat tēptatiōe voluptatis. et in medicinā q̄tum ad curationem venialiū potius q̄ q̄tum ad augmentum et crescentiam virtutum. Unde q̄tum ad tria augentur virtutes hoc sanctissimo sacramēto. Primo q̄tum ad roborandum p̄tra temptationes aduersitatis. vnde dicitur. Panis cōfirmat cor hominis. Secundo q̄tum ad efficatiam efficiendi animam sobriam contra i centiua voluptatis. vnde glosa sup illō Mar. xiiij. Accepit iesus panem inquit. Ebrietas felix. salutaris satietas. que q̄to copiosius sumit. tanto sobrietatem mentibus donare dignetur. Tercio q̄tum ad curationem venialium. Unde Gregor⁹ in omelia paschali. dedit nobis hoc sacramentum salutis. vt q̄ nos quotidie peccamus et anima iam non mori potest per istud sacramentum remissionem peccatorum consequamur. h̄ ille.

De triplici fructu p̄fecto quez consequuntur digne suscipientes. Ca. iij.

Tercio hec sanctissima esca est delectabilis voluntati: quia perficit in optimo. Tres em̄ optimi fructus ex digna frequentatione huius sacramenti in anima generantur. Primus est illuminatio rationalis. secundus est corroboratio irascibilis. tercius est delectatio concupiscibilis. Unde Innocentius de officio misse in parte tercia. c. vlt. ait. Per huj⁹ sacramenti virtutem vniuerse virtutes augeant̄. et omniū virtutū fructus exuberat. Primus q̄ fructus illuminatio dei dr: q̄ p illud humanus intellectus illuminatur. ideo ad hanc sacram cōmūnionē hortabatur p̄pheta dicēs. ps. xxxiij. Accedite ad eum et illuminamini. et facies vestre non confundent̄. Huius illuminationis mystica figura precessit in Jonatha filio saul. Qui vt̄ dicit̄. j. Reg. ix. Extendens sūmitatem virgule quam habebat in manu intinxit in fauū mellis. et conuertens manū suam ad os suum illuminati sunt oculi eius. In ministerium quod ex frequenti sumptione deuota huius sacramenti perficiunt̄ mētales oculi in lumine veritatis. Sicut Joh. j. dicitur. Gratia et veritas. id est gratiosus veritatis lumen: et lucida lux per Jesum x̄pum scz in hoc sacramento facta est. vt dicit̄ Eccli. xv. Libauit illum pane vite et intellectus ⁊c.

Secūdus ꝛo fructus est corroboratio. qz p illud sacramentū irascibilis corroborat. hic si quidem ille panis est de q̄ ꝓpheta ait. Panis ꝓfiſet cor hois ꝓuide Cañ. vij ōr. Hanc surgamus ad vineas. videam⁹ si floruit vinea. si flores fructꝰ pturiūt. Glō. Non est intuendū si vinea floret ꝑ si flores ad ptū ꝓualescūt: qz si nō est mirū si q̄s inchoat. ꝑ valde mirabile est si in intentōne bona et ope bono perseverat huiꝰ fructꝰ figura mystica p̄cessit. iij. Reg. xix in helya. de q̄ dicit ibidē q̄ cū sub vmbra Juniperi obdormisset: angelꝰ dñi tetigit illum et dixit illi. Surge ꝛ comede. Respexit helyas. ꝛ ecce ad caput suū subcinericiꝰ panis ꝛ vas aque. Comedit igit et bibit: et ambulauit in fortitudine cibi illius. xl. diebus ꝛ. xl. noctibus vsq̄ ad montem dei Oreb. Sub vmbra quidē Juniperi dormit: q̄ in fide dñice passionis requiescit. Hic aūt angelico patrocinio excitatus ad deuotā sumptionē huiꝰ sacramenti illud comedit: et augmentū grē bibit. vnde firmiter pseuerās ambulat. xl. diebus et. xl. noctibus. per uirtuosa itinera in prosperis et in aduersis: vsq̄ ad montē dei oreb. i. vsq̄ ad gl̄iam dei sempiternā. Et qz hoc sacramētū mentē roborat ad virtuosa opa exercēda. Judic. xiiij. ꝓpter. Per fauū mellis q̄ de ore leonis est egressus extitit figuratū. Tercius fructus delectatio seu inflāmatio dictus est quia volūtas seu ꝛcupiscibilis inflāmat et inebriatur ex deuota sumptione huiꝰ sacramēti. vñ mystice figurat fm Damasc. p carbonē q̄ tacta sunt labia Ysaie ꝓphete a seraphin: qz seraphico mysterio incendunt. per hoc sacramentū duo labia mētalis affectionis. vnum supius ad x̄pi diuinitatē aliud inferius ad cristi humanitatē. Et de hac duplici affectōe mētali acquirenda in h̄ sacramēto Ysaī. xix prophetauit Jacob dicens. Aser pinguis panis eius et p̄bebit delitias regib⁹. In q̄ quidē ꝓphetia ꝓphetando tria de hoc sacramento p̄nūciat. Primo a q̄ det. scōo quid dat. tercio quibus dat. ¶ Primo a quo det qui est Aser qui interpretat atrū vel diuitie vl beatitudo Aser em̄ signat x̄pm. qui vel atrium patēs est in large se donando tā bonis q̄ malis licet nō eodē ieffectu. diuitie et his qui illuz suscipiūt cum profectu. Beatitudo. i. arta felicitat. et ne est his qui cum deuotōe pfecta suscipiunt eum. ¶ Secundo ꝓnunciat q̄d det vnde sb̄dit. Pinguis est panis eius. Quid em̄ p pinguedinē nisi deuotionis dulcedo exprimitur hanc dulcedinē seu pinguedinē h̄ sacramentum mentibus feruentibus prestat. Sicut in persona talium p̄s. ait. xij. Impinguasti in oleo sc̄z ardēntis deuotionis caput meum et mentem meā: et calix meus. i. qui p ꝺdignaz prepatōez factus est meus. q̄ p̄clarus est: id est delectabilis intellectui atq̄ affectui. sc̄z dū in vtraq̄ x̄pi natura intelligendo experimentaliter gusto dulcedinem diuine benignitatis. Hanc quidez gustauerat qui ait. Q̄ magna multitudo dulcedinis tue dñe. quā abscondisti sc̄z sub accidentibus in h̄ sacramento timentibus te. Et iterū futura p̄nunciat dum p̄terita narrat dicēs. Panem angelorꝫ manducauit homo: cibaria misit eis in habūdātia. Inuit sup Sap̄. xvj. dicit. Angelorū esca nutriuisti pplm tuū: et patum panem de celo prestitisti eis sine labore oīne delectamentū in se habentem. et oīnis saporis suauitatē. Ideo meritofigurabat p illud mysticū māna q̄ Exo. xvj. Pluit dñs patribus in deserto. quod oīs saporis pferebat suauitatē. ¶ Tercio p̄nunciauit Jacob q̄bus dat ad sūme pfectam delectationē habendam. Ideo subdit. Et prebebit delicias regibus. rex em̄ in regno anime est amorosus affectus qui deum diligit toto corde. i. sup oīa sibi exteriora. tota ania. i. sup̄ oīa interiora h̄ est sup̄ corp⁹ suū. et tota mente. i. sup omnia suptora. hoc est sup̄p̄am aiaz. Hi sunt quibus dñs ait Luc. vij. Regnū dei intra vos est. h̄moī regibus in talibus r̄gnis prebet delitias hoc sanctissimū sacramentuz sicut p experientiam h̄moī regalibus mentib⁹ patet qui id sapiūt ad rem nō tm̄ ad vocez. propter hec omnia. qz sc̄z hoc venerabile sacramentum est impinguatiuū dilectōis Luc. xv figuratum fuit p vitulum saginatū. Aduertēdum est tamen fm Alexandē. de talis q̄ h̄ sacramentū non semp habet efficatias suptas in ist̄is. nam quandoq̄ iustus accedit ad hoc sacramentum ita tepide et indeuote. atq̄ sine debita reuerentia et timore. et cuz tanta animi distractione q̄ nullum cōmodū ab eo reportat licet nō incurrat mortalem culpam cōmunicando requiritur igit q̄ iustus ad h̄ q̄ sacramentum in eo efficatiaz habeat. ita q̄ ex eo cōmodum reportet. q̄ se ꝓparet considerando ad quid accedit. vt cum deuotione et reuerentia accedat. vnde Glosa super illud. j Corint. xj. Non dijudicans corpus dominī. Per hoc em̄ q̄ dicit deuote et cum timore accedendum est ad cōmunionem. quia dominus est cuius caro sumitur: vt gratias videamur reddere redemptori. vt igitur non impediatur efficatia huius sacramenti. debet accedens cibum istum ab alijs discernere actu fidei. deinde seipsum purgare et examinare deinde cum deuotione et reuerentia illud as

sumere hec ille.

¶ Efficacissimum argumentum dominici sacramenti.

EX omnibus supradictis in presenti sermone claresce potest fidelissimū et efficacissimum argumentuz q̄ sc̄z hoc venerabile sacramentuz sit sanctissimū corpus christi atq̄ verissimum. Nam impossibile est q̄ ex summe falso et ex summe impossibili virtualiter simul ⁊ experimentaliter trahi posset profundissima fundatio et sanctissimi celebratio diuini cultꝰ et summa excitatio fidei. ac summa captiuatio ac subiugatio intellectus nostri ad supernale lumen inaccessibile ipius dei. nec nō et summa excitatio et inflammatio dulcoratioꝛ refectio atq̄ diuini amoris inebriatio. sed ab initio christi vsq̄ ad tempora nostra ineffabili atq̄ vniuersali experimento probatum est ac continuo experimento probatur ex hꝫ sacramentali opere predicta subsequi et elici in ecclesia dei: ergo impossibile est quin in ipso sit summa virtuosissima atq̄ diuinissima virtus et veritas imensa. hoc quidem sic argumento argumentoꝛum certissimum sensuuz luminum et gustuum huius ineffabilis manifestatis virtutis et veritatis. que certo experimento continet in seipsa. ꝓpter quod fidelis ipsa possidens seu potius ab ipsa possessa nō potest de hac veritate aliqualiter dubitare. Audisti igit̄ ⁊ audisti quomodo hoc sanctissimū sacramentuz coꝛporis christi est reformatiuum memorie nostre. quia est memoriale et etiam testamentuz amoris. Est etiam reformatiuum intelligentie. quia est admirabile in velamentū stupoꝛis. Est et reformatiuum voluntatis. quia est delectabile in alimentū dulcoꝛis. Quam reformationez ꝑ hoc sacrosanctissimū sacramentum ꝑficiat in nobis miserabilibus peccatoꝛibus ipse amoroſus Ihesus qui panis est vite reformatoꝛ anime et largitoꝛ glorie sempiterne. Qui cuz patre et sancto spiritu non accidentibus obuelatus pariterq̄ vel obumbratus sed i omnibus superglorioſus facie ad faciem reuelatus viuit et regnat glorioſus triumphatoꝛ per cuncta seculoꝛum secula. Amen.

¶ In cena domini infra dies de triplici varia sumptione qua taz mali q̄ boni assumunt coꝛpus christi.

¶ Sermo. lv.

Nisi manducaueritis carnem filij hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. Jo. vj. Juxta veridicam doctoꝛum sanctoꝛū sententiam duo sunt in sacratissimo sacramento altaris sc̄z sacramentum. et virtus sacramenti. Sacramentum ꝯo fm Augustinum consistit in verbis et speciebus visibilibꝰ panis sc̄z et vini. ⁊ in visibili carne et sanguine Jesu christi. Virtus autem sacramenti est salutio a damnatione eterne mortis. Hanc q̄dem virtutem sacramenti crediderūt ⁊ quodāmodo gustauerunt. atq̄ experti sunt omnes saluati et iusti ab origine mundi. atq̄ q̄ti die gustant. quicunq̄ veri christiani sūt. Sacramentum ꝯo altaris. i. visibilem speciē panis et vini cum carne et sanguine christi soli christiani manducant: et hoc tam boni q̄ mali licet dissimili modo et fructu. Naz mali mā ducant sacramentum. i. coꝛpus christi sub visibili specie panis. sed non manducāt sacramēti virtutē. spūalē sc̄z ipam aie salutem et vitam que sine fine est. Boni autem mādu cant vtruncq̄ simul sc̄z sacramentum et virtutem sacramenti. Ex his claresce potest fm Alexandzum de halis in quarto. q̄ triplex ē modus sumendi hoc sanctissimum sacramētum. Primo modo tantum sacramentaliter secundo tantum spiritualiter. tercio vtroq̄ modo sc̄z sacramentaliter et etiam spirituali ter. Primo modo manducant omnes praui christiani. secundo modo saluandi. tercio soli veri christiani. Primi manducant ⁊ nō mā ducant. secundi ꝯo non manducant et tamē manducant. tercij ꝯo manducant et manducantur a christo. Cum illo concoꝛdat Scotus in quarto dist. viij. in fine. et distin. xvj. Sed tamen principaliter de tercijs loquitur christus in verbo preallegato dicens. Nisi manducaueritis carnē filij hois vtis:

¶ Articulus primus de triplici genere hominum male sumentium coꝛpus christi.

PRimus autem modus manducādi hoc sacramentū. est illud sumere sacramentaliter tantū. fm quē modum manducant mali xp̄iani. eo q̄ ꝫ sacratissimum sacramentum i mortali culpa oꝛe polluto sumentes coꝛdis affe-

tum ad influentiā virtutis et bonitatis eius peccatis suis imundis et duris q̄si luto latere obstruūt: hi quidē manducant et nō manducāt: qz ipi corp⁹ sumūt sacramētal'r tm̄. z tm̄ non manducant. qz ei⁹ virtutē spūalē scz ani me sue salutē ex h̄ non pcipiunt. fm̄ em̄ Bonauen. in. iiij. di. ix. Manducare sacramēta liter h̄ sacramentuz. est manducare h̄ sacramentum et vt sacramētū. Quoniā em̄ manducare sacramental'r est dispositio atq; actus manducādi. Et ideo ad h̄ q̄ actus sacramentalis sit: necesse est q̄ respiciat ipm̄ sacramentum vt sacramentū. Proinde etiā fm̄ Scotū in. iiij. di. viij. ptingere pōt q̄ aliquis recipit h̄ sacramentū et non sacramentaliter nec spiritual'r. vtpote si hō recipit hostiam ꝓsecratā qz ibi est vere sacramentū: ꝑ nō recipit eaz vt ꝓsecratā. sed oino nō discernendo eam a cōi cibo. Tm̄ aplꝰ. j. Cor. xi. Judiciū sibi māducat et bibit. nō dijudicans corpus dñi: id est nō discernens illud a cōibus cibis. Quod cō tingere potest vl' ex infidelitate: sicut si ptingeret pagano q̄ ei cōmunio tribueret: vl' ex cōtemptu stante fide: sicut in peruerso xp̄iano contingere potest. fm̄ aūt Radulphū ad mā ducandū sacramentū sacramētaliter quatuor requiruntur. Primo existentia cibi. qz nisi prius conficiatur nō potest sacramentaliter sumi. Scōo conuenientia cibi naturalis ad ipm̄ sumentē. quia talis cibus solū homini est concessus. Tercio x̄o intētio sumendi: quia si ignoranter et vt cibus accipiat nō est tunc sacramētaliter sumptus. Quarto fides scz in seipō: vt sic intendat aliquid sumere in quo credit latere aliquod spūale in altero. vt sic intendat sumere in q̄ estimat alios credere. Est em̄ in hmōi peccatoribus et indigne sumentibus vera caro vel sanguis xp̄i videlicet p̄sentialis essentia: non tamen salubri efficatia. vñ de con. di. ij. c. qui discordat. Aug⁹. inquit. Qui discordat a xp̄o non manducat carnē eius nec bibit sanguinē eius. et sic tante rei sacramentū q̄tidie sibi ad iudicium accipit. h̄ ille. discordat a xp̄o qui cordis affectuz ab eo auertens: ad pctm̄ se conuertit. O infelix anima cui tam inestimabile bonū accedit. et tm̄ nullū inde spūale lucrū accipit. Contingit em̄ de q̄libet indigne aut indiscrete z indeuote sumēte h̄ sacramentū. quēadmodū ꝺ eo q̄ imprudēter appropinq̄t igni. Nam q̄ tpe hyemis lōge ab eo distat frigefcit: q̄ x̄o indiscrete approximat cōburit et nocet ei. Tria q̄dem sūt genera pctōr̄ q̄ h̄ mō sacramētal'r sumūt h̄ sacramētū. Primi sūt maliuoli. scōi sūt dolosi. tercij sunt p̄su mptuosi. Primi sunt maliuoli q̄ corpus dñicū sumūt in volūtate peccādi: Scōi sunt sil'atores et hypocrite q̄ for' apparentes iusti: intus sūt pctis et malicijs pleni. Tercij x̄o sūt illi q̄ cū manifesti sunt mali: nō timentes iudiciū dei nec scandalū proximi hoc sacramentū sumere p̄sumūt.

De triplici malo qđ incurrūt qui voluntate peccandi sumunt corpus christi. Ca. j.

Primi q̄ ad h̄ sacramentū p̄sumūt accedere sūt maliuoli q̄ sicut dictū est sumūt sacramentū cū volūtate peccandi. De talibus dicit Esa. xxix. Appropinq̄t pp̄ls iste ore suo et labijs suis honorificat me. cor aūt eor longe est a me Approquat siquidem ore et labijs suis glorificat deum p̄ sacramenti susceptionē: sed cor eor lōge est a deo p̄ peccādi intentionē. Tales aūt ex h̄ tria mala cōsequunt. Primū est a deo separatio. vnde Sap̄. j. dicit Peruerse cogitatione sepant a deo. Et licet sacramental'r xp̄s videat talibus appropinquare. tm̄ sicut ait ꝓpheta. Longe a pctōribus salus. Scōm malum est peccator̄ aggrauatio. Tales em̄ sūt ex tali cōtione crudeles et seui. Jdeo dñs ait. Math. xv. Nō est bonū sumē panē filior̄: et dare canibus. i. maliuolis. Et item de p̄se. di. ij. c. ix. q̄tidie Aug⁹. ait. Dñites volūtarē peccandi: grauari magis dico eucharistie p̄cepti one q̄ purgari. Et in. c. et sctā. c. di. idem ait. Et sctā malis p̄sit obesse. Bonis sūt ad salutē malis ad iudiciū. Et sequit. nō qz res mala ē ꝺ qz malus male accipit qđ bonū est: Nō em̄ mala fuit buccella q̄ Jude data est a dño. salutē medicus dedit. ꝺ qz ille fuit indignus ad pernitiem suam accepit. Circa hanc tamen buccellam notandum est. q̄ buccella illa non fuit corpus christi. Naz christus corpus suū Jude cum alijs discipulis primo dedit. buccella demum intincta in signum proditionis eius. ei postrecta purus extitit panis. Sicut patz ex glosa Joh. xiij. super illud. Cui intinctum panē porrexerit ad pniciez. tm̄ fm̄ Augustinū illaz assumpsit qz quod cristus ad salutem suam fecerat porrigendo ei buccellaz panis vt desisteret a ꝓposito suo malo. Ille intelligens se deprehensū magis ad pnitiem exasperatus est. Hec fm̄ Thomam in quarto. Tercium maluz est augmentatio dānationis eine. Joh. j. Cor. xi. Quicūq; manducauerit panem hunc vel biberit calicem

dñi indigne reus erit corpis et sanguis dñi. i ac si xp̃m occiderit puniet vnde Remigius in glo. sup illud Matth. xxvj. Ve illi p quē filius hois tradet inquit. Ve tradentibus cristum ad crucifigendum: sed ve cum maligna conscientia sub sacramento sumentibus illū Et si non tradant iudeis ad crucifigendū tradunt cū tamen membris inimici ad sumendum ip̃m. Et iterum de con. di. ij. quid ē. Augustin. ait. Qui accipit indigne sacramentum acquirit magnū tormentū. Et in .c. sic Judas idē ait iudas cui buccellā tradidit xp̃s ñ malū accipiendo: sed male accipiendo locū prebuit diabolo. Queri aūt potest quare xp̃s dedit corpus suum sanctissimū iude: quē iā nō nouerat pditorē. Ad hoc Alexand. de halis respondet in. iiij. di. q hoc fecit multiplici ratione. Quarum quedā sumpte sunt ex pte diuine sapientie quedā ex pte diuine misericordie et quedaz ex parte diuine iusticie. Primo ex parte diuine sapientie ratio fuit hoim duplex instructio. Prima hoim vt inimici benefacerent iuxta illud Matth. v. Benefacite his q oderūt vos. Dñs em̃ cibans pditorem suū, ppria sua carne: membra instruxit q deberent benefacere inimicis suis. Itē secūdo vt huius sacramēti ministros in b̃ q non negauit corpus suū Jude qui erat graui peccato irretitus instrueret: q pctōrib⁹ idē pferre deberent. Si aūt liceat cum pctōribus dispensare lacius dictū ē i quadragesimali tpe de xp̃iana religione sermone. lvj. ar. ij. c. vlt.

Secūdo ex pte diuine misēdie subuētio fuit. Et b̃ ẽxtuz ad duo. Quoz primū est a malo reuocatio Bene em̃ debuit miser ille ex cōsideratōne dñice bonitatis q maxime apparuit in b̃ q tradidit illi corpus suum a malo suo reuocari: et p̃ter virtute tanti sacramēti meliozari. ℞ infelix pctōr auxit peccatū: vñ debuit sibi auxisse meritū. vñ Crisost. ait sup Matthe. Nō ei prigit q̃niam cū tali mente ad misteria accessit: t quoniā nec timore nec beneficio nec ab honore. tñ accessisset factus ē potior a timore dico cōminationis. q exp̃imit. Matth. xxvj. cū dñs ait. Ve hoi illi p quē filius hominis tradetur a beneficio collatōis sacramenti ab honore pformis d spensatōis. Adagnū em̃ honorē exhibuit illi dñs. dispensando ei sacramentū cū alijs aplis. vnde Matth xxvj. ait. Cenātibus illis accepit iesus panē t benedixit atq fregit deditq discipulis suis: q nemine excepto dicit absolute. Tercio ex parte diuine iusticie. Ro fuit euidentia diuine iusticie ẽxtū ad duo. Primū est argumē tum culpe scōm dānatio pene. Ex q em̃ tanto bñficio noluit a pcepta malicia reuocare: iusto dei iudicio punitus ē lapsu gr̃uioris culpe scz desperatōis. Jux. illō Apoc. vlt. Qui in sordib⁹ est: sordescat adhuc. vt aūt ait glo. ad Rō. j. c. Strictissimo dei iudicio fit vt peccatis peccata puniant. Preterea ex ingratitudine tanta: euidētioz est diuina iusticia in eodem punitōne. Hec ille.

De hypocritis silatis q hoc sacramētū p̃sumūt accipe t quō tripliciter peccant.

Secūdi aūt qui ad b̃ sacramentū p̃ sumunt accedere indigni: sūt dolosi et silati hypocrite. De q̃b⁹ ait apls. ij. ad Thimo. iij. In nouissimis diebus instabunt tpa piculosa. et erunt hoies seipos amātes. cupidi elati ꝛc̄. Et seq̃t habētes q̃dē spēm pietatis. Glo. j. religiōis eo q eadē sacramēta habēt cū pijs: virtutez aūt scz pietatis. i. caritatē abnegantes. i. plurima mala occulte patrātes. t tū ad cooptimē tū hypocrisis sue cōicare p̃sumūt. Tales etiā tria mala incurrūt. Primo pditionē. scō cōfusionē. tercio xo dānationē. Primo incurrūt pditionē. q talis efficit xp̃i pditor sic iudas. Jō et puenit xbū qō Joh. xiij. dñs de iuda ait. Qui māducat mecū: leuabit contra me calcaneū suū. Qui māducat panē meum nō vt peniteat b̃ vt lateat ille me ꝓculcabit. i. tradet. Ex q̃ ptz q q̃ vult in pctis latere sb̃ pulcra facie religionis t cōicari. assimilabit iude traditori. q osculo tradidit filiū dei. Scō tales incurrūt pfusionē. Sicut dr Eccl. j. cōmixtione. Non sis incredibilis timoris dñi. et ne accesseris duplo corde. ne fueris hypocrita i conspectu hominum: et non scandaliseris in labijs tuis. attē de i ill'ne forte cadas et adducas anime tue inhonorationē. et reuelet deus abscondita tua. et in medio synagoge alli dat te: quoniam accessisti indigne seu maligne ad dominum scz ficte cōmunicādo. t cor tuum plenum est dolor fallatia. Tercio tales incurrunt dampnationem hinc Leuitic. septimo dicitur. Anima polluti scz hypocrisis ꝑm glosam interlinearem que ederit de carnibus hostie pacificorum que oblata est domino. peribit de populis suis. id est ejicietur de saluandis ad damnationem eterne mortis. Sicut. j. questione. j. c. multi circa finem dicit. Polluimus itaq panem. i. corpus xp̃i q̃ndo indigne accedimus ad altare: et sordi-

di mundū sanguinē bibimus.

De homibus sceleratis q̄ cōicare p̄sumūt. et quō tripliciter a deo puniunt.

Tercij ꝺo qui indigne sumūt ħ sacramentū sūt p̄sumptuosi. i. scelerati. De quib⁹ ꝺr de con. di. ij. ca. q̄ scelerate. Ubi Isidorus ait. Qui sceleratevi uūt in ecclia: et cōicare nō desinūt putātes se tali cōiōne mūdari discāt nihil ad emūdationē p̄ficere sibi. Dicente ꝓpheta Jeremie. xj. Quid est quod dilectus meus fecit in domo mea scelera mlta. nunq̄d carnes sc̄ē auferēt a te malicias tuas. ħ ille. De ħ ptz exemplum in sole q̄ sanis oculis delectabilis et vtilis est egris ꝺo pniciosus. sicut em̄ dñs in innocentie statu ad esum ligni vite ꝓcessit. et in statu culpe ꝓhibuit: sic nobis cum p̄ pniaz ad statum innocentie reducti sumus. ꝓcedit̄ sumere corpus x̄pi. et i statu offense sumere ꝓhibemur Dicente dño Math̄. vij. Nolite sc̄m dare canibus. i. imūdis et sceleratis pctōrib⁹. O ingratitudo oi nequitia plena. nōne ingratissimus putaret̄ q̄ haberet dñm a q̄ cūcta q̄ haberet accepisset bona. et ip̄m a morte et a suspendio multis suis laborib⁹ liberasset. et tñ ip̄m dñm in imundissimū stabulū inimici sui pditiose locaret. vt crudeliter necaret̄. Longe maiori ingratitudine plen⁹ est q̄ in morta li culpa sumit dñicū sacramentū. Ideo p̄ ꝓphetā dñs lamentabil̄r ait. Posuerū aduersum me mala p̄ bonis: et odiū p̄ dilectōe mea Et itez. Cōculcaueřt me inimici mei tota die qm̄ mlti bellātes aduersum me. Ulñ Ambro. Ille x̄pm ꝓculcat: q̄ libere peccat absq̄ timore et pnia. et qui eo idigne ꝑticipat Et itez idē ait. Qui indigne x̄pm sumit: idē est si interficiat. Aug⁹. cū inquit. O temerariuz cōcz ne pharium est: cruentis manibus intemerate virginis tractare filium. Quis auditus sustinet auriū? quis oculus non confundiur ad ntuitum? que mens non rapitur in excessuz vbi p̄cium mundi mittitur in sterquilinū Non em̄ minus est detestabile in os pollutū cū in lutum mittere dei filium. vnde tria mala veniūt talibus sceleratis ꝓpter indignā cōmunionem. Primo mala spiritualia. secūdo mala corpozalia. tercio mala tempozalia Mala spiritualia primo quidem plectuntur malis spiritualibus. Unde Jheronimus in Omelia inquit. Sicut corpozalis cibus cum ventrem inuenit aduersis humozibus occupatum amplius ledit et nullum auxiliuz pre stat ita et iste spiritualis cibus si aliquem reperit malignitate pollutum magis eum perdet. non sua natura sed accipientis malicia. Uto em̄ se quis amplius tradit delectationibus mūdi. et hoc sacramentum p̄sumit accipere: tantomagis ei spiritualem nauseaz parit. Ideo Jeremie. xxxj. dicit̄. Homo q̄ comederit vuam acerbam mozietur et obstupescent dentes eius. Quod exponens Gregozius ait. Quid est vua acerba nisi peccatum? vua quippe acerua est fructus ante tempus. Quisquis em̄ p̄sentis vite delectationibus desiderat satiari. quasi fructum ante tempus comedere festinat. Sed qui talē vuā acerbam comedit non tantum per culpā mozitur verumetiam obstupescent dentes eius Quia qui p̄sentis vite vel mundi delectationibus pascit̄ intantū sensus eius ligant̄. vt nec spiritualia sapere queāt. Hoc quidē Numeri. xiij. mystice figuratum est ꝺ populo israel qui in egypto carnibus cum aleo et cepe saturatus fuerat ōmumq̄ in deserto talia cōcupiscens panem celi. i. celeste manna omni suauitate plenum cuz nausea respuebant: vt verificet̄ quod apostolus ait. j. Coz. ij. Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Mala cozpozalia secūdo quidem plectūtur malis cozpozalibus ideoq̄ sepius veniunt infirmitates uarie. pestes graues et hominū strages: ac serpentes. ac seue bestie. vnde. j. Coz. xj. apl's ait. Qui em̄ māducat et bibit nō dibit ídigne. iudiciū sibi mādūcat et bibit nō diiudicans cozpus domini. ideo inter vos multi infirmi et imbecilles: et dozmiunt multi. q̄ si nosmetipsos dīudicaremus: non vtiq̄ iudicaremur: dum iudicamur a domino cozripimur: vt non cum hoc mundo damnemur Et iterū capitulo. x. ait de antiquis patribus loquens. Omnes eandem escam spiritualē manducauerunt: et omnes eundez potū spiritualem biberunt. Bibebāt aūt de spirituali ꝓsequente eos petra. Petra aūt erat x̄pus sed non in pluribus coz beneplacitum ē ꝺo nam p̄strati sunt in deserto. Hec aut̄ in figura facta sunt nostri: vt non simul concupiscentes maloz sicut et illi concupierunt. Et sequitur. Hec omnia in figura contingebant illis scp̄ta sunt aūt ad cozreptōez nr̄ām. in q̄s fines sc̄li deuenerūt. Mala tpalia tercio q̄ plectunt malis tpalib⁹ sic em̄ antic̄tus filijs isra el grauissima culpa erat. et grauissimaz maledictionum ac punitionuz causa q̄ a se deū p ydolatriam piecerunt. Ac p̄inde iudeis q̄ christum non receperunt: sic nunc x̄pianis

maximū scelus est et maloꝝ causa flagellozū qꝝ xp̄m filiū dei in hoc sacramento tā indigne suscipiūt. Proīde Gzegꝝ. sup Lu. xix. ait Cre ato: oīm q incarnationis sue mysteriū iudeā visitare dignatus est. ꝫ qz nō cognouit tps visitatōis sue. ideo gentibus frequēter in p̄dā data nouissime romanis tradita est et venerūt sup eā oīa genera maledictionū q̄ in lib le gū scripta sunt. Similr his q̄ grām dei ingrate suscipiūt dicendū. est. Si quis eñ irritaꝝ faciens legē moysi sine vlla miseratione moꝛiē ꝫto deteriozibus et grauioꝛibꝰ supplicijs plecti merek. qui filiū dei ꝓculcauerit. et sanguinē testamenti pollutū duxerit. ꝓpter hoc nē pe sepe euenit sterilitas terre. carestia atqꝝ tēpozaliū rerꝝ penuria. p̄dationes. guerre sarracomani ciuitatū terraꝝ vndiqꝝ patriaꝝ. Eñ de talibus ꝓpheta ait ps̄. lxviij. Effunde. id est effundes sup eos irā tuam. scz sicut effundit aq̄ feruens supra depilandos porcos. et furoꝛ ire tue cōprehendat eos. fia t habitatio eoꝝ deserta. scz p grauissimā pestem. et in tabernaculis. i. in domibꝰ eoꝝ non sit q̄ inhabitet. scz ꝓpter p̄cialitates et guerras. Et de p̄dictis rationē assignās subdit. Quēm quez ꝛu scz deꝰ p̄cussisti ꝓsecuti sunt. Deꝰ eñ ꝓpk scelera nr̄a purgāda p̄cussit in passione filiū suum sicut ipemet Esa. liij. ait. Propter scelus ꝓpli mei p̄cussi eū. Sed cū sceleratis criminibꝰ cōmunicātes eū ꝓsequunt. iuda traditoꝛe deteriozes effecti. eo q sicut ille tradidit illum ꝓsequentibus iudeis: sic isti tradūt eū infernalibꝰ dyabolis. eo q illū ponāt in loco sub ptāte dyaboli constituto. Ideo Augꝰ. ait. Magis peccant qui tradūt xp̄m p̄tōzibus mēbris. ꝫ qui tradiderūt eū crucifixoꝛibus iudeis.

Articulꝰ scōs de modo spūaliter manducandi hoc sanctissimū sacramentum.

Secūdꝰ ē manducādi modꝰ illō sumere spūalr tm̄. t ꝫ loq̄ndo largo mō oēs ab initio mūdi atqꝝ saluati t saluēdi manducauerūt t mādu cant. ꝓpꝛie tn̄ fm Scotū in. iiij. dist. viij. q. vl ti. ꝫ accidit q̄n hō iustꝰ iuꝝ posse suū bn̄ t ꝫuo te patus est suscipe coꝛpꝰ xp̄i. t tn̄ ꝓpter reuerentiā abstinet aut ꝓpter aliqꝝ infirmitatē. vl qz nō ꝑt habere ministꝝ. huic aūt hmōi ꝓuenit q̄ de con. di. ij. c. vt q̄d. Augus. ait. Crede et manducasti: et talis spūalr ꝫ cibo nutrit. fm aūt Landulphū in. iiij. xp̄s ꝫ sacramentum tantū sacramentalr sed non rem sacramenti sicut et sacramentū bāptismi sumpsit. et hoc in exemplum fecit. Scō eñ Alexan. de halis in. iiij. ad perfectam manducationē spiritualem sicut et coꝛporalē quatuoꝛ requirūt. Primo masticatio. scōo refectio. tercio assimulatio. q̄rto incoꝛporatio. Primo eñ masticatio cōsistit in discreta ꝓsideratōne siue deliberatione illius q̄ sumendū est in cibū scz ēctū bñficiū ēc viuificatiuū vtiqꝝ coꝛpꝰ xp̄i: q̄ fuit pro nobis expositū in p̄cio ad remediū scz in cruce t in altari in cibū. Exponit scz ad viuificādū. scz in vita gratie vñ Joh. vj. Nisi manducaueritis carnē filij hom̄is. et biberitis eius sanguinē: nō habebitis vitam in vobis. t ad nutriendū vitam eternā Joh. vj. Qui manducat meam carnē et bibit meum sanguinez habet vitam eternam. Secundo sequitur ad predicta delectatio siue delectationis refectio: ex consideratōe bonitatis et p̄ciositatis eius q̄ sumitur quod est panis de celo ō̄scēdens. vñ dicit Saō. xvj. Panem de celo p̄stitisti eis sine laboꝛe. omne delectamentū in se habentē. Tercio sequit assimilatio. hec aūt duo scz consideratio t delectatio fiūt ꝓ fidem. De consideratione ptz. de delectatōne et refectione habet ab Augꝰ. qui ait. q in cognitione est tota delectatio Juxta illud Johan. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te deum verum: et quē misisti Jesum christū Si eñ quis diligit aliquem non ꝓpter hoc delectat in ipso. sed si bona illius videt tantū delectatur. Similiter per fidez est assimilatio Joh. eñ. j. dicit. Dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius.

Quarto sequitur incoꝛporatio. que ꝓpꝛie vnio denominatur t hoc fit per amoꝛem: qui est copula amātis cuz amato. Ad spiritualez igit mādducationē requirit consideratio fidei et affectio ipsius amoꝛis. Hmōi eñ non mādducando manducant. Sicut de talibus Ambrosius ait. Non manducans manducat et manducans non manducat: quia scz nō mādducans sacramentaliter aliqñ manducat spiritualiter. et econuerso vnde Eccl̄s. vj. dicit. Est et aliud malū quod vidi sub sole: et q̄dez frequens apud homines. Vir cui dedit deꝰ diuitias et substantiam et honoꝛem. et nihil deest anime eius ex omnibus que desiderat nec tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo: sed homo extraneus. i. simplex vetulavorabit illu. i. affectuose et ardēter comedit spiritualiter hoc sanctissimum sacramentū. Circa hanc spūalem manducationē. t circa oēs spiritualiter manducātes, ꝛria ꝓsiderāda sūt

De varia sūptione corpo. christi

Primo gradus. scdo gustus tercio fructus.

De triplici genere hoīm q̄ spiritualiter sacramentū hoc manducant. Ca. j.

PRimo ꝑsiderand⁹ est spūal'r manducantiū gradus q̄ tres dici ꝓfit. Primus incipientiū scdus ꝓficientiū. terci⁹ ꝓfector. In cui⁹ mysteriuz Math. xiiij. Cū xp̄s satiauit turbā q̄nq; panib⁹ z duobus piscib⁹ 'oz. q̄ māducantiū fuerunt q̄nq; milia viroz exceptis mlierib⁹ et puulis. In puulis incipiētes: in mlierib⁹ ꝓficiētes. in viris aūt ꝓfecti significant. Ratio aūt largo mō loquendi q̄re tales spiritualr̄ sacramentum manducāt est: qz incipiētes māducāt rōne fidei saluatoris. ꝓficiētes xo rōne bone ꝑsatōis. ꝓfecti xo rōne boni meditatōis. Haz fm Aug⁹. et Hugo. In oi meritoria actione corpis xp̄i spūalis māducatio ē: in q̄ quilibet fidelis ac deuotus in xp̄o incorpar. et tāto alti⁹ q̄to actio altior est z melior: qđ nō fieri nō p̄t sine fide et caritate. Primo incipiētes spūalr̄ māducāt rōne fidei saluatoris: Sicut Habacuc. ij. z ad Heb. x. scriptū ē. Just⁹ aūt me⁹ ex fide viuit. scz tanq̄ ex cibo spūali. Et itez Aug⁹ ait. Crede z māducasti. Credere ei in deū est credēdo ire in eū: credēdo eū amare. credendo eī adherere. et credēdo ei⁹ mēbris incorpari. Hā ad hoc q̄ fides ꝓfecte tendat in deū requirit adiūctio caritatis: q̄ ordinat ad amorē dei. Est eī ista ꝑma dra ad operationē boni. et sic ē scda dra ēcio ad ꝓpssionē mali. z sic ē tercia dra ad dilectōnē ꝓxi. et sic ē q̄rta. hoc fm Bonaueñ. in. q̄rto. et de con. di. ij. c vt qđ. Aug⁹. ait. Crede et māducasti. Credere eī in eū. hoc ē panē viuū māducare qui credit in eū manducat eū. Et idē in. ca. crede ait Qui credit māducat et inuisibilr̄ saginat: ꝑpzie etiā fm Tho. in. iiij. dist. q. Hō quicūq; manducat xp̄m spūalr̄. māducat hoc sacramētū spūalr̄. Māducat eī spūalr̄ xp̄m q̄ fidez z caritatē ad ip̄m hz sine ordine ad hoc sacramētuz non tū manducat talis spūalr̄ hoc sacramētū: hoc solū ille q̄ habet fidē et caritatez ad xp̄m cū deuotōe ex ꝓposito sumēdi hoc sacramētuz z si sacramētaliter nō māducet. Et sic sane intelligēda sunt q̄ de hac materia subsequūtur vñ fm Alexan. de hal. in. iiij. scti prēs veteri testamēti hoc sacramentū spūalr̄ nō manducauerūt. Hā et si habuerūt fidē ipi⁹ sacramēti īstituendi a xp̄o et tradēdi ad māducandū. tñ qz nō extitit ꝓsecratū. et ꝓsecratio ei⁹ precedit comestionē nō comederūt. plus eī requirit ad manducationē q̄z fides ex pte ei⁹ qui debz manducare. scz et institutio sacramēti et consecratio. q̄ tpe illo nōdū erāt. Hec ille Secūdo viri ꝓficiētes māducāt rōne ꝑsatōnis Et de talib⁹ ait dns Joh. iiij. Ego cibum habeo māducare quē vos nescitis. Et subditur Cibus me⁹ est vt faciam voluntatē ptis mei q̄ misit me vt ꝓficiā opus ei⁹. hic siquidē cib⁹ bone ꝑsatōis ꝓsistit in tribus ferculis. q̄ sūt tres virtutes. Prima ē innocētia. scda ē penitētia. tercia ē misericōdia. Prima est innocētia Unde ppheta in ꝑsona innocētis ait Ps. x. Percussus sum vt fenū et aruit coz meū: qz oblit⁹ sū comedere panē meū. scz innocētie: qz scz delectabā in pane malicie. Proinde ō con. di. ij. c. panē. Aug⁹. ait. Panē spūalr̄ de altari māducare est: innocētiā ad altare portare. Seducare est: innocētiā ad altare portare. Surgite postq̄z sederitis: qui māducatis panē dolozis scz ꝑ pctis tuis. Et de Thobia mystice scriptū est. Māducauit panē cū luctu et trescripsit cū luctu et tremore: memorans illū sermonē quez dixerat dns ꝑ Amos ꝓphetā. Dies festi. i. gaudij in pctis. ꝑuertā in luctū z lamētationē. vñ ps ait. Quia cinerē tanq̄ panē manducabā. scz pnie. Tercia ē misericōdia. vñ Prouerb. xi. Bispnie. Tercia ē misericōdia. vñ Prouerb. xi. Benefacit aie sue vir misericors. qz dū paup corpaliter ab eo reficit. ipe mītomagis a deo pascit et reficit spūaliter. sicut Apoc. iij. ꝓmittit dicēs. Ego sto ad ostiū et pulso. si q̄s audierit vocē meā z aperuerit mihi ianuaz introibo ad illū et cenabo cū illo et ipe mecum. Tercio viri ꝓfecti spūalr̄ manducāt. rōne deuote meditatōis et ꝓtēplatōnis. ꝓtemplant eī q̄ sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū daret vnigenitū. vt 'oz Joh. iij. Hā ꝓtemplant q̄ de⁹ dedit illū nobis. Primo in fratrez et amicū. scz in incarnatōe q̄n verbū caro factū ē z habitauit in nobis Joh. j. Scdo dedit in pctū sicut i passiōe dñi. vñ ad Rō. viij. 'oz. Proꝓrio filio suo nō pepcit. hoc ꝓ nob oib⁹ tradidit illū. Tercio dat illū nobis quotidie in cibū sicut in ēcta cōione. vñ 'oz. j. Cor. xj. q̄ accepit Jhesus panē et gratias agēs fregit et dixit. Accipite et manducate hoc est corpus meū qđ ꝓ vob tradet hoc facite scz alijs dispēsando: in meā cōmemorationē. Hec et his similia meditando et contemplando tales ꝓfecti per ardorē desideriū anhelantes ad sacram cōmunionē hoc sacramentum māducant et miraculose quandoq; recipiunt hoc sacramentum. sicut exemplo patere p̄t. Legit eī q̄ cū Hugo de scto victo. doctor excellētissim⁹ vltia laborarz infirmitate corp⁹ dñi instanter pecijt sibi dari

sed cū nullū cibū retinere posset fratres eius turbationē timētes: simplicem illi hostiā obtulerunt quod ipse per spiritū recognoscens ait. Misereat vestri frēs cur me deludē vultis. Iste eñ quē mihi portastis nō ē dñs meus. At illi attoniti corp⁹ dñi mox attulerūt. Sed ille videns se nō posse illud accipe eleuatis in celū manibus sic orauit. Ascendat fili⁹ ad patrē: et spūs ad eū qui fecit illū ⁊ inf ħ ẋba emissit spm̄. et corp⁹ dñi inde disparuit.

Q tria concurrere debent ad hoc ꝙ sacramentum spiritualiter manducetur. Ca. ij.

Secūdo ꝓsiderandus ē spūal⁹ manducantiū modus. Tria eñ ꝓcurrunt in delectabili comestione corporali. Primū est esuritio. secūdū masticatio. terciū est delectatio. Sic similiter in hac spūali comestione. Primo debem⁹ crisium spūaliter esurire: ipm̄ cibum nostruz in intimo cordis desiderando. Scdo debemus ipm̄ masticare: magna discretione cogitationis discutiendo. Tercio debemus in eo delectari. eū in intima cordis dulcedine diligēdo. Esuritio. Primo inq̄z debemus xp̄m esurire ipm̄ spūaliter et ardenter desiderādo talis eñ esuries quedam de eo cibatio est: q̄ etiā maiorē esuriē parit. Sicut Eccli. xxiij. ipe testat dicens. qui edūt me adhuc esuriēt et qui bibunt me adhuc sitient. Ideo Greg. ait. In spūalibus delitijs saturitas appetitū parit: quia q̄to magis corde sapor ꝓcipit: eo amplius cognoscit quod auidius amet. Vñ Jeron. sup Luc. ait. Biberūt ex eo oēs scz antiqui patres. Ebrietas felix: sacietas salutaris. que quāto copiosius sumit: tāto sumētibus sobrietatē donare dignatur. vel esuritio est humilitas mētis. sicut beata maria inquit dicens. Esurientes impleuit bonis ⁊c.

Masticatio. Secudo debem⁹ xp̄m spiritualiter manducare ei⁹ beneficia. scz incarnationē ꝓuersationē. et eius salutiferam passionē deuote ruminādo: sicut ipse nos docuit Johan. vj. dicens. Qui manducat meā carnez et bibit meū sanguinē in me manet et ego in eo. Hoc quidem manducare ē spūaliter masticare. teste Aug⁹ dicente. hoc ptinet ad virtutem sacramenti nō ad visibile sacramentū qui scz manducat intus non foris: q̄z q̄ manducat premit dente nō mente Et hoc ē quod apls. j. Cor. x. vigilanter ait de iustis antiqs loquens. Omnes eandē escam spūalem manducauerunt. et omnes eundē potum spūalē biberunt. Manducatio ptinet ad masticatōnē affectus. potatio ẋo ad discretionē intellectus. Et de con. di. ij. c. inquit. Aug⁹ ait. inquit apls. Omnes eandē escam spūalez māducauerunt. spiritualem vtiq̄z: non aūt eandem corpalem. ħ aliam. quia illi manna celeste manducauerunt. nos aūt aliud. et oñes eundē potum biberūt spiritualem: aliud illi⁹ aliud nos. ħ specie visibili quod tamen idem est veritate spūali. Et idē in. c. j. ait. vnde itelligendū est ꝑm Tho. ibi s. q⁹ antiq̄ patres nō māducauerūt spūaliter hoc sacramentuz q̄a nondū erat eis institutū. nec cōsecratio ꝓcesserat eos. Manducauerunt tamē spiritualiter xp̄m. sicut apls s. ait. Item Bonauen. in iij. dist. ix. ait. q⁹ spūalis masticatio est ꝓprie recogitatio cibi scz carnis xp̄i ꝓ nobis exposite in preciū ad redimendū. et in cibum ad reficiendū. Incorpatio aūt attendit dū recogitans caritatis amore ei qui cogitatur iungit̄ et sic incorpat reficit et magis assimilat. Ad ħ aūt q⁹ quis spiritualiter manducet requiritur cogitatio fidei. et affectio caritatis. In p̄mo sicut dictū est ptinet masticatio. in secundo ẋo incorpatio. ħ Bonauen. Predicta aūt duo potuerūt habere multi patres veteris testamenti circa ħ sacramentū. intelligētes figuras hui⁹ sacrameti. sicut fuit māna: pascalis agnus et sic de alijs. Et saluo meliori iudicio potuerūt hoc sacramentū spūal⁹ manducare hoc modo p̄dicto. Delectatio. Tercio debemus in xp̄o eū spūaliter manducando delectari seu incorpari: et interna dulcedine inebriari. Sicut Esa. lv. dicit dñs. Audite audientes me ⁊ comedite bonū: ⁊ delectabit̄ incrassitudine anima vestra et feriā vobiscū pactū sempiternum: miscōias dauid fidelis que fuerūt inenarrabiles dulcedines et suauitates. quas de xp̄o venturo exptus est. ꝓ inde illas gustauerat qñ ad illas omnes aia bat dicens. Gustate et videte quoniam suauis est dñs. beatus vir scz iam in spe q̄ sperat in eo. ħāc quoq̄z dulcedinē gustauerat spōsa que Cañ. iij. ait. Mel et lac sub lingua eius id est dulcedo inenarrabilis in meditatione amorosi cordis eius. Hec siquidē suauitas ⁊ dulcedo celestis quedā pregustatio est ac tante virtutis. vt mūdi dulcedinē reddat insipidam. Quod aūt mundi dulcedinē reddat insipidam attestat Aug⁹ cū ait. Gustato spū de sipit omnis caro. Q⁹ mundi amaritudinem faciat sapidaz: mystice. iij. Reg. ij. ostendit̄ i Helyzeo qui misit sal in amaras aquas: et in dulcedinem ꝓuerse sunt. Sic xp̄s dulcore et

sapore spūali: sanat et extinguit amaritudies mūdi. ꝓ hō enī bto Stephano lapides torrētes dulces fuerūt. et beato Laurētio atq; mītis alijs sanctis. ardētes prune candentes teste lorice ignee vise sūt tanq; suaues rose. vñ Actu. v. Ibant apli gaudentes a ꝓspectu ꝓsilij quoniā digni habiti sūt ꝓ nomine Jesu cō tumeliam pati.

De triplici fructu spiritualiter manducantiū hoc sanctissimum sacramentum. Ca. iij.

Tercio ꝙsiderādus ē spūalr mā-ducantium fructus qui triplex est Primus est pcōz remissio. secundus ab eterna morte saluatio. tercius ē salutis eterne pticipatio. Primus iq; fructus est pcōz remissio. t hoc nos docuit petē dñs ab eterno patre cū ait Luc. xj. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. i. spūalē cibum: qui eñ manducāt spūaliter virtutē corpis et sanguinis xpi: eū dicunt spūaliť sumere t manducare. qz ipam corpis xpi effi catiā ḡtidie sumūt. et remissionē oīm pcōzuz suscipiūt. Et ad hanc cōmunionē spūalem sumendaz in quolibet die festo quilibet conari tenet. sicut dictū est supra vbi tractauim⁹ de festis sermone. x. arti. ij. c. j. ante mediū. Secundus fructus est ab eterna morte saluatio et de hō locutus ē dñs: cū Joh. vj. ait. Hic est panis de celo descendens: vt si quis ex ipso manducauerit scz spūaliter: nō moriat scilicz eterna morte. Unde Aug⁹. sup apli ait. Patres nostri eandē escam spūalem manducauerūt quā et nos nō alterā. i. māna qđ signat xpm et ideo valet credētibus. Alij vo q̄ non crediderunt manducauerunt et mortui sunt eternaliter. et nō Moyses et alij iusti: q̄ in illo corpali cibo inuisibilē spūaliter esurierunt grām spūalr gustauerūt. vt spūalr sanarent scilz a morte eterna. et nos silr manducando ab eterna morte liberamur. Tercius fructus est salutis eterne pticipatio. vñ sup illud j. Cor. x. Unus panis et vnū corpus multi sumus: oēs qui de vno pane t de vno calice pticipamus. vñ Aug. Nulli dubiū ē quenq; tūc corpis t sanguinis dñici pticipem fieri qñ membz xpi efficit: nec alienari ab illo⁹ patrī ꝓsortio etiā si anteq; panez illum edat de hoc seculo in vnitate corpis xpi ꝓstitutus abcedat quia illi⁹ sacramenti beneficio nō priuat. quā do illud quod hoc sacramentū signat. inuenit. Inuenit aūt homo q̄ sacramentū signat quando membrū xpi efficit. Et hō quidē efficit. quando credendo et manducando spūaliter manducat. qui sic in corpe christi vere ꝓuertitur: vt cū ipso eternaliter viuat. Hec ille. Ultra oīa supradicta auditōne deuota ipi⁹ misse addam notabilē versum qui talis est. vñ vsus

Non caritas opes nec missa minuit iter.

Articulus secundus de sacramentali t spirituali manducatione dñici corpis.

Tercius manducādi modus est cū sumit sacramentaliter et etiā spūaliter sit: et hic est pfectus et optimus sumendi modus. sicut de btā virgine Luc. x mystice dicit. Optimā ptem elegit sibi maria que nō auferet ab ea: eo q̄ tribus sibi ꝓsistis scz esse matrē et non ꝛginem. vel esse matrē et virginē. vltimā t optimā sibi elegit. scz esse vtrunq; simul. Sic et isti assumere volūt corpus christi nec tñ sacramentaliter: ꝙ sacramentaliter et spūaliter sit. quod quidē ē in hō sacramēto eligere optimā partē. iuxta precepti ecclesie de pe. et re. c. Oīs vtriusq; sexus Letex aduertendū est q̄ qui vult sumere fructifere corpus xpi: tria sit ei necessaria sm Bonaueñ. in. iiij. di. xij. Primū est discretio. secundū est deuotio. tertiū est ꝓbatio. Primo enī est ei necessaria discretio. Oportz enī hunc cibū ab alijs discernere p fidem. tantuq; enī sacramentū recipe sicut recipitur alius cibus: nec ꝓgruū nec fructiferū est. Et q̄ in hō sacramento pñs est diuina maiestas: ideo debet recipi cū honore. vt ipz homo cognoscat ideo necesse est istū cibum ab alijs discernere vñ apls. j. Cor. xj. ait. Judicium sibi manducat et bibit nō dijudicās corpus dñi. Secūda est necessaria ꝓbatio. quilibet enī debet se ꝓbare t examinare si sit in eo mortalis culpa anteq; ad hoc sacramentū accedat. Jō apostolus vbi supra ait. Probet aūt seipm homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enī manducat et bibit indigne. iudicium sibi manducat et bibit. Tercio necessaria ē deuotio. cū enī in hō sacramento exprimat diuina maiestas. necesse est illud recipe cū deuotione. Exemplo zachei Luc. xix. qui Jesum accepit gaudens. i. cum multa deuotione. Qui igit sic ꝓparati suscipiūt hoc sacramētū: optimā partē eligūt. et merito quidez et maxime ꝓpter multiplices bonos fructus. qui inō sequunt. Primus est peccatorum destructio. secundus est bonoz augmentatio. scz spiritualium. tercius vo cum xpo vnio.

Qđ deuota sumptio sacramenti ad detestationem peccatorum

tripliciter valet. ¶ Ca. j.

Primus est pctōz destructio de q̄ Dañ. ij. mistice dicit. Videbas donec absciſus est lapis de monte ſine manibus: et percussit statuam in pedibus eius ferreis z fictilib⁹. i. percussit pctō rū figmēta. Et sequit. Et cōminuit eos. ſ. pedes. Et itez. j. Joh. iij. dicit. In hoc apparuit filius dei vt dissoluat opa dyaboli. que sūt scelera atq̄ pctā. Valet igit hoc sacramentū ad destructionē peccatoz. et maxime q̄ ad tria. Primo ad delendā maculam cordis. ſcō ad mitigandū stimulū carnis. tercio ad resistendū cogitationibus prauis. ¶ Primo inq̄ valet ad delendam maculā cordis teste ꝓpheta qui ait. ps. lxvij. Aliue dealbabit in selmon. Selmon enī mons dei est et vmbra interpretat. Et sicut Glō. ait corpus xpi significat. q̄a sicut de luie et corpe oriť vmbra ita in xpi corpore est lumē diuinitatis et caro humanitatis In hoc siquidem vmbroſo monte sup niuez dealbabunť fideles. q̄ virtute corpis xpi mirabiliter mundanť a macula venialiū. z q̄z etiā mortaliū pctōz. vnde Esa. xliij. Ego sum ipe qui deleo iniquitates tuas ꝓpter me. Delent aūt macule de corde venialiuz pctōz ex caritatis feruore cum q̄ sumiť corpus christi et h̄ quia dicto feruori ꝓtrariant̄ Econtrario delenť etiā q̄z mortalia q̄ñ non ex negligētia. ſ ex memorie insufficiētia et labilitate oblita sunt. Sicut ptz de con. di. ij. c. ante benedictionē. vbi dicit q̄ qui manducauerit hoc corpus fiet ei remissio peccatoz Vbi glō. ait. nō solum venialium ſ etiam mortaliū quod intelligit modo p̄dicto. ¶ Secundo valet ad mitigandū stimulum carnis. In hui⁹ mysteriū Exo. xvj. scriptū est. Mane q̄z ros iacuit per circuitū castroz. Glō. Panis celestis in similitudine roris et pluuie apparuit: quia corpus christi a feruore viciоz refrigerat. Ideo ps. ait. Tu dñaris potestati maris: motū autem fluctuum eius tu mitigas. Mare significat multas miserias carnis: motus aūt et⁹ stimulos carnis. ¶ Tercio valet ad resistendū cogitat onibus prauis. vnde Cañ. j. dicit. aīa iusti. Fasciculus mirrhe dilectus meus mihi Mirrha siquidē corpora seruat illesa. quia dilectum dñm suscipimus sicut fasciculū mirre eo q̄ passionē eius ad memoriam reuocam⁹ Preterea hoc sacramentū roborat habitum gratie. ex quo tanq̄ ex armatura anīe mens a prauis cogitationiuus defensat. Ideo ps. ait Mā. z si ambulauero in medio vmbre mortis. nō timebo mala quoniam tu mecū es. Et iterū idē ait. Dñs fortitudo plebis suc. z protector saluationū cristi sui est. Sed nūq̄d corpus christi debet dari amentibus. Respōdetur q̄ de amentibus distinguēdū est. Primo enī modo amentes largo modo dicunť. q̄ ō bilem mentē habent. sicut dicit inuisibile qō male videť. tamen aliq̄ modo dociles sūt eorum que ad fidem et deuotionē sacramenti ptinere ꝓbanť: et talibus non oportet corp⁹ xpi negari. Secūdo sunt quidā qui oino carent iudicio rationis. et tūc aut isti fuerūt tales a natiuitate. et istis dari nō debet. q̄ non possent ad deuotionē induci que requiritur ad sacramentū hoc. q̄uis quidam contrariū dicunt. Aut inciderūt in amentiā post fidem et deuotionem sacramenti: et tunc debet eis dari: nisi timeať periculum vel ō vomitu vel de spuitione vel aliquid hmōi. Et h̄ ptz ꝓ illud quod habeť. xxvj. q. vj. c. is q̄. vbi dicit. Is qui in infirmitate penitētiaz petit si casu ad eū sacerdos inuitatus veniat opp̄ressus infirmitate obmutuerit vel i freneſi auersus fuerit. dent testimoniū qui eum audieť. et accipiat pniam. i. absolutionē ſm glosā Et si continuo credit moriturus recōsilieť p manus impositionē: et infundat ozi eius eucharistia: si supuixerit moneat a predictis testib⁹ petitioni sue satiffactum. Et subdatur penitētie statutis z legibus. q̄diu sacerdos qui penitentiā dederit ꝓbauerit. cū hoc concor. dat Alexan. de halis et Tho. in. iiij. dist. q. in fine De demoniacis. Addit etiaz Tho. ibiō ō demoniacis cōmunio nō est deneganda. nisi forte sit certum q̄ p⁹ aliq̄ crimine a dyabolo torqueanť. De talibus loquit dyacon⁹ in. iij libro de ecclesiastica ierarchia. d. Energomini etiā ab inspectione diuinoz arceť. vñ statim post euangeliū in primitiua ecclesia p vocem dyaconi cū cathecuminis excludebātur Vel dicendū est et melius q̄ ipse vocat energuminos illos in quibus adhuc viget virtus demonis ꝓpter peccatū originale nondū extirpatū: eo q̄ nondū baptismi gratiam cōsecuti sunt. quibus exhibeť exorcismus post cathecismū ante baptismū. Unō ipe ponit eos secūdo loco post cathecuminos. Insup Cassianus ait. Qui ab imūdis vexanť spiritib⁹ cōmunionē sanctā a seniozibus nostri nunq̄z inuenimus interdictā. Preterea. xxvj. q. vj. c. qui recedūt in fine dicit. amentibus etiā q̄cunq̄z pietatis sunt ꝓferenda sunt. et loquit ibidē de recōciliatione z de cōmunione sacra h̄ ſm Tho. vbi sup. Sed Alexan. ō hal' ait q̄

sunt quidā energumini q exigētibus ꝑctis suis iudicio dei arrepticij facti sūt. de quib⁹ frequenter accidit q ꝑ prūpūt in blasphemias et in alia ꝙ absq; dei ꝓtumelia fieri nō pūt. et talibus nō est dandū corpus xp̄i. Quidam ẏo energumini sūt q nō modice religiōis fuerūt. et tamen diuina ꝑmissione ad maiorē eorum purgationē et meritoꝝ augmentatōem quibusdā tp̄is interuallis vexant a spiritibus īmūdis quorum deuotio in nullo diminuit neq; refrigescit feruor. de q̄bus ꝑmpta sunt exempla: ꝑ forte nō expedit ꝑpalare talia sz talibus qñ opportunitas se offert dari debet: vt ꝓtra vexatōes maligni spūs fortius ualeāt. de hmōi intelligit Cassian⁹. vnō dicit. Tā tomagis ac magis inimicus insultabit obsesso: q̄tū eū celesti medicina viderit segregatū hec Alexander de halis.

Q̄ ꝑ hoc sacramentum digne sumptū tria bona spiritualia in hoīe augmentant. Ca. ij.

Secundus effectus hui⁹ sacramenti est bonoꝝ spūaliū augmentatio Sic ꝓuer. xij. dicit. Qui bonus hauriet sibi a dño gratiā et merito quidē: q ipse est fons omis grē ⁊ virtutis vñ sacramentū eucharistia. i. bona grā noiat Joh⁹ Eccli. xxiiij. ipa eucharistia de se ait. Jn me omis gratia vite ⁊ veritatis. in me oīs spes vite ⁊ virtutis. Transite ad me oēs q̄ concupiscitis me: et a generationibus meis adimplemini. Tria aūt inter alia bona multiplicant ꝑ hoc sacramentū. Primū est decor castitatis scōm est feruor caritatis. tertiū est sapor suauitatis. Primū inq̄ est decor castitatis. vnde Dañ. j. ōr. Apparuerūt vultus eorum meliores vultibus puerorum ⁊ corpulentiores ꝑ oīb⁹ pueris q̄ vescebant cibo regio. Glō. vultus eorum q̄s panis satiabat qui de celo descendit apparuerūt meliores. sz castitatis decore. Unde et pueri illi casti fuerūt. Proinde merito ōr. Cañ. vij. Q̄ pulcra es et q̄ decora carissima in deliciis. Sicut enī nutrimenta plīmū faciunt ad decorē corpis: sic etiā delitie spūalis cibi ad pulcritudinē castitatis. fm enī Alexan. de halis in. iiij. Talis cōmunicatio sacramēt alis et spūalis simul valet ad cognoscendaz diuinā bonitatme siue largitatē in reficiēdo: q dedit corpus suū ad spūaliter et sacramēt aliter manducandū vt vtrūq; sc̄z corpus et aiam reficeret. vñ estimo q incentiua carnis sedant ex manducatōne sacramētali hec ille. Secūdū bonū est feruor caritatis. vñ Ecci xxxij. dicit. Gēmula carbunculi in ornamento auri. Glō: ardentia gēma ꝓncipatū tenet carbunculus sic dictus q est ignitus vt carbo: et significat corp⁹ xp̄i. q cor accipiēti ornat castitate et inflāmat caritate. vñ ps̄. xxij. ait. Ignis a facie ei⁹ exardescit: carbones succensi sunt ab eo: Et iterū ait. Impinguasti in oleo caput meū. i. mentem meaz feruentioe uotione inebriasti. Et calix me⁹ inq̄ ꝑ ample xp̄ū dilectōis q̄ ꝑclar⁹ est. i. illūinās intellectū et inflāmans affectuz talis eñ sumptio sacramenti sc̄z spūaliter et sacramentaliter valz ad translationē de humanis ad diuina. Jō Innocenti. ait. Sapientia dei que se ꝑ visibilia manifestat. volens euidenter ostendere q ipsa est cibus aiaꝝ carnē assumptam ꝓposuit i eduliū. vt ꝑ cibum humanitatis iuuaret ad gustum diuinitatis. vñ ait ps̄. Gustate et videte quonīā suauis est dñs. Totū ergo se cristus exhibet nobis vt sicut diuinitate nos reficit quā spūaliter corde gustamus. ita humanitate nos reficiat quē corpaliter ore comedimus vt ita de visibilibus ad inuisibilia de tēporalibus ad eterna. de eternis ad celestia. ⁊ de humanis ad diuina nos transferat. Ego sum inquit panis viuus qui de celo descendi ecce cibus diuinitatis ⁊ panis quē ego dabo caro mea est. ecce cibus humanitatis Ter ciū bonū est sapor suauitatis. vñ Sapie. xvj de dño scriptum est. Angeloꝝ esca nutriuisti pplm tuū. et patū panē ō celo ꝓstitisti eis sine laboze: omne delectamentū in se habentē et oīs saporis suauitatez. substantiam enī tuā et dulcedinem tuam quā in filios habes ostendebas. et deseruiens vniuscuiusq; voluntati ad quod quis volebat ꝓuertebat. Et iterū Cañ. v. aia iusti inquit. Comedi fauum cū melle meo ⁊ bibi vinū meum cū lacte meo. i. bibi ⁊ comedi corpus et sanguinē dñi nostri ihesu cristi cum saporoso affectu et luminoso intellectu ad anime mee spūalem consolationē. ℔ est enī suauitas de qua ps̄. ait. De petra melle saturauit eos q̄ scalces deuotem̄ de Augusti. ait. Participatōne corpis ⁊ sanguinis xp̄i homo viuit nō sumens sacramentū tantū quod et mali faciūt. sed ptingens vsq; ad spūssancti partipationem: vt in corpore domini tanq; membrū maneat et eius spiritu vegetet. vnde Innocen⁹. ait. Panis angeloꝝ factus est panis hoīm. fm illud ꝓphe ticū. Panē angeloꝝ māducauit hō. quatenꝰ qui fm animā cibum diuinitatis accipimus. fm carnem etiam cibum humanitatis ⁊ carnem. quoniam sicut anima rationalis ⁊ caro vnus est homo. ita deus et homo vnus ē cri

stus hoc dicit q̃tũ ad primũ et post. q̃ p gustũ q̃z vitam acquirit: q̃tenus vnde mors orirebaꝝ inde vita resurgeret. Dictũ quippe ẽ de illo. Quacũq; die comederis morte morieris Dicit aũt de isto: si quis manducauerit ex hoc panevivet ineterñũ. z ꝺ hoc dicit q̃tũ ad scõm.

¶ De pfecta vnione aie cũ xpo quã efficit hoc sacramẽtũ. q̃ i triplici siꝯitudie demõstraꝝ. Ca. iij.

TErcius effectus huiꝰ sacramenti ẽ cũ xpo pfecta vnio ꝑm Bonaueñ. in. iiij. di. xij. Effectus huiꝰ sacmẽti ẽ de nouo vnire ꝙ iam vnitas magis vnire. magis aũt q̃s vniꝝ triplicit. aut vinculo maiori. aut vinculo strictiori. aut vinculo firmiori Primo inq̃z vinculo maiori vt ille q̃ ꝑm eundẽ habituz tenacius amat. Tercio vinculo firmioris: vt ille q̃ eodem habitu magis est radicatus. Dicit autẽ hoc sacramentũ magis vnire: q̃ digne accedẽtem reddit feruentiorẽ q̃ efficit hõ vt carbo ignitus: et reddit fortiorẽ sicut bonus cibus Et ex hoc q̃ reddat caritatẽ magis ignitũ ad iuuat ad ꝓsumendũ originalis pcti rubiginẽ Et ex hoc q̃ magis firmat adiuuat ad vitandũ oia scelera et rõne vtriusq; valet ad augmẽtum v̊tutũ: et maxime caritatis que vinculũ est pfectõis. Sed q̃tũ ad feruorẽ vel radicati onẽ. feuor minuit quotidie p venialia et etiã radicatio: et ideo oportet p hũc cibuz restaurari deꝺitũ. hoc ille. Aduertendũ est etiam q̃ cũ hoc sactũ sacrmm anducamꝰ nõ ipm quẽadmodũ alius cibus in nos mutaꝝ. ꝙ ecõuerso nos mutamur in illud. Proinde sic dictuz est hoc sacramentũ eucharistia. i. bona gratia nuncupaꝝ eo q̃ corpꝰ xpi influat in nos bonitatẽ suã p quam nõ ipm nobis sed nos illi assimilamur. et in eius bonitatez mutamur. nam gratia est quedam influentia diuine bonitatis in aiã. p quã deo assimilaꝝ. Hec siquidez vnio triplici siꝯitudine ꝓbari põt. Prima sumitur de virtute amoris nostri. scõa de virtute rei maioris. tercia de virtute surculi arboris. Prima vo sumit de virtute nri amoris Est em vis amoris trãsformare cor amantis in id quod amat. vñ Laij. viij. ait xps ad spõsam. Pone me vt signaculũ sup cor tuũ: sup z mollem et aptam suscipe imaginẽ impressã nã sup calidũ cor amore dei puruz mundicia sui ac molle pietate. prumi. corpus xpi vt sigillum ponit: non vt ipm qꝺ imutabile est i nos mutet. ꝙ vt nos in imaginẽ bonitatis eꝰ trãsformemur et imutemur. Item habet de cõ. di. ij. c. hoc sacramentũ. ibi Aug. ait. hoc sacramentũ pietatis est. signũ vnitatis. vinculum caritatis. Qui vult viuere accedat z credat: et incorporet. hunc cibũ et potum societatẽ vult intelligere corpis z membroꝝ suoꝝ vñ Joh. vj. dñs ait. Qui manducat meã carnem et bibit meũ sanguinez: in me manet et ego in illo. Secunda vo siꝯitudo sumit ad hoc idem de virtute rei maioris. nam si gutta aque in vas magnuz vini ponaꝝ: aqua ex toto mutaꝝ in vinũ: sic etiã virtus dñici sacramenti cũ ineffabilis magnitudinis sit. z nos quasi nihil respectu illius merito nos mutamur in xpm et non cristus in nos. De christi magnitudine ps. ait Magnus dñs et magñ virtus eius. Et de puitate nostra idẽ ait Sb stantia mea tanq̃z nihilũ ante te. Et Esa. xl. scriptũ est. Ecce gentes quasi stilla situle. Et sequitur. Omnes gentes quasi non sint. sic sunt coram eo. Magnitudo itaq̃z virtutis z dulcedinis christi. cũ sacramentũ sumit exignum et humile cor nostruz vincit. et illud a se deficere facit in se: ꝑm ꝓuertens. vt nõ iam mũdanis et transitoriis rebus deꝺiti. ꝙ volũtate sermone et ope cristo sines sumus. sicut de se ps̃ testaꝝ dicens. Defecit in salutare tuum deus auima mea: et in verbũ tuum supsperaui. Tercia similitudo ad idez sumit de uirtute surculi. Est nempe natura surculi arboris bone. q̃ si siluestri trunco inseratur naturali virtute ꝓualens illius amaritudinẽ et siluestrem naturam in domesticam z nobiliorem conuertit et similem fructum bonum ꝓferre facit. Sic vtiq̃z corpus cristi in nobis insitum defectus nostros euacuat: z nos in bonitatem suam transformat. Proinde quales ipse flores frondes et fructus iusticie facit: tales quoq̃ p euz et nos facere studeamꝰ Hinc spũssanctus p Ezech. xvij. ait Sumam ego de medulla cedri sublimis. et ponam de vertice ramoꝝ eius tenerũ. distringam z plãtabo sup montẽ excelsum et sup eminentem. in monte sublimi israel plantabo illam. z erũpet in germẽ et faciet fructum. Cedrus sublimis est pater oim deus. rami eminentes sũt antiqui patres. vertex ramoꝝ est beata virgo maria. medulla cedri eterna dei sapientia est De vertice igit ramoꝝ fuit caro xpi de virgine sumpta. Tunc igit spũssanctus medullam cedri et partem sumpsit de supremo ramo quando verbũ caro factũ est. tenex autẽ

dicit a teneo p ꝓtrariū quod vix se teneat: ꝛ significat hoc sacramentū eo ꝙ vix xp̄s se tenz in celo. ℔ tractus amore nostri descēdit ad terram. h̄ tenet deus distringit. i. dilatat qñ h̄ sacramentū in multis hostijs p orbē terrarū multiplicat. Unde distrigere ſm catholicon est dilatare. Hūc aūt nobilissimū surculuz in montē excelsum plantat: cū fideliū mentes a terrenis desideriis ad celestia eleuās domici corpis tribuit sacramentū. hinc siquidē fructus erūpit. qz cor fidele virtute corpis xp̄i relicta ꝓpria amaritudine vicioꝝ ad gr̄iam ei⁹ spūales flores desideriorꝝ sanctorū. frondes vtiliū verboꝝ. et fructus bonoꝝ operꝝ facit: Ideo aīma fidelis ait ad xp̄m Cañ. j. Trahe me post te. i. mutādo me violentia tue dilectionis. magnitudine tue delectationis: si virtute firme intentōnis. vt non maneat in me radix amaritudinis ℔ ꝓualeant in me virtus et dulcedo tue superexcellentissime bonitatis vt cū apl̄o dicamus illud Gal. ij. Viuo aūt iam nō ego. viuit vo in me xp̄s: qui sz vita est viuentium spes morientiū et gloria oīm resurgentium. Qui benedictus et benedicibilis dulcis et desiderabilis gr̄iosus et laudabilis cuz patre et spūsctō viuit et regnat ꝛc̄.

Feria sexta in parasceue de sanctissima passione ꝛ mysterijs crucis cristi. Sermo. lvj.

Afflictus sum et humiliatus suz nimis: rugiebā a gemitu cordis mei. dñe ante te oīe desideriū meuz ps̄. xxxvij. Ad ꝓplandū sacramentū dñice passionis licet oīm nostroꝝ ad hoc desideria inardescant: tamen imbecillitas humani ingenij oīno insufficiens est. Poro cū in christo ihesu esset diuinitas qz filij⁹ vnicus dei erat. et aīa rōnalis a deo creata: atq; caro de virgine sūpta ipa rei magnitudo stupendā abyssuz admiratōis ingerit menti. atq; incōprehensibilitatem tanti mysterij ꝓtestat sz ꝙ dei filij⁹ tam aspera p nobis voluerit pati. atz in cruce ob prob̄rioſissime mori. qđ intelligens a ratōali natura nō posse cōprehēdi Eccli. j. ait. Altitudinē celi ecce diuinitas xp̄i. et latitudinē terre. i. carnis in passionibus dilatate. et ꝓfundum abyssi. i. eius anime in doloribus abyssate quis dimensus est. quasi dicat nulla rationalis et creata natura ℔ ante oīa ipsa admiratio animi ꝓpulsans atq; interrogans ait, cū deus dixit. et facta sūt ipe mandauit ꝛ creata sunt. cur p nostra redemptōne tot et tanta supplicia passus est. Ad hoc respondet ihymo in quodā sermone in mysterio dicēs. ꝙ inter miscōiaz et veritatez difficilis altricatio fuit veritas em̄ in adiutoziū et concilium sibi iusticiā aduocauit. Miscōia aūt pacē in subsidiū inuocauit. ambe cōit diuine sapientie arbitriū elegerūt. partibus igit̄ in pñtia arbitrij ꝓstitutis. miscōia pacis instructa ꝓsilio taliter allegauit. Cū deus sūma bonitate fecerit hoiem ad imaginē et silitudinem suam. indignū est vt tā digna creatura tō peat. ꝛ deus fraudet ꝓposito suo. qui ꝓpterea fecit homi nē vt illum cognosceret: cognitū diligeret. et dilectum haberet. si ergo talē ex toto puniz nulla ꝓsus bonitas. imo poti⁹ crudelis esset ipietas. Nō ℔ obliuiscat miserer de⁹. nec ꝓtineat i ira sua miscōias suas Veritas aūt iusticie freto ꝓsilio ad hoc respondet. Cū deus sūma equitate ꝓpter peccatū clauserit ianuam padisi collocans cherubin apud padisum vt angelus dyabolū et hoiem ign eo gladio effugaret: indignū est vt eam reseret indignis ne sanctū dei canibus vel margaritas spargat ante porcos. Oēs em̄ declinauerūt simul inutiles facti sunt. nō est q̄ faciat bonū. Oēs em̄ imundo semine ꝓcepti sūt. et apposuerūt adhuc peccare ei. Ad h̄ miscōia respōdet. Quamuis homo valde peccauerit. postea tamē pfecte penituit: ideo qđ ante amisit p culpam recupare debet p penitentiā. Quacūq; em̄ hora peccatoz ꝓuersus fuerit. et ingemuerit vita viuet et non morietꝫ. Ecōtra veritas respōdet. licet homo p penitentiā culpaz deleuerit pfectam tū innocentiā penitentia nō restituit qz remanet sp vomes peccati. languoz nature et tyrann⁹ carnis. ideo cū possit penā aufferre nō potest tamē gr̄iam restituere. Quibus et talibus obiurgatōnibus diuina sapientia cogitauit cogitatōes pacis: et vidit ꝙ iusticia lederet nisi sufficiens pena p oībus solueret: sed miscōia disperiret si quēlibet sufficiēti pena puniret. vñ vt tam miscōie q̄ iusticie satisfaceret: iudicauit vt filius dei assumeret in se penam pro oībus. et donaret p se gloriā vniuersis. Ac p hoc iusticia et pax osculate sunt ꝛ complexe sunt. nullus alius em̄ inuenit dignus aperire ianuam padisi nisi leo de tribu iuda: qui aperit et nemo claudit. claudit ꝛ nemo aperit. Vix enim cuiq; alij sua sufficiebat iusticia: neduz sufficeret vniuersis. h̄ ille. Ut igit̄ passione sua nos redimeret. et p eā sempiterna gr̄ia dignos efficeret: assūpta nr̄a passibili carne i tpis plenitudie oēz dolorē penā

ꝓfusionē et mortē in cruce ꝑpeti dignatus ē. Erige igiť mens deuota ad id ludvitale lignū oculos cordis tui. ⁊ qr nō decet virginē mīez dei in tanta hodie mestitia laborantē aduocatā ꝓ nostra indigentia postulare n e tāti beneficij scz dñice passiōis repiamur ignari ⁊ ingrati: tu sctissima crux esto refugiū nostruz ⁊ virtus illuians mentes nostras splendoribꝰ tuis. inflāma cor nostr ardoribꝰ tuis. Robora vires nostras virtutibus tuis. sine eñ lumine tuo ceci sumꝰ. sine calore tuo frigidi sumus. sine robore tuo fragiles sumꝰ. sine sensu tuo aiales sumꝰ et brutales. sine dulcedie tua amari sumus. Tu medela infirmoruz. tu thesaurus ꝑfector. tu es decus saluandoruz O sanctissimū lignū vite succurre miseris refoue pusillanimes iuua debiles. dirige deuios: tu pugnantiū armatura: tuq pelagꝰ gratiar. Ad te igiť dirigimꝰ p̄ces nostras: vt ex abundantia infinitor thesauror tuor nobis impetres sensū et intellectū. vt ꝓcemplando ingredi valeamus illas infinitas abyssos dolor. ꝓfusionū atq mysterior illiꝰ qui te p̄ciosissimo sanguine suo cōsecrauit. Preterea te adorantes supplices exoramus atq humiliť salutamus dicētes. O crux aue spes vnica hꝰ passionis tpe: auge pīs iusticiaz reisq dona veniam. amen. ¶ Afflictus sum nimis ⁊c. itez ibi supra. In quibꝰ sacratissimis verbis tres abyssus dñice passionis mystice describunť. Prima est abyssus incōprehensibilis penalitatis. qr ꝓpheta in psona dñi ait. afflictus sū ⁊c. Secōa est abyssus incōprehensibilis humilitatis. Unde ꝓpheta subdit. et humiliatus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei. Tercia est abyssus icōprehensibilis vtilitatis. vñ subiunxit ꝓpheta dicens. Dñe ante te oē desiderū meū.

¶ Prima ps principalis dñice passiōis ē de. xxiij rōnibus q̄re dolores mētales et pene corporales dñi nostri ihesu cristi oī creature rationali incōmprehensibiles sunt.

Prio igiť ꝓncipaliť circa dñi passioz ꝓtēpelmur icōphēsibilē abyssū penalitatis: qr summa veritas p os ꝓphete hꝰ de se testaťur dicens. afflictus sum. Et q̄s queso exp̄mere sufficiat dolores et afflictōes quas in sua passiōe sustulit xp̄s cum etiam oibus rōnabilibus creaturis incōprehensibiles sunt: vt tamen aliqualiter comprehendere valeamus incōprehensibilitatem. et abyssalem imensitatē eorum. tria ad p̄sens de ipo dño p̄mittendo consideremus. Primo plenitudinē cognitionū. secundo magnitudinem occasionum. tercio multitudinez rationum.

¶ Triplex cognitio ihesu cristi vbi fundabaťur crux eiꝰ ē mētalis

Primo ꝓsiderem⁹ plenitudinē cognitionū. Ab instanti cōceptionis sue ex vnione diuini verbi tres habuit cognitōes in mente sua. Primo habuit cognitionē preteritor. secūdo habuit cognitionē p̄sentiū. tercio habuit cognitionem futuror. Hę tres cognitōes fuerunt quasi tres altissimi montes sup quos erecta et fundata fuit crux dñi nostri ihesu cristi. de quibus ꝓpheta ait: Fundamentū eiꝰ in montibus sanctis. Ex quo ptz q̄ inter cetera maxime tria principaliter semp cognita erāt in mente cristi. Primo eñ peccata que cōtra deum in p̄terito patrata erāt. et que in p̄senti cōmittebanť: ⁊ que in futuro comitti debebant. Secōo omnia tormenta que antea passus erat. tunc patiebaťur. et que in futuro passurus erat. Proinde Johis. xviij dicit. Sciens itaq ihesus omnia que ventura erāt sup eum. Tercio cognouit omnia martyria supplicia omnia et omnes labores que sustiuuerūt omnes iusti oēs tūc existentes. et oēs q̄ vsq ad finē seculi futuri sunt. quorum oim ipe caput erat. Et hec omnia supradicta et oēs duodecim duplicatas rōnes et aspectus earum: de quibus statim subdemus: sil'pleniꝰ clariusq magis distincte vidit et cognouit quam aliqua mens humana posset intellige re aliquid singulare.

¶ Tria sunt ex quibus formeť mentalis crux christi.

Secundo ꝓsideremus magnitudinē occasionum scz crucis ei⁹. ¶ Tria siquidem fuerūt semp in xp̄o Jesu in hꝰ seculo quo aduixit. ex q̄bus est formata mentalis crux eiꝰ. Primū fuit immensus amor. scōm imensus dolor. terciūq fuit imensū gaudiū. Mā sicut duo ligna se intersecantia ꝓstituunt crucem que in medio clauo nectunť. Sic dolor et gaudiū ꝓstitueřt xp̄i mentalē crucē vt gaudiū erigaťur in altum ꝓpter honorē diuinū: et dolor i transuersuz ꝓpter nostrū flagitiū et hec duo in amore q̄i i clauo medio nectūťur aut potiꝰ ab ipo amore illa duo cōliťr oriūť tanq̄ a ꝓncipio radicali.

Primo ergo mensura ab oī creatura imensu rabilis dñici crucis fuit imensus amor a q̄ p= cessit. Nam tanta extitit: q̄tus ad deum ꝛ ad primum. amor fuit. quia eñ fuit vnitus x̄bo psonali vniõe: tota capacitas nature ip̄i⁹ q̄ ex psonali vnione dilatata extitit tota amore re pleta fuit. imo tota fuit amor in verbo. Se cundo etiaz mensura ꝛ magnitudo dñice cru cis tanta fuit: q̄tus extitit dolor in mente ei⁹ et pena in carne. Pro cuius intellectu sciẽdũ est fm Alexan. de halis. in. iij. q dolores chri sti fuerunt penales maxime ppter duo. Pri mo quia erant ꝓtra naturam patientis. secũ do quia erant ꝓtra voluntatẽ naturalem sen sualitatis. Insup est notandũ q differunt ma terialiter a doloribꝰ pene. nam pene variant in corpis membris fm ip̄az penarum diuer sitatem ꝛ membrorum viuacitatem et sensibi litatem. Dolores x̄o variant in mente fm ei⁹ viuacitatem atq̄ naturalem et accidentalẽ di spositionem. Necnon et fm varietatem ob iectorum ip̄or dolorum: nihilominus mem brorum pena in momento p dolorẽ menti cõ municat: atq̄ dolor mentis quasi abiq̄ mo ra p penam ip̄i corpori habet cõmunicari. Ex quo patet omnes mentales dolores qui ab instanti conceptionis fuerũt in mente eius p indicibiles ac variatas penas resoluebant in corpus suum sanctissimum. fm diuersorũ obiectorum suorum dolorum. necnõr omẽs eius corpales pene fm earum diuersitatem ꝛ acerbitatem in eius mentales dolores modo inexplicabili resoluebantur. Deniq̄ q̄tũ de um et primũ adamauit: tantũ sicut infra di cetur de iniurijs iniuriati atq̄ iniuriantis do luit et penam sensit. Tercio immensurabilis mensura et magnitudo dñice crucis fuit imẽ sum gaudium ip̄ius christi. Nam fm Alexan drum de halis in. iij. Propterea fuit meritoria quia fuit in parte rationali sicut volitum et placitum. Inestimabile tamen erat gaudi um. quia delectatio in supiori parte anime e⁹ in qua scilicet fruebatur. Nam q̄tum dilexit deum et primum. tantum dolebat et letaba tur de iniurijs offensi et offensoris. nõ vtiq̄ fuisset virtuosus dolor nec etiaz gratus deo si doluisset inuitus. animo sicut alijs frueba tur virtutibus: sic et ista fruebatur suarũ vir tutum summa. Proinde in hunc dolorem si cut in rem sibi placidissimam. et a se inestima biliter p̄dilectam. toto mentis ferebatur co natu. Amplius addi potest q licet odiret dei iniuriae. tanq̄ sũme impias et iniq̄s: tñ gau debat et conabat tota volũtate illa mala odi re et quod mirabilius est in hoc respectu nõ minus voluit pro malis demonum ꝛ damna torum licet redemptio ad eos non transiret: q̄ pro culpis electorum suoz. imo tanto am plius. quanto maior malicia maiorq̄ iniuria dei continebatur in eis.

Duodecim sunt gradus qua re incomprehensibilis est men talis crux christi

Tercio consideremus multitudinẽ rationum. scilicet ex quibus dolor eius tante magnitudinis fuerit. q apud humanã et angelicam intel ligentiam incõprehensibilis erat. Hoc quidẽ dolore sicut predictum est ab instanti sue con ceptionis dum vixit in carne mortali semper mens eius plena fuit. ac per multas ac vari as penas in organo sui humani esse resolue batur. fm varietatem obiectorum diuersorũ sicut pretactum est. Et licet multe huius do lozis rationes dari possint. tamen duodecim fructus ligni vite merito dici possunt. Hoc si quidem lignum quod christus est ex vtraq̄ p te fluminis. scilicet humanitatis ꝓmerentis ꝛ diuinitatis meritum dilatantis. per singlos mẽses afferebat hos duodecim fructus. id ẽ fructiferas rationes sicut Apoca. xxij. mysti ce designatur. Ad quos gustandum hortat apostolus ad Phil. ij. cum ait. Hoc eñ senti te in vobis quod et in christo Jesu. qui scilicet videndo preterita presentia et futura ꝓpter duodecim duplicatas rones amando dole bat et letabatur ex amore dolore ꝛ gaudio q̄ si dicat apostolus. Non tantum cum vno se suum anime vestre scilicet visus aut gustus sed etiam cum omnibus quinq̄ sentite eius amorem. eius dolorem eius gaudium in do lendo. et hoc potest esse thema in festo sancte crucis. Has igitur duodecis fructiferas rati ones per ordinem subiungamus. Prima ra tio est offensionis. secunda est ignorationis. tercia refectionis. quarta reuerberationis. quinta compassionis. sexta incisionis. Septi ma deformationis. octaua fornicationis. no na contritionis. decima priuationis. vndeci ma obligationis. duodecima abbreuiatiõis. Unde merito propheta in persona domini ad patrem ait. Omnes fluctus tuos indux isti super me. Glosa. id est omnes passiones Et alibi idem ait. Veni in altitudinem mar scilicet amaritudinum. et tempestas scilicet mortis demersit me. Loquitur christus mor tuus per euidentiam facti. Erige iam men=

tis oculos anima deo deuota ad crucis christi triumphale vexillum et tres suauissimos fructus huius suauissimi ligni. seu tres lapides pretiosos atq; splendentes contemplare in summitate illius. et tres in dextro eius cornu aliosq; tres in sinistro. et in ymo ipsius crucis alios tres. Et vt predicti duodeciz fructus diuisi seu partiti medullitus et auidius saperentur. quelibet predictarum rationuz diuidatur in duas: vt sic duplicate duodeciz rationes inexplicabilis crucis christi in vigintiquatuor rones consurgant quasi vigintiq; tuor hore naturalis diei in quibus speculando conuersabatur et cruciabatur filius dei iesus iuxta vaticinium zach. qui capitulo. xiij ait. Est dies vna que nota est dño ꝛc.

Articulus primus prime partis quare crux christi fuit incomprehensibilium dolorum atz penarum. primo aũt ponant tres prime rationes. Capitulum. j.

Prima ratio est offensionis. Duo quidem aspectus continue erant in mente iesu. Primus ad dilectũ deum. secundus ad dilectum proximum. Primus respectus erat ad dilectũ deum. Proinde quantum dilexit eternum patrem: tantum doluit de qualibet offensa eius. et quantum dilexit eterni patris gloriã tantũ doluit peccati contra eum ignominiaz Amplius tantũ dolorem sumpsit pro qualibet culpa quantum erat grauis eterni patris iniuria. et quantum requirebat emenda. Et si vnius mortalis iniurie infinita est grauitas. quanta erit tunc omnium simul. Ad quamlibet quidem culpam seu iniuriam seu contumeliam summi patris habuit singularem aspectum. Sume tibi exemplum de filio summi imperatoris. qui si dilectum patrem cerneret a vilissimo ribaldo per lutum et ster cus per capillos ꝛ barbam contumeliose trahi et pugnis et calcibus os et faciem eius cõtondi: quanta his amaritudine repleretur? vtiq; ẽtum diligeret eum. ac quanto ignominiosius tractaret. Multo quidem id perfectius erat in cristo. vt ex se patet. Secundus christi aspectus erat ad dilectum proximum. vnde ẽtum dilexit eos qui suum offẽdebant patrem. tantum dolebat de tali offẽsione. Et vt sequamur exemplum filij p̃dicti imperatoris si tanta dilectione filius ille ad ribaldum afficeretur. ꝙ se in euz cordialiter transformaret vt quasi sibi ac si illa fecisset imputaret ad penam. quantus dolor multiplicaretur in corde eius? Pro predictis duobus aspectibus propheta ait. Fiant filij eius orphani: ꝛ vxor eius vidua. In quoꝝ duplex vidue indicatur dolor. Primus est morte mariti. secundus quia orbati patre sunt eius filij: vt mystice innuatur duplex predict⁹ amor ad deum et proximum ꝛ dolor de mortali offẽsa dei ꝛ dãno offendẽtl ,primum.

Sequit secunda ratio ad idem Capitulum secundum

Secunda ratio. est ignorãtis. duo alij aspectus erant in mente iesu circa humanum genus. scilz quia videbat illud ignorare duo. Prio ẽtum fuit beneficium sue humanitatis. Secundo quantus fuit in assumendo humanã naturam amor sue imensissime caritatis. qui scilicet eum humanari fecit. Has igitur ignorantias in humano genere semper christus recognoscens tantum dolorez in mente sua de illis sumpsit. quantum erat beneficiuz sue humanitatis: et quanta fuit in hoc magnirudo sue charitatis cum qua et carnem assũpsit et ꝓ nobis in cruce mori voluit. Et q̃ nã hũa nayl'angelica exprimere possz magnitudinẽ beneficij assumptionis nostre humanitatis in hoc erga nos sue imensissime charitatis? Proinde Ambrosius ait. Tristis erat quia ꝓ uulos nos relinquebat. paruulos inquit id est de vtroq; beneficio ignorantes.

Tercia racio ad idẽ. Ca. iij.

Tercia est recessionis. Duo alij aspectus erant in mente christi. Primus quo intelligebat, magnitudinem pene ex qua debebat mors inferri. Secundus quia cognoscebat quãtũ seip̃m diligebat qui debebat mori. Ex h̃ duplici aspectu in mente eius tantus generãbatur dolor quanta erat pena ex qua moriturꝰ erat. Et quantus erat amor quẽ ad seipsum habebat. Et de hoc duplici aspectu. Math̃. xxvj. dominus ait. Tristis est anima mea vsq; ad mortem. scz qua video penam quam debeo sustinere et amorem quo me diligo et tenetor me diligere. Et quia nullus in humana natura neq; totum humanum genus sufficiebat h̃ intelligere et sibi compati atque sibi regratiari. Ideo vice omnium dolorum sibijpsi condoluit sicut deo i assũpta

natura p humano genere patienti. Vñ sicut in alijs sic ⁊ in ꝟ oim electoꝝ suoꝝ suppleuit defectū: totū se relinquēs in gratiarū actione deo ⁊ sibi ꝑ tanto bñficio electis collatoꝝ inseipo nos oēs fecit recognoscentes: i quo et nos reputamur plene grati ꝺ beneficio redemptōis et cā ꝓcrucifixi similitudini mortis eiꝰ.

¶ Articulus scōs prime ptis vbi ponunt tres rōnes q̄re doloꝝ et penarū crucis xpi fuit incōprehensibilis magnitudo

Secūdo addunt alie tres rōnes.

Quarta rō est. Ca. j.

Prima rō est reuerberatōis. Duo alij aspectus erāt in mēte dñi nostri iesu cristi. Primus ad sue dulcissime matris amorē. scōs ad sue amorosissime matris dolorē. Quia em̄ intelligebat dulcissimā matrē suā sup omēs alias creaturas ex suo amore incurabilib⁹ doloribus plenā: tantū in mente sua dolebat q̄tuz amorosissimā matrē suaz diligebat. et quāti erant dolores in corde virginis matris. ꝟ cuz btā virgo in cognitōe oim doloꝝ xpi illustrata fuerit. et in caritate pfecta ad filiū fuerit ꝟlimata. tantū de eis doluit q̄tū id status materne excellentie req̄rebat. et hi materni dolores ꝓtinue mentē filij sagitabant. Proinde Jerem. Treñ. j. in pſona dñi ait. O vos oēs q̄ trāsitis p viā: attēdite et videte si ē dolor sic̄ dolor meus scz ꝟ duplici aspectu ꝓsiderato.

Quinta ratio. Ca. ij.

Secūda rō est cōpassiōis. q̄ em̄ cristus caput erat oim electoꝝ. Duo q̄z alij aspectus erāt in mēte eius Prim⁹ ad oēs martyrū penas. scōs ad aliorū saluandoꝝ labores et meritoria opa. Ex ꝟ xo duplicato aspectu tantus in aia eiꝰ generabat dolor: q̄te erant oim alioꝝ iustoruz laboriose atz meritorie opatōes: nā oim martyꝝ dolores p cōpassionē ita suscepit ihs cristus q̄ mꝰto amplior⁹ et doloros⁹ fuerant infixi cordi eiꝰ q̄z in martirib⁹ q̄ illa supplicia sustinuerūt nec nō et oim electoꝝ labores nō solū in gnāli excepit in corde suo. ꝟ etiā singulariter singulos mꝰto distinct⁹ atq; pfect⁹: q̄z illi q̄ p suo noie illos sustinuerūt Proinde in pſona dñi de ꝟ duplici aspectu ꝓpha ait. Sicut aq̄ effusus suz. et dispsa sunt oia ossa mea. Ossa quidē fortia martyres extiterūt: q̄s ꝓpt̄ tormētoꝝ asperitatē dispsos dicit. Alij xo electi quasi gutte sudoris xpi. ꝓpter labores eorū de eiꝰ corpe effusi sunt. qui oēs in xpi sanguineo sudore mystice demōstrant. naz sanguis ad martyres et sanguineus sudor ad ceteros electos ⁊ iustos pueniēt⁹ adaptari ꝑt.

¶ Sexta ratio. Capitulu. iij.

Tercia rō est incisiois. Alios q̄z duos aspect⁹ habuit filiꝰ dei xps. Primū ad oēs mortales culpas. scōm ad oēs infirmitates nostras. Ex ꝟ duplici aspectu tm̄ in aia sua dolebat. q̄t⁹ q̄z te erāt mortales culpe p quas ꝓcindebant membra eiꝰ ab corꝫ et q̄t⁹ q̄z te erant infirmitates mentales ⁊ corpales suoꝝ ꝓcioroꝝ membroꝝ. Et de ꝟ duplicato dolore Jherem. xxi. Foris interficit gladiꝰ scz mortalis culpe membra xpi ꝓscindentis: et domi mors filis est. videlicet cuiuslibet infirmitatis membꝝ q̄libet infirmātis. Stupendū quidē excessū doloris sumit rō supradicta ex respectu q̄te capitis q̄ redēptoris ⁊ emendatoris ē oīs mali q̄ ꝑ flictū fuit p petrū. Ideo sumpsit ihs ꝟ oia lamentanda et deplorāda vt sua: nō quidem ad cōmittendū. quia peccatū nō sumpsit. sed ad pfecte soluendū et satisfaciendū q̄ ad hoc venit intantū q̄ oim pſonā induens p oibus satisfecit. Proinde mystice dici pōt q̄ ipe ē ille magnus pctōr ⁊ pniatus p oibus ⁊ in oibus. p cuiꝰ penitentia gaudiū est in celo pl⁹ q̄z sup omnibus ordinib⁹ angeloꝝ qui digna penitudine non egerunt.

¶ Articulus tercius prime partis vbi ponunt tres alie rōes ꝓpter quas dolores ⁊ pene crucis xpi incōprehēsibiles extiterūt.

Tercio supaddunt alie tres rōnes.

Septima ratio

Prima ratio est deformatiōis. Etiam alios duos aspectus habebat cristus in anima sua. Prim⁹ erat ad aie imaginē. scōs ad aie similitudinē. Proinde vidēs horrēdā deformitatez quā pseq̄t aia ex ꝑpetratōe mortalis culpe tantum doluit de illi⁹ deformitate. quanta erat nobilitas seu formositas ymaginis anime ad imaginem dei formate et quanta erat excellentia similitudinis in illa. Unde Jheremias Treñ. iij. admiranter stupefactus in pſona dñi ait. Denigrata est super carbones facies eorum scilicet quantū ad imaginem et q̄tū ad similitudinē. Cū em̄ xps esset legitim⁹

aiaꝝ sponsus. pfecte diligẽs aiaꝝ decorẽ. in doloribus et angustijs suis totũ se reliquit ꝛ p cineres maliciaꝝ nostrarũ infudit. vt faceret de se lauacꝝ ad lauandũ et delendum tantam turpitudinẽ ac maculã peccatoꝝ imaginis et silitudinis anime nostre. Et quis exprimere posset dolorẽ anime christi pspicientis horrendã turpitudinẽ maculaꝝ nraꝝ aiarũ.

Octaua ratio. Ca. ij.

Secũda rõ est fornicatõis. Duos q̃ q̃ alios aspectus habebat xps in anima sua. Primus erat ad amorem quo aias sponsas suas amabat. scõs ad multitudinem animaꝝ seu sponsaꝝ suaꝝ quas diligebat. Videns igit cristus q̃tum anime ꝓponebant creaturam ipi oim creatori. ac p hoc spũales fornicationes considerans tantũ dolebat: q̃tũ eas sicut sponsus amabat. et quot erant anime fornicãtes Unde Jeremi. iij. in psona xpi sponsi eaꝝ inquit. tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis. Considera p exemplũ si quidam rex magnus et totus forma decorus et in omnibus donis ꝛ gratijs cõpletissimus circuisset mare et aridam. p vna sibi acquirenda sponsa. ac reginã nobilissimã ꝓstituisset. et illa in oculis suis quendã ribaldũ et leprosum acciperet et amaret. et de stercoribus totã suam faciez deturparet. et sic diceret sponso suo deosculare me. qr in alia forma me habere non poteris nil esset dolor illius sponsi. respectu illius doloris xpi. ppter maculas sue sponse cũ dyabolo fornicantis et turpissimaꝝ sponso deformitis faciem ostendentis.

Nona ratio ad idem. Ca. iij.

Tercia rõ est ꝓtritõis. Duos alios aspectus habuit in mente Jhesus. Primũ ad magnitudinẽ peccatoꝝ. scõm ad multitudinẽ eorũ Ex b̃ duplici aspectu in mẽte sua tantũ dolebat de offensionibus dampnandoꝝ: q̃tum erat pctõꝝ mltitudo. Proinde Jere. Treñ. ij. ait. Magna est velut mare contritio tua. Nã magnũ est in q̃titate. et multũ in guttaꝝ numerositate. Et si vni⁹ mortal⁹ culpe tãta q̃uitas est. q̃ta erit tũc oim sil. Ad q̃libet enĩ mortalẽ culpã dolor su⁹ hũit respectũ singularẽ. Preterea cũ ipe venerit gre regni repator et culpa mortal⁹ q̃tũ i se ẽ totũ regnũ grẽ deleat. Hinc ẽ q tñ qlibet mortale horrere habuit ꝛ p eo dolere. q̃tũ magnitudo et mltitudo pctõꝝ mortaliũ regnũ grẽ delet. ꝛ cũ ipse fm suũ esse q̃ totaliter grã videat. nõ ei pcepẽ nãli ope b̃ino spiramie. Hic ẽ q habuit horrere culpã sic destructiuã tõtius sui esse. et sue intẽtõis in assũptõe hũane nãe. Itẽ cũ ipe venerit vt solutor oim debitoꝝ nroꝝ. et vt liberator ab eternis penis. Jõo vt nos de oib⁹ liberaret p qlibet mortali culpa tñ dolẽ habuit. q dolorẽ diuine iusticie exolueret corrsidẽtẽ b̃ sic̃dẽ reqrebat ẽine iustitie inflexibil⁹ rectitudo et ipi⁹ redẽptor⁹ in rõne satiffaciẽdi integerrima plenitudo. vt sic nihil remaneꝛ a diuina miscõia ac per hoc vtraq̃ honorarek in sua excellentia.

Articulus quart⁹ prime ptis. vbi etiã ponunt alie tres rõnes quare incõprehensibiles fuerũt dolores ꝛ pene xpi. Decima ratio ad idem. Ca. j.

Prima rõ ẽ ꝓuatõis. Duos q̃ alios aspect⁹ habuit i mẽte xps. Primũ ad gliaz btõꝝ. scõm ad durabilitatẽ eoꝝ Tñ q̃ doluit dñs nr̃s xps aspiciẽdo oẽs q̃ ppter pctũ exules erãt a glia paradisi: q̃tũ erat bonũ regni glie quod amittebãt. et q̃tũ duratura erat talis ei⁹ ꝓuatio quã incurrebãt. Proinde Ambr. ait. Tristis erat ꝛ b̃ ppt̃ pmũ. et tristis videbat et b̃ ppt̃ scõm nõ p sua passiõe b̃ p nra dispsione O inestimabilis amor xpi ꝓsidera cũ q̃to affectu ppter nos inimicos suos sibi totis viribus repugnãtes sine sua vtilitate tot ꝛ talia tolerãdo currebat ad crucẽ. Ideo Luce. xij. ait. Baptismo habeo baptisari. et quomodo coartor vsq̃ dum perficiatur.

Undecima ratio. Ca. ij.

Secũda rõ ẽ obligatõis. Alioq̃ duos aspect⁹ habuit xps fili⁹ dei. Primꝰ erat ad supplicia dãpnatoꝝ. secũd⁹ ad odiũ int̃ deũ et pctõres dãnãdos irreuocabil⁹ generatũ. qr tñ in mẽte doluit p eternal⁹ cruciãdis. q̃tũ erãt tormẽta q̃ b⁹ erãt eternal⁹ cruciãdi et q̃tũ erat odiũ int̃ deũ et eos eternal⁹ gnãtũ. Hic Jere. iij. in psona dñi ait. In tenebrosis collocauit me. ecce primũ: q̃si mortuos sempiternos ecce scõm.

Duodecima rõ ad idẽ. Ca. iij.

Tercia rõ ẽ abbreuiatõis. Alios in sup duos aspect⁹ habuit i mente sua xps. Primũ ad meritũ sue sanctissime passiõis. Scõm ad frẽm sue sciss̃ie crud. ppt̃ qõ tñ i mẽte sua doluit q̃ si potuit ippetuũ cruciãi q̃tũ itelligebat se dolẽdo mererit q̃tũ cogscebat suũ meritũ in

fructu augmentari. Proinde dolendo p aliquē modum q̄ non potuit eternaliter cruciari meruit apud patrē tanq̄ si fuisset eternaliter cruciatus. Ideo Ysai. liij. ipse ait. Vere languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipe portauit: ergo vt acquireret nobis suam gloriā sempiternā in deo. deū pstituendo p voluntatē et desideriū dilatabat totam vitam suam ad quoddam viuere infinituz. z ad tolerantiam infinite maneriei mortis cōicando se totum ad q̄libet p̄dictaꝝ. xxiiij. rationū: et ad obiectum cuiuscūq̄ mortalis culpe vt suo eterno patri pfecto satisfaceret. z cuiuscunq̄ peccatoris: vt nos pfectius cuz deo pacificaret. et cuiuscūq̄ corone. vt nobis eam pfectius fabricaret. sed z pater suus eternus suā dilatatam et infinitā voluntatem. ac si opere pfecisset ple nissime acceptauit ad omne id et ad q̄tum volūtas eius dilatabat. In his duodecim rationibus duplicatis p̄dictis claresce re pōt q̄ p qualibet rōne crux christi tam imensi doloris fuit: vt p eā apud intellectū hūanū multiplicent pene infinitaꝝ manerierū mortis. Tria aūt obij possunt q̄ mētalis crux christi nō sic fuit imensi doloris. Primo obijcitur q̄ cristus tam aperte et clare intelligebat quasli bet rōnes ꝓpter quas peccatores ineternuz picitant multaq̄ alia a deo pmissa ꝓpt̄ que mens eius sicut dictum est cruciabat: q̄ non debebat mens illius a paterna voluntate in aliquo discordare. Nam manifestū est q̄ omnes celestes ciues voluntati diuine in oibus sunt ꝓformes. ꝑ et xp̄s viator et cōprehensor erat. ex quo pt̄z q̄ amplius q̄ ceteri beati diuine voluntati ꝓformis esse debebat. Ad qō dicendū q̄ voluntas xp̄i duo habuit obiecta Primū erat diuinitas dei. scōm erat sensualitas sui fm primū obiectuz ꝓformabat bene placito dei. attamē pars eius volūtatis q̄ cōuertebat ad sensualitatē illius: tristabatur z gaudebat amplius et minus fm sapientiaz suam iuxta ꝓportionē obiectoꝝ et aspectuū ad quos mens sua ꝓuertebat. Preterea etiā dici potest q̄ pater eternus h̄ volebat. videlicet q̄ filius suus doloribus repleret atq̄ doleret. quō et q̄tum ipse dolebat de his que i gloriam diuine iustitie vertebat. Nam inq̄tū erat homo p doloris patientiā merebatur Nam ipse nō ob aliam causaz carnē nostraz assumpserat. nisi vt debita nostra solueret. merita nobis acquireret. et p̄mia eterne glorie largiret. Secūdo aut̄ obijci pōt q̄ hmōi xp̄i dolores de quibus dictū exurgant. et multiplicent in pena infinitaꝝ maneriez mortis Sed et cristus nisi semel nō poterat mori. et de necessitate sequit ꝓpter duodecim duplicatas rōnes p̄dictas q̄ predicti dolores debebant eū in momento z subito interire. nec maiorem penam q̄ mortē non poterat sustinere. Ad hoc dicēdū est q̄ homo ex dolore mori nō potest nisi dolor cōicet sensibus corporis: et eius ptibus sensitiuis. Sed xp̄s ita realiter p̄dominabat men arrabilibus doloribus suis q̄ nō p̄mittebat eos cōmunicare sensibus sui corpis: nec parti alicui sensitiue. ita q̄ ante tempus ab eo p̄ordinatū possent illū corpali vita ꝑuare. Erat nihilominꝰ in potencijs anime cristi virtus tanta atq̄ potestas. z dominiū liberi arbitrij tenendi omnes suas potentias fixas incōtinua adherentia omnium supradictoꝝ aspectuum et obiectoꝝ: q̄ta requirebat rigor diuine iustitie et rectitudo virtutum mentis sue z reatus culpe z malicie nostre. Insup tercio dici potest q̄ homo ex vario respectu sepe de eadem re letat z cōtristatur: sicut ptz verbi gra de filio cuiusdaz rōnabilis patris sacram religionē intrante. Nam talis pater fm sensualitatē tristat q̄ dilectus filius suus a se recedat et ab eo taliter seperet: attamen virtuose letat. quia videt illum dicatum seruitio dei. Igit̄ si virtuosus pater ex eadē re dolere potest et gaudere. et sensibus sui corpis et ptibus sensitiuis ex diuerso respectu cōmunicare dolorē et gaudiū Sequit̄. Ergo q̄ ex eadē re homo plus z minus gaudere potest. Ergo ergo plus dominus ihesus in virtutibus sūmis de eadez re poterat vario ex respectu amplius vel minꝰ dolere atq̄ etiam in sūmo gaudere. Vñ etiā fm Augꝰ. libro de spū et aīa ait q̄ anima dupliciter considerat. Vno modo vt anima. et sic habet relationē ad mēbra q̄ viuificat. et h̄ xp̄us patiebat. Alio mō ꝓsiderat vt spūs. et sic fruebat nec dolebat. Tercio obijci ꝓt in xp̄o hoie p̄cognitio hūane salutis quā seq̄ p̄uidebat ex sua morte z supne r̄stauratio. i. ciuitatis et acceleratio r̄surrectōis. scie dici. z acceptatio volūtatis p̄fne. nec ñ honoꝝ p̄dicād. in ꝓpio caritatis sue debuerūt minuere cristi dolorem in eius mente. z sic nō tā imense dolere. Ad qō dicendum q̄ oia ista debuerūt ei augere dolorē cū eā h̄ oia ex xp̄i dolore ōbuit xp̄s assumere. z rātū debuit sibi diuina sapiētia ifūdē q̄tū sufficiebat ad supradicta oia acquirenda. Preterea si non fuissent de sua morte tales gratie subsecute. nunq̄ voluisset

nō solū tm̄ dolorē: ꝫ etiā nihil dolorabile sustinere. Proinde q̄to videbat vicinū resurrectioē suā instare, tanto nouit q̄ ꝑpassibilis vite tpe. et maxie passiōis illate ampliorē oportuit angustiā sustinere seu assumere vt possit illoꝝ doloꝝ a diuina iusticia mēsurā imensurabilē adimplere. Et q̄ sic ex dictis circa p̄n-cipiū hui⁹ sermōis ptz. dolor in amore cōmē surabat: vt q̄t⁹ē amor alicui⁹ tātus sit dolor de illi⁹ offensa: t xp̄us vnione dīna inestimabilit deū amaret. Hīpo in q̄tū passibilis erat habuit dolere. ita absq̄ mēsura amabat. vñ ad intelligendū cāz h⁹ īmēsurabilitatis imaginare: si esset vn⁹ de⁹ infinitu dolor: sicut est vn⁹ de⁹ infiniti amoris: et ille de⁹ vnit xp̄o. s. ꝑsonali vniōe. et sibi dolores ifūderet cogitatū doleret. Sic aliq̄l videri p̄t quō dolōes xp̄i inestimabiles extiterūt. Verūtamē circa h aduertendū ē ꝑm Alexa: ō hal. in. iij. q̄ tria fuerūt i dño nr̄o ihu xp̄o scz corp⁹ aīa et diuinitas. ꝓmo corpus qō fuit passibile simplicit. Secūdo aīa q̄ erat impassibilis simplicit: tm̄ erat passibilis ꝑm q̄d. vñ ꝑm Damasc. aīa impassibilit exns corpe iciso ipa ꝯdolet t ꝯpatit ñ icisa. Tercia ōinitas q̄ erat icōpassibilit t ipassibilis vñ Damas. Dinitas icōpassibilit exns corpori xp̄i nō ē cōpassa. sic sole suplucēte in lig̃ si securi incidat lignū incisibilis t ipassibilis remanet sol. Insup ē notādū q̄ dzā ē int̄ pati xp̄m: et pati nr̄m. Hā ꝑm Hyla. x. de trinitate Est pati ex infirmitate: et est pati ex ptāte: q̄ eñ patit et nō p̄t phibere passionē. patit ex infirmitate; q̄ aūt phibere p̄t: patit ex virtute Vñ Damascē⁹ ait. Passus ē vnigenit⁹ deus oēs icurrētes in se passionū nr̄az ifirmitates. ꝫ passus ex virtute sue nāe. sic et virtute nature nat⁹ē. nr̄m aūt pati ē ex ifirmitate. Ꝫ Alexan. de hal. Proinde Esa. liij. ait ō xp̄o Jesu Oblat⁹ē q̄ ipe voluit. Et ad Eph̄. v. dz. Tradidit semetip̄m p nobis in oblationē. Itē p pheta ait. Volūtarie sacrificabo tibi. atq̄ illū querētibus se obtulit dicens ego sum.

¶ Secūda ps principalis dñice passionis de humilitate excessiua t cōfusione passiōis xp̄i oīsa p quatuor causas principales et multiplices rōnes.

¶ Secunda pars principalis circa dñicam passionē ꝓtemplemur incōprehensibilem abyssuz hūilitatis: q̄ sūma veritas de se p ꝑphetā subiūgit dicēs. Hūiliat⁹ suz nimis. q. dicat excessū in hūilitate. vñ Luc. ix. dz. q̄ in transfiguratione dñi iesu apparuerūt Moyses t helyas visi. in maiestate t dicebāt excessū ei⁹ quē cōpletur⁹ erat in ir̄m. q̄ ibi cōplete ostendit amorē excessiuū quē habebat ad nos: ꝓpter quē assūpsit et sustinuit nō solū excessiuū dolorē t penā sic ꝑdictū est. verūctiā excessiuaz ignominiam t ꝓfusionem sic nunc dicturi sum⁹. Hā q̄ sūmus de⁹ tali morte damnatus sit abyssus fuit stupende hūilitatis. Ꝫ ē em̄ ille excessus t transgressio: de q̄bus hūano generi p Jerem. Treñ. iij. dñs ait. Recordare pauptatis et transgressiōis mee. q̄ eoꝝ memoria stupōrē īmēse dilectōis dei erga nos maifeste ingerit mēti. vt merito dicat hūiliat⁹ suz nimis. Tanta q̄ abyssus hūilitatis aliq̄l cōprehendi p̄t. si ꝑsiderem⁹ q̄ druplicē cāz dñice passiōis. Prio cāz a q̄. scō cāz de q̄. tercio cāz fm quā. q̄rto cāz ad quā. Prima cā a q̄: ē cā efficiens. scā cā ō q̄: est cā materialis. tercia cā fm quā est cā formalis. q̄rta cā ad quā. ē cā finalis. Cōsiderem⁹ q̄ ꝓmo circa dñicā passionē cām efficientē. scō. cāz materialē. tercio cāz formalē q̄rto cāz finalē Et iuxta has q̄tuor causas fm q̄druplicē intellectū loquit xp̄s dicēs hūiliatus sum nis. et in q̄libet artic. hui⁹. ij. ptis p̄t eē thema aliō ad loquendū de abysso hūilitatis passionis christi ihesu.

¶ Articul⁹ prim⁹ scō de ptis in quo septē rōibus demōstrat magnitudo obprobrij mortis xp̄i ex respectu. cause efficientis.

Prio inq̄t dicit hūiliatus sū nimis ꝓpt cāz efficiētē. vt aliq̄l aūt intelligas stupēdā abyssū hūilitatis passiōis xp̄i ꝓtēplare ei⁹ cāz efficiētem q̄ fuit causa sue mortis. t in ea repies stupēdā abyssū obꝓbrioſſime mortis. et ꝫ septēplici respectu seu ex septēplici rōne. Prio rōe religiōis. scō rōne pfectōis. tercio rōne cognitionis. q̄rto rōe vnīōis. q̄nto rōne sollicitudis sexto rōe ig̃titudis. septio rōe failiar⁹ ꝓsatōis

Prima ratio. Capitulum. j.

Prio inq̄t rōne religiōis fuit mors xp̄i abyssus obꝓbrioſſime hūilitatis. solū em̄ iudaic⁹ ꝑplus erat i toto orbe terraꝝ sb cultu vni⁹ dei atz dei pplis appellat⁹. Magis em̄ vituperiū ē a verū deū colētib⁹ q̄ ab ydolatris t infidelib⁹ pati. tō i ꝑsona dñi ait ꝓpha. Alici mei t p̄xi mei adūsū me appropinquerūt t steterūt. Ait ei amici mei. s. ꝓpt cultū vni⁹ di: t p̄xi mei q̄z ex seie abrae aduersū me appropinquerūt. scz ꝓsequendo et steterūt scz victores ꝓtra me. me videlicet crudeliter occidendo.

Secuda ratio. Ca.ij.

Secundo rõne pfectionis. Opbrobriosius est mala ppeti ab his qui religiosi et status pfecti et scti estimantur: q̃ a secularib⁹ ab ethnicis et publicanis. pharisei aũt religiosiores et pfectioris status estimabant in vniuerso populo dei. et maxime opere illorum mortuus est christus. Nam Job. xviij. Interrogante eos pylato atq; dicẽte quã accusatiõẽ affertis aduersus hoiem hũc: responderũt et dixerunt ei. si nõ esset hic malefactor nõ tibi tradidissemus eũ. q. dicãt. ℔ tibi sufficere debet q̃ nos qui sum⁹ tante auctoritatis et estimatiõis cũ tanta solẽnitate eũ tibi tradimus dignissime morti dãpnandũ tanq̃ reũ: vt verificet qõd lamentabiliter Ozee. vij. dñs ait. Ego redemi eos et ipi ꝓtra me locuti sunt mendacia.

Tercia ratio. Ca.iij.

Tercio rõne cognitõis: eqdẽ ceteri pib⁹ ignominiosi⁹ẽ obprobria pati ab intelligentibus et pitis. q̃ ab ignorãtibus et indoctis cũ doctorũ et pitor in malefactis detestatio et reprobatio fide dignior reputat. xp̃s aũt a doctoribus legis et scribis voluit reprobari et cõdẽnari vt sc̃z fundaret fidẽ passionis sue in virtute fidei: atq; reprobaret sapiẽtiam hui⁹mũdi. Proinde de talibus doctoribus et scribis ignorantibus sapientiã dei p̃s ait. Turbati sũt et moti sũt sic ebrius. s. tpe passionis ihesu xp̃i: t ois sapia eor deuorata ẽ. s. ab inuidia et furore. Sed sic. j. Corint. ꝑmo apls testat. q̃ stultũ ẽ dei. s. ignominia mortis xp̃i: sapiẽtius ẽ hominib⁹. t paulo ante inquit. Perdã sapientiã sapientiũ. t prudentiã prudentium reprobabo. p formatã fidẽ t misteriũ crucis.

Quarta ratio Ca.iiij.

Quarto rõne ꝓcordie t vniõis. Iꝑminiosis ẽ qdẽ ꝓcordit a toto populo crucifigi. q̃ si solũ a qbusdaz cũ discordia plimor cũ neqtia delinqntis cã sit et videat ab oibus manifestat clara q̃ nulla possit tergiuersatõe celari vl excusari t defensari. In xp̃i qdẽ necẽ ꝓsenserũt. i. ꝓcurrerũt mares t fele. Mares qdẽ sc̃z iudei et gẽtiles: t ex vtriusq; maiores t miores doctiq; atq; ignari religiosi et seculares. Primo eñ fuerũt domestici. i. affines vt iudas et iudei. vñ zach. xiij. in ꝑsona dñi ait. Ihis plagatus sum z in domo eor q̃ me diligebãt. i. q̃ me diligere debebãt. Secũdo fuerũt ibi extranei. i. gẽtiles t milites t romani. iõ in ꝑsona dñi ꝑphã ait. Qñ alieni insurrexerũt aduersũ me. et fortes exq̃sierũt aiaz meã. t nõ ꝓposuerũt deũ i ꝓspectu suo Et utq; ait alibi Quare fremuerũt gẽtes tc̃. Tercio fuerũt ibi nobiles et magnates. i. herodes t Pylat⁹. vnũ pñs. Astiterũt reges terre t ꝓncipes ꝓuenerũt in vnũ aduersus dñm et aduersus xp̃m eius

Quarto fuerũt ibi serui t ignobiles. vnde Job. iij. in ꝑsona dñi ait. Filij stultor t ignobiliũ et in terra penit⁹ nõ pentes nũc aũt i eorũ canticũ versus sum et fact⁹ sũ eis ꝓuerbium

Quito fuerũt ibidẽ pontifices scribe t pharisei ꝓsiliũ aduersus ihm. Sexto ibi dẽ seculares t laici. vñ Joh. xix. dr. tolle tolle crucifige eum. Verba autẽ erant turbe et populi miꝛis. Septio ibidẽ fuerũt mieres sẽ ptz in accusantib⁹ petr. vt ptz Matth. xvj. hi oẽs corde ore t opeꝛ xp̃m maligni cõati sũt.

Quinta ratio Ca.v.

Quinto rõne sollicitudis t importunitat⁹. qñ cñ q̃dã sceles⁹ hõ morti adiudicat. q̃nto ab oib⁹ maiori sollicitudie tradit morti: tãto illuz extitisse negoris vite t ꝗuioꝛis scelera ꝓpetrasse indiciũ ẽ ac piculosi⁹ eẽ videt mortẽ ei⁹ differe. Cõtẽplare igit mens deuota q̃ dñs ihs xp̃s ꝓmo media nocte captus est. deluſus et vberatus impetuoso furore ad domũ anne deduct⁹ẽ. et ibi examinat⁹ a mistro impio cõphẽsus t alapa percussus fuit. Secõ eadẽ rabie furibũda ad domũ cayphe deduct⁹ est ibiq; fuit illusus. vultu velat⁹. faciesq; ꝓspu⁹ atq; morti adiudicat⁹. Tercio a domo cayphe ad domũ pylati eodẽ impetuoso furore crudelit traxerũt eũ vbi fuit accusatus et multipliꝛ diffamat⁹. et a Pylato diuersimode qstionatus. Quarto eadẽ rabie furibunda t crudelib⁹ modis attractus fuit a domo pylati ad domũ herodis. ibi extitit veste alba indutus atq; ludibrioso habitu velut stultus.

Quinto eisdẽ crudelib⁹ modis ab herode ad pylatũ remissus est ibi p⁹ multas exais ꝓfitiões extitit denudat⁹ et flagellat⁹ t i fgali sollio derisorie ꝓstitut⁹. spinis attrocissime coronatus. et arundine caput eius pcussũ. Sexto iã sic multiplicit cruciat⁹ t coronatus ꝓpter ẽ pñtat⁹ atz crucifigi a ꝓpl̃o acclamatus t tãdẽ crucifigi p pylatũ est iudicat⁹. Septio tãdẽ ebrio furore ad caluarie mõtẽ deducẽtes eũ crucifixerunt et occiderunt. Considera ergo mens deuota quanta sollicitudine et im-

portunitate imo ẽpto impetuoso furore illuz nocte media capiẽtes. et hincinde veluti ludi bri pilam circũrotãtes. ante matutinũ vt euz ca pent: post matutinũ vt eum occiderent nõ dormientes: vsqz quo illud pficerẽt. infatigabiles extiterũt vt vix eum per diem medium naturalez viuere passi sũt. Ex quibus euidẽs est q ex ebrio furore ppli xps crucifix⁹ est Vñ Matth. xxvij. dicit q pl's clamabat crucifiga tur. Sequitur. Videns aũt Pylatus q nihil pficeret scz ad liberandũ eum ppter furorez ppli: lauit man⁹ suas t tradidit eis ihesũ vt crucifigeret. vñ Prouerb. xxvij. Ira nõ hz m: sericordiam nec erumpens furor.

Sexta ratio ad idem. Ca. vj.

Sexto rõne ingratitudinis: cuz eñ multitudo populi. cũ habentibus cultum religionis et pitiam legis. multa beneficia ab vno susceperit atqz post illa beneficia illi in sũmo ingrat⁹ re perit. et si iudiciũ sit q pp'l's ille efficiat ingratitudine plenus. nõ tamẽ est absqz argumẽto impietatis aduersus beneficiũ. ita q in eo fi naliter reperta sit iniquitas talis et tanta. q ꝓponderanda sit beneficijs ante factis. imo q a viris magne vite sciẽtie atqz fame pziora beneficia iuste debeant obliuioni tradi. Sic ptigit benefico xpo. Nam antiquitus cuz iudaicuz pplm sibi peculiarem constituisset. ab egypti ergastulo et a seruitute pharaonica liberauit sicco pede p mare rubrum transduxit manna celico in deserto annis. xl. pauit. legem dedit. t vt tueret eos in columna nubis in die et ignis in nocte illos pcessit. hostes eorum pstrauit. terram optimaz eis dedit. pphetas eis misit. demũqz ad oim cõplementum ipe carnẽ de genere eoz assumens liberator et saluator eozuz venit. Denicz post admirandã eius ꝓuersationem. post predicationis instructionem et illuminationẽ. demonum expulsionẽ: leprosoz atqz oim infirmitatũ curationẽ: p⁹ mortuoz suscitatõnem. regni celoz declarationẽ. atqz sacramentoz institutionẽ: man⁹ in eũ sacrilegas iniecerũt. flagellauerũt. et tãdẽ sic maximũ malefactorem inter latrones in crud patibulo crucifixerũt suspenderũt et occiderũt. Proinde ꝓpha ipsona dñi lamẽtabilr ait. Retribuebãt mihi mala p bonis: sterilitatẽ aie mee. Et itez idẽ alibi ait. Posuerũt aduersũ me mala p bonis t odiũ p dilectõe mea Et itez alibi idẽ ait Qui retribuũt mala p bonis ꝏtrahebãt mihi qñ sequebar bonitatẽ. Et Hiere. xviij. etiã in ꝓsona dñi ait. Nunqd reddit p bono malũ qz foderũt foueaz. i. pditionẽ aie mee. recordare qz steterim in ꝓspectu tuo vt loquerer pro eis bonũ. et auerterẽ indigationẽ tuã ab eis

Septima ratio. Ca. vij.

Septimo rõne familiaritatis. Grauius eñ t ignominiosi⁹ est pati a domesticis t ab amicis. q̃ ab extraneis ignotis et inimicis. Iudi qd de xpo ꝓphe dicãt t ꝓsidera. Primo quid de iuda prophete in ꝓsona domini ait. Etenim homo pacis mee in quo speraui qui edebat panes meos magnificauit sup me supplantationem. Scõo de reliquis aplis relinquentibus eum Esa. lxiij. in ꝓsona dñi ait. Torcular ego calcaui solus t de gentibus nõ est vir mecuz Et itez ps. ait. Elongasti scz ꝓmissiue. o pat eterne. a me amicũ et primum: t notos meos a miseria. Et itez Treñ. iij. admirãter inquit. Quomodo dispersi sunt lapides sanctuarij. i. apli et discipuli. Et Job. xix. Noti mei quasi alieni recesserũt a me Tercio generaliter de oibus in quibus etiã dñs miracula fecit. Dañ. ix. dicitur. Occidet christus et nõ erit ei pplus. Et iterum pphet⁹ inquit. Lõsiderabam ad dexteram et videbam et non erat qui cognosceret me. nõ aũt dixit ad sinistram quia ibi erat btã virgo pro pctõribus orans ꝑm Alexan. de halis super psalteriuz exponentem hunc versum.

Articulus scõs scõe ꝓtis de septẽ alijs rõnib⁹ in qbus aperit magnitudo obprobrij mortis cristi respectu cause materialis.

Secũdo etiã ait. hũiliat⁹ sũ nimis. scz p cãm materialẽ. vt etiã intelligas aliqlr stupẽdã abyssũ hũilitatis passiõis xpi. Lõtẽplare etiã causã materialẽ q̃ stupẽdo mõ aggrauat vituperiũ ei⁹. et h̃ maxie ex alia septẽplici rõne. Prio rõe nobilis nature. scõo rõne forme. tercio rõne sapiẽtie. q̃rto rõne grẽ. qnto rõne fame. sexto rõne sequele. septimo rõne glozie.

Prima ratio. Capitulũ. j.

Primo obprobriosissima fuit mors cristi rõne nobilitatis nature. Quanto eñ hõ nobilior est: tanto ignominiosa mors sibi illata vituperabilior atqz obprobriosior reputat. sicut patz in rege. sic ptigit in xpo q cũ eẽt magn⁹ in natura fact⁹ vilissim⁹ i ignominia. Proide Apoc. ij. Jo. ait. Hec dicit primus t nouissimus qui fuit mortuus et viuit: nouissimus per cõemptũ abiectionẽ et obprobrium hominum voluit esse cristus. qui tantas contumelias et terro

res in morte sua ab hoibus ppeti voluit vt si cut peccator nepharius in medio latronū qua si⁹ maior inter eos mori dignatus est: adauget aūt abiectionis eius vilitatē atq; pfusionis imensitatem altitudo psone et dignitatis sue cū eīm esset filius dei. primus indignitate cū sit coequalis eterno patri tanto: ptumelia ꝛ ob probria q̄ ptulit ignominiosiora merito extiterūt. q̄to dignitas erat in eo maior. Si quis q̄ pfusiones patiē non egre ferat. cuz nullus maior nihil maius filio dei. sed nc abiectiora ppeti posset. Vlis audire etiā nobilitatē sue nature. audi Esaiā qui. liij. ca. obstupendo ait. Generationē eius q̄s enarrabit: q̄ abscisus est a terra viuentiū. Ait eīm generationē eius scz eternā q̄ fm Jerony. erat de pr̄ē sine mr̄e et talem qua erat de matre sine patre quis enarrabit. nā ei⁹ generatio eternalis a nullo cōprehendi potest. vñ Eccli. xliij. in fine. Ne laboretis. nō eīm cōprehēdetis. quis videbit eū et enarrabit: et quis magnificabit eū sicut ē a pncipio: nobilitas aūt ꝛ gnātio ei⁹ cor palis ac talis quā scz traxit a virgine matre super o ēs reges duces et imperatores fuit etiaz fm carnē. sicut apte ostendit Math. j. vbi p̄spica citer intuenti apparebit in q̄dragita duobus generatōibus genealogie eius descendisse de. xiiij. patriarchis et. xiij. regibus et xiiij. ducibus fm carnē: sicut pleni⁹ in q̄dragesimal de xp̄iana religiōe. sermone. lxj. art. j. c. j. monstratū est. Et de obprobriosa morte ei⁹ Esa. ppheta subiūgit dicēs. q̄ abscisus est de terra viuentiū. scz p taz ignominiosā mortē q̄to ē, sublimis natura nobilitat ei⁹ taz fm diuinitatē q̄ fm huanitatem. Ex quo patz q̄ xp̄s glā angeloz factus est ludibriū peccatorū: altus in dignitate infimus in vilitate. sublimis in glia abiectus in ignominia Ideo ad Phil. ij. apls ait. Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo. ꝑ semetip̄m exinaniuit formā serui accipiens. in similitudinē hoim factus et habitu inuentus vt homo: hūiliauit semetipsuz factus obediens vsq; ad mortē mortē aūt crucis. Merito Berñ. ait q̄to se fecit minorē humilitate. tanto se ostendit maiorē bonitate. et q̄to fuit eis vilior tanto est mihi carior.

Secunda ratio. Ca. ij.

Secundo ratione forme. q̄to enim res formosior est: tāto deformitas ei⁹ magis stupenda atq; deformis apparet. Sicut ptz in facie hois i qua deformitas maior est q̄ in ceteris membris cor̄is. Quanta aūt speciositas fuit i christo. ppheta ostendit dicens. Speciosus forma pr̄e filijs hoim: forma inquit. i. luce cādore et habitu. Primo luce. vnde Eccli. xliij. ait Sunduz illuians in excelsis dñs. scō candore. Proinde dicit Sapiēn. vij. Candor est lucis eterne. tercio habitu. vnde Esa. lxiij. dicit. Iste formosus in stola sua: gradiens i mltitudine virtutis sue. Et item Job. xl. ait. Circumda tibi decorez et in sublime erigere. Et addit ppheta dicens. Pr̄e filijs hoim. q̄ scz de pulcritudine eius acceperūt omnes. cum ipse sit speciei generator. Ut dicit Sapi. xiij. Ubi loquens de creaturis sic ait. q̄ si spē delectati deos putauerūt. sciāt q̄nto his dominator eoz speciosior est. et posset hic ppheta dicere speciosus forma pr̄e angelis dei: quia etiam angelis dei speciosior est. Sed quia cōmendat christū hominē: ideo melius inquit in ps̄. Pr̄e filijs hominū. Signū quidez pulchritudinis sue etiaz sup angelos est q̄ in eū p̄spicere desiderant angeli: vt dicit. j. Pet. j. Est eīm pulcer fm diuinitatez et fm humanitatem. Proinde Cañ: v. Salomon ait. Dilectus meus candidus et rubicundus. Candidus q̄tum ad mundiciā humanitatis: et rubicundus q̄tuz ad splendorem diuinitatis. Et ptra Salomon ait. Caput eius aurū optimū. p caput eius diuinitas denotat: quia caput xp̄i deus. sicut apls. j. Cor. xj. inq̄t. hanc duplicē pulcritudinē in transfiguratiōe mōstrabat xps: sicut Math. xvij. ptz vnde dicit ibi. Resplenduit facies eius sicut sol. et vestimenta eius facta sūt alba sicut nix. Per faciē diuitas designat. Sicut Exo. xxxiij. Moysi dñs ait. Faciem meā videre nō poteris. p vestimenta aūt humanitas designat. q̄ Phil. ij. testatur apls dicens habtu inuētus vt homo. Quanta aūt fuerit deformitas ei⁹ ipassimo. Quanta aūt fuerit deformitas ei⁹ ipassione in psona oīm ppheta rū ostendit Esa. liij. ca. dicens. Non est species ei neq; decor. spes cies dicit elegantiā et debitā mēsurationem membroz. quā non habuit xp̄s in cruce p̄o pter nimiaz membroz extensionē. vnde p̄pheta ait. Dinumerauerūt eīm oīa ossa mea Decor dicit puenientiā colorīs et aliox adiacentiū: hunc etiā nunc habuit christus in cruce ppter penam dolorem et ignominiā passionis: habuit eīm ceruicē hyspidaz p spineam coronam. faciē tumidam et pollutam ppter lacrimas atq; sputa. carnem liuidā ppt colaphos alapas et flagella. vniuersam cor̄is fabricā cruētatā sāguie. q̄ vulnerat⁹ ē ppter iniquitates nostras. Sicut Esaias vbi supra in

quit. Et quia xp̃s ante passionez habebat aspectū et p̃sentiā maiestatis dignitatis ꝓspe ritatis et potestatis ꝛ in passione fuerūt abscōdita. Ideo Esaias subdit dicens. Et vidimus eū scz nudatū in cruce et non erat aspectus. scz magnificus sicut ante. Ecce absconsio maiestatis: et desideravim⁹ eū scilz despectū a iudeis. et nouissimū viroꝝ. i. vilissimuz ꝓpter genus mortis. ecce absconsio dignitatis: virū doloꝝ. i. doloribus plenū. sicut ex p̃cedentibus ptz et hoc ꝓtra ꝓsperitatē. et sciē tē infirmitatē scz p experientiā nō tantū speculatiue et hoc ꝓtra potestatē. Et tandē Esa. subdit. Et nos putavim⁹ eum quasi leprosuz .i. vilem et abhominabilem tanq̃ leprosum. ꝓpter vilitatē aspectus eius atq̃ deformitatem eius. Et itez ps̃. xxj. i ꝑsona dñi ait Ego aūt sum vermis et non homo. i. ita sum vilipensus et conculcatus velud non homo ꝙ vt vermis: obꝓbriū hoim et abiectio plebis. Est em̃ obꝓbrium qñ aliquid turpe imputatur hoi. vt cū Joh. xviij. dicebat ꝓtra xp̃m tu homo cuz sis facis teip̃m deum. et sic sb̃ h̃ titulo fecerūt eum obꝓbrium hominū. scz peccatoꝝ. Et addit abiectio plebis scz iudeorum qñ eo abiecto Barraban petierunt. vñ Luc. xxiij. dixerūt. Tolle hunc et dimitte nobis Barraban.

Tercia ratio. Capitulum. iij

Tercio rōne sapientie. q̃to em̃ homo sapientioꝝ reputat: tāto morꝫ obꝓbriosa ignominiosioꝝ est. ꝙ xp̃s cum esset sapientia dei patris non tantū a iustis et ab illuīatis sapiens putabat. verūetiam ab ignorantibus et indoctis Unde Joh. vij. Ministri pontificum iudeorum et phariseoꝝ ad xp̃m capiendū missi redeuntes interrogati sunt quare nō adduxistis illum? respondērūt ministri: nunq̃ sic locut⁹ est hō sic hō hic loquit quasi dicant. admirabilis gratia et efficatia verboꝝ eius mētes nostras stupefecit et miro modo detinuit ne capemus eum. Ex qua quidem responsione videt q̃ ministri vim faciant tam instupēdo et efficacissimo modo loquendi ip̃ius cristi q̃ in rebus ab eo dictis: Et in eodē capit. Joh. ait. Ascendit ie⁹us in templū ꝛ docebat et mirabant iudei ꝓpter rem insolitam. credebant em̃ eum esse filium Joseph. et p consequens in manuali ope occupatū. Sciebāt em̃ eum non fuisse in studio exercitatū. et tamen videbant illum excellentissime docentē leges et ꝓpheтarum testimonia ꝓferentez ideo mirabant dicētes. Quō lras scit cū non didicerit eas q̃s literas videm⁹ scire? Tanta em̃ fm Crisost. orat virtus docentis: vt q̃ dixerant seducit turbas transmutati mirentur Respondit eis ihesus et dixit. Mea doctria nō ē mea. ꝙ eius qui me misit. Quasi dicat. Ista doctrina q̃ est mea aprobatiue et subiectiue non est mea p exercitiū humane acq̃sitionis. sed data est mihi a patre. quia filius dei fm naturam diuinā licet habeat eandem sciētiā cū xp̃o patre: tñ hz illaz ab eo fm naturā humanā. habet aliā scientiā creatā non tñ habet illaz acquisitam. sed ab instanti ꝓcepti onis infusaz. Cū igitur tanta sapientia ꝑfulgeret. tamē scribe et pharisei in vita et i morte diffamauerūt eū. Primo in vita de insipiētia naturali. scō de insipientia accidentali. tercio de insipientia spūali et diuinali. Prio i sapientia naturali. vñ Joh. x. dicebant: Insanit q̃d eū auditis. Et itez Mar. iij. dixerūt quoniaz in furoꝛē versus est. Scō diffamauerūt eū de insipientia accidentali et literali Naz cū Joh. vij. sicut dictū est dicerent quō hic lras scit cuz non didicerit. satis elici p̃t q talis admiratio partim ex susceptione. ꝛ partim ex despectione atq̃ ex mala interꝓtatione de hereſi ꝓcedebatq̃. apertius ostendēbat Math. vl. dicens. q ex hoc scandalisabātur in eo. Tercio diffamauerūt eū de insipiētia spūali ac diuinali illam hereticaz reputātes. sicut Joh. viij. samaritanū eum dicebāt scz in diuino cultu hereticū. Secundo in fine vite eū de sūma stulticia que est vltima infamia ac blasphemia ꝓtra deū illū infamauerūt et condemnauerūt. Unde Math. xxvj. constitutus coram caypha p̃ncipe sacerdotū interrogante atq̃ dicente: adiuro te p deum viuū. vt dicas nobis si tu es xp̃s filius dei. Dixitq̃ illi ihesus. Tu dixisti. Uerūtamen dico vobis āmodo videbitis filiū hoīs sedentez a dextris virtutis dei et venientē in nubib⁹ celi. Tunc ꝓnceps sacerdotum scidit vestimēta sua dicēs. Blasphemauit: quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiaz: quid vobis videt. At illi respondentes dixerūt. reus est mortis. Ex hoc em̃ illuz tanq̃ sūme stultum crucis patibulo affixerunt ꝛ cōfusione vltima eum occiderunt. vñ Prouer. iij: Salomon in ꝑsona dñi ait. Stultissimus sum viroꝝ scz estimatōne istoꝝ: et sapientia hoim non est mecum. nō didici sapientiā scz p acquisitionē: et noui scientiaz sctōꝝ. Et iterum ꝓpheta ait. Deus tu scis insipientiā meam. i. q̃ quasi insipiens patioꝛ. nam nō ime-

rito reputat stultus mercator qui p vili re laborat ad mortē: et preciū magnū expendit p vilissima merce. Sed tu deus scis insipientiā hanc meā. qz quod stultū est dei sapientib⁹ est hoibus. j. Cor. ix.

Quarta ratio ad idez. Ca. iiij

Quarto rōne gratie seu potentie scz miracula opandi. miracula eīm q̄ fecit deus in mortali carne fide dignū efficacissimū atq; sufficientissimū testimoniū phibebāt veritatis et humanitatī sue. sicut ipse Joh. v. testat dicēs. Opa q̄ dedit mihi pater vt faciam ipa testimoniū phibent de me. scz q̄ sim deus z homo. De miraculis. Cōsidera ergo de xpi miraculis tria. Primo sufficientiā. scōo decentiā. tercio potentiam.

Prīo nota miraculorum christi sufficientiam.

Primo psidera sufficiētiaz miraculoz. nā fuerūt sue diuinitatis testimoniū sufficiēs et fide dignū: et hō mazie ppter tria. Primo ppt̄ speciem operū. scōo ppter modū. tercio xo ppter documentū. Primo xo ppter spēm operū qz trascendebāt oēm ptātem create nature. propterea nō poterāt fieri nisi diuina virtute. vñ Joh. ix. cecus ait. A seculo nō est audituz q̄a aperuit aliquis oculos cecī nati. nisi hic esset a deo: nō poterat facere quicq̄. Scōo ppt̄ modū qz ppria virtute miracula fecit. vñ Lu. vj. dicit. Virtus de illo exibat et sanabat oēs. Et sup illud Matth. viij. z ejiciebat spūs xbo et male habētes curabat Criso. ait. Intende q̄taz multitudinē curatā monstrant euangeliste. vnūquēq; curatū nō enarrantes: ꝫ vno verbo pelagus ineffabile miraculoz inducētes. vt ex hoc ostenderet q̄ habebat deo patri coequalē virtutē. Juxta illō Joh. v. Quecunq; pater facit: hec et filius facit. Tercio ppt̄ documentū. i. ppter doctrinā qua se deuz et dei filiū asserebat. que nisi vera fuisset nequaq̄ ei diuina virtus astitisset in miraculoz patratōne. et hec est oīm ratio fortior. nā impossibile est tam sceleste mendatio q̄tum eēt istō si non foret vez. ipm deū ferre testimoniū p opa infinite virtutis q̄ sūt miracula vera.

Secūdo nota miraculoz condecentia z q̄re miracula fiūt.

Secūdo psidera in miraculis cristi pdecentiā. Condecens eīm fuit cristo talia miracula facere. Propter duo eīm pcedit diuinit⁹ homi miracula facere. Primo ad pfirmandā doctrinaz veram. naz que fidei sunt humanā rōnez exceduntet nō possunt de facili simplicib⁹ rationē pbari. Oportet ergo vt pbent̄ p opa virtutis dei: vt dum aliquis facit opa que solus deus facere potest que sunt miracula credūt a deo pcedere que dicunt: quēadmodū littere sigillate regis sigillo et volūtate regi manare credunt. Proinde xps miracula fecit q̄ fuerūt q̄si sigilla dei in quib⁹ se deū eē pbauit. Et licet aliq̄ modo diminuant fidei meritum inq̄stū p hec auditoris demōstrat duritia cū meliuis est eis qz p miracula puertant q̄z q̄si ne eis in infidelitate sua pmaneant. Jdeo. j. Cor. xj. dicit. Signa infidelibus data sunt. scz vt puertant ad fidem. Secundo aūt fiunt miracula ad ostendendū in homie dei potentiam. vt scz deuz homo facit opera soli deo possibilia credat deus p gratiam habitare in eo vñ dicit ad Gal. iij. Qui tribuit nobis spūm et opat in nobis virtutes. Utrunq; aūt circa ihesum erat manifestandum scilicz q̄ p gram deus esset in eo nō quidem adoptionis: ꝫ personalis vnionis et qz eius supnaturalis doctrina et pfectōs psilia a deo eē demōstrarēt.

Tercio nota miraculoz christi potentiam.

Tercio psidera in miraculis christi potentiā. nā miracula fecit. Primo in angelicis spiritibus. scōo in corpibus celestibus. tercio in hoibus quarto in creaturis irrationabilibus. Prio inq̄z in angelicis spiritibus. qz eīm effectus redemptōis xpi atq; doctrine sue erat nos eripere a dyabolica ptāte. et angelis glie sociare. Jdeo voluit demones a corpibus humanis sue ptātis imperio euellere et expellere iuxta illud Joh. xij. Nunc pnceps hui⁹ mūdi ejcietur foras. et sanctos angelos deuotis facere apparere. Juxta illud Colloceñ. j. Pacificās p sanguinē crucis ei⁹ que in celis et in terris sunt. Scōo in corpib⁹ celestib⁹ decuit p iesum miracula fieri. mutatio eīm corpm istoz inferioz multis causis ptingere potest. Sed curs⁹ celestiū solus deus mutare potest. Jdeo ad suam humanitatem pbandā maxime pueniens fuit in eis miracula opari. Et hoc ē q̄ dyon ipsius dicit ad Policarpū. cognoscere optz non aliter aliq̄n posse puerti aliq̄d celestis ordinationis et motus: nisi ad hoc causam habet motorē qui fecit oia et mutat ꝑm suū sermonē. Tunc eīm maxime pueniens fuit eius diuinitatis potentiam habere testimoniuz a

celesti natura. quando eius infirmitas monstrabat in terra. qđ quidē erat dū paruulus erat vagiens in p̄sepio. Sed maxime quādo mortuꝰ fuit in crucis patibulo. Proinde vtrō ꝙ tpe iesu despecu in terris: astra phibēt testimoniū in celis. Tercio in hoibus fecit miracula: cecos illuiauit, surdos fecit audire. et mutos fecit loqui: sanauit lunaticos. liberauit claudos. mūdauit leprosos. curauit ydropicos. solidauit paliticos. expulit febres, eleuauit curuos. extēdit ꝓtractos. purgauit sāguifluos. et mortuos suscitauit. Proīde mathei. vj. dicit ꝙ q̄cunq; introibat aut in vicos aut in villas aut in ciuitates in plateis ponebant infirmos et deprecabant eū. vt vel fimbriam vestimēti eius tangerent. ⁊ quotquot eū tangebant salui fiebant. Quarto fecit miracula i creaturis irrōnabilibꝰ. Primo in piscibus scz in copiosa captura eoꝝ. sicut legitur Luc. v. et Joh. vlti. capitulis. Et in pisce quez cepit Petrꝰ in cuiꝰ ore staterē repperit. Scđo in plātis cū ad verbum eiꝰ ficulnea aruit. Mar. xxj. Tercio in aere et in aqua. nā vt legit mathē. viij. Imperauit ventis et mari et facta est tranquillitas magna. Quarto etiaz tpe passionis eius scissuz est velum templi ad ostendedū reseratōnez legis. apta sūt monumenta. vt mystice denotet ꝙ p ei⁹ mortem daret mortuis vita. fra mota ē et lapides scissi: vt denotet ꝙ lapidea hoim corda p ei⁹ passionē deberent scindi ⁊ ꝙ iste mundus debet ad bonū passionis ih̄u morientis x̄tute moueri. Ex his patet x̄pi grā et ptās miraculosa opandi: que q̄to apparuit maioꝝ: tanta obprobriosa mors crucis x̄pi fuit ei ad maiorez p̄fusionē: et quodāmodo ad negationē ꝙ p̄dicta miracula nō fuerūt vera. Ideo mathē. viij. dicebāt. Alios saluos fecit. seipm aūt nō potest saluū facere. Hec siquidē que ỏ christi miraculis dicta sunt poterit discretus p̄dicator suo modo abbreuiari. licet pro dignitate domini nostri iesu christi lacius dicta sunt. ⁊ sic in stilibus obseruandū est.

Quinta ratio. Capitu. v.

Quinto rone fame. q̄to eñ famosior est. tanto mors eꝰ magis obprobriosa infamis atz obprobriosior est atq; ignominiosior reputatur. Quāta aūt fama diffusa fuerat de x̄po ante passionē suam: tū ex multitudine miraculoꝝ tū ex efficaci doctrina eloquioꝝ suoꝝ tum ex admiranda ꝓuersatōne vt ex euāgelistis ptz Nam Luc. iiij. cū a magnis febrib⁹ sanasset simonis socrū facta die egressus iesus ibat in desertū locum. et turbe requirebant eū ⁊ detinebant illū ne discederet ab eis. Joh. quoq; iiij. samaritanitā ꝓpter samaritane x̄ba. q̄ ꝓpter sermones eiꝰ crediderunt ei. Ex hac etiā fama secute sunt ih̄m turbe. i. quinq; milia viroꝝ exceptis paruulis et mulierib⁹. vñ Math. x. Mar. vj. Luc. ix. et Joh. vj. q̄uos siquidē pascens ex q̄nq; panibus ordeaceis et duobus piscib⁹ fama eiꝰ magis creuit. Dilatata est etiā fama cū pauisset q̄i quatuor milia hoim ex septem panibus triticeis ⁊ ex piscibus paucis. vt dicit Marci. viij. ⁊ Math. xv. Insup in resurrectōe filij vidue extra portam ciuitatis naym existentibus turbis fama eiꝰ circū quaq; diuulgabat dicente pplo prophēta magnus surrexit in nobis. In resurrectōne q̄q Lazari quatriduani turba etiam multa assistebat: illud irrefragabile miraculum ꝓsiderantes. In resurrectione etiā filie archisynagogi eiecta turba et intrante iesu domū ad imperiū eiꝰ surrexit puella et exijt fama hec in vniuersam terrā illā. vt ỏr Math. ix. Et sic de multis alijs opibus x̄pi de quib⁹ totū euangeliū refertū est fama eius mirabiliter creuit. que sicut dictū est q̄to fuerat maior: tanto ignominiosior extitit mors illiꝰ in patibulo crucis.

Sexta ratio. Ca. vj.

Sexto rone sequele. nō tantū discipuli eius sequebant ipm. verūeti am turbe multe. Quidā vt doctrē sataḡtes ex eiꝰ radiosa doctria illuiari. quidā vt pastorē curantes eius vestigia imitari. quidā vt medētē optātes de suis infirmitatibus liberari. Alij vt viderēt eiꝰ miraculoꝝ nobilitatē. alij vt mysteria intelligerent. alij ut ꝓdigia viderent. varijs ex causis turbe multe sequebant eū. Sed q̄to maior fuit ei sequela pplꝰ. tanto etiaz cū ab oībus suis discipulis derelictus est patibulo crucis affixus est maior fuit ignominia. dereliquerunt eū turbe. imo ꝓtra eū insurrexerūt. vñ in ꝑsona dñi in admiratiōne ꝓrumpens ait ꝓpheta dicens. Dñe quid multiplicati sūt q̄ tribulant me. multi insurgūt aduersum me. Multi dicūt aie mee: non est salus ipi in deo ei⁹. q̄si in desperationē p̄cipitare conātes. Et alibi idē ait. Multiplicati sunt sup capillos capitis mei: qui oderūt me gratis. Capilli siquidē capiti inherētes discipuli x̄pi erāt. ỏ q̄ christum oderūt gratis. i. sine cā. fuerūt turbe q̄ ꝓius secute fuerūt illū. His q̄q capillis deca

luatus ē xp̄s in orto et in mōte caluarie: quā do et ibi oēs discipuli eiꝰ aufugerunt. De q̄ deridebāt etiā illū iudei. qz cernebant euz ab oibꝰ etiā a suis derelictuz. In cuiꝰ mysteriū legit. iiij. Reg. ij. q̄ cū ascenderet helyseꝰ in bethel pueri parui egressi de ciuitate illudebāt ei dicētes. Ascēde calue ascēde calue. helisēus siquidē xp̄s est. Pueri parui sensu puuli ꝫ malicia et impietate magni extiterunt iudei qui Luce. xxiij. illudētes ei dicebāt. Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac: et sicꝫ p̄dictū est ō aplis eiꝰ et discipulis in ppba. xxj. ps̄. i pson̄a dñi ait. Dispsa sūt oſa ossa mea. i. apli. qui tanq̄ ossa erant alijs fortiores et firmiores et tū rueřt ꝫm q̄ Joh. xvj. p̄dixerat eis dicens. ecce venit hora et iam nūc venit vt dispgamini vnusq̄sq̄ in ppria: et me solū relinq̄tis: Hex aūt causas q̄re discipuli tpe passiōis relinquūt xp̄m ppba subdit. Prima causa fuit ānichilatio diuine doctrine. Joō sbdit. Factū est cor meū. i. doctrina mea. sicut cera liq̄scens. i. euanuit ad passionis calorē et ignez. et ꝫ in medio ventris mei. i. in infirmioribus et etiā mollioribꝰ mēbris meis. Dicit em̄ doctrina xp̄i cor eiꝰ maxime ꝓpter tria. Primo qz tenere illaz amat. Juxta vulgare q̄ dicimꝰ iste est coz illiꝰ. i. ab illo diligit multuz. Unde Bar. j. ait ihs. Eamus in vicos primos: et ciuitates et ibi p̄dicem. ad hoc em̄ veni ecce q̄n tū dilexit doctrinā suam: q̄ ꝓpter eaz dissemināndā in mundo venit. Secō q̄z coz xp̄i denoiat qz corpis xp̄i qō est ecclia p illam viuificat. ideo Matth. iiij. dñs ait. Non in solo pane viuit homo: ꝫ in omi verbo qō ꝓcedit de ore dei. Tercio qz de corde suo ꝓcedebat doctria xp̄iana: vñ Matth. xij. ipe ait. Bonꝰ homo de bono thesauro cordis sui profert bona. Secūda cā fuit cessatio miraculoꝝ. De q̄ ppheta subdit. Aruit tanq̄ testa virtus mea nā arida visa fuit in passione virtus t potentia xp̄i qua ante passionē miracula faciebat. vñ in Lañ. Baruch. ibi. s. in cruce abscondita ē fortitudo eiꝰ. Ratō dicit p̄dita ꝫ sicut ifra in. iij. pte. et. iiij. fructu aparebit. Tercia causa fuit silentiū xp̄i q̄ tūc nō loquebat. vñ subdit. Et lingua mea adhesit faucibꝰ meis. i. nihil loquebar. vñ Esa. lij. Coram tondente se obmutescet. Et Matth. xxvij. c. et nō respondit ei ad vllū verbuz: ita vt miraret pylatus. Quarta causa extitit mors xp̄i et desperatio de resurrectōne illiꝰ. vnde ait. Et in puluere mortis deduxisti me. o pf. ꝫm opinionem iudeoꝝ. p̄s. Estimatus sum cū descendētibus in lacū. i. irreuocabiliꝫ in infernū. Quinta cā fuit iudeoꝝ detractio. Et de ꝫ subdit. Circūdederūt me canes multi. i. iudei oblatrātes et mordentes p detractionem tanq̄ canes. Septa causa fuit pucētus malorū: ideo subdit. Cōsiliū malignantiū. i. crucifigentiū obsedit me ptinaciť vsq̄ ad mortē meā. Ecce q̄re eū apli sui derelinquerūt. ideo ō ꝫ stupens Jerem. Treñ. iij. admiranter ait. Quō dispsi sūt lapides sc̄tuarij. i. discipuli xp̄i.

Septima ratio. Ca. vij.

Septimo rōne glorie. Quāto enim hō in maiori glia fulget et exaltatur. tanto deprcssus ignominiosiſ sima mortc magis ꝓfundit. t glia in ignominiā vertit. Nā post imēsos honores statim ꝓsterni ad infimas ignominias violenti⁹ et ꝓfusibili⁹ esse solet. cū q̄ta aūt gloria susceptus fuit in irlm in die palmaꝝ ostēdit Joh. xij. dicens. Turba aūt multa q̄ convenerat ad diē festū cū audisset qz venit Jhesus hierosolimā: accepērūt ramos palmarū et ꝓcesserūt obuiam ei et clamabant dicētes. Osanna benedict⁹ q̄ venit in noie dñi rex israel. Et matth. xxj. iterū dicit. plurima turba strauerūt vestimēta sua in via. Alij aūt cedebant ramos de arboribꝰ et sternebant in via Et sequit. Cū intrasset iesus hierosolimā. cō mota est vniuersa ciuitas dicens. sez admiratione magna. Quis est hic cui sez tanta seq̄la et glia adhibet.

Qz q̄druplex honor exhibitꝰ xp̄o in die palmaꝝ tpe passiōis i ignominiaz versus est.

Prima duerte diligenter q̄ in q̄tuor eū honorauerūt. sicut et ꝓcedētibus ptz. Primo in psonis. scō in verbis laudis. tercio in opibꝰ virtutis. q̄rto in rebus suis. Primo honorauerūt eū in psonis ppr̄ijs. qz ei psonaliť obuiaz ꝓcesserūt et in irlm deduxerūt. ꝫ multo amplius multiplicata est ignominia. qz idem ꝓpr̄s in eodē loco. eisdem diebus. postea euz crucifixit. atq̄ de eadē ciuitate nō equitando ꝫ crucem portando ꝓtumelioſe eiecit. Nec quidē sufficit vna ignominia p vno honore. sed amplius addiderūt: quia cum vili p̄cio venundantes tamq̄ latro ab eis capiť: et ei Barrabas latro pessimus anteferť. Secundo verbis laudis laudauerūt et honorauerūt eum dicētes eum saluatorē deū regem. Saluatorē quidē cū clamabant. Osanna. i. obsecro salua nos deūq̄ eum clamabant dicētes. Benedictus

qui venit in noīe dñi.i.hñs rem et nomē veri dei Regē etiā eū dicebāt cū clamabāt rex isrl' q̄ verisver⁹ rex isrl' Sz mlto ampli⁹ mltiplicata ē ignominia ei⁹. Nā qui dixerunt. Osanna postea clamabāt Matħ.xxvij. Sanguis ei⁹ sup nos et sup filios nostros. Qui xo dixerunt. Benedictus qui venit in nomine dñi rē.i.tanq̄ habens rez et nomen veri dei.postea clamauerūt Lu.xxiij. Crucifige crucifige eum. Qui prius dixerūt rex israel.postea asserebant Joħ.xix. Non habemus regem nisi cesarem. Insup ignominiam sup gloriā addiderunt insultatōnibus.irrisionibus.impperijs in eū irruentes et dicentes. Prophetisa. Aue rex iudeorū. si tu es christus descende de cruce et multa silia. Tercio glorificauerūt et honorauerunt eum opibus virtuosis. quia scindentes ramos palmarū et oliuarū flores et folia prosternebant in via.p que fm Greg⁹.designant opa virtuosa. Sed q̄ dissimilis est ignominia subsecuta ? q̄q̄ dissimiles sunt rami et crux.flores t spine.folia t claui.palme et virge.. Non hoc quidem satisfuit:nisi vltra gloriam multo amplius ignominia multiplicet:quia vltra hoc conſputus ē: colaphisatus est.. Quarto glorificabant eus cū rebus suis:quia vestimenta sua prosternebant in via.se cū reuerentia exuentes:et illa xpi asselli pedibus submittentes. Sed vide q̄ta est ptumelia subsecuta :imo habundantⁿ multiplicata.nā cui tunc prosternebāt vestimēta aliena nunc auferebant sua:et sors mittebatur sup ea:nec dimissa est illi nisi vnica tunica rubea:videlicet caro sua mūdissima suo pciosissimo sanguine rubricata et vulnerib⁹ lacerata. Insup et ab ista fuit aia sua sanctissima ipo cruciatu eiecta:nec insup suffecit eis xpm nudare vestibus suis. Insup et ipm deriserūt vestibus alienis:nunc clamide coccinea.nūc purpurea nūc xo veste alba:nūc velant oculos:nunc pcutiūt pugnis: nūc autez alapis:nunc polluunt sputis vt sic nihil deficiat ad multiplicationē ignominiosi dedecoris.p gloria suscepti honoris.p omnibus supradictis Esa.lij.ait. Ecce intelliget seru⁹ meus et exaltabitur et eleuabit et sublimis erit valde.sicut obstupuerūt sup eum multi sic inglia erit inter viros aspectus eius.

Articulus tercius scde ptis vbi p septē alias rationes ostendit magnitudo obprobrij mortis cristi iesu scōm cām formalem.

Tercio insup ait humiliatus suz nimis:ppter causam formalē. Ad intelligendū insup stupendā abyssū humilitatis passionis ihesu christi contemplemur mortis ei⁹ causaz formalē. et apparet etiā abyssus humilitatis et vilitatis ex septēplici alia rōne. Primo ppter derisionē scōo ppter afflictionē et flagellationē. tercio ppter cozonatōem. q̄rto ppter nudationem q̄nto ppter crucifixionem.sexto ppter blasphemationē.septimo ppter pfusionē.

Prima ratio. Capi. j.

Primo ppter derisionē.vñ q̄to ē psona sublimioz in septez gratijs seu dignitatibus.de quib⁹ dictum est in arti.pcedenti scz in natura i forma in gratia.in sapientia.in fama.in seq̄la et in gloria:tanta derisio sibi facta vitupabilioz est. Sed xps sicut supradictū est habuit oia pdicta sup oēs creaturas alias:quare derisiones ei⁹ grauiores fuerunt q̄ posset hūana lingua enarrare aut mens aliqua cogitare. Expgiscere anima deuota et considera q̄ ille qui est summa reuerētia angelox.propter nos factus est ludibriū impiox.t q̄si pla derisionis eox.qz de ipso mutuo colludebant mittentes ad alterutruz pfusione repletum. Nā annas misit illum ad cayphā. cayphas ad pylatum.pylatus ad herodē. et herodes remisit eū pylato:et semp in supradictis locis atq̄ in eox itinerib⁹ derisus est. vñ ppheta in pſona dñi ait. Oēs videtes me deriserūt me. Atq̄ de triplici derisione imediate subiungit. Prima fuit verbox.scōa signox.tercia sermonū yronicox. Prima fuit verbox.vñ dicit Locuti sunt labijs.i. pside rate.scz falsa imponendo. et falsa pmittēdo vñ Matħ.xxvij.dicebant. Alios saluos fec seipm nō pōt saluū facere:ecce falsa impositio. Si rex israel es descende de cruce et credimus:ecce falsa pmissio. Ad exponēs ambrosi⁹ ait. O stulte et cece grex sacerdotū. nūquid impossibile est ei de puo ligni stipite descendere:qui descendit de alta celox sublimitate:nuquid tua vincula possent illū tenere quē celi nōn possunt cape.non venit inq̄ vt se liberaret qz sub seruitute nō erat.ꝫ vt nos de seruitute redimeret. Scōa derisio fuit signum. vñ ps. subdit. Et mouerūt caput. Unde Matħ.xxvij. Pretereuntes aūt blasphemabant eū mouentes capita sua dicentes. vach qui destruis templū dei.et in triduo reedificas illud. Tercia derisio fuit sermonū yroni

cox q fiũt qñ bona imꝑperabant. Et de hac ꝓphera subdit. Sperauit scz xp̃s in dño vicz deo patre. eripiat eũ scz de manibus nr̃is saluũ faciat eũ. scz resuscitãdo illũ: qñ vult euz vtiꝑe dicit. Et itex Math. vbi s̃. Confidit in deũ libét eũ nc̃si vult. dic̃ eñ qñ filiꝰ dei sũ. H q dc̃ derisio p̃figurata est Ps. ix. in derisione noe. Hoc sic̃dez xp̃s est vinea iudei: inebriatio passio. obdormitio mors. denudatio hũanitatis ostensio. Sem et iaphet duo ꝓpũ. iudei scz et gentiles: vestimentũ est sacramẽtũ: maledictio Cham inde ꝑditio. eius irrisio iudeorũ derisio fuit. vñ Luce. xxij. et Math. xxvj. dicit q cozã Anna et caypha velauerũt faciẽ eius: et colaphis eũ ceciderũt. alij aũt palmas in faciẽ eiꝰ dederũt dicẽtes. Prophetisa nob̃ xp̃e q̃s est q te pcussit. In q diligent tria adũte. Primo q velank oculi eiꝰ ptra pcñm q invisu cõmisit eua. scdo q colaphis ceciderũ euz ꝓpter pcñm gule. in q Eua offendit. De his duobꝰ ꝓpheta in ꝑsona dñi ait. Confortati sũt qui ꝑsecuti inimici mei inuste. que nõ rapui tunc exsoluebam. Tercio q̃z palmas in faciem eius dederũt scz dicentes tanq̃z diuinatori ꝓphetisa nobis xp̃e q̃s ẽ q te pcussit.

Secunda ratio. Capit. ij.

Secũdo ꝓpter flagellatõem seu afflictionẽ. Quanto enĩ q̃s est sublimioz in septẽ gratijs antedictis. tãto flagellatio et afflictio sibi illata obꝓbriosioz est: dictum est enĩ s̃. q illas habuit in sublimi. Sed audi afflictonẽ oim mẽbroꝝ corꝑis sui. Mã pedes eiꝰ discalciati t nudi cũ p totam ptem noctis et p magnã partez diei huc et illuc ab eis furoze ebrioso ducerek pie credendũ ẽ q sepius eũ in lapides impingebant. et fundebant p viam sanguinẽ sacz vitalia membza ac respirantia sicut coz et pectoris cõcauũ. et silia dira fuerũt afflicta intimorũ et multoꝝ suspirioꝝ et gemituũ assumptione. crura coste et corꝑis latera atq̃z dorsũ et vniuersalr alia membza in dura flagellatõne afflicta fuerũt: i qua supficies carnis suete nere et delicate fuit crudeliter lacerata t sanguine cruentata. et brachia vltra h̃ dure fuerũt ligata atq̃z ꝑstricta et hincinde ante et retro ꝓtumeliose retorta. tã in orto q̃z in domo Anne cayphe pylati et herodis: ab oibus eñ ꝑdictis locis ligatus deductus fuit. humeri eius afflicti fuerũt duro onere crucis. t tunc maxime credo collũ afflictũ fuisse chamo i eo posito: p quẽ ad maiorẽ ꝓtumeliam traherek os q̃z afflictũ fuit tam fetido osculo ꝑditoris fellis et aceti amaro potu. nares afflicti fuerk horribili fetore sputoꝝ abhoiabiliũ iudeorũ. et fetore cadaueꝝ mortuoꝝ. qz in loco caluarie in cruce appensus est: p facies illa in q angeli desiderabant ꝓspicere deturpata fuit impioꝝ sputis. gene q̃z afflicte fuerũt et tumefacte ex sanguine atq̃z liuore ꝓsperso. ex pcussionibus faciei: tũ etiã ex corona spinea p quã sanguis p eiꝰ faciẽ defluebat: oculi etiã fuerũt afflicti ꝓfusi atq̃z velati. fletu reliq̃ti et in aspectu terribili inimicoꝝ suoꝝ ignẽ furoris et ira cundie spirantiũ mirabilr cruciati. nec nõ qz videbat matrẽ et discipulũ quẽ diligebat Jesus flentes et cruciatos: aures eiꝰ replete fuerunt obꝓbrijs. vertex capitis afflictus fuit durissimis spinis scz pcussione arũdinis. maxime flagellatus in capite tanq̃z ꝰupbus. in facie tanq̃z ribaldus. in collo tanq̃z stultiꝰ. Prozcie tanq̃z ribaldus. in collo tanq̃z stultiꝰ. Prozinde ꝓpheta ait in ꝑsona dñi. Fui flagellatus tota die: castigatio mea in matutinis. Et Esa l. Corpus meũ dedi pcutientibꝰ. et genas meas vellentibus. Sic enĩ vnũ membꝝ patitur cauterijs ad alterius curationẽ. nã brachium minuit ad corꝑis sanatõez. Sic etiã xp̃s vulneratus est ꝓpter iniq̃tatũ nr̃aꝝ sanatõez. vñ Esa. liij. dicit Vulneratus est ꝓpter iniquitates nostras: attritꝰ ẽ ꝓpter scelera nr̃a. disciplina pacis nostre sup eũ. t liuore eius sanati sumus. oẽs nos q̃si oues errauimꝰ. Vnusq̃sq̃z in viã suam declinauit. et dñs posuit in eo iniquitates oim nr̃m. i. penã satisfactiuaz ꝓ oibus pcis nostris. vñ Leuit. xvj. mystice est xp̃s designatus p hyrcũ in desertuz pcã pũ deferentẽ. hec oia q̃sto facta fuerũt hominꝰ sublimioꝝ maxime in septẽ gratijs de quibꝰ dictũ est. tãto maiorꝝ obꝓbrijs extiterũt.

Tercia ratio. Capitulũ. iij.

Tercio ꝓpter cozonationẽ quasi t rex esset stultoꝝ et iniquoꝝ. Sic enĩ dicit Math. xxvij. Pylatus sciens q ꝓpter inuidiaz tradidissent illum: voluit eum pluries liberare. q̃ quidẽ diuersis modis temptauit. Primo allegatione sue innocentie dicens. Ego nullam causã mortis inuenio in eo. Videns aũt q hec causa iudeos ad iram amplius ꝓuocasset: accepit secundam liberationis viam. scz mutationem foꝝ. transmittendo eum ad herodẽ tanq̃z galileum et sibi ꝓpria dominatione subiectum credens q herodes non iudicaret h liberaret subditum suum. cunq̃z nec sic ꝓfecisset: terciam cõpulsus est inuenire viaz. s. faciare iudeoꝝ impietatem cotumelijs t suppliciijs sup dñm irrogatis. vt sic obꝓbrijs

eius saturati: mortem eius amplius non sitirent vnde credendū est q̄ ꝯto vilius ⁊ contumelioſius potuit ihesum coram impioꝝ oculis p̄sentare dispoſuit. scz nudatū propꝛijs vestibus cruentatū et liuidū flagelloꝝ ictib⁹. sola purpura in derisionem amictuz. spinis cozonatum. vultu velatum. sputis deturpatum. genis et tota facie et ictibus alapaꝝ tumidū. et sic in ꝓspectu ꝑpli apparuit vilissime derisus et vituperatus. Et quia allegauerunt q̄ dicebat se dei filium. pducens eum sic vilipendebat coram ppło. portabat spineam cozonaz ⁊ purpureū vestimentum in derisionē ihesu dicit ecce homo. Quasi dicat: iste non habet diuinitatis insignia. ſ ipm esse hominez despectū. et vilificatū atq̄ doloꝛibus plenuz. in vestris oculis manifestant illa ludubꝛia. Nec ꝓpter hoc saciatus est dyabolicus furoꝛ illoꝝ hominū impioꝝ. ſ magis insanientes clamabant dicentes. tolle tolle crucifige eū. Cū q̄ in fine et in scđa allegatione dicit pylatus ecce rex vester. vere prolatum est hoc verbū nam omniū obꝛobꝛioꝝ et omnium despectuum et abhominationū vite p̄sentis pozꝛtauit cozonam. et merito dici potuit rex lob p bꝛiozum et vituperioꝝ omniū eius vite. Nūc egredimini ergo filie syon: et videte regē Salomonē in dyademate qua cozonauit eū mater sua scz synagoga. Expergiscere o anima mea et audi Bernū. qui in quodam sermone ait. Caput angelicis tremebundū spiritibus densitate spinarum pungitur. facies pulcra p̄e filijs hominum: sputis iudeoꝝ deturpatur. oculi lucidioꝛes sole: caligantur i moꝛte: aures que audiunt angelicos cantus: audiunt peccatoꝝ insultus. Os quod docet angelos: felle et aceto potat. pedes quoꝝ scabellum adoꝛatur: cruci clauo affiguntur. Manus que formauerūt celos: sunt in cruce extense et clauis affixe. Corpus ceditur. et latus lancea perfoꝛatur. Et quid plura non remansit in eo nisi lingua vt pro peccatoꝛib⁹ exoꝛaret: et matrem suam dilecto discipulo commendaret.

Quarta ratio Capitu. iiij.

Quarto propter nuditatem. Nam in cruce totaliter nudus crucifix⁹ est Unde Ambꝛosius. Auctoꝛ humane salutis sic nudus fuit in patibulo crucis. sicut nudus extitit de vtero marie virginis. O quid erat videre coꝛpus iuuenis tam speciosi in tanta deformitate mutatum et alienatum. ita vt Esaias. liij. dicat. Non est ei species neq̄ decoꝛ. Abdie vnico. c. Stupefactus de aspectu tante deformitatis ait. Contemptibilis tu es valde. Et Amos. viij. in persona dei patris ait. In die illa occidet sol in meridie. et tenebꝛescere faciam terram. i. carnem sanctissimam domini nostri ihesu cristi. qui de terra erat in die luminis. Vide ergo quanta ignominia fuit filium dei cū septē dignitatibus predictis videre in cruce ita nudatum coram omni populo ad obpꝛobꝛij cōplementum. q̄ etiam ad opienda pudenda absq̄ velamine aliquo esset. q̄ nec cui q̄ scelerato lex negare solet. Unde Job. j. in persona domini ait. Nudus egressus suz de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc. vnde p̄s. inquit. Diuiserunt sibi vestimenta mea et sup vestem meaz miserūt sortem. Unde Ambꝛo. in quodam sermone ait. Auctor pietatis in cruce pendens. testamentū condidit singulis opa pietatis distribuens. aplis p̄secutionem. iudeis coꝛpus. patri spiritum. matri paranymphum. latroni paradisū. peccatoꝛibus infernū. et christianis penitentib⁹ crucem: hec ille. Ecce q̄ propter nos omnib⁹ se spoliauit. vt nos ditaret.

Quinta ratio. Capi. v.

Quinto ꝓpter crucifixionē. Quanto eñ homo sublimioꝛ est in statu tanto ignominioſa moꝛs eius vituperabilioꝛ est. Considera ergo sublimitatē christi in predictis septem. ⁊ moꝛtem crucis. nā patibulū crucis erat supplicū pessimoꝝ. et p consequens ad maius vituperiū eius hoc excogitauerunt. Unde Sap. ij. in ꝓsona iudaici ꝑpli dicit. Moꝛte turpissima condemnemus eum. Et Jeremias. xj. in ꝓsona dñi dicit. Cogitauerunt sup me consilia. d. Uenite mittamus ligna in panem ei⁹. i. crucifigamus eū vt crucifixio eius. sue doctrine quā dicit panez cōmisceatur. ac per hūilitatem supplicij a cunctis viuentibus respuatur. et sic eradicamus eū de terra viuentium. et nomē eius non memoꝛetur amplius. Et p ꝓphetam lamentabiliter dicit. Fodert manus meas et pedes meos. scz clauoꝝ acumine. nec inquit transfixerūt sed foderūt. vt denotet fructum diffusionis gratiaꝝ. qui inde secutus est scz gl̄ia sempiterna. vnde versus. Fossa parit tellus optato tpe celis. Fossa caro christi celica dona dedit. Et subdit ꝓphcta dicens. Dinumerauerunt omnia ossa mea scz ꝑpł violētā coꝛpis extēsionē. sic sup dictū ē. respice mēs ꝺuoꝛa iacło cōpassionis

pcussa ad sponsū tuum dilectum Jesum. ꝛ vi de in pugna hostili pūtis vite illū factum no bis tricolozatū vexilluz: candoꝛ virginee car nis. et nigredo liuida flagelloꝛ. atq; cruoris effusi ruboꝛ ostendūt nostrū recolozatū Je sum. Vexillū vt et tu aia mea sīlī fozmeris ef figie: īnocentia candida: penitētia nigra ꝛ ca ritate ignea rubicūda atq; sic tota pyssimi ie su sanguine colozata: desideres toto coꝛde p eius amoꝛe fundere sanguinē. vt eius moꝛti sanctissime confozmeris.

Sexta ratio ad idez. Ca. vj.

Sexto ꝓpter blasphmationez. q̄to em̄ qui blasphemaꝫ est in gradu sublimioꝛi: tāto ei blasphemia pu blice coꝝ ppl̄o irrogata est grauioꝛ censenda. Sed considera blasphemias p̄ctas ꝓtra iesum anteq; moꝛeret in cruce. Nō em̄ suffecit impijs tanta exercuisse. ludibria ꝓtra eū. quibus p totā noctem vsq; ad hoꝛaz crucis repleuerūt aiam eius. verūetiā oi hūa nit ate postposita oi pudoꝛe reiecto. oino ef frontes ipi scelerati p̄ncipes sacerdotū. cuz scribis et seniozibus ꝑpl̄i. exeuntes de ciuita te ad crucifixionis locū: ibi mansueto agno insultaturi accedūt dicentes. sicut ex p̄ceden tibus ptz. vach qui destruit templū dei. alios saluos fecit scipm non potest saluū facere. cri stus rex israel descendat nūc de cruce et cre dimus ei. et multas alias blasphemias dixe rūt ꝓtra eū. vñ Soph. j. ait. Blasphemauce rūt dōm exercituū. Considera o mens deuo ta q̄to furoꝛe mīstri taliū impioꝝ in oib⁹ acti bus passionis sue tractauerūt iseum: qñ ipsi p̄ncipes sacerdotū et scribe et seniozes popu li in quibus debebat apparere maturitas et grauitas in iudicando sceleratos. etiā ex ime no furoꝛe ad tantam exterius rabiē insania pꝛumpūt. q; in festiuitate sacroꝝ dieꝝ nō erubescentes ꝓtra oēm illoꝝ ꝓsuetudinez ar q; moꝛes. egressi sūt ad locū publici supplicij moꝛiēti iusto sic insultātes. Ammirandam q dem inuerecundiā sui status in b̄ actu demō strauerūt. q; ex hoꝛribili odio in dōm iesuz p cessisse maifeste videꝫ. iō ois imanis crudeli tas q̄ possit excogitari facta fuisse cōtra xp̄m p hos ipios et coꝝ mīstros vt placerēt eis ex coꝝ rabida furia in eū exercitata ē. Unde p pheta in ꝑsona dōñi ait. Circūdederūt me vi tuli multi: thauri pingues obsederunt me. Aperuerūt sup me os suū sic leo rapiēs et ru giens. Cogita g̃ fidelis aia q; crudelit tracta uerunt eum cū denocte libere haberēt eū in manibus suis. qñ cuz inaudita impudentia sic coꝝā oi ppl̄o execūtes oi reiecto ruboꝛe pū gnuas inuectiones et ꝓtumelias derisiuas exclamauerūt alta voce ꝓtra hoiez deficientē moꝛientē. et pendentē in ligno. et toto coꝛpe sanguine defluentē. vñ merito Jere. xij. in p sona dōñi ait. Hereditas mea q̄si leo in silua. scz ꝓpter crudelitatē. Et itez ꝓpheta ait. Au diui vituparōez multoꝝ cōmoꝛantiū in circui tu. scz crucis mee. Et iterū. Obpꝛobria exp bꝛantiū tibi o pater eterne: ceciderūt sup me ego aūt tanq; surdus nō audiebā: et sic mu tus nō aperiēs os suū. Et alibi dr. Aduersū me loquebanꝫ q̄ sedebant in porta scz ad spe ctaculū moꝛtis mee: et in me psallebāt qui bi bebant vinū scz in cōuiuijs et tabernis. quia dies festi erat.

Septima ratio. Capi. vij.

Septimo ꝓpter ꝓfusionē. Quo'cir q; est in gl̄ia sublimioꝛ. tanto ciuis ꝓfusio efficit maioꝛ. Ex p̄cedēt⁹ dignitatibus claresceꝛe potest di gnitas xp̄i: atq; e⁹ sūma sublimitas. Sedꝛ ex sex q̄ in p̄cedenti capitulo dicta sunt manife ste apparet. q̄to fuerit ꝓfusio eius p̄dentis in cruce cū hō tam nobilis naturaꝛ: taz specio se fozme. tante sapiētie tāteq; potētie in mira culis opandis. tāte fame. tāteq; leḡle. tāte glo rie talr fuit derisus. tā dire flagellatus. atz af flictus. spinis cozonat⁹ tot⁹ nudat⁹. tā attroci ter cruci affix⁹. ꝛ ad oi spectaculū i cruce leua tus ē. ꝛ tā crudelr blasphemat⁹. Et q̄s posset exp̄mere talē ꝓfusionē. Merito g̃ Treñ. iij. Jeremi. p̄dixit dicēs. Saturabit ob̄pbriis. Et p ꝓphetā inquit. Sustinui ob̄pbriū scz in coꝛde meo. nā sic x̄bera affligūt coꝛp⁹: sic, ver bis ob̄pbriosis affligit coꝛ. Et addit. Et cōfu sio faciei mee coopuit me. Insup subdit dicēs Tu scis im̄perīū meū ꝛ ꝓfusionē meā et re uerētiā meā. Cōfusio em̄ magna ē hoi. qñ vt fur fustigaꝫ ꝛ flagellaꝫ ꝛ tādē suspēdit. Et se quit. Sustinui q̄ siꝫ ꝑtristaret ꝛ nō fuit: q̄ con solaret et nō iueni. Et dederūt in escā meam fel. et in siti mea potauerūt me aceto. Ad lite ram. Ad confusionis autem illius augmen tum et complementum cum eo crucifixerunt duos sceleſtes latrones. medium statuentes Jesum tanq; excellentioꝛem in sceleriḃ⁹ ꝛ in impietatibus neq;oꝛē. Sic Esa. liij. c. p̄dixeat Et cum sceleratis reputatus est. Attende au tem q; licet iudeoꝝ insania ad infamiā dōñi

Jesu ipm inseruerit medium inter latrones diuina tñ ꝓuidentia in hoc facto et futurum iudiciū et redemptionis beneficium singulariter demonstrauit. Nā et totū genus humanū latrocinijs paterne prevaricationis infectū infernali cruciatu debuit iusticia mediante affligi. In cuius generis medio saluator mūdi affixus. electos ex mera grā q̄si latronem dexterū iustificando ꝙuertit: et reprobos q̄si sinistrū latronē exigente iusticia in sua ptinacia relinquit. vt sic dexter latro inueniat. i misericordia crucifixi ihu vnde gratias agat: sinister vo in sua obstinate malicia nō inueniat quid reprehendat. Proinde nō vacat a misterio q̄ vterq; latro vtrunq; blasphemus est ꝙuicians saluatori. Qui saluator mūdi sicut nullū liberū a reatu inuenit sic ꝑ saluādis omnibus venit. licet eius liberatōnis fructus ad solos transferat electos: ꝑ hoc nō est ex defectu redimētis ꝓcij vel redemptoris christi. sed est ex ceca malicia obstiati animi reprobor. hoc siqdē figurā tenuit latro ille sinister: q̄ nec mā luetudine benedicti iesu cōspecta: nec ex visione tā manifestor miraculorum quibus fuit tota mūdi machina imutata. nec ex benigna ihu susceptōne facta de socio latrone ꝙuerso nec de caritatiua correptione consortij se in maleficio confitentis consortē et sibi ihesum ꝓdicantis insontē potuit ꝙuerti ac reuocari. Cui ergo impius iste nisi ꝓprie malicie suam damnationē asscribet. et cui etiā dexter latro suam salutem deputare pōt. nisi illius gratie atq; dono qui in eius latere in cruce pendebat. qui ipm ad se diligendū. confitendū. predicandū. et defendendū. gratuita miseratōe conuertit. Pro omibus supradictis Philippus concellarius parisiensis in psona domini ait. Vide homo que pro te patior: non est dolor sicut quo crucior: ad te clamo qui ꝑ te morior. vide penas quibus afficior. vide clauues quibus cōfodior: cū sit tantus dolor exterior: intus tamē planctus est grauior tā ingratum dū te experior. Quanto aūt caritati ardore oibus supradictis modis confusionē sustinuerit pro nostra redemptione amorosus Jesus: ostendit apl̄us ad hebre. xij. dicens. Per pacientiam curramus ad propositū nobis certamen. aspicientes in auctorem fidei. et consummatorē iesum: qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Tanta fuit confusio quam tūc sustinuit Jesus. vt ad verecundiam nostre malicie loquar. q̄ insensibilis creatura testat. concusso supna virtute toto isto sensibili mūdo nam et sol obscuratus est retrahens lumen suum: quasi horrens tantam confusionē ꝓperi creatorem. velum templi scissus ē. ostendens ꝓpalatam esse viam regni celorum per crucis confusionem. quam christus pro nobis sustinere dignatus est.. Monumenta aperta sunt vt clarescceret q̄ confusio crucis christi virtute sua nostras confusiones eminus ꝓpulsabat: et sic iste totus sensibilis mundo colore suo priuatus. quodāmodo videbat horrere et nitebat ostendere ꝓfusionem omnium conditoris et in eius confusibili morte lugubre et funebre assumere vestimentum. Cum igit̄ anima mea fm Aug⁹. in lib. de virginitate aspice vulnera in cruce pendentis. sanguinem morientis. precium redimentis. cicatrices resurgentis. caput habet inclinatum ad osculandum: cor apertum ad diligēdum. brachia extensa ad amplexandum. totum corpus expositum ad redimendum. ꝫ quanta sint cogitate. hec in statera cordis vestri appendite: vt totus vobis figat in corde qui ꝓ nobis fixus fuit in cruce.

Articulus quartus scde partis de alijs septē rōnib⁹ ꝑ quas ostendit magnitudo obprobrij mortis xp̄i: respectu cāe finalis.

Quarto inquit humiliatus sum nimis sz ꝓpter causam finalem. Si vo vltimo consideret causa finalis in dominica passione. et circūstantie mortis xp̄i debite examinent. apparebit etiam abyssus humilitatis et confusionis ex alia septenplici rōne. Primo ꝓpter locuz secūdo ꝓpter situm. tercio ꝓpter festū. q̄rto ꝓpter horā. q̄nto ꝓpter modū. sexto ꝓpter causam. septimo ꝓpter finalē mortē.

Prima ratio. Capi. j.

Primo ꝓpt locū. nā q̄ elegit bethlem ntrati. elegit irlm' passioni. vt maior eēt ignominia q̄z ort⁹ sui erat glia. Erat aūt irlz metropolitana ciuitas et ꝓncipalis sedes regni magisterij z sacerdocij io ibi debebat pati qui erat rex mgfz sacdos i cultu vni⁹ dei. z mag erat ffert ta ppō. Nā vt dr Act. ij. Erāt i irlem habitātes iudei viri religiosi ex oi natōe q̄ sb celo ē. Et subditur parthy. et medij. elamite et qui habitant mesopothamiam iudeam et capadociam pontum et asiam frigiam et pamphiliaz egyptum et partes libie q̄ est circa cyrenem z aduene romani. Judei quoq; et ꝓselyti.

cretes et arabes. Ex q̄ ptz q̄ xp̄i mors p̄ infamie diffusionē ad omēs mūdi ptes maxime ignominie fuit.

Secunda ratio. Ca. ij.

Secūdo ppter situ scz q̄ fuit caluarie mons locus et situs vbi impij detruciabant. vtiq; ignominiosus et maxime in dei pp̄lo diffamatus: tū ppter ciuitatez in q̄ erat sedes diuini cultus. tū ppter mltitudinē ciuitat̄ q̄ ad eā sicut dictū ē q̄i ex oībus mūdi ptibus p̄fluebāt. vñ de tali loco Joh. xix. 02. Susceperūt aūt ihesū et eduxerūt eū et baulans sibi crucē exiuit in eū qui 02 caluarie locus hebraice autē golgatha in q̄ eū crucifixerūt. Hic quidem est mons fm Jerony. in q̄ Abraam iussus ē imolare filiū suū ysaac Gen. xxij. Lege historiaz et mystice inuenies q̄ Abraam significat deū patrē: et ysaac xp̄m filiū. mōs caritatem. duo iuuenes sunt duo increduli pp̄li. scz iudaicus et gentilis. azinus est stulticia iudeorū. ara ligna et vepres sunt ipsa sacrata crux ysaac diuinitas. aries 2o hūanita s. fm ignis est ardens caritas angustia passionis filij 02 Jhesu cristi.

Tercia ratio. Ca. iij.

Tercio ppter festū scz azimoz quā do de iudea tō in irl'm pl's irl' cōuenire debebat. Mā fm Nicolauz de lyra viri tenebant̄ ter in anno hierosolymis interesse festo. et apparere coram dño. Primo in pascha. q̄ō anno illo fuit sexta feria et in die illo crucifixus est christus Secūdo in penthecosten scz in memoriā date legis in monte synai. q̄ fm glosaz a die agni imolati quinquagesima die data est. Tercio in sinophegia q̄ō est idē q̄ fixio tabernaculoz. et fiebat in memoria q̄dragita annoz q̄b9 fuerūt filij israel i tabernaculis in deserto.

Quarta ratio. Capi. iiij.

Quarto ppter horā. scz meridianā in q̄ oēs de ciuitate et de ppinqs ptibus facili9 concurrē poterāt ad spectaculū in xp̄i contumelie t ob probriū augmentum.

Quinta ratio. Ca. v.

Quinto ppt modū scz i alto loco vt ab oib9 circūstātib9 visus. t sic ōlus p̄fusibili9 mozeret. Sic ysa. lij. c. p̄dixerat dicēs. Exaltabit et sublimis erit valde. Sic in fine p̄cedēti arti. dictū ē. vñ merito Greg9 in q̄dā Omel. ait. tāto dignio9 de9 ab oibus honorād9 ē. q̄nto p̄ oib9 indigna suscepit

Sexta ratio. Capi. vj.

Sexto ppter cāz q̄ vicz crucifix9 est sub titulo sūme blasphemie t ignominie scz q̄ dicebat se eē sūmū de uz. sub q̄ cā aut titulo nullū vnq̄ sceleste legi m9 eē passū. vñ Joh. xix. dixer̄t pylato. Nos legē hēm9 t fm legē 02 mozi q̄ filiū 02 se fecit Aduerte q̄ nō dicūt q̄ filiū dei se dixit. fm filiū dei se fec. vt p̄ hoc oñdāt q̄ falser arroganter vsurpauerit h̄ nomē initunt aūt legi illi Leui. xxiij. Qui blasphemauerit nomen dñi: morte moriat̄ Blasphemia q̄dē i deū ē e9 diuinitatē vniuoce t coeq̄lr attribuē creature. et p tanto dicūt eū blasphemasse. dicēdo se eē filium dei deo scz patri coeq̄lē t sbalez. Et q̄dē blasphemia extitisset si mala si de9 talē filiū gignē t hre nō posset. aut si ex scripturis sacris. et ex certissima fide sctōz pphaz t patrū nc̄io cō uincē possent: q̄ de9 nullaten9 filiū hz. cui9 tñ oppositū ex eoz scptur̄ hr. sic diffuse et irrefrabilr pbari posset t plerisq; doctores efficacissime pbauer̄t: q̄ cā breuitat̄ omitto. Adde q̄ si verū nō extitisset. de9 p miracula sua pria q̄ null9 ali9 pt patrare veritatis testioniū nō dedisset. sic s. in. iij. p̄cedēti arti. et rōe q̄rta circa principiū monstratū est.

Septima ratio. Capitu. vij.

Septimo ppt finalē mortez p̄dicta oia p̄cludētē t p̄firmantē. q̄ finis rei acta p̄cedentia pbat. Proinde Joh. xix. 02. q̄ cū dñs dixisset̄ consummatū ē statim subiūgit. Et inclinato capite tradidit spm̄. Inclinauit aūt caput marie vt oñderet nobis q̄tuor. Prio gr̄uitatē. scō hūilitatē. tercio pauptatē. q̄rto gratuitatez. Prio aūt inclinauit in morte caput. vt oñderet gratuitatē. Cōsueuit eñ hō p̄ nimio onere aggrauatus suū inclinare caput. Sic xp̄us aggraua9 pōdere pctōz nr̄oz iclinauit caput. vñ. j. Petri. ij. Pctā nrā ipe ptulit in corpe suo sup lignū. Et Tren. j. Cōuolute sūt iniq̄tates. scz pctōz t imposite collo meo. Scō vt oñderet pauptatē. Fuit ei tāte pauptatis i morte filius dei ihs xp̄s. q̄ nō habuit vbi fclinaret caput suū. vñ Bern. O vita angeloz. O thesaure paupez cū vulpes foueā h̄nt t volucres celi nidos. tu tamē vbi in cruce caput reclinares nō habuisti. Tercio vt oñderet hūilitatē. scz viam ad gl̄iam sempiternā. Proinde puer. iiij. 02 Ulā mōstrabo tibi. t ducā te p semitas

equitatis quas cum ingressus fueris nō ar-
tabunt gressus tui: et currens non habebis
offendiculuz. Unde hugo in li. de clau. aie.
p humilitatis viaz reuertimur ad celestē pa-
triā. Et p ppbaz dñs ait. nō habitabit in me-
dio dom⁹ mee q facit superbiā. Quarto vt ostē
deret gratuitatē. i. vt augeret grāz deo patri
p mortis victoria. Volēt em grās agētes in-
clinare caput. et⁹ em mors nre morti victoria
fuit. qz mortē nostrā moriēdo destruxit. Ysa
j. Lxxvj. apls ait. Absorpta est mors in victo
ria. Et itez subdit. Deo grās q dedit nob vi-
ctoriaz p dñm nostz ihm xpm. O mors ama
bilis. O passio desiderabilis. O pfunditas
admirabilis. quid mirabilius q̄ q mors vi-
uificat. vulnera sanant: sanguis emūdat. do
lor ad amorez inflāmat. aptio lateris coz cor
di piungit et copulat. et quod mirabilius est
sol obscuratus plus solito fulget ignis extin
ctus coz magis inflāmat. passio ignominio-
sa glorificat. sitis inebriat. nuditas virtutum
vestibus ornat: cōclauate man⁹ nos ꝑsoluunt
pedes pfixi nos currere faciūt. emittens spi-
ritum vitā inspirat atq in ligno decedēs ad
celestia vocat. Ergo p supradictoz pclusione
Aug⁹. in li. de quatuor virtutibus cardinali-
bus ait. Filius dei ad crucē ducit: expalmat
qui est vera palma victorie: spinis cozonat:
qui pctoz spinas cozrumpe venit ligat. q sol
uit cōpeditos: ligno suspendit. q erigit elyso
aceto potat fons vite. disciplina cedit. salus
vulnerat. vita mozit. occidit ad tpus vitam
mors. Et itez idem ait. Ecce p impio pietas
flagellat. p stulto sapiētia deludit. p menda
ce veritas necat. et damnat iusticia p iniquo
misericordia affligit p infideli. p misero repletur
sinceritas aceto. inebriat felle dulcedo. mori
tur vita p mortuo. Ex oibus p̄cedentib⁹ pa-
tet q mortuus est xp̄s iustus p iniustis. ab in
iustis et p iniustis. cum iniustis. et ex iniustis
causis sub iniustis iudicibus. cuz iniustis pe
nis atq supplicijs. Respice ergo mens deuo
ta in faciē christi tui et cōtēplare in eo crucis
portationē in exemplum nostre imitationis
corporis nudationē in exemplum nostre cō-
fessionis que debet esse nuda. brachioz extē-
sionē ad amplexandum insignū de pctō re-
deuntis in gratiaz receptionis: clauoz i ma-
nibus et pedibus infixionē: ppter memoriā
fixe et stabilis recordationis: corone spinee i-
positionē. in figura nostre glorificatōnis. ca-
pitis inclinationē ad osculum: in signum no
stre reconciliationis: lateris apertionē pro-
pter effusionem precij nre redēptōis et ablu
tionis. exiuit ab eo sanguis et aqua ex q̄bus
anima mea redempta et lota est.

¶ Quedā breuis epylogatio p̄-
dictoz que dici pōt fascicul⁹ mir
rhe anime deuote dominice pas
sionis. Capitulum. vij.

Sic em ex oib⁹ derisionib⁹: flagellis
spinis clauis doloꝛib⁹ penis exp-
bratiōib⁹. subsānatōib⁹ colaphis
alapis sputis ꝑfusionib⁹ z his sili-
bus vis cōponere et colligere fascilū mirrhe.
Require in breui de dñica passione q̄ in mē-
te recōdere possis ad deuote ptēplādū. intel
lectualr intuendū atz suauit degustandū. vt
tan q̄ spōsa xp̄i dicē valeas de amoꝛosissimo
spōso tuo ihu illō Cañ. j. Fascicul⁹ mirrhe di
lect⁹ me⁹ mihi inē vbera mea. i. inē intellectuz
ptēplātē. et affectū degustātē cōmorabit scz
strict⁹ et pseueāter. Cōsidera em p̄mo q̄s ē q̄
patit. scōo q̄lis ē q̄ patit. tercio q̄tus ē q̄ pa-
tit. q̄rto q̄ de cā patit. q̄nto q̄li forma. sexto
q̄ta sūt q̄ patit. septio a quib⁹ patit. octauo i
q̄b⁹ ipe patit. nono in q̄b⁹ mēbr ipe patit. de
cimo q̄ta acerba patit. vndecio q̄tū acerbe
patit. duodecio q̄ meritozie patit. ¶ Prio cō
sidera q̄s ē q̄ patit. z indubitant tene ipm di
filiū et nū. regē oim ydeale p̄ncipiū. redēpto-
rē impioz hoim. ¶ Scōo q̄lis ē q̄ patit. qz in
nocentissim⁹ z nobilissim⁹ imaginē hns eterni
regis. ¶ Tercio q̄t⁹ ē q̄ patit z admirare maie
statē anihilari. speciositatē deformari felicita
tē tormentari. ¶ Quarto q̄ de cā patit. q̄a p
inimici redēptōe. p ceci illuiatōe. z p luti gli
ficatōe. ¶ Quito q̄li forma patit qz obedien
tissime respectu dei seuerissime respectu sui. li
bētissime respectu ingrati. ¶ Sexto q̄ta sūt q̄
patit. qz vt latrūcul⁹ vincla vt stult⁹ ludibria
z vt iniqu⁹ supplicia. ¶ Septio a q̄b⁹ ipe patit
qz a gētib⁹ et iudeis. a dñis z seruis. a viris z
mlieribus. ¶ Octauo i q̄b⁹ ipe patit. qz in tota
fama i honoꝛe et fama et paupcla sba. ¶ Mo
in q̄b⁹ mēbr ipe patit. In maib⁹ trāsfixionē.
in pedib⁹ pfixionē: et in toto coꝛpe flagellatio
nē. ¶ Decio. q̄ta acerba patit ex loc neruo
sis. qz i manib⁹ z pedib⁹ z spē passiōis. qz vo-
lebat in pedib⁹ mitigare doloꝛē mltomag in
manib⁹ lacerabat et cōuerso. ¶ Undecimo
q̄ intēse patit ex coꝛpis cōplexiōe q̄ nulla de
licatioꝛ. qz q̄ diuino producit miraculo ad
melius terminat: q̄ quod natura producere
posset ex mentis dispositione qua compre-
hendebat acutius nocumentum. que ꝑpre
hēsio tristicia nomiat ex quo sensibus causat

dolor ex auxilij priuatõne. In alijs eñ patiẽ tibus mitigat dolor exterior vel tristicia interior ex aliqua psideratõne rõnis redũdante in sensualitatẽ. quod in xpo patiẽte non fuit vnicuiq; eñ viriũ vt ait Damasce. pmissuz ẽ agere vel pati quod ei ppriũ est. Duodecio q; meritorie patit. fuit eñ passio sua z mors satisfactoria p peccantiũ multitudine. p peccatoz magnitudine. proq; penarum infinita duratione.

Tercia ps principalis dominice passionis est de duodecim admirandis fructibus ligni vite z stupẽdis misteijs crucis xpi.

Tertio principaliter circa dñicam passionẽ ptemplemur abyssuz incõprehensibilis vtilitatl et fructuositatis: quia de se dñs p ppham subdit dicens. Dñe ante te oñe desiderium meũ. i. tu scis q; oñia sustineo ppter obedientiã tuaz et ppter humani generis vtilitatẽ et fructum: nõ ppter meã cõmoditatẽ et lucrum. quod in psona humani generis ppheta dño pfitet dicens. Bonoz meoz nõ egesnaz nobiscũ nec ppter nos efficit de⁹ maioz sicut nec absq; nobis est minoz. Ex q̃ patet q; amoz qui tanta p nobis fecit dñm pati. gratuitus fuit: nõ intelligens quidã orabat dominũ dicens. O amoz qui me amasti sine te. fac me diligere te sine me. Ut igit claresçant admirandi fructus desiderij xpi morientl p nobis. et q̃ magna sint mysteria crucis eius assumã mysticã figuraz crucis. de qua Dañ. xiij. oz. Tidebaz et ecce arboz in medio terze et altitudo eius nimia et magna arboz et fortis: et pceritas eius ptingens celũ. Aspectus illius erat vsq; ad terminos terre vniuerse. Folia eius pulcerrima: et fructus eius nimi⁹ et esca vniuersoz in ea. Et subter eã habitabant aialia et bestie. et in ramis eius puersabant volucres celi: z ex ea vescebat ois caro

Nota. xij. fruct⁹ ligni vite

Primus fructus dicit aptitudo: et de hoc ait. Aptitudo eius nimia. Tercius est magnitudo. vñ ait. et magna arboz. Quartus dicit fortitudo. vnde subdit et fortis. Quintus dicit rectitudo. vñ ait z pceritas eius attingens celũ. Sextus dicit latitudo vñ subdit aspectus illius erat vsq; ad terminos vniuerse terre. Septim⁹ dicit pulcritudo. vñ ait. Folia eius pulcerrima. Octau⁹ dicit multitudo. vñ ait. Et fructus ei⁹ nimi⁹ Nonus dicit dulcitudo vnõ ait. Et esca vniuersoz in ea. Decim⁹ dicit stitudo. Et de hinquit. Subter eã habitabant aialiaz bestie. Undecimus pmptitudo. vñ subdit et in ramis eius puersabant volucres celi. Duodecimus dicit plenitudo. et hoc vltimo subinferk. Et ex ea vescebat oñis caro. De tali autligno vite Apoc. ij. Joh. ait. Uincenti dabo edere de ligno vite. In quibus verbis ostẽdit affectuosa saporositas huius ligni et fructuũ eius: et maxie quo ad tria. Primo q̃ ad subiectũ puenientissimũ. ibi vincẽti. scõo quo adactũ dulcorissimuz: ibi dabo edere. tercio ad obiectum amorosissimũ: ibi de ligno vite. Quod potest esse thema in festis cruci. Et vt suaui⁹ degustenk predicti fructus quenlibet in quatuor ptes diuidemus: vt etiã in ipa diuisione cuuslibet fructus quasi materialiter crucis mysterium aperiatur.

Articulus prim⁹ tercie partis dñice passiõis de primis tribus fructib⁹ ligni vite.

Primo consideremus tres primos fructus.

Prim⁹ fruct⁹ ppter quatuor rões voluit xps esse crucifixus in medio habitabil terre. Ca. j.

Primus fructus dicit aptitudo crisi crucifixi: ptẽplare deuota mẽs q̃ta est q̃ magna sint misteria crucis cristi. Considera q; sicut ppheta ait. Deus rex noster ante secula operatus ẽ salutẽ in medio terze. scilz habitabilis. Ideo Dañ. inquit. Tidebam et ecce arboz in medio terre. vñ merito Ezech. ij. dictũ est. Lignũ vite in medio paradisi. i. sancte ecclesie: angelz hominibus pstitute. Quod verbũ potest etiam p themate sumi. ppter quatuor eñ statuit deus crucẽ et mortem xpi in medio terre. Primo tanq; cõmune vexillũ. scõo tanq; cõe meritum. tercio tanq; cõmune gaudiũ. quazto tanq; cõmune exemplum.

Cur xpi crux est triũphale vexillũ glificandoz: tam angelorũ q; etiam hominum.

Primo statuit eam tanq; cõmune vexillũ oim saluandoz: qõ intelligimus tam de angelis q; de hoib⁹ Primo eñ fuit vexilluz. cui⁹ virtute

ángeli scti in celo sathanā et alios malignos
spūs pstrauerūt et ad inferos pecerūt. Pro
inde Apoc. xij. de electis angelis cū reprobis
pugnātibus ponunt tria. Primū est pugne
causa. scōm est pugna. terciū est victoria. Pri
mo em̄ inter bonos angelos et reprobos in
uicē aduersantes ponit ꝓtrarietatis z pugne
cā. ¶ Prima q̄dē occasio q̄re dyabolus san
ctā ecclīaz ꝑmo in angelis in celo. scōo in hoī
bus in terra impugnauit et pscutus ē. extitit fi
des xp̄i incarnandi: quē ꝓposuit vniuersalē
mediatorē inter se et creaturā rōnalē. Non
em̄ fas ē dicere plures eē mediatores: nec rō
nalē creaturā absq; mediatore ꝑ gr̄az ad de
uz accedere. cū nō suppetāt merita angelorū
vel hoīm ad acquirendā gr̄az sempiternā. si
cut infra patebit in. iij. pticula hui⁹ cap. Pro
inde cū creasset angelos de⁹ in libertate natu
re reuelauit eis incarnatōez filij sui quē ꝓpo
suit dñatorē vniuerse terre. vt ꝑ h̄ si vellent p
cristi meritū z gr̄az ascēderēt a natā ad gr̄az
z q̄ nollēt rueret a nā in eterna penā. vñ Job
xxxviij. c. ait. Quis diuisit lapidē angularez
ei⁹ scz terre cū me laudarēt sīl astra matutina.
z iubilarēt oēs filij dei: q̄s ꝓclusit hostijs ma
re q̄n erūpebat q̄i de vulua ꝓcedēs cū pone
rē nubē vestimētū ei⁹? Quē ꝑ lapidē angula
rē terre. h̄ figura ꝓuenīēt⁹ notare p̄t. q̄z xp̄m
q̄ de terrena materia corp⁹ assūpsit. Sic ipse
Math. xxj. de se exponit dicēs ad phariseos
Nunq̄d legistis in scpturis vr̄is lapidē quē re
probauerūt edificātes hic fact⁹ est in caput an
guli. Hūc lapidē de⁹ dimisit cū eū laudarent
astra matutina: q̄n xp̄m in assūptōne carnis
mittendū ab initio creature rōnalis int̄ ange
los reuelauit. vl̄ nunq̄z lapis angularis solū
modo ꝑ eo ōr. q̄z iudeos z gētiles tm̄ et non
magis angelos z hoies in vnā cōitatē grē et
glie cui⁹ ipe est caput insīl copulauit. Quō g̃
vn⁹ esset rex angelorū et hoim si ꝑ vtrisq; illā
eternā btitudinē nō meruisset. huic q̄dē icar
natōi q̄dā angelorū fauebāt. q̄ scz in fide xp̄i
merito dilectōis ei⁹ ad eternā btitudinē itra
uerūt et hi astra matutina denoīant. q̄i ma
nē ꝑ claritatē glie orientia. hi iubilātes int̄na
mētis exultatōne de incarnatōe xp̄i deū ō ei⁹
sapiēti dispositōne in sua gratifica saluatōne
laudabāt. Ceteri vo supbientes angeli circū
uentōe luciferi attracti ꝓtēnebāt inferiori na
ture subīci: et ad h̄ iuidebāt incarnatōi cristi
Tm̄ multitudo corū h̄ ꝑ mare significat: eo q̄
a dulcedine dīna puersi amari facti sunt: hic
etiā cū de vulua diuine puidētie ꝑ creationē
ꝓcederēt z se a diuina luce ꝓpria elatōe auer
terent nube a deo vestiti sūt cecitate scz men
tis ꝑ supbiā obscurati. q̄s ꝑ deus hostijs cō
clusit: cū eoꝝ malitiā certis limitib⁹ sua dispē
satōe cohercuit. Et h̄ idē. b. Job. ap o. xij. in
sinuat dicēs. Et aptū est tēplū dei in celo. i. i
natura angelica. z visa ē archa testimēti ei⁹. i.
fides xp̄i in tēplo ei⁹. i. in natura angelica sīc
lacius dictū est in q̄dragesimali de xp̄iana re
ligione ꝓmone. lix. arti. ij. ꝑ totū. ¶ Secun
do int̄ angelos bonos z malos p⁹ cāz oriť pu
gna. vñ Job. vbi s̄. ait. Et factū ē ꝓlium ma
gnū in celo. cū em̄ bti spūs victores sint illi⁹
reprobe mlitudinis angelorū ostēdit in eis
necessario p̄cessisse ꝓlū siue bellū. Q̄d quidē
triplr digestū est. iuxta tria q̄ in spūali natu
ra reperiūt. q̄ sūt rō volūtas et facultas. Ele
ctiōo angeli sublimiter sentiebāt de deoꝝ ad
ei⁹ gr̄iam afficiebant: et ꝑ facultate sibi tradi
ta nitebant. Angeli ōo supbientes sublimit̄
sentiebāt de bonitate sue nature: z ideo ad ꝓ
priā gr̄iam afficiebant et toto conatu in ꝑiū
electi angelis ferebant. Prio q̄ q̄stū ad ꝓtra
rios conat⁹ h̄ angelorū ꝓflictus ꝓlīū dicit. ꝓlī
um q̄dē a ꝑmendo hostē dictū est. Scōo q̄
stū ad affectionē ꝓtriantē. Hoc ꝓlīū ōr ma
gnū. magnis em̄ affectōnib⁹ in ꝓtraria fere
bant angeli reprobi et electi. Tercio ōo ad
ꝓtrarietatē sensuū h̄ ꝓlīū in celo digestū est.
Celū em̄ spūalem naturā sīc terra corꝑalē de
notat. vñ Gen. j. In ꝑncipio creauit ō⁹ celū et
terrā. i. spūalē et corꝑalē naturā. quod ergo i
spūali natura de spūalibus ꝓtrarie sentiebāt
in celo. pfecto sibīnuicē repugnabāt. atq; spe
cialiť de ipo ꝑcio subdēs Job. ait. Michael z
angeli ei⁹ ꝓliabant cū draconе. sic ut em̄ pri
mus int̄ ruentes angelos draconi compat ꝑ
pter astutiā et circūuentiuam malitiā qua ꝑ
mū in celis angelos circūuenit. Sic et prim⁹
angelus btōz angelorū michael denoīat. scz
ꝑpter diuine sapiētie admirationē. Michae
el em̄ quis vt deus interꝓetat: ꝑ q̄ nomē si
gnificat in eo admiratiua cōtemplatio diuie
sapientie dei: in qua ceteris angelis clariꝰ ꝑ
fulgebat. Et hi oēs cuz draconе pugnabant
atq; de resistentia et repugnantia angelorum
malorū subdit dicens. Et draco pugnabat et
angeli ei⁹ scz sensu iudicātes naturā grē ꝓfe
rendam: et affectu quo afficiebant ad ꝓpriā
gr̄iam et conatu quo nitebant electorū ange
lorū subuertere obedientiam. Nesciebāt quí
dem donec ꝑ experientiam didicerāt: q̄ in omi
bus gratia sublimior est et validior q̄z natu
ra. Nam ꝑ naturā dat esse creature q̄d est in
se. ꝑ gratiā ōo dat creature esse quod habet

in deo. Ideo subdit. Et non ꝓualuerũt scz resistere gre p naturã. neq; locus eox ampli⁹ inuentus est i celo. Tercio xo de victoria sb infert. et prectus est draco ille magnus kpes antiqu⁹: q vocat dyabolus et sathanas. Etiã subdit. Et prectus est in terrã et angeli ei⁹ cũ ipo missi sũt. cũ em ante casum essent in angelice nature puritate erant tunc mente pspicaces: virtuosi voluntate et facultate efficaces. Cũ xo in terrã precti sunt spũalis natura passionibus aialibus est subiecta pspicacia ad ꝺceptiones deuiationes et cautelas detrusa ẽ xtuositas in malicia cõmutata et efficacia tẽptatõnibus et negocijs pditionis hũane applicata est. sicut p totã sacram scripturã patet Et subdit iohes. Et ipi vicerũt eũ ppter sanguinẽ agni. et hoc ꝺr q̃tũ ad meritũ passiõis xpi. Sed dubiũ est quõ de angelis ꝺicant. Non em peccauerũt nec ppter ꝺ reconsiliatõe eguerũt specialit: vt p sanguinẽ recõsiliarent deo. Ad quod dicendũ ẽ q licet redemptor et recõsiliator vn⁹ est xps. redẽptor tñ ex eo dicit. q p pctis suox deo patri integre satisfecit. Reconsiliator xo dicit: qr grãm eis pmeruit. hoibus g in se credentibus q̃ peccauerũt et egent gria dei. etiã xps redemptor fuit. qr p pctis cox p suã sanctissimã crucẽ satisfecit. Reconsiliator xo est angelis qr gratiam eis pmeruit. angelis em q nõ peccauerũt. redemptor nõ extitit: nisi forte large redemptio accipiat. Eisdẽ em xpi meritis sunt peccatores hoiesa pctis dimissi: et ne peccarent angeli pseruati. Egebãt em angeli reconciliatõe seu mediatore. q eis a deo grax mereret. pfectissimũ quidẽ meritũ requirit difficilima opari atq; pati. amore illi⁹ apud quẽ desiderat pmereri. Et ob ꝺ oportuit xpm mori. ad cõplementũ caritatis sue ad patrẽ atq; cõfratres suos. ciusdẽ scz glie pticipes et sequaces Non igit dicit bt⁹ Johes q angeli redempti sũt in sanguine agni: qr ꝺ speciale est hoibus. ꝺ ait. qr ipi vicerũt eũ scz dyabolũ in sanguine agni: et ꝺ cõe est toti ecclie saluandox. Tam em bti angeli q̃ etiã electi hoies vicerũt eũ scz dyabolũ in sanguine agni: non ppijs viribꝰ merito ihu xpi: qõ cõpletum est i passione et cruce illi⁹. Ex his ptz q bti angeli latz oẽs electi habent p cõmuni vexillo crucẽ Jesu xpi. Secũdo licet ex pcedentib⁹ pateat fuit et est crux xpi cõmune vexillũ oib⁹ hoibus ꝺi electis ad ejiciendũ de mũdo pncipẽ huius mũdi. Porro ipe sathanas amissa ptate quaz inter scelestes spũs ipe pus habuit princeps oim malox scz tam culpe q̃ pene que in pũti seculo habundant effectus est. Sed p christi crucẽ tã q̃ p triũphale vexillũ de ꝺ mũdo ejectus fuit. Un Joh. xij. c. dns ait. Nũc iudicium est mũdi. nũc pnceps hui⁹ mũdi ejiciet foras. Sicut em xps hõ p crucẽ meruit cõstitui iudex vniuersox. licet ꝺipm ei cõpeteret p aliam viam: sic p crucẽ meruit totalẽ segregatio nẽ oim electox a reprobis. ac totalẽ ablatõez oim ode ptãtis demonũ. et reproborum quã habebãt sup electos seu etiã eligendos: q̃uis p ordinatõem sapientie dei ad electox vtile exercitiũ non simul tota ineffectu ablata sit tñ tũ xo ad effectiuã victoriã et causalẽ fut tunc vniuersale iudiciũ mũdi: licet nõ q̃tum ad oi modã executõem effectus. qr xo p triũphale vexillum crucis iã facta est ꝺemnatio et prostratio pncipalis ducis et capitis angelox reproborum: et ꝺ aperte insinuat et includit ceterorũ pstrationẽ: ideo de ipo capite sub infert. Nunc pnceps hui⁹ mũdi ejiciet foras. Ante em passionẽ xpi pctm in mũdo dñabat a q̃ q dẽ nullus oino extitit liber: xpo tantũmodo z matre eius exceptis. Post xo ei⁹ passionez inumerabiles a iugo pcti liberati sũt q̃ in ei⁹ crediderũt aduentũ. Et ideo p passionẽ xpi. quodãmodo electus est ne mundo penitus dñaret p culpã. licet durante cursu pũtis mũdi oibus etiã sicut ꝺdictum est ipi xpo. iux q̃ xps dignatus fuit dñare p penã Hoc tũ dñium in scõo xpi aduentu amittet oino. cũ christus tradiderit regnũ deo patri: oim malorũ inuentor pjciet irreuocabilr in profundũ inferni. sicut et ante prectus est de celo irreuocabilr in voraginẽ hui⁹ mũdi.

Qꝛ cristi crux est cõmunis thesaurus tam electis angelis q̃ etiam electis hominibus.

Secũdo cristi crux est tanq; cõmune meritũ et cõmunis thesaurus. scz tam angelis glorioſis q̃ etiã electi hominib⁹ ac glorificandis. nã oẽs thesauros diuine sapientie meritox et angelice et hũane cõmunicandos nature amorosus iesus collocauit in cruce: qõ denotat in sanguine agni. qui est thesaurus quacunq; pugna scz et conatu a nobis sicut et ab angelis acquirendus vt cũ eis gliam psequamur eternam. De hoc aũt agno Apoc. xiij. dicit. q agn⁹ occisus est ab ab origine mũdi. Ꝺ q dem ideo dictum est. Primo qr passio christi et mors in desiderio sicut ex pcedentibus patuit valebat ad meritũ et gliam sempiternaz angelox. Scõo qr ab ipo initio mũdi post la-

psum primi hois p nobis redimendis ordinatus est mori. Tercio qz ab origine mūdi p sctōs eiº moris cepit figuris et mysteriis pnūciari. vt q̄si in talibus figuris occisus sit. Insup qz ab ipo initio cepit in suis mēbris occidi: sicut pz in Abel et caym frē suo occiso. p inde Mathē. xiij. ōr mystice. Simile est regnum celoz thesauro abscondito in agro: quē q̄m uenit hō abscōdit et p gaudio illiº vadit z vēdit oia que hz. et emit agrū illū. Hoc quidem celoz regnū est meritū sctissime crucis: q̄ oēs tā angelos q̄ hoies in celo regnare facit. que ideo thesauro cōparat qz oibº glificandº abūdātior est. hūc thesaurū q̄ reperit scz laborādo in agro virtuose atq̄ moralis vite. aut pnie sctē scz in corde suo tanq̄ fasciculū mirrhe. z p gaudio illiº vadit z vēdit scz si sapit postponit vniuersa q̄ hz tpaliª. et emit agrū illum vt possidere valeat meritū. i. thesaurū crucis. vñ Joh. j. dicit. De plenitudie eº oēs accepimº scz tā angeli taz bti q̄ hoies btificandi. Et ad Col. j. ōr. in ipo scz xpo cōplacuit oēm plenitudinē inhabitare: z p eū recōciliari oia i ipm pacificās p sanguinē crucis eiº siue q̄ in terris siue q̄ in celis sūt. Ecce thesaurus crucis tam angelis q̄ hoibº cōmunis atq̄ cōicatus. Et itez ad Eph. ij. ōr. Ipo sūmo lapide angulari xpo iesu: in q̄ ois edificatio. scz tā angelica q̄ hūana crescit. scz in hoibus in tēplū sctm i dño. in q̄ et vos edificamini in habitaculum dei in spūsancto. Proinde Crisost. in sermone de passiōe dñi ait. Voluit dñs pati sub celo: nō in tēplo iudaico. ne putares p illa tā tū plebe oblatū. et ideo foras ciuitatē. foras muros: vt scias sacrificiū ee cōmune. qđ totiº terre est oblatio. qđ cōis est purificatio.

¶ Qcrux xpi est cōmune gaudium angelorum.

Tercio quidē crux xpi est tanq̄ cōe gaudiū scz angeloz z hoim. Et au de hoc ait Joh. in apocal. vbi s. Et audiui vocē magnā d celo dicētē. Nūc facta ē salus et virtus et regnū dei nri et ptās xpi eiº. Ht angeloz vox. clamor est gratulatōnis et exultatōis interioris: q̄ bti angeli cōgaudebāt glie dei et xpi sui pati. et etiā humane saluationi. Nō solū de ppio bono qđ tūc psecuti sūt gaudebāt et grās agebāt. verūct ā de humana salute sanguis xpi merito et suo misterio obtinenda. ppterea dicūt nūc facta est salus scz q̄tū ad declinationē a malo. et virtus q̄tū ad opatōez boni. et regnū q̄tū ad spūs libertatē. q̄ libere et absq̄ vlla cōtradictōne obediat sūmo deo. Hoc ille supbiens angelº ex natura volebat hz̄ē: et grāz p quaz deº rōnali creature obtulit glām ptēnebat. et q̄tū valuit electā illā mltitudinē angeloz q̄ se oblate grē gratos reddebāt conatus est impedire: sic in plio pcedēti dictū ē. Nō em̄ est verisimile electos angelos absq̄ probatōne tm̄ accepisse plū. cū nec hoies q̄ infirmiores sūt sine pbatione pñt glificari. Huiº em̄ saluti cuiº deº est auctor. agnus dei xps ē mediator. Et ideo subdit. Et ptās xpi eiº. Sicut em̄ xps p̄z diuinitatē hz dñium et ptātē vniuersalis premij. sic p̄m humanitatē qua in cruce passus ē et meritū acq̄siuit hz ptātē vniuersalis meriti. Nō em̄ angelica nec humana merita aliq̄ ponduſ eq̄litatis iusticie hz̄ē pñt. ad illud premiū infinitū qđ est deus. nisi fulciant̄ merito ihu xpi. qđ quidē sicut rōnē meriti habz rōne humanitatis assūpte et crucis. sic rōnē infiniti hz rōne p̄iūcte diuinitatis. ac p hō p̄m iusticie eq̄litatē infinito premio correspondz infinitū meritū: infinito merito soluit infinitū premiū. huiº g̃ meriti crucis xpi ptāte. primū inter angelos sicut dictū ē electi reuelati angeli intrauerūt ad glām diuine fruitōnis. Et iuidentes angeli p̄iecti sūt in chaos ēne damnatōnis. atq̄ extūc prevalere cepit meritū crucis xpi p fidē que i ipm erat: cui humilit̄ se subiecerūt electi angeli p̄m formā volūtatis dei. et hoc qđem ex dictamine sapientie dei p̄cessit: vt sicut inferiores creaturas p superiores ad suā participatōez deus exaltat: sic superiores creaturas p inferiores ad sui verā cognitōnē humiliat. Nōne deº sic humiliat humanā creaturā vt se inaiatis creaturis subijciat ad salutem in pceptōne sacramētoz et in ceteris alijs necessitatibus suis nō solū in spiritualibº sed etiā in corpalibº. Vñ ad Rō. viij. ōr. Vanitati creatura subiecta est non volēs scz p̄pria volūtate: sed ppter cū. scz deū q̄ subiecit eā in spe. Oportuit g̃ etiā sublimes angelos p inferiorē creaturaz q̄ est humanitas eruditi ad humiliandū se sub potenti manu dei. Qz si aliqs obiciat quō meritū crucis cristi tunc angelis valebat. cū cristus nōdū meruerat: dicat mihi et ipe quō valebat illis hoibus qui ante aduentū suū crediderūt in aduentu eius: q̄ eccl̄ia sancta vere z fidelit̄ asserit et ex hoc intelliget quō electis angelis meritū passionis valebat. Hanc quidē salutē quā merito crucis xpi angeli electi aut scti adepti sūt: iam deinceps misterijs suis hoibus sibi obedientibus ex eoz caritate p̄curāt. vt meritū crucis eius cōe sit gaudiū electorum taz

hoim etiã angelox. Vñ ad Hebr. 1. Oēs ad
ministratorij spūs sūt. in misteriū missi ppt eos
q hereditatē capiūt salutis. In oim p̄dictorū
mysteriū p̄figurare q de duob⁹ lignis vno rec-
to et alio trāsuersali crucis cōpaginat figura
qz due sūt sole gratificāde nature angelica .s.
et hūana. vñ. iij. Reg. xvij. in mysteriuz dixit
illa bona vidua ad Heliā. En colligo duo li-
gna. Vidua illa rōnalis natura ē: q in angel⁹
suo viduato merito virilitatis cōplementū ō
bitū nō habebat. Colligunt eñ duo ligna qz
in cruce p oim p̄sūmatorē iesū: angelica ru-
na pficit z humana captiuitatis liberat. Et
in in duob⁹ lignis crucē cōpaginātib⁹ vtrasq; fi
gurari p̄t natā. ideo illud lignū qō recta sub-
limitate ad celū erectū est naturā angelicā p̄
figurat. que q̄dē rectitudine stans officiosissi
ma deuotōne et plenaria volūtate diuine sb̄
limitati adhesit. Illud xo qō transuersū ē hu
manā naturā signat: q trāsuersa imo vt veri⁹
dicā euersa stat⁹ sui p̄didit equitatē. Intuere
g cū q̄sto sacramento ista duo ligna iungunt
In vtroq; eñ ligno scissio fit ex p̄cauo q̄dam
z ex occasiōe vulnex vnitio z iūctura p̄ponit
supcelestes eñ spūs nō veremur dicere q vul
nus acceperūt. qz teste Job. iiij. Deus in an
gelis suis reperit p̄rauitatē. nc q̄dē cōtēnen
da plaga cū ea reserari optet. qz non restituo
sociali numero numerositas cadēs facta vi-
deret inuanū. Inferior xo nā miserrimi ho-
mis a plāta pedis vsq; ad verticē capitis ita
venenifera fermentatione infecta ē: vt tō scā
turiens sue putredis vermib⁹ nesciat vñ ve-
niat aut q̄ vadat. vtroq; igit spirituū vtrisq;
vulneribus nō mediocriter hyantib⁹ facta ē
iūcturalis impssio: q xpo ningēte ita resarci-
ta ē vt nihil vulnerificū videat ineſſe. Jesus
g in vtrisq; p̄fixus: illos q̄dē reintegrās nūe-
ro hos xo expurgās pctō vtrosq; cordis ca-
uilla sui callidi⁹ nectit. et corp⁹ ppriū iunctur⁹
opponit. ne scz valeat resilire. Crux ergo iun-
git celū et terrā: et plene pacificat naturā an-
gelicā et humanā. Ex q̄ ptz q bñdicta crux ē
firmissimū et indissolubile glutinū q̄ glutinat
rōnalis nā angelica scz z humana. vt ex vtris
q; illa ciuitas cōpleat. c⁹ē pticipatō inidipm.

Qz crux cristi data est angelis z etiam hominib⁹ in exemplum

Quarto crux xpi ē tanq; cōe exem-
plū z speculū scz hoib⁹ z angel⁹ san
ctis. nā ipa ē via p quā xps puenit
sūma celox. z b̄ exēplū oib⁹ deside
rantib⁹ celū ascēdere derelinqt. vñ Lu. xxiij
dicit. Oportuit xpm pati. et sic intrare i glīaz
suā. Et. ij. Thimo. ij. Si xpo cōmortui sum⁹:
z puiuem⁹. vñ Aug⁹. in li. lxxxiij. quēstionū
ait. Sapia dei hoiez ad exēplū q recteviuere
m⁹ suscepit. Pertinet aūt ad rectā viā ea q̄ sūt
nō metuēda nō metuere. Sūt aūt aliq̄ hoies
q̄ q̄sus mortē nō timeāt. gen⁹ tū mortī abhor
rescūt. vt g nullū gen⁹ mortī recte viuēti hoī
metuendū eēt i illū hois cruce oñdēdū fuit ni
hil eñ erat inf oia genera mortī illo genē exe
crabili⁹ z formidabili⁹. Merito g. j. Pet. ij. 62
xpus p nobis passus ē nob relinq̄ns exem-
plū. vt seqūmur vestigia e⁹. Nec q̄ angeli sancti
b̄ xpi exēplū dedignati sūt. nā licet imortales
a deo creati eēnt. adipleuit tū in eis vis dilec
tiōis qō nō habebat natura creatōis Tāta ei
vis diuine dilectōis i mētib⁹ coz creuit seu fu
it: vt p glīa e⁹ mortī libētissime voluissent si eis
possibile extitisset. Dilectio g q̄ in hoib⁹ facit
de necessitate xtutē. fecit in angelis de xtute
q̄ndā nccitatē. qō bñ Job. in Apoc. c. xij. no-
tat: cū de angelis ait. nō dilexerūt aias suas
vsq; ad mortē. i. sic deū cordialiter dilexēt vt
sibi necessariū estimarēt p̄prie vite nō pcere.
diuine dilectōis feruoze. si ōine volūtatis bñ
placitū extitisset. Nō q̄dē deus acceptauit ab
eis. tanq; si illud ope cōpleuissent. Ex q̄ ptz q
creature rōnali exēplū relinq̄t. vt sic imortal⁹
de⁹ dei. scz filiꝰ p recōsiliatōne creature rōnal⁹
mortalis fieri et mortī dignatus ē: sic rōnalis
creatura si reconsiliatori suo grata esse desiō
rat eē pata oino debet p ipso mortī si esset vo-
luntas eius.

Fructus secūdus q ppter q̄ tuor rōnes voluit xps iesus crucifigi in alto loco. Capi. ij.

Secūdus xo fructus crucis dicit alti
tudo. Et de b̄ ppheta subdit dicēs
Et altitudo ei⁹ nimia. Et merito qz
altitudo deitatis. i. altissim⁹ altissi-
mi dei filius. et gl̄iosus virginalis uteri fru-
ctus. dñs iheſus xps in ea pependit. si p nō-
stra redemptōe in illa mortī dignatus est. ppt
quadruplicem eñ causam ad literā ac mysti-
ce crucem suam domin⁹ noster iesus xps vo-
luit esse altam. Primo vt ab omnibus meli⁹
videat. scō vt affectuosi⁹ inquirat. tercio vt
ab oibus timeat. quarto vt indignis occulte
tur. Primo quidē vt ab oibus melius videat
ac p hoc nemo p ignorantiā excusaret. qō in
telligens ecclesia p̄ suetudine habet in eccle
sijs crucifixū ponere in sublimi. et crucem eti
am pōit sup sacrata et ecclesiastica loca. Pro-

inde Math. v. dñs ait. Neq; accēdūt lucernā ⁊ ponūt eaz ſb modio. ſ ſup cādelabrū: vt luceat oibus q̄ in domo ſūt. Lucerna q̄dē ardens p caritatē: et lucēs p veritatē eſt dñs ieſus xp̄s. Nā ſicut lucerna hz teſtā bombicē ⁊ oleū ex quib⁹ lumē ardens refulget: ſic ⁊ xp̄i corpe aīa et diuinitate xp̄s in vita ſua ad illūminandū et inflāmandū fulgebat. vñ Joh. viij. de ſe ait dicēs. Ego ſū lux mūdi ſcz pñtis ſcli inq̄tū ſū hō vel inq̄tū de⁹ ⁊ hō ſuz. lux ſū mūdi. i. hoīs. q̄z ſol⁹ poſſū tenebras de aīa effugare. Et ſubdit. Qui ſequit me in cruce ſcz p fidez formatā: nō ambulat in tenebris ignorantie neq; culpe ⁊ p ꝓſequens nō veniet ad tenebras gehēne. q̄ t̄min⁹ ſt̄ ꝑdictaz tenebrā rū. Ideo Math. viij. vocat eas dñs tenebras exteriores. i. vltimas. Merito g̃ voluit crist⁹ crucē ſuam eē in alto loco: vt p eam totū vniuerſū illuſtraret et inflāmaret. Nā p crucē pate facta eſt veritas ardēs ꝓtra tenebras ignorātie: acq̄ſita eſt grā ꝓtra tenebras culpe. ⁊ ꝓmiſſa eſt glia ꝓtra tenebras gehēne Ideo dom in⁹ ſubdit. Sed habebit lumē vite. i. qđ eſt vitale et ducit ad vitā: q̄z lumē crucis ducit p caritatē ad gl̃iaz ſempiternā. Ideo ꝓpha ad crucē ait. Apud te eſt fons vite ſcz dñs noſter ieſus xp̄s: et in luīe tuo videbim⁹ lumē. Scribit enī in li. de mixtionib⁹ elementoz q̄ ſi inſector videret illū quē interemit: ſtatum vulnera interfecti emanāt ſanguinē. Ita ſiłr ſi ō uotionis oculis intueamur xp̄m quē nō ſolū p originalia pctā ſ̄ p ſcelera mł̄ta occidim⁹ ſentiem⁹ ex eo recentē emanare ſanguinez p ei⁹ paſſiōis cōpaſſionem: Erige g̃ oculos anima mea ad fontē ardētis lucis: vt tepiditaſ⁊ ignorantia tua in cruce ieſu caleſcat ⁊ illuſtretur. Si q̄d etiā aduerſi patimur ſi pſecutōes ſi detractōes. ſi infirmitates et paſſiōes: ſeq̄mur ꝓſiliū apł̄i ad Heb. xij. dicentis. Aſpiciētes in auctorē fidei ⁊ ꝓſūmatorē ih̄m. p patiētiā curramus ad ꝓpoſitū nobiſ certamē. q̄ p poſito ſibi gaudio ſuſcepit crucem: ꝓfuſione ꝓtempta. Scōa rō vt affectuoſi⁹ inquirat ⁊ diligat. ſuaui⁹ guſtat bonū qđ cū labore acq̄ſitū ē: et ſic ecōtra vertit in faſtidiū qđ facile i uenit. Sic enī ex reflectōe radioz ſolis i ſpeculo ꝓcauo faciliter in pāno incēdit ignis: ſic ex reflectōe humane intelligentie in ſpeculū crucis ꝓſiderādo q̄tū dilexit nos de⁹. accendit ignis diuini amoris in ei⁹ affectōne. vnđ ad Rō. v. hortat apł̄s dicens. Cōmendat autē ſuā caritatē deus in nobis. q̄m cuz adhuc pctōres eſſem⁹ ſm tp̄s. xp̄s p nobis mortu⁹ eſt. Ad ſ̄ ſiquidē ꝓſiderandū vt humana affectio ad amorē dñi inflāmet. etiā hortat ſpiritus veritatis et caritatis. Deuteron. xxviij dicens de ſctiſſima cruce. erit vita tua. i. ſctiſſima crux q̄ eſt aie vita. q̄ſi pendens ante te. Ex hac ꝓſideratōne p conatū ⁊ feruorē: aſcēdit affectus ad ſaporē et guſtū myſterij crucł Ut̄ñ talis aīa feruēs p deſiderīū ait illō Caſi. viij. Dixi aſcendā in palmā ⁊ appꝛehēdā fructus ei⁹. Ad ſ̄ quidē maxie ſ̄ tpe quilibet conari debet p carnaliū voluptatū abſciſionez vñ Aug⁹ in ſermone. xl. ait. Congruit nr̄e deuotioni vt q̄ dñi crucifixi paſſionē celebraturi ſum⁹. reꝓmendarū paſſionū carnalium ac voluptatū crucē nobiſipis faciam⁹ Tercia ꝓ nō vt ab oīb⁹ timeat. Altus ſiquidē in cruce pendere voluit crist⁹: tanq̄ excelſus dñs in thꝛono iudiciario ſedēs et timorē indicēs rōnali nature: vñ ps̄. inq̄t. Quis ſicut dñs ō us noſter q̄ in altis habitat. vñ Eccl̄s. v. dicit excelſo ſcz dyabolo excelſior eſt ſcz ali⁹ dyabolus: et ſup hos q̄ eminētiores ſūt alij ſcz angeli boni. Inſup vniuerſe terre rex. i. dñs ieſus: ſedens in thꝛono crucis imperat ſeruiēti. vñ Apoc. xv. Stupentes angeli de myſterio crucis aiūt. Magna et mirabilia ſt̄ opera tua dñe de⁹ oīpotēs. iuſte et vere ſunt vie tue dñe: rex ſctōz vel ſeclōz. Quis nō timebit te dñe. Opa quidē dei ꝓmo ſunt magna p potentiā: ps̄. atteſtante. Oīa quecūq; voluit deus fecit in celo ⁊ in terra: in mari et in oīb⁹ abyſſis. Scō ſunt mirabilia p ſapiētiā: q̄ cūcta ſicut vult diſponit q̄z ꝺz Sap̄. viij. Diſponit oīa ſuauiter. Tercio ſunt iuſta p equitatē. q̄z oēm ineq̄litatē ab eis excludit. Quarto ſūt vera p miſcōiaz. q̄ in ſe ſperātib⁹ ſp aſſiſtit. De his ꝺo duob⁹ ait ꝓpheta. Rectus eſt dom⁹ deus noſter. et ſ̄ quo ad quartū. et nō eſt iniquitas in eo. et hoc quo ad tercīū. hec ſiquidem patēt maxie in myſterio crucis. Primo enī quid potenti⁹ q̄ moꝛtale et imoꝛtale idem facere atq; duo maxime diſtantia i vnius ꝓſone ſimplicitatē ſine cōpoſitione copulare. Scō quid ſapienti⁹ q̄ viaz humane redemptionis et paſſionis iucnire. que impoſſibilis erat ex parte creature que non ſufficiebat paciendo ad redimendū. et impoſſibil erat ex pte creatoris qui inabilis erat ad patiendū et ad moꝛiendū. Tercio que iuſticia rigidioꝛ q̄ ne iniuſticia multa eſſet iuſtū dei filiuz ſuſpendio crucis tradere. Quarto etiaz que miſcōia leuioꝛ q̄ vt ſeruis pceret ꝓꝛiuz filiū affligeret. ideo merito timend⁹ eſt. vnde ſubdit. Quis nō timebit te dñe ſcz ſtantē in altiſſimo thꝛono crucis tanq̄ iudicē viuoꝛuz

et mortuoꝝ.vñ Joh.iij.ꝺr. Sic deus dilexit mundū vt filiū nō seruū suū ꝑ vnigenitū. nō de multis vnū daret nō cōmutaret: daret vti qꝫ nō ad vitā ꝑ ad mortē ꝑ supplicīū crucis.

Quarta ꝺo rō vt indignis occultet impossibile est eīm puenire ad acqsitionē cuiuscunqꝫ luis vel ꝛtutis. aut diuini gustus seu sensus et grē singularis. imo ad eꝰ q̄lecūqꝫ initiū: nisi p̄cedat magna ꝛ fidelis estimatio ꝛ admiratio altitudis eius. Res eīm pensa nō multū curat nec vnquā cōtemptoribꝰ largit deus bona spūalia atqꝫ nobilia: ptemnēs eīm sūme abijcit ea ꝛ se elongat ab eis. Ac ecōtra habere reuerētez admirationē et estimationez diuinaliū rerū atqꝫ mysteriorꝝ ꝛ sacramentoꝝ dei. maximū p̄stat aditū ad intelligentiā cognitionē atqꝫ sensus eoꝝ. Inter ꝟ aūt maxiz est mysteriū crucis: ptemptoribus et elatis infidelibꝰ ꝛ indignis iusto dei iudicio occultatū Ideo.j.Lorꝝ.j. Verbū aūt crucis peuntibus stulticia ē: bis aūt q̄ salui fiūt.i.nobis ꝛtus ꝺi est. Et subdit. Judei signū petūt. ꝛ greci sapientiā querūt. nos aūt p̄dicam⁹ xp̄m crucifixū iudeis q̄ꝺē scandalū: gentibꝰ stulticiam. ipis aūt vocatis iudeis atqꝫ grecis dei virtutez et dei sapientiā. qꝛ qꝺ stultū est dei sic̄ mysteriuz crucis: sapientiꝰ est hoibus. Proinde Joh.ix ꝺns ait. In iudiciū ego in mūꝺū hūc veni: vt q̄ nō vidēt videāt. ꝛ q̄ vidēt ceci fiant.

Fructus tercioꝝ p quatuoꝝ fuit ꝛ est magna gloriosa crux christi. Capitulum.iij.

Tercius ꝺo fructus crucis ē magnitudo. vñ ait ꝓpheta. Et magna arboꝝ. Propter q̄tuoꝝ ꝺo crux dicit arboꝝ magna. Primo ꝓpter magnitudinem obꝓbrij. scꝺo ꝓpter magnitudinē oppositi. tercio ꝓpter magnitudinē mysterij. q̄rto ꝓpter magnitudinē signi. Prima rō ꝓpter magnitudinē obꝓbrij: q̄ nullū vilioꝰ et ignobilius. Sicut eīm Augꝰ supius ait. Nihil erat inter oīa genera mortis illo genere execrabiliꝰ ꝛ formidabiliꝰ patibulo crucis. Proinde Sap̄.ij. ex aio ꝺixerūt iudei impij ꝑtra cristū morte turpissima ꝓdēnemꝰ eū. Merito igitur Jerony. ait in quadā epla. Dei filiꝰ sustinuit ignominiā crucis. et tu btōs putas q̄ felicitate huiꝰ seculi et delitijs pfruunt. nō tū cōfundebat xp̄s icorde suo ꝓpt̄ tale obꝓbriū ꝛ cōfusionē. Unde in pſona ꝺnī ad patrē loqtur ꝓpheta ꝺicēs. Obumbrasti sup caput meū in die belli. Ꝺō exponēs Lasiodoꝝ ait. Xp̄us i ꝺie crucifixionis sue sic obumbratus atqꝫ defensus est. vt nec animꝰ eiꝰ ꝓfusionē aliquam pateret nec caro eiꝰ corruptionis iniuriaz sustineret. Ꝟñ igit diffinita est passio ꝺñi ꝺies belli. q̄ scz a ꝺyabolo victo infernoꝝ claustri ꝺisruptis captiui liberati sunt. Scꝺa ratio ꝓpter magnitudinē oppositi q̄ nihil glorioſi Sicut eīm crux cristi añ passionē hoibus erat obꝓbrioſa.: sic pꝰ passionē eiꝰ facta ē fidelibus gl̄ioſa. Unꝺ augꝰ ait. Magna crucis ꝺignitas: q̄ patibulū latronū transit ad frōtes impatoꝝ. Ꝟñ Crisost. ait. Ubi crux honorat reges ꝺyademata ꝺeponētes assumūt crucē in purpuris in ꝺyadematibꝰ in armis. in mēsa sacrata vbiqꝫ terraꝝ emicat. Ideo ad Gal. vj. ait aplꝰ. Mihi aūt absit gl̄iari nisi in cruce ꝺñi nostri iesu christi: ꝑ quē mihi mundus crucifixus est ꝛ ego mūꝺo. Ꝺō exponēs August. ait. Crucē vt in ea gl̄iemur ꝺñs suo gestans humero ꝓ xga regni nobis cōmendauit: quod est grande ludibriū impijs: ꝛ grande mysteriū est pijs. vbi mūꝺi Phs erubuit ibi aplꝰ thesauꝝ repperit. Tercia rō ꝓpt magnitudinē mysterij q̄ nullū ꝓfundi⁹. nā ꝛ ipa figura crucis. q̄ sola inter figuras rectilineas potest intra se totā circuli supficiē claudere: aptē mōstrat. quod admirandū mysteriū crucis in se claudit et ꝓcludit totū ambitū gratie. et totū oꝛbē glorificatōis nature. hinc Lu.xviij scriptū est q̄ assumpsit iesus duodecim aplos suos et ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolimā et ꝓsūmabunt oīa que scripta sunt ꝑ ꝓphetas de filio hois: tradet eīm gentibꝰ et illudet. flagellabit et ꝓspuet: et postq̄ flagellauerint occident eum. In his siquidē verbis patz magnitudo passionis mysterij et etiā crucis xp̄i q̄ ipa ē ꝓsūmatio totius reuelatōis ꝓphetice Omnes eīm ꝓphete principalez habuerunt respectū ad p̄sentiaz xp̄i fm triplicem eiꝰ ꝺignitatē. scz regni. magisterij ꝛ sacerdocij. Et fm eiꝰ triplicē pfectionē. scz virtutis veritat: et bonitatis. fm qꝺ Ysa. xxxiij. ꝺr. Ꝺñs enīz iudex nr̄ ꝺñs legifer nr̄. ꝺñs rex noster. ipse veniet et saluabit nos. Primo fm q̄ est rex regit nos ꝑ p̄cepta et iudicia. scꝺo fm q̄ est magister: erudit nos ꝑ mysteria et exempla. tercio fm q̄ est sacerdos: sanctificat nos ꝑ sacrificia et sacramenta. Quoniā igit hec ser pfecte sunt consumata in cruce. ideo ait ꝺñs vt supra consūmabuntur ꝛc. Nam p cristi passionem primo consūmata sun p̄cepta: ꝓpter nimi cāaritatem que finis precepti est. j. Thimo. j. Et iterum p̄s. ait. Omnis consummationis vidi finem: latū mandatum tuum nimis. scz o sancte pater quod feciſti filio tuo. ſ.

ꝙ moꝛeꝛet in cruce. Scđo ꝓsūmata sunt iudicia ꝓpter nimiā seueritatē quaꝫ habuit ad seipm. Unde Esa. x. Cōsūmatio abbꝛeuiata inundabit iusticiā. Consūmationē et abbꝛeuiationem faciet dns de ꝯ exercituū in medio oīs terre. Tercio ꝓsūmata sūt mysteria Apoc. x. In diebus vocis septimi angeli ꝓsūmabitur mysteriū dei. sicut euangelizauit ꝑ seruos suos ꝓphetas. Quarto ꝓsūmataꝫ sūt exempla vñ ad Hebꝛ. ij. Decebat eū ꝓpter quē oīa ꝙ multos filios adduxerat in gliam: auctoꝛem salutis eoꝝ ꝑ passionē ꝓsūmari.. Quinto cōsūmata sunt sacrificia ad Heb. x. Una oblatione ꝓsūmauit in sempiternum sanctificatos Sexto ꝓsūmata sunt sacramēta ad Hebꝛ. viij Consūmabo sup domū dauid et sup domuꝫ iuda testamentū nouuꝫ. ꝛ hoc testamentum consūmatū est in sanguine crucis xp̄i. Proinde pendens xp̄us in cruce Joh. xix. ait. Cōsūmatū est quod ptinet ad mysterium crucis Quarto ꝓpter magnitudinē signi: quo nihil meliꝰ ꝛ pulcꝛius: hoc siquidē signo sanctissime crucis signanť in mentis fronte oēs electi: et in celis glozificandi. In cuiꝰ mysterium in baptismate, a sacerdote dispensante meritu xp̄isti passi et sanguine eius in fronte crucis signaculo ꝓsignamur. nec tale signaculū ab anima mouet nisi ꝑ moꝛtalem culpaꝫ. sed ꝑ veram penitentiā restaurať. Proinde dicit Apoca. vij. Vidi alterū angelū ascendentez ab oꝛtu solis: habentem signū dei viui. et clamauit quatuoꝛ angelis quibꝰ datuꝫ est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre ꝛ mari neq; arboꝛibꝰ: quoadusq; signemꝰ seruos dei in frontibus eoꝝ. Ut igiť intelligas magnitudinē huius signi: consideꝛa hic tria a Johāne mꝛstice demōstrata. Primo signātem. scđo signū. tercio xm̄o signatos. Primo ꝓsidera signantez qui est xp̄s. vñ subdit. Vidi alterū angelum ascendentez ab oꝛtu solis Merito eñ xp̄s angelus vocať. cum dei patris fuerit nuncius. in hunc mundū ad salutem hoīm missus. Unde Joh. viij. ipe ait. Ego ex deo ꝓcessi et veni neq; eñ a meipo veni: sed ille me misit. Qui quidem ab oꝛtu solis ascendit: qñ ꝑ diuinā sapientiaꝫ in mysterio crucis absconditam cognitus est dei filius patri cōsubstantialis in natura et in omī potentia coequalis. Secūdo subdit signū. Unde sb̄iungit habentem signum dei viui. Quid ꝑ h̄ signū nisi sanctissima cruꝛ: ꝑ quam ipe apud deum patrem ꝑ nobis meꝛeꝛi dignatus est? Ex quo ptz. ꝙ ꝑ sui ꝓticipationē signat iesus oñes electos a repꝛobis ꝑ crucis signaculū eos distinguens. Et de talibus ab eo cognitis et signatis. Loquitur dns Joh. x. dicens Ego suꝫ pastoꝛ bonus. et cognosco oues meas. scz ꝑ appꝛobationem. et cognoscunt me mee. vnde apl's ait. ij. Thimo. j. Novit dns qui sunt eius. Insup qꝛ per peccatū moꝛtale hoc signum deleť. et in vera ꝓfessione restaurať sicut dictū est. Propterea ꝓfessoꝛ penitentem absoluens signat atq; signare debet sīg̃culo sancte crucis in mysteriū et in ꝓsona cristi amotū signū reformat. dū iterū illi partici pat meritum crucis eius. In cuiꝰ figura Ezechiel. ix. ꝓcipiť officio sacerdotali. signa thau sup frontes viroꝝ gementiū sup cunctis ammonitionibus que fiunt. i. facte sunt ab eis. Tercio ꝓsidera signatos vel signādos. vnde subdit. Et clamauit quatuoꝛ angelis. i. oībus demonibus imperauit quibꝰ datum est nocere terre et mari. i. in ꝓsperitate et uduersitate dicens. Nolite nocere terre et mari. id non habeatis ptātez illos facere ruere ī moꝛtale ꝑ ꝓspera et aduersa. nec arboꝛibus. id ē viris ꝓfectis et cōtemplatiuis. quoadusq; signemus seruos dei in frontibus eoꝝ. scz cōmunicando eis meritū crucis mee. hoc est illud signum de quo. ij. Coꝝ. j. apl'us ait. Signauit nos deus et dedit pignus spiritus i coꝛdibus nostris: quod est ꝓscientia bona. Unꝓpheta ait ps̄. iiij. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. Unde Cassiod. exponens p̄ditū ꝓphete verbum ait. Cruꝛ est humilium inuicta tuitio. supboꝛuꝫ deiectio. victoꝛia cristi pditio dyaboli. ifernoꝝ destꝛucio. celestiū ꝓfirmatio. moꝛs infideliū vita iustoꝝ. vultꝰ ḡ ōi ē ipa cruꝛ xp̄i. cꝰ sīg̃culū iꝑimiť nob i baptismate: et reformať in sacerdotis absolutōne tamen quotidie imꝑimere debemus in corde. Unde legens euangeliū cristi. crucem facit sup libꝛum. in fronte oꝛe et pectoꝛe. quasi dicat. Hic est liber crucifixi. crucifixū nō erubesco: crucifixū ꝓdico: crucifixum firmiter credo. sed et audiētes signantes seipsos ipm legētē euāgeliū ꝓdicto modo in triplici cruce imitari debent. Et quia ex tali deuota sīg̃tione homo spiritualiter delectať. Ideo ps̄. subdit dicens. Dedisti leticiam in coꝛde meo scz non extra in vanis: quia omis gloꝛia eius abintus. Ad hoc quidem Augꝰ. in sermone de passione ait. Cruꝛ cristi nobis causa beatitudinis est. hec nos liberauit a cecitate errꝛis. hec a tenebꝛis reddidit lucē. Luci h̄ alienos deo cōiunxit. longe constitutos pꝛoximos ꝓsentauit. hec ꝑegrinantes ciues ꝓsentauit ac ostendit.. hec discoꝛdie amputa-

tio est. hec pacis firmamentū. hec donorum oim habundans largitio.

Articulus scds tercie partis dñice passionis de tribus alijs fructibus ligni vite.

Secūdo ponam⁹ tres alios fructus crucis iesu cristi.

Quartus fruct⁹ de q̄druplici fortitudine crucis cristi. p quam oīa superauit. Capi. j.

Primus fructus dicit fortitudo vñ Dañ. ait. Et fortis erat arbor. In cruce em̄ xp̄s affixus fortitudinez suā nō manifeste ostendit ꝫ sapiētissime occultauit. Vñ nec in passiōe sua miracula fecit. non ideo q̄ nō potuit cū sp oīpotēs essz: ꝫ q̄ noluit. vñ sic dr in cātico Habacuc iij. Ibi abscōdita est fortitudo ei⁹: nō q̄dē pdita sic dictū est. Et licet fortitudo cristi nō apparēt patēter tūc. tñ fortitudinē suā p crucez mirifice mōstrauit. vñ ppha inq̄t ibi. scz i cruce vbi abscōdita est fortitudo ꝓfregit potētias arcū. scutū. gladiū et bellū. In quib⁹ mirā dis verbis oñdit ppheta q̄ xp̄s q̄tuor cū virtutib⁹ ostensis in cruce: de q̄tuor nobis ꝓtrarijs triūphauit. vñ Bern̄. sup. Cañ sermone lxv. dicit q̄ xp̄s in passiōe paciētiā exhibz. humilitatē cōmēdat. obediētiaz adimplet. caritatē pficit. His vtutū generib⁹ q̄tuor coznua crucis oznanť. et est supeminēs ps caritas. a dextris obediētia. a sinistris paciētia. In pfundo vo crucis ē radix oim virtutū. scz hūilitas. his q̄tuor virtutib⁹ ꝓfregit ⁊ vicit xp̄us q̄tuor potētias. q̄ nobis valde aduersabanť scz dyabolū pctm̄ padisū et infernū. Prio eiz cū dextro coznu crucis pl obediētiam ꝓfregit potentiā dyaboli Scdo cū sinistro coznu per pacientiā ꝓfregit peccatū. Tercio cū sublimi crucis coznu p caritatē. scz nobis pandit padisum. Quarto p infimū coznu. scz p humilitatē ꝓfregit potētiā herebi seu inferni. Et sic quatuor victorias in cruce ⁊ cū cruce adept⁹ est xp̄s p quatuor suas virtutes.

Prima cristi victoria p obedientiam vicit dyabolum.

Primo cū dextro crucis coznu p obedientiā ꝓfregit potētiaz dyaboli q̄ in arcu a psalmista figurať cū ait: ibi ꝓfregit potētias arcū. Arcus em̄ crux xp̄i ē. ad mortē xp̄i a dyabolo mlt̄ tipl̄r tensus. cui⁹ sagitte fuerūt oēs xp̄o inflicte ꝓtumelie. derisiones blasphemie. flagella illusiōes et pene. que oīa xp̄s ꝓfregit: q̄n̄ pro pr̄is obediēta paciēter oīa toleravit. vñ pro pheta ait. Arcus eoz ꝓfringať. Et ad Rō. v. apl's in fine ait. Sic em̄ p in obediētiā vnius hois pctōres ꝓstituti sūt multi. ita ⁊ p vni⁹ obediētiā iusti ꝓstituunť multi. Et puerb. xxj. in fine Salomon ait. Vir obediēs loquet victorias vñ apl's ait ad Phil. ij. q̄ ih̄s hūiliauit semetipm̄ fact⁹ obediēs vsq̄ ad mortē mortem aūt crucis. vt quēadmodū hō a dyabolo p inobiaz decept⁹ ⁊ deuict⁹ ē: ita hō xp̄s. scz p obediētiā dyabolū superauit. Et sic hō Adam peccādo meruit mortē: ita hō crist⁹ moriēdo destrueret mortē. Dicam⁹ ḡ cū apl'o. j. Cor. xv. Deo gr̄as q̄ dedit nobis victoriā p dñm nr̄m ih̄m xp̄m. q̄ mortu⁹ ē p nobis. Insuper pctōr nr̄i cyrographū q̄ sathanas gl̄iabať iuridice possidere fuit. in xp̄i sacratissima carne totali laceratōe nullū. Ut q̄ innocēti carni clauis durissimis voluit satelles impi⁹ scrini claudi durissimis voluit satelles impi⁹ scrini clauis durissimis voluit satelles impi⁹ scrini clauis durissimis voluit satelles impi⁹ scrini clauis

phetas eijceret. vñ Job. xlj. de dyaboli tortu dr. Torp⁹e⁹. i. ois multitudo reprobor q̄i scuta fusilia. cōpactū squamis. sese pmētib⁹ vna alteri iūgit: vt nec spiraculū incedē p eas possit. vna alteri adhēbit et tenētes se neq̄ q̄ separabunt. In qb⁹ vbis mystice demōstrat robur t fortitudo crucis: et fortitudo pcti. vnd dyabol⁹ antiqu⁹ regnabat i mūdo: qs cā breuitatis distinguē ptermitto. Hoc siquidē scutū xps in cruce pfregit: p passionē et mortem Unde alibi ppheta ait. Arcū pteret et pfringet arma: t scuta. i. pctā cōburet igni. p igne more grecor⁹ h̄ est cū sua passiōe sctissima feruida t ignita. Ideo dicere possum⁹ q̄ septem scuta. i. septem pctā mortalia h̄ igne cōbussit Prio superbiā capit' inclinatōe. p quā videbat tytulū crucis fugē: in q̄ scriptū erat rex iudeorū. Secdo inuidiā brachior⁹ extensione. q̄i scz ad amplexū. Tercio auaricīā mitor⁹ erogatione q̄ in passione largit⁹ erat. vnd Bern⁹. ait Discе xp̄iane q̄tū debes deū diligere. q̄ dedit nobis carnē suā in cibū. sanguinē suum in potū. aiam suā in pciū. aquā latere in lauacr⁹ vestē crucifixorib⁹. corpus discipulis mirez q̄ suā Job. q̄to accidiā ad passionē festinati one. q̄nto irā molli rūsione. sexto gulā aceti t fellis potatōe septio luxuriā latere vulnerātōe

Tercia victoria xp̄i p caritatez vicit paradisum.

Tercio cū sublimi cornu crucis per caritatē deuicit t aperuit paradisum p gladiū mystice denotatū. Ad cuius intelligētiā aduertendū ē: q̄ sic pt⁹ Gen. iij. Jubēte deo adā expulso de paradiso. paradisi aditus ē p tria pclusus. Prio p cherubin quē statuit dñs ad ianuā paradisi. secdo p flameū gladiū. tercio p gladiū vsatilē. Nō ei p terrestrē illā paradisum celum empirreū significat. in illō q̄dē nec q̄sq̄ hoiz ingrederet obstabāt tria Primū ex pte sciētie. scdm ex pte volūtatis. tercium ex pte facultatis. qz ad ingrediēdū illō nō sufficiebat hūana intelligētia. nec⁹ volūtas. nec⁹ etiā facultas. Primū ex pte intelligētie. qz aīa dñi passionē nesciebat hō aditū paradisi. pterea cherubin q̄ pleitudo sciētie dei iterp̄tat aditū paradisi p̄pediebat scz diuidēdo intellectū ab intelligētia. Secdm ex pte voluntatis: qz sufficiēti caritate nō ardebat. Hic ē autē flām⁹ gladi⁹ diuidēs a caritate volūtatem Tercium ē ex pte facultatis. q̄ scz ad celū efficaciter p descēdē nō valebat: t h̄ ē gladi⁹ versatilis diuidēs efficatiā a facultate. xp̄us g̃ p crucis tropheū gladiū amouit et paradisi aditū reserauit: atq⁹ terra hereditatis nre deputa p peccatū taz originale q̄ actuale. Jure belli at q̄ triūphalis amoris crucis nob captiuis fdita ē. In horum itaq⁹ signū et mysteriuz ad paradisum terrestrē sanctos de inferno ōductos iam diuina visione beatos in resurrectionis die xp̄s credit deduxisse. Proinde apoca. iiij. Jobes ait. Ostiū apertum est in celo his etiaz concordat Alexan. de halis. in. iiij. De hoc apls ad Heb. ix: Christus assistēs pontifex futurorū bonor⁹. Sequit⁹ p̄p̄rium sanguinē introiuit semel in sancta: eterna redēptōne inuenta. Et hoc Nume. xxxv. designatur. vbi dicit q̄ homicida manebit ibi. scz i ciuitate refugij: donec sacerdos magn⁹ q̄ oleo sancto vnctus est moriat: quo mortuo poterit in domū suā redire. vt mystice insinuatur q̄ xp̄i passio illuīat intellectum. vt fidem noscat et inflāmat affectum. vt feruide velit roborat facultatē: vt efficacit possit violent' rapere celum. Proinde Mathei. xj. dñs ait. A diebus Johānis baptiste in q̄ tempe regnare cepit passio christi: regnum celorum vim patit t violenti rapiunt illud.

Quarta victoria xp̄i p humilitatem vicit infernum.

Quarto cū p̄fundo crucis cornu p humilitatē confregit potētiam inferni: hoc ē mortem eternalez. qō p bellū significat. qz semp ptra genus humanū pugnat. De quo bello Luc. xj dñs ait. Cū fortis armat⁹. i. sathanas custodit atriū suū. i. infernū: in pace sūt oia que possidet. i. inferni spolia que ante passionem adeptus erat. Cū aūt fortior illo scz xp̄s supueniens vicerit eum scz p crucem suam: vniuersa arma eius auferet. i. reatum originalis culpe et clausionem celestis patrie in quib⁹ dyabolus p̄fidebat. scz detinere illos ne viderēt gliaz sūmi dei. et spolia distribuetiq⁹ sctōs de lymbo xp̄s p crucī vexillū educēs illos p̄mia eor⁹ merita p̄miauit et glificauit. In xp̄i q̄ supaduētu seu descēsu ad tartarea regna scti admirādo iubilo contra dempnes insultantes clamauerunt dicentes. Attollite portas principes vestras. et eleuamini porte eternales: et introibit rex glorie. Quibus timore cōfractus lucifer potuit respondere. Quis est iste rex glorie. Responderūt. Dominus virtutuz ipse est rex glorie. Christus per crucis vexillum potenti ingressu de inferno triumphans contriuit portas ereas et ve-

ctes ferreos confregit ac verificatum est qđ dicit dñs Ozee.xiij. O mors ero mors tua. ſ p crucē et mortem meaz. morſus tuus ero i ferne. fecit eñ cristus sicut mordens pomuz partim putridum et partim sanum: qui mor det illud in sanioꝛi loco. Juxta illud apli ad Eph̄. ij. p crucē interficiens inimicitiā i semet ipo. Sed quomō destruit mortem erga tem poꝛalem vel eternam non tempoꝛalem. quia morimur sicut prius. non eternalem. quia p sciti ad mortez ita damnantur sicut antea fa ctum est. Dicendū est ꝑm Alexandꝛum de ha lis i. iij. q christus destruxit mortez p causaz mors eñ eius est c:usa meritoꝛia destructio nis future mortis in glorioſa reſurꝛectione. Mortē q̄z eternaz destruxit i suis: qꝛ fecit vt eam non incurrerent. Sed dñium tempoꝛa lis mortis destruxit in pluribus. Ita eñ do minabaꝫ mors prius q̄ mortis timoꝛe multi abibant. sed post factum est vt non timereꝫ: sed grauiter curreꝛeꝫ ad mortez. quod i mar tiꝛibus clareſcere potest.

Quintus fructus est de quadruplici beneficio nobis collato p crucē dñi nr̄i ihesu xp̄i. Ca. ij.

Secūdus fructus dicit rectitudo ad celum videlicet recte perducens. Crux eñ cristi scala vtiq̄z est exaltans humiles in sublimi regno ce loꝛum. Jdeo Dañ. ait Et pceritas eius contigens celum Unde merito per scalam Jacob Geñ. xxviij. signatur vbi scriptum est. Vidi t scalaz in somno: stantem sup terꝛam. et cacumen eius tangens celuz. angelos quoq̄z dei descendentes et ascendentes p eam et dñm innixum scale. Quid igit̄ per scalam vbi mꝛ ti gradus sunt nisi mysteriū crucis multis di uine sapientie gradibus distinctū intelligit̄ p hanc quidem scalā quatuoꝛ beneficia ade pti sumus. Primū est christi meriti acquisitō scōm gratie infusio. tercium nostri meriti p̄ sentatio. quartum in celū introductio. Pri mū beneficium crucis est a christo meriti acquisitio. Jdeo dicit̄ q̄ dñs erat innixus scale eo q̄ non solum cristus in ea merendo pepē dit. verūetiam quia ab eterno deus per me ritum crucis munduz sibi recōciliare dispo suit. Unde Prouerb. viij. Salomon in pſona crucis ait. Dominꝰ possedit me ab initio vi arum suarum. anteq̄z quicq̄z faceret a princi pio ab eterno ordinata sum: et ex antiq̄s ante q̄z terra fieret. Proinde Bern̄. in sermone quodam ait. O bone ihesu quid tibi et mor ti? nos debuimus: et tu solius. nos peccaui mus: et tu luis. opus sine exemplo. grā sine merito: charitas sine modo. Secundū bene ficium crucis est gratie donatio seu infusio: Nam omnis gratia nobis a deo data et dan da p meritū crucis cristi donat̄ nobis et hoc signatur p angelos descendentes p hanc sca lā. Nā gratiarū quarum deus est principaliꝰ dator: et cristus vt sic luceat dicere generalis mercator: angeli nobis a deo tran smissi sunt seduli p̄sentatoꝛes et inspiratoꝛes. vñ aplus ait ad Heb. j. Omnes sunt administratoꝛes ip̄ũs in ministeriū missi: ppter eos qui hereditatem capiunt salutis. vt ex his discat humana segnities se in gratijs exercere atq̄z im munem se a peccato p̄seruare: dum cogitat i merito crucis christi omnem in se suscepisse gratiam: et se sanguine cristi a culpa redemptam. Sicut ad consideratiōnē tanti beneficij inducit apostolus. j. Coꝛ. vj. in fine. dicēs Empti estis pꝛecio magno: glorificate et poꝛtate deum in coꝛpoꝛe vestro. vt mystice innuatur. q̄ quia pro nostrarum gratiarum adepone et p humani generis redemptiōe non sufficiebat thesaurus totius mundi: exposuit deus thesaurum totius celi. Tercius beneficium crucis cristi est digna meriti p̄tatio. Per virtutem eñ crucis oñes gratie q̄s cristus p nobis t in nobis meruit p angelos sā ctos grate. et eterna gloria digne. et sufficientes deo repꝛesentanꝫ et hi sūt angeli ascendē tes p scalam crucis christi. vt sufficeret mille. imo infuntis glorificādis mundis. Unꝰ Anꝛcelinus in libꝛo. cur deus homo ait. Putas ne tantū bonū tam amabile q̄ntum fuit vita christi posset sufficere ad soluendum quod ꝺ betur pro peccatis totius mundi. imo plus habet infinitum. ergo et acceptio mortis nō minus fuit ad merendum p nobis atq̄z meꝛita nostra deo pꝛesentandum ꝑm Alexanꝺ. de halis. Quartum beneficium crucis ē i ce lū introductio. qđ maius oībus estꝛ cōclusio finalis omniuz p̄dictoꝛum ideo dicit̄ q̄ scala celū tangebat. Proinde Apoc. iij. clauis dauid crux sct̄a denoiat̄. vñ de cristo dicit̄ ibidē habet clauem dauid q̄ aperit et nemo claudit: claudit et nemo aperit. Dauid eñ manu foꝛtis interpꝛetat̄. et notat cristum. qui pro se et pro suis in omni gratia foꝛtis erat ad declinandum omne malum: et ad faciendū omne bonū hec clauis est sanctissima crux. Per hanc quidem clauē. i. p meritum crucis eius electis regnum celoꝛum cristus aperit. t nemo claudit. quos vero tanquam merito cru

cis indignos abiecit: eis nemo aditum regni celorum aperire potest. ideo subditur. Claudit et nemo aperit. Unde Augustinus ait. Per redemptoris nostri mortem de tenebris ad lucem. de morte ad vitaz. de corruptione ad incorruptionem. de exilio ad patriam. de luctu ad gaudium. de terris ad celeste regnuz vocati sumus. Hinc dominus noster ihesus cristus vt nos eleuaret ad celestia regna se q̃dãmodo posuit in vna parte crucis stateret et nos in altera id est in virtuosa vita. atq; ip se solus tantũ ponderauit. id est per crucẽ humilitatem tantũ descendit. q̃ omnes electos in celum leuauit. Ideo Joh. xij. domnus ait Ego si exaltatus fuero a terra. i. in cruce tanq̃ bellator fortis super crucem tanq̃ sup regalem et militarem equum ascendens. ac deinde tanq̃ triumphator quaslibet vires omnium hostium meorum sub me crucis pedibus tenens: omnia traham ad meipsum. id ẽ omẽs electos ex omni parte orbis terraruz et ex omni genere hominum congregandos Dicit autez omnia et hoc maxime ppter tria Primo vt innuat q̃ reprobi qui non participant meritum passionis christi quasi pro nihilo reputanť. et quasi pro tanto extra omia entria sunt. Secũdo vt in vniuersitate electorum doceat esse quandaz integram totalitatem vniuersi: qui p meritũ crucis xpi celum ingredi dñt. Tercio vt fm cõez morez loquẽdi quo quãdo triumphantes omia que sunt in regno iam capto, put volumus sũim⁹ omnia ad nos trahere dicimus: sic cristus omia trahi ad se seu traxit per triũphũ crucis omnes electos suos. Unde ait Criso. Exponẽs predictum verbum Joh. p hoc q̃ in altũ moritur ascensum nobis parat in celum. Et itez Ambrosius ait super Beati imaculati. Nolli amittẽ beneficium o homo. propterea cristus dñationi mortis se subdidit. vt te a iugo dñatõnis erueret. Ille suscepit mortis seruitutẽ. vt tibi tribueret vite libertatem. Porro fm Alexan. de halis in. iij. quodlibet christi opus scz tam mentis q̃ corpis ante passionẽ illius ab hora sue conceptionis nobis meruit gloriam sempiternã. Sed passio fuit nobis meritoria quidẽ eterne vite: et satiffactoria q̃ ad remiss onẽ pene. Proinde dicunt quidaz q̃ quodlibet opus tam mentis q̃ corporis in omni sua actione et passione. vtputa quilibz passus. quilibet oculi ictus. quodlibet verbũ quelibet cogitatio ac quilibet mentalis actus essic de singulis fm diuinã sapientiam appropriebanť et applicabantur a xpo particulariter alicui electoz: vt pro quolibet plene satisfacẽret deo patri p peccato: et pro quolibet electo in quolibet actu meretur gloriam sempiternam. ac per hoc cũ tot actus meritorios compleuisset quot erant electi pendens in cruce ait Joh. xix. Consũmatum est.

Sextus crucis fructꝰ q̃ ad q̃tuor mũdi ptes xpi passio ⁊ virtus crucis diffundebať. Ca. iij.

Sextus fructus latitudo denomiatur dilatatus fuit em̃ amor domini nostri Jesu christi in crucis ara atq; p vniuersum orbem lagi flua caritate diffusus est. Et hoc est quod subdit i figura. Aspectus eius vsq; ad terminos vniuerse terre. Est aũt crux in sufflatorium spũs sancti ex duobus lignis confectũ. In quib⁹ clauis ferreis et multis pcussionib⁹ cõfixa est pellis innocentissimi agni p quinq; loca. id ẽ per quinq; vulnera. et flagella exsufflans incendium diuini amoris per vniuersum orbẽ terrarum. In cui⁹ mysteriũ Joh. xx. cũ ostendisset ihesus discipulis suis manus pforatas et latus. insufflauit et dixit. Accipite spiritum sanctum: vt verificeť quod Luc. xij. ante pro miserat dicens. Ignem veni mittere in terrã et quid volo nisi vt ardeat? Apocalip. q̃z. viij mystice dicit. Accepit angelus thuribulum aureum. et impleuit illud de igne altaris et misit in terram. Quid per hunc angelum nisi angelus magni consilij christus. cuius cor ppter ardentissimum charitatis amorẽ thuribulo ignis carbonibus pleno conuenienti us compatur. vel thuribulũ quia habet similitudinẽ cordis fuit cetus apl̃oz. de quo pro tempe quo cristum abnegauerunt ppheta i pſona domini ait. Factũ est cor meũ tanq̃ cera liquescens. Altare vo in quatuor cornib⁹ in se distinctuz est sancta crux plena igne sue ardentissime caritatis. Quod volens dñs figurare Leuit. vj. precepit dicẽs. Ignis in altari meo semp ardebit. Ex hoc altari crucis⁊ meritis eius accepit angelus ignem. et in die penthecostes impleuit thuribulum. id ẽ apostolicum cetum atq; misit in terram quando in omnem terram exiuit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum. scz predicantium mysterium crucis christi. Audi vnuz carbonem thuribuli hui⁹ scz doctorum gratiaz qui. j. Cor. ij. ait. Non em̃ iudicaui me aliq̃d scire inter vos: nisi ihesum christum et hunc crucifixum. Atq; idem de se et alijs apostolis. j. Corinth. primo. dicit Nos predicam⁹ vob̃

cristum crucifixū. Tanta quidē fuit latitudo caritatis cristi ſm Greg⁹. in moralibus. vt cū posset nobis etiā non moriendo subuenire. voluit tñ hoīb⁹ moriendo subuenire. qz vide licet nos min⁹ amasset: nec vim sue dilectōis nobis ostēderet. nisi ꝑ a nobis quereret. ad tempus ipe sustineret. Et itez Bern̄ sup Cā tica ait. In passione dñi tria specialr ꝓuenit i tueri: op⁹: moduz et causam. Nam in opere paciētia. in modo hūilitas. in causa charitas cōmendat. pciētia singularis. humilitas ad mirabilis. sed charitas inestimabilis. Et itez ibidē ait. Vide o anima quid de deo tuo sen tias: vide quid de deo tuo ꝑsumas. vide qui bus brachijs vicarie caritati reamand⁹ z ami plectenduſ sit. qui tanti te estimauit. imo qui tanti te fecit. de latere eñ suo te formauit. qñ in cruce ꝑ te obdormiuit et ob hoc somnum mortis excepit: ꝓpter te a deo patre exiuit et matrez synagogam reliquit. vt adherens ei vnus cum eo spiritus efficiaris. Hec ille. To tus itaq; ardor diuini amoꝛ humano gene ri omniq; statui in vita presenti cōmunican dus in altari crucis quasi in fornace arden tissime caritatis locatus est. Proinde Greg. nazancenus ait. Figura crucis a medio con tactu in quatuoꝛ extrema ptita: significat vir tutem et prouidentiam eius qui in ea pepen dit vtriq; diffusaz. Ecce aspectus crucis vsq; ad terminos vniuerse terre. Ad hoc quidem mystice designandū ad quatuoꝛ mundi par tes in cruce cristus quodāmodo conuersus est. Primo habuit seu tenuit faciem ad oꝛien tem. scō pedum plantas ad occidentēz. ter cio dexteram manum ad meridiem. quarto sinistram manū ad septentrionem. ¶ Pri mo itaq; habens faciem ad oꝛientem iuuen tutem et adolescentiam vocat. illud dicens. Luce. vij. Adolescens tibi dico surge scilicz a vicijs ad virtutes. Sequere publicanū Ma theum qui audita dñica voce illum vocante relictis oībus surgens secutus est eum. vtdi cit Math. ix. et Mar. ij. ¶ Secūdo vo plan tas pedum ad occidentem vocat ad mūdi cō temptū senes et debiles. In quoꝛum ꝑsona Bern̄. sup Cañ. ait. Passio tua dñe iesu vlti mū refugium est z singulare remedium. defi ciente sapientia iusticia non sufficiēte subeū tibus meritis illa succurrit. cum tamen dese cerit virtus mea non conturbaboꝛ. non dif fido. scio quid faciam. Calicem salutaris acci piam. et nomen domini inuocabo. vnde se ni et infirmo mystice xp̄us ait illud Jone. j. Surge inuoca deū tuum. i. iā attende anime tue reliquuz tēpus dedica dño deo tuo. qz iā transit mundus et concupiscentia eius. j. Jo han. ij. ¶ Tercio aūt dextera man⁹ versus ad meridiem: vocat oēs in mūdialibus ꝑsperā tes. vñ Job. vij. Quasi confixus in cruce cla mat dicens. Si quis sitit in aia delectari atq; inebriari: veniat ad me et bibat scz amoꝛosuz sanguinē meū. qz talibus ois mūdana dele ctatio amarescit. Nam gustato spū scz crucis cristi: desipit omis caro atq; euanescūt demo num temptamenta. qō mystice figuratum est Nume. xxj. in serpente eneo q̄ signi ficat chri stum in cruce in quē aspicientes sanabantur a moꝛsibus serpentum ignitoꝝ. Itez. j. Re gū. xvj. crux in Dauid cythara designat. q̄ p cussa leuius agitabat Saul a spū malo. nō q tanta vis esset in cythara: sed in figura crucis que de ligno et coꝛdaꝝ extensione formata ē Per quaz vires demonū effugabant. Quar to aūt sinistra manu ad septentrionez vocat omnes in aduersitatibus laboꝛantes. Unde Math. xj. ait. Venite ad me omnes qui labo ratis et onerati estis et ego reficiam vos. scz dulcedine passionis mee. Est eñ aduersitas aqua de marach. quā bibere non poterat po pulus in deserto quia amara erat. Exoꝺ. xv. sed clamante Moyse ad dominum ostendit ei dñs lignum signans crucē christi: quod cū misisset Moyses in aquis in dulcedine ver se sunt. quia nulla tā amara aduersitas est. si cut supi⁹ dictū est. q̄ si pie ꝑsideret passio iesu xp̄i in aio nō dulcescat. in vtraq; etiaz manu ꝑt bñ aliud designari Unde Hylari⁹ ait. Duo latrones leue atq; dextre affiguunt oēs hūa ni generis diuersitates vocari ad sacramen tum passionis dñi ostendētes. Et itez Cryſ. ait. In cruce expansis manibus moꝛit xp̄us vt altera manu ꝑlim veterem. altera eos qui ex gentib⁹ sūt trahat scz vt nō sit qui se abscō dat a caloꝛe eius. Vide igit quō sanctissima crux seu cristus in cruce quadrifaria angula tione sui quatuoꝛ mūdi clymata cōprehendit vt omnē ad se ptrahat creaturaz. vt a quacū q; parte mundi ꝓcedant. siue ab oꝛiente siue ab occidente: siue a meridie vel septentrione patus est recipere venientes et blanda dulce dine ꝓfouere. Proinde Bern̄. sup Cañ. ait. O duri et indurati et obdurati filij Adaz q̄s nō emollit tanta benignitas tanta flāma. taz ingens ardoꝛ amoꝛis. tam vehemens ama toꝛ qui ꝓ vilibus sarcinolis ꝓciosas mer ces expendit.

¶ Articul⁹ tercius tercie ptis dñice passionis de tribus alijs fructibus ligni vite.

¶ Secūdo subdam⁹ alios res fructus ¶ Septimus fruct⁹ est de quadruplici pulcritudine septez verboꝝ q̄ ies⁹ xp̄s dixit in cruce.

Capitulum. j.

Primꝰ fructꝰ dicit pulcritudo. scilicet stupēdoꝝ x̄boꝝ xp̄i. vñ oz in figura p̄dicta folia eius pulcerrima .i. verba eius admiranda pulcritudine decorata: et maxime que dixit in cruce scz qñ erat in illo estu amoris ⁊ cruciatus. vñ ps̄ ait ps̄. j. Et foliū eiꝰ nō defluet. i. verbū eius deorsū nō fluet. Quatuor em̄ admiranda ptulit ihesus in quolibet verbo suo. Primū fuit admirandus amor. scōm fuit admirād⁹ dolor. tercīū fuit admirandus vigor. q̄tū fuit admirād⁹ dulcor siue gaudiū. Et p̄nt quatuor pulcritudines septē x̄boꝝ cristi denotari. ¶ Prima inq̄ fuit pulcritudo amoris. Fuerūt enim x̄ba que xp̄s dixit in cruce exp̄ssiua immensi amoris. vt merito dici possint septē amores seu etiam flāme in fornace cordis. et hoc iuxta septiformē eius actū ordinate p̄cedentem fm formaz x̄boꝝ cristi. Primus x̄o amor fuit mire remissionis. secundus mire considerationis. tercius mire donationis. quartus mire expositōis. q̄ntus mire attractiōis sextus mire p̄sūmatōnis. septimus mire reductōnis. ¶ Prim⁹ fuit amor mire remissionis scz offensaꝝ atq̄ mire intercessionis ⁊ satisfactōis p inimicī. et hoc expoit p̄mū verbū qz pro crucifixoribus. dū eū crucifigebāt dep̄catus est dicens Lu. xxiij. Pater dimitte illis quia nesciūt q̄d faciūt. vñ suo blandiēs genitori. nō solū indultor fuit ꝫ et intercessor et excusator extitit inq̄tū fas fuit delicti eoꝝ. ideo inq̄t. Nesciūt q̄d faciūt. ¶ Scōus fuit amor mire p̄federatōnis. scz aioꝝ. quib⁹ imprimit materna viscera et reverentiam filialē. sicut xp̄s fecit inter matrē suā et iohannē. qñ ipis a principio stantibus iuxta crucē dixit matri sue. Joh. xix. Mulier ecce filius tuus. Johānni x̄o. Ecce mater tua: Et q ex h̄ p̄fecta fuerit inē matrē suā et iohez talis vnio. ostendit ille Johes subdēs. Ex illa hora accepit eā discipulus in suā. In q̄ ptim impleta et ptim figurata fuit vis vnitiua amoris in cruce pendētis et matris: tenerrimus q̄dē est amor mīs ad filiū et ecōuerso. ¶ Tercius fuit amor mire donatōnis. nā p amorem illum omnia dona gratiarum et p̄mioꝝ fidelibus dat. sic optime exp̄mitur. in tercio verbo latroni dicto Luce. xxiij. vbi ait. Amen dico tibi hodie mecū eris in paradiso. vbi p̄siderare potes quātum dilexit eum si ponderas septē. Primo q̄ modo ei regnū celoꝝ promittit. scz cum iuramento dicens amē. scōo quis p̄mittit cū subdit dico. tercio cui p̄mittit. scz latroni dicens. tibi. quarto quando promittit dicens hodie quinto q̄liter p̄mittit dicens. mecum. sexto cum quo promittit dicens erit. septimo quid promittit dicens in paradiso. In quolibet ei verbo resonat admirabilis amor ergo latro cinans genus humanum. ¶ Quartus fuit amor mire expositionis. scilicet sui tam pro amicis q̄ pro inimicis p quibus tñ omi mortī et confusioni exposuit se vt merito ps̄. xxj. clamauerat dicens. Deus deus meus vt q̄d dereliquisti me. hoc aūt dixit postq̄ tenebre facte erant et circa horam nonam: et cū vanies derelictio et expositio sit p̄is et filij. q̄re non fuit aliud dicere p̄i q̄ vt quid q̄ sic me ō reliquisti scilicet ad tam horribile genus mortis. pro sic impijs et ingratis. Et quia hic stupor admirationis nulli menti comprehensibilis est: Ideo in hoc verbo fortissime exclamasse dicit. Et vere nullam causaz habuit nisi suū amorem. De quo Joh. iij. ait. Oportz exaltari filium hominis: sicut exaltatus fuit serpens in deserto. Et p ratione subiungit Sic deus dilexit mundum vt filium suū vnigenitum daret ¶ Quintus fuit amor mire attractionis. In cuius mysterium dixit. Sitio Joh. xix. Quod verbū circa finē dicit. Et verbū p̄sone aliud p̄missum. Nam inter clamorem illum heli heli et donationem aceti interpositum est hoc verbum Sitio. Licet ei christus ad literā in sūmo sitiret tanq̄ sanguine et corporis humore exhausto. potius tamen hoc ppter mysterium dixit q̄ ppter corporalem sitim. aut potum. Nam clare sciuit q non nisi potū impotabilē sibi darēt. atz noverat ferre sitim. voluit ergo exprimere q sicut sitibundus vehemētissime appetit vinuz vsq̄ ad iutima absorbere: Sic ip̄e appetebat animas eorumq̄ affectus sibi ex amore inuiscerare. et ad intimas cordis sui venas et archana glorie delectabiliter introducere. Pro inde vt s̄. patuit. Joh. xij. inquit. Ego si exaltat⁹ fuero a terra oia trahā ad meipm. voluit q̄ in h̄ x̄bo nob suū ardēs desiderū revelare dicēs. Sitio. vt p hoc nobis, ostenderet q nos amplius amabat: quam opere demō-

stra ret. Nam licet p nobis moriendo ostenret nobis pfectiozē amozē quez oīdē posset: tñ qz op⁹ t act⁹ ille q̄dāmō finit⁹ erat nec oīdē poterat p̄ h̄ finitū op⁹ amozē suū ad nos infinitū insinuare. Sitio ait. q. d. Per infinitū x̄bū infinitum amozē vobis ostendo. ¶ Sextus fuit amoz mire cōsūmatōis. nā in cozdialib⁹ affectōib⁹. et in amozosis sermonib⁹ necnō t extrinsecis actib⁹ et opib⁹ sue pegrinatōnis et mozti ꝓsūmat⁹ē ois mod⁹ pfecti amozis. qz sīc. j. Thimo. j. ap̄l's ait. Finis p̄cepti est caritas: et potissime caritas crucis. vñ Joh. xv. x̄ps ait. Maiozē hac dilectōnez nemo h̄z: vt aiaz suā ponat q̄s p amicis suis. Proinde Johan. xx. 62. Cōsūmatū ē. ¶ Septim⁹ fuit amoz mire reductōnis scz oīm inidip̄m deū. Nam p crucē x̄pi leuatū fuit signū in natōes ad cōgregādos ꝑfugos isr̄l. vt 62. Esa. xj. Aoztuus ē eīm vt filios dei q̄ erāt dispsi cōgregaret in vnū. vt dicit Joh. xj: qz h̄ ē finis vltim⁹ oiz vt sit de⁹ i oib⁹ Idcirco cū clamoze valido red dēs spīm deo p̄ri dixit. In man⁹ tuas cōmendo spiritū meū. Sicut 6z Lu. xxiij. In q̄ oīm electoz suoz spīm causal'r et exēplar'r cōmendauit et ꝺdidit 6o p̄ri vt apte clarescat vt ille q̄ exiuit a p̄ē t veit in mūdū vt ham⁹ piscatōnis p̄ncez tanq̄ sagena caritat' latissime i mari hui⁹ secli a ōinitate iactata ad littus reducitur p̄ncipi pectoris cū plenitudine oīm electoz vñ nihil de suo ex se relict cū de h̄ mōdo egressus est. ¶ Secūda aūt fuit pulcritudo doloꝛ Fuerūt eīm p̄dicta x̄pi x̄ba exp̄ssiua sūmi doloꝛis et crucis. vñ septē dolozes x̄ps expressit in p̄dictis verbis. Prim⁹ fuit doloz ingratitudinis. scōs desolatōis. terci⁹ dispsiōis. q̄rt⁹ derelictōis q̄nt⁹ potatōis. sext⁹ mltiplicatōis septim⁹ sepatōis. ¶ Prim⁹ fuit doloz ingratitudinis dū dignitas sue psone t acerbitas illati supplicij et tam feruētissima charitas cozdis sui ab oib⁹ īgrabat. et tā ingrate recipiebat: et h̄ inuit p̄mū x̄bū q̄ ait. Pat dimitte illis qz nesciūt q̄d faciūt. ¶ Scōs fuit doloz tribulatōis et desolatōis. t h̄ tā p̄ntiū q̄ futuro rū designatoz in matre et in Jobe. ꝓpterea dicit scōm x̄bū. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. ¶ Terci⁹ fuit doloz dispsiōis scz cōpugnantium cernēs oīm ap̄l'oz et alioz ab eo ꝓuersoz paucitatē ꝓtra ei⁹ sūmas despectōnes. ꝓtra q̄s solus latro legit pugnasse in cruce increpans simistz latronē: ex q̄ doloze x̄ps magl mot⁹ē ad miserendū latroni dicens. Amen dico tibi Hodie mecū eris in paradiso. ¶ Quartus fuit doloz derelictionis. et hoc exp̄imit q̄rtū x̄bum q̄ ait. Deus de⁹ meus vt quid derelquisti me ¶ Quint⁹ fuit doloz potatōis. scz amare facte nimiū sitibūde salutis nr̄e. loco cui⁹ offerim⁹ offensas horrēdas atq; ꝓtēpt⁹. vt h̄ gustatio fuit desiderij cum oppositōe ꝓtrarij Ipe eīm sitiebat dulcedinē aiaz: at illi oppositū ei obtulerūt. q̄ dixit sitio. Sextus fuit doloz mltiplicatōis scz tā doloz mētaliū q̄ pēarū cozpaliū cū pduratōe vsq; in finē: vt merito dixerit. Cōsūmatū ē scz in me oē tormentū t omis pena. ¶ Septim⁹ fuit doloz sepatōis aie a cozpe. Proinde cōmendat spīm virtuti p̄ncipi: cū vltimo ait. In man⁹ tuas cōmendo spīm meū. ¶ Tercia x̄o fuit pulcritudo vigoz nā fuerūt p̄dicta x̄pi x̄ba exp̄ssiua sūmi vigoris scz ꝓstantie t x̄tut'. Licet eīm ei⁹ passio cēt sūma. ipe nihilomin⁹ sūme supferebat doloribus suis x̄tute atq; vigoze suo. Proinde septez vigozes fuerūt in p̄dictis x̄bis. Primus fuit vigoz mediatoris. scōs sollicitatoris. terci⁹ dñatoris. quartus allegatoris. q̄ntus desideratoris. sextus triumphatoris. septim⁹ reductoris. Primus inq̄ fuit vigoz mediatoris qz in p̄mo x̄bo ostendit se esse mediū int̄ nos et deū tanq̄ sūmi dei filiū. et tanq̄ intercessorē et aduocatū nostz dicēs. Pat dimitte illis qz nesciunt q̄d faciūt. In q̄ manifeste apparz vigoz sue mētis quo crudelium p̄secutoꝛum suoz iniurijs victoꝛialiter suplatus eas calcans et ꝓ nihilo ducens: sic excessiue remisit Secundus aūt fuit vigoz sollicitatoris et proinde sollicitudinis atq; sedulitatis. solent eiz mente consternati et doloꝛibus oppressi omino deficere ab omni prouidentia. Christus aūt tūc solum et non alius legitur curam habuisse de matre: et prouidisse sibi de filio t curatoze qui gereret curam eius dicens. Mulier ecce filius tuus. Et discipulo. Ecce mater tua. ¶ Tercius fuit vigoz dñatoris qz oīdit se hz̄ē virtutē dñatiue potestatis et regnatiue et impialis securitatis. Vñ tanq̄ rex et dñs padisi illi latroni cuz tot circūstantijs reprobis misit dicens. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. ¶ Quartus fuit vigoz allegatoris. scilicet sue iusticie et innocentie ad patrem suū. In cui⁹ signū q̄si admiratiue ait Deus deus meus vt quid dereliquisti me. Justi autem ab aliquo cruciati dicere solent. vt quid mihi hoc facis? Conscij autem magnoꝛum scelerum suoꝛum suo potius interioꝛi remoꝛsu confusi. longe alium modum tenent. et si procaciter pluriūmq; aliq̄d tale di-

cunt: vix est quin signa illi⁹ pcatie in ipis faci liter cõprehendant. Quintus fuit vigor desi derator. s. nã oñdit se hr̃ fiducialitatẽ et con stantiã serene exp̃sionis ppie indigẽtie atq; ꝓpriꝰ desideriꝰ dicẽs. Sitio. Solẽt etiã hoies papue in hora tante abiectionis erubescere. et ex erubescentia nõ audere nec posse dare ꝓfiteri indigẽtias suas. xp̃s ẋo etiã circa exi tũ mortl ei⁹ cũ q̃dã durissima serenitate atz fi ducialitate dicit. Sitio. Oñdit etiã in ꝺ victo riosissimũ oim suaꝝ passionũ triũphũ. qz nõ solũ nõ succũbit mortl doloꝛib⁹ q̃s suscepit: ꝺ etiã ꝓ ẋino hõore z ꝓ nr̃a salute si necessariũ extitisset ampli⁹ pati sitire se dicit. Sext⁹ fuit vigor triũphatorl ac triũphalis debellatoris hostiũ scz dyaboli pcti paduli et iferni sic̃ sup̃ in q̃rto fructu oñsũ est. Insup i eo fuit vigor vniuersalis ꝓsũmatorl oim opm suoꝝ: imo z simplr oim ppr̃ qõ dicit. Cõsũmatũ ẽ. Septi m⁹ fuit vigor reductoris z plene fiducialitatl in pr̃e. z securi ad deũ reditus: et mortẽ suaz nõ hr̃e ꝓ defectu ꝺ ꝓ pfectu z reditu. ppr̃ qõ ait. Pat in manꝰ tuas cõmẽdo spũm meũ. Ho tanr̃ aduerte q nõ dicit tibi cõmẽdo. ꝺ in ma nꝰ tuas cõmẽdo. vt oñderet sibi pr̃z adesse q̃ si dilatl brachijs. et extẽsis manib⁹ ad ipz am plerãdũ z astringẽdũ. tanq̃ filiũ vnigenitũ z pdilectũ. Quarta aũt fuit pulcritudo dulco ris. Fuerũt em̃ pdicta xp̃i ẋba expressiua ma gni dulcoris et cõplacẽtie. qz oia pdicta volũ tarie patiebar̃. vñ Esa. liij. ait. Oblatus est qz voluit. vñ ꝓpha in ꝑsona dñi ad pr̃z ait Vo lũtarie sacrificabo tibi. Et iterꝫ ad Epheſi. v. Tradidit semetipm ꝓ nob. Nã si inolũtarie sustinuissz nõ fuisset etiam ꝓ se meritoria sua pena ne dũ ꝓ nobis oib⁹. et de ꝺ pleni⁹ i pn cipio hui⁹ sermonis dictũ ẽ: Tripl̃r g̃ volũta rie letabar̃. Prio de q̃libz amore ostẽso in p dictis septẽ ẋbis. scõ de q̃libz dolore pdicto rũ septẽ ẋbor. tercio letabar̃ de q̃libet septez illoꝝ vigoꝝ. Ita ad quẽlibet amorẽ: ad quẽli bet dolorẽ ad quẽlibet vigorẽ oim pdictorum suoꝝ volũtariũ z iocũdũ aspectũ hẽbat q̃ cau sa brevitatl omitto. Et etiã qz pspicacit intuẽ ti satl patẽ pũt ꝓ singula triplicl septenarij di scursẽdo. Videſ g̃ pulcritudinẽ septẽ ẋbor nõ imerito g̃ de ꝺ̃ q̃ est sctissima crux. Apo ca. xxij. scriptũ est. Folia ei⁹ ad sanitatẽ genti um: qz ipa eis gustãtib⁹ sensũ. ad sanitatẽ sunt oim spũalr infirmoꝝ. nec tm̃ ẋba illi⁹ sũt sana tiua pdictaꝝ infirmitatũ. verũetiã ptictlaria facta sua ad nr̃az sanitatẽ ꝓ nobis in se assũ psit. Nã ꝑmo curauit nos ꝓ dietã q̃ ieuna bat. xl. diebꝰ. z. xl. noctibꝰ. Scõ ꝓ electuariũ q̃ corpus et sanguinẽ suũ dedit in sctã cena discipulis suis. Tercio ꝓ sudore: q̃ factus ẽ sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentl in terrã. Quarto ꝓ minutionẽ q̃ flagellis et lancea vulneratꝰ fuit. Quinto ꝓ potatõez q̃ gustauit acetũ cum felle mixtũ. Sexto ꝓ em plastrũ. q̃ facies eiꝰ sputis illita est.

Octauꝰ fructꝰ de q̃druplici ma gna vtilitate quã sibi z suis acq̃ siuit xp̃s passiõe sua. Ca. ij.

Secundus ẋo fructus dictus ẽ mlt titudo scz meritoꝝ passiõis xp̃i: et hoc respectu illius q̃ est caput. ac ꝓ ꝓsequens respectu oim electoꝝ ac mẽbroꝝ eius. Et de ꝺ Vasi. subdit dicẽs. Fructꝰ eꝰ nimiꝰ qz infinitũ fuit meritũ z ꝑmiũ passiõis ei⁹ scz rõne ꝓiũcte ꝺinitatl. nã inc̃tũ hõ sicut ex p̃cedẽtib⁹ ptz xp̃s mereri poterat et meruit. Inc̃tũ ẋo deus infinitũ suũ meri tũ et ꝑmiũ dilatauit. Merito g̃ Vasi. ait. Et fructus eius nimius. Quatuor em̃ fructife ras et maximas vtilitates ex passione sua cri stus adeptus est. que omẽs redundant per gratiam et gloriam in omnes electos suos: Prima est rsurrectio. scõa est ascensio. tercio est ꝓfessio. q̃rta iudicatio. Prima quidẽ vtili tas est resurrectio. vnde ꝓpheta in ꝑsona filij ad patrẽ ait. Tu cognouisti scz per aprobati onẽ sessionem meam: hoc ẽ humilitatez passi onis mee. et resurrectionem meam. hanc q̃z vtilitatẽ ꝓ ꝓsequens adeptus est christus oi bus membris suis Nam sicut ipse resurrexit ꝓpter meritum passionis. sic et eius membra resurgent. quia resurrectio eius erit causa re surrectionis omnium electorum. Vnde pro pheta ait. Ad vesperam demorabitur fletus et ad matutinũ leticia. Vbi glosa ait. Domi nus mane resurrexit. idem nobis promittẽs per suam resurrectionem: que est causa effi ciens resurrectionis nostre et anime et cor poris. Secunda quidem vtilitas est ascen sionis vñ ad Epẽ. iiij. apls ait. Qõ aũt ascẽ dit quidẽ nisi quia descendit primum in infe riores partes terre scz per mortem crucis. qui autẽ descendit ipe est qui ascendit super omnes celos: vt adimpleret omnia. Et Au gustinus in sermone de ascensione domini ait. Nos christi mors viuificauit. nos christi resurrectio erexit. nos christi ascensio conse crauit. Hanc quoque vtilitatem christus tan q̃ caput membris suis electis adeptus est. Vnde Johis. xiiij. ipse ait. Vado vobis pa rare locum. Tercio ẋo vtilitas est ꝓsessio scz

ad dexterā patris: ad manifestatōez diuinitatis illi⁹. vñ ad Phil. ij. apls ait. Factus est obediens vsq; ad mortez: mortē aūt crucis. ꝓpter qđ et deus exaltauit illū: ⁊ dedit illi nomē qđ est sup oē nomē: vt scz ab hoibus nominet de⁹ et oēs illō venerent atq; honorent tanq; deū in noie iesu. vñ subdit. Et in noie iesu oñe genu flectat celestiū terrestriū et infernoꝝ. et ois lingua ꝓfiteat qz dñs ihs xps in gl̄ia ē dei p̄ris. Dicit aūt sedere ad dexterā dei. sedet qz laborauit scilz in tota vita sua vsq; ad mortē. vñ p̄s. In laboribus suz a iuuentute mea. Ad dexterā ẋo. qz p̄ius fuit in sinistra passionis et aduersitatis. vñ p̄s. ait. Afflictus sū et humiliatus sū nimis. Dei ẋo dr qz post crucis abiectionē: ꝑmittit de⁹ glorificatōez. vñ Math. xxiij. dñs ait. Qui se humiliat exaltabit. Duo quidē ꝑ dexterā denotant. Primū ē eq̄litas maiestatis. ad quā cristus sedet ꝑm diuinitatē. ad Heb. viij. Talez habem⁹ pōtificē q̄ ꝓsedit in dextris. Scōo ꝑ dexterā intelligunt potiora gl̄ie bona in quibus xps sedet ꝑm hūanitatē: qm̄ collatuz est ei q̄cq̄d ꝓferri pōt. Nā ꝑm hanc dexteraz collocabūt et ꝑmiabūt oēs crucī xpi seq̄ces Ad qđ apls hortat ad Collo. iij. dicēs. Que sursum sunt querite vbi xp̄us est in dextera dei sedens. Quarta ẋo vtilitas ē iudicatio qz ex passione sua data est ei ptās iudiciaria. Unđ Job. xxxvj. ad xp̄m ait. Causa tua q̄si impij iudicata ē iudiciū causamq; recipies. nec nō et electi imitatores crucis xpi in die iudicij q̄si iudicis assessores assistent iudici xp̄o. Juxt illđ Math. xix. Amē dico vob q̄ vos q̄ secuti estis me in regnātōe cū sederit fili⁹ hois in sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duodecim iudicātes duodecim tribus isr̄. Pro inde exclamat Bern̄ in q̄dā sermone dicens O vere celestis planta p̄ciosior cunctis. sanctior vniuersis. O vere lignū vite. qđ solum dignū fuit portare salutis fructum.

Nonus fruct⁹ q̄ dulcedo dominice crucis omni statui cōuenit ⁊ necessaria est. Ca. iij.

Tercius fructus dr dulcitudo. Nā ꝑm varios hoiz ẋtuosoꝝ stat⁹ crucis dulcedo varie sapit. Unđ ꝓphet̄a ait. Qui dat escā oi carni. Et iō Dañ. subdit. Esca vniuersoꝝ in ea. oīm aiaꝝ virtuosaꝝ status ad q̄druplicē dr̄iam reduci p̄nt. Primi dici p̄nt sensuales. scōi r̄onales tercij spūales. q̄rti celestiales. Et hi oīēs varijs desideriis inardescūt: et tñ esca vniuersoꝝ in ea. scz in sequela crucī xpi. Unđ Math. x. dicit dñs. Qui nō accipit crucē suā. i. possibilē sibi penitētiā. Et sequit̄ me nō est me dignus. i. indign⁹ ē gustare grām et gl̄iam meā Per hanc em̄ crucē assūptio difficiliū denotatur: ꝑ quā fundit⁹ mort̄ hō mūdo carni et vicijs. et ꝑ quā fit holocaustū dei. Proinde maxim⁹ in sermone de martyrib⁹ ait. Nō solū intelligit̄ crux ligni patibulū. ꝑ pie vite ẋtutisq; ꝓpositū. vñ ois xp̄iani vita q̄ ꝑm euangeliuz vixerit. crux ē atq; martyriū. et merito h̄ oz do seruat̄. nā sicut in fruitōne btōꝝ a quibus oē tristabile secluſū est deus honorat̄ in ip̄is et ab ip̄is. Et sicut in inferno in tormētis demonū et damnatoꝝ i quibus absq; vllo gaudio cruciant̄ deus in ip̄is plene honorat̄ sed nō ab ip̄is. Sic in p̄nti vita que int̄ illas ē media honorat̄ et laudat̄ in suis electis et a suis electis i assumptōe difficiliū. doloꝝ ē et gaudium cōmiscentiū. ꝑ opatōez pfecte virtutis. q̄ dicit crux. vt sic in oībus glorificet̄ deus. hoc siquidē seruando quilibet de p̄dictis quatuor ꝑm suū statū in cruce reperit pastū suū qz esca vniuersoꝝ in ea est.

Prima crux sensualium.

Primo em̄ sensuales duo desideria hñt. scz absq; pctō in arduis. ꝑmo naturam ꝓseruare. scōo naturā alleuiare. Primo em̄ desiderāt naturā ꝓseruare: qđ quidē fit q̄n labores hoi portabiles et leues efficiūt: ex virtuosa crux ꝓpter diuinū amorē assumpta vel pacient̄ lata nō tm̄ affert ab hoie labores cōes in opib⁹ bonis: ꝑ etiā transformat in refrigeriū penal et sic ꝑm p̄mū desideriū suū in talib⁹ ꝓseruat natura. Et de tali refrigero dñs ait. Math. xj. Venite ad me oēs q̄ laborat̄is et onerat̄i estis scz laborib⁹ et aduersis: et ego reficiam vos. De scōo etiā addit dicens. Tollite iugū meū sup vos qđ est caritatis amor in onere crucis: ⁊ discite a me qz mitis sum et humilis corde: ⁊ inuenietis requiē aīabus vr̄is. Jugum em̄ meū suaue ē: ⁊ on⁹ meū leue. Jugū enim xp̄i suaue ē amor dei. onus ẋo leue est amor p̄rimi. q̄ duo faciūt ferre leuit̄ crucē labor et aduersitatis. Et sic ex amore ⁊ ꝑ amorē ꝓcessa natura laborib⁹ alleuiat̄. ꝑ vtroq; desiderio ptz exēplū in btō Laurentio. h̄ aūt ꝓtigit ei q̄ dilectio ignis celestialis qui est amor annihilabat penam ignis materialis. Hoc idē contigit beato Francisco quando ferro igneo in tymporibus decoctus est: absq; hac cru-

te in culpa et pena seu in trāsgressione t affli ctōe hō efficit infernalis: ideo math. xvj. dominꝰ ait. Qui eñ voluerit aiaz suā salua face re scz fugiēdo p̄dictos laborez: p̄det eā Qua si dicat. Si saluas p̄des. Qui aūt p̄diderit aimā suā ꝓpter me: inueniet eaz. ℙroinde da. maſ. in. xiij. li. ait. Crux xp̄i clauis est padisi ℔ infirmoꝝ baculus: pastoꝝ virga: puertentiū manuductio: pficientiū pfectio: aie salꝰ t cor pis oim maloꝝ auersio: oim bonoꝝ datrix.

Secunda crux rationaliū

Secūdi sūt rōales. et hi q̄z alia duo desideria hñt. ℙrimū ē augmētare ꝓsolatōnē seu delectationē. secū dū ē illuiare rōez. ℙer primū meritoria delectatio gustat: p scōm ꝟo intellectꝰ illuiat. Sz amoroſa crux t in amore vt sic dicā portatus labor ꝓtinue parit in hoīe diuersas ac supnas t spūales ꝓsolatōes: transformādo amātē in amatū. t q̄ ad celestē delectationē exaltādo. nec nō p ℔ admirādis t saluberrimis luib⁹ illustrādo. vñ ꝓpha ait Gusta te t videte q̄m suauis ē dñs scz in imitatōne crucis illiꝰ: btūs vir q̄ sperat i eo. ℙrimo ꝟo inquit gustate scz affectu. scōo ait. videte scz intellectu. qz gustatio facit videre. vñ ℙroū. vlti. Gustauit t vidit q̄m bona est negotiatio eiꝰ. i. exercitatio crucis t arduaz ꝟtutū. Vñ j. Reg. xiiij. Jonathas mystice ait. Vidistis ipi q illuiati sūt ocli mei eo q gustauerim de melle isto. i. de crucis atq ꝟtutū suauitate. Quāta aūt sit suauitas quā gustat et expitur aīa de cruce. i. de laborib⁹ amoroſe portati atq ꝓ xp̄o assūptis. oñdit Job. Apoc. ij. vbi dñs ait. Vincenti dabo māna absc̄ditū. absc̄ditū eñ māna dicit suauē ꝟtuose vite itelligentiā ꝓpter ꝟtutū expientiaz iustis a dño dispēsatā atq indignis t viciosis occultataz Sic eñ māna desup veniēs oēz suauitati saporē in se continebat. Sic suauis expiētia bone vite q̄ ē crux xp̄i oi mentis suauitate redūdat. Vñ Greg⁹. in q̄dā omel. ait. Nihil adeo graue q̄ non eā nimꝝ tolleret: si xp̄i passio ad memoriā reuocet. s. p deuotionē vel imitationē. Quāta insup fiat illuiatio intellectꝰ ex p̄dicta cruce oñdit Bern̄. sup Cañ. sermo. lxj. dicēs. Quid ita efficax ad curandū ꝓsciē tie vulnera necnō ad purgandū aciē mentis q̄ xp̄i vulnez sedula meditatio. ℙroinde xp̄i passio figurata ē felle. q̄ ocli Thobie fuerūt illuiati. Thob. ij. Est q̄z collirio. de q̄ Apoc. iij. angelus ait. Unge collirio oc̄los tuos. s. mē tales vt videas. Absq eñ p̄dicta cruce, humana ratio deuenit in fantasticā obscuraz at q̄ bestialē extimatōez t opinionē. Et de talibus ꝓpha ait. Nescierūt neq intellexerūt in tenebris ambulāt. Ait eñ nesciērūt scz ex corrupta natura. neq itellexerūt ex patrata culpa in tenebris ambulāt ex multiplicata malicia et oia ℔ q̄ crucē xp̄i nō sunt secuti.

Tercia crux spiritualium.

Tercij sūt spūales. et hi q̄z alia duo hñt desideria. scz in eis. ℙrio virtutē roborari. scōo ꝟtutem p̄miari. ℙrio virtutē roborari. scz i vite iuste soliditate t stabilitate: qō q̄dē p crucez fit. teste aplo q. ij. Thim. ij. ait. Firmū fundamētū dei qō ē ꝟtus stat hñs signaculū scz sctissime crucis. qz virtus etiā in infirmitate pficit sic idē apls ait. ij. ad Chor. xij. Et statim subdit. Libenter igit gliabor i infirmitatib⁹ meis vt inhabitet in me ꝟtus xp̄i. ꝓpter qō placeo mihi in infirmitatib⁹ i ꝓtumelijs. in nc̄citatibus. in p̄secutōib⁹. in angustijs p xp̄o. Cum eñ infirmor tūc fortior sū. ecce virtutis roboratio t p̄firmatio. Scōo desiderāt ꝟtutē p̄miari. scz p gliaz sempiternā. t talis virtus amoroſe crucis influit in habitū pfecte caritatis meritū copioſū ad copioſū p̄miū glie expectā dū. vñ p̄miū eterni regni non mēsurat fm spūales feruores ac mētales delectatōes. sed fm penā amoroſe crucis q̄ ꝓncipiū ē t mediū glioſi finis. ℙroinde Math. x. dñs ait. Qui nō accipit crucē suam et sequit me: nō est me dignus. i. meo p̄mio scz in glia sempiterna. nec ait tm̄. q̄ sequit me scz p delectationē: ℔ p̄misit. q̄ nō accipit crucē suā. nā in cruce assūptōe deus delectat in nob. in delectatōib⁹ spūalibus. nos in deo delectamur. p p̄mū crescit p̄miū t meritū. p scōm ꝓtemnim⁹ mundū t sequimur dcū. qz gustato spū desipit ois caro. absq cruce t laborioſo conatu in opib⁹ virtuosis. nra meritoria virt⁹ deuenit in p̄sideratiē diuinitatē: sic ptz in his q̄ absq magnis laborib⁹ adepti sūt bona sublimioza. qō ꝓtigit in lucifero in Adā t Eua Salomone t petro et q̄z plurib⁹ alijs. q̄ cito ceciderūt a donis et i magnā ruinā irreuocabiliꝝ q̄dā eoꝝ plapsi st.

Quarta crux celestialium

Quarti dicūt celestiales. et hi q̄z duplex desideriū hñt ℙrimū i eis glificari grāz scōo magnificari dīnā gliā ℙrimo quidē glificari in grāz. scz in pūti per glie ꝓticipatōez t ℔ fit p crucē et dñi passionē. exēplo aplī q̄ de se atq alijs pfectis. ℙhil. iij. ait. Nostra ꝓuersatio in celis est. Insup exē-

plo bti Bernardi in quodã sermone vbi ait Scio q̃ merita mea mihi nõ sufficiũt. Quod mihi deest audacter vsurpo ex viscerib⁹ ihesu xp̃i q̃ miscõia affluũt. nec desinũt fozamina p̃ q̃ defluant. Ptz em̃ archanũ cozdis p fozamina cozpis: patẽt viscera miscõie dei nri in q̃b⁹ visitauit nos oziens exalto. Secũdo desiderant magnificari diuinã gl̃iaz. Hã amoz crucis ad gl̃iaz dilatat. illuiat. roborat. z dilatat. hũanaz mẽtẽ. Hic erat ille crucifozmis amoz q̃ tãta fiducia coz Pauli securabat vt diceret ad Gal. vj. Mihi aũt absit gl̃iari nisi in cruce dñi nr̃i ihu xp̃i: p quẽ mihi mũdus crucifixus est z ego mũdo. Et ad Phil. j. ait. Sicẽ sp z nũc magnificabit xp̃s in cozpe meo. seu p vitã seu p mozte. Hoc eodẽ feruoze hoz tabat oẽs ꝓpheta dauid dicẽs. Magnificate dñm mecũ. scz p sctissimũ amozẽ crucis laudãdo et p̃dicãdo cũ magnũ Et bñ subdit me cũ. Si em̃ diceret simpl'r. Magnificate dñm nõ ita ad b̃ incitaret. ideo ait Greg⁹. Loquẽtis auctas pdit cũ vox ope non iuuat. Absq̃ cruce. grã meritoria delectabilis. atq̃ celestialis deuenit in admirabilẽ annihilatõez: sic p expientiã ptz in his q̃ sequunt spm̃ amoris z spm̃ libertatis. aut lib⁹ hereticũ q̃ oz animaz simpliciũ q̃ in erzoꝛib⁹ suis dãnat⁹ẽ ex de here. c. vnico. in cle. Cõtra q̃s apl's Phil. iij. ait Nũc aũt z flens dico inimicos crucis xp̃i. nã sic ad Gal. v. ait. Qui aũt sũt xp̃i carnẽ suam crucifixerũt cũ vicijs z ꝓcupiscẽtijs. ac oẽs p̃dicti ꝓtraria opant m'ltiplicib⁹ erzoꝛib⁹ illusi atq̃ delusi: sic p expientiã in eis rep'ri z probaui. Ex dictis in p̃ti ca. patere põt q̃ amoz absq̃ cruce et crux absq̃ amoze. nec rõne nec verbo nec ope aliq̃ mereꝛ laudez: ꝑ in sũmo laudabilis illa crux quã induit amez: z amoz quẽ ipa crux parit In b̃ quidẽ statu erat paulus cũ ad Gal'. ij. de se dicebat: xp̃o pfixus sũ cruci. et in tali cruce p̃mo affigit caro clauis timoris. vñ ps̃. Cõfige timoze tuo carnes meas. scdo clauis spũs amoris Cañ. v. Fulcite me floribus stipate me malis: q̃ amoze langueo. Tercio sensus exteriꝛ clauis rigor'i et disciplineꝛ. Eccl'. vlti. Verba sapientũ q̃si stimuli z q̃i claui in altũ. i. in pfundo sensus defixi. Quarto manus opm clauis laboris. Eccle. ix. Quẽcũq̃ põt man⁹ tua instanter opare Ex supradictis clari⁹ pt patẽ q̃ manifeste oñdit se nõ vere diligere: q̃ p amato nõ vult se ad q̃cunq̃ difficilia ꝓpare et exhibere. qđ ẽ ꝓtra erzoꝛẽ simpliciũ aiaz qui crucẽ et laboꝛẽ abhoꝛrent: sicut predictum est.

¶ Articul⁹ q̃rtus tercie ptis dñi ce passiõis de vltimis trib⁹ fructibus ligni vite.

Quarto subdant alij tres fructus crucis christi.

Decim⁹ fructus de quadrupli ci beneficio qđ cõseq̃mur de dñica passione et cruce. Capi. j.

Primus fructus oꝛ sctitudo. Sanctus em̃ oꝛ sanguie tinct⁹ Tñ Dauid subdit. Et subd eá habitabãt aialiaz bestie. i. oẽs in baptismate crud signaculo insignitu et sanguie tincti. Item differt bestia ab aiali. Nam bestia crudelis aial xo nõ. Aialis dici põt oẽs iusti q̃ finaliꝛ saluãdi sũt: sic de gl̃ia sempiterna. ꝓpheta ad dñz ait dicens. Aialia tua habitabũt in ea: parasti i dulcedine tua paupi deus. Per bestias q̃ sũt crudeles xp̃iani reprobi designant et etiã infideles. q̃ sic̃ statiz subdit dyabolus in eis p⁹ passionẽ xp̃i nõ hz tantã ptãtez sic̃ ante: ꝓcipalius tñ oẽs xp̃iani sub vmbza et ꝓtectõne crucis et sanguinis xp̃i inhabitãt. Vnde bzachia crucis sũt scapule ille de q̃b⁹ ꝓpheta ad xp̃ianũ ꝓpm̃ inq̃t dicens. Scapulis suis obumbzabit tibi. Sub his etiã scapul'is Bernardũ q̃tuoꝛ beneficicia nob ꝓferũt. Sub his em̃ aliis abscondimur: sub his ab icursu multuoꝛ et ancipitrũ ꝓtegimur q̃ sũt aeree potestates: sub his vmbraculũ salubze nos refrigerat: et nimiũ solis ardoꝛẽ repellit. Sub hiſ q̃z alimur et fouemur. Hec sũt bti Bern. xba sup Cañ. sermone. lxv. In quib⁹ notare possum⁹ q̃tuoꝛ bñficia q̃ nobis ꝓferũt mysterio crucis. Primũ est absc̃osio. scd̃m ꝓtectio. tercium refrigeratio. q̃rtũ refectio nũcupat. que oia pficit in nobis amoz crucis et pfectio ei⁹.

¶ Primũ beneficiũ crucis est absconsio a malicijs eoꝝ.

Primũ crucis beneficiũ ẽ absc̃osio scz a malicijs mũdi. Talis quidez absc̃osio maxie nobis fit q̃n aduersa nos p̃mũt: vt ea magnanimiter tolleram⁹. Tñ Isido. de sũmo bo. ait. Si passio redẽptoris dñi ad memoziam reducit: nihil tam durũ est q̃d non eq̃ aio tolleret. Parua em̃ tolleram⁹ si recozdamur q̃d biberit ad crucis patibulũ: qui nos iuuat ad celũ. Ille em̃ irrisiones obꝓbzia ꝓtumelias alapas: sputa flagella spineã cozonã crucẽq̃ suscipit: z nos miseri ad nostrã ꝓfusionẽ vno sermõe fatigamur. vno xbo deijcimur. Et itez ꝏ tol-

lerāda iniuria primoꝝ. Aug⁹. de verbis dñi ait. Nulla res efficatioꝝ ad laborē ꝛ ad portā da onera alioꝝ facit libentꝫ impēdi: nisi cū cogitam⁹ ꝗta p nobis ptulit dñs. vñ sicut puus fluui⁹ pdit nomē suū cū vadit i magnū: sic labores ꝛ passiones nostre in cōparōne illoꝝ q̄ passus est xp̄s nō sūt passiōes denoiande.

Secundum beneficium crucis xp̄i est ꝓtectio contra potestatem dyaboli.

Secundū beneficiū ē ꝓtectio scz cōtra ptātē dyaboli: qz xp̄s illā p passionē suā debilitauit. Vñ Job. xl. q̄si hamo capiet leuiathan. qz caro xp̄i velās diuinitatē fuit q̄si esca in hamo diuinitat⁹. quā cū dyabolus p mortē apprehēdere ꝓcurauit hamo diuinitatis captus et decept⁹ fuit. Triplicit tñ ꝑm Alexan. de halis in. iij. p crucē cristi demones habēt minorē ptātē in naturam humanā. Et ꝓmo vniuersal⁹ qz abstracta est eis ptās q̄ sibi prius subijciebāt eā in infidelibus sibi ydolatria ꝛ veneratōe q̄ de⁹ in⁹ etiā reperiūt in mūdo tot vexati a spiritib⁹ imundis sic ante passionē dñi: vt ptz expientia certa p vniuersū orbē terraꝝ. Scdo singulariter infidelib⁹ q̄bus p fidē passiōis non hūt in eis ptātē. nisi q̄tū est eis pmissū ad virtutis exercitiū: sic ptz in btō Anthonio et in btō Frācisco. Tercio particulariter in electis in q̄bus ē caracter passiōis. i. crux ex sacramēto baptismatis: q̄ ptās dyaboli cohibet. vñ Apoc. vij. dictū ē q̄tuor angelis nolite ꝛc. q̄ adusq; signemus seruos dei nr̄i i frōtib⁹ eoꝝ. Et de hō Aug⁹ sup Joh. ait. Signū crucis a nobis expellit exterminatorē: si tñ cor nostrū habeat xp̄z inhitatorē. Proinde Exo. xij. dei pplo. i. xp̄ianis mystice p̄ceptū ē q̄ sanguie agni postes supliminare signarēt: atq; ex hō duplicē ꝓsequebant fructū scz ꝓsternatōez hostiū exteri⁹: et defensionē et ꝓseruationē oīm interi⁹. vt mystice innuat q̄ virtute sanguis ictu xp̄i ꝛ demones supant: ꝛ oīa defensant dū grē in nobis augent ꝛ ꝓseruant. supliminare q̄z signatur dū mētis imago xp̄o crucifixo assimilat: atq; vt q̄z postis intingit in q̄ volut hostiū. dū diuina et angelica custodia in q̄ vita nr̄a defendit vigorat. eo q̄ sctē crucis virtute. et de⁹ nob magis ꝑpitia⁹. ꝛ angelus circa nos magis ē sollicitus. Et sic subuersis egyptijs a seruitute diaboli liberant. crucis xp̄i seq̄ntes tropheuz. q̄ nobis p virgā hāc. diuisit mare rubrū ꝛ in terra viuētiū introduxit. Aperito g̃ terret dyabolus boie crucis se signo munīte fidelit. sicut terret et fugit canis baculo eleuato eo q̄ cuz illo semel pcussus ē. Vñ Esa. xxx. A voce dñi pauebit assur virga pcussus. Assur enī negotiator interp̄tat ꝛ significat dyabolū: q̄ circūiens ꝛ q̄rēs quē deuoret. nūq; ocio vacat. hic in signo crucis fidel⁹ inuocato i noīe sctissime trinitatis terribil⁹ pauet: virga crucis i passione pcussus. Insup sic miles supatus in duello seu in bello ꝓfunderet mozarī i camera vl in domo in q̄ ꝓstratio sua depicta eēt nec ibi dē diu maneret. sic dyabolus ꝓstrat⁹ p dñicā passionē nullo mō mozari p̄t i aia i q̄ passio dñi p deuotionē ꝛ iugē mēoriā ōpicta ē.

Terciū beneficiū crucis cristi est refrigeratio contra cōcupiscētiam carnis.

Tercīū bñficiū ē refrigeratio scilz a cōcupiscētia carnis. vnō Jerony. in q̄dā epla ait. Si ingressi fuerint ad te latrūculi p oculos. p aspectū cruc⁹: puni eos. Ipa ꝓcupiscētia originalis virtute sanguis xp̄i. in cui⁹ virtute q̄libet baptisat. licz nō totaliter auferat tñ multū minuit. ō ꝑse. di. iij. p baptismū. Et q̄ ptz q̄ ꝑm Aug⁹. fusus ē sanguis medici ꝛ factū ē medicamentū frenetici Proinde Cañ. ij. Sub vmbra illi⁹ quē deside rauerā sedi aia spōsa xp̄i: ꝛ fruct⁹ ei⁹ dulci gutturi meo: ꝫ et gustato spū crucis ōsipit ois caro

Quartū bñficiū crucis xp̄i est refectio spiritualis.

Quartū beneficiū ē refectio spūalis Magna q̄dē ꝓsolatio atz refectio est aiabus deuotis ascēdere ad sēsum crucis. Vñ Celestin⁹ ait. Cū sctō. i. cū sanguie tincto scti. i. sanguie tincti sūt. q̄ crucifixo cruci affixi sūt doloꝝ ei⁹ ꝓdolentes amoꝝ ei⁹ ꝓgaudētes. sanguinē ei⁹ bibētes. carnem māducātes. crucē amplexantes. vulnera lingētes. et p latus lancea aptuz ad ei⁹ sup dilectissimū cor intrātes. atq; ei se clauo etni amoris insepabil⁹ ꝓclauātes. Bern. sup Cañ. sermone. xx. ait. Dilexit me de⁹ dulciť, sapienter et foꝛtiter. Dulciť nēpe dilexit: qz carnē induit sapiēter. qz culpā vitauit foꝛtiter: mortē sustinuit. Sed sup oīa reddit te amabilez mihi bone iesu calix quē bibisti: opus nostre redēptionis. hō eñ oīno amorē nostr vēdicat sibi hō inq; sibi nr̄am deuotionē blādi⁹ allicit iustius erigit. arcius stringit et vehemētius affīē

Quot vicib⁹ xp̄s sanguinem suum fudit.

Ab hoc quidē mysteriū xp̄s sex vicib⁹ viuus & vna mortu⁹ sanguinē suū fudit. Primo in circūcisiōe vt discam⁹ pctā nostra carnalia mundare. Scdo in sudore: vt discam⁹ angustias p nr̄a salute tolerare. Tercio in cozonatōne. vt discam⁹ mētez nostram vtutib⁹ exoznare. Quarto i flagellatiōe. vt discā⁹ dōaz sēsualitatē nr̄am. Quinto in crucifixiōe. vt discamus mēbza nr̄a ligare mandatis dei. Sexto in lateris aptione. vt discam⁹ sp hr̄e coz vulneratū i dei amoze. vt dicere posset qlibet nostruz vulnerata caritate ego sum.

Cristus crucifixus est horologiū religiosorum.

Peterea dicē possum⁹ xp̄m passuz crucifixū esse horologiū cozdiū religiosoz: distinguēs horas diei et noctis qd quidē in horologio Achas. iiij. Regū. xx. mystice designat in q̄ sol descēdit decē lineis: q² p decē horas hūliatus est xp̄s p nobis in sua sctissima passiōe. In cui⁹ honoze d̄cē dicunt hore. Prio cōpletoziū in honoze vēditōis. scdo dicunt matutine q̄ distinguunt in tres nocturnos i rememoratōe illi⁹ iniurie q̄ facta est ei in trib⁹ locis in illa nocte. scz i horto. in domo Anne. et in domo cayphe ꝑspuēdo deludēdo atq; pcutiēdo. Quito laudce i memoriā crimis impositi in fine noctl. Sexto p̄mā in memoriā accusatōis coz̄ Pylato. septimo terciā in memoriā flagellatōis i domo pylati. octauo sextā in memoriā baiulatōnis crucis & crucifixionis cū ferzeis clauis. nono nonā in memoriā mortis et aptōis lateris. decimo vespas in memoriā sepulture. vt in qualibet p̄dictaz horaz mens deuota sentire posset dulcedinē dn̄ice passiōis.

Undecim⁹ fructus de quadruplici mistica & morali dispēsatione dn̄ice passionis. Ca. ij.

Secūdus fruct⁹ oz pmptitudo. scilz ad seruitiuz dei. Et de h̄ Dauid. ait. In ramis ei⁹ ꝙuersabant volucres celi. i. uirtuosi et religiosi. q̄z tota vita crux merito dici posset. Un̄ ppha d̄ dn̄o ait ad patrē dicens ps̄. viij. Dia subiecisti sb pedib⁹ ei⁹ oues. i. simplices. & boues vniuersas. i. p̄latos et p̄dicatozes. insup et pecora cāpi. i. malos. volucres celi. i. religiosos: et pisces maris. i. seculares q̄ p ambulant semitas maris. Uocat g̃ oēs virtuosos & religiosos volucres. ꝓpter libertatē a vicijs & sepatiōez a sec̄larib⁹ curis. & ꝓpter statū eleuatū a mūdo. Ad phil. iij. ait de h̄ ap̄ls dicēs. Nr̄a conuersatio in celis est. et hi in ramis crucis cōtinue ꝙuersant q̄ scz q̄tuoz dici possūt. Unde inferioz ram⁹ est vita virtuosa. siniſter ſios religiosa. dexter caritas larga. supioz xo ē spes firma. infimū brachiū crucis est mundi contemptus. qui in septē consistit.

Prim⁹ ram⁹ & inferior est vita virtuosa et mūdi ꝓtempt⁹ De q̄ dn̄s ait Math. xvj. Luce. ix. Marci. viij. Si quis vult post me venire abneget semetip̄m et tollat crucē suā et sequat̄ me In q̄bus sctis verbis ponunt septē q̄ requirunt ad verū amplexū xtuosū: et xtuose crucis. Nā talis crux p̄mo debet eē volūtaria. scdo cūdo oposa. tercio integra. q̄rto laboziosa. q̄nto ꝓpria. sexto ꝓtinua. septio recta Primo inq̄ debet eē volūtaria nō violēta. ꝓpterea dicit. Si q̄s vult. vñ Aug⁹ dicit. Nemo inuitus bñ agit. Neminē em̄ nostr̄ cogit deus: vt seruitiū sit grati⁹ 6o. et p̄miū grat⁹ seruo. In cui⁹ mysteriū Exo. xxv. ad Moysen ait dn̄s. Loq̄re filijs isr̄l vt tollāt mihi p̄micias ab homine q̄ offert mihi vltro ne⁹ et accipietis. vult em̄ dn̄s talē q̄ dicat ei volūtarie sacrificabo tibi scz meip̄m meos: & mea sic̄ infra dicet. Secūdo oz eē oposa nō ociosa. ideo subdit. post me venire q̄ scz sp in arduis et labozib⁹ mētalib⁹ & coꝛpalibus fui. nō ait p⁹ mea. sic̄ faciunt auari luxuriosi et superbi: ꝙ p⁹ me scz mūdū cōtēpnēdo. De q̄. i. Petri. ij. Cristus passus est p nobis vob relinquēs exēplū. vt seqūmi vestigia ei⁹. Tercio oz eē integra nō diminuta ꝓptereā addit. Abneget semetip̄m. i. se suos et sua. Primo abneget se. i. vetustatē suā abijciat et semetip̄m excedat: vt sic ad xp̄um accedat. nō em̄ q̄s p̄t accedere seu ascēdere ad cristū: nisi sup̄ semetip̄m ascēdat. Un̄ glosa. Nisi q̄s a seipso deficiat: ad deū q̄ supra se ē non approqinquat & nouitatē ad quā vocat̄ non apprehēdet. Unde ad Coll. iij. ap̄ls ait. Expoliātes vos veterē hoiem cū actib⁹ suis. & induentes nouū hoiez. q̄ renouat̄ in cognitionez dei. fm imaginē ei⁹ q̄ creauit eū. vel abneget se. i. ꝓpriā volūtatē. nā fm Senecā erūpit in petulantiā male dispēsata libertas. Et Esa. lviij. Si glificaueris deū dū nō facis vias tuas Et ad Ephes. ij. Abnegātes ipietatē & secularia desideria: sobrie et pie et iuste viuamus in h̄ seculo. expectātes btāz spem. et aduentuz glie magni dei. Scdo abneget suos q̄ etiā in veteri lege sctificabat. vñ Deutero. xxxiij. Qui dixerunt p̄ri suo et matri sue nescio vos: & frib⁹ suis ignozo illos & nescierūt filios suos. hi custodierūt eloquiū tuū & pactū meū seruaue-

rũt. Tercio abnegat sua. Proinde Luc. xiiij. dñs ait. Qui nõ renũciauerit oĩb⁹ q̃ possidet nõ ꝑt me⁹ eẽ discipul⁹. Et Math. xix. Si vis ꝑfect⁹ esse vade ⁊ vẽde oĩa q̃ hẽs ⁊ habeb the sauꝛ in celo ⁊ veni seq̃re me. Sũt nẽpe pleriq̃ q̃ suos vl̃ sua tribuũt deo: se aũt mũdo Cõtra q̃s ꝓpha ait. Holocaustũ .i. meos: ⁊ pro pctõ nõ postulasti. scz p̃ncipal̃r. qõ ego intelligẽs tũc dixi Ecce venio. scz in psona offẽs p̃ncipal̃r me. deinde meos ⁊ mea. nec a mysterio vacat h̃ sillabica adiectio q̃ oꝛ semetip̃z q̃ qdẽ fit tũ vt exp̃mat p̃dicta tria scz se suos ⁊ sua. tũ vt exp̃mat oẽs aie vires ⁊ coꝛpis. i. suꝰ intẽllectũ suũ affectũ ⁊ suũ sensũ. h̃ ẽ itellectũ rõis affectũ volũtatis ⁊ sensũ etiã carnis. Primũ fit p fidẽ. scõm p caritatẽ. terciũ p spẽ

Quarto oꝛ talis cruꝛ eẽ laboꝛiosa: nõ delicata et ociosa. Proinde ait. Tollat crucem. Sũt em̃ pleriq̃ q̃ sicvolũt assumere pniaz. vt nullã sentiãt afflictõez vl̃ penã. Cõtra q̃s Jeronym⁹ ait. Delicat⁹es fr̃ carissime: si hic vis gaudere cũ mũdo ⁊ i futuro reg̃re cum xp̃o. Hã sic ait ap̃ls ad Gal. v. Qui sũt xp̃i carnez suã crucifixerũt cũ vicijs ⁊ concupiscentijs. Quito etiã oꝛ eẽ ꝓ pria. iõ sb̃dit suã. i. sibi possibilẽ. Nõ em̃ dicit meã q̃ tot⁹ mũd⁹ nõ possꝫ poꝛtare mimã ptẽ crucis ei⁹. sic ex p̃cedẽtib⁹ ptz. vñ oꝛ Treñ. j. O vos oẽs q̃ trãsitis p viã .i. oẽs in h̃ seclo pegrinãtes attẽdite et videte si ẽ dolor sic dolor me⁹: n cõt alienã. sc̃ nãq̃ nõnlꝰ q̃ gl̃ianc̃ de passiõib⁹ et pẽtẽtijs patꝛ suoꝛ: quẽadmodũ scribe et pharisei. Contra q̃s ait dñs Job. viij. Si filij abꝛae estis: opa abꝛae facite. Insup inq̃t suã: non in angaria alienã: ꝫ quã plena volũtate facit suã. Proinde Berñ. ait. Ue poꝛtantib⁹ crucẽ nõ sic xp̃s suã: ꝫ sic Symõ cyreneus alienã Sexto debz eẽ ꝓtinua. nõ instabilis ⁊ momẽtanea. iõo oꝛ et seq̃c̃. In Luc. etiã. iiij. additũ ẽ q̃tidie. i. cõtinue ⁊ pseuerant. vñ Eccl. v. Nõ ventiles te in oẽm ventũ: ⁊ ne eas in oẽm viã. sic em̃ pꝛobat pctõꝛ in duplici lingua. Esto firm⁹ in via dñi. Et idẽ. xxiij. in fine itez ait. Glia magna est seq̃ dñm. vñ dñs ait Joh. viij. Qui sequitur me nõ ambulat i tenebꝛis. Septimo ⁊ vltimo oꝛ eẽ recta nõ recipꝛoca ⁊ sl̃ata. ideo sb̃ dic̃ me. i. ad gl̃iaz meã p rectã intẽtõez. h̃ ẽ cõstituat me in finẽ sue crucifixe vite: atq̃ laborũ suoꝛ. Hã sic ipe testat Math. vj. Si oculꝰ tu⁹ simplex fuerit: totũ coꝛp⁹ tuũ lucidũ erit. Oculus simplex: ẽ intentio recta ed deũ Loꝛpus lucidũ. ẽ op⁹ recta intẽtõne cõpletũ. In h⁹ mysterijs p̃cepit dñs Deutero. xxvij. dicẽs Cũ trãsieris iordanẽ. i. ptẽpnet̃l mũdũ edifi cabis altare dño. i. coꝛ'igne caritatis feruidũ de lapidib⁹ q̃s ferrũ nõ tetigit. i. de opib⁹ bonis. fm q̃ a deo sũt in nob opata. q̃ vt ait ap̃ls ad Phil. ij. opaꝛ in nobvellet ꝓficere ꝓ bona volũtate: ⁊ de saxis ifoꝛmib⁹ ⁊ impolitis. i. de opib⁹ nõ ꝓ hũana apparẽtia leuigatis. exp̃ssiũ signũ recte itentõis est pseuerãtia. Jdeo Math. vij. dñs ait. A fructib⁹ eoꝛ cognoscetis eos. Hoꝛ fructuũ p̃ncipalis pseuerãtia dici pt. qꝛ teste Jacobi. j. Uir duplex aĩo incõstans erit i oĩb⁹ vijs suis. Sz vt dicit domin⁹ Math. x. Qui pseuerauerit vsq̃ i finẽ. qõ fac it vir rectus: hic salu⁹ erit.

Sinistrũ crucis brachiũ est fides religiosa.

Secũdus ram⁹ ⁊ sinister est fides religiosa obseruãdo p̃ncipal̃r triavota. obiam pauptatẽ. et castitatem. Prio ꝓ obiam humana volũtas subijcit deo et h̃ est abnegatio: ⁊ q̃dãmodo crucifixio sui ipi⁹ de q̃ dñs supi⁹ ait. Si q̃s vult venire post me abneget semetip̃m: sic p̃dictũ ẽ. Ad hãc q̃z sumẽdã hoꝛtaꝛ Eccl's. vlti. c. dicẽs. Cõpatevobis sine argento sapientiã: et ꝓ. i. collũ vestꝛ subijcite iugo ei⁹. Uñ Math. xj. dñs ait. Tollite iugũ meũ sup vos: qõ est obedictia. Et sequit sic sup̃ dictũ fuit. Jugũ em̃ meuz suaue est: ⁊ onus meũ leue. si amoꝛose sumiꝛ ⁊ poꝛtaꝛ. vñ Berñ. Credentibus nihil impossibile. nihil amãtibus difficile. nihil mitib⁹ asperũ. nihil hmmilibus arduuz reperiꝛ: q̃b⁹ gꝛa fert auxiliũ. ⁊ obediendi ꝺuotio lenit imperium. Ad hãc hoꝛtaꝛ ap̃ls Heb. xij. dicẽs. Habentibus impositã nubem testiũ. i. m̃ltitudinẽ martyrũ obedientiũ vsq̃ ad moꝛtẽ. ꝓ pacientiã curramus ad ꝓpositũ nobis certamen q̃ scz ꝓmpta obedientia est. Scõo p castitatẽ subijcit caro rõni. vt fiat tot⁹ et illuminatus rõnalis hõ: Et de h̃ Math. xix. dñs ait. Sũt eunuchi. q̃ castraueꝛ t seip̃os ꝓpter regnũ celoꝛ. De talib⁹ castitatẽ seruãtib⁹ sapiẽtia i. uij c. ait. O q̃z pulcra est casta generatio cũ claritate. imoꝛtalis est em̃ memoꝛia illi⁹ hui⁹ castitatis tãta est suauitas ⁊ dulcedo: vt inter fructus spũs ab ap̃lo cõputeꝛ dicens ad Gal. v. Fructus aũt spũs castitas. Tercio ꝓ paupta tem coꝛpus in oĩb⁹ coꝛpalib⁹ dñaꝛ. Proinde oꝛ Deutero. x. in mysterio pp̃li israeli. i. p fidem videntibus deum ac p h̃ ptemnentibus mũdũ. oĩs loc⁹ quẽ calcauerit pes vester. vester erit. Et idem Josue. j. Et itez. ij. Loꝛ. vj ap̃ls ait. Tanq̃ nihil habentes: et oĩa possidẽtes. Deniq̃ p expientiã patz q̃ fideliter vi-

uentib⁹ in sua religione. deus in necessitatib⁹ mirabiliʒ subministrat. vñ Eccli. xxix. viro religioso dictū ē. Fidelit age: et in oi tpe inuenies qđ ē necessariū. Letent̄ ḡ ⁊ exultēt scti ⁊ veri viri religiosi timētes deū: qz nihil deest timētibus eū. diuites eguerūt ⁊ esurierūt. Inqrētib⁹ aūt dñm nō deficiēt oi bono. ⁊c.

Dextrū brachiū crucis est caritas larga.

Tercio ꝯz ram⁹ ⁊ dexter est charitas larga De q. j. ad Thi. j. c. apls ait. Finis p̄cepti est caritas de cord̄ puro ⁊ pscientia bona ⁊ fide nō ficta. De cord̄ puro q̄ ad pxim. De pscientia bona q̄ ad seipsū Et fide nō ficta q̄ ad deū. Hanc triplicē caritatē tāto pstātiorē nec nō ⁊ feruētiorē atqz p̄cellentiorē religiose hr̄e dñt q̄nto maiora bona susceperūt a deo ꝯz ceteri sc̄lares. et ꝯto magis expediti sūt ad illa pficiēda. ⁊ ꝯto q̄tidiana expientia pbāt: qđ ipe pphet̄a ait. Ecce ꝯz bonū et ꝯz iocundū habitare frēs i vnū.

Supremum brachium crucis est spes firma.

Quart⁹ ⁊ supm⁹ ram⁹ est spes firma q̄ maxie designat in tytulo triumphali. q̄ Joh. xix. posit⁹ ē. scz Iesus nazarenꝰ rex iudeoꝝ. In q̄ titulo mystice triplex spes designat. in q̄ p̄cellere hñt oēs religiosi. Prima est spes venie. scd̄a est spes grē. tercia est spes glie. Prima q̄dē est spes venie in rex iudeoꝝ. i. pfitentiū designat. vñ in pſona veri religiosi ppha ait. Dixi pfitebor adūsū me in iustitiā meā dño. et tu remisisti impietatē pcti mei. ecce firma spes venie.. Scd̄a ē spes gr̄e. in nazarenus indicata: q̄ florid⁹ int̄pretat. In flore ē vtiqz spes fruct⁹: vñ Eccli. xxiij. dr̄ in pſona crucis. Flores mei fructus honoris ⁊ honestatis. Tercia est spes glie quā nomē ihs apti⁹ manifestat. Interpretat̄ enim iesus sal⁹. vñ Math. ij. dicit angelus ad Joseph. Vocabis nomē ei⁹ iesus. Ipe em̄ saluū faciet pplm̄ suū a pctis eoꝝ. Ex his patz q̄ in mō passiōis fuit charitas maxia. q̄ liberauit ab iferno dādoveniā. q̄ mūdū renouauit largiēdo grām. q̄ celū aperuit pferēdo gliam. q̄ tria sic dictū ē mystice aparuerūt in titulo crucis xp̄i: q̄ fligiosi p̄ alios adipisci p̄nt.

Alio modo distinguit̄ ꝑm augusti. dimensio sancte crucis.

Augustin⁹ ꝯz i libro de gr̄a veteris ac noui testamēti: de ꝫ ait nō frustra tale gen⁹ mortis elegit. vt altitudinis latitudis lōgitudis ⁊ pfūditatis de qb⁹ ad Eph. iij. apls ait. mgr̄ existeret. nā latitudo est in eo ligno qđ transuersuz desup figit̄. Hec ad bona opa ptinet qz extendunt man⁹. Longitudo in eo ⁊ ab ipo lig̃ qđ vsqz ad terrā pspicuū est. Ibi em̄ q̄dāmō stat̄ pfixit̄ ⁊ pseuerat̄. qđ lōganimitati tribuit̄ Et altitudo est i ea pte ligni q̄ ab illo qđ transuersū figit̄ surs̄ū versus relinquit̄ ꝫ est ad caput crucifixi: et bñ sperātiū supna exp̄ectatio ē. iā vo nō illud qđ ex ligno occultat̄ vñ totū illud qđ exurgit. pfunditatē significat gratuite ḡtie: ꝫ ille. Ex qb⁹ vbis ptz q̄ in q̄tuoz mod⁹ distinguit̄ mysteriū crucis. Primū est opatio bona. scōm pseuerātia lōga. tercium spes firma. q̄rtum est diuina gratia.

Duodecim⁹ fruct⁹ de q̄drupli ci mystica ⁊ anagogica diuisiōe dñice crucis ⁊ q̄ ex ea pascūtur omnes beati. Capitulū. iij.

Tercio et vltim⁹ fruct⁹ crucis xp̄i dr̄ pulcritudo. qz plenū ē vniuersum grā ⁊ glia crucis xp̄i. vñ Dauid. finaliter subdit. Et ex ea vescebat̄ oīs caro siue celestis siue terrestris: nec nō et q̄dā modo infernalis q̄ erāt ibi electi. Et de ꝫ ad Eph. iij. apls ait. vt possit̄ cōprehēdē cū oib⁹ sctis q̄ sit latitudo lōgitudo sblimitas ⁊ pfundū scz sctissime crucis xp̄i: vt i mysterio indicet qđ in cruce ē. Prio latitudo caritatis. scōo lōgitudo eternitatis. tercio altitudo supne ciuitatis. q̄rto pfundū infernalis captiuitatis.

Latitudo caritatis crucis dilatatur per vniuersum.

Primo ē latitudo caritatis. Contēplare aīa mea q̄ alta. puidētia dei i pfūmatōe mysteriū nr̄e redemptionis nō oē gen⁹ mortis elegit. vnō nec voluit singulari cū innocentib⁹ p crudelitatē herodis. sicut dr̄ Math. ij. Nec p̄cipitari sustinuit a suis cōpatriotis. scz nazareis. vt dr̄ Luc. iij. nec lapidib⁹ obrui ab impijs phariseis ⁊ scribis. sic dr̄ Joh. viij. ꝫ mortē crucis assūpsit q̄ ē tāq̄ vexillū victorie: et tanq̄ signatura pfectōis ⁊ grē in totā rōnalē naturā diffuse et diffūde. Porro talis modus exp̄assionis i cruce cōueniētissim⁹ ē etiā in figura ad oia ipetranda a pietate paterna: ad oia diffundenda in electos caritate largiflua. ad oia se trahēda xp̄o te mirifica: ad oia amplexāda remissione plenaria. Quapp̄ter in cruce tot⁹ calescēs amorosus more solaris radij ad se trahit humores deuoti cordis: in pluuias dissoluēdas cō

passiui atq; trāsformatiui ploratus. sue sctissime passionis ⁊ mortis. Ipe q̄z moriendi modus vicz extēsionis in cruce: ptendit figuraz virtuose balistē: q̄ quidē respectu ancipitis ꝑt telū iaculare et terrā. vt p ipam eternꝰ pr̄ qua si p arcū inestimabilis caritatis filiū suū p nobis crucifixū: et mortuuz. intra intima cordis nostri ad nostrā emolīedā duriciē pforando transfigat. Sed tu aia mea ꝓstituta in terra. versauice pectus potes iaculare patrū si dilectissimū filiū p sui honoris defensiōe sic crudeliter laceratū ⁊ mortuū. q̄si sagittā electam in eū ipo arcu affectuosi amoris crucis extento ꝓiicias: quo iam tibi remissionis beneficium negare non posset.

Longitudo crucis ad omnia tempora dilatatur.

Secūdo est in cruce longitudo eternitatis. Hā sic ptz ex dictis in ꝑmo arti. tercie ptis. Deus ab eterno ordinauit rōnalē naturā glorificari p meritum crucis xp̄i. sicut ibi declaratū est. quod quidē meritū durat vsq; ad pūtis seculi finē. Hec ē longitudo dīnice crucis. Vnde nō imerito dici potest q̄ logitudo illius extendat ab eterno vsq; in eternum sup timētes eū in tota rationali natura. postq; ab eterno ordinata est ei se meritum oīm saluandorū: cuiꝰ meriti atq; ꝑmij non erit finis. Vñ de illa Sapie. viij. dicit. Attingit a fine vsq; ad finem fortiter scz p grām: et disponit oīa suauiter p gl̄iam.

Altitudo dīnice crucis paradisum restaurauit.

Tercio insup i cruce est altitudo supne ciuitatis. Hā p crucem xp̄i tota rationalis natura. i. omes i celo glificati et glificādi. tā angeli q̄z homines p meritū crucis xp̄i grām ⁊ gl̄iaz consecuti sunt: sic ꝑdictum est: ac natura angelica in angelis reprobis diminuta p eādez crucis virtutem restaurata est. Vnd Origl. sup epl̄az ad Ro. v. ait. Tanta ē vis crucis ⁊ mortis cristi: q̄ ad sanitatē et remediū non soluz pūtis et futuri. sed etiā pteritoꝝ sc̄oꝝ. ⁊ non solū humano huic nr̄o ordini. ꝛ etiā celestibꝰ vtutibus sufficiat.

Profundum dominice crucis infernum glorificauit.

Quarto etiā ē in cruce ꝓfundū infernalis captiuitatis: q̄ p vtutē eius scti patres de lymbo lībati ⁊ glificati sūt. sic s. in fine q̄rti fructus ptz

Tūc verus Samson moriens: victoriā de suis hostibus reportauit. Judic. xvj. Tunc habitātibꝰ in regione vmbre mortis diu expectata claritas crucis effulsit: et i eiꝰ vtute p gl̄iosā xp̄i aiam visionē gl̄ie suscepērūt. Nam ꝑm Alexan. de hal'in. iij. lz sctis illis p circūcisionē delerēt culpa originalꝫ ⁊ p caritatez culpa actualis: ⁊ q̄tū ad maculā ⁊ q̄tū ad diuinam offensā. necnō q̄tū ad reatū gehēne: ñ tñ q̄tū ad reatū carētie visiois dine rōne cꝰ hēbat dyabolꝰ ptātē detinēdi eos i lymbo: de q̄ misericordia xp̄o p meritū crucis sue liberati sūt Sic zach. ix. ad dīm dictū ē: tu q̄z i sanguine testamēti eduxisti vinctos de lacu: in q̄ ñ erat aq̄. s. gl̄ie sempit̄ne. qz p passionē duo meruit xp̄s. Prio satisfactionē. scō ianue celestī aptionē. iō descēdēs ad inferos ꝫ duo implevit. Hā ꝑmo crucis satisfactione soluta st̄ vincula illa captiuitatī inferni. scō p ianue celestis aptionē facta ē visio gl̄ie sempit̄ne. atq; illustratio illiꝰ carcerī ⁊ ꝑm lucē exteriorē. Merito g̃ de his q̄tuor dimēsionibꝰ crucis. devotus Bern̄. ad sctissimā crucē ait. Quis misericordie tue crux bñdicta queat digne inuestigare latitudinē. lōgitudinē. sublimitatē. et ꝓfunditatē. Hā latitudo tua replet orbē terraꝝ. longitudo tua vsq; ad diē nouissimū sb uenit vniuersis iuocātibꝰ eā Sublimitas tua supne ciuitatī iuenit restauratōez. pfundum tuū sedentibꝰ i tenebris ⁊ vmbra mortis obtinuit redēptōnē. ꝫ ille. Leuemꝰ itaq; g̃ corpis atq; mētis oculos ad triūphale vexillū crucī Hā ꝑm Origl. sup epl̄am ad Ro. vj. Tanta ē vis crucis vt si ante oc'los ponat. et in mēte fidelit habeat. ita vt ipaz mortē xp̄i mētis oculis aspiciat: nll'a ꝓcupiscētia. nulla libido. nullus furor. nulla supare ꝑt iuidia: ꝙ ꝓtinuo ad eiꝰ pūtiā torꝰ ille pcti. et carnis fugat exercit⁹ Et itez Cassiodorꝰ sup psalmistā inqt. Crux ē humiliū iuitatio. supborꝝ diectio. victoria xp̄i pditio dyaboli. infernoꝝ destructio. celestiuz ꝓfirmatio morꝝ infidelium. vita christianorū iustoꝝ martyrū resurrectio. doctoꝝ. dux conuersorum. via certa. claudorum baculus pauperū cōsolatio. Et etiā Raban⁹ de laude crucis inqt. tu sctā crux es pctōꝝ remissio pietatī exhibitio. meritoꝝ augmentum infirmorum remedium lapsorum refrigerium. sanorum incolumitas. quietorum serenitas et fortunatorū felicitas. O summa dulcedo diuine bonitatis et benignitatis. O immensa charitas diuine largitatis. O inquam stupenda prodigalitas summi dei et domini nostri ihesu cristi. qui ꝑm Bern̄. carnem suaz dedit

in cibū sanguinē in potū. aiaz in ꝓciū. vulnera in remediū. brachia in refrigeriū. crucem in clypeū. cor in amoris indiciū atq; in balneum. sudorē i medicamentū. clauos in salsamentū. spineā coronā in ornamentū. ẏba in documentū. vitā t mortē vtrāq; i exemplū. s. crucifixmis pfectōis. vt in ẏtutū cruce. sic affixū cor nr̄m: in sensu crucis delectet t impinguescat affectio et dilectio nr̄a. In cruce plōget pseuerātia nr̄a. In cruce exaltet spes t expectatio nr̄a. vt totū cor oīe os. t totū opus illi amore so ihesu crucifixmit ꝓfixmet. Qui p nr̄a redemptōe ex sola sua stupēda caritate mori dignat⁹ē: ß nūc triūphator mortis cū patre et spūsctō. gl̄iosus sup omia viuit et regnat p infinita secula seculoꝝ.

Sabbato sctō iteruz de sctissimo sacramēto t quō ꝗlibet ꝑpare se dz ad sacrā cōionē. ser. lvij.

Preparate cor da vr̄a dño. j. Re. vij. Jam ad illud sacrosctm̄ corpis t sāguinis sacr̄m appropinq̄ntes. toto studio t affectu. tō vigilātia atq; tō deuotione conari debem⁹: ne idignas se aiaz nr̄az iueniat māsiones. O q̄ta cordis ꝓritōe t lacrimaz fonte. q̄ta reuerētia t tiore. q̄ta corpis castitate atq; ai puritate: illud diuinū mysteriū assumēdū ē. vbi caro xp̄i i veritate sumit: vbi sanguis e⁹ i ẏtate bibit. Ubi sūmis yma hūanis diuina iungunt. Ubi ē angelorū societas. sctoꝝ pūtia. vt sacerdos xp̄s t sacrificiū nobis mirabil̄r et ineffabil̄r dispēsat. Quis digne sacramētū sumē pōt nisi tu dñe iesu xp̄e dulcedine tua miscōia t pietate feceris dignū. nō reqrit a nob misericors de⁹ qō nob impossibile est. Et si oino isufficiētes sumus ad tm̄ admirabile bonū nr̄as ꝓscientias prepare tū si negligētiā et torpōrē abijciem⁹ t puritatē ꝓscie preparem⁹. atq; pie deuotioni mistrabit ipe dñs nr̄ ibs xp̄s qō deerit insufficientie nr̄e: Ad h̄ g nos hortat in ẏbo ꝓpositō spūs ẏtatis seu ecclia sctā: vt pficiam⁹ in nobis qō nr̄m est dicens. Prepate corda vr̄a dño iesu xp̄o. Insup h̄ idē in figura Nume. xj. ait Moyses ad pl̄m. i. ad nos oēs. Sctificami. s. p ꝓdictā ꝑpatōez. cras comedetis carnes. i. sctissimū sacr̄m. qō ẏbū pt esse aliō thema in pūti materia. Triplex g ad h̄ sacr̄m ꝑpatio esse debz. Prima ē recōsiliatiua. scōa dispositiua. tercia consūmatiua.

Articul⁹ primus de triplici recōsiliatōne q̄ ꝗlibet suscepturus hoc sacramentum se prepare debet.

Prima q̄dē prepatio est recōsiliatiua: q̄ i ostia sumenda ꝓsiderari pt. Sic ei frumēti grana g̃datim arte hūana pficiūt ad panis cōplementū: sic aia pctōris p dei grām pficit ad iusticie statū. vt h̄ sacr̄m digne suscipe possit. Tria ei inesse hūt p̄dicta grana. Prio ei sūt dura. scōo furfure sūt opata. tercio ab inuicez sūt distincta. Ad h̄ aūt qō de eis panis t ostia fiat. Primo ei durities eoꝝ ꝓterit. t i minimas ptes deducit. scōo a furfure emūdat. Tercio admixta farina ad iuicē p aquā demū p ignē decocta in panē seu hostiā solidat. Si ꝗlibz pector q̄ ꝓcupiscit digne accedē ad h̄ sacrosantissimū sacr̄m p tria in p̄dictis signata recōsiliare se dz. Primo p cordis ꝓritōez. scōo p oris ꝓfessionē. tercio p fris dilectionē. Pria fit deo scōa ecclie. tercia ẏo fit primo.

Qz ad cordis cōtritionē tria sūt necessaria ei q̄ vlt cōicare. La. j.

Prio se recōsiliare dz deo p cordis ꝓritōez. Est ei pctōris cor durū q̄si lapis sic testat Job. xliij. Indurabit cor ei⁹ q̄si lapis. Si em̄ vsq; ad vltimū finē i tali duritie pseuerat. vere irremediabiliter pit: sic Eccl. iij. 02. Cor durū male hēbit in nouissimo: t q̄ amat piculū pibit in illo. Necesse ē g q̄ talis durities ꝓterat t veluti frumēti granū in sūbilissimas ptes q̄si farina mutet. Tria q̄dē maxie necia sūt ad h̄ q̄ ex frumēto pficiat farina. Primū ē mola supior scōm ē mola iferior. terciū ē aq̄ supueniēs aut currens q̄ mouet molā supiorē. Primū designat timorē. scōm ẏo spē. terciū ẏo grām ẏi De pria mola tioris Esa. xlvij. 02. Descende sede i puluere ẏgo filia babylonis. Et sequit Tolle molā et mole farinā: denuda turpitudinē tuā. Ait em̄. Descende. scz p humiliatiōnē q̄ caput erexisti ꝛ creatorē tuū. sede in puluere. i. q̄esce. i ꝓsideratōe tue vil̄ miserie. ẏgo s. p ꝛriū. i. aia polluta. q̄ ē filia babyloīs. i. cōfusiōis. tolle molā. i. tiorē dei. et mole farinā Molē em̄ ē farinā vsz ad mima sūbilissime discutere ꝓsciaz tuā. Tres nempe tiores inducūt ad hāc discussionez. Prim⁹ est timor iudicij. scōs est timor indicij. terci⁹ē timor supplicij. Prim⁹ ei est timor iudicij. Duplex em̄ pōt esse iudiciū irati dei. Primum est aduersitas

Ūñ Deutero. xxix. dicit. qz dereliq̄rūt dñm deū patrū suoz: eūciet eos dñs de terra sua i ira ⁊ furore ⁊ idig̃tōe sua maxia. Scōm picu losi⁹ē ꝓsperitas. nā tūc furor dñi maxie ꝓtra stat ꝓpha i ꝑsona dñi dicens. Dimisi eos ſm desideria cordis eoz: ibūt i adinuētōib⁹ suis Scōs ē timor iudicij. de q̄. j. Petri. iij. dicit. Justus q̄dē vix saluabit. impi⁹ ⁊ pctōr vbi apparebit. Terci⁹ē timor supplicij. vñ Job. xxi de impio dr. Videbūt oculi ei⁹ interfectōes suā et de furore oipotētis bibit. Scōo nccia est inferior mola ⁊ h̄ ē spes surſū eleuās. q̄ triplex est. Prima est spes venie. scōa ē spes gre. tercia est spes glie. De ꝓma Esa. l. dr. Quis ambulat in tenebris et nō ē ei lumē. Speret i nomie dñi: ⁊ initat sup dñz deū suū. De scōa dr in ps̄. Spera i dño ⁊ fac bonitatē. De ccia etiaz ps̄. ait. Vñ fac dñe. scz i glia sempiterna: bonis ⁊ rectis corde. Declinātes aūt i obligationes: adducet dñs. i. opantes pctā cū opantib⁹ iniq̃tatē. Nec tm̄ vna istaz molaz suffic̄ ad salutē. Proinde ꝑcepit dñs Deut. xxiij. dicēs Nō accipies loco pignoris supiorē ⁊ inferiorez molā Supiorē molā h̄ ē tiorē solū accepit Judas ⁊ Layn q̄ desperauerit de miscōia dei In sup q̄dā accipiūt tm̄ inferiorē. i. spez ō miscōia dei. sic fec̄ Adā comedēs ō pomo vetido Sic tales peccātes sperāt nō se corrigēdo miam dei. talē em̄ fingūt deū q̄lē ipi volūt. ꝑ ipe ē talis q̄l⁹ipe vult. Hz audiāt q̄d de eis dñs p ꝓphetā dr. Cū accepo tps ego iusticias iudicabo. Si vo iusticias q̄to ꝯpli⁹ iudicabit nc̄tias ⁊ ꝓdēnabit. Et iterꝫ Apoc. ij.. Sciēt scz in die iudicij oēs eccl̄ie qz ego sū scrutās renes ⁊ corda: ⁊ dabo vnicuiq̄ ſm opa sua. Utran q̄ sic̄dē molā accepit Magdalena Luc. vij. et publican⁹ Luc. xviij. Ideo grāz p verā contritōez adepti sūt. Tercia vo nccia ē ad pficiē dū farinā de frumēto decurrēs aq̄ q̄ sigt gratiā spūſscti. de q̄ aq̄ Job. vij. dñs ait Qui credit i me sic dic̄ scptura fluia ꝓfluēt de vētre eo aq̄ viue. h̄ aūt dicebat de spū quez accepturi erāt credētes i eū. h̄ q̄dē aq̄ opaī p duplicem molā ad cōplemētū farine vere ꝓtritōis. Ūñ Bonaueñ. in. iij. di. xvij. ait Ad h̄ em̄ q̄ grā infundaī ncc̄e ē q̄ hō se ꝑparet ad acceptiōez grē: et detestatōez culpe. nā ncc̄e ē i grē ifusione q̄tuor ee. Primū ē grē ifusio. scōm ē liberi arbitrij cōmotio. terciū ē cordis ꝓtritio q̄rtū pcti expulsio. Dñs ei expellit culpā ifūdēdo grāz: ꝑ nō ifūdit eā nisi ei q̄ sue gre se ꝓformat. ſ nccē ē ꝓmpte grē aūt sic aduenīēti se ꝓformat p motū liberi arbitrij Gre xo vt peccatū expellēti ꝓformare grē aduenīēti et peccatū expellēti se ꝓformat p motū ꝓtritōis. vñ duo sūt a deo. s. grē ifusio et pcti expulsio Et duo a nob⁹ his duob⁹ modis ꝓsona. h̄ aūt q̄tuor sic ꝓiungūt i illo ꝓsiculo ps̄. q̄ ait. ps̄. lix. Cōmouisti terrā et ꝓturbasti eā sana ꝓtritōes ei⁹ qz cōmota ē. Grā em̄ aducniēs i aiaz ꝓmouet rōez. ſm q̄ est ps liberi arbitrij et ꝓturbat volūtatē p ꝓtritōez. ⁊ p⁹ modū sanat p pcti expulsionē. Et rō hui⁹ reddit. qz p̄cessit duplex cōmotio. p quā ipa aia grē iustificāti se ꝓformauit. ſ ꝏdit quia cōmota est.

De integra ⁊ vera cōfessione ⁊ quomō p̄cedere debet sacram cōmunionem. Capitu. ij.

Secūdo receptur⁹ h̄ sacm̄ se recōsiliare dr ecclie p ozis verā ꝓfessioē Nā cū q̄s accedit ad sacrā cōionez si mortal⁹ peccauit non suffic̄ q̄ sit tm̄ corde ꝓtrit⁹: nisi etiā sit ore ꝓfessus eccl̄ie recōsiliat⁹. Circa h̄ tm̄ ſm Richar. in. iij distinuendū ē. qz aut talis hz copiā ꝓfessor⁹ ydonei ⁊ cōfitēdi sufficiēs tps ⁊ liberā loq̄lā. tunc peccat cōicādo sine ꝓfessiōe. qz ad h̄ sacramentū requirit recōsiliatio. etiā ſm iudiciū ecclie vt Hugo de sctō victore. in libro de ptāte ligādi et soluendi ca. xxj. ait. Si absq̄ sacerdotis absolutiōe criminosus ad corpis x̄pi cōmunionem accedat. ꝓro certo sibi iudicium māducat et bibit. etiaz si eum ante multū peniteat ⁊ se vehementer doleat et ingemiscat. Aut talis copiam sacerdotis ⁊c̄. supdicta nō habet et tūc distinguēdū ē qz aut iminet aliq̄ necessitas celebrādi vel cōmunicādi. vtputa oriuz scandalū ꝑsone sue nō cōicet. aut ppū. vel incepit mysteriū sacramenti vel amisit loquelā et tunc non peccat cum ꝓposito ꝓfitendi quādo poterit. Aut no iminet necessitas. et tunc peccat ſm Scotū Richardū. petrū de candia ꝑ de hoc plen⁹ dictū est in quadragesimali ō x̄piana religione sermone. liij.

Quomodo q̄ vult digne cōmunicare tripliciter ꝓximo suo recōciliari debet. Ca. iij.

Tercio autez recepturus hoc sacramētū fcōsiliari se debet p ꝓrio fraternā dilectionē et vnionem. exēplo farine q̄ in granis distita. ōmū p aquā ⁊ ignē sit vnita i hostiā formaī. vt mystice inuaī q̄ ad h̄ sacramentum nemo ꝓsumat accedere. nisi sit ꝓximo suo dile-

ctione vnitus. vnde triplr debet talis primo suo vniri. Primo corde. scdo ore. tercio ope.

Primo debet cū primo etiaz cū qlibet inimico vnir eē corde. Un de pse. di. ij. c. hoc sacramētū. Aug⁹. ait. h sacm pietatl. signū est vnitatis. Qui vult viuere accedat et credat in corpoꝛeꝝ. Per hūc cibū t potū societatē vult intelligi corpis et mēbroꝝ suoꝝ qō ē eccl̄ia in pdestinatis h ille. Et itez. j. Coꝛ. x. aplus inquit. Un⁹ panis t vnū corp⁹ mlti sum⁹. Oēs q de vno pane t de vno calice participamus scz digne. Et itez Aug⁹. ait. Qui accepit mysterū vnitatis et nō tenet vinculū caritatl. nō mysteriū accipit p se. h ptra se Eccli. xxvij. etiaz ōz. Dilige prim tuū. et piūgē fide cū eo. scz nō pacifico ore et maliuolo corde. Un Aug⁹ de vbis dñi ait. ne dicas cū lingua ignosco et differas corde. nouit enī dñs cui dicas. vocē tuā hō audit: pscientiā tuaz deus inspicit. melio⁹ē cū clamas ore t dimittis corde: q̄z sis blādus ore et crudelis corde. Secundo suscepturus sacramentum hoc dz hē cū prio pace et vnitatē oris. Circa hoc aūt aduertendū est q quedā sunt signa dilectōis et illi⁹ ad qm oēs nccio obligant. qz in coꝛ oimoda negatōne ptendit signū odij seu ire. hmōi aūt signū videt esse salutatio. aut ad aliq̄ interrogata aliqlis rnsio. Proinde q inimico suo oino onegat vbū suū. aut q i pntia ei⁹ sp auertit faciē suā. vel subito fugit. signum ptendit mortalis odij et rancoris. nisi h faciat ex causa multū rōnabili. vtpote si pbabilr timet ex h aliqd peius accidere: et tūc rōnē t intentionē sui facti debet intuētib⁹ ppter vitatōez scādali declarare. si bono mō facere h pt. Et ad pdicta psilia signa hō nccio obligat ostendit dñs Math. v. dicēs. Si salutaueritis frēs vestros tantuz qd amplio⁹ facietis. nōne ethnici h faciūt. Per salutationē nēpe intelligit quecūq extrinseca amoris signa. qz in actu ē prima cōmunicatio et oñsio hūane affabilitatis et societatis. Ad rel. q̄ vo q̄z q dicta sunt signa hō nō obligat nisi in casu necessitatis. h de h plenio⁹ dictū ē supra. sermone. vij. arti. j. c. iij.

Tercio quomodo cōmunicaturus debet ad primū habere dilectōem opis. qz q̄tū ad effectū subuētiōis nccie omēs tenent hitu et actu. t inimico p loco t tpe. puidere. Hinc august. sup illō Math. vj. Dimitte nob ꝛc. inqt In hac ozōe si mentit⁹ tot⁹ozōis nullus ē fruct⁹ pecunię aliq̄n ꝓpetere pcedit: h debita peccatoꝝ petēti venią nunq̄z iuste negat. Et itez de pse. di. ij. c. panē. idē ait. Panez de altari spūal̄r manducare: est innocentiaz ad altare portare. peccata et si sint quotidiana et non sint mortifera anteq̄z accedatis illa dimittite debitoribus vestris. si dimittis dimittent tibi securus accede panis est nō venenū. Sed vide si dimittis nō mēriaris deo quē nō fallis. mentiri deo potes: fallere nō potes. Sed ad uertendū est q sicut cōicaturo necessariuz est offendētivenią donare: multofortio⁹ necessarium est ab offenso venią postulare. qō mystice insinuās dñs Math. v. ait. Si offers munus tuū. i. coꝛ tuum ad altare. scz ad sacrā cōmunionē. et ibi recordatus fueri q frater tuus habet aliquid aduersū te: relinque ibi munus tuū ante altare. i. serua ppositū cōicandi t vade prio reconciliari fratri tuo. Ad literā si possibile ē. sinaūt habeas ppositz illō agere q̄citio fieri potuerit sine mora. et tūc veniēs offeres mun⁹ tuū. i. sumes sanctissimuz sacramentū. Ex dictis pz q cōmunicare nō possūt oēs sequentes sectas t pcalitates sicut gueiphi. et gebelini et psimiles alij q̄ eas corde tenent aut ore profitent. aut ope exsequunt. et sic de alijs mortalibus culpis sicut de pcalitatibus supdictū est sermone. xxv. p totum.

Articulus scds q tria maxie necessaria sūt. vt hō se bene t digne disponat ad sacrā cōionem.

Secūda ē pparatio dispositiua. In dignū equidē est vt tam admirabilem cōmunionē. i. ad eum qui ē sanctussanctoꝝ. et omnis sanctitatis ozigo: hoc ē ad regē celoꝝ et dñm angelorum quis indeuote et incurate accedat. Proinde de sacerdotib⁹ t de qlibz accedēte ad h sacm Exo. xix. scptū ē pceptū dñi i q̄ ōz sacerdotes q̄ ascēdūt ad dñm sctificēt ne pcutiā eos. Triplex eñ dispositio ppatiua pcedē oz sumptionē hui⁹ sacri. Pria est fides plena. scda ē puritas magna. tercio oratio deuota.

Qz ad sumptionē corpis christi triplex plena fides req̄rit. Ca. j.

Prima dispositio ppatiua est fides plena. tūc ei plena ē si hz tria. Primo si ē clara. scdo si ē feruida. tcio si erit solida seu firma. i. si ē clara i itellectu seu capacitate: feruida i volūtate. et firma i facultate. qz tal fides totā aiaz replet. Prio q fides ad h sacm oz eē clara i intellectu t capacitate. vt itelligat qd recepturꝰ sit. s. verū deum. qui fecit celum et terram. et vez hominē qui amoꝛe nostri pependit in cruce Ad hāc quidē hortat aplus ad Heb. x. dicens

Sermo lvii

Accedamus xo corde i plenitudine fidei aspſ corde a pſcientia mala. cũ xo corde accedit. q̃ b sacm sine errore credit. q̃ nõ qõ videt sed qõ fides tenet. scz sub spẽ panis et vini eẽ totũ xpm verũ deũ et vez hoiem fide intelligit t ore pfitet qõ credit. Et merito q̃dẽ. nã fides intellectũ capacẽ diuini pfilij efficit: t xbo cristi credit q̃ ait. Hoc est corp⁹ meũ. imo q̃tũ fides ꝓ pzio sensu detrahit. tanto ampli⁹ intellectũ diuini sensus capacẽ facit. Hinc ait dñs Math. xvj. Qui vult venire post me abneget semetipm. i. ꝓpziũ sensũ: qõ maxime accedens ad b sacm efficere dz. Proinde de talibus Joh. xx. dñs ait. Beati q̃ nõ viderũt et crediderũt. Scõo aũt fides ad b sacm dz esse feruens in volũtate. Ad hũc feruorẽ excitandũ t inflãmandũ duo maximũ fomentũ pzestãt scz ꝓsideratio ꝓprie nihileitatis t xpi ardentissime caritatis. Primũ hũiliat. scõm xo inflãmat: maxie si ꝓsideret caritas illa imẽsa et inexplicabilis amoris ardor. q̃ p nobis impijs tã seua et impia voluit sustinere. Talis est fides de q̃ Math. xvij. dñs ait. Amẽ q̃ppe dico vobis si habueritis fidẽ sic granũ synapis dicetis monti huic trãsi hinc: et transibit. vbi glo. ait. Fidẽ tam pfectã grano synapis compat: q̃ sit in facie hũilis in pectore feruẽs. vil videtib⁹ nec vllaz viriũ apparẽs ꝑ pressuꝛ tristia qõ intus ofidit Tercia aũt fides ad b sacmentũ dz esse solida seu firma in facultate itantũ q̃ viribus suis castra hũane sapiẽtie atz sẽsuũ hũanoz eneruat hostes. Isti in sapiẽtibus hui⁹ mũdi fozissimi sũt ꝓtra sctissimũ sacramẽtũ: arcz p cynifes mistice designant q̃z plaga. Exod. viij. curat. non legit. Dicit eñ ibi. Extẽdit Moyses manũ virgã tenẽs pcussitcz puluerẽ terre: t facti sũt cynifes tã in hominibus q̃z in iumẽtis: et dixerũt malefici ad pharaonẽ. Digitus dei ẽ h: cynifes eñ ꝺ puluere terre educti sũt argumẽta phoz de treno ac subtili sensu prodeũtia: q̃ circa b sacm occultũ oculũ pure fidei ledũt. Vñ glo. Origeñ. ait. b aiaꝫ corp⁹ cui insederit acerbissimo trãsfodit stimulo. vt quã volãtẽ q̃s videre nõ valet sentiat stimulãtẽ. b siq̃dẽ aiaꝫ arti dyabolice cõpaꝫ q̃ minutis ac subtilib⁹ xboz stimulis aias obtenebrat. t tãta calliditate circũuenit. vt decept⁹ nõ videat nec itelligat vñ decipiaꝫ. ꝑ h plaga etiã nris his tpib⁹ nõ curaꝫ. qz sicuti q̃dã ait. ydola philosophãtiũ remanserũt: cũ ydola gentiũ destructa fuerint hi sũt q̃ rõnib⁹ fidei q̃ sũt dei nãles rõnes q̃ sit hoiz anteponũt. ꝓpterea huic sacro suis manufactis rõnib⁹ aduersaꝫ. Cõtra q̃s Berñ. i quadã epla ait. Sacramentũ dei altissimi suscipiendũ est non discutiendũ. venerãdũ non dijudicandũ. fide formatũ non renatũ tradi dtõne scitum. nõ rõne iuentũ. Hec ille.

De maxia mũdicia t puritate cõsciẽtie q̃ req̃runꝫ ad sacrã cõionẽ i linea corpali mystice demonstrata. Capitulũ. ij.

Secũda dispositio ꝓpatua ad b sacramentũ est puritas magna. Verũ vticz est vt vas sit mundũ qõ ꝺbet suscipe hoc sanctissimũ sacramentũ. vnꝺ mystice Exodi. xvj. dicit Moyses ad Aaron Sume vas vnũ et mitte ibi manna. vas vnũ q̃si singulariter t excellenꝫ mundũ. Qꝺ aptius declarat apls ad Heb. ix dicẽs. q̃ in archa testamẽti erat vrna aurea hñs mãna: vt mistice innuaꝫ q̃ q̃ dz suscipe b celeste mãna teneaꝫ hẽ corp⁹ mũdissimũ q̃i aurũ fulgorosũ. vñ de con. di. ij. c. nihil. Alexan. ait. Nihil in sacrificijs maius eẽ põt q̃z corp⁹ t sanguis xpi. nec vlla oblatio potior est hac. ꝑ oẽs h ꝓcellit q̃ pura ꝓscia dño offerẽda ẽ. t pura mẽte sumenda atcz ab oib⁹ venerãda. Et sic potior ẽ ceteris. ita etiã poti⁹ excoli t venerari. debet Proinde Cris. Omel. v. sup Math. ait. Sic corpalis cib⁹ cũ ventrẽ ingenerit aduersis humorib⁹ occupatũ. ampli⁹ ledit magisqz nocet et nullũ prestat auxiliũ. sic etiã iste spũalis cibus si aliquẽ reperit malignitate pollutum magis eũ pdet. nõ sui natura ꝑ accipiẽtis culpa. Que aũt sit pura ꝓscia q̃ req̃rit ad hui⁹ sacmẽti susceptõz: declarat Hugo ꝺ sctõvict. dicens. Pura ꝓscia ẽ q̃ nõ hz de ꝑterito iustã accusatõez. de pñti iustã delectationẽ: de futuro iustã volũtatẽ. Insup b idẽ Math. xxvij mystice figuraꝫ cum dicit q̃ Joseph accepto corpe ihu inuoluit illud in syndone mũda: et imposuit illud in monumẽto suo nouo. Vbi glo. ait in syndone mũda ihm inuoluit q̃ pura mẽte cũ suscepit. Hinc etiã mos eccle hz vt sacrificiũ altaris nõ serico nõ pãno tincto ꝑ puro lyntheo celebraꝫ. In trib⁹ eñ que pducũt lyntheũ corpale candiduz: tria intelligunꝫ q̃ faciũt ad nraz mundiciã spũalẽ. Primo enz lauaꝫ. scõo torqueꝫ. tercio ꝺsiccaꝫ. Sic q̃ vult ad dñm diligenꝫ suscipiẽdũ mũdificari: Primo debz p aquã lacrimaz lauari. vñ apls ad hebre. x. ait Accedamus xo corde in plenitudine fidei aspsi. corde a ꝓsciẽtia mala. et ablut corp⁹ aqua mũda. i. mundati lacrimis a pctis cordis. Proinde Exo. xxx. mystice dicit

tur. Lauabũt Aaron et filij ei⁹ man⁹ suas ⁊ pedes: qñ ingressuri sũt tabnaculũ testimonij: ⁊ qñ accessuri sunt ad altare ℣t sequit ne forte moriãt. Lauare q̃dẽ man⁹ ⁊ pedes ẽ aq̃ cõpũctõis ⁊ pfessiõis purgare ⁊ mũdare imũdas opatões ⁊ affectões ab oi impuritate culpax scz ne in sũptõe hui⁹ sacramẽti aĩa moriat. ℣t Jeremie. iij. ait Laua a malicia cor tuũ irl'm: vt salua fias. Qñ nccia fore ppha intelligẽs ait de seipo. Lauabo p singulas noctes lectũ meũ. i. mũdabo p singulis culpis p scientiaz meã: lacrimis meis stratũ ⁊c. ¶ Scõo aũt accessurus ad h̃ sacramẽtũ p opa pnie dz torq̃ri sic Exod. xxvij. figuratũ ẽ ibi ór: Facies tẽtoria tabernacli. i. aie ornamentũ de bysso retorta. i. de opibus penitentie scz de ieunijs orõib⁹ afflictõib⁹ et pslib⁹. Et itez. j. Cor. ix apls ait. Castigo corp⁹ meũ ⁊ in seruitutẽ redigo: ne forte cũ aliis pdicauerim ipe reprobus efficiar. ¶ Tercio q̃z q̃ sumere dz h̃ sacramẽtũ ncce ẽ ei p feruorẽ diui amoris a carnaliz desiderioz desiccari. De hmõi eñ exẽplũ pphera ponit dicẽs. In sole posuit tabernaculũ suũ. scz ad siccandũ p diuinũ amorẽ vt fiat scz valde mũdũ ⁊ pulcrũ. Tali siq̃dẽ aie dñs ait Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea. ⁊ macula nõ est in te scz alicui⁹ culpe mortalis: sed bñ lota torta ⁊ ex siccata es. Qz etiã sumẽti h̃ sacramẽtũ neccria sit discretio pbatio et ẽuotio dictũ ẽ s̃. sermo. lv. art. iij. fm Bonauen. in pncipio. Circa h̃ q̃rit vtrũ graui⁹ peccet cõmunicãs in pctõ spũali. q̃z in pctõ carnali. Ad h̃ rñdet Alexan. de hal'. in. iiij. di. Sine p̃iudicio dicendũ ẽ q⁹ q̃ cõicat in pctõ carnali. fm q⁹ pctm̃ carnis cõprehẽdit pctm̃ luxurie et peccatũ gule. ⁊ q̃ cõmunicat in peccato spũs fm q⁹ peccatuz spiritus cõprehendit omnia alia peccata a pctis carnalib⁹ pdict'. tales se hñt vt excedẽtes ⁊ excessi in demerito vel pctõ. Minus eñ peccat q̃ mãducat corp⁹ xpi existens in peccato gule q̃m qui manducat existens in peccato desperatõnis vel inuidie fraterne dilectõnis. ℣t magis peccat exñs i pctõ luxurie q̃z exñs in pctõ ire vel alteri⁹ pcti spũalis. ℣t h̃ triplici rõne ℙrio p oppositõez. scõo per despectõez. tercio ppter inq̃natõnez. ℙrimo inq̃z ppt oppositõez scz ptrarietatis in affectu qz h̃ sacramẽtũ efficit hoiez spũalez. illud xo pctm̃ carnalem. ℙreterea h̃ sacm̃ vnit membra cũ capite. et mẽbra adinuicez. et h̃ int oia pcta ampli⁹ diuisuz ẽ: qz i hmõi ope duo peccãt. Scõo ppter despectionẽ. qz maior ptemptus ibi accidit ex certitudine et vilitatis ẽputatõne. Qui eñ peccãt pctõ luxurie: certi sũt q⁹ mortaliter peccant: et pcti vilitatẽ agnoscũt ⁊ viles se reputant: q̃ raro accidit in spũalib⁹ culpis. Raro eñ ptingit q⁹ aliq̃s sciat q⁹ mortaliter peccat ex cõmissione act⁹ spũalis: vtpote ex actu supbie ire inuidie aut pslũ. Tercio ppter inq̃natõez: nã ex cõmissione carnalis opis. nõ solũ aĩa efficit imundioz p imũdicie appetitũ. et imũdarũ cogitationũ occursuz; verũetiã caro ipa ppter pnitatẽ ad opa imũda: ℙropter ea dici p̃t q⁹ accedẽs in h̃ pctõ ad sacrã cõionẽ grauiz peccat: q̃z accedẽs in peccato spũali: qz maiorẽ ptumeliã q̃tũ ẽ de se fac̃ altissimo sacramẽto. Insup aduertẽdũ est q⁹ nõ est aliq̃s act⁹ virtũ aie cui⁹ delectatio ita suffocet opa virtũ supioz sic act⁹ gnãtõnis: qz in actu illo oino ordo virtũ puertit. Maz qñ fm ordinẽ rectũ debet esse supius est inferius. et econuerso. Vñ fm Aug⁹. in hmõi ope aĩa fit tota caro: qz corruptio p̃ualet ipi nature. De pollutõne nocturna fm Landulphũ hoc seruandũ est ¶ ℙrimo si pollutio ꝓuenit ex crapula mortali: et homo hoc sciat vel probabiliter dubitet a pceptõne vel celebratione debet necessario abstinere. ¶ Secudo si pollutio veniat ex crapula venali cum turpi imaginatõne retrahit a pceptõne et a celebratõe de ꝓgruo non de necessitate. ¶ Tercio si pollutio veniat ex crapula venali sine turpi imaginatione non impedit a pceptõne. sed phiginatione non impedit de cõgruo a celebratõe nisi necessitas immineat. ¶ Quarto autez si ꝓfluit ex superfluitate nature. non impedit ab vtroq̃z. Quiꝓ si ꝓuenit ex turpi imaginatõne mortali ⁊ sine crapula: ꝓhibet ab vtroq̃z de necessitate. ¶ Sexto si ꝓuenit ex turpi imaginatõe venali: ꝓhibet de congruo nisi necessitas appareat. De his sex dist. c. testamentũ ¶ Septimo xo si ꝓueniat ex mera illusione demonum. de congruo ꝓhibet ab vtroq̃z. quod ꝓbatur quia videtur q⁹ ꝓpter aliq̃z culpã nostram huiusmodi feda dyabolus ꝑmittatur ꝓuocare in nobis. Sed nunquid quãdo quis polluitur aliq̃ pdictaz causaruz inaxime vltimaz sp debet a celebratõne cessare. Dicẽdũ ẽ q⁹ si sẽtit inq̃natõez ill'ã mltũ aiaz inclinasse qz i actu illo fit hõ caro siue i somno siue i vigilia: abstinẽ dz ⁊ facẽ reuerẽtiã sacro. Si aũt sentit nãz magl expeditã ⁊ vlteri⁹ ẽuotio trahit ipm ad pceptionẽ ⁊ solẽnitas vl'alicui⁹ pli ⁊ familia secure celebrare põt. Si aũt ꝓbabilit' apparet q⁹ dyabolus fructũ spũalez in nobis impedire conet: non est abstinendus di. vj. non est peccatum. Hec ille.

Ctum deuota oratio necessaria est ad sacram cōmunionem.

Capitulum.iij.

Tertia dispositio ꝓpatiua ad ꝟ sacramentū est oratio deuota. Tria ẜo bona opatur in anima deuota oratio: que maxime ꝓueniēcia ⁊ dispositiua sunt ad sacram cōionem. Primū est intellectus illumiatio. scōm affect⁹ delectatio: tertium est animi iocūdatio. Illuminatio Primū est intellect⁹ illumiatio. Jō a Dasce. sic diffinit oratio. Oratiō est ascensus intellectus in deum. Ascensio enī quidam ē motus. Oīs autē motus est ad aliquā pfectionē Et sic intellect⁹ ascendēdo ad deum ad pfectionē tendere comꝓbat. Talis quidē ascensus in deum ꝓ creaturas fit quasi ꝑ q̄ndam scalam. Nam ꝓsiderādo magnitudinē vniuersi. ascendit in potentiā creatoris: atq; stupens admirant' ait illud Apoc. xv. Magna ⁊ mirabilia sunt opa tua dñe deus oꝑs. Consiederādo vniūsi ordinē ascendit in sapientiā ordinatoris: atq; admiratione tante sapientie plenus eam cum ꝓpheta extollit dicens. Ordinatiōe tua pseuerāt dies: qm̄ oia seruiūt tibi. Consiederādo insuper ꝓseruationem atq; subsistentiā vniūsi ascendit ad beniuolentiam gubnatoris totum conatū ponens vt diligat deū. iuxta dñi p̄ceptū Mat. xxij. dicens. Diliges dñm deuz tuū ex toto corde tuo .i. super exteriora: ⁊ in tota anima tua. i. sup interiora: ⁊ in oi mente tua. i. supiora. ⁊ sic ascendēdo ad adtributa ascendit intellectus q̄dammodo ad psonas ibiq; quiescit affluens delitijs sempitnis. licet nō pmansuris. Unde Aug⁹. Fecisti nos deus ad te: ⁊ est inquietū cor nr̄m donec requescamus in te. Et iterū idem sup ps. ait. Pure oronis magna est virtus: ⁊ velut fidelis nūcius mandatū pagit ⁊ penetrat quo caro nō puenit. Unde Bern̄. ait. Oī fidelis ⁊ humilis ⁊ feruens oro fuerit: celū sine dubio penetrabit. Oī certū est q̄ vacua redire non possz. Delectatio Secundū ẜo oronis bonū est affectus delectatio. Oī ab alijs oro diffinit sic. Oratio est pius affectus in deuz directus. Siquidem impfectus affect⁹ obliquatur in creaturas. nec pure delectatur in eis. eo q̄ delectatio inc̄ptū in creatura expetitur semper cōmiscet amaritudini. Nam si delectat in diuitijs laborat in acq̄rendo eas timet in custodiēdo. ⁊ dolet in amittēdo. si delectatur in filijs: non tm̄ delectat in corū generatione q̄tum amaricat in eoz amissione. Insuper si delectat in delitijs mometanea est hec delectatio: sed eterna est cruciatio eius. Ideo Aug⁹. ait. Jussisti dñe ⁊ sic est: vt pena sibi sit oīs inordinatus animus. Fugiam itaq; ⁊ libenter fugiam vt tu dulcescat mihi dulcedo non fallax: dulcedo felix ⁊ secura. Hunc quidem affecum per peccatū sic distortum oratio dirigit in deū: in quo ē delectatio ꝓsummata. Sicut ps. testatur dicēs Delectatiōes in dextera eius vsq; in finem. Illa ẜo dulcedo nulla amaritudine admiscetur. Oī Cassiodo. super ps. Oratio serenat cor abstrahit a mūdanis mūdat a vitijs subleuat ad celestia. reddit capaciorē ⁊ digniorem ad suscipiēda spūalia bona. s. sicut puenit huic scrisimo sacramēto. Tertiuz orationis bonū est iocūdatio Ideo alio modo diffiniri solet. Oratio est deuotio quedā ex compūctione ꝓcedens. In tali quidē deuotione inexplicabili modo animus iocundatur. Unde cum mens orantis ꝓ deuotionem accendit in fletus ⁊ suspiria in iubilos atq; voces incōsiderate ꝓrumpit. Hec siquidē orationis bona sunt aromata illa de q̄bus Mar. xvj. dicitur mystice scriptum est. Maria magdalene ⁊ iacobi ⁊ salome emerūt aromata vt venientes vngerēt iesum. Et si forte aliquid deficit ad dignam ꝓpationem ad hoc sacramentū supleam⁹ per spūaliuz aromatū. id est. orationū oblationē. iuxt̄ qō ij. Paral. iij. mystice dicit. Magna pars populi de effraim ⁊ manasse de ysachar ⁊ zabulon que sanctificata nō fuerat comedit phase. Juxta quod scriptum est. Et orauit ꝓ eis ezechias dicens. Deus bonus ꝓpiciabitur cunctis qui in toto corde requirūt dñm patrum suoz: ⁊ non imputabit̄ qō minus sanctificati sunt. quem exaudiuit dñs. Unde ō pse. di. ij. c. q̄tidie Aug⁹. ait. Quis quis ꝓ peccato mordeat peccandi tamen decetero non habeat voluntatē: ⁊ cōicaturus satisfaciat lachrymis ⁊ oronibus. ꝓfidens de dñi miseratione accedat ad eucharistiā intrepidus ⁊ securus. Hoc de illo dico quez peccata mortalia non grauāt. Hec ille. Sed cōtra hoc obijcit Sco. in. iij. di. ix. dicens. Ex his igitur verbis videtur q̄ ad hoc sacramentū quis securus nō potest accedere. nisi sit sine voluntate peccādi venialit: ⁊ de preteritis lachrymis ⁊ oronibus satiffecerit. Et respondet dicens q̄ potest intelligi de mortali peccato nō q̄ iam inest: neq; de preterito sine oī penitētia sed tam confesso. Sed si mordeat

q̃ non complete satisfecit. ꝛ tunc intelligitur de mortali culpa. quod sequit̃ quem peccata mortalia non grauant supple in actu vel p̃terita sine penitẽtia subsequẽti: quia ꝺ peccato veniali non necesse est penitẽ. Sed hic punctus est valde prudent predicãdus. Su pradicta tria oratiõis bona miro modo disponũt totam animã ad debitam ꝛ deuotaz susceptionẽ huius sacramenti: si debito modo fiant. Ad hunc debitum modũ duo maxime prestant adiuuamentũ. ſ. mentis recollectio ꝛ mentis retentio. ſ. ne p̃ illicitas cogitationes vagetur. Et de his duob⁹ Matth. vj. dñs ait. Tu autem si orauerit intra in cubiculũ tuũ. ſ. per mentis recollectionẽ: clauso ostio. ſ. per mentis retentionẽ. ora patrez tuũ in abscondito. Quod etiam ad litteram vltimã est seruare ei qui hoc sacramentũ susceptur⁹ est. ¶ Questio Sed quid de illꝫ qui indeuote accedunt ad hoc sanctissimuz sacramentũ. Dicendũ q̃ indeuotio duplex esse potest: vna actualis alia habitualis. Prima quidem actualis est. ſ. cum quis habitualiter est deuotus habens in ꝓsuetudine cum reuerentia attentiõe ꝛ deuotiõe debita frequentare sacram cõionem. ꝛ tamen aliquando cum aliqua distractiõe accedit. talis inq̃ non mortaliꝫ sed venialiꝫ peccat Secunda autem est deuotio habitualis cuz quis sacramentũ frequentat sine deuotione vel sine sui cognitione condigna ꝛ deuotione condigna. ꝛ tanti beneficij attentione et mentis in deum eleuatione condigna. Et talis grauiter peccat quia omittit illud qõ tenetur. Peccat autem ꝓpter tria. Primo ꝓpter diuitatis summã altitudinẽ. Secundo ꝓpter humanitatꝫ excellentiã singularem: atq̃ illius admirabilez passionẽ: que in hoc sacramento rep̃sentatur. Tertio ꝓpter tantam dignationẽ tanti ꝛ tãte gratie nobis facte. ¶ Questio. ij. Querit etiam vtrum habenti voluntatẽ accedendi ad hoc sacramentuz. sit melius frequent accedere q̃ tarde vel raro. Dicendũ q̃ cum sacramẽti perceptio debitam requirat peccatoꝝ purgationem. ꝛ mentalẽ eleuationẽ. seu reuerentiaz atq̃ deuotionẽ: si quis qualibet die paratꝰ sit predictis modis ꝛ aliud impedimentum non habeat. vtile est hoc sacramentũ freq̃ntare. Cuius ratio est. Quia ex hoc ꝓuenienter dispositus semper reportat aliquem fructum alicuius gratie singularis. ꝛ aliquam spiritualem gratiam seu ꝓsolationẽ atq̃ refectionem: ꝛ virtutum atq̃ meriti augmentationem: eo q̃ amplius firmet ꝛ ꝓtinuet mẽtis sue ad deum deuotam ꝛ debitam vnionem. necnon etiam ꝓpter huiusmodi sacramenti efficatiam acquirit maiorem amorem atq̃ feruorem: sicut patet sermone. liij. arti. iij. quasi per totum. Si autem homo nõ sentiat congruam deuotionẽ aut habeat aliqꝺ spirituale impedimentũ: vtilius est aliqñ dimittere nec nimiũ freq̃ntare. quia absq̃ deuotione ꝛ prepatione congrua frequentare modicum reportat fructum: sicut ad sensuz de multis patet. In his ꝺo quilibet potest seipsum examinare: ꝛ statum atq̃ ꝓditiões suas pensare. Et si omnib⁹ hincinde pensatis sentit notabilẽ fructum in anima sua ex frequentatiõe illius. tali expedit frequentare illud: dum tamen semper sit absq̃ mortali culpa ꝛ cum deuotione accedat. Si q̃s autem sentit ex tali frequentatiõe aꝺ hoc sacramentum irreuerentiã augmentari: aut ad se prepandũ maiorem ꝓemptum vel negligentiam generari: expedit ei assumere illud raro. Concor. Tho. in. iiij. di. xij. Alexã. ꝺo de halis in. iiij. ait q̃ talis questio de frequẽtatione cõmunicatiõis determinãda est habita ꝓsideratiõe ad fidem ꝛ deuotionẽ accedentis. Si eni ex ꝓtinua deuotione ꝛ desiderio ꝓtinuo ꝛ ꝓfidentia de assequendo affectꝰ huiusmodi sacramẽti aliquis in singulꝭ diebus accederet: estimo q̃ valeret ei frequẽratio talis. Si ꝺo quis ex reuerentia tanti sacramenti. ꝛ ex timore tante indignitatꝫ frequenter desisteret: estimo q̃ ex illa reuerentia ꝛ timore ꝓficeret. Unde dico q̃ ꝺetrimentio huius casus relinquenda est pie credulitati accedentis. Unde Aug⁹. de ꝓse. di. ij. c. quotidie ait. Quispiam non quotidie eucharistiam accipiendã. alius affirmat quotidie: facta vnusquisq̃ qꝺ ꝝ fidem suam pie credit esse faciendũ. neq̃ eni litigauerũt inꝛ se aut quisq̃ eorum se alteri ꝓposuit zacheus. ex ille centurio: cum alter eorum gaudens in domo sua suscepit dñz. alt dño dixerit. Ose non sum dignus vt intres sub tectum meũ Ambo saluatorẽ honorificates: q̃uis non vno modo. Ambo peccatꝫ miseri: ambo misericordiã sunt consecuti. hec ille ¶ Queri etiam potest quare anachorite raro cõmunicabant: ꝛ maxime illi qui multis annis in desertis solitarij habitabãt. Dicendũ est q̃ anachorite aliquando cõmunicabãt ꝝ q̃ magis eis erat ꝓuenies ꝛ expediens ad vitam illam ꝓtinuandã. Quidam ꝺo rarissime quia continue diuinitus reficiebantur.

Et hoc sacramentū spūaliter manducabāt. Et hoc quidem expediebat eis amplius q̄ ꝓtrarium ꝑm statum suū ꝛ ꝑm regimen quo diuinitus regebant. Si tamen absq̄ distractione vel sui status ꝓclitatiōe aut cum gentibus implicatione. hoc sacramentū paratū fuisset eis: credendū vtiq̄ est q̄ illud amplius frequētassent. nam spiritus in his regebat atq̄ ducebat eos ꝑm q̄ eis expediebat. Nō eni nos ex frequētatiōe colligim⁹: ipsi habebant in spiritu altiori ꝛ vniūsali. a mūdo sequestratione. ꝛ ꝓtinua in deum suspensione et ardenti deuotione.

¶ Articulus. iij. de prepatione quā debet homo facere ad hoc sacramentū in pascali agno mystice demonstrata.

Tertia est prepatio ꝓsumatiua que Exo. xij. in agno pascali mystice figuratur. Nam q̄tum ad id q̄ qō sumens digne prepare se debet in illo agno monstratū est: quia ipse christus est vere agnus dei qui tollit peccata mūdi Jo. j. Porro circa illam agni figuram ꝛ cōmestionē ei⁹ tria ꝓtemplanda sunt. Primo māducādi ritus. scō manducādi cultus: tertio manducandi gustus.

¶ De triplici ritu ꝑm quem in mysterium sacramenti manducandus erat paschalis agnus. Capitulum. j.

Primo manducādi ritus ꝓtemplā dus est. Circa quem tria ꝓsideremus. Primo quando erat manducandus. scō qualis erat manducandus tertio quid erat in eo māducandū. Temp⁹ enim erat mensis primus. dies decima. luna decimaq̄rta. ꝛ hora vespertina. In his omnib⁹ mysticus sensus querēdus est. Mā primus mensis sigt pfectam reformationez penitentie. dies decima pfectam obseruationem legis diuine: luna. xiiij. pfectā sigt obseruationē operis virtuosi. hora vespertina pfectam obseruationē pseuerantie. Sola ei pseuerantia ꝑm hoc int̄ ceteras virtutes triumphat. Proinde licet in alijs tempibus sit prepatio agni. in sola tamen vesptina hora est sumptio eius quia semp cum nunq̄ mortaliter peccādo ꝓposito sumi debet. quasi tali menti semper occidat sol omnis glorie tēporalis ac si in vespera mortis existeret sic ad amorem dñi iesu omnis ei mundi claritas obscuretur. ¶ Secūdo ꝓsideremus qualis erat comedendus. Nam preceptuz erat q̄ nihil sumeret crudum. nihil lixum. nihil frixum. totum assum. intinctuz totum. Crudum sumit desidiosa indiscussio. id est. q̄ mētem suam diligenter non discutit. Vel q̄ nō cogitat quod recipit. aut purum hoiem christum credit. Lixum sumit accidiosa indeuotio. id est. qui mente distracta ac terreno affectu humida ꝛ insipiditate tota aquea: ad sacramentū dissolutus accedit. Frixum sumit p̄sumptuosa pscrutatio hoc est qui de sacramento p̄sumptuose inquirit. Assum ꝛ incensum sumit lachrymosa deuotio: atq̄ studiosa gratiarūactio. Tertio ꝓsideremus quid in eo erat comedendū. Quia preceptum erat q̄ caput agni cum intestinis ꝛ pedibus vorari deberet. In quo mystice designatur q̄ in hoc sacramēto totus christ⁹ cuz diuinitate ꝛ anima ꝛ corpore ibi contin̄etur et sumitur. caput diuinitas. intestina anima pedes vo sunt corpus christi.

¶ De triplici cultu ꝑm quem in mysterium corporis christi agnus paschalis manducandus est Capitulum. ij.

Secundo ꝓtemplandus est māducandi cultus. qui triplex erat. Debebat eni esse manducans agnū Primo calciatus pedibus. secūdo accinctus renibus: tertio tenens baculum in manib⁹. Ex his omnibus aliquid morale intelligendum est. ¶ Primo in pedū calciatione duo intellige. s. ꝓculcationē ꝓcupiscentie: ꝛ obseruationem discipline. Ad talem animam loquitur sponsus Cant. vij. dicens. Pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia ꝓncipis ¶ Secundo in renum accinctione. duo q̄ comprehende. s. abiectionē imundicie: ꝛ exemplum bonum mundicie sicut Lu. xij. dñs ait. Sint lumbi vestri precincti: ꝛ lucerue ardentes in manib⁹ vestris. Quod exponēs Greg⁹. ait. Lumbos enim precingim⁹: cum carnis luxuriam per continentiā coartam⁹. Et sequitur. Lucernas quippe ardentes in manibus tenemus cum per bona opera p̄ximis nostris lucis exempla monstram⁹ Tertio vo in baculi sustentatiōe etiam duo intelligenda sunt. s. toleratio patientie ꝛ pegrinatio gre. vt posset dicere cuz iacob illud Gen. xxxij. In baculo meo trāsiui iordanez

De triplici ferculo quo corp⁹ christi varie sopozat. Ca. iij.

TErtio ꝑsiderandus est in sacramento manducandi gustus. Qui ex tribus ferculis generat. Primus ferculum est lactuce agrestes. secundum panes azymi: tertiũ est sanguis agni. In primo ostendit dolor offensiõis. In secũdo rectitudo intentiõis. In tertio gust⁹ cõmunionis. Primũ enim ferculus sunt lactuce agrestes. id est. dolor offensionis cũ quo comedenbus est iste sacratus panis: qz in sumptione eius compungi debemus de peccatis nostris. vt amaritudo penitẽtie abstergat amorem peruerse vite. vt cum Esa. xxxviij. dicere valeat. Ecce in pace. id est. in ꝑscientie quiete amaritudo mea amarissima. Amara quidem quia eternam damnationem incurri. Amarior quidez quia paradysum amisi. Sed amarissima: quia deum offendi. Et iterum in eodem. c. idem ait. Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine anime mee. Secundũ vo ferculum sunt panes azymi. id est. puritas intentionis z rectitudis. Proinde. j. Corinth. v. apostolus ait. Itaqz epulemur non in fermẽto veteri. id est. non in corruptiõe peccati superbie. que fit in deum: neqz in fermẽto malicie. quod fit in primũ. z nequitie que fit in seipsum. sed in azymis sinceritatis z veritatis. In sinceritate a corruptione vitioꝝ. z in veritate. s. operũ bonoꝝ. hoc est studeamus esse in nouitate vite sine omni fraude. Unde cum dñs Exo. xij. esum agni. id est. hui⁹ sacramenti mysteria ordinasset: subdidit statim. Quicunqz comederit fermentum: pibit anima illa de israel. Fermentatum quidem comedere: est in sumptione huius sacramẽti sit̃atam habere intentionẽ. Sunt nanqz plerisqz qui vt videantur iusti. aut ne reputentur alijs deteriores: cum cauteriata conscientia ꝑsumunt dñicum sacramentũ. Sed audiant sententiã dei per apostolum. j. Corinth. xj. promulgatam qui ait. Qui enī mã ducat z bibit indigne: iudicium sibi manducat z bibit. plane sequendũ est consiliũ Augustini qui ait. Ascendat homo aduersum se tribunal mentis sue. z ꝑstituto in corde iudicio: assistat accusatrix cogitatio. z testis cõscientia. z iudex ratio. z carnifex timor dñi. Inde quidem sanguis anime confitentis p lachrymas defluat z sic cessat diuin vindicta: cum confessio z correptio precedat humana. ac per hoc dignus erit homo sumere h venerabile sacramentũ. Tertium ferculum est sanguis agni: qui sig̃t gustum communionis. Hic ponendus est super vtrũqz postem. z insuper liminarib⁹ domoruz. In quibus triplex cõmunio figurabilit demonstratur. Prima est spiritual. secũda est sacramentalis: tertia vo est exemplaris. Prima vo spiritualis est: quando christus sumitur ore cordis. De qua dñs ait Johã. vj. dicens. Nisi manducaueritis carnem filij hominis z biberitis eius sanguinẽ: non habebitis vitam in vobis. z hoc est ponere sanguinem supra ostij dextrum postem. Secunda cõmunio est sacramentalis: quod est sumere hoc venerandũ sacramentũ ore corporis. Ad quam obligat nos ecclesia ex de peni. et remis. c. omnis vtriusqz sexus. vbi dicitur. Omnis vtriusqz sexus fidelis. p⁹qz ad annos discretionis puenerit. omnia peccata sua saltem semel in anno fideliter confitratur ꝑprio sacerdoti: z iniũctam sibi penitentiam ꝑprijs viribus studeat adimplere. suscipiens reuerenter adminus in pasca eucharistie sacramentũ. Et sequitur. Alioqn et viuens ab ingressu ecclesie arceatur: z moriens christiana careat sepultura. Et taliter sumere corpus christi est ponere sanguinez agni supra sinistrũ postem ostij domus. De hac duplici cõmunione habetur de consec. di. ij. c. quid sit. Ubi Greg⁹. inquit. Quid sit sanguis agni nõ iam audiẽdo sed bibendo didicistis. Qui sanguis supra vtrunqz postem ponitur: quando non solum ore corporis. sed etiaz ore cordis hauritur. Bona uentura vo in. iij. di. xij. addit. Qz quilibet non tm̃ in anno semel sed etiam in morte tenetur homo suscipere corpus christi: aliter mortaliter peccat. Tertia est cõmunio exemplaris. Quia cõmunio saltem in pasca si in secreto nec in abscondito: sed coram populo assumenda est in aliorum exemplũ cuz hoc sacramentũ cõmunio nuncupatur seu synaxis grece. Naz ꝑm Damas. libro. iij. ió dicitur cõmunio: quia cõmunicamur per ipsam in christo z quia ꝑticipamus eius carnẽ et dinitatez. Et quia cõmunicam⁹ z vnimur adinuicem per ipsaz. Et hoc est ponere sanguinem agni in supliminarib⁹ ostiorum z manifesto: iuxta sententiã saluatoris Mat. v. Sic luceat lux vestra coram hoibus vt videant opera vestra bona: z glorificẽt patrẽ vestrum qui in celis est.

Dominica resurrectionis christi. Sermo. lviij

Surrexit non ē hic Mar. xvi. et in euangelio hodierno. Adoptatum ⁊ desiderabilem finem religionis christiane hoc ē ad resurrectionis gloriam ꝓtemplandā. Jō christo duce perducti sumus de qua decem ꝓtemplationes in presenti tractatu per ordinem distinguamus. Prima erit de resurrectione capitis dñi nostri iesu christi. Secunda de resutrectione ⁊ perpetuitate mystici corporis iesu christi. Tertia de vniuersali regno ⁊ dño iesu filio dei. Quarta de gratia et gloria spirituū beatorum. Quinta de admirabili gratia ⁊ gloria virginis matris dei Sexta de gloria substātiali seu essentiali animarum sanctarum. Septima de gloria con substantiali corporum beatorum. Octaua de gloria accidentali que est in beatis. Nona de exercitijs beatorum. Decima de saccomanno paradysi. Surrexit non est hic Iterum ibi. s. Sic enim Aug⁹ in quodā sermone de pascate ait. Surrexit christus exultet vniuersus mundus. Par eteni est vt sicut omnis creatura luciuago doluit ploratu in morte creatoris suit que funere noctis obscure prosecuta exequias in cruce morientis. Ita nunc triumphalē ab inferis reditū leta suscipiat resurgentis quia sic propheta ait. Hec dies quam fecit dñs exultemus ⁊ letemur in ea. Ad primam igitur ꝓtemplationem que est de resurrectione capitis nostri mentis oculos eleuantes toto corde credere obligamur angelico verbo tanq̄ vnum de fidei articulis nunciatis surrexit non est hic. De qua resurrectione tria ꝓtemplemur ad presens. Primo resurrectiōis christi necessitatem. secūdo resurrectionis christi temporalitatem: tertio resurrectiōis christi locūditatem.

Articulus primus q̄ triplici respectu fuit necessaria resurrectio christi.

Primo ꝓtemplemur resurrectionis christi necessitatē. Scōm enim Alexan. de halis in. iij. dupliciter necessaria fuit. Primo viatoribus. secundo comphensoribus: terno addi potest q̄ quodammodo fuit necessaria damnatis.

Q̄ christi resurrectio viatoribus necessaria fuit ⁊ maxime ꝓpter tria. Capitul. j.

Primo enim resurrectio christi fuit necessaria viatorib⁹ ꝓpter tria. Primo ꝓpter iustificationē. secūdo ꝓpter reconciliationō: tertio ꝓpter multiplicationē seu ampliationez hoc est ꝓpter gratiam acquirendā reformandā ⁊ multiplicandam. Primo autem necessaria fuit ꝓpter iustificationē. Unde ait apostolus ad Rhoma. iiij. Resurrexit ꝓpter iustificationem nostram. Et iterum. c. v. ait idem. Nos saluati sumus ab ira per ipsum. Saluatio autem est terminus a quo. s. a pena. Saluari vo in vita est terminus ad quem. s. ad vitam eternam. Unde glo. ibidem ait vt iuste viuamus qui aliter viuere non poteramus Si igitur per animam solum descendentem ad inferos christus mortuus saluauit nos ab ira ergo ad saluandum in vita exigitur q̄ sit viuus ergo exigitur tanq̄ necessaria resurrectio eius. Secundo resurrexit ꝓpt reconciliationē. i. si casu iam iustificati iterū ceciderimus in peccatum. Hinc ad Heb. ix. ait apostolus vt appareat vultui dei pro nobis. s. cum corpore ⁊ anima. vt oret patrem pro nobis. Et ideo quidam dicunt q̄ ipse q̄dammodo causa meritoria est vt omnipotēs pater misereat nostri Tertio vo resurrexit ꝓpter multiplicationē seu ampliationez scilicet dispositiōis ad suscipiendū gratiam et hoc est ex parte suscipientis gratiaz ipsaz hic tota humana natura ordinatur ad christum ⁊ postq̄ assumpta etiam a sanctis angelis magna ei reuerentia exhibetur. In cuius mysteriū Apoc. xix. cum eni loquentez vellet angelum adorare ait ei angelus. Vide ne feceris quia conseruus tuus sum et fratrum tuoz habentiū testimoniū iesu. Propterea aduertendū est q̄ ipsa humana natura copiosiorē gratiaz suscipere q̄z antea posset vnde in carnis assumptiōe huiusmodi dispositionē accepit. in passione vo maiorem dispositionē suscepit. sed in resurrectiōe etiam ampliorez recepit. Hinc est q̄ in natura humana dispositio generalis amplior est ad gratiam ex natura eiusdem speciei que resurrexit in christo eo q̄ est gratior facta deo. ꝓterea in credente est dispositio ꝓsonalis fm q̄ ait apostolus ad Rhoma. iiij. Resurrexit ꝓpter iustificationē nostram mortuus est ꝓpter delicta nostra. quod quidem ꝓpt fidem atq̄ dilectionē est dictum. Intelligen

dum est ergo q resurrectio iustificat similiter t passio sed passio iustificat in adultis tñ propter fidem t amorem hoc est vt credita et dilecta. Quia igitur ex hoc habeatur iustificationis effectus vnde sufficiens causa iustificationis est passio. Sed efficiens non nisi etiam credatur deus passus ad quod quidem maxime operat. Unde super illud pphete que vtilitas i sanguine meo glosa ait Si statim non resurgo corruptumq fuerit corpus meum nemini annũciabo nullũ lucrabor t ita peribit confessio. id est testimonium veritatis. Et ideo dicitur Act. ij. quẽ dominus suscitauit solutis doloribus inferni glo. ait. Assertio est resurrectiõis huius. Et sic ex dictis patet q necessaria est resurrectio viatoribus.

Q resurrectio christi propter tria comprehensorib⁹ necessaria fuit. Capitulum. ij

Secundo resurrectio christi necessaria fuit comphensorib⁹ seu beatis t maxime vt tribus gloria crescat. Primo beatis angelis. secundo beatis animabus: tertio beatis corporibus. Primo inq̃ vt crescat maior gloria angelis etiã in presenti quia glorificata humanitate christi in eo duplex delectatio reperit. Una in contemplatiõe deitatis alia in contẽplatione humanitatis in quam desiderant angeli p spicere vt dicitur. j. Pe. j. Secũdo vt crescat maior gloria animabus beatis insuper etiam de presenti sicut etiam de angelis dictum est. Tertio ꝺo vt crescat maior gloria beatis corpibus. Nam ad resurrectionẽ corporum resurrectio causa erat resurrectionis future t in futuro. Unde in ps. Ad vesperum demorabit fletus t ad matutinũ leticia. Ubi glo. ait. domin⁹ mane resurrexit id est. nobis pmittens per suam resurrectionem que est efficiens causa resurrectionis nostre t anime t corporis ambo enim delectabuntur in gloria iesu christi. Sicut Joh. x. ipse ait. Ego sum ostium per me si quis introierit saluabitur. scilicet in gloria sempiterna. t ingredietur. s. ad ad fruendũ gloria q erit in anima mea cum diuinitate adiuncta et egredietur. s. ad ptemplandũ humanitatem meam. t pascua inueniet. id est. delectationes imensas reperiet in vtrisq̃. Ex dictis igitur euidenter patz q resurrectio comprehensorib⁹ necessaria fuit.

Q damnatis fuit necessaria resurrectio christi t maxime pter tria. Capitul. iij.

Tertio christi resurrectio fuit etiaz necessaria pro damnatis t maxime vt inferno ex iusticia dei trib⁹ maior afflictio crescat. Primo demonib⁹. secundo spiritib⁹: tertio corporib⁹. Primo inq̃ vt crescat maior afflictio demonib⁹ qui in creatiõis exordio christum incarnatũ viderunt t illi inuiderũt. ꝑm Sapiẽ. et inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. vt dicitur Hab. iij. Ecce putas ergo cruciatu liuoris alijs incomphensibilib⁹ penis illos torqueri quando illum sentiunt exaltatum ad dexteram dei patris atq̃ in celo t i terra. id est. in toto vniuerso. s. qua per gloriam remunerem comphensores gubernez per gratiam viatores t per iusticiã cruciam inferos offensores. vnde de demonib⁹ ab eo cruciatis per Ysaiam. lxiij. ipse ait. Calcaui eos in furore meo t pculcaui eos in ira mea. Secũdo resurrexit dñs iesus christ⁹ vt crescat maior afflictio ipsis animabus dãnatis que vident q christus pro liberatione earum mortuus est t resurrexit quem ipse tam viliter ptempserũt. Unde Apoc. xiij. de talibus Job. ait. Cruciabunt igne t sulphure. s. pro peccati irascibilis partis t cõcupiscibilis ecce pena sensus in conspectu angelor̃ sanctorum t in conspectu agni. s. i gloria suscitati quia dãnati conspiciũt se pduatos sempiterna vita t pticipatione glorie christi t consortij angelor̃. ecce pena damni que grauior est ꝑm Hieronymũ q̃ pena sensus. Tertio ꝺo resurrexit vt crescat maior afflictio corpibus damnator̃. quod quidem post vltimũ iudiciũ futurum est. Unde Apoc. i. dicitur. Videbit eum ois oculus t qui eum pupugerũt. id est. criminaliter offenderunt. Et iterum. c. xiiij. ait de damnato hoie. Bibet de vino ire dei. Quid p vinũ nisi tormenta interna t spiritualia denotantur. Sicut enim cum bibitur vinum non solum in corpore recipitur verũetiam ab intra per totum corpus diffunditur. sic quidem spiritualis pena in mente damnati hominis iam recepta non solum mentẽ ipsam per totum penetrat sed etiam in corpora ipsa redundat. Unde Job. xxi. Videbũt oculi eius interfectionẽ suam. id est. sepationem a glorioſa vita que est in christo iesu ecce pena damni. t de furore omnipotẽti bi-

bet. ecce pena mentalis ⁊ corporalis sensus quibus damnati eternaliter punient. Et sic patet q̄ christi resurrectio etiam infernalib⁹ ex iusticia necessaria comprobat.

¶ Articulus. ij. de triplici tempore quod in christi resurrectione concurrit.

SEcundo ꝓsideremus resurrectionis christi tempalitatē. Circa quā ꝑm sententiam Alexandri de halis tripler ꝓsideremus tempus. Primo temp⁹ festiuatum. secūdo tempus expectatū: tertio tempus determinatū.

OPrimo ꝓsideremus christi resurrectionis tempus festiuatuz. Nō conueniēs enim fuit resurrectionem christi vsq̄ ad generalem resurrectionem omniū corporum retardare. Et hoc p̄mo nec ex̄tum ad ipsum. secūdo nec ex̄tum ad nos. Primo enim ex̄tum ad ipsum non debuit christus retardare eā ⁊ hoc maxime ꝓpter duo. Primo ꝓpter dissimilitudinem secūdo ꝓpter dignitatem. Primo ꝓp̄ dissimilitudinē quia non est similis conditio sua conditioni nostre. nam sua est a principio celesti. Sicut apostolus. j. Corinth. xv. ait. Secundus homo de celo celestis. glo. ait. Qz non ē de hūano ritu sed nutu diuino conceptus est ⁊ natus. Nostra vo conditio de principio terreno est. vnde ibidem glo. ait. qualis terrenus tales terreni. Secūdo ꝓpter dignitatem quia eni christus primus est ⁊ maximus in dignitate. ideo dignū est vt prius resurgat in glorie sublimitate ideo Apoc. j. princeps regum terre noiatur. Secūdo vo non fuit conueniēs ex̄tum ad nos q̄ differretur tm̄ resurrectio eius imo necessarium erat nobis ⁊ hoc maxime ꝓpter tria. s. vt generaret in nobis primo fidem. secūdo spem tertio charitatem. ¶ Primo quidem vt generaret ⁊ faceret in nobis fidem resurrectionis sue. quia nisi surgeret quasi nullus deinceps crederet ipsum esse deum. ¶ Secūdo vt generaret in nobis spem resurrectionis nostre ideo Apoc. j. dictus est rex p̄mogenitus mortuoz merito dictus est eo q̄ primus in hoc seculo vixit vt ipse mozeret ⁊ filios suos gigneret morituros. Sic etiam merito christus dicatur p̄mogenit⁹ mortuoz quando primus in alio seculo a morte surgens vixit vt ipse in eternū viuoret ac filios in eternū victuros non solum meritis ⁊ gratia generaret. Verumetiā nobis firmā spez de resurrectiōe nostra prestaret. Maximus quoq̄ in sermone de pascate ait. est in christo homine resuscitato vniuscuiusq̄ nostrū caro sanguis ⁊ portio. vbi ergo portio mea regnat regnare credo me. Vbi dñatur sanguis meus dñari me sentio. Vbi vo glorificatur caro mea ibi me glorioſum esse cognosco. Et iterum Greg⁹. super illud. xiij. moral. Scio q̄ redēptor meus viuit sic ait. Redemptor noster suscepit mortem ne mori timeremus ostendit resurrectionē vt posse resurgere confidamus. ¶ Tertio vo vt generaret in nobis charitatem. non eni possem⁹ ita allici ad amorem glorie sempitne nisi daretur nobis forma ⁊ exemplar resurrectiōis nostre Unde. j. Corinth. xv. primicie christ⁹ ecce dignitas in christo per quam oportz resurgere. Hinc glosa ibidem ait primus tempore maximus dignitate qui prior resurrexit vt fidem faceret ⁊ formā credētib⁹ daret.

SEcundo ꝓsideremus resurrectionis christi tempus expectatuz qz nō statim resurrexit p⁹ mortē ꝑ p⁹ triduum expectauit. Unde super illnd. j. Corinth. xv. resurrexit tertia die ait glosa. ꝓbata vo morte ⁊ hoc tertia die vt ost̄ dat̄ ea potestate nos posse suscitare. Si ei statim resurrexisset non vere mortuus crederetur. Cum igitur deberet resurgere ita vt veram mortem ꝓbaret differri debuit resurrectio eius vsq̄ ad tertiū diem. Et maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter significationez 2o ꝓpter ꝓbationē: tertio ꝓpter ostensionem. ¶ Primo inq̄ ꝓpter significationem. Unde super illud Lu. xxiiij. Oportebat pati christum ⁊ resurgere a mortuis tertia die. glo. ait. Merito vna die ⁊ duabus noctibus in sepulchro iacuit. quia lucem. i. gratiā sue mortis que in carne ⁊ anima erant exposuit et hoc ad designandū q̄ lux sue mortis duplicem nostram mortem curauit. ¶ Secundo ꝓpter ꝓbationē. quia sicut in ore duum vel trium stat omne verbum. sicut dicitur Mat. xviij. sic in tribus diebus factum omne vnde hic litteralis. s. vt ꝓbaret verā mortem ꝑm glo. predictam. ¶ Tertio ꝓp̄ ostensionem. s. sue magnifice potestatis nam si statim resurrexisset non videret habere potestatem resumendi animam suam sicut ⁊ ponendi. Sicut ipse Joh. x. testat⁹ est dicens. Potestatem habeo ponendi animā meam ⁊ potestatem habeo iterum sumendi eam. Et hoc est quod super illud. j. Corinth. xv. resurrexit tertia die glosa ait. Probata vero

De dñica resurrectiõis christi

mortē ꝛc̄ sicut. ꝫ. patuit.

Tertio ꝓsideremus resurrectionis christi tempus determinatū. scilicet qua die ꝛ hora dñs resurrexit Circa hoc primo ꝓsideremus de die. secūdo de hora. Primo inq̄ ꝓsideremus de die. Circa quod aduertendū est q̄ christus in sepulchro quieuit tribus diebꝫ ꝛ tribus noctibus. hoc est per tres naturales dies feria sexta cum precedēte nocte vna extitit dies. ꝛ ꝑ synodicen illa die stetit ibi. Item fuit ibi per totum diem sabbati cum precedēti nocte. et sic per totum illum diem naturalez absq̄ synodoche. Item nox p̄cedens dñicam resurrectionis est vna naturalis dies ꝛ per noctē fuit ibi ꝛ sic per diem naturalē per synodochen ibi stetit in sepultura tñ tm̄ fuit ibi per vnū diem artificialē. ꝛ per duas integras noctes. Hinc super illud ad Rhoma. vi. Hoc scientes quia vetus noster homo crucifixus est vt destruatur corpus peccati. glosa ait. Quieuit christus i sepulchro vna die ꝛ duabus noctibus quia nostram duplicem vetustatem sua simpla ꝓsumpsit. Secundo cõsideremus etiam de hora. sane quia de resurrectionis hora in euangelico textu mime expressa veritas declarat. ideo hic sacri doctores varie opinant. Quidam enim dicūt q̄ christus resurrexit i aurora. quidam q̄ resurrexit media nocte dicunt. Primo ergo sunt quidam qui dicunt eum resurrexisse in aurora. huiꝰsmodi ē Aug. sup illud. j. Mach. iij. elegit ysias ptholomeū ꝛc̄ ibi glo. ab hora mortis christi vsq̄ ad diluculū ꝓstant horē. xl. si ipsa nona ꝓnumerēt. cum ergo dixerit q̄ resurrexit in diluculo videtur q̄ non surrexit ante lucem. Secundo etiaz pro hac opinione multum facit q̄ ecclesia sancta laudes canit in aurora in memoriã resurrectionis dñice ꝛ ad gloriam resurgentis. Secundo sunt quidam qui dicunt christum resurrexisse in media nocte atq̄ his plurimuz fauet. Primo id quod habet tradito antiquoz. s. q̄ apostoli in vigilijs sancti pasce christianū popolum vsq̄ ad noctis mediuz retinentes. ꝛ illa. s. resurrectiõis dñice laudes cum populo iubilantes post ad ꝓpria populum dimittebāt. Tertio quoq̄ cum ꝫ ꝓcordant figure sampsonis Iudicū. xvj. vbi dicitur q̄ dormiuit sampson vsq̄ ad mediū noctis. s. in gaza ꝛ inde ꝓsurgens apprehendit ambas portē fores cum postibus suis et sera impositaq̄ humeris portauit ad verticem montis vbi glosa ait. Sampson media nocte non solum exiuit sed ꝛ portas tulit. q̄ redemptor noster non solum de inferno liber exiuit. sed ꝛ ꝫ inferni claustro portas destruxit. Tertio etiam multum facit ad ꝫ totum officium q̄ in missa resurrectiõis i sabbato decantatur. Nam missa illa que nunc cantatur in meridie in media nocte resurrectionis dñice antiquitꝰ cantabaꝫ ꝫ nũc in mysterium tempus abbreuiantes ꝛ occurrentes gaudio resurgentis spiritusancto dictante aspectu corporali complemus quod de illo sacratissima nocte fuerat ante ꝓphetatuz Nox sicut dies illuminabitur ꝛ nox illuminatio mea in deliciꝭ meis. Unde in cerei benedictiõe huius sacre noctis mysteriũ cõmendatur cum hec nox est pluries iterat. Dicit etiam in collecta. Deus qui hanc sacratissimam noctem gloria dñice resurrectiõis illustras ꝛc̄. Quarto quoq̄ literalis figura ꝓsequendorum ꝛ exitus de egypto huic videtur sentētie consentire. eo q̄ media nocte educti sunt de egypto Unde ait dñs Exo. xj. Media nocte egrediar egyptum et morietur omne ꝓmogenitũ in terra egyptiezũ et sic vtranq̄ opinionē ꝓcordans Alexan. ꝫ halis in. iij. ait. q̄ predicta non sunt ꝓtraria nam quando dicitur q̄ ante lucem resurrexit respicit quod illud Iob. xx. ait. Ons autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc esset tenebre ad monumentuz Sic quoq̄ intelligit illud qꝫ Lu. xxiij. dicitur valde mane. id est. anteq̄ dies esset clara. In diluculo enī dies nondū est clara. Et sic patet q̄ dñs resurrexit inter mediam noctez et claram diem. ꝛ hoc modo vtraq̄ opinio ostenditur esse vera.

Articulus. iij. Tertio contēplemur resurrectiõis christi iocunditatē. Triplex enī fuit in eius resurrectiõe iocunditas quale facti sunt omnes. Prima fuit cordialis. scda generalis: tertia materialis.

Primo inq̄ de resurrectiõe christi fuit iocunditas cordialis que maxime facta est in tribus apitionibus primis. Prima facta est marie magdalene. secūda tribus mariꝭ: tertia ꝫ petro de quibus ꝓ ordinem videamus. Et primo de prima que facta est marie magdalene. Unde ꝓ ꝓcordantia sacri textus euangeli-

starū notādū est q sicut Mar. xvi. c. t i euāgelio hodierno ait. Maria magdalene t maria iacobi t salome emerunt aromata vt venientes vngerent ieſum. Nouerunt eni he ſancte mulieres tam crudeliter tractatū fuiſſe corpus ieſu q totuz cor habebant plenuz memoria crudeliſſime mortis eius t imaginatione corporis ſui ſacri. Unde nihil videbant attendere vel ſperare niſi mortuuz eius corpus cum deuotione poſſe inungere et tractare. Subditq Mar. Et valde mane id eſt. cum adhuc tenebre eſſent ſicut Jo. xx ait. Una ſabbatoz. id eſt. dñica die venīt ad monumentū orto iam ſole puenerūt ad monumentū. Scōm tamen Aug. de ꝓſenſu euangeliſtarū dicitur orto iam ſole. id eſt de proximo venienti in has partes vt ſumatur ortus ſolis pro ortu claritatis diurne precurrentis ſuper emiſperiū noſtrum t dicebant adinuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio monumēti t reſpiciētes. ſ. cuz iam veniſſent viderūt reuolutū lapidē. erat quippe magnus valde. ſed qz ſciebāt ꝓtra ieſum malicia eoz ebullire vidētes lapidē reuolutū crediderūt corpus eius a iudeis ablatum. t forte in aliq loco vili locatū. Unde magdalena que ieſum ardentiſſime diligebat anteq aliquid diligenti⁹ ſcrutaret ipſuz ſublatum eſſe pro certo ſuponens ardētioribus amatoriby⁹ ex diſcipulis petro videlicet t iohanni quaſi mentecapta doloribus t deſideriis videndi dñm plena nūciare cucurrit dicēs. Tulerūt dñz meū de monumēto. t neſcimus vbi poſuerūt eum. ſicut Jo. xx. narrat. Subditq q iohānes currēs citi⁹ petro in ſepulchro inclinauit caput viditq poſita lintheamia nec tamen intrauit. petr⁹ vo poſtea veniens intrauit in illud. viditq lintheamina poſita t ſudariū capitis ſtans ad partem deinde iohānes intrauit t vidit et credidit qō prius dixerat maria. ſ. dñm eſſe ſublatum de monumēto nondū eni ſciebat ſcripturas qz oportebat eū a mortuis reſurgere. Poſt h aūt diſcipuli ꝓriſtati ad p̄pria redierunt. Poſtq aūt ad ſepulchz redīt magdalena. he ſancte mulieres intrauerūt monumētū. Dicit aūt monumētū qñq illud ſaxeū vas in q iacuit chriſt⁹. qñq vo oz tot⁹ ille locus in q reſidebat illa turba. Erat aūt locus ille clauſus aliq materia vel pariete vbi erat ortus ſicut inuit iohānes t etiam Aug⁹. ſentit ꝓpterea qñ legit q intrauerūt ad monumētū aut exierūt ab eo ꝓ ſolo aditu ſeu exitu eius loci vel orti intelligi habet.

Igitur ſicut Mar. in euāgelio hodierno et Mat. vltl. dicitur. Introeūtes ſicut dictum eſt in monumentū. i. in tumbam vbi erat ſepulchz viderūt iuuenē ſedentē in dextrl coopertū ſtola candida t obſtupuerūt qui dixit illis. Jeſum queritis nazarenū crucifixū ſurrexit non eſt hic. Ecce locus vbi poſuerūt eum. Sed ite dicite diſcipulis eius t petro. quia p̄cedet vos in galileā. vbi eū videbitis ſicut dixit vobis. Quo audito exeūtes mulieres de monumēto quaſi recedere diſponebant ſed amore ieſu attracte iterū ſepulchrū introeūtes ſicut Lu. in ꝓncipio. xxiiij. c. ait. viderūt duos angelos ſtantes qui dicunt eis. Quid queritis viuentē cū mortuis non eſt hic ſed ſurrexit. Quo audito due cō ſternate mente abire ceperūt. ſed maria feruentior amans ſtabat ad monumentū foris plorans ſicut Job. xx. ait. Plorabat enim t lachryme eius in maxillis eius non eſt q cōſoletur eam ex oībus charis eius. Rigabat ora lachrymis t maxillas. O maria q̄d ſpei quid conſilij. aut quid cordis erat tibi vt ſola remaneres ad monumentū. Tota enim amore ieſu ardebat nihil de ipſo in hac vita videbat vbi eum quereret neſciebat ideo in dolore cordis fundebat lachrymas circa ſepulchrum vbi certa erat quia quem pri⁹ doluerat defunctū nūc dolebat ablatum. t iſte dolor maior erat quia nullam ꝓſolationem habebat primo fuit cauſa doloris. quia viuum p̄diderat. ſed de ho c aliq̄ tulam ꝓſolationem habebat quia mortuū ſe retinere ardebat. Nunc autem iſto dolore ꝓſolari non poterat quia vel corpus defuncti non inueniebat. t qz amor feruēs impatiēs ē t deſcere neſcit ac ſemp de nouo ſperat ſe repire qō cupit. iō dū fleret incliauit ſe t ꝓſpexit i monumentū. Scōm eni Greg. amāti eni ſemel aſpexiſſe nō ſufficit qz vis amoris in tēptatione multiplicat affectū inq̄ſitionis. Et ſm Aug. iterū ꝓſpexit dolens nec ſuis nec ſuorū oculis facile putabat credēdū eſſe. Et tūc vidit duos angelos in albis ſedentes vnuz ad caput t vnū ad pedes vbi poſitum fuit corpus ieſu. Dicunt enim illi. Mulier quid ploras. O maria multam ꝓſolationem inueniſti. t forte tibi melius contigit q̄ ſperaſti. Nam tu querebas vnum t duos inueniſti t viditi. querebas mortuū t illos reperiſti viuos. qui de te curam videbantur habere t volunt dolorem tuū linire. Ille vo quē queris dolorem tuum videtur negligere lachrymas tuas non videtur reſpicere vel

curare vocas eum ⁊ non audit queris illũ ⁊ non inuenis pulsas ⁊ non aperit sequeris illum ⁊ fugit. heu quid est hoc. heu q̃ magna mutatio. heu quomodo mutata ē res i ꝓtrarium. Iste iesus recessit olim diligebat te. olim te a phariseo defensabat. ⁊ a sorore tua dulciter excusabat olim te laudabat q̃ndo pedes suos vnguento vngebas. et lachrymis rigabas ⁊ capillis tergebas dolorem tuũ mulcebat pcã tua dimittebat olim querebat te cum abesses vocabat te cum vo deesses mandabat tibi per sororem tuam vt ad se venires. O magister bone cum vidisti eam plorantem lachrymatus es. Deniq; p dilectionem eius quia multum diligebat te fratrem suũ lazarum resuscitasti ⁊ planctuz huius dilectricis tue in gaudium ꝓuertisti. O dulcissime magister quid p⁹ hec in te peccauit hec discipula tua aut in quo postea offendit dulcedinẽ cordis tui quia sic recedis ab ea. Nos post hoc nullus peccatũ aliud ō ea audiuimus nisi quia valde mane ad monumentum venit ante omnes ferens vngẽta quibus vngeret corpus tuũ. Et cuz te nõ inuenisset in monumẽto cucurrit ⁊ nunciauit discipulis tuis. Illi venerunt viderũt et abierunt. hec autem stat ⁊ plorat si hoc peccatum est negare non possumus q̃n ipsa h̃ fecerit. Si autem peccatũ non est sed amor ⁊ desideriũ quod de te habet quare sic recedis ab ea. ⁊ abscondis te tu qui dicis diligentes me diligo ⁊ qui mane vigilauerit ad me inueniet me ergo mulier ista que diligit te et valde mane vigilat ad te cur non inuenit te. Sed ⁊ tu maria audi consiliũ meum sufficiat tibi consolatio angelorz. Hanc cum illis illos interroga si forte sciant quid factum ē de illo quem queris ⁊ quem ploras. ego certe credo q̃ ipsi ad hoc venerunt vt de hocipso testimoniũ phiberent ⁊ credo q̃ ipse quẽ ploras miseris eos pro se ⁊ pro te vt annũcient resurrectionẽ suam ⁊ consolent deplorationem tuam. Dicunt ei. Mulier quid ploras que est tanti causa doloris non abscondas a nobis lachrymas tuas aperi nob animũ tuũ ⁊ nos indicabim⁹ tibi desideriũ tuũ dicit eis velut familiarib⁹ sue mentis ac sciẽtibus vota planctusq; tulerunt dñm meum ipsum solum quero ipse solus potest me cõsolari sed nescio vbi posuerũt eum. circumspicio si videam illum ⁊ non video vellez inuenire locum vbi positus est ⁊ non inuenio heu me miseram quid agam quo ibo. q̃ abijt dilectus meus quesiui eum in monumẽto ⁊ non inueni vocaui ⁊ non respondet mihi. heu me vbi queram illum vbi eum inueniam. surgam certe ⁊ circũibo oia loca que potero nõ dabo somnũ oculis meis donec inueniam quem diligit anima mea. Effundite lachrymas oculi mei plorate ⁊ nolite deficere ambulate pedes mei ⁊ discurrite ⁊ nolite quiescere. heu heu heu mihi quo abijt gaudium vbi latet amor meus sed quid faciam vt eum inueniam quo me vertam ad quem ibo quo consilium petaz quem pcunctabor. quis mei miserebit. quis indicabit mihi quem diligit anima mea. vbi positus ē amor meus vbi cubat vbi quiescit queso nũciate illi quia amore langueo. dolore deficio nec est dolor sicut dolor meus reuertere dilecte mi reuertere dilecte votorum meorum Reuertere ꝓsolatio mea. Redde mihi letitiam salutaris p̃sentie tue. ostende mihi faciẽ tuam. sonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis ⁊ facies tua decora. Cum igit̃ maria sic doleret sicfleret atq; hec diceret ꝓuersa retrorsum. Scõm Chrys. super Johannẽ angeli videntes iesum adesse ꝓpter reuerẽtiam eius stupentes ⁊ facies in assumpti corporibus imutãtes in signum honoris surrexerunt. Quod videns maria conuertit se retrorsum vt videret quem angeli reuerebantur. ⁊ tunc sic conuersa vidit iesum stantem et nesciebat quia iesus est. Et dixit ei iesus. Mulier quid ploras quem queris. O desideriuz anime sue cur interrogas q̃d ploras quẽ queri? Ipa paulo añ oculis suis cũ magn̄ tamen dolore anime sue viderat te spem suam suspendi in ligno. ⁊ tu nunc dicis q̃d ploras? Ipsa in die tertia viderat manus tuas quibus sepe benedicta fuerat. ⁊ pedes tuos quos deuote osculata fuerat ⁊ quos lachrymis rigauerat clauis affigi ⁊ nunc tu dicis quid ploras. Hunc insuper corpus tuũ sublatum estimat ad quod vngendũ vt se quodammodo consolaret veniebat. ⁊ tu dicis quid ploras quem queri. Tu ipse scis quia te solum querit te solum diligit ꝓ te omia contemnit. ⁊ tu dicis quem queris. Tu qui dem amorose iesu hanc mulierem mentis secreto tractu magnetino amore traxeras ad amorem. Tu inuisa catena suauis dilectionis ligaueras cum purgasti peccata sua tu reples amore cor eius tu signis tu verbis tu inspiratione interna cõmoueras mentẽ ei⁹ tu suscepisti lachrymas ei⁹ nec obruisti oscula labioz ei⁹. Tu absciso ois corruptibilis rei amore illã dimisisti. vt a te p oia iret i pace. ⁊

nunc interrogas quem queris. Tu lachrymas ipsa vidente fudisti ad germanicū funus tu interpellatus iudex eius aduocatus esse potius voluisti ne impediret dulcis cōtemplatio eius cum illam sedere cognoscēs ad tuos diuinos pedes pro te laborante sorore sua tu te sibi dedisti gaudium sedē sempiterno tu eam signis atq; signatis tibi sancto amore per omnia colligasti nunc ꝺo ꝑuata solatijs repleta mesticijs imbuta angustijs. Tu queris. Mulier quid plorας. Tu quidem in ea plantasti fidez qua te querit tu in ea firmasti spez pro qua in te ꝑfidit tu protinus radicasti in eius animo charitatem qua te diligit tu rigas illam vt incrementum suscipiat in visibilib⁹ aquis charitas a teipso diffusa i te ipsum refusa eam ad monumentū ligatam tenet ꝛ illam interrogas quid plorας tu causa questus tu causa doloris tu causa ploratus tu inquietas illā tu angelis illam auertis tu ipsam in pace viuere non sinis quid ergo bone iesu interrogas diligentem atq; dilectum quid plorας quem queris dulci magister ꝛ amor anime sue ad quid queso prouocas spiritū eius tota manet in te tota sperat in te tota desperat de se. Ira querit te quia non est in se sed ꝓpter te est extra se quid ergo queris q̄d plorας quem queris an putas. quia dicat te ploro te quero nisi tu prius inspiraueris ꝛ dixeris in corde suo ego sum quem queris quez plorας an putas quia ipsa cognoscat te q̄diu volueris celare te. At illa estimans quia hortulanus esset dixit illi. Dñe si sustulisti eum dicito mihi vbi posuisti eum ꝛ ego tollam eum. O dolor miserabilis mulier ista doloris nube obtecta non vidit solem q̄ mane surgens radiabat per feneſtras eius qui ꝑ aures cordis sui iam intrabat in animam suam. Sed quoniā amore languebat. Isto amore sic oculi cordis caligabāt vt non videret quem videbat. videbat enī iesum sed nesciebat quia iesus est. O maria si queris iesum cur non recognoscis iesum ecce iesus venit ad te ꝛ quem queris querit te. ꝛ tu estimas eum hortulanū. Est enī iesus est etiam hortulanus. ipse enim seminauit omne bonum semen in horto anime tue. ꝛ repullulātem infidelitatem nunc aduenit extirpare. Quid est etiā hoc quod dicis si sustulisti eum de quo intelligis eum quis intelligit eum q̄ tamen nomen illius quem queris non pandis sed hortulanus tuus est notus sed tua desideria nouit. nescis quispiam sit quē tanta diligentia queris. quem eum interrogas ac si presente ipso illum eum in monumento clausisset quem eum quid iste si hortulanus est. De isto de quo queris agnouit. hoc nempe cum desiderio querentis agit vt qō querit credat alios nosse. Sicut in Cant. j. sponsa ait. Indicate mihi quem diligit anima mea. Sic etiam euenit in maria. Sed o maria optime nescia loqueris quia non patrem non fratrem non sororem non filiū nō amicum terrenū inquiris sed eum qui est q̄ venturus est vt dum sic ꝑfertur sine agnominatiōe fuisse sciatur. Sed quid est mulier quod dicis ꝛ ego eum tollam. Joseph enim timuit ꝛ non fuit ausus tollere corpus eius de cruce nisi in nocte. ꝛ nisi peteret a pilato tu autem noctem non prestolaris nec veneris sed audacter ꝓmittis dicens ꝛ ego eum tollam. O maria si forte corpus iesu positū est in atrio principis sacerdotū vbi apostolorum princeps calefaciebat se ad ignem q̄d factura es? ꝛ ego eū tollā? Quid si esſz in domo pilati ꝛ coram militum turba quid inq̄ factura esses ꝛ ego eum tollam. Sed si i platea foret coram multitudine iudeoꝝ q̄d tunc faceres ꝛ ego eum tollam. O admirabilis mulieris audacia. O mulier nō mulier nullum locuꝝ excipit nihil anteponit sine timore dicit absolute ꝓmittit dicito mihi vbi posuisti eum ꝛ ego eum tollam. O mulier magna est ꝑstantia tua magna est fides tua sed quomodo mulier qua valitudine quib⁹ viribus quo ingenio corpus tam graue posses portare sola cum vna fueris de portatoribus ad sepulchrum nunquid tecum tuas socias habere te credis recesserunt. ego euꝝ tollam. Amor enī impossibile ad possibile sua opinione reducit. ꝛ quod nequid efficere posse se credit. Tu ergo bone iesu noli vltra protrahere desideriū eius quia iam triduo sustinet nec habꝝ vnde satiet esurīē anime sue nisi tu te manifestando porrigas illi panem corporis tui. Non enī diu poterit retinere vitaꝝ corporis sui nisi cito manifestes vitaꝝ anime sue. Dixit ei iesus. Maria. Hec siquidem vox exprimens nomen eius penetrauit animam eius. solitam virtutem i verbo illo sensit. sola solum solite intellexit ac ꝑ hoc solitam vocem agnouit vbi ergo audiuit maria. Sic enim consueuerat eam vocare magister eius persensit in ipso nomine dulcedinem dei ꝛ per eam cognouit ipsum a quo vocabatur esse magistrum suum. Tunc vero reuixit spiritus eius. Et tunc

recepit etiam fidem. Unde statim in genere dixit ei raboni quod dicitur mgr quo puersa vtiq; ad loquentem t cum primo puersa esset retrorsum t illum vidisset. t hortulanum sua interrogatione completa reconuertit oculos ad sepulchrum ac vndiq; girabat aspectum sperans ex aliqua parte apparere dilectum nunc vo audita voce quasi subito se conuertit ad eum vocans magistrum cuius dulcedinẽ senserat i doctrina. O mutatio dextere excelsi. O pietas saluatoris. O mia redemptoris puersus est dolor magn⁹ in gaudiũ maximũ mutati sunt dolores in lachrymas gaudij t amoris. Sed arbitrabatur maria non se indigere verbo que inuenerat verbum t longe vtilius fore arbitrabatur tangere verbum qm audire verba currit ad pedes eius vt amplexaret t oscularetur eos. O amor fortis t impatiens non ei sufficit videre iesum t cum iesu loqui nisi etiam tangeret iesum. Sciebat enim q virtus de illo exibat t sanabat omnes. Dixit ei iesus. Noli me tangere. nondum enim ascendi ad patrem meum: s. fm tuum iudicium in fidele ac si aperte dicat tibi non ascendi quasi eã de infidelitate redarguens q non credidisti perfecte equalem esse se patri. vel forte hoc ait vt eam humiliaret ne nimis presumeret quia ipsum resuscitatũ prima oium pspexisset distulitq; ei pcedere tactum donec secunda vice cũ altis apparerz. O dulcissime dñe o pie magister q̃ bonus es qui recto sunt corde. O q̃ beati pedes qui in simplicitate cordis querunt te t q̃ felices sunt qui sperant in te. verum vtiq; est t indubitanꝫ est verus q tu diligis oẽs diligentes te. t nunq̃ deseris sperantem in te. Ecce enim hec dilectrix tua simpliciter querebat te t veraciter inuenit te sperabat in te t non derelicta est a te. Et addit dñs marie dicens. Vade ad frẽs meos t dic eis. Ascendo ad patrem meum t patrem vestrum: deum meum t deum vestrum. statimq; disparuit. Ecce igiꝫ iam constituitur magdalena inter hoies prima nũcia glorie resurrectiõis. Christus enim suo pprio benedicto ore ipsam primã sue resurrectionis euangelistam facit efficitur pconissa vt nunciet his qui hanc resurrectionẽ p vniuersum orbem terrarum pclamaturi erant Et merito reformationis humane hic ordo pueniens fuit vt mulier que erat peccatrix prima cognosceret t nunciaret gloriam resurrectionis vel resurgentis que transgressionis foueam primo fodit. Hinc Greg⁹. ait ibi ostenditur culpa humani generis vnde processit. quia enim mulier in paradyso ppinauit viro mortem. a sepulchro mulier virũ annunciat vitam t dicta sui vitificatoris narrat que mortem mortiferi serpentis narrauit. Secunda vo apparitio facta est trib⁹ marijs simul. Cum enim iam disparuisset iesus ab oculis magdalene iam illa stabilita i fide aqua exciderat egreditur hortum. illico reliquit sepulchrum nec vltra se vt aspiceret inclinauit nec amplius si adhuc essent vel recessissent requisiuit angelos testes de resurrectione credula de quesito iocunda de inuento in animo psolata. Et vt iussum dñi et magistri perficeret animo t corpore festinabat cunq; festina rediret socias suas in itinere infra sepulchrũ t hierusalem consternatas animo leto gradientes vestigio adinuenit quas etiam sociali discretione retento pede atq; interposita sessione dum ista cum maria fiebant nescientes credimus expectasse. Ad quos cum peruenisset maria leto animo iocundo vultu festinoq; cursu t effatu enarrat resuscitatũ iesum t eum tanq̃ hortulanum audisse t vidisse tamen eum tangere non potuisse. Cunq; versus hierusalez festino gressu pariter irent sicut Matth. xxviii. ait. Ecce iesus occurrit dicens. Auete. Ille autem accesserunt t tenuerunt pedes eius ac adorauerunt eum: se eniz tangi permisit qui se prius tangi magdalene negauit. Gesta eteni christi nunc negata nunc concessa nunc prohibita nunc; pmissa magnaã nobis astruunt rationalem mysterij veritatem et vnũ t idem quod vno tempore denegat alio conceditur vt. s. defectuz in inquisito indignitatem in querente ineptitudinẽ in modo importunitatẽ in tempore indecentiam iure negatur importare credamus. cum vo conceditur his caruisse atq; ornari cõtrarijs firmiter nec tamen pro tanto diuinũ mutatur consilium si opera varient. Nouit enim puidentia dei sine dolo nostris vtilitatibus consulens qualiter t quid nobiscum diuersimode sit agendũ. t nunc pcliue mulieres tangunt t osculantur dñicos pedes. t ad solita reuertitur magdalena atq; noscunt resuscitatũ quem videbant crucifixum t in theca petrina reclusum. Tunc ait illis iesus. Noli te timere. ite nunciace fratribus meis vt eãt in galileam ibi me videbunt. Vocat enim eos fratres amantissimus princeps tum vt ostendat se vere resurrexisse in carne generis nostri ꝺ primo parẽte tracta tũ vt ad sui

amorem magis eos accendat ⁊ ad fiduciam societatis sue ac visionis corroborет ⁊ confirmet cum vt filios eterni patris ⁊ christi se nouerit coheredes. ¶ O igitur huius almi regis benignitas qui relictus in bello pauidos suos formidolosos ⁊ fugitiuos socios cū euasit noiat fratres ⁊ in nouitatē celestem eis in suo corpore ostendere repromisit. ¶ O dulcis excelsi suauitas qui cum negantes ingruenti bello tempe tenebrarū fraternū ad eos se dicit tenuisse amorem. ¶ O insolita clementia ꝓncipis qui post pressuram caumaq; bellorum post victoriā de ligno de tumulo ō tartarea lege reportatā sub eterno pfe ꝓtinuo apellat fratres. ⁊ sicut Johā. xx. ait. Venit maria magdalene .s. cū alijs marijs nuncians discipulis quia vidi dñm ⁊ hec dixit mihi. ¶ Tertia aparitio facta est petro sic Lu. vltl. patet. non enī deerat pijs apostolis sollicitudo querēdi si repare possent vllatenus resurgentē ad qō feruētissim⁹ quidem erat petrus vnde eo ab alijs segregato nescio in quo loco quem sacra scriptura silet apparuit ei dñs atq; cor eius ꝓfortauit in fide deditq; finem infidelitati ac lachrymis eius qui regressus ad ceteros cum gaudio sibi apparuisse dñm nunciauit. qō quidem cum auditū est ab aliquibus desidia facta est aliquibus spes. aliquib⁹ ꝓturbatio quasi singularitatē aparendi causantib⁹ aliquibus ꝓficiēdi crescebat auiditas vt possent videre eu. ¶ Oto autem gaudio atq; fiducia repletus fuit petrus quis exprimere posset ſm enī Chryso. Primo inter viros apparuit petro primo qr erat caput oīum. Secō ne ꝓpter negationē factam desperaret. Tertio ꝓpter exemplum mie dei ad peccatores redeūtes ad eum.

Secūda resurrectiōis christi iocūditas est generalis. s. que facta est in duodecim aparitiōib⁹ post p̄dictas. ¶ Primo ei apparuit duobus discipulis euntib⁹ in emaus quā Luc. xxiij. plixi⁹ narrat. ⁊ breuit in vltl. c. Mar. ¶ Secūdo apparuit pluribus in hierusalez thoma absente. ⁊ clausis ianuis stetit ihesus i medio eorum dixit eis. Pax vobis. sic Joh. xx. ait. et Lu. xxiij. ait. Omnes autē predicte q̄nq; aparitiōes facte sunt in ipso resurrectionis die. ¶ Tertio post dies octo apparuit ihesus ⁊ stetit in medio discipulorū p̄sente thoma cui palpādas p̄buit cicatrices vulnerum Joh. xx. ¶ Quarto apparuit ad mare tyberiadis sicut Joh. xxi. tradit ō qua dicit hic. Jam tertio manifestat⁹ est ihesus discipulis suis cum resurrexit a mortuis non tamen intelligendū est simplicit̄ q; fuit tertia ꝑ quia facta fuit tertio die de illis diebus in q̄bus christus apparuit eis. ¶ Quinto apparuit in monte thabor vndecim discipulis suis vbi ꝓius ꝓstituerat illis. ⁊ hec fuit solennis aparitio de qua ⁊ ante mortem ⁊ p⁹ resurrectionē tam per se q̄ per angelos sepementio facta fuit. ⁊ tunc singularit̄ eum adorasse dicunt Matth. vltl. licet etiam nō sit dubium q; q̄cunq; aparebat eis eum cum multa reuerentia adorabant. hic tamen singulariter enarratur vt per hoc huius aparitionis excellentia demonstret. ¶ Sexto apparuit in die ascensiōis de qua Mar. xvj. ait q; nouissime recumbentib⁹ vndecim discipulis apparuit illis ihesus quia ſm Aug̃l iaz non erant ammodo cum illo in terra ꝓiuaturi ¶ Septimo apparuit eodem die in mōte oliueti quando viderunt eum ascendentem in celum quam Mar. et Lu. in fine euāgelioꝝ suorum breuiter tanguut. sed in ꝓncipio libri Actl. plenius enarratur licet enīz ab euangelistis non ponant nisi predicte decem aparitiones tamen etiam alie fuisse creduntur. Unde Joh. in vltl. euangelij sui ait Multa quidem alia signa fecit ihesus in ꝓspectu discipuloꝝ suorum que non sunt scripta in libro hoc. Paulus quoq; .j. Corinth. xv. tres etiaz supaddit vt sua pro. xiij. computetur sicut ⁊ in tertiodecimo anno post dñicaz passionem apostolus gentium doctor fact⁹ est. Dicit enim ibidem q; visus est plusq; q̄ngentis fratribus. Deinde visus est iacobo. scilicet minori ⁊ hec intelligēd facta etiam in die resurrectiōis. Unde hierony. refert. q; dolore mortl sauciatus se nunq; comedere vouerat nisi christum videret resurrexisse a mortuis. huic ergo aparuit dñs ⁊ dixit ei ⁊ his qui cum eo erant. Ponite mensam. Deinde panem accipiens dedit ei dicens. Comede frater dilecte mi quia filius hois resurrexit a mortuis. Addit quoq; apostolus ibi supra. Nouissime autem oīum tanq; aborti uo visus est ⁊ mihi. Potest etiam addi visio illa. quam Joh. in Apoc. j. refert eū vidisse instar lucentis solis. Scribitur etiam in euāgelio Nicodemi q; ioseph qui sepelierat sanctissimū corpus dñi ꝓpter qō ⁊ captus fuerat a iudeis ⁊ in q̄dam cubiculo diligenter sigillato reclusus quē post sabbatū interficere ordiabāt. Illi igr̄ fleti apparuit dñs ihesus exr̄gē fact̄q; facie ei⁹ osculat⁹ ē eū. demūq; salutis sigill̄ in domo ꝓpa eū collocauit Ex q̄ māife

ste patet q hec aparitio in die resurrectiõis fuit facta. Ex omnibus predictis patet q dn decim aparitiões scribunt facte postq̃ christus a mortuis resurrexit.

¶ Tertia quoq̃ resurrectiõis iocunditas dicit maternalis quia enim de sacre matris sue ꝓsolatione p̃ resurrectionẽ nihil euangelica testat hystoria non credendũ est ꝓpterea q benignissimus iesus fauus ꝓsolationis t gre qui ceteros tm̃ studuit ꝓsolari oblitus est mris sue quam solam nonerat mortis sue amaritudines plenissime degustasse. placuit tamen ꝓuidentie dei nihil de hoc p euãgelicos apices referari t hoc maxime ꝓpter tria. ¶ Prio ꝓpter infidelitatẽ. scõo ꝓpter infirmitatem tertio ꝓpter sublimitatẽ. ¶ Primo ꝓpt infirmitatem. tanta eni certissima firmitate cõstabat virgini matri de resurrectiõe filij sui. vt nec p primũ aut mimũ dubitatiõis motũ circa hoc fuerit ꝓpulsata qõ quidem facile erat credere ex hoc q p singlarissimaz electa erat in matrem christi dei t in reginã ac dominã angelorz ꝓpterea ipso silentio scripturarũ melius ostendit hoc debere teneri vt oino indubitatũ q̃ fieret quacunq̃ scriptura. ideo sicut luculent patet scriptura posuit talia fundamẽta illumiata t alia maiora concludit q̃ posset lingua seu littera explicari. ¶ Posuit eni modum altissime ꝓceptiõis vtputa angelo nũciante t spũisancto obũbrante describitq̃ illam vt dolorosam matrem filij dei morientis p nobis atq̃ eam iuxta crucis stipitem collocauit. ¶ Quod si verum est imo verissimũ est q. ij. Corz. j. apostolus ait. sicut socij passionũ estis ita t ꝓsolationũ eritis mẽsura q̃tum virgo mater resurrectioni filij sociata ideo certissime tenẽdũ est q dulcissim⁹ filius eius primo t ante omnes resurrectionis eius gr̃ose leticia ꝓsolatus est eam. qõ et sancta rhomana ecclesia sentire videtur que in rhoma in resurrectiõis die ad sanctã mariam maiorem ordinat stationẽ. Si autẽ arguere velis q corzpaliter non aparuerit ei. eo q hoc non testant euangeliste non pie cõcludẽ necesse erit q in resurrectiõis leticia i mundo nunq̃ viderit eum. quia sicut nec p mo sic nec vltimo nec medio materno ꝓspectui apparuisse refertur. ¶ Secũdo autez factum est ꝓpter infidelitatẽ. quia eni spiritui sancto cura erat p scripturam euangelicam illas aparitiões describere que carnalibus hoibus possent de resurrectiõe christi fidedignum testimoniũ phibere. t maternus affectus in eoz oculis minuẽt veritatẽ. Jõ nulla scripta est aparitio ex testimonio matris non erat tm̃ in reiueritate i omni creata atq̃ creanda natura post ipsum iesum tm̃ testionium veritatis q̃tum in ipsa lingua mr̃na. nec cui tm̃ credere debeat mens deuota p tẽ xtum ergo euangelicũ tm̃modo debuit reseruari per quem modũ doctores p̃mi fidei nostre de resurrectiõe fuerit certificati ita vt ex hoc comꝑhenderem⁹ quõ facti sunt resurrectionis christi idonei testes quibus fides ab omnibus esset indubitant exhibẽda de apparitione autem matris t ꝓsimilib⁹ nihil in euangelijs repitur. quia a spiritusancto credenda t inuestiganda illis tm̃modo relicta sunt qui a suo lumine illustrant. ¶ Tertio quoq̃ factum est ꝓpter sublimitatẽ. Post resurrectionẽ vo christi nihil de matre t etiaz ante p euãgelia pauca referunt quia apitiones christi exhibite matri t familiaria inter eos colloquia atq̃ amoris sublmia signa in tm̃ debuerũt esse supintellectualissima t intimissima atq̃ ineffabilissima. q nec potuerũt ab inferiorib⁹ dici vel sciri nisi cum tanta diminutione sua q eas dicere nobis esset nobis illarum excessum quodãmodo denigrare. Si quis tamen pie deferre vellet textui euangelij sacri t dicere q corzpali aspectu p̃mo aparuit magdalene. posset vtriq̃ fideliter ac deuote ꝓuenire si distinguam⁹ duplicem visionem primã. s. corzpalem. scõo spũalem. Prima autem est debilis t infirma. t sepe multe illusioni deceptioni t vanitati subiecta. Secũda autem est stabilis certa t clara que de leui non nisi purgatis mentibus exhibetur. Esto ergo q visionẽ primã prõ q̃dam priuilegio speciali amoroſus iesus voluerit impartiri non dubium esse debeat q certissimo mentis intuitu beata virgo maria t resurrectionẽ christi vidit t certe cõgnuit atq̃ iocũdissimis amplexib⁹ aie sue strinxit. Insup dici posset q spũsancto dictãte nihil in sacro textu de corzpali aparitiõe sibi facta referr̃. q non indigebat talib⁹ aparitõibus roborari t ꝓfirmari. Posset q̃ meditari deuote q sicut ipsa fuit sũme passa ac christo cõpassa sic christi cõpassiõe finita mẽs eius spũali ꝓtẽplatiõe vulnerũ filij cauernis inclusa t intra ipsius sepulchri angustias ꝓsepulta vicem vt sic liceat loqui dulci iesus aie fungebat. Cunq̃ per spiritũ illustrata resurrectionis horam sentiret instantẽ aduenientem aiam filij. vbi in ꝓpria gloria sumẽt corpus suum sic deuote allocuta est. Quid mi

dilecte fili aduenisti factus? si vis me totā in tuam gloriā absorbere. reddo depositus qō sola custodio. me tuo vis dolore atq; passione priuare t has tui corpis apturas in qbus solis vnio tua vis satiare medicina nō aimo aut ergo me in tuam assume gloriā aut mihi dimitte tui dolozis memoriā t sapozez. Cui amozosus iesus deuota psolatiōe respondit O mater mea dulcissima non pōt pusillus grex istoz filioz tuoz tua nūc societate puari. Oēs eni deficient nisi tue fidei fulcimēto firment t nimis vtiq; durū esset eos simt me pastore t patre t te mgra t mre puari. Dul tus eni mihi p eos ppls acqrendus est qui ō viscez suoz charitate precedet. Patient ergo ser pia mater atq; dulcissima q te ad tps cuz illis relinquā t corpus meū in gloriā maiestatis assumā. nec tamen credas dulcissima mater mea q passionis mee thesaurū velim de tua anima remouere q̄tūcūq; glozioſus resurgam. In ipsa eni corpis gloria mea apparebūt ipsa victozie signa. apertaq; relinquā vulnera in carne mea q̄tūcunq; sanata p que dulcissima mater ad cordis mei thalamū habebis ingressum vt. s. ad me intrās et ad filios exiens inde posses aspozare qō velis t tuis filijs dispēsare. Exurge ergo gloria mea quia psummata est resurrectio mea tunc pūssima mater tota trāsportata in gloria filij resurgentis ipsum dulcissime se alloquentē audiuit. Resurrexi t adhuc tecū suz alleluia. posuisti super me manū tuam alla. mirabilis facta est scientia tua alleluia. Et de hoc paterno honoz mille milies alleluia in quo filius subito introducit in pspectu materne mentis in gloriaz maiestatis. Quā nobis concedat ipse glorificat? iesus q̄ cum patre t spūsancto viuit t regnat. p infinita seculozum secula Amen.

Feria. ij. post resurrectionem de homine nouo t pegrino cui beatus franciscus vel alius sanctus appropriari pt. Ser. lix.

Tu solus peregrinus es Lu. xxiiij. t in euangelio hodierno. Scōm eni apostolum ad Heb. xiij. Non enim habemus hic manentē ciuitatē sed futuram inquirim?. s. tanq; aduene t pegrini. Et in pma cano. sua t. c. ij. hortatur nos apostol? Petrus dicens. Obsecro vos tanq; aduenas t pegrinos abstinere vos a carnalibus desideriis: que militant adūsus aiam. Conuersationē autem vestram inter gentes habentes bonam. Hec pfecto obseruās beat? F. potuit dicere cum pphēta in ps̄. xxxviij Aduena ego sum t pegrinus apud te: sicut oēs patres mei. Quod potest esse aliud thema. In quibus qdem verbis exponūt tres beati francisci status seu amores. Prim? est amor incipiens. scōs est amor pficiens: tertius est amor pficiens vel pfectus. Primus amor eius seu status est incipiens. Et de hāc dicit Aduena ego sum. s. a reg̃ mūdi o dñe iesu xp̄e apō te. s. manens p ardoris desiderium atq; spem. Aduena eni dicit quia abiens de patria alibi cōmoratur. Sic t beatus F. aduenā ab hoc seculo. sed per spem iam pcium in celo dicere poterat cum apostolo ad Phi lip̄. iij. Nostra conuersatio in celis est. Secundus est quo mens beati F. pgrediebatur de virtute in virtutem. Unde ait. Et pegrinus. Peregrinus autē incedit de hospitio in hospitiū. donec pueniat ad locuz quo tendit. Sic facit qui bene transilit. Unde ps̄. Ibunt de virtute in virtutez. Sed q̄m diuc donec videatur deus deoz in sion. Ecce status pegrinatiōis hūane Tertius est amor pfectus quia non ad horam vel ad modicum sum aduena t pegrinus. sed simplicit t pfecte sicut oēs patres nostri. s. apostoli sancti: quoz vestigia sum secutus. Merito ergo dicitur ei. Tu solus pegrinus es. Hos tres status seu amores fuisse in beato F. ostendit beatus Joh. Apoc. j. dicens. Vidi septem candelabra aurea. t in medio candelabroz aureoz similem filio hois vestitum podere: et pcinctum ad mamillas zona aurea. Caput autem eius t capilli erant candidi tanq; lana alba t tanq; nix. Et oculi eius velut flā ma ignis: t pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardenti. Et vox illius tanq; vox aquarum multarū. Et habebat in dextera sua stellas septez. t de ore eius gladius ex vtraq; parte acutus exibat. t facies eius sicut sol lucet in virtute sua. Et cum vidissez eum cecidi ad pedes ei? tanq; mortuus. In quibus sacratis verbis duodecim perfectiones seu pegrinationes anime peregine seu noui hominis seu beati F. per ordinem describuntur. Prima est in vita actiua exercitatio. Scōa ē in vita ctēplatiua delectatio. Tertia i iusticia pfecuratio. Quarta mālis dilectio. Alie q̄tuoz sōiungūt Prima ē lusio sa t matura cognitio. Scōa prudēs discre-

tio. tertia ardens affectio: ḡrta feruens locutio. Subinferam⁹ alias ḡttuor. Prima ē sancta exemplatio. scōa discreta ꝛ efficax ꝓdicatio. tertia fame diffusio: quarta fideliuz veneratio.

Articulus primus de ꝙdruplici pfectione hominis innouati in charitate.

Primo describam⁹ ḡttuor ꝓmas pegrinatiões seu pfectiões hominis noui seu beati. M. que ptinere possunt ad statum incipientē

De septēplici statu noui hominis in actiua vita. Cap. j.

Prima pfectio noui hoīs seu beati M. est in vita actiua exercitatio. ꝛ de hac Jo. ait. Vidi septem candelabra aurea. Septē quippe sūt status vite actiue. Primus est iusticie ad bñ faciendū. Scōs patiētie ad mala tolerandū Tertius sapie ad bene discernendū. Quartus gratie ad sibiipsi ꝛ primo bene ꝓsulendum Quintus innocentie ad nemi nocendū Sextus est humilitatis ad humiliter sibi de gratijs datis sentiendū. Septimus pbationis ad ꝓpriam voluntatē expiandū. Hi autem septem status in septez ecclesijs Apoc. ij. et. iij. describunt. In his mentem iusti labozare necesse est vt ad pfectionem ascēdat. Atq; pinde in septem candelabzis aureis ō signantur. Sicut eni candelabza aurea licet pzecioſa materia sint lumen tamē aliūde habent: sic septem status actiue vite licet virtutum merito p̄cioſi sint: lumen tamē sapientie ex ptemplatiua vita pcipiūt. nam facilit errat actio: quam non dirigit diuina ptemplatio. Propterea apls ad Heb. xij. ptēplari iubet cum ait. Contemplātes nequid desit gratie dei. Hec igitur candelabza septem hoc est p̄dictos septem status i spiritu vidit beatus Joh. in anima beati. M. Primo. M habuit iusticiā: eo q̄ iusta opa cōtinuo dño offerebat super altare intimi cozdis sui: ex quo coz eius adipe deuotiōis impingebatur. Proinde Eccl. xxxv. c. mystice inqt de ipso. Oblatio iusti impinguat altare. id est. coz eius qō altare noīat quasi altares. Et subdit. Et odoz suauissim⁹ est in ꝓspectu altissimi. Secūdo habuit patientiā ad mala tolerandū. Ad h eni vt opus iusticie deo acceptū sit: oporet vt fiat cum magno conamine ꝛ vigoze seu labore. Hinc apls. j. Cor. iij. ait. Unuſq̄sq; mercedem suā accipiet sm ꝓpriū labozem. Ad hūc igitur glozioſuz beatum. M. Apoc. ij. dñs ait. Scio opa tua et labozem tuū: ꝛ patiam tuam. Hoc siq̄dez scire dei est non simplicis cognitiōis quo etiaz cognouit opa reprobox: sed est bñplacitum diuine aprobationis. Per cuius ꝓtrarium Mat. xxv. dñs fatuis virginib⁹ ait. Amen dico vobis nescio vos. Tertio habuit sapientiam ad hñ discernendū. s. taz p gloria dei tam p salute sui: q̄z etiam p vtilitate primi. Ideo de eo Eccl. xxxvij. ait. Est sapiens anime sue sapiēs: ꝛ fructus eius laudabilis Et merito subdit. Vir sapiens implebit benedictiōib⁹: ꝛ videtes illum laudabunt. Quarto habuit gram ad sibiipsi ꝛ ꝓximo cōsulendū: vt merito ei dici posset illud ppbe. Diffusa est gratia in labijs tuis. i. abundanter distributa sunt recta ꝓsilia ꝛ bona doctrina ex sctissimo oze tuo. Sed quia hanc gratiam gratisdatā exoznauit gra que gratūfacit: ideo subditur a ppba. Propterea bñdixit te deus in eternū. id est. benedictione te ducēte ad gloriā sempiternā. Quinto habuit innocentiā ad nemi nocendū. Scōm ei Aug. inocens est q̄ nec miserū facit nec miserum relinquit: que p pietatē seruant. Et ō hac q̄dem sctūs iste plenissim⁹ fuit. Unde ꝓpheta ait. xxiij. Dñe q̄s habitabit i tabnaculo tuo. Et subdit. Innocēs manib⁹ ꝛ mundo coꝛde. Ille ꝛō manib⁹ innocēs est. q̄ nec capit aliena nec sua dat indignis: nec insuper retinet dignis. Que oia sanct⁹ iste pfecit. Sexto habuit humilitatē ad humilit de gratijs sibi datis sentiendū. Mouerat eni Luc. xiij. a dño dictū: qui se se humiliat exaltabit q̄ merito in eo verificatū est. Jō de eo Eccl. xj. dicitur. Est hō marcidus. s. in oculis suementis. egens recupatiōe. plus deficiēs virtute ꝛ abūdans pauptate. Et oculus dei respexit illum in bono: ꝛ erexit eum ab hūilitate ipsius. i. exaltauit caput eius ꝛ mirati sūt i illo multi ꝛ honozaueſt deū. Que oia conueniunt huic sctō. Septimo pbatus ꝛ temptatus fuit ad ꝓpriam voluntatē expiendū Tū de illo Eccl. xxxj. dicit. Btūs est diues qui inuentus est sine macula. Et q̄ post aurū nō abijt: nec sperauit in pecunie thesauris. Quis ē hic ꝛ laudabim⁹ eū: Qui pbat⁹ ē in illo ꝛ pfectus inuent⁹ est: ꝛ erit illi gloria eterna. Nam vt testat btūs Jacobus. j. c. canonice sue. Btūs vir q̄ suffert tēptationē: qm cū pbat⁹ fuerit accipiet cozonaz vite. quam dñs repzomisit diligentib⁹ se. Hec sunt can-

delabra aurea ꝙ est ꝓciosa q̄ ad seipsuz atq; lucida q̄ ad ꝓximū ꝑ exēplū iuꝫ illō ⁊Mat.v sic luceat lux vestra coꝝ hoibus: vt videant opa vra bona ⁊ glorificēt patrē vrm qui i celis est. Sup hec candelabra actiue vite fulgebant in hoc glorioso sancto septē dona spiritus sancti. iuxta illud Esa.xj. Requiescit sup eum spūs dñi. spūs sapientie ⁊ intellect⁹. spiritus ꝯsilij ⁊ fortitudis. spūs sciētie ⁊ pietatis et replebit eum spiritus timoris dñi.

De triplici vita. s. actiua contemplatiua ⁊ mixta. Cap. ij.

Secūda ꝓfectio hui⁹ glorioſi sancti seu noui hois fuit in vita ꝓtēplatiua ꝓfectio seu delectatio. Unde subdit Jo. et in medio septē candelabroꝝ aureoꝝ similē filio hois. Ad hui⁹ intelligentiā aduertendū est q̄ triplex est status humane mentis. Prim⁹ est actiu⁹. scōs ꝓtemplatiu⁹: tertius vo mixtus. In ꝑmo siquidem efficit quis homo. In scōo efficit filius hois. In tertio vo fit similis filio hois.

Primo ei iure ꝙs dicit homo: cū creatorem ꝑ creaturas iugiter ꝓtemplat iuxta illō apli Rhoma. i. Invisibilia enī dei a creatura mūdi ꝑ ea que facta sunt intellecta ꝓspiciuntur. Sicut enī homo de limo terre ꝑm coꝛpus format⁹ est: sic ⁊ ꝑm aiam ex limo coꝛporaliū rerum in cognitionē surgere compꝛobatur. Et hic laborat in medio septem candelabroꝝ. i. in vita actiua. Scōo autem filius hois merito nuncupat: qui claro aspectu rerum spūaliū gloriā ꝓtemplat. Et de hⁱ apls. ij. Coꝛ. iij. ait. Nos autē reuelata facie gloriam dñi speculātes in eandē imaginem trāsformamur a claritate in claritatem tanq̄ a dñi spū. Perfectiōe enim vite actiue pōt homo christo assimilari: cum videlicet oia agat ad dei honorē ⁊ primi vtilitatē. Perfectione autē vite ꝓtemplatiue induit hō christum. cū iam non ꝓpter deū opari ꝓtendit ꝑ amoꝛosa ꝓtemplatiōe in deū q̄dāmodo trāsformat vt iam cuz apl̄o ad Gal. ij. dicat. Vivo ego iam non ego: viuit vo in me christus.

Tertio vo digne similis filio hois dici pt: qui actiue vite ꝓfectiōe ꝓtinue crescēs: ō die in diem magis ꝓficit ad sublimioꝝ ꝓfectionem vite ꝓtemplatiue. Per hoc enī q̄ clare cognoscit ordinē opum būanoꝝ: ptingit ad cognitionē opeꝝ diuinoꝝ. Et talis ē vita imita quam christus ⁊ apostoli vita ⁊ moꝛibus seruauerūt. Ad hanc q̄dem ꝓuenit beat⁹ pf noster franciscus vt merito ꝓpter hoc ⁊ demū expꝛessius ⁊ ad litterā ꝓpter stigmata eius sacra similis filio hois dici possit. Nō tñ modo fuit homo ꝑ actiuā vitam seu filius ꝑ ꝓtemplatiuā vitam: sed filio hois similis per vitam mixtam que ꝓficit ex vtraq; Poꝛro tanto quisq; in vita ꝓtemplatiua ꝓfectioꝛ est q̄nta cū laboꝛib⁹ ⁊ afflictionib⁹ charius in actiua vita firmius subsistere pōt. Et hec est ꝓfectio vite mixte: que ex vtraq; ꝓsurgit. Ad quam ascendit glorioſus franciscus sicut patet ex eius laudabili vita.

De vita iusta que perseuerat vsq; in finem. Capitulū. iij.

Tertia ꝓfectio noui hois seu beati t. in iusticia ꝓseueratio dicta est. Inuanū vo homo in ꝓcedentib⁹ laboꝛaret: si anteq; veniret ad finem ab eis turpit resiliret. Et de hac Johā. subdit. Vestitū podere. Poderis erat enim vestis sacerdotalis linea. coꝛpi astricta. ptingens vsq; ad pedes. Propt q̄ poderis dicta est. i. pedalis. Pos enī grece latie dicit pes. Unde camisia ⁊ subucula noiat. Et dicitur poderis quasi pedib⁹ herens. Scōm enī q̄sdam hec erat tunica hyacynctina ptingēs ad pedes. in cuius fimbriis erant tyntinabula aurea. Et de hoc videt ad litterā loqui illud Sap. xviij. cuz ait In veste poderis quā habebat totus erat oꝛbis terrarū ⁊ parētū magnalia in q̄ttuoꝛ ordinib⁹ lapidū erant sculpta. Dicunt aūt fuisse in veste poderis quia erant in rōnali ⁊ suphumerali. ipi poderi superposita. Per hāc quidē poderē designat iusticie pulchritudo in ꝓposito ꝓseuerandi vsq; in finem. Sic iusticie candoꝛ laboꝛiose adeptus vsq; in finem ab hoc glorioso sancto seruat⁹ est. Hoverat enī q̄ ⁊Mat. x. dñs ait. Qui aūt ꝓseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Merito q̄dem solū ꝓseuerātie ꝑmium glorie dñs imptit. Nam generalit omēs virtutes ⁊ theologice ⁊ moꝛales absq; ꝓseuerantia ꝯtra vitia pugnare non pñt absq; ꝓseuerātia vo vincere nequaq; pñt. Ipsa ē enī que in glorie ꝑmiū introducit. Ideo ait Greg⁹. j. li. moꝛal. Incassum bonum agit: si ante vite terminū deserit. quia frustra velociter currit: qui ꝑfectq; ad metas venit deficit Et iterū Berū. in quadā epla ait. Perseuerantia est vnica filia summi regis finisq; virtutū earūq; ꝯsūmatio totius boni repositoriū ⁊ virtus sine qua nemo videbit deū. Et iterū in epla. xij. ait idem. Absq; ꝓseuerātia nec qui pugnat victoriā nec palmā victoꝛ cō

De hoīe nouo et peregrino

sequitur. Nutrix est ad meritum mediatrix ad premiū. Sozor patie ꝓstantie filia amica pacis. amicitiarū modus. vnanimitatis vinculum. sanctitatis ꝓpugnaculū. Tolle pseuerantiā nec obsequiū mercedē habet. nec beneficiū grām: nec laudē fortitudo. Sola est cui eternitas reddit: vel potius que eternitati hoiem reddit dicēte dño. Qui pseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit. Hec ille.

De paternali t maternali ꝓximorum dilectione Cap. iiij

Quarta eius pfectio est mnalis dilectio que p̄cedentia ornat. Et de hac subdit Jo. Precinctū ad māmillas zona aurea. Duplex ē quidem primi dilectio. Prima est pnalis: scda est mnalis. De pnali autem Dañ. x. dicit. Et vidi t ecce vir vnus vestit⁹ linteis: t renes eius accincti auro obrizo. Pnitas enī in lūbis vel renibus denotat. Qui ergo paterne discretiōis charitatē habet: ꝺuenient zona aurea ad renes eius p̄cingit. Nō bñ conuenit veteri testamēto: timore humanas mētes ꝓstringenti Sed notant ait auro obrizo Dicit enī ab obradio as. hoc obrizum aut colozis optimi sic dictū: eo q; obradiet eo q; splendoze obradiet. Nō hebrei effau greci chyrū vocant: t ideo in obrizo pnalis dilectionis vigozosa exēplaritas denotat. Secunda dilectio dicit mnalis. Leuiozi atq; dulciozi dilectione mater diligit filiū suū q; pater. Ideo in nono testamēto nou⁹ homo non sup renes sed ad māmillas zona aurea cingitur. in quo ipsa mens hūana ad charitatem mne affectiōis erudit. hanc q̄dem h̄ sanctus adeptus est. Ideo cū ap̄lo ad Gal. iiij. filijs suis inq̄t. Filioli mei quos iterum pturio donec in vobis formet christus. Hutus aūt maternal⁹ dilectiōis due sunt māmille. Dextera est amoz amicoz. sinistra vo est amoz inimicoz: quib⁹ p arma iusticie. id est. iuste dilectiōis a dextris t a sinistris pugnaret vt obtineret dulcedinē hanc dilectiōis

Articulus. ij. de alijs quattuoz pfectionib⁹ hominis innouati in charitate.

Secūdo subdam⁹ alias q̄ttuoz pfectiones huius anime noue. Que applicari possint ad statum pficiētem seu ad glozioſum franciscū.

De scientia infusa per quam nouus homo diuinit⁹ illustrat.

Capitulum. j.

Prima quidem pfectio est matura et lumiosa cognitio. Et de hac Johan. ait. Caput autē eius t capilli erant candidi: tanq̄ lana alba t tanq̄ nix. Caput siquidem. i. mens. t capilli. id est. longe multe t subtiles cogitationes hois noui seu beati francisci lucida extiterūt eo q; celitus diuina sapientia illustrat⁹. clare intelligebat oīa que agebat. Sed notant ait tanq̄ lana alba. Lana enī alba leuis t mūda est. In albedine hui⁹ sancti cognitio clara: in leuitate māsuetudo humilima. in mūdicia puritas vera designat. Nix quoq; descēdit alba t frigida est. purgat sozdes. interficit vermes. atq; inutiles herbas. terramq; impinguat: vt in his mystice inuat. q; mens t cognitiones huius glozioſi sancti desup p infusionē illustrabant. ex quo in se t i alijs refrigerium carnaliū festuum afferebat. sozdes peccatozum abstergebat. sozdes malarū cogitationū occidebat. herbas inutiliū sermonū abcidebat. terrāq; carnis diuina dulcedine impinguebat. Unde merito dici potest illud qō Sap̄. viij. dicit. Optauit⁹ datus est mihi sensus. t inuocaui t venit in me spūs sapientie. t ꝓposui illam regnis t sedibus: t diuitias nihil esse dixi in comparatione illius. Et sequit. Quā sine fictione didici. et sine liuidia cōmunico t honestatē illi⁹ nō abscōdo

De duplici oculo anime innouate in patria. Capitulū. ij.

Secunda pfectio eius est prudens discretio que est practica luminis p̄cedentis. Et de hoc Joh. ait. Et oculi ei⁹ velut flāma ignis. Duo sunt oculi huius sancti vnus est in ꝓtemplatione speculatiu⁹: alter vo practicus. Unus ad deum alter ad ꝓximū. Ex quib⁹ generabat pspicax t zelatiu⁹ splendoz t feruoz actⁿ et intentiōes ꝓximoz t subditoz circūspectiones. t luminoso atq; amoroso iudicio liberans quēadmodū Eccēs. ij. dicit. Sapiētis oculi in capite eius. s. ad talia exercendū Vel duo oculi noui hois dici possunt dextra scz scientia agendoz: sinister vo sciētia sinēdoz. Hi vo velut flāme sunt cum simul t scientia clara sit dimissio p discretionē t ardēs p virtutis dilectionē. Sic ergo iste sctūs oīa que agebat discutiebat in ꝓsciētia sua: vt cūcta fm diuinā regulā fierent t ad ꝓximoz

vtilitatē dispēsarent. Exēplo apl̄i q̄.ij. Corinth̄. viij. de se ait. Prouidem⁹ enī bona nō solum coram deo: sed etiā coram hoīb⁹ oībus

De charitatis feruore t quomō differat a charitate. Ca. iij.

Tertia pfectio hui⁹ noui hois ē ardens affectio. s. vt laborare vel labor ois iusto viro leuis sit. Et de hac subdit dicēs Jo. Et pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardēti. Notandū q̄ notanter adūtendū est q̄ scientia q̄tūlibet clara sit. grauis est tñ t ponderosa ad bona opa: nisi hūane affectiōes pticipes sint dine dilectiōis. In huius figura Exo. xvij. dicit. Q̄ q̄tūlibet facies moysi splēdida esset: man⁹ tñ illius graues erant. Idcirco necesse ē nō solū oculos noui hois esse flāmeos: sed t pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardenti. Pedes enīz affectiōes sunt quib⁹ homo ptra terrena afficitur: sicut t terra pedib⁹ pculcat. Aurichalcum vō auro duri⁹ est: t coloris illius particeps est. Aurichalcū igit̄ in camino ardens est dilectio firma in tribulatiōe feruēs. Que tanto feruenti⁹ atq̄ fortius ardet etiā inimicos ās infestos patit̄ diligēdo: q̄tomagis p eos affligit̄ t vexat. Sic etiā dñs pcipit Mat. v. dicens. Diligite inimicos vros: bñfacite his q̄ oderunt vos t orate p pseq̄ntib⁹ t calumniātib⁹ vos. Qui ergo hoc duplici amore feruet. q̄. s. amicos diligit p̄m deū. t inimicos ppter deū. iure pedes ardenti aurichalco similes habet: qui non charitatē ipsam que in sola mente est. sed charitatis pticipationē in affectib⁹ sensualib⁹ habet. Charitas enī psistit in voluntate mentis: sed feruor charitatis redūdat affectionē cordis. Ex dictis colligi potest q̄ q̄ttuor hoīum genera diūsimode se habent ad charitatez. Primo sunt quidam qui nec charitatē nec affectionem charitatis habent: sicut sunt impij pecatores. Secūdo sunt q̄dam qui habent affectionē charitatis t non charitatē: sicut ptingit in eis qui cum sint iusti t in dina gr̄a t in charitate feruētes: decidūt in mortalē culpā ettamen amota tunc charitate que inuisibiliter ab aīa aufert̄ remanet charitatis feruor qui prius redūdabat in ipsas corpis affectiones. Tertio insup sunt q̄dam q̄ charitatez hñt absq̄ charitatis affectiōis feruore: sicut ptingit in puulis baptizatis. Quarto sunt alij qui charitatē in voluntate t feruorē charitatis in corpis affectiōes redundantē habent: Et hi sunt qui pedes hñt similes aurichalco sicut in camino ardēti. Inter ās maxime fuit iste glorioſus sanct⁹. Et de hac q̄druplici varietate charitatis exemplū patere potest in olla plena aqua: que primo longe facta ab igne nec calet nec feruet. Secōo stās sup ignem q̄n iam feruet: si ab igne subito amouet̄ non statim feruorē pdit. licet illum demū paulatim amittat. Tertio poni pōt in igne t non feruet statim. Quarto diu p̄seuerans in igne feruētissime feruet. Hō exemplum pdictis facile adaptat̄. Itaq̄ sctūs iste erat in hac quarta differentia.

De feruenti atq̄ secunda locutione noui hois. Cap. iij.

Quarta pfectio hui⁹ sancti feruēs locutio nūcupat̄. Et de hac subdit̄ in figura. Et vox illi⁹ tāq̄ vox aq̄rū multarū. Porro q̄tū in cor de maior est feruor dilectiōis: tanto min⁹ intra se capitur cū Mat. xij. dñs dicat. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis sui pfert bona Bon⁹ quippe thesaur⁹ cordis ē amor dei et primi. Ex q̄ pfecto pferunt bona: q̄n omis locutio iusti viri p̄m dilectionē format̄. Et h̄ est q̄ iobes de h̄ scissimo viro inq̄t. Et vox illius tanq̄ vox aq̄rū multarū. Hñ aq̄ motum mentis hūane dilectiōis significat. Haz sicut spū mouent̄ aque: sic t impulsu spīrit⁹ sancti in mente suscitant̄ dilectiōes sancte. Vox ergo illius vt aq̄rū multarū est: cui⁹ locutio t doctrina amorosa dilectiōe plena est sicut fuit in h̄ sancto. Proinde Cant. ij. spōsus in hac voce delectat̄ ad sponsam dicens Sonet vox tua in auris⁹ meis. Vox enī tua dulcis: t facies tua decora. Hō in h̄ glorioso sancto verificat̄. Aliter etiaz dici pōt q̄ vox huius sancti tanq̄ vox aq̄rū multarū insonuit: q̄n eius doctrine celebris resonātia. et irrigatio fecūda. t nois lata fama: p multorum p̄ plor ora reboabat. Unde Jo. Apoc. xvij. ait. Aque multe populi multi.

Articulus. iij. de vltimis q̄ttuor pfectionib⁹ viri sancti

Tertio vltime q̄ttuor hui⁹ sancti viri pfectiōes subiūgēde sunt: que statui pfecto hui⁹ sancti viri p̄uenire possunt.

De exemplari vita hois recti et virtuosi. Cap. j.

Prima pfectio hui⁹ glorioſi sancti sctā exēplatio dicta est. Et de hac

De hoīe nouo et peregrino

Joh. subdit ⁊ in dextera sua stellas septem. Stelle septē septētuplex ē exēplū opis boni et rectitudis virtuose vite: q̄ ex septē virtutib⁹ p̄ncipaliorib⁹ ad edificationē p̄mozū demſak. Ille ḡ septē stellas i dextera sua habet: q̄ prudētie. iusticie. fortitudis ⁊ temperātie fidei. spei. ⁊ charitatī. ad p̄mox edificationē ⁊ illumiationē p̄ dei gloria non p̄ sua fama exemplū bonū in bonis opib⁹ monstrat. Nūcaīmodū precepit dōs Mat. v. dicens Sic luceat lux vr̄a coz̄ hoīb⁹ vt videant opera vestra bona ⁊ glorificēt p̄rem vestrū qui in celis ē. Et hoc ille sctūs plenissime impleuit. In sua ẋo sinistra has septem stellas habere p̄uincit: qui nō vere. nō recte nō sincere: sed sīlate ⁊ mēdacit sub hypocrisi pallio has virtutes se hr̄e oñdit. De talib⁹ ẋo ait dōs Mat. xxiij. oia eni opa sua faciunt: vt videant ab hoīb⁹: p̄tra illud Eccl. j. ne fueris hypocrita in p̄spectu hoium. Pozro de ḅ hoium genere Mat. vij. dōs ait. A fructib⁹ eox cognoscet eos. Un⁹ q̄dā fructuū ⁊ maxim⁹ est instabilitas: qz diu pseuerare nō p̄ūt. sicut Jac. j. 0z. Vir duplex aio inconstās erit in oīb⁹ vīs suis. Ec econtra pseuerātia hui⁹ sancti in veritatī via: manifeste testat dedisse virtutū exēpla p̄ gloria dei nō p̄ laude sui. Atq̄ verificatuz est in eo qō Baruch. iij. testat dicens. Stelle dederunt lumen suū in custodīs suis. i. virtutes eluxerūt p̄ opa sua bona virtuosa: que virtutes pseuerare faciunt ⁊ pseruant.

De viua ⁊ efficaci predicatione huius sancti viri. Cap. ij.

Ecūda p̄fectio hui⁹ sancti viua et efficax p̄dicatio est. Et de ḅ subditur ⁊ de ore ei⁹ gladi⁹ acutus ex vtraq̄ pte exibat. Gladi⁹ q̄dem est verbū dei seu doctrina penetrās in intima cordiū: iuxta illud ad Eph̄. vj. Et gladi⁹ spiritus qō est verbū dei. Hic gladi⁹ tūc q̄dem ex vtraq̄ pte acut⁹ est: cū sermo in silentio et locutiōe fuerit discrete examiat⁹: vt nec dicēda sileat. nec tacēda dicat. Et talis gladi⁹ de ore huius sancti p̄cedebat. q̄ oēm sermonē sic p̄meditādo exaiarat: vt nō solū districtus vel discret⁹ in silentio. verūetiā fructuosus esset in verbo. seruās illud Eccēs. iij. Tempus tacendi tempus loq̄ndi. Hoc siq̄dez fuit in illo signū summe p̄fectiōis sicut testat Jacl. iij. dicens. Qui non offendit in verbo hic p̄fectus est vir. Sunt plerīq̄ qui diuersi mode se habent ad verbum dei. Primo quidam gestant gladiū sermonis in manu. et semen qō est etiam verbum dei: vt dicitur Lu. viij. portant in ore. Et hi sunt qui vitaz habent ⁊ non doctrinā. Et de talib⁹ Hieronymus in p̄logo biblie. c. iiij. ait. Scīā quippe rusticitas solum sibi p̄dest. Et q̄tum ædificat ex vite merito eccliaz christi: tm̄ nocet si destruentib⁹ non resistat. Secūdo sunt q̄dam alij qui semē diuini verbi semiant ore: non manu. Non eni bene semen semiat ore tm̄. Et tales sunt qui doctrinā hūt non vitā. De quib⁹ Mat. xxiij. dōs ait. Dicunt enim et non faciunt. Tertio ẋo sunt quidā sed heu rari qui seminat manu. ⁊ gladiū gestāt in ore. Et hi sunt qui faciunt ⁊ docūt. Erō talibus dicit Mat. v. Qui fecerit ⁊ docuerit: hic magnus vocabit in regno celoz. Et talis fuit hic gloriosus sanctus. H.

De diffusione fame hominis iam perfecti. Capitulum. iij.

Tertia p̄fectio hui⁹ sancti fuit fame diffusio. Unde subdit Joh. ⁊ facies eius sicut sol lucz i virtute sua Per faciem ẋo noticia hoīs designatur: cum p̄ eam p̄ncipalit hoīes se se cognoscant. Proinde sapia dei tantam dissimilitudinē ordinauit in facieb⁹: q̄ nulla oīno alteri similis in orbe terrarū repiri posset. tam i feminis q̄z in marib⁹: ⁊ hoc vt nos alterutz recognoscere valeam⁹. Facies igitur. i. noticia huius sancti sicut sol in virtute sua q̄ in meridie p̄tingere solet: quia fama sanctitatī eius illustrauit totum mūdum. Sicut Eccl. xlij. testatur dicens. Sol. id est. solaris noticia atq̄ fama huius sancti: illuminās p̄ omnia respexit. Sciebat eni q̄ Prouerb. xv. 0z Lux oculoz. id est p̄sentia sancti viri: letificat animā. s. intuentiū. Fama bona videlicz in absentia audita: impinguat ossa hoc est virtutes. Dicitur eni fama. q. famula a famulor famularis: eo q̄ famulat nobis: duz admodū famule discurrendo rumores de nobis portat per diuersas terras etiam nobis ignorantib⁹. Vel dicitur fama a fando. quagatur eni fando ad diuersas partes. Et est nomen bonarū vel malarū rerum. Sed absq̄ adiectiuo in bono sepe sumi solz. Hec est ergo que fundo famulata est huic glorioso sancto.

De fidelium deuota veneratione ad hunc hominē sanctum Capitulum. iiij.

Quarta pfectio eius fuit fideliū vt deuotoꝝ veneratio: que ex oībus p̄cedentib⁹ merito subsecuta est. Et de hoc subiūgit a iohanne. Et cum vidissem eū. s. tm̄ talem cecidi ad pedes eius tanq̄ mortuus. Johānes enī in q̄ est gr̄a dei interp̄tat̄ et sig̃t quoscūq̄ meritis illius sancti deuotiōis gr̄a visitatos. Ad pedes eius itaq̄ cadit: qui se longe inferiorem eius virtutib⁹ recognoscit. De hoc p̄oinde sanctus p̄pheta ait p̄s. lxxj. Coram illo p̄cident ethiopes. i. nigri p̄ctōres et penitentes et ex meritis eius coz̄ dño veniam postulā tes. et inimici eius terrā lingent non dicit comedent vel mordebūt sed lingent. Nam oīa tpalia et terrena vana et falsa et sup̄ficialia sūt nec est ibi q̄q̄ soliditat̄ q̄ morderi posset vel comedi. Q̄ autem lingit̄ hoiem nō bene satiat. sed potius desideriū et famē ei⁹ accendit: sic etiam bona tpalia nō satiant. ꝫ ad magis ac magis ad appetendū p̄uocant suos leccatores. Sequit̄ vero in p̄pheta p̄dicta. Et adorabūt eum oēs reges: et oēs gentes seruient ei. Et subdit̄ a Johāne. Tanq̄ mortuus. i. tanq̄ p̄uersi a p̄istina mūdi vita sic̄ p̄ Sophō. ij. c. dñs ait dicens. vos ethiopes interfecti eritis gladio meo. i. p̄ hūc sanctum. M. verbo meo p̄uersiois gr̄am p̄sequemini. Vel aliter dici potest q̄ mortuū se estimat et coz̄ eo humilit̄ cadit: q̄ opa sua in cōparatione virtutū et excellēcie hui⁹ sancti affectualit̄ spernit et vilipēdit. Admirāda itaq̄ fuit pfectio pegrini hui⁹ hois noui si p̄sideremus illius actionē et p̄templationē. pseuerationē. et maternalē dilectionē. Si examinemus eius illumiationē. discretionē. affectionem. atq̄ locutionē. Si etiam ponderemus eius exemplationē. predicationez. fame diffusionē. et illumiatoꝝ fideliū venerationem et testificationē. Ut possem⁹ merito dicere. Tu solus pegrinus eras dum fuisti in via: nuc̄ ꝺo p̄ciuis celestis regni fact⁹. possides p̄miū post laborem. s. in gloria sempiterna. id est. gloriosum dñm nostrū iesuz christum. Qui cum patre et spūsancto viuit et regnat et p̄miū est et gloria oīum sanctorum et beatoꝝ: In quo merita tua nos adiuuent glorificari et p̄miari per infinita seculoꝝ secula.

Feria. iij. post resurrectionez de stigmatibus beati francisci.

Sermo sexagesimus

Videte manus meas et pedes meos Lu. xxiiij et in euāgelio hodierno. Admirāda sūt ꝺo opa passiōis saluatoris tanteq̄ dignatiōis et dignitatis: vt et imensi amoris eius expressionē. et gelidi nostri affectus inflāmationē. atq̄ passiōis incitationē demonstrent postulent et p̄curent. Proinde q̄ dñs apl̄is ait: oībus nūciauit dicens. Videte manus meas et pedes meos. Qꝺ quidē beatus frāciscus prudent⁹ aduertens: totam vitam suam imitatiōi dñice passionis ꝑsecrauit. Ex hoc q̄dem factuz est. q̄ tanto amore. tanto feruore. tantoq̄ ardore trāsformat⁹ est in crucifixū iesum vt miraculo oībus inaudito seculis benignitas saluatoris mihi carne illius im̄meret similitudinem sue sctissime passiōis: ꝓstituēs eum vexilliferū in noua remuneratiōe crucifixiōis eius. Sic denīq̄ ꝓsignatus stigmatib⁹ dñi iesu christi: ostendēs stigmata illa sacra q̄ fuerunt fructus dñice passiōis oīb⁹ fidelib⁹ ait p̄positū verbū dicens. Videte man⁹ meas et pedes meos. qz. s. christo crucifio p̄fix⁹ suz et eius similitudinē ꝑsecutus sum. Merito ergo Apoc. vij. in actione sexti sigilli a iohanne euāgelista beatus frāciscus hr̄e sic sacra stigmata descript⁹ est cū ait. Vidi alterū angelū ascendentē ab ortu solis hñtē signū dei viui. Qꝺ verbū potest esse aliud thema In quo ostendit glorioſi francisci triplex p̄fectionis status. Primus est gr̄ose p̄uersationis. ibi. Vidi alterū angelū. Scꝺs radiose illustratiōis. ibi. ascendentem ab ortu solis. Tertius est amorose ꝑsigtiōis. ibi. habentē signū dei viui. Prim⁹ est gr̄ose p̄uersationis. Vñ ait. Vidi alterū angelū. Precesserat enī ante eum angelic⁹ vir glorioſus dñicus in angelica vita pariter et doctrina. Beatus enī frāciscus est alter angelus in regula et in p̄sona sed idem i charitate et fide atq̄ vita. Qui p̄pter facta angelus nuncupat̄. tum p̄pter eius angelicā vitam: tum q̄ dei nūcius fuit ad renouandū in mūdo euāgelium christi. Scꝺs ꝺo illius status fuit radiose illustratiōis Vñ inq̄t. Ascendentē ab ortu solis. Ascēdit ꝺo ab ortu solis q̄ sui accensus in deū initiū et fundamētū incepit a rhomana sede: que inter q̄nq̄ p̄triarchales ecclesias ecclesia p̄ncipalis ē. sedes et ciuitas veri solis. s. christi et fidei ei⁹. Et de hac Esa. xix. typice scriptū est. In die illa erunt q̄nq̄ ciuitates i terra egypti. Et sequit̄ ciuitas so-

lis vocabiť. Una hec eſt ꝑncipalis ꝛ prima. Vel ſic ab oꝛtu ſolis aſcendit: qñ ꝑ diuine ſapiẽtie exẽplũ ꝑdicationẽ ꝛ ſenſuz/cũ ſuo oꝛdine mũdũ irradiauit. Sic. n. Apoc. vj. obſcuratio ſolꝫdine ſapie ſ̃btractionẽ in mũdo ſig̃t ꝑ quã generalꝫ ruina ſtatuũ ꝛ ꝑſonarũ ꝛ eccl̃iaꝝ i eccl̃ia ſurgit: ſic etiã oꝛt⁹ ſolꝫdine ſapientie illuſtrationẽ ſignificat que in ſexto eccleſie ſtatu in mẽdicantib⁹ oꝛtum ſumpſit et creuit. Proinde Bonauentꝰ. in illumiationibus ſuis vocat ꝑdictũ tps tps illumiationis ſcripturarũ: eo q̃ in hoc tpe mirabili⁹ declarate ſunt a doctoꝛib⁹ oꝛdinũ predictoꝝũ. Propter hanc autẽ declarationẽ a genearli ruina in vita iuſticie ꝓſeruanť quicũq; merito chriſti ꝛ inter alios auxilio beati frãciſci. elegit deus ante mũdi ꝓſtitutionẽ vt eſſent ſancti ꝛ imaculati in ꝓſpectu eius in charitate: vt dicit ad Eꝑh. j. Tertiꝰ ſtatꝰ illiꝰ fuit amoꝛoſe ꝓſig̃tionis. Unde ſequit habentẽ ſignũ dei viui. i. ſtigmata illa ſacra a chriſto ſibi miraculoſe impreſſa. Huic ſnie atteſtatur aſſertio quã fecit dñs Bonauentꝰ. in capitulo generali pariſiꝰ celebꝛato: cũ eſſet nr̃i oꝛdini generalis miſter. Nam ꝑdicans i ipſo capl̃o cum maximo feruoꝛe aſſeruit ſe certiſſime ſcire ꝑ reuelatiões indubitabiles et ſolennes factas talibus ꝓſonis qui de h̃ nõ poterãt dubitare q̃ beatꝰ frãciſcus erat ſingulariť angelus ſexti ſignaculi Apoc. ij. et q̃ ad litterã de ipſo atq; illius ſtatu ꝛ oꝛdine intellexit euãgeliſta Johãnes atq; in ſpiritu eum vidit. qñ ꝓtulit dicta verba. necnõ ꝛ filoꝝ ſuoꝝ ꝑfecte imitantiũ chriſtũ collegiũ in oĩbus ſenarijs lib̃ apocalypſis clariꝰ intellexit. De his ergo ſtigmatib⁹ tria myſteria cõſiderare libet. Primũ eſt q̃d ſignificẽt ex ꝑte chriſti. Scõm quid indicent ex parte ſancti. Tertiũ quid annũcient ex parte noſtri.

Articulꝰ. j. q̃ tria ſignificat ſtigmata beati frãciſci ex ꝑte dñi ieſu xꝑi que ſint in illa.

Primũ myſteriũ ꝓſideremus. ſcilicet quid hec ſacra ſtigmata ſignificent ex parte chriſti. Tria quidẽ ſignificant ex parte chriſti. Primo clementiam eligentem. Scõo ſapientiã ꝓuidentem. Tertio potentiã imꝓimentem.

Ad q̃ſtã ꝑfectionẽ ꝛ altũ ſtatũ electꝰ fuit ꝛ ẽ btũs frãciſcꝰ ꝑ clemẽtiã ꝺi ſaluatoꝛiſ Ca. j

Primo inq; oſidũt clemẽtiã eligentem. ſ. gloꝛioſum franciſcum in ſuum ſingulariſſimum filium. Proinde Aggei. ij. in fine. dilecte ſponſe perſone dicti franciſci beati ꝓ mente ꝛ carne domin⁹ ait. Ponaz te quaſi ſignaculũ: q̃z te elegi dicit dñs. In quibus verbis tria ꝓpheta enũciat. Primo chriſti officium. Scõo franciſci ſig̃culũ: tertio electionis teſtimoniũ. Primo ꝺo enũciat chriſti officiũ. Ait eni. Ponam te. Quia ꝑ ſe ipſum non ꝑ alium apparuit ei ieſus. Nã ſicut in ſua ꝓſona non in alia carnẽ nr̃am aſſumpſit ꝛ in carne ſua paſſibili ꝑfectionem euangelicã exemplauit: ſic ꝛ ꝑ ſeipſum gloꝛioſum franciſcũ in ſue acceptate ꝑfectiõis ſignaculũ figurauit ꝛ ꝓſignauit. Profecto nec ꝑ aliũ hoc fecit. quia nec aliꝰ nec alia creatura ptãtem habet trãſformãdi aĩam in diuinũ amoꝛem. nec ꝑ conſeq̃ns ipſum coꝛpus: igitur talis trãſformatio facta ẽ non virtute angeli. ſed ipſius dei. Preterea nec ꝑ aliũ hoc myſteriũ debebat fieri. ſed ꝑ illũ qui ſtigmata ſue paſſiõis geſtabat in coꝛpe: vt ſibi eum ſimilem redderet ꝛ ꝓformẽ. Debuit tamẽ et chriſtus in ſpecie ſeraphica apparere. tuz vt aperte clareſcerz q̃ coꝛ eius ſine alio medio vnitum ꝛ inflãmatũ erat cũ ipſo ieſu. Tũ vt amicus chriſti ꝓnoſceret ipſum non ꝑ martyriũ carnis. ſed ꝑ incendiũ mentis in chriſti ſimilitudinẽ trãſformandũ q̃ pluſ amoꝛe q̃ noticia in deum anima tranſformať. Tum vt apertius appareret euz ꝑfectiões ſeraphicas adeptum eſſe: ac in oꝛdine ſeraphico finaliter collocandũ. Nec inſup tñ in ſpẽ ſeraphica illi apparere debuit. ſed veluti crucifixus: vt aperte inuereť q̃ non celeſtis ſpiritus illa ſtigmata impꝛmebat. ſed ille qui ꝑ noſtra ſalute crucifixꝰ eſt. atq; ex ſeraphico ardoꝛe coꝛdis eius chriſtũ in crucifixi ſimilitudinẽ trãſformabat. Apparuit ergo in ſpecie ſeraphin ꝛ veluti cruci affixus. Quia vbi primũ ſine ſcõo eſſet amoꝛ illius potius circa creaturã extitiſſe videreť. Scõo ꝓphe ta enũciat frãciſci ſig̃culũ: ideo addit. Quaſi ſignaculũ. Hoc eni dicit ꝓꝑ defectũ analogie. Analogia grece latine dicit ſimilium compatio ſeu ꝓꝓꝛtio. Defecit aũt analogia. i. compatio ſeu ꝓꝓꝛtio que eſt in omni alia ꝑfectione exẽplata a chriſto ieſu. Nõ ei equari ꝑñt adeptio gratie ꝛ generatio nature. ꝓſonalis vnio ꝛ ꝓformitas voluntatum: ſũma ꝑfectio ꝛ imitatio eius. Prima q̃dem fuerunt in chriſto: ſcõa ꝺo in beato franciſco. Proinde de beato franciſco Daũ. in. iij ꝓphetauit dicens. Species quarti ſimilis fi

lio dei. Fuit quipe quartus. Inter' ꝑncipales leuitas stephanū laurentiū vincentium fuit franciscus. fuit etiam quartus inter ordinū ꝓtarchaꝝ videlicet basiliū augustinū benedictum franciscū. Fuit ergo similis filio dei. non similitudie q̄litatis qua lucifer voluit, esse similis altissimo Esa. xiiij. sed similitudine ꝯformitatis sicut ꝑdictum est. qualis est similitudo addiscentis ad instruentem acc̄escentis ad ꝓsulentē obedientis ad imperantem. ⁊ imitantis ad exemplantē. Hoc sic̄dem fit ꝓprie cum volūtas nr̄a diuine volūtati ꝯformatur in volito in voluntati motiuo. in volendi modo. atq; in fine intēto. Ut voluntas sit bonitas. motiuū charitas: motus liberalitas finis dei felicitas. In qua .s. dei voluntas in oībus adimplet. Sed vltra has similitudies fuit in beato francisco corporalis ꝓsignatiōis singularitas: vt ꝓpt singularitatē ꝑmis tpibus inexpertā possit de eo homo admiratiue interrogare fideles dicens illud verbum ꝓphete quis similis deo in filijs dei? ¶ Tertio ꝓphera Aggeus enū ciat electiōis testimoniū seu signū dicēs. Te elegi dicit dñs quia mera gr̄a te feci angelum sexti signaculi quē ex oībus filijs gratie ad hoc elegi: qui in firma mūdi eligo vt fortia queq; ꝓfundaꝝ. Signū autē q̄ christꝰ elegerit beatum franciscū tanq; suū imitatorem singularissimū: sunt admirāda ꝓdigia eius. Proinde ꝓuenit sibi illud Eccl. xlv. Similem illū fecit in gloria sanctoꝝ. Gloria quidem sanctoꝝ in hac vita est claritas miraculoꝝ. in quibꝰ franciscus iesu similis singulariter fuit. Ut igitur nos ad litterā ꝓuertamꝰ Hic sicut christus aquā in vinū ꝓuertit. panes multiplicauit. ⁊ de nauicula in medio fluctuū maris īmota p se ad terraꝝ adducta docuit turbas in littore auscultantes. huic oīs creatura quasi ad nutum videbat̄ parere: ac si in ipso status esset innocētie restitutus. Et vt cetera taceam cecos illuminauit. claudos. surdos. paralyticos. ⁊ oium infirmitatū generibꝰ laborantes curauit. Leprosos mūdauit. demones effugauit. captiuos eripuit. naufragis succurrit: ⁊ q̄plures mortuos suscitauit. In quibus oībus vix est inuentus similis illi: qui tot miraculis in vita ⁊ in morte claruit iam a statu ꝑmitiue ecclesie

¶ Ota xp̄i sapia effulgeat ī stigmatibꝰ bti frāciſci. ⁊ ꝺ triplici sapia xp̄i sibi cōicata C. ij

Ecūdo ꝑfata stigmata significat ex pte christi sapiam ꝓuidentē: quā ostēdit in carne beati frāciſci ei ipsa stigmata imprimendo. Triplicit eni sapiam illi circa ꝫ cōmunicauit. Primā interiorē. scām supiorē tertiā exteriorē. ¶ Primo ꝺo dedit ei sapiaꝝ interiorē. Proinde dicere poterat frāciſcus illud Mat. xj. et Lu. x. Confiteor tibi pat et dñe celi ⁊ terre: qr̄ abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibꝰ ⁊ reuelasti ea paruul'. Ita pater q̄m sic fuit placitū ante te. Alit eni. Cōfiteor tibi pat. s. p̄ imensas laudes ⁊ gr̄aruꝝ actiones. Dñe celi ⁊ terre. quia abscondisti hec a sapientibꝰ ⁊ prudentibꝰ. s. huius mundi. Unde. ſ. ad Cor. j. stultam fecit dñs deꝰ sapiam huius mūdi. Sumit autem sapia in cognoscēdis: ⁊ prudētia in agendis Hiere. xl. Sapientes sunt vt faciant mala: bene autem facere nescierūt. Est autem triplex sapientia huius mūdi. De qua Jac. iij. Non est ista sapientia desursum descendēs: ꝫ terrena. animalis. diabolica. Terrena vt in cupidis ⁊ in'auaris. animalis vt in voluptuosis ⁊ luxuriosis: diabolica vt in superbis et elatis. A talibus eni oīno abscondita est sapientia dei. Proinde Job. xlviij. ait. Nō inuenitur in terra suauiter viuentiū. quo ad voluptuosos. Abyssus. s. auaroꝝ dicit non est in me. Et mare. s. superboꝝ loquitur nō est mecum. Item abscondisti hec a sapientibus: qui. s. se reputant sapiētes atq; prudentes Rhoma. i. Dicentes se esse sapiētes stulti facti sunt. Et reuelasti ea puulis. i. humilibus. Non tñ excludit acumē ingenij sed dānat tumorē supcilij ꝑm glo. Tria siquidē sūt in puulo maxie nec̄ia ad sapiam: q̄ fuerūt in btō frāciſco. vñ. s. hāc sapiaꝝ adeptꝰ est. Hec sunt hūilitas. puritas. ⁊ credulitas. seu per suasibilitas: q̄ sunt q̄si tres sapie claues. Humilitas qr̄ vbi hūilitas ē ibi sapia adest. Unde Proū. xj. Puritas: qr̄ i maliuolā aiaꝝ nō introibit sapia: nec habitabit i corpe subiecto pctis Sap. j. Credulitas qr̄ oꝑtz addiscētem credē. Esa. vij. Nisi crediderit' ñ intelligetis ꝑm aliā trāslationē. Et addit. Ita pr̄ q̄m sic fuit placitū añ te. Ad l'am aut glo. nō reddꝝ dñs rōnē cur hos elegerit illos ꝺo repbauerit: ꝫ sic deo placitū dicit. In q̄ accipimꝰ exēplū hūilitat': ne temē discutiamꝰ de supnis ꝓcilijs. Proū. xxv. Perscrutator maiestatis oppimet̄ a gloria. Que oīa fuerūt in beato francisco. ¶ Scō ꝺedit dñs btō frāciſco sapientiam supiorē. i. altissimā supiorū ꝓemplationē. Proinde Apoc. iij. et Proū. vj. dñs ait. b. frāciſco. scio opa tua. ſ. p̄ approba

tionem. Ecce dedi coram te oſtium apertuꝫ quod nemo poteſt claudere: eo ꝙ modicam habes virtutem. Diabolus nanq; ō theſauris ſapientie ſibi naturaliť p creationē indite ſupbiens. claue diuine iuſticie excluſus. nititur vnūquēq; ab eodem theſauro excludere. ſuperbiam ſuggerēs per quā vera ſapientia indignus fiat. quicunq; illi ꝓſensum preſtat. Sic humilitaſ diſcipulos ꝛ veritaſ alumnos temptabat in prima opatione virtutis in theſauris ſapie chriſti per gloriā vanam excludere. Lu. x. vbi dicit. Reuerſi ſunt discipuli dicentes. Dñe demonia etiam ſubꝯciunť nobis in noie tuo. Per hoc autē verbū ꝓphete quod ſubdit. ꝙ nemo poteſt claudere oſtium apertū. chriſtus diſcipulis ſuis dedit: cum ꝙ opationē virtutuꝫ eos ad ſapie ſue theſaurū p gr̃am ſuam introducere diſpoſuit. ꝙ diabolus tunc claudere voluit: qñ de virtutū gr̃a eis vanam gloriā ſbiecit. Eis tamen hoc oſtium claudere nō potuit: quos mgr̃ doctrina ſua ſtatim ad humilitatē reduxit dicens. Videbā ſathanā ſicut fulgur de celo cadentē. Quaſi dicat. Si ſathanas in canta nobilitate nature ꝓdit⁹ p inanam gloriā ſubito ruit: quō vos nature infirmioris de virtutib⁹ ꝙs non ex vobis ſ ex gr̃a dei ſuſcepiſtis gloriantes ad celeſtia ꝓſurgere poteritis? Sicut ergo ſupbia oſtiū ꝓtemplatiōis celeſtiū. ſupbienti angelo clauſit: ſic vere humilitas terreno hoi. id eſt. glorioſo franciſco oſtiū celeſtis ꝓtemplatiōis celeſtium ſecretoꝝ aperuit. Ideo Jo. ſubdit. Quia modicā habes virtutē. Modica virtus digne humilitas nūcupať: quia facit hominē ſeipſum modicū reputare. modicū apparere. modicā ad ſeipſum habere affectionem. Que tria maxime i beato frāciſco fuerunt. In primo iudicať humilitas Jac. iij. Supbis deus reſiſtit: humilib⁹ aūt dat gratiam. ſ. ſupnarū ꝓtemplationū ꝛ cogitationum. In ſecūdo pauptas Mat. v. Bti pauperes ſpiritu: qm̃ ipſoꝝ eſt eni regnū celoꝝ. In tertio auſteritas Jo. xij. Qui odit aiam ſuam in h̄ mūdo: in vitā eternā cuſtodit eaꝫ Que oia beatus franciſcus impleuit Tertio dedit ei dñs ſapiam exterioꝛē. ſ. ſtigmata ſua ſacra: que ſapie interioris ꝛ exterioriſ indiciū extiterūt. ꝛ indicabāt chriſti ſapiam puidentē. Rex eni ſapiētiſſim⁹ illud qō nulla vult obliuione deleri ſigno ſue maiorī apparētie ſigt. Et qz renouationē paſſiōis ſue in qua ſapientia ſua abſcondita eſt ꝛ eam in carne franciſci ſculpſerat. p ſue crucis ꝓtinuam tranſformationē nulla volebat maculatione fucari: Idcirco ad perpetuā rei mēoriam ſue paſſiōis ſigna impreſſit i carne beati franciſci. Proinde Ezech. xxviij. qō ſcriptum eſt de lucifero beato frāciſco myſtice ē dictum. Tu ſigculū plenitudis. plenus ſapientia. ꝛ pfect⁹ decoꝛe. in delitijs paradyſi fuiſti. Omis lapis p̄cioſus opimentū tuū. Sic eni lucifer i exordio ſue creatiōis ſimilimus fuit deo in vniūſa multitudie angeloꝝ. ſm Iſido. li. j. de ſum. bo. ſic glorioſus frāciſcus circa terminū vite ſue ſimilim⁹ fuit chriſto i tota vniūſitate ſanctoꝝ. Ideo qō dicit ō ꝓncipio luciferi: ad idem dicit de fine franciſci. ſcz tu ſignaculū ſz̄. Et ſicut verbū ꝓpoſituꝫ ꝓlatū fuit de lucifero ad lr̃am p ſtatu ſue inenarrabilis felicitaſ quā habuit ante ſuam ſubuerſionē: ſic ꝓuenienť aſſumiť p beato ſignifero chriſti p ſtatu ſue incompabilis ſanctitaſ. quā habuit poſt ſuam ꝓuerſionem. Nec obſtat ſi ſancti lucifero compaň p ſtatu ſue creatiōis: qz ſupbi compaň ei p ſtatu ſue ſubuerſiōis: qz ſacra ſcriptura vtrunq; ſtatū diſtinguēs. recte qſq; extollit eū vt admirabilem. qſq; vo deijcit vt execrabilem. De primo dicit Ezech. xxviij. tu cherub extentus ꝛ ptegens. ꝛ poſui te in monte ſancto dei. in medio lapidū ignitoꝝ ambulaſti. pfectus in vijs tuis a die ꝓditiōis tue. donec inuenta eſt iniquitas i te. De ſcō Eſa. xiiij dicitur. Quō cecidiſti de celo lucifer q̄ mane oriebaris. Corruiſti in terram: qui vulnerabas gentes. Proinde q̄tum ad ſtatū ſue creatiōis verbum predictū ꝓuenienter aſſumi poteſt. Ait ergo. Tu ſignaculū ſimilitudinis. Similitudo enim patris eſt verbum dei. ſpecioſiſſima ſpecies. ꝛ formoſiſſima forma. Pulcherrimus ergo ꝛ venuſtiſſim⁹ erat glorioſus franciſcus. qui ſignaculū dicitur tam formoſe ſimilitudis. Candor eſt eni lucis eterne: ꝛ ſpeculū maieſtatis. ꝛ imago bonitatis illius. Hoc plꝑicaciuſ probať. Quia q̄to medium eſt purius ꝛ ſincerius: tm̃ magis peeptiuū eſt ſpecierū. Quare igitur corpus beati franciſci fuit ſic figuratum ſpecie crucifixi. Signū eſt ꝙ caro eius fuit puriſſima ꝛ anima quaſi deificata ꝛ purificata puritate. Tu ergo franciſce ſignaculū ſimilitudinis es. Et additur. Plenus ſapiētia. Profecto quicunq; ad dei ſapientiā puenire deſiderat ante oia ſtultus ſibi videri debz. Sic ait apoſtolus. j. Cor. iij. Si quis inter vos ſapiens videť eſſe in hoc ſeculo: ſtultꝰ fiat vt ſit ſapiens. Cū eni homo didicerit in ſe ꝓtē-

nere sapiam humanã pcenit ad ppriũ diuine sapie sensum. qui magis est p influxũ spiritualẽ petẽdo dina. Quẽadmodũ Diony. ait q̃ agendo virtute humana. Que oia beatus franciscus seruauit: iõ dina sapia plenus fuit. Erat enĩ sapia eius celica desursuz descendẽs. pudica pacifica modesta suadibilis bonis ꝓsentiens plena mia ꝛ fructib⁹ bonis. Proinde Prouerb. iij. dicit a salomõe in ꝑsona beati francisci. Stultissim⁹ sum virozum: ꝛ sapia hoium non est mecũ. nõ didici sapiam: ꝛ noui sciaz sctõz. Et sbdit Ezech. dicens. Et pfectus decoze. Fuit enĩ pfectus decoze virtutũ. mozum. ꝛ stigmatũ. hũc decozem ꝓbat innocẽtia: qua bestiolas ꝛ auiculas affectu desiderabili ad se traxit. Caro que post mozte quasi glorificata resplẽdu-it. Anima que sub specie stelle ꝑfulgide in celo empyrreo se se recepit. Sed ꝛ miracla mlta: quibus postmodũ clarius chozuscauit. Et sequitur in delitijs paradysi fuisti. s. sepe ab omni sensu subtract⁹ ꝛ raptus. Opis lapl ꝑciosus. id est. ois virtus pfectiõis. opimentum tuũ: qz in oibus habituat⁹ es mltiẽs.

Quotum appareat potẽtia dei in stigmatib⁹ beati francisci: et de laudibus montis aluerne. Capitulum. xij.

Certio q̃ ex parte christi ꝑfata stigmata indicant potentiã impmẽtem: qua impmit terrozẽ aduersarijs ꝛ amozẽ filijs. Nam he sunt littere anulo regis assueri signate Hester. viij. c. Quia vt ibidẽ dicit hec erat ꝓsuetudo vt ep̃lis que ex regl noie mittebant ꝛ illi⁹ anulo ꝓsignate erant: nemo audẽt ꝓtradicẽ. Sed dilectis filijs glozioſi frãcisci tm̃ potẽtia iesu amozez impmit ꝛ vigozẽ: vñ dubitare non hñt q̃ sicut virtus iesu vitam francisci sensibilẽ p supernaturalẽ potentiã prebuerat in cozpoze vulnerato: sic etiam ꝓtra naturales nostre carnis defectus virtus iesu in obseruantia regulari ipsos ꝓtexit ꝛ ꝓseruabit. Hoc ẽ signum de q̃ dicẽ põt iesus illud Exo. xij. Ego ero tecũ. Et ꝟ habeb signũ q̃ miserim te. cũ eduxeri ꝑplm meũ de egypto imolab deo su per montẽ istũ. s. aluerne. Felix igit ꝟ mõs: quẽ tanto ꝑulegio altissim⁹ iesus dignat⁹ ẽ insignire. Vere mons dei. mons pinguis. mons lybani puritatis. mons sion ꝑspeculationis dinoz. ꝛ mõs pfectiõis legl q̃si synai In q̃ non tm̃ mãdatũ sufficiẽtie: sed ꝓfilium superogatiõis pfecte feliciozi igne incendit et sacrat. Ibi ardet rubus ꝛ non cõburitur spina: qz in illa lege ardet ꝓcupiscẽtia. ꝛ non remittunt pctã ꝛ ꝟ reuelauit deus moysi. Hic ardens aparẽs iesus: ꝛ ꝓsumit ꝓcupiscentiã ꝛ purgat ois pcti scoziam in frãcisco. Hic est mons templi dei. mons mozia. in q̃ pacificus noster verus salomon iesus templum edificat non lapidib⁹ ferro q̃drati atq̃ politis: sed de christi clauis lancea ꝛ spinis q̃dratis ꝛ sculptis. De hoc igit monte Alexander. iij. in bulla que incipit. Si noue militie militãti ecclesie sic ait ad ordinẽ totum. Sane dilecti filij celebrẽ illũ vernanti aluerne montẽ in q̃ sublimatũ cozpus a sublimiori animo non dissentit: cum ibi ꝓius suus amoz interi⁹ i monte feruẽs. intuitu seraph incalescens incẽdũ feruoze ꝓrupit exterius decozãs cozpus in cruce splẽdidissimis margaritis affectiõis brachijs amplectimur tot et tanta mirifice recolẽtes. Quem enim amicum eterne salutis iste locus nõ delectet q̃plurimũ: vbi extremo iam instãte seculi senescentis interitu ofidit excessus regl militẽ regis militarib⁹ insignitũ. vt regis aciem iam labentẽ. iamq̃ ab hostib⁹ fugientẽ defenderet: ꝛ certamẽ victoziosum triũphatozis supni. verbis ꝛ actib⁹. hostib⁹ aggrediẽtib⁹ predicaret. Hec ille. Felicia etiã signa dñice passionis in cozpe frãcisci impressã. cũ ptegant oẽs deuotos suos. Ecclesiastice q̃pe dum⁹ cruce picta signari solent vt sub ꝓtectiõe papali ꝑsistere cognoscank. Pontifices q̃ ꝓpt ꝟ ecclesias signãt vt ipsarũ ꝓsecratio videat templũ q̃ sctissimũ aie ꝛ corpis gl̃iosi frãcisci ꝛ regulã ꝓstitutã ab ipo ꝓsĩguit ꝓsecrauit pontifex summ⁹ christ⁹ atq̃ sub sua ꝓtectione accepit: vt deccetero nullus audeat sibi eẽ molest⁹: qz stigmata dñi iesu in cozpoze suo portat. Ut oib⁹ plene ꝓstaret q̃ regula eius est tanta ꝓtectiõe munita: q̃ q̃cũq̃ hãc regulam secuti fuerint pax sup illos ꝛ mia sup israel dei. Proide ex de vsur. c. Exỹt q̃ seminat. li. vj. in declaratiõe regule minoz Nicolaus papa. iij. sic de ipsa regula inqt. Ipsa euãgelico fundak eloquio. vite christi roborak exẽplo fundatoz militãti ecclesie aplozz ei⁹ sermõib⁹ actib⁹q̃ firmak. Hec ẽ apud deum ꝛ pfem mũda ꝛ imaculata religio: q̃ descendẽs a pfe luminũ p ei⁹ filiũ exẽplariter et verbalit tradita aplis: ꝛ demũ p spm̃ sctm̃ beato francisco ꝛ cũ seq̃ntibus inspirata tõtius in se quasi ꝓtinet testimoniũ trinitatis. Hic est enĩ cui attestante apostolo nemo de-

bet eſſe moleſtus quẽ chriſtus paſſionis ſue ſtigmatibꝰ ꝓfirmauit: volens inſtitutionẽ ipſius paſſionis ſue ſignis notabilit inſigniri. Hec ille.

Articulus. ij. q sacra stigmata ostendunt tria sublimia fuisse in beato francisco.

Secundũ myſteriũ circa hec ſacra ſtigmata ꝓſideremus. ſ. quid indicent ex parte ſancti. Primo ardentiſſimã charitatẽ. ſcõo pfectiſſimã vnitatem: tertio ſublimiſſimã dignitatẽ.

De septem flammis ardentissime charitatis que fuerunt in beato francisco. Capitul. j.

Primo quidez hec ſtigmata ſacra ex parte beati franciſci indicãt ardentiſſimã charitatẽ. Adultũ quippe accenſa eſt foznax qũ p latera flamme violent erumpũt. O q̃to amoze frãciſcus ardebat. cui ampliſſimi cozdis regio non ſuffecit: qn ipſa flãma amozis euapoza ret p qnq̃z cozpis ſui apturas. Fecit eniz ille ignis feneſtras violẽtia ſua: quia intra franciſci aiam claudi non valebat. ideo penetrauit z incendit carnem vicinã. vt demũ cuncta mũdi climata inflãmaret. Proinde q̃dez de illo ſic ait. Sic trãſformat coz amantis in id qõ amat: Et p membza foris virtus ꝓpũpat amozis. Magni quipe vigozis eſt ignis ille qui humidũ mare flãmauit. O q̃ ardebat deſiccata ab oi amoze mũdi regio mentis eius: qũ ſic humidũ carnis ſue flãmeſcebat. atq̃z rubebat ſpiritusſancti igne. Proinde Lanti. viij. et vltimo glozioſo franciſco dñs ait. Pone me vt ſignaculũ ſup coz tuũ: vt ſignaculum ſup brachium tuũ. Quia foztis ẽ vt moz dilectio: dura ſicut infernus emulatio. Lampades eius lampades ignis atq̃z flammarũ. aque multe non potuerũt extinguere charitatẽ. In quibꝰ ſacratiſſimis verbis ſeptem flamme ardẽtiſſimi amozis p ozdinem expzimunt. quibus beatus franciſcus ardẽtiſſime flãmeſcebat Prima dicitur meditatio. ſcõa imitatio. tertia ſepatio. q̃rta emulatio. q̃nta inflãmatio. ſexta exemplatio: ſeptima inſupatio. De quibus dictum ẽ ſ. ſermone. iiij. c. j. que poſſunt beato franciſco faciliter adoptari.

Qz triplice virtute cõsecutus est beatus frãciscus illa sacra stigmata in corpe suo. Cap. ij.

Secũdo ꝓdicta ſtigmata indicant beati frãciſci cũ chriſto pfectiſſimã vnitatẽ z ꝓfozmitatẽ. Tãto enim ardoze flãmeſcebat btũs frãciſcus ad amozoſum ieſum: q̃ triplici virtute erupit ſpũſſancti ignis in lãpades flãmarũ. per q̃nq̃z cozpis eius apturas. Prio virtute imaginatiõis diſpoſitiue. ſcõo virtute admirationis diſpoſitiue: tertio virtute dilectionis vnitiue pfectiue z trãſformatiue. Primo in q̃z virtute imaginatiõis diſpoſitiue. Has ẽm mũdi ſapiẽtes imaginata foztiſſime contingit q̃ q̃nq̃z euenire ſolent. Adultũ quipe ſequit cozpus animã in actiõibꝰ ſuis. Propterea ꝓtinua imaginatio paſſiõis chriſti q̃ a ꝓncipio fuit glozioſi franciſci: fuit diſpoſitio magna vt ad hanc realitatẽ veniret. Nõ dico tamẽ q̃ talis imaginatio ꝓduxerit hũc effectũ qz talem errozẽ z ſancta eccleſia repbat. z vera ratio ꝓfutat z ꝓdemnat. Qz virtute imaginatiua q̃tũcunq̃z foztis. non fit immutatio ſolidoz neruoz. quẽadmodũ fuit facta in ſacris ſtigmatibꝰ franciſci ſicut. j. dicetur. Preterea materia fluida z ſi natura z imaginatione ꝓvehemẽti mutet z alteret et aĩe obediens fiat: tamẽ vbi materia dura ẽ imaginationi nõ paret. ẽm ſniam Augl. xj. de trini. Itẽ ſi imaginatio vehemẽs haberet ſtigmata inſignire. ꝟ p oibꝰ alijs in beata virgine ꝓtigiſſet q̃ iuxta crucem de dñica paſſione p oibus alijs doluit z afflicta fuit. Nõ tñ nec eccleſia nec aliquis doctoz affirmat. Adultiplices tñ apparitiões crucl z paſſionis chriſti magnã diſpoſitionẽ huic myſterio pſtiterũt: de qbus aliq̃s ſubiũgamus

Octo sunt crucis apparitiones.

Primo eniz aĩ bti frãciſci ꝓſſionez ad chriſtũ cũ militẽ paupem ſe nudato ſuas induiſſet veſtes. nocte ſeq̃nti cum ſe ſopori dediſſet vidit palatiũ ſpecioſum et magnũ cũ militaribꝰ armis crucl ſigculo inſignitis. Dictũq̃z ẽ ei tanq̃z amico crucifixi futuro q̃ oia ſua foret militũq̃z ſuoz ſi vexillũ crucis ꝓſtaret aſſumẽt. Scõo cũ adhuc ſecularl eẽt iretq̃z iuxta eccleſiaz ſctẽ marie de poztiũcula foztiq̃z plozaret: interrogatꝰ a q̃dam viro ſpũali de cauſa cur ſic fleret amare. Rñditq̃z q̃ dñi ieſu paſſionẽ plozabat. p qua ſi deberet verecũdari ire plozãdo p totũ mũdũ hoc in legenda triũ ſocioz habet. Tertio dñs ſolus ſeq̃ſtratꝰ ozaret apparuit

ei christus veluti cruci affixus. ad cui⁹ aspectum liquefacta est aia eius. ⁊ memoria passionis eius ita medullit⁹ cordis sui visceribꝰ est impressa: vt ⁊ plagas dilecti iesu oculꝰ mētis quasi iugiter cerneret. ⁊ vix exteri⁹ a lachrymoꝝ gemitib⁹ se ꝓtinꝰ valeret. ¶ Quarto apparuit ei christ⁹ crucifix⁹ in ecclesia sancti damiani. Cui oranti ō cruce dñs ait. Frā cisce vade repara domū meā: que vt cernis tota destruit. ¶ Quinto dū frater siluester adhuc esset pbr secularis: vidit crucē aureaz ex ore beati francisci ꝓcedentē. cuius altitudo celos tangebat. ⁊ brachia eius ꝓtendebā tur vsq; ad terminos vniuse terre. Cui⁹ aspectus ꝑfulgidus draconē deterrimū effugabat. ¶ Sexto apud castrū sancti seuerini in marchia frater pacificus vidit beatū francischum duob⁹ ensibus valde fulgentib⁹ mirabiliter decoratū. quoꝝ vnus a capite ad pedes alter a manu ad manū transuersaliꝫ per pectus in modū crucis transibat. ¶ Septio vidit idem frater pacificus crucis signuz in fronte beati francisci. coloꝝ varietate distinctum. q faciem eius mirabiliꝫ venustabat. Octauo apud arelatē dum de titulo crucis beatus anthoni⁹ ꝑdicaret in capło. Vidit frater monaldus beatū franciscuz in forma crucifixi ad ostium capituli fratrib⁹ bñdicentem: cum ipse beatus pater tunc ageret i remotis. Porro bene seruabat beat⁹ francisc⁹ qō ei a dño Exo. xiij. dictum est. Erit quasi signū in manu tua. i. penitētie tue virtus. et crux que consistit i gaudio atq; pena: erit q̄si signū futuroꝝ. Et sequiꝫ. Et quasi appensum qui ob recordationē ante oculos erit. s. crucifixus iesus. Vt sicut qō ante oculos pē det obliuioni mime tradi pōt: sic nec passio christi a te iugiter meditata. Dicit enī ꝓphe ta in ꝑsona eius. Proponebā dñm. s. crucifixum in ꝓspectu meo semp. Hec octo testimonia credibilia facta sunt nimis testimonium prestant huic none apparitioni. qñ ei christ⁹ impressit sacra stigmata. ⁊ huic tanq; dispositiones ꝓambule congrue ꝓcesserūt. Sicut ergo dñs Bonauentl. in maiori legenda ait christus iesus crucifixus intra mentis beati francisci vbera: vt myrrhe fasciculus mirabiliter atq; iugiter morabat. in quē optabat ꝑ excessuū amoris incendiū totaliꝫ transformari. Proide crucis mysteriū magnū ⁊ mirum in quo charismata gratiarū ⁊ merita virtutum. ⁊ thesauri sapie ⁊ scientie dei. tam alta ꝑfunditate velant. vt a mūdi sapientib⁹ ⁊ prudentib⁹ sit occultum: tam plene fuit huic paupculo reuelatū: vt ois vita ipsius nō nisi christi dulcedinē sapet. ⁊ non nisi gloriam crucis predicaret.

De apparitione seraph

SEcūdo hec stigmata beato francisco impressa fuerūt virtute admirationis ꝓmotiue. Sues quippe iacob in aspectu virgarū varios fetus ꝓturierunt. Apparuit enī ei iesus in spē seraph. Nam sicut recitat dñs Bonauentl. cuz esset beatus franciscus in loco excelso qui dicit mons aluerne. ⁊ i eius parte occidētali mane i auroza circa festū exaltatiōis sancte crucis celestiū desiderioꝝ ardentiori flāma succensus: supnarū cepit imissionū cumulatius dona sentire. Dum igitur seraphicis desideriοꝝ ardoribus sursum ageret in deum. et affectus compassiua teneritudie in cuz trāsformaret. cui ex charitate nimia crucifigi cō placuit. in latere montis orans. vidit q̄si speciem vnius seraph sex alas tam fulgidas q̄si ignitas de celozum sublimitate descendere. qui volatu celerrimo ad aeris locum viro dei ꝓpinquū ꝓueniens. non solum alat⁹ sed etiam crucifixus apparuit. Manus quidem ⁊ pedes habens extensos ⁊ crucifixos alas ẏo sic miro modo hinc inde dispositas vt duas sup caput erigēt. duas ad volandū extenderet. duab⁹ ẏo reliqs totū corpus circumplectēdo velaret. Hec videns vehementer obstupuit: mixtūq; doloze gaudiū mens eius incurrit. dum ⁊ in gr̄oso aspectu sibi tā mirabiliꝫ q̄ familiariꝫ apparenti excessiuam q̄ndam ꝓcipiebat leticiaz. ⁊ dira ꝓspectu crucis affixio ipsius aiam compassiui dolozis gladius ꝓtransibat. Intellexit siquidem illo dicente interius qui apparebat exterius. Qz licet passionis infirmitas cū imortalitate spiritus seraphici nullatenus ꝓueniret: ideo tamen hmōi visio suis fuerat ꝑsentata ꝓspectibus. vt amicua ipse christi ꝑnoscerꝫ. se non per martyriū carnis sed p incendiū mentis totum in christi iesu crucifixi expressam similitudinē transformandū.

Mysteriū sex alarum glorioſi seraph.

SPlendoz alarū indicat radiosam illumiationē intellect⁹ gl̄iosi francisci. Ignitura ẏo eaꝝ alaz ígniti onē cordis ⁊ affect⁹ illi⁹ apte demōstrat. Sex alę mysticū hūt in frācisco significatū. Tū due ꝓme ꝓspectu ꝺi sūt aspect⁹ vitaꝫ ⁊ haust⁹ charitaꝫ. due respectu ꝓxi: sūt vis illuiatiua et

De stigmatib⁹ beati frācisci

vis inflāmatiua. due sunt respectu sui sunt inocentia ⁊ iusticia seu custodia ⁊ diligentia que oia fuerūt in beato francisco. Sed q⁊ totus ardo⁊ spūssancti in eternū diffundend⁹ sup humanā natura⁊ de ardo⁊e crucis ⁊ de imensurabilis christi amo⁊is plagis o⁊iginē habet: ideo inter alas splendidas ⁊ ignitas istius seraph christi crucifixio ostensa ē. ho igitur mirabilio⁊ admiratiōe suspēsus beatus franciscus totus pmouebat vt ipsi⁹ seraph figuret effigie.

Quis triplex diuini amo⁊is.

Tertio fuerūt impressa hec stigmata virtute dilectiōis pfectiue vniti ue ⁊ trāsformatiue. habz eni diuinus amo⁊ ⁊ ardo⁊ vim triplicē in suo effectu. Primo eni habet vim liquefactiuam. Ideo tanta fuit ardens charitas beati frācisci ad christū crucifixū ihesuz q⁹ igneus ihesus scitillās dinitate ⁊ cādescēs flāmea charitate⁊ humana facie aparēte supra co⁊ ⁊ co⁊pus illius tam flammeū igneū ⁊ vigo⁊osum effudit q⁹ factum est co⁊ eius tanq̄z cera liq̄scens. Secūdo amo⁊ ille habet vim figurativam ad modū cere fluentis in sculpturā sigilli. ideo beatus franciscus tali liquefactus ardo⁊e mente ⁊ carne totus defluxit intra sculpturā vulneris aparentis ihesu: ⁊ amās in amatū p vim huius amo⁊is tranſfo⁊mat⁹ est. Proinde tota trinitas p christū ait illud Gen̄.j. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am: quia imaginē sue passiōis impressit in co⁊pore ⁊ similitudinē impressit menti. Tertio vo amo⁊ ille habet vim resolutiuam atq̄z depascens terrestrē materiā semper tendit ad summa. ideo talis amo⁊ co⁊ beati francisci depascēs ⁊ carnem illius incendens eam inflāmando crucifixo pfigurauit Atq̄z completū fuit in illo q⁹ antea affectuosissime postulabat dicens. Absoꝛbeat quesoꝺ dñe mentē meam ab oibus que sub celo sūt ignita ⁊ melliflua vis tui amo⁊is: vt amore amo⁊is tui mo⁊iar: qui amo⁊e amo⁊is mei dignatus es mo⁊i. Unde iam cum apl̄o ad Gal.ij. dicere poterit. Uiuo aūt iam nō ego viuit vere i me xp̄s. Et illō ad Gal.vi. De cetero nemo mihi molest⁹ sit. Ego ei stigmata dñi ihesu in co⁊pore meo po⁊to gr̄a dñi nr̄i ihesu christi. Quod q̄dem verbū papa Nicolaus.iij. in declaratiōe regule nostre vt habet ex̄t de verbo. sig.c. ex̄t q̄ semiat. li.vj. de frācisco intelligit esse dictū: cuz nec paulus nec alius sanct⁹ aucte ecclesie legat in co⁊pore suo po⁊tasse stigmata hec sacra Merito ergo dicere poterat cū pphēta. Inflāmatum est co⁊ meū ⁊ renes mei cōmutati sunt. ⁊ ego ad nihilum redactus sum.

De triplici stigmatū dignitate. ⁊ que sit illa. Capitul. iij.

Tertio vo hec sacra stigmata ex q⁹ te beati francisci indicāt sublimissimā dignitatē. Triplex est eni dignitas stigmatū eius. Prima est ipso⁊ stigmatū fo⁊matio. scōa miraculo⁊uz multiplicatio: tertia pulegio⁊ admiratio.

De forma stigmatū.

Prima vo dignitas ipso⁊ stigmatum est eo⁊ fo⁊matio. Ait eni dñs Bonauentl. in legēda minoꝛ q⁹ post seraphicā aparitionē sicut dictū est disparens visio post archanū ⁊ familiare colloquiū. mentē ipsius seraphico interius inflāmauit ardo⁊e carnē vo crucifixo pfo⁊mi exterius insigniuit effigie tanq̄z si ad ignis liquefactiuā virtutē sigillativa esset impressio subsecuta. Statim nanq̄z in manib⁹ eius et pedibus apparere ceperūt signa clauo⁊ū ipso⁊ūq̄z capitib⁹ in interio⁊i parte manuū et supio⁊ pedū aparentib⁹ ⁊ eo⁊ acuminibus existentib⁹ ex aduerso. Etanq̄z clauo⁊ capita in manib⁹ ⁊ pedib⁹ rotūda ⁊ nigra. ipsa vo acumia oblonga reto⁊ta ⁊ repcussa: que de ipsa carne surgētia carnē reliquā excedebant. Sic q̄dem repcussio ipsa clauo⁊ū sub pedib⁹ adeo eminēs erat ⁊ extra ptensa: vt non solū plantas solo libere applicari non sineret. verūetiā intra curuationem arcualem ipso⁊ acuminū facilit immitti valeret digitus man⁹. sicut ⁊ ab eis ipse accepi qui oculis ppr̄is ꝓspexerūt. Dextrū q̄z lat⁹ quasi lancea transfixū rubra cicatrice obductum erat. qō sepe sanguinē sacrū effundēs tunicā ⁊ femo⁊alia in tanta copia resperge bat vt postmodū fratres ea lauantes p tpe aduerterēt: q⁹ sicut in manib⁹ ⁊ pedib⁹ sic et in latere famulus christi exp̄sse haberet impressam similitudinē crucifixi. Hec ille.

De duodecim miraculis stigmatū beati francisci.

Ecūda dignitas stigmatū bti frācisci est miraculo⁊ multiplitatio. Ex antedictis verbis Bonauētl. duodecim miracula in stigmatib⁹ beati frācisci noto⁊i ⁊ nūari pūt. Primū miraculū est q⁊ nō tm̄ manus ⁊ pedes aparuerūt pfo

rati sed etiã ꝓclauati: quia in eis clauí apparuerũt. Scõm quia capita clauoꝝ erãt rotũda ⁊ nigra adinstar ferri: cũ tamẽ carni ⁊ neruis silẽs in quibus vel ex quibus extiterũt esse debuerũt. Tertiũ qz ipsa clauoꝝ acumina erãt oblonga retorta ⁊ repcussa: cũ nec in cus nec malleus fuerint ibi. sed tm̃ ignis spiritussancti ⁊ malleꝰ christi oipotentl. Quartum quia ꝓdicti clauí sicut ex ꝓcedentibꝰ colligi potest fuerunt a manibꝰ christi fabricati vel de subiecto ꝓprij carnis beati francisci. aut de materia noue creatiõis quẽadmodũ attestatur papa Alexan. iiij. in ꝑuilegio de stigmatibꝰ sacris. Si quis haberet de vera veste dñi nr̃i iesu christi qua. s. sacrũ illud furtim ꝓtectum corpus. atq; de hoc certus esset. aut haberz aliqd q manus beate virgis fabricauerũt. vel saltem ꝓrectauerũt. vel haberet aliqd simile. magnũ se habere thesaurum estimaret. atq; multo veneraret obsequio ⁊ deuotione: cũ sepius talia impendãtur multis reliquijs ⁊ christi ⁊ beate virgis aliorũq; sanctoꝝ de quibus nulla certitudo habet: q̃to igitur maior deuotio atq; veneratio adhibẽda est reliquijs que non tm̃ tetigerũt sacratissimũ corpus christi: sed a sanctissimis manibꝰ suis facte seu create sunt. Que quidem sicut ex ꝓdictis patet fuerunt clauí stigmatũ beati franciſci: quos ipsemet ꝓprijs manibꝰ creauit. ⁊ fabricauit sicut attestatur Alexan. iiij. papa ꝓdictus. Nec recolo me legisse nec repisse aliqd aliud imediate fabricatũ a mãibꝰ iesu christi qõ ab ecclesia fuerit approbatũ: nisi hos clauos ⁊ stigmata hec sacra. Quintũ est qz in loco ossoso ⁊ neruoso non in molli ꝫ stigmata sũt impressa. qõ non põt vehemẽti imaginationi attribui sed miraculo dei sicut ex ꝓcedentibus patet. Sextum quia clauí pedum atq; manuũ cũ essent neruei seu carnei: tam̃ quasi adinstar ferri erãt duri solidi atq; fortes. Septimũ qz clauí non erant breues tm̃ capita ⁊ acumina habẽtes: sed erãt longi vtpote trãseuntes manꝰ ⁊ pedes. ⁊ ad ꝓtem alia resultãtes. Octauũ quia clauí taliter recuruabanꝫ a ꝑte exteriori: q̃ vo in pedibus in ꝑtibꝰ inferioribꝰ. Hec aũt recuruatio taliter in pedibꝰ eminẽs erat: q̃ intra arcualem curuationẽ ipsoꝝ digitꝰ imitti valebat. Nonũ qz dextꝝ latꝰ q̃si lancea trãfixum et aptum rubra cicatrice obductũ erat. Decimũ qz lateri plaga sepe sanguinẽ sacrũ effundẽdo tunicã ⁊ femoralia in tãta copia respergebat: q̃ ea lauari necesse erat. Undecimũ qz laterale vulnꝰ tanto tpe non putrefiebat. Duodecimũ qz ꝑ bienniũ cũ apto late sup̃ naturã btũs frãciscus vixit.

De duodecim priuilegijs stigmatum beati franciſci.

Tertia dignitas hoꝝ sacroꝝ stigmatũ est ꝑuilegiorum admiratio Duodecim nẽpe sunt ꝑuilegia q̃bus exornatꝰ ẽ btũs frãciscus cũ adeptus ẽ hec sacra stigmata. Primũ dicit̃ sctificatio. scõm multiplicatio. tertiũ supꝓssio. q̃rtum ꝓfirmatio. q̃ntũ assilatio. sextũ ꝓsolatio. septimũ martyrizatio. octauũ pfectio. nonum canonizatio. decimũ exaltatio. vndecimum honoratio: duodecimũ glorificatio. Primũ priuilegiũ oꝝ sctificatio qz in hac stigmatizatione ita ꝓ spm̃ sctm̃ sctificatꝰ est: vt more apl̃oꝝ vlteriꝰ mortalit nõ peccaret. cuz talis trãsformatio aie ⁊ corpis. atq; talis stigmatizatio que in eo ꝓseuerauit vsq; ad mortẽ cũ mortali culpa videt nõ posse stare. Scõz est multiplicatio. Credo enĩ q̃ tunc copiosior gratia ei multiplicata sit q̃ antea hꝫet: eo q̃ forte gr̃a ꝑuia ad talem ⁊ tantam trãsformationẽ sufficiens nõ fuisset: quẽadmoduz dicunt doctores de beata virgine. q̃ añ verbi incarnationẽ erat gr̃a plena. Licet ergo illa sufficeret ꝑ eius sctificatiõe: tm̃ nõ sufficiens erat ꝓ eterni verbi incarnatiõe. Proinde scõa sctificatio illi tradita est: que ꝓ tanto mysterio sufficiebat. sic ⁊ de beato francisco in ꝓposito dici põt. Tertiũ fuit supꝓssio: q̃ ꝑ q̃ gr̃am fomes peccati in eo supꝓssus est. Ũ deuotũ ⁊ ꝓbabile est credere q̃ seraphica manus iesu tũc illaz carnem purgauit ab oi rebelliõe. q̃ extunc nihil habuit impellẽs ad malũ. ⁊ habuit illum incitans ad oẽ bonũ. ⁊ maxime ꝓsiderata eius cũ deo vnione ⁊ adhesiõe que cũ deo vnus spũs factꝰ erat. ac ꝓ seq̃ns fomes in eo supꝓssus ⁊ sopitꝰ fuit. Ait enĩ apl̃s. j. Coꝝ. vi. Qui adheret deo vnus spũs est cum eo. Quartũ est ꝓfirmatio: sic. s. q̃ a gratia nũq̃ caderet. Nam ⁊ magdalene Lu. x. dictũ est. Maria optimã partẽ elegit que nõ auferet ab ea. Die ꝓpterea credi põt q̃ ꝑ hoc sig̃culum dei viui sctissimꝰ pater accepit arram ꝑmanẽdi in gr̃a ⁊ spẽ btitudis eterne. cũ iam ꝑ reuelationẽ antea habuisset q̃ ei dñs dederat remissionẽ pctoꝝ. Quintũ est assilatio siue expressio. Per hãc q̃dem stigmatizationem facta ẽ in eo similitudo ⁊ expressiua forma crucifixi iesu: cuiꝰ passio in suis mẽbris

De stigmatib⁹ beati franciſci

fuit in ipſo ieſu impſſa q̄ſi tota trinitas in ꝟ myſterio ꝙ ieſum dixerat illud Geñ.j. Faciamus hoiem ad imaginē ꝛ ſimilitudinē nr̄az eo ꝙ imaginē paſſiōis ſue impſſit in eius cozpoze. ꝛ ſimilitudinē figurauit in eius mente

Sextū eſt ꝓſolatio. Cum enī mētalis ꝛ cozpozalis crux chriſti haberet lōgitudinē gaudij ꝛ latitudinē dolozis. quia dolebat ꝛ gaudebat ꝓ dei volūtate ꝛ ꝓ noſtra redēptione que erant q̄ſi duo ligna. ꝛ amoz erat quaſi ꝓnectens clauus vnde ꝓma duo ozigīnem attrahebāt: ꝓpterea hāc paſſionē ꝛ crucē cōmunicādo chriſto glozioſo franciſco neceſſe fuit ei hec tria ſentire. ꝛ in ea totaliť trāſfozmari. Proinde triplicē ſenſum de cruce chriſti exꝓiebat. ſ. dolozis ꝛ gaudij: iuxta q̄ſtitatem ꝛ ꝓpoꝛtionē diuini amoꝛis. Ad que ſentienda illum ꝛ oēs alios hoꝛtabať apl̄s dicēs ad Philip̄. ij. Hoc enī ſentite in vobis qđ eſt in chriſto ieſu.

Septimū eſt martyrizatio qđ ex p̄cedenti ozigīnē habet. Pozro acerbiſſimus fuit doloꝛ mētalis ꝛ pena cozpalis paſſionis chriſti: ſicut declarauim⁹. ſ. ſermone. lvj. parte. j. et in trib⁹ articulis ei⁹. Mentalem quippe dolorē paſſiōis chriſti ꝙ compaſſiuā trāſfozmationē anteq̄ ſtigmata illa ſacra ſuſcepit ꝙ biennū. i. vſq̄ ad moꝛtē taz mente q̄ carne in ꝓtinuo martyrio vitā duxit. Merito ergo Exo. xv. c. in myſterio de beato franciſco dictū eſt. Quis ſimilis tui in foꝛtib⁹ dñe. i. inter alios ſanctos. quis ſimil tui. ſ. in doloꝛe mētali ꝛ penā cozpozali ꝛ ſtigmatibus ſacris. ſ. niſi glozioſus franciſcus qui eſt magnificus in ſctitate. terribilis. ſ. de monibus ꝓpter ſtigmata ſua. atq̄ laudabil⁹ ſez angelis ꝛ hoibus. ꝛ faciens mirabilia?

Octauū eſt ꝓfectio. Fuerūt nempe hec ſtigmata ſigna ſumme ꝓfectiōis in eius aia et carne. Speculū enī maculatū atq̄ turbata atq̄ ſiue lutoſa non reddūt ſpēm. ſicut politum ſpeculū ꝛ aqua puriſſima ꝛ q̄eta. Q̄ q̄ ꝓfecte redderet ſpeculū figurā oꝓpoſitā quā do tante virtutis eſſet ꝙ etiam ex ꝓte plumbi decozam redderet ſpeciem atq̄ clarā. quē admodū faceret ex ꝓte vitri. Vitri ſimilitudinē tenebat aia glozioſi franciſci: plūbi autem caro. Mtus igiť ꝓfectiōis decoꝛ fuit in eius aia ad reddendū imaginē crucifixi qñ et i ei⁹ cruce carne ſic ſculpta refulgebat figura redēptoꝛis nr̄i? Quippe ineſtimabile ſignum ꝓfectiōis eius fuit figuratio talis: hanc ſimilitudinē euaꝓzans in eius carne. Naz ad tantam ſinceritatē mentis ꝛ mūdiciā carnis deductus eſt: vt iam videret ſtatum innocentie aſſecutus. Nam legitur in legēda ſua. quaſi creaturis oībus etiam inſenſibilibus impaſſe: vt in hoc gradu innocentiā excedat nature. Nam ignis ſuū tempauit ardoꝛem. Et aer in nocte claram ꝓbuit lucem. Et aqua ſuū mutauit ſapoꝛē. Et petra ſicca ſapiāū reddidit fontem. Et ſic innocēti frāciſco oīa ꝓbenť elemēta parere ꝛ obedire

Nonū eſt canonizatio ꝛ a deo aꝓꝛobatio. Nam hec ſacra ſtigmatizatio beati franciſci ſanctitatī eius aꝓꝛobatio ꝛ autēticatio fuit. ꝙ bullam crucifixi dei viuentis. Qđ declarātes plures ſummi pontifices diuerſis ꝓuilegijs hec ꝓfirmauerūt. Quoꝛuz ꝓmus fuit Greg⁹. ix. qui beatum franciſcū cathologo ſanctoꝛ non ſolum aſſcripſit: verūetiam de ſtigmatib⁹ eius plures bullaſ ꝓfecit. Prima incipit. Confeſſoꝛ dñi glozioſus. Scđam ꝛo ſcripſit ꝓtra quoſdā oblocutoꝛes ꝛ impugꝛatores ſtigmatū predictoꝛ. Et incipit. Uſq̄ ad terminos oꝛbis terre ꝓſumptiōis tue ſigna ꝓtendent ꝛc. Secūdus papa fuit Alex. iiij. Qui de ꝓfatis ſtigmatib⁹ tres bullas fecit. Prima incipit Grande ꝛ ſingulare miraculum. Scđa incipit Benigne diuine oꝓatio voluntatis. Tertia incipit ſi noue leticie militantis eccleſie. Prefati igiť ſummi pontifices aſſerūt in ꝓuilegijs antedicti ſtigmata ſi ſolum oculis aſpexiſſe: ſed etiam fide dignis timis teſtibus aꝓꝛobaſſe. Tertius fuit papa Nicolaus. iij. Qui bullam ꝓdicti Gregi. aꝓꝛobauit. Scđo q̄ in declaratiōe nr̄e regule ex de verb. ſig. li. vj. c. Exiit q̄ ſeminat ꝛc ſi cut. ſ. in fine primi articuli dictū eſt idē paz Quartus fuit papa Bñdict⁹ qui bullā ozdini dedit: ꝙ feſtū de ſtigmatib⁹ celebraretur. Ex his patet ꝙ ſolennis ꝛ auctētica ſit canonizatio glozioſi franciſci ꝛ ſtigmatū eius.

Decimū ꝓuilegiū eſt exaltatio. Nam ex ſtigmatizatiōe factus eſt cancellari⁹ ieſu chriſti tenens ſigillū. i. ſignū dei viui Apoc. vij. q̄ ꝓſeruantur electi ab ira dei Ezech. ix. Fact⁹ eſt etiam legatus ꝛ vexillifer ſummi regis. Unde Greg⁹. in ꝓſa quam fecit de laudib⁹ beati franciſci que incipit caput draconis ſic ait. Verū de chriſti latere nou⁹ legat⁹ mittit in cuius ſacro coꝛpe vexillū crucis cernitur: franciſcus ꝓnceps inclytus ſignū regule baiulat. ſ. tanq̄ capitane⁹ noue militie ieſu chriſti. Profecto ſtrēnuiſſimos milites faciūt ꝓuidi reges in bellis ꝓiculoſis regalia inſignia baiulare. Quia igiť franciſc⁹ ſummi regis ieſu ſignū quod geſtauit in coꝛpoze ſingulari ꝓtualuit ꝓbitate firmū. Ait enī apl̄s

ij. Timoth. ij. Firmamentū dei stat habens signaculū hoc. Stetit ergo franciscus in bello temptatiōis in modū firmissimi fundamenti. Hōne vt renouatū fundamentū edificiū ecclesie stabiliuit quēadmoduz p visionem dñi Innocētij comprobat. Primuz quippe fundamentū est ipse euāgelice nre religionis. Hoc fundamentē humilitas pfundauit. pātietia pāq drauit: pauptas exsist. charitas cemētauit. Oratio t ptemplatio in fabricam erexit. Leuate inquit Hiere. iiij. signū in sion. Sion speculans t reformās vitam iesu christi fuit anima glorioſi franciſci vbi sē in altiori loco christus vexillū sue crucis locauit: qui licet sit eminentior situ t euidentior visu: non tamē est piculosior casu. Nam idē est altum q pfundū: quia vt dicit Lu. ix. q se humiliat exaltabit. Et vbi humilitas: ibi christiana sapie est. Undecimū priuilegium est honoratio. Profecto stigmata ꝟ fuerunt in beato franciſco insignia subtilissime dignitatis atq honoris. O q̄tus honor eisdem vestib⁹ cum iesu celi regevestiri. Unde merito puenit ei qđ Eccl. xlv. dicit. Corona aurea sup caput eius expressa signo sanctitatis t gloria honoris t opus virtutis. desiderio oculoz ornata. Duodecimū priuilegium est glorificatio. Nā sicut btūs franciscus fuit vexillifer iesu christi in ecclesia militante: sic post resurrectionē sm doctores remanentib⁹ in corpe suo pdictis signis: vexillifer erit in ecclesia triumphante.

Articulus. iij. de triplici pfectione atq de triplici parte euāgelice pfectiōis: que oīa in beato frācisco fuerunt in exēplū nri

Quartū mysteriū psiderandū est videlicet qđ hec sacra stigmata enūcient ex pte nri. Profecto hoc indubia fide tenendū est: q ī his stigmatibus sacris hec tria inducētia ad imitationē euāgelice pfectionis t crucifoꝛmis pfiguratiōis ad christū iesum refulgēt. s. ardoz charitatis t etiā splendoz veritatis t vigoz ptātis ac strēnuitatis. Primo qdem quia in eis refulget ardoz charitatis: habēt tepidi inflāmari. Ad inflāmandū quippe humanas mentes ad honorē iesu dilectoꝛi nostri ꝟ nobis crucifixi t mortui pinguñt cruces mortue. t ꝟ pctōꝛ man⁹ sepius fabricate: t nisi lapidea sunt inflāmant tū humana corda ob memoriā christi passi. q̄tomagis mouere t inflāmare doz corda humana imago viua. sanctificata. flāmea in carne sancti frāciſci sculpta digito dei viui. O ad q̄tam deuotionē accenderet videre t tangē mimum opus qđ manibus suis sacris fecisz. aut tetigisset beata virgo ac bñdict⁹ iesus christus q̄tomagis id sublime opus qđ ad totū⁹ mūdi inflāmationē. sic sapient. sic ardent. t sic mirabiliter fecit. sculpsit. figurauit. t inflammauit. t pfecrauit. in ipso corpe beati franciſci. Scđo qꝛ refulget in eis ad supdicta splendoꝛ veritatis: habent deuios exemplariter dirigere t illumiare. Plus enī mouent facta q̄ verba atq opa credibiliora sermōibus sunt. Proinde facto non tm verbo direxit dñs deuios a via crucis: cum stigmata beato franciſco impsſit. In compitis quippe viarū erigunt cruces t via regia cognoscat ne ab ipsa vilaten⁹ deuiat: sic etiam statuit deus stigmata beati franciſci vt palam mōstraret q vita q̄ ipse docuit t exēplo monstrauit pfecte pformis erat vite crucifixi iesu qꝛ oportuit christū pati t sic intrare in gloriam suam Lu. xxiiij. Tertio đo qꝛ in eis refulget vigoꝛ strēnuitatis t ptātis: hūt timidos aiare t pfortare ad ipsam euangelicam et cruciformē pfectionē. Porro transeuntes pegre ꝟ barbaras natiōes. pfidunt qñ deferunt litteras saluicōduct⁹. Profecto nūc in carne beati franciſci vitam quaz ipse docuit seruauit. Sigillasti bone iesu t ipso intrepide pcedente deduxisti populū tuū precedēs in colūna ignis t nubis. t facies pdigia t signa t mirabilia solus. Sed iam veniam⁹ ad ipsam euangelicā pfectionē quā btūs franciscus seruauit: t in cuius testimoniū ipsum iesus christus suis stigmatib⁹ sigillauit. Sciendū igitur est q radix forma finis complementū t vinculum pfectiōis charitas est: ad quam mgr oium iesus christus legez pphetas. t p psequens vniuersa dei documēta reduxit. Triplex est charitas status. Charitas ergo ipsa triplicem habet statū. Unuz quippe infimū in obseruātia legaliū mandatoꝛ. Scđm đo mediū qui psistit in adimpletione spūaliū psiliꝛ: Tertium supremū in fruitione sempiternaliū iocūditatū t psolatiouum. Triplex est pfectio. Proinde distingui potest triplex differētia pfectiōis. q̄ repitur in scriptura sacra. Prima qdem necessitatis. scđa superogatiōis: tertia đo vltimate plenitudis. Prima inq̄ est pfectio necessitatis. Unde Deut. xviij. dicit. Perfectus eris t absq macula coram dño deo

tuo. Glo. abſq; macula crimiali. Unde Pro
ſper de vita ꝓtemplatiua ait. Perfecti ſunt q̄
volendo q̄ deūs vult: nullis pctis quibus
offendit acquieſcūt. ¶ Scōa vo eſt pfectio
ſuperogatiōis. De qua Mat. xix. dñs ait.
Si vis pfectus eſſe: vade ⁊ vēde oia que ha-
bes ⁊ da paupib⁹. Et de hac hieron⁹. ad he
liodo⁹ inq̄t. Perfect⁹ ſeru⁹ chriſti nihil ꝓt̄
chriſtū habet. aut ſi aliq̄d ꝓter ipſum hab⁹
pfectus non eſt. ¶ Tertia vo pfectio eſt vlti
mate plēitudis. Unde ait ſapiēs Prou. iiij
Juſto⁹ ſemita q̄ſi lux ſplendēs creſcit ⁊ pce
dit vſq; ad pfectū diem. i. diuine viſiōis ful-
gidam claritatē. Et de hac ait Aug⁹. ſoliloq
uio⁹. j. Vere pfecta virt⁹ eſt ratio queniēs
vſq; ad finē quā beata vita ꝓſequit. Prima
igitur ⁊ ſcōa pfectio a tertia differūt: ſic me-
ritum differt a p̄mio. Medīa q̄ differt a p̄-
ma ſicut diſtinguit ꝓſiliū a p̄cepto. Hec oia
fuerūt in beato frācisco: vt patet ex eius le-
genda. Oia vo tam p̄cepta q̄ ꝓſilia referun
tur ad charitatī illius implet̄ionē ⁊ obſeruā-
tiam. quā. j. Timoth. j. ſic deſcribit ap⁹s di-
cens. Charitas eſt finis p̄cepti de corde pu-
ro. ꝓſcīētia recta. ⁊ fide non ficta. In q̄bus
verbis inſinuat triplicē charitatis actū. Pri
mo declinare mala. ſcōo ꝓſequ bona: tertio
patienter tollē adūſa. Nam p̄mo ꝓpter de-
clinationē malo⁹ dicit de corde puro. Se-
cundo ꝓpter ꝓſecutionē bono⁹: dicit ō cō-
ſcientia bona. Tertio vo ꝓpter adūſo⁹ tole
rantiā ſubdit: de fide nō ficta. i. non fictili et
fragili: ſed ptra adūſa fort⁹. Et poteſt eē the
ma: cum q̄s loquit de euāgelica pfectione.
Quia vo hic triplex charitatis actus duo-
bus modis ab habitu virtut⁹ egredit. vel p̄z
legem p̄cepti ⁊ obligatiōis nc̄tie vel vniūſal⁹
vel p̄m legem ꝓcilij ⁊ obligatiōis ſpontanee
et ſpālis ⁊ ſeq̄ns includit primū. ⁊ ſupaddit
q̄tum poſſibilitas viatoris admittit. Hinc ē
q̄ ſecundū cū primo dicit pfectus: reſpectu
tamen ſecūdi dicit impfectū. Unde Amb⁹.
lib. j. de offi. ait. Officiū oē aut mediū aut p-
fectū eſt. Quod q̄dem ſcripturarū auc̄te p-
bare poſſum⁹. habem⁹ enī in euāgelio di-
xiſſe dñm ſi vis ad vitam ingredi ſerua mā-
data. Non homicidiū facies. non adultera-
bis: hec media ſunt officia quibus aliq̄d de-
eſt. Ideo ſequit. Si vis pfectus eſſe vade et
vende oia que habes. ⁊ da paupib⁹: ⁊ veni ⁊
ſequere me. Hoc eſt igitur pfectū officiū q̄ō
greci catorethonia vocant quo corrigun-
tur oia que aliquos poterūt habere lapſus
Hec ille. Cum igitur de pfectiōe euangelica
loquimur p̄m cōmunē acceptionem: de hac
media loqui intendim⁹. Ex dictis igit colligi
poteſt q̄ euāgelica pfectio eſt ꝓformitas via
toris ad chriſtū per illum virtutis habitum
quo ſuperogatiue declinant mala efficiunt
bona ſufferunt aduerſa. In his nanq; tri-
bus tres partes euāgelice pfectiōis conſiſtunt
quas pfecte ꝓſecut⁹ eſt beatus frāciſcus. In
huius myſteiū chriſtus ꝓſignauit eum ſti-
gmatib⁹ ſacris: in teſtimoniū ꝓſūmate imi-
tationis ⁊ pfectiōis euāgelice.

¶ Q̄ in tribus conſiſtit p̄s prima euangelice pfectiōis. Ca. j.

Prima pars pfectiōis eſt declina-
re mala. Quia ap⁹s vbi. ſ. ait. Fi
nis p̄cepti eſt charitas de corde
puro. Porro cum ex p̄uerſiōe de
ordinata ad triplex cōmutabile bonū. ſ. ex-
terius inferius ⁊ interi⁹ omne pctm̄ originē
trahit p̄m ꝓcupiſcētiā oculo⁹ ꝓcupiam car-
nis ⁊ ſupbiam vite: Et hec tria vitari habe-
ant non ſolum q̄tum ad actum atq; ꝓſen-
ſum. q̄ fit p̄ virtutes illis oppoſitas: verūctiā
q̄tum ad occaſionē. ⁊ b̄ quidem fit p̄motiu
um imerito. ⁊ expediens ad ſalutē. Perfe
ctionis mḡ ieſus ad pfecte declinandū ꝓcu
piſcentiā oculo⁹ ꝓſulit. q̄ hec oia tpalia re-
linquant iuxta allegatū Mat. verbū ſi vis
pfectus eſſe vt. ſ. Ad pfecte declinandū ꝓcu
piſcentiā carnis edocet q̄ oīs expientia vel
ꝓcupiſcentia p̄m actum generatiue potentie
abſcidat. Proinde Mat. xix. dicit. Sūt eu-
nuchi qui caſtrauerūt ſe ꝓpter regnū celo⁹
qui poteſt cape capiat. Ad pfecte vo declīā
dum ſupbiam vite. ſuadet. q̄ voluntas ꝓ-
pria abnegek. Juxta illud Mat. xvj. Qui
vult venire poſt me abneget ſe. ⁊c̄. In hac
igitur triplici ſuperogatiua declinatiōe tri-
formis originis oīs mali partem primā euā
gelice pfectiōis ꝓſiſtere. ⁊ ſacra ſcriptura in-
ſinuat. ⁊ veri doctores aſtruūt. ⁊ ſancti pa-
tres religionū inſtitutores affirmant.

¶ Q̄ euangelice pfectionis ſe-cunda pars in duobus conſiſtit

¶ Capitulum. ij.

Ecūda pfectionis pars ꝓſiſtit i ſu
pererogatiua ꝓſecutione bono⁹
que p̄m duplicem vitam. ſ. actiuā
et ꝓtemplatiuā in duob⁹ ꝓſiſtit. Primo q̄dē
in ꝓdeſcenſione ad proximū. Scōo i ſurſuz
actione mentis in deum. ¶ Primo quidez
in ꝓdeſcenſione ad proximū. Hec autez ſu-

pererogatiua ꝺdescensio charitatis ad pri
mum in hoc ꝺsistit: ꝑm q̄ iusticie legem ꝛ mi-
sericordie amoris signa ꝛ bñficia non soluꝫ
ad amicos. verūetiam ad inimicos benigni
tate largiflua ꝓtendat. Scōm illud Mat.
v. Diligite inimicos vestros: bñfacite his q̄
oderūt vos. ꝛ orate ꝓ pseq̄ntib⁹ ꝛ calūnian-
tib⁹ vos. Et estote pfecti sicut pater vester p
fectus est. ¶ Scōo autem ꝓ hunc modū su-
pererogatiua sursum actio mentis in deuꝫ
in hoc attendit: vt ꝑm legem mentalis mūdi
cie atq̄ pacis ꝓ amorem extaticū in diuinos
splendores ꝛ ardores: sacrum mens deuo-
ta sentiat ꝛ patiat excessuꝫ. Scōm illud apli
j. Cor. v. Siue mente excedim⁹ deo: siue so
brij sumus vobis. Charitas enī christi vrget
nos. Et ad Heb. v. Perfectoꝝ est solidus ci-
bus: eoꝝ qui ꝓ habitum ꝓsuetudie exercitatos
habent sensus ad discretionē boni ꝛ mali.

¶ De iocunda aduersoꝝ perpes sione in qua euangelica perfe-ctio consummat. ¶ Cap. iij.

Tertia veniq̄ pfectio euāgelice ꝓsi
stit in superogatiua perpessiōe ad
uersi. Hoc q̄dem attendit non so
lum in hoc vt quis patienter aduersa
ꝓferat. cum sic supueniūt q̄ ꝑm legem dei de
clinari non pūt qm̄ ad hoc tenent: verūetiā
vt ex feruore diuini amoris illa ꝓoptet desi-
derio magno ꝛ cum gaudio magno sustine
at illa. Scōm illud Jac. j. Omne gaudium
existimate frēs cum in temptatiōes varias
incideritis. Et post. Patiētia opus pfectum
habet. Vt sitis pfecti ꝛ integri in nullo defi-
cientes. Hec nanq̄ est ꝓsummatio pfectiōis
et charitatis: iuxta illud Jo. j. Perfecta cha-
ritas foras mittit timorem. ¶ De arca spūa-
lis pfectionis ¶ Scōm hoc igit arca spūalis
pfectionis cum sit inferius tricamerata ꝛ bi-
camerata in bicubito ꝓsumat. Hoc sane pfe
ctionis archanū saluator ꝛ mgr noster exē-
plo monstrauit in seipso. tanq̄ in monte sb̄-
limi: qui totus est splendor pfectionis. spe-
culum ꝛ exemplar. iuxta q̄ ipse testat Luc.
vj. dicens. Perfectus aūt omnis erit: si sit si
cut mgr eius. Proinde i huius significatio-
nem cum hanc pfectionē apostolos docere
voluit. vt dicit Mat. v. in montem ꝓscendit
non turbas impfectas alloquēs. sed suos di
scipulos quos ad cumē pfectiōis exaltare ꝺ
creuerat. Et ꝓpterea ordinatissime octo bti-
tudines eos docet. Nam ꝑmo dicens. Bea-
ti pauperes spiritu: inuitat ad pfectam abdi
cationem tpaliū possessionū. Scōo addens
Beati mites inducit ad abnegationē ꝓpꝛ
voluntatū ꝛ sensuū: quibus quis imitis ꝛ ꝓ
teruus efficitur. Tertio subdens. Beati q̄
lugent: incitat ad pfectaꝫ carnaliū voluptā-
tum detestationē. Dehinc subiūgens: Bea-
ti qui esuriunt ꝛ sitiūt iusticiam. ꝛ beati mise
ricordes: attrahit ad iustam ꝛ piam ꝺscen
sionem primoꝝ ꝛ supportationē. Post h̄ sb̄-
iungens mūdo corde ꝛ beati pacifici: allicit
ad sursum actionē lympidā in intellectu. et
tranquillam ꝛ pacificam in affectu: quibus
anima pfecti viri hierusalē ꝺformis efficitur
que visio pacis interp̄tat. Tandem ꝓcludēs
Beati qui psecutionē patiunt ꝓpter iusticia-
am. qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ: quasi circulū
faciens ad ꝑncipiū redit quia in hoc vno sū
ma completur vniuersoꝝ. Ac per hoc semi
nria pfectio miꝛis mūdi in esse reparationis et
gratie: directe corrūdet senarie ꝓductiōi mū
dialis machine in esse nature. Vnde sicut il-
lorum tria prima pertinēt ad distinctionem
tria sequētia ad ornatum: sic ꝛ in his tria ꝑ-
ma quasi distiguēdo separant anime vires ab
vniuersitate maloꝝ. vt habeat esse purum ꝛ
distinctū: tria seq̄ntia quasi adornādo eas-
dem reducūt in deum vt habeat esse decorū
et pfectum. Porro tanta si descendat ad sin
gula ꝛ tam mira corrūdētia ordinis. tanteq̄
similitudinis symbolum vt illud qꝺ post sex
dierum opera dicit. Igitur pfecti sunt celi et
terra ꝛ ois ornatus eorum in anima viri p-
fecti videat esse completū ꝓpt̄ qꝺ instar tri-
um ꝑmoꝝ operum que sunt mūdi fundamē-
ta ꝛ trium sequētiū complemēta tria prima
cadunt sub voto: tria ꝯo sequētia sub desi-
derio. In hui⁹ q̄dē rei testimoniū btūs pau
peꝝ p̄triarcha franciscus in ꝑncipio regle sue
tria prima ꝓponit vt vouenda tanq̄ funda
menta dicens. Regula ꝛ vita fratrū minoꝝ
hec est. s. dñi nostri iesu christi sanctū euan-
gelium obseruare: viuēdo in obedientia. sine
ꝓprio. ꝛ in castitate. Alia ꝯo tria postmodū
desiderāda cōmēdat tanq̄ cōplemeta dicēs
Attendant fratres q̄ sup oīa desiderare de-
bent habere spm̄ dñi: ꝛ sanctam eius opa-
tionem. orare semper ad deum puro corde.
et habere humilitatē ꝛ patientiā in psecutio
ne. ꝛ infirmitate. ꝛ diligere qui vos psequū-
tur. reprehēdūt ꝛ arguūt. Vbi certe illa tria
tangit. Nam ꝑmittit sursum actionē in deū
Subiungit vltimo ꝺscensionē ad primū
Et interponit in medio tolerantiā aduersoꝝ.
Igitur in tribus primis vir pfect⁹ cru-

cifigitur mūdo. Tribus vo sequentib⁹ pfor mis efficit deo: vt quasi sex alis seraphid a mūdialib⁹ eleuetur: t in diuina ferat. Pro inde huic paupculo sancto frācisco qui pfectionem euāgelij pfecte seruauit t docuit in apparitione seraphica stigmata sua tanq̄ sigillum approbatissimū iesus impssit: vt ptra finaliū tempoꝝ piculosam caliginē manifestum nobis in via pfectiōis ostēderet signū quo reduceremur in christū pfecte virtutis exemplar t finem. Qui cum patre t spiritu sancto bñdictus laudabilis t sempiternaliter glorioſus. t glorificādus. viuit t regnat cūcta p suo libito gubnādo p infinita secu. se.

Feria. iiij. post dñicam resurrectionis de sitibus t desideriis animarū tam bonis q̄ malis. t de mrimonio t fornicatiōe spirituali. Sermo. lxj.

Mittite in dexteram nauigij rhete t inuenietis Jo. xxj. et in euāgel. ho. Scōz nempe mysticū intellectū nauigiū est anima pegrina in mari hui⁹ seculi pcelloso cui ad sinistrā a dño pstituta sunt corpalia t tpalia bona: ad dexterā vo spūalia t eterna. De q̄ bus dicit Cant. ij. dicit aia spōsa christi. Leua eius sub capite meo: t dextera illius amplexabit me. Per leuam psperitas vite pre sentis signatur. Unde Prouerb. viij. salomon ait. In sinistra illius diuitie t gloria: q̄ tamen oino trāsitoria sunt t occidua. Proide occidentalis ps mūdi in mysteriū sinistra illius denoiat. Et p caput ipsa mens significatur: eo q̄ interioris hois sit pars suprema Sub hoc capite tunc est leua dei: cum ipsa mens eternoꝝ amore oia tpalia spernit sicut ppheta ait. Oia subiecisti sub pedib⁹ eius. Per dexterā pfecte in qua viget sensus et virtus. spūalia t eterna mystice designant: que maxime comphendunt in charitate. q̄ hic incipiens pficit in gloria sempiterna. Unde apls ait. j. Coꝝ. xiij. Charitas nunq̄ excidit. Unde etiam ppheta ad dñm ait. Delectatiōes in dextera tua vsq̄ in finē. Et iterū alibi idem ait. Illuc manus tua deducet me et tenebit me dextera tua. De hac denicq̄ dextera aia ait dicens. Et dextera illius amplexabitur me. Non eni dicit amplexat sed amplexabit. Naz in p̄senti vita talia spūalia bona modicū pgustant: sed in futura vita dextera sua amplexabit animā iam beatā eaz in seipso glorificādo. Rhete siquidem hūanum desideriū est quo libere piscari possumus in tpalibus t eternis. Consulit igitur nobis dñs piscari in spūalib⁹ t eternis que maxime pdsistunt in charitate: ideo in verbo pposito ait. Mittite in dexterā nauigij rhete: t inuenietis. s. pdicta bona. Ut ergo piscari fructuose valeamus triplex desideriū quasi triplex rhete distinguam⁹ ad presens Primū est desideriū naturale. scōm est desiderium virtuale: tertiū est desideriū criminale: que oia a dño cognoscūt. Unde ppheta in. xxxij. ps. ait. Dñe ante te oē desiderium meū. s. pdictū. Quod pōt esse aliud thema i materia occurrēti. Uel dici potest q̄ hoc triplex desideriū sit triplex sitis de qua Jo. vij dicit dñs. Si quis sitit veniat ad me t bibat. Quod potest esse aliud thema pro feria. iij. post dñicam de passione. Uel est triplex esuries. Lu. j. Esurientes impleuit bonis.

Articulus primus de triplici desiderio humane uature.

Primū desideriū est naturale. Et hoc triplicit psiderare valemus. Primo sm q̄ est in natura incorrupta. Scōo sm q̄ est in natura corrupta. Tertio sm q̄ est in natura libera.

De triplici desiderio eternorum quod habet natura humana cum non est corrupta. Ca. j.

Primo psiderem⁹ desideriū sm q̄ est in natura incorrupta. Ad cuius intelligentiā notanduz est. q̄ cum deus sit termin⁹ t vltimus finis oium motionū aie rōnalis: sitq̄ desideriū eius cumulatissima plenitudo. ac oium laboꝝ eius pax exupans oēm sensum. Hic est q̄ aia iam beata amore castissimo tribus potentijs suis in deum trinū t vnū p gloriā ptinue ferē t trāsformat: t h̄ q̄ ad tres aie vires. Primo q̄ ad vim rōnalem. scōo quo ad vim pcupiscibilē: tertio q̄ ad vim irascibilez Primo inq̄ q̄ ad vim rōnalem. habz eni virtus intellectiua seu rōnalis qñcūq̄ ē a tenebrī t a corruptiōe remota castissimo amore t imaculatissimo desiderio ipsi p̄me atq̄ lumiose veritati adherere. t in ipsa p gloriā trāsformabilit ferri vt ex ipsa luceat. t ab ipsa illuminet. vt in ipsa quiescat: t ex ipsa saꝛtietur. btificet. simul t glorificet. Ob t btūs Job. in. j. cano. sua. c. iij. breui sermōe inst-

nuare conatus est dicen. Videbim⁹ eum sicuti est. Job quoq; .xxxvij. ad idem mystice ait. Frumentū. id est. intelligētia cuiuscūq; beati desiderat nubes. id est. altas ⁊ dīnas illumiationes. Et nubes spergunt lumē suum: que lustrant cuncta p circūitum. i. quos cunq; beatos quocūq; eas voluntas gubernantis duxerit ad omne qđ precepit illis.

Scđo fertur ⁊ transformat quo ad vim ꝓcupiscibilem. Vis enī nostra ꝓcupiscibilis superior atq; nobilis eodez modo se habet ad redūdantissimā primitiuā ⁊ vniuersalē suauitatis bonitatē. vt in ipsa ⁊ ex ipsa delectet et satietur: sicut de se ꝓpheta ait. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et iterū ad beatam animā ait. Replet in bonis .s. eternis desideriū tuū. ¶ Tertio quoq; fertur ⁊ trāsformat quo ad vim irascibilē. Que eodem modo se habet ad supeminētissime altitudinis dīantissimā maiestatē. vt in ipsa pficiat glorificet. ⁊ psummata trāquillitate qescat: sicut etiam ꝓpheta de se sperabat cum dixit In pace in idipsum dormiam ⁊ requiescaz. Hec enī est causa ꝓpter quā tres vires superiores atq; nobiles oi anime rōnali a dño date sunt vt. s. pfecte beatitudis sint capaces que in tribus p̄dictis psistit. ⁊ vt tam sublimi ⁊ nobili sponso ꝓgruerēt: cui nullaten⁹ ꝓuenirēt vt sic dicā ꝓuenientia maritali seu ꝓiugali. nisi tota pfectiõe amplexuū eidem ꝓiūgibiles ⁊ compabiles essent. Nec quippe btissima hec copula pfecta esset. nec tam nobili mr̄imonio ꝓueniēs foret. si vel vn⁹ triū istoz amplexuū eidez deesset. Si enī lumiositatem p̄mitiuā immediatā ⁊ vltima ꝓiunctione amplecti vis rōnalis apprehēsiua nequaq; possz aut supior vis ꝓcupiscibilis fontalem bonitatē haustu incoartabili pticipare neq̄ret: seu vis irascibilis supeminētissimam altitudinē ptingere non valeret: anima rōnalis hmōi sponso pfecte ꝓiungibilis nequaq; foret. quare nec pfecte btificabilis ex copla ei⁹ nec eēt spōsa ꝓueniēs aut nubil tali sponso. s. summo deo. Vis pfecto irascibilis summā pfectionē ⁊ vltimatā seū vltimitatē exaltatiōis lībtatis ⁊ pacis copulecq; suę beatitudinē cumulatissimā eternalem ipsaz vltimā subiectionē habet. ⁊ ex modis omnibus pfectam seruitutem ad vltime supeminentie dīantissimā maiestatē. Tunc enim si supremo culmine exaltationis lībtatisq; in trāquillissima pace erit. tuncq; eiusdē amplexibus erit btissime copule sociata: cū eidem fuerit vltimate ac seruitutis totalitate subiecta. Nihil enī aliud est exaltatio nostra veraq; libertas ad eum: q̄ ad eum vera subiectio veraq; seruit⁹: hec est vniūsalis ⁊ pura supeminētissime maiestatis dīnatio triumphalis. Unde Apoc. xiij. de beatis mystice dicit. Et cum darent illa q̄ttuor aialia gloriam ⁊ honorem ⁊ benedictionez sedenti sup thronū viuenti in secula seculoz ꝓcidebant viginti q̄ttuor seniores ante sedentē in throno. ⁊ adorabāt viuentē in in secula seculoz: et mittebant coronas suas ante thronū dicētes. Dignus es dñe deus accipe gloriā ⁊ honorem ⁊ virtutem. Sic igitur he tres anime vires a deo condite sunt: vt in eterna felicitate cum supeminētissima trinitate ꝓsūmato mr̄imonio copulēt. Sic a deo create sūt: vt dū pegrinant in via ad supdicta q̄dam naturali desiderio inardescant. s. in primam et summam veritatē quo ad rōnalem: in p̄mā et summā bonitatē quo ad ꝓcupiscibilē: ⁊ in primā ⁊ summā maiestatē: quo ad irascibilem. Adiuuat autem ⁊ pficit in p̄senti primū per fidem. scām per charitatē: tertiū p spem Ex his tribus desideriis inflāmatus erat ꝓpheta cum ait. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit aia mea ad deū fontem viuū: qñ veniā ⁊ apparebo ante faciem dei mei. Et iterꝝ Prou. xj. Salomon ait. Desiderū iustoz omne bonū. Qđ q̄dē est de⁹

¶ De triplici corruptela trium virium anime: cum est ī hac carne corrupta. ¶ Capitulum. ij.

Secundo ꝓsiderem⁹ humanū desideriū p̄m q̄ est in natura corrupta cum qua nascimur. Et in omnibus aie viribus repimus impiam corruptelā Primo in rōnali. scđo in ꝓcupiscibili: tertio in irascibili. ¶ Primo quidē repimus corruptelā in vi ⁊ potentia rōnali. Habitam⁹ quippe in tenebris ⁊ ī vmbra mortis. De tenebre in quibus sum⁹. summi ꝓditoris vestigia subsecuti creaturas oculis nostris cecutientib⁹ videre faciunt dei veritatē quēadmodū ⁊ denocte p modicū vestigiuz et per tenue vmbra alicuius rei videt oculis corpalibus. ⁊ maxime cecutientib⁹ ipsa res. Immo qđ mirabili⁹ est qñq; aliquis frutex vel nem⁹ exercitus apparet. sic ⁊ errone⁹ intellectus non perpendit q̄ loco summe veritatis amplexat desiderio vmbram vanitatis sicut sunt tpalia bona. Unde Sap. viij. Similitudinē scientie desiderat quis: que. s. si

est scientia vera sed vanitas falsa. Unde p̄pheta in p̄sona dñi ait de talib⁹. Dimisi eos ſm desideria cordis eor̄: ibunt in adinuētionibus suis. que inuentiones peccata sunt: cū a seipso aliud homo inuenire non possz. Et alibi idem inquit. Filij hoium vsq̄q̄ gui corde: vt quid diligitis vanitatē t queritis mendaciū. Hec corruptela ab ipso exordio mundi corrupit p̄imū fricidā cayn. De quo Josephus ait. Qz cū esset malignissim⁹ auaricie sue p̄sulens. terram p̄ius coluit ciuitatē p̄ior edificauit. t rapinis t violentia p̄gregans opes suas. ad latrocinia inuitabat. et simplicitatē vite hoium adinuētione mensurarum t ponderū p̄mutauit. t ad calliditatē et corruptionē p̄duxit. ¶ Scdo quoq̄ inuenimus corruptelā in vi t potentia p̄cupiscibili. qd quidem manifeste apparet dum voluntas tanta auiditate amplectit t desiderio insequit diuine bonitati vestigia in carnalibus bonis. tantoq̄ amore inheret eis tā miserabilit in eis capitur illaqueat. t insepabiliter detinetur: vt p̄imitiue t redūdantissime bonitatis oblita. eam oino non curet. neq̄ q̄ ista sicut vestigia eius t q̄ ad eam inuitent oino non videat neq̄ aduertat. sed i ea quiescens. tandem repit se aia defraudatam a desiderio suo. Pro nde de p̄sona talis defraudati Job. vij. ait. Sicut ceruus desiderat vmbram. t sicut mercēnari⁹ p̄stolat finem operis sui. s. p̄pter p̄emij delectationē sic t ego habui menses vacuos. s. q̄r defecerunt mūdane delectatiões. t noctes laborio sas. i. offensas p̄teritas enūaui mihi. s. in tē pore p̄nitentionis seu eterne damnationis.

Tertio insup repimus corruptelaz in vi seu potentia irascibili. Qrto enī altitudo diuinitatis in idolis seu stellis aut demonib⁹ quocunq̄ signo arlia vel breui t similib⁹ poterit apparere siue futuroz p̄dictione siue quocunq̄ magico opere aut quacūq̄ alia ludificatione. statim inclinant hoies ad adorandum Innatū est enī nobis ad alta hūiliari. Ad supeminētissime autem diuine nobilitatis altitudinē non naturali corruptiõe. ſ natural bona institutiõe que in p̄imis parentibus ante peccatū fuit. maxime nati sumus humiliari. t extrema seruitute subijci t ppt hoc in corruptiõe in qua sumus vestigia ei⁹ loco ipsius seducti amplectimur: t ōcepti loco ipsius eius vestigijs inherem⁹. Portro q̄ tacunq̄ altitudo. q̄ tacūq̄ magnitudo. q̄ tacunq̄ etiam nobilitas increata quacūq̄ per huiusmodi signa que dixim⁹ apparere noscantur: non est nisi supreme ac diuine altitudinis per modicum atq̄ per tenue vestigium ipsius creatoris.

Qz in tribus viríb⁹ suis anima liberata est: vt possit ad libitum se inclinare ad bonum t ad malum. ¶ Capitulū. iij

Tertio quoq̄ p̄sideremus hūanū desideriū ſm q̄ est in natura libera. Circa hoc autem pensem⁹ in anima que in libertate arbitrij vitam ducit tria impossibilia. P̄imū circa ipsam vim rationalem. Scōm circa vim p̄cupiscibilē. Tertium circa vim irascibilē. ¶ P̄imo impossibile est q̄n vis nostra rōnalis sit absq̄ credulitate t opinione: t q̄n eam impendat cui debet vel cui non debet. Cui debet. s. deo scripturis sacris noui t veteris testamēti: atq̄ determiatiõib⁹ sancte matris ecclesie q̄ omnia sunt lex dei. De talibus Eccl. xxxiij. ait. Homo sensatus credit legi dei. Et. j. Coz. xiij. ait ap̄s. Charitas oia credit. s. que credenda sunt: vt sunt oia supdicta. Credi enī non debet demonib⁹. errorib⁹. hereticis. incantatiõib⁹. t seductiõib⁹. mūdi. t carminibus. t p̄similib⁹. Et de talib⁹ ad Rhoma. ij. dicitur. His qui non credūt veritati. credūt autem iniqtati. Ira. s. veniet t indignatio t tribulatio t angustia. ¶ Scdo impossibile ē q̄n vis nostra p̄cupiscibilis sit absq̄ desiderio t delectatiõe t sic de alijs passiõib⁹ suis. et q̄n per eas adhereat vel cōmisceat. vel q̄bus debet vel quibus non debet. Quibus debet. s. deo p̄ceptis eius eternis. virtutib⁹ bonis iustis t sic de alijs. Et talis iustus est et vita viuet t non morietur. vt dicit Ezech. xviij. Vel quibus non debet. videlicet magnificētijs. diuitijs. delitijs. et vitijs. que ab eis p̄cedunt: vt sunt luxuria. supbia. auaricia. t oia q̄ trāsitoria sunt. De talib⁹ oz Sap. xv. Malo q̄ amatores digni sunt morte qui spem habent in talib⁹. ¶ Tertio impossibile est vim nostraz irascibilē esse absq̄ honorificentia t diuino cultu. non potest inq̄ ee vni uersalit q̄n illū impendat vel cui debet. s. sūmo deo. iuxta illud Mat. iiij. Dñm deū tuū adorabis t illi soli seruies: vel. s. cui non debet. s. demonib⁹. incantatiõib⁹. ariolis. augurijs. soli. lune. stellis. t q̄buscūq̄ alijs creaturis. Contra q̄s Deut. xxx. dicit. Si erroze deceptus adorueris deos alienos et seruieris eis: p̄dico tibi hodie q̄ perias t p̄

uo tempe moꝛeris in terra. Cū ergo aīa pue
nerit ad liberi arbitrīj libertatē: ex naturali
lege atq; instinctu dicit ei illud .j. Regl. ij.
Tolle.s. de bono vel de malo q̄tūcūq; desi=
derat aīa tua. Et illud Eccl. xv. Ante hoīem
moꝛs et vita bonū et malū: quod placuerit ei da
bitur illi. Ex dictis colligi potest q̄ vis no=
stra rōnalis. vel castitatē illius nobilis mīti=
monij de quo iam dixim⁹ seruat ex necessita
te: vel cum alijs vanitatib⁹ foznicat. Et simi
liter vis nostra ꝓcupiscibilis vel ꝑmittue aut
iocūdissime bonitati vel seruat mīmonij ca
stitatē: vel foznicat cū alijs vanitatib⁹. Silr
et vis nostra irascibilis vel debita castitate
adheret supeminētissime altitudini reddēs
ei debitam vltime seruitutē. atq; nobilissime
honozificētie cultū: vel foznicat cū alijs alti=
tudinib⁹ impendēs ei seruitia que soli spon
so suo. s. deo impēdenda sunt. De duab⁹ ꝑ=
mis viribus. s. q̄a natura habeant seruare
libertatē vel non seruare suo sponso fidelis=
simam castitatem: satis ex se clarescere pōt
intuenti pspicacit. Sed de tertia vi. s. irasci=
bili videlicet q̄ seruit⁹ diuina seu diuin⁹ cul=
tus siue errone⁹ siue verus sit ab ipsa natu=
ra q̄ttuoꝛ indicia ostendē possunt. Primuꝫ
vniūsalitas. scōm est ꝓpetuitas. tertiū est in
sepabilitas: q̄rtū est puulitas. Primū inq̄
indiciū est vniūsalitas. Quia hec est apud
oēs nationes mūdi: sicut satis notū est his
qui varias mūdi regiones plustraueꝛt. Scōm indiciū est perpetuitas. Pene nullo
tempoze defuit verus dei cultus vel vene=
ratio idoloꝝ ex quo hoīes multiplicari cepe
runt: et adhuc etiam idolatria aliquo modo
extat apud quaslibet natiōes. Et si forte nō
in capitalib⁹ impietatib⁹ suis: tamen saltem
in ramis seu in reliquijs eoꝝūdem. sic vbiq;
terrarū patet quēadmodū diximus latius i
q̄dragesimali de christia. relig. sermone. x.
et maxime arti. ij. quasi per totum indiciū.
Tertiū insepabilitas seu sepatiōis difficul
tas. Adeo adherēt enī multi et maxime mu=
lieres plurimis ariolis incantatiōib⁹ breui=
bus et characterib⁹ et similib⁹ opibus impie
tatis vt non testimonijs scripturarū nec do
ctrine sanctoꝝ. nec ecclesie institutiōib⁹ nec
ꝑdicatoꝝ et ꝓfessoꝝ ꝓssijs vel preceptis vel
minis imo nec igne nec gladio seu alia q̄uis
vis adhuc de mūdo exterminari potuerit.
Hec pestis nec est patriā repire ciuitatē ter=
ram aut villam que vltra multas alijs com=
muniozes non habeat aliquas obseruātias
pticulares: quēadmodū ego italiā circūiēs
expertus sum. Quartū nempe indicium
est paruulitas. Aparet hoc ipsum in puer
et paruulis manifeste qui cū in ipsa puerī=
cia et paruulitate sunt cultū diuinū effugiūt
vel efficiūt put possunt et faciūt altaria et ꝓst
milia sibi parantes et oznātes. De hoc q̄ no
ta exemplū Gen. xxj. de ysmaele. quem sa=
ra videns cū talib⁹ simulachzis cū ysaac lu=
dentem non potuit tolerare. Tales enī pue
ri cum nullo precepto talia agant cū tñ com
muniter id expiatur in eis: iudicat ex hō in=
ditū esse in nobis naturalit amoꝛē dīni cul=
tus. Sed cum preualuit in hūanis mentib⁹
obtenebzatio et coꝛruptio naturalt. atq; mul
tiplicatio vitioꝝ. et defuerit dīna gratia ad il
luminandū et dirigendū eos. et maxime ꝑ hō
dicatoꝛes et ꝓfessoꝛes illumiatos: incidūt in
spūales foznicatiōes. De quibus in sequēti
articulo dicturi sumus. Nam sicut rectitu=
do illius et donū et opus summi opifīcis et
rectoꝛis est: ita puersitas et abusio eius qua
in idolatriam introꝛquet creaturis: innate i
nobis obtenebzatiōis et coꝛruptiōis effect⁹
est. In eis quipe que naturalia non sunt sp
ptrarium reperitur. Ut videlicet in paucis
et tempoze bzeui. hoc est non semper. non
facilis remotio: atq; in paruulis tunc nō ap
parent sic apparentia signa.

Articulus. ij. q̄ in tribus anī me viribus virtutum desideria vigent.

Secundū humanū desiderium est
virtuale. Quod quidem aparet
in omipotētia anime nostre. Pri
mo in rationali. scōo in ꝓcupiscibili: tertio i
rascibili.

Quomodo in anime potentia rationali viget per desideriū cognitio veritatis. Cap. j.

Primo q̄dē aparet hūanū desīde
riū virtuale i potētia rōnali. Haz
si scintillule ꝑme atq; luiosissime
veritat⁹ itellectu eluceſcāt ab alijs
adūsarijs illas amat atq; amplectit illisq; so
lis adhēt. et vestigia illi⁹ q̄ sūt trāsitoꝛia. q̄ ill⁹
ꝑus illuceſcebāt. et luiosa esse pensabat tene
bzas palpabiles eē apt⁹ ocul⁹ recogscit: atq;
clare intelligit verūetiā. j. Timoth. vj. apls
ait. Qui volunt diuites fieri incidunt in tē=
ptationem et in laqueum diaboli: et in de=
sideria multa inutilia et nociua. que mergūt
hoīes in interitum et perditionē. Radix enī

oium maloꝝ est cupiditas. Quā quidem appetentes errauerūt a fide: ⁊ inseruerūt se doloribus multis. Insup talis intelligit illud Esa. xxxiij. Diuitie salutis sapia ⁊ scientia. Timor dñi ipse est thesaurus. Unde Eccl. v. ait. Ubi multe sunt opes multi qui comedunt eas. Et q̄d p̄dest possessori nisi q̄ cernit diuitias oculis suis? Longe trā illumiatio hec ab illis qui oculos suos statuerunt declinaāe in terram. Merito ergo Sap̄. xv dicit de deo. Nosse enī te p̄summata iusticia est: ⁊ scire iusticiā ⁊ veritatē tuā radix imortalitatis.

¶ Q̄etiaz in concupiscibili potentia anime: viget desiderium diuine suauitatis. ¶ Cap̄. ij.

Secūdo apparet hūanū desideriuz virtuale in potentia p̄cupiscibili. Nam p̄gustata siue etiā pondera ta p̄mitiua atq̄ suauissima bonitate. extrema eius vestigia hoc est oēm carnalem delectationē ⁊ voluptatē totis p̄cordijs fastidiret: illusionēq̄ sordidā somnūq̄ vanissimū. ⁊ nullaten⁹ solidā veritatē clarissime iudicaret. Proinde ꝓpheta hortabat alas lasciuas atq̄ carnales ad dīnā ſuauitatem dicēs. Gustate ⁊ videte q̄m suauis ē dom̄in⁹. Et merito q̄dem. Nam gustato spiritu desipit ois caro. Sed vt. j. Cor. ij. aplus ait. Aialis hō nō p̄cipit ea que sunt spūs dei Stultitia est enī illi: ⁊ non pōt intelligere q̄ spūaliter examinat. Spūalis autez iudicat oia: ⁊ ipse a nemine iudicat sicut scriptū est. Quis cognouit sensum dei aut q̄s instruxit eum. Nos autem sensum christi habemus.

¶ Q̄ in potentia irascibili anime viget desiderū reuerētie ad diuinam sublimitatē. ¶ Ca. iij

Tertiū q̄z hūanū desideriū virtuale apparet in potētia irascibili. Nā vis irascibilis statim vbi se aperit dīne maiestati sublimitati mānifestatiua sublimitas ⁊ q̄ ei soli vltime honorificentie cultu seruiēdū sit. mānifeste cognoscit: et idolatriā ⁊ oēm superstitionē atq̄ erroneū et vanū cultū nō solū detestanda sicut summam creatoris iniuriā. atq̄ ꝓtumeliā: ꝑ etiā insanissimā atq̄ turpissimā fornicationē aptissime cognoscit. Et ꝓpter hoc inde exiliēs toto corde ⁊ ardenti zelo a se illā abūcit atq̄ zelanti feruore psequit. ⁊ abhorret. corde. ore ⁊ ope cum ꝓpheta dicēte. Zelus domus tue. id est. anime errore p̄clitanti comedit me ecce feruor ad p̄rimū. ⁊ opprobria exprobrantiū tibi. ſ. p̄ apostasiā ⁊ idolatriā oprobriosam: ceciderūt sup me. ſ. quasi lapis grādis ⁊ ledens. ecce feruor ad deū. Que duo includunt ⁊ p̄supponūt amorē hois ad seipz

¶ Articulus. iij. de triplici fornicatione: qua anima spreto deo fornicatur cum creaturis.

Tertiū principale desideriū hūane mentis dicit crimiale. Tripliciter enī p̄ desideriū suū crimialit fornicatur aia pctōris. Primo fornicatur rōnalis p̄ curiositatē. Scōo fornicatur ꝓcupiscibilis p̄ voluptuositatē. Tertio fornicatur irascibilis p̄ idolatriā: quasi sit triplex fornicatio anime peccatricis.

¶ Quomodo intellectus spreto deo tripliciter fornicat p̄ curiositatem: etiam cum inutili veritate. ¶ Capitulum. j.

Prima fornicatio est intellect⁹ rōnalis que fit p̄ curiositatē. Cū enī vis nostra rōnalis vt p̄diximus a natura sitibūda sit lucide veritatis. ex corrupta natura non corrupta. factū est vt in tanta obtenebratiōe submersa sit: q̄ non solum veritatē non cognoscit. sed etiā errorib⁹ credit. ⁊ qō deteri⁹ est. ¶ Secundū subsequit malū. ſ. p̄stitutio curiositatis ⁊ fornicatio spiritualis. q̄z passim cū q̄dam inutili veritate ⁊ veritate hūan⁹ intellect⁹ sepi⁹ illā amplexans fornicat p̄p̄t semetipsam desiderio et amore. eiq̄ adhēt. spreta aut nō curata prima atq̄ lucidissima veritate. que ōs ē. huic q̄pe soli desiderio ⁊ amore adherē dz sicuti vero ac naturali spōso. Ad hāc solā veritatē dz esse p̄sio ei⁹. Hāc solā ad thoꝝ imaculatissimoꝝ amplexuū admittē ncce ē. Hic q̄dā amplex⁹ crudelitas q̄dā ⁊ amor ipsi⁹ atq̄ desideriū sunt: imo ⁊ q̄dam delectatio in ipsa. Adūtēdū trā est q̄ nō ois credulitas p̄me veritati. nec ois delectatio in ipsa imaculati eius amplexus sunt. Et de credulitate quidē monstratum est. s̄. sermone. xiij. quasi per totum. vbi ostensum est q̄ suasa credulitas seu fides: magna dei ꝓtumelia est. Similit aūt ⁊ delectatio que ex sola curiositate p̄cedit in p̄ma veritate. ⁊ ex sciētia inflante nō est dubiū q̄ maculata sit: iuxta apostoli sensum qui. ij. Cor. ij. ait. Non enī sicut pluri-

mi adulterãtes verbum dei. Qui enī in cognitione dei delectaī. ⁊ hoc sibimet tm̃. hoc est non ad gloziam dei nec aiarum salutem ipsam dei veritatē q̃dāmodo adulterat: ⁊ tā nobili sponsa abutīr in libidinē ꝓprie voluptatis ⁊ reciꝓoci atq; curui amoris. Ex his patet q; ex obtenebrationē cum qua nascimur accidit vt credulitatē amorē ⁊ desideriuz q̃s debet vis nostra inteilectiua ꝑme ac nobilissime veritati in alia transfert. hoc est in aliaſ inutiles vanitates veritates q̃s deberet habere famulas ⁊ pedisseq̃s tm̃. eas fornicaria iniquitate adulteras habet ⁊ pellices ad amplexus. ⁊ ꝓscientie thoꝝ illas ꝓpter seipsas admittens vera sponsa vt dixim⁹ nō curata imo potius illa spreta atq; abiecta.

Quomodo humana voluntas etiam spreto deo tripliciter fornicatur cum transitoriis creaturis. Capitulum. ij.

Secunda fornicatio est ꝓcupiscibil' nostre. Sicut enī tria que in ꝑncipio p̄cedentis capli noiauim⁹ mala de obtenebrationē ⁊ corruptiōe vani intellectus in hūano genere exorta sunt. sic ō corruptione virtutis nostre ꝓcupiscibilis ⁊ obtenebratione. simul ꝓstitutio eiusdem ꝓcessit. Et hoc q̃dem est ꝓstitutio voluptatī qua vel spreta vel neglecta vel oīno non amata p̄mittue atq; fontalis bonitatī suauitate que eiusdem naturalis spōsa est vanissimis atq; falsis voluptatib⁹ illudendā se ꝓstituit. velut spurcissimā meretricē. Cum enī mentis humane nobilitatē naturalē intime ꝓscrutationis ꝓspexeris in ipsa puritate sua ac libertate ꝑm tres vires suas repies velut sponsaz amantissimā atq; castissimā deo altissimo veluti eius singlarissimo atq; charissimo sponso totis naturalib⁹ desideriꝭ inherentē inhyantē ⁊ intendentē. Ipse nanq; solus est finis motionū eius ⁊ quies laboꝝ est ac desideriozꝝ eius cumulatissima plenitudo. Propterea citra ipsum ⁊ incredulitatib⁹ agitatur et laboribus fatigaī ⁊ desideriꝭ ardet. spiritualiq; fame ⁊ sīti sue vacuitatis impatiēs torqueī ⁊ cruciaī. Hoc siq̃dem aperte insinuat ꝓpheta dum ait. Satiaboꝝ cum apparuerit gloria tua. In ipso enī ⁊ ex ipso veluti ex luminosissima veritate est quies: atq; nostre rationalis virtutī nobili satietas ꝓsummata. Similiter in ipso ⁊ ex ipso velut in redundantissime suauitatis bonitate est quies: atq; satietas ꝓcupiscibilis nostre nobilis et superioris.

Quomodo vis nostra irascibilis per idolatriam multipliciter fornicaī. Cap̄. iij.

Tertia fornicatio est irascibilis nostre que p̄ idolatriā fornicaī. Vis enī nostra irascibilis iuxta predictum modum maioriq; impietate ⁊ aptiori insania de innata obtenebratione ⁊ corruptione id subiectiōis atq; seruitutī q̄ soli diuine maiestatī debet. in alia transfert. Prostituitq; se vanis ⁊ falsis creaturarū laudib⁹ falsiq; noīs altitudinib⁹ se subiicit imprudēter: non curata imo potius vltime supeminentie altitudine spreta. ad quam naturalez ꝓuersionē ac naturale ꝓtugium. naturaliq; amoris ⁊ desideriꝭ inherentiā. ⁊ inhyationē hinc est q; cum idolis ⁊ alijs rebus polluiī fornicans honorificētia spreta qua debet ad herere deo ⁊ copulari. Et hmōi honorem et cultū ipsi creature loco creatoris duplicit tribuit mens idolatra ⁊ maligna. Primo quidem opinione. Scō seruitio. Primo inq̃ opinione Et b̄ etiā duob⁹ modis. Primo opinione estimatiōis videlicet si ea vl' aliq̃d hoꝝ dignū tanta honorificētia reputam⁹: sicut gentiles qui hoies scelestos estimabant deos. Unde Sap̄. xv. in ꝑsona iustorum dicīt. Nō enī in errorē duxit nos hoiuz male artis excogitatō nec vmbra picture. labor sine fructu effigies sculpta p̄ varios colores. Et sequiī q̄ spē hūt in talib⁹ digni sunt morte. Scō opiniōe adoratiōis vt si aliq̃d qō ō soli deo sentiendū est de aliq̄ eoꝝ qō sentim⁹ Q; duodecim modis fieri pōt. Verbi gr̄a. Primo in cultu luminū vel stellarū. Et si q̃s de sole vel luna vel de aliq̄ alio credēt vl' q; oꝑs esset. vel q; honorādus vel q; ei⁹ virtutī ⁊ muneri eēt. q; vitā aut salutē dare posset. ꝓculdubio iam hmōi sacrilega opiniōe et dei altissimi maiestatē offendēt. ⁊ dei altissimā gloriā intolerabili iniuria in solē transferret. Cōtra tales dicit Aug⁹. xxvj. q. v. c. si licet. Ubi dānat colētes sīg̃ celi ⁊ lumē eius ꝓpt' domū edificādā. ꝓpt' segetes. ꝓpt' arbores plātādas ⁊ ꝓpt' ꝓtugia sociāda. Ubi enī subdit dicēs scꝑtū ē ad Col'. iij. Oīa q̃ facietis vel q̄cūq; facitī aut i verbo aut i ope i nomine dñi nr̄i ihesu xp̄i facite ⁊ agite. Scō i cultu eleīntoꝝ. ꝓtra q̃s oꝛ in p̄di. c. ñ licet. Et Sap̄. xiij. Neq; operib⁹ attendentes coḡuerunt quis esset artifex: sed aut ignem aut

spm̃ aut siccū aerē vl aquā deos cē putabāt. ¶ Tertio i cultu aialiū irrōnabiliū t volucrū Unde dicit Sap̃.xv. sed t aialia miseri colunt. Quēadmodū fit hodie in auibus t animaliū partialiū hoc est q̄ insignijs eox t armis obseruāt q̄s in augurijs. Contra quod Aug⁹.xxvj.q.v.augurijs vbi ait q̄ tales ab ecclesia eijciēdi sunt. ¶ Quarto i cultu imaginū.que.s.fiunt sub aliquo signo celi. Cōtra quos pphēta ait. Confundant oēs qui adorant sculptilia:t qui gloriant in simulachris suis. ¶ Quinto i cultu characterū t figurarū que in breuib⁹ fieri solent. Etiam talia ab Aug⁹.damnant.xxvj.q.ij.c. illud q̄ est. ¶ Sexto i cultu tpm ptra quos ad Gal. iiij.dicit. Dies obseruatis t menses t tempora t annos:timeo ne forte sine causa laborauerim in vobis. Et tales aruspices vocantur:quasi horarū inspectores. Dies autem et horas in agendis negocijs opibusq̄ custodiūt t quid p singula tpa homo debeat obseruare intendūt. Que omia phibent ab Aug⁹.xxvj.q.v.augurijs. Et.q.vij. q̄s estimaret. Et.c.seq̄nti. Contra Ramos in kal. may vide.xxvj.q.vij.non licet. Et.c.si quis. Ubi dicit q̄ anathema sit qui aliquid noui fecerit ppter annū nouū. Insuper t cantores illius diei t dies egypciaci t donaria que donant in illo die phibent.xxvj.q.vij.c.nō obseruetis. ¶ Septimo i cultu noium t verboz. Sicut patet in breuib⁹ que qui super se portant pire vt mendacij aiūt mime possunt aqua igne vel ferro t sic de alijs. Neq̄ vt falsi dicunt absq̄ pnia non possunt mori ¶ Octauo i cultu initioz t initialiū rerū que etiam phibent ab Aug⁹.xxvj.q.ij. illud q̄ est. Ubi etiam phibent que saltant sicut p morbo caduco fieri solet in q̄busdā dieb⁹ festis t templis que suspendunt in vinea vel ad collum. Et plura alia inhibent ibidem. ¶ Nono i cultu inuentionū vel inuenticiarū rerum:sicut obuiarem in itinere lepori vel aui aut porco t sic de alijs. ¶ Decimo in cultu demonū sicuti faciunt necromatici t magici in speculo in aqua tē. Similit t strige ō quibus vide.xxvj.q.v.epi cox. Sed q̄ talia non fiant vere sed fantastice pbatur.xxvj.q v.nec mirum. ¶ Undecimo in cultu somniorum. Nam vt dicit Eccl.xxxiij. Multos ei errare fecerūt somnia. ¶ Duodecimo in cultu sortiū ptra quos dicit.xxvj.q.v.c.sortes In h autez t similia insanissimi pditissimiq̄ homes dei virtutem t gloriā dei trāstulerūt. Contra quos inq̄t aplꝰ ad Rhoma.j. commutauerūt veritatem dei in mendaciū .t colluerunt t seruierunt creature potius q̄m creatori:qui est benedict⁹ in secula . Merito ergo Dauid.vj.dictuz est. Paueant t tremiscāt scz oēs deum danielis. Ipse est enī deus viuens t eternus in secula :t regnū eius non dissipabit:t potestas eius vsq̄ in sempiternū Ipse est liberator atq̄ saluator:faciens sig̃ t miracula in celo t in terra. ¶ Scdo autem seruitio idolatrat mens humana. Et hoc etiam duplici seruitio fieri solz. Primo interiori.scdo exteriori. ¶ Primo quidem seruitio interiori. Sunt enī interna seruitia t interne adoratiões.timor honor amor spes gaudium dolor desideriū t hmōi affectiões. q̄z multe soli deo impendēde sunt t nullatenꝰ alijs rebus. Quia si contrariū fit.id est.si ea que soli deo pueniūt rebus alijs impendantur.idolatria est. Quēadmodū si timentur homes plusq̄ deus . Aut si timet pestis aut mors corpis vltra ordinē debite charitatis Amant filij t psanguinei atq̄ diuitie tales plusq̄ deus. Honorant creature sicut deus Aut ficticij dij loco dei. Speratur in homibus vanis t rebus transitorijs.amplꝰ q̄m in deo vero.t sic de alijs. De quibus oibus ait pphēta. Similes illis fiant.id est.fient.qui faciunt ea.i.sibi idola:t oēs qui pfidunt in eis scz loco dei. ¶ Seruitio exteriori idolatrat mens hūana. Seruitia dei exteriora in septem distingui possunt pm q̄ septem sunt modi siue maneries sacroz. ¶ Primus est processio maxime cum lumiarib⁹ in qua etiam ordinate t ornate incedim⁹ donec pueniat Ad scdm t maximū sacroz q̄ est misse exterior celebratio. Sacramentū quippe altaris et veritas est in eo quod intus ptinet .videlicet dñm nostrum saluatorem integritate humane nature t forme seruilis quam pro nobis assumpsit. Et figura est:in eo q̄ exterius sensibus exhibet. Unde cōmunicatio exterior pertinet ad sacra exteriora. ¶ Tertius xo modus est diuinarū laudum audibilis resonatio. Quartus est ministeriorū ornatus exterior. ¶ Quintus est ipsius templi appatio. ¶ Sextus est diuersoz sonoruz signoruz t campanarū pulsatio. ¶ Septimus est expiatio exterior.id est.aque benedicte aspersio. Et in omnibus supradictis t maxime in sanctissimo sacramento pronephas horrendum varijs modis sicut patet perspicaciter intuenti atq̄ experto solent hmōi errantes idolatrare. ¶ Mittite ḡ dilectissimi frēs i dexterā nauigij rbte.i. leuem

desideria vra ad spualia ⁊ eterna: ⁊ profecto inuenietis requiem ac gratiam .⁊ in futuro gloriam sempiternā. Quas oibus esurientibus ⁊ desiderantib⁹ eas amplissime largiri dignet vir desideriox ⁊ desiderabilis vniuersis dns iesus christus: Qui cū pfe ⁊ spū sancto cuncta sancta desideria excitat. gtificat. ⁊ in eis pseuerātes. satiat ⁊ glorificat per infinita seculox secula Amen.

¶ Feria. v. post resurrectionem de duodecim gradib⁹ dīni amoris qui possunt merito gloriose magdalene vel alicui alteri sancto appropriari. ¶ Sermo. lxij

Ascendo ad patrem meum ⁊ pfem vrm deum meū ⁊ deū vrm Jo. xx. et i euāgelio hodier. Glorioſissime magdalene in deū p ardētissimā dilectionē ⁊ extaticā ptemplationē pscendentī verba mystice sunt ista. De illa qppe Lu. x. dns ait. Maria optimā ptem elegit q̄ non auferet ab ea. Hec pars est ascēsio mētis eius in ipsum deum. p ardētissimā charitatē. pfecto i eternū nō auferēda ab ea: sed psumāda ⁊ iam psūmata in gloria sempiterna. Merito ergo dicit oib⁹ nobis q̄si in hac pegrinatiōe adhuc viuens. Ascēdo. s. p ardētissimū amorē ad patrem meū ⁊ pfem vrm: deū meū ⁊ deū vrm. Quasi dicat. Imitami vestigia mea in ascēdendo ad dinam dilectionē. Causam q̄z huius ascēsiōis Cant. ij. oñdit dicēs. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi q̄ pascit inter lilia. Nō pōt esse aliud thema. Ait enī Dilect⁹ meus mihi. s. intendit infundēdo gram ⁊ amorez. et ego illi. s. meipsum exhibeo acceptādo gtiam corde ore ⁊ ope. Corde. Cant. ij. Fasciculus myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi: inter vbera mea cōmorabit. Ore. Vñ Mat. xij. Ex abūdantia cordis os loquit. s. de amore. Opere Sap. iij. Fideles i dilectiōe acqescēt illi Qui pascit inter lilia: qz in virtutib⁹ meis ⁊ oiuz mūdarū mentiū atq̄z dilectox suox dns delectat. Prou. viij. Delitiemee esse cum filijs hoium. Nō mirse ptingit cū mens gdatum ascendit in dina dilectiōe. Proinde. xij. ascēdendi gdus distinguē possum⁹ in dino amore. que pñt. xij. lilia dici: inter q̄ in magdalena ⁊ in q̄libet feruēti ac diligēti aīa. dns delectat. Quox q̄tuor ptiné pñt ad incipientes. q̄tuor ad pficiētes: ⁊ q̄tuor ad pfectos

¶ Articulus primus de quattuor primis gradib⁹ dīni amoris

Primo distinguam⁹ q̄tuor gdus pmos q̄ ptiné pñt ad incipientes. Prim⁹ est ptempt⁹ tpalū. scōs desideriū celestiū. tert⁹ intellect⁹ spiritualū secretox: q̄rt⁹ desideriū dissolutiōis vt sit cū christo. Et pñt etiam dici q̄tuor lilia

¶ De triplici signo mūdani cōtemptus. ¶ Capitul. j.

Primū liliū est ptempt⁹ tpalium. Cū enī mens gustare cepit suauitatem dulcedīs dei. statim nascit in ea ptempt⁹ mūdi. Sicut Cant. viij. Salomon ait. Si dederit homo oēm substāz dom⁹ sue p dilectiōe: q̄si nihil despicit eam. Tria sunt tñ pauperū genera. Quidā mūdo ⁊ ñ deo: vt fures ⁊ paupes impatiētes. Quidā deo ⁊ nō mūdo: vt dauid ⁊ ceteri diuites sci tam in nouo q̄z in veteri testamēto. Quidā deo ⁊ etiā mūdo: sicut q̄libet volūtari⁹ paup ppter christū. Vñ Cassiodox sup illud ps. Judicare populū tuuz in iusticia ⁊ paupes tuos in iudicio ait. Paup si superbiat non est paup dei. Diues si pauptatē diligit: non est diues seculi. Habet enī talis ptempt⁹ etiam in pñti q̄ndam dulcedinē suam: quam dns Mat. v. regnū celox vocat. i. pticipationem celestis regni. Ideo dicit. Beati pauperes spū: qm̄ ipsox est regnū celox. Hoc est liliuz inter spinas: Cant. ij. Et hz tria folia. Primo necessitatē. scōo vtilitatē: tertio libertatem

¶ Primo q̄dem habet necessitatē: eo q̄ tñ ad necessitatē vtīq̄ bonis tpalib⁹ semp cū laude creatoris. Atq̄z de oi quo tpali cōmodo a se recepto cū ppheta regratiās deo iubilat dicens. Quid retribuā dño p oib⁹ que retribuit mihi? ¶ Scōo hz vtilitatē. Utīq̄ aūt talia tpalib⁹ vilib⁹ ⁊ despectis: que hñt mentē in hūilitate habituare. ⁊ virilem spm̄ nutrire. atq̄z mūdi ptemptū oppibus demſare. Sicut ecōtra mollia ⁊ pciosa eneruāt spm̄ ⁊ virilitatē suā effemināt atq̄z seculi amorez demſant. ¶ Tertio hz libertatez q̄ vtīq̄ bonis tpalibus a se possessis tanq̄z non sint ppria sua cuilibet indigēti illa cōmunicādo: tanq̄z si illa ab eis mutuo accepisset iuxta pſilium christi Lu. vj. d. Omni petenti te tribue.

¶ De tribus per que anima eleuatur ad desideriū eternorum. ¶ Capitulum. iij.

De.xij.gradib⁹ diuini amoris

Secundū liliū est desideriū celestium. Nā eni mens, cūcta tpalia spnit: ꝙdam naturali ⁊ virtuali desiderio ad celestia reg̃ erigit ⁊ ꝓsurgit. Hoc liliū hꝫ tria folia. Primū est auditio scōm est oro: tertiū est ꝓtēplatō. Primū purgat. scōm illuiat: tertiū inflāmat. Et hec tria req̃runt vt nr̃m desideriū de celestib⁹ inardescat. ¶ Primo necessaria ē auditio. p quā aia de celestib⁹ inflammet: ⁊ sic eius ignorātia eliminet ⁊ expurget. Nam sicut apls ad Rhoma. x. ait. Fides. s. celestiū est ex auditu auditus aūt fit p verbū dei. In auditu autē lectio ⁊ p̄dicatio comphendunt. q̄ oia intellectum de celestib⁹ informāt: quēadmoduꝫ ppheta ait. Declaratio sermonū tuoꝝ illuminat: ⁊ intellectū dat paruulis. ¶ Scōo necessaria ē oro: q̄ mens eleuat in deū qui i celis habitat. Ad quem in dñica oratione docuit eleuare mentē cum dat. vj. ait. dicite Pat noster qui es in celis. i. in celestib⁹ spiritib⁹. et in alijs sanctis: sed singlarissime in beata virgine maria. ¶ Tertio necessaria ē ꝓtemplatio. Dū ei mes celestia gaudia assidua cōtemplatione rimat. atq; illam btām visionē q̄dam inexp̄ssibili fruitione speculat: de celestibus gaudijs tota repletur ⁊ inardescit. Proinde ppheta p experientiā hꝫ sentiens ó se ait. Concaluit coꝛ meū intra me: ⁊ in meditatione mea. s. de celestib⁹ facta inardescat ignis. In huius q̄dem mysteriuꝫ Dñi. xxvij. dñs ad moysen ait. Ascēde in montem istuꝫ abarī ⁊ ꝓtemplare terram quā dñs de⁹ tu⁹ dabit⁹ est tibi. Abarim ptrāsiens interptat. Ut mystice significet q talis ꝓtemplatio nō est fruitio glorie pmanentī: sed ꝓtemplatio glorie transeuntis.

¶ De triplici lumine q̄ intellectus plene illuminat ¶ Cap. iij.

Tertiū liliū est intellectus spūaliū secretoꝝ. Profecto cuiuscūq; artis vel sciētie sollicit⁹ indagatoꝛ atq; feruidus inq̄sitoꝛ: cito puenire solet ad exp̄imētalē intelligentiā eius: sic qui amoꝛe feruido de celestib⁹ meditat ex dina benignitate meret dino ac celesti lumīe illustrare. Tria q̄ folia hꝫ liliū hꝫ. Primū est cognitio dei. scōm cognitio sui: tertiū cognitio primi. ¶ Primū foliū est cognitio dei. Luꝫ eni mens eleuet ad ipsi⁹ summi ꝓtemplandam naturā. atq; summas ⁊ infinitas pfectiones. virtute fidei offert se illi deus. increatum. infinitū. ⁊ imortalē. Increatū circa p̄ncipiū. Infinitū circa mediū. Et imortalē circa terminū. Demūq; in tantā altitudinē eleuatur. q in ipso dino luīe comphēdit. q q̄quid angelica vel hūana natura in patria vl in via intelligit vel comphendet vel intelligere poterit in eternū quō deus increat⁹ est infinit⁹ ⁊ imortalis. vilissima creatura ē subitus finis ⁊ moꝛs hoꝛrēda respectu ei⁹. q ipsa sapia dei intelligit deū increatū infinitū ⁊ imortalē. Tunc q̄z comphendit quō se manifestat deus infinite potētie in opando. infinite sapie in ordinādo: infinite clemētie indulgendo. atq; in puniēdo infinite iusticie. Tantam denīq; infinitatē comphendit in q̄libet in quo pōt infinit⁹ merito p̄dicari q si tota natura angelica ⁊ humana in se puerterent ad speculandū aliq̄ō p̄dictoꝝ in quibus infinitus merito dici pōt mime possent non dico finē. sed nec infinitati illius p̄ncipiū repire. Proinde stupentes supremi ciues clamant illud Apoc. xiiij. Magna ⁊ mirabilia sunt opa tua dñe deus oꝑs: iuste ⁊ vere sunt vie tue dñe deus rex sc̄oꝝ. Et iterū ppheta ait. Magn⁹ dñs ⁊ laudabil⁹ nimis ⁊c̄ Scōꝫ foliū est cognitio sui. In luīe igit q̄ iam hꝫ aia ipsi⁹ dei clare intelligit ⁊ comphendit nihileitatē suā atq; pctā sua. Tūc merito ad deum in coꝛde clamat. A pctō meo mūda me: qm̄ iniq̄tatē meā ego cogsco ⁊c̄. Quēadmodū infirm⁹ cogscēs infirmitatē suā auxilium medici piti implorat. Sicut. iij. Regl. viij. mystice dr. Si q̄s cognoverit plagā coꝛdis sui⁊ expāderit man⁹ suas in domo hac. s. p̄scientie sue: tu exaudies in celo in loco habitationis tue. Tertiū foliū est cognitio primi. Porro in ipso luīe dei cogscunt hūani mores. ⁊ hꝫ pfecto manifestū iudiciuꝫ est q tale lumen ex deo fit. qm̄ talis cognitio est nō ad primū amare ac temerarie iudicandū ac cōtemnēdū: sed ad charitatē coꝛrigendum. ad compatiendū. emēdandū. instruēdū. exhoꝛtandū. ꝓgaudendū. ⁊ psimilia opandū. Ut et iustoꝝ opa tali mēti p̄sūtā in bonū iuxta sniam apostoli ad Rhoma. viij.

¶ Tria iflāmāt aiaꝫ ad desiderium coꝛpal⁹ dissolutiōis: vt possit esse cum christo. ¶ Cap. iiij.

Quartū liliū est desideriū dissolutionis vt possit eē cū xp̄o. Hūdictis luib⁹ illustrata facile cogscit statū p̄sūtl vite ⁊ future glie. Iō cū aplo ad Philip. i. ptinue clamat desideriū habēs dissolui ⁊ esse cū christo. Hoc liliū etiam tria habet folia. Primū est ꝓsideratio inimicoꝝ. scōm est ꝓsideratio piculoꝝ: tertiū est ꝓside-

ratio gaudioꝝ. Primū est ꝓsideratio inimicoꝝ. Profecto ꝓsiderat homo illuiat⁹ q̄ta sunt nobis adūsantia in hac vita. ſ. demones mūdus ⁊ caro qui oēs innūabilib⁹ laqueis. decipulis. blandicijs. prelijs. malicijſ violēcijs aiam infelicem p̄cipitare ꝓtendunt Ideo ꝓta oēs illam talis obſeruātes ⁊ ei insidiantes ⁊ ne ex hoc ſeclo abſq; mortali culpa euadat cuſtod. ētes: ꝓtinue ad deum clamat dicens. Educ de cuſtodia aiam meam ad ꝓfitendū noi tuo. Et iterū cuz ꝓpheta lamentatur dicēs. Heu mihi q⁹ incolat⁹ meuſ ꝓlongat⁹ est habitaui cum habitantibus cedar. Cedar meroꝝ ⁊ tenebre interp̄tat: que q̄ dem multū in mūdo regnāt. Scōm foliū est ꝓsideratio piculoꝝ. Quippe ꝓta tot adūsantes mens humilis de ſuis virib⁹ nō p̄ſumens. licet de diuina bonitate ꝓfidat. nihilomin⁹ ne aliq̄ latenti vel mānifeſta culpa a dño iuſto iudicio relinquat. ante mentis oculos ꝓfecto tenens luciferi caſum. ꝓmoꝝ parentū lapſum. ſamſonis fortitudinē. dauid ſanctimoniā. ſapiam ſalomōis. ſciam oꝛigenis. multoꝝq; alioꝝ viroꝝ ſingulariū ruinam. Ideo in tali formidie q̄tidie nitit ſtabilire coꝛ ſuū iuxta ꝓpheticū ſenſum q̄ talibus ait. Poſuiſti firmamentū eius formidinem. Pro oib⁹ ſup̄dictis Amb. ait in ſermone de. xl. Tantis malis hec vita repleta est: vt compatione eius moꝛs remediū putetur eſſe nō pena. Tertiū foliū est ꝓsideratio gaudioꝝ. ſ. ſempiternoꝝ. Eleuata igitur mente ad aſcēſus ciuiū ſupnoꝝ. iam gustās et videns q̄ ſuauis est dñs: admiratione et gaudio plena ait. O magna mīsitudo dulcedinis tue dñe. quam abſcondiſti. i. abſcōdite tribuiſti timentib⁹ te. Et ꝓpheta ſuſpirat atq; ad dñm clamat dicēs. Quēadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarū: ita deſiderat aia mea ad te deus. Et oīb⁹ creaturis ſuū deſideriū ꝓfitet dicēs. Sitiuit aia mea ad deum fontē viuū: q⁹ veniā ⁊ appare bo ante faciē dei mei. Atq; ex ſpe ꝓfortata iubilat cū Abachuc in. iij. c. dicens. Ego autem in dño gaudebo in deo ieſu meo.

Articulus. ij. de alijs q̄ttuoꝛ gradibus diuini amoꝛis q̄ magis ptinēt ad pficiētes

Secūdo ſubiūgam⁹ alios q̄tuoꝛ gradus ſiue lilia diuini amoꝛis magis pertinentes ad pficientes. Primus gradus est ſilentiū rōnale. Secundus ꝓemptus proꝓioꝝ operū quaſi inutiliū: Tert⁹ inſenſibilitaſ ad mūdū Quart⁹ ē victoꝛia tēptationū

Q̄ in tribus principaliter cōſiſtit regimen humane lingue. Capitulum. j.

Primus q̄dus ſiue primū lilium est ſilentium rōnale. cuz iam mens guſtauit celeſtia bona. Vñ ſic dominus ait Mat. xij. Bon⁹ hō de bono theſauro coꝛdis ſui ꝓfert bona hoc ē ex oꝛe ſuo eructet ſeu ꝓferet verbū bonū. ⁊ hoc videlz tpe oportuno. iuxta illud Eccēs. iij. tps tacē di ⁊ tps loq̄ndi. Tria etiam folia habet hoc liliū. Primū est tacere mala. ſcōm est tacere inutilia: tertiū est nō tacē neceſſaria. Primū foliū est tacere mala. ſ. murmuratiōes. detractiōes. ꝓiuria. ſtultiloquia. mēdacia et ꝓſimilia. In q̄bus ⁊ lingua facile ꝓlabit et ꝓſciētia inquinat. Vñ cum ꝓpheta inquit. Dixi cuſtodiā vias meas vt nō delinquam in lingua mea. Scōm foliū est tacē inutilia. nō tm̄ verba ocioſa ⁊ vana: verūetiā verba bona q̄ merito ꝓp̄t aliq̄ circūſtātia inutilia iudicāda ſunt. A q̄bus oīb⁹ prudent cauet ſeruās q̄ Eccl. xxviij. admonet dicens. Verbis tuis facito ſtaterā. hec obſeruans ꝓpha inq̄t. Obmutui ⁊ hūiliat⁹ ſum ⁊ ſilui a bonis: videlz ne indiſcreta locutiōe peccarem. Tertiū foliū est nō tacē neceſſaria. Profecto nō tacet inerti ⁊ inſenſibili hūilitate zelator iuſt⁹: ſed cū recta rō deposcit arguit. obſecrat. increpat. in oī patia ⁊ doctrina. Quēadmodū. ij. Timoth. iiij. ap̄ls ait. Dilectū diſcipulū ſuū edocēs. Non imerito ergo ꝓpha orabat dicens ps. cxl. Pone dñe cuſtodiā oꝛi meo. videlz rōnē illuiatā. ⁊ oſtium circūſtantie labijs meis. Nō dicit murū q̄ claudi ⁊ aperi nō p̄ot. Circūſtātie vo loq̄ndi p̄ſit eſſe ſeptē: q̄s nccē est obſeruare q̄ errare non vult in lingua ſua. Que ſunt hec. Quis loquit q̄re q̄d q̄b⁹ q̄ quō ⁊ q̄ndō. Q̄te vo pfectiōis h̄ sit obſeruare oñdit Jac. i cano. ſua. c. iij. dicēs. Qui nō offendit i verbo h̄ pfect⁹ ē vir. Ille vo nō offendit i verbo q̄ his ſeptē circūſtātijs obſeruat: nec dicenda tacet. nec tacenda dicit.

Per tria clareſcere potest q̄ homo ꝓpera ſua bona quaſi inutilia ſpernit. Cap. ij.

Secūdū liliū est ꝓcēpt⁹ ꝓpoꝝ opm q̄ſi inutiliū. Cato q̄pe amoꝛe talis iuſt⁹ inardeſcit ſeruire dō. tātiſq; ſeruitijs ⁊ obſequijs dignū eſtimat illū

De.xij.gradib⁹ diuini amoris

q̄ ꝯto plura atq; maiora opa p̄ suo dilecto facit. tanto feruētiori affectu ei seruire anhelat ⁊ inardescit. atq; iam opata p̄ illo ex pfūdissima hūilitate ⁊ ardētissima charitate. q̄si nil boni egerit se despicit atq; ptemnit. ¶Pro fecto ſm Bern̄. in epla ad Guidonē Remo pfect⁹ q̄ pfectior esse nō appetit. Et in eo q̄sq; pfectiorē pbat se: q̄ ad maiorē tendit pfectionem. Ideo apl̄is suis Lu.xvij. ait dñs. Cum oia que. ſ. vobis p̄cepi feceritis. dicite serui inutiles sum⁹. Hoc liliū etiā habet tria folia ¶Primū est in vilib⁹ se exercere. Scōm talia opari cum feruēti diligētia ⁊ amore. Tertiū est de talib⁹ indignū se reputare. ¶Primū foliū est in vilib⁹ ⁊ abiectis se exercere. ſ. cūcta despecta opa sibi p̄ro sua portione p̄pria eligēdo. se de iure obligatū ad illa tanq; vilissimā creaturā intelligēdo vt vere cum p̄pheta dicat. Ego aūt sum vermis ⁊ non homo: opprobriū hoium ⁊ abiectio plēb. ¶Secundū foliū est talia opari cū feruēti diligētia ⁊ amore. ¶Profecto plus ponderat deus in hoie affectū q̄ opus. Qz patenť testať dominus Lu.xxj. de vidua in templo offerēte duo minuta que plus placuit deo q̄ q̄ magē obtulerūt munera. ¶Tertiū foliū est de talibus vilib⁹ exercitijs ⁊ opib⁹ indignū se reputare. Considerat quippe talis aia q̄ de huiusmodi opib⁹ famulať iesu chriſto in suis paupib⁹: sciens q̄ Mat.xxv. dñs ait. Quod vni ex his mīmis meis fribus feceritis mihi feciſtis. nec tñ p̄ hoc excludiť q̄ talia fecerit his qui illi maiores sunt.

Tria ostendunt animā insensibilem ad mūdana. Cap̄. iij.

Tertiū liliū est insensibilitaſ ad mūdum. Tanto q̄dem amore ⁊ dulcore inebriať talis aia ex dīna dilectione. q̄ insensibilis efficiť ad mūdana. Hoc liliū habet etiā tria folia. ¶Primū est in adūsis iocūditas. scōm in p̄speris hūilitas: tertiū in mixtis inuariabilitas.

¶Primū est in adūsis iocūditas. Ebri⁹ q̄ppe ex dīno amore exultat in tribulatiōib⁹. in p̄secutionib⁹. in afflictiōib⁹. in ptradictiōibus et in p̄fusiōib⁹ quēadmodū ꝺ apl̄is Actl.v. scriptū est. Ibant apl̄i gaudentes a p̄spectu p̄silij q̄m digni habiti sunt ptumeliā pati p noie iesu. ¶Scōm foliū est in p̄speris hūilitas. ¶Profecto q̄ iaz plen⁹ est dulcedine dei spernit diuitias. fastidit delitias. abhorret magnificētias. ⁊ quascūq; glorias seculares cum apostolo ad Philip̄. iij. d. Oia detrimētum feci. ⁊ arbitror vt stercora: vt chriſtū lucrifaciam. ¶Tertiū foliū est in mixtis inuariabilitas. Mens pfecto adherens deo p̄spiciens mūdi labiles vanitates. nouitateſ mutabilitates ⁊ infinitas inq̄etudines. licet talibus hoibus compatiať ex corde: tñ in se imobilis pseuerat dicēs. Mihi aūt adherere deo bonū est: ponere in dño spem meam Et tñ quasi mysticus ambidext⁹ aioch de q̄ dicit Judicl. iij. q̄ vtraq; manu p̄ro dextera vtebať. in p̄speris ⁊ adūsis ⁊ varijs semper reportat lucrū. teste apl̄o qui ad Rho. viij. ait diligentib⁹ deum oia coopanť in bonuz Et iterum Prouerb. xij. Salomon ait nō cōtristabit iustum quicq̄d ei acciderit.

Qz tria sunt que i qualibet tēptatione hominē faciūt virtuosum. Capitulum. iiij.

Quartum liliū est victoria temptationū. Licet eni mens dino amore ardeat ⁊ flāmeſcat. tamē in p̄senti militia absq; pugna temptationū esse non potest. Quēadmodū Job. vij. 62. Militia est vita hois sup terrā. Permittit nanq; saluator pius electos suos a mūdo a carne et demonijs impugri: vt in pugna cū adiutorio victoriā p̄sequanť. ⁊ demū in gloria copiosius coronenť. Proide apl̄s. ij. Timoth. ij. ait non coronabiť nisi q̄ legitime certauerit. Hoc liliū etiam habet tria folia. ¶Primus est intellectus illuiatio. scōm est affectus inflāmatio: tertiū est effect⁹ roboratio. ¶Primū est intellect⁹ illuiatio. Ex sepe habita victoria multarū temptationū reddiť hō magis cautus magisq; discret⁹ p̄tra insidiaſ aduersantiū. Expitur in pugna sepe imbecillitates suas necessitatē p̄silij ⁊ auxilij dei. arduitatē ꝟtutū. malignitatē vitioꝝ. malicias demonū. ⁊ sic ex tali expientia totus intellectus in talib⁹ illumiať. Ūñ Eccl. xxxiij. ait. Qui nō est temptatus q̄lia scit. Et iterum Threñ. j. De excelso misit. i. mitti p̄misit ignem. ſ. temptationū in ossib⁹ meis: ⁊ eruditme. ¶Scōm foliū est affect⁹ inflāmatio. Scōm eni Greḡ. multū sibi adūcit lacessita virtus. Sicut eni lapis vel silex pcussus scintillat ignem: sic mēs iusti vexata dino flāmescit amore. dilatať feruore. ⁊ in dīna gr̄a sp̄ suscipit incrementū. Ūñ ps̄. b̄ sentiens ait. In tribulatiōe dilataſti mihi. ſ. aiam meam vt ampliorꝭ dilectiōis capax fiam. Diabolus eni est faber dei: sicut dñs Esa. liij. ait. Ego creaui fabꝝ. Fabri hui⁹ focus ē mūd⁹.

carbones tribulatiões. foiles ascendẽtes et descẽdẽtes sunt impij iustos pmẽtes ⁊ oppmentes. Et de talib⁹ ppheta ait. Ascendunt vsq; ad celos ⁊ descendũt vsq; ad abyssos. Ferrũ inflãmandũ sunt iusti temptati ac vexati ⁊ psecutiõib⁹ q̃si malleis formati: vt q̃tidie in dño amore ardẽti⁹ trãsformentur.

Tertiũ foliũ est effect⁹ roboratio. Ignis q̃pe vento pulsat⁹ in maiorẽ erigit flãmã atq; fort⁹ roborat ⁊ incalescit: sic q̃; stomachus hois ⁊ hec nr̃a habitabilis terra duz frigore coartant⁹ ex calore intus artato robustiores fiũt. Q̃ etiam Greg⁹. testat dicẽs. Electoz pesideria dum pmunt⁹ adũstate crescũt. Sicut ignis flatu pmit⁹ vt qualescat: ⁊ vt vnde extingui credit⁹ roborat⁹

Articulus. iij. de q̃ttuor vltimis gradib⁹ diuini amoris qui pertinent ad perfectos.

Tertio subiũgẽdi sunt alij q̃ttuor g̃dus dini amoris q̃ ad pfectos ptinere noscunt: q̃ etiam q̃ttuor lilia dici pñt. Prim⁹ g̃dus ẽ securitas adũstatũ. scõs exaltatio mentis in deũ. terti⁹ subiectio spũs ad ipsum deũ: q̃rt⁹ mẽtalis pax et de adũsarijs victoria triũphalis.

Quia tria sunt que in q̃libet aduersitate aiam assecurãt. Ca. j.

Primũ liliũ est securitas adũstatũ Mens quippe iusti multiplicibus temptatiõib⁹ ⁊ vexatiõib⁹ agitata et in oib⁹ victorioſa iam facta. in adũstatib⁹ secura vt nullo illarũ impetuoso incursu quõlibet expaueſcebat. Hui⁹ lilij tria sunt folia. Primũ est ad deũ adherẽtia. Scõm in deũ pfidentia: Tertiũ de deo complacentia. Primũ foliũ est ad deũ adherẽtia. Nam mens iusti pprij amoris ⁊ complacentie vtiq; inimica seipsam abhorrẽs oi studio ⁊ conatu adheret deo. ⁊ sentiens efficaci exprimẽto sue dulcedinẽ pietatis. ⁊ sapiam veritatis. atq; magnificentiã ptãtis. nullum adũsariũ expaueſcit. ptinue poscẽs a dño illud Job. xvij. Pone me iuxta te ⁊ cuiusuis manus pugnet contra me. Et illud apli ad Rhoma. viij. Quis nos sepabit a charitate christi: an psecutio tribulatio an nuditas an angustia an fames an piculũ an gladius: sicut scriptũ est. Quia ppt̃ te mortificamur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisiõis. Sed i his oib⁹ supam⁹ ppt̃ eum q̃ dilexit nos.

Scõm foliũ est in deũ pfidentia. Tot ⁊ tantas in pterito virtute dei victorias habuisse se sentit. q; ne dum in plio expaueſcat: verũ etiam de q̃libet adũsariorũ insultu corde magno exultat. Proinde de q̃libet adnersitate triumphũ in dño sperãs cũ ppheta pfidenter ait. Dñs illuminatio mea: ⁊ salus mea quẽ timebo: Dñs protector vite mee: a q̃ trepidabo: Si psistant adũsum me castra: non timebit cor meũ. Si exurgat adũsum me plium: in hoc ego sperabo. s. cũ victoria lucrũ. Tũc sicut dicit. j. Jo. iiij. Charitas foras mittit timorẽ. Et cũ apl̃o ad Rhoma. viij. Certus suz enim q; neq; mors neq; vita neq; angeli neq; pncipat⁹ neq; virtutes neq; instantia neq; futura neq; foztitudo neq; altitudo neq; profundũ neq; creatura alia poterit nos separare a charitate dei que est in christo iesu dño nr̃o. Tertiũ foliũ est de deo complacentia. Nõ põt talis aia de dilecto quoquo dubitare. videlicet q; relinquat⁹ ab eo in tpe ei⁹ necessitat⁹. exprimẽto cognoscẽs. q; j. Cor. x apl̃s ait. Fidelis deus q̃ nõ patiet⁹ vos temptari supra id qõ potestis: sed facit cũ temptatione puentũ. Vñ Hiere. xv. i fine. Bel labũt adũsum te. s. adũsarij tui. ⁊ non ꝓualebunt: q; ego tecũ sum vt saluẽ te.

De triplici exultatiõe quam efficit trasfusio mentis in deum Capitulum. ij.

Secundũ liliũ est exultatio mentis in deum. s. ppt̃ trãsfusionẽ. Cum enim iam mens est in oi adũstate secura. in delitijs altissimi epulat⁹ sicut Prouerb. xv. dicit. Secura mens q̃si iuge conuiuium. Hoc liliũ tria habz folia: ꝑz q; est triplex exultatio mentis. Primũ est exultatio spiritualis. scõm est exultatio affectualis: tertiũ est exultatio corpalis. Que triplex exultatio Apoc. xiiij. insinuat⁹ ordinate. Vñ Jo. ait. Audiui vocẽ de celo tanq; vocem aquarũ multarũ. ⁊ tanq; vocẽ tonitrui magni. et vocẽ quã audiui sicut⁹ cytharedoz cytharizantiũ in cytharis suis. In q̃bus sacrat⁹ verbis tria p̃dicta folia demfant⁹ Primum inq; foliũ est exultatio spũalis. Et ꝺ hac Jo. ait. Audiui vocẽ de celo tanq; vocẽ aquarũ multarũ. Cum eni vox mentis corpalis nõ sit necesse est vt tñ sonet q̃tũ ad internaz cordis leticiã intonat. Vñ ppheta ait. Vox exultatiõis ⁊ salut⁹ in tabnaculis iustoz. Hec vox de celo quenient⁹ venit: cũ ex intuitu pure mentis q̃ iust⁹ infinitã dei dulcedinẽ ptemplat⁹ ad spũalẽ leticiã exultãdo psurgit. Hu-

ius quippe leticie magnitudo p vocē aḡrum multarū merito denotat: qñ ex impio rōis dei infinitā dulcedinē ꝓtemplāti multipl ex spūalis leticie sensus ⁊ affectio suscitat. Sicut enī spūs turbinis ꝓcitans aḡs in eis motum facit ⁊ sonū: sic spūssancti irradiatio et afflatus cū repleuerit mētē affectiōib⁹ purī spūali q̄dam impetu in eis motū effīcit pietatis ⁊ sonū interne iocūditatī. Et de hac aḡ ⁊ motu eius dicit dñs Jo.iij. Qui biberit ex hac aḡ quā ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientī in vitā eternā. Scōm foliū est exultatio affectualis: que in excessu interne exultatiōis ꝓrumpit. Et de hac Job subdit. et tonitruī magni. Tonitruū q̄dez ex aḡ vapore ⁊ fumo subtili terre dū p solis calorē in aerē eleuanť dinoscīť causari. Lux enī ex frigiditate aeris vapor aque ꝓdensať in nubem rūpit atq; frangit. ⁊ locū latiorez petens ab angustijs nubis inflāmat⁹ foras exiens sonū facit. Mens ꝑfecto hūana ⁊ spiritualis ⁊ pura. duo in se habet q̄si ꝓncipia ꝓtemplatiue admiratiōis. ipsa enī cū sit sicuti purus aer p opationē solis iusticie in voluntatē seu affectionē recipit deuotiōis humorē ⁊ fumū incendij dīni amoris. Cū autē ipsa mēs fuerit dispositā b̄ modo feruor diuini amoris in pia mēte ex his crescit q̄ etiā ꝓtemplādo in deo comp̄hendit. Cūq; respectu vniūsitatī gaudij angusta fuēit q̄si p q̄ndam nature sue violētiā immēsus dei amor eam suauiť rumpēs dīne admiratiōis in ea strepitū facit. Et de hac ꝓpheta ait ps̄. lxxvj Vox tonitrui tui in rota. Quid p rotam nisi hūana mens que imaginē dei portās finē sicut rota ignorat? In hac rota fit vox tonitrui dei: cū admirabīl dei amor incōp̄rehēsibilis dulcoris sensum q̄dam spūali strepitu infundens admirationē in hūana mēte inducit. Et b̄ idem ē vox tonitrui magni: de q̄ hic Job. ait. Spūalis enī ⁊ pura mens incōp̄hensibilia adeo q̄dāmō comp̄hēdens. q̄cquid in deo videt supᵖ suā comp̄hensionem atq; oium creaturarū sicut supᵖdixim⁹ esse admirādo stupet. Nihil enī in deo q̄ p̄m apostolū. j. Thessal. vj. lucem habitat inaccessibilem q̄tūcūq; mīmū fuerit: mēs q̄tūcūq; mīma ⁊ pura comp̄hendere potest sed tm̄ modo admirari. Ideo Job. xxvj. ait. Cum vix paruā scintillā sermōes eius audierim⁹ id est. rōnez cuiuscūq; modici facti comp̄hēdere valeam⁹. quis poterit tonitruū magnitudinis eius intueri. id est. cognoscere rationem mirabiliū iudicioz eius. Tertiū foli um est exultatio corpalis. Non enī solum h̄ ꝓsolatio dei replet in his iustis ꝓtemplatorī bus mentem solam: verū etiam redūdat i ndomitam carnem. Unde Johā. subdit. Et vocem quam audiui sicut cytharedoz cytharizantiū in cytharis suis. Quid enī huiusmodi cytharedi sunt nisī iustoz spiritus puri? Que autem he cytharе nisī eoz corpa mūda ⁊ vacua a peccatis? Tales enī cytharedi varios exultatiōis sonos in subditis sibi corpibus efficiunt ex quo corpa eoz q̄si cytharе spūales exultatiōis redūdantiā ab ipsis spiritib⁹ dei exultationez dulcedie plenis recipiunt. Unde ꝓpheta ait. Exultabūt sancti in gloria: letabunť in cubilib⁹ suis. h̄ dicitur q̄tum ad exultationē spiritus rōnalis: qua in deo p̄m ꝓscientiā bonā gaudet et letatur. q̄tum vo ad redūdantiā ad corpus spiritui subiectū. adiūgit dicens. Exultationes dei in gutture eoz.

De triplici veraci obediētia perfecti amoris. Capitu. xij.

Tertiū liliū est subiectio spirit⁹ ad deum. Manifestissimū vtiq; signum est q̄ exultatatio de qua. s. dictum est sit vera: ⁊ ex munē dei non ex illusione diaboli: si post eam ad ip̄m deum spūs subiectio subsequať. Tria enim folia hoc liliū habet: p̄m q̄ triplex est obediētia a talibus obseruāda. Primū est obediētia minoz ad maiozes. Scōm est obediētia equaliū ad equales: Tertium est obediētia maioz ad minozes. Prima dici potest obedientia necessitatī. scōa obediētia charitatī. tertia obediētia humilitatī. Hanc q̄dem triplicem obedientiā posuit beatus francicus in sua regula. Prima est obediētia necessitatis. s. que fit ꝓpter emissum votum: et q̄ eam supiozibus obedit. Et de hac in. ij. c. regule ait. Finito vo anno ꝓbationis recipiātur ad obedientiā: ꝓmittētes vitam istaz sp et regulam obseruare. Et iterum in. x. c. ait Fratres vo qui sunt subditi recordenť q̄ ꝓpter deum abnegauerūt ꝓprias volūtates Et merito hoc dicit. Quia ꝑfecto obedientie virtutē adipisci non poterit: qui voluntates ꝓprias calcare non nouit. Et subdit. Unde firmiter p̄cipio eis. vt obediant suis ministris. id est. suis p̄latis in oībus que p̄miserunt dño obseruare: ⁊ non sunt ꝓtraria anime sue nec regule nostre. Nam in talibus sicut prelati non possunt p̄cipe: sic nec subditi tenenť obedire. Huius obedientie

exēplar ē xps q̄ vt ōz ad Philip. ij. Fact⁹ est obediēs pr̄i vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. Et Lu. xxij. ad pr̄em ait. Nō mea volūtas ꝫ tua fiat. Scōa ē obediētia charitatis. Et de hac in. vj. c. regule ōz Ubicūq; sunt ⁊ se inuenerint frēs. oñdāt se domesticos inuicez inse: ⁊ secure mānifestēt vn⁹ alteri necessitatē suam. Oz si mr̄ nutrit ⁊ diligit filiū suū carnalem: q̄nto diligēti⁹ ōz q̄s enutrire ⁊ diligē fratrē suū spūalē. Et merito ḥ dicit. Nā pfecto in mutuis necessitatib⁹ cōportādis debēt maxime frēs alter alteri obedire. Nā obediētia mutua: mutue dilectiōis signū est ⁊ effectus Et ad hāc inducebat dñs apl̄os Jo. xv. dicens. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inuicē.

Tertia obediētia ē hūilitatis: p quā inferioribus obedit. Ūñ. b. frāciscus in dicto. x. c. superiores inuitat cū eos mīstros ⁊ seruos alioz̄ fratrū cōmemorat esse. ipsosq; hr̄e tantam familiaritatē circa recurrētes ad se subditos mādat: vt ex eis idē subditi dicē possint. ⁊ facē sicut dñi seruis suis. Nā ita inqt debet esse vt mīstri sint serui oium fratrum. vt videlicet sicut serui dñis: sic mīstri subditis in q̄b⁹ iuste pñt obediant. Hmōi obedientie xps in euāgelio formā dedit: vt cū ōz Lu. ij. mr̄i ⁊ nutrici subditus fuit: ⁊ baptisari dñs voluit a seruo. s. iohāne baptista. Cui etiam Hat. iij. ait. Sic decet nos implē oēm iustitiam. i. hūilitatē pfectā: p quā maioz subdit minoz.

De triplici triumphali pace quā consequit dei cōsummatus amor. Capitul. iij.

Quartū liliū est mētalis pax ⁊ ō in imicis victoria triūphalis. Caro pfecta ē p inē mediū: cui⁹ mūdus et diabolus spūi adūsant. Ꝙ cū caro spiritui obediētiā seruat: pax vndiq; in aia regit et tūc sicut pphet inqt. fact⁹ ē in pace locus eius. Hoc simile liliū tria hz folia. Primū ē pax cū carne. Scōm ē pax cū mūdo: Tertiū est pax cū diabolo. Prima ē in carne exigēda. scōa a mūdo reticiēda: tertio ē a dño impetrāda. Primū foliū est pax cum carne. Hāc pacē ōz hō a carne violenē exigē: nō autem ipse carni sue exhibere vt fiat ḥ pax a sola carne. cū de sui natura semp dū in corpore viuim⁹ pegrini ad vitia naturalit̄ ꝓna sit Proinde nunq; oz se spūs subdē ꝓtumelijs suis. nunq; eius volūtati parē. nunq; de illius q̄ete pfidere. Quinimo sp iugi labore fatiganda. continua abstinētia edomanda. assidua vigilātia obseruāda. donec supplex pacem poscat. pacē p̄mittat. pacēq; custodiat. desinat rebellare. nesciat ꝓcupiscē. sequatur spm̄. ⁊ oīno recognoscat dñm esse suū. atq; cū effectu ad spm̄ dicat. Ut iumentū factus sum apud te: ⁊ ego semp tecū. Ūñ sicut ait Cesarius in q̄dam sermōe si pacifica est deo aia nr̄a: tunc aie nr̄e subdita erit caro nr̄a. Nā si te non regit superior: cruciat te ⁊ affligit inferior. Secundū foliū est pax cū mūdo Et hāc oz iust⁹ a mūdo oblatā reūcē. Hec āt pax a spū q̄dē solo fieri oz. nō obtineri a mūdo: imo etiā a mūdo oblatā despicē nēce est Nunq; eteni verus iust⁹ querē oz aut velle q̄ mūdus ei suis oblectamētis deseruiat. q̄ obsequio suo demulceat. vel suis fauoribus blandiat. Sed magnim⁹ spūs ei⁹ oia q̄ mūdi sunt illi in faciem eius p̄icē. ipsum despicere. facto ꝓtemnē. secq; postmodū mūdo ad oēm iniuriā gratanter exponē. ⁊ in mūdi opprobrijs. iniurijs. ꝓtumelijs gloriari. atq; cū apl̄o ad Gal. vlt. decantare. Absit aūt absit gloriari nisi in cruce dñi nr̄i iesu xp̄i ⁊ē et tūc acq̄rit pax a iusto in mūdo cū nulla eius pspera ꝓcupiscit. nulla eius adūsa ꝓtimescit cūcta trāsitoria ꝓtemnit ⁊ spernit. Sicq; dñs mūdi pacificus fact⁹ est dicēte dño iustoq; cetui illud Deuti. xj. Ois locus quē calcauerit pes vester. i. ꝓtempserit affect⁹ vester erit vester. Tertiū foliū est pax cum diabolo. Hāc aūt oz iust⁹ apud deuz obtinē p̄cibus. Hec pax nec a spū nec a diabolo fieri p̄t. Nā qualē diabolus p spm̄ fieri vellet: nunq; debet spūs ꝓsentire ⁊ q̄lē iusti spūs pbare decet diabolus in eternū tali nō ꝓsentiret. Et q̄dē post geminā pacē que nō pōt corrūpi a carne nec valet pturbari a mūdo diabolus. q̄ spūi inferre molestā dñs non pmittit: iō ad callida argumenta ⁊ occultas insidias se p̄tit ⁊ dolis atq; decipul' eū circūuenire ꝓtēdit. Sz oz iusti spūs p̄ hūc adūsariū nr̄m. et p prudentē discretionē semp vigilare: et p feruentē oronez p̄ ipsum pugre. atq; p gratie adeptionē de ipso triūphare in noie iesu xp̄i. His igit victorijs acq̄sitis. dat humane menti ascendē ad illā pacē. que fm apl̄m ad Philip. iiij. exupat oēz sensum. Et quā apl̄s vocat pacē Job. Apoc. vij. silētiū vocat dicens. Factū est silentiū in celo q̄si media hora. Prophēta aūt vocat eā somnū dicens. In pace in idipsum dormiā ⁊ requescā. Ad quaz pacē nos simul pducat dñs iesus. hic p gratiam ⁊ in futuro p gloriam vt ea fruamur in eternum Amen.

De bonis factis i mortali culpa

Feria. vj. post resurrectionis de. xij. bonis seu gratijs ad que valēt bona opa extra charitatez facta. Sermo. lxij.

Ecce ego vobiscum sum oib⁹ diebus vsq; ad ꝓsumationez seculi Mat. vlti. Et in euāgelio hodierno. Magna ꝓfecto ḡtia ⁊ admirāda benignitas saluatoris ē q; verissima ⁊ ineffabili ꝑmissiōe sua nos ꝓsolet in oi tribulatiōe nostra spondēs semp eē nobiscū p assistentiā gr̄e spālis vsq; ad pñs seculi finem. Proinde in ꝓposito verbo dicit dñs. Ecce vobiscū sum vt. s. In quib⁹ verb ostendit q; licet corpe localit sit māsur⁹ in celo p dñium maiestat⁹ ⁊ pñtiam ⁊ gr̄e sue influentiā ⁊ p ecclesie gubernationē ⁊ manutenentiā est in pñsenti vita vsq; ad finē seculi. Nō quidem nō tm̄ verificat in iustis q̄bus assistit p gr̄am ḡtificantē: verūetiā adimplet in pcōrib⁹ p gr̄az ḡtis datā. videlicet cū faciunt intentione bona ad deū aliq̄ opera iusta sicut ꝓtingit in his q̄ in preterita q̄dragesima non fuerūt ꝑuersi sed in peccatis pseuerauerūt. Dum tm̄ aliqua bona opank intentione recta. Ad intelligendū aūt quō christ⁹ semper in pñsenti vita assistit nobis cūcta bona remunerat⁹. Aduertendū q; tria sunt genera hoīum. q̄ a deo remunerank ꝓpt bona opa. Primi sunt virtuosi. secūdi sunt vani glorioſi. tertij sunt crimiosi. Virtuosi remunerank eterna gloria: vani gloriosi eterna pena. crimiosi aliq̄ tpali gr̄a. Primi inq; sunt virtuosi. s. qui in dei gr̄a existētes operantur bona: ⁊ hi de condigno premia eterna ꝓsequunk ꝑm mensuram charitatis cum qua operank predicta bona. Proinde Prouerb. xj. dicitur. Seminānti iusticiam merces fidelis. Et propheta inquit. Et retribuet mihi dñs ꝑm iusticiam meam: ⁊ ꝑm puritatem manuū mearum retribuet mihi. Et Apoc. xxij. Ecce venio cito dicit dñs: ⁊ merces mea mecum est: dare vnicuiq; ꝑm opera sua. Secundi sunt vanigloriosi qui q̄nq; faciunt aliquod opus bonū in genere ad gloriā suam vt cum dant elemosynā ꝓpter vanam gloriam: ⁊ ex hoc opere nullam mercedem merētur sed penam. Quia procedit ex ꝓtumelia dei ꝓpter intentionē non rectam. De q̄ dñs Mat. vj. ait. Si oculus tuus nequā fuerit: totum corpus tenebrosum erit. Si ergo lumen quod i te est tenebre sunt: ipse tenebre q̄nte erunt? Tertij sunt criminosi. Qui licet peccatores sint: tamen aliqū faciunt aliqua bona opera ꝓpter amorem dei seu ad gloriam eius. Et hoc esse non sine gratia gratis data. Nam sicut Johānes i. iij. epistola sua inquit. qui bene facit ex deo est. Quia nob non possumus etiam cogitare. neq; id operari teste apostolo qui .ij. ad Cor. ij. c. ait. Non sumus sufficientes aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra a deo est. Quia vt idem inquit ad Philip. ij. c. operatur in nobis velle ⁊ pficere pro bona voluntate. Tale ergo opus bonū in peccato mortali factum ex dei gratia gratisdata ab operante acceptata: disponit de congruo licet non de condigno ad gratiam gratifacientem. Quod tamen totum ꝓuenit etiam ex assistentia meriti christi: de cuius plenitudine accepimus omnes gratiaz p gratia vt dicit Job. j. Et q; tales remunerenk a christo patet triplici ratione. Primo ratione ineq̄litatis. scōo ratione paruitatis: tertio ratione bonitatis. Primo inq; ratione inequalitatis. Nam si talia a peccatorib⁹ facta nō remunerarenk: equaliter se deus haberet ad eum peccatorem qui nullum operak bonū: et ad eum qui multa operatur bona. quod esset ineq̄litas maxima. Ut contra Eccēs in vltimo verbo libri sui peccatorib⁹ cōsulit dicens. Operemur opus bonū ante tempus scilicet mortis: ⁊ dabit. s. dñs mercedem in tempore suo: hoc est in presenti vel in futuro. Secundo ratione paruitatis. Nam p̄ cepit dñs Exo. xx. c. d. Honora patrem tuū et matrem tuam: vt sis longeuus super terram. Sed hoc aut dicitur de habenti charitate aut non habenti. Si de habenti tm̄: hec q̄dem parua remuneratio est: cum talis nō amet presentem vitam que parua res est. ꝑ futuram. Ergo dicitur de non habenti. Ex quo patet q; meretur aliquid si parentes honorat. Tertio ratiōe bonitatis. Nā Mat. v. dñs ait. Cū facis elemosynā noli tuba canere ante te sicut hypocrite faciunt in synagogis ⁊ in vicis: vt honorificenk ab hoībus Amen dico vobis receperunt mercedē suā Esto ergo q; aliquis id faciat tantummodo ꝓpter deum ⁊ non ꝓpter gloriam mūdi cum non peius q̄ id quod factum fuit fuit ꝓpter gloriā mūdi imo melius: ergo mercede aliqua dignus erit vel est. Hui⁹ sententie est Bonauent. in. iiij. di. xv. q. v. Ex his igitur patet q; bona facta in mortali culpa.

licet ex se ⁊ p se de directo nō valeāt ad gloriam sempiternā: tñ facta i bona intentiōe ad ea p accidēs valēt multiplicari rōne. Tñ ex meritō cuiusdā ꝓgruitatis ⁊ ex supabūdāti mia ōi ℔ p accidēs puenire pōt ad gloriā brōz. Et ℔ quidē Geñ. xxviij. in scala iacob mystice insinuat vbi ōz. Vidit iacob in somnis scalaz stantē sup terrā. ⁊ cacumē eius tangēs celū angelos ꝯz dei ascendētes ⁊ descendētes p eam. ⁊ dñm innixū scale. Scala ꝙdem super terrā stans ⁊ ptingēs celū. est vita in bonis opib⁹ occupata: que ab hoie siue iusto siue iniusto habitāte in terra intentiōe celestis regni seu p amorē dei ḡtidie freq̄ntatur. Per hanc scalam ꝓfecto tunc angeli ascēdūt: cū talia opera cozā dño pñtant. Tūc ꝺo p eam descendūt: qñ multiplices gras ꝓpter opa nra bona a deo nob angeli infundūt. Dñs ꝯz innixus describit scale ḡsi desiderio flagras. ⁊ nra bona opa acceptare ⁊ ꝓpter illa nouas gras nob multiplicare. Vndecim ꝙdem gras int alias nob impartit p angelos deus ⁊ his ꝙ talia bona opant in mortali culpa: q̄ dici ꝙdāmō pñt. xij. ḡdus ꝓdicte scale q̄ itur ad celū. Et ℔ ꝙdē totū efficit meritum iesu christi ꝙ in ꝓposito verbo ait. Ego vobiscum sum. s. p meriti mei ꝓticipationē. ⁊ gratū cōicationē: nō tñ iustis sed insup ⁊ iniustis ꝙ aliq̄ bona agūt amore dei: ⁊ ℔ oibus diebꝰ imo ⁊ omibꝰ horis ⁊ athamis vsq̄ ad ꝓsummationē seculi. Bona ḡ que agimꝰ licet in mortali culpa sumꝰ opamur ex merito iesu christi. Hā vt. j. Cor. iij. ōz. Nō sumꝰ sufficientes aliq̄d excogitare a nob q̄si ex nobis sed sufficiētia nra ex deo ē. i. ex dño nro iesu xp̄o. Qui vt ōz ad Philip̄. ij. Opat in nobis velle ⁊ pficē p bona volūtate: ergo opemur bonū dū tps habem⁹. Et ait aplus ad Gal. vj. Hā qui opat bonū ex deo ē vt ait Jo. in cano. c. iij. Et q̄libz p̄dictoꝝ verboꝝ pōt esse thema in pñti materia. Gras ꝺo q̄s pctōres ꝓsequunt ex opib⁹ bonis sicut supdictus est in. xij. distinguam⁹. Quaꝝ q̄ttuor ꝓme ꝙdā mō ptinēt ad bona interiora. Scōe q̄ttuor ad bona exteriora. Tertie q̄ttuor ad bona superiora.

Articulus primꝰ ō q̄ttuor gras tñs inferioribꝰ q̄s acq̄rūt pctōres p bona sua opera.

Prime ꝙdez q̄ttuor gre q̄ donant a deo his ꝙ opant bona i mortali culpa ptinē vident ad bona interiora. Et haꝝ ꝓma ē gra elōgatiua. scōa est gra abilitiua. tertia ē gra ꝓtinuatiua: q̄rta ē gratia satisfactiua.

Quopa bona in mortali culpa facta elongāt aiaz a peccatis

Capitulum. j.

Prima ꝙdem est gra elongatiua. Elongāt eni talia opa bona a criminibꝰ ⁊ a pctis: ⁊ ap̄ropinquāt deo. Ac ecōtra nō est aliq̄ mortal culpa nec adeo praua que nō elonget a deo vltra mille dietas: eo q̄ in mille dietl talis pctōr nō p̄t a seipso redire ad deū iux̄ sniam saluatoris ꝙ ait Jo. vj. Nemoꝰ pōt venire ad me: nisi pr̄ ꝙ misit me traxerit illū. Maxie. s. p talia bona opa. Rō huiꝰ est q̄ talia mortalit peccās ē spiritus vadēs ⁊ nō redīēs: sicut ꝓpha ait. Et etiā alibi dicit. Longe a pctōribꝰ salus. Et alibi inq̄t. Qui elongāt se a te. s. p mortalē culpam: pibūt vtiq̄ in eternū. Tñ hoztat Jacob. iij. dicēs. Ap̄ropinq̄te deo. s. opibꝰ bonis: et ipse ap̄ropinq̄bit vob. s. ppr̄ opa p̄dicta. Quasi dicat q̄ ꝓpter talia opa bona veniet obuiā pctōri: sicut ecōtra ꝓpter pctā a pctōribꝰ se elongat. De ℔ patet exēplū Act. x. ō Cornel o cēturiōe ad quē a spūsctō missus ē petrꝰ ad ipsum pūtenduz. Cui angelus ait. Elemosyne tue ⁊ oꝝones tue ascenderūt in memoriā in ꝓspectu dñi.

Quz bona facta in mortali culpa abilitāt hoiem ad opera virtuosa.

Capitulū. ij.

Secūda gra ē abilitiua seu dispositiua: eo q̄ talia opa valēt ad vitādam difficultatē vitia relinq̄ndi ⁊ ad vitandū difficultatē ⁊ in expientiā exercitij virtuosi. Et si qñ talis pctōr in gram dñi reuerteret valēt ⁊ abilitāt ad altiozes ⁊ expediziozes virtutū actꝰ q̄ simul cū charitate sunt. Ac p ℔ valēt ad altiꝰ pmerendū gloriā sempiternā: quēadmodū baptismꝰ iohis q̄ nō valebat ad pctōꝝ remissionē sed ad bonozū assuefactionē ⁊ hūiliationē vt ōz de ꝓse. di. iij. c. nō regenerabat Pozro dū hō opat bona artē male viuēdi dediscit atq̄ artē bene opandi addiscit. Et ad ℔ hoztat nos dñs p Esa. j. c. dicēs. Discite bñ facē. Ac ecōtra qui absq̄ aliq̄ bono ope vitā crimiosam ducit: ad bñ agēdū ꝓfecto ineptꝰ efficit. Et de talibus Hiere. iij. dñs ait. Stultꝰ ꝓs meꝰ me nō cognouit: filij insipientes sunt ⁊ vecordes. Sapiētes sunt vt faciāt mala: bñ aūt facē nescierūt. s. ob causam añdictā. Valēt igit ad

dispōendū ad cordis ptritionē ꝛ pniaz veram: ac p̄sequēs ad gr̄am dei. Non eni tm̄ inquinat affectio nec tm̄ excecat cognitio. nec insuper tm̄ indurat opatio in pctis: si oi no nō relinquant aliqua opa bona a pctōre

¶ Primo q̄dem voluntas si non habet aliqđ ad retinaculū opis virtuosi facilius inq̄nat in sordib⁹ pctōz: sicut sus in volutabro luti lota. vt dicit. ij. Pe. ij. ¶ Scđo intellect⁹ excecat a malicia pctōz. Tales de talib⁹ dr̄ Sap̄. ij. excecauit eos malicia eoz. ¶ Tertio cōz indurat cor velut lapis q̄ vnctione non flectit ꝛ pcussione p̄fringit. Hoc ē q̄ talis hō p̄speris ꝛ aduersis induratur. sicut Job. xlj. ait. Cor eius indurabit quasi lapis ꝛ stringet̄ur quasi malleatoris incus. s. cōtto plus tondit tanto amplius indurat. Hi vo qui absq̄ aliquo bono ope semp vitam in crimib⁹ ducūt sunt illi de quib⁹ Ezech. vij. ait. Induraverunt cor suū vt adamantē ne audirēt legem et verba que misit dñs exercituū in spū suo p̄ manū pphetarū suarū. Et iteruz Esa. vj. dicit dñs ad esaiā. Dic pꝛo huic. Audite audientes ꝛ nolite intelligē videte visionē ꝛ nolite cognoscere excecа cor populi hui⁹ ꝛ aures eius aggua ꝛ oculos eius claude ne forte videant oculis suis ꝛ auribus suis audiāt ꝛ corde suo intelligāt. ꝛ puertant ꝛ sanē eum.

¶ Q2 opa virtuosa ī mortali peccato facta: valēt ad cōtinuationem virtuose vite Cap̄. iij.

Tertia ē gr̄a ptinuatiua Valēt eni talia opa bona ad ptinuationē et exercitiū virtuosi act⁹: ne hō videlicet ad bene opandū aptitudinē pdat. ꝛ oino induat habitū ꝛ p̄suetudinē actuū puersoz. Quēadmodū de talib⁹ ppha inq̄t. Fiat. i. fiet ei sicut vestimentū q̄ opitur et sicut zona q̄ semp p̄cingit. Eccl. quoq̄. xiij ait. Non est ei bene q̄ assiduus est in malis. ꝛ elemosynā nō danti. cui⁹. s. sit in mortali pctō. Et sequitur Qm̄ ꝛ altissim⁹ odio habz pctōres. s. qui nullum opanē bonū. Profecto absq̄ ptinuatiōe alicui⁹ opis boni in tantam p̄suetudinē male viuendi pctōr labitur atq̄ ruit: vt etiam bene facere discēs id nō valeat ope adimplere. Proinde hiere. xiij. ait. Si mutare potest ethyops pellem suam aut pardus varietates suas: ꝛ vos bñ facere poteritis cum didiceretis malum. Unde sicut se habet sanus ad infirmū: sic se habet iustus ad peccatorē. Cibus qui puertitur in substantiā hominis sani, non puertit in substantiam infirmi. sed tm̄ p̄fortat eum ꝛ febrili calori obsistit. nec p̄sumat humidū radicale. Sic ꝛ bona opa que facit iustus in suā substantiam puertunt. sed bona opa que impius facit p̄fortant eū ne a sua malicia p̄sumatur. Proinde sicut magꝰ indiget p̄fortari infirm⁹ cui⁹ san⁹ cuius min⁹ p̄ficiat ei cibus: sic pctōr plus indiget bñfacē cui⁹ ipse iust⁹. licz tm̄ ei min⁹ p̄ficiat ad salutē.

¶ Q2 satisfactio a sacerdote pro pctis iniūcta. ꝛ a penitēte facta in pctō mortali satisfactiua est. Capitulum. iiij.

Quarta ē gr̄a satisfactiua. Valent eni ad satisfactionē pnie iam iniūcte. s. cū alicui imponit pnia a sacerdote ꝛ facit eā in mortali culpa. Nō tripliciter p̄bari pōt. Prio q̄ nō fort⁹ obligat p̄ceptū sacerdotis cui⁹ p̄ceptū dei. Scđo q̄ nō fort⁹ obligat. cui⁹ ipsum votū. Tertio q̄ non fort⁹ obligat cui⁹ recipere sacra absq̄ mortali culpa. Et tm̄ oia ista tria implē pōt in peccato mortali. Nō p̄bat. Nā p̄ primo patz quia cū sacerdos imponit pniam pctōri eā in suū p̄ceptū dat illi. Sz exis in pctō mortali ꝛ implens p̄ceptū de honorādo parētes nunq̄ rep̄hēdet nō implesse: multomin⁹ tale sacerdotis p̄ceptū. Pro scđo patē pōt q̄ clericus i mortali exis culpa dicens horas ad q̄s ex voto obligat⁹ est illas tm̄ mimē iterare obligat: multo ergo min⁹ tale sacerdotis p̄ceptū. Pro tertio insup claret q̄ ficte acciptēs baptismū licet suscipiat effectū sacri indelibilez id est. characterē q̄ est sacr̄m ꝛ res: tm̄ effectū q̄ est res ꝛ nō sacr̄m. i. gr̄am remissiōis pctōrū. durabit. fictiōe nō recipiet. Recedēte tamē fictione. q̄ character est imediata dispositio ad gr̄am baptismalē p quā remittunt pctā fm Rich. in. iiij. di. iiij. Ergo multo amplio⁹ pnia facta in mortali culpa integre satisfacit hec fm Gerar. obdoni. in. iiij. di. xv. Ad hec etiā dicta sunt plura. s. serm. xxvij. arti. ij. c. ij. circa finem.

¶ Articulus. ij. de aliis q̄ttuor gratiis ptinētib⁹ ad exteriora q̄ a pctōrib⁹ p bona opa acq̄runt

Secūde q̄ttuor gr̄e q̄ talibus a deo dant ptinē vident ad bona exteriora. Prima dicit gr̄a occupatiua. Scđa gr̄a associatiua. tertia gr̄a diminutiua: q̄rta gr̄a augmētatiua.

Qz etiã a pctõre p bona opatẽ pus vtiliter occupak. Cap. j.

Prima gratia dicta est occupatiua p Valent enĩ talia opa bona ad occupandũ tps in bono qõ alias occuparẽ in malo. Sicut ꝓtigit eis qui sceleribꝰ pleni. tñ freqntant ꝑdicatiões visitant ecclesias. audiũt diuina officia. cũ deuotione auscultãt missas: in pegrinatiõibꝰ laborant de sua substãtia elemosynas dispẽdunt: ꝛ in similibꝰ bonis opibꝰ exercenk in quibus ꝛ vtilit tempus expendik ꝛ vtiliter animꝰ occupak. Ac de his q̃ semp occupank in malis. nec aliqõ opank bonũ ꝓpheta ait. Ipsi obligati sunt ꝛ ceciderũt. Obligati sũt scz eterne dãnatiõi: ꝛ ceciderũt. i. cadent in eam. Et in psona eoꝝ q̃ in peccatl etiã inuoluti faciunt aliq̃ bona opa ꝓpheta subiũgit dicens. Nos aũt surrexim⁹. s. a pctis. qñqz i vita vel saltem in morte. ꝛ erecti sum⁹ ad dominũ diligendũ. q̃ ante ꝓstrati eram⁹ ad diligendũ mũdũ. Et iterũ Esa. xxviij. de ꝓmissãda remãda. expecta reexpecta. modicũ ibi modicũ ibi vt vadãt ꝛ cadãt retrorsuz ꝛ cõterãk ꝛ illaqank ꝛ capiãk. Qõ xbũ sic exponẽdum est. Tunc sic̃dem mãdat deus: cũ p inspiratiões aut p ꝑdicatiões aut p q̃scũqz tribulatiões visitat pctores vt ꝓuertank ad eũ hoc mãdat atqz remãdat ex mia sua. expectat ꝛ reexpectat ꝓuersionẽ eoꝝ ex benignitate sua. modicũ ibi videlicet ex visitatione sua. ꝛ modicũ ibi ex expectatiõe. Ut vadãt scz de malo in peius p prauã cogitationẽ et cadãt retrorsum p ꝓsensum. ꝛ pterãk p prauam opationẽ ꝛ executionẽ. ꝛ illaqueank p prauã ꝓsuetudinẽ ꝛ capiank p eternalẽ damnationem.

Qz per consortiũ sctõꝝ seu iustorum bonis operibꝰ a pctõribus gratia dei acq̃ri solet Ca. ij

Secũda ẽ gra associatiua. Valent q̃z ꝑdicta opa bona ad acq̃rendũ aliquã societatẽ ꝛ vnionẽ cũ aliq̃bus psonis deuotis ꝛ sanctl q̃ sũt in gra dei. sic p ꝓsequẽs ad pticipandũ merita eorundẽ. s. si alique elemosyne vel aliqõ aliud bonũ opus fiat p necessitate illorum. Iux illud Jacl. ij. Superexaltat aũt mia iudiciũ. i. supuincit iudiciũ. Hec enĩ mia micordibus impetrabit vt supꝑ ꝓdignitatẽ iusticie sue ꝛ citra exigẽtiã culparũ suarũ micordiꝫ cũ eis agatur vt sic supꝑ ꝓdignũ remunerenk Unde Aug⁹. in ꝓmo li. de ciui. dei. c. vltl. vltra mediũ inquit. In his ergo qui filij sunt ꝓmissiones ꝛ vasa mie valet quod Jacl. ait ij. c. superexaltat dei mia iudicium. Quoniam ꝛ illi iusti qui in tanta sanctitate vixerũt vt alios quoq̃z recipiant in tabernacula eterna. quibus amici facti sunt de mãmona iniquitatis vt tales essent: mia liberati sunt ab eo qui iustificat impium. imputans mercedem ꝑm gratiam non ꝑm debitum. In eoꝝ quipe numero ẽ apostolus qui. j. Timoth. j. ait. Misericordiã consecutus sum vt fidelis essem. Illi autem qui recipiunk a talibus in tabernacula eterna. fatendũ est q̃ nõ sint his moribus prediti vt eis liberandis sine suffragijs sanctoꝝ sua posset. vita sufficere ac per hoc multo amplius in eis superexaltat misericordia iudicio. Nec tamẽ ideo putandus est quisq̃z sceleratus nequaq̃z vita vel bona vel tolerabilioꝛa mutatus recipi i tabernacula eterna quoniaz obsecutus est sanctis de mãmona iniquitatl. id est. de pecunijs vel de diuitijs que male erant acquisite aut etiam bene aut etiam si bene non tamen veris sed quas iniquitas putat esse diuitias quoniã non nosc̃it que sint vere diuitie. quibus illi abundant que ꝛ alios recipiunt in tabernacula eterna. Est itaq̃z vite modus nec tam malus vt his qui ea viuũt nihil ꝓsit ad capescendũ regnũ celoꝛum. largitas elemosynarum quibus etiam iustoꝛũ sustentatur inopia ꝛ fiunt amici qui in tabernacula eterna suscipiant: nec tamen bñ vt ad tantam beatitudinẽ adipiscendã eis ipsa sufficiat. nisi eoꝛum meritis quos amicos fecerint mĩam consequank. Hirari etiam soleo apud virgilium istam reperiri dñi sentẽtiam Lu. xvj. vbi ait. Facite vobis amicos ỏ mãmona iniquitatis vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Cui est et illa similima Matth. x. in fine. Qui recipit ꝓphetam in nomine ꝓphete: mercedez prophete recipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Haz cum elysios campos. id est. extra lesionem positos poeta ille describeret vbi putat habitare animas beatoꝛum non solum ibi posuit eos qui proꝑijs meritis ad illas sedes puenire potuerũt. sed addicit atq̃z ait oneyedos. s. q̃sq̃z sibi mẽoꝛes alios fecẽ merẽdo. i. pmerueꝛt. alios eosq̃z sui mẽoꝛes pmerẽdo fecerunt. Prorsus tanq̃z eis diceret qõ frequentatur oꝛe christiano cuz se cuiq̃z sanctoꝛum quisq̃z commendat ꝛ dicit. Memoꝛ esto mei. Atq̃z id vt esse posset promeren-

uo efficit. hec ille. Ad qđ ꝛ q̄tū predicta verba valeant. ſ. memor mei eſto: dicek. j. in penulti. ſermo. artı. ij. in fi.

Qꝛ ꝓpter opa bona a deo flagella pctōrib⁹ minuunt. Ca. iij

Tertia gra ē diminutiua Valēt vtiq; bona opa ad diminuendū tpales penam quā recipe merent pctōres in p̄ſenti vita: cū ſm Aug⁹. et Boecīū nullū malū remaneat impunitū in hoc ſeculo: vel ſaltem in futuro. Ex his ergo bonis ceſſant qñq; peſtes. guerre. ſterilitates terre. infirmitates: quas qđem ꝓpter peccata ſua ꝓmeruerūt. De his habes exēplum in figura. iij. Reg⁹. xxj. in fi. c. vbi de⁹ ad heliam ait. Nōne vidiſti achab humiliatum coram me. quia ergo humiliat⁹ eſt coram me mei cauſa: non inducā malū in diebus eius ſed in diebus filij ſui inferam malum domui eius. Vbi Greg⁹. ait. Si tñ valuit humilitas in reprobo. quid faciet tunc in electo? De hoc q̄ patet exemplū in niniui tarū ſtupēda ꝓuerſione in qua licet forte nō oino ꝓſeuerarēt: tamē ex illa admirāda mutatione dei ſeueritas placata eſt. Ego q̄ tpibus noſtris ꝓpter eoꝝ mirabilē mutationē atq; feruorē ꝛ deuotionē ſup quoſdam populos ſceleratos iram ꝓturbati dei p claraz expientiā placatā vidi: licet p̄noſceret deus non oēs illos ꝓſeueraturos in tali ꝓuerſiōe Impetrauerūt aūt illi talem miam dei ꝓceſſionibus. letanijs. ofonibus. elemoſynis. ieiunijs. ꝛ alijs ꝓſimilibus bonis. Circūſpice queſo mens diſcreta ꝛ aſiaduertank ꝓſidera oēs dñationes. ciuitates ꝛ caſtra nr̄is tpib⁹ derelictas ꝛ deſtructas ꝛ certa expientia reperies predictis modis ad dñm mime recurriſſe: ſed tñ ꝓfilas eſſe in ſuccurſu ꝛ in adiutorio mūdi. Ac econtra Obꝛua qđ Ecd⁹. ait in. ij. c. dicens. Reſpicite filij natiōes hoium et ſcitote quia nullus ſperauit in dño ꝛ ꝓfuſus eſt. Et licet tales populi generalit nō cōuertank ad dñm p pniam verā. ſed plurimū exteriorē: im multi tñ talia ſig hūilitati tante efficacie ſunt coram deo. q cuz ſint tpalia eū circa tpalia ꝛ tpalit placāt. Profecto raab meretrix Joſue. vj. in deſtructiōe. hiericho inuenit gram coꝝ ioſue ne piret illa. Et hoc fuit eo q bonū fecerat qz abſcōderit nūcios q̄s ioſue hiericho miſerat exploratores. nec tñ legit tūc eam meretriciū reliquiſſe ſtatuz.

Propter opa bona etiā a peccatorib⁹ frequētata tpalia bona a deo multiplicank. Cap̄. iij.

Quarta ē gra augmētatiua. Valent enī ad multa bona tpalia ꝓſequēda ꝛ ꝓſeruāda: ex bonitate diuina q̄ nullū bonuz dimittit irremuneratū. Proide Eſa. j. ait dñs. Si volueritis ꝛ audieritis me: bona terre comedetis. In hui⁹ myſteriuz Exo. j. dr q dñs fecit dñs obſtetricib⁹ egyptijs que ꝺ pharaonis imperiū infantes hebreoꝝ ſeruauerūt viuos. Et de ꝺ habek. xxij. q. ij. c. ſi q̄libz. Sūt nāq; pleriq; q licet crimioſi ſint. tñ bona aliq̄ agē nō deſiſtūt. Hā ꝺ dñi acq̄ſiti elemoſynas largiuntur. paſcūt famelicos. potāt ſitibūdos. colligūt pegrinos. veſtiūt nudoſ. ꝛ ſic ꝺ alijs bonis mie opib⁹. Pro q̄b⁹ eis retribuit dñs multa tpalia bona. ſ. tpalē pacē. ſanitatē vite. tpalem ſtatū. multoꝝ amicitiā. latā gloriā atq; firmā poſſeſſionū fertilitatē artium ſeu mercāciarū felicitatē. reꝝ oium influētiā. natos ꝓficiētes ſeruos alacres. fecūdos greges. horrea plena. apothecas redūdātes in vita ſanitatē. in ſanitate abūdātiā. in abūdātia pacē. in pace ſecuritatē. in ſecuritate felicitatē. Quoꝝ filij ſicut dicit ꝓpha ſunt ſicut nouelle plātatiōes a iuuētute ſua. Filij eorū cōpoſite circūornate vt ſilitudo tēpli. Promptuaria eoꝝ plena eructātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetoſe abūdātes in egreſſib⁹ ſuis boues eoꝝ craſſe. Nō ē ruina macerie neq; trāſit⁹. neq; clamor i plateis eoꝝ ꝛ cetera ꝓſimilia bona. Quedā q̄ de⁹ orātib⁹ negat ꝓpit⁹: q̄ ꝓcedit alijs q̄b⁹ merito ē irat⁹. Unde qñq; exſitē in charitate ꝛ orātē p aliq̄ tpali ſi exaudiet: ꝛ tñ p illo exaudiet inēdū exſiti in mortali pctō. Ad p̄dicta facit qđ dr ꝺ pe. di. ij. c. cauēdū. Ubi dr de diuite epulone. Niſi diues iſte aliqđ bonū egiſſet vñ i p̄ſti ſeculo remūerationē accepiſſet nequaq; ei abzaam dicēt recepiſſe bona i vita tua. Et. vj. q. j. Reuertimi tpalia bona ꝓmittunt his q decias ſoluūt licet ſint in pctis. Et in. c. decie in. q. iij. ad ꝺ idē. Tñ Job. xij. dr. Abundāt tabernacula predonū.

Articulus. iij. de vtimia q̄ttuor gratijs ptinētib⁹ ad ſupiora: pctōres opib⁹ bonis adipiſcunt

Tertie q̄ttuor gre q hmōi hoib⁹ a deo cōicank q̄dāmō ptinēt ad bona ſupiora. Quaꝝ ꝓma dr gra liberatiua. ſcda gra alleuiatiua. tertia gra excitatiua: q̄rta gra glorificatiua.

Qꝛ bona opa pctōris: demones impediūt ne ſuper eum tantam habeant poteſtatē. Cap̄. j.

Prima qdem ōr gra libatiua. Talia eni opa bōa magnū adiutoriū pstant ne sup hmōi pctōrē diabolus tantā habeat ptātem q̄tā .scz alias habuisset. Vñ Eccēs.x.ōr. Si spūs potestatē hītis.s.sathane p malā vitā sup te assumpserit ptātem:locū tuū nō deseras.i.bonū tuū qō anteā solit⁹ facē eras. Et item in.c. xj.in fine idē hmōi pctōri cauet dicēs. Attende tibi.s.aliq̄ opando bona a pestifero.id ē. a diabolo. Fabricat eni mala ne forte inducat sup te subsannationē imppetuū. De ptāte ꝺo q̄ dino iudicio pmittit demoni ꝑ eos q̄ scelerate t absq̄ bono ope viuūt. Apoc.vj. mystice ōr. Ecce equus rufus. Et q̄ sedebat sup eū q̄.s.erat diabolus. datū est ei vt sumeret pacē de terra:t vt inuicē se interficerent Et dat⁹ est ei gladi⁹ magn⁹. Gladi⁹ qdē hic magn⁹ mag̃ eius ptās ē: quā pmittit ei dñs exercē sup hmōi pctōres. De q̄ Job.xli. Nō est ptās sup terrā que compek ei. Propt̄ tamen opa bona deus dimittit vel aufert diabolo ptātem:ne tm̄ sup pctōres seuire possit Jō Job.xl.ōr. Qui fecit eū applicabit gladium eius.

Quō ꝓpter bona opa minuuntur pctōrib⁹ pene purgatorij vel etiā inferni. Ca.ij.

Secūda ē gra alleuiata. Profecto valent ad alleuiandū penas purgatorij vel inferni. Maior q̄pe pena dareť talib⁹ in inferno vel in purgatorio ꝓ plurib⁹ malis. Proide ait Aug⁹ in enchiri. Tale bonū facit: vt tolerabilior fiat dānatio. Vñ Bonauē.in.iiij.di.xv.q.vj.intelligit q̄ valēt ad tolerabiliorē dānationē: ex ꝓsequēti.qr impediūt tm̄ aggūari culpam. Et etiā ficut dictū est retrabūt a freq̄ntia peccatoꝝ.t ab incēsiōe libidis t ptempt⁹. Qr si ex tanta libidine hō peccat q̄ aliq̄ bona facit quēadmodū factiq̄ dino oblit⁹ est dei:t per ꝓseqūns valēt ad tolerabiliorē dānationē.et q̄tū ad ignē t q̄tū ad vmē. qr min⁹ cruciabit t miorē habebit remorsum q̄ si illa opera nō fecisset.nō de illa culpa quā cōmisit.ꝑ de malis q̄ cōmisisset t de bonis q̄ omisisset. si nō fecisset illa bona opa. Et idē intelligendū est de eo q̄ statim morit cū fecerit bonum cū nō debeat esse irremūeratū. Et qr nō remunerat in collectiōe boni:sequit q̄ remunerari ꝺz in diminutiōe mali in purgatorio vel in inferno. Itē declinare a malo semper euitat penā. q̄uis nō ꝓsequat gloriaz t palmam. Sed ē meli⁹ bonū facē q̄ malū vitare ergo multo forti⁹ vitabit penā. Preterea dū opa pnie exercem⁹ in multis mādata ecclesiastica t dina seruam⁹: que si nō seruarem⁹ in inferno tormēta maxia pateremur. Hābat eni ecclesia certis tpib⁹ ieiunare. semel i āno ꝓfiteri. audire missas. elemosynas dare et cetera ꝓsimila q̄ tanq̄ dei mādata obseruāda sunt teste dño q̄ Lu.iiij.ait. Qui vos audit me audit. Et q̄ vos spernit me spernit Ad oia supdicta tria tā pctōres q̄ iusti obligati sūt. Que si obfuāt penā trāsgressionis euadūt ꝑ pctis. Ad ꝺ facit qō ōr de pe. dist. iij.c.si qs. Vbi ōr. Si qs aūt nō hīs charitatē t q̄ ptinēt ad vnitatē spūs t vinculū pacis q̄ ecclesia catholica ꝓgregata in aliq̄ scismate ꝓstitur⁹. ne xp̄m neget patik tribulationes. angustias. famē nuditatē. sitim. psecutiones. carcēs. picula. vincula. gladiū flammas vel bestias vel ipsam crucē timore gehennarū.t ignis eterni. nullo mō ista culpā da sunt:imo ꝺo in hmōi laudāda ē patiētia Sequik. Estimāda est forasse q̄ tolerabili⁹ est ei futurū iudiciū: q̄ si xp̄m negādo nihil eoꝝ pateret. Ad idē.patet ex de cel. mis.cuz marthe circa fi. Et.xiij.q.ij.eps.

Q opa bona a pctōrib⁹ frequētata incitāt dinā benignitatem ad eis gr̄az largiēdā Ca.iij

Tertia ꝺo est gra excitatiua. Valent eni ad excitandū bonitatē benignitatē t miam dei:t hoc ꝓpt̄ quandā ꝓgruitatē vt tali gra largiatur. Profecto q̄libet bonū opus excitat stimulat clamat t pulsat ad aures dine benignitatis gratiam t miam poscēs. Et in huius mysteriū Lu.xj. dñs ait. Quis vestrū habebit amicū qui deus est.t ibit ad illuz media nocte.i.adhuc manēs in tenebris pctōrum Et dicet illi. Amice accōmoda mihi tres panes.i.gratiam spē fidē t charitatē:qm̄ amicus meus.i.affectus meus bon⁹ seu desideriuz eterne salutis. venit ad me de via.i.postulat saluari dū sum in via .t non habeo quid ponam ante illū.s.q̄ sit dignū gra dei. Et ille deintus.i.deus rūdet dicēs. Noli mihi molestus esse. Jam ostiū.s.padysi clausum est. videlicz exītib⁹ in pctō mortali:t pueri mei id est.angeli t beati mecū sunt in cubili.i.in gloria paradysi. Nō possuz surgē.s.ex mea potētia ordinata t dare tibi. Et ille si pseuerauit pulsans.s.opib⁹ bonis,dico vob t si ñ

dabit surgẽs eo q amicus, eius sit: videlicet p creationẽ ⁊ redẽptionẽ: ppter importunitatẽ tñ eius surget amic⁹ p miam. ⁊ dabit illi ãtquot habet necessarios. i. gr̃am vere pfessionis ⁊ g̃tificatiõis. Et ego dico vob. Petite. s. gratiã dei p deuotas ọones: ⁊ dabit vobis. Querite. s. eam p feruentes affectiones: ⁊ inuenietis. Pulsate. s. p bonas opationes: ⁊ aperiet vobis. s. regnũ gr̃e ⁊ glorie sempiterne. De h̃ sufficiãt exempla que. s. i ij. arti. posita sunt. c. iij. Bonis eni opibus fit a pctõrib⁹ violentia illa celoꝝ. de q̃ Mat. xj. dicit dñs. Regnũ celoꝝ vim patit: ⁊ violenti rapiũt illud. Ad h̃ de pe. di. v. c. falsas Vbi Greg⁹. de pctõrib⁹ non sufficient penitentibus ait. nec tñ talis desperet. Et interi quicq̃d boni poterit facere hortamur vt faciat vt ops deus coꝝ illi⁹ illustret ad pniam.

Qꝛ de bonis opibus a pctõribus frequẽtatis: si saluant̃ suscipiunt gloriã in vita btã. Ca. iiij

Quarta ẽ glorificatiua gr̃a. Sunt eni q̃ dicũt q q̃uis opa bona facta in mortali culpa de directo si valeant ad acq̃rendã gloriã btõꝝ q̃ficq̃ tñ opa excessiua de se bona ⁊ explicite facta ppter dei amorẽ reuerentiã atq̃ cultũ p subsequentẽ charitatẽ qua quis reuiuiscit atq̃ saluat̃ aliq̃ modo remũerabilia fiũt in beata vita. Qꝛ pbãt triplici rõne. Prio ppter recognitionẽ. scõo ppt adiũctionẽ: tertio ppt pfectionẽ. Prio ppt recognitionẽ. Hã vt dicũt isti. In patria recogñscent illi beati q opa p̃fata fecerũt ex solo dino amore: q̃uis nõ tanto q̃ deberet charitas noiari Talis q̃dẽ etiã recognitio iocũda erit ⁊ gloriosa btõ. Scõo ppt adiũctionem. Nam amor ille dei i quo fecerũt illa opa bona adiunctus cũ charitate sequẽti in patria beata letificabit btõs in deo. ⁊ h̃ imediate ⁊ p se. cũ deus fm opinionẽ eoꝝ sit imediatum subiectum Talis aũt amor nõ expellit ex charitate sequẽti: imo p illã pficit ⁊ complet. nec dici põt q nõ sit eoꝝ spãle obiectũ: cũ tales bti sunt. Tertio ppt pfectionẽ qz nõ videtur dicendũ q aliq̃s q exñs lubricus aut q̃ ceciderit in aliquã carnalẽ culpã. tñ in illo peccato exñs ppt christũ ⁊ eius fidẽ excessiua tormenta ⁊ mala ppessus est. plurimasq̃ elemosynas fecit atq̃ alia multa opa bona tñmõ ppter deũ. qũ demũ resurgit in charitate et in illa decedit q talis nõ gloriet in paradyso se tanta ⁊ tot sustinuisse ppter deũ supplicia atq̃ tanta fecisse bona. Quis, ergo desistet ⁊ cessabit vnq̃ licet etiaz pctõr sit ⁊ sceleratus opari bonũ: cũ in pñti seculo tps hz: dũ per opa bona videt se elongari a crimib⁹ ⁊ a peccatis. habilitari atq̃ disponi ad gr̃as ⁊ vtutes. nõ tñ habituari in vitijs ⁊ pctis. ⁊ p ea satisfieri de pteritis culpis. Cõspicit tps suum occupare in bonis. intelligit p ea refrenari ptãtẽ demonis. alleuiari penas purgatorij̃ vel inferni. Inclinari ad miam vel pietatem dulcedinẽ dei. ⁊ q̃dãmõ premiari in gloria padysi. ab eo q̃ est micors pius suauis sanctus. dulcis ⁊ bon⁹ atq̃ sup cũcta bñdicibil et bñdict⁹ dñs iesus christ⁹: q̃ cũ pfe ⁊ spiritu sancto distribuit ⁊ dispensat miam gr̃am et gloriã p infinita seculoꝝ secula.

Sabbato in albis. Qꝛ purgatorij̃ sit multipliciter stabilit̃

Sermo. lxiij.

Orne quod potest trãsire p flãmas igne purgabit Rũi. xxxi. De loco purgatiõis aiaꝝ hũanaꝝ quẽ purgatorij̃ nõiamus an sit ppri⁹ deputat⁹ purgatiõi earuꝫ seorsum a padyso terrestri ⁊ inferno atq̃ habitatiõe nr̃a nõ puã questionẽ hz Verũ qz ọ charitate in pcedẽtib⁹ actũ est ⁊ mãifestũ est in q̃busdã aiab⁹ eoꝝ q̃ in statu charitatis ọcedũt multa restare purgãda p⁹ suoꝝ corpoꝝ mortẽ. Qꝛ vt infra dicet vel poccupant̃ coꝛ pali morte anteq̃ h̃ cõpleuerint purgationẽ que pnia ẽ fm xp̃ianã fidẽ vel ex improuisa morte subito rapiũt̃ siue p gladiũ seu p suffocationẽ aut passiõis alicui⁹ vehemẽtiã q̃ vtissime inimit. Jõ nccẽ ẽ vt cõpleãt id qõ restat ⁊ deest ọ purgatiõe sua q̃re ẽ loc⁹ ille quẽ purgatorij̃ fides xp̃iana vocat. Et ọ talib⁹ q purgant̃ ibi mystice spũsctus in ẋbo ppositio inqt. Oẽ qõ põt trãsire p flãmas ignẽ purgabit. Nõ trãsit vniq̃ qõ remanẽt purgat̃. In flãmis inferni oẽs dãnati pmanẽt i eternũ quẽadmodum Mat. xxv. c. dñs ait. Discedite a me maledicti i ignẽ eternũ Juxt̃ igit̃ tur mysticũ intellectũ ọ his q p⁹ hãc vitã purgant̃ sume põt loc⁹ põdict⁹ scpture. ọ purgatorio igit̃ tractaturi afi oia ipz eẽ stabiliẽ nccẽ est ⁊ marie ꝯ q̃sdã q illud negare ptendunt.

Purgatorij̃ igit̃ esse triplicit̃ possum⁹ demonstrare. Prio rõne viua. scõo auct̃e firma: terno expientia clara.

Articulus prim⁹ vbi multi-

plici rõne ꝓbat purgatoriũ esse

Primo enī ꝓbem⁹ purgatoriũ eē rõne viue. Et ꝫ multi rõnib⁹ ꝓbari põt. Prio rõne hũane culpe. secundo rõne vere ꝓnie: tertio rõe diuine glorie.

Prima ps articuli primi. scz quo triplici argumẽto oñdit. s. q̃ necessariũ est purgatoriũ esse ratione culpe.

Primo ꝓbem⁹ purgatoriũ esse rõne culpe. Pctã q̃pe hoiuz tria i se hñe ꝓbant. Prio q̃dē sunt voluntaria. scõ sunt ineq̃lia: tertio sũt emdabilia

Quz pctã volũtaria sunt probatur purgatoriũ esse. Cap. j.

Primo enī sunt volũtaria. Nõ est dubiũ q̃ pctã oia q̃ actualia noiamus volũtate seu volũtarie ꝓhũt q̃re volũtate ꝓpria ea relinq̃re necesse ē. Manifestũ est enī q̃ q̃dã subito ipuisa morte rapiunt siue p gladiũ siue p suffocationẽ siue aliq̃ alio mõ sicut ꝓdictuz est. In his aũt locũ nõ hz ꝓpria voluntas qz nec etiã cogitat⁹ ē de correptiõe vel emẽdatiõe. Secũ igit deferũt aie hmõi crimia t peccata. Cũ igit nec cũ eis trãsferant in celuz nec p eis detrudant in infernũ ncce ē eas expiari anteq̃ in ccelestẽ gloriã trãsferant. Quis igit sapiẽs penset vasa ꝓtumelie fieri vasa glorie nisi in fornace materiali ꝓus bñ fuerint depurata. Est igit locus vbi purgatio ista seu expiatio fieri dz. Amplꝰ nõ est dubium intelligẽtib⁹ pctã quedã licz voluntaria esse leuia. p q̃b⁹ infernalia supplicia nõ debent cũ hmõi etiaz culpis impossibile ē volare in celuz. purgabunt igit aie hũane ab hmõi pctis anteq̃ recipiant in celũ q̃re alicubi ncce ē hãc purgationẽ fieri t ita in aliq̃ loco t hic ē locꝰ quẽ purgatoriũ noiam⁹.

Obiectio Quz si quis dixerit qz hmõi pcta cũ ipso corpe deponunt t sola depositione corpis dicit tũc aiam hũanã liberã atq̃ mũdam merito q̃rit ab eis ꝓpt q̃d nõ etiã maiozes culpe. s. mortales exuũt ipa corpis depositiõe. Preterea mãifestũ est q̃dã vitia q̃ dã volũtate tenati⁹ inherẽ aiab⁹ hũanis et q̃sdã difficile mobiles t p ꝓpias ꝓsuetudines paulatim minui vel remitti donec radicitus extirpent. Sic quipe se hñt ex necessitate et de maculis q̃ ex hmõi relinquũt in aiabus. De hmõi igit maculis q̃ momẽtanea t subita corpis depositiõe abstergi nõ possint manifestũ est t ꝓpt ꝫ longa t forti purgatione indigẽ. Addam⁹ q̃z q̃ q̃dã mortales culpe ex volũtate facili⁹ deserunt q̃busdã laudib⁹. Facili⁹ enī quem penitet de homicidio vel latrocinio q̃z a risu mimo vel delectatiõe cibi t pot⁹ t ꝫ ẽ q̃m pctã illa gũissima horrore suo deterrẽt t a seipsis diffigant rõnales mentes. Illa vo suauitate sua aias nras alliciũt t retinẽt comphẽsas. q̃re si ista leuiora tam facile relinquũt. vt sola morte corporis deleant q̃to forti⁹ illa q̃ ꝓstat eẽ miozis adherẽtie atq̃ tenacitatꝫ. Et ex ꝫ seq̃ret q̃ decedens cũ gũissimis culpis absq̃ alia penitudine solũ p depositionẽ corpis saluaret q̃ tã gũia q̃z leuia ppetrasset. q̃ quidẽ absurdissima sunt.

Quz purgatoriũ sit ꝓbat respectu ineq̃liũ pctoꝝ. Capitul. ij.

Secũdo enī pctã sunt ineq̃lia. Manifestũ est enī nõ oia pctã eq̃lia eẽ nec dubiũ illa expiari posse p penitentiã vel penã. Ineq̃liũ autem pctoꝝ expiatiões eq̃les esse nõ pñt quẽadmodũ nec econũ so. s. eq̃liũ ineq̃les equales inq̃z vel tpe vel gũitate vel etiã aspitate. q̃re si q̃ aie eq̃lia hũt pctã t simul inceperit expiatiões pctoꝝ suoꝝ vel impossibile erit alterã ꝑus exire de corpe suo q̃z alterã vel alterius expiatio complebit⁹ exitum a corpe suo. Manifestũ quipe ē qz nõ est impossibile alterã pri⁹ exire de corpe suo q̃z reliquã. Similiter nõ est impossibile vtrãq̃z exire de corpe ante completã expiationẽ alterutra exiuerit vel vtraq̃z cõplẽda igit erit expiatio hmõi i futuro t ꝓpt ꝫ in aliq̃ loco t ꝫ est locꝰ purgatorij de q̃ est sermo. Obiectio Si vo aliq̃s dixerit qz p⁹ q̃z incepit purgationẽ necesse ē morari eã in corpe suo donec ꝓsumauerit cã g̃ in eo tpe nõ possz occidi hõ ille vel mori q̃ q̃dē est ridiculosum t friuolũ mãifeste. Amplꝰ mãifestũ est enī nõ oẽs penitudines interiores eq̃les esse nec oia vitia vel pctã Aut igit determiatũ ē q̃z hmõi pẽitudo siue afflictio atq̃ dolor penitudis sufficit ad plenam expiationẽ aiarũ q̃fectãq̃z reconciliationẽ ad creatorẽ. aut non est determinatum. Si quis dixerit determiatã esse q̃titatem necesse habet intelligẽ hoc altero duoꝝ modoꝝ. Primus modus est vt intelligat vnam aliq̃z q̃titatẽ pnialis doloris que sufficiat ꝓ oibus eque vz ꝓ magnis vt ꝓ quis

peccatis. ⁊ ita non sit necesse penitentib⁹ aliquid amplius agere ꝓ eo vt recõcilient creatori. Sequit ergo vt si forte maior ⁊ ẽntia fuerit doloꝛ ẽꝫ illa determiata sit habeat supfluam pⁿ ⁊ etiam q iniustus sit altissimus deus aiarũ iustificatoꝛ ⁊ rectoꝛ qui maioꝛez infert dolozis penaz penitẽti ẽꝫ exigerat culpe sue. Q si dixerit. quia qõ additur dolozi vltra debitũ ⁊ exigentiã culparũ additur in ꝓfectum virtutũ ⁊ in medelã verũ vtiq; dicit sed de dei iusticia non se expedit vel absoluit. Neq; eni humana iusticia hic patitur vt ꝓ inequalib⁹ delictis equalis iusticia fiat et q ꝓ vno ⁊ ꝓ multis vel equalib⁹ vel maiozibus vna pena ⁊ eadem infligak. Qto ꝯ min⁹ diuina iusticia hoc nõ patiet. Scõs autem modus est vt intelligat determiataz esse pnialem penam in ẽntitate. ſ. q vnicuiq; pctoꝛ debeak ꝑpria non vna. ſ. oib⁹ sed maiozib⁹ maioꝛ ⁊ miozib⁹ minoꝛ. Intelligo autem hic de pena penitudis interiozis. Dico ergo qz si penam hmõi infert deus in vindictam ⁊ ex iusticia sola possibile esset forte qõ dicit. Sed hmõi penitudo si vera ẽ atq; ꝓfecta indubitanter iustificat ꝓfecte aiam seu hominẽ ⁊ deo reconcõciliat eum vere eni penitens interius vere reũtens est ad rectitudis viam. ãre vere est auertẽs se a malis q̃ fecit ꝓpositoq; ⁊ volũtate in bonitate ẽ ⁊ bonis que deseruit se ꝓũtens. Qtacũq; autẽ hec penitudo hic penitentẽ penitere faciat ipsũ iustificat deo illum ꝓciliat ⁊ ꝓtigit. Non est aũt dubiũ qn clemẽtissimo creatori longe pl⁹ placeat penitudo interioꝛ ẽꝫ ea q̃ exterioꝛ ẽ et ꝓb̃ est qz longe melioꝛ vtpote virtꝰ ⁊ pctis cẽntialit̃ ꝓtraria ipsiq; aie hũane vicinioꝛ vt eius mũdatio ⁊ decoratio ipsi⁹ creatoris immediata opa necnõ ipsarũ aiarũ reformatio ſpũalis. Possibile est aũt eam tantã cẽ b̃ est tante afflictiõis ⁊ dolozis vt aliã penã ab ipso penitẽte iusticia dina non reqrat. Plerunq; aũt dine iusticie ꝓ hmõi penitudinez non totalit̃ satisfit ⁊ iõ necesse est vt supleak vel iteratis penitudinib⁹ vel exteriozib⁹ exercitatiõib⁹. Ampli⁹ q̃ peccauit ⁊ interi⁹ ⁊ exterius in coꝛde. ſ. ⁊ in ope nõne dignũ ⁊ iustum est vt satisfaciat interi⁹ ⁊ exteri⁹ aut saltem eo vsq; intus sicut supdictũ est vt ita suficiat penitudo interioꝛ vt exterioꝛ satisfactio non reqrak. Qz si qs dixerit qz non oporteat hec ita esse qñ exterioꝛ satisfactio posset esse tanta ꝑm b̃ q interioꝛ nõ esset necessaria. Respondeo nõ esse verũ qz exterioꝛ exercitatio nec noie satisfactiõis digna ẽ nec deo vnq; accepta nisi ꝓcesserit de radice interiozis. Quodis igitur oĩbus necesse est locũ esse futuris purgatiõib⁹ deputatũ ꝓpter innũas aias quarũ hic purgatio ꝑm q dictũ est non expletur.

Q respectu emendabiliũ peccatozum purgatoriũ esse ꝓbat. Capitulum. iij.

Tertio ꝯ pctã sunt emẽdabilia inter culpas ẽuissimas q̃ mortales vocank est ex necessitate via ⁊ mediũ ad ꝛtutes ꝓpt̃ ẽs rddik. ꝓmiũ sempiterne felicitatis alioq̃n nõ esset reũsio siue ꝓuersio ab illis ad ꝛtutes hmõi. b̃ aũt est impossibile manifeste videlicet nõ esse reũsionem a malicijs ad ꝛtutes ⁊ bonitates. Ipsa eniz aie hũane mutabilitas nõ patik aliquẽ b̃ immutabilit̃ cẽ malũ vel bonũ. Similiter neq; dei altissimi mia aut iusticia. Huic erroꝛi sensus ipse ⁊ expientia frequẽtissima ꝯdicit cuꝫ mãifeste ãtidie videam⁹ ⁊ bonos malos fieri. ⁊ malos bonos. vel eruditiõe vel flagellatione ⁊ cũ dini muneris adiutoꝛio. Malos ãt nõ dico fieriãsdã nisi ꝓpria adinuẽtiõe. Tricia eni ⁊ pctã adinuẽtiões eoꝝ sunt in q̃bus sunt nõ a deo indite vel imisse. Si ꝯ medius est ⁊ via atq; reũsio a malicijs ad bonitates et a vitijs ad ꝛtutes mãifestũ est q illud medium vel via non est purgatio vel expiatio. Qua de causa necesse ẽ ꝓ expiationẽ minui vitia atq; malitias aiarũ. Minui inq̃ ẽntuꝫ ad opa ⁊ ẽntũ ad cogitatiões ⁊ passiões atq; debilitari habit⁹ malos ꝓ ẽntiã ꝓsuetudinem ita vt iam nõ ex ipsis ꝓcedant actus mali siue exteriozes siue interiozes donec radicit⁹ extirpenk ⁊ sit facilis ingressus ꝛtutib⁹ i animas hũanas ãrũ aduẽtu aie ipe ꝓfoꝛtentur decozenk ⁊ velut renouate ex intimis iuuenescãt. Et b̃ interdũ fit b̃. Possibile tñ ẽ ipsi creatori aiarũ subito aias q̃s voluerit expurgare sicut ꝓtigit i dextro latrone sed de hoc alibi dicẽdũ est. Huc aũt intẽtio mea est tractare de expiatiõe aiarũ que ẽ de dina iniuria satisfactio ⁊ expiatio b̃ ẽ ⁊ aiaꝝ hũanarũ emẽdatio vel emũdatio ⁊ dine ire placatio. Dia aũt ista ꝓueniẽtissime fiũt ꝑ afflictionẽ que vocak purgatoria ꝓpt̃ b̃ nemo eni ẽ cui nõ mãifestũ sit q̃ terrena ⁊ mala desideria ꝑ afflictionẽ extingui ⁊ ab aiab⁹ abradi: ac etiã radices hmõi passionũ, ⁊ opeꝝ adeo debilitari vt eis durãtib⁹ in actib⁹ hmõi pdire nõ possint Et b̃ ipz attestak nã q̃ docz si solũ boies filios suos ⁊ alit̃ subditos ꝓ flagella

et afflictões corrigere ꝛ auertẽ a vicijs et pec catis ꝑ etiã aialia bruta. ꝓterea si creauit crea tor altissim⁹ ignẽ ꝙ purgank metalla cũ incõ pabilr maior sit cura ei de purgatõe aiaꝝ hu manaꝝ quõ nõ creauit ignẽ ꝙ hũane aie pur garent. Itez ꝓtraria ꝓtrarijs curank ꝑ culpa ex delectatõe ortũ habet vel ex negligẽtia aut libidine vñ deleri hz ꝑ penã. Qꝫ si dixerit ꝙs ꝙ sufficit afflictio penitudinis ꝛ dolor inter nus spũalis quẽ vere penitẽs habet ꝑ eo ꝙ peccauit vez vtiqz dicit. qz sufficit qñqz Et hꝫ est cũ vehemẽs ꝛ adeo fortis fuerit habens sqz ꝓfectõnes ꝙ vt dictũ est aliqui requirunt vez si paucus fuerit pauceqz afflictõis nõ fuffici et ad istã expiatõez: quare necesse est vt adiu uek ꝫ donec supleak ꝙquid deest hmõi ex piatõni. Qꝫ si hic. i. in pñti vita factuz nõ fue rit necesse est vt post hanc vitam apõnatur. huiusmodi supplementũ. Item ꝑm Joh Sco tũ. in. iiij. dist. xxj. circa principiũ. Ista est cõ clusio certa scz ꝙ de peccato dimisso in hac vi ta ꝑ ipsa pena debita solui potest et debet p⁹ hanc vitam. Qꝫ ꝓbak qz nullus cum debito pene glificak. Aut eñ pene sit soluende sunt cũ gloria aut post gliam. Sed neutromõ. ꝙa nec pena ꝑt stare cũ glia nec succedere glorie Ergo si ꝙs aliqñ est debitor pene necesse ẽ ꝙ prius exsoluat illã qõ ꝙdez in purgatorio ne cesse est fieri.

Secunda ps primi articuli in q tripli⁹ oñdit ꝙ necessariũ ẽ purgatorium esse consi derato penitentie statu. secũda pars.

Secũdo ꝓbari potest purgatorium esse rõnevere penitẽtie. In penitẽ tia quidẽ tria plerunqz ꝓcurrunt. Primũ est punitio. scõm diminu tio. tercium satisfactio.

Qꝫ ꝓpter penitentia sit ita ꝙ ex ea seqt purgatoriũ ee. Ca.j.

Primũ qõ ꝓcurrit in penitentia est punitio. Aduertẽdũ ẽ eñ. ꝙ ꝙ ne gant purgatoriũ ꝛ purgatões aia rum istarum ignorãt penitẽtiaz et esse eius. Est eñ penitẽtia siue interior pe nitudo iudiciũ spũale. in ꝙ aia peccatrix accu sat se testificak ꝓtra se iudicat ꝓtra se videlz se esse dignã tormẽtis atqz supplicijs infernali bus ꝑ eis que male gessit. Postremo exequi tur iudiciũ ꝓpriũ ꝓtra se. scz se torquẽdo nõ tantũ spũaliter ꝙ cordiales dolores et veram contritionẽ ꝑ etiã corpalibus afflictõnibus ꝙ

lia sunt ieiunia labores flagella. ꝛ alia hmõi. que sacre exercitatões denoiank. Et cuz vi det ꝙ oia ista nõ sufficiũt ad plene satisfacien dũ iusticie creatoris: instat orõib⁹ ꝛ obsecra tionibus apud clemẽtissimũ creatorẽ implo rans misericordiã eius: vt ignoscat ei merita supplicia. Denicqz taliter penitẽtes clare ẽtelli gunt. ꝙ nulla est afflictio: nullũ tormentũ nl lum denicqz supplicij qõ hic sibi penitus infli gũt: ꝙ nõ maiori vel mai⁹ incõpabilr debeak pctis grauib⁹ quib⁹ humane aie sepank a deo ꝑ neqz horrores ẽtũcunqz sunt equari pos sunt vel cõparari ꝓtumelijs et iniurijs ꝙ pec catis hmõi deo altissimo irrogank Intelligũt ꝙz maxime qui diuinit⁹ illustrank omia hmõi pctã et infinita etiã et infinitas ꝓ eis penas de rectitudine diuine iusticie debere petõrib⁹ irrogari. Sicut igit seruũ fugitiuũ nõ sola re ũsio sua ad domũ suũ. imo etiã iustissime ex igunk. ab eo ope quib⁹ ipe fuge defraudauit domũ suũ. Sicut etiã vir bellator recedens a rege suo iminente ei prelio nõ solũ reuersiõe iustificak apud regẽ. imo ꝙz exigik ab eo satis factio. et de fide violata. et de dãnis si qua re gi ꝓ ei⁹ recessione hactenus ꝓuenerũt. sic ꝛ petõribus nõ sufficit sola reuersio ad domuz et regẽ seculoꝝ omniũ. nisi et damna subtra cte seruitutis subtractiqz seruitij restituãt. cõ tumeliãqz et iniuriã fuge sue et derelictionis iuxta legẽ ipius emendẽt nisi forte tanta sit hum ilitas ꝛ deuotio affectioqz interior vt re gi ꝛ dõmino his placeat omne contemptum Purgatio igit penitẽtialis exterior requitur hmõi iudiciũ si datũ fuerit spaciũ hanc com plendi nisi vt sepe dixi interior sufficiens sit et pena iudicialis quã etiã penitentialẽ voca mus sequak aias exeũtes a corpibus suis. et hoc in purgatorio adimplek vt statim dicam

Qꝫ necessariũ est esse purgato riũ quia penitentie non complẽ tur. Capitulum secundum.

Secundum quod in penitentia cõ currere solet est diminutio. Cũ ei penitentia sit indubitanter purga tio animarũ humanarũ: et placa tio sũmi dei. manifestũ est ꝙ hoc: quia anima bus p⁹st corpa est expiatio et purgatio ꝺ ne cessitate: cũ possibile sit et manifeste contin gat multas penitentias in vita ista non com pleri sicut ꝓtactum est. qua ꝓpter necesse ẽ vt post hanc compleanꝫ vitã. Que eñ clemen tissimi creatoris adiutorio purgari ceperunt hoc impossibile est remanere impurgata⁹. qz

aut est in potestate eaꝝ positū postꝙ corpib⁹ exute sūt vt cōpleāt purgationē hic inceptaꝫ aut nō. Si sic ꝙ cū tanto libētius ꝯto ꝓpinq̄ ores se vidēt glificatōi sue ꝟ merito faciāt: tāto ꝙ liberi⁹ et expeditius ꝯto ab ipo corpe et impedimētis q̄ exꝑte corpis ꝛ a vita mūdi isti us liberate sūt. necesse est eas pficere invita il la ꝙceptā in pñti purgatōz: quare necesse ē esse locū hmōi purgatōibus deputatū. Si vo nō est in potestate eaꝝ cū manifestuz sit eas purgatōem suaꝫ desiderare ꝛ modis oibus velle nihil verisimilius aut credibili⁹ē ꝙ clementiam creatoris satisfacere tam pijs desideꝛijs earū et supplere eis omnipotenti ꝟtute sua qō ipse sine e⁹ adiutorio nec esse incipere potuerunt. Ex vtroꝙ igit modo sequitur locum esse talibus purgationibus ꝓparatū.

Qꝛ ratione cōplende satisfactionis necesse est purgatorium esse. Capitulum. iij.

Terciū quod in penitentia ꝓcurrere solet est satisfactio. Quidā ignorantes oīno et virtutē vere penitētie ꝛ ipius penitētie veritatē atꝙ satisfactoꝛ dixerūt: qꝛ culpa animaruꝫ fuit. vel qꝛ nimis tarde exꝑgatōz hmōi inceperūt: vel qꝛ desidiose nimis ꝛ negligēter in ꝓte ista egerunt alioquin eam poterāt ꝓfecisse. Ad qō dicendū q̄ nō est vere penitēs nisi q̄ oīno auersus est corde ꝛ voluntate a malicia sua. hoc ē a vicijs ꝛ pctis: et ad deū ꝓuersus et eidem adheret toto corde. Talis igit iā deseruit maliciaꝫ penitus: et aꝓprehendit bonitatē. factusꝙ est totaliter bon⁹ interi⁹ quare vel nihil restat in eo exꝑiandū interius nisi forte leues aliq̄ culpe vel forsitan cis aliquid paciēdū restat per qō satisfiat oīno honori atꝙ iusticie. et hmōi passiones dixi purgatorias ꝛ penitentiales. Nulli etiā debet dilata pnia suffragari. sed si in futuro talis non puniret appareret de negligentia dilate penitētie cōmodū reportare Ideo ꝓsuetudo apud aliquos hoies est qvo sūt sibi satiffieri ꝓ irrogatis iniurijs per penā aliquā vel ꝓdignā minorē. et hoc ē cū clemētes sint atꝙ viri iusti. Amant aūt penā hmōi nō liuore vindicte ꝟ amore iusticie. qō est cuz videant eam emendatoriā et correctoriā paci entiū et mlto amplius amarēt eas si viderēt animas exinde purgari et decorari. Quia igit tales intelligunt purgatorie pene q̄ ceptam in hac vita purgationē penitentialē pficiāt ꝛ suppleant leuesꝙ atq velut desup aspsas maculas leuiū pctōꝝ abstergēdo animas purificent. Ideo ꝛ necessarie sunt multis animab⁹ et ꝙ eas diuine satisfit iusticie et clementie ꝓpterea necesse est aiabus humanis post corpora ꝛ tempus et locū habere huiuscemodi exꝑgatōis cōplende Ideo tria sūt genera mortuoꝝ: quidā sunt valde mali quibus ecclesie suffragia minime ꝓsunt: quidaꝫ valde boni et talib⁹ suffragia minime necessaria sūt: quidā nō valde mali sicut q̄ venialia habent. vel inūctā penitentiā ñ cōpleuerūt. et his debet purgatoria pena. Ex quo ptz necessario esse locū vbi hec purgatio fiat.

Tercia ꝑs articuli primi in q̄ ostendit purgatoriū necessariuz esse ꝓ gloria dei.

Tercio ꝙz ꝓbari potest purgatoriū esse ratōe diuine glie. Exurgit eñ dñi glia magna ex purgatorijs afflictionibus maxie ꝓpter tria Primo quia sunt iuste. scō quia sunt decentes. tercio quia sunt decore.

Qꝛ purgatorij cruciat⁹ oñdūt gliam iusticie dei. Capi. j.

Primo eñ purgatorie afflictōes q̄ inferunt his qui purgatōne indigent sūt iuste. Mirant quidam q̄ modo clementissim⁹ ac benignissimus creator amat vel querat hmōi animaꝝ tormēta et cruciatus cum ipe sit essentialiter atꝙ fontaliter misericors et miserator ac pi⁹ Quibus dicendū q̄ creator benedictus ꝛ ifinitus sicut essentialiter est misericors atꝙ bonus sic est essentialiter et fontaliter iustus. Et ꝓpter hoc sicut nō querit penas aiaꝝ et cruciatū ꝑ se ꝟ quia multipliciter sunt vtiles animabus et salutares sic nec querit eas qꝛ tormenta sunt animarum: hec eñ intentio dyabolice credulitatis est. ꝟ potius qꝛ iuste et honori suo ꝓuenientissime inꝙtum' eñ iuste et bone sunt sicut iusticia inꝙtuz iusticia bona est. Preterea sicut sūma bonitas non patit. q̄ bonū remaneat irremuneratū ita sūma iusticia non patit q̄ malū non remaneat impunitum: ꝟ si purgatorium non esset maluz. remaneret maluz vtiq̄ impunitum. Amplius iustum est eñ vt spiritus qui contempto sūmo bono subiecit se infimo. i. peccato subijciatur postea inferioribus id est penis. Item culpa est offensiua maiestatis diuine et damnosa ecclesie sancte atꝙ in nobis deformatiua pulcritudinis diuine. Sed offensa requirit punitionem: damnum requirit satisfactionē et deformatio purificationem. et ꝓpter hoc necesse est q̄ hec tria in purgatorio perfician-

tur. si qd de eis deficit in pñti.

Q2 decēs est pugatoziū eē pro gloria dei. Capitulum. ij.

Secūdo predicte pene sūt decentes ad gl̄iam dei. Quibusdā em̄ insipientibus videt q nō deceat creatoris clementiā ita exactricē esse pena maxime penitēciū aiarum. Quib⁹ dicendū est q creator nō intēdit aliqd ꝓpter qō aliud a se sed opaī qō ipum decet: quia decet ipm. et nihil magis decet ipm q̄ clementiam et iusticiam. et tam clementie opera q̄ iusticie etiā p se decentia atq debita sunt p se bona. et p se decora. Et ꝓpter hoc ꝓpter semetipsū et p gl̄ia sua operat illa creator optimus licz innumere vtilitates et imense hoibus ꝓueniant ex eis. Preterea tanta est dignitas diuine lucis q̄ decens est vt eam soli qui sūt mūdi corde cernere possint oculi. Proinde necesse est q quisq veniat ad mundiciā baptismalem anteq̄ presentet. conspectui diuine lucis Amplius moriat simul iustissimus et peccator maximus in fine tamen ꝓuersus. Nō eidem decens est neq iustū q eque cito euolet ad gloriam sempiternam.

Q2 purgatoziī pene sunt ad ō. zorem glorie dei. Capi. ij.

Tercio p̄dicte pene sunt decore etiam ad gloriam dei. quoniā decent et iusticiam dei et merita pacientium seu pacientes ꝓpter merita mala. Vta ꝯo sit iusticicie pulcritudo ex hoc clarescere potest quia tam vehementer p dei gloria diligit ab his qui eaz intueri preualēt et videre. De quibus ꝓpheta erat cum inqt. Letabit iustus cum viderit vindictam man⁹ suas lauabit in sanguine peccatoris.

Articulus scds q̄ a tribus magnis et principalib⁹ legib⁹ stabilit purgatoziū esse.

Secūdo quidem auctoritate firma stabilitur purgatorium esse. Non em̄ est lex de tribus magnis legibus que in purgationē animarū post mortē corpoz nō consentiat. Naz firmatur et stabilitur. Primo lege nature. secundo lege scripture. tercio lege gr̄e.

Q2 lex nature attestatur purgatorium esse. Ca. j.

Primo em̄ lege nature. Tempore nanq̄ innocentie purgatoziū licet esset nō ab hominibus sed tantū a demonibus fuit inhabitatum quia regnabat innocentia in natura humana. Neq̄ habitabitur post resurrectionē quia animabus iustis nō erit lucrus neq̄ clamor neq̄ dolor vltra que prima abierūt. vt dicit Apoca. xxi. Sed tempore legis nature cepit inhabitari tam a demonibus q̄ a malis hominibus. Nam naturalis rō dictat q tūc fiebat penitētia sicut nūc Non aūt fiebat in sinu Abrae. quia tūc ibi letitia erat Preterea rōes q̄ in p̄cedēti. j. art. posite sunt p maiori parte si bene ꝓsiderant aptissime monstrant tempe legis nature purgatoziū extisse cum ex naturali lege sumant robur atq̄ vigorem.

Probatur purgatoziū esse lege scripture. Capi. ij.

Secūdo lege scripture. Naz ponit. ij. Machab. xij. c. Judas vir fortissimus collatōne facta. duodeciz milia dragmas argenti misit hierosolimā offerri ꝓ peccatis mortuorum sacrificiū Et sequitur. Sancta ergo et salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis soluā tur. Sed sicut supra in pleriscq locis articuli precedentis maxime in prima et secunda parte ostensum est necesse est peccata p penas et supplicia expurgari et i loco ōtermiato ad q̄ ōbere fieri sicut etiaz idipsum supra probatū est. Preterea pro defunctis qui sunt in paradiso non oportet orare. quia adiutorio illo nō egent. nec insuper pro illis qui sunt in inferno quia a peccatis solui aut purgari non possunt. Sunt igit aliqui post hanc vitam nonduz a peccatis soluti qui solui seu purgari pñt

Probatur purgatoziū esse ex lege gratie. Capitulum. iij.

Tercio stabilitur purgatorium esse lege gratie et hoc triplici firmamēto vt cetera ꝓtereamus causa breuitatis. Primo firmamēto christi. secundo apostoli. tercio ecclesiastici instituti. Primo inq̄ firmamēto cristi. vnde Mar. xij. c. dñs ait. Si quis dixerit verbum contra spir tumsanctum nō remittetur ei neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. In qua quidam sententia datur intelligi quasdā culpas in hoc seculo quasdaz ꝯo in futuro posse relaxari. Itez Math. xij. dñs ait. Quicunq̄ dixerit verbū contra filium hominis remittet ei. qui aūt dixerit verbū ꝓtra spiritūsanctū non remittet ei neq̄ in h̄ seculo neq̄ in futuro. Quodverbum exponens Greg⁹. di. xxv. in. c. Qualis

sic ait. Qualis hic qsq; egredit talis in iudicio apparebit vel psentabit. Sed tñ de quibusdã culpis esse ante iudiciũ purgatõnis ignis credend⁹ ẽ p eo q veritas dicit. si qs in spiritusctõ blasphemias dicit. neq; in h̄ seculo rẽmittet ei neq; in futuro. In qua sentẽtia dat intelligi quasdã culpas in h̄ seculo q̃sdam in futuro relaxari. Nõ em̃ de vno negat et p se quens intellectus ptz qz de quibusdã pcedit. Sed tñ vt p̃dixi h̄ de paruis minimisq; peccatis fieri posse credendũ est sicut est assiduus ociosus sermo imoderatus risus vel peccatũ cure familiaris q̃ vix sine culpa ab ipis agit q̃ culpã scũt qualiter declinare debeãt q̃ etiam post mortẽ grauãt si adhuc in vita positis minime fuerint relaxata. Insup Hath̄. v. c. domin⁹ ait. Esto psentiens aduersario tuo cito. i. sinderesi murmurãti i malo aut angelo adpositũ decertanti dũ es i via cuz eo ne forte tradat te aduersari⁹ tu⁹ iudici. i. deo et iudex tradat te ministro. i. angelo et in carcerẽ mittaris. i. in purgatoriũ p angelum deducaris. Amen dico tibi nõ exibis inde donec reddas nouissimũ quadrantem. Hoc quidã de carcere h⁹mũdi nõ potest itelligi. eo q; nc ibi ponũtur oñes tales: nec de carcere infernali quia ibi nunq; soluit nouissim⁹ q̃drans debite pene: s̄ de carcere purgatorij intelligi habet qa ab illo exibit qs qñ soluerit nouissimum quadrantẽ quod dat intelligi p illud donec. Sed obijcit ō h̄ termino donec qz ge. viij. c. dictũ est q; cozu⁹ nõ reuertebat donec siccarent aq; et tñ postea nõ est reuersus. Et Hath̄. ij. ca. scriptũ est q; Joseph nõ cognoscebat vxorẽ suam donec peperit filiũ suũ primogenitum. Et tñ impiũ esset dicere q; postea cognouerit eam. Ad qd̄ dicendũ q; hec dictio donec i scriptura dupl'r sumi solet. Primo mõ p sp. Juxt illud ps̄. Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellũ pe. t. Nec tñ intelligẽdũ est q; qñ inimici xp̃i positi erũt sub pedib⁹ eius tpe iudicij gnãlis q; tũc dictat sedere a ō xtris pris. Et h̄ mõ accipi debet qd̄ dictũ ẽ ge. viij. et Hath̄. ij. Secũdo mõ accipit p tempe terminato q̃ transacto aliq̃d fit q̃ admodũ dici solet. Iste nõ comedit donec extirpit hora sexta expleta. et sic Gen̄. xlix. assumptũ ẽ. Non auferet sceptrũ de iuda et dux de femore ei⁹ donec veniat q̃ mittendus est. qz ablatũ fuit sceptrũ qñ venit. Sic est in ꝓposito cũ ait. nõ exibis inde donec reddas nouissimũ q̃drantẽ qd̄ nunq; in inferno fiet. Sic oportet q; hoc dictũ ō purgatorio intelligat. Secũdo firmamento apli. Nam t ipe apls. j. Cor. iij. c. ait. Fundamentũ em̃ aliud nemo ponere pt̃ preter id qd̄ positũ est qd̄ est ihesus xp̃s. Si qs autẽ supedificat sup̃. fundamentũ h̄ aurũ argẽtum lapides pciosos ligna fenũ stipulã. vni⁹ cuiusq; opus manifestũ erit dies dñi declarabit qz in igne reuelabit. et vni⁹ cuiusq; opus q̃le sit ignis pbabit. Si cui⁹ opus mãserit qd̄ supedificauerit mercedẽ accipiet. Si cui⁹ opus arserit detrimentũ patiet ipe aũt saluus erit sic tñ q̃i p ignẽ. Ait em̃. Si qs aũt supedificat supra fundamẽtũ h̄ scz fidei orthodoxe aurũ dilectionis dei: argentũ dilectõnis p̃simi lapides pciosos in opatõe boni: vel si supedificat lignũ &c. s̄ sententiã mgri sniax in. iij. di. xxj. c. j. p lignũ fenũ et stipulã pcã venialia denotãt p quandã similitudinẽ: qz venialia i eo dẽ subiecto cũ caritate existentia pũt per ignẽ purgatorij t p spũalem ignẽ caritatis et dilectõnis ꝓsumi sicut lignũ fenũ stipula ꝓsumũtur p ignem. Et tardi⁹ ꝓsumitur lignũ q̃ fenũ et fenũ q̃ stipula. Ideo p lignũ significãt mitora venialia p fenũ mediocria: p stipulaz xo minora. que nõ destruunt fundamentuz. Et fm Gregl. nõ dicit ferrũ: es: et plũbum cũ scz destructiua sint fundamenti. Sequit vnius cuiusq; opus manifestum erit scz in fine et si non modo. dies em̃ dñi declarabit. Dies q̃dẽ dñi: ideo dicit quia in psenti vita tempus ad bene opandũ pcessum dies hominis nuncupatur: s̄ dies mortis dies dñi dici potest Juxt ꝓpheticuz illud quod in persona dñi ait. Cũ accepero tempus ego iusticias iudicabo. q̃a in igne scz purgatorij reuelabit Job. xxviij. Auro locus est in quo conflatur. Et Hala. iij. Erit q̃i ignis conflans et emũdans argentum. Et vnius cuiusq; opus quale sit. scz solidum atq; saluberrime modicũ vel multũ cremabile manserit scz in consumptũ a purgatorio igne qd̄ supedificauerit mercedẽ accipiet scilicet statim quia statim euolabit ad celum. iam nihil habens ad purgandum. Si cuiusq; opus arserit. i. cremabile fuerit ab igne scz purgatorio detrimentũ pacietur. scilicet z alicuius pene et minoris glorie quia in purgatorio cruciabitur tardius gloriam suscepturus. Ipse aũt saluus⁹ erit. scz tandem: sic tamẽ quasi per ignẽ purgatorium. Hoc quidez nõ potest itelligi de igne materiali quia illũ ignẽ non transeunt omnes imperfecti de quibus apostolus loquitur ibi: nec de alio huius seculi igne per idem nec de igne inferni quia ille neminem saluat. ergo loquitur de purgatorij igne. Ex quo patet q; apostolus purgatorium stabilire intendit in predictis verbis

et pluribus alijs locis que gratia breuitatis omitto. Preterea verbum hoc scz saluus erit sic tamē quasi p ignem damnatis minime cōgruere potest quia salui non erunt sed meter num pibunt. neqz de illis intelligitur qui sine peccato decedunt quia de his prime dixerat Si cui⁹ opus manserit qui sine peccato moriā tur. nihil est ppter quod igne purgari oporte at. Relinquit ergo vt de alijs purgandis in altera vita qui tamē saluabunt intelligatur.

Tercio insup stabilit purgatorium esse firmamēto ecclesiastici instituti. vnde extra ō ce le. mis. in. c. cū marthe in fine scriptū est. Defūctorū alij sunt valde boni: alij mediocrit boni alij valde mali. alij mediocriter mali. vnō suffragia que fiunt a fidelibus in ecclesia pro valde bonis actiones sunt gratiarū: pro valō malis consolatōnes viuorum. expiatōnes vo p mediocriter bonis: et ppitiationes pro mediocriter malis. Hec distictio sumitur ab Aug⁹. et ponit. xiij. q. ij. in. c. Tempus vbi inqt. Cū sacrificia altaris siue quarūcunqz elemosynarū pro baptisatis omnibus offeruntur p val de bonis actiones gratiarum sunt pro nōval de malis propiciationes sunt: pro valde malis etiam si nulla sunt adiumenta mortuorum tamē viuorum consolatōnes sunt. quibus autem prosunt aut ad hoc psunt vt sit plena remissio aut certe tolerabilior fiat ipsa damnatō hec ille. Preterea hec est cōsuetudo vniuersalis ecclesie tā latine qz grece que p defunctis orat et semper consueuit orare cuius oratio pfecto inutilis esset si purgatoriū post morte non ponat. Frustra quippe oraret pro his q in glozia sempiterna seu in inferno damnati Item christiana fides et orationib⁹ et elemosynis et sacrificijs omniqz genere piorū opez credit defunctorum animas licet non omniū adiuuari vsqz ad diem iudicij generalis. Restat igit vt qui expurgationes siue expiationes istas animarum negant vel concedant oī bus animabus vere hic penitentibus solam penitudinem et iustificationem interiorē absqz alijs operibus et satisfactiouē sufficere aut non. Oz si sufficere credunt necesse habēt cōfiteri superuacua et vana esse huiusmodi opera supradicta que ab ecclesia frequentantur. Preterea sancta romana ecclesia docta et instructa a beatis apostolis Petro et Paulo et alijs sanctis pontificibus qui innumeris fulserunt miraculis quouisqz tam greci qz latini vt sanctos firmiter venerant hoc semper tenuit hoc insup continue pdicauit etiam in tēpore quo vniti erant greci cum latinis.

Articul⁹ terci⁹ in q̄ stabilit purgatorium esse triplici experientia clara.

Tercio probatur purgatorium esse experientia clara que hoc p multiplicia testimonia attestat Primo p testimonia apparitionuz. secūdo p testimonia rediuiuorum. tercio per testimonia incredulorum.

Oz apparitiones mortuorum ostendūt purgatoriū esse. Ca. j.

Primo p testimonia aparitionum indubitatam pfecto fidem de purgatorio et de purgatōne hmōi faciunt apparitiones et visiones animarum siue hominum qui in hmōi purgationibus existentes post mortem corporum suorum apparuerunt tam multi et tā sepe amicis suis vt adiuuarent eos et eisdez suffragia procurarent similiter et pmunientes eos vt sibi a futuris supplicijs precauerent. Apparuerūt similiter t viris sanctis multi petētes ab eis suffragia sua vel vt ab amicis eoz ea ipsis fieri solicitius procurarent.

Oz testimonia eoz qui a mortuis surrexerūt ostendūt purgatoriū esse. Capitulum. ij.

Secūdo ptz h̄ per testimonia rediuiuorum h̄ est qui de corpoz mortе surrexerunt qui statum animaz et ppriarum et aliarum in predictis purgationibus existentiū narrauerūt et testificati sūt put inuenit in gestis et scriptis atqz narrationibus sanctorum doctoz atqz pitorum virorum q̄ non solum auditu iocunde sunt ꝑ etiā vtiles admodumqz salutares multumqz proficientes ad correctionē hominū a suis vicijs et peccatis vehementerqz puocantes ad amorem sanctitatis t desideriū eterne salutis.

Oz etiam infideles testificant purgatorium esse. Ca. iij.

Tercio qz patet h̄ p testimonia increduloz. Iudaz t gentes q̄ legem nō habent neqz creatoz benedicti noticiam seu fidem: et tamen semper intenderunt et adhuc intendunt suffragari animabus defunctorum et adiuuare eas vt liberentur et transferantur ad celos vel etiaz in deos tanqz deificate quasi ex naturali ratione uel lege licet erronee ad hoc quodāmo-

do inclinati Scribūt etiaz Virgilius atqz alij poete infernū esse vel fm partē vel fm totum deputatū purgatōnibus istis atqz Plutonez vocari deū tartaroz z preesse supplicijs aiaz quappter statuerūt ei sacra et sacrificia quib⁹ placarēt vt parceret aiabus. Apō eosdē etiā legit munduz istū terrenū infernū eē in quo secuti vident esse Platonis methaphoras: q̄ et posuit animas violenta morte de corpibus exeuntes circa corpoz suoz tumulos cōmorari nec ante inde recedere q̄ psummatū essz tempus quo morature erant in corporibus suis nisi eas inde moꝛs violenta expulisset. Ex hmōi cōmoratione vmbras vocari quod sicut ego exptus sum. etiam hodiernis temporibus quidam phitones et phitonisse astare pbantur asserentes has vmbras vexare corpora plurimoꝛum. qui vere diuino iudicio vel maleficijs seu ab imundis spiritib⁹ cruciant. Cui igitur in dubiū verti potest purgatorium esse. cū illud clare demonstrent tot efficacissime rationes omnes mundi principales leges z sanciones atqz tot et tante expientie longe z certe necnon et tot sanctoꝛū doctoz orthodoxoz sententie firme. Resipiscat igit qui in tanta veritate dubius seu incredulus est: vt relicto statu damnationis cum exibit statum pūtis vite saltem transire mereat. p medium purgatōis ascensurus inde ad gl̄iam sempiternā. In qua cum patre z spiritu sancto regnat triumphatoꝛ et gl̄iosus dominus ihesus christus. p infinita seula scl̄oz. amē

Dominica in octaua resurrectionis in mane ō purgatorij statu hoc est de purgandoꝛum penalitate iocunditate atqz necessitate Sermo. lxv.

Altero locus est in quo conflatur Job. xxviij. c. a Cuz quippe apertissime certū est purgatoziuz esse. hic necesse est de statu illi⁹ vt dominus dederit aliquid enodare Triplex ẋo vtilitas ex hmōi fide oziri solet. Prima est vtilitas peccatoꝛum. scda moꝛtuoꝛum. tercia sperandoꝛ. Prima inq̄ est vtilias peccatoꝛuz. Nam metu future purgationis etiam als nō deterriti penitentiam facilius atqz citius in presenti incipiunt. et diligentius eam prosequuntur anteq̄ defraudātur hac presenti penitentiali vita Secūda vtilitas est moꝛtuoꝛum quibus: sicut infra dicetur multa et varia suffragia poꝛriguntur. Tercia ẋo vtilitas sequit ex predict. nā p purgatorij fidem ordinato progressu mens erigitur ad spem future imoꝛtalitatis et retributionis profecto nihil magis erigit mentes ad deiectionem viciozum et passionum inoꝛdinatarū. nihil magis aīat z pfoꝛtat ad acquisitionē ẋtutū atqz custodiā earundē. et ad cōpositionē moꝛ tantāqz humane vite decoꝛationē: quā spes future imoꝛtalitatis q̄ p⁹ purgatorij expectat: hoc ptz in his q̄ aliā vitā nō credūt. atqz nihil boni in ea sperant: q̄ oia credūt cū ipa luce pūt vite amittere z finire. his eñ nil⁹ ē amoꝛ ẋtutis. nulla cura sue cōponēde vite: ꝫ totos se exponūt z tradūt istar iumēt oꝛ voluptatibus coꝛpm. et spurcitijs viciozum totūqz humane vite decus in brutales deliciias transferūt ac se deformāt. Ꝫz qz ad futurā retributionē nemo nisi oino purgat⁹ queire potest. ideo his q̄ in grā seu absqz finita penitentia moziunt. Job vbi supza inq̄t: Auro locus est in q̄ pflat. Aurū quippe in diuitijs pciosi⁹ est et cōgrue significat grāz dei. at eos q̄ i grā nōdū finita pnia decesserūt. huic auro locus est. scz purgatorij. in q̄ pflat. i. fundit. et ab impuritate ad plenā puritatem mutat. vt aurū sic in gl̄iam sempiternaz possit transferri. In qb⁹ ẋbis oñdit de purgatorio triplex status. Prim⁹ē penalitatis ibi q̄ pflat. scōus caritatis et iocūditatis: ibi auro. terci⁹ est necessitatis ibi locus est. hoc idez ponit prophe ta in ps. dicens. Misericordiam et iudicium cantabo tibi. In quibus verbis tres predicti status eoꝛum qui sunt in purgatorio describunt. Primus est status penalitatis. de quo dicit iudiciū. secundus est status caritatis. cū addit cantabo tibi. tercius est status pietatis seu necessitatis. cum inquit Misericordiam. Penalitatem dicunt sibi. iocunditatem dicunt deo. necessitatem ẋo suaz. proximo suo manifestant: et hoc potest esse aliud thema in presenti sermone.

Articulus primus de purgatorij statu. et multiplici eius iocunditate.

Primus inq̄ est status penalitatis p et de hoc propheta inquit. Judicium scilicet dei iustum factū est super nos qui in purgatoꝛio sumus. Circa qō iudiciū tria psideremus. Primo purgatorij locum. secundo purgatorij subiectum. tercio purgatorij supplicium.

De loco purgatorij z q̄ infra

terrā sūt q̄tuor receptacla. Ca. j.

Primo aūt ꝓsideremus purgatorij locū. vtrū aūt locus aliqs ꝑ se his purificatoib⁹ ꝺputat⁹ sit solus et ꝑ prius. nulla lex vel alia scriptura sacra determinat. Apparet aūt ex visionibus ⁊ reuelationibus aiaꝝ huiusmodi quia in mltis locis mūdi hui⁹ terreni purgationes ⁊ sup plementa penitentiarū fiant. potest etiā rōne ꝓbari. cū eēm purgatōnes hmōi suplementa sint peitētialiū satisfactionū sicut ifra dicet. si oꝑtet q̄ ali⁹ locus sit eis q̄s penitentie. Idez eēm locus semꝑ debet toti et ptibus. Vbi eēm est locus hominis: ibi pedū et manuū. purga gatōnes aūt iste penitentiaꝝ sunt partes. Dicunt aūt quatuor esse habitacula sub hac habitabili terra. quorum tria distingnunt fm tripler genus pcti. scz infernus et hic debet culpe mortali. lymbus et hic debet originali. ac purgatorius ac hic veniali. / Primū est infernus damnatorum: in quo est pena sensus et damni atq; tenebre exteriores et interiores .i. absentia gratie et glorie. / Secundum est supra illud et hic dicit lymbus puerorum vbi est pena damni. ⁊ nō sensus. et sunt ibi etiam predicte tenebre / Terciū scz purgatoriū est supra lymbū. in quo est pena sensus et damni ad tempus. ac tenebre exteriores sed nō interiores: quia sūt in grā dei pstituti. Q̄z aūtez in p̄fato loco purgatoriū sit ꝑz rōne. quia locus pene est locus ignobilis: sicut locus glorie est locus nobilis. ꝫ locus purgatorij ē locus penalis cū hic locus sit debit⁹ rōne; culpe ergo debet esse ignobilis. sed locus quanto supior est tanto nobilior est. et q̄to inferior ē tanto minus nobilis est. Hec Bonaueñ. i. iiij di. xx. / Quartū etiā est supra illud scz receptaculū seu lymbus sctōꝝ patrū. vbi fuit pena damni et nō sensus. Fuerūt ibi tenebre exteriores ꝫ nō tenebre priuatōnis gratie. ⁊ hic nūc post x̄pi resurrectionē vacuus manet. Ꝟ q̄tuor loca ponit mgr̄ sententiaꝝ i tractatu ō resurrectione. De lege ergo coī locus purgatorij est vbi diximus. Scōm tū speciale dispēsationē assignant aiabus loca alia ptcularia et diuersa. q̄ diuersis diuersa sūt concessa loca vel ꝓpter celeriorē eoꝝ liberationē vt possint alijs suas indigentias reuelare. vel ꝓpter nostram instructionē vt recogitem⁹ post hanc vitam magnū restare peccatoribus cruciatū vel ꝓpter alicuius sancti impetrationē. sicut legitur sanctum Patricium cuidam in quodam loco purgatoriū impetrasse; ex quo fabulose ortū est q̄ ibi purgatoriuz esset. Hec fm Bonaueñ. in. iiij. di. xx. q. vltima concordat Rich⁹. de med. vil. in di. xxi. ꝑcul abſit a fidelium mentibus adhibere fidē spirituū de visionibus īmundoꝝ: qui diuino secreto iudicio ꝓmittunt cruciare atq; vexare aliquos dicentes se esse animas defunctoꝝ. poscētes ꝑ eis celebrari missas elemosynas dispensari. ⁊ alia bona fieri. Q̄z vt illudant atq; decipiant in his et alijs hoc efficiunt et sub apparentia boni. Sed manifeste ꝓuinciē esse demones īfernales et forte sunt illi qui ad exercitiū animarum illoꝝ hominuz qui obedierūt fuerūt deputati cū sepe annunciant secreta q̄ illi operati sunt. licet etiā aliter sciri potest eis. Nā si anima est beata tunc regnat in celo: si est dānata tunc cruciatur in inferno. Si purgatur cum talis anima sit in charitate pfecta atq; sine cura ꝓpria caritatē non vexaret neq; cruciaret quēq; conuincitur eēm talem esse spirituz infernalem ad decipiendū animas ⁊ ad mittendū eas in errores falsitatis. Quod deus iō ꝓmittit vt electi in spiritualibus luminibus illustrent et multipliciter inde eruditi reprobi ꝯo decipiant et illudantur. Nō dico tamē q̄ beati et purgati et damnati aliquo diuino iudicio ꝓ animarū vtilitate non appareāt hominibus quandoq; sed raro. sed de predictis illusionibus plenus est mundus et intelligentibus nullū lucrum sed multuz damnū inde aparet sequi. Hoc testatur Augustinus xiij. q. ij. c. Fatendū. vbi inquit. Multi adviuos aliquos ex mortuis venire credūt ⁊ male quia fantasmata sunt. xxxvj. q. v. Ēpi eoꝝ Ratio ꝯo q̄re aie que purgant non apparēt caris suis est occupatio illa penalis qua ibidem detinent ne exeant nisi magno munere gratie dei. Et hec alterutra duarum causaꝝ valet vt vel ipse poscant et mendicent a carīs suis viuentibus suffragia quibus adiuuentur ad celeriorem suam liberationem. vel vt eos permoueant atq; muniant de malis que eis imminent ⁊ instruant de agendis Alie autē beate non visitant aias caroꝝ suoꝝ q̄ in angustijs presentis vite pegrinant nec consolāur nec instruūt eos de his que agenda sūt nec circa pricula q̄ imminent ꝓmuniūt. et hoc nō est ex oblitione nec ex incuria defunctorum sed quia hoc dono gratie indigni sunt viuentes aut eo non indigent: que infernali carcere ō tinentur non debet habere questionē apō intelligētes. nec mirum est q̄ carcerati et vincti tam longe a vita sua ad charos suos non ve

niũt. non em̃ in potestate est exire de carcere et vinculis hmõi condemnatis.

De his qui in purgatoriũ nõ descendũt atqz de his q̃ ibi purgantur Capitulum secundum

Secundo ꝓsiderem⁹ purgatorij ſbiectum. i. eos q̃ vadũt ad purgatoriũ Circa qõ aduertẽdũ ẽ q̃ ꝗtuor hoim genera ad purgatoriũ non descendũt. Primo q̃ decedunt in peccato originali. scõo qui decedunt in peccato mortali. tercio qui decedunt in caritate et absqz venia li peccato. Inter quos conumerari possunt infantes q̃ statim cuz sint baptisati decedunt q̃rto ſm quosdam nõ descendũt in purgatorium. q̃ statũ religionis assumũt. z statim absqz aliq̃ purgabili moriunt cũ religionis assũptio baptisma a beato Berñ. denominatur: Proinde religionẽ intranti de ꝓteritis culpis non est penitentia iniungenda: sicut patz de peni. di. j. c. his auctoritatib⁹. et extra de voto. c. scripture. vbi de hõ in glo. nõ inueni reliquit ergo q̃ tria tm̃ genera hoim in purgatoriũ vadũt. Primo q̃ solũ cũ venialibus mori unt. scõo q̃ penitentiã ante obitum suuz non egerunt. sic ꝓtingit his q̃ absqz ꝓfessione moriunt ꝓriti. tercio qui sibi penitentiam iniuncta nõ cõpleuerũt. Hã pnia a sacerdote in cõfessione iniũcta aut ẽ maior aut equalis aut ẽ minor. Si est maior tunc id quod plus fecerit homo: cum moriẽ in augmentũ sue glorie cedit. Si equalis tũc sufficit ad dimissionẽ totiꝰ culpe et pene. Si vo fuerit minor. tunc id qõ residuũ est ex vtute diuine iusticie in purgatorio emendat. Deus em̃ qui modos et mensuras pctõz et penaz nouit addit penã sufficientẽ: ne aliquod peccatum maneat impunitũ. vnde Prouerb. xxv. Aufer rubiginem de argento: z egredietur vas purissimũ.

De purgatorij igne tormentis et supplicijs.

Tercio ꝓsideremus purgatorij supplicij̃ z tormentũ. Ad huiꝰ intelligentiã aduertẽdũ ẽ q̃ ꝗtuor sũt q̃ gradatiz ad inuicẽ cõpanũt. Prima ẽ pena huiꝰ mũdi. scõa ẽ pena purgatorij tercia ẽ pena lymbi. q̃rta ẽ pena inferni. Prima in qõ est pena huiꝰ mũdi. z hãc supat pena purgatorij. vñ. xxv. di. in. c. q̃ in aliud seculũ Augꝰ. inqt. Qui i aliud seculũ distulit fructũ ꝓuersiõis: ꝓpus purgabit igne purgatõis. hic ignis z si nõ sit eternꝰ: miro tm̃ modo est gratuis. supat em oẽz penã quã vnq̃ aliq̃s passꝰ ẽ in hac vita: vl pati ꝓt. z idẽ hr̃ de pe. di vlti. in fine. vbi addit. Nũq̃ i carne inuẽta est tanta pena. lz mirabilia martyres passi sũt tormenta. Et mlti nequiũt ẽ̃ta sustinuerũt supplicia. ꝺ hac tm̃ afflictõne ꝗtuor libet ꝓsiderare Primo afflictionis rõnẽ. scõo afflictõnis cõditionez tercio afflictionis suasionẽ. quarto afflctionis administrationem.

Afflictionis purgatorij ratio.

Primo inq̃ ꝓsideremꝰ afflictionis purgatorij rationez. De q̃ ſm Richar. de meꝺ. villa in. iiij. di. xx. dicendũ ẽ q̃ de hꝺ mltiplex ratio datur ꝓt. ſm q̃ in ipo purgatorio duplex ẽ cruciatus. Unꝰ ẽ dãni: qz scz retardant a visiõe diuina. scõs ẽ sensus: ſm q̃ a corpali igne istrumẽto diuine iustic̃e puniũt. Pria rõ est respectu dãni. qz ẽ̃to aliq̃d magꝭ desiderat tanto eiꝰ absentia molestior ẽ. Et qz affectꝰ q̃ sũmuz bonũ desiderat ꝓ hãc vitã in aiabꝰ sctis intensissimꝰ ẽ magꝭ ẽ̃ aliq̃s alius affectꝰ talis rei pñtis vite. qz nõ retardat affectꝰ corpis sui mole et terminꝰ feruẽdi sũmo bono iã aduenisset ni si illud impediret. ideo carẽtia eiꝰ molestiꝰ tolerat. Scõa rõ ẽ respectu sensus. cuz eiu dolor nõ sit lesio ꝑ lesionis sensꝰ: tãto aliq̃s magꝭ dolet ꝺ q̃cũq̃ lesiuo. ẽ̃to magꝭ ẽ sensitiuum: Proinde lesiones q̃ sũt in locis sẽsitiuis maxime causant dolorẽ. Et qz totus corpis sensus est ab aĩa: ideo si in ipm̃ aliq̃ꝺ lesiuũ agat necesse ẽ qꝺ maxime affligat. et ideo sic ꝓdictũ est ab Augꝰ. Oportet q̃ purgatorij pena et cruciatus ẽ̃tũ ad damnũ et ẽ̃tũ ad sensũ: excedit oẽm cruciatũ z pñtis vite penã. Tercia rõ acerbitatis purgatorij pene taz sensus ẽ̃ etiã damni est. qz cũ deꝰ plus querat emendã ẽ̃ penam plus ponderat in penitẽtia virtutem bone volũtatis ẽ̃ penã afflictionis Proinde plus ponderat modicã penã voluntariam in pñti vita ẽ̃ multam nõ ita voluntariaz in futuro. sicut plus valet modicũ auri ẽ̃ mltũ plumbi. ideo necesse q̃ id qꝺ deficit in voluntate ibi suppleatur in acerbitate.

Afflictõis purgatorij cõditio

Secũdo consideremus purgatorij conditionẽ. De ipo quiꝺez igne q̃ aĩas purgat ẽ loq: vel ẽ̃tum ad id qꝺ ꝓꝰ affligit. z sic est corporeꝰ. vl ẽ̃tũ ad id qꝺ ꝓximo z imediate affligit. Primo mõ ꝺr ignis nãe. scõo mõ ꝺr ignis sulphurei. sic ꝺr leo verꝰ. z leo depictꝰ trũ vq̃ tãgit Greg. cũ ait i eo ardẽt qñ ardorẽ vidẽt. ꝓpter

ea ignis ille corporeus dupliciter cōsiderari potest. Primo vt est instrumentum nature. & sic agere pt in corpus & nō in aiaz. Scōo vt ē iustrumētū diuine iusticie: et sic agit in aiam impmendo in illam speciez p quā affligit. qz violenter illa spē informat. vt sicut aia implicuit se terrenis p culpā: sic merito pm ordinez diuine iusticie vnit igni a q̄ suscipiat penam. Quidā vo hūc purgatorij ignez nō ppriū putant esse corporeum. ꝫ penam et afflictōez qua diuine iusticie satisfit de defectibus purgationū in presenti vita nō cōpletaz. et hmōi penā intelligūt nō vnā esse vel numero vl̄ specie. imo multas et hoc eis visum est ex apparitionibus et reuelationibus sepefactis. Nam multi apparuerūt ex mortuis mōis. scz quibus fuit beneplacitū creatoris: et reuelauerūt penas varias et multas sue purgatōis. Porro hic vel ille purgatorius ignis plus vel minus cruciat pm q̄ plus vel minus quisq̄ de cremabili secum adduxit: ideo predicta pene diuersitas est non ex diuersitate ignis agentis: ꝫ subiecti paciētis. Sicut sub eodez sole: vnus plus estuat alt vo minus. vt ait Gregl Necesse est em sic ait Aug⁹. q tm vrat doloz: q̄tum inhesserat amoz. et tanto q̄sq̄ torqueatur diutius. q̄to ci⁹ affectus venialius plus adherebat.

Per multas similitudines & exempla psuaderi pt cōditio purgatorij ignis qui cum sit corporeus animas vrit.

Tercio psideremus afflictionis sue tionē. scz q corporeⁿ ignis aias vrit Ad remouendū ḡ admirationem de pdict rebus q̄s imputi posse eē nō credūt: ꝫ more suo q̄cūq̄ nō vidēt alios ñ videre existimāt: et q̄cq̄d nō cognoscūt cog̃sci posse desperant: & nihil esse penit⁹ opinantur. In pmis dicā hmōi homies nō credunt ignē eē q aquā cōbureret. nisi ꝫ eē credere vl̄ oculi sui vel testimonia fame inumera & irrefragabilia cōpulissent. Dic aūt ignis grecus denoiatur. Et huius nouē esse species Aril. attestat. docēs cōpositōes et modū cōfectōis ipoz: in tractatu singlari cōposito de eisdem Similr ignez eē qui tantū oleo extinguat. et aqua frigida accendat. q̄si crederēt hmōi homines nisi errorez eoz puincerent expientia sensus: videlicet visus atq̄ tactus. Dic autez est ignis q̄ ē i calce viua: q̄si etiā crederēt lampadē inextinguibilē posse fieri vicz q̄ nec veneto nec pluuia extingui posset: nisi fuisset famosissima illa lāpas q̄ in tēplo veneri ānda fuit et lucebat i ea albestus lapis q̄ scl'accēsus reuera nūq̄ extinguit vēro nec pluuia: & ē lapis liuidi et ferruginei coloris. Est etiam ignis q̄ vulgo vocat aq̄ ardēs q̄ pfectio nō tissima ē: & ignis iste nihil psumit pterq̄ seipsum Est em liq̄z ex q̄uor vel ex q̄nq̄ reb⁹ pfectus q̄ cū aspgunt & liniunt alicui⁹ capilli nō est necessariū alia lucerna ad mēsā in q̄ sedet: nā capilli ei⁹ ardere vident et lucent ad moduz facule ardentis: pmanētibus sp capillis illesis Est etiā ignis quē conditor benedictus creauit in hac habitabili terra: q̄ absq̄ corpm lesione cruciat intolerabiliter aias appropinq̄antiū atq̄ eum tangentiū. Et dicit ignis ille esse in regno sicilie vel ppe illud: vt tollat admiratio et dubietas hmōi hoim qui admirant et credere nolunt. qz ignis qui vtiq̄ corporeus ē possit agere in spūales substantias Reperiunt q̄q̄ alij ignes in lacubus vel pozi⁹ ipi lacus. ex quibus et in quibus intincte faculle accendunt et ardent. Ampli⁹ si hanc virtutem creator oim deus dedit vētri structionis vt ferrū durissimū et feruidū coquat in nutrimentū corporis sui. Quid mirum si dedit igni virtutē sic torquendi. Et si ecōtrario dedit ventri animalis eiusdez vt a ferro ignito nihil vsionis aut lesionis alterius paciat. q̄modo nō pot⁹ igni vl̄ alij corpi dedit vel dabit vtutē maxie cum dignū et iustum sit apō ipm vt corporibus quibus culpabiliter et in iniuriā et contumeliam creatoris se subiecerunt et ad delectationē: subijciant inuiti ad afflictionem et penam vt in quibus et p que regem glorie delectabiliter offenderūt: i his et p hoc tristabiliter paciant. Hoc pfecto diuine iusticie exigit ordo: vt animā que peccādo se rebus corporalibus subdidit. eis quoq̄ subdat in penis. Non igit inconueniens est neq̄ admiratione dignum si ignis ille cū agat virtute dei cuius est instrumentum in vindictaz maloz: agat in animā separatam illā videlicet cruciando. Addere q̄ libet ptra eos qui mirant quakr p corpus torqueri vel affligi pñt aie defūctoz: q̄ ibi icorporales. oino sunt. Qui pculdubio nec ea que iugiter vident et sentiunt cognoscere pñt. duz vident alias hūanas iugiter delectari et molestari a corporibus et p illa: quis enim non videat q̄lr delectabilia corporalia inflammant animas desideriis et voluptatibus irreciant et captiuant? Silr et quedā tristabilia eosdem ptristant. Quot em molestias desideriorum

ąt et ẽtos dolores ꝛ cruciatus turpiũ amoꝝ speciose mulieres ingerũt aiabus stultoꝝ. ꝛ qñ ẽ etiã aiab⁹ sapientũ? Quis nõ intelligit in sup ẽta et ąlia tormẽta pacient aie a uarioꝝ a diuitijs et diuitiaꝝ passiõib⁹ ꝟ est corruptio nib⁹ ꝛ diminutionibus: ẽta supbi vt de alijs taceaꝝ a solis detractiõibus et alijs vilitatib⁹ et a vilificatõib⁹ corpalib⁹ ds explicare ꝛ enarrare sufficiat. Nõ igit̃ mirent tales si aliquis ignis corpalis sit ą aias hũanas in corpibus ꝛ a corpoꝛib⁹ separatas affligere valeat et torq̃ re Scõa aũt est pena purgatorij de ą dixim⁹ nũc: et ꝟ supat penã lymbi: qz qui sũt in lymbo oi spe salutis priuati sunt: et existentibus in purgatorio penã mitigat spes salut. Tercia est pena sensus et hanc supat pena inferni: quia vltra penam damni qua etiã alij sentiunt: in inferno damnati sustinẽt penaꝝ sensus. Maioꝛ est tamẽ pena damni ẽ sens⁹ ꝺm Jerony. Cui⁹ ratio est quia magis obtutat eẽ ne felicitati: eo ꝙ cũ pena damni bitudo icõpassibilis est. non aũt cũ pena sensus. sic̃ ptz in passione dñi nostri iesu cristi cuius anima in passione et sp btã fuit. Quarta ergo ꝛ maxima pena vltra predictas omnes est pena inferni. sed nunquid pena sensus inferni excedit penam sensus purgatorij: cõmuniter solet dici ꝙ eternitas sufficit ad excessum illũ sine mali intensione. sed hoc penitus est ignotum ꝺm Franciscũ de maronis.

¶ A quibus torquentur anime que in purgatorio sunt.

Quarto ꝓsiderem⁹ affłictõis administrationem a ꝗbus torqueanť ą i purgatorio sũt questionem habet ꝺm Bonaueñ. in. iiij. di. ij. q. v. cõcedendũ est affłictionem quã paciunť qui in purgatorio sunt non fieri ministerio demonum nec spirituũ supnoꝝ nisi forte ẽtuz ad directionẽ. Credendũ est eñ ꝙ in egressu aie a corpe suo assistunt et spũs bonus et spirit⁹ malus vnus vel plures. et tunc ꝺm veritatez sententiam ferri: et si bona est p ministerium angeli vel adduci in celũ vel in purgatorium ąuscq̃ postq̃ purgata fuerit p et⁹ ministeriuz educať. ita ꝙ ipe tantũmodo sit adiutor ꝛ nõ torquor. Si vo sit mala p ministeriũ demonuz deduci habz ad tartarea ignea. ꝛ ꝟ tanq̃ magis ꝓbabile ꝓcedendum est: ẽuis nihil sit in hac pte temere asserendũ. Addũt quidã ꝙ ex diuina pmissione demones in hac vita qñq̃ affligũt bonos. Cui⁹rõ est. qz in vita pñti inter hoies ꝛ demones datus est locus pugne et tunc habẽt in eis exercitij ptãť. post hanc aũt vitam non sic. Proinde aer iste caliginosus assignatus est demonibus magis ꝓpter temptandi officiũ: q̃ ꝓpter hoim aliqd̃ supplitiũ. ideo in purgatorio ꝺm Bonaueñ. ꝛ Richar. in. iiij. di. xx. nõ decet illũ ą vicerit dyabolũ postea puniri p ipm: ꝟ aie q̃ in purgatorio sũt iusticie adherẽdo dyabolũ vicerũt. iõ no essz ꝓueniẽs ꝙ eoꝝ misterio puniręť Amplius illã penã indubitanť scũt demones cẽ ad vtilitatẽ eoꝝ ą purganť: ꝟ demones vtilitatẽ aiaꝝ nõ q̃rũt ꝟ dãnũ. Ex ąvidek ꝙ aie in purgatorio ministerio demonũ nõ puniunť Itẽ alius ẽ ą punit filiũ et ali⁹ est qui punit latrunculum: filiũ punit dñs domus: ꝟ latronez punit emissarius et tortor: sed demones sunt tortores. et iusth sicut filij: ergo nõ est cõueniens illos ab eis puniri.

¶ Articulus scõus de duodeciz gaudijs eorũ ą in purgatorio sť

Secundus stat⁹ aiaꝝ q̃ purganť est iocũditas. Et de ꝟ ꝓpheta ait. Lã tabo tibi scilz dñe: ad glãm tuam. Circa aũt ꝟ gaudiũ purgandorũ tria ad pñs ꝓsideremus. Primo hui⁹ gaudij causalitatẽ. scõo quidditatẽ. tercio ẽtitatẽ.

¶ De primis q̃tuor gaudijs eorũ qui in purgatorio sũt. La. j.

Primo inq̃ ꝓsiderem⁹ ꝟ⁹ gaudij cãlitatẽ. i. ppť ąd aie purgatõi gaudẽt: ꝛ ei sic̃ ꝓdictũ est tales aie cruciať pena sensus. tñ ppť ꝟ q̃duplex habent gaudiũ. Primũ ꝓfirmatõis. scõm certificatõnis. tercũ affectõis. q̃rtũ ꝓformatõis ꝛ trãsformatõis. Primũ gaudiũ ẽ ꝓfirmatõis: Nã gaudẽt i illis penis qz ꝓfixati sť i grẽ nec valẽt malũ velle nedũ agẽ ꝓ hac ądẽ grã ꝓfuãda a scil feruide tolerãda sť tõmẽta ꝛ horrẽda supplicia quẽadmodũ i ꝓsona eoꝝ ad dñz ꝓpba inąt. Propť te mortificamur tõ die: exultiati sum⁹ sic̃ oues occisõis. Scõm gaudiũ qz sũt certificati ꝺ glia dei. vñ ia sť btť spe certiss. ma ꝺm Bonaueñ. in. iiij. di. xx. q. iiij. Aie in purgatorio maiorẽ hũt certitudinẽ de glia padisi q̃ ille ą sũt i via qz hũt certitudinez quẽadmodũ ille ą i veteri testõ erãt i lymbo. Et hec certitudo media ẽ inť certitudinẽ ꝓie et vie. Nã i ꝓia ẽ certitudo tẽtois euacuãs expectationẽ atz tiorẽ. In via vo ẽ certitudo expectãtois tiorẽ mix. eo ꝙ ąlibz labi ꝑt dũ ẽ i via In purgatorio aũt ẽ medio mõ. s. certitudo expectatõis. qz scz nodũ obtinuerũt glam: ꝟ ẽ

euacuatio timoris ꝓpter liberi arbitrij ꝓfirmationē. qz aīa scit q̄ deinceps peccare non potest: et de hac spe certa illoꝝ. Sapiē. iij. dicit. spes illoꝝ imortalitate plena est. Terciuz gaudiū est affectionis qz affectati sūt ad diuinā iusticiā: ideo delectant̄ pacienter tolerando diuinaz iusticiam in se. Unde ꝓpheta de hmōi iustis ait dicens. Letabit̄ iustus cuz viderit vindictā. scz sup se exerceri ꝑ preteritis culpis. Quartū gaudiū est conformationis et transformationis. qz sunt transformata caritate pura. ideo ipi volūtarie sustinēt oia eis inflicta. Nam vt testat̄ Hugo de arra sponse Si pena inferni esset volūtaria non esset pena quia teste Salomone. Can. viij. Fortis vt mors dilectio dura: sicut infernus emulatio Lampades eius sicut lampades ignis atq̄ flammarum. aque multe non potuerunt extinguere caritatem. Ex his patet q̄ licet hi q̄ in purgatorio sunt grauissima paciant̄ tormenta. tamen melior est et felicior est status eorum. q̄z illoꝝ qui sunt in mūdo: ideo Eccli. iij. ait. Laudaui magis mortuos q̄z viuētes seu viuos.

De scōis q̄tuor gratijs seu gaudijs aīaꝝ que purgant̄. Ca. ij.

Secundo ꝓsideremus hui⁹ gaudij quidditatez. i. de q̄ aīe i purgatorio gaudēt. vñ q̄tuor sūt de q̄bus maxie gaudēt. Primū est sctōꝝ affectio. scōm ē: iustoꝝ participatio. terciū ē. ꝑpa ꝓfectio. q̄rtū ē. prioꝝ sbuentio. Primū gaudiū ē sctōꝝ affectio. supni siquidez ciues assidue orant deū ꝑ illis ꝓximis suis q̄s cruciari cernūt. sm em̄ Bonaueñ. i. iij. di. xlv. duo inducunt orare sctōs ꝑ his q̄ in purgatorio sunt. Primo quidē ꝓpter eoꝝ nēcitatē q̄ indigēt ab alijs releuari. Scōo ꝓpter dei volūtatē qz vult q̄ vnū mēbꝝ aliud releuet. z q̄ ꝑ se iuicē mēbra xp̄i sollicita sint. vñ cū ipi sunt liberati etiā debēt alios adiuuare. Tercio pro eis orant ꝓpt futurā iocunditatē seu felicitatē. scz vt eoꝝ glia augeat̄. cū videāt eos futuros ꝓciues suos. vñ et angeli scti sepe visitāt eos et ꝓfortāt. Ideo in mysteriū Judicuz. ij. dicit̄. Ascenditq̄ angelus dñi de galgala ad locū flentiū. galgala vo reuelatio eius interpretat̄. et signat glīaz padisi vbi oibus beatis dñs ꝑ glīam reuelat̄. Inde angeli scti ascendūt ad locū flētiū q̄ ꝓpric est padisus ad quē flendo suspirāt oēs qui in purgatorio cruciantur. Aliter etiā locus flentiū purgatoriuz dici ꝑt: ad quē ascendūt angeli scti vt ꝓsolentur eos. et hec est potissima ꝓsolatio quā habent purgandi. Secundū gaudiū est iustoꝝ ꝑticipatio seu cōnexio. oīes quidē veri xp̄iani vnū corp⁹ sunt Cui⁹ rationē declarat apostol⁹ ad Heb. iiij. dicens. Quoniā sum⁹ inuicē membra. scz in mystico corpe ei⁹. et maxie hi qui sūt in caritate ꝓfecta. q̄s amor dei connectit et vnit. cui⁹ est ꝑticipatio in idipm. de q̄ bus se esse iubilando ꝓpheta cantabat dicēs Particeps ego sum oim timentiū te: et custodientiū mandata tua. Unde meritū cuiuslibet iusti in presenti vita degentis in quocunq̄ statu qui in gratia est. participat̄ inuniuerso mūdo. insup et in purgatorio. Nam sicut ocul⁹ nō ꝑt tantū sibi videre. nec os tantū sibi comedere. nec pes tantum sibi ire. et sic de alijs membris. qz quodlibet membꝝ ꝑ toto corpe opat̄. sic et vnusq̄sq̄z ꝓfectus immo q̄libet qui est in gratia cōstitutus. Proinde sicut humano corpori natura cuilibz membro necessitatem suam de sumpto nutrimēto pl⁹ minusue cōmunicat. sic et gratia dei de quolibet ope meritorio a quocūq̄z ꝓpetrato oīnibus electis mira ordinatōne dispensari solet et sicut mēbra iam nutrita et roborata subueniunt alijs membris z auxiliū prestant. sic et illi de purgatorio postq̄z ad paradisum accesserūt precib⁹ et orōibus suis existentes purgatorio iuuant et implet̄ in eis illud Gal. vj. Alter alterius onera portate: et sic adimplebitis legem cristi. Tercium vo gaudiuz eorum est ꝓpria perfectio. Nam ꝑm Augusti. qui in hoc seclo magis meruit alios adiuuare: in altero ampli⁹ iuuatur. Pone q̄ moriatur pauper cum multis meritis. tamen aliquid habz ad purgandū et moriat̄ magnus diues cum paucis meritis habens plurima ad purgandum. dico q̄ elemosine ꝑ diuitem dispensate pauperi proderunt amplius siue minus ꝑm q̄ suis orōnibus meritis et exemplis in pñti vita iuuit diuitē illū viuuz sine defectu. Ex q̄ ꝑt patere q̄ vtile sit orōnib⁹ et meritis et exemplis viuos vel mortuos diuites et quoslibet adiuuare: cum hec plus proficiant facienti q̄z recipiēti. qō testat̄ ꝓpha dicēs. z orō mea in sinu meo ꝓuertet̄. Quartū vo gaudiū est prioꝝ sbuētio q̄ q̄dē eis q̄dꝛupl̄r innotescit. ꝑmo diuia inspiratōe. scōo angelica reuelatōe tercio nouit̄ mortuū ānūciatōe. q̄rto expientie cognitōe. qz ꝓpter suffragia q̄ impendunt̄ eis expiūtur sibi diminui penam. et de duobus ꝓdictoꝝ. xiij. q. ij. c. Fatendū. Aug⁹. ait. dicēs. Fatendū est nescire quidem mortuos quid h̄ agat̄. sed dum agit̄ hic postea vero audire ab eis qui hinc ad eos pergūt morie-

do nō quidē omnia ꝫ que sinunt etiā isti meminisse. ⁊ que illos quib⁹ hoc indicāt oportet audire. possunt etiā ab angelis qui reb⁹ q̄ hic agunt p̄sto sunt audire aliq̄d mortui. q̄ vnū quēq; illoꝝ audire debere iudicat cui cuncta subiecta sūt. ℞ ille. ℭ Conueniēs itaq; est vt eisdē p̄dictis q̄tuor modis innotescant a q̄b⁹ ⁊ q̄ fiūt eis: vt cū de purgatorio fuerint liberate et in glia angeloꝝ assūpte. grās suffragantib⁹ suis impendāt p eis deū intercedēdo. Nō eīm possibile est: vt ingratitudo vel aliud q̄cūq; viciū locū habeat in gloria sempiterna.

De vltimis quatuor gaudijs illoꝝ q̄ in purgatorio sūt. Ca. iij.

Tercio ꝓsiderem⁹ huj⁹ gaudij q̄titatē: et q̄ plus in purgatorio gaudēt. Circa q̄ q̄tuor gaudia distinguamus. Primū est gaudiū recipiētis scōm ē gaudiū faciētis. Tercīū est gaud ū singulare seu pticulare. q̄rtū est gnāle seu vnū tale. Primū gaudiū ē recipiētis. Nā magis p sunt suffragia illis p q̄bus fiunt: q̄ prodesse possint aliq̄ cōmoda seu remedia q̄ in h̄ mundo alicui ꝓferuūt. q̄ pena q̄sto est grauior. tāto remediū ē cōmodius. sic melio⁹ ē liberari a flagellis scorpionū q̄ canū. Ex sup̄ patuit q̄ta sit purgatorij pena. vñ Aug⁹ in q̄dā sermone inq̄t. Ignis ille durior ē q̄ q̄cq; in h̄ seculo penaꝝ aut videt aut sentire aut q̄d cogitare quis posset. Scōm vo est gaudiū faciētis Nā talia suffragia plus p sunt facienti: q̄ aliq̄ aliud miscōle op⁹: q̄ q̄sto pena ⁊ miseria est maior: tanto miscōia est floridior ⁊ fecundior. Proinde q̄ isti sunt scm penā maxie miseri. vñ Damascen. in sermo. de his q̄ in fide dormierūt ait Quicūq; primi salutē agonizat. primū sibi p̄dest: scōm primo. ideo ista suffragia facta in caritate cū sint sicut supradictum est magne miscōle: p sunt faciēti etnaliter ꝫ recipienti nō nisi tpaliter. De tali eternali p fectu q̄ puenit faciēti gaudēt etiā q̄ in purgatorio sunt. Sed q̄d si hic p quo suffragia fiūt credit esse in purgatorio et ipi est in inferno. Dicendū q̄ cū sint opa pietatis ⁊ q̄ recipiens nō est dign⁹: ad ipm faciētē reuertit suffragij virtus. Juxta illud Lu. xi. Si ibi fuerit filius pacis sup eū requiescet pax vestra: sinaūt ad vos reuertet Quid si credit esse in purgatorio ⁊ est in paradiso. dicendū q̄ in predictis duob⁹ modis p sunt facienti: et vltra. ſ saluatus obligat adorandū p suffragante et pie credit q̄d id p ficiat. tercīū gaudiū est singulare seu particulare. Nā suffragia q̄ fiūt p vno: plus sibi p sunt q̄ si eadē p plurib⁹ fierent. Ad c⁹ intelligētiā notandū ſm Richar. in. iij. dist. xij. ad curandam penam cōcurrit virtus agentis ⁊ dispositio pacientis: quia ſm phm. ij. de aīa actus actiuoꝝ sūt in paciēte p dispositō. p̄t ergo diminui alicui⁹ pena vel p pter diminūtionē virtutis ex pte agentis: vl ppter diminutionē dispositionis ad pacidū ex pte sustinentis. sicut p augmentationē cuiuslibet istoꝝ pena augeri potest. vnde inequaliter dispositi ad pacidū ab equali virtute inequaliter paciunt ptz etiā p exemplū pena eīm magnū onus portantis diminui p̄t vel p diminutionē oneris. vel p aliq̄s confortationē virtutis. illi⁹ qui portat onus. que diminuit in ipo dispositio ad pacidū ab onere. Sic q̄z duplici modo contingit intelligere diminui penaz illoꝝ qui sunt in purgatorio. Primo p satisfactionē. scōo p ꝑsolationē. quātū ad diminutionē pene. Primo modo suffragia facta determinata p vno tantuz. alijs quidē non p sunt q̄ virtus eoꝝ non attingit nisi illū ad quē determinat. et cui applicant p intentionē agentis. Sed scōo modo facta p vno alijs p sunt. q̄ dei miscōia p uidente suffragia p q̄cunq; in purgatorio existēte alijs oibus innotescunt. et q̄ se inuicez diligunt ex caritate nec sibi inuident aliquo modo ō oēs gaudēt de illius pene alleuiatōne p quo suffragia facta sūt. Hoc siquidē gaudiū reddit gaudentē minus dispositū ad contristantē penā. nō credo tamē q̄ tantū gaudiū i eis sit q̄ torā eoꝝ penam totaliter tollat: ne forte abbreuiat: ꝫ forte intentionē pacientis mitigat. Ratio p̄dictoꝝ ſm Bonauen. i. iij. e. di. dari p̄t quia suffragia sunt ad soluendum penā seu reatum. ꝫ plus est satisfacere p debito multoꝝ q̄ vni⁹ tantū et facilius satisfacit p d̄bito vnius q̄ p debito multoꝝ. q̄ plurib⁹ suffragijs indigent duo q̄ vnus. q̄ si diuidant inter eos vterq; min⁹ habet. Hui⁹ sententie ē Scotus in. ij. quodlibeto. ⁊ Francisc⁹ de maronis. et Rich. in loco p̄allegato. Et addūt q̄tuor validas rōnes quaꝝ prima est. q̄ oīe suffragiū bonū est limitatū. nullū aūt limitatū bonū potest esse equalis virtutis ad plura et ad vnū. Scōa ratio est q̄ eadem rōne quatantū posset in tribus posset in infinitū. cum non sit dare magis rationē in vno q̄ in alio et sic finitū suffragiū haberet infinitū valorez Tercia ratio est quia eodē die possent tot aie liberari q̄t in purgatorio sūt: cū omia suffragia totius ecclesie vident sufficere p vna anima ⁊ quacunq; scelerata. et sic frustra purga

tozium poneret. Quarta ratio est qz tūc frustra eccliā spālia suffragia ozdaisset: si tantū ꝓdessent cōmunia. et ꝫ videtur esse intentio Augustini de cura agendi ꝓ mortuis. et bti Gregi. ad Bonifaciū. Hui⁹ etiam sentētie est Tho. in pe. in. iiij. di. xlv. Ex q̄ ptz ſm Rich. q̄ suffragia facta ꝓ vno tantū: q̄tū ad satisfactionē tantūmodo ꝓsint sibi et nō alij de cōmuni lege. q̄tū vō ad ꝓsolationē adhuc magis ꝓsunt illi si caritatē habet: qz ceteris paribus magis gaudet quilibz de bono suo q̄ alterius. posset tñ alius tāta caritatē habere q̄ plus ꝓsolaret de suffragio qđ ꝓ alio fit q̄ ille ꝓ q̄ fit. Sed ꝓtra p̄dicta obstat Job ꝫ cō. di. v. in. c. nō mediocriter: ibi ait. q̄ ꝓ cunctis aiabus cū ps̄. vel missa dicit nil min⁹ q̄ si ꝓ vno quolibet ip̄oz diceret accipit. Ad ꝫ dicendū q̄ dictū Job. debet intelligi de valore ꝓ viam ꝓsolationis vt dicūt quidā. Et adhuc tñ nō videret verū qñ plus gaudet quilibet de bono ꝓꝓrio q̄ alioz alter. Dic ꝧ q̄ referē do alioz opinionē Jherony. ibidē locutus est ſm Richaſ. Adhuc obstant quidā dicentes. q̄ ex supradictis sequeret q̄ recipiēti mlt̄os ad ꝓticipationē bonoz suoz bona sua opa min⁹ essent vtilia. Ad ꝫ dicendū q̄ nō sequit. Nā ſm Tho. caritas nō minuit si in mlt̄os affectus distribuat: imo ampli⁹ auget et crescit. et ſm Rich. plus ꝓfert sibi illud opus caritatis in bona sua cōicando. q̄ sibi detrahat etiā quo ad pene sue remissionem de fructu bonoz suoz cōmunicatoz. et bona etiā si cōmunicata faciēti ea in nullo sunt min⁹ vtilia ꝫ magis q̄ ad augmentū p̄mij gl̄ia sempiterna. Hec Rich. Quartū gaudiū est generale seu vniuersale: et ꝫ ptingit qñ generalia suffragia ꝓ defūctis fiūt. tūc quidē talia suffragia meliozibus ꝓsunt. Nam ꝫ est regula iusticie distributiuo a iusto iudice deo in purgatozio ꝓseruato: qz meliora bona cōmunia meliozibus ſm virtutē distribuant. Proinō Aug⁹. in li. lxxxiij. q. inq̄t q̄ hec suffragia eis ꝓsunt: q̄ cu viuerēt hec sibi vt postea possunt ꝓdesse meruerunt: Ex quo elici potest q̄ qui ampli⁹ meruerūt. ampli⁹ eis ꝓsunt. Sed nūquid aliqs suffragia subditi ozdinare potest ad quoscūq̄ sibi placet. Dicenduz q̄ nō: licet posset eū ad talia suffragia obligare. Ratō ē qz nunq̄ meritū alicui ꝓdest nisi ſm intentionem merentis. cū intentio sit necessaria circūstātia in meritozio actu ſm Francis. ō maro.

Articulus tercius de vtilitate suffragioz q̄ ꝓ defūctis fiūt.

Querit⁹ status aiaꝝ defūctaꝝ est pietas seu necessitas. et hūc statum ꝓ pheta tangit cū ait. Miscōiam q̄si miscōiam clamarent pentib⁹ ꝓsanguineis ꝛ amicis q̄ eis suffragia prestare possent et debent: vel qz de miseria miscōiaz amicis postulant expectāt. Circa aūt miscōiam ꝛ pietatē tria ad pñs ꝓsideremus. Primo que suffragia seu bona sūt eis grata. scōo q̄ fiunt eis ampli⁹ grata. tercio in quib⁹ magis fiūt.

De quadruplici genere suffragioz que fiūt ꝓ defūctis. Ca. j

Primo inq̄ ꝓsideremus q̄ suffragia seu bona sunt eis grata Circa qđ aduertendum est q̄. xiij. q. ij. c. aie defunctoz Greg⁹. ad Bonifaciū ait. Aie defunctoz q̄tuor modis soluunt. aut oblatōnib⁹ sacerdotū aut p̄ci⁹ sctōz. aut caroz elemosynis aut ieiunio cognatoz. Ei⁹dem sntie ē Aug⁹. vbi sup̄ in. c. Nō estimem⁹ Adhuc q̄tuor cūcta alia bona q̄ ꝓ mortuis fiunt uel fieri p̄nt generalr reducunt. sic sunt suffragia cōis ecclie bona facta ꝓ eis. penitētia pegrinatio suoz. restitutio alienoz. que si defunct⁹ dimisit q̄ restituant. et nō restituuntur cū q̄s ꝓmisit restituere. vel aliter obligatus est. ꝫ nō seruat: ꝫ furtū cōmittit retinendo aliena iuuto dño. ꝛ ꝓditor ē illi⁹ cui obligatus est q̄ forte ē ei⁹ pat̄ mater marit⁹ aut vxor vel alius q̄cūq̄ ꝓsanguine⁹ vel amicus: post p̄dictos ꝓfecto culpabiles sūt. hij q̄ cupidine vel auaricia vel alīs nō satisfaciēt vel differūt satisfacere ea q̄ ꝓ ecclesijs hospitalib⁹. religiosis paupibus et ꝓ alijs pijs causis relicta sūt cū impij p̄dones et sacrilegi a sacris ꝓsilijs iudicent. vñ. xiij. q. ij. c. q̄ oblatōes. i. legata ad pias causas ſm glo. defūctoz retinēt. et ecclesijs tradere demorant. vt infideles sūt ab ecclesia abijciendi. qz vsq̄ ad extranitōem fidei peruenire certū est ac pietatis diuine exacerbationē. qz ꝛ fideles de corpore recedētes votorū plenitudine. et paupes ꝓsolatu alimonie. et nccia sustentatione fraudant. His igit̄ tales q̄si egentiū necatores. nec credētes iudicū dei habendi sūt. vñ ꝛ quidā patrū scz Johan. in scriptis suis inseruit congruenti sententia q̄ ait. Amico quippiā rape furtū est. ecclesias vō fraudare sacrilegiū. Itē aliud ꝓsilium in p̄cedenti. c. ait: qui oblatōes defunctorū. i. relicta ad pias causas ſm glo. aut negāt ecclesijs aut difficulter reddūt: tanq̄ egennū necatores execrent vel excōmunicent. Itez ibi supra in. c. Cleri vel seculares q̄ oblatiōes

parentū et relicta ad pias causas a pentibus aut donata aut testamēto relicta retinere pre stiterint aut illud qō ipi deuouerint ecclesijs vel monasterijs tradiderint offerēdū sic synodus sctā pstituit, velud necatores paupex q̄ usq̄ reddāt ab ecclesijs excludant. Tales q̄dē nemo absoluere debet si satisfacere pñt p. usq̄ satisfaciāt quēadmodū ostensū est in q̄dragesimali de christiana religione sermone xxxviij. articulo. j. capitulo. j.

Que suffragia animabus defunctis amplius prosunt. Ca. ij

Secūdo psiderem⁹ q̄ suffragia sint mortuis ampli⁹ grata. Circa qō ad uertēdū ē ſm Raymū. q̄ suffragia p defunctis pſunt ad solutionem pene. A q̄ quatuor modis absolui pñt. Prio p intercessionē xpi. z hō modo iuuant p alterius oblatōez. scō q̄ p priuatā mēbrox intercessionē. i. p orōnes sctox et iustox. tercio per modū redētōis pene: que fit p elemosynarux largitionē q̄rto p modū solutōnis pene. que fit p ieiunioz afflictionē. Quia igit meli⁹ē caritatis op⁹ qō in deū dirigit q̄ in hoiem Jō duo ꝓmi modi eo q̄ dirigunt in deū pociōes sunt q̄ duo vltimi nisi forte p accidēs in q̄tū scz elemosyna impetrat orōnes iustox. Quia ꝺo meli⁹ē caritatis opus cōis q̄ priuatex spālis. Item q̄ bonū q̄to cōius tanto diuini⁹: iō elemosyna ieiunio pferenda ē. Alij tñ dicunt q̄ in suffragijs istis grad⁹ ſm vtilitatē reperiunt. q̄ illa melioza sūt ſm gen⁹ suū q̄ eliciunt a virtute pfectioz. z ideo orō q̄ est actus caritatis melioz est ipa oblatōe q̄ latere actus est et oblatio melioz est q̄ elemosyna q̄ xtus latere excedit xtutē miscēdie tollit sūma mortaliū. Et elemosyna melioz ē q̄ abstinētia. q̄ misericordie xtus excedit virtutem tempantie. Sed nunqd missa p defūctis sic et alia ipi defuncte equal⁹ pdest. Dicendū ſm Tho. i. iij. di. xlv. q̄ in officio misse nō solū est sacrificiū ꝫ etiā sūt ibi orōnes: z ideo suffragiū misse cōtinet in se pdicta duo scz sacrificiū et orōnes. Ex tū ꝫ est ex pte sacrificij oblati missa de q̄cū q̄ dicat: equal⁹ defuncto pdest: et hō ē q̄ precipuū est in missa. Sed ex pte orōnū mag⁹ pdest illa in q̄ sūt orōnes ad hō determinate. Iste tñ pfect⁹ recōpēsari pt p maiorē deuotionez. vel ei⁹ q̄ dicit missā vel eius q̄ facit dici: vl etiā p intercessionē scti cui⁹ suffragiū implorat⁹. Prosunt q̄ defūctis ceremonie et solennitates q̄ in ecclesijs p eis fiūt. sic sūt cāpanax pulsatio. officiox decantatio. cereox illuiatio. aq̄ benedicte aspsio. thurificatio ꝛc. que ibi fiūt. que ab eccl'a rōnabil⁹ sūt instituta ad spūalia designandū: sic patz p dyaconū in. vij. de ecclesiastica ierarchia. Et licet sint tm̄ sensibilia signa. videlicet cū ptineāt ad xtutē latere ſm Aug⁹. de ciui. dei. Et talis virtus ē meritoria

De triplici differētia faciētiū suffragia p defunctis. Ca. iij.

Tercio insup pſiderandū est a quibus grata sunt mortuis suffragia ista. Circa qō q̄tuor differētias hominū q̄ p mortuis suffragia pdictā agūt repire ptingit. Prima dria ē bonoz z melioz. scda est iustox et pctōx. tercia est peccatox occultox et pctōx manifestox. et omēs hi suffragijs suis diuersimode pficiūt vel pficere pñt his q̄ i purgatorio sūt. Prima in q̄ differētia ē bonox z melioz. Unde ceter⁹ paribus q̄to ista suffragia fiant a meliori tāto vtiq̄ melioza sūt q̄ ceter⁹ pib⁹ actus ille magis meritorius est q̄ a maiori caritate est elicitus vel impatus: z q̄to pſona intendens gratiosioz ē tanto pces ei⁹ intenti⁹ exaudiunt. Scda ē peccatox et iustox: hac dria pſiderata tenenduz est q̄ magis pficiūt suffragia hois iusti q̄ criminosi et pctōris q̄ ei⁹ opa mortua esse dicūt. et pces amici exaudibiliores sunt q̄ inimici. Unū Greg⁹ ait. si is q̄ displicet ad intercedendū mittit. irati anim⁹ ad deteriora puocatur Tercia dria est pctōx occultox. vnō talis hō suffragia z cetera ei⁹ bona n⁹ sūt vtilia ad gl'am sempiternā eo q̄ mortua sūt. tñ defunct⁹ dupliciter pdesse pñt ſm Franciscū de maronis. Primo q̄ opa mortua ſm omēs pficiūt ad tpalia bona. ꝫ talia bona sūt q̄ acquirūtur p talia suffragia supradicta cū purgatorij pena tpalis sit. Scdo q̄ opa mortua satisfactoria sūt cū hō exīs in mortali culpa possit satisfacere p seipō: lz nō sint meritoria ad eternā vitā sic dicit Scot⁹ in. iiij. di. xv. q. j. Et de hoc satisdictū ē ꝫ. sermo. lx. arti. j. c. iij. p totum. Quarta dria est pctōx manifestox. ſm enim Bonauen. in. iiij. di. xlv. distinguendū ē circa oia genera pdicta suffragiox. q̄ suffragia facta aut sūt opa sacrālia. vt celebratio misse. et tūc q̄ opa dei sūt rōe ptēti pſunt siue a bonis siue a malis fiūt. Aut sūt alia opa et hō dupliciter. aut eīm pure a malis sic aliq̄s malus orat ieiunat vel al'r sese affligit p aliq̄ alio. et tūc nō credo q̄ valeāt p defunctis. aut fiunt a malis ad imperiū alicui⁹ iusti. vt ipi⁹ defuncti vel ei⁹ amici. de re q̄ illi⁹ est in elemosyna vel ad pſortiū alteri⁹ vt q̄ duo psalteriū legunt

vn⁹ exñs in charitate alter nō: vl in alīj opib⁹ vt qñdaꝫ elyna iusto vt ꝑ defuncto oret. Et tūc valent rōne caritati boni hoīs ꝓiūcti: licet altera ꝑs sit in crimīe etiā manifesto. Vlē etiā dici ꝑt q hec suffragia ꝛ filia bona ꝑ mistꝝ ma lū et publicū pctōrē. ꝑ cā defunctōis triplicit valē pñt. Primo ex ꝛtute ꝓiuncta. scōo ex ꝛtute ecclīastica. tercio ex ꝛtute aliena. ¶ Primo em̄ valere pñt ex ꝛtute ꝓiūcta. licet em̄ si fiant ex ꝑpio pctōꝝ motu talia bona nō valeāt tñ ex ꝑte ꝛ ꝑ accidens inḡtū ꝑ elemosinā mali hoīs serui dei excitati ozāt: ꝑ defuncti valere pñt. ¶ Scōo ex ꝛtute ecclīastica. nam si talia bona fiāt ꝑ hoīez malū vt mīstrū publicū dei vl tot⁹ eccl̄ie. vt sacerdos q celebꝛat missaꝫ vt exeq̄as mortuoꝝ in tēplo dei. et tūc oꝛ ille intelligīt facere cui⁹ fit vice sīc ptz ꝑ Dyoni. i. iij c. celestī hierarchie. Inde est q talis sacerdos hereticus ꝑm formā eccl̄ie ꝓsecrans ꝑm Augustī. sanctaꝫ ꝓsecrat: ꝛ b̄ sacr̄m in fide toti⁹ ecclēie pficīt ꝛ nō in fide vni⁹ singlaris ꝓsone vt ptz xxiij. q. iij. c. quid faciet. ¶ Tercio valeꝫ poterit ex ꝛtute aliena. Hā si fiūt ꝑ hoīez malū vt mīstrū ꝓuatū. scz ꝑuate ꝓsone de mandato illi⁹ scz existentis in charitate. siue sit defunctus siue viu⁹: tūc talia ꝓsunt quēadmodū seru⁹ exñs in graui pctō. qōcunq; miscēte opus facit ex p̄cepto mḡ ꝛ vel dñi caritatē habentis meritoziū est: magꝭ tamē ꝑdesset si ministri fozent etiā in caritate quia tunc opa illa melioza essent ex vtraq; ꝑte. Cum b̄ ꝓcordat Tho. et Pe. in. iij. dist. xlv. Quis ergo tā impius tam inhūmanus atq; crudelis erit q ꝑ ñaelibus defunctis. ꝑ amicis ꝛ domestīcis: ꝑ filīs ꝛ pentib⁹. ꝑ fratribus ꝛ sozozib⁹. ꝑ coniuge vel vxoze atq; ꝑ ꝓsanguineis: ꝛ aliis q̄buslibet sibi charis nō cōmunicabit iuxta debitū seu posse: suffragia ꝑdicta cuꝫ. j. Thimo v. apl̄s dicat. Si q̄s suoꝝ ꝛ maxīe domesticorum curā nō egit seu nō habet. fidē negauit ꝛ est infideli deterioꝛ. A qua infidelitate l. beret nos rex et dñs viuoꝝ et mortuoꝝ xp̄s ihelus qui cū patre ꝛ spiritusancto viuit et regnat in secula seculoꝝ Amen.

¶ Dñica in octaua resurrectōis infra diē de gl̄ia eoꝝ q̄ in caritate fidel̄r ꝛ triūphal̄r ꝑseuerāt vsq; in finem. ¶ Sermo. lxvj.

Esto fidelis usq; ad mortē et dabo tibi cozonā vite Apoca. ij. Preclara caritatis ꝛtus et ꝑseuerantie ꝓstantia triūphalis fratres dilectissimi audatiā ꝓestant ꝛ affectionē concedūt vt qui in hoc opere a caritate initiū sumpserimus: et de charitatis dignitate sermonē continuamus etiā in caritatem ꝓsūmatam. ꝑseuerantē victoziaꝫ tanḡ in vltimū finē ac brītudinis fontē ac portaꝫ salutis affectū calamū et conatū totis viribus cōcludamus. Hoc em̄ sūmus opifex rerū in operibus suis seruauit. Nam sicut ex charita e cūcta condidit ꝛ caritate cūcta ligauit sic opatus est vt ozdine sue dispositionis seruato ad vltimā caritatē rursus vniuersa finaliter ꝑueni rent. Inde vtiq; fuit q cū hoīez ad ꝑticipanda diuine caritatis gaudia sicut dixim⁹ a p̄ncipio charitas benigna creasset: et ille infelix homo seip̄m caritatis iunctura soluisset qꝛ ñ sustinuit eū charitas qui illū creauerat decipere: ꝑ descendit de supnis ad yma. de deitate ad humanitatē. et de celso celoꝝ habitaculo: ad vterū virginalē. vt tanto tam arti⁹ hoīem ad sui dilectionē astringeret: q̄nto manifesti⁹ ad hoīem suā dilectionez monstraret: solaq; caritas hoīem ꝓducit ad euꝫ: solaq; charitas deū incluauit ad hoīem ꝛ hoīem sublimauit in deū atq; beatū facit in vita sempiterna. Ad hoc imitandū nos hortaꝫ apl̄s ad Eph̄. v. dicens. Estote imitatoꝛes dei sicut filij charissimi: ꝛ ambulate in dilectione sicut ꝛ xp̄s dilexit vos: et tradidit semetip̄m ꝑ vobis oblationē et ostiam in odoꝛē suauitatis. In quib⁹ verbis de diuina charitate tria ostendit. Primo exemplū ad quod debemus inspicere. secūdo iter ad quod debemus incedere. tercio modū cū quo possemus in vltimū gl̄ie terminū ꝓuenire. Haꝫ exemplū induxit: iter deduxit ꝛ modus ꝓducit. ¶ Primo em̄ oñdit dilectionis exemplū quod debemus aspicere: qꝛ ad dilectionē inducit: et de hoc inquit. Estote imitatoꝛes dei. et merito hoc dicit: qꝛ deus est exemplar. Primū et necessariū oīm bonoꝝ ꝛ maxīe caritatis. Ideo merito imitandus ē Et addit sīc filij charissimi. chari ꝑfecto dicit, ꝑpter imaginē creatōis. ꝑ dicit charissimi ꝑpter similitudinē gl̄ificatōis in q̄ erit caritas cō sūmata. ¶ Scōo oñdit dilectōis iter. ꝑ qđ debemus incedere: qꝛ iter deducit. Et de b̄ subdit dicens. Et ambulate in dilectiōe. Hec ambulatio fit passibus affectuū: locutōnū ꝛ operationū: quibus ꝑ viā dilectōis ad deū ambulamus. de quib⁹ supra in toto b̄ ope disseruim⁹ hec est via de q̄ Prouerb. iij. ad animam dñs ait. Ducā te ꝑ semitas equitatis scz in principio. quas cū ingressus fueris. nō artabūtur gressus tui. ꝑ sp dilatabīt tibi dilectōis via.

De stabili perseueratia

Tercio oñdit dilectõis modũ cũ q̃ possemus in terminũ puenire. Et ħ modus est triplex. Prim⁹ ẽ mod⁹ amoroſus. ſcõs ẽ mod⁹ laboriosus. terci⁹ ꝓt eẽ mod⁹ fructuos⁹. Prim⁹ mod⁹ ẽ amoroſus. vñ ait. Sic ꝛ xp̃s dilexit nos. q̃ nõ ꝓ ſe ħ ꝓ nob dilexit nos Joh. iij. Sic õs dilexit mũdũ vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret. Se cũd⁹ ẽ mod⁹ laboriosꝰ. vñ ſbdit. Et tradidit ſe metipm ꝓ nob. nõ aliũ in oblatõez ſcz i exemplari vita. ꝛ oſtiã i morte amoroſa. vñ ad Gal. j. Dedit ſemetipm ꝓ pctis nr̃is. Terci⁹ mod⁹ ẽ fructuoſus. Et de ħ addit. In odorẽ ſuauitatis. Tria eñ redolere ſolẽt ſcz attrita vt ſpecies. cõbuſta vt thus. ꝛ effuſa vt vinũ. Sic ẽt xp̃s ꝑmo attrit⁹ ẽ ꝑpter ſcelera noſtra Eſa. liij Scõo cõbuſt⁹ ẽ amoris igne: alit eñ agn⁹ nõ eẽt edibilis. Exod. xij. Tercio ſanguinẽ ſuũz ꝑcioſiſſimũ habũdãt effudit i cruce vñ ps̃ Sicut aq̃ effuſus ſuz: eteñ ſic xp̃s in ſuam gl̃iaz introiuit. vñ Luc. vlti. 6z. Oportuit xp̃m pati ꝛ ſic intrare in gl̃iaz ſuã. Ad hoc ſiquidẽ imitandũ exhortat nos dñs in x̃bo ꝓpoſito dicens. Eſto fidelis vſq; ad mortẽ vt̃. In q̃b⁹ x̃bis triplex myſteriũ declarat. Primũ eſt ꝓ batõis: ibi Eſto fidelis. ſcõm eſt triũphatõis. ibi vſq; ad mortẽ. tertiũ eſt cozonatõis. ibi Et dabo tibi cozonã vite.

Articulus primus q̃ ad fidelitatem ſerui tria requirunt.

Primũ inq̃ mysteriũ eſt ꝓbatõnis ideo Joh. ait. Eſto fidelis: ꝑcipit eñ dñs fidelitatẽ h̃re ſeruũ ſuum q̃ nihil ꝑcioſi⁹ reputz ſeruitio ſuo ideo inq̃t: Eſto fidelis. Tria ſiq̃dẽ ꝑcipit aic fideli in ħ x̃bo. Primo ꝓfidentiã. ſcõo pacientiã. tercio ꝓtinuationẽ ſeu opatõez ꝓtinuam. Ex his tribus fidelitas vera cõꝓbat.

Q̃ fidelitas ad deũ ex tribus originem habet. Ca. j.

Primo inq̃ ꝑcepit dñs ꝓfidentiam vñ Joh. ait. Eſto fidelis. Hec fidelis ꝓfidẽtia ex trib⁹ ꝓſideratõibus originẽ habet. Primo ex ꝓſũmatione large libertatis. ſcõo ex ꝓſideratõe ſũme veritatis. tercio ex ꝓſideratõe ineffabilis pietatis. Primo inq̃ originẽ habet ex ꝓſũmatione large libertatis: eo q̃ gratis offert dñs gl̃iam ſuã Math. vj. Querite ꝑmuz. i. ꝑcipue regnũ dei. Et merito q̃dem ad ħ inuitat atq; monere nos debet ipi⁹ regni eternitas. vñ ps̃ Regnũ tuũ regnuz oim ſeculoꝝ. ſpecioſitas. Sap. ij. Accipiet regnum decoris, tranquilli tas. Math. xiij. Colligẽt de regno ei⁹ oia ſcãdala Scõo ex ꝓſideratõe ſũme x̃itat⁹ q̃ pie cõfortat nos. Luce. xij. Nolite timere puſillus grex: q̃ cõplacuit pr̃i vr̃õ dare vob regnũ ſcz ſempit̃nũ. q. d. ꝼm Glo. Regnũ celoꝝ q̃rite et de reg̃ nõ diffidat⁹ q̃ pr̃ opulẽta bonitate dabit vobis. nõ vr̃is meritꝫ: ħ q̃ cõplacuit patri vr̃õ donare vob regnũ. Tercio ex ꝓſideratione ineffabil⁹ pietat⁹. ſic Apo. v. Joh. ait. Dign⁹ es dñe õs nr̃ accipe libꝝ ꝛ aperire ſig̃cula ei⁹. q̃ nã occiſus es. ꝛ redemiſti nos de⁹i ſanguine tuo ex oi tribu ꝛ lingua ꝛ ꝓpl̃o ꝛ natõe: ꝛ feciſti nos deo nr̃õ regnũ ꝛ ſacerdotes ꝛ regnabim⁹ ſup terrã ſcz viuẽtiũ. Et itez. Joh. v. 6z. Sic dñs dilexit mundũ vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret. ſcz in mortẽ ꝓ redemptõe nr̃a.

Q̃ ad acquirendũ regnũ celorũ pacientia ꝑpter tria neceſſaria eſt. Capitulũ. ij.

Secũdo ꝑcepit pacientiẽ: ex q̃ cõfidentia manifeſta ſit. Jõo ad Heb. x. 6z. Pacientia ei vob nccia ẽ ſcz ad acquirẽdum regnũ celoꝝ. Luce. q̃z. xxj. dñs ait. In patia vr̃a poſſidebit⁹ aias vr̃as. Et de ħ triplex rõ dari ꝑt Pr̃ia rõ ẽ q̃ nõ r̃cipit niſi amicũ. ſcõa q̃ nõ recipit niſi ꝓdignuz. tercia q̃ nõ recipit niſi ꝓbatũ. Pr̃ia inq̃ rõ ẽ q̃ nõ⁹ in regno celoꝝ nõ recipit niſi amicũ. Nõ aũt aliq̃s ẽ amic⁹: niſi i tribulatõe cõꝓbet⁹. ꝛ ħ ſi aſſit xp̃s in q̃ hõ ꝓbari poſſz. Ideo Jaco. j. 6z Btũs vir q̃ ſuſtinet tẽptatõez: q̃m cũ ꝓbat⁹ fuerit recipiet cozonã vite. quã r̃promiſit de⁹ diligẽtib⁹ ſe. Scõa rõ ẽ q̃ de⁹ nullũ r̃cipit ibi niſi cõdignũ ſcz celeſti gl̃ia ꝛ cozona. ħ nemo eſt ad cozonã ydoneus niſi in tribulatõe ſtabilis ꝑſeuerauerit iuxta illud apli. ij. ad Thi. ij. Non cozonabit̃ niſi q̃ legitime certauerit. Legitime q̃dẽ certat q̃ in tribulatõe ꝑſeuerat et triumphat. q̃ ſine tribulatõe triũphare nõ ꝑt. ħ nec tribulatõez habere valet ſine contrarietate ꝛ aduerſitate. q̃ ad acq̃rendũ gl̃ie ſempiterne cozonã tribulatio ꝛ aduerſitas ac cõtrarietas neceſſarie ſũt. Tercia rõ eſt q̃ nõ recipit niſi ꝓbatũ. i. niſi trãſeat ꝓ flãmeũ gladiũ atq; x̃latilẽ. q̃ Geñ. j. poſitus eſt ad cuſtodia ligni vite. Sz ħ nullus facere ꝑt niſi q̃ pacientiã habet in ſua tribulatõne, Gladi⁹ quip pe flãme⁹ atq; verſatilis tribulatio ẽ affligẽs et crucians aiaz et corpus. ideo Act. xiiij. 6z. Per multas tribulatõnes oportet nos intrare in regnũ dei. Exempluz ꝓ in tritico quod in terzam ꝓjcit et ſepelit: q̃ moꝛit in hyeme. ꝓgelat̃ grandine. et pluia macerat̃ hominibus

et bestijs pculcandū exponit. et vepascendū in estate caloze siccat: verberat flagellis. z de palea excutit et pterit int molas. z post alias eius veratões in clybano decoquit. Et in his oibus vtutē suā sp retinet z vigozē: ideo in fine in cibū ante regē honorifice portat. Sic etiaz vir pacīēs in tribulatoibus pseuerās. presentabit coraz eterno rege deo sez glioso.

Qz tria genera exploz nos ad cōtinuatōez bonoz̄ inducūt Capitulum tercium.

Tercio pcepit ptinuationē quaz patientia parit. Ad hāc aūt nos tria genera exēploz inducūt. Primo exepla scripture. scōo exēpla nature. tercio exempla artis seu facture. Primo qdē ad ptinuatōez inducūt nos exēpla scripture Ūñ Job. xxvij. Donec deficiā nō recedaz ab innocentia mea: et iustificationē meā quā cepi tenere nō deseraz. z Actu. xx. Paulus de se ait. Nō facio aliaz meā pciosiorē q̄z me. dūmodo psumē cursū meū z misteriū verbi mei qđ accepi a dño iesu. In collatōib⁹ q̄z patz li. xij qdam de sctis ait. Nō debet esse mēs iusti vt cera mollis quālibet recipiēs impressionē de facili: s vt adamas impetuū retinēs primaz impssionē. Scōo qdā ad h̄ monere nos dñt exēpla nature: et marie exēplū dei apud quē nō est transmutatio neq̄z vicissitudinis obūbratio. vt ōz Jacobi. j. Btūs Boetius q̄z ait Immobilisq̄z manēs dat cūcta moueri. Oēs q̄z bti spūs et oēs scti ptinuāt officia sua atq̄z incessanter laudāt creatorē suū. Proide apoca. iiij. Quatuoz aialia requiē nō habebent. i. nō cessabāt s ptinuabāt laudādo ptinue dicētes. Sctūs sctūs sctūs dñs deꝰ oipotēs: nomē eñ dei ab eis sctificat: cū in psonaz trinitate vnꝰ deꝰ colit et amat. Deitas q̄z internus amoz: clamoz deo gratissimꝰ est. vñ Exo. xvij ad Moysen cū idē locutꝰ nō legit dñs ait. qđ clamas ad me. Ter eñ sctūs clamāt: qz trinitatē in psonis in vnitate nature ptinue ardēter amant. atq̄z sm tria attributa tribus psonis sez potentiā q̄ pri sapiam q̄ filio. et clemētiā q̄ spūisctō attribuunt dicūt sctūs sctūs sanctus. Et addūt dñe deꝰ oipotēs. vere eñ deꝰ est qz oia nouit: oipotēs. sez cui nihil impossibile. q̄ p oipotētiā suā cūcta creauit ex nihilo. p sapientiā suā oia recōsiliauit. et p bonitatez suā oim electoz̄ suoz̄ gliam pfirmabit. h̄ oia q̄tidie deo attribuunt ab oibus btis. Hā celestia corpa ex q̄ a ꝺo creata sūt ptinue pagūt cursus suos sic ptz in sole luna et stellis. Ūñ iudicñ. v. Stelle manētes in cursu et in ordine suo. nā insup aquaz et fontiū et fluminuz h̄ seruāt q̄ ptinue fluūt vsq̄z ad terminū suuz nisi violentū habeāt impedimētū vñ Eccl's. j c. ait. Oia flua intrabūt mare. Natura q̄z arboz et plantaz sp ptinuāt q̄usq̄z deueniāt ad debitū fructuū cōplementū. vñ. ij. Pet. iij. ōz Oia pseuerāt ab initio creature. z Eccl's. iij. Opa que facit deꝰ pseuerāt. vñ ppha ait. Ordinatōe tua pseuerat dies. Tercio ad h̄ monere nos debent exēpla artis seu facture. artifices quippe magna sollicitudine iuigilāt q̄usq̄z pficiāt opa sua: sp̄z ptin nāt vsq̄z ad operis cōplementū sic Gen. ij. ptigit in sūmo opifice mūdi. q̄ nō legit quieuisse q̄usq̄z die septima opus suū cōpleuit. creādo distinguēdo z ordinādo. Oīs eñ artifex ad h̄ studet z laborat. vt ptinuādo pficiat opus suū. Sed cū nobilissimū opus sit bñ viuere atq̄z sūma remuneratōne ꝑdignū: ad cōplemēti eiꝰ ptinuationē sūme laborare debemꝰ. Aut eñ Job. esto fidelis. sez hūdo pfidentiā. seruādo pacientiaz sectando ptinuatōez assiduā: qz in his tribus vera fidelitas pseruat z cōprobat.

Articulus scōs q̄ tria sūt que triumphare faciunt homiem vsqz ad mortem.

Secūdū mysteriū est triūphatio vñ subdit Job. vsq̄z ad mortē. i. vsq̄z ad vltimū vite tue. vel vsq̄z ad sufferentiā martyrū infectiui corpis tui. facilit eñ tribulatiões ceteras vincit: q̄ ppter xp̄m ipi morti nō cedit. pfecto nō minꝰ debet deo q̄z alicui dño tpali. Sūt plericq̄z q̄ tēpalē dñm ita diligūt: vt p eo se morti exponāt. et satis iuste: cū talis in seruitio eiꝰ plus impendat q̄z ille restituere valeat: tale igit obsequium soli deo debet: q̄ solus restituere sufficit oñe dā nū etiā vite. Ideo apls ad Heb. xij. ad q̄sdaz ait. nōdū vsq̄z ad sanguinē restitistis aduersus pctm̄ repugnātes. talis vtiq̄z debet eē zelus serui xp̄i ptra peccatū z mīstros eiꝰ. vt malit inocēs sanguinē suum fundere q̄z falsū fedus in ptumeliā xp̄i cū inimicis eiꝰ cōponere z tūc qdē pfecte triūphū acq̄rit: cū p xp̄o vsq̄z ad mortē sanguinē suū fudit. Tria sunt q̄ ad hūc triūphū pducūt. Primū ē stabilitas. secūdū ē pseuerātia. tercū est victoria.

De stabilitate z q̄ tria maxīe ad eā pficere pñt Ca. j

Primū qđ ad hūc triūphū pducit ē stabilitas: de q̄ ad pūs tria pside-

De stabili perseuerantia

remus. Primo eius ꝓpositū. scđo eius expimentū. tercio eius adiuuamentū. Primo inq̄ cōsiderem⁹ stabilitatis ꝓpositū firmū: qđ plurimū valet ad firmā stabilitatem: et dr̄ in ꝑsona viri iusti ꝓpheta inq̄t ps̄. xxix. Ego dixi in habūdantia mea scz bonoꝝ opm ⁊ vtutū. nō mouebor in eternū. i. firmiter ꝓposui ꝑsistere in bona vita: ꝓtra q̄sdam q̄ ad quālibet tēptationē statim mouent de q̄bus Esa. j. ait. Erit fortitudo vrā vt fauilla stupe. Et Hauz iij. Oēs munitōnes tue sic ficꝰ cū grossis suis q̄ cū ꝓcusse fuerit cadūt in os comedētis. Sz vir iustus ait: nō mouebor in eternū: iuxta illud Prouerb. iiij. Justus in eternū nō cōmouebit. ꝑ ne talis sermo ꝑsūptioni ⁊ iactātie ascribi posset. subdit dicens. Dñe in volūtate tua ꝑstitisti decori meo vtutē. q. d. ꝫ non hēo a meipo. ꝑ tu dñe ꝑstitisti vtutē stabilitatis: et stabilitatē decori meo. i. honeste ꝓuersationi mee. ꝑstitisti inq̄ nō ex meritis meis: ꝑ in volūtate tua. i. fm̄ būplacitū tuū. Scđo ꝓsiderem⁹ stabilitatis expimentū. ⁊ dr̄ etiā ꝓpheta in ꝑsona iusti ait. In petra exaltauit me. s. ipe de⁹. Et alibi ps̄. xxxix. Statuit supra petrā pedes meos. i. supra firmū ꝓpositū bñ viuēdi. pedes meos. i. oēs affectōes meas. scz spē: timorē: gaudiū ⁊ dolorē. vñ Math. vij. scptuz est q̄ fluia ⁊ venti nō potuerūt euertē domuz q̄ fūdata erat supra firmā petrā. i. supra firmū ꝓpositū stabilitatis. Judicū q̄ꝫ. xx. mistice dr̄ q̄ filij beniamyn sederūt in petra rēmon. Rēmon interꝓtat sublim⁹ vel exaltatio: et signat firmi ꝓpositi in altis vtutib⁹ ⁊ stabilitatē: in q̄ sedere debēt filij beniamyn. i. illi q̄ sūt filij dextere. ꝫ est q̄ volūt habere dextere hereditatē ⁊ bñdictōnē de q̄ dextera dr̄ Prouerb. iij. Lōgitudo dieꝝ in dextera eius. Tercio ꝓsideremus stabilitatis adiuuamentū seu port⁹ firma mētū: vñ in ꝑsona hmōi iusti ꝓpha ait ps̄. xij. Qui tribulāt me exultabūt si motus fuero: dr̄ mones vocat tribulāt iustos. vñ ait Greg⁹. Cottidie nos inimicus impugnat. vt saltez tedio deficiat. et hi exultant: q̄n ille a sctō ꝓposito mouet. Sicut enī gaudium ē in celo sup vno pctōre pniam agēte Math. xv. ita gaudēt dr̄mones in inferno sup vno iusto i mortali culpa ruēte. Juxta illud poeticū. Nunq̄ ris⁹ adest: nisi quē fecere dolores. vnd Prouerb. ij. Letant cū malefecerint: et exultāt in reb⁹ pessimis. Proinde. ij. Regum. j. Dauid in misterio ait Nolite denunciare in geth: ne forte exultēt filij philistiim. i. demones: q̄ nō solū dr̄mon ille q̄ suggerit culpā gaudet si iustus cadit: ꝑ etiā oēs demones de ꝫ exultāt vñ. Eccli xvij. Si ꝑtas aie tue ꝓcupiscentias ei⁹ faciet te in gaudiū inimicis tuis scilz demonib⁹ vel mūdo carni et demoni. Si mot⁹ fuero. s. a firmo ꝓposito iā ꝓcepto vñ Eccli. x. iustū admonet. d. Si ips ptātē hñti ascēdēit sup te. i. supbia dyaboli p aliquā culpā ꝓualuerit ꝓtra te. locū tuū. i. firmitatē boni ꝓpositi ne dimittas illi inq̄ exultabūt si motus fuero: ꝑ ego sperabo in te q̄ nō mouebor. vñ subdit. Ego autez in miscōia tua speraui. ait aūt Ego aūt discretiue. q. d. nō impij. et merito q̄dez. q⁹ vt dicit Greg⁹. Inicq oēs q̄ districtionez iustīcie non metuūt: incassū sibi de miscōia blandiunt: in miscōia tua nō in potētia mea q⁹ nulla ē ꝓtra dyaboli ptātē. vñ Job. xlj. Nō ē ptās sup terrā q̄ cōpareť ei. speraui scz et sperabo.

De pseuerancia ⁊ quō ad gl̄iosum triumphum pducit. Ca. ij

Secūdū q⁹ ad pdictū triūphū pducit pseuerātia ē. Et de illa etiaz tria ꝓsideremus. Primo ei⁹ descriptionē. scđo ei⁹ figurationē. tercio eius cōmendationē ⁊ exhortationē. Primo inq̄ ꝓsideremus pseuerātie descriptionē. vñ ꝺuotus Bern̄. in q̄dā epla sic eā describit dicens Absq̄ pseuerantia nec q̄ pugnat victoriā. nec palmā victor ꝓsequit. Victrix est ad merituz mediatrix ad premiū. sozor pacīētie ꝓstantie filia. amica pacī. amicitiaꝝ nodus. vnanimitatis vinculū. sctitatis ꝓpugnaculū. tolle pseuerantiā nec obsequiū mercedem habet: nec laudē fortitudo. sola ē cui eternitas ꝓceditur vel pot⁹ q̄ eternitati hoiem reddit. dicēte domino Math. x. Qui pseuerauerit vsq̄ in finē ꝫ salu⁹ erit. Et idem in alia epla ait. Perseuerātia ē vnica filia sūmi regis: finis virtutuz earūq̄ ꝓsūmatio: totiusq̄ boni repositoriuz. sine q̄ nemo videbit deum. Tull⁹ q̄ꝫ in. j. rethorica sic eā describit dicēs. Perseuerātia ē i rōne bñ ꝓsiderata stabilis ⁊ ꝓpetua pmansio. Scđo ꝓsiderem⁹ pseuerātie figurationem. Primo eñ figurat⁹ p caudā Leuit. iij. de qua dñs ait p Moysen. q⁹ offerēt filij Aaron adypem ⁊ caudā totā. Scđo figurat⁹ p fimbriaz ⁊ p oia p que vestis vtutū terminari ꝓt Num. xv. vbi dr̄ q⁹ ait dñs ad Moysen. Loquere filijs israel et dices ad eos: vt faciāt sibi fimbrias p angulos palliaꝝ. ponentes eas in vittas iacinctinas. q̄s cū viderint recordent omniū mandatoꝝ dñi ⁊c. q̄ ponunt ibidē. Tercio figurat⁹ p palliū laudis qđ ē ꝓsūmatio aliaꝝ vestiū Esa. vl. vbi ꝓpheta ait q⁹ dñs misit eū vt daret palliū laudis ꝓ spū meroris. Quarto

figurat ꝓ veste talarē q̄ induta erat Thamar .i. aia penitētis. hmōi em̄ filie regis virgines vestib⁹ vtebant vt ꝺr. ij. Reg. xiij. q̄ oēs aie saluando ꝓ ꝓseuerantia exornant. Quinto figurat ꝓ cubitū fenestre arche. Gen. vj. ꝓcepit dñs Noe dicēs. Fenestrā in archa facies et in cubito ꝓsūmabis sūmitatē ei⁹. Sexto figurat ꝓ veste poteris: q̄ nouus hō vestitus erat Apoca. j. vbi ꝺr. Vidi septē candelabra aurea. ⁊ in medio septē candelabroꝝ aureorū silez filio hois vestitū podere. i. ꝓseuerātie fine. Dicit em̄ hic podos poteris a pos qō ē pes q̄ pedib⁹ herens: ⁊ ē vestis sacerdotalis linea. corpi penitus astricta vsq̄ ad pedes ꝺscendēs. et ꝺr etiā camisia vel subūcula ſm catholicon: et ꝓ eā merito ꝓseuerantia notatur Septimo figurat ꝓ thau Ezech. ix. vbi ꝺr in mysterio ipi xp̄o: transi ꝓ mediā ciuitatem in medio irlm: et signa thau sup frontes virorū gementiū et dolentiū. Tercio ꝓsideremus ꝓseuerantie cōmēdationē ⁊ exhortationem. Est em̄ ꝓseuerantia vnica filia sūmi regis cui soli succedit hereditas regis celestis. Ipa q̄ ꝑpe est vigor virtū mētis: ⁊ ꝑseuatio ceterarū virtutū. Et de hac pⁿ. ait. Ois ꝓsūmationis vidi finē lez ꝓseuerantiā: latū mandatū tuum nimis: quia mandat deus in bonis ꝓseuerare vsq̄ in finem. Querit an ꝓseuerātia sit in p̄cepto: dicendū est q̄ duplex est ꝓseuerantia. vna est boni opis ꝓtinuatio: et hec nō est in precepto. Alia est ꝓseuerantia voluntatis. in proposito benea gendi: et hec in precepto Et hoc modo sic intelligi debet verbum Gre. gor. libro. j. Moralū vbi inquit. Incassū bonum agit: si ante vite terminū deserat. quia frustra velociter currit: qui prauſq̄ ad metas venerit deficit. Proinde. j. Cor. ix. aplus admonet dicens: sic currite vt cōprehendatis. vñ Bern. in quodam sermone: Bonam vitam ego puto bona facere et mala pati: et sic ꝓseuerare vsq̄ ad mortem. Augustinus etiā ait q̄ ꝓseuerantiam multi possunt habere: et nullus amittere. Unde ait ysido. Non quales extiterimus: sed quales in fine fuerimus respicit deus. quia quēcūq̄ deus de fine suo iudicat nō de vita. Unde Cipr̄ian⁹ ait. Suo fine quisq̄ aut iustificabit ⁊ condemnabit ꝓseuerantia sola ante deum introducit. Proinde dyabolus tota malicia et toto conamine suo insidiatur atq̄ facit vim hōmini in exitu anime sue de corpe domino ꝓmittente q̄ Gene. iij. mystice ad dyabolū de anima inquit. Tu insidiaberis calcaneo eius. i. fini vite ei⁹. Sicut accidit beato Martino qui in fine vite sue vidit dyabolum astantē ei: et dixit ei. q̄d hic astas cruenta bestia: nihil in me funeste inuenies. Sed quomodo nō insidiabit alīs: q̄ insidias posuit anime christi vt dicit Glo. super Thob. Nam stans sup brachium crucis insidias ei ponebat: et dum eam capere contendebat quasi hamo Leuiathan captus est plureſq̄ in fine decipit insidias parans atq̄ contingens eis sicut ꝓtigit pugili imperito. Erant duo pugiles qui ad inuicem pugnare volebant. videns autē vnus q̄ alius eum aggredi volebat. dū ad insultuz se preparabat ait illi. Ego cum duobus non pugnabo. vn⁹ vestrū recedat. Alter aūt credens aliquē esse post eum retrospexit. et dum retrospiceret alter pcussit eum in capite: atq̄ subito eum interemit. Sic q̄ nō ꝓseuerando retrorespicit: statim eū dyabolus decipit Merito ergo Gen. xix. dixerūt angeli ad Loth. Salua animā tuam: noli respicere post tergū tunm. Respicienſq̄ vxor eius post se. versa est in statuaz salis. vnde Luce. ix. dñs dicit. Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro: aptus est regno dei.

De triumphali victoria ⁊ q̄modo effectus est perseuerantie Capitulum tercium.

Tercio quod ad triumphuz perducit est victoria. Est em̄ spūalis victoria. effectus ꝓseuerantis gratie Omnes em̄ virtutes absq̄ ꝓseuerantia cōtra vicia pugnare possunt: ꝫ sine ꝓseuerantia oi nō vincere nō possunt. dño dicente Mar. x. Qui aūt ꝓseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. De hac etiam victoria Apoca. ij. dicitur. Qui vicerit et custodierit vsq̄ in finem opera mea dabo illi potestatē sup gentes. et ꝛget eas in virga ferrea et tanq̄ vas figuli cōfringet eos: sicut ego accepi a patre meo. In quibus verbis notant tria in q̄bus victoria spiritualis ꝓsistit. Primū est ꝓseueranter declinare imo fugere mala. ⁊ de ꝫ ait. qui em̄ vicerit. Cū em̄ mens ꝓseuerat declinare mala sic diuinitus roborat vt vicia nō solum declinare ⁊ vincere ꝫ etiā feruenter contemnere possit. In cui⁹ mysteriū legit Josue. v. ⁊. vj. Q̄ angelus apparens Josue volens euz docere victoriā obtinere de iericho docuit eum pri mū discalciari: deinde p circuitū septem diez dangentibus buccinis muros destruere iericho. ⁊ sic victoriā obtinē de inimicis Quid em̄ angel⁹ celitus missus nisi gr̄az hoib⁹ darā cui⁹ angeli mistri sunt decētu⁹ exp̄mit. Huius

gre effectus est mortalia ⁊ transitoria bona ꝺ humanis affectibus remouere: ⁊ h̄ est calciamentū de pedibus soluere. pedes em̄ nr̄i affectus sūt. q̄bus ad celestia vel ad iferos ambulam⁹. Calciamēta xo de mortuis aialibus facta mortales res digne exprimūt. ¶ Secū do spiritualis victoria requirit pseuerant de lectari in bono. victoria em̄ licet a declinatōe vicij et ptēptu tpaliū initiū sumat. nō tū pficit nisi cū homo mēte ⁊ carne bonū faciendo delectet. q⁹ h̄ est signū q̄ deus in anima et i corpe regnat. Unde Joh̄. inq̄t. Qui custodierit vsq; in finē opa mea: opera xp̄i pfecto custodit: qui p operū itinera q̄ xp̄us fecit et docuit ambulare intendit. sic. j. Joh̄. ij. dic̄t. Qui dicit se in xp̄o manere. debet sicut ipe ambulauit ⁊ ipe ambulare. Justicia q̄pe veteris testamēti erat: p timorē malū declinare. vñ ⁊ fere oia p̄cepta decalogi phibēt malū: nō furtū facies: nō occides ⁊ sic de alijs. Justicia autē noue legis est faciendo bonū: quod solūmodo nūc pfecte fit: cū christi psilia cū dulcore cū letitia adimplenť. vnde aplūs ad Rō. xij. Si esurierit inimicus tuus ciba illū. si sitit potū da illi. Hoc em̄ faciens carbones ignis cōgeres sup caput e⁹. ⁊ hoc fm̄ mysticū intellectuz est opa christi vsq; in finem seruare. i. nō solū amicis bene facere. nec solum inimicos equanimiter tolerare: verūetiam q̄ ceteris ē pfecti⁹ inimicis benefacere: dicente dño Math̄. v. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̄ oderūt vos ⁊c. Et hec est psūmata virtus: q̄ finē intelligi potest. finis em̄ psūmationē indicat fm̄ aplūm qui ad Rō. x. ait. Finis legis est xp̄s ad iusticiā oīi credēti: ⁊ talis finis vsq; ad mortē seruandus est vt merito victoria acquirat. Tercio victoria spūalis requirit pseueranter in p̄dictis triumphare. Pugne q̄ habeť ptra vicia et peccata. robur grē merito coresponder: quo fit hō oibus vicioꝝ temptationibus robustus et fortis. vnde Joh̄. ait. Dabo illi potestatez sup gentes. sicut em̄ plus israeliticus mystice virtutes et gras sic gentes significant multitudinē vicioꝝ ⁊ adū sariorū nrōꝝ. quos p pseuerantem grām roboratus inflexibili iusticia sic cōprimit vnde sine difficultate oēs demonū mūdi atq; cunctorum vicioꝝ pcursus faciliter repellere possint. Reget inq̄t oēs virga ferrea. inflexibilis fortitudinis ē̄tum ad iustam voluntatem cū em̄ voluntas fuerit recta et potestas p gratiam pseuerantem pfecta non erit alicui⁹ mōmēti resistentia vicioꝝ et apuersariorū nr̄orum. Et ideo subdit. Et tanq̄ vas figuli confringentur. Vas em̄ figuli vile est et cito frangiť et fractura eius irrecupabilis est ⁊ inutilis. Sic qui vicioꝝ bello bene p pseuerantiaz exercitatus est hoc tale munus gre dei pfec̄tur: vt vicia ei vilia videant. faciliter cadant ⁊ nunq̄ amplius recōualescant. Hanc gratiaz xp̄s cum ceteris alijs in quo est virtus ⁊ gratie plenitudo a patre accepit. sicut inq̄t. Ego a patre meo accepi. Christus em̄ fm̄ humanitatem gratiaz a patre accepit: non eam q̄ motus carnis insurgētes in se cōprimeret cū nullam ptradictionē vel rebellionem carnis sue haberet. sed plenioꝛē gratiaz a patre accepit q̄ in se oino innocens sine omi ptradictōne ⁊ liber pcti fomitem secus suggestiōes facilime cōculcaret. sic Mat̄h. iiij. in temptationibus e⁹ appet Accepit inq̄ hāc gram̄ nō tantū p psona sua: verū oibus fide et dilectōne ei adherentibus in qua eos victores et triumphatoras vicioꝝ facit qui carnis rebelliones plus minusue pcuciunť vnde aplūs ad Heb. ij. In eo em̄ q̄ passus est et temptatus pōt eis q̄ tēptanť auxiliari scz vt hac victoriā psequanť.

¶ Articulus tercius de corona glorie cum duodecim lapidibus exornata qua coronantur pseuerantes in charitate.

Tercīū mysterium est coronationis q⁹ corona glie pmittit dūs victori et pseuerāti in caritate vñ Joh̄. ait Et dabo tibi coronam vite. Vita pfecto delectationē habet. corona xo ppter circulū qua pficitur ⁊ finē nō habet: gloriā eternitatis designat. Corona ergo vite eterne ꝺlectatio seu letitia est: q̄ non imerito illis dař qui vsq; ad mortem in vera iusticia caritatis fideliter pseuerant. Hā teste aplo. ij. Thimo. iij. Non coronabiť nisi q̄ legittime certauerit. De q̄libet etiā iusto sic pseuerante vsq; in finem ꝓphēta. xxx. ps̄ inq̄t. Posuisti dñe in capite ei⁹ coronā de lapide p̄cioso. q̄ scz thopasius nominať. fm̄ em̄ Glo. apoca. vlti. Thopasius q̄ rarior eo p̄ciosior ē: ⁊ duo colores habet. ex auro et etherea claritate maxime lucens cū splēdore solis tangiť: supat em̄ oēm gēmarū claritatez in aspectū suum singulariter puocās aspicientes. fm̄ Catholicon dicit lapis iste topasius vel thopasion et cōponiť a ton ⁊ protos quod est totū et pasios vel pathos quod est color. Inde dicit thopasius quia de colore omnium lapiduz in se habet. Vel fm̄ Ezego. dicitur a pan quod est omne. p eo q̄ oīi colore resplendet. et merito significat totam

gloziam beatoꝝ. De hoc lapide ait ꝓpheta dicens. Posuisti in capite eius cozonā de lapide pꝛecioso. i. cozonam glozie omnē decozem in se habentē. Et sic cōpꝛehendit omnes gloziaꝫ padisi et cuiuslibet beati. Quod ꝑt esse thema cuꝫ loquimur de glia cuiuslibet glē sit. Pozro oīs glia beatoꝝ in duodenaria pfectione comꝑhendiť: et possunt dici duodecim lapides pꝛecioſi ad formandā cozonam ꝓsūmare glozie ꝑ quocunq; beato: quos lapides in triplicem quaternariuꝫ distiguam⁹ Quoꝝ quatuoꝛ pertinent ad gloziam cozporum: et quatuoꝛ ad gloziam animarū. et quatuoꝛ ad gloziam vtrozūq;. Primi quatuoꝛ q̄ ꝓtinent ad gloziā animaꝝ hi sūt. Primus dicit claritas. secūdus securitas. tercius suauitas. q̄rtus tranquillitas. Secūdi quatuoꝛ q̄ pertinent ad cozpus glozificatū sunt hi. Primus dicit luciditas. secūdus impassibilitas. tercius subtilitas. quart⁹ dicit agilitas. Tercij ꝝo quatuoꝛ qui ad animā et ad cozpus simul ꝓtinent sunt hij. Primus dicit nouitas. secūdus societas. tercius iocūditas. quartus bonitas. Ex his duodecim lapidibus consistit cozona glozie et vite eterne: et tota glozia omniū beatoꝝ. vnde pſ. Glia hec est oīm⁹ sctis ei⁹ Et potest esse thema in festo oīm sanctoꝝ. Hanc cozonā ꝓmittit dñs i caritate pseucranti dicens. Et dabo tibi cozonaꝫ vite qđ est aliud thema. Aliter introducit ꝑ duodecim fructibus ligni vite articulus pꝛesens vel aliter dicere possumus. videlicet q̄ charitas pseuerans est lignū vite. De q̄ ꝓuerb. ij. Lignū vite est his qui apꝛehenderint eam: et qui tenuerit eam btūs scz erit qđ etiā in p̄senti articulo fit aliud thema. ideo Apoc. vlt. Job. mystice ait. Ostendit mihi scz angelus q̄ mecū loquebat fluuiū aque viue splēdidū tanq̄ cristallū ꝓcedentē de sede dei t agni in medio platee eius t ex vtraq; ꝑte fluis lignū vite afferens fructus duodecim ꝑ singulas mēses reddens fructū snū. Per būc eī fluuiuz admirandū atq; currētē ꝑ mediū ciuitatis brē ir'm significat affluētia glie a deo emanātis in oēs btōs. Nā ipe fluui⁹ ꝓcedēs a sede .i. a matestate dei pꝛis t agni. i. xp̄i ē ipe spūs sctūs t tō sba caritatis. b̄ ē grē et glie ꝑ quā t in q̄ tota sba sūme trinitat⁹ diriuat siue cōicatur oīb⁹ exūtib⁹ in grā t glia padisi q̄ isup ab agno ſm q̄ hō meritoꝛie⁹ dispēsatiue ꝓcedit t de b̄ fluuio ꝓbatur. Fluis impet⁹ letificat ciuitatē dei. i. eccl'az militātē ꝑ grām. t triumphātē ꝑ glīaz: vocat aūt illū fluuiū ꝓpter ꝓtinuitatē t copiositatē aq̄ q̄ reficit flagrat et lauat. Et addit viue. qz ſm Rich. nūq; defiē s sp fluit. Ali⁹ text⁹ hz vite. qz ve vite et ne. hic ē fluui⁹ rigās mōtes de supioꝛib⁹ suis. ſm pꝛophetā. etiā illū splēdidū tanq̄ cristallū. qz in eo ē lux oīs t sūme sapie. t sūma solicitas t pspicacitas. q̄ solidi cristalli t trāsparēti. Addit q̄ in medio platee ei⁹. i. in ītimis cordiuz et in plateali latitudine t mlt'itudine btōꝝ et ex vtraq; ꝑte fluis lignū vite. Rich. q̄ ꝓstruit hoc cum imediate ꝓmisso dicens: q̄ hoc lignū est in medio platee. et quidē tā fluui⁹ q̄ lignū vite. i. cristus est in medio ciuitatis ei⁹ Juxta qđ Gen. ij. mystice dicit. Lignuz vite erat in medio padisi. Aut eī ex vtraq; ꝑte fluminis scz hincinde lignū vite. i. xp̄s qui ſm diuinitatē vbiq; est: vel vna ripa fluminis qua si sinistra status meriti xp̄i est. Dextera ꝝo ps eius status eius pꝛemij dici potest. vtrobiq; aūt occurrit cristus. reficiens nos. scilicz aut in pꝛesenti duodecim fructib⁹ spūs. de q̄bus ad Gal. v. ōz. Aut in futuro ꝑ duodeciz gaudia seu etiā fructus glie sempiterne. quos supꝛa nominauimus lapides cozone btōꝝ. De quibus in hoc articulo dicturi sum⁹. Et additur ꝑ menses singulos reddens fructuz suum. Mensis ſm Hebꝛeos incipit a pꝛima luna ꝓpter qđ nouitatē designant: ꝑ singlos cōtinuatio significat: et ꝑ menses singulos hoꝝ duodecim fructuū eꝛnitas intelligi ōbz qz sp in sua nouitate manet et duratione. Et hoc modo Esa. ōz. vlti. Erit mensis ex mense et sabbatū ex sabbato. Pozro hec pseuerans et interminabilis glia pseueranti caritati impiū compensat. Et hoc est q̄ Salomon ait in ꝓposito ꝝbo. Lignū vite scz xp̄s est t caritas ei⁹ his q̄ apꝛehēderint eam Quia ꝑ eam dant⁹ duodecim fructus spūs in pūti vita sic ꝓdictū ē. Et q̄ tenuerit eā scz pseuerant⁹ vsq; i finē. beatus scz erit vicz ꝑ duodecim lapides cozone glozie. Vel dicant⁹ duodecim fruct⁹ t gaudia btōꝝ q̄bus pascent⁹ et delectabūt⁹ beati de ligno vite qui est cristus.

De primis quatuor lapidib⁹ pciosis pertinentibus ad glīam animarū sanctarū. Ca. j.

Primus lapis est claritas Nā i aia ꝓpter fidei meritū itellect⁹ pficiet et glozificabit in cognitōne sūme veritatis. vñ Esa. xxiij. de aiab⁹ sanctis ait. Regē in decoꝛe suo videbūt. Et ite xxxv. ait idē. Ipi videbūt ꝺcoꝛē dñi t. j. Loꝝ xiij. dicit nūc cognosco ex ꝑte: tūc aūt cog̃sca

sicut et cognitus sum. Tanta est enī efficatia visionis dīne q̄ tota sb̄alis gl̄ia btōz in dei visione insinuat. vnde sup illud ps̄. Ostendaz illi salutare meū glo. ait. q̄ visio est tota merces beatoz. Haz ꝑm Bonauen. in. iiij. h̄ tres actus scz videre amare et tenere in glozia beatoz oino iuncti sunt. ideo qui deum pfecte videt. pfecte illum amat et tenet. ideo in sanctoz verbis ꝓpter connexionē quod est oim attribuit vni: magis q̄z visioni appropriatur eo q̄ in visione distinguit status patrie a statu vie. Non sic aūt in dilectione quia vtrobi q̄z dilectio est: sed in patria est clara dei visio non in via: quia via est credulitas de non viso. Hec ille. Et ideo Johan. xvij. dīs ait. hec est vita eterna. vt cognoscant te solū deuz verum. De gaudio autē visionis prefate Job. xxxiij. ait Videbis faciē eius in iubilo. Unō ꝓpheta ait. Letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Multis ꝛo modis diligentissime speculantes in regno celoz a beatis videbit deus. Primo in se. secūdo in nobis. terciovi debimus nos in deo. quarto videbimus deum in omnibus creaturis. quinto omēs creaturas in deo. vt dicit. j. Loz. xv. Erit deus oīa in oībus: z hec oīa reducunt ad tripliceꝫ visionē. Prima ōz meridiana. scōa matutina. tercia vesptina. Prima ꝛo vocat meridiana. q̄ est cognoscere deū in sua essentia. z ō hac. j. Joh. x. ōz. Scim⁹ qm̄ cū apparuerit sīles ei erimus: qm̄ videbimus eum sicuti ē. Secūda dicit matutina q̄ est cognoscere omnes creaturas toti⁹ mundi in diuino ꝛbo Et de hac ꝓpheta ait. Et in lumine tuo videbimus lumen. Tercia ꝛo que vesptina dicit est in ꝓpzio suo genere cognoscē creaturas i seipis. In oib⁹ igr̄ supradictis videndi modus illuminabit intellectus. et verificabitur tūc illud Esa. vj. quo dicitur: tunc videbis et affluues et mirabitur et dilatabitur coz tuū.

Secūdus lapis est securitas quā ex merito spei memoria ꝓsequit. qa deum quem anima cognouit summum bonum possidebit sūme carum. atq̄ omnes alias creaturas in deo. tūc pfecto quelibe anima dicere poterit illō Lāti. iij. Tenui eū nec dimittam. Pensandū est carissimi fratres q̄to gaudio delectabitur illa anima beata. qm̄ Aug⁹. in libzo de mozib⁹ ait. q̄ tanta est pulcritudo iusticie. tāta iocunditas lucis eterne. hoc est incōmutabilis veritatis atq̄ sciētie dei: vt etiā si nō liceret amplius viuere q̄z vnius diei moza ꝓpter h̄ solum innumerabiles anni hui⁹ vite pleni delicijs et circūfurentia bonoz tpaliū recte meritoq̄ ptēnerent. Un̄. Joh. xvj. dīs ait. Iterū videbo vos. scz z vos me. z gaudebit coz vestrū z gaudiū vestū nemo tollet a vobis.

Tercius lapis est suauitas. eo q̄ ꝓpter meritū caritatis humana voluntas pficit et gl̄ificat in diuina suauitate atq̄ ꝓsūmata dilectōe. hāc q̄dē suauitatē q̄dam vocant fruitionez que nihil aliud est q̄z sūmo bono clare viso et certe posseso ꝓpter seipm perfecte amoris vinculo inherere. hoc certe est gaudiū oia superans alia gaudia beatoz. Nam sicut inf habitus vie caritas p̄cipalius donū est ꝑm Augst. v. libzo de trinitate. c. xviij. ita inter habitus p̄rie caritatis donū obtinet p̄cipatū Sed in beata patria nobiliozi habitus, habet actuz nobiliozem: ergo pfecte deum diligere qui est actus caritatis patrie. nobilissim⁹ aīe actus est. Cū ergō in nobilissimo actu p̄cipalissima cōsistit btitudo et diligere sit act⁹ volūtatis p̄ncipal⁹ cōsistit in actu volūtatis q̄z intellectus. Proinde Aug⁹ de ciui. dei. tota virtus erit ibi videre quod amas: et sūma felicitas amare q̄ videas ibi btā visio in suo fonte bibit: vbi claritatis visio clarissime aperit hec ille. Tūc verificabit illud ꝓphete. Satiabor cū apparuerit gl̄ia tua. Consulte igr̄ idez ait ps̄. xxvj. Unā pecij a dīo hanc requiram nō ponit substātiuū nec determiat quā vnā pecijt q̄ vtiq̄ facit ad mystice inuendū q̄ illud est oīne bonū. ait enī. Unā petij a dīo nō mlt̄as vel multa. Sciēs. Pozro q̄ vnū necessariuz est Luc. x. nō p multa vult diuidi. ꝫ tantūmodo vnā petijt: et licet nōdū habuerit non tamen deficit. sed pulsans perseuerat dicens hanc requirā. nec dicit hanc queram: sed hāc requiram. In quo notatur pseuerantia in multis opibus bonis. Et subdit que sit res illa dicens: vt inhabitem in domo dīni. ꝫ est in glozia oibus diebus vite mee: scz future. et ꝫ vt videam volūtatē dīni. i. faciē dīni videns in ea legā voluntatē eius: que quidē ꝓpter sup admirabilē pulcritudinē et inflāmatiuuz decozem atq̄ amozem. semp p facti euidentiam cuilibet beato clamat. Diligeme in toto coz de et ex tota anima tua z ex omni mente tua Tunc siquidē z nō ante pfecte cōplebit hoc ꝓceptum: quod in spiritu ꝓpheta uidēs i ps̄ ait. Dis consumationis vidi finem latuz mādatum tuum nimis. Et vt dicitur Job. xxij. tunc super omnipotentem delitijs affluues: quod quidē totum vt patet anime attribuit ꝓzo diuina dilectione.

Quartus lapis tranquillitas ꝺr q̄ q̄ dē ex trib⁹ p̄cedētib⁹ ozik. nāviden do plēritudinē ꝺi ⁊ eoꝝ q̄ videbūt in eo: atq; possidēdo illū cū oībus q̄ sūt in eo cū sūma dulcedine ⁊ ꝓsūmata trā quillitate tanta pace tota aīa in ꝺño reqescit. q̄ ta erūt p̄cedētia tria Et ħ est pax q̄ exsuperat oēz sensū vt ꝺr ad Eph. iiij. Hāc etiā Tessalo nicensib⁹. ij. c. iij. nūciabat dicēs. Dē pax vobis pacē sempiternā In hac q̄ pace pphe ta reqescere expectabat dicēs. In pace in idipm ꝺormiā ⁊ reqescā. q. ꝺ. In pace pectoris ꝺormiā in pūti: et in futuro requiescā. i. pfecte quiescā in pace eternitatis. q̄ pax ē in idip sū. i. imutabilis et inenarrabilis. pax eīm pūtis tpis nō ē idipm: qr sepe imutat et variat. De hac glosa pace Thob. xiij. ait. Beati q̄ gaudēt sup pace tua. i. sup trib⁹ p̄cedētibus: q̄ reqescere faciūt in pace tua. Item ꝓpha ait Habūsueti possidebūt terrā. scz viuentiū. ⁊ delectabunt in mltitudine pacis. Et alibi. Pax mlta diligētib⁹ legē tuā: ⁊ nō ē illis scandalū. Esa. q̄. xxxij. ait. Sedebit pls me⁹ in pulcritudine pacis: ⁊ in tabnaculis fiducie. ⁊ in requie opulēta. Hec q̄dē tria fidei spei ⁊ cāritati cōpetūt in pūti vita. In patria aūt erit pulcritudo pacis q̄tū ad ꝺotes coꝝpis glīosi. et tabernacla fiducie q̄tū ad ꝺotes aīe. ⁊ reqes opulēta q̄tū ad vtrūq; simul.

De scḋis q̄tuoꝝ lapidib⁹ p̄ciosis q̄ ptinent ad coꝝpm btōꝝ glīam sempiternam. Capitu. ij.

Prim⁹ de q̄tuoꝝ lapidib⁹ q̄ ptinent ad glīaz coꝝpm btōꝝ est elucibilitas aut claritas. Erūt eīm coꝝpoza clara sīc sol. nec intelligendem est de claritate solis ꝑm q̄ nūc lucet: ꝑ ꝑm q̄ p⁹ resurrectionē lucidus erit. Iaz teste Esa. xxx. Erit lux lune sīc lux solis: ⁊ lux solis erit septē pliciter sicut lux septē diez. Hoc q̄dē pspicaciter declarās Rich. in. iij. ꝺi. xlix. ait q̄ non sūt eiusdē speciei lux elemētaris ⁊ lux coꝝpis celestis: ꝑ lux elemētaris ē q̄ quedā imitatio eiꝰ: quēadmodū lux spūalis aie nō ē eiusdē spēi cū luce spūali btōꝝ. ꝑ est quedā imitatio ⁊ similitudo illi⁹. Silr nec lux solaris eiusdē spēi ē cuz luce coꝝpis glīosi: ꝑ ē silitudo illi⁹ ⁊ imitatio q̄dā: talis quidē luciditas a luce et luie aie oziginē sumit. nā quēadmodū ꝺina lux et sapiētia dei aiam illustrabit: sic lux aie in lucidita tem coꝝporis redūdabit. Et hoc Dionisi⁹ scribens ad Dyoscoꝝ testat dicens. q̄ beatitudo non est coꝝpoꝝ sed ab animabus redundat in coꝝpoza. Ex quo ptz q̄ spūs illustrat⁹ et glorificatus visione lucis eterne: claritatez suo coꝝpi ministrabit. et hoc testat aplus ad Phil. iij. dicēs. Saluatorē expectamus ꝺñz nostꝝ ihm christū. qui reformabit coꝝpus humilitatis nre p̄figuratū coꝝpori claritatis sue De hoc q̄ Prouerb. xv. ꝺr. Coꝝ gaudēs scz visione dei exhilarat faciem. Et iterū Esa. lxj Gaudens gaudebo in domino. et exultabit anima mea in deo meo. quia induit me vestimento salutis scz in die resurrectōis cōmunicando mihi glorioſum coꝝpus.

Sextus lapis.

Secūdus lapis impassibilitas dicit nā tentione atq; possessione impassibilis dei humanus spūs oīno impassibilis factus erit. ꝓptera coꝝpori suo tam intra q̄ extra oīmodam impassibilitatem p̄stabit Et hoc claresce re potest q̄ talis impassibilitas resultabit ex virtute aīe suum coꝝpus patenter retinētis. ita q̄ a nullo exteriori agente imutari valebit. vnde si beatum coꝝpus in inferno locaretur nō sētiret aliquā lesionē. De hac impassibilitate. j. Coꝝ. v. ꝺr. Optet eīm coꝝpale ħ iduere coꝝruptelā ⁊ mortale ħ iduē imortalitatē. Et Apo. xij. ꝺr. Mors vltra nō erit: neq; luct⁹ neq; tior neq; dolor erit vltra que prima abierunt. de gaudio aūt talis impassibilitat Heemie. viij dicit in pſona omnū bonorum dicen. Gaudiuz domini fortitudo nostra. id ē impassibilitas nostra redundat a deo in mente ⁊ a mēte in coꝝpus nostrum. vnde merito gaudemus. Et iterum prophetā ait. Lentent omnes qui sperant in te: in eternū exultabunt ⁊ habitabis i eis scz tu ipassibilis ex tua possessione et tentione animam impassibilem facies. et ex ea coꝝpus impassibile erit.

Septimus lapis.

Tercius lapis subtilitas dicit. Est autem hec subtilitas a penetrandi virtute. Iaz quia dilectiōe ꝺi uina per transformationem spiritus erit summe subtilis seu spiritualis effectus. ideo coꝝrespondentem subtilitatez coꝝpori suo impartietur. Propter hanc igit virtutem beatitudinis anime tanta magnitudo actiue virtutis erit in coꝝporibus beatoꝝ q̄ per eam multo efficatius et facilius poterunt omnia coꝝporalia penetrare. q̄ ipse ignis vel aer. Unde Gregorius. xiij. libro Moraliū ait. In illa resurrectionis gloria erit coꝝpus nostrum subtile per effe-

ctū spūalis potentie.i.gl'e:sed palpabile per virtutē nature.Et.j.Cor.xv.apls inqt.semi nat' corpus aiale:r surget corpus spūale id ē spūi ac spāli volūtati subiectū:nō q̄ puertat' i spm̄ sic q̄dā heretici putāt.De h̄ igit' gaudio talis vnionis spūs cuz ipo deo vñ corpi talis subtilitas cōicet'.Apoc.xix.dicēt scti:gaudea mus et exultem⁹r dem⁹ glīaz deo: qr venert nuptie agni scz qr q̄libet aia suo p̄dilecto spō so p dilectionē r fruitionē in p̄sūmato matri monio glīe copulat'.vñ videlicet ista subtili tas p̄dicta in corpe nro redūdat.

Octauus lapis.

Q Iartus lapis agilitas ōr.pfecto qr ex trib⁹ dotib⁹ aīme gl'ose spūs pinptissim⁹ erit ad tendendū in de um:ideo in suo corpe glīoso suā agilitatē cō municabit.Hinc q̄dez Esa.xlij.ōr.q̄ sperāt in dño mutabūt fortitudinem assument pēnas vt aq̄le:currēt et nō laborabūt: ambulabunt et nō deficiēt.Proinde aia poterit ita velocit corpus mouere:quēadmodū sine corpe pōt mouere seip̄az qō satis inuit Aug⁹.xxj.de ci uita.dei.c.xij.dicēs.vbi volet spūs ibi ptin⁹ erit corpus.Nec tñ p h̄ intēdit dicere q̄ in in stanti moueat ipm:qr nec se absq̄ corpe pos set mouere in instāti de loco ad locū sm Ric. vbi s.in questionib⁹ q̄s de resurrectōne.Au gust.idē sentiēs ait.Corpus glīosum vtraq̄ in sualia pari celeritate ptingit.sic radi⁹ solis: h̄ dicit q̄a impceptibilr q̄i mouebit̄ ppter tē pis brevitatē sm ꝗdā.de gaudio talis agili tatis.Esa.lxv.ait.Serui mei gaudebūt p exultatōne cordis.q̄ scz in corpis agilitate r dū dabit.sm vo Alexand.de halis in.iij.ad has q̄tuor dotes corpis revelādas q̄s p̄ciosos la pides nominauim⁹ dñs iesus in claritatis do te voluit apparere qñ vt ōr Matth.xvij.i mō te thabor coram discipulis suis trāsfiguratus ē Pria r p̄ncipalis dos luciditas ē:et hanc do tē cetere sequent'.scda ē impassibilitas.q̄ seq̄t ex luciditate p̄dicta.Tā claritas nullō ab ali is patit̄ inquinamentū.Ecce ipassibilitas.ter cia ē subtilitas q̄ etiā in lucido ē.Tā lux p na turā habet subtilitatē ad corpa penetrāduz r maxie q̄ transparētia sūt.sic ptz in lapide cri stallino r vitro.q̄ penetrant a luce.q̄rta ē agi litas q̄ etiā est in luce vñ mor⁹ et mutatio eius q̄si subiecta sūt.Ex dictis pz q̄ qr claritas oēs alias pprietates ponit dotū q̄ sūt corpm be atoz.r nulla alia ponit alias oēs.iō pueniēt er p claritatē fit oīsio glificatōis corpis nri. Ideo Matth.xiij.dns volēs p̄monstrare glī am futurā corpm b.ōr nō mltiplicat x̄ba:sed eā totalr pfecte r integre p claritatem insinuat cū ait.Fulgebūt iusti sic sol i reg̃ p⁹is eor.h̄ Alexan.de hal'.de alijs q̄s dotib⁹ Sap.iij.ōr Fulgebūt iusti et tanq̄ scintille in arūdineto discurrent.in q̄b⁹ x̄b̄ pmo in fulgore scintille claritas denotat'.scdo ipassibilitas significat in igne:qō ē elemētū actiuū r frigescē nescit. tercio i sbtilitate scintille sbtilitas indicat.q̄r to x̄o in discursu agilitas significata ē.

De alijs q̄litatib⁹ corpm btōr

Hoc uerēdū ē etiā q̄ gl̄iosum corp⁹ erit visibile r iuisibile.palpabile r inpalpabile:sic placuerit aie volū tati:vñ Aug⁹.xix.de ciui.dei.c.xx vij inqt.Imperabit de⁹ aio et anim⁹ corpi tā q̄ obedienti:p̄pterea erit visibile et iuisibile si cuti aie placuerit.r nihil sibi placebit nisi qō rōnabile erit.Gaudebūt insup scti de glīa su or corpaliū sēnsuū:qr q̄libet erit in sūma pfe ctōe sm q̄ mai⁹r min⁹ q̄nq̄ sensus aie in deo bti erūt.Insup oēs deformitates colorr figu re diminutōes et suphabūdātie i rsurrectōe auferent' ab eis.qr oēs erūt pformes filio ōi in etate r in sūtudine:in q̄ nulla deformitas fuit:vngues r capilli capitis r barbe rsurgēt in eis:erūt in padiso in illa q̄titate q̄ magis erūt ad ornamētū corpis et decorē.Nam sm Aug⁹.indecor ibi aliq̄d nō erit Intestina q̄s illa resurgēt:q̄ sūt de pulcritudine ipius na ture.vñ Aug⁹.de ciui.ōi ait.Interiorib⁹ vi sceribus que nullū decus vident' modo hr̄e ita pulcritudo rōis delectabit:vt oñi forme apparēt que oculis placēt sm mētis iudiciuz pferat':quidē q̄s vltra aureā q̄ erit premium glīe substantialis aureolas possidebūt:sicut sunt martyres x̄gines et doctores.Quidaz etiā habebunt palmas sicut sunt illi q̄ deside rio tñ martyres extiterūt.vt fuit btūs marti nus.Quidā q̄s habebūt fructus speciales.s. p̄solatōnis:vt continētia p̄iugalis triceſimū vidualis sexagesimū. virginalis centesimuz Et omēs sancti de oībus p̄dictis singularit gaudebūt.Considera ergo magnitudinez et multitud nē gaudior sanctor.

De alijs quatuor lapidibus p̄ciosis qui ptinent ad gloriam taz spirituū q̄z corporū in gloria paradisi.Nonus lapis.Ca.iij.

P Rimus lapis de quatuor lapidi bus qui pertinent ad animā r ad corpus sīl' glorioſi nouitas dictus

est. Gaudebūt em̄ btiō repatōe totiꝰ vniuersi ⁊ ab inferioribꝰ ℔ gaudiū sumet originē. Nā videbūt durissimis supplicijs cruciari dānatos. Et qz volūtas eoꝝ ꝓformis erit volūtati dei. ⁊ ipe deꝰ cruciabit eos. ꝓptea gaudebunt de tormētis eoꝝ vñ ꝓpba inqt. Letabit iustꝰ cū viderit vindictā scz sup dānatos iustissime exerceri. Gaudebūt q̄z qz ꝓspiciēt se ex dei misericordia a talibꝰ tormētis libatos: ideo exultabūt dicētes illud ꝓpheticū. Anima nr̄a sic̄ passer erepta ē de laqueo venātiū. Laqueus ꝓtritus ē ⁊ nos liberati sumꝰ. Gaudebūt etiā quia ꝓspicient specula q̄bus in ꝓsenti seculo vsi sunt ad cognoscendū deū admirabili pulcritudine reformata et decorata. scilz terram aquā aerem ignē. et corpibus sctoꝝ mirabili uz ꝓformata. Gaudebūt insup de augmētatione solis. lune. plantaꝝ atq; stellaꝝ: letabūt etiā de pulcritudie cristallini ⁊ empirrei celi. contemplando admirando tabnaculū qō in eternū deus diligētibꝰ se ꝓparauit: et qꝝ oim ꝑdicto ꝝ desiderabiliꝰ ⁊ iocundius est. ex oibꝰ supradictis exultabūt in dulcedinem et in dilectionem creatoris omnium rerū.

Decimus lapis.

Secūdus lapis societas noiat. gaudebūt ꝓfecto de ꝓsortio ⁊ societate in q̄ repient se bti. nā quilibet suscipiet singlares delectatōes de q̄libz in pticulari. Et primo de illiꝰ odore. scō de illiꝰ voce. tercio de illiꝰ splēdore. q̄rto de illiꝰ colore. Primo de illiꝰ odore. qz sentiet de q̄libet bto singularē odoris flagrātiam in vltia sua ꝓfectōe. Proinde Apoca. v. dicit q̄ singuli bti habent cytharas ⁊ fialas aureas plenas odoramento. Cythara ꝝ sūt corpa beatoꝝ. fiale ꝝ que sunt vasa lucida atq; lata signāt animas gliosas: et ℔ odoramēto plena sunt. Secūdo delectabit de illiꝰ voce. qz de quolibet btō ꝓplet varietatē vocis scz in cantu ⁊ discantu laudis dei q̄ mystice ꝓtensit Johꝫ apoc. xiiij. cū ait. Post h̄ audiui vocē tubarū multarū dicentiū in celo alla. i. laudate deuz Nām sm̄ Jeron. ya est vnū de decē noibus dei. qz cōmunit in eccla cū magno pneumate. i. vocū modulatōne et grandi melodia. ad signandū illū ineffabilē iubilū diuine laudis q̄ a beatis fiet in padyso. qui in pūti vita exp̄mi minime pōt. Tercio delectabit de illius splendore ꝓino a quolibet alio q̄rūlibet beatoꝝ mirabiliter variato. Nā. j. Coꝝ. xv. apls. ait. qꝝ stella differt a stella in claritate. Quarto delectabit de illiꝰ pulcritudine ⁊ colore: qui etiā variꝰ erit a quolibet alio colore et pulcritudine cuiuscz bti. nam q̄libet beatū corpus nō tm̄ lucidū erit. ꝫ etiā coloratū pticulari colore atq; decore. vñ Augꝰ. xxij. de ciui. dei. c. j. Dis pulcriudo ē ptiū ꝓuenietia cū quadaꝝ coloris suauitate. ꝫ btoꝝ corpa pulcritia erūt q̄ habebūt suauitatē coloris. Itē ꝓterea maximū erit gaudiū btoꝝ et societas eoꝝ. Prio ꝓpter caritatē. scōo ꝓpter numerositatē. tercio ꝓpter diuersitatē. Prio ꝝo erit mirabilis magnū gaudiū societatis btoꝝ ꝓpter caritatē: eo q̄ quilibet btūs diligit accidentaliꝫ quēlibet beatū ampliꝰ aūt aut minꝰ ꝑm gliosā pfectionē actiuā et etiā passiuā q̄ erit in scō seu in angelo gliosо. Scōo erit tale gaudiū admirandū ꝓpter numerositatē: eo q̄ quilibet dilatabit affectū suum corpalē ⁊ spūalem ad infinitū numerū btoꝝ hoim et angeloꝝ. In q̄bus suā beatitudinē accidentalē mltiplicabit et in q̄libet et de q̄libet multiplicabit tale gaudiū sic̄ ꝑdictū ē. Tercio q̄z stupēdum erit tale gaudiū ꝓpter diuersitatē. Naz int̄ oēs btos tā hoies q̄z angelos aliq erūt in glia eq̄les aliqui maiores ⁊ aliq minores. Primo ꝝo equales in glia duplicabūt ⁊ gaudebūt de glia coeq̄liū ꝑdictū gaudiū ⁊ letitiā ꝓ q̄libet ex amore. qz ineq̄li mēsura alterutꝝ se diligere se recognoscent. Ideo tm̄ gaudebūt de glia coeq̄liū sicut de ꝓpria: extensiue nō intensiue. Et idez de sequētibꝰ intelligēdū est. Scōo aūt q̄ in glia maiores erunt duplicabunt sibi ꝓdictū gaudiū ꝓ quolibet sibi minore: eo q̄ illos sicut ⁊ se de q̄titate sue glie intelligūt ꝓtentari. Tercio ꝝo qui in glia minores erūt toticz tale gaudiū accidentate multiplicabūt quotiens glorioſiores se conspicient esse illos qui ꝓpter eoꝝ amorem gaudiū suuz duplicabūt sicut quicunq; maiores. Multiplica tunc tuq̄tum erit gaudiuz cuiuslibet beati erga quēlibet coequalem et maiorem atq; minorem et tanta numerositate innumerabilium. Ideo ascendamus ad glorioſam virginē mariā ōi matrez: et statuamus ad vnā partem totum gaudium quod ad inuicē habent omnes sancti et angeli cū eis. ꝑdicto modo ꝓnumerari. atq; ex altera ꝓte statuamus gaudiuz qꝝ minor sctūs habebit de virgine bñdicta qꝝ tale gaudiū mimi gliosi tantū excedat oia gaudia sic sumpta de btā maria nō habita. aut de hoie xp̄o siue de ip̄o deo. q̄tū excedit circumferentia firmamēti centrū suū eo q̄ vltra cōpationē ꝑfatā excedit glia btē marie virginis oēz aliā gloriā btoꝝ. sicut latiꝰ ptz in q̄dragesimali de religiōe xp̄iana. ser. vj. arti. ij. ꝓ totū;

A 976938

At si minor sctūs tm̄ gaudiū sumet de gl̄a be ate x̄gis ex nc̄itate seq̄t q̄ omēs illi q̄ eo gl̄a maiores sūt vl̄ erūt: tanto mai⁹ gaudiū de illa benedicta virgine maria habebunt.

Undecimus lapis.

Erci⁹ lapis iocūditas dici p̄t. quod erit gaudiū de x̄pi hūanitate. Cōsi derem⁹ igit̄ ex vna pte oē gaudiuz actiuū t passiuū q̄ vniuersi sancti tā hoies q̄ angeli hēbūt in padyso. apponēdo etiā int̄ eos gl̄iosā x̄ginē mariā. Et ex alia pte gaudiū q̄ minor sctūs hēbit de gl̄iosa cristi hūanitate et repiem⁹ q̄ gaudiū oim p̄dictoz̄ respectu gaudij illi⁹ mimi sancti min⁹ erit q̄ cētū cristallini celi respectū circumferentie sue eo q̄ amor q̄ x̄ps diligit mimū gl̄iosū habūdātior ē q̄ oñdit ꝓpatio supdicta si ꝓsidem⁹ illū amo ris fontē q̄ ē x̄ps: vñ talis amor originē sume ret. Quis igit̄ exp̄mē p̄t q̄tū erit gaudiū q̄ de x̄po hoie gaudebūt maiores sancti. qñ tāta erit habūdantia gaudij q̄ erit in minimo glorio so: Insup q̄to in gl̄a maiores erūt. tanto de eo amplius gaudebunt.

Duodecimus lapis.

Uart⁹ t vltim⁹ lapis est bonitas. q̄ erit gaudiū de bonitate dei scz ab intell⁹ gētia cognita pfectissime in sua nā. atq̄ ō gl̄ioso actu amor⁹ ōi ꝓtinue i deo ispirato q̄ hōi ieknū gl̄iose cōica bunt. scz gaudio ifallibili ō ꝓpria sbali gl̄ia fu turi sit pleni. tm̄ incōpabil̄r ampli⁹ gaudebūt ō eo q̄ de⁹ incōphēsibil̄ ē. pfecte nisi a semetipo q̄ de illo q̄ de eo cōprehēdent. Unū ꝓstituēdo marie ex h̄ respectu oīe gaudiū q̄ de christo habebūt sancti inq̄tū est homo. t illō q̄ ha bebūt de x̄gine gl̄iosa. t gaudiū oim bt̄oz̄um hoim et angelo⁹ q̄ actiue t passiue int̄ se ha bebūt: atq̄ ex altera pte gaudiuz q̄ habebit minim⁹ sctūs in infinito t sūmo deo t oino to tū illud respectu illi⁹ min⁹ est q̄ centrū empir rei celi respectu circūferētie sue. Ratio hui⁹ē q̄ tale gaudiū de deo vn⁹ ꝓncipalis est actus de illis tribus de quibus gloria substātialis ꝓsistit. Insup totū gaudiū actiue t passiue ac q̄sitū de creaturis si vni rōali creature cōica ret̄ nō efficeret eā btām: et tū eēt btā si tantū modo gauderet de diuina visione. possessiōe t ꝓlūmata dilectōne. Ostas pfecto rōnes t necessarias possem⁹ assignare. q̄re oēs bti gau debūt tm̄ de ipo deo atq̄ de illi⁹ dilectōne. q̄ rū aliq̄ erūt maiores vl̄ minores magis et minus necessarie p̄m diuersas bt̄oz̄ vocatio ne. q̄s cū sūma admiratōne et altissimis clamo ribus intellectus atq̄ ardētissima charitate ar signabūt x̄pi bti creatori: redēptori atq̄ gl̄ifi catori. i. deo trino t vno q̄ saltē ad numerum cxxv. reduci p̄sūt. vt p̄z de q̄dragesimali ō x̄pia na religione ser. lxv. c. vlti. Denicq̄ de h̄ vltio gaudio ōr in p̄s. xv. Adimplebis me leticia cū vultu tuo. vsq̄ in finē. Hoc x̄boz̄ multuz ponderandus ē sensus. Dic em̄. adimplebis nō tm̄ gaudio pleni erim⁹: ꝑ erim⁹ adimpleti vt duplex bt̄oz̄ gl̄ia ꝓncipalis exp̄mat. Pria accidētalis. scda ꝓsubalis. Prima est gl̄ia ac dentalis. t de hac erim⁹ adimpleti scz gaudio t leticia p gl̄ia p̄rim oz̄ et maxie x̄gis matris t filij hois. Secūda est gl̄ia ꝓsubstantialis t ō hac erimus impleti. scz gaudio et leticia pro glozia x̄pi filij dei. et hoc inuit cum dicit. Ad implebis me leticia cū vultu tuo iesu qñ eum facie ad faciē videbimus. Insup est notandū q̄ ñ ait in vultu tuo. sed cū vultu tuo. Nā an gelos adimplebit in vultu ꝑ hoies cū vultu. Et h̄ ꝓpter ꝓformitatē hois ad ip̄m tā ex pte aie sic̄ oz̄ ad Ro. viij. q̄s p̄sciuit: p̄sciuit et p̄de stinauit ꝓformes fieri p imaginē filij dei: q̄ ex pte corpis. Tm̄ ad Philip. iij. Saluatorē ex pectamus dōm ih̄m x̄pm q̄ reformabit corp⁹ hūilitatis nostre tē. Et ad exp̄mēdū q̄ vere il lū leticia adimplebit ait ꝓpha sbiūgēs: delec tatōes sūt scz in dextera tua vsq̄ in finē. Di cit em̄ delectatōes in p̄sali numero ꝓpter. xij dictos lapides p̄ciosos coronevite oim bono rum. seu ꝓpter. xij. delectabiles fructus ligni vite de quib⁹ in hoc. iij. arti. posuim⁹ fundamentū introductōnis. Et addit in dext̄a tua. id est in gl̄ia sempiterna Tm̄ Lasi. viij. Dexte ra illi⁹ amplexabit̄ me: et hoc nō ad vnā horā ꝑ vsq̄ ad finem. i. in sempiternū. Nā dicit ꝓ uerbio. iij. Longitudo diex in dextera illius hic est finis sine fine: ad quē creati sumus in quē p charitatē currim⁹. in q̄ bti semp erim⁹. Ad quē nos pducat pontifex t p̄cursor nost̄ iesus x̄ps dei fili⁹ benedictus. In cui⁹ noie flec tit̄ oē genu celestiū terrestriū et infernorum cui ē gl̄ia t magnificētia ptās regnū t impe riū benedictio et claritas sapientia t grārū ac tio honor virtus et fortitudo p infinita secula seculorum. Amen. Deo gratias.

Expliciunt sermones de caritate siue de euangelio eterno scti Bernardini de Senis ordinis fratrū minorum.

Et nã ei p̃mapatruũ pat̃ filios. et
ꝑgenitores neptũ. q rex subdito.
in supꝫcessu aũt amicitie ter. ꝓ qđ
honorant̃ parentes. Et iterũ utiq in
hijs non idem. sed secũm dignitatẽ.
sic ei utiq et amicitia. Sed et uir
ad uxorem eam amicitia. q in anstoc
ratica. Secũm unꝫq̃ ei et melioꝛ.
plus tñum q ogenitus. unicuiq.
sic aũt et ustũ. Q aũt frãm etiã
ꝛe assilat̃. Equalis ei et cosanq. Ta
les ei unius disapline q mꝛs. mꝛs.
ut in multũ. Assilat̃ uaꝝ hꝰe ei q
secũm tm ocratiã. Equales aũt uel
uoluũt. q epieykes ẽ. Ja
pmapam q ex equali. sic utiq et a
micitia. Intñ sẽssi oĩb aũt ꝯad
et ustũ in paruũ est. sic et amicitia
ẽ. q in pessima. In tirãnide ei. mel
aũt paruũ amicitie. In quibꝫ el m
chil cõe est. ñ
amicitia. n
artifici ad o
q dñi ad fin
ab utentib
n
ꝛe equũ uel bouem. n
um fm qđ suus. Nich ei
Senus ei. aiãtum orgami.
nũ aũt inaiãtus suus. Sed
quibꝫdit suus non
ipm. Ser secũm qđ homo.
ei cẽ ustũ omni hoi ad omnẽ
tem coicare legem
citia utiq. fm quãtũ
puruũ utiq q in cyra
q ustũ. Que aũt in ocratias.
in plimum. multa ei sũt a ifert.
Ni coicare quodãmodo os amicitia ẽ.
ut dictũ est. Diuidet aũt uel
qs cognatũ q ethayncũ. poliꝰ ce aũt
q que ꝯtribulũ. q q
et q alios tales ꝓicatiꝰ
magis. Quasi ei fm
dam in dene ẽ. Jn has aũt ordina
bit utiq aliqs q peregrinã.
q cognatꝰ inder mul
pendre os ex pena. Parentes qđ
ei diligũt filios. ut sui ipoꝝ aliqđ
existentes. filij aũt parentes ut ab
illis aliquid existentes. Magis
aũt sciunt parentes qm ex ipis. q
geneti qm ex hijs. Et magis
quo appꝛimat. ꝺ a quo genito
q factum facienti. Q ei ex ipo ipi
qui ei a quo. puta dicamus. ut
capillus uel q̃cuq. hoĩ aũt illi
nich qđ a quo uel minus. Sz
q multa tuoi ẽ tẽpoꝛis. hij quđ
ei ofesti natos diligũt. hij autẽ
pceptes tẽpoꝛi parentes. intellec
tũ uel sensũ a pientes. Ex hijs
aũt maꝛ fetũ ipe q amat ma
gis matres. Parentes quidẽ
filios diligũt ut seipos. Si ei ex
ipis uel alteri ipi inseparl. Filij aũt
entes ut ab illis nati. Fratꝛes
aũt adinuicẽ in eisdem nasci. ꝺ
illi ei ꝛeceptacas adinuicẽ ꝛei fac.
ꝺ aunt item aliquãt q ĩ dul
s. Magmi aũt ad amicitiã et
summum. q qđ fm etatẽ. Coeta
neus ei coetaneũ. et qui uni moꝛs
etatẽ. ꝓ qđ et finitima etatẽ ꝛelli
tat̃. Nepotes aũt et reliqui cogna
ti a hijs coapꝛimant̃. Jn ab eis ẽ
ei ẽ fiunt. hij aũt quidẽ pximoꝛes.
hij aũt magis alieni. et in ffꝛul
tonꝫ a pducẽ ẽ. Est aũt ad
parentes quidãmodo amicitia filijs. et
hoĩb ad eos. ut ad bonũ q supꝛ
ellẽ est. nãe ei fecũt̃ manẽ. cẽndi
ei et nutrichi. Cause ei nati eius
quodãmodi disaplinati. Habet aũt
q tel ẽbile q utile talis amici
tia magis alienoꝝ q̃to q coĩoꝛ iu
tia ipis ẽ. Fiunt aũt et in fiat̃
na. que quidã q in etayn ei. q magis
in hijs q pꝛyeykes. q totalit sibi
bꝫ. q̃nto pximoꝛes. q ex natiui
tate existẽtes. diligũt adinuicẽ.
q ut magis unimoꝛus. qui ex
asse q sibi ati adisaplinati. Si
lit ẽ. secũm tẽpus platio plimq
ẽ. mussima. Inolegũ aũt q ĩ ter
ligius cognatoꝝ amicabilia.

20642

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6